

COLLECTIO
CONCILIORUM
RECENTIORUM
ECCLESIAE UNIVERSAE.

TOMUS UNDECIMUS
SYNODI OCCIDENTALES, 1854-1859.

COLLECTIO CONCILIORUM

RECENTIORUM
ECCLESIAE UNIVERSAE

CURANTIBUS

Illmo et Rmo D. D. LUDOVICO PETIT

ARCHIEPISCOPO ATHENARUM

E CONGREGATIONE AUGUSTINIANORUM AB ASSUMPTIONE

ET

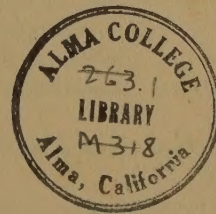
IOANNE BAPTISTA MARTIN

SACERDOTE, PROFESSORE IN CATHOLICA UNIVERSITATE LUGDUNENSI.

TOMUS UNDECIMUS

SYNODI OCCIDENTALES, 1854-1859.

[Sive Amplissimae Collectionis Conciliorum a MANSI et Continuatoribus editae, tomus XLVII.]

PARISIIS

MDCCCXIII.

EXPENSIS HUBERTI WELTER, BIBLIOPOLAE.

INDEX CHRONOLOGICUS.

ANNO CHRISTI		ANNO CHRISTI	
1854	martii 19. — Statuta dioecesis Ruthenensis in Gallia 1 et 1197	1585	maii 13-20. — Concilium provinciale Cincinnatiense I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 167
1854	maii 10-7. — Concilium provinciale Armacanum in Hibernia 1	1855	maii 28. — Concilium provinciale celebratum Ravennae [et non Imolae, ut in textu] in Italia 189
1854	maii 16. — Syn. dioec. Mechliniensis in Belgio 13	1855	iulii 2-15. — Concilium provinciale Westmonasteriense II in Anglia 263
1854	maii 19. — Conventus Dublinensis episcoporum Hiberniae 13	1855	iulii 7-10. — Syn. dioec. Pictaviensis II in Gallia 305 et 1199
1854	maii 28 - iunii 4. — Concilium provinciale Quebecense II in Canada 15	1855	iulii 30 - augusti 1. — Syn. dioec. Petrocorensis II in Gallia 305
1854	iunii 15 - iulii 2. — Concilium provinciale Portus Hispaniae I in America centrali 55	1855	augusti 1. — Statuta dioecesis Atrebatensis in Gallia 305
1854	iulii 7. — Statuta dioecesis Eystettensis in Germania 1197	1855	augusti 7-8. — Syn. dioec. Suessionensis in Gallia 307
1854	augusti 1-2. — Syn. dioec. Burdigalensis in Gallia 71 et 1197	1855	augusti 24-5. — Syn. dioec. Molinensis III in Gallia 1185 et 1195
1854	augusti 8-10. — Syn. dioec. Suessionensis in Gallia 71	1855	septembris 7. — Syn. dioec. Cameracensis in Gallia 1185 et 1199
1854	augusti 15-20. — Concilium provinciale Tuamense II in Hibernia 71	1855	septembris 25-9. — Syn. dioec. Elnensis in Gallia 307
1854	augusti 25-6. — Syn. dioec. Molinensis II in Gallia 1197	1855	octobris 3. — Syn. dioec. Montalbanensis in Gallia 307
1854	augusti 29-31. — Syn. dioec. Laudensis VIII in Italia 81	1855	octobris 3-5. — Syn. dioec. Philadelphiensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 307
1854	septembris 8. — Syn. dioec. Cameracensis in Gallia 1185 et 1197	1855	octobris 7-14. — Concilium provinciale Sancti-Ludovici I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 307
1854	septembris 26. — Syn. dioec. Carnotensis in Gallia 81	1855	octobris 10-1. — Syn. dioec. Aeduensis II in Gallia 317
1854	septembris 30 - octobris 8. — Concilium provinciale Neo-Eboracense I in America 81	1855	Syn. dioec. Buffalensis VI in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 1199
1854	ante decembris 8. — Episcoporum conventus Romae 105	1855	Syn. dioec. Divionensis in Gallia 317
1854	Statuta dioecesis Brugensis in Belgio 135	1855	Statuta dioecesis Vratislaviensis in Germania 319
1854	Syn. dioec. Buffalensis V in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 135 et 1197	1853-1856	Synodi dioecesanæ Cameracenses in Gallia 319
1854	Statuta dioecesis Cadurcensis in Gallia 137	1856	ianuarii 20. — Concilium provinciale Neo-Aurelianense I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 319
1854	Syn. dioec. Clevelandensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 137	1856	aprilis 6 - iunii 17. — Conventus Viennensis episcoporum Austriae 335
1854	Statuta synodalia dioecesis Divionensis in Gallia 137	1856	aprilis 22. — Congregatio XXII archipresbyterorum dioecesis Mechliniensis in Belgio 1185 et 1199
1854	Syn. dioec. Hartfordiensis I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 137	1856	augusti 2-10. — Concilium Petrocorense provinciae Burdigalensis in Gallia 455
1854	Syn. dioec. Molinensis II in Gallia 1097	1856	augusti 6. — Syn. dioec. Molinensis IV in Gallia 1185 et 1201
1854	Synodale ecclesiae Parisiensis 137	1856	augusto. — Syn. dioec. Novarcensis I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 493
1854	Syn. dioec. Pittsburgensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 139		
1855	aprilis 15. — Statuta dioecesis Atrebatensis in Gallia 139		
1855	maii 5. — Syn. dioec. San-Claudiensis in Gallia 139 et 317		
1855	maii 6-13. — Concilium provinciale Baltimoreense VIII in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 139		
1855	maii 8. — Congregatio XXI archipresbyterorum dioecesis Mechliniensis in Belgio 1185 et 1199		

ANNO CHRISTI		ANNO CHRISTI	
1856	septembris 7-9. — Syn. dioec. Atrebatensis in Gallia 493	1858	mai 24-6. — Syn. dioec. Tusculana in Italia 595
1856	septembris 12-7. — Syn. dioec. Pictaviensis III in Gallia 495 et 1201	1858	augusti 3. — Syn. dioec. Ambianensis I in Gallia 597
1856	septembris 16-7. — Syn. dioec. Diniensis in Gallia 495	1858	augusti 10-5. — Concilium Tuamense III in Hibernia 597
1856	septembris 28 - octobris 1. — Syn. dioec. Massiliensis in Gallia 495	1858	augusti 11. — Syn. dioec. Molinensis VI in Gallia 623, 1185 et 1203
1856	octobris 7-9. — Syn. dioec. Nanceiensis in Gallia 495	1858	septembris 4-5. — Syn. dioec. Aeduensis III in Gallia 623
1856	octobri. — Syn. dioec. Richmondensis I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 495	1858	septembris 5. — Concilium Sancti-Ludovici II in America 623
1856	decembris 15. — Statuta dioec. Valleguidonensis in Gallia 497	1858	septembris 15-7 [et non mense iulio]. — Syn. dioec. Pictaviensis in Gallia 595 et 643
1856	Syn. dioec. Buffalensis VII in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 1201	1858	septembris 17. — Syn. dioec. Cameracensis in Gallia 643
1856	Statuta dioecesis Divionensis in Gallia 497	1858	septembris 19 - octobris 3. — Concilium Strigoniense I in Hungaria 643
1856	Statuta synodalia provinciae Gnesnensis in Polonia 497 et 1201	1858	octobris 4-8. — Syn. dioec. Bellovacensis II in Gallia 753
1857	mai 12. — Congregatio XXIII archipresbyterorum dioecesis Mechliniensis in Belgio 1185 et 1201	1858	octobris 5-7. — Syn. dioec. Remensis in Gallia 755 et 1203
1857	iunio. — Syn. dioec. Baltimorensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 497	1858	octobris 18 - novembris 9. — Concilium provinciale Viennense in Austria 755
1857	iulio. — Syn. dioec. Pictaviensis IV in Gallia 497 et 1201	1858	Syn. dioec. Hortana (Orte) in Italia 1203
1857	augusti 26. — Syn. dioec. Molinensis V in Gallia 1185 et 1201	1858	Syn. dioec. Sancti-Dionysii in insula La Réunion 1185 et 1205
1857	septembris 8. — Concilium Halifaxiense in Canada 499	1859	ianuarii 18-25. — Syn. dioec. Guadalupensis I in America 849
1857	septembris 11. — Syn. dioec. Cameracensis in Gallia 1185 et 1203	1859	mai 1-3. — Syn. dioec. Rossanensis in Italia 851 et 1183
1857	septembris 17. — Syn. dioec. Vapincensis in Gallia 527	1859	iunii 5-8. — Concilium provinciale Urbinate in Italia 851
1857	septembris 24-6. — Syn. dioec. Auscitana in Gallia 527	1859	iunii 15-7. — Syn. dioec. Andriensis in Italia 965
1857	novembris 15-7. — Syn. dioec. Aesina in Italia 527	1859	iulii 13-4. — Syn. dioec. Aeduensis IV in Gallia 965
1857	novembris 18-25. — Concilium Remense in Gallia 529	1859	iulii 13. — Concilium provinciale Westmonasteriense III in Anglia 965
1857	Syn. dioec. Buffalensis VIII in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 1203	1859	augusti 10. — Syn. dioec. Molinensis VII in Gallia 1031
1857	Syn. dioec. Cenomanensis in Gallia 571	1859	augusti 27-9. — Syn. dioec. Valleguidonensis (Laval) in Gallia 1031
1857	Syn. dioec. Clevelandensis in Statibus Foederatis Americae septentrionalis 1185 et 1203	1859	septembris 8-18. — Concilium provinciae Burdigalensis, celebratum Aginni in Gallia 1033
1857	Syn. dioec. Massiliensis in Gallia 571	1859	septembris 12-6. — Syn. dioec. Sancti-Dionysii in insula La Réunion 1091
1857	Syn. dioec. Philadelphiensis VI in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 571	1859	septembris 27-9. — Syn. dioec. Andegavensis I in Gallia 1091
1857-85	Bullarium Romanum, editio Taurinensis 1203	1859	octobris 8. — Syn. dioec. Montalbanensis in Gallia 1091
1858	ianuario. — Syn. dioec. Neo-Aurelianensis III in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 571	1859	octobris 18 - novembris 4. — Concilium Venetum I in Italia 1091
1858	aprili. — Syn. dioec. Natchetensis I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 571	1859	novembris 3. — Conventus cleri Dublinensis in Hibernia 1181
1858	mai 2. — Concilium provinciale Baltimore IX in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 571	1859	Syn. dioec. Buffalensis IX in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 1181
1858	mai 2-9. — Concilium provinciale Cincinnatiense II in Foederatis Statibus Americae septentrionalis 1185 et 1203	1859	Statuta synodalia dioecesis Camberiensis in Gallia 1181
1858	mai 4. — Congregatio XXIV archipresbyterorum dioecesis Mechliniensis in Belgio 1185 et 1203	1859	Syn. dioec. Gerundensis in Hispania 1183
		1859	Conciliorum Hispaniae et Americae collectio 1183
		1859	Syn. dioec. Pictaviensis VI 1205
		1859	Synodus Yunnanensis 1183

INDEX TOPOGRAPHICUS.

<i>Aeduensis II</i> in Gallia dioec. syn., 1855 octobris 10-1 317 et 497	<i>Clevelandensis</i> in Statibus Foederatis Americae septentrionalis dioec. syn., 1854 137
<i>Id. III</i> , 1858 septembris 4-5 623	<i>Id.</i> , 1857 1203
<i>Id. IV</i> , 1859 iulii 13-4 965	
<i>Aesina</i> in Italia dioec. syn., 1857 novembris 15-7 527	<i>Diniensis</i> in Gallia dioec. syn., 1856 septembris 16-7 495
<i>Aginni</i> concilium provinciae Burdigalensis in Gallia, 1859 septembris 8-18 1033	<i>Divionensis</i> in Gallia dioecesis synodalia statuta, 1854 137
<i>Ambianensis I</i> in Gallia dioec. syn., 1858 augusti 3 597	<i>Id.</i> dioec. syn., 1855 317
<i>Americae et Hispaniae</i> conciliorum collectio, 1859 1183	<i>Id.</i> statuta, 1856 497
<i>Andegavensis I</i> in Gallia dioec. syn., 1859 septem- bris 27-9 1091	<i>Dublinensis</i> conventus episcoporum Hiberniae, 1854 maii 19 13
<i>Andriensis</i> in Italia dioec. syn., 1859 iunii 15-7 965	<i>Id.</i> cleri conventus, 1859 novembris 3 1181
<i>Armacanum</i> in Hibernia concilium provinciale, 1854 maii 10-7 1	
<i>Atrebatensis</i> in Gallia dioecesis statuta, 1855 apri- lis 15 139	<i>Elnensis</i> in Gallia dioec. syn., 1855 septembris 25-9 307
<i>Id.</i> , supplementum, 1855 augusti 1 305	<i>Eystettensis</i> in Germania dioec. statuta, 1854 iulii 7 1197
<i>Id.</i> , dioec. syn., 1856 septembris 7-9 493	
<i>Auscitana</i> in Gallia dioec. syn., 1857 septembris 24-6 527	<i>Gerundensis</i> in Hispania dioec. syn., 1859 1183
	<i>Gnesnensis</i> provinciae in Polonia statuta synodalia, 1856 497 et 1201
	<i>Guadalupensis I</i> in America dioec. syn., 1859 ianuarii 18-25 849
<i>Baltimorensis VIII</i> in America provinciae con- cilium, 1855 maii 6-13 139	<i>Halifaxiense</i> in Canada concilium, 1857 septem- bris 8 499
<i>Id. IX</i> , 1858 maii 2 571	<i>Hartfordiensis I</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis dioec. syn., 1854 137
<i>Id.</i> dioec. syn., 1857 iunio 497	<i>Hispaniae et Americae</i> conciliorum collectio, 1859 1183
<i>Bellovacensis II</i> in Gallia dioec. syn., 1858 octo- bris 4-8 753	<i>Hortana</i> (Orte) in Italia dioec. syn., 1858 1203
<i>Brugensis</i> in Belgio dioecesis statuta, 1854 135	
<i>Buffalensis V</i> in Foederatis Statibus Americae sep- tentrionalis dioec. syn., 1854 135 et 1197	<i>Laudensis VIII</i> in Italia dioec. syn., 1854 augusti 29-31 81
<i>Id. VI</i> , 1855 1199	
<i>Id. VII</i> , 1856 1201	<i>Massiliensis</i> in Gallia dioec. syn., 1856 septembris 28- octobris 1 495
<i>Id. VIII</i> , 1857 1203	<i>Id.</i> , 1857 571
<i>Id. IX</i> , 1859 1181	<i>Mechliniensis</i> in Belgio dioec. syn., 1854 maii 16 13
<i>Burdigalensis</i> in Gallia dioec. syn., 1854 augusti 1-2 71 et 1197	<i>Id.</i> congregatio XXI archipresbyterorum, 1855 maii 8 1199
<i>Id.</i> provinciae concilium, celebratum Aginni, 1859 septembris 8-18 1033	<i>Id. XXII</i> , 1856 aprilis 22 1199
	<i>Id. XXIII</i> , 1857 maii 12 1201
<i>Cadurcensis</i> in Gallia dioecesis statuta, 1854 137	<i>Id. XXIV</i> , 1858 maii 4 1203
<i>Camberiensis</i> in Gallia dioecesis statuta synodalia, 1859 1181	<i>Molinensis II</i> in Gallia dioec. syn., 1854 augusti 25-6 1197
<i>Cameracenses</i> in Gallia dioecesanæ synodi, 1853-1856 319	<i>Id. III</i> , 1855 augusti 24-5 1199
<i>Id.</i> , 1854 septembris 8 1197	<i>Id. IV</i> , 1856 augusti 6 1201
<i>Id.</i> , 1855 septembris 7 1199	<i>Id. V</i> , 1857 augusti 26 1201
<i>Id.</i> , 1857 septembris 11 1203	<i>Id. VI</i> , 1858 augusti 11 623 et 1203
<i>Id.</i> , 1858 septembris 17 643	<i>Id. VII</i> , 1859 augusti 10 1031
<i>Carnotensis</i> in Gallia dioec. syn., 1854 septem- bris 26 81	<i>Montalbanensis</i> in Gallia dioec. syn., 1855 oc- tobris 3 307
<i>Cenomanensis</i> in Gallia dioec. syn., 1857 571	<i>Id.</i> , 1859 octobris 8 1091
<i>Cincinnatiense I</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis concilium provinciale, 1855 maii 13-20 167	
<i>Id. II</i> , 1858 maii 2-9 1185 et 1203	<i>Nanceiensis</i> in Gallia dioec. syn., 1856 octobris 7-9 495
	<i>Natchetensis I</i> in America dioec. syn., 1858 aprili 571

<i>Neo-Aurelianense I</i> in America concilium provinciale, 1856 ianuarii 20	319	<i>Ruthenensis</i> in Gallia dioecesis statuta, 1854 martii 19	1 et 1197
<i>Id. III</i> dioec. syn., 1858 ianuario	571	<i>San-Claudiensis</i> in Gallia dioec. syn., 1855 maii 5	139 et 317
<i>Neo-Eboracense I</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis dioec. syn., 1854 septembris 30 - octobris 8	81	<i>Sancti-Dionysii</i> in insula la Réunion dioec. syn., 1858	1205
<i>Novarcensis I</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis dioec. syn. 1856 augusto	493	<i>Id.</i> , 1859 septembris 12-6	1091
<i>Parisiensis</i> ecclesiae synodale, 1854	137	<i>Sancti-Ludovici I</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis concilium provinciale, 1855 octobris 7-14	307
<i>Petrocorensis II</i> in Gallia dioec. syn., 1855 iulii 30 - augusti 1	305	<i>Id. II</i> , 1858 septembris 5	623
<i>Petrocorense</i> concilium provinciae Burdigalensis 1856 augusti 2-10	455	<i>Strigoniense I</i> in Hungaria concilium, 1858 septembris 19 - octobris 3.	643
<i>Philadelphiensis V</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis dioec. syn., 1855 octobris 3-5	307	<i>Suessionensis</i> in Gallia dioec. syn., 1854 augusti 8-10	71
<i>Id. VI</i> dioec. syn., 1857	571	<i>Id.</i> , 1855 augusti 7-8	307
<i>Pictaviensis II</i> in Gallia dioec. syn., 1855 iulii 7-10	305 et 1199	<i>Tuamense II</i> in Hibernia concilium provinciale, 1854 augusti 15-20	71
<i>Id. III</i> , 1856 septembris 12-7	495 et 1201	<i>Id. III</i> , 1858 augusti 10-5	597
<i>Id. IV</i> , 1857 iulio	497	<i>Tusculana</i> in Italia dioec. syn., 1858 maii 24-6	595
<i>Id. V</i> , 1858 septembris 15-7 [et non mense iulio]	595 et 643	<i>Urbinatense</i> in Italia concilium provinciale, 1859 iunii 5-8	851
<i>Id. VI</i> , 1859	1205	<i>Valleguidonensis</i> (Laval) in Gallia dioecesis statuta, 1856 decembris 15	497
<i>Pittsburgensis</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis dioec. syn., 1854	139	<i>Id.</i> dioec. syn., 1859 augusti 27-9	1031
<i>Portus Hispaniae I</i> in America centrali concilium provinciale, 1854 iunii 15 - iulii 2	55	<i>Vapincensis</i> in Gallia dioec. syn., 1857 septembris 17	527
<i>Quebecense II</i> in Canada concilium provinciale, 1854 maii 28 - iunii 4	15	<i>Venetum I</i> in Italia concilium, 1859 octobris 18 - novembris 4	1091
<i>Ravennatense I</i> in Italia concilium provinciale, 1855 maii 28	189	<i>Viennensis</i> episcoporum Austriae conventus, 1856 aprilis 6 - iunii 17	335
<i>Remense</i> in Gallia concilium, 1857 novembris 18-25	529	<i>Id.</i> provinciae concilium, 1858 octobris 18 - novembris 9	755
<i>Id.</i> dioec. syn., 1858 octobris 5-7	755 et 1203	<i>Vratislaviensis</i> in Germania dioecesis statuta, 1855	319
<i>Richmondensis I</i> in Foederatis Statibus Americae septentrionalis dioec. syn., 1856 octobri	495	<i>Westmonasteriense II</i> in Anglia concilium provinciale, 1855 iulii 2-15	263
<i>Romae</i> conventus episcoporum, 1854 ante decembris 8	105	<i>Id. III</i> , 1859 iulii 13-24	965
<i>Romanum</i> bullarium, editio Taurinensis, 1857-85	1203	<i>Yunnanensis</i> in Sinis synodus, 1859	1183
<i>Rossanensis</i> in Italia dioec. syn., 1859 maii 1-3	851 et 1183		

SACRORUM CONCILIORUM NOVA ET AMPLISSIMA COLLECTIO.

TOMUS QUADRAGESIMUS SEPTIMUS.

STATUTA DIOECESIS RUTHENENSIS

1854 martii 19.

Statuta dioecesis Ruthenensis in Gallia, edita a évêque de Rodez et de Vabres. [*Insigne.*] Rodez, die 19 martii 1854, sub Ioanne-Francisco Croizier, imprimerie de Ve E. Carrère, imprimeur libraire de l'évêché, 1881.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

In-32, 84 p. — Metz, séminaire.

Statuts synodaux du diocèse de Rodez, publiés en 1854, par monseigneur Croizier, évêque de Rodez; troisième édition, publiée par ordre de Mgr Bourret,

P. 3-16, mandatum Ioannis-Francisci Croizier, episcopi Ruthenensis, pro his statutis editis extra synodum, sub die 19 martii 1854.

CONCILIIUM PROVINCIALE ARMACANUM

1854 maii 10-7.

Concilium provinciale Armacanum, celebratum a die 10 ad diem 17 maii 1854, sub Iosepho Dixon, archiepiscopo Armacano.

In-8, 46 p. — London, Brit. Museum 5015 aa; Lyon, abbé Martin.

Bibliographia:

1) Acta et decreta concilii provincialis Armacani, Droghedae celebrati, mense maio 1854. Dublinii, apud Jacobum Duffy, ripa vulgo dicta Wellington quay, 1855.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius . . . Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 845-54.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Relatis, per eminentissimum ac reverendissimum dominum Ludovicum sanctae Romanae ecclesiae cardinalem Altieri, actis ac decretis concilii provincialis Armacani, habiti mense maio anni 1854, a reverendo domino domino Iosepho Dixon, archiepiscopo Armacano, totius Hiberniae primate; eminentissimi patres sacrae congregationis de Propaganda fide, in generali conventu habito die 12 martii 1855, omnibus mature perpensis, commendandum censuerunt studium antistitum qui synodi participes fuerunt in promovenda plenarii concilii Thurlesensis observantia, riteque disciplina ecclesiastica componenda: placuit vero, nonnullis adhibitis modificationibus¹ iuxta tradendam instructionem, memoratam synodum probari.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam sanctissimo domino nostro Pio divina providentia papae IX relata, in audientia diei 18 eiusdem mensis et anni, sanctitas sua benigne ratam habuit.

¹ In impressione textus decretorum istae adhibentur modificationes, quae nonnisi unum aut alterum decretum respiciunt.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, VI kalendas aprilis, anno MDCCCLV.

I.-Ph. cardinalis Fransoni, praefectus.

Al. Barnabo, a secretis.

Locus † sigilli.

LITTERAE

convocationis concilii provincialis Armacani, 1854.

Iosephus, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Armacanus, primas totius Hiberniae,

Illustrissimis et reverendissimis fratribus episcopis sedis metropolitanae Armacanae suffraganeis, et aliis omnibus qui de iure concilio provinciali Armacano interesse debent, salutem in Domino.

Cum tempus haud breve iam sit elapsam a litteris datis metropolitanis Hiberniae, in quibus, probante sancto domino nostro Pio IX, sacra congregatio de Propaganda fide, inter caetera, illos urget, concilia provincialia celebrare iuxta praescriptum sanctae Tridentinae synodi, et quidem hac vice, eo fine praecipue, ut adhuc solemnitus evulgentur in respectivis provinciis leges latae in

concilio nationali Thurlesensi, ubi, praesidente illustrissimo et reverendissimo domino Paulo Cullen, sanctae sedis delegato, tam multa praeclare decreta statutaque fuere, quae sancta sedes iam repetitis vicibus approbavit et rata habuit.

Nos igitur, pro officio nobis praeter merita commissio, synodum provincialem episcoporum sedis Armacanae suffraganeorum, in ecclesia parochiali Sancti Petri apud Droghedam, qui locus visus est omnibus commodus, feria quarta hebdomadae tertiae post pascha, die scilicet 10 maii huius praesentis anni 1854, inchoandam, et divina opitulante gratia, per sequentes dies continuandam, donec feliciter absolvatur, per praesentes in Domino indicimus et convocamus.

Quamobrem, illustrissimi et reverendissimi fratres, vos omnes et singulos ad indictam synodum per praesentes vocamus, ut ad praefatum diem et locum nos conveniatis, communi consilio nobiscum tractaturi de promovendo, quo meliori pos-

sumus modo, ope disciplinae saluberrimae, salutem gregis nobis commisi.

Rogamus vos insuper ut in vestris dioecibus tempus et locum in quibus synodus est habenda, omnibus significetis, ut si qui alii ius habeant vel praetendant ut synodo intersint, notitiam convocationis opportunam habentes, ius suum tempestive asserant.

Denique vos enixe hortamur in Domino, ut praeter privatas preces quas ad Deum effundere satagetis, publicas quoque, in hoc praesertim quod imminet quadragesimali tempore, indicatis, ut Deus omnipotens dives in misericordia mentes omnium nostrum illustrare et corda nostra dirigere dignetur, ut sua gratia adiuti, gloriam suam in omnibus quaeramus, et quae sunt placita ei statuere et exsequi valeamus.

Datum Ardmachae, die 14 ianuarii 1854.

† Iosephus Dixon, archiepiscopus Armacanus, etc.

ACTA CONCILII.

Die 10 maii, hora 10 ante meridiem, habitus est congressus praeparatorius episcoporum; omnes aderant praeter Dromorensem, scilicet:

Reverendissimus archiepiscopus, reverendissimi episcopi Rapotensis, Kilmorensis, Midensis, Dunensis et Connorensis, Clogherensis, Titopolitanus (apostolicus administrator Derriensis), Ardagadensis. Aderat P. Hanratty, secretarius archiepiscopi.

Hora 1 post meridiem, habita est privata congregatio episcoporum; huic adfuit reverendus dominus Gul. O'Brien, vicarius generalis, procurator episcopi Dromorensis, qui ob infirmitatem aberat; brevi discussione habita, patres ei vocem decisivam concesserunt. Promotor constitutus reverendissimus Ioannes, episcopus Ardagadensis. Secretarii electi sunt: reverendus Daniel M'Gettigan, reverendus Iacobus Campbell, et reverendus Bernadus Hughes. Promotor petiit decretum legi *de aperienda synodo*, et quoque *de methodo vitae*, *de officialibus*, *de non praeiudicando*, et *de non discedendo*. Quae omnia placuerunt patribus.

Tunc admissi sunt reverendus Andreas Rogers, doctor in decretis procurator capituli Armacani; reverendus Daniel Boylan, decanus et procurator capituli Clogherensis; reverendus Antonius Dardis, ordinis sancti Francisci provincialis. Caeremoniarii electi, reverendus Franciscus Montague, reverendus Ioannes Levins, reverendus Iacobus Macken; cantores: reverendus Richardus O'Sullivan, reverendus Patritius V. Meadth, ordinis Praedicatorum, et reverendus Iacobus Powderly. His peractis, secretarius introduxit theologos, reverendum Michaellem Kieran, vicarium generalem, theologum archiepiscopi; reverendum Danielelem M'Gettigan, theologum episcopi Rapotensis; reverendum Matthaeum M'Quaid, theologum episcopi Kilmorensis; reverendum Ioannem Kearney, theologum episcopi Midensis; reverendum Georgium Crolly, theologum episcopi Dunensis et Connorensis; reverendum Iacobum Iosephum M'Mahon, doctor in decretis, theologum episcopi Clogherensis; reverendum Patritium O'Loghlen, vicarium generalem, theologum episcopi Derriensis; reverendum Iacobum Smyth, vicarium generalem, theologum episcopi Ardagadensis. Introductis theologis, habita fuit congregatio prima generalis; archiepiscopus brevem sermonem habuit ad patres et alios praesentes, et secretum indixit de actibus synodi usque ad confirmationem decretorum a sancta sede. Facta est divisio theologorum in duas classes, 1. reverendi M. Kieran, D. Boy-

lan, Ant. Dardis, Ioannes Kearney, I. I. M'Mahon, I. Smyth; 2. A. Rogers, D. M'Gettigan, M. M'Quaid, G. Crolly, P. O'Loghlen. Relectis decretis congregatio absoluta fuit.

Feria 5, hora 9½ antemeridiana, convenerunt presbyteri in aula congregatorum, a cantoribus et caeremoniariis exercitandi pro publica sessione. Hora 10½ antemeridiana, convenerunt omnes in aula paramentorum, et hora undecima, ordinata est processio ad ecclesiam hoc ordine:

Cursores synodi, subdiaconus cum cruce, cantores; clerus regularis et saecularis; parochi Armacani, cum stolis rubris; crux metropolitana; provincialis ordinis Sancti Francisci, pluviali indutus; procuratores capitulorum, pluvialibus induti; procurator reverendissimi Dromorensis, cum pluviali; illustrissimi et reverendissimi episcopi, induti pluvialibus rubris supra amictum et rochetum, et mitras habentes auriphrygiatas; presbyter assistens; subdiaconus et diaconus missae; illustrissimus et reverendissimus archiepiscopus cum duobus diaconis.

Episcopi et clerus decantabant per viam hymnos et psalmos. Finita processione, omnes ad loca propria accesserunt. Illustrissimus et reverendissimus archiepiscopus, precibus recitatis, paramenta et pallium assumpsit, et missam de Spiritu sancto solemniter celebravit. Post evangelium, reverendus dominus Michael Kieran sermonem ad patres et populum habuit super verbis: „*Mementote praepositorum vestrorum qui vobis locuti sunt verbum Dei, quorum intuentes exitum conversationis imitamini fidem.*“¹ Paracta missa, decantati fuerunt psalmi, litaniae et evangelium cum hymno *Veni Creator*, et habita est sessio prima, praesidente archiepiscopo. Lecta allocutione *Venerabiles*, promotor petivit declarari synodum Armacanam iam inchoptam esse, atque ut proponatur decretum de aperienda synodo. Secretarius suffragia patrum collegit, et ea archiepiscopo detulit, quibus auditis, archiepiscopus: „Decretum placuit patribus; itaque decernimus huius provincialis synodi Armacanae initium fieri et iam factum esse.“ Promotor: „Illustrissime et reverendissime domine, peto ut proponantur decreta *de methodo vitae*, *de officialibus*, *de non praeiudicando* et *de non discedendo.*“ Secretarius suffragia collegit et archiepiscopo renuntiavit. Archiepiscopus: „Decreta placuerunt patribus, ideo agenda Deo gratiae.“ Tunc promotor petiit decretum usuale *de fidei professione emittenda* in prima provinciali

¹ Haebr. XIII, 7.

synodo cui intersunt episcopi. Archiepiscopus decretum dedit, et omnes professionem fidei Pii IV debite emisunt. Promotor petiit decretum de tenenda sessione secunda, feria 2 hebdomadae proxima futurae, 15 maii. Archiepiscopus decretum dedit. Postea, omnes vocati sunt ad orationem mentalem, et deinde archiepiscopus benedictionem impertitus est. Omnes tunc redierunt in aulam paramentorum. Hora 6½ postmeridiana, rosario beatae virginis Mariae recitato, archiepiscopus benedictionem sanctissimi Sacramenti dedit. Hora 7½, habita fuit congregatio privata in aula congregationis; episcopi assistebant in rochetto et mozetta, procurator Dromorensis in veste talari et superpelliceo.

Feria sexta, 12 maii, hora 10 antemeridiana, habita est congregatio privata episcoporum, et congregationes particulares theologorum. Hora 2½ postmeridiana, habita est congregatio generalis. Hora 6½, post rosarium beatae Mariae virginis recitatum, benedictionem sanctissimi Sacramenti dedit illustrissimus et reverendissimus episcopus Rapotensis.

Sabbato, 13 maii, hora 10 antemeridiana, congregatio privata episcoporum et congregationes particulares theologorum usque ad 12½. Hora 2 postmeridiana, habita est congregatio generalis. Hora 6½, post rosarium, benedictionem sanctissimi Sacramenti dedit illustrissimus et reverendissimus episcopus Kilmorensis.

Die dominica, 14 maii, hora 12, erat missa solemnis; celebrans reverendus dominus Iacobus Macken, caeremonarius synodi. Archiepiscopus assistebat in cappa, episcopi in rochettis et mozettis. Post evangelium, sermonem habuit reverendus dominus Franciscus Montague, super verbis: „*Expedit vobis ut ego vadam; si enim non abiero Paracletus non veniet ad vos; si autem abiero mittam eum ad vos.*“¹ Hora 6½ postmeridiana, post rosarium, benedictionem sanctissimi Sacramenti dedit illustrissimus et reverendissimus episcopus Midensis. Hora 7½, habita est congregatio generalis.

Feria secunda, 15 maii, hora 9½ antemeridiana, convenerunt sacerdotes a caeremoniariis et cantoribus pro sessione exercitandi. Hora 10½ antemeridiana, episcopi et clerus convenerunt in aula paramentorum, ad paramenta sumenda pro missa solemni. Hora 11, missam solemnem celebravit illustrissimus et reverendissimus episcopus Kilmorensis. Post evangelium, sermonem habuit illustrissimus et reverendissimus episcopus Ardaghensis, super verbis: „*Quia ecce tenebrae operient terram et caligo populos; super te autem orietur Dominus, et gloria eius in te videbitur.*“² Missa finita, episcopi induebant pluvialia et mitras pro sessione. Omnibus rite peractis, et decretis propositis, illustrissimus et reverendissimus archiepiscopus benedictionem dedit. Decretum erat ex consensu patrum ut sessio ultima haberetur feria quarta currentis hebdomadae. Hora 3 postmeridiana, habita est congregatio privata episcoporum. Hora 6½, post rosarium, benedictionem sanctissimi Sacramenti dedit illustrissimus et reverendissimus episcopus Clogherensis.

Feria tertia, 16 maii, hora 10 antemeridiana, missam solemnem de requiem pro defunctis episcopis provinciae Armacanae celebravit illustrissimus et reverendissimus episcopus Clogherensis. Archiepiscopus assistebat in cappa; absolutiones datae sunt ab episcopis Midensi, Dunensi et Connorensi, Titopolitano, Ardagadensi et Clogherensi. Hora 1

A postmeridiana, habita est congregatio generalis ultima, in qua lecti sunt varii actus et omnia decreta synodi. Peracta congregatione, et cum discesserat archiepiscopus, statuerunt patres, omnium adstantium plausu, gratias amplissimas archiepiscopo esse agendas ob mansuetudinem eximiamque comitatem quam ipsis exhibuit, et exprimendum quoque esse, quanti faciebant modum omnibus probatum, quo, pro synodo, celebranda omnia ab eo ordinata fuerunt, et quo synodi ipsius congregationibus praefuit, suumque gratum sensum eius blandae hospitalitatis; Deumque enixe rogant eum diu felicem sospitemque servare. Hora 6½, rosario recitato, benedictionem sanctissimi Sacramenti dedit illustrissimus et reverendissimus episcopus Titopolitanus.

Feria quarta, 17 maii, hora 9½ antemeridiana, presbyter exercitati sunt pro sessione ultima. Hora 10½, patres et clerus adeunt ecclesiam ut missae solemni assistant. Hora 11, missam de Spiritu sancto solemniter celebravit illustrissimus et reverendissimus episcopus Midensis. Missa finita, patres assumunt pluvialia et mitras pro sessione. Archiepiscopus accessit ad altare maius; et, omnibus rite peractis, promotor petiit omnia decreta proponi; quibus propositis, secretarius archiepiscopo renuntiavit ea patribus placere. Promotor tunc dixit: „Illustrissime et reverendissime domine, peto ut decernatur omnes qui ius habent interessendi, ad subscribendum teneri et obligari antequam discedant ex hoc loco.“ Archiepiscopus ita decrevit; et omnes subscripserunt suo ordine. Postea, archiepiscopus, ex consensu patrum, decrevit finem huic provinciali synodo fieri; et tunc sermonem ad patres et populum habuit super verbis: „*Pax Dei, quae exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra et intelligentias vestras in Christo Iesu.*“¹ Processio ordinata est sicut ad primam sessionem; et cum in ecclesiam reversa fuerit, acclamationes cantatae sunt, et episcopi ad osculum pacis admissi. Archiepiscopus impertivit benedictionem solemnem, et, publicatis indulgentiis quadraginta dierum in forma consueta, omnes recesserunt.

Nota. Omnes conventus synodi, praeter sessiones solemnes, habiti sunt in aedibus archiepiscopi. Aula paramentorum erat prope ecclesiam, in aedibus conventus monialium Praesentationis beatae virginis Mariae.

Nomina episcoporum qui interfuerunt huic provinciali synodo Armacanae.

Praefuit illustrissimus et reverendissimus Iosephus Dixon, totius Hiberniae primas, archiepiscopus Armacanus;

Interfuerunt: illustrissimus et reverendissimus Patritius M'Gettigan, episcopus Rapotensis;

Illustrissimus et reverendissimus Iacobus Browne, episcopus Kilmorensis;

Illustrissimus et reverendissimus Ioannes Cantwell, episcopus Midensis;

Illustrissimus et reverendissimus Cornelius Denvir, episcopus Dunensis et Connorensis;

Illustrissimus et reverendissimus Carolus M'Nally, episcopus Clogherensis;

Illustrissimus et reverendissimus Franciscus Kelly, episcopus Titopolitanus, administer apostolicus Derriensis.

Illustrissimus et reverendissimus Ioannes Kilduff, episcopus Ardagadensis.

Admodum reverendus dominus Gulielmus O'Brien, episcopi Dromorensis procurator;

¹ Ioann. XVI, 7.

² Isa. LX, 2.

¹ Phil. IV, 7.

Admodum reverendus Antonius Dardis, pro- A
vincialis ordinis Sancti Francisci:

Admodum reverendus dominus Andreas Rogers,
doctor in decretis, deputatus capituli Armacani;

Admodum reverendus dominus Daniel Boylan,
decanus et deputatus capituli Clogherensis.

Theologi episcoporum:

Admodum reverendus Michael Kieran, vicarius
generalis, adductus ab archiepiscopo;

Reverendus Daniel M'Gettigan, ab episcopo
Rapotensi;

Reverendus Matthaeus M'Quaid, ab episcopo
Kilmorensi;

Reverendus Georgius Crolly, ab episcopo Du-
nensi et Connor;

Reverendus Iacobus Iosephus M'Mahon, dōctor
in decretis, ab episcopo Clogherensi:

Admodum reverendus dominus Patritius O'Logh-
len, vicarius generalis, ab episcopo Titopolitano;

Admodum reverendus Iacobus Smyth, vicarius
generalis, ab episcopo Ardagadensi.

Secretarii: Reverendus dominus Daniel M'Getti-
gan; reverendus dominus Iacobus Campbell; reve-
rendus dominus Bernardus Hughes.

Cantores: Reverendus dominus Ricardus O'Sul-
livan; reverendus dominus Patricius V. Meadth,
ordinis Praedicatorum; reverendus dominus Iacobus
Powderly.

ACCLAMATIONES

in fine synodi Armacanae factae.

Archidiaconus: Deo patri misericordiarum et
Deo totius consolationis et gratiae, omnis laus,
honor et gloria in saecula saeculorum.

Chorus: Amen, amen, amen.

Archidiaconus: Beatissimo Pio papae et domino,
sanctae et universalis ecclesiae pontifici, multi anni
et aeterna memoria.

Chorus: Domine Deus, sanctissimum patrem
vere pium diutissime ecclesiae tuae conserva mul-
tos annos.

Archidiaconus: Reverendissimo archiepiscopo,
reverendissimis episcopis, caeterisque huic concilio
assistentibus, vita et felix ad ecclesias suas et do-
mos rexitus.

Chorus: Fac illos, Domine, dies videre bonos.
Domine, custodi introitum eorum et exitum eorum,
B et ostende illis salutare tuum.

Archidiaconus: Nostrae provinciae fidelibus et
cuncto populo christiano in catholica unitate pax.

Chorus: Deduc populum tuum, domine Deus,
in semitam mandatorum tuorum, ut serviat tibi in
sanctitate et iustitia omnibus diebus vitae suae.

Archidiaconus: Decreta huius synodi et sanctae
ecclesiae leges in omnibus fideliter custodientes,
intercedente beatissima et immaculata Dei genitrice
Maria, cum beato Patritio et omnibus sanctis, mi-
sericordiam a Deo omnipotente et vitam conse-
quamur aeternam.

Chorus: Fiat, fiat. Amen, amen.

DECRETA CONCILII.

1. *De aperienda synodo.* In nomine sacrosanctae
et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus
sancti, amen.

Nos Iosephus, Dei et apostolicae sedis gratia
archiepiscopus Armacanus, totius Hiberniae primas,
ad laudem et gloriam omnipotentis Dei et salva-
toris nostri Iesu Christi, ad honorem beatissimae
et immaculatae virginis Dei genitricis Mariae, sanc-
torum apostolorum Petri et Pauli, sancti Patritii
et omnium sanctorum, ad aedificationem ecclesiae,
ad corrigendos abusus, et ad zelum animarum
augendum, tam in clero quam in populo, statuimus
et decernimus, de consilio et consensu reverendissi-
morum episcoporum sedis metropolitanae Arma-
canae suffraganeorum, hoc ipso die, qui est 10 mensis
maii anni 1854, in ecclesia Sancti Petri de Drogheda,
Deo adiuvante, initium fieri atque iam factum esse
concilii provincialis Armacani, quod ad hunc diem et
locum, litteris datis die 14 ianuarii huius praesentis
anni, rite convocavimus; quae concilii inchoatio felix
sit ac fausta, et ad maiorem Dei gloriam, ad eccle-
siae commodum et ad animarum salutem bene vertat. D

2. *De modo vivendi.* Cum non simus sufficien-
tes cogitare aliquid ex nobis quasi ex nobis, sed
omnis nostra sufficientia sit ex Deo, imprimis his
diebus curandum est ut sine intermissione orantes
inveniamur. Mane sacris meditationibus omnes va-
cent, et missam vel quotidie celebrent vel eidem
devote assistant. Preces horarias divini officii
digne, attente ac devote studeant recitare, et eis-
dem, cum in ecclesia celebrentur, intersint. Preces
vespertinae diligenter persolvantur. Benedictio
quoque sanctissimi sacramenti, quando patribus
placuerit, impertietur. Sit etiam in recreatione
conspicua gravitas incessus, vultus, verborum, et
procul absit omnis ille clamor et strepitus qui viros
graves semper dedecet. Ea demum omnia quae
de ratione vivendi iam a sacrosancta Tridentina
synodo tam plene sunt tradita, omnes qui huic
praesenti concilio intersunt, et prae mente habeant

et executioni mandare curent. Omnia in caritate
fiant, quae est vinculum pacis, neque quis prolixis
sermonibus synodi moretur tempora, sed quidquid
dicendum, breviter et simpliciter proferatur. Magna
tamen libertas in iis quae sentiunt proferendis, est
omnibus in Domino concedenda.

3. *De officialibus.* Ut vero omnia secundum
ordinem fiant, et ut huius synodi actus recte ac
legitime perficiantur, sequentes eligimus ad officia
ipsis hic attributa. Sint ergo:

Promotor: Illustrissimus et reverendissimus do-
minus episcopus Ardagadensis.

Secretarii: Reverendus dominus Daniel M'Get-
tigan, reverendus dominus Iacobus Campbell, reve-
rendus dominus Bernardus Hughes.

Caeremoniarii: Reverendus dominus Franciscus
Montague, reverendus dominus Ioannes Levins, re-
verendus dominus Iacobus Macken.

Cantores: Reverendus dominus Ricardus O'Sul-
livan, reverendus dominus Patricius V. Meadth,
ordinis Praedicatorum, reverendus dominus Iacobus
Powderly.

4. *De praeiudicio non afferendo.* Quodsi cui
contigerit in hanc provincialem synodum non iure
admissum fuisse, vel suo proprio loco non sedere,
sententiamve dicere, aut aliud quidquam agere,
vel si forte aliqua ratione propria alicui privilegia
non concedantur, declaramus ac decernimus nullum
ipsi ius novum esse ideo acquirendum vel prae-
iudicium inferendum, sed omnia iura unicuique
manere, ac si nihil hac in re in synodo actum fuisset.

5. *De iudicibus causarum personalium in synodo
occurrentium.* Ne vero haec synodus tempus in-
sumat in audiendo causas singulorum, et sic a
gravioribus negotiis distrahatur, huiusmodi causa-
rum iudices constituimus illustrissimos et reveren-
dissimos dominos episcopos Kilmorensem et Clog-
herensem, quorum erit de absentium excusationibus,
deque causis discessus ante synodum dimissam
plene inquirere nobisque referre.

6. *De non discedendo.* Omnibus denique et singulis qui ad hanc synodum convenerunt, districte praecipimus, etiam in virtute sanctae obedientiae et sub poenis in iure statutis, ne antequam synodus ad exitum perducta fuerit, et eius decreta subscripta, discedant, nisi patribus visum fuerit, ob causas sibi allegatas, alicui permissionem discedendi concedere.

7. *De professione fidei emittenda.* Cum, iuxta summorum pontificum constitutiones, episcopi teneantur emittere professionem fidei a Pio IV in bulla *Iniunctum nobis*, anno 1564, editam, in prima provinciali synodo cui interfuerint: hoc nos praestare non negleximus in prima huius synodi sessione. Quamvis vero professio ista habeatur in relatione decretorum synodi Thurlesensis, hic repetendam censemus.

Professio fidei, iuxta formam Pii IV.

Ego N... firma fide credo et profiteor omnia B et singula, quae continentur in symbolo fidei, quo sancta Romana ecclesia utitur, videlicet:

Credo in unum Deum, patrem omnipotentem, factorem coeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium. Et in unum dominum Iesum Christum, Filium Dei unigenitum. Et ex patre natum, ante omnia saecula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, consubstantiali Patri, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, et propter nostram salutem, descendit de coelis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, et homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est. Et resurrexit tertia die, secundum scripturas. Et ascendit in coelum; sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos; cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum dominum et C vivificantem; qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur; qui locutus est per prophetas. Et unam, sanctam, catholicam et apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptismum in remissionem peccatorum. Et exspecto resurrectionem mortuorum, et vitam venturi saeculi. Amen.

Apostolicas et ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem ecclesiae observationes et constitutiones firmissime admitto et amplector.

Item, sacram scripturam iuxta eum sensum quem tenuit et tenet sancta mater ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione sacrarum scripturarum, admitto; nec eam unquam, nisi iuxta unanimem consensum patrum, accipiam et interpretabor.

Profiteor quoque septem esse vere et proprie sacramenta novae legis, a Iesu Christo domino D nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis, necessaria, scilicet: baptismum, confirmationem, eucharistiam, poenitentiam, extremam unctionem, ordinem et matrimonium; illaque gratiam conferre; et ex his baptismum, confirmationem et ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque et approbatos ecclesiae catholicae ritus in supradictorum omnium sacramentorum solemnii administratione recipio et admitto.

Omnia et singula quae de peccato originali et de iustificatione, in sacrosancta Tridentina synodo definita et declarata fuerunt, amplector et recipio.

Profiteor pariter in missa offerri Deo verum, proprium et propitiatorium sacrificium, pro vivis et defunctis; atque in sanctissimo eucharistiae sacramento esse vere, realiter et substantialiter corpus et sanguinem una cum anima et divinitate domini

nostri Iesu Christi, fierique conversionem totius substantiae panis in corpus et totius substantiae vini in sanguinem, quam conversionem catholica ecclesia transsubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum, verumque sacramentum sumi. Constanter teneo purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis iuvare.

Similiter et sanctos una cum Christo regnantes, venerandos atque invocandos esse; eosque orationes Deo pro nobis offerre; atque eorum reliquias esse venerandas. Firmissime assero imagines Christi, ac deiparae semper Virginis, necnon aliorum sanctorum habendas et retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem a Christo in ecclesia relictam fuisse; illarumque usum christiano populo maxime salutarem esse affirmo.

Sanctam, catholicam et apostolicam Romanam ecclesiam, omnium ecclesiarum matrem et magistram agnosco; Romanoque pontifici, beati Petri apostolorum principis successori ac Iesu Christi vicario, veram obedientiam spondeo ac iuro.

Caetera item omnia a sacris canonibus, et oecumenicis conciliis ac praecipue a sacrosancta Tridentina synodo tradita, definita et declarata, indubitanter recipio atque profiteor; simulque contraria omnia, atque haereses quascumque ab ecclesia damnatas et reiectas et anathematizatas, ego pariter damno, reiicio et anathematizo.

Hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in praesenti sponte profiteor et veraciter teneo, eandem integram et inviolatam, usque ad extremum vitae spiritum, constantissime, Deo adiuvante, retinere et confiteri, atque a meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri et praedicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem N. spondeo, voveo ac iuro. Sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei evangelia.

8. Cum synodi Thurlesiae decreta ab omnibus Hiberniae episcopis lata, sedis apostolicae auctoritate iam confirmata sint et publice edita, decernimus ea esse accurate ab omnibus observanda et pro viribus conabimur ut quam citissime ea omnia quae in iis praescripta sunt, in usum ubique deducantur.

9. Statuimus etiam synodum celebrandam esse in singulis dioecesibus huius provinciae, in qua statuta dioecesana ad normam decretorum Thurlesianae synodi reformabimus, si in aliqua re ab iis discrepent; et cum illis accurate ea componere operam dabimus.

10. Cum iam in synodo Thurlesensi¹ iniungatur catholicis qui ex hac in exteris regiones profecturi sunt, „ut antequam proficiscantur, cavendum sit, ut sacramenta poenitentiae et eucharistiae suscipiant, utque etiam litteras testimoniales a parochis subscriptas secum deferant, quibus eos baptizatos fuisse constet, necnon solutos esse, prout res se habeat, vel legitimo coniunctos matrimonio“: nos insuper graviter prohibemus, ne quis sacerdos aliquid exigat occasione has litteras testimoniales dandi.

11. Sacramenta baptismi et matrimonii, secluso necessitatis casu, nunquam extra ecclesiam administrantur.

12. Decretum quoque synodi Thurlesensis² de audiendis confessionibus, accurate servari volumus. Itaque praedicti decreti menti inhaerentes, vetamus ne in vicis et oppidis, ubi adsunt ecclesiae, et in locis

¹ Decretum de fidei periculis evitandis, art. 10, [n. 7, Mansi, *Concil.*, XLIV, 159 D].

² Ex capite de poenitentia, [art. XIV], n. 41, [Mansi, l. c., 163 C].

omnibus, quae prope distant ab ecclesia, stationes A pro confessionibus audiendis tam virorum quam mulierum, in domibus privatis fiant, sed stationes in ipsa ecclesia teneantur.

13. Meminerint vero episcopi, ad suum munus pertinere inquirere, utrum fideles omnes suae curae commissi, tum clerici tum laici, ad hoc poenitentiae sacramentum debite accedant.

14. In memoriam revocamus omnium, quod cum facultas ex indulto apostolico conceditur alicui sacerdoti celebrandi duas missas eadem die, privilegium hoc legitime exerceri nequit, nisi publica necessitas, a proprio episcopo dimittenda, utriusque missae celebrationem exigit.

15. In carceribus, xenodochiis et aliis institutionibus quae publico aere eriguntur, aliquando cubiculum aliquod vel sacellum ad usum cultus religiosi seponitur, ea ratione ut primum sacerdos catholicus ibi missam celebret, et postea minister anglicanus vel calvinianus eodem in loco preces sui ritus peragat. Huiusmodi usum inductum fuisse dolemus, et pro viribus conabimur, ut locus separatus missae sacrificio celebrando deputetur.

16. Cum nunc extra omne dubium esse videatur, graviter illicitum esse uti in sacrificio vino a cauponibus vel a multis oenopolis comparato, cum sit bene notum, sincerum vinum ab huiusmodi hominibus saepe non vendi: igitur, sub poena suspensionis ferendae sententiae praecipimus, ut in posterum illud vinum solum adhibeatur in sacrificio, quod ab oenopola per episcopum ad hoc approbato comparatum fuerit.

17. Cum, in hac provincia, quando aliquis extra fines suae paroeciae moritur, diversa praxis in diversis locis obtineat respectu parochi qui ius habeat ad oblata occasione funeris fieri solita, et cum uniformitas in hac re valde optanda sit, igitur in posterum haec regula ubique observetur: ad parochum istius loci in quo corpus alicuius defuncti manet usque ad diem depositionis, ita ut in hoc loco processio funebris efformetur, et ex eo defunctus ad locum sepulturae deferatur, oblationes hac occasione iuxta consuetudinem debitae pertineant; et hanc fere regulam praecipimus tenendam, sive defunctus alterius paroeciae, sive etiam alterius dioecesis incola fuerit. Verum haec ita servantur, ut proprius defuncti parochus a quarta parte oblationum obtinenda nunquam excludatur.

18. Omnibus huius provinciae sacerdotibus in memoriam revocamus obligationem, qua mysteria fidei, sacramenta, Dei praecepta et alia ad religionem spectantia fidei populo exponere tenentur. Cum vero periculum sit, ne haec negligentur, si de alienis ac profanis negotiis in ecclesiis agatur, districte prohibemus, ne inter missarum solemnias, quod plane indecens esset, aut omnino in ecclesia, de rebus mere saecularibus, ut de politicis electionibus aut aliis eiusmodi rebus agatur, quae facile dissidia inter pastorem et populum promovere valeant, et magnam animorum commotionem excitare: quae tamen ita interpretanda non sunt, quasi de largitionibus non recipiendis, de periurio evitando, de iuribus ecclesiae, et de caritate et cura erga pauperes, sacerdotibus non esset agendum.

Quodsi quis sacerdos saecularis aut regularis de huiusmodi rebus agat, aut, spreto synodi Thurlesiae praecepto, nominatim in aliquem in ecclesiis invehatur, is poena suspensionis aut alia pro arbitrio ordinarii plectatur.

Hortamur vero ut lites et iurgia inter se de rebus politicis, in conventibus publicis, et magis adhuc in foliis seu ephemeridibus publicis, non

ineant sacerdotes, ne dignitas sacerdotalis aliquid detrimenti capiat, ne caritas illa, quae robur ecclesiae est, violetur, et ne rixis et contentionibus cum aliis implicentur.

19. Haec vero dum statuimus, religionis bonum et ecclesiae libertatem exigere putamus, ut quotiescumque de curatoribus pauperum et parlamenti membris eligendis agatur, a quorum agendi ratione pauperum catholicorum fides et incolumitas, et ecclesiae iura et libertas detrimenta pati possunt, sacerdotes solliciti esse debeant, ut hominibus probis et religionis catholicae minime hostibus munera haec conferantur. Attamen extra ecclesias, sine tumultu, absque caritatis violatione, et cum debita subiectione proprio episcopo, ne dissensiones in clero oriantur, et cum ea moderatione quae statui clericali omnino convenit, relicta unicuique in dubiis libere pro se sentiendi facultate, de omnibus huiusmodi rebus agendum esse arbitramur.

20. Ut paci et tranquillitati communitatis provideatur, statuimus, ne quis coadiutor parochi collecta suis usibus applicanda facere attentet, nisi cum approbatione episcopi scriptis exarata, qui in quibusdam casibus rationem forsitan detegere possit cur talibus collectis indulgeatur. Sub suspensionis comminatione prohibemus, ne quis sacerdos vel per se vel per alium pecuniam sibi colligat, ea conditione quod missae pro dantibus offerentur.

21. Ne dissensiones oriantur in publicis institutionibus administrandis, volumus ut in posterum capellani xenodochiorum, carcerum et praesidiorum militarium, nihil [in] rerum sacrarum administratione in iis innovent, neque voce aut in scriptis institutionum istarum administrandi rationem publice impugnent, nisi prius negotium episcopo proprio detulerint, cuius sententia dirigi debent. Meminerint iidem capellani, certis temporibus, status animarum et religionis observantiae in praedictis institutis episcopo rationem reddere.

22. Quicumque sacerdos, per tres menses post promulgata praesentia statuta, neglexerit legem Thurlesiae de testamentis condendis implere, cognoscat se esse suspendendum; et neo-sacerdos, post tres menses ab officio missionario ipsis commissio, hac lege neglecta, se eidem poenae subiacere cognoscant.

23. Decreta Thurlesiana numeris 14, 15, de vita et honestate clericorum renovamus sub poena suspensionis. Haec decreta sic se habent: „14. *Et quia sacerdotes non solum innocentes, verum etiam ab omni mali suspitione immunes esse debent, ancillae quae illis ministrant, sint aetate proveciores, spectatae morum honestatis, et quae nulli incontinentiae suspitioni locum praebere possint.* 15. *Quodsi in eadem domo cum parochio habitent eius coadiutores seu vicarii, volumus ut parochi in praedicta domo nullo modo consanguineas vel affines iuniores retineant, nisi permittente ordinario.*“¹

24. In memoriam revocantes legem Thurlesensem de obligatione sacerdotum frequenter scholas visitare, insuper, sub poena suspensionis ferendae sententiae, praecipimus quod unusquisque parochus, vel per se vel per alium idoneum sacerdotem, scholas nationales aut alio quocunque nomine designatas in sua paroecia, ubi liber introitus permittitur sacerdotibus catholicis, semel saltem quolibet mense visitet, ut in principiis fidei discipulos catholicos instruat.

25. In posterum, in quantum fieri possit, habeatur quotannis in unaquaque dioecesi huius provinciae secessus spiritualis pro sacerdotibus

¹ Mansi, Concil., XLIV, 166 A.

dioecesanis; et ad hunc secessum vel omnes sacer- A
dotes singulis annis convenient, vel saltem parochi
et coadiutores annis alternis.

26. Synodus Thurlesensis, non sine ratione gra-
vissima et omnibus obvia, vetat „*ne quis parochus
conducat aut retineat plus quam quindecim iugera
terrae sine consensu episcopi, et ne vicarii parochor-
um conducant ullam portionem agrorum nisi acce-
dat episcopi consensus*“. Cum vero quidam sacer-
dotes, post concilium Thurlesense, et haud obstante
hac lege, sine licentia episcopi multa agrorum iu-
gera comparaverint, ut malo tam deplorando occur-
ramus, praecipimus iam dictis sacerdotibus, sub
poena suspensionis, sese sine mora conformare legi
Thurlesensi iam memoratae; et sub eadem poena
prohibemus, ne in posterum aliquis sacerdos hanc
legem transgrediatur.

Omnia et singula in hac synodo provinciali sta-
tuta, decreta et acta, qua decet obedientia et re-
verentia, auctoritati, correctioni et emendationi
sanctae Romanae ecclesiae, omnium ecclesiarum
matris et magistrae, et Romani pontificis, Christi
vicarii, iudicio emendanda, corrigenda, mutanda
subiicimus.

† Ego Iosephus, archiepiscopus Armacanus, to-
tius Hiberniae primas, definiens subscripsi.

† Ego Patritius, episcopus Rapotensis, definiens
subscripsi.

† Ego Iacobus, episcopus Kilmorensis, definiens
subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Midensis, definiens
subscripsi.

† Ego Cornelius, episcopus Dunensis et Conno-
rensis, definiens subscripsi.

† Ego Carolus, episcopus Clogherensis, definiens
subscripsi.

† Ego Franciscus, episcopus Titopolitanus, et
ecclesiae Derriensis apostolicus administrator, de-
finiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Ardacadensis, de-
finiens subscripsi.

Ego Guilelmus, procurator reverendissimi episco-
pi Dromorensis, eius nomine subscripsi.

Daniel M'Gettigan, Iacobus Campbell, Bernardus
Hughes, a secretis synodi.

Haec omnia acta et decreta et subscriptiones
cum originali concordant. Ita testor et fidem facio.

Locus † sigilli.

† Iosephus Dixon, archiepiscopus Armacanus, etc.

SYNODUS DIOECESANA MECHLINIENSIS

1854 maii 16.

Synodus dioecesana Mechliniensis in Belgio, cele-
brata die 16 maii 1854, sub Nicolao Iosepho De-
hesselle, archiepiscopo Mechliniensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui
titulus:

Synodi Mechlinienses... Mechliniae, MDCCCLIV. C
In-12°, 232 p. — Gand, université; St. Gallen,
Stiftsbibliothek.

Pag. 9, mentio synodorum Mechliniensis anni
1609 et Gandavensis anni 1613. Pag. 14, mentio
synodi habitae die 21 aprilis 1790 a Ioanne Hen-
rico Frankenberg, archiepiscopo Mechliniensi, et
synodorum Antverpensium celebratarum annis 1612,
1658 et 1779.

Index synodorum in hoc opere contentarum:
P. 11-23, synodus die 29 septembris 1835.
P. 24-6, synodus die 30 augusti 1836.
P. 27-41, synodus die 29 augusti 1837.

P. 42-58, synodus die 13 novembris 1838.
P. 59-62, synodus die 27 augusti 1839.
P. 63-5, synodus die 25 augusti 1840.
P. 66-9, synodus die 11 maii 1841.
P. 70-3, synodus die 26 aprilis 1842.
P. 74-7, synodus die 16 maii 1843.
P. 78-86, synodus die 7 maii 1844.
P. 87-91, synodus die 22 aprilis 1845.
P. 92-9, synodus die 12 maii 1846.
P. 100-9, synodus die 4 maii 1847.
P. 110-8, synodus die 23 maii 1848.
P. 119-28, synodus die 8 maii 1849.
P. 129-33, synodus die 30 aprilis 1850.
P. 134-46, synodus die 20 maii 1851.
P. 147-55, synodus die 11 maii 1852.
P. 156-69, synodus die 26 aprilis 1853.
P. 170-83, synodus die 16 maii 1854.

CONVENTUS DUBLINENSIS EPISCOPORUM HIBERNIAE

1854 maii 19.

Conventus Dublinensis episcoporum Hiberniae, D
habitus die 19 maii 1854, sub Paulo Cullen, archi-
episcopo Dublinensi.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recen-

tiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris
s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum.
Tomus tertius... Friburgi Brisgoviae, sumtibus
Herder, MDCCCLXXV, col. 853-4.

DECRETA

ab omnibus Hiberniae praesulibus lata, et a sancta
sede approbata.

Omnibus huius regionis sacerdotibus in memo-
riam revocamus obligationem, qua mysteria fidei,
sacramenta, Dei praecepta et alia ad religionem
spectantia fidei populo diebus festivis exponere
tenentur. Cum vero periculum sit ne haec negli-
gantur, si de alienis ac profanis negotiis in eccle-
siis agatur, districte prohibemus ne, inter missarum
solemnia, quod plane indecens esset, aut omnino in
ecclesia de rebus mere saecularibus, ut de politicis
electionibus aut aliis eiusmodi rebus agatur, quae

facile dissidia inter pastorem et populum promo-
vere valeant, et magnam animorum commotionem
excitare: quae tamen ita interpretanda non sunt,
quasi de largitionibus non recipiendis, de periurio
evitando, de iuribus ecclesiae, et de caritate et cura
erga pauperes, sacerdotibus non esset agendum.

Quodsi quis sacerdos saecularis aut regularis de
huiusmodi rebus agat, aut, spreto synodi Thurlesiae
praecepto, nominatim in aliquem in ecclesiis inveha-
tur, is poena suspensionis aut alia pro arbitrio
ordinarii plectatur.

Hortamur vero ut lites et iurgia inter se de
rebus politicis in conventibus publicis, et magis
adhuc in foliis seu ephemeridibus publicis non

ineant sacerdotes, ne dignitas sacerdotalis aliquid detrimenti capiat, ne caritas illa, quae robur ecclesiae est, violetur, et ne rixis et contentionibus cum aliis implicentur.

Haec vero dum statuimus, religionis bonum et ecclesiae libertatem exigere putamus, ut quotiescumque de curatoribus pauperum et parlamenti membris eligendis agatur, a quorum agendi ratione pauperum catholicorum fides et incolumitas, et ecclesiae iura et libertas detrimenta pati possunt, solliciti esse debeant, ut hominibus probis et reli-

gionis catholicae minime hostibus munera haec conferantur. Attamen, extra ecclesias, sine tumultu, absque caritatis violatione, et cum debita subiectione proprio episcopo, ne dissensiones in clero oriantur, et cum ea moderatione, quae statui clericali omnino convenit, relicta unicuique in dubiis libere pro se sentiendi facultate, de omnibus huiusmodi rebus agendum esse arbitramur.

Concordat cum originali Romae typis edito.

† Paulus Cullen, archiepiscopus Dublinensis.

CONCILIIUM PROVINCIALE QUEBECENSE II

1854 maii 28 - iunii 4.

Concilium provinciale Quebecense II in Canada, celebratum a die 28 maii ad diem 4 iunii 1854, sub Petro Flaviano Turgeon, archiepiscopo Quebecensi.

Bibliographia:

1) Decreta secundi concilii provinciae Quebecensis, in civitate Quebecensi celebrati, a sancta sede revisa et recognita, anno pontificatus Pii papae noni VIII, Domini MDCCCLIV. Quebeci, Lovel et Lamoureux, 1855.

In-8. — Ipse non vidi.

2) Concilia provinciae Quebecensis I, II, III, IV, in Quebecensi civitate celebrata, et a sancta sede revisa et recognita. [*Insigne.*] Quebeci, apud P.-G. Delisle, typographum, 1, port Dauphin, 1870.

In-8°, 320 p. — Avignon, séminaire; Lyon, abbé Martin.

3) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 625-64.

LITTERAE

de indicendo et convocando provinciae Quebecensis secundo concilio.

Petrus-Flavianus Turgeon, miseratione divina et sanctae sedis apostolicae gratia archiepiscopus Quebecensis etc.; reverendissimis provinciae Quebecensis episcopis, nostro eorumdemque clero et populo, salutem in Domino.

Cum, secundum sacrosancti concilii Tridentini praescriptiones, tertio quoque anno, in unaquaque provincia ecclesiastica, celebrandum sit concilium, ut pastores simul congregati, inspirante Spiritu sancto, utiliora possint media seligere ad tuendam stabiliendamque fidem in cordibus christianorum, cultum divinum ampliori honore muniendum, studium bonorum operum amoremque rectae disciplinae in clero populoque fovenda: nos, praeterea, decreto XX primi concilii provinciae Quebecensis obsequentes, pro muneris nostri officio, secundum concilium eiusdem provinciae in civitate Quebecensi, ecclesiaeque nostrae metropolitanae, indicare et convocare decrevimus, illudque, in dicta ecclesia, dominica infra octavam Ascensionis, die scilicet 28 mensis maii praesentis anni, incipiendum, per praesentes indicimus atque convocamus.

Quapropter, omnes et singulos reverendissimos ac venerabiles in Christo fratres nostros, Marianopolitanensem, Carrhensem, dioecesis Regiopolitanae administratorem, Bypolitanum, Torontinum, Sancti-Hyacinthi, Trifluvianum et Sancti-Bonifacii episcopos, nostros comprovinciales, eorumdemque coadiutores cum futura successione, ac alios quos-

cumque qui, de iure vel privilegio, synodo seu concilio provinciali interesse debent, enixe hortamur et invitamus, et, in quantum necesse est, auctoritate nostra archiepiscopali et ordinaria requirimus et admonemus, eisque virtute sanctae obedientiae districte praecipimus ut ad dictam synodum seu concilium provinciale celebrandum conveniant et personaliter compareant, nisi forte, iusto detenti impedimento, procuratoribus ab eis legitime electis, in hoc concilio suppleantur; et quoscumque suarum respective dioecesium ecclesiasticos, qui de iure vel privilegio interesse debent, ad illud quoque convenire et comparere faciant.

Venerabiles in episcopatu fratres obsecramus, ut dioecesanos suos hortentur ad preces pro felici concilii exitu fundendas. Omnipotentem Deum humillime deprecantur ut decreta eiusdem concilii spiritu sapientiae indicta¹, maiorem Dei gloriam animarumque salutem in provincia ecclesiastica Quebecensi promoveant.

Datum Quebeci, in aedibus nostris archiepiscopalis, sub signo sigilloque nostris ac secretarii nostri chirographo, in Epiphania Domini, anno millesimo octingentesimo quinquagesimo quarto.

† P.-F., archiepiscopus Quebecensis.

Locus † sigilli.

De mandato illustrissimi ac reverendissimi domini domini Quebecensis archiepiscopi:

Edmundus Langevin, presbyter, secretarius.

¹ Fortasse indita.

ACTA CONCILII.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Iuxta decretum indictionis, in Epiphania Domini, anno 1854, ab illustrissimo ac reverendissimo domino Petro Flaviano Turgeon, archiepiscopo Quebecensi, datum, convenerunt die 27 maii, hora 10 ante meridiem, in aedibus palatii archiepiscopalis Quebecensis, cum praefato illustrissimo ac reverendissimo

archiepiscopo, ad secundum provinciae ecclesiasticae concilium habendum, scilicet:

Reverendissimus dominus episcopus Marianopolitanus, Ignatius Bourget;

Reverendissimus dominus episcopus Carrhensis, coadiutor episcopi Kingstoniensis, necnon dioecesis Kingstoniensis administrator, Patritius Phelan, de

iure dicto concilio assistens cum voce decisiva, vi A Rocho vulgo *de l'Achigan*, in dioecesi Mariano-politano;

litterarum Romae, die 31 augusti 1853, datarum;

Reverendissimus dominus episcopus Sancti-Hyacinthi, Ioannes Carolus Prince;

Reverendissimus dominus episcopus Bypolitani [Ottawiensis], Iosephus Eugenius Bruno Guigues;

Reverendissimus dominus episcopus Torontinus, Armandus Franciscus Maria a comitibus de Charbonnel;

Reverendissimus dominus episcopus Trifluvianensis, Thomas Cooke.

I. Placuit patribus alios coadiutores episcoporum provinciae ad concilium admittere cum voce tantum consultativa, iuxta mentem sanctae sedis, litteris diei 8 iulii 1852 expressam, eisque concedere facultatem sibi presbyteros seligendi qui inter theologos et canonistas connumerentur.

Vi dictae concessionis admissi sunt reverendissimus dominus episcopus Tloanus, supradicti illustrissimi ac reverendissimi archiepiscopi Quebecensis coadiutor, Carolus Franciscus Baillargeon; et reverendissimus dominus Cydoniensis episcopus, supradicti episcopi Marianopolitani coadiutor, Iosephus Larocque.

II. Aberat reverendissimus Alexander Taché, episcopus Sancti-Bonifacii, in territorio vulgo dicto *le Nord-Ouest*, qui, litteris die 23 decembris 1853, ante dicti concilii convocationem, scriptis fatebatur sibi facultatem futurum concilium adeundi non fore, ob gravia quae missionibus suae vastae dioecesis evenirent damna, si praesenti tempore eas relinqueret.

III. Illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus Quebecensis, de consilio et consensu reverendissimorum aliorum patrum concilii, sequentes officiales, ad dictum concilium adiuvandum, eligit et nominat, nempe:

1. Promotores concilii, reverendissimum dominum Tloanum episcopum; et reverendum Ioannem Baptistam Antonium Ferland, domus archiepiscopalis Quebecensis presbyterum;

2. Secretarios concilii: admodum reverendum Carolum Felicem Cazeau, vicarium generalem archiepiscopi Quebecensis; et reverendum Ioseph Octavium Paré, canonicum capituli cathedralis ecclesiae Marianopolitanae, ac secretarium dioecesis Marianopolitanae;

3. Magistros caeremoniarum: reverendos Edmundum Carolum Hippolytum Langevin, secretarium archidioecesis Quebecensis; et Iosephum Renatum Leandrum Hamelin, secretarium dioecesis Trifluvianensis;

4. Cantorem: reverendum Iosephum Auclair, D parochum Quebecensem.

IV. Perlecto instrumento delegationis capituli ecclesiae cathedralis Marianopolitanae, reverendus Petrus Adolphus Pinsonnault, archidiaconus dicti capituli, admissus est tanquam deputatus ab eodem capitulo.

V. Admissi sunt tanquam theologi et canonistae:

1. Illustrissimi ac reverendissimi domini archiepiscopi Quebecensis: admodum reverendus Ludovicus Iacobus Casault, vicarius generalis dicti archiepiscopi, necnon superior seminarii Quebecensis; et reverendi Antonius Parant, presbyter dicti seminarii et Franciscus-Xaverius Delâge, parochus a Beata Maria Auxiliatrice vulgo *l'Islet*, in Quebecensi archidioecesi;

2. Reverendissimi Marianopolitani episcopi: admodum reverendus Iacobus Philippus Santoni, Oblatorum Mariae Immaculatae provincialis; et reverendus Ioannes Baptista Labelle, parochus a Sancto

3. Reverendissimi Carrhensis episcopi: admodum reverendus Aeneas McDonnel, vicarius generalis dicti episcopi; et reverendus Olivarius Kelly, loci vulgo dicti *Brookville* pastor, in dioecesi Kingstoniensi;

4. Reverendissimi episcopi Sancti-Hyacinthi: admodum reverendus Franciscus Xaverius Demers, vicarius generalis dicti episcopi, necnon parochus a Sancto-Dionysio, in dioecesi Sancti-Hyacinthi; et Iosephus Sabinus Raymond, vicarius generalis eiusdem episcopi, necnon praepositus studiis in seminario dictae dioecesis;

5. Reverendissimi episcopi Bypolitani: admodum reverendus Petrus Aubert, vicarius generalis dicti episcopi et superior Oblatorum Mariae Immaculatae in dioecesi Bypolitana; et reverendus Petrus Henricus Harkin, presbyter domus archiepiscopalis Quebecensis;

6. Reverendissimi Torontini episcopi: admodum reverendus Eduardus Gordon, vicarius generalis dicti episcopi, et civitatis vulgo dictae *Hamilton* in dioecesi Torontina pastor; et reverendus Claudius Ternet, loci vulgo nuncupati *Penitanguishine* in eadem dioecesi missionarius;

7. Reverendissimi Trifluvianensis episcopi: admodum reverendus Franciscus Germanus Loranger, vicarius generalis dicti episcopi, necnon monialium Sanctae Ursulae in urbe Trifluviana capellanus; et reverendus Carolus Harper, seminarii Nicoletensis in dioecesi Trifluvianensi superior;

8. Reverendissimi Tloani episcopi: reverendi Georgius Schneider, superior societatis Iesu in archidioecesi Quebecensi; et Georgius Hilarius Besserer, parochus a Sancta Familia in insula Aurelianensi, in eadem archidioecesi;

9. Reverendissimi Cydoniensis episcopi: reverendi Felix Martin, superior societatis Iesu in Marianopolitana dioecesi; et Vincentius Leo Villeneuve, presbyter seminarii Sancti Sulpitii Marianopolitani;

VI. Statuitur ordinem eundem servandum esse, quoad praecedentiam, ac in primo concilio.

VII. Sequentes formantur congregationes ad expendendum diversas sibi a patribus propositas quaestiones:

Prima scilicet de decretis.

Reverendissimo domino Cydoniensi episcopo, praeside.

Admodum reverendus A. McDonnel, et reverendi G. Schneider, V. L. Villeneuve et O. Kelly.

Secunda de doctrina.

Reverendissimo domino Bypolitano episcopo, praeside.

Admodum reverendi E. Gordon, P. Aubert, I. P. Santoni, et reverendi A. Parant et F. X. Delâge.

Tertia de liturgia.

Reverendissimo domino Sancti-Hyacinthi episcopo, praeside.

Reverendi P. A. Pinsonnault, F. G. Loranger, I. Auclair, E. C. H. Langevin et I. R. L. Hamelin.

Quarta de disciplina.

Reverendissimo domino Marianopolitano episcopo, praeside.

Admodum reverendus F. X. Demers, et reverendi G. H. Besserer, C. Ternet, I. B. A. Ferland, I. B. Labelle et P. H. Harkin.

Quinta de studiis.

Reverendissimo domino Torontino episcopo, praeside.

Admodum reverendi L. I. Casault et I. S. Ray-^A die sequenti, hora octava cum dimidia ante meridiem habenda.

mond, et reverendi F. Martin et C. Harper.
VIII. Proposita et unanimiter admissa sunt a patribus quae sequuntur decreta in prima sessione legenda, scilicet: 1. *de aperienda synodo*, 2. *de modo vivendi in concilio*, 3. *de professione fidei*.

IX. Quoad ordinem servandum 1. ab omnibus qui interesse debent concilio; 2. in privatis congregationibus episcoporum; 3. in congregationibus generalibus: statuerunt patres easdem regulas esse sequendas ac in primo concilio.

X. Secretarii instruuntur per edictum publicum convocare primam congregationem generalem, eadem die, tertia hora post meridiem, in aula palatii archiepiscopalis habendam.

Quibus finitis, recitatur oratio *Sub tuum* etc., et recedunt patres.

PRIMA CONGREGATIO GENERALIS.

Eadem die, hora tertia post meridiem, in congregatione generali convenerunt omnes reverendissimi episcopi ad primam congregationem privatam praesentes, rochetto et mozetta induti.

Adfuerunt quoque deputatus a capitulo ecclesiae cathedralis Marianopolitanensis, necnon officiales et theologi concilii ad dictam congregationem rite convocati, in habitu ordinario, in aula maiori palatii archiepiscopalis sicut in primo concilio strata et adornata.

Post recitationem hymni *Veni creator* etc. cum deprecatione *Adsumus* etc., facie versa ad crucem archiepiscopalem, instantibus promotoribus, illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus declarat reverendissimos episcopos Tloanum et Cydoniensem, priorem coadiutorem dicti archiepiscopi et posteriorem coadiutorem episcopi Marianopolitani, admissos fuisse inter patres sed tantum cum voce consultativa, ex decisione sanctae sedis, cum privilegio sibi adiungendi theologos presbyteros eodem numero ac caeteri patres.

His peractis, 1. Proclamantur nomina officialium qui in prima privata congregatione a patribus nominati sunt;

2. Legitur instrumentum, quo reverendus Petrus Adolphus Pinsonnault constituitur deputatus ad concilium a capitulo ecclesiae cathedralis Marianopolitanensis;

3. Publicantur nomina theologorum et canonistarum a quocumque episcopo selectorum.

Post hoc legitur ordo praecedentiae in primo concilio servatus, qui iubetur a patribus in hoc praesenti concilio servari.

Proclamantur congregationes diversae scilicet de decretis, de doctrina, de liturgia, de disciplina et de studiis, eo modo quo a patribus in privata prima congregatione coordinatae sunt.

Postea leguntur tria decreta quae in sessione prima, sequenti die habenda, proclamanda sunt, scilicet: 1. *de aperienda synodo*; 2. *de modo vivendi in concilio*; 3. *de professione fidei*.

Legitur quoque ordo qui servatus fuit in primo concilio et qui, secundum mentem patrum, servandus est et in hoc concilio:

1. Quoad residentiam necnon distributionem temporis ab omnibus qui interesse debent dicto concilio;

2. Quoad regulas in congregationibus generalibus observandas.

Tum recitatur et admittitur promissio ordinaria de secreto ab omnibus tenendo circa res in concilio discussas, et quae possent detrahare vel reverentiae concilio debitae vel honori cuiusvis personae.

Tandem, indicata fuit prima sessio generalis

die sequenti, hora octava cum dimidia ante meridiem habenda.

Tunc finem habuit prima congregatio generalis, recitata oratione *Sub tuum* etc.

SESSIO PRIMA.

Die 28 maii eiusdem anni, incidente in dominicam infra octavam Ascensionis, anno pontificatus sanctissimi domini nostri Pii divina providentia papae IX, mane hora 8 cum dimidia, conveniunt patres in maiori aula palatii archiepiscopalis, cum deputato a capitulo Marianopolitanensi, theologis et officiariis concilii, multisque aliis sacerdotibus.

Ordinata processione, a palatio omnes exeunt et per viam publicam procedunt ad ecclesiam metropolitanam, eodem modo et ordine ac in prima sessione primi concilii, archiepiscopo et episcopis cappa et mitra, caeterisque omnibus habitu sibi competenti indutis.

Ecclesiam ingressi patres concilii pergunt ad faldistoria ex utraque parte chori disposita, et caeteri adeunt stallos.

Missa sollemnis *de Spiritu sancto* ab archiepiscopo celebratur. Qua finita cantantur psalmi, litaniae orationesque, prout in pontificali Romano inveniuntur. Concionem habuit ad populum reverendissimus episcopus Marianopolitanensis.

Tum promulgantur et approbantur a patribus cum caeremoniis solitis, sequentia decreta: 1. *de aperienda synodo*; 2. *de modo vivendi in concilio*; 3. *de professione fidei*.

Hanc professionem fidei emittunt reverendissimi Sancti-Hyacinthi et Trifluvianensis episcopi, qui a tempore primi concilii ad has novas sedes fuerunt promoti.

Deinde indicitur secunda sessio concilii, quae habenda est feria quinta eiusdem hebdomadae, die scilicet 1 iunii proxime evenientis, nisi pro rebus concilii bene gerendis aliud conducere videatur.

Tandem, benedictione solenni ab archiepiscopo clero et populo impertita, omnes processionaliter, eo ordine quo advenerant, ad domum archiepiscopalem recedunt.

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA.

Eadem die, quinta hora post meridiem, conveniunt patres.

Leguntur et approbantur acta praecedentium congregationum, necnon sessionis primae. Proponitur ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo decretum *de sacramentis*, quod, post lectionem, iubetur ad congregationem *de doctrina* deferri. Proponitur quoque decretum *de vita et honestate clericorum*, quod legitur et refertur ad congregationem *de decretis*. Refertur etiam ad eandem congregationem decretum *de iuramento*.

Hora undecima recedunt patres.

TERTIA CONGREGATIO PRIVATA.

Hora 9 cum tribus quadrantibus, feria secunda, die 29 maii, conveniunt patres loco consueto.

Quaedam quaestiones circa disciplinam referuntur reverendissimis episcopis Bypolitano et Trifluvianensi ut examinentur, competenti modo formulentur et de novo reverendissimorum patrum iudicio subiiciantur. Legitur decretum *de parochis et aliis animarum curam gerentibus*, cuius discussio, non completa hora 11 cum tribus quadrantibus, continuabitur in proxima congregatione privata.

QUARTA CONGREGATIO PRIVATA.

Eadem die, hora 3 post meridiem, conveniunt patres.

Discutitur de novo decretum *de parochis et aliis animarum curam gerentibus*, et iubetur deferri ad congregationem *de disciplina*. Discutitur etiam decretum *de administratione bonorum ecclesiarum*, et refertur ad eandem congregationem.

Hora sexta discedunt patres.

QUINTA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria tertia, die scilicet 30 maii, hora 9 cum dimidia ante meridiem, conveniunt patres, post missam solemnem ab archiepiscopo celebratam pro defunctis episcopis provinciae ecclesiasticae Quebecensis.

Legitur relatio prima congregationis *de doctrina* super decretum *de sacramentis*, quod decretum, cum dicta relatione, legetur in proxima congregatione generali post meridiem tenenda.

Hora undecima cum tribus quadrantibus recedunt patres.

SECUNDA CONGREGATIO GENERALIS.

Die 30 maii, incidente in feriam tertiam sextae hebdomadae post Pascha, 3 hora post meridiem, habita est, loco solito, secunda congregatio generalis, cui interfuerunt patres cum theologis et officiariis concilii.

Leguntur acta praecedentis congregationis generalis. Legitur decretum *de sacramentis* cum relatione congregationis *de doctrina* super dicto decreto.

Sexta hora, facta oratione, omnes discedunt.

SEXTA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria quarta, die 31 maii, hora 9 cum dimidia ante meridiem, adsunt patres, loco consueto.

Leguntur acta trium praecedentium congregationum, et a patribus approbantur. Legitur decretum *de sacramentis*, quod emendatum a patribus iubetur in sessione, sequenti die habenda, proclamari. Decretum *de administratione bonorum ecclesiarum* iubetur referri ad congregationem *de decretis*. Decretum *de vita et honestate clericorum* a patribus admissum praecipitur etiam proclamandum esse in dicta sessione.

Hora 3, recedunt patres ad tertiam congregationem generalem tenendam.

TERTIA CONGREGATIO GENERALIS.

Die 31 maii eiusdem anni, hora 3 post meridiem, convenerunt patres in loco solito, cum suis officialibus et theologis.

Leguntur acta praecedentis congregationis generalis. Legitur etiam decretum *de vita et honestate clericorum* in proxima sessione proclamandum.

Hora 4 cum dimidia, facta oratione, recedunt omnes.

SESSIO SECUNDA.

Die 1 iunii eiusdem anni, incidente in feriam quintam sextae hebdomadae post Pascha, hora 8 cum dimidia ante meridiem, convenerunt patres cum theologis et officiariis suis, in aula palatii archiepiscopalis, et perrexerunt omnes per viam privatam ad ecclesiam metropolitanam, eodem ordine et eadem solemnitate in prima sessione servatis.

Missa sollemnis *de Spiritu sancto* celebratur a reverendissimo episcopo Torontino, et sacra conicio, anglico idiomate, habita est a reverendissimo episcopo Carrhensi.

Omnibus ritibus in pontificali Romano praescriptis pro secunda sessione concilii provincialis observatis, et instantibus promotoribus, sequentia decreta edicuntur et proclamantur, scilicet: 1. *de sacramentis in genere*; 2. *de sacris ritibus in sacramentorum administratione*; 3. *de baptismo*; 4. *de*

confirmatione; 5. *de eucharistia*; 6. *de sacramento poenitentiae*; 7. *de sacramento extremae unctionis*; 8. *de ordine*; 9. *de sacramento matrimonii*, et 10. *de vita et honestate clericorum*. Quae decreta approbantur a patribus, suffragio cuiuscumque a secretariis petito, more assueto.

Tunc indicitur tertia et ultima sessio die 4 eiusdem mensis iunii, incidente in dominica Pentecostes, habenda, nisi concilii bonum requirat eam ad aliam diem transferri. Demum, post solemnem benedictionem ab archiepiscopo datam, publicata quadraginta dierum indulgentia, per eandem viam ad aulam archiepiscopalem redeunt omnes.

QUARTA CONGREGATIO GENERALIS.

Eadem die, hora 3 post meridiem, adsunt patres in loco solito cum theologis et officiariis concilii; abest tamen, pro re gravi, de aliorum patrum consensu, reverendissimus episcopus Tloanensis.

Leguntur et approbantur a patribus acta praecedentis congregationis generalis.

Hora 6, recedunt omnes.

SEPTIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria sexta, die 2 iunii, hora 10 cum dimidia ante meridiem, adsunt patres loco solito.

Leguntur et approbantur relationes quartae congregationis generalis et sessionis secundae. Decretum *de fide* examinatur et iubetur deferri ad congregationem *de decretis*. Decretum *de administratione bonorum ecclesiarum* etiam examinatur, et statuitur illud in proxima sessione proclamandum esse, cum dicto decreto de fide a dicta congregatione *de decretis* nuper relato.

QUINTA CONGREGATIO GENERALIS.

Eadem die hora 3 post meridiem, adsunt patres cum theologis et officiariis concilii.

Leguntur acta praecedentis congregationis generalis. Leguntur quoque decreta *de fide* et *de administratione bonorum ecclesiarum* a patribus approbata et admissa, et, eorum iussu, in proxima et ultima sessione promulganda.

Hora quarta cum tribus quadrantibus abeunt omnes.

OCTAVA CONGREGATIO PRIVATA.

Sabbato ante dominicam Pentecostes, die 3 iunii, hora 9 cum dimidia ante meridiem, conveniunt patres.

Examinantur decreta *de iuramento* et *de parochis et aliis animarum curam gerentibus*, quae in proxima congregatione generali perlegenda proclamantur in sessione ultima concilii, die sequenti tenenda.

D Hora undecima cum quadrante recedunt patres.

SEXTA CONGREGATIO GENERALIS.

Eadem die, hora 3 post meridiem, adfuerunt cum theologis et officiariis, patres concilii, excepto reverendissimo episcopo Marianopolitanensi, cui, ob rem gravem, bonum dicti concilii spectantem, data est facultas praesentem congregationem non adundi; aberat etiam reverendus G. N. Besserer, qui, propter legitimam causam, licentiam habuit ad parochiam suam redeundi.

Fit relatio praecedentis congregationis generalis.

Leguntur decreta *de iuramento* et *de parochis et aliis animarum curam gerentibus*, quae, de iussu patrum, sunt in ultima sessione promulganda.

Hora 5 recedunt omnes.

NONA CONGREGATIO PRIVATA.

Eadem die, hora 8 cum dimidia post meridiem, conveniunt patres. Leguntur et admittuntur acta

praecedentis congregationis privatae necnon et a sextae congregationis generalis. Summa facultatum a sancta sede postulandarum admittitur, et instructio datur secretariis supplicem libellum ad hoc praeparandi.

Decernitur quod a sancta sede sequentes gratiae postulabuntur:

1. Ut in dioecesis Kingstoniensi, Torontina et Bypolitana, festa Epiphaniae Domini, Annunciationis beatae Mariae virginis, Corporis Christi, beatorum apostolorum Petri et Pauli, Assumptionis et Immaculae Conceptionis beatae Mariae virginis supprimantur, et eorum solemnitates ad dominicam transferantur;

2. Ut solemnitates quarundam festivitatum quae, virtute indulti sanctae sedis celebrantur dominica sequenti, possint anticipari, et dominica proximiori praecedenti fieri;

3. Ut in matrimoniis mixtis ordinarius dispensare possit partem acatholicam a iuramento solito praestando, et, in his casibus, promissio sollemn scripta et coram testibus facta valere possit;

4. Ut suffragium sancti Iosephi fieri valeat in officio sponsalium beatae Mariae virginis.

Instruuntur secretarii petitiones ad sanctam sedem his de rebus praeparare.

Ad instantiam reverendissimi episcopi Torontini, statuitur novas opportunum esse efformare duas dioeceses ex dioecesi Torontina distrahendas, quarum una nomen habeat Hamilton, et altera, London. Dicto reverendissimo episcopo onus imponitur expostulationem ad sanctam sedem parandi, de erectione novarum dioecesium, necnon et de promotione episcoporum quibus earumdem cura committenda est. Statuitur etiam limites dioecesis Sancti-Hyacinthi extendendas esse, comprehendendo parvam territorii partem ex dioecesi Marianopolitanensi distrahendam; petitio ad hunc finem edicetur a reverendissimo episcopo Sancti-Hyacinthi. Reverendissimus episcopus Cydoniensis instruitur epistolam summo pontifici a patribus subsignandam edicere. Tandem reverendus Elzear Alexander Taschereau, unus ex directoribus seminarii Quebecensis, a dicto seminario Romam missus, eligitur ut summi pontificis acta decretaque huius concilii iudicio subiiciat.

Hora 10 recedunt patres.

SESSIO TERTIA ET ULTIMA.

Dominica Pentecostes, die scilicet 4 iunii eiusdem anni, convenerunt patres cum suis officariis et theologis, in aula maiori palatii archiepiscopalis, et

per viam publicam processerunt, eodem ordine et apparatu ac in prima sessione, ad ecclesiam metropolitanam, ut tertiam et ultimam sessionem concilii tenerent. Aderat magnus populi concursus, tam splendidam invisendi sollemnitatem cupidus.

Missa dici solemniter celebrata ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo, sacram concionem ad populum habuit reverendissimus episcopus Bypolitanus. Cantatis orationibus, evangelio, psalmis et caeteris in pontificali Romano praescriptis pro ultima sessione concilii, et requirementibus promotoribus, decreta sequentia, iam a patribus sancita in privatis congregationibus, promulgata sunt in forma assueta, scilicet: 1. *De fide*; 2. *De parochis et aliis animarum curam gerentibus*; 3. *De administratione bonorum ecclesiarum*; 4. *De iuramento*; 5. *De publicatione decretorum huius concilii provincialis*; 6. *De promulgatione testium synodali*; 7. *De invocatione et veneratione beatissimae Mariae virginis*.

Hoc ultimo decreto perlecto, patres, summa reverentia, voverunt se suasque oves almae Dei salvatoris matri, et statim canticum *Magnificat* ab omnibus, magna cum iubilatione, cantatum est. Deinde, ad instantiam promotorum, publicatum est decretum *subscriptionis*, et invitati sunt patres propria manu subsignare duplicem codicem decretorum, quorum unus sanctae sedi apostolicae subiiciendus est, et alter in archivis archiepiscopalibus est servandus.

Decretis sic a patribus subsignatis, edicta sunt, post instantiam requisitam, decreta *de indictione proximi concilii provincialis*, necnon *de fine concilii*, quae approbata sunt more solito, sicut caetera decreta superius memorata.

Tunc illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus, de consensu aliorum patrum, declaravit concilium absolutum esse; quo facto, cantatus est hymnus *Te Deum*, quem secutae sunt sollemnes acclamationes, ut videntur in actibus primi concilii huius provinciae Quebecensis.

Tandem, post osculum pacis mutuo datum a patribus, sollemnis benedictio omnibus ab archiepiscopo impertita fuit, et quadraginta dierum indulgentia proclamata fuit; cantato a diacono versiculo: *Recedamus cum pace*, omnes responderunt: *In nomine Christi*; et ad aulam archiepiscopalem regressi sunt, prima hora cum dimidia post meridiem.

Concordat cum originali.

C. F. Cazeau, presbyter, secretarius concilii.

DECRETA CONCILII.

I. *De aperienda synodo.*

In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti.

Nos, Petrus Flavianus Turgeon, ecclesiae metropolitanae Quebecensis archiepiscopus, ad laudem et gloriam Dei et Salvatoris nostri Iesu Christi, unigeniti Filii Dei, Patri consubstantialis, qui, pro nobis caro factus, unus est Dei et hominum mediator et auctor salutis nostrae; sub tutela et praesidio matris eius beatae Mariae virginis, sancti Petri apostolorum principis, sanctorum quorum patrocinio nostrae ecclesiae cathedrales et dioeceses muniuntur, atque omnium sanctorum, statuimus ac decernimus, de consilio ac consensu reverendissimorum episcoporum nostrorum comprovincialium, hac ipsa die decima quinta augusti inchoari atque adeo inchoatum esse concilium provinciale, quod nostra metropolitana auctoritate indiximus et con-

vocavimus; Iesum Christum dominum et salvatorem nostrum humiliter deprecantes, ut quod coepit ipse perficiat, ac quaecumque ad nostram clerique et populi aedificationem stabilienda recognovimus, ab omnibus et singulis, Deo adiuvante, observentur.

II. *De modo vivendi in concilio.*

Haec synodus provincialis, a beato apostolo edocta quod omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est, descendens a patre lumine, qui eis qui postulant a se sapientiam dat omnibus affluenter, statuit omnes christifideles huiusce civitatis Quebecensis, quorum, sicut et totius provinciae gratia celebratur, exhortandos esse, prout hortatur, ut se a peccatis hactenus commissis emendare, ac de caetero in timore Domini ambulare, piis operibus instare, ad sacramenta poenitentiae et eucharistiae frequentius accedere, et quotidie pro episcopis et sacerdotibus hic legitime congre-

gratis instanter orare velint; eosdem vero episcopos A et sacerdotes, ut assidue incumbant in laudibus Dei, atque singulis diebus, in quantum fieri poterit, sanctissimum missae sacrificium peragant, aut saltem mysteriorum celebrationi devote intersint, facientes obsecrationes, orationes et postulationes pro ecclesia sancta Dei, pro sanctissimo patre nostro Pio papa IX, pro regina nostra, pro gubernatoribus et caeteris qui in sublimitate constituti sunt, et pro omnibus hominibus, ut tranquillam et quietam vitam agamus, pace fruamur, et fidei augmentum videamus. Praeterea, hortatur illos ut ieiunent singulis sextis feriis, in memoriam passionis Domini, omnibusque diebus mensa frugali utantur.

Et, quoniam oportet episcopos irreprehensibiles esse, hortatur etiam illos et obsecratur in Domino, ut otiosas sermocinationes sedulo devitent, vitae innocentia et integritate, fide, religione et pietate, omniumque virtutum ornamento praeferant, ita B ut in omnibus honestatem praeseferant, sicut decet ministros Dei mysteriorum.

Cum autem synodi provincialis scopus sit, ut sacra conciliorum summorumque pontificum decreta renouentur et custodiantur, illos monet summopere ipsis curandum esse ut ea accurate referantur, adiectis quibusdam, si opus est, explicationibus; ita tamen ut non recedatur unquam a mente sanctae ecclesiae Romanae, caeterarum ecclesiarum matris ac magistrae.

In sententiis vero dicendis, nullus audeat aut immodicis verbis perstrepere, aut tumultibus perturbare, variisve et obstinatis disceptationibus contendere; sed omnes ad gloriam Dei et animarum salutem unice conspirantes, cum modestia et animi lenitate, prout Spiritus sanctus dabit eloqui, opportune, servato ordine, proferant opiniones in actionibus tam privatis quam publicis; ac ita, quid C quid dixerint, miti verborum prolatione temperent, ut neque audientes offendantur, nec recta iudicii acies perturbato animo inflectatur.

Insuper, ipsa synodus decernit ac declarat quod, si forte contigerit aliquos debito in loco non sedere, sive in sessionibus sive in congregationibus, nulli propterea praeiudicium generetur, nullique novum ius acquiratur¹. In qualicumque enim ordine quisque compareat et sedeatur, iura illius salva esse vult synodus.

Demum universis qui, iure vocati, ad hoc concilium provinciale convenerunt, in virtute sanctae obedientiae praecipit, ne antequam dimissum fuerit, discedere praesumant, nisi ob rationabilem causam, facultateque petita et obtenta a patribus; et insuper eos omnes hortatur, ut diurnum vivendi ordinem, in prima congregatione generali promulgatum et statutum, fideliter exequantur.

III. De professione fidei.

Praecipit sancta synodus Tridentina patriarchis, primatibus, archiepiscopis et omnibus aliis qui de iure vel consuetudine in concilio provinciali interesse debent, ut in ipsa prima synodo provinciali post finem praesentis concilii habenda, ea omnia et singula quae ab hac sancta synodo definita et statuta sunt palam recipiant, necnon veram obedientiam summo Romano pontifici spondeant et profiteantur, simulque haereses omnes a sacris canonibus et generalibus conciliis, praesertimque ab hac eadem synodo damnatas, publice detestentur et anathematizent: idemque in posterum quicumque in patriarchas, primates, archiepiscopos episcoposque promovendi, in prima synodo provinciali in qua ipsi interfuerint, omnino observent.

IV. De fide.

Cum fides sit salutis humanae initium, fundamentum et radix omnis iustificationis, „sine qua impossibile est placere Deo,“ et ad filiorum eius consortium pervenire; „credere enim oportet accedentem ad Deum quia est, et inquirentibus se remunerator sit;“ cumque nostris temporibus innumeri homines ignorantiae tenebris sint involuti, aut sophismatibus impiorum decepti, necnon haereticorum cavillationibus expositi: mandamus omnibus nostrae provinciae animarum rectoribus, ut fidei catholicae dogmata sedulo et lucide exponant, quo fidelium mentes contra horum impiorum artes et effraenatos impetus feliciter praemuniantur.

Ut autem in his exponendis habeant formam sanorum verborum, docentes ex eodem sensu, iisdemque terminis, quibus ab ecclesia tradita et definita sunt, firmiter teneant fideliterque sequantur symbolum fidei, cuius expositionis typum exhibet tum professio fidei a Pio IV pontifice maximo praescripta, tum decretum, quod hic subiicimus, concilii Lateranensis IV, quo praecipue errores, qui hodie dum pullulant fideique fundamenta subruunt, radicitus praescinduntur.

„Firmiter credimus, et simpliciter confitemur, quod unus solus est verus Deus, aeternus, immensus et incommutabilis, incomprehensibilis, omnipotens et ineffabilis, Pater, et Filius, et Spiritus sanctus; tres quidem personae, sed una essentia, substantia, seu natura simplex omnino; Pater a nullo, Filius a Patre solo, ac Spiritus sanctus pariter ab utroque; absque initio semper ac sine fine; Pater generans, Filius nascens, et Spiritus sanctus procedens, consubstantiales et coaequales et coomnipotentes et coaeterni; unum universorum principium; creator omnium visibilium et invisibilium, spiritualium et corporalium. Qui sua omnipotenti virtute, simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, spiritualem et corporalem, angelicam videlicet et mundanam, ac deinde humanam quasi communem, ex spiritu et corpore constitutam. Diabolus enim et alii daemones, a Deo quidem natura creati sunt boni, sed ipsi per se facti sunt mali; homo vero diaboli suggestionem peccavit. Haec sancta Trinitas secundum communem essentiam individua, et secundum personales proprietates discreta, primo per Moysen et sanctos prophetas aliosque famulos suos, iuxta ordinatissimam dispositionem temporum, doctrinam humano generi tribuit salutarem.

„Et tandem unigenitus Dei filius Iesus Christus, a tota Trinitate communiter incarnatus, ex Maria semper virgine, Spiritus sancti cooperatione conceptus, verus homo factus, ex anima rationali et humana carne compositus, una in duabus naturis persona, viam vitae manifestius demonstravit. Qui, cum secundum divinitatem sit immortalis et impassibilis, idem ipse secundum humanitatem factus est passibilis et mortalis. Qui etiam pro salute humani generis in ligno crucis passus et mortuus, descendit ad inferos, resurrexit a mortuis et ascendit in coelum: sed descendit in anima et resurrexit in carne, ascenditque pariter in utraque; venturus in fine saeculi, iudicaturus vivos et mortuos, et redditurus singulis secundum opera sua tam reprobis quam electis: qui omnes cum suis propriis resurgent corporibus quae nunc gestant, ut recipiant secundum opera sua, sive bona fuerint sive mala: illi cum diabolo poenam perpetuam, et isti cum Christo gloriam sempiternam.

„Una vero est fidelium universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur. In qua idem ipse

¹ Conc. Trid., sess. II.

sacerdos et sacrificium Iesus Christus, cuius corpus et sanguis in sacramento altaris sub speciebus panis et vini veraciter continetur, transsubstantiatis pane in corpus et vino in sanguinem potestate divina: ut, ad perficiendum mysterium unitatis, accipiamus ipsi de suo, quod accepit ipse de nostro. Et hoc utique sacramentum nemo potest conficere nisi sacerdos, qui rite fuerit ordinatus secundum claves ecclesiae, quas ipse concessit apostolis eorumque successoribus Iesus Christus. Sacramentum vero baptismi (quod ad Dei invocationem et individuae Trinitatis, videlicet Patris et Filii et Spiritus sancti, consecratur in aqua), tam parvulis quam adultis in forma ecclesiae a quocumque rite collatum, proficit ad salutem. Et si post susceptionem baptismi quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per veram potest semper poenitentiam reparari¹...

Nos autem hanc fidem firmiter tenentes atque hic palam corde et ore confitentes, omnes errores quos ipsa evertit et damnat, detestamur ac damnamus.

His igitur fidei nostrae documentis innixi, et omnino inhaerentes latis vel ferendis sanctae sedis oraculis, damnamus pantheismum, sive spiritualem sive materialem, in quo systemate Deus est omnia et omnia Deus.

Reprobamus et damnamus omnia systemata ex quibus concludi posset aut insinuari, sive directe sive indirecte, divinam substantiam non esse vere et absolute omnique modo et sub omni respectu a quacumque alia substantia, seu visibili seu invisibili, quovis nomine et forma, segregatam.

Detestamur ac damnamus impietatem illorum, qui augustissimum Trinitatis mysterium nihil esse dicunt nisi symbolum systematis pantheistici.

Damnamus systema illorum, qui catholicum de creatione e nihilo dogma abiicientes, asserunt Deum solummodo efformasse ac disposuisse materiam sibi coaeternam. Respuimus etiam ac damnamus illorum errorem, qui summam Dei independentiam tollunt, negantes eius libertatem in sui ad extra operibus.

Damnamus non tantum errorem materialistarum, qui negant animam esse substantiam spiritualem a corpore distinctam, sed etiam impietatem eorum, qui affirmant omnes animae actus ab organicis corporis dispositionibus invincibiliter determinari, tollentes sic humanam libertatem.

Detestamur et damnamus impietatem eorum qui hominis ordinationem ad statum supernaturalem, eiusdemque ad vitam aeternam et beatam vocationem negare non erubescunt.

Damnamus omnia systemata quae historiam religionis, quam scriptura sacra continet, in fictiones mythicas evertunt; sicut etiam perhorrescimus et damnamus impietatem eorum, qui sacrosancta evangelii dicta ad sensus et usus non solum profanos sed etiam criminosos detorquentes, ipsum Iesu Christi nomen sacrilega audacia usurpantes, ipsum Dominum nostrum sibi vindicant, hodiernisque sectariis impiis et antichristianis antesignanum blasphemare non refugiant.

Damnamus eorum pervulgatissimum errorem, qui religionum, ut dicitur, indifferentiam introducentes, negant unicam esse religionem a Deo institutam, unicam Christi ecclesiam, aut eam ex diversis sectis coalescere contendunt.

V. De sacramentis in genere.

1. Parochi caeterique omnes sacerdotes, quibus incumbit mysteriorum Dei dispensatio, in primis haec verba ritualis Romani semper ob oculos habeant: „Cum igitur in ecclesia Dei nihil sanctius

aut utilius, nihilque excellentius aut magis divinum habeatur, quam sacramenta ad humani generis salutem a Christo domino instituta, parochus vel quivis alius sacerdos, ad quem eorum administratio pertinet, meminisse in primis debet se sancta tractare, atque omni fere temporis momento ad tam sanctae administrationis officium paratum esse oportere.

2. „Quamobrem, illud perpetuo curabit, ut integre, caste pieque vitam agat; nam etsi sacramenta ab impuris inquinari non possunt, neque a pravis ministris eorum effectus impediri, impure tamen et indigne ea ministrantes, in aeternae mortis reatum incurrunt. Sacerdos ergo, si fuerit peccati mortalis sibi conscius, quod absit, ad sacramentorum administrationem non audeat accedere, nisi prius corde poeniteat; sed si habeat copiam confessarii, et temporis locique ratio ferat, convenit confiteri.

3. „Quacumque diei ac noctis hora ad sacramenta administranda vocabitur, nullam officio suo praestando, praesertim si necessitas urgeat, moram interponat. Ac praeterea¹ populum saepe, prout sese offeret occasio, praemonebit, ut cum sacro ministerio opus fuerit, se quamprimum advocet, nulla temporis aut cuiuscumque incommodi habita ratione.

4. „Ipse vero antequam ad huiusmodi administrationem accedat, paululum, si opportunitas dabitur, orationi et sacrae rei, quam acturus est, meditationi vacabit, atque ordinem ministrandi et caeremonias, pro temporis spatio, praevidebit et perleget.

5. „In omni sacramentorum administratione, superpelliceo sit indutus, et desuper stola eius coloris quem sacramenti ritus exposcit, nisi in sacramento poenitentiae ministrando, occasio vel consuetudo vel locus interdum aliter suadeat.

6. „In sacramentorum administratione, eorum virtutem, usum ac utilitatem et caeremoniarum significationes, ut concilium Tridentinum praecepit, ex sanctorum patrum et catechismi Romani doctrina, ubi commode fieri poterit, diligenter explicabit.

7. „Dum sacramentum aliquod ministrat, singula verba quae ad illius formam et ministerium pertinent, attente, distincte, pie atque clara voce pronuntiabit. Similiter et alias orationes et preces devote ac religiose dicet, nec memoriae, quae plerumque labitur, facile confidet, sed omnia recitabit ex libro. Reliquas praeterea caeremonias ac ritus, ita decenter gravique actione peraget, ut adstantes ad coelestium rerum cogitationem erigat et attentos reddat.²

VI. De sacris ritibus in sacramentorum administratione.

Volumus et mandamus ut in sacramentorum administratione, in missis et divinis officiis celebrandis, aliisque functionibus ecclesiasticis obeundis, recepti et approbati ecclesiae catholicae ritus peculiari studio ac adamussim serventur. Eos vero tanquam receptos et approbatos ecclesiae ritus agnovimus qui in pontificali Romano et caeremoniali episcoporum, vel rubricis missalis, breviarii et ritualis praescribuntur. Ut autem ab omnibus, quae par est diligentia ac religione, custodiantur, et ubique fideliter serventur, illud ante omnia attente perpendatur quod sacrosancta Tridentina synodus³, de iis ritibus decrevit in haec verba: *Si quis dixerit receptos et approbatos ecclesiae catholicae ritus, in solemnibus sacramentorum administratione consuetos,*

¹ Alias: propterea.

² *Rituale Romanum.*

³ Sess. VII, can. 13.

¹ Concil. Lateran. IV [Mansi, *Concil.* (1908), XXII, 981].

aut contemni aut sine peccato a ministris pro libito A oriri possint, passim et inconsulto episcopo fieri non debet, sine consensu parentum.

8. Quoad eos qui ad munus patrini admittendi sunt, servantur praescripta in rituali Romano, quod omnino et adamussim servari volumus in tota hac provincia.

VII. De baptismo.

1. „Sacrum baptismus, christianae religionis et aeternae vitae ianuam, quod inter alia novae legis sacramenta a Christo instituta primum tenet locum, cunctis ad salutem necessarium esse ipsa veritas testatur illis verbis: „Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.“ Itaque, summa ad illud opportune riteque administrandum ac suscipiendum diligentia adhibenda est.“

2. „Opportune“ igitur et instanter „hortetur parochus eos ad quos ea cura pertinet, ut natos infantes, sive baptizandos, si[ve] baptizatos, quamprimum fieri poterit, ea qua decet christiana modestia, sine pompae vanitate“, praetermisso omni B vano praetextu, „deferant ad ecclesiam, ne iis sacramentum tantopere necessarium nimium differatur, cum periculo salutis, et ut iis, qui ex necessitate privatim baptizati sunt, consuetae caeremoniae ritusque suppleantur, omissa forma et ablutione.“¹

3. Cum, absque gravi delicto et irregularitatis poena, baptismus iterari nequeat, sacerdos cavere debet ne quemquam, etiam sub conditione, iterum baptizet, nisi, re diligenter perquisita, prudens dubium relinquatur an rite baptizatus fuerit. Curet igitur diligenter ut certior fiat de statu baptizandorum: an scilicet iam riteque baptizati sint, neene. Praemissa hac matura investigatione, iis quidem quos valide baptizatos esse constat, omissa tantum suppleantur; illi vero omnes de quibus prudens et probabilis subest dubitatio an fuerint baptizati, sub conditione baptizentur. Hinc baptizandi sunt sub C conditione infantes expositi et inventi, atque etiam ii qui domi a laicis abluti sunt, nisi testimonio omni fide digno constet baptismum fuisse rite confectum.

4. Et quoniam, de die in diem, graviora excitantur dubia de valore baptismi apud protestantes collati, decernimus huiusmodi baptismum sub conditione esse iterandum, nisi ex indubiis probationibus certissime constet in ipsorum baptismo omnia rite fuisse peracta quoad materiae et formae applicationem.

5. Super haereticis vero adultis ad catholicam ecclesiam venientibus, sive valide iam baptizati sint, sive sub conditione sint baptizandi, caeremoniae omissae suppleantur iuxta praescripta ritualis, nisi episcopus, facultate apostolica praeditus, dispensare in casibus particularibus iudicaverit.

6. Infantes acatholicorum, quos ipsi parentes D afferunt, baptizandos esse iudicamus, quoties probabilis adsit spes catholicae eorum educationis. Curandum tamen omnino est ut patrinus vel matrina, iique catholici, habeantur. Meminerint autem sacerdos, in mortis periculo, quotiescumque occasio se obtulerit, omnes infantes baptizari non solum posse, sed etiam debere.

7. Adultos autem iuniores adhuc sub parentum tutorumve acatholicorum potestate constitutos, cum certe sui iuris sint in iis quae Dei sunt, si fidem catholicam profiteri voluerint, ac firmum propositum spemque bonam perseverandi habuerint, etiam invitatis ac repugnantibus parentibus, baptizandos, si opus fuerit, ac in gremium ecclesiae recipiendos esse decernimus. Quod tamen, propter perturbationes gravesque molestias, quae quandoque hinc

VIII. De confirmatione.

1. Provideant diligenter parochi ut fideles de tanti sacramenti excellentia edocti, illud digne suscipiant, atque gratiam eius in seipsis fovendam et ampliandam curent. Cum autem status gratiae habitualis ad confirmationem suscipiendam sit necessarius, eos qui sibi conscii sunt peccati mortalis moneant, ut ad sacram unctionem non accedant, nisi praemissa confessione sacramentali.

2. Dentur confirmandis schedae, ipsiusmet parochi vel eius vicarii manu obsignatae, quas episcopo sacramentum administraturo exhibeant; huiusmodi autem schedas petentibus, quos iudicaverit idoneos, tradat parochus.

3. Satagat parochus ut omnes confirmandi praesentes sint in principio ritus, cum episcopus elevans manus profert orationem *Omnipotens* (non tamen affirmet illum ritum esse ad sacramenti valorem necessarium), nec exeant nisi post benedictionem in fine caeremoniae datam. Nomina autem confirmatorum describantur in registro ad formam in rituali praescriptam.

IX. De sacramento poenitentiae.

„Sanctum poenitentiae sacramentum“ tanquam humanae infirmitatis remedium „ad eos qui post baptismum lapsi sunt in gratiam Dei restituendos, a Christo domino institutum, eo diligentius administrandum est, quo frequentior est eius usus, et quo plura requiruntur ad illud recte digneque tractandum ac suscipiendum.“¹

§ 1. Qui sint ministri huius sacramenti et quales esse debeant.

1. Quare, ante omnia oportet ut ministri huius sacramenti, qui sunt sacerdotes habentes iurisdictionem absolvendi vel ordinariam vel delegatam, apprime suas agnoscant partes, quae sunt iudicis, medici et doctoris. Has autem ut digne impleant, in ipsis omnino „requiritur bonitas, scientia atque prudentia, cum sigillo secretae confessionis sub exacto perpetuoque silentio“. Unde „iis dotibus et aliis ad id opportunis, ut optime sint instructi, omni studio curare debent confessarii“².

2. „In primis igitur meminerit confessarius se iudicis pariter et medici personam sustinere, ac divinae iustitiae simul et misericordiae ministrum a Deo constitutum esse, ut tanquam arbiter inter Deum et homines honori divino et animarum saluti consulat.“³ Sicut enim nimia facilitas peccatorum est fomentum, sic nimia severitas pluribus via ad desperationem.

3. „Ut autem recte iudicare queat, discernens inter lepram et lepram, et tanquam peritus medicus animarum morbos prudenter curare, et apta cuique remedia applicare sciat, quantam potest maximam ad id scientiam atque prudentiam, tum in assiduus ad Deum precibus, tum ex probatis auctoribus (inter quos praecipue commendamus sanctus Alphonsus Maria de Liguorio, quem, ex iudicio sanctae sedis, inoffenso pede ac tuta conscientia omnes sequi possunt), praesertim e catechismo Romano, et prudente consilio peritorum studeat sibi comparare.“⁴

4. „Sciat casus et censuras sedi apostolicae et

¹ *Rituale Romanum.*

¹, ², ³, ⁴ *Rituale Romanum.*

ordinario suo reservatas, et suae cuiusque ecclesiae A constitutiones, easque diligenter observet.¹

§ 2. De officio confessarii.

1. „Sacerdos ad audiendam confessionem vocatus, promptum facilemque se praebeat; ac priusquam ad audiendum accedat, si tempus suppetat, ad hoc ministerium rite sancteque obeundum, divinum auxilium piis precibus imploret.“²

2. Confessarius benignitate paterna poenitentem adiuvet, „ut omnia peccata sua rite et integre confiteatur, remota stulta illa quorundam verecundia, qua praepediti, suadente diabolo, peccata“ ministro Christi „confiteri non audent“³.

3. „Si poenitens numerum et species et circumstantias peccatorum explicatu necessarias non expresserit, eum sacerdos prudenter interroget; sed caveat ne curiosis aut inutilibus interrogationibus quemquam detineat, praesertim iuniores utriusque B sexus, vel alios, de eo quod ignorant imprudenter interrogans, ne scandalum patiantur indeque peccare discant“⁴, atque sic confessio sacramentalis evadat odiosa.

„Audita confessione, pro gravitate peccatorum ac poenitentis conditione, opportunas correptiones ac monitiones, prout opus esse viderit, paterna charitate adhibeat, et ad dolorem et contritionem efficacibus verbis adducere conetur, atque ad vitam emendam ac melius instituendam inducat, remediaque peccatorum tradat.“⁵

5. Demum „salutarem et convenientem satisfactionem, quantum spiritus et prudentia suggesserit, iniungat, habita ratione status, conditionis, sexus et aetatis et item dispositionis poenitentium; videatque ne pro peccatis gravibus levissimas poenitentias imponat, ne, si forte peccatis conniveat, alienorum peccatorum particeps efficiatur“⁶. C „Pro peccatis occultis, quantumvis gravibus, publicam poenitentiam non imponat.“ Caveat etiam ne ullam praescribat poenitentiam nimium difficilem, vel quam probabile sit a poenitente non fore adimplendam.

§ 3. Quibus danda vel deneganda sit absolutio.

1. Postremo „videat sacerdos quando et quibus conferenda vel neganda vel differenda sit absolutio, ne absolvat eos qui talis beneficii sunt incapaces, quales sunt qui nulla dant signa doloris, qui odia et inimicitias deponere, aut aliena, si possunt, restituere, aut proximam peccandi occasionem deserrere, aut alio modo peccata derelinquere, et vitam in melius emendare nolunt, aut qui publicum scandalum dederunt, nisi publice satisfaciant et scandalum tollant; neque etiam eos absolvat, quorum peccata sunt superioribus reservata“⁷.

2. Quae quidem nemo non viderit, ut ait Leo XII, quam longe ab eorum ratione distent, qui ut gravius aliquod audiunt peccatum, aut aliquem sentiunt multiplici peccatorum genere infectum, statim pronuntiant se non posse absolvere: iis nempe ipsis mederi recusant, quibus maxime curandis ab eo sunt constituti, qui ait: „Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus;“ aut quibus vix ulla scrutandae conscientiae diligentia, aut doloris ac propositi satis videtur significatio, ut absolvere se posse existiment; ac tum demum tutum se cepisse consilium putant, si homines in aliud tempus absolvendos dimiserint. Si enim ulla in re servanda est mediocritas, in hac potissimum servetur necesse est, ne vel nimia facilitas absolvendi facilitatem afferat peccandi, vel nimia difficultas alienet

animos a confessione, et in desperationem salutis adducat. Sistunt se quidem multi sacramenti poenitentiae ministris prorsus imparati, sed persaepe tamen huiusmodi, ut ex imparatis parati fieri possint, si modo sacerdos viscera indutus misericordiae Christi Iesu, qui non venit vocare iustos, sed peccatores, sciat studiose, patienter et mansuete cum ipsis agere. Quod si praestare praetermittat, profecto non magis ipse dicendus est paratus ad audiendum, quam caeteri ad confitendum accedere. Imparati enim illi tantummodo sunt iudicandi, non qui vel gravissima admiserint flagitia, vel qui plurimos etiam annos abfuerint a confessione; „misericordiae enim Domini non est numerus, et bonitatis infinitus est thesaurus;“ vel qui rudes conditione aut tardi ingenio, non satis in [se] ipsos inquisierint, nulla fere industria sua id sine sacerdotis ipsius opera assecuturi; sed qui, adhibita ab eo necessaria, non qua praeter modum graventur, in iis interrogandis diligentia, omnique in iisdem ad detestationem peccatorum excitandis, non sine fuis ex intimo corde ad Deum precibus, exhausta caritatis industria, sensu tamen doloris ac poenitentiae, quo saltem ad Dei gratiam in sacramento impetrandam disponentur, carere prudenter iudicentur. Quocumque animo sint qui accedant ad ministerium poenitentiae, nihil ei magis cavendum est quam ne sua culpa diffusus quisquam Dei bonitati, aut sacramento reconciliationis infensus discedat. Quare, si iusta sit causa cur differenda sit absolutio, verbis quoad poterit humanissimis, persuadeat confessis necesse est, id et munus officiumque suum et eorum salutem omnino postulare, eosque ad redeundum quamprimum blandissime alliciat, ut iis feliciter peractis quae salubriter praescripta fuerunt, vinculis soluti peccatorum, gratiae caelestis dulcedine reficiantur¹.

§ 4. De necessitate confessionis.

1. Christus dominus redemptor noster instituit sacramentum poenitentiae ad reconciliandos fideles. „Est autem hoc sacramentum poenitentiae lapsis post baptismum ad salutem necessarium, ut non dum regeneratis ipse baptismus.“²

2. Deploranda ergo valde est illa exitiosa quorundam christianorum indifferentia, qua salutis curam parvipendentes, tantum caritatis Christi beneficium despicientes, nunquam aut nonnisi raro ad salutiferum hunc divinae misericordiae fontem accedunt.

§ 5. De confessione annuali.

1. Itaque, omnes christifideles hortamur atque obsecramus enixe in Domino, ut saepe saepius sacramentum poenitentiae suscipiant. Quod si hanc salutarem hortationem nostram non audiant, volumus ut ad minus memores sint se teneri, ex ecclesiae praecepto, confiteri saltem semel in anno, iuxta hoc concilii Lateranensis IV decretum: „Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata confiteatur fideliter, saltem semel in anno, proprio sacerdoti, et iniunctam sibi poenitentiam studeat pro viribus adimplere.“

2. Igitur, de tam salutari ac gravi praecepto frequenter moneantur fideles, iuxta eiusdem concilii mandatum, ac sedulo edoceantur.

3. Per proprium quidem sacerdotem intelligitur parochus, episcopus et pontifex Romanus. Ut³ autem penitus esset periculosa libertatis fidelium, relative ad confessarii delectum, restrictio, iuxta

¹ Encyclica ad omnes patriarchas, archiepiscopos et episcopos, de extensione iubilaei, anno 1825.

² Conc. Trid., sess. XIV, cap. 2.

³ Scribendum videtur.

¹ ad ⁷ *Rituale Romanum*.

praesentem ecclesiae disciplinam declaramus et volumus eos praedicto ecclesiae praecepto satisfacere, qui peccata sua cuilibet ab episcopo ad confessiones excipiendas approbato sacerdote confitentur; ita ut ea de re nemo debeat a parocho inquietari, non obstante qualibet alia consuetudine particulari.

§ 6. De confessione puerorum.

Certe pueri, cum ad discretionis aetatem pervenerint, tenentur eodem praecepto confessionis. Debent ergo parochum vel alium sacerdotem adire et peccata sua confiteri; atque, si digni absolutionis videantur, etiam ante tempus primae communionis absolvantur. Munus est parochi eos allicere, ut paulatim confiteri assuescant, ac per vitam innocentem praeparent corda ad sanctissimum eucharistiae sacramentum suscipiendum. Quam dolendum esset, si parochi negligentia, longum per tempus, eorum animae in peccatis et pravis consuetudinibus languerent! Quare, volumus ut parochi, quantum fieri poterit, saltem bis aut ter in anno eos confitentes audiant, praesertim cum iam incipiunt attingere aetatem primae communionis, atque ad gratiam absolutionis, in quantum poterunt, illos praeparent, dispositosque absolvant.

§ 7. Ubi audiendae sint confessiones.

1. „Sacerdos in ecclesia, non autem in privatis aedibus confessiones audiat, nisi ex causa rationali, quae cum inciderit, studeat tamen id decenti ac patenti loco praestare.“¹

2. Habeat tum in ecclesia, pro tempore aestivo, tum in eiusdem sacristia, pro tempore hiemali, sedem confessionalem, in qua confessiones audiat, „quae sedes patenti, conspicuo et apto ecclesiae“ vel sacristiae „loco posita, crate perforata inter poenitentem et sacerdotem sit instructa“: nec liceat, extra casum infirmitatis, vel alterius rationabilis causae, mulierum confessiones excipere, nisi interposita huiusmodi crate.

X. De eucharistia.

1. „Omnibus quidem ecclesiae catholicae sacramentis religiose sancteque tractandis magna ac diligens cura adhibenda est, sed praecipue in administrando ac suscipiendo sanctissimo eucharistiae sacramento, quo nihil dignius, nihil sanctius et admirabilius habet ecclesia Dei: cum in eo contineatur praecipuum et maximum Dei donum, et ipsemet omnis gratiae et sanctitatis fons auctorque Christus dominus.“²

2. Salvator enim noster ex hoc mundo transiurus ad patrem, cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos, et, coena facta, pridie quam pateretur, instituit sacrosanctum eucharistiae sacramentum, in quo continentur vere, realiter et substantialiter corpus eius et sanguis, una cum anima et divinitate.

3. „Parochus igitur summum studium in eo ponat, ut cum ipse venerabile hoc sacramentum, qua decet reverentia debitoque cultu tractet, custodiat et administret, tum etiam populus sibi commissus religiose colat, sancte frequenterque suscipiat, praesertim in maioribus anni solemnitatibus.“³

§ 1. De dispositionibus ad suscipiendum eucharistiae sacramentum requisitis.

1. Quo magis sanctitas et divinitas coelestis huius sacramenti viro christiano comperta est, eo

diligentius cavere debet ille, ne absque magna reverentia et sanctitate, quae potissimum in peccati lethalis immunitate consistit, ad id percipiendum accedat, praesertim cum illa plena formidinis verba apud apostolum legamus: „*Qui manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit, non diiudicans corpus Domini.*“¹

2. Quare, communicare volenti revocandum est in memoriam eius praeceptum et concilii Tridentini decretum: „*Probet autem seipsum homo.*“ Ecclesiastica autem consuetudo declarat eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius peccati mortalis, quantumvis sibi contritus videatur, absque praemissa sacramentali confessione, ad sacram eucharistiam accedere debeat. Quod a christianis omnibus, etiam ab iis sacerdotibus quibus ex officio incubuerit celebrare, sancta synodus Tridentina perpetuo servandum esse decrevit, modo non desit illis copia confessarii; quod si, necessitate urgente, sacerdos absque praevia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur.²

§ 2. De frequenti communione.

1. Cum nihil habeat christiana religio sacramento eucharistiae praestantius et augustius, nihilque ad sancte et inculpate vivendum efficacius eiusdem frequentissima participatione; parochi et verbi divini praedicatores de eius fructibus et utilitate frequenter disserant, et fidelibus persuadere nitantur, ut omnes et singuli qui christiano nomine censentur, in hoc unitatis signo, in hoc vinculo caritatis, in hoc concordiae symbolo iam tandem aliquando conveniant et concordent, memoresque tantae maiestatis et tam eximii amoris Iesu Christi domini nostri, qui dilectam animam suam in nostrae salutis pretium et carnem suam nobis dedit ad manducandum, haec sacra mysteria corporis et sanguinis eius ea fidei constantia et firmitate, ea animi devotione ac pietate et cultu credant et venerentur, ut panem illum supersubstantialem frequenter, et, sicuti optaremus cum sacrosancta synodo Tridentina, in singulis missis, non solum spirituali affectu sed etiam realiter suscipere possent. Sic enim certe panis ille divinus vere eis esset animae vita et perpetua sanitas mentis, cuius vigore confortati, ex huius miserae peregrinationis itinere ad coelestem patriam pervenire valerent, eundem panem angelorum, quem modo sub sacris velaminibus edunt, absque ullo velamine manducaturi.³

2. Parochos autem et illos omnes qui verba habent ad populum christianum, hortamur, ut, quando de dispositionibus ad communicandum requisitis vel de indigna sacramenti perceptione disserunt, a nimia verborum austeritate declinent, ne forte, mentibus audientium formidine ultra modum concussis, fideles in quamdam desperationem incidunt, unde a communione prorsus deterreantur. Peroptat igitur haec synodus, ut, quoties de sacra eucharistia agitur, non omittatur equidem quod terreat indignos, sed libentius proferatur quod bene dispositos ad panem vitae suavissimum alliciat.

3. Circa vero frequentem sacrae communionis sumptionem, parochi ac confessarii haec ante omnia sedulo perpendant et observent, quae habentur in decreto, quod, iubente et approbante Innocentio XI, die 12 februarii 1679, promulgatum est:

„Etsi frequens quotidianusve sacrosanctae eucharistiae usus a sanctis patribus fuerit in ecclesia probatus, nunquam tamen, aut saepius illam percipiendi,

¹ I Cor., XI, 29.

² Conc. Trid., sess. XIII, cap. 7.

³ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 8.

¹, ², ³ *Rituale Romanum.*

aut ab ea abstinendi, certos singulis mensibus aut hebdomadis dies statuerunt, quos nec concilium Tridentinum praescripsit, sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil praecipiens, quid cuperet tantum indicavit, cum inquit: *Optaret quidem sacrosancta synodus, ut in singulis missis fideles adstantes sacramentali eucharistiae perceptione communicarent.* Idque non immerito: multiplices enim sunt conscientiarum recessus, variae ob negotia spiritus alienationes, multae e contra gratiae et Dei dona parvulis concessa: quae cum humanis oculis scrutari non possimus, nihil certi de cuiusque dignitate atque integritate, et consequenter de frequentiori aut quotidiano vitalis panis usu¹ potest constitui.

4. „Et propterea, quod ad negotiatores attinet, frequens ad sacram alimoniam percipiendam accessus confessoriorum, secreta cordis explorantium, iudicio est relinquendus, qui, ex conscientiarum puritate et frequentiae fructu et ad pietatem processu, laicis negotiatoribus et coniugatis quod perspicient eorum saluti profuturum, id illis praescribere debebunt.

5. „In hoc igitur pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut a frequenti aut quotidiana sacrae communionis sumptione, unica praecepti formula aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter observentur; . . . sed magis ut nemo a sacro convivio, seu frequenter seu quotidie accesserit, repellatur; et nihilominus dent operam ut unusquisque digne, pro devotionis et praeparationis modo, rarius aut crebrius dominici corporis suavitatem degustet.“

6. Ad hoc etiam proderit, praeter parochorum et confessoriorum diligentiam, id praedicatores observare, „ut cum fideles ad sanctissimi sacramenti frequentiam, quod facere debent, accenderint, statim de magna ad illud sumendum praeparatione orationem habeant, generatimque ostendant, eos, qui ad frequentiore aut quotidianam salutiferi cibi sumptionem devoto studio excitantur, debere, sive laici negotiatores sint sive coniugati sive quicumque alii, suam agnoscere infirmitatem, ut dignitate sacramenti ac divini iudicii formidine discant coelestem mensam, in qua Christus est, revereri, et si quando se minus paratos senserint, ab ea abstinere, seque ad maiorem praeparationem accingere.“

7. Istud vero maxime „ab eorum officio postulari sibi persuadeant tum concionatores tum confessarii, nulli labori aut diligentiae parcendum, ut omnis irreverentiae et scandali suspicio in veri et immaculati Agni perceptione tollatur, virtutesque et dona in summentibus augeantur. Quod abunde continget, si ii, qui devoto huiusmodi studio, divina praestante gratia, tenentur, seque sacratissimo pane frequentius refici cupiunt, suas vires expendere, seque probare cum timore et caritate assueverint“².

8. Quod autem ad dispositiones suscipientium attinet, monemus in primis confessarios, ne frequentem ad eucharistiam accessum iis aut suadeant aut permittant, qui in gravia peccata saepe labuntur, nec de poenitentia peragenda suaeque vita emendanda sunt solliciti, sicuti nec illis qui, etsi gravia evitent crimina, voluntatem tamen habent venialibus inhaerentem: qua de re legenda sunt quae scripserunt probati auctores, inter quos commendamus sanctum Alphonsum Mariam de Liguorio.

§ 3. Quibus deneganda sit eucharistia.

1. Quod vero ad eos qui a sanctissimae eucharistiae participatione arcendi sunt attinet, servetur quod praescribit rituale Romanum.

2. Illos autem qui morte plectendi sunt, nedum inter repellendos recenseamus: iudicamus contra et volumus admittendos, modo vere poenitentes sint; ideoque una ex diebus quae praecedent, puta pridie executionis, si fieri possit, aut etiam eius ipsa die, quando nihil indecentiae timendum erit sacramento, conferatur eis eucharistia, qua ad dolores mortis resignato et patienti animo sustinendos mirifice adiuvabuntur.

§ 4. De eucharistia administranda.

Sancta eucharistia administretur, quantum fieri potest, intra missarum solemnias, nec ante nec post missae celebrationem, sine rationabili causa.

§ 5. Lampas ante sanctissimum sacramentum.

Ante sanctissimum sacramentum lampas diu noctue luceat, nisi pro tempore episcopus, ex indulto sedis apostolicae, dispensaverit.

§ 6. Communio Paschalis.

Parochi dent operam ut omnes tempore paschali communicent. Ad hoc denuntient opportune populo constitutionem concilii Lateranensis sub Innocentio III, quae incipit his verbis: „*Omnis utriusque sexus*“ etc. Inde doceantur fideles sibi incumbere obligationem, semel saltem in anno, in Paschate atque in propria parochia communicandi.

§ 7. Communio infirmorum.

1. „Infirmis, qui in periculo mortis probabili et proximo, quamvis non actuali et imminente, versantur, viaticum corporis domini nostri Iesu Christi, summo studio ac diligentia, opportuno tempore, deferendum est, ne forte contingat illos tanto beneficio incuria sacerdotis privatos decedere. Perseverante periculo mortis, iterari potest viatici administratio, quin etiam parochi debent, ut monet Benedictus XIV pontifex maximus, sanctissimam eucharistiam iterato deferre ad aegrotos, qui, perseverante morbi eodem periculo, illam saepius per modum viatici, cum naturale ieiunium servare nequeant, percipere cupiunt.“¹

2. Non a recipiendi viatici lege eximitur quicumque, seu devotionis causa, seu ut praeceptum paschale impleat, corpore Domini assumpto, paulo post in gravem morbum inciderit.

3. Nec deneganda eucharistia est, imo potius conferenda pueris, qui primae communionis aetatem nondum adepti, ad usum tamen rationis pervenerunt, modo edocti, prout tempus permiserit, cibum coelestem et supernum a communi et materiali discernere queant.

4. Cum autem infirmis est ministranda, quanta praestari potest veneratione, pro temporis vel locorum circumstantiis deferatur, comitantibus fidelibus ad hoc salutare pietatis obsequium frequenter invitatis.

§ 8. De sacrificio missae.

1. „Quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum missae sacrificium omni religionis cultu ac veneratione celebretur,“ ait Tridentina synodus, „quavis inde facile aestimare poterit, qui cogitarit, maledictum in sacris litteris eum vocari, qui facit opus Dei negligenter. Quod si necessario fatemur nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum a christifidelibus tractari posse, quam hoc ipsum tremen-

¹ Alias: *esu*.

² Sacra congr. concilii, 12 febr. 1679.

¹ De synod. dioec., lib. VII, cap. 12, § 4.

dum mysterium, quo vivifica illa hostia, qua Deo Patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur, satis etiam apparet omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse ut, quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia et puritate atque exteriori devotionis ac pietatis specie, peragatur.¹

2. Tanta ergo gravitate, tanto religionis cultu missae sacrificium celebrent, ut per visibilem ministri pietatem invisibilia aeterni sacerdotis mysteria conspiciantur. Nihil igitur obiter in hac divina actione, nihil perfunctorie, nihil praecipitanter, nihil inconditis gestibus, omnia vero graviter, omnia secundum ordinem fiant, iuxta receptos et approbatos ecclesiae ritus, qui vel in minimis, sine peccato negligi, omitti vel mutari haud possunt.

3. „Pia enim mater ecclesia,“ prout docet eadem sancta synodus, „ritus quosdam et caeremonias“ in missa servandas instituit, „quo et maiestas tanti sacrificii commendaretur, et mentes fidelium per haec visibilia religionis et pietatis signa ad rerum altissimarum, quae in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur.“²

4. Horum igitur sacrorum rituum leges, quae rubricarum nomine censentur, presbyteri accurate addiscant, apprimeque calleant ac attentissime servant; nec illos commentarios, qui de istis sacris ritibus a piis et eruditis viris conscripti sunt, legere omittant, dictasque caeremonias frequenter inter missarum celebrationem exponere, ut earum sanctitatis et significatio ab omnibus agnoscantur.

XI. De sacramento extremae unctionis.

1. Clementissimus redemptor noster, qui servis suis, quovis tempore, voluit de salutaribus remediis adversus omnia omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in sacramentis aliis praeparavit, quibus christiani conservare se integros, dum viverent, ab omni graviore spiritus incommodo possent, ita extremae unctionis sacramento finem vitae tanquam firmissimo quodam praesidio munivit.

2. „Unde extremae unctionis sacramentum, a Christo domino institutum, tanquam coelestis medicina, non animae solum sed etiam corpori salutaris, omni studio ac diligentia, periculose aegrotantibus adhibendum est, et eo quidem tempore, si fieri possit, cum illis adhuc integra mens et ratio viget, ut ad uberiores sacramenti gratiam percipiendam, ipsi etiam suam fidem ac piam animi voluntatem conferre possint, dum sacro liniuntur oleo.“³

3. Ut autem ad id facilius perveniant, parochi moneant tanti sacramenti contemptum absque ingenti scelere et ipsius Spiritus sancti iniuria esse non posse, atque conentur ex hominum animis evellere falsam illam opinionem, qua plerique hoc sacramentum, quasi supremam horam portendat vel etiam acceleret, sibi suisque reformidant.

4. Parochus caveat ne, sua culpa, quisquam suorum moriatur sine extrema unctione. Quosquos igitur periculose aegrotantes compererit, benigne urgeat ad postulandum, cum adhuc integra mente et ratione sunt, tam opportunum Dei miserentis auxilium, siquidem cunctando periculum incurrunt, vel sine illo moriendi, vel illud in extremis, iam deficiente sensu, cum minore fructu percipiendi.

§ 1. Quibus conferenda vel deneganda sit extrema unctio.

1. Extrema unctio, utpote sacramentum vivorum, requirit in suscipiente gratiam sanctificantem;

¹ Conc. Trid., sess. XXII, decret. de observ. in celebr. miss.

² Conc. Trid., sess. XXII, cap. 5.

³ Rituale Romanum.

quapropter administrationi ipsius praeire debet confessio, quantum fieri potest, vel saltem absolutio.

2. „Debet autem hoc sacramentum infirmis praeberi, qui, cum ad usum rationis pervenerint, tam graviter laborant ut periculum mortis imminere videatur, et iis qui prae senio deficiunt, et in diem videntur morituri, etiam sine alia infirmitate.“¹

3. „Infirmis autem qui, dum sana mente et integris sensibus essent, illud petierint, seu verisimiliter petiissent, seu dederint signa contritionis, etiamsi deinde loquelam amiserint, vel amentes effecti sint, vel delirent aut non sentiant, nihilominus praebeatur.“²

4. Conferatur pariter pueris qui, etsi ad sacram communionem nondum admissi, ad eam tamen pervenerunt aetatem, in qua peccati probabiliter praesumuntur capaces.

5. „Impoenitentibus vero, et qui in manifesto peccato mortali moriuntur,“ haereticis manifestis, „excommunicatis et non baptizatis, penitus denegetur.“³

6. „In eadem infirmitate hoc sacramentum iterari non debet, nisi diuturna sit, ut cum infirmus convalescit, iterum in periculum mortis incidit.“⁴

7. Sacrum oleum infirmorum cum magna religione tractetur atque servetur. Habeat igitur illud parochus diligenter custoditum, loco nitido et decenter ornato, in vase argenteo seu stanneo, ab aliis vasculis speciali inscriptione distincto; quod quidem oleum singulis annis, feria V in coena Domini, ab episcopo benedictum, veteri combusto, renovandum est.

§ 2. De visitatione infirmorum.

Infirmi, etiam cum iam sunt sacramentis eucharistiae et extremae unctionis refecti ac roborati, adhuc egent ope et benigno auxilio pastorum suorum. Meminerint ergo parochi et omnes sacerdotes quibus incumbit animarum cura, se ex officio suo teneri ad illos, quantum fieri potest, frequenter visitandos. Equidem, si christianis omnibus infirmorum visitatio et consolatio a Christo domino proponitur tanquam caritatis officium super quo iudicandi sunt, quanto magis id inter praecipua sollicitudinis sacerdotalis munia recensendum est? Perpendant ergo attente servantque diligenter monita mirabili sapientia ac pietate referta, quae ipsis, de hac visitatione et cura infirmorum traduntur in rituali Romano, ad quod eos hic remittimus.

§ 3. De sepultura ecclesiastica.

1. Iuxta leges canonicas, corpora fidelium sepe-lienda sunt ministerio sacerdotis, ecclesiae preces et ritus adhibentis.

2. Fideles igitur de hoc ultimo et iusto pietatis erga suos officio sollicite provideant.

3. Parochi vero curent ut cuncta fiant iuxta ordinem praescriptum et omnes caeremoniae et preces, quibus sancta mater ecclesia catholica in filiorum exsequiis uti solet, religiose servantur ad normam ritualis Romani.

4. Coemeteria debent episcopi vel presbyteri rite deputati benedictione sanctificare.

5. Sint, ad normam sacrorum canonum, clausa; nullis usibus profanis pateant.

6. Distinctus in eis assignetur locus non benedictus sed muro aut sepe aut effossione a parte benedicta separatus, eis destinatus qui de iure sepultura ecclesiastica privantur.

¹, ², ³, ⁴ Rituale Romanum.

XII. De sacramento ordinis.

1. Sacrificium et sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, ut utrumque in omni lege exstiterit. Cum igitur in Novo Testamento sanctum eucharistiae sacrificium visibile, ex Domini institutione, ecclesia acceperit, fateri etiam oportet, in ea novum esse visibile et externum sacerdotium in quod vetus translatus est.

2. Quamvis autem omni tempore summam dignitatem obtinuerint, tamen Novi Testamenti sacerdotes caeteris omnibus honore longe antecellunt. Potestas enim tum corpus et sanguinem Domini nostri conficiendi et offerendi, tum peccata remittendi quae illis collata est, humanam quoque rationem atque intelligentiam superat.

3. Declarat ergo synodus huius tanti officii onus nemini temere imponendum esse, sed iis tantum qui illud vitae sanctitate, doctrina, fide, prudentia B sustinere possint. „Nec quisquam sumet sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tanquam Aaron.“

4. Itaque, valde exoptant patres concilii ad clericos pietate et scientia melius informandos, ut tribus annis, post exantlatum philosophiae cursum, in maiori seminario obedientia et sacris litteris se exercent. Cum, antequam ordinentur, clerici interdum in paroecia sua commorantur, eorum agendi rationi incessanter invigilent parochi, ne lupi rapaces gregem invadant; caveant magnopere ne bonum de illis reddant testimonium, nisi pia conversatione digni habeantur. Itaque, animarum rectores synodus vult monitos gravis culpae reos fore, qui episcopum monere negligerent cum tanto ecclesiae damno.

5. Si quis aliorum sacramentorum naturam et rationem diligenter considerarit, facile perspiciet ea omnia ab ordinis sacramento ita pendere, ut sine illo partim confici et administrari nullo modo queant, C partim solempni caeremonia et religioso quodam ritu ac cultu carere videantur. Quare, necesse est ut pastores, institutam sacramentorum doctrinam persequentes, eo diligentius de ordinis etiam sacramento sibi agendum arbitrentur.

XIII. De sacramento matrimonii.

Fidelium matrimonium, a Deo in officium naturae ab initio institutum, fuisse postea a Christo domino elevatum ad dignitatem veri et proprii sacramenti novae legis, causantis gratiam ex opere operato, veritas catholica est, ut continetur in instructione Eugenii IV pro Armenis, atque in Tridentina synodo quae, sic docet: „Cum matrimonium in lege evangelica veteribus connubiis per Christum gratia praestet, merito inter novae legis sacramenta annumerandum sancti patres, concilia et universalis ecclesiae traditio, semper docuerunt“¹; et *ibid.*, can. 1, D definit: „Si quis dixerit, matrimonium non esse vere et proprie unum ex septem legis evangelicae sacramentis a Christo domino institutum, sed ab hominibus in ecclesia inventum, neque gratiam conferre, anathema sit.“²

§ 1. De servandis ecclesiae circa matrimonium ritibus.

Cum igitur adversus hanc fidei veritatem multi impii homines huius saeculi insanientes, non solum perperam de hoc venerabili sacramento senserint, sed, de more suo, praetextu evangelii, libertatem carnis introducentes, multa ab ecclesiae catholicae sensu et ab apostolorum temporibus probata consuetudine aliena, scripto et verbo asseruerint, non sine magna christifidelium iactura: nos, eorum temeritati cupientes occurrere, statuimus de sacramento

A matrimonii quaecumque patres Tridentini summique pontifices decreverunt, in omnibus ac singulis huius provinciae ecclesiis religiose observari.

§ 2. De impedimentis canonicis matrimonium dirimentibus.

1. Ecclesiam semper potuisse ac posse in christianorum matrimoniis, iure proprio, impedimenta constituere quae non solum impediunt matrimonium contrahendum, sed et nullum reddant quoad vinculum; atque causas matrimoniales spectare ad iudices ecclesiasticos, etiam definitum est ab eadem sacrosancta Tridentina synodo¹.

2. Hinc docemus ea nulla esse et invalida, non solum quoad sacramentum, sed etiam quoad vinculum seu contractum naturalem, matrimonia quae cum impedimento dirimente canonico contrahuntur.

3. Hinc contra declaramus tanquam valida habenda esse, quaecumque fiunt iuxta sanctiones canonicas.

4. Parochi moneant fideles de iis quae lege saeculari praescripta sunt, ne matrimonium careat effectibus civilibus, vel alia inde eveniant incommoda.

§ 3. De officio parochi circa celebrationem matrimonii.

1. „Parochus igitur admonitus de aliquo matrimonio in sua parochia contrahendo, primum cognoscat qui et quales sint qui matrimonium contrahere volunt: an inter eos sit aliquod canonicum impedimentum; utrum sponte, libere et secundum honestatem contrahere velint; utrum sint in aetate legitima, et an uterque sciat rudimenta fidei, cum ea deinde filios suos docere debeant.“²

2. „Noverit quae sint canonica impedimenta matrimonii contrahendi, et quae contractum dirimant; et qui sint gradus consanguinitatis et affinitatis, et item cognationis spiritualis ex baptismo vel confirmationis sacramento contractae.“³

3. „Habeat in primis ipse bene cognita praecepta illa omnia quae in matrimoniis rite conficiendis servari oportere, sacri canones et praecipue sancta synodus Tridentina iussit; detque operam ut illa omnia in sua parochia accurate exacteque serventur.“⁴

§ 4. De proclamatione matrimonii.

1. „Antequam matrimonium contrahatur ter a proprio contrahentium parochi, tribus continuis diebus festis, in ecclesia, inter missarum solemnia, publice denuntietur inter quos matrimonium sit contrahendum. Quibus denuntiationibus factis, si nullum legitimum impedimentum opponatur, ad celebrationem matrimonii in facie ecclesiae procedatur;“⁵ „sed si quid obstat, ultra parochus non procedat.“⁶

2. Hinc si noverit impedimentum aliquod adesse, nedum dirimens sed vel duntaxat impediens, debet assistentiam suam denegare, statimque recurrere ad superiorem, qui opportune consulere et providere valeat.

3. Si vir et mulier ad diversas parochias pertineant, in utraque parochia fiant denuntiationes.

4. Si sponsi non semper commorati sunt in parochia quam nunc incolunt, denuntietur insuper matrimonium in ea ex qua veniunt, nisi habeant domicilium sex mensium in paroecia in qua versantur. Servetur haec regula etiam erga eos qui ex aliena veniunt dioecesi.

¹ Sess. XXIV, de reform. matrim.

² *Ibid.* can. 1.

¹ Sess. XXIV, de reform. matrim.

², ³, ⁴, ⁵ *Rituale Romanum.*

⁶ Conc. Trid., sess. XXIV, de reform. matrim., cap. 1.

5. Si sint minores, banna publicentur in paroecia ubi exstant et in paroecia eorum quorum auctoritati subsunt. De maioritate et minoritate relative ad proclamationes standum est legi civili.

6. „Si vero infra duos menses post factas denuntiationes matrimonium non contrahatur, denuntiationes repetantur.“¹

§ 5. De celebratione matrimonii.

1. In locis ubi iam publicatum est decretum *Tametsi*, moneantur fideles, eos qui aliter quam praesente parochi, vel alio sacerdote de ipsius parochi vel ordinarii licentia, et duobus vel tribus testibus, matrimonium contrahere attentabunt, ex hoc concilii Tridentini decreto, ad sic contrahendum omnino inhabiles, irritosque et nullos esse huiusmodi contractus.

2. Est autem proprius parochus is, in cuius B paroecia vir seu mulier habet domicilium aut quasi-domicilium.

3. Si sponsi non sint eiusdem paroeciae, decet quidem ut celebretur matrimonium in paroecia mulieris: nihilominus ea de re nullatenus inquietandi sunt a parochis. Ad celebrationem autem matrimonii non procedat parochus, nisi constiterit banna proclamata fuisse ubi de iure proclamari debent, aut a facienda proclamatione fuisse dispensatum.

4. Sponsi, quando duplex habent domicilium, alterutrum eligere possunt ad sui matrimonii celebrationem, servatis ad proclamationem bannorum praescriptis.

5. Quoad vagos qui nullas aut nonnisi incertas habent sedes, contrahere debent coram parochi in quo degunt, dum contrahunt. At, iuxta praecceptum sanctae Tridentinae synodi, caveant parochi C ne illorum matrimoniis intersint, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, et, re ad ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.²

6. Matrimonio non iungantur qui rudimenta christianae doctrinae penitus ignorant.

7. Pastores animarum monemus ut, sui officii memores, omnem adhibeant sollicitudinem ad rite disponendos fideles qui sacramentum matrimonii suscipere volunt.

8. Admoneant coniuges ut, antequam contrahant, in eadem domo non cohabitent; item ut sua peccata diligenter confiteantur, et ad sanctissimam eucharistiam atque ad matrimonii sacramentum suscipiendum pie accedant, et, quomodo in eo rite et christiane conversari debeant, diligenter eos edoceant.

9. Matrimonium in ecclesia celebretur; atque omnia servantur quae pro ipsius celebratione tum D in rituali tum in missali Romano praescribuntur.

XIV. De vita et honestate clericorum.

1. Tridentinorum patrum vestigiis insistentes, omnes et singulos in sacris ordinibus constitutos admonemus, ut semper memores sint „nihil esse quod alios magis ad pietatem et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt. Cum enim a rebus saeculi in altiorem sublatis locum conspiciantur, in eos, tanquam in speculum, reliqui oculos coniciunt, ex iisque“ exemplum „sumunt quod imitentur“³.

2. „Quapropter, sic decet omnino clericos in sortem Domini vocatos, vitam moresque suos omnes

A componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus, nil nisi grave, moderatum ac religionis plenum praeseferant; levia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.“¹

3. Sint igitur sobrii, prudentes, ornati, pudici, fiant ex animo forma gregis, exemplum sint fidelium, in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate: ita ut eorum vita communis sit omnium disciplina; quatenus per tacitam praedicationem bonae vitae malos redarguant, vitiosos erubescere cogant, et os loquentium iniqua obstruatur.

4. Ut autem fervor pietatis in eorum animis foveatur ampliusque in dies exardescat, praeter devotam divini officii recitationem, curent frequentem sacramenti poenitentiae usum, quotidianum conscientiae examen, piasque lectiones nunquam negligere. Et quoniam „desolatione desolata est omnis terra quia nullus est qui recogitet corde“², ideo mentali orationi quotidie incumbant, ita ut proprio experimento discentes quot et quanti spirituales fructus ex sancta meditatione fluant, ad illam etiam devotos fideles efficaciter informare possint.

5. Sed impossibile est ut de mundano pulvere non aliquantisper etiam religiosa corda sordescant: singulis igitur annis non praetermittant spiritualibus exercitiis operam dare, et pastoralibus secessibus, quos indixerit episcopus, interesse sedulo curent, ut hic, si quae maculae ipsis adhaeserint, abstergi possint, et inde mentis acies ad coelestia contemplanda vividior, et voluntatis vires ad omne opus bonum amplectendum et persequendum firmiores evadant.

6. Bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu. Bene ergo omnia faciant, tanquam veri imitatores Christi; bonum secundum ordinem operentur; certam vitae regulam habeant, nec ab ea recedant nisi quaedam imperet necessitas aut caritas urgeat.

7. Eiusdem sacrosancti concilii Tridentini decretis inhaerentes, praecipimus clericos vestes proprio congruentes ordini deferre, ut per decentiam habitus extrinseci honestatem intrinsecam ostendant. Itaque, nonnisi tonsura insigniti vesteque talari nigri coloris superinduti incedant. Si qui in itinere constituti nequeant absque gravi incommodo supradictam vestem retinere, saltem induantur veste oblongiori, eiusdem coloris huiusque formae, unde eorum modestia omnibus innotescat; et ipsi gravitatis honestatisque clericalis perpetuo et ubique meminerint.

8. Et quoniam munia ecclesiastica nequeunt, nisi cum iniuria in Deum, salutis detrimento et ecclesiae dedecore ab ignavis exerceri, omnibus clericis strenue demandamus ut attendant lectioni et doctrinae, ac scientiae sacrae acquirendae perseveranter se tradant. Caveant autem ne, sub omni sciendi³ desiderio, quoscumque libros aut potius libellos velint acquirere, domi retinere, vel cum animae suae detrimento legere; damnatos et vetitos libros respuant ac penitus reiiciant, nec alios habeant nisi sanam et probatam doctrinam continentes, modestiae saltem et honestati consentaneos, quos ita testamento relinquere possint, ut etiam post mortem ecclesiae utiliter inserviant.

9. Bonorum autem studiorum zelum et amorem maxime promovebunt collationes ecclesiasticae. Neminem enim latet quanta sit ipsarum utilitas non solum ad mutuam inter sacerdotes caritatem confovendam, sed etiam ad ipsos in doctrina sacra in-

¹ Ibid.

² Ierem. XII, 11.

³ * Hic locus (n. 3-9) excerptus est e concilio Remensi I anni 1849. Cf. Mansi, *Concil.*, XLIII, 596 C-577 B.

¹ *Rituale Romanum*.

² Sess. XXIV, *de reform.*, cap. 7.

³ Sess. XXII, *de reform.*, cap. 1.

formandos confirmandosque. Vehementer igitur A optamus ut clerici omnes, maxime vero muniis pastoralibus addicti, hisce collationibus ecclesiasticis fideliter assistant ac strenue collaborent, eo modo et tempore quo ab antistite suo iam ordinatae sunt, aut in posterum sunt ordinandae.

10. „Ut secure praeesse possint sacerdotes,“ ait sanctus Bernardus, „subesse et ipsi cui debent non dedignentur.“ Episcopo igitur suo obediant eique subiaceant, ipsi reverentiam promissam et debitum obsequium semper, ubique et in omnibus praestent. Quidquid vetat, fugiant; quidquid mandat, prompto et alacri animo fideliter exsequantur, ita ut omnes, humili subiectione summaque animarum cum episcopo consensione, collatis in unum studiis, „in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi,“ vires suas unanimiter impendant.

11. Clericos insuper obsecramus in Domino ut omnes ad eandem ministerii sortem vocatos tanquam B fratres habeant, eosque caritate prosequantur. Sint omnes unanimes, inter se concordēs, „idipsum sentientes, honore invicem praevenientes.“ Infirmos in fide et pietate relevent et sustineant, afflictos consolentur, delinquentes blande ac suaviter admoneant, absentes obtrectatione ne lacerent, sed magis excusent: „omnia [in] caritate fiant.“

12. De bonis propriis, si quae habeant, non negligant prudenter ac opportune testamentum conficere, ne unquam litibus vel discordiis occasionem praebeant, ac etiam ne, quod Christi pauperibus aut ecclesiae relinquere debent, transeat ad familiam ditandam.

13. Memores vocationis suae sanctae, qua vocavit eos Deus, ad collaborandum evangelio, alteque in animo infixum habentes, se non ad otium et ignaviam, sed ad salutares pro ecclesia Dei et animarum salute labores obeundos esse vocatos, sacerdotes Domini fugiant otiositatis et ignaviae vitium, quo nihil a viro ecclesiastico magis alienum esse debet, quodque tam multorum malorum fons est et origo.

14. Christi mansuetudinis imitatores, non obliviscantur quaecumque sanxerunt canones, sive de venatione, sive de medicinae et chirurgicae exercitio.

15. „Quia nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus, ut ei placeat cui se probavit,“ caveant ne contra sacros canones, lucri causa, negotientur; et multo magis quidquid usurae speciem ferret.

16. Omnem avaritiam fugiant, scientes quod qui volunt divites fieri incidunt in varias tentationes et in laqueum diaboli: radix omnium malorum est cupiditas, in omnibus quidem, maxime vero in sacerdotibus.

17. Paupertatis amatores, ne thesaurizent sibi D thesauros in terra; modestiae ac sanae mediocritatis sectatores, sordidam negligentiam aequae ac saeculi pompam, in vestitu, in suppellectili et in omnibus sedulo devitent.

18. Caveant summopere ne pro aliis fideiussores se constituent, nisi patrimonium ad id sufficiens habeant; et ne graventur aere alieno semper invigilent.

19. Publicis spectaculis non intersint; illos actus fugiant qui sive mundanitatem sive immodestiam, sive intemperantiam redolerent, a mundanarum personarum societate, a conversationibus, choreis aliisque illicitis lusibus, ac demum ab omnibus quae sacerdotem non decent, omnino abstineant.

20. Cum mulieribus omnem consuetudinem devitent, quae offendiculum parere possit. Quoad ancillas vel etiam consanguineas, ea quae sapienter

praescribere canones, atque statuta sive provincialia sive dioecessana, de ipsarum aetate aliisque dotibus, religiose servant; ut sic non solum ab omni malo, sed etiam ab omni specie mali caveatur.

21. Denique, sanctissimi domini nostri Pii papae IX verba usurpantes, viros omnes ecclesiasticos huius provinciae monemus, hortamur et excitamus, quo orationi instantes, spiritu ferventes, ac pie sancteque viventes, praebeant in omnibus seipsos exemplum bonorum operum; et Dei gloriae et animarum salutis zelo incensi, atque arctissimo inter se caritatis vinculo obstricti, accipiant armaturam Dei, et concordissimis animis coniunctisque viribus, sub proprii antistitis ductu, in aciem prodeant et praelia Domini fortiter praelientur¹.

XV. De parochis et aliis animarum curam gerentibus.

1. Parochi et sacerdotes alii omnes, ad excolendam Domini vineam, tanquam episcoporum adiutores missi, alte in animo infixum habeant, se sublime tremendumque ministerium exercere, atque sua magni ponderis esse officia. Ab ipsis namque animarum, quas suo sanguine Christus redemit, cura geritur, et redemptionis aeternae divinum opus continuatur.

2. Sint igitur operarii inconfusibiles, et pastoralis ministerii partem sibi demandatam omni diligentia et opere adimpleant, quasi villicationis suae rationem reddituri.

3. Meminerint in primis se dispensatores esse mysteriorum Dei, et ideo, vi officii, debere sacramenta, quoties rationabiliter petita fuerint, administrare omnibus sibi commissis, maxime vero aegrotis, quorum cura non postremas sui muneris partes constituit. Quare, cum primum noverit quempiam ex paroeciae suae fidelibus periculose aegrotare, non exspectabit parochus ut ad eum vocetur, sed ultro ad eum accedat, idque non semel tantum, sed quoties opus fuerit; horteturque parochianos suos ut ipsum admoneant, cum aliquem in paroecia aegrotare contigerit, praecipue si morbus gravior fuerit.

4. Quia bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis, nedum, mercenarii more, sibi commissos deserat, parochus, ubi contagiosum morbum grassantem viderit, illis tunc sollicitus invigilabit; quod quidem praeteritis temporibus semper, nostris vero praesertim fecit huius provinciae clerus, toti ecclesiae laetitiam et aedificationem afferens, sibi quoque saeculi ipsius hominum plausus et admirationem concilians.

5. Perpetuo igitur et personaliter resideat in paroecia sua, nisi aut christiana caritas, aut urgens necessitas, aut debita obedientia, aut alia quaevis legitima causa illum abesse cogant; tunc vero attente provideat ut ex absentia, quantumvis brevi, nullum detrimentum patiantur parochiani; quod si intra tempus absentiae comprehendatur dies dominica, prius petatur et obtineatur episcopi vel eius vicarii generalis licentia, aut, si non permittat urgentia causae, in ipso saltem discessu moneatur episcopus.

6. Sed quia parum prodesset haec corporalis praesentia sine verbi divini praedicatione, ideo parochi meminerint horum apostoli verborum: „Praedica verbum; argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina.“ Per se igitur, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis et festis solemnibus, fideles sibi commissos pro eorum captu pascant salutaribus verbis, docendo

¹ Allocutio [20] maii 1850.

quae scire omnibus necessarium est ad salutem, A annuntiandoque eis, cum brevitate et simplicitate sermonis, vitia quae eos declinare et virtutes quas sectari oporteat.

7. Omnia et singula haec concilii Tridentini verba sedulo perpendentes, studeant ut clare, distincte, sermone castigato quidem, sed rudibus etiam intelligibili maturaque praeparatione, verbum Dei praedicent; certum ordinem instituant in serie concionum suarum, saltem tempore Adventus et Quadragesimae, puta explicando aut fidei symbolum, aut praecepta decalogi, aut sacramenta iuxta normam catechismi concilii Tridentini, ut veritates christianae in mentibus fidelium inter se cohaereant et altius infigantur.

8. In concionibus vero a rebus politicis, quaestionibus et controversiis inter saeculares agitis, sedulo abstineant; de propriis querelis et acceptis iniuriis non disserant; vitia, non personas insec- B tentur; neminem personaliter laedant; sed veram Dei aemulationem habentes, nec sua sed quae sunt Iesu Christi quaerentes, ea tantum quae decent sanam doctrinam loquantur.

9. Cum autem omnibus omnia fieri debeat parochus, et nulla spes esse possit vel emendandae vel in bono stabiliendae paroeciae, nisi pueri rudimentis fidei diligenter et assidue imbuantur: ideo, iuxta decretum concilii primi huius provinciae, catecheses, praevia semper et sufficienti adhibita praeparatione, fiant, quoad possibile sit, dominicis saltem et aliis festivis diebus, usque ad annum primae communionis, qua propinquante iam fieri debent pluries in hebdomada, eoque ardentiori zelo hoc munus adimpleatur quo tepidius hac in re sese gerunt multi parentes.

10. Id ergo admodum persuasum habeat parochus has catechesis institutiones inter praecipua C sua officia merito recenseri; nec se muneri suo satisfecisse existimet si, quasi perfunctorie, perpetuo recitationis circulo, nulla interiecta explicatione ad veritates christianas illustrandas, magisque puerorum mentibus inculcandas, nulla adhibita exhortatione ad eorum corda divini amoris dulcedine movenda, rem conficiat.

11. Pueros, postquam rationis usum attigerint, ad poenitentiae tribunal benigne alliciat parochus, eorumque confessiones identidem primum, deinde frequentius excipiat, ubi primae communionis tempus instantius fuerit. Illos ad quotidianas preces Deo pie fundendas, necnon ad pietatem christianam excitet informetque, ne excidant ab innocentia, et si invenerit illos in vitiorum coeno iacentes, contendat omnimodo insinuare illis quae necessaria sunt ad absolutionem sacramentalem; quam impertietur illis, non habita ratione aetatis, modo requisitas habeant dispositiones.

12. Praeterea, cum doctrina christiana, haud satis mentibus inculpta, oblivioni citius tradatur, nullum admittat puerum ad sacram synaxim, qui non ad convenientem pervenerit aetatem, nec regulariter, nisi assidue interfuerit catechesibus, per totum tempus decreto concilii provincialis primi praescriptum¹.

13. Peracta vero prima communione, pueris invigilare non desinat, quin potius maiori illos circumdet sollicitudine, utpote multiplici tentationum generi obnoxios, nihilque omittat ut frequenti sacramentorum usu in bono proposito perseverent. In quantum fieri poterit, illis, dominica qualibet die, fusius evolvat quas antea brevius exposuerat veritates, sic-

que paratus ad hoc munus accedat, ut animos audientium ipsa rerum explicatione attentiores reddat.

14. Personarum, quae Deo specialiter inserviunt, devotionem fovere augereque studeat, ut paulatim illarum numero aliae aggregentur, quae pietati pariter incumbant: caveat tamen ne, perfectioni paucorum intentus, caeteros negligat parochianos. Si non adsit in paroecia pars illa melior gregis, huic efformandae indesinenter allaboret. Ad hoc autem assequendum maxime eum iuvabunt sollemnia exercitia spiritualia (*les retraites solennelles*) populo suo opportune tradita, piarumque confraternitatum institutio.

15. Nec praedicatione tantum, sed et oratione assidua gregem suum adiuvet, applicetque ei fructum sacrosancti missae sacrificii, diebus dominicis et festivis per annum; nec unquam omittat memoriam eius facere in omnibus sacrificiis et orationibus suis.

16. Quos habuerit in adiutorium officii vicarios parochus, paterna benignitate ad pietatem et virtutes ecclesiasticas informet, tum monitis tum exemplis, necnon ad ministerium rite implendum, ab iisque, in quantum poterit, omnia removeat animae pericula.

17. Quocirca, sedulo advertere debet quod, licet ex communi ecclesiae usu invaluerit, atque etiam ex speciali decreto primi huius provinciae concilii indultum sit, ut avia, aut mater, aut soror, aut amita, cum sacerdote commorari possint, si tamen in eadem domo versantur alii presbyteri, praefatas mulieres aetatem canonicam attigisse omnino requiratur.

18. „*Si quis autem domui suae praeesse nescit, quomodo ecclesiae Dei diligentiam habebit?*“ Parochus ergo in familia sive constituenda sive regenda, valde providus sit, cautus ac circumspectus.

19. Equidem, sicut virtutibus christianis omnibus eminere debet sacerdos, ita filiali pietati. Cum vero sit homo Dei, et in eis quae Dei sunt illum esse oporteat, familiae suae curis non posset implicari, quin sacri huius muneris perfectioni deesset. Ideo, totius huius provinciae presbyteros hortamur, non sane ut parentes negligant, egenos potissimum vel aetate caducos, sed ne suorum nimiae sollicitudini indulgeant, neque eos nimio numero retineant in presbyterio commorantes, nec locupletare affectent, nec in paroeciae administrationem sese ingerere permittat. Sit ergo parochus domui suae bene praepositus, ut inveniat gratiam coram Deo et hominibus, et odor vitae eius fiat ecclesiae Christi delectamentum.

20. Quia vero scriptum est: „*Zelus domus tuae comedit me,*“ caute curet ut in templo Dei nihil squalidum sit, sed omnia munda appareant. Saepe ergo sordes eiiciantur, expurgentur a pulvere parietes et altaria; vasa sacrificii, sacraque lintamina necnon paramenta sacerdotalia nitore resplendeant; imo ecclesiam suam ornare studeat parochus, prout sese offeret occasio, sic tamen ut nihil peritorum oculis offendant.

21. Invigilet etiam vitae et moribus iuniorum clericorum qui intra paroeciae fines degunt, tempore quo seminaria vacant.

22. Nec parvi momenti esse existimet, si pueros quosdam bona indole praeditos et indicia praebentes ex quibus iudicari possint idonei ad sacerdotium, ad pietatem singulari studio instruat, primis scientiae sacrarumque disciplinarum elementis imbuat, atque, si opus fuerit, etiam ex propria pecunia adiuvet, quo studiorum curriculum in aliquo minori seminario prosequi possint, et sic tandem ad clericale tirocinium pervenire. Quo enim amplius leviticam illam tribum multiplicabit, eo iucundius Deo praestabit obsequium, eo magis ecclesiam Christi laetificabit, regnumque Christi dilatabit.

¹ Concilium Quebecense I, cap. IX, [Mansi, *Concil.* (1911), XLIV, 583-4].

23. Pari utatur vigilantia erga personas Deo A dicatas, si quae existant in paroecia; sed mulieres sobrie alloquatur et invisat, ut decet Dei ministerium.

24. Religiosa iuventutis educatio ad ecclesiam, utpote christianorum matrem ac magistram, ex ipsa Dei institutione spectat; nam omnis sexus, omnis aetas in his verbis Christi: *Docete omnes gentes*, includitur.

25. Inde scholas instituere, iisque optimae notae magistros sufficere, animarum pastor sui muneris esse memor sit. Scholas ergo puerorum interdum visitet, non quidem censoris importuni vices gerens, sed potius patris et amici, ut omnes, tum praeceptorem tum alumnos, Christo lucrifaciat.

26. Caveat ne mere curiosa, vel supra captum posita, vel quae in vitae decursu levis tantum aut nullius essent utilitatis, pueri edoceantur, cum temporis iactura, et periculo ne supra humile ac simplex vivendi genus assurgere ambient, sicque inu- B tiles ac vere miserabiles evadant.

27. Omnium, quibus pueri in scholis utuntur, librorum catalogum sibi exhiberi curet; perversos, quantum poterit, procul amandet, ac si quominus eliminantur per eum non stet, rem ad episcopum referat.

28. In immutandis usibus, vel tollendis abusibus, magnam adhibeat cautelam, nec quidquam alicuius momenti aggrediatur, nisi consulto episcopo; meminerit horum sancti Augustini verborum, qui agens de auferendo usu quodam pernicioso, scripsit: „*Non aspere, quantum existimo, non duriter, non modo imperioso ista tollantur; magis docendo quam iubendo, magis monendo quam minando; sic enim agendum est cum multitudine; severitas autem exercenda est in peccata paucorum, et si quid minamur, cum dolore fiat, de scripturis commonendo vindictam futurorum, ne nos ipsi in nostra potestate, sed Deus in nostro sermone timeatur.*“¹ C

29. Cum parochus pro Christo legatione fungatur in terra, Christum induere nitatur, ita ut sese totum devoveat religionis augmento animarumque salutis. Caveat igitur ne quid detrimenti afferat rebus tanti momenti vel levitate, aut petulantia, vel inanitis gloriae amore, vel rerum terrenarum cupiditate. Dicta sua ponderet, scripta discutiat, actus suos ita componat, ut non vituperetur ministerium nostrum: perfectus appareat homo Dei ad omne opus bonum instructus.

30. Quia, ut ipse ait Christus, *bonus pastor cognoscit oves suas et vocat eas nominatim*, ideo parochus cognoscere debet fideles sibi commissos. Non ergo negligat morem hunc tam salutarem, singulas paroeciae suae familias, si fieri potest, certis temporibus visitandi, hocque munus adimpleat cum gravitate simul et modestia, necnon et singulari caritate. Quamvis enim a quolibet inutili per paroeciam discursu abstinere debeat, non tamen officio suo satisfecisse arbitretur, si domi inclusus, exspectet ut ad ipsum veniant parochiani. Semper equidem valuit, sed hisce praesertim temporibus valet hoc praeceptum Domini: „*Ite ad oves quae perierunt domus Israel.*“

31. Obediant parochi praepositis suis et subiacent eis; ipsi enim pervigilant, quasi rationem reddituri pro leis. Inter se autem sint unanimes, idipsum sentientes, fraternitatis amatores, honore invicem praevenientes, nihil per contentionem, neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes, non quae sua sunt singuli considerantes, sed quae aliorum.

32. Denique, se patrem esse magis quam dominum memor parochus quisque, parochianos suos sincera caritate amplectatur et diligit; illos, ut

A filios carissimos, moneat, infirmos in fide benigne suscipiat, nemini det ullam offensionem, omnibus exemplo prae luceat, fiatque tanquam si nutrix foveat filios suos. Insuper inquirat studiose de pauperibus, praesertim de orphanis, pupillis, aegrotis senioque confectis, aliisque personis temporali vel spirituali misericordia indigentibus, quibus et ipse, pro viribus, opitulari, et alios suo exemplo et hortatu ad id officium incitare studeat¹.

§ 1. De vicariis.

1. Vicarii in adiutorium ministerii parochialis instituti sunt, et ab episcopis deputantur, parte fructuum iisdem pro sufficienti victu assignata.

2. Quamobrem, non proprio nomine curam habent animarum, sed tanquam parochum adiuvantes vel repraesentantes.

3. Debent igitur cum reverentia et subiectione erga eum sese habere; nihil, ipso invito, muneris obire, nisi, ob graves causas, aliter ab episcopo statutum fuerit.

4. Curent, quantum fieri potest, ut uniformem cum parocho agendi rationem teneant; nimia enim inter utrumque, quoad sacri ministerii praxim, discrepantia in destructionem potius vergeret, quam in aedificationem.

5. Summopere etiam caveant ne verbis aut factis parochum in mente fidelium imminuant, sed in omnibus modeste, sicut decet, sese gerentes, cum diligenti cura fidei populo salutis adiumenta praebeant.

§ 2. De administratione bonorum ecclesiarum.

1. Res ecclesiae, utpote propter cultum divinum ecclesiae donatas, esse Dei, proindeque sub potestate et iurisdictione ecclesiae omnino constitutas, declarant plurimae summorum pontificum constitutiones et innumera concilia.

2. Curent ergo sedulo parochi, alique quibus competit sacerdotes, ut bona temporalia ecclesiarum suarum recte administrentur.

3. Provideant, pro viribus, ut fabricarum suarum regimini non praeponantur nisi viri selecti, probatae religionis, et huic officio idonei.

4. Intelligent isti administratores se tanquam procuratores ecclesiae constitutos esse, seque ab eadem tenere ius administrandi bona dictarum fabricarum. Sedulam dent operam ut, iuxta inunctum sibi ab ecclesia munus, ea bona fideliter servant, ac ne quid de ipsis distrahatur vel deperat. Meminerint sibi non licere dicta bona, tam mobilia quam immobilia, donare, vendere, permutare, vel alio quocumque modo alienare, aut in mutuum dare, vel in emphyteusim tradere, vel sub hypotheca obligare, nisi in casibus a iure permissis, inconsulto episcopo et sine expressa eiusdem licentia. Caveant etiam ne, absque eadem licentia, pecunias numeratas aliave fabricarum bona in alios usus impendant, quam ad quos iure aut consuetudine destinantur.

5. Rationum et deliberationum libri sint adamussim exarati et legitimis muniti chirographis. Redditus accurate percipiantur. Accepti et expensi ratio (*comptes*) quotannis accurate exhibeatur.

6. Invigilent continuo ecclesiarum rectores ne instrumenta, quae spectant ad bona, sive mobilia sive immobilia, perimantur aut pereant, sed ut sarta tecta serventur.

7. Thesaurarii officio non fungatur parochus, ne sacri ministerii honor et independentia laedantur.

8. Ne parochi et ecclesiarum rectores apud fideles sibi commissos aut in suspicionem veniant, aut male audiant, iura sua ab ecclesiarum suarum iuri-

¹ Ep. 22, [ad Aurelium ep., opera s. Ang., ed. Bened., II, 28 F].

¹ Conc. Mediol. I.

bus apprime distinguant, nec taxam (*tarif*) pro A functionibus ecclesiasticis immutent, nisi approbante episcopo, neque alia sibi attribuant, quam quae ipsis vel lege dioecesana vel probata consuetudine, competunt.

9. Nulla aedificetur ecclesia, nisi situs, schema ornamentaque fuerint ab episcopo probata.

10. Nulla in aedibus sacris fiat alicuius momenti refectio, nulla mutatio formae, cuius opportunitas non fuerit episcopali auctoritate sancita.

XVI. De iuramento.

Sanctum et terribile nomen Domini, summa igitur reverentia, summoque timore et tremore proferendum, invocandum et benedicendum. Quam vero horrendum sit scelus, illud profanare, tum scriptura sacra tum ipsa ratio docent.

Huius sane veritatis sunt prorsus immemores ii omnes qui eo impietatis deveniunt, ut quasi maiestatem omnipotentis spernerent, iam nomen sanctum eius in vanum assumere, atque nomen Dei sui pollueri non reformident.

Isti namque superbia, ambitione aliisque malis cordis sui cupiditatibus exagitati et obcaecati, erroneam falsamque sibi effingentes conscientiam, quasi omnia sibi permissa forent, cum vel de rebus suis in iudicio contendunt, vel maxime cum illis effrenatae licentiae diebus, quibus populares aguntur electiones, de candidato pugnant, saepe iurare non dubitant temere et falso et iniuste. Tunc enim saepe iurant, vel se habere quod non habent, vel se revera possidere quod nonnisi fide possident, vel bona fide tenere quod nonnisi fraudulenter tenent, vel se esse quod non sunt.

Tantam ergo impietatem, tamque damnable scelus toto animo exsecrantes, atque totis viribus abolere cupientes, omnes parochos aliosque sacerdotes in sancto ministerio laborantes obsecramus atque obtestamur in Domino, ut fideles sibi commissos sanctitatem iuramenti diligenter frequenterque doceant, maxime vero instante illarum electionum tempore; quo tandem isti discant quanta religione, in veritate, in iudicio et in iustitia iurare debeant, et quantam iniuriam divinae maiestati inferant, quantoque scelere conscientiam suam onerent, qui falso, temere aut iniuste iurant, quaecumque de causa, quocumque tempore et quocumque loco ita male iurant.

XVII. De publicatione decretorum huius concilii provincialis.

Decreta huius synodi provincialis nemo praelo subiciat aut promulget, antequam a sancta sede apostolica, iuxta constitutionem Sixti V quae incipit *Immensa*, revisa et recognita fuerint. Litteris D autem quibus illa confirmantur a sanctitate sua obtentis, ea statim imprimantur, impressaque, a singulis episcopis, vel in synodo dioecesana, vel, si celebrari nequeat, extra synodum, quamprimum promulgentur.

XVIII. De promulgatione testium synodali.

Nos, Petrus Flavianus Turgeon, archiepiscopus Quebecensis, antiquum atque probatum de testibus synodalibus institutum secuti, ad hoc officium, de consilio et consensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum, deligimus, instituimus atque pronuntiamus eos, quorum nomina sequuntur:

Pro archidioecesi Quebecensi: dominos Ludovicum Iacobum Casault, vicarium generalem et superiorem seminarii dictae archidioecesis, et Franciscum Xaverium Delâge, parochum a Beata Maria Auxiliatrice vulgo *l'Islet*;

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

Pro dioecesi Marianopolitanensi: dominos Iacobum Philippum Santoni, Oblatorum Mariae immaculatae provincialem; et Ioannem-Baptistam Labelle, parochum a Sancto-Rochus vulgo *de l'Achigan*;

Pro dioecesi Kingstoniensi: dominos Aeneam McDonnell, vicarium generalem dictae dioecesis; et Olivarium Kelly, loci vulgo dicti *Brockville* pastorem;

Pro dioecesi Sancti-Hyacinthi: dominos Franciscum Xaverium Demers, vicarium generalem dictae dioecesis et parochum a Sancto-Dionysio; et Eduardum Crevier, etiam vicarium generalem dictae dioecesis et parochum a Sancta-Maria vulgo *de Monnoir*;

Pro dioecesi Bypolitana: dominos Petrum Aubert, vicarium generalem dictae dioecesis et superiorem Oblatorum Mariae Immaculatae; et Michaelem Byrne, loci vulgo dicti *Renfrew* pastorem;

Pro dioecesi Torontina: dominos Eduardum Gordon, vicarium generalem dictae dioecesis et loci vulgo dicti *Hamilton* pastorem; et Claudium Ternet, loci vulgo dicti *Penitanguishine* pastorem;

Pro dioecesi Trifluviana: dominos Franciscum Germanum Loranger, vicarium generalem dictae dioecesis et monialium Sanctae Ursulae in urbe Trifluviana capellanum; et Michaelem Carrier, parochiae a Sancto-Antonio vulgo *la Baie du Fevre* pastorem.

XIX. De invocatione et veneratione beatissimae Mariae virginis.

Cum Deus nos totum habere voluerit per Mariam, ut christiani pro matre sua venerarentur, quae genuit Iesum Christum salvatorem nostrum: ideo, huius concilii patres, in hac ecclesia sub titulo Immaculatae Conceptionis, ducentis abhinc annis iamdudum dicta, hortantur et obsecrant sacerdotes salutis animarum incumbentes ut, pro viribus suis, cultum beatissimae virginis magis ac magis propagare studeant; provolutique ad pedes eiusdem Dei genitricis, illi se suasque oves offerunt ac devovent, eamque ponunt gregis custodem.

O Domina nostra, sancta Maria, ecclesiae Dei decus et firmissimum praesidium, apostolorum regina et mater, per te et quasi de tua plenitudine in hac ipsa die Pentecostes, Spiritus sancti donis repleti sunt apostoli; per te solam, nos quoque hic in concilio congregati, provinciae Quebecensis episcopi, et apostolorum successores, eiusdem Spiritus sancti dona et ardentem exposcimus et confidenter expectamus. Tibi nosmetipsos et omnia nostra plenissime dicamus et consecramus; tibi carissimas oves nostras omnes ex intimo cordis affectu commendamus; nullam earum perire sinas, o mater piissima, quas nobis divinus ille pastor, Filius tuus Iesus, dedit pascendas. Nos cultum tuum et tui amorem pro viribus dilatatuos, et in omnium cordibus promotuos spondemus. Et quoniam affectuosissima pietate tenemus te semper ab omni labe immunem et in ipsa conceptione omnimode immaculatam fuisse, hanc tuam ineffabilem praerogativam, hoc tuum tibi soli proprium privilegium omni zelo tueri et extollere conabimur. Tu vero, o mater sanctissima et piissima, ora pro populo nostro, interveni pro clero; nos omnes, tibi commissos pietate superna, hodie et per totam vitam illumina, custodi, rege et governa. Amen.

XX. De indictione futuri concilii provincialis.

Cum sacrosanctae synodi Tridentinae decretis statutum sit, ut quolibet saltem triennio celebren-

tur concilia provincialia, ut ecclesiae menti obsequamur, nos, Petrus Flavianus Turgeon, archiepiscopus Quebecensis, de consilio et consensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium, proximum concilium huius provinciae, in ipsa nostra ecclesia metropolitana, mense maio, anno millesimo octingentesimo quinquagesimo septimo, celebrandum iam denuntiamus et indicimus omnibus qui praesentes adesse debent.

XXI. De fine concilii.

Cum placuerit omnibus patribus huius concilii finem fieri, nos, Petrus Flavianus Turgeon, archiepiscopus Quebecensis, provinciali concilio finem facimus et iam nunc factum esse decernimus.

XXII. De subscriptione.

Nos, Petrus Flavianus Turgeon, archiepiscopus Quebecensis, admonemus reverendissimos patres omnes qui huic synodo iure intersunt et interfuerunt, ut post nos, singuli loco et ordine suo, ad altare accedant, et iis quae in hac synodo decreta sunt, subscribant.

Nos, Petrus Flavianus Turgeon, archiepiscopus Quebecensis, haec decreta a nobis definita subscripsimus.

† P.-F., archiepiscopus Quebecensis.

† Ego Ignatius, episcopus Marianopolitanus, ut definiens subscripsi.

† Ego Patritius, episcopus Carrhensis, Kingstoniensis administrator apostolicus, ut definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Carolus, episcopus Sancti-Hyacinthi, ut definiens subscripsi.

† Ego Ioseph Eugenius, episcopus Bypolitanus, ut definiens subscripsi.

† Ego Armandus F. M., episcopus Torontinus, ut definiens subscripsi.

† Ego Thomas, episcopus Trifluvianus, ut definiens subscripsi.

† C. F., episcopus Tloanensis.

† Ego Iosephus La Rocque, episcopus Cidonien-
sis, subscripsi.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide,

Pro decretorum approbatione.

In generalibus sacrae congregationis de Propaganda fide conventibus, habitis diebus 30 aprilis et 7 maii anni 1855, per eminentissimum ac reverendissimum dominum Ludovicum Altierium proposita sunt acta et decreta secundi concilii provincialis Quebecensis, habiti sub praesidentia reverendi patris domini Petri Flaviani Turgeon, archiepiscopi Quebecensis, a die 28 maii ad 4 iunii superioris anni 1854. Omnibus vero mature perpensis, eminentissimi et reverendissimi patres decreverunt instructionem eidem reverendo patri domino archiepiscopo Quebecensi esse tradendam circa memorata acta et decreta, eademque ad instructionis huius formam composita, probanda esse atque edenda censuerunt.

Sententiam eminentissimorum patrum, per infra-scriptum sacrae congregationis de Propaganda fide secretarium sanctissimo domino nostro Pio divina providentia papae IX relatum, in audientia diei 13 maii 1855, sanctitas sua benigne in omnibus probavit, ac decretum vulgari permisit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 7 iulii 1855.

I.-Ph., cardinalis Franzoni, praefectus.

Locus † sigilli.

Al. Barnabo, a secretis.

EPISTOLA

patrum concilii secundi Quebecensis, Romam una cum decretis eiusdem concilii, post eius celebrationem ad summum pontificem missa.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO PIO PAPAE IX.

Beatissime pater.

Archiepiscopus necnon episcopi provinciae ecclesiasticae Quebecensis, utpote visibili ecclesiae capiti addictissimi, incessanter mente sibi repraesentant amantissimum patrem, quem ipsi tanto amore prosequuntur. Cum hodie in urbe metropolitana, ad provinciale concilium celebrandum iuxta regulas canonicas sint coadunati, data occasione libentissime utuntur, ut iterum testificentur solemniori modo, qua veneratione, obedientia, devotione erga sanctam sedem magis [ac magis] afficiuntur. In regionibus ab urbe Roma remotissimis degentes, patres concilii sunt valde solliciti ut saltem testimonium solemne ante oculos sanctitatis vestrae depositum paternitati vestrae rememoret Canadenses episcopos inter addictissimos filios vestros annumerandos esse.

Quamvis impietas necnon multiformis haeresis in hisce regionibus eadem ac catholica virtus¹ libertate gaudeant, fideliumque aures saepissime lace-
rentur diuteriis calumniisque eorum, qui a vera fide aversi, praeiudiciisque obcaecati, sanctae sedi, *columnae et firmamento veritatis*, pertinaciter obloquuntur: attamen, nedum fides et devotio erga supremum ecclesiae caput imminuantur, firmiora vividioraque de die in diem evadere videntur. Omnes enim intelligunt palmites, quo latius a vite abducuntur, eo magis indigere ad ferendum fructum ut viti plenius adhaereant.

Hac veritate ducti primi concilii Quebecensis patres, de obedientia summo pontifici debita decretum ediderunt, Romanaque liturgia, quae iamdudum fere quoad omnes suas partes in provincia nostra vigeat, episcoporum unanimi ore fuit adoptata. Ne autem aliquis error in sacrorum rituum praxim et explanationem haud sponte irreperet, caeremoniale rubricis omnino conforme publicandum fore decreverunt.

Caeremoniale istud iam prelo traditum, una cum decretis quae tum ad fovendam fidelium pietatem, tum ad zelum pastorum animarum dirigendum, tum ad fidem contra multiplices ecclesiae hostes tuendam, in hoc secundo concilio condidimus: sanctitatis vestrae iudicio subiecturus est reverendus Elzear Alexander Taschereau, presbyter et unus ex directoribus seminarii Quebecensis, nobis in Domino carissimus et omni nostra fiducia dignus.

Ad pedes amantissimi patris provoluti, nobis fidelibusque nostrae solitudini commissis apostolicam benedictionem humillime imploramus.

Sanctitatis vestrae, obsequentissimi devotissimi-
que filii:

† P. F., archiepiscopus Quebecensis.

† Ig., episcopus Marianopolitanensis.

† Patritius, episcopus Carrhensis, administrator apostolicus.

† I. C., episcopus Sancti-Hyacinthi.

† Ios. Eugenius, episcopus Bypolitanus.

† Armandus Fr. M., episcopus Torontinus.

† Thomas, episcopus Trifluvianensis.

Quebeci, die 4 iunii anno Domini 1854.

¹ * Legendum videtur veritas.

PII PAPAE IX

litterae super actis secundi concilii Quebecensis.

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres salutem et apostolicam benedictionem.

Litteras benevolentissime accepimus die quarto iunii proximi datas, quibus, venerabiles fratres, ad nos acta concilii mox a vobis celebrati, animo supremae huic apostolicae sedi additissimo planeque devoto, mittere voluistis. Quantam nos ceperimus in Domino consolationem, cum ex iisdem vestris litteris studium et alacritatem intelleximus, quibus, venerabiles fratres, in custodiendo vigilias super vestrum gregem, [ad] eumque in doctrina sana erudiendum continuo adlaboratis, vix explicare verbis possumus. Itaque, cum meritis vos prosequimur laudibus, pro supremi apostolatus nostri munere vobis ipsis, bene licet currentibus, stimulos addimus, ut ecclesiae auctoritatem ac leges, sacrorumque canonum disciplinam maiori usque studio tuendo ac propugnando, magis in dies et magis de nobis sanctaque hac sede possitis praeclare mereri. Iam vero congregationi nostrae de Propaganda fide acta concilii vestri et petitiones dedimus expendas, a qua, ubi primum fieri poterit, responsa accipietis. Quod superest, Deum suppliciter oramus et obsecramus, ut vos creditamque vobis suae vineae partem dextera sua tegat et brachio sancto suo defendat; ac nostrae pignus studiosissimae voluntatis apostolicam benedictionem, vobis ipsis, venerabiles fratres, vestroque clero ac fidei populo universo, effuso cordis affectu peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 8 novembris 1854, pontificatus nostri anno IX.

Pius Papa IX. C

INDULTUM

de commemoratione sancti Ioseph in officiis sponsalium beatae virginis Mariae.

Beatissime pater.

Cum magna existat devotio hac in regione erga beatum Ioseph qui olim in patronum novae Franciae electus est, nos, archiepiscopus et episcopi provinciae ecclesiasticae Quebecensis, humiliter petimus, ut beatitudo vestra velit concedere facultatem faciendi commemorationem huius sancti in officiis sponsalium beatissimae Virginis.

Quod de sanctitatis vestrae indulgentia speramus.

Quebeci, die 4 iunii 1854.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, in audientia diei 13 maii 1855, benigne annuit iuxta petita, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda [fide,] die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo.

Locus † sigilli. Al. Barnabo, a secretis.

INDULTUM

de translatione solemnitatum.

Beatissime pater.

Cum saepius exoriantur difficultates circa solemnitates quarundam festivitatum, quae, virtute indulti die 20 iunii 1852 dati, celebrandae sunt diebus dominicis praedictas festivitates sequentibus, et cum frequenter hae dominicae sint alias impeditae, nos, archiepiscopus et episcopi provinciae ecclesiasticae Quebecensis, humiliter petimus ut bea-

titudo vestra velit nobis impertiri privilegium die 11 martii 1837 concessum episcopo Baiocensi, celebrandi scilicet praedictarum festivitatum solemnitates in dominica proximiori praecedenti non impedita.

Dictum privilegium his verbis constat:

Episcopus Baiocensis sacram rituum congregationem humillime supplicavit ut, in sua dioecesi, solemnitas sanctorum patronorum cuiuslibet parociae celebrari valeat dominica proximiori non impedita, sive ipsa festum praecedat, sive subsequatur.

Et sacra rituum congregatio rescripsit:

Pro facultate transferendi festa de quibus in precibus ad dominicos dies non impeditos festo altioris ritus vel privilegiatos, in quibus tamen permittitur missa votiva sollemnis de festo translato, dummodo in cathedrali missa de sancto occurrente non omittatur; quatenus vero dominica proximior sequens sit impedita, tunc festum ut supra fieri permittitur in dominica proximiori praecedenti.

Quebeci, die 4 iunii 1854.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, in audientia diei 13 maii 1855, precibus perpensis, iuxta votum eminentissimorum patrum benigne annuit iuxta petita, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quovis titulo. Locus † sigilli. Al. Barnabo, a secretis.

INDULTUM

pro abrogatione quarundam festivitatum in Kingstoniensi, Torontina et Bypolitana dioecesis.

Beatissime pater.

[† Ut] catholici in Kingstoniensi, Torontina et Bypolitana dioecesis, numero acatholicis cedentes, ab eisque magna ex parte pendentes ad necessaria vitae obtinenda, multa graviaque et in se et suis in familiis incommoda patiuntur, [propter] observationem quarundam festivitatum sollemnium, saepiusque illas servare non possunt: nos, archiepiscopus et episcopi provinciae ecclesiasticae Quebecensis, humiliter exoramus ut beatitudo vestra, ad religionis utilitatem promovendam et conscientiarum pacem tuendam, benigne velit, pro supradictis dioecesis, quemadmodum iamiam factum est dioecesis Statuum Foederatorum, abrogationem permittere festorum Epiphaniae, Annuntiationis beatissimae Virginis, Corporis Christi, sanctorum apostolorum Petri et Pauli, Assumptionis et Immaculae Conceptionis beatissimae Mariae virginis, eorumque festorum sollemnitatem in dominicam transferre. Quod de indulgentia sanctitatis vestrae speramus.

Quebeci, die 4 iunii 1854.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, in audientia diei 13 maii [1855], precibus perpensis, iuxta votum eminentissimorum patrum benigne annuit, retentis tamen festis Epiphaniae Domini et Immaculae Conceptionis beatae Mariae virginis, et iniuncta fidelibus in aliis vel missae auditione vel recitatione alicuius orationis arbitrio ordinarii; contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo.

Locus † sigilli. Al. Barnabo, a secretis.

INDULTUM

pro adiunctione trium paroeciarum dioecesi Sancti-Hyacinthi.

Beatissime pater.

Archiepiscopus et episcopi provinciae Quebecensis in Canada conciliariter congregati, ad pedes sanctitatis vestrae provoluti, humiliter petunt ut tres paroeciae, scilicet una a Sancto-Antonio, altera a Sancto-Marco, tertia a Sancto-Matthaeo vulgo *Belœil* denominatae, necnon et partes paroeciarum a Sancto-Urso, et a Sancto-Petro vulgo *Sorel*, situatae iuxta ripam laevam amnis *Richelieu*, detrahantur a dioecesi Marianopolitana, et addantur novae dioecesi Sancti-Hyacinthi, consentientibus duobus episcopis.

Rationes huius postulationis eae sunt: 1. Istae paroeciae iuxta ripam amnis *Richelieu*, proximiores sunt civitati Sancti-Hyacinthi quam civitati Mariano-politanae; 2. Quasi necessariae sunt ad sustenta-

tionem episcopi Sancti-Hyacinthi; 3. Valde utiles forent ad augmentationem sacerdotum, cum plures alumni harum paroeciarum degentes sint in seminario Sancti-Hyacinthi ad cursum studiorum peragendum.

Quebeci, die 5 iunii 1854.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, in audientia diei 13 maii 1855, perpensis precibus, iuxta votum eminentissimorum patrum benigne annuit pro dismembratione trium paroeciarum ex dioecesi Marianopolitana, ut dioecesi Sancti-Hyacinthi adiungantur; contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo.

Locus † sigilli.

Al. Barnabo, a secretis.

CONCILIUM PORTUS HISPANIAE I

1854 iunii 15 - iulii 2.

Concilium Portus Hispaniae I in America centrali, celebratum a die 15 iunii ad diem 2 iulii 1854, sub Vincentio Spaccapietra, episcopo Arcadiopolitano, delegato apostolico.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum re-

LITTERAE

sacrae congregationis de Propaganda fide

AD REVERENDISSIMUM PATREM DOMINUM

VINCENTIUM SPACCAPIETRA,

episcopum Arcadiopolitanum, delegatum apostolicum¹.

Illustrissime et reverendissime domine.

Cum iamdiu istarum missionum ea fuerit conditio, ut synodi ad iuris tramitem haberi haud potuerint, innotescat vero rei catholicae confirmandae ac promovendae valde profuturum, si inter episcopos aliosque missionum superiores conventus aliquis haberetur, sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX peculiarem delegationem apostolicam cum necessariis et opportunis facultatibus ea de causa amplitudini tuae concessit, et per sacrae congregationis litteras significandam censuit. Tui proinde muneris erit eos advocare antistites vel

centiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. I., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 1089-106.

missionum superiores, qui in peculiaribus tradendis instructionibus designantur, iidemque per te vocati adesse teneantur; conventus quoque praesidentiam memorato apostolicae delegationis titulo habeas; C quoad vero licuerit, studeas ut forma pro synodis constituta servetur, acta demum ad sacrae congregationis transmittas ut opportune valeat provideri.

Superest proinde ut amplitudo tua et quotquot conventus participes sint, sanctissimi domini nostri sollicitudini studiose ac fideliter cooperantes, pro viribus adlaborent, ut uberes fructus ad religionis bonum et animarum salutem inde oriantur. Precor Deum ut te diu sospitem incolumemque servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 18 februarii 1854.

Amplitudinis tuae [uti frater studiosissimus]

L. Ph. cardinalis Fransoni, praefectus.

ACTA CONCILII.

Feria tertia, quae erat dies 13 iunii, anno salutis 1854, hora 8 ante meridiem, convenere in aedibus archiepiscopalibus illustrissimi et reverendissimi D praelati quos ad concilium habendum illustrissimus et reverendissimus episcopus Arcadiopolitanus, delegatus apostolicus, ex auctoritate et indulto speciali sanctae sedis, Portum Hispaniae² convocaverat ad diem 15 iunii. Aderant autem illustrissimi ac reverendissimi episcopi duo nempe: episcopus Arcadiopolitanus, episcopus Rosensis et vicarius apostolicus Iamaicae.

Aberant autem illustrissimi ac reverendissimi vicarii apostolici Guianae Anglicae, Guianae Hollandicae et Curaçao, quorum primum in insula Barbadae, propter luem grassantem, detineri nuncia-

tum est, atque duorum aliorum nulla certa notitia habebatur.

Convenerunt igitur, hora iam dicta, supradicti praelati, veste talari induti, ad consessum privatum habendum, ut regulas quasdam statuerent, pro [rebus] concilii ordine tractandis et pro electione officialium concilii.

Proponente eodem reverendissimo episcopo, sedis apostolicae delegato, in secretarium concilii reverendus dominus Cuneat fuit electus, et in theologos reverendissimi episcopi, delegati apostolici, reverendus dominus Thomas Smith; reverendissimi episcopi Rosensis reverendus dominus Marius Vincentius Casale; reverendissimi coadiutoris Iamaicae, reverendus dominus Renatus Carolus Poirier.

Deinde sequentia communi consilio stabilita sunt: 1. Prima sessio differenda usque ad dominicam tertiam post Pentecosten, diem 25 iunii, ob spem adventus aliorum episcoporum; 2. Nihil decernendum quod executioni mandari facile non possit in omnibus locis praelatorum iurisdictioni subiectis; 3. Nullum de-

¹ * Sequemur editionem in castello Guianensi Sancti Andreae anni 1856 factam. — Notae infrascriptae, asterico insignitae, sunt editorum *Collectionis Lacensis*.

² * Portus Hispaniae (Spanish Town) caput est insulae Sanctae-Trinitatis.

cretum praelo subiiciendum quin prius sanctae sedis approbatione fuerit firmatum; 4. Materiam in concilio discutiendam ad tria sequentia capita revocandam, nempe: de sacramentis, de cleri disciplina, de publicis moribus informandis.

CONGREGATIO PRIMA PRIVATA.

Die 20 iunii.

Hora 9 ante meridiem, iidem patres conveniunt ad congregationem habendam. In ea illustrissimus et reverendissimus praeses duas accepisse epistolas declarat, unam episcopi Curaçao, qua se infirmitate impediri quominus ad concilium accedat, nuntiat; alteram episcopi Guianae Anglicae, qua propter luem in insula Barbadae, ubi moratur, grassantem, impossibile sibi dicit Portum Hispaniae accedere. Nullum autem responsum illustrissimi et reverendissimi episcopi Guianae Hollandicae usquedum sibi pervenisse idem praeses testatus est.

Omni ergo adventus aliorum episcoporum spe amissa, patres in promotorem synodi elegerunt reverendum patrem Iacobum Dupeyron. Cum autem pauci essent patres, ab electione aliorum officialium abstinere congruum visum est. Demum, quae pro inchoando concilio die sequente agenda sint, iuxta caeremoniale et pontificale Romanum statuta fuerunt.

[Synodus tres solemnes sessiones diebus 21, 28 iunii et 2 iulii, quatuor vero congregationes, ritu consueto, habuit. In prima sessione decreta Tridentina de professione fidei et residentia lecta sunt et professio fidei Tridentina facta, in altera pro defunctis vicariis apostolicis, praesulibus et missionariis missa celebrata est.]

CONGREGATIO SECUNDA PRIVATA.

Adfuerunt patres omnes cum theologis, secretarius defuit, infirmitate domi detentus. Unde censuerunt alium eius loco designandum, et dominus Isidorus Albertini fuit unanimiter electus. Lecta deinde decreta in sessione secunda publicanda.

Valde gravis et complexa quaestio est agitata, vel potius dubium inter praelatos exortum, utrum in istis regionibus, eorum iurisdictioni subiectis, sanctum concilium Tridentinum rite publicatum haberi debeat, necne ac proinde quid de matrimoniorum clandestinorum validitate sit iudicandum. Ratio enim dubitandi ex eo potissimum videtur deducenda, quod aliquae insulae regis Hispaniarum ditioni vel numquam vel per modicum tempus fuerint subiectae, et aliae, mutato statu civili, a catholici regis dominio in haereticorum principum potestatem translatae, novam prorsus societatem a prima, propter ipsam defectionem, distinctam efformare videntur. Illud autem accidit animadversione dignum, quod licet Philippus II, Hispaniarum rex, concilium Tridentinum in omnibus provinciis sibi submissis promulgari mandaverit, uti Benedictus XIV clarissime disputat¹, non constat, utrum in hisce regionibus id fuerit realiter effectum; imo non improbabile videtur conditionem a concilio ipso adiectam de publicatione in singulis parochiis faciendam numquam fuisse adimpletam, tum propter defectum missionariorum, quorum vel unus quidem plures excolebat insulas, tum propter bellorum successionem et continuam piratarum illuviem, tum propter iurisdictionis ecclesiasticae incertitudinem et dubitationem, cum paucissimi tum temporis episcopi in America fuerint constituti. Desunt vero omnia monumenta, nisi forsitan antiqua casu exstent in publicis Hispaniae archivis, ex quibus aliquid certi hac de re statui posse videatur. Patres ergo, cum

A nulla istiusmodi gravis quaestionis solvendae spes affulgeat ex historicis narrationibus, suppliciter sanctam sedem exorandam censuerunt, ut quid ipsis sit sentiendum ex suprema sua auctoritate definiat atque decernat. Quoties enim fidei ratio ventilatur vel morum, omnes episcopos non nisi ad Petrum, id est sui nominis et honoris auctorem, referre debere, ex sancto Innocentio¹ agnoscunt.

Illud autem pro certo habendum atque in praxi amplectendum, iuxta eiusdem Benedicti XIV quoad matrimonia in Hollandia et Belgio placitum, visum est, nimirum pro validis habenda matrimonia sive inter duos protestantes, sive mixta coram ministro acatholico inita. Si fidem catholicam coniuges amplectantur, non illis opus esse consensum coram parocho catholico et duobus testibus renovare, cum pro legitimis coniugibus se invicem habere debeant.

ACCLAMATIONES.

Archidiaconus: Deo patri misericordiarum et totius consolationis, gratiae.

Chorus: Immensa est misericordia tua super nos, Domine, qui per hoc primum concilium ecclesiam hanc in hisce coloniis augere, nosque rectum iustitiae tramitem et disciplinae regimen, uti confidimus, docere dignaris: tibi laus, honor et gloria in saeculorum saecula.

Archidiaconus: Beatissimo Pio papae et domino nostro, sanctae universalis ecclesiae pontifici, multi anni, protectio ab hostibus et diuturna prosperitas.

Chorus: Domine Deus, sanctissimum patrem nostrum ecclesiae tuae conserva, mitte ei auxilium de sancto, ut, eo gubernante, errorum umbracula dissipentur, errantium mentes illuminentur, ita ut de eorum ad ecclesiae gremium reditu omnes in te, Domine, gaudere valeamus.

Archidiaconus: Reverendissimo domino episcopo Arcadiopolitano, delegato apostolico, huius concilii praesidi, cum multis annis in laboribus robur et constantia, in peregrinationibus apostolicis divinum praesidium et omnia fausta.

Chorus: Omnipotens Deus, super sedis apostolicae dignissimum delegatum benedictionum tuarum dona semper multiplica.

Archidiaconus: Reverendissimis dominis episcopis aliisque missionum praesidibus, qui in hac dominici gregis [parte] salutem animarum invigilant, cum multis annis in zelo pro domo Dei perseverantia et gratiae multae.

Chorus: Auge in eis, Domine, dona Spiritus sancti, a quo positi sunt regere ecclesiam tuam.

Archidiaconus: Omnibus presbyteris in vinea Domini adlaborantibus perpetuum auxilium de sancto.

Chorus: Multiplica, Domine, super eos dona Spiritus tui, ut forma facti gregis ex animo, fideles ministri mercedem percipere mereantur.

Archidiaconus: Nos, Domine, qui huc advenimus ut ex corde mandata supremi pastoris exploremus, decreta huius concilii exsequamur, digne reddamus misericordiae eiusdem domini nostri Iesu Christi, simul intercedente beata atque immaculata eius genitrice Maria et omnibus sanctis.

Chorus: Amen, amen.

EPISTOLAE PATRUM CONCILII

AD SANCTITATEM DOMINI NOSTRI PAPAE PII IX FELICITER REGNANTIS.

Beatissime pater.

Mirabilem Deum in operibus suis nullus est ex nobis, qui non confiteatur nimis in ore suo, cum

¹ De synodo dioecessana, lib. VI, cap. 1.

¹ Ep. 29 ad Carthag. conc. V, [Coustant, Rom. pont. epist., p. 888 D].

in nomine Iesu Christi servatoris nostri nos congregatos videmus, sicut in medio nostrum Iesum esse non immerito speramus. Tu enim, cui et agnos et oves simul pascendos omnemque ligandi et solvendi potestatem atque claves regni coelorum ipse tradidit, tu, beatissime pater, fecisti: et est mirabile in oculis nostris.

Ubi enim, quadraginta minus abhinc annis, nullus positus erat episcopus regere colonias istas, quas acquisivit Deus sanguine suo, nunc filii tui, quos donavit tibi Dominus, et quos pastores docere et erudire gregem Domini dedisti, ex auctoritate tua in unum convenientes, potuimus, de longinquo venientes, insularum munera, id est obedientiae, submissionis et amoris nostri, et gregum nostrorum testimonium tibi offerre. Sic adimpletum quod dictum est per prophetam, „*Multi filii desertae*,“ vidimus atque testamur, et gavisi sumus gaudio magno valde. Sic impiorum hominum, qui in his novissimis temporibus subintroierunt, et dominationem omnem spernentes, atque maiestatem blasphemantes, adversus Deum et adversus ecclesiam Christi sui adstiterunt, consilia irrisit Dominus. Nunquam sic visa sunt tentoria Domini! Nunquam tabernacula, quae fixit Dominus, ut horti iuxta fluvios irrigui, uberiores fructus attulerunt! De omni loco et de omni gente, quasi novellae olivarum, filii tui in circuitu sedis tuae congregantur, et pedes suos super petram, super quam aedificavit unigenitus Patris ecclesiam suam, statuere festinant. Eia ergo, beatissime pater, inter omnium vota etiam nostra, qui omnium episcoporum minimi et de minimis ecclesiae tribubus sumus, bono animo suscipe; cum enim minores sumus omnibus miserationibus tuis, non ideo nobis deest animus te plus omnibus diligendi et tibi obsequendi, nulli in hac dilectione et obsequio primas cessuri partes. Videas precamur, bona ecclesiae omnibus diebus vitae tuae et pacem super Israel. Haec autem pax ut fiat in virtute tua, et spiritualis abundantia in turribus nostris, concilii Coloniarum decreta supremo iudicio tuo subiicimus, patrum concilii Milevitani ad sanctum Innocentium verba adhibentes: „Cum enim te Dominus gratiae suae praecipuae munere in sede apostolica collocaverit, talemque nostris temporibus praestiterit, ut nobis potius ad culpam negligentiae valeat, si apud venerationem tuam, quae pro ecclesia suggerenda sunt tacuerimus, quam ea possit sanctitas vestra fastidiose accipere, non dubitamus quin magnis periculis nostris pastorem diligentiam adhibere digneris.“ Tuum ideo erit, beatissime pater, discernere et apostolica sanctione communire quae probanda; tuum reiicere quae a nobis reprobanda erunt. „Sic enim omnia facta fuere“, addere possumus cum patribus oecumenici concilii Chalcedonensis ad sanctum Leonem, „ut gestorum vis et confirmatio auctoritati vestrae beatitudinis fuerint reservata.“¹

Verum in hoc cognoscere potes, quod nihil novi volumus proferre de thesauris nostris, quoniam solum adaperire corda nostra et populi nostri in lege Dei et in ecclesiae praeceptis mens nostra et consilium fuit. Commixtis enim gregibus nostris cum gentibus, quae veritatem fidei nobiscum non servant in vinculo pacis, et nulla adhuc propter temporum angustias in hisce regionibus statuta, ut omnia secundum ordinem fiant, disciplina, neque episcopis vel vicariis apostolicis nisi ab anno 1820 vineae Domini custodibus positae, et huius temporis lapsu multiplicatis malis in terra, et bellis et populorum seditionibus omnia vastantibus, facile fuit irrita facere mandata Dei et ab eius praecep-

tis declinare, et multa non in melius, sed in deterius progredi. Haec, quantum potuimus, in novitate sensus reformare et canones ecclesiae in actum revocare curavimus, unde et cleri recta institutio et populi mores iuxta legem vitae et disciplinae componantur. Omnem sollicitudinem aequae posuimus ut omnia iuxta leges, decreta et caeremonias fiant sanctae apostolicae Romanae ecclesiae, „cum qua, propter potentiores principalitatem, necesse est convenire omnes qui sunt undique fideles,“ iuxta sancti Irenaei effatum¹. Et reposita est haec spes nostra in sinu nostro, quod quaecumque dixeris nobis, et erunt per te sancita, omnes servare et facere animo volenti curabunt: experimento enim didicimus ad tui oris imperium omnem populum nostrum obedire, atque sanctae Romanae ecclesiae et summi Christi vicarii praecepta et verba, non ut hominum, sed, sicut est vere, verbum Dei accipere.

Ne in vanum postea curremus, cum verba aliqua exorta fuerint, ea tecum conferre nostra putavimus², ut, quid nobis sit faciendum innotescat, et patris praecepta in omnibus filiis conservare possimus. Ad quem enim ibimus, ut incerta manifesta sint nobis? „Quoniam, recte sanctus Petrus Damianus scribebat ad Leonem IX, apostolica sedes, omnium ecclesiarum mater, ex ipso veritatis ore cognoscitur, dignum est ut, si quid uspiam dubitationis emergerit, quod ad animarum videatur pertinere negotium, ad ipsam velut ad magistratam recurratur, quatenus ex illo uno capite ecclesiae perspicuo veritatis nitore clarescat.“³ Et eodem animo obsequen-

tissimo tibi necessitates harum Coloniarum notas facere volumus, et ab humanitate tua aliquas exposcere facultates, quas in gregum nostrorum bonum et animarum salutem vertere posse confidimus.

Interea, ad pedes sanctitatis tuae provoluti, benedictionem tuam, in qua speramus, super nos et super populos nobis commissos, effundere digneris precamur et obtestamur, humillimi et obsequen-

tissimi filii.

Portu Hispaniae, die 2 iulii 1854.

Beatissime pater.

Sanctissimam virginem Mariam in Adam, in quo omnes peccaverunt, non fuisse mortuam, nec pro illa, sed pro omnibus legem peccati et mortis constitutam, fidelium omnium sensum et eandem esse sententiam certissime constat. Nullus est qui non cantet in viis Domini, quoniam magna est gloria Domini super illam. Et quidem iuste; nam digna factis recipit illa mater Iesu, qui cum sit sanctus, innocens, segregatus a peccatoribus, nullo modo cum matre peccati serva partem habere poterat. Si mater enim est, ubi est honor eius, si tota pulchra non esset et peccatum inveniretur in ea?

Profecto Dominus ipse signavit super fideles hoc lumen vultus sui, et haec fides posita est ut signaculum super omnium corda. Reliquum est, ut detur nunc plena laetitia in cordibus nostris, et fides ista sententia tua dogmatica firmetur in ecclesia Dei. Ideo, beatissime pater, prosternimus preces communes ante faciem tuam; ut ex ore populorum nobis commissorum laudes Virginis immaculatae perficias obsecramus. Testimonium iuxta piissimum [tui] cordis votum declaratum encyclica ad omnes episcopos, sub die 2 februarii 1849 data Caietae, ubi tui immemor, eiectione sede tua et a pessimis filiis, sicut David ab Absalone, fugiens,

¹ *Adversus haer.*, l. III, c. 3, [opera s. Iren., ed. Migne, col. 849 A].

² * Locus a librario corruptus est. Legendum videtur: cum dubia aliqua exorta fuerint, ... nostrum putavimus.

³ Opera s. Petri Damiani, [ed. Migne, II, 161 A].

¹ Opera s. Leonis, ed. Ballerini, I, 1103.

animam tuam sanctissimam non faciebas pretiosorem quam ecclesiae, cui praees, commune bonum: hoc testimonium perhibet tibi conscientia nostra in Spiritu sancto, quod omnes in fide divites te deprecantur supercertari semel traditae patribus suis eidem fidei. Nam quis ignorat, Hispaniae gentis, ex cuius genere praecipua gregum nostrorum pars est origine, de Virginis matris conceptione immaculata fidem annunciari in universo mundo? Et patrum suorum memores, [in] beatae Virginis ab omni labe immunis honorem, cathedralem ecclesiam sacram voluere. Ita certo grandis cunctos huius sententiae persuasio invasit, ut conversum videatur quodammodo et acatholicorum cor in ipsis adhuc non credentibus. Quomodo enim matrem diligenter eius quem quotidie conculcant? Tamen non audent maledicere exercitui, id est ecclesiae Dei viventis, et iudicium inferre huius blasphemiae, ut ipsi aiunt. Et cum minister quidam erroris, contra privilegium B Mariae novem sermonibus ante diem festum Conceptionis eius, in ecclesia cathedrali, populo catholico plaudente, assertum, multa blasphemans, in templo suo per novem quoque dies ad suos qui aderant disputare proposuisset, post unam viri illusionis fabulationem, illum silere fecerunt: tantae enim audaciae erat Mariam in civitate sua, etiam coram inimicis suis, contumeliis afficere!

Idcirco, beatissime pater, († si) multum per omnem modum nos unum convenire gavisus sumus, primum quidem, quia nobis facta est facultas sine impedimento te deprecandi, et confitendi bonam confessionem ad Mariae laudem coram multis testibus, abundantius aemulatores existentes ecclesiarum nostrarum traditionis. Cur timebimus in Maria? Iniquitas calcanei eius circumdabit eam, quia serpens antiquus insidiatur ei? At illa conteret caput eius. Omnes in Adam peccaverunt: at omnes redempti sumus Christi sanguine, quem „*profundendum pro mundi vita de corpore tuo* (Mariam interpellat sanctus Eucherius) *accepit, ac de te sumpsit, quod etiam pro te solvat*“. Conceptio eius, sanguinis huius origo, talis esse debebat, ut nihil inquinatum in ea inveniretur et super eam ceciderit, ita ut tuta esset omnino ab inimico qui persequeretur eam. Nonne eodem maledicto dictum fuit mulieri: „*In dolore paries filios?*“ Quid ergo dicemus? Legi subiecta est Maria? Absit; nec enim potest, cum de Spiritu sancto conceperit. Nihil vero ex sacrae scripturae silentio contra privilegium Mariae arguere licet. Ea quae catholica ecclesia de Maria sentit et firmissime tenet, potius ex traditione ex patribus accepta, quam ex verbo Dei [scripto] nobis credenda proponuntur. Nonne ille filius diaboli, plenus omni dolo et omni fallacia, Nestorius divinam maternitatem veluti peregrinam reiciebat, quod ne verbum quidem de ea († aut ista)¹ unum reperiretur in lege? Concilium Ephesinum tamen tradidit illum satanae, ut disceret non blasphemare. Scriptumne est in lege et legitur in illa, Mariam virginem post partum incorruptam remansisse? Si quis autem evangelizat praeterquam quod evangelizatum est semper in catholica ecclesia, anathema sit. Dominus Iesus ecclesiam nobis columnam et firmamentum veritatis audiendam imposuit, et eam non audientes sicut ethnicos et publicanos esse voluit. Et in ecclesia unum pastorem statuit, ut unum sit ovile, et pro fide eius oravit, ut confirmet fratres suos, episcopos scilicet et fideles omnes, qui ibi ecclesiam, id est, veritatem invenient, ubi est Petrus, secundum verbum sancti Ambrosii. Petrus autem in te vivit,

A beatissime Pater; surge ergo, decerne Mariae gloriam iudicio supremo et irreformabili, ut in perpetuum coronata triumphet, incoinquinatorum certaminum praemium vincens. Hymnum novum cantemus Domino, ut iucundi simus secundum faciem sanctorum. Tu scis dies nostros malos, multosque antichristos factos, atque seductores multos in mundum exiisse, attendentes spiritibus erroris et doctrinis daemoniorum, quorum sermo ut cancer serpit, ita ut discessio illa ab apostolo praedicta ventura quamprimum videatur. Et tu scis quoque, omnes haereses a Virgine sola, quam matrem filius Dei nobis dedit, in universo mundo interemptas esse. Da ergo nobis, beatissime pater, auxilium de tribulatione, quia vana salus hominis; et haec salus non est in alio quam in Maria, nec aliud nomen sub coelo est datum hominibus apud dominum Iesum, cum nihil ipse nos habere voluerit, quod per Mariae manus non transiret, docente sancto Bernardo¹, et ecclesiae monumentis testantibus. Videant per te universi fines terrae salutare Dei, ad te enim dirigimus oculos nostros, ut simul abeant in confusionem omnes fabricatores errorum. Benedicens Mariam voce veritatis et virtutis, exalta eam quantum potes, et lauda coram ecclesia magna. Sic callidus serpens ne unius ore quidem audebit dicere se gavisum super eam. Sic per pedes eius se contritum capite in aeternum sentiet. Sic portas inferi non praevaluisse contra Mariam, sicut praevalere contra ecclesiam, quae est imago eius, non possunt, omnes iuvenes et virgines, senes cum iunioribus cum iubilo cantabunt. Firma est confidentia nostra, beatissime pater, et tenemus spei nostrae confessionem indeclinabilem, quod sicut omnia mala per mulierem, cum satanae versutiis seducta fuit, sic omnia bona [nobis per eam ventura sint], cum sanctae Mulieri amictae sole, et in capite eius corona stellarum duodecim, fideles omnes, pedes tenentes et adorantes eam, catholicae ecclesiae auctoritate, te praecinente, qui eius caput, gloria et praesidium es, dicent ex corde: *Maria immaculata, vicisti*.

De caetero, beatissime pater, ad sacros pedes humillime provoluti, ut nobis et nostris populis singulis benedictionibus benedicas, obsecramus et obtestamur, tanquam filii obsequentissimi.

Portu Hispaniae, die 2 iulii 1854.

BREVE EPISTOLARE

summi pontificis ad patres concilii.

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres et dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem, Gratissimae nobis fuere vestrae litterae die 2 proximi iulii datae. In illis enim undique elucet vestra religio, pietas ac singularis erga nos et hanc Petri cathedram amor et observantia summaque sollicitudo et cura, qua allaborare contenditis, ut in istis regionibus sanctissima nostra religio quotidie magis vincat et floreat. Libentissimo quidem animo excepimus acta synodi a vobis nuper habitae, ac nostrae congregationi fidei Propagandae propositae eadem acta ex more examinanda commisimus. Dum autem eximium vestrum zelum meritis laudibus prosequimur, vobis addimus animos, ut maiori usque alacritate laborantes veluti boni milites Christi Iesu, et ministerium vestrum implentes, nihil unquam intentatum relinquere velitis, quo ecclesiastici viri propriae vocationis ac dignitatis semper memores, virtutum omnium exempla christiano populo praebeant, et fideles magis in dies enutriti verbis fidei crescant

¹ * Fortasse sicut de ista, id est de conceptione.

¹ Totum nos habere voluit per Mariam. S. Bern., sermo de aquaeductu, n. 7, opera, ed. Migne, II, 441, B.

in scientia Dei, et miseri errantes ad veritatis et iustitiae semitas redeant. Iam vero ex aliis vestris litteris eodem die scriptis non levi certe consolatione novimus, quae sit vestra de immaculato Deiparae virginis conceptu sententia, et quantopere exoptetis, ut ab apostolica sede haec res definiatur.

Denique pro certo habete, nos haud omittere divitem in misericordia Deum humiliter enixeque orare et obsecrare, ut in abundantia divinae suae gratiae vobis propitius adesse velit, vestrisque laboribus benedicat, quo ecclesia sua sancta eiusque salutaris doctrina in istis regionibus maiora in dies incrementa suscipiat. Atque superni huius praesidii auspiciem et praecipuae nostrae paternae in

vos caritatis testem, apostolicam benedictionem ex intimo corde depromptam, vobis ipsis, venerabiles fratres ac dilecti filii, cunctisque clericis laicisque fidelibus vestrae curae commendatis peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 4 septembris anno 1854, pontificatus nostri anno nono.

PIUS PAPA IX.

Venerabilibus fratribus.

Vincentio, episcopo Arcadiopolitano, delegato apostolico; Michaeli, episcopo Rosensi, administratori Portus Hispaniae; et dilecto filio Iacobo Eustachio, coadiutori vicarii apostolici Iamaicensis.

DECRETA CONCILII.

FIDEI DECLARATIO PATRUM CONCILII ERGA SANCTAM SEDEM.

Cum sollicitudinis vere paternae ecclesiarum harum coloniarum sanctissimus dominus Pius papa IX testimonium, hoc concilium convocando, dederit praeclarissimum, patres uno ore gratias illi agendas plurimas atque devotissimas agnoscunt, et corde magno et animo volenti omnes hanc occasionem submissionis suae et obedientiae perfectae declarandae nacti sunt, sicut declarant, erga sanctam sedem, ex qua unitas sacerdotalis exorta est, iuxta sancti Cypriani verbum¹, et profuit quidquid in episcopis auctoritatis est, ut aiebat Innocentius I.²

Omnes ergo in corde suo credunt et ore suo confitentur (usque ad mortem hanc fidei professionem Dei gratia reddituri), cum patribus concilii Florentini, traditam Romano pontifici plenam potestatem pascendi, regendi et gubernandi ecclesiam. Itaque, sibi persuasum esse arbitrantur, huiusmodi fidei declaratione se catholicos ostendere, cum Hincmaro Rhemensi profitentes, catholicum eum esse qui fidem Romanae ecclesiae habet³.

SECTIO PRIMA.

De sacramentis.

Articulus I. De baptismo.

Quoad hoc sacramentum statutum fuit:

1. Ut in omnibus ecclesiis parochialibus fontes baptismales stabiliantur sub clavi, iuxta praescriptiones ritualis Romani, in quibus ea omnia, quae ad huius sacramenti administrationem pertinent, nitide servantur.

2. Ut populus fidelis moneatur de baptismo infantum non differendo ultra mensem (attentis peculiaribus circumstantiis) a die nativitatis.

(Ut huius decreti ratio intelligatur, animadvertere iuvat, abusum iam praevaluisse in insulis baptismum longius quam par est differendi, ut saepe ultra duos vel tres annos lavacri regenerationis beneficio infantes caruerint. Nec huius negligentiae excusatio defuit ex aeris harum regionum natura, cum non raro infantes recens nati mortali tetano percussi, si post paucos a nativitate dies in apertum prodeant, videantur. Ex medicorum autem cordatorum consilio, nullum post duas hebdomadas periculum huiusmodi adesse, cum sit compertum: ad mensem usque baptismi administrandi terminum prorogare placuit.)

3. Nullos admittendos esse patrinus nisi catholicos; atque catholicis prohibendum patrinorum officio fungi, quoties a ministro acatholico baptismus ministratur.

¹ Ep. 54, al. 55, ad Cornel., opera s. Cypr., ed. Baluz., p. 86.

² Ep. 29, ad Carthag. concil. V, [Constant, Rom. pont. epist., p. 888 D].

³ Opera Hincm., ed. Migne, I, 214 B.

4. Baptismus in aedibus privatis, nisi aliqua urgente causa, prohibendum omnino, sed omnes baptizandos esse in ecclesia, in qua sit fons baptismalis. Aliqua vero urgente causa, veluti si parochus aut eius vicarius vocetur ad baptizandum infantem vita periclitantem in privata domo, is, accepta aqua de fonte baptismali, vel saltem breviori forma a sancta sede indulta rite benedicta, statim accedat et baptismum administret absque caeremoniis et sacramentalibus in rituali Romano praescriptis; quae tamen si baptizatus postea vixerit, et cum primum convalescit, in ecclesia suppleri omnino debeant.

5. Campanarum sonum nunquam permittendum in parvulorum illegitimum baptismate, ne crimen extollatur et paene laude divulgetur.

6. Sanctam sedem suppliciter exorandam, ut sacerdotibus harum regionum concedere dignetur facultatem, quoties ea utendi aderit necessitas, praesertim in itineribus, benedicendi aquam baptismalem illa breviori forma, quae decreto sacrae congregationis de Propaganda fide, die 16 octobris anno 1830, pro dioecibus Provinciarum Foederatarum Americae Septentrionalis approbata fuit. Videatur tenor rescripti [infra col. 71 A].

7. Quoad paganorum adultorum baptismum:

Primo, vetitum ne ulli conferatur, nisi sufficienter iuxta eius aetatem, intelligentiam, idiomatis cognitionem, instructus de fidei mysteriis videatur.

Secundo, supplicandam sanctam sedem, ut privilegium concedat, vi cuius forma in rituali Romano pro baptismate parvulorum posita in hisce regionibus etiam pro baptismate adultorum uti liceat. Vide tenorem rescripti col. 71 A.

8. Quoniam de die in diem graviora excitantur dubia de valore baptismi apud protestantes collati, decernimus huiusmodi baptismum sub conditione esse iterandum, nisi constet legitimam baptizandi rationem in eo servatam fuisse.

9. Censemur infantes acatholicorum, quos ipsi parentes afferunt, baptizandos, quoties probabilis affulget spes catholicae eorum educationis. Curandum autem, ut omnino patrinus vel matrina, iique catholici, habeantur. Meminerit autem sacerdos in mortis periculo, quotiescunque occasio se obtulerit, omnes infantes baptizari non solum posse, sed etiam debere.

Art. II. De confirmatione.

Liber confirmatorum habeatur in ecclesiis, in quibus confertur chrisma; atque in eo libro describantur nomina et cognomina confirmatorum, parentum, patrinorum seu matrinarum, etc., iuxta formam in rituali Romano praescriptam.

Art. III. De eucharistia.

1. Pastores sedulo curent, ut iuvenes ante primam eorum communionem in doctrina me-

liori modo possibili instituantur; caveant autem, ne A huius primae communionis tempus nimis protrahatur, neque tamen ad illam admittantur statim ac rationis usum adepti sunt, cum augustissimum hoc sacramentum, quo Christus sumitur, exigit iudicii discretionem quandam. Non existiment autem se muneri suo fecisse satis, reiecto omnino in alios onere iuvenes aliosque rudes fidei et morum principia edocendi.

2. Episcopi omni sollicitudine pastores moneant, ne fideles ex hac vita decedere sinant absque viatico corporis domini nostri Iesu Christi, ad quod suscipiendum ex praecepto divino tenentur. Nec arbitrentur, collata absolutione sacramentali vel etiam extrema unctione, omnibus quae sui officii sunt, functum iri.

Articulus IV. De poenitentia.

1. In ecclesia vel saltem in sacro oratorio sacramentales fidelium confessiones audiendae sunt, nisi B ex causa rationabili; quae cum inciderit, studeat confessarius id decenti ac patenti loco praestare. Mulierum vero, quae gravi aliqua infirmitate aut imbecillitate virium domi non detineantur, confessiones in privatis aedibus sine ordinarii licentia nunquam excipiantur: semper tamen per interpositas crates et in patenti loco, ut facile a viciniorebus confessarius videri possit, non etiam audiri.

2. Ideo, in omnibus publicis ecclesiis, praesertim parochialibus, sedes confessionales, in quibus sacrae confessiones excipiantur, erunt omnino erigendae. Meminerint vero sacerdotes sacramentum poenitentiae cum superpelliceo et stola esse administrandum. Iis ergo utantur confessarii, quantum per rationem temporis et loci fieri poterit, stola saltem quae sit violacei coloris, quaeque in confessionibus audiendis nunquam omitti deberet.

3. Curent episcopi, ut confessarii, quoad fieri C potest, in administrando poenitentiae sacramento unanimes sese ostendant, in iis praesertim quae ad superstitiones, contractus usurarios, scandala publica et huiusmodi similia spectant.

Articulus V. De extrema unctione.

Sacerdotes in huius sacramenti administratione nonnisi pollice, excepto morbi contagiosi casu, ad sacras unctiones faciendas utantur, iuxta ritualis Romani praescriptum.

Articulus VI. De matrimonio.

1. Pastores nullum benedicant matrimonium, nisi contrahentes, vel saltem pars una, scilicet femina, domicilium in suis paroeciis habeant.

2. Ubi ii, qui ad paroeciam non pertinent vel peregrini aut vagi sunt, matrimonium contrahere petunt, parochus nunquam eiusmodi matrimonium D benedicat, nisi prius utriusque partis contrahentis statum liberum certo sciat, tum ex litteris parochi vel parochorum contrahentium, tum ex ipsorum ordinario, si sint alienae dioeceseos. Isti vero nunquam huiusmodi litteras concedant ante bannorum publicationem. Recolenda item quae habet concilium Tridentinum¹, ne parochus ad matrimonium admittat eos, qui ad suam paroeciam non pertinent, nisi de proprii parochii licentia; itemque, cum ii qui vagantur matrimonium contrahere petunt, rem ad ordinarium esse deferendam, et ab eo licentiam id faciendi obtinendam².

3. Matrimonia benedicere in domibus privatis et extra ecclesiam parochialem, excepto infirmitatis vel gravis necessitatis casu, omnino vetitum est.

4. Ad matrimonia mixta quod attinet, nunquam sunt permittenda, nisi secluso partis catholicae perversionis periculo, et promissione ab ea facta conversioni partis acatholicae pro viribus incumbendi, et ambo se obligent in catholica religione omnes utriusque sexus infantes educare.

5. Parochi moneant fideles de iis quae lege saeculari praescripta sunt, ne matrimonium careat effectibus civilibus vel alia inde eveniant incommoda.

6. Liber matrimoniorum accurate iuxta formam in rituali Romano praescriptam teneatur in omnibus ecclesiis, in quibus celebrantur.

Articulus VII. De sacramentis in genere.

1. Curent pastores in sacramentorum administratione, quantum fieri potest, superpelliceo et stola esse induti. Nefas autem est alio ritu praeter Romanum uti.

2. Unusquisque ordinarius et stipem missarum et quidquid aliud in ecclesiasticis functionibus accipi a fidelibus possit, suo decreto statuatur, quod nullo in casu sacerdotibus infringere liceat; isti vero nunquam arbitrentur, eis qui paupertatis causa nihil solvere possunt, sibi licitum sacramenta denegare. Idcirco, episcopi prae oculis saepius habeant Tridentini concilii verba: „*Importunas atque illiberales eleemosynarum exactiones potius quam postulationes aliaque huiusmodi, quae a simoniaca labe, vel certe a turpi quaestu non longe absunt, omnino prohibeant.*“¹

3. Cum vero harum regionum ea sit inopia, ut omnia tum iuventutis instituendae, tum aliorum bonorum operum sustinendorum media deficiant, praelati enixe postulandam sanctam sedem putarunt, ut sibi liceat pro dispensatione impedimentorum matrimonii vel alia simili causa eleemosynae titulo aliquid exigere, quod postea praedictis operibus impendatur.

(*Instructiones sacrae congregationis de ea re delegato apostolico traduntur, quibus episcopis et vicariis apostolicis praecipitur, ut ad sacram congregationem hac de re suam mittant opinionem, ut per eam postea quid exigendum decerni possit.*)

4. Accurate demum parochi servant librum de statu animarum propriae paroeciae, necnon librum mortuorum.

SECTIO SECUNDA.

De cleri disciplina.

1. Sacerdotes, qui ministerii exercendi desiderio, nostras dioeceses petunt, non admittantur, nisi litteras dimissoriales rite confectas habeant. Priusquam vero aliquod ipsis committatur officium, ad ordinarium tum dioeceseos, ex qua discesserunt, tum illius in qua sacros ordines receperunt, litterae mittantur oportet, ut de eorum moribus et anteacta vita notitia segura habeatur; nec aliquid, nisi post responsionem acceptam, circa eos definiatur.

2. Valde optandum esset, ut in omnibus paroeciis, quae longe ab aliis distant, praesertim in iis, quae unam insulam complectuntur, statim ac licuerit, duo saltem sacerdotes habeantur, quorum unus ut parochus sit designatus.

3. Parochi nunquam audeant a parochia, etiam ad tempus, discedere, nisi prius permissionem in scriptis habuerint ab ordinario, cuius est tum tempus absentiae, tum sacerdotem qui illum suppleat, iuxta concilii Tridentini decretum, determinare. Potest autem illis permitti, quod per triduum sint absentes, dummodo nullus in parochia sit infirmus, qui eorum ministerio indigere possit, neque extra

¹ Sess. 24, de ref. matrim., cap. 1.

² Ibid., cap. 7.

¹ Sess. 22, decret. de observand. in celebr. missae.

insulam vel dioecesim peregrinentur. Ad ordinari-
um autem pertinebit decernere, quid illis sit faciendum, si soli in aliqua insula vel parochia morentur, longe ab aliis distantes, ut ad sacramentum poenitentiae accedere possint. Quod ut facilius illis reddatur, omni sacerdoti, qui casu in eorum parochiam advenerit, dummodo sit approbatus in dioecesi ex qua discessit, datur facultas eorumdem sacerdotum confessiones excipiendi.

4. Ut theologia praesertim moralis atque sacrorum rituum scientia excolatur, singulis annis, ordinarius, vel in brevi dioecesis vel alio modo, casus solvendos sub praesidentia decani in unoquoque districtu determinare sataget, sicut designationem loci et temporis. Resolutionem autem casuum decanus ad episcopum seu ad alium sacerdotem ab eo designatum transmittet.

5. Inhaerentes canonibus conciliorum, prohibemus ne sacerdotes ad cohabitandum in suis aedibus, quocumque titulo, foeminas de quarum moribus aliqua fuerit sinistra suspicio, et quae quadragesimum aetatis annum non expleverint, admittant. Hortamur vero generatim ecclesiasticos viros, praesertim iuniores et parochos, ut pro viribus cohabitationem cum foeminis vitare studeant.

6. Parochi nunquam ecclesias vel presbyteria aedificare audeant, nisi praevia approbatione ordinarii, cuius est definire utrum loca designata necessitati et utilitati fidelium conveniant. Presbyteria autem nonnisi brevi intervallo ab ecclesiis distent.

7. In omnibus functionibus ecclesiasticis, sacerdotes veste talari, superpelliceo et stola utantur iuxta rubricas. Vehementer etiam eis commendamus, ut eandem vestem talarem continuo, quatenus fieri potest, gerant. Quodsi eam induere peculiare locorum circumstantiae non sinant, ut saltem collare Romanum, vulgo *collet romain*, semper adhibeant, iis suademus. Nunquam vero aliis vestibus uti sibi sacerdotes licere arbitrentur, nisi quae sacro ordini congruant, scilicet quae nigri sint coloris et [ab] omni inani ornatu atque a mundana vanitate alienae prorsus sint.

8. Missali, breviario et rituali Romano, omni alio vetito, omnes utantur.

9. Ut in omnibus dioecesibus exercitia spiritualia pro sacerdotibus, in locis sibi visis, singulis annis peragantur, maxima erit ordinarii cura, qui sacerdotes ad ea accessuros designabit.

SECTIO TERTIA.

De publicis moribus informandis.

1. Cum ex librorum lectione plurima mala populo fidei imminere constet, catholici nullos libros edant, qui episcoporum iudicio approbati non sint; ideo, consulendum episcopis, ut in sua quisque dioecesi unum aut plures sacerdotes scientia theologiae insignes designet, qui examini subiiciant libros precum aut alios ad religionem pertinentes, priusquam supradicta approbatio impertiatur. Episcoporum quoque erit, quinam libri in scholis catholicis adhiberi debeant definire, cum non raro in huiusmodi libris plura reperiantur, quibus principia fidei et dogmata vel impugnentur vel perperam exponantur. Omni cura vero praesules incumbunt, ut biblia ab acatholicis vitata a suis ovibus arceantur, et nonnisi ex probatis versionibus atque editionibus verbum Dei, pabulum incorruptum, desumere illis permittant. Pro Anglis versio Duacensis, ab episcopis plurium diocesium commendata, permitti potest. Fideles autem moneantur prohibitum eis esse legere libros, catechismos praesertim, haereticos, sicut et caeteros, qui fidem vel bonos mores

offendunt. Ipsos etiam meminisse oportet graviter catholicam ecclesiam eorum accessum ad conventus et ritus religiosos haereticorum prohibere.

2. Sedulo episcopi, attentis gravissimis malis, quae ex iuvenum educatione non recte instituta facile fluere videntur, curent omni meliori modo quo possunt, scholas unicuique paroeciae suarum diocesium annexas constituere. Ipsorum autem erit, media ad id operis providere sua sollicitudine, sive ex caritate fidelium, sive ex pecunia oblata pro dispensationibus matrimonialibus, sive ex oblationibus voluntariis, ad quas populum fidelem frequenter parochi in suis sermonibus et catechismis excitabunt. His autem scholis ii magistri praeficiantur, qui optimis moribus imbuti, vita non destruant quod verbo aedificare eorum erit. Nullus autem catholicorum scholam instituat, nisi prius ordinarii approbatione excepta.

3. Cum aperte constet, omnes secretas societates quovis nomine nuncupatas, praesertim liberiorum muratorum, a sancta sede vetitas omnino esse sub excommunicationis poena, atque ab ea declaratum nullos ex hac excommunicatione excipi, neque putatam bonam fidem eis prodesse: omnes sacerdotes sciant neminem posse absolutione sacramentali donari, nec ultimis adjuvari sacramentis, nisi ab huiusmodi societatibus recedat. Saepe saepius fideles moneantur, ut eiusmodi societates omnino declinent: non habet enim Christum patrem, qui non vult ecclesiam catholicam agnoscere veluti matrem et eius obtemperare mandatis.

4. Ex decreto, sub anno 1821, illustrissimi ac reverendissimi episcopi Gerrensis, Iacobi Buckley, vicarii apostolici coloniarum Angliae, Hollandiae atque Daniae in Indis occidentalibus, facultate illi facta a Pio VII, quatuor, praeter dominicos, festi dies declarantur, id est, circumcisio Domini, feria VI in Parasceve (quoad operum servilium cessationem), Corpus Christi et Nativitatis domini nostri Iesu Christi; patres arbitrati sunt his quatuor festis etiam festa Assumptionis beatae virginis Mariae et sanctorum Petri et Pauli, ex sanctae sedis mandato, posse addi. Ideoque suppliciter eam exorare hac de re censuerunt, et eodem tempore ab illa obsequenti animo postulare, ut facultatem faciat festum Conceptionis beatae Mariae virginis, quoad missas et vespersas solemnes, in diem dominicam infra octavam transferendi. [*Videantur rescripta col. 72 A.*]

5. Omnes sacerdotes in nostris insulis sciant ieiunandi praeceptum, ex decreto per sacram congregationem de Propaganda fide edito sub die 22 ianuarii 1826, servandum pro vigiliis Assumptionis beatae Mariae virginis et sanctorum Petri et Pauli, praeter vigiliis Pentecostes, Omnium Sanctorum et Nativitatis domini nostri Iesu Christi, ieiunium quadragesimale et quatuor temporum. Parochi autem accurate fideles doceant, quonam modo ieiunia iuxta catholicae ecclesiae leges sint servanda.

6. Sancta sedes omni obsequio est exoranda, ut tempus communionis paschalis, habita ratione sacerdotum inopiae, locorum distantiae et consuetudinis iam alicubi vigentis, prorogetur.

(*Episcopis et vicariis apostolicis opportuna facultates ab apostolica sede concessae fuerunt, infra col. 70-72.*)

7. Parochi vero omni modo curent, ut pueri probe in doctrina christiana instructi, quamprimum ad primam communionem accedant, et omni modo abusum [eam] ad senectutem usque protrahendi extirpare satagant, ideoque ultra annum vigesimum aetatis primam communionem solemnem pompa et religiosae laetitiae testimoniis peragi non permittant.

Valde etiam ad hunc abusum tollendum iuvabit, A si puellae catechistae, vulgo *maîtresses d'instruction*, nonnisi ex ordinarii approbatione habeantur, et eiusdem ordinarii erit regulas determinare, sub quibus hoc pietatis officio fungi debeant.

8. Societatem Propagationis fidei praeclarissime de omni ecclesia et praesertim de nostris coloniis optime meritam, toto animo in omnibus parocciis stabilire parochi curabunt, neque desinent eam fidelibus sibi commissis omni modo commendare, qua indulgentiarum ei annexarum declaratione, qua factorum ad fidei propagationem spectantium narratione.

9. Pro parochis, qui pauperes existant, preces ad sanctam sedem mittere placuit, ut aliqua immunitio concedatur circa dies festos, quibus missam pro populo applicare debeant. [*Videatur rescriptum*, col. 70 B.]

Pro coronide autem patres cordis sui sincerisimo desiderio satisfacturi, et devotionem erga beatissimam virginem Mariam tenerrimam atque filialem demonstraturi, uno ore et animo concordi non solum, sed per spontaneam acclamationem in eam sententiam venerunt, ut sancta sedes suppliciter et obnixis precibus exoretur, ut ab omni labe conceptionem ipsius virginis matris exemptam, eamque a reatu et macula peccati originalis prorsus praeservatam veluti fidei dogma ab omnibus amplectendum et tenendum quantocius definiat ex cathedra. Id enim et fideles nostrarum coloniarum exoptant, cum nihil († magis) ipsis omni tempore fuerit certius nihil carius, et eo titulo ecclesiam principem Portus-Hispaniae condecorari maiores voluerint. Et patres magnopere populo christiano [id] profuturum arbitrantur; per illam enim cunctis haeresibus interemptis, per illam quoque nostri temporis errores, qui ab apostolo praedicta discessione non differe C vel parum abesse videntur, exsufflentur facillime, sperant; cum ecclesia, eius provoluta pedibus victricibus, omnem antiqui serpentis fractam superbiam decantaverit. Ideoque supplices hac de re ad sanctissimum dominum nostrum litteras mittendas statuerunt.

Ut supradicta decreta facilius in praxim redigi et omni tempore adamussim servari possint, unanimi consensu patres censuerunt sanctam sedem rogandam, quarto quoque anno concilium coloniarum cogendum in loco et sub praesidentia alicuius earumdem coloniarum praelati vel alterius episcopi tanquam delegati apostolici, ab ipsa, pro sua sapientia et omnium sollicitudine ipsi a Christo domino demandata assignati.

(*Provisum per sacrae congregationis instructionem, qua declaratur sanctam sedem consulendam, ut, quonam loco et sub quo praeside concilium cogendum, definiat.*) D

BREVE APOSTOLICUM quo decreta concilii probantur.

PIUS PAPA IX.

Ad futuram rei memoriam. In supremo catholicae ecclesiae apostolatu, Deo sic disponente, constituti, nostrarum partium esse ducimus ut illa, quae in bonum spirituale Christifidelium, vel in ultimis terrae partibus existentium, faciant promovere, et eadem iam decreta de nostra auctoritate confirmare, omnibusque ad quos pertinet observanda proponere, interposito etiam ea super re mandato nostro. Hunc in finem venerabilis frater Vincentius Spaccapietra, episcopus Arcadiopolitanus et delegatus apostolicus in insula Trinidad, ex huius sanctae sedis auctoritate episcopos et vicarios apostolicos coloniarum Angliae, Hollandiae et Daniae Americae Me-

ridionalis atque Antillarum ad synodum convocavit, qua res christiana in iis regionibus opportune iuvaretur. Synodus isthaec habita est, nonnullis ex praedictis praesulibus in ea praesentibus, aliis vero ob graves difficultates penes commissos sibi populos retentis, eiusque acta et decreta transmissa sunt ad nos, ut recognita a nobis in lucem ederentur, illisque in locis observanda proponerentur. Nos igitur iis christifidelibus, quorum causa haec acta sunt, salubriter providere volentes, de consilio venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium negotiis Propagandae fidei praepositorum, decreta praefati conventus synodalis iuxta formam quam proponimus, cuiusque exemplar in tabulario ipsius congregationis de Propaganda fide asservari mandavimus, auctoritate nostra apostolica tenore praesentium rata habemus, sancimus et confirmamus; tum eorundem observantiam per archidiecesim Portus Hispaniae, per dioecesim Rosensem ac per vicariatus apostolicos Iamaicae, Guyanae Britannicae, de Curaçao ac Surinam, quorum praesules vel synodi praedictae participes fuerunt vel ad illam vocati fuerant, de pari nostra auctoritate praecipimus; non obstantibus constitutionibus et sanctionibus apostolicis aliisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub annulo piscatoris, die 11 mensis septembris anno 1855, pontificatus nostri anno decimo.

V. cardinalis Macchi.

Locus † sigilli pontificalis.

RESCRIPTUM APOSTOLICUM pro reductione missarum a parochis pro populo celebrandarum.

Beatissime pater.

Cum parochi in nostris dioecesibus et vicariatibus vel nullum emolumentum habeant vel ita modicum, ut ex eo honeste vivere non liceat, beatitudinem tuam enixis precibus exoramus, synodum Portus Hispaniae habentes, ut aliquid de obligatione iis imposita diebus festis celebrandi sanctum sacrificium pro populo ex indulgentia relaxare digneris. Quare, etc.

Ex audientia sanctissimi, habita die 15 aprilis 1855.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, praevia absolutione quoad praeteritum, quatenus opus, († S. P.) attentis peculiaribus circumstantiis benigne indulsit ad quinquennium, si tamdiu eadem circumstantiae perseveraverint, super quibus episcoporum seu vicariorum apostolicorum conscientia oneratur, ut parochi ab onere eximantur applicandi missam pro populo, exceptis diebus festis et dominicis ritus duplicis primae classis, in quibus iidem parochi missam applicare teneantur, et imposita in reliquis obligatione eisdem peculiariter orandi ac deprecandi Deum in missa pro populis suis curis creditis.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo.

Al. Barnabo, secretarius.

Locus † sigilli.

ALIA RESCRIPTA APOSTOLICA ET FACULTATES.

Beatissime pater.

Ut omnia secundum ordinem in ecclesiis nobis commissis fiant, nihilque introducatur aut fieri pro-

sequatur, quod sacrosanctae ecclesiae ritibus vel legibus contradicat, beatitudinem tuam exoramus suppliciter, ut, ea qua polles benignitate, facultates sequentes perpetuo concedere digneris ordinariis et vicariis apostolicis Antillarum ac missionum Guianae Britannicae, Surinam et Curaçao:

1. Benedicendi aquam baptismalem breviori forma iam approbata decreto sacrae congregationis de Propaganda fide, sub die 16 octobris 1830, pro Provinciis Foederatis Americae Septentrionalis. Eadem enim pro nostris quam pro illis regionibus ratio urget, et validior, cum viae asperae saepe et difficiles, et omnia peragantibus commoda desint.

2. Utendi pro baptismo adultorum ea forma, quae in rituali Romano pro parvulis est praescripta, tum quia adulti ad baptismum venientes, ut plurimum cum crassioris sint minervae, interrogationibus consuetis respondere non valent, tum quia varii sunt ritus, qui sine pusillorum scandalo vel etiam haereticorum subsannatione observari facile non possint.

3. Communionis paschalis praecepto satisfaciendi a dominica I Quadragesimae ad dominicam sanctissimae Trinitatis inclusive, cum sacerdotum inopia et locorum distantia paucis diebus et etiam uno mense illud praeceptum adimplere non sinant.

4. Cum reverendissimus dominus Iacobus Buckley, episcopus Gerrensis et primus Coloniarum vicarius apostolicus, ex facultate ei facta a Pio VII felix

A recordationis sub anno 1821, quatuor dies festos in Coloniis instituerit, id est Circumcisionis et Nativitatis Domini, Corporis Christi et feriae VI in Parasceve (quoad cessationem ab operibus servilibus), addendi etiam duo alia festa, scilicet Assumptionis beatae Mariae virginis et sanctorum apostolorum Petri et Pauli.

5. Diem festum Conceptionis immaculatae beatae Mariae virginis pro missis et vespers cantatis in dominicam infra octavam eiusdem festi transferendi.

Ex audientia sanctissimi, habita die 15 aprilis 1855.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, habito ipsius sanctae congregationis voto, quoad primum et secundum benigne annuit ad quinquennium; quoad tertium remisit preces cum facultatibus prudenti uniuscuiusque episcopi seu vicarii apostolici arbitrio; ad quartum benigne annuit pro gratia iuxta petita; ad quintum item annuit, ad missam tamen quod attinet, pro solemnibus tantum.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo.

Al. Barnabo, secretarius.

Locus † sigilli.

SYNODUS DIOECESANA BURDIGALENSIS

1854 augusti 1-2.

Synodus dioecesana Burdigalensis in Gallia, celebrata diebus 1 et 2 augusti 1854, sub Ferdinando Francisco Augusto Donnet, cardinali archiepiscopo Burdigalensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuts du synode diocésain tenu à Bordeaux,

le 1er et le 2 août 1854, par son éminence monseigneur le cardinal Ferdinand-François-Auguste Donnet, archevêque de Bordeaux, primat d'Aquitaine. [*Insigne.*] Bordeaux, G. Gounouilhou, imprimeur de l'archevêché, place Puy-Paulin, 1, 1855.

In-8°, 141 p.-1 f. — Chambéry, séminaire; Paris, Saint-Sulpice.

SYNODUS DIOECESANA SUESSIONENSIS

1854 augusti 8-10.

Synodus dioecesana Suessionensis in Gallia, celebrata, tribus sessionibus, diebus 8, 9 et 10 augusti 1854, sub P.-A.-A.-I. de Garsignies, episcopo Suessionensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Acta et statuta synodi Suessionensis, anno Domini MDCCCLIV, pontificatus Pii papae IX anno nono, habitae ab illustrissimo et reverendissimo

d. d. Paulo-Armando-Anacleto-Ignatio de Garsignies, Suessionensi et Laudunensi episcopo, provinciae Remensis decano et primo suffraganeo. Parisiis, apud Firmin Didot fratres, episcopatus Suessionensis typographos, via Jacob, 56, 1854.

In-8°, 128 p. — Paris, Bibl. nat. B5760.

P. 10, 27 et 29, haec synodus dioecesana celebrata est, tribus sessionibus, 8, 9 et 10 augusti 1854.

CONCILIUM PROVINCIALE TUAMENSE II

1854 augusti 15-20.

Concilium provinciale Tuamense II in Hibernia, celebratum a die 15 ad diem 20 augusti 1854, sub Ioanne MacHale, archiepiscopo Tuamensi.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recen-

tiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J. e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius . . . Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, III, col. 855-64.

LITTERAE

*de convocando provinciae Tuamensis concilio*¹.

Ioannes MacHale, miseratione divina et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Tuamensis, Conaciae primas et metropolitanus: reverendissimis

fratribus, episcopis huiusce nostrae provinciae, salutem in Domino.

Etsi salutaris quae olim viguit consuetudo celebrandi provincialia concilia, iamdudum interrupta fuerit, saltem in hisce regionibus, acerbitate temporum et saevitia persecutionum: tamen spem magnam animo concepimus, eandem restaurari et cum incremento religionis in posterum continuari posse. Congruum videtur, ut quae, aetate († minus)

¹ * Concilia II et III provinciae Tuamensis edita sunt Dublinii, anno 1859.

infausta, diminuta et oppressa fuerit vis sacrorum A canonum, rursus gradatim reviviscat, cum, aspirante providentia divina, suam propriam libertatem ecclesia valeat asserere.

Cum itaque sacrosancta et oecumenica Tridentina synodus decreverit, ut provincialia concilia, sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque ex sacris canonibus permissis, renouentur; atque propterea metropolitani, quolibet saltem triennio, non praetermittant synodum in sua quisque provincia cogere, quo episcopi omnes et alii, qui de iure vel consuetudine interesse debent, convenire teneantur: nos, memores officii, tam venerabili sanctione commendati, ad maiorem Dei gloriam et utilitatem ecclesiarum totius nostrae provinciae Tuamensis, provincialem synodum in metropolitana nostra ecclesia celebrandam indiximus, eamque ad diem decimam quintam augusti proxime advenientis B — festum nempe beatissimae virginis immaculatae Dei genitricis Mariae in coelum assumptae — inchoandam, et subsequentibus diebus continuandam, indicimus et statuimus.

Quapropter, reverendissimos in Christo fratres, episcopos nostros comprovinciales, hortamur, et archiepiscopali nostra auctoritate monemus, ut praedictae synodo, die significato, intersint, nisi necessitate aut alia iusta causa impediti fuerint, quod illos significare et probare iuxta canonicas sanctiones oportebit.

In hoc nostro concilio, tractabitur de iis, quae ad integritatem et incolumitatem fidei catholicae, cultus divini maiestatem, sacramentorum administrationem, clericorum disciplinam moresque fidelium spectant. Cum in adolescentia teneri, puerorum animi ope educationis christianae ad pietatem efformentur, agetur quoque de seminariis, caeterisque quibuscumque institutionibus ad iuventutem instruendam destinatis, ut, quae videbuntur efficaciora media adhibeantur, ut ex illis scientiis instructi, artibus litterisque exculsi, et religione alte imbuti prodeant adolescentes. De his in synodo agetur, et de aliis ad uniformitatem in disciplina pertinentibus, prout patres opportunum iudicabunt.

De hac convocatione synodi provincialis in ecclesia metropolitana Tuamensi, monebunt episcopi capitula suarum respective ecclesiarum, aliosque ecclesiasticos viros, qui huic concilio ex iure vel consuetudine interesse debent. Tempore celebrationi¹ synodi propius accedente, congruum erit, si rursus, tribus diebus dominicis ante dictam diem, in singulis ecclesiis parochialibus, per parochos iterum atque iterum denunciatur, populi que fideles ad devotionem, orationes, ieiunia et sacramentorum frequentiam aliaque pia opera adhortentur, ut, Deo opitulante, „*dignum sortiatur exordium, felicemque et fructuosum progressum et exitum habeat.*“²

Datum Tuamae, ex aedibus nostris Sancti-Iarlathi, feria quarta Cinerum, die nempe 1 martii 1854.

† Ioannes, archiepiscopus Tuamensis.

CONGREGATIO PRAEPARATORIA.

Die 14 augusti, hora 4 post meridiem, habita est congregatio praeparatoria, in aula praecipua collegii Sancti-Iarlathi, in qua consederunt quotquot advenerant provinciae episcopi, nimirum: Thomas Feeny, episcopus Alladensis, Ioannes Derry, episcopus Clonfertensis, Patricius Durkan,

episcopus Achadensis, et Patricius Fallon, episcopus Duacensis, cum canonicis et sacerdotibus ab iisdem episcopis adductis.

Post solemnem supplicationem et invocationem divini auxilii, praeside illustrissimo et reverendissimo domino archiepiscopo, exhibita fuerunt mandata procurationis ab admodum reverendo domino Martino O'Reilly, et admodum reverendo domino Bartholomaeo Roche, ut suorum respective episcoporum vicibus in concilio fungantur. Prae oculis habentes patres infirmam valetudinem episcoporum Elphinensis et Galviensis, praedictos admittendos esse cum voto definitivo censuerunt et ita statuerunt.

Peracto examine delegationum, proponente illustrissimo et reverendissimo domino archiepiscopo, officiales concilii designati fuerunt:

Promotor: reverendus dominus Petrus Cannon, canonicus et parochus Tuamensis.

Secretarii: reverendus dominus Ioannes Mac Evilly, praeses collegii Sancti-Iarlathi; reverendus dominus Thomas MacHale, in theologia et philosophia doctor.

Magistri caeremoniarum: reverendus dominus Patricius Conry; reverendus dominus Eugenius Coyne; reverendus dominus Patricius Corcoran.

Regulae sequentes pro recto in congregationibus ordine servando constitutae fuerunt.

1. Singulis theologis et canonicis, eo quem tenent ordine sui respective episcopi, enunciandi sententiam suam cum summa libertate facultas datur.
2. Omnes reverendissimum praesidem alloqui tenentur.

3. Nonnisi in congregationibus privatis, episcopi mentem suam adaperient.

Deinde declaratum fuit, nullum novum ius acquirendum aut praedictum inferendum esse ex iis, quae in hoc concilio geruntur.

Demum, indicta fuit sessio prima ad crastinam diem, hora meridiana, et absoluta est congregatio per orationem *Sub tuum*, etc.

SESSIO PRIMA.

Anno 1854, die 15 augusti, festo beatissimae virginis immaculatae Mariae in coelum assumptae, prouti pridie in congregatione praeparatoria indictum fuerat, sessio prima habita est in ecclesia metropolitana Tuamensi.

Ex aedibus archiepiscopi, solemni ritu processerant reverendissimus dominus archiepiscopus, ornamentis consuetis indutus, reverendissimus dominus episcopus Alladensis pontificalibus, caeteri vero episcopi pluvialibus cum mitra ornati, presbyteri autem in habitu sacerdotali, ad ecclesiam metropolitanam, ubi sacrum ab episcopo Alladensi fieri deberet. Post sacrum, concionem ad populum habuit reverendissimus archiepiscopus. Quibus absolutis, reverendissimo archiepiscopo interroganti: „Venerabiles fratres, placetne vobis ad Dei gloriam et honorem, et ad ecclesiarum nostrarum utilitatem, concilium Tuamense legitime convocatum et congregatum, hodierna die aperiri?“ singuli patres responderunt: „Placet.“ Tunc archiepiscopus ita pronuntiavit:

„In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, ad laudem et gloriam salvatoris nostri Iesu Christi, ad honorem beatissimae et immaculatae virginis Dei genitricis Mariae, sanctorum apostolorum Petri et Pauli, sancti Patritii, Hiberniae apostoli et sancti Iarlathi, decernimus, de consensu episcoporum nostrae huius provinciae, hac ipsa die inchoari et iam inchoatum

¹ Legendum celebrationis.

² Caeremoniale episcoporum.

esse concilium provinciale, quod nostra auctoritate A indiximus et convocavimus."

Deinde, perlectis ab uno ex secretariis nominibus eorum, qui ut officiales concilii designati fuerunt, approbantibus episcopis, eos electos declaravit reverendissimus archiepiscopus.

Iubente eodem archiepiscopo, lectum fuit decretum *de professione fidei*; quo finito, concilii patres professionem fidei iuxta formulam Pii IV emiserunt.

Quibus peractis, proxima sessio ad diem 18 indicta fuit.

Hora 7 postmeridiana, sollemnis sanctissimi sacramenti benedictio data est, ad quam populi multitudo magna convenerat.

PRIMA CONGREGATIO GENERALIS.

Die 16, hora 10 antemeridiana, habita est congregatio generalis, in qua consederunt illustris- B simus et reverendissimus dominus archiepiscopus, reverendissimi episcopi et omnes canonici et theologi concilii adiutores. Invocato divino auxilio, per recitationem devotam precum consuetarum, propositae fuerunt quaestiones sequentes discussioni theologorum:

1. De solemniori promulgatione decretorum concilii Thurlesensis.
2. De baptismi sacramento, eiusque in ecclesia administratione.
3. De missae sacrificio, eiusque decenti et frequenti oblatione.
4. De expositione sanctissimi sacramenti.

Hisce quaestionibus fuse perpensis et agitatis, absoluta est congregatio.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Hora 2 postmeridiana, habita est congregatio privata episcoporum, in qua condita sunt decreta C a 1 ad 7 inclusive.

SECUNDA CONGREGATIO GENERALIS.

Die 17 augusti, hora 10 ante meridiem, consederunt in congregatione generali, praeside reverendissimo archiepiscopo, omnes concilii patres, praesentibus canonicis et theologis. Invocato divino auxilio, propositae fuerunt discussioni theologorum sequentes quaestiones:

1. De stationibus confessionum.
2. De sacramento matrimonii et de matrimoniis mixtis.
3. De quibusdam negotiis in quibus se immiscere non debent viri ecclesiastici.
4. De seminariis clericorum.
5. De scholis catholicis pro educatione iuventutis.

Quibus accurate et diligenter expensis, more D solito absoluta est congregatio.

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA.

In congregatione privata, eodem die et hora solita habita, condita fuerunt decreta quae sub numeris 8 usque ad 17 exclusive inveniuntur.

SESSIO SECUNDA.

Die 18 augusti, habita est sessio secunda. Post missam synodalem celebratam a reverendissimo episcopo Achadensi, habita est concio a reverendissimo episcopo Clonfertensi. Qua finita, quae in pontificali praescribuntur, accurate servata sunt.

Eadem die, hora 7 post meridiem, data est sollemnis benedictio sanctissimi sacramenti.

TERTIA CONGREGATIO GENERALIS.

Die 19 augusti, hora consueta, habita est congregatio generalis, in qua examini theologorum submissae fuerunt sequentes quaestiones:

1. De munere verbum Dei annuntiandi.
2. De sacris missionibus.
3. De residentia pastorum.
4. De residentia, aliisque ad sacerdotes regulares pertinentibus.
5. De quibusdam diebus festis reductis.
6. De hospitio pro sacerdotibus infirmis.
7. De synodo dioecesana.

Post longam et seriam istarum quaestionum discussionem, absoluta est congregatio.

TERTIA CONGREGATIO PRIVATA.

Eadem die, habita est congregatio privata episcoporum, in qua condita fuerunt decreta a 17 usque ad finem.

SESSIO ULTIMA.

Die 20 augusti, habita est sessio ultima. Assistentibus reverendissimis episcopis, cum canonicis et theologis, missam solennem celebravit illustrissimus et reverendissimus archiepiscopus. Concionem ad populum habuit reverendissimus episcopus Alladensis. Post sacrum et recitationem eorum quae in pontificali praescribuntur, archiepiscopo interroganti, utrum placeret, decreta in secreto coram patribus et theologis lecta approbare et confirmare, singuli patres responderunt: „Placet.“ Quibus peractis, singuli patres post illustrissimum et reverendissimum archiepiscopum accesserunt et decretis subscripserunt.

Tandem decantatae fuerunt acclamationes, et absoluta est sessio tertia et ultima.

ACCLAMATIONES

in fine concilii.

Secretarius: Laus, honor et gloria Deo, Patri omnipotenti, qui Spiritus sancti invisibili gratia sacrum istud provinciale concilium dirigere, atque ad felicem exitum perducere dignatus est.

Responsio: Laus, honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

Secretarius: Summo pontifici, universalem ecclesiam gubernanti, veram et diuturnam prosperitatem et pacem.

Responsio: Dominus Deus multos annos conservet et vivificet eum, et liberet eum ab omnibus inimicis eius.

Secretarius: Reverendissimo domino archiepiscopo, concilio praesidenti, magnae gratiae et divinarum miserationum abundantia.

Responsio: Fiat, fiat.

Secretarius: Reverendissimis episcopis qui ad hoc concilium celebrandum advenerunt, multae gratiae et salutaris vigilantia.

Responsio: Multae gratiae et prosperum ad suas ecclesias iter.

Secretarius: Universo provinciae nostrae populo christiano, pax, animorum concordia et fides multiplicetur.

Responsio: Amen.

DECRETA CONCILII.

1. Decretis in concilio nationali Thurlesensi latis, et ab apostolica sede approbatis, consentimus et adhaeremus, sperantes magnas in fidelem nostrum clerum et populum utilitates redundaturas ex ac-

curata observantia eorum, quae in eo concilio gesta fuerunt: hinc praecipimus et mandamus, prouti iam fecimus unusquisque in propria dioecesi, statim ac ad nos pervenerunt munita approbatione sedis apo-

stolicae praedicta decreta, ut sedulo ab omnibus observentur; et ut singuli sacerdotes exemplar eorum apud se retineant, illudque studeant atque pervolvant. Quasdam tamen explanationes et additamenta, prout locorum et temporum adiuncta postulant, *salva semper substantia et spiritu decretorum praedicti concilii Thurlesensis*, per nova decreta in hoc concilio condenda, praebere necessarium duximus. Decreta prioris concilii huius provinciae, a sancta sede approbata die 30 maii anno 1825¹, a quibuscumque recentioribus decretis, *quae ab auctoritate superiore vel a nationali concilio lata non sint*, minime abrogata censi debent; quinimo, totum suum robur et vim retinent. Cum exemplaria deficiant praedictorum decretorum, volumus ut cum decretis praesentis concilii suo tempore imprimantur.

2. Baptismi sacramentum extra ecclesiam administrare, excepto casu quo infantium vita periclitaretur, omnino prohibemus; nec se peccato immunes existunt sacerdotes, qui temere istud praecceptum observare detrectant. Meminerint parochi, fontes baptismales quamprimum erigendos esse in ecclesiis parochialibus in quibus adhuc desiderantur. Cum caeremoniae in rituali Romano praescriptae omittendae sunt in casu, quo privatim infantibus baptismus confertur, si convaluerint, in ecclesia suppleri debent.

3. In sacris litteris maledictus vocatur qui opus Dei facit negligenter. Satis itaque apparet, omnem diligentiam adhibendam esse, ut sacrosanctum missae sacrificium omni religionis cultu et exteriori decencia celebretur. Volumus propterea, ut praxis missam celebrandi in ecclesiis dumtaxat, in quantum fieri potest, fideliter servetur. Quoad capellanas decernimus, eas nullibi permittendas esse, nisi in ecclesia duae saltem, diversis horis, missae celebrari valeant.

4. Cum nihil sit in religione sanctius, nihil praestantius eucharistico sacrificio, „per quod purgantur peccata, virtutes augentur et mens omnium spiritualium charismatum abundantia impinguatur;“ parochi alique sacerdotes in frequenti eius oblatione incumbere nitantur. In oppidis, hora convenienti pro populi assistentia, missa quotidiana celebretur. In ecclesiis ad communitates sacerdotum regularium pertinentibus, ubicumque sint, missa singulis diebus hora fixa habeatur. Diebus dominicis, in omnibus parochiis, in quibus id sine gravi incommodo fieri potest, duae in singulis ecclesiis missae celebrentur. Licet optandum foret, quod in minoribus ecclesiis, in quibus unicus sacerdos invenitur, iste salutaris usus induceretur, nolumus tamen lege generali id statuere, sed rem pietati ac prudentiae singulorum episcoporum committimus.

5. Omnem diligentiam in eo ponant parochi, ut fidelium pietatem et devotionem erga divinissimum altaris sacramentum excitent ac foveant. Ad hunc finem ipsis iterum atque iterum commendamus, ut sedulo elaborent ad necessaria comparanda, quibus, singulis uniuscuiusque mensis primis dominicis et festis solemnioribus, in oppidis praesertim et ubicumque id commode fieri potest, venerabile sacramentum fidelium adorationi exponere et benedictionem solemnem impertiri valeant, prout in pluribus nostris ecclesiis nunc fit.

6. Enixe hortamur in Domino parochos eorumque vicarios, ut studeant ecclesias suas ornare; altaria praesertim, sacra linteamina et paramenta, sin minus pretiosa, munda sint et ab omni sorde immunia. Ministri qui missae sacrificio assistunt,

A veste talari et superpelliceo induantur. Candelae ex pura cera sint. In iis ecclesiis ubi collecta fiunt diebus dominicis, liber retineatur in quo inscripta inveniuntur singula, et usus in quibus impensa fuerunt. Nulli parochi aut alii personae ecclesiasticae aut laicali, licet extraordinaria collecta in ecclesiis quacumque de causa facere, quin prius ab episcopo licentiam petierint et obtinuerint.

7. Omnibus sacerdotibus, sive saecularibus sive regularibus, praecipimus, ut primam et ultimam missam in ecclesiis parochialibus et conventualibus praecedat pia et devota recitatio actuum fidei, spei et caritatis, una cum oratione consueta ante missam dicenda. Aspersio pariter aquae benedictae in missa parochiali, iuxta formam in missali Romano praescriptam, fiat. Si quandoque altera instructio pro populo haberi non potest, legatur saltem epistola aut evangelium dominicae currentis in lingua vernacula, *ex versionibus approbatis cum suis notis*.

8. Stationes confessionum per aedes privatas, in vicis et oppidis ubi adsunt ecclesiae, *et in locis omnibus, quae prope distant ab ecclesiis*, omnino vetamus. In locis in quibus populus ad ecclesiam facile accedere non valeat, stationes publicas permittendas esse rationabilis causa persuadet. Maximo-pere tamen parochis commendamus, ut dum istud exerceant munus, id in loco patenti ac decenti praestare conentur¹.

9. Matrimonia catholicorum extra ecclesiam celebrare denuo stricte prohibemus. Vehementer hortamur parochos, ut aliquibus praesertim diebus ante sacramenti celebrationem, omni studio curent, animos fidelium, qui ad hoc sacramentum accedunt, rite, uti decet, disponere; simplici explicatione sanctitatem et dignitatem illius pervolvant; identidem paterna benignitate, de obligationibus status C coniugalis contrahentes admoneant, ut pie ac sancte in eo vivere valeant.

10. Matrimoniis catholicorum cum acatholicis, absque praevia episcopi licentia, quae in quibusdam rerum adiunctis ex apostolica auctoritate concedi potest, sacerdotibus assistere omnino vetitum est. Prae oculis habentes antiquam ecclesiae legem a Romanis pontificibus, iteratis vicibus, inculcatam, neenon plura mala et incommoda, quae ex huiusmodi connubiis exoriuntur, declaramus huiusmodi licentiam, *matrimonia nempe mixta ineundi ex auctoritate apostolica*, ab episcopis huius provinciae concedi non debere, nisi in illis casibus, in quibus longe graviora mala ex eius denegatione subsequutura praevideantur. *Accurate serventur regulae et monita ea de re a synodo Thurlesiae tradita*.

11. Sacri canones sapienter prohibent, ne clerici lucri causa negotientur, ut qui Deo militant, se D non implicant negotiis saecularibus. Caveant itaque summopere sacerdotes, ab illis commerciis quae spiritum mundanum redolent, ac sacerdotem minime decent. Nundinas adire, mercaturae exercendae causa, sub quocumque titulo, sacerdotibus omnibus sive saecularibus sive regularibus omnino inhibemus. Si qui autem deliquerint, ad arbitrium proprii ordinarii poenis ecclesiasticis puniantur.

12. Stricte vetamus, ne sacerdotes aut lites in curiis saecularibus agant, aut tanquam testes ad illas accedant, quin prius, si fieri possit, rem totam episcopo aperiant, et eius licentiam obtineant. Si mandatum curiae saecularis adeo urgeat, ut periculum sit in mora, oportebit statim ac tempus vacabit, episcopum de integro negotio certiore reddere. In nullo casu licebit sacerdotibus, inconsulto episcopo, in rebus pecuniariis, aut in execu-

¹ Mansi, *Concil.*, (1907), XXXIX, 246 C.

¹ *Rubr. ritualis Romani*.

tione quorumcumque contractum, se vades aliorum A constituere.

13. Sacri concilii Tridentini decretis inhaerentes, volumus ut quae in quibusdam huius provinciae dioecesis seminaria inveniuntur, episcopi summa diligentia servent. Locorum ratio postulat, ut in iis, non modo clericalis iuventus efformetur, sed iuvenes ad varias professiones liberales destinati educationis causa admittantur. Hinc satagant episcopi, ut dum ad ingenium acuendum et scientias addiscendas inservient, nihil in ipsis desit, quod ad religionem inculcandam et pietatem fovendam conducat. Superiores seminariorum hortamur, ut indesinenter allaborent, ad alumnos ad statum clericalem aspirantes ita dirigendos, ut notitiam practica earum virtutum acquirant, quae in iis prae-lucere debent, qui ad alios erudiendos et in viam salutis perducendos, designati sunt.

14. Sacerdotum nostrorum diligentiam magis ac B magis incitare desiderantes, eos monemus, ut sedulo contendat, ad numerum augendum scholarum pure catholicarum, quae nullam cum quocumque systemate educationis nationalis relationem habebunt. Quoties media ad hunc finem assequendum parochiae ipsae subministrare nequeant, res episcopo deferatur, eiusque approbatione habita, fidelium divitum religionem ac caritatem excitare curabunt sacerdotes, ut piis eorum largitionibus et subsidiis eiusmodi scholae ad catholicae disciplinae normam erigi ac sustentari queant.

15. Sub nullo praetextu licebit sacerdotibus proprietatem scholarum erectarum aut erigendarum ad commissionarios educationis nationalis transferre. In memoriam revocamus pastorum, se ad id restringi¹, ut in omnibus scholis suis magistri probi et religione sincera praediti inveniantur; si qui forte sint magistri non ita animati, ad eos remo- vendos summis viribus contendat.

16. Congregationes religiosas virorum ac mulierum, quae in nostra provincia existunt aut in posterum exiturae sunt, principaliter aut secundarie ad educationem iuventutis institutae, cum systemate educationis nationalis ullo modo coniungi, nisi cum expressa licentia et approbatione ordinarii, omnino prohibemus. In casu particulari, episcopi erit iudicium ferre, utrum religioni proderit neene talem coniunctionem permittere.

17. Sciant animarum rectores, quod unicuique eorum, sicut Timotheo ab apostolo, dicitur: „*Praedica verbum, argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina.*“² Hoc vero munus verbi Dei annunciandi non modo respicit fideles, qui simplici expositione doctrinae christianae pasci debent, sed etiam pueros in quibus erudiendis in scientia fidei totus esse debet parochus. Ideo, sacerdotibus com- mendamus ut omni studio contendat, ad confraternitates virorum ac mulierum in suis parochiis efformandas, quarum ope pueros ac puellas per classes in ecclesiis distributos, diebus saltem dominicis et festivis, erudire poterunt; ut ita tenerae adolescentium mentes salutiferis divinae nostrae religionis praeceptis mature imbuantur. In singulis parochiis, quantum fieri potest, bibliotheca habeatur librorum piorum, ex quorum lectione populus instrui et ad religionem accendi possit.

18. Quoniam ad populorum mores corrigendos eorumque pietatem fovendam nihil magis inservit quam idoneos operarios aliquando convocare, qui doctrinae et officiorum explanatione populum ad meliorem frugem reducere possint: curent episcopi, ut sacerdotes suae aut alienae dioceseos a seipsis

designati invitentur, qui pro temporum ac locorum exigentia haec pia exercitia peragere queant.

19. Invigilent episcopi ne abusus ex diuturniore pastorum absentia irrepit. Quocirca eos hortamur, ut priusquam alicui licentiam abeundi concedant, causas et motiva summa sollicitudine discutiant; si ea iusta invenerint, licentiam postulatam in scriptis concedant. Tempus nihilominus praeiniant, quo reverti tenentur, *servatis semper iis quae a concilio Tridentino hac super re praescripta sunt, quemadmodum synodus Thurlesiana etiam monuit*¹.

20. Cum maxime religionis intersit, regulares sacerdotes, ad normam suarum constitutionum, verbi praedicatione, confessionum exceptione et quotidiana sanctissimi missae sacrificii celebratione, in suis conventibus pie et efficaciter laborare: ut haec praeclara beneficia praestare possint, vehementer cupimus, regiones pro eleemosynis quaerendis ita definiri, ut fratres, eapropter exeuntes, ordinarie ad aedes conventuales eadem die revertantur; si autem quandoque necesse sit, ea aut aliqua alia occasione, longius abire quam ut commode eadem die reverti possint, saltem curent provinciales, neminem sine speciali sui ipsorum licentia plus quam tres dies continuos abesse, excepto casu quo regulares sacris missionibus habendis operam dent.

Omnino oportet, omnes eleemosynas, quomodo- cumque collectas, in usum conventuum impendi; quocirca, statim ac colligantur, superioribus tradantur.

Maxime optandum est, ita inter ordines religiosos res componi, ut in gratiam unius dumtaxat conventus eleemosynae petantur eodem loco et tempore; nec iterum sollicitentur, donec rationabile intervallum temporis elapsum fuerit.

21. Cum tenerrima devotione erga beatissimam virginem Dei genitricem Mariam alte imbuantur fideles, cui satisfacere quam maxime optantes, statuimus, ut in tribus festis reductis, Purificationis, Nativitatis et Conceptionis immaculae, in qualibet parochiali ecclesia missa hora fixa celebretur, necnon in festis sancti Stephani protomartyris, sancti Ioannis Baptistae et in feriis secundis post Pascha et Pentecosten.

22. Cum iustitia et pietas postulent, ut non relinquantur egestati obnoxii sacerdotes aut senio confecti aut laboribus in ministerio fracti, hospitium pro eorum levamine quamprimum erigendum decernimus, communi consilio et auctoritate provinciae antistitum regendum; communibus largitionibus et subsidiis cleri et populi totius provinciae, prout opportunum videbitur, sustentandum.

23. Iuxta decretum sacri concilii Tridentini, dioecesana synodus quotannis, quantum fieri potest, celebretur. Huic synodo omnes et singuli intersint, qui ex iure vel consuetudine interesse tenentur. Singulorum episcoporum erit, tempus praefinire quo synodus celebranda sit.

Ego Ioannes, archiepiscopus Tuamensis, definiens subscripsi.

Ego Thomas, episcopus Alladensis, definiens subscripsi.

Ego Ioannes, episcopus Clonfertensis, definiens subscripsi.

Ego Patritius, episcopus Achadensis, definiens subscripsi.

Ego Patritius, episcopus Duacensis, definiens subscripsi.

Ego Martinus O'Reilly, procurator reverendissimi episcopi Elphinensis, eius nomine subscripsi.

¹ Videtur legendum *adstringi*.

² II Tim., IV, 2.

¹ Tit. de episc., n. 4.

Ego Bartholomaeus Roche, procurator reverendissimi episcopi Galviensis, eius nomine subscripsi.

Thomas MacHale, Ioannes MacEvilly, a secretis concilii.

NB. — Correctiones et emendationes in litteris sacrae congregationis de Propaganda fide exhibitae, propriis locis insertae sunt.

Excerpta ex litteris sacrae congregationis de Propaganda fide.

„Caeterum, plura eminentissimi patres peculiari digna commendatione in iis decretis deprehenderunt, quod imprimis prolatum dignoscas circa penultimum decretum pro erigendo hospitio in bonum sacerdotum senio vel infirmitate debilius; ac pro certo habent, ex diligenti observantia tum nationalis synodi Thurlesensis, tum provincialis huius, iuxta approbationis tenorem, uberes fructus in Tuamensis provinciae bonum esse eruendos.“

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

In generali sacrae congregationis de Propaganda fide conventu diei 12 martii 1855, eminentissimus ac reverendissimus dominus Ludovicus cardinalis Altieri retulit de actis et decretis concilii provincialis Tuamensis, habiti mense augusto superioris anni, per reverendissimum patrem dominum Ioannem MacHale, archiepiscopum Tuamensem. Porro, eminentissimi ac reverendissimi patres, omnibus mature perpensis, instructionem circa nonnulla capita tradendam, atque ad formam instructionis huius, memorata decreta probari posse censuerunt.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam, sanctissimo domino nostro Pio papae IX, in audientia die 18 eiusdem mensis et anni, per ipsum secretarium relata, sanctitas sua benigne ratam habuit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 11 aprilis 1855.

I.-Ph., cardinalis Fransoni, praefectus.

Alexander Barnabo, a secretis.

SYNODUS DIOECESANA LAUDENSIS VIII

1854 augusti 29-31.

Synodus dioecesana Laudensis VIII in Italia, celebrata diebus 29, 30 et 31 augusti 1854, sub Caietano Benaglia, episcopo Laudensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodus Laudensis octava, quam illustrissimus ac reverendissimus d. d. Cajetanus comes Benaleus, Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Laudensis

et solio pontificio assistens, celebrabat feriis III, IV et V post dom. XII post Pentecosten, idest diebus 29, 30, 31 mensis augusti anni 1854. [*Insigne.*] Ex episcopali typogr. C. Wilmant et fil.

Sine anno [1857], in-8°, 12 f. - 309 p. - 1 f. (errata). — Milano, Ambrosiana.

P. 217-304, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

SYNODUS DIOECESANA CARNOTENSIS

1854 septembris 26.

Synodus dioecesana Carnotensis in Gallia, celebrata die 26 septembris 1854, sub Ludovico Eugenio Regnault, episcopo Carnotensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta synodi dioecesanae ab illustrissimo et reverendissimo in Christo patre Ludovico Eugenio Regnault, episcopo Carnotensi, habitae anno Domini

M.D.CCC.LIV. [*Insigne.*] Carnuti, ex typis Garnier, d. d. episcopi bibliopolae, M.D.CCC.LIV. [*In fronte:* M.D.CCC.LV].

In-8°, 96 p. — Besançon, archevêché; Paris, Bibl. nat. B 17144; Paris, Saint-Sulpice.

P. 7-9, haec synodus convocatur celebranda die 26 septembris 1854.

CONCILIIUM PROVINCIALE NEO-EBORACENSE I

1854 septembris 30 - octobris 8.

Concilium provinciale Neo-Eboracense I, celebratum a die 30 septembris ad diem 8 octobris 1854, sub Ioanne Hughes, archiepiscopo Neo-Eboracensi.

Bibliographia:

1) Concilium Neo-Eboracense primum, habitum anno 1854. New-York, Durrigan, 1855.

In-12, 32 p. — Washington, catholic university.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius . . . Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 259-70 et 1165-75.

ACTA CONCILII.

Sabbato, quod erat dies 30 septembris, anno salutis 1854, inceptum est concilium primum Neo-Eboracense. Hora 7 post meridiem, convenerunt in aedibus archiepiscopilibus illustrissimi ac reverendissimi praelati ad concilium provinciale habendum ex litteris convocationis illustrissimi ac reverendissimi domini Neo-Eboracensis.

Aderant autem reverendissimus ac illustrissimus archiepiscopus, reverendissimi ac illustrissimi episcopi eius suffraganei septem: I. Albanensis, II. Bostoniensis, III. Buffalensis, IV. Hardfordensis, V. Brooklynensis, VI. Newarcensis, VII. Burlingtoniensis. Conveniunt igitur hora iam dicta re-

verendissimi ac illustrissimi praelati supradicti, ad consessum privatum habendum apud reverendissimum dominum archiepiscopum ut regulas quasdam statuant pro negotiis concilii ordine tractandis, et ut illorum nomina proponantur quos crastina die in officiales concilii eligere placeat.

Proponente reverendissimo domino archiepiscopo, sequentes officiales nominantur:

Promotor: illustrissimus ac reverendissimus dominus Ioannes McCloskey, episcopus Albanensis.

Secretarii: reverendus dominus Ieremias W. Cummings, sacrae theologiae doctor; et reverendus dominus Thomas S. Preston.

Magister caeremoniarum: reverendus dominus A dus Farrell, diaconus; reverendus dominus Daniel dominus Franciscus McNierny.

Cantores: reverendus dominus Cornelius Franciscus Smarius, societatis Iesu; et dominus Hector Glackmeyer, societatis Iesu.

Proponente eodem reverendissimo et illustrissimo domino archiepiscopo, sequentia inter patres comuni consilio stabilita sunt:

De rebus tractandis in tribus congregationibus patrum particularibus agatur.

Primae congregationi de quaestionibus ad disciplinam et iurisdictionem ecclesiasticam pertinentibus intererunt Bostoniensis et Albanensis.

Secundae congregationi de quaestionibus ad bona ecclesiastica pertinentibus, Hartfordensis et Newarcensis.

Tertiae congregationi cuius erit de puerorum catholicorum educatione, et de foliis publicis agere, intererunt Albanensis, Buffalensis, et Brooklynensis.

Quotidie, hora 10 ante meridiem, convenient patres omnes in ecclesia, ubi, post invocationem sancti Spiritus, archiepiscopus, vel alius congregationis particularis praeses, ordine servato, ea referet quae visa fuerint plerisque, et decretum proponetur.

Congregationibus generalibus privatis patrum soli secretarii concilii praeter patres adsint. Hora 1 post meridiem, prandium erit apud reverendissimum dominum archiepiscopum, ad quod praesules omnes et theologi invitantur. Legitur capitulum scripturae et sub finem martyrologium. Hora 3 post meridiem, praesules et sacerdotes omnes, qui quovis nomine concilio intersunt, convenient in ecclesia, ubi ea legentur quae decernenda visa fuerint, vel quae patres theologorum examini subiicere velint; et si quis animadversiones facere cupiat, audiatur.

Statutum est sequentes epistolas esse scribendas:

1. Bostoniensi, in nomine patrum ad summum pontificem.

2. Burlingtoniensi, gallico sermone ad societatem ad fidem propagandam.

3. Pastoralem, a reverendissimo archiepiscopo ad clerum populumque fidelem huius provinciae.

Sequentes quaestiones a patribus pertractandas in concilio proponebat illustrissimus ac reverendissimus Neo-Eboracensis:

1. An aliquid statuendum sit de iurisdictione exercenda in vicina dioecesi a presbyteris qui in limitibus propriae dioecesis sunt constituti.

2. De bonis ecclesiasticis tam mobilibus quam immobilibus et de modo ea possidendi et conservandi.

3. De puerorum catholicorum educatione, et quatenus media sint adhibenda ne eorum fides D subiiciatur perversionis periculo in locis ubi hi pueri scholas publicas adeunt. Alias quaestiones proponebat illustrissimus et reverendissimus Hartfordensis.

SESSIO PRIMA SOLEMNIS.

Die 1 octobris, qui erat dominica XVII post Pentecosten, anno Domini 1854, convenerunt patres omnes cum suis theologis in aedibus archiepiscopalis, unde, processione ordinata, petierunt metropolitanam ecclesiam Sancti-Patricii, archiepiscopus et episcopi pluvialibus induti ac mitris, sacerdotes autem indumentis sacerdotalibus, stolis nempe et planetis.

Missam de Spiritu sancto celebravit illustrissimus ac reverendissimus dominus episcopus Albanensis, cui adstiterunt admodum reverendus Gulielmus Starrs, archidiaconus; reverendus dominus Bernar-

Durning, subdiaconus.

Diaconi vero fuerunt iuxta thronum archiepiscopi adstantes admodum reverendus Michael McCarron et reverendus dominus Gulielmus Quinn.

Concionem ad populum habuit illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus.

Absoluto sacro, sessio prima sollemnis huius concilii provincialis habita est.

Praeter patres eidem interfuerunt sequentes: admodum reverendus pater Clemens Boulanger, societatis Iesu, superior missionis Canadensis et Neo-Eboracensis.

Theologi ab episcopis vel secum adducti vel Neo-Eboraci designati:

A reverendissimo et illustrissimo archiepiscopo: admodum reverendus Gulielmus Starrs, vicarius generalis; admodum reverendus Michael McCarron; reverendus Thomas Martin, ordinis Sancti Dominici;

A reverendissimo et illustrissimo Albanensi: admodum reverendus Ioannes I. Conroy, vicarius generalis;

A reverendissimo et illustrissimo Bostoniensi: reverendus dominus Ioannes M. Forbes;

A reverendissimo et illustrissimo Buffalensi: reverendus dominus Gulielmus Quinn; et reverendus Iosephus Helmprecht, congregationis Sanctissimi Redemptoris;

A reverendissimo et illustrissimo Hartfordensi: reverendus Matthaeus Hart;

A reverendissimo et illustrissimo Brooklynensi: admodum reverendus dominus Ioannes Raffeiner, vicarius generalis;

A reverendissimo et illustrissimo Newarcensi: admodum reverendus dominus Patricius Moran;

A reverendissimo et illustrissimo Burlingtoniensi: admodum reverendus dominus Petrus M. Mignault. Adfuerunt etiam reverendus dominus Ieremias W. Cummings, sacrae theologiae doctor; et reverendus dominus Thomas S. Preston, designati secretarii.

Habita est igitur sessio iuxta praescripta pontificalis Romani.

Perlecta sunt decreta concilii Tridentini de professione fidei et de residentia; et fidei professio iuxta formulam a Pio IV propositam emissa est.

FORMA IURAMENTI.

[Vide supra col. 9 A-10 C.]

Tandem benedictione solenni ab illustrissimos ac reverendissimo archiepiscopo impertita, omnes processionaliter ad aedes archiepiscopales reversi sunt.

CONGREGATIO PRIMA PRIVATA.

Feria secunda, die 2 octobris habita.

Hora 10 ante meridiem, conveniunt patres rochetis et mozettis induti in sacristia ecclesiae metropolitanae ad congregationem habendam. Praeter patres adfuere tantum concilii secretarii.

Quaestiones a patribus propositae quatuor congregationibus theologorum delatae sunt:

Primae congregationi, cui intersunt admodum reverendi domini Gulielmus Starrs, Patricius Moran, et Ioannes Raffeiner, quaestio de bonis ecclesiasticis.

Secundae congregationi cui intersunt admodum reverendus Michael McCarron, reverendi domini Ioannes M. Forbes et Matthaeus Hart, quaestio tertia de iurisdictione in dioecesi vicina exercenda.

Tertiae congregationi, cui intersunt admodum reverendi domini Clemens Boulanger, societatis Iesu,

Petrus M. Mignault et Ioannes J. Conroy, quaestio A prima de puerorum educatione.

Quartae congregationi, cui intersunt reverendi domini Iosephus Helmprecht, congregationis Sanctissimi Redemptoris, et Gulielmus Quinn, alia quaestio ab illustrissimo Hartferdensi proposita.

Latum est decretum primum: *Patres concilii*.

Cum hora advenisset qua de episcopo ad sedem Portlandensem nominando agendum esset, recesserunt secretarii.

CONGREGATIO PRIMA PUBLICA.

Eodem die, hora 3 post meridiem, in ecclesia metropolitana habita.

Adfuere patres omnes necnon theologi a patribus vel adducti vel designati. Quaestiones [† quae] congregationibus theologorum mane delatae, a reverendissimo archiepiscopo et aliis patribus sunt elucidatae.

CONGREGATIO SECUNDA PRIVATA.

Feria tertia, die 3 octobris habita.

Adfuere patres omnes cum concilii officialibus. Argumentum erat inter patres de quaestione quinta. Quaestio sexta congregationi primae theologorum delata est. Actum est etiam de quaestionibus VII, VIII et IX.

Quaestio decima delata est congregationi secundae theologorum.

Ad mentem Buffalensis argumentum erat inter patres utrum expediat sanctae sedi supplicare pro permissione incensum adhibendi ad offertorium in missa cantata quae sine diacono et subdiacono celebretur. Attamen caeteri patres responderunt *negative*.

Ab Albanensi quaestio allata est utrum aliquid statuendum sit de foliis publicis quae catholicum nomen prae se ferunt et negotia ad ecclesiam eiusque ministros pertinentia in typis pertractant. C Quaestio haec congregationi particulari theologorum est commendata. Congregationi huic intersunt admodum reverendus dominus I. I. Conroy, admodum reverendus Patricius Moran, reverendus dominus Ioannes M. Forbes.

Alia quaestio: „quoniam banna matrimonii publicanda in provincia nostra mox erunt, quid domicilium constituere hisce in regionibus sentiatur?“ commendata est congregationi theologorum cui intersunt admodum reverendus dominus Gulielmus Starrs, admodum reverendus dominus Petrus M. Mignault, reverendus dominus Matthaeus Hart.

CONGREGATIO SECUNDA PUBLICA.

Eadem die, hora 3 post meridiem.

Sententiae theologorum de quaestionibus sibi a patribus traditis in lucem prolatae sunt. De hisce quaestionibus argumentum inter theologos patribus D interrogantibus habitum est.

SESSIO SECUNDA.

Die 4 octobris.

Hora 9 ante meridiem, convenerunt in ecclesia patres omnes et theologi. Missam pro defunctis praesulibus huius provinciae celebravit illustrissimus ac reverendissimus dominus episcopus Burlingtoniensis; cui adstiterunt admodum reverendus Gulielmus Starrs, archidiaconus, reverendus dominus Bernardus Farrell, diaconus, reverendus dominus Daniel Durning, subdiaconus.

Finita missa, concionem ad populum habuit illustrissimus et reverendissimus dominus Buffalensis.

Absolutio a reverendissimo et illustrissimo domino Neo-Eboracensi facta est, qua finita, praelati omnes pluvialia et mitras sumpserunt, et habita

est sessio secunda sollemnis ad normam pontificalis Romani; hodie tamen nulla lecta sunt decreta.

CONGREGATIO PUBLICA TERTIA.

Eodem die, hora 3 post meridiem habita.

Agitur apud patres de quaestionibus theologis iam subiectis, et multa in medium allata sunt, sed propter temporis brevitatem rerumque considerandarum gravitatem placuit reverendissimis ut denuo in congregationibus de iisdem quaestionibus ageretur.

CONGREGATIO PRIVATA TERTIA.

Feria quinta, die 5 octobris, hora 10 ante meridiem.

Adfuere patres omnes cum officialibus.

Disceptatum est inter patres de iurisdictione a sacerdotibus exercenda in dioecesi vicina, tamen ad nullam regulam stabiliendam ventum est.

De bonis ecclesiasticis et de modo ea possidendi fuit argumentum, et congregatio cui delata fuerat B talis quaestio, responderunt¹ non expedire de re conciliariter agere.

CONGREGATIO PUBLICA QUARTA.

Eodem die, hora 3 post meridiem.

Congregationes theologorum quibus commissae fuerant quaestiones hesternae die, responderunt, et lectae sunt earum relationes. Quaestio inter theologos tunc habita est an aliquid de foliis publicis decerni possit, et insuper quid sentiri et statui debeat de domicilio. Denique quaestiones novae a reverendissimo promotore allatae sunt:

1. „An expediat regulam aliquam statuere quae mutuo definiat et explicet officia pastoris eiusque vicarii vel assistentis?“

2. „An expediat decernere ut presbyterium vel pastoralis residentia provideatur in omni casu quo ecclesia existat vel aedificetur, et ut talis residentia sub eodem titulo quo reliqua ecclesiastica bona ab ordinario possideatur.“

Prima quaestio congregationi speciali theologorum data est, cui interfuerunt admodum reverendus dominus Moran, reverendi domini Quinn et Hart.

Quaestio secunda congregationi tertiae tradita est.

CONGREGATIO QUARTA PRIVATA.

Feria sexta, hora 10 ante meridiem.

Adfuere patres omnes. Argumentati sunt patres de sacerdotibus ecclesias suas debitis onerantibus, et latum est decretum quod incipit *Cum non raro acciderit*, duobus patribus dissentientibus. Congregatio cui delata est quaestio de puerorum educatione decretum proposuerunt² *patribus concilii*, quod, uno dissentiente, latum est. Lata sunt quoque decreta sequentia: *Patribus imprimis visum est*, et *Haud supervacaneum*. Circa finem, recedentibus secretariis, actum est de erectione sedis Bostoniensis in sedem archiepiscopalem.

CONGREGATIO PUBLICA QUINTA.

Eodem die, hora 3 post meridiem.

Quaestio inter theologos ventilata est an expediat aliquam regulam statuere de officiis pastoris eiusque vicarii.

Congregatione hac ad finem perducta, illustrissimus ac reverendissimus metropolitanus theologos humaniter admodum gratioseque affatus est, eisdem patribus omnium nomine gratias referens propter labores ab eis assidue et alacriter perlatos.

CONGREGATIO QUINTA PRIVATA.

Sabbato, die 7, hora 10 ante meridiem.

Adfuere patres, excepto illustrissimo ac reverendissimo promotore, qui propter mortem sororis abfuit.

¹ Legendum *respondit*.

² Legendum *proposuit*.

Disceptatum est inter patres de quaestione an A expediat regulam aliquam sancire de residentiis pastoralibus erigendis. Latum est decretum *Meminerint sacerdotes*, duobus patribus dissentientibus.

CONGREGATIO SEXTA ET ULTIMA PRIVATA.

Eodem die hora 3 post meridiem.

Aduere patres omnes excepto illustrissimo ac reverendissimo episcopo Albanensi.

Perlectae sunt et approbatae epistolae sequentes:

Epistola ad summum pontificem a Bostoniensi conscripta;

Epistola ad societatem ad fidem propagandam;

Epistola pastoralis ad clerum populumque huius provinciae;

Patribus placuit decreta huius concilii ad pedes sanctissimi domini nostri papae deferri per manus Buffalensis. Patribus placuit ut sanctae sedi supplicaretur, facultates iam ad biennium datas renovare, B et ad quinquennium benigne concedere.

Delecti sunt Bostoniensis et Buffalensis qui actis a secretariis recte conscribendis invigilarent.

SESSIO TERTIA SOLEMNIS.

Die 8 octobris, qui erat dominica XVIII post Pentecosten.

Hora 10, facta est processio patrum omnium, theologorum et multorum sacerdotum ab aedibus archiepiscopalibus ad ecclesiam metropolitanam. Missam celebravit illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus, cui adstiterunt: archidiaconus, admodum reverendus dominus Gulielmus Starrs; diaconus, reverendus dominus Bernardus Farrell; subdiaconus, reverendus dominus Daniel Durning; diaconi autem prope thronum assistentes admodum reverendus dominus Michael McCarron et reverendus dominus Gulielmus Quinn.

Missa absoluta, concionem ad populum habuit illustrissimus ac reverendissimus dominus Albanensis. Deinde cantati sunt psalmi et orationes iuxta praescripta pontificalis Romani pro ultima sessione. His finitis, patres omnes, decretis super altare maius positis, nomina iuxta ordinem subscripsere.

Deinde, astantibus omnibus, factae sunt acclamationes.

ACCLAMATIONES.

— Regi saeculorum immortalis, Deo optimo maximo, ipsi honor et gloria in saecula saeculorum.

DECRETA CONCILII.

1. Patres concilii huius Neo-Eboracensis primi provincialis, prae omnibus et ante omnia, reverentiam illam, obsequium atque amorem quibus sanctam ordinario, aere alieno ecclesias gravare praesumant.

2. Patribus imprimis visum est ea omnia quae in septem conciliis provincialibus Baltimorensibus, necnon in plenario eiusdem civitatis concilio sunt decreta et apostolicae sanctae sedis Romanae auctoritate probata *vel respective* sancita, denuo promulgare; omnesque huiusce provinciae viros ecclesiasticos commonere, eadem ab ipsis, tanquam agendi normam, prae oculis habenda seduloque in omnibus esse servanda.

3. Cum non raro acciderit ut gravia exorta sint mala propter debita a sacerdotibus sive in aedifi-

Chorus: Dignus est dominus Deus noster accipere gloriam et honorem et benedictionem in saeculum saeculi.

— Beatissimae matri Dei Mariae virgini, sine labe originali conceptae, laus et honor in aeternum.

Chorus: Beatam illam dicent omnes generationes et sit benedicta in saeculum.

— Beatissimo Pio papae et domino nostro, principis apostolorum successori, totius ecclesiae capiti ac vero Christi in terris vicario, multi anni et diuturna prosperitas.

Chorus: Effundat super eum Deus noster abundantes divitias gratiae suae et inimicos sanctae sedis ad nihilum reducat.

— Reverendissimo domino archiepiscopo Neo-Eboracensi huius concilii praesuli cum multis annis magnae gratiae.

Chorus: Accipiat benedictionem a Domino in tempore praesenti, et in futuro saeculo coronam gloriae.

— Reverendissimis dominis episcopis qui ad hoc concilium celebrandum accesserunt, incrementum gratiae coelestis et felix ad ecclesias suas reditus.

Chorus: Deus mittat eis auxilium de sancto et de Sion semper tueatur eos.

— Episcopis et presbyteris provinciae huius qui bonum certamen certantes obdormierunt in Domino, sors inter sanctos.

Chorus: Lucem perpetuam et plenam mercedem bonorum operum tribuat eis dominus Deus noster.

— Fidelibus populis provinciarum nostrarum et universo dominico gregi pax a Deo patre nostro, et Christo Iesu filio eius.

Chorus: Ipse Deus pacis sanctificet eos per omnia, tribuens eis tempus bene vivendi et spatium bene moriendi.

C — Decreta huius sanctae synodi assidua veneratione prosequamur et fideliter custodiamus.

Chorus: Semper veneremur, semper custodiamus.

— Iuxta monitum apostolicum et propheticum, satagamus nos, fugientes mundi corruptionem, constanter adhaerere Deo, donec occurramus omnes in mensuram aetatis plenitudinis Christi et in terram viventium. Amen, amen.

His finitis, cantatus est hymnus *Te Deum*, necnon ab archiepiscopo orationes praescriptae; et impertita ab eodem benedictione solemini, omnes processionaliter ad aedes archiepiscopales sese receperunt.

candis sive in amplificandis aut ornandis ecclesiis contracta, penitus inhibemus ne sacerdotes, inconsulto

4. Patres concilii sacerdotes omnes monitos volunt ut quae per plenarii concilii Baltimorensis decreta XII et XIII lata sunt exequi omni studio contentur, eosque Domini et Servatoris nostri nomine, enixe hortantur fidei et moribus puerorum, *eorumque vere catholicae institutioni quam maxima cura invigilare, eos praesertim avertendo ab iis quae indifferentismum inducere valeant.*

5. Haud supervacaneum patres censuerunt sacerdotes monere, eos praesertim qui sive in dioecesibus recenter erectis, sive in veteribus dioecesibus ex quarum territorio novae sunt desumptae, versantur, ipsis non esse licitum facultates extra limites dioeceseos propriae exercere absque alterius ordinarii consensu.

6. Meminerint sacerdotes qui ecclesiis sive iam aedificatis sive aedificandis sunt praepositi, quam primum operam omni studio dare ut presbyterium seu domus pastoralis, quandocumque fieri potest,

prope ipsam ecclesiam aedificetur, atque ordinario A
dioecesano prout caetera bona ecclesiastica titulo
assignetur.

† Ego Ioannes, archiepiscopus Neo-Eboracensis,
definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Albanensis, definiens
subscripsi.

† Ego Ioannes-Bernardus, episcopus Bostonien-
sis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Buffalensis, definiens
subscripsi.

† Ego Bernardus, episcopus Hartfordensis, de-
finiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Brooklynensis, defi-
niens subscripsi.

† Ego Iacobus, episcopus Newarcensis, definiens
subscripsi.

† Ego Ludovicus, episcopus Burlingtoniensis, B
definiens subscripsi.

EPISTOLA AD SANCTISSIMUM.

Beatissime pater.

Quae a nobis in prima Neo-Eboracensi synodo
provinciali, cui hodie finem facimus, acta et decreta
sunt, haec omnia, († prout) auctoritate tua apostoli-
ca atque iudicio supremo firmanda vel emendanda,
sanctitati tuae, qua maxima possumus et debemus
obedientia, subiicimus. Reverendissimus et illustrissi-
mus episcopus Buffalensis, qui hac in parte procu-
ratoris nostri vices gerit, concilii acta sanctitati
tuae porriget, et omnia, si opus fuerit, fusius
exponet.

Felicem quidem existimamus insignem istum
antistitem, cui contingit te, omnium fidelium patrem,
adire et praesentem colloqui; futurumque speramus C
ut dum ipse ad pedes paternitatis tuae provolutus,
amantissimi obsequii nostri sensus exprimet, tu in
nos etiam et populos nobis commissos mentis
oculos advertas, apostolicamque benedictionem ef-
fundas.

Interea, superni Patris misericordiam precamur
ut te, totius ecclesiae summum rectorem, elisa
christiani nominis hostium superbia, consiliisque
devictis, felicem diu incolumemque conservet.

Neo-Eboraci, die 7 octobris, anno Domini 1854.

EPISTOLA

ad societatem ad fidem Propagandam.

New-York, 9 octobris 1854.

*Messieurs les membres des conseils de l'œuvre de la
Propagation de la foi.*

Messieurs.

Nous venons, avec l'aide de Dieu et à la grande
édification des fidèles, de terminer heureusement le
premier concile de la nouvelle province de New-
York. Notre premier besoin, après nous être adres-
sés au père commun des fidèles, est d'exprimer
d'une voix unanime notre reconnaissance à la so-
ciété de la Propagation de la foi.

Dans le vaste territoire, qui forme maintenant
la province ecclésiastique de New-York, il n'y avait,
il y a trente ans, que deux évêques, onze prêtres et
environ quarante mille catholiques: aujourd'hui nous
y comptons un archevêque avec huit suffragants,
tout près de cinq cents prêtres et environ un mil-
lion de catholiques.

A la vue de ces progrès rapides de notre sainte
religion, il nous est impossible de ne point reporter

nos pensées vers cette société admirable de la
Propagation de la foi, à laquelle nous sommes en
grande partie redevables pour un si grand bien-
fait; il nous est également impossible de nous
séparer sans vous témoigner notre reconnaissance,
à vous, messieurs, qui en êtes les représentants, et
en distribuez les fonds avec tant de sagesse. Ces
millions de pauvres immigrants, qui se rendent an-
nuellement dans nos diocèses respectifs, et qui trou-
vent, grâce à votre charité, des prêtres et des
autels; ces pauvres brebis égarées, que nous avons
la consolation de ramener tous les ans dans le ber-
cail de l'unique pasteur; ces nombreux orphelins
tendrement élevés par nos bonnes religieuses; ce
nombre encore plus grand de jeunes enfants pré-
servés dans nos écoles catholiques du poison de
l'hérésie; ce corps de missionnaires zélés, que vous
soutenez par vos prières et vos aumônes, tous nos
fidèles, en un mot, unissent leur voix à la nôtre
pour vous témoigner leur vive et bien sincère re-
connaissance.

Depuis longtemps, messieurs, nous désirions
établir parmi nous la société de la Propagation de
la foi, mais les circonstances dans lesquelles nous
nous trouvons, ne nous ont pas permis de le faire
dans tous les diocèses. Les pères du concile de
New-York ont résolu de prendre des mesures im-
médiates pour la propager dans leurs diocèses, et
ils s'empressent de vous communiquer cette réso-
lution adoptée unanimement dans leur première
assemblée.

Il est malheureusement trop certain qu'il existe
maintenant dans ce pays des coalitions secrètes et
puissantes, dont le but n'est rien autre que d'abo-
lir le catholicisme aux Etats-Unis. Témoin les in-
sultes, les calomnies journalières auxquelles nous
sommes exposés, témoin ces églises que l'on a in-
cendiées ou démolies. A Dieu ne plaise que nous
soyons découragés. Marie immaculée est notre
puissante et glorieuse protectrice, et l'extension déjà
si grande du catholicisme parmi nous, est un gage
des miséricordes de Dieu sur notre église. Oui,
nous en avons la conviction, Dieu veut communi-
quer la lumière de la foi à ce peuple qu'il a con-
quis par le sang de son fils: nous disons plus,
Dieu veut se servir de notre nation, pour ramener
à la vérité ces peuples éloignés auxquels elle a
accès par l'extension de son commerce.

Permettez nous donc, messieurs, de solliciter
instamment la continuation des secours que vous
nous avez accordés. Le bien que ces allocations
nous aideront à opérer, est un bien qui aura des
effets permanents. Nous vivons au milieu d'un
peuple intelligent, civilisé, sur un territoire vaste
et fertile: il nous est donc donné d'espérer, sui-
vant le cours ordinaire de la providence, que nos
institutions pieuses seront une source de sancti-
fication pour la génération présente et pour celles
à venir, au milieu d'un peuple qui paraît de-
stiné à jouer un grand rôle dans l'histoire des
nations.

Il nous est impossible, dans une lettre, de vous
exposer l'étendue de nos besoins. Si nous nous
réjouissons d'avoir pu établir quelques écoles et
orphelinats, notre cœur est navré de douleur en
pensant que la plus grande partie de nos enfants
reste exposée aux dangers de l'erreur, à la con-
tagion du mauvais exemple, sans un nombre suffi-
sant de maîtres pour les instruire, de prêtres pour
les sanctifier par les sacrements. Souvent nous
nous réjouissons d'apprendre qu'une nouvelle église
vient d'être consacrée au culte catholique, mais
plus souvent encore nous gémissons de voir des

paroisses entières sans pasteurs pour les guider, sans ressources pour construire une modeste chapelle. Cependant notre population catholique devient tous les ans plus nombreuse par l'immigration, de sorte que les évêques des villes, même les plus florissantes, sont souvent à plaindre, ne pouvant suffire à leur construire des églises à proportion de leur nombre toujours croissant. De plus il est dans la province de New-York des évêchés récemment érigés, où il faudrait se procurer un clergé plus nombreux, des églises, des séminaires, où tout, en un mot, est à créer. C'est donc à juste titre, et j'ose le dire avec confiance, que nous vous prions de nous continuer vos allocations. Il nous reste à vous bénir de tout notre cœur, et à vous assurer de la reconnaissance et du respect de tous les pères de notre concile.

EPISTOLA PII PAPAE IX

venerabilibus fratribus Ioanni, archiepiscopo Neo-Eboracensi; Ioanni, episcopo Albanensi; Ioanni Bernardo, episcopo Bostoniensi; Ioanni, episcopo Buffalensi; Bernardo, episcopo Hartfordensi; Ioanni, episcopo Brooklynensi; Iacobo, episcopo Newarcensi; et Ludovico, episcopo Burlingtoniensi, in Foederatis Americae regionibus, Pius papa IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Obsequentissimas litteras a vobis subscriptas reddidit nobis venerabilis frater Ioannes, episcopus Buffalensis, quem omni benevolentia excepiimus, ac de vestris rebus loquentem libentissime audivimus. Non mediocrem certe, ex ipso venerabili fratre et iisdem vestris litteris, iucunditatem cepimus, cum magis atque magis noverimus quae sit egregia vestra erga nos et hanc Petri cathedram, catholicae veritatis et unitatis centrum, pietas, amor et observantia. Ac perlibenter intelleximus qua episcopali sollicitudine primam Neo-Eboracensem provincialem synodum concelebrandam curastis, cuius acta more maiorum ad nos misistis ac precati estis, ut illa probare, vel etiam, ubi opus sit, emendare velimus. Congruum responsum accipietis a nostra congregatione fidei propagandae praeposita, cui eiusdem synodi acta cognoscenda mandavimus, et in litteris ipsius congregationis novum habebitis documentum praecipuae benevolentiae, qua vos, venerabiles fratres, ecclesiasque vestras impense prosequimur. Interim vero, dum vos certiores facimus, vestris votis a nobis perlibenter fuisse obsecundatum in eligendo novo Vindelensi seu Portlandensi episcopo, haud possumus, quin meritis laudibus efferramus pastorem vestram sollicitudinem, qua impulsus, ex sacrorum canonum praescripto convenistis in unum, et invocato Spiritus sancti lumine, communicatisque invicem consiliis, ea constituere studuistis, quae ad cleri disciplinam, populi fidei pietatem magis magisque fovendam, ad vitiorum germina convellenda seductionisque pericula propulsanda, ac iuventutem vera fide solidaque virtute accuratius instituendam conducere queant. Dum autem hunc vestrum zelum catholicis antistitibus plane dignum summopere commendamus, vobis addimus animos, ut divino auxilio freti, pergatis maiori usque alacritate omnes vestri muneris partes implere, nihil unquam intentatum relinquentes, quo sanctissima nostra religio eiusque salutaris doctrina in istis regionibus maiora incrementa suscipiat, ac miseri errantes ad salutis semitam redeant. Nullis

A vero curis, consiliis et laboribus unquam parcite, venerabiles fratres, ut, si in vestris dioecesium reperiantur infideles, qui sedeant in tenebris et umbra mortis, illos evangelicae legis luce illuminare et Christo lucrifacere valeatis. Quo vero facilius vestrarum dioecesium indigentis consulere, et navos ac industrios operarios habere possitis, qui auxiliariam vobis in vinea Domini excolenda operam praebeant, optamus vehementer, quemadmodum nonnullis e vestro ordine, hic in Urbe non levi animi nostri gaudio, occasione dogmaticae nostrae definitionis de immaculato Deiparae conceptu commorantibus, iam significavimus, ut, collatis consiliis consociatisque viribus, proprium vestrae nationis clericorum collegium in hac ipsa alma urbe nostra erigere velitis. Nam pro vestra sapientia probe noscitis quantae in istas dioeceses ex eiusmodi institutione utilitates possunt redundare. Hoc enim B pacto iuvenes a vobis electi, et in hanc urbem missi in spem religionis, veluti in plantario crescent, qui pietate bonisque artibus hic imbuti, et incorruptam doctrinam ex ipso fonte haurientes, ac ritus sanctissimasque caerimonias ex ecclesiae omnium matris et magistrae more institutisque addiscentes, atque optimis disciplinis exculi, cum in patriam redierint, vel parochi vel concionatoris vel praeceptoris munus rite obire, atque exemplo vitae populo praelucere, rudemque plebem erudire, et errantes ad veritatis et iustitiae semitas reducere, doctrinaeque praesidiis insidiantium hominum fallacias refellere et insaniam redarguere poterunt. Si huic nostro desiderio, quod spirituale istarum regionum bonum unice spectat, vos obsecundare volueritis, nos certe, quantum in nobis erit, haud omittemus, vos omni studio iuvare, ut idem collegium constituere possitis. Denique, persuasum habetis velimus, fervidas clementissimo misericordiarum patri preces a nobis offerri, ut uberrima quaeque suae bonitatis dona super vos propitius semper effundat, quae in dilectas quoque oves vobis commissas copiose descendant. Atque horum auspicem, et studiosissimae nostrae in vos caritatis testem apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam, vestrum singulis, et universis istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impertimur. Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die prima ianuarii anno 1855, pontificatus nostri anno nono.

Pius papa IX.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Referente eminentissimo ac reverendissimo domino cardinali Benedicto Barbarinio, in generali sacrae congregationis de Propaganda fide conventu habito die 30 aprilis 1855, eminentissimi ac reverendissimi patres censuerunt acta et decreta primi concilii provincialis Neo-Eboracensis, quod celebrari coepit die 30 septembris, absolutum vero est die 8 octobris anni 1854, nonnullis modificationibus adhibitis iuxta habitam instructionem, esse approbanda.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam illustrissimo domino nostro Pio divina providentia papae IX relatam per infrascriptum secretarium, die 13 mensis maii anni 1855, sanctitas sua benigne probavit et vulgari mandavit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 9 iulii 1855.

I.-Ph. cardinalis Fransoni, praefectus.

Al. Barnabo, a secretis.

LITERAE PASTORALES.

The archbishop and bishops of the province of New York, assembled in provincial council in the metropolitan church of New York, to the venerable clergy and beloved laity of their charge, health and benediction.

Venerable brethren of the clergy, and beloved brethren of the laity.

The objects for the attainment of which we have been assembled in provincial council are now accomplished, so far as depends upon us. Our labors require the approval of the supreme bishop of the catholic church, the successor of saint Peter. Our decrees are few in number, and bear exclusively on subjects of ecclesiastical discipline.

The prayers which you ceased not to offer up to almighty God for some time previous to the holding of this provincial council, and during its session, invoking the presence of the holy Spirit to guide its deliberations, have not, we trust, been in vain. The confidence with which our experience of your zeal and fidelity inspires us, tends greatly to alleviate the burden and responsibility of the episcopal office with which we are charged. Each bishop has borne testimony to the fulness of your faith, the ardor of your zeal, and the abundance of your charity, which have consoled and encouraged him in his efforts to extend the kingdom of Christ in the dioceses committed to his care. But still, before separating, we deem it expedient to address you in the accents of one united voice. This will not be unexpected on your part, venerable brethren of the clergy, who are associated with us in the great work of the salvation of men, which Christ commenced on earth, and which he, the bishop and pastor of our souls, continues, and will continue to carry on, through the ministry of his church, to the end of time. To you also, beloved brethren of the laity, our words will be acceptable. By you, no less than by your pastors, they will be received with affectionate joy and reverence. Nor should it be otherwise; for we are all members of the one, holy, catholic and apostolic church. Now this church is the divinely organized visible society, in which, and through the agency of which, our adorable redeemer proposed to diffuse to the ends of the earth, to perpetuate to the consummation of the world, and apply individually and personally to each, as generation succeeds generation, the merits of his sacrifice on the summit of calvary, when he died once for all. This application to us individually of his merits, is by a worthy reception of the sacraments. But to be entitled to a participation of the sacraments, we must be, in the communion of his church, members of his mystical body. For this, it is necessary to have faith in his doctrine. „He that believeth and is baptized, shall be saved: he that believeth not, shall be condemned.“ The truth of christianity being once established, is established for all time, and for all eternity. It is true, the church has not hesitated to admit infants to her communion by baptism, since the habit of faith is communicated to them by that holy sacrament. But she imposes on their parents or sponsors the obligation of seeing them instructed in the principles of the christian doctrine, in proportion as their reason is developed, and as they become capable of believing and professing the same. But as regards adults, we are taught, that without faith it is impossible to please God;

Archiepiscopus et episcopi provinciae Neo-Eboracensis in provinciale concilium collecti, metropolitana in aede Neo-Eboracensi, venerabili clero et dilectis laicis suae curae commissis, salutem et benedictionem.

Venerabiles fratres clerici, et carissimi filii laici¹.

Quae res convenientibus nobis in provinciale concilium erant propositae, eas, quoad in nobis quidem situm erat, confecimus; nostri enim labores supremi antistitis ecclesiae catholicae, successoris sancti Petri, approbationem requirunt. Decreta autem nostra numero pauca sunt et ad ecclesiasticam duntaxat disciplinam pertinent.

Nec vero eae preces, quas et aliquamdiu antequam haberetur provinciale concilium, et dum habebatur, omnipotenti Deo sine intermissione obtulistis, ut eiusdem deliberationibus conciliaretur Spiritus sancti praesentia, effectu suo, uti confidimus, caruerunt. Fiducia enim, quam ex vestra explorata religione et fidelitate sumimus, magnam vim habet ad levandum onus et periculum episcopalis muneris, quod sustinemus. Et episcopi quidem collaudarunt pro se quisque fidei vestrae plenitudinem, zeli fervorem, caritatis abundantiam, quae ipsos, in sua quemque dioecesi regnum Christi propagare conantes, recrearint confirmarintque. Neque eo minus tamen faciendum putamus, ut, priusquam hinc discedimus, vos quasi communi voce alloquamur. Quod vobis profecto, venerabiles fratres sacerdotalis ordinis, non praeter expectationem accidet, quos socios habemus magni operis humanae salutis; quod opus Christus in his terris inchoavit, et idem ipse, episcopus et pastor animarum nostrarum, ecclesiam ministerio exercere pergit ac porro perget usque ad consummationem saeculi. Vobis quoque, carissimi fratres laici, accepta erit nostra vox, nec minus a vobis quam a vestris pastoribus, cum pio gaudio reverentiaque excipietur. Neque enim secus fieri potest, cum simus omnes unius sanctae, catholicae et apostolicae ecclesiae membra. Est autem haec ecclesia divinitus constituta visibilis societas, in qua et cuius opera adorandus redemptor noster sacrificii sui, quod in summa calvaria semel pro omnibus mortuus obtulit, merita in omnem terram diffundere, usque ad finem temporum propagare, et unicuique proprie ac singulatim, dum aliae atque aliae hominum aetates sibi succedunt, applicare decrevit. Talis autem eius meritorum applicatio digna sacramentorum susceptione efficitur. Ius vero participandorum sacramentorum ita demum acquirimus, si communione ecclesiae Christi contineamur et membra mystici eius corporis simus. Quod ut fiat, eiusdem doctrinae credamus necesse est; nam „qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur“². Christianae autem doctrinae veritas postquam est semel stabilita, in omne tempus atque adeo in aeternum stabilita est. Ecclesia minime dubitavit, illa quidem infantes ad suam communionem per baptismum admittere, quod iis fidei habitus hoc sancto infunditur sacramento; eadem tamen horum parentibus vel sponsoribus iniungit, ut eos christianae doctrinae principiis imbuendos curent, prout eorum mens et ratio confirmatur, ipsique idonei fiunt ad eam doctrinam credendam ac profitendam. Adultorum vero alia ratio est; scimus enim, sine fide impossibile esse placere Deo³. Itaque, nusquam in sacris libris relatum legimus, quemquam

¹ Versio curata ab editoribus *Collectionis Lacensis*.

² Marc. XVI, 16.

³ Hebr. XI, 6.

and hence in the sacred writings there is no instance on record in which any one was admitted to the sacraments, or aggregated to the communion of saints, who had not previously believed and made profession of his faith. „Now faith comes by hearing, and hearing by the word of God.“

Neither need we inform you that the church is the depository of faith, the witness of the doctrines revealed by Christ and propagated by his apostles and their successors. In regard to this, our divine Lord himself declares, „He that will not hear the church, let him be to thee as the heathen and the publican.“

Thus, dearly beloved brethren, our divine saviour himself sends us to his church. Whilst he was on earth, he alone was infallible. But as he came to enable man to honor his creator by the supreme homage of the intellect and of the heart, that undoubting trust in the veracity of God, which B the simple word faith, namely divine faith, implies; so before returning in his risen and glorified humanity, to take his seat at the right hand of God, he appointed and instituted a visible church to which he communicated his own infallibility, so that she might be the universal and perpetual witness of his doctrine, whose living voice all men might hear, and hearing which, might obtain the heavenly gift of faith, believe, be baptized and saved. And whatever may be our personal unworthiness, the eyes of our soul ever turn with affection and reverence to the contemplation of the holy church of the living God, the pillar and ground of the truth. Of her it is said, in the persons of his apostles, — „And Jesus coming, spoke to them saying, — All power is given to me in heaven and on earth. Going therefore, teach ye all nations, baptizing them, in the name of the Father, and C of the Son, and of the Holy Ghost, — teaching them to observe all things whatsoever I have commanded you: and behold, I am with you all days, even to the consummation of the world.“ And again — „Go ye into the whole world, and preach the Gospel to every creature.“ And still more, — „He that heareth you, heareth me, and he that despiseth you, despiseth me; and he that despiseth me, despiseth him that sent me.“

Under such instruction from their divine master, the apostles understood the sublime mission confided by him to them and to their legitimate successors. Accordingly, after the ascension of their Lord, and after having received the promised Paraclete on the day of Pentecost, they enter on the discharge of their ministry, with the confidence that to them was committed the deposit of faith, and the right to speak in the name and with the authority D of Christ himself. And although the Holy Spirit had been given to them in the form of fiery tongues, still, when a question of practical importance to the church arises, they did not overlook the ordinary means of human inquiry in its determination. This we perceive in the proceedings of the council of Jerusalem. The testimony of each of the apostles in listened to with respect, as each in turn felt authorized or moved to utter the same. And when all who wished to speak had expressed their sentiments, there was one voice heard above the rest, not by the loudness of its tone, but by the height, and breadth, and depth of its authority, as declaring the decision. Of course, this was the voice of

ad sacramenta esse admissum aut sanctorum communioni aggregatum, qui non ante credidisset suamque fidem professus esset: „*Fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi.*“¹

Neque illud necesse est vos doceri a nobis, ecclesiam custodem esse fidei earumque doctrinarum, quae a Christo revelatae sunt, ab eius apostolis horumque successoribus propagatae. De hac Christus ipse sic pronuntiavit: qui „*ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus*“².

Itaque, carissimi fratres, ipse divinus Salvator noster ad suam nos mittit ecclesiam. Qui quidem dum erat in terris, solus ipse ita docebat, ut falli non posset. Sed quoniam ad hoc venerat, ut hominem idoneum redderet ad creatorem suum colendum summo intellectus sui animique obsequio, id est, certissima illa Dei veritatis fiducia, quam ipsa vox fidei, divinae fidei scilicet, comprehendit: idcirco, priusquam in sua ex mortuis excitata glorificataque humanitate illuc, unde venerat, rediret ut sedem suam ad dexteram Dei collocaret, constituit ordinavitque ecclesiam, quam, instar sui, ab errore immunem praestitit; ita ut universalis et perpetua fieret ipsius doctrinae testis; cuius vivam vocem omnes homines audire possent; qui vero audissent, accepto coelesti fidei dono, crederent, baptizarentur et salvi fierent. Neque obstat ulla propria indignitas, quominus oculos animarum nostrarum pie ac reverenter convertamus ad contemplandam sanctam illam „*ecclesiam Dei vivi*, quae est columna et firmamentum veritatis“³. Huic in persona apostolorum dictum est: „*Et accedens Iesus locutus est eis, dicens: data est mihi omnis potestas in coelo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis; et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi.*“⁴ Et iterum: „*Euntes in mundum universum, praedicare evangelium omni creaturae.*“⁵ Et imprimis illud: „*Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit; qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.*“⁶

Ex his divini magistri praeceptis intellexerunt apostoli, quam excellens ab illo munus sibi et legitimis successoribus suis demandatum esset. Itaque, postquam Dominus in coelum ascendit, et ipsi promissum Paracletum acceperunt die Pentecostes, continuo ministerium suum exercere coeperunt, ea conscientia freti, sibi commissum esse depositum fidei et factam potestatem ipsius Christi nomine et auctoritate loquendi. Quamvis autem Spiritus sanctus illis datus esset in morem ignearum linguarum, si qua tamen ad ecclesiasticam vitam magni momenti exstisset quaestio, in ea decidenda humanam inquirendi diligentiam minime praetermittebant. Quod quidem ex concilii Hierosolymitani exemplo intelligi potest. Nam uniuscuiusque apostolorum reverenter auditum est testimonium, prout cuique ordine suo dicendi facta est copia aut indita voluntas. Postquam autem omnes, quibus visum erat, sententias suas dixerunt, tum una prae caeteris audita vox est, non utique propter vim et contentionem, sed propter altissimam, amplissimam et profundissimam auctoritatem, quae sententiam pronuntiavit. Nimirum Petri illa vox fuit, qui non

¹ Rom. X, 17.

² Matth. XVIII, 17.

³ I Tim. III, 15.

⁴ Matth. XXVIII, 18-20.

⁵ Marc. XVI, 15.

⁶ Luc. X, 16.

Peter — not the first to speak, but by divine right the first to express the general decision. His privilege it was, „being once converted, to confirm his brethren.“ Accordingly, his words contain the whole force of the first decree promulgated in the first council recorded in the annals of the christian church. The substance of the decree is not so important to us as the *form* in which it is expressed, indicating the perfect consciousness of the whole mission which Christ, our Lord, had committed to Peter and his apostolic associates and their successors, — „It hath seemed good to the Holy Ghost and to us.“

In this first synod, the church spoke in her divinely appointed corporate capacity. Her decision and that of the Holy Ghost were one and the same. And so it has ever been, even down to the present day. Such, dearly beloved brethren, is the glorious church of Christ, of which you are ministers and members.

It is quite unnecessary for us, dearly beloved brethren, to remind you, that neither Christ nor his apostles, nor their successors, nor the members of his church, were ever favorites with the god of this world. Our divine redeemer was put to death on the cross; the apostles sealed their ministry by martyrdom; the church, so perfect in herself as a divine organization, but yet, dimmed in her glory by the imperfection of her members, has been ever an object of hostility on the part of princes and rulers, and of the world at large. She was launched into this world to struggle against its evil propensities. And if we are astonished at the hostility she has had to encounter, we may also be grateful for the victories which she has won. If any one will review the trophies of her martyrs, the brilliant testimony of her confessors, the angelic purity of her virgin daughters, the efforts of religious communities to meet, one after another, all the wants and trials under which humanity suffers, he will perceive that if she had not been instituted of God and sustained by him, she never could have accomplished such wonderful results in such a world as ours. The persecution of the sword, except in remote and barbarous nations, has come to an end. But there is another persecution. It is of petty sovereigns or rulers in some countries, and of popular prejudice in others. To this latter, dearly beloved brethren, God has in his providence permitted you to be exposed. And yet, clinging, through the medium of your pastors, to that everlasting rock on which Christ built his church, and against which the gates of hell shall never prevail, you have nothing to fear. We live in a country in which the rights of conscience are publicly and authoritatively recognized. Our fellow-citizens, though not of our religious communion, are yet deeply imbued with this principle of our government and institutions. Prejudice, indeed, may from time to time break forth against us in forms more or less violent. But there is, we may reasonably hope and believe, a residuum of sound and just judgment in the minds of the American people, which will prompt and sustain them to preserve and carry out the just and wholesome equality of our laws and constitution. Should any portion of the community assail you, as if you were unworthy to be members of this free and enlightened republican government, let your refutation of their calumnies be less in writings and in words, than in deeds and actions. Your first duty is supreme loyalty to God and your own holy faith. Your

primus dixit, sed ex divino iure primus universorum sententiam expressit. Nam haec illius erat praerogativa, ut *aliquando conversus confirmaret fratres suos*¹. Itaque, ut consentaneum erat, eius verbis continetur tota vis primi decreti in eo concilio editi, quod primum in christianae ecclesiae annalibus memoratur. Illud autem decretum non tam ipsa re quam forma verbisque animadverti a nobis meretur. Hinc enim elucet certissima conscientia totius missionis, quae a Christo domino in Petrum eiusque in apostolatu collegas et horum successores profecta est: „*Visum est Spiritui sancto et nobis.*“²

In prima illa synodo sic locuta est ecclesia, ut divinitus constituta societas atque persona. Una enim eademque fuit et ipsius et Spiritus sancti sententia. Idemque perpetuo usu venit usque in praesentem diem. Talis est igitur, carissimi fratres, gloriosa Christi ecclesia, cuius ministri estis et membra.

Plane supervacaneum sit, dilectissimi, admonere vos, neque Christum, neque eius apostolos aut horum successores, neque ecclesiae membra Deum huius saeculi unquam habuisse fautorem. Divinus redemptor noster crucis supplicio necatus est; apostoli ministerium suum martyrio consecrarunt; ecclesia, natura sua perfecta illa quidem, ut divinum institutum, sed tamen suorum naevis infuscata, nunquam non infensos habuit principes potentesque et mundum universum; in quem est immissa, ut pravas eius cupiditates impugnaret. Quodsi miramur hostiles insectationes in quas incurrit, est profecto etiam, quod nobis gratulemur de victoriis quas reportavit. Si quis enim recolere velit eius martyrum trophaea, confessorum praeclara testimonia, angelicam castimoniam virginum, quas peperit, industriam, qua aliae ex aliis religiosae familiae omnes necessitates et aerumnas, quibus humanum genus conflictatur, sublevant: ne is intelliget, illam, nisi a Deo et condita esset et sustentata, nunquam res tam mirabiles in tali mundo, qualis est hic noster, effecturam fuisse. Cruenta quidem persecutio, praeterquam apud remotas et barbaras nationes, iam desiit. Sed nimirum aliud est persecutionis genus, quod alibi a parvis principibus rectoribusve, alibi a populari errore proficiscitur. Et huic quidem posteriori malo, carissimi fratres, obici vos patitur providentia divina. Quamquam, si per pastores vestros aeternae illi petrae, super quam Christus aedificavit ecclesiam suam, et adversus quam portae inferi non praevalerunt, adhaereatis, non est vobis quidquam timendum. In ea enim regione vivimus, in qua iura, quae ad conscientiam pertinent, publica lege atque auctoritate sancita sunt. Nostri cives, etsi nobiscum religionis communione non sociati, tamen regiminis huius atque institutorum sunt ratione penitus imbuti. Sane usu venire potest, ut insitae iniquae opiniones interdum in nos magis minusve vehementer erumpant. Verum non immerito sperare et credere possumus, residere in animis Americanorum hominum aliquantum sani et aequi iudicii, quo excitentur ac iuventur ad iustam ac salutarem legum nostrarum et institutorum aequabilitatem tuendam atque servandam. Quodsi quorum, quibuscum vivitis, vos aggrediantur, quasi indignos scilicet huius liberae et sapientis reipublicae societate, sic horum calumnias refellite, ut non tam in scriptis aut verbis quam in rebus ipsis et factis posita sit vestra defensio. Officiorum autem vestrorum primum est summa erga Deum et sanctam religionem fides; secundum vero, illo quidem ordine inferius, idem tamen in suo genere summum, fides

¹ Luc. XXII, 32.² Act. XV, 28.

second, subordinate, but in its own sphere, equally A supreme, loyalty to your country, in all her vicissitudes of prosperity or of adversity, if God should so permit her to be tried. Next to your country, in this secondary order, your families, your kindred, your neighbours, your friends and enemies, your countrymen, and all mankind. Be obedient to the laws. Let pastors be zealous that no one professing the catholic name shall bring disgrace upon the church by disorderly conduct or contempt for the laws of the land, every violation of which involves an attempt, so far as it goes, to overthrow and uproot society from its foundations.

Now God, dearly beloved brethren, has created mankind a universal brotherhood. Besides the divine testimonies of revelation, this is evident from the fact that he has placed us on this earth, which is a limited space, and from which, unless by crime, there is no mode of escape, except as he in the B order of his mysterious providence calls one after another from time into eternity. We in this country ought to be more especially grateful to his providence, that, while our population is yet sparse, our boundaries are exceedingly extended; so that there is no reasonable pretext for disagreement among our citizens on any subject, and especially none on a subject of religion. Still, dearly beloved brethren, it is not to be disguised that a hereditary and, in some instances, bitter prejudice prevails even in this free and enlightened country against our holy faith. On this account, alike at the present time, and during the trials which God may still have in store for you, as the crucible through which you may have to pass, we look to your conduct as the best refutation which can be presented in attestation of the solidity of your faith as christians, of your loyalty as citizens, and of the silliness of C the prejudice which arrays itself against you.

We are aware, dearly beloved brethren, that on this point you are assailed with remarks to the effect, that wherever the catholic church prevails there is poverty; and our enemies also add, ignorance. It is of little importance whether these observations be true or not. Our divine redeemer, and the holy apostles, whom he sent forth, have so described the church, that, if she were a favorite with the world — if she were rich and powerful — if she were cherished of princes — if she were a favorite of the multitude — in short, if she lived by any other life except the immortality with which God, her founder, has made her eternally vital, she would no longer be the church described in the sacred pages. You would not be able to recognize her according to the description given of her by D our blessed saviour. The woes which he pronounced against the world, and against the rich, and against the proud, would be woes pronounced against her, if she were by possibility a favorite with this world. Be not therefore discouraged; but rather see in these reproaches a verification of the prophecies by which our redeemer described the character and career of his church as necessarily in perpetual antagonism with the spirit of the world.

It is already known to you, dearly beloved brethren, that, according to the general law and custom of the church, the banns of holy matrimony are henceforward to be published, in the appropriate places, previous to the administration of that holy sacrament. By the laws of several of the states within this province, this publication of banns has been required for many years past. Henceforth it is to be universal for all catholics,

erga patriam cum in prospera eius fortuna, tum etiam in adversa, si quando illam Deus calamitatibus exerceri permiserit. Patriam proxime sequuntur, in hoc inferiore officiorum genere, vestrae cuiusque familiae, necessarii, vicini, amici et inimici, populares, denique caeteri homines universi. Obtemperate legibus. Videant diligenter sacerdotes, ne quis catholicum nomen professus ecclesiae dedecus afferat morum immodestia aut patriarum legum contemptu; quas quisquis violat, facit, quantum in se est, ut evertatur societas et ex fundamentis suis convellatur.

Enimvero, fratres carissimi, homines sic creavit Deus, ut eos fraterna societate inter se coniungeret. Nam, ut mittamus divina testimonia, id vel hinc apparet, quod nos in hac terra collocavit, cuius circumscriptum est spatium; ut, excepto scelere, nullo alio modo hinc discedi possit, nisi prout ipse, secundum arcana suae providentiae consilia, alios, atque alios ex tempore in aeternitatem evocat. Ac nos quidem, quibus haec assignata est regio, eo magis erga providum eius numen grati esse debemus, quod cum etiamnum populus noster haud ita frequens sit, fines tamen nostri in immensum patent; ita ut nulla sit probabilis causa, cur inter cives nostros offensiones exsistant, cum ulla alia in re, tum maxime in religione. Neque tamen dissimulari potest, fratres carissimi, etiam in hac libera et humanissima civitate, haereditariam quamdam et interdum infensissimam opinionem sanctae fidei nostrae adversari. Quamobrem, cum hoc tempore tum in rebus adversis, si quas forte nobis Deus, tanquam ignem, quo probemur, destinet, vitam vestram intuemur tanquam optimam defensionem, quae testari possit, et quam sitis probati et fideles christiani, boni modestique cives, et quam vanae illae sint opiniones, quae adversum vos velut instructa acie consistunt.

Atque hoc in genere satis scimus, dilectissimi fratres, vos istiusmodi dictis lacessi, quasi, ubicumque catholica ecclesia dominetur, ibi reperiatur paupertas, etiam, id enim addunt inimici nostri, ignorantia. Haud sane multum interest, verene ista dicantur, an secus. Nam divinus redemptor noster et missi ab eo sancti apostoli sic descriperunt ecclesiam, ut, si ea diligeretur a mundo, si opibus et potentia, si amicitia principum, si multitudinis gratia floreret, denique si alia vita viveret, praeter illam immortalem, qua est ab auctore Deo ad aeternitatem condita; iam non illa esset ecclesia, quae in sacris paginis exhibetur, nec foret quidquam, ex quo eius similitudinem a divino salvatore expressam agnoscere possetis. Illud vae, quod is in mundum et in divites et in superbos pronuntiavit, in ipsam pronuntiatum esset, si fieri ullo modo posset, ut huius saeculi favore frueretur.

Quare nolite animum abiicere; immo vero sic habetote, hisce conviciis impleri ea oracula, quibus redemptor noster ecclesiae suae naturam atque vitam ita descripsit, tanquam ab ingenio mundi necessario ac perpetuo dissidentem.

Iam notum vobis est, fratres carissimi, ab hoc tempore, ex communi lege ac consuetudine ecclesiae, annuntianda esse publice idoneis in locis matrimonia, priusquam ipsum administraretur sacramentum. Ac legibus quidem nonnullarum civitatum huius provinciae iam ante complures annos praescripta est haec promulgatio; nunc vero eadem praescriptio lege ecclesiastica ad omnes catholicos extenditur. Omnino enim tota ecclesiae catholicae

by the requirements of the ecclesiastical law. The whole legislation of the catholic church from the beginning, affords the most abundant evidence with how much care and solicitude she has endeavored to provide for every thing that can more and more contribute to the honor and dignity of her children in the various relations of life — of which, beyond all question, matrimony, according to the institution of Christ, is, in the ordinary life, the most important and exalted — and we have confidence that you yourselves, comprehending the dignity of holy marriage as the basis of all that is pure and honorable in the christian family and in society, will cooperate with us in every effort of ours by which its security and sanctity may be more and more protected.

Intimately connected with this subject is that of providing a religious education for the offspring of christian parents. On this all-important subject, we would encourage you, venerable brethren of the clergy, to renewed efforts for providing means of education to the flock with which you are charged in connection with the churches placed under your care. We have been accused of wishing to overturn the system of education which has found acceptance with our fellow-citizens of other denominations. This is not, and never was, our intention. But, comprehending the obligations which rest upon them who exercise our ministry, and upon christian parents, heads of families, we cannot be silent in reference to the same.

We exhort you, therefore, to leave nothing undone, either on your own part, or on that of the parents in your respective congregations, to provide, at whatever sacrifice, sufficient instruction in the christian doctrine for the children to be found under your pastorate in one place or in another. These are the little ones intrusted to our care. In so far as we are enabled to provide the aliment of christian doctrine for their tender minds, God will hold us and their parents conjointly responsible for the neglect of our duty. Be zealous, therefore, venerable brethren of the clergy, and beloved children of the laity, to provide, as far as your means will permit, a christian education for the little ones committed to your care; so that, whilst a necessary measure of secular education shall be secured to them, their minds and hearts shall not be left as earth without water — ignorant, that is, of the knowledge of God, of the principles of faith, and of the practices of piety. Otherwise you, believing parents, will be left with unbelieving children. You will be the occasion of taking away from the church of God the immortal beings of whose existence you have been, in his providence, the instruments. You will, at the same time, bequeath to the state future citizens, without having provided them in their childhood with the only basis — namely, that of religion — on which individual morality and general integrity can be sustained; so that the individual and the community shall prove themselves worthy of the great country which it is their privilege to inherit.

Two other subjects, dearly beloved brethren, have engaged the attention of the fathers in the council which has just been brought to a close. One is the indiscriminate reception into your families of journals not at all calculated to impart, either to you or to those committed to your care, those solid maxims of public instruction which would tend to edification. We do not here intend to speak of merely secular papers. But we do

A legum ratio apertissime declarat, quanta cura et sollicitudine a suis primordiis operam dederit, ut, quacumque ratione posset, magis ac magis honori et dignitati suorum in variis vitae conditionibus prospiceret; inter quas, si communem vivendi formam spectes, facile principem et nobilissimum locum ex Christi institutione obtinet matrimonium; planeque confidimus, vosmetipsos, intelligentes sancti coniugii dignitatem, utpote in quo constet quidquid est in christiana familia et humana societate purum atque honorabile, omni ope annisuros esse nobiscum ad eius sanctitatem ac securitatem magis magisque tutandam.

Cum hoc officio illud arcte connexum est, ut christianorum parentum liberis religiose educandis consulatur. Quae res cum sit longe gravissima, animos vestros, carissimi fratres sacerdotalis ordinis, excitare volumus, ut nova industria educationis subsidia comparare studeatis fidelibus populis, quorum vobis una cum ecclesiis, quibus estis praepositi, cura commissa est. Insimulati sumus nos quidem, quasi illud institutionis genus, quod nostri diversae religionis cives probarunt, evertere cuperemus. Ea vero neque est neque unquam fuit nostra mens. Sed cum intelligamus, quo officio et ii, qui ministerium nostrum exercent, et christiani patresfamilias obstringantur, id silentio praeterire non possumus.

Vos igitur hortamur, ne quid in vestris quisque congregationibus reliqui faciatis, quod sive a vobis sive a parentibus praestari possit, neve ulli rei aut labori parcatis, ut, quantum satis sit, christiana doctrina erudiantur pueri, quotquot ad vestram curam, ubicumque tandem versentur, pertinent. Nostrae enim diligentiae crediti sunt hi parvuli; quorum teneras mentes nisi, quantum in nostra potestate fuerit, sacrae doctrinae aluerimus cibo, neglecti officii rationem Deus a nobis pariter et ab eorum parentibus exposcet. Videte igitur diligenter, venerabiles sacerdotes vosque carissimi filii laici, ut, quoad facultates tulerint, hosce vobis creditos parvulos christiana educatione impertiendos curetis: ut, quemadmodum iis necessaria eruditio saecularis adhibenda est, ita neque mentes eorum atque animi sicut terra sine aqua relinquuntur, id est inculta, et Dei cognitione, fidei elementis, pietatis operibus vacua. Alioqui relinquentur vobis, fideles parentes, infideles filii. Vestra erit culpa, si ab ecclesia Dei excidant immortales animae, in quibus procreandis divinae providentiae ministri fuistis. Idemque reipublicae cives tradetis non a prima aetate instructos una illa re (religionem dicimus), qua niti possit et privata probitas et integritas publica. Sic enim cum singuli tum universi dignos se praestare debent hac nobili patria, quae ipsis potissimum haereditate obvenit.

Sunt et alia duo, fratres carissimi, ad quae animus intenderunt patres concilii, cui modo impositus est finis. Quorum unum est, ne promiscue vestras in domos admittantur id genus ephemerides, ex quibus non possitis omnino vos atque vestri sana illa civilis communisque vitae haurire praecepta, quae ad bonam frugem comparata sint. Neque hoc loco de mere profanis paginis loquimur, sed de illis, quae, sumpta occasione ex certis qui-

speaking rather of those which, taking advantage of A certain feelings supposed to be alive in your breasts, whether in reference to kindred, country, or religion, involve you in political relations which it would be expedient for you to avoid; except indeed in the sense in which it is the right of every free man to give his vote freely, conscientiously, individually, as often as the laws of the country call upon and authorize him to do so. There appears to be abroad an ignorance or prejudice on this subject, which it would be our desire and your interest to have removed. It is to the effect, that every paper which advocates, or professes to advocate, the catholic religion, or which advocates some imaginary foreign interest in this country, is, as a matter of course, under the direction of the priests and bishops in the locality where it is published, and consequently authorized to speak for and in the name of the catholic church. Hence, B when the editors of such papers publish their own sentiments by virtue of their indisputable right to exercise the liberty of the press, it is assumed by persons outside of our communion that they speak in the name of the church, and under the direction of her pastors. Nothing could be more false than this inference, and we exhort you, venerable and beloved brethren, to leave nothing unsaid or undone to remove every shadow of foundation for this inference, so absurd in itself, but yet so injurious to us.

We dare not hope that any effort on your part, or ours, will be sufficient to remove from all minds the prejudices on this or other subjects which some are fain to cling to and cherish. But there is among our fellow-citizens a great predominant sense of equal rights and common justice; and if that be satisfied, we must bear whatever C happens besides and apart from its decisions.

The last topic to which we would call your attention, is one which, to you, will be most agreeable, as it stands out by itself unconnected with the capricious heavings of merely human or secular agitations. It has reference to sweet and holy charity, promotive of the salvation of men and the glory of God. It is the mind and desire of the fathers, that we should inaugurate amongst us, and immediately, the work and association which is known in Europe as the „*Propagation of the faith*“. The originators of this society proposed, that its members should contribute one cent a week for the support of foreign missions. It has already spread over a large portion of christendom.

We exhort you then, venerable brethren of the D clergy, to institute, with as little delay as possible, this great work of catholic charity. For more than thirty years past it has been the means of supporting, at least to a moderate extent, the heroic missionaries of the catholic church, who have gone forth to the north and the south, the east and the west, proclaiming to the yet unconverted nations the doctrines of the christian faith. Let your contributions, and those of the faithful committed to your care, be added to the offering of your catholic brethren throughout the world. The exercise of this charity will bring down from heaven a blessing on your churches, and on your families. Both will be enriched in the spiritual order by the benediction of our holy father, and by the indulgences which he has at various times granted to those who, complying with the other essential conditions, shall have contributed to the funds of the society

A busdam studiis, quibus vos occupati esse putamini, sive propter genus aut patriam, sive propter religionem, civilibus vos coniunctionibus implicant, quas vitare satius foret; nisi quatenus cuique civi ius fasque est suffragium libere atque ex animi sui sententia ferre, quoties ad id rite vocatur patriae legibus. Apparet profecto, sive ex ignorantia sive ex levitate vulgo pervagatam esse falsam opinionem, quam et nos cupimus et vestra interest amoveri. Si qua enim ephemeris aut catholicam religionem defendat seu defendere se profiteatur, aut nescio quae externa his in regionibus commoda tuenda suscipiat, continuo plerique sic statuunt, eam regi a sacerdotibus vel antistite eius loci, in quo edatur, et idcirco ei fieri potestatem pro catholica ecclesia eiusque nomine loquendi. Ex quo fit, ut, si huiusmodi ephemeridum scriptores, usi non controverso iure edendi libere quae velint, pro se quisque ea, quae ipsi sentiant, in vulgus sparserint, tum homines a nostra communione alieni pro certo admittant, talia ecclesiae nomine et huius pastorum auctoritate proferri. Qua conclusione nihil potest esse inconsequentius; vosque, venerabiles et carissimi fratres, hortamur, ne quid non dicatis faciatisque, quo ista coniectura, cum per se absurda tum nobis iniuriosa, ne umbra quidem veri ulla niti intelligatur.

Neque vero ea est nobis fiducia, ullis aut vestris aut nostris conatibus effici posse, ut ex omnium animis evanescant praeiudicatae de hac re aliisque opiniones, quibus nonnulli sic adhaerescunt, ut eas etiam studiose foveant. Nihilominus tamen viget inter populares nostros acer quidam aequitatis et communis iustitiae sensus; cui si modo satisfactum sit, ferendum est scilicet, quidquid praeter eius decreta nobis accidit.

Iam illud, quod postremo loco exponendum nobis proposuimus, genere suo vobis erit gratissimum, quod haec res in se ipsa consistat, neque incertis mere humanorum aut saecularium studiorum fluctibus sit obnoxia; quippe quae ad caritatem pertineat, suavem illam et sanctam operatricem humanae salutis divinaeque gloriae. Suscepta est enim a concilii patribus cogitatio et cura inaugurandi apud nos, idque quamprimum, illius instituti, quod in Europa nomine societatis Propagandae fidei vulgo cognitum est. Huius societatis auctoribus propositum fuit, ut, qui ei nomen dedissent, singulis hebdomadis singulas centesimas conferrent ad sustentandas externas missiones; eademque iam magnam christiani orbis partem complexa est.

Itaque vos cohortamur, venerabiles fratres clerici, ut, quamprimum fieri possit, inchoetis magnum hoc opus catholicae caritatis, quod, ab annis iam amplius triginta, sumptus suppeditavit mediocriter saltem sustentandis fortissimis illis catholicae ecclesiae legatis, qui septentrionem et meridiem, orientem et occidentem petiverunt, ut nondum conversis nationibus christianam fidem annuntiarent. Agite, stipem et vestram et eorum, quibus estis praepositi, adicite ad ea quae vestri catholici fratres offerunt. Haec pia largitio coelestem favorem tum ecclesiis vestris tum familiis conciliabit. Easdemque spiritualibus opibus locupletabunt et benedictio sanctissimi patris et indulgentiae, quas is diversis temporibus iis largitus est, qui, non omissis aliis necessariis conditionibus, ad augenda societatis Propagandae fidei subsidia de suo aere conferunt. Huius rei conficiendae modum, venerabiles fratres, vestrae diligentiae ac prudentiae permittimus; ut

for the Propagation of the faith. We leave, venerable brethren of the clergy, to your own zeal and discretion the mode of establishing this; but we exhort you to establish it with as little delay as possible, in the parishes or districts committed to your care. We would suggest, at the same time, that in every school, whether it be in the form of a college or academy, or day-school, you should organize the children attending the same in bands of ten each for this purpose. This is the form in which the society exists in Europe, and will be sufficiently applicable to the children, especially to those who are collected in our schools. But the holy father has granted the same benedictions and indulgences to others who shall at any time contribute annually any amount which their charity may prompt for this sacred object. The pastors of each diocese will, as a matter of course, transmit to the ordinary thereof, or to any one designated by him, the amount of contributions within his parish or district. This society publishes a periodical once in two months, making six numbers each year. This periodical simply enumerates the labors, the trials, the success or the disappointments, not unfrequently the martyrdom, of our missionaries in foreign pagan lands. In Europe, every ten subscribers of one cent a week each, are entitled to a copy of the „Annals of the propagation of the faith“. We understand that these annals are now regularly republished in Baltimore, and as soon as the society for the propagation of the faith shall have been established in the different parishes and districts of this province, measures will be taken to have the annals of its labors communicated and circulated everywhere.

Our hearts, dearly beloved brethren, would prompt us to say yet more, but this is sufficient. You, venerable brethren of the clergy, are our support; you are our hope and consolation. On you, to a great extent, the condition of religion in the places of your appointment necessarily depends. Our faithful brethren of the laity will be prompt and zealous to cooperate with you in every good work and purpose in which you may be engaged. And now the fathers of this council, in concluding this pastoral letter, implore God, with united hearts, to bestow upon the clergy and laity of this province, his most abundant blessing; and may the peace of God, which surpasseth all understanding, keep your hearts and minds in Christ Jesus, our Lord.

Given at New York, in provincial council, on the feast of sanct Bridget, 8th of october.

Eam quidem quam possit, brevissimo tempore, in vestris paroeciis aut regionibus perficiatis, hortamur. Simul admonendos vos putamus, ut in omnibus scholis, sive collegia haec sint aut academiae, sive quas diurnas scholas vocant, pueros, qui eas frequentant, accomodate ad id propositum in decurias tribuendos curetis. Nam ad hunc modum societas in Europa constituta est; neque incommode ea ratio servari potest in pueris, iis praesertim, qui ad scholas nostras conveniunt. Sed sanctissimus pater easdem gratias et indulgentias iis quoque impertitus est, qui quolibet tempore annuam aliquam pecuniae summam pro sua caritate ad idem sanctum opus contulerint. Sacerdotes cuiusque dioecesis summas, quas in sua quisque paroecia seu regione collegerint, vel de more ad ordinarium loci mittent, vel ad eum quem is designaverit. Eadem autem societas libellos bimestribus intervallis, quotannis senos, edit, in quibus simpliciter commemorantur nostrorum missionariorum inter externos barbarosque populos labores, molestiae, res secundae vel adversae, nec raro etiam martyria. Solent in Europa singulis subscriptorum decuriis, qui quot hebdomadis centesimam conferunt, singula attribui *Annales propagationis fidei* exemplaria. Hi Annales, ut comperimus, nunc statis temporibus denuo eduntur Baltimore. Cum primum autem ipsa societas in variis paroeciis seu regionibus huius provinciae constituta fuerit, dabitur opera, ut eius Annales ubique legendi circumferantur.

Impellit nos quidem animus, fratres carissimi, ut plura dicamus; verum haec sufficiunt. Vos, venerabiles fratres sacerdotes, nostrum estis columen, vos spes nostra et solatium. Vobis magna ex parte niti necesse est religionis conditionem iis in locis, quae cuique vestrum assignata sunt. Fideles nostri fratres laici omnium piorum operum et consiliorum, quae suscepta a vobis fuerint, prompte studioseque se socios adiungent. Iam concilii patres, dum has pastorales litteras concludunt, consociatis animis Deum implorant, ut clericis et laicis huius provinciae copiosissimas gratias largiatur; „et pax Dei, quae exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra et intelligentias vestras in Christo Iesu“¹ domino nostro.

Datum Neo-Eboraci, in provinciali concilio, die 8 octobris, sanctae Birgittae sacra.

¹ Philipp IV, 7.

EPISCOPORUM CONVENTUS ROMAE

1854, ante decembris 8.

Episcoporum conventus Romae habitus, ante diem 8 decembris 1854, quo die immaculatae Mariae conceptionis dogma solemniter a Pio papa IX definitum est.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum

NARRATIO ACTORUM

sanctissimi domini nostri Pii IX, pontificis maximi, super argumento de immaculato deiparae Virginis conceptu.

NARRATIO¹.

Omnes certe norunt miram in catholico orbe semper existitisse pietatem erga immaculatum Dei-

parae conceptum, atque ab antiquis temporibus episcoporum praesertim precibus saepe ab apostolica sede petitum fuisse, ut idem sanctissimae Virginis conceptus veluti catholicae fidei dogma definiretur. Itaque, sanctissimus dominus noster Pius IX, pontifex maximus, eiusmodi enixis postulationibus sibi quoque allatis permotus, vel ab ipso sui pontificatus exordio, pro singulari sua erga Dei

¹ Romae, anno MDCCCLIV edita.

genitricem veneratione et affectu viginti viros ex clero tum saeculari, tum regulari theologiarum disciplinarum scientia praestantes selegit, ut quae ad immaculatam Virginis conceptionem pertinent accurato examine perpenderent, suamque sententiam scripto exponerent. Atque eadem de causa peculiare sanctae ecclesiae Romanae cardinalium consilium constituit.

Deinde, notissimis rerum vicibus a sua sede exulare coactus, encyclicas litteras die 2 februarii anno 1849, Caietae datas ad universi catholici orbis sacrorum antistites misit, ut quamprimum clare aperteque suis litteris significarent, quae esset suorum fidelium erga immaculatum Dei matris conceptum pietas, et quid ipsi potissimum episcopi de eodem conceptu sentirent, quidve exoptarent, publicis etiam adhibitis ad Deum precibus, ut sancti sui Spiritus lumen propitius largiri vellet.

Commemorati theologi consultores suas de hoc B argumento scripserunt sententias, quibus evolventes sacram scripturam, patrum testimonia, traditionem, illustra ecclesiae summorumque pontificum in hanc rem facta, et liturgiam ac notissimam Tridentinae synodi declarationem in decreto de peccato originali, putarunt iuxta ea immaculatum Deiparae conceptum posse definiri, et id opportunum fore.

At vero summus pontifex pro eximia sua sapientia rei gravitatem optime noscens, omnemque maturitatem adhibere vehementer cupiens, nulli neque curae neque consilio sibi parcendum esse duxit, ut idem argumentum omni ex parte maiorem in modum quam diligentissime examinaretur. Quocirca, post suum in urbem reditum specialem constituit commissionem ex nonnullis eorundem theologorum conflata, eique praefecit clarae memoriae cardinalem Raphaellem Fornari. Specialis haec commissio, pluribus habitis sessionibus apud eundem C cardinalem, vertentibus annis 1852 et 1853, delatum sibi munus omni sedulitate et studio obeundum curavit. Namque ea omnia accurate perpendit, quae praesertim ex divinis litteris, ex traditionibus, ex patrum sacrorumque scriptorum et ecclesiasticae liturgiae testimoniis deprompta valent ad immaculatum deiparae Virginis conceptum demonstrandum omnesque amovendas difficultates. Hinc, adhibiti studii elucubravit summam, ab eodem cardinale praeside et ab aliis omnibus ipsius specialis commissionis theologis unanimi consensu plenissime approbatam, qua ostenditur fieri posse et opportunam esse de immaculato sanctissimae Virginis conceptu definitionem. Eiusmodi summam pontifex maximus omnibus theologis consultoribus tradendam et examinandam mandavit, qui in conventu penes praedictum cardinalem expresse habito eandem summam probarunt.

Quaesitae etiam fuere sententiae peculiaris consilii cardinalium, qui undeviginti fuere, quique in conventu simul congregati, rebus omnibus accuratissime libratiss, pro sua sapientia existimarunt, definitionem de immaculato gloriosissimae Virginis conceptu fieri posse, eamque opportunam esse.

Interim, episcoporum responsa plus minus sexcenta ac tria iuxta regionum distantiam paullatim pervenire. Summi pontificis iussu eadem responsa typis edita fuere novem voluminibus cum appendice, demptis responsis archiepiscoporum Colonien- sis, Guatimalensis, Taurinensis, Mediolanensis, Caesareae, Agriensis, Colocensis et Baciensis, atque episcoporum Rosensis, Ceduens, Cabillonensis et Matisconensis, Namurcensis, Salutiarum, Tornacensis, Fogarasiensis, Eperiensis, Transsilvaniensis, Cassoviensis, Albaregalensis, Csanadiensis, Quinque- Ecclesiensis, Veszprimiensis, Neosoliensis, Vaccien-

sis, Scepusiensis, Rosnaviensis, Sabariensis et Foroliensis. Namque horum litterae ad summum pontificem perlatae sunt, postquam novem voluminum et appendicis editio fuerat absoluta. Quae etiam litterae quamprimum in lucem proferentur.

Ex hisce episcoporum responsis constat quingentos quadraginta sex circiter episcopos non solum singularem suam et proprii cuiusque cleri populique fidelis erga immaculatum beatissimae Virginis conceptum pietatem confirmare, verum etiam ipsos episcopos iteratis fervidisque precibus summum pontificem obsecrare, ut immaculatam ipsius Virginis conceptionem supremo suo et apostolicae sedis iudicio quamprimum definire velit.

Quinquaginta sex episcopi circiter ab aliis quingentis quadraginta sex vario modo discrepantes se praebuere. Quatuor enim vel quinque definitioni adversantur, etiamsi suam et proprii cleri populique fidelis erga Deiparae conceptionem pietatem testentur, ac simul luculentissimis verbis profiteantur, se omni veneratione esse excepturos atque ex corde credituros, quidquid apostolica sedes de hac re definiendum esse iudicaverit. Alii autem, etiamsi immaculato beatissimae Virginis conceptui eiusque definitioni faveant, tamen vel circa opportunitatem, vel circa rationem definitionis edendae varias dixerunt sententias. Aliquot enim, ratione praesertim habita locorum, in quibus versantur, timent, ne hac definitione acatholicis et incredulis praebeatur ansa calumniandi et criminandi ecclesiam, perinde ac si ipsa ederet nova fidei dogmata; alii vero opinantur definitionem modo indirecto fieri oportere, censuris plane omissis, ne haereticorum nota afficiantur sectatores contrariae sententiae; alii autem a sua sententia proferenda se abstinere. Attamen hi quoque confirmant praecipuam suam et fidelium suorum erga immaculatum Deiparae conceptum devotionem itemque declarant, se omni observantia esse prosequuturos quidquid apostolica sedes decernendum esse censuerit.

Ex quibus breviter narratis, quisque vel facile intelligit quantam diligentiam maturitatemque summus pontifex in hac re examinanda impendi voluerit, et quanta sit catholici episcopatus conspiratio et instantia pro definitione immaculati conceptus beatissimae Virginis, et quanto pietatis studio fideles ubicumque terrarum immaculatum eiusdem virginis conceptum prosequantur.

Neque vero silentio est praetereundum, novem voluminibus cum appendice, quae episcoporum responsa exhibent, insertas quoque fuisse, iussu summi pontificis, non solum litteras, quibus a spectatissimis ecclesiasticorum hominum coetibus et illustribus religiosiis familiis aliisque fidelibus immaculati Virginis conceptus definitio certatim postuletur, verum etiam plures dissertationes variis linguis exaratas, quibus immaculata Deiparae conceptio gravissimis argumentis illustratur ac demonstratur.

In quinto volumine sunt dissertationes scriptorum ephemeridis vulgo *Civiltà cattolica*, p. VII; Gasparis Rivarola, abbatis Cassinensis, p. 7; dioecesis Tarvisinae, p. 99; clarae memoriae cardinalis Lambruschini, p. 123; Petri Biancheri, presbyteri congregationis Missionis, p. 181; Mariani Spada, ordinis Praedicatorum, p. 581; presbyteri congregationis Oratorii Sancti Philippi Neri, p. 663; Caesaris Tondora, p. 683; Caietani Martorelli, archidiaconi cathedralis Auximi, p. 721; auctoris sine nomine, p. 735; et archipresbyteri Augustini Opitz Vratislaviensis, p. 769.

Sextum volumen continet dissertationes theologi Dominici Cerri, p. 1; Iosephi Mariae Diez, Mexicani, p. 217; Ioannis Perrone, doctoris theologi societatis Iesu, p. 309.

Septimum volumen habet dissertationes Prosperi A Guéranger, abbatis Solesmensis, p. 1; commissionis theologiae Atrebatensis, p. 137; archiepiscopi Theatini, post p. 343; episcopi Sancti-Marci et Bisinianensis post votum archiepiscopi Theatini; et opusculum Veneti presbyteri post votum episcopi Sancti-Marci et Bisinianensis.

Octavo volumine continentur dissertationes Petri Gual, ordinis Minorum Sancti Francisci de Observantia, p. 1; cardinalis de Romo, archiepiscopi Hispanensis, p. 131; Raphaelis Aquila, p. 229; commissionis canonicorum collegii Guadalaxarae, p. 345; et universitatis Guadalaxarae, p. 441.

Nonum volumen habet dissertationem Theobaldi Caesari, monachi Cisterciensis, p. 269; et in eiusdem voluminis appendice existit votum episcopi Mutinensis, p. 37.

Quare, pontifex maximus praesentiens sibi aliquid esse deliberandum, iussit interim apostolicarum litterarum exemplar confici, illudque theologis consultoribus expendendum commisit; variisque auditis sententiis, aliud peculiare constituit consilium, ut exemplar idem pro rei gravitate diligentissimo examine nosceretur. Quod exemplar ab eodem consilio sedulo consideratum, ac denuo theologis consultoribus exhibitum, ab illis fuit probatum. Postea exemplar idem fuit pluries subiectum nonnullis sacrae Romanae ecclesiae cardinalibus, qui illud comprobaverunt.

*Pars altera eorum, quae in definitione immaculatae conceptionis beatae Mariae virginis acta sunt*¹.

Omnibus, quae *Narratio actorum* breviter perstrinxit, feliciter absolutis, cum iam nihil ad expectatum rei exitum desiderari videretur, summo pontifici certum ac deliberatum erat immaculatam beatae Virginis conceptionem definire, ita quidem, ut hunc supremum apostolici muneris actum maxima, quam ferret temporum ratio, celebritate cohonestaret. Et sine dubio totus ecclesiae episcopatus libentissime, si visum esset summo pontifici, Romam se contulisset. Is vero, sive noluit omnes simul ecclesias pastoribus orbari, seu veritus ne quam forte suspicionis occasionem saecularibus potestatibus praeberet, sive aliis rationibus metus, satis esse duxit cardinales externos et perpaucos ex unaquaque catholica natione episcopos ad illam solemnitatem convocare. Externi episcopi circiter quadraginta, eius invitatu, Romam convenerunt; qui omnes in palatiis apostolicis et in aedibus canonicorum ad Sancti-Petri regia hospitalitate sunt excepti. Sed, praeter hos, alii multi antistites, Marianae solemnitatis concelebrandae studio, ultro in Urbem confluerant. Quos omnes summus pontifex ad praevias quasdam consultationes convocare statuit singulisque descriptam typis bullae formam, sicut a theologis consultoribus et a cardinalium congregatione elaborata erat, expendendam tradidit; quod quo melius et consultius facere possent, unicuique item exemplar decem illorum voluminum, quibus episcoporum responsa aliaque documenta contineri diximus, mittendum curavit, una cum narratione actorum sanctae sedis, quae prior pars est huius relationis. Tum, auctoritate summi pontificis, omnes Romae praesentes episcopi invitati sunt, ut die 20 novembris, hora 9 matutina, veste episcopali induti cum rochetto et mozetta, in Vaticanum palatium convenerint. Congregatio est in vastissimo eius

palatii loco, summorum Italiae artificum picturis decorato, qui *aula ducalis* appellatur. Eminebat in extrema parte, sub umbella holoserica, pulcherrima Christi crucifixi imago ex ebore. In eo suggesto, ubi erat collocata, tres stabant stratae cathedrae, tribus cardinalibus Brunelli, Caterini et Santucci destinatae, qui a sancto patre designati erant consultationum praesides. Trini subselliorum ordines viridibus tecti stragulis ad dextram et ad sinistram praesidium dispositi erant. In his archiepiscopi et episcopi a caeremoniarum magistris ordine antiquitatis collocati sunt. Theologi consultores, primo die, in extrema aula e regione praesidium considerabant; postea vero, quo melius intelligi possent, eum locum, qui inter suggestum praesidium et episcoporum subsellia, prope duos secretarios, vacuus remanserat, occuparunt.

Postquam omnes episcopi suis locis constiterunt, cardinalis Brunelli, cum suis collegis, cunctisque adstantibus, ante crucem in genua prostratus, hymnum *Veni Creator* et angelicam salutationem recitavit. Tum latinam orationem legit, in qua profitebatur, sanctissimum dominum summopere gaudere, quod tam multi episcopi ex omnibus terrae partibus ad concelebrandam definitionem Mariani privilegii accurrissent, cupereque de bullae forma, quae eius iussu perscripta esset, quid iidem sentirent, cognoscere. Caeterum admonuit, suae sanctitati non fuisse in animo episcopos ad concilium convocare, aut iis potestatem facere de ipsa re ac quaestione vel de definitionis opportunitate deliberandi, quandoquidem de utroque hoc capite ipse sibi iudicium reservaret; sed ea scire velle, quae in bullae, quam prae manibus haberent, verbis et perscriptione animadvertenda esse duceret. Verum his finibus disceptatio contineri minime potuit, cum saepe necesse esset a verbis ad res ipsas devenire et ea temporum, locorum, personarum adiuncta proferre, quae aliquid mutandum esse suaderent. Itaque, omnia quae in medium allata sunt, eo spectabant, ut allegata argumenta expenderentur rationesque explicarentur, cur bulla tali potius quam alio modo conformanda videretur. Et eminentissimus quidem cardinalis, qui consultationibus praeerat, plenam episcopis libertatem reliquit, dicentes attentissime audiens, quaeque digna esse censebat quae summi pontificis iudicio subicerentur, diligenter notanda curabat. Haec autem in illa disquisitione ratio tenebatur, ut unus praelatorum, qui secretariorum munus obibant, dum bullam legeret, post singulos articulos seu paragraphos moram interponeret, quoad episcopi, si qui vellent, sententiam suam aperuissent; dictis sententiis, ipse legere porro pergeret.

Quae ab episcopis notata sunt, praecipue ad haec tria referebantur: allatos scripturae locos, traditionis monumenta et bullae formam. Erant enim nonnulli, qui dicerent, quaedam e sacra scriptura esse allata, quorum vis et significatio saltem dubia esset, quaeque certe, litterali sensu accepta, dogma non probarent. Addebant etiam, nimis absolute affirmari, perfectam beatae virginis de peccato victoriam in sanctis litteris consignatam esse, eius animae puritatem admirabili modo in iis declarari, originalem eius integritatem a prophetis praedicari; quae quidem sibi paulo elatius dicta videri aiebant. Neque illud incommodo carere existimabant, quod loci e libris sapientialibus desumpti, inter celeberrimam genesis prophetiam et angelicam salutationem, inter proto-evangelium et evangelium collocarentur, perinde ac si utraque testimonia eiusdem momenti essent. Postquam complura alia de rebus minoribus dicta sunt, car-

¹ Quae sequuntur, a nobis partim excerpta, partim translata sunt ex opere reverendissimi episcopi Brugensis, Ioannis B. Malou, quod inscribitur: *L'immaculée conception de la bienheureuse vierge Marie, considérée comme dogme de foi*, t. II, p. 337-80. — Nota editorum *Collectionis Lacensis*.

dinalis praeses congregatorum sententias rogavit, A utrum illi e psalmis et sapientiae libris deprompti loci, de quibus potissimum controversia erat, retinendi viderentur necne; iamque secretarii suffragia colligere parabant, cum unus e congregatis patribus, petita dicendi venia, huiusmodi fere orationem habuit:

Eminentissime cardinalis, vereor, ne ambigua res sit, de qua conventus modo sententias laturus est. Convenit enim inter omnes, sacrae scripturae testimonia secundum sensum aut litteralem aut mysticum in bulla allegari oportere eaque omnia esse removenda, quae disceptationem ferre non possint. Sed rursus negari nequit, multa a sanctis libris bulla contineri, quae veteres patres et antiqua ecclesia in explicandis beatae Virginis praerogativis usurparunt, quaeque egregie declarant quid de hac incomparabili virgine praeteritae aetates senserint. Quare minime conveniret, huiusmodi locos, cum B ecclesiae doctrinam expriment, removeri. Revera non tam usus ipse illorum locorum in bulla notatus est quam utendi modus. Illud enim postulatur, ne ea, quae accommodatio tantum sensu mysterio suffragantur, sic afferantur in bulla, quasi literaliter sensu ad probandum valeant. Illud displicet, quod testimonia e libris sapientialibus sumpta inter proto-evangelium et evangelium collocentur, perinde ac si parem cum his vim ad dogma confirmandum haberent; id quod dici non potest. Quod si eadem haec testimonia aut secundum sensum mysticum, ab ecclesia intellectum, aut secundum sensum accommodatum, tanquam traditionis documenta et doctrinae patrum, qui iis explicandis aetatis suae fidem expresserunt, monumenta adhiberentur, nemo est profecto, qui reprehenderet; immo vero omnes nostri collegae ea retinenda censerent. Nihil aliud igitur fieri necesse est, nisi ut haec sacrae scrip- C turae testimonia in bono lumine collocentur sicque plane, ut a patribus accepta sunt, usurpentur, tanquam antiquae traditionis monumenta. Quod si fiat, tolletur, quod nimium est; quod minus accuratum est corrigetur, bullaeque contextus plus nanciscetur ponderis et decoris.

Haec dicta non ambiguus consecutus est omnium assensus. Itaque, cum cardinalis, qui id animadvertit, venerabilem coetum rogavit, velletne illa scripturae testimonia eo pacto, quo dictum esset, retineri, statim cuncti episcopi ad significandam approbationem consurrexerunt. Atque haec episcoporum sententia a secretariis notata et summo pontifici delata est, qui eiusdem in novissima bullae perscriptione rationem haberi voluit, sicut ab unoquoque videri potest.

Sanctorum patrum testimonia accurate item recognita et examinata sunt. Aliquot episcopi mone- D bant, multa esse allata sub nominibus auctorum, quorum ea esse non constaret, citatis autem auctoribus dubiis et controversis, viam aperiri litibus et haereticorum criminationibus; satius esse pauciora, sed firma proferre argumenta quam multa dubia et infirma congerere.

Unus de theologis consultoribus respondit, certorum auctorum libros accurate in bulla ab iis distingui, quorum incogniti essent auctores; aequum vero non esse, negligi scripta anonyma, quae quidem perantiqua essent; haec enim veneranda esse christianae antiquitatis monumenta, quorum auctoritas cum ex orationis genere appareret, tum etiam ex modo, quo a magnis doctoribus et ab ipsa ecclesia in suis conciliis allegarentur. Quae responsio non omnibus episcopis satisfecit. Itaque cardinalis Brunelli, ut iis, qui etiamnum reclamabant, morem gereret suffragiis, decerni iussit, utrum re-

tinendi an reiiciendi essent duo loci, de quibus praecipue controversia erat, alter ex sancti Ambrosii *commentario in Psalm. 118*, alter ex sancti Augustini libro *De natura et gratia*. Collectis suffragiis, inventi sunt omnino duodecim, qui utrumque locum, quatuor vel quinque, qui priorem tantummodo expunctum vellent. Ex quo iudicari potuit, de ceteris patrum testimoniis quae esset episcoporum sententia.

Postremo, neque in ipsa bullae conformatione non complura notabantur. Nonnulli enim existimabant, dicendi genus paulo acrius esse, et controversiarum vestigia ac scholae similitudinem quamdam prae se ferre; huiusmodi orationem abhorre a solemnitate sanctae sedis decreto et dogmatica definitione; haereticos has pontificias litteras arrepturos et minutissime excussuros: quibus si quae reprehendendi ansa daretur, difficultatem certaminis, quod haut dubie subeundum esset, augeri. Ac fuit etiam doctus quidam antistes, qui quaesivit, annon praestaret, ut summus pontifex, omnia illa doctrinae explanatione, nihil aliud nisi definitionem ipsam solemnibus verbis conceptam, instar canonis conciliaris, sine declaratione ulla aut commentario enuntiaret.

Ad haec alius antistes in hunc fere modum respondit. „Nemo est in hoc amplissimo consessu, qui ultro velit haereticis, fratribus nostris dissidentibus, lapidem offensionis obicere, aut omnino eos ulla re non necessaria laedere; sed rursus ingens esset incommodum, propter misere praeiudicatas opiniones a catholicae doctrinae declaratione abstinere. Ne timeamus existituras fortasse sectarum reclamaciones; neque enim vehementius aut pertinacius Mariani privilegii definitionem aggredientur, quam olim concilii Tridentini canones oppugnaverunt. Quae crimina, quae convicia adversus dogmaticas sanctae huius synodi sanctiones congesta! Iam quotusquisque est hodie protestantium, qui haec noverit? Quis ea repetere possit aut velit? Oblivione prorsus deleta sunt. Eodem modo brevi evanescent, quae fortasse haeresis adversus definitionem immaculae conceptionis obiciet. Mirandum non est, quod ii antistites, qui perpetuo velut in conspectu haeresis versantur, huiusmodi difficultates non contemnendas putent et praevertere conentur. Nobis vero, qui inter reges nostros nullos habemus dissidentes, liceat a communi fidelium patre hanc salutarem petere doctrinam, quae mentes illustrat, nutrit animos. Si summo ecclesiae pastori cavendum est, ne haereticos offendant, multo etiam magis catholicis veritates sanctas proponere et fidei suae fundamenta declarare debet. Mihi quidem mirum in modum probatur, quod in bulla enumerentur praecipui fontes rationum et argumentorum, quibus definiendum mysterium confirmatur; quae cum legerem, vehementer sum commotus, et idcirco, fateor, hunc thesaurum nobis eripi gravissime ferrem. Nec vero si tollerentur argumenta, continuo difficultas tolleretur, sed sub alia forma recurreret. Dicerent enim haeretici, nullum argumentum proferri, quod nullum praesto sit; scilicet detrectari controversiam, et sola voluntate atque imperio novum dogma catholicis imponi, cuius nulla ratio reddi possit. Ad hunc locum deducta controversia, non modo non facilius, sed fortasse etiam impeditior fieret. Quodsi haeresis nunc agitari coeperit, mihi credite, multo minus illam movebunt argumenta, quibus probatur mysterium immaculae conceptionis, quam admirabilis catholicae ecclesiae unitas, quae in hoc conventu resplendet. Ad vocem enim summi pastoris, videre erat episcopos ex remotissimis orbis regionibus huc circum apostolicam sedem advolantes, eosdemque hic congregatos vide-

mus cum perfecta consensione atque concordia, A tanta cum quiete, dignitate, caritate, quantam unusquisque in se ipso experitur. Nimirum hoc est, quod haeresim turbat, incredulitatem percellit, hominum admirationem concitat; sed rursus idem hoc est, quod nos recreat et roborat in quo gloria et felicitas nostra consistit."

Haec oratio, cum totius conventus sensum exprimeret, magna approbationis significatione excepta est, ut etiam videretur quosdam timores, qui se in nonnullorum antistitum verbis prodiderant, sedavisse ac vel timidissimos confirmavisse.

Episcopi duo, alter Italus, alter Gallus, prudenti quodam consilio, cuius ratio facile perspicitur, ducti, quaesierunt ex praeside, an non conveniret episcopatus desiderium atque etiam iudicium in bulla commemorari. Sic enim sperabant, se facilius speciosa quaedam, quae increduli haud dubie obiecturi essent, refellere posse maioremque externam auctoritatem definitioni esse accessuram. Neque tamen ullam in conventu approbationem nactum est tale consilium. Itaque unus antistitum hunc fere in modum respondit:

"Quandoquidem non sumus in concilium vocati, nullus nobis datus est dogmatici iudicii ad normam canonum ferendi locus. Quomodo igitur iudicii, quod nullum fuit, mentio in bulla fieri posset? Praeterea quid causae est, cur interveniat episcoporum iudicium? An non satis constat, quae sit eorum omnium fides? Hanc prae se ferunt singulae paginae nostrorum responsorum, quae sanctus pater edenda curavit. Quam fidem, si nihil aliud, vel illud unum, quod hic adsumus, universo mundo satis declararet. Nemo omnium nescit, episcopos, clerum, populum fidelem mente animoque adhaerere ei doctrinae, quam sancta sedes iam definitura est; neque hac in re ulli dubitationi relictus est locus. Longe C praestat, a solo pontifice maximo pronuntiari immaculae conceptionis definitionem, ut hoc iudicium, quemadmodum re ac materia catholicum est, ita etiam forma sit catholicum. Quod cuiusmodi sit, exponam. Re ac materia catholica erit definitio, quod sola ecclesia catholica his temporibus studet praerogativis et gloriae Deiparae virginis. Videmus, quae populi fidelis studia excitaverint sancti patris consilium et definitionis expectatio, qua in urbem adducti sumus. Quidquid honorem Mariae auget, id ad se pertinere existimat et summopere cordi habet ecclesia; cum e contrario sectae conspirare videantur ad matrem Dei iniuriis et opprobriis onerandam. Quarum blasphemiarum, quae nusquam non obstrepunt, quam saepe sunt nostrae aures vulneratae! Haeretici vere dici possunt natura inimici incomparabilis illius Virginis, cuius proprium est quotidie serpentis caput contere. Soli catholici D Mariam ut matrem suam colunt et summa caritate diligunt. Itaque dogmaticum decretum, quod splendidissimam Mariae coronam nova gemma decorabit, ipsa natura sua eximio quodam modo catholicum est. Idem vero etiam forma catholicum erit, si a solo pontifice maximo proficiscatur. Societates enim ab ecclesia separatae dogmatica quaedam decreta synodali more seu pluribus suffragiis conficere possunt. Atque hoc modo ab iis haeretica symbola sunt recepta et silentium dissidentibus impositum. Eaedem vero dogmaticum decretum auctoritate constituere atque ut valeat efficere nequaquam possunt. Nullos enim habent pastores et doctores divina missione instructos; nemo est apud illos, qui divinitus promissionem infallibilitatis acceperit; sola ecclesia catholica hierarchiam a Deo institutam possidet, cuius qui caput est, tanquam spiritualis aedificii firmamentum, in rebus fidei errare

non potest, atque ita omnes ecclesiae filios ad suam fidem tenendam communionemque servandam obstringit. Si solus pontifex Immaculae Conceptionis definitionem, cui omnes fideles sponte adhaerebunt, pronuntiaverit, hoc eius iudicium re ipsa demonstrabit et supremam ecclesiae docentis auctoritatem et inerrantiae donum, quo Christus suum in terris vicarium instruxit. Quodsi e contrario episcoporum iudicium in definitione intervenerit, non modo non obtinebuntur haec commoda, sed etiam sancta sedes obsoletis quibusdam et iam diu infamatis [Gallicanis] opinionibus assentari videbitur. Itaque ex animo gratulemur sapientiae summi pontificis, qui, totius ecclesiae bono consulens, hanc nobis exoptatam definitionem solus pronuntiare decrevit."

Haec postrema verba, sicut ex omnium antistitum sententia dicta erant, ita omnium plausu excepta sunt; planeque effecit ea oratio, ut, excitationis ac B prope exultantibus animis, omnium in sanctam sedem pietas et studia se palam ostenderent, neque aliud quidquam in illis conventibus fuerit insignius aut suavius; cum uno ore cuncti episcopi venerationem suam erga ecclesiae caput profiterentur eique fausta omnia precarentur. Quale tum spectaculum praeberit amplissimus ille coetus, nullis verbis describi potest.

Consultationes, quas modo breviter exposuimus, quatuor consessus occuparunt, die 20, 21, 23 et 24 novembris habitos. Primo die aderant episcopi amplius octoginta, postremo ad centum et viginti. Qui congressus, dici non potest, quam essent episcopis, mutua veneratione, concordia, dignitate, grati ac iucundi. Qui enim tot venerabiles senes, fortissimos fidei confessores, generosos pastores, praesidentibus tribus ecclesiae principibus, ut de praerogativis Dei genitricis deliberarent, ante crucem congregatos videbat, non poterat non vehementer tali aspectu moveri, et sua sponte ad illam supernam civitatem, cuius ecclesia in terris imago est, cogitatione erigebatur.

Hunc in modum exquisita episcoporum sententia, sanctus pater cardinales quoque sanctae Romanae ecclesiae in consilium adhibuit, et die 1 decembris ad consistorium secretum convocavit. Qui etiamsi iam omnia nossent, quae ad praeparandam definitionem a summo pontifice acta erant, is tamen apud eos commemoravit, quam celeriter aucta esset cleri et populi pietas erga Virginem Immaculatam; quam multae preces tum praedecessori suo tum sibi ipsi oblatae essent ad impetrandam definitionem; acta quoque a consultoribus et cardinalibus ad negotium pertractandum delectis; denique episcoporum ad literas encyclicas datas die 2 februarii anno 1849 responsa, quae prope omnia Marianae praerogativae definitionem instanter exposcerent. Tum significavit, sibi in animo esse id iudicium pronuntiare die 8 decembris Immaculae conceptioni sacra; quod tamen priusquam facere decerneret, velle se, decessorum suorum exemplo, sacri collegii consilium exquirere¹. Etsi autem secretum fuit consistorium, tamen fuerunt qui affirmarent, aliquem cardinalem extraneum nonnulla adversus sancti patris consilium protulisse. Quod quamvis incertum sit, hic tamen rumor indicio est, vulgo persuasum fuisse, integram libertatem cardinalibus atque episcopis in toto hoc negotio esse concessam; et idcirco huius rei mentionem faciendam esse duximus. Sed sanctus pater, postquam intellexit, suum consilium sacro collegio probari, ea re gavisus nuntiavit, se immaculae

¹ Ss. d. n. Pii divina providentia papae IX, allocutio habita in consistorio secreto, die 1 dec. anno 1854.

conceptionis definitionem die 8 proximi mensis decembris promulgaturum; quod et fecit.

Cum dies cupidissime expectatus adfuit, Urbs referta erat piorum peregrinorum, qui ex toto terrarum orbe illuc confluxerant; populus Romanus, antiquae suae famae haud immemor, omnium christianorum matrem condignis honoribus prosequi parabat.

Hora 8 matutina, episcopi in aulam ducalem palatii Vaticani convenerunt, ut ornamenta pontificalia sumerent, tum pluviali albo et mitra ex tela item alba induti, capellam Sixtinam petiverunt. Huc paulo post summus pontifex advenit positisque ante aram genibus, clara voce hanc antiphonam recitavit: *Sancta Maria et omnes sancti tui, quaesumus Domine, nos ubique adiuvent, ut, dum eorum merita recolimus, patrocinia sentiamus.* Inde cantores litanias sanctorum canere coeperunt. Ad versiculum *sancte Michael*, episcopi antiquitatis ordine disponuntur, tum processionis more per maiores palatii scalas in basilicam Sancti Petri se conferunt. Cardinales, planetis mitrisque pretiosis ornati, praecedebant summum pontificem, qui, sub umbella alba incedens, agmen claudebat. Episcopi, postquam ad medium basilicae processerunt, in semicirculum dispositi ante sacellum sanctissimi sacramenti, summum pontificem expectarunt, et una cum eo omnes in genua procubuerunt. Sanctus pater, parumper silentio precatus, tres orationes cantavit: *Deus qui nobis sub sacramento* etc., *Deus refugium nostrum* etc. et *Actiones nostras* etc., quibus terminatae sunt litaniae. His precibus finitis, cum rursus instructa esset processio, episcopi, sequentibus cardinalibus et sancto patre, duplici ordine petiverunt chorum pone aram maximam situm, qui ita dispositus erat, ut in habendis capellis papalibus fieri consuevit. Ut primum cardinales, episcopi et praelati ad suum quisque locum pervenerunt, summus pontifex in throno, iuxta altare ad cornu epistolae posito, consedit, ut cleri obedientiam acciperet. Cardinales, priusquam eius annulum oscularentur et postquam osculati erant, profunde se ante ipsum inclinabant. Episcopi in primo solii gradu flectebant genu, et pulvino ad pedes sancti patris posito genibus insistentes, annulum, quem ille stola sua opertum iis porrigebat, reverenter osculabantur; tum recedentes rursus genu flectebant, et versus cardinales assistentes ad dextram et ad sinistram caput inclinabant.

Missae pontificalis, sicut a summo pontifice ad Sanctum Petri celebratur, pulcherrimos ritus non est huius loci describere; satis erit ea breviter commemorare, quae ad ipsam dogmatis definitionem pertinent.

Postquam igitur evangelium tum latine tum graece, ut in missis pontificalibus fieri solet, cantatum est (hora tum erat undecima matutina), eminentissimus cardinalis Macchi, sacri collegii decanus, admodum provecta aetate, ad solium summi pontificis accessit, comitantibus tum utroque decano archiepiscoporum et episcoporum praesentium, tum utroque archiepiscopo rituum graeci et armenici, et sanctissimo domino latina lingua supplicavit in hunc modum:

Sanctissime pater!

„Quod ecclesia catholica ardentem exoptat votisque omnibus flagitat, ut sanctae virginis Mariae Dei genitricis immaculata conceptio supremo et infallibili sanctitatis tuae iudicio, ad laudem, gloriam et venerationem Mariae augendam, definiatur, id ut sanctitas tua in hac conceptionis beatissimae virginis solemnitate perficiat atque ita omnium vota expleat, nos, sacri cardinalium collegii, episcoporum

A totius orbis catholici omniumque fidelium nomine, humiliter et instanter sanctitati tuae supplicaturi venimus. Dignare igitur, sanctissime pater, inter solemnia incruenti sacrificii in hac magna principis apostolorum basilica inchoati, coram hoc amplissimo antistitem fideliumque coetu, apostolicam vocem tuam extollere et dogmaticum de immaculata Mariae conceptione decretum promulgare, quod et coelo novum gaudium afferet et mundum universum exultatione replebit.“

B Ad haec sanctissimus dominus respondit, libenter se hanc sacri collegii, episcoporum fideliumque supplicationem accipere; prius tamen quam eidem satisfaceret, Spiritum sanctum invocandum esse. Continuoque universa adstantium multitudo in genua procubuit, et mirabili vocum conspiratione hymnum *Veni creator* concinere coepit, ita ut amplissima templi spatia alacri symphonia personarent omniumque animi moverentur. Post cantatam orationem, summus pontifex ante thronum suum consistens, maximo omnium silentio, firma, clara et distincta voce mysterii immaculatae conceptionis definitionem pronuntiare coepit. Cum ad solemnia illa verba venisset: *Ad decus et ornamentum virginis Dei-parae, . . . auctoritate domini nostri Iesu Christi, beatorum apostolorum Petri et Pauli, ac nostra . . .*, intime conscius quam magnam rem ageret, commotus summa expectatione cleri et fidelium, qui oculis in illum intentis, singula eius verba avidè excipiebant, cum haud dubie etiam mente contemplaretur supernam illam sedem, ubi angeli gaudium suum cum electorum his in terris laetitia sociabant, sanctus pater, concusso penitus animo, vocem sibi deficere oculosque oppleri lacrimis sensit. Sed mox, naturam coercens seque ipsum confirmans, valida voce, etsi non sine suo et auditorum motu, inceptam orationem est prosecutus, et, postquam rursus paulisper affectus vehementia tentatus erat, decreti lectionem, universis gaudio perfusus, absolvit.

Tum cardinalis decanus, denuo procidens ad pedes sancti patris, pro decreto definitionis modo pronuntiato illi gratias egit rogavitque, ut idem solemnibus bulla promulgaret. Statimque accesserunt protonotarii apostolici; et promotor fidei, tanquam advocatus consistorialis, petivit a sancto patre, ut sollemnis huius actus instrumentum confici iuberet; quod ille ut fieret continuo mandavit.

Haec postrema vix animadverterunt populus et clerus, utpote omnibus in ea cogitatione suavissime defixis, sibi dogmaticam magni privilegii Mariani definitionem audire contigisse.

Vix autem ultima definitionis verba protulerat summus pontifex, cum tormenta bellica arcis Sancti-Angeli crebris ictibus faustissimum eventum urbi et vicinis regionibus nuntiarunt. Omnes urbis campanae pulsari coepit, omnes domus incredibili celeritate ornatae.

Post *Ite missa est* sanctus pater hymni Ambrosiani cantum incepit, prosecuti sunt alternis cantores capellae papalis et chorus; quod canticum, modorum exultatione quadam ac splendore, suavam atque intimam animorum laetitiam testabatur et celebrati velut cumulum addidit. Sanctus pater, post orationem actionis gratiarum, pontificalem benedictionem populo impertitus est, et ultimum evangelium recitavit. Tum, tiara ornatus, in throno suo consistens, coronam auream crebris gemmis distinctam, quam capiti Marianae imaginis super aram sacelli capituli ad Sanctum Petrum depictae impositurus erat, benedixit. Quam deinde, inspectantibus episcopis et immensa fidelium multitudine, imagini rite imposuit.

Caerimoniae definitionis adfuisse existimabantur hominum quinquaginta millia; quae coniectura verum non excedit. Ecclesia enim Sancti Petri sic omni ex parte referta erat, ut nulla relinqueretur commendi facultas. Nec quisquam Romae meminerat, tantam se hominum frequentiam in basilica Sancti Petri unquam vidisse.

Summus pontifex non prius permisit episcopis Roma discedere, quam iis benevolentiam suam gratumque animum coram significasset. Itaque sabbato, die 9 decembris, cum eos una cum sacro collegio in magna aula consistoriali palatii Vaticani congregasset, pulcherrimam illam habuit allocutionem, quae deinde in lucem edita nunc omnibus notissima est. Magistri caerimoniarum, summi pontificis nomine, adstantibus praelatis authenticum catalogum cardinalium, patriarcharum, archiepiscoporum et episcoporum, qui definitioni adfuerant, distribuerunt, simulque pulchram virginis immaculatae imaginem, ex typo Sancti Petri probato expressam, et aureum numisma, cuius altera pars immaculatae virginis effigie insignita erat, altera hanc inscriptionem praeferbat: *Mariae sine labe conceptae Pius IX pontifex maximus ex auri Australiae primitiis sibi oblati cudi iussit, 6 idus decembris anno 1854*. Postridie eius diei, summus pontifex, praesentibus plerisque extraneis cardinalibus, episcopis et maxima populi multitudine, basilicam Sancti-Pauli extra muros consecrav.

Pii IX encyclica Ineffabilis 8 decembris 1854, de dogmatica definitione immaculatae conceptionis beatae Mariae virginis.

PIUS EPISCOPUS
servus servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ineffabilis Deus, cuius viae misericordia et veritas, cuius voluntas omnipotentia, et cuius sapientia attingit a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter, cum ab omni aeternitate praeviderit luctuosissimam totius humani generis ruinam ex Adami transgressione derivandam, atque in mysterio a saeculis abscondito primum suae bonitatis opus decreverit per Verbi incarnationem sacramento occultiore complere, ut contra misericors suum propositum homo diabolicae iniquitatis versutia actus in culpam non periret, et quod in primo Adamo casurum erat, in secundo feliciter erigeretur, ab initio et ante saecula unigenito filio suo matrem, ex qua caro factus in beata temporum plenitudine nasceretur, elegit atque ordinavit, tantoque prae creaturis universis est prosequutus amore, ut in illa una sibi propensissima voluntate complacuerit. Quapropter, illam longe ante omnes angelicos spiritus cunctosque sanctos coelestium omnium charismatum copia de thesauro divinitatis deprompta ita mirifice cumulavit, ut ipsa ab omni prorsus peccati labe semper libera ac tota pulchra et perfecta eam innocentiae et sanctitatis plenitudinem prae se ferret, qua maior sub Deo nullatenus intelligitur, et quam praeter Deum nemo assequi cogitando potest. Et quidem decebat omnino, ut perfectissimae sanctitatis splendoribus semper ornata fulgeret, ac vel ab ipsa originalis culpa labe plane immunis amplissimum de antiquo serpente triumphum referret tam venerabilis mater, cui Deus pater unicum filium suum, quem de corde suo aequalem sibi genitum tamquam seipsum diligit, ita dare disposuit, ut naturaliter esset unus idemque communis Dei patris et Virginis filius, et quam ipse Filius substantialiter facere sibi matrem elegit, et de qua

A Spiritus sanctus voluit, et operatus est, ut conciperetur et nasceretur ille, de quo ipse procedit.

Quam originalem augustae Virginis innocentiam cum admirabili eiusdem sanctitate praecelsaque Dei matris dignitate omnino cohaerentem catholica ecclesia, quae e sancto semper edocta Spiritu columna est ac firmamentum veritatis, tamquam doctrinam possidens divinitus acceptam et coelestis revelationis deposito comprehensam multiplici continenter ratione splendidisque factis magis in dies explicare, proponere ac fovere nunquam destitit. Hanc enim doctrinam ab antiquissimis temporibus vigentem, ac fidelium animis penitus insitam, et sacrorum antistitum curis studiisque per catholicum orbem mirifice propagandam, ipsa ecclesia luculentissime significavit, cum eiusdem Virginis conceptionem publico fidelium cultui ac venerationi proponere non dubitavit. Quo illustri quidem facto ipsius virginis conceptionem veluti singularem, miram et a reliquorum hominum primordiis longissime secretam et omnino sanctam colendam exhibuit, cum ecclesia nonnisi de sanctis dies festos concelebrat. Atque ideo vel ipsissima verba, quibus divinae scripturae de increata sapientia loquuntur eiusque sempiternas origines repraesentant, consuevit tum in ecclesiasticis officiis, tum in sacrosancta liturgia adhibere et ad illius Virginis primordia transferre, quae uno eodemque decreto cum divinae sapientiae incarnatione fuerant praestituta.

Quamvis autem haec omnia penes fideles ubique prope recepta ostendant, quo studio eiusmodi de immaculata Virginis conceptione doctrinam ipsa quoque Romana ecclesia, omnium ecclesiarum mater et magistra, fuerit prosequuta, tamen illustria huius ecclesiae facta digna plane sunt, quae nominatim recenseantur, cum tanta sit eiusdem ecclesiae dignitas atque auctoritas, quanta illi omnino debetur, quae est catholicae veritatis et unitatis centrum, in qua solum inviolabiliter fuit custodita religio, et ex qua traducem fidei reliquae omnes ecclesiae mutuuntur oportet. Itaque eadem Romana ecclesia nihil potius habuit, quam eloquentissimis quibusque modis immaculatam Virginis conceptionem eiusque cultum et doctrinam asserere, tueri, promovere et vindicare. Quod apertissime planissimeque testantur et declarant tot insignia sane acta Romanorum pontificum decessorum nostrorum, quibus in persona apostolorum principis ab ipso Christo domino divinitus fuit commissa suprema cura atque potestas pascendi agnos et oves, confirmandi fratres et universam regendi et gubernandi ecclesiam.

Enimvero praedecessores nostri vehementer gloriati sunt apostolica sua auctoritate festum conceptionis in Romana ecclesia instituere ac proprio officio propriaque missa, quibus praerogativa immunitatis ab haereditaria labe manifestissime asserebatur, augere, honestare et cultum iam institutum omni ope promovere, amplificare sive erogatis indulgentiis, sive facultate tributa civitatibus, provinciis regnisque, ut Deiparam sub titulo Immaculatae Conceptionis patronam sibi deligerent, sive comprobatis sodalitatibus, congregationibus religiosisque familiis ad immaculatae conceptionis honorem institutis, sive laudibus eorum pietati delatis, qui monasteria, xenodochia, altaria, templa sub immaculati conceptus titulo erexerint, aut sacramenti religione interposita immaculatam Deiparae conceptionem strenue propugnare spoponderint. Insuper summo opere laetati sunt decernere Conceptionis festum ab omni ecclesia esse habendum eodem censu ac numero, quo festum Nativitatis, idemque Conceptionis festum cum octava ab universa ecclesia celebrandum et ab omnibus inter ea, quae praecepta sunt, sancte

colendum, ac pontificiam capellam in patriarchali nostra Liberiana basilica, die virginis Conceptionis sacro quotannis esse peragendam. Atque exoptantes in fidelium animis quotidie magis fovere hanc de immaculata Deiparae conceptione doctrinam eorumque pietatem excitare ad ipsam virginem sine labe originali conceptam colendam et venerandam, gravisi sunt quam libentissime facultatem tribuere, ut in Lauretanis litanis et in ipsa missae praefatione immaculatus eiusdem virginis proclamaretur conceptus, atque adeo lex credendi ipsa supplicandi lege statueretur. Nos porro tantorum praedecessorum vestigiis inhaerentes, non solum quae ab ipsis pientissime sapientissimeque fuerant constituta, probavimus et recepimus, verum etiam memores institutionis Sixti IV proprium de immaculata conceptione officium auctoritate nostra munivimus, illiusque usum universae ecclesiae laetissimo prorsus animo concessimus.

Quoniam vero quae ad cultum pertinent, intimo plane vinculo cum eiusdem obiecto conserta sunt, neque rata et fixa manere possunt, si illud anceps sit et in ambiguo versetur, ideoque, decessores nostri Romani pontifices omni cura conceptionis cultum amplificantes, illius etiam obiectum ac doctrinam declarare et inculcare impensissime studuerunt. Etenim clare apartaque docuere, festum agi de virginis conceptione, atque uti falsam et ab ecclesiae mente alienissimam proseripserunt illorum opinionem, qui non conceptionem ipsam, sed sanctificationem ab ecclesia coli arbitrarentur et affirmarent. Neque mitius cum iis agendum esse existimarunt, qui ad labefactandam de immaculata virginis conceptione doctrinam, excogitato inter primum atque alterum conceptionis instans et momentum discrimine, asserebant, celebrari quidem conceptionem, sed non pro primo instanti atque momento. Ipsi namque praedecessores nostri suarum partium esse duxerunt, et beatissimae virginis conceptionis festum, et conceptionem pro primo instanti tanquam verum cultus obiectum omni studio tueri ac propugnare. Hinc decretoria plane verba, quibus Alexander VII decessor noster sinceram ecclesiae mentem declaravit, inquit: „Sane vetus est Christi fidelium erga eius beatissimam matrem virginem Mariam pietas sentientium, eius animam in primo instanti creationis atque infusionis in corpus fuisse speciali Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Iesu Christi eius filii, humani generis redemptoris, a macula peccati originalis praeservatam immunem, atque in hoc sensu eius conceptionis festivitatem solemnem ritu colentium et celebrantium.“¹

Atque illud in primis solemne quoque fuit iisdem decessoribus nostris doctrinam de immaculata Dei matris conceptione sartam tectamque omni cura, studio et contentione tueri. Etenim non solum nullatenus passi sunt, ipsam doctrinam quovis modo a quopiam notari atque traduci, verum etiam longe ulterius progressi, perspicuis declarationibus iteratisque vicibus edixerunt, doctrinam, qua immaculatam virginis conceptionem profitemur, esse suoque merito haberi cum ecclesiastico cultu plane consonam, eamque veterem ac prope universalem et eiusmodi, quam Romana ecclesia sibi fovendam tuendamque suscepit, atque omnino dignam, quae in sacra ipsa liturgia solemnibusque precibus usurparetur. Neque his contenti, ut ipsa de immaculato virginis conceptu doctrina inviolata persisteret, opinionem huic doctrinae adversam sive publice, sive privatim defendi posse severissime prohibuere

eamque multiplici veluti vulnere confectam esse voluerunt. Quibus repetitis luculentissimisque declarationibus, ne inanes viderentur, adiecere sanctionem: quae omnino laudatus praedecessor noster Alexander VII his verbis est complexus:

„Nos considerantes, quod sancta Romana ecclesia de intemeratae semper virginis Mariae conceptione festum solemniter celebrat, et speciale ac proprium super hoc officium olim ordinavit iuxta piam, devotam et laudabilem institutionem, quae a Sixto IV praedecessore nostro tunc emanavit; volentesque laudabili huic pietati et devotioni et festo ac cultui secundum illam exhibito, in ecclesia Romana post ipsius cultus institutionem nunquam immutato, Romanorum pontificum praedecessorum nostrorum exemplo, favere, nec non tueri pietatem et devotionem hanc colendi et celebrandi beatissimam virginem, praeveniente scilicet Spiritus sancti gratia a peccato originali praeservatam; cupientesque in Christi grege unitatem spiritus in vinculo pacis, sedatis offensionibus et iurgiis amotisque scandalis, conservare: ad praefatorum episcoporum cum ecclesiarum suarum capitulis, ac Philippi regis eiusque regnorum oblatam nobis instantiam ac preces, constitutiones et decreta, a Romanis pontificibus praedecessoribus nostris, et praecipue a Sixto IV, Paulo V et Gregorio XV edita in favorem sententiae asserentis, animam beatae Mariae virginis in sui creatione et in corpus infusione Spiritus sancti gratia donatam et a peccato originali praeservatam fuisse, necnon et in favorem festi et cultus conceptionis eiusdem virginis Deiparae, secundum piam istam sententiam, ut praefertur, exhibiti, innovamus, et sub censuris et poenis in eisdem constitutionibus contentis, observari mandamus.

„Et insuper omnes et singulos, qui praefatas constitutiones seu decreta ita pergent interpretari, ut favorem per illas dictae sententiae et festo seu cultui secundum illam exhibitum frustrentur, vel qui hanc eandem sententiam, festum seu cultum in disputationem revocare, aut contra ea quoquo modo directe vel indirecte aut quovis praetextu, etiam definibilitatis eius examinandae, sive sacram scripturam, aut sanctos patres, sive doctores glossandi vel interpretandi, denique alio quovis praetextu seu occasione, scripto seu voce loqui, concionari, tractare, disputare, contra ea quidquam determinando, aut asserendo, vel argumenta contra ea afferendo et insoluta relinquendo, aut alio quovis excogitabili modo disserendo ausi fuerint: praeter poenas et censuras in constitutionibus Sixti IV contentas, quibus illos subiacere volumus, et per praesentes subiicimus, etiam concionandi, publice legendi, seu docendi et interpretandi facultate, ac voce activa et passiva in quibuscumque electionibus eo ipso absque alia declaratione privatos esse volumus; nec non ad concionandum, publice legendum, docendum et interpretandum perpetuae inhabilitatis poenas ipso facto incurrere absque alia declaratione; a quibus poenis nonnisi a nobis ipsis, vel a successoribus nostris Romanis pontificibus absolvi, aut super iis dispensari possint; nec non eosdem aliis poenis, nostro et eorundem Romanorum pontificum successorum nostrorum arbitrio infligendis, pariter subiacere volumus, prout subiicimus per praesentes, innovantes Pauli V et Gregorii XV superius memoratas constitutiones sive decreta.

„Ac libros, in quibus praefata sententia, festum, seu cultus secundum illam in dubium revocatur, aut contra ea quomodocumque, ut supra, aliquid scribitur aut legitur, seu locutiones, conciones, tractatus et disputationes contra eadem continentur, post Pauli V supra laudatum decretum edita, aut

¹ Alexander VII, const. *Sollicitudo omnium ecclesiarum*, 8 decembris 1661.

in posterum quomodolibet edenda, prohibemus sub poenis et censuris in indice librorum prohibitorum contentis, et ipso facto absque alia declaratione pro expresse prohibitis haberi volumus et mandamus."

Omnes autem norunt quando studio haec de immaculata Deiparae virginis conceptione doctrina a spectatissimis religiosis familiis et celebrioribus theologicis academiis ac praestantissimis rerum divinarum scientia doctoribus fuerit tradita, asserta ac propugnata. Omnes pariter norunt quantopere solliciti fuerint sacrorum antistites vel in ipsis ecclesiasticis conventibus palam publiceque profiteri, sanctissimam Dei genitricem virginem Mariam ob praevisa Christi domini redemptoris merita nunquam originale subiacuisse peccato, sed praeservatam omnino fuisse ab originis labe, et idcirco sublimiori modo redemptam. Quibus illud profecto gravissimum et omnino maximum accedit, ipsam quoque Tridentinam synodum, cum dogmaticum de peccato originali ederet decretum, quo, iuxta sacram scripturarum sanctorumque patrum ac probatissimorum conciliorum testimonia, statuit ac defini- vit omnes homines nasci originali culpa infectos, tamen solemniter declarasse, non esse suae intentiones in decreto ipso tantaque definitionis amplitudine comprehendere beatam et immaculatam virginem Dei genitricem Mariam. Hac enim declaratione Tridentini patres, ipsam beatissimam virginem ab originali labe solutam pro rerum temporumque adiunctis satis innuerunt, atque adeo perspicue significarunt, nihil ex divinis litteris, nihil ex traditione patrumque auctoritate rite afferri posse, quod tantae virginis praerogativae quovis modo refragetur.

Et re quidem vera hanc de immaculata beatissimae Virginis conceptione doctrinam quotidie magis gravissimo ecclesiae sensu, magisterio, studio, scientia ac sapientia tam splendide explicatam, declaratam, confirmatam, et apud omnes catholici orbis populos ac nationes mirandum in modum propagatam, in ipsa ecclesia semper exstitisse veluti a maioribus acceptam ac revelatae doctrinae character insignitam illustria venerandae antiquitatis ecclesiae orientalis et occidentalis monumenta validissime testantur. Christi enim ecclesia, sedula depositorum apud se dogmatum custos et vindex, nihil in his unquam permutat, nihil minuit, nihil addit, sed omni industria vetera fideliter sapienterque tractando si qua antiquitus informata sunt, et patrum fides sevit, ita limare, expolire studet, ut prisca illa coelestis doctrinae dogmata accipiant evidentiam, lucem, distinctionem, sed retineant plenitudinem, integritatem, proprietatem, ac in suo tantum genere crescant, in eodem scilicet dogmate, eodem sensu eademque sententia.

Equidem patres ecclesiaeque scriptores coelestibus edocti eloquiis nihil antiquius habuere, quam in libris ad explicandas scripturas, vindicanda dogmata erudiendosque fideles elucubrat, summam Virginis sanctitatem, dignitatem atque ab omni peccati labe integritatem eiusque praeclaram de teterrimo humani generis hoste victoriam multis mirisque modis certatim praedicare atque efferre. Quapropter, enarrantes verba, quibus Deus prae- parata renovandis mortalibus suae pietatis remedia inter ipsa mundi primordia praenuntians, et deceptoris serpentis retudit audaciam, et nostri generis spem mirifice erexit, inquit: „*Inimicitias ponam inter te et mulierem, et semen tuum et semen illius,*“ docuere, divino hoc oraculo clare aperteque prae- monstratum fuisse misericordem humani generis redemptorem, scilicet unigenitum Dei filium Christum Iesum, ac designatam beatissimam eius matrem

A virginem Mariam, ac simul ipsissimas utriusque contra diabolum inimicitias insigniter expressas. Quocirca, sicut Christus Dei hominumque mediator humana assumpta natura delens quod adversus nos erat chirographum decreti, illud cruci triumphator affixit, sic sanctissima virgo arctissimo et indissolubili vinculo cum eo coniuncta una cum illo et per illum sempiternas contra venenosum serpentem inimicitias exercens, ac de ipso plenissime triumphans, illius caput immaculato pede contrivit.

Hunc eximium singularemque virginis triumphum excellentissimamque innocentiam, puritatem, sanctitatem eiusque ab omni peccati labe integritatem atque ineffabilem coelestium omnium gratiarum, virtutum ac privilegiorum copiam et magnitudinem iidem patres viderunt tum in arca illa Noë, quae divinitus constituta a communi totius mundi naufragio plane salva et incolumis evasit; tum in scala illa, quam de terra ad coelum usque pertingere vidit Iacob, cuius gradibus angeli Dei ascendebant et descendebant cuiusque vertici ipse innitebatur Dominus, tum in rubo illo, quem in loco sancto Moyses undique ardere ac inter crepitantes ignis flammis non iam comburi aut iacturam vel minimam pati, sed pulchre virescere ac florescere conspexit, tum in illa inexpugnabili turri a facie inimici, ex qua mille clypei pendent omnisque armatura fortium, tum in horto illo concluso, qui nescit violari neque corrumpi ullis insidiarum fraudibus; tum in corusca illa Dei civitate, cuius fundamenta in montibus sanctis, tum in augustissimo illo Dei templo, quod divinis refulgens splendoribus plenum est gloria Domini, tum in aliis eiusdem generis omnino plurimis, quibus excelsam Deiparae dignitatem eiusque illibatam innocentiam et nulli unquam naevo obnoxiam sanctitatem insigniter praenuntiata fuisse patres tradiderunt.

Ad hanc eandem divinarum munerum veluti summam originalemque virginis, de qua natus est Iesus, integritatem describendam iidem prophetarum adhibentes eloquia, non aliter ipsam augustam virginem concelebrarunt, ac uti columbam mundam et sanctam Ierusalem et excelsum Dei thronum et arcum sanctificationis et domum, quam sibi aeterna aedificavit sapientia, et reginam illam, quae deliciis affluens et innixa super dilectum suum ex ore altissimi prodivit omnino perfecta, speciosa ac penitus cara Deo, et nullo unquam labis naevo maculata. Cum vero ipsi patres ecclesiaeque scriptores animo menteque reputarent, beatissimam virginem ab angelo Gabriele, sublimissimam Dei matris dignitatem ei nuntiante, ipsius Dei nomine et iussu, gratia plenam fuisse nuncupatam, docuerunt, hac singulari solemnique salutatione nunquam alias audita, ostendi, D Deiparam fuisse omnium divinarum gratiarum sedem omnibusque divini Spiritus charismatibus exornatam, immo eorumdem charismatum infinitum prope thesaurum abyssumque inexhaustam, adeo ut nunquam maledicto obnoxia et una cum filio, perpetuae benedictionis particeps ab Elisabeth divino acta Spiritu audire meruerit: „*Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui.*“

Hinc non luculenta minus, quam concurs eorumdem sententia, gloriosissimam virginem, cui fecit magna qui potens est, ea coelestium omnium donorum vi, ea gratiae plenitudine eaque innocentia emicuisse, qua veluti ineffabile Dei miraculum, immo omnium miraculorum apex ac digna Dei mater exstiterit, et ad Deum ipsum pro ratione creatae naturae, quam proxime accedens, omnibus, qua humanis, qua angelicis praeconiis celsior evaserit. Atque idcirco ad originalem Dei genitricis innocentiam iustitiamque vindicandam, non eam

modo cum Heva adhuc virgine, adhuc innocente, adhuc incorrupta, nondum mortiferis fraudulentissimi serpentis insidiis decepta, saepissime contulerunt, verum etiam mira quadam verborum sententiarumque varietate praetulerunt. Heva enim serpenti misere obsequuta et ab originali excidit innocentia, et illius mancipium evasit, sed beatissima virgo originale donum iugiter augens, quin serpenti aures unquam praebuerit, illius vim potestatemque virtute divinitus accepta funditus labefactavit.

Quapropter nunquam cessarunt Deiparam appellare vel lilium inter spinas, vel terram omnino intactam, virgineam, illibatam, immaculatam, semper benedictam et ab omni peccati contagione liberam, ex qua novus formatus est Adam; vel irreprehensibilem, lucidissimum amoenissimumque innocentiae, immortalitatis ac deliciarum paradisi a Deo ipso consitum, et ab omnibus venenosi serpentis insidiis defensum; vel lignum immarcescibile, quod peccati vermis nunquam corruerit; vel fontem semper illum et Spiritus sancti virtute signatum; vel divinisimum templum, vel immortalitatis thesaurum; vel unam et solam non mortis sed vitae filiam, non irae, sed gratiae germen, quod semper virens, ex corrupta infectaque radice singulari Dei providentia praeter statas communesque leges effloruerit. Sed quasi haec, licet splendidissima, satis non forent, propriis definitisque sententiis edixerunt, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habendam esse quaestionem de sancta virgine Maria, cui plus gratiae collatum fuit ad vincendum omni ex parte peccatum; tum professi sunt, gloriosissimam virginem fuisse parentum reparatricem, posterorum vivificatricem, a saeculo electam, ab altissimo sibi praeparatam, a Deo, quando ad serpentem ait, „inimicitias ponam inter te et mulierem,“ praedic-

tam, quae procul dubio venenatum eiusdem serpentis caput contrivit; ac propterea affirmarunt, eandem beatissimam virginem fuisse per gratiam ab omni peccati labe integram ac liberam ab omni contagione et corporis et animae et intellectus, ac semper cum Deo conversatam et sempiterno foedere cum illo coniunctam, nunquam fuisse in tenebris, sed semper in luce, et idcirco idoneum plane existisse Christo habitaculum non pro habitu corporis, sed pro gratia originali.

Accedunt nobilissima effata, quibus de Virginis conceptione loquentes, testati sunt, naturam gratiae cessasse ac stetisse tremulam, pergere non sustinentem; nam futurum erat, ut Dei genitrix virgo non antea ex Anna conciperetur, quam gratia fructum ederet; concipi siquidem primogenitam oportebat, ex qua concipiendus esset omnis creaturae primogenitus. Testati sunt carnem Virginis ex Adam sumptam, maculas Adae non admisisse, ac propterea beatissimam Virginem tabernaculum esse ab ipso Deo creatum, Spiritu sancto formatum, et purpureae revera operae, quod novus ille Beseleel auro intextum variumque effinxit, eandemque esse meritoque celebrari ut illam, quae proprium Dei opus primum exstiterit, ignitis maligni telis latuerit, et pulchra natura ac labis prorsus omnis nescia, tamquam aurora undequaque rutilans in mundum prodiderit in sua conceptione immaculata. Non enim decebat, ut illud vas electionis communibus lacesseretur iniuriis, quoniam plurimum a ceteris differens, natura communicavit, non culpa, immo prorsus decebat, ut sicut unigenitus in coelis patrem habuit, quem seraphim ter sanctum extollunt, ita matrem haberet in terris, quae nitore sanctitatis nunquam caruerit. Atque haec quidem doctrina adeo maiorum mentes animosque occupavit, ut sin-

gularis et omnino mirus penes illos invaluerit loquendi usus, quo Deiparam saepissime compellarunt immaculatam, omnique ex parte immaculatam, innocentem et innocentissimam, illibatam et undequaque illibatam, sanctam et ab omni peccati sorde alienissimam, totam puram, totam intemeratam, ac ipsam prope puritatis et innocentiae formam, pulchritudine pulchriorem, venustate venustiore, sanctiorem sanctitate, solamque sanctam, purrissimamque anima et corpore, quae supergressa est omnem integritatem et virginitatem, ac sola tota facta domicilium universarum gratiarum sanctissimi Spiritus, et quae, solo Deo excepto, existit cunctis superior, et ipsis Cherubim et Seraphim et omni exercitu Angelorum *natura pulchrior, formosior et sanctior*, cui praedicandae coelestes et terrenae linguae minime sufficiunt. Quem usum ad sanctissimae quoque liturgiae monumenta atque ecclesiastica officia sua veluti sponte fuisse traductum, et in illis passim recurrere ampliterque dominari nemo ignorat, cum in illis Deipara invocetur et praedicetur veluti una incorrupta, pulchritudinis columba, veluti rosa semper virens, et undequaque purissima, et semper immaculata semperque beata, ac celebretur uti innocentia, quae nunquam fuit laesa, et altera Heva, quae Emmanuelem peperit.

Nil igitur mirum si de immaculata deiparae Virginis conceptione doctrinam iudicio patrum divinis litteris consignatam, tot gravissimis eorundem testimoniis traditam, tot illustribus venerandae antiquitatis monumentis expressam et celebratam, ac maximo gravissimoque ecclesiae iudicio propositam et confirmatam, tanta pietate, religione et amore ipsius ecclesiae pastores populi fideles quotidie magis profiteri sint gloriati, ut nihil iisdem dulcius, nihil carius, quam ferventissimo affectu deiparam Virginem absque labe originali conceptam ubique colere, venerari, invocare et praedicare. Quamobrem, ab antiquis temporibus sacrorum antistites, ecclesiastici viri, regulares ordines ac vel ipsi imperatores et reges ab hac apostolica sede enixe efflagitarunt, ut immaculata sanctissimae Dei genitricis conceptio veluti catholicae fidei dogma definiretur. Quae postulationes hac nostra quoque aetate iteratae fuerunt, ac potissimum felices recordationis Gregorio XVI praedecessori nostro ac nobis ipsis oblatae sunt tum ab episcopis, tum a clero saeculari, tum a religiosis familiis, ac summis principibus et fidelibus populis.

Nos itaque singulari animi nostri gaudio haec omnia probe noscentes ac serio considerantes, vix dum, licet immeriti, arcana divinae providentiae consilio ad hanc sublimem Petri cathedram evecti, totius ecclesiae gubernacula tractanda suscepimus, nihil certe antiquius habuimus, quam pro summa nostra vel a teneris annis erga sanctissimam Dei genitricem virginem Mariam veneratione, pietate et affectu ea omnia peragere, quae adhuc in ecclesiae votis esse poterant, et beatissimae Virginis honor augeretur eiusque praerogativae uberiori luce niterent. Omnem autem maturitatem adhibere volentes, constituimus peculiarem venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium religione, consilio ac divinarum rerum scientia illustrum congregationem, et viros ex clero tum saeculari tum regulari, theologicis disciplinis apprime excultos selegimus, ut ea omnia, quae immaculatam Virginis conceptionem respiciunt, accuratissime perpenderent, propriamque sententiam ad nos deferrent. Quamvis autem nobis ex receptis postulationibus de definienda tandem aliquando immaculata Virginis conceptione perspectus esset plurimorum sacrorum antistitum sensus, tamen encyclicas litteras die

2 februarii anno 1849 Caietae datas ad omnes venerabiles fratres totius catholici orbis sacrorum antistites misimus, ut, adhibitis ad Deum precibus, nobis scripto etiam significarent, quae esset suorum fidelium erga immaculatam Deiparae conceptionem pietas ac devotio, et quid ipsi praesertim antistites de hac ipsa definitione ferenda sentirent, quidve exoptarent, ut, quo fieri solemnius posset, supremum nostrum iudicium proferremus.

Non mediocri certe solatio affecti fuimus, ubi eorundem venerabilium fratrum ad nos responsa venerunt. Nam iidem incredibili quidem iucunditate, laetitia ac studio nobis rescribentes non solum singularem suam, et proprii cuiusque cleri populi fidelis erga immaculatum beatissimae Virginis conceptum pietatem mentemque denuo confirmarunt, verum etiam communi veluti voto a nobis expostularunt, ut immaculata ipsius Virginis conceptio supremo nostro iudicio et auctoritate definiretur. Nec minori certe interim gaudio perfusi sumus, cum venerabiles fratres nostros sanctae Romanae ecclesiae cardinales commemoratae peculiaris congregationis et praedicti theologi consultores a nobis electi pari alacritate et studio, post examen diligenter adhibitum, hanc de immaculata Deiparae conceptione definitionem a nobis efflagitaverint.

Post haec illustribus praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes ac rite recteque procedere optantes, indiximus et habuimus consistorium, in quo venerabiles fratres nostros sanctae Romanae ecclesiae cardinales alloquuti sumus, eosque summa animi nostri consolatione audivimus a nobis exposcere, ut dogmaticam de immaculata deiparae Virginis conceptione definitionem emittere vellemus.

Itaque, plurimum in Domino confisi advenisse temporum opportunitatem pro immaculata sanctissimae Dei genitricis virginis Mariae conceptione definienda, quam divina eloquia, veneranda traditio, perpetuus ecclesiae sensus, singularis catholicorum antistitum ac fidelium conspiratio et insignia praedecessorum nostrorum acta, constitutiones mirifice illustrant atque declarant: rebus omnibus diligentissime perpensis, et assiduis fervidisque ad Deum precibus effusis, minime cunctandum nobis esse censuimus supremo nostro iudicio immaculatam ipsius Virginis conceptionem sancire, definire atque ita pietissimis catholici orbis desideriis nostraeque in ipsam sanctissimam Virginem pietati satisfacere, ac simul in ipsa unigenitum filium suum dominum nostrum Iesum Christum magis atque magis honorificare, cum in filium redundet quicquid honoris et laudis in matrem impenditur.

Quare, postquam nunquam intermisimus in humilitate et ieiunio privatas nostras et publicas ecclesiae preces Deo patri per filium eius offerre, ut Spiritus sancti virtute mentem nostram dirigere et confirmare dignaretur, implorato universae coelestis curiae praesidio, et advocato cum gemitibus Paraclito Spiritu, eoque sic adspirante, ad honorem sanctae et individuae Trinitatis, ad decus et ornamentum Virginis deiparae, ad exaltationem fidei catholicae et christianae religionis augmentum, auctoritate domini nostri Iesu Christi, beatorum apostolorum Petri et Pauli ac nostra, declaramus, pronuntiamus et definimus, doctrinam, quae tenet, beatissimam virginem Mariam in primo instanti suae conceptionis fuisse singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris humani generis, ab omni originalis culpae labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque idcirco ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam. Quapropter, si qui secus ac a nobis definitum est, quod Deus avertat, prae-

sumpserint corde sentire, ii noverint ac porro sciant, se proprio iudicio condemnatos, naufragium circa fidem passos esse, et ab unitate ecclesiae defecisse, ac praeterea facto ipso suo semet poenis a iure statutis subiicere, si quod corde sentiunt, verbo aut scripto vel alio quovis extero modo significare ausi fuerint.

Repletum quidem est gaudio os nostrum et lingua nostra exultatione, atque humillimas maximasque Christo Iesu domino nostro agimus et semper agemus gratias, quod singulari suo beneficio nobis, licet immerentibus, concesserit hunc honorem atque hanc gloriam et laudem sanctissimae suae matri offerre et decernere. Certissima vero spe et omni prorsus fiducia nitimur fore, ut ipsa beatissima Virgo, quae tota pulchra et immaculata, venenosum crudelissimi serpentis caput contrivit et salutem attulit mundo, quaeque prophetarum apostolorumque praeconium et honor martyrum omniumque sanctorum laetitia et corona, quaeque tutissimum cunctorum periclitantium perfugium et fidesima auxiliatrix, ac totius terrarum orbis potentissima apud unigenitum filium suum mediatrix et conciliatrix, ac praeclarissimum ecclesiae sanctae decus et ornamentum firmissimumque praesidium, cunctas semper interemit haereses, et fideles populos gentesque a maximis omnis generis calamitatibus eripuit, ac nos ipsos a tot ingruentibus periculis liberavit, velit validissimo suo patrocinio efficere, ut sancta mater catholica ecclesia, cunctis amotis difficultatibus cunctisque profligatis erroribus, ubicumque gentium, ubicumque locorum quotidie magis vigeat, floreat ac regnet a mari usque ad mare et a flumine usque ad terminos orbis terrarum, omniquo pace, tranquillitate ac libertate fruatur, ut rei veniam, aegri medelam, pusilli corde robur, afflicti consolationem, periclitantes adiutorium obtineant, et omnes errantes, discussa mentis caligine, ad veritatis ac iustitiae semitam redeant, ac fiat unum ovile et unus pastor.

Audiant haec nostra verba omnes carissimi catholicae ecclesiae filii, et ardentiori usque pietatis, religionis et amoris studio pergant colere, invocare, exorare beatissimam Dei genitricem Virginem Mariam sine labe originali conceptam, atque ad hanc dulcissimam misericordiae et gratiae matrem in omnibus periculis, angustiis, necessitatibus rebusque dubiis ac trepidis cum omni fiducia confugiant. Nihil enim timendum nihilque desperandum ipsa duce, ipsa auspice, ipsa propitia, ipsa protegente, quae maternum sane in nos gerens animum, nostraeque salutis negotia tractans, de universo humano genere est sollicita, et coeli terraeque regina a Domino constituta, ac super omnes Angelorum choros sanctorumque ordines exaltata, adstans a dextris unigeniti filii sui domini nostri Iesu Christi, maternis suis precibus validissime impetrat, et quod quaerit invenit, ac frustrari non potest.

Denique, ut ad universalis ecclesiae notitiam haec nostra de immaculata conceptione beatissimae virginis Mariae definitio deducatur, has apostolicas nostras litteras ad perpetuam rei memoriam extare volumus; mandantes ut harum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides ab omnibus adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Nulli ergo hominum liceat paginam hanc nostrae declarationis, pronuntiationis ac definitionis infringere, vel ei ausu temerario adversari et contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignatio-

nem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius, se noverit incursum.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo octingentesimo quinquagesimo quarto, VI idus decembris, anno 1854, pontificatus nostri anno nono.

ALLOCUTIO PII IX,

habita in consistorio secreto, die 9 decembris 1854.

Venerabiles fratres,

Singulari quadam perfusi laetitia exultamus in Domino, venerabiles fratres, cum vos hodierno die lateri nostro frequentes adstare videamus, quos nostrum gaudium et coronam iure possumus nuncupare. Vos enim pars estis eorum, quibuscum communicamus labores et curas in pascendo humilitati nostrae concredito dominico grege universo, in tutandis iuribus catholicae religionis eique novis adiungendis sectatoribus, qui iustitiae et veritatis Deum in sinceritate fidei colant et venerentur. Itaque, quod olim Christus dominus dixit apostolorum principi: „*Tu aliquando conversus confirma fratres tuos*,“ id ipsum nobis, qui in eius locum, licet immerentes, divina benignitate suffecti summus, hac oblata opportunitate praestandum videtur, ut vobis nimirum, venerabiles fratres, verba faciamus, non ut vos aut commoneamus officii, aut languentes excitemus, quos inflammatos studio novimus divini nominis gloriae propagandae, sed ut tanquam voce ipsius beatissimi Petri, qui vivit vivetque in successoribus suis, recreati atque erecti, novo veluti robore muniamini ad quaerendam commissarum ovium salutem, ad ecclesiae causam in tanta asperitate temporum animose ac fortiter sustinendam.

Neque vero deliberandum fuit, cuius potissimum adhibeamus patrocinium apud coelestem patrem luminum, ut, eo adiuvante, alloqui vos fructuose possimus; siquidem cum ea de causa apud nos conveneritis, ut conspirantibus animis studia curasque conferremus amplificando honori augustae genitricis Dei Mariae, sanctissimam ipsam virginem, sapientiae sedem ab ecclesia nuncupatam, iteratis precibus obsecravimus, ut impetrare nobis radium vellet sapientiae coelestis, qua collustrati ea vobis loquamur, quae et incolumitati et prosperitati ecclesiae Dei maximopere sint profutura. Iam vero ex hac tanquam arce religionis intuentibus nobis errorum monstra, quae per catholicum orbem hac difficillima aetate grassantur, nihil opportunius visum est, quam illa vobis indicare, ut ad eadem debellanda vires exeratis vestras, venerabiles fratres, qui custodes praepositi estis et speculatores domui Israel.

Existere etiam nunc dolendum est impium incredulorum genus, qui omnem, si fieri posset, exterminatum vellent religionis cultum, eisque adnumerandi imprimis sunt clandestinarum societatum gregales, qui nefario inter se foedere coniuncti nullas non adhibent artes, ut quibusque violatis iuribus rem et sacram et publicam perturbent, evertant; in quos profecto verba illa cadunt divini reparatoris: „*Vos ex patre diabolo estis, et opera patris vestri vultis facere*.“ Hos si excipiamus, fatendum est praesentis aetatis homines generatim abhorreere ab incredulorum pravitate et inclinationem quamdam animorum ostendere erga religionem et fidem. Sive enim facinorum ob atrocitatem, quae superiori praesertim saeculo perpetrata incredulis tribuenda sunt, quaeque animus meminisse reformidat, sive ob metum seditionum ac tumultuum, qui miserandum in modum convellunt, afficiant nationes et regna, sive denique divini Spiritus opera, qui spirat ubi vult, imminutum esse patet perditorum numerum,

qui incredulitate se iactent et gloriantur; contra vero commendari audimus interdum vitae ac morum honestatem excitatumque praeterea novimus in animis hominum admirationis sensum catholicam erga religionem, quae quidem in omnium incurrit oculos tamquam lux solis.

Non exiguum hoc est bonum, venerabiles fratres, et quidam quasi ad veritatem progressus, sed tamen multa adhuc sunt, quae a veritate plane assequenda absterrent homines et remorantur.

Sunt enimvero plerique, qui rebus publicis tractandis praepositi fautores se religionis et adsertores dicant, illam laudibus attollant humanaeque societati quam maxime accommodatam atque utilem praedicent; nihilominus eius moderari disciplinam volunt, sacros ministros regere, sacrorum procurationem attingere, uno verbo civilis intra status limites coercere nituntur ecclesiam eique dominari, quae tamen sui iuris est divinoque consilio nullius imperii terminis contineri debet, sed ad ultimas terras propagari omnesque complecti gentes ac nationes, ut sempiternae illis beatitudinis iter designet, expediat. Et pro dolor! dum haec loquimur, venerabiles fratres, in Subalpina ditione proposita lex est, qua regularia et ecclesiastica instituta de medio tolluntur, et ecclesiae iura plane conculcantur atque, si fieri potest, delentur. Sed tamen de re tam gravi hoc ipso in loco alias agemus. Utinam vero qui libertati obsistunt catholicae religionis, agnoscant aliquando, quantopere publicae rei bono ipsa conducat, quae sua cuique civium observanda proponit et inculcat officia ex coelesti quam accepit doctrina; utinam persuadere sibi tandem velint, quod olim Zenoni imperatori scribebat sanctus Felix, praedecessor noster: „nihil esse utilius principibus, quam sinere ecclesiam uti legibus suis, hoc enim illis esse salutare, ut cum de causis Dei agitur, regiam voluntatem sacerdotibus Christi studeant subdere, non praeferre.“

Sunt praeterea, venerabiles fratres, viri quidam eruditione praestantes, qui religionem munus esse fatentur longe praestantissimum a Deo hominibus datum, humanam nihilominus rationem tanto habent in pretio, tantopere extollunt, ut vel ipsi religioni aequiparandam stultissime putent. Hinc ex vana ipsorum opinione, theologicae disciplinae perinde ac philosophicae tractandae sunt; cum tamen illae fidei dogmatibus innitantur, quibus nihil firmitus, nihil stabilius, istae vero humana explicantur atque illustrentur ratione, qua nihil incertius, utpote quae varia est pro ingeniorum varietate innumerisque fallaciis et praestigiis obnoxia. Ita quidem reiecta ecclesiae auctoritate, difficillimis quibusque reconditisque quaestionibus latissimus patuit campus, ratioque humana infirmis suis confisa viribus, licentius excurrens turpissimos in errores lapsa est, quos hic referre nec vacat nec lubet, quippe vobis probe cognitos atque exploratos, quique in religionis et civilis rei detrimentum illudque maximum redundarunt. Quamobrem, istis hominibus, qui plus aequo vires efferunt humanae rationis, ostendere oportet, plane id esse contrarium verissimae illi sententiae doctoris gentium: „*Si quis putet se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit*.“ Demonstrandum illis est, quantae sit arrogantiae pervestigare mysteria, quae revelare nobis dignatus est clementissimus Deus, eademque assequi complectique audere humanae mentis imbecillitate et angustis, cum longissime ea vires excedant nostri intellectus, qui ex apostoli eiusdem dicto captivandus est in obsequium fidei.

Atque huiusmodi humanae rationis sectatores, seu cultores potius, qui eam sibi certam veluti

magistram proponunt eiusque ductu fausta sibi omnia pollicentur, obliti certe sunt quam grave et acerbum ex culpa primi parentis inflictum sit vulnus humanae naturae, quippe quod et offusae tenebrae menti, et prona effecta ad malum voluntas. Hinc celeberrimi ex antiquissima aetate philosophi quamvis multa praeclara scripserint, doctrinas tamen suas gravissimis erroribus contaminarunt; hinc assiduum illud certamen quod in nobis experimur, de quo loquitur apostolus: sentio in membris meis legem repugnantem legi mentis meae. Nunc quando ex originis labe in universos Adami posteros propagata, extenuatum esse constet rationis lumen, et ex pristino iustitiae atque innocentiae statu miserrime deciderit humanum genus, ecquis satis esse rationem ducat ad assequendam veritatem? ecquis in tantis periculis atque in tanta virium infirmitate, ne labatur et corruat, necessaria sibi neget ad salutem religionis divinae et gratiae coelestis auxilia? quae quidem auxilia benignissime iis largitur Deus, qui humili prece eadem flagitent, cum scriptum sit: „*Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.*“ Idcirco, conversus olim ad patrem, Christus dominus altissima veritatum arcana patefacta haud esse affirmavit prudentibus et sapientibus huius saeculi, qui ingenio doctrinaque sua superbiunt, et praestare negant obsequium fidei, sed vere humilibus ac simplicibus hominibus, qui fidei divinae oraculo nituntur et conquiescunt. Salutare hoc documentum eorum animis inculcetis oportet, qui humanae rationis vim usque adeo exaggerant, illius ut ope mysteria ipsa scrutari audeant atque explicare, quo nihil ineptius, nihil insanius. Revocare illos contendite a tanta mentis perversitate, exponentes nimirum nihil esse praestabilius a providentia Dei concessum hominibus, quam fidei divinae auctoritatem; hanc nobis esse quasi facem in tenebris, hanc ducem quam sequamur ad vitam, hanc necessariam prorsus esse ad salutem, utpote quod „*sine fide impossibile est placere Deo*“; et „*qui non crediderit, condemnabitur*“.

Errorum alterum nec minus exitiosum aliquas catholici orbis partes occupasse non sine moerore novimus, animisque insedisae plerumque catholicorum, qui bene sperandum de aeterna illorum omnium salute putant, qui in vera Christi ecclesia nequaquam versantur. Idcirco, percontari saepe numero solent, quatenus futura post obitum sit eorum sors et conditio, qui catholicae fidei minime addicti sunt, vanissimisque adductis rationibus responsum praestolantur, quod pravae huic sententiae suffragetur. Absit, venerabiles fratres, ut misericordiae divinae, quae infinita est, terminos audeamus apponere; absit ut perscrutari velimus arcana consilia et iudicia Dei, quae sunt abyssus multa, nec humana queunt cogitatione penetrari. Quod vero apostolici nostri muneris est, episcopalem vestram et sollicitudinem et vigilantiam excitatam volumus, ut, quantum potestis contendere, opinionem illam impiam aequae ac funestae ab hominum mente propulsetis, nimirum quavis in religione reperiri posse aeternae salutis viam. Ea qua praestatis solertia ac doctrina, demonstretis commissis curae vestrae populis miserationi ac iustitiae divinae dogmata catholicae fidei nequiquam adversari. Tenendum quidem ex fide est extra apostolicam Romanam ecclesiam salvum fieri neminem posse, hanc esse unicam salutis arcam, hanc qui non fuerit ingressus, diluvio periturum; sed tamen pro certo pariter habendum est, qui verae religionis ignorantia laborent, si ea sit invincibilis, nulla ipsos obstringi huiusce rei culpa ante oculos Domini. Nunc vero quis tantum sibi arroget, ut huiusmodi ignorantiae

designare limites queat iuxta populorum, regionum, ingeniorum aliarumque rerum tam multarum rationem ac varietatem? Enimvero cum soluti corporeis hisce vinculis, videbimus Deum sicuti est, intelligemus profecto quam arcto pulchroque nexu misratio ac iustitia divina copulentur; quamdiu vero in terris versamur mortali hac gravati mole quae hebetat animam, firmissime teneamus ex catholica doctrina unum Deum esse, unam fidem, unum baptismum; ulterius inquirendo progredi nefas est. Caeterum, prout caritatis ratio postulat, assiduas fundamus preces, ut omnes quaquaversus gentes ad Christum convertantur, communique hominum saluti pro viribus inserviamus; neque enim abbreviata est manus Domini, gratiaeque coelestis dona nequaquam illis defutura sunt, qui hac luce recreari sincero animo velint et postulent. Huiusmodi veritates defigendae altissime sunt fidelium mentibus, ne falsis corrumpi queant doctrinis eo spectantibus, ut religionis foveant indifferentiam, quam ad exitium animarum serpere latius videmus ac roborari.

Praecipuos contra errores hactenus expositos, quibus maxime hoc tempore oppugnatur ecclesia, vestram opponite, venerabiles fratres, et virtutem et constantiam, ad eosque profligandos planeque delendos habeatis ecclesiasticos viros necesse est laboris socios et adiutores. Immortaliter quidem gaudemus catholicum clerum nihil praetermittere, nihil molestiarum defugere, ut officio suo ac muneri cumulate satisfaciatur; atque adeo non asperitate et longitudine itineris, non ullo incommodorum metu retardari, quominus regiones pertingat terrarum marisque tractu disiunctissimas, ut efferatas ibi gentes ad humanitatem et christianae legis disciplinam salubriter instituat; gaudemus pariter clerum ipsum in teterrimae luis calamitate, quae tot oppida, tot frequentissimas urbes funestavit, adeo alacriter obivisse quaelibet caritatis officia, ut vitam profundere ad salutem proximorum pulchrum sibi ac decorum existimaverit. Quo sane argumento magis constabit, catholica in ecclesia, quae unice vera est, inextinctum ardere pulcherrimum caritatis ignem, quem Christus venit mittere in terram ut accendatur. Vidimus enim religiosas mulieres in adiutandis aegris cum clero certasse, neque mortis adspectu fuisse deterritas, quam pleraeque constantissime oppetiverunt: cuius inusitatae fortitudinis exemplo illi ipsi obstupefacti admiratione sunt, qui a catholica fide dissentiunt.

Est hoc nobis iure laetandum, venerabiles fratres; verumtamen illud ad animi nostri curam grave et acerbum, quibusdam in locis non deesse ex clero aliquos, qui non semetipsos exhibeant in omnibus ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei. Hinc deest christiano populo divini verbi pabulum, unde nutriatur ad vitam, hinc infrequens sacramentorum usus, quibus tanta vis inest ad Dei gratiam vel conciliandam vel retinendam. Monendi hi quidem sunt, venerabiles fratres, ac vehementius excitandi, ut sacri ministerii partes recte ac fideliter explendas curent; docendi sunt quam gravi se culpa obstringant, qui, messis multa cum sit, laborare detrectent in agro Domini. Hortandi sunt, ut quanta sit divinae hostiae virtus ad propitiandum Deum et flagitiorum poenas avertendas, frequenter explicant fidelibus, ut iidem salutari missae sacrificio religiose adesse, uberesque ex illo fructus percipere studeant. Sane quidem promptiores aliqui fideles essent ad pietatis actus exercendos, si vehementiora haberent a clero et incitamenta et praesidia. Videtis hinc, venerabiles fratres, ad comparandos idoneos ministros Christi quanta sit se-

minariorum necessitas et opportunitas; in quibus A moderandis non civilis potestatis, sed episcoporum dumtaxat versari debet cura et industria. Col- lectos ibi iuvenes in spem religionis succrescentes ad pietatem doctrinamque sedulo informetis, ut duplici quasi instructi gladio, boni olim milites esse queant ad praelianda praelia Domini. Tum in theologicis, tum vero in philosophicis etiam disci- plinis probatae fidei scriptores eisdem proponatis, ne qua imbuantur opinione catholicae doctrinae minus consentanea.

Ita quidem ecclesiae bono et incremento con- sultum per vos erit, venerabiles fratres. Quo vero susceptae pro ecclesia curae secundissimos habeant exitus, summa exstet concordia opus est consen- susque animorum, longeque discidia quaelibet pro- hibeantur, quae solvunt caritatis vinculum, quaeque fovere solet vaferrimus nostri generis inimicus ut- pote sibi ad nocendum opportunissima. Repetendum B memoria est veteres illos catholicae fidei propug- natores de pertinacissimis haeresibus retulisse vic- toriam, cum scilicet una secum et cum apostolica sede tanquam cum duce suo coniuncti milites, firmo animo erectoque in certamen descendissent.

Haec sunt, quae significanda vobis duximus, venerabiles fratres, in hac cura et sollicitudine satis apostolico ministerio faciendi, quod divina clementia et bonitate impositum est infirmitati nostrae. Eri- gimur primum ac recreamur spe coelestis auxilii, deinde ab explorato vestro religionis ac pietatis studio non mediocriter nobis pollicemur in tantis rerum difficultatibus adiumentum. Aderit ecclesiae suae Deus, aderit communibus votis nostris, aderit praesertim si oratrix pro nobis accedat virgo sanc- tissima Dei parens Maria, cuius immunitatem ab originalis noxae macula, vobis magno cum nostro gaudio adstantibus et plaudentibus, divino adiuvante C spiritu pronuntiavimus. Eximium sane privilegium, quod Dei matrem plane decebat, in communi nostri generis exitio, sospitem atque incolumem evasisse. Atque huius privilegii amplitudo plurimum quidem valitura est ad eos refellendos, qui deteriorem factam esse inficiantur ex primaeva culpa hominum naturam viresque amplificant rationis ad negandum vel minuendum revelatae religionis beneficium. Faxit tandem Virgo beatissima, quae interemit ac perdidit universas haereses, ut hic etiam evellatur stirpitus ac deleatur rationalismi error perniciosissi- mus, qui hac miserrima aetate non civilem modo societatem, sed vero etiam tantopere affligit et vexat ecclesiam.

Reliquum nunc est, venerabiles fratres, ut, quanto animi nostri solatio summa vos alacritate ex dis- sitis etiam terris properasse conspeximus ad apo- stolicam hanc sedem, propugnaculum fidei, magi- D stram veritatis, catholicae unitatis firmamentum, tanto perinde amoris studio, anteaquam sedes repe- tatis vestras, omnia vobis precemur fausta, felicia ac salutaria. Arbiter ille omnium rerum et bono- rum auctor Deus det vobis spiritum sapientiae et intellectus, ut prohibeatis ab ovium perniciem ubique latentes insidias, ac quidquid ad commoditatem vestrarum ecclesiarum vel suscepistis iam, vel eritis suscepturi, id praepotenti numine suo bonus pro- pitiusque confirmet; permissis autem vestrae curae fidelibus det illam mentem, ut abstrahere se nun- quam velint a pastore latere, sed vocem ipsius audiant, quoque ipse velit, accurrant. Adsit vobis Virgo sanctissima ab origine immaculata; sit ipsa vobis in dubiis rebus fidele consilium, in angustiis levamen, in adversis auxilium. Ad extremum, le- vantes manus nostras in coelum, vobis gregique vestro ex intimo cordis affectu benedicimus. Sit

porro apostolicae huius benedictionis munus tam- quam pignus certissimum caritatis erga vos nostrae, sit exploratissimum tamquam omen beatissimae vitae ac sempiternae, quam vobis gregique vestro et optamus et poscimus a supremo animarum pa- store Christo Iesu, cui cum Patre et sancto Spiritu sit et honor et laus et gratiarum actio per omnem aeternitatem.

CATALOGUS ANTISTITUM

qui definitioni immaculatae conceptionis adfuerunt.

Eminentissimi et reverendissimi domini sanctae ecclesiae Romanae cardinales ordinis episcoporum:

Vincentius Macchi, sacri collegii decanus, epis- copus Ostiensis et Veliternus.

Marius Mattei, episcopus Portuensis et Sanctae- Rufinae.

Constantinus Patrizi, episcopus Albanensis.

Aloysius Amat, episcopus Praenestinus.

Gabriel Ferretti, episcopus Sabinensis.

Antonius Maria Cagiano de Azevedo, episcopus Tusculanus.

Ordinis presbyterorum:

Iacobus Philippus Fransoni, titulus Sanctae Ma- riae in Aracoeli.

Benedictus Barberini, tituli Sanctae Mariae trans Tiberim.

Hugo Petrus Spinola, tituli Sancti Martini ad Montes.

Adrianus Fieschi, tituli Sanctae Mariae de Victoria.

Ambrosius Bianchi, tituli Sanctorum Andreae et Gregorii in Monte Coelio.

Gabriel della Genga Sermattei, tituli Sancti Hieronymi Illyricorum.

Clarissimus Falconieri, tituli Sancti Marcelli, archiepiscopus Ravennatensis.

Antonius Tosti, tituli Sancti Petri in Monte aureo.

Philippus de Angelis, tituli Sancti Bernardi ad Thermas, archiepiscopus Firmanus.

Engelbertus Sterckx, tituli Sancti Bartholomaei in Insula, archiepiscopus Mechliniensis.

Caspar Bernardus Pianetti, tituli Sancti Sixti, episcopus Viterbiensis.

Aloysius Vannicelli-Casoni, tituli Sanctae Praxe- dis, archiepiscopus Ferrariensis.

Ludovicus Altieri, tituli Sanctae Mariae in Porticu.

Ludovicus Iacobus de Bonald, tituli Sanctissimae Trinitatis in Monte Pincio, archiepiscopus Lugdu- nensis.

Fridericus de Schwarzenberg, tituli Sancti Augu- stini, archiepiscopus Pragensis.

Cosmas Corsi, tituli Sanctorum Ioannis et Pauli, archiepiscopus Pisanensis.

Fabius Maria Asquini, tituli Sancti Stephani in Monte Coelio.

Nicolaus Clarelli Paracciani, tituli Sancti Petri ad Vincula.

Dominicus Carafa di Traetto, tituli Sanctae Mariae Angelorum, archiepiscopus Beneventanus.

Laurentius Simonetti, tituli Sancti Laurentii in Panisperna.

Iacobus Piccolomini, tituli Sancti Marci.

Guillelmus Henricus de Carvalho, tituli Sanctae Mariae supra Minervam, patriarcha Lisbonensis.

Xystus Riario-Sforza, tituli Sanctae Sabinae, archiepiscopus Neapolitanus.

Caietanus Baluffi, tituli Sanctorum Marcellini et Petri, episcopus Imolensis.

Ioannes Ios. Bonnel-y-Orbe, tituli Sanctae Ma- riae de Pace, archiepiscopus Toletanus.

Iacobus Maria Mathieu, tituli Sancti Sylvestri A
in Capite, archiepiscopus Bisuntinus.

Thomas Gousset, tituli Sancti Callixti, archi-
episcopus Rhemensis.

Nicolaus Wiseman, tituli Sanctae Pudentianae,
archiepiscopus Westmonasteriensis.

Iosephus Cosenza, tituli Sanctae Mariae in Trans-
pontina, archiepiscopus Capuanus.

Iosephus Pecci, tituli Sanctae Balbinae, epis-
copus Eugubinus.

Dominicus Lucciardi, tituli Sancti Clementis,
episcopus Senogalliensis.

Hieronymus d'Andrea, tituli Sanctae Agnetis.

Carolus Morichini, tituli Sancti Onuphrii, epis-
copus Aesinus.

Ioannes Brunelli, tituli Sanctae Caeciliae trans
Tiberim.

Ioannes Seitovsky, tituli Sanctae Crucis in Ieru-
salem, archiepiscopus Strigoniensis.

Iustus Recanati, tituli Sanctorum XII aposto-
lorum.

Ioachim Pecci, tituli Sancti Chrisogoni, archi-
episcopus episcopus Perusinus.

Ordinis diaconorum:

Thomas Riario-Sforza, diaconus Sanctae Mariae
in Via lata.

Ludovicus Gazzoli, diaconus Sancti Eustachii.

Iosephus Ugolini, diaconus Sancti Adriani.

Ioannes Serafini, diaconus Sanctae Mariae in
Cosmedin.

Petrus Marini, diaconus Sancti Nicolai in Carcere.

Iosephus Bofondi, diaconus Sanctae Caesarei.

Iacobus Antonelli, diaconus Sanctae Agathae ad
Suburram.

Robertus Roberti, diaconus Sanctae Mariae in
Domnica.

Dominicus Savelli, diaconus Sanctae Mariae in
Aqui.

Prosper Caterini, diaconus Sanctae Mariae de
Scala.

Vincentius Santucci, diaconus Sanctae Mariae ad
Martyres.

Illustrissimi et reverendissimi patriarchae, archiepiscopi
et episcopi:

Patriarcha:

Paulus Augustus Foscolo, patriarcha Alexan-
drinus.

Archiepiscopi:

Aloysius Maria Cardelli, archiepiscopus Acri-
densis in partibus.

Ferdinandus Minucci, archiepiscopus Florentinus.

Aloysius Franson, archiepiscopus Taurinensis.

Ludovicus Teoli, archiepiscopus Athenarum.

Iosephus Vespignani, archiepiscopus episcopus D
Urbevitanus.

Ioannes Mac-Hale, archiepiscopus Tuamensis.

Stephanus Missir, archiepiscopus Irenopolitanus
ritus graeci.

Ludovicus Martini, archiepiscopus Cirrenensis
in partibus.

Franciscus Pichi, archiepiscopus Heliopolitanus
in partibus.

Ioannes Polding, archiepiscopus Sydneyensis.

Emmanuel Marongiu, archiepiscopus Calaritanus.

Franciscus Cometti, archiepiscopus Nicomediensis
in partibus.

Antonius Maria Antonucci, archiepiscopus An-
conitanus.

Franciscus Gentilini, archiepiscopus Tyanensis
in partibus.

Leo Przystuski, archiepiscopus Gnesnensis et
Posnaniensis.

Michael Manzo, archiepiscopus Theatinus.

Alexander Macioti, archiepiscopus Colossensis.

Alexander Asinari de Sanmarzano, archiepiscopus
Ephesinensis in partibus.

Alexander Angeloni, archiepiscopus Urbinatensis.

Carolus de Reisach, archiepiscopus Monacensis
et Frisingensis.

Bartholomaeus Romilli, archiepiscopus Medio-
lanensis.

Felicissimus Salvini, archiepiscopus Camerinensis.

Petrus Maria Darcimoles, archiepiscopus
Aquensis.

Eduardus Hurmuz, archiepiscopus Siracensis, ar-
menici ritus.

Andreas Charvaz, archiepiscopus Ianuensis.

Maria Dominicus Sibour, archiepiscopus Pari-
siensis.

Iosephus Maria Debelay, archiepiscopus Ave-
Bnionensis.

Iulius Arrigoni, archiepiscopus Lucanus.

Paulus Cullen, archiepiscopus Dublinensis.

Ioannes Hughes, archiepiscopus Neo-Eboracensis.

Antonius Blanc, archiepiscopus Novae Aureliae.

Antonius Ligi-Bussi, archiepiscopus Iconiensis
in partibus.

Stephanus Scerra, archiepiscopus Ancyranus
in partibus.

Franciscus Kenrick, archiepiscopus Baltimorensis.

Michael Garcia, archiepiscopus Compostellanus.

Caetanum Bedini, archiepiscopus Thebarum in
partibus.

Guillelmus Walsh, archiepiscopus Halifaxiensis.

Iosephus Dixon, archiepiscopus Armacanus.

Franciscus Cuculla, archiepiscopus Naxiensis.

Ioannes Zwysen, archiepiscopus Ultraiectensis.

Iosephus Othmarus de Rauscher, archiepiscopus
C Viennensis.

Vincentius Tagliatela, archiepiscopus Sipon-
tinus.

Ioannes Bapt. Arnaldi, archiepiscopus Spole-
tanus.

Episcopi:

Nicolaus Laudisio, episcopus Policastrensis.

Ioannes Folicaldi, episcopus Faventinus.

Franciscus Barzellotti, episcopus Soanensis et
Pitilianensis.

Eugenius Mazenod, episcopus Massiliensis.

Ioannes Briggs, episcopus Beverlacensis.

Petrus Basetti, episcopus Burgi Sancti Domnini.

Guillelmus Silani Aretini, episcopus iam Terra-
cinensis.

Gaspar Labis, episcopus Tornacensis.

Nicolaus Dehesselle, episcopus Namurcensis.

Ignatius Bourget, episcopus Marianopolitanus.

Franciscus Bruni, episcopus Ugentinus.

Caetanum Benaglia, episcopus Laudensis.

Iosephus Maria Castellani, episcopus Porphyrien-
sis in partibus.

Petrus Raffaeli, episcopus Regiensis.

Ludovicus Besi, episcopus Canopensis in partibus.

Guillelmus Vereing, episcopus Northantoniensis.

Petrus Maria Chatrousse, episcopus Valentinensis.

Georgius Stahl, episcopus Herbipolensis.

Carolus Gigli, episcopus Tiburtinus.

Iacobus Foratti, episcopus Clodiensis.

Franciscus Vibert, episcopus Maurianensis.

Bonifacius Caiani, episcopus Calliensis et Per-
gulanus.

Iosephus Maria Galligari, episcopus Narniensis.

Ferdinandus Girardi, episcopus Suessanus.

Eleonorus Aronne, episcopus Montis-Alti.

Aloysius Rendu, episcopus Anneciensis.

Vincentius Tizzani, episcopus iam Interamnensis.

Carolus Mac-Nally, episcopus Clogheriensis.
 Michael O'Connor, episcopus Pittsburgensis.
 Aloysius Landi-Vittori, episcopus Assisiensis.
 Ioannes Doney, episcopus Montis-Albani.
 Ioannes Bapt. Rosani, episcopus Aerithrensis
 in partibus.
 Petrus Iosephus De Preux, episcopus Sedunensis.
 Bonaventura Atanasio, episcopus Liparensis.
 Caietanus Carletti, episcopus Reatinus.
 Bernardus Tirabassi, episcopus Ferentinus.
 Ioannes Onesimus Luquet, episcopus Esebonensis
 in partibus.
 Urbanus Bagdanovich, episcopus Europensis in
 partibus, administrator Scopiensis.
 Ioannes Bapt. Pellei, episcopus Aquaependensis.
 Stephanus Marilley, episcopus Lausannensis et
 Genevensis.
 Petrus Paulus Trucchi, episcopus Anagninus.
 Felix Cantimorri, episcopus Parmensis.
 Victorinus de Morlhon, episcopus Aniciensis.
 Ioannes Timon, episcopus Buffalensis.
 Iosephus Novella, episcopus Patarensis in parti-
 bus, coadiutor vicarii apostolici Hucuangensis.
 Aloysius Ricci, episcopus Signenus.
 Ioannes Derry, episcopus Clonfertensis.
 Camillus Bisleti, episcopus Cornetanus et Cen-
 tumcellarum.
 Amedeus Zangari, episcopus Maceratensis et
 Tolentinus.
 Franciscus Agostini, episcopus Nucerinus.
 Franciscus Gandolfi, episcopus Antipatreensis
 in partibus.
 Ioannes Bapt. Malou, episcopus Brugensis.
 Ludovicus de Salinis, episcopus Ambianensis.
 Ianuarius Acciardi, episcopus Anglonensis et
 Tursiensis.
 Iosephus Singlau, episcopus Burgi Sancti Se-
 pulcri.
 Timotheus Murphy, episcopus Cloynensis.
 Antonius Felix Dupanloup, episcopus Aurelia-
 nensis.
 Paulus Bertolozzi, episcopus Ilcinensis.
 Ioannes van Genk, episcopus Adrasensis in parti-
 bus, coadiutor archiepiscopi Ultraiectensis.
 Guillelmus Emmanuel de Ketteler, episcopus
 Moguntinus.

A Raphael Bachetoni, episcopus Nursinus.
 Hieronymus Verzeri, episcopus Brixiensis.
 Iulianus Desprez, episcopus Sancti-Dionysii et
 Madagascar.
 Raphael Bocci, episcopus Alatrinus.
 Salvator Valentini, episcopus Amerinus.
 Raphael Ferrigno, episcopus Bovensis.
 Ludovicus Pall du Parc, episcopus Blesensis.
 Thomas Grant, episcopus Southwarcensis.
 Matthias Mengacci, episcopus Civitatis Castellanae.
 Caietanus Brinciotti, episcopus Balneoregiensis.
 Ioannes Newman, episcopus Philadelphiensis.
 Ioannes Bapt. Lyonnet, episcopus Sancti-Flori.
 Eugenius Regnault, episcopus Carnutensis.
 Michael Caputo, episcopus Oppidensis.
 Ferdinandus De-la-Puenta, episcopus Salaman-
 tinus.
 Iosephus Cardoni, episcopus Carystensis in par-
 B tibus.
 Marianus Falcinelli, episcopus Foroliviensis.
 Aloysius Filippi, episcopus Aquilanus.
 Iacobus Maria Ginoulhiac, episcopus Gratiano-
 politanus.
 Vitalis Tirmarche, episcopus Adrasensis.
 Richardus Roskell, episcopus Nottinghamensis.
 Alexander Goss, episcopus Gerrensis in partibus,
 coadiutor episcopi Liverpoolitani.
 Aemygdus Foschini, episcopus Civitatis Plebis.
 Henricus Förster, episcopus Vratislaviensis.
 Nicolaus Bedini, episcopus Terracinensis.
 Franciscus di Apuzzo, episcopus Anastasianopo-
 litanus.
 Benedictus Riccabona, episcopus Veronensis.
 Aloysius Iona, episcopus Montis Falisci.
 Aloysius Zannini, episcopus Verulanus.
 Michael Adinolfi, episcopus Nuscanus.
 Franciscus Allè-Maccarani, episcopus Sancti-
 Miniati.
 Felicianus Barbacci, episcopus Cortonensis.
 Ioannes Amatus de Vesins, episcopus Agennensis.
 Gesualdus Vitali, episcopus Agathopolitanus.
 Petrus Vrancken, episcopus Colophoniensis in
 partibus, vicarius apostolicus Bataviensis.
 Ioannes Bapt. Bouvier, episcopus Cenomanensis.
 Iosephus Serra, episcopus Dauliensis in partibus,
 administrator apostolicus Perthensis.

STATUTA DIOECESIS BRUGENSIS

1854.

Statuta dioecesis Brugensis in Belgio, edita
 anno 1854, sub Ioanne Baptista Malou, episcopo
 Brugensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui
 titulus:

Statuta dioecesis Brugensis, diligenter recognita,
 emendata et denuo edita jussu illustrissimi ac reve-
 rendissimi domini Joannis-Baptistae Malou, episcopi
 Brugensis XIX. [Insigne.] Brugis, typis Vanhee-
 Wante, episc. Brugen. typog., 1854.

In-12°, XXIV-198 p. — Nevers, évêché; Roma,
 Vittorio Emanuele.

P. IV-VIII, mentio habetur sequentium syno-
 dorum: die 13 februarii 1571, synodus dioecesis,

sub Remigio Driutio, episcopo Brugensi; die 16 iunii
 1693, congregatio decanorum dioecesis Brugensis,
 sub Gulielmo de Bassery, episcopo Brugensi; die
 30 decembris 1765, eadem congregatio sub Ioanne
 D Roberto Caimo, episcopo Brugensi; die 21 maii
 1577, synodus dioecesis Yprensis, sub Martino
 Rittovio, episcopo Yprensi; die 4 novembris 1609,
 synodus eiusdem dioecesis, sub Carolo Masio, epis-
 copo Yprensi; die 2 octobris 1629, synodus eius-
 dem dioecesis, sub Georgio Chamberlain, episcopo
 Yprensi; denique anno 1838, statuta dioecesis Bru-
 gensis, sub Francisco Renato Boussen, episcopo
 Brugensi.

SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS

1854.

Synodus dioecesis Buffalensis in Foederatis
 Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno
 1851, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui
 titulus:

Statuta dioecesis Buffalensis, lata in synodo

dioecesis a. D. 1854 habita, cum decretis emen-
 datis ex synodis a. D. 1847, 1849, 1851 et 1852
 habitis. [Insigne.] Buffalo, typis Wieckmann &
 Brandt, 1854.

In-8°, 17 p. — Baltimore, St. Mary's seminary;
 Roma, Vittorio Emanuele.

STATUTA SYNODALIA DIOECESIS CADURCENSIS

1854.

Statuta synodalia dioecesis Cadurcensis, edita anno 1854, sub Ioanne Iacobo Davide Barbou, episcopo Cadurcensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta synodalia dioecesis Cadurcensis, a dd. Joanne-Jacobo-David Barbou, episcopo Cadurcensi,

A solio pontificali assistente et comite Romano, edita et promulgata anno 1854. [*Insigne.*] Cadurci, typis J.-G. Plantade, typogr. dd. episcopi, 1854.

In-8°, 155 p. — Autun, séminaire.

P. 3: „Duplici synodo hac de re coacta ...“

P. 103-43, appendix documentorum ad haec statuta attinentium.

SYNODUS DIOECESANA CLEVELANDENSIS

1854.

Synodus dioecesana Clevelandensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1854, sub Amadeo Rappe, episcopo Clevelandensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta dioecesis Clevelandensis, lata in synodo dioecesana habita 1852, et in aliis synodis 1854 et 1857; editio aucta et emendata. Cleveland, H. Kramer, 1857.

In-8°, 8 p. — Baltimore, St. Mary's seminary. —

Ipse non vidi.

STATUTA SYNODALIA DIOECESIS DIVIONENSIS

1854.

Statuta synodalia dioecesis Divionensis in Gallia, B edita anno 1854, sub Francisco Victore Rivet, episcopo Divionensi.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) Lettre d'indiction de Mgr l'évêque de Dijon, portant convocation de son synode de 1852. Dijon, Douillier.

Sine anno [1852], in-4°. — Cf. Marcel, *Livres liturgiques de Langres*, (1892), p. 287, nota 1.

2) Statuts du diocèse de Dijon donnés par monseigneur François-Victor Rivet, évêque de Dijon. [*Insigne.*] Dijon, Douillier, libraire, imprimeur de l'évêché, rue des Godrans, 1854.

In-8°, 2 f. - 79 - XCII p. — Autun, séminaire; C Paris, Bibl. nat. B 17163.

Haec statuta edita sunt in synodis dioecesanis celebratis annis 1852 et 1853.

3) Lettre circulaire de monseigneur l'évêque de Dijon au clergé de son diocèse, au sujet de la publication des statuts [*sub data:*] Pagny, 18 mai 1853. Dijon, Douillier.

Sine anno [1853], in-4°. — Cf. Marcel, l. c.

4) Statuts du diocèse de Dijon donnés par monseigneur François-Victor Rivet, évêque de Dijon. [*Insigne.*] Dijon, Peutet-Pommey, libraire, imprimeur de l'évêché, rue des Godrans, 1856.

In-8°, X p. et a pag. 79 ad 173 et a pag. LXXIX ad CXXIV. — Autun, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 17164 et 21009.

Hic libellus habetur ut secunda pars statutorum impressorum anno 1854 [*supra col.* 137 B, n. 2]. Pag. VIII, mentio synodi dioecesanae celebratae anno 1855.

SYNODUS DIOECESANA HARTFORDIENSIS I

1854.

Synodus dioecesana Hartfordiensis I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1854, sub Bernardo O'Reilly, episcopo Hartfordiensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Decreta synodi Hartfordiensis primae, mense octobris anno 1854 celebratae. Providence, Albro, 1855.

In-12, 20 p. — Washington, catholic university. — Ipse non vidi.

SYNODALE ECCLESIAE PARISIENSIS

1854.

Liber synodalis ecclesiae Parisiensis, editus anno 1854, sub hoc titulo:

Actes de l'église de Paris touchant la discipline et l'administration, publiés par l'ordre de monseigneur Marie-Dominique-Auguste Sibour, archevêque de Paris. Imprimerie de J.-P. Migne, aux ateliers catholiques du Petit-Montrouge, 1854.

In-8° maiori, X - 628 p. — Paris, Bibl. nat. B 2398; Paris, Saint-Sulpice.

Omnia documenta versa sunt gallice. Hoc opus continet fragmenta seu quaedam statuta conciliorum vel synodorum quorum enumeratio sequitur:

P. 2-3, concilium Parisiense III, anno 557.

P. 3-6, concilium Parisiense V, anno 615.

P. 6-25, concilium Parisiense VI, anno 829.

P. 26-31, concilium Parisiense sive Meldense, anno 845.

P. 31-3, concilium Parisiense, anno 1209.

P. 33-46, concilium Parisiense, anno 1212.

P. 47-8, concilium Parisiense, anno 1346.

P. 48-50, concilium Parisiense, anno 1429.

P. 51-4, concilium Senonense sive Parisiense, anno 1528.

P. 55-78, concilium Parisiense, anno 1849.

P. 84-90, synodus dioecesana Parisiensis I sub Odone de Sully, episcopo, inter annos 1196 et 1207.

P. 90-5, synodus dioecesana II sub eodem, inter annos 1197 et 1208.

P. 95-8, appendix ad utramque synodum.

P. 98-100, statuta synodalia dioecesis Parisiensis, sub Guillelmo [de Baufet], episcopo, edita ante 1319, id est inter annos 1305 et 1319.

P. 100-4, statuta synodalia dioecesis Parisiensis, episcopo et anno incertis, sed post annum 1311.

P. 104-6, statuta synodalia dioecesis Parisiensis, a Iacobo du Chastellier, episcopo, edita, in synodo dioecesana celebrata circa festum sancti Lucae, id est circa diem 18 octobris 1428.

P. 107-8, statuta synodalia dioecesis Parisiensis, edita a Ioanne Simone [de Champigny], episcopo,

in synodo dioeciesana celebrata die iovis post dominicam Misericordia, id est die 1 iulii 1490.

P. 109-29, statuta synodalia dioecesis Parisiensis, edita ab Stephano Poncher, episcopo, inter annos 1503 et 1519.

P. 129-43, statuta synodalia dioecesis Parisiensis, edita ab Eustachio du Bellay, episcopo, anno 1557. Cf. Gams, *Series episcoporum*, (1876), p. 597.

P. 144-8, fragmenta statutorum synodalia editorum ab Henrico de Gondi, episcopo, anno 1608.

P. 148-58: „Règlement [Henrici de Gondi] conte-

nant l'explication de quelques articles des statuts synodaux de son diocèse“, inter annos 1598 et 1622.

P. 158-64, fragmenta statutorum synodalia dioecesis Parisiensis, editorum a Francisco de Harlay, archiepiscopo, in synodo dioeciesana celebrata die 6 iulii 1673.

P. 164-8, fragmenta statutorum dioecesis Parisiensis, editorum ab eodem, in synodo dioeciesana, anno 1674.

P. 174-9, fragmentum statutorum dioecesis Parisiensis, editorum a Ludovico Antonio de Noailles, archiepiscopo, in synodo dioeciesana celebrata die 26 septembris 1697.

SYNODUS DIOECESANA PITTSBURGENSIS

1854.

Synodus dioeciesana Pittsburgensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1854, sub Michaele O'Connor, episcopo Pittsburgensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta dioecesis Pittsburgensis, lata in synodo dioeciesana habita a. D. 1844, et in aliis synodis a. D. 1846 et a. D. 1854 emendata. Pittsburg, George Quigley; et Baltimore, John Murphy, 1854.

In-8°, 26 p. — Baltimore, St. Mary's seminary. — Ipse non vidi.

STATUTA DIOECESIS ATREBATENSIS

1855 aprilis 15.

Statuta dioecesis Atrebatensis in Gallia, edita die 15 aprilis 1855, sub Petro Ludovico Parisiis, episcopo Atrebatensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

1) Règlements ecclésiastiques et statuts pour le diocèse d'Arras. Arras, typographie d'Alphonse Brissy, imprimeur de l'évêché, rue Saint-Jean-en-Ronville, 4, MDCCCLV.

In-8°, VIII-190 p., cum fig. — Chambéry, séminaire; Lyon, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 16679; Paris, Saint-Sulpice.

Statuta haec edita sunt extra synodum, sub die 15 aprilis 1855.

Confer etiam:

2) Rapport sur les statuts diocésains, supplément. [In fine:] Arras, Alphonse Brissy, imp. et lith. de l'évêché.

Sine anno [1855], in-8°, 1 f. - 42 p. — Chambéry, séminaire.

P. 1: „Pierre Louis Parisiis, évêque d'Arras, de Boulogne et de Saint-Omer. ... [Sub data:] Arras, 1er août 1855.“

Continet relationem commissionis, ut aiunt, de commentariis statutorum editorum die 15 aprilis 1855.

SYNODUS DIOECESANA SAN-CLAUDIENSIS

1855 maii 5.

Synodus dioeciesana San-Claudiensis in Gallia, celebrata die 5 maii 1855, sub Ioanne Petro Mabile, episcopo San-Claudiensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuts synodaux du diocèse de Saint-Claude. Saint-Claude, Adolphe Enard, imprimeur de monseigneur l'évêque, 1855.

In-8°, 157 p. - 1 f. (index). — Lons-le-Saulnier, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 17174.

P. 15: „Donné à Lons-le-Saulnier, en notre synode, le 5 mai 1855.“

P. 14, mentio synodi dioeciesanae celebratae mense augusto 1852.

P. 121-57, appendix documentorum ad synodum anni 1855 attinentium.

CONCILIIUM PROVINCIALE BALTIMORENSE VIII

1855 maii 6-13.

Concilium provinciale Baltimoreense VIII in Foederatis Statibus Americae septentrionalis celebratum a die 6 ad diem 13 maii 1855, sub Francisco Patricko Kenrick, archiepiscopo Baltimorensi.

Bibliographia:

1) Concilium Baltimoreense provinciale VIII, 1855. Baltimore, John Murphy C°, 1857.

In-8°, 40 p. — Baltimore, St. Mary's seminary. — Ipse non vidi.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius ... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 155-68 et 1155-66.

ACTA CONCILII.

CONGREGATIO PRAEPARATORIA.

Die 5 maii, quae fuit sabbatum ante dominicam IV post Pascha, habitus est in reverendissimi archiepiscopi aedibus conventus, ut aiunt, praeparatorius. Interfuere praesules omnes infra commemorandi.

Actum est de officialibus crastina die eligendis; de ordine in gerendis rebus servando; de iure suffragii in admodum reverendis administratoribus agnoscendo; tandem, de litteris ad summum pontificem, ad Lugdunensem fidei propagandae societatem, atque ad clerum populumque conscribendis.

SESSIO PRIMA.

Die dominica, maii 6, convenere patres omnes ac theologi ad ecclesiam cathedralem, ubi sacrum peregit reverendissimus archiepiscopus, ad populum vero concionatus est reverendissimus Richmondensis. Reverendissimo archiepiscopo adstabant admodum reverendus dominus Franciscus Lhomme, archidiaconus; reverendus dominus Gulielmus H. Elder, diaconus; reverendus dominus Ioannes I. McNally, subdiaconus; admodum reverendus dominus Henricus B. Coskery et reverendus dominus Thomas Foley, diaconi honoris, seu iuxta thronum adstantes. Absoluto sacro, concilium a reverendissimo metropolitano solemniter inchoatum est.

Haec sunt patrum ac theologorum, qui adfuere, nomina:

Illustrissimus et reverendissimus dominus Franciscus Patritius Kenrick, archiepiscopus Baltimorensis;

Illustrissimus et reverendissimus dominus Richardus Vincentius Whelan, episcopus Vehelingensis;

Illustrissimus et reverendissimus dominus Michael O'Connor, episcopus Pittsburgensis;

Illustrissimus et reverendissimus dominus Ioannes McGill, episcopus Richmondensis;

Illustrissimus et reverendissimus dominus Ioannes Nepomucenus Neuman, episcopus Philadelphien-
ensis;

Illustrissimus et reverendissimus dominus Iosue M. Young, episcopus Eriensis;

Admodum reverendus dominus Ioannes Barry, administrator, sede vacante, Savannensis;

Admodum reverendus dominus Patritius N. Lynch, administrator, sede vacante, Carolopolitanus.

Adfuerunt quoque superiores ordinum religiosorum quatuor, scilicet:

Admodum reverendus pater Demetrius Marogna, ordinis sancti Benedicti, prior monasterii Sancti Vincentii in dioecesi Pittsburgensi;

Admodum reverendus pater Carolus H. Stonestreet, societatis Iesu provincialis;

Admodum reverendus pater Franciscus Burlando, congregationis Missionis, Caritatis superior;

Admodum reverendus dominus Franciscus Lhomme, seminarii Sancti Sulpitii Baltimorensis rector.

Theologi.

Ab illustrissimo et reverendissimo archiepiscopo Baltimorensi theologi consultores designati fuerunt: admodum reverendus Henricus B. Coskery, vicarius generalis; reverendi quoque domini Carolus I. White, sacrae theologiae doctor; et Ioannes McCaffrey, sacrae theologiae doctor, praeses collegii Sanctae Mariae prope Emmetsburgum;

Ab illustrissimo et reverendissimo episcopo Velingensi: reverendi domini Gulielmus H. Elder, sacrae theologiae doctor; et Ioannes B. Byrne;

Ab illustrissimo et reverendissimo episcopo Pittsburgensi: admodum reverendus dominus Eduardus McMahon, vicarius generalis; et reverendus dominus Eduardus McColgan;

Ab illustrissimo et reverendissimo episcopo Richmondensi: admodum reverendus dominus Ioannes Teeling, sacrae theologiae doctor, vicarius generalis.

Ab illustrissimo et reverendissimo episcopo Philadelphien-
si: reverendus dominus Gulielmus O'Hara, sacrae theologiae doctor; et reverendus pater Antonius Schmidt, congregationis Sanctissimi Redemptoris.

Ab illustrissimo et reverendissimo episcopo Eriensi: reverendi domini Ioannes Hickey; et Leonardus Obermeyer;

A Ab admodum reverendo domino administratore Savannensi: reverendus dominus Iacobus Dolan; et reverendus pater Ioannes Early, societatis Iesu.

Ab admodum reverendo domino administratore Carolopolitano: reverendus pater Hippolytus de Neckere, societatis Iesu; et reverendus dominus Ioannes I. McNally.

Hi tunc concilii officiales electi sunt:

Promotores: admodum reverendus Patritius N. Lynch, administrator Carolopolitanus; et admodum reverendus dominus F. Lhomme;

Notarius: reverendus dominus Eduardus Dampoux, sacrae theologiae doctor.

Secretarii: reverendi domini Iacobus A. Corcoran, sacrae theologiae doctor; et Thomas Foley;

Magister caeremoniarum: reverendus dominus Stanislaus Fertié;

Cantores: reverendus dominus Hyacinthus Rouxel; et dominus Eduardus D. Lyman.

Lectis postea concilii Tridentini *de professione fidei* et *de residentia* decretis, emissa est a patribus omnibus professio fidei huius tenoris:

FORMA IURAMENTI.

[Vide supra col. 38 C-40 A.]

Solemni deinde benedictione a reverendissimo archiepiscopo impertita, finis sessioni impositus est.

CONGREGATIO PRIMA PRIVATA.

Die lunae, maii 7, hora 9, convenere patres omnes cum promotoribus, notario et secretariis, in aulam domus reverendissimi archiepiscopi, qui locus erat ad conventum constitutus.

Post preces a reverendissimo archiepiscopo fusas, qui mos caeteris quoque diebus servatus est, pertractatum est de singulis quae vel promotores, concilii nomine, proposuerunt, vel patrum cuilibet, pro sua prudentia, communi consilio perpendenda in medium afferre placuit.

1. Imprimis disputatum est, utrum expediret, necne, festum beatae Mariae virginis sine labe originali conceptae inter dies illos festos ac solemnes, qui *de praecepto* servantur, adnumerandum decernere; deinde, de forma in adultorum baptismo adhibenda. Utrumque vero omnium consensu dilatum est.

2. Admodum reverendus promotor patribus significavit sanctissimum dominum nostrum, pro singulari ipsius in ecclesiam Americanam benevolentia, optare ut in alma Urbe collegium sacerdotibus in sacrarum missionum huius regionis usum educandis constitueretur, idque operis, quandocumque suscipiatur, fovere et adjuvare eum benignissime velle. Quae de re cum multa et praeclara verba fecissent reverendissimi Pittsburgensis, Eriensis et Philadelphien-
sis, caeterique omnes certatim gratum animi sui sensum pro tanto beneficio testati essent, patres unanimi consilio rem probandam decreverunt. Rogarunt deinde reverendissimum archiepiscopum ut tres ex ipsorum numero designaret, qui de iis omnibus quae ad tantum opus inchoandum necessaria viderentur, postero die referrent. Designavit autem reverendissimos Pittsburgensem, et Philadelphien-
sem, atque admodum reverendum administratorem Carolopolitanum.

3. Proponente admodum reverendo administratore Carolopolitano, actum est de nova sede in urbe *Wilmington* erigenda, cuius iurisdictioni Carolina septentrionalis tota subiiceretur; item, proponente admodum reverendo administratore Savannensi, de vicariatu apostolico in Florida constituendo. Rationes, ob quas id aequum videbatur,

uterque fusius exposuit. Quibus auditis, ac per- A pensis, omnium consensu statutum est orandam esse sanctam sedem, ut novam Wilmingtoniae episcopalem sedem, atque vicariatum apostolicum in Florida constituere dignaretur.

4. Reverendissimus Philadelphiensis postulavit ut nova sedes in ea Pennsylvaniae regione, quae nunc ditioni ipsius subiacet, erigeretur: quod omnibus differri placuit.

Hic, cum de sacerdotibus sedi apostolicae commendandis agendum erat, secretarii recesserunt; quod deinceps in reliquis congregationibus privatis factum est.

CONGREGATIO PRIMA PUBLICA.

Eadem die, hora 4 post meridiem, ad ecclesiam cathedralem patres omnes cum suis officialibus et theologis consultoribus convenerunt.

Retulerunt theologi, quibus demandatum fuerat, B de ratione providendi sacerdotibus munere amotis, de sacerdotum in matrimoniis civiliter contractis adsistentia, etc.

CONGREGATIO SECUNDA PRIVATA.

Die martis, maii 8, cum hora solita convenissent patres omnes cum caeteris supra commemoratis, habita est congregatio privata secunda.

Antequam quidquam novi ageretur, iubente reverendissimo archiepiscopo, lecta sunt ea quae de prioris congregationis actis secretarii in commentaria sua retulerant, ut patrum iudicio probarentur, aut, si opus esset, emendarentur. Quod exinde privatae cuiusque congregationis initio factum est.

1. Proposita est ab admodum reverendo promotore forma decreti, quo profitentur patres se definitionem Romani pontificis de immaculato Deiparae virginis conceptu, toto cordis mentisque assensu amplecti. Quod cum reverendissimus Richmondensis valde commendasset, omnium plausu latum est decretum primum quod incipit *Cum beatissimus pater noster Pius papa IX.*

2. Actum est de mutando, aliqua ex parte, modo qui nunc in sacerdotibus sedi apostolicae commendandis adhibetur; designatique, omnium rogatu, tres episcopi qui hac de re, consiliis inter se collatis, postero die referrent. Hi autem erant reverendissimi Velingensis, Pittsburgensis et Richmondensis.

3. Deinde, de nova sede Vasintonopoli, in urbe reipublicae principe, constituenda deliberatum est. Re diu perpensa, auditisque iis omnibus quae in utramque partem afferri poterant, ad suffragia ventum est. Constituendam esse censuerunt quatuor ex patribus; dissenserunt vero tres. Reverendissimus archiepiscopus, medio consilio usus, suffragium ferre noluit.

4. Reverendissimis Velingensi et Pittsburgensi, et admodum reverendo administratori Carolopolitano commissum est, ut, antequam domum reverterentur, acta concilii a secretariis conscripta legerent, et ubi opus esset corrigenda curarent.

Hic, more suo, discesserunt secretarii.

CONGREGATIO PUBLICA SECUNDA.

Eadem die, hora 4 a meridie, habita est secunda congregatio publica. Adfuerunt patres omnes cum officialibus. Disceptatum est inter theologos de titulo quo bona ecclesiastica quibusdam in locis quam tutissime possideri possint; de mulctis in dispensationum matrimonialium concessione exigendis; denique, de sacrae scripturae vernaculo sermone in scholis lectione.

CONGREGATIO TERTIA PRIVATA.

Die mercurii, maii 9, congregatis de more patribus ac caeteris;

I. Retulit reverendissimus Pittsburgensis de iis, in quibus praesens provehendos ad episcopatum sacerdotes commendandi modus apte et commode mutari posse sibi sociisque heri designatis videbatur. Mutationes autem quas proposuit, erant huiusmodi. 1. Vacante sede, transmittenda non esse, ut nunc moris est, extra provinciam commendandorum nomina, nisi ad alienam provinciam pertineat commendandus; tunc enim sententia metropolitani et episcopi, in cuius dioecesi sacris missionibus inservit, exquirenda foret. 2. Convocandos esse, triginta circiter ab episcopi cuiuscumque obitu diebus, metropolitani litteris, aut, metropoli vacante, senioris episcopi, reliquos provinciae episcopos, ut in ipsa urbe cuius sedes vacat, nisi graves rationes alium conventus locum eligendum suaserint, conveniant, atque de rebus dioecesanis, et sacerdotum meritis, accuratius edocti, maxime idoneos sanctae sedi commendare possint. 3. Suadendum episcopis, ut consultorum suorum numerum ad decem aut duodecim usque augeant, quibus, inter caetera, muneris officia liceat, vacante sede, litteris ad archiepiscopum aut episcopum seniore datis, suam de sacerdotibus, qui in defuncti locum succedant, commendandis sententiam patefacere.

Mutationes primo et secundo loco positae patribus omnibus placuerunt. Tertia quoque, licet initio variis sententiis dicendis locum praeduisset, tandem omnium consensu probata est.

II. Reverendissimus Philadelphiensis rationes exposuit, quae novam sedem in Pennsylvaniae oppido Pottsville dicto, erigendam suaderent. Suffragio inito, quinque ex patribus in id consenserunt, C repugnarunt duo.

CONGREGATIO PUBLICA TERTIA.

Eadem die, hora a meridie 4, habita est congregatio tertia publica, cui interfuere patres omnes ac theologi. Disceptarunt hi de mulctis pecuniariis pro dispensatione in poenam exigendis; de propria ritualis Romani pro adultorum baptismo forma per omnem provinciam introducenda; denique, de adigendis ad iusiurandum sacerdotibus, quo in ea dioecesi, in quam ex alia, servato iure, recepti fuerint, mansuros se spondeant.

SESSIO SECUNDA.

Die iovis, maii 10, mane, patres cum officialibus concilii, theologis consultoribus et magna sacerdotum frequentia, ad aedes reverendissimi domini archiepiscopi convenerunt; unde ad ecclesiam cathedralem solemnem pompa incedentes, progressi sunt. Reverendissimus Philadelphiensis pro mortuis a superiori concilio episcopis sacrum piaculare fecit, eorumque memoriae iusta funebria instauravit. Sacra facienti adstabant, ministrorum loco, admodum reverendus F. Lhomme, archidiaconus; reverendus pater Antonius Schmidt, congregationis Sanctissimi Redemptoris, diaconus; reverendus pater Iosephus Wissel, ex eadem religiosa familia, subdiaconus. Archiepiscopali throno adsistebant diaconi honoris admodum reverendus H. B. Coskery et reverendus T. Foley.

Episcopi, qui in hoc triennio vita cesserant, erant: reverendissimi domini Ioannes-I. Chanche, episcopi Natchetensis; Ignatius-A. Reynolds, episcopus Carolopolitanus; Franciscus-X. Gartland, episcopus Savannensis, et Eduardus Barron, episcopus Eucarpiae in partibus in fidelium quorum postremi duo Savannae, dum pestifera lue infectis servirent,

lethali inde morbo correpti, vitam pro Christi grege, A laudabili exemplo, profuderant. Eos, inter sacra, a suggestu reverendus dominus Ioannes McCaffrey concione laudavit.

Decreta nonnulla lecta sunt; sed absolutis iustis, omnes eodem quo venerant ordine ad domini archiepiscopi aedes reversi sunt.

CONGREGATIO QUARTA PRIVATA.

Die iovis, maii 10, hora 4, habita est congregatio privata quarta, praesentibus patribus omnibus atque concilii officialibus.

I. Retulit reverendissimus Pittsburgensis, eorum nomine quibus id negotii commissum fuerat, de optima novum collegium Romae constituendi ac regendi ratione. Inter plura quae proposuit, praecipua erant: 1. Orandum esse sanctam sedem ut tres episcopos *commissariorum* loco designaret, qui hac de re mature et collatis consiliis agerent. B 2. Rogandum esse dominum archiepiscopum ut interea, dum hoc fieret, caeterorum ipse vices gereret. 3. Mittendum esse Romam sacerdotem, rerum gerendarum peritia insignem, qui episcoporum nomine ea omnia perficeret, quae ad tantum opus inchoandum apta atque idonea viderentur. Haec et alia singillatim perpensa, tandem omnium iudiciis probata sunt.

II. De praescripta in rituali Romano pro baptismo adultorum forma ubique inducenda, iterum actum est. Censuit reverendissimus Eriensis melius religionis bono consultum iri, si episcopi sacerdotes suos hortentur ut, vel antequam cesset illud quo nunc provincia fruitur indultum, hac forma in baptizandis adultis interdum utantur, ut eidem paulatim assuescant animi, neque nova consuetudo abrupte inducta videatur. Placuit hoc omnibus, iussusque est promotor decretum in hunc sensum parare, C crastina die ferendum.

CONGREGATIO QUINTA PRIVATA.

Die veneris, maii 11, hora 9, patres omnes more solito convenerunt.

1. Auctore reverendissimo Eriensi, decretum secundum, quod incipit *Monemus sacerdotes omnes*, de praescripta a rituali Romano adultos baptizandi forma per totam provinciam in posterum servanda, lectum est, et consentientibus omnibus latum.

2. Deinde, de more mulctam in dispensationibus matrimonialibus exigendi deliberatum est. Reverendissimus Pittsburgensis, etsi negaret quidquam mercedis proprie dictae loco exigi aut posse aut debere, censuit tamen ut penes episcopum esset, eum qui dispensationem huiusmodi obtinet, cogere ut aliquid in pauperum usum eroget. D Cum patres suffragia iniissent, decretum quartum, quod incipit *Cum facultates extraordinariae*, latum est.

3. Reverendissimus archiepiscopus de metropolitani iuribus sedi Philadelphiensi tribuendis sententias patrum exquisivit. Repugnante vero reverendissimo Philadelphiensi, res in medio relicta est.

CONGREGATIO PUBLICA QUARTA.

Eadem die, hora post meridiem 4, coram patribus et concilii officialibus, theologi de plurimis disputarunt; atque, inter caetera, de parochi testimonio a vagis matrimonium contrahere volentibus, ut de libero eorum statu constet, exigendo; de dispensandi in matrimoniis, ut vocant, mixtis facultate; denique, de momento temporis a quo dispensationes quae in radice, ut loquuntur, sanant, concessae, vim ac robur habere incipiunt.

CONGREGATIO SEXTA PRIVATA.

Sabbato, die maii 12, hora nona, habita est congregatio privata sexta, cui patres omnes atque officiales interfuerunt.

1. Decretum tertium, quod incipit *Sacerdotes qui titulo missionis*, de sacerdotum titulis, reverendissimo Pittsburgensi proponente, lectum est, et nemine repugnante latum.

2. Reverendissimus deinde archiepiscopus de idoneo, quo congruae episcoporum sustentationi consulatur, modo verba fecit; patribusque ea in memoriam revocavit, quae sacra congregatio de Propaganda fide, tribus fere ante annis, hac de re ad concilii plenarii episcopos scripserat. Sententiis hinc inde dictis, propositum est decretum octavum, quod incipit *Probe intelligentes*, quod omnes una voce probarunt.

3. Reverendissimus Vehelingensis patres monuit statuendum esse quam primum quomodo nefariis quorundam hominum in bona ecclesiastica et legitimam eorum administrationem machinationibus occurrere possit. Patribus hoc consilium vehementer probantibus, designati sunt reverendissimi Pittsburgensis, Philadelphiensis et Eriensis, qui iurisperitos consulerent, et ad archiepiscopum referrent. Placuit denique non solum eos, qui relaturi erant, de gravissimo illo cui tota hac de re catholica disciplina innititur principio commonere, sed et in decreti quoque forma illud iterum evulgare. Latum est igitur decretum quintum, quod incipit *Declarant patres*, quo monentur omnes ea quae in cleri sustentationem aut divini cultus decorem conferuntur, auctoritati ecclesiasticae unice et omnino subiaccere.

CONGREGATIO SEPTIMA PRIVATA.

Eadem die, hora a meridie quinta, convenere iterum patres cum officialibus. Nihil gravioris momenti factum: lectae tantum et probatae epistolae patrum nomine exaratae, latina scilicet ad summum pontificem, quam in se susceperat reverendissimus Pittsburgensis, et anglica altera ad clerum populumque, quam, patrum voluntati morem gerens, reverendissimus archiepiscopus conscripserat.

Reverendissimo Richmondensi auctore, rogatus est reverendissimus archiepiscopus ut librum parandum curaret, in quem omnia conciliorum huius provinciae acta sedulo et accurate referrentur.

SESSIO TERTIA.

Dominica post Pascha quinta, die maii 13, hora circiter 10, patres omnes cum concilii officialibus, theologis consultoribus, aliisque sacerdotibus, in reverendissimi archiepiscopi aedibus congregati sunt. Inde paulo post, sacris vestibus induti, ad ecclesiam cathedralem, solemniter de more supplicatione facta, se contulerunt. Sacrum fecit reverendissimus episcopus Vehelingensis, cui adstiterunt reverendus dominus Gulielmus O'Hara, sacrae theologiae doctor, archidiaconus, et reverendus dominus Ioannes I. McNally ac dominus Patritius Conway, diaconi et subdiaconi munere fungentes. Reverendissimo vero archiepiscopo prope thronum, praeter solitos diaconos honoris, admodum reverendos H. B. Coskery et D. T. Foley, adstitit admodum reverendus P. Carolus H. Stonestreet, societatis Iesu provincialis. Inter sacra, admodum reverendus administrator Carolopolitanus concionem habuit. Cantatis deinde psalmis et precibus consuetis, decreta a secretario lecta, et sollemniter a patribus confirmata fuerunt. Iisdem mox arae impositis, omnes sua quisque manu subscribere. Tunc, instante admodum reverendo promotore, reverendissimus archiepiscopus finem con-

cilio imponi iussit. Stantibus postea omnibus, a solemnem benedictionem impertitus est, omnesque acclamationes de more factae sunt. Cantato deinde e templo discesserunt. hymno *Te Deum*, reverendissimus archiepiscopus

DECRETA CONCILII.

1. Cum beatissimus pater noster Pius papa IX, qui nunc cathedram Petri tenet, exploratum habens totius ecclesiae sensum ex episcoporum per orbem litteris, solemnem iudicio definierit „*doctrinam, quae tenet beatissimam virginem Mariam in primo instanti suae conceptionis fuisse, singulari Dei omnipotentis gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris humani generis, ab omni originalis culpae labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque idcirco ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam*“: nos, hanc fidei definitionem toto animi assensu amplectimur: Petrus quippe per Pium locutus est, et solemnem sedis apostolicae iudicio causa finita est.

2. Monemus sacerdotes omnes, quotquot missionibus in hac provincia inserviunt, non licere amplius post mensem augusti anni 1857, ea in baptizandis adultis uti forma, quae in rituali Romano pro baptismo parvulorum proponitur, prout usus hucusque ferebat, atque ex indultis apostolicis licebat. Curent igitur diligenter ut eam baptizandi adultos formam, quae in rituali Romano praescribitur, ad manus habeant. Opportunum quoque erit, et menti apostolicae sedis consentaneum, posthac eam, data occasione, et quando graves rationes non obstant, adhibere, ita ut paulatim ad debiti ritus observantiam accedere satagant.

3. Sacerdotes qui titulo missionis vel ordinati fuere, vel eundem postea obtinere, illum amittunt omnino, quando a proprio episcopo dimissorias litteras accipiunt, quibus ab omni illius dioeceseos missionibus vacandi obligatione solvuntur; ac eo ipso ab ordine suspensi intelliguntur, usquedum eundem recuperent, vel alium titulum canonicum obtineant. Idem dicendum de iis qui ad sacros ordines alio titulo canonico promoti, illum postea amisere. Titulum vero missionis non recuperant, donec in aliam dioecesim cooptati, iuramentum praestiterint, quo se ad illius dioeceseos missiones in perpetuum adstringant.

4. Cum facultates extraordinariae episcopis huius provinciae a sancta sede collatae, sine ulla mercede exercendae sint, nulla exigenda est taxa pro dispensationibus ab impedimentis matrimonii.

5. Declarant patres administrationem eorum quae pro sacrorum ministrorum sustentatione, vel cultus divini decore offeruntur, auctoritati ecclesiasticae subiacere; sive oblationes istae ex scamnorum locatione, prout mos est, profluant, sive sponte a fidelibus erogentur. Caeterum, servanda erunt brevina Pii VII et Leonis XII, necnon data decreta.

6. Cum decreto sexto concilii plenarii Baltimorensis moneantur episcopi, ut ex dignioribus suae dioeceseos sacerdotibus quosdam quisque seligat, qui ei consultores sint in dioeceseos administratione, eos nunc praeterea hortamur, ut eorumdem numerum ad decem vel duodecim extendant, quin tamen singulorum sententias circa omnia etiam graviora exquirere teneantur. Satius enim erit si tribus vel quatuor nominatim rem quamlibet commendent. Singulorum tamen consultorum erit, post mortem episcopi, archiepiscopo, vel, eo mortuo, seniori episcopo scriptis referre, quosnam ad sedem vacantem promovendos quisque censeat. Addant quoque rationes ob quas ita iudicant, aliaque quorum cognitio episcopis utilis esset ut idoneos sacerdotes sedi apostolicae commendare possint. Haec vero omnia, tam de numero quam de officiis consultorum, prae-

sertim quoad commendandos ad episcopatum, non quasi certa ac fixa lege praecipere volumus, sed episcopi cuiusque prudentiae et conscientiae relinquimus.

7. Cum iustum sit episcopum qui omnium salutem invigilat, ab omnibus in dioecesi fidelibus ea accipere quae ad idoneam eius sustentationem, et onera sui muneris sustinenda, necessaria sunt: statuimus eum in hunc finem, partem reddituum omnium ecclesiarum, in quibus animarum cura exercetur, exigere posse. Inter redditus ecclesiasticos autem numeramus quidquid ex sedium locatione, fidelium in ecclesia oblationibus durante missa percipitur, necnon quidquid sacerdotibus baptismatis vel matrimonii occasione offertur. Opportunum igitur videtur ut unicuiusque dioeceseos sacerdotes, in synodo coadunati, collatis inter se consiliis, consentiant de certa pensione singulis annis episcopo solvenda, unde officii sui munera sustentare valeat. Hac inter omnes praedictas ecclesias pro reddituum ratione divisa, unaquaeque portionem suam tribuere tenebitur, dummodo tamen haec decimam pro unaquaque ecclesia reddituum partem non excedat. Si autem propter ecclesiarum tenues redditus, vel parvum numerum, modus hic non sufficiat, alius idoneus pro circumstantiarum varietate excogitetur, et in illo executioni mandando boni omnes, sive laici sive clerici, auxilium praestabunt.

8. Probe intelligentes quantopere religio nostra sanctissima in hisce regionibus profectura sit, si collegium in alma Urbe sub ipsa apostolicae sedis umbra instituat, in quo iuvenes ad sacrum ministerium in provinciis nostris exercendum destinati, ad doctrinas omnes atque disciplinas quae ecclesiasticum virum decent, informantur, ita ut digni divini verbi ministri evadant: statuerunt patres eiusmodi collegium omnino, si fieri poterit, sine mora esse instituendum. Insuper, rogaverunt reverendissimum dominum archiepiscopum Baltimorensis, cui sententias suas de meliori consilio hoc perficiendi ratione iam aperuerant, ut eorum hac in re vices tum erga sanctam sedem, tum erga caeteros Americae Foederatae archiepiscopos et episcopos gerere dignetur.

† Ego Franciscus Patritius, archiepiscopus Baltimorensis, definiens subscripsi.

† Ego Richardus Vincentius, episcopus Vohelenensis, definiens subscripsi.

† Ego Michael, episcopus Pittsburgensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Richmondensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Nepomucenus, episcopus Philadelphiensis, definiens subscripsi.

† Ego Iosue Maria, episcopus Eriensis, definiens subscripsi.

Ego Ioannes Barry, dioeceseos Savannahensis administrator, subscripsi.

Ego Patritius N. Lynch, sacrae theologiae doctor, administrator dioeceseos Carolopolitanae, subscripsi.

Iacobus Andreas Corcoran, sacrae theologiae doctor, secretarius.

Ego Eduardus Damphoux, sacrae theologiae doctor, huius concilii provincialis notarius, testor haec decreta actaque, lecta fuisse et probata in ultima sessione solemnem, quae habita est in ecclesia metro-

politana Sanctae Mariae Baltimorensi, die mensis A maii 13, anno Domini 1855. In cuius fidem subscripsi.

Eduardus Damphoux, sacrae theologiae doctor, notarius.

EPISTOLA

patrum concilii ad summum pontificem.

Beatissimo patri nostro
Pio, divina providentia papae IX.

Beatissime pater.

Postquam in concilio hoc provinciali congregati, ea omnia quae ad disciplinam ecclesiarum nostrarum promovendam fidemque tuendam facere videbantur, collatis in unum consiliis egissemus, non potuimus inde discedere, quin tibi prius debitos illos, quibus te quasi patrem filii prosequimur, amoris ac venerationis sensus patefaceremus. Postulat enim hoc B supremus ille, quem tenes, beati Petri locus, cui a Domino demandatum est ut fratres in fide confirmaret; postulat summa illa, qua potiris, ecclesiam totam, gregem scilicet universum, qui tam oves quam agnos complectitur, pascendi regendique auctoritas. Quaecumque igitur sive ad integritatem catholicae fidei vindicandam, sive ad ecclesiae ritus, mores iuraque tuenda decrevimus, ea omnia sapientissimo tuo iudicio aut probanda, aut emendanda, bono libentique animo relinquimus.

Officio autem munerique nostro satis nullo modo factum arbitraremur, si de iis, beatissime pater, quae in honorem sanctissimae Dei matris Romae nuper a te gesta sunt sileremus. Quomodo enim fieri potest, ut, laetante coelo, totoque orbe catholico plaudente, nos uni taceamus, neque ullam laetitiae vocem efferamus? Nos praesertim, qui omnia ecclesiae huius Americanae incrementa Virgini C sine labe conceptae optimo iure accepta referimus. Maximas igitur gratias tibi, beatissime pater, nostro clerique et populi nostri nomine agimus ob solemne illud decretum, nostrisque quoque, inter communia totius orbis vota, precibus efflagitatum, quo beatissimam Dei genitricem ab omni prorsus originalis culpa reatu immunem pronuntiasti. Hoc quippe unum sanctissimae Deiparae gloriae tam late apud mortales homines propagatae deesse adhuc videbatur. Tibi vero, beatissime pater, ex animo gratulamur, quod innumeris prope divinae matris laudibus ac titulis hanc quasi coronidem imponere, tibi uni potissimum inter tot Petri haeredes, divino quodam consilio, obtigerit.

Volumus quoque te, beatissime pater, (quod iure quodam suo exigit paterna illa qua urgeris omnium ecclesiarum sollicitudo) maximae laetitiae participem fieri, qua nos filii tui perfundimur, ea omnia circumspicientes, quae in ecclesiae Americanae bonum et incrementum Deus operari dignatus est. Templum ubique eriguntur; crescit in dies sacerdotum numerus; constituuntur pluribus in locis pia domus atque instituta, in quibus pueri et puellae non modo litteris bonisque artibus excoluntur, sed, quod longe maius est, ad probos quoque mores, pietatem atque accuratam sanctissimae religionis nostrae scientiam informantur; religiosas virorum ac mulierum familiae latius quotidie propagantur, ut iam difficile sit ullam vastissimae huius regionis plagam invenire, quae eorum consortio, laboribus, exemplo non fruatur. Quid plura? In hoc ipso quod celebramus concilio, ex una tantum provincia congregato, adsunt profecto tot episcopi, quot, viginti quinque tantum ante annis, ad primum concilium, quamvis ex omnibus Foederatae Americae dioecesibus, convocati fuerant. Unde argumentari licet quam mirabiles apud nos tam

brevi tempore sanctissima nostra religio progressus egerit.

Diffiteri quidem haud possumus, singularem hanc rei catholicae prosperitatem, maximam in nos invidiam odiaque gravissima excitasse: antiquus enim humani generis hostis, cui unice cordi est magnum illud a Christo patratum pietatis opus frustrari atque irritum reddere, id apud nos quotidie per impios homines totis viribus agit, ut vera Christi ecclesia, extra quam non est salus, aut omnino in hac regione deleatur, aut saltem ita vilis [et] contempta evadat, ut paulatim numerus fidelium minuatur, iique qui foris sunt, ab obedientia fidei deterreantur. Hinc suspiciones, odia vocesque ambiguae per vulgus de incerta nostra erga rempublicam fide, dolo malo disseminatae; hinc turbae etiam seditionesque in nos concitatae; hinc quoque mille in sanctissimam religionem, sacerdotes virginesque Deo dicatas mendacia et convicia; hinc impudentissima per publicas ephemerides calumniandi consuetudo, quam retundere ac cohibere omni qua potuimus ratione, haecenus conati sumus: sed frustra. Quid enim rerum gestarum veritas, argumenta luce ipsa clariora, aut ipsum denique acatholicorum hominum ab omni partium studio alienorum testimonium contra effrenatam hanc maledicendi libidinem efficiant? Eo usque audaciae nonnulli tandem devenerunt, ut clamitare non erubescant religionem nostram civilibus etiam poenis, si fieri possit, coercendam.

Haec tamen omnia, beatissime pater, nullo nos timore percellunt, neque nos a proposito ullo modo revocare possunt. Ecquid enim aliud propositum nobis est, quam ut regnum Dei apud nostros cives tam in adversis quam in prosperis rebus, utque ait apostolus, per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam, amplificare atque propagare studeamus? Tentat scilicet nos Deus, ut fideles inveniamur; cribrat nos quasi triticum, ut pretiosum a vili separet, suosque agnoscat electos. Scimus autem cui credidimus, atque idcirco certa spe confidimus, fore aliquando ut respiciat Dominus, populumque suum ex aquis multis mortisque laqueis eripiat, atque ex angustis, in quas ipse coniecit, in latitudinem educat. Cessabunt tunc nefaria in nos impiorum hominum consilia et fraudes, civesque nostros tandem aliquando pudebit, nulla causa, nullo teste, tam male de nobis sanctissimaque quam profitemur religione sensisse. Tunc scilicet dabit tandem Deus, ut laetemur pro diebus quibus ipse nos humiliavit; proque annis quibus vidimus mala, diuturno nos exultationis die ipse consolabitur. Quae quidem optatissima tempora ut adesse festinent, beatissimam Virginem sine labe conceptam, singularem harum ecclesiarum patronam, cui petenti nihil denegat Deus, precibus nostris quotidie fatigamus.

Antequam vero, beatissime pater, huic epistolae finem imponamus, non possumus nobis temperare, quin tibi pro recentissimo tuo in nos gentemque nostram collato beneficio agamus gratias, quas habemus maximas. Significasti enim velle te ut in alma Urbe, apud ipsam Petri sedem tutissimamque fidei arcem, collegium instituatur, in quo alantur iuvenes, quorum erit, peracto studiorum curriculo, sacris in hac regione missionibus operam dare; idque operis paratum te ope atque auctoritate tua promovere. Hoc scilicet, beatissime pater, tot aliis tantisque benevolentiae indiciis, quibus paternum tuum in nos animum comprobasti, quasi cumulus accessit.

Humillime ad pedes tuos, beatissime pater, provoluti, benedictionem apostolicam flagitamus.

Franciscus Patritius Kenrick, archiepiscopus Baltimorensis.

Richardus Vincentius Whelan, episcopus Vehe-
lingensis.

Michael O'Connor, episcopus Pittsburgensis.

Ioannes McGill, episcopus Richmondensis.

Ioannes Nepom. Neuman, episcopus Philadel-
phiensis.

Iosue Maria Young, episcopus Eriensis.

Ioannes Barry, administrator Savannahensis.

Patritius N. Lynch, administrator Carolopolitanus.

Baltimori, in concilio provinciali, die 13 maii 1855.

BREVE EPISTOLARE

*sanctissimi domini nostri Pii papae IX ad patres
concilii Baltimorensis provincialis VIII.*

Venerabilibus fratribus Francisco, archiepiscopo
Baltimorensi; Richardo, episcopo Vehelingensi;
Michaeli, episcopo Pittsburgensi; Ioanni, episcopo
Richmondensi; Ioanni, episcopo Philadelphensi;
Iosue, episcopo Eriensi; ac dilectis filiis Ioanni
Barry, administratori ecclesiae Savannahensis, et Pa-
tritorio Lynch, administratori ecclesiae Carolopolitanae,
in Foederatis Americae provinciis:

PISC PAPA IX.

Venerabiles fratres ac dilecti filii, salutem et
apostolicam benedictionem.

Maximam quidem laetitiam percepimus ex vestris
obsequentissimis aequae ac amantissimis litteris, quas
die 13 proximi mensis maii conscriptas in exitu
provincialis Baltimorensis concilii a vobis denuo
concelebrati, ad nos dedistis. Namque in iisdem
litteris iterum perspeximus singularem ac perspec-
tam pietatem, amorem et observantiam, qua per-
sonam humilitatis nostrae et hanc sanctam sedem
colere tantopere laetamini, cum nihil vobis potius
fuerit, quam de omnibus concilii actis ex more
maiorum ad supremam Petri sedem referre, ac si-
mul enixe precari ut decreta in ipso concilio edita
probare, vel etiam ubi opus fuerit, emendare veli-
mus, atque insuper nonnulla indulgere ac decernere,
quae vos istic ad sanctissimae nostrae religionis
incrementum pertinere posse existimatis. Vestris
autem petitionibus congruum dabit responsum nostra
congregatio Fidei propagandae praeposita, cui con-
cilii acta cognoscenda mandavimus, ac nostram
super illis mentem significavimus. Singularem certe
gaudio affecti fuimus cum ex eisdem litteris no-
verimus tanta vos, venerabiles fratres, ac dilecti
filii, istosque clericos laicosque fideles laetitia fuisse
perfusos ob dogmaticam de immaculato sanctissimae
Dei genitricis virginis Mariae conceptu definitionem
a nobis promulgatam, ut eorumdem clericorum
quoque et fidelium nomine, maximas nobis pro
eiusmodi decreto gratias egeritis. Quod quidem,
etiamsi gratissimum, tamen nec novum nec inexpectatum
nobis accidit, cum haud ignoremus quae
quantaque sit vestra et istorum fidelium erga almam
deiparam Virginem, omniumque nostrum amantissi-
mam matrem, pietas et devotio. Ac per vos ipsi
vel facile cogitando assequi poteritis, quanta animi
nostri consolatione ex iisdem vestris litteris intel-
lexerimus sanctissimam nostram religionem in istis
regionibus, Deo bene iuvante, maiora in dies in-
crementa suscipere. Significastis enim istic quotidie
magis templa Deo sacra erigi, sacerdotum numerum
crescere, ac pluribus in locis pias domus et instituta
pueris puellisque, cum ad divinae nostrae religionis
scientiam, atque ad pietatem, virtutem morumque
honestatem informandis, tum ad litteras bonasque
artes instituendis constitui, ac religiosas virorum
et mulierum familias ita longe lateque propagari,
ut in amplissimis istis regionibus difficile sit ullam

A reperiri plagam, quae earundem religiosarum fami-
liarum consortio, laboribus et exemplis non per-
fruat, ac magnas ex illis non percipiat utilitates.
Itaque, in humilitate cordis nostri immortales ele-
mentissimo bonorum omnium largitori Deo agimus
gratias, ac simul ab ipso enixe exposcimus, ut
super istos populos magis in dies multiplicet miseri-
cordiam suam, quo omnes occurrant in unitatem
fidei et cognitionis domini nostri Iesu Christi. Vobis
autem vehementer ex animo gratulamur, quod coe-
lesti ope freti, ac vestri muneris optime memores,
vestram omnem operam, curam, industriam, solli-
citudinem ac laborem impendere gloriamini, ut in
dioecesis vigilantiae vestrae commissis, sanctis-
simae fidei depositum integrum inviolatumque custo-
diatur; ut cleri disciplina sarta tecta servetur, eiusque
accurata procuretur institutio; ut christiana puero-
rum ac puellarum educatio foveatur, et populorum
religio, pietas, virtus magis ac magis excitetur et
inflammetur. Pergite, venerabiles fratres, ac dilecti
filii, maiori usque studio et contentione omnes
muneris vestri partes implere, nihilque unquam
intentatum relinquere, ut isti populi vobis concrediti
magis in dies enutriti verbis fidei, crescant in scien-
tia Dei, et per gratiarum charismata confirmati,
alacriori usque pede incedant per semitas Domini,
ac miseri errantes veritatis lucem aspiciant, agnos-
cant, et ad iustitiae tramitem redeant, et ad uni-
cum Christi ovile confugiant. Atque inter multi-
plices nefariosque impetus et conatus, quibus
teterimus humani generis hostis aegerrime ferens
sanctissimam nostram religionem per istas regiones
feliciter propagari, vos adoriri ac vexare connititur,
nolite, ut optime dicitis, unquam expavescere; sed
confortati in Domino et in potentia virtutis eius,
ac potentissimo immaculatae virginis Mariae patro-
cinio suffulti, et laborantes veluti boni milites
Christi Iesu, ne desinatis unquam certare bonum
certamen, praedicare verbum, instare opportune,
importune, arguere, obsecrare, increpare in omni
patientia et doctrina, et omnia pro Dei gloria, et
sempiterna hominum salute strenue constanterque
agere, et sustinere, cogitantes immarcescibilem illam
gloriae coronam ab aeterno pastorum principe per-
severantibus promissam.

Iam vero quod attinet ad collegium in hac alma
Urbe nostra constituendum pro istius nationis ele-
ricis rite educandis, de quo verba facitis in iisdem
vestris litteris, noscatis velimus, per nostras litteras
kalendis ianuarii vertentis anni datas, nos venera-
bilibus fratribus Ioanni, archiepiscopo Neo-Ebora-
censi, eiusque suffraganeis episcopis significasse,
vehementer nos optare ut istarum regionum sa-
crorum antistites, collatis inter se consiliis, con-
sociatisque viribus, eiusmodi collegium Romae
erigere vellent. Quae sane res nobis gratissima
esset, propterea quod, veluti pro vestra sapientia
probe nostis, ad spirituale istorum populorum bonum
summopere conducere. Quocirca, nos quidem,
quantum in nobis est, haud omitteremus tam salu-
tare opus omni studio quam libentissime iuvare,
cum idem collegium vestris aliorumque venerabilium
fratrum istarum provinciarum antistitum curis, con-
siliis et sumptibus in hac urbe esset erigendum.
Denique, pro certo habete, venerabiles fratres ac
dilecti filii, nos praecipua vos caritate prosequi, ac
sine intermissione a clementissimo misericordiarum
patre et Deo totius consolationis humiliter enixeque
efflagitare, ut in abundantia divinae suae gratiae
vobis semper propitius adesse, vestrisque pastoralibus
curis et laboribus benedicere velit. Atque
superni huius praesidii auspicem, et propensissimae
nostrae in vos voluntatis testem accipite apostolicam

benedictionem, quam ex intimo corde depromptam A vobis ipsis, venerabiles fratres ac dilecti filii, cunctisque istarum ecclesiarum clericis, laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 9 augusti 1855, pontificatus nostri anno decimo.

Pius papa IX.

PETITIO

de sacris ordinibus titulo missionis conferendis.

Beatissime pater.

Episcopi in concilio provinciali Baltimori collecti supplicandum duxerunt beatitudini tuae, ut, habita ratione difficultatis titulum canonicum comparandi ad ordines suscipiendos in hisce regionibus, liceat eis ad viginti annos ordines conferre titulo missionis iis quos idoneos iudicaverint sacris missionibus.

RESPONSIO

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Decretum tertium, ac (praefata) petitio eidem respondens, quemadmodum et plura ad idem pertinentia quae in aliis synodis occurrebant, occasionem suppeditarunt eminentissimis patribus ut de titulo presbyterorum in missionibus, atque in istis praesertim provinciis agerent: regulae autem quoad plura quaestionum capita statutae sunt; exinde autem accurata disponitur instructio, quae brevi mittetur.

PETITIO

de mutando modo, quo nunc ad episcopatum evehendi commendari solent.

Beatissime pater.

Cum modus hactenus apud nos adhibitus in sacerdotibus ad episcopale munus commendandis, a sancta sede probatus fuerit, patres concilii Baltimorensis provincialis VIII ad tuam auctoritatem C recurrendum duxerunt, ut mutationes quasdam, quas in eodem faciendas temporum adiuncta suadent, probare ac firmare digneris. Sunt autem, quae sequuntur:

I. Vacante aliqua huius provinciae sede, necessarium amplius non erit ad alios metropolitanos scribere, nominaque sacerdotum, qui commendandi sunt, ad eos transmittere, nisi sacerdos sic commendandus ad aliam provinciam pertineat, quo in casu scribendum erit ad archiepiscopum illius provinciae, et ad episcopum dioeceseos in qua degit praedictus sacerdos, ut mentem suam de eo sanctae sedi aperiant.

II. Mortuo quocumque huius provinciae episcopo, reliquos antistites, triginta circiter ab eius obitu diebus, metropolitanus convocabit, ut de idoneo successore sanctae sedi commendando consilium capiant. Si vacaverit sedes metropolitana, D id praestabit senior episcopus. Locus ad quem convenient, erit ipsa defuncti praesulis urbs episcopalis, nisi graves rationes obstant, de quibus pro sua prudentia iudicabit metropolitanus. Quo in casu, ad ipsum spectabit urbem aliam, ut et conveniendi diem, designare.

Hac ratione, beatissime pater, et inutiles morae tollentur, et vacantibus ecclesiis citius tutiusque consulatur. Orant igitur, ut quod ipsi, re mature perpensa, melius in Domino iudicarunt, auctoritate tua ratum habere ac confirmare velis.

RESPONSIO SACRAE CONGREGATIONIS.

Quando inter episcopos agi contingat de ecclesiasticis viris sanctae sedi commendandis ut ad episcopatum assumantur, ratio iugiter habeatur illorum qui adnotati ad eiusmodi scopum reperiuntur in defuncti episcopi schedis. Cum vero petitio facta sit ut

de commendandis ad episcopatum iugiter in episcoporum conventu pertractaretur, et alterius provinciae archiepiscopi et episcopi interpellatio fieret tum tantum cum proponendus extra provinciam degeret; id quidem admissum est cum clausula, *si commode fieri possit*: sin minus, per epistolam. Quoties vero de novis sedibus episcopalibus erigendis, vel altero archiepiscopatu statuendo pertractatio iniri placeat, methodus hactenus adhibita servetur.

ANIMADVERSIONES

sacrae congregationis circa decretum VIII.

Decretum VIII approbatum fuit. Attamen, quoad deputationem nonnullorum antistitum qui veluti commissarii pro collegio existant, aliaque circa rectoris electionem, de quibus in actis concilii fit mentio (*supra col. 145 A*), responsionem sacra congregatio differendam censuit. Addam vero mirum evenisse B quod non eadem concordia in re tam opportuna inter aliarum provinciarum antistites deprehensa fuerit, quod inde potissimum est repetendum, quia nonnulli antistites censerent haud posse se opus ratione eadem ac alii iuvare, vel quod alicubi offensionem aliquam timerent. Attamen litterae nomine sanctitatis suae eo spectabant ut commendaretur opus, de cuius utilitate nulla excitari controversia potest. Licet vero diversimode antistites opem conferant, vel per se, vel per ditiores fideles ad id opportune excitatos, plus nonnulli, alii minus, uberius forsitan progressu temporis; attamen id imprimis erat in votis, ut unanimi voluntate collatisque consiliis, omnes ad opus perficiendum conspirarent. Eminentissimi patres animadvertendum id voluerunt ea etiam de causa, ut amplitudo tua praestare melius valeat quod episcopi concilii Baltimorensis statuerant, nimirum ut cum aliis archiepiscopis ageres, quatenus in synodis suarum provinciarum cum felici exitu ea de re pertractarent. Haud vero omitto praedictarum litterarum sensum explicare archiepiscopis Cincinnatiensi, Sancti-Ludovici et Neo-Aurelianiensi, quemadmodum praestiti cum archiepiscopo Neo-Eboraceno, qui nuperrime se ad huiusmodi scopum plura praestitutum spopondit.

DECRETUM

concilii primi provincialis Sancti-Ludovici, quod sancta sedes adprobavit, et per alias quoque provincias servari mandavit quoad ecclesiastica iudicia.

Sacerdotes, quibus per ordinarii sententiam sacri ministerii exercitium interdictum fuerit, nullum ius habent ad sustentationem ab eo petendam, cum ipsi se sua culpa missionibus operam navandi incapaces reddiderint. Ut autem omnis occasio querelarum tollatur, censeant patres omnino expedire ut ordinarii in causis criminalibus clericorum aut presbyterorum, servant certam iudicii normam, quae ad formam a concilio Tridentino¹ praescriptam quam proxime accedat; scilicet, ut episcopus, seu vicarius eius generalis, de ipsius commissione, duos eiusdem episcopi consultores (ex eis quos, iuxta alterum Baltimorensis concilium, pro gravioribus negotiis pertractandis designatos habet), nec semper eosdem eligat, qui ei presbyterum criminis postulatum iudicatu, coram notario tamen ipsius episcopi, assistant. Unum autem sit utriusque votum, possitque alter episcopo accedere. Quod si ambo ab episcopo, seu eius vicario, discordes fuerint, tertium tunc ex praedictis suis consultoribus ipse eligat, et iuxta eam partem cum qua tertius convenit, causa terminetur. Si autem contigerit omnes

¹ Sess. XXV, de ref., cap. 6.

consultores ab ordinario electos ab eius sententia A dissidere, tunc ad metropolitanum causa referri debet, qui sententiarum motiva expendet, et iudicium feret. Quando autem quaestio erit de subdito metropolitani, criminis postulato, et omnes asses-

sores metropolitani, modo praedicto ab ipso designati, ab eius sententia dissenserint, tunc appellatio fiat ad seniore episcopum comprovincialem, cuius sententia finalis erit, salvis semper sedis apostolicae privilegiis et auctoritate.

LITTERAE PASTORALES.

The archbishop of Baltimore and the bishops and other prelates assembled in provincial council, at Baltimore, to the clergy and faithful of their charge:

Grace unto you, and peace be multiplied.

With feelings of deep gratitude to almighty God for the blessings, both social and religious, which we enjoy, we have assembled with a view, by mutual consultation, under the guidance of the holy Spirit whom we have earnestly invoked, to provide for the maintenance and advancement of discipline and piety in the dioceses which form our ecclesiastical province. But a quarter of a century has elapsed since the first provincial council was held in this city, at which seven prelates were present. The multiplication of sees, of which there are now forty-one, besides two apostolic vicariates, has led to the increase of the number of provinces, of which there are seven; yet the see of Baltimore has now seven suffragans. Two, indeed, of the dioceses are in a widowed state, pestilence having carried away the late bishop of Savannah, whilst, after the example of saint Charles Borromeo, day and night he ministered religious aid to its victims; and a lingering and severe disease having more recently brought to a close the life of the late bishop of Charleston, which was marked by untiring activity and great usefulness. Another prelate, not charged with the government of any diocese, from the responsibility of which his humility shrank, but distinguished for piety and devotedness, gave his life for the faithful of Christ, as a volunteer in the cause of charity, aiding the bishop of Savannah in affording the consolations of religion to the sick and dying. Shortly after the national council, which was held three years ago, a prelate who was born in this city, and passed in it the greater part of his life, as a student and professor in the college of saint Mary, which he governed during several years as president with great success, until he was chosen first bishop of Natchez, died in the city of Frederick, in this state, when preparing to return to his see. Thus death has thinned our ranks, and given us the important warning, that we also may be soon summoned to render an account of our stewardship to the shepherd and bishop of our souls.

Our first solemn act and decree in council has been the acceptance of the definition made by our D holy father, pope Pius IX, in the assembly of cardinals and bishops, in the basilic of saint Peter, on the festival of the conception of the blessed virgin Mary. At the urgent solicitation of the bishops throughout the world and of those especially gathered around him on that occasion, from the chair of saint Peter, he declared and defined that the doctrine which holds that the most blessed virgin Mary, at the first moment of her conception, by a special grace and privilege of almighty God, in view of the merits of Christ Jesus, the saviour of mankind, was preserved free from all stain of

Archiepiscopus* Baltimorensis et episcopi alique antistites in concilium provinciale congregati Baltimore, clericis et fidelibus sibi commissis:

Gratia vobis et pax multiplicetur.

Gratissimis erga omnipotentem Deum animis, cuius beneficio hac reipublicae pariter et religionis prosperitate fruimur, in unum convenimus, ut, duce sancto Spiritu, quem sedulo invocavimus, communicatis inter nos consiliis, disciplinae pietatisque incolumitati atque incremento in huius provinciae B ecclesiasticae dioecesebus provideremus. Anni sunt non amplius quinque et viginti, cum primum provinciale concilium in hac urbe celebratum est, cui interfuerunt antistites septem. Multiplicatis autem sedibus, sunt enim nunc una et quadraginta, praeter apostolicos vicariatus duos, consequens fuit, ut multiplicarentur ipsae provinciae, quae iam septem numerantur; totidem autem suffraganeos habet Baltimorensis sedes. Quanquam ex dioecesebus nostris duae suis pastoribus orbatae sunt; nam episcopus Savannahensis pestilentia sublatus est, dum, sanctum Carolum Borromaeum aemulatus, eo malo afflictis diu nocturne sacra ministrat¹; posterius vero lentus et acerbus morbus vitam absumpsit episcopi Carolopolitani, viri indefesso zelo et magno rerum usu conspicui². Alius antistes, nulli quidem dioecesi praepositus, quod eius modestia gubernationis onere et periculis terrebar, C sed pietate ac prompta ad omnia voluntate insignis, vitam suam, tanquam voluntarius in causa caritatis, pro Christi fidelibus devovit³, cum episcopum Savannahensem, aegrotis et moribundis religionis solatia ferentem, adiuveret. Brevi post nationale concilium, tertio abhinc anno habitum, antistes⁴ ex hac urbe oriundus, ubi maiorem vitae partem egit, primo discipulus, inde magister in collegio Sanctae Mariae, cui idem multis annis magna cum laude praefuit, quoad primus Natchetensium creatus est episcopus, Fridericopoli in hac provincia, dum ad suam sedem reditum parat, diem supremum obiit. Ita mors numerum nostrum imminuit, nosque gravi documento admonuit, brevi fore ut ad rationem administrationis nostrae reddendam a „pastore et episcopo animarum“⁵ nostrarum evocemur.

Illud primum est a nobis in concilio solemniter D actum ac decretum, ut definitionem a sanctissimo patre Pio IX, coram congregatis cardinalibus et episcopis, in basilica Sancti Petri, die conceptioni beatae Virginis sacro factam, susciperemus. Impensissimis enim precibus episcoporum, cum per orbem dispersorum, tum eorum maxime qui ad illum eo tempore convenerant, permotus, declaravit definitque, „doctrinam, quae tenet beatissimam virginem Mariam in primo instanti suae conceptionis fuisse singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris humani generis, ab omni originalis culpa labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque idcirco ab

* Versio curata ab editoribus *Collectionis Lacensis*.

¹ Franciscus Xav. Gartland.

² Ignatius Reynolds.

³ Eduardus Barron, episcopus Eucarpiae.

⁴ Ioannes Chance.

⁵ I Petr. II, 25.

original sin, has been revealed by almighty God, and must therefore be firmly and constantly believed by all the faithful. It is an undeniable fact that difficulty and doubt perplexed the minds of several learned and devoted men, especially since the twelfth century, in regard to this privilege, which was, nevertheless, strenuously affirmed by others, who were ready to suffer death for its maintenance as a truth of revelation, and was solemnly recognized by the celebration of the festival in several local churches, and at least during the last four centuries in the apostolic church of Rome, and throughout the universal church. It may embarrass some to understand why it was not defined at an earlier period. The church, brethren, is not accustomed to define doctrines unless when they are assailed. She received from Christ our lord, through his apostles, the entire deposit of revealed truth, which she has preserved in its integrity, regulating her worship accordingly: but each doctrine was successively defined, with greater precision and clearness, when it became necessary to protect it against the subtle devices of innovators. When the great mysteries were assailed, she lost no time in vain discussions, and used no measures of compromise, but on the authority of ancient faith and tradition, she proscribed the pernicious errors which were broached in opposition to them. Greater forbearance is exercised when undefined points of a secondary character are called in question by those who sincerely believe the settled doctrines of faith, and who err only in reasoning, with no proud or perverse disposition. It does not appear that any of the ancient sectaries denied the immaculate conception of the blessed virgin: on the contrary Pelagius and Julian, his follower, availed themselves of the general persuasion of the faithful that she was without sin, to oppose the teaching of the church, which saint Augustine triumphantly defended, that all men are born in sin, and fall into actual transgression. Pelagius enumerated many saints whose virtues are recorded in scripture, and closed the list by the virgin Mary, observing that christian piety obliges us to acknowledge that the mother of our Lord and Saviour was without sin. Saint Augustine used great circumspection in his reply, lest by an unqualified concession he should afford his adversary an undue advantage, but he did not hesitate to say, that all those holy personages would acknowledge themselves sinners, if they could reappear on earth and give testimony, excepting the blessed virgin Mary. As to her he declined entertaining any question, when sin is spoken of, since the honor of our Lord requires us to hold that she received grace to overcome sin in every respect, being made worthy to conceive and bring forth him who was altogether sinless. Julian pursued the matter farther, and reproached Augustine with dishonoring Mary more than Jovinian had dishonored her, who contended that in becoming a mother, she lost her virginal integrity, whilst Augustine, by affirming that all but Christ were born in sin, made Mary herself the bond-slave of satan. The holy doctor replied that he did not represent her in this light, since the grace of the new birth prevented such necessity. Whatever obscurity may appear in this answer, it is manifest that the general persuasion of the exemption of Mary from all stain of sin can alone account for the confidence with which the

omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam". Negari quidem non potest, fuisse, praesertim a saeculo duodecimo, complures doctos et pios viros, quibus illud privilegium non exiguum difficultatem ac dubitationem afferret; cum idem interim non solum ab aliis strenue defenderetur, qui ad id, ut rem revelatam, tuendum mori parati essent, sed etiam celebritate diei festi, cum in diversorum locorum ecclesiis, tum per ultima quatuor saecula in apostolica ecclesia Romana et toto orbe catholico, palam agnosceretur. Quod cur non maturius definitum fuerit, sunt fortasse, quibus intellectu difficile videatur. Verum non consuevit ecclesia doctrinas definire, nisi cum impugnantur. Accepit enim a Christo domino nostro, per eius apostolos, totum revelatae veritatis depositum, idque integerrimum conservavit, et ad eiusdem normam divinum cultum composuit; singula vero doctrinae capita paulatim sunt accuratius et distinctius definita, cum necesse visum est ea adversus captiosas opinionum novitates tueri. Ubi enim primaria mysteria oppugnabantur, non vanis controversiis se implicabat ecclesia, aut ad ullam compositionem descendebat; sed veteris fidei et traditionis auctoritate nixa, damnabat perniciosos errores, qui adversus illa serebantur. Maior vero tum adhibebatur indulgentia, si qua inferioris dignitatis necdum definita doctrina in quaestionem vocaretur ab iis, qui, cum certa fidei dogmata sincere crederent, ratiocinio tantum, sine ulla voluntatis contumacia aut perversitate, laberentur. Immaculatam beatae virginis conceptionem ab ullo veterum haereticorum negatam esse non constat; immo vero Pelagius huiusque sectator Iulianus, ex communi fidelium persuasione Mariam sine peccato fuisse, occasionem arripuerunt ad eam aggrediendam ecclesiae doctrinam, quam sanctus Augustinus invictè defendit, omnes homines in peccato nasci, nec sine propriis delictis vivere. Nam Pelagius, cum multos enumerasset sanctos, quorum virtutes scriptura commemorat, his postremo adiunxit virginem Mariam, illud addens, Domini ac salvatoris nostri matrem „sine peccato confiteri necesse esse pietati". Ad haec sanctus Augustinus circumspectissime respondit, ne quid non necessarium concederet, quo adversarii iniuste abuterentur. Nam, ut non dubitavit dicere, ceteros omnes illos sanctos, si redirent ad vitam ac de se testimonium dicerent, peccatores se confessuros, ita exceptit virginem Mariam, de qua quidem nullam prorsus, cum de peccatis ageretur, haberi voluit quaestionem; quod honor Domini cogeret nos credere, „ei gratiam collatam fuisse ad vincendum omni ex parte peccatum, quae concipere et parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum." ¹ Sed Iulianus, propositum suum persequens, exprobravit Augustino, quod Mariae maiorem inferret iniuriam, quam Iovinianus, hunc enim „virginitatem Mariae partus conditione dissolvissè"; Augustinum vero, cum affirmaret, omnes praeter Christum in peccato esse natos, „ipsam Mariam diabolo nascendi conditione transcribere." Quod refellens sanctus doctor negat, se tale quid dicere de Maria, „ideo, quia ipsa nascendi conditio solvitur gratia renascendi." ² Quae responsio quamvis obscura videri possit, apparet tamen, nulla alia ex re, nisi ex vulgari persuasione, Mariam immunem fuisse ab omni labe peccati, intelligi posse, quare illud argumentum et adversarii tam confidenter urgerent, et catholicae fidei vindex tam molli manu exciperet. Iam vero eam doctrinam veterem esse ac plane a primis temporibus traditam, orientales

¹ De nat. et grat., c. 36, n. 42.

² Opus imperf. in Iul., l. IV, c. 122.

objection was urged, and the reserve with which it was met by the champion of orthodoxy. Of this ancient, nay primitive, tradition we have satisfactory evidence in the language of the oriental liturgies, which style her all stainless, highly blessed, more honored than the cherubim and more glorious than the seraphim. The terms applied to her in the sacred scriptures are justly interpreted in their highest acceptation and greatest force, inasmuch as her dignity of mother of God so requires. She is truly blessed among women, full of grace. He that is mighty hath done great things for her, and holy in his name. Although we acknowledge that Jesus Christ our lord has crushed the serpent's head, and restored us to the grace from which we fell in Adam, yet we recognize Mary as the woman who is in necessary opposition to the serpent, and who also, according to the ancient version employed by saint Ambrose, and appealed to by saint Bernard, crushed the head of the serpent by giving birth to the redeemer. „What other woman,“ says the latter, „think you, did God foretell, when he said to the serpent: ‚I will put enmity between thee and the woman?‘ And if you still doubt that he speaks of Mary, listen to what follows: ‚She shall crush thy head.‘ For whom was this victory reserved, but for Mary?“

There is respectable authority for believing that the immaculate conception of the blessed virgin was distinctly honored in the eastern churches by a special festival at a very early period. In the west the festival appears to be of much later institution, and to have originated in the zeal of individuals in various local churches. Saint Bernard, who lived in the twelfth century, rebuked the canons of Lyons, in France, for establishing it without the sanction of the holy see, whose judgment he professed his readiness to follow. He seems to have understood it as regarding the corporal conception, rather than the animation, or creation and infusion of the soul. This did not prevent the celebration spreading to other churches. Saint Thomas, of Aquin, did not venture to reprobate it, since it was known to the holy see, which tolerated it, and he suggested that it might be understood of the sanctification, which he was convinced took place immediately on animation, that is when life was first imparted. „It is reasonably believed,“ he observes, „that the blessed virgin Mary, who brought forth the only begotten of the Father, full of grace and truth, received greater privileges of grace than all others, and was sanctified in the womb.“ The primitive tradition of the holiness of the virgin from the moment of her existence was so strongly impressed on the minds of all, that the whole question turned on this point, whether she was sanctified in the very act of animation, or the moment afterwards. Had any one asserted that Mary was a child of wrath, born in sin, he would have found himself in opposition to the whole body of theologians, and to the general sentiment of the church. It was indeed admitted by all that the conception of the blessed virgin was natural, and consequently of itself liable to the original stain, which created difficulty in asserting her exemption from it, and opened the way to scholastic subtleties and distinctions. It was well known that Christ was the redeemer of the whole human race, and that Mary, as a natural

liturgiae ita evidenter ostendunt, ut nihil aequum sit ultra requirere; quae beatam virginem omnino immaculatam, singulariter benedictam, honoratorem quam Cherubim, gloriosorem quam Seraphim praedicant. Denique, iis verbis, quae de illa in sanctis libris dicuntur, vis ac significatio, quam capiunt maximam, iure tribuitur, sicut postulat matris Dei dignitas. Ipsa est vere „*benedicta in mulieribus, gratia plena. Ipsi fecit magna qui potens est, et sanctum nomen eius*“. Et quamvis confiteamur, Iesum Christum dominum nostrum contrivisse caput serpentis, nosque in gratiam, qua excidimus in Adamo, restituisse, nihilominus tamen Mariam agnoscimus illam mulierem, quae perpetuas cum serpente inimicitias exercet, quaeque hac ratione, secundum antiquam versionem a sancto Ambrosio¹ usurpatam et a sancto Bernardo allatam, serpentis caput contrivit, cum peperit redemptorem. „Quam tibi aliam,“ inquit hic, „praedixisse Deus videtur, quando ad serpentem ait: *Inimicitias ponam inter te et mulierem?* Et si adhuc dubitas, quod de Maria non dixerit, audi quod sequitur: *Ipsa conteret caput tuum*. Cui haec servata victoria est, nisi Mariae?“²

Non deest gravis auctoritas, quare credamus, immaculatam beatae Virginis conceptionem in orientis ecclesiis primis iam temporibus proprio die festo honoratam fuisse. In occidente autem multo posterius id festum institutum esse constat, et quorundam piorum hominum opera in diversis ecclesiis initium cepisse. Sanctus Bernardus, qui vixit saeculo duodecimo, canonicos ecclesiae Lugdunensis in Gallia reprehendit, quod illud, non consulta sede apostolica, instituissent; cuius quidem iudicio sententiam suam subiicere se profitetur. Quamquam is videtur sic existimasse, eum cultum ad corporalem conceptionem potius, quam ad animationem, sive animae creationem et infusionem, referri. Nec vero ea res obstat, quominus idem festum ad alias ecclesias propagaretur. Neque illud sanctus Thomas Aquinas temere improbandum putavit, quippe quod sciente et permittente sancta sede celebraretur; idque ad sanctificationem [potius] referri posse significavit, quam ipsi animationi, id est, cum primum vita esset infusa, statim supervenisse pro certo habebat. „Rationabiliter creditur,“ inquit, „quod illa, quae genuit unigenitum a patre, plenum gratiae et veritatis, prae omnibus aliis maiora privilegia gratiae acceperit, et sanctificata fuerit in utero.“³ Et illa quidem a principio tradita doctrina, beatam Virginem ab ipso vitae exordio sanctam fuisse, sic erat omnium animis impressa, ut tota quaestio in hoc verteretur, utrum in ipsamet animatione, an statim post illam sanctificata esset. Ac si quis affirmasset, Mariam fuisse filiam irae, in peccato natam, is universitati theologorum et communi ecclesiae sensui repugnasset. Sed cum nihilominus inter omnes constaret, conceptionem beatae Virginis naturalem fuisse, atque ita per se originali maculae obnoxiam, hinc oriebatur difficultas, si eandem ab hac immunem statuere velles, et subtilibus scholasticorum ingeniis locus aperiebatur. Erat enim plane notum, Christum esse totius humani generis redemptorem, et Mariam, ut naturaliter ex Adamo progenitam, eguisse redemptione; ex quo haec nascebatur impedita quaestio, si ea nullam peccati

¹ Lib. de fuga saec., c. 7.

² Hom. II, super Missus est, n. 4.

³ Summ. theol., p. III, q. 27, art. 1, conclusio.

descendant of Adam, needed redemption: whence a difficulty arose to explain how she was, in fact, redeemed, if she had contracted no stain of sin. Thus the close examination of this subject served for a time to throw some obscurity on the primitive tradition of the sinless perfection of the mother of our Lord, although it has ultimately resulted in giving to this doctrine that entire clearness and distinction which enabled the chief bishop to declare and define it authoritatively. The permission of the discussion, and the liberty for a time allowed to support either opinion, without branding the other as heresy, prove indeed that the revelation of the immaculate conception of the holy virgin was not then defined: but the general belief in its existence is fairly gathered from the deep conviction of all that she was immediately sanctified, and from the celebration of the festival, which continued and spread throughout the whole church. B The postponement of the definition during so many ages, since the rise of the controversy is, then, to be accounted for by the fact that the dispute was raised within the church by persons most devoted to the honor of the virgin mother, and most submissive to ecclesiastical authority, and that it was involved in partial obscurity by the difficulty of reconciling the tradition in this respect with other acknowledged dogmas, as also by the approximation of sentiment among the disputants, although with some diversity of language. At all times the popes, in all the provisional measures which they adopted, intimated that the matter was reserved for the final judgment of the holy see, and showed favor to the sentiment which asserted the privilege. That decision has at length been pronounced after the most mature examination, and on the fullest evidence of the persuasion of the bishops, clergy C and faithful generally, so that we may, in the language of saint Augustine, say, that the cause is now finally decided. Saint Bernard thus addressed pope Innocent II, on an occasion of controversy concerning doctrine: "It is fit that all dangers and scandals that spring up in the kingdom of God, and especially such as regard faith, should be referred to your apostolical authority. For I deem it just, that the injuries inflicted on faith should be redressed there particularly, where faith cannot suffer loss. This is the prerogative of your See; for, to what other was it ever said: I have prayed for thee, Peter, that thy faith may not fail."

In defining the revealed doctrines, the pope does not propose his own individual sentiment, but the belief of the catholic church, testified by the bishops, and collected from the various monuments D and testimonies of christian antiquity. "The church of Christ," says our holy father in his decree, "being the faithful guardian und defender of the dogmas deposited with her, changes nothing in them, takes nothing from them, adds nothing to them, but with all industry handling ancient truths faithfully and wisely, whatever may have been indistinct in ancient times, and implied in the faith of the fathers, she studies to refine and polish in such a way, that those ancient dogmas of heavenly origin may receive evidence, light, distinctness, whilst at the same time they retain their fulness, integrity, propriety, and that they may grow, only however in their own kind, namely, in the same dogma, in the same sense and in the same sentiment." This view of the mode of proceeding observed in ascertaining

A maculam contraxisset, quo tandem modo vere esset redempta. Atque huius rei acris disceptatio aliquamdiu quodam modo obscuravit antiquam fidem de illibata matris Domini sanctitate; quamquam eadem postremo effecit, ut illa doctrina tantam acciperet lucem ac distinctionem, ut iam summi pontificis auctoritate declarari definirique posset. Sicut enim relicta ad tempus disceptandi facultas et libertas alterutrius tuendae opinionis, sic tamen, ut alteri non inureretur haeresis nota, argumento est, immaculatae conceptionis beatae Virginis revelationem nondum fuisse definitam; ita hanc revelationem exstitisse et vulgo notam fuisse liquido colligitur cum ex penitus insita omnibus persuasione, beatam Virginem statim esse sanctificatam, tum ex nunquam intermissa et per totam ecclesiam propagata diei festi celebritate. Itaque, quod definitio per tot saecula post exortam contentionem est dilata, huius rei causa partim ex eo repetenda est, quod controversia intra ecclesiam ab hominibus Virginis deiparae honoris studiosissimis et ecclesiasticae auctoritati obsequentissimis mota fuit, eademque obscuritate quadam involuta erat, ob difficultatem conciliandae hac in re traditionis cum aliis exploratis dogmatibus; partim ex eo, quod proxime inter se accedebant disceptantium sententiae, etsi nonnihil discrepanti oratione propositae. Pontifices vero, cum interim de hoc negotio, quae tempus postularet, statuerent, nunquam non admonebant, rem summo sedis apostolicae iudicio reservari; caeterum ei sententiae, quae privilegium tuebatur, non obscure favebant. Nunc denique, post diligentissimam inquisitionem, cum de episcoporum, clericorum et fidelium universim persuasione evidentissime constaret, pronuntiata sententia est, ut cum Augustino dicere possimus, causam esse finitam. Sanctus Bernardus, exorta quadam doctrinae controversia, ad Innocentium II pontificem ita scripsit: „Oportet ad vestrum referri apostolatum pericula quaeque et scandala emergentia in regno Dei, ea praesertim quae de fide contingunt. Dignum namque arbitror ibi potissimum resarciri damna fidei, ubi non possit fides sentire defectum. Haec quippe huius praerogativa sedis. Cui enim alteri aliquando dictum est: *Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua?*“¹

In definiendis autem revelatis doctrinis, summus pontifex non suam privatam sententiam proponit, sed totius ecclesiae catholicae fidem, ab episcopis testatam et ex variis christianae antiquitatis monumentis testimoniisque collectam. „Christi enim ecclesia,“ inquit in suo decreto sanctissimus pater, „sedula depositorum apud se dogmatum custos et vindex, nihil in his unquam permutat, nihil minuit, nihil addit, sed omni industria vetera fideliter sapienterque tractando, si qua antiquitus informata sunt, et patrum fides sevit, ita limare, expolire studet, ut prisca illa coelestis doctrinae dogmata accipiant evidentiam, lucem, distinctionem, sed retineant plenitudinem, integritatem, proprietatem, ac in suo tantum genere crescant, in eodem scilicet dogmate, eodem sensu eademque sententia.“ Quae quidem doctrina de ratione, quam in illustranda antiqua traditione tenet ecclesia, a vetere scriptore, sancto Vincentio Lirinensi, proponitur, cuius verba ipsa a pontifice referuntur². Quare, nihil est quod

¹ *Ep. ad Innocent. II, in causa Abaelardi.*

² *Commonitorium.*

primitive tradition is presented by the ancient writer saint Vincent, of Lerins, whose very words are borrowed by the pontiff. The recent decision should not then startle or offend those who are wont to appeal to this venerable writer as guarding against innovation by insisting on maintaining the doctrines which were held always, everywhere and by all. It is manifest that in the application of this rule he does not require absolute universality and conformity of sentiment, and does not exclude the action and judgment of the church, to whom it belongs, to ascertain and declare the ancient and general belief of her members. To her the promises of Christ are made, that the gates of hell shall not prevail against her, so that error can never corrupt her teaching, or superstition defile her worship.

Brethren, the mystery of the incarnation of our Lord necessarily disposes us to form the most exalted idea of her who was its chief and honored instrument. She was reverently greeted by an angel of God, and assured of his special favor, and her consent was awaited before the word was made flesh for our salvation. Who can hesitate to say with the devout woman, whose exclamation to our saviour is recorded in the gospel: „Blessed is the womb that bore thee, and the breasts which gave thee suck?“ Who shall not be anxious to fulfil the prophecy uttered by herself: „Behold, henceforth all generations shall call me blessed.“ No idea which we can form of her holiness can well exceed the eulogies of the ancient liturgies, which pronounce her all stainless, all holy, more than blessed. Her merits are said, by saint Gregory the great, to exceed those of all the choirs of angels, and to reach to the foot of the very throne of deity. The more highly you venerate her, the more practically you will manifest your belief in the incarnation.

It is vainly imagined by some, that the recognition of the immaculate conception and the other privileges of the virgin mother, raises her to the level of her divine son, who is holy, pure, undefiled, and separated from sinners. The sanctity and perfection of Jesus Christ necessarily result from the assumption of human nature by the Word of God; whilst she possesses no excellence but by the free gift of God, who bestowed on her grace and gifts to prepare and qualify her for the dignity of mother of our redeemer. Elizabeth, although connected with her by the natural tie of kindred, admired her condescension in vouchsafing to visit her: „Whence is this to me, that the mother of my Lord should come to me?“ It is this intimate relation to Christ which entitles her to the highest veneration that a mere creature can receive. There is no danger whatever of confounding her with her divine son, whilst she is acknowledged to owe all things to the bounty of God, and to have received all in consideration of the merits of Christ. Those who fancy that she is unduly exalted, betray a low estimate of the mystery of the incarnation, and seem like the arians to regard Christ our Lord as a mere creature highly privileged, since otherwise they would have no ground for asserting that Mary is raised to a level with him. We, on the contrary, who venerate her, are constantly reminded that her son is the incarnate word, born of the Father before all ages, and consubstantial with him, God

ii recenti definitione turbentur vel offendantur, qui solent venerabilem illum scriptorem appellare, tantam arcantem novandi licentiam, quippe qui eas doctrinas tuendas esse contendat, quae semper, quae ubique, quae ab omnibus creditae fuerint. Manifestum est enim, in huiusce praecepti usu non requiri ab illo absolutam planeque universalem consensionem, neque excludi operam iudiciumque ecclesiae, cuius est antiquam et generalem suorum fidem cognoscere ac declarare. Ipsi enim est a Christo promissum, *portas inferi non esse praevalituras adversus eam*; ut neque error doctrinam eius corrumpere, nec superstitio religionem inficere possit.

Incarnationis dominicae mysterium necessario illud efficit in nobis, ut de ea, quae huius exsequendi praecipua et honoratissima ministra esse meruit, nihil mediocre cogitemus. Haec a divino nuntio reverenter salutata est, et singularis Dei favoris fidem accepit; utque verbum pro nostra salute caro fieret, eius est exspectatus assensus. Quis dicere dubitet cum pia illa muliere, cuius vox ad salvatorem in evangelio memoratur: „*Beatus venter qui te portavit et ubera quae suxisti?*“¹ Quis non vehementer exoptet implere editum ab ipsa vaticinium: „*Ecce beatam me dicent omnes generationes?*“² Nihil de huius sanctitate cogitari a nobis potest, quod excedat veterum liturgiarum laudes, quae illam omnino intemeratam, totam sanctam, plus quam benedictam pronuntiant. Haec, ut ait Gregorius Magnus, „*meritorum verticem supra omnes angelorum choros, usque ad solium Deitatis erexit.*“³ Hanc quo impensius colitis, eo luculentius vestram incarnationis fidem testamini.

Frustra nonnulli timendum putant, ne immaculae conceptionis caeterorumque privilegiorum beatae Virginis praedicatio cum divino illam filio exaequare videatur, qui est „*sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus*“⁴. Nam Iesu Christi quidem sanctitas et perfectio inde necessario consequitur, quod verbum Dei naturam hominis assumpsit; Maria vero nihil habet excellentiae, nisi ex liberrimo Dei munere; qui eam gratia et donis ornavit, ut ad matris Redemptoris nostri dignitatem compararet atque idoneam redderet. Elisabeth, quamvis ei propinquitatem coniuncta, tamen admirata est, quod se ultro ad eam invisendam submisisset: „*Unde hoc mihi, inquit, ut veniat mater Domini mei ad me?*“⁵ Haec igitur arctissima cum Christo coniunctio est, propter quam ei maxima iure debetur veneratio, quae merae creaturae exhiberi possit. Neque ullum omnino periculum est, ne eodem loco habeatur ac divinus filius; quippe quae omnia Dei bonitati debere, omnia intuitu meritorum Christi accepisse agnoscitur. Quare, si qui sunt, quibus immerito extolli videatur, hi sane incarnationis mysterium non magni facere se significant, ac videntur, quemadmodum Ariani, nihil aliud Christum dominum existimare, nisi hominem praecipuis quibusdam donis ornatum; nam alioqui nihil causae esset, cur dicerent, Mariam cum illo in pari dignitatis gradu collocari. Immo vero, dum Mariam colimus, perpetuo admonemur, eius filium esse Verbum incarnatum, „*ex patre natum ante omnia saecula eique consubstan-*

¹ Luc. XI, 27.

⁴ Hebr. VII, 26.

² Ibid. I, 48.

⁵ Luc. I, 43.

³ Lib. I in I Reg., c. 5.

of God, light of light, true God of true God. Hence the devotion to her serves as an outwork and protection to the belief of the mystery of the incarnation, so that whenever Mary is honored, Christ is adored. On the other hand, the neglect of this devotion disposes men to regard him in a merely human light, as is proved by the spread of unitarian and rationalistic views in countries where she is no longer venerated.

We are naturally reminded by the mention of the virgin mother of our Lord, of the chaste spouses of Christ, who are engaged throughout this province in various works of piety and charity. They do not stand in need of our testimony or eulogy: since their good works have secured for them the esteem and respect of our fellow-citizens generally. They truly are the precious portion of the flock, as saint Cyprian designates christian virgins, and their prayers ascend as grateful incense to their divine spouse, whilst their example is reflected in those committed to their care, who come forth from their institutions to adorn society in various walks of life. We exhort them to persevere in their holy purpose, with fervent spirit, serving the Lord, and imitating the stainless purity and entire devotedness of his immaculate mother. Her modesty, which made her troubled at the unexpected appearance of the angel in human form, and at his address, is pointed out by saint Ambrose as worthy of special imitation, since „it particularly recommends the mother of our Lord, and abundantly proves her fitness for the dignity for which she was chosen“.

Venerable brethren of the clergy, our joy and our crown, our fellow-laborers in the vineyard of the Lord, continue to console us by your piety and zeal, and to preach the word of God in season and out of season. Let it be your study especially to train youth to piety, that they may become useful members of society and of the church, serving God in holiness and justice all their days. Cultivate and foster the pious dispositions of those especially who desire to devote themselves to the sacred ministry, that a sufficient number of laborers may be provided for the harvest, which is great. Use all diligence and care to reform and correct the morals of the faithful entrusted to your charge, that they may give no occasion of scandal or offence, but that in all things they may show forth by virtuous example the maxims of the gospel. It behoves you to pray for them with great earnestness, in order to secure the divine blessing for your labors, since it is only the grace of God which can convert sinners from the error of their way. Pray then, with humility and fervor, between the porch and the altar, crying from your hearts: „Spare, o Lord, spare thy people.“ Your own example will be more powerful than the most eloquent language to move them to piety. Avoid all that might give occasion of offence to any one, lest our ministry be blamed. Ask especially, through the intercession of the mother of our Lord, the great gift of stainless purity of life, that you may worthily offer the lamb without stain.

Beloved brethren of the laity, we embrace you all with paternal affection, and entreat you to walk circumspectly, for the days are evil. You know what manner of precepts we have given you in the name of the Lord Jesus. For this is the will

tialem, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero.“ Quare etiam eius cultus instar muniti est, quo defenditur incarnationis fides, ut, quotiescumque honoratur Maria, Christus adoretur; quemadmodum e contrario, qui matrem non colunt, ii facile adducuntur, ut de filio nihil nisi humanum sentiant. Cuius rei testimonium est, quod, quibus in regionibus illius cultus desiit, in his errores Trinitatem et revelationem negantium facillime propagantur.

Disserentibus autem nobis de virgine Domini nostri matre, velut sponte in mentem veniunt castae illae Christi sponsae, quae per hasce provincias variis se pietatis et caritatis operibus tradiderunt. Quae quidem a nobis testimonium laudemve minime desiderant, cum suis meritis id plane effecerint, ut vulgo a civibus nostris in pretio et honore habeantur. Hae sunt vere *illustrior portio gregis* nostri, quemadmodum christianas virgines sanctus Cyprianus appellat; earum enim cum orationes, sicut suavissimum incensum, ad divinum sponsum diriguntur, tum exempla in iis resplendent, quarum pueritiam excolunt; quae ex earum disciplina egressae, in diversis vitae itineribus hominum societatem exornant. Itaque eas hortamur, ut in sancto suo proposito perseverent, et fervente spiritu Domino serviant, eiusque immaculae matris integerrimam innocentiam et perfectam devotionem aemulentur. Huius imprimis pudor, propter quem inexpectato angeli humana specie sibi apparentis aspectu et salutatione turbata est, a sancto Ambrosio proponitur imitandus: „*Hic primus, inquit, Domini matrem commendat, et, tanquam testis locuples, dignam, quae ad tale munus eligeretur, adstruit.*“¹

Venerabiles fratres clerici, gaudium nostrum et corona, socii laborum nostrorum in vinea Domini, pergite, ut facitis, religione et sancta industria nos consolari, et verbum Dei opportune et importune praedicare. Sit praecipuum vestrum studium, adolescentes ad pietatem informare, ut aliquando reipublicae et ecclesiae utilem operam navent, Deo servientes *in sanctitate et iustitia omnibus diebus suis*. Excolite et fovete prima pietatis semina in iis praesertim, qui se sacris ministeriis devovere cupiunt, ut idoneus operariorum numerus provideatur ad messem, quae quidem multa est. Omnem adhibete diligentiam atque curam ad fidelium, qui vobis commissi sunt, mores castigandos et corrigendos, ne quam occasionem scandalis et offensionibus praebeant, sed omnibus in rebus evangelii praecepta in virtutum suarum exemplis expressa demonstrent. Vestra interest, pro illis studiosissime orare, quo magis divinus favor vestris laboribus aspiret; cum sola Dei gratia peccatores ab errore viarum suarum revocare possit. Orate igitur humiliter ac ferventer „*inter vestibulum et altare*“, clamantes de cordibus vestris: „*Parce, Domine, parce populo tuo.*“² Efficacius autem ad pietatem movebuntur vestris exemplis, quam ulla verborum eloquentia. Quare videte, ne cui „*detis ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum*“³. Petite imprimis, per Domini matrem, magnum illud donum purae atque integerrimae vitae, ut agnum immaculatum digne offerre possitis.

Carissimi fratres laici, vos omnes paterno affectu amplectimur, obsecramusque ut „*caute ambuletis, quoniam dies mali sunt*“⁴. Scitis, quae praecepta dederimus vobis per dominum Iesum. Haec est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra“⁵. Estote

¹ De off., I. I, c. 18.

⁴ Eph. V, 15, 16.

² Joel II, 17.

⁵ I Thess. IV, 2, 3.

³ II Cor. VI, 3.

of God, your sanctification. Be peaceable, sober, just, and faithful in the performance of all duties towards all mankind. Practice patience, forbearance, charity towards all. In the exercise of your rights as free citizens, remember your responsibility to God, and act as free men, but not as having liberty as a cloak for malice, but as the servants of God. Respect and obey the constituted authorities, for all power is from God, and they that resist, resist the ordinances of God, and purchase for themselves damnation. To the general and state governments you owe allegiance in all that regards the civil order: the authorities of the church challenge your obedience in the things of salvation. We have no need of pressing this distinction which you fully understand, and constantly observe. You know that we have uniformly taught you both publicly and privately, to perform all the duties of good citizens, and that we have never exacted of you, as we ourselves have never made even to the highest ecclesiastical authority, any engagements inconsistent with the duties we owe to the country and its laws. On every opportune occasion we have avowed these principles, and even in our communications to the late pontiff, we rejected as a calumny the imputation that we were in civil matters subject to his authority. Be not disturbed at the misstatements of our tenets which are daily made, or at the effort to deprive us of our civil rights, and of the confidence and esteem of our fellow citizens. Formidable as is the combination for this purpose, we do not despair that the justice and good sense of the nation will soon discover the groundless character of the suspicions thrown on the fidelity of catholics, whose religion teaches them to respect and maintain the established order of society, under whatsoever form of government they may be placed. Brethren, let the light of your example shine before men, that they may see your good works and glorify your father who is in heaven. Pray for the conversion and salvation of all men, for this is the will of God, who desires that all men may be saved, and may come to the knowledge of the truth.

Given under our hands in provincial council at Baltimore, the 13th day of may, in the year of our Lord 1855.

pacis amantes, sobrii, iusti, in omnibus erga ceteros homines officiis diligentes. Exhibete omnibus patientiam, indulgentiam, caritatem. Iuribus vestris, tanquam liberi cives, sic utimini, ut memineritis, vos rationem Deo reddituros, atque ita vos gerite, „quasi liberi, et non quasi velamen habentes malitiae libertatem, sed sicut servi Dei.“¹ Constitutis potestatibus honorem et obedientiam praestate; „non est enim potestas nisi a Deo, et qui resistunt potestati, Dei ordinationi resistunt, et ipsi sibi damnationem acquirunt.“² Illis igitur, qui vel universae reipublicae vel singulis civitatibus praesunt, fidem debetis in omnibus rebus, quae ad civilem disciplinam pertinent; in his vero, quae ad aeternam salutem spectant, obedientiam vestram postulant ecclesiae praepositi. Neque est, cur de hoc discrimine plura dicamus, utpote quod et plane perspicitis ipsi et diligentissime servatis. Scitis enim, nos eodem semper modo praecepisse vobis, cum publice tum privatim, ut omnia honorum civium expleretis officia, neque unquam exegisse a vobis, sicut ne nos quidem etiam supremae ecclesiasticae auctoritati spopondimus quidquam, quod cum nostris adversus patriam eiusque leges officiis consistere non posset. Haec eadem, quoties fuit occasio, professi sumus; atque in nostris quidem ad ultimum pontificem literis illud, quod obieciatur, ut calumniam reiicimus, nos in rebus civilibus ipsius auctoritati esse subiectos. Nolite turbari falsis criminationibus, quae in nostras doctrinas quotidie conferuntur, neque eorum conatibus, qui vobis civilia iura et vestrorum civium fidem ac benevolentiam eripere contendunt. Quamvis enim huius rei causa ingens adversus nos exstiterit consensionis globus, minime tamen desperamus fore, ut populares nostri, pro sua aequitate ac prudentia, mox perspiciant, quam immerito in suspicionem vocetur catholicorum probitas et fides; quos sua religio iubet vigentem societatis constitutionem servare ac tueri, quacumque demum utantur reipublicae forma. „Sic luceat lux vestra, fratres, coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent patrem vestrum, qui in coelis est.“³ Orate pro omnibus hominibus, ut convertantur et ad salutem perveniant, quia haec est voluntas Dei, „qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire.“⁴

Datum sub nostro chirographo, in provinciali concilio Baltimorensi, die 13 mensis maii, anno Domini 1855.

¹ I Petr. II, 16.

³ Matth. V, 16.

² Rom. XIII, 1, 2.

⁴ I Tim. II, 4.

CONCILIUM PROVINCIALE CINCINNATENSE I

1855 maii 13-20.

Concilium provinciale Cincinnatense I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebratum a die 13 ad diem 20 maii 1855, sub Ioanne Baptista Purcell, archiepiscopo Cincinnatensi.

Bibliographia:

1) Acta et decreta quatuor conciliorum provincialium Cincinnatensium, 1855-1882, adiectis pluribus decretis, rescriptis aliisque documentis. Cincinnati, typis Benziger fratrum, summi pontificis typographorum, MDCCCLXXXVI.

In-8°, vii-319 p. — Roma, collegio Germanico; Roma, Propaganda; Washington, catholic university.

P. 3-47, concilium provinciale Cincinnatense I, a die 13 ad diem 20 maii 1855.

P. 49-100, concilium provinciale Cincinnatense II, a die 2 ad diem 9 maii 1858.

P. 101-155, concilium provinciale Cincinnatense III, a die 29 aprilis ad diem 4 maii 1861.

P. 156-262, concilium provinciale Cincinnatense IV, a die 5 ad diem 19 martii 1882.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 183-202.

EPISTOLA DEDICATORIA

actuum et decretorum primi concilii provincialis Cincinnati habiti anno 1855, cum prima vice, post eorundem a sancta sede approbationem, iuris publici facta fuerint.

Sanctissimo patri nostro
PIO NONO PONTIFICI MAXIMO,
gloriose regnanti,
provinciae Cincinnati praesules.

Beatissime pater.

Spiritus sancti lumine illustrati, scimus Christum, auctorem et consummatorem fidei nostrae, beatum Petrum selegisse pro suo vicario in terris. Pro ipso oravit; illi claves regni coelorum tradidit; illi soli pascendi oves et agnos munus demandavit, eique prae caeteris apostolis tantam gratiam contulit, ut „*umbra illius sanaret aegrotos*“¹. Tu, beatissime pater, Petri vices agis; tu Christi vicarius constitutus es. Tu divina, qua praestas, sapientia, divino, quo flagras, amore, Christi gregem, pastores scilicet et populos fideles, ubique terrarum dispersos, tueris, moderaris et pascis. Ad te oculos, manus, corda nostra levamus. Tibi primum hunc concilio-

¹ Act. ap., cap. V, 15.

Arum nostrorum fructum, zeli nostri pro salute animarum nobis a te commissarum testimonium, suppliciter dedicamus. A capite descendunt divini influxus in membra. Cum te communicantes, communicamus cum Christo, et per manus tuas diffunditur in nos benedictio eius. Provinciam nostram ipse, qui creasti, benedicas. Monitis beatitudinis tuae obsequentes, consiliis inhaerentes, precibus adiuti, sperare est universam seriem conciliorum quae, iuxta canones, singulis trienniis a nobis et a successoribus nostris habenda sunt, nova semper documenta praestituram quam altas radices fides Petri his in terris egerit. Hac petra solidatae, non aliter, ecclesiae nostrae ab omnibus haereseon et schismatum procellis et fluctibus incolumes evadent. Digneris igitur, beatissime pater, nobis, devoto clero nostro et fidelibus benedicere, ut fide et opere in communione sedis apostolicae, matris et magistrae omnium ecclesiarum, perseverantes, immarcescibilem gloriae coronam aliquando consequamur.

- † Ioannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatiensis.
- † Amadeus, episcopus Clevelandensis.
- † Martinus Ioannes, episcopus Ludovicopolitanus.
- † Georgius Aloysius, episcopus Covingtonensis.
- † Mauritius, episcopus Vincennopolitanus.
- † Petrus Paulus, episcopus Detroitensis.
- † Fridericus, episcopus Amyzoniensis.

ACTA CONCILII.

CONVENTUS PRAEPARATORIUS.

Die 12 maii, quae erat sabbatum ante dominicam V post Pascha, hora 4 post meridiem, in aede archiepiscopali convenerunt:

Reverendissimus ac illustrissimus dominus dominus Ioannes Baptista Purcell, archiepiscopus Cincinnatiensis;

Reverendissimus ac illustrissimus dominus dominus Petrus Paulus Lefevère, episcopus Zelanus et dioeceseos Detroitensis administrator;

Reverendissimus ac illustrissimus dominus dominus Amadeus Rappe, episcopus Clevelandensis;

Reverendissimus ac illustrissimus dominus dominus Martinus Ioannes Spalding, episcopus Ludovicopolitanus;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Georgius Aloysius Carrell, episcopus Covingtonensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Fridericus Baraga, episcopus Amyzoniensis et vicarius apostolicus pro Michigan superiori.

Aberat ex suffraganeis solus illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Mauritius de Saint-Palais, episcopus Vincennopolitanus.

Invocato Spiritus sancti auxilio, patres egerunt de officialibus constituendis, qui ordini et decori agendorum inservirent; atque, proponente illustrissimo ac reverendissimo domino archiepiscopo, designati sunt:

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Martinus Ioannes Spalding; et reverendus dominus dominus Fridericus Wood, ut concilii promotores;

Reverendus pater Wilhelmus Unterthiner, ordinis Sancti Francisci; et reverendus dominus Sylvester H. Rosecrans, sacrae theologiae doctor, secretarii;

Idem reverendus dominus S. H. Rosecrans, magister caeremoniarum;

Reverendi domini Carolus Boeswald et Fridericus I. Wood, cantores.

His definitis, ad diversas quaestiones examinandas et tractandas, sex congregationes theologorum sunt constitutae.

Primae congregationi praepositus admodum reverendus dominus Eduardus Purcell, vicarius generalis Cincinnatiensis.

Theologi assistentes fuerunt: admodum reverendus dominus Benedictus I. Spalding, sacrae theologiae doctor et vicarius generalis; reverendus pater Wilhelmus Unterthiner, ordinis Sancti Francisci; reverendi domini Carolus Boeswald, F. Wood, Ioannes H. Luers, S. H. Rosecrans, sacrae theologiae doctor.

Congregationi secundae praepositus est admodum reverendus dominus Petrus Paulus Kindekins, vicarius generalis Detroitensis.

Theologi assistentes fuerunt: reverendus pater Franciscus Di Maria, societatis Iesu; reverendus pater David Wittman, ordinis Sancti Francisci; reverendi domini C. Boeswald, F. Wood, Ioannes Quinlan.

Congregationi tertiae praepositus est admodum reverendus Wilhelmus H. Murphy, societatis Iesu provincialis.

Theologi assistentes: admodum reverendus dominus Ioannes Luhr, vicarius generalis Clevelandensis; reverendi domini Clemens Hammer, Eduardus Sorin, congregationis Sanctissimae Crucis, patres Petrus de Smet et Carolus Van den Driesche, e societatis Iesu.

Congregationi quartae praefuit admodum reverendus dominus B. I. Spalding, sacrae theologiae doctor, vicarius generalis Ludovicopolitanus.

Theologi assistentes: admodum reverendus pater Wilhelmus H. Murphy, societatis Iesu; reverendus pater Wittman, ordinis Sancti Francisci; reverendi domini Ioannes Luhr, I. F. Wood et Ioannes Wittmer, ex congregatione Pretiosissimi Sanguinis.

Congregationi quintae praefuit admodum reverendus dominus Eduardus T. Collins, vicarius generalis Cincinnatiensis.

Theologi assistentes: reverendi patres Nicolaus D. Young, ordinis Praedicatorum; P. de Smet, societatis Iesu; reverendi domini Ioannes H. Luers, I. Wittmer, S. H. Rosecrans.

Congregationi sextae praepositus est reverendus dominus Carolus Boeswald.

Theologi assistentes: admodum reverendus dominus P. P. Kindekins, vicarius generalis Detroitensis; reverendus pater Franciscus Di Maria, societatis Iesu, et reverendus dominus Ioannes H. Luers.

Actum est deinde de speciali congregatione de gravaminibus, ex omnibus praesulibus constituenda, quibus tamen adiuncti sunt quidam secundi ordinis theologi.

Actum est de ordine agendorum, qui ex actis, quae sequuntur, manifestus fiet.

Denique opus conscribendi quasdam epistolas diversis patribus demandatum est:

Illustrissimo ac reverendissimo episcopo Ludovicopolitano demandatae sunt epistolae ad summum pontificem Pium IX, et ad universum clerum omnesque fideles huius provinciae;

Illustrissimo ac reverendissimo episcopo Clevelandensi epistola ad societatem de Propaganda fide Lugdunensem;

Illustrissimo et reverendissimo episcopo Amyzoniensi, ad societatem Leopoldinam Viennensem, nomine concilii scribendae.

Quibus perfectis, finem conventui imposuerunt.

SESSIO SOLEMNIS PRIMA.

Die 13 maii, hora 9 cum dimidio ante meridiem, in aedes archiepiscopales convenerunt omnes reverendissimi ac illustrissimi praesules qui concilio interesse debebant, cum superioribus ordinum religiosorum, theologis adductis vel designatis, plerisque etiam aliis ecclesiasticis viris, omnibus sui ordinis vestibus indutis iuxta rituale Romanum de processionibus; processio ordinata est in sacristia; et exinde transivit per hortum archiepiscopalem, versus portam ecclesiae metropolitanae maiorem, cantantibus interim omnibus psalmum *Quam dilecta*. Huc perventi, omnes intrarunt, et ordine convenienti in choro dispositi sunt. Deinde illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus archiepiscopus missam solemnem *de Spiritu sancto* pontificaliter celebravit, assistentibus admodum reverendo E. T. Collins vicario generali, archidiacono, [diacono] admodum reverendo E. Purcell, vicario generali, subdiacono reverendo patre P. de Smet, societatis Iesu; et ad thronum: admodum reverendo B. I. Spalding, sacrae theologiae doctor, vicario generali Ludovicopolitano, et admodum reverendo P. Kindekins, vicario generali Detroitensi.

Absolute sacro, concionem ad populum de unitate ecclesiae habuit illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus episcopus Ludovicopolitanus; deinde sessio prima huius concilii solennis iuxta ritus a pontificali Romano praescriptos aperta est.

Huic sessioni adfuerunt viri quorum nomina D sequuntur:

Reverendissimus et illustrissimus dominus dominus Ioannes Baptista Purcell, archiepiscopus Cincinnatiensis, istius concilii praeses;

Illustrissimus ac reverendissimus Petrus Paulus Lefevère, episcopus Zelanus, dioeceseos Detroitensis administrator;

Illustrissimus ac reverendissimus Amadeus Rappe, episcopus Clevelandensis;

Illustrissimus ac reverendissimus Martinus Ioannes Spalding, episcopus Ludovicopolitanus;

Illustrissimus ac reverendissimus Mauritius de Saint-Palais, episcopus Vincennopolitanus;

Illustrissimus ac reverendissimus Georgius Aloysius Carrell, episcopus Covingtonensis;

Illustrissimus ac reverendissimus Fridericus Baraga, episcopus Amyzoniensis et vicarius apostolicus pro superiori Michigan.

Superiorum ordinis religiosorum nomina.

Admodum reverendus pater Iacobus Whelan, ordinis Praedicatorum provincialis.

Admodum reverendus pater David Wittman, ordinis Sancti Francisci commissarius provincialis.

Admodum reverendus pater Wilhelmus Murphy, societatis Iesus, vice-provincialis pro vice-provincia Missouriensi.

Admodum reverendus pater Eduardus Sorin, congregationis Sanctissimae Crucis superior.

Reverendus pater Ioannes Wittmer, vicarius admodum reverendi domini Salesii Brunner, congregationis Pretiosissimi Sanguinis.

Aberat, infirmitate corporali detentus, reverendissimus pater Eutropius, abbas sanctae Mariae de la Trappe in Kentuckia.

Theologi a patribus vel adducti vel designati B fuerunt:

Ab archiepiscopo Cincinnatiensi reverendissimo praeside: admodum reverendi domini Eduardus T. Collins et Eduardus Purcell, vicarii generales; et reverendus dominus Ioannes Quinlan, seminarii Sanctae Mariae rector, designati;

A reverendissimo episcopo Zelano: admodum reverendus P. P. Kindekins, vicarius generalis, adductus;

Ab episcopo Clevelandensi, admodum reverendus dominus Ioannes Luers, vicarius generalis, adductus;

Ab episcopo Ludovicopolitano: admodum reverendus B. I. Spalding, sacrae theologiae doctor et vicarius generalis; ac reverendus dominus Carolus Boeswald, adducti;

Ab episcopo Vincennopolitano: reverendi domini Iacobus F. Wood et Ioannes Henricus Luers, designati;

Ab episcopo Covingtonensi: reverendus pater Franciscus Di Maria, societatis Iesu, adductus;

Ab episcopo Amyzoniensi: reverendus dominus Clemens Hammer, designatus.

Aderant etiam plures alii sacerdotes inter quos reverendus pater Nicolaus Dominicus Young, ordinis Praedicatorum, venerabilis senex, ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo specialiter invitatus, eo quod ipse cum avunculo suo, bonae memoriae illustrissimo ac reverendissimo Ed. Fenwick, primo episcopo Cincinnatiensi, fundamenta ecclesiae in Statu Ohioensi primus iecerit.

Denique adfuere reverendus pater G. Unterthiner, ordinis Sancti Francisci, et reverendus dominus S. H. Rosecrans, designati secretarii.

Decantatis igitur, de more, psalmis, litanis et orationibus, illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus sedens in medio altaris, petente reverendissimo promotore ut aperiretur concilium, patres allocutus est: „Reverendissimi patres, placetne vobis, ad Dei gloriam et honorem, et ad catholicae ecclesiae ampliacionem, concilium provinciale Cincinnatiense, legitime convocatum et hic congregatum, hodierna die aperiri et inchoari?“ Qui responderunt: „Placet: aperiatur.“ Deinde ad populum versus alta voce prosequutus est: „Christi nomine invocato decernimus sanctam synodum provincialem Cincinnatiensem apertam esse, et ita iudicamus.“ Tunc lecta sunt a secretario nomina officialium, prouti in conventu praeparatorio designati fuerant.

Reverendissimus episcopus concilii promotor postulavit ut decreta concilii Tridentini *de professione fidei et de residentia* legerentur, cui petitioni, interrogante praeside, annuerunt patres et lecta sunt.

Deinde professio fidei solennis emissa est per reverendos eminentissimos Covingtonensem et Amy-

zoniensem, quod in nullo concilio antehac praestiterant.

PROFESSIO FIDEI.

[Vide supra col. 9 B - 10 C.]

Hanc fidem omnes praesules uno corde tenent, uno ore confitentur.

Data benedictione archiepiscopali, omnes sacellum, in aedibus archiepiscopi, processionaliter petierunt.

Ad mensam illustrissimi ac reverendissimi domini domini archiepiscopi omnes supradicti praelati atque sacerdotes invitati fuerunt, et, durante refectioe, quaedam ex sacra scriptura et martyrologio Romano lecta sunt.

Hora 4 post meridiem, vesperae solemniter celebratae sunt ab illustrissimo ac reverendissimo episcopo Clevelandensi, qui brevem ad populum concionem de immaculata Virginis conceptione habuit.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA,

feria II, die maii 14 habita.

Hora 9, convenerunt omnes patres, rochetto et mozzetta induti, aderant etiam secretarii.

Cum theologi nullas relationes super quaestionibus ipsis traditis adhuc praebuissent, actum est:

I. De supplicanda sancta sede ut erigatur nova sedes episcopalis pro superiori Michigan, quae titulum desumat ex oppido vulgo dicto *Saut Sainte-Marie*. Haec dioecesis eosdem limites habere debet quos nunc habet districtus sub reverendissimo episcopo Amyzonienensi ut vicario apostolico.

Reverendissimus idem episcopus Amyzonienensis patribus notum fecit, se iam de hac sedis erectione egisse apud sacram congregationem de Propaganda fide, eandemque sacram congregationem nullatenus esse eidem adversam.

Quod titulum assumere debebat ex praedicto oppido *Saut Sainte-Marie*, nullum dubium oriri posse, dictum est. Illud esse ex omnibus districtus oppidis frequentissimum, situm habere unde spes incrementi maior appareret, et centrum fere totius districtus constituere.

Quoad nomen, cum nulla in orbe catholico sit episcopalis sedes dicta Sanctae-Mariae, hoc imponendum novae sedi omnibus visum est. Quibus omnibus mature discussis ac perpensis, tulerunt patres decretum sub numero II positum, quod incipit: *Censuerunt patres*.

II. Proponente reverendissimo episcopo Vincennopolitano, egerunt deinde patres de partitione dioeceseos Vincennopolitanae, deque erectione novae sedis in parte septentrionali status Indianae.

Animadvertit episcopus Vincennopolitanus statum Indianae vastam complecti regionem, innumera fere esse oppida, plusquam octoginta millia fidelium: existere in parte septentrionali plures ecclesias, ibique influxum catholicorum immigrantium incessanter fieri, foundationes communitatum religiosarum ibi florere; unde nullum dubium esse affirmavit quin episcopus, si crearetur, bene et decore vivere posset; numerum denique catholicorum ibi degentium esse circa quadraginta millia. Quaesitus de limitibus novae dioeceseos in promptu habuit responsionem.

De titulo, dictum est oppidum *Fort Wayne* debere hunc praestare propter numerum inhabitantium et propter commoditatem situs; in hoc oppido existere iam duas ecclesias, domum et scholam monialium quae Providentiae dicuntur, fundos satis amplos ad ecclesiam pertinentes; plures etiam catholicos esse in oppidis finitimis.

Quibusdam deinde dictis ad clariorem rei intelligentiam, convenerunt patres in decretum sub numero III positum, incipiens: *Censuerunt quoque patres*.

III. Lectae sunt litterae sacrae congregationis de Propaganda fide ad archiepiscopum Cincinnatensem, quibus seminarium ecclesiasticum pro missionibus Foederatorum Statuum Americae septentrionalis Romae erigendum propositum est.

Beatissimum patrem tantam nostrarum missionum curam gerere maximi patribus gaudii causae fuit. Unum proinde fuit omnium desiderium, rerum et temporum adiuncta et circumstantias favorabilia futura foundationi et sustentationi praelaudati collegii. Obstacula, si quae sint, ipsius erectioni benedictione summi pontificis et zelo tam cleri quam populi amovenda sperarunt.

IV. Deliberatum est de seminario generali pro hac provincia erigendo.

Experientia enim compertum fecerat seminaria dioecesana non posse sustentari ea frequentia discipulorum et copia magistrorum, quibus disciplinae theologiae bene tradantur et diligenter apprehendantur. Generale ergo aliquod institutum, cui omnes provinciae dioeceses sustentando convenirent, visum est huiusmodi malorum esse unicum remedium.

Ex alia tamen parte incommoda oritura particularibus dioecesibus nemo ignorabat:

1. Invenes statui ecclesiastico addicti in singulis dioecesibus, ut plurimum, sunt ecclesiis cathedralibus adnexi, ubi doctrinae christianae pueris tradendae decorique sacrarum caerimoniarum valde inserviunt.

2. Difficile esset in tali seminario medium excogitare quo iuvenes, qui ab aliis ac praesertim indigentioribus dioecesibus venirent, et qui ditioribus sese addicere vellent, denegata ab ordinariis licentia, a proposito studia relinquendi et ad saeculum redeundi averterentur.

3. Attamen aliquod seminarium domi habendum pro meliori cleri educatione omnes fassi sunt. Visum est igitur seminarium provinciale erigendum, cui quisque episcopus debet semper tenere addictos duos saltem alumnos: nullatenus tamen sublatis eorum seminariis dioecesanis, qui ea habere adhuc possent.

Deinde reverendissimus archiepiscopus obtulit patribus aedem seminarii proprie hactenus dioecesani, quod dicitur Sanctae Mariae ad Montem in finem praedictum: quod iisdem acceptatum est. Omnes denique iudicaverunt ferendum esse decretum sub numero VI: *Cum innotuisset patribus*.

Quaedam postea dicta sunt de regimine novi collegii. Rectorem et professores debere ab episcopis eligi et nominari; impensa ab omnibus pro rato numero alumnorum deferri, fundum et aedificium ab omnibus in solidum teneri per locationem ab archiepiscopo; et alia eiusmodi.

Ad incrementum porro novi instituti, omnibus compertum est quantum conferret, si facultate gradus philosophiae et theologiae conferendi idem augeretur, privilegioque exigendi ab alumnis iuramentum redeundi ad missionem propriam, decoraretur; hinc nemine dissentiente, tulerunt decretum sub numero VII: *Perpensis quoque incrementis*.

V. Illustrissimus ac reverendissimus episcopus Ludovicopolitanus materiam seminarii praeparatorii patribus proposuit. Dixit eadem incommoda existere, quibus seminaria humanitatum singulis dioecesibus impossibilia reddantur, quae de seminariis philosophiae et theologiae enumerata fuerant. Ipsi proinde videri, seminarium praeparatorium ad sta-

tum ecclesiasticum commune eligendum esse; se A habere in dioecesi Ludovicopolitana situm et aedificium pro huiusmodi seminario, ibique esse plures iuvenes ex diversis dioecesibus, praesertim ex dioecesi Cincinnatensi, prope urbem Bardstown, nomine Sancti Thomae distinctum; attamen se solum non posse omnia impensa sustinere; situm hunc et aedificium libenter se patribus daturum spondit, dummodo ex corde concurrerent, ut bene sustentaretur.

Nemo in contrarium quidquam proposuit; animadvertit tamen illustrissimus ac reverendissimus episcopus Vincennopolitanus se non velle omnes ex sua dioecesi iuvenes clericos eo mittere.

Animadversa deinde necessitate tradendi in seminario praeparatorio linguae Germanicae disciplinas, statuerunt omnes decretum sub numero VIII: *Ut autem ad studia.*

VI. Lectae sunt litterae ac decreta sacrae con- B gregationis de Propaganda fide, in quibus de titulo ordinandorum, et eorum qui ab una ad aliam transeunt dioecesim, sermo est. Expectandam theologorum relationem censuerunt.

Hac congregatione quaedam dicta sunt etiam de iis sacerdotibus, qui invito episcopo vitam religiosam amplecti volunt, eaque de re lectum est decretum sacrae congregationis de Propaganda fide, sed nihil actum.

Dimissis denique secretariis, hora duodecima, de privatis inter se negotiis egerunt.

PRIMA CONGREGATIO PUBLICA,
eadem die, hora 4 post meridiem.

Aderant omnes praelati, viri religiosi et theologi. Praemissa invocatione sancti Spiritus qua semper congregationes tum publicae tum privatae apertae sunt, rationem et normam opiniones pro- C ponendi reverendissimus promotor theologis tradidit.

Postea relationes scripto factae sunt et disceptationes de exercitiis spiritualibus quotannis in unaquaque dioecesi habendis; de professione fidei emittenda ab iis qui novas missiones petunt; de sustentatione sacerdotum, senio, morbo vel alias, praeciso crimine, ab exercitio ordinis impeditorum; de episcoporum privilegiis in aliena dioecesi.

Hora 6, post gratiarum actionem, recesserunt omnes.

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA,
feria III, die maii 15 habita.

Hora 9, omnibus adunatis, congregatio aperta est more solito.

Quaedam dicta sunt de libris pro seminario provinciali eligendis, de instrumentis conficiendis quibus locatio fundi et aedificii Sanctae Mariae corpori episcoporum effici posset. Differenda tamen haec D utpote minoris momenti negotia omnes iudicarunt.

Relationes theologorum deinde lectae sunt, et desideriis et suggestionibus patrum perpensis, decreta sub numeris I, IV, V, IX posita, lata sunt.

De fidei professione nihil decernendum censuerunt omnes, nisi standum esse concilii Tridentini decreto.

Theologi secundi ordinis, qui ad congregationem de gravaminibus pertinere debebant, nominati sunt:

Admodum reverendus B. I. Spalding, sacrae theologiae doctor; admodum reverendus P. P. Kindekens; admodum reverendus E. T. Collins; admodum reverendus P. Gulielmus Murphy, societatis Iesus; reverendus pater N. D. Young; reverendus dominus Clemens Hammer.

Dimissis secretariis, hora 12, de nominatione candidatorum pro nova dioecesi Wayne-Castrensi patres egerunt.

SECUNDA CONGREGATIO PUBLICA,
eadem die maii 15 habita.

Hora solita, convenerunt patres et theologi in ecclesia cathedrali.

Reverendissimus promotor nomina theologorum, qui constituere debebant congregationem de gravaminibus, promulgavit.

Deinde lecta sunt responsa theologorum, et disceptatum est de seminario Romae erigendo; de ratione conservandi bona ecclesiastica inter aggressiones civilis gubernii; de vita et honestate clericorum, praesertim de exercitio artis medicinae ab iisdem; de cura infantium expositorum, aegrotorum et miserabilium in publicis asylis detentorum, mutuum, surdorum et caecorum; de scholis mixtis seu publicis frequentandis, et de erectione festi sanctorum Angelorum custodum ad gradum duplicis maioris, deque eiusdem translatione ad diem dominicam infra octavam, si, cum venia sanctae sedis, haec fieri possint.

Feria IV, die nempe maii 16 atque vigilia Ascensionis Domini, hora 9 ante meridiem, missa sollemnis *de Requiem* pro animabus omnium praesulum et sacerdotum huius provinciae, omniumque qui post concilium plenarium Baltimore in pace Domini dormierunt, celebrata est a reverendissimo episcopo Vincennopolitano, cui adstiterunt reverendus dominus Iacobus Wood archidiaconus, reverendi domini Iacobus Meagher diaconus et Ioannes Luers subdiaconus.

Absolutione a reverendissimo archiepiscopo data, concionem ad populum habuit reverendissimus episcopus Amyzoniensis.

Deinde in bibliotheca archiepiscopali habita est congregatio tertia publica.

In hac congregatione theologi disceptarunt de cathedratico, et de religiosis missiones, quas susceperant, derelinquntibus.

SESSIO SECUNDA SOLEMNIS,

feria V, in festo Ascensionis domini nostri Iesu Christi, die 17 maii habita.

Adfuerunt omnes praesules, viri religiosi, theologi, ut in prima sessione sollemni.

Missam pontificaliter celebravit reverendissimus episcopus Clevelandensis, ministrantibus reverendis dominis Carolo Boeswald, I. Quinlan, et P. Edmundo Etchman, ordinis Sancti Francisci, archidiacono, diacono et subdiacono; reverendissimo archiepiscopo astiterunt: admodum reverendi domini Ed. T. Collins, Iacobus Whelan, ordinis Praedicatorum, et Gulielmus Unterthiner, ordinis Sancti Francisci, archidiaconus et diaconi ad thronum.

Concionatus est ad populum admodum reverendus Gulielmus Murphy, societatis Iesu provincialis.

Post concionem, aperta est sessio secunda sollemnis iuxta ritum in pontificali Romano pro secunda die synodi praescriptum.

Haec sessione, reverendissimus archiepiscopus sollemniter promulgavit decretum dogmaticum *de immaculata virginis conceptione*, pauca adiungens de gaudio populi catholici hac super re, et de magnis religionis incrementis, quae ex protectione Deiparae hac occasione speraret.

Vesperae sollemniter celebratae sunt hora 3 post meridiem, et reverendissimus episcopus Amyzoniensis concionem habuit. Hora 4 cum dimidio, habita est in bibliotheca archiepiscopali congregatio quarta publica, cui adfuerunt omnes praesules et theologi. A theologis disceptatum est de titulo sacerdotum qui transeunt in novam dioecesim; de residentia missionariorum; de relatione inter plures

sacerdotes eidem ecclesiae vel missioni addictos; a de seminario provinciali; de sacerdotibus pecuniam mutuantibus, vel apud se deponi hortantibus vel permittentibus.

CONGREGATIO TERTIA PRIVATA,
18 maii, feria VI habita.

1. Lecta sunt decreta hactenus lata.

2. Reverendissimo archiepiscopo demandata est a patribus cura acta et decreta inspiciendi, corrigendi, Romam mittendi, quam curam reverendissimus dominus libenter suscepit.

3. Lectae sunt relationes theologorum.

1. Circa residentiam missionariorum: de hac re nihil innovandum praeter id, quod in conciliis Baltimorensibus habetur, censuerunt omnes.

2. Circa seminarii provincialis erectionem, de qua cum iam egissent, ut supra dictum est, voluerunt patres nunc definire rationem, qua regimen novi instituti subesset episcopis. Determinatum est huiusmodi administrationem esse debere penes reverendissimum archiepiscopum, reverendissimos dominos episcopum Ludovicopolitanum, Clevelandensem, Vincennopolitanum et Covingtonensem, cum episcopus Zelanus et episcopus Amyzoniensis, propter locorum distantiam, participationem se non posse sine incommodo habere professi sint.

Duos ex supradictis praesulibus sufficere cum archiepiscopo ad negotia tractanda dictum est; dummodo certiores caeteros facerent de iis quae egerint.

3. Circa relationem inter plures sacerdotes eidem ecclesiae vel missioni addictos, nil addendum decreto IV concilii Baltimorensis I, et decretis II et III concilii Baltimorensis IV omnes definierunt.

4. Circa cathedralicum, de quo postquam plura essent dicta, convenerunt in decretum *Morem gerentes*, sub numero X positum.

5. De mutuo et deposito.

Hac in re, plures extitisse abusus et incommoda omnes testati sunt. Apud plures sacerdotes invaluisse consuetudinem accipiendi a fidelibus pecuniam mutuo seu in depositum: sacerdotes proinde esse implicatos saecularibus negotiis; aliquando contingere ut morerentur, vel ad aliam ecclesiam transferrentur, quin media praesto essent solvendi debita sic contracta; populum ea opinione praeoccupatum esse ut in eiusmodi casu ad ordinarium recursum habendum esse putarent, unde episcopi gravantur. Quidam ex patribus censuerunt huiusmodi praxim districtae inhibendam esse; alii tamen animadverterunt se non posse prohibere quominus sacerdotes pecuniam sibi oblatam in depositum acciperent. Observatum quoque est, istiusmodi pecuniam aliquando valde utilem esse in aedificandis ecclesiis.

Pluribus hinc inde dictis, decretum sub numero XI positum *Ut incommotis et scandalis*, latum est.

6. Circa curam orphanorum etc., latum est decretum sub numero XV positum, incipiens: *Cum luctuosa*.

Secretariis hora 12 dimissis, egerunt de specialibus negotiis.

CONGREGATIO QUINTA ET ULTIMA PUBLICA,
feria VI, 18 maii habita.

Convenerunt omnes patres et theologi in ecclesia cathedrali, hora 4 post meridiem.

Disceptatum est de facultatibus quibus uti possunt sacerdotes in aliena dioecesi ad quam vocari possent, quando limitibus vicini existunt; de decreto Tridentini circa matrimonium promulgato in quibusdam locis; de perversorum librorum et ephe-

meridum lectione; de causis ecclesiasticis ad civilia tribunalia trahendis; de religione suscipienda a sacerdote, invito ordinario; de usu candelarum ex sebo vel ex materia quae vocatur *stearine* confectarum in officiis ecclesiasticis; de usu stolae; de supplicanda sancta sede pro privilegio dicendi missam *de requiem* in duplicibus quibusdam; de controversiis publicis sacerdotes inter et haereticos, inscio ordinario; de cura caecorum, surdorum et mutorum; de metropolitanorum iuribus in dioecisibus suffraganeorum, praesertim in cathedralibus; quae quaestio, utpote non satis ventilata, congregationi rursus est demandata.

CONGREGATIO QUARTA PRIVATA,
sabbato 19 maii habita.

Aderant omnes patres cum secretariis.

Quaestio mota est, utrum nempe expediret decretum speciale edere, quo gratiae sanctissimo domino patri Pio IX agerentur ob definitam dogmaticae immaculatam beatae virginis Mariae conceptionem. At visum est meliori ratione id confici posse in epistola ad summum pontificem nomine concilii mittenda.

Lectae sunt deinde relationes theologorum.

1. De ratione qua tueri possent episcopi bona ecclesiastica ab aggressionibus civilis gubernii. Responsum congregationis primae placuit omnibus patribus.

In illo theologi consilium dederunt huiusmodi: episcopos, proprio nomine, tenere debere omnia bona ecclesiastica, exceptis bonis regularium, titulo qui dicitur pleni iuris, *fee simple*; eos qui nunc habent bona per incorporationem, id est, per legem specialem, hunc titulum in titulum pleni iuris quamprimum convertere; omnes habere testamentum rite confectum in aliquo loco depositum, et adamussim ea omnia servanda esse quae patribus Baltimorensibus anno 1834 a sacra congregatione de Propaganda fide praescripta sunt.

Haec placuerunt omnibus. Insuper voluerunt patres quemque episcopum bona suae dioeceseos per testamentum tradere episcopo alterius status, ut exinde via appellationis ad supremum tribunal, pro omnibus statibus, a quacumque usurpatione facilius pateret; ad hoc enim tribunal recurri nequit nisi ab iis, qui in diversis statibus habitant.

Reverendissimus episcopus promotor patribus notum fecit se audivisse episcopos provinciae Baltimorensis congregationem nominasse episcoporum qui de ratione tenendi bona ecclesiastica habituri erant, 24 iunii, Pittsburgi conventum. Conveniens fore si aliquis ex nostra provincia sive episcopus, sive sacerdos doctus et prudens, illi conventui adesse posset. Omnes patres censuerunt episcopum aliquem vel sacerdotem mittendi demandandam curam reverendissimo archiepiscopo.

Acceptas esse ab archiepiscopo litteras quibus patres Baltimorensis concilii, nuper habiti, certiores nostros facerent de quadam mutatione in ratione nominandi novos episcopos, a concilio illo facta, dictum est. Hac super re nihil determinare ante decisionem sanctae sedis patres statuerunt.

Lectae sunt responsiones theologorum.

1. De seminario Romano. Haec placuit omnibus patribus, et statuerunt eandem mittendam esse Romam simul cum actis concilii veluti plenam expressionem sensus omnium patrum.

2. De sustentandis infirmis sacerdotibus. Animadversum est existere iam decretum concilii Baltimorensis III, quo satis hoc provisum est. Hinc latum est decretum sub numero XII positum [concilii Baltimorensis III, c. 2, Mansi, *Concil.*, XXXIX, 349 D].

3. De facultatibus sacerdotum quibus permissum A est sacra exercere in dioecesi non sua. Hac de re convenerunt quinque illi episcopi quorum dioeceses limitro hae sunt, ut vicissim constituerent singuli singulos episcopos suos ad hoc vicarios generales, qui proinde propriis sacerdotibus iurisdictionem in finitima dioecesi casu necessitatis tradere possent.

4. De arte medicinae a clericis exercenda. Innotuerat patribus quosdam sacerdotes medicinam, quam vix ac ne vix quidem callebant, exercere pecuniae pretio. Talem praxim esse contra canones, spiritui ecclesiastico noxiam, periculis et scandalis plenam nemo ignoravit; unde unanimiter tulerunt decretum sub numero XIII, incipiens: *Ne sacerdotes.*

5. De scholis publicis, tulerunt decretum sub numero XIV: *Pastores animarum.*

6. De infantibus expositis factum est decretum B sub numero XV: *Cum luctuosa experientia.*

7. De iis, qui causas ecclesiasticas ad tribunalia civilia deducunt: de quo nihil speciale decretum est.

8. De sacerdotibus titulo missionis ordinatis et deinde ad religionem transeuntibus: de qua re servanda esse, quae ad archiepiscopum Baltimorem rescripsit sacra congregatio de Propaganda fide litteris die 23 octobris anni 1852 datis et quae decreto 2 concilii Baltimorensis VI sancita sunt.

9. De lectione pravorum librorum et ephemeridum: de qua iudicarunt patres cum theologis referentibus, pastores animarum hortandos esse, ut persuasionibus et exhortationibus fideles a lectione pravorum librorum et ephemeridum avertere enixe studeant, simulque sacerdotes ipsi a controversiis publicis omni conatu abhorreant, nisi ordinarii licentiam prius habeant.

De quaestione circa titulum, plures erant sententiae atque dubia:

1. De titulo religiosorum qui, debitis obtentis dispensationibus, ad saeculum redeunt.

2. Utrum ordinati in una dioecesi, titulo missionis, ad aliam transeuntes, de novo iuramentum emittere obligandi sint; timebant enim quidam ex patribus huiusmodi sacerdotes fieri irregulares per amissionem tituli, quibus proinde non liceret sacra exercere, etiam volente ordinario.

Qua de re aliquam declarationem petendam esse a sacra congregatione omnes censuerunt¹.

Acta his super rebus continentur in decretis sub numeris XVI et XVII positis: *Statuerunt patres et Placuit patribus.*

8. Lecta est relatio congregationis de regularibus derelinquentibus missiones, quas contractu oneroso susceperunt.

Hac de re opportunum fuit decretum Bonifacii VIII, caput un. *de excessibus prael.* (V, 6)

¹ Ex lectione epistolae sequentis indicabitur quid sentendum sit de necessitate tituli. Regula de qua agitur nondum ad nos transmissa est.

„Illustrissime et reverendissime domine: — Redditae sunt litterae amplitudinis tuae a die 5 novembris elapsi anni datae, quibus cum nonnullis episcopis dubia quaedam circa titulum ordinationis proponebas. Profecto cum dioeceses istius regionis ad formam missionum potius dirigantur, haud accurate nonnulla adhuc praestari potuerant, quae circa ecclesiarum regimen in canonico iure constituta reperiuntur. Adnitendum tamen ut paulatim id fiat, cum praesertim episcopalis hierarchia iamdiu fuerit constituta; facilius vero praestari id possit, cum, aucto dioecesium numero, arctioribus limitibus eadem comprehendantur.

„Curandum itaque erit ut singuli presbyteri titulo sint instructi, eaque de causa missionis quoque titulus est invectus; quatenus vero, iuxta formulam obligationis editae in assumendo missionis titulo, solutio memoratae obligationis ex venia tantum episcopi fieri possit, alterius missionis titulus sufficiatur,

in VI, et rescriptum Pii VII ad archiepiscopum Baltimorem, anno 1822 datum, quibus extra omnem controversiae aleam positum videbatur, religiosos sine consensu sanctae sedis, etc.¹ ordinariariorum, cum quibus contractum inierant de missionibus curandis, nullatenus resilire posse.

Hinc tulerunt unanimiter decretum sub numero XVIII, incipiens: *Cum neminem lateat.*

Tandem definierunt concilii proximo futuri tempus, ut apparet ex decreto XIX.

In speciali autem conventu audierunt epistolas, quas conscribendas praescripserant in conventu praeparatorio, decreta et acta concilii, quae omnia adprobarunt.

SESSIO TERTIA SOLEMNIS,

die 20 maii quae erat dominica infra octavam Ascensionis Domini, habita.

Hora 10, omnes praesules, religiosi et theologi processionaliter, ut in prima die, ecclesiam cathedralem petierunt.

Missam pontificalem celebravit illustrissimus ac reverendissimus episcopus Zelanus, qui ministros admodum reverendum dominum Ios. Ferneding, vicarium generalem Cincinnatensem, archidiaconum, reverendum dominum Clem. Hammer, diaconum, reverendum dominum T. Brandt, subdiaconum habuit; diaconi ad thronum archiepiscopalem fuerunt: admodum reverendi domini B. I. Spalding, sacrae theologiae doctor, et Eduardus Purcell, archidiaconus vero admodum reverendus Ed. T. Collins.

Post sacrum, concionem habuit illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus episcopus Covingtonensis.

Deinde, observatis quae in pontificali Romano praescribuntur, aperta est sessio III solemnitas, ultima concilii provincialis Cincinnatensis I.

Cantatis psalmis et orationibus, secretarius versus ad patres et theologos, alta voce perlegit decreta omnia; et, rogante reverendissimo promotore, reverendissimus archiepiscopus patres allocutus est: „Placetne vobis, venerabiles fratres, haec quae lecta sunt decreta approbare et confirmare?“ Omnes responderunt: „Placet, approbamus et confirmamus.“

Accepto reverendissimi archiepiscopi mandato, secretarius proclamavit: „Nos, Ioannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatensis, et episcopi in hoc sacro concilio adunati, decreta haec, quae modo lecta sunt, approbamus et confirmamus.“

Deinde patres omnes ad altare maius unus post alium accesserunt atque decretis subscripserunt. Confectis subscriptionibus, reverendissimus promotor surgens inter patres, elegantissimo sermone gratias omnium reverendissimorum episcoporum illustrissimo ac reverendissimo metropolitano retulit pro prudentia, suavitate, urbanitate, quibus praesidis officio functus erat, eique gratulatus est de

cum prior relinquitur: haud enim ad sacra exercenda rite admitterentur qui titulo quolibet sint destituti.

„Qui vero ad titulum missionis sunt ordinati, peculiarem obligationem, ut missioni deserviant, assumpserunt; cui quidem satisfacere vel ratione aliqua exonerari [debere] videntur, antequam ad regularia instituta admittantur. Caeterum, optimum factu erit si archiepiscopi in provincialibus conciliis proponenda curent quae ea de re suggerenda censeant iuxta locorum adiuncta, ut, rite omnibus inspectis, certa quaedam regula tradi deinde per sanctam sedem valeat.

„Precor Deum, etc., etc.

„Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 12 ianuarii 1854.

„I. Ph., cardinalis Fransoni, praefectus.

„A. C. Barnabo, a secretis.“

„Illustrissimo et reverendissimo domino I. B. Purcell, archiepiscopo Cincinnati.“

¹ Fortasse et.

caritate et unitate patrum, utpote de fructu et A effectu huiusmodi exempli.

Respondens illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus, praesulum concordiam et zelum laudavit; Deo gratias egit quod ipse tanto et tam sancto coetui praeesse potuit; theologorum scientiam, prudentiam, modestiam paternis verbis commendavit; felicem concilii exitum Deiparae immaculae beneficio tribuendum se minime dubitare proclamavit, quod et precibus fidelium conciliatum grata mente agnovit.

Reverendissimus promotor petiit ut finis concilio provinciali tandem imponeretur; reverendissimus archiepiscopus proinde patres interrogavit: „Venerabiles fratres, placetne vobis ad Dei omnipotentis laudem huius concilii provincialis finem iam fieri?“

Cum singuli respondissent: „Placet,“ secretarius proclamavit: „Nos, Ioannes Baptista, archiepiscopus B Cincinnatensis, aliique patres qui huic concilio intersumus, cum absoluta sint, quae pro temporis ratione agi gerique posse videbantur, cumque pastoralis cura [nos] ad ecclesiarum nostrarum status et pastorales vigilias revocet, propterea huic sancto concilio finem imponi censuimus.“

Deinde factae sunt acclamationes quae sequuntur.

Archidiaconus: Regi saeculorum immortalis, invisibili, soli Deo honor et gloria in saecula saeculorum.

Chorus: Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat, qui est et qui venturus est.

Archidiaconus: Beatissimae immaculae semper virgini Dei genetrici Mariae, laus ac veneratio per omnes generationes.

Chorus: Tota pulchra es Maria et macula originalis culpa non est in te.

Archidiaconus: Sanctissimo domino nostro Pio C papae IX, Christi in terris vicario, sancti Petri principis apostolorum successor totiusque ecclesiae capiti, pax, virtus et omnis prosperitas ad multos annos.

Chorus: Mittat ei Dominus auxilium de sancto et de Sion tueatur illum.

Archidiaconus: Reverendissimo ac illustrissimo archiepiscopo, huius concilii provincialis praesidi, benedictio a Domino et magnae gratiae.

Chorus: Deus retribuat ei propter nomen suum in hoc saeculo, ac in futuro gloria aeterna coronet eum.

Archidiaconus: Reverendissimis episcopis qui ad hoc concilium convenerunt, Spiritus sancti gratia, ac felix ad suas ecclesias reditus.

Chorus: Pax sempiterna, gratiae plenitudo, et benedictionis coelestis in regendis ecclesiis abundantia comitetur illos.

Archidiaconus: Animabus reverendissimorum episcoporum ac reverendorum sacerdotum, qui ecclesiam Dei in his partibus occidentalibus Statuum Foederatorum suo sudore ac laboribus fundaverunt, et omnium, qui ex tempore plenarii concilii Baltimorensis in Domino dormierunt, pax et requies in lumine sanctorum.

Chorus: Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, et nomina eorum vivent a generatione in generationem.

Archidiaconus: Omnibus ordinum religiosorum superioribus ac theologis, qui sua praesentia et doctrina hoc concilium decoravere, suoque labore patres in tractandis negotiis iuvarunt, magnas gratias Dominus retribuat.

Chorus: Det eis Dominus secundum suam bonitatem omne donum perfectum et bonam memoriam.

Archidiaconus: Omni clero, omnibusque fidelibus huius provinciae, cunctoque populo christiano benedictio a Domino et misericordia a Deo salutari suo.

Chorus: Quia haec est generatio quaerentium Dominum, quaerentium faciem Dei Iacob.

Archidiaconus: Huius synodi decreta, obtenta a sancta sede approbatione et confirmatione, assidua veneratione prosequamur, et iuvante gratia fideliter observemus.

Chorus: Semper veneremur, semper observemus.

Archidiaconus: Secundum monitum apostoli studeamus inter gentes habere conversationem bonam, ut ex bonis operibus nos considerantes, glorificent Deum in die visitationis, et ut per bona opera certam nostram vocationem faciamus.

Chorus: Amen, amen.

Deinde cantatus est hymnus *Te Deum laudamus*, atque interim sibi invicem datum est osculum pacis ab omnibus praesulibus.

Cantatis orationibus, reverendissimus archiepiscopus solemnem benedictionem impertiit; et deinde omnes processionaliter ad domum archiepiscopalem reverterunt, cantantes interim psalmum *Benedixisti Domine*.

DECRETA CONCILII.

1. Decreta omnia conciliorum Baltimorensium hactenus, lata ac a sede apostolica approbata, recipimus, eaque vim legis in nostra provincia habere statuimus et declaramus.

2. Censuerunt patres supplicandam esse sanctam D sedem ut illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Fridericus Baraga, vicarius apostolicus Amyzoniensis, in Michigan superiori, episcopus ordinarius nominetur, eique titulus episcopalis Sanctae-Mariae ex oppido vulgo *Saut Sainte-Marie* dicto assignetur.

3. Censuerunt quoque patres supplicandam sanctam sedem ut nova dioecesis cui titulus *Wayne-Castrensis*, in oppido in Indiana septentrionali Fort Wayne, per partitionem dioeceseos Vincennopolitanae erigatur, cuius limites in parte meridionali sint: comitatus Fountain, Montgomery, Boone, Hamilton, Madison, Delaware, Randolph et Warren, qui in nova dioecesi includantur.

4. Iuxta sacri concilii Tridentini monita¹ curent episcopi ut nullos ad sacros ordines promoveant

nisi eos qui, rite examinati, vel ab ipsis episcopis, vel a sacerdotibus divinae legis peritis sibi adscitis, doctrina, probitate atque omnibus dotibus quae requiruntur a sanctionibus canonicis instructi inveniantur; neminique munus confessiones excipiendi committant nisi praemisso ad hoc speciali examine, toties etiam renovando quoties cuique ordinario necessarium videbitur.

5. Cum valde in votis habeamus ut in omnibus nostrae provinciae sacerdotibus scientia rerum divinarum nequaquam e mente labatur vel parvi aestimetur, sed potius in dies augeatur, enixe hortamur ut collationes de argumentis theologicis fiant inter sacerdotes, quoties per distantiam locorum, aliaque rerum adiuncta, iudicio ordinarii opportuna vel factu possibiles videantur.

6. Cum innotuisset patribus deesse in plerisque seminariis dioecesanis tum copiam quae decet magistrorum, tum numerum alumnorum ad alendam aemulationem in studiis scientiae et pietatis necessarium, placuit omnibus, seminarium commune pro universa provincia instituere, seminariis dioecesanis tamen minime sublati; aedemque seminarii

¹ Sess. XXIV, de ref., c. 4, 5, 7, 8, 14.

Sanctae-Mariae ad Montem, prope urbem Cincinnatiensem, munificentissime a reverendissimo ac illustrissimo domino domino archiepiscopo Cincinnatiensi oblatam, eligere in situm novi instituti.

7. Perpersis quoque incrementis, quae exinde sacrarum rerum scientia atque decore, quem catholica religio in his regionibus caperet, censuerunt omnes supplicandam esse sanctam sedem ut ex sua dignatione hoc seminarium provinciale aliquo modo collegium pontificium fieret, quatenus per auctoritatem apostolicam facultate conferendi gradus philosophiae et theologiae, atque exigendi ab alumnis, post sex mensium probationem, iuramentum manendi in propria missione in eiusmodi collegiis consuetum, decoraretur.

8. Ut autem ad studia philosophiae et theologiae adolescentes huius provinciae, statui ecclesiastico sese devoventes rite praeparentur, placuit omnibus, seminarium ad Sanctum-Thomam in dioecesi Ludovicopolitana, ad hoc munificentia illustrissimi ac reverendissimi domini domini Spalding oblatum, seminarium praeparatorium totius provinciae eligere.

9. Omnes huius provinciae sacerdotes vehementer hortamur, ut quovis anno exercitia spiritualia iuxta methodum sancti Ignatii devote peragant; curentque ordinarii commodum pastoribus praebere, unde ad renovandum mentis suae spiritum omnes ad eundem locum convenire possint quotannis vel biennio, vel quoties factu possibile ipsis visum fuerit.

10. Morem gerentes monito sacrae congregationis de Propaganda fide, opportunum esse duxerunt patres supplicari sanctae sedi, ut dignetur rationem uniformem sancire, qua episcopi huius provinciae ad onera muneris sui sustinenda subsidiis ex ecclesiis propriae iurisdictionis inventur.

11. Ut incommodis et scandalis ex incauta et improvida acceptatione a sacerdotibus pecuniae mutuo datae finem imponamus, statuimus monendos esse sacerdotes ne in posterum pecunias mutuo, seu in depositum, uti dicitur, proprio nomine accipiant, nisi casu quo, ex iudicio ordinarii, causa pietatis [vel] aedificandarum ecclesiarum hoc exigeret; in quo casu approbatio ordinarii scriptis obtinenda est, ipsique tradendum instrumentum seu scheda, continens expositionem finis intenti, summae requisitae, et rationem qua debita sic contracta sive ex ecclesia ipsa, sive ex fundo quocunque, sive tandem ex quibusdam determinatis fidelibus solvi poterunt; clare etiam exponere debent sacerdotes quibus concessa est haec facultas, omnibus mutuatoribus, ordinarium dioeceseos nullam omnino obligationem contrahere huiusmodi debita persolvendi.

12. Concilii Baltimorensis III decreto inhaerentes, monemus episcopos ut in prima synodo dioecesana, collatis cum sacerdotibus consiliis, modum constituent, quo missionarii infirmi vel alias impediti sustentari possint, ne, cum ordinis sui dedecore, mendicare vel egestatem pati cogantur.

13. Ne sacerdotes, neglectis sacris muneribus, sese implicent saecularibus negotiis atque tentationibus sese exponant, ipsos moneant episcopi ut nullatenus artem medicinae stipendii causa exercent. Sin autem nonnunquam, deficiente medico, et urgente erga proximum caritate, consilium vel medicinam aegrotis porrigant, id praestent gratis omnino sine ulla solutione quocunque titulo. [Vide appendicem, *infra col.* 189 B].

14. Pastores animarum iterum iterumque monemus, ut summa ope nitantur pueros et puellas sibi creditos avertere ab iis scholis frequentandis, quas sine gravi fidei morumque periculo adire nequeant; simulque parentes hortamur ut scholas

A parochiales et alias, quae regimini catholico submittuntur, congruis subsidiis adiuvent atque sustentent.

15. Cum luctuosa experientia constet numerum personarum miserabilium quotidie apud nos augeri, praecipue puerorum puellarumque a parentibus inhumanis expositorum, nec non aegrotorum, qui in xenodochiis publicis languent, item mutorum, surdorum, coecorum in domibus publicis, quibus vix admittuntur sacerdotes, vehementer in Domino hortamur episcopos, ut domicilia catholica, orphanotrophia et valetudinaria in dioecesibus suis erigere satagant, ubi huiusmodi pauperes Christi foveantur.

16. Statuerunt patres, missionarios, qui titulo missionis ordinati ab una ad aliam transeunt dioecesim, cum a proprio episcopo fuerint dimissi et ab alio accepti, iuramento serviendi missionibus, quibus deputabuntur in nova dioecesi, sese obstringere debere, ne titulo omnino careant. [Vide appendicem, *infra col.* 190 D].

17. Placuit patribus supplicationem ad sanctam sedem dirigere ut declaratio sacrae congregationis fiat, unde iudicare possint de iis sacerdotibus qui ordinati in aliquo ordine religioso titulo paupertatis, et deinceps, ordine dimisso, missionibus se addicere volunt; utrum nempe titulus praedictus sit amissus aliusque sufficiens, iureiurando emisso antequam ad sacra exercenda admittantur; itemque quid agendum de iis, qui titulo aliquo canonico ordinati in patria, nostris missionibus interesse volunt, num hi etiam iuramentum praestare cogendi sint?

18. Cum neminem lateat quanto cum studio fructuque animarum curam egerint collegiaeque regenda susceperint viri religiosi diversorum ordinum in hac provincia, et quanto cum scandalo et religionis detrimento missiones et instituta ipsis commissa, insciis seu invitis ordinariis locorum, relinquerent et alias se transferrent, haud inopportunum esse censuere patres, quae bona sunt firmare, quae autem mala avertere providentes, in mentem omnibus revocare decretum summi pontificis Bonifacii VIII¹ et sacrae congregationis de Propaganda fide², ex quibus constat societates religiosas a conventionibus cum episcopis initis resilire non posse, nec pastores et rectores religiosos ab ecclesiis et locis, quibus praepositi sunt, a superioribus suis removeri, nisi iis alii societatum sodales, cum consensu ordinarii subrogentur. His sapientissimis summorum pontificum decretis omnes morem gerere obsequiumque praestare in Domino monemus.

19. Voluerunt patres proximum concilium provinciale habendum esse Cincinnati, dominica quarta post Pascha anno 1858.

† Ego Ioannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatiensis, definiens subscripsi.

† Ego Petrus Paulus, episcopus Zelanus, coadjutor administrator Detroitensis, definiens subscripsi.

† Ego Amedeus, episcopus Clevelandensis, definiens subscripsi.

† Ego Martinus Ioannes, episcopus Ludovicopolitanus, definiens subscripsi.

† Ego Mauritius, episcopus Vincennopolitanus, definiens subscripsi.

† Ego Georgius Aloysius, episcopus Covingtonensis, definiens subscripsi.

† Ego Fridericus, episcopus Amyzoniensis, et vicarius apostolicus superioris Michigan, definiens subscripsi.

¹ Cap. unic. de excessibus praelatorum (V, 6) in VI.

² Die 3 iunii 1822, a summo pontifice Pio VII, die 21 iulii eiusdem anni approbatum.

EPISTOLA

*patrum concilii Cincinnatensis provincialis I
ad summum pontificem.*

Beatissimo ac sanctissimo patri,

PIO IX PONTIFICI MAXIMO.

Beatissime pater.

In concilium provinciale Cincinnatense primum convenientes, quo potius nostros oculos convertere debemus quam ad Petri cathedram ac sedem principalem ex qua unitas sacerdotalis est exorta! Ad hanc enim sedem, ob potiorum eius principalitatem, omnes oportet ecclesias convenire; haec nimirum est fidei catholicae columna et firmissimum propugnaculum, haec petra solidissima in fundamento posita, contra quam inferorum portae non praevalerunt. In hac veritatis cathedra Petrus adhuc per successores suos loquitur, et munere a Christo sibi imposito fungitur, pascendi nempe et agnos et oves gregis, populum nimirum et pastores illi praepositos ubique terrarum degentes, ut in unum ovile sub uno pastore omnes congregentur.

Exultavit vero cor nostrum laetitia inenarrabili, cum nuper audivimus te, beatissime pater, in medio tempestatum quibus iactabaris, et ex quibus te Deus dignatus est eripere, in hoc praecipuum pro fide catholica sollicitudinem ostendisse, quod, post maturum examen et invocatum Spiritum sanctum, solemnem de immaculata sanctissimae Virginis conceptione, plaudente urbe et orbe, definitionem promulgaveris; gratulamur autem quod a Spiritu sancto tibi hoc munus fuerit demandatum, coronae Deiparae gemmam hanc pretiosissimam inserendi. Sane, cum omnes ubique terrarum christiani de hoc virginis matris privilegio definito congaudent, et nos et populum fidelem nostrae provinciae pastoralis nostrae sollicitudini commissum laetitia principali haec definitio afficit et adimplet, cum Maria sine labe concepta sit electa, probante sancta sede apostolica, in patronam specialem huius nostrae provinciae, caeterarumque quae in hac republica inveniuntur. Speramus ipsam, quae est pulchra ut luna et terribilis ut castrorum acies ordinata, quae te ex tantis periculis iam eripuit, nobis quoque filiis tuis auxilio fore in tribulationibus, quae nos ubique circumdant. Antiquus nimirum humani generis adversarius, aegre ferens fidei augmentum intra huius reipublicae fines, quae et dioecesium multiplicatione et fidelium incremento in dies ostenditur¹, in multorum animis contra nos odium et invidiam excitavit, adeo ut fidei nostrae et libertatum nostrarum ecclesiasticarum iacturam minitetur. Sed in vanum fremunt gentes, et inania contra nos loquuntur; spes enim nostra est in Domino posita, et sub patrocinium immaculatae matris nostrae confugientes, cui datum est cunctas in toto mundo interimere haerese, nullam mali incursionem pertimescimus.

Nihil magis in votis habemus, beatissime pater, quam ut obsequium nostrum in te et in sanctam Petri sedem et dictis et factis ostendamus. Precamur autem Deum ut te diu sospitem et incolumem servet; gregemque nostrum hortamur enixas ad Deum fundere preces ut te ab omnibus periculis et malis liberet, et bonis omnibus cumulet.

Demum, pro nobis una cum missionariis nostris, et fidei populo, benedictionem apostolicam enixe flagitantes, manemus sanctitatis vestrae filii in Christo devoti et obsequio pleni.

A Datum in concilio provinciali Cincinnatensi, hac die 20 maii anno reparatae salutis 1855.

† Ioannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatensis.

† Petrus Paulus, episcopus Zelanus, coadiutor administrator Detroitensis.

† Amedeus, episcopus Clevelandensis.

† Martinus Ioannes, episcopus Ludovicopolitanus.

† Mauritius, episcopus Vincennopolitanus.

† Georgius Aloysius, episcopus Covingtoniensis.

† Fridericus, episcopus Amyzoniensis, et vicarius apostolicus superioris Michigan.

BREVE EPISTOLARE

sanctissimi domini nostri Pii papae IX ad archiepiscopum Cincinnatensem et episcopos eius suffraganeos.

Venerabilibus fratribus, Ioanni Baptistae, archiepiscopo Cincinnatensi, et eius suffraganeis,

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Summae certe consolationi nobis fuerunt obsequentissimae vestrae litterae die 24 proximi mensis maii datae, quas nuper accepimus. Namque ex illis novimus, vos, venerabiles fratres, ad primum Cincinnatense provinciale concilium concelebrandum congregatos nihil antiquius habuisse, quam luculentissimis verbis profiteri singularem pietatem, amorem et observantiam, qua nos et hanc Petri cathedram, omnium ecclesiarum non modo caput, sed et matrem ac magistram, colere vehementer gloriamini. Tuemini porro hos egregios religiosae vestrae mentis sensus catholicis antistitibus plane dignos, atque omni prorsus fiducia ad nos et hanc apostolicam sedem confugite, cum praesertim nostrae et eiusdem sedis auctoritatis ope et auxilio vos indigere noveritis. Nihil vero dubitamus, quin in hoc habendo concilio pro eximia vestra religione et episcopali vigilantia ac zelo, ea omnia suscepturi sitis consilia, quibus in vestris dioecesibus et catholicae fidei incolumitati, et rectae sanctaeque cleri institutioni eiusque disciplinae, et populorum pietati ac morum honestati magis magisque consulere possitis. Gratissimum autem nobis erit eiusdem concilii acta accipere, quae supremae nostrae et huius sanctae sedis auctoritati vos subiecturos esse pro certo habemus. Maxima vero iucunditate ex iisdem vestris litteris intelleximus quanta laetitia et exultatione cum a vobis, venerabiles fratres, tum ab istis fidelibus populis fuerit audita et accepta dogmatica de immaculato deiparae virginis Mariae conceptu definitio a nobis pronunciata, nostrisque apostolicis litteris vulgata, quae vestra et eorundem populorum laetitia eo maior extitit, quod ecclesiastica ista praesertim provincia beatissimam virginem sine labe originali conceptam veluti potissimam suam patronam colere et venerari summopere gaudet. Iam vero non mediocri sane animi nostri molestia cognovimus in quibus angustiis versemini, venerabiles fratres, cum antiquus humani generis hostis aegerime ferens sanctissimam nostram fidem, eiusque doctrinam maiora in istis regionibus incrementa quotidie magis suscipere, coeperit multorum odium et invidiam contra vos concitare. Ne abiiciatis animum, venerabiles fratres, sed, veluti optime dicitis, divino auxilio freti, ac potentissimo immaculatae Dei genitricis virginis Mariae, omniumque nostrum amantissimae matris patrocinio suffulti, pergite maiori usque alacritate et studio ministerium vestrum implere, et omnia conamini, quo fideles curae vestrae concrediti in catholicae fidei professione stabiles et immoti magis in dies persistent, atque alacriori usque pede incedant per semitas

¹ Fortasse extenditur, vel legendum: quod... ostenditur.

Domini et insidiantium hominum errores, fallacias A fraudesque studiosissime devitent, ac miseri errantes, depulsa mentis caligine, veritatis lucem aspiciant, et ad iustitiae semitam redeant. Atque inter angustias et difficultates, quae hisce praesertim luctuosissimis temporibus ab episcopali munere abesse non possunt, immarcescibilem illam cogitate gloriae coronam ab aeterno pastorum principe perseverantibus promissam. Persuasissimum autem vobis sit, nos quam libentissime esse praestituros quidquid ad maiorem vestram et istorum fidelium utilitatem conducere posse noverimus. Interim, haud omittimus in humilitate cordis nostri divitem in misericordia Deum orare et obsecrare, ut uberrima quaeque suae bonitatis dona super vos propitius semper effundat, quae in dilectas quoque oves vobis traditas copiose descendant. Ac superni huius praesidii auspicem et praecipuae nostrae in vos paternae benevolentiae testem apostolicam benedictionem ex intimo corde B profectam, vobis ipsis, venerabiles fratres, cunctisque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impartimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 19 iulii anno 1855, pontificatus nostri anno decimo.

Pius papa IX.

EPISTOLA

eminentissimi domini domini A. I. Ph. cardinalis Fransonii, cardinalis praefecti sacrae congregationis de Propaganda fide.

Illustrissime et reverendissime domine.

Ad manus pervenerunt amplitudinis tuae litterae, nec non acta et decreta provincialis synodi cum suffraganeis episcopis habitae. Cura erit ea omnia, quamprimum fieri possit, sacrae congregationi proponere, ut deinde quid super his visum fuerit C aperiatur.

Precor Deum ut te diu sospitem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 25 iulii 1855.

Amplitudinis tuae, ad officia paratissimus:

I.-Ph. cardinalis Fransonii, praefectus.

Al. Barnabo, a secretis.

EPISTOLA

eminentissimi domini domini A. cardinalis Barnabo, cardinalis praefecti sacrae congregationis de Propaganda fide, et

INSTRUCTIO

circa decreta a concilio provinciali Cincinnatensi I edita.

Illustrissime ac reverendissime domine.

Haud certe miraberis quod circa provinciale synodum sacrae congregationis tamdiu dilata sint responsa, si attendas in deliberatione coniungenda fuisse acta et decreta synodorum quatuor istius regionis, neenon documenta omnia seorsim per antistites quoad res in iisdem pertractatas transcripta. Examine itaque absoluto, quae pertinent ad Cincinnatense concilium hac epistola perstringam; videlicet aperiendo quae adnotatione aliqua digna visa sunt. In gestorum serie placuisset deprehendere quod, cum de primo ageretur provinciali concilio Cincinnatensi, fidei catholicae professio per omnes antistites praestita fuisset; optimum vero factu erit, ut in concilio edendo forma praedicta et professio per integrum inseratur.

Ex adiectis apostolis literis animadvertes, iuxta vota in decreto secundo, episcopatum cum titulo

Saut Sainte-Marie erectum fuisse et in episcopum electum reverendum patrem dominum Ludovicum Baraga, ipsius regionis antea vicarium apostolicum.

Item, iuxta tertio articulo proposita, sedes episcopalis apud Fort Wayne fuit erecta: attamen cum presbyter Wood, qui pro ea sede designatur, episcopo Philadelphensi coadiutor datus sit, eminentissimi patres scribendum decreverunt, ut pro memorata sede Fort Wayne nova fieret ecclesiasticorum propositio.

Circa septimum atque octavum decreta, differri voluerunt responsum quoad petitionem, ut provinciale seminarium declaratur pontificium, eidemque privilegium conferatur tradendi gradus academicos. Quoad erectionem seminarii Americani in alma Urbe, persuasum habent eminentissimi patres istius provinciae antistites facile agnituros uberrimos B fructus ex opere eiusmodi obvenire, quemadmodum rei ipsius ratio evincit, communis sententia confirmat, et experientia similium collegiorum demonstrat: opportunum autem erit adnotare litteras ex mente sanctitatis suae traditas eo spectasse, ut omnes, collatis consiliis et iuxta vires, opus iuvarent vel per se, vel per fideles ad id opportune excitatos, alicubi etiam reservatis ad meliora tempora subsidiis.

Amplitudo tua noscit agnitum fuisse ius episcopi, ut ad sustinenda officii sui onera ex dioecesi subsidia percipiat: applicatio tamen et determinatio subsidiorum opportunius fieri posse videtur in synodis dioecesanis, habita nimirum ratione ad uniuscuiusque dioeceseos statum et conditionem.

In decreto XII, ubi legitur *rationem quamdam stabilem constituent*, melius dici poterit *modum constituent*.

Quoad decretum XIII, visum est ea inculcanda circa medicae artis exercitium, quae Benedictus XIV habet libro XIII *de synodo dioecesana*, c. X, § 7.

Quid circa decretum XVI et XVII visum fuerit, patebit ex instructione quamprimum mittenda, ut quaestiones plures titulum ordinationis respicientes accurate declarentur.

Demum, quoad usum communis caeremonialis pro baptizandis adultis, etiamsi difficultates propositae perpensae fuerint, eminentissimi patres insinuandum voluerunt ut per annum experientia fiat, iuxta ea quae post plenarium Baltimorense concilium rescripta sunt.

Eminentissimi autem patres censuerunt et pro ista provincia aptandas esse modificationes occasione alterius synodi traditas. Videlicet cum per alios antistites postulatum fuerit ut prima propositio promovendorum ad episcopatum per consultores D fieret, eaque de causa consultorum numerus augeri posset; sacra congregatio respondit id relinquendum conscientiae et prudentiae episcopi, ita quidem ut ratio iugiter habeatur nominum, quae in schedis defuncti episcopi commendata deprehenderentur. Item petitio facta est ut de commendandis ad episcopatum iugiter id conventu episcoporum ageretur, et tantum archiepiscopi et episcopi alterius provinciae fieret interpellatio, cum proponendus extra provinciam degeret: id quidem fuit admissum cum clausula, si commode fieri possit, sin minus, per litteras. Quoties vero de novis sedibus episcopalibus erigendis, vel altero archiepiscopatu statuendo pertractatio iniri placeat, methodus hactenus adhibita retineatur.

Item servari placuit et per alias provincias formam pro ecclesiasticis iudiciis in concilio Ludoviciano editam, et per sacram congregationem emendatam, cuius exemplar ab ipso archiepiscopo Sancti-Ludovici

accipies. [Vide appendicem, col. 190 D, n. III.] Post haec Deum precor ut te diu sospitem incolumemque servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 16 februarii 1857.

Ad officia paratissimus:

A. cardinalis Barnabo, praefectus.
Caietanus, archiepiscopus Thebar.,
a secretis.

Amplitudini tuae, reverendo patri domino Ioanni Purcell, archiepiscopo Cincinnatensi, Cincinnati.

Illustrissime et reverendissime domine.

(† Romae, Ianuae ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno supra, gratis sine ulla solutione quovis titulo.)

Epistolam a te accepi, datam die 6 iunii huius anni.

Ad facultatem quod spectat nomine episcoporum istius provinciae requisitam, celebrandi videlicet quibusdam in casibus missam solemnem *de Requiem*, etiam in festo duplici minori, rescriptum habes pro gratia hisce literis inclusum. Interea, Deum precor ut amplitudinem tuam diu sospitem et incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 10 augusti 1857.

Ad officia paratissimus:

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.
Caietanus, archiepiscopus Thebar., a secretis.
Reverendo patri domino Ioanni Baptistae Purcell,
archiepiscopo Cincinnatensi.

Die 31 mensis iulii anni 1857.

Utendo facultatibus a sanctissimo domino nostro Pio divina providentia papa IX, durante illius absentia ab Urbe sibi benigne tributis, eminentissimus ac reverendissimus dominus Alexander, tituli Sanctae Susannae, sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis Barnabo, sacrae congregationis de Propaganda fide praefectus, referente me infrascripto eiusdem sacrae congregationis secretario, mature perpensis expositis, indulget reverendo patri domino archiepiscopo et episcopis provinciae Cincinnatensis in statibus Foederatis Americae septentrionalis, ut in eorum dioecesibus missa solemnis *de Requiem* celebrari posset, etiam in die festo ritu duplicis minoris, quando scilicet occurrit anniversarium institutionis confraternitatum erectarum in suffragium animarum fidelium in purgatorio degentium.

Caietanus, archiepiscopus Thebar., a secretis.

APPENDICES.

I. *Excerpta quaedam de loco citato eximii operis Benedicti XIV de synodo dioecessana* (lib. XIII, cap. 10) *circa medicae artis exercitium.*

Ecclesia, iustis ac urgentibus de causis, interdicendum censuit monachis, et maiorum ordinum clericis, medicae artis exercitium; haecque disciplina protracta et ampliata fuit ad clericos quoque minoribus tantum ordinibus initiatos. Hinc sequitur necessarium nunc esse his omnibus apostolicum indultum, ut medendi artem valeant exercere.

Quodlibet dispensationis indultum duo haec requirit: iustam videlicet causam, huiusque legitimam probationem; ut et superior tuta conscientia implorata auctoritatem suam praestare possit, et orator obtento dispensationis beneficio uti valeat. Itaque, cum res est de saecularibus clericis, sacris ordinibus insignitis, qui artis medicae exercendae facultatem implorant, pro obtinendae dispensationis causa plerumque affertur civitatem, oppidum vel pagum, in quibus clericus artem profiteri cupit, destitui penitus saeculari medico, facultate huiusmodi satis instructo; vel si qui forte adsint laici medici, ad eum tamen numerum dicuntur non pertinere, qui aegris in civitate, oppido vel pago, curandis sufficiat. Est et alia legitimae dispensationis causa desumpta ex clerici ipsiusque familiae egestate, quae nonnisi honesto lucro, ex arte medica percipiendo, levare possit.

Reliquum est ut de probationibus disseramus, quae ad verificandas causas in precibus expressas requiruntur. Quicumque sit orator ecclesiasticus, saecularis vel regularis, nunquam oblatae preces obsignantur, vel breve expeditur, priusquam episcopus retulerit de viri peritia in arte medica, deque civitatis, oppidi vel loci, eiusdem medicam operam

exposcentis, non affectata indigentia. In omnibus dispensationum litteris, conditionalia haec verba inscribuntur, medicinam scilicet exercendam *absque incisione vel adustione.*

Cum vero indultum clerico saeculari, maioribus ordinibus insignito, in eum finem conceditur, ut propriam familiaeque suae inopiam levare possit, in litteris clausula haec apponitur, videlicet, indultum eoque vim habiturum, quousque orator certos ecclesiasticos redditus vel residentiale beneficium fuerit assecutus.

Ecclesiastico medico prohibetur ne quid exposcat; at integrum ipsi relinquitur sponte oblata recipere, praeterquam si a vero egeno offerantur; neque enim ei permittitur quidquam a veris pauperibus, quantumvis sponte offerentibus, accipere.

Chirurgiae vero exercitium longe difficiliori ecclesiasticis permittitur: huiusmodi enim indultum saeculari vel regulari clerico tunc tantummodo concedi consuevit, cum nullus omnino adest in loco laicus chirurgiae professor, qui incolis illius opera indigentibus praesto esse possit; tuncque insuper, ad avertendum irregularitatis periculum, in rescripto vel brevi inscribitur, ut plurimum, clausula: *citra incisionem vel adustionem.*

II. *De titulo ordinationis.* Vide decretum III concilii Baltimorensis VIII, [supra col. 147 B].

III. *Iuvat his adiungere, ex consilio eminentissimi cardinalis praefecti Propagandae fidei, formam pro ecclesiasticis iudiciis iuxta decretum 10 primi concilii provincialis Sancti-Ludovici, anno Domini 1855 habiti, prout a sacra congregatione fidei Propagandae praeposita emendatum est.* [Supra col. 154 C].

CONCILIIUM PROVINCIALE RAVENNATENSE

1855 maii 28.

Concilium provinciale Ravennatense, celebratum in civitate Imolae, die 28 maii 1855, sub Clarissimo Falconieri, cardinali archiepiscopo Ravennatensi.

Bibliographia:

1) [Titulus manuscriptus:] Acta concilii provinciae Ravennatis, 1857 [lege: 1855], qualia primo

scripta fuerunt, sub eminentissimo viro Clarissimo A Ravennae, e typographaeo sacr. seminarii archiep., Falconerio, archiepiscopo.

Sine loco, nec typ., nec anno, in-4°, 82 p. — Roma, Vittorio Emanuele.

Editio ad correctionem.

2) Concilium provinciae Ravennatis, quod, Pio IX pont. max., Ravennae habuit eminentissimus s. R. e. presbyter cardinalis Clarissimus Falconerius, archiepiscopus et princeps, anno Domini 1855. [*Insigne.*]

LITTERAE PUBLICATIONIS

provincialis concilii Ravennatensis.

Clarissimus tituli Sancti Marcelli sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis Falconerius, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Ravennae et princeps, universis provinciae nostrae fidelibus, salutem in Domino.

Quae iam a nobis pro nostro archiepiscopali munere, ad Dei omnipotentis gloriam omniumque vestrum spirituale bonum, caelesti adspirante gratia, in provinciali synodo, consiliantibus et assentientibus coepiscopis nostris, statuta, exposita et lata fuerunt, ea, ab apostolica sede recognita et confirmata ac demum typis excusa, palam nunc edimus et promulgamus. Quod dum gaudemus perficere, hortamur simul et etiam atque etiam suademus in Domino, ut eadem libenti animo excipere ac prompta alacrique voluntate exequi studeatis. Implete scilicet, ac pie sancteque implete omnia pastorum vestrorum sive praecepta sive monita; quos ipsi damnant et execrantur errores, damnate et vos et execramini; quaeque de fide et doctrina catholica Dei dono tenent unaque voce vobis praedicant, firmiter constanterque ad vitae finem tenete. Hoc pacto prorsus fiet, ut princeps pastorum Iesus Christus, vos oves suas cognoscens, promissam aeternae gloriae coronam vobis impertire dignetur. Gratia Dei cum omnibus vobis.

Datum Ravennae, pridie nonas novembris, anno Domini 1857.

C. cardinalis Falconerius, archiepiscopus.

Vincentius, parochus Amadori, cancellarius archiepiscopalis.

LITTERAE

datae ab eminentissimo sacrae congregationis concilii praefecto ad eminentissimum cardinalem Falconerium, archiepiscopum Ravennarum, de provincialis synodi recognitione et approbatione.

Eminentissime ac reverendissime domine observantissime.

Expendit ac recognovit haec sacra congregatio, Tridentini iuris interpretes ac vindex, acta synodalia provinciae Ravennatensis, quae nuper eminentia tua eiusdem auctoritati et iudicio subiecit. Itaque, ex mandato sanctissimi domini nostri, cui rite hac de re specialis relatio facta est, ac de sententia eiusdem, cui praesum, sacrae congregationis, tibi declarare maxime laetor, eadem acta magnis suffragiis excepta fuisse et maximo laudum praeconio decorata. Singularis enim ibidem eluxit in animarum salute curanda sollicitudo, provida in decretis iubendis sapientia, talis ac tantus in rebus disponendis ordo ac simplicitas, ut egregium hocce synodali sanctionum corpus eo, quo fulges, consilio singularique erga Dei domum zelo dignum esse visum fuerit.

Sed enimvero admodum placuit, quod ea, quae ad rem sacram ordinandam tuendamque ibidem sancita sunt, ex verissimis ac sincerissimis petita fuerint fontibus, prout sunt sacrae litterae, Tridentini

Ravennae, e typographaeo sacr. seminarii archiep., MDCCCLVII.

In-4°, XVI-165 p., cum fig. — Roma, Propaganda; Roma, Vittorio Emanuele.

3) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad lacum. Tomus sextus... Friburgi Brigoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXXII, col. 133-218.

concilii decreta ac sacrae huiusce congregationis declarationes, pontificiae constitutiones, praesertim eae, quae ultimis hisce temporibus editae sunt, ac tandem Ravennatensis provinciae sive antiquioris sive recentioris aevi concilia.

Post haec, mei muneris esset eminentiam tuam ceterosque episcopos suffraganeos hortari, ut quae sapientissime in hac Ravennatensi synodo constituta sunt, accurate perpetuo servantur et expleantur. At vero quoniam in ultimo capite huiusce vestrae synodi necessaria quaeque ac opportuna ad hanc rem consilia ac monita iam data sunt, superfluum esse existimo id magis urgere, satisque habeo incitamentum addere, ut unusquisque vestrum semper, et potissimum quando res cadit, huiusmodi monita ob oculos habeat.

Ceterum, quae pauca hic sacer ordo adnotavit tibi manifestari censuit, habebis in pagella, quam hisce litteris separatim adnectimus.

Tandem ad me quod singulariter attinet, impensis observantiae meae sensus ex corde profiteor eminentiae tuae, cui manus humillime deosculor.

Eminentiae tuae humillimus et addictissimus famulus.

A. M. cardinalis Cagiano, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

Romae, 6 aprilis 1857.

EDICTUM

de concilio provinciali Ravennatensi convocando.

Clarissimus tituli Sancti Marcelli sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis Falconerius, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus sanctae ecclesiae Ravennatensis et princeps, reverendissimis fratribus episcopis et venerabilibus abbatibus, capitulis aliisque provinciae nostrae personis, quae iure vel consuetudine concilio provinciali interesse debent vel possunt, salutem in Domino.

Si unquam alias magni fuere, profecto in tanta vertentium temporum acerbitate momenti maximi sunt provincialia concilia, seu ad moderandos mores et corrigendos excessus, seu ad fidem et religionem tuendam et propagandam, seu ad conservandam instaurandamque ecclesiasticam disciplinam, seu denique ad medendum omnibus christianae reipublicae malis. Quapropter nos, inhaerentes praescriptionibus antiquorum canonum ac potissimum sacrosancti Tridentini concilii, habentesque prae oculis hortamenta et vota summi pontificis nostri Pii IX, quae ad instar praecepti nobis sunt, reverendissimos provinciae nostrae episcopos congregare iam deliberavimus, ut, una simul collatis consiliis atque sententiis, quae ad illos sanctissimos fines assequendos melius conducere viderentur, opportunis decretis definiremus et statueremus. Sublatis tandem, adiuvante Deo, ac deipara Virgine immaculata intercedente, impedimentis omnibus, quae, quominus mens nostra ac desiderium perficeretur hucusque obstiterunt, eosdem episcopos omnes et singulos, non solum litteris eo potissimum nomine unicuique eorum iam scriptis, sed hoc etiam publico edicto ad provinciale concilium, in metropolitana nostra Ursiana basilica habendum, et die

28 maii, videlicet feria II post Pentecosten proxime A subsequentis anni, si Domino placuerit, inchoandum, convocamus; monentes simul ac pro archiepiscopali nostra auctoritate mandantes, ut eo ipso a nobis constituto die, huc ipsi per se vel, si necessaria et iusta causa impediti fuerint, per procuratores legitime delegatos conveniant.

Ut autem abbatibus, capitulis cathedralibus ac reliquis omnibus et singulis, qui possunt debentve iure vel consuetudine aut privilegio aut electione eidem interesse, pervulgata sit et nota huius nostrae provincialis synodi indictio, neve cuiquam vel rei ignorantia ad excusationem uti, vel se contemptum neglectumve dicere liceat, iis ipsis universis et singulis, tum ceteris, qui sua referre aliqua ratione putaverint, hoc edicto publice proposito, illam significamus, indicimus ac denuntiamus. Iubemus item illos ipsos omnes et singulos, qui adesse tenentur, in provincialem synodum convenire ad constitutum B locum et diem, poenis illis propositis, quae per canonicas sanctiones decretae fuere.

Interea vero, comprovinciales nostri episcopi et privatas preces effundere ipsi per se et publicas ex praecepto sacrorum canonum, opportuno tempore, in sua quisque dioecesi indicere curent, ut pater caelestis, a quo bona cuncta procedunt, consilia et actiones omnes conciliares ad felicem exitum gratia sua perducere dignetur, ad maiorem eiusdem omnipotentis Dei et sanctorum eius gloriam, et ecclesiarum huius provinciae prosperitatem et decus.

In quarum rerum omnium fidem et testimonium hoc indictionis decretum confici, et nostra manu signatum nostrique sigilli impressione munitum, per nostrum etiam cancellarium archiepiscopalem subscribi, auctoritate item nostra imprimi, et in cathedralium omnium aliarumque insignium ecclesiarum, quae in singulis provinciae dioecesibus exstant, valvis affigi et in vulgus proponi volumus. C

Datum Ravennae, pridie nonas novembris anno Domini 1854.

C. cardinalis Falconerius, archiepiscopus.

Ioseph canonicus Orioli, cancellarius archiepiscopalis.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti.

Nos Clarissimus tituli Sancti Marcelli sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis Falconerius, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Ravennatensis, una cum reverendissimis patribus coepiscopis nostris in provinciali concilio legitime congregatis, haec quae sequuntur statuimus atque sancimus.

DECRETA CONCILII.

PARS PRIMA.

De fide et doctrina.

Caput I.

De professione fidei.

Cum inter omnia pastoralis muneris officia primum ac praecipuum illud habendum sit, ut fides, quam sancta Romana ecclesia, quae sola catholica et apostolica est, semper tenuit coluitque, integra etiam in posterum et incorrupta permaneat: nos, quibus Ravennatis provinciae cura demandata fuit, in hac provinciali synodo ita potissimum exordium putavimus, ut eiusdem fidei, ex qua iustus vivit et sine qua impossibile est placere Deo, cuique propterea toto corde et animo, divina gratia adiuti, adhaeremus, etiam ore ad salutem confessio fiat.

DECRETA CONCILIO PRAEIVIA.

Caput I.

De consecratione totius provinciae Ravennatensis beatae Mariae virgini sub titulo immaculatae conceptionis.

Maxima semper laetitia gaudioque perfusi, ob dogmaticam definitionem immaculati conceptus Dei genitricis Mariae, a summo pontifice Pio IX nuper prolatam¹, atque ob honoris et gloriae et laudis augmentum virgini beatissimae inde derivatum, existimamus omnino ac persuasum habemus, haud posse melius illos animi nostri sincerissimos sensus palam testari, nec felicius auspiciusque synodali actionum nostrarum initium capere, quam dicendo et consecrando solemner, prout iam nunc dicare et consecrare decernimus, ac intimo cordis affectu devotaque penitus mente consecramus revera dicamusque, totam Ravennatensem provinciam eidem augustissimae Virgini sub titulo immaculatae conceptionis. Speramus hoc pacto in omnemque erigimur fiduciam, fore, ut eiusdem provinciae fideles, consecrationis et dicationis tam faustae certiores facti, episcoporum suorum votis obsequentes, peculiari prorsus pietatis et amoris studio matrem Dei, sub eo praesertim titulo, usque colant, invocent atque in omnibus necessitatibus ad eam confugientes exorent et deprecantur; et ut vicissim eadem benignissima virgo illos, tamquam filios singulariter dilectos semper habens, cura item singulari et defendat ab incursionibus insidiisque venenosi serpentis, cuius caput vel a primo instanti illius conceptus sui ipsa contrivit, et det ut eam servant fideliter vel quantocius recipiant gratiam et sanctitatem, cuius splendoribus ornata ex eo tempore semper refulsit. Neque haec solum praestet illa immaculata semperque speciosa et in mulieribus benedicta, sed insuper ab universa sibi dicata et sacrata provincia, materno plane amore, cuncta infortunia et calamitates abigat, vitia, haeresees erroresque omnes depellat, efficiatque prorsus (potens est enim), ut magis atque magis in dies vigeat ibi ac floreat iustitia vera et vera pax, integra fides et religio.

Caput II.

De peculiari cultu praestando in tota provincia sancto Apollinari, episcopo et martyri.

Decernimus etiam, ut in provincia Ravennatensi universa peculiari veneratione colatur selectisque honoretur obsequiis inclytus apostoli Petri discipulus et Ravennae episcopus, sanctus Apollinaris, utpote qui per Aemiliam Christi fidem praedicavit primus, ibique veritatem caelestem proprio sanguine testatam fecit.

¹ Bulla *Ineffabilis Deus*, 8 dec. 1854 [supra col. 117 C].

D Quare, uti nos ipsimet, sacrosanctae Tridentinae synodi decretis inhaerentes, et praedecessorum secuti exempla¹, professionem fidei, una cum reverendissimis coepiscopis nostris, publice et solemner in actionum nostrarum principio iuxta infrascriptam formulam, a summo pontifice Pio IV praescriptam, emisimus, ita ab omnibus, qui ex sacrorum canonum sanctionibus et praesertim ex decreto concilii Romani² vel singularum dioecesium consuetudine ad id tenentur, suo loco et tempore, coram episcopo vel eius generali vicario rite emittendam decernimus.

¹ Conc. prov. Ravenn. card. de Ruvere, prof. fidei, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 585 D].

² Tit. I, cap. I, [Mansi, *Concil.*, XXXIV, 1852 C].

Formula professionis fidei.

Vide supra col. 9 B.

Caput II.

De praecipuis huius temporis erroribus.

Si fuit unquam tempus, quo spiritus erroris spiritum veritatis oppugnaret acerrime, omnique insidiarum genere extinguere conniteretur, illud profecto est, in quod imperscrutabili omnipotentis Dei iudicio fuimus reservati. Innumeri nunc *magistri mendaces*, de quibus aiebat beatus Petrus¹, „*qui audaces, sibi placentes, sectas perditionis non metuant introducere blasphemantes*“; innumera doctrinarum monstra, quae in fideles populos, sive per fraudem, sive palam diffundere isti contendunt. In tanto rerum discrimine haud tacendum nobis est, qui ad praelianda praelia Domini positi fuimus, quique, uti doctores et pastores, non modo depositum fidei integrum custodire et contradicentes arguere, sed etiam gregem Dei nobis concreditum ab impiorum machinationibus incolumem servare, abiectos reducere vacillantesque confirmare debemus. Quapropter, sacrarum scripturarum divinarumque traditionum, nec non conciliorum, sanctorum patrum et summorum pontificum auctoritate suffulti, quae sola docendorum et credendorum in ecclesia catholica regula est, nonnulla errorum capita, ex quibus ceteri derivantur, quaeque eius fidei et doctrinae adversantur, prorsus exponenda, respuenda et damnanda iudicamus².

1. Supremum inter suprema capita errorum in praesentia ubique grassantium eo maxime continetur, quod humanae rationis vires et excellentia adeo extollantur, ut ipsa ratio sibi in omnibus sufficiens et in religionis quoque negotio omnino independens statuatur. Et revera sic statuunt philosophi illi superbe delirantes, quos hac etiam de causa vocant *rationalistas*. Negant isti audacter existentiam et necessitatem, immo possibilitatem ipsam divinae revelationis, asseruntque nihil de religione credendum, nihil tenendum, quod rationis lumine ac vi percipi non possit ac demonstrari. Hinc omni supernaturali ordine prorsus exploso, universa utriusque testamenti facta mirifica et mysteria vel inter fictiones mythicas amandant, vel modo mere naturali explicanda volunt et ipsi explicare conantur.

In hanc impiam ipsique rectae rationi repugnantem doctrinam, quae christianam et catholicam fidem, quae iuxta apostolum „*argumentum est non apparentium*“, ab imis fundamentis evertit destruitque, nos, uti par est, vehementissime insurgimus, eamque execramur et damnamus.

Speciatim vero execramur et damnamus, quae de sanctissima Trinitate et incarnatione pronuntiare non verentur rationalistae: illam nempe consistere in infinito, finito et utriusque nexu, istam in manifestatione rationis divinae in unoquoque homine, maxime vero in Christo Iesu, quem ideo appellant hominem, sapientissimum quidem ac etiam divinum, sed non Deum.

Habeat sane humana ratio partes suas: sint certi fines, in quibus illi libere excurrere datum sit. Qui fidem scilicet nondum est amplexus, exerat in hoc rationis suae vires, ut cognoscat et certus fiat, an vere Deus locutus fuerit, et cuinam eloquia sua custodienda et conservanda commiserit. Sed his peractis, id unum est reliquum, ut intellectus cap-tivetur in obsequium Christi. Dictat enim ipsamet

A recta ratio, quod Deo loquenti, qui nec fallere nec falli potest, sit omnino credendum.

Qui vero fidem, divina gratia adiutus, se suscepisse gaudet, reiecta prorsus iam damnata¹ exitiali doctrina dubii positivi, tamquam basis omnis theologiae inquisitionis, in id tantummodo potest rationis suae exercere virtutem, ut eiusdem susceptae fidei ac singulorum dogmatum fundamenta cognoscat, ac etiam pro opportunitate adversus incredulos et haereticos tueatur. Nil aliud enim ad hoc praecise ut credat, licitum sibi est inquirere, cum ipsa fides ab auctoritate et Dei revelantis et ecclesiae credenda proponentis unice pendeat.

2. Nec minus relicimus atque damnamus insanissimum illorum errorem, qui humani, ut dicunt, *progressus* obtentu fidem rationi subiicientes, religionem ipsam catholicam posse ac debere per philosophiam perfici affirmant. Scilicet isti mali *homines et seductores*², semper *proficientes in peius*, nullam hodie perfectam religionem existere praedicant. Christianam quidem utilem fuisse, cum populi rudes adhuc essent et inculti; at in praesens statui novarum societatum non amplius esse accommodatam; hinc ope rationis, cuius id proprium volunt, accommodandam et perficiendam. Quod sane ipsa praestabit et vetera dogmata obliterando, quae temporum conditioni haud amplius conveniunt, et alia sufficiens vel a se noviter inventa, vel selecta ex traditionibus, philosophiis et religionibus, quae huc usque fuerunt et nunc sunt, quaeque aliquas veritatis partes in se continent omnes. Quasi vero fides ac religio nostra sanctissima rationis humanae opus sit, aut [sit] philosophicum inventum, quod humanis modis provehi ac perfici valeat. Ast opus Dei est; ast a solo Deo sapientissimo, qui, „*olim loquens patribus in prophetis, novissime locutus est nobis in Filio*“,³ tota nobis benigniter revelata fuit; ideoque ex sola eiusdem Dei loquentis auctoritate pendere ipsa debet in omnibus, quae eius substantiam attingant. Itaque, si quis ad catholicam veritatem, iam a principio omnibus numeris absolutam, aliquid *apposuerit* vel de ea *diminuerit* vel in ea immutaverit, „*auferet Deus partem eius de libro vitae*.“⁴

Habeatur sane progressus in via virtutum, in devotionis fervore, in caritate, in eo demum, de quo apostolus ad Timotheum: „*profectus tuus manifestus sit*.“⁵ Habeatur in componendis moribus populorum ac legibus ad normam christianae sapientiae; in philosophicis et physicis ceterisque optimis disciplinis; in ipsa sacra scientia aliquo modo habeatur. Doctores nempe theologi in hoc ingenii sui vires conferant, tum ut clarius in dies divinae revelationis et verae Christi ecclesiae existentiam demonstrent, et singula catholica dogmata illustrent atque efficacius defendant, tum potissimum ut melius percipiant, et, quantum ipsorum natura patitur, aptius explicant eorundem dogmatum inter se rerumque omnium revelatarum intimum nexum, relationem et dependentiam, una cum consecutionibus, quae ex illis profluunt, et analogiis atque respectibus cum reliquis scientiis quibuscumque.

Huiusmodi progressus conformis sane est agendi modo antiquorum patrum; iste placitis eorundem ac praesertim Vincentii Lirinensis, respondet⁶. Ast si quis alium sectetur et promovendum velit, sciat,

¹ Greg. XVI, breve *Dum acerbissimas ingemiscimus*, 26 sept. 1835.

² II Tim. III, 13.

⁴ Apocalyp. XXII, 18-9.

³ Hebr. I, 1, 2.

⁵ I Tim. IV, 15.

⁶ *Commonit.* I, n. 23, per totum, in *Bibl. veter. patr.* Andreae Gallandii, tom. X, edit. Venet., 1784, Albritii. [*Patrol. lat.*, ed. Migne, I, 668.]

¹ II Petr. II, 1 et 10.

² Conc. prov. Tolos. 1850, tit. II, cap. I, [Mansi, *Concil.*, XLIV, 384 A].

se veram fidem destruere, quae sola prorsus im- mobilis est et irreformabilis.

3. Horremus praeterea animo ad impiam doctrinam, quae statuit, unicam dari substantiam, seu infinitum cum finito, Deum cum mundo unum et idem esse. Hoc systema, licet monstrosus et absurdissimus, tamen ex eo praesertim, quod superbiae hominum ceterisque eorum effrenatis cupiditatibus favet, haud paucos hac aetate nactus est sectatores. Sed nos et illud explodimus atque damnamus, firmiter credentes et simpliciter confidentes, una cum patribus magni concilii Lateranensis¹: „*Quod unus solus est verus Deus Pater et Filius et Spiritus sanctus; tres quidem personae, sed una essentia, seu natura simplex omnino, . . . unum universorum principium, creator omnium invisibilium et visibilium, spiritualium et corporalium, et qui sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis utranque de nihilo condidit creaturam, spiritualem et corporalem, angelicam videlicet et mundanam, ac deinde humanam quasi communem, ex spiritu et corpore constitutam.*“

4. Eidem tam luculentae definitioni aliisque innumeris sacrarum scripturarum, ecclesiae patrum et conciliorum testimoniis insistentes, damnamus insuper et reprobamus eorum etiam pestiferum errorem, qui, quin deficiat hominem cum pantheistis, obliti potius accepisse eum a Deo creatore animam spiritualem, liberam et immortalem, ita dignitati eiusdem hominis detrahunt, ut ad meram, uti vocant, *organizationem* totum revocent, aut omnes actus animae suae ita invincibiliter a constitutione corporis eiusque organicis dispositionibus pendere et determinari affirmant, ut liberi dici nequeant, nec ipsa anima potens sui. Ex qua doctrina idem prorsus, licet diversa via, concludendum esset, quod ex pantheistica: nihil scilicet homini tribuendum C esse vitio, nihil virtuti, nihil merito vel demerito; nullamque proinde dari futuram vitam, in qua Deus vitae praesentis rationem sit a nobis postulaturus.

5. Magnum etiam sectatorum numerum habet in praesens *indifferentismus*, quem vocant; capitalis ille error nempe, quo docetur, tot inter religiones et sectas in mundo existentes, licere, absque salutis iactura, dummodo recte et honeste vivatur, illam profiteri, quam quisque maluerit, ne excepto quidem, iuxta recentiores philosophos, *Deismo* ceterisque sectis et religionibus, quae divinam revelationem nullimode admittunt. Ab huiusmodi placito, quod supponit non unam esse veritatem, et conventionem haberi posse Christi ad Belial, quodque divinam illam revelationem inutilem reddit et, quin faveat, perniciem potius affert religioni cuiusvis, caveant omnino huius provinciae fideles. Ecclesia enim D catholica, quae sola „*columna est et firmamentum veritatis*“, docuit ac tenuit iam ab initio, sicuti nunc etiam docet et tenet, quod, licet is, qui fidem ab ea praedicatam invincibiliter ignorat, non sit, praecise ob id, culpabilis et puniendus, tamen oppositum prorsus dicendum de illo, qui eandem fidem vel sufficienter ab ipsa propositam suscipere negligit, vel susceptam sive omnino sive ex parte relinquit. Recolenda hic verba symboli, quod Athanasii nomine insignitur: „*Quicumque vult salvus esse, ante omnia opus est, ut teneat catholicam fidem, quam nisi quisque integram inviolatamque servaverit, absque dubio in aeternum peribit.*“ Et alia magni concilii Lateranensis: „*Una est fidelium universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur.*“²

6. Errorem alias reiectum atque damnatum, quo quidam olim praedicabant, *omnia bona esse communia*, ab inferis revocare ausa est et nova quasi veste indutum evulgare recens quaedam impiorum hominum secta, quae a *communismi* doctrina *communistarum* appellationem sortita est. Quam non pudet palam pronuntiare, bonorum et rerum communionem in naturali iure fundari nullumque ius proprietatis in humana societate esse admittendum. Ab hoc, tamquam ex arbore surculus, prodiit error alius magis horrendus, qui, ex quo totam civilem societatem quasi radicitus eruat, *radicalismus* vocatur. Huc enim ipse spectat potissimum, ut omnem potestatem et cuiuscumque generis aut nominis regimen in mundo destruat, affirmans procaciter, omnes et singulos homines aequali auctoritate praeditos esse nec unum alteri praeesse posse aut imperare; ideoque quodcumque gubernium esse iniustum et naturae hominum prorsus adversari. Communismi et radicalismi placita, quamvis artificiose temperata, verbisque in specie blandis lenita, complectitur in se, et variis, licet iniquissimis, modis provehit et ad actum reducere nititur *socialismus*. Cuius magistri et assertores, mysterium et evangelium Christi vel prorsus abnegantes vel abutentes sacrilege ad fines suos, proclamant impudentissime, felicitatem, ad quam naturae suae vi tendit homo, in explendis omnibus appetitionibus et cupiditatibus suis consistere, nec tamen unquam esse expleturum, ni conditionum disparitates in variis societatibus existentes prorsus tollantur, et omnium civium tum in bonis, tum in auctoritate et iurisdictione aequalitas plena inducatur.

Has etiam omnes sectas et doctrinarum pestes, quae iam non paucos, etiam inter fideles Italiae, populos infecerunt, nos reprobamus, execramur atque damnamus; utpote quae iuri naturali non minus quam divino adversantur maxime, quaeque libertatis et aequalitatis nominibus sanctas, nedum licitas, reddunt tum direptiones et expilationes bonorum ecclesiae non solum, sed aliorum quorumcumque, tum conspirationes, perduelliones et oppugnationes superioris cuiusque auctoritatis tam ecclesiasticae quam civilis; ex quo destructio divini cultus et tranquillitatis, totiusque ordinis inter homines subversio.

Monemus autem insimul Christi fideles, ut saepe ac serio recogitent, veram hominis felicitatem sive in futura sive etiam in praesenti vita non in alio sitam esse, quam in cognitione et amore summae veritatis et summi boni, nempe Dei, qui cum fecerit nos ad se, inquietum oportet sit cor nostrum, donec in ipso requiescat, certaue media ad eam felicitatem haec inter cetera existere, abnegationem suimet ipsius, ut sacrae litterae loquuntur, mortificationem membrorum et crucifixionem carnis cum vitiis suis et concupiscentiis.

Meminerint insuper iidem fideles monita gravissima summi pontificis nostri Pii IX¹: „*Pertinere omnino ad naturam ipsam humanae societatis, ut omnes auctoritati obtemperare debeant legitime in illa constitutae; nec quidquam commutari posse in praeceptis Domini, quae in sacris litteris ea super re annuntiata sunt. Scriptum est enim: Subiecti estote omni humanae creaturae propter Deum, sive regi quasi praecellenti, sive ducibus, tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum; quia sic est voluntas Dei, ut beneficientes obmutescere faciat imprudentium hominum ignorantiam: quasi liberi et non quasi velamen habentes*“

¹ Conc. Lat. IV, cap. I, de fide cath., [Mansi, Concil., XXII, 981].

² Cap. I, de fide cath. [Mansi, l. c.]

¹ Encycl. Nostis, 8 dec. 1849, § Moneantur.

malitiae libertatem, sed sicut servi Dei¹. Et rursus: A Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi a Deo; quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt: itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit; qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.²

„Meminerint etiam (sunt verba eiusdem pontificis), nullo libertatis et aequalitatis obtentu fieri unquam posse, ut aliena bona vel iura invadere aut quomodolibet violare licitum sit. Perspicua hoc quoque in genere et passim inculcata exstant in sacris litteris divina praecepta, quibus nedum ab occupatione alienarum rerum, sed ab ipso etiam eius desiderio districte prohibemur.“³

„Agnoscant denique fideles, veram perfectamque hominum libertatem et aequalitatem in christianae legis custodia positam esse, quandoquidem Deus omnipotens, qui fecit „pusillum et magnum, et cui aequaliter cura est de omnibus⁴, non subtrahet personam cuiusquam nec verebitur magnitudinem cuiusquam⁵, ac diem statuit, in quo iudicaturus est orbem in aequitate⁶ in suo unigenito Christo Iesu, qui venturus est in gloria patris sui cum angelis suis, et tunc reddet unicuique secundum opera eius“⁷.

Caput III.

De auctoritate ecclesiae in docendo et regendo.

Unigenitus Dei filius, cuius benignitas et humanitas in terris apparuit, „ut iustificati gratia ipsius, haeredes simus secundum spem vitae aeternae,⁸ instituit in hunc finem ecclesiam suam et in ea tanquam fundamentum indefectibile posuit apostolos, quibus munus gignendi in hominibus sanctitatem eosque docendi regendique commisit, dicens: „Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.“⁹ Et: „Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra: euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos; . . . ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi.“¹⁰ Et: „Quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in caelo, et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelo.“¹¹ Et: „Qui vos audit, me audit.“¹²

In coetu autem apostolorum selegit unum Petrum, super quem, tanquam supra petram solidissimam, eandem ecclesiam aedificavit, eique omnimodam in spiritualibus potestatem concessit his verbis: „Ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et portae inferi non praevalerunt adversus eam: et tibi dabo claves regni caelorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in caelis, et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in caelis.“¹³ Et: „Ego rogavi pro te, Petre, ut non deficiat fides tua: et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.“¹⁴ Et: „Pasce agnos meos . . . pasce oves meas.“¹⁵

His aliisque scripturarum testimoniis et sanctorum patrum traditioni conciliorumque definitionibus innixi, patres concilii provincialis, ut pro viribus obstant et ingeniorum huius temporis petulantiae et tantis impiorum conatibus traducendi Italiae populos ad protestantismi placita et tanto ecclesiasticarum institutionum et legum contemptui, haec de Christi ecclesiae auctoritate et signanter summi

pontificis, nec non singulorum episcoporum in sua cuiusque dioecesi, profitentur se tenere firmissime, praedicant una voce sibi commissis fidelibus et in memoriam virorum omnium sui cleri iudicant esse singillatim revocanda.

1. Non ratio individualis, uti nunc dicunt, non spiritus privatus per commentitiam quandam inspirationem a Spiritu sancto unicuique intus communicatam edoctus, non sacra scriptura per seipsam, non magistratus civilis vel politica potestas, quaecumque illa sit, sed ecclesia, id est, corpus episcoporum suo capiti Romano pontifici adhaerentium est (idque prorsus de fide) supremus iudex controversiarum fidei et morum, sive spectetur per totum orbem dispersa sive in concilium congregata; eiusque definitionibus, utpote infallibilibus, omnes fideles tenentur ex animo et in conscientia acquiescere. Per ipsam solam, uti certo scire quinam libri sint divinitus inspirati et ad canonem scripturarum pertineant, ita datum est eorum sensum et infallibilem interpretationem assequi; per ipsam traditiones, quae vere divinae sunt, nobis patescunt.

2. Eadem ecclesia divinitus accepit potestatem independentem atque supremam sancienti per leges exteriori disciplinam, qua, tanquam sepe et munito, populus Dei in sua fide facilius retineatur, et ad felicitatem perducatur aeternam; eique propterea fideles omnes obedire tenentur in conscientia, ipsamque perinde ac Christum audire. Accepit insuper eadem ecclesia supremam atque independentem potestatem cogendi fideles ad illarum legum observationem, et coercendi devios et contumaces excommunicatione aliisque salutaribus poenis, non solum spiritualibus, sed afflictivis etiam et corporalibus. Qui aliter senserit et usum illius potestatis notaverit velut abusum, contenderitque ecclesiam non habere auctoritatem subiectionis suis decretis exigendae, aliter quam per media quae pendent a persuasionem, sciat, hanc doctrinam a Ioanne XXII¹, a Pio VI² et nuperrime a Pio IX³, qui Petri cathedram nunc tenet, solemniter damnatam et proscriptam fuisse.

3. Romanus pontifex, uti successor Petri et verus Christi vicarius et centrum indefectibile unitatis catholicae, obtinet iure divino primatum honoris et iurisdictionis in universa ecclesia cum „plena potestate eam pascendi, regendi et gubernandi“⁴; tantaque et tali pollet auctoritate, ut, licet de fidei et morum controversiis supremum omniumque solemnissimum iudicium ferat ecclesia, ut in § 1, accepta et definita, tamen et ipse, ut omnium christianorum doctor⁵, per quem Petrus loquitur⁶ et semper vivens iudicium exercet⁷, et in propria sede praesidens praestat quaerentibus fidei veritatem⁸, sententia prorsus irreformabili controversias easdem dirimere possit per se solum, ac ex cathedra definiens reapse dirimat. Eius constitutionibus, independentem a cuiusque potestatis sanctione, ea inest vis sua propria et nativum robur, ut sint norma credendorum et agendorum regula, qua omnes,

¹ Const. *Licet iuxta doctrinam*, cit. a Bened. XIV in constit. *Ad assiduas quibus*, 4 martii 1755.

² Constit. *Auctorem fidei*, [28 aug. 1794], prop. 4, [Mansi, *Concil.*, XXXVIII, 1265 A].

³ Breve *Ad apostolicae sedis fastigium*, 22 aug. 1851.

⁴ Conc. Florent. in definitione, collect. Labbei, tom. XVIII [col. 1188], edit. Venet., 1732, Coleti et Albritii, [Mansi, *Concil.*, XXXI, 1031 E].

⁵ Conc. Florent., *ibid.*

⁶ Conc. Chalced., act. II, collect. cit., tom. IV, col. 1235, [Mansi, *Concil.*, VI, 971 A].

⁷ Conc. Ephes., act. III, collect. cit., tom. III, col. 1154, [Mansi, *Concil.*, IV, 1295 C].

⁸ S. Petr. Chrysol., epist. ad Eutych. [*Patr. lat.*, ed. Migne, LII, 71 C].

¹ I Pet. II, 13 et seqq.

² Rom. XIII, 1, 2.

³ Exod. XX, 15, 17; Deuter. V, 19, 21.

⁴ Sap. VI, 8.

⁵ Matth. XXVIII, 18-20.

⁶ *Ibid.*

⁷ Matth. XVIII, 18.

⁸ Act. XVII, 31.

⁹ Luc. X, 16.

¹⁰ Matth. XVI, 27.

¹¹ Matth. XVI, 18-9.

¹² Tit. III, 7.

¹³ Luc. XXII, 32.

¹⁴ Ioan. XX, 21.

¹⁵ Ioan. XXI, 15 et seqq.

nemine excepto, non solum coram ecclesia, sed etiam coram Deo vere adstringuntur.

4. Nec praetereunda hic coniunctio spiritualis auctoritatis cum temporali potestate, quam mirabili divinae providentiae dispensatione, optimo et per antiquo iure Romanus pontifex sibi vindicat in alma Urbe et tota ditione ecclesiastica. Hanc coniunctionem legi evangelicae adversari, ut pluribus iam abhinc saeculis affirmarunt nonnulli, ideo ab ecclesia damnati¹, ita et in praesenti alii affirmare non dubitant. Hos propterea nos etiam reprobamus atque damnamus, obtestantes insimul Deum optimum maximum, ut eandem politicam potestatem pontifici summo sartam tectam servare velit, quo liberius et efficacius in bonum totius ecclesiae per universum orbem dispersae, suo apostolico muneri satisfacere valeat.

5. Magnam profecto auctoritatem, in sua quique civitate et dioecesi, habent etiam episcopi, qui auctoritate Romani pontificis assumuntur². Ipsi sunt enim, qui „in apostolorum locum successerunt“³; ipsi positi „a Spiritu sancto regere ecclesiam Dei“⁴; ipsi superiores non solum laicis, sed etiam clericis iisdemque presbyteris, uti sacrae scripturae, documenta traditionis apostolicae et praesertim definitiones Tridentini concilii summorumque pontificum, ac in primis Pii VI in constitutione *Auctorem fidei*⁵, declarant. Hinc certum ius et auctoritas, quae ipsis episcopis competit, docendi et gubernandi ecclesiam sibi commissam, leges et statuta condendi, quae vim omnem habeant independentem a consensu cleri vel ipsius capituli, nisi in casibus a iure expressis⁶; iudicandi causas ecclesiasticas et mixtas atque etiam mere civiles, in quibus clericus rei partes sustinet⁷, ipsasque causas clericorum criminales⁸; indicendi poenas adversus eos, qui poena sunt digni, ceteraque episcopalia munia exercendi secundum apostolicas et canonicas sanctiones.

6. Has doctrinas de auctoritate ecclesiae Christi tum in docendo tum in regendo, hortamur in Domino, ac pro paterno plane affectu, quo eos complectimur, etiam atque etiam obsecramus huius provinciae fideles, ut et ipsi nobiscum una tenere semper velint, et eo, quo par est, animi obsequio profiteri. Quod si obliti fuerint et ad protestantium ac iansenistarum placita se traduci patiantur, sciant, se non modo in poenas canonicas, sed etiam in illud errorum omnium inter se pugnantium barathrum in illamque vitae et morum dissolutionem prono prorsus itinere prolapsuros, in quam alios Europae nostrae populos iam miserrime prolapsos lamentamur.

Caput IV.

De pravis libris et personis haereticis.

Inter praecipuas machinationes, quibus huius saeculi filii catholicam religionem et divinam ecclesiae auctoritatem et tum sacrae tum civilis potestatis iura conculcare conantur, adnumeranda profecto est „*teterrima tot undique volantium et peccare docentium voluminum ac libellorum contagio, qui apte compositi et fallaciae et artificii pleni, . . . pestiferas doctrinas, ubique disseminant, et incautorum*

potissimum mentes animosque depravant“¹. Ut huic malo, quantum in nobis est, medeamur, revocantes in mentem fidelium certam et suae divinae missioni prorsus inhaerentem potestatem, quam ecclesia habet et ab initio semper exercuit, damnandi libros nocuae lectionis, haec decernenda et praecipienda duximus.

1. Nemo, sine licentia a legitima auctoritate legitime obtenta, praesumat legere, retinere, legendos tradere, denuo imprimere vel vendere et evulgare libros in indice librorum prohibitorum, iussu Romani pontificis edito, descriptos, vel alios quoscumque a sancta sede aut ab ordinario damnatos et vetitos. Qui contra scienter faciat, noverit, se mortalis culpa reatum incurrere, et sui episcopi iudicio severe puniendum; ac insuper quandoque incurrere excommunicationis poenam, si agatur de libris vel haereticorum vel alius etiam cuiusvis auctoris, qui ob haeresim vel falsi dogmatis suspicionem prohibiti sint².

2. Caveant omnes a lectione quorumcumque librorum scriptorumque obscoenorum, aut impietate vel pravitate haeretica infectorum, qui, licet ab ecclesia nondum expresse et nominatim damnati, naturali tamen vel etiam divino iure, ob subversionis periculum, prohibentur. Quam cautelam adhibeant etiam quoad ephemerides et scripta periodica, quae vitiis iisdem reperiantur infecta.

3. Sicuti, inhaerentes constitutionibus summorum pontificum³, damnamus et reprobamus eas hominum sectas, quas *biblicas* vocant, quaeque in hanc nostram etiam Italiam ab acatholicis inductae fuere, ut omnes fideles paulatim sacras paginas privato iudicio interpretari assuescant: ita damnamus et reprobamus ac peculiari ratione legi prohibemus versiones omnes et explanationes librorum sacrae scripturae, quae cura et impensis earundem societatum eduntur, vulgantur et audacissime obtruduntur ubique. Quinimmo, propter abusus ex iisdem praesertim societatibus biblicis provenientes, sciant fideles, esse ibi omnino vetitum legere et retinere, sine apostolicae sedis licentia, quascumque sacrae scripturae in vulgari lingua versiones, quae ab eadem sede apostolica approbatae non sint, aut editae cum adnotationibus desumptis a sanctis ecclesiae patribus aliisque doctis atque catholicis viris. Qui contra facere praesumpserit, haud absolvendus in confessione sacramentali, nisi prius biblia illa proprio ordinario reddiderit⁴.

4. Ea item ratione, qua a nobis reprobantur et damnantur „*clandestinae illae sectae, e tenebris ad rei tum sacrae tum publicae exitium et vastitatem emersae, atque a Romanis pontificibus iterato anathemate damnatae*“⁵, damnantur etiam peculiariter et reprobantur et interdicuntur catechismi, ut aiunt, statuta et codices harum societatum. Quod item valet de libris omnibus ad defensionem illarum exaratis⁷.

5. Monemus vero et etiam atque etiam hortamur in Domino parochos, concionatores animarumque moderatores, ut in periculosos libros invehantur acerrime, et quacumque poterunt alia ratione fideles

¹ Wiclef. prop. 86 et 89, damnatae in conc. Constant., collect. cit., tom. XVII, [Mansi, Concil., XXVII, 633 E et 634 A].

² Conc. Trid., sess. XXXIII, can. 8.

³ Ibid., can. 4.

⁴ Act. XX, XXVIII.

⁵ Prop. 9 et 10, [Mansi, Concil., XXXVIII, 1265 D].

⁶ Decret. sac. congr. concil., apud Ben. XIV, de syn. dioec., lib. XIII, cap. I, n. 9 et seqq.

⁷ Can. 13 et 14, caus. XI, quaest. 1.

⁸ Cap. 4, 8 et 10, de iudic., [II, 1], cap. 12, de foro compet., [II, 2]; Conc. Trid., sess. XXIV, c. 20, de reform.

¹ Encycl. Pii IX, Qui pluribus, 9 nov. 1846, § Iam vero.

² Bulla Coenae, regula X indicis, et constit. Pii IV Dominici gregis, 24 mart. 1534.

³ Greg. XVI, encycl. Inter praecipuas machinationes, 6 maii 1844; Pius IX, encycl. cit. Qui pluribus.

⁴ Declaratio s. congr. indicis, 23 ian. 1836.

⁵ Clem. XII, constit. In eminenti [28 april. 1738]; Ben. XIV, constit. Providas [18 maii 1751]; Pius VII, constit. Ecclesiam a Iesu Christo [13 sept. 1821]; Leo XII, constit. Quo graviora, 13 mart. 1825, in qua habetur tenor trium praecedentium constit.

⁶ Pius IX, ibid.

⁷ Pius VII, constit. cit.

ab eorum consuetudine abstrahere curent; potissimumque parentes, magistros et dominos excitent ad idem praestandum erga liberos, alumnos famulosque suos. Quinimmo, eorundem sacerdotum zelum exstimulamus, ut ii solum inter fideles diffundantur libri, per quorum lectionem fides et pietas foveantur augeanturque, et morum honestas omni ex parte servetur.

6. Sciant fideles, qui libros vetitos habent, licet de illis sint, qui sunt prohibiti *donec expurgentur*¹, se, iuxta summorum pontificum constitutiones², teneri sub obedientiae praecepto tradere illos quamprimum vel episcopis vel inquisitoribus. Qui renuant facere vel saltem tradere habenti licentiam eos retinendi, ne absolvantur in confessione sacramentali.

7. Invigilent tandem parochi, ne qui viri in suis paroeciis exurgant, qui in cathedra pestilentiae sedendo, loquantur perversa contra catholicam fidem, „ut abducant discipulos post se,³ et, quem nunc vocant, *proselytismum* exerceant; et si quem ex his seductoribus deprehenderint, deferant quamprimum ad suum quisque episcopum, ut huic tanto scandalo totis viribus occurrat. Nec sibi interea desint parochi ipsi ceterique sacerdotes, sed conatus conatibus strenue opposcentes, depellant et verbo et opere haereses, firmentque simul in omnium mentibus veram et salutiferam fidem.

Caput V.

De approbatione librorum.

In librorum aliarumque scripturarum impressione, servetur, quod in conciliis Lateranensi V⁴ et Tridentino⁵ nec non in regulis indicis⁶ statutum est. Hinc vigilandum, ne quid typographi formis excudant, praesertim si religionem directe spectet, quod censoribus imprimendorum, ab ordinario et ab inquisitore deputatis, exhibitum ante non fuerit, ut, iuxta Tridentini verba⁷, „*probanda probentur et reprobanda improbanda. Ipsa vero probatio in scriptis detur atque ideo in fronte libri vel scripti vel impressi authentice appareat.*“ Sed nec quicquam, iam ab ipsis impressum, absque episcopi vel vicarii generalis et inquisitoris licentia, scripto concedenda, evulgare praesumant.

Iis vero, qui ad aliorum regimen incumbere debent, opera admodum diligens navanda est, ne, indocti praesertim et iuvenes, libros, licet de religiosis rebus tractantes, legant, qui gravibus authenticisque testimoniis sint destituti. Constat enim experientia, non semper titulo res, de quibus disserunt, respondere, et eorum auctores esse haud raro falsos prophetas, sub pelle ovina rapacitatem luporum celantes.

Caput VI.

De verbi Dei praedicatione.

Quam utilis, immo necessaria christianae reipublicae sit evangelii praedicatione, vel ex hoc uno intelligi potest, quod *fides*, ex qua reliquae virtutes tanquam a radice germinant, concipiatur „*ex auditu, auditus autem per verbum Christi*“⁸. Quapropter, ne sanctissimum hoc ministerium exercentium vitio infructuosum evadat, provincialis synodus sequentia decernit.

1. Patrum Tridentinorum decreta¹ ob oculos habentes ac serio meditantes, parochi et ceteri quique concionatores *plebes sibi commissas pascant salutaribus verbis, docendo mysteria et mandata, quae scire omnibus necessarium est ad salutem* sive necessitate medii sive praecepti, *annuntiando vitia quae eos declinare, et virtutes quas sectari oporteat, deterrendoque ab illis et ad has inflammando, ut poenam aeternam evadere et caelestem gloriam consequi valeant.* Hinc omnia fugiant, quae cum tam excellenti evangelicae praedicationis obiecto haud bene noscantur congruere. Hinc, opinionibus commentisque mere philosophicis et politicis audientium mentes ne occupent; „*incerta et quae specie falsi laborant, ne evulgent*“²: inutiles vel difficiliore subtilioresque quaestiones, quae supra captum populorum assurgunt, ne attingant; ab ineptis revelationibus, historiis apocryphis miraculorumque non approbatorum recitatione abstineant³; indulgentias non veras aut dubias ne indicant; ipsas „*profanas vocum novitates*“ devitent⁴.

2. Ut autem sine ulla errandi formidine et maiori, qua fieri possit, consensione, certoque sermonum ordine et methodo catholica veritas tradatur et explicetur, proponimus et nos divini verbi praeconibus ac praesertim parochis, catechismum Romanum, iussu sancti Pii V ex decreto concilii Tridentini editum, et a Clemente XIII⁵ novissimeque a Pio IX⁶ summo opere commendatum. Hunc librum, „*omnium consensione probatum et summis laudibus exceptum,*“⁷ habeant prae manibus, attente legant pieque meditentur.

3. Memores sint iidem Christi praecones, *omni creaturae evangelium* praedicandum⁸ seseque propterea *sapientibus et insipientibus*, doctis et indoctis debitores esse. Hinc „*non in sublimitate sermonis, non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis*“⁹ ministerium suum exerceant. Sermo eorum sit facilis, ut mandat Tridentinum concilium¹⁰, nec tamen rudis et in-compositus; sit apertus et simplex, nec tamen ea gravitate ac dignitate destitutus, quae decet semper eos, qui „*Dei adiutores*“¹¹ sunt, et pro Christo legatione funguntur¹². Huiusce autem tertii § verba in litteris, quibus datur facultas ad concionandum, episcopi inserant.

4. Simplicitati ac facilitati sermonis brevitatem, iuxta Tridentini monitum¹³, adiungant concionatores et praesertim parochi. Experientia enim compertum est, prolixitatem creare fastidium, populosque per eam ab audiendo divino verbo removeri. Verum, concionis brevitatem compensanda rerum, quae dicuntur, soliditate, perspicuitate, lucido ordine sobriaque varietate, quae animos excitet intentosque teneat.

5. In primis vero evangelizantis sermo spiret in omnibus caritatem, pietatem, humilitatem, modestiam. Sit sale sapientiae ac prudentiae aspersus. Exagitet vitia: at neminem ignominia aut reprehensione nominatim notet, nec indirecte quidem de-

¹ Sess. V, de reform., c. 2.

² Conc. Trid., sess. XXV, decr. de purgat.

³ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. II; Conc. prov. Rav. Buoncompagni, de concionator., cap. V, [Mansi, Concil., XXXV, 590 B, et t. XXXVI bis].

⁴ I ad Timoth., VI, 20.

⁵ Encycl. In Dominico agro, 14 iun. 1761.

⁶ Encycl. Nostis, 8 dec. 1849.

⁷ Clem. XIII, ibid. § 5.

⁸ Marc. XVI, 15.

⁹ I Cor. II, 1, 4; Conc. Rom., tit. I, cap. 10, [Mansi, Concil., XXXIV, 1857 C].

¹⁰ Sess. V, de reform., c. 2.

¹¹ I Cor. III, 9.

¹² II Cor. V, 20.

¹³ Sess. V, ibid.

¹ Prop. damn. ab Alex. VII, n. 45.

² Pius IV, constit. *Dominici gregis*, 24 mart. 1564.

³ Act. XX, 30.

⁴ Sess. X [Mansi, Concil., XXXII, 912 C].

⁵ Sess. IV.

⁶ Regul. X.

⁷ Sess. cit.

⁸ Rom. X, 17.

signet. Intendat in Dei gloriam ac spiritualem A audientium profectum, non in captandam apud homines famam aliaque terrena emolumenta.

6. Ex hisce omnibus autem colligendum, quanti momenti sit in iis, qui Dei verbum praedicant, diligens et accurata praeparatio. In qua quidem praeparatione primas partes sibi vindicent oportet et pia meditatio eorum¹, quae sacer concionator dicitur est, et fervidae preces ad Deum „pro se et pro illis, quos est allocuturus . . . ut intelligenter, ut libenter, ut obedienter audiat ab eis“. Ita sanctus Augustinus².

7. Parochi autem et ceteri omnes, qui verbum veritatis tractare debent, imitantes Iesum, qui coepit prius facere, dein docere³, sollicite curent seipsos⁴ probabiles exhibere Deo, operarios inconfusibiles, honorificentque ministerium suum⁵, lucendo coram hominibus luce honestatis et sanctitatis. Etenim magisterium stat de scientia, sed magisterii auctoritas B constat de vita; doctrina in dictis scientia est, in factis virtus; qui docenda facit, et auditu instruit et informat exemplo⁶. Nullus reprehendi possit: „Qui ergo alium doces, te ipsum non doces,“⁷ de nullo timeri, ne, cum aliis praedicaverit, ipse reprobis efficiatur.

8. Tandem, qui officium assumunt loquendi in conspectu populi testimonia Dei, curent ante omnia, ut ad hoc mittantur legitime. Nemo igitur, ni ex proprio munere ipsi competat, in ecclesiis huius provinciae, iurisdictioni ordinarii subiectis, praedicare praesumat, nisi prius eiusdem ordinarii⁸ licentiam, suorumque superiorum⁹, quoad regulares, approbationem et facultatem obtinuerit. Iisdem regularibus vero in ecclesiis suorum ordinum tunc tantum conciones habere liceat¹⁰, cum a suis superioribus licentiam obtinuerint, atque ab ordinario, antequam praedicare incipiant, benedictionem ipsi per se petierint. Recolenda hic Tridentinae synodi verba¹¹: „Nullus saecularis sive regularis etiam in ecclesiis suorum ordinum, contradicente episcopo, praedicare praesumat.“ Sed nec omnes, qui evangelizandi causa episcopo obtulerint, illico velint admitti; cum nonnisi ei noti¹², maturi¹³, moribus atque doctrina probati admittendi sint.

Caput VII.

De catechesi christiana.

Inter graviora eorum officia, quibus animarum cura demandata est, nemini dubium, quin puerorum de rudimentis fidei et doctrinae christianae institutio adnumeranda sit. Ex hac vel diligenter peracta vel neglecta pendent ex parte maxima boni vel mali paroeciarum mores et incrementum vel decrementum pietatis et omnis iustitiae. Huiusmodi vero institutio specialiter necessaria in praesentiarum D videtur. Norunt enim plerique, „hodiernos religionis

humanaeque societatis inimicos, diabolico plane spiritu, in id suas omnes artes conferre, ut iuvenes mentes et corda a prima ipsa aetate pervertant.“¹ Quare nos, insistentes decretis conciliorum Tridentini² et Romani sub Benedicto XIII³ et summorum pontificum constitutionibus⁴:

1. Praecipimus parochis ceterisque animarum rectoribus, ut dominicis et aliis festivis diebus, et quandoque etiam saepius, iuxta statuta et antiquam consuetudinem cuiusque dioecesis, pueros puellasque in propriam paroeciam vel ecclesiam convocent, illosque in duas vel plures classes distributos, maribus a feminis omnino seiunctis, elementa christianae doctrinae studiose et diligenter edoceant. Inverit hic ipissima verba Tridentini concilii referre: „Idem episcopi saltem dominicis et aliis festivis diebus pueros in singulis paroeciis fidei rudimenta et obedientiam erga Deum et parentes diligenter ab iis, ad quos spectabit, doceri curabunt, et, si opus sit, etiam per censuras ecclesiasticas compellent, non obstantibus privilegiis et consuetudinibus.“⁵

2. Ad unitatem autem formae et methodi in catechesibus, adhibeatur in tota provincia brevior libellus, quem venerabilis cardinalis Bellarminus, Clementis VIII iussu, edidit, et Benedictus XIV multa cum laude commendavit⁶, cum iis tamen additamentis, quae synodus provincialis proponenda existimaverit. Formula potissimum actuum fidei, spei, caritatis et contritionis sit una et eadem ubique in dioecesibus omnibus.

3. Quoniam vero pueri christianam institutionem, ut plurimum, refugiunt, parochi et per se alliciant, moneant territentque negligentes, et hortentur, prout nos quoque hortamur in Domino, parentes, tutores aliosque, quorum curae crediti sunt, ut non solum bonis moribus et verbo et exemplo domi imbuant, et ea, quae ad christianam vitam pertinent, sedulo edoceant, eadem crebro, quae a parochis audierint, repetendo; sed etiam ad ecclesiam adducant vel adducendos curent.

4. Quod si tanta sit puerorum frequentia, ut erudiendis omnibus unus non sufficiat parochus, alios ipse in messem suam operarios conducatur, sive clericos et presbyteros, sive etiam pios laicos, tum mares tum feminas. Immo, quoad clericos spectat, seu in minoribus seu in maioribus ordinibus constitutos, omnino iubemus, in christiana doctrina tradenda commodare eos parochis operam suam. Quod si neglexerint, sciant, se ad reliquos ordines, ad quos aspirant, non admittendos. Presbyteris vero satis sit in mentem revocare pactum, quo sacerdotio initiati sunt, docendi scilicet populum „ea, quae scire omnibus necessarium est ad salutem“⁷. Si velint ipsi nihilominus se a tam pio et salutari opere subducere, praeterquam quod sibi timendum erit, ne vineae dominus ipsis exprobre, quod hominibus stantibus in foro otiosis obiecit, noverint insuper, nullum ab episcopis habendum ad ipsos respectum in beneficiorum honorumque ecclesiasticorum distributione.

5. Ut autem sacra catechesis maiori studio et uberiori fructu habeatur, danda omnino est opera, ut, praesertim in civitatibus et oppidis et insignioribus singularum dioecesium paroeciis, erigantur vel restituantur societates illae seu confraternitates

¹ Act. eccl. Mediol., part. IV, de praedic. verbi Dei.

² Lib. IV, de doct. christ., cap. 15, [opp., ed. Bened., III, 76 F].

³ Act. I, 1.

⁴ II Timoth. II, 15.

⁵ Rom. XI, 18.

⁶ S. Petr. Chrysol., Serm. 167, sub initium, [Patr. lat., ed. Migne, LII, 636-7].

⁷ Rom. II, 21.

⁸ Conc. Trid., sess. V, de reform., c. 2.

⁹ Conc. Trid., l. c.; Conc. prov. Rav. Buoncompagni, de concionator., cap. II, [Mansi, Concil., tom. XXXVIbis].

¹⁰ Conc. Later., sub Leone X, sess. XI, [Mansi, Concil., XXXII, 946 A]; conc. Trid., l. c.; Gregor. XV, constit. Inscrutabili, 5 febr. 1622; Clem. X, constit. Superna, 21 iun. 1670.

¹¹ Sess. XXIV, de reform., c. 4.

¹² Conc. Trid., l. c.; Conc. prov. Rav. habit. 1811, a b. Raynaldo, rubric. XIII, [Mansi, Concil., XXV, 457 B].

¹³ Conc. Rom., tit. I, cap. 10, [Mansi, Concil., XXXIV, 1857 C].

¹ Pius IX, encycl. cit. Nostis, § Haud sane mirabimini.

² Sess. 24, de reform., c. 4.

³ Tit. I, cap. 4, [Mansi, Concil., XXXIV, 1854 D].

⁴ S. Pii V, Ex debito pastoralis officii, 6 oct. 1571; Bened. XIV, Etsi minime, 7 febr. 1742, et Cum religiosi, 26 iun. 1754.

⁵ Sess. XXIV, de reform., c. 4.

⁶ Constit. cit. Etsi minime.

⁷ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 14, de reform.

doctrinae christianae, quas olim sanctus Pius V A tractent et a recipientibus tractentur. Calleant itaque ac fidelissime servant illa praesertim, quae in principio ritualis Romani de iis, quae in sacramentorum administratione generaliter servanda sunt, praescribuntur, quaeque ideo singillatim haberi hic volumus tanquam ad verbum relata.

6. Ast inter adultos etiam dolendum est, non paucos reperiri, qui divinarum rerum, quibus aeterna salus comparatur, ignorantia laborant. Hos omni caritatis officio sibi demereantur parochi, nulloque parcent labori et industriae, ut ignorantiam tam exitiosam quantocius ex eorum mentibus depellant. In hunc eundem finem ipsis parochis districte mandamus, ut, diebus festis, ante vel in ipsa missae parochialis celebratione, clara et intelligibili voce, populo universo respondente, ea recitent, quae in Romano concilio⁴ singillatim adnotantur. Idem, sub poena suspensionis episcoporum arbitrio imponenda, praestent sacerdotes, qui ruri postremam missam in ecclesiis parochialibus vel primam in B oratoriis et capellis celebrabunt.

7. Volumus tandem monitos ludimagistros piasque feminas pueris puellisque instituendis operam navantes, teneri se, iuxta concilii Lateranensis sanctiones⁵ et constitutiones apostolicas, illamque praesertim quae incipit: *Quod divina sapientia*, a summo pontifice Leone XII editam⁶, necnon iuxta decreta et statuta sacrae studiorum congregationis⁷, discipulos suos sana et incorrupta doctrina nutrire et confirmare. Ni saltem semel per hebdomadam praestiterint, debitis poenis puniantur⁸. At cum praestare nequeant, uti par est, ni sint idonei, ideo diligenter admodum eorum earumque omnium peritia et habilitas periclitanda, ad normam in praedicta constitutione Leonis XII ac subsequentibus laudatae congregationis statutis praescriptam. Idem experimentum capiendum de ludimagistris a communitatibus conductis, qui debent et ipsi, quamvis C laici, rudimenta fidei ac religionis dogmata discipulos suos docere⁹.

PARS SECUNDA.

De sacramentis.

Caput I.

De sacramentis in genere.

Nihil in ecclesia Dei sanctius aut utilius, nihil excellentius aut magis divinum, quam sacramenta, per quae „*omnis vera iustitia vel incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur*“¹⁰. Quae de illorum institutione a Christo facta, quae de numero, essentia, effectibus, necessitate et usu credenda sunt et tenenda, sapientissime definivit Tridentinum concilium¹¹. Eius definitionibus firmissima fide inhaerentes, inhaerendumque ab omnibus declarantes, sequentes tantum disciplinae regulas statuendas seu D ad memoriam revocandas censuimus.

Quod spectat ad sacramenta generatim sumpta, parochi vel quivis alii sacerdotes, ad quos eorum administratio pertinet, diligentissimam operam adhibeant, ut rite, digne ac pie et ipsi tam sancta

¹ Constit. *Ex debito*, 6 oct. 1571.

² Constit. cit.

³ Greg. XIII in plurib. brev.; Paulus V, constit. *Ex credito*, 6 oct. 1607; Ben. XIII, in app. conc. Rom., Instruct. I, § 8, [coll. Lac., I, 402 B].

⁴ Tit. I, cap. 5, [Mansi, *Concil.*, XXXIV, 1855 D].

⁵ Conc. Later. sub Leone X, [Mansi, *Concil.*, XXXII, 881 C], apud Bened. XIV, constit. cit. *Etsi minime*, § 7.

⁶ 28 aug. 1824.

⁷ 26 sept. 1825 et 2 sept. 1833.

⁸ Decret. cit. 2 sept. 1833.

⁹ Constit. cit. Leonis XII, § 137.

¹⁰ Conc. Trid., sess. VII.

¹¹ Sess. cit.

Caput II.

De baptismo.

1. Ne sacramentum, quod christianae religionis ianua est, quodque ipsa veritas ad salutem necessarium praedicavit¹, nimium natis infantibus, quorum vitam innumeris subiaccere periculis constat, differatur, parentes et ceteri, ad quos ea cura pertinet, *quamprimum fieri poterit*², offerant baptizandos. Consuetae caerimoniae et ritus iis, qui ex necessitate privatim baptizati fuerint, suppleantur et ipsi quamprimum. Extra hanc necessitatem nemini, nisi in casibus a iure expressis, liceat baptizare domi³ vel in oratoriis privatis⁴. Qui contrarium fecerit, sciat se suspensionis poena feriendum.

2. Curent parochi, ut fideles ac praesertim obstetrices rectum baptizandi ritum calleant, et quando ab illis vel ab aliis laicis, instante necessitate, collatum fuerit baptismus, de eius validitate inquirant sacerdotes diligentissime. In prudenti dubio iterum abluatur infans sub conditione. Infantes vero expositi, si nullum collati baptismatis indicium ferant, absolute baptizentur; si vero schedulam baptismatis suscepti affixam habeant, baptizentur sub conditione, consulto, si commode fieri possit, ordinario, nisi schedulae auctor fide dignus innotescat, vel unius etiam tantum testimonio collatum fuisse sacramentum comprobetur⁵.

3. Quoniam baptizandis, tanquam Dei filiis regenerandis in Christo, nomen imponitur, curet parochus aliique sacerdotes baptizantes, ne ullis profanis ridiculisque nominibus nuncupentur, sed potius sanctorum, ut, quorum nominis similitudinem referunt, eorum exemplo ad pie vivendum excitentur et patrociniis protegantur⁶.

4. Parochi, antequam ad baptizandum accedant, exquirant diligenter, quinam patrini seu susceptores a parentibus electi fuerint, ne indignos vel ineptos admittant. Sciant, sibi excludendos potissimum fidei rudimenta ignorantes, quique paschale praeceptum non adimpleverint. Eos autem, qui assumpti fuerint, sui muneris dignitatem edoceant, hortando in Domino, ut ex baptismi fonte susceptos tanquam spirituales filios semper habeant, et, praesertim si parentes desint vel id officii negligant, christianae religionis rudimentis imbuant bonisque moribus informant.

5. Baptismi fontes interius exteriusque nitore insigni ac munditie ornati sint⁷. Vascula vero chrismatis et sacri olei et ipsa sint munda, et propriam unumquodque inscriptionem habeat, ne quis error committatur⁸.

Caput III.

De confirmatione.

1. „*Peculiaris erit cura (episcopis), ut fideles omnes tempestive ab ipsis suscipiant sacramentum confirmationis, per quod summo Dei beneficio specialis gratiae robur confertur ad fidem catholicam*“

¹ Ioann. III, 5.

² Rit. Rom. et Catech. Rom., hoc tit.

³ Rit. Rom.

⁴ Clem. unic. de bapt. [III, 16].

⁵ Cap. *Nuper* 51, de testibus [II, 20]; Lambertin., *Instit.* VIII.

⁶ Rit. Rom., de bapt.; Catech. Rom. de sacram. bapt. § 15; Conc. prov. Rav. de Ruvere, de bapt., cap. IV, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 617 A].

⁷ Ibid., cap. II [Mansi, *Concil.*, XXXV, 616 C].

⁸ Rit. Rom.

in gravioribus etiam periculis constanter profitendam. Hisce prudentissimis monitis sanctissimi pontificis nostri Pii IX¹ obtemperantes, huius provinciae episcopi singulis dioeceseos suae partibus, sacramentum hoc administraturi, opportune aderunt. Quorum curae parochi respondentes, cum venturum esse episcopum intellexerint, satagant, ut tam salutaris unctio non modo a nemine negligatur, quod sine animae periculo esse non posset, sed digne ab omnibus recipiatur. Qua de re per aliquot ante dies non omittant iteratis catechesibus confirmandos edocere mysteria fidei ac praesertim catholicam de confirmatione doctrinam, eosque pro aetatis modulo excitare ad pietatem, ac sacramentali confessione disponere.

2. Pueri septennio minores, nisi forte tam gravi morbo laborent, ut ex eo morituros praevideatur², vel nisi adsit alia rationabilis causa, ad huius sacramenti participationem non admittantur³. Singuli exhibeant episcopo schedulam, parochi manu ob-signatam, et ecclesiae suae sigillo munitam, in qua nomen et cognomen eiusdem confirmandi (nec non parentum et susceptoris), aetas eiusque in christiana catechesi intelligentia referantur. Si cui vero illorum profanum nomen inditum fuerit, in aliud christiano homine dignum commutetur⁴.

3. Exstet in unaquaque episcopali cancellaria liber omnium confirmatorum, ex quo indubium de suscepta confirmatione testimonium, cum opus fuerit, peti possit.

4. Parochi demum ad alienae dioeceseos episcopum non mittant confirmandos absque proprii ordinarii consensu. Et postquam sic miserint, eorum nomina et cognomina nec non parentum, susceptoris et episcopi confirmantis cancellario propriae dioecesis quamprimum significant.

Caput IV.

De sacramento eucharistiae.

Inter innumera et praestantissima beneficia, a Christo domino generi humano collata, nullum, quod magis divinam eius caritatem demonstret atque commendet; nullum, quod magis ecclesiam suam illustret nobilitetque; nullum, quod huic sponsae suae in terreno exilio peregrinanti plus praebeat adiumenti et solatii, quam sanctissimum eucharistiae sacramentum, in quo Christus ipse, sacramentorum auctor ac omnium caelestium charismatum fons, sub sacrorum mysteriorum velamine continetur. Hinc, ut tam admirabile salvatoris nostri in nos amoris monumentum debitum honoribus omnes prosequantur, haec statuenda seu memoranda decrevimus.

1. Non solum in ecclesiis cathedralibus et collegiatis, sed etiam in parochialibus quibuscumque, quantavis paupertate premantur, eucharisticus panis iugiter asservetur, renovando particulas singulis hebdomadis, tam in aestate quam in hieme⁵. Lampades coram eo plures, vel saltem una, diu noctuque perpetuo colluceant⁶. Nisi hoc praestetur diligenter, poenis ad arbitrium infligendis exigent episcopi.

2. „Sacrosanctum eucharistiae sacramentum decentissime collocetur, nihilque quod ad illius ornatum et tutam conservationem pertineat, praetermit-

tatur.“¹ Pyxis ad id sit ex solida materia², intus auro perlita alboque cooperta velo. Insideat corporali mundo in tabernaculo, cuius ostiolum clavi sive argentea sive ex aurichalco diligentissime obseretur. Quae clavis duplex sit, ne, una amissa, sacrum ostiolum perfringere manus laica debeat. Tabernaculum autem ipsum affabre elaboratum, si non auro, saltem sit aptis coloribus decoratum, extrinsecus decentique conopeo contextum; intrinsecus vero panno holoserico circumvestitum³. Animadvertendum ab ordinario meritis poenis in eos, quorum incuria aut desidia contrectari unquam vel surripi sacrilego ausu altaris sacramentum contingat.

3. Nullus dubitandi locus, quin Christo domino, sub panis specie in sacra hostia verissime existenti, latriae cultus sit exhibendus⁴. Exhibeant propterea prompta et alacri voluntate omnes fideles, convenientes illum crebro, intimo cordis affectu adorantes, gaudentes eius praesentia, enixasque preces coram illo effundentes, ut misericordiam consequantur et gratiam inveniant in auxilio opportuno.

4. Et quoniam benignissimus Dominus non solum voluit in hac lacrymarum valle socius noster esse, sed et indulsit, immo praecepit, ut corpore suo tanquam cibo uteremur eique tanquam capiti viva membra insereremur: hinc nos cum Tridentinis patribus⁵ hortamur, rogamus et obsecramus „per viscera misericordiae Dei nostri, ut omnes et singuli, qui christiano nomine censentur, in hoc unitatis signo, in hoc vinculo caritatis, in hoc concordiae symbolo iam tandem aliquando convenient atque concordent; memoresque . . . tam eximii amoris Iesu Christi domini nostri, . . . sacra mysteria corporis et sanguinis eius ea fidei constantia et firmitate, ea animi devotione et pietate et cultu credant et venerentur, ut panem illum supersubstantialem frequenter

suscipere possint“ et revera suscipiant. Ad hanc frequentiam crebris fervidisque adhortationibus excitent illos parochi, concionatores et confessarii, ponendo prae omnium oculis quantae utilitatis sit oportet quantaeque efficaciae ad sancte vivendum; nullumque modum excogitari posse aptiorem et compendiosiore, quo fervor apostolicus in ecclesia hisce temporibus reviviscat. Nec tamen desint iidem serio admonere ad sacram synaxim accessuros, ut, praecelsam sacramenti dignitatem secum reputantes, probent seipsos diligenter et ea animi puritate humilique et modesta totius corporis compositione ad illud accedere studeant, ut, nedum divinam ultionem indigne sumentibus reservatam vitare, verum etiam maiora semper gratiarum incrementa percipere valeant.

5. Ut omnis utriusque sexus fidelis ad minus in Pascha eucharistiae sacramentum sumeret, concilii Lateranensis decreto, quod postea Tridentinum confirmavit⁶, statutum est; alioquin et vivens ab ingressu ecclesiae arceretur, et moriens ecclesiastica careret sepultura. Patres concilii provincialis, habentes prorsus animo deliberatum et firmum canonicis his remediis, prout pastoralis prudentia suggesserit, uti, in sua quisque dioecesi, adversus eos qui praecepto tanti momenti obtemperare renuerint, quin immo et plectere tandem excommunicationis poena refractarios et contumaces⁷, interea populos

¹ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de euchar., cap. I, [Mansi, I. c.]; Conc. prov. Rav. habitum a b. Raynaldo 1311, rubr. VII, [Mansi, Concil., XXV, 453 E].

² Rit. Rom.

³ S. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. II, c. 4, Mansi, Concil., XXXIV, 221 E].

⁴ Conc. Trid., sess. XIII, c. 5.

⁵ Sess. XIII, c. 8.

⁶ Sess. XIII, c. 9.

⁷ Sacra congr. concil., 28 ian. 1587.

¹ Encycl. cit. Nostis, § Interea vobis.

² Bened. XIV, de syn. dioec., lib. VI, cap. X, § 3.

³ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de confirm., cap. III, [Mansi, Concil., XXXV, 618 A]; Lambertin., Instit. VI, n. 12.

⁴ S. Car. Borr., conc. prov. V, [part. I, c. 8, Mansi, Concil., XXXIV, 364 D].

⁵ S. congr. episc., in Ravennaten., 5 apr. 1573.

⁶ Rituale Rom.

sibi commissos et ipsi de gravi, qua tenentur, obligatione etiam atque etiam monent, et, ut idem omni cura praestent, praecipiunt parochis. Revocent insuper hi in omnium mentes, communionem paschalem in propria paroecia sumendam¹ intra quindecim dies, a dominica Palmarum ad dominicam in Albis numerandos², nec effugere letalis flagitii reatum, qui, nulla interposita iusta causa, terminos illos praetergrediantur. Occurrant autem omni studio eorum fraudibus, qui, salutis suae immemores, ab ecclesiastici mandati observantia se dolose subducere nituntur, persuadentes una omnibus, eidem per communionem sacrilegam haud satisfieri³. Nec propterea quod ecclesiae praecepto aliqui pertinaciter obstant, statim despondeant animum parochi, sed ardentiori semper zelo aestuantes, nunc in spiritu lenitatis obsecrando, nunc gravibus verbis increpando, nunc minas salutareque terrores incutiendo, devias aberrantesque oves, pro quibus Deo rationem sunt reddituri, ad vitae pascua reducere contendant.

6. Cum ad hanc sanctissimae eucharistiae perceptionem in Paschate etiam aegrotantes teneantur, ideo, deferre ad eos domum, pompa qua poterunt maiore, parochi non omittant. Immo deferant et alias, diebus praesertim solemnioribus, postquam illos ad id praeparaverint. Quando vero in probabili mortis periculo aegroti versantur, satagant omnino, ut, peracta rite confessione, tanti sacramenti, ad quod obligantur iure divino, etiam non servata ieiunii naturalis lege, participes sint. Afficiendi gravibus poenis illi animarum rectores, quorum negligentia aliquem sanctissimo viatico non refectum obire contigerit. Quod si idem mortis periculum instare videatur, illud iterum et tertio in eadem infirmitate administrari poterit, pie vero petenti prorsus debeat. Volumus tandem et capite damnatos, alioquin rite dispositos, pane eucharistico refici, ut ad mortem christiana patientia sustinendam adiuventur⁴.

7. Haud potest, quin multum conferat ad totius christianae vitae rationem ipsamque ideo aeternam salutem modus, quo quis prima vice sacram communionem recipiat. Hinc, omnes animarum rectores sedulo curent ad illam disponere puellas et pueros, quos per aetatem ac sufficientem rerum spiritualium intelligentiam capaces diiudicaverint. Erudiant eos peculiari studio, inquirant diligenter in eorum vitam, et quos in christianae doctrinae rudimentis iam satis instructos esse, ac morum probitate et pietate commendari intellexerint, ad sacram mensam admittant, ceteros in aliud tempus, omni humano respectu posthabito, remittentes. Per triduum autem ante communionem, tum exercitationibus piis, tum generali potissimum confessione praeparentur

8. Christum Dei filium in sancto eucharistiae sacramento publice, ut adoretur, proponendum, definivit Tridentinum concilium⁵. Sed providere debent episcopi, ut, quod ad excitandam pietatem et religionem augendam institutum est, rite peragatur et, quam fieri potest, decentissime. Cum itaque venerabile sacramentum in ostensorio sub baldachino

exponatur, viginti saltem¹ cerei in altari colluceant, sex saltem, si ad tabernaculi ostium sistatur in pyxide. Ostensorium vero sit affabre elaboratum, habeatque utraque parte nitidae crystalli munimentum lunulamque interius et exterius inauratam. Ipsum baldachinum sit, pro cuiusque ecclesiae facultate, exornatum, et micante auro vel argento decorum. De cetero hortentur parochi populum, ut, cum praesertim solemniori pompa et splendidiore apparatu expositiones fient, frequens et religiose intersit, curentque, ut, quamdiu sanctissima eucharistia exposita manebit, nunquam desint qui pie precentur et orent. Ipsi autem et reliqui omnes sacerdotes et clerici non tam verbo quam exemplo doceant, quanto et quali honore et cultu tantum sacramentum prosequendum sit.

9. Quod eo magis praestabunt, cum in processionibus idem praecelestum sacramentum sive intra ecclesiae ambitum, sive per vias et loca publica circumferetur. Pie admodum et religiose, inquit Tridentini patres², hae processiones inductae fuerunt, illa quae praesertim, quae in ipso sanctissimi Corporis Christi die festo solemniter fieri solet. Haec itaque prae ceteris non modo intima animorum devotione et gaudio, sed externa etiam magnificentiori pompa ac triumphali prorsus apparatione celebretur. Uterque clerus saecularis et regularis nec non laicorum sodalitates omnisque populus, ad eandem praesentia sua honestandam ac per omnia decorandam, sancta aemulatione concurrant. Quoad delationem vero sanctissimae eucharistiae ad infirmos, parochi ritualis Romani regulas et ritus, hanc de causa editos³, et ipsi accurate custodiant, et, ut ab aliis semper custodiantur, instant urgeantque. Ut ad illam deducendam populus frequentior accedat, crebris per concionem admonitionibus⁴ indulgentiarumque evulgatione, quas sanctissimum sacramentum comitantibus summi pontifices liberaliter concessere, eum excitari vehementer studeant episcopi. Immo, ne comitatus congruens unquam desit, curent iidem, ut in unaquaque parochia pia sodalitas in eum finem instituatur, quae, appositis regulis atque statutis firmata, augeatur etiam peculiaribus indulgentiis et privilegiis. Tandem, si qui sacerdoti eucharistiam deferenti obviam fient, statim procidentes eandem adorent, et, si curru vel equo vehantur, idem facturi descendant. Quin etiam provincialis synodus hortatur omnes in Domino enixeque obsecrat, ut venerabile sacramentum reverenter prosequi et comitari non graventur⁵.

Caput V.

De sacramento poenitentiae.

Clementissimus Dominus, qui dives est in misericordia, cognoscens figmentum nostrum et pericula quae nos undique et semper circumstant, viam parare dignatus est, qua etiam a peccatis post baptismum admissis ad gratiam reditus fieret, atque adeo saluberrimum poenitentiae sacramentum instituit. De hoc provincialis synodus haec sibi praecipienda et decernenda esse duxit.

I. Cum tanta sit huius sacramenti necessitas et tam frequens usus, maximam parochi adhibeant industriam et diligentiam in eius natura, vi et dignitate fidei populo explicanda, veraque tradenda ratione, qua cum fructu ab omnibus percipiatur.

¹ Instruct. Clementis XII, 1 sept. 1730.

² Sess. XIII, c. 5.

³ Rituale Rom., de comun. infirm.

⁴ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de euchar., cap. III, [Mansi, Concil., XXXV, 618 E].

⁵ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, de sacram. euchar., cap. VII, [Mansi, Concil., t. XXXVI bis]; Lambertini, Instit. V.

¹ Clemens VIII, 1592, apud Lambertini, Instit. XVIII.

² Eugen. IV, constit. *Fide digna*, 6 iul. 1440.

³ Prop. 55, ex damnat. ab Innoc. XI, die 2 mart. 1679.

⁴ Bened. XIV, de syn. dioec., lib. VII, cap. XI, n. 3.

⁵ Sess. XIII, c. 6.

Peculiariter autem parochi iidem et reliqui concionatores animum intendant, pro loco et tempore, ad adstruendam contra haeterodoxos nostraeque aetatis incredulos sacramentalis confessionis et institutionem divinam et necessitatem et tam privatam quam publicam utilitatem.

2. Quamvis sacerdotes in sua ordinatione a peccatis absolvendi potestatem accipiant omnes, nullus tamen sive saecularis sive regularis, qui iuxta canonicas sanctiones ordinaria iurisdictione¹ non gaudet, potestatem illam audeat unquam extra mortis periculum vel articulum exercere, nisi [ab] ordinario loci² per accuratum examen vel per alia eiusdem ponderis argumenta idoneus iudicatus fuerit, et ad confessiones excipiendas rite approbatus.

3. In his vero approbandis hanc episcopi habeant rationem, ut non solum ea scientia praediti repellantur, qua triplici munere iudicis, medici et doctoris rite fungi valeant, sed sint etiam „pii, bene morati, prudentes, patientes deque animarum salute solliciti³, propecta etiam aetate, praesertim illi, quibus confessiones mulierum erunt audiendae⁴“. Quod si qui ex iam approbatis in sacro munere obeundo non ita sincere integreque et cum aedificatione se gerant, quemadmodum et tanti ministerii illis commissi sanctitas postulat et animarum salus deposcit, a confessionibus audiendis, licet regulares sint, suspendantur aut etiam amoveantur omnino⁵.

4. Cum publice et in aperto confessiones in ecclesiis excipi debeant⁶, propterea, in aperto et publice exstent ibidem confessionales sedes, quae, tabulis a tergo et ab utroque latere septae⁷, a fronte tantum pateant, ut tamen volubili ostio ocludantur. In iis sedibus, ad poenitentes audiendos sint fenestellae, quibus ferreae laminae, angustis foraminibus pertusae, firmiter adhaereant. Et prope illas, ex parte poenitentis⁸, aliqua ponatur crucifixi imago ad pios affectus in eius corde excitandos; ex parte vero confessorii affigatur bulla *In coena Domini*, nec non tabula quae casus et censuras episcopo reservatas exhibeat⁹.

5. Loci ac etiam temporis habenda ratio in confessionibus excipiendis, mulierum potissimum et impuberum. Hi nunquam in domibus, quaecumque illae sint, audiantur, illae nunquam extra praedictas confessionales sedes. Qui in hoc altero deliquerit, sciat, se ipso facto a ministrando poenitentiae sacramento suspensum. Quod si infirma sit mulier, excipiat quidem domi eius confessio, at cubiculi foribus, quoad fieri poterit, semper patentibus. Si in lecto autem ipsa non cubet, meminerit confessorius, teneri se insuper veniam exhibendi eidem ministerium suum ab episcopo impetrare. Tandem animum subeat, mulierum confessiones neque ante auroram neque post signum salutationis angelicae audiendas esse in ecclesiis.

6. Maximam in eo curam collocent confessorii, ut in actibus poenitentis, qui sunt ex Dei institutione¹⁰ quasi sacramenti materia, nihil omnino ex requisitis conditionibus desit. Consulant propterea confessionis integritati, interrogando eos, qui pecca-

torum numerum, species et circumstantias speciem mutantem haud satis expresserint¹. Haerenti et prae verecundia et metu tacenti animos addant, nec quemquam corripiant obiurgentque, qui non antea peccata omnia exposuerit. At caveant ab interrogationibus importunis otiosisque² et multo magis a periculosis, ne praesertim pueri, puellae ceterique rudes sibi ignota ediscant facinora; meminerintque insuper, vetitum sibi severe complicitis peccati seu nomen seu habitationem exquirere³. Audita autem peccatorum accusatione, moneant salutariter, pro qualitate cuiusque, poenitentes, excitentque efficacibus verbis ad animi dolorem, veterisque vitae odium, et novae propositum et inchoationem; mediaque incedentes via inter nimiam severitatem indulgentiamque nimiam, oleum et vinum vulneratis conscientis⁴ superinfundant.

7. Ad satisfactiones vero sacramentales quod attinet, pro qualitate criminum et poenitentium facultate, salutare et convenientes⁵ iniungantur. Non graviore⁶ et quas verisimile est non esse implendas, at nec leves⁷, si de gravissimis delictis agatur. Ceterum eae sint, ut, ad Tridentini concilii mentem⁸, non solum ad novae vitae custodiam, sed etiam ad praeteritorum criminum vindictam referantur.

8. Nec desint confessorii, sacri concionatores et parochi vehementer commendare fidelibus etiam satisfactiones per sacras indulgentias, quarum concedendi potestatem a Christo domino ecclesiae, idest episcopis ac potissimum Petri in Romana cathedra successoribus, collatam fuisse, dogma est catholicae fidei. Commemorent itaque ac pro opportunitate explicent diligenter earundem indulgentiarum naturam, vim speciesque varias, nec non conditiones et dispositiones, quae ad illas lucrandas tam pro vivis quam pro defunctis sunt necessariae.

9. In concedenda vel neganda vel differenda absolutione, serventur regulae a rituali Romano⁹ et a sancto Carolo et probatis auctoribus traditae. Potissimum autem haec duo revocent in mentem confessorii: 1. a se denegandam absolutionem iis, qui res ignorant scitu necessarias *necessitate medi* ad salutem¹⁰, iisque differendam, qui necessarias *necessitate praecepti* vel discere negligunt, vel a filiis aut domesticis ignorari patiuntur, quique demum haud satis habent cognitae proprii status obligationes et officia; 2. servandas sibi fideliter summorum pontificum ac praesertim Benedicti XIV constitutiones¹¹ quoad absolutionem complicitis et sollicitatorum ad turpia.

10. Habeant etiam animo firmum iidem confessorii, nunquam ratione magni concursus posse confessionem dimidiari¹² et satius esse confessiones audire paucas, quam multas temere properare¹³.

11. Sollicitudinem excitamus parochorum, ne sinant, quantum in ipsis est, adolescentulos ad provectorum aetatem deduci, quin huius sacramenti fructum participent. Tenetur enim quisque fidelis

¹ Ibid., c. 5 et c. 7.

² Conc. prov. Rav. de Ruvere, de sacram poenit., cap. III, [Mansi, Concil., XXXV, 620 B].

³ Bened. XIV, constit. *Suprema*, 7 iulii 1745.

⁴ Conc. prov. Rav. cit., ibid., cap. I [Mansi, l. c.].

⁵ Conc. Trid., sess. XIV, c. 8.

⁶ Conc. prov. Rav. de Ruvere, ibid., cap. III [Mansi, l. c.].

⁷ Ibid.

⁸ Sess. XIV, c. 8.

⁹ Ordo ministrandi sacram. poenit.

¹⁰ Prop. 64, ex damnat. ab Innoc. XI, 2 martii 1679.

¹¹ Bened. XIV, const. *Sacramentum poenitentiae*, 1 iun. 1741, et *Apostolici muneris*, 8 febr. 1745.

¹² Prop. 59, ex damnat. ab Innoc. XI, 2 martii 1679.

¹³ Bened. XIV, constit. *Apostolica*, 26 iun. 1749, § 22.

ad confessionem, cum ad annos discretionis¹ pervenerit, idest, cum inter bonum et malum discernendi vim habet in eiusque mentem dolus cadere potest². Cum autem participare inceperint, curent iidem parochi, ut non una solum infra annum vice, iuxta ecclesiae praescriptum sed etiam frequentius ad sacrum tribunal accedant.

12. Quoniam vero sacramenti poenitentiae praeceptum tunc urget maxime, cum per aegritudinis molestias de fine vitae nostrae admonemur, hinc artis medicae professores, cum ad infirmos in lecto iacentes advocati fuerint, moneant³ vel per se vel per alios de sacramentali confessione peragenda, ni per testes fide dignos sciant, iam peregissee; et moneant non solum, cum infirmitas est ad praesens periculosa (tunc enim ad id ipso naturali iure tenetur), sed etiam, cum prudenter iudicatur periculosa in posterum evadere posse. Neque tertio die ulterius visitent, nisi sacerdos testimonium tulerit de confessione vel sibi facta vel rationaliter dilata⁴. Quam tamen si obstinato animo neget aegrotus se velle peragere, et ceteroquin vita periclitetur, si illum deserat medicus, poterit is adhuc eidem curam suam adhibere⁵. Medicinam exercentes, quos antedictis officiis defuisse constiterit, canonicas poenas aliasque episcopi arbitrio experiantur.

13. Episcopus aliquando per annum et in civitate et in frequentioribus dioeceseos suae locis, visitationis tempore, convocet ad se confessarios, vel singulos vel universos, et cum eis graviter et accurate agat de iis, quae ad muneris per eos suscepti partes rite exequendas pertinent, illosque admoneat, quam cautos quamque diligentes in audiendis confessionibus, absolvendis poenitentibus et satisfactionibus iniungendis esse oporteat, cum certum sit, ex hoc potissimum sacramento conversionem peccatorum morumque reformationem pendere⁶.

Caput VI.

De sacramento extremae unctionis.

Ut baptismi sacramento aditum nobis ad veram vitam patefecit Deus, ita etiam, ut, ex hac mortali vita decedentes, expeditiorem ad caelum viam haberemus, extremae unctionis sacramentum instituit⁷. De hoc statuimus:

1. Studeant parochi, ut crebris monitionibus tam publice quam privatim omnes curae suae creditos ab illo abducant errore, quo plerique sentiunt sinistre de hoc sacramento, perinde ac si aegris mortem portenderet vel etiam acceleraret.

2. Oleum solemnibus benedictione consecratum⁸, quod est huius sacramenti materia, in tuto et honesto loco⁹, et vasculo argenteo vel saltem stanneo¹⁰, peculiari inscriptione signato, asservetur. Sacculus sericus violacei coloris illud suo vase inclusum excipiat, quoties ad infirmos deferendum erit; nec, peractis sacris unctionibus, relinquatur

¹ Innoc. III, can. *Omnis utriusque sexus*, [Mansi, *Concil.*, XXII, 1007 E].

² Catech. Rom., de poenit., § 44.

³ Conc. Lat. celeb. an. 1215, can. 22, [Mansi, *Concil.*, XXIII, 1010 D], relat. in cap. *Cum infirmitas* de poenit. et remiss.; Concilia prov. Rav. habita et a b. Raynaldo an. 1811, rubr. XV, [Mansi, *Concil.*, XXV, 458 A] et a card. de Ruvere, de poenit., cap. IV, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 620 D].

⁴ S. Pius V, constit. *Supra dominicum gregem*, 8 martii 1566; Conc. Rom., tit. XX [*corrigit* XXXII, cap. 1, Mansi, *Concil.*, XXIV, 1900 A]; Lambertin., *Instit.*, XXII.

⁵ Lambertin., *Instit.* cit.

⁶ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit. poenit., cap. IX [Mansi, *Concil.*, t. XXXVIbis]; s. Car. Borr., conc. prov. IV et V.

⁷ Catech. Rom., hoc tit., § 1.

⁸ Decreta s. congr. s. Rom. et univ. inquisit., 17 ian. 1655 et 14 sept. 1843.

⁹ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. I, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 621 B].

¹⁰ Rituale Rom.

A in aedibus aegroti, sed referatur omnino ad ecclesiam, sub poenis ordinarii arbitrio irrogandis¹.

3. Ad decernendum in singulis casibus, cuinam hoc sacramentum conferri debeat, cui non, habeantur prae oculis regulae potissimum ritualis Romani². Sufficiat hic tantum in parochorum mentem revocasse, negandam esse sacram unctionem impenitentibus³.

4. Servanda etiam, quoad facultas tulerit, ecclesiae consuetudo, ut non ante aegroti liniantur, quam eucharistiae et poenitentiae sacramenta receperint⁴. Nec tamen haec caelestis medicina differenda ad ultimum vitae momentum, sed, si fieri possit, eo prorsus tempore aegris adhibenda, cum adhuc in illis integra mens et ratio viget⁵.

5. Sacerdos in sacramento extremae unctionis administrando, ex catechismi Romani doctrina, explicet aegro ceterisque praesentibus illius vim et utilitates tum ad animae salutem tum etiam ad valetudinem corporis, si haec ad aeternam gloriam sit profutura⁶. Moneat etiam eosdem adstantes, ut, dum aegrotus inungitur, eum religiosis precibus Deo commendare non desinant⁷.

6. Si, extrema unctione recepta, aegrotus vivat adhuc et in extremis laboret, haud deserat illum parochus, sed per se vel saltem per alium sacerdotem idoneum, omnia praestet eidem curae parochialis officia⁸. Domesticos vero serio moneat, ut et ipsi illius curam semper habeant, quaeque corpori vel alendo vel levando vel etiam curando necessaria sunt, ministrare non praetermittant⁹.

Caput VII.

De sacramento ordinis.

Sanctissimus dominus noster Pius IX, tum ab ipso supremi pontificatus exordio, totius orbis episcopis¹⁰ generatim, tum postea speciatim episcopis Italiae¹¹ gravissimis sane verbis commendavit, ut nemini cito manus imponerent, sed in ecclesiasticae militiae delectu maiorem usque diligentiam adhiberent; retulitque verba immortalis memoriae Benedicti XIV docentis¹², melius profecto esse „*pauciores habere ministros, sed probos, sed idoneos atque utiles, quam plures, qui in aedificationem corporis Christi, quod est ecclesia, nequidquam sint valituri*“. Haece monitis, ex purissimo sacrorum canonum fonte tantorumque pontificum corde amantissimo manantibus, pronas aures praebentes, nos, cum reliquis provincialis concilii patribus, haec de sacramento ordinis, quo in sortem Domini vocati solemniter Deo consecrantur, ecclesiaeque mancipantur ministerio, decernenda putavimus.

1. Cum ministri illi probi et vere idonei, de quibus laudati pontifices, Dei donum sint et maximum illud quidem, hinc ante omnia enixe rogandus idem Deus, qui est „*Dominus messis*“, ut huiusmodi operarios mittat in messem suam“, rogandusque saepius, sed praesertim adventantibus sacrarum ordinationum diebus. Ad id tunc fidelem populum

¹ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. III [Mansi, *Concil.*, t. XXXVIbis].

² De sacram. extremae unct.

³ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. II, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 619 D].

⁴ Catech. Rom., hoc tit., § 12; Rituale Rom.

⁵ Catech. Rom., ibid., § 9; s. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 8, Mansi, *Concil.*, XXXIV, 24 E].

⁶ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. I, [Mansi, *Concil.*, t. XXXVIbis].

⁷ Ibid.

⁸ Ibid., cap. II.

⁹ Ibid., cap. IV.

¹⁰ Encycl. *Qui pluribus*, 9 nov. 1846, § *Verum cum nihil sit*.

¹¹ Encycl. *Nostis*, 8 dec. 1849, § *Iam vero*.

¹² Encycl. *Ubi primum*, 3 dec. 1740.

¹³ Luc. X, 2.

parochi omnes opportunis admonitionibus excitent¹. Dominico autem die, qui stata quatuor ieiunii tempora proxime antecedit, nedum solemne illud ieiunium, earum ordinationum causa institutum, significant, sed etiam in propria parochiali ecclesia supplicationes unusquisque pie habeat², ut, Dei sanctorumque ope implorata, tum episcopus in eorum delectu, quibus ordines conferat, Spiritus sancti lumine illustretur³, tum illi, quibus conferendi erunt, tales evadant, quales Dei honor cultusque et ecclesiae utilitas, immo necessitas, calamitosis potissimum hisce temporibus, postulant.

2. Sed et omnis humana cura et cautela adhibenda in electione assumendorum ad ordines. De iis praesertim, qui ordinibus sacris initiari desiderant, inquirere et diu multumque investigare debent episcopi, num a Deo legitime vocati, num ea indole, doctrina, gravitate morum et divini cultus studio commendentur⁴, ut certa spes affulgeat, fore ut, tanquam lucernae ardentes in domo Domini, viam salutis gregi fidelium commonstrare, eumque ad opera christianae vitae inflammare queant. Hinc nemini praedicti ordines conferantur, qui non antea, saltem per annum, in seminario commoratus fuerit.

3. Nec tamen satis profuturae episcoporum inquisitiones et investigationes, ni, quorum opera ad id necessario uti debebunt, sincero zelo adiuventur. Fungantur itaque munere suo examinatores, quibus de ordinandorum genere, persona, aetate, institutione, moribus, doctrina et fide inquirendi et cognoscendi negotium⁵ ab ordinario demandatum fuerit. Fungantur pariter, qui testimoniales, ab iisdem ordinandis afferendas, exarabunt litteras seu de studiis, seu de vita et moribus, seu de frequentia doctrinae christianae et congregationis clericorum et sacramentorum poenitentiae et eucharistiae. Caveant tam isti quam illi, ne amore vel odio, ne gratiae quorumlibet ineundae vel offensionis vitandae causa, a veritate et aequitate vel minimum deflectant. Intentos unice habeant mentis oculos ad Dei gloriam ecclesiaeque utilitatem et decus. Si secus fecerint, et tam grave negotium suae fidei commissum non omni gesserint religione, sciant, se malorum omnium, quae inde christianae reipublicae obvenient, apud tribunal supremi iudicis debitas poenas persoluturos.

4. Prima tonsura non initientur, qui non calleant fidei rudimenta, quique legere et scribere nesciant⁶; nec minoribus ordinibus, qui latinam linguam non intelligant⁷, quosque in studiis, pro aetate cuiusque et tempore, ex quo scholas frequentant, haud satis profecisse constiterit; nec subdiaconatu et diaconatu, qui in litteris et philosophicis et, aliqua saltem notabili parte, etiam theologicis disciplinis non sint competenter instructi; nec presbyteratu tandem, qui D insuper diligenti examine idonei non comprobentur ad populum docendum, ea potissimum, quae sciri ab omnibus necessarium est ad salutem, ac sacramenta recte administranda⁸, quique propterea, quantum fieri poterit, theologiae, saltem moralis, cursum non expleverint. Ceterum, omnes provehendi ad ordines de eorundem ordinum natura, dignitate, vi ac muneribus discutiantur, in primis curaque peculiari oportet. Regulares ipsi, iuxta Tridentini

A concilii statuta, „sine diligenti episcopi examine non ordinentur.“¹

5. In conferendis ordinibus, maioribus praesertim, servantur, quantum fieri poterit, temporum interstitia, nisi episcopo, inspecta ecclesiae suae necessitate et utilitate, aliud magis expedire videatur². Nec plusquam duo una simul ex minoribus conferantur, in gravis momenti rationes aliud suadeant.

6. Nemo initiandus tonsura et ordinibus minoribus, qui per triduum, nec maioribus, qui per dies decem in semoto aliquo loco spiritualibus exercitationibus non ante vacaverit, duce ac moderatore religioso viro, earum usu perito, quem episcopus in primis probavit³. Qui id neglexerint vel in eo pio opere minus religiose se gesserint, repellantur omnino a sacra ordinatione⁴. Ne regulares quidem ad subdiaconatum promoveantur, si, praeter expressam suorum superiorum fidem de solemni per eos emissa regulari professione, attestationem etiam de praeviis exercitiis spiritualibus peractis ipsi per se non exhibeant⁵. Spiritualibus tandem exercitationibus per decem dies vacent clerici omnes, sacrarum disciplinarum cursum in scholis incepturi, ut cognoscant an vere a Domino ad eum statum vocentur, ad quem illiusmodi studiis sese comparare intendunt.

7. Ne ad sacros ordines promovendi, temporalium sollicitudine a spiritualibus postea distrahantur⁶, neve ullo unquam tempore, cum clericalis status dedecore, vel mendicare vel sordidum quid exercere cogantur, provideant omni cura episcopi, ut beneficia, quae ipsis secundum canonicas sanctiones in titulum assignabuntur, vel capellaniae aut pensiones ecclesiasticae aut patrimonialia, quae, suadente ecclesiae necessitate sive commoditate, assignari permittitur, talia reapse sint, ut inde tantum annui proventus certo sit redditurum, quantum ad honestam sustentationem, iuxta cuiusque dioecesis synodalem taxam, sufficiat.

8. Hortamur tandem in Domino parochos iisque etiam atque etiam commendamus, ut quamplurimos possunt pueros, praesertim pauperes, bona indole praeditos, qui spem afferant, se, sacris initiatos, ecclesiae ministros utiles fore, ad clericalis vitae normam, pro paterna caritate, accurate erudiant litterasque etiam doceant; idque potissimum erga eos praestent, qui ob inopiam aliamve causam, ab aliis probatis viris commodius diligentiusque instrui non possunt. Cum autem expedire videbitur, singulorum mores ac in studiis progressum episcopo significant, ut suo tempore vel inter seminariorum alumnos cooptati vel alia quacumque via adiuti, pro aetatis ratione proque ingenii captu, studiis gravioribus dare operam queant⁷.

Caput VIII.

De sacramento matrimonii.

Licet praestantior matrimonii statu virginitas sit, maioremque in se perfectionem ac sanctitatem contineat⁸, tamen et matrimonium ipsum, utpote magnum sacramentum, sancta res est⁹, ac propterea

¹ Ibid., c. 12.

² Ibid., c. 11.

³ S. Car. Borr., conc. prov. IV [part. II, c. 7, Mansi, XXXIV, 233 B].

⁴ Alex. VII, constit. *Apostolica*, 7. aug. 1662; s. congr. ep. et reg., encycl. 9 oct. 1682, iussu Innoc. XI; et s. congr. conc., encycl. 1 febr. 1710, iussu Clem. XI, apud Lambertin., *Inst. CIV*.

⁵ Conc. Rom., tit. XXI, cap. 1, [Mansi, *Concil.*, XXXIV, 1890 A].

⁶ Conc. Trid., sess. XXI, c. 2, *de reform.*

⁷ S. Car. Borr., conc. prov. IV [part. II, c. 7, Mansi, *Concil.*, XXXIV, 231 C].

⁸ Catech. Rom., de sacram. matrim., § 12.

⁹ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 10, *de reform. matrim.*

¹ S. Car. Borr., conc. prov. II [part. I, decr. 22] et IV, [part. II, c. 7, Mansi, *Concil.*, XXXIV, 112 C et 231 A].

² Ibid. et conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc. tit., cap. III, [Mansi, *Concil.*, t. XXXVIbis].

³ S. Car. Borr., conc. prov. II et IV [Mansi, *Concil.*, XXXIV, l. c.].

⁴ Pius IX, encycl. cit. *Nostis*, § *Iam vero*.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 7, *de reform.*

⁶ Ibid., c. 4.

⁷ Ibid., c. 11.

⁸ Ibid., c. 14.

sancte per omnia tractandum. Ut huiusmodi effectus, ex quo christianae societatis bonum tantopere pendet, obtineatur, haec statuuntur.

1. Nullam non diligentiam adhibeant parochi in iis omnibus pro conditione locorum et personarum explicandis, quae de catholica matrimonii doctrina a Tridentino praesertim concilio et catechismo Romano traduntur. Edoceant in primis, vim et naturam matrimonii in nexu illo et vinculo proprie consistere, quo vir et mulier per mutuum de praesenti consensum obligantur, quodque coniunctionis vocabulo significatum est in definitione, quam idem catechismus a communi theologorum sententia est mutuatus. Edoceant, matrimonium non ab hominibus inventum, sed a natura², immo a Deo naturae auctore, ut sacrae utriusque testamenti paginae³ declarant. Et illud quidem, ut naturalis coniunctio est, ad propagandum humanum genus ab initio institutum⁴; at deinde, ut populus ad veri Dei et salvatoris nostri cultum et religionem procrearetur et educaretur, eique in coniunctione illa signum daretur artissimae illius necessitudinis quae Christo cum ecclesia intercedit, ad sacramenti dignitatem evectum. Evectum vero ita, ut in christianorum coniugio sacramentum a contractu iam nunquam separare liceat. Tradant insuper et inculcent parochi, matrimonium, etiam quatenus naturae est officium, perpetuum et indissolubile esse, at multo magis quatenus est sacramentum, illiusque vinculo duos tantummodo, iuxta divina verba, copulari et coniungi⁵. Insinuent tandem, ad hoc, ut matrimonium legitimum sit, prorsus requiri, ut inter contrahentes nullum, praesertim dirimens, adsit impedimentum, non solum ex illis, quae a naturali vel divino iure inducuntur, sed ex aliis etiam, quae ab ecclesia, pro sapientia sua et paterna erga filios suos sollicitudine, convenientissime statuta fuere; ipsam vero ecclesiam non adventitio, ex tacito vel expresso saecularis potestatis consensu, sed iure proprio et originario potuisse haec impedimenta dirimentia, quae scilicet matrimonii vinculum afficiunt, statuere, immo potuisse ipsam solam⁶; causas tandem matrimoniales, quae videlicet ipsum matrimonii vinculum respiciunt, pertinere, et quidem omnes, ad solos iudices ecclesiasticos⁷.

2. Ad praxim vero quod attinet, hortentur iidem parochi iuvenes, ut in contrahendis nuptiis serio cogitent, vere se non humanam aliquam rem, sed divinam⁸ aggredi; eas propterea sibi causas proponant, quas sanctorum filios decet, vel quae saltem matrimonii sanctitati non repugnent⁹. Nihil, ignaris, nedum rationaliter invitis et reluctantibus parentibus et iis in quorum fide et potestate sunt, statuant¹⁰. Pias ad Deum fundant preces, ut de re tam gravi deliberantibus adsit. Corripiant etiam

hortentur excitentque. Quod exequantur maxime erga nobiles divitesque, quos prae ceteris et vivere, et prolem instituere ac educare ad normam vere catholicam necesse est. Illis studeant persuadere ante omnia, fidem aperta fronte profitendam, non erubescendum evangelium publicosque religionis actus, et natos mature ad haec eadem consuefaciendos. Quae officia a nonnullis eorum negligi, non sine maximo animi dolore, patres provincialis synodi propriis oculis conspiciere coguntur. Corrigendae potissimum ac sanctificandae familiae, ac in primis magis conspicuae, ut societatis non solum ecclesiasticae, sed etiam civilis et politicae malis efficax remedium afferri possit.

3. Licet mutuae futuri matrimonii promissiones seu sponsalia, etiam remotis arbitris, valida sint¹, optat tamen provincialis synodus, ut coram paroco et testibus ea contrahantur. Parochus autem, antequam sponzorum consensum excipiat, inquirat diligentissime de iis omnibus, quae in rituali Romano² adnotantur; praesertim vero, an aliquod sit inter eos impedimentum canonicum, et an fidei rudimenta calleant³; cuius rei ab ipso periculum fiat. Sponsalibus vero initis, hortandi ab eodem gravi oratione et ipsi sponsi, ne in eadem domo cohabitent vel soli maneant⁴, et eorum parentes, ne omnino id permittant, antequam matrimonium rite in ecclesia celebretur.

4. Ex Tridentini concilii decreto⁵ matrimonium praecedere debent denuntiationes, ut, si quae forte extant impedimenta, detegantur. Quoad illarum tempus, locum, modum, numerum causasque eas interrumpendi vel prorsus omittendi vel repetendi, servantur in primis praescripta in rituali Romano⁶. Meminerint vero parochi, non ante esse faciendas, quam contrahentes ipsi per se petierint⁷ vel haberi consenserint, vel, si in diversis parocciis incolant, de hoc consensu per litteras testimoniales alterius parochi constiterit⁸; nec item antequam ab ordinario vel eius vicario generali authenticum testimonium reportent de libero eorundem contrahentium statu. Quod testimonium (ad praecavendum meliori, quo fieri possit, modo polygamiae gravissimum crimen, aliaque incommoda haud minus declinanda) referant omnino non solum vagi, milites, exteri et ii, qui extra dioecesim per notabile temporis spatium morati sint, sed omnes etiam cives ac in dioecesi habitantes, iuxta laudabilem consuetudinem et institutum in plerisque provinciae dioecesibus iam invalescens: hoc tamen semper discrimine, ut testes, qui inducentur pro civium ac dioecesim colentium matrimoniis contrahendis, examinari possint vel in curia ordinariarum vel alibi, sive a vicariis foraneis sive ab aliis spectatis et idoneis viris ab episcopo deputandis; testes vero pro contrahendis matrimoniis ceterorum, quos supra memoravimus, semper in dicta curia examinari debeant. In quibus autem cunctis examinibus servanda semper instructio sacrae congregationis universalis inquisitionis, iuxta eius decretum coram Clemente X editum⁹.

5. Meminerint insuper parochi, sibi prorsus facul-

¹ Catech. Rom., ibid., § 3.

² Ibid., § 9.

³ Genes. I, 27-8; II, 18, 20; Matth. XIX, 6.

⁴ Catech. Rom., ibid., § 15.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, in princip.

⁶ Conc. Trid., ibid., c. 4; Pius VI, constit. *Auctorem fidei*, [28. aug. 1794], prop. 59 et 60, [Mansi, XXXVIII, 1273-4].

⁷ Conc. Trid., ibid., c. 12; litterae apostolicae Pii VI ad episcopum Motulensem, 16 sept. 1788.

⁸ Catech. Rom., hoc tit., § 31.

⁹ Ibid., § 18.

¹⁰ Ibid., § 32.

¹ Lambertin., *Instit.*, XLVI, n. 12.

² De sacram. matrim., in princip.

³ S. Car. Borr., conc. prov. V, [part. III, c. 16, Mansi, Concil., XXXIV, 480 B]; Bened. XIV, constit. *Etsi minime*, 7 febr. 1742, § 11.

⁴ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. VI, [Mansi, Concil., XXXV, 624 B]; Rituale Rom., de matrim.

⁵ Sess. XXIV, c. 1, de reform. matrim.

⁶ Hoc tit.

⁷ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. II, [Mansi, Concil., t. XXXVIbis].

⁸ Ibid.

⁹ 21 aug. 1670.

tatem esse interdictam vel unam tantum ex praefatis denuntiationibus remittendi¹. Ipsi episcopi, quibus facultatem super his dispensandi Tridentinae leges² reservant, eadem non utuntur, ni gravis et legitima causa omnino adsit³. Separandi autem statim et, servata iudicii forma, acriter puniendi, qui matrimonium contracturi, nulla ipsius denuntiatione praemissa, parochum adeant vel dolose arcessant, et coram eo, licet reluctantem, et duobus testibus coniugium inire ausi fuerint. Testes ipsi severa animadversione plectendi⁴.

6. Sed frustra sacri canones matrimonia promulgari mandarunt, nisi fideles ad aperienda impedimenta, quae noverint, teneantur. Revelent itaque omnia, etiam secreta et dubia, vel quae probari non possint. Feriendi vel ipsa excommunicatione et qui dolose reticuerint, et qui e contra confictum aliquod impedimentum non exhorruerint⁵ malitiose obicere. Ne autem eadem haec impedimenta matrimonii ex ignorantia reticere contingat, haud omittant parochi aliquoties, facili sermone et methodo, ea quotannis populo exponere.

7. Denuntiationibus factis vel obtenta ab ordinario dispensatione, aliisque expletis quae iure pro personarum ac circumstantiarum qualitate explenda sunt, si nullum opponatur impedimentum legitimum, ad matrimonium procedatur, eo scilicet modo iisque ex necessitate praesentibus, de quibus Tridentinum concilium⁶ et rituale Romanum. Celebretur autem, quantum fieri poterit, per ipsum parochum⁷, non per alium, et in parochiali ecclesia, non in oratoriis sive privatis sive publicis, et mane, non de prandio, nisi ex legitima causa aliter fieri episcopus concesserit⁸. Quandonam vero in coniugii celebratione nuptialis benedictio adhibenda sit, quando omitenda, quibus et a quo elargienda, praescribitur in eodem rituali Romano, eiusque praescriptionibus standum edicimus, hortantes simul cum Tridentinis patribus⁹ et decessoribus nostris¹⁰ sponso, ut, antequam contrahant et benedictionem recipiant, peccata sua diligenter confiteantur, ac postea intra missam ad sanctissimae eucharistiae sacramentum pie accedant.

8. Moneant parochi populum, quod, licet feriatis etiam temporibus, matrimonia, iure saltem communi, contrahi possint, tamen vel ipsae ecclesiae solemnitates tunc inhibentur¹¹; multo magis sponsae traductio cum comitatu et plausu et nuptialia convivia et cantus et quaecumque alia signa laetitiae¹². At extra ea quoque tempora nuptias christiana modestia et honestate celebrandas, inculcent¹³, nihilque in illis procax, nihil turpe aut indecorum admittendum. Qui autem tempore feriato matrimonium contraxere, meminerint teneri, tempore illo exacto, sistere se parochi ad nuptialem benedictionem obtinendam.

9. Cum casus haud desint, quibus debeant matrimonia permitti *conscientiae* vulgo nuncupata, quae scilicet, omissis ex indulto denuntiationibus, coram parochi vel alio sacerdote, ad id legitime delegato, et duobus testibus familiarissimis, secreto,

ad evitanda hominum dicteria aliasque molestias, quas facile subirent coniuges, ineuntur, maximam cautionem adhibeant episcopi, ut de libero contrahentium statu certiores fiant, utque proles ex his matrimoniis nascitura et quamprimum baptizetur et rite educetur, et nullum sive in legitimorum natalium probatione sive in his, quae ad vitae sustentationem et avitae haereditatis possessionem pertinent, detrimentum accipiat¹. Observent propterea et executioni mandent et ipsi et ceteri, qui iisdem matrimoniis ineundis suam quomodocumque operam dabunt, omnia, quae in apostolicis Benedicti XIV litteris² continentur.

10. Grave semper peccatum est profecto concubitus, gravissimum et huic magno sacramento maxime iniuriosum, si de uxoris agatur. Quare, ut tantum dedecus ab huius provinciae finibus propulsetur, omnibus concubinariis, sive coniugatis sive solutis, sive maribus sive feminis, cuiuscumque status et conditionis existant, poenas sacrorum canonum ac praesertim Tridentini concilii³, citra ullam veniam spem, episcopi infligant. Nec, iuxta monita sanctissimi nostri pontificis Pii IX⁴, desint et ipsi et ipsis in animarum regimine auxilantes, in id, inter alia, curas omnes convertere, ut fideles maximum illius tanti sceleris, cum aliorum scandalo fere semper coniuncti, horrorem concipiant.

11. Si quae autem mulieres, abiecto pudoris freno, eo protervitatis progressae fuerint, ut se prostituere et meretricium facere non vereantur, poena carceris, exilii aliisque, pro culpae et scandalii mensura, arbitrio ordinarii puniantur, ne pravo exemplo alias inficere et contaminare possint.

PARS TERTIA.

De cultu divino.

Caput I.

De sacrificio missae.

Cum maledictus in sacris litteris vocetur⁵, qui facit opus Dei negligenter, nullumque aliud opus adeo divinum sit, quam latreuticum, eucharisticum, impetratorium et propitiatorium missae sacrificium, in quo idem ille Christus continetur, et Deo patri in odorem suavitatis incruente offertur, qui in ara crucis semel se ipsum cruento obtulit: provincialis synodus, ut in celebratione tam tremendi mysterii non solum ea vitentur, quae ab eius dignitate sunt aliena, sed insuper debitus honor et cultus, ad Dei gloriam et fidelis populi aedificationem, eidem praestetur, haec statuenda censuit.

1. Nullibi, quam in ecclesiis quae saltem sint benedictae, vel oratoriis ad divinum tantum cultum dicatis, quae ordinarius designaverit⁶ et visitaverit, missa celebretur, sub poena suspensionis aliisque ad eiusdem ordinarii arbitrium⁷. Tempus autem celebrationis, excepta nocte Nativitatis Domini, ab aurora ad meridiem metiatur⁸; tertia tamen horae parte ante auroram itemque post meridiem permessa⁹. Nemini hosce limites excedere liceat, nisi speciali apostolicae sedis privilegio; quo tamen ad-

¹ Conv. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. II, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 623 C].

² Sess. XXIV, c. 1, *de reform. matrim.*

³ Bened. XIV, constit. *Satis vobis*, 27 nov. 1741, § 5.

⁴ Bened. XIV, *de syn. dioec.*, lib. XII, cap. VI, n. 2.

⁵ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. VIII, [Mansi, *Concil.*, t. XXXVI bis].

⁶ Sess. XXIV, c. 1, *de reform. matrim.*

⁷ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. IV, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 623 E].

⁸ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. I, [Mansi, *Concil.*, t. XXXVI bis]; s. Car. Borr., conc. prov. II et III.

⁹ Sess. XXIV, c. 1, cit.

¹⁰ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. VI, [Mansi, l. c.].

¹¹ Rituale Rom.

¹² Ibid.

¹³ Ibid.

¹ Bened. XIV, *de syn. dioec.*, lib. XIII, cap. XXIII, n. 13.

² Constit. *Satis vobis*, 27 nov. 1741.

³ Sess. XXIV, c. 8, *de reform. matr.*; Conc. prov. Rav. de Ruvere, de meretric. et concubinis, cap. II, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 643 A]; conc. prov. Rav. Buoncompagni, eod. tit., cap. III, [Mansi, *Concil.*, t. XXXVI bis].

⁴ Encycl. *Nostis*, 8 dec. 1849, § *Ceterum in his omnibus*.

⁵ Ierem. XLVIII, 10.

⁶ Conc. Trid., sess. XXII, decret. de observandis et vitand. in celeb. missae.

⁷ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. I, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 624 D].

⁸ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. I, [Mansi, l. c.].

⁹ Lambertin., *Instil.* XIII, n. 6, et XXXIV, § 3.

modum parce erit utendum, vel nisi gravis adsit causa, A exempli gratia solemnitate vel dandi viaticum.

2. Vestes sacrae et ornamenta tum altaris in quo sacrum offertur, tum sacerdotum offerentium, sint omnino pura et munda¹, praesertim corporalia et purificatoria². Nec obliviscenda hic sacrae congregationis rituum decreta³ quoad prohibitionem gossipii in sacra suppellectile. Calices ex metalli genere iure permissio adhibeantur eoque pretiosiori, quo per facultates licuerit⁴. Eorum crater intrinsecus itemque patena, qua parte sacrae hostiae supponitur, obducto auro semper nitescant. Vult autem ac districte praecipit provincialis synodus, ut haec sacra suppellex sit, iuxta rei qualitatem et exigentiam, vel unctione consecrata vel piis precibus benedicta⁵.

3. Curandum sedulo, ut sacrificii materia illius sanctitati apprime respondeat. Qui ineptam vel quomodocumque interdictam scienter apponere vel B adhibere praesumpserit, severioribus poenis puniatur.

4. At sacerdotes praesertim oportet sint tremendo ministerio congruenter dispositi. Vagi, ignoti vel peregrini, cum prudens dubium haberi possit, an sint uspiam publice criminosi, et aliqua innodentur irregularitate atque censura, immo an vere sint sacerdotes, a sacro conficiendo, etiam in ecclesiis cuiusvis ordinis regularium⁶, prohibeantur, nisi ordinarii sui⁷, vel, si regulares sint, sui superioris commendatitias litteras ab episcopo vel eius vicario generali recognitas et approbatas attulerint.

5. Presbyteri vero, quibus sacrum operari fas est, commendentur in primis ore et habitu exteriori, qui ecclesiasticam simplicitatem modestiamque gravitati coniungat. Qui urbes et suburbia et oppida incolunt, integra talari veste nigri coloris⁸ induti sint, cum rem divinam facturi ad sacrarium accedunt. Reliquis talarem vestem sine C manicis vel saltem dimidiatam sumere in sacrario permittitur; quas propterea ii, ad quos spectat, comparare properabunt ac, ut in promptu semper habeantur, efficient. Gravioribus poenis ordinarii arbitrio plectendi, qui aliusmodi habitu celebrare praesumpserint.

6. Sed praecipue interioris cordis munditiam⁹ et puritatem Dei sacerdotes induant necesse est. Hinc hortamur, ut octavo saltem quoque die poenitentiae sacramento peccatorum maculas eluere studeant. Nec, quantumvis contriti sibi videantur, sine sacramentali confessione ad altare accedant, si, quod absit, alicuius mortiferae noxae conscientia exstimulentur. Quod si confessarii copia deficiat, et necessitas urgens eos celebrare compellat, confiteantur quamprimum¹⁰.

7. Colligant se sacerdotes missam celebraturi, et orantes precesque ab ecclesia propositas pie D recitantes mentem in tanti mysterii cogitationem defigant¹¹. Sacris vero vestibus induti cum nemine

¹ Conc. prov. Rav. habitum a b. Raynal doan. 1811, rubr. VIII, [Mansi, *Concil.*, XXV, 454 B].

² S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 5, Mansi, *Concil.*, XXXIV, 19 D].

³ Decret. general. 15 maii 1819, confirm. 18 eiusdem mensis.

⁴ S. Car. Borr., conc. prov. I cit.

⁵ Lambertin., *Instit.* XXI.

⁶ S. Car. Borr., conc. prov. III; s. congr. concil., 17 nov. 1594, apud Lambertin., *Instit.* XXXIV, § 1.

⁷ Conc. Trid., sess. XXII, decr. cit. de observand. etc., ac sess. XXIII, c. 16, de reform.; Conc. prov. Rav. habitum a b. Raynaldo, 1811, rubr. IX, [Mansi, *Concil.*, XXV, 455 B]; Lambertin., *Instit.* et § cit.

⁸ Lambertin., *ibid.*, § 4.

⁹ Conc. Trid., sess. XXII, decr. cit.

¹⁰ Conc. Trid., sess. XIII, c. 7; Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. V, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 625 B].

¹¹ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. V, [Mansi, *Concil.*, t. XXXVI bis]; s. Car. Borr., conc. prov. I, [part. I, c. 5, Mansi, *Concil.*, XXXIV, 20 B].

colloquantur, caventesque ab omnibus, quibus distrahi possint, haud e sacrario exeant, nisi cum ad altare erit eundum, quod tunc graviter et modeste fiat¹.

8. Ritus et caerimonias, in celebratione missae ab ecclesia institutas et approbatas, servant ad amussim sacerdotes². Omnia clare et distincte legant, omnia accurate et diligenter agant; et ne minimum quidem apicem vel addere vel omittere vel quomodolibet immutare praesumant. Hinc, non solum ad altare prima vice accessuri, sed reliqui etiam sacerdotes, quos minus perite celebrare notum fuerit, ritibus et caerimoniis erunt diligenter instituendi³. Fugienda autem nimia prolixitas, ita ut missa horae dimidium non excedat; at multo magis nimia festinatio, ut tertiam horae partem non exaequet⁴. Qui citius absolverit, sciat a celebratione se suspendendum⁵.

9. In hoc autem maxime elaborant huius provinciae episcopi, ut, iuxta Tridentinae synodi decreta⁶, in sua cuiusque dioecesi e medio tollantur quae avaritia, idolorum servitus, fortasse invexerit, id est „cuiusvis generis mercedum conditiones, pacta, et quidquid pro missis novis celebrandis datur, nec non importunae atque illiberales eleemosynarum exactiones potius quam postulationes aliaque huiusmodi, quae a simoniaca labe, vel certe a turpi quaestu non longe absunt“. Contendant iidem sacri antistites, ut omnia servantur, quae tum ab Urbano VIII, Innocentio XII aliisque summi pontificibus, tum a sacris Urbis congregationibus quoad missarum stipendia statuta fuere, quaeque Benedictus XIV⁷ collegit ac luculenter illustravit.

10. Satagant insuper, ut, qui munus assumpserint missas, cuiuscumque generis sint, celebrandi, numerum, tempus locumque a testatoribus sive ab eleemosynarum oblatores statutum, exacte servant. In eum finem, praeter tabellam, missarum perpetua onera exhibentem, iubeant, a sacrariorum praefectis comparari libros, in quibus et eadem et alia onera, obvenientia in dies, diligenter adnotata appareant; appareatque simul illorum omnium implementum, propria celebrantis manu signatum.

11. Divini sacrificii naturam, excellentiam et saluberrimos fructus, nec non rituum illius et caerimoniarum significationes studiose admodum explicent parochi sibi commissis fidelibus; ac ipsos hortentur saepius, omnique argumentorum genere excitent, ut, quam fieri possit, frequentius, et corpore et animo ad veram pietatem composito, eidem interesse velint. Illos in primis moneant parochi, ut, audito⁸ aeris campani signo, quo ad sacrum vocantur, unusquisque conscientiae suae latebras diligenter excutiat, et, si mortalis peccati sibi conscius extiterit, doleat ex animo, et supplex a Deo veniam petat. Nemo autem missam audiens, in foribus ecclesiae vel extra subsistat⁹, nisi necessitatis causa; et quo tempore a sacerdote confessio dicitur et graviora missae mysteria peraguntur, sint omnes flexis genibus¹⁰. Ne ita prope ad altare

¹ Conc. cit. Buoncompagni, eod. tit., cap. IV [Mansi, *Concil.*, t. XXXVI bis]; s. Car. Borr., conc. prov. I, [Mansi, l. c.].

² Conc. Trid., sess. XXII, decr. cit. de observand. etc.; conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. II, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 624 D].

³ S. Car. Borr., conc. prov. I, [p. II, c. 5, Mansi, *Concil.*, XXXIV, 20 A].

⁴ Lambertin., *Instit.* XXXIV, § 6, n. 30; Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. IV, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 625 A].

⁵ Lambertin., *Instit.* cit. § 6, n. 32.

⁶ Sess. XXII, decr. cit. de observand. etc.

⁷ *Instit.* LVI.

⁸ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. III, [Mansi, *Concil.*, t. XXXVI bis].

⁹ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 5, Mansi, *Concil.*, XXXIV, 21 D].

¹⁰ *Ibid.*

accedant, ut indecorum sit et sacerdos perturbetur¹. Nemo prius discedat, quam sacerdos evangelium, quod post benedictionem dicitur, absolverit².

12. Hortentur tandem frequenter iidem parochi populum, ut in sua parochia festis diebus missam audire non omittat³, moneantque eum diligenter, debere unumquemque, ut a sacra Tridentina synodo traditum est⁴, in parochiam suam, ubi commode id fieri potest, convenire ad audiendum verbum Dei.

Caput II.

De observatione festorum.

Maximo afficimur dolore, dum dies dominicos et festos de praecepto, „qui ad divina beneficia recolenda debitosque honores sanctis tribuendos“⁵ sunt instituti, non ea qua decet veneratione observari, immo variis modis iisque omnibus sane lugendis, violari videmus. Huic tanto malo remedium pro viribus adhibere cupientes, decernimus:

1. Invigilent attente et, quantum verbo et auctoritate valent, adlaborent episcopi provinciae nostrae, ut in sua cuiusque dioecesi omnes fideles devote religioseque praedictos dies celebrent, et quo temporis spatio concluduntur, idest a media ad mediam noctem, ab iis omnibus abstineant, quae sacrorum canonum iure summorumque pontificum constitutionibus prohibentur. Neminem propterea servilia opera iis diebus aggredi patiantur, puniantque pro culpa modo refractarios. Quod si quis vera, non iam simulata et consulto quaesita, necessitate prematur, detur tunc quidem illi manus operi admove, at solum postquam ab ordinarii sui vicario generali vel aliis ab episcopo deputandis licentiam in scriptis obtinuerit.

2. Iisdem illis diebus divino cultui dicatis cessent iudiciales actiones, sive criminales sive civiles, praeterquam in casibus a iure expressis⁶; apothecae et operariorum officinae clausae maneant, cum iis tamen ob necessitatem publicam exceptionibus et quoad modum, horas et dies limitationibus, quas singuli episcopi apposito edicto singillatim determinabunt.

3. At dies festos tum plene et perfecte celebramus, cum non solum cessamus a corporis laboribus et negotiis, sed etiam pietatis et religionis officia insuper Deo praestamus. Qua de re hortamur in Domino omnes Christi fideles, ut iisdem diebus non solum sacrosancto missae sacrificio, ad quod sub gravi tenentur, devota animi attentione intersint, sed et sacramenta, ad animae vulnere curationem instituta, frequentent, sacras conciones et catecheses diligenter audiant, in precibus divinisque laudibus persolvendis assidui sint, eleemosynam pauperibus largiantur, aegrotos visitent, moerentes quique dolore afflicti iacent, pie consolentur⁷, aliaque his similia misericordiae et religionis opera exerceant⁸.

4. Prohibemus districte patere theatra, et comedias ibi et alia scenica agi, non solum in Quadragesima, Adventu et singulis per annum sextis feriis, utpote pretiosa Christi morte sacratis, sed etiam in vigiliis praecipuarum solemnitatum, Pentecostes videlicet, Sanctorum Omnium, Assumptionis

A beatae Mariae virginis, sanctorum apostolorum Petri et Pauli et primarii singularum civitatum ac dioecesium patroni. Quoad alia publica spectacula et oblectamenta, episcoporum erit iudicare in singulis casibus, permitti possint necne, quibusque potissimum diebus et horis. Choreae, vulgo *Festini* vel *Feste di ballo*, vetitae semper festis diebus.

5. Cum, ex iisdem diebus festis diligenter cultis, ad reliqua legis iussa servanda facilius adducantur fideles¹, hinc ut ab omnibus potissimumque a patribus familias ita reapse colantur, instent cura peculiarissima parochi. Commemorent, capta occasione, et amplificent commoda atque utilitates, quae ex eo cultu dimanant; nec non graves minas et supplicia, quae reservantur festorum violatoribus, iis praesertim, qui tali tempore non solum ea temere faciunt, quae animum a divinorum studio avocant, quaeque vetantur hac una tantum de causa, sed ea admittunt insuper, quae per se mala sunt et a Dei amore nos prorsus seiungunt². Ante omnia vero paroecciarum moderatores fervidas effundant preces, ut Dominus corda omnium in dierum suorum observantiam pro misericordia et omnipotentia sua inclinet.

6. Caveant autem iidem parochi ab iis omnibus, quae populum a frequentanda, uti debent diebus festis, ecclesia possunt avertere: videlicet a peragendis sacris functionibus horis vel incommodis vel incertis, a nimia in illis vel prolixitate, quae fastidium generat, vel festinatione, quae aures oculosque offendit, et potissimum a sacrarum rerum incuria, quae insuper parit contemptum. E contra vero nihil omittant, ex quo populum ipsum allici compertum est: exactam scilicet diligentiam in cantu et executione rituum et caerimoniarum, concionem, quantum fieri potest, apte compositam ad normam rationemque, quam alibi³ exposuimus, domus Dei decorem, rerumque omnium, quae ad cultum divinum pertinent, nitorem et elegantiam, ornamenta denique magnificentiora in solemnioribus festis⁴.

7. Hortamur tandem et pro paterno, quo eos prosequimur amore, obtestamur saeculares magistratus⁵ et civitatum procures, ut festis diebus ac praesertim primariis, cum ab episcopo vel sacrum vel vespertina officia solemniter celebrantur, omni respectu humano posthabito, ad ecclesiam convenire velint, ut fideles reliqui, eorum exemplo incitati, facilius et ipsi eo conveniant.

Caput III.

De sacrosanctis ecclesiis et oratoriis.

Si iustum et rationi consentaneum est, nos certos quosdam dies habere, quos totos divino cultui tribuamus, Dominumque nostrum, a quo summa et innumerabilia beneficia accepimus, agnoscamus ac veneremur, iustum haud minus est et consentaneum rationi, certa nos quaedam habere loca, eidem cultui et venerationi unice destinata peculiarique modo consecrata. Haec loca, templa videlicet, quae vere sunt tabernaculum Dei cum hominibus et domus orationis, ut quo decet in honore et ipsa habeantur ab omnibus, a nemine autem sacrilego ausu violentur, haec pro consuetudine nostra edicere visum est.

1. Curent episcopi, ecclesias quascumque in suis dioecesibus existentes opportune instaurari, vel etiam,

¹ Ibid.

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Sess. XXII, decr. cit. de observand. etc., ac sess. XXIV, c. 4, de reform.; s. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. II, c. 10, Mansi, XXXIV, 243 A].

⁵ S. Car. Borr., conc. prov. III, [c. 1, Mansi, XXXIV, 137 E].

⁶ Cap. Conquestus 5, de feriis [II, 9]; Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. IX, [Mansi, XXXVI bis].

⁷ Catech. Rom., de III praecep. decal., § 10.

⁸ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. XVII, [Mansi, XXXVI bis].

¹ Catech. Rom., loc. cit., § 2.

² Catech. Rom., § 22.

³ Part. I, cap. VI, de verbi Dei praedic. [supra col. 204 C].

⁴ S. Car. Borr., conc. prov. V, [part. I, c. 3, et part. III, c. 9, Mansi, XXXIV, 350 B et 460 A].

⁵ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. XXI; s. Car. Borr., conc. prov. III, [c. 1, Mansi, XXXVI bis et XXXIV, 139 D].

si temporum iniuria collapsae sint, a fundamentis A excitari denuo¹, ab iis, qui ad id iure vel consuetudine tenentur. Altaria ipsa per ecclesias erecta provideant, ut ab iis, ad quos ea cura pertinet, in tempore reficiantur, illaque instruantur suppellectile, quae ad missae sacrificium rite celebrandum requiruntur.

2. Curent etiam iidem episcopi, ut ab ecclesiarum confiniis illa omnia absint, quae cum loci sanctitate et quiete componi nequeunt: ut tabernae², lanienae, armentorum stabula et alia huiusmodi; nec impunes esse sinant, qui aliquid profani in eas inferre et asservare quasi in horreo quodam et promptuario ausi fuerint.

3. Hortamur vero in Domino parochos ceterosque ecclesiarum rectores et custodes, ut decori earum et nitori naviter studeant. „*Ne situ, pulvere aut alio squalore obsordescant . . . Altaria, sacrae tabulae, imagines ac parietes ipsi perpetuo eniteant . . . Pavimentum saltem octavo quoque die diligenter verratur.*“³ Mappae altarium, missis finitis, contegantur stragulis suis.

4. Inscriptiones aut epitaphia, res gestas defunctorum aut virtutes referentia, in quacumque ecclesiarum parte, quamvis obiter, ut in funeribus, non apponantur, nisi ab ordinario approbata fuerint. Ipsi autem non approbent italico conscripta idiomate, quaeque praeterea catholicam religionem pietatemque non redoleant.

5. Super omnia autem et verbo et exemplo connitantur parochi ac ceteri etiam sacerdotes, ut aedibus sacris debitus honor ab ingredientibus reddatur, nihilque reprehendi possit in eis sive maribus sive feminis, quod a maiestate et sanctitate loci alienum sit. „*Saeculares omnes actiones, vana atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant, ut domus Dei vere domus orationis esse videatur et dici possit.*“⁴ Si qui autem adeo C expudoratae frontis fuerint, ut licentiose in templis versari, seseque aliis scandali petram facere non vereantur, hi episcopum divini honoris ultorem sacrilegique sceleris severum vindicem experientur.

6. In ecclesiarum circuitu ac praesertim plateis et atriis non spectacula, non ludi habeantur, neque in earum vestibulis, porticibus, coemeteriis aut propè muros quicquam, vel ad sacrificii aut ipsarum ecclesiarum usum, venale proponatur vel circumferatur⁵. Non comessiones ibi, non computationes, non mercatus, nec saecularia tractentur negotia; idque praesertim in civitatibus et oppidis. Qui hisce omnibus praescriptionibus contraierit, noverit se arbitrio episcopi punitum iri.

7. Ne ullis unquam pateant iniuriis, templa Dei caute custodienda sunt. Hinc sero, post datum signum salutationis angelicae, omnia, nullo excepto, claudantur, nec reserentur ante diluculum, ni iusta causa D ab episcopo approbata aliter faciendum suadeat.

8. Criminosos homines ad ecclesias vel loca sacra confugientes, si facinorum a pontificiis constitutionibus⁶ exceptorum minime rei fuerint, fruuntur immunitate, quam iisdem locis antiqui canones tribuerunt. Verum, ad praecidendas lites, mandent episcopi ecclesiarum rectoribus, ut, ruri praecipue,

loci immunis confinia certis iisque patentibus terminis designent¹.

9. Adhaereat cuique ecclesiae sacrarium, in quo aeditui suppellectilem mundam et nitidam fideliter servant, nihilque in illis desideretur ex iis, quae, ut missam rite per omnia et decenter celebrare queant sacerdotes, opus sunt.

X. Ne desit unde templorum ornatui divinique cultus impensis satisfiat, curent ecclesiarum rectores et curatores, bona ad eas pertinentia recte administrari. Iura sibi concedita viriliter in mansuetudine sapientiae defendant, caveantque ne sacri redditus praeterquam in destinatos usus aliosque necessarios et utiles conferantur².

11. Quoad oratoria privata, in quibus ex apostolico indulto missa celebratur, haec duo potissimum sedulo agant episcopi: et ut huiusmodi sacella decenter muro extructa sint ac omnia in illis semper apte composita habeantur, quae ad divini sacrificii dignitatem et maiestatem requiruntur; et ut brevium apostolicorum clausulae ad amussim servantur, illaeque praesertim, quae vel excipiunt dies, quibus sacrum fieri omnino prohibetur, vel unius tantum, ut plurimum, missae celebrationem unoquoque die concedunt, vel determinant personas, quae ecclesiastico praecepto missae diebus festis audiendae in oratoriis iisdem satisfacere possunt.

Caput IV.

De cantu et musica.

Quod divinorum officiorum dignae celebrationi haud parum conferat ecclesiasticus cantus, experientia maxime compertum est. Per illum, fidelium mentes facilius elevantur in Deum, ardentiusque animi ad pietatem excitantur. Hinc, tam in veteri quam in novo testamento, sacra liturgia cantum C admisit; hinc ad cantum vel ipsos laicos fideles excitabat sanctus Paulus³. Quare, ut illius et usus bonus promoveatur, et malus vitetur, vel, si quo modo alicubi irrepserit, tollatur, provincialis synodus, praecedentium conciliorum summorumque pontificum constitutionibus inhaerens, haec servanda decernit.

1. Curent episcopi, ut in seminariis scholam cantus, qui *planus* dicitur seu *firmus*, a Tridentino ipso concilio praescriptam⁴, omnes clerici tempestive frequentent, nec ex facili ad sacros ordines admittant, quos, nulla excusante legitima causa, eam neglexisse vel non satis profecisse compererint.

2. Provideant, ut hi praecipue cantus disciplinam calleant, qui in ecclesiis cathedralibus vel collegiatis antiphonas, gradualia hisque similia canere in choro debent ex officio; et ut ii eligantur chori magistri, qui in eodem cantu supra ceteros eruditi, praecentoris munus probe exercere valeant. Praevideantur ab his magistris et proponantur canenda, ut cani promptius possint⁵, aliisque in cantu praeceant, ut dissonantiae vitentur et adstantium non offendantur aures.

3. Ad mansionarii munus non admittatur, qui a duobus in munere eodem peritis ab episcopo deligendis non approbetur, idque in praesentia ipsius episcopi, si ita videbitur⁶.

4. Licet cantus planus rite peractus a piis et doctis audiatur libentius,⁷ et alteri, qui harmonicus

¹ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. I, [Mansi, XXXV, 636 C].

² Ibid. cap. IV; s. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. I, c. 17-8, [Mansi, XXXIV, 204-6].

³ S. Car. Borr., ibid.

⁴ Conc. Trid., sess. XXII, decr. de observand. et vitand. in celebr. missae; Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. II, [Mansi, XXXV, 636 D].

⁵ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. III, [Mansi, XXXV, 636 D].

⁶ Greg. XIV, constit. *Cum alias nonnulli*, 24 maii 1591; Bened. XIII, constit. *Ex quo*, 8 iun. 1725; Bened. XIV, constit. *Officii nostri ratio*, 15 martii 1750.

¹ C. *Sicut antiquitus* 6; C. *Quisquis inventus* 21; C. *Diffinivit* 35; Caus. XVII, quaest. 4.

² Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. VI, [Mansi, XXXV, 637 B].

³ Ephes. V, 18-9; Coloss. III, 16.

⁴ Sess. XXIII, c. 18, *de reform.*

⁵ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de chori magistro, cap. I et II, [Mansi, XXXV, 630 B, C].

⁶ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, de mansionariis, cap. I, [Mansi, XXXVI bis].

⁷ Bened. XIV, encycl. *Annus qui*, 19 febr. 1749, § *Altera*.

seu musicus dicitur, antefendus sit, utpote aptior A ad pios in Deum affectus excitandos: si tamen musicam interdum adhiberi contigerit, adiecto vel non, vocum modulationi organi aliorumque instrumentorum usu, cavendum omnino est, ne quidquam mundani, theatralis et lascivi resonet¹. Instrumenta, quin opprimant et extinguant, regant et corroborent cantum, efficiantque prorsus, ut, sacrorum carminum sensu facilius percepto, facilius etiam audientium mentes et abstrahantur a terrenis et ad caelestia rapiantur. Sonus ipse organorum, quando sine ullo cantu adhibetur, sit simplex, gravis, pius et ab omni profana melodia alienus. Si contra haec statuta deliquerint musicae magistri, organorum pulsatores, fidicines et cantores, cohibeant illos episcopi².

5. Invigilandum insuper, ne quidquam detraha- tur, vel pro libito immutetur ex iis, quae in sacris officiis cani debent, et etiam extra eadem officia, B ne quidquam in ecclesia cantetur, quod approba- tum non sit. Cantus vernaculo idiomate vel nun- quam, vel admodum raro et non sine ordinarii li- centia, audiatur.

6. Si necessitas urgeat, admittantur utique ad pulpitem etiam laici cantores; at excludendi prorsus publicis vitiis foedati, iique prae ceteris eli- gendi, qui studiose et devote munus sibi commis- sum sint impleturi.

Caput V.

De cultu sanctorum et veneratione sacrarum reli- quiarum et imaginum.

Sanctos, uti nostros intercessores, invocandos, ipsos ipsorumque sacras reliquias venerandas et colendas, imagines quoque et eorundem et multo magis Christi deiparaeque Virginis debito honore afficiendas esse, catholica et apostolica ecclesia C iam a primaevis temporibus semper tenuit, sancti patres unanimiter docuerunt et decreverunt sacrae synodi, etiam oecumenicae³, ac praesertim Triden- tina, quae insuper anathemate percussit, qui con- trarium docere unquam ac sentire ausi fuerint⁴. Nos hisce doctrinis et definitionibus tota mente et corde adhaeremus. Sed quoniam pastorale, quod gerimus, munus omnino postulat, ut sanctorum sacrarumque reliquiarum et imaginum verum cul- tum et legitimum promoveamus, falsum vero et illegitimum, quantum in nobis est, eliminemus, haec propterea, quae sequuntur, edicimus.

1. Curent in primis animarum rectores, ut sanctorum reginae ille hyperduliae cultus alacri- tate summa a christiano populo exhibeatur, quem tantopere commendat ecclesia, quemque postulat tum praecellentissima divinae maternitatis dignitas, tum virginis tantae tantaque apud Deum gratiae D benignissima in omnes homines, etiam peccatores, voluntas et inexhausta misericordia. Studeant im- buere, vel ab ipsa prima aetate, fidelium omnium pectora filiali dilectione et fiducia et observantia erga illam beatissimam matrem. Satagant festivi- tates illius devote celebrari; confraternitates sub diversis titulis in eius honorem institutas, prout prudentia suggesserit, erigi curent; pia exercitia, uti quotidianae preces quae toto mense maio peragi solent, publica et privata rosarii recitatio et alia huiusmodi, aut introduci consentur aut iam intro- ducta stabiliant provehantque.

2. Praecipua autem cura iidem moderatores animarum contendant, ut inter ceteras Dei geni- tricis praerogativas conceptum eius prorsus imma- culatum, cui iam peculiariter sacra et devota est haec provincia, christiani omnes singulari amore, veneratione et cultu iugiter prosequantur.

3. Promovendus etiam studiose sanctorum ange- lorum cultus. Ipsi praestantissimi omnes natura, et tamen longe longeque praestantiores exuberantia supernaturalium gratiae donorum. „*Omnes in coelis semper vident faciem patris, qui in coelis est*¹; *omnes sunt administratorii spiritus, in ministerium missi propter eos, qui haereditatem capient salutis.*“² Eos itaque debitis obsequiis prosequantur fideles. Praesertim vero custodi quisque suo habeant semper „*reverentiam pro praesentia, devotionem pro bene- volentia, fiduciam pro custodia*“³. Invocent saepe saepius precatione, quae incipit *Angeles Dei*, quam ideo parochi pueros ipsosque adultos docebunt in catechesibus.

4. Quoad ceteros sanctos vero, qui, in terris nobiscum iam militantes, nunc regnantes una cum Christo, orationes suas pro hominibus et ipsi Deo offerunt⁴, illos praecipue invocari, coli solemni- terque etiam pro opportunitate laudari⁵ mandamus, qui dioecesium et parochiarum patroni sunt et ad- vocati. Nec temperare nobis possumus, quin, prae- decessorum nostrorum vestigiis inhaerentes⁶ et decreta innovantes, statuamus, ut ab huius pro- vinciae episcopis, in ecclesiarum suarum calendariis, nomina perpetuo adscribantur ac festa pie cele- brentur, non solum divi Apollinaris, primi ecclesiae Ravennae episcopi et martyris gloriosi, sed aliorum etiam undecim archiepiscoporum, quos traditio antiquissima fert per columbam electos. Genera- tim vero loquendo, quidquid inordinatum aut minus honestum humana infirmitas cultui sanctorum admis- cuerit, satagendum ab episcopis ut prorsus tollatur.

5. Satagendum pariter ab ipsis, ut quamprimum tollantur abusus, qui in sacrarum reliquiarum ve- natione aut visitatione forsitan irrepserint⁷, ne piorum animae falsa religionis specie decipiantur. Eam autem venerationem cineribus, ossibus ceteris- que sanctorum reliquiis exhiberi ab omnibus curent, quam Tridentini patres et decessores nostri pro sapientia sua decreverunt⁸.

6. Nemo fidelibus publice venerandas eas reli- quias offerat, quas ordinarium vel eius decessores recognovisse ac rite probasse non constiterit⁹. Honestissimis et tutis locis, decorisque vasculis seu thecis in ecclesia¹⁰ vel sacrario ipsae asserventur; nec, nisi statis diebus et iis sane, qua decet solemni- tate, per sacerdotum manus¹¹ exponantur.

7. Ut imagines Christi, beatae Virginis et alio- rum sanctorum sine ullius erroris aut superstitionis admixtione honorentur ab omnibus, explicent dili- genter parochi, non ideo eas colendas, „*quod creda- tur inesse aliqua in iis divinitas vel virtus, propter*

¹ Matth. XVIII, 10.

² Hebr. I, 14.

³ S. Bern. in ps. *Qui habitat*, [opp., ed. Migne, II, 233 C].

⁴ Conc. Trid., sess. XXV, de invocat. ut supra.

⁵ S. Car. Borr., conc. prov. III, de festorum dierum cultu, [c. 1, Mansi, XXXIV, 140 D].

⁶ Conc. prov. Rav. habita a b. Raynaldo, 1311, rubr. X, et a card. de Ruvere, de festo. dierum cultu, cap. IV, [Mansi, XXV, 455 E, et XXXV, 595 B].

⁷ Conc. prov. Rav. de sanctorum reliq., cap. III, [Mansi, XXXV, 593 B].

⁸ Sess. XXV, loc. cit.; Conc. prov. Rav. de Ruvere, ibid.

⁹ Conc. Trid., ibid.

¹⁰ Conc. prov. Rav. de reliquiis, cap. I; s. Car. Borr., conc. prov. I, [part. I, c. 9, Mansi, XXXV 593 A, et XXXIV, 12 A].

¹¹ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. II, [Mansi, XXXVI bis].

¹ Conc. Trid., sess. XXII, decr. de observand. et vitand. in cele. missae.

² Conc. Rom., tit. XV, cap. VI, [Mansi, XXXIV, 1876 C].

³ Conc. Nicaen. II, [Hard. IV, 455 A, B].

⁴ Sess. XXV, de invoc., vener. et reliq. sanctorum et sacr. imag.

quam sint colendae, vel quod ab eis sit aliquid petendum, vel quod fiducia in imaginibus sit figenda; . . . sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quae illae repraesentant.¹ Ut autem ad earundem sacrarum imaginum usum et venerationem fidelis populus acriori stimulo impellatur, iidem parochi, doctrinae patrum Tridentinorum² et catechismi Romani³ inhaerentes, declarent fructum, qui ex illis sive pictis sive sculptis, sive alio quocumque opere expressis percipitur; quomodo nempe per huiusmodi repraesentationes et signa ad colendum diligendumque Deum et nos ipsos ad vitam moresque sanctorum conformandos vehementius inflamamur.

8. Nemo in ecclesiis, etiam quomodolibet exemptis, ullam insolitam praesumat ponere imaginem, nisi ante ab episcopo approbata fuerit⁴, et rite ab eo, ad quem spectat, benedicta⁵. Ut autem probari possint, nihil indecens, indecorum profanumque, multo minus lascivum⁶, prae se ferant, sed potius tales sint et habitu et vultu et toto corporis statu, ut in illis inspicendis pietas excitetur⁷. Cavendum etiam, ne quidquam in eis appareat, quod prototypo et exemplari suo ex approbata ecclesiae consuetudine non conveniat⁸. Sanctissimae Trinitatis personae et angeli sub iis tantum formis exprimantur, sub quibus constat ex scripturis sacris apparuisse⁹.

9. Ne patiantur episcopi, sanctae crucis sanctorumve imagines humi efformari, ubi pedibus conculcari possunt, aut aliis fingi vel poni locis sordidis vel quomodocumque indecoris. Si quae huiusmodi usquam in hac provincia reperiuntur, delendae sunt omnino vel amovendae¹⁰. Inhibeant item omnino, quominus circulatorum alique homines circumforanei per plateas et vicos proponant populo spectandas beatae virginis Mariae vel sanctorum imagines lucri causa.

10. Episcopi et parochi hortentur in Domino frequenter, uti maximopere etiam atque etiam hortamur et nos, populum ac praesertim patres familias, ut pro christiana illa dilectione, qua filios suos ceterosque domesticos complecti debent et studiose curare, ut integri semper coram Deo et immaculati permaneant, imagines omnes obscoenas et turpes e domibus suis auferant, in earumque locum Christi Iesu eiusque sanctissimae matris et sanctorum imagines sufficiant¹¹. Quod ni praestiterint, sciant se quoque supremo iudici districtam culparum omnium rationem reddituros, in quas propter illiusmodi offencula labi illos contingat.

Caput VI.

De funeribus et sepulturis.

Vetus est, sanctum et salubre catholicae ecclesiae institutum, ut mortuorum funus et exequiae piis precibus et officiis celebrentur, tum ad publice testandam fidem, qua credimus illorum corpora

„ressurrectura et in aeternitate mansura“¹, tum ad eorundem animas, si forte purgatorio igni addictae sint, recreandas et expiandas. Qua de re synodus provincialis mandat:

1. In persolvendis exequiarum officiis inhumanisque vita functis, servant summo studio parochi ritus et caerimonias, quae a rituali Romano praescribuntur, caveantque ne quid vanae superstitionis piae ac religiosae actioni irrepant.

2. Consuetudo antiqua² sepeliendi mortuos in coemeteriis rite benedictis curent episcopi ut, ubi adhuc viget, retineatur, et, ubi intermissa est, restituatur³. At curent simul, ut, quo par est, in honore eadem coemeteria habeantur ab omnibus, semperque propterea firmis munimentis cincta servantur, eorum impensis ad quos noverint pertinere.

3. Parochi alique ecclesiarum administri, occasione funerum, ne quidquam petant aut exigant, quod illis sordidae avaritiae aut simoniace cupiditatis labem aspergat⁴, sed iis contenti sint elemosynis et emolumentis, quae in dioecesana synodo vel aliter ab episcopo fuerint decreta. Si quid ultra flagitare non erubuerint, severe ab eodem episcopo puniantur. Pauperum vero, qui funeris sumptui ferendo non sunt, vel suis vel ecclesiae expensis peragant exequias, ac ita se gerant in hoc pietatis officio, ut nulla vel levi avaritiae suspicione notari possint⁵.

IV. In exequiis solemnibus, quas pro defunctis divitibus celebrari contingat, eliminetur omnis vana pompa et apparatus, qui templi Dei sanctitati et maiestati cognoscatur non congruere; potissimum autem inscriptiones, figurae, emblemata et symbola, quae aliquid indecorum innuant vel christiano homini non conveniens.

5. „Nemini quemquam in funere laudare liceat, nisi et eum, quem laudare velit, episcopus dignum censuerit et laudationem scriptam antea probaverit. Liceat tamen concionem habere, quae tota referatur ad humanam miseriam fidelium oculis proponendam, omnesque ad vigilandum cohortandos, ne, cum venerit Dominus hora qua non putarint, inveniatur eos dormientes.“⁶

VI. Quoad sepulturam ecclesiasticam in nonnullis casibus denegandam, servantur ad amussim declarata et praescripta in rituali Romano; semper tamen, quoad fieri poterit, consulto ordinario.

7. Curent episcopi, ut missae, orationes aliaque pietatis opera, quae pro fidelibus defunctis ex testatorum voluntate vel alia ratione persolvi debent, non perfunctorie, sed diligenter a sacerdotibus peragantur. Parochi vero non omittant hortari populum, ut frequenter in precibus suis defunctorum meminerit et pro animabus ipsorum divinam imploret misericordiam.

Caput VII.

De ieiunio et quadragesima.

Vix ullum orthodoxae disciplinae caput magis laudandum, quodque propterea laudarint magis Hieronymus⁷, Ambrosius⁸, Basilius⁹ ceterique sancti patres, quam ieiunium, per quod et lex peccati

¹ Conc. Trid., sess. cit., ibid.

² Conc. Trid., sess. XXV cit., ibid.

³ Part. III, de I praeepto decal., § 24.

⁴ Conc. Trid., ibid.

⁵ Pontific. et rit. Rom., de benedictione imaginum; Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. VI, [Mansi, XXXVI bis].

⁶ Conc. Trid., ibid.

⁷ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. I; s. Car. Borr. conc. prov. I, [part. I, c. 7, Mansi, XXXV, 593 D, et XXXIV, 11 B].

⁸ Conc. cit. de Ruvere, ibid.

⁹ Bened. XIV, constit. *Sollicitudini nostrae*, 1 oct. 1745.

¹⁰ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. II; s. Car. Borr., conc. prov. III, tit. *Quae ad sacramentalia pertinent*, [c. 5, Mansi, XXXVI bis, et XXXIV, 147 D].

¹¹ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. VII, [Mansi, XXXVI bis].

¹ S. Aug., de cura pro mortuis, cap. XVIII, [opp., ed. Bened., VI, 530 F].

² Can. Nullus 18, caus. XIII, q. 2.

³ Rit. Rom., de exequiis.

⁴ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. VI, [Mansi, XXXVI bis].

⁵ Ibid., cap. VII.

⁶ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 60, Mansi, XXXIV, 65 E].

⁷ Epist. 130 [n. 10-1], ad Demetriadem, ed. Vallars., [opp., ed. Migne, I, 1115-6].

⁸ In lib. de *Elia et ieiunio*, cap. II [opp., ed. Migne, I, 697 etc.].

⁹ Hom. I, de ieiunio, [opp., ed. Migne, III, 163 etc.].

saeviens in membris nostris coercetur, et mens ad caelestia erigitur, et placatur ira Dei, et virtus et praemia ab ipso Deo impertiuntur nobis. Verumtamen, proh dolor! eo excrevit hisce temporibus hominum incredulitas et intemperantia, ut institutionis tam salutiferae vix nomen et species maneat, res ipsa apud plerosque incassum quaeratur. Huic etiam lacrymabili corruptelae opportuna remedia a nobis pro viribus adhibenda sunt; ideoque

1. Monemus animarum rectores ac verbi Dei praecones, ut pro loco et audientium qualitate acerrime invehantur in teterrimam eorum doctrinam, qui, originalem noxam eiusque effectus infitantes, carnis libertatem et innocentiam seu, uti nunc dicunt, *rehabilitationem* praedicare non erubescunt; ob idque nedum ieiunium, sed omnia universe poenitentiae et mortificationis opera, omnemque pugnam spiritus adversus carnem et eius concupiscentiam, utpote adversantia hominis indoli et naturae, non minus impie quam stulte condemnant.

2. Ostendant christiano populo iidem concionatores animarumque moderatores, quam gravi impulsione rationum pondere ecclesia Christi, ut reliqua sua fidelibus omnibus communia praecepta, in rudiori etiam catechismo exponi solita, ita et praeceptum ieiunii ipsis imposuit; quo nil aliud tandem praestitit sapientissima mater, quam ut determinaret tempus et modum implendi id, quod „in communi, ut ait angelicus doctor¹, *cadit sub praecepto ipsius legis naturae*“.

3. Monendi etiam frequenter fideles de letalis culpa reatu, quem ii incurrunt, qui ieiunia ab ecclesia instituta non implent²; diligenterque item edocendi de eiusdem ecclesiastici ieiunii natura et modo illius observandi, et causis quae ab ipso legitime excusant, vel non.

4. Curent pro viribus episcopi, ne quadragesimali tempore in sua cuiusque civitate et dioecesi vendat quis aut emat, absque legitima causa, carnes et alia esculenta vel poculenta, quorum usus ieiunantibus interdicatur.

5. Nos vero cohortamur omnes in Domino et obsecramus, ut indicta ieiunia summa animi alacritate suscipere et religione sincera perficere velint. Impendant virtuti, quod subtrahunt voluptati. „Studeant praecipue, ut, dum caro ab alimentis abstinet, mens pariter a culpa ieiunet.“³

6. Sanctificandum in primis, utpote omnium solemnissimum, ieiunium quadragesimale, „quod olim in lege et prophetis primitus adumbratum, ipsius domini nostri Iesu Christi exemplo veluti consecratum, ab apostolis traditum, a sacris canonibus ubique praescriptum, et ab universali ecclesia ab ipso sui primordio retentum et observatum est.“⁴ Illud itaque comitentur uberiores eleemosynae, ferventiores orationes, frequentior divini verbi auditio, ardentiusque studium in aliis piis operibus christianisque omnibus virtutibus exercendis.

7. Curent solliciti episcopi, ut post quadragesimae dimidium in singulis ecclesiis cathedralibus et, quantum fieri poterit, etiam collegiatis et parochialibus, octo saltem diebus, fidelis populus sacris catechesibus piisque rerum divinarum meditationibus, captui omnium accommodatis, ad fructuosam sacramentorum poenitentiae et eucharistiae receptionem per idoneos verbi Dei ministros disponatur; et hac ratione mysteria passionis, mortis et resurrectionis Iesu Christi sanctius celebrare et prae-

cepto communionis paschalis et annuae confessionis perfectius satisfacere valeat.

Caput VIII.

De blasphemia.

Quam detestabile scelus admittant, qui in Deum et beatam Virginem et sanctos contumelias ingerunt eorumque non horrent nomina blasphemare, praeterquam quod tanti criminis naturam vel leviter consideranti patet per se, declarant insuper apertissime terribiles offensus numinis in blasphemos animadversiones, quae in sacris litteris referuntur, nec non gravissimae poenae, quae tam per canonicas sanctiones, quam per ipsas civilium potestatum leges in huiusmodi nefarios homines statutae fuere¹. Quare, ad removendam ab hac provincia impietatem adeo infandam, quae in eius quoque finibus magis in dies grassatur, et sarcindum aliqua ratione divinae maiestatis beatorumque caelorum honorem indignissime violatum:

1. Zelantes zelum Domini, haud cessent episcopi forti animo insurgere in blasphemos, eos pro culpa qualitate meritis poenis afficiendo². Sed cum afficere nequeant, ni deferantur, ideo a moderatoribus animarum exstimulandi fideles ad id pro Dei gloria praestandum, potissimumque alliciendi expositione indulgentiarum, quas, iuxta statuta concilii Lateranensis sub Leone X celebrati, tam sancta actione consequi poterunt³.

2. Meminerint officii sui omnes, qui blasphemias viam ocludere easque eliminare aliquo modo tenentur. Concionatores aperiant nefarii sceleris malitiam, illudque pro opportunitate vehementer insectentur; nec insectari simul omittant ludos vetitos, qui, praeter alia crimina, maxime blasphemias fovere solent⁴. Parochi invigilent attentissime, ne tam horrida pestis in grege sibi commissio serpere unquam incipiat. Confessarii corripiant gravibus verbis blasphemiarum reos eamque illis gravem poenitentiam imponant, quae et vindicet culpam et ad culpae consuetudinem eradicandam efficaciter conducatur⁵.

3. Parentes autem moneant non solum, sed etiam acriter obiurgent ac severe puniant filios blasphemias assuetos; domini vero, qui famulos, alique, qui sibi subiectos idem peccantes et desperatae emendationis domi habent, aliis remediis incassum adhibitis, ipsos tandem domo eiiciant⁶, ne, quasi eorum scelerum participes, divinam offensionem incurrant. Tandem civiles ipsi magistratus et potestates quidquid virium et auctoritatis habent in compescendos blasphemantes impendant⁷.

4. Ut vero facilius execrabile blasphemiae crimen tolli queat, Romanorum pontificum constitutionibus⁸, et sancti Caroli Borromaei⁹ nostrorumque praedecessorum decretis¹⁰ inhaerentes, hor-

¹ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. I, [Mansi, XXXVI bis].

² Conc. prov. Rav. cit., ibid., et de Ruvere, eod. tit., cap. I, [Mansi, XXXV, 597 B], ac b. Raynaldi, 1311, rubr. XXVII, [Mansi, XXV, 472 A].

³ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. IV, [Mansi, XXXVI bis].

⁴ Ibid., cap. II.

⁵ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. I, c. 11, [Mansi, XXXIV, 13B].

⁶ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. II, [Mansi, l. c.]; s. Car. Borr., conc. prov. I, [l. c.].

⁷ Conc. Later. sub Leone X et constit. *Supernae*, eiusd. pontif., 5 maii 1514, § 33, [Mansi, XXXII, 881 D]; conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. III, [Mansi, XXXV, 579 C].

⁸ Pius IV, constit. *Iniunctum*, 13 april. 1564; Gregor. XIII, constit. *Alias*, 9 iul. 1580; Bened. XIV, litt. *Ad execrabile blasphemiae scelus*, 6 sept. 1746.

⁹ Conc. prov. II, tit. I, decret. 3, [Mansi, XXXIV, 108 D].

¹⁰ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. IV, et Buoncompagni, cap. I, eodem tit., [Mansi, XXXV, 597 D, et XXXVI bis].

¹ 2, qu. 117, art. 3, in corp.

² Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. III, [Mansi, XXXVI bis].

³ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 7, Mansi, XXXIV, 24E].

⁴ Bened. XIV, constit. *Non ambigimus*, 30 maii 1741.

tamur enixe episcopos, ut *societates Dei* seu nominis *Iesu*, quarum confratres blasphemantium correptioni summa caritate intendant, in sua quisque civitate et dioecesi canonice institui curent, describantque et regulas, quas in exercendo tam pio opere ab iisdem confratribus servari oporteat, et indulgentias, quae a laudatis pontificibus¹ concessae fuere.

5. Ad compensandas denique aptiori, quo fieri possit, modo iniurias Deo a blasphemantibus illatas, hortamur episcopos, ut, si iam non statuerint, quamprimum statuunt, ut ter per annum, recurrentibus nempe diebus festis sanctissimorum nominum Iesu et Mariae, alioque die ad eorum arbitrium, in ecclesiis cathedralibus, collegiatis et parochialibus, post appositam concionem, clerus et populus simul coram venerabili eucharistiae sacramento super altare rite exposito, solemniter Deo et Iesu Christo et beatae Virgini et ceteris sanctis statos rependant laudum honores, aliaque praestent et sinceram poenitentiae et religionis officia, quae magis proposito congruere videbuntur.

PARS QUARTA.

De disciplina.

Caput I.

De episcopis.

Cum de episcoporum auctoritate aptiori loco alibi² egerimus, restat, ut hic de eorum qualitatibus et officiis pauca evolvamus et decernamus.

1. Magna sane ipsorum dignitas, „cum in hoc saeculo nil sublimius episcopis valeat reperiri;³ at non minor necesse est existat virtus eorum et sanctitas. Quamobrem lucernae in domo Dei ardentes simul et lucentes „ita seipsos componant, ut ceteris sint exemplo⁴ „eamque degant vitam, quae viva lex quaedam sit, ad quam aliorum mores sint conformandi⁵. Hinc, iuxta monitum divi Caroli Borromaei⁶ „perfectam illam episcopi imaginem, digito Dei ab apostolo descriptam, assidue sibi proponant: *Oportet episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, non vinolentum, non percussorem, sed modestum; non litigiosum, non cupidum, sed suae domui bene praepositum*“⁷. Quam imaginem ut in se perfecte exprimant, ea omnia religiose impleant, quae a Tridentino concilio de residentia⁸ et ab eodem et antiquis canonibus et decessorum nostrorum decretis⁹ de vita et honestate episcoporum praescripta fuere.

2. Magnificentiae et splendoris studiosi in iis, quae ad publicum Dei cultum et ornamentum templorum pertinent¹⁰, quoad privatas res suosque sumptus cogitent serio ac saepe meditentur, Tridentinam synodum¹¹ „*exemplo patrum in concilio Carthaginensi*“¹², non solum iubere, ut episcopi modesta suppellectili et mensa ac frugali victu contenti sint, verum etiam in reliquo vitae genere ac tota eius domo caveant, ne quid appareat, quod a sancto

A hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei zelum ac vanitatum contemptum prae se ferat“¹³. Familiares praesertim tot solummodo habeant et numero et aetate et qualitate, quot pro cuiusque episcopi dignitate videbuntur congruere¹⁴; sintque et ipsi religione et pietate conspicui, et exemplis vitae et morum ceteris praeluceant¹⁵.

3. Memores nominis sui, inspectores nempe et speculatores se esse positos super domum Israel, vigilant attentissime episcopi, ne quid in sua cuiusque dioecesi peccetur seu in fidei seu in obedientiam ecclesiae et Petri cathedrae debitam; ne populi mores depraventur; ne clerici muneribus suis quoquo modo desint. Vigilant in omnibusque laborent, ut, ea, qua par est, diligentia et pietate, divina celebrentur officia, sacramenta administrentur suscipianturque, et ut, uno verbo, religio vera florescat ac divini cultus dignitas magis magisque augeatur. Vigilant etiam omnemque operam ponant, ut clericorum seminaria, monasteria monialium, laicorum confraternitates, nosocomia, orphanotrophia, montes pietatis ac reliqua pia instituta recte per omnia gubernentur, eorumque bona et redditus, sicuti redditus et bona ecclesiarum quarumcumque administrentur serventurque fideliter. Archivia quoque, praesertim episcopalia, capitularia et parochialia, studeant recte curari¹⁶.

4. Magni proinde momenti dioecesis visitatio a concilio Tridentino praescripta¹⁷, qua propius eius status appareat, et quid hic vel illic evellendum et destruendum sit, quid aedificandum et plantandum distinctius certiusque dignosci possit. Visitent igitur quotannis, magna saltem ex parte, et quidem per se vel, si legitime impediti fuerint, per idoneos visitatores¹⁸. In hoc munere autem implendo caveant ne sumptibus inutilibus quemquam gravent¹⁹. Propterea quam celerrime, debita tamen cum diligentia, visitationem absolvere studeant, modesto comitatu²⁰ et frugali victu semper contenti. Numerosiora fercula, exquisitiores epulas, etiam ultro delatas, sibi apponi prohibeant²¹.

5. Curent omnino antistites sacri, ut, quae visitationis tempore, vel alia occasione quacumque praeciipienda censuerint, exacte observentur, ac rata fixaque permaneant; nihil enim magis auctoritati detrahit paritque contemptum, quam si frequenter et impunitè negligantur quae statuta et decreta fuere. Maxima quidem episcopis utendum prudentia et iudicii maturitate, ut in reliquis, quae dioecesis rectam administrationem respiciunt, ita potissimum in praecipiendo; capiant in hoc praesertim negotio a piis et doctis consilium. At non minori utendum ab eis vigilantia et firmitate in exigenda praecepti executione.

6. Habeant etiam episcopi prae oculis graves hasce Tridentinorum patrum admonitiones²²: „ita praeesse sibi subditis oportere ut non [in] eis dominantur, sed illos tamquam fratres et filios diligant; elaborentque, ut hortando et monendo ab illicitis deterreant, ne, ubi deliquerint, debitis eos poenis coercere cogantur. Quos tamen, si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa apostoli

¹ Praecipue in litteris cit. *Ad execrabile*.

² Part. I, cap. 3, [supra col. 199 B].

³ Conc. prov. Rav., habit. a b. Raynaldo an. 1814, rubr. VI, [Mansi, XXV, 539 D].

⁴ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de episcopi dignit. et qualit., cap. IV, [Mansi, XXXV, 600 B].

⁵ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., [Mansi, XXXVI bis].

⁶ Conc. prov. I, [part. II, c. 14, Mansi, XXXIV, 31 A].

⁷ I Timoth. III, 2 et seqq.

⁸ Sess. VI, c. 1, *de reform.*, et sess. XXIII, c. 1, *de reform.*

⁹ Conc. prov. Rav. de Ruvere et Buoncompagni.

¹⁰ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 18, Mansi, XXXIV, 33 B].

¹¹ Sess. XXV, *de reform.*, c. 1.

¹² Conc. Carthag. IV, cap. XV, [Mansi, III, 952 C].

¹³ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de episc. qualit., cap. V, [Mansi, l. c.].

¹⁴ Ibid. et s. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. III, c. 1, [Mansi, XXXIV, 275 C].

¹⁵ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de archivio, cap. I, [Mansi, XXXV, 607 A].

¹⁶ Sess. XXIV, c. 3, *de reform.*

¹⁷ Ibid. et conc. prov. Rav. de Ruvere, de visitatione, cap. I, [Mansi, XXXV, 601 D].

¹⁸ Conc. cit. de Ruvere, ibid.

¹⁹ Conc. Trid., sess. et c. cit.; conc. prov. Rav. de Ruvere, ibid.

²⁰ Conc. prov. Rav. de Ruvere, ibid.

²¹ Sess. XIII, c. 1, *de reform.*

est ab eis servanda praeceptio¹, ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate et patientia. ... Sin autem, ob delicti gravitatem, virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibenda est, ut sine asperitate disciplina populis salutaris ac necessaria conservetur, et qui correpti fuerint emendentur, aut, si respicere noluerint, ceteri salubri in eos animadversionis exemplo a vitiis deterreantur.⁴

7. Cum, ex praescripto sacrorum canonum, evangelii praedicatio sit praecipuum episcoporum munus, hoc pie et fideliter exequi satagant², potissimum tempore visitationis. Quod si legitime impediti nequeant ipsi per se, aptos verbi Dei ministros, iuxta concilii Tridentini decretum³, assumere teneantur. Quin et praedicationi ordinariae adiungant interdum sive in civitate sive in oppidis et praecipuis paroeciis dioecesis „*extraordinaria subsidia spiritualium exercitiorum et sacrarum missionum, quas, ubi operariis idoneis commissae fuerint, valde utiles, benedicente Domino, esse constat, tum fovendae bonorum pietati, tum peccatoribus et longo etiam vitiorum habitu depravatis hominibus ad salutarem poenitentiam excitandis*“⁴.

8. Quod autem attinet ad spiritualia exercitia, „*cum compertum sit, ad ecclesiastici ordinis dignitatem et sanctimoniam retinendam et conservandam pium huiusmodi institutum vel maxime conducere, episcopi, pro pastoralis zelo, quo inflammari debent, tam salutare opus urgere, omnesque in sortem Domini vocatos, praesertim parochos et confessarios⁵, monere et hortari ne intermittant, ut saepe in opportunum aliquem locum iisdem peragendis exercitiis secedant; quo exterioribus curis sepositis et vehementiori studio aeternarum veritatum divinarumque rerum meditationi vacantes, et contractas de mundano pulvere sordes detergere et ecclesiasticum spiritum renovare possint, atque expoliantes veterem hominem cum actibus suis, novum induant, qui creatus est in iustitia et sanctitate veritatis*“⁶.

9. Quanta diligentia adhibenda sit in electione eorum, quibus cura et regimen animarum committitur, probe intelliget quisquis considerarit: „*parochis officii sui ignavis vel negligentibus continuo populorum mores prolabi, et christianam laxari disciplinam et religionis cultum exsolvi atque convelli, ac viti aomnia et corruptelas in ecclesiam facile invehi*“⁷. Quapropter, ubi vacanti parochiali ecclesiae providendum erit, praemisso, eo modo quem lex praescribit⁸, concursu, „*ex iis, qui aetate, moribus, doctrina, prudentia et aliis rebus ad eam gubernandam opportunis*“⁹ idonei fuerint, eum eligat episcopus, quem, omnibus attentissime coram Deo perpensis, non modo dignum, sed etiam ceteris magis idoneum iudicaverit¹⁰. Memineritque idem episcopus, posse se ex officio, tam in visitatione quam extra, revocare ad examen parochos, etiam regulares, a praedecessoribus, immo etiam a se ipso ad curam ani-

marum iam approbatos, si vehemens adsit imperitiae eorum suspicio, compertaque per examen illud eorundem parochorum inscitia, posse item eis coadiutores aut vicarios pro tempore deputare, assignata fructuum parochiae parte pro congrua horum sustentatione¹.

10. Urgeant etiam episcopi viribus omnibus rectam christianae iuventutis institutionem, ex qua tum ecclesiae tum ipsius civilis societatis bonum maxima ex parte pendet. Itaque admoneant saepe gravibus verbis et admonendos curent parentes de stricta, qua iure naturali et divino devinciuntur, lege instruendi et educandi filios iuxta catholicam normam, eosque committendi illis tantum magistris, qui vitae honestate et sincero religionis amore commendentur. Nec solum parentes admoneant, sed et invigilent scholis, sive publicis sive privatis, et collegiis et aedibus quibuscumque alendae instituendaeque utriusque sexus iuventuti addictis, ut certiores fiant, an et quomodo ad pietatem et ad mores christiano nomine vere dignos ibi pueri puellaeve informentur.

11. Hoc est etiam inter episcoporum officia, ut omnes homines, infimos licet, ad se recurrentes et excipiant et audiant et alloquantur faciles et benigni, quin tamen a gravitate recedant. Omnibus satisfacere, omnibus vel re vel consilio vel consolatione studeant prodesse, quaeque recte possunt, statim expediant². Et quoniam communes omnium parentes existimantur, hinc pauperes, civitatis praesertim et dioecesis, paterna respiciant caritate, protegant in necessitatibus egestatique eorum prompte succurrant³. Quod ut uberius facere possint, non solum parsimoniam, „*quae tantopere nos Deo commendat*“, omnino sectentur⁴, sed et episcopalis mensae praedia tum urbana tum rustica bene administrari curent⁵.

12. Potissimum autem praesto sint pauperibus presbyteris, maxime morbo vel senio gravatis, providendo, meliori quo poterunt modo, ne ipsis necessaria unquam desint ad vitae sustentationem. Quin immo, zelo caritatis accensi, episcopi, si quem ecclesiasticum hominem, etiam minoris ordinis, intra alicuius parochialis viciniae fines aegrotantem audierint, vel ipsi, vel alius eorum nomine, invisant paternisque consiliis et officiis consolentur. Quod quidem multo accuratius ardentiorique dilectione exequentur erga eos, quos habent vel basilicae suae cathedralis ministros vel in animarum salute procuranda adiutores⁶.

13. Coactionem dioecesanæ synodi a sacris canonibus ac praesertim a Tridentino concilio⁷ episcopis omnibus praescriptam iure merito decessores nostri Ravennatis provinciae episcopis praescribendam et ipsi putarunt⁸. Maxima enim harum synodorum utilitas tum ad clericos in officio suo continendos tum ad deformatos populi mores reformatos. Quare frequentius, quam fieri poterit, celebrent singuli episcopi, vocando ad eas, qui de iure vel consuetudine vocandi sunt; et, servatis item de iure praescriptis, ea omnia per opportuna decreta statuendo vel ad minus per monita insinuando, quae ad bonum gregis sibi concrediti melius conducere videbuntur. Quod si, ob novas

¹ II Timoth. IV, 2.

² Conc. prov. Rav. de Ruvere, de praedicat. verbi Dei, cap. I, [Mansi, XXXV, 590 A].

³ Sess. V, c. 2, de reform.

⁴ Pius IX, encycl. *Nostis*, 8 dec. 1849, § *Equidem non dubitamus*.

⁵ Bened. XIV, constit. *Ubi primum*, 8 dec. 1740, § 3, et *Instit.* CIV, n. 14.

⁶ Pius IX, encycl. *Qui pluribus*, 9 nov. 1846, § *Cum autem, venerabiles fratres*.

⁷ Ibid., § *Verum cum nihil*.

⁸ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 18, de reform.; conc. prov. Rav. Buoncompagni, de examine promovendor. ad parochial. eccles., cap. V, [Mansi, XXXVI bis].

⁹ Conc. Trid., ibid., loc. cit.

¹⁰ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de examine promovendor. ad parochial. eccles., cap. IV, [Mansi, XXXV, 611 C].

¹ Bened. XIV, de sym. dioeces., lib. XIII, cap. 9, n. 21, et *Instit.* IX, n. 16.

² S. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. III, c. 1, Mansi, XXXIV, 276 E].

³ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de episcopi qualitat., cap. VII, [Mansi, XXXV, 601 A].

⁴ Ibid., cap. V, [Mansi, XXXV, 600 C].

⁵ Conc. prov. Buoncompagni, de episcopis, [Mansi, XXXVI bis].

⁶ S. Car. Borr., conc. prov. VI, [c. 21, Mansi, XXXIV, 519 E].

⁷ Sess. XXIV, c. 2, de reform.

⁸ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de visitatione, cap. VII, [Mansi, XXXV, 603 A].

semper insurgentes difficultates nullimode cogere possint, suppleant saltem per annuas vicariorum foraneorum congregationes, in quibus, dioecesium suarum administratione et regimine pervestigato et expenso, ea agantur et statuuntur, quae agenda in synodo et statuenda forent.

14. Quoniam vero episcopi pervigilare debent assidue, quasi rationem pro subditorum animabus reddituri, ac tot aliis et tantis oneribus pro ipsorum bono gravantur, hinc, iidem subditi nullum erga illos praetermittant obsequii genus, quod ad eorum dignitatem tuendam pertineat. Ament eos velut parentes et in omnibus revereantur; obviantes debita colant observantia pioque animo eorum excipiant benedictionem. Admonitionibus atque praeceptis eorum libenter obtemperent et acquiescant; nunquam illis detrahant¹ et obloquantur, habentes prae oculis, quae de ipsis in apostolorum persona ait Christus Iesus: „Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit; qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.“²

Caput II.

De metropolitana.

Licet episcopi ratione ordinis sint inter se omnino pares, tamen vel a primis saeculis, ut ecclesiasticae hierarchiae status rectius constitueretur, et facilius disciplina vel integra servaretur vel restitueretur collapsa, unicuique provinciae praepositus fuit episcopus, qui metropolita vel archiepiscopus nuncupatur.

1. Porro metropolitae haec sunt praecipua iura et privilegia. Integrum est illi tertio quoque anno episcopos provinciae suae convocare ad provinciale concilium, cui ipse praesidet³, cuiusque decretorum executioni invigilat. Ius dicit inter eos, qui a sententia proprii ordinarii ad eum appellant⁴. Visitat suffraganeorum dioeceses, cognita tamen et probata causa a provinciali concilio, ac modo propriam dioecesim plene visitavit⁵. Constituit vicarios capitulares, si capitula cathedralium infra octo dies ab episcopi obitu eos eligere neglexerint⁶. Praeterea, intra provinciae suae fines crucem ante se libere portare potest⁷, tanquam insigne iurisdictionis, nec non benedicere, atque uti⁸ pallio statis diebus, quoties in pontificalibus celebrabit⁹. Quae omnia privilegia et iura dum patres provincialis concilii libentes agnoscunt, metropolitae suo reverentiam exhibent, eiusque voluntati se obsecuturos iuxta apostolicas sanctiones profitentur.

2. Ut debita unicuique in suo ordine iurisdictionis auctoritatisque praerogativa retineatur, ut discordiarum et contentionum semina suffocentur, ac mutuo caritatis vinculo socientur, tribunalia curabit metropolita, ut in appellationibus a suffraganeorum iudiciis, sive civilibus sive criminalibus, ea semper agendi ratio et disciplina prae oculis habeatur penitusque servetur a vicario suo generali, quam maturo saluberrimoque consilio sacri canones et apostolicae constitutiones decreverunt, ac vigeat polletque in praesentia.

3. Ut vero archiepiscopus et coepiscopi religionem tueri et amplificare in suis dioecesibus

A efficacius possint, peroptat provincialis synodus enixeque Dominum rogat, ut semper inter ipsos vigeat perfectae caritatis dilectio; vigeatque arctior in dies, si colatur per frequens commercium mutuaeque consiliorum, in gravioribus saltem negotiis, communicationem.

Caput III.

De capitulis.

Sapienter admodum in ecclesia Dei canonicorum ordines seu capitula instituta fuere, per quae et splendor divini cultus et ecclesiae ipsius dignitas maxime augetur.

1. Cum praecipuae canonicorum partes sint divina officia publice, et quidem¹ per se ipsos, persolvere, huiusmodi angelicum munus angelica mente et voluntate implere studeant. Intersint choro singuli constitutis horis, ibique iuxta ritum „hymnis et canticis Dei nomen reverenter, distincte devoteque“² laudare socia exultatione certent. Si cathedralibus ecclesiis addicti sint, singulas horas canonicas, nulla unquam qualibet ex causa praetermissa, recitent vel canant quotidie. Si vero ecclesiis collegiatis mancipientur, legitimas quoad hoc consuetudines ac peculiaria statuta servare permittimus.

2. Divinorum officiorum nomine missam quoque conventualem comprehendere compertum est³. In quibus igitur ecclesiis divina officia peragi debent, decantetur alternatim tam a canonicis quam a mansionariis, pro cuiusque ecclesiae statutis, ipsam pro benefactoribus in genere semper applicando. Celebranti autem et canenti assistant in choro graviter ac pie omnes, qui earundem ecclesiarum stipendiis militant, multumque orent pro populo et catholica societate universa.

3. Quoniam vero officiis his publicis nemo cooperari potest absque residentia, hinc invigilent attente episcopi, ne ultra tempus a concilio Tridentino⁴ statutisque dioecesanis definitum, vacationes sive a canonicis sive a mansionariis protrahantur; efficiantque prorsus, ut ab utrisque ita per vices disponantur absentiae, ut nunquam debita frequentia chorus fraudetur. Tempore Quadragesimae et Adventus, nec non in amplissimis anni festivitatibus, nemini ex iisdem canonicis et mansionariis liceat vacationibus uti⁵.

4. Videant item episcopi, ne qui ex illis a choro absentes tamquam praesentes habeantur unquam, nisi, iuxta canonicas sanctiones, adsit vere legitima causa. Abusus quoad hoc, qui forte alicubi irrepserint, adhibito omni iuris remedio, prorsus tollantur.

5. Episcopo celebranti aut alia pontificalia exercenti assistant et inserviant ecclesiarum cathedralium canonici⁶ idque non in cathedrali tantum, sed etiam in aliis civitatis ecclesiis⁷. Immo eum ad ecclesiam divinorum causa deducere et domum reducere in habitu, loco, tempore eius dignitati congruente⁸, teneantur; salvis tamen cuiusque capituli iuribus, exemptionibus et privilegiis.

6. Proprio episcopo vita functo, eius mortem ceteris provinciae capitulis cathedralibus quantocius

¹ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de episcopi qualitat. et dignit., cap. II, [Mansi, XXXV, 599 E].

² Luc. X, 16.

³ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 2, de reform.

⁴ Ibid., sess. XIII, c. 2, de reform.; Bened. XIV, constit. Ad militantis, 8 [kal.] april. 1742.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 3, de reform.

⁶ Ibid., c. 16.

⁷ Clementina II, de privilegiis, [V, 7].

⁸ Pontif. Rom., part. I, de pallio.

⁹ Clementin., de privilegiis, c. Archiepiscop.

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 12, de reform.; conc. prov. Rav. Buoncompagni, de dignitatibus et canonicis, cap. III, [Mansi, XXXVI bis].

² Conc. Trid., ibid.

³ Can. de iis 13, dist. 12, et cap. Cum creatura 11, de celebr. miss., [III, 41].

⁴ Sess. XXIV, c. 12, de reform.

⁵ Sacr. congr. conc., apud Lambertin., Instit. CVII, § 6, n. 34.

⁶ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 12, de reform.

⁷ Decr. sac. congr. in Licien., apud Lambertin., Instit. CVII, n. 60.

⁸ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de dignit. et canonicis, cap. III, [Mansi, XXXV, 626 D].

significent, ut, de more, pro illius anima sacrum A expiationis causa, nec non exequias capitulariter celebrent.

7. Canonici congregentur, item capitulariter, singulis mensibus ac etiam saepius, si opus sit; non tamen diebus festis nec iis horis, quibus divina celebrentur officia, nisi forte gravis necessitas urgeat. Maioris momenti negotia, si unico conventu expediri, uti par est, non possint, in aliud capitulum maturiori iudicio decernenda remittantur. Dicta autem et decreta in capitulari congregatione omnes silentio contineant. Nec tamen, si quid episcopi auctoritate emendandum et corrigendum quis agnovit, dubitet ei renuntiare. Qui episcopus interdum canonicorum capitulo interesse non praetermittat, ea moniturus et acturus, quae pro pastoralis officio et bono ecclesiae regimine expedire censuerit¹.

8. Quae ad capitulares conventus et divina chori officia universamque demum cuiusque capituli B disciplinam spectant, si iam, uti oportet, singillatim disposita et exacte determinata non habeantur, determinantur disponanturque, quamprimum fieri poterit, per apposita statuta ab iisdem capitulis conficienda, et a proprio ipsorum ordinario approbanda. Quae deinde statuta, ut facilius et memoria teneant et opere religiose perficiant canonici omnes et dignitates, aliqua illorum pars in exedra perlegatur, quoties ibi capitulum agendum erit.

9. Si onera et vincula obligationum, sunt etiam sua iura capitulis ac praesertim cathedralibus. Inter haec duo potissimum eminent, quae huius synodi patres libenter agnoscunt atque fatentur. Debent capitula cathedralia ad provinciale concilium specialiter invitari², cui per deputatos suos assistunt, vocemque in eo habent consultivam³. Sede autem vacante, ad cathedrale capitulum omnis de iure transfertur episcopi iurisdictio; licet, ob faciliorem C promptioremque negotiorum expeditionem, exercere ipsam debeant per idoneum vicarium capitularem, infra octo dies ab obitu eiusdem episcopi eligendum⁴.

10. Cum haec tam praeclara habeant a legibus ecclesiarum cathedralium canonici; cum ipsi in dioecesana hierarchia reliquos ordines officiis et honore superent, quippe qui cum episcopo unum corpus censeantur efficere; cum eiusdem episcopi coadiutores⁵, consilarii⁶ et suae ecclesiae senatus⁷ nuncupentur: praefulgeant etiam oportet ceteris omnibus tum virtutum omnium tum prudentiae et scientiae laude. Quare, clero et populo fidelium se ipsos praebeant exemplum non modo fidei integritate et vitae innocentia, sed etiam pietate non ficta, devota sanctuarii frequentatione, filiali erga episcopum obsequio⁸ et accurata sacrorum canonum omniumque dioecesanarum legum custodia. Hinc D insuper litterarum sacrarumque disciplinarum studio vacent, assidue habentes prae oculis, Tridentinam synodum gravibus verbis hortari, „ut dignitates omnes et saltem dimidia pars canonicatum in cathedralibus ecclesiis et collegiatis insignibus, conferantur tantum magistris vel doctoribus, aut etiam licentiatibus in theologia vel iure canonico.“⁹

¹ In hoc § contenta habentur omnia in prov. conc. Rav. Buoncompagni, de dignit. et canonicis.

² C. *Etsi membra* 10, de his quae fiunt a praelatis, [III, 10].

³ Sacra Congr. concil., 19 april. 1596.

⁴ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 16, de reform.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 12, de reform.

⁶ Bened. XIV, de syn. dioec., lib. XIII, cap. 1, n. 5.

⁷ Conc. Trid., l. c.

⁸ Conc. prov. de Ravere, de dignit. et canonicis, cap. III, [Mansi, XXXV, 626 D].

⁹ Sess. XXIV, c. 12, de reform.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

Caput IV.

De parochis.

Apostolicum plane opus illud, ad quod exercendum, licet iurisdictione episcopi auctoritati subiecta, assumuntur iam a multis saeculis parochi; quibus ex officio haec una incumbit cura, ut animae, quas, per tot et tantos labores doloresque, Dei filius venit quaerere et salvas facere, ad salutem aeternam ipsis ducentibus reapse perveniant. Ut muneri tam eximio, modo quo fieri possit perfectiore, respondeant, multa iam sparsim, ad illos plus minusve spectantia, in hac provinciali synodo decreta et monita edidimus; at nunc quae sunt potiora, quaeque propius ipsos attingunt, ab eis propterea attentius legenda diligentiusque servanda, simul hic collecta subnectimus.

1. Cum, muneris sui vi¹, animarum sibi conditarum regimen exercere curamque gerere debeant ipsi per se, meminerint in primis parochi, teneri et quidem sub gravi culpa, in propria paroecia personaliter residere. Hinc, nullus ab ipsa absque episcopi aut vicarii generalis licentia in scriptis obtinenda, ultra biduum abesse praesumat². Huiusmodi vero licentia nunquam bimestre spatium nisi ex gravi causa excedat; nec concedatur tempore Adventus et Quadragesimae ac in festis ecclesiae celebrioribus. Absente autem parocho, vicarius idoneus ab ordinario probandus cum debita mercede substituitur. Qui contra hanc residentiae legem deliquerit, sciat, se poenis a Tridentina synodo³ praescriptis puniendum.

2. Ne autem sit otiosa et inutilis eorum residentia, omnia implere satagant parochi, quae iuxta Tridentini concilii⁴ doctrinam, divino praecepto erga creditas sibi oves ipsis incumbunt. Horum primum est, ut, quasi boni pastores, easdem oves agnoscant; videlicet, ut omnes et singulos in propria paroecia degentes, eorumque conditionem, necessitates, indolem, vitam moresque cognitos et exploratos habeant. Inquirant propterea de hisce omnibus diligentissime, probatiores eiusdem paroeciae viros, praesertim patres familias ac etiam matres, prudenter interrogando. Hac sane via poterunt, uti debent, quod est infirmum consolidare, quod aegrotum sanare, alligare quod confractum, quod abiectum reducere et quod perditum requirere et recuperare⁵. Ut vero facilius exactiusque cognitionem illam assequi possint, conficiant quotannis accuratissime statum animarum, quem vocant⁶, et in libris distinctis nomina tum baptizatorum et confirmatorum, tum matrimonio iunctorum mortuorumque, praescriptis verborum formulis, de vice in vicem, sine mora describant. Qui libri a generali vicario in civitate et suburbiis, in dioecesi vero a vicario foraneo vel alio presbytero ab episcopo deputando recognoscuntur, ut de illis episcopo eidem fideliter referant.

3. Invigilent vero potissimum omnique caritatis zelo provideant, ne quid in populum sibi commissum irrepat, quod possit fidem, pietatem christianamque disciplinam labefactare; ne odia et simultates animos discendant; ne obscoeni foveantur amores;

¹ Bened. XIV, constit. *Ubi primum*, 3 dec. 1740.

² Conc. Rom, tit. XVII, cap. 6, [Mansi, XXXIV, 1885 E].

³ Sess. XXIII, c. 1, de reform.; conc. prov. Rav. de Ravere, de resid. inferiorum, cap. I, [Mansi, XXXV, 613 B].

⁴ Sess. XXIII, c. 1, de reform.; conc. prov. Rav. de Ravere, de resid. inferiorum, cap. I, [Mansi, l. c.].

⁵ Ezech. XXXIV, 4; s. Car. Borr., conc. prov. I, de diligentia episcopi in statu uniuscuiusque paroeciae cognoscendo, [part. II, c. 28, Mansi, XXXIV, 42 A].

⁶ S. Car. Borr., ibid.

ne peccandi licentia in aliorum scandalum erumpat. A Habentesque prae oculis prophetae sententiam: „Si non fueris locutus ut se custodiat impius a via sua, ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram,“¹ impleant omnino gravem, qua obstringuntur, obligationem corrigendi non tantum in manifesto mortali peccato iam existentes, sed eos etiam, quos in proximo etiam eiusdem periculo versari notum sit. Quod si quis, inemendabilis, aliis exemplo pravo sit ruinae spiritualis occasio, rem totam episcopo significare non omittant, qui pro sapientia sua et caritate providere non deerit. Nec obliviscantur iidem parochi, hanc corrigendi obligationem extendi etiam, immo quam maxime, ad clericos ipsosque sacerdotes, quos, si mali sint, in ecclesia Dei prae ceteris nocere competentum est. Si quem igitur ex iis minus recte se gerere noverint, moneant primum in spiritu lenitatis; at, si monitiones non proficiant, eundem, ne alienis B peccatis communicent, episcopo denuntiare non praetermittant.

4. Est etiam eorum munus, quibus animarum cura commissa est, „pro suis ovibus sacrificium offerre.“² Quapropter, summi pontificis Benedicti XIV decretis³ et sacrae congregationis specialiter ad id deputatae declarationibus⁴ inhaerentes, volumus atque mandamus, ut parochi, etiam regulares, immo et oeconomi ecclesiarum vacantium, et qui tamquam vicarii, sive perpetui sive ad tempus constituti, animarum curam exercent, singulis dominicis aliisque de praecepto festis diebus, etiam suppressis, missam pro populo celebrent applicentque. Quod si quis, congruis redditibus destitutus, huic oneri satisfaciendo impar sit sine gravi incommodo, exponat rem ordinario suo, qui eius inopiae, iuxta modum ab eodem pontifice propositum, consulere poterit. Effundant insuper quotidianas pro populo ad Deum C preces et orationes parochi⁵, ut veri deprehendantur ministri sacerdotis aeterni, qui et semetipsum quotidie offert hostiam pro peccatis, et semper vivit ad interpellandum pro nobis.

5. Tenentur quoque animarum rectores, diebus saltem dominicis et festis solemnibus⁶, gregem suae curae fideique concreditu verbo salutis alere; tenentur item iis ipsis diebus, frequentiusque etiam in Quadragesima, pueros et rudes christianae doctrinae elementis imbuere. Ut haec fructuose perficiant, meditentur saepius quae suo loco⁷ de duplici illo munere ediximus. Valde autem hic commendandi parochi illi, qui, venia ab episcopo obtenta, arcessant interdum evangelicos operarios, qui ad formam sacrae missionis populum sibi commissum ad veram pietatem excolant. Qui id e contra, cum facile possint, haud praestent, et parvipendentes negligant tam efficax medium animas sanctificandi, D revocent in mentem sancti Alphonsi nostri sententiam⁸: „Parochus qui missionem non curat, suspensionem ingerit suorum morum.“

6. Cum et sacramentorum administratione oves suas pascere parochis praecipitur⁹, hinc promptos se semper et paratos exhibeant illa petentibus; et, quin aliquem inurbanis et asperis verbis deterreant repellantque (quod sane dolendum ac etiam punien-

dum foret), omnes paterna caritate et comitate excipiant ac etiam invitent. Diebus saltem dominicis aliisque festis, etiam non vocati, in confessionali sede per aliquod temporis spatium ultro permaneant. Nec desint identidem extraordinarios adsciscere sacramenti poenitentiae ministros, praesertim si capellanum vel alium sacerdotem non habeant in confessionibus excipiendis adiutorem. At peculiari caritatis sollicitudine praesto sint aegrotis, praesertim in vitae discrimen adductis; visitent eos frequenter, etiam non accersiti, instruant, consolentur et, quod magis interest, sacramentis comuniant, cavendo quam maxime, ne eorundem receptio eo usque differatur, cum vel morte praerepti, tanto bono penitus defraudati e vita discedant, vel mortis doloribus afflicti et oppressi, ea minus fructuose percipiant. Ne obliviscantur tandem animarum pastores, sacramenta, etiam cum vitae periculo, ubi extrema salutis necessitas intervenerit, esse parochianis dispensanda.

7. Nec se pastoralis cura satis functos existiment parochi, nisi „pauperum aliarumque miserabilium personarum paternam curam gerant“¹. Itaque, non solum pro reddituum facultate eleemosynam praebeant petentibus, sed insuper „inquirant studiose de pauperibus suae paroeciae, praesertim puellis, aegrotis, senio confectis“² et ab stipe roganda pudore deteritis, et hisce pro viribus ultro subveniant. Et quoniam omnibus levandis necessitatibus pares esse nequibunt, hinc, agentes egenorum causam, enixe pro iis divitum subsidia implorent flagitentque. Omnibus demum omnia facti, omnes qua consilio, qua consolatione, qua opera iuvent, nullaue in re desint, quae ad animae et corporis miserias extenuandas auferendasque quoquo modo pertinere videatur.

8. Nec possumus hic, quin redarguamus et damnemus parochorum illorum desidiam et negligentiam, qui, arduis quibusque in vicarium seu capellanum reiectis, inertio otio indulgent, et, cum per se ipsos, uti iam diximus cum patribus Tridentinis³, animarum curam exercere debeant, „alieni laboris spectatores magis quam ecclesiae suae rectores existunt.“⁴ Liceat iis sane capellanos habere, immo, ubi frequentia populi id requirat, habeant omnino; at munera, quae sibi fideique suae concredita fuere, quantum cuiusque vires ferre poterunt, ipsimet obeant. Ni fecerint, per episcopos erunt cogendi⁵. Ut vero eadem munera obire semper parochi valeant, prohibeantur omnino onus et officium quodcumque, quo ab ipsis aliqua ratione abducantur⁶, suscipere.

9. At quoniam nihil animarum curatori prodesset vel universos lucrari, si se ipsum perderet; hinc ante omnia, iuxta apostoli monitum⁷, attendat sibi, atque indesinenter profectui suo in via Domini studeat. Cogitet quotidie, se onus quidem gravissimum sustinere; nec tamen animo concedat, confidens in Deo, et ob oculos sibi proponens immarcescibilem coronam laboriosis pastoribus in caelis promissam. Sit in oratione assiduus. Nedom a malo, ab omni etiam specie mala absteineat, nemini dans ullam offensionem. Caveat ex aequo ab omni sive tenacitatis sive prodigalitatis nota. De nullo sinistre loquatur; cunctis bene velit. Sectetur uno verbo

¹ Ezech. XXXIII, 8.

² Conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, de reform.

³ Constit. Cum semper oblatas, 19 aug. 1744.

⁴ 28 mart. 1801, 10 sept. 1818, 18 maii et 27 aug. 1824, 14 iun. 1841.

⁵ Conc. Rom., tit. I, cap. 4, [Mansi, XXXIV, 1854 D].

⁶ Conc. Trid., sess. V, c. 2, de reform.

⁷ Part. I, cap. 6 et 7, [supra col. 203-7].

⁸ Homo apost., tract. VII, n. 81.

⁹ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, de reform.

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, de reform.

² S. Car. Borr., Acta ecclesiae Mediol., part. I.

³ L. c.

⁴ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de resid. inferior., cap. III, [Mansi, XXXV, 613 D].

⁵ Ibid.

⁶ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, de officio parochorum, cap. X, [Mansi, XXXVI bis].

⁷ I Timoth. IV, 16.

virtutes omnes, quas apostolus tantopere commendat Timotheo, „iustitiam nempe, pietatem, fidem, caritatem, patientiam, mansuetudinem.“¹

10. In tota vero agendi ratione maximam prudentiam prae se ferat, considerans attente, non omnia quae licent et bona sunt, semper expedire. Hinc nec usus receptos mutare, nec ipsos abusus, si inveterati sint, corrigere aggrediatur, nisi admodum caute et consulto etiam antea episcopo.

11. Caveant etiam parochi ab inordinato parentum et cognatorum amore, unde „multorum malorum in ecclesia seminarium exstat“². Quamvis ex iis sint, quos in parochialem domum recipere sacri canones et statuta synodalia permittunt, non tamen recipiant perpetuo, nisi ex gravissima causa; eaque semper lege, ut bonis moribus commendentur, et pastoralium munerum implemento debitoque paroeciae regimini impedimenta non inferant. Meminerintque iidem parochi, per ecclesiasticas leges³ omnino interdicti B studium augendi consanguineos familiaresve ex ecclesiae redditibus. Quod si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuunt, dummodo tamen reliquum sit ad decenter vivendum.

12. Quidquid tandem a pastoralibus curis supererit temporis, sacris studiis constanti opera insumant, ut ovibus suis regendis et pascendis aptiores in dies evadant. Hinc, libros necessarios et utiles sibi comparare non graventur, praesertim sacram scripturam optimis commentariis explanatam, aliquem theologum dogmaticum, ex iis potissimum, qui errores huius temporis exponunt et insectantur, nec non aliquem christianae moralis et sacrorum canonum et historiae ecclesiasticae tractatorem. Immo praestaret valde, si quam acquirerent sibi catholicam ephemeridem seu diarium, tum ad cognoscendas novas semper impiorum hominum in fidem et religionem machinationes, seque suosque ab eorum in- C sidiis communiendos, tum ad aptius cum ceteris conferendas vires in doctrinae sanae disseminationem et defensionem. Nec desint tandem parochi, etiam regulares⁴, praescriptis casuum conscientiae congregationibus interesse, et huius provincialis concilii nec non dioecesanae synodi statuta frequenter legere et meditari.

Caput V.

De vita et honestate clericorum.

Quae vitae ratio ab iis omnibus tenenda sit, qui clericali militiae nomen dederunt, quocumque demum in ordine existant, docuit Tridentina synodus, cum ait⁵: „Sic decet omnino clericos, in sortem Domini vocatos, vitam moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus nil nisi grave, moderatum ac religione plenum prae se ferant; levia etiam delicta, quae in ipsis D maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.“ Gravibus hisce ac sapientissimis admonitionibus inhaerendo, haec de vita et honestate clericorum in nostra hac provinciali synodo proponimus, non tam nova edicentes, quam antiqua et iamdiu a conciliis, summis pontificibus et decessoribus nostris constituta in memoriam revocantes.

1. Cum extrinsecus corporis cultus et vestium decentia indices sint intrinsecae morum honestatis, et a multis peccatorum occasionibus avertant, et maiorem ordini ecclesiastico reverentiam pariant atque auctoritatem, praecipimus, ut presbyteri

A omnes alique clerici, praesertim si sacris ordinibus initiati, lineam vittam de more collo circumductam habeant, nec extra domum unquam dimittant; utque, dum sacramenta ministrant vel quodcumque aliud obeunt clericalis officii munus, talari veste nigri coloris semper utantur. Extra hos quoque casus optandum valde, ut e clero omnes eadem veste induti semper incederent; attamen nos brevior tolerabimus, dummodo genua saltem obtegat, eiusque coloris et formae sit, quae ecclesiastici hominis gravitati et sanctitati conveniat. Quoad pileum autem, gestent singuli triangulare, etiam occasione itineris. Non obliviscendum denique monitum divi Caroli¹: „In habitu clericali nec studiosius exquisita cultus elegantia, nec nimis abiecta negligentia et affectatae sordes appareant.“ Clerici item singuli „tonsuram conspicuam continue gerant“², per quam, ut decessores nostri admonuerunt, „designetur B regalis esse generis, et sperare se assequi debere partem haereditatis divinae.“³ Capillos vero studiose ne comant, sed simplicem ipsis cultum adhibeant⁴.

2. Cuiusvis conditionis, ordinis et dignitatis iidem clerici sint, modesta utantur supellectile, iuxta sacrorum canonum sanctiones. Signa et tabulas profanarum rerum reiciant⁵, potissimum vero libros, quorum lectione morum dissolutio timeri⁶, et timor caritatisque Dei languescere possit⁷. Tandem modesta mensa et frugali victu contenti sint⁸, etiamsi consacerdotes et honestos laicos invitent.

3. Continentiam tamquam praecipuum eorum decus et bonam continentiae famam servent studiosissime clericali ordini adscripti. Hinc cauti admodum sint in mulierum conversatione. Nullas sub eodem tecto degere secum permittant praeter illas, quae, sive ob cognationis foedus sive ob famulatus necessitatem, a dioecesanis statutis excipiuntur; et C hae quoque boni nominis laude morumque honestate commendentur. Nullas unquam in arte aliqua instituendas suscipiant sine expressa ordinarii licentia⁹. Potissimum vero ab omni prorsus mulierum consortio, de quibus sinistra suspicio haberi possit, abstineant, sub poenis a Tridentino concilio statutis¹⁰, aliisque a sacris canonibus inflictis vel episcoporum arbitrio infligendis¹¹. Quin et a nimia temperent laicorum virorum familiaritate, nec nisi cum probis ac pietate laudatis sit illis consuetudo.

4. Ab aleis et ludis quiblibet per sacros canones improbatis contineant se omnino clerici; aliter poenas daturi iuxta eorundem canonum sanctiones¹². Immo nec publice nec per notabile temporis spatium ludis ipsis, qui liciti habentur, indulgeant. Et prorsus sese ab hisce cohibeant, praesertim parochi, festorum vel funerum occasione in suis paroeciis. Choreas clerici nec ducant nec spectent, larvati non incedant¹³. Severe ad episcopi arbitrium puniantur

¹ Conc. prov. I, de clericor. vestitu, [part. II, c. 23, Mansi, XXXIV, 35 C].

² Conc. prov. Rav. de Ruvere, de vita et honestate cleric., cap. I, [Mansi, XXXV].

³ B. Raynald. in conc. habit. 1314, rubr. X, et 1817, rubr. IV, [Mansi, XXV, 543 D et 603 D].

⁴ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 23, Mansi, XXXIV, 35 C].

⁵ Ibid.

⁶ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc. tit., cap. III, [Mansi, XXXVI bis].

⁷ S. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. III, c. 2, Mansi, XXXIV, 281 B].

⁸ Conc. Trid., sess. XXV, c. 1, de reform.; s. Car. Borr., conc. prov. I, [l. c.].

⁹ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, tit. cit., cap. V, [Mansi, XXXVI bis].

¹⁰ Sess. XXV, c. 14, de reform.

¹¹ Conc. prov. de Ruvere, de vita et honestate cleric., cap. V, [Mansi, XXXV, 635 A].

¹² Conc. Trid., sess. XXII, c. 1, de reform.; Conc. prov. Rav. de Ruvere, tit. cit., cap. IV, [Mansi, XXXV, 634 D].

¹³ Conc. prov. Rav. cit., ibid.

¹ Ibid., VI, 11.

² Conc. Trid., sess. XXV, c. 1, de reform.

³ Conc. Trid., ibid.

⁴ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, de regularibus, cap. I, [Mansi, XXXVI bis].

⁵ Sess. XXII, c. 1, de reform.

qui in his deliquerint; et, si in minoribus tantum ordinibus fuerint constituti, ad ordines superiores nisi probata diu emendatione non admittantur. A venationibus contra ecclesiasticorum canonum formam¹ abstineant sese. Abstineant quoque a profanis spectaculis, quae animum a sacrorum munerum cogitatione avertunt, et aures oculosque, divinis mysteriis deputatos, impuris sermonibus procacibusque actionibus polluant. Qui theatrales repraesentationes, in quibus feminae in scenam prodeunt, spectatum ierit, debitis poenis plectatur. Ad cauponas et tabernas, praeterquam in itinere necessitatis causa, ne accedant. Uno verbo mundanas omnes consuetudines omnemque laicorum morem, qui cum clericali modestia non conveniat, sedulo devitent.

5. Ut ea, qua opus est, libertate et efficacia sacrum ministerium tractare valeant, ne se negotiis saecularibus implicent sacerdotes alique clerici sacris initiati². Non itaque mercimonia aut aliam quamcumque quaestuosam negotiationem, sive per se directe sive indirecte, sub alio nomine exercere audeant. Aliena praedia lucris causa ne conducant³. Laicorum bona ne administrent⁴. Tutelam et curam praeterquam suorum sine assensu episcopi ne suscipiant⁵. Nundinas et mercatus praeter necessitatem ne adeant. Si denique in sacris sint constituti vel de ecclesiastico beneficio provisi, abstineant omnino ab exercendo munere sive iudicis sive advocati sive procuratoris in foro saeculari, nisi in causis, quae suam vel ecclesiae vel beneficii vel miserabilium personarum utilitatem respiciunt⁶.

6. Disciplinarum studiis, quas cuiusque fert aetas, diligentem operam navabunt clerici. Sacerdotes praesertim, quorum labia populi salute custodire debent rerum divinarum scientiam, in sacrarum litterarum et ecclesiasticae historiae et dogmaticae moralisque theologiae exercitatione diu noctuque versentur. Quin et in ipsas humanas disciplinas toto pectore nostris hisce temporibus incumbant, ut et audacis nimium scientiae errores et ignorantiae tenebras veritatis luce depellere possint.

7. Ante omnia tamen in studium interioris pietatis ac omnium evangelicarum virtutum intendant animum oportet, qui Dominum haereditatis suae partem sibi delegerunt. Hortamur itaque in primis cunctos sacerdotes, ut, saltem diebus dominicis et festis solemnibus, sacrosanctum missae sacrificium religiosissime celebrent. In sacris autem constituti et beneficiati meminerint horas canonicas digne, attente ac animo et corpore ad sinceram pietatem compositis, tempore congruo recitare. Universim vero clerici omnes orationi, pia meditationi ac spirituali lectioni assidue vacent; sacris functionibus devote intersint; supplicationibus, concionibus aliisque piis institutis adsint frequentes, et sui quisque ordinis officia rite et diligenter obeant. Praeterea, sacris ordinibus insigniti unaquaque hebdomada, et prima tonsura initiati vel in minoribus ordinibus consistentes decimoquinto quoque die peccata sua eidem semper, quoad fieri poterit, confessario aperiant, et eucharistiae sacramento se reficiant. Moneamus tandem enixeque obsecramus sacerdotes singulos, etiam provecioris aetatis, ut per decem dies ad spiritualia exercitia in aliqua pia et regulari

A domo identidem secedant, quo diligentius sibi in salutis via prospicere valeant.

8. Memores promissionis in sacra ordinatione antistiti suo factae, sacerdotes omnes, iique praesertim qui animarum curam gerunt, obedientiae et reverentiae officia ipsi studiose et constanter exhibeant. Nec illius personam tantummodo reveantur, sed et eiusdem acta, gesta et decreta. Caveant potissimum et iidem sacerdotes et alii clerici, ne, superbia decepti, ea unquam notent, parant vituperentque; sed potius sint semper parati episcopum in arduis et perplexis quaestionibus fidenter consulere, eius stare mandatis, salutaria monita humili et submisso animo accipere, atque omnia sibi ab illo concredita quam fidelissime complere.

9. Mutuam denique caritatis dilectionem inter se sollicitè foveant cuiusque ordinis clerici ac speciatim sacerdotes. Sint omnes cor unum et anima una, in Dei gloriam et fidelis populi aedificationem. Compatientes, fraternitatis amatores, praebeant sibi invicem consolationem in adversis, in arduis praesidium. Et ne huiusmodi caritas refrigescat unquam, recolant saepe apostoli verba: „*Nihil per contentionem neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitantes; non quae sua sunt singuli considerantes, sed ea quae aliorum.*“¹

Caput VI.

De seminariis et studiis ecclesiasticis.

Quandoquidem populi sanctificatio ab idoneis ecclesiae ministris maxime pendet, et ministri huiusmodi „*vix aliter haberi possunt, quam ex illis, qui ab adolescentia et prima ipsa aetate ad sacra officia rite informati fuerint*“², et hi tandem ita informari difficile admodum queunt, nisi in collegio aliquo tempestive recipiantur, ibique a terrenis curis paternae domus et mundi strepitu, oblectamentis et scandalis remoti, religiose educantur, congruisque imbuantur disciplinis: hinc patet, quanta sapientia Tridentini patres pro ecclesia universa³, et, quadriennio tantum post confirmata a summo pontifice Pio IV eorum decreta, decessores nostri pro Ravennate provincia⁴ sacra seminaria in eum finem in dioecesibus singulis erigi mandaverint; et quam gravibus impulsus rationum momentis sanctissimus pontifex noster Pius IX, praedecessorum exempla secutus, seminaria eadem rectamque in illis iuniorum clericorum institutionem, episcopis omnibus⁵ ac speciatim Italis⁶, enixissime commendaverit. Votis eius itemque nostris nos satisfacere cupientes, haec de seminariorum administratione et regimine simulque de ecclesiasticis studiis decernenda existimavimus.

1. Impendant curam omnem et exactissimam diligentiam⁷ episcopi in electione tum magistrorum, qui apprime teneant bonas artes et scientias, quae ab ipsis in seminarii scholis tradendae erunt; tum moderatoris spiritualis vitae, qui vere aptus sit eorum conscientis moribusque regendis, qui postea fidelium mores et conscientias regere et ipsi debebunt; tum denique illius ecclesiastici viri, cui totius collegii cura committenda erit. Meminerint, ut et hic postea meminisse debebit, eum prae ceteris talem esse oportere, qui sapientia, pietate, zelo,

¹ Ibid., cap. VII, [Mansi, XXXV, 685 B].

² Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. VII, [Mansi, XXXVI bis].

³ Ibid. et Bened. XIV, de syn. dioeces., lib. X, cap. 6, n. 1.

⁴ Conc. cit. Buoncompagni, ibid.

⁵ S. Car. Borr., conc. prov. I, [part. II, c. 26, Mansi, XXXIV, 38 C].

⁶ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, de vita et honest. cleric., cap. IX, [Mansi, XXXVI bis].

¹ Philip. II, 3-4.

² Pius IX, encycl. *Nostis*, 8 dec. 1849, § *Post haec ad saecularis*.

³ Sess. XXIII, c. 18, de reform.

⁴ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de seminario, cap. 1, [Mansi, XXXV, 608 A].

⁵ Encycl. *Qui pluribus*, 9 nov. 1846, § *Cum autem, ven. fratres*.

⁶ Encycl. cit. *Nostis*, ibid.

⁷ Conc. prov. de Ruvere, ibid., cap. III, [Mansi, I c.].

modestia omnibusque sacerdotalibus virtutibus excellat; qui potissimum fortitudinem animi in disciplina tuenda mansuetudini et suavitati gubernationis consociet; qui vigilet attente curetque diligentissime, ut omnes seminarii ministri suo munere rite fungantur. Quare, cum de aliis, „*quae ad puerorum seminarii institutionem, disciplinam moresque attinent*“¹, tum praesertim de illiusmodi virorum delectu haud desint ipsi episcopi eos consulere, qui, iuxta Tridentinum concilium², ad eiusdem seminarii optimum regimen promovendum adlecti fuerint.

2. Etiam in iis assumendis, qui in seminario educari et institui debebunt, caute admodum se gerant episcopi. Exquirant in hoc parochorum etiam consilium. Seligant, ut plurimum, adolescentulos tenerae aetatis, ad scientias idoneos, animo ad religionem propenso³, „*quorum indoles et voluntas spem afferat, eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros*“⁴ et, quantum fieri poterit, parentibus ortos probis et piis, quorum, vel in ipsa paupertate, christiana nobilitas religionis successione sit venerabilis⁵. Si ditiorum filios admittere videbitur, praeterquam quod suo sumptu ali debebunt, prae se ferant et ipsi studium Deo et ecclesiae inserviendi⁶; aliter omnino excludantur.

3. Doctrina christiana, litteris et minoribus maioribusque disciplinis, pro suo quisque modulo, recte excolantur in seminario iuniores clerici. Si non graecam, quod sane laudabile esset, linguam saltem latinam et patriam ediscant, ac ita, ut pure et emendate scribere utroque idiomate ac etiam loqui possint. Huic linguarum culturae efficiendum ut coniungant tum sacrae et profanae historiae, tum etiam geographiae studium. Rhetoricae sedulam operam navent, in eiusque exercitationibus informantur potissimum ad illud dicendi genus, quod perspicuum et simplex sit quin tamen incultum, sublime et dignitatis plenum quin tamen inflatum et turgidum. Dum vacabunt philosophiae, satagendum prae omnibus, ut severis logicae⁷ regulis eorum mentes flectantur et assuescant, atque ad disserendum et argumentandum latino sermone, formaque, ut aiunt, scholastica crebro exerceantur; quod postea etiam in tractationibus theologicis fiet. Colatur ab ipsis mathesis ad hoc praecipue, ut eius demonstrationibus vim ratiocinandi acuant perficiantque. Physica ac reliquae etiam naturales scientiae, si fieri possit, colantur et ipsae; at providendum, ne sit cum studiorum praecipuorum detrimento, theologiae nempe dogmaticae et moralis, sacrae scripturae, historiae ecclesiasticae et sacrae eloquentiae, nec non cantus Gregoriani, computi ecclesiastici et sacrorum rituum⁸: quae omnia, quantum fieri poterit, in unoquoque seminario tradenda erunt. Ad theologiam dogmaticam quod

a nimia seu laxitate seu rigiditate cavendum. Tandem expediret valde, si, sub finem curriculum studiorum, per aliquot menses, edocerentur summa cura provectiores alumni de divinorum mysteriorum celebratione, de animarum regimine deque ipsa temporali parochiarum administratione.

4. Ad hoc autem, ut eiusdem iunioris cleri studia provehantur melius, ac iter illis et brevius et tutius sternatur, praescribant episcopi maturo consilio libros, qui explicari debebunt; atque his, ut plurimum, inhaereant magistri, pauca admodum auctori addenda dictantes. Acuenda etiam modis omnibus inter discentes aemulatio, et in hunc finem habenda potissimum, anno praesertim labente, examina sive scripto sive verbo; idque coram episcopo vel viris eximiae doctrinae ad id delegatis.

5. „*Adolescentes, qui in seminariorum disciplinam traditi sunt, sic magistri classium inferiorum instituunt, ut una cum litteris mores etiam clericis dignos in primis hauriant*“¹. Praeceptores etiam superiorum facultatum tum in lectionibus, cum se occasio obtulerit, tum etiam extra eas in id intendunt peculiari ratione, ut auditores suos ad obsequium et amorem Dei ac virtutum, quibus ei placere oportet, moveant, utque ab ipsis sua omnia studia ad finem hunc referantur².

6. Idem praeceptores, magistri omnesque seminariorum moderatores removeant maxima cura ab alumnorum manibus libros seu vernaculo seu etiam latino idiomate conscriptos, qui res inanes, iocosas multoque magis obscoenas et irreligiosas referant, quibus molles adolescentium animi a divinorum cogitatione alienantur, et flagitiorum veluti contagione inficiuntur et depravantur.

7. Edat, si iam non ediderit, quisque episcopus seminarii sui constitutiones, quae singillatim doceant quid sentire, quid agere quidve spectare oporteat, tum eos, qui in eodem seminario in spem dioecesis aluntur, tum eos, qui illorum institutioni operam suam impendunt; curetque insuper, ut illae et illarum praesertim pars, quae ad religionem et vitae honestatem pertinet, ab alumnis singulo quoque mense perlegantur et observentur ad unguem³.

8. Seminarium visitet frequenter⁴ episcopus et, adhibitis etiam, si modo ei videbitur, aliis doctis et piis viris, tum de magistrorum diligentia, tum de progressibus, quos et in vitae disciplina et in litterarum scientiarumque studiis clerici habuerint, accurate inquirat⁵. Quod si, iusta causa impeditus, visitare per se nequibit, perficiat id per deputatos⁶. Si qui alumni deprehendantur dyscoli et incorrigibiles et malorum morum seminatores, qui neque pudoris neque disciplinae freno coerceantur, eos, iuxta Tridentini concilii decretum⁷, acriter puniat, ac etiam e contubernio eiiciat⁸.

9. Valde quidem optandum esset, ut alumni ad suos lares nunquam redirent, nisi plane confecto studiorum omnium curriculo, ipsisque propterea autumnalibus feriis sub seminarii moderatorum custodia manerent. Hoc pacto melius certe mens perficeretur Tridentinorum patrum, qui eos religiose⁹ educari, et ecclesiasticis disciplinis in collegio instrui

¹ S. Car. Borr., conc. prov. V, de sem., [part. III, c. 1, Mansi, XXXIV, 430 A]; conc. prov. Rav. Buoncompagni, de sem., cap. I, [Mansi, XXXVI bis].

² Sess. XXIII, c. 18, cit.

³ Conc. prov. Rav. de Ruvere, ibid., cap. VII, [Mansi, XXXV, 609 A].

⁴ Conc. Trid., loc. cit.

⁵ S. Ambros. in Luc., lib. I, sub initium, [opp., ed. Migne, I, 1540 B].

⁶ Conc. Trid., loc. cit.

⁷ Lambertin., *Instit.* XLII, n. 9.

⁸ Conc. Trid., loc. cit.

¹ Constit. sem. Patav., a b. Greg. Barbadico editae, part. IV, cap. 15.

² Ibid., cap. II.

³ Conc. prov. Rav. de Ruvere, de sem., cap. V, [Mansi, XXXV, 608 E]; s. Car. Borr., conc. prov. II, [tit. II, decr. 25, Mansi, XXXIV, 119 D].

⁴ Conc. prov. Rav. cit., ibid., cap. II, [Mansi, l. c.].

⁵ S. Car. Borr., conc. prov. II, [l. c.].

⁶ Conc. prov. Rav. de Ruvere, ibid.

⁷ Sess. XXIII, c. 18 cit.

⁸ Conc. prov. Rav. de Ruvere, ibid.

⁹ Sess. et cap. cit.

decreverunt. Verum, si ad id collegii ipsius facultates non sufficiunt, detur quidem venia domum redeundi; at omnis simul adhibeatur cura, ne, vacationum tempore, illum brevi rectae institutionis fructum amittant, quem non sine magno et suo et suorum moderatorum praeceptorumque labore acquisiverunt. Reficiant per aliquod tempus, instaurantque ingenii et corporis vires, assiduis studiorum laboribus defatigatas, quo vegetiores ad intermissa exercitia revertantur; „sed ita tamen, ut relaxatio ecclesiasticam disciplinam redoleat.“¹ Hinc, ab ordinario appositis litteris singuli commendandi et parochis et vicariis foraneis, iubendumque, ut et isti et illi totam eorundem alumnorum vivendi rationem per se et per alios diligenter observent; et, ubi redeundi tempus advenerit, litteris proprio sigillo munitis, singillatim eidem ordinario significant, quidnam in singulis capitibus, quae in commendatitiis epistolis iam ipse expresserit, aliisque etiam in rebus excessus extiterit vel defectus. Ad haec tandem seminariorum rectores de iis clericis, quorum disciplinam suspectam habebunt, separatim litteras ad eorum vicarios foraneos, parochos aut religiosos alios sacerdotes vel etiam probatae vitae laicos curent perferendas. Qui omnes, acceptis litteris, horum praecipue mores et facta vacationum tempore perscrutabuntur².

10. Haec dum de sacris huius provinciae seminariis rectaque iunioris cleri institutione patres concilii provincialis decernunt, decernunt pariter plane unanimes, exhibendam esse (ut re ipsa hic exhibere intendunt ac prorsus volunt) publicam et solemnem memoris gratique ac penitus devoti animi significationem et testimonium sanctissimo pontifici Pio IX, qui, ad augendum ubique in sua pontificia ditione optimorum sacerdotum numerum, novum, aere proprio, erexit in alma Urbe et dotavit ecclesiasticum seminarium, in quo adolescentes clerici, ex omnibus eiusdem pontificiae ditionis dioecesibus delecti, sine eorum impendio, ad pietatem omnemque virtutem sedulo fingantur, et bonis artibus et disciplinis, potissimum sacris, imbuantur diligentissime³.

Caput VII.

De regularibus utriusque sexus.

Quod ex regularium ordinibus eorumque monasteriis pie institutis ac recte administratis ingens in Dei ecclesiam splendor atque utilitas dimanet, affirmarunt, qui profecto prae ceteris noverunt, ipsa videlicet concilia oecumenica, inter quae Tridentinum⁴, ipsique in suprema Vaticani specula collocati pontifices maximi, in quibus feliciter regnans Pius IX⁵. Ut Ravennatis quoque provinciae civitates et dioeceses largius in dies ea bona participant, nonnulla ad regulares quoque, viros praesertim, pertinentia huc illuc pro opportunitate monita et decreta in hac nostra synodo interiecit; at nunc et alia nonnulla proponere visum in Domino est.

1. Regularium sive virorum sive mulierum ordines, ab ecclesia recognitos et approbatos, meritis laudibus prosequantur, protegant pro viribus ac defendant episcopi; nec per ipsos stet, quin magis magisque florescant, ac (ii praesertim, quos gregi sibi concredito magis profuturos cognoverint) in dioecesibus suis dilatentur.

2. Huic curae et sollicitudini respondentes regulares, et in primis viri, quibus possunt in rebus

clericalis muneris propriis, episcopis opem ferant, onusque eorum sublevando allevant. Ad id vel ipsos monachos, „qui montium occuparunt cacumina, quique modis omnibus se ipsos mundo crucifixerunt,“ excitabat olim sanctus Ioannes Chrysostomus¹. Ideo tot beneficia et privilegia in regulares homines contulerunt summi pontifices, ut et ipsi vicissim omnia sua conferrent studia et labores in animarum salutem, eorumque subsidium qui gubernacula tractant ecclesiarum. Conferant itaque alacriori in dies constantique voluntate, nec obliviscantur eorundem pontificum constitutiones², quae episcoporum obsequium et in rebus pluribus subiectionem ipsis praescribunt.

3. Meminerint etiam viri regulares, se quoque ordinariarum iurisdictioni, correctioni et visitationi subiaccere, si a numero deficiant, quem apostolicae constitutiones³ et declarationes sacrae congregationis concilii⁴ determinant. Patres concilii provincialis summo quidem iure nunquam se acturos profiteantur; attamen, si res ecclesiaeque utilitas deposcent, potestatem sibi delatam exercere non dubitabunt.

4. Habeant quoque prae oculis decreta a sacris congregationibus edita⁵ circa accessum ad monasteria monialium, etiam ipsis regularibus subiectarum; ne, secus agentes, se gravi culpa commaculent, et ordinarius facultate in ipsos sibi in hoc casu concessa uti cogatur.

5. Hortamur tandem et obsecramus omnes homines, qui regulare institutum amplexi sunt, ut in cordis proposito permanere velint; digneque ambulare vocatione qua vocati fuerunt. Solliciti ante omnia sint servare unitatem spiritus in vinculo pacis, non cum episcopis solum, sed cum parochis etiam ceterisque clericis saecularibus. Absint omnino schismata, absint dissensiones. Nihil enim calamitosius discordia, quae totum caritatis bonum pessundat et perdit, nihil concordia salutaris. Per hanc res parvas crescere, per illam magnas dilabi experientia compertum est. Haud parum iuverit ad eam pacem et unitatem servandam, si regulares in suorum privilegiorum usu terminos neutiquam excedant, quos sacri canones et apostolicae sanctiones ipsis posuere. Verumtamen nihil est, quod iis super rebus nobis timendum sit, immo optima quaeque de ipsorum virtute speranda.

6. Optima etiam in statu suo speramus a sacris virginibus, quae, iuxta divum Cyprianum⁶, „sunt ecclesiastici germinis flores, . . . Dei imago respondens ad sanctimoniam Domini, illustrior portio gregis Christi.“ Ne vel minimo haec spes defraudetur unquam, super illas peculiarissima cura vigilias custodiant episcopi provinciae nostrae, omnique studio enitantur, ut, quae se resque suas solemniter Deo devoverunt, tantum opus, superna adspirante gratia, consumment perficiantque.

7. Sponsae agni immaculati, qui pascitur inter lilia, virginitatis florem omni custodia servent, cavendo diligentissime ab omni sive interno sive externo tam pretiosi thesauri insidiatore. Praefectis et praesidibus suis quam spoponderunt obedientiam, ne retenta quidem voluntatis libertate, prompto hilarique animo constanter praestent. Religiosam vero paupertatem ita studiose sectentur, ut vere

¹ S. Car., *Institut.*, part. I, cap. 7; B. Greg. Barbadic., constit. sem. Patav., part. I, cap. 7.

² B. Greg. Barbadic., *ibid.*, in fine.

³ Litt. apostolic. *Cum Romani pontifices*, 28 iun. 1853.

⁴ Sess. XXV, c. 1, de regular. et monial.

⁵ *Encycl. Nostis*, 8 dec. 1849, § *Quoniam vero*.

¹ Homil. de s. Philogonio, [opp., ed. Montfaucon, I, 496 D].

² Greg. XV, constit. *Inscrutabili*, 5 febr. 1622, et al. plur.

³ Innoc. X, constit. *Instaurandae*, 15 oct. 1652, et decret. *Ut in parvis*, 10 febr. 1654.

⁴ 29 nov. 1657, 15 sept. 1703, 16 mart. 1715.

⁵ S. congr. ep. et reg. 7 maii 1590, iussu Sixti V, et 20 nov. 1623, de mandato Urbani VIII; s. congr. conc. 11 maii 1669, approb. Clem. IX, et 26 nov. 1672 et 21 maii 1678.

⁶ Lib. de habitu virginum, [opp., ed. Baluz., p. 174].

Dominum sibi in partem haereditatemque elegisse A demonstrant. Haec et si quae alia sunt suae regulae et ordinis vota et praecepta, ad eorum respective essentiam pertinentia, exacte et fideliter virgines Deo dicatae exequantur¹.

8. Quae sanctimoniales absolutam communis vitae rationem, Deo adiuvante, amplexae sunt, tam efficax regularis disciplinae praesidium religiosissime servant; quae vero non sunt amplexae, omnem operam industriamque adhibeant episcopi, ut in sua cuiusque dioecesi, si quo modo fieri possit, amplectantur.

9. Nec nuncupata vota implebunt, nec ad quam perfectionem adspirare obligantur, contentent moniales, nisi regulas et constitutiones instituti sui proprias studiose observent. Cum vero ita observare nequeant, nisi saepe saepius in memoriam revocent et meditentur, eas ideo publice ac etiam privatim assidue legant. Qua in re et nos cum B divo Carolo² praefectas monemus, ut ceteras ad summam „earum legum observationem non minus exemplo suo invitent, quam auctoritate compellant“.

10. Magnum sane castitatis non solum, sed totius etiam regularis disciplinae munimentum et propugnaculum clausura, per quam a mundi huius consortio sacrae virgines separatae, liberius orationi vacare, mentemque ad caelestium rerum contemplationem traducere valent. Ipsam itaque inviolatam in monasteriis omnibus conservari maxime procurent episcopi Ravennatis provinciae, memores, id sibi a Tridentinis patribus³, „sub obtestatione divini iudicii et interminatione maledictionis aeternae,“ praeceptum fuisse. Commemorent singillatim in dioecesana synodo, quoad praecipua saltem capita, quae sacri canones, constitutiones summorum pontificum et sacrae Urbis congregationes de monialium clausura eiusque conservatione, nec non de exterorum ad ipsas accessu et colloquiis praescribunt. Nec desint et ipsi per se hisce super rebus edicere, quae sibi in Domino magis congruere videbuntur.

11. „Episcopi et praelati omnes tam saeculares, quam regulares, quibus monasteriorum sanctimonialium quovis modo cura concredita est, facultate sibi ex officio data in ea ingrediendi ita demum utantur, ut scilicet cum necessaria causa urget ingredientur, paucosque comites et eos quidem seniores et religiosos homines secum adhibeant, ne poenas ac censuras, Gregorii XIII summi pontificis constitutione⁴ ipso facto inflictas, subeant.“⁵

12. Et ratione et experientia constat, optimam familiae cuiusque institutionem ab eius, qui praeest, prudentia, sollicitudine ac virtute potissimum pendere. Hinc, omni ambitione ac partium studio posthabito, habeant prorsus religioni moniales, eam in praefectam (seu abbatissa seu quocumque alio D vocetur nomine) rite ac legitime eligere, quam regulari disciplinae conservandae vel restituendae, rebus omnibus coram Deo mature perpensis, magis aptam diiudicaverint. Electa autem, matrem se, non dominam agnoscens, diligat tamquam filias omnes sorores; pacem inter eas foveat; tollat, si quae forte irrepserint, consuetudines malas; singulas ad religiosam perfectionem excitet, ipsisque corporis necessitatibus sedulo provideat.

13. Sacrarum virginum confessionibus excipientis eos tantum episcopi praeficiant, qui, qua par est, morum gravitate, prudentia, doctrina et asceticae artis intelligentia praediti reperiantur. Me-

minerintque, Tridentinos patres¹, ad apportunum solatium remediumque afferendum ipsarum animis in afflictione interdum et angustia constitutis, decrevisse, ut „praeter ordinarium confessorem, alius extraordinarius ab episcopo et aliis superioribus bis aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audire debeat“. Offerant itaque monasteriis omnibus suae iurisdictioni subiectis, instantque pro viribus, ut a superioribus etiam regularibus, quoad sanctimoniales eorum regimini subiectas, idem, iuxta formam a Benedicto XIV praescriptam², exhibeatur. Nec se iidem episcopi adeo difficiles praebeant peculiaribus etiam monialibus confessarium extraordinarium aliquando expetentibus; quin potius, nisi aut monialis postulantis aut confessarii requisiti qualitas aliter faciendum suadeat, earum iustis precibus libenti animo obsecudent³.

14. In puellis ad habitum regularem vel professionem admittendis, prospiciendum maximo studio et virginum Deo dicandarum libertati et monasteriorum religiosorumque ordinum bono. Serventur itaque exactissime quae de postulantium aetate, de natalibus, de qualitatibus animi et corporis, de dote, de modo acceptationis per monialium suffragia, de spiritualibus exercitiis tam susceptioni habitus, quam professioni praemittendis, et aliis huiusmodi, ecclesiasticae leges, statuta synodalia dioecesis et legitimae consuetudines praescribunt. Ante omnia vero revocent in mentem episcopi, sibi cum Tridentinis patribus⁴ inhibendum omnino esse, ne qua puella sive ad habitum sive ad votorum emissionem assumatur, etiam in monasteriis iurisdictioni regularium subiectis, nisi ante, vel ipsi per se vel per vicarium suum generalem, illius voluntatem diligenter exploraverint.

15. Nec desint tandem episcopi earum quoque C feminarum curam omnem gerere, quae, licet nec solemnita professionis vota emiserint nec clausurae legibus adstringantur, in aliqua tamen pia domo peculiari habitu indutae vitam collegialiter degunt. Studeant, impleri ab ipsis ac in mores exacte traduci proprias constitutiones, ac cetera omnia servari, quae ad retinendam disciplinae rationem pro temporum opportunitate iisdem episcopis decernere visum fuerit.

Caput VIII.

De confraternitatibus.

Saluberrimo quidem consilio pias laicorum societates, quae confraternitatum nomine vulgo appellantur, institui voluit ecclesia. Per eas enim et mutuo caritatis vinculo devinciuntur animi, et fovetur pietas, et ecclesiae ipsius decor Deique cultus augentur. Hinc summorum pontificum favor in illas et studium; hinc indulgentiae et privilegia, quibus eadem cumulatissime ornarunt⁵. Quamobrem, et nos pastoralis curae nostrae partibus videremur deesse, ni saltem haec pauca in hac nostra synodo de huiusmodi sodalitatibus sanciremus.

1. Parochi in sua quisque paroecia, non solum confraternitates doctrinae christianae et nominis Iesu, et eas quae in beatae Mariae virginis honorem sunt institutae, de quibus omnibus suo loco nonnulla decrevimus, sed alias quoque erigi curent, si in Dei gloriam et animarum salutem rem cessuram speraverint. Ad id propterea suorum animos et monendo

¹ Conc. Trid., sess. XXV, c. 1, de regular.

² Conc. prov. I, [part. III, c. 13, Mansi, XXXIV, 95 E].

³ Sess. cit., c. 5.

⁴ Dubiis, 23 dec. 1581.

⁵ S. Car. Borr., conc. prov. VI, [c. 30, Mansi, XXXIV, 533 C].

¹ Sess. XXV, c. 10, de regular.

² Constit. Pastoralis curae, 5 aug. 1748, et de syn. dioeces., lib. XIII, cap. 12, n. 17.

³ Bened. XIV, locis cit.

⁴ Sess. cit., c. 17.

⁵ Clemens VIII, constit. Quaecumque a sede apostolica, 7 dec. 1604.

et hortando et efficacioribus verbis suadendo disponant. Erectas autem non negligant, sed vivo caritatis zelo foveant provehantque. Deficientes et collabentes reficere pro viribus ac in pristinum statum reducere conitantur.

2. Episcopi vero, quorum iurisdictioni confraternitates omnes suae dioecesis nulla excepta subiiciuntur¹, studeant bene per omnia eas ordinare et componere, iisque firmare regulis et statutis, per quae et praestitutum sibi finem, quin ab eo unquam deflectant, assequantur, et omnia, quoad fieri possit, impediuntur discidia sive variarum sodalitatatum inter se, sive inter confratres et confratres eiusdem sodalitatatis, sive tandem inter ipsas sodalitates et parochos.

3. Confraternitates parochiae ecclesiae, in qua sunt institutae, vel eius delegato, omnino subsint, iuxta constitutiones quas ordinarius posuerit. Si quae vero in locis a parochiali ecclesia prorsus distinctis erectae existant, ita distribuant sua exercitia, ut publica officia parochiae non impediuntur per ipsa, nec perturbentur nec deserantur².

4. Ii tantum viri inter confratres recipiantur, qui rudimenta fidei calleant et de quorum probitate morumque honestate constiterit³. Recepti autem, si statuta contemnunt, si negligant praescriptam sacramentorum frequentiam et reliqua pietatis officia, multoque magis si in vitia ruant, et cum aliorum scandalo vivant, nec admoniti resipiscant, a confratrum numero episcopali auctoritate et cura amoveantur⁴.

5. Quando publicae peraguntur supplicationes, quibus seu lege seu legitima consuetudine sodales interesse tenentur, quovis humano respectu terrenisque negotiis posthabitis, convenire satagant omnes. Dolendum sane et maxime improbandum, immo etiam arbitrio episcopi⁵ puniendum foret, si numero non congruente sub sacro vexillo procedere conspicerentur.

6. Visitent episcopi pro iure suo⁶ confraternitates, etiam in ecclesiis regularium erectas; meminerintque confraternitatum earundem administratores teneri se iisdem episcopis administrationis suae rationem reddere⁷.

Caput IX.

De iudiciali foro episcopi.

Ex quo episcopis, regimini ecclesiae praepositis, inter alia iura ius quoque competit iudicandi causas, quas alibi recensuimus⁸, nec non cognoscendi crimina clericorum et generatim ea omnia, quae fidem et mores laedunt, inque reos animadvertendi, fit, ut proprium forum ac tribunal habere debeant. De hoc itaque sequentia statuimus.

1. Cum ob tantum, quo obruantur, curarum pondus cogantur episcopi iudicia agere, ut plurimum, per alios ac potissimum per generalem dioecesis vicarium, hinc cauti admodum sint oportet, cum in ceterorum suae curiae officialium, qui bonis moribus commendari debebunt omnes, tum praecipue in illius primarii ministri electione. Eum, quantum fieri possit, deligant, qui non solum laurea donatus et fori usu exercitatus sit, sed qui insuper prudentiae laude, puritate morum totiusque vitae

integritate pro amplo dignitatis gradu praefulgeat. Non sit eius urbis civis, in qua ius dicere debebit¹, sed, quoad fieri poterit, exterus, nec, ut facilius pleniusque muneris sui partes explere valeat, ad personaliter residendum in aliqua ecclesia obligetur².

2. Non absimilis cautio ab episcopis adhibenda in electione vicariorum foraneorum, quos item sibi pastoralis sollicitudinis socios adiungent, partibusque dioeceseos, a residentiae suae loco distantibus, cum potestate praeficient³. Eorum iura et officia singulatim in dioecesana synodo describantur.

3. Generales vicarii, quorum erit curare, ut officio quisque suo naviter fungantur episcopalis fori ministri, ipsos praeire exemplo suo studeant. Hinc, statis diebus et horis, haud unquam desint sedere pro tribunali. Diebus feriatis a iure dicundo abstineant, praeterquam in causis, in quibus lex feriis derogare permittat. Discidia et lites, praesertim inter consanguineos, pro viribus amice dirimere et pacifice componere curent. In causis vero cognoscendis et decidendis, postquam utriusque partis rationum momenta accurate perpenderit, celeriter⁴, quod ad iustitiae normam sibi visum fuerit magis accedere⁵, sine ulla personarum acceptione, cavillationibus omnibus, anfractibus et dilationibus explosis et rescissis, decernant. Parcant, quoad eius fieri poterit, sumptibus litigantium⁶. In criminalibus autem causis humanitate et clementia delictorum animadversiones ita temperabunt generales vicarii alique iudices ecclesiastici, ut reorum potius resipiscentiam quam poenam et vindictam spectare videantur. Ubi vero res dubia fuerit, reo magis, quam actori favendum esse meminerint⁷. Nec illud etiam obliviscantur, si causas omnes cito, quam citissime, ne afflictio afflicto addatur, conficiendas esse causas eorum, qui carceribus detinentur.

4. Si quando adversus matrimonii alicuius validitatem disceptari contingat, serventur religiose constituta a Benedicto XIV⁸; neque novi coniugii ineundi facultas concedatur, nisi praestitis iis quae ab eo praestari iubentur. Eiusdem pariter pontificis praescriptionibus⁹ exacte insistendum in causis, quae religiosae professionis validitatem respiciunt.

5. Provideant ordinarii meliori, quo poterunt, modo, ne patrocinii defectu iure suo fraudentur et adversariorum potentia opprimantur pupilli, viduae et egentes homines generatim, qui a sacrosanctis canonum legibus episcopo tamquam communi omnium parenti peculiariter commendantur.

6. Ut omnis avaritiae suspicio ab ecclesiastico foro arceatur¹⁰, singuli episcopi in dioecesana synodo curiae suae ministris exacte ac pro aequitate praescribant, si iam non praescripserint, „certam taxam quam pro sui vel operis vel officii vel laboris mercede exigi ab unoquoque liceat.“¹¹ In quo habeant potissimum prae oculis mensuram taxae Innocentianae, vel eam quam a sancta sede probatam habuerint. Haec taxa publice in cancellaria semper proposita sit, ut omnibus innotescat. Qui eam excedere ausus fuerit, sciat se severissime puniendum¹².

¹ Conc. Rom., tit. VIII, cap. 2, [Mansi, XXXV, 1865 A].

² S. Car. Borr., conc. prov. V, [part. III, c. 11, Mansi, XXXIV, 478 C].

³ Ben. XIV, de syn. dioec., lib. III, cap. 3, n. 5 et seq.

⁴ Conc. Rom., ibid.

⁵ Prop. II, inter damnatas ab Innoc. XI, 2 martii 1679.

⁶ Conc. prov. Rav. de Ruvere, hoc tit., cap. 1, [Mansi, XXXV, 605 C].

⁷ Ex reg. XI iuris, in 6.

⁸ Constit. *Dei miseratione*, 3 nov. 1741.

⁹ Constit. *Si datam hominibus*, 4 martii 1748.

¹⁰ Conc. prov. Rav., de Ruvere, hoc tit., cap. 2, [Mansi l. c.].

¹¹ S. Car. Borr., conc. prov. III, [c. 18, Mansi, XXXIV, 171 A].

¹² Conc. prov. Rav. de Ruvere, ibid.

¹ Lambertin., *Instit.* CV, n. 87 et seq.

² S. Car. Borr., conc. prov. V, [p. III, c. 18, Mansi, XXXIV, 483 D].

³ Ibid.

⁴ Ibid.

⁵ S. congr. concil., 21 ian. 1622, et 8 maii 1627.

⁶ Conc. Trid., sess. XXII, c. 8, de reform., iuxta declar. s. congr.

⁷ Conc. Trid., sess. XXII, c. 9, de reform.

⁸ Part. I, cap. 3, n. 5, [supra col. 201 B].

7. Nullum munus et donum, ne esculenta quidem A et poculenta, vicarii generales ab iis accipiant, qui coram eis causas vel habent vel agunt¹. Idem cancellario et notariis interdictum sit ab illis saltem accipere, in quorum causis conscribunt acta notarii-que partes sustinent². Poenae autem et mulctae omnes et singulae, cuiusvis generis sint, piorum sive locorum sive operum usui assignentur³.

8. Episcopus visitet quotannis fori sui tribunal et visitando inquirat, an quae in synodis seu provincialibus seu dioecesanis aliisque fori constitutionibus praescripta sunt, observentur; et si quid abusus irrepsisse cognoverit, curet omnino tolli instituique studeat quaecumque pro sapientia sua iudicaverit expedire⁴. Meminerit etiam per certos homines, immo aliquando per se, visitare carceres, nec solum eos, ubi ii detinentur, in quos ecclesiastici iudices inquirunt, sed, si fieri potest, ceteros quoque, in quos inquirunt iudices laici, atque ibi B detentos paterna caritate consoletur pieque adhortetur in Domino. Videat, ut opportunis temporibus ecclesiastica sacramenta ipsis administrentur, et ne cetera eis desint, quae referuntur ad animae salutem ipsiusque corporis congruam sustentationem⁵.

9. Sit certus vel in archivio episcopali vel in ipsa cancellaria locus, ubi causarum ac iudiciorum processus et acta omnia ad ecclesiasticum forum pertinentia, codicibus suis ordine digesta, per singulos annos recondantur, ut inde, cum usu venerit, promi possit quidquid in eodem ecclesiastico foro agitatum erit. Hic locus clavibus suis claudatur ac custodiatur diligentissime⁶. Cetera etiam cancellariae acta, instrumenta, litterae testimoniales, matrimoniales dispensationes, beneficiorum atque ordinum collationes, edicta et id genus alia, digesta et ipsa ordinatim codicibus suis, pari diligentia asserventur.

Caput X.

De iis quae generatim ad decreta huius concilii pertinent.

Decreta, quae haecenus, Dei adspirante gratia, in provinciali synodo una cum reverendissimis coepiscopis edidimus, incassum omnino caderent, ni de iis generaliter sumptis ageremus et statueremus, quae hic sub finem agimus revera atque statuimus.

1. Ac primo omnia prorsus et singula, quae in hac ipsa synodo continentur, obedientia, reverentia et humilitate, qua possumus maiore, sanctae Romanae ecclesiae, aliarum ecclesiarum matri et magistrae, subiicimus perpetuo emendanda et corrigenda ad domini Iesu Christi honorem et gloriam ecclesiaeque suae salutem et dignitatem.

2. Ne quis in hac provincia ignorantiae excusationem praetendere possit, quominus ea praestet, quae in provinciali synodo decreta sunt, edicimus, D ut, postquam haec ab apostolica sede probata fuerint, edantur, et in valvis proponantur primum ecclesiae metropolitanae, deinde omnium cathedralium et collegiatarum provinciae; a cuius publicationis die mensibus duobus elapsis, omnes et iisdem decretis et, si quid contra commiserint, poenis, quae in illis constitutae sunt, se obstringi sciant. Unusquisque praeterea episcopus in dioe-

cesana synodo, quamprimum fieri poterit celebranda, provincialis concilii statuta referet.

3. Singulae ecclesiae seu cathedrales seu collegiatae, seminaria et vicarii foranei constitutionum eiusdem concilii exemplar in proprio archivio perpetuo asservent.

4. Urgeat etiam quisque episcopus in dioecesi sua executionem eorum, quae in nostra hac synodo sunt decreta. Ideo, in congregationibus casuum conscientiae tam in urbe apud ordinarium, quam in reliquis dioeceseos locis apud vicarios foraneos, aliqua decretorum pars legatur. Idem fiet a canonicis, cum singulis mensibus capitulares conventus habebunt.

5. Quod si qui nihilominus provincialis concilii statutis, cum prorsus debeant, obtemperare renuerint, vel quid contra committere non dubitaverint, ii poenas luant tum per eadem statuta sancitas tum alias praescriptas per sacros canones. Compellanturque praeterea ad parendum omnibus iuris remediis aliisque etiam censuris et poenis ad arbitrium¹, licet de iis decretis agatur, pro quorum observatione et implemento nulla fuit in synodo apposita poena².

6. Decessorum nostrorum vestigia sequentes³, omnia et singula in decretis huius nostrae synodi comprehensa ita ab omnibus, ad quos spectat, servanda esse decernimus, ut tamen constitutiones et consuetudines ecclesiarum arctiores et laudabiliores salvae permaneant in omnibus.

7. Quaecumque facultatem ex iisdem decretis habent episcopi, eam ipsos per vicarios suos generales⁴ vel etiam per alios a se delegatos exercere posse volumus; iis tamen exceptis, quae proprie ad episcopalem ordinem pertinent, aut in quibus iidem vicarii a sacris canonibus aut Tridentino concilio vel a nobis expresse exclusi sint.

8. Si de eorundem sensu ullum unquam exortum fuerit prudens dubium et difficultas, eius et omnium, quae decretis praefatis continentur, declarationem, interpretationem et explicationem nobis vel metropolitano pro tempore reservamus, usque dum alia provincialis synodus in Ravennatensi provincia habeatur, salva tamen semper sedis apostolicae auctoritate⁵.

DECRETUM

de indictione futuri concilii provincialis.

Cum a Tridentinis patribus⁶ statutum sit, provincialia concilia cogi quolibet saltem triennio: hinc, decretis eorum inhaerentes,

Nos Clarissimus tituli Sancti Marcelli sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis Falconerius, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Ravennatensis archiepiscopus et princeps, de consilio et assensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum, futurum huius provinciae concilium, anno millesimo octingentesimo quinquagesimo octavo celebrandum, loco et tempore alias significandis et constituendis, iam denuntiamus et indicimus iis omnibus, qui debebunt adesse.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

C. cardinalis Falconerius, archiepiscopus, subscripsi.

Ego Aloysius cardinalis Vannicelli, archiepiscopus Ferrariensis, immediate subiectus sanctae sedi apo-

¹ S. Car. Borr., conc. prov. III, [c. 18, Mansi, XXXIV, 171 B].

² S. Car. Borr., conc. prov. IV, [part. III, c. 8, Mansi, XXXIV, 314 B].

³ Ibid., et conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. V, [Mansi, XXXVIbis].

⁴ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, hoc tit., cap. VIII; s. Car. Borr., conc. prov. III, [c. 18, Mansi, XXXVIbis et XXXIV, 172 D].

⁵ Conc. prov. de Ruvere, hoc tit., cap. VI, [Mansi, XXXV, 606 D]; s. Car. Borr., conc. prov. III.

⁶ S. Car. Borr., conc. prov. III.

¹ S. Car. Borr., conc. prov. V, [part. III, c. 20, Mansi, XXXIV, 487 B].

² Conc. prov. Rav. Buoncompagni, de iis quae generatim ad constitutiones pertinent, [Mansi, XXXVIbis].

³ Conc. prov. Rav. de Ruvere, decretum generale, [Mansi, XXXV, 644 B].

⁴ Conc. prov. Rav. Buoncompagni, de constitutionibus, cap. IV, [Mansi, XXXVIbis].

⁵ S. Car. Borr., in provincialibus omnibus.

⁶ Sess. XXIV, c. 2, de reform.

stolicae, salvis metropolitanae ecclesiae meae iuribus et privilegiis iuxta constitutionem Clementis papae XII *Paterna pontificii nobis* anni 1735, facta mihi facultate ab eadem sancta sede apostolica, lubens atque cum gaudio interfui et subscripsi.

Ego Cai. cardinalis Baluffi, archiepiscopus episcopus Imolensis, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Michael, episcopus Comaclensis, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Ioannes Baptista, episcopus Britinorii, et ecclesiae Sarsinatensis administrator apostolicus, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Ioannes Benedictus, episcopus Faventinus, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Ioachim, episcopus Cerviensis, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Salvator, episcopus Ariminensis, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Henricus, episcopus Caesenae, interfui, B decrevi et subscripsi.

Ego Marianus, episcopus Foroliviensis, interfui, decrevi et subscripsi.

Ioachimus, episcopus Aegitaniensis in Lusitaniae regno, vocatus, interfui et subscripsi.

ACCLAMATIONES

in fine concilii ex suggesto cantatae ab episcopo Foroliviensi.

Acclamatio: Deo patri misericordiarum et Deo totius consolationis et gratiae, omnis laus, honor et gloria in saecula saeculorum.

Responsio: Amen, amen, amen.

Acclamatio: Beatissimae virgini Mariae sine labe originali conceptae, cui Ravennatensis provincia a sancta synodo est solemniter consecrata, gloria, laus et plausus perennis.

Responsio: Beatissima virgo, respice de caelo C fideles ad te confugientes, illosque defende ab insidiis venenosi serpentis, cuius caput vel a primo instanti conceptus tui contrivisti.

Acclamatio: Sanctissimo Apollinari, qui per Aemilium Christi fidem praedicavit primus, et caelestem veritatem proprio sanguine testatam fecit, actio gratiarum, honor, obsequium.

Responsio: Inclyte martyr, protege populum tuum et oves pascuae tuae a conventu malignantium, a multitudine operantium iniquitatem.

Acclamatio: Beatissimo domino nostro Pio papae nono, summo sanctae et universalis ecclesiae pontifici, christiani nominis in omnes partes propagatio, cunctarum gentium obedientia, pax vera, diuturna prosperitas.

Responsio: Domine Deus, sanctissimum patrem nostrum ecclesiae tuae conserva; mitte illi auxilium de sancto, ut, eo gubernante, omnes gentes illuminentur, et quae dispersae sunt in unum ecclesiae tuae ovile colligantur.

Acclamatio: Eminentissimo ac reverendissimo domino cardinali Clarissimo Falconerio, archiepiscopo nostro, huius synodi praesuli, eiusque ministris salutaris vigilantia, in laboribus constantia et felix exitus.

Responsio: Omnipotens Deus, super pontificem nostrum Clarissimum benedictionum tuarum dona perpetuo multiplica.

Acclamatio: Sanctissimis episcopis conprovincialibus vita et salutaris vigilantia.

Responsio: Deus, pater luminum, illustra faciem tuam super servos tuos, accende corda eorum in aedificationem corporis tui.

Acclamatio: Regibus et principibus omnibus, catholicae religionis zelus, iustitiae et pacis fecunditas et contra christianae fidei hostes victoria.

Responsio: Princeps caelestis, terrenos principes, catholicae fidei, aequitatis et concordiae conservatores atque hostium nostrorum exterminatores, custodi.

Acclamatio: Clero, civitati et toti provinciae nostrae tranquillitas, salus et divinarum gratiarum abundantia.

Responsio: Benedic, Domine, filios tuos, et esto in circuitu populi tui ex hoc nunc et usque in saeculum.

Acclamatio: Populo christiano universo pax Christi aeterna.

Responsio: Memento, domine Deus, in beneplacito populi tui, et confirma in omni virtute gressus eius, perpetuumque tuae benedictionis rorem illi infunde.

VIRI EX UTROQUE CLERO

qui aliquam cum episcopis partem vel ab iis mandatum in concilio habuerunt.

Abbates qui vocati interfuerunt concilio:

Reverendissimus pater dominus Eldradus de Fazy, ordinis sancti Benedicti, congregationis Cassinensis, abbas monasterii Sanctae Mariae de Monte apud Caesenam.

Reverendissimus pater dominus Antonius Anselmi, congregationis Camaldulensis, abbas monasterii Sancti Salvatoris Forolivii.

Procuratores capitulorum ecclesiae metropolitanae et ecclesiarum cathedralium provinciae, qui, legitimo instructi mandato, privatis concilii congregationibus, nedom sessionibus publicis adfuerunt.

Pro capitulo metropolitano: reverendissimus dominus Ioannes Vistoli, canonicus; reverendissimus dominus Ioachim Bezzi, canonicus et parochus Sancti Ioannis in Fonte.

Pro capitulo Imolensi: reverendissimus dominus Thaddaeus Dalla-Volpe, praepositus et prima dignitas, sanctissimi domini nostri papae praelatus domesticus, iuris utriusque doctor; reverendissimus dominus Angelus Perdisa, canonicus, iuris utriusque doctor, et iuris canonici in seminario professor.

Pro capitulo Comaclensi: reverendissimus dominus Dominicus Feletti, canonicus theologus, vicarius generalis, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor, necnon theologiae dogmaticae lector in seminario; reverendissimus dominus Ioannes Guidi, canonicus, seminarii rector, et in eodem seminario eloquentiae professor.

Pro capitulo Britinoriensi: reverendissimus dominus Dominicus Zauli, canonicus poenitentiaris; reverendissimus dominus Peregrinus Fantini, canonicus.

Pro capitulo Faventino: reverendissimus dominus Andreas Strocchi, praepositus et prima dignitas; reverendissimus dominus Antonius Conti, canonicus, iuris utriusque doctor, et in publico lyceo institutionum civilium et canonicarum lector.

Pro capitulo Cerviensi: reverendissimus dominus Ant. Negri, archidiaconus et provicarius generalis in spiritualibus; reverendissimus dominus Aloysius Zabardi, canonicus theologus et praepositus, iuris utriusque doctor, et seminarii rector.

Pro capitulo Ariminensi: reverendissimus dominus Franciscus Moroni, canonicus, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor, necnon philosophiae rationalis in seminario lector; reverendissimus dominus Michael Galassi, canonicus theologus, et theologiae dogmaticae lector in seminario.

Pro capitulo Caesenate: reverendissimus dominus Paulus Bentini, canonicus et parochus ecclesiae

cathedralis; reverendissimus dominus Ioseph Zoffoli, A canonicus poenitentiarius.

Pro capitulo Foroliviensi: reverendissimus dominus Dominicus Brunelli, archipresbyter; reverendissimus dominus Vincentius Silvagni, canonicus, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor, ac in seminario professor.

Pro capitulo Sarsinatensi: reverendissimus dominus Tobias Masacci, canonicus theologus, vicarius generalis, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor, seminarii rector, necnon theologiae dogmaticae et philosophiae professor; reverendissimus dominus Simeon Perini, canonicus.

Ministri et officiales concilii:

Iudices querelarum: illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Ioannes Baptista Guerra, episcopus Britinoriensis, et ecclesiae Sarsinatensis administrator apostolicus; illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Ioachim Tamburini, episcopus Cerviensis; reverendissimus dominus Ioannes canonicus Monetti, vicarius generalis Ravennae, philosophiae, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor, necnon theologiae academiae Romanae censor; reverendissimus dominus Dominicus Feletti, canonicus theologus et vicarius generalis Comaclensis, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor, necnon theologiae dogmaticae in seminario lector.

Iudices excusationum: illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Salvator Leziroli, episcopus Ariminensis; illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Henricus Orfei, episcopus Caesenensis.

Promotores: reverendissimus dominus Aloysius Scabbia, archidiaconus et prima dignitas metropolitanae ecclesiae Ravennae, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor; reverendissimus dominus C Thaddaeus Dalla-Volpe, praepositus et prima dignitas cathedralis ecclesiae Imolensis, sanctissimi domini nostri papae praelatus domesticus, iuris utriusque doctor.

Deputatus ad renuntiandos et introducendos postulantes audiri in concilio: reverendissimus dominus Leonardus Zirardini, metropolitanae ecclesiae Ravennae praepositus.

Secretarius: reverendissimus dominus Paschalis Pasqui, metropolitanae ecclesiae Ravennae canonicus theologus, et seminarii archiepiscopalis rector.

Secretarius adiutor: reverendus dominus Vincentius Amadori, in municipali collegio Ravennatensi director spiritualis.

Notarii: reverendissimus dominus Ioseph Orioli, metropolitanae ecclesiae Ravennae canonicus, protonotarius apostolicus honorarius, et cancellarius archiepiscopalis, iuris utriusque doctor; reverendus D dominus Franciscus Viviani, eiusdem metropolitanae ecclesiae mansionarius, iuris utriusque doctor.

Testes ad acta synodalia: admodum reverendus dominus Antonius Trenta, parochus Sancti Apollinaris in Veclo Ravennae; admodum reverendus dominus Aloysius Servadei, parochus Sanctae Euphemiae Ravennae.

Magistri caerimoniarum: reverendissimus dominus Pius Martinucci, sanctae sedis apostolicae caerimoniarum magister, canonicus insignis collegiatae Sancti Eustachii in Urbe, et bibliothecae vaticanae subcustos; reverendus dominus Ioseph Salvatori, eminentissimi cardinalis archiepiscopi et metropolitanae ecclesiae caerimoniarum magister; reverendus dominus Eduardus Triossi, eiusdem substitutus. }

Ostiarii: reverendus dominus Aloysius Pedrignani, metropolitanae ecclesiae Ravennae mansionarius;

reverendus dominus Maximianus Ghigi, eiusdem ecclesiae mansionarius supranumerarius.

Theologi et canonistae qui, a singulis episcopis electi, ad concilium admissi fuerunt:

Pro dioecesi Ravennatensi: reverendissimus dominus Aloysius Scabbia [vide supra]; reverendissimus dominus Paschalis Pasqui [vide supra]; reverendissimus dominus Ioannes Fabbri, eiusdem capituli canonicus poenitentiarius, iuris utriusque doctor; reverendissimus dominus Ioannes Maioli, eiusdem capituli canonicus et cathedralis ecclesiae Faventinae archipresbyter, iuris utriusque doctor; reverendissimus dominus Dominicus Lega, eiusdem capituli canonicus, et theologiae moralis lector in seminario; admodum reverendus dominus Iacobus Filippi, archipresbyter Sanctae Mariae Maioris Ravennae et emeritus theologiae moralis lector in seminario; admodum reverendus dominus Aloysius Montanari, parochus Sanctae Apolloniae Ravennae; reverendus dominus Ioannes Guix, in archiepiscopali seminario Ravennae director spiritualis, et historiae ecclesiasticae necnon philosophiae lector; reverendus dominus Ioseph Porretti, theologiae dogmaticae lector in eodem seminario, et director spiritualis in seminario sanctorum Angelorum custodum; admodum reverendus pater Norbertus Palmieri, canonicus regularis Lateranensis, praeses canonicae Portuensis Ravennae, philosophiae lector; admodum reverendus pater Angelus a Brixichella, ex ordine Minorum de Observantia sancti Francisci, lector iubilatus et in seminario Foroliviensi institutionum sacrae scripturae professor; admodum reverendus pater Benedictus a Luco, ordinis Capucinorum ex-minister provincialis.

Pro dioecesi Imolensi: reverendissimus dominus Antonius Fantini, cathedralis ecclesiae canonicus; reverendissimus dominus Angelus Perdisa [vide supra]; reverendus dominus Aloysius Alpi, iuris utriusque doctor.

Pro dioecesi Comaclensi: reverendissimus dominus Dominicus Feletti [vide supra]; reverendissimus dominus Ioannes Guidi [vide supra].

Pro dioecesi Britinoriensi: reverendissimus dominus Ioachim Turci, cathedralis ecclesiae praepositus et prima dignitas, necnon vicarius generalis, iuris utriusque doctor.

Pro dioecesi Faventina: reverendissimus dominus Antonius Conti [vide supra]; admodum reverendus dominus Ioseph Samorè, parochus Sancti Marci, et theologiae moralis lector in seminario.

Pro dioecesi Cerviensi: reverendissimus dominus Aloysius Zabardi [vide supra]; reverendissimus dominus Caietanus Balladelli, eiusdem ecclesiae canonicus, iuris utriusque doctor.

Pro dioecesi Ariminensi: reverendissimus dominus Franciscus Moroni [vide supra]; reverendissimus dominus Michael Galassi [vide supra].

Pro dioecesi Caesenate: reverendissimus dominus Paulus Bentini [vide supra].

Pro dioecesi Foroliviensi: reverendissimus dominus Rainerius Rainieri, cathedralis ecclesiae canonicus primicerius, parochus Sancti Mercurialis, et sanctissimi domini nostri papae cubicularius secretus; reverendissimus dominus Vincentius Silvagni [vide supra]; admodum reverendus pater Angelus Savini, ordinis beatae Mariae virginis de Monte Carmelo ex-minister provincialis, et theologiae dogmaticae lector in seminario.

Pro dioecesi Sarsinatensi: reverendissimus dominus Tobias Masacci, cathedralis ecclesiae canonicus theologus, vicarius generalis, sacrae theologiae

et iuris utriusque doctor, rector seminarii, necnon A theologiae et philosophiae lector.

Testes synodales pro singulis dioecesibus designati.

Pro dioecesi Ravennatensi: reverendissimus dominus Paschalis Pasqui [*vide supra*]; admodum reverendus dominus Franciscus Pasini, archipresbyter Sanctae Margaritae martyris in Cologna.

Pro dioecesi Imolensi: admodum reverendus dominus Carolus Cavina, collegiatae ecclesiae Luci praepositus; admodum reverendus dominus Dominicus Montanari, parochus Sanctae Mariae in Valverde Imolae.

Pro dioecesi Comaclensi: reverendissimus dominus Philippus Cinti, cathedralis ecclesiae archidiaconus, et theologiae moralis lector in seminario; admodum reverendus dominus Franciscus Monti, archipresbyter Sancti Martini episcopi in Codigoro.

Pro dioecesi Britinoriensi: reverendissimus dominus Ioachim Turci [*vide supra*]; admodum reverendus dominus Salvator Golfarelli, canonicus collegiatae ecclesiae Foropompiliensis, et vicarius foraneus.

Pro dioecesi Faventina: reverendissimus dominus Andreas Strocchi [*vide supra*]; reverendissimus dominus Seraphinus Raffoni, archipresbyter Sancti Petri in Sylvis Tiberiaci, ecclesiae parochialis Sancti

Michaelis archangeli rector, in eaque insigni collegiata canonicorum caput, et episcopi Faventini vicarius perpetuus.

Pro dioecesi Cerviensi: reverendissimus dominus Antonius Negri [*vide supra*]; admodum reverendus dominus Alexander Rainieri, collegiatae ecclesiae Massae Fiscagliae canonicus, et provicarius foraneus.

Pro dioecesi Ariminensi: admodum reverendus Augustinus Ceccarelli, archipresbyter collegiatae ecclesiae Savignanensis; admodum reverendus dominus Michael Agusani, archipresbyter Sancti Ioannis evangelistae.

Pro dioecesi Caesenate: reverendissimus dominus Ioseph Zoffoli [*vide supra*]; admodum reverendus dominus Christophorus Andreucci, archipresbyter collegiatae ecclesiae in Longiano.

Pro dioecesi Foroliviensi: reverendissimus dominus Antonius Reggiani, cathedralis ecclesiae archidiaconus; admodum reverendus dominus Petrus Godoli, parochus Sancti Francisci Meldulae, et vicarius foraneus.

Pro dioecesi Sarsinatensi: reverendissimus dominus Tobias Masacci [*vide supra*]; admodum reverendus dominus Fridericus Randi, praepositus ecclesiae Fori-Saraceni.

CONCILIUM PROVINCIALE WESTMONASTERIENSE

1855 iulii 2-15.

Concilium provinciale Westmonasteriense in Anglia, celebratum diebus 2, 14 et 15 iulii 1855, sub Nicolao Wisemann, archiepiscopo Westmonasteriensi.

Bibliographia:

1) A. M. D. G. Acta et decreta secundi concilii provincialis Westmonasteriensis, habiti, Deo adjuvante, mense julio MDCCCLV, in collegio S. Mariae apud Oscott, adjectis pluribus decretis, rescriptis, aliisque documentis ad ipsum spectantibus. Parisiis, ex typis J.-P. Migne, maii 1857.

In-8°, 93 p. — Paris, Bibl. nat. B 5765.

P. 6, hoc concilium provinciale celebratum est, dubus sessionibus, diebus 2, 14 et 15 iulii 1855.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Secundo post restitutam in Anglia episcopalem hierarchiam provincialis synodus habita est superiore anno apud Oscott, praesidente eminentissimo domino cardinali Wiseman, archiepiscopo Westmonasteriensi, pari cum fructu ac prior anno 1852 inaugurabatur. Actis itaque secundi concilii provincialis Westmonasteriensis propositis in generali sacrae congregationis conventu, diei 21 iulii 1856, D referente eminentissimo ac reverentissimo domino cardinali Ludovico Altieri, eminentissimi patres

P. 53-93, appendix documentorum ad hoc concilium attinentium.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 971-94 et 1341-50.

3) Decreta quatuor conciliorum provincialium Westmonasteriensium, 1852-1873, adjectis pluribus decretis, rescriptis aliisque documentis; editio secunda. Londini, Burns et Oates.

Sine anno, in-8°, xii-454-xxiii p. (index). — London, British Museum; Lyon, abbé Martin.

P. 95-148, decreta concilii Westmonasteriensis II.

censuerunt praedictum concilium, paucis quibusdam ad peculiaris instructionis, quae insimul traditur, formam redactis, esse approbandum.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam sanctissimo domino Pio papae IX per infrascriptum secretarium relatum, in audientia diei 27 iulii 1856, sanctitas sua admisit, annuitque reddi decretum.

Datum ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 15 augusti 1856.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

(L. † S.) Caiet., archiepiscopus Thebar.,
a secretis.

ACTA CONCILII.

Litteris convocationis huius secundi concilii provinciae Westmonasteriensis, die 1 iunii 1855, ab eminentissimo domino cardinali archiepiscopo Westmonasteriense datis, advenerunt praesules, et omnibus in pontificale Romano praescriptis fideliter servatis, celebratum est concilium, cuius prima sessio habita est die 2 iulii, secunda vero et ultima diebus 14 et 15 eiusdem mensis.

Nomina eorum qui interfuerunt huic secundae synodo provinciali Westmonasteriensi.

Praefuit eminentissimus ac reverendissimus dominus Nicolaus, tituli Sancti Pudentianae sanctae

Romanae ecclesiae presbyter cardinalis Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis.

Interfuerunt: illustrissimus et reverendissimus Ioannes Briggs, episcopus Beverlacensis, consecratus die 29 iunii 1833.

Illustrissimus et reverendissimus Georgius Brown, episcopus Liverpolitanus, consecratus die 24 augusti 1840.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Wareing, episcopus Northantoniensis, consecratus die 21 septembris 1840.

Illustrissimus et reverendissimus Thomas Iosephus Brown, ordinis Sancti Benedicti, episcopus New-

portensis et Menevensis, consecratus die 28 octobris 1840.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Bernardus Ullathorne, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Birminghamensis, consecratus 21 iunii 1846.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Hogarth, episcopus Hagulstadensis, consecratus die 24 augusti 1848.

Illustrissimus et reverendissimus Thomas Grant, episcopus Suthwarcensis, consecratus die 6 iulii 1851.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Turner, episcopus Salfordensis, consecratus die 25 iulii 1851.

Illustrissimus et reverendissimus Iacobus Brown, episcopus Salopiensis, consecratus die 27 iulii 1851.

Illustrissimus et reverendissimus Richardus Butler Roskell, episcopus Nottinghamensis, consecratus die 21 septembris 1853.

Reverendus dominus Thomas Brindle, cubicularius intimus sanctissimi domini, vicarius capitularis et praepositus Cliftoniensis.

Reverendissimus dominus Gulielmus Clifford, vicarius capitularis et canonicus Plymuthensis.

Illustrissimus et reverendissimus Beda Polding, ordinis Sancti Benedicti, archiepiscopus Sydneiensis, consecratus die 29 iunii 1834.

Illustrissimus et reverendissimus Georgius Errington, archiepiscopus Trapezuntinus, consecratus die 25 iulii 1851, coadiutor eminentissimi archiepiscopi Westmonasteriensis.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Morris, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Troianus, consecratus die 5 februarii 1832.

Illustrissimus et reverendissimus Alexander Goss, episcopus Gerrensis, consecratus die 25 septembris 1853, coadiutor episcopi Liverpoolitani.

Reverendissimus pater Bernardus Burder, abbas C monasterii Sancti Bernardi, ordinis Cisterciensis.

Superiores ordinum regularium:

Reverendissimus dominus Placidus Burchall, abbas, et praeses generalis congregationis Anglo-Benedictinae.

Reverendus pater Gulielmus Nickolds, provincialis ordinis Sancti Dominici.

Reverendus pater Iosephus Johnson, provincialis societatis Iesu.

Reverendus pater Robertus Cooke, provincialis Oblatorum beatissimae Mariae virginis sine labe originali conceptae.

Deputati capitulorum:

Reverendus admodum dominus Fredericus Oakeley, canonicus ecclesiae metropolitanae.

Reverendus admodum dominus Ioannes Walker, canonicus ecclesiae Beverlacensis.

Reverendus admodum dominus Thomas Cookson, canonicus ecclesiae Liverpoolitanae.

Reverendus admodum dominus Fredericus Husenbeth, sacrae theologiae doctor, praepositus ecclesiae Northantoniensis.

Reverendus admodum dominus Ioannes Moore, sacrae theologiae doctor, canonicus ecclesiae Birminghamensis.

Reverendus admodum dominus Rodolphus Platt, canonicus poenitentiarius ecclesiae Hagulstadensis.

Reverendus admodum dominus Marcus Tierney, canonicus poenitentiarius ecclesiae Suthwarcensis.

Reverendus admodum dominus Iacobus Boardman, canonicus ecclesiae Salfordensis.

Reverendus admodum dominus Eduardus Browne, canonicus ecclesiae Salopiensis.

Reverendus admodum dominus Iacobus Iones, canonicus ecclesiae Nottinghamensis.

Reverendus admodum dominus Ioannes Williams, canonicus ecclesiae Cliftoniensis.

Reverendus admodum dominus Gulielmus Clifford, sacrae theologiae doctor, canonicus theologus ecclesiae Plymuthensis.

Theologi a synodo invitati:

Reverendissimus dominus Henricus Weedall, sacrae theologiae doctor, praelatus domesticus sanctissimi domini nostri, rector collegii Sanctae Mariae de Oscott.

Reverendissimus dominus Georgius Talbot, cubicularius intimus sanctissimi domini nostri.

Reverendus admodum dominus Gulielmus Weathers, sacrae theologiae doctor, rector collegii Sancti Edmundi.

Reverendus admodum dominus Thomas Rooker, sacrae theologiae doctor, rector collegii Sanctorum Petri et Pauli.

Reverendus admodum dominus Ludovicus English, sacrae theologiae doctor, director collegii Piani, Romae.

Reverendus admodum dominus Cyrus Champion, superior domus presbyterorum societatis Mariae, Londini.

Reverendus dominus Henricus Manning, sacrae theologiae doctor.

Theologi episcoporum:

Reverendus dominus Fredericus Faber, sacrae theologiae doctor, adductus ab eminentissimo archiepiscopo.

Reverendus admodum dominus Ioannes Maguire, sacrae theologiae doctor, adductus ab eminentissimo archiepiscopo Trapezuntino coadiutore.

Reverendus dominus Gulielmus Fisher, adductus ab episcopo Beverlacensi.

Reverendus dominus Georgius Corless, sacrae theologiae doctor, adductus ab episcopo Liverpoolitano.

Reverendus dominus Marcus Oleron, sacrae theologiae doctor, adductus ab episcopo Northantoniensi.

Reverendus dominus Edmundus O'Reilly, societatis Iesu, adductus ab episcopo Newportensi et Menevensi.

Reverendus admodum dominus Georgius Morgan, sacrae theologiae doctor, adductus ab episcopo Birminghamensi.

Reverendus admodum dominus Michael Gibson, sacrae theologiae doctor, adductus ab episcopo Hagulstadensi.

Reverendus admodum dominus Eduardus Cox, sacrae theologiae doctor, adductus ab episcopo Suthwarcensi.

Reverendus admodum dominus Petrus Benoît, adductus ab episcopo Salfordensi.

Reverendus admodum dominus Michael Trovell, adductus ab episcopo Salopiensi.

Reverendus admodum dominus Franciscus Cheadle, sacrae theologiae doctor, adductus ab episcopo Nottinghamensi.

Reverendus admodum dominus P. Aylward, ordinis Sancti Dominici, adductus a vicario capitulari ecclesiae Cliftoniensis.

Reverendus admodum dominus Ioannes B. Morris, adductus a vicario capitulari ecclesiae Plymuthensis.

Reverendus dominus Ioannes Virtue, cubicularius sanctissimi domini nostri, adductus ab episcopo Troiano.

Reverendus dominus Iacobus Fisher, adductus a coadiutore episcopi Liverpoolitani.

Promotores:

Reverendus pater dominus episcopus Suthwarcensis, et reverendus vicarius capitularis Plymuthensis.

Secretarii:

Reverendus admodum dominus Rodolphus Bagnall, canonicus Birminghamensis.

Reverendus admodum dominus Gulielmus Thompson, canonicus Hagulstadensis.

Reverendus dominus Fredericus Rymer.

Caeremoniarii:

Reverendi domini Iacobus Moore, Ioannes Bonomi, Michael O'Sullivan.

Cantor:

Reverendus admodum dominus Ioannes Crookall, sacrae theologiae doctor, canonicus Suthwarcensis.

Notarius:

Dominus Georgius Bowyer, iuris civilis doctor, ordinis Piani eques commendatarius.

ACTA SYNODI.

In conventu praeparatorio die 9 iulii habito, statutum est tres congregationes particulares nominandas esse: 1. scilicet *catechisticam*, cui revisio catechismi, qui primus seu parvus appellatur, committi posset; 2. *disciplinarem*; 3. vero *generalem* seu *moralem*.

Censuerunt patres votum decisivum non competere duobus coadiutoribus, archiepiscopo nimirum Trapezuntino et episcopo Gerrensi, nisi ex unanimi patrum consensu. Dummodo futuris synodis obligationem non inferret, omnes et singuli concesserunt votum decisivum duobus coadiutoribus, votumque tantum consultativum episcopis invitatis. Die vero sequenti duo, vicarii capitulares petierunt ut sibi liceret, absque diminutione iuris praecedentiae iam admissi, in posterum incedere post episcopos.

Die 10 iulii, habita est congregatio generalis, in qua eminentissimus archiepiscopus sermonem habuit super verbis: „*Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo*“ etc.¹; et commemoravit a praeterita synodo ad coronam laborum suorum vocatum fuisse reverendissimum patrem dominum Thomam Burges, episcopum Cliftoniensem.

Eminentissimus deinde indixit silentium super omnibus in synodo peragendis. Facta ad valvas ecclesiae potestate singulis libere dicendi si quid referre vellent, inductus est reverendus dominus canonicus Iones, qui petiit decretum, quo episcopi iuberent ut omnes sacerdotes, in pecuniis colligendis occupati, suis ordinariis deberent singulis hebdomadis rationem reddere de pecuniis acceptis, easque in aede pecuniaria deponere.

Inducti sunt de more procuratores capitulorum. (Ex declaratione sacrae congregationis de Propaganda fide, die 16 augusti 1856 data, patet capitulum Cliftoniense recte deputasse suum procuratorem praeter vicarium capitularem, cum hic, sede vacante, episcopi partes ageret.)

In hac congregatione lecta sunt decreta in sessione prima facienda, et summa cum omnium laetitia eminentissimus proposuit ut per decretum solemne gratias summo pontifici humillimas concilium offerret de definitione dogmatica immaculae conceptionis beatissimae virginis Dei genitricis Mariae ab ipso edita.

In conventu particulari episcoporum, ad singulas congregationes deputati fuerunt quorum nomina sequuntur.

A

I. Catechistica:

Reverendissimi domini Beverlacensis, Birminghamensis, Salfordensis, Gerrensis. Theologi: reverendi domini et patres Virtue, Faber, Aylward, O'Reilly, Jones, Trovell, Maguire, Morgan, Walker, Cookson, Manning, Gibson, Thompson, Benoit. Secretarius: reverendus dominus Husenbeth.

II. Disciplinaria:

Reverendissimi domini Northantoniensis, Hagulstadensis, Salopiensis, Trapezuntinus, vicarius capitularis Plymuthensis, abbas monasterii Sancti Bernardi. Theologi: reverendi domini et patres Weedall, Talbot, Burchall, Johnson, Champion, Tierney, Cheadle, Rooker, Corless, Fisher, Brown. Secretarius: reverendus dominus Boardman.

III. Moralis et generalis:

B

Reverendissimi domini Liverpoolitanus, Newportensis, Suthwarcensis, Nottinghamensis, Troianus, et vicarius capitularis Cliftoniensis. Theologi: reverendi domini et patres Nickolds, Cooke, Oleron, Cox, Weathers, English, Williams, Moore, G. Fisher, Bonomi, Moore (Iacobus), Crookall, Oakeley, O'Sullivan, Morris, Rymer. Secretarius: reverendus dominus Platt.

SESSIO PRIMA.

Die 11 iulii, habita est sessio, in qua episcopus Nottinghamensis, vice eminentissimi archiepiscopi, cantavit missam solemnem de Spiritu sancto. Post evangelium, episcopus Birminghamensis concionem habuit de celebratione synodorum.

Aperta synodo per decretum *De synodo incepta*, promotores dixerunt: Eminentissime ac reverendissime domine, humillime petimus ut in hac synodo, ante omnia alia, legatur decretum de definitione dogmatica immaculati conceptus beatissimae virginis Mariae.

Eminentissimus libentissime postulationem admisit per verba: „Episcopi excipiant huius decreti lectionem assurgendo et stando, quo clarius pateat nostra in beatissimam matrem Mariam devotio atque erga summum pontificem obedientia.“

Omnibus patribus sine mitris stantibus, reverendus dominus Bagnall legit decretum.

Deinde lata sunt decreta: *De methodo vitae*; *De officialibus*; *De iudiciis querelarum*; *De non praeiudicando*; *De non discedendo*; et *De fidei professione*.

Vocati sunt episcopi, qui nondum hanc professionem iuxta symbolum Pii IV in synodo emisserant, scilicet Liverpoolitanus, Nottinghamensis, Gerrensis et Troianus, iisque eam rite facientibus se adiunxit archiepiscopus Trapezuntinus, qui, licet in prima synodo eam emisisset, voluit tamen ad cautelam, propter translationem a sede Plymuthensi ad Trapezuntinam eam renovare. Post eos, professio a vicariis capitularibus Cliftoniensi et Plymuthensi atque ab reverendo patre abbate Sancti Bernardi pronuntiata est.

Lectis decretis sessionis VI et XXIII concilii Tridentini super residentia, eminentissimus dixit:

Nicolaus, etc.

Decernimus, de episcoporum, qui ultra tres menses sive continuos sive interruptos a residentia abfuerint, contra praescriptum concilii Tridentini, absentia huiusmodi investigari, praesertimque, ex praescripto [huius sancti concilii de causa] illorum agi.¹

Datum, die 11 iulii 1855.

¹ Matth. XVIII, 20.

¹ Ex concil. Mediol.

Factum est decretum de celebratione sessionis A secundae, et, redeuntibus aliis de clero, puncta orationis mentalis a reverendo patre domino Weedall et a reverendo patre Faber lecta sunt.

Die 12 iulii, habitae sunt congregationes particulares.

Die 13 iulii, reverendissimus episcopus Troianus cantavit missam de requiem pro omnibus episcopis Angliae defunctis.

Eadem die, factae sunt congregationes particulares, et secunda congregatio generalis habita est.

SECUNDA SESSIO ET ULTIMA.

Die 14 iulii, missa secundae sessionis lecta est ab eminentissimo archiepiscopo, et post concionem super verba sancti Pauli apostoli¹ aperta est sessio; quae, postquam lata fuissent decreta *De bonis ecclesiasticis*, a primo ad decimum inclusive, et *De versione canoniarum scripturarum*, prorogata est ad B diem dominicam proxime sequentem.

Praeter alias congregationes episcoporum, vel particulares episcoporum et theologorum, singulis diebus habitas, hac die factus est conventus specialis omnium in synodo praesentium, in quo lectum est specimen catechismi a congregatione catechistica dispositum.

Eadem die, celebrata est congregatio generalis tertia, in qua electus est reverendissimus dominus Gulielmus Clifford, vicarius capitularis Plymuthensis, qui acta et decreta synodi ad sanctissimum dominum nostrum Pium papam IX feliciter regnantem deferret.

Die 15 iulii, dominica septima post Pentecosten, missa celebrata est a reverendissimo archiepiscopo Trapezuntino, in qua, post evangelium, reverendus pater Faber sermonem habuit super verbis: „*Pacem meam do vobis.*“

Sessio deinde reassumpta est, in qua omnia C decreta, iuxta elenchum a secretario recitatum, lata sunt, et patres decreverunt epistolam ab omnibus patribus signatam una cum decretis esse mittendam.

Omnes suo ordine ad altare maius accesserunt, et iis quae decreta fuerant subscripserunt.

Episcopus Beverlacensis, nomine omnium, gratias eminentissimo archiepiscopo de benignitate qua erga patres usus fuerat, egit.

Rogantibus promotoribus, eminentissimus dedit edictum sub hac forma:

Nicolaus, etc.

Auditis suffragiis comprovincialium episcoporum in fine sessionis ultimae secundae synodo nostrae provinciae praesentium, decernimus tertiam futuram synodum provincialem habendam esse, si Deo placuerit, die sexta et sequentibus mensis iulii, incipiendo scilicet feria tertia hebdomadae VI post Pentecosten anno 1858.

In quorum fidem, etc.

Lecto decreto de synodo dimittenda, facta est processio, et post reditum in ecclesiam, lecta sunt puncta orationis mentalis a reverendo patre domino Weedall et a reverendo domino Manning.

Acclamationibus egregio cum concentu cantatis, et dato pacis osculo, eminentissimus et reverendissimus archiepiscopus omnibus ad sua revertentibus in pace benedictionem impertitus est.

PUNCTA ORATIONIS MENTALIS

in duabus sessionibus synodi.

I.

Orationis mentalis in prima sessione puncta tria.

1. Fratres carissimi, ad Deum patrem omnipotentem, omnium bonorum largitorem, animos devote

convertite, et orate pro sponsa dilecti filii sui, ut ipsi concordiam et pacem misericorditer tribuat. Ubicumque terrarum iura sanctae sedis vel sanctae matris ecclesiae invaduntur, saniora inspiret consilia, filiorumque corda ad patrem convertat, ut, avulsis ab ecclesiae solo, quae fidei superseminavit inimicus, pravarum opinionum zizaniis, resplendeat in iis regnis credentis populi renovata pietas; iterum luceat obscuratum aurum devotionis; eorum Nazaraei, quorum denigrata est super carbones facies, et qui amplius non sunt cogniti in plateis, iterum candidiores nive, nitidiores lacte, ipsis appareant¹; et virgines sacrae, non amplius squalidae, sacerdotesve gementes, sed cum lactitia Dei misericordiam collaudantes, audiantur.

2. Fratres carissimi, sincerissimo cordis affectu principem pacis rogate, ut bellis finem imponat, excidiumque tot nobis carorum cohibeat, dissidentium nationum animos demulceat, et ad pacifica flectat consilia, qui corda regum in manu tenet, et quocumque voluerit inclinabit illa. Luem etiam perniciosissimam dissipet, quae belli superveniens exitio, clades cladibus ingeminat. Fratres nostros dilectissimos sacerdotes, qui maxima caritate flagrant, inter tot pericula totque funera versantur, corroboret ac conservet. Sit illis protector potentiae, firmamentum virtutis, tegimen ardoris et umbraculum meridianum, dans sanitatem et vitam et benedictionem². Et quos ad altiora vocaverit exempla virtutum, ab illis animam pro fratribus expetens, aeterna cum sanctis vita beatos statim excipiat.

3. Fratres carissimi, sancti Spiritus gratiam pro nobis exposcite, quibus commissum est dominicum gregem in saeculi tenebris et innumeris paene aerumnis pascere et custodire. Angustiae nos undique circumdant, odia et inimicitiae. Defecerunt prae lacrymis oculi nostri, conturbata sunt viscera nostra, cum deficeret parvulus et lactens in plateis oppidi, pane coelestis doctrinae egentes, nec est qui distribuat. Obsederunt nos, veluti tauri pingues, erroris ministri, a pascuis veritatis ut eos alliciant, ad amaram et exitiosam erroris solitudinem perducturi. In omnia pretiosa nostra insaeiunt qui oderunt nos; sacratissima quaeque irrident, divinisima blasphemant; et quaerunt scintillam nostram extinguere in terra nostra. Parce, Domine, parce illis, neque retribuas eis sicut retribuerunt nobis, sed iuxta infinitam tuam misericordiam, redde eis pro malis bona, et pro conviciis benedictionem; subleva onus nostrum, et iugum cervicibus nostris impositum sustine manibus tuis, ut in semitis mandatorum tuorum laeti ambulemus, post fletum sementes, manipulos messis cum exultatione portantes.

II.

Orationis mentalis in secunda sessione puncta tria.

1. Fratres carissimi, levate animas vestras ad Dominum Deum nostrum et deprecamini faciem eius benignissimam, ut ab orbe terrarum, et ab hac praesertim ditione, tetras incredulitatis nebulas, diram infidelitatis noctem repellat. Satis sit excusisse suave iugum catholicae fidei, onusque leve tuorum sprevisse mandatorum; ne sinas ea quae pietatis in te superfuere fragmenta ab irruente impietatis turbine arripi et dissipari. Si iam multos in haeresis barathrum demersit tempestas aquae, ne patiaris simplices infigi in luto faecis, in te non amplius sperantes. Cohibe insuperbientis humani intellectus petulantiam, reprime sapientiae huius

¹ Thren. IV, 1 seq.

² Eccli. XXXIV, 19-20.

¹ I Cor. V, 11.

mundi arrogantiam, refrena vanae scientiae lascivum A
cursum, tempera novitatis studium. Infunde cordi-
bus hominum veritatis amorem, et sanae doctrinae,
prae omnibus humani ingenii inventis, affectum.
Accende in medio nostri lucernam paene extinctam
fidei, et pone eam super candelabrum, ut luceat
omnibus qui in domo sunt.

2. Fratres carissimi, corda vestra dirigite ad
dominum nostrum Iesum Christum, patrem pau-
perum et parvulorum amatorem, rogantes eum ut
super eos omnes largam suae benedictionis copiam
effundat, qui ecclesiam suam adjuvant in sublevandis
miseris, praesertim vero in puerulis educandis.
Allaboravimus quidem ut doctrinam christianam
(lac parvulorum) suaviorem, et ipsorum intelli-
gentiae magis accommodatam, reddamus. Sed in
vanum ad ipsos sapientia etiam divina clamat, nisi
adsint qui manibus eos ducant, ab insidiis in itinere
tueantur, ac titubantes eorum gressus sustineant. B
Non desint nobis tales, misericordissime Iesu, sed
in cordibus tuorum fidelium accende tenerrimum
erga parvulos tuos amorem, ut non solum studio
et desiderio, sed efficaci operatione ipsorum edu-
cationi provideant, nobisque cooperentur. Et redde
illis septuplum, imo centuplum in sinu eorum, ut
videant ipsi filios filiorum suorum prosperos, et in
via vitae ambulantes, donec ad amplissima caritatis
praemia securi ipsi perveniant.

3. Fratres carissimi, petite Spiritum sanctum,
ut omnes qui hic convenerunt, in eius gloriosissimo
nomine congregatos, suo irradiet lumine, foveat igne,
dirigat sapientia, corroboret virtute. Redeant ad
sua incolumes, pleni ipsius gratia et fortitudine,
ut maiore semper cum zelo et promptiore animo
pro salute animarum se impendant. Da, Domine,
episcopis, quos posuisti regere ecclesiam Dei, apo-
stolicae benedictionis plenitudinem; da sacerdotibus C
ecclesiasticarum virtutum largissimam abundantiam;
confer religiosis viris, severioris disciplinae ama-
toribus, gratiarum coelestium supereffluentem co-
piam; ut omnes ad propria redeant referti divinis
donis, supernis ditati thesauris, spiritualium gau-
diorum pinguedine saginati. Retribue illis abun-
danter pro iis quae hic laboraverunt, ut tu praemia
rependas pro iis quae ipse in illis operatus es.
Fiat, fiat!

DECRETA CONCILII.

I. De synodo incepta.¹

II. De immaculato beatissimae virginis Mariae con- ceptu, dogmatice a sanctissimo domino nostro definito.

Felicissimis sane sub auspiciis hanc nostram
synodum convocatam inchoatamque iure censere
debemus, quae dogmaticam definitionem immacu- D
latae Dei genitricis conceptionis tam prope sequitur,
ut merito ipsius patrocinio commendare possimus
quidquid a nobis actum pronuntiatumve fuerit.

Qua de re, si omnipotenti Deo gratias palam
agendas esse iam curavimus, tanto magis hic adunati
solemniori ritu repetendas duximus, ita ut in ipso
nostri operis limine, manus ac oculos in Deum totius
consolationis intendentes, ipsi grates pro tanto
beneficio rependamus, eiusque imploremus clemen-
tiam, ut ab ingruentibus malis ecclesiam et orbem,
dulcissimae virginis Mariae intuitu, liberet et prae-
servet.

Sed maxime aequum pariter videtur, ut sanc-
tissimo domino nostro Pio nono grati nostri animi

ACCLAMATIONES

in fine synodi Westmonasteriensis provincialis II faciendae.

Archidiaconus: Deo omnipotenti, trino in per-
sonis, in essentia uni, laus et honor.

Chorus: Sit in perpetuum laus et honor tibi,
beata Trinitas. A te principium nostrum, in te finis
noster. A te procedant omnia opera nostra, ad te
solum tendant.

Archidiaconus: Sanctissimo domino nostro Pio,
sacrae ecclesiae catholicae supremo gubernatori et
capiti, Iesu Christi in terris vicario, cuncta prospera.

Chorus: Pontificem summum patremque dilec-
tissimum, sospitem nobis conserva, clementissime
Domine: ut diu feliciter regat ecclesiam tuam, fideles
consoletur, errantesque in viam salutis reducat.

Archidiaconus: Eminentissimo ac reverendissimo
cardinali archiepiscopo nostro pax et felicitas.

Chorus: Accende illum, Domine, amore tui
nominis, et zelo animarum sibi commissarum. Ad-
auge in eo patientiam et laboris tolerantiam. Re-
pone illi coronam gloriae, pro tua immensa miseri-
cordia.

Archidiaconus: Illustrissimis patribus, qui ad
hanc synodum laeti convenerunt, summae gratiae,
felixque reditus ad sua.

Chorus: Summae gratiae, omniumque bonorum
adprecatio. Angelus Raphael sit illis in itinere
custos et protector; sitque ingressus eorum in do-
mum quies habitantium, pax dissidentium, laetitia
omnium credentium.

Archidiaconus: Omnibus orthodoxam fidem sanc-
tae Romanae ecclesiae profitentibus tranquillitas,
et in unitate fundata pax.

Chorus: Salva populum tuum, Domine, et benedic
haereditati tuae; et rege eos, et extolle illos usque
in aeternum.

Archidiaconus: Decreta nostrae synodi accurate
servantes, et sanctae matri ecclesiae in omnibus
obtemperantes, intercedente beatissima et imma-
culata virgine Dei genitrice Maria, cum sanctis
martyribus Thoma et Georgio, et omnibus sanctis,
per misericordiam omnipotentis Dei, ad vitam per-
veniamus sempiternam.

Chorus: Fiat, fiat! Amen, amen!

sensus pandamus, eo quod divinis cedens impulsibus,
coelestisque luminis radiis obsequens, hanc magni-
ficam definitionem gaudens protulerit, suamque
laetitiam per totum mundum profuderit. Nec satis:
sed voluit etiam ut secum quamplures nostrum
gauderent, quos omnes Urbem commigrantes, be-
nignissime excepit, et episcopalis gratiae a beato
Paulo descriptae toti exemplum praebens ecclesiae,
hospitio munificentissimo recreavit.

Hinc evenit, ut e nostro coetu septem antistites¹
illustrissimis quampluribus totius orbis episcopis
sociati, veluti testes auspicatissimae illius definitionis,
summo pontifici astiterint. Hinc ad greges nostros
vivacior quodammodo peryenit tam insignis beneficii
sensus, et in universali laetitia magis intima par-
ticipatio.

Definitionem igitur ipsam demisso gratissimoque
animo suscipientes, clero populoque nobis commissis
hic unanimes proclamamus, ipsorumque pietati
peramanter commendamus. Oraculum paternae
vocis audiant et exsultent. Maternae dignitatis

¹ Pro textu decretorum, n. 1, 3-7, vide eadem decreta
in concilio Westmonasteriensi I anni 1852 [Mansi, Concil.,
XLIV, 725-8].

¹ Scilicet eminentissimus archiepiscopus Westmonasterien-
sis, reverendissimi patres domini episcopi Beverlacensis, New-
portensis et Menevensis, Northantoniensis, Suthwarcensis, Not-
tinghamensis, atque Gerrensensis nunc Liverpolitani.

incrementum, honoris ampliorem cumulum, miseri-
cordiae sublimiorem titulum, pietatis augendae
novam rationem, puritatis et innocentiae, totius
originalis decoris veluti complementum perfectissi-
mumque eulogium¹, ipsi matri gratulantes re-
cognoscant, sibi que providi amplectantur. Crescat
in dies in nostrorum omnium animis fervens in
Mariam ab omni labe immunem devotio, firma
fiducia, filialis affectio. Luceat in vita candor prae-
cipuus castitatis, humilitatis eximius nitor, in Deum
accensus amor, in proximos prompta dilectio, ut
speculum nosmetipsos exhibeamus virtutum quas
gloriae absolutissimae serto in Maria coelestis corona-
vit pater.

Sitque ipsius dulcissimum nomen in hoc qualis-
cunque nostri laboris exordio, a nobis invocatum
veluti tessera quaedam pignusque divinae gratiae,
qua foti adiutique, opus nobis commissum sic feliciter
inceptum feliciorem ad exitum perducamus.

III. De methodo vitae in synodo servanda.

IV. De non praeiudicando.

V. De officialibus synodi.

VI. De iudicibus in causis personalibus constituendis.

(Constituti sunt reverendus pater dominus
episcopus Beverlacensis, et reverendus pater do-
minus episcopus Birminghamensis.)

VII. De non discedendo.

VIII. De bonis ecclesiasticis.

1. Bona quae a fidelibus in religionis propa-
gationem et decorem, cleri sustentationem, pauperum
sublevationem aliosque pios usus erogantur, Deo
et ecclesiae donata censentur; eorumque administra-
tores seu curatores, sive viri ecclesiastici sive laici
fuerint, nihil amplius quam eorum dispensatores, C
Deo ipsi reddituri rationem, sunt habendi. Cum
igitur hic iam inter dispensatores quaeratur ut fidelis
quis inveniatur, de iis, quae rectam bonorum eccle-
siasticorum administrationem respiciunt, in hac
synodo plenius nobis agendum videtur, quia, prae-
sertim in primo provinciali concilio, rebus maioris
momenti occupati, huiusmodi materiam ad tempus
opportuni remiserimus.

2. Igitur allaborandum ut omni modo deter-
minetur, si dubium existat, intentio et animus
donatoris vel testatoris alicuius fundi, et ut usui
ab ipso definito ipsius fructus accuratissime appli-
centur.

3. Si vero huiusmodi intentio non constet ex
aliquo certo documento, servandae sunt regulae
sive canones quibus de tali voluntate recte iudicari
possit.

4. Quotiescunque erigatur aut provideatur ec-
clesia seu schola, sive aliud quodvis aedificium
usibus religionis destinatum sive ex integro sive ex
parte pecuniis collatis a fidelibus, vel etiam a qua-
vis societate piorum catholicorum eleemosynarum
administratrice, eiusmodi aedificium habendum est
veluti in perpetuum illi loco addictum. Et quam-
vis missio, de qua agitur, sit ab aliqua corporatione
religiosa occupata et administrata, eleemosynae illae
praesumuntur non corporationi ipsi, sed Dei cultui
promovendo et pauperum levamini fuisse collatae,
eoque in loco ad hosce usus erogandae.

5. Similiter iudicandum, si ab aliquo benefactore
talia aedificia alicubi provideantur, nisi certissime
constet declarasse se in tali erectione non loci eiusque
fidelium commodum respexisse, sed ordini illi donum
voluisse conferre. (Regulae, sub numero praecedenti

A et sub hoc traditae quoad ius in foundationes, sunt
applicandae ad novas tantum foundationes, cum de
regularibus agitur.)

6. Non vero licebit episcopo, missionem legitime
alicui ordini religioso conceditam dicto titulo ipsi
auferre. Respiciunt enim hae regulae solummodo
casum in quo regularis illa familia vel nequeat vel
nolit illius missionis curam retinere, si, exempli
gratia, a superiore ab illo loco revocetur, vel alia
quavis de causa cesset omnino, et non ad tempus
duntaxat, ibidem exsistere.

7. Si vero aliqua missio fundatur exclusive sive
longe maiore ex parte sumptibus alicuius religiosae
familiae, quae iustis de causis atque in perpetuum
alio migrare poterit velle, hortamur ut pactio clara
fiat inter episcopum et superiores ordinis quid hoc
in casu sit agendum, ne iura ex una parte laedantur,
neve scandalum ex altera oriatur, et grave animarum
B damnum emergat.

8. Multo minus licet clerico vel ipsi episcopo
bona ecclesiae alienare, sicuti constat ex innumeris
paene iuris canonici sanctionibus. Quodsi, propter
causas ab ipso iure approbatas, contigerit talem
alienationem esse necessariam, sacerdos nunquam
sine episcopi auctoritate, nec episcopus absque iis
cautionibus quae a lege canonica requiruntur, illam
efficere potest.

9. In omni missione, pecuniae quae a fidelibus
contribuuntur modis infra recensendis, habendae
sunt pro bonis ecclesiae, non pro muneribus datis
sacerdoti. Ex ea namque pecunia non solum eius
honestae sustentationi, sed et sumptibus religiosi
cultus, manutentioni fabricae, debitis, si quae sint,
solvendis, aliisque huiusmodi providendum est.
Idcirco, si discedere a missione alicui sacerdoti
contigerit in anni cursu, non ius habet ad ratam
partem introitus annui, nisi prius detrahatur pars
iuste assignanda illis impensis. Similiter, ea quae
providerat pro ecclesiae usu ex ipsis redditibus
ecclesiae, verbi gratia cereos, vinum pro sanctis-
simo sacrificio, sacram suppellectilem, post se re-
linquere debet absque compensatione, nisi con-
stare faciat hanc provisionem aequam rationem
excedere.

10. Diversas quidem methodos colligendi pe-
cunias pro missionum sustentatione praevalere om-
nibus satis patet. Sequentes in primis non impro-
bandas censemus, donec melius per caritatem
fidelium provisum fuerit. Sunt igitur:

a) Sedium seu locorum assignatio certis personis
seu familiis, a quibus compensatio determinata datur
ecclesiae.

b) Collectae ad offertorium in ecclesia factae.

c) Pro consuetudine generaliter in Anglia vi-
gente, solutio nummi determinati iuxta qualita-
tem loci occupandi, ab iis qui locum assignatum
non habent, nolunt vero locum liberum, ut aiunt,
occupare.

d) Conciones ab aliquo insigniori verbi Dei prae-
cone, post quas generatim pro ecclesia, vel pro
aliqua eius parte seu attributione, colliguntur assi-
stentium eleemosynae, qui saepe ex aliis congre-
gationibus accurrunt, stipemque conferunt.

e) Collectae quae vel de domo in domum fiunt
per viros ad hoc deputatos aut per societates et
confraternitates legitime institutas, vel exiguntur
per decurias aut centurias, prout fieri solet a lauda-
bili societate Propagationis fidei nuncupata, vel
quae a ditioribus, statutis temporibus aut singulis
annis, solvuntur.

11. Quamvis equidem exoptandum esset, plures
ex hisce modis sustentandi ecclesiam posse e medio
tolli, iam tamen experientia docuit adhuc impossi-

¹ Legendum videtur *eulogium*.

bile esse talibus adiumentis omni ex parte super-sedere. Ubi igitur usus iam inviguit unum vel plures ex ipsis adhibendi, continuari ita debet, ut nulla in eis innovatio absque episcopi arbitrio introducat. Praesertim vero spatium liberum non minuatur neque coarctetur, eo inconsulto. Quidquid vero pecuniae per ista media ad missionem confluit, non ad ipsum sacerdotem, sed ad totas missionis necessitates pertinere reputetur. Quidquid igitur suppellectilis, sacrae vel domesticae, ex his redditibus adquisierit sacerdos, vel quidquid in sarta tecta aedium sacrarum vel aedificiorum ad ecclesiam quomodocunque spectantium conservanda impenderit: non sibi, sed missioni providit, ex bonis ad eam pertinentibus.

12. Cum igitur sacerdos aliquis ad suam primo missionem accedit, accipiat a vicario foraneo, vel ab alio deputato ab episcopo, inventarium omnium ad missionem pertinentium. Tenetur autem supellectilem et aedificia integra servare, imo potius meliorare, ut saltem successori tantum tradat quantum ipse accepit. Quod si, vel ad reficienda quae vetustate obsoleta et squalida evaserunt, vel ad maiorem locorum decorem nova seu venustiora providerit, distinguendum est, quonam ex fonte ista provenerint.

a) Nam si ex proprio peculio, sive ex familiarium sibi bene affectorum donis, sive tandem ex ea parte proventuum ecclesiae quae sibi competit pro sua honesta sustentatione, sacerdos haec sibi comparaverit, habenda erunt ut propria, ratione semper habita obligationis conservandi in bono statu ea quae accepit.

b) Si vero generatim proventibus ecclesiae, vel donis sive collectis congregationis, vel tandem aere ab episcopo vel administratoribus rerum temporalium dioeceseos concesso, fuerint haec conquisita, omnino missioni addicta dicenda sunt, neque ullo pacto licet sacerdoti ea sibi vindicare.

13. Communiter etiam censendum, nisi contrarium pateat, iuxta regulam in iure traditam, ea, quae ecclesiasticis usibus apta donantur viro missionario, esse missioni donata. Ea vero quae personalem habent usum, ipsi data reputantur, sicuti etiam res sacrae, si expresse veluti grati animi vel affectus pignus a congregatione sacerdoti cuivis donantur.

14. Honoraria missarum ad sacerdotis peculium pertinent. Similiter, ubi viget usus, antiquus quidem in Anglia, temporibus solemnibus Paschae et Nativitatis Domini, singulis sacerdotibus munuscula dandi, haec ad ipsos de iure pertinent. Caveat vero sacerdos ne in suspensionem cadat aliquid recipiendi intuitu sacramenti poenitentiae ab ipso administrati.

15. De applicatione pecuniae quae ex iuribus stolae provenit, non una eademque praxis per totam obtinet ecclesiam. Etenim, quamvis ecclesia sordidum quaestum detestetur, ob quem pro sacramentorum celebratione extorqueatur vel exigatur pecunia a fidelibus ea petentibus, concilium tamen Lateranense, sub Innocentio III anno 1215 habitum, praescripsit ut observarentur laudabiles consuetudines, quarum vigore oblationes, ex occasione celebrationis sacramentorum, a fidelibus altaris ministris fiunt. Proventus ex hoc fonte derivantes ordinario sacerdotibus adiudicentur, quamvis diversis modis, pro diversitate locorum, distribuantur. Anteferenda vero videtur caeteris ea distributio quae magis ad allevanda onera missionis possit conferre.

16. Dum igitur prohibemus ne aliquid petatur, multoque magis exigi, ante baptismatis vel matrimonii celebrationem aut etiam post celebrationem

veluti de iure, remittimus prudentiae episcoporum ea in suis dioecesanis synodis hac de re statuere, quae consuetudinibus et conditioni locorum visa fuerint magis apta. Abusus praesertim omnes, si qui exsistant, tam in quantitate quam in exactione huiusmodi oblationum, diligentissime corrigant, modum ubique aequum imponendo.

17. Quicumque administrationi alicuius missionis praeest, quocunque titulo, librum omnino teneat diurnum omnium receptarum et expensarum missionis, in quo quotidie utrasque scribat accuratissime, et suo quasque ordine. Habeat etiam penes se alterum librum quem magistrum (*ledger*) vulgo vocant, in quem transferat, post mensem vel trimestrem, omnia quae in primo libro continentur, ita tamen ut in ordinem redigantur, iuxta capita ad quae summa quaeque, sive recepta sive expensa, referri debet.

18. Quivis administrator habeat *computum apertum*, ut dicitur, in mensa aliqua nummularia duorum virorum honestorum nominibus, praeter suum, ascriptum. Isti vero solummodo ad conservationem pecuniae a quovis iacturae periculo assumptos se sciant, neque sese illius administrationi ingerere debent. Deficiente vero uno, quacunque ex causa, duo qui supersunt, alium ab episcopo electum, supplendum curabunt. Administrator igitur pecuniam ad missionem pertinentem, scilicet eam quae ad proprium peculium non pertinet, ultra summam librarum viginti apud se, plus quam decem dies non retineat, sed in dictam mensam diligenter referat.

19. Nullus missionis administrator instrumenta legalia de bonis ecclesiae conficiat sine expressa auctoritate episcopi, qui legisperitos in huiusmodi negotiis versatissimos consulere non dubitabit, sicque revisioni accuratissimae subiciantur.

20. Omnia aedificia ad missionem pertinentia contra incendium secunda reddantur per annum solutionem factam alicui societati ad hoc destinatae.

21. Omnis eleemosynas fidelium quaerens, muniri debet autographo ordinarii vel superioris proprii, obiectum quaestus pii declarante, et recognito ab ordinario loci ubi quaestum facit, cum conditione in eo expressa, quod ipse teneatur rationem accuratam reddere episcopo vel superiori suo omnium summarum ab eo collectarum, cum determinatione locorum in quibus versatus fuerit, et personarum a quibus eas habuerit, cum expressione temporis suae in singulis locis residentiae.

IX. De versione canoniarum scripturarum.

Ut versio accurata sacrae scripturae ex vulgata latina quam primum habeatur, patres censuerunt committendam esse viris doctis ab eminentissimo archiepiscopo eligendis eius confectionem, servatis tamen regulis indicis quoad operis revisionem, notas apponendas ex sanctis patribus et piis scriptoribus desumptas, et permissionem et approbationem lectionis eiusdem.

X. De absentia sacerdotum.

Ad clariorem intelligentiam decreti 14, c. 25, primae synodi provincialis, statuimus, sacerdotes coadiutores debere monere missionarium in ecclesia principalem quoties discedat etiam ad diem; nullosque missionarios vel principales vel coadiutores debere abesse die dominico vel festivo de praeepto absque licentia episcopi vel vicarii generalis, excepto casu urgentiae, in quo sacerdos discedens debet monere quamprimum episcopum de dicta urgentia, et relinquere idoneum sacerdotem qui vices suppleat.

Haec omnia in duabus sessionibus acta sunt. A
Ita testor ego notarius rogatus, in collegio Sanctae
Mariae de Oscott, die 15 iulii 1855.

Georgius Bowyer, notarius.

Ioannes Bonomi, Iacobus Moore, testes.

ELENCHUS

decretorum synodi secundae provincialis Westmonasteriensis, habitae in collegio Sanctae Mariae de Oscott, cum numero articulorum.

- I. *De aperienda synodo*, articulus unicus.
- II. *De immaculato beatissimae Mariae virginis conceptu, dogmatice a sanctissimo domino nostro definito*, articulus unicus.
- III. *De methodo vitae*, articulus unicus.
- IV. *De non praeiudicando*, articulus unicus.
- V. *De officialibus synodi*, articulus unicus.
- VI. *De iudicibus constituendis in causis personalibus*, articulus unicus.
- VII. *De non discedendo*, articulus unicus.
- VIII. *De bonis ecclesiasticis*, articulus viginti unus.
- IX. *De versione canonicarum scripturarum*, articulus unicus.
- X. *De absentia sacerdotum*, articulus unicus.

Omnia et singula in hac synodo statuta, decreta et acta, qua decet obedientia et reverentia auctoritati, correctioni et emendationi sanctae Romanae ecclesiae, omnium ecclesiarum matris et magistrae, et Romani pontificis, Christi vicarii iudicio, emendanda, corrigenda, mutanda subiicimus.

† Ego Nicolaus cardinalis Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Beverlacensis, definiens subscripsi.

† Ego Georgius, episcopus Liverpoolitanus, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Northantoniensis, definiens subscripsi.

† Ego Thomas Iosephus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Newportensis et Menevensis, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus Bernardus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Birminghamensis, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Hagulstadensis, definiens subscripsi.

† Ego Thomas, episcopus Suthwarcensis, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Salfordensis, definiens subscripsi.

† Ego Iacobus, episcopus Salopiensis, definiens subscripsi.

† Ego Richardus, episcopus Nottinghamensis, definiens subscripsi.

† Ego Thomas Brindle, vicarius capitularis Cliftoniensis, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus Clifford, vicarius capitularis Plymuthensis, definiens subscripsi.

† Ego Georgius, archiepiscopus Trapezuntinus, coadiutor Westmonasteriensis, definiens subscripsi.

† Ego Alexander, episcopus Gerrensis, coadiutor Liverpoolitanus, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Beda, ordinis Sancti Benedicti, archiepiscopus Sydneiensis, subscripsi.

† Ego Gulielmus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Troianus, subscripsi.

† Ego Bernardus, abbas monasterii Sancti Bernardi, Cisterciensis ordinis, subscripsi.

Rudolphus Bagnall, canonicus Birminghamensis, secretarius.

Gulielmus Thompson, canonicus Hagulstadensis, secretarius.

Fredericus Rymer, secretarius.

EPISTOLA PATRUM

ad sanctissimum dominum nostrum Pium papam IX.

Beatissime pater.

Synodi nostrae provincialis secundae acta et decreta, nos metropolitanus et episcopi provinciae Westmonasteriensis in Anglia, ad sacros beatitudinis vestrae pedes, quos humillime deosculamur, grati et laeti deponimus.

Liceat enim nobis in Domino gaudere, quod denuo in synodo congregati, pacifice ea statuere potuerimus, quae ad cleri populi spirituales profectum summopere conducere posse speramus. Liceat nobis laetari quod conveniens frequentissimus clerus se paratissimum exhibuerit nostris desideriiis obsecundare, nobisque collaborare, maxima cum industria et caritate in iis omnibus quae ad Dei gloriam et ecclesiae decus quomodocunque spectent. Liceat tandem nobis merito exsultare, videntes ea quae in primo concilio plantavimus, et per tres continuos annos rigavimus, dante Deo incrementum, inter nos altam radicem fixisse; unde bonum augurium modo peracta synodo capere possimus.

Sed et cum gratissimi animi sensu ad beatitudinem vestram accedimus, pro effusissima semper in nos bonitate, quae nos nunc quoque impellit ad novas aliquas gratias implorandas; per speciale tamen decretum, actis huius synodi insertum, curavimus beatitudini vestrae solemni ritu reddi gratias pro praeclara definitione immaculati conceptus beatae Mariae virginis, necnon pro liberalitate qua plures ex nobis Urbem invisentes, paterna caritate et hospitio excipere dignata est.

Delegavimus, qui praedicta acta et decreta, post debitas emendationes et correctiones, uti speramus, approbanda, ad pedes beatitudinis vestrae deferat, reverendum dominum Gulielmum Clifford, canonicum et vicarium capitularem Plymuthensis ecclesiae, nunc viduatae pastore, qui toti interfuit synodo.

Restat igitur ut ad pedes beatitudinis vestrae prostrati, apostolicam benedictionem in nos gregesque nobis commissos effundendam devotissime supplicemus.

E collegio Sanctae Mariae, in synodo, die 15 iulii 1855.

Beatitudinis vestrae humillimus, devinctissimus, obsequentissimus famulus et creatura.

Nicolaus cardinalis Wiseman.

Humillimi et obsequentissimi atque devotissimi famuli et filii:

- † Ioannes, episcopus Beverlacensis.
- † Georgius, episcopus Liverpoolitanus.
- † Gulielmus, episcopus Northantoniensis.
- † Thomas Iosephus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Newportensis et Menevensis.
- † Gulielmus Bernardus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Birminghamensis.
- † Gulielmus, episcopus Hagulstadensis.
- † Thomas, episcopus Suthwarcensis.
- † Gulielmus, episcopus Salfordensis.
- † Iacobus, episcopus Salopiensis.
- † Richardus, episcopus Nottinghamensis.
- Thomas Brindle, vicarius capitularis Cliftoniensis.
- Gulielmus Clifford, vicarius capitularis Plymuthensis.
- † Georgius, archiepiscopus Trapezuntinus, coadiutor Westmonasteriensis.
- † Alexander, episcopus Gerrensis, coadiutor Liverpoolitanus.

RESPONSUM

sanctissimi domini nostri.

PIUS PAPA IX.

Dilecte fili noster, venerabiles fratres ac dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem. Libentissimo prorsus animo vestras accepimus litteras intimo erga nos pietatis, amoris et obsequii sensu conscriptas, ac die 15 proximi mensis iulii datas, et nuper nobis [traditas] a dilecto filio Gulielmo Clifford, canonico et vicario capitulari vacantis Plymuthensis ecclesiae, quem misistis, ut cum iisdem litteris supremo nostro et huius sanctae sedis iudicio subiiceret acta secundae provincialis synodi a vobis concelebratae. Ipsum dilectum filium omni, quae par erat, paterni animi nostri benevolentia excepimus, ac de vestris rebus loquentem quam libentissime audivimus. Nostrae autem congregationi fidei Propagandae praepositae mandavimus, ut eiusdem synodi acta ex more sedulo perpendat, ac deinde omnia diligenter ad nos referat, quo congruum suo tempore vobis dari possit responsum. Interim vero vobis summopere gratulamur, quod iterum in nomine Domini conveneritis, et, collatis inter vos consiliis, ea statuenda curaveritis, quae ad maiorem istorum fidelium utilitatem conducere posse existimatis. Pergratum autem nobis fuit, ex iisdem litteris intelligere, istum clerum suae vocationis prope memorem, vobis obsequi, vestrisque desideriis omni alacritate obsecundare, atque omni cura, industria et studio auxiliariam vobis praebere operam in iis omnibus, quae ad maiorem Dei gloriam procurandam, eiusque sanctae ecclesiae bonum ac decus amplificandum et animarum salutem obtinendam pertinent. Nec minori certe voluptate novimus uberes fructus, Deo bene iuvante, perceptos ex iis quae in primo provinciali concilio a vobis statuta, et a nobis probata fuerunt. Iam vero cum haud ignoremus qua singulari pietate sanctissimam Dei genitricem virginem Mariam prosequi gloriemini, tum nec novi, nec inexpectati nobis acciderunt sensus summae laetitiae, qua affecti fuistis ob dogmaticam de immaculato ipsius glorio-

A sissimae Virginis conceptu definitionem a nobis promulgatam; qui quidem religiosissimae vestrae mentis sensus non mediocrem certe nobis consolationem attulerunt. Dum autem his rebus vehementer in Domino gaudemus, vestros erigimus animos, dilecte fili noster, venerabiles fratres ac dilecti filii, ut divino auxilio freti, maiori usque studio pergatis ministerium vestrum implere, et ea omnia peragere, quibus catholica istae ecclesiae, eiusque salutaris doctrina quotidie magis propagetur, et fideles magis in dies enutriti sanctissimae fidei nostrae verbis, et per gratiarum charismata confirmati, crescant in scientia Dei, et alacriori usque pede incedant per semitas Domini, ac misere errantes, depulsa mentis caligine, veritatis lucem aspiciant, atque ad unicum Christi ovile redeant. Denique pro certo habete, praecipuam esse, quae vos complectimur, benevolentiam. Cuius quoque testem, ac coelestium omnium numerum auspicem esse volumus apostolicam benedictionem, quam ex intimo corde depromptam, vobis ipsis, dilecte fili noster, venerabiles fratres ac dilecti filii, omnibusque istarum ecclesiarum clericis, laicisque fidelibus, peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 20 decembris anno 1855, pontificatus nostri anno decimo.

Pius papa IX.

Dilecto filio nostro Nicolao sanctae Romanae ecclesiae presbytero cardinali Wiseman, archiepiscopo Westmonasteriensi, ac venerabilibus fratribus Ioanni, episcopo Beverlacensi, Georgio, episcopo Liverpoolitano, Gulielmo, episcopo Northantoniensi, Thomae, episcopo Newportensi et Menevensi, Gulielmo, episcopo Birminghamensi, Gulielmo, episcopo Hagulstadensi, Thomae, episcopo Suthwarcensi, Gulielmo, episcopo Salfordensi, Iacobo, episcopo Salopiensi, Richardo, episcopo Nottinghamensi, Georgio, archiepiscopo Trapezuntino, coadiutori archiepiscopi, Westmonasteriensis, Alexandro, episcopo Gerrensi, coadiutori episcopi Liverpoolitani, ac dilectis filiis Thomae Brindle, vicario capitulari dioecesis Cliftoniensis, et Gulielmo Clifford, vicario capitulari dioecesis Plymuthensis.

APPENDIX.

I. *Litterae apostolicae de dogmatica definitione immaculatae conceptionis beatae Mariae virginis.*

Ineffabilis Deus, [die 8 decembris 1854. *Supra col. 117 C*].

II. *Litterae apostolicae quibus adiungitur ecclesiae Liverpoolitanae centuria Leyland.*

PIUS PAPA IX.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Cum ecclesiasticam hierarchiam in Angliae regno instauravimus, et plures episcopales ecclesias archiepiscopali sedi Westmonasteriensi suffraganeas constituimus, apostolicis ea super re expeditis in simili forma brevis litteris die 29 septembris anno 1850, in definiendo episcopalis ecclesiae Salfordiensis territorio centuriam Leyland dictae Salfordiensis ecclesiae assignavimus. Nunc vero cum gravissimis etiam testimoniis innotuerit, melius provisum iri, si regio illa Liverpoolitanae ecclesiae adiungatur, nos, de consilio venerabilium fratrum nostrorum sanctae ecclesiae Romanae cardinalium Propagandae fidei praepositorum, eam a Salfordiensis ecclesiae substractam Liverpoolitanae sedi adiiciendam existimavimus. Itaque, motu proprio, certa scientia ac matura deliberatione nostra, deque apostolicae auctoritatis plenitudine, memoratam centuriam Leyland a Salfordiensis

ecclesiae territorio tenore praesentium subtrahimus ac dismembramus, eamque ecclesiae Liverpoolitanae in perpetuum adiungimus, atque antistiti Liverpoolitano in perpetuum pariter regendam committimus: non obstantibus nostra et cancellariae apostolicae regula de iure quaesito non tollendo, nec non memoratis nostris in forma brevis datis litteris die 29 septembris anni superioris, aliisque apostolicis, atque in universalibus, provincialibusque et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, caeterisque contrariis quibusque. Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub annulo piscatoris, die 27 iunii 1851, pontificatus nostri anno sexto.

Pro domino cardinali Lambruschini.

A. Picchioni, substitutus.

III. *Quaestiones pro relatione ad sanctam congregationem de Propaganda fide, ab eadem sacra congregatione propositae.*

1. Exprimantur nomen, aetas, patria episcopi, et etiam institutum, si sit regularis.
2. Amplitudo et qualitas dioecesis.
3. In qua provincia sit, vel quot provincias contineat.
4. Si ecclesia sit archiepiscopalis, quot et quales habeat suffraganeos; si vero episcopalis, cuius archiepiscopi sit suffraganea.

5. An habeat cathedralem et propriam residentiam, et in qua civitate.

6. An episcopus habeat facultates speciales a sancta sede, et quas.

7. An habeat redditus proprios, quot et in quo consistent.

8. Enumerentur loca dioecesis, et eorum respective distantia.

9. Quando visitatio dioecesis fuerit peracta, num ad tramites praescriptionum canonicarum.

10. Quando provincialis ac dioecesana synodi fuerint habitae.

11. An pro exercitio iurisdictionis aliqua inferatur molestia ab episcopis finitimis.

12. An habeat capitulum, et ex quot canonicis constet.

13. An adsint praebendae, et quae.

14. Quale servitium praestent canonici cathedrali; et an etiam fungantur munere parochi in locis dioecesis.

15. An resideant intra fines parochiae.

16. An se immisceant in regimine ecclesiae, et impediunt liberam iurisdictionem episcopi.

17. An habeat seminarium, et ubi; quot iuvenes ibidem alantur, et quibus studiis vacent.

18. Num concilii Tridentini regulae circa semina serventur.

19. An ibi adsint parochi, vel tantummodo simplices missionarii.

20. An parochi sint perpetui, vel ad nutum amovibiles, et an missam celebrent festis diebus pro populo.

21. An eligantur ab episcopo.

22. Quot sint parochiae: an in eis servetur sacrosancta eucharistia, et cum qua decencia.

23. An habeant fines certos, et propriam ecclesiam: et quot capellae inveniantur in districtu uniuscuiusque parochiae.

24. An aliquae parochiae sint addictae ordinibus regularibus, et quibus.

25. An parochi habeant sacerdotes, qui eos adiuvent in cura animarum.

26. Exprimatur numerus et qualitas catholicorum in singulis quibusque locis degentium.

27. An sint et quo numero scholae catholicae, et quot in iis instituantur.

28. An adsit doctrina christiana in lingua vernacula, expurgata ab omni errore, et quatenus negativa:

29. An sint et quo numero scholae acatholicorum, et num catholici et quo numero illas adeant.

30. Exprimatur numerus sacerdotum indigenarum et exterorum.

31. Eorum patria, mores, munera, in quibus se exercent, et cuius utilitatis sint pro servitio ecclesiae.

32. An huiusmodi sacerdotes facultates habeant a sede apostolica, et cuius expensis vivant.

33. An inter istos inveniantur alumni sacrae congregationis de Propaganda fide; quinam sint, et an satisfaciant muneri suo.

34. Exprimantur etiam nomen, aetas et qualitates sacerdotum indigenarum, qui sunt extra dioecesim; tum etiam adnotentur loca, in quibus morantur; quid ibi peragant; et an ex aliquo peculiari titulo teneantur inservire propriae ecclesiae.

35. An sint etiam clerici, et quot; quomodo et ad quem titulum ordinentur; ubi resideant; et quid ab illis exigatur, ut ad sacros ordines promoveri possint.

36. An adsint missionarii regulares, quot, cuius ordinis, et cuius regionis.

37. An cuilibet ordini sint assignati certi districtus; et qua auctoritate.

38. Ubi resideant, quibus superioribus subsint, et quot habeant domos.

39. An habeant conventus formatos vel duntaxat hospitia; et an in iis servetur clausura.

40. An in communi vivant, et cum regulari observantia, vel habitent soli, et in domibus privatis cum saecularibus, et praecipue cum mulieribus.

41. In quo habitu incedant.

42. An admittant ad habitum et professionem sui ordinis indigenas, et qua auctoritate.

43. An regulares habeant facultates speciales; et an eas exhibeant episcopo, antequam exerceant.

44. In quibus dependeant ab episcopis.

45. Quibus mediis sustententur; an aliquid pro sacramentorum administratione percipiant, et quae sit illorum fama.

46. An, et in quibus utile opus praestent pro salute animarum et pro incremento religionis.

47. An sit aliquis monialium conventus; cuius instituti; qua auctoritate fundatus; et cuius curae et ministerio subsit.

48. An ibidem observetur vita communis, et an moniales obstringantur votis solemnibus paupertatis, castitatis, obedientiae et clausura.

49. An sint in dioecesi piae aliquae foundationes, seu legata pia.

50. An redditus pro huiusmodi legatis rite administrantur, et canones ea de re serventur.

51. Enumerentur omnes abusus, qui forte irrepserunt etiam inter catholicos, sive circa fidem et ritus, sive circa mores, vel administrationem sacramentorum, divini verbi praedicationem; et cuiusque alterius generis sint.

52. Exprimantur principales causae huiusmodi abusus; et quomodo possint eradicari.

53. Num matrimonia rite contrahantur.

54. An a viginti circiter annis status fidei catholicae augeatur, vel potius decrescat; et qua de causa.

55. Tandem attente perpendat spirituales christianitatis illius necessitates; eas distincte referat; mediaque proponat idonea ad praeteritos errores evellendos, et maiorem religionis profectum inducendum.

IV. De canonicatum collatione.

In collatione canonicatum, alias non reservatorum et affectorum, conceditur indultum episcopo residenti pro mensibus februarii, aprilis, iunii, augusti, octobris, decembris¹.

Beatissimo padre.

Il vescovo di Southwark in Inghilterra, riflettendo che l'imminente sinodo provinciale sarà di non piccola durata per la molteplicità delle materie da trattarsi in esso, ardirebbe implorare dalla santità vostra per una certa uniformità negli statuti capitolari dei quali anderanno certamente a trattare, la grazia apostolica del godimento dei sei mesi in favore dei vescovi residenti, imperocchè potendo accadere che qualche vescovo ignorasse l'obbligo di chiedere per sè i due mesi concessi a favore dei residenti oltre i quattro soliti, potrà esser luogo a qualche disturbo, vedendosi un vescovo conferire in un mese, in cui un'altro, non munito del privilegio suddetto, non lo potesse esercitare.

Ex audientia sanctissimi, habita die 27 iunii 1852.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, benigne annuit pro gratia, iuxta petita, dummodo

¹ Bened. XIV, *Ad universae*, 3 sept. 1746.

enuntiati episcopi vere resideant. Contrariis quibus- A cunque minime obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno ut supra.

Gratis, etc.

Al. Barnabò, a secretis.

Locus † sigilli.

V. De conventibus capitularibus, conceditur episcopo facultas dispensandi ob rationabiles causas.

Ex audientia sanctissimi, habita die 21 ianuarii 1855.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, precibus nonnullorum Angliae antistitum benigne annuens, attentis difficultatibus quae aliquando occurrunt quominus omnes prorsus canonici metropolitanae ecclesiae Westmonasteriensis vel cathedralium ecclesiarum Angliae adsint coetibus per singulos menses habendis, facultatem concessit archiepiscopo Westmonasteriensi caeterisque Angliae episcopis, ut unum vel alterum ex canonicis sibi subiectis ob rationabilem causam dispensare valeant, quatenus mensilis conventus participes haud exsistant, ita tamen ut praedicti conventus non omittantur.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die 22 ianuarii 1855.

Locus † sigilli.

Al. Barnabò, a secretis.

VI. Litterae apostolicae sanctissimi domini nostri, quibus aliqua dubia circa sacrosanctae Romanae ecclesiae cardinalium et episcoporum utensilia declarantur.

PIUS PAPA IX

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Cum illud plurimi referat, ut in apostolicis concessionibus nullus detur dubitationi locus, quae animos torqueat et controversias excitet, ideirco, si quam exsistere, ambiguitatem noverimus, ad eam advertendam¹ curas nostras libenter intendimus. Iam vero, praeter indultum testandi de propriis bonis, quod venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus sancta haec sedes tribuere solet per apostolicas litteras in forma brevis incipientes *De benignitate sedis apostolicae*, iisdem per alias similes litteras in forma brevis, quarum initium *Cum felix recordationis Urbanus VIII*, facultas conceditur disponendi de sacris utensilibus favore alicuius ecclesiae seu capellae, vel loci pii, non obstante constitutione Urbani VIII *Aequum est*, edita die 24 iulii anno 1624, qua sacra cardinalium utensilia pontificio sacrario attribuuntur. Verum, cum in memorato postremo brevi, etiam quando agitur de cardinalibus, archiepiscopis et abbatibus, ex quodam invecto usu addi consueverit clausula: „salvae in praemissis quoad ecclesias cathedralis, metropolitanas aut patriarchales, quibus praefueris, quas alias ex concessione vel dispensatione apostolica in titulum, administrationem seu commendam obtinueris, dispositioni constitutionis felix recordationis Pii papae V, anno 1567, tertio kalendas septembris, anno secundo,“ saepe saepius dubia exorta sint circa interpretationem et vim huiusmodi reservationis, eo magis quod in superius memorato brevi *De benignitate sedis apostolicae*, praefatae sancti Pii V constitutioni in ea parte, quae sacra utensilia respicit, aperte derogetur. Si namque Romani pontifices cardinalibus quoque archiepiscopis et abbatibus privilegium disponendi de sacris utensilibus concedere solent, illud frustraneum et illusorium foret, quatenus adiecta clausula vim haberet, quam verba prae se ferunt.

¹ Forte: avertendam.

His quoque accedebat quod nonnulli sacrorum canonum interpretes doceant, cardinales utpote qui in memorata sancti Pii V constitutione speciatim nominati non sint, ea lege minime teneri, etsi alii contrariam sententiam tueantur. Quae cum ita essent, venerabilis frater noster Petrus cardinalis Ostini, nunc episcopus Albanensis, qui tunc temporis episcopalem ecclesiam Aesinam regebat, enixe postulavit a felix recordationis Gregorio XVI, praedecessore nostro, ut rem certe definiret, atque expresse declararet, an cardinales episcopi, seu abbates nullius in [litteris] apostolicis memoratis sancti Pii V praedecessoris nostri comprehendantur, ac statueret quatenam sacra ornamenta, et suppellectiles et utensilia sanctae Romanae ecclesiae cardinalium ad sacrarium pontificium ex memorata constitutione Urbani VIII, et quatenam patriarcharum, archiepiscoporum, episcoporum et abbatum nullius, sive cardinali dignitate fulgeant, sive illa careant, ad ecclesias cathedrales ex superius citata sancti Pii V constitutione revera spectent, et quomodo facienda sit divisio sacrorum suppellectilium et utensilium, quando episcopus sive successive sive simultanee plures ecclesias gubernaverit. Nos, igitur, qui in memorati decessoris nostri bonae memoriae Gregorii XVI locum, licet immerentes, suffecti sumus, ad praecidendas omnes hac super re dubitationis ac controversiae causas, de consilio venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium negotiis et consultationibus episcoporum et regularium praepositorum, haec, quae sequuntur, auctoritate nostra apostolica decernimus et mandamus.

1. Cardinales episcopos teneri quoad sacra utensilia lege lata in constitutione sancti Pii V incipiente *Romani pontificis*, exceptis tamen cardinalibus episcopis suburbicariis, necnon exceptis pariter cardinalibus abbatibus nullius, qui in Romana curia morantur, quorum sacra utensilia, attenta citata constitutione *Aequum est* Urbani VIII, praedecessoris nostri, ad pontificium sacrarium spectabunt.

2. Firmis remanentibus clausulis derogatoriis constitutioni sancti Pii V, cuius initium *Romani pontificis providentia*, in litteris in forma brevis incipientibus *De benignitate sedis apostolicae*, apponi solitis, in altero brevi quod incipit *Cum felix recordationis Urbanus VIII*, auferatur clausula, qua salva edicatur eadem Piana constitutio, eiusque loco substituantur ea quae sequuntur: „Quod si ecclesiis abbatialibus, cathedralibus, metropolitanis, patriarchalibus praefueris, seu quas alias ex concessione seu dispensatione apostolica in titulum, administrationem seu commendam obtinueris, te vehementer hortamur, prout iam Benedictus XIV, praedecessor noster, in sua constitutione incipiente *Inter arduas*, cardinales hortatur, ut in praedictis rebus disponendis eas ecclesias prae oculis habeas, caeterisque praeferas.“ Quae vero in hoc articulo praescripsimus, ea ad singulos cardinales extendimus, qui ante praesentium litterarum publicationem enuntiatam testandi ac disponendi facultatem obtinuerunt, perinde ac si in respectivis indultis expressa essent.

3. Sacra utensilia quae, vigore constitutionis sancti Pii V incipientis *Romani pontificis*, ecclesiis cathedralibus debentur, haec esse edicimus: mitras scilicet, planetas, pluvialia, tunicellas, dalmaticas, sandalia, chirothecas, albas cum cingulis, linteos amictus, et his similia; item missalia, gradualia, libros cantus firmi et musicae, libros pontificales, alterum cui titulus canon missae; item calices, patenas, pyxides, ostensoria, thuribula; vas aquae benedictae cum aspersorio, pelvim cum urceo, vasa sacrorum oleorum, et urceolos una cum pel-

vibus, et tintinnabula, palmatoria, icones pacis, A cruces archiepiscopales, candelabra cum cruce pro altaris usu, baculum pastorem, faldistorium, aliasque res sacras sive paramenta, sive ornamenta, sive vasa, si qua sunt etiam ex eorum natura usui profano congrua, dummodo non per accidens, sed permanenter divino cultui sacrisque functionibus fuerint destinata; exceptis annulis et crucibus pectoralibus etiam cum sacris reliquiis, et iis omnibus utensilibus cuiusvis generis, quae legitime probentur ab episcopis defunctis comparata fuisse bonis ad ecclesiam non pertinentibus, neque constet ecclesiae fuisse donata. Volumus propterea teneri ac debere episcopos conficere in forma authentica inventarium sacrorum utensilium, in quo, pro rei veritate, exprimant quando acquisita fuerint, et speciali nota describant, quae ex ecclesiae redditibus ac proventibus sibi compararunt, ne alias praesumi debeat ea omnia redditibus ecclesiae fuisse B comparata. Quod vero pertinet ad utensilia sacra sanctae Romanae ecclesiae cardinalium, ad sacrarium sacelli summi pontificis spectantia, nullam haberi volumus rationem qualitatis et naturae reddituum quibus comparata fuerint, et praeter ea, quae in constitutione Urbani VIII incipiente *Aequum est*, in specie enumerata sunt, alia verbis generalibus tantum expressa intelligi volumus sandalia, chirothecas, lineos amictus, albas cum cingulis, item pixides, ostensoria, vas aquae benedictae cum aspersorio, vasa sacrorum oleorum, et urceolos cum pelvibus ac tintinnabulo, tandem baculum pastorem, faldistorium, palmatorias, icones pacis, thuribulum et his similia, exceptis annulis et crucibus pectoralibus, etiam cum sacris reliquiis.

4. Quando episcopus duas vel plures ecclesias successive rexerit, sacra utensilia dividi volumus proportionaliter inter ecclesias cathedrales, habita C ratione fructuum ac temporis, iuxta constitutionem sancti Pii V incipientem *Romani pontificis*.

5. Ubi vero aliquis episcopus simul praefuerit duabus pluribusve ecclesiis unitis vel in perpetuam administrationem concessis, quae habeant capitulum et cathedralem ecclesiam propriam ac distinctam, sacrorum utensilium divisionem faciendam esse edicimus aequis partibus, singulis ecclesiis cathedralibus, quatenus earumdem ecclesiarum unitarum, seu in perpetuam administrationem concessarum redditus non sint divisi, sed unam episcopalem mensam perpetuo constituent; si vero redditus divisi fuerint ac separati, divisionem fieri volumus singulis ecclesiis cathedralibus proportionaliter ratione reddituum.

6. Quod si constet, episcopum, qui per translationem duabus ecclesiis successive praefuerit, comparasse sibi omnia sacra utensilia redditibus D tantum unius ecclesiae, nulli divisioni locus erit, sed eadem sacra utensilia ad ecclesiam cathedralem tantum spectabunt illius dioecesis, ex cuius episcopalis mensae proventibus fuerint acquisita.

Haec volumus et mandamus, decernentes has litteras firmas, validas atque efficaces esse et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri ac obtinere, eisque ad quos spectant aut spectabunt, plenissime suffragari; sicque in praemissis per quoscunque iudices ordinarios et extraordinarios iudicari ac definiri debere, irritumque et inane quicquid secus super his a quopiam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus, si opus fuerit, nostra et cancellariae apostolicae regula de iure quaesito non tollendo, aliisque apostolicis, atque in universalibus, provincialibusque et synodalibus conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, caeterisque

etiam speciali et individua mentione ac derogatione dignis in contrarium facientibus quibuscunque.

Datum Romae, apud Sanctam Mariam maiorem, sub annulo piscatoris, die 1 iunii 1857, pontificatus nostri anno primo.

Aloysius, cardinalis Lambruschini, a brevibus apostolicis.

VII. *Super matrimonio contrahendo, ubi adest praesumptio baptismi invalide collati parti haereticae.*

INSTRUCTIO SANCTI OFFICII.

Sanctissimus dominus noster divina providentia Gregorius papa XVI, in solita audientia reverendo patri commissario generali sancti officii impertita, audita relatione dubii ab reverendo patre domino episcopo Neo-Eboracensi, utrum, scilicet, in praesumptione baptismi invalide collati parti haereticae, matrimonium cum parte catholica a sede apostolica dispensata inire cupienti, conferri debeat iterum baptismus sub conditione; et praehabitis eminentissimorum inquisitorum generalium suffragiis, dixit:

Detur decretum latum sub feria VI, 17 septembris 1830, instante, ut sequitur, reverendo patre domino episcopo Aniciensi: „An Calvinistae et Lutherani in illis partibus degentes, quorum baptismus dubium et suspectum est, infideles habendi, ita ut inter eos et catholicos disparitatis cultus impedimentum dirimens adesse censeatur?“ Cui instantiae sacra congregatio in praedicta feria ita respondit: „1. Quoad haereticos, quorum sectae ritualia praescribunt collationem baptismi absque necessario usu materiae et formae essentialis, debet examinari casus particularis. 2. Quoad alios qui iuxta eorum ritualia baptizant valide, validum censendum esse baptismum. 3. Si autem certe cognoscatur nullum baptismum ex consuetudine actuali illius sectae, nullum est matrimonium.“

Hisque omnibus sanctissimus superaddi mandavit: „In tertio casu praefati decreti respiciente nullitatem certam baptismi in parte haeretica, idem episcopus Neo-Eboracensis recurat in casibus particularibus.“

Angelus Argenti, sanctae Romanae et universalis inquisitionis notarius.

Die 20 decembris 1837.

VIII. *Super qualitate probationis requirendae antequam secundae nuptiae ineantur.*

INSTRUCTIO SANCTI OFFICII.

Ingentes bellorum clades, aliaeque rerum humanarum conversiones, quibus nostra haec aetas obiecta fuit, frequentes adhuc suppeditant Romae mulierum et quandoque virorum preces, qui legali documento mortis coniugis iamdum absentis destituti, licentiam tamen sollicitant, qua sibi liceat ad alias nuptias transire. Iam vero sedes apostolica, seu suprema sacra eminentissimorum Romanorum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium ad haec deputationum congregatio, ecclesiasticis regulis omnino insistit, ex quarum praescripto mors ex aliquot annorum decursu non praesumitur, sed probari debet. Unde Lucii III responso (cap. *Dominus*, extr. De secundis nuptiis) a iure canonico cautum est, ut nullus amodo ad secundas nuptias migrare praesumat donec constet, quod ab hac (vita) migraverit coniux eius. Qualis autem probationum ratio exigatur, ex decreto *Cum alias* Clementis X, perpetuis futuris temporibus valituro, dato feria V, 21 augusti 1670, in bullarium Romanum inserto, habetur, ubi summus pontifex instructionem ponit tam in curia eminentissimi et reverendissimi domini cardinalis Urbis vicarii, quam in aliis curiis caeterorum ordinariarum servandam, pro examine testium ad contrahenda matrimonia inductorum.

Primo ergo authenticum ipsius obitus documentum exquiri debet ubi haberi possit. Nam haec num. 10 et 11 praescribuntur: „Si (testis) responderit contrahere volentes habuisse uxorem vel maritum, sed esse mortuos, interrogetur de loco et tempore, quo sunt mortui, et quomodo ipse testis sciat fuisse coniuges, et esse mortuos. Et si respondeat mortuos fuisse in aliquo hospitali, vel vidisse sepeliri in certa ecclesia, vel occasione militiae sepultos fuisse a militibus, non detur licentia contrahendi, nisi prius recepto testimonio authentico a rectore ecclesiae in qua humata fuerunt cadavera, vel, si fieri potest, a duce illius cohortis in qua descriptus erat miles. Si tamen huiusmodi testimonia haberi non possunt, sacra congregatio non intendit excludere alias probationes, quae de iure communi possunt admitti, dummodo sint legitimae et sufficientes.“

Ex postremis hisce verbis habetur regula huius sacrae congregationis pro casibus in quibus talia testimonia obitus authentica haberi non possunt, nempe, ut suppleri valeant aliis probationibus legitimis et sufficientibus.

Harum praecipua exsurgit e dictis testimoniorum fide dignorum, de quibus sic in eadem instructione praecipitur: „Pro testibus in hac materia recipiantur magis consanguinei quam extranei, qui praesumuntur melius informati, et cives magis quam caeteri; ne admittantur homines vagi, et milites nisi data causa et maturo consilio.“

Ubi autem de persona testimonium ferente agitur, opportune praescribitur, ut „una cum persona testis, alia compareat cognita notario, et quae attestetur de nomine et cognomine ipsius testis, neque de idoneitate eiusdem ad testimonium ferendum.“ Verum in tantis, quibus saepe huiusmodi mortis probationes premuntur difficultatibus, sacra congregatio nullam respuit, quae aliquid ad fidem faciendam valeat, ut perspicere possit, an pluribus quandoque concurrentibus, quae seorsim certitudinem sufficientem parere nequeunt, omnia tamen simul iuncta hanc efficiant. Hinc datur locus praesumptionibus et coniecturis, quibus testimoniorum dicta confirmantur, publicae vocis et famae ratio habetur, certa facta authentica probata quae mortem supponant, expendantur. Etiam contingit, ut testimoniorum fide dignorum, probe informatorum dicta, tempore non suspecto ab aliis percepta fuerint; testes autem immediati vel morte vel absentia aut alia de causa audiri nequeant; habeantur vero dicta testimoniorum de alieno dicto deponentium, qui tamen, omnibus pensatis, prudenti mortis secutae iudicio satis esse censeantur.

Iam vero cum de re gravissima agatur (matrimonium enim de iure divino indissolubile esse, dogma fidei est, atque aliud matrimonium, priore coniuge vivente, esse non potest), sacra congregatio singulos casus expendit, auditis plurium theologorum et iurisprudentium suffragiis, iudicium denique suum pronuntiat, an de tali obitu satis constet, et nihil obstet quominus petenti transitus ad alia vota concedi possit.

Die 12 iulii 1822.

IX. Super indulgentiarum translatione.

Decretum sacrae congregationis indulgentiarum.

URBIS ET ORBIS.

Ex audientia sanctissimi, die 9 augusti 1852.

„Cum potestas conferendi indulgentias a Christo ecclesiae concessa sit in fidelium utilitatem, atque earum usum christiano populo maxime salutarem

esse“ affirmet sancta Tridentina synodus¹, congruum omnino videtur omne studium impendere ut indulgentias, quae occasione dierum festorum vel concessae iam sunt vel concedentur, fideles facilius lucrari possint, eoque magis cum ingens populi christiani concursus ad ea festa celebranda conveniat. Iam vero cum, hac nostra praesertim aetate, maxime ob ecclesiasticas conventiones ab apostolica sede cum exteris nationibus initas, festorum legitimae translationes occurrant; et generatim cum per huiusmodi translationes ex iustis causis, debitis tamen cum facultatibus factas (licet etiam pro sola externi cultus celebratione, quin et una simul officium cum missa transferatur), fidelium devotio excitetur ad laudandum Dominum in sanctis eius: huic fidelium pietati fovendae atque animarum salutis quam maxime interest ut etiam indulgentiae his festis annexae transferantur. Quamvis autem alias tum a sacra ritu congregatione tum ab hac sacra congregatione indulgentiis sacrisque reliquiis praeposita quaesitum fuerit, utrum in translatione festorum etiam translatae intelligantur annexae indulgentiae, et vel negativa intercesserit responsio, vel in singulis casibus recurrendum esse ad hanc sacram congregationem sancitum esset, nec unquam generali decreto publice evulgato usquedam huic translationi indulgentiarum provisum fuerit: attamen, eminentissimi patres in generalibus comitiis huius sacrae congregationis, attentis actualibus temporum huiusmodi et peculiaribus locorum et ecclesiarum et fidelium circumstantiis, atque etiam die 16 februarii currentis anni pro concessione generali translationis indulgentiarum, occasione translationis festorum, supplicandum sanctissimo unanimiter censuerunt. Sanctissimus itaque dominus noster Pius papa IX, audita de his omnibus relatione, per me infrascriptum secretario eiusdem sacrae congregationis substitutum, in audientia diei 9 augusti 1852, facta, benigne mandavit ut omnes indulgentiae, quae hucusque quibusdam festis concessae fuerunt ac in posterum concedentur, vel quae pro iisdem festis aliquibus ecclesiis et publicis oratoriis pariter concessae fuerunt et in posterum concedentur, vel etiam si libuerit de consensu ordinarii illae concessae in sacris supplicationibus, aut in novendialibus, vel septenariis, sive triduanis precibus ante vel post festum vel eius octavario perdurante, translatae intelligantur pro eo die quo festa huiusmodi vel quoad solemnitatem tantum et externam celebrationem (non tamen quoad officium et missam) in aliquibus locis vel ecclesiis, publicisque oratoriis, sive aliqua occasione, sive ad tempus, eoque durante, legitime transferuntur. Cum vero transfertur tantum officium cum missa, non autem solemnitas et exterior celebratio festi, indulgentiarum nullam fieri translationem decrevit.

Hanc autem apostolicae benignitatis concessionem eadem sanctitas sua, quibuscunque in contrarium non obstantibus, ac perpetuis futuris temporibus, absque ulla brevis expeditione valituram, per hoc sacrae congregationis decretum typis impressum publicare voluit, dummodo caeterae omnes aliae conditiones, in particularibus vel generalibus concessionibus praedictarum indulgentiarum pro iis adipiscendis praescriptae, omnino servantur.

Datum Romae, ex eadem secretaria sacrae congregationis indulgentiarum.

F. cardinalis Asquinius, praefectus.

Aloisius, archip. Prinzivalli, substitutus.

Locus † sigilli.

¹ Sess. XXVI, decr. de indulg.

X. *Rescripta.*1. *De celebratione octavae sancti Thomae Cantuariensis, non obstante rubrica breviarii recogniti.*

Dec. nationis Anglicanae, sanctissimi domini nostri Urbani papae VIII.

Instante eminentissimo et reverendissimo domino cardinale Francisco Barberino, nationis Anglicanae protectore, pro licentia continuandi in antiquissima consuetudine celebrandi missam et recitandi officium cum octava in festo sancti Thomae Cantuariensis, cadente in die 29 decembris, in ecclesiis dictae nationis, non obstante impedimento aliorum festorum, et dispositione contraria rubricarum breviarii Romani auctoritate sanctissimi domini nostri recogniti.

Sacra rituum congregatio censuit, si sanctissimo videbitur, petita posse concedi pro Anglicanis et confluentibus ad eorum ecclesias in ipsa die festi et octavae dumtaxat. Infra vero octavam, aliis festis impeditam, faciendam esse commemorationem octavae iuxta rubricas dicti breviarii. Et facta per secretarium infrascriptum relatione sanctissimo, sanctitas sua sacrae congregationis sententiam approbavit, die 23 martii 1641.

C. episcopus Ostiensis cardinalis Pius.

Iulius Cingius, secretarius.

Locus † sigilli.

2. *De officiis sanctorum Angliae.*

Cum regia celsitudo eminentissimi cardinalis ducis Eboracensis, pro sua pietate ac zelo promovendi cultum sanctorum Angliae, enixas sanctissimo domino nostro Benedicto XIV preces porrexerit, pro facultate recitandi infrascripta sanctorum officia quae a commorantibus in collegio Anglorum Urbis et a religiosis societatis Iesu provinciae Angliae respective recitantur, necnon pro extensione eorumdem ad omnes Anglicanae nationis ecclesiasticos ubique locorum degentes: sanctitas sua ipsius pietatem ac zelum fovere studens, attentisque peculiaribus facti circumstantiis, petitam facultatem ac respective extensionem benigne concessit atque indulxit, sub ritu in dictis officiis infra designato; ita tamen ut in sanctorum suffragiis fiat tantum commemoratio de sancto Georgio. Die 8 ianuarii 1749.

Officium de sancto Georgio, martyre, Angliae patrono, recitandum sub ritu duplici primae classis cum octava, die 23 aprilis.

Officium de sancto Augustino, Angliae apostolo, sub ritu duplici primae classis cum octava, recitandum die 26 maii.

Officium de sancto Edwardo rege, sub ritu duplici secundae classis cum octava, recitandum die 13 octobris.

Officium de sanctis Ursula et sociis, martyribus, sub ritu duplici maiori, recitandum die 21 octobris.

Officium de sancto Edmundo, rege et martyre, sub ritu duplici maiori, recitandum die 20 novembris.

Officium de sancto Thoma, episcopo Cantuariensi et martyre, sub ritu duplici secundae classis cum octava, recitandum die 29 decembris.

Ita reperitur in actis et registis secretariae congregationis sacrorum rituum. In fidem, etc.

Ex eadem secretaria, die 23 februarii 1857.

H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

Locus † sigilli.

3. *De officio et missa venerabilis Bedae.*

Ex supplemento anni 1765.

Ad pias preces... (erga venerabilem Bedam devotionis suae perenne monumentum relicturni) sanctissimo domino nostro Benedicto papae XIV porrectas, officium cum missa praedicti venerabilis

A Bedae, de communi confessorum non pontificum, cum lectionibus secundi nocturni et oratione propriis tantum, desumendis ex breviario congregationis Cassinensis, ab omnibus Anglicanae nationis ecclesiasticis, tam saecularibus quam regularibus, qui ad horas canonicas tenentur, ubique locorum degentibus, sub ritu duplicis minoris, die vigesima nona octobris recitari ac respective celebrari posse, sanctitas sua ad relationem mei secretarii benigne indulxit atque concessit, die 2 ianuarii 1754.

D. F. cardinalis Tamburinus, praefectus.

M. Marefiscus, sacrae rituum congregationis secretarius.

Locus † sigilli.

4. *De missis votivis sanctissimi Sacramenti et Conceptionis immaculae beatae virginis Mariae.*

Porrectis sanctissimo domino Clementi papae XIII humillimis precibus, tam ex parte alumnorum qui in collegio Anglorum de Urbe sunt, quam illorum qui ex eodem collegio missionarii in Anglia nunc versantur, pro indulto recitandi singulis feriis quintis non impeditis officium votivum cum missa sanctissimi Sacramenti, itemque singulis sabbatis non impeditis officium itidem votivum cum missa Conceptionis beatae Mariae virginis immaculae; sanctitas sua ad relationem per me infrascriptum secretarium factam, petita officia votiva sub ritu semiduplici alumnis praefati collegii existentibus in missionibus Angliae tantum benigne concessit, exceptis tamen temporibus Adventus, Quadragesimae, quatuor temporum, vigiliarum, sive cum ieiunio, sive absque ieiunio, atque illis feriis vel sabbatis in quibus, secundum rubricas, sit reponendum officium dominicae aut de festo duplici vel semiduplici translato.

Die 27 aprilis 1765.

Ioseph Maria, cardinalis, praefectus.

S. Burghesius, sacrae rituum congregationis secretarius.

Locus † sigilli.

5. *Approbatio officiorum propriorum Angliae.*

Ex audientia sanctissimi habita die 26 iulii 1823.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa VII, post diligenter examinatas matureque consideratas lectiones et orationes proprias supradescriptas, et ad nonnullos Angliae sanctos pertinentes, referente me infrascripto cardinali sacrae congregationis de Propaganda fide propaefecto, benigne annuit precibus reverendi patris domini Gulielmi Poynter, episcopi Haliensis, et vicarii apostolici Londinensis, ac illas ea forma qua superius descriptae sunt, approbavit, [et] indulxit ut in posterum ab omnibus, qui in Angliae regno horarum canonicarum obligatione teneantur, valide et licite recitari possint, utque liceat illas sive in breviariis et missalibus, sive in supplementis edendis, suis apte locis addere et imprimere; in contrarium quibuscunque non obstantibus.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno quibus supra.

Gratis, etc.

H. cardinalis Consalis, propaefectus.

Locus † sigilli.

6. *Concessio plurium officiorum.*

Ex audientia sanctissimi, habita die 19 novembris 1843.

Ad humillimas preces reverendorum patrum domini vicariorum apostolicorum Angliae, sanctissimo domino nostro Gregorio divina providentia papae XVI oblatas ab reverendo patre domino Nicolao Wiseman, episcopo Melipotamensi, ac coadiutore reverendi patris

domini vicarii apostolici districtus centralis, idem A sanctissimus dominus noster, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, sequentia officia cum missa propria, quae in missali Romano habetur, in omnibus districtibus Angliae recitanda benigne concessit.

23 ianuarii, Desponsatio beatæ Mariæ virginis, duplex maius, translato festo sancti Raymundi ad 28 ianuarii.

18 martii, sancti Gabrielis archangeli, duplex maius.

16 maii, sancti Ioannis Nepomuceni, martyr, duplex.

24 maii, beatæ Mariæ virginis, tituli Auxilii Christianorum, duplex maius.

23 octobris, sanctissimi Redemptoris, duplex maius.

24 octobris, sancti Raphaelis archangeli, duplex maius.

18 decembris, Expectationis partus beatæ Mariae virginis, duplex maius. B

7. Festa mobilia.

Feria VI post dominicam Septuagesimæ, Orationis domini nostri Iesu Christi in Monte Oliveti, duplex maius.

Feria VI post dominicam Sexagesimæ, Passionis domini nostri Iesu Christi, duplex maius.

Feria VI post dominicam Quinquagesimæ, sanctissimæ Spineae Coronæ domini nostri Iesu Christi, duplex maius.

Feria VI post I dominicam Quadragesimæ, de Lancea et Clavis domini nostri Iesu Christi, duplex maius.

Feria VI post II dominicam Quadragesimæ, sanctæ Sindonis domini nostri Iesu Christi, duplex maius.

Feria VI post III dominicam Quadragesimæ, sanctarum quinque Plagarum domini nostri Iesu Christi, duplex maius. C

Feria VI post IV dominicam Quadragesimæ, pretiosissimi Sanguinis domini nostri Iesu Christi, duplex maius.

Dominica III post Pascha, Patrocinii sancti Iosephi, duplex secundæ classis.

Dominica post octavam corporis Christi, sanctissimi Cordis domini nostri Iesu Christi, duplex maius.

Dominica II octobris, Maternitatis beatæ virginis Mariæ, duplex maius.

Dominica III octobris, Puritatis beatæ virginis Mariæ, duplex maius.

Dominica IV octobris, Patrocinii beatæ virginis Mariæ, duplex maius.

Singulis vero feriis quintis et sabbatis per annum non impeditis, officium sanctissimi Sacramenti et Conceptionis beatæ Mariæ virginis respective, prout alumni collegii Anglorum missionariis concessum D fuit, ritu semiduplici.

Datum Romæ, ex aedibus dictæ sacrae congregationis, die et anno quibus supra.

Gratis etc.

Locus † sigilli. Ioannes Brunelli, secretarius.

8. Officia sancti Gregorii magni et venerabilis Bedæ.

Sanctissimus dominus noster Pius papa IX indulget ut in Anglia observari posset officium sancti Gregorii magni, Anglorum apostoli, sub ritu duplicis secundæ classis; et venerabilis Bedæ sub ritu duplicis maioris, per rescriptum diei 18 iulii 1847, quod habetur in appendice primi concilii Westmonasteriensis ¹.

9. Alia officia.

Idem sanctissimus dominus noster approbavit usum celebrandi, sub ritu duplici, festum sanctæ

Martinæ 30 ianuarii, sanctæ Mariæ Magdalænæ de Pazzis 3 iunii, et sancti Gregorii Thaumaturgi 27 novembris, per rescriptum anno 1850 datum.

10. De commemorationibus sancti Thomæ martyris et sancti Georgii martyris, in suffragiis.

Pro sancto Thoma, archiepiscopo Cantuariensi, martyre.

Ad vesperas et laudes, antiphona. Ego sum pastor bonus, et cognosco oves meas, et cognoscunt me meae, et animam meam pono pro ovibus meis.

V. In patientia vestra.

R. Possidebitis animas vestras.

Oratio. Deus pro cuius ecclesiae, ut in breviario, 29 decembris.

Pro sancto Georgio, martyre.

Ad vesperas et laudes, antiphona. Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones.

V. Scuto bonæ voluntatis tuæ.

R. Coronasti eum, Domine.

Oratio. Deus qui nos beati, ut in breviario, 23 aprilis.

DECRETUM.

Cum reverendissimus Northantoniensis episcopus sanctissimum dominum nostrum Pium IX pontificem maximum rogavit enixe, ut pro suo clero approbare dignaretur suprascriptas antiphonas proprias cum suis versiculis et responsoriis recitari, dum inter suffragia sanctorum in officio apponenda est commemoratio tum sancti Thomæ, archiepiscopi Cantuariensis, martyris, præcipui diocesis suæ patroni, tum sancti Georgii, martyris, patroni regni, ut et iisdem sanctis specialior tribuatur cultus, et confusio devitetur, dum aliae commemorationes occurrunt; sanctitas sua, referente me subscripto sacrae rituum congregationis prosecretario, benigne annuens iuxta preces, memoratas antiphonas cum suis versiculis et responsoriis, uti superiori in exemplari adnotantur, approbavit, cleroque universo Northantoniensi concessit, quibuscunque in contrarium disponentibus minime obstantibus, die 26 ianuarii 1852.

A. cardinalis Lambruschini, sacrae rituum congregationis praeffectus.

Dom. Gigli, sacrae rituum congregationis, prosecretarius.

Locus † sigilli.

Decretum 11.

Idem sanctissimus dominus noster, per decretum diei 13 martii 1853 ¹ permisit recitationem in suffragiis ad vesperas et laudes antiphonae cum versiculis in honorem sancti Georgii, Angliae protectoris, ad formam rescripti sacrae rituum congregationis pro dioecesi Northantoniensi.

Decretum 12.

Idem sanctissimus dominus noster elevavit festum sancti Patricii, Hiberniae apostoli, ad ritum duplicis maioris, per decretum diei 13 martii 1853, quod habetur in appendice primi concilii ².

13. Concessio officii et missae in honorem sancti Bonifacii, martyris. Decretum.

Ad cultum in christiano orbe augendum latiusque propagandum erga sanctum Bonifacium, episcopum et martyrem, cuius praeconium occurrit in martyrologio Romano nonis iunii, plures reverendissimi cardinales, et amplissimi diversarum nationum episcopi, e Germania praesertim et Anglia, auspiciatissima arrepta occasione sui in Urbem adventus,

¹ Append. concilio I, p. 70, [Mansi, Concil., XLIV, 771 B].

² [Mansi, Concil., XLIV, 771 D, n. 20.]

¹ Mansi, Concil., XLIV, 785 A, n. IV.

cum dogma de immaculata beatæ Mariæ virginis A conceptione a sanctissimo domino nostro Pio papa IX fuit solemniter proclamatum, humillimis precibus eidem sanctissimo patri supplicarunt ut officium missamque prædicti sancti Bonifacii tot caeteroqui nominibus insignis, et de catholica religione, deque hac sancta sede apostolica adeo promeriti, ad universalem ecclesiam pontificia sua auctoritate dignaretur extendere; aut si forte pro multa sapientia sua id incongruum iudicaret, eiusdem saltem officii ac missæ recitationem toti Germaniæ totique Angliæ vellet concedere, quod in sancto Bonifacio suum hæc filium, suum alia veneretur apostolum; reliquis vero extra Germaniam et Angliam dioecesis, si illarum episcopi duxerint, ea de re supplicandum.

Istiusmodi preces, referente me subscripto sacrorum rituum congregationis secretario, idem sanctissimus dominus noster clementer excipiens, B indulsit ut in tota Germania et Anglia quotquot dioeceses concessionem officii et missæ de sancto Bonifacio, episcopo et martyre, ab apostolica sede nondum obtinuerunt, volentibus episcopis, recitare amodo possint iuxta exemplar huic decreto prævium, sub ritu duplici minore, die quinta iunii in martyrologio assignata; indulsitque præterea ut extra Germaniam et Angliam a sacra rituum congregatione eadem concessio tribuatur episcopis, qui postulaverint; dummodo rubricæ serventur; contrariis quibuscunque non obstantibus.

Die 29 martii 1855.

C. episcopus Albanensis, cardinalis Patrizi, sacrae rituum [congregationis] præfectus.

H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

Locus † sigilli.

14. De officio sanctæ Mariæ Magdalænæ de Pazzis, C et de commemoratione sancti Georgii, martyris.

Beatissime pater.

Nicolaus, cardinalis archiepiscopus Westmonasteriensis, humillime supplicat ut sanctitas vestra benigne dignetur assignare pro Anglia diem 3 iunii tamquam proprium pro festo sanctæ Mariæ Magdalænæ de Pazzis, quo die per quinquaginta et amplius annos, ut videtur, in Anglia per errorem festum illud celebratum est. Insuper petit ut a toto Angliæ clero antiphona cum versiculo et responsorio, a sanctitate vestra pro commemoratione in suffragiis sancti Georgii, martyris, Angliæ protectoris, faciendâ, decreto diei 13 martii 1853 benigne approbata, ad vespertas et laudes in die festo eiusdem sancti et per octavam recitari [† et] valeat.

Quare, etc.

Ex audientia sanctissimi habita die 28 decembris 1856.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, benigne annuit pro gratia in omnibus iuxta petita.

Datum Romæ, ex aedibus dictæ sacrae congregationis, die et anno prædictis.

Gratis, etc.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Locus † sigilli.

15. Rescriptum sanctissimum¹ de pio exercitio viæ crucis.

Beatissime pater.

Eminentissimus archiepiscopus Westmonasteriensis et episcopi suffraganei supplicant ut sanctitas vestra benigne dignetur singulis ordinariis pro suis

respective dioecesis concedere indultum, vi cuius erigere valeant pias stationes viæ crucis, easque sive per se, sive per alios ab episcopo delegatos, benedicere et in locis destinatis collocare.

Cumque episcopi propter locorum distantiam nequiverint stationes per seipsos collocare, neque adfuerit in indulto præterito facultas idem indultum presbyteris delegandi, petitur apostolica sedes¹ omnium erectionum iam factarum per erroneam delegationem ab episcopis in favorem sacerdotum datam.

Rogant præterea facultatem erigendi in suis respective dioecesis omnes et singulas confraternitates a sancta sede approbatas, cum potestate delegandi sacerdotes in singulis ecclesiis et sacellis, qui benedictionem et distributionem scapularium et insignium earundem confraternitatum exsequi valeant.

Humillime supplicant insuper ut fideles lucrari valeant omnes indulgentias et favores spirituales in favorem peragentium stationes prædictas et iisdem confraternitatibus ascriptorum et ascribendorum.

Quare, etc.

Die 7 maii 1857.

Utendo facultatibus a sanctissimo domino nostro Pio divina providentia papa IX, durante illius absentia ab Urbe sibi benigne tributis, eminentissimus ac reverendissimus dominus Alexander sanctæ Romanæ ecclesiæ presbyter cardinalis Barnabo, sacrae congregationis de Propaganda fide præfectus, præsentem me infrascripto eiusdem sacrae congregationis secretario, annuit, pro sanctione quoad præteritas concessionem; ac facultates necessarias et opportunas concessit ad quinquennium iuxta petita quoad futurum, dummodo non religiosi quibus privilegium competat, etc.

Datum Romæ, ex aedibus dictæ sacrae congregationis, die et anno supradictis.

Gratis sine ulla solutione quocunque titulo.

Caietanus, archiepiscopus Thebar.

a secretis.

Locus † sigilli.

16. Concessio officii sancti Thomæ Cantuariensis sub ritu duplicis I classis.

Eminentissimus et reverendissimus dominus cardinalis Nicolaus Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis, et reverendissimi Angliæ episcopi, exponentes huic sanctæ sedi apostolicæ, Angliæ clerum saecularem tanquam patronum venerari sanctum Thomam Cantuariensem, episcopum, martyrem, a sanctissimo domino nostro Pio papa IX supplicibus votis postularunt, ut perpetuum privilegium indulgere dignaretur festum eiusdem sancti martyris deinceps in Anglia recolendi ritu duplici primæ classis, prout ab anno saltem 1765 fieri consuevit, quin apostolicæ concessionis exstet indultum. Subscriptus porro cardinalis, sacrorum rituum congregationis præfectus, utendo specialibus facultatibus ab eodem sanctissimo domino nostro, eius ab Urbe absentia perdurante, sibi tributis, ad relationem subscripti secretarii, benigne concessit ut a clero regni Angliæ festum sancti Thomæ Cantuariensis, episcopi, martyris, agatur ritu duplici primæ classis, dummodo rubricæ serventur. Contrariis non obstantibus quibuscunque.

Die 3 iunii 1857.

C. episcopus Albanensis cardinalis Patrizi, sacrae rituum congregationis præfectus.

H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

Locus † sigilli.

¹ Forte legendum: sanctissimi.

¹ Forte legendum: petitur ab apostolica sede sanatio.

LITTERAE SYNODICAE PATRUM PROVINCIALIS CONCILII WESTMONASTERIENSIS,
ad Sanctae Mariae apud Oscott habiti anno 1855.

We the archbishop and bishops of the province of A Westminter, in provincial synod assembled. To our dearly beloved brethren and children in Christ, the clergy secular and regular, and the faithful under our jurisdiction: Health and benediction in our Lord Christ Jesus.

It is now three years since we addressed to you our first synodical letter, at the conclusion of our first provincial council. According to the provisions of ecclesiastical law, we at that time appointed the 10th day of july 1855, for the opening of our second synod, if God would so mercifully permit it. It has pleased him to allow us the enjoyment of our earnest desire; and hence on the appointed day, after due convocation, we met at saint Mary's college, Oscott, and under the Divine auspices commenced B our second provincial synod. It was consoling indeed to us to meet again, with so small a change in our body; for in the interval only one of our venerable colleagues had been called away to the reward of his labours, the right reverend doctor Burgess, bishop of Clifton; for the repose of whose soul we duly offered up, in synod, the adorable victim of propitiation.

1. As this solemn meeting, attended by three archbishops, twelve bishops, two vicars capitular and one mitred abbot, took place so soon after the dogmatical definition of the immaculate conception of the blessed virgin Mary, we feel it our first duty in addressing you, to turn your thoughts towards this great exercise of the power vested in the chair of Peter. For, although indeed most of us have separately made known to you this important event, we deemed it right to record in the acts of our synod, our gratitude to God, for having allowed C the declaration of this glorious and consoling mystery to be made in our time, so that even many of our number were privileged to witness it. Still more do we now consider it becoming, to communicate these feelings to you, who so willingly and so edifyingly take part in our sorrows and our joys.

We, therefore, most earnestly exhort you, dearly beloved in Christ, to increase your devotion, great as it has hitherto been, towards the immaculate mother of God. The history of saintliness in the church, the observation of all engaged in directing souls, and the experience of every catholic mind prove that this devotion is the truest source of affection for our Blessed Lord, and for the mysteries of his life and passion. In exalting her, we exalt him; in loving her, we love him; in trusting D in her, we trust in him; in invoking her, we in truth invoke him. For when she intercedes, he mediates; and so when she asks, she receives; when she seeks, she finds; when she knocks, the gate of mercy is ever opened. Devotion to her is admiration of her virtues, and a desire to copy them. „The first incentive to learning,” says saint Ambrose, „is the nobility of the master. What is nobler than the mother of God?” It is the inspirer of humility, the safeguard of purity, the nourisher of divine charity. It tempers our actions with meekness, it sweetens our prayers with confidence, it multiplies our devotions, it leads us to frequent oftener the holy sacraments, and gain the church's indulgences.

And now that this spouse of Christ, guided by him, has formally added a fresh title to those

Archiepiscopus¹ et episcopi provinciae Westmonasteriensis in concilium provinciale congregati, carissimis fratribus et filiis in Christo, clero saeculari et regulari populoque fidei nostrae iurisdictioni subiectis: salutem et benedictionem in Domino nostro Iesu Christo.

Tres nunc anni sunt, cum, absoluto primo nostro provinciali concilio, primas ad vos synodicas literas dedimus. Eodem tempore, ex praescripto legis ecclesiasticae, diem iulii 10 anni 1855, alteri nostrae synodo, si Deus propitius annueret, inchoandae constituimus. Placuit illi id nobis, quod maxime cupiebamus, concedere; itaque, praefinita die, legitime prius convocati, in collegium Sanctae Mariae apud Oscott convenimus, et, auspice Deo, alterum provinciale concilium exorsisumus. Magno autem nobis solatio fuit, quod sic iterum convenimus, ut tam exigua in nostro numero sit facta mutatio; unus enim tantum e venerandis nostris collegis hoc temporis intervallo ad laborum suorum praemium evocatus est, reverendissimus doctor Burgess, episcopus Cliftoniensis; pro cuius animae requie adorandam propitiationis hostiam in synodo rite obtulimus.

1. Cum autem sollemnis hic conventus, cui interfuerunt tres archiepiscopi, duodecim episcopi, duo vicarii capitulares, unus abbas infulatus, tam brevi post tempore habitus sit, quam inter dogmata relata est immaculata beatae virginis Mariae conceptio; illud primum, dum ad vos scribimus, faciendum esse arbitramur, ut ad tantum documentum eius potestatis, quae in Petri cathedra residet, vestros animos convertamus. Quamvis enim profecto plerique nostrum separatim de hoc gravi eventu vos certiores fecerint, tamen iustum esse ducimus, actis nostrae synodi consignare grati erga Deum animi testimonium, quod gloriosi illius et suavis mysterii declarationem nostrae aetati reservavit; ut etiam compluribus nostrum contigerit eius esse testes. Quo magis decere nunc putamus ea, quae sentimus, communicare vobiscum, qui soletis tam libenter tamque pie nostra omnia seu tristia seu laeta nobiscum habere communia.

Quare vos summopere hortamur, carissimi in Christo, ut pietatem vestram erga immaculatam Dei matrem, quamvis magna hactenus fuerit, tamen augeatis. Nam cum sanctitatis in ecclesia monumentis, tum omnium, qui animas moderantur, animadversione, tum etiam iis, quae unusquisque catholicus in se experitur, constat, ex hoc cultu, tanquam e proprio fonte, manare amorem erga Christum dominum nostrum et eius vitae passionisque mysteria. Illam si extollimus, hunc extollimus; illam si amamus, hunc amamus; illi si confidimus, huic confidimus; illam si invocamus, revera hunc invocamus. Illa enim intercedente, ipse interpellat pro nobis; atque ita cum petit illa, accipit; cum quaerit, invenit; cum pulsat, misericordiae ianua semper aperitur. Pietas in illam admiratio est eius virtutum easdemque imitandi desiderium. „Primus discendi ardor,” inquit sanctus Ambrosius, „nobilitas est magistri: quid autem nobilius Dei matre?” Haec pietas inspiratrix est humilitatis, tutrix integritatis, divinae caritatis nutrix. Eadem actiones nostras lenitate temperat, preces fiducia condit, pias exercitationes auget, nosque ad sancta sacramenta magis frequentanda et ad lucrandas ecclesiae indulgentias allicit.

Et quoniam nunc haec sponsa Christi, ab ipso docta, ad ea nomina, quibus nostra veneratio, fidu-

¹ Versio curata ab editoribus Collectionis Lacensis.

already possessed by Mary to our veneration, confidence and love, it becomes us to use and apply it to her in our public and private devotions. Our oratories and churches, built under the invocation of it, will indeed attest to posterity how tenderly we cherished it; but our own warm-hearted piety, our own holy lives, and our own inflamed zeal, resulting from devotion to this endearing mystery, will be a still happier legacy to the generations that shall succeed us in perpetuating the church of God.

2. Intimately connected with the solemn definition to which we have alluded, is the instruction given by the holy father to all his children, through the bishops assembled on that great occasion. It may be doubted, whether ever before, the chief pastor saw gathered round him, and addressed so many venerable prelates, collected from such various regions of the globe. When, therefore, he called them before him, and spoke to them words well pondered, and full of gravity, earnestness and wisdom, as the message which he would have them carry with them from him to their flocks, it was doubtless his intention that their import should be accurately conveyed to all who with docility listen to his words. Wherefore we, in synod assembled, have thought it our duty to make known to you the authoritative instructions thus delivered, in the very words wherein they were expressed. We omit only such passages as relate to the bishops themselves, and to the feelings of regard and affection which the sovereign pontiff entertains for them; or which refer to dangers or events in other parts of the world. These, therefore, are his words*:

„Sunt praeterea, venerabiles fratres, viri quidam C eruditione praestantes, qui religionem munus esse fatentur longe praestantissimum a Deo hominibus datum, humanam nihilominus rationem tanto habent in pretio, tantopere extollunt, ut vel ipsi religioni aequiparandam stultissime putent. Hinc, ex vana ipsorum opinione, theologicae disciplinae perinde ac philosophicae tractandae sunt; cum tamen illae fidei dogmatibus innitantur, quibus nihil firmitus, nihil stabilius, istae vero humana explicentur atque illustrentur ratione, qua nihil incertius, utpote quae varia est pro ingeniorum varietate, innumerisque fallaciis et praestigiiis obnoxia. Ita quidem reiecta ecclesiae auctoritate, difficillimis quibusque reconditisque quaestionibus latissimus patuit campus, ratioque humana infirmis suis confisa viribus, licentius excurrrens, turpissimos in errores lapsa est, quos hic referre nec vacat nec lubet, quippe vobis probe cognitos atque exploratos, quique in religionis et civilis rei detrimentum, illudque maximum, redundarunt. Quamobrem, istis hominibus, qui plus aequo vires efferunt humanae rationis, ostendere oportet, plane id esse contrarium verissimae illi sententiae doctoris gentium, „si quis putet se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit.“¹ Demonstrandum illis est, quantae sit arrogantiae pervestigare mysteria, quae revelare nobis dignatus est clementissimus Deus, eademque assequi complectique audere humanae mentis imbecillitate et angustia, cum longissime ea vires excedant nostri intellectus, qui, ex apostoli eiusdem dicto, captivandus est „in obsequium fidei“².

„Atque huiusmodi humanae rationis sectatores,

A cia, caritas iam Mariae debebatur, novum rite adiecit; hoc nos utamur, ut par est, hoc illam salutemus in nostro cum privato tum publico cultu. Profecto sacella nostra atque templa hoc titulo insignita testes erunt posteris, quam eximie is nobis carus fuerit; verum nostra fervens atque intima pietas, nostrae vitae sanctimonia, nostra incensa religionis studia, ex huius suavissimi mysterii cultu hausta, felicior etiam erunt haereditas, futuris hominum aetatibus, quae huic in propaganda Dei ecclesia succedent, a nobis relicta.

2. Cum solemnī definitione, cuius mentionem fecimus, coniuncta sunt illa monita, quae sanctus pater omnibus suis filiis per episcopos, eo memorabili tempore Romae congregatos, dedit. Nunquam enim fortasse antea summus pastor tot venerabiles antistites ex tam diversis regionibus sibi circumfusus vidit affatusque est. Quos cum ille ad se convocavit, et prudenter ponderata, plenaeque gravitatis, dignitatis, sapientiae, apud eos verba fecit, quae tanquam nuntium ab ipso ad suum quisque gregem deferrent; haud dubie ea sancti patris mens erat, ut eadem accurate cum iis omnibus communicarentur, qui eius vocem docilibus animis excipiunt. Quare, cum in synodum convenissemus, officium nostrum esse duximus, a tanta auctoritate profecta mandata iisdem ad vos verbis, quibus essent expressa, perferre. Ea tantum omittimus, quae ad ipsos episcopos pertinent, et summi pontificis erga illos observantiam amoremque declarant, aut quae ad pericula vel facta aliarum orbis partium propria referuntur. Eius igitur verba haec sunt.

C seu cultores potius, qui eam sibi certam veluti magistrā proponunt, eiusque ductu fausta sibi omnia pollicentur, obliti certe sunt, quam grave et acerbum ex culpa primi parentis inflictum sit vulnus humanae naturae, quippe quo et obfusae tenebrae menti, et prona effecta ad malum voluntas. Hinc celeberrimi ex antiquissima aetate philosophi, quamvis multa praeclare scripserint, doctrinas tamen suas gravissimis erroribus contaminarunt; hinc assiduum illud certamen quod in nobis experimur, de quo loquitur apostolus, „sentio in membris meis legem repugnantem legi mentis meae.“¹ Nunc, quando ex originis labe in universos Adami posteros propagata extenuatum esse constet rationis lumen, et ex pristino iustitiae atque innocentiae statu miserrime deciderit humanum genus, ecquis satis esse rationem ducat ad assequendam veritatem? ecquis in tantis periculis, atque in tanta virium infirmitate, ne labatur et corruat, necessaria sibi neget ad salutem religionis divinae et gratiae coelestis auxilia? quae quidem auxilia benignissime iis largitur Deus, qui humili prece eadem flagitent, cum scriptum sit: „Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.“² Idcirco, conversus olim ad patrem Christus dominus, altissima veritatum arcana patefacta haud esse affirmavit prudentibus et sapientibus huius saeculi, qui ingenio doctrinaque sua superbiunt, et praestare negant obsequium fidei, sed vero humilibus ac simplicibus hominibus, qui fidei divinae oraculo nituntur et conquiescunt³. Salutare hoc documentum eorum animis inculcetis oportet, qui humanae rationis vim usque adeo exaggerant, illius ut ope mysteria ipsa scrutari audeant atque expli-

* Anglicam huius allocutionis translationem brevitatē causa omisimus.

¹ Gal. VI, 3.

² II Cor. X, 5.

¹ Rom. VII, 23.

² Iac. IV, 6.

³ Luc. X, 21.

care, quo nihil ineptius, nihil insanius. Revocare A illos contendite a tanta mentis perversitate, exponentes nimirum nihil esse praestabilius a providentia Dei concessum hominibus, quam fidei divinae auctoritatem: hanc nobis esse quasi facem in tenebris, hanc ducem quam sequamur ad vitam, hanc necessariam prorsus esse ad salutem, utpote quod „sine fide impossibile est placere Deo“, et „qui non crediderit, condemnabitur“¹.

„Errorem alterum nec minus exitiosum aliquas catholici orbis partes occupasse non sine moerore novimus, animisque insedissee plerumque catholicorum, qui bene sperandum de aeterna illorum omnium salute putant, qui in vera Christi ecclesia nequaquam versantur. Idcirco, percontari saepe numero solent, quatenam futura post obitum sit eorum sors et conditio, qui catholicae fidei minime addicti sunt, vanissimis adductis rationibus responsum praestolantur, quod pravae huic sententiae B suffragetur. Absit, venerabiles fratres, ut misericordiae divinae, quae infinita est, terminos audeamus apponere; absit ut perscrutari velimus arcana consilia et iudicia Dei, quae sunt abyssus multa, nec humana queunt cogitatione penetrari. Quod vero apostolici nostri muneris est, episcopalem vestram et sollicitudinem et vigilantiam excitatam volumus, ut, quantum potestis contendere, opinionem illam impiam aequae ac funestae ab hominum mente propulsetis, nimirum quavis in religione reperiri posse aeternae salutis viam. Ea, qua praestatis, solertia ac doctrina, demonstratis commissis curae vestrae populis, miserationi ac iustitiae divinae dogmata catholicae fidei nequaquam adversari. Tenendum quippe ex fide est, extra apostolicam Romanam ecclesiam salvum fieri neminem posse, hanc esse unicum salutis arcem, hanc qui non fuerit ingressus, diluvio periturum; sed tamen pro C certo pariter habendum est, qui verae religionis ignorantia laborent, si ea sit invincibilis, nulla ipsos obstringi huiusce rei culpa ante oculos Domini. Nunc vero quis tantum sibi arroget, ut huiusmodi ignorantiae designare limites queat iuxta populorum, regionum, ingeniorum, aliarumque rerum tam multarum rationem et varietatem? Enimvero cum soluti corporeis hisce vinculis videbimus Deum

¹ Hebr. XI. 6; Marc. XVI, 16.

Such, dearly beloved in Christ Jesus, are the instructions given us by the father of the faithful, and vicar of Christ our Lord upon earth; to whose words, as affectionate children and dutiful disciples, you will ever listen with docility and cheerful readiness to obey.

3. Before descending from this higher sphere D of authoritative teaching to which we have, in the first instance, led you, we must put before you another topic, on which the holy father has condescended to address us, and concerning which we have already issued a joint circular. The visit of so many prelates to Rome, on the occasion already referred to, has led to an increased desire on the part of many to see established there colleges for their different countries, or those enlarged which they already possessed. We have been more fortunate than the catholics of other countries, in having long enjoyed this advantage. The English college has, for three hundred years sent missionaries to England, many of whom have shed their blood for the faith.

But his holiness Pius IX, seems to have anticipated the thoughts of others, by wishing to enlarge for our island, the means of ecclesiastical

sicuti est, intelligemus profecto, quam arcto pulchroque nexu miseratio ac iustitia divina copulentur; quamdiu vero in terris versamur mortali hac gravati mole, quae hebetat animam, firmissime teneamus ex catholica doctrina unum Deum esse, unam fidem, unum baptisma; ulterius inquirendo progredi nefas est. Ceterum, prout caritatis ratio postulat, assiduas fundamus preces, ut omnes quaquaversus gentes ad Christum convertantur, communique hominum saluti pro viribus inserviamus, neque enim abbreviata est manus Domini, gratiaeque coelestis dona nequaquam illis defutura sunt, qui hac luce recreari sincero animo velint et postulent. Huiusmodi veritates defigendae altissime sunt fidelium mentibus, ne falsis corrumpi queant doctrinis eo spectantibus, ut religionis foveant indifferentiam, quam ad exitium animarum serpere latius videmus ac roborari.“

„Praecipuos contra errores hactenus expositos, quibus maxime hoc tempore oppugnatur ecclesia, vestram opponite, venerabiles fratres, et virtutem et constantiam, ad eosque profligandos planeque delendos, habeatis ecclesiasticos viros necesse est laboris socios et adiutores. Immortaliter quidem gaudemus, catholicum clerum nihil praetermittere, nihil molestiarum defugere, ut officio suo ac muneri cumulate satisfaciatur; atque adeo non asperitate et longitudine itineris, non ullo incommodorum metu retardari, quominus regiones pertingat terrarum marisque tractu disiunctissimas, ut efferatas ibi gentes ad humanitatem et christianae legis disciplinam salubriter instituatur; gaudemus pariter, clerum ipsum in teterrimae luis calamitate, quae tot oppida, tot frequentissimas urbes funestavit, adeo alacriter obisse quaelibet caritatis officia, ut vitam profundere ad salutem proximorum pulchrum sibi ac decorum existimaverit. Quo sane argumento magis constabit, catholica in ecclesia, quae unice vera est, inextinctum ardere pulcherrimum caritatis ignem, quem Christus venit mittere in terram, ut accendatur. Vidimus enim religiosas mulieres in adiutandis aegris cum clero certasse, neque mortis adspectu fuisse deterritas, quam pleraeque constantissime oppetiverunt: cuius inusitatae fortitudinis exemplo illi ipsi obstupefacti admiratione sunt, qui a catholica fide dissentiunt.“

Haec sunt igitur, carissimi in Christo Iesu, praecepta, quae nobis tradidit fidelium parens et Christi domini nostri in terris vicarius; cuius vos verba, ut pii filii modestique discipuli, semper docili et ad parendum prompta et alacri voluntate excipietis.

3. Priusquam autem hoc fastigium auctoritatis atque doctrinae, ad quod vos primum duximus, relinquamus, aliud vobis ob oculos ponamus oportet, quod nobis commendare dignatus est sanctus pater; de quo etiam communes iam literas edidimus. Cum enim tot antistites ea, qua diximus, occasione Romam venissent, in multis vehementius existit eius rei desiderium, ut pro sua quisque regione collegia in Urbe institui, aut iam instituta amplificari viderent. Nos quidem aliarum regionum catholicis feliciores fuimus, qui iam pridem eo commodo fruimur. Ab annis enim iam trecentis, collegium anglicum apostolicos viros in Angliam misit, quorum multi pro fide sanguinem suum profuderunt.

Verum sanctissimus pater Pius IX aliorum cogitationes videtur praevenisse, dum cupit ea, quibus iam instructi sumus, ecclesiasticae educationis pro

education with which we were already blessed. A He saw that our country required a still larger supply of clergy, and that divine providence was disposed kindly to grant it, by bestowing numerous vocations to the ecclesiastical state, [among] converts to the faith. But however well furnished with human learning they might be, they and others, who were in maturer years on embracing that state, seemed to require some institution expressly planned for their benefit, in which to add theological to human science. For this purpose, the holy father most generously established a new college, honoured by bearing his own name, which was soon filled with most promising candidates for the priesthood, whose conduct has proved most edifying, and whose assiduity and success in study give hope of much religious advantage. But the limits of this first foundation proved too straitened for its object; and it was resolved to take advantage of considerable unoccupied space in the English college, for the purpose of uniting under one roof, but with separate regulations, the two institutions. His holiness, however, most justly considered that an arrangement intended to benefit the catholics of England should receive their support, and that they should prove, by their zealous cooperation, their appreciation of what he had done for them. He has, therefore, under his own hand, by a special blessing, authorized the reverend doctor English, president of this new college, known as the collegio Pio, to come to England, to collect the alms of the faithful, both for the completion of the new buildings, and for the education of students. And further, as we have intimated, he has desired us to cooperate with him, to the extent of our power, in this undertaking.

Having therefore maturely considered in what C manner we can best second this expressed desire of him whose wishes are to us commands, and prove to him our filial reverence and affection, we have resolved that a general collection be made in all the churches and chapels of our dioceses, and have appointed the sunday after the reading of this our synodical letter, namely, the second sunday in september, being the ninth day of the month, for this simultaneous collection; the proceeds whereof must be forwarded as early as possible to the bishop or vicar general of each diocese. We earnestly exhort you, dear children in Christ, to gratify the paternal heart of our beloved pontiff, which yearns, with tenderest affection, for your welfare, which desires most earnestly to see the strongest links of faithful attachment uniting us to him and his apostolic see; and looks to us for some compensation for the undutifulness D of other countries, once so catholic, and some consolation for the injuries offered him by the enemies of our faith. Contribute generously to an object so dear to him, and thus increase the number of your zealous and devoted clergy, who are ready to give their lives for your salvation.

5. For, dearly beloved, it is with feelings of exultation and spiritual joy that we give thanks to God, that what the holy father said, in his words already quoted, on the charity and intrepidity displayed by the clergy of the catholic church, under the visitations of cholera, can be fully applied to the zealous clergy over whom it is our consolation to preside. Never have they shrunk before the fiery scourge of pestilence, but they have faced sickness and death, to succour the most destitute of their flock. But in addition to this general and daily-earned commendation, we rejoice

nostra insula augere praesidia. Videbat enim, patriae nostrae maioribus sacerdotum supplementis opus esse; haec porro divinam providentiam benigne praestare paratam esse, cum inter eos, qui fidem amplecterentur, plurimos ad ecclesiasticum statum vocaret; qui quidem etsi profanis disciplinis egregie exculi essent, his tamen, itemque aliis, qui maturiore iam aetate ad hoc vitae genus se applicarent, necessariam videri quamdam institutionem ipsis proprie accommodatam, qua theologica doctrina adderetur humanae. Atque huius rei causa sanctus pater novum collegium, ipsius nomine decoratum, liberalissime condidit; quod brevi tempore refertum fuit optimae spei candidatis sacerdotii, quorum et vita insignis est ad exemplum, et assiduitas ac progressus in studiis multa religioni commoda pollicentur. Sed prima huius instituti sedes angustior erat, quam poscebat usus; quare, visum B est amplo quodam et vacuo collegii Anglici spatio utendum esse; ita ut ambo instituta eodem tecto, etsi legibus suis separata, containerentur. Ceterum, sanctus pater merito sane iudicavit, catholicos Anglos id consilium, quod ad suum commodum pertineret, adiuturos, suoque studio et opera probaturos quanti facerent, quod ipsorum causa ille fecisset. Itaque, literis propria manu scriptis, addita peculiari benedictione, reverendo doctori English, novi collegii Piani (sic enim appellatur) praesidi, potestatem fecit veniendi in Angliam, ut, cum ad absolvendas aedificationes, tum ad instituendos discipulos, fidelium eleemosynas colligeret. Praetereaque, ut significavimus, cupere se ostendit, ut ipsum in eo consilio exsequendo pro viribus iuvaremus.

Postquam igitur diligenter consultavimus, qua maxime ratione possemus illius desiderio, cuius nos optata imperata ducimus, obsecundare, eique nostram, ut filios decet, reverentiam pietatemque testari; decrevimus, ut in omnibus simul ecclesiis et sacellis nostrarum dioecesium collecta fieret; cui quidem proximam dominicam, postquam haec synodica epistola lecta fuerit, id est septembris dominicam secundam, diem autem nonam, constituimus; collectae vero summae, quam primum fieri poterit, ad cuiusque dioecesis episcopum vel vicarium generalem mittendae sunt. Vos igitur maiorem in modum hortamur, carissimi in Christo filii, ut paterno animo dilecti nostri pontificis gratificemini; qui cum nostris commodis tam pio tamque sollicito studio consulit, et tantopere cupit, nos sibi ac sedi apostolicae firmissimis fidelis amoris vinculis copulari; tum aliquid a nobis, quod aliarum gentium, olim egregie catholicarum, inobedientiam aliqua ex parte compenset, et ipsum ab hostibus fidei iniuriis violatum soletur, exspectat. Tam carum illi opus liberaliter adjuvate, atque ita augete numerum vestrorum, zelo et caritate ferventium sacerdotum, qui ad vitam pro vestra salute devovendam parati sunt.

4. Et profecto, carissimi, spirituali gaudio exsultantibus animis Deo gratias agimus, quod, quae a sancto patre dicta supra commemoravimus de caritate et insigni fortitudine, quam clerus catholicae ecclesiae, saeviente cholera morbo, exhibuit, ea in strenuos sacerdotes, quibus tanto cum solatio praesumus, plane conveniunt. Nunquam enim grassantis pestilentiae atrocitatem horruerunt, sed morbo mortique obviam iverunt, ut maxime destitutis ovium suarum opem ferrent. Sed praeter hanc communem et quotidie promeritam commendationem, libet hic commemorare effusam illam caritatem,

to record thus solemnly the devotedness with which so many of them have abandoned the comforts of home, to carry consolation to our soldiers in the hospital, and even on the field of battle, with full consciousness of the perils that awaited them, derived from the experience that preceded them. For not a few of the number have „laid away their tabernacles“, amidst the tents of those whom they had prepared for death, and given their dust to sanctify the soldier's unconsecrated cemetery. Nor must we refuse equal praise to those religious women, who have ventured to those distant regions, and by their tender assiduity in ministering to the sick and wounded, have shut up the mouths of their ruthless persecutors at home, and turned enemies into friends.

Yet, notwithstanding these beautiful evidences of religion, and these touching examples of virtue which war has produced, like flowers, the richer for springing from a grave, we cannot but consider it as one of the scourges of divine justice, and the cause of much present and future misery. It is a calamity which we must ever beg the Almighty to remove, and to give us, in its place, the blessings of a just, an honourable, and a durable peace. Pray for this, dearly beloved brethren and children; pray also that God will inspire other labourers to go into that vineyard, or rather choice soldiers to step into the ranks of the fallen; for the number of our chaplains requires constant filling up. And show particular charity to the widows and orphans of the brave soldiers, who have lost their lives in fighting the battles of our country.

5. There is another topic which cannot be omitted from our synodical letter; for it is one which we are bound to urge on you in season and out of season. Never must we be weary of pleading to you for the education of the poor. The necessity for it is ever new, ever more pressing. After much has been done, more comes up to be done. Its craving is insatiable, its demand unlimited, its claims uncompromising. Yet we must keep pace with them, and not be dismayed. We must proportion our efforts to the work, and not repine. Open freely your hands, and give abundantly to the little ones of Christ, that they may plead for you, together with their Angels, who ever see the face of their heavenly father.

There is one particular form of this charity which is much required, and to which we rejoice to see your attention has been drawn, — the establishment of reformatory schools. The system adopted by the legislature makes it imperative on us to provide establishments, where youthful delinquents can be reformed without danger to their faith. Several, at least four, such establishments are in course of preparation in different parts of England; some under the efficient care of religious corporations. We earnestly exhort you, however, to multiply them, and extend them to the whole of England.

6. Nor can we close this letter without reminding you, dearly beloved children, of another duty, not always sufficiently discharged; that of contributing to the adequate support of the clergy, who, removed from the gains of worldly life, labour exclusively for your spiritual welfare, „as having to render an account of your souls.“ It is not me-

qua permoti ex iis multi domesticas commoditates reliquerunt, ut militibus nostris tum in nosocomiis tum in ipsa acie solatium ferrent, gnari plane et aliorum ante se exemplis docti, quibus periculis sese obicerent. Non pauci enim ex eorum numero deposuerunt *tabernacula sua*¹ inter ipsa illorum tentoria, quos ad mortem comparaverant, et cineribus suis non dedicatum militum coemeterium consecrarunt. Nec vero fas sit religiosis illis feminis parem negare laudem, quae in longinquas oras proficisci ausae, dum plena amoris assiduitate aegrotis et vulneratis ministrant, insectantium se domi linguas retulerunt, inimicosque reddiderunt amicos².

Sed tamen neque haec pulcherrima religionis testimonia, neque suavissima illa virtutum exempla, quae bellum tanquam flores quosdam extulit, qui insigniores e sepulcris nasci videntur, prohibere possunt, quominus idem a divina iustitia immissam pestem, causamque multarum et praesentium et futurarum miseriarum esse dicamus. Quam ut calamitatem avertat omnipotens, et pro ea nobis iustae, honestae stabilisque pacis bona tribuat, semper orare debemus. Hoc rogate, fratres filique carissimi; etiam illud rogate, ut Deus alios operarios suscitet, qui eant in illam vineam suam, vel potius delectos milites, qui in eorum, qui ceciderunt, locum succedant; numerum enim castrensium sacerdotum explere perpetuo necesse est. Praecipuam vero caritatem exhibete viduis orbisque liberis fortissimorum militum, qui pro patria nostra pugnantes vitam posuerunt.

5. Est et aliud, quod in his synodicalis literis praetermitti non potest, utpote eiusmodi, ut de eo vos opportune et importune commoneri a nobis oporteat. Nunquam enim fatigari debemus commendanda pauperum educatione. Cuius necessitas semper est recens, fitque in dies gravior; ut, postquam multa sint facta, plura instent facienda. Ea sic petit, sic flagitat, ut nunquam satietur, nullo fine terminetur, nullam admittat pactionem. Sed nos hanc importunitatem pacate ferre, neque animo deficere debemus. Conatibus ita cum opere certemus, ut nulla difficultate vincamur. Aperite liberamente vestras manus, date affatim parvulis Christi, ut hi causam vestram agant cum angelis eorum, qui „semper vident faciem coelestis patris“.

Unum est hoc in genere opus caritatis magnopere desideratum, quod vobis iam commendatum esse gaudemus: *emendatorias* scholas dicimus. Quae enim ratio inita est a legum conditoribus, ea plane poscit a nobis, ut scholas, in quibus improbi adolescentuli, tuta eorum fide, ad bonam frugem reduci possint, provideamus. Nonnullae, minimum quatuor, id genus scholae iam institui coeptae sunt in diversis Angliae locis, partim religiosorum collegiorum opera atque cura. Neque eo minus tamen vos vehementer hortamur, ut augeatis earum numerum, easque per totam Angliam propagetis.

6. Nec scribendi finem facere possumus, nisi prius vos de alio admoneamus officio, quod non semper ita, ut oportet, expletur, id est, de conferendis iis, quae ad idoneam sacerdotum sustentationem pertinent; qui, a saecularibus lucris remoti, pro vestra salute unice laborant, „quasi rationem pro animabus vestris reddituri.“³ Neque hoc

¹ II Petr. I, 14.

² Significatur hoc loco bellum, quod anno 1854 et 1855 a Gallis et Anglis adversus Russos gestum est in Chersoneso Taurica.

³ Hebr. XIII, 17.

rely as a claim of charity, but as an obligation of justice, that we inculcate this duty. Saint Paul has clearly laid it down, on the same ground as that which gives to the labourer a right to his reward. And again he writes, „let him that is instructed in the word communicate to him that instructeth him in all good things.“ If such be your duty, be not surprised, still less offended, if you be frequently reminded of it, by those who are bound to keep before your eyes the obligations imposed on you by God.

And now we call upon you all to return, with us, thanks to the giver of all good gifts, for the happy completion of this second synod; enjoining, that on the sunday following the public reading of this letter, there shall be sung or recited the hymn *Te Deum*, with the usual versicles and prayers, in every church or chapel under our jurisdiction, after mass, and at benediction.

Finally, we „commend you all to God and to the word of his grace, who is able to build up, and to give an inheritance among all the sanctified“. May he bless you, that you may the more abound in every good work, and in all faith, and grace, and charity; „and confirm you unto the end without crime, in the day of the coming of our Lord Jesus Christ,“ to whom, with the Father and the holy Ghost, be honour and glory for ever and ever. Amen.

Given at Saint Mary's College, in synod, this fifteenth day of july, in the year of our Lord 1855.

caritatis solum, sed etiam iustitiae nomine, inculcamus. Hoc officium aperte statuit sanctus Paulus, idque propter eandem rationem, qua „*dignus est operarius mercede sua*“¹. Idemque rursus scribit: „*Communicet autem is, qui catechizatur, ei, qui se catechizat, in omnibus bonis.*“² Quodsi tale est vestrum officium, nolite mirari, multo vero minus offendi, si de eo frequenter admonemini ab iis, quorum est officia vobis a Deo iniuncta ob oculos ponere.

Iam vos omnes rogamus, ut nobiscum bonorum omnium largitori gratias agatis pro felici exitu secundae huius synodi; mandamusque, ut prima post lectas publice has litteras die dominica, in omnibus ecclesiis vel sacellis nostrae iurisdictionis, hymnus *Te Deum* post missam et in benedictione cantetur vel recitetur cum versiculis orationibusque consuetis.

Denique „*commendamus vos omnes Deo et verbo gratiae ipsius, qui potens est aedificare et dare haereditatem in sanctificationis omnibus*“³. Ipse vobis benedicat, ut magis abundetis omni opere bono, et omni fide et gratia et caritate, et „*confirmet vos usque in finem sine crimine in die adventus domini nostri Iesu Christi*“⁴; cui cum Patre et sancto Spiritu sit honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

Datum apud collegium Sanctae Mariae, in synodo, die 15 iulii anno Domini 1855.

¹ I Tim. V, 18. ² Gal. VI, 6. ³ Act. XX, 32. ⁴ I Cor. I, 8.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVENSIS II

1855 iulii 7-10.

Synodus dioecesis Pictavensis II, celebrata a C die 7 ad diem 10 iulii 1855, sub Ludovico Francisco Desiderato Eduardo Pie, episcopo Pictavensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Oeuvres de monseigneur l'évêque de Poitiers, discours, allocutions, homélies, panégyriques, éloges funèbres, lettres pastorales, mandements, instructions synodales, entretiens ecclésiastiques; seconde édition revue et augmentée. Tome II. [Insigne.] Poitiers, Henri-Oudin, libraire éditeur, rue de l'Eperon, 4, 1866. [In fine:] Poitiers, typographie et stéréotypie Oudin.

In-8°, 2 f.-654 p. — Lyon, abbé Martin; Paris, Bibl. nat.

Index contentorum:

1. P. 303-5, mandatum pro indictione synodi dioecesis Pictavensis II... „Datum in domo nostra de Mola-Rupe, 16 iulii 1854.“

2. P. 306-39: „Homélie prononcée dans la solennité d'ouverture du second synode diocésain, et résumé des questions traitées dans ce synode, VIII, IX et X juillet MDCCCLV.“

3. P. 340-417: „Première instruction synodale sur les principales erreurs du temps présent, adressée au clergé diocésain, assemblé pour la retraite et le synode, VII juillet MDCCCLV.“

4. P. 436-9: „Observations à propos d'une lettre de M. le ministre des cultes relative à l'instruction synodale de l'évêque de Poitiers, sur les principales erreurs du temps présent, décembre MDCCCLV.“

SYNODUS DIOECESANA PETROCORENSIS II

1855 iulii 30-augusti 1.

Synodus dioecesis Petrocorensis II in Gallia, celebrata diebus 30 et 31 iulii, et 1 augusti 1855, sub Ioanne Baptista Amadeo Georgio Massonais, episcopo Petrocorensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Second synode diocésain tenu à Périgueux par

Mgr Jean Baptiste Amédée George, évêque de Périgueux et de Sarlat, les 30 et 31 juillet et 1er août 1855, et règlement sur les cérémonies. [Insigne.] Périgueux, chez Lavertujon fils, imprimeur de Mgr l'évêque, 1857.

In-8°, 165 p. — Lyon, abbé Martin; Paris, Bibl. nat. B 17060; Paris, Saint-Sulpice.

STATUTA DIOECESIS ATREBATENSIS

1855 augusti 1.

Statuta dioecesis Atrebatensis in Gallia, edita die 1 augusti 1855, sub Petro Ludovico Parisiis, episcopo Atrebatensi.

De his statutis confer opus cui titulus:

Rapport sur les statuts diocésains, supplément. [In fine:] Arras, Alphonse Brissy, imp. et lith. de l'évêché.

Sine anno [1855], in-8°, 1 f.-42 p. — Chambéry, séminaire.

P. 1: „Pierre Louis Parisiis, ... évêque d'Arras, de Boulogne et de Saint-Omer ... Arras, 1er août 1855.“

Continet relationem commissionis, ut aiunt, de commentariis statutorum editorum die 15 aprilis 1855, [supra col. 139 B].

SYNODUS DIOECESANA SUESSIONENSIS

1855 augusti 7-8.

Synodus dioecēsana SueSSIONensis in Gallia, celebrata diebus 7 et 8 augusti 1855, sub Paulo Armando Anacleto Ignatio de Garsignies, episcopo SueSSIONensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Acta et statuta synodi SueSSIONensis, anno Domini MDCCCLV, pontificatus Pii papae IX anno decimo, habitae ab illustrissimo et reverendissimo

d. d. Paulo-Armando-Anacleto-Ignatio de Garsignies, SueSSIONensi et Laudunensi episcopo, provinciae Remensis decano et primo suffraganeo. [*Insigne.*] SueSSIONe, excudebat Em. Fossé-Darcosse, honorificae legionis eques, via Antonina, n° 15, 1855.

In-8°, 82 p. — Paris, Bibl. nat. B 5761.

P. 10 et 28, haec synodus dioecēsana celebrata est diebus 7 et 8 augusti 1855.

SYNODUS DIOECESANA ELNENSIS

1855 septembris 25-9.

Synodus dioecēsana Elnensis in Gallia, celebrata a die 25 ad diem 29 septembris 1855, sub Olympio Philippo Gerbet, episcopo Elnensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

1) Synodi dioecēsanae Elnensis acta et documenta, typis mandata iussu Olympii-Philippi Gerbet, episcopi Elnensis. [*Insigne.*] Perpiniani, typis Ioannis-Baptistae Alzine, 1856.

In-4°, 96 p. — Paris, Bibl. nat. B 2883.

P. 6, 10 et 19, haec synodus dioecēsana celebrata est diebus 25, 27 et 29 septembris 1855.

De hac synodo confer etiam opus cui titulus:

2) Statuta synodalia dioecesis Elnensis, ab illu-

strissimo et reverendissimo in Christo patre dd. Natali-Matthaeo Victore-Maria Gaussail, episcopo Elnensi, promulgata in synodo habita diebus 28 et 29 septembris anno Domini 1893. Perpiniani, ex typis Caroli Latrobe, MDCCCXCIV.

In-8°, 351 p. — Paris, Bibl. nat. B 40114.

P. 297: „Ordinatio illustrissimi ac reverendissimi dd. Philippi Gerbet, episcopi Elnensis, in dioecēsana synodo anni 1855 publicata, ad promulganda decreta concilii provinciae Albiensis anno 1850 celebrati.“

P. 342: „Philippe Ier Gerbet, évêque de Perpignan, (1854-1864), ... tient un mémorable synode, 24-29 septembre 1855.“

SYNODUS DIOECESANA MONSALBANENSIS

1855 octobris 3.

Synodus dioecēsana Monsalbanensis in Gallia, celebrata die 3 octobris 1855, sub Ioanne Maria Doney, episcopo Montalbanensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Ordonnances, règlements et avis de monseigneur

l'évêque du Montauban, publiés dans l'assemblée synodale du 3 octobre 1855. [*Insigne.*] Montauban, Charles Forestié fils, impr. de Mgr l'évêque, place impériale.

Sine anno, [1855], in-8°, 18 p. — Chambéry, séminaire.

SYNODUS DIOECESANA PHILADELPHIENSIS

1855 octobris 3-5.

Synodus dioecēsana Philadelphiensis in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata diebus 3, 4 et 5 octobris 1855, sub Ioanne Nepomuceno Neumann, episcopo Philadelphensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Constitutiones dioecēsanae in synodis Philadelphiensibus, annis 1832, 1842, 1847, 1853 et 1855 latae et promulgatae. Philadelphiae, ex typis J. B. D Chanderler, 1855.

In-8°, 50 p. — Baltimore, St. Mary's seminary; Speyer, Priesterseminar.

P. 3-9, statuta edita a Patricio Kenrick, episcopo Arathensi in partibus infidelium, et coadiutore Henrici Conwell, episcopi Philadelphensis,

et dioecesis Philadelphensis administratore, in synodo dioecēsana I, celebrata die 15 maii 1832.

P. 10-22, statuta edita a Patricio Kenrick, episcopo Philadelphensi, in synodo dioecēsana II, celebrata a die 22 ad diem 26 maii 1842.

P. 23-8, statuta edita a Patricio Kenrick, episcopi Philadelphensi, in synodo dioecēsana III, celebrata die 3 octobris 1847.

P. 29-33, statuta edita a Ioanne Nepomuceno Neumann, episcopo Philadelphensi, in synodo dioecēsana IV, celebrata, in capella episcopali, diebus 20 et 21 aprilis 1853.

P. 39-46, statuta edita a Ioanne Nepomuceno Neumann, episcopo Philadelphensi, in synodo dioecēsana V, celebrata diebus 3, 4 et 5 octobris 1855.

CONCILIIUM PROVINCIALE SANCTI-LUDOVICI I

1855 octobris 7-14.

Concilium provinciale Sancti-Ludovici I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebratum a die 7 ad diem 14 octobris 1855, sub Petro Richardo Kenrick, archiepiscopo Sancti-Ludovici.

Bibliographia:

1) Acta et decreta concilii provincialis primi Sancti-Ludovici, habiti anno 1855. St. Louis, George Knapps C°, 1858.

In -8°, 16 p. — Baltimore St. Mary's seminary — A s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Ipse non vidi.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris

Tomus tertius... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 303-12.

ACTA CONCILII.

Concilio Tridentini decreto¹ obtemperans, reverendissimus dominus archiepiscopus Sancti-Ludovici, in Statibus Foederatis Americae septentrionalis, litteras dedit, die 12 aprilis anno Domini 1855, ad reverendissimos dominos episcopos suffraganeos suos directas, quibus eos ad concilium celebrandum invitavit; quorum exemplar subiicitur.

Reverendissime ac illustrissime domine.

„Decreto concilii Tridentini de conciliis provincialibus singulis tribus annis habendis morem gerere cupientes, inchoandam synodum huiusce provinciae dominica XIX post Pentecosten currentis anni, in ecclesia nostra cathedrali, statuimus; ad quam proinde reverendissimos dominos episcopos provinciae Sancti-Ludovici, aliosque qui de iure seu consuetudine adesse debent, per praesentes litteras convocamus.“

„Ut autem quae in concilio tractanda sunt maturius expendantur, amplitudinem vestram rogandam duximus, ut quaestiones quas concilio proponi debere iudicaverit, nobis per litteras quam citissime communicare dignetur.“

Sum, amplitudinis vestrae, famulus in Domino obsequentissimus.

† Petrus Richardus, archiepiscopus Sancti-Ludovici.

Dominica XIX post Pentecosten, post missam pontificalem, per reverendissimum dominum archiepiscopum debita cum assistentia celebrata, et concionem ab admodum reverendo patre Gulielmo Murphy, e societate Iesu, habitam, apertum est concilium provinciale in ecclesia metropolitana, sancti Ludovici nomine insignita, iuxta ordinem ad synodum in pontificali descriptum. Post allocutionem, quae incipit verbis „venerabiles fratres“, a reverendissimo domino archiepiscopo habitam, promotor concilii institit pro aperitione concilii, verbis ad reverendissimum dominum archiepiscopum directis. Deinde, per secretarium concilii lectum est decretum insequens:

Illustrissimi ac reverendissimi domini, reverendissimi patres: placetne vobis, ad laudem et gloriam sanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, ad tuendam et augendam christianae religionis disciplinam, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus et controversiis componendis provinciae Sancti-Ludovici, aliisque ex sacris canonibus D

permissis, Sancti-Ludovici provinciale concilium incipere?

Cui decreto cum ab omnibus assensum fuerat, institit iterum admodum reverendus dominus promotor ut ferretur decretum de modo vivendi in synodo, et de officialibus synodi constituendis.

Acceptum a reverendissimo domino archiepiscopo decretum, reverendus dominus secretarius clara et intelligibili voce legit.

„Nos, Petrus Richardus Kenrick, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Sancti-Ludovici, omnes et singulos Christi fideles urbis Sancti-Ludovici cives et incolas in Domino hortamur, ut ambulent in timore Domini, et pro pace christianorum conservanda, et pro salute eorum qui pervigilant quasi rationem pro animabus reddituri,

quotidie orare velint. Episcopos vero et reliquos sacerdotalis ordinis homines, provinciale concilium in hac civitate concelebantes, item cohortamur, ut assidue in Dei laudes incumbere, pure ac caste hostias et preces offerre studeant. Episcopi et alii qui huic concilio interesse debent, ne discedant ex civitate Sancti-Ludovici ante exitum concilii, nisi ob iustam ac probabilem causam, ab illis qui ei muneri praefecti fuerunt examinandam. Cum vero ad huius synodi progressionem varii adiutores et ministri requirantur, ideo secretarium reverendum dominum Ioannem Bannon, huius dioeceseos presbyterum deligimus; concilii item promotorem admodum reverendum dominum Iacobum Duggan, unum ex vicariis nostris generalibus; notarium, reverendum dominum Edmundum Saulnier, presbyterum et cancellarii munere in hac dioecesi vestitum. Ad cognoscendas absentium excusationes, et eorum qui ante finem concilii iustam aliquam discedendi causam se habere existimaverint, praeficimus reverendissimos dominos episcopos Dubuquensem et Sancti-Pauli. Ad cognoscendas accusationes et querelas contra quoscumque delatas, praeficimus reverendissimos dominos episcopos Nashvillensem et Milwauchiensem, qui eas ante finem huius synodi vel componere vel compromitti, vel, re ad nos in synodo relata, definiri studeant.“

Quo lecto, secretarius patres allocutus est hisce verbis:

Illustrissimi ac reverendissimi domini, reverendissimi patres, placentne haec decreta vobis?

Et omnes responderunt: *Placent.*

Deinde iterum institit admodum reverendus dominus promotor, ut legerentur nomina episcoporum qui huic synodo interesse debent; id quod, annuente archiepiscopo, per reverendum dominum secretarium sic peractum est:

„Vocantur reverendissimi patres domini episcopi, qui huic primae provinciali synodo Sancti-Ludovici intersunt et interesse debent. Qui ordine singuli nominatim vocati, ita singillatim respondebunt: Adsum.“

Reverendissimus dominus episcopus Dubuquensis.

Reverendissimus dominus episcopus Nashvillensis.

Reverendissimus dominus episcopus Milwauchienensis.

Reverendissimus dominus episcopus Sanctae-Fidei.

Reverendissimus dominus episcopus Sancti-Pauli.

Reverendissimus dominus episcopus Chicagiensis.

Quibus omnibus (solo excepto episcopo Sanctae-Fidei, cui per locorum distantiam adesse non licuit) respondentibus: *Adsum*, institit deinde admodum reverendus dominus promotor ut legerentur decreta concilii Tridentini de professione fidei emitenda et de residentia. Id praestitum est a reverendo domino secretario, lectis quae incipiunt verbis: *Cogit, eadem sacrosancta synodus, et Cum praecepto divino.*

Accessit deinde reverendissimus dominus episcopus Chicagiensis, et fidei professione iuxta praescriptam formam lecta, eam, iuramento in manus reverendissimi domini archiepiscopi praestito, firmavit.

Reverendus dominus secretarius deinde accepit e manu reverendissimi domini archiepiscopi decretum de secunda sessione solemni, feria quinta insequenti habenda, hisce verbis conceptum:

¹ Sess. XXIV, cap. 2, de ref.

„Illustrissimi ac reverendissimi domini, reverendissimi patres: Placetne vobis ut proxima sessio habeatur et celebretur feria quinta, quae erit ad diem undecimum praesentis mensis; ita tamen ut dictus terminus in congregatione generali contrahi et prorogari libere possit, sicut rebus concilii conducere videbitur?“

Quod cum lectum et assensu firmatum fuerat, reverendissimus dominus archiepiscopus clero populoque solemniter benedixit, et omnes se domum receperunt.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Insequenti die, feria secunda, hora ante meridiem 10, habita est prima congregatio privata in aedibus archiepiscopalibus. Praefuit reverendissimus dominus archiepiscopus. Aderant omnes reverendissimi domini episcopi qui concilio intererant, mozettis supra rochetum induti. Aderant etiam admodum reverendus dominus promotor et reverendus dominus secretarius ac notarius concilii.

Initio, decretum sanctissimi patris nostri Pii papae noni, feliciter regnantis, de immaculato conceptu beatæ virginis Mariae, summa animorum consensione simul ac maxima reverentia a patribus acceptatum est, latumque decretum, numero primum, in hunc sensum. Deinde latum est decretum, quo declaratum est statuta et decreta conciliorum Baltimorensium, quae ante concilium plenum anno Domini 1852 habita fuerunt, necnon eiusdem concilii plenarii, vim habere in provincia Sancti-Ludovici. Actum est etiam de precibus sanctae sedi porrigendis, ut iuramentum, ut dicitur, stabilitatis ab ordinandis exigendi obligatio tolleretur; necnon de modo adhibendo in designandis sacerdotibus qui pro sedibus vacantibus sanctae sedi commendarentur.

PRIMA CONGREGATIO PUBLICA.

Eodem die, hora 3 post meridiem, habita est congregatio publica in ecclesia metropolitana, cui, praeter reverendissimum dominum archiepiscopum, reverendissimos dominos episcopos suffraganeos, et concilii officiales, intererant:

Admodum reverendus pater Gulielmus S. Murphy, societatis Iesu in Missouri vice-provincialis; admodum reverendus pater I. T. Jarboe, ordinis Sancti Dominici; admodum reverendus pater Clemens Smyth, ex ordine Cisterciensi strictioris observantiae; admodum reverendus dominus I. Masnou, congregationis Missionis sancti Vincentii a Paulo in Statibus Unitis visitator; reverendus dominus Simon A. Paris, piarum feminarum quae a sancto Iosepho nomen ducunt, pater spiritualis; reverendus dominus Patritius Fechan, reverendus dominus Patritius O'Brien, reverendus dominus Iacobus Rolando, congregationis Missionis, reverendus pater Iosephus Patschowski, societatis Iesu, a reverendissimo domino archiepiscopo designati theologi.

Reverendus dominus I. V. Villars; reverendus pater P. I. de Smet, societatis Iesu, a reverendissimo domino episcopo Dubuquensi designati theologi.

Reverendus dominus P. Donnelly; reverendus dominus Ioannes Higginbotham, a reverendissimo domino episcopo Nashvillensi designati theologi.

Reverendus dominus Michael Heiss; reverendus pater Arnold Damen, societatis Iesu, a reverendissimo domino episcopo Milwauchiensi designati theologi.

Reverendus dominus E. Vignonet; reverendus dominus Gulielmus Wheeler, a reverendissimo domino episcopo Sancti-Pauli designati theologi.

Reverendus dominus I. Larkin; reverendus dominus P. I. Ryan, a reverendissimo domino episcopo Chicagiensi designati theologi.

In hac congregatione, sicut in caeteris publicis congregationibus postea habitis, suas sententias aperuerunt theologi de rebus quas ad eorum examen reverendissimi domini episcopi retulerunt; quae sententiae inter ipsos theologos libere discussae ac ventilatae sunt.

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA.

Die insequenti, feria nempe tertia, eodem loco ac eadem hora sicut pridie, habita est congregatio secunda privata, cui interfuere omnes qui primae congregationi privatae aderant: id quod de omnibus subsequentibus congregationibus intelligi debet. Primo, quod semper in huiusmodi coetibus observatum est, lecta sunt acta praecedentis congregationis, eaque tamquam accurate relata, probata sunt. Deinde lecta est epistola eminentissimi ac reverendissimi domini cardinalis Fransoni, praefecti congregationis de fide propaganda, de proposito quod nonnulli conceperunt, aperiendi nempe in ipsa alma Urbe scholam theologiae in gratiam iuventutis Americanae. Ab omnibus quidem probatum est propositum, modo adessent media necessaria, de quo tamen dubitatum est. In hunc sensum rescribendum eminentissimo domino cardinali praefecto omnes censuerunt. Deinde actum est de professione fidei et iuramento ab haereticis aliisque ad fidem conversis exigendis, necnon de forma in eiusmodi hominum receptione in ecclesiam adhibenda; de quibus eminentissimus dominus cardinalis praefectus aliis litteris concilii sententiam exquirebat.

SECUNDA CONGREGATIO PUBLICA

eodem loco, eadem hora, et eodem ordine ac prima congregatio habita est.

TERTIA CONGREGATIO PRIVATA

habita est insequenti die, in qua, post maturum examen, latum est decretum *de causis criminalibus clericorum*, quod numero sextum est.

SESSIO SECUNDA SOLEMNIS.

Feria quinta, die nempe 11 octobris, post missam solemnem pro defunctis, a reverendissimo domino episcopo Dubuquensi, debita cum assistentia, celebratam, sessio secunda habita est, iuxta *ordinem ad synodum*; in cuius fine, tertia sessio sollemnis die dominica proxima habenda indicta est.

CONGREGATIO QUARTA PUBLICA

habita est vespere eadem die.

CONGREGATIO QUARTA PRIVATA

habita est feria sexta, mane, in qua plura puncta in responsione ad litteras eminentissimi ac reverendissimi domini cardinalis Fransoni, praefecti sacrae congregationis de fide propaganda, collatis sententiis, determinata sunt.

CONGREGATIO QUINTA ET ULTIMA PUBLICA

habita est eadem die, vespere. In cuius fine reverendissimus dominus metropolitanus, nomine concilii, gratias egit theologis qui suis doctis sententiis patres multum adjuverunt.

SEXTA CONGREGATIO PRIVATA.

In hac ultima congregatione privata, quae ab hora 10 ante meridiem ad vesperam duravit, post nonnulla lata decreta, erectionem novae dioeceseos in oppido Canipratensi (*Prairie du Chien*), in statu Wisconsin, necnon vicariatus apostolici in territorio Nebraskensi a sancta sede petendam patres censuerunt.

SESSIO TERTIA ET ULTIMA.

Dominica insequenti, die nempe 14 octobris, post missam pontificalem a reverendissimo domino

episcopo Milwauchiensi, debita cum assistentia, celebratam, sessio tertia et ultima inchoata est, praesidente reverendissimo domino archiepiscopo, in qua, omnibus iuxta *ordinem ad synodum* peractis, reverendus dominus secretarius concilii legit decreta quae in privatis congregationibus lata fuere. Istis solemniter et rite probatis, patres, praeunte reverendissimo domino archiepiscopo, ad altare ac-

cesserunt et ea suis subscriptionibus firmavere. Deinde pacis osculum singulis praesulibus dedit reverendissimus dominus metropolitanus, id quod ipsi reverendissimi domini episcopi sibi ipsis mutuo dedere. Post benedictionem a reverendissimo domino archiepiscopo solemniter impertitam, decantatae sunt consuetae acclamationes, et concilium solutum est.

DECRETA CONCILII.

1. Bulla sanctissimi domini Pii papae IX, feliciter regnantis, de immaculato conceptu beatae Mariae virginis tanquam fidei articulo tenendo, a patribus huius praesentis concilii maxima animorum consensione et laetitia acceptata est.

2. Statuta et decreta septem priorum conciliorum provincialium Baltimorensium, quorum ultimum mense maio anno Domini 1849 habitum fuit; necnon concilii plenarii, Baltimori anno Domini 1852 habiti, vim in hac etiam provincia Sancti-Ludovici habere patres decreverunt.

3. Summo pontifici preces porrigendas patres censuerunt, quibus licentia peteretur ordines sacros titulo *missionis* conferendi, haud exacto iuramento quod ordinandi omnes emitte iubentur, se nempe missionibus dioeceseos, cui adscripti sint, operam perpetuo duros, cum, experientia teste, ab eo praestando plures abhorreant, nec videatur amplius necessario exigi ad propositum finem assequendum.

4. Visum est patribus omnino expedire († ut), quando sedem episcopalem, morte episcopi, vacare contigerit, omnes episcopos provinciae intra unum mensem a mortis die, die statuenda a metropolitano per litteras ad reverendissimos dominos suffraganeos directas, aut, si ipsa sedes metropolitana vacet, a seniore episcopo comprovinciali, in ipsa civitate cuius episcopalis sedes vacet, aut si id fieri nequit sine incommodo, in civitate metropolitana, convenire debere, ut, collatis consiliis et debita inquisitione facta, sacerdotes designentur, quorum nomina sanctae sedi proponi possint, ut ex iis successor episcopi demortui eligatur.

5. Placuit etiam patribus a sancta sede petere ut commendatio sacerdotum pro sedibus vacantibus in posterum haud significaretur extra provinciam in qua sedes vacans extitit, modo commendati ad aliam provinciam non pertineant, in quo rerum eventu ordinario dioeceseos cui adstricti¹ sint, commendatio intimari debeat².

6. Sacerdotes quibus per ordinarii sententiam sacri ministerii exercitium interdictum fuerit, nullum ius habent ad sustentationem ab eo petendam, cum ipsi se, sua culpa, missionibus operam navandi incapaces reddiderint. Ut autem omnis occasio querelarum tollatur, censent patres omnino expedire ut ordinarii, in causis criminalibus clericorum aut presbyterorum, servant certam iudicii normam, quae ad formam a concilio Tridentino³ praescriptam in visitatione capituli quam proxime accedat: scilicet, ut episcopus, seu vicarius eius generalis, de ipsius commissione, duos eiusdem episcopi consultores, ex iis quos, iuxta alterum Baltimorensis concilium, pro gravioribus negotiis pertractandis designatos habet [nec⁴ semper eosdem eligat, qui ei presby-

terum criminis postulatum iudicatu, coram notario tamen ipsius episcopi, assistant]. Unum autem sit utriusque votum, possitque alter episcopo accedere. Quod si ambo ab episcopo, seu eius vicario discordes fuerint, tertium tunc ex praedictis suis consultoribus ipse eligat, et iuxta eam partem cum qua tertius convenit, causa terminetur. Si autem contigerit omnes tres consultores, sic ab ordinario electos, ab eius sententia dissidere, tunc ad metropolitanum causa referri debet, qui, accepto exemplari totius processus, debitis subscriptionibus et sigillis munito, ab episcopo ad quem causa pertineat, sententiarum motiva expendet et iudicium feret. Si autem quaestio erit de subdito ipsius metropolitani, criminis alicuius postulato, et omnes tres assessores metropolitani, modo praefato ab eo designati, ab eius sententia dissenserint, appellatio fiat ad seniore episcopum comprovincialem, cuius sententia rei finem imponet, salvo semper sedis apostolicae privilegiis et auctoritate.

7. Hortantur patres ordinarios dioecesium ut qui in suis dioecesibus non habent seminaria in gratiam iuventutis cupidae sese sacro ministerio addicere, ea quae praeparatoria dicuntur fundare conentur. Si autem per rerum adiuncta seminaria quae dicuntur maiora in singulis dioecesibus instituere non liceat, tunc exoptant patres ut praesules, Tridentino decreto inhaerentes¹, collatis viribus, unum saltem in hac provincia maius seminarium instituendum curent.

LITTERAE CONCILII

ad sanctissimum dominum Pium papam directae.

Sanctissime pater.

Sacri concilii Tridentini decreto morem gerentes, convenimus Sancti-Ludovici, in statu Missouriensi, dominica XIX post Pentecosten, concilium huius provinciae primum celebraturi; quod per dies octo continuatum, ad finem perduximus dominica insequenti, die nempe 14 octobris. Quas edidimus constitutiones eminentissimo ac reverendissimo domino cardinali praefecto sacrae congregationis de fide propaganda, iam mittendas curavimus, ut quae in iis supplenda aut corrigenda apostolicae sedi visum fuerit, supplere et emendare haud dedignaretur. Nolumus autem coetui nostro finem prius imponere quam summae nostrae erga sanctitatem tuam reverentiae et obedientiae testimonium, scriptis his litteris, ex intimo cordis affectu, praebuissemus. Agnovimus petram unde excisi sumus; et felici illo ecclesiae fundamento a Christo domino posito inaedificati, spem fovemus fore ut firmitas fidei, quam, haereditario iure, sanctitas tua possidet, nobis quoque, in sollicitudinis partem adscitis, communicetur. Quo longius absumus a cathedra principali, „cum qua necesse esse convenire omnes qui undique sunt fideles“ profiteamur, eo magis nos oportet te ducem, fratresque confirmandi munere insignitum, propius sequi, et sanctitati tuae tanquam membra capiti inhaerere, ut unum Christi

¹ Videtur legendum *adscripti*.

² Huic petitioni a sancta sede assensum est, ut ex litteris eminentissimi domini cardinalis Barnabo, praefecti congregationis de fide propaganda, infra describendis, patebit; adiecta tamen monitione ut quando de sede aliqua metropolitana adimplenda aut de novae sedis erectione agi contingeret, tunc nomina candidatorum caeteris archiepiscopis communicentur.

³ Sess. XXV, cap. 6, *de ref.*

⁴ Haec verba sunt desumpta ex litteris eminentissimi domini cardinalis infra referendis.

¹ Sess. XXIII, cap. 18, *de ref.*

corpus et esse et videri possit. Dignetur sanctitas tua vota nostra quae pro tua salute, salubrique Christi ovilis regimine, plurima facimus, benigne accipere, nobisque, et fideli populo curae nostrae concredito, benedictionem apostolicam impertiri.

Sanctitatis tuae, ut filii obsequentissimi et devotissimi:

Petrus Richardus, archiepiscopus Sancti-Ludovici.

Matthias Loras, episcopus Dubuquensis.

Richardus Pius Miles, episcopus Nashvillensis.

Ioannes Martinus Henni, episcopus Milwauchiensis.

Iocephus Cretin, episcopus Sancti-Pauli.

Antonius O'Regan, episcopus Chicagiensis.

LITTERAE

sanctissimi domini Pii papae IX.

Venerabilibus fratribus Petro Richardo, archiepiscopo Sancti-Ludovici; Matthiae, episcopo Dubuquensi; Richardo Pio, episcopo Nashvillensi; Ioanni Martino, episcopo Milwauchiensi; Iocepho, episcopo Sancti-Pauli, et Antonio, episcopo Chicagiensi, in Foederatis Americae regionibus,

Pius papa IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. Vehementer nos delectarunt vestrae obsequentissimae litterae, die 14 proximi mensis octobris datae, ac nobis nuper redditae, quibus significastis, vos sapientissimis concilii Tridentini praescriptis inhaerentes, in civitatem Sancti-Ludovici, istius Missouriensis status, convenisse ad primam provincialem synodum concelebrandam, atque ex more maiorum ipsius synodi acta ad hanc sanctam sedem misisse, ut supremo nostro et eiusdem sedis iudicio subiiciantur, et cognoscantur. Namque in iisdem litteris undique elucet singularis vestra erga nos et hanc Petri cathedram, catholicae unitatis centrum omniumque ecclesiarum matrem et magistratam, pietas, amor et observantia. Itaque vobis ex animo gratulamur de hisce egregiis religiosissimae vestrae mentis sensibus, qui catholicos antistites omnino decent, ac simul meritis vobis, venerabiles fratres, tribuimus laudes, quod pro proximis vestra religione et episcopali sollicitudine, eandem provincialem synodum habendam curastis, ut in nomine Domini congregati, collatis inter vos consiliis, ea statueretis quae ad maiorem istius Dei gloriam et animarum salutem procurandam conducere existimastis. Congruum autem de eadem synodo responsum accipietis a nostra congregatione fidei propagandae praeposita, cui commisimus, ut ipsius synodi decreta ex more accurate perpendat, ac deinde omnia ad nos sedulo referat. Interim vero pro paterna in vos et istos populos caritate, haud possumus quin vobis addamus animos, venerabiles fratres, ut divino auxilio freti, ac potentissimo immaculatae ac sanctissimae genitricis virginis Mariae patrocinio innixi, maiore usque alacritate [et] contentione ministerium vestrum implentes, bonumque certamen certantes, quantum cura, labore, vigiliis, auctoritate, consilio eniti atque efficere potestis, nihil unquam praetermittatis quod ad ecclesiae causam istic tuendam, ad augustam nostram religionem, eiusque salutarem doctrinam propagandam, ad ecclesiasticam disciplinam sartam tectamque servandam, ad accuratam cleri institutionem promovendam, ad pietatem quotidie magis in populorum fidelium animis excitandam, atque ad errantium conversionem procurandam pertinere posse noveritis. Nullus vero labor, molestia nulla vos unquam deterreat, immo viriliter agite, venerabiles fratres, et confortamini in Domino, et in

potentia virtutis eius, expectantes beatam spem et immarcescibilem gloriae coronam ab aeterno pastorum principe perseverantibus promissam, ac memoria semper repetentes quod qui ad iustitiam erudiunt multos, fulgebunt quasi stellae in perpetuas aeternitates. Ac persuasissimum vobis sit, nihil certe nobis gratius futurum, quam ea praestare quae ad maiorem vestram, et istorum fidelium utilitatem spectare posse cognoverimus. Interim vero haud omissum humiles fervidasque clementissimo misericordiarum patri adhibere preces, ut in abundantia coelestis suae gratiae, vobis propitius semper adsit, vestrisque pastoralibus curis et laboribus benedicat, quo ecclesia sua sancta in istis regionibus maiora in dies incrementa suscipiat, et omnes crescant in scientia Dei et cognitione Iesu Christi, ac per bona opera certam eorum vocationem et electionem faciant. Atque huius superni praesidii auspicem, et studiosissimae nostrae in vos voluntatis testem apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam vobis ipsis, venerabiles fratres, cunctisque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 16 decembris anno 1855, pontificatus nostri anno decimo.

Pius papa IX.

LITTERAE

reverendissimi ac eminentissimi cardinalis Barnabo, praefecti sacrae congregationis de fide propaganda, ad reverendissimum dominum archiepiscopum Sancti-Ludovici.

Illustrissime et reverendissime domine.

Plures ob causas, responsiones circa provinciale concilium Sancti-Ludovici dilationem pati debuerunt, potissimum vero eo quod proponi simul oportuit acta et decreta quatuor conciliorum istius regionis, necnon quae seorsim per nonnullos antistites referantur.

Primo autem eminentissimi patres significandum amplitudini tuae duxerunt, ut acta quoque memoratae provincialis synodi transmitteres, quemadmodum per antistites aliarum provinciarum praestitum est.

Ad decreta vero quod pertinet, ea tantum attingam, quae adnotatione digna visa sunt; ac primo circa decretum tertium quo de *missionis* titulo agitur, praemoneam instructionem brevi esse mittendam, qua nonnulla capita, hac in re opportune disposita, tradantur.

Plurima animadvertiebantur circa decretum sextum, praesertim quod satius esset ad iudicium exercendum ipsos adhibere consultores selectos iuxta alterum Baltimorensis concilium pro gravioribus negotiis pertractandis; haud rite distingui ordinarium a vicario generali; difficultatem quoque facere posse verba illa *quorum unus saltem sententiae ab ordinario, seu a vicario generali ferendae adhaerere debeat*. Melius itaque provisum iri visum est si accuratius ad Tridentinae sanctionis tramitem diceretur, scilicet, „ut episcopus seu vicarius eius generalis, de ipsius commissione duos, eiusdem episcopi consultores, nec semper eosdem, eligat, qui ei presbyterum criminis postulatum iudicaturus, coram notario tamen ipsius episcopi, assistant. Unum autem sit utriusque votum, possitque alter episcopo accedere. Quod si ambo ab episcopo seu eius vicario discordes fuerint, tertium tunc ex praedictis suis consultoribus ipse eligat, et iuxta eam partem cum qua tertius convenit, causa terminetur. Si vero contigerit omnes consultores ab ordinario electos, ab

eius sententia dissidere, tunc ad metropolitanum,“ etc. A Faveas vero exemplar huius decreti post emendationem peractam ad caeteros metropolitanos istius regionis mittere, cum ex sacrae congregationis mente illis pariter sit commendandum.

Ad petitiones quod pertinet, placuit vicariatum apostolicum ad orientem, ut dicuntur, Saxosorum Montium in duos partiri (traduntur autem hac de re literae apostolicae); ea tamen ratione ut interim regionis totius cura penes reverendissimum patrem dominum Miège, episcopum Messanensem, maneat; fiat vero nova sacerdotum propositio, ut uni ex his alter vicariatus apostolicus tradi possit.

Circa propositam erectionem episcopatus Canipratensis differi resolutionem voluerunt, significandum vero episcopo ut interim per alium tanquam delegatum suppleat.

Probata vero est translatio ad Alton episcopalis sedis quae assignata iam fuerat civitati Quincy: in episcopatum autem Altonensem electus est presbyter dominus Henricus Junker. De his pariter literae apostolicae adiciuntur.

Ex additis demum apostolicis literis animadvertentes sanctissimum dominum nostrum, iuxta votum sacrae congregationis, annuisse precibus amplitudinis tuae, ut reverendus dominus Iacobus Duggan coadiutor assignaretur; precibus item episcopi Dubuquensis, ut illi pariter coadiutor daretur reverendus pater Clemens Smyth, ordinis Cisterciensis, et

quidem ea ratione ut ambo ad gradum episcopalem titulo in partibus infidelium promoveantur.

Censuerunt pro ista etiam provincia aptandas esse modificationes occasione alterius synodi traditas; videlicet cum per alios antistites postulatum fuerit, ut prima propositio promovendorum ad episcopatum per consultores fieret, eaque de causa consultorum numerus augeri posset, sacra congregatio respondit, id relinquendum conscientiae et prudentiae episcopi: ita quidem ut ratio iugiter habeatur nominum quae in schedis defuncti episcopi commendata deprehenderentur. Item petitio facta est ut de commendandis ad episcopatum iugiter in conventu episcoporum ageretur, et tantum archiepiscopi et episcopi alterius provinciae fieret interpellatio cum proponendus extra provinciam degeret: id quidem fuit admissum cum clausula: si commode fieri possit, sin minus per epistolam; quoties vero de novis sedibus episcopalibus erigendis, vel altero archiepiscopatu statuendo pertractatio iniri placeat, methodus haec adhibita servetur.

Post haec Deum precor ut te diu sospitem incolumemque servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 17 februarii 1857.

Amplitudinis tuae ad officia paratissimus:

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caietan., archiepiscopus Thebarum, a secretis.

SYNODUS DIOECESANA AEDUENSIS II

1855 octobris 10-1.

Synodus dioecesis Aeduensis II in Gallia, celebrata diebus 10 et 11 octobris 1855, sub Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodus secunda dioecesis Aeduensis, Cabillonensis et Matisconensis, anno 1855 celebrata, ab illustriss. et rever. dd. Frederico-Gabriele-Maria-Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi, Cabil-

lonensi et Matisconensi, praelato solio pontificio assistente, etc. [*Insigne.*] Aeduae, ex typis Michaelis Dejussieu, dd. episcopi typographi, 1856.

In-12°, 164 p. — Autun, séminaire; Bourges, séminaire.

P. 53, haec synodus dioecesis celebrata est diebus 10 et 11 octobris 1855.

P. 109-61, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

SYNODUS DIOECESANA DIVIONENSIS

1855.

Synodus dioecesis Divionensis in Gallia, celebrata anno 1855, sub Francisco Victore Rivet, episcopo Divionensi.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) Lettre circulaire de monseigneur l'évêque de Dijon au clergé de son diocèse, indiquant les matières du synode de 1855. [*Sub data:* 17 decembris 1854.] Dijon, Douillier, 1854.

In-4°. — Cf. Marcel, *Livres liturgiques de Langres*, (1892), p. 287, nota 2.

2) Lettre d'indiction de monseigneur l'évêque de Dijon, portant convocation à son synode de 1855.

[*Sub data:* 9 juillet 1855.] Dijon, Douillier, 1855.

In-4°. — Cf. Marcel, l. c.

3) Statuts du diocèse de Dijon, donnés par monseigneur François-Victor Rivet, évêque de Dijon. [*Insigne.*] Dijon, Peutet-Pommey, libraire, imprimeur de l'évêché, rue des Godrans, 1856.

In-8°, X p. et a pag. 79 ad 173 et a pag. LXXIX ad CXXIV. — Autun, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 17164 et 21009.

Hic libellus habetur ut secunda pars statutorum impressorum anno 1854. [*Supra col.* 137 B.]

P. VIII, mentio synodi dioecesis celebratae anno 1855.

STATUTA SYNODALIA DIOECESIS SAN-CLAUDIENSIS

1855.

Statuta synodalia dioecesis San-Claudiensis in Gallia, edita anno 1855, sub Ioanne Petro Mabile, episcopo San-Claudiensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuts synodaux du diocèse de Saint-Claude. Saint-Claude, Adolphe Enard, imprimeur de monseigneur l'évêque, 1855.

In-8°, 157 p. - 1 f. (index). — Lons-le-Saunier, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 17174.

STATUTA DIOECESIS VRATISLAVIENSIS

1855.

Statuta dioecesis Vratislaviensis in Germania, A edita anno 1855, sub Henrico Foerster, episcopo Vratislaviensi.

De his statutis confer opus cui titulus:

Statuta synodalia dioecesana sanctae ecclesiae Vratislaviensis, edidit M. de Montbach, dr. ss. theologiae et iuris utriusque. Secunda editio. Vratislaviae, anno Domini MDCCCLV.

In-8°, VI-352 p. — Roma, Casanatense.

In opere exstant constitutiones sequentium conciliorum vel synodorum, scilicet:

P. 1-3, constitutiones Thomae [Zaremba], episcopi Vratislaviensis, editae in synodo celebrata in ecclesia cathedrali in castro Sancti Ioannis Baptistae, die 31 augusti 1279.

P. 4-5, synodus dioecesana Vratislaviensis, celebrata in ecclesia cathedrali, die 31 augusti 1290, B sub Thoma [Zaremba], episcopo Vratislaviensi.

P. 7-9, synodus dioecesana Vratislaviensis, celebrata die 19 novembris 1305, sub Henrico [de Wirbna], episcopo Vratislaviensi.

P. 9-11 et 12-5, constitutiones dioecesis Vratislaviensis, editae, extra synodum, anno 1331, sub Nankero [von Oxa], episcopo Vratislaviensi.

P. 16-38 et 38-51, synodus dioecesana Vratislaviensis, celebrata anno 1415, sub Wenceslao [von Schlesien-Liegnitz], episcopo Vratislaviensi.

P. 52-73, synodus dioecesana Vratislaviensis, celebrata a festo s. Urbani ad octavam s. Ioannis Baptistae [25 maii ad 1 iulii] 1446, sub Conrado [von Schlesien-Oels], episcopo Vratislaviensi.

P. 74-84, statuta synodalia dioecesis Vratislaviensis, edita anno 1454, sub Petro [Nowack], episcopo Vratislaviensi.

P. 84-95, statuta synodalia dioecesis Vratislaviensis, edita die 18 octobris 1473, sub Rodolpho [von Ruedesheim], episcopo Vratislaviensi.

P. 95-101, statuta dioecesis Vratislaviensis, edita

feria 2 post dominicam Iubilae [15 aprilis] anni 1475, a Rodolpho [von Ruedesheim], episcopo Vratislaviensi.

P. 105, mentio synodi dioecesanae Vratislaviensis I, celebratae post octavam Corporis Christi [post diem 9 iunii] anni 1496, sub Ioanne Roth, episcopo Vratislaviensi.

P. 105-9, synodus dioecesana Vratislaviensis II, celebrata diebus 26 aprilis et sequentibus anni 1497, sub Ioanne IV, episcopo Vratislaviensi.

P. 109-15, synodus dioecesana Vratislaviensis, celebrata 25 aprilis 1509, sub Ioanne Turzo, episcopo Vratislaviensi.

P. 115-8, concilium provinciae Gnesnensis, celebratum Petrikoviae, die 11 novembris 1510.

P. 115-8, synodus dioecesana Vratislaviensis, celebrata die 28 aprilis 1511, sub [Ioanne Turzo], episcopo Vratislaviensi.

P. 118-35, concilium provinciae Gnesnensis, celebratum Petrikoviae, die 19 maii 1577, sub Iacobo Uchanski, archiepiscopo Gnesnensi.

P. 118-76, synodus dioecesana Vratislaviensis, celebrata in ecclesia cathedrali, die 1 septembris 1580, sub Martino [Gerstmann], episcopo Vratislaviensi.

P. 176-236, synodus dioecesana, celebrata Vratislaviae, in insula Sancti-Ioannis, mense octobri 1592, sub Andrea [Jerin], episcopo Vratislaviensi.

P. 237-306, synodus dioecesana celebrata Nissae, dioecesis Vratislaviensis, in ecclesia collegiata Sancti Iacobi, a die 26 ad diem 28 maii 1653, sub Carolo Ferdinando [von Polen und Schweden], episcopo Vratislaviensi.

P. 307-24, concilium provinciale Vratislaviense, C celebratum mense octobri 1245, ab Iacobo, archidiacono Leodiensi, legato apostolico.

P. 324-7, concilium provinciale Vratislaviense, celebratum die 2 februarii 1267, a Guidone cardinali presbytero Sancti Laurentii in Lucina, legato apostolico.

SYNODI DIOECESANAE CAMERACENSES

1853-1856.

Synodi plures dioecesis Cameracensis in Gallia, celebratae inter annos 1853 et 1856, sub Renato Francisco Regnier, archiepiscopo Cameracensi.

De his synodis confer opera quibus tituli:

1) Statuta synodalia archidioeceseos Cameracensis, ab illustrissimo ac reverendissimo dd. Renato Francisco Régnier, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopo Cameracensi, edita. [Insigne.] Cameraci, ex typis Fenelonis Deligne, typographi reverendissimi dd. archiepiscopi Cameracensis, MDCCCLVI.

In-12°, 3 f. - 249 p. — Paris, Saint-Sulpice.

F. 3: „Quae in synodo nostra dioecesana anni D 1852 et aliis subsequentibus statuta fuerunt ac decreta, typis mandari curavimus.“

creta, typis mandari curavimus.“

2) Statuta synodalia archidioecesis Cameracensis, ab illustrissimo ac reverendissimo dd. Renato Francisco Régnier, archiepiscopo Cameracensi, edita, et a sancta sede approbata; editio secunda. [Insigne.] Cameraci, ex typis Edmundi Deligne, typographi reverendissimi dd. archiepiscopi Cameracensis, MDCCCLXXII.

In-12°, XI - 270 p. — Chambéry, séminaire.

P. V, mentio statutorum editorum anno 1781.

P. X: „Quae in synodo nostra dioecesana anni 1852 et aliis subsequentibus statuta fuerunt ac decreta, typis mandari curavimus.“

CONCILIIUM PROVINCIALE NEO-AURELIANENSE I

1856 ianuarii 20.

Concilium provinciale Neo-Aurelianense I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, die 20 ianuarii 1856, sub Antonio Blank, archiepiscopo Neo-Aurelianensi.

Bibliographia:

1) Concilium Neo-Aurelianense provinciale primum, habitum anno 1856. N. Orléans, H. Meridier, 1857.

In-12°, 36 p. — Washington, catholic university. — Ipse non vidi.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J. e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius ... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 233-48.

ACTA CONCILII.

Cum ecclesia catholica tam mirabiles progressus, Deo favente, in hisce foederatis statibus Americae septentrionalis obtinisset, ut Baltimorensis metro-

polis, quae primum paucos numerabat suffraganeos, post quadraginta circiter annos, in modum grani sinapis quod fit arbor, amplius quam triginta dioe-

ceses, quasi tot[idem] virentes ramos, effudisset, A supremus pontifex, beatissimus Pius IX, qui utpote successor et haeres principis apostolorum, mandatum accepit a Domino ut pasceret agnos et oves, aequum duxit et necessarium, ut votis episcoporum Foederatorum Statuum fieret satis, et illa Baltimorensis provincia, quae quidem huc usque unica fuerat, ac vastissimos complectebatur regionum tractus, in complures ecclesiasticas divideretur provincias, quod actum ac perfectum est anno Domini 1850.

Antequam vero inchoaretur series provincialium conciliorum, quae, iuxta canonum praescriptiones, in singulis provinciis tertio quoque anno celebrari debent, bonum et utile visum est episcopis, benigne licentiam concedente summo pontifice, ut nationale, ut aiunt, vel plenarium celebraretur concilium, in quo firmitus arctiusque connecteretur vinculum unitatis et caritatis. Quod quidem plenarium concilium Baltimori habitum est anno Domini 1852, praeside Baltimorensi metropolitano, qui a summo pontifice ad hoc fuerat delegatus, et consedentibus duobus et triginta, tam archiepiscopis quam episcopis.

Cum vero praesules illi omnes experientia comprobatum haberent fructum conciliorum provincialium, ac zelo disciplinae et canonum observantia fulgerent, metropolitani nihil utilius ac sanctius duxerunt, quam ut concilia provincialia post tres annos a concilio plenario convocarent, et quidem archipraesulis Neo-Aurelianensis mens erat ut concilium suae provinciae locum haberet in anno 1855. Cum autem limina sanctorum apostolorum, summo pontifice invitante, adiisset, ut adesset definitioni dogmaticae immaculatae conceptionis beatissimae virginis Mariae, quae quidem definitio, pio cum plausu orbis universi, locum habuit die 8 decembris anno Domini 1854, supra laudatus Neo-Aurelianensis metropolitani ultra expectationem in Europa fuit detentus: quas propter causas, cum concilium provinciae Neo-Aurelianensis anno Domini 1855 convocari non potuisset, illius convocatio usque ad mensem ianuarii anno Domini 1856 protracta est. Per suas igitur litteras, mense octobris anno Domini 1855 datas, metropolitani Neo-Aurelianensis omnes suos suffraganeos convocavit, et concilium provinciale, quod aperiendum erat in ecclesia metropolitana Neo-Aureliae, die vigesima ianuarii anno Domini 1856 qua die occurrebat dominica septuagesimae [indixit]; omnes episcopi provinciae alacres metropolitani convocationi annuere, et convenerunt in urbe Neo-Aureliae.

I. CONGREGATIO PRIVATA PRAEPARATORIA.

Die 17 ianuarii, feria quinta, hora 4 post meridiem, prima congregatio praeparatoria habita est in aedibus archiepiscopi Neo-Aureliae. Aderant: Illustrissimus ac reverendissimus dominus Antonius Blanc, archiepiscopus Neo-Aurelianensis, solio pontificali praesul assistens, consecratus die 22 novembris anno Domini 1835.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Michael Portier, episcopus Mobiliensis, consecratus die 5 novembris anno Domini 1826.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Ioannes-Maria Odin, episcopus Galvestonensis, consecratus die 6 martii anno Domini 1842.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Andreas Byrne, episcopus Petriculanus, consecratus die 10 martii anno Domini 1844.

Aberat illustrissimus ac reverendissimus dominus Augustinus Martin, episcopus Natchitochensis, consecratus die 30 novembris anno Domini 1853, qui

ae-gritudine simul et nimia itinerum difficultate detentus fuerat.

Acriter deploratus est decessus illustrissimi ac reverendissimi domini Iacobi Oliverii Vandavelde, episcopi Natchetensis, qui obiit die 13 novembris anno Domini 1855.

Huic congregationi admissus est reverendus Napoleo Iosephus Perché, monialium Sanctae Ursulae Neo-Aureliae capellanus, secretarii functionem gerens.

In illa congregatione statuerunt episcopi quod pertinebat ad ordinem concilii, nempe: sessio publica apertionis concilii locum habebit die 20 ianuarii, in qua occurrit dominica septuagesimae; huic sessioni adesse tenentur omnes sacerdotes civitatis Neo-Aureliae, nisi legitima existente dispensationis causa ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo approbanda, simulque aderunt theologi a patribus designati et superiores religiosorum ordinum vel congregationum in provincia degentium. Crucem processionalem sequentur primum sacerdotes qui ad concilium non pertinent, unusquisque secundum ordinem ordinationis suae; tunc theologi a patribus designati, unusquisque iuxta ordinem consecrationis episcopi qui illum elegit, et tandem theologi ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo designati et primarii concilii officarii, nempe secretarius et promotor, qui omnes planeta induti erunt.

Tunc procedent superiores ordinum et congregationum, superpelliceo et pluviali induti; post illos vero incedent reverendissimi episcopi rochetto, amictu et pluviali induti et mitra decorati, et tandem reverendissimus archiepiscopus in pontificalibus cum pluviali, mitra et baculo, praecedente cruce archiepiscopali et comitantibus archidiacono cum diaconis honoris et diacono atque subdiacono officii.

Quibus omnibus locum tenentibus unicuique assignatum a magistro caeremoniarum, missa pontificalis celebrabitur a reverendissimo archiepiscopo, et intra missam concionem habebit gallico sermone reverendissimus episcopus Mobiliensis; post missam concio habebitur anglico sermone a reverendo I. I. Mullon, ecclesiae Sancti Patritii Neo-Aureliae rectore; et, peracta concione, sessio apertionis concilii locum habebit iuxta ritum in caeremoniali episcoporum et pontificali praescriptum; et, ritibus omnibus absolutis, processio redibit ad aedes archiepiscopales eodem quo venerit ordine.

II. CONGREGATIO PRIVATA PRAEPARATORIA.

Die 19 ianuarii, sabbato, hora 4 post meridiem, locum habuit secunda congregatio privata praeparatoria, in aedibus archiepiscopilibus. Praeter praesules qui primae congregationi adfuerunt, aderat reverendissimus et illustrissimus dominus Augustinus Martin, episcopus Natchitochensis; admissus est quoque reverendus N. I. Perché, secretarii functionem gerens.

In illa congregatione plura statuerunt praesules, nimirum: litterae pastorales ad fideles provinciae ab illustrissimo archiepiscopo Neo-Aureliae scribendae erunt gallico sermone, quae in anglicum sermonem transferendae erunt. Reverendissimus episcopus Mobiliensis scribet litteras ad directores societatis de Propaganda fide.

Praesules simul elegerunt officarios concilii, nempe: reverendum N. I. Perché, promotorem et reverendum I. Cambiaso, societatis Iesu, vice-promotorem; reverendum G. Raymond, sacrae theologiae doctorem, rectorem ecclesiae Sancti Landerici, vulgo Opelousas, secretarium, et admodum reverendum Ludovicum Claudium Mariam Chambodut, vicarium generalem reverendissimi episcopi Galve-

stonensis, vice-secretarium; reverendum Cyrillum A. Delacroix, vicarium ecclesiae Sancti Patritii Neo-Aureliae, magistrum caeremoniarum; et reverendum I. B. Jobert, vicarium ecclesiae metropolitanae, adiutorem caeremoniarum; reverendum I. P. Bellier, rectorem Sanctae Theresiae Neo-Aureliae, et reverendum F. Cenas, rectorem Sancti Augustini Neo-Aureliae, cantores.

Designati fuerunt quoque theologi a praesulibus electi, nimirum theologi reverendissimi archiepiscopi Neo-Aureliae: admodum reverendus Steph. Rousselon, vicarius generalis; reverendus G. Duquesnay, rector ecclesiae metropolitanae; et reverendus I. I. Mullon.

Theologi reverendissimi episcopi Mobiliensis: reverendus C. Rampon, rector ecclesiae Sancti Michaelis in civitate Pensacola; et reverendus B. Poyet, rector ecclesiae Sancti Iosephi Neo-Aureliae.

Theologi reverendissimi episcopi Galvestonensis: admodum reverendus L. C. M. Chambodut; et admodum reverendus C. M. Dubuis, rector ecclesiae Sancti Ferdinandi in civitate Sancti-Antonii.

Theologi reverendissimi episcopi Petriculani: reverendus Patritius Behan, rector ecclesiae Sancti Iosephi in pago vulgo Pine Bluff; et reverendus Ieremias Moynihan, rector ecclesiae Sancti Ioannis Baptistae Neo-Aureliae.

Theologi reverendissimi episcopi Natchitochensis: admodum reverendus Petrus Felix Dicharry, sacrae theologiae doctor, vicarius generalis reverendissimi episcopi supra laudati; et reverendus I. Cambiaso, societatis Iesu.

Statuerunt quoque praesules admittendos esse in concilio, tanquam consultores, spectatissimos viros, qui religiosis ordinibus et congregationibus in hac provincia praesunt, nempe: reverendum I. Leopoldum Moesigamba, superiorem ordinis Minorum conventualium Sancti Francisci; reverendum A. Curioz, superiorem missionum societatis Iesu; reverendum Thaddaeum Anwander, superiorem congregationis Sanctissimi Redemptoris; reverendum Ioannem Mauritium Casimirum Verdet, superiorem congregationis Oblatorum; et reverendum Ioannem Masnou, superiorem congregationis Missionis.

Insuper statuerunt patres omnes theologos et superiores ordinum ac congregationum, necnon et secretarium concilii distribuendos esse in quatuor distinctas congregationes, nempe: congregationem de sacris ritibus, congregationem de sacramentis, congregationem de studiis ecclesiasticis, ac congregationem de disciplina.

Promotori mandata est cura distribuendi omnes theologos et superiores ordinum in illas congregationes; qui, cum opus illud perfecisset, subiecit illud praesulibus, a quibus approbatum est ut D sequitur:

Congregatio de sacris ritibus.

Reverendus Ioannes Masnou, praeses.

Admodum [reverendus] P. F. Dicharry, sacrae theologiae doctor.

Reverendus Gilbertus Raymond, sacrae theologiae doctor.

Reverendus I. Moynihan.

Reverendus Benedictus Poyet.

Congregatio de sacramentis.

Admodum reverendus Stephanus Rousselon, praeses.

Reverendus Ioannes Cambiaso, societatis Iesu.

Admodum reverendus L. C. M. Chambodut.

Reverendus Ioannes Masnou.

Reverendus Patritius Behan.

Reverendus Aloysius Curioz, societatis Iesu.

Congregatio de studiis ecclesiasticis.

Reverendus Aloysius Curioz, societatis Iesu, praeses.

Reverendus Gulielmus Duquesnay.

Reverendus Thaddaeus Anwander, congregationis Sanctissimi Redemptoris.

Reverendus Ioannes Cambiaso, societatis Iesu.

Reverendus Carolus Rampon.

Reverendus Gilbertus Raymond, sacrae theologiae doctor.

Congregatio de disciplina.

Reverendus Ioannes Iacobus Mullon, praeses.

Admodum reverendus C. M. Dubuis.

Reverendus I. M. C. Verdet.

Reverendus Leopoldus Moesigamba, ordinis Sancti Francisci.

Item statuerunt praesules ut congregationes privatae episcoporum locum haberent unaquaque die, feria quinta excepta, hora 10 ante meridiem; et eadem hora, unaquaque specialis congregatio theologorum haberetur in loco a praeside designato ad tractandas quaestiones a promotore propositas, et provincia praesidis uniuscuiusque congregationis erit relationem discussionis paratam habere, ad horam congregationis publicae.

Congregationes publicae, in quibus aderunt omnes episcopi, theologi et superiores ordinum cum promotoribus et secretariis, locum habebunt unaquaque die, excepta feria quinta, in sacello privato aedium archiepiscopali, hora 3 post meridiem.

In prima congregatione publica, quae locum habebit feria secunda, monitum dabitur ab illustrissimo archiepiscopo de praecepto non discedendi a concilio sine causa legitima et a praeside concilii approbata, et ab omnibus sacerdotibus requiretur promissio de secreto servando.

Nullus theologorum vocem promere praesumat, priusquam invitatus aut interrogatus fuerit a praeside concilii. Statutum est ut congregationes privatae episcoporum, item congregationes speciales theologorum inciperent feria 2, die 21 ianuarii. Item mandatum est promotori, ut die dominica, post sessionem publicam, unicuique praesidi congregationum theologorum praeberet nomina membrorum suae congregationis, et quaestiones discutiendas sequenti die in sua congregatione. Quod factum est.

SESSIO PRIMA.

Anno Domini 1856, die mensis ianuarii 20, quae fuit dominica Septuagesimae, habita est in ecclesia metropolitana Neo-Aurelianensi prima concilii sessio.

Praesentes erant:

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Antonius Blanc, archiepiscopus Neo-Aurelianensis, qui concilio praefuit.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Michael Portier, episcopus Mobiliensis.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Ioannes Maria Odin, episcopus Galvestonensis.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Andreas Byrne, episcopus Petriculanus.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Augustinus Martin, episcopus Natchitochensis.

Aderant quoque:

Reverendus Napoleo I. Perché, designatus promotor.

Reverendus Gilbertus Raymond, sacrae theologiae doctor, designatus secretarius.

Reverendus Leopoldus Moesigamba, superior ordinis Minorum Conventualium.

Reverendus Aloysius Curioz, superior missionum A societatis Iesu.

Reverendus Thaddaeus Anwander, superior congregationis Sanctissimi Redemptoris.

Reverendus Ioannes Mauritius Casimirus Verdet, superior congregationis Oblatorum.

Reverendus Ioannes Masnou, superior congregationis Missionis.

Admodum reverendus Stephanus Rousselon, vicarius generalis, reverendus G. Duquesnay, reverendus I. I. Mullon, ab archiepiscopo Neo-Aureliae designati theologi.

Reverendus C. Rampon, reverendus Benedictus Poyet, ab episcopo Mobiliensi designati theologi.

Admodum reverendus Ludovicus C. M. Chambodut, admodum reverendus Claudius M. Dubuis, ab episcopo Galvestonensi designati theologi.

Reverendus Patritius Behan, reverendus Ieremias Moynihan, ab episcopo Petriculano designati B theologi.

Admodum reverendus Petrus Felix Dicharry, sacrae theologiae doctor, reverendus Ioannes Cambiaso, societatis Iesu, ab episcopo Natchitochensi designati theologi.

Aderant quoque sacerdotes variarum civitatis ecclesiarum ad solemnem hanc sessionem invitati.

Hora sesquinona, patres concilii, officarii, ordinum ac congregationum superiores, theologi aliique sacerdotes, propriis ornati indumentis, ab aedibus archiepiscopalibus ad ecclesiam metropolitanam, praecedentibus piorum laicorum sodalitatibus, circumstante ingenti fidelium multitudine, resonantibus ecclesiae metropolitanae campanis, psalmum *Miserere* cantantes, iuxta ordinem in prima episcoporum praevia congregatione determinatum solemniter processerunt.

Processione in ecclesiam ingressa, missam solemner celebravit illustrissimus ac reverendissimus Neo-Aurelianensis archiepiscopus; concionem ad populum intra missam habuit sermone gallico illustrissimus ac reverendissimus episcopus Mobiliensis; missa finita, populum sermone anglico allocutus est reverendus I. I. Mullon, uti pariter in prima praevia congregatione statutum fuerat. His peractis, aperta est synodus, more solemni, servatis omnibus quae in Romano pontificali praescribuntur, cantatisque psalmo *Salvum me fac*, litanis sanctorum, evangelio, necnon et hymno *Veni creator Spiritus*, interrogavit illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus reverendissimos patres venerabilesque fratres, an eis placeret ad Dei gloriam et honorem, et ad catholicae ecclesiae amplificationem, concilium Neo-Aurelianense legitime convocatum et hic congregatum hodierna die aperiri et inchoari. Cuncti alta voce responderunt: *Placet*. Tunc illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus ad populum conversus, tam suo quam coepiscoporum nomine dixit: „Christi nomine invocato, decernimus sanctam synodum provincialem Neo-Aurelianensem esse apertam, et ita iudicamus.“

Deinde reverendissimus archiepiscopus primo secretario legi mandavit eorum nomina, quos in secunda praevia episcoporum congregatione tantum concilii officarios proposuerat.

Eisque perlectis, coepiscopos iterum interrogavit: „Placetne, venerabiles fratres, hosce in concilii officiales esse eligendos?“

Singulique responderunt episcopi: *Placet*; secretarius decretum legit his verbis: „Illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus Neo-Aurelianensis una cum episcopis in hoc sacro concilio congregatis, decernit hos reverendos viros in officiales huius concilii eligendos esse, nempe: promotorem, reve-

rendum I. Napoleonem Perché; vice-promotorem, reverendum Ioannem Cambiaso; secretarium, reverendum Gilbertum Raymond, sacrae theologiae doctorem; vice-secretarium, admodum reverendum L. Claudium D. Chambodut; magistrum caeremoniarum, reverendum Cyrillum Delacroix; adiutorem magistri caeremoniarum, reverendum I. Baptistam Jobert; cantores, reverendum Ioannem Petrum Bellier et reverendum Franciscum Cénas.“

Reverendus promotor sic postea illustrissimum ac reverendissimum archiepiscopum allocutus est: „Illustrissime ac reverendissime domine, peto ut legantur decreta concilii Tridentini de professione fidei et de residentia.“ Singulique responderunt episcopi: *Placet, legantur*. Praedicta igitur decreta ab archidiacono alta voce lecta sunt¹.

Postea professio fidei emissa est iuxta formam pontificali Romano praescriptam; proximaque congregatione in diem sequentem indicta, benedictioneque illustrissimi ac reverendissimi archiepiscopi accepta, patres concilii necnon sacerdotes, eodem modo, quo ad ecclesiam metropolitanam venerant, ad aedes archiepiscopales cantando psalmos rediere.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 21 ianuarii, hora 10 ante meridiem, habita est in aedibus archiepiscopalibus, clausis ianuis, prima congregatio privata.

Praefuit illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus; aderant episcopi supra memorati, cum promotore et secretario.

Latum est decretum de meliori modo episcopos eligendi.

PRIMA CONGREGATIO PUBLICA.

Die 21 ianuarii, hora 3 post meridiem, habita est in privato illustrissimi ac reverendissimi archiepiscopi sacello prima congregatio publica.

Praefuit illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus; aderant episcopi cum promotore et secretario; aderant quoque theologi ab episcopis designati nec non ordinum ac congregationum superiores.

In principio congregationis, reverendus promotor notam fecit prohibitionem a patribus concilii factam a concilio discedendi, nisi causa legitima et a praeside concilii approbata.

Legit etiam promissionis formulam de servando secreto, cui promissioni omnes surgendo assenserunt. Promissio autem sic erat: *Promitto me nihil ex eis quae dicentur in congregationibus tam generalibus quam particularibus, esse revelaturum, quod possit detrudere vel reverentiae concilio debita vel honori cuiusvis personae. Promitto insuper, me nulla decreta concilii scriptis publicis divulgaturum, antequam typis demandata fuerint*.

Addidit quoque reverendus promotor quasdam regulas pro congregationibus publicis a patribus statutas. Nullus theologus vocem promere praesumat, priusquam invitatus aut interrogatus fuerit a praeside concilii, vel ab illo loquendi licentiam obtinuerit. Nulli concedatur loqui amplius quam spatio quindecim minutarum; nullus qui semel locutus fuerit, permittetur iterum loqui circa eandem quaestionem nisi de speciali mandato reverendissimi praesidis concilii; qui loquitur stare debet et solum concilii praesidem alloqui.

Postea, privatae theologorum congregationes, quibus variae traditae fuerant quaestiones discutiendae, suam de eis opinionem expresserunt, alio-

¹ De prof. fid., sess. 25, de ref., c. 2; de resid., sess. 6, de ref., c. 1, et sess. 23, de ref., c. 1.

rumque theologorum sententia de eisdem quæstionibus ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo [exquisita est].

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 22 ianuarii, habita est secunda congregatio privata, eodem loco et hora ac prima. Lata sunt in ea congregatione decreta: 1. de die celebrandi festum conceptionis immaculatae virginis Mariae, 2. de collegio ecclesiastico Romae erigendo pro foederatis Americae provinciis, 3. de modo celebrandi matrimonia mixta.

SECUNDA CONGREGATIO PUBLICA.

Die 22 ianuarii, habita est secunda congregatio publica, eodem loco et hora ac heri: discussio quæstionum in privatis theologorum congregationibus expensarum continuata est.

TERTIA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 23 ianuarii, habita est tertia congregatio privata. Actum est in ea: 1. de hæreticorum dubie baptizatorum matrimoniis, 2. de breviori forma ab iurationis, 3. de non administrandis extra ecclesiam baptismi et matrimonii sacramentis.

TERTIA CONGREGATIO PUBLICA.

Die 23 ianuarii, habita est tertia congregatio publica in eodem loco et hora ac aliae: continuata est in ea discussio quæstionum theologorum examini propositarum.

SESSIO SECUNDA.

Die 24 ianuarii, hora sesquioctava ante meridiem, solemnitas defunctorum missa ab illustrissimo et reverendissimo episcopo Petriculano, in ecclesia metropolitana celebrata est, in qua habita est sermo anglico ab illustrissimo ac reverendissimo Galvestonensi episcopo, oratio funebris illustrissimorum ac reverendissimorum episcoporum Natchetensis, Carolopolitani et Savannensis, qui a nationali concilio e vita migrarunt, missaque finita, gallico sermone populum allocutus est reverendus Napoleo Iosephus Perché; postea secunda concilii sessio habita est, iuxta formam in pontificali Romano habitam.

QUARTA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 24 ianuarii, hora 8 post meridiem, habita est quarta concilii congregatio privata, in qua lecta et approbata est epistola pastoralis ab illustrissimo et reverendissimo archiepiscopo et episcopis provinciae ad clerum populumque dirigenda.

QUINTA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 25 ianuarii, hora 10 ante meridiem, habita est quinta concilii privata congregatio.

Renovata sunt in ea decreta conciliorum Baltimorensium: 1. circa vagos sacerdotes, 2. circa societates secretas.

Lata sunt insuper decreta 1. de seminario provinciali erigendo, 2. de iure cathedratico requirendo, 3. de ratione quotannis episcopo reddenda a sacerdotibus res temporales administrantibus.

QUARTA CONGREGATIO PUBLICA.

Die 24 ianuarii, habita est quarta congregatio publica, in qua discussae sunt reliquæ quæstiones examini theologorum propositae.

SEXTA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 26 ianuarii, hora 4 post meridiem, habita est sexta concilii privata congregatio.

In ea lata sunt decreta: 1. de parochiarum limi-

tibus determinandis, 2. de stabilienda ubique societate de propagatione fidei, 3. de uniformibus formulis pro registris baptismorum et sepulturarum ab omnibus servandis, 4. de veste clericali, 5. de obligatione lampadem coram sanctissimo sacramento lucentem semper habendi, 6. de collationibus ecclesiasticis, 7. de annuo examine pro sacerdotibus recenter ordinatis, 8. de multis in parochia agendis vel instituendis ad fovendam fidelium pietatem, tandem, 9. de proximo concilio anno Domini 1859 habendo.

SESSIO TERTIA ET ULTIMA.

Die 27 ianuarii, hora 9, habita est in ecclesia metropolitana tertia et ultima concilii sessio.

Patres concilii, theologi nec non et sacerdotes civitatis, in medio ingentis fidelium pie et reverenter adstantium concursu, praecedentibus [et] comitantibus omnibus piis sodalitatibus civitatis, ab aedibus archiepiscopalibus ad ecclesiam metropolitanam hymnos cantantes, ut dominica praecedente, solemniter processerunt.

Solemnis missa fuit celebrata ab illustrissimo ac reverendissimo episcopo Mobiliensi; intra missam illustrissimus ac reverendissimus episcopus Petriculanus concionem ad populum habuit anglico sermone.

Missa finita, habita fuit tertia concilii sessio, servatis omnibus quae pontificali Romano praescribuntur.

Postquam a secretario lecta fuerunt decreta, eorum approbationem et confirmationem postulavit promotor, his verbis: „Reverendissime pater, ego Napoleo I. Perché, huius sancti concilii promotor, peto ut decreta quae lecta sunt, a patribus huius concilii approbentur et confirmentur, ad ecclesiae catholicae augmentum.“ Itaque illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus, patrum exquirens sententiam, sic eos allocutus est: „Placetne vobis, venerabiles fratres, haec quae lecta sunt decreta approbare et confirmare?“ Et singuli responderunt: „Placet, approbamus, confirmamus.“

Tunc secretarius, iubente illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo, sequens legit decretum: „Nos Antonius, archiepiscopus Neo-Aurelianensis, alique episcopi in hoc concilio adunati, decreta haec quae mox lecta sunt, approbamus et confirmamus:“ quibus dictis, omnes concilii patres, post illustrissimum ac reverendissimum archiepiscopum, accesserunt, decretisque subscripserunt.

Conclusionem concilii post hoc postulavit reverendus promotor his verbis: „Ego Napoleo Iosephus Perché, huius sancti concilii promotor, peto ut huic concilio provinciali finis iam fiat.“ Patres itaque sic allocutus est illustrissimus archiepiscopus: „Venerabile sfratres, placetne vobis, ad Dei omnipotentis laudem, huius concilii provincialis finem iam fieri?“ et responderunt singuli: *Placet*. Secretariusque decretum de synodi conclusionem legit: „Nos Antonius, archiepiscopus Neo-Aurelianensis, alique patres, qui huic concilio provinciali intersumus, cum absoluta sint quae temporis ratione agi gerique posse videbantur, cumque pastoralis cura nos ad ecclesiarum nostrarum status et pastores vigilias revocet, propterea huic sancto concilio finem imponi censuimus.“

Absolutis acclamationibus, cantato hymno *Te Deum*, dataque pace, illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus solemnem impertitus est benedictionem; et postquam alta voce dixisset diaconus: *Recedamus in pace*, caeterique responderunt: *Amen*, omnes ab ecclesia metropolitana ad aedes archiepiscopales, eo quo venerant ordine, redierunt.

DECRETA CONCILII.

1. In quantum die 8 decembris anno Domini A 1854, beatissimus pater noster Pius papa IX, auctoritate domini nostri Iesu Christi, beatorum apostolorum Petri et Pauli et sua, declaravit, pronunciavit et definivit „*doctrinam, quae tenet beatissimam virginem Mariam in primo instanti suae conceptionis fuisse, singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris humani generis, ab omni originalis culpae labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque idcirco ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam*“: nos, hanc fidei definitionem toto animi assensu amplectimur: Petrus quippe per Pium locutus est, et solemnī sedis apostolicae iudicio causa finita est.

2. Quamvis ab initio vim legis habuerint pro universis foederatis Americae provinciis decreta B a sancta sede approbata septem conciliorum provincialium Baltimorensium, nec non et concilii plenarii Baltimore pariter habiti, ea tamen omnia et singula specialius et solemnius pro tota Neo-Aurelianensi provincia placuit patribus concilii nunc rursus promulgari. Ne autem fortasse vel ignorentur a quibusdam vel in oblivionem veniant, libellum in quo continentur omnes habeant sacerdotes, singulisque annis perlegant.

3. Cum tanti sit momenti pios solummodo atque idoneos sacerdotes sanctae sedi pro sedibus vacantibus esse commendandos, patribus visum est expedire, ut mortuo aliquo huius provinciae episcopo, alii episcopi quam primum conveniant, si commode possit fieri (sin minus per epistolam) in aedibus archiepiscopalibus, die ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo, nisi ipse defunctus sit, et tunc a seniore episcopo, designata; ibique C collatis inter se sententiis, tres seligant sacerdotes summo pontifici proponendos, quos magis idoneos coram Deo iudicaverint, habita tamen reverentia defuncti praesulis voto quoad eos quos ipse ante mortem forte designaverit commendandos. Si quis autem ex alia provincia pro sede vacante seligatur, selectionem hanc, via consultationis, notam facient tum archiepiscopo provinciae, tum episcopo dioecesis ex qua fuerit selectus, ut eorum obtineant sententiam. Quod si, intra tres menses ab obitu episcopi, celebrandum est concilium provinciale, in eo fiet selectio. Si episcopus desideraverit coadiutorem habere, nomina trium sacerdotum, ex quibus coadiutorem cupit esse eligendum, archiepiscopo et episcopis suffraganeis significabit, supplicem libellum de ea re ad sacram congregationem mittet, et archiepiscopus et episcopi sacrae congregationi mentem suam de coadiutore eligendo communicabunt.

4. Censuerunt patres, attentis praesentibus circumstantiis, melius et opportunius esse, magisque ad honorem beatae Mariae virginis esse redundaturum, si solemnitas festivitatis eius immaculatae conceptionis, nisi in dominicam incidat, ad dominicam proxime sequentem transferatur, ut iampridem in concilio Baltimorensi provinciali quarto statutum fuit, tum quia maiore fidelium pietate festivitas dominica die celebrabitur, tum quia multis praeberetur nova occasio graviter peccandi, si, eo quo cadit die, tanquam de praecepto foret celebranda, tum demum quia maximo fidelium numero impossibilis foret huius praecepti observatio. Quoad festum Circumcisionis domini nostri Iesu Christi, desiderant patres, ut illud, eo ipso quo cadit die, celebretur per missam solemniter cantatam, sive ad melius fovendam fidelium pietatem, sive ad novum annum melius inchoandum, absque tamen obligatione

pro fidelibus missae hac die assistendi aut a consuetis operibus abstinendi, propter rationes superius allatas.

5. Patribus visum est omnino expedire ut seminarium ecclesiasticum pro hac provincia, iuxta mentem plenarii Baltimorensis concilii, instituat, alicui religiosae societati committendum. Cum autem plurimae in eo stabiliendo oriturae praevideantur difficultates, satius visum est patribus ut illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus Neo-Aurelianensis nec non et illustrissimus ac reverendissimus episcopus Petriculanus prius conferrent cum una e religiosis societatibus provinciae, tum de loco seligendo, tum de expensis pro aedificatione seminarii alumnorumque educatione necessariis, tum de studiorum cursu, ut postea quid agendum sit episcopi facilius possint determinare.

6. Cum ingenti gaudio, animoque gratissimo audierunt patres summo pontifici pergratum fore, si seminarium ecclesiasticum pro omnibus dioecesibus harum provinciarum Romae constitueretur, ubi selecti iuvenes ad sanam doctrinam ac bonos mores instituantur, sacris disciplinis sub Romanae ecclesiae auspiciis imbuantur, eaque ratione uniformis in re ecclesiastica methodus per hasce dioeceses firmetur. Ideo statuerunt patres, ad tanti operis executionem, pro viribus uniuscuiusque dioecesis, et († in) quo meliori modo videbitur, paratos se habituros.

7. Cum sacramenta, propter reverentiam eis debitam, in loco sacro debeant ministrari, patres concilii, decretis conciliorum Baltimorensium firmiter adhaerentes, omnino prohibent ne sacramenta baptismi et matrimonii extra ecclesiam celebrentur, nisi locus tribus saltem milliariis ab omni ecclesia distet.

8. Meminerint sacerdotes lampadem semper debere coram sanctissimo sacramento lucere. Quod si fortasse id in aliqua ecclesia propter gravem rationem observari non possit, ad episcopum foret recurrendum.

9. Stricte servantur in hac provincia, quae de sacerdotibus vagis et ignotis in concilio Baltimorensi provinciali II et plenario I iam sancita fuerunt.

10. Meminerint sacerdotes fidelesque, societates secretas pluries fuisse a summis pontificibus condemnatas, specialiterque a concilio Baltimorensi provinciali IV prohibitas. Quae quidem decreta renovant patres concilii, mandantque ab omnibus fideliter servari.

11. Necessarium iudicant patres ad sacerdotum memoriam revocare ius cathedrae episcopis ab ecclesia concessum, sive ad sustentandam mensam episcopalem, sive ad providendum variis dioecesis necessitatibus; visum est autem magis expedire ut applicatio principii supra memorati ab unoquoque episcopo in synodo sua dioecesana fiat.

12. Sacerdotes res temporales ecclesiae sibi commissae administrantes, rationem suae administrationis scripto quotannis episcopo vel sacerdoti ab eo deputato reddent.

13. Visum est patribus multum expedire ut omnes provinciae episcopi certos parochiarum limites in dioecesibus suis quamprimum instituant, regulasque stabiliant ne sacerdotes extra parochiae sibi commissae limites iurisdictionem suam postea extendant.

14. Statuunt patres concilii ut postea uniformes ab omnibus servantur formulae pro registris baptismorum, matrimoniorum et sepulturarum, nempe illae quae in rituali Romano reperiuntur.

15. Cum, iuxta concilium Tridentinum¹, clericos A oporteat vestes proprio ordini congruentes semper deferre, ut decencia habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendant, patres concilii permaxime hortantur episcopos provinciae ut statuant in proxima synodo sua quid debeant dioecesum suarum sacerdotes circa habitum ecclesiasticum, sive domi sint aut in publicum exeant, aut sacras exerceant functiones, observare.

16. Praecipiunt patres sacerdotibus curam animarum habentibus, ut societatem de propaganda fide, si nondum existat in parochiis suis, quamprimum in eis instituant.

17. Cum valde optandum foret ut sacerdotes certis temporibus una convenirent, praecipuasque theologicas quaestiones inter se successive discuterent, hortantur patres episcopos provinciae ut eiusmodi collationes in dioecesibus suis, praesertim in civitatibus, quamprimum fieri poterit, instituant. B

18. Valde peroptant patres ut, quamprimum fieri poterit, instituat in variis provinciae dioecesibus annum examina circa praecipuos tractatus theologicos, praecipuasque sacrae scripturae partes, cui, ut in multis Europae dioecesibus, per tres annos subiiciuntur sacerdotes recenter ordinati.

19. Monent patres concilii sacerdotes, eos potissimum quibus incumbit cura animarum, ut salutem populi sibi crediti totis viribus se voveant, pueros sedulo doceant doctrinam christianam, scholas parochiales pro pueris utriusque sexus, quamprimum fieri poterit, instituant, in quibus fidei bonorumque morum simul ac litterarum principia hauriant; stabiliant pro fidelibus provectoris aetatis pias sodalitates devotioni in parochia fovendae adeo utiles; moneant fideles ut ad sacramentum matrimonii pie recipiendum se praeparent per diligentem peccatorum confessionem et dignam sanctissimae eucharistiae susceptionem; visitent infirmos et agonizantes; eos exhortentur et adiuvent, curentque potissimum ne sine confessione aut sacro viatico e vita exeant; nec pro catholicis tantum orare debent, sed etiam pro acatholicis, commendantes fidelibus societatem precum pro conversione protestantium a plenario Baltimorensi concilio institutam, et a summis pontificibus indulgentiis ditatam. Ut autem officium suum rite impleant parochi, debent in medio plebis sibi commissae, sicut pastor bonus in ovium suarum medio, residere, potissimum diebus dominicis et festis solemnibus, quibus debent populum suum praedicatione verbi et sacramentorum administratione pascere, tremendumque missae sacrificium pro eis offerre.

20. Statuerunt patres proximum concilium provinciale habendum esse dominica tertia post Pascha, anno Domini 1859.

† Ego Antonius, archiepiscopus Neo-Aurelianus, definiens subscripsi.

† Ego Michael, episcopus Mobiliensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Maria, episcopus Galvestonensis, definiens subscripsi.

† Ego Andreas, episcopus Petriculae, definiens subscripsi.

† Ego Augustinus Maria, episcopus Natchitochensis, definiens subscripsi.

Ego infrascriptus secretarius concilii Neo-Aurelianus provincialis primi, testor acta et decreta supra memorata, iuxta exemplar ab ipsis praesulibus propria manu subscriptum, fuisse expressa, atque eidem in omnibus conformia reperiri.

G. Raymond, sacrae theologiae doctor, secretarius.

EPISTOLA

patrum concilii ad summum pontificem.

Beatissimo patri nostro
PIO, DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IX.

Beatissime pater.

Primo provinciae Neo-Aurelianus concilio finem imposituri, patres qui illi interfuerunt, summo pretio ducunt, se suaeque omnia ponere ante pedes sanctitatis vestrae una cum paucis decretis, quae ad gloriam Dei et salutem animarum promovendas, condere opportunum iudicarunt. Humiliter etiam deprecantur, ut si quid in illis bonum invenerit, apostolica sua auctoritate sancire placeat, reicere vero omnino aut emendare dignetur, si casu quid minus rectum in illis deprehenderit.

Sedes enim apostolica columna et firmamentum est veritatis. Beato Petro demandata est cura confirmare suos fratres et pascere oves simul et agnos Christi. Idcirco, provoluti ad pedes sanctitatis vestrae, toto corde et ore profiteamur summam erga illam pietatem, reverentiam et devotionem, et, quo maiori spatio locorum a Roma, unitatis centro, distamus, tanto magis crescit cordis nostri affectus in illam matrem et magistram omnium ecclesiarum, a cuius visceribus fluere [novimus] spiraculum vitae, quod suos veros et fideles filios animat.

Illud confitentur et ipsi inimici nostri, dum tanto odio invehuntur in sedem apostolicam. Non latet enim sanctitati vestrae, quod, in hisce regionibus, ille qui homicida erat ab initio, praecipuum hoc nunc suggestit argumentum, quod catholici hostiles sunt reipublicae institutionibus, et nos impugnant quasi partem agentes pro extraneo principe: et propter hoc mortificamur tota die, aestimati sumus sicut oves occisionis. Quod enim intendunt gregales istarum societatum, et occulte machinantur in suis tenebris latebris, palam manifestarunt sua defenda opera. Nam haud contenti laedere aculeo linguae et lacerare sponsam Christi immaculatam, in cathedris pestilentiae et innumeris libellis et sordidis foliis, quae profuenter spargunt inter plebem penitus ignaram, per quae derisus et odium in nostras sanctissimas institutiones, ritus sacros et ministros ecclesiae excitantur: eo devenit sua audacia ut nomen catholicum penitus exulare aut potius exterminare omnibus modis resolverint et attentaverint, et iam nobis dolendum fuit, quod civium innocuorum caede manus imbuere non dubitaverint. Sed, „o altitudo sapientiae et scientiae Dei! quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles viae eius!“ Dum maximo furore insaniunt et conveniunt in unum adversus Dominum et adversus Christum eius, Dominus irridet et subannat illos, evanuerunt in conciliis suis et putantes se esse sapientes stulti facti sunt, et ipsi inciderunt in foveam, quam ante faciem nostram foderunt; sui enim conatus ad penitus evertendum opus Dei multopere profuerunt ad illud stabiliendum et proficiendum. Multi enim catholici, qui antea nimis negligebant suas obligationes, videntes religionem in tali discrimine positam, excusserunt suum turpem soporem, et nunc suo zelo et pietate illam consolantur. Alii etiam non pauci in via erroris versantes, recta mente ducti, abhorruerunt tales feritates e ceno¹ protestantismi ortas, et voluerunt melius cognoscere ecclesiam, quae tam iniustis et vituperandis modis insectabatur. Inde etiam evenit ut evidentius appareret quam numerosos iam filios teneat sponsa Christi in his Foederatis Americae provinciis, et quam fortis iam existat. Sicque

¹ Sess. XIV, de ref., cap. 6.

¹ Fortasse etiam *sinu*. Mendose scriptum erat *seno*.

mentita est iniquitas sibi, et qui tribulabant A nos inimici nostri, ipsi infirmati sunt et ceciderunt.

In eo quod magis ad istam provinciam attinet, in illa, paucis abhinc annis, incrementa non pauca obtinuit religio. Multis necessitatibus iam subventum est, multis in locis nova eriguntur templa, plurimae florent institutiones, ubi utriusque sexus iuventus sanae et christianae educationis sugit principia. Aliquantulum crevit numerus cleri saecularis et plures communitates ex variis religiosis ordinibus non parvum nobis praestarent auxilium ad regni Christi limites dilatandos.

Pro tam insignibus gratiis quas retribuit nobis summe misericors Deus, dignum quid rependere omnino impares sumus, sicut et verbis exprimere cordis nostri gratitudinem erga sanctitatem vestram pro benedictionibus, quas nostris ecclesiis impertitur. Novum erga nos peculiaris affectus testimonium B dedit sanctitas vestra, proponendo institutionem collegii in civitate aeterna, ubi iuvenes clerici nostrarum provinciarum sub oculis summi pontificis formarentur pietati et scientiis ecclesiasticis, et quasi de suo affectu sinceram et immutabilem devotionem erga sanctam ecclesiam et apostolicam sedem haurirent. Consilium hoc cum summa cleri simul et fidelis populi laetitia exceptum est, et omnia pertentare parati sumus, ut quamprimum ad optatum exitum deveniat.

Quibus laudum praeconiis poterimus celebrare magnam quam nobiscum fecit Deus misericordiam! Certe in tam multo experimento tribulationis, quae per multos annos circumdedit sanctitatem vestram, abundantia gaudii illi fuit illa definitio et promulgatio dogmatis purissimi et immaculati conceptus gloriosae virginis Mariae. Inde quanta gloria ad summam Trinitatem redundavit! Qualis honor et C exaltatio matris nostrae! Laetitia fuit in coelo, iubilus in omni terra. Benedictus Deus, quia non est abbreviata manus eius, ut salvare nequeat. Ut quid nunc nobis pertimescendum est? Illa, quae sola, terribilis ut castrorum acies ordinata, cunctas haereses interemit in universo mundo, nunc quidem tam exaltata, tam glorificata, tam dilecta, faciliore victoria ad nihilum rediget inimicos nostros. Ei qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intelligimus, ipsi gloria in ecclesia et in Christo Iesu in omnes generationes, et tibi, sancte pater, gratiarum actiones reddantur ubique, per quem talis mundo venit benedictio; ex hoc nomen tuum ita magnificatum est, ut non recedat laus tua de ore hominum: generatio ventura tuam gloriam dicet sicut et praesens saeculum, cui gratia concessa est admirandi praeclaras virtutes illustris D pontificis, quem, sua semper benedicenda providentia, Christus praefecit ad gubernandam naviculam Petri in istis temporibus, in quibus tantis iactatur procellis.

Ad sanctitatis vestrae pedes provoluti, apostolicam benedictionem nobis nostrisque gregibus imploramus, et ex imo corde inviolabilem sanctae sedi obedientiam, venerationem et obsequium profitemur,

sanctitatis vestrae, obsequentissimi filii:

- † Antonius, archiepiscopus Neo-Aurelianensis.
- † Michael, episcopus Mobiliensis.
- † Ioannes Maria, episcopus Galvestonensis.
- † Andreas Byrne, episcopus Petriculano.
- † Augustinus Martin, episcopus Natchitochensis.

Ex aedibus archiepiscopaliis Neo-Aureliae, die 27 ianuarii anno Domini 1856.

BREVE EPISTOLARE

sanctissimi domini nostri Pii papae IX ad patres concilii Neo-Aurelianensis provincialis I.

Venerabilibus fratribus Antonio, archiepiscopo Neo-Aurelianensi; Michaeli, episcopo Mobiliensi; Ioanni Mariae, episcopo Galvestonensi; Andreae, episcopo Petriculano; et Augustino Mariae, episcopo Natchitochensi,

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Vehementer nos delectarunt vestrae obsequentissimae litterae, die 27 proximi mensis ianuarii datae, quas summo animi nostri gaudio nuper accepimus una cum actis primi provincialis concilii a vobis concelebrati. In iisdem enim litteris undique elucere perspeximus, venerabiles fratres, egregiam vestram religionem, pietatem, ac mirificam erga nos et hanc Petri cathedram, catholicae unitatis centrum, omniumque ecclesiarum matrem ac magistram, observantiam, nec non eximiam pastorem sollicitudinem, qua summopere animati estis ad Dei gloriam amplificandam, eiusque sanctae ecclesiae causam strenue tuendam, et sempiternam hominum salutem studiosissime procurandam; qui quidem egregii, omnique laude digni religiosissimae vestrae mentis sensus summam nobis attulerunt consolationem. Etsi vero ex iisdem vestris litteris non levi dolore noverimus quibus nefariis crudelibusque insidiis inimici homines acerrimum immaculatae Christi sponsae bellum istic facere conitantur, tamen non parum in Domino gavisi sumus, cum significaveritis, eiusmodi impios impetus conatusque a Deo irritos effectos, ad ipsius Dei opus magis ac magis constabiliendum valuisse. Namque nunciastis, non solum multos catholicos, qui ante proprias obligationes nimis negligebant, suum excussisse torporem, et ardentiori pietatis et religionis studio fuisse inflammatos, verum etiam non paucos in errorum tenebris morantes, catholicae ecclesiae veritatem agnovisse: ex quo evenit, ut clarius appareret, quam numerosi sint catholicae ecclesiae filii, qui in Foederatis istis Americae regionibus existunt. Ac per vos ipsi facile intelligitis, venerabiles fratres, quam gratum nobis fuerit, ex iisdem vestris litteris agnoscere quomodo sanctissima nostra religio in ecclesiastica ista provincia, paucis abhinc annis, Deo bene iuvante, maiora incrementa suscepit, et multis in locis nova excitata fuerint templa, et instituta quibus utriusque sexus iuventus ad pietatem et catholicam educationem informatur, et quomodo saecularis clerus auctus fuerit, ac simul plures existant religiosae familiae, quae vobis manum, auxilium et operam praestant in dominico agro excolendo.

Libentissime autem novimus iucundissimum vobis, vestroque clero et fidei populo extitisse consilium a nobis propositum, erigendi scilicet in hac alma Urbe nostra collegium, in quo adolescentibus istarum regionum clerici, vel ab ineunte aetate, tum pietate tum bonis artibus imbuantur, atque incorruptam doctrinam ex ipso fonte hauriant, et sacrorum ritus sanctissimasque caeremonias ex Romanae ecclesiae more institutisque condiscant, ut disciplinis optimis excolti, in propriam redeuntis patriam, vobis auxilio, et ecclesiae usui et ornameto esse possint. Ac nobis gratissimum fuit accipere, nihil vobis et eidem clero ac populo potius esse, quam omnia velle conari, ut collegium idem quamprimum erigi queat.

Iam vero cum haud ignoremus qua singulari pietate sanctissimam Dei genitricem virginem Mariam

prosequamini, tum nec novi nec inexpectati nobis fuerunt laetitiae et exultationis sensus, quibus vos, venerabiles fratres, summopere affecti fuistis ob dogmaticam de immaculato ipsius Deiparae conceptu definitionem a nobis promulgatam. Nos certe quidem incredibili gaudio et consolatione perfusi fuimus in tam augusta re peragenda, atque una vobiscum ea prorsus fiducia nitimur fore, ut ipsa gloriosissima virgo, omniumque nostrum amantissima mater, potentissimo suo apud eum quem genuit, patrocino efficiat, ut sancta mater ecclesia, cunctis amotis difficultatibus, cunctisque profligatis erroribus, a solis ortu usque ad occasum maiora incrementa suscipiat, et magis in dies vigeat, floreat, dominetur, et omnes miseri errantes, discussa mentis caligine, ad veritatis ac iustitiae semitam redeant.

Nunc vero quod attinet ad acta primi vestri provincialis concilii, quae ex more maiorum nostro et huius sanctae sedis iudicio subiicere gloriati estis, illa ad nostram congregationem fidei propagandae praepositam misimus, ut acta ipsa recognoscat, ac deinde omnia sedulo nobis referat, quo congruum vobis de actis ipsis responsum dare possit. Pergite vero, ut facitis, venerabiles fratres, maiore usque alacritate ministerium vestrum implere, Dei gloriam amplificare, eiusque sanctae ecclesiae causam fortiter prudenterque defendere, et animarum salutem opportunissimis quibusque modis quaerere. Atque inter angustias et difficultates ne abiiciatis usquam animum, sed confortamini in Domino, et in potentia virtutis eius, immarcescibilem illam gloriae coronam prae oculis semper habentes, ab aeterno pastorum principe perseverantibus promissam. Pro certo autem habeatis velimus, praecipuam esse benevolentiam, qua vos, venerabiles fratres, et fideles populos curae vestrae commissos prosequimur, ac nihil nobis gratius fore, quam ea peragere, quae ad maiorem vestram et eorundem fidelium utilitatem pertinere posse noverimus. Interim vero haud omittimus divitem in misericordia Deum humiliter enixeque obsecrare, ut in abundantia divinae suae gratiae vobis semper propitius adesse velit, vestrisque pastoralibus curis, laboribus et consiliis benedicat. Atque divini huius prae-

sidii auspicem, et propensissimae nostrae in vos voluntatis testem apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam, vobis ipsis, venerabiles fratres, cunctisque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 10 aprilis anno 1856, pontificatus nostri anno decimo.

Pius papa IX.

PETITIO

de solemnibus festivitatibus immaculatae conceptionis beatae virginis Mariae transferendis.

Beatissime pater.

Censuerunt patres synodi provincialis Neo-Aureliae in Statibus Foederatis Americae septentrionalis, attentis praesentibus circumstantiis, melius et opportunius esse, magisque ad honorem beatae virginis Mariae esse reduntaturum, si solemnitas festivitatis eius immaculatae conceptionis, nisi in dominicam incidat, ad dominicam proxime sequentem transferatur, ut iampridem in concilio Baltimorensi VI statutum fuit; tum quia maiore fidelium pietate festivitas die dominica celebrabitur, tum quia multis praeberetur nova occasio graviter peccandi, si eo quo cadit die, tanquam ex praecepto foret celebranda, tum demum quia maximo fidelium numero impossibilis foret huius praecepti observatio. Quare etc.

Ex audientia sanctissimi, habita die 8 martii 1857.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, benigne annuit pro gratia iuxta petita.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis, die et anno praedictis.

Caetanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

DECRETUM X

Concilii provincialis Sancti-Ludovici, mense octobris anno Domini 1855 habiti, prout ex sententia sacrae congregationis emendatum est, et per alias provincias servari mandavit, quoad ecclesiastica iudicia.

[Vide supra col. 154 C.]

CONVENTUS VIENNENSIS EPISCOPORUM AUSTRIAE

1856 aprilis 6 - iunii 16.

Conventus Viennensis episcoporum Austriae, habitum a die 6 aprilis ad diem 16 iunii 1856.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recen-

I. LITTERAE APOSTOLICAE

a sua sanctitate Pio IX summo pontifice, ad archiepiscopos et episcopos imperii Austriaci, anno 1856 Viennae congregatos, datae.

Dilectis filiis nostris sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus ac venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis universae, imperialis ac regiae Austriae ditionis

PIUS PAPA IX.

Dilecti filii nostri et venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. Singulari quidem animi nostri gaudio cognoscimus, vos, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, nostris et carissimi in Christo filii nostri Francisci Iosephi, Austriae imperatoris et regis apostolici, desideriis cuique vestrum uno fere eodemque tempore significatis, quam

libentissime obsequentes, pro egregia vestra religione et pastoralis sollicitudine statuisset convenire in istam imperialem et regiam Vindobonensem civitatem, quo ibi inter vos colloqui et consilia conferre possetis, ut rite ea omnia perficiantur, quae a nobis cum eodem carissimo in Christo filio nostro sancta sunt in conventionem, quam idem clarissimus et religiosissimus princeps, cum summa nostra consolatione et immortalis sui nominis gloria, ob ecclesiae iura vindicata, bonis omnibus prae laetitia gestientibus, ineundam nobiscum curavit. Itaque, dum vobis, dilecti filii nostri et venerabiles fratres, vel maxime gratulamur, quod in hoc habendo conventu, insigne ac perspectum vestrum pro ecclesiae studium impense ostenditis, nobis temperare non possumus, quin vos hac occasione peramanter alloquamur, et intimos vobis animi nostri sensus aperia-

mus, ex quibus maiorem in modum intelligetis A quanta vos et omnes amplissimi istius imperii fideles populos curae vestrae commissos benevolentia prosequamur.

Atque in primis quod attinet ad commemoratae conventionis executionem, cum optime noscatis, multos in illa esse articulos, qui a vobis praecipue sunt exequendi, tum vehementer optamus, ut quoad modum in eorundem articulorum executione unam eandemque certam viam atque rationem habere velitis, ea tamen circumspectione sedulo prudenterque adhibita, quam varia diversarum latissimi Austriaci imperii provinciarum adiuncta postulare poterunt. Si quae autem de alicuius articuli sensu dubitatio vel difficultas oriatur, quod non fore arbitramur, gratissimum nobis erit, illam a vobis ad nos deferri, ut, collatis inter nos et caesaream apostolicam maiestatem consiliis, veluti in tricesimo-quinto eiusdem conventionis articulo cautum est, B opportunas declarationes dare possimus.

Iam vero ardentissima illa caritas, qua universum dominicum gregem nobis ab ipso Christo domino divinitus commissum complectimur, et gravissimum apostolici nostri ministerii munus, quo omnium nationum et populorum salutem totis viribus procurare debemus, urgent nos, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, ut eximiam vestram pietatem, virtutem et episcopalem vigilantiam maiorem, qua possumus, contentione etiam atque etiam excitemus, ut alacriori usque zelo pergatis omnes episcopalis vestri muneris partes diligentissime implere, ac nullis neque curis, neque consiliis, neque laboribus unquam parcere, quibus sanctissimae fidei nostrae depositum in vestris dioecesium integrum inviolatumque custodiat, et vestri gregis incolumitati consulentes, illum ab omnibus defendatis inimicorum hominum fraudibus et insidiis. Namque probe C noscitis nefarias multiplicesque artes ac molitiones et monstrosa omnis generis opinionum portenta, quibus callidissimi perversorum dogmatum architecti improvidos praesertim et imperitos a veritatis et iustitiae tramite avertere, atque in errorem exitiumque inducere conituntur. Neque ignoratis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, inter plurima et nunquam satis lugenda mala, quae ecclesiasticam et civilem societatem vel maxime perturbant atque direxant, duo potissimum nunc eminare, quae aliorum omnium quaedam veluti origo non immerito videantur. Vobis enim apprimè nota sunt innumera et funestissima sane damna, quae in christianam et civilem rempublicam ex putidissimo indifferentissimi errore redundant. Hinc enim omnia erga Deum, in quo vivimus, movemur et sumus, officia penitus neglecta, hinc sanctissima religio plane posthabita, hinc omnis iuris, iustitiae virtutisque fundamenta concussa ac propemodum eversa. A qua turpissima sane indifferentissimi forma haud admodum distat illud de religionum indifferentia systema e tenebris eruptum, quo homines a veritate alienati veraeque confessionis adversarii, suaeque salutis immemores, et inter se pugnantia docentes, et numquam stabilitam sententiam habentes, nullum inter diversas fidei professiones discrimen admittunt, et pacem passim cum omnibus miscent, omnibusque aeternae vitae portum ex qualibet religione patere contendunt. Nihil enim interest illis, licet diversa tractantibus, dum ad unius veritatis expugnationem conspirent¹. Videtis profecto, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, qua vigilantia vobis sit excubandum, ne tam dirae contagia pestis vestras oves misere inficiant ac perdant. Itaque, ne

desinatis populos vobis traditos ab hisce perniciosissimis erroribus sedulo defendere, eosque catholicae veritatis doctrina magis in dies accurate imbueret et illos docere, quod sicut unus est Deus pater, unus Christus eius, unus Spiritus sanctus, ita una est divinitus revelata veritas, una divina fides, humanae salutis initium omnisque iustificationis fundamentum, qua iustus vivit, et sine qua impossibile est placere Deo et ad filiorum eius consortium pervenire¹; et una est vera, sancta, catholica, apostolica Romana ecclesia, et cathedra una super Petrum, Domini voce fundata²; extra quam nec vera fides, nec aeterna invenitur salus, cum habere non possit Deum patrem, qui ecclesiam non habet matrem, et falso confidat se esse in ecclesia, qui Petri cathedram deserat, super quam fundata est ecclesia³. Nullum vero maius potest esse delictum, et nulla macula deformior, quam adversus Christum stetisse, quam ecclesiam divino eius sanguine partam et acquisitam dissipasse, quam evangelicae dilectionis oblitum contra unanimum et concordem Dei populum hostilis discordiae furore pugnassee⁴.

Cum autem ratio divini cultus ex hisce duobus constet, piis dogmatibus et actionibus bonis, neque doctrina sine operibus bonis accepta sit Deo, neque opera recipiat Deus a religiosis dogmatibus seiuncta, neque in solo opere virtutum aut in sola observantia mandatorum, sed etiam in tramite fidei angusta et ardua sit via quae ducit ad vitam⁵, tum ne intermittatis fideles vestros populos continenter monere et excitare, ut non solum in catholicae religionis professione magis in dies stabiles et immoti persistant, verum etiam per bona opera certam suam vocationem et electionem facere satagent. Dum autem in vestri gregis salutem procurandam incumbitis, ne omittatis in omni bonitate, patientia et doctrina miseros errantes ad unicum Christi ovile atque ad catholicam unitatem revocare, illis praesertim Augustini verbis: „Venite, fratres, si vultis, ut inseramini in vite: dolor est, cum vos videamus praecisos ita iacere; numerate sacerdotes vel ab ipsa Petri sede, et in ordine illo patrum quis cui successit, videte; ipsa est petra, quam non vincunt superbae inferorum portae⁶. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est; si quis in arca Noë non fuerit, peribit regnante diluvio.“¹

Verum non minori sane perniciæ alter nunc grassatur morbus, cui ab elatione et quodam veluti rationis fastu, rationalismi nomen est inditum. Non improbat certe ecclesia⁸ eorum studium, qui veritatem scire voluerunt, quia Deus hominis naturam veri adipiscendi cupientissimam fecit, neque improbat rectae sanaeque rationis studia, quibus animus excolitur, natura investigatur, et abditissima quaeque eiusdem arcana in apertam proferuntur lucem. Siquidem novit ac probe tenet pietissima mater, inter collata caelitus munera⁹ illud esse praeclarum, quod ratione continetur, et quo ea omnia quae sensibus obnoxia sunt, praetergressi, insignem quamdam Dei imaginem in nobis ipsis praeferimus. Novit quaerendum esse donec invenias, et creden-

¹ Rom. I; Hebr. XI; conc. Trid., sess. VI, cap. 8.

² S. Cyprian., *Epist.* 43.

³ S. Cyprian., *De unitat. eccl.*

⁴ S. Cyprian., *Epist.* 72.

⁵ S. Cyrill. Hierosol., *Cat.* IV, *illuminand.*, n. 2; S. Leo, *Serm.* 5, *de nativ. dom.*

⁶ *In psalm. contra part. Donat.*

⁷ S. Hieronym., *Epist.* 14, al. 57, ad Damas.

⁸ Lactant. *Divin. institut.*, lib. III, cap. 1.

⁹ Clemens. Alex., *Stromat.*, lib. I, cap. 3, lib. II, cap. 2, et Gregor. Thaumaturg., *Orat. panegy.*, cap. 7, 13.

¹ Tertull., *De praescript.*, cap. 41.

dum ubi inveneris, et nihil amplius nisi custodiendam quod credidisti, dum hoc insuper credas aliud non esse credendum, ideoque nec requirendum, cum id inveneris et credideris quod a Christo institutum est, qui non aliud tibi mandat inquirendum, quam quod instituit¹. Ecquid igitur est, quod ipsa non patitur, non sinit, et quod pro iniuncto sibi officio tuendi depositi omnino reprehendit ac damnat? Illorum nimirum morem vehementer reprehendit ac semper damnavit et damnat ecclesia, qui ratione abutentes, eam Dei ipsius loquentis auctoritati impie et stulte opponere ac praeferre non erubescunt neque reformidant, et dum insolenter se extollunt, propria superbia suoque tumore caecati, veritatis lumen amittunt, fidem, de qua scriptum est: „Qui non crediderit condemnabitur“,² superbissime aspernantur, sibi praeidentes³ diffidentur ipsi Deo de se credendum esse, et iis, quae cognitioni nostrae de se tribuit, obsequendum. Hi sunt, quibus constantissime opponit, aequum esse⁴, ut de cognitione Dei ipsi Deo credamus, cuius scilicet totum est, quod de eo credimus, quia utique ab homine Deus, uti oportet, cognosci non potuit, nisi salutarem sui cognitionem ipse tribuisset. Hi sunt, quos ad mentis sanitatem haece verbis revocare contendit: quid magis contra rationem, quam ratione rationem conari transcendere? et quid magis contra fidem, quam credere nolle quidquid non possis ratione attingere?⁵ Atque his inculcare non desinit, fidem non rationi, sed auctoritati inniti⁶: nec enim decebat, ut cum Deus ad hominem loqueretur, argumentis assereret suas voces, tamquam fides ei non haberetur; sed ut oportuit, est loquutus, quasi rerum omnium maximus iudex, cuius non est argumentari sed pronuntiare⁷. His apertissime denuntiat, unam hominis spem unamque salutem positam esse in christiana fide, quae veritatem docens ac divina sua luce humanae ignorantiae tenebras discutiens, per caritatem operatur, et in catholica ecclesia, quae verum retinens cultum est stabile ipsius fidei domicilium et Dei templum, extra quod, citra invincibilis ignorantiae excusationem, quisquis fuerit, est a spe vitae et salutis alienus. Et hos gravissime monet ac docet, quod humanae artis peritia, si quando tractandis sacris eloquiis adhibetur, non debet ius magisterii sibi arroganter arripere, sed veluti ancilla dominae quodam famulatus obsequio subservire, ne, si praecedit, oberret, et dum exteriorum verborum sequitur consequentias, intimae virtutis lumen amittat et rectum veritatis tramitem perdat⁸. Neque existimare ideo debet, nullum in ecclesia Christi profectum haberi religionis. Habetur namque, idemque maximus, dummodo tamen vere profectus sit fidei, non permutatio. Crescat igitur oportet, et multum vehementerque proficiat tam singulorum quam omnium, tam unius hominis quam totius ecclesiae aetatum ac saeculorum gradibus intelligentia, scientia, sapientia, qua intelligatur illustrius quod antea credebatur obscurius, qua posteritas intellectum gratuletur, quod vetustas non intellectum venerabatur, qua pretiosae divini dogmatis gemmae exsculpantur, fideliter coaptentur, adornentur sapienter, et splendore, gratia, venustate ditescant in eodem tamen genere, in eodem scilicet dogmate, eodem sensu

A eademque sententia, ut cum dicantur nove non dicantur nova¹.

Neminem vestrum mirari arbitramur, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, si pro nostro fidei primatu et principatu² de luctuosissimis hisce ac rei, cum sacrae tum publicae perniciosissimis erroribus denuo locuti simus, eximiamque vestram episcopalem vigilantiam ad illos profligandos excitare censuerimus. Cum enim inimicus homo non cesset superseminare zizania in medio tritici, tum nos, qui divina disponente providentia dominico agro excolendo praesumus, atque uti servi fideles et prudentes super Domini familiam constituti sumus³, ab iis partibus explendis desistere non debemus, quae ab apostolico nostro munere separari non possunt.

Nunc vero a singulari vestra pietate et prudentia exposcimus, ut in hoc congressu ea potissimum inter vos consilia provide sapienterque inire studeatis, quae in amplissimi istius imperii regionibus, ad maiorem Dei gloriam promovendam ac sempiternam hominum salutem procurandam conducere existimaveritis. Etsi enim vehementer in Domino laetemur, cum noscamus multos existere, tum ecclesiasticos tum laicos homines, qui christianae fidei et caritatis spiritu egregie animati, bonum Christi diffundunt odorem, tamen non mediocri afficimur dolore, cum haud ignoremus, in aliquibus locis nonnullos ex clero suae dignitatis et officii oblitos minime ambulare pro ea vocatione qua vocati sunt, et christianum populum sanctissimis divinae nostrae religionis praeceptionibus parum instructum gravibusque obnoxium periculis, a pietatis operibus et sacramentorum frequentia infelicitate abstinere atque a morum honestate christianaeque vitae disciplina deflectere et ad interitum ruere. Persuasissimum nobis est, vos, pro spectata vestra episcopali sollicitudine, omnes curas cogitationesque esse collaturos, ut commemorata damna omnino eliminentur.

Et quoniam optime scitis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, quantam ad ecclesiastici ordinis disciplinam instaurandam, populorum mores corrigendos, eorumque damna avertenda, vim habeant provincialia concilia a canonicis sanctionibus sapientissimae praescripta, et a sanctis antistitibus maximo semper ecclesiae bono frequentata, ideo vel maxime optamus, ut provinciales synodos ad sacrorum canonum normam rite concelebretris, quo communibus cuiusque ecclesiasticae istius imperii provinciae malis opportuna ac salutaria adhibeatis remedia. Cum autem multa et gravia in hisce provincialibus synodis a vobis sint agenda, nostris in votis est, ut pro vestra sapientia, in isto Vindobonensi conventu concordissimis animis ea inter vos suscipiatis consilia, quibus unanimes esse possitis tum circa potiores praesertim res, quae in provincialibus synodis erunt tractandae ac statuendae, tum circa illa, quae uno eodemque studio a vobis erunt praestanda, ut in omnibus istius imperii provinciis divina nostra religio eiusque salutaris doctrina magis in dies vigeat, floreat, dominetur, et fideles populi, declinantes a malo et facientes bonum, ambulent ut filii lucis in omni bonitate, iustitia ac veritate.

Et cum nihil sit, quod alios magis ad virtutem, pietatem ac Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se divino ministerio dedicaverunt, ne praetermittatis omni industria inter

¹ Tertull., *De praescript.*, cap. 9.

² Marc. XVI, 16.

³ S. Hilar., *De Trinit.*, lib. IV.

⁴ Cassian., *De incarnat.*, lib. IV, cap. 2.

⁵ S. Bernard., epist. 190.

⁶ S. Bernard., *De considerat.*, lib. V, cap. 3.

⁷ Lactant., *Divin. institut.*, lib. III, cap. 1.

⁸ S. Petr. Dam., *opuscul.* XLIX, cap. 5.

¹ Vinc. Lirin., *Commonitor.*

² S. Ambros., *De incarnat.*, cap. 4, n. 32; Cassian., *De incarnat.*, lib. III, cap. 12.

³ S. Ambros., *De fide ad Gratian. imperat.*, lib. V, in prolog.

vos ea statuere, quibus cleri disciplinam, ubi prolapsa est, instauretis, et accuratam illius institutionem, ubi opus fuerit, promoveatis. Quocirca, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, collatis inter vos consiliis coniunctisque studiis, diligentissime prospicite, ut ecclesiastici viri propriae dignitatis et officii semper memores, ab iis omnibus declinent, quae clericis vetita, quaeque eos nequaquam decent, ac virtutum omnium ornatu praefulgentes, exemplum sint fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate, ut diurnas canonicas horas, quae decet, attentione ac pietatis affectu recitent, ac sancta oratione se exerceant, et rerum caelestium meditationi instant, decorem domus Dei diligant, sacras functiones et caerimonias iuxta pontificale et rituale Romanum peragant, et proprii ministerii munia naviter, scienter ac sancte obeant, et sacram praesertim disciplinarum studia nunquam intermittant, et sempiternae hominum saluti quaerendae assiduam navent operam.

Ac pari cura consulite, ut omnes cuiusque metropolitani, cathedralis et collegialis templi canonici, alique beneficiarii choro addicti, morum gravitate, vitae integritate ac pietatis studio undique praefulgere studeant tamquam lucernae ardentes positae super candelabrum in templo Domini, et omnes suscepti muneris partes diligenter expleant, residendi legem servent, divini cultus splendorem curent, atque alacres in excubiis Domini divinas laudes studiose, rite, pie, religiose, non vero mente vaga, non vagis oculis, non indecoro corporis statu concelebrent, memoria semper repetentes, quod ipsi ad chorum accedunt, non modo ut sanctissimum Deo cultum venerationemque tribuant, verum etiam, ut a Deo ipso et sibi et aliis omne bonum deprecantur.

Sed quam vehementer ad ecclesiasticum spiritum tuendum et fovendum atque ad salutarem constantiam retinendam conferant spiritualia exercitia, innumeris iccirco per Romanos pontifices praedecessores nostros ditata indulgentiis, quisque vestrum optime nescit. Ea proinde cunctis ecclesiasticis vestris viris etiam atque etiam commendare et inculcare ne desinat, quo ipsi certo dierum spatio in opportunum aliquem locum saepe secedant, ubi quavis humanarum rerum cura abiecta, omnia sua facta, dicta, cogitata coram Deo quam diligentissime reputantes, et annos aeternos assidua meditatione habentes, in mente ac maxima beneficia sibi a Deo collata recolentes, studeant contractas de mundano pulvere sordes abluere, et resuscitare gratiam quae ipsis data est per impositionem manuum, et exspoliantes veterem hominem cum actibus suis novum induant, qui creatus est in iustitia et sanctitate.

Quoniam vero sacerdotum labia custodire debent scientiam, qua et respondere possint iis, qui legem requirunt de ore ipsorum, et contradicentes revincere, iccirco, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, in rectam accuratamque cleri institutionem omnes vestras curas convertatis oportet. Summa igitur contentione omnia conemini, ut in vestris praecipue seminariis optima ac plane catholica vigeat studiorum ratio, qua adolescentes clerici vel a prima pueritia per probatissimos magistros ad pietatem omnemque virtutem et ecclesiasticum spiritum mature fingantur, ac Latinae linguae cognitione et humanioribus litteris philosophicisque disciplinis ab omni prorsus cuiusque erroris periculo alienis sedulo imbuantur. Atque in primis omnem adhibete vigilantiam, ut cum dogmaticam tum moralem theologiam, ex divinis libris sanctorumque patrum traditione et infallibili ecclesiae auctoritate haustam ac depromptam, ac simul solidam divinarum litterarum, sacro-

rum canonum ecclesiasticaeque historiae rerumque liturgicarum scientiam congruo necessarii temporis spatio diligentissime addiscant. Ac vobis summopere cavendum in librorum delectu, ne in tanta grasantium errorum colluvie a sanae doctrinae semita ecclesiastici adolescentes temere abducantur, cum praesertim haud ignoretis, viros eruditos a nobis in religione dissidentes et ab ecclesia praecisos, in vulgus edere tam divinos libros quam sanctorum patrum opera, concinna illa quidem elegantia, sed saepe, quod maxime est dolendum, vitiosa ac praeposteris commentariis a veritate detorta. Neminem vestrum latet, quantopere ecclesiae, hisce praesertim temporibus, intersit idoneos habere ministros, qui vitae sanctitate et salutaris doctrinae laude praestantes, ac potentes in opere et sermone, valeant Dei eiusque sanctae ecclesiae causam strenue tueri, et aedificare Domino domum fidelem. Nihil itaque intentatum est relinquendum, ut iuniores clerici vel a teneris annis sancte ac docte educantur, quandoquidem nonnisi ex ipsis rite institutis utiles ecclesiae ministri fieri possunt. Quo vero facilius pro eximia vestra religione ac pastoralis sollicitudine accuratam cleri institutionem, ex qua ecclesiae bonum ac populorum salus tantopere pendet, quotidie magis promovere valeatis, ne vos pigeat exhortari, rogare egregios vestrarum dioecesium ecclesiasticos laicosque viros divitiis pollentes et in rem catholicam praeclare animatos, ut vestrum sectantes exemplum, aliquam pecuniae vim perlibenter tribuere velint, quo nova etiam seminaria erigere et congrua dote instruere possitis, in quibus adolescentuli clerici vel ab ineunte aetate rite instituantur.

Nec minori studio, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, ea omnia consilia suscipienda curate, quibus vestrarum dioecesium iuventus, cuiusque conditionis et sexus, magis in dies catholico plane modo educetur. Quapropter, episcopalis vestrae vigilantiae nervos intendite, ut iuventus ante omnia spiritu timoris Dei mature imbuta ac pietatis lacte enutrita, nedum fidei elementis, sed pleniori sanctissimae nostrae religionis cognitione sedulo excolatur, atque ad virtutem morumque honestatem christianaeque vitae rationem conformetur, et ab omnibus perversionis et corruptionis illecebris et scopulis arceatur.

Pari autem sollicitudine ne desinatis unquam fideles populos vobis commissos opportunis quibusque modis ad religionem et pietatem etiam atque etiam excitare. Itaque, ea omnia peragite, quibus ipsi fideles populi magis in dies salutari catholicae veritatis ac doctrinae pabulo enutriti, Deum ex toto corde diligant eiusque mandata apprime servent, sanctuarium eius frequenter ac religiose adeant, sabbata eius sanctificent ac saepe, qua par est veneratione et pietate, tum divini sacrificii celebrationi intersint, tum ad sanctissima poenitentiae et eucharistiae sacramenta accedant, et singulari devotione sanctissimam Dei genitricem immaculatam virginem Mariam prosequantur et colant, ac mutuam inter se continuam caritatem habentes et precibus instantes, ambulent digne Deo per omnia placentes et in omni opere bono fructificantes. Cum autem sacrae missiones ab idoneis operariis peractae summopere conducant ad fidei religionisque spiritum in populis excitandum, eosque ad virtutis ac salutis semitam revocandos, vehementer optamus, ut illas identidem in vestris dioecesibus agendas curetis. Ac meritis summasque laudes iis omnibus deferimus, qui e vestro ordine in suas dioeceses tam salutare sacrarum missionum opus iam invexere, ex quo, divina adspirante gratia, uberes fructus perceptos fuisse gaudemus.

Haec potissimum in isto vestro conventu prae oculis habeatis oportet, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, ut communibus malis communibus studiis provide mederi possitis. Etenim ad praecipua cuiusque vestrae dioecesis damna reparanda, eiusque prosperitatem promovendam, nihil frequenti eiusdem dioeceseos lustratione et dioecesanae synodi celebratione validius esse probe intelligitis. Quae duo, quantopere a concilio praesertim Tridentino sint praescripta et inculcata, neminem vestrum fugit. Quamobrem, pro spectata vestra in gregem vobis commissum sollicitudine et caritate, nihil antiquius habere velitis, quam ex canonicis sanctionibus vestras dioeceses impensissimo studio invisere et ea omnia accurate perficere, quae ad ipsam visitationem fructuose peragendam omnino pertinent. Quo in munere obeundo vobis summo opere cordi sit, summa cura ac paternis praesertim monitis et frugiferis concionibus aliisque opportunissimis modis, errores, corruptelas et vitia, si quae irreperint, radicitus evellere, omnibus salutis documenta praebere, cleri disciplinam sartam tectamque tueri, et fideles spiritualibus praesertim quibusque subsidiis iuvare, munire et omnes Christo lucrificare. Nec dissimilem diligentiam impendite in dioecesanis synodis iuxta sacrorum canonum normam celebrandis, ea praecipue statuantes, quae ad maius cuiusque vestrae dioecesis bonum spectare pro vestra prudentia duxeritis.

Ne vero in sacerdotibus, qui doctrinae et lectioni attendere debent, quique obstricti sunt officio docendi populum ea, quae scire omnibus necessarium est ad salutem, et ministrandi sacramenta¹, sacrarum disciplinarum studium unquam restinguatur aut languescat industria, optatissimum nobis est, ut a vobis, ubi fieri possit, in omnibus vestrarum diocesium regionibus, instituantur opportunis regulis congressus de morum praesertim theologia ac de sacris ritibus, ad quos singuli potissimum presbyteri teneantur accedere, et afferre scripto consignatam propositae a vobis quaestionis explanationem, et aliquo temporis spatio a vobis praefinendo inter se disserere de morali theologia deque sacrorum [rituum] disciplina, postquam aliquis ex ipsis presbyteris sermonem de sacerdotalibus praecipue officiis habuerit.

Cum autem in vestro grege procurando, operam prae ceteris, manum auxiliumque vobis praestent parochi, quos in sollicitudinis partem adscitos et in arte omnium maxima obeunda adiutores habetis, eorum zelum omni studio inflammare ne intermittatis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, ut proprio munere, ea qua par est diligentia ac religione, fungantur. Illis iccirco inculcate, ut nunquam cessent christianam plebem sibi traditam sedulo pascere divini verbi praeconio ac sacramentorum et multiformis gratiae Dei dispensatione et rudes homines ac maxime puerulos christianae fidei mysteriis nostraeque religionis documentis amanter patienterque erudire, et errantes ad salutis iter adducere, ut summopere studeant odia, simultates, inimicitias, discordias, scandala tollere, et confortare pusillanimes, et visitare infirmos, eosque omni praesertim spirituali ope iuvare, et miseros, afflictos atque aerumnosos consolari, omnesque exhortari in doctrina sana, et monere ut religiosissime reddant quae sunt Dei Deo et quae sunt caesaris caesari, docentes quod omnes, non solum propter iram sed etiam propter conscientiam, principibus et potestatibus subditi esse et obedire debent, in iis omnibus quae Dei et ecclesiae legibus minime adversantur.

Pergite vero, ut facitis, cum summa vestri nominis laude, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, accuratam vestrarum diocesium relationem statutis temporibus ad nostram concilii congregationem mittere, ac nos de rebus ad ipsas dioeceses pertinentibus diligenter certiores facere, ut maiori cum vestrae tum earundem diocesium utilitati providere possimus.

Nobis autem innotuit, in quibusdam Germanici territorii dioecesibus, aliquas circa parochiarum potissimum collationem invaluisse consuetudines, et nonnullos ex vobis optare, ut huiusmodi consuetudines serventur. Nos quidem propensi sumus ad adhibendam indulgentiam, postquam tamen easdem consuetudines, ab unoquoque vestrum speciatim ac per diligentem expositas, debito examine perpenderit, ut eas inter illos permittamus limites, quos necessitas et praecipua locorum adiuncta suadere poterunt, cum pro apostolici nostri ministerii munere curare omnino debeamus, ut canonicae praescriptiones generatim sedulo observentur.

Antequam finem huic nostrae epistolae faciamus, qua vos omnes Austriaci imperii sacrorum antistites alloqui summopere gaudemus, nostrum ad vos sermonem praesertim convertimus, venerabiles fratres archiepiscopi et episcopi, qui in eodem nobilissimo imperio morantes, ac nobiscum in vera fide et catholica unitate coniuncti et huic Petri cathedrae adhaerentes, orientalis ecclesiae ritus et laudabiles consuetudines ab hac sancta sede probatas seu permissas colitis. Compertum exploratumque vobis est, quo in pretio haec apostolica sedes vestros semper habuerit ritus, quorum observantiam tantopere inculcavit, quemadmodum luculenter testantur tot Romanorum pontificum decessorum nostrorum decreta et constitutiones, inter quas commemorare satis est litteras Benedicti XIV praedecessoris pariter nostri, die 26 iulii anno 1755 editas, quarum initium *Allatae*, et nostras die 6 ianuarii anno 1848 omnibus Orientalibus missas, quae incipiunt *In suprema Petri apostoli sede*. Itaque vos etiam summopere excitamus, ut pro eximia vestra religione et episcopali sollicitudine ministerium vestrum implentes, atque ante oculos habentes ea omnia, de quibus loquuti sumus, vestram omnem curam, industriam et vigilantiam continenter impendatis, ut vester clerus virtutibus omnibus ornatus, et optimis disciplinis potissimum sacris accurate excultus, in sempiternam fidelium salutem quaerendam intentissimo studio incumbat, ut fideles populi instent viam, quae ducit ad vitam, ut quotidie magis sancta augeatur et amplificetur catholicae religionis unio, ut sacramenta administrentur ac divina celebrentur officia iuxta vestram disciplinam, iis tamen liturgiis libris adhibitis, qui ab hac sancta sede probati fuerunt. Et cum nihil nobis optatius, quam vestris et vestrorum fidelium indigentis quam libentissime occurrere, ne omittatis ad nos confugere, nobisque exponere vestrarum diocesium res, et illarum relationem ad nostram congregationem fidei propagandae praepositam quarto quoque anno mittere.

Denique, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, vos obtestamur, ut intentissimo studio connitami magis in dies conservare, fovere et augere pacem et concordiam inter universum istarum omnium diocesium clerum tum latini tum graeci catholici ritus, ut omnes, qui militant in castris Domini, mutuo fraternae caritatis affectu se invicem diligentes, et invicem honore praevenientes, Dei gloriae et animarum saluti unanimiter ac studiosissime inserviant.

Habetis quae, pro impensissima nostra erga vos et fideles istius vastissimi imperii populos caritate,

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 14, *de ref.*

vobis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, nunc potissimum significanda censuimus, ac pro certo habemus, vos, pro egregi avestra virtute, religione, pietate ac perspecta in nos et hanc Petri cathedram fide et observantia, hisce paternis nostris desideriis monitisque quam libentissime et cumulatissime esse obsequuturos. Ac plane non dubitamus, quin vos omnes, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, pastorum principem Christum Iesum continenter intuentes, qui se humilem et mitem corde est professus, quique dedit animam suam pro ovibus suis, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia eius, contendatis totis viribus illius exempla sectari, documenta exequi, et gregi curae vestrae commisso assidue advigilare, in omnibus laborare, ministerium vestrum implere, et quaerere non quae vestra sunt sed quae Christi Iesu, neque iam ut dominantes in cleris, sed uti pastores immo patres amantissimi, et facti forma gregis ex animo, nihil tam molestum, tam impeditum, tam arduum unquam fore putetis, quod in omni patientia, mansuetudine, lenitate, prudentia ferendum, expediendum ac providendum prostrarum ovium salute non curetis. Nos interim in humilitate cordis nostri haud omittimus assiduas fervidasque elementissimo luminum et misericordiarum patri Deo totius consolationis adhibere preces, ut uberrima quaeque suae bonitatis dona super vos propitius semper effundat, quae in dilectas quoque oves vobis concreditas copiose descendant. Cuius divini praesidii auspicem et propensissimae aequae ac studiosissimae nostrae in vos voluntatis testem apostolicam benedictionem ex imo corde depromptam, vobis singulis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, cunctisque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 17 martii anno 1856, pontificatus nostri anno decimo.

Pius papa IX.

II. LITERAE APOSTOLICAE

ad eminentissimum et reverendissimum dominum Michaellem sacrae Romanae ecclesiae cardinalem Viale-Prelà, archiepiscopum Bononiensem, pronuntium apostolicum, datae.

Pius papa IX.

Dilecte fili noster, salutem et apostolicam benedictionem.

Non mediocri certe animi nostri consolatione cognoscimus, dilectos filios nostros sacrae Romanae ecclesiae cardinales ac venerabiles fratres archiepiscopos et episcopos istius amplissimae imperialis et regiae Austriacae ditionis, nostris et carissimis in Christo filii nostri Francisci Iosephi, Austriae imperatoris et regis apostolici, desideriis, uno fere eodemque tempore cuique eorum manifestatis, quam libentissime obsecundantes, proximo mense aprili, se in imperialem regiamque istam Vindobonensem civitatem esse collaturos, ut ibi opportunis inter se congressibus habitis, communicatisque consiliis, ea praesertim agant, quae ad conventionem a nobis cum eodem carissimo in Christo filio nostro initam rite exsequendam pertinent. Cum autem exoptemus, ut primis et ultimis hisce conventibus, vel cum aliquid tibi nostro nomine eisdem antistitibus erit significandum, veluti noster et huius sanctae sedis apud caesaream apostolicam maiestatem pro-nuntius praesis: iccirco, has ad te, dilecte fili noster, litteras damus, quibus tibi munus committimus praesidendi commemoratis antistitum congressibus, vel quoties aliquid tibi demandamus congregatis antistitibus communicandum, eo plane modo, quem pro eximia tua prudentia et arbitrio magis in Domino expedire existimaveris. In eam

A porro spem erigimur fore, ut iidem congressus, Deo auxiliante, optatum consequantur exitum. Tuum autem erit opportunam nobis et huic apostolicae sedi relationem mittere. Denique, hac etiam occasione libenter utimur, ut iterum testemur et confirmemus praecipuam, qua te complectimur, benevolentiam. Cuius quoque certissimum pignus esse volumus apostolicam benedictionem, quam toto cordis affectu tibi, dilecte fili noster, peramanter impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 17 martii anno 1856, pontificatus nostri anno decimo.

Pius papa IX.

III. LITERAE

antistitum congregatorum ad sanctissimum patrem, die 6 aprilis 1856 datae.

Beatissime pater.

Inter praeclare gesta, quae sanctitatis tuae pontificatum exornant, concordia cum augustissimo nostro imperatore facta insignem sibi vindicat locum. Beneficia, quae nobilissima haec conventio regnum coeleste anhelantibus parat, iu trigesies mille catholicorum millia redundant, sed nec imperii Austriaci limitibus continentur: etenim veritas, cui ingenua quaedam divinaque vis inest, animos non commovere non potest, si tanto proponatur exemplo, quantum ecclesiasticae rationis vigor et candor in Austria restitutus praebet. Egregie constituta pari efficacia prudentiaque executioni mandentur oportet: in quo cum nobis pro officii commissi munere multifariam allaborandum esset, neminem nostrum latebat, quod, ex collationibus fraternis de maximo negotio habitis, insignis possit Deo iuvante percipi utilitas. Unde auspicatissimum plane nobis obtigit, conspirantibus sanctitatis tuae et augustissimi imperatoris desideriis, in principem nos imperii urbem advocari, de nostris in concordia exequenda partibus deliberaturos. Viennam magna in spe advectis, vir et dignitatis et meritorum fastigio eminentissimus, quem consessui nostro praeesse gaudebamus, apostolicas nobis communicavit literas, quibus beatitudo tua nos recreare voluit, peramanter nos alloquens et paternos animi tui sensus nobis aperiens.

„A Domino hoc factum est et est mirabile in oculis nostris.“ Patris misericordiarum, sine quo nihil facere possumus, gubernationibus concordiae actus ad faustissimum exitum perductus: igitur sanctissimo obstringimur officio, indefessis contendere studiis, ut quidquid iuris libertatisve ecclesiae redditum sit, id ad nomen eius sanctificandum impendatur, et, quantum humana sinat fragilitas, voluntas eius fiat a nobis ac iis, de quorum aliquando animabus ratio nobis reddenda erit, episcopo animarum nostrarum. „Deus unus et Christus unus et cathedra una super Petrum Domini voce fundata.“ Unius patris, qui in coelis est, filii, unius Christi, qui pro nobis oblatio factus est, cohaeredes, in unum corpus iungimur unitate petrae, super quam aedificata est ecclesia, et quam Dominus ipse posuit inconcussum fidei fundamentum, firmissimum caritatis vinculum, efficacissimum disciplinae propugnaculum. Quapropter verbo et opere doceamus oportet, quod, cum alii pastores assignatos sibi greges habeant, singuli singulos, tibi beatissime pater, in quo Petri auctoritas et virtus superstes habetur, universi sint crediti, nec modo ovium sed et pastorum sis pastor. Augustissimo autem imperatori Francisco Iosepho I, qui tot et tanta ecclesiae sanctae Dei contulit, praeter eam, quam apostolo docente didicimus, obedientiam, intimos grati animi sensus debemus: quo maiori studio agendum nobis

erit, ut imperii cum sacerdotio concordia, quae A beatitudinis tuae sapientia stabilita est, plenum in optima quaeque consensum operetur, et pacis, qualem mundus dare nequit, fructibus abundet.

Haec meditantes, in nomine Domini accedimus ad collationes nostras. Emmittat Spiritus sanctus coelitus lucis suae radium, qui corporis nostri intima repleat! Intercessione sua nobis adsit immaculata coeli regina, cui magna fecit qui potens est, et sanctum nomen eius! Ut autem superna auxilia ad nos uberiora descendant, ad tuos, beatissime pater, pedes prostrati, apostolicam flagitamus benedictionem, Sanctitatis tuae humillimi et obsequentissimi filii.

Fridericus cardinalis Schwarzenberg, princeps archiepiscopus Pragensis.

Ioannes cardinalis Scitovsky, princeps archiepiscopus Strigonensis et primas.

Iosephus Othmarus cardinalis Rauscher, princeps archiepiscopus Viennensis.

Iosephus Godeassi, archiepiscopus Iadrensis.

Bartholomaeus Carolus Romilli, archiepiscopus Mediolanensis.

Lucas Baraniecky, archiepiscopus Leopoliensis latini ritus.

Adalbertus Bartakovics, archiepiscopus Agriensis.

Maximilianus Iosephus de Tarnóczy, princeps archiepiscopus Salisburgensis.

Iosephus Kunszt, archiepiscopus Colocensis.

Iosephus Aloysius Trevisanato, archiepiscopus Utinensis.

Georgius Haulik, archiepiscopus Zagrabiensis.

Fridericus landgrafius Fürstenberg, princeps archiepiscopus Olomucensis.

Andreas Gollmayr, princeps archiepiscopus Goritiensis.

Alexander Sterka-Sulucz, greco-catholicus archiepiscopus Fogarasiensis.

Henricus Förster, princeps episcopus Vratislaviensis.

Antonius Aloysius Wolf, princeps episcopus Labacensis.

Antonius Peteani, episcopus Parentiensis et Polensis.

Ioannes Michael Leonhard, episcopus et vicarius apostolicus Castrensis.

Carolus Hanl, episcopus Regino-Gradicensis.

Augustinus Bartholomaeus Hille, episcopus Lito-mericensis.

Ioannes Tschiderer, princeps episcopus Tridentinus.

Antonius comes Schaafigotsche, episcopus Brunensis.

Aloysius Maria Pini, episcopus Spalatensis et Macarensis.

Gregorius L. B. de Jachimovicz, episcopus Premisliensis graeci ritus.

Basilius Erdély, greco-catholicus episcopus Magno-Varadinensis.

Iosephus Gaganetz, greco-catholicus episcopus Eperiesensis.

Manfredus Bellati, episcopus Cenetensis.

Antonius Slomschek, princeps episcopus Lavantinus.

Bartholomaeus Legat, episcopus Tergestinus.

Ioannes Corti, episcopus Mantuanus.

Franciscus Xaverius Wierzchleyski, episcopus Premisliensis latini ritus.

Antonius Karner, episcopus Iaurinensis.

Angelus Ramazzoti, episcopus Papiensis.

Ioannes Ranolder, episcopus Veszprimiensis.

Iosephus Georgius Strossmayer, episcopus Diacovariensis.

Antonius Novasconi, episcopus Cremonensis.

Ioannes Antonius Farina, episcopus Tarvisinus.

Ladislau Zabovsky, episcopus Scepuensis.

Franciscus Szaniszló, episcopus Magno-Varadinensis latini ritus.

Ioannes Valerianus Irsik, episcopus Budvicensis.

Augustinus Roskoványi, episcopus Vaciensis.

Alexander Csaiághy, episcopus Csanadensis.

Emericus Farkas, episcopus Alba-Regalensis.

Ignatius Feigerle, episcopus San-Hippolytanus.

Ludovicus Haynald, episcopus Transylvaniensis.

Iosephus Pukalski, episcopus Tarnoviensis.

Ignatius Fábry, episcopus Cassoviensis.

Georgius Girk, episcopus Quinque-Ecclesiensis.

Franciscus Szenczy, episcopus Sabariensis.

Franciscus Iosephus Rudigier, episcopus Linciensis.

Ottocarus Maria comes ab Attems, princeps episcopus Seccoviensis et administrator episcopatus B Leobiensis.

Petrus Aloysius Speranza, episcopus Bergomensis.

Vincentius Zubranich, episcopus Cattarensis.

Benedictus Riccabona, episcopus Veronensis.

Alexander Dobra, greco-catholicus episcopus Lugosensis.

Ioannes Alexi, greco-catholicus episcopus Szamosuivárens.

Ioannes Iosephus Vitezich, episcopus Vegliensis.

Ioannes Renier, episcopus Feltrensis et Bellunensis.

Andreas Casasola, episcopus Concordiensis.

Petrus Dominicus Maupas, episcopus Sebenicensis.

Michael Rimely, archi-abbas Montis Pannoniae.

Matthaeus Gładyszewicz, administrator episcopatus Cracoviensis.

Natalis Rescetar, vicarius capitularis Ragusanus.

Petrus Maria Ferré, vicarius capitularis Cremensis.

Georgius Haptmann, procurator principis episcopi C Brixinensis.

Michael Pickl, procurator principis episcopi Gurcensis.

Datum Viennae, die 6 aprilis 1856.

IV. ACTA

in imperii Austriaci cardinalium, archiepiscoporum et episcoporum comitiis, a 6 aprilis die, 17 iunii usque Viennae celebratis anno salutis 1856.

Cardinales, archiepiscopi et episcopi imperii Austriaci, conspirantibus sanctissimi patris et augustissimi imperatoris desideriis, Viennae congregati, ut consilia conferent de rite perficiendis, quae saluberrimo aequae ac celeberrimo concordiae actu sancita sunt, postquam divina suspirantes auxilia tanto negotio operam diligentissime dederant, in ea, quae sequuntur, convenerunt:

1. Et antiquitatis christianae exempla et sancti Tridentini concilii decreta, ut synodorum dioecesanarum institutum redintegretur, commendant; attamen multa et magna sunt, quae suadent, ut synodi dioecesanae non nisi post concilium provinciale Deo iuvante celebratum habeantur, et de convocandis congruae ab apostolica sede implorentur facultates.

2. Episcopo Leodiensi concessum est, ut, cum secundum dioeceseos circumstantias, omnes, qui per illam curam animarum exercent, sacerdotes absque gravi incommodo haud facile convenire possent, ex istis decani tantum advocarentur, quorum ad propria redeuntium erit, quaecunque in synodo acta vel decreta fuerint, respectivis subditis enuntiare vel promulgare. De eodem obtinendo sancta sedes [roganda est], ita ut, ubi minor sit decanorum numerus, aut quia decanatus latius pateant, aut quia non ita magna dioecesis ambitus, addatur senior cuiusvis decanatus parochus.

3. Advocentur insuper capitulum cathedrale A nec non abbates seu superiores provinciales monasteriorum, quibus parochiae incorporatae existunt, et ecclesiarum collegiatarum praepositi saltem, liberumque episcopo sit, alios quoque adscisere sacerdotes scientia, pietate, rerum gerendarum experientia insignes, ita ut omnes fateri debeant, neminem deesse, qui ceteros meritis aut animi dotibus antecellat.

4. Episcopi, concordatus ad normam, in seminariis tam clericorum quam puerorum studia moderabuntur, prout in Domino expedire censebunt; hac tamen libertate ita utentur, ut omnes fateri debeant, eandem solidis literarum studiis undeque prodesse.

5. Indecorum est sacerdoti ignorare, quae pro gentis temporisque ratione cultiorum nemo nescire solet: igitur ad studia theologica ii solummodo admittentur, qui inferius superiusque gymnasium B sufficienti cum successu absolverint. Hanc tamen normam concilium provinciale ad tempus saltem temperabit, ubi tanta sit sacerdotum penuria, ut nec ad parochialem animarum curam agendam plane sufficiant.

6. Theologia quatuor annorum decursa a sex aut quatuor saltem professoribus tradenda est.

7. In cunctis institutis theologicis tradatur oportet: theologia dogmatica et moralis pastoralisque, eloquentia sacra, historia ecclesiastica, ius canonicum, sacra scriptura tam veteris quam novi testamenti, nec non lingua hebraica, a qua tamen addiscenda episcopus dispensare poterit alumnos, in quantum id conducere censuerit.

8. In quantum pro rerum adiunctis fieri possit, praelectiones accedant extraordinariae de patrologia praesertim, sed et de aliis, quae ad ecclesiae ministros amplius erudiendos inserviunt.

9. Lingua latina ordinarium erit praelectionum theologicarum idioma; exceptio non nisi in singulis quibusdam disciplinis et gravi ex causa admitti poterit.

10. Circa professores assumendi modum, et alia quae ad studia theologica adcuratius moderanda faciunt, concilia provincialia providebunt. Episcopi tamen congregati qua normam sequi intendunt ea, quae communicatis consiliis statuerunt, exceptis provinciarum ecclesiasticarum Mediolanensis et Venetae antistitibus, quibus pro praesenti rerum statu magisteria theologica concursu indicto conferendi copia non est.

11. De studiorum gymnasialium in seminariis episcopalibus ratione, concilia provincialia constituent, diligenter attentis omnibus quaecunque gentium et locorum conditione ad ministerii sacri decus augendum et efficacitatem promovendam C D ferre possunt.

12. Ex studiis istis, iuribus gymnasiorum publicorum auctis, insignis enasci potest utilitas; cum autem potestatis civilis sit conditiones statuere, sub quibus quis civile aliquod munus adipisci queat, consultum erit, ut hoc de negotio singuli antistites vel et singulae provinciae ecclesiasticae cum maiestatis suae gubernio agant.

13. In gymnasiis publicis qua regula statuatur, oportet non expedire, ut religionis magister aliam simul materiam tradat. In quantum exceptio admittenda sit, episcopus diiudicabit. Fieri vix potest, ut unus idemque vir gymnasii superioris inferiorisque discipulis et religionis doctrinam exponat et conciones diebus dominicis ac festis habeat. Aut duo sint gymnasio religionis magistri, quod plerumque praefendum erit, aut conciones alius sacerdos ab episcopo deputandus habeat.

14. Libri ad religionem tradendam inservientes statuentur ab episcopis collatis inter se consiliis, ita ut obsecundent gubernii desideriis in iis quae formam methodumque spectant, salvo semper et incolumi episcoporum iudicio et iure circa doctrinam eisdem in libris contentam.

15. Vir, quem episcopus ad gymnasiis invigilandum deputaverit, adsit professorum consultationibus iis saltem, in quibus res fidem moresque attinentes pertractantur, nec unquam eo inscio deliberetur de novo quodam institutionum textu etiam in materiis profanis adoptando. Quando librum aliquid contra fidem moresve continere censeat, rem ad episcopum deferat, quo contradicente nullus unquam liber in gymnasiis scholisve mediis adhibeatur.

16. Gymnasiorum et scholarum mediarum omnium discipuli quotidie missae sacrificio, diebus dominicis festisque et concioni pie intersint. Hebdomada sancta, exercitiis spiritualibus a religionis magistro vel alio sacerdote ab episcopo deputando habitis vacent. Quinquies saltem quovis anno peccata confiteantur et corpus Domini devote suscipiant.

17. Quodsi episcopus alia quaedam pietatis exercitia superaddenda censeat, cum gymnasii directore agatur de ordinandis, quae ad ipsum pertinent; casu, quo difficultates enascantur, episcopus, collatis cum gubernio consiliis, rem componat.

18. Summi interest, ut profanarum quoque rerum magistri adolescentibus pietatis exemplum verbis factisque exhibeant. Scandala quomodocunque dantes officio suo graviter desunt.

19. Post ea, quae concordatu sancita sunt, fieri nequit, ut fundentur scholae mediae pro catholicis et acatholicis simul destinatae atque acatholicos catholicis mixtos magistros habentes. Sed et C sperandum agendumque, ut eiusmodi scholae, ceteroquin rarissimae, in catholica et acatholica instituta separentur.

20. Desiderandum, ut adolescentes catholici civilis etiam auctoritatis interventu prohibeantur, ne acatholici cuiusdam scholam frequentent in loco, ubi catholicum instructionis institutum eiusdem generis praesto sit.

21. Ut scholae elementares inspectioni ecclesiasticae, prout conventum est, subsint, episcopi congregati necessarium esse ducunt, ut intacto manente maiestatis suae iure, inspectorem dioecesanum nominandi ex viris ab episcopo ipsi propositis, inspectores districtibus singulis invigilantes ab antistite dioecetano nominentur ex viris maiestati suae gratis, magistri autem scholarum omne per imperium instituantur a consistorio seu curia episcopali.

22. Ludimagistros designandi ius, qui habent, retineant; episcopo vero liberum omnino sit, repellere candidatos, quorum fidem vel conversationem intemeratam non esse censeat.

23. Perutile est, ut scholarum elementarium visitatio in profanis quoque materiis ordinarie ab inspectoribus tantum dioecesis vel singulorum districtuum aut alio viro ab episcopo nominato peragatur, nec absque gravi causa visitator quidam a provinciae praeside deputatus, accedat.

24. Ruricularum prolibus, literis, quantum indigent, imbuendis de regula sufficit, ut dimidiato die seniores iunioresque scholam alternis vicibus frequentent: itaque, nisi exceptioni locus sit, non insistatur, ut in scholis ruri constitutis provideatur lectionibus quibus omnes discipuli, tam matutino quam pomeridiano tempore adesse teneantur.

25. Diligenter consulatur instructioni christianae impuberum, qui, tenera non obstante aetate, diem

inter fabricarum labores exigunt; immo lege sanc-
ciatur, ut ad operam in fabricis praestandam non
admittantur, nisi qui decimum aetatis annum ab-
solverint.

26. Optandum, ut influxus, quem communitates
in scholae magistrum seligendum exercent, vel
restringatur vel certe non augeatur.

27. Cura habeatur, ut ludimagistri stipendia eis
statuta percipiant; ubi autem fieri potest, eorundem
sustentationi, vel annona vel etiam praedio assignato,
prospiciatur.

28. Catholicis, qui in Transylvania acatholicis
numero superioribus immixti degunt, benevola sub-
ministrentur subsidia ad instituendas, ubi desunt,
scholas catholicas.

29. Non expedit, ut saecularibus scholarum
elementarium curatoribus maiora tribuantur, quam
quae antiquitus eis concessa fuerint.

30. Desiderandum, ut ad scholas elementares, B
quas maiores vocant, dirigendas, sacerdotes, quantum
fieri possit, deputentur.

31. Instructionis seu educationis instituta pri-
vata pro catholica iuventute destinata non erigant,
nisi quorum fidem moresque episcopus intemeratos
esse iudicet. Ubi in eiusmodi institutis [acatholici]
homines magistri constituentur, adolescentes catho-
licos admittere haud liceat.

32. Non decet, ut episcopus aut ipse aut per
delegatum, in Israelitarum scholam inspectionem
quamdam habeat; magistratus potius civilis scho-
larum illarum curam, prout ipsi visum fuerit,
agat.

33. Instructio eorum, qui ludimagistros agere
adgrediuntur, ita disponenda est, ut optime calleant,
quae ipsos scire oportet, sed non inducantur ad
leviter tangendum ea, ad quorum solidam cogni-
tionem eluctari nequeunt.

34. Optandum et, ubi successus spes arrideat,
magno animo allaborandum est, ut studiorum fun-
detur universitas, quae et nomine et re catholica
sit, atque episcoporum gubernatione regatur. Cete-
rum nihil omittendum, ut apud iuvenes, qui in
studiorum universitatibus litteris vacant, fidei vigor
et pietatis studium restituatur, sive conservetur et
augeatur.

35. Vel maxime optandum, quin immo neces-
sarium plane est, ut in pertractandis causis matri-
monialibus perfecta vigeat uniformitas in omnibus
tribunalibus ecclesiasticis, quae de memoratis causis
iudicium ferre debeant. Quae cum ita sint, epis-
copi congregati instructionem de causis matrimonia-
libus pertractandis ab eminentissimo cardinali archi-
episcopo Viennensi exaratam, iudicibus ab ipsis de-
putandis normam constituent.

36. Earum Austriae ditionum, ubi hucusque D
iudex saecularis de matrimonio cognovit, antistites
1 ianuarii diem anni 1857 constituunt, quo tri-
bunalia ab ipsis deputanda causas matrimoniales
iudicandi initium faciant.

37. Episcopi congregati ad iudiciorum matri-
monialium sumtibus ex parte saltem providendum,
a partibus moderatas exigent taxas, in quibus sta-
tuendis, quantum locorum diversitas permittat, inter
se convenient. Ne autem partibus duplex imponatur
onus, petendum a gubernio, ut in causis matrimonia-
libus pertractandis absit necessitas utendi charta
signata, pro iudiciis civilibus praescripta, saltem
quatenus in taxarum locum subierit.

38. Si quis dicendi modo, quem sacerdos ad-
hibuerit, cum munere suo fungens de rebus ad
munus ipsius pertinentibus eum commonuerit seu
increpaverit, gravatum se arbitretur, haud iudicem
saecularem, sed episcopum adeat.

39. Cum iusiurandum actus religionis sit, dili-
genter cavendum est, ne in iudiciis peragendis
absque condigna causa exigatur seu imponatur.
Valde optandum, ut sacerdotibus liceat, veritatem
per eorum fidem sacerdotalem seu consecrationem
obtestari, aut saltem per virum saecularem eorum
iuramenta haud excipiantur.

40. Instaurato per Austriam immunitatis localis
principio, episcopi congregati necessarium esse
censent, ut, salva semper securitate ac iustitia
publica, quam salvam esse praestandam concordiae
actus decernit, in ecclesiam profugi neque intra
cultus divini solemnia neque inconsulto ecclesiae
rectore comprehendantur.

41. De diebus dominicis festisque rite colendis,
salutaribus legibus cautum est. Ubi minori vigore
executioni mandentur, vel officiorum publicorum
magistri earum haud memores sint in muneris
exequendi tempore suis statuendo, ad augustissimi
imperatoris pietatem confugiendum erit. Agetur
porro, ut iis, qui in viis ferreis ministrant, ad in-
crumentum novi foederis sacrificium diebus saltem
dominicis festisque aditus pateat, quantum locorum
ratio permittat.

42. Cum bona ecclesiastica vota sint fidelium
et pretia peccatorum ac patrimonium pauperum,
ecclesiae pauperumque necessitatibus debentur, quae,
post vitae sustentationem statui congruam, ex bene-
ficii ecclesiastici fructibus supersint. De gravissima
hac obligatione in conciliis provincialibus monebun-
tur, quicumque beneficia ecclesiastica possident, ut
eam et in actibus inter vivos et in testamentis
condendis sancte adimpleant.

43. Parochiae in omni Austriae imperio non
nisi publico indicto concursu conferentur.

44. In maioribus dioecesibus vix fieri potest,
C ut competitores, in ipso concursu, scientiae examini
ea, qua per est, diligentia subiiciantur, nisi collatio
parochiarum vacantium differatur ita, ut bis aut
ter in anno concursus habeatur pro omnibus, quae
intermedio tempore vacaverint, beneficiis parochia-
libus. Cum autem expediat, ut parochiis vacantibus
quam citissime provideatur, episcopi congregati per-
utile esse censent, ut, ubi hucusque consuetum
fuerit, imposterum quoque statis temporibus, scien-
tiae examina concursus parochialis in usum habe-
antur.

45. Tentamina ista a vicario generali et tribus
ad minimum examinatribus synodalibus seu pro-
synodalibus, ab episcopo designandis, bis vel semel
saltem quovis anno instituantur. Inhabiles iudicati
tentamen instaurent oportet. Qui bene profecerint,
per sex annos ad concurrendum pro beneficiis
parochialibus admittentur.

46. Ad examen pro concursu parochiali acces-
sus pateat sacerdotibus cunctis fide moribusque
integris, postquam in animarum curam peragendo
per triennium laboraverint, vel sacramentum poeni-
tentiae dispensandi facultate per quinquennium potiti
fuerint.

47. Episcopus viris, qui scientiae vel rerum
gerendarum peritiae specimina alio iam modo de-
derunt, permittere potest, ut examen extra tempus
praescriptum, forma tamen debita, subeant. Cetera,
quae praevidium hoc scientiae tentamen attinent, con-
cilia provincialia ordinabunt.

48. Concursu facto, examinatores synodales non
pauciores tribus ab episcopo designandi, vicario
generali praeside, iudicabunt quinam competitores
idonei sint. Episcopo integrum erit, eos, quos
examinatores idoneos renuntiaverint, propter con-
versationis sacerdotalis defectum reprobare, vel
competitores in ipso concursu novo scientiae

tentamini subiicere, siquidem ita conveniens censuerit.

49. Inter idoneos episcopus digniorem seliget, quem ad beneficium promoveat vel patrono commendet.

50. Administratorem parochiae monasterio cuiusdam incorporatae agere non potest, nisi qui examen pro concursu parochiali debito cum profectu subiit. Ubi autem alio hucusque modo examinati fuerint, concilium provinciale providebit.

51. Antistites provinciarum, quarum intra limites apostolica monasteriorum visitatio a sanctissimo patre decreta est, eminentissimis visitatoribus exponant, quae de tanto negotio sentiant atque desiderant.

52. In moderandis studiis regularium sive religionis candidatorum in monasterio degentium, quatenus de ipsis ad sacros ordines aut munera ecclesiastica efformandis agatur, potestatis saecularis nullae sunt partes.

53. Ubi regulares magisteria in publicis gymnasiis exercent, magna cura omnia ita sunt disponenda, ut professores vitae religiosae leges fideliter servent, atque superioribus regularibus debitam obedientiam praestent.

54. Cum collegia scholarum piarum nonnullis in regionibus egestate premantur, intercedendum apud maiestatis suae gubernium, ut eisdem ex fundo studiorum, utpote catholicae iuventutis instructioni destinato, uberius provideatur.

55. Cum summopere desiderandum sit, ut religiosi omnesque viri ecclesiastici adolescentes publicis in gymnasiis docentes, saecularibus omni scientia et doctrina prae luceant potius quam cedant, quibusdam in partibus insignem afferret utilitatem institutum, quo religiosi, qui iuventuti humanioribus litteris imbuendae operam navaturi sint, ad scientiae simul ac vitae regularis profectum diligentissime efformarentur.

56. Quando explorandum, an religiosus quidam seu ecclesiasticus vir ad magisterium in publico quodam instituto obeundum idoneus sit, sacerdotes nonnulli, quorum doctrina gubernio probata est, examinatores constituentur, addito, si necessarium videatur, ex saecularibus erudito quodam et catholico viro.

57. Religiosus ad munus, quo per longius tempus extra monasterium detinendus sit, non facile, nec unquam absque superioris licentia deputetur.

58. Commissarius caesareus ad abbatum seu abbatissarum electiones imposterum aut omnino non dirigatur, aut certe a bonis monasterii neoelecto tradendis absteineat, et reformentur caeremoniae, quae in commissario excipiendi et deducendo superiori saeculo introductae sunt.

59. Episcopi congregati applaudunt piis augustissimi imperatoris studiis, quibus effectum est, ut ad curam habendam carceribus detentorum nec non in nosocomiis publicis decumbentium sorores, quas Misericordiae dicunt, aliaeque congregationes caritate christiana conspicuae multis in locis adscitae fuerint. Operis salutaris augmenta, divina gratia afflante et excrescentibus piarum congregationum viribus, optimo iure sperant.

60. Episcopi congregati confidunt fore, ut fraternitates sive sodalitates, quales ecclesia probat et commendat, legis de associationibus latae praescriptionibus haud subiaceant, sed sub iurisdictione antistitis dioecesani absque difficultate constitui, pietatisque operibus incumbere possint, ita tamen, ut res gubernio illico communicetur, et summa adhibeatur diligentia ad politicas quascunque molitiones arcendas.

61. Ut bonorum ecclesiasticorum administratio apud eos sit, ad quos secundum canones spectat, episcopi congregati ea, quae sequuntur, statuta condiderunt, et a maiestatis suae gubernio petunt, ut reformentur leges civiles, quaecunque impediunt, ne praedicta statuta executioni mandentur. Mediolanensis tamen Venetaeque provinciae antistitibus de administrandis beneficiorum vacantium fructibus exspectanda erunt, quae eo de negotio sanctissimus pater et augustissimus imperator communicatis consiliis constituent.

62. Fundus religionis pariter ac studiorum ad ecclesiae proprietatem spectat: unde, concordatus ad normam, uterque nomine ecclesiae ab episcopis inspectionem exercentibus administrabitur. De inspectionis peragenda forma, sancta sedes cum maiestate sua conveniet; episcopi autem congregati suum esse ducunt, ea de re desideria sua exponere.

63. Expedire ducunt, ut ipsis adcurata bonorum, tam immobilium quam mobilium, quibus praedicti fundi constant, recensio, adiectis omnibus, quibus gravantur, oneribus communicetur. Edoceantur praeterea de ratione, qua praedicti fundi hucusque administrati sunt, ut de redditibus augendis sententiam suam, attentis rerum et locorum adiunctis, dicere possint.

64. Quoad modum religionis fundum ecclesiae necessitatibus impendendi, episcopi necessarium esse ducunt, ut ad sumtum, qui requiruntur, descriptionem quotannis conficiendam, adhibeantur episcoporum, quorum interest, delegati; ipsa vero descriptio iisdem antistitibus opportuno tempore communicetur. Impensae, quae praevie statutae haud fuerint, absque episcopi consensu haud fiant; ipso autem instante, saltem si minores, non declinentur; pecuniae erogatae rationarium episcopo quotannis diiudicandum proponatur.

65. Fundum studiorum quod attinet, omnino necessarium est, ut quotannis redditum ex eodem perceptorum, et institutorum catholicorum, quorum in usus conversi sunt, expositio episcopis communicetur. Ceterum, de modo fundum religionis studiorumque Hungaricum et Transylvanicum et administrandi et impendendi, harum partium episcopi peculiariter quaedam desideria maiestatis suae gubernio exponere intendunt.

66. Episcopi congregati desiderant, ut sacerdotum animarum curam agentium vel senio aut morbo confectorum sustentationi melius provideatur; et hac de re vestigiis insistentes episcoporum, qui 1849 Viennae convenerant, ad maiestatem suam preces dirigant.

67. Pro eo, qui in plerisque imperii Austriaci provinciis habetur, rerum statu, patronis liberum haud est, patronatus iuribus renuntiando, patronatus se oneribus expedire: quamobrem, neque consuetis maiora nolentibus onera addenda videntur. Ipsi igitur optio offeretur, aut satisfaciendi obligationi, qua ad congruam parochi portionem, ubi deest, supplendam tenentur, aut praesentandi unum ex tribus, quos, publico concursu habito, episcopus ceteris digniores censuerit.

68. Cum patroni passim ex ita dicta fundi ab oneribus liberatione magnum ceperint detrimentum, aequum est, ut minuantur onera, quae lex et consuetudo eis imposuit, pro varia, quae in variis imperii partibus obtinet, rerum conditione.

69. Ex eo, quod duae pluresve ecclesiae eundem patronum habeant, minime ius quoddam consequitur, peculium unius in alterius usum vertendi.

70. Valde optandum, ut communitates patronatus iuribus gaudentes compellantur ad seligendum unum

ex tribus, quos antistes dioecesanus ceteris digniores A iudicaverit.

71. Quando contigerit, ut bona publica venundentur, maiestas sua reservare sibi dignetur iura patronatus, quae eisdem inhaereant.

72. Episcoporum est, ceterorum adinstar, implere obligationes patronatum, qui bonis mensae episcopalis reales insunt. De aliis beneficiorum collationibus, quas, quia nullo praesentante peraguntur, lex civilis ad ius aliquod patronatus episcopo competens refert, praesumendum potius est, quod ex iure liberae collationis episcopalis originem ducant.

73. Patronatum, quem scholae dicunt, canones nesciunt. Ex eo igitur, quod parochiae quis patronus sit, iuris titulus, quo eidem patronatus scholastici onera imponantur, derivari nequit.

74. De usu pontificalium episcopi congregati, praeter Mediolanensis tamen Venetaeque provinciae antistites, sedem apostolicam adibunt, ut eiusdem B gratia praelati episcopis minores in quibusdam amplioribus augeantur privilegiis, quam quae eisdem Alexandri VII et Pii VII decretis concessa sunt.

75. Tristissimo casu, quo quis a veritate catholica defecturus sit, antistites congregati utile esse ducunt, ut, qui ecclesiae monita spernat, civilis potestatis iussione parochum bis saltem adire cogatur.

76. Cum per Hungariam nec non Croatiam, Slavoniam Banatumque catholici quidem, qui nefando consilio ad haeresim seu schisma defecturi sint, paracho catholico se bis, quatuor interpositis septimanis, sistere iubeantur, sed ut acatholicus veritatem catholicam amplecti cupiens, ministrum acatholicum vel magistratum civilem rei certiore faciat, nulla ibi hucusque lege sancitum sit, istarum partium antistites, attenta praesenti rerum conditione, desiderant, ut circa hoc negotium lex civilis in eo, quo nunc est, statu permaneat.

77. Transylvaniae praesules gravissimis ex causis desiderant, ut abrogata ea, quae ibi locorum 1851 publicata est, constitutione, res Hungariae ad exemplum componatur.

78. In Galicia promulgatum quidem est decretum ianuario anni 1849 conditum, sed ex parte tantum executioni mandatum, quippe abrogata est instructio sex hebdomadam decursu a defecturis excipienda; verum conversionem parantibus in ipsa Galicia nulla ministrum acatholicum adeundi necessitas hucusque imponitur: igitur Galiciae episcopi desiderant, ut res [in] eo, quo nunc est, statu permaneat.

79. In ceteris imperii ditionibus, Italicis exceptis, praefatum decretum non tantum promulgatum, sed etiam quoad omnia, quae continet, capita executioni mandatum est. Cum autem in plerisque praefatarum ditionum partibus acatholici infrequentes sint, et D dispersi plerumque degant, veritati catholicae nomen daturi persaepe non absque magno incommodo pastorem acatholicum adire possunt. Ut ab hac difficultate liberentur et vel negotium totum ecclesiasticae auctoritati relinquatur, vel conversionis consilium magistratui civili indicetur, ditionum praefatarum antistites petent.

80. Si, quod Deus avertat, sacerdos aut religiosus in profundum malorum prolapsus, declaret se a fide catholica deficere velle, neque monita proficiant et obtestationes, episcopus quidem impedire nequit, quominus nefarium consilium opere compleat, sed neque consensu suo unquam probare potest, ut ad defectionem peragendam ex domo ecclesiastica, [in] qua constitutus sit, dimittatur.

Datum Viennae, 16 iunii die, anno reparaetae salutis 1856.

Sequuntur subscriptiones episcoporum uti col. 347.

V. LITERAE

ad eminentissimos et reverendissimos cardinales Fridericum Schwarzenberg et Ioannem Scitovsky, a provinciarum ecclesiasticarum, intra quas monasteriorum visitatores apostolici constituti sunt, antistitibus Viennae congregatis directae.

Eminentissimi ac reverendissimi principes.

Magna est disciplinae regularis dignitas, utpote quae hominem, abdicatis bonis fragilibus et ipso eadem possidendi desiderio, Christum dominum sequi doceat. Quamobrem, sanctissimus pater, ad regularis vitae decus illibatum undequaque per Austriam restituendum, extraordinarium aliquod remedium adhibendum esse censuit, et visitatorum apostolicorum facultates eminentiis vestris reverendissimis contulit. Igitur in eminentiarum vestrarum sapientia piisque studiis omnimodam fiduciam reponentes, ac ad auxilia, quantum in nobis est, ferenda parati, apostolicae sedis decreta magna spe freti exspectamus, nostrum tamen esse ducimus, quae de tanto negotio sentiamus et desideremus paucis exponere.

Haud expedit dissimulare malum, cui remedia quaeruntur. Multa nostris in partibus monasteria reformatione, quae ad intima usque pertingat, valde indigent. Habentur inter ea, in quibus scandala infrequenter occurrunt. Attamen haec est virorum religiosorum dignitas et vocatio, ut ad vitae christianae perfectionem eluculentur, et fidelibus magnum animi, qui, terrenis calcatis ad superna tendit, exemplum praebeant. Humanam fragilitatem nec a monasteriis abesse posse, nemo non videt; ubi autem in instituto quodam regulari, votorum in spiritu et veritate observatio penitus desiit, id ipsum sal effectum est infatuatum, quamvis eius viri passim C satis honestos se exhibeant. Vitae regularis perfectio absque diligenti paupertatis voti observantia consistere nequit. Circa gravissimum hoc caput rei summa versabitur. Difficultates dissimulandae non sunt: unde hinc inde res ita disponenda erit, ut ad optima quasi gradibus quibusdam ascendatur. Si viris religiosis lex statuatur, ut pecuniam apud superiorem deponant, ac ceterorum, quae peculii nomine habeant, descriptionem texant, annuamque resignationem faciant, nec eis vitae necessariorum loco certa pecuniae summa attribuitur, perfectae vitae communitatis inaurandae initium aliquod factum est.

Inter paupertatis evangelicae obstacula, non ultimum occupat locum, quod, nonnullis in regionibus, regulares frequentissimi parochiali animarum curae dissitis a fratrum conventu locis incumbant. In dioecesi Viennensi 140 ferme parochiae domibus D regularibus incorporatae reperiuntur. Quinquaginta sex ad monasteria pertinent extra dioecesis, immo extra provinciae ecclesiasticae limites posita. Sunt, qui totum post ordines susceptos vitae regularis curriculum in parochiis incorporatis exigant, neque cogitent, quod a parochis saecularibus aliis plane rebus differant, quam administratoris titulo et testamenta condendi inhabilitate. Obsunt pariter disciplinae religiosae gymnasia extra monasterium posita, quorum magisteria viri religiosi tenent. Remedia autem parare facilius: efformetur ex iis domus religiosa, superiore constituto et uno alterove monacho, qui docendi munere non fungatur, superaddito. De his aliisque pro conditione locorum et omnium, quae, attendenda veniunt, adiunctorum statuendum erit. Id unum certissimum, instituta religiosa, quae, flamma aeternae caritatis corda humana accendentes, exorta sunt, reformari nullo modo posse, nisi Dominus ignem sui amoris accendat

in cordibus virorum religiosorum, et ad hoc omnia componenda esse.

Singula quod attinet, liceat nonnulla exponere, quae praesertim, attento praesenti vitae regularis in Austria statu, utilia vel et necessaria esse videntur.

Summopere optandum, ut imposterum quoque Austriae in monasteriis, ad votis solemnibus Deo se mancipandum ii tantum admittantur, qui annum vigesimum quartum expleverint, vel et annum vigesimum primum absolverint, et in monasterio, cui per professionem aggregari postulent, triennium integrum exegerint. Unde sanctissimus pater in eo est, ut rei salutaribus mandatis provideat. Nec timendum fore, ut facilitati religionis efformandi alumnos aliquid detrahatur; quippe nihil obstat, quin hac aetate minores votis simplicibus se post novitiatum rite exactum obstringant, quodsi superiores regulares id iuvare censeant.

In monasteriis, quae secundum ordinis sui constitutiones subiecta sunt superioribus generalibus penes apostolicam sedem residentibus, praedictorum superiorum, quam primum inspectionem et visitationem exercere coeperint, unice erit invigilare instructioni religiosorum, nec non religionis candidatorum in monasterio degentium. Ubi de aliis quibuscunque edocendis agatur, inconcussum stet, quod nemo sacram theologiam, disciplinam catechetica vel religionis doctrinam in quocunque instituto vel publico vel privato tradet, nisi cum missionem tum auctoritatem obtinuerit ab episcopo dioecesano, cuius eandem revocare est quando id opportunum censuerit. Intactum pariter maneat episcoporum ius examinandi regulares, antequam eis approbationem ad saecularium confessiones excipiendas concedant, liberumque eis sit iterare examen, quodsi nova supervenerit causa. Usque dum superiores generales inspectionem et visitationem secundum concordiae actum eis debitam exercere inceperint, necessarium esse videtur, ut antistites dioecesanum regularium instructioni eo, quo hucusque factum est, modo invigilent.

Quoad monasteria, quae superiorem generalem Romae residentem non habent, sed episcopis subsunt, muneris nostri esse censemus sollicite invigilare, ut eorum alumni scientia, quae sacerdotem decet, rite imbuantur, praesertim quando parochias incorporatas habeant, immo in magna dioecesis parte parochialem animarum curam agant. Cum praedictarum parochiarum administratores omnes parochorum partes explere debeant, immortalium animarum salus exigit, ut dotes habeant, quaecunque in aliis munere parochiali functuris merito requiruntur.

Restituta praepositorum generalium potestate in regularium, qui eisdem subsunt, superioribus eligendis, confirmationi episcopali locus esse non potest. Attamen, ad scandala et animarum damna praecavenda, necessarium esse videtur, ut ad superioris provincialis seu localis munus non deputentur, quos episcopus dioecesanus, propter fidei vel morum defectus, idoneos haud censeat. Hoc sane intolerabile, ut domui religiosae praeficiantur, qui, ante aliquot annos, propter excessus graves, in ius vocati fuerint, nisi raro quodam exemplo eius, de qua angeli in coelo gaudent, poenitentiae signa dederint.

Expedi ut omne semoveatur dubium circa potestatem episcoporum puniendi regulares in monasterio degentes quoscunque, non tantum quando in cura animarum et sacramentorum administratione deliquerint, sed etiam propter alios excessus, modo extra monasterium facti fuerint, ita tamen ut poenitentiam in proprio monasterio vel in arctiori

quodam agant. Gravissima multis in locis timenda forent scandala, quodsi regularis quidam declinare posset, ob delicta extra monasterium perpetrata, causam coram episcopo dicere. Nec id ecclesiae libertati ac regularium decori conducere: nam politiae satis speciosus offerretur praetextus negotio se ingerendi; episcopus vero aut pati deberet, ut exempli gratia regularis de pravo cum mulieribus commercio valde suspectus sacramentum poenitentiae administret, aut eum inauditum suspendere. Insuper episcopis liceat auctoritatem suam interponere, quodsi regulares, qui superioribus generalibus subsunt, clausurae legem negligendo, populo fideli scandalo sint.

In domibus post Urbani VIII decretum fundatis, ubi non habitant duodecim regulares, ii omnimodae episcoporum iurisdictioni subduntur. Salutare autem videtur, ut hoc idem constitutur de cunctis domibus religiosis, ubi non sex ad minimum regulares habitant. In Austriae ditionibus non infrequenter occurrunt domus, ubi tres tantum quatuorve regulares degunt; nec mirandum, quod ibi persaepe vix ulla disciplinae monasticae species remaneat.

Victum eleemosynis ea quaerere mente, quam sanctus Franciscus suos edocuit, magnum est inter humilitatis et abnegationis opera. Desiderandum igitur, ut fratres mendicantes ubique sibi mendicando ad regulae normam vitae necessaria parent. Attamen, si quibusdam in locis mendicantium superiores arbitrentur, pro tempore saltem fieri non posse, ut ad eleemosynas conquirendas redeant, et episcopus dioecesanus rerum adiuncta, ad quae provocant, veritate niti iudicet, pecuniam eis ex fundo religionis statutam, eo quo hucusque modo, percipere ad tempus permittantur.

Superioribus regularium liberum esse debet, in suos iuxta constitutiones ordinis a sancta sede approbatas animadvertere. Loca autem, quibus corrigendi detinentur, ubique commissario episcopali visitanda pateant. Ipsis hoc monasteriis utile: quippe praecavebitur, ne potestas saecularis locis his pro re nata visitandis insistat, vel monasteria omnium opinione traducantur, quasi nimium et inhumanum in suos rigorem exercent.

In electione solemniter professorum, cumprimis si ordinibus sacris initiati, summa cautio adhibenda, ne peius quid contingat. Multum iuvaret, si haberi posset domus monachorum piorum curis concredita, qua alerentur et ad poenitentiam, quantum fieri possit, inducerentur regulares, de quorum correctione fratres desperant.

Ubi parochiae ordini cuidam religioso incorporatae sint, bona, quae extent, ecclesiae ac beneficii parochialis ab ordinis proprietate diligenter separentur, et inventaria eorum ab episcopo recognoscantur, etiam quando regulares, quorum conventui parochia incorporata sit, superiori generali penes sedem apostolicam residenti subdantur.

Quantum monasteriorum, quae stabilitatem loci habent, congregationes ad ipsa reformanda efficere possint, Cluniacensis inter disciplinae monasticae per Galliam ruinas saeculo decimo commonstravit, neque sequioris aevi egregia desunt exempla. Unde Innocentius III, in concilio Lateranensi IV, patribus approbantibus constituit, ut in singulis regnis sive provinciis fiat de triennio in triennium, salvo iure dioecesanorum pontificum, commune capitulum abbatum atque priorum abbates proprios non habentium. Voluit, ut in eodem capitulo ordinentur religiosae ac circumspectae personae, quae singulas abbatias eiusdem regni sive provinciae, secundum formam sibi praefixam, visitare studeant: ita quod si rectorem loci cognoverint

ab administratione penitus amovendum, denuntient A episcopo proprio, ut illum amovere procuret; quod si non fecerit, ipsi visitatores hoc referant ad apostolicae sedis examen. Dioecessani autem episcopi monasteria sibi subiecta ita studeant reformare, ut, cum ad ea praedicti visitatores accesserint, plus in illis inveniant quod commendatione, quam quod correctione sit dignum.

Notissimum concilii Tridentini decretum ea solummodo attinet monasteria, quae generalibus capitulis aut episcopis non subsint, sed sub immediata sedis apostolicae protectione regi consueverint. Ipsa patres in congregationes sese redigere iusserunt, et quando, etiam metropolitano instante, praedicta exequi non curaverint, eadem episcopis, in quorum dioecesibus sita sint, subiecit.

Congregationes monasterium, quae stabilitatem loci habent, etiam nostro aevo ad disciplinae regularis vigorem restituendum multa conferre posse B confidimus, modo viri aliqui praesto sint, qui intimam vitae regularis intelligentiam habeant, et magno animo parique prudentia arduum opus aggredierentur. Nam congregationum formam instaurare, quin eam humilitatis, paupertatis et poenitentiae spiritus vivificet, verae reformationi obesset magis, quam prodesset. Porro, in Austriae imperio, excepta abbazia Montis Pannoniae, qua una populum habet, et Prataleensi, vix ullum reperitur monasterium loci stabilitatem habens, quod episcopis non subsit, sed sub immediata sedis apostolicae protectione regatur. Praeter episcoporum iura in congregationibus efformandis, multa, quae pro locorum diversitate diversa sunt, attendenda erunt, praesertim quod, nonnullis in regionibus, parochias frequentes in pluribus etiam dioecesibus sitas, incorporatas habeant. Ubi hoc contingat, monasteria de facto seminaria sunt parochialem animarum curam agen- C tium. Itaque, in iis saltem provinciis ecclesiasticis, ubi abbatae et frequentiores existunt, et notabilem parochiarum numerum incorporatum tenent, utile fore videtur, ut sanctissimus pater metropolitae iniungat, de congregationibus instaurandis cum antistitibus comprovincialibus consilia conferre, et quae optima visa fuerint, sedi apostolicae exponere.

Viennae, die 16 iunii 1856.

Iosephus Othmarus cardinalis Rauscher, archiepiscopus Viennensis.

Iosephus Godeassi, archiepiscopus Iadrensis.

Lucas Baraniecky, archiepiscopus Leopoliensis latini ritus.

Adalbertus Bartakovicz, archiepiscopus Agriensis.

Maximilianus Iosephus de Tarnóczy, princeps archiepiscopus Salisburgensis.

Iosephus Kunszt, archiepiscopus Colocensis et Bács.

Georgius Haulik, archiepiscopus Zagradiensis.

Fridericus, princeps archiepiscopus Olomucensis.

Andreas, princeps archiepiscopus Goritiensis.

Alexander Sterka-Salucz, archiepiscopus et metropolita Albo-Iuliensis.

Antonius Aloysius Wolf, princeps episcopus Labacensis.

Ioannes Michael Leonhard, episcopus vicarius apostolicus Castr.

Ioannes Tschiderer, episcopus Tridentinus.

Antonius Ernestus, episcopus Brunensis.

Aloysius Maria, episcopus Spalatensis.

Antonius Martinus, episcopus Lavantinus.

Bartholomaeus, episcopus Tergestinus et Iustino-politanus.

Gregorius, episcopus Premisliensis.

Iosephus, episcopus Eperiesensis graeco-catholicus.

Antonius Karner, episcopus Iaurinensis.

Franciscus Xaverius, episcopus Premisliensis latini ritus.

Ioannes Ranolder, episcopus Veszprimiensis.

Iosephus Georgius Strossmayer, episcopus Diacoviariensis.

Franciscus Szaniszló, episcopus Magno-Varadinensis latini ritus.

Stephanus Moyses, episcopus Neosoliensis.

Ioannes Valerianus Jirsik, episcopus Budviensis.

Augustinus Roskoványi, episcopus Vacienensis.

Emericus Farcas, episcopus Alba-Regalensis.

Alexander Csajághi, episcopus Csanadiensis.

Ignatius Feigerle, episcopus San-Hippolytanus.

Ludovicus Haynald, episcopus Transylvaniensis.

Iosephus Aloys. Pukalski, episcopus Tarnoviensis.

Ignatius Fabry, episcopus Cassoviensis.

Georgius Girk, episcopus Quinque-Ecclesiensis.

Franciscus Szenszy, episcopus Sabariensis.

Franciscus Iosephus Rudigier, episcopus Linciensis.

Ottocarus Maria comes ab Attems, episcopus Seccoviensis.

Vincentius Zubranich, episcopus Cattarensis.

Ioannes Alexi, graecus episcopus Szamos-Ujvárensis.

Ioannes Iosephus Vitezich, episcopus Vegliensis.

Petrus Dominicus Maupas, episcopus Sebenicensis.

Matthaeus Gladyszewicz, administrator episcopatus Cracoviensis.

Natalis Rescetar, vicarius capitularis Ragusanus.

VI. ZUSCHRIFTEN

an das kaiserlich königliche Ministerium für Cultus und Unterricht.

A.

Hohes kaiserlich königliches Ministerium für Cultus und Unterricht!

Die Bischöfe Oesterreichs haben es für eine heilige Pflicht und einen grossen Gewinn gehalten, der Einladung, welche im Namen Seiner Majestät an sie erging, mit Bereitwilligkeit zu entsprechen. In Gegenden, die durch weite Räume getrennt, und unter Völkern, welche durch Abkunft, Sprache und Lebensgewohnheiten verschieden sind, hat der Herr ihnen ihren Platz angewiesen, und derselbe Gott und Herr führte durch seine huldreichen Fügungen sie in die Hauptstadt des Reiches zusammen, damit die Einheit ihrer Versammlung darstelle und bezeuge, dass sie Eines sind durch den Glauben, der auf dem Felsen ruht, durch die Liebe, welche ihr Gut im Himmel hat, und durch den Thron, um welchen her sich Oesterreichs Länder zu einem mächtigen Ganzen gestalteten. Sie haben in einer Reihe von Besprechungen und Zusammenkünften ihre Erfahrungen ausgetauscht und ihre vereinten Kräfte der Vollendung des grossen Werkes geweiht. Sie übergeben nun den Ausdruck mehrfacher Erklärungen, Anträge und Wünsche und bitten das hohe Ministerium, dieselben an dem Throne Seiner Majestät unterstützen zu wollen.

Die theologischen Studien gehören ihrer Natur nach in den eigentlichsten Bereich der kirchlichen Verfügungen. Die Urkunde der Vereinbarung räumt jedoch Seiner Majestät das Recht ein, die öffentlichen Professoren der Theologie und Lehrer der Katechetik, nachdem der Bischof sich über den Glauben, die Wissenschaft und die Frömmigkeit der Bewerber ausgesprochen hat, aus solchen Männern zu ernennen, welchen der Bischof die Sendung und Vollmacht des Lehramtes zu ertheilen bereit ist. Ueberdies wurde festgesetzt, dass, wo einige Professoren der theologischen Facultät von dem Bischöfe verwendet zu werden pflegen, um die Zöglinge des bischöflichen Seminares in der

Theologie zu unterrichten, zu solchen Professoren immerdar Männer werden bestellt werden, welche der Bischof zur Verwaltung gedachten Amtes für vorzugsweise tauglich hält. Für die Ausführung ist jedoch manche Näherbestimmung erforderlich. Was den theologischen Unterricht in den Seminarien betrifft, so steht es zwar dem Bischofe zu, denselben so einzurichten und zu leiten, wie er vor Gott und seinem Gewissen es für das Zweckmässigste erachtet; indessen ist es nach mehreren Seiten hin wichtig und heilsam, dass auch in diesem Stücke Einklang und Zusammenhang walte, und der heilige Vater hat die Bischöfe des Kaiserthumes ermahnt, über die Regelung des Unterrichtes in ihren Seminarien sich mit einander in's Einvernehmen zu setzen. Die versammelten Bischöfe haben daher über diesen Gegenstand einige allgemeine Bestimmungen getroffen, welche sie bei den Verfügungen, die sie mit Gottes Hülfe in den Provincial-Concilien treffen werden, im Auge zu behalten gedenken. Nur die Bischöfe der Kirchenprovinzen Mailand und Venedig haben es für unmöglich erachtet, sich dem vollen Umfange jener Bestimmungen anzuschliessen, vorzüglich, weil sie unter Verhältnisse gestellt sind, welche für die Lehrämter ihrer Seminarien die Ausschreibung einer Bewerbung nicht zulassen.

§ 1. In die theologischen Studien sind nur Solche aufzunehmen, welche das Unter- und Ober-Gymnasium mit hinreichendem Erfolge zurückgelegt haben.

§ 2. Die Theologie zerfällt in vier Jahrgänge und wird von sechs oder wenigstens vier Professoren vorgetragen.

§ 3. An allen theologischen Lehranstalten müssen Dogmatik, Moral und Pastoral, Kirchengeschichte, Kirchenrecht, die heilige Schrift alten und neuen Bundes und hebräische Sprache gelehrt werden; doch kann der Bischof die Zöglinge von Erlernung der hebräischen Sprache, in so weit es ihm zweckmässig scheint, loszählen.

§ 4. In so weit es nach Massgabe der Verhältnisse möglich ist, sollen vorzüglich über die Väterkunde, doch auch über andere dem Diener der Kirche nützliche Gegenstände ausserordentliche Vorlesungen gehalten werden.

§ 5. Die Bischöfe beabsichtigen bei dem Unterrichte ihrer Seminarius-Zöglinge die Reihenfolge der ordentlichen Lehrfächer nach folgendem Entwurfe zu bestimmen.

Erster Jahrgang. Allgemeiner Theil der Dogmatik. — Einleitung in die heilige Schrift. — Erklärung der heiligen Schrift des alten Bundes aus der Vulgata. — Hebräische Sprache.

Zweiter Jahrgang. Besonderer Theil der Dogmatik. — Erklärung der heiligen Schrift des neuen Bundes aus der Vulgata mit fortlaufender Rücksicht auf die Begründung der Glaubenslehre. — Erklärung des Urtextes.

Dritter Jahrgang. Kirchengeschichte mit vorherrschender Rücksicht auf Dogmen- und Verfassungsgeschichte. — Moral-Theologie mit besonderer Rücksicht auf die Bedürfnisse des Beichtvaters.

Vierter Jahrgang. Pastoral-Theologie im engeren Sinne. — Liturgik. — Geistliche Beredtsamkeit. — Katechetik. — Unterrichtslehre. — Kirchenrecht.

§ 6. Das Latein ist die ordentliche Sprache der theologischen Lehrvorträge. Eine Ausnahme soll nur für einzelne Lehrfächer und aus wichtigen Gründen gemacht werden.

§ 7. Als Professoren der Theologie sollen in der Regel nur Solche angestellt werden, welche

A ihre Befähigung durch eine schriftliche Prüfung und einen mündlichen Probevortrag ausgewiesen haben; doch kann mit Männern, welche ihre Fähigkeit durch Leistungen als Lehrer oder Schriftsteller bereits hinreichend bewährt haben, eine Ausnahme gemacht werden.

§ 8. Bei Erledigung von Lehrkanzeln an Diöcesan-Lehranstalten ist die Bewerbung von dem Bischofe wenigstens in der ganzen Diöcese auszuschreiben. Bei Lehranstalten, welche mehreren Diöcesen gemeinsam sind, soll die Ausschreibung in allen diesen Diöcesen veranlasst werden.

§ 9. Wo der Religionsfond für den Gehalt des Professors Sorge trägt, wird der Bischof die eingetretene Erledigung der Lehrkanzel der obersten Landesbehörde bekannt geben.

§ 10. Der Bischof bestimmt die Fragen und trägt Sorge, dass die schriftliche Prüfung der Bewerber unter einer jeden Missbrauch ausschliessenden Aufsicht gehalten werde. Ueber das Ergebniss derselben wird er nebst dem Gutachten der Professoren der Diöcesan-Lehranstalt auch das einer andern theologischen Lehranstalt einholen.

§ 11. Die Beurtheilung des Probevortrages ist von einem Ordinariats-Commissär und den Professoren der Theologie vorzunehmen.

§ 12. Sollte keine Hoffnung vorhanden sein, durch die Ausschreibung der Lehrkanzel befähigte Bewerber zu gewinnen, so wird der Bischof für den Vortrag des erledigten Lehrfaches Vorsorge treffen. Wenn der supplirende Lehrer Ein Jahr hindurch den auf ihn gesetzten Erwartungen entsprochen hat, so kann der Bischof denselben zu einer schriftlichen und mündlichen Prüfung zulassen, bei deren Beurtheilung nach § 10 und § 11 vorzugehen ist.

§ 13. Nach vorgenommener Beurtheilung der Prüfungsleistungen wählt der Bischof aus den Bewerbern Jenen, welcher am meisten Bürgschaften für eine heilbringende Wirksamkeit darbietet, und versichert sich mittels einer an den Statthalter gerichteten Anfrage, dass demselben kein politisches Bedenken im Wege stehe: worauf er ihm das Lehramt verleiht. Dasselbe ist zu beobachten, wenn der Bischof einen Mann, welcher durch seine Leistungen als Schriftsteller oder Lehrer sich auszeichnet, ohne vorausgegangene Concursprüfung als Professor bezeichnet.

§ 14. Wo die theologische Lehranstalt für zwei oder mehrere Diöcesen gemeinsam ist, wird zwischen den betreffenden Bischöfen eine Uebereinkunft zur Besetzung der theologischen Lehrämter zu schliessen sein.

§ 15. Wenn an theologischen Facultäten die Stelle eines der Professoren, welche zum Unterrichte der Zöglinge des bischöflichen Seminares verwendet zu werden pflegen, in Erledigung kömmt und der Bischof für dieselbe einen Mann wünscht, welcher seine Befähigung bereits durch Leistungen im Lehramte oder als Schriftsteller hinreichend bewährt hat, so wird er wegen Berufung desselben sich nach Anhörung des theologischen Lehrkörpers mit dem k. k. Unterrichtsministerium in's Einvernehmen setzen.

§ 16. Wünscht der Bischof keine Berufung, oder sollte über dieselbe ein Einvernehmen nicht hergestellt werden, so ist durch das Ordinariat mittels der öffentlichen Blätter eine Bewerbung auszuschreiben.

§ 17. Die Fragen werden vom Bischofe bestimmt und den Bewerbern ist es gestattet, sich an allen theologischen Lehranstalten der Concursprüfung zu unterziehen.

§ 18. Das Gutachten über die schriftlichen Leistungen geben sowohl die theologischen Professoren der Lehranstalt, an welcher die Lehrkanzel erledigt ist, als auch die einer anderen theologischen Facultät. Hinsichtlich des Probevortrages wird nach § 11 vorgegangen.

§ 19. Nach Einholung der erforderlichen Gutachten legt der Bischof dem k. k. Unterrichtsministerium sämtliche Bewerber sammt den Prüfungsarbeiten vor; doch wird die Ernennung stets demjenigen zu Theil werden, welchen der Bischof für den Unterricht seiner Seminariums-Zöglinge als vorzugsweise tauglich erachtet; es sei denn, dass politische Bedenken im Wege stünden.

§ 20. Wenn an theologischen Facultäten die Stelle eines Professors, welcher zum Unterrichte der Zöglinge des bischöflichen Seminariums nicht verwendet wird, in Erledigung kömmt, so steht es dem Bischofe frei, nach Anhörung des Lehrkörpers auf die Berufung eines befähigten Mannes anzutragen, sowie auch das k. k. Ministerium einen solchen dem Bischofe bezeichnen kann. Wird es als nothwendig erkannt, eine Bewerbung auszusprechen, so sind die Bestimmungen des § 10 zu beobachten.

§ 21. Die Ernennung wird stets Einem aus Jenen zu Theil werden, welchen der Bischof die Sendung und Vollmacht des Lehramtes zu ertheilen bereit ist.

§ 22. Der Bischof hat von sämtlichen Professoren und Lehrern der Theologie die Gewährleistung kirchlicher Gesinnung zu fordern, ihren Wandel, ihre Lehre und gesammte Amtsthätigkeit fortwährend zu überwachen, und wenn sie in einer dieser Beziehungen sich ihres Berufes unwürdig erweisen sollten, die Ermächtigung zum Vortrage der Theologie zurückzunehmen.

§ 23. Die Bischöfe werden sich über die Fortschritte der Schüler in sämtlichen Lehrfächern durch genau zu überwachende Prüfungen Gewissheit verschaffen. Ueber den Erfolg der ganz- oder halbjährigen Prüfungen sollen in bisheriger Weise Zeugnisse ausgestellt werden.

Indem die versammelten Bischöfe den vollen Inhalt dieser Bestimmungen zur Kenntniss des hohen Ministeriums bringen, drücken sie die Hoffnung aus, dass die Anträge, welche in denselben über die Ernennung der öffentlichen Professoren der Theologie enthalten sind, auf keine Schwierigkeiten stossen werden.

Die Seminarien, deren Gründung das heilige Concilium von Trient angeordnet hat, haben sich nicht auf den Unterricht in der Theologie zu beschränken, sondern sollen auch dazu dienen, um Knaben, welche sich dem geistlichen Stande zu widmen wünschen, in jenen Gegenständen zu unterrichten, welche für jeden wissenschaftlicher Bildung bedürftigen Lebensberuf als Vorbereitung dienen. In einem Theile des Kaiserthumes haben die bischöflichen Seminarien wirklich diese Ausdehnung; in anderen Diöcesen bestehen Knabenseminare, welche den theologischen als Ergänzung und Vorschule dienen, und die versammelten Bischöfe erkennen es als dringend nothwendig, dass der heilsamen Anordnung des Conciliums überall, sei es durch Erweiterung des bisherigen Seminariums oder durch Hinzufügung eines Knabenseminars, genügt werde. In Betreff der so wünschenswerthen Unterstützung muss Alles der Grossmuth Seiner Majestät überlassen und nur bemerkt werden, dass diese Gründungen einen ausgezeichneten Anspruch auf huldreiche Berücksichtigung haben.

Da künftig die Heranbildung der Geistlichkeit von der Kirche allein wird geleitet und beaufsichtigt werden, so wird es den Bischöfen vollkommen überlassen bleiben, den Unterricht in den Gymnasialfächern, insoweit derselbe zur Vorbereitung der theologischen Studien dient, nach eigenem Ermessen einzurichten. Allein der Priester bedarf nicht nur jener Vorkenntnisse, welche für die Theologie selbst unentbehrlich sind, sondern es soll ihm auch keine Kenntniss fehlen, welche nach Massgabe der Zeit und des Volkes jeder Mann von Bildung zu besitzen pflegt. Schon dadurch müssen die Bischöfe sich aufgefordert fühlen, den Gymnasialunterricht in ihren Gymnasien so einzurichten, dass er in Allem, was die wahre Wissenschaft vorbereitet und fördert, mit dem der öffentlichen Gymnasien wetteifern könne. Hierzu kömmt noch eine andere Rücksicht. Die Zöglinge des bischöflichen Seminariums können ihre dem geistlichen Stande zugewendeten Wünsche ändern und einen andern Beruf wählen, und es ist zu wünschen, dass die Freiheit ihres Entschlusses durch keine, auch nicht durch eine mittelbare Nöthigung beirrt werde. Durch das Concordat ist dafür gesorgt, dass die Zöglinge der bischöflichen Seminare, nachdem sie ihre Befähigung durch eine Prüfung ausgewiesen haben, bei jeder anderen Lehranstalt Aufnahme finden werden. Es ist jedoch überall, vorzüglich aber unter den besonderen Verhältnissen, welche in den Kirchenprovinzen Mailand und Venedig obwalten, sehr zu wünschen, dass die Zeugnisse der bischöflichen Gymnasiallehrer denen der Staatsgymnasien gleichgestellt werden. Dabei handelt es sich nun allerdings auch um die Fähigkeit zur Ausstellung im Staatsdienste, deren Bedingungen die Staatsgewalt vorzeichnet; indessen dürfen die versammelten Bischöfe hoffen, dass die Wünsche und Anträge, welche die Bischöfe, in deren Seminarien der Gymnasialunterricht ertheilt wird, darüber vorlegen, wohlwollende Beachtung finden werden.

Die versammelten Bischöfe müssen im Durchschnitte es für wünschenswerth erklären, dass an öffentlichen Gymnasien die obere und die untere Abtheilung einen besonderen Religionslehrer habe, welcher zugleich für seine Schüler die sonntäglichen Predigtvorträge halte. Jedenfalls ist es durchaus unzulässig, dass einem Manne, welcher wöchentlich siebenzehn oder wenigstens sechzehn Lehrstunden zu halten hat, überdies auch die sonntäglichen Predigtvorträge zugewiesen werden; denn es liesse sich weder erwarten noch mit Billigkeit verlangen, dass er auf die Vorbereitung die gehörige Zeit und Mühe verwende. Der Religionsunterricht in allen acht Gymnasialclassen kann also demselben Manne nur dann übertragen werden, wenn für die Erbauungsreden ein anderer befähigter Priester verfügbar ist.

Es muss als Regel festgehalten werden, dass der Religionslehrer bloss für sein Fach leben soll; wenn aber das Gymnasium zwei Religionslehrer hat, so ist es nicht schlechthin unzulässig, dass derselbe mit jedesmaliger Genehmigung des Bischofes aus einem den Studien seines Bereiches verwandten Fache einige Lehrstunden ertheile. Die Herstellung einer strengen Gleichförmigkeit ist weder nothwendig noch räthlich. Es muss dem Bischof ein Spielraum bleiben, inner welchem er nach Massgabe der Verhältnisse und der zu seiner Verfügung stehenden Männer das Nöthige anordnen kann. Uebrigens verdient es in reife Ueberlegung gezogen zu werden, ob es bei Gymnasien, deren Lehrer sämtlich Priester sind, nicht zweckmässiger wäre, für das Untergymnasium vier Professoren zu be-

stellen, welche ihren Schülern aus sämmtlichen Gegenständen Unterricht zu ertheilen und sie bis zum vierten Jahrgange hinaufzuführen hätten. Doch kann auf diese Frage, in so weit sie die Staatsgymnasien betrifft, wohl erst bei definitiver Regelung dieser Lehranstalten näher eingegangen werden.

Der Religionsunterricht ist ein Same, welcher zwischen das Unkraut fällt, wenn bei dem Vortrage der übrigen Lehrfächer ein der katholischen Kirche oder sogar dem Christenthume entfremdeter Geist mittelbar oder unmittelbar hervortritt. Die Gymnasien und anderen mittleren Schulen werden für Kirche und Staat das, was sie sein sollen, dann erst vollkommen sein, wenn an denselben nach Vorschrift des Concordates der ganze Unterricht nach Massgabe des Gegenstandes geeignet ist, das Gesetz des christlichen Lebens dem Herzen einzuprägen. Damit dies Ziel erreicht werde, bedarf es vor Allem einer entsprechenden Zahl von Lehrern, welche mit den erforderlichen Kenntnissen die rechte Gesinnung verbinden. Immerhin ist aber schon Vieles geschehen, wenn die Lehrbücher der Aufgabe, welche ihnen durch die erwähnte Bestimmung des Concordates gestellt ist, vollkommen entsprechen. Um so mehr muss es unmöglich gemacht werden, dass ganz wider die Absicht der obersten Leitung des Unterrichtes ein Schulbuch gebraucht werde, welches irgend etwas dem Glauben oder der Sittlichkeit Widerstreitendes enthalte. Damit die Bischöfe hierüber und über Alles, was die sittliche und religiöse Erziehung betrifft, eine wirksame Aufsicht führen können, möge den Männern, welche sie in den Gymnasien und anderen mittleren Schulen als Inspectoren bestellen, das Recht eingeräumt werden, den Conferenzen der Professoren und Lehrer beizuwohnen, so oft sie es für nothwendig erachten; dem Director aber werde aufgetragen, wenn in einer Sitzung über die Anwendung neuer Lehr- oder Hilfsbücher, die Schulzucht oder andere Religion und Sittlichkeit berührende Gegenstände verhandelt werden soll, dem bischöflichen Inspector hiervon rechtzeitig Nachricht zu geben.

Um zu einer lebendigen Kenntniss der christlichen Wahrheit zu gelangen, bedarf der Mensch der Gnade des heiligen Geistes, welcher das Gebet den Weg bahnt, und die in den heiligen Sacramenten mitgetheilt wird; daher würde der Religionsunterricht seinen Zweck verfehlen, wenn nicht entsprechende Andachtsübungen ihm zur Seite gingen. Die Schüler der Gymnasien und sämmtlicher mittleren Schulen sollen täglich an dem Opfer der heiligen Messe Theil nehmen und an Sonn- und Festtagen überdies dem für sie bestimmten Kanzelvortrage beiwohnen; sie sollen in der Charwoche durch geistliche Uebungen sich auf die Feier des Ver- söhnungstodes und der Auferstehung des Herrn vorbereiten und wenigstens fünf Mal im Jahre die heiligen Sacramente der Busse und des Altars empfangen. Dies Alles ist ohnehin durch Gesetz und Gewohnheit seit unvordenklichen Zeiten festgesetzt und hat bloss in Folge trauriger Erschütterungen eine vorübergehende Unterbrechung erfahren. Zwar sind in einigen neu errichteten Ober- Realschulen diese Andachtsübungen bis jetzt nur theilweise eingeführt; doch die versammelten Bischöfe zweifeln nicht, dass die Verfügungen, welche sie hierüber zu treffen gedenken, nöthigen Falles durch Weisungen der Regierung werden unterstützt werden. Es ist heilsam, wenn jährlich auch einige ausserordentliche Andachtsübungen gehalten werden; doch muss dies allerdings mit weiser Sparsamkeit geschehen und zugleich nichts unterlassen werden, um den Eindruck auf die

A jugendlichen Gemüther sicher zu stellen. Das Nähere wird mit Rücksicht auf die Bedürfnisse der einzelnen Länder festzusetzen sein. Wenn der Bischof eine Aenderung der festgesetzten Andachtsübungen für nothwendig hält, so wird er durch den Religionslehrer, oder wen er sonst damit zu beauftragen findet, die Schuldirection davon in Kenntniss setzen lassen, damit diese die ihrerseits nöthigen Verfügungen treffen könne; sollte die Sache auf Schwierigkeiten stossen, so wird er sich darüber mit der Landesbehörde in's Einvernehmen setzen. Der Religionslehrer ist nicht befugt, ohne Auftrag des Bischofes in den festgesetzten Andachtsübungen etwas zu ändern oder bei der Schuldirection eine Aenderung in Antrag zu bringen. Das Beispiel der Lehrer kann viel beitragen, um den Erfolg der Andachtsübungen zu sichern, mehr noch, um denselben zu vereiteln. Wenn dieselben für die Geheimnisse des Glaubens Geringachtung oder Gleichgiltigkeit an den Tag legen, so wird die Unerfahrenheit der Jugend auf eine harte Probe gestellt. Der Gesichtspunkt der Erziehung, welcher in den unteren Schulen vorwalten muss, tritt in den mittleren dem des Unterrichtes gleichberechtigt zur Seite, und wer in denselben ein Lehramt übernimmt, der übernimmt zugleich die Pflicht, zur Heranbildung der Jugend für Religion und Sittlichkeit nach Massgabe seiner Stellung mitzuwirken; wenn er sogar hemmend entgegen tritt, so ist diess eine schwere Verletzung und eine traurige Verkennung seiner Aufgabe. Im grössten Theile des Kaiserthumes hat die Kirche an die Mehrzahl der mittleren Schulen ein ganz besonderes Recht; denn sie werden durch den Studienfond erhalten, welcher in dem Concordate seinem Ursprung gemäss als Kirchengut anerkannt ist. Doch es bedarf dieser Rücksicht nicht, um die kaiserliche Regierung zu bestimmen, mit allen für sie verfügbaren Mitteln auf die Besetzung der Lehrerstellen mit wahrhaft katholischen Männern hinzuwirken. Darauf vertrauen die versammelten Bischöfe.

Mittlere Schulen, welche für die katholische und nichtkatholische Jugend in gleicher Weise bestimmt sind, und wo desshalb Katholiken mit Nichtkatholiken sich in das Lehramt theilen, sind ganz gemacht, der Gleichgiltigkeit und Glaubensarmuth, an welcher die Welt krankt, als Pfliegerinnen zu dienen. Ohne Zweifel können in Zukunft gemischte Schulen auch dann nicht errichtet werden, wenn eine gemischte Gemeinde sich zur Gründung derselben vereinigen sollte. Doch ist es sehr zu wünschen, dass überdies Mittel gefunden werden, um die wenigen Schulen dieser Art, welche im Kaiserthume bestehen, ohne langen Verzug in katholische und nichtkatholische Lehranstalten zu scheiden.

Dass die katholische Jugend eine nichtkatholische Schule an solchen Orten besuche, wo eine katholische Unterrichtsanstalt derselben Art besteht, möge auch von Seiten der Staatsgewalt untersagt werden.

Die versammelten Bischöfe erkennen die Bedeutung, welche die Wissenschaft für das geistige Leben hat; um so mehr beklagen sie den Bund, welchen die wissenschaftlichen Bestrebungen nur zu häufig mit dem Unglauben und Irrthume geschlossen haben. Das Christenthum, welches von dem Vater der Wahrheit stammt, hat die Wahrheit in keiner Beziehung und auf keinem Gebiete zu scheuen. Jeder wirkliche Vorschrift, welcher für das Verständniss der Thätigkeiten und Zustände des geschaffenen Geistes, für die Erkenntniss der Sinnenwelt oder die Fähigkeit, das Räumliche den menschlichen Zwecken dienstbar zu machen, errungen wird,

ist, an sich betrachtet, für die Menschheit erfreulich und wird von der Kirche, deren Pflegekind die neuuropäische Wissenschaft ist, mit wohlwollender Theilnahme betrachtet. Allein die widerchristliche Strömung, welche im achtzehnten Jahrhunderte eine Macht wurde, hat sich über alle Fächer des Wissens verbreitet, und sogar in jene, welche zur Religion in keiner Beziehung zu stehen scheinen, das verfälschende Vorurtheil wider die Lehre des Heiles eingeführt. Nicht nur das Interesse der Kirche, sondern auch das der Wissenschaft und des Staates verlangt, dass den verderblichen Einflüssen Einhalt geboten und in den angehäuften Ergebnissen menschlicher Forschung die Spreu von dem Weizen ausgesondert werde. Hierzu können wahrhaft katholische Hochschulen ausgezeichnete Dienste leisten. Wahrhaft katholisch sind aber nur jene, deren sämtliche Leistungen das Gepräge katholischer Glaubensstreue tragen. Die Gelehrten, welche sich dort vereinigen, sollen die Wissenschaft im Geiste wahrer Christen fortbilden und lehren. Sie sollen den ganzen Gang der bisherigen Forschung überblicken und jedes probehaltige Ergebniss getreu benützen, doch von der Ueberzeugung durchdrungen sein, dass die Forschung, wenn zwischen ihr und dem Worte Gottes ein wirklicher Missklang entsteht, von ihrem Ziele, der Wahrheit, abgeirrt ist. Die höhere Erkenntniss, welche die Offenbarung uns vermittelt, bringt dem wissenschaftlichen Streben keine Knechtschaft, sondern eben in Betreff seiner wichtigsten Aufgaben die wahre Freiheit, nämlich die Freiheit vom Irrthume. Wenn die Regierung Seiner Majestät dahin wirkt, dass die Hochschulen des Kaiserthumes katholisch in diesem vollen Sinne des Wortes werden, so wird sie auf den Aufschwung der Gesinnung einen Einfluss nehmen, welcher weit über Oesterreichs Grenzen hinausreicht. Die versammelten Bischöfe erkennen, dass es die schönste Aufgabe ihrer vereinten Thätigkeit wäre, wenn sie eine Hochschule zu gründen vermöchten, welche von der katholischen Ueberzeugung beherrscht wäre und zugleich in allen Fächern des menschlichen Wissens an der Spitze des wahren Vorschlusses stände. Sie entsagen keineswegs der Hoffnung, dass die Verhältnisse sich für die Verwirklichung dieses Gedankens günstig gestalten werden. Vor der Hand müssen sie sich darauf beschränken, kein Mittel unversucht zu lassen, um in den Hochschulen ihres Bereiches die Kraft des Glaubens und der die Erde überragenden Gesinnung zu beleben. Sie zählen bei ihren Massregeln, welche nach Verschiedenheit der Länder verschieden sein müssen, vertrauend auf die Mitwirkung der kaiserlichen Regierung.

Seine Majestät haben mit gewohntem Scharfblicke erkannt, wie wichtig es sei, dass die katholische Volksschule unter kirchlicher Leitung stehe. Schon früher war dies im grössten Theile des Reiches der Fall; durch das Concordat ist es nicht nur bestätigt, sondern auch auf alle Länder des Kaiserthumes ausgedehnt worden. Bei Ausführung dieser Bestimmung handelt es sich vor Allem um die Art und Weise, in welcher die Regierung Seiner Majestät künftighin auf die Leitung und Beaufsichtigung der Volksschule Einfluss nehmen werde. Mit Rücksicht auf das diesfällige Recht der Staatsgewalt ist es im Concordate ausgesprochen, dass Seine Majestät auch in der Folge den Diöcesan-Schuloberaufseher auf den Vorschlag des Bischofes ernennen werde. Was die Districts-Schulaufseher betrifft, so wird es am entsprechendsten sein, wenn der Bischof denselben ernennt, aber stets Männer zu wählen hat, welche der Regierung genehm sind.

Die Anstellung der Schullehrer geht ohnehin in den meisten österreichischen Ländern von der bischöflichen Behörde aus, und man darf nicht zweifeln, dass dieses künftig als eine allgemeine Massregel werde zu gelten haben. Ueber die Weise, wie die Beaufsichtigung an Ort und Stelle am zweckmässigsten dürfte zu üben sein, behalten die Bischöfe sich vor, besondere Anträge zu stellen.

Den Bedürfnissen des Landvolkes genügt in der Regel ein halbtägiger Unterricht, ja wo nur ein Lehrer ist, muss demselben unbedingt der Vorzug gegeben werden: denn die Jugend wird grössere Fortschritte machen, wenn man die erste und zweite Classe abgesondert, und mit Beachtung ihres Bildungsstandes, je einen halben Tag unterrichtet, als wenn Grössere und Kleinere mit einander den ganzen Tag in der Schule zubringen. Auch wird dadurch der Schulbesuch befördert. Die den Eltern obliegende Pflicht der Erziehung schliesst ohne Zweifel die Verbindlichkeit ein, die Kinder in die Schule zu schicken, insoweit die Eltern, wie dies bei Landleuten der Fall ist, nicht in der Lage sind, den Kindern auf andere Weise Unterricht in den unentbehrlichen Kenntnissen zu verschaffen. Dass der Staat auf die Erfüllung dieser Pflicht hinwirke, muss die Kirche um so mehr wünschen, da der sonntägliche in der Kirche ertheilte Religionsunterricht für die Belehrung der Kinder nur dann genügt, wenn, wie in den Zeiten der Glaubenskraft, das ganze Familienleben von christlichem Geiste getragen wird. Aber man kann nicht allen Eltern auflegen, ihrer Kinder vom siebenten bis zur Vollendung des zwölften Jahres den ganzen Tag über zu entbehren. Oft würden sie dadurch wirklich gehindert, das für das leibliche Dasein Unentbehrliche zu erwerben. In den meisten Fällen werden die begründeten, gegen den Schulbesuch gerichteten Einwendungen beseitigt, wenn die Kinder während der vor- oder nachmittägigen Stunden zur Verfügung der Eltern bleiben. Je genauer eine Forderung dem Massstabe der Billigkeit angepasst ist, desto entschiedener kann dieselbe durchgeführt werden. Die versammelten Bischöfe halten es also für zweckmässig, dass in den Landschulen auf die Einführung des ganztägigen Unterrichtes nicht oder doch nur ausnahmsweise gedrungen werde.

Durch Verhältnisse, welche mit der ganzen europäischen Entwicklung zusammenhängen, wächst überall, doch vorzüglich in grossen Städten, die Zahl der Familien, welche im bürgerlichen Leben keine gesicherte Stelle haben, ja, welche mit oder ohne ihre Schuld kaum für den nächsten Tag des Nothdürftigen sicher sind. Desswegen wächst eben in grossen Städten hart neben den Kundgebungen der feinsten Bildung oder auch der Ueberbildung die Menge von Kindern, welche fast alles Unterrichtes entbehren und sogar in den Anfangsgründen des Glaubens Fremdlinge sind. Hiermit stehen die Fabriken im Zusammenhange, welche den Eltern Gelegenheit verschaffen, die Thätigkeit ihrer Kinder so früh als möglich zu verwerthen. Die versammelten Bischöfe blicken mit innigem Mitleiden auf das Schicksal der Knaben und Mädchen, welche, sobald ihre Kräfte irgendwie ausreichen, zum Dienste der Maschine verwendet werden, um an Leib und Seele zu verkrüppeln. Mit Dank erkennen sie die wohlthätige Absicht, in welcher verordnet wurde, dass an Sonn- und Feiertagen oder in Abendstunden auf Kosten des Fabrikbesitzers für den Unterricht der schulpflichtigen bei ihm arbeitenden Kinder gesorgt werden müsse. Allein eine sonntägliche Stunde kann nicht genügen, und unmittelbar nachdem sie acht bis zehn Stunden in dumpfen Räumen

bei einer einförmigen Beschäftigung zugebracht haben, muss ihre Empfänglichkeit für den Unterricht fast gänzlich abgestumpft sein. Die kurze Erholungszeit zwischen der vor- und nachmittägigen Arbeit darf keine Beschränkung erleiden. Soll also der Zweck erreicht werden, so muss des Morgens vor Beginn der Arbeit eine Stunde für den Unterricht ausgemittelt werden; wenn nicht täglich, so doch dreimal in der Woche. Doch können nicht einmal die schlimmsten Uebelstände gänzlich ausgeschlossen werden, wofern nicht den Fabrikbesitzern verboten wird, Knaben oder Mädchen, welche das zehnte Jahr noch nicht vollendet haben, in den Fabriken zu verwenden. Die Heilsamkeit einer solchen Massregel liegt am Tage, und die Berufung auf das Gebot der Nothwendigkeit, welche Manche ihr entgegenstellen, scheint auf ausländische Zustände besser als auf die österreichischen zu passen.

Der Einfluss der Gemeinden auf Verleihung des Schuldienstes ist selten ein heilsamer. Es wäre zu wünschen, dass derselbe überall, wo er besteht, eine Einschränkung erführe; wenigstens soll er unter keiner Bedingung und in keiner Weise erweitert werden.

Mit gutem Grunde klagen viele Lehrer über die Schwierigkeiten, mit welchen sie bei Einbringung des Schulgeldes zu kämpfen haben. Wo das Schulgeld üblich ist und von den Eltern entrichtet wird, werde also nach Massgabe der allerdings sehr verschiedenen Verhältnisse gesorgt, dass einerseits der Schullehrer das ihm Gebührende erhalte, und andererseits die wahrhaft dürftigen Eltern durch Leistungen von der Gemeinde erleichtert werden. Wider ein allgemeines Gesetz, kraft dessen das Schulgeld von der Gemeinde zu entrichten wäre, könnten mehrfache Bedenken erhoben werden; wofern aber eine Gemeinde bereit ist, den Lehrer für das Schulgeld durch einen nach den directen Steuern zu vertheilenden Geldbetrag zu entschädigen, so möge sie hierin keine Schwierigkeit finden. Wo den Schullehrern und, was noch häufiger der Fall ist, den Schulgehilfen das nöthige Auskommen fehlt, wäre es zu wünschen, dass für dieselben durch Naturalien gesorgt würde. Eine solche Leistung fällt dem Landmanne leichter und gewährt dem Betheiligten grössere Sicherheit. Der Werth der Lebensmittel, welcher auf ihrer unmittelbaren Verwendbarkeit beruht, steht fester als der des Geldes. In Ungarn wird es leicht sein, bei Gelegenheit der Theilung des Gemeinlandes für den Schullehrer Grundstücke auszumitteln; es wäre zu wünschen, dass in anderen Theilen des Reiches dasselbe geschehen könnte.

An dem südöstlichen Rande des Kaiserthumes und der europäischen Gesittung, in Siebenbürgen, ist die katholische Kirche in die Mitte von ganz eigenthümlichen Gefahren und Schwierigkeiten gestellt, welche auch für den Jugendunterricht sich fühlbar machen. In vielen Gegenden gebrechen den Katholiken alle Mittel zur Errichtung einer katholischen Schule, und die Kinder derselben besuchen die Schulen eines der nichtkatholischen Bekenntnisse, unter deren Anhängern sie als eine entschiedene Minderzahl zerstreut sind. Für solche Fälle möge der Schulfond in den Stand gesetzt werden, die erforderliche Hilfe zu leisten. Es ist dies eine Wohlthat, welche nicht nur der katholischen Kirche, sondern auch der geistigen Entwicklung eines Kronlandes, dessen Zukunft grosse Hoffnungen bietet, erwiesen wird.

Mit Bezug auf eine schon früher gemachte Bemerkung darf man voraussetzen, dass von Volksschulen, welche zugleich für die katholische und

nichtkatholische Jugend bestimmt wären, ganz und gar keine Rede sein könne, und dass dieser Grundsatz auch für Siebenbürgen zu gelten habe.

Der Ortsschulaufseher soll in der Stellung verbleiben, welche die bisherige Schulverfassung ihm zuweist, und in welcher er zum Gedeihen der Schule Vieles beitragen kann. Ein Recht, den Religionslehrer und somit auch den Pfarrer zu beaufsichtigen oder über denselben an irgend eine Behörde Bericht zu erstatten, darf demselben nicht eingeräumt werden. Das pflichtmässige Verhältniss würde dadurch gestört, und selbst im besten Falle weit mehr geschadet als genützt. Sollte bei Ertheilung des Religionsunterrichtes sich wirklich Nachlässigkeit einschleichen, so wende der Ortsschulaufseher sich an den Bezirksschulaufseher: was übrigens jedem Betheiligten freisteht.

Mannichfache Gründe machen es rathsam, dass für Leitung der Hauptschulen so viel als möglich Priester verwendet werden.

Es lässt sich nicht vermeiden, dass die Errichtung nicht öffentlicher Lehr- und Erziehungsanstalten von Solchen, welche dabei etwas Anderes als das Heil der Seelen suchen, als Mittel des Erwerbes betrachtet und behandelt werde. Um so mehr bedürfen sie der Aufsicht, und die Grundsätze, nach welchen in den meisten Theilen des Reiches bereits vorgegangen wird, verdienen überall als Regel festgehalten zu werden. Die Erlaubniss, für die katholische Jugend eine nicht öffentliche Lehr- und Erziehungsanstalt zu errichten, soll also nur an Personen ertheilt werden, wider welche der Bischof keine auf ihren Glauben oder ihre Sittlichkeit gegründete Einwendung erhebt. Werden in einer solchen Anstalt nicht katholische Personen zum Unterrichte oder zur Erziehung verwendet, so kann sie nicht mehr als für die katholische Jugend bestimmt gelten, und es ist daher nicht erlaubt, die katholische Jugend in dieselbe aufzunehmen.

Es ist der Stellung und Aufgabe des Bischofes nicht entsprechend, dass er über den Unterricht in den Schulen der Israeliten selbst oder durch seine Beauftragten Aufsicht führe. Wo dies bisher üblich war, dort möge die Regierung Seiner Majestät sich bewogen finden, für die Beaufsichtigung jener Schulen in anderer Weise zu sorgen.

Dass die Lehrer wie überall so auch in den Volksschulen die erforderlichen Kenntnisse besitzen müssen, versteht sich von selbst; doch von denselben vorzüglich in der Landschule mehr als das Nothwendige verlangen, ist eine missliche Sache. Ein Schulgehilfe, welcher mit dem oberflächlichen Anstriche moderner Vielwisserei auf das Land kömmt, fühlt sich unglücklich, weil er sich zu Ansprüchen berechtigt glaubt, deren Befriedigung er nicht hoffen kann. Er ist dem Landvolke nicht das, was er ihm sein soll und kann, und bahnt vielleicht durch Wort und Beispiel den verfälschten Lebensansichten der Aufklärung den Weg. Es ist aber ein weit geringeres Unglück, wenn die Jugend in vielen Dörfern die Zierlichkeit der Handschrift, welche sie bei der Feldarbeit schnell verlernt, sich gar niemals eigen macht, als wenn in ein einziges Dorf Unglauben und Unzufriedenheit eingeführt wird. Ueberdies wächst in jenen Ländern, wo an die Candidaten des Schuldienstes gesteigerte Forderungen gestellt werden, mit jedem Jahr die Schwierigkeit, die in Erledigung kommenden Plätze von Schulgehilfen zu besetzen. Oesterreich umfasst eine sehr grosse Verschiedenheit von Bildungszuständen, und eine vollkommene Gleichförmigkeit der Anordnungen wird dadurch unmöglich gemacht; doch ein junger Mensch, welcher bereits des Lesens und Schreibens

und der Anfangsgründe des Rechnens vollkommen kundig ist, kann gewiss binnen einem Jahre Alles erlernen, dessen er als Landschullehrer bedarf. Dass er die nothwendigen Vorkenntnisse besitzt, muss er natürlich mittelst einer Prüfung darlegen; es werde aber den Candidaten des Schuldienstes nicht zur Pflicht gemacht, sich über den Besuch des Unter-Gymnasiums, der Unter-Realschule oder doch einer Hauptschule auszuweisen: denn durch die Nothwendigkeit, mehrere Jahre ferne von dem elterlichen Hause in einem grösseren Orte zuzubringen, werden die Söhne von Landleuten abgehalten, sich dem Schuldienste zu widmen, in welchem sie doch dem wahren Bedürfnisse des Landvolkes vorzugsweise entsprechen würden.

Das Wort, durch welches Seine Majestät im ganzen Bereiche des Kaiserthums die Ehe der kirchlichen Entscheidung zurückgaben, war ein grosses und folgenreiches. Der Staat, wie die Revolution ihn will und braucht, der Staat ohne Gott und Pflichtgefühl, kann seinen segenslosen Bau nur auf dem Grunde der verweltlichten Familie errichten, und der Boden ist ihm entzogen, wenn das Bewusstsein der höheren Weihe, welche die Ehe an den Himmel knüpft, die häusliche Gesellschaft belebend durchdringt. Allein in der grösseren Hälfte des Reiches konnte die weltliche Gerichtsbarkeit in Ehesachen einem gewöhnlichen Beobachter als etwas Unantastbares erscheinen. Durch eine ruhige Uebung von mehr als siebenzig Jahren war sie befestigt und gleichsam verjährt; sie war mit den Einrichtungen des bürgerlichen Lebens vielfach verschlungen und selbst in die Gewohnheiten der Völker eingedrungen. Demungeachtet haben Seine Majestät mit richtigem Blicke erkannt, wie sehr auch in dieser Beziehung die innersten Bedürfnisse der Gesellschaft mit den Rechten der Kirche Hand in Hand gehen. Das Concordat hat die Ehesachen, so weit als Oesterreichs Grenzen reichen, der Kirche zurückgegeben, und das Gesetz über die bürgerlichen Beziehungen der Ehe wird sich auf Grundsätze stützen, durch welche die Heiligkeit der Ehe auch in jenen Theilen des Kaiserthumes, wo die kirchliche Gerichtsbarkeit in Ehesachen niemals aufhörte, an wirksamem Schutz gewinnen muss. Bei dieser Sachlage erkennen die versammelten Bischöfe, wie nützlich, ja nothwendig es sei, bei Behandlung der Ehefragen eine gemeinsame Richtschnur zu Grunde zu legen, und haben daher beschlossen, den Erwartungen Seiner Majestät gemäss, die von Seiner Eminenz dem Herrn Cardinal Fürst-Erzbischof von Wien verfasste Anweisung für die geistlichen Gerichte in Ehesachen ihren Ehegerichten zur genauen Beobachtung vorzuschreiben.

Ueber den Zeitpunkt, zu welchem die Ehegerichte ihre Thätigkeit beginnen sollen, haben die Bischöfe jener Länder, wo die Ehesachen bisher vor dem weltlichen Gerichte verhandelt wurden, sich dahin geeinigt, hierzu den 1. Jänner 1857 anzusetzen.

Zu wenigstens theilweiser Bestreitung der Kosten, welche bei Verhandlung der Ehegerichte nicht vermieden werden können, wird es unerlässlich sein, von den Betheiligten mässige Taxen zu erheben. Es ist sehr wünschenswerth, dass dieselben, in so weit die Verschiedenheit der Verhältnisse es gestattet, im ganzen Kaiserthume gleich seien, und deshalb haben die versammelten Bischöfe darüber vorläufige Berathungen gepflogen. Dennoch ist man nicht in der Lage, dem hohen Ministerium schon jetzt über den Gebühren-Ansatz die erforderliche Anzeige zu erstatten; denn es bleibt noch eine

Schwierigkeit zu beseitigen. Bei den weltlichen Gerichten werden die Gebühren nicht mehr in der Form von Taxen erhoben, sondern durch den erhöhten Ansatz des für die Actenstücke vorgeschriebenen Stempelpapieres eingebracht. Wofern die Parteien bei Ehestreitigkeiten dem Staate den Stempel und dem bischöflichen Gerichte die Taxen bezahlen müssten, so wäre dies eine doppelte für denselben Gegenstand zu entrichtende Steuer, welche vielfache Klagen hervorrufen würde. Die versammelten Bischöfe stellen daher die Bitte, dass für die bei den kirchlichen Ehegerichten vorkommenden Verhandlungen der Gebrauch des Stempelpapieres, wenigstens in so weit dasselbe an die Stelle der Taxen trat, nicht eingeführt werde.

Der Seelsorger hat kraft seines Berufes zu lehren, zu ermahnen und nöthigenfalls auch zu rügen. Desswegen kann an Ermahnungen und Rügen, welche er in der Ausübung seiner Amtstätigkeit und über Gegenstände derselben gibt, keineswegs der Massstab gelegt werden, welchen das Strafgesetz für die Aeusserungen des Staatsbürgers gegen den Staatsbürger aufstellt; das ganze Verhältniss ist verkannt, wenn dem Katholiken gestattet ist, wegen derselben vor dem weltlichen Richter eine Klage auf Ehrenbeleidigung anzustellen. Noch Niemand hat daran gedacht, dies dem Sohne wegen der Vorstellungen und Verweise des Vaters zu gestatten, ja ohne schwere Störung des Verhältnisses ist es nicht einmal zulässig, dass der Beamte aus Ermahnungen, welche ihm sein Vorgesetzter in Dienst-sachen gibt, ein gerichtliches Klagerecht herleite. Wenn also Jemand sich über die Form von Ermahnungen und Rügen, welche der katholische Seelsorger in der Ausübung seiner Amtsthätigkeit und über Gegenstände derselben gegeben hat, beschweren zu können glaubt, so bringe er seine Klage bei dem geistlichen Gerichte an. Die Kirche verpflichtet ihren Diener, mit dem Eifer Sanftmuth und mit der Strenge Klugheit zu paaren, und wenn ein Priester sich hinreissen lässt, die gebührende Grenze zu überschreiten, so wird dies nicht ungeahndet bleiben.

Der Staat muss nicht minder als die Kirche wünschen, dass Alles vermieden werde, wodurch das Bewusstsein der Bedeutung des Eides verdunkelt werden könnte. Denn der Eid ist eine heilige Handlung, er ist die feierliche Anrufung des Allhöchsten, das öffentliche Bekenntniss des Glaubens an seine Allmacht, Allwissenheit und Gerechtigkeit. Der Eid ist aber auch das letzte Mittel, zu welchem die menschliche Gerechtigkeit bei Erforschung der Wahrheit ihre Zuflucht nehmen kann. Wenn er also ohne einen seiner würdigen Grund in Anwendung gebracht und eben dadurch die leichtsinnige Behandlung desselben nahe gelegt wird, so leiden sogar die Zwecke der weltlichen Gerechtigkeit. Die versammelten Bischöfe können den Wunsch nicht unterdrücken, dass sämmtliche Gerichtsbehörden sich dies immer gegenwärtig halten möchten.

Kraft einer Uebung, welche in einer echt christlichen Auffassung wurzelte, war den Priestern vor dem vergönnt, anstatt der Eidesablegung die Wahrheit bei ihrer priesterlichen Treue oder auch bei der Heiligkeit ihrer Weihe zu betheuern. Ohne Zweifel würden durch die Wiederherstellung dieses Verfahrens die Bürgschaften für Sicherstellung der Wahrheit nichts verlieren. Wenigstens werde aber einem Priester der Eid wo möglich durch einen Priester abgenommen. Es klingt sonderbar, wenn ein Mann, welcher seinen Platz in der hörenden Kirche hat, einem Geistlichen, welcher zum Lehrer

der christlichen Gemeinde verordnet und geweiht ist, die Heiligkeit des Eides vorhält.

Die Local-Immunität ist in der Hauptsache und abgesehen von Näherbestimmungen, bei welchen die Zustände der Gesellschaft in Anschlag kommen, dem katholischen Christen eine ganz natürliche und einfache Folge seines Glaubens. Man kann die Stätte, wo der Herr Himmels und der Erde unter der Hülle des Sacramentes gegenwärtig ist, nicht so behandeln, wie irgend ein Privathaus. Seine Majestät haben durch die Anerkennung der Local-Immunität dem Glauben und der Ehrfurcht vor dem Heiligthume ein grosses Zeugniß gegeben. Jede Besorgniß des Missbrauches, welche sich daran knüpfen könnte, ist durch den klaren Buchstaben des Concordates beseitigt: denn die Ehrerbietung vor dem Hause des Herrn wird sich in einer Weise zu äussern haben, dass die öffentliche Sicherheit und die Forderung der Gerechtigkeit unberührt bleiben. Inner der hierdurch vorgezeichneten Grenzen halten daher die versammelten Bischöfe es für nothwendig, dass die Verhaftung eines Flüchtlings weder während des Gottesdienstes, noch ohne eine an den Kirchenvorsteher gemachte Anzeige geschehe.

Alles, was die Kirche vom Geiste Gottes geleitet verordnet hat, trägt das Siegel tiefer Einsicht in die menschlichen Bedürfnisse. Dies bewährt sich auch an der christlichen Sonntagsfeier, welche als ein Bote des Himmels zwischen den Drang der irdischen Bestrebungen hineintritt und den Menschen zum Altare des Herrn und in den Kreis aller hohen und heiligen Erinnerungen einführt. Wie unentbehrlich diese Mahnung an das Ewige sogar dem Staate sei, kann gegenwärtig keinem tieferen Beobachter entgehen: denn wir stehen einer Zeit gegenüber, deren zügelloser Drang nach vergänglichem Genusse die Bande der Gesellschaft zu zerreissen droht. Das österreichische Gesetz hat durch zweckmässige Anordnungen Fürsorge getroffen, und wenn die Vollstreckung derselben hie und da etwas zu wünschen übrig lässt, so liegt dies dem Willen Seiner Majestät und den Absichten Seiner obersten Räthe fremd. Eben desswegen erlauben sich die versammelten Bischöfe darauf hinzudeuten, wie wichtig es sei, dass kein Amtsvorsteher seinen Untergebenen die Sonntagsfeier verkümmern oder fast unmöglich machen könne. Der Staatsbeamte ist ein wichtiges Glied in der künstlichen Maschine des modernen Staates; dass er von höheren Überzeugungen durchdrungen sei, ist für ihn selbst und für das Ganze wichtig.

Die versammelten Bischöfe können nicht umhin, auch der Eisenbahnen zu gedenken. Durch den Dienst derselben wird eine rasch anwachsende Menschenmenge von allen christlichen Erinnerungen und Uebungen ausgeschlossen. Die Folgen sind leicht zu ermessen. Die versammelten Bischöfe kennen das ganze Gewicht der Schwierigkeiten, welche einer gründlichen Abhilfe im Wege stehen: sie erfüllen aber eine Hirtenpflicht, indem sie die Aufmerksamkeit des hohen Ministeriums auf die geistigen Bedürfnisse der bei den Eisenbahnen Angestellten hinlenken. Durch eine Anzahl zweckmässig vertheilter Kapellen, deren Kosten unter den Ausgaben dieser grossartigen Unternehmungen sich kaum sehr bemerklich machen würden, könnte viel Heilsames gewirkt werden.

Jene Zeit, deren Rückwirkungen gründlich sollen gehoben werden, hatte für die katholischen Einrichtungen das Verständniss verloren. Dies erfuhren die Klöster. Man wollte sie nur in so weit gelten lassen, als durch ihren Fortbestand Pfarrer, Jugendlehrer, Krankenwärter erspart wurden; über

das beschauliche Leben erging das Urtheil der Verwerfung. Allein der Eifer des Gebetes und der Selbstverläugnung ist nichts, was Ordensmänner haben oder auch nicht haben können: denn er gehört zum Wesen des Ordenslebens, welches ohne ihn seine Kraft und Bedeutung nach allen Richtungen hin verliert und sowohl etwas Grosses als etwas Nützliches zu sein aufhört. Das Beispiel der Entsagung und Selbstverläugnung ist schon an sich genommen etwas der Menschheit sehr Heilsames, und zwar um so mehr, je höher die Wogen der dem Ewigen entfremdeten Bestrebungen gehen. Allein derselbe Geist, welcher die Werke der Busse und Selbstverläugnung hervorbringt, bewährt seine Macht auch in Werken der Nächstenliebe, für welche er weder zu entbehren noch zu ersetzen ist. Geistliche Orden, welche durch Gebet und Betrachtung gehoben in Armuth, Gehorsam und Keuschheit getreu vor dem Herrn wandeln, haben mit geringen äusseren Hilfsmitteln für die Verbreitung des Glaubens, für den Unterricht, die Armenpflege, die Seelsorge Staunenswerthes gethan und thun es noch. Wenn aber das beschauliche Leben, welches einst mit so viel Ungunst behandelt wurde, erloschen ist, so verflüchtigt sich zugleich der Sinn für die Bedeutung der Ordensgelübde und der Eifer der Nächstenliebe. Von dem höheren Geiste, der sie belebte, verlassen, leistet dann die äussere Thätigkeit eben für jene Zwecke, welchen man sie ausschliesslich widmen will, im besten Falle etwas ganz Gewöhnliches, welches nicht selten zu den verfügbaren Hilfsmitteln in keinem günstigen Verhältnisse steht. Wann also nichts unterlassen wird, um in allen Ordensgemeinden den Geist des wahren Ordenslebens wieder anzufachen, so wird zugleich für alle Zwecke gesorgt, für welche Kirche und Staat von den Ordensgemeinden Unterstützung hoffen können.

Die Regierung Seiner Majestät hat dies schon längst erkannt; denn schon im Jahre 1851 wandte sie sich an den heiligen Stuhl, um zu kraftvoller Erneuerung des Klosterwesens eine ausserordentliche Massregel zu erwirken, und es wurden apostolische Visitatoren mit den ausgedehntesten Vollmachten aufgestellt. Das Concordat aber sichert nicht nur im Allgemeinen allen Ordenspersonen das Recht, nach ihrer von der Kirche gutgeheissenen Regel zu leben, sondern lässt auch insbesondere die Schranken fallen, welche durch die früheren Gesetze zwischen den General-Oberen und den Klöstern Oesterreichs errichtet wurden. Die versammelten Bischöfe hoffen, dass der glücklichste Erfolg diese hochwichtigen Bestimmungen krönen werde, und achten es für eine heilige Pflicht, nichts, was ihrem Bereiche angehört, zu unterlassen, um eine fördernde Mitwirkung zu gewähren. Für jetzt glauben sie über Nachstehendes sich aussprechen zu sollen.

Die österreichischen Gesetze haben für die Ablegung feierlicher Gelübde eine Altersgrenze festgestellt, von welcher sich nicht läugnen lässt, dass sie unter den gegenwärtigen Verhältnissen nicht ohne wichtige Nachtheile überschritten werden könnte, und nach der den versammelten Bischöfen gewordenen Mittheilung ist binnen Kurzem eine päpstliche Verfügung zu erwarten, kraft welcher die Ordenscandidaten erst, wenn sie das vierundzwanzigste Jahr vollendet oder sowohl das einundzwanzigste Jahr zurückgelegt als auch drei Jahre in dem betreffenden Kloster zugebracht haben, feierliche Gelübde werden ablegen können. Dagegen darf man nicht bezweifeln, dass es den Klöstern freistehen werde, Schüler des Gymnasiums,

deren Wünsche sich dem Ordensleben zuwenden, A in ihre geweihten Räume aufzunehmen und für den Beruf, dessen Anzeichen dieselben geben, heranzubilden. Ebenso entspricht es den Bestimmungen des Concordates, dass die Staatsbehörden auf den Unterricht der Ordenscandidaten, insoweit es sich bloss um deren Befähigung zum Empfange der Weihen handelt, und ganz abgesehen von der Geltung der Zeugnisse für eine Anstellung im Staatsdienste, keinen Einfluss nehmen und die Regelung und Ueberwachung desselben jener geistlichen Autorität, welcher es nach Verschiedenheit der Orden zukömmt, vollkommen überlassen bleibe. Dass eine Aufsicht in bloss politischer Beziehung, wie man sie dem Staate niemals und nirgends verweigern kann, dadurch nicht ausgeschlossen werde, bedarf kaum der Bemerkung.

Allein es gibt eine nicht unbedeutende Zahl von öffentlichen Gymnasien, deren Besetzung mit B Lehrern von geistlichen Orden übernommen worden ist. Dies kann bei Orden, deren Regel mit der Lehrthätigkeit vereinbar ist, an sich genommen, nur gebilligt werden. Dass die Staatsgewalt keine Verminderung der Bürgschaften wünscht, welche ihr für die Zweckmässigkeit des Unterrichtes bisher gegeben wurden, liegt in der Natur der Sache. Doch andererseits ist auch die Klage begründet, dass bei dem bisherigen Verfahren solche Gymnasialprofessoren häufig des Ordensmannes vergessen und der Ordensdisciplin entfremdet werden. In dieser Beziehung müssen die versammelten Bischöfe vorerst wieder auf die Bemerkung zurückkommen, von welcher sie ausgegangen sind. Je mehr in einem Kloster die wahre Selbstverläugnung und Andacht waltet, desto mehr wird sich auch erproben, dass die Liebe Gottes zu Allem nütze ist, und wenn die Ordensbrüder zum Jugendunterrichte C verwendet werden, so wird in ihren Bemühungen ein Eifer, eine gewissenhafte Fürsorge walten, welche bei dem Unterrichte und der Heranbildung zu katholischer Glaubenstreue sich in gleicher Weise erproben wird. Als im dreizehnten Jahrhundert die europäische Wissenschaft einen Aufschwung nahm, welchem die Neuzeit mehr, als sie glaubt, verdankt, standen an der Spitze der Bewegung ganz unbestritten zwei Orden, welche Vorbilder der Busse und Entsagung waren. Was nun das Einzelne der zu nehmenden Massregeln betrifft, so muss unstreitig dafür gesorgt werden, dass der Ordensmann auch als Gymnasiallehrer in einer Ordensgemeinde lebe und seine Ordenspflichten getreu erfülle. Wenn also das Gymnasium sich nicht in einem Ordenshause befindet, so sollen die Gymnasiallehrer sich zu einer Ordensgemeinde gestalten und nicht nur unter einem Director, sondern auch unter einem D Ordens-Oberen stehen. Bei Orden, deren Regel die Lehrthätigkeit zwar zulässt, aber nicht vorschreibt, kann man nicht voraussetzen, dass der Ordensvorsteher immer die nöthigen Eigenschaften zur Leitung eines Gymnasiums besitze. Es ist also nicht wohl möglich, dass, wo in einer Abtei sich ein öffentliches Gymnasium befindet, der Abt immer zugleich Director desselben sei. Eine vollkommene Ausgleichung der möglichen Uebelstände kann nur in dem Vorherrschen einer höheren Auffassung gefunden werden; vor der Hand werde dem Abte, welcher die Leitung nicht selbst führen kann oder will, es überlassen, die Directoren der von seinen Ordensgliedern besetzten Gymnasien im Einvernehmen mit der Schulbehörde zu bestellen. Befindet das Gymnasium sich ausser der Abtei, so wird es fast immer gerathen sein, zum Oberen der Klostersgemeinde und zum Director der Lehranstalt

eine und dieselbe Person zu wählen. Besucht der Schulrath das Gymnasium, so werde der Ordensvorsteher hiervon in Kenntniss gesetzt und mit demselben, auch wenn er die Lehranstalt nicht leitet, über alle als nöthig erscheinenden Massregeln Rücksprache gepflogen. Alle Erlasse von Behörden, welche nicht ausschliesslich das Studienwesen betreffen, sondern irgendwie die persönlichen Verhältnisse der ordensgeistlichen Lehrer berühren, sollen den Ordens-Oberen zur Mittheilung an den Director oder Professor mitgetheilt werden. Auch muss es dem Vorgesetzten freistehen, seinen Untergebenen, wenn es für die Ordensdisciplin nothwendig ist, von dem Lehramte abzurufen, wobei jedoch die Rücksicht für die Zwecke des Unterrichtes nicht aus dem Auge darf verloren werden.

Wesentlich verschieden ist die Sachlage bei den Priestern der frommen Schulen. Dieser Orden ist für den Unterricht der Jugend gegründet, und soll er dem Gedanken, welcher ihn in's Leben rief, entsprechen, so müssen seine Mitglieder für das Ordensleben und für die Lehrthätigkeit mit gleicher Sorgfalt herangebildet werden. Insoweit dies geschieht, wird der Ordens-Obere stets auch geeignet sein, ein Gymnasium zu leiten. Uebrigens erfuhr dieser Orden seit achtzig Jahren die Rückwirkungen jenes einseitigen Bestrebens, die geistlichen Genossenschaften für Zwecke des thätigen Lebens nutzbar zu machen. Man bestimmte denselben, um die damals aufgehobene Gesellschaft Jesu für den Jugendunterricht so wohlfeil als möglich zu ersetzen, und übergab ihm eine ganze Reihe von Gymnasien mit nothdürftiger Ausstattung. Nur darauf bedacht, den gestellten Anforderungen zu genügen und eine hinlängliche Zahl von Lehrern zu gewinnen, begannen die Vorsteher bei Heranbildung der Ordenscandidaten es weniger genau zu nehmen. Hierzu gesellte sich die Einwirkung des Mangels, welchem die Lehrer der dem Orden übergebenen Gymnasien preisgegeben wurden: denn ohne den Geist der Busse, welcher von oben kömmt, pflegt der Mangel auf die Haltung einer klösterlichen Anstalt ebenso nachtheilig zu wirken als der Ueberfluss. Die Bischöfe der Länder, wo die Priester der frommen Schulen sich in der geschilderten Lage befinden, ergreifen diese Gelegenheit, um für die Collegien derselben um eine angemessene Ausstattung zu bitten. Sie haben darauf um so mehr Anspruch, da der Studienfond grösstentheils aus Gütern der Jesuiten besteht, von deren früheren Gymnasien so viele auf die Piaristen übergegangen sind, und die Bemühungen, den letzteren Orden zu kräftigen und zu heben, werden darin eine bedeutende Unterstützung finden.

Die Regierung Seiner Majestät verlangt von den Lehrern öffentlicher Gymnasien, dass sie sich auf ihre Lehrthätigkeit in einer gesetzlich vorgezeichneten Weise vorbereiten, und glaubt mit denselben, auch wenn sie Ordensgeistliche sind, keine Ausnahme machen zu können. Die versammelten Bischöfe haben wider keine Anforderung, welche auf Gründlichkeit und Zweckmässigkeit der Vorbereitung gerichtet ist, eine Einwendung zu machen: denn sie schlagen die Bedeutung des Gymnasial-Unterrichtes sehr hoch an. Er ist die Vorschule für jeden Lebensberuf, welcher eine höhere Geistesentwicklung fordert; eben jener Theil der Gesellschaft, dessen geistige Haltung für das Ganze entscheidend ist, besucht das Gymnasium in den Jahren des Ueberganges, während welcher der Mensch für das ganze Leben seine Richtung zu nehmen pflegt. Der Gymnasial-Unterricht kann also zur Berichtigung der falschen Auffassungen,

deren Früchte im Jahre 1848 zum zweiten Male A reiften, Grosses beitragen; dann muss aber der Gymnasiallehrer einen Standpunkt haben, von welchem herab er den Strom der modernen Entwicklung in allen seinen Windungen verfolgen kann. In diesem Sinne zu wirken, ist insbesondere der Priester berufen, und er erfüllt dadurch seinen Beruf, die Seelen zu Gott zu führen, in ausgezeichnete Weise. Hierzu bedarf er aber in jenen Theilen des Kaiserthumes, wo der Einfluss westlicher Bildungszustände eine Thatsache ist, durch deren Längnung nichts gewonnen wird, einer besonderen Befähigung. Er bedarf nämlich dort nicht nur der Kenntnisse, welche dem Gymnasiallehrer überall nothwendig sind, sondern auch des gründlichen Einblickes in die Systeme, welche für den Gymnasial-Unterricht überhaupt und die Philologie insbesondere das Ergebniss der westlichen Bildungszustände sind. Dabei soll er aber die Reinheit B priesterlicher Gesinnung unbefleckt bewahren, und zwar ist dies auch für seinen Lehrberuf von höchster Wichtigkeit: denn wenn er von der Strömung fortgerissen wird, so kann er sie nicht mehr beherrschen. Dies gilt um so mehr von dem Ordenspriester, welcher sich zur Lossagung von den zeitlichen Gütern durch feierliche Gelübde verpflichtet hat, und, wenn er seine Verheissungen nicht erfüllt, unter das Mittelmass des schlechthin Nothwendigen herabsinkt. Für einen jungen Ordensgeistlichen ist es also eben am gefährlichsten, wenn er, um die Vorlesungen der Hochschule zu besuchen, vereinzelt in dem Getümmel grosser Städte dasteht und für Erfüllung der Ordenspflichten auf sich selbst angewiesen ist; es ist um so gefährlicher, da in den Vorlesungen, die er besucht, die Licht- und Schattenseiten westlicher Bildungszustände sich häufig in gleichem Masse abprägen. Es ist gegen- C wärtig ein Augenblick, in welchem es sich sowohl hinsichtlich des Unterrichtes als des Ordenslebens um Erneuerung oder Befestigung seiner wahren Grundlagen handelt. Für Eines und das Andere würde es von hohem Belange sein, wenn der Gedanke, welchem die versammelten Bischöfe hiermit Worte leihen, unter Seiner Majestät hilfreichem Schutze zur That werden könnte.

Es werde unter der Leitung eines Priesters, welcher die Bedürfnisse des wissenschaftlichen und des geistlichen Lebens in gleicher Weise kennt, für junge Ordensmänner, welche zu öffentlichen Gymnasiallehrern bestimmt sind, eine Bildungsanstalt errichtet. Alles sei darauf berechnet, um in ihnen das Bewusstsein der Verpflichtungen, welche sie durch die Ablegung der drei Gelübde erhalten haben, lebhaft anzufachen und ihnen einen Hauch zu vermitteln von jener Innigkeit des Strebens, D in welcher Thomas von Aquin und andere Vorbilder des Ordenslebens die Werke der Andacht und Busse mit ausharrendem Fleisse gelehrter Arbeiten vereinigten. Für Ordensgeistliche, welche in einem solchen Vereine leben, wird es gar keine Schwierigkeiten haben, dass sie auch Vorlesungen an der Universität besuchen; vielmehr sollen sie den dormaligen Stand der Philologie und aller für das Gymnasium wichtigen Fächer genau kennen lernen, damit sie alles Gute benützen und sich befähigen können, die Berichtigung des Einseitigen oder Verfehlten gründlich einzuleiten. Alles hängt davon ab, dass ein Mann gefunden werde, dessen Eigenschaften den Erfordernissen einer solchen Gründung vollkommen gewachsen sind. Gelänge dies, so könnte eine solche Anstalt einen heilbringenden und tief eingreifenden Einfluss üben.

Eine solche Anstalt wird die beste Bürgschaft darbieten, dass die ordensgeistlichen Professoren öffentlicher Gymnasien den weltlichen auch in den weltlichen Lehrfächern eher vorleuchten als nachstehen. Aber schon jetzt möge es allen Geistlichen und um so mehr allen Ordensgeistlichen gestattet sein, ihre Fähigkeit zum öffentlichen Gymnasiallehrer vor einer Commission nachzuweisen, welche aus Priestern besteht, in deren Kenntnisse des hohen Ministerium Vertrauen setzt. Erscheint es nothwendig, so werde ein katholischer Gelehrter weltlichen Standes beigelegt.

Die Pflichten, welche der Ordensmann durch die Gelübdeablegung übernimmt, setzen ein gemeinsames Leben voraus, und wenn es ihm mit Erfüllung derselben Ernst ist, so muss ihm die Nothwendigkeit, aus seiner Ordensgemeinde für längere Zeit zu scheiden, als eine harte Prüfung erscheinen. Ein Kloster, bei dessen Gliedern sich das Bestreben kundgibt, so bald als möglich in eine vereinzelte Stellung zu gelangen, ist offenbar ein gesunkenes. Der Ordensmann soll also nur ausnahmsweise eine Verwendung erhalten, welche ihn durch längere Zeit ununterbrochen ausser dem Kloster festhält; jedenfalls aber soll es niemals ohne Erlaubniss von Seite seines Ordens-Oberen geschehen.

In Folge einer Uebung, welche weit zurückreicht, wird in mehreren Theilen des Reiches zu der Wahl der Aebte und Aebtissinnen ein Regierungskommissär abgesendet. Derselbe nimmt an der Wahlhandlung keinen Antheil; doch wird der Gewählte ihm zum Zwecke allfälliger Einsprache angezeigt, und er übergibt demselben das Klostervermögen. Die versammelten Bischöfe glauben, dass, vorzüglich seit Aufhören der herrschaftlichen Rechte, zu einer Uebergabe des Klostervermögens von Seite eines Bevollmächtigten des Staates kein Grund vorhanden sei: denn der Abt ist bloss der berechnete Verwalter dieses Kirchengutes und erhält die Befugniss zur Uebernahme der Verwaltung durch die gültig vollzogene und rechtmässig bestätigte Wahl. Würde also der bischöfliche Commissär in den Stand gesetzt, die Erwählung einer Person, welche Seiner Majestät nicht genehm wäre, auszuschliessen, so könnte das Erscheinen eines Regierungskommissärs ohne allen Nachtheil für die wirklichen Interessen des Staates gänzlich unterbleiben. Jedenfalls müssten die Förmlichkeiten, von welchen es seit dem Ende des vorigen Jahrhunderts begleitet ist, eine wesentliche Umänderung erfahren.

Die Regierung Seiner Majestät hat bereits erkannt, dass die Aufopferung christlicher Liebe sich durch bezahlte Diener und Beamte ungeachtet aller Zweckmässigkeit der Amtsvorschriften nicht ersetzen lasse. Viele öffentliche Strafanstalten und mehrere Krankenhäuser sind bereits weiblichen Orden übergeben worden, deren aufopfernde Selbstverläugnung bewährt ist. Die versammelten Bischöfe begrüssen diese wohlthätige Massregel mit Freuden und hoffen auf eine vorschreitende Ausdehnung derselben, sobald jene frommen Genossenschaften eine entsprechende Anzahl von Mitgliedern herangebildet haben.

Inner dem grossen Ganzen der Kirche ist jeder Kirchensprengel, inner jedem Kirchensprengel ist jede Pfarre ein Mittelpunkt für das Zusammenwirken der Katholiken in allen Werken der Frömmigkeit und Nächstenliebe. Dadurch ist jedoch nicht ausgeschlossen, dass Katholiken sich zu besonderen Uebungen der Andacht und der christlichen Barmherzigkeit verbinden, nur muss es mit Genehmigung der geistlichen Gewalt und unter Oberleitung der-

selben geschehen. Alles, wodurch die Bethätigung A der christlichen Gesinnung und Bruderliebe vielfältigt wird, kann dem Staate nur willkommen sein; er muss also solchen Vereinen gegenüber sich eher berufen fühlen, dieselben zu fördern als zu erschweren. Dagegen hat er unstreitig ein dringendes Interesse, dass nicht ganz andere Zwecke sich unter die Larve frommer Bestrebungen bergen; dies Interesse theilt aber mit ihm die Kirche, welche einen solchen Missbrauch des Heiligen verabscheut. Die versammelten Bischöfe erkennen die wohlwollenden Rücksichten, mit welchen diese Angelegenheit schon seit mehreren Jahren behandelt wird; damit aber das Gesetz mit denselben in Einklang stehe, stellen sie die Bitte: dass auf Vereine von Katholiken, welche sich unter geistlicher Leitung, und ohne dadurch eine Rechtsverbindlichkeit einzugehen, zu Werken der Frömmigkeit und Nächstenliebe verbinden, das Vereinsgesetz in Zukunft keine B Anwendung finden möge. Sobald der Bischof einen solchen, das Gepräge einer katholischen Bruderschaft tragenden Verein genehmigt hat, wird er hiervon der obersten Landesbehörde sogleich Anzeige machen. Es bedarf kaum der Bemerkung, dass dieser Antrag die Gründung geistlicher Orden und Congregationen in keiner Weise berühre, sondern für diese Frage die Bestimmungen des Concordates allein massgebend sein können.

Die bischöfliche Versammlung, welche im Jahre 1849 in stürmischen, entscheidenden Tagen über die Erneuerung der Kirche Oesterreichs berieth, wandte zwar ihre Aufmerksamkeit vor Allem jenen Gegenständen zu, auf welche die göttliche, der Kirche ertheilte Sendung unmittelbar gerichtet ist. Allein als eine menschliche Gesellschaft bedarf die Kirche auch zeitlicher Hilfsmittel ihrer Wirksamkeit und hat das Recht, für die Erwerbung C und den Besitz derselben den Schutz des Staates anzusprechen. Darum haben die Bischöfe jener Versammlung auch für das Kirchengut ihre Stimme erhoben und sowohl das Eigenthumsrecht, welches die Kirche an ihrem rechtmässig erworbenen Besitz hat, als auch die derselben zustehende Befugnis, das Kirchengut nach dem Kirchengesetze zu verwalten, der kaiserlichen Regierung gegenüber ausgesprochen und hinsichtlich der Verwaltung des Pfründen- und Gotteshaus-Vermögens sich über Bestimmungen geeinigt, welche dem hohen Ministerium am 13. Junius 1849 vorgelegt wurden. Das Concordat hat die Grundsätze, für welche die Bischöfe damals einstanden, in ihrem vollen Umfange verkündet und geheiligt: denn es ertheilt die feierliche Verheissung, dass das Eigenthum der Kirche hinsichtlich alles Dessen, was sie gegenwärtig besitzt oder in Zukunft erwirbt, unverletzlich verD bleiben werde; es gibt die feierliche Anerkennung, dass die Kirche berechtigt sei, neue Besitzungen auf jede gesetzliche Weise frei zu erwerben, und dass die Verwaltung der Kirchengüter von denjenigen zu führen sei, welchen sie nach dem Kirchengesetz obliegt. Die versammelten Bischöfe haben daher, um die Verwaltung des Pfründen- und Gotteshaus-Vermögens zu regeln, die im Jahre 1849 gefassten Beschlüsse mit einer geringen, durch die nunmehrige Sachlage gebotenen Umgestaltung sich angeeignet, wobei nur zu bemerken ist, dass die Bischöfe jener Theile des Kaiserthumes, wo kein Regierungsfond besteht, über die Verwaltung des Vermögens erledigter Kirchen und Pfründen die Bestimmungen zu erwarten haben, welche laut dem zweiunddreissigsten Artikel des Concordates den Gegenstand eines Einvernehmens zwischen dem heiligen Stuhle und Seiner Majestät dem Kaiser

bilden werden. Im Uebrigen ist man über die Beobachtung nachstehender Vorschriften übereingekommen:

§ 1. Die Verwaltung des Pfründen- und Gotteshaus-Vermögens wird von Denjenigen geführt werden, welchen sie nach dem Kirchengesetze obliegt, und der Bischof die Oberaufsicht nach Massgabe des Kirchengesetzes üben.

§ 2. Die Verwaltung des Vermögens einzelner Kirchen und der bei denselben bestehenden Stiftungen führt der geistliche Kirchenvorsteher mit Beiziehung derjenigen, welche bei Unzulänglichkeit des Kirchenvermögens das Mangelnde ganz oder zum Theile zu decken haben. Die Kirchengemeinde betheiligt sich dabei durch Gemeindeglieder, welche in der Regel nicht mehr als zwei sein sollen. In wie weit der Patron selbst oder durch einen Stellvertreter mitwirken könne, entscheidet der Bischof nach Erwägung aller Umstände, welche im Sinne des Kirchengesetzes massgebend sind.

§ 3. Die Vogteien entstanden durch Verhältnisse, welche nun bis auf den letzten Nachklang verschwunden sind. Daher halten die versammelten Bischöfe es für nothwendig, dass die Vogteien überall, wo sie noch der Sache oder sogar dem Namen nach bestehen, aufgehoben werden; um so weniger kann denselben irgend ein Einfluss auf die Vermögensverwaltung eingeräumt werden.

§ 4. Die zur Vermögensverwaltung beizuziehenden Gemeindeglieder (Kirchenpropste, Zechpropste, Kirchenkämmerer) sollen stets rechtschaffene, vollkommen verlässliche und wo möglich auch wohlhabende Männer sein. Sie werden von dem geistlichen Kirchenvorsteher mit Rücksicht auf die begründeten Wünsche der Kirchengemeinde vorgeschlagen und von dem Bischofe oder dessen Bevollmächtigtem für einen Zeitraum bestellt, welcher von der Gewohnheit und den Anordnungen des Bischofes abhängt, doch wenigstens ein Jahr betragen soll. Sie können nach Ablauf dieser Zeit wieder vorgeschlagen werden. Sollte es sich thatsächlich herausstellen, dass einem derselben die nothwendigen Eigenschaften fehlen, so kann er auch vor Ablauf der festgesetzten Zeit entfernt werden.

§ 5. Die Beträge, welche die Kirchenverwaltung aus dem Ertragnisse des Kirchenvermögens unter ihrer eigenen Verantwortlichkeit und ohne Einholung einer Bewilligung verausgaben kann, bestimmt der Bischof. Die Bewilligung zu Ausgaben, welche diesen Betrag überschreiten, ertheilt das Ordinariat nach Einvernehmung aller Jener, welche bei Unzulänglichkeit des Kirchenvermögens das Mangelnde ganz oder theilweise zu decken haben.

§ 6. Fromme Stiftungen gehören nach ihrer Natur und nach den ausdrücklichen Bestimmungen der Kirchengesetze in den Bereich der Kirchengewalt, welche auch darüber entscheidet, ob und unter welchen Bedingungen neue Stiftungen angenommen werden können.

§ 7. Die Vermögensverwaltung hat die Verbindlichkeiten und Bezüge der Stiftung nach dem Willen des Stifters und den Weisungen des Ordinariats festzusetzen und Sorge zu tragen, dass über die Annahme und Bestätigung von Seite des Bischofes die erforderlichen Urkunden ausgefertigt werden.

§ 8. Die Vermögensverwaltung kann die Kirchen- und Stiftungs-Capitalien nur unter pupillarmässiger Sicherheit und mit Einwilligung des Bischofes fruchtbringend anlegen.

§ 9. Die Kirchenvermögensverwaltung haftet für die genaue Beobachtung aller Vorschriften,

welche ihr für die Verwaltung, sowie zur Sicher- A und nöthigenfalls ergänzt, dann aber bis zum An-
stellung und Erhaltung des Kirchen- und Stiftungs-
Vermögens vorgezeichnet sind.

§ 10. Die Vertretung des Kirchenvermögens
liegt in der Regel der Vermögensverwaltung ob;
sie darf jedoch keine Rechtsstreitigkeit ohne Ein-
willigung des Bischofes beginnen.

§ 11. Die Vermögensverwaltung hat sich über
ihre Thätigkeit jährlich durch eine gehörig belegte
Rechnung auszuweisen.

§ 12. Die Revision der Rechnung, bei welcher
zugleich der unversehrte Bestand des Stamm-
vermögens und aller hierzu gehörigen Gegenstände
im Auge zu behalten ist, hat nebst Denjenigen,
welche den Abgang der Erträgnisse des Kirchen-
vermögens zu decken verbunden sind, der Bezirks-
dechant oder ein anderer vom Bischofe dazu Be-
vollmächtigter vorzunehmen. Diesem liegt es ob,
nach Behebung aller vorgekommenen Anstände die B
Rechnungen sämmtlicher Kirchen seines Bezirkes
dem bischöflichen Ordinariate mit den etwa er-
forderlichen Bemerkungen vorzulegen.

§ 13. Sollte für die Superrevision mancher
Kirchenrechnungen beim Ordinariate die Aufstellung
von Rechnungsführern, oder zur Prüfung der ge-
setzlichen Sicherstellung der Kirchen- und Stiftungs-
Capitalien die Aufnahme eines Rechtsfreundes sich
als nothwendig darstellen, so wird es Sache des
Diöcesan-Bischofes sein, dafür auf Kosten des
Kirchenvermögens zu sorgen.

§ 14. Das geistliche Pfründenvermögen wird
von dem Pfründenbesitzer wie bisher nach den für
die Fruchtniesser bestehenden Vorschriften ver-
waltet, wobei derselbe niemals vergessen darf, dass
er der unversehrten Erhaltung des Stammvermögens
und aller Gegenstände des Pfründen-Inventars wie
auch der dazu gehörigen Gegenstände die gewissen- C
hafteste Obsorge schulde.

§ 15. Sowohl die Vermögensverwaltung als auch
der Bezirksdechant sind befugt und verbunden,
dem Pfründenbesitzer allfällige Vernachlässigungen
seiner Pflichten in Betreff der Gebäude und des
Pfründenvermögens ohne Aufschub in Erinnerung
zu bringen. Bleibt dies ohne Erfolg, so haben sie
die Anzeige an das Ordinariat zu erstatten.

§ 16. Kömmt ein Bisthum in Erledigung, so
bestellt das Domcapitel nach Vorschrift des Con-
ciliums von Trient und gegen eine angemessene
Belohnung einen Temporalien-Administrator. Der-
selbe hat vor Allem im Einvernehmen mit dem
Religionsfonds-Anwalte alle Gegenstände des In-
ventars aus dem Nachlasse des verstorbenen oder
aus dem Privatvermögen des abtretenden Bischofes
auszuscheiden und nöthigenfalls zu ergänzen. Er
verwaltet das Bisthumsvermögen unter Aufsicht des D
Domcapitels und übergibt es seiner Zeit dem rech-
tmässig eingesetzten Nachfolger, bei welchem er
sich über den unversehrten Bestand aller Inventars-
Gegenstände auszuweisen hat, und dem er auf
Verlangen desselben über seine Verwaltung Rech-
nung zu legen verpflichtet ist.

§ 17. Bei Erledigung von Pfarren und anderen
weltgeistlichen Pfründen, welche nicht für eine Ge-
samtheit von Geistlichen, die eine gemeinsame
Güterverwaltung haben, bestimmt sind, wird der
Bischof die Verwaltung des Pfründenvermögens in
der Regel dem von ihm aufgestellten Verweser des
geistlichen Amtes übergeben. Die Kirchenvermögens-
verwaltung hat unter Leitung des Bezirksdechanten
dafür zu sorgen, dass alle Gegenstände des Kirchen-
und Pfründen-Inventars aus dem Nachlasse des ver-
storbenen oder aus dem Privatvermögen des ab-
getretenen Pfründenbesitzers gehörig ausgeschieden

und nöthigenfalls ergänzt, dann aber bis zum An-
tritte des Nachfolgers gehörig verwahrt werden.

§ 18. Der Reinertrag der erledigten Pfründen
hat, in so weit es bisher üblich war, in den Reli-
gionsfond zu fliessen. Die Einkünfte des Intercalar-
Jahres werden daher nach Abzug aller Lasten in
derselben Weise wie bisher vertheilt werden.

§ 19. Bei Pfründen, deren Einkünfte ausschliess-
lich in barem Gelde bestehen, oder welche aus dem
Religionsfonde Congrua-Ergänzungen beziehen, er-
scheint die Legung der Intercalar-Rechnung als
überflüssig, weil der Betrag, welcher dem Religions-
fonde nach Abzug des Provisorgehaltes verbleibt,
sich von selbst ergibt. Bei anderen Pfründen hat
der Temporalien-Verwalter dem Bischofe Rechnung
zu legen; doch können die Betheiligten ihn mit
Genehmigung des Bischofes gegen Entrichtung eines
Intercalar-Pauschales von dieser seiner Pflicht ent-
B binden.

§ 20. Sobald der neu ernannte Pfründenbesitzer
die canonische Einsetzung erhalten hat, wird ihn
der von dem Bischofe dazu Bevollmächtigte mit
Beziehung des Patronen oder seines Stellvertreters
und aller Mitglieder der Kirchenvermögens-Ver-
waltung in den Besitz des Pfründenvermögens
einführen. In der Regel ist hierbei ein authen-
tisches Pfründen-Inventar zu Grunde zu legen,
doch können etwa vorhandene Visitations-Acten die
Stelle desselben nach Umständen vertreten. Zugleich
ist eine genaue Beschreibung der der Pfründe und
Kirche gehörigen beweglichen und unbeweglichen
Güter, sowie des Bauzustandes der pfarrlichen Ge-
bäude vorzunehmen, es sei denn, dass eine solche
nach dem Tode oder Austritte des früheren Pfründe-
besitzers verfasst worden wäre. Das über die In-
stallation aufgenommene Protokoll ist in zwei
C Exemplaren anzufertigen und von dem Installirten
samt Allen, die dabei mitgewirkt haben, wie auch
von zwei Zeugen zu unterzeichnen. Das eine
Exemplar ist in der Kirchencasse zu hinterlegen,
das andere an das Ordinariat einzusenden. Wo es
üblich ist, hat der neue Pfründebesitzer die genaue
Erfüllung der ihm gegen das Pfründevermögen ob-
liegenden Verbindlichkeiten durch einen Revers zu
verheissen.

§ 21. Wenn bei einzelnen geistlichen Körper-
schaften oder Anstalten (instituta et loca pia) kirch-
lich genehmigte Statuten über die Vermögens-
verwaltung bestehen, so soll es bei denselben ver-
bleiben.

Indem die versammelten Bischöfe diese Beschlüsse
mittheilen, stellen sie zugleich die Bitte, das hohe
Ministerium möge die zur Ausführung derselben
nöthigen Einleitungen treffen und desshalb an die
Behörden, welche bisher mit der Beaufsichtigung
und Controllirung der kirchlichen Vermögensver-
waltung beauftragt waren, entsprechende Weisungen
erlassen. Bei kirchlichen Stiftungen, die für einen
Zweck bestimmt sind, welcher aus dem öffentlichen
Schatze nicht unterstützt wird, hat der Staat durch-
aus keinen Beruf, die Verwaltung irgendwie zu
überwachen; denn sollte dieselbe auch unglücklich
geführt werden, so erwächst ihm hieraus keinerlei
Schaden. Die versammelten Bischöfe setzen also
voraus, dass die Verwaltung solcher Stiftungen
künftig von jeder Controllirung durch die Staats-
behörden vollkommen werde befreit sein.

Die versammelten Bischöfe erkennen mit Dank-
barkeit, dass die Kirche für ihren zeitlichen Besitz
nirgends so viel Schutz und Berücksichtigung fand,
wie in Oesterreich. Die gleissenden Lehren, durch
welche der Kirchenraub verschleiert wird, haben
durch ganz Europa ihren Weg gemacht und das

Weltmeer überschritten. Vergebens stellte die Macht der Ereignisse es in ein helles Licht, dass die Grundsätze, kraft deren der Staat nach dem Kirchengutgriff, in folgerechter Entwicklung zum Communismus führen; noch in diesem Augenblicke ist man in mehr als einem Lande damit beschäftigt, der Kirche zu entziehen, was ihr von den reichen Gaben einer glaubensstarken Zeit noch übrig blieb. In Oesterreich dagegen hat die Staatsgewalt sogar, als sie den Grundsätzen des Tages manches Opfer brachte, das Vermögen der Bisthümer, der Domcapitel und Pfarrer stets unberührt gelassen. Zwar sind viele Klöster und nicht wenige einfache Beneficien ohne Beobachtung der rechtlichen Bedingungen aufgehoben worden; doch es erfolgte zugleich die Erklärung, dass die Güter derselben für die Bedürfnisse der Kirche verwendet werden sollten. So entstand der Religionsfond, dessen Verwaltung zwar keine glückliche war, aber nach denselben Vorschriften geführt wurde, welche der Staat für seine eigenen Güter als die zweckmässigste erachtete. Als der Religionsfond in Folge einer finanziellen Krise, welche das Ergebniss zwanzigjähriger Kriege war, seinem Zwecke nicht mehr zu genügen vermochte, wurde demselben in der Form von Vorschüssen eine Unterstützung aus dem Staatseinkommen gewährt.

Das Concordat verpflichtet die Bischöfe des Kaiserthumes zu neuem Danke; denn Seine Majestät haben feierlich anerkannt, dass der Religionsfond und gleich demselben der Studienfond, welcher ebenfalls aus geistlichen Gütern errichtet wurde, in Folge seines Ursprunges ein Eigenthum der Kirche sei. Seine Majestät haben ferner die vertragmässige Verpflichtung übernommen, dem Religionsfonde in derselben Weise wie bisher Aushilfe zu leisten. Dadurch ändert diese Aushilfe ihre Natur, und die versammelten Bischöfe dürfen voraussetzen, dass der Betrag derselben nicht wie bisher als ein dem Religionsfonde von dem Staatsschatze gemachtes Darlehen werde betrachtet werden.

Seine Majestät haben das huldvolle Versprechen hinzugefügt, wofern die Zeitverhältnisse es gestatten, auch grössere Unterstützung gewähren zu wollen. Es ist endlich ausgesprochen, dass der Religions- und Studienfond im Namen der Kirche und unter Aufsicht der Bischöfe werde verwaltet werden.

Damit diese letztere Verfügung ihrem Sinne gemäss ausgeführt werde, muss zuerst die Art der von den Bischöfen zu übenden Aufsicht festgesetzt werden. Dies wird durch ein Uebereinkommen zwischen Seiner Majestät und dem heiligen Stuhle geschehen. Doch glauben die versammelten Bischöfe nur den Erwartungen des heiligen Stuhles wie Seiner Majestät zu entsprechen, indem sie über diesen Gegenstand ihre Wünsche und Vorschläge ausdrücken.

Damit eine Beaufsichtigung möglich sei, ist es unumgänglich nothwendig, dass den Bischöfen der genaue Ausweis über den Stand des sämmtlichen beweglichen und unbeweglichen Religions-Vermögens mitgetheilt werde. Dieser Ausweis muss wie überhaupt alle auf dem Religionsfonde haftenden Lasten, so insbesondere auch die auf demselben haftenden Messen-Stiftungen und sonstigen geistlichen Obliegenheiten enthalten und zugleich die allfälligen Rückstände ersichtlich machen, damit der betreffende Bischof Vorsorge treffen könne.

Hinsichtlich der dem Religionsfonde gehörigen Werthpapiere erscheint es als nothwendig, dass den Bischöfen über die Art und Weise der Verwaltung und Verrechnung genaue Aufschlüsse ge-

geben und dieselben dadurch in den Stand gesetzt werden, sich über die Erzielung von Ersparnissen zu äussern.

Was die unbeweglichen Güter betrifft, so gehören zum Religionsfonde nicht wenige Gebäude, durch deren wohlfeilere Verwaltung und bessere Benützung namhafte Summen könnten gewonnen werden. Am meisten ist aber auf Erhöhung der Einkünfte dort zu hoffen, wo der Religionsfond noch bedeutende Grundstücke besitzt. Auch in dieser Beziehung ist es vor Allem unerlässlich, dass die Bischöfe von dem dermaligen Stande der Sache vollkommen unterrichtet und dadurch in die Möglichkeit versetzt werden, über die Verwaltung und Benützung des unbeweglichen Religionsfonds-Vermögens, sowie über die zu übende Aufsicht genaue, in's Einzelne gehende Anträge zu machen. Der Bischof, in dessen Kirchensprengel das Gebäude oder Grundstück sich befindet, ist offenbar am meisten in der Lage, auf die gute Gebarung wirklichen Einfluss zu nehmen. Bei diesem Allem handelt es sich um eine Frage des Nutzens wie der Gerechtigkeit: denn es liegt im eigenen Vortheile des Staates, dass der Religionsfond so gut als möglich benützt werde: um so vollkommener vertrauen sie darauf, dass die Regierung Seiner Majestät zu allen Massregeln, welche das Erträgniss des Fondes zu vermehren geeignet sind, bereitwillig beistimmen werde. Uebrigens behalten die Bischöfe Ungarns sich vor, über die Verwaltung und Beaufsichtigung des ungarischen Religionsfondes, welcher bedeutenden Grundbesitz hat, besondere Anträge zu stellen.

Ueber die Verwendung des Religionsfondes glauben die versammelten Bischöfe folgende Bitten stellen zu sollen, welche jedoch, in so weit sie den ungarischen Religionsfond betreffen, durch die besonderen, von Ungarns Bischöfen beabsichtigten Anträge ihre Näherbestimmung erhalten werden.

1. Es werde bei Abfassung des Voranschlages ein Bevollmächtigter jedes der betreffenden Ordinariate beigezogen, der Voranschlag selbst aber den betheiligten Bischöfen rechtzeitig zur Einsicht und zu allfälligen Bemerkungen mitgetheilt.

2. Ueber unvorhergesehene, im Voranschlage nicht berücksichtigte Ausgaben möge stets mit dem betreffenden Ordinarate Rücksprache genommen und ohne dessen Einstimmung nichts verfügt werden. Erklärt aber der Bischof solche Ausgaben für nothwendig, so darf wohl erwartet werden, dass hinsichtlich derselben, wenigstens wenn sie kleinere Summen betreffen, keine Schwierigkeiten obwalten werden. Man muss dabei den Fall von Pensionirungen herausheben, durch welche manchmal grosse Uebelstände vermieden werden können. Wenn ein Pfarrer um seine Pensionirung ansucht, und der Bischof dieselbe den Zwecken der Seelsorge entsprechend findet, so wird dieselbe ohne Anstand zu bewilligen sein.

3. Vorzüglich dringend ist, dass für die Bauproduktionen, welche von dem Religionsfonde zu bestreiten sind, in anderen Formen als bis jetzt gesorgt werde. Die gehäuften Vorsichtsmassregeln entsprechen ihrem Zwecke nicht: denn die pecuniären Nachtheile, welche sie bringen, sind grösser als die, welche durch sie vermieden werden. In unzähligen Fällen wurde über eine kleine Reparatur so lange verhandelt, bis ein höchst kostspieliger Bau nothwendig wurde. Die Commissionen verursachen sehr bedeutende Kosten. Die Ueberlassung an den Wenigstnehmenden hat eine schlechte Arbeit und die baldige Erneuerung der Verhandlung und der Kosten zur Folge.

4. Der Rechnungsabschluss jedes Jahres werde den betheiligten Bischöfen zur Einsicht und Aeusserung übermittelt.

Ueber die Verwaltung des Studienfondes spricht das Concordat den Bischöfen gleichfalls eine Beaufsichtigung zu, deren nähere Bestimmungen den Gegenstand einer Verhandlung zwischen Seiner Majestät und dem heiligen Stuhle bilden werden. Die versammelten Bischöfe sprechen sich dahin aus, dass zu wirksamer Uebung dieser Aufsicht dasselbe nothwendig sei, was sie über die Verwaltung des Religionsfondes angetragen haben. Hinsichtlich der Verwendung des Studienfondes entspricht es der Natur der Sache und den Bestimmungen des Concordates, dass derselbe ausschliesslich für den katholischen Unterricht verwendet werde. Es ist den versammelten Bischöfen nicht unbekannt, wie weit die Ausgaben, welche der Staat an den Unterricht der katholischen Jugend wendet, das Erträgniss des Studienfondes übersteigen. Damit aber dem Grundsatz genügt werde, stellt es sich jedenfalls als nothwendig dar, dass den Bischöfen jährlich ein Ausweis über das Erträgniss des Studienfondes und der Lehranstalten, für welche er verwendet wurde, mitgetheilt werde. Was insbesondere den ungarischen und den siebenbürgischen Studienfond betrifft, so beabsichtigen die betreffenden Bischöfe, sich darüber in eigenen Vorlagen auszusprechen.

Im Jahre 1843 und der nächstfolgenden Zeit wurden mehrere, auf kirchlichen Stiftungen beruhende Convicte aufgehoben und die Einkünfte derselben in Handstipendien umgewandelt. Da die Stifter bei ihren Widmungen den Zweck hatten, der Jugend eine gemeinsame, unter geistlicher Leitung stehende Erziehung zu vermitteln, so möge nach den Wünschen und Anträgen der betreffenden Bischöfe die Wiederherstellung dieser Stiftungen sobald als möglich erfolgen.

In so weit der Schulfond aus dem Vermögen der aufgehobenen Bruderschaften und anderem Kirchengute besteht, müssen die versammelten Bischöfe hinsichtlich dieses Fondes dasselbe wie in Betreff des Studienfondes in Anspruch nehmen.

Die Bischöfe der im Jahre 1849 gehaltenen Versammlung haben die ungenügenden Einkünfte vieler Seelsorger der Beachtung des hohen Ministeriums anempfohlen und herausgehoben, wie wenig die als Congrua angesetzte Summe von 300 und 200 Gulden für den anständigen Unterhalt des Pfarrers und Hilfspriesters genügen könne. Seit dieser Zeit sind sieben Jahre verflossen, während welcher die Preise aller Lebensbedürfnisse sich fortwährend steigerten. Die versammelten Bischöfe fühlen sich also noch dringender aufgefordert, der Regierung seiner Majestät das Schicksal der Pfarrgeistlichkeit an's Herz zu legen. Der Seelsorger dient zunächst Gott, in dessen Reich er die unsterblichen Seelen hinaufleiten soll; er dient aber auch der menschlichen, er dient der bürgerlichen Gesellschaft. Der Seelsorger ist ein Bote des Glaubens und der Gnade; er ist aber auch ein Vermittler der Gesittung und der bürgerlichen Ordnung. Kein Gebirgsthal ist so rauh und fern, keine Heide ist so weit und öde, dass dorthin nicht die Stimme des Priesters dringe, um die Pflichten gegen Gott und den von Gott gesetzten Herrscher zu lehren. Ueberdies hat der Pfarrer zahlreiche Schreibgeschäfte zu verrichten, welche für den geordneten Gang der Staatsverwaltung unentbehrlich sind. Der Seelsorger nimmt daher in keiner Hinsicht die Berücksichtigung des Staates als ein Unberechtigter in Anspruch, desswegen ist es im Con-

cordate ausgesprochen, dass die Ausstattung der Pfarren, welche keine nach den Verhältnissen der Zeit und des Ortes genügende Congrua haben, sobald als möglich werde vermehrt werden. In einigen Ländern des Kaiserthumes finden sich kirchliche Hilfsmittel, durch deren zweckmässige Benützung für die Pfarrgeistlichen schon jetzt oder doch in einer nahen Zukunft ausreichend gesorgt werden kann. Wo dies nicht der Fall ist, vertrauen die Bischöfe auf die Grossmuth Seiner Majestät. Am meisten sind derselben jene Pfarrer würdig, welche ohne irgend eine Beihilfe durch Naturalbezüge auf einen Baarbetrag von nur 300 Gulden beschränkt sind; denn dass bei dem gegenwärtigen Verhältnisse zwischen dem Gelde und den Lebensbedürfnissen diese Summe nicht einmal den bescheidensten Ansprüchen einer Haushaltung genügen könne, liegt offen am Tage. Für solche Priester müssen die versammelten Bischöfe zunächst um eine Unterstützung bitten, deren unabweisliche Nothwendigkeit keinem Zweifel unterliegen kann.

Allein auch durch ein Baareinkommen von 400 fl. ist der Pfarrer gegenwärtig vor Nahrungssorgen noch nicht gesichert, und dass er an die Anschaffung von Büchern denke, ist vollends unmöglich. Die Ablösung jener Naturalabgaben, deren sogar das Gesetz vom 7. September 1848 schonte, hat die Verlegenheit der Seelsorger vermehrt und den Gemeinden einen nur scheinbaren Vortheil gebracht. Wenn der Landmann einen kleinen Theil dessen, was die Erde durch Gottes Segen ihm gebracht hat, auf Gottes Altar für den Diener des Altares niederlegt, so ist dies nicht nur christlich, sondern es ist auch der einfachste naturgemässeste Weg zur Erfüllung seiner Verbindlichkeit, für den Unterhalt des Seelsorgers beizutragen. Einige Garben mehr oder weniger machen in der Scheune keinen fühlbaren Unterschied; eine sehr kleine Geldsumme kann dem Landmanne, vorzüglich wenn er von den Hauptwegen des Verkehres entfernt ist, empfindlich fallen. Wo Naturalabgaben noch bestehen, sind sie durch die bestehende Gesetzgebung geschützt. Es ist aber auch sehr zu wünschen, dass keine Gelegenheit versäumt werde, um für den Seelsorger durch Grund und Boden oder durch Leistungen an Lebensmitteln zu sorgen. Bis die Congrua nicht eine bedeutende Erhöhung erhalten hat, mögen Leistungen an Lebensbedürfnissen, zu welchen die Gemeinden sich freiwillig verpflichten, bei den Zuschüssen des Religionsfondes nicht in Anrechnung gebracht werden.

Bevor eine solche Erhöhung erfolgt ist, soll überhaupt der Ertrag von künftig erfolgenden Schenkungen dem Seelsorger nicht eingerechnet werden. Der Religionsfond wird dadurch keinen Nachtheil erfahren: denn die Schenkungen, welche in Folge einer solchen Massregel zu hoffen sind, würden ohne dieselbe gar nicht erfolgt sein. Nur wenige finden sich berufen, zur Erleichterung des Religionsfondes ein Opfer zu bringen. Am wenigsten aber darf dem Seelsorger bei dem dormaligen Ausmasse der Congrua die Möglichkeit beschränkt werden, durch die Messstipendien eine fromme Beisteuer zu erhalten. Derjenige also, welchem der Religionsfond nur 300 Gulden oder wie dem Hilfspriester sogar nur 200 Gulden sichert, werde nicht verpflichtet, zur Erfüllung der auf dem Religionsfonde haftenden Messverbindlichkeiten beizutragen. Aus demselben Grunde mögen jene Messenstiftungen, welche nach Verschiedenheit der Länder bei Festsetzung der Congrua noch in Auschlag kommen, nur in so weit eingerechnet werden, als sie das

von dem Bischöfe der Diöcese festgesetzte Stipendium übersteigen.

Die Lage der Provisoren erledigter Pfarren verdient vorzüglich in jenen Ländern Berücksichtigung, wo der Religionsfond die Intercalar-Einkünfte bezog und kraft des Concordates auch künftig beziehen wird; denn man setzt voraus, dass dort, wo der Religionsfond auf die Intercalar-Einkünfte weder Ansprüche hatte noch haben wird, dem Bischöfe keine bisher unbekannte Beschränkung auferlegt werden, sondern demselben freistehen werde, den Verwesern erledigter Pfründen nach dem Kirchengesetze und mit billiger Erwägung aller Umstände den anständigen Unterhalt und die verdiente Belohnung anzuweisen. Der Provisor hat für die Uebersiedlung und seine zeitweilige, wenn auch noch so einfache Einrichtung Kosten zu tragen, und obgleich seine Bezüge etwas erhöht worden sind, so bleibt er ohne freiwillige Unterstützung von Seite der Pfarrgemeinde doch immer noch in einer drückenden Lage. Es gelte daher von ihm dasselbe, wie von einem auf die nothdürftige Congrua beschränkten Pfarrer; er werde nicht gehindert, den Beitrag zu seinem Unterhalte, welcher in Form eines Messstipendiums gegeben wird, zu empfangen, und sei desswegen künftighin nicht verpflichtet, die bei der Pfarre vorhandenen Stiftmessen anders als gegen das von dem Bischöfe festgesetzte Stipendium zu entrichten.

In Betreff der kranken und hochbejahrten Seelsorger, welche keine zur Erhaltung eines Provisors hinreichende Pfründe besitzen, wiederholen die versammelten Bischöfe die Bitten, welche schon die im Jahre 1849 gehaltene Versammlung der Regierung Seiner Majestät vorgelegt hat. Das Geringste, was geschehen kann, ist, dass in allen Theilen des Reiches der Ruhegehalt für jeden nicht selbstständigen Seelsorger auf 200, für jeden selbstständigen auf 300 fl. angesetzt, und bei gänzlicher Untauglichkeit eine entsprechende Erhöhung gewährt werde. Sie wiederholen ferner und empfehlen lebhaft den Antrag, dass alle Seelsorger, welche mehr als vierzig Jahre lang treu und eifrig im Weinberge des Herrn gearbeitet haben und zur Führung ihres Amtes nicht mehr fähig sind, auf ihr Ansuchen einen Ruhegehalt von 400 fl. erhalten sollen. Wo die kirchlichen Hilfsmittel des Landes es möglich machen, werde für die dienstunfähigen Seelsorger auch reichlicher gesorgt.

Die Patronatsverhältnisse fordern in doppelter Hinsicht Beachtung: denn sowohl die Bestimmungen des Concordates als auch die Folgen der Grundentlastung nehmen auf dieselben Einfluss. Nach dem Concordate hat bei Patronatspfarren, welche keine genügende Ausstattung besitzen, der Patron für eine entsprechende Erhöhung des Pfarrereinkommens zu sorgen. Das Kirchengesetz geht nämlich von der Voraussetzung aus, dass der Patron dies sein Recht deshalb besitze, weil er oder seine Rechtsvorgänger die Pfarre mit dem nöthigen Vermögen ausgestattet haben, oder weil er das Fehlende zu ergänzen bereit ist. Doch nimmt es für die Bauherstellungen nicht den Patron allein in Anspruch; auch die bei der Kirche angestellte Geistlichkeit, die Besitzer kirchlicher Zehenten, die Eingepfarrten haben beizutragen, und zwar nach einem Massstabe, für welchen, abgesehen von besonderen Verträgen, die Rechtsgewohnheiten des Landes entscheidend sind. Allein alle im Kirchengesetze begründeten Forderungen an den Patron gewinnen dadurch eine veränderte Gestalt, dass es im Allgemeinen als Regel gilt: der Patron könne durch die Verzichtleistung auf sein Recht sich auch von

seinen Verbindlichkeiten befreien. Hierbei wird von besonderen Rechtsverhältnissen und Verträgen abgesehen, und in Folge von besonderen Rechtsverhältnissen und Verträgen muss man in den meisten Ländern des Kaiserthumes vielmehr als Regel festhalten, dass der Patron zwar auf seine Rechte verzichten, doch von den damit verbundenen Lasten sich nicht willkürlich befreien könne. Für die meisten Länder ist dies nämlich schon seit langen Jahren durch das Staatsgesetz ausgesprochen, in dessen Bereiche es allerdings liegt, den Staatsbürgern hinsichtlich ihrer Leistungen zu Gunsten anderer Staatsbürger Verbindlichkeiten aufzulegen. Auch wurden bei der Veräusserung liegender Güter die Patronatsleistungen stets als eine Last, der man sich nicht entziehen könne, in Anschlag gebracht und der Kaufpreis darnach bestimmt. Wenn aber das Staatsgesetz wider die Patrone geltend gemacht wird, so muss es in Allem, was seiner Natur nach der weltlichen Gesetzgebung angehört, auch zu Gunsten der Patrone Wirksamkeit äussern, und man muss denselben zugestehen, dass sie zu Leistungen, welche dem österreichischen Gesetze fremd sind, nicht gezwungen werden können. Sie können daher auch nicht gezwungen werden, bei Pfarren, welche keine genügende Ausstattung haben, den anständigen Unterhalt der Seelsorger zu bestreiten. Wenn diese Last ihnen aber durch den Religionsfond abgenommen wird, so widerstreitet es der Natur der Sache und den Bestimmungen des Kirchengesetzes, dass Jemand, welcher weder selbst für den Unterhalt des Pfarrers sorgt, noch der Rechtsnachfolger derer ist, welche dafür gesorgt haben, das unbeschränkte Präsentationsrecht übe. In allen Fällen also, in welchen der Pfarrer seinen Unterhalt ganz oder theilweise aus dem Religionsfonde bezieht, gedenken die versammelten Bischöfe den Patronen die Wahl zu lassen, entweder die von dem Religionsfonde gewährte Leistung auf sich zu nehmen, oder künftighin Einen aus den Dreien zu präsentieren, welche der Bischof als die Würdigsten bezeichnet.

Die meisten Besitzer dinglicher Patronatsrechte haben die Folgen der Grundentlastung erfahren: wenn man ihnen also die Freiheit der Verzichtleistung nicht gestattet, so wird es von der Billigkeit um so entschiedener gefordert, dass in den Patronatslasten eine entsprechende Ermässigung eintrete. Andererseits darf man nicht vergessen, dass das Präsentationsrecht, welches den vorzüglichsten Theil des Patronatsrechtes bildet, eine sehr bedenkliche Seite habe. Nicht nur die Kirche, sondern auch der Staat muss wünschen, dass die Pfarren den Würdigsten verliehen werden: denn auf jene sittliche Kräftigung des Volkes, welche für die Geschicke der Zukunft entscheidend ist, können die Pfarrer einen wichtigen Einfluss üben. Die öffentlichen Patronatsrechte werden ganz in diesem Sinne geübt. Anders verhält es sich, wenn nicht immer, so doch sehr oft, mit dem Privatpatronate. Gewiss wäre es für das Kriegswesen nicht vortheilhaft, wenn der Feldherr die Officiersstellen nach dem Ermessen von Gutsherren und Verwaltern besetzen müsste, wofern ihm nur nicht ein offenbar feiger und unbrauchbarer Mensch bezeichnet würde. Ebenso wenig ist im Durchschnitte der Einfluss von Gutsherren und Verwaltern bei Besetzung der Pfarren heilsam, und in solchen Kirchensprengeln, wo die Zahl der Privatpatronate gross ist, stellen die nachtheiligen Folgen sich deutlich heraus. Wenn es also in Oesterreich bei den Verordnungen bleiben soll, in Folge deren es nicht einmal möglich ist, dass das freie bischöfliche Ver-

leihungsrecht durch freiwillige Verzichtleistung des Patronen wieder hergestellt werde, so muss von demselben ein namhafter Beitrag zur Bestreitung der kirchlichen Ausgaben gegeben werden; sonst hätte der Staat ebensowenig als die Kirche ein Interesse, das Aufgeben des Privatpatronates zu hindern. Allein für den Massstab, nach welchem die Patrone künftig zu den Bauherstellungen beitragen sollen, sind Verhältnisse entscheidend, welche in den verschiedenen Theilen des Reiches sehr verschieden sind. Im Allgemeinen lässt sich also nur so viel sagen, dass das Höchste, was den Patronen könnte auferlegt werden, niemals zwei Drittel dessen übersteigen dürfe, was denselben nach der bisherigen Concurrenzordnung oblag, weil sie den dritten Theil ihrer nutzbaren Rechte ohne alle Entschädigung verloren haben, und dass die Leistungen, welche den Patronen mit Rücksicht auf ihre Verluste nachgelassen werden, von den Besitzern der entlasteten Grundstücke zu tragen sind, wesshalb dem vormals herrschaftlichen Besitze kein Beitrag hierzu aufgebürdet werden kann. Ferner müsste in Betreff der Kosten zur Erweiterung des Gotteshauses eine Ausnahme gemacht werden. Nach dem kirchlichen Rechte liegt dem Patrone als solchem keine Pflicht ob, für die Vergrößerung des Gotteshauses zu sorgen; nur kann der Bischof das Recht des Patronen zu Gunsten eines Wohlthäters beschränken, welchem das Gotteshaus eine durch den Zweck geforderte Erweiterung verdankt. Wenn die österreichischen Verordnungen dem Patrone eine diesfällige Verbindlichkeit auflegten, so waltete dabei ein Billigkeitsgrund ob. Er war in der Regel zugleich Gutsherr, und vermehrte sich die Pfarrgemeinde, so vermehrten sich auch seine Bezüge; es entsprach daher seiner Stellung, dass er, wenn die steigende Bevölkerung eine Vergrößerung des Gotteshauses nothwendig machte, zu diesem Zwecke ein Geldopfer brachte. Jetzt hat die Sache sich gänzlich geändert: denn das Steigen der Bevölkerung übt so wenig wie das Sinken derselben auf die Entschädigungsrente einen Einfluss. Wenn also die Kirche einer Bauherstellung bedarf, und man dieselbe bei dieser Gelegenheit vergrößern will, so soll der Patron nur verpflichtet sein, so viel beizutragen, als er beitragen müsste, wenn das Gotteshaus in seinem bisherigen Umfange hergestellt würde. Ist aber die Kirche noch in entsprechendem Baustande, und hat der Neubau bloss die Vergrößerung zum Zwecke, so kann dem Patrone fernerhin eine Pflicht, Beiträge zu leisten, nicht auferlegt werden. Im Uebrigen berufen die einzelnen Bischöfe sich auf ihre schon gestellten Anträge oder behalten sich vor, neue Anträge zu stellen. Doch wird es unmöglich sein, über die Vertheilung der die Gemeinde treffenden Leistungen etwas Endgültiges festzusetzen, bevor die noch ob-schwebende Frage des Gemeindegesetzes eine endgültige Lösung gefunden hat.

Es bedarf nicht der Bemerkung, dass das Kirchenvermögen wie bisher in Anspruch wird zu nehmen sein; nur kann der Umstand, dass zwei Kirchen Einen und denselben Patron haben, keinen rechtlichen Grund darbieten, um das Vermögen der einen für Bauherstellungen der anderen zu verwenden.

Die Patronatsrechte von Gemeinden bringen vielfache Uebelstände mit sich. Häufig führen sie zu Parteiungen. Der Geistliche, dessen Wagschale überwiegt, steht zwischen seinen Freunden, welche von ihm Dankbarkeit für die erlangte Pfründe verlangen, und seinen Gegnern, welche ihn als einen Aufgedrungenen ansehen, und häufig erschweren die Ersteren seine Amtswaltung noch mehr als die

Letzteren. Desswegen ist in mehreren Theilen des Reiches bereits die Anordnung erfolgt, dass die Gemeinden stets Einen aus den Dreien zu wählen haben, welche der Bischof als die Würdigsten bezeichnet. Dadurch werden die Schattenseiten des Gemeindepatronates grösstentheils beseitigt, und die versammelten Bischöfe halten es für wünschenswerth, dass diese Bestimmung auf alle Länder des Kaiserthumes ausgedehnt werde.

Die versammelten Bischöfe erkennen die Pflicht der Dankbarkeit, welche sie Seiner Majestät sowohl für die bisherige Uebung der öffentlichen Patronatsrechte als auch für das Versprechen schulden, durch welches die grossmüthigen dabei obwaltenden Rücksichten für alle Zukunft besiegelt werden. Eben desswegen müssen sie es für einen Verlust halten, wenn solche Patronatsrechte an Privatpersonen übergehen, und stellen daher die Bitte: Seine Majestät wolle, wofern ein dem Staate oder einem öffentlichen Fonde gehöriges Gut verkauft würde, die auf demselben haftenden Patronatsrechte sich vorbehalten. Da in solchen Fällen nur die Grundstücke veräussert werden, so kann für die Erfüllung der Patronatsverbindlichkeiten aus der zu der Besetzung gehörigen Entschädigungsrente gesorgt werden.

Wenn das Bisthum mit Grundbesitz ausgestattet ist, so kann es keinem Zweifel unterliegen, dass der Bischof die Lasten der dinglichen auf seinen Tafelgütern haftenden Patronate ganz wie ein anderer Besitzer zu tragen habe. Man muss jedoch in Erinnerung bringen, dass nach dem Kirchengesetze dem Bischöfe die freie Verleihung der Pfründen zusteht, wofern er nicht durch die stattgefundene Erwerbung von Patronatsrechten in der Auswahl der Person beschränkt ist. Ganz im Gegentheile gingen die österreichischen Verordnungen von der Voraussetzung aus, als müsse jede Pfarre einen Patron haben; und der Umstand, dass der Bischof eine Pfarre ohne die in der Präsentation gegebene Beschränkung verlieh, wurde für genügend erachtet, denselben als Patron zu betrachten und ihm die Patronatslasten zuzumuthen. Diese Auffassung kann künftig nicht mehr Platz greifen, und somit muss vorausgesetzt werden, dass die einem Bischöfe in seinem eigenen Kirchensprengel zugewiesenen Patronate mit Ausnahme der dinglichen auf den Tafelgütern haftenden eigentlich freie Verleihungsrechte seien. Das Gegentheil wird zu beweisen sein.

Das Schulpatronat ist dem Kirchengesetze völlig fremd; es ist, wo es besteht, eine Einrichtung, welche einzig und allein dem Staatsgesetze angehört, wiewohl man dabei die Formen des Kirchenpatronates zum Vorbilde genommen hat. Die Verpflichtung zu den mit dem Schulpatronate verbundenen Leistungen gründet sich daher einzig und allein auf das Staatsgesetz und kann nur insoweit, als sie dem Grundherrschaft zu Gunsten seiner Unterthanen auferlegt wurde, auf einen Grund der Billigkeit zurückgeführt werden. Für eine diesfällige Verpflichtung, welche dem Kirchenpatrone als solchem auferlegt würde, wüssten die versammelten Bischöfe durchaus keinen rechtlichen Anhaltspunkt zu finden.

Wien, den 16. Junius 1856.

Im Namen der versammelten Bischöfe:

Friedrich Cardinal Schwarzenberg, Fürst-Erbischof von Prag.

Joannis cardinalis Scitovsky, archiepiscopus Strigonensis et Primas.

Joseph Othmar Cardinal Rauscher, Fürst-Erbischof von Wien.

B.

Hohes kaiserlich königliches Ministerium für
Cultus und Unterricht!

Die Gestaltung, welche das neueuropäische Staatsleben genommen hat, macht es unerlässlich, dass der Geistliche, dessen Einkommen den strengen Bedarf überschreitet, zu den Bedürfnissen des Ganzen einen Beitrag gebe. In Oesterreich trägt aber die Geistlichkeit alle Staatslasten nach demselben Massstabe wie andere Besitzende, und für die Veränderungsgebühren, deren Fall bei den geistlichen Gütern allerdings sehr selten eintritt, wird der Staatsschatz durch das Veränderungsgebühren-Aequivalent mehr als entschädigt: denn es ist dabei die Voraussetzung zu Grunde gelegt, dass bei liegenden Gütern, welche sich im Besitze Weltlicher befinden, im Durchschnitte alle zehn Jahre eine Veränderung vorgehe: was offenbar nicht der Fall ist. Dennoch haben überdies die Abteien bei der Wahl des Abtes oder Propstes die Wahltaxen und die Bischöfe, Domherren und Pfarrer, deren Ernennung Seiner Majestät zusteht, bei ihrem Amtsantritte die sogenannten Verleihungstaxen zu entrichten. Dass für die Ernennung oder die Wahl an sich genommen keine Abgabe dürfe gefordert werden, bedarf wohl keines Beweises. Das österreichische Gesetz erkennt dies auch dadurch an, dass es den Privatpatronen die Erhebung einer Taxe nicht gestattet. Die Uebung früherer Zeiten, auf welche man theilweise sich berufen könnte, beruhte auf einer Sachlage, welche vom Grunde aus umgeändert ist. Als der bedeutende Besitz der Geistlichkeit von den ordentlichen Staatslasten befreit war, suchte man den Beitrag, dessen man für die Staatsbedürfnisse nicht entbehren konnte, sich in anderen Formen zu verschaffen und nahm es damit nicht immer so genau. Da aber der kirchliche Besitz nun dieselben Abgaben wie der weltliche, ja bei dem dermaligen Ausmasse des Veränderungsgebühren-Aequivalentes sogar höhere bezahlt, so lässt für die Fortdauer der Verleihungs- oder Wahltaxen sich kaum ein auf Billigkeit gestützter Grund anführen, und die versammelten Bischöfe glauben um Aufhebung derselben bitten zu sollen.

Wien, am 17. Junius 1856.

[Subscriptiones ut supra col. 390 D.]

C.

Hohes kaiserlich königliches Ministerium für
Cultus und Unterricht!

Die Beaufsichtigung der Volksschule, wie sie der Schulverfassung gemäss geführt wurde, ist von der Regierung Seiner Majestät für unzureichend gehalten, und es sind seit dem Jahre 1850 die Bereisungen von Seite der Schulräthe eingeführt worden. Wiewohl diese Massregel in der Theorie unschwer zu rechtfertigen ist, so stösst sie doch in der Ausführung auf mannigfache Unzukömmlichkeiten. Wenn der Schulrath nicht eine Umsicht und Mässigung besitzt, wie sie nicht als Regel kann angenommen werden, so ist es fast unvermeidlich, dass zwischen ihm und den Districts-Schulaufsehern fortwährend Reibungen entstehen. Dadurch muss entweder das Ansehen des Regierungsorganes oder des Districts-Schulaufsehers leiden, und leicht kann es geschehen, dass bei dem letzteren Lust und Liebe zu seiner unentgeltlichen Amtsführung geschwächt wird. Hiezu kommt, dass die Schulräthe mit den wahren Bedürfnissen des Volkes, vorzüglich auf dem Lande, nicht immer vollkommen bekannt sind. Man darf daher un-

A bedenklich behaupten, dass manches Gute, welches durch die erwähnten Bereisungen allerdings gestiftet wurde, durch die damit verbundenen Uebelstände überwogen werde. Unstreitig wäre vorzüglich in ausgedehnten Diöcesen sehr nützlich, dass ausser den Schulvisitationen des Dechanten noch eine andere Beaufsichtigung an Ort und Stelle stattfände. Es wäre aber zu wünschen, dass dieselbe von dem Diöcesan-Schuloberaufseher, oder, wenn dieser zu beschäftigt ist, von einem anderen Geistlichen, welchen der Bischof mit Einstimmung der Regierung zu wählen hätte, vorgenommen würde. Dabei würde es natürlich der politischen Landesbehörde freistehen, aus wichtigen Gründen durch eines seiner Organe eine ausserordentliche Bereisung vornehmen zu lassen. Zum Zwecke dieser Bereisungen müsste für jede Diöcese eine Summe festgesetzt werden, welche nach dem Umfange derselben und der Zahl der Schulen zu bemessen wäre. Da die bisherigen Taggelder der Schulräthe in Ersparung kämen, so würde durch eine solche Aenderung keine Vermehrung, sondern vielmehr eine Verminderung der Ausgaben erzielt werden. Um so entschiedener können also die versammelten Bischöfe diese Regelung der Angelegenheit anempfehlen.

Wien, am 17. Junius [etc. ut supra col. 390 D].

D.

Hohes kaiserlich königliches Ministerium für
Cultus und Unterricht!

Durch die früheren Gesetze war vorgeschrieben, dass ein Katholik, welcher von seinem Glauben sich lossagen wolle, vorher von seinem Seelsorger sechs Wochen lang in der katholischen Glaubenslehre unterrichtet werden müsse. Diese Verordnung ist nun im ganzen Kaiserthume aufgehoben, und so lebhaft die versammelten Bischöfe wünschen, dass ihnen die Gelegenheit gesichert bleibe, jeden Unwissenden zu belehren und jeden Irrenden auf den rechten Weg zu leiten, so erkennen sie doch die Schwierigkeiten, auf welche man bei einer Wiedereinführung jener Nöthigung stossen würde. An die Stelle des sechswöchentlichen Unterrichtes hat das Staatsgesetz die Verpflichtung gesetzt, den beabsichtigten Abfall dem Pfarrer mit einem Zwischenraume von vier Wochen zwei Mal vor zwei Zeugen anzuzeigen. Dadurch wird wenigstens so viel erreicht, dass der Seelsorger von dem traurigen Vorhaben vier Wochen vor dessen Ausführung Kenntniss bekommt und jedes zweckmässige Mittel ergreifen kann, um durch Abmahnung und Belehrung entgegen zu wirken. Allein durch die (provisorische) Verordnung vom 30. Jänner 1849 hat Seiner Majestät damaliges Ministerium überdies vorgeschrieben, dass Akatholiken, welche sich zur katholischen Wahrheit bekehren wollen, diesen Entschluss ihrem bisherigen Seelsorger zwei Mal mit einem Zwischenraume von vier Wochen bekannt geben sollen. Diese Verfügung entbehrte aller Veranlassung: denn die Aufhebung des sechswöchentlichen Unterrichtes, um die es sich eigentlich handelte, bezog sich nur auf solche, welche aus der katholischen Kirche ausscheiden wollten, und konnte keinen Grund darbieten, die Bekehrung der Andersgläubigen zu erschweren. Ueberdies wurde durch eine solche Verfügung die katholische Ueberzeugung nicht etwa bloss den akatholischen Bekenntnissen gleichgestellt, sondern sogar weit ungünstiger als diese letzteren behandelt. In dem grössten Theile des Länderbereiches, wo die Verordnung kundgemacht wurde, bilden nämlich die Akatholiken

eine kleine Minderzahl und leben meistens zwischen A Katholiken zerstreut. Darum ist es für den Katholiken, welcher seinem Glauben entsagen will, sehr leicht, seinen Pfarrer zu finden, aber der sich bekehrende Akatholik muss denselben meistens in weiter Entfernung suchen, ja nicht selten kann er dem Gesetze nicht genügen, ohne eine Reise von mehreren Tagen zu unternehmen. Wie beschwerlich dies für bejahrte, kranke, dürftige Personen sei, bedarf keiner langen Auseinandersetzung. Dessenwegen ist auch jene Verordnung in mehreren der Länder, wo sie kundgemacht wurde, hinsichtlich der Akatholiken, welche ihren Glaubensirrhümern zu entsagen gedenken, bis jetzt noch nicht in Ausführung gekommen. Die versammelten Bischöfe stellen also die Bitte: wo die provisorische Verordnung vom 30. Jänner 1849 entweder gar nicht kundgemacht oder doch nur theilweise ausgeführt wurde, so dass den Akatholiken keine vorläufige B Anzeige ihrer bevorstehenden Bekehrung auferlegt wird, dort möge die Sache im bisherigen Stande verbleiben, in den übrigen Kronländern aber werde entweder gleichfalls von jeder vorläufigen Anzeige der Bekehrung Umgang genommen, oder es möge wenigstens den Akatholiken, deren Herz die Wahrheit gerührt hat, verstattet sein, ihren Entschluss vier Wochen vor ihrem förmlichen Eintritte in die katholische Kirche der politischen Obrigkeit ihres Wohnsitzes anzuzeigen. Man darf voraussetzen, dass auf Einhaltung dieser Frist bei gefährlich kranken oder hochbejahrten Personen nicht werde gedrungen werden. Ueberdies kann der in Antrag gebrachte Ausweg bei einer Sachlage, wie sie in Siebenbürgen obwaltet, nicht genügen. Da nämlich in diesem Lande die Katholiken die Minderzahl bilden, so sind auch die politischen Beamten grossen Theils Akatholiken, bei welchen diejenigen, C welche den Entschluss ihrer Bekehrung anmelden, auf mannigfache Hemmnisse stossen dürften, und es ist dringend zu wünschen, dass in Siebenbürgen die Angelegenheit auf dieselbe Weise wie in Ungarn, Croatia und Slavonien behandelt werde.

Wien, am 17. Junius 1856.

[Subscriptiones ut col. 390 D.]

Adnot. Episcoporum conventus a sancta sede quoque petiit, ut, quae literae apostolicae *Optime noscitis* de usu pontificalium (*vide ad calcem huius tomi XLVII*) statuerant, paululum mitigaret.

INSTRUCTIO

pro iudiciis ecclesiasticis quoad causas matrimoniales.

TITULUS PRIMUS.

De matrimonio.

§ 1. Matrimonium est coniunctio maris et foeminae ad propagationem humani generis et mutuum adiutorium Dei voluntate ordinata: quod cum in ipsis eius primordiis indissolubile esset institutum, et eam accepisset legem, ut coniuges duo essent in carne una, a Christo domino ad pristinam dignitatem reductum et in sacramentum novae legis reiectum est¹.

¹ „Matrimonii perpetuum indissolubilemque nexum primus humani generis parens, divini Spiritus instinctu pronuntiavit, cum dixit: *Hoc nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea, quamobrem relinquet homo patrem suum et matrem et adhaerebit uxori suae et erunt duo in carne una.* „Gratiam vero, quae naturalem illum amorem perficeret, et indissolubilem unitatem confirmaret coniugesque sanctificaret, ipse Christus, venerabilium sacramentorum institutor atque perfectior, sua nobis passione promeruit. Quod Paulus apostolus innuit, dicens: *Viri, diligite ucores vestras, sicut Christus*

§ 2. Sponsalia sunt conventio, qua mas et foemina sibi matrimonii inter eos ineundi fidem dant.

§ 3. Sponsalia valide iniri nequeunt, nisi per voluntatis declarationem libere ac debita cum deliberatione factam ab iis, qui matrimonium inter se valide ac licite contrahere possunt. Impuberum nomine inita, impuberes ad matrimonium contrahendum haud obligant, nisi, postquam ad pubertatem pervenerit, rata eadem habuerint.

§ 4. Sponsalia, licet iureiurando firmata sint, mutuo tamen consensu dissolvi possunt¹.

§ 5. Sub paterna potestate constitutorum sponsalia solvenda sunt, quoties parentes iuste contradicunt².

§ 6. Quando una pars fidem sponso debitam violaverit, altera promissis stare non amplius tenetur. Si, post sponsalia inita, talis intercedat mutatio, ut merito supponatur, in praesenti rerum conditione haud eventurum fuisse, ut ad sponsalitia pacta procederetur, horum obligatio pro ea cessat parte, in qua eiusmodi mutatio haud contigit. Sin autem talia rerum adiuncta iam sponsalium initorum tempore locum habuere, parti, cui ignota tunc fuerunt, ius competit a sponsalibus resiliendi.

§ 7. Sponsi obligatione contracta non impediuntur, quin religionem ingrediantur, aut Deo in statu clericali militent. Professione religiosa aut ordinis sacri susceptione sponsalia dissolvuntur.

§ 8. Matrimonio, quod una pars cum tertia quadam persona contrahit, sponsalia quidem dissolvuntur, salvum tamen permanet ius quod alteri parti quoad damnum resarciendum pro re nata competit³.

§ 9. A sponsalibus absque legitima causa resiliens, nec non qui legitimam resiliendi causam vel celaverit vel sua culpa adduxerit, tenetur ad resarciendum alteri pro personarum et rerum adiunctis damnum, quod ex resiliendo eidem enascitur.

§ 10. Obligatio standi promissis per contractum sponsalium datis tunc quoque cessat, quando, omnibus perpensis circumstantiis, supponendum merito sit, matrimonium a sponsis contrahendum infaustum fore. Quodsi autem circumstantiae, qui-

dilexit ecclesiam et se ipsum tradidit pro ea; mox subiungens: sacramentum hoc magnum est; ego autem dico in Christo et in ecclesia. Cum igitur matrimonium in lege evangelica veteribus connubiis per Christum gratia praestet, merito inter novae legis sacramenta annumerandum sancti patres nostri, concilia et universalis ecclesiae traditio semper docuerunt.“ Conc. Trid., sess. XXIV, *doct. de sacr. matrim.* — „Si quis dixerit, matrimonium non esse vere et proprie unum ex septem legis evangelicae sacramentis a Christo domino institutum, sed ab hominibus in ecclesia inventum, neque gratiam conferre: anathema sit.“ Ibid., can. 1.

D ¹ „Praeterea hi, qui de matrimonio contrahendo pure et sine omni conditione fidem dederunt, commonendi sunt et omnibus modis inducendi, ut praestitam fidem observent. Si autem se invicem admittere noluerint, ne forte deterius inde contingat, ut talem scilicet ducat, quam odio habet, videtur, quod ad instar eorum, qui societatem interpositione fidei contrahunt et postea eandem sibi remittunt, hoc possit in patientia tolerari.“ Decretal. IV, 1, 2.

² „Omissa controversia, utrum sponsalia sine parentum consensu vim habeant, eo pacto quo matrimonium de praesenti contrariis etiam ipsis parentibus firmum habetur; certissimum tamen est, ipsa illicita fieri, culpam admitti, cognitaeque parentum dissensione solvi posse, licet iusiurandum intercesserit.“ Bened. XIV, inst. 46. — „Secus vero si pater iuste contradicat, nempe si matrimonium vergeret in dedecus familiae, tunc enim sponsalia illa non obligant, cum nemo possit obligari ad exequendam rem iniustam.“ S. Alphons. Liguor., *Theolog. moral.*, VI, n. 877.

³ „Respondemus, quod si tibi constiterit, quod L. P. per verba de futuro, E. vero desponsaverit per verba de praesenti, imposita ei poenitentia competenti, quia primam fidem irritam fecit, matrimonium secundo loco contractum legitimum iudices.“ Decretal. IV, 1, 22. Cf. *ibid.*, 1, 31.

bus suppositio ista innititur, culpa unius partis A exortae sint, haec alteri damnum, quod ipsi frustratis iustis eius expectationibus illatum est, pro viribus resarcire tenetur.

§ 11. Causa efficiens matrimonii est consensus mutuus, in quantum a personis ad contrahendum habilibus respective forma praescripta declaratur¹.

§ 12. Ad coniunctionem, quae vere matrimonium est, ineundam, inhabiles sunt omnes et ii tantum, quos lex divina et ecclesiastica inhabiles pronuntiat².

§ 13. Amentes, furiosi, infantes, et quicumque talem, qualem rei natura exigit, consensum praestando impares habentur, matrimonium contrahere nequeunt³.

§ 14. Ne consensus detur ac proinde matrimonium contrahatur, impedit error qui versatur circa personam futuri coniugis, aut qui in personam redundat. In personam redundat error in ea tantum qualitate, qua sola futuri coniugis persona determinatur.

§ 15. Quodsi contingeret, ut liber contrahat cum servo vel serva, quos liberos putet, irritum foret matrimonium.

§ 16. Impotentia debitum coniugale praestandi matrimonium antecedens et insanabilis, ne matrimonium valide contrahatur, impedit.

§ 17. Cum pueri, qui decimum quartum, et puellae, quae duodecimum aetatis annum nondum absolverint, de regula neque physice ad matrimonium apti, neque ii sint, qui matrimonii contrahendi vim, prout decet, intelligant, de iure ad matrimonium inhabiles censentur. Quodsi autem unquam eveniret, ut hac aetate minores et physica et morali ad matrimonium aptitudine pollerent, nihilominus, nisi desuper ab episcopo dioecesano vel ab ipsa apostolica sede sententiam declaratoriam C obtinuerint, matrimonio iungi non possent⁴.

¹ „Respondemus, quod matrimonium in veritate contrahitur per legitimum viri et mulieris consensum; sed necessaria sunt, quantum ad ecclesiam, verba consensum exprimentia de praesenti. Nam surdi et muti possunt contrahere matrimonium per consensum mutuum sine verbis, et pueri ante annos legitimos per verba sola non contrahunt, cum intelliguntur minime consentire.“ Decretal. IV, 1, 25.

² „Si quis dixerit, ecclesiam non potuisse constituere impedimenta matrimonii dirimentia, vel in iis constituendis errasse: anathema sit.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de matr., can. 4.

³ „Dilectus filius R. proposuit, quod filiam suam cuidam matrimonialiter copulavit. Cum autem eadem mulier cum ipso viro, qui continuo furore laborat, morari non possit, et propter alienationem furoris legitimus non potuerit intervenire consensus, mandamus, quatenus, si rem noveris ita esse, praefatas personas cures ab invicem separare.“ Decretal. IV, 1, 24.

⁴ „Quia vero nobis constare non potuit, cuius aetatis esset D puella, cum eidem viro exstitit desponsata; cum dicatur, quod circiter annos XII habebat, utrumne prudentia tunc in illa suppleret aetatem: respondemus, quod, si puella nubilis non erat aetatis, cum saepe praefatus vir desponsavit eandem, et aetatem in ea prudentia non supplebat, procul dubio inter eos non coniugium, sed sponsalia contracta fuerunt.“ Decretal. IV, 2, 14. — „Huius facti speciem, quam nos animo praesentem retinemus, non abs re erit hic explanare. Dispensatio erat super aetate favore cuiusdam puellae, quae sex mensibus minor erat duodennio, quod est in feminis legitimum aetatis tempus ad matrimonium ineundum. In eius autem concessione expositum fuit, quod malitia ita supplebat aetatem, ut de iure matrimonium contrahere posset. Quapropter, declaratoria haec potius dicenda erat quam dispensatio, cum facultas contrahendi matrimonium ante praescriptum aetatis tempus, quoties malitia supplet aetatem, ab ipsa legum et canonum dispositione proveniat. Quin immo episcopi ipsi et ordinarii locorum iure suo pronuntiare possunt super ea quaestione, quae facti est: an scilicet malitia, ut asseritur, aetatem suppleat, et consequenter matrimonii contrahendi licentiam impertiri valeant; neque necesse est apostolicam sedem adire, nisi pro maiori actus solemnitate, et, ne de contractus matrimonii huiusmodi validitate

§ 18. Consensus, ad quem exprimendum quis a quocunque per malum magnum et inevitabile iniuste ipsi vel illatum vel intentatum compellitur, ad matrimonii vinculum nectendum haud sufficit.

§ 19. Mulier, quae matrimonium ineundi causa rapta fuerit, cum raptore, quamdiu in eius potestate manserit, matrimonium valide contrahere nequit. Rapta censenda est mulier, quae violentia ipsi illata vel abducitur, vel in loco, ad quem dolo allecta est, detinetur; nec non ea, quae a viro, cui ante facinus rite desponsata haud fuit, ipsa licet consentiente, in seipsis tamen vel invitis parentibus seu tutoribus abducitur¹.

§ 20. Matrimonii vinculum eodem iunctos ad aliud matrimonium contrahendum inhabiles reddit².

§ 21. Vinculum matrimonii valide contracti, sed nondum consummati, per solemnem religionis professionem alterius coniugis vel summi pontificis dispensatione dirimitur. Matrimonium a christianis contractum, postquam consummatum fuerit, non nisi morte solvi potest³.

§ 22. Quodsi christiani non catholici autement, matrimonii vinculum solvi posse, ecclesia errantes

propter minorem aetatem haesitari contingat⁴, ut habet formula, quae in concipiendis litteris declaratoriis super minori aetate adhiberi consuevit. Siquidem canonistae docent, cumulativum ius esse inter apostolicam sedem et indices ordinarios cognoscendi et pronuntiandi de hac re: an scilicet malitia suppleat aetatem; privativum vero apostolicae sedis ius esse concedendi dispensationem ad contrahendum matrimonium impuberi, qui per aetatem nondum coniugali copulae maturus est, sed tamen rationis usu ita pollet, ut matrimonii contrahendi vim et naturam intelligat. Etenim ad validitatem matrimonii quemadmodum rationis usus requiritur de iure naturali et divino, ita actualis ad coniugalem copulam potentia requiritur de iure positivo canonico.“ Benedict. XIV, *Magna nobis*, vol. II, p. 416.

¹ „Decernit sancta synodus, inter raptorem et raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. Quodsi rapta a raptore separata, et in loco tuto et libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat; et nihilominus raptor ipse ac omnes illi consilium, auxilium et favorem praebentes, sint ipso iure excommunicati ac perpetuo infames omniumque dignitatum incapaces; et si clerici fuerint, de proprio gradu decendant.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 6. — „Die 24 ianuarii 1608 habita est congregatio concilii domi illustrissimi domini cardinalis Camerinensis, cui interfuerunt illustrissimi cardinales Camerinensis, Montesperelli, Pallavicinus, Acquaviva, Mantica, Pamphilus, Montisregalis, Maffeus, qui omnes senserunt, concilium procedere etiam in muliere volente, dum tamen sit raptus iuxta terminos iuris civilis. Unus cardinalis Montisregalis existimavit, concilium procedere quoad nullitatem matrimonii, non autem quoad poenas, sed ceteri omnes putarunt, concilium sibi vindicare locum etiam quoad poenas.“ De Luca, ad calc. discurs. V, de matrim. Cfr. Rigant. ad reg. can. XLIX, n. 84. „Atque in hoc consistere videtur aliquorum aequivocum, quod scilicet illae genericae pollicitationes, quae simplicibus puellis per viros etiam ex causa libidinis fieri solent, de ipsis ducendo in uxores, ad id sufficiant, quoniam ita esset reddere nunquam verificabilem raptum atque de facili eludere inanemque reddere istam adeo prudentem et commendabilem provisionem, quae cum adeo accurato studio in generali concilio facta fuit.“ De Luca, annot. ad s. conc. Trid., discurs. XXVIII, 16. — „Dictusque tractatus debet probari concludenter, et necesse est quod probationes sint luce meridiana clariores, cum agatur de re gravi.“ Rigant. in reg. XLIX can., n. 89.

² „Hoc autem vinculo duos tantummodo copulari et coniungi, Christus dominus apertius docuit, cum postrema illa verba, tamquam a Deo prolata, referens dixit: *Itaque iam non sunt duo, sed una caro*; statimque eiusdem nexus firmitatem, ab Adamo tantum ante pronuntiatam, his verbis confirmavit: *Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet*.“ Conc. Trid., sess. XXIV, doctr. de sac. matr. — „Si quis dixerit, licere christianis plures simul habere uxores, et hoc nulla lege divina esse prohibitum: anathema sit.“ Ibid., can. 2.

³ „Si quis dixerit, matrimonium ratum non consummatum per solemnem religionis professionem alterius coniugum non dirimi: anathema sit.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de matr., can. 6.

deplorat, verum permittere nequit, ut error legis A suae sanctitatem contamine. Inter catholicum et christianum non catholicum, qui coniugem superstitem habet, matrimonium consistere nequit, licet tribunal, apud quod causae matrimoniales christianorum non catholicorum tractari solent, separationem quoad vinculum pronuntiaverit¹.

§ 23. Cum per sacramentum baptismi non solvantur coniugia, sed crimina dimittantur, matrimonium ab infidelibus contractum coniugibus ad Christum conversis firmum manet, non obstantibus impedimentis ecclesiastica lege institutis. Quodsi autem altero tantum coniuge converso alter in infidelitate persistens cum eodem cohabitare interpellatione neglecta omnino renuat, aut cohabitare nolit absque contumelia creatoris, eidem petenti concedendum est, ut ad novas convolet nuptias; quibus rite celebratis vinculum coniugii in infidelitate contracti dirimitur².

§ 24. Clerici in maioribus constituti, et regulares qui vota solemniter emisissent, ad matrimonium ineundum habiles non sunt. In quantum vota simplicia in congregatione regulari emissa, eum per exceptionem sortiantur effectum ut matrimonium irritent, secundum statuta ordinum a sede apostolica approbata diiudicandum est³.

¹ „Si quis dixerit, propter haeresim, aut molestam cohabitationem, aut affectatam absentiam a coniuge, dissolvi posse matrimonii vinculum: anathema sit.“ „Si quis dixerit, ecclesiam errare, cum docuit et docet, iuxta evangelicam et apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius coniugum matrimonii vinculum non posse dissolvi, et utrumque, vel etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit, non posse, altero coniuge vivente, aliud matrimonium contrahere, moecharique eum, qui dimissa adultera aliam duxerit, et eam, quae dimisso adultero alii nupsit: anathema sit.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de matr., can. 5, 7.

² „Utrum pagani, uxores accipientes in secundo vel tertio vel ulteriori gradu sibi coniunctas, sic coniuncti debeant post conversionem suam insimul remanere, vel ab invicem separari, edoceri per scriptum apostolicum postulasti. Super quo taliter respondemus, quod cum sacramentum coniugii apud fideles et infideles existat, quemadmodum ostendit apostolus dicens: *Si quis frater infidelem habet uxorem, et haec consentit habitare cum eo, non illam dimittat*, et in praemissis gradibus a paganis quoad eos matrimonium licite sit contractum, qui constitutionibus canonicis non arctantur (*quid enim ad nos, secundum apostolum eundem, de his, qui foris sunt, iudicare?*), in favorem praesertim christianae religionis et fidei, a cuius perceptione, per uxores se deserere timentes, viri possunt facile revocari, fideles huiusmodi matrimonialiter copulati libere possunt et licite remanere coniuncti, cum per sacramentum baptismi non solvantur coniugia, sed crimina dimittantur.“ — „Qui autem secundum ritum suum legitimam repudiavit uxorem, cum tale repudium veritas in evangelio reprobaverit, nunquam ea vivente licite poterit aliam, etiam ad fidem Christi conversus, habere, nisi post conversionem ipsius illa renuat cohabitare cum ipso, aut etiamsi consentiat, non tamen absque contumelia creatoris, vel ut eum pertrahat ad mortale peccatum. In quo casu restitutionem petenti, quamvis de iniusta spoliatio constaret, restitutio negaretur, quia secundum apostolum frater aut soror non est huiusmodi subiectus servituti.“ Decretal. IV, 19, 8. — „Quaeritur a theologis et canonicis iuris († eo) consultis, quando solvatur matrimonium contractum ab hebraeo cum hebraea, quae se convertere recusat; et quando conversus novum matrimonium cum muliere christiana, et quando hebraeus cum hebraea contrahere possit. Quod ad conversum attinet: quidam volunt, praecedens matrimonium dissolvi quoad vinculum, statim ac infidelis renuit fidem christianam amplecti, aut intra terminum seu temporis spatium praefixum in interpellatione, quae illi facta est, nullum responsum praebet. Alii vero putant, matrimonium solvi, quando conversus aliud matrimonium celebrat cum christiana. Quae opinio in praesenti communior est inter theologos et canonicos iuris peritos, et in praxi eam sequitur congregatio sanctae Romanae ecclesiae cardinalium decretorum concilii Tridentini interpretum.“ Benedict. XIV, *Apostolici*.

³ „Si quis dixerit, clericis in sacris ordinibus constitutos, vel regulares castitatem solemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege ecclesiastica vel voto, et oppositum nil aliud esse, quam damnare matrimonium, possequi omnes contrahere matrimo-

§ 25. Inter baptizatos, et eos qui regenerationis sacramentum haud susceperunt, matrimonium consistere nequit.

§ 26. Qui in linea recta aut in quarto vel proximiori quodam lineae transversae gradu consanguinei sunt, validum inter se matrimonium contrahere non possunt, neque refert an consanguinitas ex copula licita vel illicita exorta sit¹.

§ 27. Cognatio spiritualis, quae ex baptismo et confirmatione oritur, dirimit matrimonium inter sacramenti dispensatorem et baptizatum vel confirmatum, nec non baptizati vel confirmati parentes, inter patrum quoque et baptizatum vel confirmatum, nec non baptizati vel confirmati parentes².

§ 28. Adoptio, qualis arrogationi seu adoptioni perfectae iuris Romani quoad essentialia respondet, secundum nunc vigentem ecclesiae praxim, etiam postquam dissoluta fuerit, matrimonium dirimit inter adoptantem adoptatumque et ab adoptato descendentes sub paterna eius potestate adoptionis tempore constitutos, nec non inter adoptantem adoptatque uxorem et adoptatum vicissim adoptantisque uxorem. Praeterea, quamdiu adoptio perdurat, inter adoptatum et adoptantis liberos carnales legitimos, sub potestate paterna constitutos, matrimonium consistere nequit³.

nium, qui non sentiunt se castitatis, etiamsi eam voverint, habere donum: anathema sit; cum Deus id recte petentibus non denegat, nec patitur, nos supra id quod possumus, tentari.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de matr., can. 9. — „Antiquae concertationi finem cupientes imponere, ac animarum periculis inde provenientibus salubriter providere, de fratrum nostrorum consilio praesenti declaramus edicto, quod, licet votum solennizatum per sacri susceptionem ordinis, quantum ad impediendum matrimonium contrahendum ac ad dirimendum, si post contractum fuerit, secundum statuta canonum sit efficax reputandum, ad dissolvendum tamen prius contractum, etiamsi per carnis copulam non fuerit consummatum, cum nec iure divino, nec per sacros reperimus canones hoc statutum, invalidum est censendum.“ Extrav. Ioannis XXII, 6.

¹ „Prohibitio quoque copulae coniugalis quantum consanguinitatis et affinitatis gradum de cetero non excedat, quoniam in ulterioribus gradibus iam non potest absque gravi dispendio huiusmodi prohibitio generaliter observari.“ Decretal. IV, 14, 8. — „Vir qui a stipite quarto gradu, et mulier quae ex alio latere distat quinto, secundum regulam approbatam, qua dicitur: „quoto gradu remotior differt a stipite, et a quolibet per aliam lineam descendendum ex eodem,“ licite possunt matrimonialiter copulari.“ Decretal. IV, 14, 9.

² „Docet experientia, propter multitudinem prohibitionum, multoties in casibus prohibitis ignoranter contrahi matrimonia, in quibus vel non sine magno peccato perseveratur, vel ea non sine magno scandalo dirimuntur. Volens itaque sancta synodus huic incommodo providere, et a cognationis spiritualis impedimento incipiens, statuit, ut unus tantum, sive vir sive mulier, iuxta sacrorum canonum instituta, vel ad summum unus et una baptizatum de baptismo suscipiant; inter quos ac baptizatum ipsum et illius patrem et matrem, nec non inter baptizantem et baptizatum, baptizatique patrem ac matrem tantum spiritualis cognatio contrahatur. Parochus, antequam ad baptismum conferendum accedat, diligenter ab iis, ad quos spectabit, sciscitetur, quem vel eos tantum ad illum suscipiendum admittat, et in libro eorum nomina describat, doceatque eos quam cognationem contraxerint; ne ignorantia ulla excusari valeant. Quodsi alii, ultra designatos, baptizatum tetigerint, cognationem spirituales nullo pacto contrahant, constitutionibus, in contrarium facientibus, non obstantibus. Si parochi culpa vel negligentia secus factum fuerit, arbitrio ordinarii puniatur. Ea quoque cognatio, quae ex confirmatione contrahitur, confirmantem et confirmatum, illiusque patrem et matrem, ac tenentem non egrediatur: omnibus inter alias personas huius spiritualis cognationis impedimentis omnino sublati.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 2.

³ „Et haec adeo vera sunt, ut, quamvis per adoptionem parentum liberorumve loco sibi esse coeperint, non possint inter se matrimonio coniungi: in tantum ut, etiam dissoluta adoptione, idem iuris maneat. Itaque eam, quae tibi per adoptionem filia vel neptis esse coeperit, non poteris uxorem ducere, quamvis eam emancipaveris.“ *Instit. de nupt.*, I, 10. — „Adoptivus filius, si emancipetur, eam quae patris adoptivi uxor est,

§ 29. Adoptio iuris Austriaci intra praefatos terminos matrimonium dirimit, quoties adoptatus paternae adoptantis potestati subiicitur, vel in eiusdem domum filiorumfamilias ad instar cohabitaturus recipitur. Quodsi autem neque paternae adoptantis potestati subiiciatur, neque in eiusdem domum cohabitaturus recipiatur, adoptio iuris Austriaci imperfectae aequiparanda est, et nullum matrimonii impedimentum involvit¹.

§ 30. Matrimonium consummatum inter unam partem et alterius, quartum usque inclusive gradum consanguineos affinitatem parit, qua irritatur matrimonium inter eosdem initum².

§ 31. Concubitus extra matrimonium habitus dirimit matrimonium contrahendum inter unam partem et alterius consanguineos in primo et secundo gradu³.

§ 32. Coniux, qui cum alterius consanguineis

ducere non potest, quia novercae locum habet. Item, si quis filium adoptaverit, uxorem eiusdem (quae nurus loco est) ne quidem post emancipationem filii ducere potest: quoniam aliquando nurus eius fuit." *Digest., de rit. nupt., XXIII, 2, 14.* — „Per adoptionem quaesita fraternitas eo usque impedit nuptias, donec manet adoptio, ideoque eam, quam pater meus adoptavit et emancipavit, potero uxorem ducere. Aequae et si me emancipato illam in potestate retinuerit, poterimus iungi matrimonio. Itaque volenti generum adoptare, suadet, ut filiam emancipet. Similiter suadet ei, qui nurum velit adoptare, ut emancipet filium." *Ibid., 2, 17.* — „Si qua per adoptionem soror mihi esse coeperit, quamdiu durat adoptio, inter me et ipsam nuptiae consistere non possunt." *Decretal. IV, 12, 1.* — „Eius vero mulieris, quam pater tuus adoptavit, filiam non videris impediri uxorem ducere, quia neque naturali, neque civili iure tibi coniungitur." *Instit. de nupt., I, 10.*

¹ „Si quaestio incidat, sive in tribunali ecclesiastico sive etiam in synodo, an in hoc vel illo casu adsit impedimentum cognationis legalis, necessario recurrendum erit ad leges civiles atque ad earundem normam controversia decidenda. Disputant exempli gratia doctores, num praefata ad matrimonium obstacula a sola inducantur adrogatione, an etiam ab adoptione simplici et imperfecta. Tam prioris quam posterioris sententiae patroni unice insistent iuris civilis textibus, quos de qualibet adoptione indiscriminatum loqui, defensores primae sententiae autumant; aliis ex adverso opinantibus, eos de sola adrogatione intelligendos. De hac quaestione actum fuit in sacra congregatione concilii, die 25 septembris 1734; nihil tamen ex decisione, quae tunc prodit, potest concludenter ad rem evinci. Itaque, cum indecisa adhuc remaneat controversia, si de ea in synodo agendum foret, ex solis iuris civilis sanctionibus potest definiri." *Bened. XIV, de syn. dioec., lib. IX, cap. 10, n. 5.* — „Adoptivae sororis filiam possum uxorem ducere: cognata enim mea non est filia eius: quia avunculus nemo fit per adoptionem. *Et eae demum cognationes contrahuntur in adoptionibus, quae legitimae sunt, id est quae agnatorum ius habent.*" (*Digest., de rit. nupt., XXIII, 2, 12.*) Ex hoc textu clarissime patet, secundum iuris Romani sanctiones, adoptionem imperfectam non posse involvere matrimonii impedimentum; etenim cognatio, quae legitima sit, id est, quae agnatorum ius habeat, ab eo contrahi nequit, qui in patrii adoptivi familiam non transit. — „Imperfecta est, quando fit sine rescripto principis supremi, sed auctoritate inferioris magistratus nec adoptatus cum filiis transit in potestatem adoptantis. Dubitatur, an cognatio legalis oriatur etiam ex adoptione imperfecta. Affirmant Pal., Pontius, Tol. etc. apud Salm. Sed probabilius dicunt sanctus Thomas, Sanchez, Salm. cum aliis oriri tantum ex adoptione perfecta." S. Alphons. Liguor., *Theolog. moral., lib. VI, n. 1027.*

² „Super eo igitur, quod pater et filius cum matre et filia et duo cognati cum duabus cognatis, avunculus et nepos cum duabus sororibus contrahunt matrimonia: taliter tibi duximus respondendum, quod, licet omnes consanguinei viri sint affines uxoris, et omnes consanguinei uxoris sint viri affines, inter consanguineos tamen uxoris et viri ex eorundem, scilicet viri et uxoris coniugio, nulla prorsus affinitas est contracta, propter quam inter eos matrimonium debeat impediri." *Decretal. IV, 14, 5.*

³ „Praeterea sacra synodus, eisdem et aliis gravissimis de causis adducta, impedimentum, quod propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur, et matrimonium postea factum dirimit, ad eos tantum qui in primo et secundo gradu coniunguntur, restringit: in ulterioribus vero gradibus statuit, huiusmodi affinitatem matrimonium postea contractum non dirimere." *Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 4.*

A in primo vel secundo gradu copula carnali culpabiliter iungitur, eo ipso amittit ius debitum coniugale petendi, donec dispensationem obtinuerit.

§ 33. Matrimonium ratum, non consummatum, coniugem qui supervixerit, aut in saeculo remanserit, inhabilem reddit ad matrimonium ineundum cum alterius consanguineis quartum usque inclusive gradum.

§ 34. Matrimonium invalide contractum non consummatum, nisi propter defectum consensus nullum sit, impedit, ne coniugium subsistat inter unam partem et alterius consanguineos quartum usque inclusive gradum.

§ 35. Sponsalia valide et pure inita, obstant ne sponсор alter cum alterius consanguineis in primo gradu matrimonium contrahat. Idem operantur sponsalia sub honesta conditione contracta, postquam eadem purificata fuerit¹.

B § 36. Inter eos, qui adulterium secum invicem commiserunt, matrimonium valide contrahi nequit, quando, altero adhuc vivente coniuge, matrimonii ineundi fidem sibi dederint, vel matrimonium de facto inire attentaverint, aut quando vel una tantum pars ea intentione, ut cum altera matrimonio iungi queat, in mortem coniugis, cuius iura adulterio violavit, machinata fuerit, effectu secuto.

§ 37. Coniugicidium inter coniugem eiusdem reum et personam, quacum ad crimen patrandum conspiravit, matrimonium invalidum efficit, quando vel una tantum pars facinus ea intentione perpetravit, ut cum altera matrimonium inire possit².

§ 38. Ad matrimonium valide ineundum requiritur, ut contrahentes coram paroco proprio utriusque vel unius partis, aut alio sacerdote de ipsius parochi seu ordinarii licentia, et duobus vel tribus testibus consensum declarent. In iis tamen imperii partibus, pro quibus sancta sedes instructionem datam die 30 aprilis 1841 edidit, absentia parochi catholici ad matrimonia inter catholicos et christianos non catholicos irritanda haud sufficit³.

¹ „Iustitiae publicae honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacunque ratione valida non erunt, sacra synodus prorsus tollit; ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedant, quoniam in ulterioribus gradibus iam non potest huiusmodi prohibitio absque dispendio observari." *Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 3.* — „Sane si praefata puella ante desponsationem septimum annum compleverat, licet praedictus vir a desponsatione praedictae puellae ipso iure fuerit absolutus, cum ea in eum consentire noluerit, inhonestum tamen videtur, ut matrem eius habeat, cuius filia fuit sibi desponsata." *Decretal. IV, 2, 5.*

² „Si qua mulier in mortem mariti sui cum aliis consiliata est, et ipse aliquem illorum se defendendo occiderit, potest ipse post mortem uxoris, si voluerit, aliam ducere; ipsa autem insidiatrix poenitentiae absque spe coniugii stet subiecta." *Decretal. IV, 19, 1.*

D ³ „Tametsi dubitandum non est, clandestina matrimonia, libero contrahentium consensu facta, rata et vera esse matrimonia, quamdiu ecclesia ea irrita non fecit; et proinde iure damnandi sint illi, ut eos sacra synodus anathemate damnat, qui ea vera ac rata esse negant, quique falso affirmant, matrimonia a filiisfamilias sine consensu parentum contracta irrita esse, et parentes ea rata vel irrita facere posse: nihilominus sancta Dei ecclesia, ex iustissimis causis, illa semper detestata est atque prohibuit; verum, cum sacra synodus animadvertat, prohibitiones illas propter hominum inobedientiam iam non prodesse, et gravia peccata perpendat, quae ex eisdem clandestinis coniugiis ortum habent; praesertim vero eorum, qui in statu damnationis permanent, dum priori uxore, cum qua clam contraxerant, relicta, cum alia palam contrahunt, et cum ea in perpetuo adulterio vivunt; cui malo cum ab ecclesia, quae de occultis non indicat, succurri non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur: idcirco, sacri Lateranensis concilii sub Innocentio III celebrati vestigiis inhaerendo, praecipit, ut in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter a proprio contrahentium paroco tribus continuis diebus festis in ecclesia, inter missarum solemnia, publice denuntiatur inter quos matrimonium sit contrahendum; quibus denuntiationibus

§ 39. Proprius nupturientium parochus est is, in cuius parochia verum aut quasi domicilium habent.

§ 40. Domicilium verum ibi locorum est, ubi quis habitationem suam vel unice vel principaliter figit, ita, ut peregrinari dicatur, quando ibi non commoretur. Quamdiu hoc in loco habitationem sibi vel familiae suae destinata retinet, absentia, longior licet, per se sumta, non sufficit ad efficiendam domicilii veri translationem. Ubi quis duraturam figere sedem haud quidem intendit, verumtamen talem habitat in finem, ad quem assequendum longior commoratio requiritur, ibi quasi domicilium habet.

§ 41. Uxor, ubi maritus; minores, ubi parentes, nutritii, tutor, verum habent domicilium. Locus, ubi, exempli gratia, uxor servitia praestat, aut minorennis studiorum ergo commoratur, vel persona militaris stativa habet, ipsorum quasi domicilium reputandum est. Quinam minorennis censendus, vel minorennibus quoad effectus iuris aequiparandus sit, iuxta legem Austriacam diiudicandum venit.

§ 42. Officiales publici nec non ii, qui ad servitia quaecunque publica in dies vitae assumti sunt, domicilium verum eo habent in loco, ubi ad muneris servitiive sui ordinarii partes explendas habitant. Quando alio in loco ad extraordinarium deputantur ministerium, quod pro sua natura longiorem postulat moram, ibi quasi domicilium acquirunt.

§ 43. Qui hominis privati, societatis aut instituti cuiusdam servitiis se mancipat, quasi domicilium acquirit in loco, ubi ad servitia haecce praestanda habitat. Haud ea tamen sint oportet, quae continuam habitationis mutationem inferant. Neque ratione servitorum, quorum quis tenore, herum quoad habitationem sequi debet, loco quo herus domicilium non habet, domicilium acquiri potest.

§ 44. Si quis extra locum domicilii veri in aliis adhuc parochiis domus ipsius usibus destinatas instructasque possideat, in illo tantum horum locorum quasi domicilium habet, ubi vel quovis anno per notabile tempus commorari solet, vel tempore quo locum sibi domicilium asserit, per sex ad minimum septimanas habitat.

§ 45. Eorum, qui neque verum, neque quasi domicilium habent, parochus proprius is est, in cuius parochia commorantur.

§ 46. Proprius personarum ad militiam vagam pertinentium parochus est capellanus et respective superior castrensis iuxta tenorem facultatum a sancta sede concessarum. Qui militiae stabili annumerantur, parochum domicilii adeant oportet.

§ 47. Quod licentia matrimonio assistendi ab eo cui competit (§ 38), tacite collata sit, foederis coniugalis valori haud obest; attamen absque urgentissima quadam necessitate copulationem non peragat, cui a paracho vel ab ordinario ipso facultas expresse haud facta sit. Licentia mere praesumpta non sufficit; neque iuvat, quod delegandi

factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonii in facie ecclesiae procedatur. — „Qui aliter quam, praesente paracho vel alio sacerdote de ipsius parochi seu ordinarii licentia et duobus vel tribus testibus, matrimonium contrahere attentabunt, eos sacra synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit: et huiusmodi contractus irritos et nullos esse decernit, prout eos praesenti decreto irritos facit et annullat... Statuitque benedictionem a proprio paracho fieri, neque a quoquam, nisi ab ipso paracho vel ab ordinario licentiam ad praedictam benedictionem faciendam alii sacerdoti concedi posse; quacunque consuetudine etiam immemorabili, quae potius corruptela dicenda est, vel privilegio non obstante.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 1. — „Qui autem nupturi erunt, a sacerdote benedicti nubere audeant, nec aliter praesumant.“ Decret., caus. 33, qu. 1 et 2, c. 19.

A ius habens de ea requisitus reapse eam concessurus fuisset, aut rem postmodum ratam habeat.

§ 48. Qui licentiam matrimonio assistendi pro universitate casuum acceperit, eam pro singulis casibus alii sacerdoti concedere potest. Qui licentiam istam pro singulo casu acceperit, iure subdelegandi caret, nisi expresse ipsi collatum sit.

§ 49. Quando ex quacunque ratione dubium emergit, cuinam animarum curatori ius matrimonio assistendi competat, res ad episcopum deferenda, ac eius decisio vel ordinatio exspectanda est.

§ 50. Consensus declaratio per procuratorem facta valida est, quando hanc in rem ei mandatum speciale, personam futuri coniugis sufficienter determinans, collatum, nec eo tempore quo mandantis nomine matrimonium contrahitur, revocatum fortasse iam fuerit. Parochus tamen matrimonium per procuratorem ineundum nullatenus admittat, nisi episcopus facultatem expresse concesserit.

§ 51. An consensus sub conditione datus causa efficiens matrimonii sit, a conditionis implezione dependet.

§ 52. Quando conditio versatur circa futurum contingens vel non contingens, matrimonium suspenditur, usque dum conditio impleatur. Quod si non impleatur, consensus dati effectus cessat. Quando consensus alligatur conditioni de praesenti vel de praeterito, matrimonium validum est vel non, prout conditio impleta iam est vel non.

§ 53. Irritus esset consensus, qui alligaretur conditioni substantiae matrimonii repugnanti. Conditiones impossibile quidpiam aut inhonestum, quod matrimonii substantiae haud repugnat, continentes, pro non adiectis habendae sunt¹.

§ 54. Qui ante conditionem impletam matrimonium consummat, eo ipso conditioni renuntiat².

§ 55. Ut consensus sub conditione detur, non nisi de expressa episcopi licentia admitti potest. Conditiones, quae in consensus declaratione haud exprimuntur, pro non apposis habendae sunt.

§ 56. Ecclesia matrimoniorum et decori et puritati omni ex parte provisura, nec tamen consultum ducens, ut impedimentorum dirimentium numerus nimis augeatur, de matrimonio constitutiones edidit, pro quibus obedientiam postulat, quarum tamen transgressio matrimonii nullitatem minime involvit.

§ 57. In quantum et quamdiu sponsalia obligationem ad matrimonium contrahendum inducunt, illicitas reddunt nuptias, quascunque sponсорum alter cum tertia quadam persona contrahit.

§ 58. Vota simplicia obedientiae, paupertatis et castitatis in religiosa quadam congregatione emissa, nec non votum simplex perpetuae casti-

¹ „Si conditiones contra substantiam coniugii inserantur, puta, si alter dicat alteri: „contraho tecum, si generationem prolis evites,“ vel: „donec inveniam aliam honore vel facultatibus digniorem,“ aut: „si pro quaestu adulterandam te tradas,“ matrimonialis contractus, quantumcunque sit favorabilis, caret effectu; licet aliae conditiones appositae in matrimonio, si turpes aut impossibiles fuerint, debeant propter eius favorem pro non adiectis haberi.“ Decretal. IV, 5, 6.

² „Quicumque sub conditionis nomine aliquam desponsaverit et eam relinquere voluerit, dicimus quod frangatur conditio, et desponsatio irrefragabiliter teneatur. Decretal. IV, 5, 1. — „Si vero aliquis sub huiusmodi verbis iuramentum alicui mulieri praestiterit: „Ego te in uxorem accipiam, si tantum mihi donaveris,“ reus periurii non habebitur, si eam nolentem sibi solvere, quod iuramento sibi dari petiit, non acceperit in uxorem, nisi consensus de praesenti, aut carnalis sit inter eos commixtio subsecuta.“ Decretal. IV, 5, 3. — „Consultationi tuae taliter respondemus, quod cum liquido constet, quod post contracta sponsalia carnalis est inter eos copula subsecuta, pro matrimonio est praesumendum, quia videtur a conditione apposita recessisse.“ Decretal. IV, 5, 6.

tatis, religionis, ordinis sacri et coelibatus, eisdem A ligatos haud sinunt matrimonium licite contrahere.

§ 59. A prima dominica Adventus usque ad festum Epiphaniae Domini inclusive, et a feria quarta Cinerum usque ad dominicam in Albis inclusive prohibitum est nuptias celebrare¹.

§ 60. Matrimonium, antequam contrahatur, a parochio sponsi ac sponsae, tribus diebus dominicis vel festivis, inter missarum solemnias publice denuntiandum, et quicumque impedimenti alicuius notitiam habeat, ut istud revelet, monendus est. Personae nupturientium expresso utriusque nomine baptismali, cognomine, loco nativitatis, aetate, conditione ac domicilio accurate determinantur.

§ 61. Si sponsus vel sponsa non tantum verum, sed etiam quasi domicilium habet, trina proclamatio tam a parochio veri, quam a parochio quasi domicilii eorum instituenda est. Quando autem contingat, ut persona quaedam, praeter domicilium B verum, plus quam unum habeat quasi domicilium, sufficit, ut matrimonium a parochio veri eiusdem domicilii ac ab uno parochorum, in quorum territorio quasi domicilium habet, rite denuntietur.

§ 62. Si sponsus vel sponsa in ulla parochiarum, ubi secundum regulas praedictas proclamatio fieri debet, per sex saltem septimanas habitaverit, proclamatio instituatur praeterea in ecclesia parochiali eius loci, ubi persona, de qua agitur, ultimo per sex saltem hebdomadas habitavit. Peculiaribus rerum adiunctis, ne id commode fiat, obstantibus, ea de re ad episcopum referendum est.

§ 63. Quantum ad eos, qui neque verum habent domicilium, neque in loco quasi domicilii per anni ad minimum tempus iam commorantur, proclamationes etiam, ubi iura indigenatum in communitate civili habentium eis competunt, et quando eiusmodi iura nullibi eis competant, si fieri possit, C etiam in parochia loci eorum natalis instituendae sunt. Nupturiente non tantum vero, sed etiam quasi domicilio carente, proclamatio fiat tam in parochia, ubi tunc temporis commoratur, quam in loco, ubi iura indigenatum in communitate civili habentium ei competunt, aut si nullibi iisdem gaudeat, quantum fieri possit, in parochia loci natalis.

§ 64. Iterandae sunt proclamationes, quando intra sex post eas peractas menses matrimonium non contrahitur, vel et minori elapso tempore renovationem episcopus mandat.

§ 65. Antequam proclamationes rite institutae fuerint, matrimonium licite contrahi nequit.

§ 66. Ecclesia detestatur fidelium cum apostatis coniugia; improbat quoque matrimonia inter catholicos et christianos non catholicos, et ab ipsis ineundis suos dehortatur.

§ 67. Quando fundata habetur suspicio, nupturientibus impedimentum quoddam obstare, sive in metu est, ne nuptiae magnis litibus vel scandalis aliisve malis ansam praebiturae sint, sacrorum antistiti ius competit et respective obligatio incumbit, matrimonii celebrationem interdicere. Quamdiu interdictum ab eodem sublatum non fuerit, matrimonium contrahere illicitum est².

¹ „Ab Adventu domini nostri Iesu Christi usque in diem Epiphaniae, et a feria quarta Cinerum usque in octavam Paschatis inclusive, antiquas solemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus observari, sancta synodus praecipit, in aliis vero temporibus nuptias solemniter celebrari permittit: quas episcopi, ut ea, qua decet modestia et honestate fiant, curabunt; sancta enim res est matrimonium et sancte tractandum.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 10.

² „Licet enim contra interdictum ecclesiae ad secunda vota transire non debuerit, non est tamen conveniens, ut ob id solum sacramentum coniugii dissolvatur. Alia tamen poeni-

§ 68. Etiam in nectendo matrimonii vinculo memores sunt filii familias Domini dicentis: „Honora patrem tuum et matrem tuam!“ Praeterea, prona est ad praepropera consilia iuventus, nisi maturioris aetatis experientia regatur, et coniugia absque debita deliberatione inita uberem malorum continent segetem. Quocirca illicita sunt matrimonia, quae parentibus, iustis ex causis, assensum denegantibus, contrahuntur¹.

§ 69. Sanctum est christiano, potestati civili praestare obedientiam, ad quam Dominus ipse nos per apostolum suum instituit. Eo districtius eas observet necesse est constitutiones civiles, quae ad ordinem moralem conservandum accurate concurrunt. Quamvis igitur potestas civilis, quin validum inter christianos matrimonium contrahatur, sanctionibus suis impedire minime possit, civi tamen Austriaco haud licet negligere praescriptiones, quas lex Austriaca de civilibus matrimonii effectibus statuit².

§ 70. Ad matrimonii celebrationem contracturi tunc tantum admitti debent, quando coniunctioni eorum nullum, quod sciri potest, obstat impedimentum, et cuncta praestiterunt, quae ecclesiae leges ad matrimonia invalida aut illicita arcenda praescribunt. In specie ipsis incumbit, proclamationes rite peractas esse comprobare, nec non liberi status testimonium exhibere, et, nisi aetas et origo eorum ex libris parochialibus colligi possit, litteras baptismales afferre. Quodsi nupturiens testimonium baptismale sibi parare plane non valeret, parochus ad episcopum recurret. De supra indicatis legis Austriacae praescriptionibus magno agendum est studio, ut matrimonium contracturi eas exacte observent. Si accidat, ut parochi monita nihil proficiant, res ad episcopum deferenda. Hoc ipsum fiat, si alia quacunque ex causa difficultates vel dubia enascantur.

§ 71. Caveatur oportet, ne exteri, aliter quam servatis omnibus, quae ad matrimonium rite celebrandum requiruntur, matrimonium contrahere permittantur. In quantum parochus hoc in negotio procedere possit, quin ipsum curiae episcopali diiudicandum proposuerit, episcopus pro rerum adiunctis constituet.

§ 72. Procurandum est, ut avertantur matrimonia eorum, qui annum quidem decimum quartum et respective duodecimum absolverunt, ast nondum attigerunt aetatem, qua pro terrae gentis-

tentia debeat eis imponi, quia contra prohibitionem ecclesiae hoc fecerunt.“ Decretal. IV, 16, 2.

¹ „Verebatur, ne episcopi, praedicti Juenin aliorumque contra communem sapientiorum Galliae doctorum sensum idem scriptitantium auctoritate decepti, non audeant in suis synodis declarare, matrimonia a filiisfamilias invitatis ac insciis parentibus contracta, etsi illicita, valida tamen esse.“ Benedict. XIV, De synod. dioec., IX, 11, n. 5.

² „Dicendum, quod personae illegitimae ad matrimonium dicuntur, ex eo quod sint contra legem qua matrimonium constituitur. Matrimonium autem, in quantum est in officium naturae, statuitur iure naturae, in quantum est in officium communitatis, statuitur iure civili, in quantum est sacramentum, statuitur iure divino; et ideo ex qualibet dictarum legum, naturae, humanae et divinae, potest persona effici ad matrimonium illegitima.“ S. Thom. Aqu., *Comment. in IV sentent.*, dist. 34, qu. 1, art. 1. — „In quantum igitur (generatio humana) ordinatur ad bonum naturae, quod est perpetuitas speciei, dirigitur in finem a natura inclinante in hunc finem, et sic dicitur naturae officium. In quantum vero ordinatur ad bonum politicum, subiaceat ordinationi legis civilis. In quantum igitur ordinatur ad bonum ecclesiae, oportet ut subiaceat regimini ecclesiastico.“ S. Thom. Aqu., *Contr. gent.*, IV, c. 78. — „Dicendum, quod prohibitio legis humanae non sufficeret ad impedimentum matrimonii, nisi interveniret ecclesiae auctoritas, quae idem etiam interdicat.“ S. Thom. Aqu., *Quaest. quodlib.*, V, art. 15.

que ratione aptitudo ad matrimonium debita cum A deliberatione ineundum et maturitas physica adesse solet.

§ 73. Copulationem eorum, qui nec verum nec quasi domicilium habent, peragere non licet, antequam episcopus ipse licentiam concesserit¹.

§ 74. Cum matrimonium novi foederis sit sacramentum, et vinculo ipsius obligatis sancta et gravissima imponat officia, qui elementa fidei christianae ignorant, ad nuptias admitti nequeunt; immo, antequam de Deo eiusque mandatis saltem scitu absolute necessaria didicerint, nec ad proclamanda eorum matrimonia parochus procedat.

§ 75. Decet, ut sponsi, priusquam in facie ecclesiae foedere mortem usque duraturo iungantur, poenitentiae sacramento cor emundent, et corpus Domini nostri devote suscipiant. Nec ante benedictionem sacerdotalem in templo suscipiendam in eadem domo cohabitent. De hisce ac omnibus, B quae conferre possunt, ut matrimonium pie ac decore celebretur, statuta et laudabiles consuetudines cuiusque dioecesis fideliter observandae sunt².

§ 76. Parochus, cui copulationem peragere competit, tenetur, matrimonium contractum cum omnibus rerum adiunctis, quae ad probationem efficiendam necessaria vel utilia sunt, libro nuptiali parochiae suae propria manu inscribere. Distincte igitur exprimantur: nomen baptismale, cognomen, aetas, religio, habitatio et conditio coniugum; insuper, an prius iam matrimonio iuncti fuerint nec ne; porro nomen, religio et conditio parentum ac testium, dies quo, nec non sacerdos coram quo matrimonium inierunt. Quodsi difficultates emergerint, modus quo sublatae fuerint, indicandus erit³.

§ 77. Si parochus sacerdotem quemdam deleget ad copulandum sponso in loco, ubi neuter eorum C domicilium habet, ipsius est, rem in libro copulatorum parochiae suae annotare. Parochus loci, ubi matrimonium contrahitur, actum, modo superius exposito, libro copulatorum parochiae suae propria manu inscribere, et addere simul debet a quonam paracho delegatio facta sit. Posterior tenetur pariter, copulationem peractam, de qua intra proximos octo dies certior reddendus est, libro copulatorum parochiae ipsius inferre.

§ 78. Cive Austriaco postulante, ut matrimonium ab eo in exteris terris initum, libro copulatorum parochiae, ubi nunc domicilium fixit, inseratur, parochus libellum supplicem, simul cum probationibus de coniugio rite inito allatis, episcopo proponet, ac eiusdem exspectabit mandata.

¹ „Multi sunt qui vagantur, et incertas habent sedes, et ut improbi sunt ingenii, prima uxore relicta, aliam et plerumque plures, illa vivente, diversis in locis ducunt. Cui morbo cupiens sancta synodus occurrere, omnes, ad quos spectat, paterne monet, ne hoc genus hominum vagantium ad matrimonium facile recipiant; magistratus etiam saeculares hortatur, ut eos severe coerceant; parochis autem praecipit, ne illorum matrimoniis intersint, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, et, re ad ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinerint.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 7.

² „Praeterea eadem sancta synodus hortatur, ut coniuges ante benedictionem sacerdotalem, in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitent.“ — „Postremo sancta synodus coniuges hortatur, ut, antequam contrahant, vel saltem triduo ante matrimonii consummationem, sua peccata diligenter confiteantur et ad sanctissimum eucharistiae sacramentum pie accedant. Si quae provinciae aliis, ultra praedictas, laudabilibus consuetudinibus et caeremoniis hac in re utuntur, eas omnino retineri sancta synodus vehementer optat.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 1.

³ „Habeat parochus librum, in quo coniugum et testium nomina diemque et locum contracti matrimonii describat, quem diligenter apud se custodiat.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 1.

§ 79. Ea matrimonii impedimenta, quae iuris canonici sanctionibus innituntur, dispensatione legitime obtenta, et conditionibus, quae fors ad iunctae fuerint, adimpletis, pro singulis cessant casibus. In impedimentis dirimentibus, proprio iure dispensare solius apostolicae sedis est, cui reservatum quoque, in voto castitatis simplici sed perpetuo, nec non in disparitate cultus inter catholicos et christianos non catholicos, dispensationem indulgere¹.

§ 80. Episcopi, cum canonicae non deficient rationes, faciles erunt in utendo facultatibus a sancta sede concessis, sequentia quoad impedimenta:

1. In tertio et quarto gradu consanguinitatis et affinitatis ex copula licita.

2. In cognatione spirituali.

3. In affinitate ex copula illicita, nisi timendum sit, ne matrimonium contracturi ex immundis commerciis consanguinitate in linea recta iuncti existant.

4. In tertio et quarto gradu iustitiae publicae honestatis, ex matrimonio rato non consummato.

5. In iustitia publicae honestatis proveniente ex matrimonio invalide contracto et non consummato, aut ex sponsalibus.

§ 81. Cetera quod attinet impedimenta dirimentia, unanimi conatu agendum est, ut efficax eorum vigor aut asseratur aut restituatur. Ubi matrimonia inter consanguineos proximiores inita frequentiora occurrunt, corrumpunt intima familiarum commercia, quippe cupidinem pravam eiusque suspicionem excitant².

§ 82. Dispensatio ab omnibus tribus proclamationibus, non nisi urgentissimis in casibus, a secunda vero et tertia proclamatione non nisi ex causis consideratu dignis et sufficienter probatis concedenda est.

§ 83. Cum contingere possit, ut instans mortis periculum dilationem longiorem fieri omnino non patiatur, episcopi in quovis districtu, pro ratione locorum, unum pluresve sacerdotes delegabunt, qui tali eveniente casu, ipsorum nomine a tribus proclamationibus dispensent.

§ 84. Si duae personae, quae coniugio se iunctas esse falso asserunt, et in loco domicilii passim pro coniugibus habentur, matrimonium inter se contrahere exoptant, dispensatio ab omnibus tribus proclamationibus ipsis absque gravissima causa deneganda non est. Sedulo tamen examinetur, an eas peraeque pro coniugibus haberi veritate undequaque nitatur.

§ 85. Nupturientes, quibus proclamationes penitus remittuntur, nunquam non tenentur, coram paracho cui copulationem peragere competit, iureiurando firmare, quod nullum eis notum sit impedimentum, ne coniungantur, obstans.

§ 86. In libello supplici, quo dispensatio petitur, impedimentum cum omnibus adiunctis, a quibus eiusdem qualitas dependet, clare exponendum est; insuper rationum momenta, quibus petitio fulcitur, necessariis allegationibus instruantur. Episcopus de factis, quibus decisio ab eo ferenda vel relatio sanctae sedi proponenda innitatur oportet, investigationes necessarias habebit.

¹ „Si quis dixerit, eos tantum consanguinitatis et affinitatis gradus, qui Levitico exprimuntur, posse impedire matrimonium contrahendum et dirimere contractum; nec posse ecclesiam in nonnullis illorum dispensare, aut constituere ut plures impediunt et dirimant: anathema sit.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de matr., can. 3.

² „In contrahendis matrimoniis, vel nulla omnino detur dispensatio, vel raro, idque ex causa et gratis concedatur. In secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos principes et ob publicam causam.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., cap. 5.

§ 87. Quodsi impedimentum occultum sit, neque A timendum fore ut publice innotescat, ad conscientiae consulendum dispensatio, suppresso coniugum nomine, etiam per confessarium seu aliam idoneam personam peti ac impetrari potest. Huiusmodi tamen dispensatio in foro externo nullatenus suffragatur; quocirca, quando impedimentum praeter expectationem publicum fieret, ne matrimonium coram iudice humano in discrimen adduceretur, dispensationem pro foro externo valituram servatis servandis petere oporteret¹.

§ 88. Si matrimonii celebratio forma debita peracta, propter impedimentum eidem obstans irrita exstitit, dispensatione obtenta, matrimonii convalidatio institui debet.

§ 89. Dispensatione pro foro conscientiae tantum concessa, ad matrimonium convalidandum sufficit, ut ambae partes consensum absque parocho et testibus renouent.

§ 90. Obtenta dispensatione, quae pro foro externo valet, consensus invalide copulatores coram parochis, in cuius parochia domicilium habent, et duobus testibus, renovetur oportet. Parochus nunquam non convalidationem peractam libro copulatores inserere debet; quando autem coniunctio invalida in alia parochia contracta fuerit, res huius praeterea loci parochis communicanda est, ut ipse convalidationem peractam inscriptioni, quae de matrimonio invalido facta est, diligenter adiungat.

§ 91. Proclamationes tali casu haud repetantur; copulatio a parochis privatim et coram fidei testibus peragatur. Exceptio fieri potest, quando impedimentum eo in loco, quo convalidatio instituenda erit, notorium est.

§ 92. Impedimento absque dispensatione per mutationem facti sublato, coniugibus iniungendum est, ut consensus declarationem coram parochis et duobus testibus iterent, nisi forsitan, quod nuptiarum celebratarum tempore impedimentum adfuerit, omnino occultum sit, nec ullum rei probandae periculum; tunc enim concedi potest, ut consensum inter se renouent.

§ 93. Matrimonium, quod consensus fictus irritum reddit, consensu, ab eo qui fecte egerat, vere praestito, convalidatum censeatur oportet. Idem valet de matrimonio, cui error seu vis metusque obstitit, quamprimum pars, quae errori aut violentiae iniustae suberat, recognito errore aut libertate plene recuperata, verbo factove assensum suppleverit. Nihilominus ad omne de consensu praestito dubium excludendum, his quoque in casibus consultum est, ut coniuges consensum coram parochis et duobus testibus renouent; igitur hoc ut fiat, agendum erit, nisi obversetur prudens scandalorum vel matrimonii in discrimen adducendi metus².

§ 94. Convalidatione peracta, matrimonium quoad effectus civiles ita considerandum venit ac si ab initio valide contractum esset. Idem de effectibus ecclesiasticis obtinet, quando vel una tantum pars, nuptiarum celebratarum tempore, ignorantia facti aut iuris detenta fuerit. Alias ad dispensationis remedium confugiendum erit³.

¹ „In matrimonialibus dispensationibus (pro foro conscientiae indultis) illud semper subiicitur: Ita quod huiusmodi absolutio et dispensatio in foro iudiciario nullatenus suffragetur.“ Benedict. XIV, *Institut.* 87.

² „Postquam, legitimo tempore accedente, semel etiam copulae coniugali consensit, ex ratihabitione sibi super hoc silentium non ambigitur indixisse.“ Decretal. IV, 18, 4. — „Secunda tamen sententia communis et verior docet sufficere, quod tantum fecte consentiens vel metum passus suum ponat consensum.“ S. Alphons., de Lig., *Theol. mor.*, lib. VI, n. 1114.

³ „Cum inter I. Veterem et T. mulierem divortii sententia canonice sit prolata, filii eorum non debent exinde sustinere

TITULUS SECUNDUS.

De processu matrimoniali.

§ 95. Causae matrimoniales ad iudicem ecclesiasticum spectant, cui soli competit, de validitate matrimonii et obligationibus ex eodem derivandis sententiam ferre. De effectibus matrimonii mere civilibus potestas civilis iudicat¹.

§ 96. Coniuges in causis matrimonialibus subsunt episcopo, in cuius dioecesi maritus domicilium habet. Exceptioni locus est, si coniugale vitae consortium aut per separationem a thoro et mensa aut per desertionem malitiosam a marito patratam sublatum sit. Priori casu, quaelibet pars actionem, cuius intendendae iure pollet, coram episcopo dioecesis, ubi altera domicilium habet, instituere debet. Posteriori casu, uxor apud episcopum, intra cuius dioecesim domicilium eius situm est, actionem institui potest. Postquam citatio iudicialis intimata est, mutatio quoad coniugum domicilium facta, mutationem respectu iudicis competentis minime operatur².

§ 97. Episcopus in tractandis causis matrimonialibus, utitur tribunali, quod ex praeside et consiliariis ad minimum quatuor constare debet. Nec tamen ultra sex consiliariorum numerus facile ascendat. Adiungatur eisdem secretarius nec non vir idoneus, qui, aliquo tribunalis consiliario, ne munere fungatur, praepedito, eius locum teneat. Congruum erit, eundem ad sessiones, quibus ad supplendum necessarius haud est, ut assessorem absque suffragii iure admittere. Quando, propter magnum dioecesis ambitum commode fieri haud potest, ut praeses negotiis iuxta instructionis huius tenorem ipsi incumbantibus solus fungatur, adiungatur eidem, qui vices eius subeat.

§ 98. Episcopus membra tribunalis matrimonialis nominat, et quando finis ratio exigere ipsi videatur, a collato munere vel suspendit vel removet. Viros seliget debitis dotibus praeditos, et quibus nulla ex parte exceptionis nota opponi possit.

§ 99. Causas referendas, nisi episcopus peculiare quid statuatur, praeses consiliariis distribuit. Decisio fertur per suffragia absolute maiora. Praeses mentem suam ultimus explicat, et quando ipsius computato suffragio paria emergunt vota, rem suffragio suo decernit, nisi de sententia super matrimonii validitate ferenda agatur, quo quidem in casu votis paribus existantibus nunquam non pro validitate standum erit. Si episcopo visum fuerit, praesidi virum, qui vices eius gerat, adiungere, de negotiis eidem assignandis necessaria constituit.

§ 100. Consiliarius tribunalis matrimonialis, cuius ea est ad partes relatio, ut testis suspectus,

iacturam, cum parentes eorum publice et sine contradictione ecclesiae inter se contraxisse noscantur. Ideoque sancimus, ut filii eorum, quos ante divortium habuerunt, et qui concepti fuerant ante latam sententiam, non minus habeantur legitimi, et quod in bona paterna haereditario iure succedant, et de parentum facultatibus nutrantur.“ Decretal. IV, 17, 2. — „Pari modo proles illegitima censeatur, si ambo parentes, impedimentum scientes legitimum, praeter omne interdictum, etiam in conspectu ecclesiae contrahere praesumpserunt.“ Decretal. IV, 3, 3.

¹ „Si quis dixerit, causas matrimoniales non spectare ad iudices ecclesiasticos, anathema sit.“ Conc. Trid., sess. XXIV, can. 12.

² „Proposuit nobis, quod quidam subditus tuus, ad petitionem cuiusdam adversarii sui a te legitime citatus ad causam, quia postmodum iurisdictionis alterius esse coepit, tum intendit iudicium declinare. Porro tuae prudentiae dubium esse non credimus, quod is in praedicta causa ius revocandi forum non habet, quasi ab altero iam praeventus.“ Decretal. II, 2, 19.

quin etiam inhabilis foret, ista in causa a functionibus suis exercendis abstinebit.

§ 101. Appellatio ab episcopo dioecesis ad metropolitam provinciae ecclesiasticae, a metropolita vero ad sanctam dirigitur sedem. Idem locum habet, quando res, secundum legis ecclesiasticae tenorem, ad quartam instantiam devolvi potest vel debet. Causae, quas metropolita vel episcopus exemtus in prima instantia cognovit, in secunda quoque a sede apostolica iudicantur.

§ 102. Appellatio apud tribunal, contra cuius sententiam directa est, intra decem a sententia communicata dies annuntianda venit; tribunal vero intra triginta dies, qui pariter ab intimatione peracta computandi sunt, acta ad instantiam superiorem remittere debet. Pars appellans ea de re certior reddatur et commoneatur, quod intra trigessimum a mandato recepto diem, gravamen ad iudicem, apud quem appellatio secundum iuris ordinem interponenda est, deferre teneatur. Supplicatio de longiori termino concedendo, tribunali cuius sententia impugnatur, proponi debet; nec ei absque gravi causa annuendum est. Si pro rerum adiunctis necessarium sit, ad sedem sanctam preces de delegato nominando dirigere, tribunal, quamprimum de nominatione peracta notitiam ex officio acceperit, ad actorum transmissionem absque ulla mora procedet.

§ 103. Si coniuges vel sponsi, qui in causis matrimonialibus citantur, competentiam tribunalis impugnare posse autumant, eidem intra decem post citationem intimatam dies, exceptiones suas proponere debent. Quando reclamationem fundatam non esse iudicatur, liberum eis est, ad instantiam proxime superiorem appellationem dirigere.

§ 104. Competentia, quam impugnarunt, per tribunal superius confirmata, partes coram primae actionis iudice causam dicant oportet.

§ 105. Parocho copulationem differente vel denegante, contracturis liberum est curiam episcopalem adire, quae, pro rei conditione, aut obstacula removere sataget, aut negotium tribunali matrimoniali perpendendum definiendumque transmittet.

§ 106. Quando difficultas in obmoto quodam impedimento dirimenti sit posita, tribunal matrimoniale, perpensis singularibus casus circumstantiis, diiudicabit, an copulationis denegandae sufficiens adsit causa. Id tamen pro norma habebit, melius esse, ut matrimonium valide contrahendum differatur, quam ut ansa praebeatur matrimonio invalido, cum omnibus, quae ipsum concomitari assolent, malis. Depositio unius testis fide digni, nec non fama, qualis et graves cordatosque viros movet, nunquam non sufficit, ut nupturientes, usque dum res uberius dilucidata fuerit, repellantur¹.

§ 107. Si reclamatio sponsalium initorum nomine instituitur, parochus, ubi sponsalia invalida fuerint, partes ea de re edoceat; sin autem valida eadem iudicet, litem amice componere conetur. Reclamatione immediate ad tribunal matrimoniale directa, nisi forsansponsalium nullitas manifesta

sit, parochus ante omnia iniungendum est, ut commones et consilia paterne adhibeat.

§ 108. Praesumptio stat pro libertate in coniugis electione; unde contra sponsalia pronuntiandum est, quoties de eorumdem validitate plene non constat.

§ 109. In eos, qui promissionem sponsalibus datam implere recusant, admonitione potius quam coactione agendum est. Omnis pactio de poena conventionali, a parte quae resiliere, solvenda, non tantum illicita, sed etiam invalida est¹.

§ 110. Si tribunal matrimoniale sponsalia irrita esse censet, necessaria disponat, ut matrimonii celebratio ulterius haud retardetur.

§ 111. Declarata sponsalium validitate, tribunal matrimoniale, commissarii ope, partes ad amicam perducere compositionem conabitur. Damni compensationem quod attinet, id agatur, ut in aequas transigant conditiones. Pecunia quoque compensationis loco danda statui potest, una saltem id poscente parte. Actori, qui non acquiescat, liberum quidem est, de damni compensatione iudicem saecularem interpellare, verum reclamationis ab eo matrimonio oppositae ratio non amplius habebitur.

§ 112. Quando conventio de solvendis sponsalibus vel aequa compensatione praestanda obtineri non posset, nuptiarum, adversus quas reclamatio instituta est, celebrationem admittere, minus reputari deberet malum.

§ 113. Quodsi personae, quae matrimonio se iunctas esse falso praetendunt, ordinariam ad matrimonium contrahendum viam ingredi non possint, quin sibi aut liberis suis gravia generent damna, rem aut ipsi aut per curatorem animarum ad tribunalis matrimonialis praesidem deferre possunt, qui investigationes ad abusum omnem excludendum necessarias habebit aut haberi curabit. Regulariter, in tali negotio tractando, duos tribunalis consiliarios adhibebit; quando autem peculiariorum rerum adiuncta strictissimum exigunt secretum, episcopos ei permittere potest, ut solus rem pertractet.

§ 114. Ecclesia, utpote fidei ac morum custos, matrimonii invigilat sanctitati ac vinculo indissolubili. Quodsi catholicus homo in coniunctione vivat, quae, cum impedimentum dirimens ei obstet, matrimonii nomen perperam usurpat, ipsa ad veri matrimonii dignitatem elevari, aut quando id fieri nequeat, invalida pronuntiari ac dirimi debet. Vicissim indissolubile matrimonii vinculum adversus omnem conatum, ut dirimatur, nullitate praetexta dolose efficiendi, magno vigore sustineri debet.

§ 115. Matrimonium impugnandi ius, in quantum haud expresse ad coniuges restringitur, competit catholico cuivis, exceptis iis, qui sua hac in re commoda quaerere suspecti sunt, vel quamvis matrimonium contrahendum esse sciverint ac proclamationes debito modo institutae fuerint, impe-

¹ „Cum autem apparuerit probabilis coniectura contra copulam contrahendam, contractus interdicatur expresse, donec quid fieri debeat super eo manifestis constiterit documentis.“ Decretal. IV, 3, 3. — „Super illa vero quaestione, quam fecisti, an mulier non sit coniungenda viro, pro eo quod sola mater alterius eos esse consanguineos confitetur, respondemus: quod si non est firmatum matrimonium inter eos, matre asseverante ipsos esse consanguineos, non debent coniungi, quia praesumptio est non modica, quod se linea consanguinitatis attingant. Si vero matrimonium est firmatum, non debet sine plurium iuramento dissolvi.“ Decretal. II, 20, 22.

¹ „Requisivit a nobis tua fraternitas, qua censura mulier compelli debeat, quae, iurisiurandi religione neglecta, nubere renuit, cui se nupturam interposito iuramento firmavit? Ad quod breviter respondemus, quod cum libera debeant esse matrimonia, monenda est potius quam cogenda, cum coactiones difficiles soleant exitus frequenter habere.“ Decretal. IV, t. 1, c. 17. — „Gemma mulier nobis exposuit, quod, cum T. filia eius cum C. contraxit matrimonium, B. de Alferio ea occasione, quod inter P. filium suum et praedictam puellam, intra septennium constitutos, sponsalia contracta fuerunt, poenam solvendam a parte quae contraveniret, in stipulatione appositam, ab ipsa nititur extorquere. Cum itaque libera matrimonia esse debeant, et ideo talis stipulatio, propter poenae interpositionem, sit merito improbanda: mandamus quatenus, si est ita, eundem B. ut ab extorsione praedictae poenae desistat, ecclesiastica censura compellas.“ Decretal. IV, 1, 29.

dimentum tamen absque legitima excusatione retinuerunt¹.

§ 116. Propter errorem et coactionem iniustam, ea tantum pars, quae in errore versata, aut cui consensus coactione iniusta extortus est, matrimonium accusare potest. Iure suo excidit, quando, postquam errorem agnovit, aut metus, qualis ad matrimonium irritandum sufficit, cessavit, debitum coniugale voluntarie ac scienter praestiterit, vel etiam, quin circumstantia ista probari possit, coniugale vitae consortium per sex menses voluntarie continuaverit².

§ 117. Quando nuptiis sub conditione iungi per exceptionem conceditur, matrimonium, propter conditionem non impletam, ab eo tantum coniuge accusari potest, qui neque in conditionem positum adesse falso asseveraverit, aut id non adesse dolo retinuerit, neque sua culpa impedierit quominus conditio impleretur. Renuntians conditioni accusandi iure se exuit.

§ 118. Propter impotentiam matrimonium con-

summandi, nisi notoria sit, coniuges tantum matrimonium accusare possunt¹.

§ 119. In valorem matrimonii, cui impedimentum impubertatis obstat, pubertate impleta inquirendum non est, nisi id exigat coniux, qui matrimonii contracti tempore pubertatem nondum attigerat².

§ 120. Propter impedimentum raptus, raptor adversus matrimonium reclamare nequit. Rapta, quae raptui consensit, suo matrimonium accusandi iure in exordio libertatis plene recuperatae utatur; alias non amplius audiat.

§ 121. Impedimento ligaminis mutatione facti sublato, quando una pars, dum invalidas celebraret nuptias, impedimenti existentiam absque sua culpa ignoravit, altera, quae impedimenti conscia fuerat, matrimonium accusandi iure haud potitur³.

§ 122. Omnibus casibus et propter omnia impedimenta, quorum respectu ius accusandi coniugibus aut uni ipsorum haud privative competit, tribunal matrimoniale ex officio procedere debet quamprimum aut notorietate facti aut denuntiationibus allatis aliove modo, sufficiens rei ratio subministrata fuerit⁴.

§ 123. Sive matrimonium ab eo, cui de iure concessum est, accusatur, sive inquisitio ex officio instituitur, nunquam non tribunal matrimoniale tenetur, cuncta, quae veritati perfecte investigandae inservire possunt, ex officio ordinare et executioni mandare.

§ 124. Cuiusvis est episcopi, virum pietate et iuris scientia insignem et quidem ex ecclesiastico, si fieri potest, coetu, matrimonii defensorem constituere, et quando is munere suo fungi impediatur, virum necessariis dotibus instructum ad eius locum tenendum nominare⁵.

¹ Significante M. de Canula, nostro est apostolatus declaratum, quod cum N. duxisset in uxorem, S. mater ipsius nisa est matrimonium accusare, ut ab eo pecuniam extorqueret. Et licet intellectui suo prava non possint opera respondere, nihilominus vult habere pecuniam, ut accusatione desistat. Cum igitur non sit malitiis hominum indulgendum, mandamus quatenus, si est ita, ipsam ab accusatione matrimonii repellentes, eidem super hoc silentium imponatis." Decretal. IV, 18, 5. — "Si vero post contractum matrimonium aliquis appareat accusator, cum non prodierit in publicum, quando banna secundum consuetudinem in ecclesiis edebantur, utrum vox suae debeat accusationis admitti, merito quaeri potest. Super quo sic duximus distinguendum, quod, si tempore denuntiationis praemissae is, qui iam coniunctos impetit, extra dioecesim existeret, vel alias denuntiatio non potuit ad eius notitiam pervenire, ut puta, si nimiae infirmitatis fervore laborans, sanae mentis patiebatur exilium, vel in annis tam teneris constitutus, quod ad comprehensionem talium eius aetas sufficere non valebat, seu alia causa legitima fuerit impeditus, eius accusatio debet audiri. Alioquin, cum rationabiliter praesumatur, quod denuntiationem publice factam idem existens in ipsa dioecesi minime ignoravit, tamquam suspectus est procul dubio repellendus, nisi proprio firmaverit iuramento, quod postea didicerit ea quae obiecerit, et ad hoc ex malitia non procedat; quia tunc, etiamsi didicisset ab illis, qui denuntiationis tempore siluerunt, claudi non debet eidem aditus accusandi, quoniam, etsi ab impetitione huiusmodi culpa de silentio tali contracta illos excluderet, iste tamen amoveri nequiret, cum culpabilis non existat." Decretal. IV, 18, 6.

² "Insuper adiecisti, quod aliquis cum quadam innubili puella contraxit, quae tandem aetatis metas attingens, ab illo pluries cognita, contra matrimonium proclamavit, asserens se semper ab initio dissensisse, quod per testes probat fama et conversatione praeclaros. In hoc itaque casu sentimus, quod adversus matrimonium audiri non debet, quae, ante cognitionem sui legitimum annum attingens, cum potuit, minime reclamavit." Decretal. IV, 18, 4. — "Sane illis, quae benedictione accepta, mox a sponsis aufugiunt ante carnis copulam subsecutam, asserentes, se nunquam in illos veraciter consensisse, sed metu illato compulsas verba protulisse consensus, licet animo dissentirent, non statim est audientia deneganda; sed de illato metu est cum diligentia inquirendum; et si talis metus inveniatur illatus, qui potuit cadere in constantem virum, erunt non immerito audiendae." Decretal. IV, 1, 28. — "Ad id, quod per tuas litteras intimasti, de quadam parochiana tua, quam suus vitricus cuidam Teutonico matrimonialiter copulavit, taliter respondemus, quod, quamvis undecim annos habens ab initio invita fuisset ei tradita et renitens, tamen, quia postmodum per annum et dimidium sibi cohabitans consensisse videtur, ad ipsum est cogenda redire. Nec de cetero recipiendi sunt testes, si quos memorata mulier ad probandum quod non consenserit in eundem, nominaverat producendos, cum mora tanti temporis huiusmodi probationem excludat." Decretal. IV, 1, 21. Puella, de qua textus citatus loquitur, cum marito invita et renitens traderetur, non nisi undecim annos habuerat, nec antequam pubertatem attigisset, consensum supplere potuerat. Quia autem per annum et dimidium, igitur per sex post pubertatem expletam menses viro cohabitaverat, eam ad matrimonium propter vim metumque accusandum, admitti non posse decernitur.

³ "Nos igitur attendentes, quod secundum canonicas sanctiones et naturae rationem, qui frigidae naturae sunt et impotentes, iidem minime apti ad contrahenda matrimonia reputantur, quodque praedicti eunuchi aut spadones, quas tantum uxores habere non possunt, easdem habere ut sorores nolunt, quia experientia docet, tam ipsos, dum se potentes ad coeundum iactitant, quam mulieres quae eis nubunt, non ut caste vivant, sed ut carnaliter invicem coniungantur, prava et libidinosae intentione sub praetextu et in figura matrimonii turpes huiusmodi commixtiones affectare, quae cum peccati et scandali occasionem praebeant et in animarum damnationem tendant, sunt ab ecclesia Dei prorsus exterminandae; et insuper considerantes, quod ex spadonum huiusmodi et eunuchorum coniugiis nulla utilitas provenit, sed potius tentationum illecebrae et incentiva libidinis oriuntur: eidem fraternitati tuae per praesentes committimus et mandamus, ut coniugia per dictos et alios quoscumque eunuchos et spadones, utroque teste carentes, cum quibusvis mulieribus, defectum praedictum sive ignorantibus sive etiam scientibus, contrahi prohibeas, eosque ad matrimonia quomodocumque contrahenda inhabiles auctoritate nostra declares; et tam locorum ordinariis, ne huiusmodi coniunctiones de cetero fieri quoquomodo permittant, interdicās, quam eos etiam, qui sic de facto matrimonium contraxerint, separari cures, et matrimonia ipsa sic de facto contracta nulla, irrita et invalida esse decernas." Sixtus V. constit. data die 27 iunii 1587.

⁴ "Mulier autem, quae, postquam annos nobiles attigit, ei, qui nondum ad annos aptos matrimonii venerat, nupsit, cum in eum semel consenserit, amplius non poterit dissentire, nisi ipse, cui nupsit, postquam ad legitimam aetatem pervenerit, in eam suum negaverit praestare consensum." Decretal. IV, 2, 7.

⁵ "Quia praefata mulier erat inscia, quod ille aliam haberet uxorem viventem, nec dignum est, ut praedictus vir, qui scienter contra canones venerat, lucrum de suo dolo reportet, consultationi tuae taliter respondemus, quod, nisi mulier divortium petat, ad petitionem viri non sunt aliquatenus separandi." Decretal. IV, 7, 1.

⁶ "Non apparentibus accensatoribus et parentela manifesta seu publica existente, quod credibile non est, nisi essent in primo gradu vel secundo, tui officii interest, matrimonia illa adhibita gravitate dissolvere, quae illicite contracta noscuntur." Decretal. IV, 19, 3.

⁷ "Constituimus, decernimus ac iubemus, ut ab omnibus et singulis locorum ordinariis, in suis respective dioecesis, persona aliqua idonea eligatur, et si fieri potest, ex ecclesia-

§ 125. Defensor matrimonii, et in muneris ingressu A et quoties matrimonii cuiusdam valorem tuendum suscipit, iurare tenetur, se omnia, quae ad matrimonii vinculum servandum facere possunt, diligenter exploraturum, et ad ipsum tuendum fideliter adhibiturum esse. Tribunalis matrimonialis ea de re sessionibus intersit. Ad partes audiendas, ad testium depositiones excipiendas, et in genere ad omnes actus iudiciales vocetur oportet. Quivis actus iudicialis, in quo aut ipse, aut quem episcopus ad eius locum tenendum nominaverit, praesens haud fuerit, qua invalidus et irritus censendus est¹.

§ 126. Matrimonii valorem impugnans, accusationem, respective petitionem, ut nullitas pronon-tietur, aut scripto expressam afferre aut in gesta redigendam viva voce exhibere potest. Facta, quibus assertio nullitatis superstruitur, distincte ac plene proponenda, et probationes, quas praesto sibi esse autumat, indicandae sunt.

§ 127. Qui matrimonium scripto porrecto ac-cusat, coram tribunali matrimoniali aut eius com-missario personaliter se sistere, atque de scitu necessariis respondere debet; alias accusatio ab eo facta tamquam mera denuntiatio consideranda et tractanda erit².

§ 128. Denuntiationes oretenus factae in acta redigantur; si scripto proponantur, curandum est, ut actor personaliter examinetur. Omnes ad eum dirigantur interrogationes, quae ad quaestionem facti accurate eruendam facere possunt.

§ 129. Denuntiationes scripto exhibitae, quarum actores personaliter examinari nequeunt, sub pecu-liaribus tantum rerum adiunctis pro sufficienti processus instituendi causa haberi possunt. Indiciis tamen ibi contentis pro re nata utendum est ad ultiores investigationes instituendas.

§ 130. Denuntiationes scripto factae, quarum C actor nomen abscondit, per se ad inquisitionem de matrimonii valore decernendam nunquam sufficiunt.

§ 131. Quodsi de impedimento matrimonio alicui obsistente fama divulgetur, quae, omnibus perpensis circumstantiis, attentionem mereatur, tribunal matrimoniale circa fundamentum harum narrationum vel assertionum indagaciones habeat,

stico coetu, iuris scientia pariter et vitae probitate praedita, quae matrimoniorum defensor nominabitur, cum facultate tamen eam suspendendi vel removendi, si iusta causa adfuerit, et sub-stituendi aliam aequae idoneam et iisdem qualitatibus ornatam; quod etiam fieri poterit, quotiescunque persona ad matrimonio-rum defensionem destinata, cum se occasio agendi obtulerit, erit legitime impedita." Benedict. XIV, const. *Dei miserat.*, § 5.

¹ „Ad officium autem defensoris matrimoniorum huius-modi, ut supra electi, spectabit, in iudicium venire, quoties-cunque contigerit matrimoniales causas super validitate vel nullitate coram legitimo iudice disceptari, eumque oportebit in quolibet actu iudiciali citari, adesse examini testium, voce et scriptis matrimonii validitatem tueri, eaque omnia deducere, quae ad matrimonium sustinendum necessaria censebit. Et demum defensoris huiusmodi persona tanquam pars necessaria ad iudicii validitatem et integritatem censeatur, semperque adsit in iudicio, sive unus ex coniugibus, qui pro nullitate matrimonii agit, sive ambo, quorum alter pro nullitate, alter vero pro validitate in iudicium veniat. Defensor autem, cum ei munus huiusmodi committetur, iuramentum praestabit fide-liter officium suum obeundi, et quotiescunque contigerit, ut in iudicio adesse debeat pro alicuius matrimonii validitate tuenda, rursus idem iuramentum praebebit; quaecunque vero, eo non legitime citato aut intimato, in iudicio peracta fuerint, nulla, irrita, cassa declaramus, ac pro nullis, cassis ac irritis haberi volumus." Benedict. XIV, constit. *Dei miserat.*, §§ 6, 7.

² „A nobis est requisitum, utrum aliqui super accusatione matrimonii nihil voce propria depromentes, debeant per solam chartulae conscriptionem admitti. Ad hoc respondemus, quod in talibus, nisi quantum ad praesumptionem, nullius momenti est conscriptio quoad sententiam ferendam, nisi alia legitima adminicula suffragentur." Decretal. IV, 18, 2.

atque diiudicet an, quae eruantur, inquisitionem decerni postulent¹.

§ 132. Denuntiationum de impedimentis, propter quae coniugibus tantum ius accusandi competit, regulariter nullatenus ratio habenda est; ubi autem ex allatis liquido constat, matrimonium aliquod propter eiusmodi impedimentum irritum esse, ex officio agendum est, ut vel convalidatio peragatur, vel pars accusandi iure pollens adversus matri-monium reclamet.

§ 133. Quodsi impedimentum in ius adductum tale sit, ut, quomodocunque res se habeat, consensus certe coniugis matrimonium accusantis ad ipsum removendum sufficiat, ordinario coniugum animarum curatori, aut pro rerum et personarum conditione alii sacerdoti iniungendum est, ut ad-monitionibus opportunis partem matrimonium im-pugnantem ad consensum renovandum inducat, vel B etiam pro re nata efficiat, ut consensus declaratio coram parocho et duobus testibus iteretur.

§ 134. Referat, cui negotium commissum est, ad tribunalis matrimonialis praesidem conaminum eventum, et quando coniux matrimonium impugnans consilio capto insistit, superaddat quaecunque de factis, a quibus valor matrimonii accusati dependet, comperire potuit.

§ 135. In quantum emergentibus impedimentis, quae coniugum consensu removeri nequeunt, praevis cooperatio quaedam animarum curatoris disponenda veniat, a conditione casus et prudenti tribunalis matrimonialis iudicio dependebit.

§ 136. Coniugum altero matrimonium accusante, praeprimis inquirendum est, an forsitan ea habeantur rerum adiuncta, ut, si actor unquam reclamandi ius habuerit, nunc certe temporis eodem exutus sit; quod quando extra dubium sit positum, actio C haud admittatur.

§ 137. Ubi accusatio matrimonii facto innititur, quod, licet verum undequaque esset, nihilominus aut absolute aut sub circumstantiis ab ipso actore ex-positis matrimonium irritando impar foret, accusatio absque ulteriori inquisitione repellenda est.

§ 138. Fieri potest, ut quamvis factum, cui accusatio innititur, veritate eius supposita, matri-monium irritum redderet, assertionis tamen falsitas in propatulo sit. Tali casu actor de rei statu edo-cendus, et ut ab accusatione desistat, commonendus est. Obsequium ipso detrectante, nisi forsitan quae afferat, aperte inepta vel absurda sint, accusatio per conclusum, a tribunali matrimoniali debita forma conditum, reiiciatur oportet.

§ 139. Quando unum ex impedimentis § 80 enumeratis obmovetur, tribunal matrimoniale inqui-sitionem in forma iuris instituendam, quantum fieri D possit, evitet. Plerumque cleri parochialis opera effici poterit, ut dubia factum attinentia eliminentur. Impedimento per libros parochiales vel depositiones fide dignas comprobato, episcopus dispensationem, qua opus est, tribuet, curamque habebit, ut con-validatio, omni scandalo diligenter semoto, peragatur. Ubi solida adesset ratio timendi, ne coniuges vel alter eorum impedimento detecto ad coniunctionem dirimendam abutantur, apud sanctam sedem pro-sanatione matrimonii in radice supplicandum foret.

§ 140. Quoties in valorem matrimonii alicuius inquirendum erit, tribunal matrimoniale commissarium ad quaestionem facti eruendam nominet.

§ 141. Commissarius ad inquirendum deputatus, antequam ad probationes in forma iuris instituendas

¹ „Consentiens fama confirmat rei, de qua quaeritur, fidem." Decret., caus. 4, qu. 3, c. 3, § 28. — „Rumor viciniae non est adeo indicandus validus, nisi rationabiles et fide dignae proba-tiones accedant." Decretal. IV, 18, 5.

procedatur, anniti debet, ut omnium circumstantiarum, quae ad matrimonii valorem vel nullitatem extra dubium ponendum facere possint, accuratam acquirat notitiam. Hunc in finem, pro conditione casus et personarum, necessariae percuntationes faciendae; postea coniuges, personae matrimonium accusantes, vel quae impedimentum denuntiarunt, et, in quantum fieri potest, etiam testes, qui pro matrimonio aut contra illud producuntur, defensore matrimonii praesente, praevis interrogandi sunt.

§ 142. Quae in disquisitione praevis eruta fuerint, proponantur tribunali matrimoniali, et ipsum, si quidpiam deesse censeat, ordinationes opportunas dabit. Quo facto, omnia disponenda sunt ad processum probatorium, absque ulla cunctatione, habendum.

§ 143. Tam in praevis inquisitione quam in processu probatorio, coniuges personaliter se sistere debent. Conceditur quidem, ut advocatos secum adducant, et antequam declarationem exhibeant, eorum consilium expetant; verum eae tantum declarationes, quas ipsimet pronuntiant, ut ipsorum mentem explicantes actis inserendae sunt. Quodsi advocatus proprio nomine quaedam casum matrimoniale attinentia deponat, haec ita excipienda et tractanda sunt, quomodo excipi et pertractari deberent, quando ipse haud qua advocatus comparuisset. Advocato negotium perturbante, commissarii est statuere ut loco excedat¹.

§ 144. Si coniuges citati tribunal incompetens esse asseverent, ad normam §§ 103, 104 procedendum est.

§ 145. Coniugibus qui, citatione facta, non compareant, aliam quam incompetentiae excusationem praetendentibus, de eadem vel admittenda vel reiicienda tribunal iudicabit. Convenienti ex causa dilatio indulgeri potest. Si rationes adductae minus firmae inveniantur, vel quando quis, nulla excusatione proposita, comparere neglexerit, terminus eis pro domicilii distantia dimetiendus statuatur; quo elapso, a iudicio saeculari, ut citatos ad comparendum adigat, petendum est. Sin vero petitio ista ex qualicunque causa effectum haud sortiatur, procedendum est, etiam absque citati praesentia, ad rem pertractandam².

§ 146. Magna cura agendum est, ut coniuges ad quaestionem facti eruendam coram commissario ad inquirendum deputato personaliter compareant. Quando id praestiterint, ac domicilium eorum a sede tribunalis matrimonialis longius distet, ipsis supplicantibus ad ultiores interrogationes habendas in loco quem incolunt vel prope eum, delegatus quidam constitui potest. Defensor matrimonii ius quidem habet, eiusmodi interrogationibus semper et ubique adesse; petere tamen potest, ut pro iisdem, qui eius locum teneat, designetur. Hicce iureiurando promittere debet, se in interrogatione causam ligaminis coniugalibus, quam optime sciat ac possit, tuiturum esse; instructionesque ac notitiae, quibus pro re nata indiget, a defensore matrimonii ei communicandae sunt. Delegato non tantum quaestiones coniugibus proponendae transmittantur, sed de omnibus quoque instruat circumstantiis, quarum cognitio ad investigationem, prout expedit, dirigendam re-

quiritur. Coniugibus in alia commorantibus dioecesi, eiusdem tribunal matrimoniale rogandum erit, ut ad instituendas interrogationes ultiores opem ferat.

§ 147. Praesumptio stat pro valore matrimonii; impedimentum plene probari debet.

§ 148. Confessio, quam coniuges in ipsa disquisitione faciunt, aut prius quidem, post matrimonii tamen, quod accusatur, celebrationem fecerunt, in quantum adversus matrimonii valorem pugnat, omni vi caret. Confessio vero, quam coniuges, antequam matrimonium accusatum contraxerant, deposuerunt, in nullitate probanda haud excluditur¹.

§ 149. Confessio coniugum, quae pro matrimonio valore militat, vim probandi in iis habet casibus, in quibus coniugibus accusandi ius privative reservatur. Alias praesumptionem tantum generat.

§ 150. Quod coniuges aut alter eorum haud compareant, adversus matrimonii valorem nihil probare potest; quapropter, exinde onus probandi matrimonium accusanti incumbens, diminui haud debet.

§ 151. De testibus admittendis vel respuendis, de fide ipsis habenda et exceptionibus eisdem oppositis tribunal matrimoniale iuxta generales iuris canonici normas et peculiarem, quem negotii natura postulat, respectum de casu in casum iudicabit.

§ 152. Si coniux matrimonium accusans, contra testem qui suspectus, immo et respective inhabilis censendus est, exceptionem haud faciat, ipse ad testimonium pro matrimonio ferendum admitti potest. Verum quod coniuges contra testem aliquem haud excipiant, nunquam suppeditat rationem, eius depositionem contra matrimonium militantem ut fide dignam admittendi.

§ 153. Relationes quae praesumptionem fundant, testem pro uno aut contra unum coniugum partium studio agi, eas tantum depositiones suspectas reddunt, quae in favorem vel in praeiudicium respectivi coniugis cedunt.

§ 154. Si testis ad utrumque coniugem tales habet relationes, quae praesumptionem partium studii eodem fere gradu generant, relationes hae per se haud sufficiunt, ut depositio quae in commodum unius, sed in praeiudicium alterius coniugis cedit, suspecta censeatur.

§ 155. Consanguinei coniugum a testimonio pro matrimonio aut contra illud ferendo tum tantum excludendi sunt, quando ex singulari casus natura peculiares oriuntur rationes, eos de partium studio suspectos habendi².

¹ „Super eo quod postulas, utrum coniugatus, qui ante contractum matrimonium uxoris suae consanguineam carnali commixtione cognovit, cum id fateatur uterque et aliqua pars viciniae hoc acclamare dicatur, sit ab uxore sua iudicio ecclesiae separandus, tuae fraternitati respondemus: quod propter eorum confessionem tantum vel rumorem viciniae separari non debent, cum et quandoque nonnulli inter se contra matrimonium velint colludere, et ad confessionem incestus facile proslirent, si suo iudicio crederent per iudicium ecclesiae curendum.“ Decretal. IV, 18, 5.

² „Quod parentes, fratres et cognati utriusque sexus in testificatione suorum ad matrimonium coniungendum vel dirimendum admittantur, tam antiqua consuetudine quam legibus approbatur.“ — „Quod vero legitur: pater non recipiatur in causa filii, nec filius in causa patris, in criminalibus causis et contractibus verum est: in matrimonio vero coniungendo et disjungendo, ex ipsius coniugii praerogativa et quia favorabilis res est, congrue admittuntur.“ Decretal. IV, 18, 3. — „Super eo quod a nobis tua devotio postulavit, utrum viro negante se mulierem affidasse, ipsius mater mulieris et altera mulier possint ad testimonium recipi: consultationi tuae taliter respondemus, quod cum mater filiae incrementum et honorem videtur diligere, ubi vir superior est divitiis et nobilitate, potentia vel honore, testimonium eius videtur suspectum et ideo non esse aliquatenus admittendum.“ Decretal. II, 20, 22.

¹ „Statuimus praeterea, ut principales personae, non per advocatos sed per se ipsas factum proponant; nisi forte sint adeo indiscretae, ut earum defectus de iudicis licentia per alios suppleatur.“ Decretal. II, 1, 14.

² „Quodsi manifestum sit quod asseritur, aut legitimi accusatores et testes appareant, postquam iuvenis cum omni diligentia fuerit requisitus, etiamsi nequiverit inveniri, testes recipere poteris, et fine canonico iudicium determinare.“ Decretal. IV, 18, 1.

§ 156. In diiudicanda fide consanguineorum et omnium personarum, quarum ad coniuges relatio partium studii suspicionem inducit, imprimis considerandum est, an coniuges nullitatem matrimonii exoptent, necne.

§ 157. Omnes ii, de quibus supponendum est, quod circumstantiarum, ad nullitatis quaestionem pertinentium, bene gnari sint, etiam tunc audiri debent, quando ut testes repellendi forent, quia depositiones eorum praesumptiones stabilire ac viam ulterioribus recludere possunt dilucidationibus.

§ 158. Tam partes quam defensor matrimonii ius habent, testibus pro matrimonio aut contra illud productis, exceptiones opponendi.

§ 159. Testimonium personaliter ferendum est; scripta absentium testimonia probationem haud faciunt, sed praesumptionem solum fundant.

§ 160. Si testium habitatio tantum distet, ut in sede tribunalis matrimonialis interrogari nequeant, secundum normas, quae § 146 de ulterioribus coniugum interrogationibus stabilitae sunt, procedendum erit.

§ 161. Quaestiones testibus proponendas commissarius ad inquirendum deputatus concipit, attentis omnibus quae in hucusque gestis emeruerunt, nec non interrogatoriis, quae partes forsitan proponenda exhibuerunt, et communicatis cum matrimonii defensore consiliis. Posterior ius habet, quae ipsi e re esse videntur, superaddendi vel et petendi, ut interrogationes tribunali matrimoniali approbandae proponantur.

§ 162. Iurati tantum testis depositio vim habet legitimae probationis. Testes, quos admittere nil impedit, antequam examinentur, tactis sacrosanctis Dei evangelii iurare debent, se de interrogationum ad eos dirigendarum obiecto veritatem, quemadmodum eam coram Deo et conscientia compertam habere, plene ac intemerate, quin aliquid addant, omittant vel immutent, edicturos fore. Congrua de iurisiurandi sanctitate admonitio praemittatur.

§ 163. Ad iusiurandum a testibus praestandum coniuges ac, si matrimonium a tertio quodam accusetur, iste quoque vocandi sunt. Attamen vocatorum absentia, quin iusiurandum excipiat, impedire nequit.

§ 164. Examen testium partibus remotis et singillatim instituendum est, ac, antequam omnino terminatum fuerit, testium depositiones haud publicentur.

§ 165. Quod a duobus testibus iuratis, quibus nulla exceptio in lege fundata opponi potest, distincte ac conformiter depositum est, in quantum haud alia testimonia fide digna aut circumstantiae, quae praesumptionem gravem stabiliant, refragentur, regulariter plene probatum censi debet. Verum quando de circumstantia agitur, a qua valor matrimonii dependet, minime sufficit, relationem quamdam vel factum, quo testium veracitas in dubium vocetur, evictum haud esse, sed probatum sit oportet, eos intemeratae probitatis, et suppositioni quod periurio conscientiam gravare possint, locum haud esse¹.

§ 166. Quando ad probationem conficiendam rei periti adhibendi sunt, eorum duos saltem, eosque scientia et integritate praestantes et ab omni partium studio alienos, tribunal matrimoniale seliget qui,

A iuxta instructionem a commissario exarandam et a matrimonii defensore approbandam, indagationem debitam habeant, et animi sententiam scriptis pandant. Relate ad partium studium contra rei peritos, eadem valent exceptiones, quae ipsis, si testes agerent, opponi possent¹.

§ 167. Rei periti iurati sint oportet. Ubi de facto agitur, a quo validitas matrimonii dependet, iusiurandum ab eis etiam tunc exigendum est, quando iam iuramento in muneris auspiciis deposito se obstrinxerint, fore ut veritatem in relationibus dandis sancte servent.

§ 168. Genuina esse instrumenta, quae adversus matrimonii valorem pugnant, depositionibus coniugum aut talium personarum, quae tanquam testes aut suspectae aut inhabiles reputari deberent, probari nequit.

§ 169. Iusiurandum a coniugibus praestitum aequae ac eorumdem confessio probationem de impedimenti existentia suppeditare aut supplere nequit.

§ 170. In quantum ad probandam circumstantiam, a qua ius matrimonium accusandi dependet, iusiurandum coniugis matrimonium accusantis admitteri possit, tribunal matrimoniale de casu in casum perpendat et decernat.

§ 171. Si impedimenti natura prohibeat, ne ex officio procedatur, iusiurandum coniugis matrimonii valorem asserentis, ut probatio pro matrimonio militans admitteri potest.

§ 172. Si coniux matrimonium iniustae violentiae titulo accusat, ii, quos coactionem iniustam exercuisse asserit, citandi et examinandi sunt. Altero coniuge huius rei insimulato, eiusdem confessio probationem efficere nequit. Quodsi parentes facta confiteantur, quae coactionem iniustam et matrimonium irritantem involvant, omnibus perpensis circumstantiis diiudicandum est, an forsitan colludant cum prole coniugii solutionem desiderante? Ceterum, in quantum accusatio haud alterum attinet coniugem, iuxta normas generales de probationibus in delictorum causis valentes, procedendum est.

§ 173. De rapta, quae cum raptore, dum in eius potestate permaneret, matrimonium contraxit, praesumendum est, quod matrimonii ineundi causa rapta sit. Contrario plene probato, consistit nihilominus praesumptio, eam violentia iniusta ad consentiendum adactam esse. Haec ipsa praesumptio adversus omne matrimonium militat, quod a quacunque persona quacunque ex causa rapta, antequam libertatem penitus recuperaverit, contractum fuerit.

§ 174. Etiam quando in matrimonium propter impedimentum impotentiae inquiritur, normae de confessione et iuramento coniugum propositae, ad instar regulae tenendae sunt. Si duo rei periti, in quorum scientia et animo a partium studio remoto tribunal matrimoniale plenam colloset fiduciam, unanimes declaraverint, impotentiam adesse insanabilem et absolutam, ipsamque matrimonium prae-

¹ „Provideas, ne super hoc probationem recipias, nisi tales personae appareant, de quibus verisimile non sit, quod debeant deierare, quoniam saepe contingit, quod testes corrupti facile inducantur ad falsum testimonium proferendum.“ Decretal. II, 23, 10. — „Inquisita vero diligentius veritate, si per testes circumspectos omni exceptione maiores inveneris, quod primus vir superstitem quarto gradu consanguinitatis attingit, non differas divortii sententiam promulgare.“ Decretal. IV, 14, 1.

² „Causam matrimonii, quae inter V. iuvenem et G. puellam Senonensem, quae se virginem et monacham profiteatur, noscitur agitari: mandantes, quatenus eandem puellam ponatis interim in illo monasterio, quod intravit, ut ibi secure valeat commorari, donec iudiciali sententia, quid agi debeat, decernatur; recepturi postmodum, non solum probationes viri, quas inducere voluerit contra mulieres illas, quae ad investigandum signa virginitatis ex parte puellae fuerint introductae, verum etiam probationes alias hoc negotium contingentes, quas pars utralibet duxerit producendas. Et quia, ut dicit canon, saepe manus fallitur et oculus obstrictum: volumus et mandamus, ut adhuc honestas matronas, providas ac prudentes deputare curetis ad inquirendum, utrum dicta puella virginitatis privilegio sit munita.“ Decretal. II, 19, 14.

cessisse, hoc non obstante, pars cuius impotentia asseritur, petere potest, ut tertius quoque rei peritus investigationem habeat. Si impotentia pro respectiva tantum declaratur, conspirans trium saltem rei peritorum relatio ad probationem plenam necessario requiritur. Quodsi dubium remaneat, an impotentia insanabilis existat et matrimonium antecesserit, reiicienda est declarandae nullitatis petitio.

§ 175. Exceptio locum habet, quando aut probatum est, matrimonium nondum consummatum esse, aut nullitatis declarandae petitio intra tres a matrimonio contracto annos proponitur, simulque impotentiam adesse, non tantum ab utroque coniuge asseveretur, sed etiam a duobus rei peritis fide dignis ut valde verisimile astruatur. Tali casu coniuges consortium matrimoniale, per tempus a tribunali constituendum, nunquam vero non tamdiu continuare debent, donec in eo per triennium vixerint. Si elapso hoc tempore denuo petant, ut nullitatis sententia feratur, tribunal matrimoniale certius ante omnia se reddat, nil immutatum esse quoad facta, ex quibus impotentiam verisimilem et respectively matrimonium nondum consummatum esse colligebatur. His peractis, coniugibus permitti potest, ut impotentiam adesse iureiurando confirmet, et istud plenam probationem efficit¹.

§ 176. Absolutis investigationibus, coniuges et quicumque matrimonium accusaverit, nec non defensor matrimonii moneantur de eo, quo pollent iure, in hucusque acta animadvertendi. Exceptiones, si quas habeant, intra octiduum proponant. Ratione domicilii eorum, quorum interest, terminus protrahi potest, ita tamen, ut maior, quam omnino necessaria sit, mora non concedatur.

§ 177. Et tribunal matrimoniale et matrimonii defensor ex officio eas possunt ordinare investi-

gationes, quas probationum complendarum ratio eis exigere videtur.

§ 178. Antequam sententia feratur, tribunal matrimoniale ea, in quae decernenda consensit, episcopo, adiunctis rationum momentis, subiiciet; qui quando sententiam ferendam haud sufficienter fundatam esse censeat, tribunali matrimoniali iniunget, ut circumstantias ab ipso indicandas denuo mature perpendat, et de consultationum effectum ad ipsum referat.

§ 179 Appellatio admittenda est, donec matrimonii validitas per duas, aut eius nullitas per tres sententias conformes pronuntiata fuerit. Duabus sententiis pro matrimonio et duabus contra illud militantibus, matrimonium validum censeatur oportet.

§ 180 Prima instantia sententiam in matrimonii favorem ferente, matrimonium accusans ad secundam instantiam appellare potest. Validitate in secunda instantia confirmata, provocationi amplius locus non est. Si matrimonium in secunda instantia invalidum declaretur, matrimonii defensori incumbit, ex officio, ad tertiam provocare instantiam. Si tertia instantia matrimonium validum esse iudicet, ulterior appellatio non habetur. Quando autem nullitatem decernit, defensor matrimonii petere debet, ut quarta constituatur instantia, pro cuius sententia matrimonium vel validum vel invalidum reputetur oportet¹.

§ 181 Si prima instantia matrimonium invalidum declaret, matrimonii defensor ex officio appellare debet. Si secundae instantiae iudicium pariter nullitatem edicat, defensor matrimonii, nisi allatae probationes nullitatis omne dubium secludant, causam ad tertiam instantiam deferre tenetur. Nullitatis sententia a tertia quoque instantia lata, ulterior appellatio institui nequit. Si validitatem ea sanciat, actori liberum est petere, ut quarta constituatur instantia, et huius sententia pro finali habenda est².

§ 182. Quando in prima et tertia instantia adversus matrimonium, in secunda autem pro eo sententia feratur, matrimonii incumbit defensori, quartam petere instantiam.

§ 183. Appellatio a defensore matrimonii interposita ex sua natura parti simul prodest, quae pro matrimonii validitate agit. Liberum nihilominus ipsi est, eandem appellationem seorsum a matri-

¹ „Illa autem, si prior post annum aut dimidium, ad episcopum aut eius missum proclamaverit, dicens, quod non cognovisses eam, tu autem contrarium affirmas, tibi credendum est eo, quod caput es mulieris; quia, si proclamare voluit, cur tamdiu tacuit? Cito enim et in parvo tempore scire potuit, si secum coire potuisses. Si autem statim in ipsa novitate post mensem aut duos, ad episcopum aut eius missum proclamaverit, dicens: volo esse mater, volo filios procreare, et ideo maritum accepi, sed vir, quem accepi, frigidae naturae est, et non potest illa facere, propter quae illum accepi; si probari potest per rectum iudicium, separari potestis, et illa, si vult, nubat in Domino.“ Decretal. IV, 15, 1. — „Dicta M. proposuit, quod, cum octo annis elapsis, dicto A. fuisset matrimonialiter copulata, et diu cohabitasset eidem, sed adhuc integra permanebat, eo, quod praedictus vir eius non habebat potentiam coeundi; quare petebat, divortium celebrari. Praedictus vero A. fatebatur, quod illam nunquam cognoverat, tamen se habere potentiam cognoscendi alias asserbat. Vos vero, ne id confiterentur in fraudem, a matronis bonae opinionis, fide dignis ac expertis in opere nuptiali, dictam fecistis inspicere mulierem, quae perhibuerunt testimonium, ipsam adhuc virginem permanere. Postmodum, per presbyterum, de cuius parochia vir exstitit, fecistis inquiri, utrum ipse aliquam cognovisset, nec per inquisitionem ipsam vobis constare potuit, aliquam esse carnaliter cognitam ab eodem. Muliere autem requirente divortium, et dicente quod mater esse volebat et filios procreare, proponente vero viro, quod paratus erat stare consilio ecclesiae, iniunxistis eisdem, ut agerent poenitentiam de commissis, et sic forte placeret Deo, qui matrimonii fuit institutor et auctor, ut opus matrimonii consummarent; qui post plures terminos ad vestram reversi praesentiam, consona voce dixerunt, quod non poterant carnaliter commisceri. Quocirca mandamus quatenus, si ita est, et constiterit vobis, praefatum virum et mulierem infra praedictos annos per continuum triennium insimul habitasse, ipsis cum septima propinquorum manu firmantibus iuramento, se commisceri carnaliter nequivisse, proferatis divortii sententiam inter eos.“ Decretal. IV, 15, 7. — „Requisisti, quantum tempus indulgendum sit, naturaliter frigidis ad experientiam copulae nuptialis. Nos vero in praesenti consultatione sentimus, ut a tempore celebrati coniugii, si frigiditas prius probari non possit, cohabitent per triennium.“ Decretal. IV, 15, 5.

¹ „Itaque, si a iudice pro matrimonii validitate iudicabitur, et nullus sit qui appellet, ipse etiam ab appellatione se abstineat; idque etiam servetur, si a iudice secundae instantiae pro validitate matrimonii fuerit iudicatum, postquam iudex primae instantiae de illius nullitate sententiam pronuntiaverat.“ Const. *Dei miserat.*, § 8.

² „Sin autem contra matrimonii validitatem sententia feratur, defensor inter legitima tempora appellabit, adhaerens parti quae pro validitate agebat; cum autem in iudicio nemo unus sit, qui pro matrimonii validitate negotium insistat, vel si adsit, lata contra eum sententia, iudicium deseruerit, ipse ex officio ad superiorem iudicem provocabit.“ — „Si secunda sententia alteri conformis fuerit, hoc est, si in secunda aequae ac in prima nullum ac irritum matrimonium iudicatum fuerit, et ab ea pars vel defensor pro sua conscientia non crediderit appellandum, vel appellationem interpositam proseguendam minime censuerit, in potestate et arbitrio coniugum sit novas nuptias contrahere, dummodo alicui eorum, ob aliquod impedimentum vel legitimam causam, id vetitum non sit.“ — „Quodsi a secunda sententia super nullitate vel altera pars appellaverit, vel huiusmodi sit, ut ei salva conscientia defensor matrimonii acquiescendum non putet, vel quia sibi videtur manifeste iniusta vel invalida, vel quia fuerit lata in tertia instantia et sit revocatoria alterius praecedentis super validitate in secunda instantia emanatae, volumus, ut, firma remanente utriusque coniugi prohibitione ad alias transeundi nuptias, quas si contrahere ausi fuerint, poenis, ut praefertur, a nobis constitutis subesse decernimus, causa in tertia vel quarta instantia cognoscatur.“ Const. *Dei miserat.*, § 8, 11.

monii defensore interponere; consultum tamen, ut A cum eo hoc de negotio consilia conferat.

§ 184. Relate ad appellationes, quas interponere defensor matrimonii muneris sui ratione obligatur, nulli habentur dies fatales. Si intra terminum praescriptum appellationem haud annuntiet, iudicium, a quo appellare debet, ipsum ad officii sui partes implendas compellat, vel pro casus ratione etiam ad episcopum ea de re referat et proponat, ut matrimonii defensio alii viro omni ex parte habili concedatur.

§ 185. Iudex, qui in superiori instantia sententiam fert, non tantum in inferioribus instantiis gesta diligenter examinet, sed etiam omnia peragat, quae necessaria ducit, ut defectus suppleantur, dubia dilucidentur et errores corrigantur. Hunc in finem, coniuges examinare, de instrumentis probandi ergo adhibitis investigationes instituere, ac testes a quibus novas informationes sperat, audire potest. Experimenta tamen per rei peritos facta tunc tantum iterari debent, quando indicii praesumptionem gravem generantibus probabile redditur, aut errorem aut partium studium intercessisse¹.

§ 186. Tam partes quam defensor matrimonii ius habent in superiori instantia novas probationes afferendi.

§ 187. Sententia nulla est, si a iudice haud competente lata, vel actus iudicii essentialis aut prorsus omissus, aut, quin matrimonii defensor adhiberetur, institutus fuerit. Attamen valor sententiae a iudice superiore latae, ideo quod inquisitionem ulteriorem habere necessarium haud duxerit, sed secundum allegata sententiam dixerit, impugnari minime potest.

§ 188. Nullitatis actio, intra tempus appellationibus praefixum coram iudice proxime superiori, instituenda est.

§ 189. Cum coniuges exceptionem incompetentiae intra decem a citatione intimata dies proponere debeant (§ 103), iure carent sententiae latae incompetentiae assertionem opponendi; superior tamen iudex sententiam propter competentiae defectum ex officio irritam declarare potest.

§ 190. Sententia de nullitatis actione lata, appellationem haud admittit.

§ 191. Processus pro nullo declaratus coram eodem iudice, aut quando ob competentiae defectum irritatus fuerit, coram iudice qui competens pronuntiatus est, forma debita iterandus erit.

§ 192. Quando matrimonium irritum esse, tribus conformibus sententiis decretum, impedimentum vero eiusmodi sit, ut renovatione consensus aut dispensatione indulta e medio tolli possit, episcopus, nisi gravis causa contrarium suadeat, aget, ut matrimonium convalidetur.

§ 193. Si natura impedimenti dispensationem excludat, aut conamen adducendi convalidationem effectui careat, nullitatis declaratio partibus annuntianda est, nec non prohibendae sunt ne amplius cohabitent.

§ 194. Cuivis sententiae rationum, quibus innititur, momenta succincte, quin tamen essentielle quidpiam omittatur, adiungenda sunt. In sententia finali nullitatem pronuntiante, disertis declaretur verbis, ex titulo prioris coniugii nullum novis ineundis nuptiis impedimentum obstare. Quaelibet

sententia iudicum et secretarii subscriptione nec non curiae episcopalis signo munienda est.

§ 195. Sententia partibus per apparitorem, dimissa etiam copia, notificatur; de quo peracto fides in scriptis facienda erit. Quamlibet sententiam de matrimonii valore latam, episcopus in gubernatoris provinciae notitiam perferet.

§ 196. Sententia de matrimonii valore dicta nunquam in rem iudicatam abit. Si post temporis probetur, eam suppositione erronea niti, causa denuo in ius vocanda et forma debita pertractanda est. Si contingat, ut sententia matrimonii nullitatem edicens retractetur, eo ipso matrimonia cuncta, quae coniuges intermedio forsitan tempore inierunt, irrita declarata sunt¹.

§ 197. Excepto casu, de quo § 196 agit, inquisitio de matrimonii valore tum tantum, quando sententia primae instantiae irrita declaratur, tamquam de novo iterum institui potest.

§ 198. Is, cuius impotentiae pro absoluta et insanabili declaratae sententia nullitatis innititur, ad nuptias ineundas admitti nequit. Si postea quomodocunque pateat, eum ad matrimonium consummandum aptum esse, redintegratur coniugium antehac ab eo initum².

§ 199. Per se liquet, coniuges, priusquam finalis nullitatis sententia lata sit, ad novum contrahendum matrimonium nullatenus admitti debere. Quamvis autem coniunctio ante sententiam finalem inita, nunquam non illicita valde sit, immo iisdem ac polygamia poenis ecclesiasticis subiaceat, tamen, si processus qui agitur, nullitatis declaratione terminetur, nec aliud quoddam praepropere copulatis obstat impedimentum, verum reputari debet matrimonium³.

§ 200. Causae matrimoniales neque transactione, neque sententia ab arbitris dicta, terminari possunt. C Conditiones, sub quibus tribunal matrimoniale ius habet, de litibus bona temporalia spectantibus, in forma arbitrii decernere, lege civili expressae sunt.

§ 201. Quando coniux conqueritur, alterum consummationem matrimonii denegare, posterior vero declarat, quod saeculo renuntiare constituerit, per-

¹ „Potestas tamen post alteram sententiam conformem, ut supra, coniugibus facta intelligatur, et locum habeat, salvo semper et firmo remanente iure seu privilegio causarum matrimonialium, quae, ob cuiuscunque temporis lapsum, nunquam transeunt in rem iudicatam; sed si nova res, quae non deducta vel ignorata fuerit, detegatur, resummi possint, et rursus in iudicalem controversiam vocari.“ Const. *Dei miserat*. § 9.

² „Accepisti mulierem et per aliquod tempus habuisti, per mensem aut per tres aut per annum, et nunc primum dixisti, te esse frigidae naturae, ita, ut non potuisses coire cum illa nec cum aliqua alia: si illa, quae uxor tua esse debuit, eadem affirmat quae tu dicis, et probari potest per verum iudicium, ita esse ut dicitis, separari potestis; ea tamen ratione, ut, si post aliam acceperis, reus periurii diiudicaris, et iterum post peractam poenitentiam priora connubia reparare debebis.“ Decretal. IV, 15, 1.

³ „Verum quia villicum et mulierem, quam superinduxit, pendente lite prioris uxoris, invicem asseris consensisse: consultationi tuae taliter respondemus, quod, imposita viro poenitentia competenti, et infra poenitentiae tempus carnali commercio interdicto, postmodum in maritali copula poterunt remanere.“ Decretal. IV, 1, 18. — „Appellatione a prima sententia pendente, vel etiam nulla ob malitiam vel oscitantiam vel collusionem defensoris et partium interposita, si ambo vel unus ex coniugibus novas nuptias celebrare ausus fuerit, volumus ac decernimus, ut non solum serventur, quae adversus eos qui matrimonium contra interdictum ecclesiae contrahunt, statuta sunt, praesertim ut invicem a cohabitatione separentur, quoadusque altera sententia super nullitate emanaverit, a qua intra decem dies non sit appellatum, vel appellatio interposita deserta deinde fuerit: sed ulterius, ut contrahens vel contrahentes matrimonium huiusmodi omnibus poenis contra polygamos a sacris canonibus et constitutionibus apostolicis constitutis omnino subiaceant, quas in eos, quatenus opus sit, motu, scientia ac potestate simili rursus statuimus, decernimus ac renovamus.“ Const. *Dei miserat*. § 9.

¹ „Posteaquam vero appellationis beneficio ad alterum iudicem, causa in secunda instantia delata fuerit, omnia et singula, quaecunque coram iudice in prima instantia servanda praefinita fuerunt, etiam coram altero in secunda exacte ac diligenter custodientur, citato in quolibet iudicii actu defensore matrimonii, qui voce et scripto matrimonii validitatem strenue ac pro viribus tuebitur.“ Const. *Dei miserat*. § 10.

pendendum ante omnia venit, an citra dubium constet matrimonium nondum esse consummatum. Quo sufficienter probato, coniugi recusanti iniungendum est, ut intra bimestre aut matrimonium consummet, aut religionem a sacra sede approbatam ingrediatur. Ex gravi tamen causa terminus vel brevior vel longior praefigi potest.

§ 202. Si duorum coniugum, qui matrimonium haud consummasse asserunt, alter monasterium ingrediatur, quin alter reclamet; an veritate nitatur assertio de matrimonii consummatione nondum peracta, ad collusionis pericula devitanda eo districtius examinandum est.

§ 203. Postquam coniux, qui saeculo renuntiare vult, votis solemnibus se obstrinxit, alteri instrumento tradito fides fiat, matrimonii ab eo valide contracti, sed nondum consummati vinculum dissolutum esse, nec eum impediri, quin ad alia convolet vota.

§ 204. Tam nullitatis declaratio quam dissolutio vinculi matrimonialis per vota solemnia in libro nuptiali annotanda est. Si matrimonium in loco, ubi neque sponsus neque sponsa domicilium habebat, contractum fuit, annotatio non tantum libro nuptiali parochiae, ubi matrimonium celebratum, sed etiam parochi, qui delegationem ad nuptias assistendum dedit, inseri debet.

§ 205. Absque coniugali vitae consortio obligationes per matrimonium contractae impleri nequeunt; ipsum igitur in casibus tantum a lege ecclesiastica statutis, et respective in forma a lege ecclesiastica, praescripta solvere licet.

§ 206. Coniuges mutuo consensu vitae consortium eum in finem solvere possunt, ut religionem a sancta sede approbatam ingrediantur vel ambo vel et una tantum pars, aut, ut vir ordines sacros suscipiat. An et quibus sub conditionibus altera pars in saeculo permanere possit, iuxta legum ecclesiasticarum praescripta decernendum est.

§ 207. Quodsi coniugum alter adulterii crimen commiserit, alteri ius competit, perpetuam a thoro et mensa separationem petendi, nisi forsitan adulterium approbaverit, permiserit vel sua culpa adduxerit, aut ipse quoque adulterii reum se reddiderit. Iure suo excidit, si alteri parti culpam expresse vel tacite condonaverit.

§ 208. Coniuges ad vitae consortium eatenus tantum obligantur, quatenus id absque animae, vitae vel sanitatis periculo continuare possunt. Quodsi coniux a fide christiana deficiat, quodsi alteram partem ad defectionem a fide catholica, ad vitia vel crimina sollicitet, quodsi iniuriis realibus vel insidiis vitam eius et sanitatem in periculum adducat, quodsi ei acerbiores animi afflictiones per longius tempus intentet, etiam quando malo corporali diuturno contagiosoque laboret, alteri parti, supplicatione proposita, concedendum est, ut a thoro et mensa separetur, usquedum coniugale vitae consortium, quin periculum salutis suae aeternae vel temporali immineat, renovare possit¹.

§ 209. Coniux, quem altera pars malitiose deseruit, separationem a thoro et mensa petere potest, usque dum desertionis reus animum ad officia coniugalia adimplenda paratum sufficienter probaverit.

§ 210. Etiam propter tales officiorum transgressionem, quae iuribus bona temporalia attinentibus vel honori civili alterius coniugis grave afferunt detrimentum, aut urgens parant periculum, temporalis a thoro et mensa separatio decerni potest.

¹ „Si quis dixerit, ecclesiam errare, cum, ob multas causas, separationem inter coniuges quoad thorum seu quoad cohabitationem ad certum incertumve tempus fieri posse decernit: anathema sit.“ Conc. Trid., sess. XXIV, de matr., can. 8.

§ 211. Coniux, qui separationem obtinere desiderat, ante omnia parochum suum adeat. Hic utramque partem vocabit, et cuncta, quae lex Dei et foederis coniugalis dignitas ad animos commovendos suppeditat, graviter simul et amanter adhibebit, ut coniugale vitae consortium intactum servetur. Si animos conciliare non valeat, secundo et tertio id ipsum, octiduo saltem quavis vice interposito, efficere conetur. Tertium tamen omitti potest experimentum, quando animorum exacerbatio successus spem adimit, aut manifestum sit actorem vitae consortium continuare non posse, quin aeternam aut temporalem salutem urgenti exponat periculo.

§ 212. Si reus comparere recusat, parochus ius habet, eum, magistratus civilis interventu, ad obedientiam praestandam compellendi. An praesentia, coactione obtenta, finem iuvare possit, secundum rerum adiuncta diiudicandum erit.

§ 213. Quodsi parochus frustra laboraverit, eo de negotio ad praesidem tribunalis matrimonialis referre, et ubi coniuges bis tantum vocaverit, causam, ex qua tertium experimentum omiserit, accurate exponere debet. Addat insuper, an et quatenus gravamina allata ipsi fundata videantur.

§ 214. Episcopus, in remotioribus dioecesis suae partibus, commissarios nominabit delegatos ad disquisitionem habendam in actionibus, quae de separatione a mensa et thoro instituuntur, et secretarium ad protocollum excipiendum singulis adiunget.

§ 215. Actor petitionem suam vel apud ipsum tribunal matrimoniale, vel apud commissarium intra cuius districtum domicilium habet, aut scripto porrigere aut in acta redigendam viva voce exponere potest. Causam, ex qua vitam communem legitime se tollere posse arbitratur, accurate exponere, ac probationis faciendae adminicula indicare debet. Edicendum praeterea tempus, quo hucusque matrimonium duraverit, et liberorum, qui ex eo procreati sint, numerus et aetas. An et in quantum coniuges separationem a thoro mensaque intendentes curiam episcopalem adire possint vel debeant, ab episcopi ordinatione pendebit.

§ 216. Separationis decernendae petitio tribunali proponatur matrimoniali, quod, nisi rationes aperte insufficientes sint, ad rem investigandam procedet. Quando causa in tribunalis matrimonialis sede pertractatur, aliquis ex iudicibus ad disquisitionem habendam deputetur.

§ 217. Inquisitionis ergo ambo coniuges personaliter comparere tenentur. Quoad advocatos, et declarationes vel assertiones ab eisdem prolatas, ad normam § 143 procedendum est.

§ 218. Primo tentandum est, an negotium absque probationibus in rigore iuris talibus terminari possit. Coniuges singuli examinari ac dein ambo simul audiri debent. Cuilibet parti assertiones alterius una post alteram, ordine quem successus temporis vel nexus inter causam et effectum indicat, proponendae sunt, et instandum ut exacte respondeat. Si una pars ad instrumenta privata provocet, altera interroganda venit an eadem genuina agnoscat? Testes, quos partes nominaverint, in quantum adhiberi possunt, examinandi, ac, si necessarium videatur, inter se nec non cum coniugibus committendi sunt.

§ 219. In hac praevia disquisitione ceu testes tales quoque admittantur personae, quarum depositiones probationem iudicalem fundare non possent, apud quas autem accurata factorum, de quibus quaestio versatur, notitia merito supponitur.

§ 220. Commissarius ad inquirendum deputatus potestatem habet, personas, quarum depositionibus

quaestionem facti dilucidatum iri sperat, interrogandi, etiamsi non a partibus ut testes productae fuerint. An cum coniugibus committi debeant, prudenti eiusdem iudicio relinquitur.

§ 221. Actorum in praevia disquisitione commentarius tribunali matrimoniali proponendus est, et quando facta, quae actor suam in rem adducit, confessione rei vel instrumentis quae omnem exceptionem excludunt, extra dubium iam posita sint, tribunal matrimoniale ad sententiam ferendam procedere debet. Casu opposito, processus probatorius instituendus est.

§ 222. Reo postulanti exemplar petitionis, quam actor scripto porrexit, sive acta ad vivam vocem confecta exhibent, transcriptum communicari debet, termino simul statuto, intra quem responsionem vel scripto offerat, vel in acta redigendam viva voce exhibeat. Secus separationis decernendae petitio ipsi praelegatur, et quae ad se et coniugale vitae B commercium tuendum afferat, in acta redigantur.

§ 223. Testes, quibus ea, contra quam deponunt, pars exceptiones haud opponit, admittendi sunt, etsi aliunde tamquam suspecti vel inhabiles repelli deberent.

§ 224. Quando domicilium testium ab inquisitionis loco notabiliter distat, ad eorum examen, in loco quo facilius se conferre possint, instituendum, vir, quantum fieri potest, ecclesiasticus deputandus erit. Quodsi extra dioecesis limites habitent, agendum cum episcopo, cui subsunt, ut de eorum depositionibus excipiendis, quae oportet, constituat. Testes, qui prope tribunalis matrimonialis sedem degunt, nunquam non apud tribunal matrimoniale examinandi sunt.

§ 225. Quaestiones concipit commissarius ad inquisitionem deputatus, ratione habita interrogatoriorum, quae partes forsan obtulerunt. Quoad iusiurandum testium observentur normae § 162 statutae. C

§ 226. Ad iuramentum a testibus deponendum partes vocari debent; attamen quod non compareant, haud impedit, quominus iusiurandum excipiat. Partibus non licet examini testium adesse, atque depositiones, antequam examen terminatum sit, publicari haud debent.

§ 227. Rei periti, quorum forte sententiam requirere necesse sit, a commissario ad inquirendum deputato seligendi sunt; de exceptionibus eis oppositis tribunal matrimoniale decernit. Iusiurandum a rei peritis exigere debet, nisi iuramento in muneris auspiciis deposito se ad veritatem in relationibus dandis sancte servandam obstrinxerint.

§ 228. Per depositionem conformem duorum testium iuratorum et fide undequaque dignorum, nec non per relationem conformem duorum rei peritorum, qui scientiae iam documenta praestiterint, et a partium studio alieni sint ac respective iurati, factum, circa quod depositio vel relatio versatur, plene probatur.

§ 229. Ut adulterium in finem separationis a mensa et thoro probetur, sufficiunt praesumptiones violentae. Facta vero, quibus praesumptiones hae innituntur, iuxta normas processum in delictorum causis attinentes probanda veniunt¹.

§ 230. Acta, in quae testium examen redactum est, partibus vel praelegenda vel scripto communicanda sunt; si relatio a rei peritis facta fuerit, de huius pariter tenore instruendae sunt.

§ 231. His peractis, ambo coniuges commoneri debent, ut de testium depositionibus vel rei peri-

torum relationibus sensus suos exponant. Si nova instrumenta, vel de instrumentis, quae in disquisitione praevia dubiis obnoxia remanebant, novas probationes afferant, pars adversaria hac de re audienda est.

§ 232. Confessio coniugis, contra quem separationis actio intentatur, plenam efficit probationem.

§ 233. An iuramentum suppletorium ex parte coniugum concedendum, an iuramentum litis decisivum uni eorum imponendum vel permittendum sit, a tribunali decerni debet; quo in negotio ante oculos habebit, et in genere iusiurandum partium tunc tantum admitti posse, si omne aliud veritatem eruendi medium defecerit, et animorum exacerbationem, qualis in coniugum litibus obtinere solet, periculi augere periculum.

§ 234. Si coniux in ius vocatus citatione facta non compareat, iuxta normam § 145 statutam procedendum est.

§ 235. Quando actio propter desertionem malitiosam instituitur, absenti in prima statim citatione praefigatur terminus, in quo dimetiendo distantiae atque mediorum communicationis ratio prudenter habeatur. Quodsi, ubi commoretur, ignotum sit, per ephemerides publicas citari debet praefixo termino, quem tribunal matrimoniale, omnibus perpensis circumstantiis, constituet.

§ 236. Si actor asserat, se coniugale vitae consortium continuare non posse, quin salutem animae vel vitam et sanitatem magno exponat periculo, et circumstantiae tales sint, ut separatione legitime pronuntiata reus teneatur alteri coniugi honestam procurare sustentationem, tribunal matrimoniale perpendere debet, an sufficientes praeviae ordinationis causae adsint, quas si haberi iudicatum sit, a iudice saeculari petendum est, ut actori habitationem separatam et sustentationem honestam rei impensis praevis assignet.

§ 237. Episcopus, si pro casus natura necessarium duxerit, ordinabit, ut, antequam sententia feratur, tribunal matrimoniale, quae decernenda censeat, ipsi proponat (§ 178).

§ 238. Quavis sententia separationem enuntiante exprimendum est, an causa separationis, quatenus culpa ei insit, uni tantum vel ambabus partibus imputari debeat. Si ex peractis eluceat, patrem vel matrem propter defectus morales non eos esse, qui ius educationis iisdem competens in liberorum salutem exercere possint, istud quoque in sententia exprimatur.

§ 239. A decisione tribunalis matrimonialis coniux, qui ea se gravatum arbitratur, ad secundam instantiam provocare potest. Duabus sententiis conformibus latis, ulteriori appellationi locus haud superest.

§ 240. Sententia de separatione a thoro et D mensa pronuntiata nulla est, si a iudice non competente lata, vel actus iudicii essentialis omissus fuerit. Causa nullitatis secundum normas §§ 187, 188 stabilitas pertractanda venit.

§ 241. Quod coniuges in vitae consortium solvendum consenserint, legitimam separationis decernendae causam non subministrat. Attamen iuris solemnitates, praeter absolute necessarias, cunctae eo magis vitandae sunt, quod actibus iudicialibus animorum exacerbatio augeri et reconciliatio difficilior reddi soleat. Insuper famae partium et familiarum suarum, quantum finis ratio permittit, consulatur oportet.

§ 242. Quando una pars ad facta provocat, quae legitimam separationis postulandae causam constituunt, et altera rem ita se habere haud negat, parochus animos dissidentium conciliare tentare debet. Conaminibus eius effectu frustratis, apud commissarium ad inquisitionem deputatum

¹ „Respondemus, quod ex huiusmodi violenta et certa suspicione fornicationis potest sententia divortii promulgari, ita quidem, ut vir licentiam habeat, mortua illa, ducendi aliam, muliere sine spe coniugii remanente.“ Decretal. II, 23, 12.

accusatio et confessio redigantur in acta, et res a tribunali matrimoniali decernenda proponatur.

§ 243. Quodsi facta haud negantur a reo, et ut famae partium parcatur, vel ex alia gravi ratione necessarium videtur ut negotium quam secretissime pertractetur, partes immediate tribunalis matrimonialis praesidem accedere possunt. Is, postquam cognoverit, legitimam adesse separationis causam, parochum vel pro re nata etiam alium sacerdotem admonitione trina concordiae restituendae experimentum facere iubeat; effectu haud subsecuto, duobus tribunalis consiliariis adhibitis separationem pronuntiet. Tali casu, utraque parte petente, causa separationis in sententiae tenore silentio premi potest. Haec tamen ipsorum sup-
plicatio actis iudicii inserenda est.

§ 244. Quoad postulationes et lites circa bona temporalia versantes, quae ex sententia in causa quadam matrimoniali lata oriuntur, partes ad iudicium saeculare remittendae sunt. Si ambae unanimes petant, ut ea de re a tribunali matrimoniali in forma arbitrii decernatur, iniungendum ipsis est, ut de transactione, qua in hanc petitionem convenerint, instrumentum proponant. Minorennis admoneatur, quod ad transactionis huius valorem, patris vel tutoris consensus requiratur. Ceterum, in arbitrio dando, leges Austriacae pro norma teneantur.

§ 245. Quando uxor de nullitate vel separatione actionem instituens, petit ut marito administratio bonorum suorum adimatur, aut ut ipse ad cautionem dandam pro bonis suis, quae eius in manibus versantur, adigatur, ad saeculare iudicium remitti debet.

§ 246. Cum sanctum et inviolabile sit coniugii vinculum, ad secundas nuptias nemo admitti potest, nisi de coniugis morte probationes afferat, quae omne prudens dubium penitus excludant. Ea, quae ad moralem mortis certitudinem stabiliendam tendunt, summa cum cautione pertractanda, verum haud absolute reiicienda sunt. Fieri potest, ut ex rerum adiunctis plene probatis, moralis oriatur certitudo, coniugem in vivis haud amplius agere, licet desint documenta vel testium depositiones mortem subsequutam iam esse confirmantes. Quodsi absentis cuiusdam coniux talia afferat, quae eiusmodi casum adesse valde probabile reddant, commonendus est, ut praevis civilem adeat magistratum, cui ampliora suppetunt factum explorandi media, et cuius est, mortis declarationem quoad effectus civiles edere¹.

¹ „Quaesivisti, quid agendum sit de mulieribus, quae viros suos causa captivitatis vel peregrinationis absentes ultra septennium praestolatae fuerint, nec certificari possunt de vita vel de morte ipsorum, licet super hoc sollicitudinem adhibuerint diligentem; et pro iuvenili aetate seu fragilitate carnis nequeunt continere, petentes aliis matrimonio copulari. Consultationi ergo tuae taliter respondemus, quod, quantocumque annorum numero ita remaneant, viventibus viris suis non possunt ad aliorum consortium canonice convolare, nec auctoritate ecclesiae permittas contrahere, donec certum nuntium recipiant de morte virorum.“ Decretal. IV, 1, 19. — „Interrogetur de loco et tempore, quo sunt mortui, et quomodo ipse testis sciat fuisse coniuges, et nunc esse mortuos. Et si respondeat, mortuos fuisse in aliquo hospitali, vel vidisse sepeliri in certa ecclesia, vel occasione militiae sepultos fuisse a militibus, non detur licentia contrahendi, nisi prius recepto testimonio authentico a rectore hospitalis in quo praedicti decesserunt, vel a rectore ecclesiae in qua humata fuerunt

§ 247. Quamprimum superius provinciae iudicium hac in re gesta communicaverit, tribunal matrimoniale ex iisdem, praesente matrimonii defensore, diiudicabit, an coniux cuius fata ignorantur, eo cum effectu ut alteri parti ad novas transire nuptias liceat, mortuus censi possit. Decisio ferenda nunquam non episcopi iudicio subiicienda est.

§ 248. Quoties tribunal matrimoniale certitudinis moralis, ad quam provocatur, fundamentum haud ita firmum esse iudicaverit, ut ligamen coniugale morte solutum esse absque haesitatione teneri possit, mortis declarationi enuntiandae assensum denegabit, et rationum, quibus commovetur, momenta iudicio civili communicabit. Quodsi secunda et tertia instantia ecclesiastica oppositam sententiam amplectantur, ac eisdem assensum praebentibus supremum tribunal civile mortis declarationem pronuntiet, novis contrahendis nuptiis nullum obiciatur impedimentum.

§ 249. Quando tribunal matrimoniale censet, nil novis ineundis nuptiis obesse, hos quidem sensus suos iudicio provinciae superiori significet, ad coniugem tamen nullam dirigat communicationem, antequam mortis declaratio relate ad effectus civiles firma consistat.

§ 250. Si ad novas transitur nuptias, parochus, tam mortis declarationem a magistratu civili editam quam decisionem tribunalis matrimonialis, respective assensum, quem superior instantia ecclesiastica praebuit, in libro nuptiali annotare debet.

§ 251. Quodsi casus occurrat, cui in instructione hac provisum haud sit, ad iuris communis normam pertractetur et decidatur oportet.

Praesentem instructionem, quam celsissimus et reverendissimus princeps archiepiscopus Vindobonensis Iosephus Othmarus Rauscher exaravit, pro singulari, qua praestat, modestia nobis exhibuit, ut privatum nostrum de ea iudicium aperiremus. Huiusmodi benignitati respondere cupientes, diligentiori, quo valuimus, examini opus subiecimus, et pro rei veritate declaramus, nihil in eo nos invenisse, quod vel sacrorum canonum praescripto, vel apostolicarum constitutionum ordinationibus, vel probatorum doctorum sententiis conforme non sit. Quamobrem, opus summo labore ac sapientia elucubratum, merito futurum confidimus, ut in vastissimis imperii Austriaci regionibus, ubi in usum fuerit inductum, sacrae aequae ac civili reipublicae beneverat.

Romae, die 4 maii anni 1855.

Aloysius Tomassetti, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor.

Hannibal Capalti, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor.

Petrus Beckx, praepositus generalis societatis Iesu.

Laurentius Valenzi, sacrae theologiae et iuris utriusque doctor.

Laurentius Nina, iuris utriusque doctor.

eorum cadavera, vel, si fieri potest, a duce illius cohortis, in qua descriptus erat miles. Si tamen huiusmodi testimonia haberi non possunt, sacra congregatio non intendit excludere alias probationes, quae de iure communi possunt admitti, dummodo sint legitimae et sufficientes.“ Decretum congr. s. officii datum die 21 aug. 1670, a Clemente X approbatum, et 25 dec. 1827 ad omnes episcopos transmissum, n. 11.

ADNOTATIO DE CONCORDATO AUSTRIACO ET EPISCOPORUM AUSTRIAE CONVENTIBUS¹.

Concordatum inter Pium IX et Franciscum Iosephum, Austriae imperatorem, initum, non solum in provincialibus imperii Austriaci conciliis sae-

pissime commemoratur, et ab iis cum *Instructione pro iudiciis ecclesiae* promulgatum fuit, sed etiam eius causa tot alii sunt habiti episcoporum con-

¹ Nota editorum *Collectionis Lacensis*.

ventus, ut a nobis hic nullo modo praeteriri potuerit. A Quare, imprimis articulos conventionis cum documentis, quae ad eam pertinent¹, et actis conventus qui Viennam, anno 1856, ad eandem exequendam convocatus est, dedimus; quibus nunc etiam aliorum conventuum, qui eam praeparaverant vel subsecuti erant, acta subiicimus.

Iniquam servitutem, qua ecclesia in imperio Austriaco ex anno 1780 premebatur, ipsi imperatores tollere studebant², iamque hac de re multa saepe agere coeperant, diu tamen incassum, quod principum pia consilia elusit iustisque desideriis restitit corpus illud supremorum, mediorum, infimorum administratorum, dominationis appetens, quod *statum* vel *bureaucratiam* vulgo appellant. Cuius potentia tandem anno 1848 infracta, statim episcopi libertatem, quam sibi omnes arripiebant, ecclesiae quoque vindicarunt. Praeivere ceteris episcopi provinciae Moraviae. Ibi enim doctor B Beidtel, insignis iuriconsultus, episcopo Brunnensi suavit, ut aequissimas ecclesiae querelas commentario ad imperii comitia mittendo comprehenderet. Cui consilio archiepiscopus Olomucensis alacriter accessit, et reverendo domino doctori Kutschker (nunc cardinali et principi archiepiscopo Viennensi) mandatum dedit, ut hunc commentarium componeret. Quod hic tam egregie praestitit, ut omnibus, quae deinceps consecuta sunt, quasi viam aperiret. Quare, archiepiscopus cum suffraganeo confestim, nullo habito conventu, commentarium subscripsit et mense iulio edidit³. Dein, mense septembri, cardinalis Schwarzenberg, princeps archiepiscopus Salisburgensis, primus omnes provinciae episcopos coegit, cuius conventus Salisburgensis gravissimas literas ad imperii comitia infra dabimus. Similes omnino literas ad eadem comitia episcopi provinciae Viennensis, die 12 decembris 1848, dederunt⁴. Gortiensis quoque provinciae episcopi convenerunt, et literas⁵ infra a nobis edendas conscripserunt. Paulo post vero omnes totius imperii episcopi Viennam convocati, praesidente eminentissimo cardinali Schwarzenberg, qui huius conventus etiam auctor fuerat, plurima eaque saluberrima decreverunt, quorum nonnulla in libello: *Actenstücke die bischöfliche Versammlung zu Wien betreffend* (Wien, 1850), dein a Brühl⁶ edita sunt. Nos etiam ea acta foras dabimus, quae nondum publici iuris facta erant.

¹ Articulus concordatus invenies infra col. 431.

² Piorum principum animus ostendunt hae litterae ab imperatore Francisco II paulo ante mortem dictatae, et manu propria subscriptae, quarum accuratum exemplum manuscriptum nobis a celebri Austriae iuriconsulto transmissum est:

An meinen vielgeliebten Sohn Ferdinand!

Da ich als treu ergebener Sohn Meiner Mutter, der katholischen Kirche, zu leben und zu sterben entschlossen bin, so gewärtige Ich von Deiner Mir wohlbekannten kindlichen Liebe die Erfüllung Meines Wunsches, dass das von Mir angefangene Werk der Berichtigung und Modificirung jener Gesetze, Grundsätze und Behandlung kirchlicher Angelegenheiten, welche seit dem Jahre 1780 in Meinen Staaten eingeführt worden sind und die freie Wirksamkeit oder andere Rechte der Kirche mehr oder minder verletzen, und mit der Lehre, Verfassung oder Disciplin der Kirche und insbesondere mit den Satzungen des heiligen Kirchenrathes von Trient nicht im Einklange stehen, von Dir ehemöglich auf eine den heiligen Vater befriedigende Weise zu Ende geführt werden mögen.

Du wirst, vielgeliebter Ferdinand, wohl thun, wenn Du Dich in dieser Angelegenheit des Rathes des Fürsten Metternich und des Bischofs Wagner bedienen wirst.

Wien, den 28. Februar 1835.

Franz m. p.

³ V. Brühl, *Acta ecclesiastica*, (Moguntiae, 1853), p. 3 ss.

⁴ V. Brühl, *Acta ecclesiastica*, p. 57 ss.

⁵ Hae litterae, cum nondum typis vulgatae essent, ex ipso archivo metropolitano nobiscum communicatae sunt.

⁶ *Acta ecclesiastica*, p. 57 ss., ubi litterae quoque pastores ad clerum et populum, p. 137 ss.

Concordato inter summum pontificem et imperatorem inito, vix dici potest, quantus contra sapientissimam eandemque aequissimam conventionem omnium ecclesiae inimicorum furor exarserit. Europa et America inconditis clamoribus contra Concordatum, ut paulo post contra Syllabum et denique contra Vaticanum, perstrepebant. Instigabantur enim ab occultarum Francorum societatum capitibus, quicumque *malleo obediunt*; qui vere caeca obedientia, necdum cognitis aut intellectis conventionis stipulationibus, sic in illam furebant, quasi ea *vulnus letale rationi, nationi, generi humano* intentaretur¹. Quamquam initio quidem nihil aut parum profecerunt. Cum vero Austria, post clades anno 1859 in Italia et anno 1866 in Bohemia acceptas, in maximas calamitates incidisset, his illi ad consilia sua perficienda abuti non indignum putarunt. Sed sancta sedes et antistites Austriaci nihil intentatum reliquerunt, ut conventio firma et integra perstaret, neque ei quidquam legibus civilibus derogaretur. Atque huius rei causa, episcopi iam die 8 maii anno 1861, cum in unum convenissent, communes litteras ad imperatorem scripserunt², idemque rursus anno 1867, a summo pontifice admoniti, fecerunt³; sed iam frustra: nam leges aliae ex aliis latae sunt compluribus conventionis capitibus repugnantes; ac primo lex imperii (*Staatsgrundgesetz*) data die 21 decembris 1867; deinde leges de matrimonio, de ratione quae est inter scholam et ecclesiam, itemque de ratione quae inter cives diversarum religionum intercedit; hae tres datae die 25 maii anno 1868.

Quare episcopi, dum in comitiis imperii versantur, etiam ad imperatoris ministros tres dederunt epistolas, quibus ecclesiae iura in concordato asserta defendunt; unam quidem data die 27 novembris 1867 ad ministerium cultus, in qua declarant, cur in procerum senatu (*Herrenhaus*), cum de lege imperii (*Verfassung*) deliberaretur, non iam adesse voluerint⁴, alias vero duas datas die 30 martii 1868 et die 9 martii 1869 ad praesides, qui tum erant ministerii, quibus veram iurisdictionem ecclesiae vindicant⁵. Idem, mense martio anno 1868, Viennae congregati, inter se consilia communicarunt, qua ratione, si perferrentur leges de matrimonio et de schola, se gerere deberent. Quibus legibus perlati, episcopi Bohemiae, anno 1868, Pragae habito conventu, instructionem de matrimonio composuerunt.

Postquam autem concilium Vaticanum constitutionem de Romano pontifice eiusque infallibili magisterio edidit, imperii Austriaci cancellarius, comes Beust, protestans Saxo, ex ea constitutione qua summus pontificem nova prorsus potentia, immo vero omnipotentia quadam, non sine gravi civilis reipublicae periculo, armari somniavit, ac dicere ausus est, fictam causam conventionis penitus abrogandae quaesivit, et, nuntio Romam ad equitem de Polomba, die 30 iulii 1870 misso, sanctae sedi significavit: mutationem quae ex decretis Vaticanis tum in persona contrahentis, tum in iis conditionibus quibus conventio facta esset, accidisset, guber-

¹ Ne infiniti simus, ex litteris encyclicis *Summi Orientis* Italici, datis die 18 iunii 1865, Augustae Taurinorum, haec verba afferemus: „*Esortate dunque i fratelli, che obbediscono al vostro maglietto, di combattere dappertutto e sempre gli artifizii del governo Romano; essi debbono scorgere in un concordato qualsiasi una mortale offesa alla massoneria, alla nazione, al progresso, all'umanità.*“ Statuti generali ed altri documenti dei Framassoni (Roma, 1874, II ed.), p. 202.

² Vering VI, 389 ss.

³ Vering XVIII, 456 ss.

⁴ Vering XIX, 457 ss.

⁵ Vering XIX, 461 ss., XXXII, 161 ss.

nio Austriaco iustam causam dare, cur concordatum irritum haberet, eoque iure gubernium uti. Frustra ecclesiae antistites, quominus quidquam tale fieret, intercesserunt. Nam, anno insequente, lex de ecclesia catholica in comitiis proposita est, qua litterae patentes, quibus imperator concordatum sanxerat, omnino abrogarentur. Quamobrem, summus pontifex tum imperatorem tum episcopos admonuit; hi denuo die 20 martii anno 1874, communes litteras, quibus concordatum tuebantur, ad imperatorem dederunt¹. Neque eo minus tamen perlata

lex, et die 1 maii eiusdem anni promulgata est. Quanquam hac lege neque ecclesia sese ab eo vinculo, quod contraxerat, solutam putavit, neque ius ecclesiasticum Austriae ulla in re mutatum est. Nam episcopi in postremis illis litteris diserte declarant, „concordatum lege illa abrogatum non esse; ideoque se iura eodem imperatori concessa, sicut adhuc fecissent, porro agnitueros;“² quod et summus pontifex approbavit.

¹ Vering XXXII, 176 ss.

² Hanc gravissimam declarationem hic ad verbum subiicimus: „Am 2. Mai 1872 haben 19 Erzbischöfe und Bischöfe, welche der Zustimmung ihrer zu Wien damals nicht anwesenden Amtsbrüder vollkommen sicher waren, gegen die Aufhebung der mit dem hl. Stuhl geschlossenen Vereinbarung im Namen der Gerechtigkeit, der Kirche und der Gesellschaft Verwahrung eingelegt. Der an das Herrenhaus gelangte Gesetzentwurf über die äusseren Rechtsverhältnisse der katholischen Kirche bringt in seinem ersten Artikel folgende Bestimmung: „Das Patent vom 5. Nov. 1855 ist seinem vollen Inhalte nach aufgehoben.“ Da dieses Patent es war, wodurch die vereinbarten Festsetzungen zum Staatsgesetz erhoben wurden, so soll denselben nun die Grundlage des bürgerlichen Rechtes gänzlich entzogen werden; aber die Forderung der

Gerechtigkeit ist dadurch nicht aufgehoben und auf sie berufen wie am 2. Mai 1872 so auch jetzt sich die Unterzeichneten.“

„Gerade die wesentlichen, von ihrer Sendung unzertrennlichen Rechte der Kirche sind solche, die der Staat ihr nicht zu geben braucht und nicht zu geben vermag; sie verlangt von ihm nur die Anerkennung derselben und hat sie in Oesterreich durch das Concordat erhalten. Im Jahre 1868 ist hierin eine tiefgreifende Aenderung vorgegangen: denn das Staatsgesetz trat mit hochwichtigen Bestimmungen des Concordates in Widerstreit.“ ...

„Wir wiederholen, dass wir die auf einen heiligen Vertrag gegründete Forderung der Gerechtigkeit nicht als erloschen ansehen, und in der Hoffnung, dass die Wahrheit sich Raum machen werde, sind wir bereit, den Anforderungen, welche die Staatsgewalt in dem Gesetzentwurfe über die äusseren Rechtsverhältnisse der katholischen Kirche an uns stellt, in so weit zu entsprechen, als sie mit dem Concordate der Sache nach im Einklange stehen.“

APPENDIX

ad praecedentem conventum Viennensem episcoporum Austriae.

CONVENTIO AUSTRIACA

anno 1855 cum actis et documentis, quae ad eam pertinent¹.

CONVENTIO

inter suam sanctitatem Pium IX summum pontificem et suam maiestatem caesaream ac regio-apostolicam Franciscum Iosephum I, imperatorem Austriae et regem Hungariae etc. etc.

(Cui subscriptum Viennae, die 18 augusti 1855, ratificationes mutuo traditae ibidem, die 25 septembris 1855.)

In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis.

Sanctitas sua summus pontifex Pius IX et maiestas sua caesareo-regia apostolica Franciscus Iosephus I, Austriae imperator, concordibus effecturi studiis, ut fides, pietas et omnis recti honestique vigor in Austriae imperio conservetur et augeat, de ecclesiae catholicae statu in eodem imperio solemnem conventionem inire decreverunt.

Quapropter, sanctissimus pater in plenipotentiarum suum nominavit: eminentissimum dominum Michaellem, sacrae Romanae ecclesiae presbyterum cardinalem Viale-Prelà, eiusdem sanctitatis suae et sanctae sedis apud praefatam apostolicam maiestatem pro-nuntium, et maiestas sua imperator Austriae, celsissimum dominum Iosephum Othmarum de Rauscher, principem archiepiscopum Viennensem, solio pontificio adsistentem, caesarei Austriaci ordinis Leopoldini praelatum et magnae crucis equitem, nec non eiusdem maiestatis caesareae a consiliis intimis.

Qui, post plenipotentiae ipsis collatae instrumenta mutuo sibi tradita atque recognita, de sequentibus convenerunt:

Articulus 1. Religio catholica, apostolica, Romana in toto Austriae imperio et singulis, quibus constituitur, ditionibus, sarta tecta conservabitur semper cum iis iuribus et praerogativis, quibus frui debet ex Dei ordinatione et canonicis sanctionibus.

Articulus 2. Cum Romanus pontifex primum tam honoris quam iurisdictionis in universam, qua

late patet, ecclesiam iure divino obtineat, episcoporum, cleri et populi mutua cum sancta sede communicatio in rebus spiritualibus et negotiis ecclesiasticis nulli placetum regium obtinendi necessitati suberit, sed prorsus libera erit.

Articulus 3. Archiepiscopi, episcopi omnesque locorum ordinarii cum clero et populo dioecetano pro munere officii pastoralis libere communicabunt, libere item suas de rebus ecclesiasticis instructiones et ordinationes publicabunt.

Articulus 4. Archiepiscopis et episcopis id quoque omne exercere liberum erit, quod pro regimine dioecesium, sive ex declaratione sive ex dispositione sacrorum canonum, iuxta praesentem et a sancta sede adprobatam ecclesiae disciplinam, ipsis competit, ac praesertim:

- Vicarios, consiliarios et adiutores administrationis suae constituere ecclesiasticos, quoscunque ad praedicta officia idoneos iudicaverint.
- Ad statum clericalem assumere et ad sacros ordines secundum canones promovere, quos necessarios aut utiles dioecibus suis iudicaverint, et e contrario, quos indignos censuerint, a susceptione ordinum arcere.
- Beneficia minora erigere, atque, collatis cum caesarea maiestate consiliis, praesertim pro convenienti reddituum assignatione, parochias instituere, dividere vel unire.
- Praescribere preces publicas aliaque pia opera, cum id bonum ecclesiae aut status populivae postulet, sacras pariter supplicationes et peregrinationes indicere, funera aliasque omnes sacras functiones, servatis quoad omnia canonicis praescriptionibus, moderari.
- Convocare et celebrare, ad sacrorum canonum normam, concilia provincialia et synodos dioecesanarum, eorumque acta vulgare.

Articulus 5. Omnis iuventutis catholicae institutio in cunctis scholis, tam publicis quam privatis,

¹ Ex editione curata a *Collectione Lacensi*, V, 1221-40.

conformis erit doctrinae religionis catholicae; episcopi autem ex proprii pastoralis officii munere dirigent religiosam iuventutis educationem in omnibus institutionis locis et publicis et privatis, atque diligenter advigilabunt, ut in quavis tradenda disciplina nihil adsit, quod catholicae religioni morumque honestati adversetur.

Articulus 6. Nemo sacram theologiam, disciplinam catechetica vel religionis doctrinam in quocunque instituto vel publico vel privato tradet, nisi cum missionem tum auctoritatem obtinuerit ab episcopo dioecesano, cuius eandem revocare est, quando id opportunum censuerit. Publici theologiae professores et disciplinae catecheticae magistri, postquam sacrorum antistes de candidatorum fide, scientia ac pietate sententiam suam exposuerit, nominabuntur ex iis, quibus docendi missionem et auctoritatem conferre paratum se exhibuerit. Ubi autem theologiae facultatis professorum quidam ab episcopo ad seminarii sui alumnos in theologia erudiendos adhiberi solent, in eiusmodi professores nunquam non assumuntur viri, quos sacrorum antistes ad munus praedictum obeundum prae ceteris habiles censuerit. Pro examinibus eorum, qui ad gradum doctoris theologiae vel sacrorum canonum adspirant, dimidiam partem examinantium episcopus dioecesanus ex doctoribus theologiae vel sacrorum canonum constituet.

Articulus 7. In gymnasiis et omnibus, quas medias vocant, scholis pro iuventute catholica destinatis, nonnisi viri catholici in professores seu magistros nominabuntur, et omnis institutio ad vitae christianae legem cordibus inscribendam pro rei, quae tractatur, natura composita erit. Quinam libri in iisdem scholis ad religiosam tradendam instructionem adhibendi sint, episcopi, collatis inter se consiliis, statuent. De religionis magistris pro publicis gymnasiis mediisque scholis deputandis firma manebunt, quae hac de re salubriter constituta sunt.

Articulus 8. Omnes scholarum elementarium pro catholicis destinatarum magistri inspectioni ecclesiasticae subditi erunt. Inspectores scholarum dioecesanos maiestas sua caesarea ex viris ab antistite dioecesano propositis nominabit. Casu, quo iisdem in scholis instructioni religiosae haud sufficienter provisum sit, episcopus virum ecclesiasticum, qui discipulis catechismum tradat, libere constituet. In ludimagistrum assumendi fides et conversatio intemerata sit oportet. Loco movebitur, qui a recto tramite deflexerit.

Articulus 9. Archiepiscopi, episcopi omnesque locorum ordinarii propriam auctoritatem omnimoda libertate exercebunt, ut libros religioni morumque honestati perniciosos censura perstringant, et fideles ab eorundem lectione avertant. Sed et gubernium, D ne eiusmodi libri in imperio divulgentur, quovis opportuno remedio cavebit.

Articulus 10. Cum causae ecclesiasticae omnes et in specie, quae fidem, sacramenta, sacras functiones nec non officia et iura ministerio sacro annexa respiciunt, ad ecclesiae forum unice pertineant, easdem cognoscet iudex ecclesiasticus, qui perinde de causis quoque matrimonialibus iuxta sacros canones et Tridentina cumprimis decreta iudicium feret, civilibus tantum matrimonii effectibus ad iudicem saecularem remissis. Sponsalia quod attinet, auctoritas ecclesiastica iudicabit de eorum existentia et quoad matrimonium impediendum effectibus, servatis quae idem concilium Tridentinum et apostolicae litterae, quarum initium *Auctorem fidei*, constituunt.

Articulus 11. Sacrorum antistitibus liberum erit, in clericos honestum habitum clericalem eorum

A ordini et dignitati congruentem non deferentes aut quomodocunque reprehensione dignos, poenas a sacris canonibus statutas, et alias quas ipsi episcopi convenientes iudicaverint, infligere, eosque in monasteriis, seminariis aut domibus ad id destinandis custodire. Idem nullatenus impediuntur, quominus censuris animadvertant in quoscunque fideles ecclesiasticarum legum et canonum transgressores.

Articulus 12. De iure patronatus iudex ecclesiasticus cognoscet; consentit tamen sancta sedes, ut, quando de laicali patronatu agatur, tribunalia saecularia iudicare possint de successione quoad eundem patronatum, seu controversiae ipsae inter veros et suppositos patronos agantur, seu inter ecclesiasticos viros, qui ab iisdem patronis designati fuerint.

Articulus 13. Temporum ratione habita, sanctitas sua consentit, ut clericorum causas mere civiles, B prout contractuum, debitorum, haereditatum, iudices saeculares cognoscant et definiant.

Articulus 14. Eadem de causa, sancta sedes haud impedit, quominus causae ecclesiasticorum pro criminibus seu delictis, quae poenalibus imperii legibus animadvertuntur, ad iudicem laicum deferantur; cui tamen incumbet, episcopum ea de re absque mora certiore reddere. Praeterea, in reo deprehendendo et detinendo, ii adhibebuntur modi, quos reverentia status clericalis exigit. Quodsi in ecclesiasticum virum mortis vel carceris ultra quinquennium duraturi sententia feratur, episcopo nunquam non acta iudiciaria communicabuntur, et condemnatum audiendi facultas fiet, in quantum necessarium sit, ut de poena ecclesiastica eidem infligenda cognoscere possit. Hoc idem, antistite petente, praestabitur, si minor poena decreta fuerit. Clerici carceris poenam semper in locis a saecularibus separatis luent. Quodsi autem ex delicto vel transgressione condemnati fuerint, in monasterio vel alia ecclesiastica domo recludentur.

In huius articuli dispositione minime comprehenduntur causae maiores, de quibus sacrum concilium Tridentinum decrevit¹. Iis pertractandis sanctissimus pater et maiestas sua caesarea, si opus fuerit, providebunt².

Articulus 15. Ut honoretur domus Dei, qui est rex regum et dominus dominantium, sacrorum templorum immunitas servabitur, in quantum id publica securitas et ea, quae iustitia exigit, fieri sinant.

Articulus 16. Augustissimus imperator non patietur, ut ecclesia catholica eiusque fides, liturgia, institutiones sive verbis, sive factis, sive scriptis contemnantur, aut ecclesiarum antistites vel ministri in exercendo munere suo pro custodienda praesertim fidei ac morum doctrina et disciplina ecclesiae, impediuntur. Insuper efficax, si opus fuerit, auxilium praestabit, ut sententiae ab episcopis in clericos officiorum oblitos latae executioni demandentur. Desiderans praeterea, ut debitus, iuxta divina mandata, sacris ministris honor servetur, non

¹ Sess. XXIV, cap. 5, de reform.

² Articulo 14 conventionis, imperatore postulante, haec secreta stipulatio addita fuit, quam in germanicum translatam libellus periodicus: *Archiv für das kath. Kirchenrecht* (XXII, 324), continet, et quam in latinum vertimus: „Quamvis sua maiestas nunquam fore confidat, ut quisquam episcopus molitionibus publicae quieti periculosus sese implicet, tamen illud imperatori providendum esse, si quis forte episcopus (quod Deus avertat) perduellionis aut laesae maiestatis crimen in se admitteret, ut etiam priusquam de iudiciali actione instituenda cum sancta sede consilia conferre liceat, id interim statuere possit, quod, pro rei ratione, ad imperii integritatem et quietem tutandam necessarium videatur, iis tamen semper salvis, quae articulo 14 constituta sunt.

sinet quidquam fieri, quod dedecus eisdem afferre, aut eos in contemptum adducere possit, immo vero mandabit, ut omnes imperii sui magistratus et ipsis archiepiscopis seu episcopis et clero quacunque occasione reverentiam atque honorem eorum dignitati debitum exhibeant.

Articulus 17. Seminaria episcopalia conservantur, et ubi dotatio eorum haud plene sufficiat fini, cui ad mentem sacri concilii Tridentini inservire debent, ipsi augendae congruo modo providebitur. Praesules dioecesani eadem, iuxta sacrorum canonum normam, pleno et libero iure gubernabunt et administrabunt. Igitur, praedictorum seminariorum rectores et professores seu magistros nominabunt, et quotiescunque necessarium aut utile ab ipsis censebitur, removebunt. Adolescentes et pueros in iis efformandos recipient, prout dioecesibus suis expedire in Domino iudicaverint. Qui studiis in seminariis hisce vacaverint, ad scholas alius cuiuscunque instituti, praevio idoneitatis examine admitti, nec non servatis servandis pro qualibet extra seminarium cathedra concurrere poterunt.

Articulus 18. Sancta sedes, proprio utens iure, novas dioeceses eriget, ac novas earundem peraget circumscriptiones, cum id spirituale fidelium bonum postulaverit. Verumtamen quando id contigerit, cum gubernio imperiali consilia conferet.

Articulus 19. Maiestas sua caesarea in seligendis episcopis, quos, vigore privilegii apostolici a serenissimis antecessoribus suis ad ipsam devoluti, a sancta sede canonice instituendos praesentat seu nominat, imposterum quoque antistitem imprimis compvincialium consilio utetur.

Articulus 20. Metropolitanæ ac episcopi, antequam ecclesiarum suarum gubernacula suscipiant, coram caesarea maiestate fidelitatis iuramentum emittent, sequentibus verbis expressum: „Ego iuro et promitto ad sancta Dei evangelia, sicut decet episcopum, obedientiam et fidelitatem caesareo-regiae apostolicae maiestati et successoribus suis; iuro item et promitto, me nullam communicationem habiturum nullique consilio interfuturum, quod tranquillitati publicae noceat, nullamque susceptam unionem neque intra neque extra imperii limites conservaturum, atque si publicum aliquod periculum imminere resciverim, me ad illud avertendum nihil omisurum.“

Articulus 21. In cunctis imperii partibus, archiepiscopis, episcopis et viris ecclesiasticis omnibus liberum erit, de his, quae mortis tempore relicturi sint, disponere iuxta sacros canones, quorum praescriptiones et a legitimis eorum haeredibus ab intestato successoris diligenter observandae erunt. Utroque tamen in casu excipientur antistitem dioecesanorum ornamenta et vestes pontificales, quae omnia veluti mensae episcopali propria erunt habenda, et ideo ad successores antistites transibunt. Hoc idem observabitur quoad libros, ubi usu receptum est.

Articulus 22. In omnibus metropolitanis seu archiepiscopalibus suffraganeisque ecclesiis sanctitas sua primam dignitatem conferet, nisi patronatus laicalis privati sit, quo casu secunda substituetur. Ad ceteras dignitates et praebendas canonicales maiestas sua nominare perget, exceptis permanentibus iis, quae liberae collationis episcopalis sunt, vel iuri patronatus legitime adquisito subiacent. In praedictarum ecclesiarum canonicos non assumuntur nisi sacerdotes, qui et dotes habeant a canonibus generaliter praescriptas, et in cura animarum aut in negotiis ecclesiasticis seu in disciplinis sacris tradendis cum laude versati fuerint. Sublata insuper erit natalium nobilium sive nobili-

tatis titularum necessitas, salvis tamen conditionibus, quas in fundatione adiectas esse constat. Laudabilis vero consuetudo canonicatus publico indicto concursu conferendi, ubi viget, diligenter conservabitur.

Articulus 23. In ecclesiis metropolitanis et episcopalibus, ubi desint tum canonicus poenitentiarius tum theologalis, in collegiatis vero theologalis canonicus, iuxta modum a sacro Tridentino concilio praescriptum¹, ut primum fieri potuerit, constituentur, episcopis praefatas praebendas secundum eisdem concilii sanctiones et pontificia respective decreta conferentibus.

Articulus 24. Parochiis omnibus providebitur publico indicto concursu et servatis concilii Tridentini praescriptionibus. Pro parochiis ecclesiastici patronatus praesentabunt patroni unum ex tribus, quos episcopus enuntiata superius forma proposuerit.

Articulus 25. Sanctitas sua, ut singularis benevolentiae testimonium apostolicae Francisci Iosephi imperatoris et regis maiestati praebeat, eidem atque catholicis eius in imperio successoribus indultum concedit, nominandi ad omnes canonicatus et parochias, quae iuri patronatus ex fundo religionis seu studiorum derivanti subsunt, ita tamen, ut seligat unum ex tribus quos, publico concursu habito, episcopus ceteris digniores iudicaverit.

Articulus 26. Parochiis, quae congruam pro temporum et locorum ratione sufficientem non habeant, dos, quam primum fieri poterit, augebitur, et parochiis catholicis ritus orientalis eodem ac latini modo consuletur. Ceterum, praedicta non respiciunt ecclesias parochiales iuris patronatus sive ecclesiastici sive laicalis, canonice adquisiti, quarum onus respectivis patronis incumbet. Quodsi patroni obligationibus eis a lege ecclesiastica impositis haud plene satisfaciant, et praesertim, quando parochia dos ex fundo religionis constituta sit, attentis pro rerum statu attendendis, providendum erit.

Articulus 27. Cum ius in bona ecclesiastica ex canonica institutione derivet, omnes, qui ad beneficia quaecunque vel maiora vel minora nominati seu praesentati fuerint, bonorum temporalium eisdem annexorum administrationem nonnisi virtute canonicae institutionis assumere poterunt. Praeterea, in possessione ecclesiarum cathedralium bonorumque annexorum, quae in canonicis sanctionibus et praesertim in pontificali et caerimoniali Romano praescripta sunt, accurate observabuntur, quocunque usu sive consuetudine in contrarium sublata.

Articulus 28. Regulares, qui secundum ordinis sui constitutiones, subiecti sunt superioribus generalibus penes apostolicam sedem residentibus, ab iisdem regentur ad praefatarum constitutionum normam, salva tamen episcoporum auctoritate iuxta canonum et Tridentini praecipue concilii sanctiones. Igitur, praedicti superiores generales cum subditis cunctis, in rebus ad ministerium ipsis incumbens spectantibus libere communicabunt, libere quoque visitationem in eosdem exercebunt. Porro regulares, absque impedimento, respectivi ordinis, instituti seu congregationis regulas observabunt, et iuxta sanctae sedis praescriptiones candidatos ad novitium et ad professionem religiosam admittent. Haec omnia pariter observabuntur quoad moniales, in iis quae ipsas respiciunt.

Archiepiscopis et episcopis liberum erit, in propriis dioecesibus ordines seu congregationes religiosas utriusque sexus, iuxta sacros canones con-

¹ Sess. V, c. 1 et sess. XXIV, c. 8, *de reform.*

stituere; communicabunt tamen ea de re cum gubernantibus iuxta ecclesiae doctrinam et eius vigentem disciplinam a sancta sede approbatam.

Articulus 29. Ecclesia iure suo pollebit, novas iusto quovis titulo libere acquirendi possessiones, eiusque proprietas in omnibus quae nunc possidet, vel imposterum acquireret, inviolabilis solemniter erit. Proinde, quoad antiquas novasque ecclesiasticas fundationes, nulla vel suppressio vel unio fieri poterit absque interventu auctoritatis apostolicae sedis, salvis facultatibus a sacro concilio Tridentino episcopis tributis.

Articulus 30. Bonorum ecclesiasticorum administratio apud eos erit, ad quos secundum canones spectat. Attentis autem subsidiis, quae augustissimus imperator ad ecclesiarum necessitatibus providendum ex publico aerario benigne praestat et praestabit, eadem bona vendi vel notabili gravari onere non poterunt, nisi tum sancta sedes, tum maiestas sua caesarea, aut ii quibus hoc munus demandandum duxerint, consensum tribuerint.

Articulus 31. Bona, quae fundos, uti appellant, religionis et studiorum constituunt, ex eorum origine ad ecclesiae proprietatem spectant, et nomine ecclesiae administrabuntur, episcopis inspectionem ipsis debitam exercentibus iuxta formam, de qua sancta sedes cum maiestate sua caesarea conveniet. Reditus fundi religionis, donec, collatis inter apostolicam sedem et gubernium imperiale consiliis, fundus ipse dividatur in stabiles et ecclesiasticas dotationes, erunt erogandi in divinum cultum, in ecclesiarum aedificia et in seminaria, et in ea omnia quae ecclesiasticum respiciunt ministerium. Ad suppleta quae desunt, maiestas sua eodem, quo hucusque, modo imposterum quoque gratiose succurret; immo si temporum ratio permittat, et ampliora subministraturus est subsidia. Pari modo redditus fundi studiorum unice impenduntur in catholicam institutionem et iuxta piam fundatorum mentem.

Articulus 32. Fructus beneficiorum vacantium, in quantum hucusque consuetum fuit, inferentur fundo religionis, eique maiestas sua caesarea proprio motu assignat quoque episcopatum et abbatiarum saecularium per Hungariam et ditiones quondam annexas vacantium redditus, quos eiusdem in Hungariae regno praedecessores per longam saeculorum seriem tranquille possederunt. In illis imperii provinciis, ubi fundus religionis haud extat, pro quavis dioecesi instituentur commissiones mixtae, quae iuxta formam et regulam, de quibus sanctitas sua cum caesarea maiestate conveniet, tam mensae episcopalis quam beneficiorum omnium bona vacationis tempore administrabunt.

Articulus 33. Cum, durante praeteritarum vicissitudinum tempore, plerisque in locis Austriae ditionis ecclesiasticae decimae civili lege de medio sublatae fuerint, et attentis peculiaribus circumstantiis, fieri non possit, ut earundem praestatio in toto imperio restituatur, instante maiestate sua et intuitu tranquillitatis publicae, quae religionis vel maxime interest, sanctitas sua permittit ac statuit, ut, salvo iure exigendi decimas, ubi de facto existit, aliis in locis, earundem decimarum loco seu compensationis titulo, ab imperiali gubernio assignentur dotes seu in bonis fundisque stabilibus, seu super imperii debito fundatae, iisque omnibus et singulis tribuantur, qui iure exigendi decimas potiebantur; itemque maiestas sua declarat, dotes ipsas habendas omnino esse prout assignatae fuerint, titulo oneroso, et eodem ac decimae, quibus succedunt, iure percipiendas tenendasque esse.

Articulus 34. Cetera ad personas et res ecclesiasticas pertinentia, quorum nulla in his articulis mentio facta est, dirigentur omnia et administra-

buntur iuxta ecclesiae doctrinam et eius vigentem disciplinam a sancta sede approbatam.

Articulus 35. Per solemnem hanc conventionem leges, ordinationes et decreta quovis modo et forma in imperio Austriaco et singulis, quibus constituitur ditionibus, hactenus lata, in quantum illi adversantur, abrogata habebuntur, ipsaque conventio ut lex status deinceps eisdem in ditionibus perpetuo vigeat. Atque idcirco utraque contrahentium pars spondet, se successoresque suos omnia et singula, de quibus conventum est, sancte servaturos. Si qua vero in posterum supervenerit difficultas, sanctitas sua et maiestas caesarea invicem conferent ad rem amice componendam.

Articulus 36. Ratificationum huius conventionis traditio fiet intra duorum mensium spatium a die hisce articulis apposita, aut citius si fieri potest.

In quorum fidem praedicti plenipotentarii huic conventioni subscripserunt, illamque suo quisque sigillo obsignaverunt.

Datum Viennae, die 18 augusti anno reparaatae salutis 1855.

Mich. cardinalis Viale-Prelà, manu propria.

Locus † sigilli.

Ioseph. Othmar. de Rauscher,

archiepiscopus Viennensis, manu propria.

Locus † sigilli.

1. *Litterae principis archiepiscopi Viennensis ad pronuntium apostolicum cardinalem Viale-Prelà, die 6 augusti 1855*¹.

Copia n° 1.

Eminentissime ac reverendissime domine, domine colendissime.

Litteris, quibus eminentia vestra 1 iunii 1854, me honoravit, communicata sunt mihi nonnulla acatholicorum in Austria statum concernentia, in quibus sancta sedes desideriis suis a gubernio imperiali satisfieri cupit, antequam ad concordiae opus Deo favente complendum procedatur. Muneris mei ratio exigebat, ut haec augustissimo imperatori proponerem, et eius exspectarem mandata: quae cum acceperim, gaudio mihi pariter ac honori est, eminentiae vestrae reverendissimae sequentia communicare, ex quibus, prout spero, sedes apostolica colliget, maiestatem suam, in quantum pro rerum adiunctis ipsi licet, ecclesiae catholicae patrocinium lubentissime per omnia suscipere.

1. Provisoria ministerii ordinatione, mense ianuario 1849 edita, decretum est, ut qui ab ecclesia catholica desciscere vellent, parochum catholicum adeant eique declarent quod ecclesiam catholicam relicturi sint; parochus autem de declaratione ista testimonium exhibeat, ita tamen, ut ipso nefandum consilium attestari recusante, sufficiant duo, quos defecturus secum adducere tenetur, testes ad comprobandum, quod legi civili satisfactum sit. Sunt qui arbitrentur, utilitate non carere, si defecturus bis, sex interpositis hebdomadibus, adire parochum cogatur. Attamen rarissime contingit, ut apostasiam parans parochi, cui coactus se sistit, monitis obtemperet, vel instructioni religiosae, quam offert, aurem praebeat. Igitur maiestas sua intendit, rem ita componere, ut ab ecclesia catholica defecturi magistratum civilem bis, sex interiectis hebdomadibus, accedere iubeantur, magistratui vero civili iniungatur, absque ulla mora parochum proprium apostasiam meditantis ea de re certiore reddere: etenim hac ratione animarum pastori occasio paratur,

¹ Hae et octo quae sequuntur litterae a domino Vering (*Archiv*, XIV, 93 ss., XVIII, 449 ss.) editae sunt.

et ovem perituram pro muneris sui ratione quae-
rendi, et casu, quo machinationes forsitan pravae
subesse noscantur, opportuna remedia pro re nata
adhibendi.

Mariae Theresiae lege 1765 condita sancitum
est, Iudaeis septennio maioribus liberum plane esse
fidem catholicam amplecti, licet impuberes adhuc
sint et parentes reclamant; septennio vero minores,
parentibus invititis, tunc ad baptismum admittendos
esse, quando ea iam gaudeant intelligendi vi, ut
de religionis rebus iudicare possint. Huic consti-
tutioni Iosephi II legibus derogatum est; attamen
anno 1806 quoad aetatem, qua Iudaeorum infantes,
parentibus invititis, Christo nomen dare possunt, re-
stitutae sunt legis Theresianae principia, ita ut
minime timendum sit, ne in Austria Iudaeus, ideo
quod certam aetatis metam haud attigerit, a re-
generationis sacramento repellatur.

Ordinatione 30 augusti 1782 emissa statutum
est, quodsi acatholicus quidam adoptaret infantes
illegitimos, gubernii sumtibus educatos, ipsi liberum
esse, eosdem in acatholica religione educare. Verum
constitutio ista vix ullum sortita est effectum, et
abrogata tandem per legem a Francisco I, 21 iunii
1831 conditam. Nunc igitur temporis tantum abest,
ut tales infantes acatholicis in acatholica religione
educandi tradantur, ut eos ne coniugibus quidem,
quorum alter a fide catholica alienus est, vel gratis
vel erga mercedem alendos concedere liceat.

2. Iuxta leges Austriacas hunc in diem vigentes
in matrimoniis mixtis, quodsi maritus fidei catholi-
cae addictus est, proles omnes in religione catholica
educari debent; viro autem ab ecclesia alieno puel-
lae in fide catholica educari debent; ut pueri in
acatholica religione educentur, ex parte civitatis
permittitur. Igitur cum contingat, ut matrimonia
mixta impediri non possint, sponsio omnium libe-
rorum in veritate catholica educandorum, nonnisi
quando vir acatholicus sit, exigi solet: quippe
marito fidem catholicam profitente, lex ipsa civilis
sufficenter providet. Cum rerum adiuncta non
sinant, ut lege civili sanciantur, omnes omnino proles
ex matrimoniis mixtis procreatas in fide catholica
educandas esse, eo, qui expositus est, legum tenore,
rei catholicae melius quam alia quacunque ordi-
natione consulitur, et idcirco constitutiones prae-
fatas in omnibus, ubi vigent, ditionibus intemeratas
esse conservandas, maiestas sua censet. Quod autem
litteras attinet reversales, quibus vir acatholicus
spondet, fore ut omnes proles ex matrimonio mixto
oriundae in fide catholica educentur, earum firmitati
provisum est per legem 3 iulii 1842 latam, quam
integram conservari augustissimi voluntas est.

3. Revera anno 1783 decretum est, ut „acatholici
eodem ac catholici coemeterio sepeliantur, nec non ut
in acatholicorum fueribus catholicorum campanae
pulsentur“, et quoties praesto non sit qui defuncto
funebria iuxta confessionis suae ritum faciat, paro-
chus catholicus funus comitetur, vestem tamen com-
munem indutus, et ministerii sacri neque signa
gerens neque functiones exercens. Attamen ex
anno 1850, parochus catholicus nulla plane imponitur
necessitas, vel funus acatholici cuiusdam quomodo-
cunque concomitandi, vel permittendi ut in acatholi-
corum funeribus ecclesiae catholicae campanae pul-
sentur. Insuper gubernium imperiale curam, quan-
tum fieri poterit, habebit, ut acatholicorum funeri-
bus aut coemeteria separata aut separata in coe-
meteriis loca assignentur.

Galicia (proprie sic dicta, praeter Bucovinam
eidem annum usque 1849 unitam) continet 30,000
protestantes, et Graecos ab ecclesia separatos haud
infrequentes, quorum iuribus religionis exercitium

A attinentibus tractatu Varsoviensi cautum est. Bucovi-
na, quae pars est Moldaviae, Turcis armis Austria-
cis erepta, cum Austriae cederet, tota quanta in-
colebatur a Graecis unionem sacram recusantibus,
quorum et hodieum 300,000 habet. Tirolum regio
est exclusive catholica, sed partem constituit con-
foederationis Germanicae, cuius pacto fundamentali
sancitum est, ut intra eius limites catholici et aca-
tholici iisdem iuribus civilibus politicisque gaudeant.
Quodsi lege statuerentur, quae confoederationis pac-
tionibus omnino contradicerent, summum praeiudi-
cium inferretur tot Germaniae catholicis sub prin-
cipibus acatholicis viventibus, quorum patrocinium
Austriae in comitiis Francofordiensibus agendum
est. Nihilominus gubernium Austriacum nil un-
quam intentatum reliquit, ut acatholicorum coetus
a Tirolensium regionibus arceret. Zillerthalensibus,
qui, quingenti circiter numero, sectam a vera doctrina
multum aberrantem efformaverant, anno 1837 emi-
grandum erat. In ditionibus Longobardicis Venetis-
que, ubi, praeter 1000 circiter protestantes et 400
Graecos a catholica unitate alienos, fidem catholicam
omnes tenent, duo tantum vel tria reperiuntur pro-
testantium et Graecorum praedictorum oratoria. Haec
in statu quo relinquere necesse est; augustissimus
autem imperator pro eo, quo agitur, religionis studio,
omnia ita disponet, ut in regno Lombardo-Veneto
publicum religionis exercitium ecclesiae catholicae
eo, quo hucusque factum est, modo exclusive reser-
vetur.

4. Ceterum, et pietas et publica imperii utilitas
augustissimo suadet, omnia, quibus fidei catholicae
vigor labefactari posset, congruis remediis prae-
cavere. Attamen eo in negotio provide attendatur
oportet, quod imperium Austriacum incolas 7,400,000
contineat, a fide catholica alienos, qui, nonnullis in
regionibus, ad pacta publica non immerito provo-
cant. In dioecesi Magno-Varadinensi multi Graeci
ritus catholici, variis artibus circumventi, a sacra
unione defecerunt, et, ubi numero plures erant, ec-
clesia, domo parochiali praediisque potiti sunt.
Attamen eo haec acciderunt tempore, quo seditione
et mutua civium caede saeviente, nullum ibi divi-
num humanumve supererat ius. Nec ante has turbas
nec iis sedatis gubernium Austriacum, ut talia per-
agerentur, toleravit. Sed periculo non carebat, pace
vix utcunque restituta et discidiis adhuc gliscentibus,
tot homines rudes ad retractandum prave gesta vi
adhibita compellere. Curae tamen gubernio erit,
ut catholicis restituantur bona ecclesiastica, quae-
cunque ipsis iniuria ablata fuerint.

Ceterum iterare mihi liceat expressionem vene-
rationis eximiae, quacum permaneo eminentiae
vestrae reverendissimae humillimus et obsequentis-
simus servus:

J. O. de Rauscher, princeps archiepiscopus Vien-
nensis, manu propria.

Viennae, die 6 augusti 1855.

Eminentissimo ac reverendissimo domino domino
Michaeli sanctae Romanae ecclesiae cardinali
Viale-Prelà, pronuntio apostolico etc. etc.

2. *Aliae litterae principis archiepiscopi Viennensis ad
pronuntium apostolicum cardinalem Viale-Prelà, die
6 augusti 1855.*

Copia n° 2.

Eminentissime ac reverendissime domine do-
mine colendissime.

Respectu eorum, quae eminentia vestra reveren-
dissima litteris 19 iulii 1854 datis exposuit, honorem
habeo, observantissime communicare, quod maiestas

sua iudices cunctos edoceri iusserit, casu, quo sacerdos catholicus de crimine quodam civili condemnatus sit, hoc ipsum haud involvere eiusdem a beneficio ecclesiastico depositionem, qua effectum vi legis ex iudicis civilis sententia derivantem, sed ad episcopum, cui condemnatus subsit, pertinere, eundem pro re nata a beneficio deponere seu remove.

Singularis simul observantiae summaeque venerationis sensus exponens, permaneo eminentiae vestrae reverendissimae humillimus et obsequentissimus servus

I. O. de Rauscher, princeps archiepiscopus Viennensis, manu propria.

Viennae, die 6 augusti 1855.

Eminentissimo ac reverendissimo domino domino Michaeli sanctae Romanae ecclesiae cardinali Viale-Prelà, pronuntio apostolico etc. etc.

3. *Litterae principis archiepiscopi Viennensis ad pronuntium apostolicum cardinalem Viale-Prelà, die 17 augusti 1855.*

Copia n° 3.

Eminentissime ac reverendissime domine, domine colendissime.

Eminentia vestra haud ignorat, quaedam haberi maiestatis suae desideria, quibus satisfacere sanctissimus pater haud recusavit, ita tamen, ut de iisdem in ipso concordatus textu mentionem fieri minus consultum duceret. Igitur praefatas res conformatas ad normam eorum, de quibus praevie conventum est, eminentiae vestrae reverendissimae hisce observantissime communico, et precor ut fidem mihi facere velit, quod vel instructioni, quam sanctitas sua ad episcopos Austriae dirigere dignabitur, inserendae vel aliis congruis modis constituendae sint.

Perhonorificum mihi gratissimumque est, exprimere simul eximiae venerationis et perfectissimi obsequii sensus, quibuscum permaneo eminentiae vestrae reverendissimae humillimus et obsequentissimus servus.

I. O. de Rauscher, princeps archiepiscopus Viennensis, manu propria.

Ex Castello sancti Viti, die 17 augusti 1855.

Eminentissimo ac reverendissimo domino domino Michaeli sanctae Romanae ecclesiae cardinali Viale-Prelà, pronuntio apostolico etc. etc.

4. *Litterae principis archiepiscopi Viennensis ad pronuntium apostolicum cardinalem Viale-Prelà, dato die 18 augusti 1855.*

Copia n° 4.

Eminentissime ac reverendissime domine, domine colendissime.

Ecclesia catholica nunquam non est arca, ad quam confugiunt omnes, qui salvi fiunt in vitam aeternam; nostris autem temporibus, Dominus mundum promissionum Christi oblitum clarissimis argumentis edocuit, temporalis quoque vitae bonis pessimam imminere ruinam, nisi ecclesiae salutaris influxus societatis civilis fundamenta confirmet. Vicissim tempestates, quibus agitati sumus, haud obscure innuerunt, quanti pro ecclesia Dei momenti sit, ut potestas civilis effrenem cupidinum licentiam manu forti compescat; quippe nostro aevo ecclesiae res est cum factione, quae non tantum fidem divinitus infusam, sed etiam naturalem religionis sensum funditus evertere conatur, freta commentis prava arte ita adornatis, ut animum, quae sua sunt quaerentem, vehementer commoveant.

Ubi perversitatis praeconibus liberum est ad populos fascinandos cuncta componere, nunquam deerunt, qui, sana ratione frustra reclamante, in magistrorum verba iurent, atque renovabitur abominatio desolationis, quae ante aliquot annos in ipso loco sancto, principis scilicet apostolorum sede, stare coepit.

His ita compositis, magis quam unquam exoptandum est, ut imperium cum sacerdotio ad tuendum Dei in terris regnum fideliter conspiret. Augustissimus vero Austriae imperator, avita pietate ductus, nihil sanctius habuit, quam ut concordiam sacrae atque civilis potestatis in latissimis ditionibus sceptro eius subiectis intemeratam inconcusamque stabiliret. Regnator omnium Deus incrementum benigne dedit eis, quae ad ipsius sanctificationum nomen suscepta sunt, et conventum est de articulis, quos tam a sanctissimo patre, quam a maiestate sua ratos esse habendos, addubitari vix potest. Cum autem in tantae molis gravitatisque opere nonnulla supersint, quae meminisse iuvet, augustissimus imperator mihi in mandatis dedit, ut, quae sequuntur, eminentiae vestrae reverendissimae communicem.

1. Maiestati suae cordi omnino est, ut in studiorum universitatibus fides floreat et pietas. Multifaria, quam scientia humana parit, utilitas, praesertim ex saeculo XVIII, multifariis erroribus quasi nubibus obducta est, quae ut veritatis luce dissipentur, ipsius societatis humanae quam maxime interest. Tanta rei in studiis generalibus ordinandis diligentissime rationem habere, maiestati suae propositum est. Multa sunt, quae suadeant, ut sacrorum antistites in universitatibus archicancellarii seu cancellarii partes agant; quatenus difficultates obstant, in facultatem tamen theologiam, secluso cancellarii, ubi adest, officio, peculiarem influxum exercebunt.

2. Ad examinandos laurea theologiae sive iuris canonici candidatos per Austriam nullo non tempore viri catholici exclusive sunt adhibiti, sed et adhibebuntur.

3. Quodsi expediat, ut episcopis nonnullis laureas theologicas conferendi facultas auctoritate apostolica tribuatur, augustissimus facile consentiet; communicatis tamen inter sanctam sedem et gubernium imperiale consiliis, negotium pertractetur.

4. Liberum erit episcopis, studiorum universitatem catholicam sub eorum dependentia constitutam fundare. Cum autem necesse sit, quoad res politicas et iura civilia eiusmodi instituto assignanda, cautiones pro rerum et locorum varietate adhibere, consilia cum gubernio caesareo praevie conferenda erunt.

5. Antequam professor facultatis iuridicae ad ius canonicum tradendum deputatus constituatur, episcopi dioecesani de eius fide et doctrina sententia expetetur.

6. Universitas Pestinensis originem debet foundationi ecclesiasticae, quae, Maria Theresia augusta regnante, bonis ecclesiasticis adaucta est. Nihilominus, ex saeculi praeteriti fine rarissimis quibusdam casibus accidit, ut viri acatholici ad scientias profanas in universitate praedicta tradendas admitterentur. Augustissimus vero imperator aequum esse agnoscit, ut in eiusdem professores catholici tantum assumantur, quin tamen derogare intendat iuribus virorum ab ecclesia catholica alienorum, qui ad docendi munus deputati iam fuerint.

7. Theologiae studentes, quodsi ab episcopo in seminarii sui alumnos suscepti vel vestem religiosam induti sint, nec non monasteriorum ab ecclesia

approbatorum novitii in cunctis imperii partibus a civili de delicto vel transgressione condemnatus fuerit, domum ecclesiasticam seligant, quae gubernio haud displiceat. In quantum ad ecclesiasticam aliquam domum custodiendi remitti possint, qui criminis rei iudicati fuerint, pendebit a casu natura et gratia imperatoris.

8. Secundum leges in Austria vigentes pro gymnasiis mediisque scholis a potestate civili institutis, religionis magistri ita seliguntur, ut episcopus dioecesanus concursum habeat, et quem dignissimum censeat, gubernio, adiectis concursus actis, significet: qui et de regula ad magisterium vacans deputatur. Quando, sub peculiaribus rerum adiunctis, eum declinari contigerit, nunquam non vir nominatur, quem episcopus ad munus obeundum habilem enuntiaverit.

9. In reprimendis libris religioni morumque honestati perniciosis communis est ecclesiae civitatisque causa, et augustissimus imperator nihil intentatum relinquet, ut, quantum fieri possit, ab imperio excludantur. Curabit igitur, ut ad scriptorum licentiam refrenandam, leges, quarum districtae cautiones non desunt, debito vigore executioni mandentur, et desideriorum, quae sacrorum antistites hoc de negotio exposuerint, ratio diligentissime habeatur. Multa tamen pro re nata cautione opus est, ne peiora contingant. In plerisque Europae partibus, classes animi cultioris et scientiae laude gloriantes morbo intimo laborant, quem, medici prudentis adinstar, tractare oportet. Annum usque 1848 in Austria exercebatur censura praeventiva et quidem rigore plena. Conquirebantur, qui liberales se haberi amabant, quod patrocinium a gubernio ecclesiae catholicae exhibitum omnes iusti et aequi tramites excederet. Revera autem censura, qualis tunc obtinebat, malo praeveniundo vel reprimendo impar plane erat. Nimis late patent Austriae fines et innumerae praesto sunt artes, quibus inspectio a politia exercita eludatur. Igitur bibliopolis nunquam deerat copia libros prohibitos invehendi, et quo gravius essent interdicti, eo avidius quaerebantur et perlegebantur, eo maiori pretio divendebantur, ita ut tali mercimonio operam dantes, multas quibus deprehensi punirentur, facile praestare possent, et exultarent exterarum partium librarii, quando opus eorum sumtibus editum in Austria proscriberetur. Non eadem tamen in cunctis imperii partibus rerum conditio est. In ditionibus Venetis et Longobardicis facilis est, perversos libros excludere quam in Germanicis, quibus tot principum protestantium dominia vicina sunt, vel in Hungaria et Transsylvania, ubi tantus habetur incolarum acatholicorum numerus. Praeterea in Italia, multa, quae in Germania taedium iamiam pariunt, utpote innumeris vicibus repetita, nova adhuc sunt et maiorem seducendi vim exserunt.

10. Quando ecclesiasticus vir a iudice saeculari in ius vocetur propter crimen seu delictum ad religionem pertinens, quod poenalibus imperii legibus animadvertitur, maiestas sua difficultatem non facit, ut a tribunali civili primae instantiae, antequam ad sententiam ferendam procedat, episcopo acta exhibeantur, et ipse reum audiat omniaque peragat, quae ad causam iuxta canones cognoscendam requiruntur. Postquam episcopus in foro suo sententiam tulerit, eandem communicabit iudici saeculari; qui subinde de legis civilis violatione, legis civilis ad normam iudicabit.

11. Ceterum, articuli XIV de clericorum causis dispositiones eos respiciunt, qui a iudiciis ordinariis condemnati fuerint; exceptiones occurrant necesse est, ubi de crimine agatur, in quod ad tempus extraordinarius procedendi modus, quem *Standrecht* (iudicium instantaneum) vocant, statutus est. Insuper maiestas sua exspectat, fore ut episcopi ad custodiendum virum ecclesiasticum, qui a iudice

12. In provincia, quae sub limitum militarium nomine venit, peculiaris plane res administrandi modus statutus est; quippe unus idemque et militum praefectus et iudex et magistratus civilis. Igitur iudices ordinarii, ad quos clericorum causae civiles per ordinationem datae die 7 augusti 1852 remissae fuerant, militiam simul regunt. Cum autem in pluribus limitum militarium partibus acatholici frequentissimi habitent, non contingere non potest, ut hi magistratus aliquando viri ab ecclesia catholica alieni sint. Quapropter, maiestas sua clero catholico ab ordinariis districtuum singulorum iudicibus exemto Zagrabiae, ubi rerum civilium et militarium per Croatiam et Slavoniam gubernator residet, forum speciale delegatum constituit. Pari modo in ceteris quoque limitum militarium partibus providebitur.

13. Cum maiestas sua desideret, ut disciplinae ecclesiasticae vigor conservetur, paratum semper se exhibuit et exhibebit, ad executioni mandandas sententias ab episcopis in clericos eis subditos latas brachii saecularis auxilium praestare. Exspectat autem fore, ut episcopi brachium saeculare imploraturi congruas afferant dilucidationes, si quas ab ipsis peti contigerit, quo quidem eveniente casu, augustissimus consilio utetur commissionis sub episcopi cuiusdam praesidio ex sacrorum antistitibus seu aliis viris ecclesiasticis compositae.

14. Leges Austriacae qua regulam statuunt, ut testes, quorum domicilium a sede iudicii inquisitionem peragentis ultra duo milliaria distat, coram iudice districtus, in quo habitant, testimonium ferant. Praeterea, et legum tenori et maiestatis suae voluntati plane consentaneum est, ut in expetendis testimoniis sacerdotum, quantum rei natura sinat, caveatur, ne persolvendis muneris sacri officiis impedimenta ponantur. Quodsi accidat, ut iudex quidam indiscretius agat, episcopi augustissimum adeant, qui curabit ut negotium secundum ipsius voluntatem et legis ad mentem pertractetur.

15. Cum, anno 1849, militum in domibus collocandorum cura communitatibus politicis concredere-tur, non infrequenter accidit, ut parochis, qui neque ampliori habitatione neque redditibus congruam superantibus fruerentur, milites in sua recipiendi necessitas imponeretur. Quantum hoc ab aequitate alienum sit, episcopi plus una vice exposuerunt, et medelam afferri imperatoris voluntas est, cumque hoc ipso tempore de reformando toto milites collocandi negotio agatur, iussit, ut in dispositionibus condendis clero debito modo provideatur.

16. Quoad ratas habendas personas ad beneficia ecclesiastica promovendas, maiestas sua intendit, cuncta in eo, quo nunc sunt, statu relinquere, et sperat, nunquam futurum, quod necessitatem inferat, eiusmodi cautionem amplius, quam hucusque factum sit, adhibendi.

17. Summi per Austriam imperantes iure patronatus coronae vel fundorum publicorum nomine exercendo constanter ita usi sunt, ut curae animarum efficacius gerendae benevolam curam haberent, et maiestas sua, quae hac de re ab antecessoribus eius constituta sunt, pro pietate et sapientia sua proprio motu confirmavit. Voluntas eius est, ut haec eadem imposterum quoque, salva conventionem articulo XXV inita, firma maneat; quippe desiderat, ut ad parochialem animarum curam optimus quisque deputetur; et probe scit

quanti in seligendis sacerdotibus ceteris dignioribus, A catholicorum regni possessionem esse declararetur, antistitis dioecesani iudicium faciendum sit.

18. Si forsán eveniat, ut corporatio quaedam ecclesiastica legitime supprimatur, beneficia, ad quae praesentaverat, liberae collationi episcopali reddentur, in quantum id canonum sanctiones praescribunt.

19. Maiestas sua nullo modo obstacula ponere intendit, quin confraternitates sive sodalitates, quas ecclesia probat et commendat, constituentur, et pietatis operibus unitis viribus incumbant. Attamen praecavendum est periculum, ne sodalitatum piarum titulo molitiones obtegantur in civitatis sed et ecclesiae perniciem vertentes. Itaque cautiones quasdam adhibere necesse est; magni tamen episcopi dioecesis de sodalitate quadam constituenda iudicium fiet.

20. Archiepiscopi et episcopi minime impedientur, quin in institutis piis, ea quae religionem et vitae christianae integritatem attinent, vi muneris pastoralis eis proprii dirigant. Quantum vero maiestas sua exoptet, ut in omnibus quibuscunque institutis cuncta recte ac pie componantur, ex eo patet, quod etiam, qui carceris poenam luunt, novissime magnam partem congregationum religiosarum curae demandati fuerint.

Ceterum mihi concessum sit, denuo exponere sensus summae venerationis, quacum permaneo eminentiae vestrae reverendissimae humillimus et obsequentissimus servus.

Ios. Othmar. de Rauscher,

archiepiscopus Viennensis, manu propria.

Viennae, die 18 augusti 1855.

5. *Aliae literae principis archiepiscopi Viennensis ad pronuntium apostolicum cardinalem Viale-Prelà.*

Copia n° 5.

Eminentissime ac reverendissime domine, domine colendissime.

Cum maiestati suae quam maxime cordi sit, ut nihil remaneat difficultatibus pariendis utcuque aptum, eminentia vestra concedat, quaeso, ut de abrogatis episcoporum per Hungariam decimis aliisque capitibus observationes quasdam seu dilucidationes, augustissimi iuxta mandata, exponam.

1. Episcopi Hungariae anno 1848 renuntiaverunt decimis ecclesiasticis, et, ipsos quod attinet, iuri simul compensationem petendi, quod clero tamen eis subdito reservatum esse voluerunt. Quanam mente, quemnam in finem hoc fecerint, ipsi Strigonii congregati sequentibus declaraverunt verbis: „Feralis, cui tum nullatenus occurri poterat, necessitas et tristis sors ecclesiarum Galliae, Germaniae, Hispaniae, D Portugalliae, immo ex parte etiam ditionum Italiae, ubi illatis, adverso revolutionum impetu, ecclesiae catholicae damnis nec pacatiora remedium tulere tempora, eam praesentibus in diaeta ecclesiasticis imponere videbantur obligationem: ut, partem ecclesiasticorum proventuum implacabili alias revolutionis odio immolantes, alteram eamque potiore ecclesiae dotem sacris suis finibus conservare adniterentur.“ Spes cetera ecclesiae bona conservandi eos fefellisset, quodsi factio, quae dominationem illa tempestate exercebat, Hungariam voti compos facta ab Austriae imperio avulsisset. Decretum est a comitiis, ut possessoribus privatis iurium utilium, quae per ita dictam fundi exonerationem ipsis ablata sunt, compensatio statueretur. Cum autem episcopi, paucis quibusdam saecularibus adiuvantibus, peterent ut bona ecclesiasticorum, nec non fundi religionis et studiorum privatam

repulsam tulerunt. Publica haec bona esse palam proponebatur, et in eo iam erat, ut legis quoque civilis sanctio accederet. Sed et peiores ecclesiae catholicae per Hungariam tunc calamitates imminiebant. Etenim convocata est synodus nationalis Pestini 20 augusti 1849, celebranda ea quidem lege, ut componeretur ex duabus tertiis saecularium virorum partibus et una tantum deputatorum cleri maiortate votorum eligendorum. Moliminibus hisce finem imposuit proelium ad Temesvar commissum. Bona ecclesiastica intacta sunt relicta, et cum fieri non posset, ut ita dicta fundi exoneratio retractaretur, clericis et laicis compensatio secundum eandem normam decreta est, ea tamen cum exceptione, quod episcopis, iuxta tenorem resignationis 1848 ab eis factae, pro decimis redemptio haud assignaretur. Hoc consilium ut iniretur, effecerunt C aerarii publici augustiae, compensationibus in immensum plane excrescentibus. Uni archiepiscopo Strigoniensi in redemptionem iurium, quae urbana vocant et aliorum similium, duae ferme milliones cesserunt, ex quibus quotannis proventus 100 000 florenorum super imperii debito fundatos percipit. Insuper episcopi Hungariae, cum, praeter nonnullos recentioris foundationis, omnes bonis immobilibus et iis amplissimis gaudeant, rerum vicissitudine, quam Hungaria subiit, abundantem pro decimis compensationem nacti sunt. Ex quo difficultates sublatae sunt commerciis inter Hungariam et reliquas imperii ditiones obstantes, et itineribus parandis multum laboris sumtumque impenditur, fundorum pretium magna iam cepit augmenta et maiora capiet. Unus tamen alterque habetur in Hungaria antistes, cuius mensae episcopali post decimas sublatae haud praesto amplius sint bona, quae sustinendo decori episcopali pro regionis more plene sufficiant. His munificentia augustissimi hucusque consultum est. Ut autem iuris quodam titulo gaudeant, maiestas sua parata est, loco compensationis pro decimis, quibus Hungariae episcopi anno 1848 nuntium miserunt, assignare annuam 25 000 florenorum dotationem, ea sub conditione, ut ex praedicta summa provideatur iis Hungariae episcopis, qui vicissitudinibus anni 1848 decimarum perceptione exciderunt, in quantum redditus eorum annui, deductis deducendis, sustinendo decoro episcopali haud sufficiant, ea autem, quae supersint, necessitatibus ecclesiasticis impendantur.

2. Ex antiquissimis temporibus in Hungaria consuetum fuit, ut reges in episcopis nominandis praeter alias expressiones, quibus nihil plane obstat, etiam vocem „conferre“ adhiberent: quae cum stricte interpretata genuinis iuris canonici principiis haud consentiat, maiestas sua iussit, ut ex nominationis instrumento deleatur.

3. Augustissimus imperator, qui summopere desiderat, ut omnes per Austriam regulares spiritu vere regulari agantur, articuli XXVIII statuta sancte per omnia observabit; supponit tamen regulares in omnibus discrete et prudenter acturos, nec unquam eventurum, ut superior quidam generalis moliminibus politicis sese ingerat. Annotandum insuper quod in pluribus Austriae provinciis, mendicantibus sustentatio ex fundo religionis tribuatur, hac tamen sub conditione, ut ab eleemosynis conquirendis abstineant, et in cura animarum subsidia ferant. Si conditionem non amplius impleturi essent, cessaret dotatio.

4. Canonicos Olomucenses quod attinet, dubio caret, articulum XXII cum ipsis ita esse applicandum, ut canonicatus Olomucenses cuncti nonnisi viris sacerdotio insignitis conferantur, et sublata sit nobili-

tatis secundum carnem necessitas quoad eosdem A vit. Plene confidit, in gravissimo hoc negotio nullam suborituram fore difficultatem.

Eis quae officii mei ratio poscebat, absolutis, hac simul occasione lubentissime utor, ut novum exhibeam argumentum summae venerationis et perfectissimi obsequii, quocum permaneo eminentiae vestrae reverendissimae humillimus et obsequentissimus servus

J. O. de Rauscher,

princeps archiepiscopus Viennensis, manu propria.

Viennae, die 18 augusti 1855.

6. *Litterae principis archiepiscopi Viennensis ad pronuntium apostolicum datae die 19 augusti 1855.*

Eminentissime ac reverendissime domine,
domine colendissime.

Praeterea autem, ut eminentiae vestrae reverendissimae notum est, augustissimus imperator ex causis, quibus exponendis supersedeo, tam per me quam per eiusdem maiestatis apud sedem apostolicam legatum petiit, ut canonicatus domicellares Olomucenses salvo iure eorum, qui canonicam institutionem consecuti iam fuerint, penitus abrogentur, et sperat fore ut desiderii expositi ratio habeatur, eo magis, quod apprime conveniat eis, quae articulo XXII disposita sunt. Canonicorum domicellarium institutum originem traxit ex vita communi, quam Germaniae capitula, iuxta concilii Aquisgranensis aliarumque Germaniae synodorum praescripta, saeculo nono adoptaverunt. Instituta sequebantur ad B Chrodegangi Metensis regulam conformata: unde canonici dividebantur in seniores ordinibus sacris insignitos suffragique iure gaudentes, et iuniores scholastico rectore studiis incumbentes. Primum seniores e vita communi recesserunt, post et iuniores, qui domicellares dici coeperunt. Canonicatus domicellares rationem habuerunt expectativae praebendarum capitularium filiis nobilium concessae. Cum vita communis restitui nequeat et nobilitatis necessitas sublata sit, non est cur retineantur. Praeterea, quodsi domicellaribus tantum aditus ad capitulum Olomucense pateat, de facto excluduntur viri meritis et experientia praestantes; etenim cum domicellaribus praebenda non raro per decem et amplius annos exspectanda sit, difficile est, canonicatum domicellarem in meritorum iamiam partorum praemium conferre. Beneficia vero quae domicellaribus destinata esse dicuntur, difficultatem C obgerere vix poterunt, quippe admodum tenuia sunt, atque si saltem simul sumta decenti canonicorum gradui sustinendo sufficiant, ad normam concilii Tridentini¹, uniantur, et nova praebenda capitularis ex eisdem efformetur.

5. De extravagante *Ambitiosae* constat, quoad eiusdem obligationem attendendam esse consuetudinem locorum. Cum igitur praefata decretalis in plerisque Austriae partibus hucusque usu haud fuerit recepta, ope articuli XXX pro plerisque Austriae partibus novum statuitur ius. Insuper ad iudicandum, an alienatio seu oneratio boni cuiusdam expediat, rerum et locorum adiuncta undequaque perspecta sint oportet. Accedit, quod in Austria magna rerum ecclesiasticarum pars componatur ex censibus super publicum imperii debitum fundatis, neque peculiarem huiusmodi bonorum naturam canones respexerint, nam de nuperae originis D instituto agitur. Quapropter, maiestas sua desiderat et supponit, sanctitatem suam archiepiscopis, immo et episcopis opportunas concessuram facultates, quibus muniti consensum ad res ecclesiae legitima ex causa alienandas seu onerandas tribuere possint.

Ceterum salus publica poscit, ut conservetur vigor legum ita dictam expropriationem coactivam attinentium; salva tamen compensatione pro bonis ecclesiasticis iuxta eandem normam, ac pro privatorum hominum rebus statuenda.

6. Augustissimus imperator, attentis quae per Austriam obtinent, circumstantiis, necessarium omnino ducit, ut tribunalia ecclesiastica in imperio cuncta in pertractandis causis matrimonialibus accurate observent instructionem, cui quantus labor impensus sit, eminentia vestra reverendissima no-

Honoratissimae eminentiae vestrae reverendissimae litterae, die 18 augusti datae, redditae mihi sunt, de quibus mihi unicam subiungere liceat observationem. Relate ad ea, quae in epistola eodem die data n° XIII exposueram, eminentia vestra in litteris n° I mihi communicavit, sanctissimum patrem non dubitare, quin in constituenda commissione ecclesiastica, de qua ibi sermo est, gubernium Austriacum sancta cum sede pertractaturum sit. Rem, de qua nulla mihi facultas concessa est, ad maiestatem suam referam; eminentiam tamen vestram pro eximia, qua prae fulget, sapientia minime fugit, quantum ipsius ecclesiae utilitas poscat, ut commissio, cuius consilio maiestas sua uti intendit, ex viris componatur, in quibus augustissimus fiduciam omnimodam collocat.

Ceterum, ea sane maiestatis suae mens est et firma voluntas, ut omnia, de quibus conventum est, eo, quo conventum est, sensu executioni mandentur, ac optimo iure sperandum, in Dei gloriam ecclesiaeque salutem et exaltationem omni ex parte cessurum gravissimum negotium, cuius tanta pars fuit eminentia vestra.

Eidem denuo exhibeo summae venerationis eximiaeque observantiae sensus, quibuscum permaneo eminentiae vestrae reverendissimae humillimus et obsequentissimus servus

Ios. Othm. de Rauscher,

archiepiscopus Viennensis, manu propria.

Viennae, die 19 augusti 1855.

7. *Litterae eminentissimi cardinalis Viale-Prelà ad principem archiepiscopem Viennensem, datae die 18 augusti 1855.*

Copia n° 1.

Celsissime ac reverendissime princeps.

Accepi litteras celsitudinis tuae reverendissimae hodierna die ad me datas, in quibus plura pertractantur, circa quae inter nos collata fuerunt consilia, quaeque partim ad dilucidationem illorum, quae in conventionem continentur, inserviunt, partim vero ad alia statuenda sunt ordinata, de quibus quidem opportunum iudicatum fuit, in eadem conventionem sermonem non habere, sed maiestas sua caesarea pro eximia sua aequitate et pietate paratam sese exhibuit, sanctissimi patris desideriis et postulationibus satisfacere. Ea itaque, quae in memoratis litteris expressa sunt, tam a sancta sede quam a maiestate sua caesarea religiose servabuntur.

Ut omnis, quantum fieri potest, praecludatur aditus difficultatibus, quae ex interpretatione illorum, quae in memorata conventionem continentur, oriri possent, nomine sanctae sedis declaro, ea, quae

¹ Sess. XXIV, cap. 15, de reform.

articulo VII statuuntur, non esse intelligenda, nisi A de gymnasiis mediisque scholis pro iuventute catholica destinatis, exclusis iis, quae pro acatholicis fuerint fundatae et destinatae.

Declaratio vero, quae continetur n° X litterarum celsitudinis tuae circa modum sequendum in iudiciis contra ecclesiasticos viros, qui in ius vocentur propter crimen seu delictum ad religionem pertinens, quod poenalibus imperii legibus animadvertitur, a sancta sede admittitur quidem, per se autem patet, causas religionis et fidei qua tales ad competentiam iudicis saecularis non pertinere.

Relata ad ea, quae adnotata sunt in litteris celsitudinis tuae reverendissimae n° XIII, sanctissimus pater non dubitat, quin in constituenda commissione ecclesiastica, de qua ibi sermo est, gubernium Austriacum cum sancta sede sit pertractaturum.

Superest, ut effusas Deo optimo maximo gratias B agam, quod gravissimum maximique omnium momenti tam pro ecclesia quam pro statu negotium felicem ad exitum fuerit perductum.

Praeclarissima hac occasione, ut semper, augustissimus imperator exhibuit pietatis et eximii religionis studii argumenta, quae quidem clariori adhuc nitore fulgebunt, dum ea, quae pacta conventaque sunt, executioni mandabuntur.

Hac autem utor occasione, ut celsitudini tuae reverendissimae toto corde gratuler, quod gravissimo huic negotio summa sedulitate summoque studio et labore, multorum annorum spatio dederis operam. Deo adiuvente, sanctum hoc opus ad exitum est perductum; det eidem Dominus incrementum.

Pergratum mihi est hac uti occasione, ut sincerissimis peculiaris observantiae sensibus permaneam celsitudinis tuae reverendissimae obsequentissimus servus

M. cardinalis Viale-Prelà, manu propria.

Viennae, die 18 augusti 1855.

8. *Litterae eminentissimi cardinalis Viale-Prelà, datae die 18 augusti 1855.*

Copia n° 2.

Celsissime ac reverendissime princeps.

Gravissimi quidem momenti sunt res, de quibus pertractant litterae, quas celsitudo tua reverendissima hodierna die ad me dedit, n° 5 notatae.

(1) In iis sermo est 1° de compensatione episcopis et capitulis Hungariae tribuenda pro amissis decimis anno 1848. — Libenter agnosco, multa a maiestate sua caesarea praestita fuisse, ut ecclesiae necessitatibus in nonnullis imperii provinciis et regnis esset consultum; sancta sede non dubitat, D quin augustissimus imperator pro ea, qua prae-fulget pietate et zelo, maiora sit in bonum ecclesiae praestiturus, et dum annuam summam 25 000 fl., quae a maiestate sua compensationis titulo statuta est, acceptat, non potest tamen, quin tamquam nullam declaret renuntiationem, quam episcopi Hungariae emisserunt relate ad decimas. Eos nullum ius habuisse renuntiandi decimis pro suis successoribus, atque hinc eorum renuntiationem nullius roboris fuisse, clarum per se est.

Cum autem potissimum graeci uniti in Hungaria et Transylvania multis premantur necessitatibus, in iis quae ad cultum sacrumque ministerium pertinent, non deerit occasio caesareae suae maiestati suam pietatem in ecclesiam magis ac magis ostendendi, et sancta sede confidit futurum, ut augustissimus imperator memoratis necessitatibus benigne et larga manu succurrat.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

(2) Non levi sanctissimus pater gaudio afficietur percipiens, augustissimum imperatorem iam iussisse, ut ex instrumento nominationis ad episcopatus Hungariae vox *conferre* deleatur, quippe quae iuris canonici principiis haud consentiat.

(3) Spes, quae tertio loco in iis litteris panditur, fore ut regulares per Austriam in omnibus discrete et prudenter agant, neque eorum superiores generales moliminibus politicis sese ingerant, haec, inquam, spes apprime conformis est iis, quae sanctissimus pater a regularibus et a clero generatim exposcit. Sancta sedes omnem adhibebit operam, ut mala, quorum timor in memoratis litteris pansus est, arceantur.

(4) Quarto loco loquitur in iisdem litteris de capitulo Olomucensi.

Sancta sedes non solum exclusit pro nominandis ad canonicatus in illo capitulo necessitatem natalium nobilium seu nobilitatis titulorum, salvis conditionibus, quas in fundatione adiectas esse constet; sed etiam clericos minores a canonicatibus Olomucensibus exclusos voluit, dum in articulo XXII conventionis statuit, non assumendos esse in canonicos nisi sacerdotes etc. Quoad reliqua desideria maiestatis suae, quae quidem nil aliud nisi bonum ecclesiae hanc circa rem prae oculis habet, meum erit curare, ut eorundem sanctissimus pater iterum certior fiat.

(5) Relate ad facultates a sancta sede concedendas, ut res ecclesiae legitima ex causa alienari vel onerari possint, sancta sedes pronam sese exhibebit, ut memoratas facultates tribuat sive nuntio apostolico pro tempore, sive archiepiscopis, nec ullam censeo futuram difficultatem, quin sancta sedes relate ad archiepiscopos delegandos maiestatis suae desideriis faciat satis.

C (6) Apprime mihi notum est quanti momenti sit desiderium, quod in pluries memoratis litteris pansum est circa instructionem matrimoniam; non diffiteor pro bono rei esse vel maxime optandum, ut nulla suboriatur difficultas, et hoc sensu ad sanctam sedem scribam.

Pergratum mihi est, hac uti occasione, ut sincerissima peculiaris observantiae meae sensa celsitudini tuae exhibeam, quibus permaneo celsitudinis tuae reverendissimae obsequentissimus servus

M. cardinalis Viale-Prelà.

Viennae, die 18 augusti 1855.

9. *Aliae litterae eminentissimi cardinalis Viale-Prelà, datae Viennae, die 18 augusti 1855.*

Copia n° 3.

Celsissime ac reverendissime domine.

Redditae mihi sunt litterae celsitudinis tuae reverendissimae, die 17 huius mensis ad me datae, quibus nulla mora respondeo, declarans pontificiam instructionem quoad substantiam conformem futuram desideriis, quae celsitudo tua reverendissima mihi pandit in adnotationibus, quae erant adiectae memoratis celsitudinis tuae litteris, et quarum exemplar huic meae epistolae includo.

Dumtaxat circa articulum VII adnotandum mihi est, sanctitatem suam in instructione locuturam plane in sensu adnotationis ad eundem articulum, ita tamen, ut salva maneant, quae statuuntur in memorato articulo, ubi dicitur: „Quinam libri in iisdem scholis (nimirum in gymnasiis et iis quas medias vocant) ad religiosam tradendam instructionem adhibendi sint, episcopi, collatis inter se consiliis, statuent.“

Quoad articulum XXIV, sanctitas sua monebit episcopos, ut parochias et alia beneficia ecclesiastica

haud conferant viris maiestati suae minus gratis. A Haec dicta sint relate ad instructionem pontificiam; relate vero ad desideria, quae in memorato hic adiecto exemplari continentur, et praesertim ea, quae panduntur respectu articuli IV, sancta sedes, iuxta preces quae ab episcopis imperii Austriaci porrigantur, pronam sese exhibebit concedendi facultates, quae pro celebratione synodi dioecesanæ episcopo Leodiensi concessae fuerunt, mutatis, quae pro circumstantiarum et locorum varietate sint mutanda.

Relate vero ad articulum XXII, sanctitas sua, in conferenda prima dignitate ecclesiarum metropolitanae et episcopali, rationem habebit commendationis, quam augustissimus imperator, consulto singulis in casibus antistite dioecesano et servatis servandis, sit prolaturus. Idem agendi modus adhibebitur circa nominationem ad secundam dignitatem capituli Goriciensis, cum prima patronatus B laicalis privati sit.

In conferenda autem prima dignitate capitulorum Pragensis et Olomucensis, sanctitas sua rationem habebit commendationis, quam archiepiscopus et capitulum metropolitanum ipsi exhibebunt.

Pro iis autem, quae concursum parochialem respiciunt, de quo in articulo XXIV, sancta sedes eorum, quae exposita sunt de praefato concursu et examinatore synodalibus, rationem habebit, quando episcopi provinciarum, ubi res indigitato modo pertractetur, propositiones suas exhibebunt.

Notum mihi est, quantopere maiestati suae caesareo-regiae cordi sit, ut ex parte sanctae sedis ea executioni mandentur, quae aetatem illorum respiciunt, qui ad vota solennia in Austriae monasteriis admitti velint; hac in re illud declarare mihi licet, verba articuli XXVIII et iuxta sanctae sedis prae- C scriptiones ita esse sumenda, ut decreto sacrae congregationis de statu regularium die 23 septembris anni 1853 in imperio Austriaco sit satisfactum, quo quidem desideriis maiestatis suae circa aetatem illorum, qui ad professionem religiosam volunt admitti, fit satis.

Haec quidem sunt, quae sanctae sedis nomine circa ea respondeo, quae ad memoratas celsitudinis tuae literas referuntur, atque interim sincerissimis peculiaris observantiae sensibus permaneo celsitudinis tuae reverendissimae obsequentissimus servus

M. cardinalis Viale-Prelà.

Viennae, die 18 augusti 1855.

Celsissimo et reverendissimo principi Iosepho Othmaro de Rauscher, archiepiscopo Viennensi etc. etc.

Copia ad n° 3.

Vide articulum III.

In pontificia instructione dicetur episcopis, ut eodem tempore, ac sua publicabunt acta, eorum exemplar gubernio notitiae causa transmittant.

Vide articulum IV.

Instructioni pontificiae inseretur, ut episcopi gubernium de synodis celebrandis certius reddant, ac eidem decretorum exemplar notitiae causa communicent.

Vide articulum VII.

In pontificia instructione monebuntur episcopi, quando gubernium, utpote catholicum et fidem pietatemque in scholis promovere studens, desideria quaedam de docendorum forma methodove manifestet, eorum rationem habendam esse salva semper

libertate iuris, quod episcopis inest relate ad doctrinam.

Vide articulum VIII.

Monebuntur in pontificia instructione episcopi, ut in seligendis libris, qui in scholis elementaribus inserviunt ad tradendum catechismum, uniformitas servetur, nec fiant immutationes absque gravi causa, et collatis semper inter se consiliis.

Vide articulum XVII.

In pontificia instructione dicetur episcopis, quod collatis consiliis statuatur methodum studiorum in seminariis observendam. (Placeat quaedam addere de eo, quantum ecclesiae intersit, ut omnibus pateat, libertatem episcopis in studiis regendis partam, bonis artibus promovendis haud obesse, sed undequaque prodesse. Revera sub iis, quae in Austria obtinent, rerum adiunctis, id ecclesiae honor salusque exigit.) In dicta instructione commemorabitur etiam, quod episcopi in deligendis professoribus seu magistris antea requirant oporteat certumque teneant, utrum gubernium quoad res politicas quid contra illos habeat.

Vide articulum XXIV.

In instructione pontificia episcopi monebuntur, ut parochias et alia beneficia ecclesiastica haud conferant viris maiestati suae minus gratis et quidem his circiter verbis: Quoniam dolendum est, his posterioribus temporibus aliquos sacros ministros, oblitos suae vocationis, partem suscepisse in rebus politicis et praesertim, quod dolendum magis, in perturbationem reipublicae et imperii, ideo cavendum, ut eiusmodi ecclesiastici ad munia parochialia et ad alia beneficia non promoveantur. Curent ideo episcopi, ut nunquam seligantur ad dicta beneficia personae, quae minus acceptae sint gubernio, quas dignoscere possunt sive ex ipsa personarum indole et conditione, sive ex praecedentibus gubernii factis, sive aliis adhibitis idoneis modis.

Vide articulum IV.

Facultas episcopo Leodiensi quoad synodorum dioecesanarum celebrationem collata, etiam Austriae episcopis petentibus concedetur, mutatis, quae pro dioecesium statu mutanda veniunt.

Vide articulum XXII.

Rationem habebit sanctitas sua, in conferenda prima dignitate, commendationis, quam augustissimus imperator ipsi consulto antistite dioecesano proponet. Cum Goricii prima dignitas sit patronatus laicalis privati, secunda ibi substituetur. In conferenda autem prima dignitate capitulorum Pragensis et Olomucensis, sanctitas sua rationem habebit commendationis, quam archiepiscopus et capitulum metropolitanum ipsi exhibuerint.

Vide articulum XXIV.

Eorum, quae de concursu parochiali et examinatore synodalibus exposita sunt, ratio habebitur, quando episcopi provinciarum, ubi res indigitato modo pertractatur, propositiones suas exhibebunt.

Vide articulum XXVIII.

Sanctissimus pater, prout praevis iam intimatum fuit, ordinabit, ut in Austriae monasteriis, tam virorum quam mulierum, ad vota solennia ii tantum admittantur, qui annum vigesimum quartum absolverunt, vel et annum vigesimum primum compleverunt et in monasterio, cui per professionem aggregari petunt, triennium integrum exegerunt.

Litterae apostolicae a suae sanctitate Pio IX summo pontifice, ad imperii Austriaci cardinales, archiepiscopos et episcopos datae.

PIUS PAPA IX.

Dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. Optime noscitis, dilecti filii nostri et venerabiles fratres, carissimum in Christo filium nostrum Franciscum Iosephum, Austriae imperatorem et regem apostolicum, de nobis et hac sancta sede tot sane nominibus praeclare meritum, pro avita sua religione et pietate atque eximio rei catholicae studio, vel ab ipso sui imperii exordio iustissimis nostris desideriis quam libentissime obsequutum, nihil antiquius habuisse, quam suas curas cogitationesque ad catholicae ecclesiae libertatem in amplissimis suis ditionibus asserendam conferre, eumque tam salutari operi manum admovisse, ubi decretum die 18 aprilis anno 1850 edidit, cum summa sui nominis gloria et maxima bonorum omnium congratulatione ac laetitia. Hinc idem religiosissimus imperator et rex, nostris postulationibus magis in dies filiali prorsus pietate obsecundans ac probe cognoscens, quanto opere catholica ecclesia eiusque salutaris doctrina ad veram populorum felicitatem tranquillitatemque procurandam conducatur, a nobis enixe efflagitavit, ut conventionem cum ipso inire vellemus, qua ecclesiasticis totius imperii sui et omnium, quibus illud constituitur, ditionum negotiis, auctoritate nostra apostolica occurrere et consulere possemus. Itaque, non mediocri certe animi nostri voluptate pientissimis ipsius principis desideriis perlibenter annuentes, conventionem cum ipso ineundam existimavimus, ac mira quadam consolatione affecti fuimus, quandoquidem eadem conventione, Deo bene iuvante, et catholicae ecclesiae libertatem eiusque veneranda iura maiorem in modum tueri et vindicare, ac multa sane et gravissima ecclesiastica negotia in vastissimis universi illius imperii ditionibus componere potuimus. Quocirca, dum eidem carissimo in Christo filio nostro vel maxime ex animo gratulamur ac meritis amplissimasque deferimus laudes, quod tanto studio sanctissimam nostram religionem profiteri et colere ac pari nos et hanc Petri cathedram observantia et veneratione prosequi glorietur, has vobis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, scribimus litteras, quibus egregiam ac perspectam vestram religionem et pastorem sollicitudinem etiam atque etiam excitamus, ut omnem percipientes utilitatem ex maiori illa libertate, qua in omnibus istis Austriae dominationis regionibus catholica ecclesia ex inita conventionem frui ac potiri plane debet, summa cura, industria et studio omnes ministerii vestri partes ad ipsius ecclesiae incrementum, decus et prosperitatem, atque ad animarum salutem diligentissime implere velitis. Nunc enim vestrum erit, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, collatis inter vos consiliis, studiosissime advigilare, ut in vestris dioecesium sanctissimae catholicae fidei depositum integrum inviolatumque magis in dies custodiatur, et alacriori usque zelo ac vigilantia rectae clericorum institutioni prospicere, et cleri disciplinam sartam tectamque tueri, et ubi prolapsa est, instaurare, et parochorum manus aliaque ecclesiastica beneficia dignis dumtaxat, idoneis et spectatis ecclesiasticis viris conferre, et salutari iuventutis educationi consulere, et gregem curae vestrae commissum divini verbi praeconio ac salutaribus monitis opportunisque scriptis pascere ac nutrire, et cum provinciales tum dioecesanæ synodos habere, ut maiori vestrorum fidelium bono quotidie magis providere possitis. Iam vero nonnulla vobis, dilecti

A filii nostri et venerabiles fratres, significanda esse ducimus, quae aliquos ipsius conventionis articulos praecipue respiciunt, quaeque a vobis perfici et executioni mandari exoptamus, ut gratissima illa inter catholicum istud imperium et ecclesiam et hanc apostolicam sedem magis ac magis foveatur concordia, ex qua in christianam et civilem rempublicam maxima semper bona redundant. Atque in primis vos monemus, ut eodem tempore, quo pastores vestras litteras et alia acta in lucem emissuri eritis, illorum exemplar caesareae et apostolicae maiestatis gubernio, notitiae dumtaxat causa, mittere velitis, atque etiam eidem gubernio significetis, quando synodos eritis habituri, atque eadem de causa ad ipsum synodaliū actorum, cum ea publici iuris fiant, exemplar perferendum curetis, vix dum acta ipsa evulgentur. Et quod attinet ad dioecesanæ synodos, cum noverimus, nonnullos ex B episcopali vestro ordine vehementer cupere, ea se facultate muniri, quae a nobis Leodiensi episcopo, per rescriptum die 4 maii anno 1851 editum, fuit concessa, in animo nobis est, illorum desideriis obsecundare, qui id a nobis postulaverint, ac simul peculiaris propriae cuiusque dioeceseos adiuncta sedulo exposuerint, ut ea ineamus consilia, quae cuique dioecesi magis opportuna fore existimaverimus. Cum autem pro certo habeamus, nihil catholico isti gubernio potius unquam futurum, quam et religionem et pietatem omni studio magis in dies excitare ac fovere, tum si gubernium idem sibi aliquid in votis esse significaverit quoad formam et methodum, qua libri ad religionem pertinentes sunt scripti in scholarum usum, eiusmodi votorum ratio vobis erit habenda, salvo tamen semper incolumique vestro iudicio ac iure circa doctrinam quae iisdem libris continetur. Omnem vero curam impendite, ut C in primordiorum seu elementariis scholis ii ad catechesim trandendam adhibeantur libri, quibus iuventus unam eandemque catholicae ecclesiae addiscat doctrinam, atque ut nulla unquam quoad libros ipsos fiat immutatio, nisi gravis adsit causa, et collatis semper inter vos consiliis. Et quoniam compertum exploratumque vobis est, quam vehementer rei cum sacrae tum publicae intersit, adolescentes praesertim clericos vel a teneris annis ad pietatem omnemque virtutem et ecclesiasticum spiritum mature conformari, ac litteris et disciplinis potissimum sacris ab omni prorsus cuiusque erroris periculo alienis sedulo imbui et erudiri: iccirco, collatis inter vos consiliis, omni studio prospicite, ut in vestris seminariis accurata sit ecclesiasticae educationis ratio, et ea optimorum studiorum vigeat methodus, quae rerum, temporum ac locorum perpensis adiunctis, et maiorem ecclesiae utilitatem parere possit, ac simul efficiat, ut clerus salutari solidaque scientia ac doctrina praeferat. In seligendis autem professoribus seu magistris, singularem diligentiam et vigilantiam adhibete, et gravissimum docendi munus nolite unquam committere, nisi viris, qui religione, pietate, vitae integritate, morum gravitate ac sanae doctrinae laude omnino praestent. Cum autem, ob tristissimas omnibusque notissimas rerum vicissitudines, aliquis forsitan inter ecclesiasticos viros possit reperiri, qui caesareae et apostolicae maiestati suae haud sit probatus: iccirco ad omnem difficultatem penitus amovendam, tum in parochiis, tum in aliis ecclesiasticis beneficiis conferendis, curae vobis erit, ut ad illa minime ii eligantur ecclesiastici viri, qui caesareae et apostolicae maiestati suae minus sint accepti; atque id noscere poteritis sive ex ipsa ecclesiasticorum indole et conditione, sive ex praecedentibus gubernii factis, sive aliis idoneis adhibitis modis. In-

super, ob eamdem causam, antequam eligatis seminarii professores et magistros, opus est, ut diligentissime inquiratis et certi sitis, num ipsa caesarea et apostolica maiestas aliquid contra illos habeat circa res politicas. Denique, vobis summopere cordi sit, continenter advigilare, ut in ecclesiasticis functionibus, ac potissimum in sacrosancto missae sacrificio et sacramentorum administratione, ecclesiae formulae in lingua eiusque ritus ab hac apostolica sede iam probati, sedulo, pie religioseque usurpentur. Neque desinatis studiosissime curare, ne praelati episcopis inferiores sacra pontificali ritu in posterum agant, nisi eiusmodi speciale privilegium ab eadem sancta sede obtinuerint, et ea conditione, ut qui privilegium idem fuerint consecuti, diligentissime observare debeant, quae tum in decreto felicis memoriae Alexandri VII, praedecessoris nostri, die 27 septembris anno 1659 edito, tum in apostolicis litteris felicis recordationis Pii VII, decessoris pariter nostri, incipientibus *Decet Romanos pontifices* et IV nonas iulii anno 1823 datis, sunt praescripta.

Habetis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, quae vobis in praesentia significanda esse censuimus,

A ac plane non dubitamus, quin pro egregia vestra pietate ac singulari et perspecta erga nos et hanc sanctam sedem observantia pronis auribus haec nostra excipiat monita, et ea omnia, de quibus loquuti sumus, quam diligentissime perficienda et exequenda curetis. Interim haud omittimus a Deo optimo maximo humiliter enixeque exposcere, ut uberrima quaeque suae bonitatis dona super vos propitius semper effundat, vestrisque pastoralibus curis, consiliis et laboribus benedicat, quo sanctissima nostra religio eiusque doctrina in vestris dioecesis maior in dies incrementa suscipiat, ac prospere feliciterque ubique vigeat et floreat. Atque caelestium omnium munerum auspicem, et flagrantissimae nostrae in vos caritatis testem apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam, vobis singulis, dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, omnibusque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus curae vestrae commissis peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 5 novembris anno 1855, pontificatus nostri anno decimo.

Pius papa IX.

CONCILIIUM PETROCORENSE PROVINCIAE BURDIGALENSIS

1856 augusti 2-10.

Concilium Petrocorense provinciae Burdigalensis in Gallia, celebratum a die 2 ad diem 10 augusti 1856, sub Ferdinando Francisco Augusto Donnet, archiepiscopo Burdigalensi.

Bibliographia:

1) Decreta concilii provinciae Burdigalensis, Petrocorae celebrati, anno Domini MDCCCLVI. Petrocorae, typis J.-B.-A. Lavertujon, typographi ill. ac rev. episcopi Petrocorensis et Sarlatensis et cleri, MDCCCLVI.

In-4° minori, V-61 p. — Paris, Bibl. nat. B 23713.

Editio ad correctionem.

2) Acta et decreta concilii provinciae Burdigalensis, Petrocorae celebrati, anno Domini MDCCCLVI, a sancta sede recognita. Petrocorae, typis J.-B.-

A. Lavertujon, typographi ill. ac rev. dd. episcopi Petrocorensis et Sarlatensis et cleri, MDCCCLVIII.

In-8°, XVI-99 p. — Autun, séminaire; Lyon, abbé Martin; Lyon, séminaire.

3) Réponse au concile de Périgueux; par M. C Jean Reynaud. Paris, Furne et Cie, éditeurs, rue Saint-André-des-Arts, 45, MDCCCLVIII. [Initio:] Paris, imprimerie L. Martinet, rue Mignon, 2.

In-8°, 2 f. - 27 p. — Besançon, archevêché.

Sermo est de condemnatione operis huius auctoris cui titulus est: „Terre et ciel.“

4) Acta et decreta sanctorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus quartus. Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXIII, col. 685-728.

PROMULGATIO CONCILII PETROCORENSIS.

Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, clero et populo provinciae nostrae Burdigalensis salutem et benedictionem in domino nostro Iesu Christo.

Ecce iam tertio venimus ad vos¹, venerabiles compresbyteri, fidelesque in Domino charissimi, decretaque tertii nostri concilii provincialis, in urbe Petrocora feliciter celebrati, quae sanctae sedi grata penitus integreque accepta fuerunt, ad vos tandem mittimus, prae manibus omnium et singulorum sacerdotum ac levitarum habenda, sedulo ab ipsis legenda, pia meditatione ruminanda, promptissimo zelo ac fidei obsequio exequenda, denique populo pro cuiusque utilitate exponenda ac evolvenda.

His episcoporum vestrorum paternis commonitionibus edocti et muniti, dilectissimi fratres, ecclesiae

quae est columna et firmamentum veritatis¹ fideliter obsequamini; dogmata quolibet aevo a sancta sede apostolica, quae est magistra veritatis indeficiens, sancita et definita, inviolabiliter tenete, ex corde credite et ore profiteamini; Romani pontificis, Dei in terris vicarii, errores et pericula temporum indicantis, vocem audite; „videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi et non secundum Christum;“² doctrinae ac fidei baptismi vestri incessanter inhaerete et studete, neque iterum convertamini ad infirma et egena elementa quibus denuo servire volunt³ aliqui pseudophilosophi qui recesserunt a Christo domino; „nolite conformari huic saeculo, sed reformamini in novitate sensus vestri;“⁴ a mundo et concupiscentiis eius ac pravis consuetudinibus et voluptatibus abhorrete; ab omni specie mala abstinete vos⁵; crescite vero in gratia et in cognitione domini nostri et salvatoris Iesu Christi, cui gloria et nunc et in diem aeternitatis⁶.

¹ I Tim. III, 15.

² Coloss. II, 8.

³ Galat. IV, 9.

⁴ Rom. XII, 2.

⁵ I Thess. V, 22.

⁶ II Petr. 3, 18.

¹ II Cor. XIII, 1.

Volumus interea et mandamus decreta concilii A Petrocorensis in qualibet provinciae nostrae dioecesi quantocius publicari, ipsaque, ut primum innotuerint, obligatoria pro omnibus et singulis ad quos spectant declaramus.

Datum Parisiis, ubi nunc sedemus in curia senatoria, sub signo et sigillo nostris ac cancellarii nostri subscriptione, die 15 martii anni Domini 1858.

† Ferdinandus cardinalis Donnet,
archiepiscopus Burdigalensis.

De mandato eminentissimi ac reverendissimi cardinalis archiepiscopi Burdigalensis.

Fonteneau, canonicus honorarius,
secretarius generalis.

LITTERAE

indictionis concilii provinciae Burdigalensis, in civitate Petrocorensi celebrandi.

Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, venerabilibus episcopis provinciae Burdigalensis, salutem in Domino.

Cum, in praecedenti concilio provinciae Burdigalensis, Rupellae celebrato, anno Domini 1853, a sancta sede expenso et recognito, statutum fuerit, ut iuxta mentem ecclesiae, et sanctissimae synodi Tridentinae decreta, novum haberetur, anno Domini 1856, huius provinciae concilium, loco et tempore per nos ulterius indicenda, celebrandum;

Gratias agentes Deo super omnibus bonis quae ex prioribus nostris conciliis dimanaverunt, sperantesque fore ut ex eodem fonte rursus aperiendo eadem iterum defuant beneficia;

Et licet, in istis conciliis, plurimae maximi C momenti quaestiones perpensae fuerint, et variis decretis praestiterint materiam, cum nobis compertum sit non pauca superesse puncta ad fidem, mores, cultum divinum et ecclesiasticum regimen attinentia, quae vel iterum tractare, vel prima vice expendere oporteret;

Votis vestris, venerabiles fratres, obsequentes cum gaudio, munusque nostrum, hac in parte, perlibenter adimplentes; rogamus et hortamur, simulque, in quantum opus foret, praecipimus et mandamus:

1. Ut huius provinciae nostrae episcopi suffraganei omnes qui legitimis causis impediti non fuerint, (de quibus causis, si forte intervenerint, nos fore monitos intendimus,) cum iis omnibus qui, de iure vel consuetudine, sacris huiusmodi coetibus interesse debent, in civitatem Petrocorensensem conveniant ad diem secundam augusti huius anni 1856; ut, in D concilio nobiscum congregati, ecclesiarum suarum necessitates, si quae sint, proponere, et, quae discutendae proponuntur, communi consilio expendere et consensu firmare valeant.

2. Ut praesens edictum nostrum de celebratione concilii, curante episcopo, singulis capitulis legatur et intimetur, adeo ut omnibus canonicis sufficienter notum fiat.

3. Ut, post elapsos quindecim dies a lectione edicti, convocetur capitulum per quod duo viri scientia et prudentia praevalentes eligentur ad concilium deputandi.

4. Ut in singulis dioecesibus preces et supplicationes indicantur, iuxta sacrorum canonum praescriptionem, pro salutari ingressu, progressu et exitu concilii, quatenus Spiritu sancto congregatum hostili nullatenus incursione turbetur, et Deus confirmet quod in nobis et per nos operatus fuerit.

Datum Parisiis, sub signo sigilloque nostris, ac secretarii archiepiscopatus nostri subscriptione, die 30 maii anno Domini 1856.

† Ferdinandus cardinalis Donnet,
archiepiscopus Burdigalensis.

De mandato reverendissimi ac eminentissimi cardinalis archiepiscopi,

Fonteneau, canonicus honorarius,
secretarius.

LITTERAE

eminentissimi cardinalis archiepiscopi Burdigalensis, quibus decreta concilii Petrocorensis summi pontificis revisioni subiiciuntur.

Burdigalae, 3 novembris 1856.

Beatissime pater.

Ad pedes sanctitatis vestrae decreta concilii B Petrocorensis deferimus.

Ud adimplerentur tum praescriptio sanctissimae synodi Tridentinae de trienniali provincialium conciliorum celebratione, tum concilii nostri Rupellensis decretum, quo indictum fuit, pro anno praesenti novum provinciae Burdigalensis concilium; omnes huius provinciae episcopi, vel per se, vel per procuratores legitime deputatos, ex indictione cardinalis metropolitani, ad civitatem Petrocorensensem, ultimo mense augusti, convenerunt, ibique concilium habuere, cuius acta supremae sanctitatis vestrae auctoritati nunc humillime subiiciuntur.

Fuit inter nos cor unum et anima una, ut iterum stringeremus venerationis, obedientiae et devotionis vincula, quibus sanctae sedi apostolicae et beatitudini vestrae ex intimis visceribus devincimur; simulque exciperemus plausu novo et gratissima mente hoc decretum immortale, iampridem a nobis exoptatum, quo sanctitas vestra, voto et pietati totius ecclesiae annuens, dogma catholicum de immaculato conceptu beatae Mariae virginis feliciter proclamavit.

Cura insuper incubuit synodo ut fidei tuendae, moribus corrigendis, stabiliendae disciplinae, fovendisque pietati et charitati diligenter provideret. Varia inde prodierunt decreta quae matura et unanimi mente prolata sunt.

Antequam haec decreta in lucem veniant et vim suam assequantur, opus est ut sanctitas vestra ea dignetur vel approbare, vel, si expediat, mutare et reformare. Quapropter, acta concilii nostri Petrocorensis, ad sanctam sedem apostolicam, cum filiali obedientia, transmittimus, ea committentes reverendo patri Dubourg, e Societate Iesu, qui fuit unus ex huius concilii theologis; simulque a beatitudine vestra suppliciter postulamus ut haec decreta benignis oculis respiciat, eaque confirmata vel emendata ad nos dignetur remittere.

Ad pedes sanctitatis vestrae provoluti, nos profiteamur, beatissime pater, sanctitatis vestrae, humillimos et devotissimos servos et filios, patres concilii Petrocorensis.

† Ferdinandus cardinalis Donnet,
archiepiscopus Burdigalensis.

LITTERAE SANCTISSIMI PII PAPAE IX

EMINENTISSIMO CARDINALI
archiepiscopo Burdigalensi,

SUPER RECEPTIS ACTIS CONCILII PETROCORENSIS.

Dilecto filio nostro Francisco Augusto sanctae Romanae ecclesiae presbytero cardinali Donnet,
archiepiscopo Burdigalensi,

PIUS PAPA IX.

Dilecte fili noster, salutem et apostolicam benedictionem. Libentissime acceperimus tuas litteras

omnium etiam venerabilium fratrum istius ecclesiae Burdigalensis provinciae episcoporum nomine ad nos datas, atque intimo erga nos et hanc Petri cathedram, pietatis, amoris et obsequii sensu conscriptas, quibus, dilecte fili noster, nostro et huius sanctae sedis iudicio et examini subiecisti acta provincialis synodi, a te et eisdem venerabilibus fratribus tuis suffraganeis in Petrocoriensi civitate, mense augusto huius anni concelebratae. Acta ipsa nostrae congregationi Tridentinis decretis tuendis interpretandisque praepositae, statim recognoscenda commisimus, ut omnia ex more accurate perpendat ac nobis referat, et congruum deinde det responsum. Interim vero haud possumus, quin tibi aliisque venerabilibus fratribus istius ecclesiasticae provinciae episcopis ex animo gratulemur singularem diligentiam in Tridentini concilii praescripto exsequendo de provincialis synodi celebratione. Gratissimum autem nobis fuit ex iisdem litteris noscere quanta omnium animorum consensione, omnia fuerint peracta in synodo a te, et commemoratis sacrorum antistitibus recens habita. Ac summa certe animi nostri consolatione intelleximus omnes eadem in synodo iterum singularis gaudii et laetitiae exhibuisse significationes, ob dogmaticam de immaculato sanctissimae Dei genitricis virginis Mariae conceptu definitionem a nobis promulgatam. Nec minori certe iucunditate agnovimus, nihil tibi et eisdem venerabilibus fratribus, in hac synodo celebranda antiquius fuisse, quam omni pastoralis studio et sollicitudine prospicere, ut in istis dioecesibus magis in dies divinae fidei nostrae depositum integrum inviolatumque custodiatur, ut catholicae ecclesiae doctrina promoveatur, ut cleri disciplina sartatecta habeatur, et christiani populi mores corrigantur, ac virtus, religio, pietas ubique excitetur et augeatur. Ac plane non dubitamus, quin maiori usque studio cum a te, dilecte fili noster, tum ab eisdem venerabilibus fratribus omnes semper adhibeantur curae ad ea peragenda quae ad maiorem Dei gloriam et animarum salutem magis ac magis procurandam conducant. Denique, alacri libentissimoque animo hanc etiam occasionem amplectimur, ut denuo testemur et confirmemus praecipuam, qua te eosdemque venerabiles fratres in Domino prosequimur, benevolentiam.

Cuius quoque certissimum pignus esse volumus apostolicam benedictionem, quam ex imo corde profectam tibi ipsi, dilecte fili noster, et eisdem venerabilibus fratribus, cunctisque clericis laicisque fidelibus tuae et venerabilium fratrum curae conceditis peramanter impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 27 novembris anno 1856, pontificatus nostri anno XI.

Pius papa IX.

LITTERAE

eminentissimi cardinalis praefecti sacrae congregationis concilii Tridentini super revisione decretorum concilii Petrocorensis.

Eminentissime ac reverendissime domine observandissime.

Quod Tridentini patres de synodis provincialibus unoquoque triennio celebrandis consultissimè praescripserunt, id ab eminentia tua et Burdigalensis provinciae suffraganeis servari demonstrat tertia haec synodus mense augusto anni 1856 Petrocorae habita, cuius acta ex disciplinae ecclesiasticae instituto recognoscenda huic sacrae congregationi Tridentini iuris interpreti ac vindici exhiberi curasti. Porro iam per te, eminentissime domine, coniectura assequi potes, quantum id placuit tum pontifici optimo maximo, (speciatim enim ex more hac de re ipsi relatum est), qui hac nostra aetate synodorum convocationem summopere excitavit ac fovit, tum huic sacrae congregationi, quae qualem se nominat, talem se semper praebuit Tridentinorum decretorum sollicitam vindicem atque custodem. Sed enim vero huiusmodi laetitiae caussam amplissime adauxit synodaliū, quae a vobis editae sunt, sanctionum diligens institutum examen. In primis enim quam maxime probatum est consilium vestrum, quo dogma nuper in ecclesia per summum pontificem declaratum de beatae Mariae virginis sine labe concepta, veluti auspiciatissimum initium vestris laboribus posuistis. Subinde, ea opportune recoluitis monita, quae in allocutione Romae ab eodem pontifice habita scitissime tradita sunt, erroresque damnastis, qui hoc praesertim tempore inter Christi fideles misere serpunt.

Neque caetera enumerabo quae tam sapienter in vestro eo coetu praescripsistis, ut decreta in superioribus synodis vestris edita firmiter observentur; aptiora adhibeantur remedia praesentibus ecclesiae malis tempestive medendis; peculiaribus ecclesiarum, quae in coloniis sunt, necessitatibus consulatur; denique ut iam nunc tertio ab hac synodo redeunte anno quarta synodi convocatio praecipiat: quae omnia maximo sunt laudis praeconio commendata.

Quod superest pauca sunt, quae sacra congregatio in hucusce synodi actis adnotavit, quaeque in ea, quam hic reperies, pagella exscripta habentur.

Tandem, quoniam tanto iam per vos studio exardescitis, ut quae a vobis decreta sunt, religiose serventur, supervacaneum esse arbitror pluribus verbis inculcare, ut a bono semine iacto uberrimos fructus recolligere satagatis.

Quibus, de sententia sacrae congregationis, cui praesum, expositis, ad me quod peculiariter attinet, impensos observantiae meae sensus ex animo testor eminentiae tuae, cui manus humillime osculor.

Eminentiae vestrae humillimus et addictissimus famulus,

cardinalis Cagiano, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

DECRETA CONCILII.

TITULUS PRAEVIUS.

Decretum de aperienda synodo.

In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris, et Filii et Spiritus sancti. Amen.

Nos Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas;

Ad maiorem Dei et salvatoris nostri Iesu Christi gloriam, et honorem immaculatae semperque virginis Mariae Dei genitricis; ad laudem sanctorum an-

gelorum, sanctorum Petri apostolorum principis, eiusque fratris Andreae, Stephani protomartyris ac Frontonis huius dioecesis et ecclesiae patronorum, Hilarii universalis ecclesiae doctoris, aliorumque sanctorum qui provinciam hanc illustrarunt; ad Burdigalensis, Petrocorensis ac Sarlatensis, Aginensis, Imae-Telluris, Pictaviensis, Engolismensis, Sancti-Petri et Arcis-Gallicae, Sancti-Dionysii, Lucionensis, Rupellensisque ac Santonensis ecclesiarum decorem;

Statuimus ac decernimus, de consilio ac consensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium nostrorum, hac ipsa die 3 augusti anni 1856, in

ecclesia cathedrali Petrocorensi incipere et inceptum esse concilium provinciale, quod nostra metropolitana auctoritate indiximus et convocavimus, dominum Iesum humiliter et enixe obsecrantes, ut in nobis impleat quod ipse dixit: „Ubi . . . sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.“¹

Lecta sunt deinde decreta de modo vivendi in synodo et de professione fidei, prout in concilio Burdigalensi, anno 1850, atque ab omnibus ad id adstrictis professio fidei canonice emissa est.

TITULUS I.

De fide et de doctrina ecclesiae.

Caput I.

De dogmate immaculae conceptionis beatæ Mariæ virginis.

1. In nomine domini nostri Iesu Christi canonice coadunati, et tertiam hanc nostram synodum provincialem celebrantes, ante omnia sanctissimo patri nostro ac domino Pio papæ nono, amplissimas agimus gratias, quod decretum illud tantopere exoptatum, de immaculata conceptione beatæ Mariæ virginis, solemniter tandem proferre cunctandum non censuerit.

Nos quippe, sexto iam abhinc anno, dum priorem synodum Burdigalæ celebraremus, una cum totius provinciae clero et fidelibus, communi voto totisque præcordiis sedem apostolicam deprecabamur, ut huius sanctissimæ Dei genitricis conceptionem, singulari privilegio immaculatam, atque ab omni peccati originalis labe prorsus immunem, decernere vellet ac fidei dogmatibus accensere.

2. Exultanti igitur animo, ac singulari fidei et pietatis sensu amplexi sumus et etiam nunc amplectimur, sicut et caeteri totius orbis antistites, dogmaticam illam constitutionem, VI idus decembris anno 1854 datam, incipientem *Ineffabilis Deus*, qua scilicet perspicuus adveniens temporum opportunitatem, immaculatam beatissimæ Dei genitricis virginis Mariæ conceptionem, „quam divina eloquia, veneranda traditio, perpetuus ecclesiae sensus, singularis catholicorum antistitum ac fidelium conspiratio, et insignia summorum pontificum acta et constitutiones mirifice illustrabant ac declarabant,“ sanctissimus pater Pius papa IX non dubitavit, „supremo suo iudicio sancire, definire, atque ita pietissimis catholici orbis desideriis, propriæque suæ in ipsam sanctissimam virginem pietati satisfacere, ac simul in ipsa unigenitum filium suum dominum nostrum Iesum Christum magis atque magis honorificare, cum in filium redundet quicquid honoris et laudis in matrem impenditur.“²

Quod ergo Petrus per Pium locutus est, corde credimus et ore confitemur, cunctisque curæ nostræ commissis denuntiamus et declaramus, „doctrinam, quæ tenet beatissimam virginem Mariam in primo instanti suæ conceptionis fuisse, singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris generis humani, ab omni originalis culpæ labe præservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque idcirco ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam.“³

3. Vicit enimvero universa christianæ plebis et firmissima fides, eamque non temere fuisse ab antistitibus totius orbis in testimonium adductam eo facile comprobatur, quod, statim ut decretoria sententia dogma illud definitum fuisse audierunt, erupit omnium plausus, ac, nemine obnitente, omnium in intemeratæ virginis decus effusæ laudes sunt,

celebrata certatim festorum solemnia, publicæ privataeque memoriæ monumenta ubivis dedicata. Nec occidenti nostro in his cessitstrarum etiam insularum pietas. Quæ cum oculis nostris videremus, vix tamen credebamus; cum a nobis narrata legent posterius, credere non poterunt: tantam enim religionem sæculi huius mores et languor ferre posse non videbantur. Sed, audito nomine sanctissimæ Dei genitricis, eius aucta gloria, novo fidei aestu exarsit populus fidelis, nova spe erectus est melioris ævi; triumphus gloriam, pacis gaudium, regni Dei dilatationem, imo faustum felicemque dispersarum ovium in unum ovile, sub uno pastore, reditum auspicatus est.

Faxit Deus optimus maximus, idemque virginis filius, ut frustra non sint servorum suorum vota! Hunc in terris matris suæ honori cumulum adiiciat! Hoc gaudio superabundare faciat piissimum pontificem in omni tribulatione sua: ut cui datum est, non tantum Christi oves pascere, sed multa pro Christo pati, is tandem longitudine dierum repletus, duplici, in omnium oculis, decoretur corona, et pro cura pastoris et pro sufferentia crucis!

Caput II.

De allocutione habita a summo pontifice ad episcopos Romæ congregatos.

1. Dum occasione proclamandæ supradictæ definitionis de immaculato conceptu beatæ Mariæ virginis Romæ congregarentur, magno et ab antiquis temporibus inaudito numero, episcopi, hac oblata opportunitate, id sibi præstandum censuit summus pontifex, ut ad tot venerabiles fratres suos e cunctis orbis partibus verba faceret, quibus tanquam voce ipsa beatissimi Petri, qui vivit vivetque in successoribus suis, recreati atque erecti, novo veluti robore munirentur, ad quaerendam commissarum ovium salutem, ad ecclesiæ curam in tanta asperitate temporum animose ac fortiter sustinendam. Præsertim vero errorum monstra quæ per catholicum orbem hac difficillima ætate grassantur, iisdem fratribus suis indicanda curavit, ut ad eadem debellanda vires exererent suas, qui custodes præpositi sunt et speculatores domui Israël.

2. Nos quidem præclara pontificiæ allocutionis documenta et monita præ oculis semper habentes, hos præsertim errores notandos et castigandos in nostra præsentis provinciali synodo, hæc doctrinæ catholice aut ecclesiasticæ disciplinæ puncta præcipue stabilienda duximus, de quibus nos summus pastor potissimum sollicitos esse voluit. Nullum enim alium ducem præter Petrum novimus, cuius cathedræ omnes et singuli pariter devincimur, ideoque nexu firmiori invicem consociamur. Quo melius magisque faustum nihil nobis esse potest; memoria quippe tenemus „veteres illos catholice fidei propugnatores de pertinacissimis hæresibus retulisse victoriam, quando scilicet una secum et cum apostolica sede, tamquam cum duce suo, coniuncti milites, firmo animo erectoque in certamen descendissent“¹.

3. Quemadmodum autem actis et decretis concilii Rupellensis annexam esse voluimus encyclicam ad episcopos Gallos, quæ incipiebat *Inter multiplices*, ita allocutionem ad cunctos orbis terrarum antistites, adeo salubribus nostræque ætati accommodatissimis admonitionibus refertam, post decreta præsentis concilii transcribi iubemus, totique clero provinciae nostræ identidem relegendam atque attentius meditandam commendamus.

4. Neque etiam e memoria excidant quatuor

¹ Matth. XVIII, 20.

² Bulla *Ineffabilis Deus*.

³ Ibid.

¹ Allocutio pontificalis *Singulari quadam*.

illae propositiones a sacra indicis congregatione, A apostolos ad praedicandum evangelium mittit, decreto 11 iunii 1855 assertae¹.

Caput III.

De rationalismo quorundam librorum recentiorum vel recentius iterum editorum.

1. Sanctissimi patris nostri Pii papae IX monita recentissima, sive ad omnes episcopos sive ad Austriacos antistites, iterum iterumque meditantibus, nobis visum est nihil non moliendum ut hostis in ecclesiam infensissimi, nempe rationalismi, amoveantur insidiae, tela infruantur. At belli huius impii artes variae, diversa facies. Alii quippe in tabellis publicis aut diariis quotidianis aciem instruunt. Alii tela petunt ex historiae monumentis male recusa. Alii demum longe exitiosius bellum intentant, qui philosophiae obiecti pallio, mitiores vultu, lingua cultiores, nonnullam in Deum, permutamque in homines pietatem prae se ferunt, quorum sermo sub flore serpit, spargitque venena. Hi namque nobis invehunt religionem quam dixerunt mere naturalem, eo nimirum sensu ut omnem revelatam coelitus religionem aut fraude praetermittant occultam, aut aperte soli philosophiae locum cedere iubeant.

Iam enim esse volunt animos numero non paucos, neque eosdem ingenio, litteris, conditione minus praestantes, quibus necessarium intercedit cum fide divortium, ita ut, posthabita demum quavis religione positiva, unius rationis magisterio sese addicere cogantur; aliunde vero non deesse philosophiam doctrinas mere humanas solique innixas rationi proponentem, quae huiusmodi animis sive desperatis, sive peculiari praeditis indole, tutum praebet asylum portusque refugium, in quo perinde ac si in ecclesiae navi iter fecissent, tranquillitatem in praesenti, imo et in aevo futuro sint pacem cum Deo reperturi.

2. Verum haec in plena evangelii luce proferre non aliud est ac noctem infidelitatis reducere, „*qua nihil*, teste angelico doctore, *in perversitate morum perversius*.“² Cum enim certo constet Deum omnes homines velle salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire³, id est, Iesu Christi, quotquot sunt qui Iesum Christum cognoscere et ipsi credere nolunt, ipsi a Deo et veritate et salute recedunt. Nam „*unus est et mediator Dei et hominum homo Christus Iesus*“⁴, et non est in alio aliquo salus, nec enim aliud nomen est sub coelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri“⁵. Ideoque ipse Christus pronuntiat: „*qui non est mecum, contra me est, et qui non colligit mecum, dispergit*“⁶; et dum

¹ 1. Etsi fides sit supra rationem, nulla tamen vera dissensio, nullum dissidium inter ipsas inveniri unquam potest, cum ambae ab uno eodemque immutabili veritatis fonte, Deo optimo maximo, oriantur, atque ita sibi mutuam opem ferant. Eneycl. papae Pii IX, 9 nov. 1846.

² 2. Ratiocinatio Dei existentiam, animae spiritualitatem, hominis libertatem cum certitudine probare potest. Fides posterior est revelatione, proindeque ad probandum Dei existentiam contra atheum, ad probandum animae rationalis spiritualitatem ac libertatem contra naturalismi sectatorem allegari convenienter nequit. Prop. subscripta a d. Bautain 8 sept. 1840.

³ 3. Rationis usus fidem praecedit et ad eam hominem ope revelationis et gratiae conducit. Prop. subscripta a d. Bautain 8 sept. 1840.

⁴ 4. Methodus, qua usi sunt d. Thomas, d. Bonaventura et alii post ipsos scholastici non ad rationalismum ducit neque causa fuit, cur apud scholas hodiernas philosophia in naturalismum et pantheismum impingeret. Proinde non licet in crimen doctoribus et magistris illis vertere, quod methodum hanc, praesertim approbante vel saltem tacente ecclesia, usurpaverint.

⁵ 5. S. Thomas, *Summa*, II^a II^{ae}, qu. 10, art. 3.

⁶ 6. I Tim. II, 4.

⁷ 7. I Tim. II, 5.

⁸ 8. Act. IV, 12.

⁹ 9. Luc. II, 28,

„*qui . . . non crediderit, inquit, condemnabitur*.“¹ De illis profecto dolens aiebat dilectionis apostolus: „*Et nunc antichristi multi facti sunt. . . Hic est antichristus qui negat Patrem et Filium. Omnis qui negat Filium, nec Patrem habet; qui confitetur Filium, et Patrem habet*.“² Et alibi apud eundem Ioannem: „*Qui . . . incredulus est Filio, non videbit vitam; sed ira Dei manet super eum*.“³

3. Neque impium illud tantummodo, sed vanissimum est. Dum enim Christum indigna fraude omittunt, dum illum suo male premunt silentio, et „*veritatem Dei in iniustitia detinent*“⁴, philosophiam nobis inducunt corrasis hinc inde ab evangelio spoliis inepte vestitam. At enim, si ante Christum, eosdem tum de Deo rerum omnium creatore, deque supremo domino ac provido numine, tum de immortalis anima eiusque officiis, tam alta dicere et usque adeo affirmare audissemus, forsitan illos ut Platone et Tullio praestantiores suspicere oportuisset. Ecce autem quae isti tanquam sua ratione quaesita venditant, ab ecclesia suffurati sunt, imo nec sincera nec integra reddunt. „*Si quid enim, ut ait de eiusmodi philosophis Tertullianus, († si quid) in sancti offenderunt scriptis, gloriae solius et eloquentiae libidinosi, exinde regestum pro instituto curiositatis ad propria vertunt, affectant veritatem et affectando corrumpunt*“, de certis incerta praediudicant, vera falsis immiscet, „*nostram hanc paraturam ad philosophicas sententias adulteraverunt, et de una via obliquos multos et inextricabiles tramites sciderunt*.“⁵

4. Viderint igitur qui stoicum et platonicum et dialecticum christianismum proferunt, an non ipsi rationi, quam solam ducem volunt, adversentur? Initium quippe humanae sapientiae est ut, sibi non praesumens nec sui inscia, statim profiteatur rationem ad intimiora Dei arcana liberasque eius voluntates, et exinde obvenientia homini munia cognoscenda ac implenda imparem esse prorsus. Tum optimus est rationis usus ac progressus, nosse quousque ea pertingat, et ubi necesse est ipsa deficiat, sistere. Finis demum cuiuslibet philosophiae inter christianos institutae alius esse non potest, nisi cum ex multiplici de Deo, de homine, de mundi consideratione, ad Christum perpetuo tramite deducit, ad eum nimirum qui „*finis est saeculorum*“, et saecularium utique rerum universarum. Contra istorum vero sapientiam Paulus: „*Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam, secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi et non secundum Christum*.“⁶ Succurrit quoque summus ille Hipponensium magister et philosophus: „*Inimicos, ait, huic dispensationi quae facta est per Iesum Christum et hunc crucifixum, generaliter accipere debemus [omnes], qui velant incognita credere et certam scientiam pollicentur, sicut faciunt . . . illi qui in superstitione gentilium philosophi nominantur. Non quod scientiae pollicitatio reprehendenda sit; sed quod gradum saluberrimum et necessarium fidei negligendum putant, per quem in aliquid certum, quod esse nisi aeternum non potest, oportet ascendi. Hinc eos apparet nec ipsam scientiam habere, quam contempta fide pollicentur, quia tam utilem ac necessarium gradum eius ignorant*.“⁷

¹ Marc. XVI, 16.

² Ioan. III, 36.

³ I Ioan. II, 18, 2-3.

⁴ Rom. I, 18.

⁵ *Apolog.*, XLVI, 47. [Opp. Tertull., ed. Migne, I, 516 A, 519 A, 504 A.]

⁶ Coloss. II, 8.

⁷ *Enarr. in ps. VIII*, [n. 6, opp. s. Aug., ed. Bened., IV, 41 A.]

5. Nolumus interea res per se diversas tumultuario commisceri, ut nec theologiae partes philosophi temere invadant, nec philosophos ex ipsorum finibus theologia immerito iure exterminet. Utramque enim scientiam, theologicam nempe et philosophicam, ab alterutra differre, ut a fide rationem, gratiam a natura, omnibus in aperto est. Multa in scientiis humanis sine revelatae doctrinae directo subsidio ab hominibus evolvi non mirandum profecto, sed nec improbandum. Instrui vero universae philosophiae systema, quod ita suapte mole stet, ut nullum iam habeat cum ordine supernaturali commercium, ut nulla omnino indagine ducat ad sublimiorem religionis divinae sapientiam, ut ne suspicari quidem patiatur Deum potuisse inter homines conversari, et re omnino vera nobiscum habitavisse Verbum, quod caro factum est, et vidimus gloriam eius, plenum gratiae et veritatis¹, illud quodcumque est nedum christianum, imo nec philosophicum, quia nec naturali hominis rationi est consentaneum. Praeclare enim Aquinas: „*Habere quidem fidem non est in natura humana; sed in natura humana est ut mens hominis non repugnet interiori instinctui, et exteriori veritatis praedicationi; unde infidelitas secundum hoc est contra naturam.*“² Quod breviori stylo Tertullianus: „*Nemo sapiens est nisi fidelis.*“³

Caput IV.

Quonam sensu intelligenda sit propositio: *Usus rationis praecedit fidem.*

Cum eadem ipsa verba, quae apud filios lucis et diei lumen sunt, apud filios noctis et tenebrarum⁴ tenebrae saepius evadant, pia omnium mater ecclesia, sicut et verba proferre, ita iam prolata, ubi opus est, commentari et explicare minime unquam recusat.

1. Ratio naturalis eo modo fidem supernaturalem quo *natura gratiam et perfectibile perfectum*⁵ praecedit: hoc omnimoda certitudine certum est.

Si enim de fidei habitu agitur, prout per baptismi sacramentum in infantium animabus cum gratia sanctificante divinitus infunditur, habitus rationis, seu natura ipsa rationalis, ipsum praecedit necesse est; cum creatura rationalis sola capax sit baptismi, et nisi ex Adamo prius natus fuerit, nemo in Christo possit deinde renasci.

Si autem de actu fidei, prout ab adultis elicitur, res est, rationis iam non habitum tantum, sed usum et actum necessario talis actus praesupponit. Cum enim adultus nondum baptizatus, de tenebris infidelitatis in admirabile evangelii lumen⁶, exterius

¹ Ioan. I, 14.

² S. Thom., II^a II^{ae}, qu. 10, art. 1, ad 1.

³ Tertull., *De praescr.* 3, [opp. Tertull., ed. Migne, II, 15 A.]

⁴ Abs re non erit huc adducere virum magni nominis apud universitatis etiam hodiernae philosophos, cl. Rollin in *Tractatu de studiis* satis apte dicentem: *Le grand, l'important service que la bonne philosophie rend à l'homme, c'est de le disposer à rerevoir tout ce que lui enseigne la révélation. Elle s'applique surtout à lui faire bien comprendre que devant Dieu tout doit se taire, la raison aussi bien que les sens, parce que rien n'est plus raisonnable que de n'écouter que lui, quand il parle: Ipsi de se Deo credendum est. (S. Hilar., De Trinit., IV, 50): que la raison ne doit pas trouver étrange qu'on la soumette à l'autorité dans des sciences qui, en traitant des choses qui sont au dessus de la raison, doivent suivre une autre lumière qui ne peut être que celle de l'autorité divine. Voilà la leçon que donne la philosophie aux jeuns gens; non une philosophie inquiète, hardie, téméraire, dont saint Paul avertit les fidèles de se donner de garde, et qui, pour expliquer ce qu'elle croit, anéantit ce qu'elle devrait croire, mais une philosophie sage, solide et fondée sur les principes mêmes et sur les lumières les plus pures de la raison naturelle. — Tr. des études, liv. 7, art. 5.*

⁵ I Thesal. V, 5.

⁶ I Petr. II, 9.

⁷ S. Thomas, *Summa*, passim.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

A docente ecclesia et gratia movente interius, feliciter transfertur, absit ut rationi aeternae, id est Christo, irrationabile obsequium praestet; et divinae sententiae immemor, iuxta quam „*qui credit cito, levis corde est*“¹, absque maturo iudicio et rationum quae fidem suadent, imo imperant, probo examine et certa demonstratione, fidem adhibeat. Nemo enim credit, ait sanctus Thomas, nisi videat esse credendum². Secus, credit quidem, sed non ut oportet. Fanaticus est, non fidelis. Porro, quod aliquid credendum sit, non fides videt, sed ratio: unde infideles omnes ad legitimum naturalis rationis exercitium ecclesia provocat, multa et magna fidei sibi dandae motiva eis proponendo: quae quidem credibilitatis, ut dicimus, motiva minime ex se christianam fidem efficiunt: donum quippe Dei est³; rationem tamen ad rectum, ut potest et debet, de christiana revelatione iudicium efformandum trahunt; et ita huic tantae fidei gratiae locum quasi parant, quam Deus, prout et quando volet, ex bonitatis suae thesauris largietur.

Ab infantia autem baptizatus, aures audiendi exinde habet, habitum nempe fidei, qui, ut aiunt theologi, ad actum fidei suo tempore eliciendum animum disponit. Unde statim ac per magisterium ecclesiae (cui non caeco, sed prudenti et vere, prout fert huius aetatis infirmitas, rationabili iudice assentitur) obiectum fidei, veritatem nempe revelatam, ex auditu concipit, ipsi sine dubio, sine suspensione plene adhaeret: et sic, adiuvante Deo, qui solus incrementum dat, ex radice habitus in actum fidei, tam suaviter quam fortiter, efflorescit.

Eo et non alio sensu fides rationem vere ac necessario supponit, habitualis nempe habitualement, actualis actualement; eo et non alio sensu, ratio fidem praecedit.

C 2. Si vero, ut non semel dictum et scriptum novimus, ex his verbis velit quis inferre, quod ita ratio fidem praecedat sicut absolutionem rei sententia iudicis, et conclusionem praemissae, et effectum causa: verbum ecclesiae, quod est Dei, adulterat, et in errorem ruit quo vix gravior quit excogitari.

Neque enim ipse adolescens baptizatus veritati supernaturali, quam ipsi credendam ex auctoritate sua ecclesia mater proponit, fidem non solum negare, sed per unius instantis morulam ultro differre potest, quin lumini supernaturaliter sibi per sacramentum infuso adversetur⁴. Quod quidem indirecte declarat sacrosancta Tridentina synodus definiens: „*Si quis dixerit parvulos baptizatos, cum adoleverint, interrogandos an ratum habere velint quod patrini, eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti sunt; et ubi se nolle responderunt, suo esse arbitrio relinquendos, . . anathema sit,*“⁵ unde rectissime concluditur hoc promissum patrinorum et baptizatorum ideo debitum, cuius utique pars est fides et quidem praecipua⁶, nec negari, nec differri, nec etiam ancipiti examine discuti posse, sed statim, et sponte, et omnino, et per totum vitae decursum persolvendum esse.

3. Quanto ergo minus adulto, qui conscius et volens, sacrum hoc sui baptismi debitum per actum fidei Christo domino semel persolvit, divinas veritates, quas infallibili et immutabili auctoritate ipsius innixus, credidit, sive ipsa rationabilia illas

¹ Eccli. XIX, 4.

² *Summa*, II^a II^{ae}, qu. 1, art. 4, ad 2.

³ Ephes. II, 8; conc. Araus. II, cap. 5. [Hardouin II, 1098 D.]

⁴ Bossuet, *Conf. avec Claude*, [opp. Boss., ed. Migne, IX, 43 et seqq.]; Lefranc de Pompignan, *Controv. pacif.*

⁵ Sess. VII, can. 14.

⁶ Conc. Trid., sess. VII, can. 7.

credendi motiva, ita examinare licitum erit atque A scrutari, ut ab huius investigationis exitu sua ipsius fides exinde pendeat; et si probet ratio, credat ipse; non credat, si improbet; vel quod in fide ratum habet ratio, retineat; quod non ratum habet, reiciat!

Utique motiva credibilitatis, post conceptam et professam fidem, intacta fide examinare, eorum vim aestimare, et, si Deus det, novis documentis illustrare, argumentis munire, non licet tantum, sed expedit. Quid est enim, nisi apostolico obtemperare consilio, iuxta quod ad satisfactionem omni poscenti de ea quae in nobis est spe rationem († reddere) parati¹ esse debemus? Imo ipsas sacrosanctas fidei nostrae veritates et altissima mysteria suspicere, meditari et pia, quae decet filios, libertate scrutari²; ad eorum intellectum, quem fides meretur, eo ardentius quo religiosius, eo securius quo humiliter niti; quid est nisi effodere sapientiam sicut thesaurum³, et quaerere faciem Domini semper⁴? Ecquid magis licitum?

Sed pia haec est credentis interrogatio, non diffidentis anxia dubitatio. Dubium est (si ad hoc vocabulum urgemur) improprium, fictitium, hypotheticum; minime practicum, minime verum. Examen est inhaesivum et confirmativum⁵, non criticum et iudicarium. Fides ipsa extra quaestionem stat: imo quaerentis pedibus lucerna est⁶, et rationi eius summa ratio, ipsam sanans, ipsam illuminans, ipsam et a semetipsa saepe protegens.

Quisquis autem et cuiusvis aetatis baptizatus sic a ratione praecedendam fidem opinatur, ut iam an rationabiliter olim crediderit et deinceps sit crediturus, in corde vere dubitet; et ideo de catholica fide, usque nunc sua, examen rationis iam maturioris, ut putat, arbitrio et iudicio relinquit; ab ea ipsa ratione credendi licentiam petiturus, C fideique suae principium et normam et modum accepturus; noverit hoc fidei christianae nec praeparationem esse, nec conditionem, sed eversionem; seque ideo fidem hanc prorsus amisisse, baptismi sui pactum fregisse, Christum repudiasse, totam Trinitatem contumelia affecisse, et animam suam occidisse.

4. Quid tamen, si sapientiae aeternae per hominem Christum discipulus, imo frater, imo membrum, cum in tanto honore esset, non intellexerit⁷, et a veritate Christi ad vanitatem sensus sui exsulaverit? Infidelis iam sponte factus, meminerit se, etsi peioris, minime tamen desperatae conditionis esse; seque, etsi mortuum per peccatum, tamen propter baptismi sui indelebilem characterem nomen vitae in se habere. Meminerit imprimis misericordiae Dei numerum non esse⁸: solem ipsius quem facit oriri super iustos et iniustos⁹, non corporum tantum D solem esse, sed animarum, Christum nempe suum; et hunc ipsum Iesum Christum salvare in perpetuum posse accedentes per semetipsum ad Deum¹⁰. Invocet ergo eum qui omnium vota aspirando praevenit¹¹; natura, eo iuvante, recte utatur; rationem probe exercent; mores suos componere studeat; tumorem mentis deponat; et iam speret se sapientiae illi bonae aliquando obviam iturum, quae

„praeoccupat qui se concupiscunt“¹, et (verba sunt ipsius) nonaginta novem oves in montibus linquens, eam quaerere vadit quae erraverat²? Clamet tunc: peccavi. Rationem ancillam et quidem profugam, fidei iusto dominio restituat; et cur tunc stolam primam, gratiam nempe Dei, cum baptismi sui fide non recipiet? Non quia philosophatus est, imo non quia voluit, non quia cucurrit, sed quia miseretur cuius miseretur³ misericors et miserator Dominus⁴.

Caput V.

De quibusdam erroribus praesertim circa futuram sive bonorum sive malorum conditionem.

1. Inter recentiores qui religioni adversantur libros, unus⁵ animadversione nostra prae caeteris dignus visus est, qui de terra, de caelo, de tempore et aeternitate, de mundo et angelis, de Deo, specialiter vero de futuro nostro post vitam praesentem statu disserens, mirum est quot et quanta errorum somnia, quot et quanta monstra blasphemiarum in unum nec ita magnum volumen congerere potuerit.

Cui per partes et rite, ut par est, refellendo, catholici doctores utique non deerunt, neque forsitan iam defuerunt. Cum autem ad destruendam omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Christi⁶, plus aequo sufficiat ipsa, quam passim negant, ecclesiae auctoritas, errorum huius libri praecipua quaedam capita colligere, notare et damnare prorsus decrevimus, ea vero maxime quae catholicae fidei nostrae de futuro seu bonorum seu malorum statu contradicunt.

2. Imprimis id improbandum et omnino reiiciendum denuntiamus quod passim ibi docetur, creaturam scilicet, sive angelicam sive humanam, utpote libertate et activitate praeditam, ex naturae suae essentiali et immutabili conditione, semper in via esse et futuram fore, numquam autem in termino; adeo ut, si ex praecedentibus meritis caelo iam sit quis adscriptus, abhinc tamen per abusum libertatis ruere in infernum semper possit; et si contra inferis partibus ex demerito sit addictus, persoluto quidem divinae iustitiae aequo pro offensae suis debito, in caelum transmigrare queat, minime tamen a futuro lapsu ibi securus. Quod fidei nostrae e fronte adversatur, dicente Christo de statu mortuorum: „Venit nox quando nemo potest operari“⁷ nempe ad merendum aut demerendum, et alibi per Ioannem: „Absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, et mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra quia prima abierunt“⁸; et iterum de damnatis: Cruciabuntur „igne et sulfure . . . in saecula saeculorum“⁹; et de universi orbis post iudicium statu: „Tempus non erit amplius.“¹⁰ Istam insuper „monstruosam daemonum ac impiorum hominum restitutionem“¹¹ in Origene et Origenistis damnauerunt concilium Alexandrinum anno 400, ab Anastasio pontifice approbatum, item concilium V oecumenicum seu Constantino-politanum II anno 553, et iterum VI oecumenicum seu Constantinopolitanum III¹² et Lateranense generale IV¹³.

¹ I Petr. III, 15.

² Cf. August., *Epist. ad Consent.* I, [epist. 120 alias 222], et *De Trinit.*, lib. IX, cap. 1, [opp. s. Aug., ed. Bened., II, 346, seqq., VIII, 87-8.]

³ Prov. II, 4.

⁴ Psal. LXVIII, 33.

⁵ Peronne, *De locis theolog.*, pars III, cap. 2, art. 2, propos. 1; ex diff. II, ad 2.

⁶ Psal. CXVIII, 105.

⁷ Matth. V, 45.

⁸ Psal. XLVIII, 13.

⁹ Hebr. VII, 25.

¹⁰ Orat. eccles.

¹¹ Orat. eccles.

¹ Sap. VI, 14.

² Rom. IX, 16, 18.

³ Matth. XVIII, 12.

⁴ Psal. CX, 4.

⁵ *Philosophie religieuse; terre et ciel*; par Jean Reynaud. Paris 1854.

⁶ II Cor. X, 5.

⁷ Ibid. XIV, 10-1.

⁸ Ioan. IX, 4.

⁹ Ibid. X, 6.

¹⁰ Apocal. XXI, 4.

¹¹ Conc. Constantinop. II, can. 1, adv. Orig., [Hardouin III, 284 C.]

¹² Act. XVIII.

¹³ Cap. *Firmiter*, [Hardouin VII, 15.]

3. Quod iterum de beatorum statu blasphematur, pariter damnamus. Carnis enim resurrectionem, symboli nostri utique articulum, omnium scripturarum apertis testimoniis et ipsissimis domini nostri Iesu Christi verbis obfirmatum, ipse utpote ignorantiae simul et inconsiderationis figmentum et ideo falsum, imo ridiculum et absurdum abnuat. Sortem autem in caelo beatorum, „qui clare ipsum Deum trinum et unum sicuti est intuentur“,¹ et similes ei facti sunt², et in gaudium eius intraverunt³, nec felicissimam nec sanctissimam, imo, quod vix credibile est, conditioni praesenti sub utroque respectu felicitatis et sanctitatis inferiorem esse autumat. Quo nihil falsius; cum ex hoc solo quod dicit post Isaiam Paulus: „Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quae praeparavit Deus“ timentibus se⁴, pateat omnia, sive quae experimur, sive quae mente concipimus bona, bono coeli, quod summum est et vere Deus est, longissime superari. Et iterum, qui sanctiores illis inveniuntur qui, quia cum poterant transgredi non sunt transgressi⁵, per gratiam perseverantiae „ad libertatem hanc perducti sunt in qua peccare non possunt, . . . et voluntas eorum ab omni malo liberata, impleta est omni bono“⁶?

4. Iterum doctrinam auctoris, et in libro principalissimam, de malorum post mortem poenis damnamus et reiicimus, et uti perniciosissimam magis detestamur. Quid enim si, cum saepissime cupiditatum pondere divinus in corde hominis obruitur amor, lenocinante doctrina tollatur et timor, et iam perversae generationi is offeratur Deus „sub quo delicta gaudent“⁷?

Aeternas quas veritas Christus, et cum ipso et ex ipso docet ecclesia, malorum post mortem poenas, omnino respuit iste et abominatur, quibusque pollet ingenii ac styli viribus impugnat. Post multa autem ex ratione, ex cordis affectibus, ex humanarum societatum statu, imo ex ipso evangelico, non quidem textu, sed intimiori, ut ait, sensu desumpta et pathetice exposita sophismata, ad rem vere mirandam venit. Pro sua erga ecclesiam benevolentia, eam ad hoc funestum et aliunde mere scholasticum figmentum de medio tollendum inducit. Cuilibet enim, affirmat ille, biblia et concilia legenti, patebit hoc de poenarum infernalium aeternitate impium dogma tanquam de fide numquam fuisse definitum.

Haec autem omnia nos uti falsa, et fidei catholicae prorsus adversa, et impia et scandalosissima, et iamdudum ab ecclesia iudicata et damnata, iterum iudicantes et damnantes, profiteamur cum patribus: doctrinam hanc de aeternis reproborum in inferno poenis, non ab hominibus, sed a Iesu Christo⁸, unigenito Dei et aeterno filio, per apostolos nos accepisse; maxime ubi Christus ille benedictus, vivorum atque mortuorum se iudicem praenuntians et iam exhibens, reprobis in iudicio dicturum se narrat: „Discedite a me, maledicti, in ignem aeternum“, et addit: „Ibunt hi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam.“⁹ Quod autem de vera et stricte sumpta aeternitate, seu pro beatis seu pro reprobis, verba haec sint accipienda, ex ipsismet, uti limpidissimis, patet: sed et insuper veteris ac novi testamenti scripturae ubique con-

firmiter. Imo sancta mater ecclesia, „cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione scripturarum sanctarum“,¹ ea numquam aliter accepit. Id ex professione fidei liquet, quam Lateranensis IV concilii patres fecerunt et subscripserunt: „Omnes (reprobi nempe et electi) cum suis propriis corporibus resurgent, quae nunc gestant, ut recipiant secundum merita sua, sive bona fuerint sive mala: illi cum diabolo poenam perpetuam, et isti cum Christo gloriam sempiternam.“² Cui omnino consentiunt Tridentina synodus et symbolum Athanasianum.

5. Rursum declaramus vanissimum effugium sibi fingere quicumque cum praefato auctore dixerit, infernum quidem sine fine duraturum, neminem tamen ibi sine fine permansurum. Scriptum est enim: „Si ceciderit lignum ad austrum, aut ad aquilonem, in quo loco ceciderit, ibi erit.“³ Ad quod Bernardus: „Ibi erit, inquam, immutabiliter et irretractabiliter . . . Non adiiciet ut resurgat, sed nec ut se vertat.“⁴ Praeiverat Augustinus similia delirantibus respondens: „Neque illud dici hic poterit, in quo nonnulli seipsum seducunt, dicentes ignem aeternum dictum, non ipsam poenam aeternam. Per ignem quippe, qui aeternus erit, transituros arbitrantur eos quibus . . . per ignem promittunt salutem; ut videlicet ipse ignis sit aeternus, combustio vero eorum, hoc est, operatio ignis non sit in eos aeterna: cum et hoc praevidens Dominus, tanquam Dominus, sententiam suam ita concluderet, dicens: sic ibunt illi in combustionem aeternam, iusti autem in vitam aeternam. Erit ergo aeterna combustio, sicut ignis.“⁵

6. Declaramus insuper numquam nos a societatis humanae variis opinionibus, legibus, institutionibus, credendi aut agendi aut docendi in divinis normam accipere; quippe quibus dictum est: „Nolite conformari huic saeculo.“⁶ Et verba eius nobis fundamentum et lex et modus sunt qui dixit: „Coelum et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt.“⁷

Quapropter, pastores animarum et concionatores enixe adhortamur et monemus, ut tum de beatorum in coelis perfectissima et inamissibili felicitate, tum de reproborum in inferno immensis aeternisque poenis, fideles interdum alloqui non omittant; haec tanti momenti dogmata iuxta sanam patrum doctrinam exponendo, et a vanis mundanae sapientiae et falsi nominis scientiae sophismatibus vindicando.

7. Haec igitur quae de aeternis reproborum in inferno poenis huc usque exposuimus, omnia uti a Deo revelata, a patribus tradita, ab ecclesia definita, ubique et semper a catholicis credita, nobis quidem altiora et humano iudicio impervia, verissima tamen et omnimode certa, sed et sanctissima, piissima, minimeque misericordiae nedum iustitiae divinae repugnantia, tenemus nos et amplectimur, et corde credimus, et ore confitemur⁸, et ex data auctoritate docemus, et ab omnibus christifidelibus, etiamsi non homo tantum aut mundus, sed et angelus de coelo contrarium evangelizet⁹, firmissime et immutabiliter retinenda declaramus. Quod si quis non fecerit, noverit se circa fidem catholicam reprobum esse¹⁰, et poenas ipsas aeternas, quas negavit, incurrisse.

¹ Conc. Trid., sess. IV, decretum de edit. et usu s. libr.

² Conc. Lateran. IV, cap. 1, *Firmiter*.

³ Eccl. XI, 8.

⁴ S. Bernard., *Serm.* 85, alias 49, inter parvos, [opp. s. Bern., ed. Migne, II, 702 B.]

⁵ Aug., *Lib. de fide et oper.*, cap. 25, [opp. s. Aug., ed. Bened., VI, 179 F.]

⁶ Rom. XII, 2.

⁷ Galat. I, 8.

⁸ Matth. XXIV, 35.

⁹ II Tim. III, 8.

¹⁰ Rom. X, 10.

¹ Conc. Florent., decret. unionis.

² I Ioan. III, 2.

³ I Cor. II, 9.

⁴ Matth. XXV, 21.

⁵ Eccl. XXXI, 10.

⁶ Aug., *De civit. Dei*, lib. XXII, cap. ult., [ed. Benedict., VII, 701.]

⁷ Tertull., *Adv. Marcion.*, lib. II, 13, [opp. Tertull., ed. Migne, II, 300 B.]

⁸ Gal. I, 12.

⁹ Matth. XXV, 41, 46.

Caput VI.

De quibusdam historiarum scriptoribus.

1. Non in philosophicis tantum elucubrationibus noxii errores reperiuntur. Quidam enim nostro tempore historiarum scriptores, non raro falsis narrationibus rerum veritatem pervertunt, aut iniquis iudiciis homines deformant. Istis solemne est, vel summos pontifices, vel sanctos, aut alios pietate venerabiles viros probris lacessere, malos autem vel infensissimos ecclesiae hostes benigno semper favore prosequi. Quos nec legere sine magna cautione prudens est, nec laudare decorum.

2. Historiae ecclesiasticae Francorum novae auctorem¹ censuris Romanis bis iam notatum, et in concilio nostro Rupellensi correctum, in erroribus suis pervicacem esse dolemus. Eius nova scripta, eodem semper spiritu plena, quemadmodum priora condemnamus.

Caput VII.

De Propagatione fidei, simul et votum pro beatificatione venerabilium servorum Dei in longinquis expeditionibus pro fide Christi occisorum.

1. Institutum Propagationis fidei, quod in nostra provincia mirabiliter crevit ac dilatatum est, ne decreseat et minuatur omnino nitendum.

2. Sed et aliud maxima laude dignum visum est: dum enim tot et tam conspicui sacerdotes in urbibus nostris aut ruribus, varia divini ministerii officia humiliter exercent, et in magna saepe consolationum inopia laborantes perseverant, insimul videre est clericos et presbyteros non paucos, e nostris partibus oriundos, tanto fidei calore incensos esse, ut familiam, patriam sponte deserant, sacris expeditionibus per cunctas orbis regiones adscripti, sanguisque sui effusione nonnunquam apostolatuum suum signaturi, quod etiam nuper ad oras Thibeti contigit.

3. Hoc autem summo opere in votis nobis esset, nempe ut beatificatio plurimorum eorum martyrum et speciatim venerabilis Caroli Cornay, Pictaviensis presbyteri, quorum iam causa fuit introducta et martyrium declaratum a venerabilis memoriae Gregorio papa XVI, solemniter tandem a beatissimo patre nostro Pio papa IX pronuntiaretur. Ita enim instituto Gallico Propagationis fidei, inter reliqua moderni temporis prodigia vere praecipuo, pretiosissimum ac desideratissimum suum praemium a sancta Romana ecclesia tribueretur. Inde etiam exurgeret quasi ex foecundiore semine nova messis, novum apostolorum agmen.

4. Quapropter, episcopi huiusce Burdigalensis provinciae unanimi voto exposcunt praedictam beatificationis causam, sollicita eorum ad quos spectat cura, quantocius resumant; et simul summo pontifici humiliter instanterque supplicant, ut auctoritate summa, qua pollet in servorum Dei beatificatione et canonizatione, benigne uti dignetur; quod sane neque magis opportune, neque ad maiorem unquam ecclesiae utilitatem indulgere poterit.

Caput VIII.

De proselytismo acatholicorum.

Recrudescere quibusdam in locis, nostra hac tempestate, pseudoreformatorum proselytismi ardorem compertum nobis est. Invigilent itaque pastores, ovesque suas cognoscant et omni cura servent incolumes. In patientia et doctrina perseverans, preces inter vestibulum et altare fundat sacerdos, operibus charitatis et misericordiae instet ferventius, nihilque intentatum relinquat, ut omnis haeresi

A aditus praecludatur. Sed et si quid de secretis haereticorum insidiis prudenter detexerit, episcopum quamprimum admoneri omnino necesse est.

Caput IX.

De collatione graduum theologicorum et canonicorum in provincia Burdigalensi.

1. Institutum illud provinciale, in synodis Burdigalensi et Rupellensi a nobis decretum, iuxta quod diplomata titulorum baccalaureatus, licentiatum et doctoratus in theologia et iure canonico, auctoritate episcoporum totius provinciae conferri possint, non modo sancta sedes ratum acceptumque habuit, dum litteris die 23 septembris 1851 et 7 martii 1855 datis, praefatarum synodorum acta probavit; sed et insuper opus nostrum feliciter auxit et condecoravit, dum per breve apostolicum incipiens his verbis *Quae ad excitanda*, vim academicorum graduum, omniaque privilegia, honores et praerogativas in qualibet legitima studiorum universitate haberi consuetas, duobus primis titulis, baccalaureatus nempe et licentiae, sive praecedenter collatis, sive in proximum decennium ab eodem coetu provinciali deferendis, apostolica auctoritate tribuere non distulit.

2. Sed et sua laus debetur candidatis nostris, quorum aliqui a plurimis annis sacerdotes atque in clero et populo titulis et ministerio suo commendati, novum hoc sui ingenii periculum facere non dubitarunt, sicque optimo exemplo aliis iunioribus theologis animos addiderunt. Ecce enim triginta et novem iam baccalaurei, quinque vero licentiatum, ex omnibus provinciae ac etiam dioeceseon transmarinarum partibus renuntiati sunt; quorum etiam quidam doctorales, sive theologiae sive iuris ecclesiastici palmas ab Urbe reportarunt.

3. Debitas igitur gratias memorisque animi testimonia sanctissimo patri nostro Pio IX tribuimus, qui talia praeludiis instituti nostri provincialis adiumenta, tantaque studiis sacris incitamenta amantissime praebuit.

Hinc non tantum in nostra provincia, sed et in plurimis, ut novimus, aliis dioeceseibus, maximus studiorum sacrorum profectus exsurgit; hinc constitutiones Tridentinae quae necessitatem graduum pro multis ecclesiasticis dignitatibus adstruunt, in praxim, post aliquod tempus a futuris conciliis determinandum, revocari poterunt.

Ex hac deinceps graduum ecclesiasticorum collatione, post sexaginta et plures annos interrupta feliciterque restituta, futurum esse confidimus, quemadmodum dixit summus pontifex Pius papa IX de seminario suae ditionis, ut, Deo bene iuvante, a quo omne datum optimum et omne donum perfectum descendit, quotidie magis in singulis nostrae provinciae dioeceseibus optimorum sacerdotum crescat numerus, qui, vitae sanctimonia et doctrinae laude commendati, virtutum omnium exempla christiano populo praebeant, eiusque spirituali bono inserviant; quique in diversis ecclesiasticis muniis aliquando constituti, ea pie scienterque exercere, ac propriis antistitibus in dominico agro excolendo auxiliarem operam navare possint atque glorientur¹.

4. Cum autem tertia iam nunc annua collationis graduum sessio, occasione huiusce concilii peragenda, occurrat, nobis placuit fixa regula stabiliri plurima puncta, harum ipsarum exercitationum normam spectantia, quae quidem, iis singulis ad quos pertinet distributa, sint sedulo observanda.

5. Dum vero ecclesiasticas disciplinas maximo quo possumus studio instauramus, laudanda nobis

¹ Quettée.¹ Bulla Summi pontificis, 1853.

et singulari benevolentia prosequenda ducimus A quaecumque ad doctrinam ecclesiae magis ac magis diffundendam, ad patrum totiusque traditionis fontes omnibus aperiendos, denique ad graviora studia in clero fovenda iuvant. Ideo non possumus non laudare et incitare his recentibus annis susceptos a pluribus iisque commendabilibus viris labores, ut varia sanctorum patrum et auctorum ecclesiasticorum opera typis denuo ederentur. Specialis autem laus debetur notissimo ecclesiastico viro, cuius arte insigni felicique zelo iterum in lucem prodeunt totius traditionis ecclesiasticae monumenta ac sacrae scientiae fundamenta, et tandem innumera alia scripta defensorum verae religionis, pro necessitatibus temporum opportunissime multiplicata.

Caeterum, ita susceptos labores laudare intendimus, ut tamen singula opera edita non ideo approbata censeantur.

Caput X.

De regularibus.

1. Ultima synodi Burdigalensis patribus placuit varias religiosi status familias laude, tutela, votis commendare; spe quidem concepta futurum esse ut plures in hac provincia reviviscerent, ac, sine ullo ullius gravamine, singuli pro singulorum instituto et conditione, qua prece, qua verbo, qua doctrina et opere, sese animarum sanctificationi darent.

Sex anni sunt cum haec vota decretaque promerentur: quae porro non excidisse eo promptius declarare iuvat, quod nunc primum, ab instauratis in Gallia conciliis, contigit omnium fere veterum ordinum et permultarum congregationum novissimarum deputatos huic synodo interesse.

Nihil igitur moramur quin, desiderii nostri compotes, debitas Deo gratias persolvamus; quin voeamus iterum ut nedum numero, sed et merito C crescant tam virorum quam mulierum religiosae familiae; utque servatis, quae singulis competunt, concessis ab ecclesia privilegiis, omnes inoffenso pede et dilatato corde currant in regularum suarum mandatis.

2. Testes autem sumus tam societatis quam ecclesiae bono segetem hanc inopinam succevisse; gratumque fuisse aequae et proficuum totius provinciae plebi redivivos demum salutare ordines, antiqua conspiciere sacri habitus insignia, illudque claustralis observantiae perenne decus, quasi tacita obedientiae, paupertatis castitatisque hortamenta; quibus et sublimioribus potestatibus crescit auctoritas, et pauperrimae plebi praesto sunt exempla ac solatia, et caeteris omnibus inculcatur id quod aegrotanti saeculo, iterque delicias diffuenti, sola medela est: Christo configi cruci.

Novimus enimvero sive sodalitia recentia, sive D vetustissimos ordines sic aequo bonoque animo fidelibus acceptos fuisse ut promptius in haec saeculi praeiudicia non descenderint, nempe: aut suum effluxisse tempus, locumve deesse ordinibus antiquioribus, quippe qui e contra religionis et ecclesiae testes eo locupletiores sunt, quo diutius et latius floruerunt; aut obstare bono religiosam varietatem, qua potius ostenditur gratiae Dei ubertas, captandisque animis effusa abundantius charismata; aut inutilem esse vitam contemplationi addictam et poenitentiae, quam tamen angelicus doctor ideo maxime ait esse activam potius, quia „*vita contemplativa est secundum divina, vita autem activa secundum humana*“¹.

3. Caeterum quod in Galliis plerumque fausta sorte contingit, id quoque in hac provincia notatu

dignum est: eadem scilicet vigere omnium regularium concordiam, eademque cum saeculari clero consensionem, ut una omnium sit in bonum aemulatio, neque dispar in lucrandis animis sollicitudo. Dum enim, praeunte totius ecclesiae voce, non inficiamur religiosorum statum, qui vitam suam integro holocausto consecraverunt, meliorem partem esse et perfectiorem, ita aperte laudandos esse volumus nostros venerabiles saecularis cleri consacerdotes qui, indefesso labore pondus diei et aestus sustinentes, dominico gregi inserviunt, et cum summa zeli quotidianaeque abnegationis laude totos sese in officio pastoralis impendunt.

TITULUS II.

De praecedentium conciliorum observatione.

Cum nemo ullus ambigat longe minoris operae pretium esse, sive ad disciplinae robur, sive ad B animarum emolumenta, novas condere leges, quam invigilare, ut quae prius et probe sancita fuerunt firmiter teneantur, et si quod exciderit, reformetur citius: idcirco, nonnulla synodorum praecedentium decreta iterum iterumque commendare statuimus.

Caput I.

De pravis libris et diariis.

(Conc. Burd. tit. 1, cap. 3; conc. Rupell. cap. 2, § 10.)

1. Imprimis, quod semel et iterum et numquam sine luctu monuimus, crescere nempe in immensum perversorum librorum colluviem qua undique involvimur, easdem nostras necesse est ingeminare querelas. Rursus igitur et omni qua valemus ope, enixe rogamus, quotquot sollicitudini nostrae Christus concredidit, nolle oblivisci, quanti omnium intersit ea firmiter obsequi quae antea fieri aut prohibuimus aut praecepimus.

Deinde viros publicis muniis suffectos iteratis precibus accersimus, ut, pro singulorum munere, vigilantius caveant ne inundantium huiusmodi opellarum copia, nedum per civitates et oppida, sed per ruris villulas et in remotissimos usque agrorum angulos disseminentur.

2. Prae caeteris vero dilectissimos sacerdotes cooperatores nostros in partem laboris, curae, sollicitudinis nostrae convolare certatim velimus, moneantque fideles sibi commissos nulli parcendum esse libro male notato, si quem sancta sedes, si quem ordinarii sententia, si quem religionis decus aut morum reverentia anathemate confixerit.

Tum demum hortamur in Christo patres et matres familias, dominos quoque et magistros, caeterosve quibus id potius competit, ut novis curis bibliothecarum foculos excutiant; ut si quos adhuc delitescentes deprehenderint libellos repudiandos, repudient; ut quam cito comburendos, flammis addicant; ut quam fortasse, si minus invigilent, luem in seram posteritatem traducunt, eam illico abolere non morentur; ut inter alia libros romanenses aut diariis subiectas fabulas procul a domo, ab adolescenti familia, et a male feriatis servulis arceant.

3. Sed suis hostis confodiendus est telis, ut qui dimicat per libros, libris expugnetur; unde *parociales bibliothecae*, a concilio Burdigalensi commendatae, vovimus ut magis magisque crescant, et in singulis, sed iis saltem maioribus parocciis, incipiant; inceptae vero, novis floreat incrementis. Quas locupletandi gratia et renovandi, annua colligantur stipendia, quae uti iam, sic praesenti volumus decreto approbari, semelque aut bis in anno, festo aliquo die, in ecclesiis fieri. Neque demum negligantur indulgentiarum lucra, ab omnibus operi huiusmodi Burdigalensi nomen daturis, ex summorum pontificum largitione comparanda.

¹ S. Thomas, *Summa*, II^a II^{ae}, qu. 182, art. 1, in corp. n. 7.

Caput II.

De die dominica.

(Conc. Burd., tit. 2, cap. 2; conc. Rupell., cap. 2, § 3.)

1. Diei dominicae observantiam, qua fere unica constat apud populos tota Dei cognoscendi et colendi religio, legem ideo et origine et dignitate omnium primam in omnibus nostris conciliis memoratam, semper tamen violatam, hodie cum clamore valido et lacrymis commendamus, timentes scilicet ne surdis et obduratis hominibus, non iam per ministrorum suorum voces, sed per horrenda flagella ipsemet tandem loquatur Deus. Quemadmodum enim quaerentibus primum regnum Dei et iustitiam eius omnia ad vitam necessaria adiciuntur, sic etiam Dei regnum deserentibus, et sola terrena quaerentibus, terrena subtrahi condignum est.

2. Nec ideo deficient, sed opus suum prudenter prosequantur, viri optimi qui pie consociati legi divinae restituendae adlaborant.

Caput III.

De praedicatione in missa parochiali.

(Conc. Burd., tit. 1, cap. 5; conc. Rupell., cap. 2, § 1.)

1. Indolendum nobis est, neque immerito, non deesse parochos hactenus qui posthabuere saluberrimum imprimis illud praecedentium conciliorum decretum, quo tanquam praecipuum doctrinae christianae e suggesto exponendae argumentum, catechismus concilii Tridentini iussus est omnino adhiberi. Sane ad renovandum idem, iterumque promulgandum, nos non paucae movent sumorum pontificum litterae, tum maxime Clementis papae XIII felicitis memoriae peculiaria monita, tum demum quibus ipse Pius papa IX sanctionem hanc nostram laudibus extulit.

2. Item cum necdum etiam desint sacerdotes, qui, nec praevia oratione, nec matura consideratione praehabita, extemporali facundiae et plerumque taediosae raptim se committentes, imparati verbum divinum annuntiant, meminerint, si sancta sint sancte tractanda, eam certe esse verba sacra faciendi religionem, ac ideoque meditentur quae huc spectant in concilio Burdigalensi.

Caput IV.

De cura et confessione puerorum.

(Conc. Burd., tit. 3, cap. 5, n. 5.)

1. Ex multis indiciis valde timemus ne, in pluribus dioeceseon nostrarum paroeciis, ex incuria sane parentum et magistrorum, ac quandoque etiam ex insufficienti vigilantia parochorum, (quam tamen absque negligentia gravi omittere non possunt), iuniores pueri qui iam septennium attigerunt, ad catechismos aetati suae accommodatos non sedulo mittantur, neque ad confitenda peccata sua satis frequenter convocentur. Pastoribus animarum hanc pretiosam sui gregis partem de novo commendamus. Meminerint non posse avitam fidem et pietatem in suis paroeciis renovari, nisi per meliorem puerorum et adolescentium disciplinam.

2. Et quod ad illorum confessionem spectat, non obliviscantur parochi quod in praecedenti concilio Burdigalensi sancitum est de huiusmodi functione, non raptim nec iocose implenda, sed cum ea pia gravitate, cum ea patienti, discreta et anxia sollicitudine, qua tam suis quam parvulorum animabus in Deo provideant.

Caput V.

De quibusdam mundanis usibus damnandis.

(Conc. Burd., tit. 3, cap. 4, n. 4; conc. Rupell., cap. 2, § 7.)

1. Rursum, sicut in nostris praecedentibus conciliis, theatra semper periculosa saltationesque im-

A primis recentiores, de consensu omnium damnabiles, quosdam turpi more vestitus, quae omnia cum sacramentorum susceptione sociari nequeunt, reprobamus et animadversioni fidelium denuntiamus.

2. Debitis laudibus prosequimur christianas familias, quae, praecedentium conciliorum a summo pontifice probatorum prohibitionibus obsequentes, a suis domibus hos inhonestos et voluptatis incentivos usus prorsus averterunt.

3. Toto et intimo corde, mentis caecitatem dolemus istorum, qui nefanda haec gentiliaque oblectamenta in ruinam animarum retinent: quorum exempla eo perniciosiora sunt quo ex eminentiori loco devolvuntur. Illi certe grave sibi assumunt onus. Damnandi namque usus illi ex civitatibus in oppidula et vicos dimanarunt, iamque ruricularum mores misere labefactarunt. Quod si isti etiam fornicationis vino inebriati fuerint, ad alias voluptates anhelabunt in maximum religionis et societatis periculum.

4. Caveant ergo magistratus; patres et matres familias intelligant et vigilant! Et sacerdotes cuiuslibet ordinis saecularisve aut regularis, sacramentorum dispensatores, non domini, meminerint ea esse deneganda decretorum nostrorum contemptoribus; alioquin, „*caecus si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadunt.*“¹

Caput VI.

De sacrarum caeremoniarum unitate et studiis liturgicis.

(Conc. Rupell., cap. 2, § 4.)

1. Quod in concilio nostro Rupellensi scripsimus votum de conficiendo aliquo caeremoniarum breviculo ad usum minorum ecclesiarum, hoc optime ad mentem nostram implebitur per novam caeremonialis Benedicti papae XIII editionem, paucis et opportunis notis quam primum adaugendam.

2. Ut autem in melius proficiant in clero studia liturgica, statuimus, in examine presbyterorum sexennali, et in ecclesiasticis collationibus, addendas esse de sacris ritibus quaestiones.

TITULUS III.

De quibusdam malis religionis eorumque remediis.

Caput I.

De necessaria piorum omnium in bonum conspiratione.

1. Quod vidit prima mundi aetas, quod videbit ultima, ut duae simul in mundo vivant civitates seu societates, alia filiorum hominum alia filiorum Dei, alia gentilium in hoc tantum mundo sperantium, alia fidelium aeternitatis candidatorum, hoc in dies, nostro aevo, manifestius apparet.

2. Hoc agunt falsi fideles, ad gentilium vitam et mores reversi; ad hoc indefesso studio laborant, nec sine dolendo profectu, ut in eamdem infidelitatis viam incautos et simplices ecclesiae filios secum pertrahant. Illis modo cibos vetitos, noxias voluptates, damnosas saltationes aut indecora spectacula ostentant; modo turpia lucra impio labore et divinae legis contemptu acquirenda proponunt. Quod si dociles et faciliores nacti fuerint, ulterius progrediuntur et in secreta conventicula ducunt, novis quibusdam et plane antichristianis mysteriis initandos, indeque primi baptismi fide abrenuntiata, inimum perditionis barathrum demergendos.

3. Nec urbibus tantum haec instant pericula. Ipsos agricolas in eadem impietatis viam propellit nundinarum diebus dominicis celebratarum allectatio, et veram Dei religionem proterens iniqui mammonae

¹ Matth. XV, 14.

servitus, et feneratorum durum imperium, quibus imprudentes sua praediola devoranda, libertatem et fidem suam opprimendam tradunt.

4. Hinc Dei et animae immortalis oblivio, vitae aeternae ac caelestis thesauri contemptus et irrisio; hinc in agris pro Dei laudibus et laetis patrum cantibus, horrendae blasphemiae et animarum infelicitum desperatio. Qui autem supremam maiestatem blasphemant, iisdem, teste apostolo¹, terrenam dominationem spernunt, et ad eam detestandam facile perducuntur. Hinc patet via in istas secretas societates, quibus scelesti homines, caede bonorum, et universali latrocinio, et totius gubernii ruina ac confusione, in novam rerum conversionem ut sibi et suis meliorem coniurant.

5. Si quod tantis malis remedium superest, non aliunde quam in bonorum omnium unione et quasi virtutis ac pietatis coniuratione quaerendum est. Non viribus, non rebus suis parcant: pauperum inopia sublevanda; imprudentium ignorantia curanda malorum consiliorum fraudes, meliorum artibus et virtute retundendae; pravorum praesertim exemplorum vis bonorum exemplorum luce depellenda est. Quae omnia feliciter peragent christiani divites, praediorum domini, si diutius in fundis suis inter colonos suos velint commorari; vel si propter publica munia aut alias causas plerumque abesse coacti, per sua tamen benefacta et providam ecclesiae ac pauperum curam, per utiles labores et omnium bonorum operum communionem, semper praesentes esse censeantur.

Caput II.

De andronibus seu circulis virorum.

1. In civitatibus vel oppidis, optimo exemplo civibus suis proderunt, qui domi suae bene praepositi, in pace et dilectione familiam regentes, uxoris et filiorum cum delectis amicis societatem in deliciis habebunt, nec, suis derelictis, potiores delicias quaerent in andronibus seu circulis virorum, in quibus nimia saepe sermonum libertas, ludorum allectatio, diariorum quorumlibet lectio, indeque ortae controversiae, nec pauca, nec minima saepe religioni, moribus, et rei ac paci domesticae creant pericula.

2. Gravia quidem in urbibus, etiam inter cultiores viros, horum andronum seu circulorum mala. Sed iis cumulus accessit in pagis et vicis, ubi ad urbis exemplar inferiores circuli instituti sunt. Hic pater, illic filius familias, domo deserta, cum aequalibus liberiores sermones miscent, aleae res suas committunt, nec tam vino quam venenatorum diariorum faece inebriantur.

Caput III.

De luxu domestico.

1. Periit et iamdudum deplorata est pristina christianorum morum modestia et simplicitas: cuius ei quae adhuc supersint apud nos vestigia, plurimis contemptum, paucis admirationem movent, paucissimos ad imitationem trahunt. Longe absunt maiores nostri qui domi et sibimetipsis parci et simplices, publice pro Deo et propter Deum largi erant et magnifici in eleemosynis pauperum, in templorum aedificatione et exornatione.

2. Forsitan ad haec patrum exempla convertere corda filiorum frustra niteremur. Nec ideo omittemus fideles curis nostris concreditos ab huius saltem mali excessibus praemunire, et notare et reprehendere istum saecularem luxum in dies crescentem et augescentem, qui a proceribus ad infimam plebem ita grassatur, et omnium facultates

ita excedit, ut inde cuiusque penus absumatur, nec ulla pars plerumque magnarum opum in pia opera supereffluere possit. Hoc enim agunt nimiae convivorum lautitiae, vestium exquisitae copiae, aedium et supellectilis ambitiosus apparatus, sed maxime cultus ille muliebris qui usque adeo superbit et intumescit, ut non modo rationis et modestiae, sed ipsius quandoque iustitiae limites praetergrediatur, dum, inscio aut invito marito, quasi domesticis spoliis ditatur.

3. In his grave latet periculum. Caveant ergo quicumque sibi et suis, religioni et patriae ruinam parare nolunt aut parantibus obsecundare.

Caput IV.

De usura et fraudibus.

1. Eo usque nostris temporibus invasit hominum mentes inextinguibilis illa lucri et divitiarum sitis, ut iam, nedum per licitas negotiationes et labores, verum et per omne genus contractuum iniquorum, opes suas in dies augere non timeant.

Alii per manifestas usuras, non tantum lege divina, sed etiam civili prohibitas; alii per usuras palliatis non minus damnandas, exempli gratia, in antecessum pecuniae mutuatae lucrum percipiendo; vel mutantem cogendo ut sibi maiori pretio quam aequum est merces emat; vel commodando vinum, frumentum et similia, mixta aut corrupta, aut minoris pretii, ea lege, ut eadem sibi reddantur in eadem quantitate, pura et integra, aut annuarum nundinarum cariori pretio; vel indigenti alicui merces carius vendendo, ut statim per se vel personam interpositam viliori pretio redimant: per haec et per alia bene multa non minus damnanda, multi quotidie sibi iniusta lucra acquirunt.

Alii eadem obtinent, non quidem per formales usuras, sed per non minus reprobandas fraudes, in natura, quantitate, taxa, pondere, mensura mercium; vinum, oleum, ceram, pannos, medicamenta ipsa, aurumque et argentum corrumpendo; et eo usque prolapsa est iniquitas, ut, nisi summopere invigilarent pastores, invalida aliquando sacramentis materia daretur.

2. Nostri muneris est tanto malo pro posse nostro nos opponere. Meminerint igitur omnes quantis comminationibus in libris sacris Spiritus sanctus iniustos, raptos, iniqui mammonae amatores persecutus fuerit.

Tot contra iustitiam peccata non cessent concionatores omni increpatione et vindictae Dei ac mortis aeternae comminatione insectari. Confessarii diligenti cura conscientiam singulorum qui fenerantur, vel suspectos contractus paciscuntur, aut varias fraudes exercent, sedulo scrutentur, et caveant, ut monet sanctus Carolus in suo concilio Mediolanensi primo, ne ante debitam satisfactionem, vel, si statim fieri nequeat, ante sinceram satisfactionis promissionem, absolvant. Parochi etiam non omitant interdum publice in suis ecclesiis varias usurarum et fraudum species suorum parochianorum animadversioni denuntiare.

3. Et nunc toto corde congratulamur magistratibus, qui zelo iustitiae vehementer accensi, nefariis his fraudibus extirpandis incumbunt.

Monemus omnes, praesertim ruricolae, ut quam maxime ab aere alieno abstineant; expensas suas in filiis filiabusque exornandis et ultra loci conditionem extollendis moderentur; nimium ditescendi ardorem reprimant; falsis vanisve aut fraudulentis computationibus ne dent operam; nec nimium sibi confidant in quaestuosis speculationibus: alioquin mox ad rei familiaris angustiam, dein in laqueos usurariorum deducuntur.

¹ Ind. 8.

Specialem laudem debemus viris illis beneficiis, A qui in praediis suis institutum illud, quod vocant *mutuum ad honorem*, creaverunt, unde miselli ruricolae opportunum subsidium, absque lucro usurario, in sola sua fide, recipiunt; et valde optaremus ut ad totam nostram provinciam nobile illud institutum, populo christiano vere dignum, extenderetur.

Caput V.

De zelo et speciali sollicitudine erga viros.

1. Sane hoc aevi nostri opus praecipuum reputamus, viros videlicet quam solertissima industria et quovis indefesso zelo provocare, ut ad meliorem vitae christianae rationem instituendam, ad exsequenda integrius cuiusque status et conditionis officia, tandem se recipiant. Non saperet sacerdos qui, laboris difficultatibus solummodo intentus, de divinis promissionibus et virtute gratiae diffidens, hoc opus aggrediretur segniter aut minus strenue B prosequeretur.

2. Quapropter parochos imprimis urbanos vel oppidanos hortamur ut, tempore Adventus et quadragesimae, virorum duntaxat, semotis feminis, et absque ullo etiam sedilium sumptu, conventus habeant; ut illos doctrinam fidei, officia Deo, aequalibus, superioribus aut inferioribus quibuscumque et sibi met ipsis debita, et ea quae propria sunt singulorum conditionis, libere et familiariter edoceant. Promoveant pias consociationes eorum qui eiusdem artis professioni, intra parochiae suae limites, mancipantur; et data die cum solempni apparatu, festum sancti patroni celebretur. Si quae sint id genus coeetates, peculiarem quoque iis sollicitudinem, occasione praesertim exequiarum, exhibeant.

3. At sive rure, sive in urbe sit parochus, sciat viros sibi commissos tempore opportuno, aut domi, aut in agris, aut intra officinam invisere et compellere; tum paterno affectu sciscitari de iis primum negotiis quae ad manum, quae quisque pluris habet, quibus promptius mutuum intercedit commercium ac reciproca benevolentia; ita ut, si qua infirmitas obfuerit, si qua immineat calamitas, si quid fausti contigerit, in limine pastor bonus statim adsit, dolenti condoleat, gaudenti collaetetur, sublatisque sensim obicibus, cum prius Deum inter et peccatorem chaos magnum firmari videretur, postmodum quasi lene fiat ad Deum iter et proclivior vel desperatissimi ad religionis gremium reditus.

Caput VI.

De christiana patrum familias disciplina restituenda.

1. Quam non immerito lugent ecclesia mater civilisque societas, usque adeo labefactatam patris familias vere christiani disciplinam, pro viribus instaurare optantes, priscae quidem aetatis exempla D speculati, pauca perstringere, nec nisi summa prae-libare capita, commodum duximus.

Ut corona filiorum pater, ita laetetur pater, sicut novellas olivarum, filios in circuitu mensae suae multiplicari.

Ut cervus et hinnulus currunt ad fontes aquarum, ita pater filium recens natum ad sacri baptismatis lavacrum quamprimum deferat.

Parvulum neophytum religiosi compadres probeque electi suscipiant.

Solius intuitu pietatis, sancti nuncupatio assumatur.

Aut lactantis matris filius sit alumnus, aut nutriticis honestae et piaae; innuptae autem infamisve, neutiquam.

Puer, nondum anno integro natus, solus in solo lecto decumbat, quae ecclesiastica praescriptio solemnis est.

Principiis obsta vitiorum pueri fere ab incunabulis, ut verno tempore herbae male feraces eradicantur.

2. Orto rationis diluculo, quae aetas discretionis audit, da puello initium sapientiae, timorem domini simul et amorem, cum adminiculo precum bis quotidiano; neque ulla id genus, vel pusilla, negligantur.

Filius crescat aetate et sapientia, iam patientiae et obedientiae laude conspicuus; sed charitate praecox, inopi det stipem manu sua suam.

Paveat ad Dei sanctuarium, eiusque ministros revereatur, senes similiter, aut conditione commendabiles.

Summa sit a teneris erga parentes observantia; statimque ut primum eruperit audentia parentes compellendi singulari numero, quod horruere maiores, interdicito.

3. Corripiatur iam adultus puer, in spiritu lenitatis; sed noxae minores censuris, gravioribus poenis emendentur.

Ut cera digito styloque variatur, sic a patre fingatur indoles pueri, sic mens formetur, sic christianae doctrinae exarentur rudimenta.

Ad id una conspirent selecta lectio, honesta iocorum consuetudo, amicorum commercia bona, nomen piaae sodalitati prompte datum.

Sed a pestilentiae cathedra, a sagitta pravi sermonis volante in die, a lue librorum perambulante in tenebris, ab incursu omnis corruptelae fugiat, quasi a facie colubri.

Rus et tugurium ruricolae ament, amarique a filiis curent.

At sive rure, sive in urbe, patri ut a filio, hero ut a servis observentur debita religionis munera, invigilandum.

Custos vero pecudum ita gregi invigilet, ut Dei interim cultum et animae curam non negligat: alternis saltem dominicis ad missam veniat.

4. Ea adolescenti schola litteraria eligatur quae pietati primum et bonis moribus, deinde doctrinae faveat.

Ubi vero docet ludi magister haereticus, noverint omnes aut procul hinc esse, aut a sacramentis omnino recedendum.

Si de addiscendo opificio aut statu capessendo res est, nihil eligatur quod necessarium pariat cum fide divortium. Sed prius ex conducto servantur de festis et abstinentiis praecepta.

Caveatur ne ob iter aut hospitium peregrinaturi tirones a pietate deflectant.

5. Immaculatus sit, si habendus est, in Domino thorax, neque lucri cupidus aut prava parentum consilia huc usque ducant, ubi pro gratia imminet maledictio.

Ducat vero sive ad sacerdotium sive ad claustrum quemcumque spiritus Dei movet, sibi pater gratuletur, depositum sibi commissum Deo redditurus libentissime.

6. Quae hactenus, uti par erit, et de filia dicantur.

Insuper ad omnia mulieris fortis munia domestica, prout ea Deus ipse descripsit, instruatur.

Item et de patre et de matre, dum servanda servantur, eadem definienda sunt.

Cuncta vero ne citius excidant, pastor bono zelo succensus adsit, parentes compellat, pueros adsciscat, puellas prudenter admoneat; ipsique demum patres familias, si fieri possit, suos habeant conveniendi mensem et diem, suasque excipiant conciones, sua sive censurae, sive laudis monita, blando aut severo, sed paterno semper data colloquio, ut omnis aetas et sexus Deo serviat in sanctitate et iustitia, in pace et gaudio Spiritus sancti.

TITULUS IV.

De coloniarum ecclesiis.

Caput I.

De progressu religionis in coloniarum dioecibus promovendo.

1. Vix annus sextus est, cum elargiente apostolica sede Francorumque gubernio munificas conferente suppetias, tres erectae sunt in coloniis nostris novae dioeceses: in quibus exinde iam mirum est quot fructus uberrimos ecclesia sibi comparaverit.

Potissima vero causa cur inibi floreant fides pietasque, et unde inopinis religio gaudeat incrementis, sane non alia est quam sedium episcopaliū institutio, ex qua nimirum effluxere maior novi regiminis unitas et robur, paternus antistitis amor et auctoritas amplior, inque eiusdem filiis obsequentior pietas et observantia, copia demum caelestium donorum uberius in omnes effusa.

Neminem praeterea fugit hisce recens natis ecclesiis, quibus deesse oportuit praevia et probata traditionis et experientiae adminicula tutelamque transmarini metropolitani, quantum et praesidii accesserit, cum in antiquae Burdigalensis ecclesiae ditionem ire concessum est. Unde sibimet gratulantur insulani praesules posse sive per se, sive per procuratores, nostris interesse synodis; inde leges, quae nova renuntient, redintegrent obsoleta, cuncta in canonicam disciplinam educant, relaturi.

2. Idcirco, ut in praecedentibus synodis, sic etiam nunc plane aequo iure, et in eadem omnium rerum animorumque consensione, et nostras et transmarinas ecclesias volumus haberi, unumque toti provinciae Burdigalensi corpus disciplinae, unam eandemque decretorum promulgationem: id quod eminentissimus cardinalis praefectus sacrae congregationis concilii monebat Rupellensis synodi patres „rectissime praestitisse, ut pietatis et fidei germina magis ac magis fecundarentur“.

Quapropter, omnes in coloniarum dioecibus curam animarum exercentes monitos volumus, ut quidquid in tribus nostris conciliis praecepimus prae oculis semper habeant, ac nisi legitime dispensati fuerint, tam a se quam a suis, ut cuique competit, observandum curent.

Caput II.

De clero in coloniarum dioecibus.

1. Omnes patres concilii summopere exoptant et enixe deprecantur, ut, favente, quae nuper sancita est, pace publica, gubernium voto sanctae sedis obtemperans, inceptum opus tandem absolvat, et decreta apud quemcumque in coloniis episcopum capituli cathedralis erectio effectum nanciscatur. Id quippe desiderat ardua novae dioeceseos administratio; desiderat religionis decus in sacris officiis et necessaria pontificalium functio; desiderat demum veteranorum presbyterorum, aut aetate confectorum aut labore, exornanda conditio, ne animo decidant qui parentela, amicis, patria amissis, lue aut morte non semel contempta, sese in commune gentis decus et emolumentum impensissime devoverunt.

2. Insuper, quo religio incrementis sit etiam atque etiam felicior, in votis erat ut transmarinus ille clerus, iam multa laude vix alii cuilibet impar, quantocius numero augeretur. Percupimus igitur ut illuc agmine conferto deputentur operarii strenui, spiritu ferventes, zelo exardescerent animarum. Pigeret enimvero vacare, quae solita gubernii benignitas contulit et quae nuper adauxit, subsidia instituendo coloniarum clero assignata. Huc igitur cum tot homines quaestuosos commercia vehant, non pauciores vehat aura Spiritus sancti et lucran-

A darum animarum zelus, et si quem alicubi aut levitam aut sacerdotem perflaverit ille spiritus, ecclesiasticos superiores, nedum obsistant, ut faveant huiusmodi vocationi, efflagitamus.

3. Cum vero inde in plures annos vix exspectandi sint indigenae sacerdotes, nec tali provinciae idoneus satis videatur clerus, fortasse bonus, sed quasi succedaneus hospes, illac vicario transiturus, satius visum est sacerdotes omnes et singulos, eosque imprimis ex aerario gubernii educandos, firmiori quam antea nexu devinciri et rite incorporari dioecibus coloniarum.

4. At ne quem urgeat importuna sollicitudo de crastina die, deque egenae senectutis aerumnis, neve cuiquam lucri cupido obrepat, a praecedenti concilio iam male notata, censeremus percommode constituendum esse aerarium commune, vel per reverendissimos insularum episcopos a gubernio exorandam esse pensionem congruentiorem illa qua in praesentis fruuntur sacerdotes, viris ibidem aliquo munere civili perfunctis aequo saltem iure assimilandi.

Caput III.

De populo fidei in coloniis.

1. Quae ubivis gentium tantopere de confovenda religione facit bene instituta iuventutis educatio, aut in dimidia paroeciarum parte apud colonos deest omnino, aut in altera parte, ubi scholae christianae sunt, stipendium erogandum est quod libertorum facultates excedit. Unde et beneficium scholae liberae et gratuita, quoad fieri potest, restituendum; et scholae ubi desiderantur, erigendae. Utrumque reverendissimis episcopis cum singulis coloniarum praefectis tractandum confidenter committimus. Sed a pastoribus moneantur parentes ut et ipsi primum omni ope satagant filios ad christianas scholas mittere, poenas certe pro immani in tanta re negligentia († a) Deo daturi.

2. Tum convertimur ad religiosos illos fratres piasque sanctimoniales, qui illic non infructuosam educandis pueris navaverunt operam, monemusque ut vili venalique magisterio altiora sapientes, se potius fidissimos sacerdotum, ideoque et Dei adiutores aestiment. Illorum est vel extra scholarum cancellos extraneis dare quae sciunt habentque, adultos et senio confectos ad primam communionem caeteraque suscipienda sacramenta disponere. Hoc illis solamen erit; haec, qua nulla maior, gloria.

3. Verum quod spectat ad eos libertos, quotquot in nefaria concubinitus consuetudine irretiuntur, vehementer hortamur, ut, sublato demum scandalo, sese ad Deum erigant. Quibus velimus medicam manum adhibeant sive sacerdotes, sive piis congregationibus adscripti, ut pro virili parte e coloniae finibus flagitia id genus omnia exterminent.

4. Maximi quoque refert quamplures condere ecclesias et parochias, tam ad fidelium munia promptius exsequenda, quam ad ipsorummet pastorum sublevamen et solatium.

5. Apostoli demum monita regerere iuvat, cui nemo graecus aut scythae, ut similiter nationis colorisve in Christo sint immemores, ipsique omnes „corpus Christi sint et membra de membro“¹.

Caput IV.

De infidelibus in colonias immigrantibus.

1. Haud sine multa miserentis Dei et proluxa voluntate Christi domini contigit, ut a tribus potissimum abhinc annis in quasdam colonias, quasi dato signo, Indi, Arabes, Madascarini seu Malgacii, ultimi-que Sinenses confluerint. Quidni igitur non effusis

¹ I Cor. XII, 27.

precibus rogemus christianos dominos, ne edoceri A fidem volentibus obsint, ne dominicis diebus et festis vetent eos adire sacra, audire catechistas, a labore et aerumnis respirare, ne, si coniugatos habeant servos, violari sinant matrimonii foedera dissiparique familiam?

2. Per unumquemque pariter non stet, si cum infidelibus conversetur, quin qualiscumque conversioni sincerae tollatur obex, isque properet ad lucem et vitam, qui in umbra mortis iacet.

3. Sed quis neget eam esse praecipuam sacerdotum partem, illas derelictas oves ex virgultis et sentibus in humeros reportare, illas maris exuvias piscesque sive bonos sive malos in littus ad Christi pedes adducere? Spiritus eos docebit quaecumque vel ignota in lingua dicenda sunt. Sed nec labori, nec taedio parcant, si qui sint ibi iuniores sacerdotes, ut quam cito adventantium linguam addiscant.

4. At diu serioque pensitandum est quanta uti B oporteat in paganis excipiendis prudentia, ut quae Deo debetur et hominibus, mensura servetur. Idcirco minime abs re duximus nonnullas statuere regulas, quae per se apostolis huic [operi] destinatis se commendant.

a) Caveatur ne citra mortis periculum Indorum ac Sinensium infantes, etiam ultro a parentibus oblati, baptizentur, si in parentum potestate relinquendi sunt¹.

b) In mortis periculo etiam moraliter dumtaxat certo, invitis licet seu insciis parentibus, infantes baptizari possunt. Talium vero infans baptizatus, si postea sanitati restitueretur, nulla plane praetermitti deberet cura, ut in christiana religione institueretur².

c) Ad adultos quod attinet, sedulo sacerdotes cavere debent, ne unquam, absque sufficienti circa praecipua fidei mysteria instructione, ipsos baptizare C sibi assumant³.

TITULUS ULTIMUS.

Caput I.

De promulgatione decretorum huius concilii.

Decreta huius concilii provincialis nemo praelo subiiciat in lucem edenda aut promulget, antequam a sancta sede apostolica iuxta constitutionem Sixti V, quae incipit *Immensa*, expensa et recognita fuerint. Litteris autem quibus illa recognoscantur, a sanctitate sua obtentis, ea statim imprimantur, impressaque, a singulis episcopis, vel in synodo dioecesana, vel si celebrari nequeat, extra synodum, quamprimum promulgentur.

Caput II.

De indictione futuri concilii provincialis.

Cum sacrosanctae synodi Tridentinae decretis D statutum sit, ut, quolibet saltem triennio, celebrentur concilia provincialia; ut ecclesiae menti obsequamur: nos Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae

Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli Sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, de consilio et consensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium, proximum concilium huius provinciae anno 1859 celebrandum, loco et tempore ulterius indicendis, iam denuntiamus et indicimus omnibus qui adesse debent.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Nos Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli Sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, haec decreta a nobis, de consilio et consensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum definita, subscripsimus.

† Ferdinandus cardinalis Donnet, archiepiscopus Burdigalensis.

Ego Ioannes Baptista Amedaeus George, episcopus Petrocorensis et Sarlatensis, subscripsi.

† Ioannes, episcopus Petrocorensis et Sarlatensis.

Ego Ioannes Amatus de Levezou de Vesins, episcopus Aginnensis, subscripsi.

† Ioannes, episcopus Aginnensis.

Ego Ludovicus Franciscus Desideratus Eduardus Pie, episcopus Pictaviensis, subscripsi.

† Ludovicus Eduardus, episcopus Pictaviensis.

Ego Antonius Carolus Cousseau, episcopus Engolismensis, subscripsi.

† Antonius Carolus, episcopus Engolismensis.

Ego Franciscus Augustinus Delamarre, episcopus Lucionensis, subscripsi.

† Franciscus Augustinus, episcopus Lucionensis.

Ego Ioannes Baptista Anna Landriot, episcopus Rupellensis et Santonensis, subscripsi.

† I. B. Anna Francisc. Thomas, episcopus Rupellensis et Santonensis.

Ego Franciscus Alexander Bouquier¹, illustrissimi ac reverendissimi domini domini Theodori Augustini Forcade, episcopi Imae-Telluris, in insula Guadalupa, procurator designatus, subscripsi.

Franciscus Alexander Bouquier, procurator designatus.

Ego Petrus Mouniq², illustrissimi ac reverendissimi domini domini Ioannis Francisci Stephani Leherpeur, episcopi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae, in insula Martinica, procurator designatus, subscripsi.

Petrus Mouniq, procurator designatus.

Ego Ignatius Schwindenhammer³, illustrissimi ac reverendissimi domini domini Iuliani Floriani Desprez, episcopi Sancti-Dionysii, in insula Unionis, procurator designatus, subscripsi.

Ignatius Schwindenhammer, procurator designatus.

¹ Archipresbyter ecclesiae cathedralis Imae-Telluris.

² Superior seminarii minoris dioecisani.

³ Superior generalis congregationis Sancti Spiritus et Sancti Cordis beatae virginis Mariae.

ACTA CONCILII.

ACTUM PRAEVIUM.

Anno Domini 1856, die 2 mensis augusti, in civitate Petrocorensi, convenerunt ad concilium provinciae Burdigalensis, iuxta litteras indictionis supra relatas celebrandum, eminentissimus ac reverendissimus archiepiscopus metropolitanus, suffraganei episcopi, absentiumque episcoporum procuratores, quorum nomina sequuntur.

Adfuerunt igitur, praeter eminentissimum ac reverendissimum metropolitanum, dominum dominum Ferdinandum Franciscum Augustum Donnet sanctae Romanae ecclesiae cardinalem presbyterum tituli Sanctae Mariae in Via, Aquitaniae primatem:

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Baptista Amedaeus George, episcopus Petrocorensis et Sarlatensis;

¹ S. congr. off., 1775.

² S. congr. off., 1777.

³ S. congr. de Prop. fide, 1626.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Amatus de Levezou de Vesins, episcopus Aginnensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ludovicus Franciscus Desideratus Eduardus Pie, episcopus Pictaviensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Carolus Antonius Cousseau, episcopus Engolismensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Franciscus Augustinus Delamarre, episcopus Lucionensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Franciscus Thomas Landriot, episcopus Rupellensis ac Santonensis.

Nec non cum ipsis:

Reverendus dominus Franciscus Alexander Bouquier, archipresbyter ecclesiae cathedralis Imae-Telluris, et in praesenti synodo illustrissimi ac reverendissimi domini domini Theodori Augustini Forcade, episcopi Imae-Telluris (in insula Guadalupe) procurator;

Reverendus dominus Petrus Mouniq, superior seminarii minoris dioecesis Sancti-Petri et Arcis-Gallicae, et illustrissimi ac reverendissimi domini domini Ioannis Francisci Stephani Leherpeur, episcopi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae (in insula Martinica) procurator;

Reverendus dominus Ignatius Schwindenhammer, superior generalis congregationis Sancti Spiritus et Sanctissimi Cordis beatae virginis Mariae, vicarius generalis trium episcoporum coloniarum, et illustrissimi ac reverendissimi domini domini Iuliani Floriani Augusti Desprez, episcopi Sancti-Dionysii (in insula Unionis) procurator.

Adfuerunt etiam capitulorum cathedralium deputati, canonistae et theologi quorum nomina infra describuntur.

Qui omnes in aedibus seminarii maioris Petrocorensis ab illustrissimo ac reverendissimo domino domino episcopo Petrocorensi peramanter et quam honestissime hospitio recepti sunt.

CONGREGATIO GENERALIS I.

Eadem die 2 augusti, hora pomeridiana 7, habita est prima congregatio generalis, in qua primum admissi sunt a reverendis patribus concilii:

1. DEPUTATI CAPITULORUM PROVINCIAE.

Ex parte capituli ecclesiae metropolitanae: dominus Gasto de Laborie, canonicus.

Ex parte capituli Petrocorensis: domini Renatus Bernaref, canonicus; Victor Jacquin, canonicus.

Ex parte capituli Aginnensis: dominus Guillelmus Serougne, canonicus.

Ex parte capituli Pictaviensis: dominus Carolus Iosephus Chaubier de Larnay, canonicus.

Ex parte capituli Engolismensis: dominus Rochus Brunelière, canonicus, archipresbyter ecclesiae cathedralis.

Ex parte capituli Lucionensis: domini Andreas Menuet, canonicus; Carolus Soyer, canonicus.

Ex parte capituli Rupellensis: dominus Eutropius Leo Thibaud, canonicus, archipresbyter ecclesiae cathedralis.

2. THEOLOGI ET CANONISTAE A SINGULIS EPISCOPIS DESIGNATI.

E dioecesi Burdigalensi: domini Ioannes Paulus Aemilius Gignoux, vicarius generalis, archidiaconus; Franciscus Chapt, e congregatione Sancti Sulpitii, rector seminarii maioris Burdigalensis; reverendus pater Antonius Danzas, provincialis ordinis fratrum

Praedicatorum in Gallia; reverendus pater Dominicus, provincialis ordinis fratrum Carmelitarum discalceatorum in Gallia; reverendus pater Amabilis du Bourg, societatis Iesu, rector domus professae in civitate Tolosana.

E dioecesi Petrocorensi: domini Ioannes Baptista Alcaeus Mazet, canonicus honorarius, rector seminarii maioris; Antonius Molènes, canonicus honorarius, rector seminarii minoris; Maximus de Saint-Exupéry, canonicus honorarius, secretarius illustrissimi ac reverendissimi domini domini episcopi Petrocorensis; Ioannes Baptista Crabol, canonicus honorarius, sacrae theologiae professor; reverendus pater Ambrosius, custos conventus fratrum Minorum Capuccinorum in civitate Petrocorensi; domini Petrus Coldefy, professor in seminario maiori Petrocorensi; Petrus Dion, professor in seminario maiori Petrocorensi; Ioannes Baptista Augustinus Ressès, professor in seminario maiori Petrocorensi; Ioannes Labouygue, missionarius dioecesanus; Ioannes Baptista Rousseau, missionarius dioecesanus; Ioannes Carolus Bouldoire, missionarius dioecesanus.

E dioecesi Aginnensi: domini Ludovicus Bordes, vicarius generalis, archidiaconus; Ioannes Petrus Manec, vicarius generalis, archidiaconus; Ioannes Baptista Jacquet, e congregatione beatae virginis Mariae, rector seminarii maioris.

E dioecesi Pictaviensi: domini Amedaeus de Béchillon, vicarius generalis; Carolus Ludovicus Gay, canonicus honorarius Lemovicensis; reverendus pater dominus I. B. Pitra, ordinis Sancti Benedicti, de abbatia Sancti Martini Locogiacensis.

E dioecesi Engolismensi: domini Felix Fruchaud, vicarius generalis, archidiaconus; Ioannes Rabeau, sacrae theologiae professor.

E dioecesi Lucionensi: dominus Alexander Bourbon, canonicus honorarius, in seminario maiori sacrarum caeremoniarum praefectus.

E dioecesi Rupellensi: dominus Petrus Friou, canonicus.

Pro dioecesibus Coloniarum: domini Matthaeus Gauthier, e congregatione Sancti Spiritus, in seminario Sancti Spiritus Parisiis professor; Petrus Paulus Stumpf, e congregatione Sancti Spiritus, sacrae theologiae professor Romae in seminario Gallico.

Tum lectum est quod de officiariis concilii a patribus, in congregatione particulari ab ipsis eadem die iam habita, statutum fuerat.

Designati sunt:

Pro officio promotoris: dominus Paulus Aemilius Gignoux, vicarius generalis Burdigalensis.

Pro officio vice-promotoris: dominus Carolus Soyer, canonicus Lucionensis.

Pro officio notarii: domini Victor Jacquin, canonicus Petrocorensis; Ioannes Rabeau, sacrae theologiae professor.

Pro officio secretarii et magistri caeremoniarum: domini Maximus de Saint-Exupéry, canonicus honorarius Petrocorensis; Alexander Bourbon, canonicus honorarius Lucionensis.

His peractis, monuit eminentissimus cardinalis praeses eadem in hoc concilio ac in praecedentibus Burdigalensi et Rupellensi esse servanda, circa ordinem sedendi ac procedendi, ac circa habitum quem quisque gestare debebat, tum in congregationibus privatis aut generalibus, tum in sessionibus publicis.

Demum statuerunt patres primam sessionem habendam esse in ecclesia cathedrali, die sequenti, 3 augusti, hora 8 ante meridiem.

Absolutaque est haec prima congregatio generalis per orationem *Sub tuum praesidium*.

SESSIO PRIMA.

Die 3 mensis augusti, dominica XII post Pentecosten, hora 8 matutina, celebrata est prima concilii sessio.

E sacello xenodochii ad ecclesiam cathedralem solemniter processerunt omnes concilii patres et theologi, comitante capitulo cathedrali et clero civitatis, assistentibusque cum omni veneratione praecipuis magistratibus ingentique fidelium numero.

Ab eminentissimo metropolitano missa celebrata est; et omnes sive episcopi, sive canonici, sive theologi sanctam eucharistiam de manibus ipsius receperunt.

Finita missa, observatisque omnibus caeremoniis in pontificali descriptis, sermonem ad populum habuit de nova hac celebratione concilii provincialis eminentissimus ac reverendissimus metropolitanus.

Post haec, ad instantiam promotorum lecta sunt B tria decreta, *de aperienda synodo, de modo vivendi in synodo, et de professione fidei emittenda*. Quam fidem catholicam, iuxta formam a Pio IV praescriptam, supra sancta Dei evangelia professi sunt concilii patres caeterique synodales sacerdotes, qui praecedentibus conciliis provincialibus non interfuerant.

Dein indicta est secunda concilii sessio ad proximam feriam V, et dicto cantico *Te Deum*, eodem ordine quo venerant ad sacellum xenodochii processionaliter reversi sunt concilii patres et inde ad aedes seminarii.

Eadem die, post prandium, statuta est regula distributionem temporis variarumque functionum, durante concilio, determinans, scilicet:

Hora 5, signum ad surgendum.

Hora 5½, oratio mentalis per horam dimidiam. C

Hora 6, omnes concilii patres et theologi missam privatim celebrant, sive in variis seminarii capellis, sive in urbis ecclesiis et monasteriis.

Hora 7 cum tribus quadrantibus, ientaculum.

Hora 8½, congregationes particulares durante saltem una hora integra.

Hora 11, congregatio episcoporum.

Hora meridiana, prandium quo durante fiunt lectiones e scriptura sacra et libris piis. Inde procedunt omnes ad sacellum psalmum *Miserere* recitantes. Post orationem *Angelus* fit adoratio sanctissimi sacramenti. Deinde relaxatio usque ad horam 2.

Hora 2½, congregationes particulares per horam.

Hora 4½, congregatio episcoporum.

Hora 6, congregatio generalis.

Hora 7½, coena et relaxatio.

Hora 9, oratio vespertina.

Deinde, designatae et ordinatae sunt variae congregationes eo quo sequitur modo:

Congregatio episcoporum.

Praeses: eminentissimus ac reverendissimus dominus dominus cardinalis Donnet, metropolitanus.

Secretarius: dominus Fruchaud, vicarius generalis Engolismensis.

Congregatio de fide.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Lud. Franc. Desid. Eduard. Pie, episcopus Pictaviensis.

Vices gerens praesidis: dominus Chapt, presbyter Sancti Sulpitii.

Secretarius: dominus Gay, canonicus Lemovicensis.

A Theologi: dominus Manec, vicarius generalis Aginnensis; reverendus pater domnus Pitra, ordinis Sancti Benedicti; domini de Bechillon, vicarius generalis Pictaviensis; Gauthier, moderator seminarii Colonialium, Parisiis; Rabeau, sacrae theologiae professor in seminario Engolismensi; Dion, professor in seminario Petrocorensi; Ressès, professor in seminario Petrocorensi.

Congregatio

de observatione praecedentium conciliorum.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus I. B. Amedaeus George, episcopus Petrocorensis et Sarlatensis.

Vices gerens praesidis: dominus Gignoux, vicarius generalis Burdigalensis.

Secretarius: dominus reverendus pater Ambrosius, ordinis Minorum Capuccinorum.

Theologi: domini Bordes, vicarius generalis Aginnensis; Menuet, canonicus Lucionensis; de Saint-Exupéry, canonicus honorarius Petrocorensis; Còldefy, sacrae theologiae professor in seminario Petrocorensi.

Congregatio de liturgia et de capitulis.

Praesides: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Amatus de Levezou de Vessins, episcopus Aginnensis; illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Carolus Antonius Cousseau, episcopus Engolismensis.

Vices gerens praesidis: reverendus pater Dominicus, ordinis fratrum Carmelitarum discalceatorum.

Secretarius: dominus Crabol, sacrae theologiae professor in seminario Petrocorensi.

Theologi: domini de Laborie, canonicus Burdigalensis; Jacquin, canonicus Petrocorensis; Serougne, canonicus Aginnensis; Brunelière, canonicus et archipresbyter ecclesiae cathedralis Engolismensis; de Larnay, canonicus Pictaviensis; Soyer, canonicus Lucionensis; Friou, canonicus Rupellensis; Bourbon, canonicus honorarius Lucionensis.

Congregatio

de quibusdam religionis malis eorumque remediis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Franciscus Thomas Landriot, episcopus Rupellensis et Santonensis.

Vices gerens praesidis: reverendus pater Danzas, ordinis fratrum Praedicatorum.

Secretarius: reverendus pater Dubourg, societatis Iesu.

Theologi: domini Mazet, rector seminarii maioris Petrocorensis; Jacquet, rector seminarii maioris Aginnensis; Bernaret, canonicus Petrocorensis;

D Thibaud, canonicus et archipresbyter ecclesiae cathedralis Rupellensis; Molenes, rector seminarii minoris Petrocorensis; Labouygue, missionarius dioecesis Petrocorensis; Boulloire, missionarius dioecesis Petrocorensis.

Congregatio de coloniis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Franciscus Augustinus Delamare, episcopus Lucionensis.

Vices gerens praesidis: reverendus dominus Schwindenhammer, superior generalis congregationis Sancti Spiritus et Sanctissimi Cordis Mariae.

Secretarius: dominus Stumpf, congregationis Sancti Spiritus.

Theologi: reverendi domini procuratores episcoporum Imae-Telluris et Arcis-Gallicae in coloniis; dominus Rousseau, missionarius dioecesis Petrocorensis.

Congregatio de decretis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Carolus Antonius Cousseau, episcopus Engolismensis.

Secretarius: reverendus pater Pitra, ordinis Sancti Benedicti.

Theologi: domini Gauthier, congregationis Sancti Spiritus; Gay, canonicus honorarius Lemovicensis; Crabol, canonicus honorarius Petrocorensis.

Eadem pariter die, unaquaeque congregatio particularis muneri suo vacare coepit.

CONGREGATIO GENERALIS II.

Die 4 augusti, hora pomeridiana 6, habita est secunda congregatio generalis.

Post orationem *Adsumus* e pontificali depromptam, (quae pariter intio singularum congregationum recitata est), omnes presbyteri ad concilium pertinentes eadem promissione ac in praecedentibus conciliis sese adstrinxerunt ad instantiam promotorum, ad ea facienda quae in variis congregationibus dicentur.

Monuit postea eminentissimus praeses omnibus de synodo, magna utendum esse libertate in emitenda sententia sua circa varias quaestiones examini subiiciendas.

Dein proposita sunt varia decreta *De dogmate immaculatae conceptionis beatae virginis Mariae; de allocutione habitata summo pontifice ad episcopos Romae congregatos occasione proclamandi praefati dogmatis; de collatione graduum theologicorum et canonicorum in provincia Burdigalensi; de brevissimo quodam caeremoniali in provincia Burdigalensi adoptando*. Quibus perpensis, absoluta est haec congregatio, sicut et sequentes, per orationem *Sub tuum praesidium*.

CONGREGATIO GENERALIS III.

Die 5 augusti, hora pomeridiana 6, habita est tertia congregatio generalis, in qua iterum actum est *de brevissimo caeremoniali pro provincia, et deinde de unitate in quibusdam disciplinae punctis; de libris et diariis prohibitis; de praedicatione in missa parochiali; de blasphemis; de modo viros ad religionem alliciendi*.

CONGREGATIO GENERALIS IV.

Die 6 augusti, hora pomeridiana 6, in quarta congregatione generali, perpensa sunt quinque capita, *de propagatione fidei simul et votum pro beatificatione venerabilium servorum Dei in longinquis expeditionibus pro fide Christi occisorum; de institutione domestica patrum familias instauranda et fovenda; de bono religionis in dioecesis coloniarum magis ac magis promovendo*, demum quaedam addita sunt decreto iam proposito *de collatione graduum theologicorum in provincia*.

In eadem congregatione substitutus est dominus Renatus Bernaret, canonicus Petrocorensis, pro obeundo munere notarii concilii, in locum domini Ioannis Rabeau, qui infirma valetudine impeditus, id amplius adimplere non potuit.

CONGREGATIO GENERALIS V.

Die 7 augusti, incepta est quinta congregatio, hora sesquiseconda post meridiem, quia sub vespere continuanda erat prima concilii sessio.

Post consuetam orationem, pluribus e variis provinciae dioecibus presbyteris qui Petrocorae convenerant ad subeundum examen pro obtinendis baccalaurei aut licentiae in theologia gradibus, concessum est congregationibus generalibus, non

A autem particularibus, assistendi licentia. Et iubente eminentissimo praeside, ad instantiam promotorum, eadem promissione servandi secreti ac caeteri de synodo sese obstrinxerunt.

In ea congregatione tractatum est, *de moribus et conversatione cleri; de cura et confessione puerorum; de quorundam auctorum libris recentioribus, iterumque de institutione domestica patrum familias*.

Demum indicta est ab eminentissimo cardinale praeside, ad horam 6 pomeridianam primae sessionis continuatio. Indictum est pariter ieiunium pro feria sequente quae sexta est.

SESSIONIS PRIMAE CONTINUATIO.

Feria V, die 7 augusti, hora 6 vespertina, eminentissimus metropolitanus ac illustrissimi et reverendissimi episcopi, rochetto, mozetta et biretto induti, cum procuratoribus episcoporum absentium, canonicis, theologis et regularibus, in habitu choralis convenerunt ad ecclesiam seminarii maioris, in qua sacra evangelia iuxta crucem archiepiscopalem super pulpitu posita erant, et post consuetam orationem *Adsumus* omnes consederunt in locis suis in hemicycleum ante altare dispositis.

Tum patres ad instantiam promotorum decreverunt, ut amplificatis et crescentibus concilii laboribus, tempore etiam deficiente ad indictam pro hac die habendam cum praescriptis solemnitatibus sessionem, prima sessio nunc resumeretur, promulgarenturque varia decreta iam in congregationibus patrum probata.

Lecta sunt igitur intelligibili voce a secretariis varia decreta: 1. *De dogmate immaculatae conceptionis beatae virginis Mariae*; 2. *De allocutione habitata summo pontifice ad episcopos Romae congregatos*; 3. *De collatione graduum theologicorum et canonicorum in provincia Burdigalensi*; 4. *De pravis libris et diariis*; 5. *De praedicatione in missa parochiali*.

Quae cum eminentissimus metropolitanus, illustrissimi ac reverendissimi episcopi, ac reverendissimorum episcoporum absentium procuratores sibi placere per vices declaraverint, institerunt promotores, propter abundantiam decretorum quae legenda supersunt, ac ne secunda et ultima concilii sessio ultra proximam diem dominicam differatur, ut praesens primae sessionis continuatio in proximo sabbato, si patribus videatur expedire, resumatur; quod praescriptum est.

Et finem habuit haec primae sessionis continuatio per orationem *Sub tuum praesidium*.

CONGREGATIO GENERALIS VI.

Die 8 mensis augusti, hora 6 pomeridiana, habita est sexta congregatio generalis, in qua lecta sunt varia decreta scilicet: *de quibusdam religionis malis eorumque remediis; de quibusdam mundanis usibus damnandis; de usura et fraudibus; de sensu quo intelligenda sit propositio: usus rationis praecedit fidem*, quae quidem, ac potissimum posterius illud, doctissimis et perlucidis animadversionibus et discussionibus locum dederunt.

Hac die, post prandium, eminentissimus praeses concilii, cum reverendissimis episcopis, aegrotos in xenodochio inviserunt, et eleemosynam ipsis largiti sunt.

CONGREGATIO GENERALIS VII.

Die 9 mensis augusti, hora pomeridiana 3, locum habuit septima congregatio generalis, quae ultima fuit.

In ea proposita sunt novem decreta, nimirum: *De die dominica; de proselytismo acatholicorum; de virorum coetibus et de luxu; de regularibus; de*

quibusdam erroribus praesertim circa futuram sive bonorum sive malorum conditionem; de clero in coloniis; de populo fidei in coloniis; de infidelibus in colonias immigrantibus; de quibusdam historiarum scriptoribus. Quibus mature perpensis, absoluta est congregatio per solitam orationem.

Antequam ab aula discederent concilii patres, monuit eminentissimus cardinalis praeses, nulli presbytero concilii licitum esse quidquam ex his foliis, quibus ad examen decretorum durante concilio usi fuerant, sibi retinere, aut secum auferre, sed omnia uni e theologis quem designavit esse tradenda.

Denique alteram sessionis primae continuationem ad horam septimam cum quadrante eiusdem diei, prout iam a promotoribus requisitum fuerat, indixit eminentissimus metropolitanus.

Hac eadem in die, reverendi deputati capitulorum cathedralium, ad reverendissimorum episcoporum congregationem introducti, aliquot puncta de rebus capitulorum exposuerunt, de quibus singula capitula interroganda esse decretum est, antequam quidquam statui possit.

SESSIONIS PRIMAE CONTINUATIO ALTERA.

Sabbato, die 9 augusti, hora indicta, habita est eodem omnino ritu ac feria V praecedente, primae sessionis continuatio altera, adstantibus pluribus viris ecclesiasticis, tam ex civitate Petrocorensi quam ex variis dioecesis partibus, qui ad solemnitates ultimae sessionis convenerant.

Promulgata autem fuerunt decreta quorum titulus sequitur: 1. *De sensu quo intelligenda sit haec propositio: usus rationis praecedat fidem*; 2. *De quibusdam erroribus circa futuram bonorum vel malorum conditionem*; 3. *De propagatione fidei simul et votum pro beatificatione martyrum pro fide in longinquis regionibus occisorum*; 4. *De quibusdam scriptoribus historiae*; 5. *De proselytismo acatholicorum*; 6. *De zelo et speciali sollicitudine erga viros*; 7. *De quibusdam mundanis voluptatibus et usibus damnandis*; 8. *De cura et confessione puerorum*.

Quae cum fuerint a patribus approbata, indicta est ab eminentissimo metropolitano praeside sollemnis et ultima concilii sessio, pro sequenti die hora matutina 8, et absoluta est haec sessionis primae continuatio per consuetam orationem.

SESSIO SECUNDA ET ULTIMA.

Die 10 augusti, dominica, in festo sancti Laurentii, celebrata est in ecclesia cathedrali secunda et ultima concilii Petrocorensis sessio.

Sicut et in prima sessione, e sacello xenodochii sollemnis processio patrum et theologorum ordinata est, comitantibus, cum ecclesiae cathedralis capitulo et clero civitatis, permultis presbyteris qui ad hanc solemnitatem e variis dioecesis partibus conveniant, adstantibusque magistratibus, militum praefectis et ducibus, magnaue fidelium multitudine.

Missam in pontificalibus solemniter celebravit eminentissimus metropolitanus, intra quam ex ipsius expresso voto, propter fidelium aedificationem, omnes de concilio sacram eucharistiam receperunt.

Finita missa, et solemnibus sessionis ritibus iuxta pontificale peractis, illustrissimus ac reverendissimus episcopus Rupellensis suggestum ascendens, facundam et in interpretatione operis conciliorum positam orationem habuit.

Post concionem, ad instantiam promotorum, de mandato eminentissimi ac reverendissimi metropolitani, lecta sunt et a patribus probata varia decretorum capita, scilicet:

1. *De rationalismo quorundam librorum recentiorum vel recentius iterum editorum*; 2. *De die*

dominica; 3. *De usura et fraudibus*; 4. *De luxu domestico*; 5. *De andronibus seu circulis virorum*; 6. *De christiana patrum familias disciplina restituenda*; 7. *De infidelibus immigrantibus in colonias*.

Insuper, de consensu patrum, indictum est, alia decreta iam confecta et probata, ne diutius protraheretur sessio, eadem die sub vespere in ecclesia maioris seminarii esse proclamanda.

Tum ad instantiam promotorum designati sunt testes synodales, ut sequitur:

Pro dioecesi Burdigalensi: dominus Ioannes Paulus Aemilius Gignoux, vicarius generalis.

Pro dioecesi Petrocorensi et Sarlatensi: dominus Renatus Bernaret, canonicus.

Pro dioecesi Aginnensi: dominus Ludovicus Bordes, vicarius generalis.

Pro dioecesi Imae-Telluris: dominus Thomas Nicolaus Bellaunay, vicarius generalis.

Pro dioecesi Pictaviensi: dominus Carolus Iosephus Chaubier de Larnay, canonicus.

Pro dioecesi Engolismensi: dominus Rochus Brunelière, archipresbyter ecclesiae cathedralis.

Pro dioecesi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae: dominus Ludovicus Martinus Porchez, vicarius generalis.

Pro dioecesi Sancti-Dionysii: dominus Armandus Fava, vicarius generalis.

Pro dioecesi Lucionensi: dominus Augustus Beniaminus Gouraud, vicarius generalis et superior seminarii maioris.

Pro dioecesi Rupellensi et Santonensi: dominus Eutropius Leo Thibaud, canonicus archipresbyter ecclesiae cathedralis.

Dein, instantibus iterum promotoribus, probantibusque patribus, vocati sunt omnes qui concilio interesse debebant, quique reipsa aderant vel procuratores miserant. Lectaque sunt decreta de subscribendis actibus concilii (quod ab omnibus patribus ad altare peractum est), de proximo concilio provinciali celebrando in civitate Aginnensi anno 1859, ac de fine praesenti concilio imponendo.

Postea, illustrissimus ac reverendissimus cardinalis archiepiscopus pusillum progressus, patres concilii omnesque adstantes paterna ferventique charitate allocutus est, acclamationesque mox faciendas explanavit. Dein hymnum *De Teum* inchoavit, choro alternis vocibus prosequente, clerumque ac populum solemniter benedixit.

Tunc decantatae sunt a canonico designato, choro respondente, uno ore et animo, acclamationes quae sequuntur.

ACCLAMATIONES PATRUM

in fine concilii Petrocorensis.

Secretarius concilii: Gratias Deo omnipotenti, bonorum omnium auctori et patri luminum.

Respondent omnes: Gloria et honor omnipotenti Deo nostro, in cuius nomine sumus congregati, qui gaudium suum innovavit, et magnificavit in cordibus nostris.

Secretarius concilii: Beatissimae Dei genitrici Mariae, semper virgini, in sua conceptione immaculatae, novus honor, nova gloria.

Respondent omnes: Sancta Maria, mater Dei, regna super nos: regna, mater nostra! Tuus est clerus, tuus est populus. Perpetuum sentiant omnes tuum iuvamen, quicumque celebrant tuam immaculatam conceptionem.

Secretarius concilii: Beatissimo patri et domino nostro Pio papae, summo universalis ecclesiae pontifici, multi anni et aeterna memoria.

Respondent omnes: Magno gregis dominici pastori vires Deus addat et annos multiplicet. Urbem et

orbem videat ad pacem et unitatem compositos, A umbra illius cum filiis requiescant alienigenae, et spiritu novo ambulantes ad aeternae pacis tranquillitatem.

Secretarius concilii: Eminentissimo nostro praesidi, sanctae Romanae ecclesiae principi, Aquitaniae nostrae primati, cum multis annis magnae gratiae.

Respondent omnes: Magnae gratiae: Dominus retribuat, et in huius provinciae bonum et honorem, multos annos ecclesiae suae conservet.

Secretarius concilii: Reverendissimis episcopis huius concilii patribus, magnae gratiae cum multis annis.

Respondent omnes: Magnae gratiae, multi anni, et felix ad suas ecclesias reditus, ut populi ab ore ipsorum verba salutis audiant, et tota dilectione perficiant.

Secretarius concilii: Reverendis transmarinarum ecclesiarum procuratoribus, felix ad suos episcopos reditus, tuta navigatio.

Respondent omnes: Duc eos, Domine, ut ad venerandos et unanimes fratres nostros, veritatis et charitatis verba et cordis nostri desideria perferant.

Secretarius concilii: Omnibus huius concilii canonicis, deputatis et theologis, diversorum ordinum religiosi, sancti laboris adiutoribus, boni operis praemium.

Respondent omnes: Benefac, Domine, bonis et rectis corde, ut cum his qui verbum tuum bene administraverunt ab initio partem habeant.

Secretarius concilii: Gloriosissimo Francorum imperatori, felici, augusto, victori et pacifico, uberrima benedictio.

Respondent omnes: Custodiat eum Dominus protectione assidua, et bonae voluntatis suae circumspeditione tutissima.

Secretarius concilii: Exercitui nostro fortissimo et semper invicto, christiana laus et coelestis benedictio. C

Respondent omnes: Semper et ubique manifestentur gesta Dei per Francos. Tuos, Christe, milites vivos in tua pace conserva, mortuos in praelio benignus respice, eisque requiem aeternam tribue et triumphum aeternum.

Secretarius concilii: Civitati Petrocorensi et omnibus magistratibus et civibus eius, pax et omnimoda felicitas.

Respondent omnes: Piis ministrorum tuorum hospitibus, Domine, abundantissima superveniat tuae pietatis effusio, et fratrum omnium, sub uno pastore eodemque patre, in fide unitas et charitatis perfectio.

Secretarius concilii: Novellis insularum ecclesiis nobiscum in eadem regula, uno ore, uno corde Deum confitentibus, salus et vera in Christo fraternitas.

Respondent omnes: Vineam plantasti Domine: firma radices eius, flores et fructus multiplica; sub D

usque ad oras gentium extendat palmites suos.

Secretarius concilii: Omnibus huius provinciae Burdigalensis fidelibus, fidei, spei et charitatis augmentum, pax et gaudium de Spiritu sancto.

Respondent omnes: Salvum fac populum tuum, Domine, et benedic haereditati tuae, et rege eos, et extolle illos usque in aeternum.

Secretarius concilii: Nos tandem operis tui, Domine, adiutores, fac in eadem permanentes ecclesiae tuae regula, sic huius concilii decreta servare et nostrum implere ministerium, intercedente sancta Dei genitrice Maria immaculata, cum sanctis apostolis Petro et Paulo atque Andrea, sancto Stephano protomartyre, et sancto Frontone, huius ecclesiae patrono, ut et nos, et plebs universa curis nostris concredita, post huius vitae labores et certamina, ad requiem et coronam perveniamus sempiternam.

B *Respondent omnes:* Fiat, fiat, amen, amen!

His peractis, dominus dominus episcopus Petrocorensis, mira suavitate et facilitate sermonis, verbum bonum fecit eminentissimo metropolitano, reverendissimis episcopis, procuratoribus, canonicis et theologis, parochis praesertim ruralibus, regularibus, magistratibus et ducibus militum, et omnibus fidelibus astantibus.

Demum, osculo dato, concessisque centum indulgentiarum diebus, regressa est sacra processio cantando *Inviolata* ad sacellum xenodochii eodem modo quo venerat, per mediam strictam fidelium aciem signo crucis se signantium.

SECUNDAE ET ULTIMAE SESSIONIS CONTINUATIO.

Eadem die, hora 5 pomeridiana, continuata est sessio secunda et ultima, in ecclesia maioris seminarii, in qua consederunt illustrissimus metropolitanus, reverendissimi episcopi et reverendi procuratores cum canonicis theologis et regularibus eodem modo ac in prima et secunda continuatione sessionis primae.

Recitata oratione *Veni Sancte spiritus*, instantibus promotoribus ut decreta quae supersunt publicanda legantur, quatenus sic compleatur concilium hoc, auspice Deo, provinciae Burdigalensi tantopere proficuum, omnibusque grate memorandum, lecta sunt decreta quorum sequitur titulus:

1. *De necessaria piorum omnium in bonum conspiratione*; 2. *De unitate in libris caeremoniarum*; 3. *De progressu religionis in coloniarum dioecesisbus promovendo*; 4. *De clero coloniarum*; 5. *De populo fidei in coloniis*; 6. *De regularibus*.

Postquam reverendissimi patres et procuratores haec omnia decreta sibi placere per vices declaraverint, eminentissimus metropolitanus solita prece *Sub tuum*, sessioni et concilio finem imposuit.

SYNODUS DIOECESANA NOVARCENSIS I

1856 augusto.

Synodus dioecesana Novarcensis I in Foederatis Statibus Americae Septentrionalis, celebrata mense augusto 1856, sub Jacobo Roosevelt Baylay, episcopo Novarcensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta Novarcensis dioeceseos, a reverendissimo domino Baylay, Novarcensi episcopo, in synodo

dioecesana prima, mense augusto 1856 data et promulgata, iterumque, cum nonnullis mutationibus additionibusque in dioecesana synodo habita die 10 iulii 1868, in collegio Seton hall, South Orange N. J. confirmata. New York, catholic association Press, 1869.

In-12°, 95 p. — Baltimore St. Mary's seminary.

SYNODUS DIOECESANA ATREBATENSIS

1856 septembris 7-9.

Synodus dioecesana Atrebatensis in Gallia, celebrata diebus 7, 8 et 9 septembris 1856, sub Petro Ludovico Parisia, episcopo Atrebatensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

1) Pars secunda statutorum dioecesanorum et

acta synodi dioecesanae, ab ill. et rr. dd. Petro-A Ludovico Parisiis, episcopo Atrebatensi, Boloniensi et Audomarensi, habitae anno MDCCCLVI. Atrebatii, ex typis Alphonsi Brissy, typographi episcopatus, anno MDCCCLVI.

In-8°. — Lyon, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 21248; Paris, Saint-Sulpice.

Synodus dioecesana celebrata est diebus 7, 8 et 9 septembris 1856.

De hac synodo confer etiam opus cui titulus: 2) Manuel du synode diocésain, dédié à Mgr Parisiis, évêque d'Arras, de Boulogne et de St-Omer. Paris, Louis Vivès, libraire-éditeur, 23, rue Cassette, MDCCCLVI. [Pag. 2]: Arras, typ. et lith. d'Alph. Brissy.

In-32°, 116 p. — Lyon, Fourvière; Paris, Saint-Sulpice.

Nota manu scripta: „par l'abbé Clovis Bolard.“

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS III

1856 septembris 12-17.

Synodus dioecesana Pictaviensis III in Gallia, celebrata a die 12 ad diem 17 septembris 1856, sub Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) „Lettre pastorale adressée au clergé du diocèse, au sujet du troisième concile de la province de Bordeaux et du troisième synode diocésain XIV juillet MDCCCLVI.“ Mgr Pie, *Oeuvres*, (Poitiers, Oudin, 1866), II, 440-51.

2) „Instruction synodale adressée au clergé diocésain, assemblé pour la retraite et le synode, sur Rome considérée comme siège de la papauté, XII et XIII septembre XVCCCLVI (sic).“ Ibid., II, 466-536.

3) Entretiens synodaux sur la relation de l'état de l'église de Poitiers, sur le calendrier et le propre diocésain, etc., XV, XVI et XVII septembre MDCCCLVI.“ Ibid., II, 535-67.

4) „Entretien synodal concernant les titulaires et patrons des églises, XVI septembre MDCCCLVI.“ Ibid., II, 568-76.

5) Instruction synodale de monseigneur l'évêque de Poitiers, à son clergé diocésain assemblé pour la retraite et le synode, 12 septembre 1856. Deuxième édition. Poitiers, imprimerie et librairie de Henri Oudin, rue de l'Eperon, 4, 1857.

In-18°, 97 p. — Annecy, séminaire.

SYNODUS DIOECESANA DINIENSIS

1857 septembris 16-7.

Synodus dioecesana Diniensis in Gallia, celebrata diebus 16 et 17 septembris 1857, sub Maria Iuliano Meirieu, episcopo Diniensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuts synodaux du diocèse de Digne, publiés

par M^{sr} Marie-Julien Meirieu, évêque de Digne, synode des 16 et 17 septembre 1856. Digne, M^{mo} V^o A. Guichard, imprimeur, place de l'Evêché, 7, 1857.

In-8°, VIII - 208 p. — Lyon, abbé Martin; Marseille, séminaire.

SYNODUS DIOECESANA MASSILIENSIS

1856 septembris 28 - octobris 1.

Synodus dioecesana Massiliensis in Gallia, celebrata diebus 28, 29, 30 septembris et 1 octobris 1856, sub Carolo Iosepho Eugenio de Mazenod, episcopo Massiliensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Ordonnances synodales du diocèse de Marseille, promulguées le 14 octobre 1857. [Insigne.] Marseille, V^o Marius Olive, imprimeur de M^{sr} l'évêque, rue Montgrand 28, 1857.

In-8°, XVI - 384 p. - 2 f. — Marseille, séminaire; Marseille, ville; Paris, Saint-Sulpice.

P. 329-80: „Précis historique du synode diocésain tenu à Marseille, les 28, 29, 30 septembre et 1er octobre 1856, par Mgr Charles-Joseph-Eugène de Mazenod.“

P. 332: „Les statuts publiés dans le dernier synode diocésain tenu, en 1712, par l'immortel Bel-sunce, statuts publiés en synode, le 18 avril 1712; Mgr de Belloy les fit réimprimer en 1775.“

SYNODUS DIOECESANA NANCEIENSIS

1856 octobris 7-9.

Synodus dioecesana Nanciensis in Gallia, celebrata diebus 7, 8 et 9 octobris 1856, sub Alexio Basilio Menjau, episcopo Nanceiensi et Tullensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Acta et statuta synodi Nanceiensis, anno Domini MDCCCLVI habitae, ab illustrissimo et reverendissimo dd. Alexio-Basilio Menjau, episcopo Nanceiensi et Tullensi. [Insigne.] Nanceii, typis Grim-

blot et V^{as} Raybois, episcopatus typographorum et bibliopolarum, via Sancti Desiderii, 125, 1857.

In-8°, 90 p. — Metz, séminaire; Nancy, ville; Paris, Bibl. nat. B 5756.

P. V, haec synodus dioecesana celebrata est a die 7 ad diem 9 octobris 1856.

P. VI-VII, mentio quatuor synodorum dioecesis Tullensis celebratarum annis 1678, 1729, 1740 et 1751.

SYNODUS DIOECESANA RICHMONDENSIS I

1856 octobri.

Synodus dioecesana Richmondensis I in Foederatis Statibus Americae Septentrionalis, celebrata mense octobri 1856.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta synodi Richmondensis primae, mense octobris anno Domini 1856 celebratae. Baltimore, J. Murphy, 1857.

In-12°, 40 p. — Washington, catholic university. — Ipse non vidi.

STATUTA DIOECESIS VALLEGUIDONENSIS

1856 decembris 15.

Statuta dioecesis Valleguidonensis in Gallia, edita extra synodum, die 15 decembris 1856, sub Casimiro Alexio J. Wicart, episcopo Valleguidonensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Statuta dioecesis Valleguidonensis, ab illustrissimo et reverendissimo dd. Casimiro-Alexio-J. Wicart, primo Valleguidonensi episcopo, promulgata.

A [Insigne.] Valle - Guidonis, apud H. Godbert, rr. dd. episcopi typographum, MDCCCLVII.

[Pars II:] Ordonnance de monseigneur l'évêque de Laval, portant organisation de l'officialité décrétee dans les statuts diocésains.

In-8°, 2 partes, 126 p. - 2 f. (index) - 12 p. — Paris, Bibl. nat. B 17153.

P. 8, haec statuta edita sunt extra synodum, decreto dato die 15 decembris 1856.

STATUTA DIOECESIS DIVIONENSIS

1856.

Statuta dioecesis Divionensis in Gallia, edita anno 1856, sub Francisco Victore Rivet, episcopo Divionensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuts du diocèse de Dijon, donnés par monseigneur François-Victor Rivet, évêque de Dijon.

[Insigne.] Dijon, Peutet-Pommey, libraire, imprimeur de l'évêché, rue des Godrans, 1856.

In-8°, X p., et a pag. 79 ad 173 et a pag. LXXIX ad CXXIV. — Autun, séminaire; Paris Bibl. nat. B 17164 et 21009.

Hic libellus habetur ut secunda pars statutorum impressorum anno 1854. P. VIII, mentio synodi dioecesanæ celebratae anno 1855.

STATUTA SYNODALIA PROVINCIAE GNESNENSIS

1856.

Statuta synodalia provinciae Gnesnensis in Polonia, edita anno 1856.

De his statutis confer sequens testimonium:

1) „Quibus [id est collectioni constitutionum conciliorum provincialium Gnesnensium collectae anno 1357] non multis annis post, altera manus adiunxit statuta synodalia, edita a legatis, a sede apostolica, saeculo decimo tertio, diversis annis in Poloniam missis, et quidem statuta duarum synodorum, Vratislaviae an. 1248 et 1266 celebratarum, atque synodi Budensis an. 1279, una cum constitutionibus ss. pontificum Martini II, Bonifacii VIII et Clementis V. Duo antiqui codices manuscripti istius ita auctae collectionis: unus in caesarea bibliotheca Petropolitana, ex opulentissima bibliotheca Zalusciana Petropolim delatus; alter in bibliotheca illustrissimi

capituli cathedralis Vratislaviensis asservantur. Novissimis temporibus praefata collectio in duabus editionibus publici iuris facta est. Unam editionem adornavit Romualdus Hube, anno 1856, Petropoli, sub titulo: *Antiquissimae constitutiones synodales provinciae Gnesnensis*; alteram Sigismundus Helcel eodem anno [1856], Cracoviae in opere *Starodawne prawa Polskiego pomniki* a pag. 330, tom. I.“ [Chodynski et Likowski], *Decretales pro regno Poloniae*, (1883), I, p. II.

2) Hube (Romuald), *Antiquissimae constitutiones synodales provinciae Gneznensis*. Petropoli, 1856.

In-8° maiori. — Torino, Bibl. naz. — Ipse non vidi.

SYNODUS DIOECESANA AEDUENSIS II

1853-1857.

Synodus dioecesana Aeduensis II in Gallia, celebrata inter annos 1853 et 1857, sub Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus sexta et synodus septima ecclesiae Aeduensis, Cabillonensis et Matisconensis, annis 1861 & 1862 celebratae ab illustrissimo et reverendissimo dd. Frederico - Gabriele - Maria - Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi, Cabillonensi et Matisconensi, praelato solio pontificio assistente.

[Insigne.] Aeduae, ex typis Michaelis Dejussieu, dd. episcopi typographi, 1862.

In-8°, 52 p. — Autun, séminaire; Paris, Bibl. nat. B 19729; Paris, Saint-Sulpice.

P. 5, mentio synodorum dioecesanarum celebratarum, quae sunt: synodus III anno 1858; synodus IV anno 1859 [diebus 13 et 14 iulii]; synodus V anno 1860 [die 23 augusti]. Cum synodus I celebrata sit diebus 4-8 octobris 1852, necesse est ut synodus II habita fuerit inter annos 1853 et 1857.

SYNODUS DIOECESANA BALTIMORENSIS

1857 iunio.

Synodus dioecesana Baltimorensis in Foederatis Statibus Americae Septentrionalis, celebrata mense iunio 1857.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodus dioecesana Baltimorensis, mense iunio 1857 habita. Baltimori, 1857.

In-12°, 16 p. — Washington, catholic university. — Ipse non vidi.

P. 3-8, acta. P. 8-14, constitutiones.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS IV

1857 iulio.

Synodus dioecesana Pictaviensis IV in Gallia, celebrata mense iulio 1857, sub Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) Seconde instruction synodale de monseigneur A l'évêque de Poitiers, à son clergé diocésain assemblé pour la retraite et le synode (juillet 1857 et juillet 1858), sur les principales erreurs du temps présent. Deuxième édition. Poitiers, imprimerie et librairie de Henri Oudin, rue de l'Eperon, 4, 1858. Droits de reproduction et de traduction réservés.

In-8°, 184 p. — Grenoble, séminaire.

Continet instructiones datas in duobus synodis celebratis mense iulio 1857 et mense iulio 1858.

2) Seconde instruction (*ut supra, his exceptis*) ... troisième édition ... 1859 ...

In-18°, 184 p. — Grenoble, séminaire.

CONCILIIUM HALIFAXIENSE I

1857 septembris 8.

Concilium provinciale Halifaxiense I, celebratum die 8 septembris 1857, sub Guillelmo Walsh, archiepiscopo Halifaxiensi.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum rencen-

tiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J. e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius ... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, cql. 727-60.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Post institutam provinciam ecclesiasticam Halifaxensem, prima synodus provincialis habita est anno superiori in civitate eiusdem nominis, praesidente reverendissimo patre domino Guillelmo Walsh, archiepiscopo Halifaxiensi. Actis autem ac decretis eiusdem concilii provincialis propositis in generalibus comitiis sacrae congregationis de Propaganda fide, diei 9 martii huius anni, referente eminentissimo ac reverendissimo domino cardinali Constantino Patrizi, eminentissimi patres censuerunt praedictum concilium, paucis quibusdam ad peculiaris instructionis, quae insimul traditur, formam redactis, esse approbandum.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum reverendus pater dominus Caietanus Bedini, archiepiscopus Thebarum, sacri consilii christiano nomini Propagando a secretis, retulisset sanctissimo domino nostro Pio papae IX, in audientia habita die 11 iulii anno 1858, sanctissimus eam in omnibus adprobavit, ac praesens decretum expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 13 iulii 1858.

Locus † sigilli. Al. cardinalis Barnabo, praefectus. Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

INDICTIO

synodi provincialis Halifaxiensis.

Guillelmus Walsh, miseratione divina et sanctae sedis apostolicae gratia, archiepiscopus Halifaxiensis, sanctissimi domini nostri praelatus domesticus pontificio solio assistens etc.

Illustrissimis et reverendissimis dominis episcopis, sedis metropolitanae Halifaxiensis suffraganeis et aliis omnibus qui de iure concilio provinciali interesse debent, salutem in Domino.

Inter alia innumera sollicitudinis archiepiscopalis officia, haud infimum locum sibi vindicat provincialis synodi convocatio¹, quae olim veterum canonum iure ac nuper Tridentini concilii solemniter decreto constituta, ad disciplinae ecclesiasticae conservationem et perfectionem quam maxime conferre potest².

¹ „Metropolitanus ... non praetermittat synodum in provincia sua cogere.“ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 2, *de reform.*

² „In quibus de corrigendis excessibus et moribus praesertim in clero, diligentem habeant cum Dei timore tractatum, canonicas regulas ... relegentes, ut eas faciant observari, debitam poenam transgressoribus infligendo.“ Conc. Lateranense IV, c. 6.

B Magno quidem dolori nobis fuit officium tam magni momenti usque nunc, praeter expectationem atque desiderium nostrum, dilatum fuisse, propter rationes omnibus bene cognitae. Dies tandem optata iam advenit qua tempus definitum pro prima synodo provinciae Halifaxiensis ecclesiasticae statuere possumus.

Synodum ergo provincialem episcoporum sedis Halifaxiensis suffraganeorum in ecclesia metropolitana Sanctae Mariae de Halifax, 8 die septembris currentis anni inchoandam et divina gratia per dies sequentes continuandam, donec felici absolvatur exitu, per praesentes indicimus et convocamus in Domino.

Quapropter, illustrissimi ac reverendissimi fratres, virtute officii nobis praeter merita commissi, vos omnes et singulos ad indictam synodum per praesentes vocamus, ut ad praefatum diem et locum qui est omnibus accessu facilis, convenientes, collatis consiliis, et salutaribus editis decretis, sacrosancta fides catholica augeatur conserveturque; ut praeterea de recta sacramentorum administratione, de officiis et obligationibus antistitem et cleri, de christiana iuventutis institutione provideatur; ut omnia dissidia, si opus fuerit, canonice componantur, et ut cuncta quae morum reformationem spectant, rite decernantur.

Enixe vos hortamur, illustrissimi ac reverendissimi fratres, ut praeter vestras orationes privatas, unusquisque etiam in sua dioecesi preces publicas ad Deum devote effundendas praescribat, toto tempore quod inter convocationem et celebrationem concilii intercedet; ut, spiritu Dei edocti, aliquid saltem illius coelestis sapientiae quae, sicut omne aliud datum optimum, a patre luminum descendit, pro magno officio nobis proposito digne perficiendo obtineamus. Sancta desideria et recta consilia a domino impetremus, ut omnia quae a nobis in spiritu divinae caritatis et unionis fraternae decreta fuerint, ad maiorem Dei gloriam et sanctificationem fidelium conducant.

Rogamus insuper ut per vos haec synodi indictio tempestive nota fiat omnibus in vestris dioecesibus, qui ius vel habeant vel se dicant habere synodo interveniendi.

Faxit Deus, intercedente beatissima virgine Dei genitrice Maria sine labe originali concepta, cum beatis apostolis Petro et Paulo, et omnibus huius provinciae sanctis patronis, hoc primum provinciale concilium ad fidem catholicam et ecclesiasticam disciplinam stabiliendam prospere proficiat, et

„Provincialia concilia ... pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis aliisque ex sacris canonibus permissis, renoventur.“ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 2.

omnium bonorum spiritualium dilectissimo populo, A
pro quo supremo iudici rationem aliquando reddi-
turi sumus, origo et fons perennis existat.

Datum Halifaxiae, apud Sanctam Mariam,
kalendis maii 1857.

† Guillelmus Walsh, archiepiscopus Halifaxiensis.

ACTA CONCILII.

Feria 2, die 7 septembris.

CONVENTUS PRAEPARATORIUS.

Die 7 septembris, post missam, summo mane habitus est in aula archiepiscopi congressus praeparatorius episcoporum, scilicet illustrissimi ac reverendissimi archiepiscopi, episcoporum Carolinapolitani, Arichatensis, et Sancti-Ioannis.

A metropolitano dicta est oratio *Adsumus*. Idem secretum de omnibus actibus indixit, et promotorem designavit episcopum Sancti-Ioannis. Praecedentia episcoporum iuxta ordinem promotionis statuta est, sine tamen ullo praeiudicio iurium ad suas dioeceses respective pertinentium.

LECTA sunt nomina theologorum ab episcopis adductorum, inter quos erant duo theologi a patribus invitati.

Praeterea nomina deputatorum a capitulo metropolitano lecta fuerunt.

Eadem die 7 scilicet septembris, hora 1 pomeridiana, congregatio generalis habita fuit. Omnes ordinatim procedebant, sedesque proprias occupabant. Archiepiscopus stans versus crucem in medio positam, orationem *Adsumus* recitavit, praeter episcopos omnibus aliis genua flectentibus. Postea, de synodi celebratione et de modo in ea vivendi, sedentes omnes gravi sermone allocutus est, et usque ad decretorum confirmationem a sancta sede, secretum indixit.

Digressis omnibus praeter episcopos, secretarios et caeremoniarios, episcopus Sancti-Ioannis instantiam fecit pro aperiendo concilio, atque documentum quo promotor nominatus est exhibuit, scilicet:

Deputatio promotoris.

Omnibus et singulis notum facimus, in coetu particulari die 7 septembris 1857 habito, illustrissimos ac reverendissimos episcopos censuisse illustrissimum ac reverendissimum Thomam Ludovicum, Sancti-Ioannis episcopum, nominandum esse promotorem in synodo provinciali Halifaxiensi proxime aperienda.

Quapropter, nos eidem episcopo omnia iura et privilegia ad suum munus rite exercendum necessaria per has praesentes conferimus, ut in singulis sessionibus et congregationibus tanquam promotor haberi possit et debeat.

Datum Halifaxiae, apud Sanctam Mariam, hac ipsa die 7 septembris 1857.

† Guillelmus, archiepiscopus Halifaxiensis.

De mandato illustrissimi ac reverendissimi archiepiscopi:

Eduardus Buttler, a secretis.

Instantia pro aperienda synodo.

Illustrissime ac reverendissime domine.

Cum concilii provincialis Halifaxiensis per decretum, kalendis maii huius anni datum, dies praefixa, 8 scilicet septembris iam advenerit; cumque, prout ex instrumento modo exhibito [constat], amplitudo tua me Thomam Ludovicum, Sancti-Ioannis episcopum, huius synodi promotorem constituerit, pro meo munere adstans, requiro hoc concilium provinciale de iure et de venia sanctae sedis apostolicae rite denuntiatum atque promulgatum, hoc ipso die per vos deliberari et declarari incipere,

iamque inceptum esse. Cuius faustum et felicem exitum a Deo suppliciter deprecemur.

† Thomas Ludovicus, episcopus Sancti-Ioannis, promotor.

Ad quam instantiam unus ex secretariis haec protulit verba: „Illustrissime ac reverendissime domine, reverendissimi patres, placetne vobis, ad laudem omnipotentis Dei, beatissimae semperque immaculae virginis, et sanctorum patronorum huius provinciae, praesentem synodum declarare incipere iamque inceptam esse?“

Alter secretarius cum caeremoniario ad singulos accessit episcopos, atque responsum excepit uniuscuiusque per verbum *Placet*. Deinde versus ad illustrissimum archiepiscopum, dixit: „Illustrissime ac reverendissime domine, ad quaestionem propositam omnes patres responderunt *Placet*.“

Tunc archiepiscopus decretum pro aperienda synodo dedit secretario, qui illud distincte perlegit.

Lecto decreto, unus ex secretariis clericos qui foris aderant, his verbis allocutus est: „Reverendi domini, si quis vestrum ad synodum aliquid referre velit, datur ei libera facultas dicendi.“

Idem vulgari sermone a caeremoniario dictum est.

Introdukti fuerunt reverendus dominus Dionysius Geary, canonicus poenitentiarius, et reverendus dominus Iacobus Kennedy, canonicus, qui documentum deputationis eorum a capitulo metropolitano exhibuerunt et postea discesserunt.

Quo facto promotor archiepiscopo haec verba fecit:

„Illustrissime ac reverendissime domine, ego Thomas Ludovicus, episcopus promotor, humillime rogo ut recipiatur protestatio mea contra praeiudicium quod huic synodo inferri possit propter absentiam eorum qui ad synodum non fuerunt vocati, seu vocati adesse vel noluerunt aut non potuerunt.“ Cui archiepiscopus: „Admittimus protestationem.“

Et tunc: „Reverendissimi patres, nostisne aliquem absentem esse eorum qui ius habeant ad votum decisivum in hac synodo proferendum?“ Et patres negative responderunt.

Promotor dixit: „Peto ut legantur decreta in sessione prima, feria tertia proferenda.“ Lecta fuerunt decreta, et assensu episcoporum in forma solita obtento, archiepiscopus dixit: Decreta modo lecta placuerunt patribus. De eorum ergo consensu ea statuimus ut lecta sunt.

Dicta oratione *Sancta Maria* etc., et *Actiones nostras* etc., recesserunt omnes.

In hac congregatione lecta sunt decreta *De methodo vitae*, *De non praeiudicando*, *De officialibus*, *De iudicibus in causis personalibus*, et *De non discedendo*.

Hodie sub vespas, campanae metropolitanae ecclesiae per spatium temporis notabile festive sonabant, et ipsa ecclesia iuxta rubricas summo studio disposita atque ornata fuit.

[Sessio I ritu praescripto die 8 septembris celebrata est, in qua omnes patres fidem ex formula Tridentina professi sunt et „etiam lectae fuerunt literae apostolicae pro erectione provinciae ecclesiasticae Halifaxiensis, pro creatione primi archiepiscopi et pro erectione capituli metropolitani, cum literis archiepiscopi, quibus, vi facultatum a sancta

sede concessarum, capitulum metropolitanum constituit atque erexit."

Congregatio disciplinaris et moralis praesidem habuit episcopum Arichatensem, et episcopus Sancti-Ioannis congregationi liturgicae praefuit. Praeter has congregationes particulares, more consueti habitae sunt privatae et generales.]

In sessione II, die 10 septembris.

Rogatu archiepiscopi bulla *Ineffabilis Deus* de immaculata Deiparae conceptione ab archidiacono lecta fuit. Qua finita, omnes quasi uno instinctu acclamaverunt et repetitis vicibus dixerunt: Amen, amen. In aeternum fiat! Firmiter credimus et exultantibus animis confitemur: Tota pulchra est Maria et macula originalis non est in ea. Vivat, in aeternum vivat immaculata Deipara.

In sessione III, die 15 septembris.

Lata sunt decreta *De ecclesiis* et *De coemeteriis*.

Promotor: „Illustrissime ac reverendissime domine, peto ut omnia et singula decreta, scilicet *De methodo vitae*, etc. denuo et integre, quantum opus est, pro lectis habeantur, et a patribus confirmentur, et supremo sanctae sedis iudicio emendanda et sancienda submittantur."

Assentientibus patribus dixit archiepiscopus: „Placuit patribus, et ideo decernimus et statuimus ita fieri debere."

Promotor: „Illustrissime ac reverendissime domine, peto ut decernatur omnes qui ius habent interessendi, ad subscribendum teneri et obligari antequam ex hoc loco discedant."

Et archiepiscopus dedit decretum ut infra.

„Guillelmus, etc.

Admonet omnes reverendissimos patres qui huic synodo iure intersunt, ut, post se, singuli suo loco et ordine ad altare maius accedant, et iis quae in hac sancta synodo decreta sunt, subscribant."

Datum Halifaxiae, apud Sanctam Mariam, die 15 septembris.

† Guillelmus, archiepiscopus Halifaxiensis.

Ex mandato illustrissimi ac reverendissimi domini mei archiepiscopi:

Eduardus Butler, a secretis.

Archiepiscopus et alii patres tunc ordine subscribebant sub hac formula:

„Ego N., archiepiscopus vel episcopus N., definiens subscripsi."

Litteris quoque ad sanctissimum dominum N., sicut iam antea statutum est, subscripserunt.

Tunc fecit instantiam promotor pro secunda synodo provinciali, his verbis: „Illustrissime ac reverendissime domine metropolitane, cautum est proximam synodum provincialem in hac ultima sessione indici. Ideo humiliter peto secundam synodum provincialem futuram omnibus denuntiari et indici pro anno 1860, die 9 septembris."

Assenserunt patres et archiepiscopus sequens dedit decretum:

„Guillelmus etc.

Auditis suffragiis comprovincialium episcoporum, in fine sessionis ultimae huius primae Halifaxiensis provinciae synodi, decernimus secundam futuram synodum provincialem habendam esse, si Deo placuerit, die 9 et sequentibus mensis septembris anno 1860.

In quorum fidem has praesentes in praefata sessione publicari iussimus."

Die 15 septembris 1857.

† Guillelmus, archiepiscopus.

Ex mandato illustrissimi ac reverendissimi domini mei archiepiscopi:

Eduardus Butler, a secretis.

Promotor tunc dixit: „Illustrissime ac reverendissime domine, peto ut huic synodo provinciali finis imponatur."

Secretarius: „Reverendissimi patres, placetne vobis ad Dei omnipotentis laudem, huius provincialis synodi finem iam fieri?"

Placuit patribus, et archiepiscopus publicavit decretum quod sequitur:

„Guillelmus, etc.

Cum iam, Deo adiuvante, absoluta sint ea quae pro temporis circumstantiis agi posse videbantur, cumque cura pastoralis reverendissimos episcopos, qui hic in concilio adsunt, ad illorum sedes episcopales revocet, hinc finem huius synodi iure faciendam esse censuimus."

Datum in synodo, die 15 septembris 1857.

† Guillelmus, archiepiscopus.

Ex mandato illustrissimi ac reverendissimi domini mei archiepiscopi:

Eduardus Butler, a secretis.

Promotor tunc dixit archiepiscopo: „Illustrissime ac reverendissime domine, reverendissimi patres concilii huius gratias quam maximas amplitudini tuae et habent et agunt, pro urbanitate et hospitalitate qua usus es versus omnes tam patres quam clerum per totam synodum, et multos annos exoptant."

Postea clerus et populus in ecclesiam ingressi sunt, et archiepiscopus intonavit hymnum *Te Deum*, qui cum psalmis praescriptis a cantoribus prosecutus est, et festive pulsabantur campanae.

Tunc facta est oratio mentalis pro qua tria puncta ab archidiacono lecta fuerunt. Oratione finita, acclamationes ab omnibus summa laetitia decantatae fuerunt.

Osculo pacis ab archiepiscopo singulis episcopis dato, benedictio in fine sessionis ab eodem est impertita. Deinde omnes in pace recesserunt.

Durante concilio, multitudo quam maxima fidelium confessi atque sacra communione refecti sunt, ad plenariam indulgentiam lucrandam, quae a sanctitate sua benigne concessa fuerat.

Nomina eorum qui huic primae synodo Halifaxiensi interfuerunt.

Praefuit illustrissimus ac reverendissimus Guillelmus Walsh, archiepiscopus Halifaxiensis.

Interfuerunt: illustrissimus ac reverendissimus Donaldus Bernardus McDonald, episcopus Carolinapolitanus.

Illustrissimus ac reverendissimus Colinus Franciscus McKinnon, episcopus Arichatensis.

Illustrissimus ac reverendissimus Thomas Ludovicus Connolly, episcopus Sancti-Ioannis.

Deputati capituli metropolitani.

Reverendus pater Dionysius Geary, canonicus poenitentiaris.

Reverendus pater Iacobus Kennedy, canonicus.

Theologi a patribus invitati.

Reverendus admodum Iacobus Dunphy, capituli metropolitani decanus.

Reverendus pater Ioannes Higginbotham.

Theologi episcoporum.

Reverendus pater Michael Hannan, sacrae theologiae doctor, capituli metropolitani archidiaconus,

et reverendus pater Guillelmus Hannigan, canonicus A theologus eiusdem capituli, ab illustrissimo archiepiscopo adducti.

Reverendus pater Daniel McDonald, sacrae theologiae doctor, ab illustrissimo episcopo Carolinapolitano adductus.

Reverendus admodum Alexander McDonald, vicarius generalis, ab episcopo Arichatensi adductus.

Reverendus admodum Ioannes Sweeny, vicarius generalis, ab episcopo Sancti-Ioannis adductus.

Secretarii: reverendus pater Ioannes Cameron, sacrae theologiae doctor; reverendus pater Eduardus Butler.

Caeremoniarii: reverendus dominus Patritius Madden, capituli metropolitani canonicus; reverendus dominus Ioannes Woods, capituli metropolitani canonicus; Thomas Daly, clericus.

Cantores: reverendus dominus Patritius Power, capituli metropolitani canonicus; reverendus dominus Philippus Holden.

ACCLAMATIONES

in fine synodi Halifaxiensis provincialis I faciendae.

Archidiaconus: Deo omnipotenti, trino in personis, in essentia uni, laus et honor.

Chorus: Sit in perpetuum laus et honor tibi, beata Trinitas. Replebitur maiestate tua omnis terra: fiat, fiat.

Archidiaconus: Beatissimae immaculatae semper virgini Dei genitrici Mariae, laus ac veneratio per omnes generationes.

Chorus: Tota pulchra es, Maria, et macula originalis non est in te.

Archidiaconus: Sanctissimo domino nostro Pio, sanctae ecclesiae catholicae supremo gubernatori et capiti, cuncta prospera.

Chorus: Pontificem summum, patremque dilectissimum, sospitem nobis conserva, clementissime Domine: ut diu feliciter regat ecclesiam tuam, fideles consoletur, errantesque in viam salutis reducat.

Archidiaconus: Illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo nostro, pax et felicitas.

Chorus: Accende illum, Domine, amore tui nominis, et zelo animarum sibi commissarum. Repone illi coronam gloriae, pro tua immensa misericordia.

Archidiaconus: Illustrissimis patribus, qui ad synodum laeti convenerunt, summae gratiae, felixque reditus ad sua.

Chorus: Summae gratiae, omniumque bonorum adprecatio. Angelus Raphael sit illis in itinere custos et protector; sitque ingressus eorum in domum quies habitantium, pax dissidentium, laetitia omnium credentium.

Archidiaconus: Omnibus orthodoxam fidem sanctae Romanae ecclesiae profitentibus tranquillitas et in unitate fundata pax.

Chorus: Salva populum tuum, Domine, et benedic haereditati tuae; et rege eos, et extolle illos usque in aeternum.

Archidiaconus: Decreta nostrae synodi accurate servantes, et sanctae matri ecclesiae in omnibus obtemperantes, intercedente beatissima et immaculata virgine Dei genitrici Maria et omnibus sanctis, per misericordiam omnipotentis Dei, ad vitam perveniamus sempiternam.

Chorus: Fiat, fiat! Amen, amen!

DECRETA.

I. De aperienda synodo.

In nomine sacrosanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, amen.

Nos, Guillelmus Walsh, miseratione divina archiepiscopus Halifaxiensis, ad laudem et gloriam Dei omnipotentis et salvatoris nostri Iesu Christi, et honorem beatissimae semperque immaculatae virginis Dei genitricis Mariae, beatorum apostolorum Petri et Pauli et omnium sanctorum, ad aedificationem ecclesiae Dei, ad abusum corrigendos, pietatem fovendam et zelum animarum augendum in clero et populo;

Statuimus et decernimus, de consilio et consensu illustrissimorum et reverendissimorum dominorum huius provinciae Halifaxiensis episcoporum, hoc ipso die qui est 8 mensis septembris huius anni 1857, Deo adiuvante, initium fieri et iam factum esse D huius synodi provincialis Halifaxiensis, apud ecclesiam metropolitanae Sanctae Mariae de Halifax, quam ad hanc diem et locum convocavimus et indiximus per litteras nostras, kalendis mensis maii currentis anni datas.

Concedat misericors Deus, ut omnia coepta vel absoluta in hoc concilio ad maiorem ipsius honorem et salutem animarum proficiant.

II. De modo vivendi in concilio.

Cum, sicut testatur scriptura, omne datum optimum et omne donum perfectum desursum sit, descendens a patre luminum, atque frustra vigilet qui custodit civitatem nisi Dominus custodierit eam, ad illum nostra dirigenda sunt corda, ex quo omnis *sufficientia nostra est*¹.

C Quamobrem, omnes qui huic synodo intersunt enixe monemus et hortamur, ut in ipsa viventes sicut decet *ministros Christi et domesticos fidei*, assidue divinam implorent opem, atque continuas Deo preces effundant ut *sedium suarum assistricem sapientiam*¹ de coelo mittens, Spiritus sancti gratia corda nostra illuminet, ac ad faustum perducatur exitum deliberationes nostras.

Omnes igitur sacris meditationibus vacent et sacrosanctum missae sacrificium vel quotidie celebrent vel eidem devote assistant. Horas canonicas digne studeant recitare, et omnia quae de ratione vivendi a sacrosancta Tridentina synodo tam salubriter tradita sunt, accurate observent.

In congregationibus omnia in caritate fiant; et in sententiis omni cum libertate proferendis, brevitatis atque modestae sermonis gravitas adhibeantur.

III. De praeiudicio evitando.

Si aliquis error circa ordinem sedendi vel loquendi, vel circa titulos, honores, praeeminencias seu privilegia in hac prima synodo irrepserit, nullum ius novum ideo acquiri vel praeiudicium afferri, declaramus atque decernimus.

IV. De officialibus.

Iam vero ut omnia ordinate procedant et ad finem rite deducantur, ad officia illis respective attributa sequentes eligimus, scilicet:

Promotorem: illustrissimum ac reverendissimum Thomam Ludovicum, episcopum Sancti-Ioannis in Novo Brunopol.

Secretarios: reverendum Ioannem Cameron, sacrae theologiae doctorem, et reverendum Eduardum Butler.

¹ II Cor. III, 5.

¹ Sapient. IX, 4.

Caeremoniarios: reverendum Patritium L. Mad-den, et reverendum Ioannem Woods, ecclesiae metropolitanae canonicos.

Cantores: reverendum Patritium Power, ecclesiae metropolitanae canonicum, et reverendum Philippum Holden.

V. De causarum personalium iudicibus constituendis.

Quae iura vel actus respiciunt personarum, graviora synodi negotia impedire non debent. Quapropter, in huiusmodi causis iudicem constituimus illustrissimum ac reverendissimum dominum episcopum Carolinapolitanum, cum duobus presbyteris assistantibus, scilicet admodum reverendo Iacobo Dunphy, capituli metropolitani decano et admodum reverendo Alexandro McDonald, dioecesis Arichatensis vicario generali, ut etiam de absentium atque discedentium a synodo excusationibus plene inquirentes ad nos deferant.

VI. De non discedendo.

Porro, virtute sanctae obedientiae et sub poenis in iure constitutis, omnibus et singulis qui ad hanc synodum convenerunt, districtè praecipimus, ne ante exitum synodi atque decretorum subscriptionem discedant sine patrum licentia, rationabiles ob causas obtenta.

VII. De fide catholica.

Christus Iesus, qui est fidei catholicae auctor atque consummator¹, ut nos de fundamentalis huius virtutis necessitate plenius instrueret, apostolos suos ad totum terrarum orbem evangelizandum mittendo, haec verba vere formidanda continuo subiunxit: „Qui non crediderit condemnabitur.“² Alio etiam in loco dixit: „Qui non credit iam iudicatus est.“³ Hinc, quam magna cura adlaborandum sit, ut aeterna ista condemnatio atque tremendum evitetur iudicium, nemo est qui ignorare debeat. Regnum Dei nunquam possidebit qui Deo placere non studet. Atqui Deo sine fide placere omnino esse impossibile, doctrina declarat apostoli⁴. Inde ergo sumamus constitutionum nostrarum exordia, unde humana salus initium, atque omnis iustificatio fundamentum sumit et radicem⁵.

Quidquid igitur sacrosancta apostolica Romana ecclesia de fide divina credendum proponit, non solum ex intimo corde credimus, sed etiam ore salubriter profitemur, agnoscentes totam veritatis doctrinam a Christo acceptam, apostolos huic ecclesiae cum sanguine tradidisse.

Et sicut orthodoxae fidei fundamentum in inconcussa beati Petri cathedra ab ipso Domino positum est, sanctam Romanam ecclesiam totius orbis magistratam et matrem constantissime declaramus, atque filiali prosequimur observantia. Huic centro unitatis arctissime adhaeremus, ut inde unitatem spiritus in vinculo pacis servemus, unde unitas sacerdotalis exorta est. Quare, Romanum pontificem tanquam ecclesiae catholicae caput in terris visibile, et successorem beati Petri principis apostolorum agnoscimus et veneramur. Ille sine dubio Christi vicarius, episcopus episcoporum atque omnium fidelium pater et doctor est, qui primatum in orbe tenet universo, qui universalem ecclesiam, oves et agnos, pascendi, regendi et gubernandi potestatem plenam ab ipso Domino per beatum Petrum consecutus est. „Nam soliditas illius fidei, quae in

apostolorum principe est laudata, perpetua est; et sicut permanet quod in Christo Petrus credidit, ita permanet quod in Petro Christus instituit¹. Ex toto credimus corde quidquid Romana de fide divina credendum proponit ecclesia, et quidquid reiicit, reiicimus atque damnamus.

Quocirca, errores omnes contra fidem a Romanis pontificibus proscriptos nos etiam proscribimus et anathematizamus.

Praeterea, hunc nostrum debitum honorem, observantiam et reverentiam erga sanctam sedem apostolicam exhibentes, beatissimo patri nostro Pio divina providentia papae IX gratias quam maximas et debemus et agimus atque cum omni humilitate et amore deferimus, pro immenso quidem beneficio in erectione provinciae huius ecclesiasticae nobis nostrisque ecclesiis collato.

Et sicut eius in nos animi benigni et paterni argumentum tam perspicuum accepimus, ita volumus ut ante finem huius synodi litterae ad sanctissimum dominum conscribantur, in quibus devoto cordis affectu grates rependantur, atque omnium nostrum filialis exprimitur reverentia.

VIII. De fidei professione emittenda.

Decretis sacri concilii Tridentini summorumque pontificum constitutionibus inhaerentes, praecipimus ut intra terminos praescriptos, professionem fidei iuxta formam Pii IV in bulla *Iniunctum nobis* anno 1564 editam, emittant:

1. Episcopi recens de beneficiis ecclesiis provisi in provinciali seu dioecesana synodo primo celebranda.

2. Vicarii generales.

3. Canonici post possessionem obtentam, in ipso capitulo et infra duos menses in manibus episcopi seu vicarii generalis.

4. Omnes curam animarum recipientes infra idem tempus in manibus episcopi seu vicarii generalis.

5. Sacrae theologiae, iuris canonici vel philosophiae professores in seminariis seu collegiis.

6. Et omnes alii, quamvis hic non recensiti, qui de iure tenentur, et qui pro negligentia in re tam magni momenti, non solum poenis adversus contumaces a Pio IV latis, sed etiam aliis subiiciuntur, episcoporum arbitrio ferendis.

IX. De fide servanda.

Quo magis fides cunctis mundi divitiis omnibusque rebus humanis longe anteposenda est, eo cura maiore et indefessa vigilantia tueri debet. Unde sacerdotes in vinea Domini laborantes, per viscera misericordiae Dei nostri rogamus ut fidei catholicae necessitatem et excellentiam populo frequenter exponant, astutias versipelles magistrorum erroris plane detegant, atque horribile iudicium denuncient apostatarum qui in manus Dei viventis prolapsuri sunt². Semel illuminati et doni coelestis participes effecti, erraverunt a fide, et filium Dei quem cruci rursum affixerunt et ostentui habuerunt, venientem quoque iudicem trementes aspicient³. Istos ingratos et miserabiles qui salvatorem nostrum in terra negaverunt, coram patre suo et angelis in caelo negabit in aeternum⁴. Super muros Ierusalem, scilicet sanctam Dei ecclesiam, custodes positi sumus: ideoque nec nocte nec die tacere debemus, sed potius incessanter clamare ut sobrii

¹ Heb. XII, 2.

² Marc. XVI, 16.

³ Ioan. III, 18.

⁴ Heb. XI, 6.

⁵ Conc. Trid., sess. VI, [de iustific.], c. 8.

¹ S. Leo, *Serm.* 2, [al. *Serm.* 3, cap. 2, opp. s. Leonis, ed. Ballerini, I, 12].

² Heb. X, 31.

³ Heb. VI, 4-6.

⁴ Matth. X, 33; Luc. XII, 9.

semper et cum oratione vigilantes cives sanctorum A et domestici Dei, fortes in fide resistent adversario, et sic „vitam illam confidenter expectent quam Deus certo daturus est his qui fidem suam nunquam mutant ab eo“¹.

1. Sollicitudinem maximam sacerdotes ostendant in educatione christiana iuventutis procuranda. Scholis continuo invigilent, et parentes tempestive moneant ut liberos suos ab iis locis amovere curent, ubi amittendae fidei periculo exponuntur.

2. Parentes frequentius instruant de eorum obligationibus in re tam gravi, et si liberos suos vel ad scholas periculosas mittant vel alio modo fidei naufragio exponant, ubi opus sit puniantur etiam sacramentorum privatione; nam „si quis suorum et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit et est infideli deterior“.

3. Quoniam hodie libri pestiferi contra fidem, pietatem et bonos mores, ubique per ministros B satanae sparguntur, curent sacerdotes ut a grege suo omnino reiiciantur, et serpenti veneno antidotum praebeant in libris piis disseminandis.

4. Non solum in ecclesiis, sed etiam in scholis, doctrina christiana pueris edoceatur, tum a sacerdote tum ab aliis ab illo probatis. Pro hac provincia, auctoritate huius synodi, praeparetur triplex catechismus in anglico scilicet et gallico sermone, necnon in lingua celtica, et obtenta venia sacrae congregationis cui catechismi exemplar submittatur.

5. Persaepe in odium religionis, et fidei labe- factandae studio, heterodoxi suos servos catholicos vel alliciunt, vel cogunt suis precibus privatis assi- stere. Talis consuetudo omnino aboleatur, et serio admoneantur famuli ut servitium periculosum dimi- tant, si ius libere exercendi religionem catholicam iis denegetur, quia melius est omnia sufferre et ipsam vitam profundere, quam animae detrimentum C tolerare.

6. Omnibus notum est quanto studio laborent ecclesiae catholicae hostes vaferrimi, ut pauperes indigenas in hac provincia qui ad varias tribus pertinent, blanditiis et largitionibus ab orthodoxa fide seducant, atque apostatas et filios gehennae efficiant. Catholicos indigenas sic misere vexatos, zelo et paternae caritati nostrorum presbyterorum in Domino commendamus. Frequenter eos visitent, et in fide confirment, et a luporum morsibus tueantur. Optaremus valde ut temporibus et locis prae- fixis errantes indigenae congregentur ad audiendum verbum Dei et sacramenta suscipienda. Hortentur caeteri fideles ut caritatis opera indigenis exhibeant, atque omni quo possunt modo corroborent illos in fide.

7. Et quoniam sermo est de fide, rogamus omnes dilectos filios, tam clerum quam populum, D ut hanc virtutem summa fiducia ponant sub patro- cinio beatissimae virginis Mariae, quae cunctas haereses sola interemit in universo mundo, et quae beata fuit quia credidit. Hanc immaculatam Dei genitricem, hanc reginam angelorum et sanctorum omnium sine labe originali conceptam, et ab omni macula singulari Dei beneficio custoditam, toto cordis affectu veneramur, atque pro speciali patrona huius provinciae Halifaxiensis eligimus, et in hanc rem supplicem dabimus sanctissimo domino nostro papae libellum. Atque hic nobis exprimere liceat maximum quo perfusi sumus gaudium, eo quod, die in aeternum memorabili, 8 scilicet decembris, anno 1854, quando decretum infallibile de con- ceptione immaculata genitricis Dei a beatissimo patre nostro Pio divina providentia papa nono, in

templo Vaticano solemniter est promulgatum, re- verendissimus metropolitanus noster adstans fuerit inter antistites ex toto orbe catholico, et sic de- votionem et venerationem profundam omnium ca- tholicorum in hac provincia erga gloriosissimam Dei matrem exhibuit, et praeterea testis fuit fidelis de unanimi omnium consensu quod illa nunquam labe originalis peccati maculata fuerit, sicut tum tanquam dogma fidei catholicae definitum est.

X. De sacramentis.

Per septem novae legis sacramenta a Christo domino instituta, aquas ad vitam aeternam salientes hauriunt fideles de fontibus salvatoris.

Sine gratia divina per Iesum Christum coram Deo iustificari non possumus. Ita nos docent patres Tridentini¹, qui etiam tradunt, sacramenta a Christo instituta esse, ut per ea „omnis vera iustitia vel incipiat vel coepta augeatur, vel amissa reparetur“². Hinc facile colligi potest quam maxime nobis in- cumbat plene cognoscere, fideliter administrare, atque devote suscipere ista salutis media tam ne- cessaria, quibus nihil sanctius, nihil augustius un- quam est institutum.

In his divinis institutionibus, sacerdos summus et pontifex futurorum bonorum fructus uberrimos sacrificii, ad multorum exhaustiunda peccata semel ab ipso in ara crucis oblatis, animabus fidelium per nostrum communicat ministerium. Nos, ecclesiae sacerdotes, ministri eius sumus et dispensatores istorum mysteriorum Dei. Quare omnino oportet omnem reverentiam, devotionem et curam in ad- ministratione sacramentorum adhibere, ne quid ne- gligentiae vel erroris vel scandali in eisdem ad- ministrandis incurrat. Qui pertractat ea quae sancta sunt, sanctus esse debet; qui sordes aliorum diluere C curat, ipse et ab omni inquinamento mundus sit³.

Omnia quae circa sacramentorum administra- tionem sive in rituali Romano, rubricis missalis vel pontificali Romano ab ecclesia praescribuntur, diligenter addiscenda sunt, atque accurate obser- vanda. Sacramentorum dispensator, in re tam magni momenti, non solum ipse instructus et fidelis in- veniri debet, sed etiam populum christianum de eorum institutione, efficacia, usu, dignitate et fruc- tibus salutariis instruere tenetur. Et quando commodum et utile videbitur, adstantibus exponat naturam, utilitatem, effectus et caeremonias sacra- menti quod administrat, ut fidem, caritatem et devotionem in iis excitet, atque eorum animos ad rerum coelestium cogitationem erigat.

1. In quantum fieri poterit, sacramenta in eccle- siis administrentur.

2. Ad amissim servantur omnia quae in rubricis praescripta sunt, iuxta ritum Romanum.

3. Nisi necessitas obstet, vel circumstantiae loci aut temporis prohibeant, veste talari, superpelliceo et stola indutus sit sacerdos dum sacramenta ad- ministrat.

4. In sacramentorum administratione sedulo cavendum est ne aliquid fiat quod nefandum simo- niae crimen, vel avaritiam seu turpe lucrum sapiat, et nunquam denegentur sacramenta sub praetextu quod oblationes consuetae non sinttribuendae. Qui secus facit infidelis est dispensator, Christi mini- sterium vilipendit, pusillos eius scandalizat, et talis delinquens noverit se ad arbitrium ordinarii districtae esse puniendum.

¹ Sess. VI, can. 1.

² Sess. VII, prooem. de sacr.

³ S. Greg. mag., *Reg. pastor.*, part. 2, c. 2, [opp. s. Gregor., ed. Migne, III, 27 A].

¹ Tobiae II, 18.

XI. De baptismo.

Baptismi sacramentum, in ordine sacramentorum primum obtinens locum, ianua est per quam ad alia intratur sacramenta, et ex omnibus maxime necessarium est. Hinc divina permisit misericordia ut a quolibet homine valide conferri possit. Inter innumeras protestantium sectas, errores plurimi circa hoc sacramentum sparguntur, et quod omnium errorum est caput, saepe etiam ipsius baptismi ad salutem necessitas omnino et impie denegatur. Oportet ergo ut incorrupta ecclesiae catholicae doctrina super hoc regenerationis sacramento verbis clavis et perspicuis saepius populo tradatur, atque etiam modus et forma illius ministrandi in casu necessitatis diligenter exponatur, quod de obstetricibus specialiter dictum sit.

1. In unaquaque ecclesia, ubi commode fieri potest, erigatur fons baptismalis, et citra necessitatem in ecclesiis semper conferatur baptisma.

2. Omnia quae ad huius sacramenti administrationem necnon aquae baptismalis benedictionem in rituali Romano praescripta sunt, stricte observentur.

3. Baptizari possunt infantes parentibus acatholicis nati, si consenserint eos in orthodoxa religione educandos esse per idoneam catholicam personam, sed patrinus vel matrina debet esse catholica.

4. Infantes acatholicorum in articulo seu moraliter certo imminentis mortis periculo constituti, omnino baptizari debent, si occasio sese dederit.

5. Liber baptizatorum ab unoquoque sacerdote qui curam animarum gerit, caute servetur, in quo sub gravi obligatione tenetur baptizatorum, parentum, necnon patrini et matrinae nomina in forma praescripta inserere.

6. Moneantur fideles ut nullam faciant moram in parvulis eorum praesentandis ad sacrum regenerationis lavacrum.

7. Preces et caeremoniae quae in privato baptismo fuerint omissae semper sunt supplendae, si supervixerit infans.

8. Sacerdotes, omni quo possint modo, horribile scelus chirurgorum seu medicorum impediunt, qui infantem occidere in utero volunt. Omnis foetus, quantumvis exiguus, baptizetur sub conditione si dubitetur, absolute si constet de vita.

XII. De confirmatione.

In hisce regionibus nihil intentatum relinquunt adversarii nostri ad labefactandam catholicorum fidem. Quocirca, *spiritu principali*¹ confirmatos nos esse oportet, ad eorum nequitiam repellendam. Iamvero in confirmationis sacramento, *spiritu promissionis*² signamur, et salutis ungimur chrismate, ut bonum certamen certantes fidemque servantes, adversario nostro diabolo et membris eius invicta fortitudine resistamus. Qui culpa sua se privat tam copiosa Spiritus sancti gratia, et fidem et salutem innumeris exponit periculis. Quare omnes adhortandi sunt, ut tempestive et debitis cum dispositionibus ad sacramentum accedant, quod tutamen et propugnaculum fidei merito vocari possit.

1. Pueros ante septennium ad confirmationem admittere non volumus, nisi periculum mortis aliter suadeat, vel alia causa sufficiens.

2. Hoc sacramentum suscepturi, in doctrina christiana sint sufficienter instructi, et praesertim in omnibus quae sacramentum ipsum respiciunt; et ad confessionis tribunal accedant.

3. Habeatur confirmatorum registrum, in quo nomen patrini seu matrinae scribatur.

XIII. De sanctissima eucharistia.

De augustissimo altaris sacramento et sacrificio cum reverentia et amore tractaturi, quo aptius utamur exordio, quam Urbani IV, felicis recordationis, verbis, qui mirum in modum devotionem saluberrimam et affectuosissimam erga sacratissimum corpus et sanguinem pretiosissimum Domini per universam extendit ecclesiam?

„O excellentissimum sacramentum! O adorandum, venerandum, colendum, glorificandum, praecipuis magnificandum laudibus, dignis praeconiis exaltandum, cunctis honorandum studiis, devotis prosequendum obsequiis et sinceris mentibus retinendum! O memoriale nobilissimum, intimis commendandum praecordiis, firmiter animo alligandum, diligenter reservandum in cordis utero, et meditatione ac celebritate sedula recensendum.“¹

In eucharistia continetur omnium sacramentorum B auctor, omnis gratiae fons, estque vere, realiter et substantialiter corpus et sanguis una cum anima et divinitate domini nostri Iesu Christi. In eucharistia Salvator noster carissimus suos qui sunt in mundo diligit in finem, et in eos divitias sui amoris veluti effudit. Delicias suas esse cum filiis hominum in hoc mysterio satis superque demonstrat. Ecce nobiscum est et cum ecclesia sponsa sua usque ad consummationem saeculi, Deus noster absconditus. Qui ignis consumens est, quo nos pascimur, cui nos unimur, et, facti unum Christi corpus et una caro, merito gloriari possumus, quod „non est alia natio tam grandis quae habeat Deos appropinquantibus sibi, sicut adest nobis Deus noster“². Semel in cruce vitam et sanguinem [pro] nobis profudit; et hanc „maiores dilectionem quam nemo habet ut animam suam ponat quis pro amicis suis“³, nostris condolens miseriis erga nos exhibuit. Porro C ut tanti amoris et memoriale perenne exstaret et fructus, coeleste convivium instituit, panem angelorum homini manducandum dedit; et, in memoriam omnium mirabilium suorum, „escam dedit timentibus se.“ Elegit enim Dominus Sion, ecclesiam scilicet suam, elegit eam in habitationem sibi, et sic nobiscum est usque ad consummationem saeculi.

1. Cum magna cura et reverentia sub clavi custodiatur sanctissima eucharistia et clavem nullus alius nisi sacerdos penes se habeat. Nihil aliud praeter sanctissimum sacramentum in tabernaculo poni debet, et lampas continue luceat coram sanctissimo sacramento.

2. Ubi, propter necessitatem, in domo sacerdotis asservatur sanctissima eucharistia, enixe hortamur, ut in aliquo loco decenter ornato et ab omni usu profano segregato reverenter custodiatur.

3. Singulis annis in dominica Quinquagesimae et in capite ieiunii quadragesimalis, feria scilicet quarta cinerum, decretum concilii Lateranensis IV, quod incipit *Omnis utriusque sexus*, populo in ecclesia annuncietur, et greges suos moneant sacerdotes, ut hoc tam salutare praeceptum infra tempus praescriptum adimpleant.

4. Quoniam maxime interest ut prima puerorum puellarumque communio congruis dispositionibus fructuque magno suscipiatur, sacerdotum zelo commendamus, ut christiana iuventus de natura et effectibus huius coelestis convivii, praevis et repetitis instructionibus, sedulo sint eruditi. Eos, ante corporis Domini perceptionem, saepe ad sacrum poenitentiae tribunal accedere debere, haud videtur dictu necessarium. In unoquoque districtu, iuxta

¹ Urbani IV, constit. *Transiturus*, anno 1262.

² Deuter. IV, 7.

³ Ioan. XV, 13.

¹ Ps. L, 14.

² Ephes. I, 13.

locorum circumstantias, statuatur tempus praefixum A generali vel alii sacerdoti ab episcopo ad hoc deputato exhibuerit.

5. Ad pietatem fidelium erga divinam eucharistiam augendam summopere conducere, si devotio Quadraginta Horarum dicta ubicumque statutis temporibus introduceretur, sicut in nostrarum ecclesiarum pluribus iam antea factum est cum magno animarum fructu.

Non solum hanc, sed et foundationem sodalitatis sanctissimi sacramenti, necnon doctrinae christianae confraternitatem, iis in locis ubi non existunt, huius provinciae sacerdotibus multum in Domino commendamus.

6. Si non cesset periculum, non tantum semel sed frequentius, in eadem infirmitate sanctum viaticum administrari debet.

7. Sanctissimi sacramenti benedictio quae fit per ostensorium, nunquam sine episcopi licentia dari potest. Idem dictum sit de solemni expositione sanctissimi, et de processionibus quae a rubricis non permittuntur.

8. Processiones solemnes et publicae quae in multis huius provinciae partibus per octavam Corporis Christi fiunt, omnino retineantur.

9. „Si non decet ad sacras ulla functiones quempiam accedere nisi sancte: certe quo magis sanctitas et divinitas coelestis huius sacramenti viro christiano comperta est, eo diligentius cavere ille debet, ne absque magna reverentia et sanctitate ad id percipiendum accedat . . . Nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumvis contritus sibi videatur, absque praemissa sacramentali confessione ad sacram eucharistiam accedere debet: quod a christianis omnibus, etiam ab iis sacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, haec sancta synodus perpetuo servandum esse decrevit, modo non desit illis copia confessoris; quodsi necessitate urgente sacerdos C absque praevia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur.“¹

Hanc ultimi concilii oecumenici admonitionem gravissimam in omnium fidelium et sacerdotum memoriam serio revocamus.

10. Altaria, vasa et omnis sacra supellex, quae ad divinam eucharistiam pertinent, munda saltem et nitida sint, et etiam, secundum facultates uniuscuiusque ecclesiae, pretiosa. Cuppa calicis et pyxidis ad minus argentea sit atque intus deaurata; quod de patena quoque intelligendum est. Paramenta praescripti coloris sint et ex holoserico facta, reliquae vestes necnon et altaris tobaleae ex solo lino formentur.

11. In posterum lapides sacros non consecrabimus nisi sint talis magnitudinis ut calicem, hostiam et pyxidem sustinere queant.

12. Confectio panis consecrandi personis pro D batis committi debet. Rotundae et satis magnae debent esse particulae pro populi communione; praeterea maximam adhibeant sacerdotes diligentiam, adiuvantibus etiam episcopis, ut vinum sincerum pro sacrosancto missae sacrificio semper obtineatur.

13. Post meridiem non incipiatur missa; nec bis in eodem die celebrandum est, nisi [cum] consensu episcopi, cui facultas ad hoc in casu necessitatis exercenda a sancta sede conceditur.

14. Ne quis missam celebret sine veste talari et collari Romano; biretto quoque utatur ubi commode fieri potest.

15. Nulli sacerdoti alieno missam offerre permittatur, nisi litteras testimoniales ordinarii sui aut sui superioris spiritualis, vel episcopo vel vicario

16. Hora, qua missa celebranda est, praesertim in dominicis et festis de praecepto, semper sit certa et determinata; et sine licentia ordinarii nunquam mutetur. Ubi sacerdos in sua missione plures habet ecclesias, non licet pro arbitrio, in diebus praedictis, missam celebrare in una vel altera; sed approbante episcopo, statuatur dies fixi pro locorum circumstantiis et fidelium numero.

17. In domibus privatis vel extra ecclesias, incruenti sacrificii prohibetur celebratio. Ubi aliud necessitas postulat, facultas ab ordinario petatur.

18. In omnibus diebus, ubi missa ex praecepto est audienda, sacerdos, ante missam, versa stet facie ad populum, et clara ac distincta voce, actus contritionis, fidei, spei et caritatis una cum oratione ante missam iuxta formulam communiter receptam, devote legat.

19. Quoniam maxime convenit ut onus missarum pro quibus honorarium accipitur, ad tempus non protrahatur immodicum, statuimus, ad omnem negligentiam praecavendam, infra mensem talem esse obligationem implendam.

20. Episcopo mortuo, quinque pro eius anima celebrentur missae ab unoquoque sacerdote in eius dioecesi, et a singulis episcopis in provincia. Pro defuncto vicario generali tres dicentur missae, pro canonicis duae, pro omnibus aliis sacerdotibus una. Hoc fraternae caritatis opus tam sanctum et salubre quamprimum post mortem perficiatur.

21. In omnium missarum celebratione, strictissime servantur rubricae quae missali Romano praeponuntur; et ne maledictionem incurrat eorum qui opus Dei faciunt negligenter, praecipimus ut semel saltem in anno unusquisque sacerdos rubricas generales missalis Romani, et ordinem in celebratione missae servandum studiose perlegat.

22. Nihil quod non sit ab ordinario probatum cantetur in ecclesia. Cantus semper sit gravis et ecclesiasticus, et nunquam protrahatur ita ut missae cursum impediat, ubi hoc non permittunt rubricae.

XIV. De sacramento poenitentiae.

„Quorum remiseritis peccata remittuntur eis,“¹ sunt verba clara atque perspicua, quibus potestatem dimittendi peccata in sacramento poenitentiae Christus dominus apostolis tradidit. Hac potestate clavium regni coelorum, sacerdotibus omnibus in sacra ordinatione collata, uti debent Christi ministri, non ad perniciem sed ad salutem animarum. Quapropter, ut scribit sanctus Franciscus Salesius, „necesse est ut confessarius caritate, scientia et prudentia plenus sit, ne sibimetipsi et aliis periculosus fiat.“² Caritas libenter praebebit non solum tempus, sed laborem et patientiam quae ad hoc munus rite implendum tam necessaria sunt. Scientia requiritur ut inter lepram et lepram iudicare possimus, ut enormitatem et naturam simul ac numerum cognoscamus peccatorum, denique ut recte statuamus iuxta peccatoris dispositiones utrum peccata vel remittenda vel retinenda esse debeant, scilicet utrum absolutione dignus vel indignus sit. Et nisi confessarius sit prudens, quomodo potest remedia praecipere pro anima languente vel saucia, aut media suggerere quibus a vitio ad virtutem, a tepiditate ad fervorem et perfectionem eundum est? Qui vices Christi gerit in sacro tribunali, officium arduum, periculosum et vere formidandum suscipit, munia medici et iudicis implet, et totis viribus cavere debet ne sua

¹ Conc. Trid., sess. XIII, de eucharistia, cap. 7.

¹ Ioan. XX, 23.

² Lib. I, c. 4, *Introd.* [Philothea].

ignorantia vel negligentia tam salutaris medicina A et fons gratiarum in occasionem perditionis vertatur.

Sacerdos poenitentiae sacramentum administraturus sibi metipsi applicare potest verba Christi cuius personam induit: „*Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant*“;¹ venit namque ut mortuos revocaret ad vitam et ut iustos redderet sanctiores.

Necesse est primum ut munda sit manus quae diluere sordes curat; et quoniam Christus dixit: „*Ego pro eis sanctifico meipsum*“;² ita eius minister pro faciliiori peccatoris iustificatione seipsum sanctificare debet.

Et sicut tradit Benedictus XIV, ita ex ipsius rei natura satis apparet, theologiae moralis scientiam illis omnino necessariam esse qui tanquam parochi aut sacerdotes pro administrando sacramentum poenitentiae constituti, confessarii munere rite perfungi velint³; ideoque semper in manibus habeant confessarii, et assidue studeant et perlegant B moralis theologiae libros approbatos, ut regimen animarum in aedificationem ecclesiae fructuose suscipiant. Admoneantur populi ut non modo semel in anno, sed pluries ad hoc misericordiae divinae lavacrum accedant, ubi Christus ipse lavat nos a peccatis nostris in sanguine suo. Et hoc praesertim suadendum est quoties contraxerint sordes peccati, ne sub iugo diaboli diutius obstricti, mortis impenitentis et damnationis aeternae periculo exponantur. In huius sacramenti administratione sequentia sunt observanda:

1. In omnibus ecclesiis, ubi non existunt, erigantur sedes confessionales quibus crates aptentur. Ad episcopum pertinet iudicare de iis locis ubi hoc praeceptum nequit impleri.

2. Confessarios omnes in Domino obsecramus ut semper sint faciles, prompti et alacres ad confessiones fidelium excipiendas.

3. Pro hoc munere obeundo statuatur quaedam dies et horae in unaquaque hebdomada, quae populo magis opportuna fuerint.

4. Quantum fieri potest, confessiones in ecclesia audiantur, et quandocunque in casu necessitatis aliter fit, semper audiantur in loco conveniente, ianuis patentibus.

5. Sacerdos in confessionali sedens, supra vestem talarem superpelliceo et stola violacea, vel saltem stola super vestem talarem utatur.

6. Nunquam sub quocunque praetextu pecuniam recipiat in sacro tribunali.

7. Quando cum rudioribus versatur, eos de mysteriis fidei confessarius diligenter interroget.

8. Sacerdos ad confessiones excipiendas approbatus, pro tota dioecesi hanc iurisdictionem habet, quam tamen extra suum districtum exercere non debet invito loci missionario.

9. Cum clerici ad deponenda sua peccata accedunt, ne paramentis sacris vel etiam superpelliceo induti sint.

10. Omnia quae a Benedicto XIV in bullis *Sacramentum poenitentiae* et *Apostolici muneris* et ab aliis Romanis pontificibus de sollicitatione statuta sunt, strictissime observari volumus.

11. Meminerint sacerdotes, secundum doctrinam concilii Tridentini, alienorum peccatorum illos fore participes [qui], nimis indulgenter cum poenitentibus agentes, levissima quaedam opera pro delictis iniungant gravissimis. Proinde, congruam satisfactionem semper imponant iuxta prudentiae, pietatis et iustitiae normam.

12. Facultas audiendi confessiones nullo modo comprehendit potestatem absolvendi in casibus reservatis, nec confessiones monialium excipiendi, nam ad haec requiritur specialis facultas.

XV. De sacramento extremae unctionis.

Benignus et misericors Deus qui per alia sacramenta ad iuste et pie vivendum dat gratiam, sacramentum extremae unctionis pro ultimo militiae nostrae super terram conflictu instituit, ut in hora mortis hostem vincere, et, cursu feliciter consummato, coronam legitime certantibus promissam recipere mereamur.

Huius sacramenti praecipuos effectus Iacobus apostolus his verbis commemorat: „*Oratio fidei salvabit infirmum, et alleviabit eum Dominus, et si in peccatis sit remittentur ei*“;¹ nam, ut a patribus Tridentinis explicatur, in hoc sacramento largitur „gratia Spiritus sancti cuius unctio delicta, si qua sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit; et aegroti animam alleviat et confirmat, magnam in eo divinae misericordiae fiduciam excitando, qua infirmus sublevatur et morbi incommoda et labores levius fert, et tentationibus daemonis calcaneo insidiantis facilius resistit, et sanitatem corporis interdum, ubi saluti animae expedierit, consequitur“². Ex quibus facile colligi potest quantum esse debeat sacerdotis studium ut ovibus suis periclitantibus non desit in illo tempore tentationis supremae, de quo nos admonet praedictum sacrosanctum concilium, quod „etsi adversarius noster occasiones per omnem vitam quaerat et captet ut devorare animas nostras quoquo modo possit; nullum tamen tempus est quo vehementius ille omnes suae versutiae nervos intendat ad perdendos nos penitus, et a fiducia etiam, si possit, divinae misericordiae deturbandos, C quam cum impendere nobis vitae exitum prospicit“³.

1. Oleum infirmorum custodiat in loco decenti, clave obserato, et, ubi fieri potest, in ecclesia vel sacratio.

2. Summa cura invigilet sacerdos ne quis fidelium sibi commissorum e vita discedat quin prius inunctus fuerit, atque ad extremum cum hoste luctamen roboratus.

3. Moneantur saepius populi teneri se, sacerdotem ad infirmum vocare statim ac morbus ingravescere videatur, ne aliquis hac corporis et animae medicina privetur.

4. Hortetur sacerdos aegrotum ante huius sacramenti administrationem temporalia sua disponere, testamentum condere, si sit necessarium, aliena restituere si opus sit, atque pauperibus vel piis usibus providere si facultates suae hoc permittant, ut peccata sua eleemosynis redimens, et amicos D faciens de mammona iniquitatis, recipiatur ab eis in aeterna tabernacula.

5. Dum haec monita salutis tradet, caveat omnino sacerdos omnem avaritiae suspicionem, et omnem iniustitiam vel duritiam adversus aegroti familiam. Nunquam scribat ipse testamentum alicuius aegroti, nisi deficiente quocunque alio idoneo, et in omnibus ita se gerat „ut non vituperetur ministerium nostrum“⁴.

6. Si quis indigne, quod absit! hoc sacramentum susceperit, ne iterum inungatur in eodem morbo (nisi diuturnus sit, ut si, cum infirmus convalescerit, iterum in periculum mortis inciderit), sed, facta confessione cum debitis dispositionibus, absolutio-

¹ Ioan. X, 10.

² Ioan. XVII, 19.

³ Instit. XXXI.

¹ Iacob., V, 15.

² Sess. XIV, de extrem. unct., c. 2.

³ Ibid.

⁴ II Cor. VI, 3.

nem, eucharistiam et plenariam in articulo mortis A indulgentiam accipiat.

7. Si infirmus de morbo convaluerit iterumque in periculum mortis sive ex eodem vel alio morbo inciderit, unctio extrema iterari debet.

XVI. De sacramento ordinis.

„Nemo sumit sibi hunc honorem, nisi qui vocatur a Deo tanquam Aaron.“¹ Imo Christus ipse, sicut subdit apostolus, seipsum non glorificavit ut pontifex fieret, sed ab aeterno patre sempiternum suscepit sacerdotium.

Quibus divinis testimoniis liquido constat, vocationem Dei omnino esse necessariam ad ordines sacros digne suscipiendos, ideoque singulis episcopis gravi monitione dicit idem apostolus: „Manus cito nemini imposueris.“² Quid magis prodest hominum saluti vel ecclesiae decori, quam ut fideles tantum dispensatores in domo Dei constituentur? aut quid B maioris detrimenti christiana patitur respublica, quam cum fures et latrones, indigni scilicet pastores, aliunde praeter ostium intrant in ovile? Quapropter, episcopalis sollicitudinis munus est praecipuum, maximam adhibere curam in iis seligendis, qui ad talem honorem et onus tam formidandum sunt promovendi. Quam innumera mala, soli Deo cognita, christiano populo afferuntur etiam per unum sacerdotem indignum! Meminerint episcopi districtam rationem Deum ab eis exacturum esse, de omnibus quae ad ordinem sacrorum collationem pertinent: unde ea cuncta quae in materia tam gravi ab ecclesia et a sacris canonibus praescripta sunt, summo studio observare debent.

1. Moneantur parentes eos graviter peccare, si, ob mundanas rationes, ecclesiasticum statum liberos suos vel eligere vel reicere compellunt.

2. Edoceatur populus ut, si aliquam culpam C gravem et publicam in iis cognoscat qui pro sacro ministerio candidati sunt, vel in eorum familia aliquam infamiae notam quae in ecclesiae dedecus redundaret, illos coram Deo teneri talia facere tempestive nota, ut repulsis indignis, honori sacerdotalis ordinis atque ecclesiae utilitati consulatur.

3. Priusquam studia ecclesiastica inceperint, examini subiciantur omnes candidati.

4. Habeantur ordinationes in ecclesiis cathedralibus, ubi fieri potest, et in temporibus a iure statutis. Serventur quoque interstitia ut uniuscuiusque ordinis officia clericus cognoscere et implere possit, antequam ad alium promoveatur.

XVII. De sacramento matrimonii.

„Sacramentum hoc magnum est in Christo et in ecclesia.“³ Magnum est quia per hoc divinitus D constituitur unio sancta coniugum, super quam totius societatis fundamentum est positum, et ecclesiae membra usque ad finem mundi rite crescunt et legitime multiplicantur. Praeterea matrimonium est mystica quaedam repraesentatio unionis sanctae et indivulsae Christi domini salvatoris nostri cum ecclesia sponsa sua. Unde Paulus apostolus coniuges admonens de mutuo usque ad mortem amore, exemplar Christi ipsius sponsam ecclesiam, etiam ad sanguinem diligentis, his verbis proposuit: „Viri diligite uxores vestras sicut et Christus dilexit ecclesiam.“⁴ Nihil ergo nisi sanctum, nihil impudicum, nihil quod non sit fide plenum in christianorum connubiis reperiri debet.

„Primum ergo in coniugio religio quaeratur,“¹ dicit sanctus Ambrosius, „quia cum sancto sanctus eris et cum perverso perverteris. Si hoc in aliis, quanto magis in coniugio, ubi una caro et unus spiritus est? Quomodo autem potest congruere caritas, si discrepet fides?“ Hinc nunquam destitit ecclesia filios suos a connubiis mixtis detertere, quia divinitus edocta, periculum multiplex ex capite istis infaustis coniunctionibus inesse cognovit.

Iure divino coniugia cum infidelibus [et] Hebraeis interdicta sunt. „Neque sociabis cum eis coniugia. Filiam tuam non dabis filio eius, nec filiam illius accipies filio tuo, quia seducet filium tuum ne sequatur me.“²

Tristi experientia compertum est eandem rationem contra catholicorum coniugium cum haereticis vel schismaticis invicte militare. Proinde si ab apostolis moneamur „haereticum hominem... devitare“³ et cum huiusmodi nec cibum sumere, quanto magis connubium cum eo reformidare debemus?

Merito quidem gloriamur in pietate populi nobis commissi, qui in omni huius provinciae parte formidolosa huiusmodi respuunt connubia, quae non solum iuri naturali et divino minus consentanea, sed etiam sacris ecclesiae canonibus sunt interdicta. Hanc disciplinam salutarem, apud nos pluribus annis et magno animarum fructu vigentem, totis viribus conservari volumus, et zelo dilecti nostri cleri enixe commendamus. Cum nubunt fideles, „nubant tantum in Domino,“⁴ sicut apostolus praecipit, et sacrilego vinculo inimicis ecclesiae Dei sese non coniungant. Ex animo et penitus abhorreant ista detestanda connubia quae sancta mater ecclesia perpetuo damnavit et interdixit, illa ecclesia, dicimus, quae Christi ipsius est sponsa, quae nec sanctitate nec veritate corrupta est, sed sine maculis et rugis semper gloriosa. Nihil ergo quod adulterium olet, sive in moribus sive in fide, inveniat in christianorum connubiis quae ad vivum repraesentare debent sancti sanctorum coniunctionem cum puritatis et veritatis sponsa.

Hic non praetereamus hominum perditorum impios ausus, qui hisce temporibus matrimonii unitatem et indissolubilitatem omni quo possunt modo, contra sacrae scripturae luculenta testimonia et perpetuam ecclesiae traditionem, subvertere conantur. Quapropter anathema dicimus omnibus qui catholicam impugnant fidem de matrimonio, sicut a patribus Tridentinis iuxta evangelicam et apostolicam doctrinam definita fuit, declarantes imprimis christianos lege divina prohiberi ne plures simul habeant uxores, et cum ecclesia docentes propter adulterium alterius coniugum matrimonii vinculum dissolvi non posse⁵.

Hortamur etiam sacerdotes nostros ut super doctrinam catholicam de unitate et indissolubilitate matrimonii invigilent, ita ut quos „Deus coniunxit duos in carne una homo non separet“⁶ nec separare tentet.

1. Sacerdotes gravi sermone saepius instruant populos in omnibus scitu necessariis quae hoc sacramentum attingunt. Moneant eos qui illud suscepturi sunt, illos ducendos esse neque vana pulchritudine, neque prava concupiscentia, neque turpis lucri desiderio, sed motivis sanctae religioni omnino consentaneis.

¹ [De Abraham, lib. 1, c. 9, opp. s. Ambros., ed. Migne, I, 451B.]

² Deuter. VII, 3-4.

³ Tit. III, 10.

⁴ I Cor. VII, 39.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, can. 7.

⁶ Marc. X, 9.

¹ Hebr. V, 4.

² I Tim. V, 22.

³ Ephes. V, 32.

⁴ Ephes. V, 25.

2. Parentes acriter reprehendant, qui in re tam magni momenti, nulla ratione habita eorum salutis aeternae, liberos suos vel ad matrimonium ineundum adigunt, vel ab illo iniuste retrahunt.

3. Semper et ubique in fidelibus provocent connubiorum mixtorum detestationem, quae propter innumera mala hinc obvenientia nullo non tempore abhorruit pia mater ecclesia.

4. Matrimonium contracturi, per praevidam confessionem et dignam sanctae eucharistiae perceptionem ad illud fructuose suscipiendum dispositi sint.

5. Extra casum necessitatis vel specialem ab ordinario facultatem, fidelium matrimonia semper in ecclesia fiant et ante horam meridianam. Enixe commendamus ut, ubicumque fieri potest, missa de sponso et sponsa cum benedictione sponsae matrimonium immediate subsequatur.

6. Illius est sacerdotis matrimonium celebrare ad cuius missionem vel districtum pertinet sponsa. Quodsi sponsus in eadem missione non degit, habeat a sacerdote proprio litteras testimoniales de libero statu et de publicatione bannorum, sine quibus matrimonium celebrari vetamus.

7. In matrimoniis celebrandis absint clamor, strepitus verborum, omnis scurrilitas et iocus, et ex parte sacerdotis, quaerendi quae sua sunt nimis ardor. Omnia gravitatem et religionem spirent, ut hoc magnum sacramentum, sicut et alia a Christo instituta, cum omni reverentia celebretur.

8. Sacerdotes monemus ut diligenti studio plenam et accuratam cognitionem de hoc sacramento acquirant, et praesertim de omnibus impedimentis quae contractum matrimoniale vel prohibent vel efficiunt nullum.

9. Zelo nostrorum clericorum enixe commendamus, ut abusus et peccaminosa consuetudo vigiliarum ante matrimonium quae *veillées* vocantur, corrigantur, vel omnino tollantur, ne fideles qui sese ad matrimonium disponunt, maledictionem Domini potius quam benedictionem in suis recipiant nuptiis.

XVIII. De vita et honestate clericorum.

„Legatione pro Christo fungimur¹, ideoque fideles nos existiment ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei.“ Sed „quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur“². Si ergo volumus esse fideles servi et prudentes a Domino super familiam suam constituti, in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros... ut non vituperetur ministerium nostrum. Nihil a populo diligentius scrutatur quam mores et vita clericorum. Quocirca, omnes ecclesiasticos et maxime sacerdotes, et corpore et spiritu sanctos esse oportet, quia ex hominibus assumpti, pro salute suorum fratrum constituuntur in iis quae sunt ad Deum, ut offerant dona et sacrificia pro peccatis, et reconciliatio fiant in tempore iracundiae³.

Hinc vitam suam ad exemplar summi sacerdotis componere debent; tales enim eos decet esse, qualis et ipse fuit: innocentes, sancti, impolluti et a peccatoribus segregati⁴. De illius sacerdotio participantes, ita virtutum eius et innocentiae participes fiant, ut digne per eos seipsum offerat.

„Sanctificabor in eis qui appropinquant mihi,“⁵ dicit Dominus; et filios Aaron alloquens: „Incensum Domini et panes Dei sui offerunt et ideo sancti erunt.“⁶ Porro si in figuris et sub veteri testamento tantam in ministris suis sanctitatem Deus exegit, quanta puritas angelica in sacerdotibus novae

A legis requiritur, in quorum manibus Dei filius velut in utero virginis incarnatur!¹ De mundo non sunt, sed Christus eos elegit de mundo, ut lux mundi fierent². „Cum a rebus saeculi in altiore sublati locum conspiciantur, in eos tanquam in speculum reliqui oculos coniiciunt, ex iisque sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omnino clericos in sortem Domini vocatos vitam moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus nil nisi, grave, moderatum ac religione plenum prae se ferant; levitia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.“³

Maxima sollicitudine hortamur omnes qui in vinea Domini nobis collaborant, ut monita et regulas quae sequuntur, devote suscipiant, et stricte observent ad aedificationem corporis Christi et glorificationem patris eius qui in coelis est.

1. Sicut „omnis gloria filiae regis ab intus est“⁴, sanctificationem internam ante omnia clero commendamus. Propriae dignitatis venerandae consideratio seria, piarumque meditationum et lectionum assiduitas eorum mentes enutrient, spiritum ecclesiasticum fovebunt et divinae gratiae donum augebunt et tuebuntur.

2. Rorem coeli in populum refundendum ex oratione continua hauriant, et non solum digne, attente ac devote officium recitent divinum, sed orationi mentali, sine qua vix possunt salvari, quotidie et indesinenter incumbant.

3. Externa corporis ratio sapientiae internae omnino respondeat. Semper et ubique „exemplum sint fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate“⁵. Sciant in sacerdotibus nihil plebeium requiri, nihil populare, nihil commune cum studio et usu inconditae multitudinis, et quod sobriam a turbis gravitatem, seriam vitam, singulare pondus dignitas vindicet sacerdotalis⁶.

4. Ad „ignominiam saecularis habitus“⁷ quem in sortem Domini ingredienti depositum non revertantur, sed per formam et vestium colorem a laicis discreti sint. Collari Romano omnes utantur, et ubi viget continuus et laudabilis vestis talaris usus, retineatur.

5. A spectaculis in theatris publicis, a choreis et saltationibus, a venatione clamosa, et a publicis equorum cursibus omnino abstineant. Qui moniti secus fecerint, suspensionem incurrunt.

6. Sicut sacerdotis vita cum Christo in Deo debet esse abscondita, valde nocivum et indecorum esset nimiam cum saecularibus habere familiaritatem. Fugiant igitur convivia frequentiora et intempestiva, et quotiescunque laicorum domos ingrediuntur, memores sint ecclesiasticae dignitatis, et „in omnibus se ipsos praebeant exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate“⁸.

7. Sacerdotis domus ita composita sit ut, luxu mundano profanoque ornatu remotis, omnia pietatem, ordinem, simplicemque munditiam spirent, et crucifixi salvatoris ministerium illic habitare proclament.

8. Provectoris aetatis et probatae virtutis sint famulae eorum, et in hac re sacrorum canonum iniunctiones episcopi faciant observari. Et quoniam castitas praecipuum decus sacerdotii et ornamentum

¹ S. August., *Super ps. XXXVII.*

² Ioan. XV, 19.

³ Conc. Trid., sess. XXII, c. 1, *de reform.*

⁴ Ps. XLIV, 14.

⁵ I Tim. IV, 12.

⁶ S. Ambr. [*Ep. ad Irenaeum*, ed. Migne, III, 1051 C].

⁷ Pontif. Rom.

⁸ Tit. II, 7.

¹ II Cor. V, 20.

⁴ Hebr. VII, 26.

² I Cor. IV, 1-2.

⁵ Levit. X, 3.

³ Hebr. V, 1; Eccli. XLIV, 17.

⁶ Levit. XXI, 6.

est, sine qua lux mundi obscuratur, sal terrae A putrescit, et mutatur color optimus, clericos omnes rogamus et obsecramus in domino Iesu, ut istam pretiosam margaritam et thesaurum istum, quem in vasis fictilibus portamus, omni cura et studio immaculate conservent. Non solum impudicitiae sordes abhorreant, sed ab omni specie mala omnique occasione prorsus abstineant. Sensuum custodiae et corporis mortificationi ferventem adiungant orationem, scientes quoniam donum Dei continentia est, et a Deo enixe et humiliter postulandum.

9. In memoriam eorum revocamus se esse non solum discipulos sed ministros illius „*qui cum esset dives, propter nos egenus factus est*“¹, et qui non habebat in terris „*ubi caput reclinaret*“². Quare, omnem avaritiam et turpis lucri quaestum effugiant, et, iuxta apostolicam monitionem, „*habentes alimenta et quibus tegantur his contenti sint*“³. Audiant iterum doctoris gentium vocem qui „*argentum et aurum nullius concupivit*“⁴, sed suis laborabat manibus, ut quaerens solummodo ea quae Christi erant, evangelium eius efficacius praedicaret. „*Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem et in laqueum diaboli, et desideria multa inutilia et nociva quae mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes erraverunt a fide. Tu autem, o homo Dei, haec fuge; sectare vero iustitiam, pietatem, fidem, caritatem, patientiam, mansuetudinem*“⁵.

10. Ad turpem avaritiam e sanctuario eliminandam, sacerdotibus aliqua sanctissimum patrum verba proferimus. Per avaritiam pastor in lupum convertitur, et a propriis ovibus rapit, pro quibus vitam suam dare oportet. Et sic, dum in fallaci confidentia et quiete recumbit, maledictio altissimi iam pronunciata est: „*Vae pastoribus qui pascebant semetipsos!*“⁶ Avaritia omnes qui ei serviunt crudeles efficit atque feroces. Ita enim indurat cor sacerdotis ut nemini parcat, nemini compatiatur, viduam opprimat, pupillum invadat, pauperem aggravet, nemini succurrat a quo lucrum non sperat.⁷

11. Consanguineorum et propinquorum inordinatus amor vel excitat vel auget in clericis detestabilem pecuniae amorem, ex quo diversis temporibus multa mala et scandala exorta sunt in ecclesia.

Qui carnem respiciunt et sanguinem, et bona sacro ministerio acquisita in propinquos impie profundunt, praeceptis divinis et ecclesiasticis palam resistunt, petra scandalii existunt fidelibus, venerandos in sacerdotio confratres inhonorant, et corona immarcescibili, quae servis bonis et fidelibus promissa est, seipsos omnino indignos reddunt. Unde omnes alloquimur verbis gravissimis concilii Tridentini:

„Clericis omnino interdicitur ne ex redditibus ecclesiae consanguineos familiaresve suos augere studeant, cum et apostolorum canones prohibeant, ne res ecclesiasticas quae Dei sunt, consanguineis donent; sed si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuunt, eas autem nec distrahant nec dissipent illorum causa; imo, quam maxime potest, eos sancta synodus monet ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosque carnis affectum, unde multorum malorum in ecclesia seminarium exstat, penitus deponant.“⁸

12. Ne gravia scandala, heu! nimis frequentia, post mortem sacerdotis exoriantur ex dissidiis pro-

pinquorum, praecipimus et iubemus ut unusquisque sacerdos testamentum suum in forma legitima condant, et in loco tuto reponat, pro executione testamenti unum saltem ecclesiasticum constituens. Si quis huic mandato parere detrectaverit, a confessario suo non est absolvendus, donec officium suum adimpleverit.

13. Hos tamen qui vita superstite bona sua in pios usus et caritatis opera ex amore divino expendunt, omni honore dignissimos reputamus cunctisque laudibus attollendos.

14. Nullus sacerdos contra sacros canones negotiationem exerceat sive per se sive per alios, nec latifundia colat, nisi intra moderatos limites ab ordinario praescriptos; nec bonorum saecularium tutorem aut administratorem vel testamenti alicuius laici executorem se nominari permittat, inconsulto episcopo, quia „*nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus*“¹.

15. Districte vetamus ne quis sacerdos aliquem publice in ecclesia denuntiet vel nominatim declaret excommunicatum, sine expressa licentia ordinarii. Opprobria et convicia nunquam ab altari proferantur; et quando peccata corripienda sunt, erga peccatorem caritatis ordo servetur.

16. Omnia mala docuit otiositas², ideoque clericis omnibus otium interdiciamus, eosque in Domino hortamur ut „*sapientes et non insipientes sint, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt*“³. Sacris studiis per totum vitae cursum incumbant, et libros noxios de rebus ineptis et mundanis tractantes reiciant. Devotionem erga divinam eucharistiam et Domini nostri passionem, quae per eucharistiam annuntiatur, necnon erga beatissimam virginem Mariam sine labe conceptam in seipsis excitent, et in aliis promoveant, et nunquam praetereat dies sine visitatione sanctissimi sacramenti.

17. Ad residentiam teneri eos qui curam gerunt animarum, nemo est qui ignoret. Nullus ergo sine permissu ordinarii a districtu spirituali suae curae subiecto ultra unam vel alteram diem se subtrahat, quia sine residentia partes muneris pastoralis impleri non possunt, quae sic in concilio Romano egregie recensentur⁴, scilicet ut pastores „*plebem per se in catholica fide incessanter instruant, sacramentis reficiant, infirmos visitent, moribundis adstant, quotidianas pro populo ad Deum preces et orationes effundant, et laudabili vitae ac conversationis exemplo, virtutibus et morum disciplina omnibus praeluceant viamque salutis praemonstrent*“.

18. Collationes theologicae saltem quator in anno in unaquaque dioecesi habeantur, et iis adesse teneantur sub poena suspensionis omnes sacerdotes curam animarum habentes. Idem dictum sit de secessu spirituali singulis annis habendo, ad quem saltem dimidia pars cleri ab episcopo designanda tenentur accedere.

XIX. De episcopis.

Angeli et principes ecclesiae, successores apostolorum et Christi legati, sunt pauci ex titulis quibus a sanctis patribus decorantur episcopi. Speculatores sunt super muros Ierusalem et in altissimo loco positi; dum super alios vigilant, ab omnibus ipsi contemplantur. „*Nec dubitandum est,*“ aiunt patres Tridentini, „*fideles reliquos ad religionem innocentiamque facilius inflammandos, si praepositos suos viderint non ea quae mundi sunt, sed animarum*

¹ II Cor. VIII, 9.

² I Tim. VI, 9-11.

³ Luc. IX, 58.

⁴ S. Greg. magn.

⁵ I Tim. VI, 8.

⁶ S. Chrysost.

⁷ Act. XX, 33.

⁸ Sess. XXV, de ref., c. 1.

¹ II Tim. II, 4.

² Eccli. XXXIII, 29.

³ Ephes. V, 15-6.

⁴ Anno 1725, tit. 1, c. 4.

salutem ac coelestem patriam cogitantes.¹ Nomen A
episcopi nomen est laboris potius quam honoris,
ideoque intelligant, „se non ad propria commoda,
non ad divitias aut lucrum, sed ad labores et solli-
citudines pro gloria Dei vocatos esse.“²

Cum oporteat „ergo episcopum irreprehensibilem
esse“³, atque aliis omnibus virtute praelucere,
agnoscamus et nos officia et munia oneris nostri
formidandi, ut qui caeteros admonemus et ad omnem
perfectionem exhortamur in Domino, ipsi „facti
simus forma gregis ex animo“⁴. Praeceptis nostris
actus non discrepent, et sicut Iesus Christus ponti-
fex summus, incipiamus „facere et docere“⁵.

1. Virtutis praestantiam et innocentiam vitae
cunctis viribus acquirant episcopi et in primis, iuxta
monitionem apostoli, sibimetipsis attendentes, alio-
rum saluti facilius consulere possunt.

2. Cum negotia difficilia et quaestiones maximi
momenti ad salutem animarum pertinentes iudicio B
episcopi continuo subiiciantur, oportet eum in divina
lege, in sacris canonibus et ecclesiastica disciplina
instructum esse, ne quid detrimenti ex ignorantia
sua capiant fideles. Unde liquet illum teneri sacris
studiis indesinenter insistere, quia ex eius ore non
solum laici sed sacerdotes ipsi sapientiam exquirent.

3. A concilio Tridentino praedicatio evangelii
vocatur „praecipuum episcoporum munus“, quod
„per seipsos tenentur implere. Si vero contigerit
eos legitimo detineri impedimento, viros idoneos
assumere tenentur ad huiusmodi praedicationis
officium salubriter exsequendum“⁶.

4. Aliud episcoporum officium et quidem maximi
momenti, est dioecesis accurata atque canonica
visitatio, quam eos facere monemus intra tempus a
concilio Tridentino praescriptum. Ut haec visitatio
rite perficiatur, consulantur auctores probati qui de
hoc munere tractant.

Curent episcopi ut schedulae cum quaestionibus
necessariis de missione ad sacerdotes mittantur, ita
ut responsiones in scriptis episcopo in ipsa visita-
tione tradi possint.

5. Quae de residentia a concilio Tridentino
praescribuntur et de onere certis temporibus, ad
tramitem apostolicarum constitutionum, Romam
visitandi et statum dioecesium sanctae sedi exhibendi,
ab omnibus stricte sunt observanda.

6. Singulis annis dioecesanam synodum, si fieri
potest, celebrabunt episcopi, in qua decreta concilii
provincialis (emendatione vel approbatione sanctae
sedis prius habita) publicari, eaque omnia ordinari
debent, quae ad sanam dioecesis administrationem
spectant.

7. Sine litteris dimissoriis vel testimonialibus
proprii episcopi, nullus episcopus ordinet clericos ex
aliena dioecesi oriundos, nec etiam alienum sacer-
dotem suae dioecesi aggregare potest episcopus, sine
consensu et litteris excorporationis ordinarii sui.
Et quoniam in America plurima scandala et incom-
moda obveniunt ob numerum sacerdotum vagantium,
qui, quamvis litteris excorporationis seu testimonia-
libus muniti, huc et illuc discursant sine ulla fixa
sede, ita ut reipsa contra ecclesiae disciplinam per
longum tempus sine aliquo superiore existant, huic
malo succurrere volens, haec synodus enixe hortatur
episcopos, ut, omni quo possunt modo, remedium
opportunum adhibeant, et tali deordinationi finem
imponant.

8. In unaquaque dioecesi constituatur archivum
episcopale in loco tuto et commodo. In eo custo-

diri debent omnia quae ad dioecesim spectant et,
ne originalia depereant, instrumentorum exempla
habeat archivista. Si quis documenta in archivo
conservata mutaverit, subtraxerit seu occultaverit,
eo ipso privatus sit omni dignitate, officio et bene-
ficio, si clericus; si vero laicus, excommunicationem
ipso facto incurrat.

9. Cum episcopus non pro una sed pro omnibus
dioecesis partibus constitutus, pro omnibus laboret
et invigilet, tenentur cuncti pro sua decenti susten-
tatione contribuere. Quapropter, singulis annis,
per mensem octobris, oblationes fidelium in omnibus
ecclesiis uniuscuiusque dioecesis a sacerdote loci
recipiantur, et ad episcopum seu eius secretarium
transmittantur quam primum.

XX. De ecclesiis.

1. Sacrosancta Domini templa in custodia sunt
sacerdotum. Quapropter, diligentes decorem domus
Dei et locum habitationis gloriae eius, omnes inten-
dant nervos ut ecclesiae rite ornentur, omnibusque
necessariis instructae nitidissime serventur. In hoc,
atque in sacris peragendis, eorum religionis studium
semper effulgeat.

2. Nulli liceat in aliquo determinato ecclesiae
loco sedem fixam habere in perpetuum. Sed ubi
ex consuetudine sedes istae construuntur in ecclesiis,
earum usus nonnisi de tempore ad tempus conce-
datur. Regulae pro sedibus locandis et tenendis
ab episcopos emper praescribantur, et si aliqua dis-
putatio exoriat, deferenda est ad ordinarium, cuius
iudicium erit decisivum.

3. Ne quis, sive clericus sive laicus, ecclesiam
vel presbyterium aedificare incipiat, inconsulto
episcopo atque eius approbatione non obtenta, non
solum pro situ et titulo sed pro ichnographia. Et
C quando talia construuntur aedificia, teneatur sacerdos
librum habere in quo, auxiliantibus duobus laicis ab
ordinario nominandis, scribi debet relatio pecuniarum
quae accipiuntur vel expenduntur. Hic liber epis-
copo inspiciendus in visitatione sua subiiciatur, vel
saepius prout necessarium iudicaverit. Thesaurarius
vel thesaurarii ab episcopo semper constituendi
sunt.

4. Nullus sacerdos sine expressa licentia episcopi
aliquam societatem novam erigat in ecclesiis sibi
commissis, nec aliquid in missione sua permanenter
instituat in sui ipsius commodum.

5. Si quis missionarius sine licentia episcopi
domum vel aedificium cuiuscumque generis in terris
ad ecclesiam pertinentibus aedificet, periculo faciet
suo, et nunquam pro iis compensatio aliqua tribuetur.
Quotiescunque datur talis licentia, episcopus ex-
primere debet utrum aliqua compensatio facienda
sit vel non.

6. Et cum de licentiis seu facultatibus ab
episcopo necessario obtinendis per decreta huius
concilii loquimur, semper intelliguntur licentiae
scriptae.

XXI. De coemeteriis.

„Non sunt contemnenda et abiicienda corpora
defunctorum maximeque iustorum atque fidelium,
quibus tanquam organis et vasis ad omnia bona
opera sanctus usus est Spiritus.“¹

Hinc pia mater ecclesia pro inhumatione fidelium
coemeteria solemni ritu benedici, sanctificari et
consecrari iubet, ut eorum corpora „quietis sedem
et ab omni incursione malorum spirituum tutelam“
habeant.

1. Haec polyandria, quae etiam „de benedictione
sepulti corporis Christi“, qui „figulus noster et

¹ Sess. XXV, de ref., c. 1. ⁴ I Petr. V, 3.

² Ibid. ⁵ Act. I, 1.

³ I Tim. III, 2. ⁶ Sess. V, c. 2, de ref.

¹ Aug., De civitate Dei, lib. I, c. 13, [ed. Bened., VII, 13 G].

quietis nostrae ager est“, ab ecclesia consecrantur, A
tanquam loca religiosa aestimari debent, et summa
custodiri reverentia.

2. Omnia coemeteria diligenter sepiantur et
tuto claudantur. Ad pascendum in eis ne admit-
tantur animalia, sordesque ab eis omnino arceantur.

3. Moneantur fideles ne sumptus moderatos in
exequiis excedent, et hortentur ut potius omnem
impendant curam, per eleemosynas, orationes, suf-
fragia, sacrae communionis receptionem et missas,
solutium et requiem defunctis procurare.

4. Iuxta antiquissimum ecclesiae institutum missa,
praesente corpore defuncti, pro eo celebretur ante-
quam sepulturae tradatur. Hoc maxime fidelibus
commendandum est.

5. Quandocumque de iis agitur, quibus ex
ecclesiae praecepto sepultura negatur ecclesiastica,
cum omni prudentia procedendum est, et dubio
occurrende consulatur ordinarius.

6. Omnes querelae, strepitus, dissidia et conten-
tiones in his locis sacris tolerari non possunt. Si
de loco sepulturae vel ex aliqua alia causa abortae
fuerint contentiones, sacerdoti primo deferantur, et
postea iudicio ordinarii subiiciantur.

7. Cum corpus semel terrae mandatum fuerit, nec
exhumari nec transferri potest sine licentia episcopi.

8. Si aliquod coemeterium violatum vel pollutum
fuerit, sacerdos statim certiore faciet episcopum,
ut ritu ecclesiastico quamprimum reconcilietur.

Omnia et singula in hac synodo statuta, decreta,
et acta, qua decet obedientia et reverentia, auctori-
tati, correctioni et emendationi sanctae Romanae
ecclesiae, omnium ecclesiarum matris et magistrae,
et Romani pontificis, Christi vicarii, iudicio emen-
danda, corrigenda, mutanda subiicimus.

† Ego Guillelmus, archiepiscopus Halifaxiensis,
definiens subscripsi.

† Ego Bernardus Donaldus, episcopus Carolina-
politanus, definiens subscripsi.

† Ego Colinus Franciscus, episcopus Arichatensis,
definiens subscripsi.

† Ego Thomas Ludovicus, episcopus Sancti-
Ioannis in Novo Brunswick, definiens subscripsi.

Ioannes Cameron, sacrae theologiae doctor,
a secretis.

Eduardus Butler, a secretis.

EPISTOLA PATRUM

ad sanctissimum dominum nostrum Pium papa IX.

Beatissime pater.

Cum sancti concilii Tridentini decretis ob-
temperantes, in urbe metropolitana, die 8 septembris,
convernerimus, ad ea synodice pertractanda quae
bono communi ovium nobis concreditarum inser- D
virent, haud inde discedere par esset, quin supremo
fidelium pastori, obsequentissimi gratissimique animi
nostri sensus ea, qua decet, reverentia et dilectione
exhiberemus.

Vestrae namque sollicitudini vigilantiaeque pa-
ternae magnum illud beneficium, huius nimirum
provinciae nostrae Halifaxiensis erectionem et con-
stitutionem, unice debemus.

Quapropter, ex intimo cordis affectu sanctitati ve-
strae gratias agimus, atque in perpetuum habebimus.

Profectus spirituales, qui paucis annis praeteritis
in hac nova dominica vinea parte se manifestare
coeperunt, spem praebent firmissimam fore ut
sanctissima nostra religio, divina gratia opitulante,
maiora in dies incrementa percipiat.

De victoriis ac triumphis super hostes ecclesiae
Dei, quibus pontificatus vester tam mirifice illu-
stratur, sanctitati vestrae vehementer gratulamur.

Dogma, quo Deiparae immaculata conceptio ex
Petri cathedra voce infallibili annunciasti, nobis una
cum caeteris per orbem terrarum christifidelibus
quam maximum praebuit gaudium.

Eandem beatissimam virginem Mariam sine labe
conceptam, veluti totius provinciae Halifaxiensis
patronam eligendam esse communi voto censuimus,
atque ut sententiam nostram approbare digneris,
sanctitatem vestram enixe rogamus.

Iter, quo magnam statuum pontificiorum partem
nuper invisisti, et quo plaudentes ubique sanctitatem
vestram amplexati sunt amantissimi subditi, ingenti
laetitia atque cordis oculis prosecuti sumus.

Vidimus enim qua ratione divinae providentiae
placuit, sedis apostolicae hostium infensissimorum
audaciam et calumnias retundere, atque ad pro-
bros illos redigere silentium.

Neque dubitare omnino possumus quin arden-
B tissimus amor quo sanctitatem vestram prosecuti
sunt filii devotissimi, quotidie augeat ad incre-
mentum religionis catholicae atque in laudem et
gloriam Dei omnipotentis, cuius vices in terris geris:
praesertim cum neminem latere possit, qua paterna
caritate, qua munificentia prorsus admirabili, qua
cura indefessa, felicitati eorum temporali et aeternae
consulis atque invigilas.

Denique, ea qua erga sanctitatem vestram tenemur
obedientia atque veneratione, huius nostri primi
concilii provincialis decreta supremo vestro iudicio
et emendationi subiicimus, ut quae pro ecclesiarum
nostrae curae commissarum bono decernenda cen-
suimus, apostolicam approbationem ac sanctionem,
si quam merentur, obtineant.

Interea, sanctitati vestrae a Deo optimo maximo
omnia fausta ex corde precantes, apostolicam bene-
dictionem nobis nostrisque gregibus humiliter im-
C ploramus.

Datum Halifaxiae in Nova Scotia, in ipsa synodo,
apud ecclesiam metropolitanam Sanctae Mariae, die
15 septembris 1857.

† Guillelmus Walsh, archiepiscopus Halifaxiensis.

† Bernardus D. McDonald, episcopus Carolina-
politanus.

† Colinus F. McKinnon, episcopus Arichatensis.

† Thomas L. Connolly, episcopus Sancti-Ioannis
in Novo Brunswick.

RESPONSUM

sanctissimi domini nostri.

Venerabilibus fratribus, Guillelmo archiepiscopo
Halifaxiensi et eius suffraganeis, Pius papa IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam
benedictionem.

Omni, qua par erat, benevolentia excepimus et
complexi sumus vestrum collegam, venerabilem
fratrem Thomam Connolly, episcopum Sancti-Ioan-
nis, qui nobis reddidit tum acta primi provincialis
concilii a vobis concelebrati die 8 proximi mensis
septembris, tum vestras litteras die 15 eiusdem
mensis datas, atque intimo erga nos et hanc Petri
cathedram pietatis, amoris et obsequii sensu con-
scriptas, quibus, venerabiles fratres, eiusdem concilii
decreta supremo nostro iudicio subiicientes, precati
estis, ut illa probare, vel si opus fuerit, emendare
velimus. Nulla interposita mora, ipsius concilii acta
cognoscenda mandavimus nostrae congregationi fidei
propagandae praepositae, quae suo tempore, iuxta
nostram mentem, congruum vobis dabit responsum.
Sed nobis temperare non possumus, quin hac nostra
epistola meritis celebremus laudibus eximiam vestram
pastoralem sollicitudinem, qua inducti, ex sacrorum
canonum praescripto in unum convenistis, et invocato

lumine Spiritus sancti, communicatisque invicem consiliis, ea statuere studuistis quae ad sanctissimae fidei nostrae depositum integrum custodiendum, ad catholicae ecclesiae doctrinam tuendam promovendamque, ad cleri disciplinam tutandam, ad fidelium pietatem virtutemque fovendam, ad vitiorum germina convellenda, ac seductionis pericula propulsanda magis conducere posse existimastis. Summae quidem iucunditati nobis fuit maximum gaudium, quo affecti fuistis ob dogmaticam de immaculata sanctissimae Dei genitricis virginis Mariae conceptione definitionem a nobis cum incredibili animi nostri laetitia pronuntiata; ac non possumus non vehementer probare, summisque laudibus efferre salutare sane consilium a vobis communi consensione susceptum adsciscendi ipsam beatissimam virginem sine labe originali conceptam universae istius ecclesiasticae Halifaxiensis provinciae patronam. Hoc enim pacto futurum confidimus, ut omnes isti fideles ardentiore vere filialis pietatis ac devotionis affectu deiparam Virginem, omniumque nostrum amantissimam matrem magis in dies colere ac venerari contendant, quo ea duce, ea auspice, ea protegente, ambulent digne Deo per omnia placentes, et in omni opere bono fructificantes. Pergratum quoque nobis fuit, ex iisdem vestris litteris cognoscere quos laetos fructus ista dominicae vineae pars, paucis annis divina adspirante gratia, ediderit, et firmiori vobiscum spe nitimur fore, ut, Deo bene iuvante, sanctissima nostra religio istic magis in dies vigeat ac floreat, et catholicus populus merito iuxta ac numero augeatur. Plane non dubitamus, quin vos, venerabiles fratres, pro egregia ac perspecta vestra religione, et episcopali zelo quo inflammati estis, divino auxilio freti perगतis maiore usque alacritate ministerium vestrum

A implere omnique studio salutarem urgere talentorum negotiationem, quae est de animabus Christo lucrandis. Ac persuasissimum nobis est, vos quaerentes quae Iesu Christi sunt, nullisque parcentes curis, consiliis atque laboribus, nihil unquam intentatum relicturos, ut ecclesiae causam eiusque iura strenue tueri, et cleri disciplinam, sanctitatem fovere, eiusque rectam institutionem procurare, et fideles ab venenatis pascuis arcere, ad salutaria propellere, eosque magis in dies sedulo enutrire verbis fidei, et per gratiarum charismata confirmare, ac miseros errantes in omni patientia, bonitate, doctrina, caritate ab errorum tenebris ad veritatis iustitiaeque semitam et unicum Christi ovile reducere possitis. Nos interim, licet indigni, non desistimus divitem in misericordia Deum humiliter orare et obsecrare, ut uberrima suae bonitatis dona super vos propitius semper effundat, quae in dilectas quoque oves vigilantiae vestrae commissas copiose descendant. Ac pro certo habemus, vos pariter nunquam intermissuros assiduis fervidisque precibus ab ipso clementissimo Domino exposcere, ut infirmitatem nostram difficillimis hisce temporibus sub immenso supremi apostolatus onere laborantem, omnipotenti sua virtute sustentet, omnesque actus nostros ad maiorem ecclesiae suae sanctae utilitatem dirigat. Denique, studiosissimae ac propensissimae nostrae in vos voluntatis pignus adiungimus apostolicam benedictionem, quam ex intimo corde profectam vobis singulis, venerabiles fratres, cunctisque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impertimus.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 10 decembris anno 1857, pontificatus nostri anno duodecimo.

Pius papa IX.

SYNODUS DIOECESANA VAPINCENSIS

1857 septembris 17.

Synodus dioecesana Vapincensis in Gallia, celebrata die 17 septembris 1857, sub Ioanne Irenaeo Depéry, episcopo Vapincensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synode diocésain célébré dans la cathédrale de Gap, le 17 septembre 1857, par Mgr Jean-Iréné

C Depéry, évêque de Gap. Gap, Delaplace père et fils, imprimeurs-libraires de l'évêché, rue de Provence, 1857.

In-8°, 43 p. — Avignon, séminaire.

P. 20, mentio synodi dioecesanæ celebratae anno 1853, sub eodem episcopo.

SYNODUS DIOECESANA AUSCITANA

1857 septembris 24-6.

Synodus dioecesana Auscitana in Gallia, celebrata diebus 24, 25 et 26 septembris 1857, sub Antonio de Salinis, archiepiscopo Auscitano.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Acta et statuta synodi Auscitanae, anno M.DCCC.LVII habitae, a. rr. dd. Antonio de Salinis,

archiepiscopo Auscitano. [*Insigne.*] Augustae Auscorum, apud J.-A. Portes, typographum, 1859.

In-12°, 72 p. — Paris, Bibl. nat. B 5753.

P. 11-7, haec synodus dioecesana celebrata est, quatuor sessionibus, a die 24 ad diem 26 septembris 1857.

P. 55-72, appendix documentorum.

SYNODUS DIOECESANA AESINA

1857 novembris 15-7.

Synodus dioecesana Aesina in Italia, celebrata diebus 15, 16 et 17 novembris 1857, sub Carolo Aloisio Morichini, archiepiscopo Aesino.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodus dioecesana ab eminentissimo et reverendissimo domino Carolo Aloisio, tituli S. Onuphrii s. R. e. presbitero cardinali Morichini, archiepiscopo

Aesino, celebrata in ecclesia cathedrali, diebus XV, XVI, XVII novembris MDCCCLVII. Aesii, ex typographia episcopali Vincentii Cherubini, cum privilegio.

Sine anno, (1857), in-4°, 2 partes, 263-249 p. - 1 f. — Paris, bibl. nat. B 3429.

P. 7: „Ut dioecesana synodus ab octoginta et quinque annis intermissa, celebraretur...“

CONCILIUM REMENSE

1857 novembris 18-25.

Concilium provinciale Remense in Gallia, celebratum a die 18 ad diem 25 novembris 1857, sub Thoma Maria Iosepho Gousset, archiepiscopo Remensi.

Bibliographia:

1) Decreta concilii provinciae Remensis, a s. congregatione (*sic*) concilii examinanda et recognoscenda. (*In fine:*) Reims, imp. de P. Regnier.

Sine anno, (1875), in-4° minori, 1 f. - 90 p. — Paris, Bibl. nat. B 21270.

Pag. 1: „Acta concilii provinciae Remensis anno MDCCCLVII celebrati, praeside eminentissimo et reverendissimo cardinali Gousset, archiepiscopo Remensi.“

Pag. 3: „Decreta concilii provinciae Remensis.“

2) Acta et decreta concilii provinciae Remensis, in ecclesia metropolitana anno Domini MDCCCLVII, pontificatus Pii papae noni XII celebrati, a sancta sede examinata et recognita. Parisiis, apud Iacobum Lecoffre et socios, bibliopolas, via vulgo dicta du Vieux-Colombier 29, 1858. (*Fol. 1:*) Parisiis, ex typis Simonis Raçon et soc., invia dicta Erfurth, 1.

In-8°, 2 f. - 115 p. — Annecy, séminaire; Autun, séminaire; Lyon, abbé Martin; Paris, Bibl. nat. B 20831 et 5758; Paris, Saint-Sulpice.

3) Acta et decreta sanctorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus quartus ... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXIII, col. 195-246.

ACTA CONCILII.

LITTERAE

de indicendo et convocando provinciae Remensis concilio.

Thomas Maria Iosephus sanctae Romanae ecclesiae tituli Sancti Callixti presbyter cardinalis Gousset, miseratione divina et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Remensis, etc.;

Illustrissimis ac reverendissimis fratribus episcopis, necnon venerabilibus capitulis, aliisque provinciae nostrae Remensis, qui de iure vel de consuetudine tenentur concilio provinciali interesse, salutem in Domino.

Ex quo in synodo provinciali, anno 1853, in civitate Ambianensi habita, futurum concilium ad annum 1856 indiximus, propositi huius executioni obstiterunt diversae temporum circumstantiae, vobis non ignotae, ita ut ipsius celebrationem procrastinandam iudicaverimus. Nunc autem sacris patrum Tridentinorum praescriptionibus obsequentes, pro nostrae dignitatis munere, idem concilium iterum indicimus et convocamus. Itaque, per praesentes litteras illustrissimos ac reverendissimos in Christo fratres, Catalaunensem, Bellovacensem, Suessionensem, Ambianensem, necnon Medensem *in partibus infidelium*, reverendissimi episcopi Catalaunensis coadiutorem, episcopos comprovinciales nostros, item capitula et alios qui ex privilegio vel consuetudine ius habent in concilio sedendi, hortamur, ut ad praedictam synodum in ecclesia nostra metropolitana convenient, in festo sancti Caroli Borromaei, cuius instaurandae synodorum ope ecclesiasticae disciplinae studium tantopere enituit, hoc est, ipsa 4 die mensis novembris proxime futuri².

De huius synodi convocatione monebunt illustrissimi ac reverendissimi episcopi capitula suarum respective cathedralium, abbates, si qui sint in eorum dioecesibus, et alios qui concilio provinciali interesse tenentur.

Datum Remis, in aedibus nostris, sub signo sigilloque nostro, necnon secretarii nostri subscriptione, anno Domini 1857, die vero mensis iunii 27.

† Th. cardinalis Gousset, archiepiscopus Remensis.

De eminentiae suae mandato:

I. Theurel, canonicus a secretis.

INCEPTIO CONCILII.

Anno 1857, die 17 novembris, litteris supra relatis de indicendo et convocando provinciali concilio

¹ Ex desiderio unius reverendissimorum episcoporum comprovincialium ad diem 18 eiusdem mensis dilata est concilii huius inchoatio.

B fideliter obsequentes, in civitatem Remensem conveniunt ad latus eminentissimi et reverendissimi domini Thomae Mariae Iosephi, sanctae Romanae ecclesiae tituli Sancti Callixti presbyteri cardinalis Gousset, archiepiscopi Remensis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Iosephus Armandus Gignoux, episcopus Bellovacensis, Noviomensis et Sylvanectensis; illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Paulus Armandus de Garsignies, episcopus Suessionensis et Laudunensis; illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Iacobus Antonius Boudinet, episcopus Ambianensis; illustrissimus et reverendissimus dominus dominus Ioannes Honoratus Bara, episcopus Medensis *in partibus infidelium*, idem coadiutor et pro concilio procurator illustrissimi et reverendissimi Mariae C Iosephi Monyer de Prilly, episcopi Catalaunensis.

SESSIO PRIMA.

Prima sessio, die 18 novembris, in festo dedicationis basilicae Sanctorum apostolorum Petri et Pauli, hora 10, ab eminentissimo et reverendissimo archiepiscopo, praesentibus singulis episcopis supradictis, in ecclesia metropolitana, iuxta praescripta pontificalis Romani, celebrata est.

Huic sessioni interfuere, tanquam procuratores capitulorum metropolitanae ecclesiae et ecclesiarum cathedralium provinciae Remensis, canonici quorum nomina subsunt:

Pro capitulo Remensi: reverendus dominus Ioannes Baptista Theurel, canonicus; reverendus dominus Ioannes Baptista Cirier, canonicus;

Pro capitulo Catalaunensi: reverendus dominus Iosephus Carolus Bégin, canonicus; reverendus dominus Paulinus Loisson de Guinaumont, canonicus;

Pro capitulo Bellovacensi: reverendus dominus Ludovicus Heu, canonicus et seminarii rector;

Pro capitulo Suessionensi: reverendus dominus Victor Iosephus Guyart, decanus capituli; reverendus dominus Ludovicus Iosephus Clodoveus Legendre, canonicus;

Pro capitulo Ambianensi: reverendus dominus Antonius Theophilus Duval, canonicus; reverendus dominus Carolus Augustinus Petit, canonicus.

Consederunt etiam a patribus admissi theologi et canonistae infrascripti: reverendus dominus Nicolaus Iosephus Lambert, vicarius generalis archiepiscopi Remensis; reverendus dominus Mathurin Aubry, rector seminarii Remensis; reverendus dominus Iosephus Gérard, canonicus ecclesiae Remensis; reverendus dominus Ioannes Baptista Simon Jacquenet, canonicus honorarius ecclesiae Remensis; reverendus dominus Claudius Theodoricus Obré,

vicarius generalis episcopi Bellovacensis; reverendus A dominus Carolus Honoratus Millièrè, vicarius generalis episcopi Bellovacensis; reverendus dominus Augustinus Iosephus Martin, doctor et sacrae theologiae professor in seminario Bellovacensi; reverendus dominus D. Stocquelet, vicarius generalis episcopi Suessionensis; reverendus dominus Iosephus Knapp, canonicus, archipresbyter ecclesiae Suessionensis; reverendus dominus Ludovicus Leonardus Gobaille, rector seminarii Suessionensis; reverendus dominus Stephanus Gillot, rector seminarii Ambianensis; reverendus dominus Petrus Fredericus Fallières, canonicus honorarius ecclesiae Ambianensis; reverendus dominus Mathurinus Gaultier, in seminario Parisiensi Sancti Spiritus sacrae theologiae professor, ecclesiae Remensis canonicus honorarius; reverendus dominus Iosephus Sauvage, Villersexelliensis in dioecesi Vesontionensi parochus, canonicus honorarius ecclesiae San-Claudiensis.

Convenerunt autem ad hanc sessionem canonici ecclesiae metropolitanae, clerusque civitatis Remensis, necnon permulti fideles, novo ac religioso spectaculo attracti.

Intra missarum solemnias, omnes sive episcopi, sive canonici et theologi, sacram eucharistiam e manibus archiepiscopi celebrantis receperunt.

Iubente eodem archiepiscopo, lecta et publicata sunt; 1. Decretum *de aperienda synodo*; 2. Decretum *de modo vivendi in concilio*; 3. Decretum quo designati sunt:

Pro officio promotoris concilii: reverendus dominus Nicolaus Iosephus Lambert, vicarius generalis archiepiscopi Remensis; et reverendus dominus Carolus Augustinus Petit, canonicus ecclesiae Ambianensis;

Pro officio secretarii: reverendus dominus Claudius Theodoricus Obré, vicarius generalis episcopi Bellovacensis; et reverendus dominus Antonius Theophilus Duval, canonicus ecclesiae Ambianensis;

Pro officio magistro caeremoniarum: reverendus dominus Iosephus Gérard, canonicus ecclesiae metropolitanae, et reverendus dominus Carolus Honoratus Millièrè, vicarius generalis episcopi Bellovacensis.

Postquam designati fuere officarii concilii, ab altero e duobus secretariis lectum est decretum *de professione fidei* et deinde formula a summo pontifice Pio IV exarata, iuxta quam fidem professi sunt concilii patres et synodales cuncti sacerdotes.

Sessio per canticum *Te Deum* et solemnem processionem absoluta est.

CONGREGATIONES GENERALES.

Eadem die 18 novembris, hora serotina 4 et dimidia, in congregatione generali, praeside eminentissimo et reverendissimo archiepiscopo, sederunt concilii patres, praesentibus omnibus canonicis et theologis.

Post orationem *Adsumus*, idem archiepiscopus praeses doctam et paternam allocutionem ad synodum habuit, multa disserens de statu provinciae Remensis, atque de iure communi et de consuetudinibus quae, partim vi circumstantiarum, partim virtute concilii Suessionensis labefactatae videntur. Plura addidit ut significaret qua mente, quaque prudentia leges ecclesiasticae in praxim deduci possint. Tandem benevolenti animo theologos et canonistas omnes hortatus est ad digne et libere opinionem aperiendam super his quae in synodi decursu examinanda et discutienda occurrerent.

Per orationem *Sub tuum* clausa est prima congregatio generalis.

A die decima nona usque ad diem 25 novembris habitae sunt decem congregationes generales, in quibus consederunt patres concilii, praesidente eminentissimo metropolitano, praesentibus canonicis et theologis.

Proposita sunt decreta: 1. *De Romani pontificis auctoritate*; 2. *De sacrarum Romanarum congregationum decretis et decisionibus*; 3. *De casibus summo pontifici reservatis*; 4. *De casibus supremo pontifici reservatis ratione suspensionis*; 5. *De casibus episcopo a iure reservatis ratione suspensionis*; 6. *De excommunicationibus non reservatis*; 7. *De irregularitatibus*; 8. *De praecipuis episcoporum officiis*; 9. *De dignitate et auctoritate episcoporum*; 10. *De cognitione, dilectione et imitatione domini nostri Iesu Christi*; 11. *De beata virgine Maria sine labe concepta*; 12. *De sanctitate clericorum*; 13. *De cura et pietate pro defunctis*.

Super quibus canonici et theologi aperuerunt sententiam suam, postquam in congregationibus particularibus perlecta et discussa fuissent.

Hae autem congregationes particulares per primam congregationem generalem ordinatae fuerant eo modo quo sequitur:

Congregatio de decretis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Iosephus Armandus Gignoux, episcopus Bellovacensis, Noviomensis et Sylvanectensis.

Theologi: dominus Obré, vicarius generalis episcopi Bellovacensis; dominus Theurel, canonicus ecclesiae Remensis; dominus Duval, canonicus ecclesiae Ambianensis.

Congregatio de auctoritate summi pontificis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Paulus Armandus de Garsignies, episcopus Suessionensis et Laudunensis.

Theologi: dominus Guyart, decanus capituli Suessionensis; dominus Heu, canonicus ecclesiae Bellovacensis; dominus Petit, canonicus ecclesiae Ambianensis; dominus Sauvage, canonicus honorarius ecclesiae San-Claudiensis.

Congregatio de officiis et auctoritate episcoporum.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Iacobus Antonius Boudinet, episcopus Ambianensis.

Theologi: dominus Cirier, canonicus ecclesiae Remensis; dominus Gérard, canonicus ecclesiae Remensis; dominus Legrand, canonicus ecclesiae Suessionensis; dominus Fallières, canonicus honorarius ecclesiae Ambianensis.

Congregatio de censuris.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Honoratus Bara, episcopus Medensis, coadiutor illustrissimi et reverendissimi episcopi Catalaunensis.

Theologi: dominus Millièrè, vicarius generalis episcopi Bellovacensis; dominus Stocquelet, vicarius generalis Suessionensis; dominus Bégin, canonicus ecclesiae Catalaunensis; dominus Gillot, rector seminarii Ambianensis; dominus Gaultier, sacrae theologiae professor; dominus Jacquenet, canonicus honorarius ecclesiae Remensis.

Congregatio de irregularitatibus.

Praeses: dominus Lambert, vicarius generalis archiepiscopi Remensis.

Theologi: dominus Knapp, canonicus, archipresbyter ecclesiae Suessionensis; dominus Loisson de Guinaumont, canonicus ecclesiae Catalaunensis; dominus Aubry, rector seminarii Remensis; dominus Gobaille, rector seminarii Suessionensis; dominus Martin, sacrae theologiae professor.

In ultima congregatione generali, die 24 novembris, decreta proclamata sunt, qualia in sessione solemni, proxima die, subscribenda erant, eo fine ut omitti posset eorum lectio, quae fidelibus linguam latinam ignorantibus taedium forsitan generasset.

SESSIO SECUNDA.

Die 25 novembris, in ecclesia metropolitana, servatis omnibus quae in pontificali Romano praescribuntur, solemniter habita est sessio secunda, cui interfuere omnes concilii patres, canonici et theologi, capitulum ecclesiae Remensis, parochi civitatis,

DECRETA CONCILII.

Caput I.

Decretum de aperienda synodo.

[Vide superioris concilii Remensis caput I, quocum verbotenus consentit, excepto die, quo synodus est aperta, 18 novembris 1857.]

Caput II.

Decretum de modo vivendi in concilio.

[Vide eiusdem synodi provinciae Remensis caput II, quocum verbotenus congruit.]

Caput III.

Decretum de professione fidei.

[Vide synodi provinciae Remensis anno 1849, caput III, quocum verbotenus congruit.]

Caput IV.

De Romani pontificis auctoritate.

„Super soliditate petrae fundatam a Christo ecclesiam, Petrumque singulari Christi munere prae caeteris electum, qui vicaria potestate apostolici chori princeps, totiusque adeo gregis pascendi, fratres confirmandi, totoque orbe ligandi ac solvendi summam curam auctoritatemque in successores omni aevo prorogandam susciperet, dogma catholicum est: quod ore Christi acceptum, perenni patrum praedicatione traditum ac defensum, ecclesia universa omni aetate sanctissime retinuit, saepiusque adversus novatorum errores summorum pontificum conciliorumque decretis confirmavit.“¹ Et vero in tota retro antiquitate christiana beatus Petrus ipse vel eius successor pontifex Romanus appellatur firma et solidissima petra, super quam Salvator ecclesiam

aliique permulti tum ecclesiastici viri, tum laici fideles. Post missam ab eminentissimo archiepiscopo celebratam, secretarius ad ipsum et ad unumquemque episcoporum accedens, ab illis singulatim quaesivit utrum decreta placerent, et singuli responderunt: *Placent*. Tunc metropolitanus dixit: *Decreta placuerunt patribus; Deo reddantur gratiae*. Assistentes responderunt: *Deo gratias*. Postea lecta sunt decreta de promulgatione huius concilii provinciae Remensis, et de indictione futuri concilii provincialis; quod in ecclesia cathedrali Bellovacensi celebrandum denuntiaturum est.

Tandem, designatis testibus synodalibus, et postquam patres concilii decreta ab ipsis sancita super altare maius subscripserint, solemnes, ut de more, acclamationes factae sunt, cunctique ad aedes archiepiscopales, in cantu hymni *Te Deum*, processionaliter redierunt.

B pontifex est successor, cum potestatis plenitudine recepisce; ac eidem ecclesiae Romanae omnes ecclesias subiectas esse, ipsarumque praelatos obedientiam et reverentiam dare: ad hanc autem sic potestatis plenitudinem consistere, quod ecclesias caeteras ad sollicitudinis partem admittit; quarum multas et patriarchales praecipue diversis privilegiis eadem Romana ecclesia honoravit, sua tamen observata praerogativa, tum in generalibus conciliis, tum in aliquibus aliis semper salva¹.

Idem dogma de supremo principatu sanctae sedis Florentina synodus sancivit, definiendo sanctam apostolicam sedem et Romanum pontificem in universum orbem tenere primatum, et ipsum pontificem Romanum successorem esse beati Petri, principis apostolorum, et verum Christi vicarium, totiusque ecclesiae caput, et omnium christianorum patrem et doctorem existere, et ipsi in beato Petro pascendi, regendi et gubernandi universalem ecclesiam a domino nostro Iesu Christo plenam potestatem traditam esse².

Cum igitur pontifex Romanus in beato Petro, cuius apostolicam sedem occupat, mandatum acceperit a Christo agnos et oves, totumve gregem christianum pascendi, necnon claves regni coelorum cum suprema potestate in universo orbe terrarum ligandi ac solvendi, illius utique officium est ac munus, non solum veritatem catholicam defendere, et, si quae de fide morumve regulis subortae fuerint quaestiones, suo irreformabili quidem iudicio definire; sed etiam et eadem auctoritate, quidquid universali ecclesiae expedire iudicaverit, in iis quae ad populi christiani disciplinam pertinent, statuere, ita ut vera illius decretis et constitutionibus, cuiuscumque sint generis, obedientia praestari debeat ab omnibus fidelibus ac etiam ecclesiarum praelatis: ad quod ii tenentur, non solum ratione supremi et divini principatus sedis apostolicae, sed etiam vi ipsius iuramenti quod praestiterunt intra solemnitatem consecrationis suae. Etenim istius iuramenti forma haec habet: „Ego N., electus ecclesiae N., ab hac hora in antea fidelis et obediens ero beato Petro apostolo sanctaeque Romanae ecclesiae, et Domino nostro domino N. papae N. suisque successoribus canonice intransibus. . . Iura, honores, privilegia, et auctoritatem sanctae Romanae ecclesiae, domini nostri papae et successorum praedictorum, conservare, defendere et augere et promovere curabo. . . Regulas sanctorum patrum, decreta, ordi-

¹ Labbé, *Conc.*, t. XI, col. 966, [Hardouin, VII, 695 E].

² Ibidem, t. XIII, col. 1167, [Hardouin, IX, 423 A].

¹ Pii VI const. *Super soliditate*, die 28 nov. 1786.

nationes seu dispositiones, reservationes, provisiones et mandata apostolica totis viribus observabo, et faciam ab aliis observari.¹ Item electus sic respondet consecratoris interrogationibus: „Volo traditiones orthodoxorum patrum, ac decretales sanctae et apostolicae sedis constitutiones veneranter suscipere, docere ac servare. Volo beato Petro apostolo, cui a Deo data est potestas ligandi ac solvendi, eiusque vicario domino nostro N. papae N., suisque successoribus Romanis pontificibus, fidem, subiectionem et obedientiam, secundum canonicam auctoritatem, per omnia exhibere.“²

Praeterea, ob eam coniunctionem divinitus ordinatam, quam ideo membra cum capite habere oportet, necesse est ut episcopi sanctae sedis praerogativas sedulo defendant, et pro viribus promoveant; „Suam enim,“ ut ait Benedictus XIV, „causam agunt, cum supremi pastoris auctoritatem propugnant et sustinent“³; fieri quippe non potest ut veniat in discrimen auctoritas summi pontificis, quin et ipsa periclitetur episcopalis auctoritas. Haec optime consideraverunt patres concilii Duziacensis, in dioecesi Remensi, sub Hinemaro metropolitano habiti anno 871, cum ad Adrianum II papam, in epistola synodali ad rem apposite ita scripsere: „Quia ergo nos, quantum scimus et possumus, privilegium sanctae et primae sedis Romanae et conservare, et obaudire, et extollere cupimus atque satagimus, pro suo scilicet principatu quem beatus Petrus apostolus Domini voce perceptum, ecclesia nihilominus subsequente, et tenuit semper et retinet.“⁴

Anno 876, quadraginta supraque novem Galliarum episcopi, inter quos Hinemarus metropolitanus, Hildeboldus Suessionensis, Geraldus Ambianensis, Hadebertus Sylvanectensis, Odo Bellovacensis, Willebertus Catalaunensis, Hedenulfus Laudunensis, eiusdem provinciae nempe Remensis, subscripsere actis concilii Pontigonensis, in dioecesi Catalaunensi, praesente Carolo Calvo imperatore celebrati, cuius in capitulis haec leguntur: „Ut sancta Romana ecclesia, sicut est caput omnium ecclesiarum, ita ab omnibus honoretur et veneretur: nec quisquam contra ius et potestatem ipsius aliquid iniuste agere praesumat . . . ut honor domino et spiritali patri nostro Ioanni, summo pontifici et venerabili universali papae, ab omnibus conservetur: et quae secundum sacrum ministerium suum auctoritate apostolica decreverit, cum summa veneratione ab omnibus suscipiantur et debita illi obedientia in omnibus conservetur.“⁵

Ex dictis igitur summopere cavendum nobis est, ne in ulla re sedis apostolicae auctoritatem inconsulte praetermittamus, decepti nimirum quorundam doctorum scriptis, qui summi pontificis auctoritatem minuere non verentur. Leges enim ecclesiasticae a concilio generali aut constitutionibus apostolicis latae et more apud ecclesiam Romanam consueto promulgatae, sive acceptatae fuerint a subditis sive non, vim habent ligandi, eosque ad quos spectant, quantumvis reluctantes, constringunt: illarum namque firmitas nec pendet nec ullatenus pendere potest ab inferiorum acceptatione, sed a sola legislatoris voluntate, qui sibi subiectis imperandi ius habet. In vanum utique a Christo pontifex Romanus plenam potestatem accepisset universum gregem regendi gubernandique, ac proinde leges in toto orbe ferendi,

si nobis licitum esset subiectionis iugum excutere, aut constitutiones sanctae sedis infirmare atque etiam irritas prorsus facere eo praetextu quod acceptatae non fuerint.

Nihilominus, quoniam quandoque contingit ut constitutio, qua de disciplina ecclesiastica generaliter statuitur, aliquod decretum contineat, quod, licet plerisque provinciis utile sit ac proficuum, alicui tamen provinciae aut dioecesi opportunum non esse, quin etiam magis minusve noxium pro temporibus et locis iudicatur ab huius provinciae praesulibus, tunc hi possunt atque etiam tenentur illius constitutionis quoad peculiare decretum de quo agitur, executionem suspendere; dummodo interea suas pontifici Romano rationes exponant, ut vel recessum a praedicto statuto vel suarum dioecesium a lege onerosa nimis exemptionem dispensationemve generalem obtineant. „Illud autem omnino tenendum est,“ inquit Benedictus XIV, „ut et in huiusmodi recursibus debita apostolicae sedi reverentia semper servetur; et cum ipsa, omnibus auditis, iudicium suum protulerit, illius sententiae obtemperetur, eiusque iussa promptae executioni demandentur. Constat enim aliquando procacem agendi modum in culpam adducere eum, qui alioquin bonum ius fovet quoad rei substantiam; aequum autem non esse apostolica decreta libenter accipi tunc solum cum propriis intentionibus congruant, at in sententia obfirmate persistere, cum summus pontifex, reclamantis rationibus auditis atque libratiss, easdem tanti esse non reputat ut mandata sua revocare, vel leges generales moderari opportunum censeat.“¹

Sed addit idem pontifex, decreta quae circa sacros ritus, sacramenta, caeremonias, clericorum vitam, prodire contingat, inferiorum iudicio et censurae nullo modo subiecta esse debere².

Quod ad nos spectat, omnes constitutiones apostolicas, etiam eas quibus de universali disciplina ecclesiastica statutum est, veneranter amplectimur atque in tota provincia Remensi servari volumus, in iis scilicet quae consentiunt cum concordatis quibus ecclesiae Galliarum reguntur.

Caput V.

De sacrarum congregationum Romanarum decretis et decisionibus.

Sacrae congregationes sanctae Romanae ecclesiae cardinalium, quarum pro diversis temporibus varia fuit ordinatio, ab ipsamet sede apostolica institutas esse unicuique constat, ad faciliorem promptioremque universae reipublicae christianae negotiorum et causarum expeditionem. De quo referre haud supervacaneum erit quod statuit inter alios Sixtus papa V, qui sic habet:

„Immensa aeterni Dei omnium opifex sapientia a fine usque in finem fortiter attingens, sic cuncta inter se admirabili concordiae nexu copulavit, suaviterque disposuit, ut vicissim ad suorum se munus functiones exercendas mutuis auxiliis sublevarent. Ipsa in coelesti Hierusalem varios beatorum spirituum ordines distinxit, quorum superiores de divinae providentiae rebus [inferiores] illuminarent. Ipsa militantis ecclesiae, quae triumphantis illius imago est, corpus variis membris discrevit, quae capiti suo glutine charitatis compacta et connexa, mutuo se adiuvent, ex quo totius corporis [salus] et conservatio existeret.

„Quare, iure optimo, Romanus pontifex, quem Christus dominus corporis sui, quod est ecclesia, visibile caput constituit omniumque ecclesiarum solli-

¹ Pontificale Romanum [de consecr. electi in episc. *Forma iuramenti*].

² Pontificale Romanum [l. c. *Examen*].

³ De synodo dioecessana, lib. IX, cap. 1, n. 4.

⁴ Cellot, *Conc. Duziacense I*, p. 296; Hardouin, t. V, col. 1321.

⁵ Labbé, *Conc.*, t. I, col. 285 et 286, [Hardouin, t. VI, part. 1, col. 171 B].

¹ De synodo dioecessana, lib. IX, cap. 8.

² Ibidem.

citadinem gerere voluit, multos sibi tam immensi A oneris adiutores advocat atque adsciscit, cum venerabiles episcopos fratres suos, quos toto terrarum orbe ad singulos greges pascendos mittit, tum amplissimum ordinem sanctae Romanae ecclesiae cardinalium, qui tanquam nobilissima membra capiti propius cohaerentia, eidem summo pontifici, sicut Christo domino apostoli, semper assistunt, quique primi laborum et consiliorum socii sunt et participes, ut partita inter eos aliosque Romanae curiae magistratus ingenti curarum negotiorumque mole, ipse tantae potestatis clavum tenens, divina gratia adiutrice, non succumbat.

„Nos igitur magni illius Moysis exemplo adducti, qui cum Deo loquens soceri sui Iethro consilium de variis iudiciis constituendis non repudiavit, quique Dei iussu insignem senatum septuaginta seniorum conscripsit, qui cum eo onus populi sustinerent, ne solus ipse gravaretur, pontificium hoc B onus angelicis plane humeris formidandum, inter senatores orbis terrae fratres nostros cardinales, apta quadam distributione, pro temporum conditione, negotiorum multitudine et varietate, ipsaque utilitatis ratione salubriter partiiri decrevimus; ea in primis cogitatione permoti, ut qui ex omnibus nationibus ad hanc matrem, magistram perfugiumque fidelium, apostolicam sedem, devotionis salutisque studio, iuris persequendi, gratiae impetrandae, aliasve multiplices ob causas frequentissimi confugiunt, ii quidem, et tuto et commode (quantum in provinciis nostris praestare possumus) Romam perveniant; et ut facilius celeriusque expediantur, distinctos cardinalium conventus et congregationes ad certas rerum negotiorumque tractationes paratas habeant, cardinalesque ipsi distributi muneris partem levius ferant, diligentius administrent, commodius nos consulant, et denique viri primarii publicis in rebus exercitati, C nullo unquam tempore desint.“¹

Congregationum autem cardinales proprios singillatim habent secretarios, ab eisdem libere deputandos, et ad res quae in dies geruntur annotandas et in publicam formam, si opus fuerit, redigendas. Eadem congregationes viros sacrae theologiae utriusque iuris peritos et rerum gerendarum usu pollentes in consultationibus advocare atque adhibere debent; ut causis, quaestionibus et negotiis quam optime discussis, quae Dei gloriae animarumque saluti, et iustitiae atque aequitati consentanea erunt, decernantur; gravioribus quibusque ad summum pontificem delatis, ut quid secundum Deum expediat, mature statuatur.²

Ex his itaque patet quanti sint ponderis sacrarum congregationum decreta et decisiones; illae siquidem de rebus levioris momenti frequentioribusve quaestionibus nihil decernunt aut definiunt nisi secundum D disciplinam apud sanctam sedem vigentem et probatam, nihilque statuunt de gravioribus negotiis nisi de mandato vel iussu Romani pontificis, cuius ad iudicium causam referre tenentur ex apostolicarum constitutionum praescriptis. Istarum autem congregationum decreta, quae supremus pastor expresse confirmaverit atque sanxerit, habere vim legis cuique perspectum est; alia vero, quae absque speciali et expressa legislatoris approbatione proferuntur, habentur tanquam certa moraliter tutaque agendi norma, maioris utique valoris quam privatorum quantumvis edoctorum sententiae. Quare, ut una eademque sit apud nos agendi ratio in regendis ecclesiis sollicitudini nostrae commissis, suscipimus et, Deo iuvante, quam diligentissime exsequemur sacrarum congregationum decreta quae summi pon-

tificis approbatione vestiuntur, vel eius iussu aut mandato publicantur.

Caput VI.

De casibus summo pontifici reservatis.

Catholicum dogma est episcopos multoque magis omnium supremum, Romanum scilicet pontificem, ius habere quasdam graviore culpas sibi suoque iudicio relaxandas reservandi; adeo ut a reservatis absolvere non valeant inferiores, nisi hanc a superioribus facultatem obtinuerint: quod sacrosancta synodus Tridentina sic exposuit in sessionis XIV de sacramento poenitentiae capite VII: „Quoniam natura et ratio iudicii illud exposcit, ut sententia in subditos duntaxat feratur, persuasum semper in ecclesia Dei fuit, et verissimum esse synodus haec confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut subdelegatam non habet iurisdictionem. Magnopere vero ad christiani populi disciplinam pertinere, sanctissimis patribus nostris visum est, ut atrociora quaedam et graviora crimina non a quibusvis, sed a summis duntaxat pontificibus absolverentur. Unde merito pontifices maximi, pro suprema potestate sibi in universa ecclesia tradita, causas aliquas criminum suo potuerunt peculiari iudicio reservare. Neque dubitandum est, quando omnia, quae a Deo sunt, ordinata sunt, quia hoc idem episcopis omnibus in sua cuilibet dioecesi, in aedificationem tamen, non in destructionem liceat, pro illis in subditos tradita supra reliquos inferiores sacerdotes auctoritate, praesertim quoad illa quibus excommunicationis censura annexa est. Hanc autem delictorum reservationem, consonum est divinae auctoritati, non tantum in externa politica, sed etiam coram Deo vim habere.“ Ea de re veritatem catholicam praedicta synodus stabilivit eiusdem sessionis canone XI, quo contrarium sentientes anathemate percussit.

Quoniam autem episcopi munus est sacris ecclesiae Romanae ad populi christiani disciplinam spectantibus decretis religiose adhaerere, volumus et statuimus ut decretales sanctae et apostolicae sedis constitutiones, quibus reservationes institutae sunt, vim suam habeant in omnibus et singulis provinciae Remensis ecclesiis, atque ab unoquoque confessario cuiusvis gradus dignitatisve quam diligentissime, iuxta tenorem verborum, executioni demandentur. Equidem illa sedis apostolicae decreta in diversis monumentis scientiarum theologiarum atque canonicarum a clericis inveniri possent, sed cum necesse sit ut confessarius, quemadmodum aliunde commendat rituale Romanum, „sciat casus et censuras sedi apostolicae et ordinario suo reservatas, et suae cuiusque ecclesiae constitutiones, easque diligenter observet,“ eos casus qui in praxi in regionibus nostris occurrere consueverunt hic recensemus, cum indicatione sacrorum canonum constitutionumque pontificiarum: de quibus consulendi sunt canonistae qui leges ecclesiasticas interpretati sunt iuxta doctrinam et mentem sanctae ecclesiae Romanae, omnium ecclesiarum matris et magistrae.

Casus summo pontifici reservati.

Haec reservatio afficit:

1. Omnes et singulos haereticos, quocumque nomine censeantur et cuiuscumque sectae existant, eorumque fautores, et generaliter quoslibet defensores, a christiana fide apostatas, necnon schismaticos, et eos qui se a Romani pontificis obedientia pertinaciter subtrahunt vel recedunt¹.

¹ Ex Gregorii XIII const. *Consueverunt*, die 4 apr. 1583, quam Paulus V, Urbanus VIII, Alexander VII alique summi pontifices renovarunt, const. *Pastoralis*.

¹ Const. *Immensa*, die 22 ian. 1588.

² Ibid.

Attendant autem confessarii ad haec monita A ultimi nostri concilii provincialis in civitate Ambianensi celebrati, quibus cautum est ne confundantur cum vere haereticis quicumque contra dogmata catholica verba protulerunt: „Nostris temporibus specialiter attendenda est quaedam peccantium categoria, quam apud nos numerosissimam esse quotidie lugemus. Multi sunt qui, a falsa et impia philosophia delusi, nulli tamen sectae haereticae publice aut occulte nomen dantes, quasdam opiniones aut assertiones vel raro et obiter, vel saepius in medium proferunt, quae notioribus fidei articulis aut etiam generatim christianae fidei adversantur. Cum autem illi de sua conversione cogitare incipiunt, experientia constat eos plerumque vitam christianam firmiter amplexuros fore, si deviata, qua praecipue detinentur erga confessionem sacramentalem, repugnantia, tribunal poenitentiae saltem adierint. Confessarii igitur nihil negligant ut eis, hunc primum B conversionis gradum inchoantibus, via ad reconciliationem facilius sternatur, caveantque ne rigidiores eis imponant conditiones, priusquam illis absolutionem impertiantur. Prudenter suggerant ea quae ad reparationem scandali opportune fieri possunt, sciantque ad hoc, pluribus in casibus, sufficere publicam vitae christianae professionem.“

2. Eos qui, sine facultate sedis apostolicae, immediate vel mediate sibi concessa, libros haereticorum scienter legunt, retinent, imprimunt seu quomodolibet defendunt, ex quavis causa, publice vel occulte, quovis ingenio vel colore¹.

Ut autem incurratur ista excommunicatio et reservatio, necesse est 1. ut liber exaratus fuerit tempore quo auctor erat vere haereticus; 2. ut liber haeresim contineat, vel, si nulla sit infectus haeresi, ex professo et non obiter de religione tractet; 3. ut legens noverit et auctorem libri esse haereticum, et librum continere haeresim, aut de religione tractare. Caeterum servantur regulae sacrae congregationis Indicis.

3. Appellantes ab ordinationibus seu mandatis Romanorum pontificum ad universale futurum concilium, et eos, quorum auxilio, consilio vel favore appellatum fuerit².

4. Falsificatores litterarum apostolicarum, etiam in forma brevis, ac supplicationum gratiam vel iustitiam concernentium, necnon falso eas publicantes³.

5. Offendentes cardinalem aut aliquem alium ecclesiae praelatum.

„Excommunicamus et anathematizamus omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinentes, vel hostiliter insequentes sanctae Romanae ecclesiae cardinales, patriarchas, archiepiscopos, episcopos, sedisque apostolicae legatos vel nuntios, aut eos a suis dioecibus, territoriis, terris seu dominiis eiicientes; necnon ea mandantes vel rata habentes, seu praestantes in eis auxilium, consilium vel favorem.“⁴

6. Surripientes bona christianorum naufragantium, sive in navibus existentia, sive in mari ab eis eiecta, sive in littore inventa⁵.

7. Absolventes sine facultate ab excommunicationibus supra memoratis, extra mortis articulum, cuiuscumque sint dignitatis etiam episcopalis, et non obstantibus facultatibus contrariis quibuslibet, concessis per sanctam sedem, ac cuiusvis concilii decreta⁶.

Ex his ultimis praefatae constitutionis verbis recte conclusum est ademptam fuisse episcopis

A facultatem, eis a concilio Tridentino¹ concessam, absolvendi pro foro conscientiae ab haeresi et aliis praedictis reservatis casibus occultis. Quod ad haeresim speciatim spectat, sanctus Pius V, Gregorius XIII et Clemens VIII ea de re interrogati, indubitanter responderunt nulli praeter papam integrum esse quemquam absolvere ab haeresi etiam occultissima: quod aliunde infertur ex expressis sacrarum congregationum Romanarum declarationibus².

Attamen potest episcopus, ut sanctae sedis delegatus, resipiscensem haereticum, aut sponte coram se comparentem, aut ad suum forum quoquomodo deductum, ecclesiae reconciliare, et pro utroque foro absolvere a censura in quam propter haeresim incidit. Quinimo potest poenitentem haereticum, postquam suos eiuraverit errores, ad simplicem confessarium remittere ut ab eo absolvatur; eaque absolutio, licet a confessario data in foro sacramentali, prodest etiam pro foro externo a cuius iurisdictione promanat³.

8. Docentes aut defendentes, etiam disputative, opiniones a sancta sede damnatas.

Quod constat ex constitutione *Ex omnibus afflictionibus*, sancti Pii V, anno 1567; ex constitutione *Provisionis nostrae*, Gregorii XIII, anno 1579; ex duplici decreto Alexandri VII, anno 1665; ex decreto Innocentii XI, anno 1679; ex duobus decretis Alexandri VIII, 1690; ex decretis sacrae congregationis sancti Officii, annis 1655, 1666, 1679, 1690; ex constitutione *Unigenitus*, Clementis XI, anno 1713; ex constitutione *Super soliditate petrae*, Pii VI, anno 1786; necnon ex constitutione *Detestabilem*, Benedicti XIV, anni 1752, qui enumeratis quinque propositionibus duello faventibus, vestigiis plurimorum ex dictis summis pontificibus inhaerens, illas postquam damnaverit, non quidem ut haereticas, sed solummodo ut falsas, scandalosas ac perniciosas, addit: „Quicumque illas aut coniunctim aut divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de iis, etiam disputandi gratia, publice aut privatim tractaverit, nisi forsitan impugnando, ipso facto incidit in excommunicationem, a qua non possit, praeterquam in mortis articulo, ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, nisi ab existente pro tempore Romano pontifice absolvi.“

9. Eum qui litteras apostolicas falsas se habere cognoscens, eas non destruit aut non resignat, intra viginti dies⁴.

10. Impedientes executionem litterarum sacrae Poenitentiariae⁵.

11. Percutientes clericum vel monachum: ex hoc canone XX concilii Lateranensis II, anno 1139: „Si quis suadente diabolo huius sacrilegii reatum incurrit, quod in clericum vel monachum violentas manus iniecerit, anathematis vinculo subiaceat; et nullus episcoporum [illum] praesumat absolvere, nisi mortis urgente periculo, donec apostolico conspectui praesentetur, et eius mandatum suscipiat.“

12. Conspirantes in personam aut statum pontificis Romani⁶.

13. Violantes interdictum papale⁷.

14. Absolutos ab excommunicatione sub conditione, si eam adimplere neglexerint.

¹ Sess. XXIV, de ref., cap. 6.

² Bened. XIV, de synodo dioecessana, lib. IX, cap. IV et V.

³ Bened. XIV, l. c., cap. IV, n. 3.

⁴ Cap. Dura, 4, de crimine falsi (V, 20).

⁵ Iulii III const. *Rationi congruit* [die 22 febr. 1550].

⁶ Extravag. *Etsi dominici*, 3, de poenit. et remiss. (V, 9).

⁷ Clement. *Gravis*, 2, de sent. excommun. (V, 10); Extravag. *Etsi*, 3, de poenit. (V, 9).

¹ Gregor. XIII, l. c.

⁴ Gregor. XIII, l. c.

² Gregor. XIII, l. c.

⁵ Gregor. XIII, l. c.

³ Gregor. XIII, l. c.

⁶ Gregor. XIII, l. c.

Legitur enim in VI Decretalium¹: „Eos qui a A sententia canonis vel hominis (cum ad illum a quo alias de iure fuerunt absolvendi, nequeunt propter imminentis mortis periculum, aut aliud impedimentum legitimum, pro absolutionis beneficio habere recursum) ab alio absolvuntur: si, cessante postea periculo vel impedimento huiusmodi, se illi a quo his cessantibus absolvi debebant, quam cito commode poterunt, contempserint praesentare, mandatum ipsius super illis, pro quibus excommunicati fuerunt, humiliter recepturi, et satisfacturi prout iustitia suadebit: decernimus, ne sic censurae illudant ecclesiasticae, in eandem sententiam recidere ipso iure.“

„Idem statuimus de his, quibus (cum a sede apostolica vel a legatis ipsius absolutionis beneficium a quibusvis sententiis consequuntur) iniungitur ut ordinariorum suorum vel aliorum quorumlibet, suscepturi poenitentiam ab eisdem, se con- B spectui repraesentent, et passis iniuriam, seu his quibus propter hoc obligati existunt, satisfactionem exhibeant competentem: si haec, cum primum commode poterunt, non curaverint adimplere.“

15. Vexantes eos qui censuram in aliquos tulerunt².

16. Committentes simoniam realem aut confidentialem, circa ordinem vel beneficium³.

17. Eum qui sacerdotem innocentem falso insinulat de crimine sollicitationis apud iudices ecclesiasticos, sive per se impie calumniando, sive scelerate procurando ut ab aliis id fiat⁴: Casus iste summo pontifici reservatur ratione sui.

18. Sacrilegos qui ecclesias violenter confregerunt easque spoliaverunt, dummodo, iuridice ut excommunicati denunciati fuerint⁵.

19. Mulieres ingredientes monasteria regularium⁶.

20. Violantes clausuram monialium aut religiosorum ad malum finem⁷.

21. Incendiarios, ex quo sunt per ecclesiae sententiam publicati⁸.

22. Duellantes et eorum cooperatores⁹.

23. Adscriptos sectis occultis et clandestinis vulgo *des francs maçons*, eorumque fautores.

Legitur in constitutione *Providas*, Benedicti XIV¹⁰: „Sane felicis recordationis praedecessor noster Clemens papa XII, per suas apostolicas litteras, anno incarnationis dominicae 1738, IV kalendas maii, pontificatus sui anno VIII datas, et universis Christi fidelibus inscriptas, quarum initium est *In eminenti*, nonnullas societates, coetus, conventus, collectiones, conventicula seu aggregationes, vulgo *de' liberi muratori*, seu *des francs maçons*, vel aliter nuncupatas, in quibusdam regionibus tunc late diffusas, atque in dies invalescentes, perpetuo D damnavit atque prohibuit, praeciens omnibus et singulis Christi fidelibus, sub poena excommunicationis ipso facto absque ulla declaratione incurrenda, a qua nemo per alium quam per Romanum pontificem pro tempore existentem, excepto mortis

articulo, absolvi posset, ne quis auderet vel praesumeret huiusmodi societates inire, vel propagare aut confovere, receptare, occultare, iisque adscribi, aggregari aut interesse.“

Ita pariter Pius VII¹, Leo XII², Gregorius XVI³, atque sanctissimus pater Pius papa IX⁴, qui cum locutus fuisset de errorum monstris et fraudibus, quibus huius saeculi filii catholicam religionem et divinam ecclesiae auctoritatem eiusque leges acerrime oppugnare et tum sacrae tum civilis potestatis iura conculcare conantur, statim addit: „Huc spectant nefariae molitiones contra hanc Romanam beatissimi Petri cathedram, in qua Christus posuit inexpugnabile ecclesiae suae fundamentum. Huc clandestinae illae sectae e tenebris ad rei tum sacrae tum publicae exitium et vastitatem emersae, atque a Romanis pontificibus praedecessoribus nostris iterato anathemate damnatae suis apostolicis litteris, quas nos apostolicae nostrae potestatis plenitudine confirmamus, et diligentissime servari mandamus.“

24. Clericos qui scienter et sponte participaverunt excommunicatis a papa et ipsos in officiis receperunt⁵.

25. Clericos regulares, qui sine licentia parochi, sacrum viaticum vel extremam unctionem ministrare, vel matrimonium solemnizare praesumunt⁶.

26. Religiosos, qui, praetextu privilegiorum, absolvunt a casibus episcopo reservatis⁷.

27. Confessarium qui extra casum extremae necessitatis, nimirum in ipsius mortis articulo, et deficiente tunc quocumque alio sacerdote, confessionem sacramentalem personae complicitis in peccato turpi atque inhonesto contra sextum decalogi praeceptum commissio, excipere ausus fuerit; sublata illi ipso iure quacumque auctoritate et iurisdictione, ad qualemcumque personam ab huiusmodi culpa absolvendam⁸.

Attamen prohibitio haec in articulo mortis remittitur, si adsit infamiae aut scandali periculum. Sic enim praefatam constitutionem temperavit idem pontifex, constitutione *Apostolici muneris*⁹. „Si casus urgentis qualitas, et concurrentes circumstantiae, quae vitari non possint, eiusmodi fuerint, ut alius sacerdos ad audiendam constitutae in dicto articulo personae confessionem vocari aut accedere, sine gravi aliqua exortura infamia vel scandalo, nequeat; tunc alium sacerdotem perinde haberi censerique posse ac si revera abesset atque deficeret; ac proinde in eo rerum statu, non prohiberi socio criminis sacerdoti absolutionem poenitenti ab eo quoque crimine impertiri. Sciat autem complex eiusmodi sacerdos, et serio animadvertat, fore se reipsa coram Deo, qui irrideri non potest, reum D gravis adversus praedictam nostram constitutionem inobedientiae, latisque in ea poenis obnoxium si praedictae infamiae aut scandali pericula sibi ultro ipse confingat, ubi non sunt; imo intelligat, teneri se graviter huiusmodi pericula, quantum in se erit, antevertere vel remove, opportunis adhibitis remediis, unde fiat ut alteri cuivis sacerdoti locus pateat illius confessionis, absque ullius infamia vel scandalo audiendae. Ita enim ipsum teneri vigore memoratae nostrae constitutionis declaramus; et

¹ Cap. *Eos qui*, 22, de sent. excommun. (V, 11) in VI.

² Cap. *Quicumque*, 11, de sent. excommun. (V, 11) in VI.

³ Extravag. *Cum detestabile*, 2, de simon. (V, 1); Pii IV const. *Romanum*, die 16 oct. 1564; Pii V const. *Intolerabilis*, die 1 iun. 1569.

⁴ Ex Bened. XIV const. *Sacramentum*, die 1 iun. 1741.

⁵ Cap. *Conquesti*, 22, de sent. excommun. (V, 39).

⁶ Pii V const. *Regularium*, die 24 oct. 1566.

⁷ Decret. s. congr. iussu Clementis VIII.

⁸ Cap. *Tua nos*, 19, de sent. excommun. (V, 39).

⁹ Pii IV const. *Ea quae*, die 13 nov. 1560; Gregor. XIII *Ad tollendum*, die 5 dec. 1582; Clement. VIII const. *Illius vices*, die 17 aug. 1592; Trid. sess. XXV, de ref., cap. 19.

¹⁰ [Die 18 maii 1751.]

¹ Const. *Ecclesiam a Iesu Christo* [idibus sept. 1821].

² Const. *Quo graviora* [die 13 mart. 1825].

³ In litteris encycl. *Inter praecipuas*.

⁴ In litteris encycl. *Qui pluribus*.

⁵ Cap. *Significavit*, 18, de sent. excommun. (V, 39).

⁶ Clement. *Religiosi*, 1, de privil. (V, 7).

⁷ Decret. s. congr.

⁸ Bened. XIV const. *Sacramentum*, die 1 iun. 1741.

⁹ [Die 8 febr. 1745.]

nunc quoque ita ipsi faciendum esse districte mandamus et praecipimus.⁴

Hi sunt praecipui casus summo pontifici reservati, et quidem praeter unum, ratione excommunicationis, quos enumerare utile duximus. Superest autem ut ex casibus sanctae sedi aequae reservatis ratione suspensionis, eos qui possunt etiam apud nos occurrere, et quorum accurata cognitio animarum rectoribus necessaria est, recenseamus.

Caput VII.

De casibus supremo pontifici reservatis ratione suspensionis.

Suspensiones iure latae sunt aliae contra episcopos, aliae contra clericos tum saeculares tum regulares.

§ I. Suspensiones contra episcopos.

1. Ordinantes non subditum, absque licentia sui episcopi. Ita agentes suspensi sunt a collatione ordinum per annum¹.

2. Ordinantes ad sacros ordines religiosos non professos. Suspensionem hanc statuit sanctus Pius V, in constitutione LXXV², quae decretum concilii Tridentini³, spectans ordinationes clericorum saecularium, extendit ad omnes et singulos clericos religiosos non professos, ac interdicat omnibus praelatis, cuiuslibet gradus et dignitatis, ordines impendere huiusmodi religionis personis contra formam dicti decreti, sub poena ipso iure incurrenda suspensionis per annum a praestatione talium ordinum.

3. Conferentes tonsuram infanti illiterato, aut coniugato. Episcopus qui ita ageret per unum annum a collatione clericalis tonsurae dumtaxat suspensus esset⁴.

4. Conferentes ordines extra dioecesim sine licentia episcopi loci, licet ordinatus sit subditus. Idem dicendum de iis qui pontificalia exercerent in aliena dioecesi sine licentia ordinarii. „Nulli episcopo liceat,“ inquit concilium Tridentinum⁵, „cuiusvis privilegii praetextu, pontificalia in alterius dioecesi exercere, nisi de ordinarii loci expressa licentia et in personas eidem ordinario subiectas tantum. Si secus factum fuerit, episcopus ab exercitio pontificalium, et sic ordinati ab executione ordinum, sint ipso iure suspensi.“

5. Conferentes ordines sacros ante aetatem praescriptam. Episcopus qui versatur in hoc casu a collatione suspenditur⁶.

6. Conferentes ordines simoniace⁷.

7. Conferentes duos ordines sacros eodem die vel duobus diebus continuis⁸.

8. Conferentes ordines suspenso propter malam promotionem⁹.

9. Publicantes indulgentias, mediante stipendio¹⁰.

§ II. Suspensiones contra clericos saeculares.

1. Suscipientes aliquem ordinem dum sunt censura ligati, id est dum sunt excommunicati, suspensi aut interdicti¹¹.

2. Accipientes duos ordines sacros eodem die, vel duobus diebus continuis¹.

3. Consequentes aliquem ordinem simoniace vel simoniam aliter committentes. Istam suspensionem incurrunt simoniam committentes in sacrorum ordinum receptione, in beneficiorum et officiorum assecutione et in acquisitione dignitatum ecclesiasticarum².

4. Suscipientes ordines furtive, id est sine praevio examine et sine admissione ab episcopo facta³.

5. Celebrantes missam et in ea non communicantes: suspenduntur per annum unum a celebratione missae⁴.

6. Non perficientes sine gravi causa missam iam inchoatam⁵.

§ III. Suspensiones contra clericos regulares.

1. Non deferentes habitum regula determinatum, nisi rite dispensati fuerint⁶.

2. Recipientes alumnos ad professionem ante annum probationis⁷.

3. Apostatas suscipientes ordines sacros in apostasia⁸.

4. Suscipientes ordines sacros ante professionem.

Qui sic promoti fuissent, ad altare ministrare non possunt. Quinimo ministrantes, privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, et aliis gratiis clericis concessis omnino privantur, et irregularitatis aliasque in decreto concilii Tridentini⁹ contentas poenas eo ipso incurrunt, a quibus nisi a Romano pontifice, vel in mortis articulo, absolvi non possunt¹⁰.

5. Eos qui introducunt mulieres intra clausuram conventuum. Suspendio haec decreta est a sancto Pio V¹¹. Postquam enim revocaverit facultates quibuslibet mulieribus concessas ingrediendi monasteria ac domos quorumcumque regularium, et prohibuerit omnibus mulieribus, sub poena excommunicationis latae sententiae cuius absolutionem reservat summo pontifici (ut supra dictum est ubi de casibus summo pontifici reservatis), ne dictas domos et monasteria ingredi audeant, addit: „Ipsius vero monasteriorum et conventuum abbatibus, praepositis, prioribus et aliis praesidentibus, quocumque nomine vocentur, et eorum monachis, canonicis, et fratribus, sive mendicantibus sive non mendicantibus (districte prohibentes), sub privationis officiorum quae in praesentia obtinent et inhabilitatis in posterum ad illa et alia omnia, et suspensionis a divinis, ipso facto et sine alia declaratione incurrendis poenis, ne eas introducere admittere praesumant.“

Caput VIII.

De casibus episcopo a iure reservatis ratione suspensionis.

Praeter casus quos episcopi in sua quisque dioecesi facultatem habent sibi reservandi, etiam sub poena suspensionis, alii sunt plures casus ipsis a iure reservati, quorum praecipui, prout occurrere possunt in nostra provincia, sic exponuntur.

¹ Cap. *Litteras*, 13, de temp. ordinat. (I, 10).

² Pii V const. *Cum primum*, die 1 apr. 1566; Extravag. *Cum detestabile*, 2, de simonia (V, 1).

³ Decretal., I, V, tit. 30.

⁴ Can. *Relatum*, 11, dist. 2, de consecr.

⁵ Can. *Nullus episcopus*, 57, dist. 1, de consecr.

⁶ Clement. *Ne in agro*, 1, de statu monachor. (III, 10).

⁷ *Si quis autem*.

⁸ Cap. *Non solum*, 2, de regularib. (III, 14) in VI.

⁹ Cap. *Consultationi*, 6, de apostatis (V, 9).

¹⁰ Sess. XXIII, de ref., cap. 8 [vel potius sess. XXI, de ref., cap. 2].

¹¹ S. Pii V const. *Romanus pontifex*, die 14 oct. 1568.

¹² Const. *Regularium personarum*, die 24 oct. 1566.

¹ Trid., sess. XXIII, de ref., cap. 8.

² *Romanus pontifex sacrorum*, die 14 oct. 1568.

³ Sess. XXIII, de ref., cap. 8.

⁴ Cap. *Nullus episcopus*, 4, de temp. ordinat. (I, 9) in VI.

⁵ Sess. VI, de ref., cap. 6.

⁶ Cap. *Vel non*, 14, de temp. ordinat. (I, 11).

⁷ Extravag. *Cum detestabile*, 2, de simonia (V, 1).

⁸ Cap. *Litteras*, 13, et cap. *Dilectus filius*, 15, de temp. ordinat. (I, 11); Conc. Trid., sess. XXIII, de ref., cap. 13.

⁹ Cap. *Nullus episcopus*, 4, de temp. ordinat. (I, 9) in VI; Cap. *Si qui episcopi*, 43, I, q. 1.

¹⁰ S. Pii V const. *Quam plenum*, die 2 ian. 1570.

¹¹ Cap. *Cum illorum*, 32, de sent. excommun. (V, 39).

1. Susceptio ordinum sacrorum ante legitimam aetatem vel non servatis interstitiis.

Nam, *Decretal.*, lib. I, tit. XI, *De temporibus ordin.*, cap. 16, Gregorius IX introducit archiepiscopum Baranensi dicens: „Consultationi tuae taliter respondemus quod eos qui extra tempora statuta sacros ordines receperunt characterem non est dubium recepisse, quos pro transgressione huiusmodi (primo eis poenitentia imposita competenti) sustinere poteris in susceptis ordinibus ministrare¹.

2. Susceptio ordinis ab episcopo alieno sine licentia seu dimissorio proprii episcopi.

Concilium enim Tridentinum², renovans et confirmans statuta iuris antiqui³, haec habet: „Unusquisque a proprio episcopo ordinetur. Quod si quis ab alio promoveri petat, nullatenus id ei, etiam cuiusvis generalis aut specialis rescripti vel privilegii praetextu, etiam statutis temporibus permittatur, nisi eius probitas ac mores ordinarii sui testimonio commendentur. Si secus fiat, ordinans a collatione ordinum per annum, et ordinatus a susceptorum ordinum executione, quam diu proprio ordinario videbitur expedire, sit suspensus.“

3. Susceptio ordinum a proprio episcopo in aliena dioecesi, sine licentia episcopi loci.

Hoc declarat Tridentina synodus⁴ iuxta canones plurium conciliorum veterum et decreta iuris⁵, his verbis: „Nulli episcopo liceat cuiusvis privilegii praetextu, pontificalia in alterius dioecesi exercere, nisi de ordinarii loci expressa licentia, et in personas eidem ordinario subiectas tantum. Si secus factum fuerit, episcopus ab exercitio pontificalium, et sic ordinati ab executione ordinum sint ipso iure suspensi.“

4. Susceptio ordinum ab episcopo titulari, absque licentia proprii episcopi, etiam praetextu familiaritatis.

„Nemo episcoporum qui titulares vocantur“, inquit patres concilii Tridentini⁶, „etiamsi in loco nullius dioecesis, etiam exempto, aut aliquo monasterio cuiusvis ordinis resederint, aut moram traxerint, vigore cuiusvis privilegii sibi de promovendo quoscumque ad se venientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam praetextu familiaritatis continuae commensalitatis suae, absque sui proprii praelati expresso consensu aut litteris dimissoriis, ad aliquos sacros aut minores ordines, vel primam tonsuram promovere seu ordinare valeat. Contra faciens ab exercitio pontificalium per annum, taliter vero promotus ab executione ordinum sic susceptorum, donec suo praelato visum fuerit, ipso iure sint suspensi.“

5. Susceptio ordinis per saltum, si ita ordinati non ministraverint.

„Cum promoti per saltum, si non ministraverint, D episcopus ex legitima causa possit dispensare.“⁷

6. Ordinatio in maioribus cum litteris dimissoriis capituli sive eius vicarii, sede vacante, ante annum elapsam.

Concilium enim Tridentinum, restringens facultatem olim capitulis concessam⁸, illam in posterum sic determinat⁹: „Non liceat capitulis ecclesiarum, sede vacante, infra annum a die vacationis, ordinandi

licentiam, aut litteras dimissorias seu reverendas, ut aliqui vocant, tam ex iuris communis dispositione, quam etiam cuiusvis privilegii aut consuetudinis vigore, alicui qui beneficii ecclesiastici recepti sive recipiendi occasione arcatus non fuerit, concedere. Si secus fiat, capitulum contraveniens ecclesiastico subiaceat interdicto; et sic ordinati, si in minoribus ordinibus constituti fuerint, nullo privilegio clericali, praesertim in criminalibus gaudeant; in maioribus vero, ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri praelati, sint ipso iure suspensi.“

7. Benedictio nuptialis a quocumque sacerdote, sine licentia parochi sponsorum.

„Quod si quis parochus vel alius sacerdos, sive regularis sive saecularis sit, etiamsi id sibi ex privilegio vel immemorabili consuetudine licere contendat, alterius parochiae sponso sine illorum parochi licentia coniungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso iure tandiu suspensus maneat, quamdiu [ab] ordinario eius parochi qui matrimonio interesse debebat, seu a quo benedictio suscipienda erat, absolvatur¹.“

8. Omnes suspensiones summo pontifici reservatae, quando sunt occultae, nec ad forum contentiosum deductae.

Ita decrevit concilium Tridentinum, sess. XXIV, cap. 4 *de reformatione*, ubi haec habet: „Liceat episcopis in irregularitatibus omnibus et suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea quae oritur ex homicidio voluntario, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum dispensare; et in quibuscumque casibus occultis etiam sedi apostolicae reservatis delinquentes quoscumque sibi subditos, in dioecesi sua, per seipsos aut vicarium ad id specialiter deputandum in foro conscientiae gratis absolvere, imposita poenitentia salutari.“

Caput IX.

De excommunicationibus non reservatis.

Praeter excommunicationes tum summo pontifici, tum episcopo reservatas, in iure sive antiquo sive novo plures aliae latae sunt, a quibus absolvere nemini quidem reservatum est. Quoniam vero exinde damna bonorum spiritualium lugenda pro omnibus et singulis Christi fidelibus emergere possent, separatione videlicet a communione matris ecclesiae, cui concrediti sunt fontes aquae salientis in vitam aeternam; imo irregularitas induci possit in clericos qui talibus censuris irretiti, munus alicuius ordinis sacri exercere praesumerent, opus utile gregibus curae nostrae commissis praestare, et simul officio nostro satisfacere duximus, si, inter illas excommunicationes nulli reservatas, praecipuas atque usitatiores, caeteris tamen nullatenus reiectis, breviter hic recenseremus.

Porro istiusmodi excommunicationes latae sunt contra:

1. Clericos qui sacris initiati matrimonium contrahunt.

Hoc declaratur *Clementin.* lib. IV, tit. unic. *de consanguinitate*, his verbis: „Clericos in sacris ordinibus constitutos matrimonia contrahentes, refragare metu poenae ab huiusmodi eorum temeritatis audacia cupientes, ipsos excommunicationis sententiae ipso facto decernimus subiaccere.“

2. Sacerdotes recipientes praefecturas saeculares et non desistentes ab illis post monitionem.

„Iubemus“, inquit Alexander III², „sub interminatione anathematis, ne quis sacerdos officium habeat vice-comitis, aut praepositi saecularis. Si quis autem contra hoc venire praesumpserit, et

¹ Cap. *Consultationi tuae*.

² Sess. XXIII, *de ref.*, cap. 8.

³ Can. *Illud quoque*, 1, et can. *Si quis*, 3, dist. 71; cap. *Quoniam*, 1, XXI, q. 2; cap. *Saepe*, 1 et seqq., *de temp. ordinat.* (I, 9) in VI.

⁴ Sess. VI, *de ref.*, cap. 5.

⁵ Can. *Episcopus*, 28, VII, q. 1.

⁶ Sess. XIV, *de ref.*, cap. 2.

⁷ Trid., sess. XXIII, *de ref.*, cap. 14.

⁸ Cap. *Cum nullus*, 3, *de temp. ordinat.* (I, 9) in VI.

⁹ Sess. VII, *de ref.*, cap. 10.

¹ Trid., sess. XXIV, *de ref. matr.*, cap. 1.

² Cap. *Clericis*, 5, *ne clerici vel monachi* (III, 50).

commonitus, se emendare noluerit, excommunicationi subiaceat.¹

3. Regulares professos temere, id est absque licentia vel sine iusta causa, habitum dimittentes.

Dicitur enim, lib. III, tit. XXIV *Ne clerici vel monachi*, cap. 2¹ in VI: „Ut periculosa religiosis evagandi materia subtrahatur, districtius inhibemus ne de caetero aliquis quamcumque religionem tacite vel expresse professus, in scholis vel alibi, temere habitum religionis suae dimittat. . . Si quis autem (huius) temerarius violator extiterit, excommunicationis sententiam incurrat ipso facto.“

4. Regulares non servantes interdictum, sive a papa, sive ab ordinario positum, quando observatur ab ecclesia principali loci.

Hoc statutum est a Clemente V, lib. V, tit. X, *De sententia excomm.*, cap. *Ex frequentibus I*.

5. Exorquentes revocationem vel absolutionem a censuris per vim et metum.

Ex capite *Absolutionis*, tit. XX, *de his quae vi metusve causa fiunt*, lib. I, in VI, ubi sequentibus verbis, duo statuuntur, nempe absolutionem extortam non valere, et extorquentem illam excommunicationis laqueo innodari: „Absolutionis beneficium ab excommunicationis sententia vel quamcumque revocationem ipsius, aut suspensionis seu etiam interdicti, per vim vel metum extorta, praesentis constitutionis auctoritate omnino viribus vacuumus.“

„Ne autem sine vindicta violentiae crescat audacia, eos qui absolutionem seu revocationem huiusmodi, vi vel metu extorserint, excommunicationis sententiae decernimus subiaccere.“

6. Cogentes iniuste ad matrimonium.

„Cum maxime nefarium sit matrimonii libertatem violare,“ inquiunt patres Tridentini², „et ab eis iniurias nasci, a quibus iura expectantur, praecipit sancta synodus omnibus, cuiuscumque gradus, dignitatis et conditionis existant, sub anathematis poena, quam ipso facto incurrant, ne quovis modo directe vel indirecte subditos suos, vel quoscumque alios cogant, quominus libere matrimonia contrahant.“

7. Docentes confessionem, ante susceptionem eucharistiae, non esse necessariam iis qui conscii sunt peccati mortalis.

„Ne tantum sacramentum (eucharistiae scilicet) indigne, atque ideo in mortem et condemnationem, sumatur, statuit atque declarat ipsa sancta synodus (Tridentina), illis quos conscientia peccati mortalis gravat, quantumcumque etiam se contritos existiment, habita copia confessoris, necessario praemittendam esse confessionem sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, praedicare, vel pertinaciter asserere, seu etiam publice disputando defendere praesumpsit, eo ipso excommunicatus existat.“³

8. Contrahentes matrimonium in gradibus prohibitis, vel cum moniali sine legitima dispensatione.

Nam in *Clementinis*, lib. IV, tit. unic., *de consanguinitate et affinitate*, cap. unic. iam citato supra n. 1, sic habetur: „Eos qui, divino timore postposito, in suarum periculum animarum, scienter in gradibus consanguinitatis et affinitatis constitutione canonica interdictis, aut cum monialibus contrahere matrimonialiter non verentur . . . ipsos excommunicationis sententiae ipso facto decernimus subiaccere.“

9. Raptores mulierum et eorum fautores.

„Decernit sancta synodus (Tridentina), inter raptorem et raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matri-

monium. Quod si rapta a raptore separata, et in loco tuto et libero constituta, illum in virum habere consenserit, eam raptor in uxorem habeat, et nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium et favorem praebentes, sint ipso iure excommunicati ac perpetuo infames.“¹

9. Procurantes abortum foetus animati.

Hoc decrevit Gregorius XIV².

Memoriae autem revocandum est censuras, excommunicationem scilicet, suspensionem et interdictum personale, ab iis non incurri, qui ex earum poenarum ignorantia, saltem inculpabili, leges transgrediuntur, aut agunt in dubio, sive iuris, quod versatur circa interpretationem legis, sive facti, quando istud dubium afficit facti veritatem.

Insuper, ex communi doctorum sententia, episcopi absolvere possunt a censuris sanctae sedi reservatis, eos qui Romam adire sunt legitime impediti; necnon a censuris occultis, exceptis excommunicationibus contentis in constitutionibus apostolicis quae incipiunt: *Pastoralis Romani pontificis vigilantia*.

Caput X.

De irregularitatibus.

Ad promovendum honorem sacris mysteriis debitum, et ad augendam cultus divini maiestatem, plura statuta sunt impedimenta canonica, quae susceptionem ordinum sacrorum et susceptorum usum necnon beneficia recipienda impedirent. Quamvis autem haec impedimenta, quae sub nomine irregularitatis veniunt, interdum imponantur per modum poenae, non habent tamen proprie rationem censurae ecclesiasticae, cum non recenseantur ab Innocentio III³ inter poenas quae in bullis pontificiis censurae nuncupantur, nec semper et necessario ex se culpam supponant.

Potestatem vero illa impedimenta seu irregularitates determinandi et instituendi ad Romanos pontifices et ad concilia auctoritate apostolica approbata atque confirmata pertinere constat. Unde huiusmodi impedimenta sunt iuris ecclesiastici communis seu universalis, et omnes ubique clericos spectant.

Irregularitates, quarum cognitionem clericis et speciatim animarum rectoribus necessariam nemo ambigit, ex duplici capite oriuntur, nimirum ex delicto et ex defectu.

§ I. De irregularitatibus ex delicto.

Causae ex quibus oriuntur irregularitates ex delicto sunt:

1. Mala susceptio baptismi.

Hinc irregularis ex hoc capite est qui sciens suscipit baptismum ab haeretico declarato extracausam necessitatis⁴; qui illud differt ad mortis usque periculum⁵; qui publice aut solemniter rebaptizat, necnon clericus qui scienter rebaptizant ministerium praestat⁶; item qui scienter rebaptizatur⁷; item etiam, ex Benedicto XIV⁸, qui ex culpa gravi sub conditione rebaptizatur.

2. Haeresis et apostasia a fide.

Prius constat, ex capite *Qui in aliquo crimine V*, dist. LI, ubi, recensita haeresi inter impedimenta

¹ Sess. XXIV, *de ref. matr.*, cap. 6.

² Const. 8, *Sedes apostolica*, edita die 31 maii anno 1591, bullar., t. II, p. 766.

³ Cap. *Quaerenti*, 20, de verborum signif. (V, 40).

⁴ Can. *Ventum est*, 18, I, q. 1.

⁵ Can. *Si quis*, unic. dist. 57.

⁶ Cap. *Ex litterarum*, 2, de apostatis (V, 9).

⁷ Can. *Confirmandum est*, 65, dist. 50.

⁸ *De synodo dioecesana*, lib. VII, cap. 6, n. 2-3.

¹ Cap. *Ut periculosa*.

² Sess. XXIV, *de ref. matr.*, cap. 9.

³ Sess. XIII, *de euch.*, can. 11.

quae obstant promovendo episcopo, subiungitur: A „Si quis autem deinceps contra praedicta vetita canonum ad gradum sacerdotii indignus aspirare contenderit, cum ordinatoribus suis adepti honoris periculo subiacebit.“ Posterius autem, ex capite *Presbyteros XXXII*, dist. L, ubi legitur: „Presbyteros qui immolaverunt et postea certamen inierunt, si ex fide luctati sunt, et non ex compacto ad ostentationem ut caperentur, ipsi fecerunt, hos placuit honorem quidem sedis propriae retinere; offerre autem illis et sermonem ad populum facere, aut aliquibus sacerdotalibus officiis fungi non liceat.“ Unde patet hic dispensari in beneficio tantum, non autem in officio.

Item irregularitati subiacent haereticorum „credentes¹, receptatores, defensores et fautores, ipsorumque filii,“ usque ad secundam generationem ratione haeresis patris, et usque ad primam ratione haeresis matris, nisi parentes ante mortem haeresim B abiuraverint.

3. Violatio censurae.

Haec contingit cum quis censura ligatus, verbi gratia excommunicatus, interdictus vel suspensus, ordinem sacrum solemniter et scienter exercet. Porro quod talis violatio censurae inducat irregularitatem, patet ex capite VII, caus. 11, quaest. 3: „Si quis episcopus in concilio excommunicatus fuerit, sive presbyter aut diaconus, facere oblationem vel matutinum aut vespertinum sacrificium quasi in officio suo agere, sicut prius non liceat ei nec in alio concilio spem reconciliationis habere, nec ultra recolligi,“ id est, reconciliari.

Pariter irregularitatem incurrit qui scienter celebrat in loco interdicto in casibus non permissis: ex capite *Is qui VIII, de sententia excommunicat.*, lib. V, tit. XI, in VI, ubi habetur: „Is vero qui scienter celebrat in loco supposito interdicto C (nisi super hoc privilegiatus existat, aut a iure sit concessum eidem) irregularitatem incurrit a qua nequit per alium quam per Romanum pontificem liberari.“ Idem declaratur capite *Is cui XX*, lib. V, tit. XI, in VI.

4. Exercitium ordinis sacri non suscepti.

Ex hoc capite irregularis evadit exercens scienter et solemniter actum ordinis sacri quem non habet; ut verbi gratia, clericus in minoribus exercens solemniter et scienter, et adhibitis eorum insignibus, ordines maiores. Legitur enim, capite *Si quis I de clerico non ordinato ministrante*, Decretal., lib. V, tit. XXVIII. „Si quis baptizaverit (extra casum necessitatis), aut aliquod divinum officium exercuerit non ordinatus, propter temeritatem abiciatur de ecclesia et nunquam ordinetur.“

Similiter Urbanus III, interrogatus de diacono qui missam celebrare praesumpserat, rescripsit, D cap. II, *Ex litteris*, eiusdem tituli: „Respondemus quod ad sacerdotis officium non poterit promoveri; a diaconatu quoque biennio vel triennio pro tua maneat provisione suspensus. De beneficio autem misericorditer agatur cum eo, ne sustentatione privatus, ad saeculi negotia revertatur.“

Sic etiam irregularis fieret diaconus solemniter benedicens aquam lustralem, cum hoc munus proprium ad sacerdotem spectet².

¹ Credentes, id est, qui haereses sectantur aut haeticis opinionibus imbuti sunt. S. Aug., lib. *De utilitate credendi*, cap. I [opp. s. Aug., ed. Bened., VIII, 45 A], discrimen statuit inter haeticos et credentes. Haeticos enim esse ait „qui alicuius temporalis commodi, et maxime gloriae principatusque gratia, falsas ac novas opiniones vel gignunt vel sequuntur: illos autem qui huiusmodi hominibus credunt homines esse imaginatione quadam veritatis et pietatis illusos.“ Du Cange, *Glossarium*, verbo *Credentes*.

² Ex cap. *Aquam*, 20, dist. 3, de consecr.

5. Mala susceptio ordinum.

In hoc casu versantur suscipientes ordines furtive, sine episcopi ordinantis licentia et voluntate, non vocati, nec legitime examinati, nec admissi, nomen alterius approbati et admissi usurpando vel alium in examine sub nomine suo dolose supponendo. Hi omnes, si contra hoc facientes lata erat excommunicatio prout ab episcopo intra ordinationem ferri solet, ex libro pontificali, incurrunt non solum suspensionem, sed etiam irregularitatem a quibus summus pontifex solus potest dispensare¹.

Irregulares sunt etiam ex hac causa qui eodem die, sine dispensatione episcopi, plures recipiunt ordines, quorum unus sacer est².

6. Crimina infamia et notoria.

Crimina autem quae annexam habent infamiam sic enumerantur³: „Infames esse eas personas dicimus quae pro aliqua culpa notantur infamia, id est, omnes qui christianae legis normam abiiciunt et statuta ecclesiastica contemnunt: similiter fures, sacrilegos et omnes capitalibus criminibus irretitos, sepulchrorum quoque violatores et apostolorum atque successorum eorum, reliquorumque patrum statuta libenter violantes, et omnes qui adversus patres armantur, qui in omni mundo infamia notantur; similiter et incestuosos, homicidas, periuros, raptos, maleficos, veneficos, adulteros, de bellis publicis fugientes et qui indigna sibi petunt loca tenere, aut facultates ecclesiae abstrahunt iniuste, et qui fratres calumniantur aut accusant et non probant, vel qui contra innocentes principum animos ad iracundiam provocant et omnes anathematizatos vel pro suis sceleribus ab ecclesia pulsos, et omnes quos ecclesiasticae vel saeculi leges infames pronuntiant. . . Hi homines, inquam, ad sacros ordines non debent provehi.“

Igitur irregulares ii sunt qui in aliquo ex casibus supra memoratis versantur, si eorum crimina sint notoria et publica, quod sedulo notandum; nam si occulta remaneant, excepto homicidio, de quo infra, nullatenus irregularitatem inducunt, prout constat cap. *Ex tenore IV* et cap. ult. *De temp. ordinat. et qualitate ordinandorum*, ubi expresse habetur: „Si proposita crimina ordine iudiciario probata, vel alias notoria non fuerint, non debent hi, praeter reos homicidii, post poenitentiam in iam susceptis vel suscipiendis ordinibus impediri.“

7. Homicidium.

Ex isto capite irregulares sunt primum homicidae voluntarii, quamvis occulti. Concilium enim Tridentinum⁴, renovans et confirmans antiquitus statuta⁵, hoc declarat disertis verbis: „Cum etiam qui per industriam occiderit proximum suum, et per insidias, ab altari evelli debeat; qui sua voluntate homicidium perpetraverit, etiamsi crimen id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit; nullo tempore ad ordines promoveri possit, nec illi aliqua ecclesiastica beneficia, etiamsi curam non habeant animarum, conferri liceat; sed omni ordine ac beneficio et officio ecclesiastico perpetuo careat.“

Dein homicidium mandantes, consulentes, ac eidem quolibet modo efficaciter cooperantes, *Si quis viduam VIII*, dist. L., quod sic habet: „(Si quis) homicidii aut facto (ut miles), aut praecepto (ut iudex), aut consilio (ut assessor), aut defensione

¹ Cap. *Veniens*, 1 et seq., de eo qui furtive ordinem suscipit (V, 30).

² Cap. *Cum lator*, 2, et cap. *Innotuit*, eiusd. tit.

³ Can. *Infames*, 17, VI, q. 1.

⁴ Sess. XIV, *de ref.*, cap. 7.

⁵ Cap. *Suscepimus*, 10, et cap. *De caetero*, 11, de homicidio (V, 12).

(evitabili scilicet), post baptismum conscius fuerit, et per aliquam subreptionem ad clericatum venerit, deiciatur.¹

Homicidium hic supponitur iniustum. Si foret iustum, ut in eo qui alium occidit ad vitae suae defensionem, irregularitatem non induceret; *Clement., Si furiosus, de homicidio (V, 4)*; ubi expresse dicitur: „Illum non incurrere irregularitatem, qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit vel mutilat invasorem.“ Attamen cap. *Significasti XVIII, de homicidio (V, 12)*, „id fieri debet cum moderamine inculpatae tutelae; non ad sumendam vindictam, sed ad iniuriam propulsandam.“

Et haec quidem de homicidio voluntario.

Quoad homicidium casuale, accidit dando operam rei licitae vel rei illicitae. In priori casu, irregularitas non incurritur, si adhibita sit diligentia sufficiens, quae nempe a quolibet prudenti adhibetur iuxta facti qualitatem²; dum e contra incurritur deficiente diligentia praedicta, cap. *His qui arbores*, dist. XXX³ ubi habetur: „Si vero aliqua culpa eorum vel neglectu, morientis hominis interitus cognoscitur advenisse, abiciendi sunt e gradu et in sacro ordine nullatenus suscipiendi;“ et cap. *Presbyterum VII, de homicidio (V, 12)*, cuius summarium rem clare exprimit his verbis: „Homicidium casuale imputatur ei qui dabat operam rei licitae si non adhibuit diligentiam quam debuit.“ In posteriori casu pariter non incurritur irregularitas nisi ex defectu debitae diligentiae, modo non agatur de actione periculosa mortis; nam, licet actio sit peccaminosa ex hypothesi, mors tamen non esset voluntaria.

8. Mutilatio membri iniusta.

Mutilatio haec consistit in separatione et truncatione membri alicuius principalis quod habet in corpore humano distinctum et peculiare officium, ut, verbi gratia, oculos ad videndum, manus ad agendum, pes ad ambulandum.

Hinc irregulares fiunt mutilantes alium per gravem culpam⁴. Mutilare et occidere, quoad contrahendam irregularitatem, aequiparantur.

Irregulares etiam evadunt mutilantes seipsos aut mutilationem sine iusta causa procurantes in quacumque parte sui corporis⁵, etiamsi ex zelo indiscreto, vel existimando ea ratione se obsequium praestare Deo seipsos mutilaverint⁶.

§ II. De irregularitatibus ex defectu.

Irregularitates ex defectu plures assignantur:

1. Prima est ex defectu animae; ratione cuius irregulares sunt amentes, lunatici et furiosi, licet habeant aliquod lucidum intervallum⁷; epileptici, seu laborantes morbo caduco⁸; daemoniaci, seu obsessi a daemone⁹. Omnes tamen isti si a sua respectiva aegritudine liberati fuerint, possunt susceptos ordines exercere, modo constet eos per integrum annum ab ultimo lapsu non amplius fuisse correptos, ut expresse habetur, cap. *Communiter III*, dist. XXXIII, his verbis: „Ut nullus de his qui aut in terram arrepti a daemonibus eliduntur, aut quolibet modo vexationibus, incursibus efferuntur, vel sacris audeant altaribus ministrare; vel indiscusse se ingerant sacramentis divinis, exceptis illis, qui

corporalibus incommoditatibus dediti, sine huiusmodi passionibus in terram probantur elisi, qui tamen et isti tamdiu erunt ab officii sui ordine et loco suspensi, quousque unius anni spatio per discretionem episcopi inveniantur ab incursu daemonum liberati.“ Imo amentes seu furiosi, constantia lucis intervalla habentes, et epileptici seu morbo caduco laborantes quamvis nondum perfecte sanati, si raro cadant aut deficiant, possunt privatim celebrare cum assistentia unius sacerdotis ieiuni, qui missam prosequi posset si aliter deficeret, ut colligitur ex cap. *Illud XV*, et cap. *Nihil XVI*, caus. 7, quaest. 1.

Ex defectu animae irregulares sunt etiam illiterati, prout habetur cap. *Illiteratos I*, dist. XXXVI: „Illiteratos... nullus praesumat ad clericatus ordinem promovere: quia litteris carens sacris non potest esse aptus officiis.“ At scientia mediocris sufficit. Concilium autem Tridentinum, sess. XXIII, de reformatione, determinat, cap. IV scientiam necessariam prima tonsura initiandis; cap. XI suscepturis minores ordines, quibus nemo initiari debet quem non scientiae spes maioribus ordinibus dignum ostendat; cap. XIII promovendis ad subdiaconatum, qui litteris et iis quae ad ordinem exercendum pertinent instructi esse debent; et cap. XIV promovendis ad presbyteratum, qui diligenti examine praecedenti comprobari debent idonei ad populum docendum ea quae scire omnibus necessarium est ad salutem ac ad administranda sacramenta.

Irregulares sunt etiam ex defectu animae omnes neophyti seu recentē conversi, ex cap. *Sicut neophytus II*, dist. XLVIII, ubi expresse habetur: „Sicut neophytus tunc dicebatur qui initio sanctae fidei erat auditione plantatus; sic modo neophytus habendus est, qui repente in religionis habitu plantatus, ad ambiendos honores sacros irrepserit. Ordinate ergo ad ordines accedendum est. Nam casum appetit, qui ad summi loci fastigia, postpositis gradibus, per abrupta quaerit ascensum.“ Rationem huius affert apostolus¹, dicens: „Non neophytum, ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli;“ et ipsum ius, in cap. *Miserum IV*, dist. LXI, ubi prohibetur ne fiant magistri qui nondum didicere esse discipuli.

2. Secunda est ex defectu corporis, ratione cuius irregulares sunt qui ita sunt corpore vitati ut absolute non possint peragere ordinis ministeria: vel si aliquammodo possunt, non tamen sine quodam aliorum horrore, ut colligitur ex cap. *Illiteratos I*, dist. XXXVI, ubi dicitur: „Illiteratos aut aliqua parte corporis vitatos nullus praesumat ad clericatus ordinem promovere, quia litteris carens sacris non potest esse aptus officiis, et vitiosum nihil Deo prorsus offerri legalia praecepta sanxerunt.“

3. Tertia, ex defectu natalium; propter quam irregulares sunt omnes filii illegitimi, eo quod ratione originis reputentur viles; ex cap. *Innotuit XX, de electione; Decretal., l. I, t. VI*, ex pluribus cap. tit. XVII *Qui filii sint legitimi, decretal., lib. IV*; et ex concilii Tridentini sess. XXIII, de reformatione, cap. V, ubi praescribitur episcopo ut de ordinandorum natalibus diligenter inquirat. Illegitimi tamen qui per sequens matrimonium legitimantur iam non sunt irregulares, ut constat ex argumento cap. *Conquestus I, qui filii sint legitimi, decret., l. IV, t. XVII*, quod sic habet: „Naturalis ex soluto genitus et soluta, legitimatur per subsequens parentum coniugium;“ et ex cap. *Tanta VI*, eiusdem tit.: „Tanta est vis matrimonii, ut qui antea sunt geniti, post contractum matrimonium

¹ Cap. *Quidam*, 25, eiusd. tit.

² Vel potius can. *Hi qui arbores*, 49, dist. 50.

³ Cap. *Significasti*, 18, de homicidio (V, 12), et *Clement. Si furiosus*, unic. de homicidio (V, 4).

⁴ Can. *Si quis abscidit*, 4, et can. *Hi qui se*, 5, dist. 55.

⁵ Can. *Hi qui se*, 5, cit., et cap. *Signif.*, 4, de corpore vitatis (I, 20).

⁶ Ex can. *Maritum*, 2, et can. *Communiter*, 3, dist. 33.

⁷ Ex can. *Communiter*, 3, cit.

⁸ Ex can. *Clerici*, 4, dist. 33.

¹ I Tim. III, 6.

legitimi habeantur.“ Nam subsequens matrimonium A fictione iuris retrahitur ad tempus conceptionis. Ad hoc autem requiritur ut parentes tempore conceptionis, aut saltem nativitatis, potuerint valide contrahere; ex eodem cap. *Tanta*. Hinc si adulter mortua coniuge ducat mulierem ex qua filium suscepit, iste manebit illegitimus. Inter illegitimos ac proinde irregulares ex defectu natalium recenseri debent etiam ii qui nati sunt ex matrimonio civiliter inito, non servatis formalitatibus ab ecclesia praescriptis sub poena nullitatis. Illegitimi autem qui aliquam religionem intrant iam non sunt irregulares et possunt ad sacros ordines promoveri, licet non possint ad praelaturas¹.

Reservationi eidem subiacent clerici saeculares, quibuscum super defectu natalium dispensatum est ad dignitatem vel beneficium etiam annexam habens curam animarum; et dispensatio quam obtinere debuerunt a summo pontifice², ad suscipiendos ordines B sacros, non valere censetur ad dignitatem maiorem, verbi gratia, episcopalem³; ita ut bis dispensatione indigeat illegitimus, semel ad sacros ordines et iterum ad apicem episcopatus consequendum.

4. Quarta, ex defectu sacramenti; ratione cuius irregulares sunt bigami, eo quod bigamus non perfecte repraesentet unionem Christi cum ecclesia; quippe qui carnem suam divisit in plures uxores. Constat autem irregularitatem isto modo incurri, ex cap. *Debitum V, de bigamis non ordinandis* (I, 21), sicut ex toto hoc titulo et etiam ex ipso apostolo qui, *I Tim. II*, ad ordines unius uxoris virum requirit. Eandem incurrunnt bigami sive bigamiae verae, id est, qui contrahunt et consummant matrimonium cum pluribus uxoribus, sive simultanee sive successive⁴; sive bigamiae interpretativae, id est, qui contrahunt et consummant cum vidua vel cum corrupta ab alio; isti enim C censentur, quadam iuris interpretatione, habuisse duas uxores, licet vere illas non habuerint⁵; sive bigamiae similitudinariae, id est, qui post votum solemne castitatis emissum in religione approbata, vel post receptionem sacrorum ordinum matrimonium quamvis invalidum contrahunt et consummant⁶.

5. Quinta, ex defectu legitimae aetatis; ratione cuius irregulares sunt omnes qui nondum habent aetatem legibus ecclesiasticis ad susceptionem ordinum requisitam, quae quidem aetas pro receptione cuiusque ordinis a concilio Tridentino⁷ novissime et clare statuta est.

6. Sexta, ex defectu bonae famae, seu ex infamia, sive iuris sive facti; ratione cuius sunt irregulares ii qui infames habentur vel ob exercitium artis ignominiosae, vel aliquando ob alterius infamiam quae in alium redundat. Hoc constat ex cap. *Infames XVII*, caus. 6, quaest. 1; et etiam ex D apostolo, qui⁸ praescribit ut non ordinentur nisi viri boni testimonii.

7. Septima, ex defectu libertatis; ratione cuius irregulares sunt coniugati qui vel ad ipsam primam tonsuram admitti prohibentur, ex cap. *Nullus episcopus IV*, in VI, lib. I, tit. 9, *de temp. ordin. et qualitate ordinandorum*, ubi dicitur: „Nullus episcopus vel quivis alius . . . clericalem praesumat conferre

tonsuram . . . coniugato, nisi volenti religionem intrare aut ad sacros ordines promoveri, prout est sacris canonibus definitum.“ Quae ultima verba casus innuunt in quibus maritus posset ordinari, nempe primum si uxor expresse ac libere consentiat et simul castitatem voveat; ex cap. *Coniugatus V, de conversione coniugatorum*, decret. l. III, t. XXXII, ubi habetur: „Nullus coniugatorum est ad sacros ordines promovendus nisi ab uxore continentiam profitente fuerit absolutus;“ (imo si maritus fieret religiosus aut crearetur episcopus, vel si uxor esset iuvenis, ipsa religionem ingredi deberet; ex cap. *Sane VI*, eiusdem tituli); dein, si ob uxoris adulterium divortium actum sit iuridice: nam tunc ab illius iure est perpetuo subductus. Insuper milites et reipublicae administratores, donec eidem officio, consentiente principe, non valedixerint [irregulares sunt]; ex cap. *Legem* dist. LIII.

8. Octava, ex defectu lenitatis; ratione cuius irregulares sunt omnes qui ad mortem aut mutilationem etiam iustam cooperantur active et efficaciter, et proxime, per actionem ex natura sua ad id ordinatam; ut sunt milites qui in bello iusto aliquem propria manu mutilant vel occidunt¹, Decret. l. V, t. XII. (Notum est aliunde quod in bello certe iniusto omnes fiunt irregulares ex delicto, si unus commilitonum hostem aliquem occiderit, ut docet signanter, *Institutione CI*, Benedictus XIV.) Ut sunt etiam clerici in sacris vel monachi medentes cum adustione vel incisione, morte vel mutilatione inde secuta, quamvis sint arte periti, modo tamen id egerint extra casum necessitatis²; ut sunt etiam iudices sententiam mortis vel mutilationis pronuntiantes, advocati, testes ultronei, accusatores sine protestatione, sententiam dictantes aut scribentes et omnes ministri iustitiae sententiam exsequentes³. Quamvis enim omnes supradicti nullum committant delictum, ecclesia tamen eos irregulares declaravit, quia non satis perfecte imitantur et repraesentant lenitatem et mansuetudinem Christi.

Hae quidem sunt irregularitates tum ex delicto, tum ex defectu, quae in iure communi expresse statuuntur, et quae, intellectae iuxta tenorem sacrorum canonum, mentem summorum pontificum et interpretationes doctorum de ecclesia Romana optime meritorum, effectus supradictos inducunt.

Quoad earundem irregularitatum cessationem, praeter modos particulares quibus tolli possunt, videlicet cessatione causae ob quam inductae fuerunt, prout sunt defectus corporis, aetatis, scientiae aut bonae famae, susceptione baptismi, qua tollitur irregularitas ex delicto, ut ex homicidio et mutilatione, non vero ex bigamia; professione religiosa, qua tollitur irregularitas ex defectu natalium ad ordines suscipiendos, non autem ad dignitates et praelaturas; possunt etiam cessare per dispensationem. Porro ex concessione concilii Tridentini⁴, „liceat episcopis in irregularitatibus omnibus et suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea quae oritur ex homicidio voluntario, et exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare.“ Similiter in iis quae sunt ex defectu, episcopi a iure etiam habent ut dispensent cum illegitimis ad minores ordines et beneficia simplicia⁵; necnon cum bigamis ad consequendos ordines sacros

¹ Ex cap. *Ut filii*, 1, de filiis presbyt. (I, 17).

² Cap. cit.

³ Ex cap. *Innotuit*, 20, et cap. *Cum Wintoniensis*, 25, de electione (I, 6).

⁴ Cap. *Debitum*, cit., et can. *Valentino*, 20, dist. 34.

⁵ Can. *Maritum*, 2, dist. 33; can. *Si cuius*, 11, et can. *Laici*, 12, dist. 34.

⁶ Cap. *Nuper a nobis*, 4, et cap. ult. de bigam. non ordinand. (I, 21), can. *Quotquot*, 24, can. *Monacho*, 32, XXVII, q. 1.

⁷ Sess. XXIII, de ref., cap. 6 et 12.

⁸ I Tim. III, 7.

¹ Ex cap. *Dilectus filius*, 13, de homicidio (V, 12), et cap. *Significasti*, 16 et 18, eiusd. tit.

² Ex cap. *Sententiam*, 9, ne clerici vel monachi (III, 50), et cap. *Tua nos*, 19, de homicidio (V, 12).

³ Ex can. *Aliquantos*, 1, dist. 51, et can. *Si quis*, 8, dist. 50.

⁴ Sess. XXIV, de ref., cap. 6.

⁵ Cap. *Is qui*, 1, et cap. *Si is*, 2, de filiis presbyteror. (I, 11) in VI.

in bigamia similitudinaria, et quidem in hac sola¹. A Quibus vero casibus exceptis, tota potestas tollendi irregularitates penes est Romanum pontificem, qui pro sua auctoritate plena et suprema in universali ecclesia potest dispensare in omni iure ecclesiastico.

Igitur haec omnia in mente et prae oculis habentes, prohibemus ne deinceps ullus in nostra provincia ecclesiastica Remensi super irregularitatibus dispensare praesumat, nisi conformiter ad praescripta iuris; et in casibus ubi ius talem facultatem non faceret, nisi virtute indulti prius a sancta sede concessi.

Caput XI.

De praecipuis episcoporum officiis.

In epistolis beati Pauli ad Timotheum scriptum est: „Hoc autem scito, quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa: erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, proditores, protervi, tumidi et voluptatum amatores magis quam Dei; habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes . . . semper discentes, et nunquam ad scientiam veritatis pervenientes . . . Mali autem homines, et seductores proficient in peius, errantes et in errorem mittentes.“² His autem verbis apostolus monebat Timotheum: „Sectare vero iustitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem; certa bonum certamen fidei, apprehende vitam aeternam in qua vocatus es, et confessus bonam confessionem coram multis testibus. O Timothee, depositum custodi, devitans profanas vocum novitates et oppositiones falsi nominis scientiae, quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt³. Labora sicut bonus miles Christi Iesu, . . . nam qui certat in agone non coronabitur, nisi legitime certaverit⁴. Praedica verbum, insta opportune, importune; argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina. Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacerabunt sibi magistros prurientes auribus; et a veritate quidem [auditum] avertent, ad fabulas autem convertentur. Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac evangelistae, ministerium tuum imple.“⁵

Idem ad Titum: „Oportet enim episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem, . . . sed hospitalem, benignum, sobrium, iustum, sanctum, continentem, amplectentem eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem: ut potens sit exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi etiam inobedientes, vaniloqui et seductores, maxime qui de circumcisione sunt, quos oportet redargui.“⁶

Itaque necesse est ut indamus arma militiae nostrae, quibus etsi carnalia non sint, hostes ecclesiae debellare valeamus, quod aliunde idem apostolus commendat: „De caetero, fratres, confortamini in Domino, et in potentia virtutis eius. Induite vos armaturam fidei, ut possitis resistere adversus insidias diaboli, quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiae in coelestibus. Propterea accipite armaturam fidei ut

possitis resistere in die malo, et in omnibus perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate, et induti lorica iustitiae, et calceati pedes in praeparatione evangelii pacis, in omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere; et galeam salutis accipite, et gladium spiritus, quod est verbum Dei, per omnem orationem et obsecrationem, orantes omni tempore in spiritu et in ipso vigilantes in omni instantia et obsecratione pro omnibus sanctis.“¹

Verum ea de re audiat dominus noster dominus sanctissimus pater Pius papa IX, qui in suis litteris encyclicis Romae datis die 9 novembris anno 1846, sic omnes episcopos allocutus est: „Neminem vestrum latet, venerabiles fratres, hac nostra deploranda aetate, acerrimum ac formidolosum contra catholicam rem universam bellum ab iis hominibus conflare, qui nefaria inter se societate coniuncti, sacram non sustinentes doctrinam, atque a veritate auditum avertentes, omnigena opinionum portenta e tenebris eruere, eaque totis viribus exaggerare, atque in vulgus prodere et disseminare condendunt. Horrescimus quidem animo et acerbissimo dolore conficimur, cum omnium errorum monstra, varias multiplicesque nocendi artes, insidias, machinationes mente recogitamus, quibus hi veritatis et lucis osores, et peritissimi fraudis artifices, omne pietatis, iustitiae, honestatis studium in omnium animis restringere, mores corrumpere, iura quaeque divina et humana perturbare, catholicam religionem civilemque societatem convellere, labefactare, imo, si fieri unquam posset, funditus evertere commoliantur.“

„Noscitis enim, venerabiles fratres, hos infensissimos christiani nominis hostes caeco quodam insanientis impietatis impetu misere raptos, eo opinandi temeritate progredi, ut, inaudita prorsus audacia, *aperientes os suum in blasphemias ad Deum*², palam publice edocere non erubescant, commentitia esse et hominum inventa sacrosancta nostrae religionis mysteria, catholicae ecclesiae doctrinam humanae societatis bono et commodis adversari, ac vel ipsum Christum et Deum eiurare non extimescant.“

„Iam vero probe noscitis, venerabiles fratres, alia errorum monstra et fraudes quibus huius saeculi filii catholicam religionem et divinam ecclesiae auctoritatem, eiusque leges acerrime oppugnare, et tum sacrae tum civilis potestatis iura conantur. . . Hoc volunt vaferrimae societates biblicae, quae, veterem haereticorum artem renovantes, divinarum scripturarum libros, contra sanctissimas ecclesiae regulas vulgaribus quibusque linguis translatos ac perversis saepe explicationibus interpretatos, maximo exemplarium numero ingentique expensa, omnibus cuiusque generis hominibus, etiam rudioribus, gratuito impertiri, obtrudere non cessant, ut divina traditione, patrum doctrina et catholicae ecclesiae auctoritate reiecta, omnes eloquia Domini privato suo iudicio interpretentur, eorum sensum pervertant, atque ita in maximos delabantur errores. . . Huc spectat horrendum, ac ipsi naturalis rationis lumini repugnans, de cuiuslibet religionis indifferentia systema, quo isti veteratores, omni virtutis et vitii, veritatis et erroris, honestatis et turpitudinis sublato discrimine, homines in cuiusvis religionis cultu aeternam salutem assequi posse comminiscuntur, perinde ac si ulla unquam esse posset participatio iustitiae cum iniquitate, aut societas lucis ad tenebras, et conventio Christi ad Belial. Huc perversa

¹ Cap. Sane, 4, de clericis coniugat. (III, 3), et cap. De diacono, 1, Qui clerici vel voventes (IV, 6).

² II Tim. III, 1 et seq.

³ I Tim. VI, 11-2, 20.

⁴ II Tim. II, 2-5.

⁵ II Tim. IV, 3-5.

⁶ Tit. I, 7-11.

¹ Ephes. VI, 10-8.

² Apoc. XIII, 6.

in philosophicis praesertim doctrinis dicendi ratio, A quae improvidam iuventutem mirum in modum decipit, corrumpit, eique fel draconis in calice Babylonis propinat. Huc infanda ac vel ipsi naturali iuri maxime adversa de *Communismo*, uti vocant, doctrina, qua semel admissa, omnium iura, res, proprietates ac vel ipsa humana societas funditus everterentur . . . Huc denique, ut cetera quae vobis apprime nota ac perspecta sunt omittamus, terribilissima tot undique volantium et peccare docentium voluminum ac libellorum contagio, qui apte compositi, ac fallaciae et artificii pleni, immensisque sumptibus per omnia loca in christianae plebis interitum dissipati, pestiferas ubique doctrinas disseminant, incautorum potissimum mentes animosque depravant, et maxima religioni afferunt detrimenta. Ex hac undique serpentium errorum colluvie atque effrenata loquendi, scribendi cogitandique licentia mores in deterius prolapsi, sanctissima Christi spreta B religio, divini cultus improbata maiestas, huius apostolicae sedis divexata potestas, ecclesiae oppugnata atque in turpem servitutem redacta auctoritas, episcoporum iura conculcata, matrimonii sanctitas violata, cuiusque potestatis regimen labefactatum, ac tot alia tum christianae tum civilis reipublicae damna, quae communibus lacrymis una vobiscum flere cogimur, venerabiles fratres."

Talis est utique lugendus ecclesiae etiam apud Gallias status, quem cum supremus pastor exposuerit omnes orbis christiani episcopos sic adhortatur: "In tanta igitur religionis, rerum ac temporum vicissitudine, de universi dominici gregis salute nobis divinitus commissa vehementer solliciti, pro apostolici nostri ministerii officio, nihil certe inausum, nihilque intentatum relinquemus, quo cunctae christianae familiae bono totis viribus consulamus."

"Verum praeclaram quoque vestram pietatem, virtutem, prudentiam, summopere in Domino excitamus, venerabiles fratres, ut coelesti ope freti, una nobiscum Dei eiusque sanctae ecclesiae causam pro loco quem tenetis, pro dignitate qua insigniti estis, impavide defendatis. Vobis acriter pugnandum esse intelligitis, cum minime ignoretis quibus quantisque intemerata Christi sponsa vulneribus afficiatur, quantoque acerrimorum hostium impetu divexetur. Atque imprimis optime noscitis vestri muneris esse catholicam fidem episcopali robore tueri, defendere, ac summa cura vigilare, ut grex vobis commissus in ea stabilis et immotus persistat, *quam nisi quisque integram inviolatamque servaverit, absque dubio in aeternum peribit.*"¹

"In hanc igitur fidem tuendam atque servandam pro vestra pastoralis sollicitudine diligenter incumbite, neque unquam desinite omnes in ea instruere, D confirmare nutantes, contradicentes arguere, infirmos in fide corroborare, nihil unquam omnino dissimulantes ac ferentes quod eiusdem fidei puritatem vel minimum violare posse videatur. Neque minori animi firmitate in omnibus fovete unionem cum catholica ecclesia, extra quam nulla est salus, et obediencia erga hanc Petri sedem, cui tanquam firmissimo fundamento tota sanctissimae nostrae religionis moles innititur. Pari vero constantia, sanctissimas ecclesiae leges observandas curate, quibus profecto virtus, religio, pietas, summopere vigent et florent. Magna autem cum sit pietas *prodere latebras impiorum et ipsum in eis cui serviunt diabolus debellare*², illud obsecrantes

monemus, ut omni ope et opera multiformes inimicorum hominum insidias, fallacias, errores, fraudes, machinationes fideli populo detegere eumque a pestiferis libris diligenter avertere, atque assidue exhortari velitis, ut impiorum sectas et societates fugiens tanquam a facie colubri, ea omnia studiosissime devitet quae fidei, religionis morumque integritati adversantur."

"Caeterum, fratres charissimi, non dubitamus quin vos omnes ardenti erga Deum et homines charitate incensi, summo in ecclesiam amore inflammati, angelicis pene virtutibus instructi, episcopali fortitudine, prudentia muniti, uno eodemque sanctae voluntatis desiderio animati, apostolorum vestigia sectantes et Christum Iesum pastorum omnium exemplar pro quo legatione fungimini imitantes, quemadmodum decet episcopos, concordissimis studiis facti forma gregis ex animo, sanctitatis vestrae splendore clerum populumque fidelem illuminantes, atque induti viscera misericordiae, et condolentes his qui ignorant et errant, devias ac pereuntes oves, evangelici pastoris exemplo, quacere, persequi amanter, ac paterno affectu vestris humeris imponere, ad ovile reducere, ac nullis neque curis, neque consiliis, neque laboribus parcere unquam velitis, quo omnia pastoralis muneris officia religiosissime obire, ac omnes dilectas nobis oves pretiosissimo Christi sanguine redemptas et curae vestrae commissas a rapacium luporum rabie, impetu, insidiis defendere, easque a venenatis pascuis arcere, ad salutaria propellere, et qua opere, qua verbo, qua exemplo, ad aeternae salutis portum deducere valeatis. In maiori igitur Dei gloria procuranda viriliter agite, venerabiles fratres, et omni alacritate, sollicitudine, vigilantia, in hoc simul elaborate, ut, omnibus erroribus penitus depulsis, C vitiisque radicitus evulsis, fides, religio, pietas maiora in dies ubique incrementa suscipiant, cunctique fideles, abiicientes opera tenebrarum, sicut filii lucis ambulent digne Deo per omnia placentes, et in omni opere bono fructificantes; atque inter maximas angustias, difficultates, opera et pericula quae a gravissimo episcopali vestro ministerio hisce praesertim temporibus abesse non possunt, nolite unquam terreri, sed confortamini in Domino, et in potentia virtutis eius qui nos *in congressione nominis sui constitutos desuper spectans, volentes comprobatur, adiuvat dimicantes, vincentes coronat*¹. Cum autem nobis nihil gratius, nihil iucundius, nihil optabilius quam vos omnes quos diligimus in visceribus Christi Iesu, omni affectu, consilio, opera iuvare, atque una vobiscum in Dei gloriam et catholicam fidem tuendam, propagandam, toto pectore incumbere, et animas salvas facere pro quibus vitam ipsam, si opus fuerit, profundere parati sumus, venite, fratres, obtestamur et obsecramus, venite magno animo magnaue fiducia ad hanc apostolorum principis sedem, catholicae unitatis centrum atque episcopatus apicem, unde ipse episcopatus ac tota eiusdem nominis auctoritas emersit, venite ad nos quotiescumque nostrae et eiusdem sedis auctoritatis ope, auxilio, praesidio vos indigere noveritis."

Itaque summi pontificis monitis incitati, nos qui pro Christo legatione fungimur, quam diligentissime, Deo adiuvante, praestabimus quidquid ad fidem catholicam adversus novatores tuendam et propugnandam expedire nobis visum fuerit. Idcirco, quemadmodum etiam ab unoquoque nostrum pastoralis officii nostri munus impense postulat, in omni-

¹ Ex symbolo *Quicumque*.

² S. Leo, *Serm.* VIII, cap. 4 [al. *Serm.* IX, opp. s. Leonis, ed. Baller., I, 33].

¹ S. Cypr., *Epist.* LXXVII, ad Nemesianum et caeteros martyres, [opp. s. Cypriani, ed. Baluz., p. 160].

bus sumentes scutum fidei, galeam salutis, gladium spiritus, praelia Domini strenue sustinebimus, viro- rum ecclesiasticorum nostrorum qui ipsi dederunt nomen militiae Christi, cooperatione adiuti, atque supremi pontificis consiliis, quae non deficient unquam, pro ratione rerum temporumve confortati. Custodientes igitur vigilias noctis super gregem curae nostrae commissum, non cessabimus eum omni studio avertere a pestifera lectione librorum, libellorum et ephemeridum, quibus nostrae religionis dogmata ac etiam fundamenta labefactare, omniaque iura tam divina quam humana convellere conatur infensissimus Dei et hominum hostis. Istiusmodi sunt et scripta quibus, sub vano praetextu libertatis conscientiae, aut alio quovis nomine, neoterici non pauci, qui sibi nomen philosophorum arrogare non dubitant, nihil non moliuntur ad propugnandum illud horrendum, uti vocat Pius IX¹, de cuiusvis religionis indifferentia systema, quod, reiecta omni revelatione divina, primitiva scilicet mosaica, et evangelica, omnes religionis veluti totidem unius eiusdemque religionis pure naturalis formas accidentales et commentitias exhibet; adeo ut hanc vel alteram religionem ad nutum amplecti tuto quisque queat, absque ullo aeternae salutis discrimine; ac proinde tolerandi sint vel gravissimi errores quibus praecipuae religionis christianae veritates institutionesque impugnantur; denegari vero debeat ecclesiae potestas qua sibi a Christo concessa semper usa est, devios contumacesque exteriori iudicio ac salubribus poenis coerceri.

Cum autem istud systema, quo alii aperte affirmant, alii dolose insinuant, homini satis esse si religionis aut legis naturalis praecepta servet, ut sit probus, honestus ac patriae devotus, non possit non esse valde periculosum non indoctis tantum et rudioribus, sed et incautis, etsi caeteroquin rerum C temporarium peritis, illud, utpote natum fidem catholicam subvertere, omnino improbandum et damnandum aestimamus, atque improbamus et damnamus, districtae prohibentes ne libri et scripta in quibus exponitur ac defenditur, a fidelibus sollicitudini nostrae creditis legantur aut retineantur.

Fideles autem continenter exhortandi sunt, ut christianis institutis ac dogmatibus firmiter adhaerentes, nunquam se ab iis decipi in errorem induci patiantur, qui, aut religionem christianam destruere, aut, quod item est, ecclesiam catholicam reformare, pro ratione temporum, ut aiunt, et societatis hodiernae progressu, eamque veluti ancillam magistrae rationi seu philosophiae subiicere volunt.

Praeterea, praesules provinciae Remensis ac paroeiarum rectores, facient quidquid in se est, ut omnes libri fidei catholicae aut morum integritati magis minusve periculosi, diligenter amoveantur a puerorum scholis, atque parentes admoneantur ne pueros nisi institutoribus et magistris probis atque vere catholicis committant. Sed nec ipsi sint immemores magistri scholarum, sive publicarum sive privatarum, quae frequentantur a diversorum cultuum iunioribus, sibi haud licitum esse pueros infidelium aut haereticorum de placitis in ipsorum secta dogmatizatis docere, quomodocumque id fiat.

Demum, quoniam sicut scholae in quibus promiscue recipiuntur catholicorum et haereticorum pueri, ita etiam atque etiam matrimonia catholicorum cum haereticis non parum favent indifferentiae de rebus religionis, nobis utique munus incumbit omni cura impediendi ne catholici permisceantur cum haereticis per connubium; quod

¹ Litt. encycl. *Qui pluribus*.

aliunde constat ab ecclesia semper prohibitum fuisse. „Praecipuae episcopalis muneris partes erunt,“ inquit Benedictus XIV, „maxima catholicis denunciare pericula, quae tam ipsis quam nasciturae soboli ex praefatis imminent nuptiis; quae propterea cohonestari nequeunt obtentu solius consuetudinis (verius corruptelam dicerent), nisi ea amoveantur pericula, quod tamen vix evenire potest“¹.

Verumtamen si huius generis matrimonium efficaciter impediri nequeat, illudque fieri permiserit sedes apostolica, partium consensum, alio non occurrente impedimento canonico, recipere poterit parochus, servatis tamen prius eiusdem sedis praescriptionibus, et praesertim scripto eiurata promissione a parte acatholica permittendi educationem prolis utriusque sexus, tam forsitan natae quam nasciturae, in religione catholica, filiisque liberum catholicae religionis exercitium; sed contrahentes non possunt absque peccato mortali nec ante nec post matrimonium se sistere in templo coram ministro haeretico seu protestante, qui, cum non sit minister pure civilis, non potest matrimonio assistere nisi ut minister addictus sacris, de quo praemoneri partem catholicam commendamus atque praecipimus².

Ut autem ii qui curam animarum habent sua erga Deum et homines officia digne impleant, atque infestissimum indifferentiae de religione systema impugnare ac etiam debellare valeant, semper esse debent induti lorice fidei et charitatis, necnon omni virtute, pietate, doctrina, eruditione instructi. Nisi enim istam armaturam Dei habeant, inermes erunt, nec proinde poterunt resistere in die malo. Omnem igitur operam impendimus, ut omnes presbyteri, sacrum aliquod ministerium exercentes, in omnibus praebant exemplum bonorum operum, ut attendant lectioni et doctrinae, ut regimen animarum quod est ars artium addiscant, et improbo labore atque studio perfectam solidamque theologiarum doctrinarum, historiae ecclesiasticae et sacrorum canonum scientiam, et ex auctoribus ab apostolica sede probatis depromptam, consequantur, remotis placitis et opinionibus Romani pontificis auctoritati et iuribus adversis³. Quocirca, dominus noster dominus sanctissimus pater Pius papa IX, cardinales, archiepiscopos et episcopos Galliarum hortatur his verbis: „Dilecti filii nostri ac venerabiles fratres, a vobis enixe postulamus, ut pro eximia vestra in ecclesiam fide, ac praecipua in eandem Petri cathedram pietate, nunquam desinatis una mente, unoque spiritu vestram omnem curam, diligentiam et operam in id praesertim intendere, ut isti fideles Galliarum populi callidissimas insidantium hominum fraudes et errores sedulo devitantes, quotidie magis filiali prorsus affectu et devotione huic apostolicae sedi firmiter constanterque adhaerere, eique summo, quo par est, obsequio obtemperare gloriantur. Omni igitur vestrae episcopalis vigilantiae studio nihil unquam neque re neque verbis praetermittite, quo fideles ipsi hanc sanctam sedem magis ac magis ex animo diligant, venerentur, omnique obsequio excipiant, et exsequantur quidquid sedes ipsa docet, statuit atque decernit.“⁴

Caput XII.

De dignitate et auctoritate episcoporum.

Postquam praecipua episcoporum officia sedulo recensita exposuimus, opportunum habemus quae-

¹ De synodo dioecessana, lib. VI, cap. 5, n. 3.

² Bened. XIV, ibid., cap. 7, n. 2.

³ Litt. encycl. Pii IX ad cardinales, archiepiscopos [et] episcopos Galliarum, datae Romae, die 21 martii an. 1853.

⁴ Litt. encycl. Pii IX, etc.

dam patefacere de illa auctoritate quam a domino A nostro Iesu Christo, et eius vicario licet indigni accepimus, non ut inanis gloriae cupidi extollamur, sed ut clerici et fideles agnoscant pro quo legatione fungamur, quo iure ecclesias nobis commissas regamus, et quam reverenti et filiali animo ipsi nos duces et pastores sequi debeant.

„*Spiritus sanctus*,“ sicuti praefatur apostolus, „*posuit episcopos regere ecclesiam Dei*,“¹ et iis in persona apostolorum quorum in locum successerunt, a domino nostro Iesu Christo dictum est: „*Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit*.“² Unde sanctus Ignatius martyr in epistola ad Polycarpum: „*Episcopo attendite, ut et vobis Deus attendat*.“³ Quare sanctus Cyprianus: „*scire debes episcopum in ecclesia esse, et ecclesiam in episcopo; et si quis cum episcopo non sit, in ecclesia non esse*.“⁴

Et sanctus Hieronymus: „*Ecclesiae salus ex summi sacerdotis dignitate pendet, cui si non exors quaedam et ab omnibus eminens detur potestas, tot in ecclesiis efficientur schismata, quot sacerdotes*.“⁵

Nunc vero quibus et quam multis titulis ab ipso iure decoretur dignitas episcopalis, non sine aliqua formidine et verecundia recognoscimus. Episcopus vocatur summus sacerdos ratione ordinis, ad differentiam simplicium sacerdotum⁶, quorum nomen est aetatis, nomen vero episcoporum, dignitatis. Vocatur antistes, quia ante alios stans praeeminet populo, et est primus templi et dioecesis sacerdos⁷. Vocatur propriissime pastor, ab officio quod habet pascendi oves sibi commissas verbi Dei praedicatione et sacramentorum administratione⁸. Vocatur medicus ut sciat attemperare vinum oleo, in curandis vulneribus⁹. Vocatur lucerna super candelabrum posita, ut luceat coram hominibus, et videantur opera eius. Vocatur sal terrae¹⁰ ut condat aliorum mores sapientissimis institutis et praeceptis. Vocatur angelus¹¹, quia mittitur ut nuntius praedicaturus verbum Dei. Vocatur sanctissimus¹², quia cum episcopus debeat alios sanctos efficere, oportet ut sit ipse sanctissimus. Et cum, iuxta doctorem angelicum, divina mysteria debeant esse magis ordinata quam humana, sed humanorum officiorum ordo exigit ut in quolibet officio praeponeatur unus qui sit princeps illius officii, sicut praeponeatur militibus dux, sacerdotibus debet aliquis praepone qui sit sacerdotum princeps, et hic est episcopus. Quamobrem ita statuit synodus Tridentina: „*Episcopis is honor tribuatur qui eorum dignitati par est; eisque in choro et in capitulo, in processionibus et aliis actibus publicis, sit prior sedes et locus quem ipsi elegerint, et praecipua omnium rerum agendarum auctoritas*.“¹³

Absit a nobis ut potestatem nostram ultra limites tantillum dilatare velimus, aut eam cum rigore,

quasi dominantes in cleris, exercere! Sed qua ratione taceremus nos esse patres, sacerdotes vero filios; nobis potissimum fuisse concreditas oves quas ipsi pascunt; et munia quae nobis pro salute animarum incumbunt, sicuti sunt magis onerosa, ita latius protendi maioremque auctoritatem acquirere?

Per ministerium episcopale, fratres charissimi, omnia habetis in Christo: characterem cui angeli invident, partem vineae Domini excolendam, dicata templa quae vobis adeo dilecta sunt, altare ad quod introitis divinam immolaturi victimam, vestes et omnem sacram suppellectilem, olea quibus inunguntur et recenter nati et aegrotantes morituri, coemeteria ubi requiescunt sub spe futurae resurrectionis corpora eorum omnium quos in viam bonam doctrina et exemplo deduxistis. Ipsimet, in visitationibus pastoris munera personaliter adimplentes, peccatores monemus, scandala, quantum in nobis est, eradicamus, iustos ad perseverantiam exhortamur, ecclesiarum decori providemus, et quos in sacro fonte abluistis infantes, divinaque doctrina pavistis, in Spiritu sancto chrismate delinientes confirmamus perfectosque facimus christianos. Episcopo enim soli competit ordinare, consecrare, solemniter benedicere et confirmare.

Ad episcopum pertinet etiam docere; et cum solus episcopus, iuxta Benedicti XIV sententiam, in sua dioecesi sit publicus doctor et magister, nullus praedicator, nullus catechista, nullus scientiae sacrae professor, nisi ipsius nomine et quasi eadem personam gerens, in ecclesiis, scholis vel alibi docere potest. Ea igitur est auctoritas episcopi, ut professores omnes, sive in minoribus seminariis sive in maiori, eligat probetque; concionatores verbi divini in suam dioecesim mittat vel revocet; nemini enim fas est, citra eius arbitrium, ultro se in [hoc] officium ingerere, nequidem regularibus quantumvis alioquin exemptis, quibus extra ecclesias suorum ordinum, nisi facultate prius ab episcopo obtenta, non licet praedicare.

Episcopus pariter munus integrum habet veram fidem et morum disciplinam ab omni errore et aggressu tuendi, ne per libros, ephemerides aut alia scripta religio laedatur, invigilandi; et, si qua controversia exoritur, eam dirimendi, quae iam sunt definita et certa, propalandi.

Insuper virtute iurisdictionis quam in suae dioecesis limitibus, sub summi pontificis auctoritate, exercet quisque episcopus, leges et decreta quae suorum subditorum obligant conscientiam condendi, tam intra quam extra synodum, potestatem habet. Praeceptis igitur, mandatis, statutis, disciplinam ecclesiasticam tutatur et promovet, monitis et censuris vitia corrigit, abususque reformat, et, attentis rerum circumstantiis, bonum spiritale clericorum simul et fidelium per congruas firmasque regulas procurare satagit.

Monemus igitur in Domino omnes provinciae nostrae sacerdotes, ut episcopalem dignitatem prae oculis habentes, memoresque promissionis reverentiae et obedientiae quam intra ordinationem suam dederunt, caveant a spiritu superbiae quo tot homines saeculi huius abrepti potestatem omnem contemnunt, verbis vel scriptis omnique modo inhonestant, et ita ordinationi Dei resistentes totius societatis fundamenta evellere conantur. Intelligent enim eo gravius esse, duces et praepositos in ecclesia laedere vel etiam divexare, quo eos dignitate sanctiori pollere norunt, quo etiam arctiori vinculo eis devinciuntur, et religio ipsa, dissidentibus membris cum capite, quasi lacerata maiora damna pateretur.

¹ Act. XX, 28; Trid., sess. XXIII, de ordine, cap. 4.

² Luc. X, 16.

³ Cap. VI, [Migne, *Patr. Gr.*, V, 724 B].

⁴ *Epistola ad Florent. de obrectatoribus* [LXIX, opp. s. Cypr., ed. Baluz., p. 128].

⁵ *Adversus Luciferanos* [n. 9, opp. s. Hieron., II, 165 A].

⁶ Cap. *Deus ergo*, 6, III, quaest. 1; cap. *Videntes*, 16, XII, quaest. 1.

⁷ § *Nos autem*, 5. Institut. de Attiliano tutore (I, 20). Leg. *Si quemquam*, 31, et leg. *Decernimus*, 26; Cod. de episcopis et clericis (I, 3).

⁸ Conc. Trid., sess. VI, de ref., cap. 1, et sess. XXIII, cap. 1.

⁹ Cap. *Disciplina*, 9, dist. 45.

¹⁰ Matth. V, 13.

¹¹ Luc. IX, 52.

¹² In authentic. de sanctissimis episcop., coll. IX, tit. 6, et Clement., n. 1, § *Nec super*, de poenis (V, 8).

¹³ Sess. XXV, de ref., cap. 6.

Inter iura quae episcopis competunt, hoc munus A libentissime vindicamus quod nobis Dominus concedidit, scilicet fratres nostros, clericos omnes qui in pastoralis sollicitudinis nostrae partem vocati sunt, honorandi, protegendi, contra criminatores tuendi, et, quantum in nobis est, in omni tribulatione et molestia consolandi. Non ignoramus enim quomodo, hisce lugendis temporibus, plerique vestrum vitam agant „in labore et aerumna . . . praeter illa quae extrinsecus sunt“¹. Tribulationes quas sustinetis saepe saepius recogitantes, cum beato Paulo diximus: „Quis infirmatur et ego non infirmor?“² Quanto gaudio afficeremur, si vobis quotidie laborantibus in verbo et doctrina, duplex honor operariis debitus tandem obveniret, necnon pro dignitate reverentia, pro charitate subditorum dilectio, pro tot et tantis zeli fatigationibus merces quam praecipue ambitis, nempe gloria Dei et salus animarum, vobis copiose tribuerentur.

Obsecramus interdum, fratres, ut coaptetis vos Dei voluntati, sicut Iesus Christus omnia fecit secundum voluntatem patris. Consentite episcopo, sicut chordae cytharae, ut colligati consensu, et vos singuli unus chorus, per concordiam in nullo discrepantes, Deoque coniuncti, per unitatem unum sitis Deo et patri et filio eius Iesu Christo domino nostro: „Da enim ipsis, inquit, pater sancte, ut sicut ego et tu unum sumus, et ipsi in nobis unum sint.“³

Caput XIII.

De cognitione, dilectione et imitatione domini nostri Iesu Christi.

Cum Deo patri, propter nimiam charitatem qua dilexit nos, omnia instaurare placuerit in Christo⁴, in quo habemus redemptionem per sanguinem eius⁵, et non sit aliud nomen sub coelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri⁶, et tamen, ingra- vescentibus in dies huius saeculi ignorantia et incredulitate, salvatorem nostrum a multis ignotum, imo impie denegatum esse summopere dolendum sit, monemus, exhortamur, obsecramus omnes verbi divini praecones, omnes praecipue parochos, omnes iuventutis edocendae magistros, ut domini nostri Iesu Christi cognitioni, dilectioni et imitationi procurandae et magis ac magis perficiendae omni ope et opera incumbant.

Imprimis doceant in Christo Iesu inhabitare omnem plenitudinem divinitatis corporaliter⁷. Fundamentale hoc totius sanctae religionis nostrae dogma puerorum mentibus iniciant, adultis demonstrent argumentis non tantum inconcussis, sed et audientium captui accomodatis, ut christiani in fide radicati et fundati non sint sicut parvuli fluctuantes, nec circumferantur omni vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia, ad circumventionem D erroris⁸, sed firmiter confiteantur omnes quia dominus Iesus est Deus benedictus in saecula, atque in eum credentes habeant vitam aeternam. Invigilent pastores ne quis fideles decipiat per philosophiam et inamem fallaciam, secundum traditionem hominum⁹.

Iesum Christum propter nos homines et propter nostram salutem vere passum et mortuum esse doceant, ideoque illum esse unicum mediatorem per quem accessum habemus ad patrem, et in quo per fidem, spem, charitatem, manere debet quicumque vult ferre fructum in vitam aeternam.

Nec tantum aridam et sterilem dent Christi scientiam, sed ardentem erga piissimum salvatorem nostrum dilectionem in cordibus accendere piisque operibus fovere nitantur. Ex abundantia cordis sui fervidos sensus et sermones depromant, ut audientes comprehendere possint quae sit latitudo et longitudo, sublimitas et profundum, scire etiam supereminentem scientiae charitatem Christi¹, et agnoscere quantum charitas Christi urgeat nos et redamare debeamus eum qui prior dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis.

Moneant saepe fideles Christum vere ab eo diligere qui ambulat sicut ipse ambulavit, et omnem discipulum perfectum esse si sit sicut magister eius: ideo saepe saepius illis revocent verba Domini: „Ego sum via, veritas et vita.“² . . . „Exemplum dedi vobis ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis.“³ Edoceant ergo christianos deponere veterem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris, renovari autem spiritu mentis suae et induere novum hominem qui secundum Deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis⁴. Pie tam in concionibus quam in sacro tribunali eos exhortentur, ut aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Iesum, induant se sicut Dei electi et dilecti viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, supportantes invicem et donantes aliis sicut et Dominus in Christo donavit illis⁵.

Cum autem Christum imitari non possint fideles, nisi divinam illius vitam apprime cognoscant, praecipua Domini mysteria, praecipuosque actus in concionibus, in catechesibus exponent parochi et concionatores.

Hanc sacrae doctrinae partem utpote praecipuam ovibus suis frequenter tradere curent.

Sed ut parochi et sacri verbi praecones populum christianum de cognitione, dilectione et imitatione domini nostri Iesu Christi facilius et efficacius doceant, sancti evangelii, epistolarum praesertim beati Pauli lectioni attendant et ita inhaereant, ut sibi cum eodem beato Paulo liceat dicere: „Non iudicavi me scire aliquid . . . nisi Iesum Christum et hunc crucifixum.“⁶ „Vivo iam non ego, vivit vero in me Christus.“⁷ „Imitatores mei estote sicut et ego Christi.“⁸

Hortamur insuper ut saepe saepius accedant ad thronum gratiae, et Dominum ipsum in sacra eucharistia latentem frequenter adeant. Ipse ibi loquatur ad cor eorum, et dabit eis secundum divitias gloriae suae virtute corroborari per spiritum eius in interio- rem hominem⁹. Noscentes mysteria Dei, et memores quod si quis non amat dominum Iesum, sit anathema¹⁰, iam nihil aliud volent nisi ut omnis creatura renovetur in Christo.

CAPUT XIV.

De beata virgine Maria sine labe concepta.

Cum in duabus praecedentibus synodis, episcopi provinciae Remensis de veneratione Deiparae iam plura dixerint, et in Suessionensi speciatim humiliter et enixis precibus sedem apostolicam deprecari fuerint ut veluti catholicae ecclesiae doctrinam beatissimae virginis Mariae conceptum immaculatum omnino fuisse atque ab omni prorsus originalis cul- pae labe immunem definire dignaretur¹¹, unanimi plausu et gratulante cordis affectu faustum diem illum salutaverunt quo sanctissimus dominus Pius papa IX,

¹ II Cor. XI, 27-8.

² Ibid. XI, 29.

³ Vide *Epist. s. Ignat. ad Ephes.* [cap. 4, Migne, *Patr. Gr.*, V, 648 B].

⁴ Eph. I, 10.

⁷ Coloss. II, 9.

⁵ Coloss. I, 14.

⁸ Eph. IV, 14.

⁶ Act. IV, 12.

⁹ Coloss. II, 8.

¹ Eph. III, 18.

⁷ Galat. II, 20.

² Ioan. XIV, 6.

⁸ I Cor. IV, 16.

³ Ioan. XIII, 15.

⁹ Eph. III, 16.

⁴ Eph. IV, 22-4.

¹⁰ I Cor. XVI, 22.

⁵ Ibid. 32; Coloss. III, 12.

¹¹ Conc. Suession., tit. III, cap. 3.

⁶ I Cor. II, 2.

ingenti circumdatus purpuratorum patrum et antistitum corona, exoptatam illam definitionem his verbis in medium protulit: „Ad honorem sanctae et individuae Trinitatis, ad decus et ornamentum Virginis deiparae, ad exaltationem fidei catholicae et christianae religionis augmentum, auctoritate domini nostri Iesu Christi, beatorum apostolorum Petri et Pauli ac nostra, declaramus, pronuntiamus et definimus, doctrinam quae tenet beatissimam virginem Mariam in primo instanti suae conceptionis fuisse, singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu, salvatoris humani generis, ab omni originalis culpae labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque idcirco ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam¹.“

Quapropter nos, primam in provincia Remensi, post dogmatis istius solemnem promulgationem, synodum celebrantes, auspicatissimam occasionem nacti, inviolabiliter adhaerere declaramus irreformabili Petri, qui per Pium locutus est, iudicio: credimus ergo corde et ore confitemur beatam virginem Mariam nunquam originali subiucuisse peccato, sed ob praevisa Christi domini redemptoris merita praeservatam omnino fuisse ab originalis culpae labe; et Deo optimo maximo grates persolvimus qui nos reservavit ad novam illam Dei genitricis gloriam contemplandam.

Speramus autem nullum tam audacem fore qui de isto fidei dogmate aliter quam a summo pontifice definitum est, corde sentire praesumat: miserabiliter enim circa fidem naufragium passus esset, et gravissimis poenis, scilicet excommunicationi semet subiiceret, si quod sentit, verbo aut scripto vel alio quovis externo modo significare non timeret².

Melius de fidelibus pastoralis nostrae curae creditis confidimus. Simul enim ac primum ad eos pervenit huius definitionis nuntium, omnes undique, praeunte clero, encomia et iubilationem Ephesini concilii renovantes, prophetiamque Virginis in decursu temporum adimplentes, Mariae laudes conclamarunt, beatam eam certatim dixerunt, triumphumque Dei genitricis inusitatis pompis celebrarunt.

Studium illud adeo laudandum sacri verbi praecones et qui curam gerunt animarum non sinant deficere; sed magis ac magis devotioni erga virginem Mariam fovendae et in dies promovendae incumbant; eximias ipsius praerogativas praesertimque immaculatam conceptionem fidelibus iuxta doctrinam ecclesiae accurate exponant, indeque maiorem fiduciam et amorem excitare conentur in eam, quam nunc fides catholica docet tam speciali privilegio fuisse adornatam.

Et quo facilius contra errores, qui temporibus nostris lugendum in modum grassantur, fideles praemunire possint, exponere satagant, dogmatis istius definitione, impugnatum nimis dogma peccati originalis aperte firmari; cum sola Maria excepta fuisse non possit quin inde pateat omnes homines labe originali infectos esse; manifestum fieri ecclesiam catholicam, sicut in diebus antiquis, integra vita frui, auctoritate pollere, unitate fulciri, ita ut merito de Maria dictum intendamus: „Te direxit Dominus in vulnera capitis principis inimicorum nostrorum.“³

Caveant vero praedicatores ne in efferendo laudibus immaculatam virginem, abrepti zelo qui non esset secundum scientiam, verbis excedant, et de Maria dicant quae simplici creaturae non convenirent, memores Mariam fuisse praeservatam non iure na-

turae aut originis, sed intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris humani generis. Dignitatem sane Mariae extollant; cum patribus dicant Mariam primam inter invisibiles omnes et visibiles creaturas¹, cunctisque superiorem², et potestatem commendent illius per quam nos Deus totum habere voluit³. Sed ne cultus Mariae exhibitus cultui Deo debito unquam aequiparari videatur attendant. Quidquid enim habet Maria, in ea posuit Deus, a quo bona cuncta procedunt; et quaecumque nobis confert beneficia precibus obtinet. Quam si prudentiam in verbis tenuerint, nihil de excellentia et meritis Mariae detrahent, et nullam impiis occasionem praebebunt venerationem Mariae tributam quasi modum excedat, impugnandi.

Quas adhortationes et monitiones ut pluris valeant, synodi Remensis patres Mariam enixe invocant, ut dignetur benedicere fructui laborum suorum, ac semetipsos suosque greges totamque provinciam Remensem iterum atque iterum commendant sanctissimae et immaculae virginis tutelae.

CAPUT XV.

De sanctitate clericorum.

Gratias agimus Deo per Iesum Christum, cum recordationem accipimus fidei, zeli, pietatis caeterarumque virtutum quibus plerique pollent clerici ministerii nostri adiutores: attamen, quoniam forma sunt et exemplar fidelium, ita ut in eos, tanquam in speculum, reliqui oculos coniciant, et ex iis sumant quod imitentur, nonnulla de sanctitate clericorum perutile duximus paterno affectu tradere.

Propter quam causam, charissimos in Christo cooperatores nostros admonemus, ut resuscitent gratiam Dei quae est in eis per impositionem manuum nostrarum, et in memoriam iterum iterumque revocent verba quibus pontifex recenter ordinatos alloquitur: „Fili dilectissimi, diligenter considerate ordinem per vos susceptum ac onus humeris vestris impositum; studete sancte ac religiose vivere atque omnipotenti Deo placere.“⁴

Longe enim tempus abest quo sacra religionis instituta ordinemque sacerdotalem pio cultu summoque honore omnes ad invicem prosequerentur; venit, eheu! homo inimicus qui in medio tritici zizanium seminavit, scilicet incredulitatis et indifferentiae. Novissime autem idem inimicus homo, qui est diabolus, semen pessimum, suspiciones et invidiam et odia concitavit, ita ut valde operosus et difficilis evaserit labor eorum qui ad vineam, electam olim, sed nunc ingratam, missi sunt. Etenim, in eos caedem licet non meditentur coloni infideles, contumelias tamen et convicia quibus eos afficiant, moliri non desinunt, digni quod de illis audiamus verba Psaltae regii: „Arcum suum tetendit et paravit illum et in eo paravit vasa mortis.“⁵

Porro summis malis summa oportet adhiberi remedia; utque charitatis erga proximum legibus ille non satisfaceret, qui in diebus calamitosis, saeviente fame atroci et insolito more, consuetas eleemosynas de superfluo pauperibus erogare contentus esset, ita nec rector animarum qui in tanto discrimine seipsum impendere et etiam superimpendere pro fratribus recusaret. Eo insignior sanctitas requiritur zelusque purior, quod de populis non agatur quibus non illu-

¹ Petr. Sic., *Serm.*, III, adv. Manich. [al. *Serm.* II, Migne, *Patr. Gr.*, t. CIV, p. 1341 C].

² S. Epiph., *Vulg. op. [hom. de laud. s. M. deiparae]*, opp. s. Epiph., ed. Migne, III, 493 A].

³ S. Bern., *Serm. de aquae ductu* [n. 7, opp. s. Bern., ed. Migne, II, 441 B].

⁴ *Pontificale Romanum*.

⁵ Ps. VII, 13-4.

¹ Bulla *Ineffabilis*, die 8 dec. 1854.

² Bulla *Ineffabilis*, die 8 dec. 1854.

³ Iudith XIII, 24.

xerit unquam lumen evangelii, sed qui postquam A suscepint sub modio posuerunt, quasi optarent mortis ad umbras rursus consedere.

Ideo exsurgant sacerdotes, et quo plures struunt insidias inimici, eo maiori studio ipsi invigilent. Iam enim non satis est, si honestam vitam tantum ducant; sint vero irreprehensibiles, in omnibus seipsos praebeant exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate, in castitate, ut is qui ex adverso est vereatur, nihil habens malum dicere de illis; sint coram populis lucernae ardentes et lucentes, ut videant opera eorum bona, et glorificent patrem suum qui est in coelis. Christi, cuius sunt ministri, speciem quodam modo referre conentur, et quemadmodum Christus, in diebus carnis suae, preces supplicationesque ad patrem cum lacrymis et clamore valido obtulit, ita et sacerdotes preces supplicationesque ad Deum, patrem misericordiarum, effundant, inter vestibulum et altare plorantes, atque dicentes: B Parce, Domine, parce populo tuo; quinimo ad altare accendant dona et sacrificia pro peccatis oblaturi. Divini pastoris Iesu Christi vestigia sequantur, et fideles oves relinquere non dubitent, ut errantem ovili restituant. Magno accendantur zelo et vividiori charitate, cum animas, ad imaginem Dei creatas et sanguine Christi redemptas, ad exitium aeternum properantes respiciant, aliundeque sciant qua potestate sint ipsi a Deo donati ad plagas spirituales curandas, et mortem ipsam vincendam. Memores eiusdem boni pastoris qui animam suam posuit pro ovibus suis, minime sibi parcant ut oves sibi creditas usque ad coelestia pascua adducant, ubi requiescent omnes ab omni labore, et cura, et aerumna et afflictione. Quid plura? Quoniam lugenda et recens experientia docet in multis hodie fidem pene extinguere, spem deficere et charitatem languere, charissimos filios et cooperatores nostros obsecramus in Christo C ut sint in fide fortes, in spe firmi, in charitate ferventes; nam Christus ignem venit in terram mittere, et quid volumus omnes nisi ut accendantur?

CAPUT XVI.

De cura et pietate pro defunctis.

Cum sancta mater ecclesia catholica filios suos semper habeat in mente, etiam postquam sublati fuerint ab oculis, hortatur nostra synodus omnes huiusce provinciae parochos, simul et caeteros sacerdotes qui in partem curae pastoralis veniunt, ut animas pro quibus quotidie omnia impendunt et seipsos superimpendunt, sua paterna sollicitudine, etiam post praesentem vitam prosequantur.

Concilium Tridentinum tradit ecclesiam constanter docuisse: „Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio, iuvare.“¹

Admonet ibidem episcopos, imo eis praecipit: „Ut sanam de purgatorio doctrinam, a sanctis patribus et sacris conciliis traditam, a Christi fidelibus credi, teneri, doceri et ubique praedicari studeant.“

Concilii Tridentini decreto innixa, mandat haec synodus omnibus docendi munus curamque sustinentibus, ut, iuxta apostolicae ecclesiae fidem et praxim, de animabus in purgatorio patientibus, et inde non exeuntibus donec reddiderint novissimum quadrantem, fideles diligenter instruant, docentes eos posse huius expiationis tempus minuere, orationibus, eleemosynis, aliisque pietatis operibus quae pro defunctis fieri solent; et sic a Deo misericorde et placato obtinere, ut animabus purgatorii locum refrigerii, lucis et pacis indulgeat.

Tradendo autem populo christiano quidquid docet

ecclesia de iustis in piaculi loco detentis, attendant sacri verbi praecones ad haec quae commendat idem concilium Tridentinum: „Apud rudem plebem,“ inquit¹, „difficiliores ac subtiliores quaestiones, quaeque ad aedificationem non faciunt, et ex quibus plerumque nulla fit pietatis accessio, a popularibus concionibus secludantur. Incerta item vel quae specie falsi laborant, evulgari ac tractari non permittant. Ea vero quae ad curiositatem quamdam aut superstitionem spectant, vel turpe lucrum sapiunt, tanquam scandala et fidelium offendicula prohibeant.“

Non sufficit autem si parochi et concionatores rite fidelibus exponant doctrinam ecclesiae de purgatorio; debent insuper devotioni erga patientem ecclesiam et praedicandae et inculcaendae et exercendae sedulo incumbere; experientia enim constat animarum rectorem hac devotione suis ovibus adhuc in via plurimum prodesse, earumque saluti consulere. Ubicumque fervet charitas erga defunctos, hic reviviscunt fides et spes immortalitatis beatae, quas virtutes omnium cordibus alte infixas tam ardentem exoptaremus.

Quapropter ad hunc finem tam salutarem assequendum vehementer adhortamur parochos:

1. Ut curent in sepulturae caeremoniis omnia fieri pie et devote iuxta ordinem praescriptum,
2. Ut de monumentis in defunctorum memoriam erectis solliciti pro suo posse vigilent: ista enim monumenta sancta cruce et inscriptionibus fidem et spem christianam spirantibus insigniri optandum est, et ab eis symbola religione indigna debent amoveri.
3. Ut aliquoties in anno, si existat in coemeterio oratorium publicum, missae sacrosanctum sacrificium ibi celebrent, postquam, dominica praecedente, fideles monuerint.
4. Ut in paroeiis, ubi coemeterium ecclesiae adhuc contiguum est, inducant seu confirment laudabilem usum ad sepulcra preces aliquas effundendi sive ante sive post divina officia.
5. Ut in commemoratione omnium defunctorum ad coemeteria adeant processionaliter, si locorum proximitas permittat, et sermonem ad populum habeant.
6. Ut partem sui gregis, quae vitam christianam modo perfectiori amplectitur, ad applicandas mortuis, sive sanctam communionem, sive indulgentias viae crucis aut alias, pro prudentia, incitare studeant.
7. Ut sacerdotes pias sodalitates precum pro mortuis, sive inter se sive inter fideles, promoveant, vel iam erectas servare conentur.

CAPUT XVII.

De promulgatione decretorum huius concilii provincialis.

D Decreta huius synodi provincialis nemo praelo subiiciat aut promulget, antequam a sancta sede apostolica, iuxta constitutionem Sixti V, quae incipit *Immensa*, recognita fuerint. Litteris autem quibus illa confirmentur a sanctitate sua obtentis, ea statim imprimantur, impressaque a singulis episcopis vel in synodo dioecesana, vel, si celebrari nequeat, extra synodum quamprimum promulgentur.

CAPUT XVII.

De indictione futuri concilii provincialis.

Cum sacrosanctae synodi Tridentinae decretis statutum sit, ut quolibet saltem triennio celebrentur concilia provincialia: ut ecclesiae menti obsequamur, nos, Thomas Maria Iosephus, sanctae ecclesiae Romanae tituli Sancti Callixti presbyter cardinalis Gousset, archiepiscopus Remensis, de consilio et

¹ Sess. XXV, decret. de purgatorio.

¹ Eadem sess.

consensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium, proximum concilium huius provinciae in ecclesia cathedrali Bellovacensi, anno 1860, celebrandum iam denuntiamus et indicimus omnibus qui praesentes adesse debent.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Nos, Thomas, sanctae ecclesiae Romanae presbyter cardinalis Gousset, archiepiscopus Remensis, haec decreta a nobis definita subscripsimus.

† Th. cardinalis Gousset.

Ego, episcopus Bellovacensis, Noviomensis et Sylvanectensis, haec decreta a nobis definita subscripsi.

† Ios. Ar., episcopus Bellovacensis, Noviomensis et Sylvanectensis.

Ego, episcopus Suessionensis et Laudunensis, haec decreta a nobis definita subscripsi.

† Paulus Arm., episcopus Suessionensis et Laudunensis.

Ego, episcopus Ambianensis, haec decreta a nobis definita subscripsi.

† Iacobus Ant., episcopus Ambianensis.

Ego, Ioannes Honoratus, episcopus Medensis, coadiutor reverendissimi episcopi Catalaunensis, subscripsi.

† I. Honoratus, episcopus Medensis, coadiutor reverendissimi episcopi Catalaunensis.

APPENDIX.

I.

*Domino nostro domino sanctissimo patri
Pio papae IX.*

Beatissime pater.

Volentes sacrosancti concilii Tridentini de synodorum celebratione praecepto satisfacere, necnon, in quantum pro temporum et locorum ratione fieri potest, iam a pluribus annis apud nos feliciter inceptum de instauranda disciplina ecclesiastica opus perficere, venerabiles episcopi provinciae Remensis, rite convocati, in Remorum civitatem convenerunt, ac in ecclesia metropolitana una nobiscum solemniter synodum inierunt, 18 die novembris huius anni 1857, quam et absolverunt eiusdem mensis die vigesima quinta, servatis pontificalis Romani praescriptionibus.

Cum autem concilii cuiusvis acta non possint plenam fidelibus securitatem afferre, nec optandam firmitatem obtinere, nisi confirmata aut approbata fuerint a sede apostolica, Sixti papae V constitutioni *Immensa aeterni* obsequentes, ea quae statuenda duximus, ad sanctitatem vestram transmittere properamus, ut illa iubeat a sacra congregatione Concilii examinari, recognosci, atque etiam, si necesse sit aut opportunum, emendari. Quodcumque enim in synodalibus nostris ordinationibus nobis corrigendum indicatum fuerit, corrigere parati sumus; quodcumque delendum, delebimus; quodcumque addendum, addere curabimus. Itaque, quidquid beatitudo vestra decreverit de rebus ad synodum Remensem spectantibus, iudicium vestrum nobis erit iudicium Petri per os vestrum loquentis; quod proinde veluti firmissimam nobis agendorum regulam reverenter accipiemus: mandata vestra, ipsaque etiam monita et consilia fideliter exsequemur; et ab iis quos sollicitudini nostrae beatitudo vestra committere dignata est, diligentissime servari satagemus, in omnibus sedi apostolicae consentientes.

Beatissime pater, concilii Remensis patres non cessabunt orare Deum omnipotentem, ab eo deprecantes, ut sanctitatem vestram quam diutissime servet incolumem, ad bonum et gloriam sanctae ecclesiae catholicae Romanae.

Superest ut ad pedes beatitudinis vestrae provoluti, vestram benedictionem apostolicam imploremus et efflagitemus pro nobis et pro omnibus provinciae Remensis fidelibus.

Sanctitatis vestrae, beatissime pater, humillimus, obediens et devotissimus filius:

Thomas, cardinalis Gousset,
archiepiscopus Remensis.

Remis, die decembris 7, anno 1857.

B

II.

*Eminentissimo ac reverendissimo cardinali Gousset,
archiepiscopo Remensi.*

Eminentissime ac reverendissime domine observandissime.

Acta synodi a provinciae Remensis antistitibus tertio celebratae ab hoc sacro ordine Tridentinis decretis interpretandis praeposito rite expensa et recognita, redeunt ad eminentiam tuam cum gratulationibus et laudibus, quae tibi decretae sunt ex patrum eminentissimorum sententia et auctoritate sanctissimi domini nostri, cui de more hac de re speciatim relatum est. Porro sacra congregatio in primis amplissime honestavit praeclarum tuum erga apostolicam sedem obsequium, cuius etsi antea non dubia saepe documenta acceperat, nihilominus hoc ipsum mirifice gratum habuit, quo decreta omnia in sacro eo conventu sancita summa animi demissione supremae pontificis maximi auctoritati ac iudicio subiicere voluisti. Quod si autem rerum, quas eadem complectuntur, substantia et veluti medulla inspiciatur, eo maiore commendatione opus hoc, te praeside, elucubratum dignum eminentissimis patribus visum est.

Non enim, ut peculiaria capita attingam, solidius ac firmitus ibidem fundamentum poni potuisset, quam quod positum est, de summa Romani pontificis auctoritate religiose colenda, eiusque constitutionibus custodiendis; quemadmodum enim ut privatae cuiusque familiae res bene vertant, ante omnia necesse est ut filii patris potestatem agnoscant et iussa faciant: ita fieri non potest, ut ecclesia Dei suum teneat statum et incrementum acquirat, nisi qui christiano nomine censentur, supremi fidelium patris vocem audiant, et mandata adamussim perficiant.

Rectissimo subinde consilio, congregationum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium auctoritatem adseruistis, debitumque earundem declarationibus obsequium inculcastis; ipsae enim veluti traditum depositum custodiunt antiquae et praesentis ecclesiae disciplinae omnigenis pontificiae sapientiae thesauris, virorumque omni aevo ecclesiasticae iurisprudentiae laude praesignium consultationibus locupletatum.

Neque minus probatum est, quod episcopalis potestatis robur ac dignitatem tueri et servare studueritis; propterea, quod id aptum remedium est, hisce praesertim temporibus, quibus imperia quaelibet sacra et civilia per omne nefas convellere conantur impii ecclesiae et societatis inimici.

Tandem (neque enim singula persequi harum litterarum patiuntur angustiae) pulcherrimam veluti coronidem vestris lucubrationibus imposuistis ex-

citando clerum et populum, ut non iudicent se scire A aliquid nisi Iesum Christum et hunc crucifixum, itemque eius vestigia sollicitè sequantur; ut beatam Mariam virginem sine labe conceptam auspiciatissimo hoc nostro saeculo solemniter declaratam omni venerationis et amoris affectu prosequantur; ut iis, qui hac vita excesserunt (quippe sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare) curam omnem et pietatem impendant.

Quibus omnibus hucusque praelibatis stylus accedit concinnus et gravis, eaque dignitate plenus, quae maiestatem augustissimae religionis nostrae plane decet.

Quae vero pauca peculiariter adnotata sunt, in pagella huic adnexa reperies.

Hiscè nomine sacrae congregationis conscriptis, ego qui eidem praesum, omne meum studium impensissime profiteor eminentiae tuae, cui manus humillime deosculor.

Eminentiae vestrae humillimus et addictissimus famulus:

A. M. cardinalis Cagiano, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

Romae, 22 maii 1858.

SYNODUS DIOECESANA CENOMANENSIS

1857.

Synodus dioecesis Cenomanensis in Gallia, celebrata anno 1857, sub Ioanne Iacobo Nanquette, episcopo Cenomanensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta synodalia dioecesis Cenomanensis; supplementum in synodo anni 1857 promulgatum. [*Insigne.*] Cenomani, ex typis Monnoyer, dd. episcopi typographi, 1857.

[*In fronte, titulus:*] Statuta synodalia dioecesis Cenomanensis in synodo anni 1857 promulgata ab illustrissimo et reverendissimo in Christo pp. Joanne-Jacobo Nanquette, episcopo Cenomanensi. Supplementum. [*Insigne.*] Cenomani, ex typis Monnoyer, dd. episcopi typographi.

In-8°, 30 p. — Le Mans, évêché; Le Mans, ville; Paris, Bibl. nat. B 17146.

SYNODUS DIOECESANA MASSILIENSIS

1857.

Synodus dioecesis Massiliensis in Gallia, celebrata anno 1857, sub Carolo Iosepho Eugenio de Mazenod, episcopo Massiliensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus dioecesis Massiliensis, anno reparatae salutis MDCCCLXXVI habita; tribus sessionibus synodus absolvebatur, diebus scilicet 18, 19 et 20

septembris, quarum prima et tertia in ecclesia cathedrali, secunda vero in sacello scholae Belsuntinae celebrabantur. [*Insigne.*] Massiliae, ex typis V^{as} P. Chauffard, via dicta des Feuillants, 20, MDCCCLXXVII.

In 8°, 155 p. — Paris, Bibl. nat. B 23767.

P. 89, mentio synodi celebratae anno 1857.

SYNODUS DIOECESANA PHILADELPHIENSIS VI

1857.

Synodus dioecesis Philadelphiensis VI in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1857, sub Ioanne Newman, episcopo Philadelphiensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Acta synodi dioecesis Philadelphiensis sextae, 1857.

In-8°, a p. 51 ad 58. — Baltimore, St. Mary's seminary. — Ipse non vidi.

Paginatio sequitur forsán paginationem synodi V.

SYNODUS DIOECESANA NEO-AURELIANENSIS III

1858 ianuario.

Synodus dioecesis Neo-Aurelianensis III in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata mense ianuarii 1858, sub Antonio Blanc, archiepiscopo Neo-Aurelianensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodus dioecesis Neo-Aurelianensis tertia, habita mense ianuario anno 1858. Nouvelle-Orléans, Propagateur catholique, 1858.

In-12°, 24 p. — Washington, catholic university. — Ipse non vidi.

SYNODUS DIOECESANA NATCHETENSIS I

1858 aprili.

Synodus dioecesis Natchetensis I in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebrata mense aprili 1858, sub Guilielmo Henrico Helder, episcopo Natchetensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodus dioecesis Natchetensis prima, habita

ab illustrissimo et reverendissimo Gulielmo Henrico Helder, episcopo Natchetensi, hebdomada secunda post Pascha anno 1858. Nouvelle-Orléans, Propagateur catholique, 1858.

In-16°, XIV p. — Washington, catholic university. — Ipse non vidi.

CONCILIUM BALTIMORENSE IX

1858 maii 2.

Concilium provinciale Baltimoreense IX, in Foederatis Statibus Americae septentrionalis, celebratum

die 2 maii 1858, sub Francisco Patritio Kenrick, archiepiscopo Baltimorensi.

Bibliographia:

1) Concilium Baltimorese provinciale IX. Baltimore, John Murphy and C^o, 1858.

In-8°, 41 p. — Baltimore, St. Mary's seminary. — Ipse non vidi.

A 2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius . . . Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 169-82 et 1195-1204.

ACTA CONCILII.**CONGREGATIO PRAEPARATORIA.**

Die sabbati, 1 maii, anno salutis 1858, hora 6 post meridiem, convenere in archiepiscopi aedibus praelati, quos ad concilium totius provinciae Baltimorensis convocaverat.

Aderant reverendissimi ac illustrissimi domini Michael O'Connor, Pittsburgensis; Ioannes McGill, Richmondiensis; Ioannes Nepomucenus Neuman, Philadelphiensis; Iosue Maria Young, Eriensis; Ioannes Barry, Savannensis; Patritius N. Lynch, Carolopolitanus; Augustinus Verot, Danabensis B vicarius apostolicus Floridae.

Aberat, dioecesis suae utilitatum causa iter faciens in Europa, Richardus Vincentius Whelan, Velingensis.

Huic praeliminari consessui praefuit archiepiscopus. Episcopi Pittsburgensis, Richmondiensis, Eriensis, iudices causarum absentiae constituti sunt;

Philadelphiensis et Carolopolitanus, actorum revisores;

Pittsburgensis ac Carolopolitanus, litterarum correctores.

Designati sunt theologi consultores ab archiepiscopo: Henricus B. Coskery, vicarius generalis, Carolus I. White, sacrae theologiae doctor, Ioannes McCaffrey, sacrae theologiae doctor;

A Pittsburgensi: Ioannes Stiebel, Ioannes B. Byrne;

A Richmondiensi: Ioannes Teeling, sacrae theologiae doctor, vicarius generalis, Eduardus McColgan, parochus ecclesiae Sancti Petri Baltimori;

A Philadelphensi: Eduardus I. Sourin, societatis Iesu, Aegidius Smoulders, congregationis Sanctissimi Redemptoris;

Ab Eriensi: Thomas Ledwith; Leonardus Obermeyer, parochus Sancti Vincentii;

A Savannensi: Iacobus Dolan, parochus Sancti Patritii; Bernardus Maguire, societatis Iesu, collegii Georgiopolitani praeses;

A Carolopolitano: Thimotheus Bermingham; P. D. Noone, ordinis Praedicatorum;

A Danabensi: Benedictus Madeore; Alexius I. Elder.

Convenit inter patres ut abbas monasterii sancti Vincentii, ordinis Sancti Benedicti, in dioecesi Pittsburgensi, concilio cum suffragio consultativo adesset, et in sessionibus publicis in choro sedem haberet D cum episcopis.

Aderant, postera die, superiores regularium:

Burchardus Villiger, societatis Iesu, provincialis Marylandiae;

Ioannes G. Ruland, congregationis Sanctissimi Redemptoris provincialis;

Ioannes D. a Iesu infante, superior clericorum Crucis et Pass;

Nicolaus D. Young, ordinis Praedicatorum.

Aderat quoque Franciscus Burlando, congregationis Missionis, puellarum Caritatis superior.

Archiepiscopus proposuit officiales: promotores: Franciscum Lhomme, superiorem seminarii Sanctae Mariae Baltimorensis, vicarium generalem, et David Whelan, vicarium generalem Velingensem; notarium: Gulielmum O'Hara, sacrae theologiae doctorem; a secretis: Iacobum Andrean Corcoran, sacrae theologiae doctorem et Thomam Foley; magistrum caere-

moniarum: Stanislaum Ferté, presbyterum Sancti Sulpitii; cantores: Gulielmum D. Parsons et Eduardum D. Lyman.

Proponente archiepiscopo, munus scribendi litteras ad summum pontificem, demandatum est Carolopolitano; Danabensi, gallico sermone, ad societatem Propagationis fidei. Rogarunt patres ut archiepiscopus litteras, vulgari sermone, ad clerum et populum scriberet.

Promotori iniunctum est ut litteras de rebus specialibus ad summum pontificem vel sacram congregationem exararet, onere secretariis imposito plerasque alias litteras scribendi. Notario ut acta resque gestas in tabulas referret, commissum est.

Patres unanimi voce rogaverunt ut archiepiscopus litteris invitaret dominum Iacobum Fred. Wood, episcopum Antigonensem, coadiutorem Philadelphiensis, ad concilium, cui eum interesse cum voto decisivo voluerunt.

SESSIO PRIMA SOLEMNIS.

Die 2 maii, quae fuit quarta dominica post Pascha, hora 10 ante meridiem conveniunt praesules et sacerdotes in aedibus metropolitanis, et processerunt per aream intra cancellos ad portam maiorem metropolitanae ecclesiae. Archiepiscopus et episcopi pluvialibus ac mitris induti; abbas, mitra simplici ex lino; ordinum ac congregationum superiores et concilii officiales, pluvialibus; religiosi nonnulli, ordinis habitu; caeteri presbyteri, amictu, alba, stola et planeta, inceserunt. Episcopi scamna ornata in choro hinc inde a dextris et a sinistris altaris maioris, caeteri vero scamna prope cancellos occuparunt.

Missam de Spiritu sancto celebravit archiepiscopus, cui adstiterunt Henricus B. Coskery, archidiaconus; diaconus, Paulus Dubreul; subdiaconus, Alphonsus I. Flammant; diaconi honoris, Thomas Foley et Ioannes McNally. Absoluto sacro, concionem habuit Richmondiensis. Deinde, cantatis psalmis, litanis et orationibus, prout in pontificali Romano habentur, archiepiscopus patrum voluntatem de aperiendo concilio exquisivit, quibus respondentibus *Placet*, decretum de eo emisit. Dein electi sunt officiales, in coetu praevio iam designati.

Lectis postea concilii Tridentini de professione fidei et de residentia decretis, emissa est a patribus omnibus professio fidei, prout in pontificali iacet.

FORMA IURAMENTI.

[*Vide supra col. 9 B - 10 C.*]

Solemni deinde benedictione ab archiepiscopo impertita, finis sessioni impositus est.

CONGREGATIO PRIMA PRIVATA,

die lunae 3 maii, habita.

Hora 9 ante meridiem conveniunt patres omnes cum promotoribus, notario et secretariis, apud archiepiscopum, quo preces fundente, initium rebus pertractandis datum est.

Richmondiensis proposuit supplicandum esse sanctae sedi, ut dispensatio abstinentiae singulis sabbatis, iam hisce provinciis foederatis ad annum 1860 usque concessa, prorogetur indefinite propter graves difficultates, quibus laborant fideles nostrates. Omnes patres annuerunt.

Eriensis proposuit ut petantur litterae authenticae privilegii, quod summus pontifex, anno 1849, vivae vocis oraculo, concessit exercitui et classi Americanae, rogatu domini Ioannis Timon, episcopi Buffalensis, quo a lege abstinentiae dispensantur, exceptis sex diebus, nempe: feria IV Cinerum, tribus ultimis feriis hebdomadae maioris, vigilia Assumptionis beatae Mariae virginis et vigilia Nativitatis Domini. Patres id probarunt; sed cum ex testimonio prae laudati episcopi constet, plerique satis habuerunt ut actis inseratur.

Carolopolitanus exposuit constare ex litteris sacrae congregationis de Propaganda fide, datis die 28 septembris 1852, summum pontificem in eam propendere sententiam, ut sedi Baltimorensi honorificum aliquod privilegium tribuatur, quod a caeteris illam distinguat, ac memoriae tradat eam ecclesiam omnium ferme per foederatas provincias matrem fuisse, et sententiam solum circa modum ab archiepiscopo B exquisitam esse. Proposuit igitur ut patres declararent sibi aequum videri ut honoris locus inter omnes archiepiscopos foederatarum provinciarum Baltimorensi tribuatur, nulla habita ratione temporis promotionis; id omnibus probatum est.

Archiepiscopus retulit dubium excitatum esse circa naturam atque obligationem votorum in hac regione a monialibus praesertim Visitationis beatae Mariae virginis emissorum, utrum simplicia vel solemnia habenda sint, et patrum sententiam circa hanc rem expetivit. Pittsburgensis proposuit congregationem specialem praesulum ab archiepiscopo designandam, cuius erit quaestiones praeparare quas ad hanc rem elucidandam opportunas iudicaverint, illasque in coetu theologorum ad trutinam revocandas: quod omnibus probatum est. Pittsburgensis, Philadelphiensis atque abbas Sancti Vincentii tunc designati sunt.

Archiepiscopo proponente, convenerunt patres opportunum esse ut civitas Alexandriae in statu Virginiae, episcopo Richmondiensi subiaceret.

CONGREGATIO PUBLICA,

hora 4 post meridiem, eodem die 3 maii.

Omnes praesules, superiores ordinum et theologi ad ecclesiam iverunt. Post preces, archiepiscopus praefuit congregationi.

Plurimae relationes lectae sunt a theologis designatis circa varias quaestiones a promotore propositas.

CONGREGATIO SECUNDA PRIVATA, die martis, maii 4.

Praeter praesules iam laudatos, aderat Iacobus Fredericus Wood, Antigoniensis, coadiutor Philadelphiensis.

Archiepiscopus retulit litteras esse acceptas a D Velingensi, quibus David Whelan ipsius procurator constituitur: quibus lectis, Carolopolitanus petiit ut procurator ad concilium cum voto decisivo admitteretur. Omnes annuerunt.

Promotor legit litteras supplices ad sanctissimum patrem Pium IX, circa abstinentiam sabbati, et circa privilegium sedis Baltimorensis; quae approbatae sunt.

Retulit archiepiscopus, summum pontificem indulgentiam centum dierum concessisse recitantibus preces ab episcopo Natchetensi compositas, ad missionariorum copiam precibus beatissimae Virginis sine labe conceptae impetrandam ¹.

Philadelphiensis proposuit ut omnes regulares, qui sive ex venia superiorum, sive ex dispensatione

A sedis apostolicae, operam dant curae animarum extra monasterium, antequam admittantur in aliquam dioecesim, teneantur, instrumento iuxta leges civiles confecto, ad bona quae in morte reliquerint sacri ministerii occasione acquisita, in pios usus sive dioeceseos sive ordinis sui addicenda. Pittsburgensis mentem Philadelphiensis laudavit, sed provisiones canonicas sufficere iudicavit. Suffragiis enumeratis, quatuor praesules favebant, quinque dissentiebant.

CONGREGATIO SECUNDA PUBLICA, hora 4 post meridiem habita, die 4 maii.

Habita est congregatio prout die hesternae, et plurimae quaestiones circa munia sacerdotum atque administrationem sacramentorum.

CONGREGATIO TERTIA PRIVATA, die mercurii, maii 5.

Intervenere omnes praesules ut heri.

Proponente archiepiscopo, Carolus I. White, sacrae theologiae doctor, in promotorem electus est.

Danabensis dixit opportunum sibi videri preces porrigere ad sanctam sedem, ut episcopis huius provinciae liceat communitatibus religiosis absque clausura viventibus indulgere ut servant sanctissimam eucharistiam in sacellis privatis, dummodo idonea videantur, qui mos nunc viget, quando ordinario ad cultum religionis et ad fovendam pietatem, conducere videbitur. Omnes id approbarunt.

Richmondiensis proposuit ut magister caeremoniarum huius concilii paret libellum, in quo ritus in solemnibus benedictione sanctissimi sacramenti servandi exponantur, et ut eum in finem utatur quodam [libro] in Anglia hac de re nuper edito, additis decretis recentioribus sacrae congregationis rituum.

CONGREGATIO TERTIA PUBLICA, die eodem, hora 4 post meridiem.

Interfuere patres omnes ac theologi, et circa simpliciorum formam quae adhiberi possit, iuxta arbitrium ordinarii, in excipiendis rudioribus ac simplicioribus ex secta aliqua ad gremium ecclesiae, disceptatum est.

SESSIO SECUNDA, die iovis, maii 6.

Hora 10 ante meridiem, convenerunt in ecclesia patres caeterique. Missam pro defunctis praesulibus celebravit Danabensis, cui adstiterunt B. Madeore, presbyter assistens; Ioannes Hickey, diaconus; B. I. McManus, subdiaconus. Concionem habuit Eduardus I. Sourin, societatis Iesu.

Absolutione ab archiepiscopo facta, aperta est sessio iuxta ritum in pontificali praescriptum. Archiepiscopus, sub finem, praesules rogavit ut apud eum statim convenirent.

CONGREGATIO QUARTA PRIVATA, eodem die, sub meridiem habita.

Quae in hoc coetu acta sunt, patres summo pontifici speciali epistola communicari voluerunt, a promotore scribenda. Antigoniensis post coetum, ex venia patrum, rediit Philadelphiam ob negotia urgentia.

CONGREGATIO QUINTA PRIVATA.

Die maii 7, hora 9 ante meridiem, convenerunt patres omnes atque concilii officiales.

Relatis theologorum sententiis, de votis monialium actum est. Proposuit Pittsburgensis ut instructio a sancta sede petatur, in qua conditiones quae in hac regione sunt necessariae ad emittenda

¹ Rescriptum pro concessione praefatae indulgentiae, in appendice ad calcem reperietur.

vota solemnia, habita ratione concessionum iam A factarum, declarentur. Omnes patres assensi sunt.

Eodem suggerente, patres censuerunt, in harum regionum circumstantiis, non ob stare votorum solemnium emissioni, quod a legibus civilibus minime rata habeantur.

Indicavit Danabensis, Ioannem Murphy et socios typographos in animo habere edere kalendarium, vulgo *Catholic almanac*, in hac urbe, sicut per plurimos annos fieri consuevit; petiit proinde ut patres id sibi probari significarent: qui annuerunt.

Cum ageretur de cohibendis clericis ab arte medica exercenda, censuit Pittsburgensis haud esse necesse novum quid decernere, cum satis sit actis inserere instructiones Benedicti XIV circa hanc rem, quae habentur in responsione sacrae congregationis de Propaganda fide ad concilium Cincinnatiense anno 1855 habitum: quod fieri iusserunt patres. (*Instructio, de qua hic agitur, in appendice appositae est, col. 586 A.*) B

Lectis documentis, in quibus facultas vota solemnia emittendi a Pio VII et aliis summis pontificibus concessa est, patres una voce censuerunt vota quae apud moniales Visitationis beatae Mariae virginis emittuntur, pro solemnibus haberi debere.

Proponente Philadelphiensi, patres nihil ob stare putarunt quin vota solemnia in monasteriis huius regionis emittantur, dummodo omnia concurrant quae in monasteriis erigendis concilium Tridentinum haberi voluit, et quae congregatio episcoporum et regularium requirere solet. Si autem haec haberi nequeant saltem quoad substantiam, magis expedire iudicarunt ut vota simplicia tantum emittantur. Richmondiensis a propositione Philadelphiensis dissensit ob opinionem publicam quae adversatur, et ob necessarias occasiones cum saecularibus agendi, causa educandarum puellarum, cui rei pleraeque devotentur.

CONGREGATIO QUARTA PUBLICA,
hora 4 post meridiem, die maii 7.

Adfuere patres omnes, ordinumque congregationumque superiores et theologi cum officialibus. De plurimis quaestionibus disputatum est.

CONGREGATIO SEXTA PRIVATA,
sabbato, die maii 8 habita, hora 9 ante meridiem.

Carolopolitanus petiit a patribus, ut declarent sacerdotes teneri absolvere a censuris propter haeresim professam incursis, iuxta formam in rituali Baltimori edito, antequam absolutionem in foro interno concedant. Huic rei patres iudicarunt satis consultum esse, cum rituale auctoritate necessaria munitum sit.

Carolopolitanus proposuit declarandum non expedire ut vota solemnia emittantur in monasteriis D ubi in puellarum educatione plurimum occupantur, ante aetatem 35 annorum vel mortis articulum, nisi in casibus rarissimis, ad arbitrium ordinarii. Quinque patres propositioni favebant, tres dissentiebant, nempe Pittsburgensis, Philadelphiensis et Danabensis.

CONGREGATIO SEPTIMA PRIVATA.

Hora 6 post meridiem, die 8 maii, convenere patres cum officialibus.

Carolopolitanus rogavit ut patres ad examen revocarent sententiam mane latam, se proponente, de votis solemnibus non emittendis ante annum 35: Eriensis proposuit eam omittendam. Quatuor praesules favebant, quatuor obstabant. Archiepiscopus illis accessit opinantibus nil ea de re in hoc concilio agendum; servari tamen in rerum gestarum relatione sententias varias emissas voluit Richmondiensis. Cum autem hac de re pluries actum sit,

variatis aliquantum praesulum sententiis, voluerunt patres ut epistola conscriberetur ad summum pontificem, in qua omnia in ordinem redigerentur, et sanctae sedis instructio exquireretur.

Pittsburgensis retulit se, anno praeterito, rogatu archiepiscopi, Romae egisse de collegio pro his provinciis in Urbe erigendo. Summus pontifex se paratum exhibuit aedificium amplissimum quod antea monasterium monialium Visitationis fuerat, in hunc finem largiri; quod postea ad effectum non est perductum, cum a militibus Gallis occupetur: brevi tamen sperat in collegii usum tradendum. Unanimi voce omnes declararunt maximas se habere summo pontifici gratias pro hac tanta munificentia, et voluerunt ut in epistola ad illum scribenda hi animorum suorum sensus exprimerentur.

Convenit etiam inter omnes, ut cum primum certo sciverint praedictum vel aliud aedificium paratum esse, collecta fiat ad sumptus in initio necessarios solvendo, in omnibus huius provinciae ecclesiis. Statuerunt deinde ut unusquisque diceret quot alumnos ad illud se missurum promitteret, pensionem 150 thalerorum pro unoquoque soluturus, et ut hoc sacrae congregationi de Propaganda fide significetur. Archiepiscopus pollicitus est quatuor se missurum; Pittsburgensis duos, Philadelphiensis sex, Savannensis unum, Velingensis unum, Carolopolitanus duos se missuros. Alii episcopi in animo habent aliquos mittere cum primum potuerint. Qui certum numerum alumnorum indicarunt, plures se missuros sperant.

Cum promotor litteras speciales ad summum pontificem de rebus gestis in coetu privato post sessionem secundam parasset, patres eas probarunt, quibus eorum nomine subscripsit archiepiscopus, iis adstantibus.

C Litterae de privilegio honorifico, de abstinentia sabbati, de facultatibus extraordinariis archiepiscopis concedendis, communicabilibus suffraganeis, ab archiepiscopo etiam, nomine concilii, tunc subscriptae sunt. Lectae sunt et probatae litterae ad populum, praesulum omnium qui aderant nominibus firmandae, etiam adiecto Antigoniensis nomine, rogante Philadelphiensi. Lectae quoque litterae obsequii plenae ad summum pontificem, quae probatae sunt.

Richmondiensis tunc rogavit archiepiscopum, ut aliquantisper recederet, cum de quadam re, quae ad eum spectaret, agendum foret: quo recedente, Pittsburgensem, utpote seniore ordinatione, praesidere voluerunt patres.

De versione scripturarum, ex vulgata anglico sermone emendatius edenda, mentem consiliaque sua libere exposuere unusquisque patrum. Multum laudaverunt revisionem ab archiepiscopo paratam, cuius magna pars in lucem iam data est; et unanimi voto voluerunt ut ex ea conficiatur versio quae in communem usum deducatur. Cum vero ex publica fama constet praesules Angliae aliam versionis emendationem, opera admodum reverendi domini I. H. Newman, parari iussisse, patres se cupere declararunt ut, collatis utriusque viri studiis laboribusque, unica praeparetur versio, quae tum in Anglia tum in hisce statibus usurpari valeat. Porro ut habeatur sanctae sedis hac in re approbatio et benedictio, et aliorum episcoporum regionum in quibus lingua Anglica obtinet, cooperatio, mandatum est Richmondiensi, Carolopolitano et Danabensi, ut consilia cum istis praesulibus conferrent, et rem ad optatum finem, huius concilii nomine, perducere curarent.

His peractis, rogantibus patribus, rediit archiepiscopus, cui res communicata est, et illo consentiente, in acta relata: se quidem haud desiderasse

concilii hac in re actionem significavit, quam tamen A grato animo agnovit.

CONGREGATIO OCTAVA PRIVATA.
hora 9 1/2 ante meridiem, die 9 maii.

Subscripserunt omnes praesules propria manu litteris ad summum pontificem obsequii plenae. Lecta est et probata epistola de votis, cui, nomine concilii, subscripsit archiepiscopus. Gratias egit Pittsburgensis, patrum nomine, archiepiscopo ob aequitatem qua praefuit, humanitatem et hospitalitatem.

SESSIO TERTIA,
die 9 maii, quae fuit dominica V post Pascha.

Processerunt praesules et clerus, prout ante primam sessionem. Apud thronum constitit archiepiscopus, Philadelphensi missam pontificaliter celebrante, cui adstabat presbyter assistens provincialis congregationis Sanctissimi Redemptoris, cum ministris Paulo Dubreul et Paulino Dissez.

Archiepiscopo adstitit tanquam archidiaconus Franciscus Burlando, congregationis Missionis, diaconi honoris H. B. Coskery, Thomas Foley. Concionem habuit Carolopolitanus. Monuit archiepiscopus clerum populumque, post consuetos sessionis ritus, episcopos satis habuisse commendare decreta prius lata, quin nova adicerent, et praesertim urgere ritualis observantiam. Acclamationibus decantatis, finis tandem feliciter impositus est concilio IX Baltimorensi.

Iacobus Andreas Corcoran, sacrae theologiae doctor, secretarius.

Ego Gulielmus O'Hara, sacrae theologiae doctor, huius concilii provincialis notarius, testifcor haec acta esse concilii Baltimorensis IX, habiti in ecclesia metropolitana Sanctae Mariae, a die 2 mensis maii C ad diem 9 anno Domini 1858. In cuius fidem subscripsi.

Gulielmus O'Hara, sacrae theologiae doctor, notarius.

ACCLAMATIONES in fine concilii IX factae.

Archidiaconus: Deo patri misericordiarum, aeterno veritatis verbo, spiritui totius consolationis, honor et benedictio.

Chorus: Benedicta sit sancta et individua Trinitas, nunc et semper et per infinita saecula.

Archidiaconus: Virgini Mariae immaculae, quam possedit Deus in initio viarum suarum, blandae huius provinciae protectrici, sit sempiterna collaudatio.

Chorus: Sit sempiterna collaudatio Turri David, quae aedificata est cum propugnaculis, propter quod D frustra insidiatus est calcaneo eius serpens antiquus.

Archidiaconus: Beatissimo Pio papae et domino nostro, sanctae universalis ecclesiae pontifici, anni permulti, ut cunctas gentes in obsequium Christi, pro sua pastoralis sollicitudine, pertrahat.

Chorus: Impleat dominus omnes petitiones sanctissimi patris, et ita omne desiderium ipsi ad dissipanda consilia impiorum confirmet, ut ad nihilum deveniant tanquam aqua decurrens, et sicut fumus deficiant.

Archidiaconus: Reverendissimo domino archiepiscopo, qui hoc concilium celebravit, cum multis annis magnae gratiae.

Chorus: Magnae gratiae: Dominus eum in multos annos ecclesiae suae conservet.

Archidiaconus: Reverendissimis huius provinciae episcopis, incrementum donorum coelestium, vita et felix ad ecclesias suas reditus.

Chorus: Prosperum iter faciat eis Deus salutarium nostrorum, ut immolent ei sacrificium laudis, et benedicant populo suo in pace.

Archidiaconus: Episcopis et presbyteris huius provinciae, qui bonum certamen certantes, ex hoc saeculo transierunt, pax a Domino et felicitas in luce sanctorum.

Chorus: Illorum memoria in benedictione; Dominus et illis, et omnibus qui diligunt adventum eius, coronam gloriae reddat iustus iudex.

Archidiaconus: Fidelibus provinciae nostrae et cuncto populo christiano, pax Christi aeterna.

Chorus: Da pacem, Domine, in diebus nostris, ut, qualibet perturbatione submota, populus tuus hic universaque plebs christiana, liberis tibi mentibus deserviant.

Archidiaconus: Nos, Domine, memores mandatorum tuorum, ad faciendum ea in sanctuario quod B firmaverunt manus tuae, corpore tibi pariter famulemur et mente, intercedente beata virgine Maria, sanctis apostolis Petro et Paulo et omnibus sanctis.

Chorus: Fiat, fiat, amen, amen.

EPISTOLA

patrum concilii ad summum pontificem.

Beatissimo patri nostro
PIO, DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IX.

Beatissime pater.

Officii nostri plane immemores essemus, si ex hoc concilio provinciali Baltimorensi IX discessuri, sensa animi nostri erga beatitudinem tuam, sanctissimamque Petri, quam tenes, sedem profiteri negligeremus. Cum enim hisce diebus in ferendis legibus occupati simus, quae rem catholicam, sacram disciplinam moresque honestos apud nos tuerentur, quid opportunius erat, quam ut simul palam testemur quanto amore ac veneratione sedem illam, cui tota docentis aut praecipientis ecclesiae inititur auctoritas, prosequamur. Praeterea, quae de beati Petri cathedra, unde ipsa unitas sacerdotalis, teste divo Cypriano, duxit exordium, nostrum quisque per se sentit, ea maiorem vim habere videbuntur, ac forte tibi, beatissime pater, accepta magis erunt, si omnium quasi una voce proferantur.

Mirum, pater sanctissime, nullo modo videri debet, si nos sacrosanctae tuae sedis praedicandae atque honorificentissimis verbis commendandae, omnem, quae offeratur, occasionem libenter arripiamus. Profecto nullus est in orbe universo locus, ubi melius quam in hac regione, ea omnia bona atque emolumenta aestimare liceat, quae Christus ecclesiae suae in Romana sede, catholicae, ut aptissime dicitur, unitatis centro, largiri dignatus est. Omnes certe, quotquot ubique sunt, vere Christi fideles sedem illam, ob potentiores, quam divinitus accepit, principalitatem summopere reverentur, ac beatum Petrum in loci et auctoritatis haerede viventem adhuc et loquentem audiunt, agnoscunt atque venerantur. Sed ii, qui in plenissima catholicae veritatis luce nati et alti sunt, quorumque vita inter populos huius sedi obsequentissimos tota decurrit, minus fortasse cogitant de malis illis gravissimis, quae per beati Petri eiusque successorum primatum, Deus totius miserationis ab ecclesia sua perpetuo arcere ac prohibere voluit. In domo patris nati, ibique vitam feliciter degentes, bonis omnibus assueti, quemadmodum primogenitus ille in evangelio memoratus, fere nesciunt quid sit indigere. Nos vero in longinqua regione positi, quibus colenda non lacte fluens ac melle, sed deserta et invia et inaquosa terra sortito obtigit, quotidiano rerum usu et dura experientia edocti sumus, quam benigno et sapienti consilio hic

primatus fuerit a Deo in ecclesia constitutus. Mala A enim et incommoda, acerba sane et luctuosa, quibus secus christianus fuisset obruendus, passim in hac regione non solum audire et videre, sed et ipsis fere manibus contrectare licet. Maximum enim est ubique apud [nos] novarum rerum studium, maximus novatorum eorumque asseclarum numerus. Sectae, quibus nomen dederunt cives nostri, qui falsas religiones sequuntur, prope innumerae sunt; novae quotidie exoriuntur, quotidie intereunt. Cumque inter eos de Deo optimo maximo, de Christo servatore, de futura post hanc vitam corporum animarumque conditione, deque aliis sanctissimae religionis nostrae mysteriis cuique, quod lubet, sentire liceat, tot profecto sententiae quot docentium ac discentium capita numerantur. Nihil est tam sanctum ac venerabile, tam diuturnitate temporis maiorumque auctoritate firmatum ac stabilitum, quod non temere in dubium revocent, aut perfricta fronte omnino negent. Prae- B terea, novi in dies exsurgunt magistri, qui inauditas hactenus, sive domi inventas, sive ab exteris regionibus mutuo acceptas doctrinas, quae moribus, ut iactant, rite instituendis, aut humanae societatis cum civilis tum domesticae iuribus tuendis inserviant, omni conatu per indoctum vulgus spargere student. Neque desunt plurimi, de quibus meliora conicere licuisset, qui praeiudicata opinione abrepti, tantum abest ut haec monstra et commenta eo, quo par est, studio reiiciant ac detestentur, ut ea quasi certissima longe melioris aevi mox adventuri pignora salutent ac laetissime excipiant. Haec sunt, si eos loquentes audiamus, indicia manifestissima, quae luce clarius significant aetatem nostram omnes, quae praecesserunt, longe superare, atque in melius progredi semper et progressuram. Hoc scilicet verborum ambitu, saeculi huius in peius ruentis praecipitem C lapsum vanissimi isti homines velare, ac quodam modo cohonestare audent.

Quid mirum igitur, beatissime pater, si nos omni studio et commendamus ipsi, atque aliis commendanda praecipimus iura, privilegia et dignitatem sedis huius, quam Deus in terris reliquit, ut per eam doctrinae unitati et veritati consuleretur. Quid mirum, si miseris hominibus, sine duce, temere huc illuc errantibus, qui, teste apostolo, semper discunt, nunquam tamen ad scientiam veritatis perveniunt, saepe tradimus, et vehementer etiam atque etiam inculcamus, esse aliquam in terris cathedram, quae veritatem ab omni erroris labe immunem mortales homines doceat; esse unam inter omnes ecclesias, ad quam necesse est ut omnis quae sub coelo est ecclesia, id est, omnes qui sunt undique, vel esse volunt Christi fideles, venerabundi conveniant, utpote in qua beatus Petrus a Deo edoctus vivit adhuc et praesidet, et unus abunde praestat quaerentibus D fidei veritatem.

Tuum erit, beatissime pater, de iis quae in synodo egimus, iudicare; ea enim omnia sincero animi obsequio corrigenda aut probanda sapientiae tuae relinquimus.

Ultimo loco, quod omittere nefas esset, gratias agimus pro maximo tuo in gentem et ecclesiam nostram beneficio, cuius notitia nuper ad nos pervenit. Intelleximus quippe sanctitatem tuam aedes perquam commodas adsignasse in usum collegii, quod propediem in commodum sacrarum huius regionis missionum, in alma Urbe constituetur. Pro hoc et innumeris prope aliis in nos a te collatis beneficiis, nos usque ad extremum vitae spiritum eorumdem memoriam gratissimo animo servaturos profiteamur.

Benedictionem apostolicam, humillime ad pedes tuos provoluti, enixe flagitamus.

Baltimori, die 9 maii 1858.

BREVE EPISTOLARE

sanctissimi domini nostri Pii papae IX ad patres concilii Baltimorensis provincialis noni.

Venerabilibus fratribus Francisco Patritio, archiepiscopo Baltimorensi, et eius suffraganeis

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem

Summae quidem voluptati ac laetitiae nobis fuerunt obsequentissimae vestrae litterae, die 9 proximi mensis maii datae, quibus, venerabiles fratres, ex more maiorum, supremo nostro et huius apostolicae sedis iudicio subiecistis acta noni Baltimorensis provincialis concilii, quod concelebrastis, ut in Domino congregati ea statueretis, quae pro pastoralis vestra sollicitudine, ad rem catholicam sacramque disciplinam et morum honestatem istic magis magisque tuendam ac fovendam conducere existimastis. Siquidem in eisdem litteris, cum maximo animi nostri gaudio, undique elucere perspeximus egregiam vestram religionem, pietatem, eximiamque erga nos et hanc Petri cathedram fidem, observantiam, amorem et venerationem. Nihil autem nobis gratius contingere poterat, quam ex iisdem litteris agnoscere singulare studium, catholicis antistitibus plane dignum, quo, venerabiles fratres, fidelibus populis curae vestrae commissis etiam atque etiam inculcare non desistitis ut nobis, et eidem Petri cathedrae firmissime adhaereant ac sedulo obediant, quae est nuntia veritatis, lux vitae, salutis index, et catholicae unitatis centrum ac metropolis pietatis, quaeque, disponente Domino, per totum terrarum orbem primatum obtinens lucet, et omnium ecclesiarum non modo caput, sed mater est atque magistra; in qua est integra ac perfecta christianae religionis soliditas, et in qua Petrus semper in suis successoribus vivit, et iudicium exercet, ac praestat quaerentibus fidei veritatem. Equidem maximam nobis attulit consolationem hoc episcopale vestrum studium in inculcanda erga nos et hanc sanctam sedem reverentia, observantia ac veneratione.

Non mediocri autem dolore affecti fuimus, cum ex iisdem vestris litteris noverimus innumeras prope istic in dies oriri sectas, inimicorum hominum opera, qui monstrosis quibusque opinionum portentis nefariisque molitionibus, improvidos praesertim et imperitos in errorem inducere, omniumque animos mentesque corrumpere, pervertere, ac sanctissimae nostrae religionis summam et fundamenta labefactare, ac, si fieri unquam posset, funditus evertere, et iura omnia divina et humana permiscere conantur. Quem nostrum dolorem non parum lenit sacerdotalis vester zelus. Certi enim sumus vos, venerabiles fratres, divino auxilio fretos, ac divinae nostrae religionis studio, animarumque amore incensos, quantum cura, labore, vigiliis, auctoritate, consilio, ac salutaribus opportunisque scriptis eniti et efficere potestis, maiore usque alacritate et contentione nihil unquam intentatum esse relicturos, ut concordissimis animis coniunctisque viribus, catholicae ecclesiae causam strenue tueri ac defendere, et insidiantium hominum tela retundere, impetus frangere, ac dilectarum ovium saluti incolumitatieque sedulo prospicere, et errantes ad veritatis, iustitiae salutisque semitas reducere, eosque Christo lucrifacere valeatis.

Iam vero quod attinet ad commemorati concilii acta, cum illa nostrae congregationi fidei propagandae examinanda ex more commiserimus, ut omnia accurate ad nos referat, tum ipsa congregatio

congruum suo tempore de actis ipsis responsum A vobis dare curabit.

Nihil erat cur nobis ageretur gratias, quod cupiamus ea inire consilia, quae in istorum fidelium bonum cedant, cum nos summopere optemus peragere quicquid ad maiorem vestram et eorundem fidelium utilitatem possunt pertinere. Denique pro certo habete, nos haud omittere assiduas fervidasque Deo optimo maximo adhibere preces, ut in abundantia divinae suae gratiae vobis semper propitius adsit, ac pastoralibus vestris laboribus benedicat, quo ecclesia sua sancta eiusque salutaris doctrina in istis regionibus maiora in dies incrementa suscipiat ac prospere vigeat et floreat. Atque huius superni praesidii auspiciem, et praecipuae nostrae in vos benevolentiae pignus, apostolicam benedictionem ex intimo corde depromptam vobis ipsis, venerabiles fratres, cunctisque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter B impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 10 iunii anno 1858, pontificatus nostri anno duodecimo.

EPISTOLA

sacrae congregationis generalis de Propaganda fide ad archiepiscopum Baltimorem.

Illustrissime ac reverendissime domine.

In generalibus comitiis die 19 iulii nuper elapsi habitis, eminentissimi ac reverendissimi patres sacri huius consilii examen instituerunt actorum synodi provincialis IX Baltimorensis, quae paulo ante amplitudo tua ad me transmittenda curaverat. Porro, ex adiectis rescriptis ac decretis, perspicies quasnam gratias ac privilegia sanctissimus dominus noster de consilio eminentissimorum patrum imperitari dignatus sit, ad petitionum relationem quae C simul cum actis concilii exaratae fuerant, ut sancte sedi subicerentur. Ea igitur amplitudo tua suffraganeis episcopis communicabit.

De collegio Americano Romae erigendo sedulo egerunt eminentissimi patres: quid vero decretum fuerit ac praestitum a beatissimo patre discet amplitudo tua, tum ex encyclicis litteris sacrae huius congregationis quas brevi recipies, tum praesertim ex bulla apostolica non multo postea ea super re promulganda.

Haec habebam quae amplitudini tuae communicarem; et interim Deum oro ut amplitudinem tuam diu sospitem incolumemque servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 16 augusti 1858.

Alex. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

PETITIONES

synodi nomine, sanctissimo domino nostro Pio IX factae, de privilegio quodam sedi Baltimorensi concedendo.

Beatissime pater.

Cum patres concilii Baltimorensis plenarii, anno 1852 habitis, pro quibusdam privilegiis sedi Baltimorensi concedendis supplicassent, sacra congregatio de Propaganda fide rescripsit satis graves rationes obstitisse quominus sedes Baltimorensis ad sublimiorem gradum eveheretur; attamen sanctissimum dominum nostrum in eam propendere sententiam ut Baltimorensi sedi honorificum aliquod privilegium tribueretur, quod a caeteris illam distinguat, ac memoriae tradat eam ecclesiam omnium ferme per foederatas istas provincias matrem fuisse. Igitur episcopi provinciae Baltimorensis in concilio coadunati gratias, quantas decet, sanctitati vestrae

pro sua erga Baltimorensensem ecclesiam benevolentia amplissimas agunt, et ad pedes vestros humiliter prostrati, suppliciter orant, ut loci praerogativa sedi Baltimorensi concedatur, ita ut in conciliis, coetibus et comitiis quibuscumque, archiepiscopo Baltimorensi pro tempore existenti praecedentia princepsque locus supra quosvis istarum provinciarum archiepiscopos, si qui adsint, nulla habita ratione promotionis sive ordinationis, attribuitur.

Baltimore, die 9 maii 1858.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Cum patres concilii Baltimorensis plenarii anno 1852 habitis, pro aliquo privilegio sedi Baltimorensi concedendo, sanctissimo domino nostro supplicassent; cumque in synodo provinciali mense maio anni 1858 celebrata, episcopi provinciae pariter Baltimorensis supplicem libellum iterum ad sanctitatem suam exarassent, quo in specie praeeminentiam honoris praedictae sedi metropolitanae postularunt, ut a caeteris distingueretur, ac memoriae traderetur ecclesiam illam omnium ferme per foederatas Americae septentrionalis provincias matrem extitisse, eminentissimi ac reverendissimi patres sacri consilii christiano nomini propagando, in generalibus comitiis diei 19 iulii nuper elapsi, censuerunt expedire ut loci praerogativa sedi Baltimorensi concedatur, ita ut in conciliis, coetibus et comitiis quibuscumque, archiepiscopo Baltimorensi pro tempore existenti praecedentia princepsque in sedendo locus supra quosvis istarum provinciarum archiepiscopos, si qui adsint, nulla habita ratione promotionis seu ordinationis, tribuatur.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum eminentissimus ac reverendissimus dominus Alexander cardinalis Barnabo, eiusdem praefectus, retulisset sanctissimo domino nostro Pio papae IX, in audientia habita die 25 iulii huius anni, sanctissimus eam benigne approbavit, ac praesens decretum expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 15 augusti 1858.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Dispensatio super praecepto abstinentiae die sabbati, ad viginii annos prorogatur.

Beatissime pater.

Propter plures graves rationes, ab episcopis foederatae Americae allatas, Gregorius XVI sacrae memoriae, die 9 iunii 1833, benigne concessit, ad decennium, dispensationem super praecepto abstinentiae pro diebus sabbatis, quibus ieiunium non obligat; quod indultum deinde, die 22 novembris 1840, praefatus pontifex, ad preces patrum concilii provincialis Baltimorensis IV, ad viginti alios annos clementer prorogare dignatus est. Cum autem circumstantiae eadem permaneant, et insuper valde timendum sit ne fideles istarum provinciarum, qui iam per multos annos ista dispensatione uti sunt, haud facile ad pristinam disciplinam reduci possint, indeque oriantur permulta peccata: ideo, patres concilii Baltimorensis provincialis IX, ad pedes sanctitatis vestrae provoluti, suppliciter precantur ut dispensationem super praecepto abstinentiae ab esu carnum die sabbato, quando praeceptum ieiunii non obligat, provinciae Baltimorensi in perpetuum impertiri dignetur.

Ex audientia sanctissimi, habita die 25 iulii 1858.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae

congregationis de Propaganda fide cardinali praefecto, benigne annuit pro prorogatione indulti in forma et terminis ultimae concessionis.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

*De sanctissimo sacramento apud quasdam
communitates asservando.*

Beatissime pater.

Sanctissimam eucharistiam in domibus puellarum Caritatis, sororum Boni Pastoris, aliarumque religionum mulierum, asservandi consuetudo diu in hac regione invaluit. Patres concilii Baltimorensis IX nolunt hanc consuetudinem omnino tollere, cum ad bonum spirituale praedictarum communitatum, discipularumque et orphanarum quarum curam gerunt, non parum conferat; neque tamen eam amplius tolerandam sine sanctae sedis permissione iudicant. Humillime igitur a sanctitate tua petunt, ut episcopis huius provinciae facultatem permit- tendi ut sanctissimum sacramentum apud praedictas communitates in congruo sacello asservetur, quando id expedire iudicaverint, benigne concedere dignetur.

Ex audientia sanctissimi habita die 25 iulii 1858.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide cardinali praefecto, benigne annuit pro gratia iuxta petita, dummodo ante ciborium lampas semper accensa die ac nocte retineatur, et ciborii claves ab aliquo presbytero custodiantur, servatis in reliquis de iure servandis.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

DECRETUM

*sacrae congregationis generalis de Propaganda fide,
de urbe Alexandria dioecesi Richmondiensi
subiicienda.*

Cum patribus in concilio Baltimorensi IX congregatis expedire visum fuerit ut exigua illa Virginiae pars, quae urbem Alexandriae cum agro contermino complectitur, a iurisdictione reverendissimi patris domini archiepiscopi Baltimorensis subtrahatur, ac sedi Richmondiensi in posterum subiiciatur; idque ne regio illa quae hactenus ad districtum Columbiae pertinebat, ac nuper statui Virginiae adiecta est, propter diversitatem ecclesiastici regiminis ac disciplinae quidpiam caperet detrimenti; cumque mutatio haec ab archiepiscopo Baltimorensi proposita, episcopo Richmondiensi probata fuerit, ipsique simul cum caeteris provinciae episcopis eam a sanctissimo domino nostro supplici libello postulaverint: reverendissimi patres sacri consilii christiano nomini propagando, in generali conventu habito die 19 iulii huius anni, re mature perpensa, censuerunt supplicandum sanctissimo ut supradictae patrum Baltimorensium petitioni adnuere dignaretur.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum eminentissimus ac reverendissimus Alexander Barnabo, eiusdem praefectus, retulisset sanctissimo domino nostro Pio papae IX, in audientia [habita] die 25 iulii nuper elapsi, sanctissimus eam approbavit, partemque Virginiae de qua agitur a iuris-

dictione archiepiscopi Baltimorensis subtraxit, subiecitque episcopo Richmondiensi, ac praesens in rem decretum expediri mandavit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 15 augusti 1858.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caetanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

*Excerpta ex instructione Benedicti XIV circa medicae
artis exercitium.*

Syn. dioec., lib. XIII, cap. X. (Vide acta, supra col. 577 A.)

Ecclesia, iustis ac urgentibus de causis, interdicendum censuit monachis et maiorum ordinum clericis, medicae artis exercitium; haecque disciplina protracta et ampliata fuit ad clericos quoque minoribus tantum ordinibus initiatos. Hinc sequitur necessarium nunc esse his omnibus apostolicum indultum, ut medendi artem valeant exercere.

Quodlibet dispensationis indultum duo haec requirit: iustam videlicet causam, huiusque legitimam probationem; ut et superior tuta conscientia imploratam auctoritatem suam praestare possit, et orator obtento dispensationis beneficio uti valeat. Itaque, cum res est de saecularibus clericis, sacris ordinibus insignitis, qui artis medicae exercendae facultatem implorant, pro obtinendae dispensationis causa plerumque affertur civitatem, oppidum vel pagum, in quibus clericus artem profiteri cupit, destitui penitus saeculari medico, facultate huiusmodi satis instructo; vel si qui forte adsint laici medici, ad eum tamen numerum dicuntur non pertinere, qui aegris in civitate, oppido vel pago curandis sufficiat. Est et alia legitimae dispensationis causa desumpta ex clerici ipsiusque familiae egestate, quae nonnisi honesto lucro ex arte medica percipiendo, levare possit.

Reliquum est ut de probationibus disseramus, quae ad verificandas causas in precibus expressas requiruntur. Quicumque sit orator ecclesiasticus, saecularis vel regularis, nunquam oblatae preces obsignantur, vel breve expeditur, priusquam episcopus retulerit de viri peritia in arte medica, deque civitatis, oppidi vel loci, eiusdem medicam operam exposcentis, non affectata indigentia. In omnibus dispensationum litteris, conditionalia haec verba inscribuntur, medicinam scilicet exercendam *absque incisione vel adustione*.

Cum vero indultum clerico saeculari, maioribus ordinibus insignito, in eum finem conceditur, ut propriam familiaeque suae inopiam levare possit, in litteris clausula haec apponitur, videlicet: indultum eousque vim habiturum, quousque orator certos ecclesiasticos redditus vel residentiale beneficium fuerit assecutus.

Ecclesiastico medico prohibetur ne quid exposcat; at integrum ipsi relinquitur sponte oblata recipere, praeterquam si a vero egeno offerantur; neque enim ei permittitur quidquam a veris pauperibus, quantumvis sponte offerentibus, accipere.

Chirurgiae vero exercitium longe difficilior ecclesiasticis permittitur: huiusmodi enim indultum saeculari vel regulari clerico tunc tantummodo concedi consuevit, cum nullus omnino adest in loco laicus chirurgiae professor, qui incolis illius opera indigentibus praesto esse possit; tuncque insuper, ad avertendum irregularitatis periculum, in rescripto vel brevi inscribitur ut plurimum clausula: *citra incisionem vel adustionem*.

LITERAE PASTORALES NONI CONCILII PROVINCIAE BALTIMORENSIS.

The archbishop and bishops of the ecclesiastical province of Baltimore, assembled in the ninth provincial council, to the clergy and faithful of their charge: grace to you, and peace from God our Father, and from the lord Iesus Christ.

Venerable brethren of the clergy, and beloved brethren of the laity.

Through divine favor, we have again assembled with a view to consult together for the interests of religion, under the guidance of the Holy Spirit, which we have earnestly implored. We have not found it necessary to make any new enactment on this occasion, deeming it sufficient to inculcate the strict observance of those already made, especially of the prescriptions contained in the ritual, published by the authority of preceding councils. Before separating, we turn to you in a spirit of gratulation and affection, exhorting you to give thanks to almighty God for his numberless blessings, and to correspond with them by increased fidelity and zeal in his service. Our first duty is to worship, obey, and love him. We must give him the homage of our minds and hearts, by embracing with entire faith all the truths which he has revealed, and conforming our lives to the moral standard presented to us in the gospel. By faith, hope and love, as saint Augustin teaches us, God is worshipped. You well know, brethren, that no external act can please him, unless it be animated by a spirit of devotion. Forms of prayer however excellent, pious practices and observances, even the sacraments themselves cannot avail those who are determined to remain in sin. The means of grace are furnished us abundantly by divine goodness; but we are required to cooperate by the free consent of our will; that we may be disposed for their influence, and may preserve the gifts freely bestowed for our sanctification. Without holiness, no man shall see God. Therefore, „according to him that hath called you, who is holy, be you also in all manner of conversation holy: because it is written, you shall be holy, for i am holy.“

Although we have reason to rejoice in the increased number of missionaries employed in the various dioceses of the United States, we will feel that the laborers are few compared with the greatness of the harvest. One of our venerable colleagues of another ecclesiastical province, conscious that this want, cannot be supplied by any effort on our part, without a special blessing from God, and that this can best be secured by the intercession of the mother of our divine redeemer, has composed a short prayer to this effect, which it has pleased the sovereign pontiff to encourage by the grant of indulgences. We subjoin it to this address, not doubting that it will be very generally recited by you, since, with us, you feel that a great increase of devoted missionaries is needed to gather into the fold the many that wander as sheep without a shepherd. In order to meet this want, our holy father has generously proposed to establish at Rome a college for the education of American youth desirous to devote themselves to the missions, and has adopted measures for this purpose. When they shall be further advanced, it is our intention to appeal to your zeal and charity, to aid by your contributions, an object so worthy of support. In the meantime, such of you as are wealthy, will do

Archiepiscopus et episcopi provinciae ecclesiasticae Baltimorensis ad nonum provinciale concilium congregati, clero fidelibusque ipsorum curae commissis: gratia vobis et pax a Deo patre nostro et domino Iesu Christo.

Venerabiles fratres clerici et carissimi fratres laici.

Iterum Deo aspirante convenimus, ut, duce Spiritu sancto, qui studiose est imploratus a nobis, de rebus religionis inter nos consultarem. Neque vero ullum novum decretum in hoc concilio facendum duximus, satis esse rati, quae iam statuta sunt, diligenter observanda rursus monere, ea imprimis quae in rituali, superiorum conciliorum auctoritate edito, praescribuntur. Ceterum, priusquam discedimus, cum gratulatione et amore ad vos convertimur, hortantes, ut agatis Deo gratias pro innumerabilibus eius beneficiis, eique hoc nomine, sicut dignum est, fidelius et alacrius serviatis. Primum autem officium nostrum est, illum adorare, illi obedire, illum diligere. Ipsius obsequio mentes ac voluntates dicare debemus, amplectendo fide integra omnes ab eo revelatas doctrinas, et mores nostros ad eam regulam, quae nobis in evangelio proponitur, conformando. Fide, spe et caritate Deum coli docet sanctus Augustinus.¹ Scitis enim, fratres, nullum externum opus illi placere posse, nisi religione tamquam spiritu animetur. Precationum formulae, quamvis egregiae, piae exercitationes et consuetudines, sacramenta denique ipsa iis prodesse non possunt, qui obfirmata voluntate in peccato perseverant. Gratiae quidem auxilia copiose nobis a divina bonitate subministrantur; at cum illa libero voluntatis assensu conspiremus necesse est, ut apti simus ad eius vim suscipiendam, et dona in sanctificationem nostram libere concessa tueamur. Nemo, nisi sanctus, Deum videbit. Quamobrem „secundum eum, qui vocavit vos, sanctum, et ipsi in omni conversatione sancti sitis, quoniam scriptum est: sancti eritis, quoniam ego sanctus sum“.²

Quamvis aucto iam missionariorum numero, qui in pluribus harum civitatum dioecesis operam navant, iure nobis laetandum sit, nihilominus tamen, pro messis magnitudine, paucos esse operarios experimur. Cui quidem penuriae cum unus venerabilium collegarum nostrorum, ex alia provincia ecclesiastica, nulla nostra industria sine singulari Dei ope subveniri posse intelligeret, neque ullum melius remedium inveniri, quam intercessionem matris Redemptoris nostri, huius rei causa breves composuit preces, quas summus pontifex concessis indulgentiis benigne comprobavit. Eas hisce literis subiungimus, non dubitantes, quin iis vulgo sitis usuri, cum haud secus ac nos intelligatis, sine magna strenuorum missionariorum accessione non posse tam multos, instar ovium sine pastore errantes, in ovile congregari. Cui necessitati ut occurreret sanctus pater noster, liberalissime proposuit, ut Romae collegium conderetur educandis iuvenibus Americanis, qui se evangelicis expeditionibus devovere cuperent; iamque huic proposito accommodata consilia cepit. Quae ubi magis processerint, nobis in animo est vestra studia et caritatem evocare, ut ad opus tam dignum, quod iuvetur, subsidia conferatis. Interea, qui divites sunt ex vobis, laudabiliter aliquid de suis facultatibus hunc in usum

¹ Enchirid. c. 3. ² I Petr. I, 15-6.

well to set apart a portion for this end, and to make known to us your readiness to contribute, knowing, that in promoting the education of candidates for the priesthood, you serve the cause of religion, and indirectly promote all other pious and charitable objects connected with it. We are still more desirous of seeing applicants for admission multiply, and therefore we exhort you, to cherish and encourage those inclinations to the sacred ministry, which you discover in your children, before wickedness alter their understandings, or deceit beguile their souls. You should consider it a privilege and a happiness, that of them priests and levites be assumed to minister to the Lord. No prospect of wealth, or social distinction should outweigh the consideration of the honor of serving at the altar, and announcing from the pulpit the glad tidings of the Gospel, for a day in the courts of God is above thousands. Beautiful on the mountains are the footsteps of those who preach peace, who preach good things, who say to Sion: thy God shall reign!

Brethren, we feel it our imperative duty to remind you of the importance and necessity of training your children in the fear of the Lord. From their earliest childhood you should teach them to know God, and to love him: as their mind develops, you should instruct them in the doctrines of faith, and the christian duties, which you should recommend to their acceptance by virtuous example: in youth you should guard them against the dangers of the world, and direct their course, that they may become useful members of society, and faithful servants of God. You should urge them to seek above all things the kingdom of God, and his justice; and often repeat to them: „What shall it profit a man if he gain the whole world, and lose his own soul?“ To each of them you should say, with the aged Tobias: „All the days of thy life have God in thy mind, and take heed thou never consent to sin, nor transgress the commandments of the Lord our God.“

We take this occasion to announce to you, brethren, that our holy father the pope, in gratitude to God for the consolations vouchsafed to him on his recent journey through his States, has granted a plenary indulgence, in the form of a jubilee, to all who before the close of the present year, within a month to be appointed by each bishop, shall perform the usual works of piety prescribed for such occasions. Prayer, fasting, and almsdeeds, with the reception of the sacraments of penance and the eucharist, are the conditions for its attainment. The object had in view by holiness is, that the prayers of all the faithful may ascend to the throne of mercy, that the Church and her saving doctrine may increase in power from day to day, and be spread everywhere, that all nations may concur in unity of faith, and in the knowledge of our Lord Jesus Christ. This same object was proposed by our Lord himself, in the prayer which he offered up after his last supper. Addressing his heavenly father in behalf of his apostles, he said: „Sanctify them in truth. Thy word is truth. As thou hast sent me into the world, I also have sent them into the world. And for them do I sanctify myself: that they also may be sanctified in truth. And not for them only do I pray, but for them also who through their word shall believe

reponent, ac de sua conferendi voluntate nobis significabunt. Scitis enim profecto, si instituendis sacerdotii candidatis subsidia paraveritis, vos eadem opera bene merituros de ipsa religione, et cetera omnia pietatis et caritatis genera cum hoc connexa aliqua ratione promoturos. Quamquam magis etiam cupimus, numerum eorum augeri, qui se admitti postulent. Quare vos hortamur, ut, si quam in filiis vestris animi propensionem senseritis ad ministerium sanctum, hoc eorum studium foveatis et confirmetis, priusquam „malitia mutet intellectus eorum aut fictio decipiat animas illorum“¹. Id enim in singularis felicitatis loco ponere debetis, quod ex eorum numero sacerdotes et levitae ad Domini ministerium assumantur. Nullas enim spes divitiarum aut civilium honorum par est pluris putare, quam illorum dignitatem, qui altaribus deserviunt et e suggestu laetum evangelii nuntium promulgant; quia „melior est dies una in atriis Dei super millia“². „Quam pulchri super montes pedes annuntiantis et praedicantis pacem, annuntiantis bonum, praedicantis salutem, dicentis Sion: Regnabit Deus tuus.“³

Gravissimum esse officium nostrum arbitramur, fratres, vos commonere, quanti referat quamque necessarium sit, liberos vestros in Domini timore educari. Iam a prima infantia imbuite illos Dei cognitione et amore, et, prout confirmantur eorum ingenia, ita erudite fidei doctrinis et christianae vitae officiis; quae illis acceptiora vestris virtutibus et exemplis facere debetis. Eosdem postquam adoleverint, defendite a mundi periculis, et monitis regite, ut reipublicae utiles cives ac fideles Dei cultores evadant. Etiam atque etiam praecipite illis, ut ante omnia „quaerant regnum Dei et iustitiam eius“⁴; illudque inculcate: „Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, et detrimentum animae suae faciat?“⁵ Unicuique eorum, ut senex ille Tobias, dicite: „Omnibus diebus vitae tuae in mente habeto Deum; et cave ne aliquando peccato consentias et praetermittas praecepta domini Dei nostri.“⁶

Per hanc occasionem notum vobis facimus, fratres, sanctum patrem nostrum, ut gratum se erga Deum ostenderet, cuius favore ex recenti per suas provincias itinere tanta cepisset solatia, plenioram indulgentiam instar iubilai concessisse iis omnibus, qui, vertente hoc anno, intra mensem ab unoquoque episcopo designandum, usitata pietatis opera, quae in tali re praescribi solent, peregerint. Precatio, ieiunium et eleemosyna, cum susceptione sacramentorum poenitentiae et eucharistiae, conditiones sunt ad illam consequendam statutae. Illud autem sanctissimo patri propositum est, ut preces totius populi fidelis ad thronum gratiae ascendant, quo ecclesia et salutaris eius doctrina in dies magis auctoritate crescat et latissime propagetur; ut omnes nationes „occurrant in unitatem fidei et agnitionis domini nostri Iesu Christi“⁷. Quod idem spectavit ipse dominus noster in illa sua post ultimam coenam precatione; commendans enim coelesti patri discipulos suos, sic oravit: „Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico me ipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantum, sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me, ut omnes unum sint, sicut tu, pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint; ut credat mundus quia

¹ Sap. IV, 11.² Ps. LXXXIII, 11.³ Is. LII, 7.⁴ Matth. VI, 33.⁵ Marc. VIII, 36.⁶ Tob. IV, 6.⁷ Eph. IV, 13.

in me: that they all may be one, as thou, father, in me, and I in thee: that they also may be one in us: that the world may believe that thou hast sent me. And the glory which thou hast given me, I have given to them: that they may be one, as we also are one, and the world may know that thou hast sent me, and hast loved them, as thou hast also loved me." This prayer has proved effectual, since the doctrine of the apostles, and of their successors, has been uniform and consistent, such as it was originally delivered to the saints: whilst erring individuals and sects are „tossed to and fro, and carried about by every wind of doctrine". Unity furnishes evidence of the divinity of Christ, our teacher, whose mission from the father is made manifest by the wonderful influence of his grace on the minds of innumerable millions brought into the harmony of faith. „One Lord, one faith, one baptism," is the motto inscribed on the banner of the church, by the apostle. Divisions and sects cause the good name of Christ to be blasphemed, and plunge men into scepticism, nay, even into atheism. Brethren, faith wherein you stand is a special gift of God, who, in mercy enlightens and teaches whom he will, whilst he abandons the proud and perverse to the darkness of their own minds. Glory not, therefore, in your high privilege; but fear, lest in punishment of your sins, it be taken away from you, or become the occasion of greater condemnation. Pity all who wander in doubt, or unbelief, and pray, that they may be led to the knowledge of truth, and to salvation. Whilst attentive to your own spiritual wants, you pray for grace to overcome temptation and practise virtue, pray also, that the wall of division may be cast down, that schisms and dissensions may cease, and that all hearts may be united in faith and charity. We recommend for this object the prayer for unity, which we subjoin to this letter.

One of the conditions of the jubilee indulgence is to give alms to the poor, and to contribute to the society for the propagation of the faith, according to each one's devotion. The generous succors bestowed during many years by this society on several of our dioceses, give it special claims on your support. The small subscription of a cent a-week, entitles the contributor to a share in the spiritual benefits which the holy see has attached to membership.

In exhorting you to perform works of piety, that you may gain the indulgences granted by the sovereign pontiff, we necessarily urge you to conversion and holiness of life, since you are aware that no indulgence can be obtained whilst the soul is defiled with mortal sin. God, by his prophet, called on the ancient people to repent and reform, that they might receive entire forgiveness: „Wash yourselves, be clean, take away the evil of your devices from my eyes; cease to do perversely, learn to do well; seek judgment, relieve the oppressed, judge for the fatherless, defend the widow. And then come, and accuse me, saith the Lord: if your sins be as scarlet, they shall be made as white as snow: and if they be red as crimson, they shall be white as wool." In the same spirit, the vicar of our Lord promises entire forgiveness, and a release from the temporal punishment due to sin after its pardon, to those who with their whole heart, and with deep affliction of soul turn

tu me misisti. Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis, ut sint unum sicut et nos unum sumus, . . . et cognoscat mundus, quia tu me misisti, et dilexisti eos, sicut et me dilexisti."¹ Quam quidem orationem efficacem fuisse, demonstrat cum apostolorum tum eorum, qui his successerunt, doctrina constans semper atque consentiens, qualis ab initio sanctorum tradita est; cum e contrario errantes homines atque sectae „fluctuant huc illuc et circumferantur omni vento doctrinae"². Hac unitate evidenter probatur divinitas Christi, magistri nostri; quem a patre missum esse, aperte declarat mirabilis illa eius gratiae vis in animos hominum, quorum infinitam multitudinem ad unius fidei communionem adduxit. „Unus dominus, una fides, unum baptisma:"³ hoc velut inscriptum ab apostolo praefert ecclesiae vexillum. Discidia et sectae bonum Christi nomen blasphemias obiciunt, hominesque in scepticismum, immo vero etiam in atheismum impellunt. Fides, in qua statis, fratres, singulare est Dei donum, qui pro sua misericordia, quos vult, illuminat et docet, superbos vero et perversos suarum mentium tenebris relinquit. Nolite igitur tanto vestro bono gloriari, sed potius timete, ne in poenam vestrorum peccatorum a vobis auferatur, aut gravioris damnationis fiat occasio. Misere mini omnium, qui in dubitatione aut incredulitate versantur, et orate ut ad notitiam veritatis et salutem perveniant. Dum, propriis spiritualibus necessitatibus intenti, gratiam petitis ad vincendas tentationes colendasque virtutes, orate etiam, ut ruat medius paries maceriae⁴, ut schismata dissensionesque desinant, et omnium voluntates fide et caritate copulentur. Ob eamque causam preces pro unitate, his literis subiunctas, commendamus.

Ex iis conditionibus, quae ad acquirendam iubilaei indulgentiam requiruntur, una est, ut elemosyna detur pauperibus, et pro societate fidei propagandae, quod cuique pietas suaserit, conferatur. Quae quidem societas, cum per multos annos pluribus nostrarum dioecesium liberalissime opem tulerit, iure nunc vestrum expectat auxilium. Qui tantum singulas centesimas singulis hebdomadis collaturum se profitetur, is particeps fit omnium spiritualium fructuum, quos sancta sedes huic consociationi attribuit.

Porro cum vobis pia commendamus opera, quibus indulgentias a summo pontifice propositas lucremini, necessario vos cohortamur ad morum emendationem ac vitae sanctitatem; cum probe sciatis, nullam poenarum veniam eum consequi posse, cuius anima peccato mortali sit inquinata. Deus antiquum populum per prophetam suum ad poenitentiam et vitae commutationem excitabat, ut plenam delictorum remissionem acciperent. „Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, quiescite agere perverse; discite benefacere, quaerite iudicium, subvenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam: et venite et arguite me, dicit Dominus. Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabitur; et si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt."⁵ Eadem igitur mente vicarius Domini nostri plenam veniam et remissionem temporalium poenarum, quae peccatis iam condonatis debentur, iis promittit, qui ex toto corde et cum intimo animi dolore ad Deum revertuntur, et apud

¹ Ioann. XVII, 17-23.

⁴ Ephes. II, 14.

² Ephes. IV, 14.

⁵ Is. I, 16-8.

³ Ephes. IV, 5.

to God, and are resolved to repair the excesses of their past life by contrary works of virtue.

Whilst proposing to you spiritual privileges, we cannot omit the expression of our gratitude to God for the merciful protection vouchsafed to us, during the last few years, especially, against the machinations of men, who for a time succeeded in poisoning the fountains of public information, and secretly organized a formidable opposition, which suddenly spread throughout the length and breadth of this vast country. „When men rose up against us, perhaps they would have swallowed us up alive. When their fury was enkindled against us, perhaps the waters had swallowed us up. Our soul hath passed through a torrent: perhaps our soul had passed through a water insupportable. Blessed be the Lord, who hath not given us to be a prey to their teeth.“ We owe gratitude to our fellow citizens likewise, who generously sympathized with us, and maintained our rights despite of the misrepresentation of our religious tenets. Let it be your care, brethren, by peaceable and orderly conduct, and the performance of every social duty, and especially by your readiness to support the general and state governments at every sacrifice, to prove yourselves worthy of the rights of free citizens: „for so is the will of God, that by doing well you may put to silence the ignorance of foolish men: as free, and not as making liberty a cloak for malice, but as the servants of God.“

The peaceful and conservative character of our principles, which are adapted to every form of government, and every state of society, has been tested and made manifest in the great political struggles that have agitated the country on the subject of domestic slavery. Although history plainly testifies that the church has always befriended the poor and laboring classes, and effectually procured the mitigation of the evils attached to servitude, until through her mild influence it passed away from the nations of Europe, yet she has never disturbed established order, or endangered the peace of society, by following theories of philanthropy. Faithful to the teaching and example of the apostles, she has always taught servants to obey their masters, not serving to the eye merely, but as to Christ, and in his name she commands masters to treat their servants with humanity and justice, reminding them that they also have a master in heaven. We have not, therefore, found it necessary to modify our teaching with a view of adapting it to local circumstances. Among us there has been no agitation on this subject. Our clergy have wisely abstained from all interference with the judgment of the faithful, which should be free on all questions of polity and social order, within the limits of the doctrine and law of Christ. We exhort you, venerable brethren, to pursue this course, so becoming „the ministers of Christ and dispensers of the mysteries of God“. Let the dead bury their dead. Leave to worldlings the cares and anxieties of political partizanship, the struggles for ascendancy, and the mortifications of disappointed ambition. Do not, in any way, identify the interests of our holy faith with the fortunes of any party: but, preaching peace and good will to all mankind, study only to win to truth the deluded children of error, and to merit the confidence of your flocks, so that, becoming all to all, you may gain all to Christ. Meditate upon these things: be

se statuunt superioris vitae crimina contrariis virtutum exercitationibus expiare.

Atque haec spiritualia bona dum vobis ante oculos ponimus, non possumus non gratum in Deum animum significare, qui nos hisce ultimis annis tam benigne protexit, imprimis contra illorum machinationes, qui aliquandiu publicos doctrinae fontes veneno corruperant, et clam ingentem adversus nos coitionem fecerant, quae repente per has vastissimas regiones longe lateque diffusa est. „Cum exsurgerent homines in nos, forte vivos deglutissent nos; cum irasceretur furor eorum in nos, forsitan aqua absorbuisset nos. Torrentem pertransivit anima nostra, forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem. Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum.“¹ Civibus quoque nostris debemus gratiam, qui, quamvis nostra dogmata in invidiam vocarentur, tamen liberrime sua in nos studia professi sunt et iura nostra vindicaverunt. Date operam, fratres, cum studio concordiae, modestia socialisque muneris tuendi cura, tum alacritate ad iuvandos omni opera magistratus, qui vel universae reipublicae vel singulis civitatibus praesunt, ut vos liberorum civium iuribus dignos comprobetis: „Quia sic est voluntas Dei, ut benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam, quasi liberi, et non quasi velamen habentes malitiae libertatem, sed sicut servi Dei.“²

Doctrinae nostrae, sicut cum omni civitatis genere et societatis statu congruunt, ita sunt ad concordiam et stabilitatem maxime idoneae; id quod clarissime apparuit in magna illa civili contentione, quae, domesticae servitutis causa, reipublicam agitavit. Quamvis enim ecclesia, ut historia testatur, totum genus pauperum et operariorum semper complexa sit, et mala cum servitute coniuncta efficaciter mitigarit, quoad haec leni eius auctoritate inter Europae populos exstincta est, eadem tamen neque constitutum turbavit ordinem, neque, humanitatis praeceptis quibusdam ducta, reipublicae pacem labefactavit. Apostolorum doctrinam et exemplum secuta, semper docuit servos parere dominis, „non ad oculum servientes, sed sicut Christo;“³ cuius nomine rursus dominis praecipit, ut servos suos humane iusteque tractent, memores se quoque dominum habere in coelo. Quare nihil opus esse duximus ulla in re nostram doctrinam temperare, ut ad locorum condiciones accommodaretur. Neque vero ullae apud nos turbae ex illa re exstiterunt. Clerus noster prudenter cavit, ne se omnino fidelium iudiciis interponeret; quae quidem in omnibus quaestionibus, quae ad civilem socialemque rationem pertinent, intra fines doctrinae et legis christianae, libera esse oportet. Vos igitur, venerabiles fratres, hortamur, ut eandem persequamini viam, sicut decet „ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei“⁴. „Sinite ut mortui sepeliant mortuos suos.“⁵ Relinquit mundanis curas et sollicitudines civilium factionum, contentiones potestatis, delusae ambitionis aegritudines. Videte, ne ullo pacto res sanctae fidei nostrae ad cuiusquam factionis fortunam applicetis. Sed omnes homines ad pacem et bonam voluntatem exhortantes, studete miseros errore delusos fidei conciliare, et gregum vestrorum fiduciam promereri; ut omnibus omnia facti, omnes Christo lucrificiatis. „Haec meditamini, in his estote, ut profectus vester manifestus sit omnibus. Attendite vobis et doctrinae,

¹ Ps. CXXIII, 2-6.

² I Petr. II, 15-6.

³ Ephes. VI, 5-6.

⁴ I Cor. IV, 1.

⁵ Luc. IX, 60.

wholly in these things: that your profiting may be manifest to all. Take heed to yourselves, and to doctrine: be earnest in them. For in doing this you shall save both yourselves, and those that hear you. Now to God and our father be glory, world without end. Amen.

Done in provincial council at Baltimore, on the 9 day of may, being the fifth sunday after Easter, in the year of our Lord 1858.

Prayer for the increase of missionaries.

Queen of apostles, conceived without original stain, pray the Lord of the harvest to send laborers into his harvest.

Those who recite the above prayer with *Our Father, Hail Mary, and Glory, etc.*, obtain each time an indulgence of one hundred days.

Conditions for gaining the jubilee indulgence.

To fast on one day, at option, within the time specified.

To receive the sacraments of penance and the eucharist.

To visit three churches appointed by the ordinary, or one church three times, and pray for the unity of christendom.

To give alms to the poor, and to contribute, as each one's devotion may prompt him, to the association for the Propagation of the faith.

These pious works are to be performed within one month to be appointed by the ordinary.

The archbishop has appointed the month of september for the diocese of Baltimore. In Baltimore, the metropolitan church, and the churches of St. Alphonsus and St. Ignatius are to be visited once. The churches of St. Matthew, St. Patrick, and Saint Dominic, are to be visited by those who reside in Washington. Elsewhere the visit three times of any parochial or other church will suffice. The parish priest, or confessor may commute any of the conditions that may be impracticable, except confession and communion. Children not yet admitted to their first communion can obtain the indulgence.

Prayer for union.

Almighty and eternal God, who savest all, and wilt have none to perish, have regard to the souls of those who are led astray by the deceits of the devil, that rejecting all errors, the hearts of those that err may be converted, and may return to the unity of Thy truth, through Christ our Lord. Amen.

*instat in illis. Haec enim facientes et vos ipsos salvos facietis et eos qui vos audiunt.*¹ Deo et patri nostro sit gloria in aeterna saecula. Amen.

Datum Baltimore, in provinciali concilio, die 9 maii, dominica V post Pascha, anno Domini 1858.

Oratio pro incremento numeri missionariorum.

Regina apostolorum, sine labe originali concepta, roga Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.

Quoties quis hanc precationem dicit, cum *Pater noster, Ave Maria et Gloria Patri*, lucratur indulgentiam centum dierum.

Conditiones ad lucrandam indulgentiam iubilaei.

Ieiunare uno die, quo quisque voluerit, intra praescriptum tempus.

Suscipere sacramenta poenitentiae et eucharistiae.

Visitare tres ecclesias ab ordinario designatas vel ter unam ecclesiam, et orare pro unitate populi christiani.

Stipem dare pauperibus, et pro societate *Propagandae fidei*, quod sua cuique pietas suggeret, conferre.

Haec pia opera peragenda sunt intra mensem ab ordinario designandum.

Archiepiscopus constituit pro dioecesi Baltimorensi mensem septembrem. Baltimore aedes metropolitana et ecclesiae Sancti Alphonsi et Sancti Ignatii; ab iis vero, qui Washingtoniae habitant, ecclesiae Sancti Matthaei, Sancti Patricii et Sancti Dominici. Omnibus aliis in locis, satis erit quamlibet ecclesiam paroecialem aliamve ter visitare. Parochus vel confessarius potest commutare quodlibet ex operibus praescriptis, quod fieri nequeat, praeter confessionem et communionem. Pueri nondum ad sacram mensam admissi indulgentiam lucrari possunt.

Oratio pro unitate.

Omnipotens sempiterne Deus, qui salvas omnes et neminem vis perire, respice ad animas diabolica fraude deceptas, ut, omni haeretica pravitate deposita, errantium corda resipiscant, et ad veritatis tuae redeant unitatem; per Christum dominum nostrum. Amen.

¹ I Tim. IV, 15-6.

SYNODUS DIOECESANA TUSCULANA

1858 maii 24-6.

Synodus dioecesis Tusculanae in Italia, celebrata diebus 24, 25 et 26 mensis maii anni 1858, sub Antonio Maria Cagiano de Azevedo, cardinali episcopo Tusculano.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Constitutiones dioecesis Tusculanae, in solemnium cleri conventu ad S. Petri templum maximum, IX, VIII et VII kalendas junias anno MDCCCLVIII

promulgatae ab eminentissimo ac reverendissimo dd. Antonio Maria divina miseratione episcopo Tusculano s. R. e. cardinali Cagiano de Azevedo, praefecto sacri consilii Tridentinis decretis interpretandis etc., etc., etc. Romae, typis Bernardi Morini, MDCCCLVIII.

In-8°, 5 f. - XXII - 210 p. - 2 f. — Lyon, missionnaires diocésains; Roma, séminaire Canadien.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS

1858 iulio.

Synodus dioecesis Pictaviensis in Gallia, celebrata mense iulio 1858, sub Ludovico Francisco Desiderato Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1-2) Seconde instruction ... (tituli supra col. 499 A - 500 A).

SYNODUS DIOECESANA AMBIANENSIS I

1858 augusti 3.

Synodus dioecesana Ambianensis I in Gallia, A celebrata 3 augusti 1858, sub Iacobo Antonio Boudinet, episcopo Ambianensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Acta et statuta synodi Ambianensis, habitae die tertia augusti anno MDCCCLVIII, a rr. dd. Jacobo Antonio Boudinet, episcopo Ambianensi. Accedunt:

1° summa congregationum praesynodalium; 2° excerpta e constitutione Urbani VIII *Universa*; 3° encyclica ss. d. n. p. Pii IX *Amantissimi*. [*Insigne.*] Ambiani, e typis Caron et Lambert, dd. episcopi typographorum ac bibliopolarum, 1858.

In-8°, 2 f.-107 p. — Autun, séminaire.

P. 73, haec synodus dioecesana I celebrata est 3 augusti 1858.

CONCILIIUM TUAMENSE III

1858 augusti 10-5.

Concilium provinciale Tuamense III in Hibernia, B celebratum a die 10 ad diem 15 augusti 1858, sub Ioanne MacHale, archiepiscopo Tuamensi.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recen-

tiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXV, col. 865-94.

LITTERAE INDICTIONIS.

Ioannes MacHale, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Tuamensis, Conaciae primas et metropolitani; venerabilibus fratribus episcopis huiusce provinciae nostrae, salutem in Domino.

Quartus iam annus ad metam appropinquat, ex quo ultimum nostrum concilium provinciale vobiscum celebravimus. Quapropter, cum in decretis concilii Tridentini cautum sit, quod metropolitanus quolibet saltem triennio non praetermittat synodum in sua provincia cogere, cui interesse debent ii omnes, quorum de iure vel consuetudine in concilio provinciali adesse interest: vos, venerabiles fratres, ad synodum convocamus, quam, ut gravi pastoralis munus debito satisficiamus, in nostra metropolitana ecclesia die decima mensis augusti celebrandam statuimus, vosque, nisi legitime impediti fueritis, adesse praecipimus.

Duos ex capitulo aut ex reliquo dioecesis clero, ubi capitulum non existit, presbyteros, quos scientia et probitate magis insignes iudicaveritis, vobiscum adducere velitis, ut synodalibus actionibus intersint.

In hoc tertio nostro concilio nova praecepta aut mandata edicenda esse, nisi in quantum vobis opportunum visum fuerit, ne censeatis, venerabiles fratres. Normam tantum vivendi, rationemque ministerium sacrum adimplendi distinctius proponere; neenon instructiones quasdam ex purioribus fontibus deductas adiicere, opportunum arbitramur; ut, praeveniente et auxiliante protectione divina, a suo officio nullo unquam tempore deflectant sacerdotes huius provinciae; imo vero, munere suo, impigro animo et mente casta fungentes, sanctam et irreprehensibilem vitam agant, tempus redimentes, quoniam dies mali sunt.

Interim rogamus vos, venerabiles fratres, ut memores verborum Christi ipsius: „*Sine me nihil potestis facere*,“ in vestris ecclesiis preces fundendas curetis, ut hoc opus pro fidei nostrae incremento, morum integritate et disciplinae ecclesiasticae forma speciosa inceptum omnipotenti Deo gratum evadat; atque huic synodo, ad gloriam nominis sui inchoandae, Spiritus sanctus semper adsit, quo prospere progrediens, desinat prosperius, in laudem Dei patris et in honorem sanctae matris ecclesiae.

Datum Tuamae, ex aedibus nostris Sancti Iar-lathi, 15 martii anno 1858.

† Ioannes, archiepiscopus Tuamensis.

LITTERAE

illustrissimi et reverendissimi archiepiscopi ad reverendissimum dominum episcopum coadiutorem episcopi Elphinensis.

Illustrissime et reverendissime domine.

Quamquam de iure te ad synodum convocare nequimus, iucundissimum tamen erit nobis et huius provinciae episcopis, si concilio nostro die decima augusti inchoando interesse velit amplitudo tua. Velimus, scias, amplitudinem tuam iis omnibus privilegiis atque praerogativis in synodo fruituram, quae tibi patres concedere dignentur.

Amplitudinis tuae devotissimus servus

† Ioannes, archiepiscopus Tuamensis.

Datum Tuamae, die 10 iulii anno 1858.

Illustrissimo et reverendissimo domino domino coadiutori episcopi Elphinensis.

CONGREGATIO PRAEPARATORIA.

In congregatione praeparatoria, die 9 augusti, hora 3 pomeridiana habita, cui interfuerunt, praeter reverendissimum archiepiscopum, reverendissimus Georgius Iosephus Brown, episcopus Elphinensis; reverendissimus Thomas Feeny, episcopus Alladensis; reverendissimus Ioannes Derry, episcopus Clonfer-tensis; reverendissimus Patricius Durkan, episcopus Achadensis; reverendissimus Patricius Fallon, episcopus Duacensis; reverendissimus Ioannes MacEvilly, episcopus Galviensis; actum est:

I. De receptione reverendissimi episcopi coadiutoris episcopi Elphinensis.

II. De creandis officialibus.

III. De congregationum et sessionum celebratione.

IV. De diurno ordine ab omnibus in concilio servando.

Circa primum statuerunt patres, in concilium admittendum esse cum voce decisiva reverendissimum dominum coadiutorem episcopi Elphinensis, locumque post episcopos suffraganeos eidem antistiti assignandum.

Circa officiales, reverendissimus archiepiscopus de consensu patrum designavit:

Promotorem, reverendum dominum Martinum Brown, archidiaconum capituli ecclesiae metropolitanae et parochum de Castlebar;

Secretarium, reverendum dominum Thomam MacHale, in sacra theologia et philosophia doctorem;

Notarios, reverendum dominum Patricium MacManus, canonicum ecclesiae metropolitanae et parochum

de Clifden; et reverendum dominum Patricium A O'Brien, collegii Sancti Iarlathi praesidem;

Magistros caeremoniarum, reverendissimos dominos Eugenium Coyne, Iacobum Waldron, Patricium Corcoran;

Cantores, reverendissimos dominos Patricium Heany et Ulicum I. Bourke.

De sessionum et congregationum celebratione placuit patribus, primam sessionem crastina die hora 10 ante meridiana, secundam et ultimam die sacro beatae Mariae virgini in coelum assumptae celebrandam esse; congregationem publicam, cui an-

tistites rochetto et mozetta, canonici et theologi vestes talari induti intererunt, diebus 11, 12, 13 et 14, hora 10 ante meridiana habendam esse; congregationem vero privatam patrum, cui secretarius solus intererit, ut ea quae tractabuntur notare possit, hora secunda cum dimidia, singulis diebus, tenendam esse.

De ordine diurno, statutum fuit quod in decreto pro modo vivendi in concilio traditur.

[Sessiones die 10 et 15 augusti celebratae, eodemque tempore congregationes more solito habitae sunt.]

DECRETA CONCILII.

Caput I.

De inchoando concilio.

Nos, Ioannes MacHale, archiepiscopus Tuamensis, Conaciae primas et metropolitanus, ad Dei omnipotentis laudem et gloriam, beatissimae semper virginis Mariae, omniumque sanctorum qui provinciam nostram illustrarunt, honorem, decernimus, etiam de consilio et consensu reverendissimorum episcoporum suffraganeorum nostrorum, hoc ipso die, qui dies decimus est mensis augusti, adiutrice divina misericordia, initium fieri et iam factum esse concilii provincialis Tuamensis, quod die 15 martii proxime elapsi nostra metropolitana auctoritate indiximus. Insuper eadem auctoritate inhibemus ne quis e concilio recedat sine nostro et concilii consensu.

Caput II.

De praeiudicio non afferendo.

In conciliis maxime decet ex aequitate et caritate omnia fieri. Ad tollendas itaque difficultates, et discordiarum ansam penitus amputandam, statuendum duximus, sacri concilii Tridentini vestigiis inhaerentes, ut si contigerit, aliquem suo loco non sedere vel incedere aut sententiam proferre, nullum ob id praeiudicium generetur, vel novum ius in futurum acquiratur, sed omnia in eo statu permaneant, in quo erant antequam hoc provinciale concilium celebraretur.

Caput III.

De modo vivendi in concilio.

Illud in more positum est, quod in initio cuiusque synodi provincialis decretum de modo vivendi edicatur, ut tantum opus fauste incipiatur, et feliciter ad optatum exitum adducatur. Cum autem conciliorum sit, maiorem Dei gloriam aeternamque hominum salutem, tum clerum tum populum ad virtutem et pietatem fingendo, procurare, summopere decet, quod praesules et clerus qui concilio intersunt, praeclarum hoc beneficium, quod nonnisi a Deo repeti potest, ab ipso bonorum omnium largitore, spiritu humili et mente fervida expetant; eundem Deum assiduis enixisque precibus humiliter obsecrent, ut radio supernae suae lucis mentes omnium collustrare dignetur, ut sciant quid sit coram ipso acceptum, et decretis operibusque suis idem exsequantur.

Itaque, cum „sufficientes non simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed omnis sufficientia nostra ex Deo est“, hortamur atque monemus omnes et singulos, ad hoc concilium quovis titulo pertinentes, quatenus orationibus assiduisque precibus divinum auxilium impetrent, ut Spiritus sanctus nobis sit nobisque¹ laboret, et uberes lectosque

fructus producat sacer hic coetus. Frequenti sancti sacrificii oblatione Deo placere contendant universi, ut probemus *potiora, et sciamus quae sit voluntas Dei bona, beneplacens et perfecta*. Insuper cum Christus ipse in medio eorum est, qui fuerint in eius nomine congregati, continuae obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones ad ipsum fiant, ut neque in praesentia neque in futuro dissideant Dei ministri in hac provincia, sed potius coniunctissimis et concordissimis animis suscipere et sancire velint consilia et monita Deo placentia, et sancita fideliter adimpleant, et ita omni tempore et „in omnibus et per omnia glorificetur Deus et pater domini nostri Iesu Christi, qui est super omnia benedictus in saecula“.

Tandem enixe rogamus omnes, ut in congregationibus sive publicis sive privatis, ea devitent quae quaestiones praestant magis quam aedificationem Dei; imo vero, qua opere, qua verbo mutuam caritatem prae se ferre contendant¹, summaque animorum concordia maiorem Dei gloriam studiis suis et consiliis quaerant.

Ad hunc finem, sequentem diurnum vivendi ordinem ab omnibus tenendum sancimus et approbamus:

Mane, hora 6 surgent omnes, et orationi, meditationi et breviori recitationi vacabunt;

Hora 8, missae synodali aderunt omnes, qui non celebraverunt;

Hora 10, congregatio generalis patrum et theologorum habebitur;

Hora 2 post meridiem, congregatio privata patrum;

Hora 7, solemnis sanctissimae eucharistiae benedictio;

Hora 9, preces vespertinae.

Caput IV.

De fide orthodoxa.

1. Cum fides fundamentum sit et radix supernaturalis hominum salutis, omniumque bonorum spiritualium fecunda parens et alitrix, ex qua pululat et succrescit iustitia, quae tota fidei innititur et ab ea continuo sustentatur: nos, gravissimi episcopalis nostri muneris et officii memores, omnem curam, diligentiam et operam impendere debemus, ut fidei depositum, integrum inviolatumque custodiatur; ut dilecti greges nobis coelitus commissi in verbis fidei magis et magis enutrientur; ut in viam quae ducit ad vitam instantes, ambulent digne Deo per omnia placentes, et in omni opere bono fructificantes, tandem ad felicitatem sempiternam pervenire mereantur.

2. Ut autem fidem quam corde tenemus, ore profiteamur, declaramus fidem nostram illam ipsam esse, quam confitetur catholicae veritatis et unitatis centrum, omniumque ecclesiarum caput, mater atque magistra, quae fidem a Christo domino traditam,

¹ Secundum Sap. IX, 10 legendum videtur: „nobiscum sit et nobiscum laboret.“ Exceptis duobus notis, infra col. 605, omnes aliae huic concilio appositae, sumuntur ex editione *Collectionis Lacensis*.

¹ Editio Dubl. habet: *praeseferre ostendant*.

integram, inviolatamque semper servavit; illa, nimirum, ecclesia quae maxima, antiquissima et omnibus cognita, a gloriosissimis duobus apostolis Petro et Paulo Romae fundata et constituta est; ad quam omnis obedientia et honor est deferendus; ad quam propter potiore principalitatem necesse est omnem convenire ecclesiam; in qua est integra religionis et perfecta soliditas; cum qua quicumque non colligit, spargit; ex qua unitas sacerdotalis exorta est; quae illi annexa est petrae, quam superbae non vincunt inferorum portae; cuius sanctae Romanae ecclesiae supremae auctoritati, qua decet subiectione et reverentia, omnia a nobis in synodo agenda et definienda subiicimus interpretanda et corrigenda.

3. Idcirco, cum in Romana dumtaxat ecclesia, sincera et immaculata servetur fides, sacrosancti concilii Tridentini decretis inhaerentes, professionem eiusdem fidei, iuxta formam Pii IV, qua sancta Romana ecclesia utitur, palam emittendam ab omnibus in hoc concilio insidentibus, qui alias in synodo fidei sacramentum non praestiterunt, decernimus; quod fidei symbolum, ad calcem huius decreti, pro maiori omnium commoditate inserere placet.

4. Et quoniam sanctae Romanae ecclesiae, summoque pontifici, beati Petri successori, cui omnes suas dotes ecclesia Romana refert acceptas, non solum fidei professione, sed filiali quadam devotione, devincti fuimus et devincimur, nihil nobis unquam potius, nihil iucundius fuit, quam ut illius iura et privilegia alacri animo propugnaremus et tueremur. Quapropter, nullas curas, nullos labores recusavimus, ut fidelem sanctae Romanae ecclesiae operam praestaremus. Ad hoc maiori adhuc vi impellebamur, cum sciremus, nos ecclesiae Christi causam, pro viribus et quantum nos decuit, in eo regno agere debere, ubi principes et potentes, omnibus artibus et molitionibus, religionem catholicam evellere et destruere, aut ecclesiae libertatem labefactare, et perniciosis erroribus studiosae iuventutis animos inficere connitebantur. Zelo et laboribus virorum ecclesiasticorum, qui praelia Domini fortiter et religioso corde praeliati sunt, quique ecclesiae libertatem impavide defendere nunquam cessarunt, impiorum apud nos fraudes detectae et propulsae fuerunt, et in posterum, Deo misericorditer cooperante, propellentur.

5. Quoniam bellum acerrimum ad fidem orthodoxam radicitus, si fieri posset, evellendam, praecipue cum gens nostra in alimentorum inopia ciborumque penuria versatur, agere solent scelestissimi homines, in quos iure maximo verba illa Christi domini cadunt: „Vos ex patre diabolo estis, et opera patris vestri vultis facere;“ qui ex eo genere sunt, de quibus apostolus dicit: „Esse quosdam vaniloquos et seductores qui universas domos subvertunt docentes quae non oportet, turpis lucri gratia;“ qui pecuniis suis, cibariis aliisque munusculis, ad perfidos et impios coetus suos, greges sanguine Christi redemptos reducere conantur, nostrum est imprimis, humili et fervido corde, a Deo suppliciter poscere, ut suis auxiliis nobis in tempore opportuno e coelo adsit, deinde totis viribus adlaborare, ne unus ex dilectis filiis nostris depereat; quinimo, ut crescentes in omni opere bono, victoriam de maligno spiritu reportent, eorumque fides ubique locorum in dies augeatur et florescat.

6. Atque hic nobis temperare non possumus, quin testificemur summam laetitiam qua afficimur, cum videmus post tot procellas et tempestates, fideles nostrae curae commissos numero et fide et virtutibus christianis quotidie augeri. Neminem latet, quod in tota provincia nostra, demptis gubernii

acatholici officialibus, magnisque proprietariis, eorumque clientelis, nequidem unus haereticus inter centum catholicos invenietur; fidelesque qui semel saltem in anno ecclesiae sacramentis non utuntur adeo pauci sunt, ut facillime dinumerari queant.

7. Verum experientia exploratum est, quod licet diaboli ausus irritentur, ad pugnam tamen usque recurrit, acriusque exerit vires, quoties spes de seminanda zizania supra triticum affulgeat. Quapropter, hortamur sacerdotes nostros, ut semper vigilant, operamque et diligentiam impendant ad conservandam inter oves sibi creditas fidei puritatem, ut nulla ei vel minima macula inferatur. Ne sub ullo praetextu sinant iuvenes, haereticorum scholas, aut alias quascumque quae aliquo modo fidei puritati detrimento esse possent, frequentare; ut quoad eos, quos Christus dominus speciali dilectione prosequitur, tenebrarum principis eiusque assecularum fallentes astus in irritum cedant. De aliis fidei periculis saepe admoneant fidelem populum sui pastores; praesertim vero de matrimoniis mixtis, ex quibus tot mala et damna exoriri solent, et de pravorum librorum lectione; item de ephemeridibus, quae errores contra fidem et mores ex professo disseminant.

Professio fidei, iuxta formam Pii IV.

[Vide supra, col. 38.]

Caput V.

De ministerio sacro.

1. „Sacerdotium, aiente sancto Ignatio martyre, est omnium bonorum quae in hominibus versantur, apex.“¹ Angelicos ipsos ordines et dignitate et potestate transcendit: cui enim angelorum dixit aliquando² Deus: *hoc facite in meam commemorationem*?³ Verum, ut bene monet sanctus Ambrosius: „quod sint professione sacerdotes, actione potius quam nomine demonstrent, ne sit deifica possessio et illicita actio.“⁴ „Si sacerdotium integrum fuerit,“ ait sanctus Ioannes Chrysostomus, „tota ecclesia floret; si autem corruptum fuerit, omnium fides marcida est.“ „Nisi sanas habet arbor,“ inquit antistes spiritu Dei plenus, „radices: frondes, flores ac fructus integros edere non potest; si enim vitiosae sint stirpes, eorum contagium in ramos serpit, et flores et fructus tabescunt: sic a sacerdotibus in populum virtutes vel vitia transfunduntur.“

2. Tales sint igitur sacerdotes ut videantur a populo, sed semper ut prosint: „pulchrum enim est,“ inquit sanctus Ambrosius, „si videaris et prosis, et plerisque iusti aspectus admonitio correctionis est.“⁵ Nihil sit in sacerdotibus commune et mundanum, meminerintque quod multa quae tolerantur in laicis, damnantur et reprobantur in sacerdotibus. Pastoralis muneris sibi iniuncti nunquam obliviscantur; et quanta cura custodire oportet depositum sibi commendatum, recognoscant. Ut ait apostolus: „exemplum sint fidelibus in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate.“

3. Ut sanctum et sublime ministerium suum perfecte adimpleant, ad formidabiles illas Dei voces aurem praebeant, quibus eos interpellat, clamans: „Mundamini qui fertis vasa Domini;“ et alibi: „Sacerdotes qui accedunt ad Dominum sanctificentur, ne percutiat eos.“ Sancti igitur sint, quia ipse sanctus

¹ Epistola interpolata ad Smyrn., c. 9, inter opp. s. Ignat., ed. Migne, V, 853 B.

² Hebr. I, 13.

³ Luc. XXII, 19.

⁴ Lib. de dignitate sacerdotum, inter opera s. Ambrosii, ed. Migne, IV, 570 C.

⁵ Expos. in ps. 118, opp. s. Ambros., ed. Migne, II, 1338 B.

est, et immaculatos se custodiant ab omni re quae divinae maiestatis oculos offendere quovis modo posset. Quae de episcopis in pontificali Romano¹ traduntur, merito de omnibus pastoribus intelligi possunt: „scias te maximum pondus suscepisse laboris, quod est sarcina regiminis animarum, et commodis servire multorum, omniumque fieri minimum atque ministrum, et pro credito tibi talento, in die examinis et iudicii, rationem redditurum; nam si salvator noster dicit: „*non veni ministrari, sed ministrare*,“ et animam suam posuit pro ovibus suis; quanto magis nos, inutiles servi summi patris-familias, debemus omni cum studio incumbere, oves dominicas, a summo nobis pastore consignatas, ad ovile dominicum, suffragante divina gratia, absque morbo et macula perducere? . . . Vita igitur tua irreprehensibilis fiat; in ipsa filii tui regulam sumant; ex ipsa, quidquid in eis minus correctum fuerit, corrigant; ex ipsa videant quod diligant; cernant quod imitari festinent; ut per exemplum tuum omnes fidei studio vivere compellantur. Sit erga subditos tuos sollicitudo laudabilis. Exhibeatur cum mansuetudine disciplina, cum discretione correctio. Iram benignitas mitiget, benignitatem zelus exacuat; ita ut alterum ex altero condatur, ut nec immoderata ultio ultra quam oportet, affligat, nec iterum frangat rectorem remissio disciplinae Nullus te favor extollat, nulla adversitas alteret, id est, ut nec in prosperis cor tuum elevetur, neque in adversis in aliquo deiciatur, sed omnia et in omnibus caute et cum discretione agere te volumus, ut absque reprehensione ab omnibus vivere comproberis.“

4. Pariter in mente habeant omnes verba salutaria summi pontificis feliciter regnantis, in epistola encyclica ad antistites universi orbis, die 3 maii anni currentis data: „Neque desinatis omnem operam et industriam impendere, ut vestrarum dioecesium sacerdotes ea morum integritate, gravitate eaque totius vitae innocentia, sanctitate emineant, quae illos omnino decet, quibus unis datum est divinam consecrare hostiam, ac tam sanctum tamque tremendum perficere sacrificium. Quocirca omnes sanctissimo sacerdotio initiatos etiam atque etiam monete, urgete, ut serio meditantes ministerium quod acceperunt in Domino, illud impleant, et continenter memores dignitatis et coelestis potestatis qua praediti sunt, virtutum omnium splendore, ac salutaris doctrinae laude refulgeant, summaque animi contentione in divinum cultum, divinasque res et animarum salutem incumbant, ac seipsos hostiam vivam et sanctam Domino exhibentes, et mortificationem Iesu in suo corpore semper circumferentes, puris manibus et mundo corde, placationis hostiam rite offerant Deo pro sua et totius mundi salute.“ Necnon verba eiusdem summi pontificis in altera epistola encyclica ad universos ecclesiae pastores: „Intelligitis,“ ait, „parochis officii sui ignaris vel negligentibus, continuo et populorum mores prolabi, et christianorum laxari disciplinam, et religionis cultum exsolvi atque convelli, ac vitia omnia et corruptelas in ecclesiam facile invehi. Ne autem Dei sermo, qui „*vivus et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti*,“ ad animarum salutem est institutus, ministrorum vitio infructuosus evadat, eiusdem divini verbi praeconibus inculcare, praecipere nunquam desinite, venerabiles fratres, ut gravissimum sui muneris officium animo reputantes, evangelicum ministerium, non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, non in profano inanibus et ambitiosae eloquentiae apparatu et lenocinio, sed in ostensione

A spiritus et virtutis, religiosissime exerceant, ut recte tractantes verbum veritatis, et non semetipsos sed Christum crucifixum praedicantes, sanctissimae nostrae religionis dogmata, praecepta iuxta catholicae ecclesiae et patrum doctrinam, gravi et splendido orationis genere, populis clare aperteque annuntient, omnesque a flagitiis deterreant, ad pietatem inflamment, quo fideles Dei verbo salubriter imbuti et refecti, vitia omnia declinent, virtutes sectentur, atque ita aeternas poenas evadere et coelestem gloriam consequi valeant.“

5. Inter negotiorum sacrorum turbas, sacerdotalis perfectionis perfectam imaginem referre oportet. Etenim „*quem a laicorum turbis*,“ ut ait sanctus Petrus Damianus, „*professionis conditio separat, turpe est, si nec domestica conversatio laicum esse convinat*.“¹ A locis mercaturae, nisi necessitate cogente, se prorsus subtrahant, ne lapides sanctuarii in medio platearum dispergantur. Aliorum ope freti, quod sibi necessarium est, mercari satagant. Loca publica, ubi populus convenire solet, ne frequentent, neve ibi moram ducant ad confabulandum; turpe enim est, sacerdotes quorum conversatio in coelis esse debet, loca nugacium et detractorum frequentare. Cum viris ecclesiasticis, iisque praesertim, qui pietate praefulgent, amicitiam inire debent sacerdotes; semper vero cum aestimatione de se invicem loquentes, caritate fraternitatis invicem diligentes, honore praeventes, mutuos defectus apud laicos excusantes. „*Cum viro sancto*, ait ecclesiastes, „*assiduus esto, quemcumque cognoveris observantem timorem Dei, cuius anima est secundum animam tuam, et qui cum titubaveris in tenebris, condolebit tibi*.“² Maximopere dedecet sacerdotes sermonem cum laicis habere de rebus, quae solos ecclesiasticos viros respiciunt.

6. In ludis permissis, caeterisque animi relaxationibus, modus servandus est, ut nec quoad tempus, nec quoad alias circumstantias, peccetur. Ut ait apostolus: „*in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros et dispensatores mysteriorum Dei; nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum*.“³ In ipsis animi recreationibus, non obliviscantur nec exuant presbyteri gravitatem. Nimiam familiaritatem, praecipue cum mulieribus, devitent. „*Nemo potest ignem in sinu suo abscondere, quin ardeant vestimenta eius; aut ambulare super prunas, quin comburantur plantae eius*.“⁴ Ob oculos habeant monitum salutare sancti Hieronymi ad Nepotianum: „*Hospitiolum tuum aut raro aut nunquam mulierum pedes terant. Omnes puellas et virgines Christi, aut aequaliter ignora, aut aequaliter dilige. Ne in praeterita castitate confidas: nec David sanctior, nec Salomone potes esse sapientior. Memento semper, quod paradisi colonum de possessione sua mulier eiecerit*.“⁵

7. Quoniam „*hic non habemus manentem civitatem, sed futuram inquirimus*, in qua absterget Deus omnem lacrymam ab oculis, et mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt“, incommoda et pericula huius vitae laboribus sacris, lectione et piis exercitiis superare satagant viri ecclesiastici. Otio quod est sentina omnium malorum, locum non praestent, sed veluti pestem fugiant. Ad illam urbem potius oculos mentis suae continuo dirigant, „ubi,“ ut ait venerabilis Beda, „non est paupertatis metus; non

¹ Opp. s. Petri Dam., ed. Migne, II, 494 B.

² Eccl. XXXVII, 16.

³ II. Cor. IV, 3-4.

⁴ Prov. VI, 28.

⁵ Epist. ad Nepotian. LII, n. 5, opp. s. Hieron., ed. Migne, I, 531.

¹ De scrutinio serotino, quo antiqui utebantur.

aegritudinis imbecillitas; nemo laedetur; irascetur A nemo; nemo invidet, cupiditas nulla exardescit, nullum ibi desiderium honoris pulsat aut potestatis ambitio. Nullus ibi diaboli metus, invidiae daemonum nullae, terror gehennae procul; mors neque corporis neque animae erit, sed immortalitatis munere vita iucunda... Quapropter, carissimi, mente integra, fide firma, virtute robusta, caritate perfecta, parati ad omnem voluntatem Dei simus, conservantes fortiter dominica mandata, in simplicitate innocentiam, in caritate concordiam, modestiam in humilitate, diligentiam in administratione, misericordiam in fovendis pauperibus, in disciplinae severitate censuram: ut sanctorum semitis inhaerentes, sequamur et gaudia.“¹

8. Mores suos omnes ita componant, ut sint reapse sal terrae quo subditi condiri debent, et lux mundi quam Dominus super candelabrum posuit, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Ne apud B clerum nostrum sit, de quo intelligi possent verba quibus Dominus ad Ezechielem ait: „Vae pastoribus qui pascebant semetipsos; quod infirmum fuit, non consolidastis, et quod aegrotum, non sanastis, et quod confractum est, non reduxistis, et quod perierat, non quaesiistis; et dispersae sunt oves meae, eo quod non esset pastor, et factae sunt in devotionem omnium bestiarum agri. Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum.“

Caput VI.

De spiritualibus exercitiis.

1. De spiritualibus exercitiis haec apposite scripsit sanctus Franciscus Salesius: „Naturae fragilitas et concupiscentia quae omnibus filiis Adam communis est, animum continuo deprimit, et ad infima detrahit; nisi ipse divina subnixus gratia C per affectiones et resolutiones pias crebro iteratas, veluti quasdam spirituales pennas, seipsum ab inferioribus subtrahere et versus Deum elevare contendit. Quod quidem ut melius et efficacius praestet, opus est interdum, a tumultu rerum temporalium, ut loquitur sanctus Gregorius, secessum petere, in quo Deus tanto purius cernitur quanto cum se solo solus invenitur.“ „Diuturna experientia compertum est“, aiebat papa Clemens XI, „ad retinendam fovendamque sacerdotalis ordinis dignitatem et sanctimoniam, maxime conducere, ut ecclesiastici viri spiritualibus exercitiis aliquando vacent, quibus quidquid sordium de mundano pulvere contractum est, commode detergitur, ecclesiasticus spiritus reparatur, mentis acies ad divinorum rerum contemplationem extollitur, recte sancteque vivendi norma vel instituitur vel confirmatur.“² Ob hanc causam, nos ipsi saepius tam salubre institutum, quod ex remotissimis temporibus apud nos viguit et floruit, commendavimus, Deoque opitulante effecimus, ut, singulis annis, quantum fieri potuit, ad sacra exercitia peragenda sedulo incumbant sacerdotes omnes.

2. Ut facilius et fructuosius clerus universus huic pio operi vacet, sacrisque secessibus interesse valeat, quotannis, mense augusto, in singulis dioecesibus, exercitia spiritualia peragentur, ad quae, saltem alternis annis, parochi et vicarii pro spirituali sui et proximorum utilitate et salute convenient oportet. Ita fiet ut saltem intra biennium unusquisque sacerdos, remotus a turba, liber a ministerio per dies aliquos continuos, intima sua scrutari possit; vitamque in viam salutis aeternae dirigens, ex-

perietur „quam iucundum et suave est sedere in solitudine ac tacere et loqui cum Deo, ac frui solo summo bono in quo sunt omnia bona“. Tunc verba illa intelligent: „*Venite in desertum locum et requiescite pusillum*“,“¹ ad illum nempe desertum in quo Deus ad cor loquitur, et suam voluntatem aperit; ad illum desertum in quo negligentiae et culpae in decursu anni contractae tolluntur, et prior fervoris et sanctitatis gradus recuperatur.

3. Illis diebus abstrahant omnes cor suum a negotiis terrenis quibuscumque, et omnem curam et sollicitudinem ad animae propriae salutem impendant. „A te,“ inquebat sanctus Bernardus Eugenio papae, „tua consideratio inchoet, ne frustra extendaris in alia, te neglecto. Quid enim prodest, si universum mundum lucreris, teipsum perdens? Sapiens, sibi sapiens erit et bibet de fonte putei sui primus ipse.“² Paucis diebus in salutaribus meditationibus, ferventibus orationibus, piis lectionibus aliisque sanctis exercitationibus, persistent Dei ministri. Caetera negotia tempus suum habent. Pauci dies, singulis annis, tribuantur indivise summo salutis propriae negotio. Recogitent omnes verba illa, *unum est mihi negotium et praeter illud nihil curo*. Unum est necessarium, ut salutem nempe aeternam operemur. Hoc est bonum quod cum aeternitate permanet; caetera omnia vana sunt, quae fallunt, et in quibus nihil invenitur nisi vanitas et afflictio spiritus.

Cura universis erit, ut ordinem praescriptum pro exercitiis religiose et fideliter servent.

Vehementer hortamur sacerdotes, ut in secessu sacro confessarios deligant pietate et prudentia insignes, quibus conscientiam suam adaperiant. Quosdam pariter numero sufficientes confessarios nominet episcopus, virtutibus necessariis insignitos, qui ad C fratrum suorum confessiones excipiendas praesto sint.

4. Dies quo singulis annis secessus sacer incipiet, omnibus sacerdotibus suo tempore indicabitur. Nemini licebit ab hisce exercitiis abesse, nisi infirmitate aut alio impedimento ab episcopo probando detineatur. „Sic, fili, sic,“ ait auctor *Memorialis vitae sacerdotalis*, „secessus mentem tuam purificabit, reget affectus, diriget actus, corriget excessus, componet mores, vitam honestabit; ita ut nihil in mente tua resideat aut incorrectum aut correctione egens.“

Caput VII.

De studiis.

1. Quotidie ad sapientiam et disciplinam dicendam animum movere tenentur sacerdotes; labia enim sacerdotum custodient scientiam, et ex ore eorum legem requirent fideles. Si ipsi scientiam repulerint, vicissim a Deo repellentur, ne sacerdotio ei fungantur; quapropter attendant lectioni et doctrinae. Sedulam operam adhibeant, ut in scientiis sacris continuo proficiant; etenim, „ignorantia,“ ut ait concilium Toletanum IV, „mater cunctorum errorum, maxime in sacerdotibus Dei vitanda est, qui docendi officium in populis susceperunt;“³ et sanctus Isidorus Hispalensis recte dicit: „Vaca lectioni divinae in meditatione scripturarum; vaca in lege Dei; habeto in divinis lectionibus frequentiam; assiduitas legendi sit tibi; lectio enim docet quod caveas, lectio ostendit quod teneas, quo tendas, quo sensus et intellectus augeatur.“ „Divinas scripturas,“ ait sanctus Hieronymus, „saepius lege; imo

¹ Marc. VI, 31.

² *De consid.*, lib. II, c. 3, opp. s. Bern., ed. Migne, I, 745 C.

³ C. 25, Hardouin III, 586 B; decret. Gratian. can. 1, *Ignorantia*, dist. 38.

¹ *Sermo 18, de sanctis.*

² *Constitut. ad episc. Ital.*, anno 1710.

nunquam de manibus sacra lectio deponatur¹ . . . A „Tenenti codicem somnus obrepit, et cadentem faciem pagina sancta suscipiat.“²

2. Hinc etiam atque etiam commendamus, ut sacerdotes omnes assidue attendant, ne animum a studiis sacris avertant. „Sicut vita, ita doctrina clarere debet sacerdos, nam sicut doctrina sine vita arrogantem reddit, ita vita sine doctrina inutilem reddit.“ Saepe recogitent verba, „*multam malitiam peperit otiositas*“³. Otium ceu pestem quamdam fugiant omnes. Bibliothecam convenientem habeat unusquisque sacerdos, sed non sint libri sine lectione, qui a pulveribus consumantur. Solitudinem diligant sacerdotes, et in scientiis et virtutibus proficient, assidueque erunt in libris de sacra scriptura, de re theologica pervolvendis. In elaborandis sermonibus et instructionibus, quas pro auditorum captu temperare debent, plures in hebdomada horas insumant, Ne eos imitentur sacerdotes nostri, qui postquam sacerdotio initiati fuerint, omne studium atque lectionem abiciunt; unde fit ut brevi, scientiae praesertim moralis obliti, omnia iudicent ex proprio ingenio, et in gravissimos errores incidunt, de quibus apud summum iudicem strictissimam rationem reddere oportebit. Cum experientia compertum sit, quod nihil est quo homines ad legendum et studendum vehementius excitantur, quam ut coram aliis ingenii et industriae specimina exhibeant, decernimus, ut sexies in anno habeantur conferentiae casuum conscientiae, aut rerum ad scientiam ecclesiasticam spectantium. Uni ex hisce conferentiis synodus dioecesana, singulis annis celebranda, prout etiam ab ultimo concilio provinciali statutum fuit, aequivaleat. In altera, exerceantur sacerdotes in rubricis missalis et breviiarii Romani.

3. Ad sacras veritates investigandas, multum conducit mentis humilitas, quae omnium virtutum quoddam quasi compendium est. Quare sanctus Augustinus, de via qua pervenitur ad veritatem disserens, ait: „Ea est prima humilitas, secunda humilitas, tertia humilitas, et quoties interrogares, hoc dicerem.“⁴ Sinceram sacerdotis studiosi imaginem, quam sanctus Hieronymus in Nepotiano ita delineavit, alte in mente insculptam habeant omnes: „Sermo eius per omne convivium de scripturis aliquid proponere, libenter audire, respondere veracunde, recta suscipere, prava non acriter confutare disputantem contra se magis docere quam vincere et ingenuo pudore qui ornat aetatem, quid cuius esset, simpliciter confiteri. Atque in hunc modum eruditionis gloriam declinando, eruditissimus habebatur . . . Lectioneque assidua et meditatione diuturna pectus suum bibliothecam fecerat Christi.“⁵ Quod summum beneficium unusquisque a Deo cum propheta postulet: „*Disciplinam et scientiam doce me, Domine.*“⁶

Et quandoquidem ea vera doctrina est qua ad salutem et felicitatem nostram perpetuam erudimur, non praetermittant sacerdotes illorum librorum lectionem, qui ad pios affectus in corde accendendos alendosque inserviunt. Ita Dei benevolentiam in hac vita sibi concilient; et in vita futura amplissimam mercedem, servis bonis et fidelibus promissam, consequentur.

Caput VIII.

De catecheticis institutionibus.

1. Sacrosancta Tridentina synodus episcopis diserte iniungit, „ut saltem dominicis et aliis festis diebus pueros in singulis parochiis fidei rudimenta et obedientiam erga Deum et parentes diligenter ab iis ad quos spectat, edoceri curarent, et si opus esset, per censuras ecclesiasticas compellerent“¹. Quibus plane consentiunt huius provinciae decreta synodalia. Etiam Benedictus XIV, cum ecclesiam Bononiensem regeret, haec pronuntiavit: „illud affirmamus, magnam eorum partem qui aeternis suppliciis deputantur, eam calamitatem perpetuo subire ob ignorantiam mysteriorum fidei quae scire ac tenere necessario debent, ut inter electos computentur.“ Graviter pastorum conscientia oneratur, si sibi subditos fideles edocere, ut par est, fidei mysteria negligant. Quapropter muneris sui esse intelligant animarum pastores, quod assidue et praesertim circa tempus quo adolescentes pro prima communione praeparari solent, catechismum per seipsos doceant et explanent.

2. Verum ut facilius et efficacius instruantur fideles in doctrina christiana, curabunt parochi ut in omnibus parochiis huius provinciae tam mulierum quam virorum instituatur societas doctrinae christianae, quo auxilio, omnibus diebus dominicis et festis, pabulum doctrinae christianae iuvenibus subministrabitur. Ad quod opus saluberrimum ut omnes alliciant, de indulgentiis a summis pontificibus, illis qui doctrinae christianae pro exercitio incumbunt concessis, saepe sermonem habeant parochi. Insuper pueros puellasque, secundum cuiusque caput, in classes diversas distribuunt, ut commodius legem divinam ediscant.

3. Homini autem christiano satis non est, fidei dogmata animo tenere, nisi etiam praecepta divina observet, vitiaque fugiat, quod ita expressit catechismus Romanus: „Vitam a fidelibus non in otio et desidia degendam esse; verum oportere, ut quemadmodum Christus ambulavit, ita et nos ambulemus, sectemurque omni studio iustitiam, pietatem, fidem, caritatem, mansuetudinem; dedit enim semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, et mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum, quae apostolus pastoribus praecepit, ut loquantur et exhortentur.“

4. In memoriam revocent parochi verba sancti Ioannis Chrysostomi: „Ubi populus pastoris incuria spirituales famem coelestis doctrinae patitur, ibi est omnis pietatis et religionis exterminium“². Talium pastorum negligentiam ita lamentatur Ieremias: „*Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis.*“³ Quare curent sacerdotes, timorem Dei et amorem virtutis in fidelium pectora, omni quo possunt modo, infundere. Ad populum erudiendum nihil magis conducit quam si catechismi Romani, qui a Clemente XIII appellatur „ad pravarum opinionum fraudes removendas, et veram sanamque doctrinam propagandam stabiliendamque, opportunissimum subsidium“⁴; aut etiam parvi catechismi provincialis ordinem et methodum in suis instructionibus teneant sacerdotes.

5. Maximopere cavendum est a prolixitate; nam, „sermonis satietas,“ ut ait sanctus Gregorius Nazianzenus, „non minus auribus inimica est, quam

¹ Ep. ad Nepotian., ed. Migne, I, 533.

² Ep. ad Eustoch., ed. Migne, I, 404.

³ Eccli. XXXIII, 29, ubi tamen legitur *docuit*.

⁴ Ep. ad Dioscorum, 118, al. 56, ed. Bened. II, 337 E.

⁵ Ep. ad Heliodorum; epitaph. Nepotian., opp. s. Hieron., ed. Migne, I, 595.

⁶ Ps. CXVIII, 66.

¹ Sess. XXIV, de reform., c. 4.

² * Concilium quoque Neapolitanum (Coll. Lac. I, 223) haec verba sancti Chrysostomi, hom. 45 in Genesim, attribuit, ubi tamen non inveniuntur.

³ Thren. IV, 4.

⁴ Const. In dominico agro, die 14 iunii 1761.

immodicus cibus corpori.“ Sanctus Thomas merito A dicit: „Sermones breves valde accepti sunt; quia si sunt boni, avidius audiuntur; si vero mali, parum gravant.“

Semper vero ex cordis abundantia os loquatur, ac in ore et vultu interior sese animus, religione et pietate plenus, depingat; memor sit sacerdos, Dei verbum alios edocere, parum fructus allaturum, nisi secundum illud ipse vivat, et factis et rebus, quod ore prolatum est, confirmet.

In potestate quorumlibet esse non debet, con- ciones habere, sed „*quibus datum est*“¹; ideo nullus regularis, licet a proprio superiore approbatus, illud munus praedicandi in ecclesiis non sui ordinis exerceat in nostra provincia, absque loci ordinarii licentia; imo, regulares in ecclesiis suorum ordinum non praedicent, nisi petita episcopi benedictione. Quodsi ipse contradicat, nullo modo praedicare praesumant.

Caput IX.

De scholis parochialibus.

1. Nihil magis religionis et ecclesiae interest, quam ut adolescentes, teneris sub annis, scientiis profanis, statui suo accommodatis, non secus ac fidei catholicae rudimentis, et bonis moribus imbuantur. Etenim, ut docet summus pontifex Pius IX in sua epistola encyclica ad archiepiscopos et episcopos Hispaniae: „Cum, veluti quisque vestrum optime intelligit, nihil sit quod magis ad rei tum sacrae tum publicae incolumitatem pertineat, quam recta iuventutis institutio, ne desinatis unquam summa sollicitudine advigilare, ut in omnibus istis publicis privatisque scholis doctrina plene catholica tradatur, et iuventus sanctissimae nostrae religionis praeceptionibus accurate excolatur.“

2. Curabunt igitur parochi ut in omnibus scholis suis vera moralitatis et doctrinae catholicae prin- cipia quotidie tradantur; et ludimagistri, verbis at- que monitis, pueros sibi commissos ad pietatem et virtutem provocent. Attente observent an magistri sint bene morati et graves, non luso- res et ebriosi aut quomodolibet scandalosi. Si aliquando con- tingat quod magistri negligant pueros moribus et salutaribus praeceptis erudire, „huiusmodi magistros, negligentiae reos, esse corrigendos, et si ad bonam frugem reduci nequeant, esse dimittendos, scholasque emendandas esse decernimus;“ nam, ut ait sanctus Hieronymus, „melius est aliquid nescire secure, quam cum periculo discere.“² Prout iam etiam in decretis nostris provincialibus sancitum est, sub nullo praetextu licebit sacerdotibus, proprietatem scholarum erectarum aut erigendarum ad commis- sionarios educationis nationalis transferre.

3. Quoniam summo cordis nostri desiderio cupi- mus, ut numerus scholarum sub omni aspectu catho- licarum magis ac magis apud nos adaugeatur, im- pensissime commendamus parochis ecclesiarum civi- tatum insignium in provincia, ut scholas virorum religiosorum in suis oppidis fundare et stabilire velint. Subsidia impensaeque necessaria et oppor- tuna nullo modo deerunt; etenim dilectarum ovium salutem et religiosae institutioni consulenti Deus ipse favebit.

Optamus ut, quoad fieri poterit, in quibus- cumque scholis, pueri a puellis seorsim in- struantur.

IV. Vehementer angebamus, cum videremus ex scholis parochialibus excludi, vel saltem leviter et nonnisi per transennam attingi studium linguae nostrae nationalis. Maximopere dedecet, si nostro

A aevo oblivioni consignaretur lingua illa, in qua beatissimi apostoli nostri eorumque sancti succes- sores, verbum fidei patribus nostris praedicaverunt; et per quam, saeviente inaudita persecutione, eadem fides sine ruga et sine macula ad nos usque trans- missa fuit. Neminem latet, avitam hanc linguam in praesentia longe lateque apud nos vigere, eam- que medium esse supra omnia efficacissimum, quo fidelium corda demulceri, et ad pietatem virtutem- que incendi, et a vitiis erroribusque retrahi vali- dissime possunt.

Iuventus sola patriae linguam ignorare incipit. Quidam haud modicum adlaboraverunt, ut libri devoti in lingua nostra ederentur, et absque magno dispendio ubique divulgarentur; ex quo labore haud parum fructus dimanasse in comperto est. In manibus sacerdotum est sors antiquae et pluri- bus nominibus venerandae linguae nostrae. Agite B itaque, vos, o sacerdotes nostri, bonoque animo contendite ut in parochiis, ubi lingua hibernica viget, in singulis scholis, classis in ea instituatur, cui iuvenes omnes interesse debent. Praemiis quibusdam cohonestandi erunt iuvenes diligentia caeteris praecellentes, ut alacriore usque animo in hoc studio proficiant, et aequalibus suis exemplar praefulgentes, eosdem post se in eadem iucunda contentione abducant.

Caput X.

De ecclesiis.

1. Cum rebus visibilibus populi erudiantur at- que ad pietatem excitentur, impense hortamur sacerdotes nostros, ut indefesse elaborent in pro- movenda decentia et splendore domus Dei. Cum Davide, altare Dei circumdare, et decorem domus eius locumque habitationis gloriae eius diligere videantur. Negligentia circa munditiam ecclesiarum rerumque ad divinum cultum spectantium, mentem de religionis et altaris mysteriis vacillantem pro- clamat.

2. Ad id operis alliciant parochi fideles suos, praesertim divites, ut pastori suo succurrant, non solum propriis, sed, si necessitas exigat, subsidiis undequaque corrogatis. Solliciti sint omnes, pastor et populus, ut altare niteat; ut ciboria et universa demum templi Dei supellex, integra sit, munda et luculenta. Altaria cum suis mappis et ornamentis, ampullae, candelabra, uno verbo, quaecumque in sacrificio offerendo adhiberi solent, semper nitida sint et integra. Quoniam vero, cum piorum offen- sione, maxima nonnunquam occurrit negligentia circa purificatoria et corporalia, declaramus quod nonnisi sex ad summum vicibus eodem purifica- torio uti licet, antequam apte lavetur. Pariter singulis mensibus laventur corporalia. Quod ut facilius fiat, in quavis parochiali ecclesia viginti ut minimum in promptu erunt purificatoria et corpo- ralia, et duodecim saltem linteola, ad abstergendas manus in celebratione missarum.

In hisce rebus maximo esse solent adiumento in nonnullis locis constitutae corporis Christi sodali- tates, quae curam custodiamque domus Dei habent, illiusque decorem curant; quae ut in unaquaque parochia quamprimum instituantur, sacerdotes dili- genter studeant.

Hac in re exemplum viris omnibus ecclesiasticis maxime imitabile invenitur apud sanctum Hiero- nimum, de Nepotiano loquentem: „Erat sollicitus, si niteret altare, si parietes absque fuligine, si pavimenta tersa, si sacrarium mundum, si vasa luculenta; et erat in omnes caeremonias pia sollici- tudo disposita. Non minus, non maius negligebat

¹ Matth. XIX, 11.

² *Ep. ad Eustoch.*, ed. Migne, I, 415.

officium; ubicumque eum quaereres, in ecclesia A invenires.¹

3. Unaquaeque ecclesia sit bene tecta, et nullibi ruinam minetur. Intus munditia non solum in pariete, sed et in pavimento, quod planam superficiem habeat, curetur. Parietes ab interiore parte saltem incrustati sint, ab exteriori vero, ab omnibus cuiuscumque generis sordibus immunes conserventur. Sacristia, in qua sacra indumenta, vasa et reliqua ecclesiae supellex servantur, in unaquaque ecclesia talis sit ut quoad amplitudinem et ornamenta cultui divino sit accommodata. In ea scrinia et cistae constituantur, ad totius ecclesiae supellectilem recludendam aptae; item genuflectoria habeantur cum precibus ante et post missam recitandis; imago crucifixi appositae sit sacerdoti, dum se sacris vestibus induit.

Sepiatur unumquodque altare septo saltem ligneo, quod ab altari congruo spatio distet, et intra illud B nulli laico praeter ministros ingredi liceat, dum missae sacrificium celebratur. Apud unumquodque altare, a latere ubi epistola legitur, tabula saltem lignea pro urceolis reponendis, construatur.

4. Ut fontes baptismales in tuto sint, septum ferreum vel lapideum vel saltem ligneum constituatur, ita tamen, ut sacerdos et infantium susceptores intra illud consistere possint. Insuper, post illorum benedictionem, sub clave et sera custodiantur diligenter.

Prope cuiusque ecclesiae portas, labra lapidea collocentur pro aqua lustrali servanda, quae semel saltem in hebdomada renovanda est.

Quoniam campanae sunt veluti ecclesiarum tubae, quibus Christi milites ad ecclesiam convocantur, in turri in singulis ecclesiis quamprimum collocentur, et statutis horis pulsantur, nimirum ante missam aut aliam functionem sacram, et pro angelica salutatione recitanda, sub auroram, sub meridiem et inclinato sole.

Nemini in ecclesia, pro sedilibus imponendis, loca concedantur. Sedilium positorum dominium nulli tribuatur.

Unaquaeque ecclesia habeat aream satis amplam, quae cingetur muro vel cratibus ferreis aut ligneis, ne animalia ingredi possint.

Fenestrae omnes ita construantur, ut facile aperiri possint, ad aerem, quoties opus fuerit, renovandum.

In omnibus ecclesiis id observetur, ut mares a foeminis, religionis et honestatis gratia, seorsum sacris ritibus intersint, et ad sacram communionem admittantur.

Parochorum pariter est, opera omni anniti, ut coemeteria sint undequaque circumsepta atque diligenter et nitide custodita.

Caput XI.

De quibusdam fidelium devotionibus.

1. Inter devotiones quas ecclesia Christi fidelibus populis commendat, ut divini amoris ignis in eorum cordibus excitetur, merito et optimo iure recensetur assidua meditatio cruciatuum, quos saluator noster perpassus est, ut nos e servitute peccati et a daemonis custodia liberaret. Populi nostri acerbis et dolorum unigeniti filii Dei, infami cruce pendentis, memoriam recolere delectantur. Hanc salutarem dominicae passionis meditationem magis magisque excitare adnitentur sacerdotes. Stationes viae crucis, ut dicuntur, in singulis ecclesiis erigentur. Modum, quo per illas digne et devote incedant, fideles edoceant Dei ministri.

¹ *Ep. ad Heliodorum*, epitaph. Nepotian., opp. s. Hieron., I, 596.

Facultates petendae sunt a sancta sede, vel a patribus Franciscanis ad stationes viae crucis erigendas, ut indulgentiae pro iis concessae obtineantur.

Dolores gloriosae Virginis sub cruce filii sui stantis pariter recolant, ut cum filio et amantissima et tristissima matre dolentes in terris, fructu perpetuo laetentur in coelis.

2. Piam consuetudinem quae longe apud fidelem populum viget, signandi se, pluries in die, signo redemptionis aeternae, impense foveant et tueantur sacerdotes. Quandoque ante oculos fidelium constituent verba Tertulliani, qui ritum apud christianos suae aetatis usitatum ita delineat: „Ad omnem progressum atque promotum, ad omnem aditum atque exitum, ad vestitum, ad calceatum, ad lavacra, ad mensas, ad lumina, ad cubilia, ad sedilia, quaecumque nos conversatio exercet, frontem crucis signaculo terimus.“¹

3. Usitatissimum precationis genus, quo erga Virginem immaculatam amoris et reverentiae testimonium exhibemus, quod vulgato nomine rosarium appellari solet; et piam consuetudinem salutandi eandem beatam Virginem ad campanae signum, mane, meridie et vespere; necnon pulchrum et fructuosum cultum, quo per integrum mensem maii honoratur Maria, promovere solliciti curent sacerdotes nostri. Saepe in memoriam revocent ipsi sacerdotes verba sancti Bernardi: „Si insurgant venti tentationum, respice stellam, voca Mariam; si iactaris superbiae undis; si ambitionis, si detractationis, si aemulationis, respice stellam, voca Mariam; si iracundia, aut avaritia aut carnis illecebra naviculam concusserit mentis, respice ad Mariam. Non recedat ab ore, non recedat a corde, et ut impetres eius orationis suffragium, non deseras conversationis exemplum. Ipsam sequens, non devias; ipsam rogans, [non desperas; ipsam cogitans,] non erras; ipsa tenente, non corruis; ipsa protegente, non metuis;“² et praeclara verba quae in *Memoriale vitae sacerdotalis* leguntur: „Beatus ille sacerdos, qui servus est Mariae, ipsique servos congregat. Beatus populus, qui illam colit! Hi accipient benedictionem a Domino, de rore coeli et de pinguedine terrae, gratiam in hoc saeculo et gloriam in futuro. Servus Mariae non peribit.“

4. Benedictiones: *Benedicat tibi Deus et Maria, benedicat tibi Deus et Maria et Patricius, benedictio a Deo sit tibi, benedictio a Deo et Maria sit tibi*, quibus populi nostri se invicem, in lingua sua vernacula, salutare solent, cum sibi obviam in foro aut in via veniunt, vel per operantes transeunt, omnino et verbo et actu a sacerdotibus foveantur. De antiquitate similis consuetudinis audiatur sanctus Augustinus: „Nostis quando transitur per operantes, est consuetudo ut dicatur illis: *Benedictio Dei super vos*. Et magis ista consuetudo erat in gente Iudaeorum; nemo transibat et videbat aliquos facere aliquod opus in agro, vel in vinea, vel in messe, vel aliquod huiusmodi: non licebat transire sine benedictione.“³

Caput XII.

De quibusdam ad sacramentum confirmationis pertinentibus.

1. Quoniam omnes anniti debent, ut christianae vitae perfectionem acquirant, qui sacramentum confirmationis accipere, debito tempore, negligunt, salutem suam in discrimen adducunt. Ideo Benedictus XIV praescribit, ut fideles moneantur, „quod

¹ *De coron. milit.*, cap. 3, opp. Tertull., ed. Migne, II, 80 A.

² *Hom. 2, super „Missus est“*, n. 17, opp. s. Bern., ed. Migne, II, 70 D.

³ *Enarrat. in ps. CXXXVIII*, v. 8, opp. s. Aug., ed. Bened., IV, 1453 B.

gravis peccati reatu teneantur, si, cum possunt ad confirmationem accedere, illam renuunt ac negligunt.¹ Quapropter videant animarum pastores, ut pueri ita mysteria fidei et doctrinam catholicam calleant, ut, circa duodecimum annum, sacramentum confirmationis suscipere valeant. Specialem adhibeant diligentiam sacerdotes, in natura et effectibus confirmationis explanandis, statim atque nuntium de administrando hoc sacramento acceptum fuerit.

2. Cum in aliqua parochia confirmationis sacramentum administrandum sit, omnes sacerdotes decanatus, in quo sita est parochia, ibi adesse tenentur, ad confessiones fidelium, qui eo tempore ad ecclesiam confluunt, excipiendas. Absque expressa licentia episcopi neminem abesse volumus, iis sacerdotibus exceptis, quibus fidelium aegrotantium aut periclitantium cura demandari contingat.

Tandem declaramus, quod diebus pro confirmatione administranda, omnes sacerdotes qui confessiones audiunt, a casibus in dioecesi episcopo reservatis ea occasione absolvere possunt.

Caput XIII.

De quibusdam sacrificium missae respicientibus.

1. In primitiva ecclesia, immensae Dei caritatis in mysterio altaris sola recordatio fideles ad ecclesiam alliciebat. Cum autem primus ille ardor tepescere coepisset, et in dies christianorum caritas imminuta fuisset, quotidiana, quinimo frequens assistentia missae sacrificio desiit; ideo hortationibus aliisque mediis opus est, ut homines perducantur ad cultum debitum sanctae eucharistiae praestandum. Cum nos, non festis diebus tantum populum nostrum tanto sacrificio interesse desideremus, sed etiam singulis diebus per hebdomadam, sacerdotes sedulam operam navare debent, ut devotio fidelium erga tam salutiferum tamque mirabile sacramentum excitetur; utque per quotidianam assistentiam, quantum fieri potest, sacrificii oblationi, de tam salubri tamque suavi beneficio exsolvantur Deo gratiarum debitae actiones.

Neque arduum erit, pientissimorum populorum nostrorum devotionem erga divinissimum altaris mysterium accendere, qui fide et fervore adeo praestant, ut instante momento consecrationis et elevationis, prae laetitia gestire soleant et clamitare: *Centies miliesque de adventu tuo congratulor tibi, o salvator mundi.*

In maioribus anni solemnitatibus, diebus scilicet sanctis Paschae et Pentecostes, Nativitatis Domini, Assumptionis beatae Mariae virginis, sancti Patricii, et Omnium Sanctorum, celebrari missam in oratorio aut capella domestica prohibemus. In hisce enim solemnitatibus fideles in quorum domibus sacerdotes erigere altare viaticum seu portatile solent, videtur facultatum quas ex beneficio sedis apostolicae illis impertiti sunt proprii episcopi, strictissime ad ecclesias, missae parochiali assistendi causa, convenient necesse est.

Extra tempus stationum, in singulis ecclesiis parochialibus, saltem diebus sabbatis et vigiliis festorum in populo, missa celebretur.

2. Excitandi sunt fideles, ut illud sacrificium pro se suisque Deo interdum offerri curent; ut pro delictis propriis et proximorum satisfaciant, et dominicae passionis fructus mereantur. Dum haec praedicant sacerdotes, ne aliquam missam celebrandam sibi tradendam insinuent, ne venalis sacramenti suspicio oriatur.

Offerri pariter curent sacrificium istud propitiatorium pro defunctis in Christo. Rememiscantur

A fideles illorum, qui in loco doloris poenas peccatis adhuc debitas luunt, quique quotidie ad eos clamitant: „*miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei,*“ ut per suffragia, maxime vero per altaris sacrificii oblationem, ab illis poenis penitus mundati, transeant ad societatem beatorum in coelis.

Haec imprimis prolata volumus quoad plures divites in nostra provincia, qui spiritus ordinisque ecclesiae immemores, nunquam aut nonnisi privatim, pro mortuis suis, crucis mysterium renovari student. In suffragiis solemnioribus et publicis pro defunctis in Christo, Deo offerendis, exemplo sint divites fratribus pauperioribus.

Quoad oblationes in nonnullis locis fieri solitas, ratione sepulturae mortuorum, statuimus, nihil praeter voluntarie oblatum recipi posse.

3. Curabunt vicarii foranei, ut, singulis annis, una ex diebus quibus ad conferentias convenient sacerdotes, missa solennis *de requiem*, pro episcopis dioecesanis vita functis celebretur; item altera die, pro sacerdotibus, ut fratrum suorum patientibus animis, sacrificii et precum anniversaria oblatione, opem ferant, easque contemplationis divinae dulcedine potiri faciant in saecula saeculorum.

Caput XIV.

De frequenti communione.

1. Laudabilis provinciae nostrae consuetudo inviolabiliter servanda est, bis scilicet ad minimum in anno ad sacram confessionem et communionem accedendi; primo in Pascha resurrectionis (quod quidem ecclesiae praeceptum est) et circa Natale Christi domini.

In suis instructionibus ad populum, sacerdotes adhortentur fideles, ut non semel aut iterum, sed saepe in anno, et praesertim primis mensis cuiusque dominicis, et praecipuis anni solemnitatibus, diebusque festis beatae virginis Mariae, ad divinam mensam accedant. Optamus, sicut et sancta mater optat ecclesia, ut non solum frequenter, sed et, si fieri posset quotidie, sacramentali eucharistiae perceptione omnes reficiantur; imo, ut verbis sancti Ioannis Chrysostomi loquamur, „*quanta promptitudine parvuli papillas capiunt, et quanto impetu labia uberibus infigunt, cum tanta et nos alacritate desideramus universos ad hanc mensam accedere, et ad ubera poculi spiritualis; quinimo cum longe maiori trahere, tanquam infantes lactentes, spiritus gratiam, huncque unum esse cunctis fidelibus dolorem, hac esca privari.*“²

2. Instruantur fideles de virtute huius sacramenti admirabilis et de eius effectibus, necnon de dispositionibus ad illud recipiendum, ut ad hoc convivium se dignius comparent. In mente habeant omnes verba concilii Tridentini: „*Demum autem, paterno affectu admonet sancta synodus, hortatur, rogat et obsecrat per viscera misericordiae Dei nostri, ut omnes et singuli qui christiano nomine censentur, in hoc veritatis signo, in hoc vinculo caritatis, in hoc concordiae symbolo, iam tandem aliquando convenient et concordent, memoresque tantae maiestatis et tam eximii amoris Iesu Christi domini nostri, qui dilectam animam suam in nostrae salutis pretium, et carnem suam nobis dedit ad manducandum, haec sacra mysteria corporis et sanguinis eius, ea fidei constantia et firmitate, ea animi devotione et pietate et cultu credant et venerentur, ut panem illum supersubstantialem frequenter suscipere possint.*“³

¹ Iob XXIX, 21.

² Hom. in Matth. LXXXII, al. 83, ed. Montfauc., VII, 788 E.

³ Sess. XIII, de euchar., cap. 8.

¹ Const. *Etsi pastoralis*, die 26 maii 1742.

Ne praetermittant sacerdotes admonere fideles A de necessitate et de modo gratiarum actionis post communionem. Piae quaedam preces, a communicatis praesertim rudioribus recitandae, praescribantur. In hac gratiarum debita actione exemplo sint fidelibus ipsi sacerdotes.

3. Praecepto de communione paschali, in propria parochia, unusquisque fidelis, qui iure non excipitur, satisfacere tenetur. Ne faciles sint parochi aut vicarii, in licentia sive expresse sive tacite alicui impertienda, ad hoc praeceptum in aliena parochia adimplendum. Ad debitum ordinem servandum, et gregis reverentiam et amorem erga pastorem fovendum, omnes qui extra parochiam ad communionem paschalem admissi fuerunt, litteras testimoniales secum afferant oportet, per quas proprius pastor certior fiet, quod cum altero pastore pascha reapse celebrarunt. Quicumque testimonium hoc de celebrato paschate non attulerit, cum iis, qui huiusmodi B praecepto ecclesiae non satisfecerunt, annumeretur.

Caput XV.

De custodia sanctissimae eucharistiae.

1. Quoniam gravissimo irreverentiae periculo exponeretur sanctissimi altaris sacramentum, si in ecclesiis ruralibus, tempore praesertim nocturno, custodiri contigerit: mandamus quod in singulis domibus in quibus resident sacerdotes, tabernaculum aut theca decenter ornata habeatur, ad eucharisticum sacramentum, ut par est, conservandum. Ante tabernaculum, quoties fieri potest, et diurno praesertim tempore, lampas aut cereus colluceat.

2. Cum viaticum ad aegrotos deferendum sit, pyxidem in gremio reverenter deportent sacerdotes. Reminiscantur semper cibi coelestis quo onusti sunt, dulcisque oneris quod ferunt; item recordentur humilitatis, patientiae, caritatis, mansuetudinis et obedientiae illius victimae salutaris, et ab omni actu et opere munere suo indigno indubitanter abstinebunt. Nemo ad prandendum aut cibum ullo modo sumendum accedat, dum hunc cibum angelorum secum portat; sed potius domum statim revertatur, et in tabernaculo pyxidem reverenter colloceat.

In corde et in animo semper habeant sacerdotes verba illa eximia, quibus rhythmus sancti Thomae ad sanctissimam eucharistiam terminatur:

„Iesu, quem velatum nunc aspicio,
Oro, fiat istud quod tam sitio,
Ut te revelata cernens facie
Visu sim beatus tuae gloriae. Amen.“

(Vide appendicem primam).

Caput XVI.

De matrimonii indissolubilitate.

1. De matrimonii indissolubilitate, quoties opus fuerit, instruant sacerdotes fidelem populum, ne unquam perditorum hominum, qui ex nobis non sunt ¹, vesania abripiantur, qui dignitatem et sanctitatem huius sacramenti despicientes, libidinisque explendae furore unice ducti, nexum quem Deus ipse sancivit et consecravit, ultro scindunt, nefariis et sacrilegis humanis legibus freti. Memoria recolant omnes verba Tridentini concilii: „Matrimonii perpetuum indissolubilemque nexum primus humani generis parens, divini spiritus instinctu, pronunciavit, cum dixit: „Hoc nunc os de ossibus meis, et caro de carne mea;“ ² et praeceptum divi Pauli: „Eis qui matrimonio iuncti sunt praecipio non ego, sed Dominus, uxorem a viro non discedere. Quodsi discesserit, manere innuptam aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat.“ ³

¹ I Ioann. II, 19.

² Sess. XXIV, doctr. de sacr. matr.

³ I Cor. VII, 10.

2. In nullo igitur casu dissolvi potest quoad vinculum, eo nimirum modo, ut ad novas nuptias transire valeant coniuges, matrimonium inter christianos rite celebratum. Nemo ignorare potest, nos loqui de matrimonio consummato, non autem de eo quod ratum nuncupatur, quodque per solemnem religionis professionem alterius coniugum intra tempus a lege praefinitum, dirimitur, prout a concilio Tridentino ¹ statutum fuit; et per legitimam summi pontificis dispensationem, cui inter alias magnificas dotes haec potestas a Christo collata fuit, prout tenuit ac tenet sancta mater ecclesia.

De causis, propter quas matrimonium quoad thorum et habitationem ad certum incertumve tempus dissolvi potest, iudicium ecclesiasticorum est sententiam ferre. Ad ecclesiam namque omnes matrimoniales causae deferendae sunt ut iudicentur.

3. Norunt omnes nexum hunc sacrum sub Dei tutela semper extitisse, ab eoque ad dignitatem sacramenti evectum fuisse; ac propterea nullum contractum maritalem inter christianos sine sacramento concipi, nullamque legem civilis potestatis eundem contractum connubialem irritum reddere posse. Hoc est illud quod summus pontifex Pius IX in sua consistoriali allocutione de luctuosissimo religionis statu in Neo-Granatensi republica declaravit: „Cum nemo ex catholicis ignoret aut ignorare possit, matrimonium esse vere et proprie unum ex septem evangelicae legis sacramentis, a Christo domino institutum, ac propterea inter fideles matrimonium dari non posse, quin uno eodemque tempore sit sacramentum, atque idcirco quamlibet aliam inter christianos viri et mulieris, praeter sacramentum, coniunctionem, cuiuscumque etiam civilis legis vi factam, nihil aliud esse nisi turpem atque exitialem concubinatum, ab ecclesia tantopere damnatum, ac propterea a coniugali foedere sacramentum separari nunquam posse, et omnino spectare ad ecclesiae potestatem, ea omnia discernere quae ad idem sacramentum quovis modo possunt pertinere. . . .“ ²

Caput XVII.

De quibusdam fidelium oblationibus.

1. In colligendis fidelium oblationibus, qui primos christianos ipsosque etiam Hebraeos aemulantes, primitias ex frumento aliisque frugibus, parochis aut vicariis, ut Dei ministris, offerre solent, mandamus ne plus exigatur, quam quod sponte et voluntarie offertur. Obiurgationes contra eos, qui forsitan minus liberales videri possunt, sub poena suspensionis vitentur.

2. In quibusdam locis nostrarum dioecesium mos D obtinet, quod cum sacerdos ab una ad aliam parochiam sacri ministerii causa transfertur, et etiam aliis temporibus, collecta fiunt, ut hisce sacrorum ministris donativa erogent fideles. Licet hoc praclare factum, de populi liberalitate et erga clerum amore eximio, non secus ac de ipsorum clericorum virtutibus et in excolenda agro dominico sudoribus, argumentum haud minimi valoris subministret; attamen, cum haec agendi ratio aditum aperire possit pluribus abusibus, mandamus, ne in ullo casu collecta huiusmodi fiant sine expressa licentia episcopi.

3. Maxima cura diligentia custodire oportet legata omnia pia, atque prospicere studiose, ut testatorum voluntas ad amussim adimpleatur. Iustitia, caritas, religio aequae exigunt, ut episcopi hac super re maximopere invigilent. Itaque mandamus omnibus

¹ Sess. XXIV, de sacr. matr., can. 6.

² Ex allocutione habita in consistorio secreto die 27 septembris 1852.

sacerdotibus huius provinciae, ut, nulla interposita mora, certiore reddant loci ordinarium de quibuscumque legatis piis aut donationibus, quorum notitia ad ipsos pervenire contigerit. Cautiones a lege civili requisitae, ut legata pia religiose conserventur, in nullo casu omittantur. Sacerdotes, quos in hac re, quae tanti religionis interest, ignavos aut negligentes deprehendat episcopus, arbitrio suo puniat.

4. In decretis primae synodi Tuamensis sancitum fuit, quod „sacerdotes curam animarum habentes recipiant pro matrimonio aureum in quo includuntur debita episcopalia. . . . Observandum est, stipendia in hoc statuto recensita tantum respicere infimam plebem.“ Et quandoquidem in parochiis praesertim ruralibus, pauci tantum censum *infimae plebis* excedunt, strictissime iniungimus sacerdotibus nostris, ut pro semetipsis nihil unquam exigant ad matrimonium celebrandum, praeter unam libram sterlingam, exceptis casibus in quibus contrahentes ex communi consensu inter ditiores recenseri possent. In nullo casu licebit recusare aut differre matrimonii celebrationem sub praetextu debiti haud sufficientis. Qui secus fecerit, arbitrio suo ab episcopo puniatur.

Qui vero divites sunt, in hisce circumstantiis erga ecclesiae ministros longe liberaliores sint, quam eorum quidam hucusque se monstrarunt.

Caput XVIII.

De cura pauperum et afflictorum.

1. Inter officia pastoris merito recensetur cura, quam de pauperibus aliisque miserabilibus personis habere tenetur. Sacerdos enim Dei minister est, de quo dicitur: „*Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor*“;¹ et: „*Evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde*.“² Concilium Tridentinum merito dicit, „quod praecepto divino mandatum sit omnibus quibus animarum cura commissa est . . . pauperum aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere;“ et pontificale Romanum: „Viduae, orphani pupillique te benignissimum pastorem ac tutorem se habere gaudeant. Oppressis defensio tua subveniat . . . Illis autem qui opprimunt, rigor tuus efficaciter contradicat.“ Quapropter sacerdotes tenentur totis viribus, pauperibus aliisque miserabilibus subditis opitulari.

2. Maximam libertatem loquendi et agendi, quae ex iuris civilis dispositione unicuique subditorum competat, in miserabilium et pauperum emolumentum, *quoties prudentia et caritas id sinat*, convertere satagant sacerdotes nostri; seseque pro muro domui Israel, prout decet ministros Dei, ponere non dubitent. Inauditae molestiae et persecutiones, quas cum patrimonio et bonis omnibus spoliarentur, exulare cogentur, morti ipsi traderentur, alacri animo, ut fortes athletae Christi, perpassi sunt. Populi nostri, ministros Christi excitare debent, ut tempore et modo opportuno illis opem ferant. Neque funesta ac feralia illa tempora ex integro praeterierunt; etenim dies luctuosi crebro redeunt, in quibus gemitu et planctu fidelium nostrorum habitacula perstrepunt. Quam saepe ad extremas angustias rediguntur fideles populi nostri, quinimo e domunculis suis, virtutum omnium domiciliis, misere eiiciuntur, et tamen patientiam Iobi aemulantes, cum ipso exclamare solent: Deus dedit, Deus eripuit, nomen Dei laudetur et praedicetur! Quam saepe parentibus, amicis et terris amatis valedicere coguntur, et fidem suam, in cuius comparatione omne aurum et argentum arena est exigua, in gravissima discrimina adducunt; imo vero, sese destitutos praesidiis quibus in patria fruuntur, in

apertum periculum in quo, eheu! multi nimis naufragium fecerunt, deserendae viae arctae quae ducit ad vitam, pro via spatiosa quae conduit ad interitum, coniiciunt. Ante oculos luctum continuum habemus. Hisce itaque malis, quantum in ipsis est, ipsosque decet, mederi velint sacerdotes nostri: qui, si in hisce circumstantiis tacuerint, digni certe forent in eorum numerum reputari, qui in sacris paginis appellantur „*speculatores caeci*, . . . *canes muti, non valentes latrare*“.

3. Opere et virtute ostendant sacerdotes, se non quae sua sunt quaerere, sed quae sunt Iesu Christi. Memores loci quem tenent, et sacri characteris quo insigniti sunt, libertatem ecclesiae et religionis bonum pauperumque et miserabilium personarum protectionem se unice diligere et quaerere ostendant pastores. Et pastor ille supremus coronam iustitiae illis non denegabit, quam apostolus pollicetur omnibus qui bonum certamen certaverint, cursum consummaverint et fidem servaverint.

4. Quotidie memoria repetant sacerdotes, se in sortem Domini vocatos, et per ordinationem a reliquis Christi fidelibus segregatos, ad vitae probitatem et sanctitatem vere obligari; et propterea se partem gerere in rebus mundanis non debere, nisi in quantum regnum Dei per huiusmodi terrena negotia promoveri queat. Ob oculos habeant continuo, tum status clericalis dignitatem et sanctitatem, tum legum patriae praescripta: et dubitare haud licet, quin bonum spirituale et temporale populi sibi commissi, ut decet sacerdotes Dei, et successores illorum, qui ante se causam miserabilium cum fructu propugnare, promovebunt.

Placuit eminentissimis patribus ut capiti XVIII eae regulae adiciantur quae de ratione agendi sacerdotum in rebus publicis ab omnibus Hiberniae episcopis latae sunt in conventu habito anno 1854, quaeque postea sacrae huius congregationis approbationem sunt consecutae. — (Vide supra.)

Caput XIX.

De frequenti lectione decretorum synodali.

1. Impense rogamus sacerdotes nostros, et per viscera Dei nostri deprecamur, ut decreta huius synodi, neonon conciliorum anteaactorum, frequenter perlegant et meditentur, eisque vitam in omnibus componere studeant. Verbis quibus Dominus ad prophetam Ezechielem² locutus est, hortamur universos: comedite volumen istud, et loquimini ad filios Israel. Utinam sit in ore omnium dulce sicut mel, quemadmodum visum est volumen oblatum Ezechieli. Et ut dicitur in Apocalypsi: „*Accipe librum et devora illum, et faciet amaricari ventrem tuum, sed in ore tuo erit dulce tamquam mel*.“³ Quapropter, „*audi, fili mi, disciplinam patris tui, et ne dimittas legem matris tuae, ut addatur gratia capiti tuo et torques collo tuo*.“⁴

2. Ita fiet ut disciplina ecclesiastica magis in dies stabiliatur, et boni mores continuo incrementum sumant. Sedulo meditentur verba concilii Aquisgranensis: „Qui divinis se manciparunt officiis, studeant haec sedula meditatione perlegere et memoriae commendare, et, divina adiuvente gratia, iuxta vires adimplere; vocatione ergo qua vocati sunt, nec ad dextram nec ad sinistram declinantes ambulent; quatenus divinis iussionibus obtemperantes, ad Christum de cuius sorte esse noscuntur, qui via, veritas et vita est, eo opitulante, pervenire mereantur;“ et pontificalis Romani in ordine ad synodum: „Fratres dilectissimi et sacerdotes Domini,

¹ Is. LVI, 10.

² Apoc. X, 9.

³ Ezech. III, 1.

⁴ Prov. I, 8-9.

¹ Ps. X, 14 (sec. Hebr.).

² Luc. IV, 18.

cooperatores ordinis nostri estis. Nos, quamvis indigni, locum Aaron tenemus, vos autem locum Eleazari et Ithamari. Nos vice duodecim apostolorum fungimur, vos ad formam septuaginta duorum discipulorum estis. Nos pastores vestri sumus, vos autem pastores animarum vobis commissarum. Nos de vobis rationem reddituri sumus summo pastori nostro domino Iesu Christo, vos de plebibus vobis commendatis. Et ideo, fratres dilectissimi, videte periculum vestrum. Admonemus itaque et obsecramus fraternitatem vestram, ut quae vobis suggerimus, memoriae commendetis et opere exerceatis.^a Quod dominus Deus, sua summa bonitate et misericordia, universis concedere dignetur. Amen.

Ego Ioannes, archiepiscopus Tuamensis, definiens subscripsi.

Ego Georgius, episcopus Elphinensis, definiens subscripsi.

Ego Thomas, episcopus Alladensis, definiens B subscripsi.

Ego Ioannes, episcopus Clonfertensis, definiens subscripsi.

Ego Patritius, episcopus Achadensis, definiens subscripsi.

Ego Patritius, episcopus Duacensis, definiens subscripsi.

Ego Ioannes, episcopus Galviensis, definiens subscripsi.

Ego Laurentius, episcopus Bellinensis et coadjutor episcopi Elphinensis, definiens subscripsi.

Thomas MacHale, a secretis concilii.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Mense augusti superioris anni 1858, in provincia ecclesiastica Tuamensi, praesidente reverendo patre domino archiepiscopo Ioanne MacHale, synodus tertia provincialis habita est. Quandoquidem vero eius acta ac decreta ad sanctam sedem transmissa fuerint, atque in generali conventu diei 24 ianuarii nuper elapsi eorum examen instituerit sacra congregatio Propagandae fidei, eminentissimi ac reverendissimi patres eiusdem sacrae congregationis unanimiter laudatum concilium esse adprobandum, iuxta modum tamen litteris expressum quae praesenti decreto de more adiunguntur.

Quam quidem sacri consilii sententiam cum reverendus pater dominus Caietanus Bedini, Thebarum archiepiscopus, atque eiusdem secretarius, retulisset sanctissimo domino Pio papae IX, in audientia diei 30 praeteriti mensis ianuarii, sanctissimus eam confirmavit, ratamque habuit, ac praesens decretum expediri mandavit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 26 februarii 1859.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

LITTERAE ARCHIEPISCOPI

ad summum pontificem.

*Beatissimo et sanctissimo patri Pio IX
pontifici maximo.*

Beatissime pater.

Acta et decreta concilii nostri tertii provincialis, quod nuperrime ad felicem optatumque exitum, cooperante auxilio coelesti, perduximus, sanctitati tuae transmittere in deliciis habemus. Prout forma iuris exigit, et nos ipsi in decreto de profitenda fide constituimus, hoc opus nostrum supremo Romanae cathedrae iudicio subiicimus, ut tu, beatissime pater, qui eandem cathedram, maximis sane tuis

meritis, tenes, nostris laboribus sententiae tuae robur adnectere velis; aut si quid minus rectum, et canonum disciplinae haud conforme deprehendatur, illud corrigere et emendare digneris.

Laeto animo accipiet beatitudo tua, quod cum omni humilitate et mansuetudine, cum patientia supportantes invicem, in caritate, solliciti servare unitatem in vinculo pacis, in uno spiritu unanimes, collaboravimus omnes, ut hoc opus in pace fieret, et spiritualibus indigentis nostrarum dioecesium occurrentes, disciplinam quae emendari debuit, in pristinum statum et splendorem restitueremus et vocaremus.

In quaedam disciplinae capita, quae propter cruentas strages, quibus per plura saecula rubebat terra nostra, apud nos e canone deflexerunt, saevire haud volumus, scientes quod in promovenda disciplina suaviter et lente procedendum est. Quae suavi spiritu fiunt, religioni et disciplinae clericorum magis prosunt, quam quae violente et inconsiderate tentantur.

Erga patriam, clerum popularesque suos, multum amabiles ob fidem quam cum materno lacte imbiberunt, virtutesque christianas, quibus Deum tenero ac sincero animo colunt ac diligunt, huius provinciae praesules non immerito affectu tangebantur; cuius propensissimae voluntatis, decretum de cura pauperum et afflictorum, testem esse voluerunt.

Quae in hoc concilio nostro constituimus, ideo imprimis statuenda duximus, ut nolint sacerdotes nostri huic saeculo conformari, sed reformentur in novitate spiritus: ut nihil nisi sanctum cogitent, faciant, loquantur, quoniam sancti sunt; ut abiciant omnia saecularia desideria, ac sobrie, iuste et pie vivant; ut crucifixi mundo et moribus laicorum, cogitent semper, sibi vivere Christum esse.

Faxit igitur supremus consiliorum moderator, ut quod unice in corde et in animo habuimus, quod votis omnibus expetivimus, rebusque omnibus, ut decet eos quos Spiritus sanctus posuit regere ecclesiam Dei, praetulimus, ecclesia sancta Dei apud antiquam gentem nostram, quae nullis unquam promissis aut praemiis a soliditate petrae quiverit avelli, ubique floreat et dominetur. Velit beatitudo tua, cui est cura pastorum et ovium, supremum omnium pastorem exorare, ut qui coepit in nobis opus bonum, perficiat usque ad diem adventus summi iudicis; ut postquam omnes, pastores et fideles, in timore et tremore ambulaverint in semitis Domini, tandem ad immarcescibilem coronam gloriae, quae pro servis bonis et fidelibus praeparata est, pervenire mereantur.

Pedibus sanctitatis tuae advolutus, ac benedictionem suppliciter efflagitans, pro me, pro episcopis suffraganeis, pro clero et populo fidei totius provinciae, beatissime pater, devotissimus servus et in Christo filius

† Ioannes, archiepiscopus Tuamensis.

Datum Tuamae, die 16 septembris anno 1858.

RESPONSUM

summi pontificis ad archiepiscopum.

Venerabili fratri Ioanni, archiepiscopo Tuamensi,
PIUS PAPA IX.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem.

Libentissimo quidem animo tuas accepimus litteras, die 16 huius mensis datas, et istorum quoque venerabilium fratrum, ecclesiasticae Tuamensis provinciae episcoporum nomine scriptas, quibus, una cum iisdem venerabilibus fratribus, vehementer es

gloriatuſ, ex more maioruſ acta tertii provincialis A concilii, a te atque ab ipsis nuperrime celebrati, ſupremo noſtro et huius ſanctae ſedis iudicio ſub- iicere, ut acta ipſa probare, vel, ubi opus fuerit, emendare velimus. Nulla interpoſita mora, eiſdem concilii acta noſtrae congregationi fidei propagandae praepoſitae cognoscenda commiſimus, quae con- gruum ſuo tempore de actis ipsis dabit reſponſum.

Interim vero abſtinere non poſſumus, quominus hac noſtra epiſtola ſignificemus, non mediocri certe nos iucunditate affectos fuiſſe, cum ex ipsis tuiſ litteris denuo noverimus, quae ſit ſingularis tua et eorundem venerabilium fratruſ erga nos et hanc Petri cathedram pietas, amor et obſervantia, quae- que paſtoraliſ cura ac vigilantia in iis peragendis, quae ad maiorem Dei gloriam et animaruſ ſalutem procurandam conducunt. Ac gratiſſimum nobis fuit ex ipsis tuiſ litteris intelligere, nihil tibi et ipsis venerabilibuſ fratribuſ in hoc celebrando concilio B potius fuiſſe, quam ſtudioſiſſime ſervare unitatem ſpirituſ in vinculo pacis, et concordiſſimiſ animiſ ſedulo conſulere ſpiritualiſ iſtaruſ dioceſiuſ neceſſitatibuſ, omnemque operam impendere, ut eccleſiaſtica diſciplina in priſtinum ſtatum ſplen- doremque reſtituatur, ut ſacerdoteſ propriae voca- tioniſ ac dignitatiſ ſemper memoreſ, et ad ſacro- rum canonuſ normam pie ſancteque viventeſ, virtutuſ omnium exempla chriſtiano populo prae- bere, proprii miniſterii munia naviter religioſeque obire ſtudeant, nihilque niſi ſanctum cogitent, faciant ac loquantur. Periucundum etiam nobiſ fuit

agnoscere, quo ſtudio omniſ a te et ipsis venera- bilibuſ fratribuſ cura fuerit ſuſcepta de pauperibuſ et calamitoſiſ, et quae tua et eorundem fratruſ fuerit ſollicitudo, in opportuniſ ineundiſ conſiliis, ut amoveantur corruptelae quae triſtiſſimiſ reruſ ac temporuſ vicibuſ irrepſere.

Itaque tibi et ipsis venerabilibuſ fratribuſ meritaſ tribuimus laudeſ, quod ex canonuſ prae- ſcripto ruruſ conveniſtiſ in unum, et omni epiſco- pali ſollicitudine ea conſilia ſuſcipere curaviſtiſ, quae in maiorem iſtoruſ fidelium utilitateſ cedere poſſe exiſtimaviſtiſ. Certi autem ſumiſ, nihil unquam a te et eiſdem venerabilibuſ fratribuſ intentatum relictum iri, quo iſtic ſanctiſſima noſtra religio magiſ in dieſ vigeat, floreat ac dominetur, et catho- licuſ populuſ merito iuxta ac numero augeatur. Noſ interim haud deſiſtimuſ in humilitate cordiſ noſtri, fervidaſ clementiſſimo miſericordiaruſ patri adhibere preceſ, ut uberrima ſuae bonitatiſ dona ſuper te et ipſoſ venerabileſ fratreſ, omneſque iſtaruſ dioceſiuſ fideleſ, propitiuſ ſemper effun- dat. Cuiuſ divini praesiſdii auſpicem, et praecipuae paternaſ noſtrae caritatiſ teſtem, apoſtolicam bene- dictionem, interno cordiſ affectu, tibi ipſi eiſdem- que venerabilibuſ fratribuſ, et uniſverſiſ iſtaruſ eccleſiaruſ clericis laiciſque fidelibuſ peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 30 ſep- tembris anno 1858, pontificatuſ noſtri anno decimo tertio.

Piuſ papa IX.

APPENDIX I.

LITERAE ENCYCLICAE

Sacrae congregationis de Propaganda fide.

De sanctissima eucharistia deferenda.

[Vide infra, ad concilium plenarium Balti- morense II, anno 1866.]

Quibuſ literiſ haec fuit

SUBIECTA PAGINA.

1. *Ex dubiis propositis pro christianis Sinensibus.* Ad proposituſ dubiuſ: „An ſacerdotibuſ Sinenſibuſ liceat in itineribuſ quae longiſſima ſunt, ſecum de- ferre eucharistiā ne ea priventur?“ Reſp. *Non licere.* Qualiſcatores ſancti Officii, die 27 martii 1665, et eminentiſſimi approbarunt die 15 aprilis 1665.

2. Pro gubernatoribuſ naviuſ Luſitaniae, qui ſinguliſ anniſ in Indiaſ orientaleſ navigant, petenti- buſ licentiaſ deferendi ſacramentuſ eucharistiāe, ne nautae et rectoreſ ſine viatico decedant. Lecto memoriali et auditiſ votis, ſanctiſſimuſ ſupradictam petitionem omnino reiecit; ita quod nec in poſte- rum ullo modo de ea tractetur. Sacra congregatio D ſancti Officii, die 13 iulii 1660.

3. Benedictuſ XIV, *Inter omniſgenaeſ*, pro incolis regni ſerviae et finitimarum regionuſ: „At ubi (ſicuti ibidem legitur) Turcaruſ viſ praevalet et iniquitaſ, ſacerdoſ ſtolam ſemper habeat coſpertaſ veſtibuſ; in ſacculo ſeu buſa pyxidem recondat,

quam per funiculoſ collo appenſam in ſinu reponat et nunquam ſoluſ procedat, ſed uno ſaltem fide- li, in defectu clerici, aſſocietur.“

C 4. Honoriuſ III in capit. *Sane*, de celebra- tione miſſae, expreſſe habet de delatione eucha- ristiae: quodſi „in partibuſ infidelium, ob neceſſi- tateſ ſancti viatici, permittitur, tamen extra ne- ceſſitateſ permittenda non eſt, cum hodie eccle- ſiaſtica lege abſolute prohibitum ſit ut occulte deferatur. Occulte deferre in itinere, nequit mora- liter fieri abſque irreverentia tanti ſacramenti.“

5. Verricelli, *De apoſtolicis miſſionibuſ*, tit. 8, pag. 136, expendit; „An liceat in novo orbe miſſio- nariis, ſanctam eucharistiā collo appenſam ſecum in itinere occulte deferre“ etc. et quidquid ſit de veteri diſciplina, concludit: „Hodie uniſverſaliſ eccle- ſiae conſuetudine et plurimuſuſ concilioruſ decre- tiſ prohibitum eſt deferre occulte ſanctam eucha- ristiaſ in itinere, niſi pro communicando infirmo, ubi eſſet timor et pericu- luſ infidelium, et dum- modo ad infirmuſ non ſit nimis longuſ iter, ſed modicuſ et uniſ diei.“

6. Thomas a Ieſu *De procur. ſalute omniuſ gentiuſ*, lib. VII: „Non au- derem evangeliuſ miniſtroſ († qui) in illiſ regionibuſ aut aliis infidelium pro- vinciis converſanteſ, ſi imminente mortis periculo ſecum viaticuſ, occulte tamen, deferrent, con- demnare.“

APPENDIX II.¹

DECRETUM

Sacrae congregationis de modo purificandi calicem.

[Vide infra, ad concilium plenarium Balti- morense II, anno 1866.]

Concordant omnia cum originali, in archivio archiepiſcopali aſſervato, adhibitiſ etiam, propriiſ-

que lociſ iſertiſ, litteriſ tamen cuſſiviſ, emen- dationibuſ, in ſacrae congregationiſ de Propaganda fide iſtructione, quae in decreto approbationiſ commemoratur, ſuppeditatiſ; in quoruſ fideſ, me ſubſcripſi.

Datum Tuamae, die 8 ſeptembris anno 1859.

Thomas MacHale, a ſecretiſ concilii.

¹ Vide ſupra regulaſ ſtabilitaſ a conventu Dublinenſi epiſcoporuſ Hiberniae, anno 1854.

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS VI

1858 augusti 11.

Synodus dioecesis Molinensis in Gallia, celebrata 11 augusti 1858, sub Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brezé, episcopo Molinensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Sexta synodus dioecesis Molinensis, celebrata ab illustrissimo et reverendissimo dd. Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brezé, Dei et apostolicae sedis gratia episcopo Molinensi, anno Domini

MDCCCLVIII. Molinis, ex typis U. Enaut, dd. episcopi et cleri typographi, MDCCCLVIII.

In-8°, 2 f. - 58 p. — Paris, Bibl. nat. B 23812; Roma, Maristes.

P. 3, haec synodus dioecesis celebrata est 11 augusti 1858.

P. 27-55, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

SYNODUS DIOECESANA AEDUENSIS

1858 septembris 4-5.

Synodus dioecesis Aeduensis in Gallia, celebrata 4 et 5 septembris 1858, sub Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodi ecclesiae Aeduensis, Cabillonensis et Matisconensis tertia, quarta, quinta, octava et nona, annis 1858, 1859, 1860, 1863 et 1864 celebratae, ab illustr. et rever. dd. Frederico Gabriele Maria Francisco de Marguerye, episcopo Aeduensi, Cabillonensi et Matisconensi, praelato solo pontificio assistente. [*Insigne.*] Aeduae, ex typis Michaelis Dejussieu, dd. episc. typographi, 1867.

In-8°, 2 f. - 192 p. — Autun, séminaire; Paris, Bibl. nat. 21600.

P. 3-48, synodus dioecesis III, celebrata 4 et 5 septembris 1858.

B P. 5-99, synodus dioecesis IV, celebrata 13 et 14 iulii 1859.

P. 117-28, synodus dioecesis V, celebrata 23 augusti 1860.

P. 133-54, synodus dioecesis VIII, celebrata 23 et 24 septembris 1863.

P. 159-75, synodus dioecesis IX, celebrata 21 et 22 septembris 1865.

CONCILIIUM SANCTI-LUDOVICI II

1858 septembris 5-12.

Concilium provinciale Sancti-Ludovici II celebratum a die 5 ad diem 12 septembris 1858, sub Petro Riccardo Kenrick, archiepiscopo Sancti-Ludovici.

Bibliographia:

Acta et decreta sacrorum conciliorum recentio-

rum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus tertius ... Friburgi Brigoviae, sumtibus C Herder, MDCCCLXXV, col. 313-22 et 1187-96.

ACTA CONCILII.

Litteris indictionis ab illustrissimo ac reverendissimo domino Petro Richardo Kenrick, Sancti-Ludovici archiepiscopo, datis obtemperantes, die 4 septembris anno Domini 1858, in civitate Sancti-Ludovici, aedibus autem archiepiscopi, convenerunt praesules quorum nomina sequuntur:

Reverendissimus dominus Ioannes Martinus, episcopus Milwauchiensis;

Reverendissimus dominus Ioannes, episcopus Sanctae-Fidei;

Reverendissimus dominus Ioannes Baptista, episcopus Messanae, vicarius apostolicus Kansas;

Reverendissimus dominus Henricus Damianus, episcopus Altonensis;

Reverendissimus dominus Clemens, episcopus Dubuquensis;

Reverendissimus dominus Iacobus, episcopus Antigonensis, coadiutor Sancti-Ludovici et administrator Chicagiensis;

Admodum reverendus dominus Augustinus Ravoux, administrator Sancti-Pauli.

Habitus est in antecessum conventus praesulum praeparatorius in quo plura ad concilium bene inchoandum recteque absolvendum spectantia statuta sunt.

SESSIO PRIMA SOLEMNIS.

Dominica XV post Pentecosten, die autem 5 septembris, coeptum est concilium provinciale secundum Sancti-Ludovici in ecclesia metropolitana. Post sacra, ab illustrissimo ac reverendissimo domino archiepiscopo peracta, quibus interfuerunt omnes super recensiti praesules, orationem fusam apud concilium

populumque habuit reverendissimus dominus episcopus Antigonensis. Exordium deinde modo solemniter concilio datum est; praemissae fuerunt caeremoniae uti habentur in pontificali Romano, fusaeque preces Deo summo omnipotenti, et sancti Spiritus auxilium invocatum, ut felicem concilio exitum tribuere dignetur. Officiales dicti fuerunt: admodum reverendus dominus Iosephus Melcher, reverendissimi domini archiepiscopi vicarius generalis, promotor; reverendus dominus Ed. Saulnier, notarius; reverendus dominus Ioannes Bannon, et reverendus dominus Thaddaeus I. Butler, sacrae theologiae doctor, dioeceseos Chicagiensis, secretarii; reverendissimus dominus episcopus Milwauchiensis et reverendissimus dominus episcopus Sanctae-Fidei constituti sunt iudices causarum absentiae et concilio; et reverendissimi domini episcopi Dubuquensis et Antigonensis iudices querelarum nominati sunt. Lectis concilii Tridentini decretis de professione fidei et de residentia, solemnem fidei professionem, adiuncto iuramento, emiserunt reverendissimi domini episcopi Altonensis, Dubuquensis et Antigonensis. Quibus peractis, indicta est secunda sessio sollemnis, feria quinta proxima habenda, et impertita reverendissimi domini archiepiscopi benedictione, omnes discesserunt.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Die 6 septembris, hora autem 10 ante meridiem, habita est prima congregatio privata, in aedibus archiepiscopalibus, cui praesedit reverendissimus dominus archiepiscopus. Praeter memoratos praesules, interfuit etiam reverendissimus dominus episcopus Nashvillensis, qui aperto iam concilio advenit.

Adfuerunt etiam concilii officiales, quod intelligendum est de caeteris congregationibus privatis.

Primum ad trutinam vocatum decretum quo providendum esset decreto sexto primi Sancti Ludovici concilii. Re autem penitus perspecta, existimarunt patres ab ordinariis in singulis dioecesibus legendos esse consultores qui commendabiles essent aetate, scientia disciplinae ecclesiasticae; quorum, uti quaesitorum, consilio freti, in rebus gravioris momenti, praesertim autem in causis criminalibus clericorum, iudicium ferre possent praesules. Et in istam sententiam voce unanimi latum est decretum quod incipit: *Placuit patribus.*

Exhibitae lectaeque fuerunt litterae sanctissimi domini nostri Pii papae IX ad praesules primi concilii directae, quibus congratulari dignata est sanctitas sua de primo concilio provinciali, anno Domini 1855 habito.

Designati deinde fuerunt reverendissimus dominus episcopus Messanae, reverendissimus dominus episcopus Sanctae-Fidei, et reverendissimus dominus episcopus Antigoniensis, quibus cura demandata est litteras ad summum pontificem, ad societatem Gallicam quae a Propagatione fidei nomen trahit, et ad clerum populumque provinciae, nomine concilii, exarandi.

Postremo, lectae sunt litterae ab eminentissimo cardinali sacrae congregationis de Propaganda fide praefecto ad reverendissimum dominum archiepiscopum datae, [in] quibus quaestio erat de quodam abusu qui in istis regionibus existere ferebatur, deferendi nempe secum, nulla cogente necessitate, quando sacerdotes aegrotos actu non invisunt, sanctissimam eucharistiam.

CONGREGATIO PRIMA PUBLICA.

Die 6 septembris, hora 4 post meridiem, celebrata est prima congregatio publica in ecclesia metropolitana, cui praefuit reverendissimus dominus archiepiscopus. Aderant etiam reverendissimi domini episcopi supra memorati una cum concilii officialibus.

Aderant quoque:

Reverendus dominus Patritius Feehan, reverendus dominus Patritius O'Brien, reverendus dominus Thomas Burke, e congregatione Missionis, reverendus pater Iosephus Patschowski, e Societate Iesu, a reverendissimo domino archiepiscopo designati theologi.

Admodum reverendus pater Thomas L. Grace, ordinis Praedicatorum, a reverendissimo episcopo Nashvillensi adductus theologus.

Reverendus pater Franciscus X. de Coen, e societate Iesu, a reverendissimo domino episcopo Milwaukeeensi adductus theologus.

Reverendus dominus pater R. Donnelly, a reverendissimo domino episcopo Sanctae-Fidei designatus theologus.

Reverendus dominus pater Walsh, a reverendissimo domino episcopo Messanensi adductus theologus.

Reverendus dominus pater I. McElhearn, et reverendus dominus pater I. Baltes, a reverendissimo domino episcopo Altonensi adducti theologi.

Reverendus dominus Patritius I. Ryan, a reverendissimo domino episcopo Dubuquensi designatus theologus.

Reverendi domini Gulielmus Dunn et Thaddaeus I. Butler, sacrae theologiae doctores, a reverendissimo domino episcopo Antigoniensi adducti theologi.

Reverendus dominus Wheeler, ab admodum reverendo domino administratore Sancti-Pauli designatus theologus.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

Aderant quoque:

Admodum reverendus pater Iacobus O'Gorman, prior domus Cisterciensis, strictioris observantiae, prope Dubuque.

Admodum reverendus pater Iosephus Jarboe, ordinis Praedicatorum, domus seu collegii apud Sinsinnawa Mound, in dioecesi Wisconsinensi, prior.

Admodum reverendus dominus Stephanus Ryan, visitator congregationis Missionis in Statibus Unitis.

Aberat admodum reverendus pater Ioannes C. Druyt, pater provincialis Societatis Iesu in Missouri, qui ob surditatem qua laborat, sese apud reverendissimum dominum archiepiscopum excusavit.

In medium allata fuerunt ac perpensa responsa a theologis primae congregationis theologorum quaestionibus ipsis propositis data; praesertim, utrumne expediret decretum concilii Tridentini de matrimoniis clandestinis per totam provinciam istam promulgare?

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA

die 7 septembris, eodem loco, eademque hora quibus prima congregatio privata, habita est.

Secretariis nonnullae traditae sunt quaestiones novae a theologis primae congregationis theologorum expendendae.

Ad examen revocata sunt responsa a theologis, in prima congregatione publica, exhibita; praecipue vero illud in quo agebatur de decreto Tridentino de matrimoniis clandestinis in ista provincia ubique promulgando. Post diligentem rei discussionem, rationibus hinc et inde adductis et perpensis, patribus omnibus, excepto reverendissimo domino episcopo Antigoniensi, visum est nullo modo id expedire.

Insuper, impense consideratis regionis istius circumstantiis, difficultatibusque quae persaepe comitantur huius decreti executionem, una cum aliis et gravissimis rationibus, de consensu omnium latum est decretum secundum, quod incipit: *Visum est.*

Ponente reverendissimo domino episcopo Sanctae-Fidei, actum est de territorio dicto Messilla Valley. Significatis itaque atque examinatis argumentis quibus eius innitebatur sententia, patres censuerunt a sancta sede petendum ut illud territorium dioecesi Sanctae-Fidei adiungere dignetur.

SECUNDA CONGREGATIO PUBLICA

die 7, eodem loco eademque hora ac prima congregatio, habita est. Lecta ac discussa fuerunt responsa primae theologorum congregationis, de modo ac ratione ab episcopis servandis, in iis dispensationibus concedendis quas, ex potestate a summo pontifice delegata, concedere solent. Actum est quoque de taxa seu muleta aliquando annexa dispensationibus, et de facultate episcopi de huiusmodi taxa disponere.

TERTIA CONGREGATIO PRIVATA

die 8 septembris, hora eadem ac die hesterno locum habuit, in qua responsiones primae congregationis theologorum de potestate episcoporum dispensandi in matrimonialibus impedimentis rite expendebant patres.

Quaerebatur inter alia, an *duritia cordis* contrahentium, vel metus ne ecclesiam omnino dereliquerent, non obtenta dispensatione, sit de se causa valida ad dispensationem concedendam. Omnes patres hac de re non eandem propugnabant sententiam: aliqui enim putabant illam cordis duritiam constituere causam sufficientem pro dispensatione concedenda; nam cum plures inter fideles facile a religionis praxi desciscere dispositi noscantur, mitius cum iis agendum esse videbatur. Aliter autem

aliis visum est, ne nimis facilis dispensationum concessio leges ecclesiae conculcandi plerisque occasionem praeberet. Suffragiis recensitis, prior et mitior sententia plures habuit assensores. Actum est quoque de taxa seu mulcta istis dispensationibus aliquando annexa; ac de ratione quam servare debent episcopi si de illa pecunia disponere vellent aliter quam in pios usus.

De modo bona ecclesiastica servandi deinde actum est. Cum methodus hactenus adhibita nonnulla consecraria ab instituto episcopali aliena secum trahat, et iis qui foris sunt, et nonnunquam etiam fidelibus ipsis ansam praebeat praesulibus obtrectandi, et in se periculosa ab omnibus agnoscat, patres censes ipsi minime competere huic malo remedium afferre quod pro norma apud civilia tribunalia haberetur, quod nonnisi a concilio plenario prodire posset, decreverunt supplicandum esse a summo pontifice ut eiusmodi concilium quam primum convocari iubeat, cui difficillimam hanc quaestionem specialiter referret. In quam sententiam, nemine contradicente, latum est decretum, quod incipit verbis: *Cum modus*. Ad abusus praecavendos qui ex nimis facili presbyterorum exterorum ad sacra munera exercenda admissione oriri solent, latum est decretum, quod incipit verbis: *Ut malis*. Et huic adiectum est decretum: *Valde cupiunt*, ut infelicibus qui ad bonam frugem reverti serio vellent ostium aperiretur.

TERTIA CONGREGATIO PUBLICA

eodem loco, eademque hora ac supra habita est die 8 septembris. In illa plura theologorum responsa ad quaestiones iis propositas lecta ac ventilata sunt.

SESSIO SECUNDA SOLEMNIS

feria quinta, die 9 septembris, in ecclesia metropolitana locum habuit. Missam solemnem pro defunctis provinciae episcopis celebravit reverendissimus dominus episcopus Nashvillensis; concionem apud populum habuit reverendissimus dominus episcopus Dubuquensis. Designata deinde fuit dominica proxima pro tertia sessione solemni habenda, caeteraque absoluta sunt prout in pontificali Romano habentur.

QUARTA CONGREGATIO PRIVATA

celebrata est die 10 septembris, in qua plura disceptata resolutaque sunt. Primum, adducto testi-

monio celeberrimi Barbosae, constitit episcopis non licere decretum emittere quo matrimonia aliter quam in ecclesiis celebrari prohiberent, latumque est decretum quo ordinarii iubeantur fideles ad religiosam matrimonii celebrationem omnibus modis hortari. Deinde plures quaestiones ad sanctissimam eucharistiam pertinentes discussae sunt, latumque decretum: *Servandas curent episcopi*. Patres etiam censuerunt petendum esse a sancta sede ut privilegium iam aliis provinciis istius regionis quoad missas de *Requiem* privatas concessum, etiam provinciae Sancti-Ludovici concederetur. Insuper lata sunt decreta: *Moneantur presbyteri et consulendum episcopis*.

QUARTA ET ULTIMA CONGREGATIO PUBLICA

habita est die 10 septembris, hora 4 post meridiem. In illa perlecta et ad examen revocata sunt plura theologorum responsa. In fine gratias egit, nomine praesulum, reverendissimus dominus archiepiscopus theologis, quorum doctis sententiis sapientibusque consiliis patres agnovere se multum adiutos fuisse in praesenti concilio.

CONGREGATIO QUINTA ET ULTIMA PRIVATA

die 11 septembris locum habuit. In illa condita sunt decreta IX, X, XI, XII, XIII, XIV.

SESSIO TERTIA ET ULTIMA

dominica XVI post Pentecosten¹ celebrata est. Post sacra a reverendissimo domino episcopo Sanctae-Fidei peracta, et concionem quam apud populum habuit reverendus dominus Ioannes Hennessey, praeses seminarii Sancti-Ludovici, tertia sessio solemnis aperta est. Decreta lecta et a patribus firmata sunt, quibus deinde super altari subscribere. Acclamationes solitae factae sunt, et caetera quae in pontificali praescripta leguntur. Accepta benedictione reverendissimi domini archiepiscopi, omnes discesserunt.

Ioannes Bannon,

Thaddaeus I. Butler, sacrae theologiae doctor,
al. prop., secretarii.

Concordat cum originali,

Edmundus Saulnier, notarius.

¹ Coll. Lac. mendose: dominica XV.

DECRETA CONCILII.

1. Placuit patribus ut consultores ab ordinariis in singulis dioecesibus eligantur, quorum opera et consiliis in rebus gravioris momenti utantur, et ex quibus assessores sibi aut vicario generali in causis criminalibus clericorum, iuxta normam in VI decreto primae synodi huius provinciae, eligant.

2. Visum est patribus a sancta sede implorare ut Tridentini concilii decretum de clandestinis matrimoniis, quod (†que) aliquibus in locis vim habere agnoscitur, nullibi in hac provincia pro promulgato habeatur, cum in novis civitatibus vix promulgari possit ob rerum adiuncta, et plura incommoda ex varia legis dispositione hac in re sequi noscantur.

3. Territorium dictum Messilla Valley, nuper a gubernio Americano acquisitum, quod hucusque ad dioecesim Durango aliasve dioeceses ditionis Mexicanae pertinuit, dioecesi Sanctae-Fidei adici omnino oportere patres censuerunt, adeo ut tota regio quae ad americanum gubernium pertinet, episcopo Sanctae-Fidei subiiciatur; petitionemque ad sanctam sedem in hunc sensum porrigendam esse decreverunt.

4. Cum modus hucusque adhibitus, et in praesenti vigens, servandi bona ecclesiastica his in regionibus, plurimis incommodis et periculis gravissimis obnoxius sit, ordinariosque dioecesium curis temporalibus plus nimio, necessitate cogente, addicat, censeant patres huius concilii summo pontifici supplicandum, ut concilium nationale quam primum celebrari iubeat, cui difficillimam hanc quaestionem referat, ut, lege aliqua in omnibus dioecesibus Statuum Unitorum vim habitura, accedente approbatione summi pontificis, statuatur, quomodo securitati bonorum huiusmodi consuli possit, sive capitulorum cathedralium erectione, sive coetu aliquo ecclesiastico singulis dioecesibus constituendo, cui, una cum ordinario, rerum ecclesiae temporalium administratio committatur, et penes quem ius de huiusmodi bonis disponendi, servatis sanctionibus canonicis de rerum ecclesiae alienatione, maneat.

5. Ut malis quae ex vagis sacerdotibus oriri solent obviam fiat, consulendum est episcopis ut decretum IX concilii Baltimori habiti anno salutis 1852 stricte servent, etiam quoad sacerdotes qui

alicui dioecesi in his Foederatis Statibus iam adscripti, in aliam transire velint; adeo ut neminem ad sacra munia exercenda admittant, multo minus in clerum cooptent dioecesanum, qui ab aliquo episcopo huius provinciae ob pravos mores dimissus fuerit, nisi dederit verae poenitentiae et constantis emendationis signa.

6. Valde cupiunt patres ut domus aliqua religiosa in hac provincia sacerdotes, qui ab exercitio sacri ministerii remoti fuerint, recipiat; eosque ad bonam frugem reverti volentes bonis monitis disciplinae stricta adiuvet; ordinariis huiusmodi sacerdotum eiusmodi domui religiosae solventibus quae pro victu vestituque talium necessaria essent.

7. Iniungatur presbyteris ne feminas apud se retineant quae in offensionem fidelium incurrant, aut quarum aetas aut mores sibi periculo aut aliis scandalo esse possint; et consulendum episcopis ut poenis etiam severissimis coerceant sacerdotes sibi subditos qui feminas quascunque itineris comites faciant, et ancillas in cura eorum rei domesticae occupantes aut alias feminas, nulla sibi arcto consanguinitatis vel affinitatis vinculo devinctas, ad mensam assumant.

8. Servandas curent episcopi decisiones sacrae congregationis rituum quoad asservationem sanctissimae eucharistiae iis in locis ubi cubacula supra locum quo asservatur sanctissima eucharistia inveniantur. Prohibeant ne benedictio sollemnis cum sanctissima eucharistia plus quam semel in eadem ecclesia eodem die, extra diem festum corporis Christi, nec de nocte fiat. Abusumque qui alicubi praevalere dicitur, nempe sanctissimam eucharistiam secum deferendi, cum aegrotis actu non invisunt, omnino tollendum moneant sacerdotes sibi subditos; et si necesse fuerit, etiam poenis severissimis refragates coerceant.

9. Moneant episcopi sacerdotes animarum curam gerentes ne ullo sub praetextu matrimonio scienter iungant eos qui ad alienam parochiam, multo minus dioecesim, pertinet, absque consensu parochi seu ordinarii proprii; eosque sub poena suspensionis huiusmodi matrimoniis adstare prohibeant, ipsosque coniuges qui coram alieno paroco aut civili magistratu aut ministello haeretico contraxerint, ad bonam frugem revertentes, nonnisi post gravem, eamque publicam reprehensionem, ad sacramenta admittant parochi.

10. Consulendum episcopis ut in concessione dispensationum matrimonialium forma scripta seu typis impressa utantur, et registrum dispensationum in cancellaria servandum iubeant.

11. Hortentur episcopi fideles sibi subditos ut matrimonia in ecclesiis, et si fieri possit, etiam intra missarum sollemnia, celebrentur. Meminerint autem sacerdotes curam animarum gerentes, eos qui matrimonium inituri sunt hortandos esse ut, iuxta consilium a patribus Tridentinis datum¹, triduo ante matrimonii celebrationem sua peccata confiteantur, et sacram communionem accipiant. Noverint tamen sacerdotes sibi non licere suum denegare ministerium iis qui huic salubri consilio acquiescere nolint, cum nulla lege ecclesiastica id iis praecipiat.

12. Clerum suum omnino hortentur episcopi ut disciplinis theologicis, et lectioni et interpretationi sanctissimarum scripturarum iuxta praescripta ecclesiastica operam dent; conferentias, ut aiunt, theologicas saepius in anno in singulis dioecesibus, saltem in civitatibus principalioribus, habendas indicent; quibus aut ipsi praesideant, aut aliquem

A sacerdotem scientia debita instructum praesidere faciant.

13. Petendam a sancta sede prorogationem ad viginti annos dispensationis, qua fidelibus huius regionis facta est potestas carnibus vescendi diebus sabbati in quibus ieiunium non est servandum.

14. Petant patres huius concilii ut in baptismo adultorum liceat uti forma in baptismo parvulorum adhibita usquedum sancta sedes aliter statuerit.

† Ego Petrus Richardus, archiepiscopus Sancti-Ludovici, definiens subscripsi.

† Ego Richardus Pius, episcopus Nashvillensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Martinus, episcopus Milwauchensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, [episcopus] Sanctae-Fidei, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes Baptista, episcopus Messenensis, vicarius apostolicus, definiens subscripsi.

† Ego Henricus Damianus, episcopus Altonensis, definiens subscripsi.

† Ego Clemens, episcopus Dubuquensis, definiens subscripsi.

† Ego Iacobus, episcopus Antigonensis, coadjutor Sancti-Ludovici, et administrator Chicagiensis, definiens subscripsi.

Ego Augustus Ravoux, administrator Sancti-Pauli, Min., subscripsi.

LITTERAE CONCILII

ad summum pontificem.

Beatissime pater.

C Concilium secundum provinciale in urbe Sancti-Ludovici celebrantes, inter prima nostri muneris officia, duximus ad sanctitatis tuae pedes vota nostra devotasque voluntates deferre. Cum in cathedra Sancti Petri sedeas, universalis ecclesiae pastor et magister, ad te, tanquam columnam veritatis et in rebus fidei et morum iudicem infallibilem, accedimus, ut quae tu approbaveris, et nos rata habeamus, quae vero tu reieceris, condemnemus.

Intimo gaudio gavisa sunt corda nostra, cum de universali laetitia qua beatitudo tua varias Italiae provincias peragrans, a fidelibus recepta est audiverimus, et mente ovantes exultantesque vestigia tua persecuti sumus. Quae vota ab illis acceperisti, et a nobis, et a fidelibus curae nostrae commissis habeas oblata volumus, easdemque benedictiones quas sanctitas tua Italiae populis tunc impertita est, ut nobis quoque nostrisque ovibus largiatur enixe precamur.

Parva sunt quae de nostro pastoralis labore dicenda censemus. Granum sinapis, quod est regnum Dei, lente in arborem crescit; crescit tamen, et undequaque volatilia coeli ad eam convolare videntur. Dolet vero cor pastorum quod ad messem multam operarii sunt pauci, unde non raro fideles et vitiis indulgere et a vera religione deficere conspiciamus. Maiorem Dei gloriam animarumque salutem a Christo domino tanto pretio redemptarum semper prae oculis habentes, varia in synodali concilio decrevimus ac statuimus, quibus catholicos in fidei et morum bonitate confirmare, vitia extirpare, et haereticos atque infideles ad veram fidem duci posse in Domino speramus. Haec sanctitati tuae humiliter proponimus, ut iudicio tuo, assistente Spiritu sancto, ea approbes et auctoritate apostolica confirmare et corroborare digneris.

Sanctitati tuae omnia fausta precantes, tuamque apostolicam benedictionem flagitantes, semper manebimus sanctitatis tuae obedientissimi in Christo filii.

¹ Sess. XXIV, de ref., cap. 1.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Cum mense septembris superioris anni 1858 in civitate Sancti-Ludovici, Foederatorum Statuum Americae septentrionalis, antistites illius provinciae ecclesiasticae secundam ab ea instituta synodum celebraverint, praesidente reverendissimo patre domino Petro Richardo Kenrick, archiepiscopo Sancti-Ludovici, cumque eiusdem synodi acta ac decreta proposita fuerint sacro consilio christiano nomini propagando, in generalibus comitiis diei 6 decembris dicti anni 1858, eminentissimi ac reverendissimi patres, referente eminentissimo domino cardinali Ludovico Altieri, censuerunt praedictum concilium, paucis quibusdam ad peculiaris instructionis quae traditur formam redactis, esse adprobandum.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum reverendus pater dominus Caietanus Bedini, archiepiscopus Thebarum, laudati sacri consilii a secretis, retulisset sanctissimo domino nostro Pio papae IX in audientia habita die 19 eiusdem mensis, sanctissimus eam in omnibus approbavit ac praesens decretum expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 31 ianuarii 1859.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Beatissime pater.

Archiepiscopus et episcopi provinciae Sancti-Ludovici, Statuum Foederatorum Americae septentrionalis, in secunda synodo provinciali congregati, humiliter petunt ut in baptismo adultorum liceat uti formula in baptismo parvulorum adhibenda, usque dum sancta sedes aliter statuerit.

Ex audientia sanctissimi habita die 6 februarii 1859, sanctissimus dominus noster Pius, divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, benigne annuit pro gratia iuxta preces, et interim eurent de inducenda formula pro adultis a rituali Romano praescripta.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno praedictis.

Gratis sine ulla solutione quovis titulo.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Beatissime pater.

Archiepiscopus Sancti-Ludovici, in Statibus Foederatis Americae septentrionalis, et episcopi

PASTORALES LITTERAE SECUNDI CONCILII PROVINCIALIS SANCTI-LUDOVICI.

The archbishop and bishops of the province of Saint Louis assembled in provincial council, to the clergy and to the faithful of their respective dioceses, health and benediction in the Lord!

Three years ago, when we last met in provincial council, we offered you our congratulations on the flourishing condition of religion, on the success with which your efforts have been attended, and on the encouraging prospects opening to us in the future; we now joyfully renew the same, whilst we gratefully acknowledge that the counsels and admonitions which we then addressed to you have not been directed in vain. When we look back at the past few years, and at all that has been accomplished during that brief period, we cannot but feel grateful and thankful, and, whilst we ascribe all the praise and glory to him without whose aid we „labor in vain“, yet we cannot but feel that much is to be ascribed to your generous cooperation.

We are again assembled in provincial council, to deliberate on matters of the highest moment to us all; not that we are at any time unmindful of

A suffraganei eiusdem provinciae in secunda synodo provinciali congregati, humiliter postulant:

1. Indultum, iam aliis regionibus concessum, missam privatam de requiem celebrandi die obitus seu depositionis, praesente vel non praesente corpore defuncti, in festis duplicibus, et etiam missam de requiem bis in mense festis duplicibus celebrandi extra diem obitus seu depositionis.

2. Prorogationem ad viginti annos dispensationis, qua fidelibus praefatae provinciae facta est potestas carnibus vescendi diebus sabbati in quibus ieiunium non est servandum.

Ex audientia sanctissimi habita die [19] ianuarii 1859, sanctissimus dominus noster Pius, divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, auditis resolutionibus eminentissimorum patrum cardinalium praefatae congregationis eiusdem mensis et anni, benigne mandavit rescindi [quoad primum]: *affirmative in omnibus*; et quoad secundum: *ad decennium tantum*.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno praedictis.

Gratis sine ulla solutione quocunque titulo.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Beatissime pater.

Archiepiscopus Sancti-Ludovici, in Statibus Foederatis Americae septentrionalis pro se et suis suffraganeis humiliter postulat:

Privilegium dandi vespere post tenebras benedictionem sanctissimi sacramenti; illudque etiam asservandi in domibus religiosis, etiamsi non fuerint canonice institutae.

Ex audientia sanctissimi habita die 17 aprilis 1859, sanctissimus dominus noster Pius, divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, benigne annuit pro gratia quoad primum, *dummodo non sit nimis sero, et a confusione virorum et mulierum scandalum non oriatur*; et quoad secundum: *pro gratia, servatis servandis*; id est, cum lampade continuo accensa, et quotidie, si fieri potest, missa celebretur.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno praedictis.

Gratis sine ulla solutione quocunque titulo.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Archiepiscopus et episcopi provinciae Sancti-Ludovici in concilium provinciale congregati, clericis et fidelibus suarum diocesium, salutem et benedictionem in Domino.

Quod annis abhinc tribus, cum in concilium provinciale convenissemus, gratulati vobis sumus de religionis florenti conditione, de prospero conatum vestrorum successu, deque optima spe, quam ostenderent futura; idem nunc denuo laeti facimus, gratisque animis profitemur, consilia et monita, quae tum ad vos dedimus, nequaquam irrita fuisse. Si enim respicimus paucos hosce postremos annos, et quam multa tam brevi spatio perfecta sint recordamur, non possumus non maximas vobis agere et habere gratias; quamquam enim omnem earum rerum laudem et gloriam illi adscribimus sine cuius ope *in vanum laboramus*, non possumus tamen, quin plurimum vestrae operaetribuendum esse arbitremur.

Rursus igitur in concilium provinciale convenimus, ut de rebus maximi ad nostram omnium salutem momenti conferremus consilia; non quasi

you or of your eternal interests, for we ever bear A you in our hearts, and ever pray you may arrive at that perfection and happiness to which we are all invited. But we have met in this solemn manner, in compliance with an ancient custom in the church, hoping to be thus more particularey aided in our deliberations, to have our zeal more enkindled and our minds more enlightened by him, who has said: „Where there are two or three gathered together in my name, there am I in the midst of them.“ To him we look whilst we contend for the purity of the faith once delivered to the saints, whilst we enact salutary laws to guard the sanctity of morals, and repress all turbulent excess by enforcing the canons of holy discipline. It was for the attainment of those great ends that provincial councils were first instituted, and that the archbishops and bishops of the various provinces still meet and deliberate, „not that we are sufficient B to think anything of ourselves, as of ourselves; but our sufficiency is from God.“ Trusting in his strength, and hoping for his light, we have deliberated on what we have deemed to be of the most vital importance to us all, and have endeavored to discharge, faithfully, the onerous obligations imposed upon us.

Before entering upon these important topics, we have to direct your attention to another proof of the favor of the holy see, the mere announcement of which must thrill us all with the liveliest emotions of pleasure. The Holy father, on his return from his late auspicious journey through the states of the church, has, by an allocution addressed to the cardinals, proclaimed the glad tidings of a jubilee. The feeling of heartfelt homage to the vicar of Christ, and the attachment to the person of the supreme pontiff himself, upon whom none can look C without a sentiment of awe and reverential love, have been so profound and so general as to fill the heart of the venerable father of the faithful with the holiest emotions of gratitude and joy. The presence of the successor of Peter stirred the very depths of catholic feeling, and awakened an enthusiasm for the „Chair of Truth“ and the „Centre of Unity“, not unworthy the palmiest days of christendom. To his triumphal progress the eyes of the entire catholic world were directed. We ourselves from afar rejoiced in his joy, and would fain have been present to swell the chorus of homage and of praise. Crowned heads and nobles, of the most ancient lineage in Europe, vied with the humblest of the faithful in doing reverence to the father of the christian world; and it is impossible to recall any period of history when a more profound homage, or a more ardent devotion was manifested by all D ranks to the supreme head of the Church, than has been exhibited to the present sovereign pontiff in his late memorable journey. Hence, he would make us all sharers in the joy which he felt on his return to his ancient capital, and with this view he has thrown open the treasury of the church, calling on all his children throughout the world to come, and enrich their souls with priceless treasures. He invites all to „draw waters with joy out of the saviour's fountains“; bids „all that thirst come to the waters: and you that have no money, make haste, buy and eat; come ye, buy wine and milk without money, and without any price“. Surely, beloved brethren, you will not slight this paternal invitation; you will not refuse to enter into the joy of the vicegerent

nos ullo tempore memoria vestri aut aeternae felicitatis vestrae cura deserat; nam semper vos intimo amore complectimur, oramusque, ut eam perfectionem ac beatitudinem, ad quam omnes invitamur, assequamini; sed, ex vetere ecclesiae instituto solemniter hoc more congregati sumus, spe adducti fore, ut deliberantibus nobis efficacius adesset auxilium animique nostri ac mentes magis ab illo accenderentur et illustrarentur, qui dixit: „Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.“¹ Illum intuentes „supercertamus semel traditae sanctis fidei“², legumque salubritate consulimus morum sanctimoniae, et omnes turbulentos impetus intentis sanctae disciplinae vinculis coercemus. Atque hae sunt graves causae, cur et instituta primum sint provincialia concilia, et etiamnum variarum provinciarum archiepiscopi et episcopi conveniant ac deliberent: „Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est.“³ Huius igitur nos virtute freti et lumen sperantes, de iis consultavimus, quibus summam ipsam rerum nostrarum maxime contineri arbitrabamur, dedimusque operam, ut gravissimo nobis imposito munere fideliter fungeremur.

Sed priusquam de his summi momenti rebus dicere aggredimur, aliud a sancta sede profectum beneficium commemorare volumus; cuius vel ipse nuntius nos omnes maximo gaudio afficiat necesse est. Nam sanctus pater, nuper ex faustissimo suo per provincias pontificias itinere reversus, habita ad cardinales oratione, optatam iubilaei celebritatem edixit. Quae autem in illo itinere et Christi vicario data sunt fidelitatis et obsequii documenta, et ipsummet pontificem pia exceperunt studia, quippe qui ipso aspectu cuivis iniiciat admirationem sui et mixtum veneratione amorem, ea sic ab universo populo atque ex intimis pectoribus proficiscebantur, ut animum augusti fidelium parentis gratissimo sensu et sanctissimo gaudio perfuderint. Petri successoris praesentia commovit penitus catholicae conscientiae profunda, et in *cathedram veritatis unitatisque sedem* mirabiles amores excitavit, ac ne gloriosissimis quidem ecclesiae temporibus indignos. Itaque ille eius triumphalis incessus totius catholici orbis oculos ad se convertit. Nos quoque ex hac longinquitate laetitia eius laetati sumus, vellemusque praesentes augere potuisse illum venerationis laudisque concentum. Ipsi principes et generis antiquitate in Europa nobilissimi viri cum infimis fidelibus communis christianorum patris honorandi studio certabant; neque ullum profecto ex omni memoria tempus proferri potest, cum aut impensius obsequium aut ardentiora studia erga summum ecclesiae caput a cunctis ordinibus declarata fuerint, quam quae huic sanctissimo pontifici nuper in illo memorabili itinere sunt exhibita. Quamobrem, cum illius laetitiae, quam ex reditu in antiquam regiam suam cepit, nos omnes participes facere vellet, aperuit ecclesiae thesauros, suosque omnes, qui ubique sunt, filios hortatur, ut veniant et animas suas pretiosissimis divitiis locupletent. Omnes invitat, ut „hauriant aquas in gaudio de fontibus salvatoris“⁴. „Omnes sitiientes, inquit, venite ad aquas, et qui non habetis argentum, properate, emite et comedite; venite, emite absque argento et absque ulla commutatione vinum et lac.“⁵ Profecto, fratres carissimi, paternam invitantis vocem non neglietis; neque abnuetis socii esse illius gaudiorum, qui Christi in his terris vice

¹ Matth. XVIII.⁴ Isai. XIII, 3.² Iud. v. 3.⁵ Isai. LV, 1.³ II Cor. III, 5.

of Christ upon earth. Let us earnestly exhort you to seize this opportunity not only to cast off the load of sin, but also to unburden yourselves of the temporal punishment to which you are still exposed from former transgressions. Cleanse yourselves from your iniquities, and wash yourselves from every stain in „the blood of the lamb“. Let this consideration for your eternal welfare on the part of the supreme ruler of the church move you to renew your devotion, and rekindle your love towards the holy see, whose occupant has been divinely appointed the chief bishop and pastor of your souls. Recall the undying benefits which that centre of unity has in times past conferred on the human race, and your prayers will spontaneously ascend, that the venerable heir of such ancestors may be preserved from the machinations of his enemies, may be sustained against those evil men, the foes of all law and order, whose only hope is in anarchy, and who, to cover their base ends, „make of liberty a cloak for malice.“ „We exhort you then, brethren, that you receive not the grace of God in vain.“ Gain for yourselves the plenary indulgence now offered you, by a diligent compliance with the few easy conditions hereafter to be named. We feel that, in addressing you, we need not be more explicit regarding the nature of the inestimable spiritual favor to be obtained. In those things you have been instructed from your youth, and are well convinced that indulgences are most useful to christian people. You, at least, are aware, that an indulgence is not a pardon for sins past, and that much less can it be a license for sins to come. It is hardly necessary to remind you that it is a mere remission of the temporal debt due to sin, which often remains after the eternal guilt has been washed away. Both are remitted by the application of the power bequeathed to the church by her divine founder, when he said, „all power is given to me in heaven and on earth,“ and „whatsoever you shall bind on earth, shall be bound also in heaven, and whatsoever you shall loose on earth, shall be loosed also in heaven“.

We here append the conditions, by the exact performance of which a plenary indulgence may be obtained during the approaching jubilee.

1st. A worthy reception of the sacraments of penance and holy communion.

2d. To fast one day in the week.

3d. To visit three churches designated by the bishop of the diocese, or to make three visits to the parochial church, where there is but one, and there to pray for the intention of his holiness, for the peace and prosperity of the church, and for unity and concord amongst all christian people.

4th. To give alms to the poor, and to contribute to the association for the propagation of the faith.

Such, beloved brethren, are the easy conditions by the performance of which this great gain to your souls may be acquired. Neglect not this great boon from heaven, which to many of you may be offered for the last time. Be wise in time. Seize the golden opportunity which to multitudes, comprising perhaps ourselves, will assuredly never return.

We regard the present as a suitable occasion to direct your attention to a subject on which we have already repeatedly addressed you, and to

A fungitur. Sinite, vos etiam atque etiam hortemur, ut, tantam opportunitatem nacti, non modo abiiciatis onus peccatorum, sed etiam temporales poenas luatis, quibus propter pristina delicta estis obnoxii. Mundamini ab iniquitatibus vestris, omnesque maculas vestras abluite in sanguine agni. Sit vobis haec cura, qua summus ecclesiae rector aeternae felicitati vestrae prospicit, novum pietatis amorisque incitamentum erga sanctam sedem, quam qui nunc tenet, divinitus constitutus est episcoporum princeps et animarum vestrarum pastor. Recolite immortalia beneficia, quae, praeteritis temporibus, ab illa sede unitatis in genus humanum dimanarunt; et ultro ascendent ad Deum vestrae preces, ut talium maiorum venerandus haeres ab hostium suorum machinationibus defendatur, firmeturque adversus homines improbos, omnis legis et disciplinae inimicos; quorum spes omnis in rei publicae perturbatione posita est, quique, ut nequissima occultent consilia, „velamen habent malitiae libertatem.“¹ „Exhortamur vos, fratres, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.“² Facite, ut oblatam vobis plenam indulgentiam lucremini, paucas et faciles condiciones, quae infra describuntur, diligenter implendo. Quae cum ad vos scribimus, minime opus esse existimamus, de natura inaestimabilis huius doni, quod vobis offertur, plura dicere. Nam in his rebus a prima aetate estis eruditi, certissimeque creditis, indulgentiarum usum saluberrimum esse populo christiano. Et scitis vos quidem, indulgentiam non esse praeteritarum culparum veniam, multo vero minus in posterum peccandi licentiam. Vix enim est, cur vos admoneamus, eam nihil aliud esse, quam remissionem temporariae poenae peccato debitae, quae saepe post dimissum aeternae poenae reatum manet luenda. Horum utrumque relaxatur usu eius potestatis, quam ecclesiae tradidit divinus conditor, cum ait: „Data est mihi omnis potestas in coelo et in terra,“³ et, „Quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in coelo, et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in coelo.“⁴

Adicimus hoc loco praescripta opera, quae qui accurate expleverint, plenam indulgentiam acquirere possunt tempore appropinquantis iubilaei. Sunt autem haec:

1. Digna susceptio sacramentorum poenitentiae et eucharistiae.

2. Unius diei in hebdomada ieiunium.

3. Visitatio trium ecclesiarum, quas episcopus dioecesanus designaverit, vel triplex visitatio paroecclesiae, sicubi est una tantum; ibique orare ad mentem sanctissimi patris, pro pace et prosperitate ecclesiae, et pro unitate atque concordia populi christiani.

4. Eleemosynam dare pauperibus, et stipem conferre pro societate Propagandae fidei.

Hae sunt igitur, fratres carissimi, haud sane graves condiciones, quibus diligenter expletis tantum illud lucrum a vobis acquiri potest. Nolite coeleste beneficium negligere, quod multis vestrum fortasse nunc ultimum offertur. Mature sapite; arripite praeclaram occasionem, quae innumerabili hominum multitudini, ac fortasse vobis ipsis, nunquam se rursus dabit.

Hac opportunitate usi, aliud vobis commendandum esse arbitramur, de quo et saepius iam ad vos scripsimus, et assidue nec sine summa sollicitudine

¹ I Petr. II, 16.

² II Cor. VI, 1.

³ Matth. XXVIII, 18.

⁴ Ib. XVIII, 18.

which our own minds ever turn with the most anxious solicitude. We refer to the all important topic of the priesthood in this country; how we may provide successors to those whom death, or infirmity, remove, or meet our increasing wants which are fast becoming more numerous and imperative. It is well known that we have made in times past, and still continue to make the heaviest pecuniary sacrifices with a view to train up a native priesthood for our respective dioceses, but we are compelled to admit that our success hitherto has not been commensurate with our desires or our efforts. Various causes might readily be assigned for this unwillingness on the part of our youth to enter the ranks of the catholic clergy. A long and studious probation is required, in which not only the necessary knowledge is to be acquired, but the heart is to be trained, and the entire character so formed and moulded, as to fit the candidate for the holy and arduous duties which he proposes to discharge. Without a particular grace from on high we shall find few of those reared up in every indulgence who will submit themselves to this painful and laborious career. There is another obstacle to their entrance and perseverance in the ecclesiastical state, which you, beloved brethren, might effectually remove. In a country like our own, where there are so many inducements held out to the youthful mind to enter the various walks of secular life, where the learned professions are open to the emulation of all, and many lucrative employments easily to be found, it cannot be presumed that many will readily embrace a life not merely of retirement from the world, but one that is to be marked by rigid self-denial, and often clogged by many of the privations attendant on poverty. It should be your care, beloved brethren, to remove this impediment, and to freely consecrate to the glory of God's name a portion of the wealth which you have received from his hands. It should be borne in mind that the clergy have a strict right to receive a support from those for whom they labor; that their wants are many and urgent; that they must always meet the demands of charity; and that, without adequate means, they can accomplish but little for the advancement of religion. To you, beloved brethren of the laity, we confidently look for aid in this our pressing want—perhaps our greatest difficulty. Give with no sparing hand, but cheerfully and liberally, for the support of our theological seminaries and churches, hitherto most inadequately provided for, and often dragging out a precarious existence in the face of the most appalling difficulties. „Give, and it shall be given you;“ and whilst we urge you to the discharge of this conscientious obligation, bear also in mind that we seek nothing for ourselves, but merely ask of you the means to benefit, immortally, yourselves and your children. And as we cannot always look to Europe to recruit the ranks of the priesthood, let it be your anxious care to have this want supplied, as far as you may, from amongst yourselves. Encourage the desire of entering the ranks of the clergy, which you may frequently observe in your children—a desire too often crushed out of the infant heart by worldly—minded parents. Applaud the rising wish, and fan the infant spark of holiness into a hallowed flame. Teach them to love „the beauty of God's house“, and train up the tender mind to be touched by „the beauty of holiness“. Direct the opening heart from the pursuit of goods that perish to the search after treasures that will not pass away,

A cogitamus; id est gravissimum illud negotium propagandi his in locis sacerdotii; qua ratione vel successores iis parare possimus, qui morte vel infirmitate numero decedunt, vel occurrere crescentibus his necessitatibus, quae in dies patent latius et gravius urgent. Satis notum est, maximos sumptus a nobis et antea esse factos et etiam nunc fieri, ut indigenas sacerdotes, pro sua quisque dioecesi, educemus; verum fateri cogimur, non id nos adhuc consecutos, quod vel optatis nostris vel conatibus responderet. Variarum causarum facile afferri possunt, quare nostra iuventus gravetur catholici sacerdotii militiam amplecti. Diuturna enim et accurata probatione opus est; in qua non modo necessaria doctrina est acquirenda, sed etiam excolendus animus et omnino mores sic formandi ac figendi, ut candidatus sanctis et arduis muneribus, ad quae aspirat, idoneus reddatur. Itaque, sine singulari Dei gratia, paucos reperiri necesse est ex iis, qui omni indulgentia educari solent, qui hoc molestum et laboriosum vitae institutum subire velint. Obstat et aliud, quominus ad ecclesiasticum ordinem se applicent aut in eo perseverent; quod a vobis, carissimi fratres, efficaciter tolli potest. Nam cum haec regio ita sit comparata, ut plurima invitamenta iuveniles animos alliciant in varia saecularis vitae itinera, aditusque liberalium munerum aemulationi omnium pateant, et facile quivis operam suam quaestuose collocare possit; minime sperandum est, fore multos, qui ultro id vitae genus sequantur, quod non modo segregatum sit a saeculo, sed etiam severa sui abnegatione insigniri debeat, atque adeo saepe non uno paupertatis incommodo conflictetur. Vestrum est, carissimi fratres, remove id impedimentum, et sponte gloriae Dei partem earum fortunarum, quas ab illo accepistis, devovere. Meminisse enim par est, aequissimum esse, ut sacerdotes ab iis alantur, quibus laborant; necessitates eorum esse multas et graves; non posse eos opem petentibus negare; denique, sine idoneis facultatibus, parum ad amplificandam religionem efficere posse. Fidenter a vobis, carissimi fratres laici, auxilium exspectamus in hac tanta necessitate, qua sic impedimur, ut nulla re fortasse magis. Date igitur, non parce, sed prompte ac liberaliter, ad sustentanda nostra theologica semina et ecclesias, quibus adhuc haud sane, quantum par erat, provisum est; ut vix precaria ope per summas difficultates eluctarentur. *Date et dabitur vobis*; et, cum vos ad tam sanctum officium exsequendum cohortamur, illud mementote, nihil nos nobis ipsis quaerere, sed id solum petere a vobis, quo vobis ipsis liberisque vestris immortalia bona comparare possimus. Et quoniam aequum non est, semper ab Europa exspectari, qui cleri nostri ordines suppleant, date diligentissime operam ut huic nostrae penuriae, quantum in vobis est, e vestro numero delecti subveniant. Si forte eluxerit in filiis vestris, ut crebro fit, studium huius sanctae militiae, fovete tale studium; quod nimium saepe parentes saeculo dediti in teneris animis opprimunt. Collaudate primum generosae cupiditatis impetum, atque ex his pietatis igniculis sacram excitare flammam. Vestra opera discant *diligere decorem domus Dei*, assuescantque pueriles mentes sanctitatis pulchritudine delectari. Regite dociles animos, ne perituris bonis inhiant, sed mansuras quaerant opes, et ad immortalem perpetuoque florentem coronam aspirent.

and to aspire after the immortal crown that will A
not fade.

Another important topic on which we feel ourselves urged to address you, is the momentous question of christian education. Much, we are aware, has been already said and written on this vital subject, but much misapprehension, we regret, still exists regarding its real nature. How often must it be repeated that mere secular knowledge is not education, and that, of itself, it contributes little, if anything, to the real happiness of the individual? Education is surely, as the term itself imports, something more than mere science, or the acquisition of knowledge. It implies an unfolding, and a direction of the powers of the mind, and a training of the affections of the heart, so as to mould the character, and form the christian and the man — a result never attained by the mere acquisition of science. Should not the experience B
of all times convince us that mere human knowledge is not always virtue and happiness to man, and that the possession of the highest talents and of the most extensive acquirements are often found to be associated in the same individual with the most deplorable degradation? This has been the sad lesson taught us by the past, and it is, what we may too easily discern at the present time. It is the natural consequence of the unnatural divorce of religious from secular knowledge, of separating the knowledge that passes away, — a mere transitory acquisition, — from the only knowledge that is eminently worthy of an immortal being, which will continue through all eternity „the science of the saints“ — „the knowledge of salvation.“ Let us implore you then, dearly beloved, to guard yourselves, jealously, against all such sophistry and delusion as would tend to make you C
pursue mere human learning, to the neglect of the divine. See that the children committed to your care be well grounded in the christian doctrine, which is the foundation of real knowledge, and true happiness for time and for eternity. Let them attend schools where the principles of our holy faith are recognised as the first principles of all knowledge, and are valued immeasurably above all human discoveries, and all earthly science. We cannot caution you too strongly against those schools where divine faith is either openly traduced or silently ignored, or where secular learning is placed above the divine. Expose not those „little ones“ to that dangerous company, where the holiest doctrines of faith, all they have been taught to cherish and revere as most sacred and divine, are treated with open derision, or with marked irreverence. Children are much influenced by human D
respect, and are far more sensitive to the shafts of ridicule than is generally supposed; expose not, then, their infant faith and their tender courage to so dangerous a trial. Their ears should no more be assailed by a taunt against their faith, than by any gross expression that might be hurtful to their morals, for the true guardian of the purity of their hearts is to be found in the strength and integrity of their faith. We earnestly recommend, then, the pastors of our churches to spare no effort and to shrink from no sacrifice that may be required for the establishment of such schools as we have suggested, in the respective parishes committed to their charge. Let it be their especial care that the precious seed of the divine word be sown in their young hearts, whilst, at the same time, they acquire the knowledge that may fit them for their career in life; and that unceasing care, and all

Est et aliud maximi momenti argumentum, de quo vobis scribere cogimur; id est christiana educatio. Qua de re longe gravissima etsi non ignoramus iam dicta et scripta esse plurima, tamen, quae sit vera eius natura, inviti dicimus, etiamnum a multis perperam iudicatur. Quam saepe enim inculcandum est, aliud esse educationem, aliud mere humanam eruditionem, et hanc quidem per se ipsam parum, si quidquam omnino, ad veram hominis felicitatem conferre? Est profecto educatio, id quod vox ipsa declarat, amplius aliquid quam sola doctrina aut disciplinarum perceptio. Illius enim munus est, sic excolere ac dirigere mentis facultates, sic animi affectus moderari, ut indoles moresque fingantur, et cum homo, tum christianus, conformetur; quod quidem ipsa per se doctrinarum studia nunquam efficiunt. An non plane persuadent omnium aetatum usus atque auctoritas, mere humana scientia non semper contineri bene beateque vivendi rationem, excellentesque ingenii dotes et maxima doctrinae ornamenta in eodem saepe homine coniuncta reperiri cum summa infelicitate et misere perditis moribus? Id nobis acerbissimum documentum reliquit superior aetas; quod praesentis, ut nimium facile cerni potest, exempla confirmant. Ita enim natura fieri necesse est, quoties, natura ipsa reclamante, religiosa doctrina a profana divellitur, et haec fluxa ac brevi peritura scientia ab illa distrahitur, quae sola summe digna est immortalis mente, quae *scientiam sanctorum, scientiam salutis*, in aeternum retinebit. Sinite vos obsecremus, carissimi, ut diligentissime caveatis ab eorum captiosis fallacibusque rationibus, qui vos inducere conentur ad mere humanam eruditionem, posthabita divina, persequendam. Videte, ut filii vestrae curae crediti alta iaciant fundamenta doctrinae christianae, qua una nititur cum germana scientia, tum praesentis vitae aequae ac futurae felicitas. In eas illos scholas mittite, in quibus principia sanctae fidei nostrae habentur, ut vere sunt, prima omnis scientiae principia, et immenso intervallo omnibus humanis vel inventis vel disciplinis anteponuntur. Non possumus vos nimium deterrere ab iis scholis, ubi aut divina fides palam habetur ludibrio silentiove premitur, aut divinae doctrinae praefertur humana. Nolite hos parvulos obicere in periculosos illos consessus, ubi sanctissimae doctrinae, quas ut inviolabiles et divinitus traditas diligere ac revereri didicerunt, cum aperta irrisione aut cum insigni irreverentia tractantur. Solent enim pueri multo magis moveri hominum verecundia, multoque acrius ridiculo pungi, quam vulgo putatur. Nolite igitur imbecillam eorum fidem et teneram virtutem in tantum discrimen conicere. Neque enim minus ab auribus parvulorum ea, quae cum illorum fidei contumelia, quam quae cum pudoris iniuria dicuntur, propulsari debent; quandoquidem eorum innocentiae optima custodia est firma et incorrupta fides. Quare nostrarum ecclesiarum rectores graviter hortamur, ne quid omnino praetermittant aut reformident, quod pertineat ad eas scholas, de quibus significavimus, in paroeiis sibi creditis constituendas. Hoc sibi imprimis curandum esse statuant, ut, dum pueri ad suum quisque vitae munus obeundum idonea doctrinae praesidia comparant, eorum animis inseratur divini verbi pretiosum semen, assiduoque et tenerrimo studio excolantur eximii illi ecclesiae flores, nunc unica spes eius, aliquando *gaudium et corona* futuri.

tenderness be bestowed upon those precious flowers A of the church, who are to be her only hope, her „joy, and her crown“ for the future.

In concluding this our pastoral address, we feel ourselves moved, beloved brethren, to remind you of the affectionate solicitude with which we ever regard you and your eternal interests, claiming in return only your docility and willing obedience. We can say in the language of the great apostle: „We give thanks to God always for you all, making a remembrance of you in our prayers without ceasing.“ It is our constant study by day, and often our anxious wakeful reflection by night, how we may advance your eternal interests, and may best discharge the awful duties, and acquit ourselves of the fearful obligations incumbent on us. But without a ready submission, an entire obedience on your part, it will be impossible for us to fulfil, as we should, the awful trust committed to our B charge. We claim no authority but what we derive from him who has said: „He that heareth you, heareth me, and he that despiseth you, despiseth me.“ „For Christ, therefore, we are ambassadors — God, as it were, exhorting by us.“ We feel indeed, beloved brethren, that, in addressing you, there exists but little, if any, necessity for bringing to your minds those divine admonitions. We would not insult your faith by supposing for an instant that you could so far forget yourselves as to imitate the evil example of those who renounce the authority of Christ and his church; of those „clouds without water which are carried about by winds; trees of the autumn, unfruitful, twice dead, plucked up by the roots; raging waves of the sea, foamning out their own confusion; wandering stars, to whom the storm of darkness is reserved for ever“. But at a time when, unhappily, evil example is not C rare, when the spirit of revolt and of license is abroad, we deem it our duty to warn you of what is due to us, as well as to yourselves. On this head we may content ourselves with bringing before you the inspired words of the apostle: „Remember your prelates who have spoken the word of God to you, whose faith follow, considering the end of their conversation.“ . . . „Obey your prelates, and be subject to them; for they watch as being to render an account of your souls: that they may do this with joy and not with grief. For this is not expedient for you.“ Give this ready obedience and cheerful compliance to the admonitions and warnings of those whom the „holy ghost has placed as bishops over you, that they may discharge their duty with joy, and not with grief“; that they may console themselves that they labor not in vain: for in hearing them, you but hear his voice who D is the chief „bishop and shepherd of your souls“.

„For the rest, brethren, rejoice, be perfect, take exhortation, be of one mind, have peace; and the God of peace and of love shall be with you.“ „The grace of our lord Jesus Christ, and the charity of God, communication of the holy ghost be with you all. Amen.“

We direct, that this pastoral letter be read in all the churches of our respective dioceses, on the sunday after its reception, or as soon after as may be convenient.

Given at Saint Louis, this 12th day of september, in the year of our lord 1858.

Sed nos, carissimi fratres, dum has concludimus pastorales literas, impellit animus, ut meminerimus apud vos diligentis curae, qua perpetuo vobis et aeternae salutis vestrae consulimus, unum vicissim petentes, ut vos dociles et ad obediendum faciles praebeatis. His enim apostoli verbis uti possumus: „*Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis, memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione.*“¹ Hoc interdum semper animo volvimus, hoc saepe noctu cura pervigiles meditatur, qua potissimum ratione possimus aeternitati vestrae prospicere, et periculi plena officia, quibus obstricti sumus, explere. Nisi autem vos habemus obsequentes et ad parendum promptos, fieri nequit, ut hoc tremendum munus, quemadmodum oportet, exsequamur. Nullam aliam auctoritatem poscimus, nisi quae ab illo emanat, qui dixit: „*Qui vos audit, me audit, et qui vos spernit, me spernit.*“² — *Pro Christo ergo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos.*“³ Quamquam, cum ad vos scribimus, carissimi fratres, parum aut nihil necesse esse putamus, divina haec praecepta commemorare. Nolumus enim iniuriam facere vestrae fidei, quasi ulla omnino sit suspicio, vos ita a vobis ipsis defecisse, ut imitari velitis pravum eorum exemplum, qui Christi et ecclesiae auctoritatem abiiciunt, „*nubes sine aqua, quae a ventis circumferuntur; arbores autumnales, infructuosae, bis mortuae, eradicatae, fluctus feri maris, despumantes suas confusiones; sidera errantia, quibus procella tenebrarum servata est in aeternum.*“⁴ Sed tamen, quoniam hoc tempore sic accidit, ut improba exempla non raro cernantur, et rebellio ac licentia vulgo invalescant, omnino monendos vos esse ducimus, quid nobis aeque ac vobis ipsis debeatur. Quocirca satis esse existimamus, illa divinitus inspirata proferre apostoli verba: „*Mementote praepositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei; quorum intuentes exitum conversationis, imitamini fidem. . . Obedite praepositis vestris et subiacete eis; ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri; ut cum gaudio hoc faciant, et non gementes; hoc enim non expedit vobis.*“⁵ Excipite igitur promptis animis, et alacri obedientia perficite quae monent ac praecipiant illi, quos *Spiritus sanctus posuit episcopos vobisque praefecit; ut cum gaudio officium suum faciant, et non gementes*, eoque fruantur solatio, ut non in vanum laborent; quos cum auditis, illius auditis vocem, qui est summus *episcopus et pastor animarum vestrarum.*

„*De cetero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem habete; et Deus pacis et dilectionis erit vobiscum. Gratia domini nostri Iesu Christi, et caritas Dei, et communicatio Spiritus sancti sit cum omnibus vobis.*“⁶ Amen.“

Mandamus, ut hae pastorales litterae legantur in omnibus ecclesiis nostrarum dioecesium, prima dominica postquam acceptae fuerint, aut quam primum postea commode fieri possit.

Datum Sancti-Ludovici, die 12 mensis septembris anno Domini 1858.

¹ I Thess. I, 2.

² Luc. X, 16.

³ II Cor. V, 20.

⁴ Iud. V, 12-3.

⁵ Hebr. XIII, 7, 17.

⁶ II Cor. XIII, 11, 13.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS III

1858 septembris 15-7.

Synodus dioecesis Pictaviensis III in Gallia, A celebrata diebus 15, 16 et 17 septembris 1858, sub Ludovico Francisco Desiderato Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Oeuvres de Mgr l'évêque de Poitiers, (1866), II, 537-76.

SYNODUS DIOECESANA CAMERACENSIS

1858 septembris 17.

Synodus dioecesis Cameracensis in Gallia, celebrata die 17 septembris 1858, sub Renato Francisco Regnier, archiepiscopo Cameracensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Oratio habita ab illustrissimo ac reverendissimo

dd. archiepiscopo Cameracensi, in synodo dioecesis, die 17^a septembris 1858.

S. l. n. a., [1858], in-32°, 40 p. — Besançon, archevêché.

CONCILIIUM STRIGONIENSE

1858 septembris 19 - octobris 3.

Concilium provinciale Strigoniense in Hungaria, celebratum a die 19 septembris ad diem 3 octobris 1858, sub Ioanne Scitovszki, cardinali archiepiscopo Strigoniensi.

Bibliographia:

1) Decreta concilii provinciae Strigoniensis, anno Domini 1858, a dominica XVII usque XIX post Pentecosten, a 19 septembris [usque] 3 octobris, in basilica Strigoniensi celebrati.

S. l. n. t. n. a. [Romae, 1858], in-4°, 2 f. - 147 p. — Roma, Vittorio Emanuele.

Editio ad correctionem.

2) Decreta et acta concilii provinciae Strigoniensis, anno Domini 1858, a dominica XVII usque XIX post Pentecosten, a 19 septembris usque 3 octobris in primatiali basilica Strigoniensi celebrati.

Pestini, 1859, typis J. Beimel & Basilii Kosma.

In-8° maiori, 3 f. - 234 p. — Besançon, archevêché; Roma, Propaganda.

3) Statuta synodi dioecesis Strigoniensis, anno 1860, diebus 24 usque 28 septembris Strigonii celebratae. Pestini, typis Gustavi Emich, academiae Hungaricae typographi, 1860.

In-8°, 4 f. - 218 p. — St. Gallen, Stiftsbibliothek. P. 1, mentio concilii provincialis anni 1858.

4) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus quintus ... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXIX, col. 1-120.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Strigoniensis archiepiscopus, sanctae sedis apostolicae legatus natus, ordinum religiosorum per ecclesiasticas provincias Strigoniensem, Colocensem, Agriensem et Zagrabiensem visitator et delegatus apostolicus, inelyti regni Hungariae princeps primas, summus et secretarius cancellarius, insignis ordinis Sancti Stephani regis apostolici praelatus et magnae crucis eques, sacrae caesareae et regiae apostolicae maiestatis actualis intimus consiliarius, artium liberalium et philosophiae nec non sacrae theologiae doctor, etc. etc.,

Universo clero et omnibus provinciae nostrae fidelibus salutem in Domino.

Licet in cogendo, quod non ita pridem in hac ipsa urbe celebravimus, concilio provinciali, condendis in illo decretis nihil aliud nobis propositum fuerit, quam Dei gloria et vestra salus: nihil tamen morabamur ecclesiam Romanam, omnium ecclesiarum matrem et magistram, in qua semper apostolicae cathedrae viguit principatus, mox evoluti anni mense novembri personaliter accedere, lata decreta principis apostolorum successori, beatissimo Pio papae IX, vicario Christi reverenter praesentare, ut sapientissimo eiusdem iudicio expendantur, inviolabili auctoritate firmentur, apostolica benedictione frugifera reddantur.

Unde unitas sacerdotalis exorta est, inde nostri etiam concilii decreta, suprema sanctissimi pontificis auctoritate iam firmata, ad nos iam remissa sunt; nec aliud superest, quam ut sicut pastoribus ita ovibus etiam illa innotescant, quo cuncti concordi

studio ad praescriptam normam mores et vitam componant.

Praecipue autem vos, sacerdotes Domini, co-operatores ordinis nostri, maiorem in modum hortamur, imo per viscera misericordiae Christi domini obsecramus etiam, ut docili et prompto animo suscipiatis decreta, quae, praeter gloriam Dei et sanctae ecclesiae emolumentum, singulariter ad conservandum ordinis vestri honorem, et restituendam, quae iniquitate temporum pene conculcata est, auctoritatem vestram tendere conspiciuntur.

Credite, viri fratres, Deo perfectam, nobis autem obedientem plebem non alia ratione parari, quam exemplis nostris; quo proniores nos conspexerit populus ad portandum disciplinae ecclesiasticae iugum, ad obediendum praepositis, eo magis auctoritatem nostram suscipiet et vocem libentius audiet.

Vos quoque, carissimi, quos dedit nobis dominus in aedificationem corporis Christi, memores esse volumus, quod episcopi animarum vestrarum concilii celebratione nihil magis intenderint, quam ut pietas, ad omnia utilis, in domibus vestris reviviscat, thorus immaculatus servetur, filios et servos morigeros obtineatis, in fide stabiles, in omni opere bono efficaces sitis, et ab illorum erroribus, qui, si fieri posset, etiam electos seducerent, immunes reddamini. Alioquin ipsi advertere potuistis, quod non sit pax impiis; et quo ulterius quis per peccatum discedit a Deo, eo magis elongentur ab eo pax, gaudium et animi tranquillitas. Per observantiam statutorum concilii huius non aeternam duntaxat salutem cum fructu operabimini, sed temporali quoque prosperitati insigniter consulitis. Utinam illo animo suscipiatis monita nostra, quo nos eadem

ad vos dirigimus! Tunc certe non nobis tantum, sed A vobismet ipsis etiam abundantissimam consolationem parabit.

Itaque, sive pastores sive oves, monente apostolo, quae pacis sunt, sectemur, et quae aedificationis sunt, invicem custodiamus. Communis est hostis utrisque nostrum, contra quem luctamur; videtur quidem aciem praecipue contra pastores dirigere: sed credite, carissimi, illum ovibus quoque formidolosum esse; si percusserit pastores, certo certius oves quoque dispergentur. Communicata igitur tribulatione, coniungamus et orationem; uno eodemque studio animemur omnes, per observantiam decretorum concilii huius, Deo obedientiam victima gratiorem, ecclesiae sanctae consolationem, nobis autem omnimodam salutem procurandi et consolidandi; donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis filii Dei, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi. Deus autem B pacis aptet nos in omni bono, ut faciamus eius voluntatem; faciens in nobis quod placeat coram se, per Iesum Christum, cui est gloria in saecula saeculorum. Amen.

Datum Strigonii, in residentia nostra archiepiscopali, festo sancti Matthiae apostoli [24 februarii] 1859, episcopatus nostri anno trigesimo secundo, archiepiscopatus decimo, presbyteratus inchoato quinquagesimo.

Ioannes, cardinalis, qua metropolita.

LITERAE,

quibus concilii provinciae Strigoniensis decreta et acta summi pontificis revisioni adprobationique subiciuntur.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO PIO IX
pontifici maximo, patres concilii Strigoniensis.

Beatissime pater.

Sollicitudinis nostrae pastoralis pignus, fructum synodali consultationum, quas diebus istis Strigonii, cum Dei auxilio et sanctitatis vestrae benedictione inchoavimus, in unitate spiritus continuavimus, summa cum exultantis animi laetitia terminavimus. Acta quippe et decreta concilii nostri provincialis cum profundissima veneratione ad beatos sanctitatis vestrae pedes deponere sustinemus, demisse orantes, ut eadem examini subiicere, defectum supplere, ac quae oraculo sanctitatis vestrae probata fuerint, apostolica sua auctoritate cummunire benigne dignetur. Libenter suspicimus ac ime veneramur in sanctitate vestra vicarium Iesu Christi, cui olim in persona sancti Petri sublimis collata fuit provincia ut confirmet fratres suos; iucundissimum nobis erit audire vocem Petri, eidemque tenera pietate obsequi. Utinam liceret beatos sanctitatis vestrae pedes osculo coram venerari, D exuberantemque pietatis nostrae sensum pro tantilla eiusdem consolatione vivae vocis oraculo explicare! Nunc autem non aliud possumus, quam apostolicam benedictionem pro nobis, creditoque curae nostrae clero et populo impensissime efflagitare, et in devoto beatorum pedum osculo ima cum subiectione emori.

Strigonii, festo sancti Francisci seraphici confessoris, 1858.

Ioannes, cardinalis Scitovszky, archiepiscopus Strigoniensis et primas regni.

Iosephus, graeco-catholicus episcopus Eperiesensis.

Ioannes, episcopus Veszprimiensis.

Stephanus, episcopus Neosoliensis.

Augustinus, episcopus Vaciensis.

Emericus, episcopus Alba-Regalensis.

Georgius, episcopus Quinque-Ecclesiensis.

Franciscus, episcopus Sabariensis.

Ioannes, episcopus Iaurinensis.

Michael, archiabbas et ordinarius.

Andreas Mészáros, praepositus m[aior], qua vicarius capitularis Nitriensis.

SANCTITATIS SUAE PII PAPAE IX

Litterae super decretis et actis concilii provinciae Strigoniensis.

Dilecto filio nostro Ioanni titulo Sessoriano presbytero sanctae Romanae ecclesiae cardinali Scitovszky, archiepiscopo Strigoniensi, et venerabilibus episcopis eius suffraganeis,

PIUS PAPA IX.

Dilecte fli noster, ac venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. Summae quidem voluptati nobis fuere litterae, quibus, dilecte fli noster ac venerabiles fratres, provincialis Strigoniensis concilii a vobis superiori anno concelebrati, decreta supremo nostro et huius sanctae sedis iudicio subiecistis, atque enixe precati estis, ut decreta ipsa probare, vel quoties opus esset, emendare vellemus;* siquidem in eisdem literis undique elucet eximia ac perspecta vestra erga nos et hanc Petri cathedram, omnium ecclesiarum matrem et magistram, fides, pietas, amor et observantia. Qui quidem egregii vestrum omnium sensus omni certe laude digni, etiamsi nec novi, nec inexpectati nobis exstiterint, tamen vehementer nos oblectarunt. Iam vero ex literis de eodem provinciali concilio, die 27 huius mensis datis, a nostra congregatione Tridentinis decretis tuendis interpretandisque praeposita, cui eiusdem concilii acta ex more cognoscenda mandavimus, ac nostram super illis mentem significavimus, vel facile intelligere potuistis, quanta nos laetitia affecti fuerimus, agnoscentes, idem concilium a vobis habitum esse. Sed nobis temperare non possumus, quin hac nostra etiam epistola meritas vobis tribuamus laudes, propterea quod, post conventionem a nobis cum carissimo in Christo filio nostro Francisco Iosepho, Austriae imperatore, rege apostolico, religiosissimo principe, initam, ubi primum potuistis, nulla interposita mora, nostris monitis votisque obsecundantes, pro exima vestra pastoralis sollicitudine, ex sacrorum canonum praescripto, provincialem synodum concelebrandam curastis, ut in Spiritu sancto congregati, collatis inter vos consiliis, ea constitueretis, quae in ecclesiastica ista Strigoniensi provincia possent quotidie magis et Dei gloriam augere et cleri disciplinam promovere, ac populorum religionem pietatemque fovere. Multa autem cum animi nostri iucunditate ex iis, quae a a vobis in synodo gesta scriptaque sunt, novimus, dilecte fli noster et venerabiles fratres, qua episcopali cura, vigilantia, contentione et zelo vestram omnem operam, diligentiam et industriam provide sapienterque impendistis in sanctissimae fidei nostrae deposito integro inviolatoque custodiendo, in Dei cultu promovendo, in salutari catholicae ecclesiae doctrina tuenda ac propaganda, in cleri disciplina sarta tecta servanda, in accurata adolescentium clericorum institutione quotidie magis procuranda, in fidelium pietate morumque honestate fovenda, in vitiis eliminandis, atque in tot perniciosissimis refellendis et profligandis erroribus. Quocirca, dum vobis vel maxime gratulamur, quod in hac synodo concelebranda luculenter ostendistis, quam vehementer vobis cordi sit de catholica ecclesia, de hac apostolica sede ac de vestris dioecesibus praeclare mereri, ea profecto spe nitimur fore, ut, Deo bene iuvante, divina nostra religio in ista Strigoniensi provincia quotidie magis vigeat, floreat, dominetur, et merito iuxta ac numero catholicus populus augeatur. Pergite vero maiori usque alacritate omnes gravissimi vestri muneris partes sedulo ac strenue

implere, atque intensissimo studio excubare, allaborare, ut fideles vobis commissi, magis in dies crescant in scientia Dei et cognitione domini nostri Iesu Christi, et ambulent digne Deo per omnia placentes, atque in omni opere bono fructificantes. Ne intermittatis unquam clementissimum misericordiarum patrem orare et obsecrare, ut infirmitatem nostram gravissimo apostolici principatus onere hisce praesertim asperimis temporibus laborantem omnipotenti sua virtute sustentet, omnesque actus nostros ad maiorem ecclesiae suae sanctae utilitatem prosperitatemque dirigat. Nos quidem in omni orationi et obsecratione cum gratiarum actione ab ipso miserationum Domino humiliter enixeque exposcimus, ut in abundantia divinae suae gratiae vobis semper adesse, ac pastoralibus vestris curis et laboribus benedicere velit. Cuius superni praesidii auspicem, ac propensissimae et studiosissimae nostrae in vos voluntatis testem apostolicam benedictionem ex intimo corde depromptam vobis singulis, dilecte fili noster, ac venerabiles fratres, et universis istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 31 ianuarii anno 1859, pontificatus nostri anno decimotertio.

Pius papa IX.

EMINENTISSIMI CARDINALIS A. M. CAGIANO

litterae super adprobatione decretorum concilii provinciae Strigoniensis.

Eminentissimo cardinali archiepiscopo Strigoniensi.

Eminentissime ac reverendissime domine observandissime.

Catholicae fidei semen a divo Stephano, Hungariae rege, istic primitus insitum, et praeclara devotissimi eius erga apostolicam sedem obsequii exempla edita, uti antea actis temporibus, ita in praesens potissimum amplissimos fructus attulerunt. Id enim vero sanctissimus dominus noster et haec sacra congregatio Tridentini iuris interpretes ac vindices nuperrime perspexerunt, ex prompta alacrique voluntate, qua vos, eminentissime domine, ceterique provinciae Strigoniensis episcopi pontificiis consiliis optatisque obsequentes, ubi primum datum est uti libertate facta per novissimam conventionem, quae inter summum pontificem et religiosissimum Austriae imperatorem celebrata est, solemne illico totius Strigoniensis provinciae antistitem concilium, quo opportunum multiplicibus praesentis aevi malis remedium afferretis, convocare instituistis. Hinc in tantae molis opere suscipiendo, ut res feliciter et fauste isti ecclesiae verteret, nuncium huiusce vestri consilii summo pontifici attulistis, et apostolicam benedictionem velut auspicem exoptastis. Subinde vero synodalibus actionibus ex divini spiritus gratia et auxilio expletis, cum primum coetus iste vester dimissus est, nulla interposita mora, iuxta praescriptum sanctae memoriae Sixti V, et novissimas litteras diei 25 iulii anni modo elapsi, huius sacrae congregationis, tibi, eminentissime domine, datas, synodali legum corpus eidem summo pontifici demisso animo obtulistis, ut ex apostolicae sedis instituto et disciplina, ab hac sacra congregatione rite expendere et recognoscere. Quod vero cumulate sacrae congregationis voto satisfeceritis, illud efficiendo, ut cuncta recte et ex sacrorum canonum praescripto procederent, ex hoc ipso colligi potest, quod sacrae eiusdem congregationis, et summi pontificis, cui de more hac de re speciatim relatum est, expectationem ac spem impleveritis.

Porro spiritum sapientiae et intellectus, spiritum consilii et fortitudinis, spiritum scientiae et pietatis,

A spiritum timoris Domini in medio vestrum non defuisse perspectum est. Quippe vobis ante omnia animo inieciatis, eodem convenisse pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque ex sacrorum canonum permissu ordinandis. Itaque, catholicae fidei depositum custodire inviolatum et integrum ab impiis novatorum erroribus et commentis, nec non evangelicam morum honestatem et disciplinam a grassantibus vitiorum fluctibus firmam stabilemque retinere sollicitè studuistis. Et ut securius et sine periculo in tam difficili mari navigium vestrum ad salutis portum duceretis, sapientissime hoc veluti sidus [prae] oculis habuistis, ut nihil e vestro excideret ore, quod non e doctrina profluat sacrarum litterarum et sanctorum patrum sententia, non e iuris canonici fonte, vel ex sacro concilio Tridentino et apostolicis constitutionibus, praesertim nuperrime editis a sanctissimo domino nostro Pio papa IX, qui tanta sapientia universalis ecclesiae gubernacula moderatur. Itaque mirum non est, si id legum corpus coagmentare datum fuerit, in quo nec apta membrorum conformatio miraque consensio, nec virium robur, nec ordinis pulchritudo, nec totius aspectus maiestas desideretur. Haec profecto laus vestro debetur operi, si uno velut intuitu totum corpus inspectetur. Sed nec aliter censendum est, si membra singulatim considerentur.

Hic vero non singula persequar, sed aliqua tantum attingam. Admodum placuerunt, quae a vobis sancita sunt tum de sanctissima Trinitate aliisque articulis fidei, sine qua impossibile est placere Deo; tum de sacramentis, quae veluti stillicidia sunt profluentis in homines divinae gratiae; tum de hierarchiae ecclesiasticae ordine, in quo ante omnia de summo pontifice ea statuistis, quae a filiis obsequentissimis communi patri debentur. Maxima item laude digna habita sunt quae decrevistis, ut in iis, qui vasa Domini fuerunt, vitae honestatis mundities intus et exterius eluceat, et veluti sacerdotes sunt, ita et populus sit; item ut pretiosa sacrarum scientiarum supellex praesertim in seminario minori et maiori renideat et splendeat. Neque minori in pretio habita sunt et ea, quae ad pietatem et religionem in populo fovendam sanxistis, sive sacrarum missionum ope, sive laicalium sodalitorum ac praesertim societatis a divo Stephano nuncupatae subsidio, nec non et ea, quae pro parochialium scholarum institutione, adhibendaque cautione in vitae communicatione catholicorum cum acatholicis et Iudaeis, ac denique pro instauranda, exacto hoc triennio, synodi celebratione.

Quoniam vero in opere condendo illud praestitistis, ut communi velut in horreo uberrimos boni frumenti cumulos congereretis; quisque vestrum hoc tantum bonum in suam rem vertere, eoque uti ne moretur. Itaque, ad vestras quisque dioeceses reversi, ubi primum liceat, date operam ut synodum dioecesanam convocetis, et dominicum agrum vestro studio concreditum electissimo eo frumenti semine foecundetis et excolatis, ubi inimicus homo zizania frustra superseminare conaretur. Ita nimirum continget oves vestras in perpetuum cibare pane vitae et intellectus, ad aeternam earumdem salutem, et immarcescibilem omnium vestrum coronam.

Haec habere nomine sacrae congregationis. Ego vero, ad me quod attinet, singulares mei sensus ex corde testatos velim eminentiae vestrae, cui manus humillime deosculor.

Eminentiae vestrae humillimus et addictissimus famulus
A. M. cardinalis Cagiano, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

Romae, 27 ianuarii 1858.

DECRETA CONCILII.

Exultat spiritus noster in Deo salutari nostro, dum ascendimus in montem, ubi adoraverunt patres nostri, et steterunt pedes praedecessorum nostrorum, evangelizantium pacem, evangelizantium bona.

Luctus, quo metropolim hanc, nativitate sancti Stephani proto-regis apostolici inclytam, sacrisque conventibus antistitum celebrem, tyrannis turcica obruerat, in gaudium mutatus, squalor deterius est. Locum augusti olim templi, quod praesules huius provinciae in synodum collectos saepe vidit, occupat excelsa basilica trium metropolitum, Alexandri, Iosephi et Ioannis, munificentia excitata, et ad fastigium prope perducta, quam ante duos abhinc annos (quippe die 31 augusti 1856), cardinalis et metropolita huius provinciae in honorem beatae Mariae virginis in coelos assumptae et sancti Adalberti, episcopi et martyris, praesente augusto B

Tercentorum et ultra annorum intermedio decursu, ubi per temporum adiuncta licuerat, provinciae huius episcopos concilium celebrantes fausta suscepit Tirnavia. Redeant iam sacri hi coetus in pristinum locum, in basilicam Strigoniensis montis, et diuturnum ibi silentium concilii provincialis, in diem 19 mensis septembris anni 1858 convocati et asservati, rumpat oratio piissima. Itaque ante omnia regi seculorum immortalis et invisibilis, qui mira circa nos suae pietatis dignatione mutavit tempora et aetates, sit laus, honor et gratiarum actio sempiterna.

TITULUS I.

Decreta formam concilii attinentia.

1. De iudiciis synodalibus.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovszky de Nagy-Kér, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Strigoniensis archiepiscopus etc. etc. (*vide supra col. 643 C*).

Ne singulorum causae, quae emergere possunt, rerum graviorum, quae a nobis in hoc provinciali concilio agi gerique debent, cursum impedire aut retardare possint: illis cognoscendis praeficimus reverendissimos episcopos Iosephum Gaganecz Eperiesensem et Emericum Tóth Thaumacensem, item Engelbertum Schwerdfeger, abbatem de Zalavár, Michaelem Kemp, canonicum theologum, Ioannem Tatay, procuratorem capituli Iaurinensis, Iosephum Prunyi, procuratorem capituli Poseniensis, Pantaleonem Golešényi, ministrum provinciae provinciae Marianae, Franciscum Blümhuber, theologum, qui una absentium excusationes, quae ad nos missae sunt, tum eorum causas cognoscant, qui synodo non dimissa neque absoluta se abeundi causam iustam aliquam habere existimaverint, easque omnes et singulas ad nos ordine deferant.

2. De servando secreto.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, metropolita Strigoniensis etc. etc.

Auxiliante Domino, ad celebrandum concilium provinciale in unum collecti, ita nos versari oportebit, ut iuxta praefixum idmodi conventibus a concilio Tridentino finem, omnia nostra studia et conamina ad firmandam in nobis et fidelibus fidem, christianos mores in vitam revocandos, excessus corrigendos, controversias componendas etc. etc. impendamus. Quoniam autem in multiplicium et gravium obiectionum pertractatione et ipsius consultationis modalitate, enunciationum varietate vel singularitate, persaepe talia poterunt occurrere, quae, si ad notitiam aliorum quorumcunque perferrentur, hominum curiositatem excitare, sinistris interpretationibus an-

sam dare, imo cavillationes provocare possent; e consilio et assensu reverendissimorum comprovincialium episcoporum declaramus, quemlibet ad concilium isthoc evocatum vel admissum gravissime obligari ad secretum sanctissime et strictissime observandum, non modo super obiectis pertractandis et pertractatis, sed una etiam super modalitate, qua quis in pertractationibus publicis seu privatis tantum, se gesserit vel enuntiaverit. Dum autem obligationem hanc, quemlibet a praeside inchoando attinentem, e perenni in synodis observato usu publicarem et fraterna cum caritate inculcaremus, e potestate metropolitana addimus, omnem illum, qui secretum istud synodale violasse comperiretur, ad iudicium iudicum synodali pertrahendum et pro demerito castigandum esse. Alioquin omnia hic pertractanda, dum sanctae sedis apostolicae scrutinio expensa et firmata fuerint, in typo publici iuris fient.

3. De modo vivendi.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, metropolita Strigoniensis etc. etc.

Cum ille fuerit usus constans in conciliis provincialibus observatus, ut de modo in concilio vivendi per decretum monerentur tam illi, qui de iure et consuetudine partem in consultationibus synodalibus capiunt, quam illi de clero, qui in urbe concilii e muneris gesti ratione morantur, nec non illi etiam, qui privato ex impulsu tempore synodi horsum convolant: de consilio et assensu venerabilium comprovincialium episcoporum, nos episcopi vocem levamus, sancte promittentes quod, succollante insufficientiam nostram dextera excelsi, obligationes sacerdotio proprias impleturi, singula die insuper pro felici consultationum harum effectu Deum supplici prece adituri, immaculatam matrem Dei, sanctum Stephanum regem, aliosque sanctos et electos Dei exoraturi simus, memoresque monitorum, episcopis in persona Titi et Timothei datorum, eam vitae rationem inituri erimus, ut demus bonum exemplum in verbo et opere. Hoc scopo adhortamur in Domino per caritatem Christi omnes de clero tam synodali quam non synodali, ut hi veri sacerdotis partes omnimode expleant in celebrando, orando, psallendo; modestiam clericalem in deferenda veste talari et collari exhibendo; sacras aedes quotidie visitando, et pro multiplicandis bonis sacerdotibus misericordiam divinam exorando, qui se impendant, imo superimpendant muneri suo. Spirent voce et actionibus Christum; spargant diligenter semen bonum in animos fidelium, non quaerant mundum aut ea quae in mundo sunt, sed Iesum crucifixum et ecclesiae catholicae exaltationem et gloriam. Caveant autem ab omni contentione, immoderatione, conversatione sacerdotem dedecente; cellas custodiant, et ibi in cubilibus suis compungantur, meditentur et salutaria pro futuro concipiant proposita. Quo autem quilibet occasionem habeat spiritum rectum innovandi in visceribus suis, disponimus: 1. ut in tribus ecclesiis parochialibus urbis huius, singula die usque conclusionem synodi, hora matutina 7, item 8, missa synodalis celebretur, atque ad eius finem benedictio cum ciborio detur, quo quivis pro commoditate sua missam aliquam ex his accedat, et has signanter

ecclesias visitet. 2. Quilibet, diebus sabbati, strictum observet ieiunium. Exultabimus profecto in cordibus nostris, si haec fuerit observata ratio vivendi in praesenti synodo; quod ipsum concedat Dominus per gratiam suam. Amen.

4. De non praeiudicando.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, metropolita Strigoniensis etc. etc.

Initis cum praesentibus venerabilibus comprovincialibus episcopis in caritate consiliis, decernimus, quod si contingeret, hic aliquem ut membrum synodi adesse, non tamen iure admissum esse, vel aliquem loco non suo, gradui vel officio suo haud convenienti sedere; vel aliquem non sibi competente ordine proloqui et sententiam dicere, nemo illo facto sibi ius aliquod acquirat, aut de prae-habito iure amittat, sed omnia in illo statu rata firmaque maneant, in quo ante celebrationem concilii huius provincialis erant.

5. De non discedendo.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, metropolita Strigoniensis etc. etc.

Episcopi, abbates et procuratores capitulorum, qui concilio huic ex officio intersunt, ex urbe hac, ante conclusum concilium et decreta eiusdem subscripta, discedere non possunt, nec nisi gravibus causis adlatis, iisque per iudices synodales pro veris recognitis ac per praesidem probatis, indultus talis dari poterit. Quod si secus quispiam attentaverit, iuxta canonum rigorem contra eum procedetur.

6. De aperiendo concilio.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, metropolita Strigoniensis etc. etc.

Invocato sanctissimo nomine Iesu et protectione immaculae et gloriosae Dei genitricis Mariae, magnae Hungarorum dominae, nec non principalis huius regni patroni sancti proto-regis Stephani confessoris, praesens concilium Strigoniensis provinciae nostra auctoritate metropolitana indictum, convocatum et coactum, post debitam deliberationem cum nostris confratribus episcopis comprovincialibus (sede Nitriensi vacante, episcopo Munkaciensi absente) Eperiesensi, Veszprimiensi, Neosoliensi, Vaciensi, Alba-Regalensi, Quinque-Ecclesiensi, Sabariensi et Iaurinensi, nec non archi-abbate M. Pannoniae, de eorumdem consilio et assensu, tamquam legitime congregatum, hac ipsa dominica XVII post Pentecosten in diem 19 mensis septembris incidente, aperiendum esse decernimus, iamque apertum declaramus. In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, amen.

7. De professione fidei.

Ioannes sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, metropolita Strigoniensis etc. etc.

Synodus haec provincialis, in nomine Iesu congregata, recognoscit palamque profitetur cum apostolo gentium, quod Spiritus sanctus ideo posuerit episcopos in ecclesia, ut, spiritu divini sui magistri Christi Iesu repleti atque animati, depositum fidei, quod ipsis creditum est, in primaeva sua puritate incontaminatum custodiant, ut populum sibi commissum in doctrina sana, in veritatibus de coelo per unigenitum filium Dei adlatis erudiant, instituant, ad firmiter credendum, permanendumque in fide catholica verbo cohortentur, et exemplo vitae, ad leges

evangelii exactae, confirment. Ut itaque hoc veritatis, totum animum mentemque pervadentis, scuto protecti, et gladio spiritus, quod est verbum Dei, armati, potentes simus adversus inimicos crucis Christi, contra adversarios veritatis luctari, valeamusque, auxiliante Domino, hostes ecclesiae infallibilis confundere, tela nequissimi mundi ignea extinguere, ad exemplum patrum, imprimis sanctissimi concilii Tridentini¹, decernit haec synodus, praemittendam esse omnibus aliis tractatibus catholicae fidei professionem, et quidem a Pio IV pontifice maximo praescriptam; ut ita certum fiat innotescatque toti ecclesiae, cuius nos indigni ministri et membra sumus, nos omnes et singulos in concilio hoc congregatos, veritatibus et principiis in symbolo illo expressis firmiter adhaerere, illa promulgare et tueri, pro illis vivere et mori paratos esse. Levemus itaque manus oculosque ad patrem, qui in coelis est, ut promptitudini voluntatis nostrae benedicat, et sereno vultu voces nostras suscipiat.

8. De residentia.

Decreta concilii Tridentini de residentia² publicata sunt.

TITULUS II.

De fide.

1. De Deo uno et trino.

Fides catholica haec est, ut unum Deum in Trinitate, et Trinitatem in unitate veneremur; neque confundentes personas, neque substantiam separantes. Alia est enim persona Patris, alia Filii, alia Spiritus sancti.

De Deo patre creatore coeli et terrae.

In Deo vivimus, movemur et sumus. Adiutorium nostrum in nomine eius: merces vero nostra magna nimis ipse est. Ipse creavit coelum et terram, et omnia quae in eis sunt; attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter. Quia vero miracula eius, quibus totum mundum regit universamque creaturam administrat, assiduitate viluerunt, ita ut pene nemo dignetur attendere opera Dei mira et stupenda in quolibet seminis grano; secundum ipsam suam misericordiam servavit sibi quaedam, quae faceret opportuno tempore praeter usitatum cursum ordinemque naturae, ut non maiora sed insolita videndo stuperent, quibus quotidiana viluerant³.

In splendoribus sanctorum dominus est universorum, neque ullius indiget; voluit tamen templum habitationis suae fieri in nobis; sicut lutum fecit nos, pelle et carnibus vestivit, ossibus et nervis compegit, et insufflavit nobis spiritum vitalem, ut in nobis ipsis quoque continuo cerneremus opera eius, et admiraremur sapientiam, qua conditi sumus. Nostri autem capilli capitis omnes numerati sunt⁴. Numquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit, Dominus tamen non obliviscitur nostri. In manibus suis descripsit nos, et muri nostri ante oculos eius semper⁵. Si audierimus vocem eius et fecerimus omnia quae loquitur, inimicus erit inimicis nostris et affliget affligentes nos⁶. Si vero iustitias suas profanaverimus, et mandata non custodierimus, visitabit in virga iniquitates nostras. Utinam misericordiam suam non dispergat a nobis!⁷

¹ Sess. III, de symb. fidei.

² Sess. VI, cap. 1, de ref., et sess. XXIII, cap. 1, de ref.

³ S. August. Tract. 24 in Ioan. [opp., ed. Bened., III, part. II, p. 481 F].

⁴ Matth. X, 30.

⁵ Exod. XXIII, 22.

⁶ Isai. XLIX, 15-6.

⁷ Psalm. LXXXVIII, 32, 34.

Sicut autem ea, quae circa nos fiunt, ita integra-
rum etiam gentium, imo totius generis humani
historia non aliud sunt, quam continua revelatio et
manifestatio illius, qui lucem quidem inhabitat in-
accessibilem¹, cuius oculis tamen nuda et aperta
sunt omnia². Qui oculis fidei eventus humani
generis considerat, in gloria et exaltatione popu-
lorum, in ruina et excisione regnorum non aliud
videt, quam confirmationem eorum, quae olim Deus
ad filios Israel loquebatur, dum legis observantiam
iisdem inculcaret³. Reipsa coeli enarrant gloriam
Dei et dies diei eructat verbum⁴.

Hinc non possumus nisi vehementer deplorare
illorum pericula, et detestari impietatem, qui non
solum practice in omnibus ita sibi indulgent, ac si
Deus non esset, sed etiam in theoria eo dementiae
devenerunt, ut Dei existentiam negarent. Utinam sa-
perent et recordarentur quod Spiritus sanctus per
os David locutus est: „*Dixit insipiens in corde suo:
non est Deus!*“⁵

Neque illi ab hac stultitia multum distant, qui
supremam aliquam virtutem admittunt quidem, illam
tamen non nisi in rebus creatis harumque necessaria
evolutione invenire sibi videntur; quasi qui appendit
terram super nihilum⁶, et conclusit ostiis mare⁷, et
mittit fulgura, et ibunt⁸, non esset diversus et
distinctus ab iis quae faciunt verbum eius⁹.

Illi quoque dignitatem suam conculcant, et ad
sortem animalium irrationalium devolvuntur, qui in
medio mirabilium Dei ambulant, quin adspiciant ad
coelum et terram, et ad omnia quae in eis sunt,
et intelligere velint, quia ex nihilo fecit illa Deus
et hominum genus¹⁰. Si venerint tribulationes, ad
quem respicient, et quis erit fortitudo eorum?¹¹

Quid autem de illis dicamus, qui, postquam
carnem maculaverunt, dominationem Dei spernunt,
maiestatem autem eius blasphemant?¹² Diligunt
maledictionem et venit iis. Nolunt benedictionem
et elongabitur ab iis¹³.

Omnibus his piissima commiseratione inclama-
mus: Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare
corda vestra¹⁴, ne subito praeoccupati die mortis,
quaeratis spatium poenitentiae, et invenire non
possitis.

De verbo incarnato.

In principio erat Verbum, et Verbum erat apud
Deum, et Deus erat Verbum. Verbum caro factum
est. Deus enim, qui olim loquebatur patribus in
prophetis, in plenitudine temporis locutus est nobis
in Filio¹⁵, qui cum sit splendor gloriae et figura
substantiae eius, voluit, ut adorent eum omnes
angeli Dei, et thronus eius in saeculum saeculi
perennet. In ipso inhabitat omnis plenitudo divini-
tatis corporaliter¹⁶. Ipse est Deus benedictus in
saecula¹⁷, cui proinde tamquam vero Deo eiusdem
cum Patre substantiae cultum latrariae exhibemus.
Pater potestatem dedit ei iudicium facere¹⁸. Ipse
est lux vera, quae coelesti doctrina illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundum¹⁹. Huic omnes
prophetae testimonium perhibent remissionem pec-
catorum accipere per nomen eius omnes, qui credunt
in eum²⁰. Imo ipse Pater testimonium perhibuit,
voce delapsa ad eum huiusmodi a magnifica gloria:

Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui,
ipsum audite¹.

Quia vero iugum grave est super filios Adam
a die exitus de ventre matris eorum, usque in diem
sepulturae in matrem omnium², posuit Dominus in
eo iniquitatem omnium nostrum³, ut per eum recon-
ciliaret omnia in ipsum, pacificans per sanguinem
crucis eius, sive quae in terris, sive quae in coelis
sunt⁴. Iesus Christus, tum in obsequium patris⁵,
tum in tesseram caritatis erga nos⁶, proposito sibi
gaudio sustinuit crucem confusione contempta⁷, et
nunc videmus ipsum propter passionem mortis gloria
et honore coronatum⁸. Haec nobis tota est spes
omnisque fiducia. Est enim in ipso Iesu Christo
domino nostro uniuscuiusque nostrum portio, caro
et sanguis. Ubi ergo portio nostra regnat, ibi nos
regnare credimus.

Non ergo est in alio aliquo salus, nec aliud nomen
est sub coelo datum hominibus, in quo oporteat
nos salvos fieri⁹, quam nomen domini nostri Iesu
Christi Nazareni. Si quis venit ad vos, et hanc
doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum,
nec ave ei dixeritis¹⁰. In hoc cognoscitur spiritus
Dei: omnis spiritus, qui confitetur Iesum Christum
in carne venisse, ex Deo est, et omnis spiritus, qui
solvit Iesum, aut divinitatem aut humanitatem ipsi
abnegans, hic est antichristus, de quo audistis,
quoniam venit¹¹. Cum enim Deus tam stupendo
caritatis consilio filium suum unigenitum dederit,
atque hic divinam doctrinam hominibus annuncia-
verit, quam ecclesiae a se fundatae perpetuo tra-
dendam cum dispensatione mysteriorum salutis cre-
didit: quae maior ingratitude et impietas esse potest,
quam hanc ipsius dispositionem supervacaneam pro-
nunciare, vel, ut verbis utamur beatissimi patris Pii
papae IX, rationem tanto habere in pretio, tantopere
extollere, ut vel ipsi religioni aequiparandam stul-
tissime putent?¹²

Sed etiam illi, qui necessitatem religionis chri-
stianae admittunt quidem, attamen quaslibet sectas
christianas cum ipsa Christi religione, palmites
reseissos cum ipsa vite, pari loco habent, lugubriter
hallucinantur, suntque fallaces prophetae, qui dicunt:
pax, pax, ubi non est pax.

Vae illis quoque, qui donum fidei, quae illis prae
tot hominum millibus obtigit, ob spem nuptiarum,
ad ampliandam sortem generatim ex animo dudum
vitiato, voluntarie reiciunt repudiantve! Impossibile
est eos, qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam
donum coeleste et participes facti sunt Spiritus
sancti, et prolapsi sunt, rursus renovari ad poeni-
tentiam¹³.

Quiqui hanc fidem non tenetis, venite et gustate
quam suavis sit Dominus¹⁴, venite et hauriatis aquas
in gaudio de fontibus salvatoris, et in die illa mox
aliis etiam dicetis: „*Confitemini Domino, et invoke
nomen eius.*“¹⁵

Et de Spiritu sancto.

Spiritus sanctus, quem a Patre et Filio velut
uno principio, ab aeterno procedere firmiter cre-
dimus et profiteamur, est pignus haereditatis nostrae,
quem habemus a Deo et non sumus nostri. Ille
postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, quia
quid orare debeamus, nescimus.

¹ I Tim. VI, 16.

² Hebr. IV, 13.

³ Dent. XXVIII.

⁴ Psalm. XVIII, 2-3.

⁵ Psalm. LII, 1.

⁶ Iob XXVI, 7.

⁷ Iob XXXVIII, 8.

⁸ Ibid. v. 35.

⁹ Psalm. CXLVIII, 8.

¹⁰ II Machab. VII, 28.

¹¹ Eccl. XXXIV, 18.

¹² Iudae 8.

¹³ Psalm. CVIII, 18.

¹⁴ Psalm. XCIV, 8.

¹⁵ Hebr. I, 1-2; Gal. IV, 4.

¹⁶ Coloss. II, 9.

¹⁷ Rom. IX, 5.

¹⁸ Ioan. V, 27.

¹⁹ Ioan. I, 9.

²⁰ Actor. X, 43.

¹ II Petr. I, 17.

² Eccl. XL, 1.

³ Isai. LIII, 6.

⁴ Coloss. I, 20.

⁵ Hebr. X, 7.

⁶ Ioan. X, 15.

⁷ Hebr. XII, 2.

⁸ Hebr. II, 9.

⁹ Act. IV, 12.

¹⁰ II Ioan. X.

¹¹ I Ioan. IV, 3.

¹² Alloc. die 9 dec. 1854.

¹³ Hebr. VI, 4.

¹⁴ Psalm. XXXIII, 9.

¹⁵ Isai. XII, 4.

Sine illius numine nihil est in homine. Et nemo potest dicere: domine Iesu, nisi in Spiritu sancto¹. Ille partitur dona sua singulis prout vult, et secundum propriam cuiusque dispositionem et cooperationem².

Vani igitur sunt, et nubes sine aqua, qui sufficientiam suam a propria scientia vel dexteritate repetunt. Quid enim habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis? Nec minus aberrant, qui in prudentia carnis, in astutia et nequitia hominum confidunt. Spiritus enim Dei novit cogitationes hominum, quoniam vanae sunt, et disperdet consilia eorum.

Nesciunt pariter quo vadant, qui sacramenta novae legis, tot gratiarum fontes, negligunt, seque efficacissimis Spiritus sancti praesidiis privant. Cum enim in media via defecerint, quis medebitur ipsorum?

Sed et de illis dolemus, qui de Spiritu sancto male sentientes, spiritualia templa eius evadere non possunt. Utinam dominus noster Iesus Christus, qui venit solvere maceriam, et medium parietem rumpere, efficiat, ut non sint in nobis schismata, nosque repleat omni gaudio et pace in credendo, ut abundemus in spe et virtute Spiritus sancti!

2. De ecclesia Christi.

Ecclesia Christi domus Dei est, iuxta apostolum³, aedificata super fundamentum apostolorum et prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu, qui eam suo sanguine acquisivit⁴. Prout unus mediator Deum inter et homines, una fides et unum baptisma est: ita et vera ecclesia nonnisi una esse potest. Non enim est dissensionis Deus, sed pacis⁵; si tam stupendo miserationis consilio hanc salutis oeconomiam per filium suum et Spiritum sanctum instituit, utique hanc unicam voluit esse viam salutis, qua ad ipsum perveniamus. Dum Iesus Christus oravit ad patrem, „ut omnes unum sint, sicut tu pater in me, et ego in te“⁶ utique haereses et schismata⁷ ab ecclesia sua in omne aevum proscripsit. Huic unitati conservandae adeo intenta fuit Christi ecclesia omni tempore, ut non singulos tantum, sed integros etiam populos in sensu suo abundare, in vias gentium abire potius, quam hanc unitatem turbare, quamvis dolens, permetteret. Ideo cum tota christiana antiquitate tenemus, extra veram Christi ecclesiam salutem expectari non posse, nec habiturum Deum patrem, qui ecclesiam noluerit habere matrem.

Eadem ecclesia sanctitatis quoque gloria incluta est. Fundavit enim eam Iesus Christus, qui est fons omnis sanctitatis. Ipsa quoque sacramenta novae legis sanctificationem et renovationem interioris hominis operantur in nobis per voluntariam susceptionem gratiae et donorum⁸, quae in illis nobis offeruntur. Doctrina etiam, quam tradit ecclesia, ad sanctificationem credentes ducit, et nec infensissimi hostes quidquam ex ea exsculpere potuerunt, quod vitae sanctimoniae adversaretur. Gratias agimus porro Deo, quod huius ecclesiae floribus nec lilia nec rosae seu defuerint seu desint⁹: purpuratum martyrum exercitum, gloriosum confessorum coetum, candidum virginum agmen, de

quibus coeli et terra laetantur, haec ecclesia educavit, et confecto glorioso triumpho coelitem sedibus intulit.

Neque huius tantum regni limitibus ecclesia Christi continetur, sed in omnem terram exit sonus eius, et populos, moribus, lingua, climate et vivendi ratione longe diversissimos, una mentium fide et pietate actionum coniungit. Neque vita eius ad paucos annos vel saecula restringitur, sed supra firmam petram fundata perennat, usque dum stellae de coelo cadent, et sponsus eius venturus est iudicare vivos et mortuos; imo nec tunc cessabit, sed triumphans transferetur ad illam novam Ierusalem, ubi Deus absterget omnem lacrymam ab oculis sanctorum, nec erit amplius luctus neque ullus dolor.

Praeest huic ecclesiae regitque eam Romanus pontifex, Christi vicarius, successor sancti Petri, eique fidei, obedientiae et reverentiae vinculo iuncti episcopi, apostolorum successores, constituunt illum gloriosum principatum qui non armis, sed virtute Dei mirifice sustentatur. Non aliam tenent doctrinam, quam quae ab apostolis velut per manus tradita ad nos usque pervenit; non aliam vitae rationem noverunt sequendam, quam sanctorum patrum exempla.

Revera multa sunt, quae nos in ecclesiae catholicae gremio iustissime teneant: tenet fides populorum atque gentium; tenet auctoritas miraculis inchoata, spe nutrita, caritate aucta, vetustate firmata: tenet ab ipsa sede Petri apostoli, cui pascendas oves suas post resurrectionem Dominus commendavit, usque ad praesentem episcopatum successio sacerdotum; tenet postremo ipsum catholicae nomen¹.

Venite ergo, quique extra Christi ecclesiam vivitis. Venite fratres, ut inseramini in vite: dolor est, cum vos videmus praecisos ita iacere². Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est; si quis in arca Noe non fuerit, peribit, regnante diluvio³. Si durum est vobis contra stimulum calcitrare, petite et dabitur vobis; quaerite et invenietis; pulsate et aperietur vobis⁴. Nolite ultro altare contra altare erigere, inconsutilem Christi tunicam nolite ultro lacerare. Sed venite, imo properate ad nos, ulnis fraternae caritatis et sinceritatis excipiendi et fovendi. Nolite aliis cedere gloriam universalis reconciliationis. Vos, ah! vos ter dilecti, apponite manus, ut medium parietem, eisdem nationis et familiae surculos separantem, persaepe fratrem a fratre, imo virum ab uxore seiungentem evertatis et plene tollatis, quo, sicut unum eundemque Deum et dominum nostrum colimus, ita uno eodemque etiam sensu, pari sententia eidem serviamus. Domine Iesu, tu divino ore tuo promisisti venturum esse tempus, ut fiat unum ovile et unus pastor! Respice propitius supplicationem nostram, et misericorditer concede, ut errantium corda respiscant, et ad veritatis tuae redeant unitatem. Amen.

3. De professione fidei.

Iuxta sanctum Augustinum⁵ nullae sunt maiores divitiae, nulli thesauri, nulla mundi huius maior substantia, quam est fides catholica, quae peccatores homines salvat, infirmos curat, catechumenos baptizat, fideles iustificat, poenitentes reparat, iustos augmentat, martyres coronat, virgines et

¹ I Cor. XII, 3.

² Concil. Trid., sess. VI, cap. 7.

³ Ephes. II, 20.

⁴ Act. XX, 28.

⁵ I Cor. XIV, 33.

⁶ Ioan. XVII, 21.

⁷ I Cor. I, 10.

⁸ Conc. Trid., sess. VI, cap. 7.

⁹ S. Cypr. *Ep. ad mart.* [opp., ed. Baluzii, p. 18].

¹ S. August. *Contra ep. Manich. quam vocant fundam.*, c. 4, [opp., ed. Bened., VIII, 153 C.].

² S. August. *In psalm.*, contra partem Donati [opp., ed. Bened., IX, 7 D].

³ S. Hier. *Ep. 14 al. 57, ad Damas.* [opp. S. Hier., ed. Migne, I, 355].

⁴ Matth. VII, 7.

⁵ *Serm. I de verb. apostoli* [opp., ed. Bened., V, 1486 F].

viduas et coniuges casto pudore conservat, clericos A ordinat, sacerdotes consecrat, regnis coelestibus praeparat, in aeterna haereditate cum angelis sanctis communicat. Haec fides est humanae salutis initium, omnisque iustificationis radix et fundamentum, sine qua impossibile est placere Deo et ad filiorum eius consortium pervenire¹. Nihil sine illa sanctum, nihil castum, nihil vivum². Haec est praestantissimum donum Dei, quo intellectum nostrum captivamus in obsequium ipsius, qui nec falli nec fallere potest, simulque adducimur in admirabile lumen, quo tenebrae mentis nostrae dissipantur, quo sic et divinas veritates, et modum recte Deum colendi puro cernamus intuitu.

Quia vero sollicitudinem nostram eo praecipue directam esse oportet, ut, devitatis profanis vocum novitatibus et oppositionibus falsi nominis scientiae³, fidei, quam sancta Romana catholica ecclesia tenet, thesaurus religiosissime ab omnibus in hac provincia B custodiatur; concilii Tridentini⁴ decreto obsequi cupientes, formula Pii papae IV⁵ coram nobis aut vicariis generalibus, professionem fidei edere iubemus:

1. Omnes, quos in cathedralibus ecclesiis de dignitate, canonicatu aut beneficiis residentialibus provideri contigerit, tum coram nobis episcopis aut vicariis nostris generalibus, tum etiam coram capitulo, id est coram canonicis capitulariter congregatis⁶, ordine non necessario servato, coram quo prius aut posterius emitatur; neque coram nobis aut vicariis nostris repetenda, si capitulo interfuerimus, dum emittetur⁷.

2. Quicumque curam animarum obtinent, sub quocumque titulo, scilicet parochi vel administratores vel capellani locales.

3. Superiores etiam tam maiorum quam minorum seminariorum, et quicumque collegiis aliisve C institutis ab ordinario praeficiuntur, nec non examinatores synodales.

4. Quicumque disciplinas sacras sive theologicas in universitate aut lyceis episcopalibus vel regularibus, quicumque item doctrinam religionis in gymnasiis publicis vel institutis privatis legitima auctoritate fundatis docuerint.

5. Concionatores, etiam regulares.

6. Denique ludimagistri pariter ad manus V. A. D. eam professionem fidei deponent.

De canonicatu, dignitate aut beneficio curato provisi professionem fidei intra duos saltem menses a die obtentae possessionis per se ipsos, et non per interpositum procuratorem, emittant, etiamsi eadem professione emissa ad alium canonicatum, dignitatem vel ad aliam parochialem ecclesiam promoveantur⁸. Canonici caeterique ad residentiam obligati contra facientes, fructus omnes suae praebendae, post D dictos duos menses elapsos, suos non faciant, et si redditus omnes in quotidianis consistent distributionibus, eos amittant absque alia sententia declarationis; quos fructus et respective distributiones pauperibus vel fabricae ecclesiae cedere tenebuntur, regula de trienniali possessione iis minime suffragante, nisi sacri concilii congregatio remissionem indulgeat, prout in praeattacto casu distributionum,

iniuncta professione, concedere solet¹. Caeteri vero poenis a sacris conciliis et praeaudata constitutione Pii IV intentatis mulctabuntur. Quamvis vero canonici collegiatarum ecclesiarum ab huiusmodi obligatione fidei professionem eliciendi, sint exempti, illos tamen ad huiusmodi professionem nuncupandam praesentis decreti vigore obligamus, seu potius consuetudinem hac parte apud nos vigentem ultro omnino observari mandamus; prima vero dignitas in collegiatis ecclesiis ad emittendam professionem fidei non tantum e consuetudine, sed de stylo datariae obligatur.

TITULUS III.

De sacramentis.

1. De sacramentis in genere.

Dei filius propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelo, ut incarnatus Adae debitum solveret, veteris piaculi cautionem pio cruore detergeret, efficeretque ut omnes adoptionem filiorum Dei reciperemus. Verum, etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt, sed ii duntaxat quibus meritum passionis eius communicatur². Ille itaque, qui viam salutis in veritate docuit, constituit una ritus, quibus meriti passionis, pretii redemptionis participes redderemur, ex plenitudine eius accipientes gratiam pro gratia. Ritus hi sunt septem novae legis sacramenta, per quae omnis vera iustitia vel incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur³. Cum sacramenta isthaec, ad salutem nostram a Christo domino instituta, sancte tractare oporteat, synodus haec provincialis declarat, se omnem operam impensuram esse, ut sacramenta digne, sacramentum vero poenitentiae et eucharistiae etiam frequentius suscipiantur, ac cuncta rite administrentur; quem in scopum sequentia statuit:

1. Curatores animarum caeterique sacerdotes doctrinam de sacramentis solerter repetant, utentes in specie aureo libro catechetico, quem ex decreto concilii Tridentini in usum parochorum beatae memoriae pontifices sancti Pius V et Clemens XIII edi iusserunt. Magnum illud, quod doctrinae de sacramentis inest, momentum exigit, ut eadem doctrina in sacris sermonibus fidei populo integra et frequentius exponatur, una indiget etiam significatio caeremoniarum, quibus ecclesia in sacramentorum administratione uti consuevit.

2. Sacerdotes sacramenta administraturi conscientiam suam a peccati labe sacra confessione, aut si confessarii copia non adesset, contritione perfecta purgare festinent, preces ad Deum fundant, et brevi meditatione perpendant dignitatem et sanctitatem rei quam tractaturi sunt. Si enim, iuxta sanctum Paulum, sine ulla miseratione mori debuit, qui irritam fecit legem Moysis: quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui filium Dei conculcaverit, et sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, et Spiritui gratiae contumeliam fecerit?

3. Fideles moneantur, ut ad sacramenta conscientia pura, mente devota, ac toto corporis habitu ad omnem externam pietatem et munditiam composito, accedant.

4. Locus, ubi sacramenta administrantur, porro vasa, libri, vestes quae adhibentur, eo polleant nitore, qui rei, quae tractatur, dignitati maxime convenit.

5. Impensius praecipit synodus, ut in sacramentorum administratione ritus et rubricae ecclesiasticae

¹ Conc. Trid., sess. VI, c. 8; Hebr. XI, 6.

² S. Leo, *Serm. 4, in Nativit. d. n. I. C.* [opp., ed. Balzerini, I, 82].

³ I Tim. VI, 20.

⁴ Sess. XXIV, cap. 12, *de ref.*

⁵ Formula videatur inter acta concilii huius provincial., sess. I.

⁶ Conc. Trid., sess. XXIV, *de ref.*, cap. 12.

⁷ Sac. congr. conc. in una Seguntina, ref. Barbosa *de off. et pot. episc.*

⁸ Sac. congr. conc., Calaguritana, 26 sept. 1696.

¹ Sac. congr. conc. in Nullius seu Taurin., 2 maii 1682.

² Conc. Trid., sess. VI, cap. 3.

³ Conc. Trid., sess. VII, decr. de sacram., in prooemio.

sive in missali Romano sive in ritualibus contentae, omnes et singulae ad amussim observentur: porro, ut curatores animarum iis, nec aliis utantur libris ritualibus, quam quos ordinarii locorum in usus sacros speciatim designarunt, nec audeant linguam latinam, vernacula lingua seu ex toto seu ex parte commutare. Qui huic praecepto non obediverit, temeritatis suae poenas dabit.

6. Igitur in memoriam revocat synodus canonem decimum tertium concilii Tridentini¹, qui sic sonat: „Si quis dixerit receptos et adprobatos ecclesiae catholicae ritus, in solemni sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque ecclesiarum pastorem mutari posse, anathema sit.“

2. De baptismo.

Cum baptismus sit primum maximeque necessarium novae legis sacramentum, et quasi ianua, per quam unica patet ad Christum via², dicente salvatore: „Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non poterit intrare in regnum Dei;“³ ideo statuit synodus sequentia:

1. Parochi moneant parentes, ut infantes, quamprimum fieri poterit, ad ecclesiam deferant baptizandos, ne secus eos periculo amittendae salutis aeternae exponant.

2. In privatis domibus, excepto tamen manifesto necessitatis casu, et tunc etiam exposito inter duos cereos crucifixo, baptismus numquam conferatur. Caveant itaque curatores animarum ab hac regula sive ob importunas preces sive ob alios respectus recedere. Si vero, propter mortis periculum, ab obسترice vel alia persona baptismus necessitatis fuerat collatus, diligenter inquirent de illius validitate; cuius si certiores sint, sufficiat preces ritusque ecclesiae consuetos supplere; sin autem, sub conditione conferatur hoc sacramentum. Ita baptizandi sunt etiam infantes expositi, etiamsi reperiatur scriptum, quod eos baptizatos esse testetur, nisi indicetur parochia, ubi baptizatus fuerit infans, et inventum testimonium concordet cum notatis in libro matriculari.

3. Sectae Socinianorum seu Unitariorum addicti, ad sinum catholicae ecclesiae venire cupientes vel saltem matrimonium cum catholico individuo inire desiderantes, ob gravia, quae validitati baptismatis apud eos collati obstant, dubia, sub conditione baptizentur.

4. Quoad patrilinos identidem inculcat synodus legem concilii Tridentini statuentis, ut unus tantum sive vir sive mulier, iuxta sacrorum canonum instituta, vel ad summum unus et una baptizatum de baptismo suscipiant⁴. Horum munus concilium provinciale Strigoniense anno 1560, c. 3, § 6, sic exponit: „Meminerint compadres obligatos se esse, quando ab aliis id minime fieret, infantem a se sacro baptismatis fonte susceptum in religione christiana instituere, eumque orationem dominicam, salutationem angelicam, symbolum praeterea apostolicum docere, in aliisque rebus, quae vel ad christianam religionem, vel ad mores informandos attinent, diligenter erudire.“⁵ Cuius quidem muneris patrilinos admonere parochi non intermittant.

5. Ex hoc patrilinorum munere facile intelligitur, cuinam hominum generi sanctae huius tutelae ad-

ministratio committenda non sit, nimirum iis qui eam gerere aut fideliter nolint, aut sedulo et accurate non queant, ut observat catechismus ex decreto concilii Tridentini ad parochos editus¹. Arcendos itaque praecipit haec synodus a munere patrilinorum: infideles, haereticos, schismaticos, excommunicatos, et interdictos, manifestos et notorios concubenarios, aliosque notorios peccatores, in specie etiam illos fideles, qui mixtum matrimonium illicite ineuntes, consensum suum dederunt, ut proles ex mixto hoc matrimonio progignendae in alia praeterquam catholica religione educantur. Sed nec muti aut sana mente destituti, porro nec pueri, qui confirmati aut ad primam saltem communionem admissi haud sunt, admittantur. Religiosos a patrilinorum munere canones arcent²; clericos autem in sacris ordinibus constitutos hortatur haec synodus, ut munus hoc, ob vitandum specialem cum familiis nexum aliasque rationes, declinent.

6. Catholica ecclesia vult, ut nomen baptizando dandum sumatur ab aliquo, qui propter excellentem animi pietatem et religionem in sanctorum numerum relatus est. Ita enim facile fiet, ut quivis, nominis similitudine, ad virtutis et sanctitatis imitationem excitetur, ac praeterea, quem imitari studeat, eum quoque precetur, et speret sibi advocatum ad salutem tum animi tum corporis defendendam venturum esse³. Quare vetat haec synodus, ne baptizandis nomina imponantur, quae in martyrologio Romano aut aliis probatis menologiis non laudantur. Ne autem eadem in una familia habeantur continuo nomina, consulant parochi fidelibus prole benedictis, ut nomina sanctorum in familia nondum existentia eligant.

7. Benedictio mulieris post partum nunquam in privatis domibus, sed semper in templo, quo eadem iuxta piam et laudabilem consuetudinem infantem oblatura, et pro incolumitate Deo gratias actura comparet, peragatur.

3. De confirmatione.

Spiritus sanctus, qui super aquas baptismi saluifero descendit illapsus, in fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam; in confirmatione augmentum praestat ad gratiam. Et quia in hoc mundo tota aetate victuris inter invisibiles hostes et pericula gradiendum est; in baptismo regeneramur ad vitam, post baptismum confirmamur ad pugnam, in baptismo abluimur, post baptismum roboramur. Et quamvis continuo transituris sufficiant regenerationis beneficia; victuris tamen necessaria sunt confirmationis auxilia⁴. Quare monet synodus fideles, ut sacramentum confirmationis, quo in baptizatis gratia sanctificans augetur, et additur robor Spiritus sancti tum ad firmiter credendum, tum ad fidem ipsam strenue profitendam, imprimaturque character indelebilis, suscipere non negligant.

Ad suscipiendum hoc sacramentum non admittantur, nisi qui, necessitate medii et praecepti, scitu necessaria et in specie doctrinam de huius sacramenti natura et effectu probe noverint. Si autem qui teneriori aetate sacramentum ipsum nondum susceperunt, sacramentali confessione prius mundent animas suas, et sacrosancta eucharistia se reficiant, si forte ad eam antea fuerint admissi.

Patrilinorum munus in confirmatione obeat unus tantum sive vir sive mulier, iuxta sexum confirmandi,

¹ Sess. VII.

² Conc. prov. Strigon. 1560, cap. 3, § 1, Péterffy, *Conc. Hung.*, II, 51.

³ Ioan. III, 5.

⁴ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 2, de ref. matrim.

⁵ C. 105, dist. IV, de consecr.

¹ De patrilinis baptizandorum.

² C. 103-4, dist. IV, de consecr.

³ Catech. conc. Trid., de precatationibus, ritibus et caeremoniis baptismi, n. penult.

⁴ C. 2, dist. V, de consecr.

sitque confirmationis sacramento munitus¹, et si A fieri potest, diversus a patrino baptismi².

4. De eucharistia.

Sacrosancta eucharistia, augustissimo hoc novae legis sacramento, nihil est in religione christiana sanctius, nihil sublimius. In hoc enim ineffabili mysterio divitias omnes sui erga nos amoris effudit salvator optimus; quoniam non fontem tantum gratiarum hic nobis aperuit, verum, ut beatissimus pater Pius papa IX loquitur, etiam in augustissimo sui corporis sanguinisque sacramento nobiscum semper morari, ac nos peramanter pascere et nutrire voluit, quo ipse in coelum rediens ad dexteram patris, nos et sui numinis praesentia et tutissimo spiritualis vitae praesidio communiret, ut probe intelligeremus, quod cum dilexisset suos, in finem dilexit eos³. Quare hortatur synodus omnes christifideles, ut:

1. Pro more in catholica ecclesia semper recepto, latrae cultum, qui Deo debetur, huic sanctissimo sacramento in veneratione exhibeant, sive illud in sacrario asservetur, sive publice exponatur, sive denique ad infirmos deferatur. Nam, docente concilio Tridentino, illum eundem Deum praesentem in eo adesse credimus, quem pater aeternus introducens in orbem terrarum dicit: et adorent eum omnes angeli Dei, quem magi procidentes adoraverunt, quem denique in Galilaea ab apostolis adoratum fuisse scriptura testatur⁴.

2. Paterno affectu admonet haec synodus, hortatur, rogat et obsecrat per viscera misericordiae Dei nostri, ut omnes et singuli, qui christiano nomine censentur, in hoc vinculo caritatis, in hoc concordiae symbolo conveniant et concordent⁵, frequentius et digne praeparati accedentes ad mensam Domini. Senioribus autem in memoriam revocat C legem⁶ sacri concilii Lateranensis IV a concilio Tridentino identidem inculcatam⁷, qua praecipitur, ut omnes utriusque sexus christifideles, postquam ad annos discretionis pervenerint, omnia sua peccata saltem semel in anno fideliter confiteantur proprio sacerdoti, aut alteri ab ordinario adprobato ad audiendas confessiones, suscipientes reverenter ad minus in Pascha eucharistiae sacramentum. Quod salutare statutum frequenter in ecclesia publicetur. Caeterum, communio haec paschalis in parochia propria fieri debet, nisi consuetudo legitima communionem in alia parochia vel ecclesia regularium (die tamen Paschatis excepto) licite posse peragi declaret. Id quod consentientibus episcopis apud nos quoque obtinet.

3. Singularem solertiam parochorum exigit prima communio parvulorum, a qua saepe totius vitae ratio pendet, ipsaque adeo aeterna salus; D plurimum quippe interest, quanta animi corporisque praeparatione accedant parvuli ad arborem vitae in medio paradisi plantatam, cuius fructus immortalitatem praestat edentibus, ut in fortitudine cibi illius ambulantes, ex huius miserae peregrinationis itinere ad coelestem patriam olim pervenire mereantur. Quapropter praecipit synodus haec, ut ad primam communionem nonnisi ii admittantur, qui rite edocti sunt sublimitatem et pretium coelestis panis, quem appetunt. Ante sacram synaxim piis

exercitationibus praeparentur; confessionem peragant de omnibus totius vitae peccatis; die autem communionis, quae sit omnino sollemnis, in unum collecti, in processione ad ecclesiam inter preces et cantica deducantur, vota baptismatis renouent, adstantibus, si fieri potest, etiam parentibus, patris et cognatis.

4. Memores sint parochi, adorandam eucharistiam esse viaticum in Domino morientium: itaque solliciti curent, ut fideles aegre decumbentes hoc viatico mature roborentur. Idcirco renovat synodus legem¹, qua statuitur: ut corpus domini nostri Iesu Christi in peregrinorum atque infirmorum gratiam ne ullo unquam tempore tanto illos bono fraudari contingat, in sacrario sub fideli custodia, adhibitis clavibus, ne possit ad illud manus temeraria extendi, munde ac reverenter asservetur, ac saepe renovetur. Coram sacrario, in quo eucharistia asservatur, lampas B semper ardeat. Dum autem sacrum viaticum ad infirmos defertur, sacerdotem praecedat quidam, portando ardentem cereum in lampade, et campanula praetereuntes ad adorationem provocando. Contendant parochi cohortatione sua efficere, ut sub baldachino deferendum ad infirmos viaticum complures comitentur.

5. Curabunt episcopi, ut abusus in expositione publica venerabilis sacramenti tollantur.

6. Tum sacerdotes, tum laici sacram coenam accedentes, praeter debitam animae puritatem et humilem ac devotum corporis extrinsecum habitum, a media nocte sacram communionem praecedente inviolabiliter observent ieiunium naturale, quod parvitatem materiae nequiquam admittit.

7. Quanta cura adhibenda sit, ut sacrosanctum missae sacrificium omni religionis cultu ac veneratione celebretur, quivis facile existimare poterit, qui cogitaverit, maledictum in sacris literis eum vocari, qui facit opus Dei negligenter. Nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum a christifidelibus tractari potest, quam hoc ipsum tremendum mysterium, quo vivifica illa hostia, qua Deo patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur². Hortatur idcirco synodus omnes sacerdotes Iesu Christi, ut solerter legant, cordi imprimant et opere exequantur ea omnia et singula, quae sacrosanctum concilium Tridentinum³ de hoc novae legis adorando sacrificio eloquitur, et quae rubricae missalis continent. Praeterea, monet haec synodus, ut diebus Domini et festis, unusquisque presbyter altare Domini accedat, nisi gravi impedimento, uti est coecitas, nimia nervorum debilitas, alia gravis infirmitas, prohibeatur; qui autem curam animarum habent, etiam diebus communibus tam frequenter celebrent, ut suo muneri satisfaciant, quod ad fovendam in se et fidei populo pietatem, ac ad exorandas a Domino gratias frequentius fiat.

5. De poenitentia.

Si ea in regeneratis omnibus, ut Tridentinum habet, gratitudo erga Deum esset, ut iustitiam in baptismo ipsius beneficio ac gratia susceptam constanter tuerentur; non fuisset opus aliud ab ipso baptismo sacramentum ad peccatorum remissionem esse institutum. Quoniam autem Deus dives in misericordia cognovit figmentum nostrum, illis etiam vitae remedium contulit, qui sese postea in peccati servitute et daemonis potestate tradidissent, sacramentum videlicet poenitentiae, quo lapsis post

¹ C. 102, dist. IV, de consecr.

² C. 100, dist. IV, de consecr.

³ Enc. ad patriarch., primat. etc. anno 1858 die 3 maii, de applicat. missae sacrif. in festis abolitis.

⁴ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 5.

⁵ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 8.

⁶ C. 12, de poenitent. et rem. X (5, 38) [Hardouin, VII, 35 D].

⁷ Conc. Trid., sess. XIII, can. 9, et sess. XIV, can. 8.

¹ Synod. prov. Strigon. 1560, c. 5, Péterffy, Conc. Hung., II, 57.

² Conc. Trid., sess. XXII, decret. de observandis et evitandis in celebr. missae.

³ Sess. XXII.

baptismus beneficium mortis Christi applicatur¹. Cum enim iustus septies cadat², curatores animarum fideles suos provocent, invitent suaviter et instent opportune, ut hoc vitae remedium, quod medicus animarum nostrarum benigne offert, hanc secundam post naufragium tabulam, alacri animo arripiant.

Eapropter:

1. Vehementer optat synodus haec provincialis, ut fideles per anni decursum saepius conscientias suas hoc salutifero lacrymarum lavacro mundare satagant; eos autem, qui salutis suae cura minus tanguntur, etiam obsecrat, ut identidem in anno, festis imprimis maioribus, et cultui Dei genitricis immaculatae sacratis, praecipue autem sacro illo et maxime acceptabili tempore Quadragesimae³ et Adventus, peccata sua confiteantur, et iniunctam poenitentiam studeant adimplere. Sacerdotibus autem, quorum officium est missae sacrificium crebrius offerre, frequentiore, ad minus menstrua, confessionem iniungimus, ne si impuri accedant, iudicium sibi manducant damnationemque adquirant.

2. Summa solertia et prudentia instituant parochi imprimis tenellam portionem gregis sui. Ubi nimirum parvuli ad annos discretionis pervenerint, manuducantur in faciendi conscientiae examine, ut confessio eorum integra sit; ne secus per incuriam primi institutoris ad sacrilegas olim confessiones via paretur. Adolescens enim iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea⁴.

3. Finito tempore confessionis et communionis paschalis, testimonia super his colligantur, et quoad eos qui praecepto ecclesiae non satisfecissent, sententia ordinariorum expetatur.

6. De extrema unctione.

Extrema unctio non modo poenitentiae, sed et totius christianae vitae, quae perpetua poenitentia esse debet, consummativum existimatum est a patribus, ut Tridentinum docet. Clementissimus enim redemptor noster, qui servis suis quovis tempore voluit de salutaribus remediis adversus omnia omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in sacramentis aliis praeparavit, quibus se christiani, donec viverent, integros conservare possent: ita extremae unctionis sacramento finem vitae tamquam firmissimo quodam praesidio munivit⁵. Itaque:

1. Monendi sunt fideles, ut, dum adhuc mentis compotes sunt, hoc praesidio eo imprimis tempore, quo tentatio adversarii nostri vehementissima est, se roborare satagant, nec existiment sacerdotem, extremae unctionis sacramentum administraturum, proximae mortis esse nuncium, verum potius perpendant effectus illos salutes, quorum participes redduntur, qui hoc sacramentum digne suscipiunt. Caetera autem curatores in administrando hoc sacramento, rituali dioecesano se conforment.

2. Administranda est extrema unctio infirmis praesertim illis, qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitae constituti videantur⁶, nequaquam autem illis, qui, cum sano sint corpore, probabile aut etiam certum adeunt vitae periculum, quales sunt iter maritimum ingressi, proelium commissuri, ultimo supplicio plectendi, foeminae partui proximae, nisi alia insuper accesserit extraordinaria aut lethalis

A corporis aegritudo¹. Pueris doli et culpae capibus etiam ante primam communionem, nec non adultis, qui aliquando usum rationis habuerunt, et postea in phrenesim aut amentiam inciderunt, conferri debet hoc sacramentum; minime vero amentibus, qui nullum ab ortu lucidum intervallum obtinuerunt. Moribundi autem sensibus destituti, licet communionem non possint recipere, si ante petierint aut saltem christiane vixerint, hoc salutis praesidio muniantur; de quolibet enim fideli, nisi contrarium constet, praesumendum est fuisse hoc sacramentum petiturum². Quod de haereticis, et notoriis impenitentibusque peccatoribus praesumi nequaquam potest.

7. De ordine.

Sacerdotium novi foederis salvator noster instituit, atque apostolis eorumque successoribus in sacerdotio potestatem tradidit consecrandi et ministrandi corpus et sanguinem eius, nec non et peccata dimittendi et retinendi³. Cum autem divina res sit tam sancti sacerdotii ministerium, magna profecto sagacitate seligendi indefessaque vigilantia educandi sunt illi, quibus olim tam sublime ministerium concedetur. Episcopi huius provinciae dabunt operam:

1. Ut erectis puerorum seminariis, tum in horum tum in clericorum seminariis, eam nanciscantur candidati educationem et institutionem, quam cel-situdo huius ministerii exigit.

2. Ut ad sacros ordines unice digni promoveantur, curabunt episcopi, ut iuxta legem Tridentinam de ordinandorum aetate, natalibus, moribus et vita a viris fide dignis sufficiens obtineri queat testimonium⁴.

3. Quamvis condigna laude ornanda sint eorum clericorum iuniorum conamina, qui in arte oratoria et catechetica privatim se exercent; prohibent tamen patres clericis ad subdiaconatum needum promotis, in ecclesia sacrum sermonem ad populum habere, vel ibidem institutionem catechetica fidelibus impertire. Sacri denique muneris dignitas postulat, ut clerici needum subdiaconi ab omni functione officiantis omnino abstineant. Vult tamen synodus, ut clerici iuniores sacerdotibus sacras functiones peragentibus reverenter ministrent.

4. A primitiis neomystarum omnes pompae saeculares et convivia strepitosa absint.

8. De matrimonio.

Postquam salvator noster mysteriorum dispensatores instituisset, qui gregi dominico praeessent, et in eum coelestis gratiae thesauros effunderent; nihil videbatur ad generis nostri reparationem et aedificationem corporis Christi superesse, quam sacramentum, quo primaeva illa et individua maris et foeminae societas, ex qua totum humanum genus propagatur, coelesti benedictione consecraretur, ut ex radice sancta melior sanctiorque pullularet soboles, et ex honorabili coniugio ac thoro immaculato populus christianus ad veri Dei et salvatoris nostri Iesu Christi cultum augetur. Cum tam sublimis sit finis sacramenti, huius quod ipse apostolus⁵ magnum appellat, decernit haec synodus:

1. Ut sponsus et sponsa praevia institutione diligenter praeparentur ad sacramentum hoc digne suscipiendum, edoceanturque officia, quae ipsos tum relate ad invicem, tum relate ad proles suscipiendae

¹ Conc. Trid., sess. XIV, cap. 1.

² Prov. XXIV, 26.

³ C. 12, de poenitent. X (5, 38) [Hardouin, VII, 35 D]; item Conc. Trid. sess. XIV, cap. 5.

⁴ Prov. XXII, 6.

⁵ Conc. Trid., sess. XIV, doctr. de extrema unct.

⁶ Conc. Trid., sess. XIV, cap. 3, de ministro h. sacr.

¹ Bened. XIV, de syn. dioec., lib. VIII, c. 5, n. 1 et sq.

² Bened. XIV, de syn. dioec., lib. VIII, c. 6, n. 1-5.

³ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 1.

⁴ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 5, de ref.

⁵ Ephes. V, 32.

educationem manent, ut illa in timore Domini A
crescat.

2. Cum, dicente sancto Augustino, quaestio de coniugiis implicatissima sit, praecipit synodus, ut curatores animarum leges, quas ecclesiastica potestas de matrimonio edidit, solerter discant, illasque ad amussim observent.

3. Ut declaratio consensus et benedictio spon- sorum matutinis, quantum fieri poterit, horis, non vero a meridie aut plane sub vespertinum crepus- culum peragatur. Porro, propter infringendae legis ecclesiasticae periculum, nuptiales solemnitates die- bus abstinenciae non celebrentur.

4. Optat synodus graviter monendos esse eos, qui nuptias ineunt, ut tempestive ante matrimonium sacram confessionem peragant, atque ut rite ad eucharisticam communionem accedant.

De mixtis matrimoniis.

Primum, quod in matrimonio quaeritur, iuxta sanctum Ambrosium, est religio. Hinc, prout lege mosaica Hebraeis matrimonia cum exteris, praesertim cum Chananaeis, propter periculum perversionis, severe interdicta fuerunt, ita ecclesia quoque nostra omni tempore prohibuit, ne catholici cum acatholicis hoc sacro foedere iungerentur. Praesertim sedes apostolica coniugia mixta seu cum acatholicis inita vehementer semper improbat, neque illa indulgenda existimavit, nisi ex gravissimis causis, et sub certis conditionibus: imprimis ne coniux catholicus ab haeretico perverti possit, quin potius ille teneri se sciret ad hunc pro viribus ab errore retrahendum; tum etiam, ut proles utriusque sexus ex eo matri- monio procreanda in catholicae religionis sanctitate omnino educaretur¹.

Certe coniugium iam e sua institutione postulat, ut qui hoc vinculo iunguntur, non solum coniugii C
nexu, sed etiam religionis sensu sint una caro, unum cor et una quasi anima. Intima haec animorum coniunctio inter eos sperari non potest, qui in re gravissima et sacerrima dissentiant, ita ut, quod alter summa veneratione colit ac frequentat, alteri ridiculum, superstitiosum vel omnino idololatricum videatur. Unde saepissime evenire consuevit, ut coniuges ea, quam intima inter eos vitae societas exigit, fiducia destituti, aut tristem inter continua dissidia vitam ducant, aut pars catholica, ad in- differentismum vel plane defectionem a fide delapsa, salutis periculum subeat, atque sic magnum hoc sacramentum omni sua dignitate et sanctitate exuatur. Tum vero quam primum, ut in educanda prole, quod una pars aedificat, altera, si non directe, saltem indirecte destruat, ipsaque proles arbitretur parum referre, quam religionem quisque teneat; quotidiana experientia id sat superque docet.

Denique, qua ratione coniuges diversae religionis se mutuo aedificare possent, inter quos nec precum nec sacramentorum communio obtinet; verum potius, dum, verbi gratia, uxor catholica sancta sacra- menta frequentat, id quasi clam et furtive facere debet, ne maritum ad impia dicteria provocet?²

Hinc, quantacumque sit caritas, qua dissentientes a nobis in rebus religionis concives nostros pro- sequimur, non possumus tamen non vehementius dolere, mixta matrimonia adeo invaluisse, ut exinde religioni catholicae multiplicia eaque atrocissima vulnera inficta cernamus.

Quia vero de animabus, quae ancipiti hoc com- mercio pereunt, coram iusto iudice stricta a nobis

olim reddenda erit ratio, catholicos parentes per viscera misericordiae Dei, per prolis suae salutem oramus et obtestamur, imo, qua episcopi animarum, mandamus etiam, ut omni meliori modo prolem suam ab ineundis mixtis matrimoniis avocare et arcere studeant. Hunc in finem, implorato Spiritus sancti auxilio, in se ipsis sensum vivae fidei resuscitare studeant, ac intime sibi persuadeant, non esse in alio aliquo salutem, quam in Iesu Christo eiusque sancta ecclesia. Hunc vivae fidei sensum proli etiam suae iam in tenera aetate tum verbo tum exemplo instillare adlaborent. Adolescentulas praecipue vigili oculo comitentur, neque permittant cum huiusmodi familiaris versari, quibus vitae con- iugalis vinculo aliquando consociari nefas est. Nec decipiantur earumdem teneriori aetate: nam ex- perientia docet, nisum nubendi in aliquibus maturius excitari. Eo magis intendant pubescentibus puellis:

B periculosa enim et difficilis est animorum violenta separatio, si longiori consuetudine sibi invicem quasi adglutinati sunt. Alioquin advertere potuerunt pluribus in casibus, non tam coniugem, quam potius coniugis vires et facultates temporales, vel saltem divitem haereditatem ambiri.

Parochi vero et omnes, quibus animarum cura commissa est, tam publicis quam privatis sermonibus, omni tamen cum discretione, caritate et mansue- tudine doctrinam ecclesiae de mixtis connubiis op- portune proponant, dumque caritatis christianae universalem characterem explicabunt, simul eiusdem limites divinis legibus defixos clare edisserant. Tum vero assiduis Deum exorent precibus, quo fidem in mentibus fidelium suorum augere, eosdemque ab omni fidei naufragio praeservare misericorditer dignetur. Vita praeterea moribusque suis ecclesiam Iesu Christi amabilem personamque suam veneran- dam reddant, ut, emergente mixti matrimonii casu, verba et adhortationes ipsorum non in irritum cadant.

Si qui tamen a fidelibus ab huiusmodi matri- monio ineundo prorsus desistere nollent, eo conatus suos dirigant, ut pars acatholica legalem cautionem praestet de catholica omnis prolis educatione, simul- que dispiciant, num fides catholicae partis ab omni perversionis periculo immunis futura censi possit. Tantum his praehabitis, adornent recursum ad ordi- narium pro obtinenda in impedimento vetiti mixtae religionis dispensatione sedis apostolicae, sine qua ne denunciare quidem audeant huiusmodi matri- monia.

Si autem postulata securitas non praebeatur, cum in casu hoc magnopere intersit, ut uniformis in procedendo modus, isque activam sacerdotis co- operationem, quantum possibile est, excludens ob- D
servetur, scopo hoc sequentes statuimus regulas.

1. Matrimonio huiusmodi trinae promulgationes praemittantur, inter promulgandum tamen religionis cui partes addictae sunt, mentio non fiat.

2. Tam ante, quam praeprimis intermedio pro- mulgationum tempore, institutio omni cum mansue- tudine et sollicitudine impertienda, parti catholicae non solum non subtrahatur, quin potius illa, qua licet, diligentia tribuatur.

3. Cum pars catholica in proposito casu non tantum in canonicas sanctiones, sed etiam in legem naturalem et divinam gravissime peccet, in tribunali poenitentiae sacramentaliter absolvi non potest. Si tamen in matrimonio iam constituta in cor suum redeat, sincera reatus sui poenitudine ducatur, et, quantum in se est, malum ab se causatum reparare studeat, absolvenda est; cum sancta mater ecclesia viscera misericordiae nunquam praecludat vere poe- nitentibus.

¹ Bened., XIV, *Magnae nobis* [die 29 iunii 1748].

² Tertul., *Ad ux.*, II, 3, 5 [opp. Tertul., ed. Migne, I, 1293 B et 1296 A].

4. Matrimonium huiusmodi, non quidem in loco sacro, loco tamen decente, in aedibus, verbi gratia, parochialibus ineatur, et parochus, vel cum eius licentia alius sacerdos, nullis quidem sacris vestibus, adeoque non stola, non rochetto, habitu tamen ecclesiastico indutus, et ad modestam gravitatem compositus, citra faciendum libri ritualis, vel precum sacrarum aut ritus sacri usum, coram duobus aut tribus testibus declarationem mutui in matrimonium consensus excipiat.

5. Ut haec mutui consensus declaratio nulli exceptioni obnoxia sit, eam vir his aut similibus verbis exprimat: *Ego N. N. in coniugem accipio N. N. honestam personam, non ipsam deseram usque meam et illius mortem in quacunque vicissitudine. Sic me Deus adiuvet.* Deinde consensum suum sponsa catholica sic enunciabit: *Ego N. N. in maritum accipio N. N. honestum iuvenem vel virum, non ipsum deseram usque meam et illius mortem in quacunque vicissitudine. Sic me Deus adiuvet, beata Virgo et omnes sancti.*

6. Postquam haec peracta sunt, parochus matrimonium hoc eadem, qua in aliis matrimoniis inserendis oportet, solertia libro copulorum inserat. Forma immatriculationis aliis praescriptis rubricis plene conformis tenenda est; unice in rubricam *Copulans* inserenda erunt haec verba: *Mutuum in matrimonium consensum declararunt coram parocho proprio N. N. vel delegato sacerdote N. N. in aedibus parochialibus N. N.*

7. Moneat coniuges, quod matrimonio valido coniuncti sint, cuius indissolubilitas aliique legitimi effectus non secus ac in aliis matrimoniis extra omne dubium positi sint.

8. Si vero sponsi mixtae religionis ab assistentia passiva acceptanda prorsus alieni forent, et ad illam declinandam non obstantibus parochi monitis et hortamentis ministrum acatholicum fine contrahendi coram ipso matrimonii adire mallent, in hoc proposito impediri non possunt, concedendaeque sunt ipsis testimoniales literae id solum enunciantes, quod, peractis tribus denunciationibus, nullum tale impedimentum, ob quod matrimonium inter hos sponso-
C valide contrahi non posset, detectum sit, nihil ultra addendo, unde consensus vel adprobatio sacerdotis testimonium dantis subinferri posset.

9. Introductio seu benedictio huiusmodi mulieris post nuptias tam parum adhibenda est, quam parum adhiberi potuit benedictio tempore initi matrimonii; haec enim utrobique adprobationem auctoritate ecclesiae factam indicat. Introductio autem puerperae cum prole, quae apud catholicos baptizata est, et ecclesiae catholicae succrescit, fieri potest. In casu nihilominus, quo proles apud acatholicos baptizatur, et ab ecclesia catholica abstrahitur, in-
D tductio fieri non potest.

TITULUS IV.

De cultu divino.

1. De dominicis et festis diebus sanctificandis.

Iam ipse Deus benedixit diei septimo, et sanctificavit illum: quia in ipso cessaverat ab omni opere suo¹.

In veteri foedere apud Israelitas celebratio diei septimae seu sabbati, vi legis Mosaicae, novam severissimamque sanctionem obtinuit. „*Videte, ut sabbatum meum custodiatis, quia signum est inter me et vos in generationibus vestris; ut sciatis, quia ego Dominus, qui sanctifico vos. Custodite sabbatum meum, sanctum est enim vobis. Qui polluerit illud,*

A morte morietur; qui fecerit in eo opus, peribit anima illius de medio populi sui. Sex diebus facietis opus. In die septimo sabbatum est, requies sancta Domino; omnis, qui fecerit opus in hac die, morietur.“¹ Tandem Dominus digito suo tabulis lapideis insculpsit: *Memento, ut diem sabbati sanctifices*².

In lege nova a tempore apostolorum³, dies prima seu dominica celebrari coepit, qua nempe Christus e sepulchro surrexit, et nova salutis oeconomia per Spiritum sanctum mundo allata fuit.

Diei dominicae postmodum alia festa accesserunt, in primis quidem ad recolenda quotannis praecipua mysteria religionis nostrae, tum vero in memoriam et honorem beatissimae Mariae virginis, sanctorum apostolorum, martyrum, aliorumque sanctorum et sanctarum. Haec festa annum quasi cyclum constituunt, quo tota religio nostra per singulos annos statis temporibus tum memoriae, tum praecordiis nostris vivide imprimitur.

Finis igitur horum dierum est, ut cultui divino sacrisque operibus pie impendantur. Cessandum est ab opere mundano, ut liberius ad ecclesias ire, psalmis et hymnis et canticis spiritualibus insistere, orationi vacare, oblationes offerre, memoriis sanctorum communicare, ad imitationem eorum assurgere, eloquiis divinis intendere, eleemosynas indigentibus mittere valeat christianus⁴, ut, quantum in hac vita conceditur, sabbatum illud aeternum, de quo apostolus⁵ disserit, quodammodo praecoccupemus, ut scilicet, si nunc super pauca fideles extiterimus, emenso feliciter praesentis temporis circulo, ingrediamur in requiem Domini.

Unde non sine cordis amaritudine cernimus, quod Deo dicati dies, sanctisque rerum officiis consecrati, ac Spiritus sancti doctrina instituti, non modo sancte, ut oportet, non colantur, sed, quod gravissimum est, operibus, actibus ab eorum cultu et pietatis christianae studio alienis, nefarie violentur. In tanta praecepti ecclesiae praevaricatione, synodus haec, sacrosancti Tridentini concilii auctoritati⁶, canonum decretis, summorum pontificum sanctionibus, Pii V pontificis constitutioni eo nomine editae⁷, patrum denique institutis⁸ innixa, edicit et decernit:

1. Ne sacris iis diebus, qui sanctae matris ecclesiae instituto aut uniuscuiusque loci consuetudine votive publico coluntur, servilia opera exerceantur. Et quoniam in iis, quae sequuntur, maxime peccatur, haec speciatim vetamus:

a) Ne iis diebus nundinae mercatusve agantur, nec apparatus ad haec fiant, quibus horum sanctificatio impediretur, turbaretur, aut fideles ab ea avocarentur.

b) Ne actus forenses cuiuscunque generis (casibus moram non ferentibus exceptis) suscipiantur, aut executioni mandentur.

c) Ne tempore cultus divini, seu matutini seu pomeridiani, vel occasione processionum publicarum, aut aliarum ecclesiasticarum functionum collectae (demptis consuetis in ecclesia offertorii) instituantur.

d) Similiter consultationes a primoribus locorum passim his diebus usitatas, prout et sessiones sic dictas oeconomicas severe interdiciamus; cum his

¹ Exod. XXXI, 13-5.

² Ibid. XX, 8.

³ I Cor. XVI, 2; Act. XX, 7; Apoc. I, 10.

⁴ Nicol. I, pont. in resp. ad Bulgar., cap. 11 [Hardouin, V, 359 B; Patr. lat., ed. Migne, CXIX, 985 C].

⁵ Hebr. IV, 9 seqq.

⁶ Sess. II [vel potius 22, decr. de observ. et evit.] et 25, decr. de invoc. sanct.

⁷ Kal. apr. 1566.

⁸ Constit. s. Steph., cap. 7, synod. Szabolch. cap. 11, Péterffy, Conc. Hung., I, 8-29.

¹ Gen. II, 3.

animorum quies, in cultu divino tantopere necessaria, A vehementius turbari, nec ipsae consultationes opportuno tempore concludi soleant. Conventus tales ad summum post finitas litanias, si differri nequeant, agi poterunt.

e) Ne articuli, quos ceu ad victum necessarios certis horis secus vendere integrum est, prope ecclesias in earumve conspectu veniri exponantur; et ideo a curatoribus animarum sollicitè intendendum est, ut hora eatenus praescripta stricte observetur.

f) Quoniam autem experientia compertum est, depravatis his temporibus et moribus, ad choreas, tripudia, saltationes et id genus alia nunquam fere conveniri sine multis et iis quidem gravissimis Dei offensionibus, idque tum ob obscoena dicta, inhonestas actiones, et perniciosas ad omnia opera carnis illecebras illis coniunctas, tum propter rixas, dissidia, interdum etiam caedes etc. inde consequentes: his tot offensionum et peccatorum seminariis locum dari, iis praesertim diebus, qui dies propitiationis sunt, et iis ipsis diebus fideles plerosque, nefariis istis satanae blanditiis illectos, a divinis officiis, religiosis supplicationibus lectionibusque sacris abduci, avertique rudes a percipiendis fidei rudimentis, aliosque ab aliis christianae pietatis officiis, in qua eo tempore religiose incumbendum est, abstrahi et amoveri; hoc certe gravissimum est in conspectu Dei et ecclesiae! Quare interdicimus, ne festivis diebus saltationes, tripudia, choreae ducantur aut fiant ante terminata divina pomeridiana, neve ultra defixam horam protendantur.

2. Ut vero illi dies omni pietate et religione colantur, parochi crebro populum admoneant atque hortentur:

a) Ut illorum dierum tempus, quod Deo eiusque cultui debetur, iis actionibus totum impendant, in quibus sancte transigendum est; idcirco frequenter fidelibus suae curae creditis inculcent, ne iter absque urgentissima causa, priusquam integro missae sacrificio devote intersint, suscipiant, nisi ad eum locum proficiscantur, ubi cultui divino de tempore interesse possint.

b) Ut sacrum quoque sermonem, alioquin ad integritatem cultus divini spectantem, fideliter audiant.

c) Ut divinis etiam promeridianis praesentes pie religioseque adsint.

d) Ut in christianae doctrinae rudimentis ac praeceptis vel percipiendis vel revolvendis versentur.

e) Obtestamur denique et provocamus optimates et magistratus, qui gubernationi praesunt, aliosque dignitate prae cellunt, ut in his aliis fidelibus exemplo praeluceant, et solemnioribus imprimis diebus, quibus humanae redemptionis mysteria recoluntur, ad principalem ecclesiam collective conveniant, D divinisque cum pietate ad cunctorum aedificationem intersint.

Deus autem et pater domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum et Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, quique per Moysen servum suum dixit: „*Suscitabit te Dominus sibi in populum sanctum, sicut iuravit tibi, si custodieris mandata domini Dei tui, et ambulaveris in viis eius*“,¹ det nobis virtutem et benedictionem ab alto, ut sanctificemus sabbata eius, et invocetur nomen eius in nobis, ut ingrediamur in requiem eius².

2. De augendo decore cultus divini.

Nullum aliud opus adeo sanctum ac divinum a Christi fidelibus tractari potest, ut habet concilium

Tridentinum, quam tremendum mysterium, quo vivifica illa hostia, qua Deo patri reconciliati sumus, in altari per sacerdotes quotidie immolatur¹. Unde satis apparet, omnem operam et diligentiam in eoponendam esse, ut mysterium hoc, quod cultus divini centrum est, quanta maxima fieri potest, non solum interiori cordis munditia et puritate, verum exteriori quoque devotionis ac pietatis expressione peragatur, atque ad augendam eius dignitatem omnia conspirent. Dignus quippe est dominus Deus noster accipere gloriam et honorem ac virtutem², ut ei, per quem omnia facta sunt, serviant etiam omnes creaturae. Per externam porro internae religionis manifestationem, solemniori modo contestamur nostrum erga Deum amorem, gratitudinem, subiectionem ac fiduciam, fitque, ut per externum exercitium interna sensa foveantur, et adminiculis humanis ad rerum divinarum meditationem altius elevemur, atque per visibilia religionis ac pietatis signa in invisibilium amorem rapiamur; sed et alios ad pietatem excitabimus, qui videndo opera nostra imitabuntur meliora charismata, et glorificabunt Patrem qui in coelis est.

Synodus haec laudem et gloriam Dei eiusque debitum cultum in spiritu et veritate promovere desiderans, et fidelium pietatem efficacius excitare, excitatam accendere et alere cupiens, pro augendo cultus divini decore sequentia decernit:

1. Clerici, qui cultui divino praesunt, memores sint, sancta sancte tractari debere, sciantque fidelium ora ac oculos in se conversos esse, ac proinde internae religioni ita studeant externam iungere pietatem ac modestiam, ut ipsorum devotione ac vultu ad omnem gravitatem composito, fidelium corda iugiter incalescant, et ad promendas Deo laudes suaviter invitentur. Id quod et Tridentini patres impensius commendarunt dicentes: „Decet omnino clericos in sortem Domini vocatos vitam moresque sic componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus nil nisi grave, moderatum ac religione plenum prae se ferant.“³

2. Parochi dent operam, ut ecclesiae mundae sint ac nitidae, nec existiment se officio iam satisfecisse, si curae huius aedituos monuerint; verum, ut sanctus Hieronymus de Nepotiano habet, ipsi sint solliciti, si niteat altare, si parietes absque fuligine, si pavimenta tersa, si sacrarium mundum, si vasa sint luculenta⁴. Quae quidem sacrorum locorum cura iugis sit omnino et fatigari nescia, nec ad solas maiores anni festivitates restricta. Caeterum laudabile obsequium praestabunt fideles Deo, si curae huius et ipsi participes esse decreverint. Quapropter agendum erit, ut, quod in plerisque parochiis iam obtinet, ex virginibus aliisque piis mulieribus parochiae conscribatur sodalitas cuius membra pergrati officii sibi ducent ecclesias ac capellas singulis septimanis ad minus semel purgare, cura et munditiae tabernaculi et sacrorum vasorum alioquin [apud] presbyterum manente.

3. Quia vero maiora festa maiori etiam pompa ac ornatu celebrare convenit: solemnioribus festis ecclesiae floribus, frondibus aut aulaeis (tapetibus) in parietibus sanctuarii exornentur, cerei plures accendantur, faces adhibeantur, gradus arae inomisse obtectus sit, et, in quantum per facultates licuerit, procurentur imagines mysteria fidei nostrae repraesentantes, aut sancti cuius sollemnis dies agitur,

¹ Conc. Trid., sess. XXII, decret. de observand. in celebrat. missae.

² Apoc. IV, 11.

³ Conc. Trid., sess. XXII, cap. 1, de ref.

⁴ Ad Heliodorum, epitaphium Nepotiani [opp. S. Hieron., ed. Migne, I, 596].

¹ Deut. XXVIII, 9.

² Hebr. IV, 3.

effigiem adumbrantes, et congruo loco in ecclesia, vel A etiam super porta principali ecclesiae exponantur, ut fideles altius menti impriment obiectum festivitatis, cuius memoria recolitur. Opportunum quandoque erit pavementum ecclesiae virenti gramine perspergere, fores templi ramis arborum et sertis, limina atriumque floribus campestribus, turres vexillis ornare, verbo, praestare omnia, quae ingeniosus erga Deum et sanctos eius amor et prudentia pastoralis suggesserit. Profecto, qui diligit decorem domus Dei et locum habitationis gloriae eius, facile detegat quando et quid facere oporteat.

4. Imagines et statuae, per quas populus, ut concilium Tridentinum pluribus expressit¹, in articulis fidei commemorandis et recolendis confirmatur, beneficiorum a Christo collatorum admonetur, et ad sanctorum imitationem excitatur, sunt singularia ornamenta altarium nostrorum. Curent itaque parochi, ut eae semper nitidae sint; quae vero, seu B quia rudi manu factae, seu quia vetustate attritae vel quomodocunque vitiatae sunt, scopo non responderent, removeantur, et iis per superiores ecclesiasticos praevis adprobandae substituantur.

5. Altaria, vasa sacra, et cuncta quae ad missae sacrificium et cultum sanctae eucharistiae spectant, quam nitidissime conserventur. Paramenta sacra, si ob tenuiores ecclesiae proventus pretiosa procurari non possent, ad minus sint integra et munda. Item rubricae de paramentorum colore exacte observentur. Non solum autem pro sacerdotibus, sed et iis qui ministrant ad altare, procurentur vestes functioni sacrae congruae; ferialibus duo, dominicis et festis diebus quatuor adolescentes ministrantes adhibeantur, ordinarie rubris, in Adventu et sancta Quadragesima, ubi fieri potest, violaceis, sub *Requiem* nigris togis vestiti.

6. Saepe ecclesiarum paupertas, aut defectus C artificum peritiorum, non vero sacerdotum socordia est causa, quod ecclesiae rebus ad cultum divinum solemnius agendum necessariis careant. Pia mater ecclesia similibus indigentibus in religiosa filiorum suorum largitate solebat remedium quaerere, eos hortando, ut mente revolvant et imitentur illam promptitudinem, qua filii Israel ad faciendum opus tabernaculi testimonii et ad vestes sanctas et omnem cultum suas armillas, inaures, annulos et dextralia, vasa aurea, purpuram, byssum et lapides pretiosos devoto animo Domino obtulerunt². Patres synodi huius paterno affectu et fiducia provocant fideles, ut horum, sed et plurimorum sanctorum sanctarumque exemplo ducti, pro augenda cultus divini maiestate symbolas suas sponte et hilari animo conferant, Deo, a quo omnia acceperunt et expectant, ex ipsius donis ac datis oblationem facientes. Ut vero imagines, statuae, vestes et vasa sacris usibus D inservitura elegantiori etiam forma resplendeant, episcopi in maioribus civitatibus, ubi artifices peritiores facilius haberi possunt, constituent quosdam sacerdotes, qui res ecclesiarum ab urbibus magis remotarum prompto animo curabunt, ad quos proinde se convertant ii, qui in usum ecclesiarum suarum res necessarias emere volerint.

7. Singularia denique incrementa accedunt decori cultus divini ex harmonico cantu fidelium. Quocirca inspectores ac directores scholarum hortatur synodus, ut inter caetera institutionis religiosae obiecta cantus quoque ecclesiastici magnam habeant curam, quo sic in scholis nunc enutriti et deinceps enutriendi, suavi hymnorum sacrorum modulatione

et Deum glorificent, et caeteros qui artem hanc minus callerent, sensim excolant et aedificent. Ab ecclesiis vero musicas eas, ubi sive organo, sive cantu, sive aliis instrumentis profanum, theatrale, leve, immoderatum miscetur, omnino arcendas esse praecipiunt episcopi, nec alios quam catholicos cantores, nullo modo autem scenicas cantatrices in choro tolerabunt. Ruri, strepitosa musicae cantus fidelium quamprimum substituatur.

3. De cultu beatae Mariae virginis fovendo et augendo.

Archangelus Gabriel, ab aeterno praelectam his verbis „*Ave gratia plena, Dominus tecum*“ salutando, cultui beatae Mariae virginis initium dedit, qui per sanctissimos apostolos et discipulos Domini conservatus, et iam epocha sanctorum patrum multum propagatus fuit. Praeelsae praerogativae, quae beatae virginis Mariae ex constante ecclesiae doctrina tribuebantur, imprimis quod ante, sub et post partum virgo fuerit; quod Dei genitrix sit appellanda; quod eius tota vita e peculiari dono Dei fuerit intemerata, omnibus virtutibus in gradu praeelso ornata, nec unquam vel umbra peccati commaculata, ei prae omnibus sanctis et electis Dei, imo prae angelis quoque venerationem conciliant, eamque beatam dixerunt omnes generationes, glorificabant, prae omnibus post Deum colebant, matrem misericordiae, gratiae et pietatis, consolatricem humani generis concelebrabant; quia certa fide tenebant, eam, velut Domini nostri genitricem, salutem intulisse mundo.

Ineffabilis haec et universalis erga matrem Christi sanctissimam pietas et veneratio nostrorum quoque patrum corda ita accendit, ut hi vix religione Christi imbuti, iam altius in contestanda erga Deiparam virginem veneratione eniterentur; noster namque proto-rex sanctus Stephanus moriens ecclesiam et regnum patrocinio reginae coelorum devovit¹; eam hic et eius successores pluribus templis, aris, statuis honorarunt; eius imagine nummos signaque militaria ornavant; eam magnam suam dominam, et patriam regnum Marianum ordinarie vocarunt; episcopi e deciso concilii provinciae Strigoniensis, 1309 in Udvard celebrati, vespertino campanarum sono salutandam voluerunt; fideles semper et ubique per late patens regnum Marianum pie fidei de immaculato conceptu ab olim firmiter adhaeserunt; iidem in iubila illimitata effusi sunt, et inter piissima gaudia dulcissimae matri suae acclamant: *Tota pulchra es, Maria, et macula originalis non est in te*, dum beatissimus pater Pius papa IX, vicarius Christi, die 8 mensis decembris 1854, in praesentia cardinalium et episcoporum 200 numerum proxime attingentium, ore Petri infallibili, matrem Dei Mariam, iam qua talem cultam, absque labe peccati originalis conceptam fuisse, Romae in basilica Sancti Petri proclamavit, et toti orbi, ut dogma fidei, annuntiavit².

A facto hoc, quod gloriam virginis matris immensum adauxit, cultus eiusdem in regno quoque nostro multum dilatarı et reforescere coepit, et ampliora usque capit incrementa. Memoramus saltem miram illam promptitudinem, qua fidelis populus anno proxime elapso 1857, die 8 septembris, pro celebrando festo septimo-saeculari ad cellas Marianas Styriae, ad provocationem cardinalis regni primatis, sub vexillis sacri itineris, extemplo properavit, et quidem tanta copia, ut e clero tres episcopi, et plures quam ducenti e variis dioecesibus presbyteri, cum turba cultorum Marianorum circa 25 millia

¹ Sess. XXV. de invocat., venerat. et reliquiis sanctorum et sacris imaginibus.

² Exod. XXXV, 21, 29.

¹ Hartuicus in *Vita s. Stephani*, c. 19.

² Bulla *Ineffabilis* [die 8 dec. 1854].

fideliū numerante, inter decem et ultra dierum A cantica et preces ad locum gratiosum pervenerint, ibi pane coelesti refecti. Sit eapropter nomen Domini per saecula benedictum.

Confidimus igitur, quod sanctissima virgo haec, per militantem ecclesiam encomiis immaculati conceptus solemniter et explicite decorata, pro sua materna in populum christianum incessanter testata protectione, extensura sit super nos benedictam manum, et nobis filium suum Iesum Christum dominum nostrum propitium redditura.

In reliquo, fidem de immaculato conceptu, quam maiores nostri et tenuerunt et docuerunt, in synodo hac provinciali, post declarationem dogmaticam conceptus immaculati prima, viva religione, animo piissimo, qua articulum fidei infallibili auctoritate ad credendum propositum, ex corde amplectimur, publice confitemur firmiterque tenemus. Sub huius immaculatae virginis praesidium confugimus, potentissimo patrocinio eius beatissimum in Christo patrem, augustissimum terrae principem, clerum denique et populum universum pia mente commendamus, illam invocabimus, et in hymnis ac canticis socia exultatione concelebrabimus.

Quo vero haec pietatis obsequia ab aliis similiter praestentur, taliterque cultui Mariano notabiliora accedant incrementa, ordinamus, ut in forma cuiusvis iuramenti, quod ecclesiastici in manus sui ordinarii, sive alterius superioris sui, aut etiam laici catholici coram ecclesiasticis personis nuncupant, semper addantur haec verba: „Et beatissimam sine macula conceptam semper virginem Mariam et omnes sancti“; dein impensius hortamur curatos:

1. Ut excelsas praerogativas virginis matris in publicis institutionibus, praeprimis eius cultui sacratis festivitibus, omni cum claritate et argumentorum C pondere proponant et enucleent.

2. Ut omni sabbato ad vesperam cum populo, pulsu campanae ad ecclesiam convocato, rosarium cum congruis mysteriis clara voce orent, et ei accommoda de beatissima matre cantica subnectant, adnitanturque ut in eius festivitibus e fidelibus quo plures ad sacramenta accedant.

3. Ut a sede apostolica probatae sodalitates, quales imprimis sunt ab Immaculato corde Mariae, et sanctissimi Rosarii, in quantum iam in permultis locis existunt, sedulo foveantur, et ubi necdum coadunatae essent, inducantur.

4. Providebunt patres, ut devotio in honorem magnae dominae nostrae per decursum mensis maii peculiariter foveatur, et in litanis lauretanis „Regina sine labe originali concepta“ addatur. Denique,

5. Ut ipsi presbyteri sacra aemulatione festinent cum suis fidelibus coalescere in societatem sub D nomine Coronae aureae¹, hortante beatissimo Pio papa IX, ad augendum cultum Marianum constabilitam. — *Sancta Dei genitrix, ora pro populo, interveni pro clero, intercede pro devoto foemineo sexu! Sentiant tuum iuvamen, quicumque implorant tuam protectionem!*

4. De cultu Dei domestico.

Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum², promisit olim divi-

¹ * Quaevis corona constituitur ex uno et triginta sacerdotibus, qui, singulis mensibus, praefinito die, in Deiparae honorem sacrum offerunt. [Summus pontifex Pius IX, huiusce piae societatis patronus, rescripto die 23 octobris anno 1853 edito, cuique sacerdoti in hanc piam societatem cooptato concessit plenariam indulgentiam, semel in mense lucranda. Cf. epist. em. card. Patrizi, die 21 nov. 1853].

² Matth. XVIII, 20.

Hac eius dulci praesentia perfruendi quotidiana christianis familiis suppetit occasio, si pater vel materfamilias cum liberis et familiaribus suis in nomine Iesu congregatis, domi suae, saltem mane et vesperi, coram crucifixo vel icone sacra, misericordiam Patris, qui facit oriri solem super bonos et malos, devote supplicaverit; si ante et post refectionem, ab illo qui dat escam esurientibus, petat benedictionem et referat gratiarum actionem, si ad trinum salutationis angelicae pulsum sanctae incarnationis Domini memoriam pie recolendo, veneretur una matrem Dei Mariam, quae est auxilium christianorum. Neque dubitari potest ex hac simultanea devotione et quotidiana pietatis exercitatione, plurima in totam familiam redundare emolumenta; siquidem quoties ipse pater et materfamilias cum suis in dies supplicant, toties iisdem in memoriam revocatur tum sua a Deo creatore et mundi gubernatore plena dependentia, tum etiam quanto pretio omnes et singuli suorum redempti sint, quanta proinde cura et studium salutis eorumdem impendendum sit; hi vero si prima semina pietatis et devotionis iam inter domesticos parietes cura parentum susceperint, et quotidie magis magisque sensu religionis imbuti fuerint, eo impensius studebunt, ut eidem in simplicitate cordis obediant, ceu servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo, reddentes quae sunt caesaris caesari, et quae sunt Dei Deo, a quo omnis ecclesiae et civitatis futura dependet prosperitas.

Summopere proinde dolendum, quod cultus hic domesticus in omni ferme hominum classe, si non penitus desiit, multum tamen imminutus sit; quod dentur multi, qui, audito salutationis angelicae pulsu, nec caput detegunt, nec conversationem aut occupationem interrumpunt; quod inveniantur non pauci, qui de strato surgentes, vel illud repetentes, Dei, cuius solius favore et gratia diem noctemque transegerunt, immemores, vel mentem ad eum elevare negligunt; quod demum tales quoque observentur, qui ut se reliquis cultiores ostentent, orationem ante et post mensam erubescunt, tristem in eo reponentes gloriolam, quod supra pium vulgus sapere sibi visi, reipsa desipiant!

Et ideo patres et matresfamilias per suam suorumque salutem obtestamur et districtim monemus, ut cultum Dei privatum in suas domos revehere contendat. Profecto quo diligentiores in hoc Dei servitio fuerint, eo vicissim plura ab eo munera recipient; liberalis enim est Deus, et plurima nobis beneficia ultro largietur, si ad fontem gratiarum eius alacriter et sedulo accesserimus. Perpendant proinde, quantis se Dei donis ac beneficiis privent, qui hocce pietatis exercitium negligunt. Ingemiscimus quoque nonnullos talium exempla sectari, qui mythologicis, imo obscoenis saepe imaginibus parietes suos profanant, contra, redemptionis signo, veneranda Christi cruce, item immaculatae virginis matris et suorum patronorum imaginibus conclavia sua ornare erubescunt. Ut igitur adoptent haec sacra symbola religionis, quemvis fidelium nostrorum paterno affectu hortamur et obsecramus; alioquin catholici hominis habitaculum nulla re salubrius decoratur, quam eorum iconibus, qui verbo et exemplo nos docuerunt firmiter credere, fiducialiter sperare, et Deum super omnia, proximum vero sicut nosmet ipsos diligere. Orent cum domesticis coram his veritatis testibus et virtutis christianae exemplis, nostrisque apud Deum intercessoribus frequentius, imo quotidie, ut taliter maiorum suorum, quorum memoria actu etiam in benedictione est, vestigia secuti, ipsi quoque ut filii obedientiae benedictionem recipiant.

Parochos vero, velut ministerii nostri adiutores, A gravissime monemus, et potestate, quam dedit nobis dominus in Christo Iesu, obligamus, ut hunc adeo iam neglectum cultum domesticum in vitam revocare et omnimode fovere satagant.

Hoc scopo, quoties ipsos habitacula sibi creditorum fidelium ingredi contigerit, opportune haec, in primis iunioribus in meliorem ecclesiae spem succrescentibus, commendent, in procurandis his pietatis catholicae symbolis operam suam offerant, subsidiis fulciant, taliter non solum pastores, sed et patres familiarumque benefactores futuri.

TITULUS V.

De hierarchia.

1. De summo pontifice.

Quamvis Dei filius apostolis omnibus parem potestatem tribuerit dicens: „Sicut misit me pater, B et ego mitto vos.“¹ tamen pascendos agnos et oves Petro commisit². Ipsum ecclesiae Petram constituit³. Ipsum iussit suos fratres confirmare⁴, et hac ratione, unitate constituta, eiusdem unitatis originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit⁵. De toto mundo igitur unus electus est, qui et universarum gentium vocationi, et omnibus apostolis cunctisque ecclesiae patribus praesit; ut quamvis in populo Dei multi essent sacerdotes multique pastores, omnes tamen proprie regeret Petrus, quos principaliter regit et Christus⁶.

Primas ecclesiae curas mox a Christi ascensu in coelum Petrum obtinuisse quoque evidens est. Ipse enim de sufficiendo in locum proditoris apostoli propositionem fecit, ac unum ex iis, qui cum Christo et apostolis conversati sunt, eligendum declaravit⁷. Ipse prior fidem Christi Iudaeis annuntiavit⁸, atque gentibus etiam evangelii ostium aperuit⁹. Ipse C universos coetus in Iudaea, Galilaea et Samaria pertransiit, tamquam imperator, ut Chrysostomus exprimit, suas copias recensens: ipse denique in concilio Ierosolymitano in dirimenda de legalibus quaestione primas partes tenuit¹⁰.

Christus dominus ecclesiam, suo sanguine adquisitam, usque ad consummationem saeculorum perdurare¹¹, simulque unitatem fidei in eadem perseverare voluit¹²: necesse igitur fuit, ut primatus honoris et iurisdictionis cum persona Petri non expiraret, sed ad successores illius transiret. Et provida sane Dei dispositione factum est, ut summum ecclesiae imperium antistites urbis Romae tenerent; cum enim haec multa regna sub suo uniret imperio, cito pervia fiebat populis praedicatio coelestis religionis; sed et virtus divina mire resplenduit, cum ubi caput dominabatur superstitionum, ibi cathedra Petri esset magistra veritatis et sanctitatis; et ubi D gentilium principes habitabant, illic ecclesiae etiam principes residerent.

Quamvis autem successores sancti Petri trium fere saeculorum decursu, praeter divinae gratiae virtutem, nonnisi proprio cruore, quem in testimonium fidei profuderunt, resplenderent; quamvis item decreta sua potissimum e catacumbis in orbem mitterent: promptissimum tamen apud omnes fideles pietatis et reverentiae invenerunt obsequium. Si

itaque de rebus fidei et morum aut disciplina ecclesiastica controversia excitata fuit, haec, Roma loquente, finita exstitit. Si dubia oborta, Romani pontificis sententia sublata sunt. Si communi malo communis medela adhibenda fuerat, vocanti ad concilium papae episcopi sine mora obediverunt. Si vero pontifice non interveniente concilia celebrata fuere, eorum sancita obligandi vim non habuerunt, nisi confirmantis papae suffragio et auctoritate munita. Si ecclesiae particulares ceu membra unius corporis, cuius pontifex visibile caput est, paterentur, et adhuc dum patiantur; ipse omnium pater et pastor attollit vocem, et qui christiano nomine censentur, assiduis atque unitis precibus a patre misericordiarum efflagitant, ut auxilium opportuno tempore consequantur.

Petrus, princeps apostolorum, caput et columna fidei, ad hoc usque tempus et semper in suis successoribus Romanis pontificibus vivit, iudicium dicit¹, ac pascendi, regendi et gubernandi universam ecclesiam sibi a domino nostro Iesu Christo traditam plenam potestatem exercet²; Romana ecclesia, quae semper immaculata mansit, et, Domino providente et beato Petro apostolo opem ferente, in futuro manebit, sine ulla haereticorum insultatione firma et immobilis omni tempore persistet³; ecclesia Romana est omnium ecclesiarum mater et magistra, catholicae veritatis et unitatis centrum, in qua est integra et vera christianae religionis soliditas, et ex qua traducem fidei omnes reliquae ecclesiae mutuuntur oportet⁴. Unde Petro in rebus fidei et morum per os pontificis loquenti omnes per orbem fideles et pastores citra omne dubium assensum semper praeberunt.

Hanc erga cathedram Petri obedientiam, reverentiam et inconcussam adhaesionem, sicut fideles, ita et pastores ecclesiae et provinciae huius eo libentius profiteamur, et inviolabiliter nos servaturos spondemus, quo magis beatae memoriae praedecessorum nostrorum exemplo ad id provocamur. Grata est memoria Georgii Szelepcsényi, Strigoniensis archiepiscopi, qui quatuor propositiones cleri Gallicani anno 1682 editas, una cum caeteris Hungariae praesulibus, eodem adhuc anno, ceu auribus christianis absurdas et plane detestabiles proscripsit, ac universis istius regni Christi fidelibus interdixit, ne eas legere vel tenere, multo minus docere auderent⁵. Pariter omnem exseruerunt zelum, ut nullus schismati occidentali in Hungaria adhaereret, utve schisma orientale per commendatam et acceptatam sanctam unionem multum minueretur.

In hac erga successores sancti Petri fide et pietate eo amplius firmamur solidamurque, quo certius est, summos pontifices, praeter sollicitudinem pastorem erga omnes fideles communem, specialem etiam protectionem et benignitatem genti nostrae exhibuisse. Quantam auri argentique vim saepius profuderint, ut adflicto huic regno cum agmine Turcarum dimicanti opem ferrent, ad contestandum grati animi affectum memoramus duntaxat, pro merito vero enarrandum annalibus patriis relinquimus.

Ideo episcopos hortamur, ut per subditum sibi clerum, hanc erga cathedram Petri pietatem et

¹ Ioan. XX, 21.

² Ioan. XXI, 16-7.

³ Matth. XVI, 17-8.

⁴ Luc. XXII, 31-2.

⁵ S. Cyr., *De unit. eccl.* [opp., ed. Baluzii, p. 195].

⁶ S. Leo, *Serm. 2 in annivers. suae assumpt.* [al. *serm. 4*, opp. s. Leon., ed. Baller., I, 16].

⁷ Act. I, 15 et seq.

⁸ Ibid. II, 14.

⁹ Ibid. X, 34.

¹⁰ Ibid. XV, 7.

¹¹ Matth. XVI, 18.

¹² Ioan. XVII, 21.

¹ Conc. Ephes., act. III, [Hardouin, I, 1478 B].

² Conc. Florent., [Hardouin, IX, 986].

³ S. Hieron., *Ep. ad Damasum*, c. 14, caus. 24, q. 1 [opp. s. Hieron., ed. Migne, I, 355].

⁴ Hadriani papae, *Ad conc. oecum. VIII [formula Hormisdas]*, Hardouin, II, 1031], et Pius papa IX in bulla *Ineffabilis*.

⁵ Declaratio edita in conv. episcoporum Tirnav., die 24 oct. anno 1682; Péterffy, *Conc. Hung.*, II, 438.

subiectionem in fidelibus populis omni opportuna occasione excitare et inflammare non intermittant. Et primo quidem ipsi episcopi ad exemplum praedecessorum suorum pro ratione adiunctorum limina apostolorum adire, aut saltem per nuncios vel literas de statu ecclesiarum suarum referre non negligent¹. Secundo, omnium constitutionum et decretorum vel per sanctissimum dominum nostrum, vel a sacris congregationibus edendorum notitiam sibi comparare studeant, ut illa etiam in ecclesiis provinciae huius executioni mandari queant. Tertio, cum pietatis ratio postulet, ut pro summo pontifice, qua vicario Christi et omnium christianorum patre et doctore, ab universo clero per missae celebrationem et cum populo instituendas preces pater coelestis exoretur: omnis sacerdos eo die, quo summus pontifex electus est, collectam *Deus omnium fidelium* pro eo sumat. Quapropter electio summi pontificis tum in calendario anniversario suo die notetur, tum etiam B populo fidei ex ambone sacro annuncietur, isque ad preces pro capite ecclesiae fundendas excitetur.

2. De metropolita.

Metropolitaram dignitas, si non nomine, quoad rem tamen ipsam et exemplar, probabilius ab apostolis suam habet originem. Qui ea dignitate eminuerunt, primi episcopi², vel episcopi primae cathedrae³ aut primae sedis⁴ nuncupati sunt. Hodie archiepiscopi et metropolitae dicuntur, et praesunt uni provinciae ecclesiasticae. Synodus haec omnia iura et praerogativas, quae archiepiscopo provinciae huius e decreto sanctissimi concilii Tridentini et ex praesente ecclesiae disciplina competunt, agnoscit ac veneratur. Illius itaque est:

1. Quolibet triennio episcopos sibi suffraganeos ad provincialem synodum convocare, eidem praesidere, illamque dirigere⁵, ita tamen, ut synodi C provincialis cuiuscumque decreta ac statuta non prius robur vigoremque nanciscantur, quam iuxta constitutionem Sixti V *Immensa* [die 22 ianuarii 1588] a sede apostolica recognita fuerint.

2. Potest suffraganeorum suorum absentiae a propriis ecclesiis causas cognoscere, eosque, si praeter legitimum a sanctissima Tridentina synodo⁶ et Benedicto papa XIV in sua constitutione *Ad universae* [die 3 septembris] anno 1746 vulgata, praestitutum modum residentia abfuerint, pro rata temporis subtractione fructuum beneficii privare.

3. In causis appellationum in subditos suorum suffraganeorum iurisdictionem exercere⁷.

4. Dioeceses comprovincialium suorum visitare, causa tamen cognita et probata in concilio provinciali⁸.

5. Episcopos comprovinciales, iuxta decretum sancti concilii Tridentini⁹, ad seminaria erigenda D et conservanda cogere.

6. Illius est, sede episcopali vacante, vicarium capitularem constituere, si concernens capitulum intra praestitutum a sancto concilio Tridentino¹⁰ tempus, eum non elegerit.

Quia vero dioecesium huius provinciae unitatem in metropolita fixam esse congregati episcopi sciunt:

nihil magis optant, quam ut inter illum, ceu provinciae caput, et comprovinciales episcopos, velut membra, arctissima intercedat necessitudo, ut si quid patiatur unum membrum, compatiantur omnia membra, et si gloriatur unum membrum, congaudeant omnia membra¹. Et ideo saepius consilia cum metropolitano ac invicem conferent, pastorales ac circulares literas unus cum altero communicabunt; si quem aegrotare compererint, eundem viciniore saltem visitabunt, et fraterne consolabuntur; pro defuncti fratris exequiis confluent, et pro illius animae refrigerio in suis cathedralibus ecclesiis solemne sacrum *de requiem* celebrabunt².

3. De episcopis.

Gravissimi ponderis sunt verba, profecto penetrabiliora omni gladio ancipiti, et pertinentia usque ad divisionem animae et spiritus³, quae sanctum concilium Tridentinum⁴ de episcopis pronuntiavit, et monitos esse voluit: ut cum regimen ecclesiarum sit ipsis angelicis humeris formidandum, attendant sibi et universo gregi, in quo Spiritus sanctus eos posuit regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo; ut vigilant, sicut apostolus praecipit, in omnibus laborent, et ministerium suum impleant.

Episcopis credita sunt eloquia Dei, ut illa in sua puritate ac integritate usque ad consummationem saeculorum custodiant, et contra omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei, forti animo tueantur, virtutum christianarum exercitium adurgeant, et exemplo irreprehensibilis vitae confirment ac promoveant. Magna haec et gravia officia huius quoque provinciae episcopi intime persentiscentes, praesenti decreto statuunt:

1. Ut, secundum praeceptum apostoli⁵ et decretum sancti concilii Tridentini⁶, sanctum Iesu Christi evangelium per se ipsos praedicent; si vero contigerit eos legitimo detineri impedimento, viros idoneos assumant ad huiusmodi praedicationis officium salubriter exequendum.

2. Cum gravissima sint verba apostoli ad Timotheum⁷: „Oportet episcopum irreprehensibilem esse;“ neque dubitandum sit, et fideles reliquos ad religionem innocentiamque facilius inflammandos, si praepositos suos viderint animarum salutem ac coelestem patriam cogitare⁸; totius demum familiae dominicae statum et ordinem nutare necessum sit, si, quod requiritur in corpore, non inveniatur in capite⁹: episcopi omni virtutum christianarum genere, praecipue autem candore innocentiae, divitiarum contemptu et igne caritatis corruptos saeculi mores confundere, populum vero sibi commissum aedificare omni virium contentione adlaborent.

3. Cum inter gravissima episcopi munera reputandum sit, ut fidelibus pastores praeficiat, expediatque, ut ait sanctum concilium Tridentinum¹⁰, animarum saluti quam maxime a dignis et idoneis parochis gubernari; episcopi vacantibus beneficiis parochialibus eos duntaxat praeficiant, quos aetate, moribus, doctrina ac prudentia ad vacantem ecclesiam gubernandam magis idoneos iudicaverint.

¹ C. 12, caus. 24, qu. 1; Sixti V const. *Romanus pontifex* [die 20 decembris 1585] et Bened. XIV *Quod sancta* [die 23 novembris 1740].

² Can. apost. 33, [Mansi, II, 15B].

³ Conc. Illiber., can. 58, [Mansi, Concil., I, 35 C].

⁴ Conc. Carthag., III, cap. 56 [al. 28, Mansi, III, 884 D].

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 2, *de reform.*

⁶ Sess. XXIII, cap. 1, *de reform.*

⁷ Cap. I *Cum non ignoretis* de officio legati.

⁸ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 8, *de reform.*

⁹ Sess. XXIII, cap. 18, *de reform.*

¹⁰ Sess. XXIV, cap. 16, *de reform.*

¹ I Cor. XII, 26.

² Conc. prov. Med. V, [part. III, c. 11], *de episcopo*; item conc. I, *de funere episcopi*, part. II, cap. 59, [Mansi, Concil., XXXIV, 470 et 64 A].

³ Hebr. IV, 12.

⁴ Sess. VI, cap. 1, *de reform.*

⁵ II Tim. IV, 2.

⁶ Sess. V, cap. 2, et sess. XXIV, cap. 4, *de reform.*

⁷ I Tim. III, 2.

⁸ Conc. Trid., sess. XXV, cap. 1, *de reform.*

⁹ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 1, *de reform.*

¹⁰ Sess. XXIV, cap. 18, *de reform.*

4. Cum sanctum concilium Tridentinum¹ frequentem dioecesis visitationem magnopere commendat, idque ideo, ut praeter sacramenti confirmationis administrationem, sana orthodoxaque doctrina, expulsis erroribus, conservetur, pravi mores corrigantur, populus exhortationibus ac admonitionibus ad religionem vitaeque probitatem accendatur, et alia ad fidelium salutem opportuna constituantur; episcopi dioeceses suas frequenter visitare, atque quotannis notabilem earum partem invisere non intermittant.

5. Quod apostolus in epistola ad Hebraeos XIII, 16, in genere commendat, scribens: „*Beneficentiae autem et communionis nolite oblivisci, talibus enim hostiis promeretur Deus*,“ id speciatim episcopis dictum existimari debet; atque ideo episcopi officii sui esse reputent, iis aditum ad se prompte admittere, qui ipsos, vel tamquam iudices, vel tamquam patres, vel consultores adiutoresque adire desideraverint²: miserabilium praesertim personarum causam continua sollicitudine prosequantur, quasi a propheta sibi dictum tenentes: „*Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor*.“³ „*Si multum tibi fuerit, abundanter tribue; si parum, etiam exiguum libenter impertiri stude*;“⁴ ut impleatur aliquando: „*Dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius manet in saeculum saeculi*.“⁵

Adiuvata nos, Deus salutaris noster, ut quae te auctore facienda cognovimus, te operante impleamus!

4. De canonicis.

Canonicatus et dignitates in ecclesiis, praesertim cathedralibus, honorifico „senatus ecclesiae“ nomine insignit sacrosanctum concilium Tridentinum⁶. Unde suapte intelligitur, multiplices easque gravissimas incumbere obligationes omnibus illis, qui huic senatui adscripti sunt.

1. Ante omnia, auxiliante Domino, omni virum contentione cultum divinum promovere, et irrepentem animis fidelium erga sacra teporem salubriter exemplo suo confundere studeant. Proinde canonici tam cathedralium quam collegiarum ecclesiarum officium divinum totum in choro publice recitent⁷, non ordinariae distributionis lucro adducti, sicut monet antistes, quem pastoralis sollicitudo gloriosum reddidit⁸, sed Dei caritate religionisque cultu commoti; ut vere ex animoque psalmi illa verba concinant: „*Voluntarie sacrificabo tibi et confitebor nomini tuo, Domine, quoniam bonum est*.“ Itaque auctoritate etiam Tridentini concilii⁹ praecipimus, ut cum in choro psallendum est, canonici quoque, quantum honoris gradu caeteris praestant, tanto studiosius psalmis, hymnis et canticis modulantes, Dei laudes concelebrent, cui officio si defuerint, pro absentibus habeantur, et earum partium, quas ea ratione non obierint, distributionibus mulcentur¹⁰.

Missae conventuali, quae pro benefactoribus ecclesiae celebratur, canonici sine discrimine inter-

missas non celebrent. Quibus autem obligatio incumbit certum numerum sacrorum persolvendi, in hac adimplenda ita versentur, ut et sibi bonae conscientiae et poscenti nefors episcopo solertiae suae testimonium exhibere valeant. Imo ut canonicorum exemplo populus fidelis ad audiendum verbum Dei studiosius confluat, ipse quoque intervenire contendat.

Ut autem rerum divinarum studium tam in clericis quam laicis efficacius excitent, alumnos vero seminarii modum recte tractandi verbum Dei facto doceant: concionandi munus canonici, imprimis festis diebus, assidue exercent¹.

Denique, ad conciliandam ordini pontificali dignitatem, augendumque cultus divini splendorem, quotiescunque episcopus pontificale officium celebrat, imo pro locorum consuetudine etiam alias, canonici eidem adistere teneantur². Generatim eminentis dignitatis, quam canonici in ecclesiis gerunt, ratio postulat, ut in episcopo suo patrem ac supremum pastorem respicientes, eidem ut luminaria maiora ad exemplum aliorum clericorum condignam venerationem et obedientiam exhibeant; nati ad consilium, episcopum sanis ac sanctis consiliis ultro adiuvant; electi ad iudicium, sacris sedibus prompte et intemerata fide adsideant; qua vero archidiaconi, suos districtus sollicitate visitent, atque omnes in omnibus negotiis ecclesiae et salutis animarum, cumprimis ad nutum episcopi vel capituli deputati aut exmissi, sine fluctuatione obsequantur, et sibi commissae conscientiose exsequantur.

2. Quia vero nihil est, quod alios magis ad pietatem et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se ministerio divino dedicaverunt³: canonici, sicut honore et dignitate caeteris clericis praestant, ita omnium virtutum exemplis, imprimis vitae puritate, prae luceant oportet.

3. Memores verborum apostolicorum: „*beneficentiae autem et communionis nolite oblivisci, talibus enim hostiis promeretur Deus*,“⁴ patres pauperum esse contendant. Ipsa praestantissima virtus, castitas, omnem splendorem et vim aedificandi amittit, si labe avaritiae maculata fuerit. Sicut ad fontes benedictionum divinarum, ita ad animos etiam fidelium nihil tam expeditam facit viam, quam beneficentia; imo eadem defectus et fragilitates etiam, quae plene vix unquam declinantur, velamine quodam obtegere solet. Alioquin redditum suorum non domini sed dispensatores duntaxat sunt: et ideo durissimum iudicium illis, si non fecerint misericordiam; quam autem poenam timere possent, si pretia peccatorum, quo nomine proventus ecclesiastici passim veniunt, in fomitem vitium peccatorum converterent?

4. Corpus ecclesiae, in capite Christo coadunatum, nihil magis ornat, quam sincera caritas. „*In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem*.“⁵ Canonici hac virtute eo magis praeferre debent, quo certius est, primam eorundem institutionem huic virtuti innixam fuisse. Ideo sanctus Carolus Borromeus canonicos monuit: „*Omnia agite pace mutua, concordii voluntate, et caritate fraterna vos invicem diligite*. Canonici enim estis, qui, sicut pro collegii ratione et antiquo instituto una in collegiata eccle-

¹ Sess. XXIV, cap. 3, de reform.

² Conc. prov. Mediol., IV [part. 3, c. 1, de epp.]; Mansi, XXXIV, 276 D].

³ Ps. X, 14.

⁴ Tob. IV, 9.

⁵ Ps. CXI, 9.

⁶ Sess. XXIV, cap. 12, de reform.

⁷ S. Pius V, Constit. CXXXV [die 20 sept. 1571]; Benedictus XIV, Instit. CVII.

⁸ Conc. Mediol. prov. VI [potius IV, part. 3, c. 7; Mansi, Concil., XXXIV, 306 A].

⁹ Sess. XXIV, cap. 12, de reform.; Pius V constit. Ex proximo [die 20 septembris 1571].

¹⁰ Conc. prov. Mediol. I [c. 36], Communia de ministris, p. 8, [Mansi, Concil., XXXIV, 50 D]; decret. Consuetudinem [cap. un. de cler. non resident. in sexto III, 3].

¹ Péterffy, Conc. Hung., II, 205, 253.

² Conc. Mediol. prov. V, quae ad divina officia pertinent, [part. III, c. 6; Mansi, XXXIV, 453 A]; Trid., sess. XXIV, cap. 12, de reform.

³ Conc. Trid., sess. XXII, cap. 1, de reform.

⁴ Hebr. XIII, 2.

⁵ Ioan. XIII, 35.

sia, unoque item in canonicali domicilio collocati fuistis; ita uno pacis et caritatis foedere, unaque animorum consensione coniunctissimi, sicut nascentis ecclesiae ministri, quorum erat cor unum et anima una, experiendo videte, sicut in psalmo scriptum est: „*Quam bonum et iucundum sit habitare fratres in unum.*“ Haec caritas superioribus affabilitatem, inferioribus vero reverentiam imperat; probatam virtutem aestimio auget, defectus vero et negligentias monendo minuit; quae praeclare gesta sunt, ad aedificationem corporis Christi enunciat, illa vero quae perperam fiunt, ad praecavendum pusillorum scandalum tenera cura operit.

5. Dum de rebus gravioribus in capitulo deliberandum est, earum rerum deliberatio ac tractatio tum suffragiis occultis permittatur¹, tum illae res quo maturius expendantur, in una sessione propositae, in alia decidentur.

6. Usus distributionum quotidianarum in omnibus capitulis, tam cathedralibus quam collegiatis, iuxta mentem patrum Tridentinorum² inducatur.

7. Similiter praebenda theologalis³ et poenitentiarum⁴ ex mente eiusdem concilii Tridentini per episcopos constituatur.

8. Quo facilius autem episcopi in ecclesiis sibi commissis et divinum cultum augere et canonica disciplina tueri possint: interdum canonicali capitulo interesse studeant vel illud ipsi ad se convocent, ut habeant occasionem cognoscendi, an praescriptae capitulo leges inviolate servantur⁵.

5. De decanis foraneis seu vice-archidiaconis.

Nihil iucundius quidem nobis foret, quam si in medio crediti curae nostrae gregis continuo versari, atque tam huic immediate per nos invigilare, quam etiam pastorum vitam moresque ipsi observare possemus. Quia tamen ratio muneris id nullo pacto admittit, aliquot probati sacerdotes, qui literarum scientia, morum integritate ac rerum agendarum usu praestantiores sint oportet, adiutores nobis eligendi sunt, ut facilius omnia ea cognoscere ac perficere possimus, quae ad gregis salutem procurandam pertinent. Hinc, praeter vicarium generalem, vicarii quoque foranei, apud nos vice-archidiaconi appellati, plures per dioecesim constituuntur, qui in aliquam pastoralis sollicitudinis partem vocati, episcoporum mandata exsequi, et ecclesiasticam disciplinam tueri debent. Quales vice-archidiaconi esse debeant, hisce verbis docet concilium Romanum⁶: „Sint doctrina, pietate et prudentia praediti, qui pro Deo et propter Deum evangelium non erubescant, sed de clericorum et laicorum vita ac moribus, et quomodo parochi aliique animarum rectores in pastoralis officio se gerant, diligenter inquirant, et in laternis scrutentur, ad episcopos fideliter delaturi, num clerus et populus, ut decet, vivant, num proprius in ecclesiis cultus adhibeatur, num supellex, sacra praecipue, debito nitore conservetur, et visitationum decreta suae sint executioni mandata.“

Quamobrem vice-archidiaconi:

1. Officium sibi commissum, iuxta ordinarii instructionem et mandatum, statuta item synodalia,

et denique iuxta legitimas consuetudines, diligenter et conscientiose sine personarum acceptione exsequantur; momentum proinde gravissimi sui muneris sedulo saepiusque expendant, et in eo sancte implendo proborum sequantur vestigia sacerdotum.

2. In sua assidui vigilantes specula, parochorum vitam et mores iugi circumspectione custodiant¹; ac sollicite quaerant: an parochi pastorem curam et ministerium suum exacte impleant; an praedicandi, catecheses servandi et prolem instituendi munere sedulo fungantur; an non eorum culpa in ecclesia divinus cultus desideretur; an sacramenta ea, qua par est, pietate, gravitate et alacritate fidelibus administrentur; an re ipsa praestentur ea, quae episcopi vel alii eorum nomine in ecclesia ac fidelium necessitatem utilitatemque impendi iusserint; an peculii ecclesiae, piarum foundationum et Eleemosynarum, quae tribuuntur, fidelem et integram curam habeant; an beneficii aedes in bono statu conservent, vineas, agros, hortos debite colant, neque cincturas eorum desolari patiantur; an libros habeant, quos praesertim ex synodi huius decreto habere debent; quomodo sanctissimum eucharistiae sacramentum recte religioseque asservetur; an saltem qualibet altera hebdomada renovetur; praeterea an, quae in missae sacrificio adhibentur, uti calices, corporalia, mappae altaris, pura, munda et decentia sint; an baptisterium et sacrorum oleorum vasa tuto loco et decenter aserventur; an protocolla necessaria ac libros habeant baptizatorum, chrismatorum, coniugatorum et mortuorum, atque hos separatos, decentes et ea ratione, quae altioribus mandatis praescribitur, comparatos diligenter custodiant. An reliqua in hac synodo decreta aut synodo dioecesana decernenda, sacrae item visitationis statuta inviolabiliter observent. Verbo: vice-archidiaconi agant et urgeant, ut in suis districtibus morum sanctitas, ecclesiasticae disciplinae observantia, magis magisque vigeat et floreat. Et si quos errare aut deficere cognoverint, eos summa quidem prudentia et caritate, sed etiam libertate apostolica moneant, ac, si res gravius remedium exigere videatur, eam ad nos aut vicarium nostrum referant². Denique de his omnibus, et si quid mandavit peculiariter episcopus, deque aliis, quae ad utilitatem animarum et episcopi cognitionem pertinent, ipsum per literas certiore reddant.

3. Visitationem sui districtus semel in anno exequantur diligentissime per se ipsos, nisi forte talis causa emergerit, propter quam ipsos oporteat praefatas ecclesias saepius visitare; nihil tamen contra statuta synodalia aut praescriptiones ordinariarum disponant, et de ipsa visitatione episcopo post mensem rationem reddant. Visitationum autem suarum hunc habeant scopum, ut imprimis sanam orthodoxamque doctrinam commendent, cleri et totius populi fidem et mores explorent, et quidquid depravatum fuerit, ipsi corrigant, vel ad episcopum referant, clerum cum populo cohortationibus et admonitionibus ad religionem, pacem morumque probitatem accendant; caetera, prout locus, tempus et occasio feret, ex sua prudentia ad fidelium salutem disponant. Quae ut felicius faciliusque succedant, monet haec synodus vice-archidiaconos, ut paterna caritate ac prudenti zelo omnes amplectantur et modestissime se gerant in omnibus, ne cuiquam oneri aut scandalo existant³.

¹ Alexander VII, constit. 36 [Pro commissa, die 3 aprilis 1657].

² Sess. XXI, cap. 3, et sess. XXII, cap. 3, de reform.; Benedict. XIV, Instit. CVII.

³ Sess. V, cap. 1; sess. XXIII, cap. 18, de reform.

⁴ Sess. XXIV, cap. 8, de reform.

⁵ De iis quae ad capitulum pertinent; conc. prov. Mediol. III [c. 14; Mansi, Concil., XXXIV, 161 D].

⁶ Tit. VII, cap. 2, [Mansi, Concil., XXXIV, 1864 A].

¹ Cap. 4, de officio archipresbyteri [I, 24].

² Cap. 7, de officio archidiaconi [I, 23].

³ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 3, de reform.; et cap. 6, de officio archidiaconi [I, 23].

4. Capitula ruralia, vulgo coronas vel districtuales congregationes, cum omnibus districtus sui sacerdotibus saltem quolibet semestri celebrent, atque conferant inter se, quae ad boni pastoris officium et ad curam animarum pertinent; de difficultatibus et incommodis uniuscuiusque parochiae, si quando eorum explicatio vel remedium aliorum consilium et operam requirat, serio deliberent; vice-archidiaconi aliquot capita tum constitutionum huius synodi, tum eorum quae in synodo dioecessana decernentur, praelegi curabunt, simulque aliquot casus conscientiae solvendo proponent. Acta denique coronae scripto complexa, cum tota rei gestae serie, cum episcopo communicabunt.

5. Scholas districtus sui annue visitent, atque diligenter inquirant, num doctrina christiana aliaque publicae institutionis obiecta rite ac diligenter proponantur. Errores et defectus hac in re admissos cum praescriptis relationibus ad inspectores episcopales referant.

6. Parochos districtus sui graviter aegrotantes, si fieri potest, visitent, consolentur, ac sacramentis moribundorum muniri curent. Cum aliquis parochus supremum diem obierit, convocatis, si licet, caeteris sui districtus animarum pastoribus, funeri iusta peragant. Animarum curam, sacerdoti a nobis approbato interim administrandam, et quae sunt ecclesiae, custodienda committant, atque pos aut vicarium nostrum de tota re certiores faciant. Quae etiam commissarii episcopales, res parochiae adscitis idoneis testibus consignent, libros, scripta, supellectilem, aliaque omnia tuto loco deponant, indicem vero, qui vulgo inventarium dicitur, et officio dioecessano submittant, et in suo tabulario servent.

7. Facultate absolvendi a peccatis reservatis, aut vexilla, coemeteria etc. benedicendi, sibi nefors ab ordinario collata, prudenter ac intra terminos ab eo defixos, modo a sanctis canonibus praescripto utantur.

8. Curati vero quicumque, quavis dignitate praediti, vice-archidiaconis obtemperent. Quod si aliqui ad conveniendum negligentes vel ad mandata eorumdem vice-archidiaconorum exequenda contumaces fuerint, episcopi in illos pro modo culpa animadvertant. Hi autem vice-archidiaconi voluntate episcopi ab officio removeri semper possint; ac, si male id administraverint, poenas dent eiusdem episcopi iudicio. Denique synodus haec gravitatem muneris vice-archidiaconis commissi prae oculis habens, praecipit ut iidem iuramento officii adstringantur.

6. De sacris curionibus.

1. Expedit maxime animarum saluti, a dignis atque idoneis parochis gubernari¹; quapropter eo connitendum est, ut de moribus et sufficientia eorum, quibus vacantia beneficia conferenda erunt, locorum ordinarii certam sibi procurent cognitionem. Hunc in finem sacra synodus Tridentina in synodis dioecesanis per episcopos vel eorum vicarios proponi praecepit ad minus sex examinatores, qui synodo satisfaciant, et ab illa probentur, coram quibus examen subire debeant omnes, qui vacans beneficium parochiale obtinere cupiunt. Huic salutari decreto concilii Tridentini optaremus quidem ad litteram respondere: quia tamen extensio dioecesium et distantia locorum haud admittit, ut quoties parochiale beneficium vacare contigerit, toties ad illud adspirantes in loco examinatorum se sistant: ideo curabimus ut norma apud nos provisorie vicens per sacram sedem adprobetur.

2. Professio fidei et iuramentum de obedientia ordinario praestanda ante institutionem authorisabilem (investituram dictam) intra missam in manus episcopi aut eius vicarii erit nuncupandum. Institutionem authorisabilem intra duos menses sequatur institutio realis (etiam installatio vocata), quae ordinarie per archidiaconum aut vice-archidiaconum peragenda erit, quaeve in eo consistat, ut populo parochiali, ad publica divina collecto, cum brevi allocutione novus parochus praesentetur, decretum episcopale publicetur, ipse curatus solemnem fidei professionem faciat, praesentes vero fideles ad obediendum voci pastoris commoneantur, temporalia denique beneficii iuxta authenticum inventarium novo parochus solemniter resignentur.

3. Verbis sancti concilii Tridentini hortamur omnes, ut quicumque parochiales, vel alias curam animarum habentes ecclesias quocunque modo obtinent, vel per se, vel per alios idoneos si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis et festis solemnibus, plebes sibi commissas pro sua et earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo ea quae scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciandoque eis cum brevitate et facilitate sermonis vitia quae eos declinare, et virtutes quas sectari oporteat, ut poenam aeternam evadere et coelestem gloriam consequi valeant¹. Ad officium quoque institutionis pertinet, ut, statis temporibus, ex iis, quae in missa leguntur, aliquid exponatur, atque inter caetera sanctissimi huius sacrificii mysterium declaretur². Tempore autem ieiuniorum, Quadragesimae et Adventus Domini, sacras scripturas divinamque legem annuncient³.

Haec sacrosancti concilii Tridentini decreta prae oculis habentes:

a) Praecipimus, ut sacer, argumenti praeferenter dogmatici, sermo ad fidelem populum omnibus dominicis diebus et festis habeatur, una reprobantes et extirpantes omnes contra hanc legem invalentes abusus, quibus factum est, ut quidam curatores animarum tempore aestivo ab annunciando verbo Dei per plures septimanas penitus respirarent.

b) Omnibus feriis Quadragesimae, vernacula linguae ac sacrae scripturae partes praelegantur populo, quae in missa feriae currentis continentur.

c) Sacerdotes, imprimis iuniores, paterne alloquimur et hortamur, ut sermones suos solerter elaborent, bene memoriae imprimant, et cum modesta suavique gravitate proponant, scripta sua in scrinium reponant, et, ubi iussi fuerint, eadem ordinario aut vice-archidiacono exhibeant. Alioquin advertere possunt, sacram institutionem a pluribus fastidiri, qui omni modo excitandi erunt, ut libenter audiant verba vitae aeternae.

4. Institutioni catecheticae, tum in schola bis ad minus in hebdomada, tum in ecclesia diebus Domini et festis solerter vacent⁴, utentes catechismo quem ordinarius designavit, unaque diligenter exponentes sacros ritus et caeremonias ecclesiae. Ad hanc catechetica in ecclesia institutionem eos etiam cogant iuvenes, qui scholas dominicales aut repetitionales frequentant, nisi pro eis proprius religionis magister constitutus habeatur. Ut pecorum quoque pastores et alii fideles, qui secus per annum verbum Dei audire non possunt, debitam in fide regulisque morum suscipiant institutionem: parochi, mensibus saltem hiemalibus, ad locum decentem collectos paterne instruant et

¹ Sess. V, cap. 2, de reform.

² Sess. XX, cap. 8.

³ Sess. XXIV, cap. 4, de reform.

⁴ Sess. XXIV, cap. 4, de reform.

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 18, de reform.

adhortentur. Servilium denique, sexus imprimis A sequioris, personarum sollicitam curam habeant, ut festis et dominicis diebus, opportunis post meridiem horis, pro institutione religiosa percipienda congregentur, id quod in maioribus locis religiosarum congregationum adminiculo, aut per pia sodalitia commodius procurabitur.

5. Adorandum missae sacrificium diebus dominicis et festis, etiam abolitis, offerant pro suo populo¹; nec ullum stipendium propterea acceptare audeant. Alias autem in septimana tam frequenter celebrent, ut suo muneri satisfaciant². Missarum denique, quas iuxta mentem suorum fundatorum statis temporibus persolvere debent, elenchum habeant, et eundem, ut officii sui quasi moneantur, in sacristia, ubi sacra facturi se induere solent, appensum teneant.

6. Sacramenta reliqua et sacramentalia debita cum pietate et reverentia, rochetto et stola ornati, B administrent, caveantque ne eorum culpa aut parvulus sine baptismo, aut adultus sine moribundorum sacramentis moriatur. Quotiescunque venerabile sacramentum in processione circumferendum, vel sub devotione quadam extra missarum solemniam exponendum est, super rochetum et stolam sument pluviale; eapropter omnis ecclesia vestimento hoc provisa sit oportet.

7. Pauperum aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerant³, iisque qua consilio, qua intercessione, et in quantum per facultates licuerit, etiam eleemosyna adesse festinent. Infirmos quoque frequentius visitent et consolentur.

8. Iugiter recolant verba apostoli: „*Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in caritate in fide, in castitate*“⁴; dein „*Sectare iustitiam, pietatem, caritatem, patientiam, mansuetudinem*“⁵, ob- C serventque ea omnia, quae haec ipsa synodus provincialis de vita et honestate clericorum alibi proponit.

9. Sacri muneris pastoralis ratio exigit, ut curatores animarum legem Tridentinam de residendo⁶ exacte observent; nec enim populum suum verbi divini praedicatione, sacramentorum administratione, bonorumque omnium operum exemplo pascere, aut pauperum et orphanorum curam gerere poterunt, qui, ut concilium Tridentinum ibidem observat, gregi suo non invigilant neque assistunt, sed mercenariorum more deserunt. Non ultra tres dies a loco residentiae absint sine obtenta licentia a vicearchidiacono; si vero ultra integram septimanam abesse deberent, scripto exaratum ab ordinario habeant indultum. Quodcumque autem eos abesse contigerit, quod tamen praecipuis per annum festis districte prohibemus, sacerdotem idoneum, et qui- D dem, si tempus absentiae ultra septimanam duret, ab episcopo adprobandum, relinquunt, qui ipsorum vices solerter obeat. In reliquo autem decreta concilii de residendo actis huius concilii adnecti mandamus⁷, quae ut curatores frequentius perlegant, impensius commendamus.

10. Dispositiones tum ecclesiasticas, tum civiles, quae ad curatores animarum a legitima potestate mittuntur, solerter observent, et protocollis inferant; et, si typis mandatae divulgentur, concluso anno in unum ligari faciant.

¹ Sess. XXIII, cap. 1 et 14, de reform.

² Sess. XXIII, cap. 14, de reform.

³ Sess. XXIII, cap. 1, de reform.

⁴ I Tim. IV, 12.

⁵ I Tim. VI, 11.

⁶ Sess. XXIII, cap. 1, de reform.

⁷ Vide in appendice.

11. Consuetas baptizatorum, copulatorum et defunctorum matrices nitide et diligenter scribant, in eas absque ordinariatus assensu nullas correctiones, mutationes inferant. Item libros piarum fundationum, inventaria rerum ad ecclesiam et beneficium pertinentium, et annales ceu historiam parochiae, nec non exactam fidelium conscriptionem habeant.

12. Rei testamentariae, curatores animarum nonnisi cum per testatorem aut eius cognatos palam provocantur, nec alias quam coram testibus, se immisceant; sedulo vitent vel suspicionem avaritiae in suscipiendis stipendiis, ut dici amat, manualibus; caveant denique fideiussionem praestare pro debitis sive cognatorum sive aliorum.

13. Hortamur parochos, ut sacerdotes subsidiarios, cooperatores vel capellanos dictos, ab ordinario missos, fraterna suscipiant et foveant caritate, eos muneris partes edoceant, in necessitatibus adiuvent, neque patiantur, ut extra aedes parochiales seu resideant seu victum habeant. Cooperatores autem parochos suos revereantur, debitamque iisdem praestent obedientiam, et sic utrinque facto comprobetur, bonum esse et iucundum habitare fratres in unum. Utinam etiam uno ore honorificent Dominum, simultanee officium divinum, ad minus dum opportunum est, persolverent! Bone Deus, quantum semet reciproce aedificarent, et quantae efficaciae praeberent exemplum familiae domesticae et omnibus parochiae fidelibus! Inflamma, Domine, ad te tuorum corda servorum! Tu enim dixisti: „*Ubi duo sunt congregati in nomine meo, ibi sum ego in medio eorum*!“

TITULUS VI.

De perfectione cleri.

1. De vita et honestate clericorum.

„Nihil est, quod alios magis ad pietatem et Deum cultum assidue instruat, quam eorum vita et exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt. Cum enim a rebus saeculi in altiore sublati locum conspiciantur; in eos, tamquam in speculum, reliqui oculos coniciunt, ex iisque sumunt quod imitantur. Quapropter sic decet omnino clericos in sortem Domini vocatos vitam moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus, nil nisi grave, moderatum ac religione plenum prae se ferant, levitia etiam delicta, quae in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.“¹

Quare ad clericalem disciplinam in hac provincia conservandam, et ea parte, qua collapsa est, restituendam, has recte vivendi normas, ab eadem sancta synodo Tridentina aliisque generalibus, nationalibus et quamplurimis provincialibus conciliis, apostolicis constitutionibus, in specie etiam ecclesiam nunc gloriose gubernantis vicarii Christi in terris Pii papae IX. encyclicis diei 17 martii 1856, summam depromptas, praescribimus, easque ab omnibus diligenter attendi et inviolabiliter observari mandamus:

1. Clerici omnes tonsuram, quam coronam vocant, eamque conspicuam gerant, ad eam formam quam postulat cuiusque ordinis ratio. Profecto non essent digni regali sacerdotio, qui venerandum hoc signum erubescerent. Capillis omnino simplicem cultum adhibeant. Coma vero fictitia, vel in casu necessitatis, non aliter quam obtenta dispensatione, utantur².

¹ Sess. XXII, cap. 1, de reform.

² Benedict. XIV, De synodo, lib. XI, c. 9, n. 1.

2. Habitus quidem non facit monachum, de-
centia tamen habitus extrinseci morum honestatem
intrinsecam ostendit¹. Ipsa etiam scriptura dicit,
quod „*amictus corporis et risus dentium et ingressus
hominis enunciet de illo*“². Auctoritate igitur concilii
Tridentini, aliisque quamplurimorum conciliorum
canonibus, et apostolicis constitutionibus moti, omni-
bus provinciae huius clericis iniungimus, ut vestes
proprio congruentes ordini semper deferant, tanto
minus functiones sacras absque veste talari peragere
praesumant. Clericali ordini convenientes vestes,
talarem, cingulum et collare esse, concilia tum in
Hungaria, tum alibi celebrata, tum denique piorum
sacerdotum, praecipue in dioecesibus patriae nostrae,
consuetudo docet. Absque his igitur clerici nun-
quam in publicum prodeant, eo quidem minus, cum
causa rationabilis³ ob quam in hac lege interdum
dispensari posset⁴, Deo laudes, in hoc regno nimis
raro occurrat. Reliqua etiam vestimenta, quibus
pro climatis ratione clerici utuntur, eius sint formae
et qualitatis, ut Deo potius quam mundo placere
velle videantur; neque obsoletis vestibus risum,
neque novitatis studio contemptum moveant. Clerici,
sive provinciae huius Strigoniensis, sive alterius,
intra hanc provinciam commorantes, qui in habitu
clericali et tonsura convenienti non inceserint,
poenas et censuras constitutione Clementis papae V
*Quoniam*⁵ contentas, incurrunt. Utrum exceptioni
ab hac regula locus sit, episcopi diiudicabunt.

3. Comoediis aliisque profanis spectaculis non
intererunt; ne aures et oculi sacris officiis addicti
ludicris et impuris actionibus sermonibusque distracti
polluantur⁶. Similiter prohibemus eiusmodi con-
viviis aliisque coetibus misceri, ubi amatoriae can-
tantur et turpia, aut obsceni motus corporum
choreis et saltationibus efferuntur. Saltum autem
clericis districtim interdiciamus.

Illam quoque consuetudinem graviter reproba-
mus, qua hinc inde, occasione primitiarum, pro
ornandis et disponendis floribus ac sertis in ipsis
templis, adolescentulae quasi paranymphae adhiben-
tur, extra ecclesiam vero saltus aut alia streperosa
oblectamenta instituuntur. Celebrationi memoriae
mortis Christi, quam neomysta peragit, similes
vanitates quam parum convenient, non est opus
pluribus dicere.

4. Aleis ac chartis lusoriis, praesertim quibus
maior pecuniae summa exponitur, abstineant; alio-
quin similia non solum animum non refocillant,
sed debilitant potius; insuper qui hac insana pas-
sione ducuntur, in multa alia vitia praecipitantur;
cuiusmodi sunt fraudes et fallaciae, tum ingens
temeritas, qua tales, tum se tum alios in extremas
non raro angustias coniciunt. Pretium peccatorum
fortuito lusui exponere iniquitas maxima est.

5. Clerici generatim armis non utantur, nisi
necessitatis causa; a venatione autem in sensu
canonum abstineant.

6. Ministri sanctuarii nec interdiu, eo minus
noctu, videantur in compitis platearum. Si igitur
noctu, ob rationem officii, domo exire debent, semper
habeant festem actionum suarum, ne vituperetur
ministerium nostrum.

7. Convenit, ut mensa clericorum frugalis sit:
foveant attamen caritatem fraternam, et exerceant

A benevolentiam. Attendant autem, ne forte gra-
ventur corda in crapula. Mensae vero in quibus-
cunque societatibus constituti nunquam assideant,
antequam illi satis precibus benedicant; neque a mensa
discedant, nisi gratiis summo Deo religiose actis.

8. Ut flagitii scandalive occasionem, quae in
cauponis vel tabernis occurrere solent, clericis adi-
mamur, eiusmodi locorum aditum iisdem interdici-
mus, nisi in itinere necessitatis causa; et tunc eo
maiores modestiam et gravitatem prae se ferant,
quo magis observari et iudicari solent.

9. Quoniam, ob incontinentiae crimen, imo vel
propter solam huius suspicionem, in clericalis mili-
tiae professoribus maiorem in modum laici homines
offendi solent, decernimus, ne clerici cum mulieribus
de incontinentia suspectis habitent, aut ullam cum
talibus familiaritatem foveant; ancillas, quas coc-
trices seu oeconomas vocant, quadraginta annis
minores nullatenus habeant, nisi, ob peculiaria rerum
adiuncta, specialem eatenus a nobis vel officiali
nostro indultum obtinuerint. Personas autem in
peccatum carnis iam lapsas, aut in divortio viventes,
etiamsi cognatione iunctae essent, ad servitium nun-
quam assumant. Quantum temporis iniquitas ad-
mittit, eligere studeant personas vita probatas, fama
integras, catholicas et a pietate commendatas.
Harum etiam cellae a sacerdotum habitatione,
quantum potest, remotae sint, nec cellas has absque
necessitate ingrediantur, nec eas mensae suae appli-
care, vel eodem cum illis curru vehi unquam lice-
bit. Verbo, eam cum illis agendi rationem sequan-
tur, quae suspicionem omnem excludat. Si quem
cuiusvis ordinis clericum concubinam mulieremve
eo nomine suspectam habere, aut illius consuetudine
commerciove uti compertum fuerit: in eum poenis
a sacris canonibus inflictis, et aliis etiam arbitrato
nostro irrogandis, animadvertemus¹.

10. Ordinis praeterea clericalis memores, ho-
mines leves, in quibus nihil singularis pietatis et
virtutis christianae elucet, quo possunt studio, fugere
debent; multo magis autem illos, quorum vita sce-
lerata in vulgus nota est, nisi forte spes affulgeat
emendationis eorum.

Qui Deo militat, implicare se negotiis saeculari-
bus prohibetur. Ideo, coram iudice saeculari, ad-
vocati aut procuratoris nomine causas non agant,
nisi ab aliis in iudicium vocati, suam vel ecclesiae
suae, propinquorum etiam, si necesse erit, et misera-
bilium hominum causas tueantur.

Ab omni mercaturae genere abstineant. In ne-
gotiationibus mercaturisve se interpretes et medios
non interponant. Negotiationem quaestuosam cuius-
vis generis clericis omnino inhibemus. Praeterquam
quod talis occupatio eosdem a munere suo avocat,
raro prospere succedit, multiplices potius lites et
dissidia generat, certissima muneris pastoralis im-
pedimenta.

11. Avaro nihil est scelestius²; nihil est ini-
quius quam amare pecuniam: hic enim et animam
suam venalem habet³. Nec quidquam est, quod
fidelium fiduciam tantopere minueret, quam inordi-
nata in clericis habendi cupiditas, quacum durities et
inimisericordia iuncta esse solet. Ideo vel speciem
avaritiae clerici summo studio declinent. Sollicitudo
de crastino, qua nonnulli avaritiam suam excusant,
vana censi debet: cum ignorent, quid erit in
crastino⁴. Neque labe immisericordiae immunes

¹ Conc. Trid., sess. XIV, cap. 6, *de reform.*

² Eccli. XIX, 27.

³ Cap. 2, *de vita et honest. cler.*, in Clement.; et Sixti V
constit. 92 *Cum sacrosanctam* [die 9 ianuarii 1589].

⁴ Cap. 15, *de vita et honest. cler.*, et caus. 21, qu. 4, c. 3.

⁵ Conc. Trid., sess. XIV, cap. 6, *de reform.*; constitutio
Quoniam [in conc. Vienn. edita, anno 1812].

⁶ Conc. prov. Mediol. I [part. 2, c. 25; Mansi, XXXIV, 37 D];
synod. Budens. 1279, [Hardouin, VII, 793 D], apud Péterffy, I, 107.

¹ Conc. Trid. sess. XXIV, cap. 8, *de reform.*; conc. Mediol.
prov. VI, quae ad matrimonium pertinent, [c. 27; Mansi, XXXIV,
528 B]; synod. Strigon. 1493, apud Péterffy, I, 211 et seq.

² Eccli. X, 9.

³ Ibid., v. 10.

⁴ Iac. IV, 14.

sunt, qui futuras, proinde imaginarias suas necessitates praesentibus Christi membrorum indigentis anteponunt.

12. Ne apud se libros, neve pagellas habeant aut legant, quorum lectione bene agendi studium, morum disciplina, et timor caritasque Dei languescere possit; minus adhuc legant libros, quorum auctores regno Dei et Christi apertum bellum indixerunt.

Ad sacrarum autem literarum studia diligenter omnes incumbant, ut, quod ipsi Deo obsequium debent, rite praestare, et alios in viam Domini dirigere sedulo valeant.

13. Ad canonicas horas, qua partem cultus divini publici, recitandas se sub peccati mortalis reatu omnino adstrictos scire debent quicumque in sacris ordinibus constituti sunt, tanto magis ii, qui beneficia ecclesiastica cuiusvis generis obtinent. Ac in eo super omnia laborent, ut resuscitent in se gratiam, quae data est ipsis per impositionem manus. Nam tepor ille religionis, imo corrupti ac depravati mores, qui passim in populis regnant, non aliunde incrementa sumpsere, quam quod pastores animarum ipsi tepent, ac saepe scandalum praebent¹. Qui horas canonicas recitare negligunt, beneficiorum suorum fructus, pro rata omissionis officii et temporis, suos non faciunt, sed eos, tamquam iniuste perceptos, in fabricas ipsorum beneficiorum, vel pauperum eleemosynas erogare in conscientia tenentur².

14. Ut autem in pietatis devotionisque spiritu in dies magis ac magis proficiant, sanctissima poenitentiae et eucharistiae sacramenta religiose frequentent clerici omnes; sacerdotes quidem singulis dominicis ac festis diebus missam celebrent, nisi legitima gravique causa detineantur: qui vero curam animarum exercent, tam frequenter, ut suo muneri C satisfaciant³.

Ad celebrationem tanti mysterii corde puro, et animo ad omnem pietatem composito accedant; ideo debitam praeparationem semper praemittant. Ritus et caeremonias, quae ad commendandam sacrificii huius dignitatem institutae sunt, quam exactissime observent, praesertim autem genuflexiones tales faciant, quae internam in spiritu et veritate adorationem significant. Finita missa, in piis precibus et coelestis huius convivii meditatione aliquamdiu defixi maneant. Quare rectoribus ecclesiarum praecipimus, ut sacristias ecclesiarum suae curae creditarum flexoriis tabellis, quae preces ante et post missam dicendas continent, instruant.

In caeteris etiam sacris functionibus eam gravitatem ac pietatem prae se ferant, ut omnibus palam fiat, se intime persentiscere, quod sint Deum inter et homines mediatores, et mysteriorum Dei D dispensatores.

Denique, sanctissimi domini nostri Pii papae IX verba usurpantes, omnes huius provinciae clericos monemus, hortamur et excitamus, quo orationi instantes, spiritu ferventes, ac pie sancteque viventes, praebeant in omnibus se ipsos exemplum bonorum operum, et Dei gloriae ac animarum salutis zelo accensi, atque arctissimo inter se caritatis vinculo obstricti, accipiant armaturam Dei, atque concordissimis animis coniunctisque viribus sub proprii antistitis ductu in aciem prodeant, et praelia Domini fortiter praelientur⁴.

2. De mediis promovendae pietatis in clero.

Quo certius est, de mundano pulvere paulatim etiam religiosa corda sordescere, eo gravior urget ratio, ut clerus curatus languorem spiritus exuat, resuscitataque gratia, per bona opera certam suam vocationem faciat.

Itaque, paterna monita sanctissimi domini nostri Pii papae IX obsequenter adplicamus, quae apostolicis literis *Qui pluribus*¹ sic expressit: „Cum compertum sit, ad ecclesiastici ordinis dignitatem et sanctimoniam retinendam et conservandam pium spiritualium exercitiorum institutum vel maxime conducere; pro episcopali vestro zelo tam salutare opus urgere, omnesque in sortem Domini vocatos monere hortarique ne intermittatis, ut saepe in opportunum aliquem locum iisdem peragendis exercitiis secedant, quo, exterioribus curis sepositis, ac B vehementiori studio aeternarum divinarumque rerum meditationi vacantes, et contractas de mundano pulvere sordes detergere, et ecclesiasticum spiritum renovare possint, atque exspoliantes veterem hominem cum actibus suis, novum induant, qui creatus est in iustitia et sanctitate.“

Quamquam autem, ut libenter credimus, cum Deo coniuncti animarum curatores privatam recollectionem interdum ad minus soleant instituere; quia tamen, ubi duo vel tres congregantur, in medio eorum est Dominus, et fideles ipsi publicis cleri exercitiis ad pietatem solent accendi; curabimus, ut sacra cleri curati exercitia, in aliquibus dioecesibus interdum iam asservata, in omnibus huius provinciae dioecesibus instituantur.

Caeterum ad providentiam ordinariorum pertinebit, ritum exercitiorum pro ratione locorum et indigentiarum definire, de direttore spirituali providere, omniaque adhibere, ut collecti sacerdotes animo sincero inter orationis, frugalitatis, silentii et humilitatis opera sacras exhortationes excipiant, confessione sacramentali conscientias vere emundent, atque Spiritus sancti donis recreati ad sua revertantur.

Pari sollicitudine commendabimus et inculcabitur clero nostro annuam recollectionem sacro tempore quadragesimae peragendam. Hoc enim tempus, quo memoriam passionis Christi recolit ecclesia, prae caeteris opportunum est et acceptabile ad opera poenitentiae in spiritu humilitatis et animo contrito exercenda. Singuli proinde in cura pastoralis constituti presbyteri tribus diebus, per vice-archidiaconum districtualem defixis, in cellas suas reclusi, legendis meditationibus, psalmis et precibus poenitentialibus persolvendis, rosario recitando pie vacabunt, et se diligenter ad sacramentalem confessionem, in conspectu fidelium peragendam, praeparabunt; die autem subsequa convenient debito tempore ad locum designatum; sub cruce, recitando psalmum *Miserere*, procedent, rochetis induti, ad ecclesiam; orabunt psalmos poenitenciales, et spirituali districtuali vel alteri de praesentibus in ecclesia, post cohortationem a seniore de clero praesente pronunciandam, confitebuntur, et e manu vice-archidiaconi sub missa panem coelestem accipient, et cantando *Te Deum* ad aedem parochialem revertentur, solatio spirituali repleti, et mox ad sua redituri. Gaudebunt in coelis angeli super sacerdotibus taliter inter suos poenitentiam agentibus. Laetabitur et grex fidelium, imo pastorum suorum exemplo ad poenitentiam agendam excitabitur, et non modo praecepto ecclesiae promptius parebit, verum etiam intelliget, salutis consequendae viam

¹ Synod. Strigon. 1829, cap. 3, n° 7; Péterffy, *Conc. Hung.*, II, 253.

² Conc. Lat. V, [Hard. IX, 1755 E].

³ Trid. sess. XXIII, cap. 14, *de reform.*

⁴ Alloc. 20 maii 1850.

¹ 9 nov. 1846.

post lapsum non aliam superesse, nisi viam poenitentiae.

Ne autem spiritus clericalis, fructus harum exercitationum, exarescat, quotidiana sacrae scripturae et librorum asceticorum lectione, meditatione, frequentiori confessione, venerabilis eucharistiae, quae coeleste antidotum est, quo a peccatis praeservamur, iugi visitatione foveatur oportet. Cui scopo opera ascetica usui sacerdotum accommoda (qualia sunt prae caeteris aureum opus *Memoriale vitae sacerdotalis*, Thomae a Kempis *Libri de Imitatione Christi*, *Philothea* sancti Francisci Salesii, *Soliloquia* sancti Augustini, Laurentii Scupuli *Certamen spirituale* etc.) opportune deservient.

Obsecrat porro haec synodus cunctos ministerio altaris dicatos, ut a lectione librorum inutilium et reproborum penitus abstineant, iacturam tam temporis quam pecuniae, sed vel maxime quietis internae ob talem lectionem, conscientiae sibi ducant, nec emendo praevalens ingenii foetus ad impietatem collaborent. Memores autem obedientiae, quam ecclesiae spoponderunt, numquam absque obtenta facultate libros prohibitos volvere praesumant; secus poenas in constitutione Pii IV quae incipit *Dominici gregis* [24 martii 1564], et bulla coenae decretas incursuri.

Certe si sacerdotes Domini a noxiis libris, vanis inutilibusque pagellis abstinuerint, tempus illis erit non tantum horas canonicas quotidie persolvendi, verum etiam sacrae meditationi, examini conscientiae, tam generali quam particulari, rosarii recitationi, venerabilis eucharistiae visitationi, quotidie cum fructu vacandi. Haec propriae perfectionis adminicula tanto magis commendamus et inculcamus, quanto plura sunt vitae clericalis pericula, quae, nisi vigilemus et pullulantia in nobis vitia continuo observemus, armisque spiritualibus debellare studeamus, certam adferent perniciem.

Bone Iesu, tu scis, quia amamus te, et mori parati sumus pro te! Suppone fragilitati nostrae omnipotentem manum tuam, ut, quod per insufficientiam nostram non valemus, tua gratia faciamus.

Ne vero in hoc summi pro clero momenti negotio vel minimum quid intermisisse doleamus, obligamus spirituales cleri iunioris directores, ut alumnos artem meditandi doceant, et meditationibus quotidie asservandis sedulo exerceant, simulque libellos idoneos illis commendent, ut sperari possit, bene inceptam meditandi consuetudinem, postquam alumni adoleverint, in alteram eorum naturam esse transituram, et, Deo benedicente, fructum centuplum allaturam.

3. De mediis augendae doctrinae in clero.

Qui errores expugnare, dubia solvere, veritates divinas explanare, et securam aeternae salutis viam docere tenentur, in eruditione praesertim sacra continuo proficiant est necesse, parati semper ad satisfaciendum omni poscenti rationem de ea, quae in nobis est, spe¹. Vix est ulla muneris pastoralis pars, cui minister cognitione sacrarum scientiarum destitutus debite satisfacere queat. Cum ars artium sit regimen animarum, cura pastoralis in sacro curione ampliores deposcit rerum divinarum legumque ecclesiasticarum notitias; ut adeo sacerdotes despecti fiant, si rudes in scientia sanctorum et ignorantes videantur, verendumque, ne sic doctrinae quoque ab ipsis praedicatae auctoritas evilescat. „Quia tu scientiam repulisti,“ ait Dominus, „repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.“²

¹ I Petr. III, 15.

² Osee IV, 6.

Ad augendum literarum studium in clero, utiliter quidem conducunt examina synodalia, dum promovendi ad beneficia coram examinatore electis doctrinae suae sufficientiam tenentur comprobare. Cum tamen examina haec rarius, ac est obligatio in sacris scientiis proficiendi, institui praecipiantur, prae oculis habito illo divino effato: „*Labia sacerdotis custodient scientiam, et legem requirunt de ore eius, quia angelus Domini exercituum est*“: pro gravitate muneris nostri episcopalis hortamur, et paterne clero nostro, cum sancto Hieronymo ad Nepotianum, praecipimus [opp., ed. Migne, I, 533]: Nunquam de manibus tuis sacra lectio deponatur; disce, quod doceas; lectione assidua obtine eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem ut possis exhortari in doctrina sana. Qui amant stituntque scientiam, in qualibet urbe, imo in qualibet fere parochia invenient penum literariam, reperient libros utiles, et libros quidem antiquitate sacratos non solum, sed amplitudine quoque scientiarum ecclesiasticarum insigniores, quam permulti sunt de aevi recentioris operibus.

Scientiarum sacrarum studium in clero iugiter promoturi, sequentia constituimus:

1. Ne in sacerdotibus sacrarum disciplinarum studium unquam restinguatur, aut languescat industria, ut beatissimus pater Pius IX ad episcopos imperii Austriaci, anno 1856 die 17 martii, observat, in singulis dioecesium regionibus, seu, ut apud nos vocantur, districtibus vice-archidiaconalibus, congressus habebuntur. In his thema theologicum, quod cuiusvis anni initio ab ordinario proponetur, quodve quivis sacerdos usque quinquagesimum aetatis annum, nisi ab episcopo ob graves rationes dispensetur, elaborare debet, discutietur. Elaborata singulorum, in scriptum redacta, post concertationem in corona fratrum institutam ordinariati exhibebuntur.

2. Episcopi se faciles praebeant in resolvendis taxis rigorosorum examinum pro presbyteris, qui bono spiritu animati, ad lauream doctoratus aspirant: optant attamen, ut ratio obtinendi gradus academicos baccalaureatus, licentiatu et doctoratus, constitutionibus ecclesiasticis conformetur.

3. Librorum vel etiam dissertationum breviorum editionem, de obiectis imprimis fidei et morum, semper grato suscipiemus animo; volumus attamen, et, in quantum opus est, mandamus, ut clerici nullum scriptum typis excudi faciant ante obtentum a nobis indultum, et pro re nata adprobationem.

Denique studium literarum bonarum optime promovetur virtutum illarum exercitio, quae tam temporis, quam bonorum temporalium honestam parsimoniam producent. Tales sunt fuga otii, vanarum conversationum et lusus in horas protracti. Qui has virtutes exercuerit, et reditus suos in luxum et res, quibus facile carere potest, non converterit, illi et tempus, quo literis vacet, suppetet, et media eruditionis acquirendae non deerunt.

4. De testamentis.

Hominis christiani est, ut in condendo testamento non solum attendat quid sit iuris, sed etiam quid rationes conscientiae et ecclesiae spiritus dicent suadeantque. Praesertim autem omnis affectus improbus secludatur. Vae illis, qui in hoc gravissimo negotio vel animum implacabilem ostendunt, vel inordinatum amorem produunt.

Sacerdotes autem eo maiori studio et zelo religionis in condendo testamento utantur, quo sanctior est substantia de qua disponunt, graviorque ipsis incumbit obligatio post mortem etiam aedificationem corporis Christi continuandi [et] bonum ecclesiae promovendi.

Novimus quidem, leges ecclesiae circa testamenta variis temporibus, ob hominum improbitatem et legum civilium in testamentis clericorum influxum, varias subivisse mutationes: spiritus tamen ecclesiae¹ idem semper manet, bonaque et proventus ecclesiasticos considerare oportet ceu vota fidelium, pretia peccatorum et patrimonium pauperum. Hinc sacrum concilium Tridentinum² episcopis aliisque beneficia ecclesiastica obtinentibus interdixit, „ne ex redditibus ecclesiae consanguineos familiaresque suos augere studeant, cum et apostolorum canones prohibeant ne res ecclesiasticas, quae Dei sunt, consanguineis donent, sed, si pauperes sint, iis ut pauperibus distribuunt.“ Imo monet idem sacrum concilium, „ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes propinquosque carnis affectum, unde multorum malorum in ecclesia seminarium exstat, penitus deponant.“

In nexu horum, prout et conformiter articulo 21 B novissimi concordati Austriaci, oramus et per sanctionem status sacerdotalis obtestamur hortamurque omnes in sanctuario Domini servientes, ut concessa libertate testandi, in spiritu duntaxat ecclesiae et iuxta sacros canones utantur; inhibemus proinde, ne unquam testamenta contra sacros canones condant, aut redditus ecclesiasticos congruae suae sustentationi superfluos in usus manifeste profanos, vel sanctitati et bonae famae status clericalis adversos, relinquunt.

5. De seminariis maioribus.

Ecclesia militans nullis, magis quam vivis innititur columnis et lapidibus, qui non aliunde erunt, quam ex promptuariis et officina scholarum³. Quantam curam rectae seminarii coordinationi impendi oporteat, cum ex concilii Tridentini decreto⁴, tum ex eo etiam facile intelligitur, quod ab eorum, qui in seminario vivunt, recta institutione totius dioecesis reformatio pendeat. Ut iuvenes in sortem Domini vocati in bonos milites Iesu Christi et fideles dispensatores mysteriorum Dei formentur, id vero est, ut a teneris annis ad pietatem, religionem, bonos mores, literas et ecclesiasticam disciplinam erudiantur, semper quidem magno labore venit, his autem temporibus eo maiori labore veniet, quo minorem e domo parentum adferunt pietatem, e contra autem quo magis genio aevi, perversorum exemplorum vi, et saepius directa etiam seductione in transversum acti sunt.

Qui speculatores sumus super domum Domini, cuncta haec non tantum videmus, sed etiam multum deflemus; nec cessamus exorare patrem misericordiarum, ut emittat spiritum suum, quo renovet faciem terrae.

Hunc in finem, quoad credita curae nostrae seminaria, sequentia statuimus:

1. Insignis ecclesiae utilitas, item piorum fundatorum veneranda voluntas poscit, ut instituta haec non modo conserventur, verum etiam destinationi suae aptiora usque reddantur. Talem igitur haec synodus exoptat eorum administrationem spiritualem et temporalem, quae seminariorum superiores, de credito sibi hoc pretiosissimo talento Deo rationem reddituros, aliquando coronet, non damnet. Ut id obtineatur,

2. Superiores seminarii nonnisi tales eligere adnitemur, qui fervore fidei, vitae integritate, morum gravitate, conversationis affabilitate, ecclesiae amore,

ac zelo disciplinae ecclesiasticae inde a primo clericali vitae tirocinio semet tam gravi oneri pares tantoque honore dignos reddiderunt.

3. Has ipsas dotes, cum eximia scientia, aut saltem sincero scientiarum amore, etiam in professoribus requiremus, tanto magis, quod sibi mutuum praesidium praestent pietas et doctrina; non patiemur ut arida scientiarum propositione munus suum absolvant, sed eo inviabimus¹ ut alumnis vocationis suae amorem, dignitatis sacerdotalis aestimium, et morum sanctimoniam propositione doctrinarum instillent; superioribus seminarii in conservanda et firmanda disciplina totoque educationis ecclesiasticae negotio auxiliatricem manum praebeant, ac cum illis creditos curae suae iuvenes in viros perfectos, in mensuram aetatis plenitudinis Christi formare contendunt.

4. In id mentis nostrae aciem primum dirigemus, ut cum accurato delectu ii clericali militiae adscribantur, a quibus merito possit expectari, ut, iis in lege Domini ambulantes et de virtute in virtutem euntibus, eorum vita cunctis afferat venerationem, et eorum opera ecclesiis nostris spiritualem afferat utilitatem². In susceptione alumnorum unice pietatem, morum probitatem et factos in literis progressus attendemus, posthabita carnis et sanguinis vel amicitiae aut commendationis ratione. Neminem clericali militiae adscribemus, qui testimonio proprii parochi destituetur, quo nos certos reddi volumus, quod et adspirantes inde a teneris [annis] probos mores prae se tulerint, et eorum parentes christianam honestatem sectentur.

5. Quoniam, supra quam dici possit, interest, eos, qui in sortem Domini vocantur, ab ineunte aetate ad pietatem morumque integritatem, et ad canonicam disciplinam informari³; ut alumni genuino ecclesiastico spiritu imbuantur, seminariis nostris de statutis providebimus.

6. Quia labia sacerdotis custodiunt scientiam, et legem requirent ex ore eius⁴, omnem curam impendimus, ut alumni seminarii sacratoribus scientiis sufficienter imbuantur. Hinc, sicut magistris calcar addere non intermittemus, ut munere docendi quam optime defungantur, ita nos ipsi etiam tentaminibus assidue interesse adnitemur. Ut in sacra eloquentia debite exerceantur, eo magis curabimus, quo sensibilior est insigniorum concionatorum defectus. Quo autem lingua ecclesiae loquendi et scribendi facilitatem consequantur, omnes disciplinae sacrae per magistros latine proponuntur, et per discipulos eadem lingua responsa dabuntur, nec alia in studio tirocinii ecclesiastici erit conversationis lingua quam latina.

7. Professores sex, vel saltem quatuor in quolibet seminario praeerunt quatuor separatis classibus theologiae studentium; iidem de regula ope concursus deligentur, dempto canonico theologo, praemissa tamen diligentissima inquisitione, num ipsa caesarea et regia apostolica maiestas aliquid contra illos habeat circa res politicas⁵. Nec nisi superato anno probationis definitive pro magistris reputabuntur. Ab his deposcimus, ut alumnos ex propositis materiis, tam in privatis colloquiis, quam in publicis quimestralibus examinibus pertentent, quo diligentia et profectus alumnorum pateant.

8. In re literaria, a magistris faciliore breviorique ducantur via, prolixitatem devitantibus, quae ex-

¹ Forte invigilabimus.

² Benedicti XIV, *Ubi primum*, 1740, 3 dec.; bullar., I, 3.

³ Bened. XIV, loc. cit.

⁴ Malach. II, 7.

⁵ Ep. encycl. ss. domini nostri Pii papae IX die 5 nov. 1855, *Optime noscitis*.

¹ Cap. 12, de testamentis (3, 26), c. 19, caus. 12, qu. 1.

² Sess. XXV, cap. 1, de reform.

³ Péterffy, *Conc. Hung.*, II, 231.

⁴ Sess. XXIII, cap. 18, de reform.

perientia teste tardiores non iuvat, subtilibus autem A et ingeniosis molesta esse solet. Philosophiae maxime rationali sedulam ac diuturnam ante ii operam navent in seminariis, qui sacris disciplinis inibi fuerint instituendi. Scholae sanctae scripturae et ecclesiasticae historiae in iisdem seminariis habeantur, in quibus theologia integra omnino, servata scholastica methodo, tradatur. Professores agant solerter, ut discendi amorem in discipulis excitent.

9. Nos quidem, tamquam homines divini sensus et summae rationis ignari, promovendorum ad ordines vitam, quantum possumus, aestimare studebimus¹; ut tamen ordinandis maiori cum securitate manus imponamus, neque nos illos provexisse, nec illos tantum officium suscepisse unquam poeniteat: sicut superiores, ita professores etiam ante sacram ordinationem provocabimus, ut nobis, asservato secreto scrutinio, referant scripto, quid de eorum actibus aut moribus, quid de eorum merito sentiant. Denique nunquam sine praevis exercitiis spiritualibus et examine ordinandorum (hactenus etiam ubique usitatis) clericos ad sacros ordines promovebimus.

6. De seminariis puerorum.

„Cum adolescentium aetas, nisi recte instituat, prona sit ad mundi voluptates sequendas, et nisi a teneris annis ad pietatem et religionem informetur, antequam vitiorum habitus totum hominem possideat, nunquam perfecte ac sine maximo ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio, in disciplina ecclesiastica perseveret: sancta synodus statuit, ut singulae cathedrales, metropolitanae, atque his maiores ecclesiae, pro modo facultatum et dioecesis amplitudine, certum puerorum ipsius civitatis et dioecesis, vel eius provinciae, si ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipsas ecclesias, vel alio in loco convenienti ab episcopo eligendo, C alere ac religiose educare, et ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur.“ Sunt verba concilii Tridentini². Quare,

1. Sancto huic decreto nos eo promptius obsequemur, quod ad illud sequentibus verbis summi pontificis excitemur: „Pergite, venerabiles fratres, omnem impendere industriam, quo sacrae militiae tirores a teneris annis in ecclesiastica seminaria recipiantur, atque inibi tamquam novellae plantationes succrescentes in circuitu tabernaculi Domini, ad vitae innocentiam, religionem, modestiam et ecclesiasticum spiritum conformentur.“³ Idcirco ampliore in dies sollicitudine eo connitemur, ut seminaria minora, puerorum dicta, quamprimum per temporum adiuncta licuerit, erigantur.

2. Cum recipiendos ad hoc seminarium, e mente concilii Tridentini, ad minimum duodennes et tales esse conveniat, quorum indoles et voluntas spem D adferat, eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros esse: hortamur parochos et magistros puerorum, ut ex adolescentulis morum ingenuitate conspicuis, eos mature segregent et paterna sollicitudine foveant, quos ad clericale tirocinium vocatos et idoneos iudicaverint. Quo amplius leviticam istam tribum multiplicabunt, eo iucundius Deo praestabunt obsequium et ecclesiae magnificabunt laetitiam.

3. Quoniam idmodi institutum magnis solum impendiis coadunari valet, talibus autem ferendis quaelibet dioecesis par non est; opportune duae tresve dioeceses viciniores unirentur, respectu loci et expensarum, pro numero educandorum, per concernentes dioeceses ferendarum.

4. In perstringendas educationis huius necessitates, universim sint illi fontes, quos loco citato concilium Tridentinum non proponit solum, sed mandando designat. Tales sunt:

a) Pars proventuum seminarii maioris theologici, quae a necessariis expensis penes iustam parimoniam supernatat.

b) Annua portio ecclesiarum cathedralium, parochialium et filialium, quae abundante dote gaudent.

c) Stipendia ecclesiastica studentibus sublevandis, vel in convictibus educandis destinata.

d) Simplicia beneficia in hunc finem convertenda.

e) Taxa a beneficiatis iuxta praevigentes normas desumenda.

His accedent oblata et legata in finem tam sanctum per clerum et laicos, ut speramus, facienda.

5. Ordo domesticus totaque disciplina in his institutis iudicio ordinariorum definiatur. Muneris, ad quod alumni aspirant, ratio exigit, ut studio linguae latinae peculiarem impendant solertiam, et e linguis in dioecesi vernaculis ad minimum duas addiscant.

6. „Eadem collegia,“ verba sunt Benedicti XIV¹, „singulari episcoporum sollicitudine foveantur necesse est, videlicet ea saepe visendo, singulorum adolescentum vitam, indolem et in studiis profectum explorando; aliqua demum beneficia iis, qui virtutum suarum specimen clarius praestiterint maioremque laudem retulerint, conferendo.“

7. Denique meminerint tam moderatores quam alumni horum institutorum, se nec in scientiis, nec in moribus quidquam proficere, nisi Christum elegerint laborum suorum ducem ac magistrum. Ad illum itaque confugiant, illum in venerabili eucharistia quotidie saepius adorent et invocent, ut magister noster, unus cum ille sit, primum quidem ostendat viam, in qua unumquemque ambulare oporteat, dein vero viam vocationis ingressos bonitatem, disciplinam et scientiam doceat. Ille, qui ascendens in coelum sedensque ad dexteram Patria, promissum Spiritum sanctum in filios adoptionis effudit, gratia sua efficiet, ut domus in qua tenella haec gregis dominici portio congregata est, repleatur tota spiritu sapientiae et intellectus, spiritu consilii et fortitudinis, spiritu scientiae et pietatis ac timoris Domini.

TITULUS VII.

De regularibus.

De regularibus.

Longe maximum est disciplinae regularis pretium, utpote quae hominem, abdicatis quibusvis bonis temporalibus, vitae commoditatibus, mundi et carnis voluptatibus, imo ipso iisdem fruendi desiderio, docet, relicto patre et matre, sequi Christum.

Sed nec minoris pretii est illa consideratio, quod abnegatione eorum, quibus filii saeculi inescati nunquam satiari queunt, vivum in regularibus praebeatur exemplum, sensuum et concupiscentiae refrenationem, corporis castigationem, christianae perfectionis consecrationem, cum gratia Dei et possibilem et fructuosam esse.

Ideo non dubitavit sanctissimus dominus noster Pius papa IX² contestari: quod religiosae familiae ad maiorem Dei gloriam et animarum salutem procurandam a sanctissimis viris, divino afflante Spiritu, institutae, atque ab apostolica sede confirmatae, multiplices earum forma pulcherrimam illam varietatem efficiant, quae mirifice circumdat ecclesiam, ac laetissimas illas auxiliares Christi militum turmas

¹ Pontif. Rom., in ordinatione diaconi.

² Sess. XXIII, cap. 18, de reform.

³ Encycl. 1849, die 8 dec., Neapoli, in suburb. Portici.

¹ Encycl. 3 decembris 1740 *Ubi primum*.

² Epist. encycl. ad moderatores regular. ord., 17 iunii 1847.

constituant, quae maximo tum christianae tum A civili reipublicae usui, ornamento atque praesidio semper fuerunt. Et hoc quidem ideo, quia ad evangelicae sapientiae consilia profitenda vocati, iis egregiis operibus insistere gloriosisque laboribus perfungi semper visi sunt, quibus de catholica ecclesia civilique societate optime meruerunt. Nemo siquidem ignorat vel ignorare potest, religiosas familias vel a prima earum institutione innumeri fere claruisse viris, qui omnigenae doctrinae atque eruditionis copia insignes, omnium virtutum ornatu et sanctitatis gloria fulgentes, amplissimis quoque dignitatibus illustres, atque ardenti in Deum et homines amore flagrant, et spectaculum facti mundo, angelis et hominibus, nihil aliud in deliciis habuere, quam omni cura, studio, contentione, in divinarum rerum meditatione dies noctesque haerere, mortificationem Iesu in suo corpore circumferre, catholicam fidem ac doctrinam a solis ortu usque B ad occasum propagare, ac pro ea fortiter pugnare, et cuiusque generis acerbitates, tormenta, supplicia alacriter petiti, ac vitam ipsam profundere, rudes barbarosque populos ab errorum tenebris, morum feritate, vitiorum coeno, ad evangelicae veritatis lucem, omnemque virtutis et civilis societatis cultum traducere, literas, disciplinas, artes excolere, tueri atque ab interitu vindicare, teneras iuvenum mentes et cerea corda ad pietatem et honestatem mature fingere, sanisque doctrinis imbui, errantes ad salutis tramitem revocare. Neque id satis: namque induti viscera misericordiae, nullum est heroicae caritatis genus, quod, cum propriae etiam vitae discrimine, ipsi non exercuerint, ut captivis, carcere inclusis, aegrotantibus, morientibus, cunctisque miseris, egenis, periclitantibus, opportuna quaeque christianae beneficentiae et providentiae subsidia amanter praeberere, eorumque dolorem lenire, lacrymas detergere, ac necessitatibus omni ope et opera consulere possent.

Magnificavit quidem non parum summus pontifex verbis his, regularium ad omne bonum promovendum, studia et contentionem; ast, ut testimonium perhibeat veritati, profitetur una, nunc quoque existere quidem sacrarum familiarum non paucos alumnos, qui illustria patrum suorum vestigia prosequi, in ministerio salutis laborare, bonumque Christi odorem undique diffundere student, non paucos attamen reperiri, qui, suae professionis et regularum minus solliciti, a suscepto instituto ita declinare visi sunt, ut non exiguo damno sint et sibi ipsis et ecclesiae.

Eapropter gloriose ecclesiam Dei gubernans pontifex maximus, eadem epistola encyclica enunciatum de instauranda disciplina regularium consilium in effectum deducere volens, visitationem apostolicam D ordinum religiosorum disposuit.

Quo tamen haec salutaris dispositio pontificia uberem ferat fructum, censuimus, collecti in unum, arborem hanc, in vinea Domini plantatam, paternis monitis circumfodere, cohortationibus rigare et fructum exspectare in patientia, per viscera misericordiae Dei nostri, cum caritate paterna quosvis regulares provocando, obsecrando, et pro gravitate muneris, quod nobis ecclesia in concilio Tridentino¹ de regularibus imposuit, admonendo: ut omnes regulares, tam viri quam mulieres, ad regulas, quam professi sunt, praescriptum, vitam instituant et componant; atque imprimis, quae ad suae professionis, nempe obedientiae, paupertatis et castitatis perfectionem, nec non quae ad communem victum et vestitum pertinent, fideliter observent. In specie:

1. Quoad paupertatem. Religiosus, uti exploratum est, nullam prorsus habet proprietatem, sive in vestitu, sive libris, imaginibus, pecunia aut quacunque suppellectili, ita ut superior, dum et quando libere disponere valeat de omnibus quae subordinatus in usu habet. Oblata quaelibet et a quocunque facta, dispositioni superioris quisque submittat est necesse, qui bona monasterii vel conventus per officiales eiusdem, ad nutum suum amovibiles, administrari faciet¹. In suppellectili cellarum et vestibis summa simplicitas et perfecta uniformitas observetur.

2. Quoad obedientiam. Haec debet esse perfecta, eo sensu, ut quivis, a primo superiore usque novissimum novitum, legibus, constitutionibus, regulis sui ordinis, a sancta sede apostolica confirmatis, plenum praestet obsequium: proinde librum vel ternionem haec in se continentem, velut suum codicem legum, in corde veneretur, eundem frequenter relegere, super argumento meditari, sensum penetrare contendat; superiores autem locales statis temporibus publice legi curent; denique magistri novitiorum ad captum singulorum frequenter explanent. Sed nec minore propensione obsequatur unusquisque mandato atque dispositioni superioris, in quo Deum intueatur; quia omnis potestas a Deo data est, et qui potestati superiori resistit, Deo resistit, qui autem resistunt, damnationem acquirunt.

3. Quoad castitatem. Cum hanc angelicam virtutem in vasis fictilibus multum fragilibus deferamus, omni sollicitudine tuenda, et contra pericula mediis opportunis munienda est; inter quae referri debet quotidianum examen conscientiae, tam generale quam particulare; frequens sacramentalis confessio; si non quotidiana, iterata per hebdomadam missae sacrificii celebratio. Porro oratio et meditatio quotidiana, horarum canonicarum adtenta, devota et simultanea in choro voce altiore persolutio, media sunt ad angelicam virtutem hanc illaesam servandam custodiendamque.

Pro coronide, superiores conventuum, vos graviter monemus, hortamur et obsecramus, ut religiosi viri vestrae curae crediti, serio meditato vocationem qua vocati sunt, digne ambulent in ea, et vota, quae Deo semel voverunt, religiosissime reddere studeant. Omni vero vigilantia prospicite, ut mundi illecebris, negotiis profanis, spectaculis, lusibus nuncium mittentes, officia sua rite impleant, studeantque ea evolvere et condiscere, quae ad sacramentum poenitentiae recte administrandum requiruntur, nec minus quae ad verbum Dei fructuose annunciandum, et ad frangendum parvulis per explanationes catecheticas panem, sacri canones opportune constituerunt. Caeterum, iurisdictionem nobis episcopis, uti delegatis sedis apostolicae, respectu regularium in concilio Tridentino² tributam, exercebimus et manutenebimus; eapropter quaecunque demum a sanctis conciliis et pontificum constitutionibus vel a nobis ratione praedicationis verbi divini et circa curam animarum statuta sunt vel disponentur, observari praefati muneris nostri virtute praecipimus.

Postremo, cum omnes tam saeculares quam regulares clerici eidem militiae nomen dederint, eandemque causam sub eodem duce Christo Iesu omnes agant: omnium unus debet esse spiritus, cor unum et anima una.

Eapropter iunctis, ut decet, dextris simul atque

¹ Conc. Trid., sess. XXV, cap. 2, de reg.

² Sess. XXV, de regul.; item sess. VI, cap. 3; sess. XXIII, cap. 15; et sess. XXIV, cap. 4, de reform.

¹ Sess. XXI, cap. 8.

animis, vigeat inter clerum secularem et regularem A pretiosa illa consensus animorum, qua nihil Deo gratius, nihil fidelibus potest esse utilius. Cum enim una sit regularium et secularium, praelatorum et subditorum, exemptorum et non exemptorum universalis ecclesia, extra quam nullus omnino salvatur, quorum omnium unus est Dominus, una fides, unum baptisma: decet omnino, ut omnes, qui eiusdem sunt corporis, unius etiam sint voluntatis, et sicut fratres ad invicem vinculo caritatis sint adstricti¹.

Quae vero hic de regularibus nos desiderare et praestolari in Domino diximus, ad sanctimoniales quoque referri volumus; dolenter enim percipimus, nec in harum monasteriis ita perfectionem et disciplinae observantiam, imprimis clausuram vigere, quemadmodum sacrosanctum concilium Tridentinum suis² conditis decretis sanxit. Si ecclesia Christi universim femineum sexum devotum appellat: quanto devotioni magis intentas esse oportet virgines Deo B sacratas, et per promissa iurata altissimo ex toto devotas! Hortamur eas proinde in Christo Iesu, ut reddant omni cum zelo et studio, quod voverunt; fugiant mundum in cogitationibus quoque, ne inducantur in tentationem; vitent consortia, conversationem mulierum quoque, adeoque clauso ostio orent patrem, qui in coelis est. Quod fiet, si clausura religiosa sancte custodita, nec ullus exceptioni fuerit locus, prout id Benedicti XIV magnae memoriae pontificis bulla *Salutare in ecclesia catholica*, die 3 ianuarii 1742 edita, praescribitur³ et inculcatur, quam per spirituales sanctimonialibus quovis anno republicandam disponimus.

Caeterum, cum haec de ordinibus religiosis enunciamus, una laeti depraedicamus, arborem hanc bonam, institutum videlicet regularium, nostris temporibus rursus viventes germinare surculos, novellos emittere ramos, et maiora usque capere C incrementa. In unica quippe hac provincia Strigoniensi, hoc ultimo decennio, filiis sancti Ignatii de Loyola duae, clientibus beatae Mariae virginis de Monte Carmelo una, canonissis de Nostra Domina una, domicellis Anglicanis una, sororibus Sancti Vincentii a Paulo decem domus fuerant apertae. Sit propterea nomen Domini benedictum.

TITULUS VIII.

De perfectione populi.

1. De moribus populi.

Divinus salvator fidelem populum, sanguine suo redemptum, pastoralis vigilantiae nostrae credidit, quam gentium apostolus inculcat, monens nos: „Attendite vobis et universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos, regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo.“⁴ Si itaque, D pro muneris divinitus nobis concrediti ratione, ecclesiasticae huius provinciae populos moresque perlustremus, in Domino laetamur, cum cernamus:

a) Multos exsistere, qui christianae fidei et caritatis spiritu animati, bonum Christi diffundunt odorem;

b) Juventutem spiritu timoris Dei ac pietatis lacte enutritam, non tantum fidei elementis, sed pleniori etiam sanctissimae nostrae religionis cognitione per curatores animarum aliosque pios et religiosos imbui magistros, atque ad virtutem morumque honestatem institui;

c) Ipsum fidelem populum, magis in dies salutari

catholicae veritatis ac doctrinae pabulo enutritum, Deum ex corde diligere eiusque mandata servare, sanctuaria eius frequentare ac religiose adire, sabbatha eius sanctificare, divini sacrificii celebrationi interesse, ad sanctissima poenitentiae et eucharistiae sacramenta accedere, et singulari veneratione beatissimam Dei genitricem Mariam prosequi et colere;

d) Eundem fidelem populum gratiosa loca, divae huius matris honoribus dicata, (uti annue pluribus in locis, peculiariter vero anno priori in cellis Marianis, spirituali cum solatio vidimus) magno numero exquirere ac visitare, atque in varia sodalitia pia, ad magnum domesticae devotionis incrementum, coadunari; denique eos

e) Sacris missionibus, ab aliquot annis in hac provincia Strigoniensi asservatis, sepositis omnibus curis terrestribus, avide et pie pluribus etiam diebus interfuisse; verbo, plurimos fidelium mutuam inter se caritatem fovere, et precibus instantes ambulare digne, Deo per omnia placere zelantes, et in opere bono fructificantes.

Verum dum de hocce religiositate et virtutis in plurimis huius provinciae locis incremento in Domino gaudemus, eidemque omnium bonorum largitori humiles agimus gratias; tamen ex alia parte non mediocri afficimur dolore, dum confiteri cogimur, in quibusdam locis non paucos a pietatis operibus et sacramentorum usu infelicitate abstinere, atque a morum honestate christianaeque vitae disciplina deflectere. Antiquus enim generis humani idemque perpetuus hostis, cum primum in ecclesia Dei, agro illo foecundo, quem Christus sudore suo et sanguine rigavit, coelestis doctrinae et disciplinae semina spargi animadvertit; confestim et ille errorum ac vitiorum zizania spargere conatur, quae ubi semel radices egerint viribusque invaluerint, mox latius serpunt, et oppresso virtutum germine, ad mentium animorumque perniciem insolentius grassantur. Ut quaedam specificae adtingamus:

De indifferentismo. In maioribus urbibus, et inter eos, qui plus sapientiam quam oporteat sapere, et non sapiunt ad sobrietatem, pervulgatum cernimus indifferentismi religiosi, quo omnem religionem superfluum censent, monstrum, ex quo funestissima in christianam et civilem rempublicam redundant damna. Hinc enim omnia erga Deum, in quo vivimus, movemur et sumus, officia penitus neglecta, hinc sanctissima religio contempta, hinc omnis iuris, iustitiae virtutisque fundamenta concussa. A qua turpissima sane indifferentismi forma haud admodum distat illud de religionum indifferentia systema, quo homines a veritate alienati veraeque fidei adversarii, nullum inter veram religionem et diversas confessiones discrimen admittunt omnibusque aeternae vitae portum ex qualibet religione patere asserunt. Quam absurda malitiosaque sit haec sententia, vel inde luculenter patet, quod vero et falso idem pretium tribuat, rationis ad inquirendam veritatem datae destinationi e diametro repugnet, Deum ipsum erga veritatem indifferentem impie statuatur, et dum veritatem inveniri posse desperat, erga infinitam Dei creatoris et gubernatoris sapientiam et bonitatem iniuri[os]a sit; quod item revelationem velut superfluum, aut fini suo haud respondentem consideret, imo, horrendum dictu! Iesum Christum salvatorem nostrum doctrinamque per eum de coelo adlatam quibusvis veteratoribus horumque insulsis commentis maligne aequiparet. His itaque, qui eiusmodi sententiam tenent, in Domino denunciamus, quod, sicut una tantum est veritas, neque vera simul esse possunt, quae sibi adversantur, sicut unus tantum est Deus pater, unus Christus eius, unus Spiritus sanctus; una item hominum natura

¹ Clementin. c. un. de excessibus praelator.

² Sess. XXV, de regul.

³ In append. n. 5.

⁴ Act. XX, 28.

rationalis, vi cuius omnes unam a Deo destinationem nacti, ac ad hanc assequendam iisdem mediis instructi, iisdemque legibus obstricti, in unam compellimur iubemurque confluere societatem religionis: ita una tantum est etiam divinitus revelata veritas, una divina fides, humanae salutis initium omnisque iustificationis fundamentum, qua iustus vivit, et sine qua impossibile est placere Deo, et ad filiorum eius consortium pervenire; et una est vera, sancta, catholica, apostolica Romana ecclesia et cathedra una super Petrum, Domini voce fundata, extra quam nec vera fides, nec aeterna invenitur salus, cum habere non possit Deum patrem, qui ecclesiam non habet matrem, et falso confidat se esse in ecclesia, qui Petri cathedram deserit, super quam fundata est ecclesia¹. Cum autem divini cultus ratio ex hisce duobus constet, piis fidei dogmatibus et actionibus bonis neque doctrina sine operibus bonis accepta sit Deo, neque opera recipiat Deus a religionis dogmatibus seiuncta; neque in solo opere virtutum, aut in sola observantia mandatorum, sed etiam in tramite fidei angusta et ardua sit via quae ducit ad vitam²: fideles nostros in Domino monemus et hortamur, ut non solum in catholicae religionis professione magis in dies stabiles et immoti persistent, verum etiam per bona opera certam suam vocationem et electionem facere satagant.

Si vero quidam, quod Deus avertat, catholicam ecclesiam, quae ipsos educavit et enutrivit, spernendo, ad haereticos aut schismaticos defecerint: episcopi quidem pia sollicitudine nihil intentatum relinquent, ut infelices errantes ad veram salutis viam reducant; si tamen hi monita episcopi sui contemnerent, et errorem obstinato animo amplecterentur, et effective a fide deficerent, per parochum in ecclesia qua excommunicatos denunciabunt, ut ad cor revertantur et redeant ad fidei unitatem, caeteri vero fideles a periculosos tramitibus deterreantur³.

De suicidio. Numerum eorum, qui vitae filium violenter dirumpunt, per singulos annos crescere experientia docet. Phaenomenon isthoc eo maiori nos moerore adficit, quo magis veremur, ne nostra culpa et negligentia in instituendis fidelibus id eveniat. Indubitata quidem interdum adsunt indicia, tristes idmodi casus turbato rationis usui adscribendos esse; sed non raro plena conscientia et determinata voluntate tam atrox scelus committitur. In postremo hoc casu laesam ambitionem, frustratas spes, magnam prodigalitatem, perpetratorum criminum conscientiam, lasciviam et licentiam vitae, horrorem futurae sortis infelicibus istiusmodi hominibus laqueum parasse experientia testatur.

Ut qui passionibus necdum plene excoecti sunt, D horrore tanti sceleris percellantur, firmiter praecipimus, ut sacri canones de sepultura ecclesiastica inviolabiliter, matura tamen cum deliberatione, prae oculis habitis excelsi quoque regiminis dispositionibus, observentur. Deinde autem in publicis institutionibus saepius proponatur doctrina de immortalitate animae, de providentia divina, de hominis destinatione, de patientia christiana in adversis, de spiritu poenitentiae perferendi omnia, quae saepe saepius propria culpa nobis consciscimus, de brevitate miseriarum humanarum, de aeternitate poenarum inferni. Tum vero frequentius exquiramus eos,

A qui cum acerba sorte luctantur omnemque melioris conditionis spem posuerunt; animos eorum erigere, spe auxilii divini exhilarare, vanos timores et anxietates dissipare, pro modulo virium nostris vel aliorum beneficiis eosdem consolari, certe utile et coram Deo meritorium erit. Et quia Deus est qui mortificat et vivificat, pro idmodi infelicibus eum exoremus. Conferantur ea, quae de sepultura alibi dicuntur.

De blasphemia. Vitium in populo multum divulgatum ac vix non universale, blasphemia est. Heu! magnus est numerus eorum, qui in divinis laudibus muti, at in maledictis, blasphemis, diris imprecationibus lingua celeri et exercitata sunt. Concedimus quidem plerosque illorum, qui de Deo et rebus sacris indigne loquuntur, non formalem divinitatis contemptum intendere, sed eiusmodi verbis solummodo vel ad exprimendam indignationem, vel etiam ad iocos et facetias abuti. Absque dubio tamen etiam sub hac indigna sacrorum nominum usurpatione, saltem indirectus Dei et sacrarum personarum rerumque contemptus latet; qui enim sacris hoc modo abutitur, hoc ipso animus valde irreverentem ostendit, atque sanctissima nomina, sacramenta, crucem, etc. contemptui exponit. Plurima sunt, ex quibus eiusmodi graviter redarguamus et damnemus. Etenim idmodi homines animum irae impotentem ostendunt, et caritati fraternae desunt, praesertim dum aliis imprecantur; sed et illi, qui verbis sacris quoquomodo abutuntur, certe reverentiae illis debitae plurimum detrahunt. Verum etiam qui daemones, tonitrua etc. effutire amant, mentem parum religiosam, vesanam animositatem, et rerum formidandarum contemptum produnt. Accedit ratio scandali: homines enim probi, dum talia audiunt, non parum contristantur; imbecilles vero, maxime iuniores, hanc impietatem facile addiscunt. Unde praesertim parentes et patresfamilias culpamus, quod hanc maledicendi consuetudinem patiantur.

Est certe peccatum blasphemiae atrocissimum, utpote quod tantis titulis, tanta cum ferocia, Deo adversatur; est crimen laesae maiestatis divinae. Quid enim animum ferociorem et ab omni religione magis alienum testari potest, quam si quis Deum ipsum, omnium creatorem et supremum dominum, proxime ac directe tali modo lacescit? Certe lingua eorum ignis, universitas iniquitatis, et sepulchrum patens est guttur eorum; quorum os maledictione et amaritudine plenum est¹. Unde non miremur, quod iam in lege antiqua tam severae in blasphemos latae sint leges: „*Educ blasphemum extra castra,*“ loquitur Dominus ad Moysen, „*et ponant omnes qui audierunt, manus suas super caput eius, et lapidet eum populus universus. Qui blasphemaverit nomen Domini, moriatur. Lapidibus opprimet eum omnis multitudo, sive ille civis sive peregrinus fuerit. Qui blasphemaverit nomen Domini, morte moriatur.*“² Et quid pro aeternitate? „*Maledici regnum Dei non possidebunt.*“³ Eundem in modum et ipsa sancta mater ecclesia in blasphemos severas dictavit poenas⁴. Tandem ipsas leges civiles merito contra tantam ferociam armatas conspiciamus. Summi imperantes hanc erga blasphemos vindictam non tantum laesae divinitati, sed etiam sibi met ipsis ac publicae saluti debent; quae enim ab huiusmodi hominibus timenda non sunt, qui Deo ipsi insultare haud reformidant! Quare nos quoque

¹ S. Cypr. *De unitat. eccl.* [opp., ed. Baluz., pag. 195], ubi tamen legitur: „super quem“; sed in dist. 93, c. 3: „super quam“ dicitur.

² S. Cyrill. Hierosol. [Cat.] IV, n. 2, [Patr. gr., ed. Migne, XXXIII, 455 B].

³ C. 8 et seqq., de haereticis. (5, 7.)

¹ Iacob. III, 6.

² Levit. XXIV, 14, 16.

³ I Cor. VI, 10.

⁴ Cap. 2, de maledicis, (5, 26).

in spiritu Christi congregati, huius provinciae antistites nostram levamus vocem, et fideles nostros in Domino monemus et hortamur, ut linguam suam ab omni blasphemia, maledicto et dira imprecatione, quae divinam vindictam diebus nostris adeo evidentem provocant, cohibere, illamque potius in summi Dei laudes solvere adlaborent. Simul tamen et vestram, dilecti filii curatores animarum, pastorem excitamus vigilantiam ac zelum, quatenus impiae blasphemandi consuetudini obviam ire, pestemque hanc e communitatibus vestris profligare conemini. Quare, tum in publica tum in privata institutione, ac in sede confessionali, fideles vestros de ingenti huius vitii reatu et turpitudine sedulo edocebitis, eosque ad illud declinandum potentius, quin et, si cum consuetudinariis ita agere necessarium visum fuerit, sacramentalis absolutionis denegatione urgebitis. Tandem ubi localia id exposcunt adiuncta, validissimum tanto malo opponetis

aggrerem, si confraternitatem ad tollendum blasphemiae vitium erectam, in Galliarum regionibus late diffusam, atque per summum pontificem, die 30 iulii 1847, approbatam et largis indulgentiis munitam, in parochias vestras induxeritis.

De lascivia. Aliud foedum, quod maxime in populosis urbibus christianum consumit populum, ulcus, luxuriae vitium est. Ingemiscimus animo, recogitantes, quod adulteria, fornicationes, concubinatus, lenocinia, et alia carnis vitia, propter quae venit ira Dei in filios diffidentiae, adeo magnam generis humani partem pervaserint, ut his aliisque libidinum furiis iam etiam humilia et rustica tecta agitari incipiant, nec desint qui, posteaquam talibus se flagitiis coinquinassent, abiecta verecundia et pudore, de scelere et turpitudine palam gloriari non erubescant. Sancta nostra religio omnia haec detestatur et condemnat; abominamur ea nos quoque

maxime! Quicumque hoc peccatum perpetrant, de regno Dei excluduntur: „*Nolite errare*,” monet apostolus, „*neque fornicarii, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores regnum Dei possidebunt.*“¹ Et ibidem apostolus illis, quibus plena continentia nimis ardua videtur, aliud consilium dare nescit, nisi ut ad portum iusti coniugii confugiant. Ratio vero, quam apostolus attexit, est, quia nobis in corpus nostrum aliud ius non competit, nisi ut illo legitime utamur. „*Corpus non fornicationi, sed Domino.*“² Atque haec ratio hominem christianum eo arctius constringit, quo magis corpus nostrum per novam salutis oeconomiam nobilitatum fuit. „*Nescitis, quoniam corpora vestra membra sunt Christi? aut nescitis, quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, et non estis vestri? Emti enim estis pretio magno. Glorificate et portate Deum in corpore vestro.*“³ Quare, cum vitium luxuriae sit illud, ob quod Sodoma et Gomorrha deletae, et ob quod ira Dei venit in filios diffidentiae: vos, dilecti animarum curatores et nostri in pascendis ovibus adiutores, nulli parcite labori nec requiescite, donec tollatur malum ab Israel⁴. Omne aptum medium, quod zelus salutis animarum et prudentia pastoralis vobis suggererint, arripite, nec desistatis, donec lues haec a coetu christianorum propulsetur.

De ebriositate. Reipublicae christianae plane perniciosum vitium constituit etiam immoderatus potuum spirituosorum, vini et vel maxime cremati, abusus. Unde redemptor ipse monet: „*Attendite, ne forte graventur corda vestra in crapula et ebrietate*“⁵; et apostolorum princeps hortatur: „*Sobrii*

estote et vigilate, quia adversarius vester diabolus, tamquam leo rugiens, circuit quaerens quem devoret, cui resistite fortes in fide.“¹ Damnat ebriositatem etiam ratio sana, cum hanc opprimat, hominem de statu morali deiiciat, et ad conditionem brutorum redigat; damnat religio, quae hominem ad Dei imaginem formatum docet; damnant tristes sequelae: egestas, matura mors aut certe aerumnosa senectus sunt eius in vita comites. Qualis denique aeternitas illos exspectat? „*Nolite errare, neque ebriosi regnum Dei possidebunt.*“² Hinc sanctus Hieronymus hominem ebriosum non solum mortuum, sed etiam sepultum dicit. Experientia recentiorum annorum testatur, contra cruentum ebriositatis monstrum non nisi sub aegide ecclesiae cum successu dimicari posse. Societates temperantiae tam mirabilem et laetam morum quoad haec protulerunt conversionem, ut summus pontifex Pius papa IX, die 28 iulii 1851, edito decreto eosdem ad dignitatem confraternitatum ecclesiasticarum elevare, ac indulgentiis ditare dignatus fuerit. Unde quisquis confraternitates temperantiae, quas hisce auctoritate nostra praesulea in hanc provinciam Strigoniensem hinc inde iam inductas, suscipimus, iuxta statuta per sedem apostolicam approbata, in communitatibus peste ebriositatis depauperatis coadunaverit, de republica tum sacra tum civili praeclarum in modum merebitur.

De profanatione festorum. Maximo cum dolore cordis observamus et contestamur, abusus, quibus festa profanantur, aetate nostra lugubriter crescere. Sunt plurimi, qui Deum per totam hebdomadam non tam atrociter offendunt, ac recurrente die dominica. Corpus ad inanem pompam exornatur, suspenduntur quidem labores diurni, sed saepe ideo tantum, ut aliis laqueus seductionis ponatur, aut ut passionibus et infrunitis affectibus indulgeri possit. Ast „*nolite errare: Deus non irridetur*“³. Alii dies festos servilibus profanant laboribus et vecturis, immemores mandati dominici: „*Septimus dies sabbati est, id est requies domini Dei tui. Non facies in eo quidpiam operis, tu et filius tuus et filia, servus et ancilla.*“⁴ Quapropter, cari pastores animarum, summopere instandum nobis erit, ut, diebus festis, fideles verbo Dei et divino sacrificio mente vere devota assistant, non operando servilia, non otiano, sed liberis horis piis exercitiis occupentur, quae efficaciter conferunt, ut sanctificetur nomen Dei, et ut adveniat regnum eius.

Praeter enumerata hactenus vitia, sunt alia quoque, quae populum christianum, hic plus, ibi minus, foede commaculant. Superbia, usurae, periuria, fraudes, vindictae studium, immoderatus sensualium gaudiorum appetitus, excessivus in vestitu et supellectili luxur, hinc inde et furta et latrocinia vulgaria flagitia sunt.

Etsi haec ita se habere, vitia haec plus minus hic et ibi caput erigere, aut plane frequentiora esse ultro dolenter confiteamur; Dei tamen miseratione etiam, quod solatio est, videmus plures erigi et instaurari ecclesias, eas ornari altaribus, provideri sacris vasis, vestibus, vexillis, imaginibus, poni statuas, cruces, capellas aliaque religionis symbola. Omnium nostrum erit in enumeratis vitiis extirpandis, bonis vero quibusvis promovendis, prouti zelosa et repetita provocatione versari, ita quam maxime exemplo praeire. Sic fiet, ut in animis fidelium pia excitetur aemulatio, erga res divinas amor, erga pastorem suum fiducia et veneratio. Respice, Pater coelestis, servos tuos, et miserere

¹ I Cor. VI, 15, 19, 20.⁴ Iud. XX, 13.² Ibid. VI, 13.⁵ Luc. XXI, 34.³ Ibid. VI, 15.¹ I Petr. V, 8.³ Gal. VI, 7.² I Cor. VI, 9.⁴ Deut. V, 14.

nostri, ut dimittas quae conscientia metuit, et A adicias quod oratio non praesumit.

2. De mediis vitae christianae in familiis conservandae.

Omnium curarum, quae capitibus familiarum incumbunt, princeps et constans, imo indispensabilis obligatio est, natos et familiares suos in obsequio veritatum revelatarum et virtutum christianarum studio, qua verbis, qua exemplis, conservare perfectiores reddere. „*Qui enim suorum maximeque domesticorum curam non habet, fidem negavit, et est infideli deterior*,“ ait sanctus Paulus. Obsecramus igitur monemusque in Domino omnes patres et matres familias, ad quod ipso instinctu naturali potentius impelluntur, ut quorum cura a Deo ipsis credita est, vita comite, felices et in aeternum beatos reddere conantur; perpendant, se pro obligatione hac naturali conscientiose expleta, gaudio ineffabili et purissimo perfusum iri, dum viderint conamine proprio membra familiae suae in pietate et cultu B Dei virtutumque disciplina proficere; memores sint contra, se pro neglectu officii huius durissimum habere metuendum olim Domini iudicium, qui suos non erudierint ad iustitiam.

Curent itaque: 1. Ne quisquam de familia sua, sive filii filiaeque, sive servi et ancillae, sive alii de famulatu sunt, christianae fidei rudimenta ignoret. Quam ob causam curabunt, ut liberi et subditi sui scholas diligenter frequentent; emensi vero cursum scholasticum, institutionibus catecheticis in ecclesia sedulo et attente intersint. Eapropter, in singula domo catechismus inomisse praesto sit, qui alioquin non est solum liber scholasticus, sed velut compendium credendorum ac agendorum, et indigentia catholicarum familiarum, seniorum est ita ac iuniorum, ut, hoc prae manibus habito, seniores in scholis audita recoquere et iuniores pertentare dum et quando valeant. Adsit etiam in singula familia liber C unus alterve ad fovendam in familiis pietatem, quales sunt liber evangeliorum cum congrua explanatione vita Christi, beatæ virginis Mariae, sanctorum, historia biblica, et liber meditationum, speciatim Thomae a Kempis, item liber precatorius iudicio ordinarii probatus, ut imprimis diebus Domini et festis, horis liberis, collecta in unum familia lectione pia proficiat et aedificetur in salutem.

Contentant pater et mater familias:

2. Ut frequenter universa familia confiteatur, et sacram eucharistiam sumat.

3. Ut singulis diebus missae sacrificio ad minus unus alterve de familia intersit, aut saltem statis ieiuniorum temporibus, adventus et quadragesimae diebus frequentius et frequentiori numero compareant; diebus vero Domini et festis non modo missae sacrificio, verum etiam sacris sermonibus, tum cultui divino pomeridiano attente et devote adsistant; et D ne quis iis sacris diebus opus servile faciat.

4. Ut vigiliarum, quatuor temporum, Adventus ac Quadragesimae ieiunia, sanctamque ecclesiae feriis sextis, nec non a maioribus nostris sabbato religiose semper custoditam ab esu carniū abstinendi disciplinam, conscientiose observent.

5. Tempore supplicationum publicarum, familiam suam moneant ut illis pie interveniant; item cum zelo agant ut sodalitatibus piis, ab auctoritate ecclesiae probatis, quam plurimi de familia sua adscribantur, ritibusque ecclesiae, utpote aqua lustrali, aliis item benedictionibus devote utantur, quo cuncti his etiam mediis efficacius impellantur vivere secundum Christum eiusque ecclesiae instituta.

6. Ne patiantur in familia esse quempiam, qui blasphemus, detractor, calumniator, lascivus aut ebrietati deditus sit, qui in arbitrario divortio vivat, verbo, qui ceteris turpis vitae exemplum praebeat,

et in perniciem suam aliorumque, periculosa moralitatis conventicula quaerat et consecetur.

Haec vitae christianae in familiis conservandae media etiam a domesticis aedium sacerdotalium pro ratione adiunctorum tanto magis adhiberi volumus, quanto convenientius est, ut domus clericalis paradigma vitae vere christianae exhibeat. Eadem media parochus patribus familiis, tam publicis sermonibus quam privatis colloquiis identidem proponat, utque iis utantur, moneat atque hortetur, et sic, quae in suorum cedunt spirituale emolumentum ea praestare velint paternae curae studio, memores verborum et promissorum: „*Qui alios erudiunt ad iustitiam, fulgebunt sicut stellae in perpetuas aeternitates*.“¹

Nos proinde e gravissimo responsionis onere, quod nobis respectu fidelium nostrorum incumbit, eos per viscera Christi Iesu monemus et cohortamur, imo in virtute obedientiae adstringimus, ut horum mediorum usum in familias suas inducere pro gravissimo reputent officio; nec terreantur obstaculis, quae se experturos praevident. Bonus est Dominus sperantibus in eum, animae quaerenti illum, et promissum est: *Dabit spiritum bonum petentibus se!* Petite ergo et dabitur vobis, ut gaudium vestrum sit plenum.

In horum nexu non possumus non vehementer dolere graviterque reprobare, imo damnare, quorundam parentum sive ignorantiam sive vecordiam aut plane perversitatem, qui id unice curant, ut proles profanis cognitionibus et urbanitatis regulis imbuantur; quoad salutes vero fidei et morum veritates easdem in ignorantia adolescere sinunt. Quid terra tam deserta et inaquosa germinabit, nisi spinas et tribulos! Indifferentissimum idmodi per se perniciosum summopere damnamus cunctosque patres et matres familias impensissime hortamur, ne liberos suos pretiosissimo omnium bonorum dono, quod eos unice vere beatos reddere potest, defraudent; sed contendant per omnia illud condigne aestimare, et cum eo proventum, quantum possunt, maximum facere.

Itaque, carissimi, obsecramus vos in Domino Iesu per misericordiam Dei, reformamini in novitate sensus vestri²; quae aedificationis sunt, in invicem custodiamus; qui enim in hoc servit Christo, placet Deo et probatus est hominibus³. Et vos, patres, educate filios in disciplina et correptione Domini⁴, scientes quoniam unusquisque, quodcumque fecerit bonum, hoc recipiet a Domino⁵. Omnis disciplina in praesenti quidem videtur non esse gaudii, sed moeroris, postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iustitiae; propter quod remissas manus et soluta genua erigite!⁶

3. De missionibus popularibus.

Missiones populares, alibi gentium cum ingenti animarum lucro frequentatas, novissime in hocce regnum apostolicum transplantatas esse in Domino gaudemus. Extraordinaria eiusmodi religionis exercitia, qua suapte indole attentionem hominum singulariter provocare solent, convictionem religiosam firmant, remorsus conscientiae excitant, sicque ad morum emendationem viam parant. Missionibus popularibus varia circa ecclesiam catholicam praeiudicia dissipari, ordini sacerdotali conveniens aestimum restitui, spiritum catholicum renovari, pias sodalitates in usum deduci, homines longo vitiorum habitu depravatos de lethali suo somno evi-

¹ Dan. XII, 3.

² Rom. XII, 2.

³ Rom. XIV, 18.

⁴ Ephes. VI, 4.

⁵ Ephes. VI, 8.

⁶ Hebr. XII, 11-2.

gilare, relictam sibi naufragii tabulam apprehendere, A scandala tolli, iniustas laesiones debita restitutione ac compensatione reparari, inimicos reconciliari, pietatem pacemque domesticam restitui, saepius errantium etiam circa fidem corda respicere, experientia ubertim docet.

Quare, sicut episcopi usum missionum harum in dioecesibus suis manu tenere et augere studebunt, ita animarum etiam curatores, fidelium sibi creditorum salutem certius et efficacius operaturi, missionarios libenter recipient, caritate fovebunt, et zelo suo efficaciam eorundem promoveri adlaborabunt; alioquin hac ratione sibi quoque egregie consulent, quia Domino quidem perfectam, sibi autem docilem et obedientem plebem parabunt.

4. De societate Sancti Stephani regis.

Neque illa emolumenta ignoramus, quae e societate Sancti Stephani, cuius est libellos a viris piis B et vere catholicis scriptos, et ad pietatem moresque populi colendos concinnos, edere ac divulgare, quaeve prope quinque iam millia membrorum numerat, in populum christianum redundare possunt. Utinam igitur nummos suos ad hunc finem conferre non negligant, qui substantiam huius mundi maiorem habent, et lucubrationibus suis, quos Deus pluribus talentis ditavit, ad tam salutares societatis huius fructus concurrere non intermittant! *Qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellae in perpetuas aeternitates fulgebunt.*

5. De unione sodalium.

Inter multiplices muneris nostri curas et difficultates, non mediocriter recreamur, dum videmus hic et illic, imprimis in maioribus urbibus, quales sunt Pestinum, Posonium, Tirnavia, iuvenes, qui exercendis opificiis se addixerunt, in unum coetum C coadunari, certas regulas et leges adoptare, ac ad ampliorem perfectionem religiosam contendere. Coetus huiusmodi iam vel ideo probare oportet, quod prona ad mundi voluptates aetas, libero a laboribus tempore, salubriter occupetur, et opportuna disciplina a vitiis avocetur. Iuvenes cura parentali destituti, in veritatibus fidei et morum erudiuntur, ac mutuis exemplis ad aemulanda meliora charismata excitantur.

Nec aliud erit necessarium, quam ut sodalium uniones in aliis etiam urbibus et oppidis frequentioribus coadunentur, et sacerdotes talibus institutis praeficiantur, qui sincerum religionis zelum prae se ferant, ac infucato virtutis exemplo iuvenibus prae luceant. Funiculus triplex difficile rumpitur¹. Redimamus tempus, quia dies mali sunt².

6. De scholis parochialibus.

Qui est lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, qui solus habet verba vitae aeternae, nobilissimam homines ad omne bonum instituendi provinciam, apostolis eorumque successoribus concredidit, dum dixit: „*Euntes, docete omnes gentes, . . . servare omnia quaecunque mandavi vobis.*“³ Ne vero putaret aliquis, munere hoc institutionis tantum adultiores fovendos esse, idem salvator mundi, dum edixit: *Sinite parvulos ad me venire*, una amplexabatur eos et benedicebat eis.

Divinae huius missionis suae, videlicet instituendi, non adultos solum, sed et parvulos ac adolescentes, memor ecclesia catholica, licet quoad omnes generis humani indigentias, maternam semper exhibuerit

sollicitudinem, praecipuam tamen formandis cuiusvis aetatis hominum mentibus, ac disseminandis religionis inter eos veritatibus, curam impendit.

Unde factum est, ut ubi praecones evangelii imperturbate munere suo defungi potuerunt, ibi tenebrae mentium dissipari, lux vera de coelo adfulgere, morum barbaries exulare, humanitas, mansuetudo ac fraterna caritas vigere, lupi in agnos converti coeperint, et quo ulterius apostolicam operam continuarent, eo magis renovata fuerit facies terrae.

Ast neque inimicus homo dormivit; nimirum aegre tulit, infrunitis passionibus per magisterium apostolicum salutare frenum iniici; miseros piscatores nulla alia arte, quam doctrinae coelestis praestantia et vitae probitate, mentibus hominum dominari: ideo efficaciae muneris apostolici exquisita arte praesertim recentiori aevo obstacula posuit.

Attamen augustissimus imperator et rex apostolicus virili verbo enuntiavit, omnem institutionem ad vitae christianae legem cordibus inscribendam, componendam esse; libros ad religiosam tradendam instructionem adhibendos, per episcopos, collatis consiliis, determinari¹; omnes scholarum elementarium pro catholicis destinatarum magistros inspectioni ecclesiasticae subditos esse; inspectores scholarum dioecesanos ex viris ab antistite dioecetano propositis² nominatum iri. Magistros scholarum elementarium, habito tamen respectu iuris praesentandi, quod fors aliquibus competit, episcopi nominant, et ad munus suum instituunt.³ Hinc iam medio vice-archidiaconorum, qui districtuales scholarum inspectores sunt, prout etiam medio dioecesani inspectoris, statum scholarum et qualitates magistrorum ex annua informatione facile cognoscent episcopi, et ope organorum sibi subiectorum observatos naevos tollere, remissiores in munere excitare, assiduos et idoneos convenienti honore prosequi, praecipue autem puritati doctrinae, tam in his quam etiam in altioribus scholis, intendere difficile non erit.

Ut proinde scientia sanctorum in mentibus iuventutis laete efflorescat, ac ipsa religio virgineis fulgeat honoribus, non aliud erit necesse, quam ut sacerdotes, quibus cura scholarum ex officio incumbit et demandata est, ea assiduitate, illa fidelitate officio suo satisfaciant, quam rei ipsius gravitas et dignitas deposcit. Ante omnia igitur se ipsos tamquam tenerae aetatis patres praebeant iuventuti exemplum. Non abhorreant pulveres scholasticos, in quibus ipsi quoque adoleverunt. Quid maius, quam animis parvulorum moderari, quam adolescentulorum fingere mores?⁴ Ne despiciant teneram aetatem, quam ipse Dominus amplexus est. Apud adultos saepe supra petram cadit semen: adolescentulorum autem corda D facile flectuntur. Diligenti muneris executione parabunt sibi plebem perfectam. Etiam si ad uberiorem profanarum scientiarum cognitionem plebs eluctari non possit; eas tamen dogmatum fidei et morum notitias adipisci potest, ut christiani hominis obligationes non solo imitandi nisu, sed cum certa quadam conscientia expleat. Praecipue autem pietatis spiritum, in consuetis orandi formulis, nempe in oratione dominica, salutatione angelica, symbolo apostolorum, decalogo, praeceptis ecclesiae, confessione generali etc., tamquam in semine sapienter depositum, illis instillent; brevia suspiria, tempore

¹ Conventio [anni] 1855, art. VII.

² Ibid., art. VIII.

³ Caesaris regii cultus et institut. ministerii ordinatio, data die 27 oct. 1857.

⁴ S. Chrysost., *Hom. 60 in cap. 18 Matth.* [opp., ed. Montfaucon, VII, 605 B].

¹ Eccl. IV, 12.

² Eph. V, 16.

³ Matth. XXVIII, 19-20.

opportuno (dum, exempli gratia, penes coemeterium, crucifixum transeunt, vel ad sonum horologii) dicenda, imprimis autem nationi nostrae avitum sanctissimum Rosarium recitandi modum doceant, et nativum pudoris sensum teneris animis implantare studeant; his enim praesidiis innocentia maxime tuta redditur. „Qui suscepit unum parvulum talem in nomine meo, me suscipit,“¹ dixit Dominus.

TITULUS IX.

De disciplina.

1. De missa pro populo offerenda.

Obligationem eorum, quibus cura animarum commissa est, sacrosanctum missae sacrificium certis diebus pro populo applicandi, quam concilium Tridentinum² praecepto divino inniti docet, clarissimis verbis et uberrime exposuit Benedictus XIV, constitutione *Cum semper*, edita 19 augusti 1744. Voluit nimirum sapientissimus pontifex omnem, super huius obligationis sensu, ambigendi locum tollere causamque delere fingendi laborem in praecepto. Declaravit autem summus pontifex, eos, quibus cura animarum demandata est, in dominicis aliisque per annum diebus festis, non modo sacrificium missae celebrare, sed illius etiam fructum pro populo sibi commissio applicare debere, nec illud pro aliis applicari, aut pro huiusmodi applicatione eleemosynam percipi posse, quemadmodum e sequentibus citatae constitutionis verbis liquet: „Sacrosanctum missae sacrificium a pastoribus animarum applicari debere pro populo ipsorum curae commissio, id veluti ex divino praecepto descendens a sacra Tridentina synodo diserte exprimitur (l. c.) per haec notabilia verba: cum praecepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas dignoscere, pro his sacrificium offerre.“

Obligatione autem ipsa, secundum ultiores constitutionis huius tenores, stringuntur, non solum parochi canonice instituti ac investiti, verum etiam vicarii sive perpetui sive ad tempus constituti, sive sint de saeculari sive de regulari clero assumpti, qui nimirum curae animarum exercitium habent, quae, ut dici amat, habitualiter spectat ad quodpiam monasterium, aut collegium cui ecclesia parochialis unita est; nec porro ab hac obligatione exempti sunt vicarii illi seu oeconomi, qui, vacante parochia, ad curam in ea exercendam deputantur, dicti apud nos administratores parochiarum; denique eidem obligationi subiacent etiam capellani sic dicti locales, et curati ad nutum amovibiles, quos ab applicatione missae pro populo immunes haud esse speciatim decrevit sacra congregatio concilii, 29 ianuarii 1724, in Ostiensi. Ab hac obligatione, praetextu contrariae consuetudinis, neminem eximi, idem summus pontifex declaravit in praelaudata constitutione, dicens: „Nonnulli siquidem obtentu contrariae consuetudinis, etiam immemorabilis, in propria ecclesia vigentis, se huiusmodi onere eximi posse sibi persuaserunt. Verum iam pluries responsum fuit, huiusmodi consuetudinem, licet immemorabilem, quae potius abusus et corruptela dicenda est, nemini suffragari.“ Addit denique pontifex: „Quod licet parochi seu alii, ut supra, animarum curam habentes, congruis praefinitis rebus destituantur: eadem (missa) nihilominus omnino imposterum ab ipsis debeat applicari.“ Horum tamen, qui nimirum defectu congruae laborant, curatorum sorti consulturus toties laudatus pontifex Benedictus XIV, eadem sua constitutione, episcopis facul-

tatem tribuit dispensandi cum iis, ut diebus festis stipendium sive eleemosynam ab aliquo pie offerente recipere, et pro illo sacrificium libere ac licite applicare possint, cum hac adiecta conditione, ut ii, quibuscum ita dispensatum fuit, ad populi commoditatem, in ipsa parochiali ecclesia missam celebrare, et mox tot missas intra hebdomadam pro populo applicare teneantur, quot in diebus festis intra eandem hebdomadam occurrentibus iuxta peculiarem intentionem pii benefactoris obtulerint. Notandum vero, quod sine peculiari eiusmodi facultate, ab episcopo in scriptis concessa, nemini sub quocunque titulo aut praetextu, sive nuptiarum sive alterius cuiuslibet solemnitatis, diebus dominicis et festis, stipendium sive eleemosynam recipere, et pro stipendium largiente missam applicare liceat, sed omnino pro populo sacrificium recensitis diebus offerendum sit atque applicandum.

Tenentur vero curati missam pro populo per se ipsos offerre, nec possunt alium sacerdotem, qui id praestet, sibi substituere, nisi in casu legitimi impedimenti, seu e causa gravi et legitima.

Pro causa legitima substituendi alium sacerdotem habenda est quaelibet absentia legitima, infirmitas, obligatio celebrandi missam conventualem, quando nempe parochus simul est canonicus, caritas christiana, urgens necessitas, debita erga episcopum obedientia, eiusdem¹ ecclesiae et reipublicae utilitas. In specie, curatores animarum infirmos ab onere applicandi missam liberos non esse, ipsos proinde hoc onus per alium supportare debere, liquet e responso, quod sacra congregatio concilii ad cardinalem Crescentium, archiepiscopum Ferrariensem, depromsit.

Missa pro populo applicanda per curatum celebrari debet in ipsa parochiali ecclesia, ita definiente sacra congregatione concilii, in Lucana, die 15 septembris et 17 novembris 1629. Hue pro adiunctis locorum recensendae sunt etiam reliquae intra ambitum parochiae seu ecclesiae seu capellae, quando cultus divinus parochialis in eis celebratur.

Ceterum obligationi, de qua sermo est, statisfit per missam privatam; licitum proinde est parochi cantatum sacrum capellano sive alteri sacerdoti, iuxta aliam intentionem celebrandum offerre, dummodo ipse, sacrum lectum celebrans, illud coram populi sui non exigua parte in propria ecclesia pro plebe applicare haud intermittat².

Quaestionem haud modicis dubiis et controversiis haecenus implexam, de diebus quibus obligatio applicandi missam pro populo locum habeat, clarissima in luce locavit ecclesiam Dei gloriose gubernans sanctissimus dominus noster Pius papa IX, ope encyclicarum die 3 maii huius anni 1858 dimissarum.

Quippe notum est omnibus, felicis recordationis Clementem papam XIV, die 22 iunii anno 1771, ad preces augustissimae Mariae Theresiae, nonnulla festa, constitutione Urbani VIII³ summi pontificis, praecepta, reduxisse, unaque pro suprema sua auctoritate indulsisse, ut abolitis per se festis diebus, populi servilibus operibus vacare possent simulque ab obligatione audiendi sacrum exempti essent.

Quamvis autem summus pontifex huiusmodi indulgentia ita populorum conscientiae consulere, et eorum, qui in sudore vultus sui panem comedunt, indigentiae providere voluerit, ut sanctorum vene-

¹ Scribendum videtur *evidens*, sicut habet conc. Trid. sess. XXIII, *de reform.*, cap. 1.

² Sacra rituum congregatio, 28 iulii 1848.

³ *Universa*, die 13 septembris 1642.

¹ Matth. XVIII, 5.

² Sess. XXIII, c. l. *de reform.*

ratio et salutaris Christi fidelium poenitentia non A minuat, ac ideo sanctorum et solemnitatum officia et missae in iisdem abrogatis festis in quacunque ecclesia celebrentur: plures tamen animarum pastores existimarunt, se hisce diebus ita reductis solutos esse ab obligatione peragendi sacrum pro populo.

Ad tollendum hunc abusum, supra laudatus beatissimus pater Pius papa IX ad episcopos orbis dederat literas, quibus enuntiavit, ut curati, omnibus dominicis et festis diebus, Urbani papae VIII constitutione defixis, etiamsi harum nonnullae reductae essent, prout in imperio Austriaco 1771 anno revera reductae sunt, missae sacrificium pro populo curae suae commisso celebrent.

Quia vero in ecclesia Hungariae, ut e synodo provinciali, anno 1611 Tirnaviae celebrata, palam fit, multo plura ac in constitutione Urbani VIII enumerantur, festa celebrata fuerunt: ad tollendam omnem ambiguitatem, praesentibus declaramus, obli- B gationem pro populo celebrandi parochis incumbere, praeter dies Domini et festa nunc de praecepto, illis tantum abrogatis festis, quae in saepe dicta Urbani VIII constitutione occurrunt, quae sunt sequentia:

Feria III Paschatis et Pentecostes.
Festum sancti Matthiae apostoli.
Festum sancti Iosephi, sponsi beatæ Mariae virginis.
Festum sanctorum Philippi et Iacobi apostolorum.
Festum inventionis Sanctae Crucis.
Festum sancti Ioannis Baptistae.
Festum sancti Iacobi apostoli.
Festum sancti Annae, matris beatæ Mariae virginis.
Festum sancti Laurentii martyris.
Festum sancti Bartholomaei apostoli.
Festum sancti Matthaei evangelistae.
Festum sancti Michaelis archangeli.
Festum sanctorum Simonis et Iudae apostolorum.
Festum sancti Andreae apostoli.
Festum sancti Thomae apostoli.
Festum sancti Ioannis evangelistae.
Festum sanctorum Innocentium.
Festum sancti Silvestri confessoris.

Universum 19.

His accedit festum patroni totius regni, quale est sancti Stephani proto-regis, confessoris, et patroni civitatis aut loci, quibus curati aequè pro populo suo celebrabunt.

Excipimus in filiali obsequio et veneratione hanc summi pastoris nostri dispositionem, spe secunda gaudentes, fore, imo pro munere nostro etiam commonentes ut eidem clerus curatus pro sua religione et pietate perinde filiali promptitudine obsequatur.

1. De obedientia et reverentia canonica.

Ecclesia catholica coelestium gratiarum varietate distincta, suorum connexa distinctione membrorum, per legem mirabilem totius compaginis unita, in augmentum templi Dei crescit et dilatatur (ita pontificale Romanum in ordinem diaconi). Summo sacerdoti sua munera tributa sunt; sacerdotibus locus proprius assignatus est; levitis sua ministeria incumbunt; homo laicus laicis praeceptis constringitur.¹

Ideo autem „dispensationis divinae provisio gradus diversos et ordines constituit esse distinctos, ut dum reverentiam minores potioribus exhiberent, et potiores minoribus dilectionem impenderent, vera concordia fieret et ex diversitate contextio, et recte officiorum gereretur administratio singulorum.“²

Duplex igitur est nervus, quo corporis huius

¹ Clemens, *Epist. ad Corinth. I*, cap. 40, [*Patr. Gr.*, ed. Migne, I, 290 A].

² Cap. 7, dist. 89.

partes ad invicem nectuntur: reverens nimirum obedientia inferiorum erga superiores, et horum erga illos caritas. Sicut ergo inferiores subiecti esse debent episcopis, eosque, iuxta sanctum Hieronymum,¹ quasi animae parentes suscipere: ita nos episcopi meminisse debemus et volumus, nos esse pastores, non percussores: atque ita praeesse subditis oportere, ut non in eis dominemur, sed illos tamquam filios et fratres diligamus, annitamurque, ut hortando et monendo, ab illicitis deterreantur, ne ubi deliquerint, debitis eos poenis coercere cogamur.²

Ut igitur diversa ecclesiae membra reciproco caritatis et obedientiae vinculo in unum corpus, cuius caput Christus est, coalescant, episcopi numquam non memores erunt, se in caritate agere debere, iuxta illud apostoli: „*Omnia vestra in caritate fiant*,“³ item: „*Insta opportune, importune, argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina*.“⁴ Si autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, cum mansuetudine rigorem, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitatem adhibere⁵ scient.

Quod vero clerum huius provinciae concernit, tametsi in Domino glorientur episcopi, sacerdotes obedientiae et reverentiae praesulibus debitae memores esse: ut tamen in his virtutibus amplius firmentur, placet in memoriam revocare canones, qui hanc reverentem in superiores ecclesiasticos obedientiam impensius commendant et inculcant.

Obedientiae pretium his verbis laudant canones: „Obedientia victimis iure praeponitur; quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero propria voluntas mactatur.“⁶ Item: „Magna quidem paupertas, sed maior integritas, bonum est obedientia maximum, si custodiatur illaesa: nam prima rebus, secunda carni, tertia vero menti dominatur et animo, quos velut effrenes et liberos ditioni alterius, C humilis iugo propriae voluntatis adstringit.“⁷

Reverens haec obedientia, quam presbyter in susceptione huius ordinis solemnibus verbis, beneficiati vero in aditu crediti sibi muneris iurata etiam fide promittunt, illis duntaxat maioribus seu superioribus debetur, quorum iurisdictioni quis subiectus est: caeteris enim maioribus sola competit reverentia ob eorundem praecedentiam.⁸

Exigunt autem canones, ut maioribus ex officio agentibus semper obediant minores, unico casu excepto si nempe eorum praecepta, quod absit, divinae legi manifeste essent contraria; nam tunc Deo magis esse obediendum quam hominibus, sanctissimi apostoli docuerunt.⁹

In dubio, an id, quod superior praecipit, sit contra Dei praecepta, semper obediendum est;¹⁰ non secus etiam tunc, dum per observantiam mandatorum superioris malum quidem non ageretur, ast D bonum omitteretur.¹¹ Porro etiam

Mandato superioris observatu difficili et oneroso obtemperandum,¹² et correctionem etiam iniustam patienter esse tolerandam,¹³ edicunt canones. Indulgetur tamen reverens expositio causarum, ob- quas mandatum observari non posset.¹⁴

¹ *Epist. ad Nepot.* [opp. s. Hier., ed. Migne, I, 535].

² Conc. Trid., sess. XIII, c. 1, *de reform.*

³ I Cor. XVI, 14.

⁴ II Tim. IV, 2.

⁵ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 1, *de reform.*

⁶ [S. Greg., *Moral.*, I, 35, cap. 13], c. 10, caus. 8, qu. 1.

⁷ C. 1, de verbor. signif. (14) in Extravagant. Ioann. XXII.

⁸ Reifenstuel, *Ius. can.*, libr. I, tit. 33, n. 16-7.

⁹ Act. V, 29; c. 92, caus. 11, qu. 3.

¹⁰ C. 4, caus. 23, qu. 1.

¹¹ C. 99, caus. 11, qu. 3.

¹² C. 3, distinct. 19.

¹³ C. 8, distinct. 100.

¹⁴ Cap. 5, de rescriptis X (1, 3).

Cum poenarum canonicarum finis prae caeteris A ille sit, ut sine asperitate disciplina populis salutaris ac necessaria conservetur, et qui correcti fuerint, emendentur; aut si resipiscere noluerint, caeteri salubri in eos animadversionis exemplo a vitiis deterreantur: monente sacrosancto concilio Tridentino,¹ primo levia sunt adhibenda fomenta; post, ubi morbi gravitas ita postulat, ad acriora et graviora remedia est procedendum.

Ipsa correctio de caritate veniens, pro culparum diversitate iam minor iam maior est.² Si minores poenae non sufficerent, et inobediens in hac malitia perseveraret, excommunicari iubetur.³ Eadem poena manet etiam laicos episcopo suo inobedientes.⁴

In illos denique, qui episcopis suis insidias struerent, eos contumelia, calumnia et conviciis afficerent, depositionis poenam canones statuerunt.⁵

3. De ieiunio et abstinence.

Disciplinam ieiunii et abstinence e veteri foedere acceptam, exemplo domini nostri Iesu Christi sacratam, et a sanctis apostolis, dum ablatus ab eis erat sponsus coelestis, frequentatam, in ecclesia semper viguisse historia testatur; eandem porro salutarem disciplinam inter praecipua mortificationis externae genera virtutisque adminicula et opera satisfactoria merito fuisse relata et laudata, universim notum est. Idcirco concilium quoque Tridentinum obtestatur pastores, ut ea, quae ad domandam carnem conducunt, praesertim ciborum delectum et ieiunium, omni studio amplectantur.⁶ Quapropter, patres huius synodi, salutarem hanc disciplinam sartam tectamque servare cupientes, salva graeco-catholicorum disciplina, praecipiunt:

1. Ut fideles in sacra quadragesima, dominicis diebus exceptis, ieiunium, quo et esus carnum et plures per diem refectiones prohibentur, observent. C „Sunt enim, ut sanctus Carolus Borromeus monet, illi quadraginta dies quasi totius anni decima quaedam, quae in oblatione ieiunii pro fidelium omnium salute Deo consecratur.“⁷ Eadem ieiunii lege obstringuntur fideles duabus feriis (quarta nempe et sexta) in toto adventu, porro feria quarta, sexta et sabbato quatuor temporum, necnon in vigiliis Nativitatis Domini, Pentecostes, Assumptionis beatae Mariae virginis, sanctorum Petri et Pauli apostolorum et festi omnium Sanctorum. Abstinence vero lex, quae certis diebus esum carnum, non item plures per diem refectiones prohibet, ad ferias sextas et sabbata totius anni, dominicas item quadragesimae extenditur. Si tamen festum Nativitatis Domini in diem abstinence incidit, legem abstinence communiter non obligare, canonibus statutum est.⁸

2. Meminerint fideles, spiritui legis huius se sic D tantum satisfacere, si ieiunio orationem aliaque bona opera iunxerint, si non solum a cibis, sed et a vitiis abstinerint. Non enim, ut observat sanctus Leo, in sola abstinence cibi stat nostri summa ieiunii, aut fructuose corpori esca subtrahitur, nisi mens ab iniquitate revocetur, et ab obrectationibus lingua cohibeatur.⁹

¹ Sess. XIII, cap. 1, de reform.

² C. 17, caus. 24, qu. 3.

³ C. 2, de maior. et obed. (1, 33); item c. 11, et 14, caus. 11, qu. 3.

⁴ C. 11, caus. 11, qu. 3.

⁵ C. 13, 23, 24, caus. 11, qu. 1.

⁶ Conc. Trid., sess. XXV, de delectu ciborum etc.

⁷ Conc. prov. Mediol. I, de ieiunio [part. II, c. 7, Mansi, Concil., XXXIV, 24 B].

⁸ C. 2, de observ. ieiun. X (3, 16).

⁹ Serm. 41 in Quadrag. 4, c. 2 [opp., ed. Ballerini, I, 157].

3. Lege abstinence obstringuntur septennio maiores: lege ieiunii illi qui vigesimum primum aetatis annum egressi sunt¹. Eximuntur autem, quos aut aetas incurvat, aut languor extenuat, aut necessitas arctat,² quas exemptionis causas diiudicare, et si hae sufficientes inventae sint, dispensationem elargiri ad ordinarios locorum pertinet. Dispensati tamen ab alterutra obligatione minime existiment, se ab alia ieiunii parte solutos esse³; potius memores esse oportet, se aliis bonis operibus abundantius vacare debere; dicente quippe sancto Caesario Arelatensi: „Pro eo, quod non potest quis ieiunare, amplius debet erogare pauperibus, ut peccata, quae non potest ieiunando curare, possit eleemosynas dando redimere.“⁴

4. Cum novissimo tempore observatio abstinence in sabbatum cadens aggravata sit, synodus vero maiorem in modum cupiat disciplinam hanc B vetustissimam, spiritualium solatiorum et fructuum feracem, et in Mariano hoc regno apud plurimos catholicos adhuc vigentem conservare; dabunt operam patres, ut ad renovandum tepidorum fervorem, proborum autem zelum confirmandum, a sanctissimo domino papa pro observantibus spiritualia gratiarum munera obtineant.

5. Hortamur et monemus in Domino quosvis de clero, ut disciplinam abstinence et ieiunii ipsi manutenere, eandem in publicis et privatis institutionibus, maxime autem exemplo suo commendare et adurgere conitantur. Quapropter omnibus cuiusvis ordinis et dignitatis sacerdotibus prohibemus, ut ne ullis omnino hospitibus, nisi qui auctoritate ecclesiastica a lege abstinence soluti essent, cibos vetitos parari curent. Nos quidem etiam clericis ob causas canonicas per dispensationem in tempus brevius subvenire non renuemus; declaramus attamen, in danda fidei populo dispensatione clerum nunquam comprehendere, sed teneri, ut singuli pro sua et domesticorum persona distinctum, gravibus rationibus munitum recursum nobis exhibendo, gratiam sanctae matris ecclesiae implorent. Si quis autem sine obtenta dispensatione, legem abstinence temere violaverit, et sic malum populo exemplum praebuerit; talis inobedia non modo in conferendis beneficiorum honorumque gradibus debita lance appendetur, sed pro re nata etiam poenis canonicis punietur. Quibus autem concessum est carnibus vesci, sub tempore dispensationis carnes et pisces simul diebus ieiunii adhibere prohibentur.⁵

4. De communione cum haereticis et schismaticis ac Iudaeis.

Haereticum hominem post unam et secundam correptionem devitare iubet apostolus; sanctus Ioannes apostolus quoque prohibet recipere in domum, vel Ave ei dicere, qui non rectam fidem tenet. Sane frequentiori et intimiori vitae commercio cum eiusmodi hominibus vigorem fidei sensim debilitari, et cum persona ipsum etiam errorem diligi, experientia docet. Periculum hoc eo maius est, quo magis norunt artem aliorum favores aucupandi, ipsique errores, quibus imbuti sunt, sensualitati maiorem in modum blandiuntur; quid pronius, quam ut aetas praesertim iuvenilis variis illicitis allecta decipiatur, et pedetentim rectae fidei naufragium patiat?

¹ S. Thom., Summa theol., part. II, 2, qu. 147, art. 4.

² Benedict. XIV, Instit. 15, item c. 2, de observ. ieiunii X, 3, 46.

³ Benedictus XIV, Instit. 15.

⁴ In homil. 2, apud Bened. loc. cit. [inter opp. S. Aug., ed. Migne, V, p. II, 2023].

⁵ Secundum constitutiones 19, 27 et 99 Benedicti XIV, [diebus 30 maii 1741, 22 augusti 1741, 8 iulii 1744].

Et ideo, licet fidelibus nostris hac quoque occasione maiorem in modum commendemus, ne erga homines fide a nobis divisos caritatem desiderari patiantur, simul tamen eosdem per viscera misericordiae Christi obsecramus, ne sine necessitate, cum iis qui foris sunt, familiari consortio nectantur.

Quapropter:

1. Parochi crebro inculcent parentibus tam in publicis sermonibus, quam privatis colloquiis, ne proles ad scholas acatholicas, nec pro mercatura vel artificio aut linguarum usu, ad instituta aut plane privatas haereticorum domos mittant. Non enim licet cum periculo aeternae salutis, sive scientias sive dexteritatem aut alia emolumenta temporalia quaerere.

2. Parochi prohibeant, ne christiani servitium suum Iudaeis assidue impendere audeant¹, ita ut fiant illorum domestici et familiares. Porro ne christianae mulieres Iudaeorum nutrices in eorum domibus ullo pacto sint, extra eorum domos vero, nisi cum necessitas, parochi probanda, postulaverit². Moneant quoque parochi mulieres christianas, ne opera obstetricum hebraearum utantur.

3. Dolemus usu invaluisse, ut quibusdam solemnitatibus, etiam catholici, sub specie cultus divini, templum acatholicorum adeant, religiosi ipsorum ritibus intersint, conciones illorum audiant, quasi caritatis triumphum celebraturi, reipsa autem indifferentismum religiosum, qui pestis est humani generis, professuri. Igitur catholicos hortamur in Domino, ne genio aevi se corrumpi patiantur, neve per promiscuam templorum frequentationem fidem suam abneget. Iam dudum divinus salvator monuit, non esse credendum illis qui dixerint: „Ecce hic est Christus aut illic.“

4. Multo magis doleremus, si inter ipsos etiam sacrorum ministros invenirentur, qui homines in externa notoriaque haeresum professione defunctos catholicis ritibus honorarent, ac pro iis quoque, quos schisma a nobis separavit, incruentum missae sacrificium offerre non reformidarent. Nulli dubio subiacet quidem, quod etiam illos, qui alienam a nostra religionem profitentur, sincera caritate prosequi cunctaque humanitatis ac benevolentiae obsequia prompte et amanter iisdem exhibere teneamur; divinus namque religionis nostrae auctor absque ulla promulgavit restrictione cardinale isthoc mandatum: „Diliges proximum tuum sicut te ipsum.“ At, quamvis stricta nos maneat obligatio etiam acatholicos et omnes, qui religione a nobis discrepant, ceu proximos nostros caritate non ficta complectendi, pacem et concordiam cum illis fovendi, dum ope nostra indigent, benevole ipsis succurrendi, bonum illorum, non tantum spirituale sed et temporale promovendi; nihilominus tamen iisdem in rebus sacris et divinis communicare, nominatim vero funera eorum ritu ecclesiastico honorare, vel sacrum missae sacrificium pro eis seu vivis seu defunctis offerre, illicitum est. Positivam ecclesiae legem, quae vetat, ne funus acatholicorum ritu ecclesiastico honoretur, sacrificium pro illis, seu vivis seu defunctis, offeratur, consequenter ne stipendia quoque aut foundationes pro missis huiusmodi acceptentur, clare enunciant sacri canones: „Clerici non exhibeant haereticis ecclesiastica sacramenta, nec eos christianae praesumant tradere sepulturae, nec eleemosynas aut oblationes eorum percipiant.“³ „Si quis episcopus aut abbas presbytero vel monacho iusserit missas pro haereticis

cantare, non licet: non enim expedit obedire.“⁴ Recensitas canonice sanctiones observari, recentiori etiam tempore strictissime inculcavit pia memoriae Gregorius papa XVI, qui, oborta circa ritus in exsequiis controversia, in literis suis apostolicis, ad Augustanum episcopum 13 februarii 1842 datis, ait: „Vix possumus explicare verbis, quantum concepimus animi dolorem, cum ex (literarum tuarum) lectione cognosceremus inussisse te, ut publicae illae supplicationes, quae pro omnibus in christiana et catholica societate defunctis institutae ab ecclesia sunt, haberentur isthic pro muliere principe, quae in haeresi, ut manifestissime vixerat, ita et diem obiit supremum. Nec quidquam ad id refert, si potuerit in extremis vitae momentis, occulto Dei miserentis beneficio, illuminari ad poenitentiam. Etenim secretiora haec divinae gratiae mysteria ad exterius ecclesiasticae potestatis iudicium minime pertinent, atque hinc veteri ac nova ecclesiae disciplina interdictum est, ne homines in externa notoriaque haeresum professione defuncti, catholicis ritibus honorentur.“ Idem summus pontifex in suis literis, ad abbatem Siriensem, ordinis Sancti Benedicti, 9 iulii anni 1842 datis, postquam declarasset, non esse licitum pro haereticis, seu die ipso obitus seu anniversario, offerre divinum sacrificium, sic loquitur: „Nec enim permittere possumus, ut ullo modo fraus fiat prohibitioni illi, quae in catholica doctrina invenitur de sacro funere pro defunctis acatholicis non celebrando.“ Quorum omnium consideratione synodus haec disciplinam praememoratam stricto observari praecipit, et sive sepulturam acatholicis, ritu qui pro catholicis praescriptus est, sive missas pro acatholicis vel schismaticis tam vivis quam defunctis specialiter offerre, aut stipendia pro his acceptare, auctoritate sua prohibet et interdicat.

5. De synodis provincialibus et dioecesanis.

Multum salutare est sacrosancti concilii Tridentini decretum,² quo provincialia concilia pro moderandis moribus, controversiis componendis, aliisque, quae sacris canonibus permittuntur, celebrari praecipitur. In illis enim episcopi diligenter inquirunt, quam religiose sanctiones ecclesiasticae observentur, cum sacerdotali caritate animadvertentes, quidquid humana fragilitate aut inexcusabili negligentia seu malitia commissum omissumque sit in detrimentum ecclesiasticae disciplinae, ut ad Dei gloriam, scandalis sublati, ecclesia in proprio fulgore resplendens luce sua filios dispersos ad se congregare valeat.³

Unde, sicut vehementius dolemus, salutarem hanc conciliorum provincialium celebrationem in ecclesia Hungariae duorum saeculorum decursu interceptam fuisse, ita multum gratulamur, asserta ecclesiae libertate, nihil iam obesse, quominus resonanti voci summi pontificis (die 5 novembris 1855) filiali cum pietate obsequentes, celebrationem conciliorum, praecipuum hoc rectae fidei et disciplinae revehendae ac solidandae vehiculum, denuo ad usum deducamus. Opportuna hac occasione sicut promptissime utimur ad restituendum ecclesiae decus et ornamentum, ita in futurum etiam nihil nobis sanctius erit, quam in Domino congregari in unum, et mutuis consiliis ea statuere, quibus, quod abiectionem erat, reducat, quod confractum fuerat, consolidetur, quod pingue et forte, custodiatur.⁴

Similiter iucundum nobis erit, cooperatores ordinis

¹ Benedictus papa XIV, *De synodo dioecesana*, lib. VI, c. 4, n. 2.

² Cap. 8, et 13, de Iudaeis.

³ Cap. 13, 5, de haeret.

¹ Can. 91, caus. 11, qu. 3.

² Sess. XXIV, c. 2, de reform.

³ Paulus papa V, apud Péterffy, *Conc. Hung.*, II, 200.

⁴ Ezech. XXXIV, 16.

nostri, ad exigentiam eiusdem sacrosancti concilii Tridentini, in synodo dioecesis congregatos intueri, ut, illorum postulationibus votisque auditis, ea in Domino decernamus, quibus et religio et virtus laetissimum incrementum nanciscantur. Interea etiam dilectos nobis in Christo filios, Dei sacerdotes, paterno affectu hortamur, ut profligatis aevi praeiudiciis, eliminatisque, qui iniquitate temporum irrepserunt, abusibus, vestigia praedecessorum suorum sequi aemulentur, qui in medio etiam tumultuum bellicorum in acie Domini bona militia militarunt,¹ et in periculis multis ac tribulatione pascebant gregem Christi. Certe princeps pastorum, Iesus Christus, piis conatibus benedicet, dabitque, ut futurae synodi mutuae nostrae et fidelium aedificationi quamplurimum inserviant.

Denique, cum in synodo dioecesis, docente Benedicto XIV,² solus episcopus sit iudex et legislator, ipseque suo nomine faciat decreta et promulget, et quamvis adstantium consilia expetat, non tamen cogatur illa sequi: patres huius synodi in memoriam revocant sententiam beatae recordationis Pii papae VI contra synodum Pistoriensem, in bulla *Auctorem fidei*, anno 1794, 5 kalendis septembris depromptam, quae sic sonat: „*Doctrina, quae statuit, reformationem abusuum circa ecclesiasticam disciplinam in synodis dioecesis ab episcopo et parochis aequaliter pendere, et stabiliri debere: falsa (est), temeraria, episcopalis auctoritatis laesiva, regiminis hierarchici subversiva, favens haeresi Arianæ, a Calvino innovatae.*“³

6. De coemeteriis et sepultura ecclesiastica.

Sancta mater ecclesia, quae nos vix in lucem editos maternis suscipit ulnis, ac per totam vitam sanæ doctrinae pabulo et sacramentorum virtute fovet ac nutrit in vitam aeternam, etiam post obitum piæ nobis sollicitudinem impendit; corpora quippe nostra, quae templa sunt Spiritus sancti, spe gloriose resurrectionis, cum sacris ritibus mandat terrae, animas vero fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili altaris sacrificio iuvat, ut sic ab omnibus peccatis expiatae lucis perpetuae recipiant beatitudinem.

Ut vero ecclesia catholica, sicut teneram suam sollicitudinem, ita filiorum etiam dignitatem evidentius ostenderet, corpora defunctorum suorum fidelium, in loco ad hoc specialiter destinato et precibus sacrato, sepeliri voluit, donec verbo virtutis Dei ad vitam aeternam in gloria resurrectura sunt.

Coemeteria igitur, seu loca sacra sollicito studio constituentur, et rite cincta contra profanationem, sive pascuationem sive alio modo committendam, custodiantur. Fulgeat in medio coemeterii crux; convenit enim, ut sub huius signo requiescant a laboribus suis illi, qui sub eiusdem vexillo militarunt in vita. Provocanda est pro ratione locorum pia fidelium liberalitas, ut in coemeteriis capella erigatur, in qua, statis temporibus, pro refrigerio defunctorum, sacri unmissae sacrificium offerri possit. Cryptae, quae unice cum facultate episcopi erigi possunt in ecclesiis vel capellis, ingressu ab extus provisae, et ita conformatae sint, ne sive decori ecclesiae detrahant, sive vero fabricam debilitent. Cellularum muri minimum unius et medii pedis crassitiem contineant, neque ante effluxum 30 annorum reserentur.

Similiter saepius per annum, praecipue autem in commemoratione omnium fidelium defunctorum,

A excitentur fideles ad visitanda, orationis causa, coemeteria; hoc enim et defunctis lenimen adferet, cum sancta et salubris sit cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur, et ipsos fideles a peccatis praeservabit, iuxta illud: „*Memorare novissima tua, et in aeternum non peccabis.*“⁴

In hoc coemeterio sepeliantur catholici pie in Domino decedentes. Pro iis autem, qui extra communionem ecclesiasticam, aut in communionem quidem, ast in statu gravis peccati notorie decesserunt, ob quod, secundum canones, ab ecclesiastica sepultura arcendi sunt, alter constituatur locus nequaquam benedicendus, distinctum habens ingressum. Sacris enim canonibus institutum est, dicente Innocentio III, ut quibus non communicavimus vivis, non communicemus defunctis, et ut careant ecclesiastica sepultura, qui prius erant ab ecclesiastica unitate praecisi, nec in articulo mortis ecclesiae reconciliati fuerint.⁵

In specie sepultura ecclesiastica carere debent:

1. Omnes non baptizati, uti Iudaei, Turcae seu pagani.⁶

2. Haeretici, et in puncto haeresis eorum receptores, defensores et fautores.⁷ Pariter carent sepultura ecclesiastica schismatici⁸ et apostatae.⁹

3. Notorie excommunicati¹⁰, nisi in articulo mortis signa poenitentiae dederint, ac per eos non steterit, quominus fuerint absoluti. In hoc enim casu dicti excommunicati, etiam post mortem, ritu ab ecclesia praescripto absolvi, sicque absoluti in loco sacro sepeliri possunt ac debent.¹¹

4. Qui ex impatientia, ira, taedio vitae, desperatione, vel alia simili causa seipsos voluntarie occidunt.¹² Excipitur amentiae casus, item si suicidam ante mortem facti poenituisse.¹³ Quod si quis reperiatur in puteo vel flumine submersus, vel laqueo suspensus, veneno aut ferro interfectus, sepultura carere non debet, nisi aliunde constet, quod seipsum occiderit, id quod in dubio praesumendum non est: cum in dubio delictum, praesertim tam grave, de nemine praesumatur.¹⁴

5. Decedentes in duello¹⁵, sive in loco duelli et conflictus, sive extra hunc locum, e vulnere tamen ibidem accepto morientes, sive duellum publice sive privatim indictum fuerit, ac etiamsi vulnerati ante mortem non incerta poenitentiae signa dederint, atque a peccatis et censuris absolutionem obtinuerint, carebunt ecclesiastica sepultura, sublata episcopis et ordinariis locorum super hac poena interpretandi ac dispensandi facultate.¹⁶

6. Usurarii manifesti, etsi poeniteant, ac etiam in ultima voluntate mandent, ut per usuram acquisita iterum restituantur, nisi actu restituant, vel saltem de restitutione facienda idoneam praestent cautionem, priventur ecclesiastica sepultura.¹⁷

7. Qui per annum integrum non confitentur, et tempore paschali sacram synaxim sine iusta causa

¹ Eccli. VII, 40.

² C. 12, de sepultura X (3, 28), item c. 1, caus. 24, qu. 2.

³ C. 27, 28, dist. 1, de consecratione.

⁴ C. 8, 13, § 5, *Credentes*, de haeret. X (5, 7); C. 2, de haeret. in VI.

⁵ C. 3, caus. 24, qu. 2.

⁶ C. 1 et seq., caus. 24, qu. 1.

⁷ C. 1, caus. 24, qu. 2, c. 12, de sepult. X (3, 28).

⁸ C. 28, de sententia excommunic. X (5, 39); sacra Congr. episcoporum et regul. in Nolana, 19 iulii 1619, apud Barbosam, *Iur. eccl.*, l. 2, cap. 10, n. 40.

⁹ C. 12, caus. 23, qu. 5.

¹⁰ E canone 20, de sentent. excommunicat., in VI [V. 11].

¹¹ Cap. 11, de sepulturis.

¹² Conc. Trid., sess. 25, c. 19, de reform.

¹³ Benedict. XIV, constit. *Detestabilem* [die 10 nov.] anno 1752, edita bullario Bened. XIV, part. IV, p. 16.

¹⁴ C. 3, de usuris X (5, 19); item c. 2, de usuris, in VI [V. 5].

¹ I Tim. I, 18.

² De syn. dioec., lib. III, c. 12, n. 7.

³ Bulla *Auctorem fidei*, sent. IX.

non suscipiunt, nisi de consilio sacerdotis hoc pro-
rogassent¹.

8. Omnes sepultura ecclesiastica privantur, qui in notorio aut certo peccato mortali absque poenitentia decedunt². Tales sunt, qui in actuali furto³, rapina, ecclesiarum violatione⁴, fornicatione, adulterio deprehensi occiduntur, vel secus in actu mortalis peccati pereunt⁵. Non secus et ii, qui contra Deum vel aliquem sanctum, et maxime beatam Virginem linguam in blasphemiam publice relaxare praesumpserint, si renuerint recipere poenitentiam specialem⁶ ac peragere, ecclesiastica carebunt sepultura⁷. Concubinarii manifesti et impenitentes⁸ et qui fidem catholicam, sive scriptis sive publicis disceptationibus impugnant, eandem, si impenitentes obierint, habebunt poenam. Patronos quoque ecclesiarum, qui se criminum, denegatione sepulturae ecclesiasticae vindicandorum, reos fecerint, ritu ecclesiae sepeliri non posse, per se intelligitur; ubi enim nihil distinguitur, ibi nihil excipitur.

9. Accedunt catechumeni, qui ignavia, aut peccatorum tempore longiori continuandorum desiderio correpti, baptismum suscipere negligunt; si tamen praecipuis christianae religionis mysteriis imbuti, et christianis moribus exornati, ac baptismatis desiderio flagrantes inopinata morte absque baptismo eripiantur, ecclesiastice sepeliri possunt¹⁰.

Infantes denique catholicorum, sine baptismo decedentes, in coemeterio communi quidem, non tamen ritu solemniter sepeliuntur. Si vero unice dubium sit, an, dum baptizati sunt, adhuc vixerint, aut secus propter materiam vel formam sint valide baptizati: non sunt privandi ecclesiastica sepultura¹¹. Tandem si constet eos in utero matris iam esse mortuos, et si haec simul moriatur, cum matre sepeliuntur.

Cum pulsus campanarum, quo mater ecclesia obitum suorum superstitibus filiis plangens annunciat, hosque ad suffragia in illorum refrigerium offerenda pie invitat, ac funera honorat, manifestum sit communionis religiosae signum, pertineatque ad ritum ecclesiasticum funebrem: pro incumbente nobis munere damnamus et ultro abrogamus illam consuetudinem, quamquam immemorabilem, qua quidam catholici funera quorumvis a sacris catholicis alienorum, pulsu campanarum, sive mox post obitum, sive sub ipsa cadaveris elatione, honorare solent. Eorum enim, qui extra communionem ecclesiae sunt, aut in genere, qui iuxta sacros canones sepultura ecclesiastica carere debent, funera campanarum pulsu honorare illicitum est.

Porro cum insigne caritatis christianae opus sit mortuos sepelire, pauperesque semper habeamus nobiscum: confidimus animarum curatores pro ratione locorum adlaboraturos, ut fideles pro sepeliendis pauperibus, quae salutaris consuetudo iam in pluribus communitatibus viget, in sodalitatem coalescant.

Denique patres huius synodi verbis etiam sacrosancti concilii Tridentini¹² provocati, curabunt „ut

fideliū vivorū suffragia, missarum, scilicet sacrificia, orationes, eleemosynae aliaque pietatis opera, quae a fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueverunt, secundum ecclesiae instituta pie et devote fiant, et quae pro illis ex testatorum foundationibus vel alia ratione debentur, non perfunctorie, sed a sacerdotibus et ecclesiae ministris, et aliis qui hoc praestare tenentur, diligenter et accurate persolvantur¹³.

TITULUS X.

De fine concilii.

1. De indictione futuri concilii provincialis.

Ioannes, sanctae Romanae ecclesiae, tituli Sanctae Crucis in Ierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, primas regni et metropolita Strigoniensis etc.

Omnibus et singulis, qui hic adsunt, et de iure ac consuetudine adesse deberent, denunciamus, significamus et indicimus: concilium provinciale secundum in hac urbe celebrandum esse post effluxum triennii a celebrata in qualibet dioecesi synodo dioecesana, pro publicatione praepriis decretorum huius concilii, aliisque pro opportunitate, necessitate vel utilitate particularium dioecesium constituendis, quam diem si Dominus nos vivere concesserit, suo tempore absque dilatione publicabimus.

2. De concludendo concilio.

Ioannes, sanctae Romanae ecclesiae, tituli Sanctae Crucis in Ierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, primas regni et metropolita Strigoniensis etc.

Siquidem, Deo misericordiarum domino auctore et adiutore, ea absoluta sint, quae pro temporis ratione agi et absolvi posse videbantur; cumque pastoralis quoque cura nos et reverendissimos episcopos ad ecclesiarum nostrarum pastorales vigilias revocet: in nomine eius, in quo concilium hoc provinciale indiximus, aperuimus, apertumque declaravimus, et inter occupationes quotidianas duarum hebdomadarum et ultra decursu asservavimus, in nomine quippe Patris et Filii et Spiritus sancti illud concludimus, et pro conclusum enunciamus et declaramus. Sit illud ad gloriam Dei omnipotentis, honorem immaculae Dei genitricis Mariae et omnium sanctorum, amen!

Omnia et singula, quae a nobis in hoc provinciali concilio decreta et definita fuerunt, subscribimus, et eadem, qua debemus, obedientia et reverentia, iudicio sanctae sedis apostolicae, omnium ecclesiarum matris, emendanda et corrigenda humiliter subiicimus.

Strigonii, dominica XIX post Pentecosten, in diem 3 mensis octobris incidente, ipsa solemnitate sanctissimi Rosarii beatae Mariae virginis, anno Domini 1858.

Ioannes, cardinalis Scitovszky, archiepiscopus Strigoniensis et primas regni.

Ioannes, graeco-catholicus episcopus Eperiesensis.

Ioannes, episcopus Veszprimiensis.

Stephanus, episcopus Neosoliensis.

Augustinus, episcopus Vaciensis.

Emericus, episcopus Alba-Regalensis.

Georgius, episcopus Quinque-Ecclesiensis.

Franciscus, episcopus Sabariensis.

Ioannes, episcopus Iaurinensis.

Michael, archiabbas et ordinarius.

Andreas Mészáros, praepositus maior, qua vicarius capitularis Nitriensis.

¹ C. 12, de poenitentia et rem. X (5, 38).

² C. 16, caus. 13, qu. 2, c. 21, ibid.

³ C. 2, de furtis X (5, 18).

⁴ C. 2, de raptor. incendiariis X (5, 17).

⁵ E can. 16 et 21, caus. 13, qu. 2, ob eandem legis rationem.

⁶ C. 2, de maledicis X (5, 26).

⁷ Ibidem.

⁸ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 8, de reform. mat. poena ob eandem legis rationem.

⁹ E canone 3, distinct. 4, de consecratione.

¹⁰ E canone 2, de presbytero non baptizato [X, 3, 43].

¹¹ Iuxta reg. iur. 30, in VI.

¹² Sess. XXV, decreto de purgatorio.

ACTA CONCILII.

Cedat in laudem et gloriam sanctissimae et in-
dividuae Trinitatis Patris, Filii et Spiritus sancti;
honorem beatæ Mariæ semper virginis, immaculatæ
deiparae, magnæ Hungarorum dominae, sancti
Adalberti, episcopi et martyris, sancti Stephani,
proto-regis apostolici, confessoris, omniumque elec-
torum Dei; exaltationem sanctæ matris ecclesiæ,
animarum denique pretioso sanguine domini nostri
Iesu Christi redemptarum salutem. Amen.

Anno a Nativitate Domini millesimo octin-
gentesimo quinquagesimo octavo; ab erecta metro-
politica sede Strigoniensi¹ octingentesimo quinquæ-
gesimo octavo; a morte² sancti Stephani regis,
ecclesiæ Strigoniensis aliarumque in Hungaria
ecclesiarum fundatoris munificentissimi, octin-
gentesimo vigesimo; ab ultimo concilio³ provinciae
Strigoniensis, quod in ecclesia metropolitana Stri-
gonii celebratum est, tercentesimo sexagesimo
quinto; a celeberrima synodo nationali, quæ,
Strigonio sub iugo Turcarum gemente, intra ambi-
tū diocesis Strigoniensis Tirnaviæ coacta est,⁴
ducentesimo decimo; a consecratione novæ basilicæ
in monte Strigoniensi resuscitatæ, secundo; Ec-
clesiam Dei feliciter gubernante beatissimo patre
Pio papa IX; sceptrā vero imperii Austriaci tenente
augustissimo imperatore et rege apostolico Francisco
Iosepho I,

Eminentissimus ac reverendissimus Ioannes, sanc-
tæ Romanæ ecclesiæ tituli Sanctæ Crucis in Ieru-
salem presbyter cardinalis Scitovszky de Nagy-Kér,
metropolitane ecclesiæ Strigoniensis archiepiscopus,
sanctæ sedis apostolicæ legatus natus, inelyti regni
Hungariæ princeps primas, ordinum religiosorum
per ecclesiasticas provincias Strigoniensem, Colo-
censem, Agriensem et Zagrabiensem visitor et
delegatus apostolicus, insignis ordinis sancti Stephani
regius praelatus et magnæ crucis eques, sanctæ
caesareæ et regiae apostolicæ maiestatis con-
siliarius intimus, philosophiæ et sanctæ theologiæ
doctor etc. etc.;

Dominica XVII post Pentecosten, in diem 19 sep-
tembris incidente, in primatiali basilica Strigoniensi
concilium provinciale in nomine Domini aperuit.

ACTA PRAEVIEW.

Festo Annunciationis beatæ Mariæ virginis anno
1858, eminentissimus metropolita reverendissimis
episcopis provinciae huius: Nitriensi, Munkácsensi,
Eperiesensi, Veszprimiensi, Neosoliensi, Vacienti,
Alba-Regalensi, Quinque-Ecclesiensi, Sabariensi,
Iaurinensi, nec non archiablati Sancti Martini de
Sancto Monte Pannoniæ, separati territorii archi-
abbatialis ordinario, significavit, se autumno ver-
tentis anni, Strigonii, concilium provinciale celebrare
decrevisse, provocavitque unumquemque eorum, ut
obiecta, quæ præter materias iam alias indicatas
in hoc concilio discuti cuperent, praevidere indicarent.
Responsis dominorum suffraganeorum perceptis,
materiae in synodo pertractandæ mox selectæ et
earum elenchus dominis suffraganeis remissus est.
Festo demum sanctorum apostolorum Petri et
Pauli, eminentissimus metropolita concilium pro-
vinciale in basilica Strigoniensi celebrandum in
dominica XVII post Pentecosten, sequenti edicto
indixit:

Ioannes, sanctæ Romanæ ecclesiæ tituli Sanctæ
Crucis in Ierusalem presbyter cardinalis Scitovszky
de Nagy-Kér, inelyti regni Hungariæ princeps
primas et metropolita Strigoniensis etc. etc.,

¹ Anno 1000.² Anno 1493.³ Anno 1038.⁴ Anno 1648.

Reverendissimis fratribus episcopis compro-
vincialibus, venerabilibus capitulis, abbatibus, prae-
positis, provincialibus regularibus, caeterisque
nostræ Strigoniensis provinciae ecclesiasticis perso-
nis, quæ de iure et consuetudine concilio pro-
vinciali interesse debent, salutem in Christo Iesu.

Muneris nostri gravitate et sacrosancti concilii
Tridentini¹ mandato provocati, conciliorum metro-
politanae provinciae nostræ Strigoniensis seriem,
ut plurimum tristibus rerum vicibus impeditam,
reassumendi consilium cepimus. Quantum hi coetus
sacri praestiterint religioni et ecclesiæ, vos minime
latebit, imo vero ultro confidimus vos in maximam
erigi spem, fore ut nostris quoque diebus manus
Domini haud abbrevietur, et nobis in Spiritu sancto
coadunatis, et pro gloria Dei ac exaltatione sanctæ
matris ecclesiæ seminantibus et rigantibus, Dominus
tribuat incrementa coelestia!

Eapropter, magnorum praedecessorum nostrorum
vestigiiis insistentes, concilium provinciale in basi-
lica nostra Strigoniensi, ad honorem gloriosæ Dei
genitricis in coelos assumptæ et sancti Adalberti
episcopi martyris, prope ante biennium in conspectu
vestro sacro chrismate delibuta et consecrata, as-
servandum, pro dominica XVII post Pentecosten,
in diem 19 mensis septembris anni currentis 1858
incidente, convocamus, atque per isthoc edictum
valvæ publicamus, ut ibi ad altare Domini in
Spiritu sancto congregati, et arma lucis induentes,
ea statuamus, quæ ad fidei puritatem et morum
integritatem provehendam, ecclesiasticæ et regul-
laris disciplinae observantiam reducendam, iuventutis
christianam educationem stabiliendam, abusuum,
errorum excessuumve correctionem, scandalorum
denique propulsationem, coram Deo et conscientia
nostra profutura videbuntur.

Quamobrem, omnes et singulos, qui ex privi-
legio vel consuetudine ius habent in concilio pro-
vinciali conveniendi et loquendi, hortamur ac, in
quantum opus est, praecipimus in Domino, ut ad
praedictam synodum pro supra defixa die, Strigonium
adveniant. Si tamen iusto fuerint impedimento
retenti, id ipsum per procuratorem sui loco exmissum
legitime probare tenebuntur. Mandantes ut praesens
edictum nostrum, ne cui detur ignorantiam obten-
dendi locus, ad valvas basilicæ nostræ metro-
politanae appendatur, et per dioeceses ad metropoli-
ticam ecclesiam nostram spectantes promulgetur.
Strigonii, festo sanctorum apostolorum Petri et
Pauli anno 1858, episcopatus nostri anno 31, archi-
episcopatus 9.

Ioannes cardinalis archiepiscopus.

Edicto hoc ad omnes suffraganeos provinciae
Strigoniensis et archiablatem Sancti Martini dimisso,
episcopi per metropolitam provocati sunt, ut capi-
tulis dioecesium suarum, etiam per metropolitam
evocatis, synodum hanc annuntiarent, et ea ad con-
stituendos procuratores hortarentur. Id ipsum fecit
eminentissimus metropolita quoad capitula dioecesis
Strigoniensis, capitulum nempe metropolitanae ec-
clesiæ Strigoniensis, capitula item insignium colle-
giatarum ecclesiarum Posoniensis ad Sanctum Mar-
tinum et Tirnaviensis ad Sanctum Nicolaum epis-
copum. Sed et abbatibus et praepositis, porro
facultati theologicæ caesareæ regiae scientiarum
universitatis catholicae, quæ intra ambitum diocesis
Strigoniensis Pestini est, nec non ordinum religio-
sorum superioribus provincialibus indicata est synodi
celebratio. Antiqua sanctæ sedis apostolicæ gratia,

¹ Sess. XXIV, cap. 2, de reform.

in dioecesi Strigoniensi duo e canonicis episcopali A caractere insigniuntur, et qua titulares episcopi intra dioecesim Strigoniensem in pontificalibus suffraganeorum munus exercent. Etiam hos invitavit metropolita, ut consiliis suis patrum fulcirent sententias. Theologos denique et ipse metropolita plures evocavit, et ut id ipsum suffraganei quoque facerent, praevis monuit. His necdum peractis, eminentissimus metropolita certis percepit nunciis, reverendissimum episcopum Nitriensem, Emericum Palugyey, suffraganeorum provinciae Strigoniensis seniore, qui, ingravescente infirmitate, reverendissimum Iosephum Viber, episcopum Halyensem in partibus, suffraganeum episcopum Strigoniensem, metropolitani capituli Strigoniensis canonicum, procuratorem suum nominavit, die 24 iulii e vivis ereptum esse. Itaque vocatus est ad synodum vicarius capitalis Nitriensis.

Interea eminentissimus metropolita beatissimo B quoque patri Pio papae IX significavit, se, votis eius obsecundando, synodum provincialem celebrare decrevisse. Responsum summi pontificis inferius in congregatione generali secunda adfertur. Iam nihil aliud videbatur restare, quam curatores animarum fidelemque populum ad fundendas preces pro felici successu synodi hortari, quod his pastoralibus literis fecit eminentissimus metropolita:

Ioannes, sanctae Romanae ecclesiae tituli Sanctae Crucis in Ierusalem presbyter cardinalis Scitovszky etc. etc.,

Honorabili clero archidioecesis nostrae Strigoniensis, salutem in Domino.

Ab incunabulis ecclesiae Christi, manifestandae veritatis catholicae securissimum reputabatur medium celebratio conciliorum. Iam sancti apostoli, ad componendam primam controversiam de observantia legalium inter fideles exortam, convenerunt videre C de verbo, de veritate, et in plenitudine potestatis enunciare: *Visum est Spiritui sancto et nobis*. Id ipsum totius retro antiquitatis monumenta loquuntur, dum referunt, quovis anno celebrationem synodorum lydium illum lapidem fuisse, quo veritas fidei a scoriis incredulorum repurgata, simplicitati et rectitudini pristinae restitui, morumque puritas e sentina vitiorum erepta super candelabrum collocari posset. Hoc unius supra viginti oecumenicae, centenarumque particularium per quasvis orbis christiani provincias habitatum synodorum acta testantur. Nulla pene res disciplinae ab ecclesia Christi magis depulit mores, quam sacerdotum negligentia, qui ad corrigendos mores synodum facere negligunt, suspicant Benedictus XIV.¹

In synodis enim de capite et membris, de fide et pietate, de religione et cultu divino, de moribus et disciplina, de rebus omnibus ad bene D christianaeque vivendum commodis vel necessariis tractatur atque statuitur.² Quare merito earum frequens coactio a sacris canonibus praescripta, a sancta synodo Tridentina³ praecepta, ab omnibus pene summis ecclesiae capitibus, pontificibus, et ecclesiam Christi nunc gloriose gubernante Pio papa IX plus simplici vice commendata, nec non Concordati articulo IV disserte instaurata est.⁴

Nec in ecclesia patriae nostrae, sive nutantis consolidandae, sive collapsae disciplinae erigendae, alia usitata fuit methodus, quam celebratio synodorum; hoc medio a sanctissimis institutis devii mores, si in gregem dominicum irrepserunt, corrigebantur, hac methodo religioni sanctitas, legibus

vigor, ordini sacerdotali publica existimatio conciliabatur. Percurrantur furtivo licet oculo annales ecclesiae nostrae, signanter patris Caroli Péterffy *Sacra concilia ecclesiae Hungariae* aut com. Ignatii a Batthyán, episcopi Transsylvaniensis, *Leges ecclesiasticae regni Hungariae*, et evidens erit, in quovis fidei periculo, morum colluvie, quaestionum involutione, ad synodos, tamquam heroicum quoddam morbi remedium, arreptum fuisse refugium.

Tantium motivorum pondere iam a decadibus annorum noster quoque animus incessanter impellebatur, ut visis de anno in annum evidentioribus in profunda malorum moralium prolabendi periculis, ad hoc efficacissimum malorum remedium, synodorum celebrationem, confugeremus. Credite, fratres carissimi, quoties dies vitae meae episcopalis iam 30 annos excedentis, in mente habeo, toties super eo contristor quam maxime, quod sollicitudini meae pastoralis synodalibus consultationibus calcar impulsuque dare nequiverim; alioquin inimicus rebus sacris mundus, ut diutius in omnigena perversitate infelix genus humanum detineret, provide ad rem suam impedimenta ponere debuit, ne tollendo pernicioso morbo conciliorum edictis pharmaca parentur. Sit itaque gloria et perennis gratiarum actio beatissimo patri Christi vicario Pio papae IX et augustissimo imperatori regi nostro apostolico Francisco Iosepho I, qui, iunctis manibus, unitis viribus, duorum saeculorum defluxu intermissam conciliorum provincialium celebrationem, remotis impedimentis, faciliorem reddiderunt, in vitam revocarunt.

Habemus itaque, dilectissimi, ineffabiliter in Domino gaudendi et exultandi causam quam maximam, dum vobis annunciamus, nos dominica XVII post Pentecosten, in diem decimam nonam mensis septembris incidente, anno hoc 1858, in basilica nostra Strigoniensi, concilium provinciale asservare decrevisse, iamque etiam omnes et singulos, qui de iure et consuetudine idmodi conventui intervenire debent, per edictum valvalem evocavisse. Gaudete itaque vos quoque in Domino, et iterum dico, gaudete!

Quia autem sine divino numine nihil est in homine, et quidquid possumus, possumus in eo, qui nos confortat: ad vestras credulorumque vobis fidelium ferventes et frequentes confugimus preces.

Orate, levatis in coelum oculis manibusque, carissimi, ut spiritus Domini veniat ad nos, illabatur cordibus nostris, doceat nos, quid loquamur quidve agamus. Sit ipse et suggestor et effector consiliorum ac iudiciorum nostrorum. Sit initium et finis, sit alpha et omega nostrum!

Ad scopum hunc observabitis sequentia:

1. Iuxta praescriptum caeremonialis episcoporum, tribus dominicis ante initium concilii, seu dominicis XIV, XV et XVI, edocebitis populum, quid sit concilium et quae utilitas conciliorum; provocabitisque eum ad servandum ieiunium, tribuendam eleemosynam, sacramentorum frequentationem et preces assiduas.

2. Tribus his dominicis, et quoad duraverit synodus, venerabile sacramentum sub missa exponatur cantata.

3. Singulus sacerdos sub missa tam cantata quam lecta,umat collectam *Deus in te sperantium fortitudo* etc.⁴ ex dominica I post Pentecosten.

4. Dictis dominicis sub pomeridiana devotione, aequae cum exposito sanctissimo asservanda, orentur litaniae de sanctissimo nomine Iesu cum oratione eadem *Deus in te sperantium fortitudo* lingua vernacula. Festo autem Nativitatis beatae Mariae

¹ De syn. dioec., lib. I, cap. 2.

² Conc. prov. Colon. anno 1549.

³ Sess. XXIV, cap. 2, de reform.

virginis, ducatur ad aliquam statuum vel capellam A beatissimae Matris aut saltem circa ecclesiam processio, cum cantu litaniarum lauretanarum et *Salve regina* ad implorandam protectionem Dei genitricis pro patribus concilii.

5. Post singulam missam parochialem orentur tria *Pater* et *Ave* cum supra memorata oratione. Denique, duplicate preces et gemitibus inenarrabilibus supplicite Domino ipsa inchoati concilii dominica, quatenus nos in nomine ipsius collecti, et voluntate et sermone et actione eidem placeamus. Amen.

Datum Strigonii, festo Visitationis beatae Mariae virginis anno salutis 1858, episcopatus nostri trigésimo primo, archiepiscopatus vero anno nono.“
Ioannes cardinalis archiepiscopus.

Dominica XIV post Pentecosten et sequentibus, fideles per universam dioecesim Strigoniensem B pietatis exercitiis modo praescripto vacabant; in vigilia festi Assumptionis beatae Mariae virginis affixum est valvis basilicae Strigoniensis edictum de celebranda synodo; appropinquante autem synodi initio, die 16 septembris, adpulerunt Strigonium reverendissimi patres,

Basilio Popovics, graeco-catholico episcopo Munkácsensi, ob infirmitatem, ut eius literae 19 septembris eminentissimo metropolitae redditae perhibuerunt, non comparente:

Iosephus Gaganez, graeco-catholicus episcopus Eperiesensis, insignis ordinis Francisci Iosephi imperatoris commendator, una procurator absentis episcopi Munkácsensis.

Ioannes Ranolder, episcopus Veszprimiensis, sacrae caesareae regiae apostolicae maiestatis consiliarius intimus, sanctae theologiae doctor.

Stephanus Moyses, episcopus Neosoliensis, philo- C sophiae doctor.

Augustinus Roskoványi de eadem (sic), episcopus Vaciensis, solio pontificio assistens, philosophiae et et sanctae theologiae doctor.

Emericus Farkas, episcopus Alba-Regalensis, insignis ordinis Leopoldi imperatoris commendator, philosophiae doctor.

Georgius Girk, episcopus Quinque-Eclesiensis, sanctae theologiae doctor.

Franciscus Szenczy, episcopus Sabariensis, philosophiae doctor.

Ioannes Simor, episcopus Iaurinensis, sanctae theologiae doctor.

Michael Rimely, archiabbas Sancti Martini de Sancto Monte Pannoniae, et separati territorii archiabbatialis ordinarius, sanctae theologiae doctor.

Ecclesia Nitriensi pastoris solatio destituta, Andreas Mészáros, praepositus maior, vicarius capi- D tularis Nitriensis, sanctae theologiae doctor.

Omnes et soli cum voce decisiva.

Hi peramanter suscepti, die 17 septembris, apud eminentissimum metropolitam consultationem privatam habuerunt, ea imprimis maturo consilio expendentes, quae synodi initium, patrum ceterorumque synodi membrorum catalogum, obiectorum pertractandorum seriem ac distributionem, decreta denique formam synodi respicientia propius concernunt.

Placuit autem patribus ille rerum tractandarum ordo, quem eminentissimus metropolita, aliarum synodorum praxim imitatus, elegit et proposuit. Voluit eminentissimus synodi praeses, ut in pervestigandis obiectis, sicut omnibus rite convocatis salva esse debet loquendi libertas, ita ex adverso ius condendorum decretorum a solis patribus voce decisiva pollutibus, exerceatur.

Rei natura exigente, quadruplicis ordinis consessus erant celebrati, nempe:

a) *Consultationes privatae episcoporum.*

In his selecta fuerunt obiecta, quae, sive suadentibus episcopis, sive ad preces aliorum, pertractanda videbantur. Eorum quaedam, nempe res de synodi forma agentes, in his conferentiis mox discussa sunt; alia vero commissionibus, de quibus mox sermo, fuerunt tradita, ut eadem, postquam congregationibus et particularibus et generalibus examinata fuissent, definitivam episcoporum sententiam in his ipsis consultationibus privatis expectarent.

b) *Commissiones synodales*, seu congregationes particulares. In his pertractatae fuerunt materiae, a privata episcoporum consultatione designatae, quae rite discussae, et manu notarii, a praeside commissionis nominati, conscriptae, eminentissimo metropolitae sunt redditae eum in finem, ut in proxima congregatione generali perlegantur, et de iis libera omnium petatur opinio. Commissiones synodales erant sex, quibus, sub praesidiis episcoporum, adscripta erant omnia synodi membra.

c) *Congregationes generales.* Omnes et singuli ad synodum rite convocati, in unum, praeside metropolita, corpus coaluerunt, et in his congregationibus generalibus de obiectis, in commissionibus synodalibus iam discussis, opinionem suam depromserunt. Nemine iam amplius proloqui cupiente, metropolita patres provisuros esse edixit.

d) *Sessiones publicae* cum missa solemni, precibus in pontificali praescriptis et sermone latino ad congregatos. In his perlecta sunt decreta, prout illis episcopi ultimam manum in privatis consultationibus adposuerunt.

Locus consessuum. Consultationes episcoporum celebratae sunt in palatio metropolitae; commissiones synodales in hospitiiis praesidium; congregationes generales in ecclesia seminario archiepiscopali adnexa; sessiones publicae in basilica primatiali.

De primo et secundo nihil est, quod dicatur; de tertio tamen et quarto nonnulla adnotare iuvat. Itaque congregationes generales habitae sunt in ecclesia seminario adnexa, honoribus sancti Stephani regis sacra. Medium sanctuarii occupabant mensa et sella metropolitae ante aram; uno gradu inferius mensa episcoporum; hanc, modico spatio interposito, sequebatur mensa, in qua inter duos accensos cereos posita erant: crux, biblia, corpus iuris canonici et decreta sanctissimi concilii Tridentini. Latera sanctuarii in longum quatuor mensae, hinc et hinc duae, occupabant. In parte sanctuarii ultima, quae navim respicit, erant mensae duae, hinc et inde una, pro notariis. Navis numerabat mensas quinque in latum ita compositas, ut iis assidentes facie faciei metropolitae obversa essent. Mensa metropolitae bysso rubra, mensa episcoporum panno violaceo, reliquae, panno viridi tegebantur. Aram cuius mensa, ut amplius esset spatium, loco dimota erat, tapetes ornarunt; meditullium autem arae, infra magnam et decoram sancti Stephani regis imaginem, tenebat statua candida matris Boni Consilii beatae Mariae virginis immaculatae deiparae. Ad cornu epistolae, penes mensam metropolitae, locata erat crux archiepiscopalis. Denique, pone sellam metropolitae, erant sedilia aliquot pro officialibus synodi: in navi autem pone mensas theologorum scamna pro illis, quibus patres facultatem dederunt ecclesiam ingrediendi.

Sessiones publicae in basilica celebrabantur. Partem sanctuarii arae proximam occupabat, sicut alias, thronus metropolitae, dein decem sellae brachia habentes, et flexoria rubro serico tecta pro

episcopis, et quidem serie a cornu evangelii, modico spatio pro transeuntibus relicto, ad cornu epistolae porrecta. Medium sanctuarii, inter stalla capitularia, tenebant sellae abbatum et praepositorum, nec non mensa, in qua crux et reliquiae sanctorum Adalberti, episcopi martyris, Stephani et Ladislai regum, nec non Emerici, ducis confessoris, collocata cernebantur. Stalla canonicorum et scamna inferiora sanctuarii erant canonicis, superioribus religiosorum ordinum et theologis destinata.

Vestitus clericorum. Sacerdotes synodales, dum concessus commissionis, cui accensebantur, adiverunt, veste talari et pallio ecclesiastico sunt vestiti; locum vero congregationis generalis ingressi, vestem choralem induerunt, et quidem episcopi rochetum, mantolettam et biretum; abbates, praepositi et canonici rochetum, mozettam et biretum; caeteri de clero saeculari rochetum et biretum; regulares demum religiosum mantellum. Tandem presbyteri ad synodum rite non convocati, locum tamen hunc obtemta speciali facultate patrum ingressi, talari, pallio ecclesiastico et bireto vestiebantur. In sessionibus publicis episcopi, abbates et praepositi pluviali et infula usi sunt, caeteri vero veste choralis.

Modum vivendi in concilio exhibet decretum in congregatione generali I publicatum, quod inter decreta huius concilii titulo I continetur.

Eadem die 17 septembris, caeteri quoque ad synodum rite convocati fere omnes comparuerunt, et alii apud eminentissimum metropolitam, alii quam plurimi apud canonicos metropolitanae ecclesiae Strigoniensis, rursus alii in seminario archiepiscopali aut in conventu patrum Franciscanorum hospitium caeteraque vitae necessaria obtinuerunt.

His hospitia per praefectum hospitem designata adeuntibus, eminentissimus metropolita valvis basilicae primatialis, portis item ecclesiarum Sancti Ignatii in civitate Aquatica et Sancti Stephani regis ad seminarium, nec non ecclesiae conventus patrum Franciscanorum affigi iussit edictum, quo congregatio generalis I die proxime sequenti, 18 septembris, in ecclesia seminarii celebranda indicebatur. Hoc modo annunciabantur caeterae quoque congregationes generales.

CONGREGATIO GENERALIS I.

Die 18 septembris.

Omnes ad concilium rite convocati hora media decima convenerunt in seminarium, ibique in conclavi per subpraefectum hospitorum praeparato assumerunt vestem choralem, et ingressi sunt ecclesiam Sancti Stephani, occupantes quisque suum locum, prout subpraefectus e mandato eminentissimi metropolitae per affixam schedam designavit; nempe: ad mensam in medio sanctuarii positam sederunt episcopi suffraganei provinciae Strigoniensis, ordine promotionis suae; porro duo episcopi titulares, suffraganei dioecesis Strigoniensis, post hos archiabbas Sancti Martini et vicarius capitularis Nitriensis; mensam primam in latere sanctuarii ad cornu evangelii locatam occuparunt abbates et praepositi, ordine suae electionis; mensam in adverso latere sanctuarii ad cornu epistolae sitam procuratores capitulorum, metropolitanae et cathedralium ecclesiarum, eo ordine, quo ipsi antistites ecclesiarum sedebant; reliquas duas in sanctuario, et duas in navi mensas itidem procuratores capitulorum cathedralium, dein collegiatarum ecclesiarum, praepositi seculares, et theologi e canonicis assumpti tenebant. Hos sequebatur procurator facultatis theologicae caesareae regiae universitatis Pestinensis. Loca dein assignata sunt priori regenti vacantis abbatiae ordinis Cisterciensis

A de Zircz, praepositis provincialibus societatis Iesu et Scholarum Piarum, priori provinciali Servorum beatae Mariae virginis, Ministris provincialibus ordinis Sancti Francisci et fratrum misericordiae ordinis Sancti Ioannis de Deo, denique theologis.

His loca sua, ut recensitum est, occupantibus, hora decima advenit eminentissimus metropolita, praelata per Theodorum Ordódy, canonicum metropolitanae ecclesiae Strigoniensis, cruce archiepiscopali, et comitantibus eum secretariis primatilibus Michaelae Schumichraszt et comite Rudolpho Nyáry. Metropolita ecclesiam ingresso, clerus iunior in choro suavi harmonia cecinit antiphonam *Adesto*, qua finita et cantoribus confestim recedentibus, omnes ad genua provoluti recitarunt alternatim hymnum *Veni creator Spiritus*, cui subiunxit praeses orationem *Adsumus* etc. Precibus ad Deum fuis consederunt, et eminentissimus metropolita breviter alloquens congregatos, primum quidem gratias dixit Deo, qui concessit videre dies istos, dein autem condignis laudibus celebravit conventionem intē beatissimum patrem Pium papam IX et augustissimum imperatorem et regem apostolicum Franciscum Iosephum I nuper initam, qua conciliorum celebratio facilius evasit. Indicavit porro, causam huius congregationis praeliminaris eam esse, ut de forma concilii nonnulla explanentur, indiceturque, quem quid facere oporteat. Mox iussit adponi bireta et legi catalogum patrum caeterorumque membrorum concilii. Ad haec Iosephus Szabó, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, cancellariae primatialis director, legit catalogum, ut sequitur:

Nomina patrum caeterorumque membrorum concilii provinciae Strigoniensis, anno Domini 1858, dominica XVII post Pentecosten, in diem 19 septembris incidente, in metropolitana ecclesia Strigoniensi celebrati.

Metropolita provinciae:

Ioannes, sacrae Romanae ecclesiae tituli Sanctae, Crucis in Hierusalem presbyter cardinalis Scitovszky, archiepiscopus Strigoniensis, primas regni, legatus natus etc., philosophiae et sanctae theologiae doctor.

Episcopi suffraganei provinciae:

Sede episcopali Nitriensi vacante, et Basilio Popovics, episcopo graeco-catholico Munkácsensi non comparente,

Iosephus Gaganecz, episcopus graeco-catholicus Eperiesensis.

Ioannes Ranolder, episcopus Veszprimiensis, sanctae theologiae doctor.

Stephanus Moyses, episcopus Neosoliensis, philosophiae doctor.

Augustinus Roskoványi, episcopus Vaciensis, solio pontificio assistens, philosophiae et theologiae doctor.

Emericus Farkas, episcopus Alba-Regalensis, philosophiae doctor.

Georgius Girk, episcopus Quinque-Ecclesiensis, sanctae theologiae doctor.

Franciscus Szenczy, episcopus Sabariensis, philosophiae doctor.

Ioannes Simor, episcopus Iaurinensis, sanctae theologiae doctor.

Episcopi suffraganei pro dioecesi Strigoniensi:

Iosephus Viber, consecratus episcopus Halyensis, suffraganeus episcopus Strigoniensis, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis cantor et canonicus, philosophiae et theologiae doctor.

Emericus Tóth, consecratus episcopus Thaumacensis, auxiliaris episcopus Strigoniensis, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis custos et canonicus.

Archiabbas Sancti Martini de Sancto Monte Pannoniae. A

Michael Rimely, archiabbas Sancti Martini et ordinarius, sanctae theologiae doctor.

Vicarius capitularis Nitriensis:

Andreas Mészáros, vicarius capitularis, praepositus maior capituli Nitriensis, sanctae theologiae doctor.

Ceteri abbates ac praepositi infulati:

Sigismundus Schultess, abbas Sancti Stephani regis de Telky, ordinis Sancti Benedicti, sanctae theologiae doctor.

Edmundus Komáromy, abbas Sancti Gothardi, ordinis Cisterciensis.

Nicolaus Sárkány, abbas Sanctorum Mauritii et sociorum martyrum de Bakonybél, ordinis Sancti Benedicti, sanctae theologiae doctor.

Engelbertus Schwerdfeger, abbas Sancti Adriani de Szalavár, ordinis Sancti Benedicti.

Iosephus Répásy, praepositus B. Ioannis Bapt. de Jászó, ordinis Praemonstratensis.

Emericus Szenczy, praepositus Sancti Michaelis archangeli de Csorna, ordinis Praemonstratensis.

Capitulorum procuratores:

Metropolitani capituli Strigoniensis: Iosephus Viber, episcopus Hályensis, qui supra; Emericus Tóth, episcopus Thaumacensis, qui supra; Henricus Szajbély, canonicus, sanctae theologiae doctor.

Cathedralis capituli Munkácsensis: excusationem miserunt.

Cathedralis capituli Eperiesensis: Iosephus Soltész, canonicus; Basilius Hucskó, canonicus, sanctae theologiae doctor.

Cathedralis capituli Veszprimiensis: Ignatius Markl, praepositus maior et canonicus; Sigismundus Kovács, canonicus, sanctae theologiae doctor.

Cathedralis capituli Neosoliensis: Franciscus Berlicza, canonicus.

Cathedralis capituli Vaciensis: Antonius Kriszter, cantor et canonicus; Iosephus Soós, canonicus.

Cathedralis capituli Alba-Regalensis: Ignatius Nyirák, canonicus, sanctorum canonum doctor; Ioannes Pauer, canonicus.

Cathedralis capituli Quinque-Ecclesiensis: Iosephus Jónás, canonicus; Michael Virágh, canonicus, sanctae theologiae doctor.

Cathedralis capituli Sabariensis: Ioannes Fekete, canonicus, sanctae theologiae doctor.

Cathedralis capituli Iaurinensis: Franciscus Novák, praepositus Sancti Adalberti et canonicus. Ioannes Tatay, canonicus.

Cathedralis capituli Nitriensis: Ioannes Krajcsik, canonicus, iuris universi doctor; Stephanus Vagyon, canonicus.

Collegiati capituli Poseniensis: Nicolaus Cherrier, cantor et canonicus, philosophiae et sanctae theologiae doctor; Iosephus Prunyi, canonicus, sanctae theologiae doctor.

Collegiati capituli Tirnaviensis: Paulus Gombár, canonicus; Iosephus Homoky, canonicus.

Collegiati capituli Soproniensis: Excusationem miserunt.

Praepositi saeculares:

Aloysius Janikovics, praepositus Sancti Michaelis archangeli de Hatvan; Iosephus Barinyay, praepositus Beatae Mariae virginis de Vágújhely; Ioannes Kövess, praepositus Sanctae Mariae Magdalenae de Felső-Eörs.

Procurator facultatis theologiae

caesareae regiae universitatis catholicae Pestinensis.

Samuel Márkfi, ordinis Sancti Benedicti, professor studii biblici, facultatis theologiae director provis., philosophiae et sanctae theologiae doctor.

Prior regens abbatiarum ordinis Cisterciensis de Zircz, Pilis et Pásztó, sede abbatiali vacante:

Antonius Rezucsek, ordinis Cisterciensis prior regens.

Superiores ceterorum ordinum religiosorum:

Antonius Schwitzer, praepositus provincialis societatis Iesu.

Iosephus Purgstaller, praepositus provincialis Scholarum Piarum, philosophiae et theologiae doctor.

Ignatius Ackermann, prior provincialis Servorum beatae Mariae virginis.

B Pantaleo Golessényi, minister provincialis ordinis Sancti Francisci, provinciae Sanctae Mariae.

Cassianus Repka, minister provincialis ordinis Sancti Francisci, provinciae Sanctissimi Salvatoris.

Caius Agjics, minister provincialis ordinis Sancti Francisci, provinciae Sancti Ioannis Capistrani.

Gerardus Zob, minister provincialis ordinis Sancti Francisci, provinciae Sancti Ladislai.

Irenaeus Strebiczky, minister provincialis ordinis Sancti Francisci Capucinorum.

Borgias Bursák, vicarius provincialis fratrum Misericordiae ordinis Sancti Ioannis de Deo.

Theologi et canonistae:

Michael Kemp, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, philosophiae et sanctae theologiae doctor.

Iosephus Durguth, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, philosophiae et sanctae theologiae doctor.

Iosephus Szabó, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, sanctae theologiae doctor.

Aloysius Grynæus, canonicus honorarius Szathmariensis, in universitate Pestinensi theologiae pastoralis professor, sanctae theologiae doctor.

Ioannes Evangelista Zalka, dioecesis Strigoniensis presbyter, in universitate Pestinensi historiae ecclesiasticae professor, sanctae theologiae doctor.

Ioannes Ruzsicska, ordinis Sancti Benedicti, in universitate Pestinensi iuris canonici professor, philosophiae et sanctae theologiae doctor.

Iosephus Dankó, dioecesis Strigoniensis presbyter, in universitate Viennensi studii biblici professor, sanctae theologiae doctor.

Clemens Schrader, societatis Iesu, in universitate Viennensi theologiae professor.

D Carolus Somogyi, dioecesis Strigoniensis presbyter, societatis Sancti Stephani director, sanctae theologiae doctor.

Ioannes Kopsz, cancellariae episcopalis Sabariensis director, sanctae theologiae doctor.

Ladislau Schreiber, cancellariae episcopalis Iaurinensis director, sanctae theologiae doctor.

Carolus Rimely, professor theologiae Strigonii, sanctae theologiae doctor.

Nicolaus Costan, professor theologiae, Neosolii, sanctae theologiae doctor.

Franciscus Blümelhuber, professor theologiae Strigonii.

Ladislau Csete, professor theologiae, Veszprimi, una procurator abbatibus de Hahót, sanctae theologiae doctor.

Ioannes Toldy, dioecesis Strigoniensis presbyter, studiorum praefectus in collegio Pázmányano, sanctae theologiae doctor.

Mauritius Gócs, canonicus regularis ordinis Praemonstratensis de Jászó, philosophiae et theologiae doctor.

Ioséphus Villiger, ordinis Scholarum Piarum, philosophiae ac sanctae theologiae doctor.

Paschalis Kosztroschitz, ordinis Sancti Francisci, provinciae Capistranae, sanctae theologiae doctor.

Id est: eminentissimus metropolita et septuaginta duo synodi membra.

Ex his nunc abfuerunt: Antonius Rezucsek, Iosephus Dankó et Clemens Schrader.

Catalogo perlecto, secretarii primatiales collegerunt literas procurationis seu credentiales capitularium et evocatorias theologorum. Theologos Sabariensem, Iaurinensem et Neosoliensem reverendissimi episcopi per se evocatos fuisse viva voce testati sunt.

Director cancellariae primatialis extemplo legit decretum de iudiciis querelarum et excusationum, seu, ut dici amat, iudiciis synodalibus, quod titulo I decretorum huius concilii exhibetur. Perlecta sunt etiam agenda horum iudicum, sequentibus concepta verbis:

Agenda iudicum synodali, alias iudicum querelarum et excusationum.

Benedictus XIV officium iudicum synodali, alias iudicum querelarum et excusationum, sic exponit: ad eos iudices pertinet quaestiones circa ordinem sedendi seu praecedendi, inter congregatos forte excitatas, brevi manu, ut dicit solet, ita componere, ut nulli praeiudicium inferatur; ad eos pariter deferendae sunt excusationes eorum, qui ad synodum non accesserunt¹. Itaque:

I. Querelas, quoad praecedentiam nefors oritur, ab eo, qui sibi iniuriam illatam esse credit, ad praesidem huius iudicii scripto deferendas, expendent et in caritate component.

II. Literas procuratorum, apud nos credentiales dictas, a praeside concilii traditas recognoscent.

III. Examinabunt excusationes eorum, qui ad synodum vocati non comparuerunt.

IV. Absentes tales, qui evocati se nequidem excusarunt, quorum nomina notarius promotori, iste autem patribus significabit, iudicabunt; et si hi durante synodo non comparerent, in ultima congregatione sententiam patribus proponent, ut ab iis confirmetur, et executioni mandetur.

V. Quaerent de literis, quibus theologi ad synodum hanc seu per metropolitam, sive per aliquem patrum evocati sunt.

VI. Sunt custodes et vindices decreti de servando secreto.

VII. Recognoscent libellos supplices eorum, qui ante conclusam synodum discedere cupiunt, et sententiam eatenus ferendam praesidi synodi exhibebunt, ut ab eo confirmetur. Qui licentiam discedendi acceperunt, typis exscriptam ferendorum decretorum adumbrationem, in capite concilii singulis membris concilii traditam, praesidi iudicii quaerelarum restituere debent.

VIII. De his omnibus breve protocollum ducunt, et synodo, ubi praeses synodi per promotorem iusserit, congruam dabunt relationem.

Iudiciis synodalibus constitutis, eorumque agendis expositis, lectus est sequens catalogus officialium concilii:

Ut omnia, sicut dicit sanctus Paulus, secundum ordinem fiant, placuit reverendissimis patribus, praecipiente id Benedicto XIV in libro de synodo dioecessana, deligere *officiales synodales*, qui sunt sequentes:

¹ De syn. dioec., lib. IV, c. 2, n. 3.

Praefectus hospitibus providendis: Michael Fekete, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis lector et canonicus.

Subpraefectus: Stephanus Koperniczky, seminarium Sancti Stephani vice-rector.

Promotores: Ios. Viber, episcopus Halyensis; M. Virágh, procurator capituli Quinque-Ecclesiensis.

Secretarii seu lectores: Andreas Liphay, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis canonicus et archidiaconus cathedralis; A. Kriszter, procurator capituli Vaciensis; Sig. Kovács, procurator capituli Veszprimiensis; Ios. Soltész, procurator capituli Eperiesensis.

Notarii in sessionibus publicis: I. Fekete, procurator capituli Sabariensis; N. Cherrier, procurator capituli Poseniensis.

Notarii in congregationibus generalibus: N. Sárkány, ordinis Sancti Benedicti, abbas de Bakonybél; I. Pauer, procurator capituli Alba-Regalensis.

Notarius actorum synodali: Ioannes Evangelista Zalka, theologus.

Caeremoniarii: Lazarus Kántz, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis canonicus; I. Krajcsik, procurator capituli Nitriensis; Fr. Novák, procurator capituli Iaurinensis.

Confessarii: a) *In basilica*: Ios. Durguth, ecclesiae metropolitanae Strigoniensis canonicus, theologus; Ios. Homoky, procurator capituli Tirnaviensis; Samuel Márkfi, procurator facultatis theologiae; Borgias Bursák, vicarius provincialis Misericordianorum. b) *In ecclesia Sancti Ignatii*: Emericus Szenczy, praelatus Csornensis; Ios. Soós, procurator capituli Vaciensis; Ign. Ackermann, prior provincialis Servorum beatae Mariae virginis; Caius Agjics, minister provincialis provinciae Capistranae. c) *In ecclesia patrum Franciscanorum*: Fr. Berlicza, procurator capituli Neosoliensis; A. Schwitzer, praepositus provincialis societatis Iesu; Pantaleo Gólessényi, minister provincialis provinciae Sanctae Mariae; Cass. Repka, minister provincialis provinciae Salvatorianae; Iren. Strebiczky, minister provincialis ordinis Capucinatorum.

Post haec eminentissimus metropolita confessariis quidem iurisdictionem pro foro conscientiae scripto delegavit, caeteris vero officialibus agenda aequae scripto exarata sic assignavit:

Agenda praefecti hospitibus providendis et subpraefecti.

Praefectus providendis hospitibus omnem adhibet diligentiam, ut clerici ad synodum rite convocati honestis excipiantur hospitibus.

Subpraefectus advenientibus clericis synodalibus indicat assignata per praefectum hospitibus, nomina consignat clericorum aliorum ad synodum admitti petentium, eaque promotori tradit; curat, ut in ecclesiis, in quibus sacerdotes synodales missam celebraturi sunt, paramenta sacra maiori numero adsint; ipse habet curam ecclesiae, in qua congregationes generales asservantur, providetque, ut clerus synodalis ceterique ad synodum admissi, ibidem sellas scamnaque habeant; assignat denique locum, ubi synodum adituri habitum synodalem assumere deponereque possint.

Agenda promotorum.

Promotores urgent actiones synodales, insistuntque, ut omnia, quae in synodo facienda sunt, celeriter et fructuose perficiantur.

Agenda secretariorum.

Secretarius synodalis, pridie quam congregatio generalis aut sessio publica celebretur, affigi iubet edictum de celebranda congregatione aut sessione

valvis basilicae, ecclesiae Sancti Ignatii, seminarii A ad Sanctum Stephanum, nec non valvis ecclesiae patrum Franciscanorum. Porro idem secretarius et ceteri lectores cum promotore secundario alternatim legunt decreta fine publicationis sibi tradita.

Agenda notariorum in sessionibus.

In sessionibus publicis universus clerus synodalis facit professionem fidei. Notariorum officium est notare eos, qui nefors cunctarentur facere professionem fidei. Clerici synodales, qui primae sessioni non interfuerunt, professionem fidei in sequenti sessione faciant, cuius rei per promotorem moneantur. Nomina talium promotori significabunt notarii sessionum.

Agenda notariorum in congregationibus.

Notarii in congregationibus generalibus, alternis diebus alter, notabunt nomina absentium, eaque promotori tradunt, ut, iubente praeside synodi, iudices querelarum et excusationum de iis sententiam ferant. Sub pertractatione quaestionum notant nomina proloqui cupientium, eaque promotori tradunt, ut per eum ordine vocentur ad proloquendum. Conscribunt reflexiones omnes eo ordine, quo factae sunt, et protocollum mox post congregationem praesidi tradunt.

Agenda notarii actorum synodaliū.

Conscribit et in acta redigit omnem rerum gestarum seriem inde ab indictione synodi usque ad eius conclusionem.

Agenda caeremoniariorum.

Caeremoniarii curabunt, ut in basilica ad sessiones publicas omnia rite praeparentur; ordinant processiones iuxta mandata praesidis; constituunt assistentes eosque dirigunt; metropolitam locum congregationum generalium ingressurum, cum crucifero archiepiscopali, ad fores seminarii suscipiunt C et deducunt, tum abiturum comitantur.

His perlectis notarius actorum synodaliū Ioannes Zalka, theologus, accessit mensam, in fine sanctuarii navim respiciente versus cornu epistolae collocatam, et munere fungi coepit. Promotor autem Iosephus Viber, episcopus Halyensis, sic prolocutus est: „Eminentissime ac reverendissimi in Christo patres. Ego huius venerabilis concilii benigne designatus promotor, proloqui audeo et annuncio: praeter venerabilia membra huius concilii per catalogum lectum ad communem notitiam perlata, esse aliquos de honorabilibus presbyteris, qui in congregationem admitti petunt, quorum nomine ego indignus istius concilii promotor supplico, ut decidere dignemini, num sint admittendi?“ Respondit metropolita: „Legantur eorum nomina, et referatur officium quod gerunt.“

Confestim legit promotor nomina sacerdotum ad congregationem generalem admitti petentium. Hi erant:

Ioannes Bucsegh, abbas titularis et canonicus ecclesiae metropolitanae Strigoniensis.

Antonius Szántófy, praepositus titularis et parochus Pestinensis ad Assumptam in coelos beatae Mariae virginis.

Stephanus Lipovniczky, abbas titularis et bibliothecae ecclesiae metropolitanae custos.

Martinus Miskolczy, presbyter dioecesis Strigoniensis, vice-archidiaconus et parochus Strigoniensis.

Iosephus Üрге, presbyter dioecesis Strigoniensis, emeritus vice-archidiaconus, parochus in Nyerges-Ujfalú.

Ferdinandus Pelikán, presbyter dioecesis Strigoniensis, professor theologiae in seminario Strigoniensi.

Ioannes Réh, presbyter dioecesis Strigoniensis, spiritualis in seminario Strigoniensi.

Matthias Turcsányi, presbyter dioecesis Strigoniensis, professor theologiae in seminario Strigoniensi.

Antonius Sujánszky, presbyter dioecesis Strigoniensis, parochus Pestinensis ad Sanctum Iosephum.

Franciscus Ocsóvzsky, presbyter dioecesis Strigoniensis et vice-bibliothecarius metropolitanae ecclesiae Strigoniensis.

Aloysius Hennig, presbyter dioecesis Strigoniensis, capellanus capituli Strigoniensis.

Ioannes Graeffel, presbyter dioecesis Strigoniensis, professor gymnasii archiepiscopalis Tirnaviae.

Ioannes Zajicek, presbyter dioecesis Strigoniensis, professor praeparandiae Strigoniensis.

Bartholomaeus Virther, presbyter dioecesis Vaciensis, notarius consistorialis et caeremoniarius B episcopi.

Augustinus Sánthó, presbyter dioecesis Vaciensis, professor theologiae et praefectus studiorum.

Iosephus Merti, presbyter dioecesis Alba-Regalensis, caeremoniarius episcopi.

Victor Ladomirszky, presbyter dioecesis Eperiesensis, officii dioecesanii archivarius.

Carolus Stegmüller, presbyter dioecesis Saba-riensis, sanctae theologiae doctor, professor theologiae dogmaticae.

Iacobus Ferenczy, director gymnasii Strigoniensis, ordinis Sancti Benedicti.

Casparus Fektor, Abel Kovács, Victorinus Vincze, Adalbertus Rónay, Dominicus Vaszary, Paulus Stern, ordinis Sancti Benedicti, gymnasii Strigoniensis professores.

Gregorius Arvay, canonicus regularis Praemonstratensis de Csorna, philosophiae doctor.

Thomas Spányik, presbyter dioecesis Nitriensis, professor philosophiae.

Valentinus Gramantik, dioecesis Strigoniensis presbyter iubilarius, instituti Sancti Alberti membrum.

Laurentius Rudnay, dioecesis Strigoniensis presbyter, metropolitanae sanctae sedis Strigoniensis notarius.

Ioannes Huber, presbyter dioecesis Quinqueecclesiensis, caeremoniarius episcopi.

Stephanus Haffner, dioecesis Colocensis presbyter, capellanus Rigyzensis.

Stephanus Kollár, presbyter dioecesis Strigoniensis, parochus Strigoniensis ad sanctos apostolos Petrum et Paulum.

Ladislavus Bartal, presbyter dioecesis Strigoniensis, capellanus Strigoniensis.

Ioannes Salgó, presbyter dioecesis Strigoniensis, capellanus Strigoniensis.

D Ignatius Rapavy, ordinis Sancti Francisci, secretarius provinciae Marianae.

Ioannes Sorecz, presbyter dioecesis Strigoniensis, capellanus Strigoniensis.

Petrus Herrdegen, ordinis Cisterciensis a Szent-Gothárd, clerus theologus IV anni.

Post lecta nomina supplicantium metropolita interrogavit: „Placetne reverendissimis patribus, ut isti admittantur?“ Quibus respondentibus „Placet“, sacerdotes intrare iussi sunt. His metropolita declaravit, eos quidem admissos esse, absque tamen iure proloquendi aut votum depromendi. Mox publicatum est per promotorem Iosephum Viber, episcopum Halyensem, decretum de servando secreto, cuius tenor titulo I decretorum huius concilii legi potest. Ad haec metropolita, surgentibus omnibus et caput denudantibus, elevatis digitis pronuntiavit iuramentum de servando secreto, his verbis: „Iuro et promitto me in sensu lecti decreti

secretum sancte observatum. Sic me Deus adiuvet." Hoc fecerunt ordine omnes patres caeteraque membra concilii, cunctique officiales et sacerdotes ad congregationem admissi. Dein monuit metropolita praesentes, ut si quis praeter obiecta a patribus selecta aliquid proponere voluerit, votum suum scripto exhibeat choro episcoporum.

Publicata sunt porro per secretarium Andream Liphay, canonicum, decreta: de modo vivendi; de non praepiudicando; de non discedendo. Quae titulo I decretorum concilii huius continentur.

Post haec eminentissimus metropolita annuntiavit: clerum synodalem in sex commissiones abire, iubens una per secretarium publicari singula [cuiusque] commissionis membra et agenda, ordine ut sequitur:

Commissio synodalis I.

Sub praesidio episcopi senioris Iosephi Gaganecz et episcopi Thaumacensis Emerici Tóth¹: E. Schwerdfeger, M. Kemp, I. Tatay, Ios. Prunyi, Pantaleo Golessényi, Fr. Blümelhuber.

Commissio haec constituet iudicium querelarum et excusationum. Membra commissionis tempore a propriis iudicii huius laboribus libero poterunt accedere sessiones reliquarum commissionum et quidem:

E. Schwerdfeger, sessiones commissionis secundae, M. Kemp, tertiae, I. Tatay, quartae, Ios. Prunyi, quintae, Fr. Blümelhuber, sextae.

Commissio synodalis II.

Sub praesidio episcopi Veszprimiensis, Ioannis Ranolder, et archiabatis Sancti Martini, Michaelis Rimely: Sig. Schultess, Al. Janikovics, H. Szajbély, St. Vagyon, Bas. Hucskó, Ios. Soós, Ios. Szabó, Ios. Purgstaller, Lad. Schreiber, Car. Rimely.

Commissio haec quaeret: de officiis sacrorum curionum; de obligatione missam pro populo offerendi; de synodis provincialibus et dioecesanis; de obedientia et reverentia canonica; de moribus populi; de missionibus popularibus, societate sancti Stephani et unione sodalium opificum.

Commissio synodalis III.

Sub praesidio episcoporum Stephani Moyses Neosoliensis et Francisci Szenczy Sabariensis: Iosephus Répásy; Ioannes Krajcsik, Iosephus Jónás, Iosephus Soltész, Samuel Márkfi, Ignatius Ackermann, Borgias Bursák, Carolus Somogyi, Nicolaus Costán, Ladislaus Csete, Paschalis Kosztroschitz.

Commissio haec quaeret: de fide in Deum patrem et in dominum nostrum Iesum Christum; de ecclesia; de professione fidei; de regularibus; de ieiunio et abstinentia; de sepultura ecclesiastica.

Commissio synodalis IV.

Sub praesidio episcopi Vaciensis, Augustini Roskoványi et vicarii capitularis Nitriensis Andreae Mészáros: N. Sárkány, Fr. Novák, Sig. Kovács, Ign. Nyirák, N. Cherrier, P. Gombár, A. Schwitzer, I. Ruzsicska, Maur. Gócs, I. Toldy.

Commissio haec quaeret: de sacramentis; de relatione pontificis maximi ad pastores et fideles; de metropolita; de testamentis clericorum; de communione cum haereticis, schismaticis et Iudaeis; de vice-archidiaconis.

Commissio synodalis V.

Sub praesidio episcoporum Emerici Farkas Alba-Regalensis, et Ioannis Simor Iaurinensis: Emericus

¹ Titulos omisimus brevitatis causa.

A Szenczy, Ios. Barinyay, M. Virágh, I. Fekete, I. Pauer, Ios. Durguth, Cass. Repka, Iren. Strebiczky, I. Zalka, I. Kopsz, Ios. Villiger.

Commissio haec quaeret: de vita et honestate clericorum; de canonicis; de seminariis maioribus; de seminariis minoribus seu puerorum; de mediis promovendae pietatis et doctrinae in clero; de scholis parochialibus.

Commissio synodalis VI.

Sub praesidio episcoporum Georgii Girk Quinque-Ecclesiensis, et Iosephi Viber Halyensis: Edm. Komáromy, Ign. Márkl, I. Köves, A. Kriszter, Fr. Berlicza, Ios. Homoky, A. Rezucsek, Caius Agjics, Ger. Zob, Al. Grynaeus, Ios. Dankó.

Commissio haec quaeret: de sanctificatione diei dominicae et festorum; de augendo decore cultus divini; de augendo et fovendo cultu beatae Mariae virginis; de cultu Dei domestico; de mediis pietatem in familiis christianis conservandi.

His publicatis, subiunxit eminentissimus metropolita, aliquam condendorum statutorum adumbrationem, accelerandi laboris causa, iam esse paratam, imo typis exscriptam, cuius unum exemplum a commissionum praesidibus quivis sacerdos synodalis accipiet, quod tamen finita obiecti pertractatione restituendum erit.

Durante hac congregatione, distribui iussit eminentissimus metropolita ordinem agendorum sub concilio hoc observandum.

Denique omnes ad genua provoluti, orationem *Sub tuum praesidium* pie recitaverunt, et Dominum laudantes, praecedente eminentissimo metropolita, reliquerunt locum congregationis. Hora erat post meridiem prima.

C Hora 3, in designatis ecclesiis, confessarii exaudiverunt poenitentes; hora 5, incepit in omnibus ecclesiis civitatis campanarum pulsus, media hora continuandus, sub quo in basilica, ecclesiis item Sancti Ignatii, Sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et ecclesia conventus patrum Franciscanorum, venerabilis eucharistia in ostensorio exposita fuit, et sacerdotes in spiritu humilitatis adoraverunt Dominum ac magistrum in augustissimo sacramento praesentem, eumque viva fide exorarunt, ut sit dux et columna ignis iis, qui in sanctissimo nomine eius congregati sunt, et ut maneat in medio eorum.

Hora 7, venerabilis eucharistia inter festivos omnium civitatis campanarum concentus, in tabernaculum reposita est.

SESSIO I.

Dominica XVII post Pentecosten, die 19 septembris.

D Diluculo, maxima basilicae primatialis campana et tormentorum fragor annunciarunt diem solemnem. Haec exultationis signa hora 7 et 8 rursus repetita sunt. Tunc clerus et populus confluit ad ecclesiam Sancti Ignatii, palatio primatiali contiguam, unde hora media 9, post antiphonam *Adesto Deus omnipotens*, movit processio sic ordinata: cruciferum, dalmatica indutum et inter duos acolythos praecedentem, sequebatur iuventus omnium urbis parochiarum cum suis vexillis; dein populus parochiarum Párkány, Szent-Györgymező, Aquaticae civitatis et L. R. urbis cum suis parochis; post hos crux clero praelata, mox clerus iunior, et cantores litanias de omnibus sanctis praecinentes, ordines religiosi, presbyteri ad solemnitatem magno numero convolantes, post hos clerus synodalis, nempe theologi; ministri, prior et praepositi provinciales; praepositi saeculares; procuratores capitulorum collegiatorum et cathedralium, hi omnes

in veste choralis; porro praepositi et abbates regu-
lares in pluviali et infula, singulos comitante pres-
bytero rochetto induto; capitulum metropolitanum
collegialiter praesens in cappis; vicarius capitularis
Nitriensis, archiabbas, demum episcopi comprovinciales
in pluviali et infula, unumquemque praecedentibus
duobus presbyteris dalmatica indutis; demum eminentissimus
metropolita inter duos diaconos et episcopos auxiliares,
praecedente crucifero archiepiscopali; tandem officiales
publici et devotus foemineus sexus.

Pia haec et grandis sacerdotum et populi turba
e foro immaculae virginis Mariae per plateam
principalem progrediens, in plateam Sancti Thomae
deflexit; inde viam ad domos capitularium ducentem
ingressa, et ante haec aedificia transiens, mox
planum inclinatam, qua itur ad basilicam, attigit.
Domos undique vexilla ornarunt. Processione basilicam
ingrediente, antiphona *Adesto* identidem repetebatur.
Metropolita, post adorationem sanctissimi ad aram
communicantium peractam, thronum archiepiscopalem
conscendit; episcopi vero, archiabbas et vicarius
capitularis Nitriensis sellas brachia habentes occuparunt;
pone illos sedebant sacerdotes, dalmatica induti,
bini et bini. Abbates et praepositi infulati accesserunt
sellas in medio sanctuarii, reliqui stalla canonicorum
et inferiora sanctuarii scamna. Dein eminentissimus
metropolita missam solemnem de Spiritu sancto celebravit.
Evangelio decantato, liber evangeliorum episcopis
offerebatur, osculi causa. Ante communionem, dum
pax dabatur, episcopi osculati sunt reliquias sanctissimi
Adalberti episcopi, Stephani, Ladislai et Emerici
confessorum.

Post communionem diaconus cecinit *Confiteor*,
quo finito, illico incepit chorus hymnum *Lauda Sion*,
et metropolita episcopis ad flexoria sua flectentibus,
dein ceteris clericis in plano sanctuarii in semicirculo
prostratis, coeleste epulum porrexit.

Durante sacro solemni, episcopus graeco-catholicus
Eperiesensis, adistentibus ei canonicis Eperiesensibus,
liturgiam ad aram Sanctae Crucis ritu graeco peregit.

Post *Ite missa est*, omissa benedictione et ultimo
evangelio, metropolita casulam exuens, pluviale ac
mitram rubri coloris assumpsit, populo interea
hymnum *Veni sancte Spiritus* hungarica lingua
modulante.

Antequam ritus synodalis inciperet, totus clerus
processit, choro cantorum antiphonam *Salve regina*
concinente, ad capellam basilicae Bakácsianam
dictam, ut ibi eorum gratiosa icone beatissimae
virginis Mariae, pro felici successu laborum, ad
Deum preces funderent, et intercessionem sanctissimae
Deiparae ac sancti Stephani regis implorarent. In hac
processione statuam immaculae Deiparae quatuor infulati
(tres praepositi saeculares et unus abbas titularis)
humeris suis portarunt. In ipsa capella orarunt omnes
orationem *Sub tuum praesidium*, mox sequebantur
antiphonae et orationes de beata Maria virgine,
de sancto Stephano et pro remissione peccatorum.
Reduces, litanias Lauretanas cecinerunt. Ad gradus
sanctuarii pervenientes, tono litaniarum bis memorarunt
sanctissimos patronos Stephanum, Ladislauum, Emericum,
Adalbertum nec non sanctam Elisabetham.

His praemissis, metropolita aram accessit et,
ceteris loca sua occupantibus, persolvit preces
synodales ex pontificali. Quibus finitis, praeoravit
litanias omnium sanctorum; dein, sub ipsis litiis,
post *Ut omnibus fidelibus*, benedictionem Dei exoravit
super synodum verbis: Ut hanc praesentem synodum
visitare †, disponere †, benedicere †

digneris. Terminatis precibus et evangelio per
diaconum cantato, eminentissimus metropolita incepit
hymnum *Veni creator spiritus*, clero alternis vicibus
concinente.

Mox super plano altaris considens, synodum
sequentibus allocutus est:

„Venerabiles fratres et filii carissimi.

Longam post annorum seriem, tandem illuxisse
diem hanc felicissimam, eo maiori perfundor laetitia,
quod non humano, sed divino factum fuisse consilio
credam, ut ad hanc conveniamus urbem, concilium
provinciale acturi, — ubi contrito ante novem
saecula gentilismi capite, abstulit misericors Dominus
velamen caecitatis a cordibus antenatorum nostrorum,
ut, relictis ritibus suis, converterentur ad Deum
vivum et verum, et filium eius Iesum Christum,
Deum et dominum nostrum. Hic convenimus, ubi
dux, vexillo crucis dominicae bellicosae genti praelato,
viam salutis aperuit, — ubi divi Stephani nova
per aquam nativitas novam universo populo attulit
vitam, ut gens sancta, populus electus, civitas sacer-
dotalis et regia diceretur. In monte hoc sancto,
ex hac veneranda Sion, in omnem terram exivit
sonus vicarii Christi Silvestri II, qui publicis tabulis
praedicabat, pietate proto-regis hic quidem metropolim,
per alias vero regni partes decem antistitem sedes
designatas et constitutas esse. Hic madebat rex
sudoribus apostolicis, hic in cinere et cilicio fuis-
set precibus a Deo exoravit, ut natio, virtutem
de coelo adlatam edocta, lavaretur in sanguine agni
et rex universum regnum, antequam e vita migraret,
catholicum videre mereretur. Praecelsae sunt omnino
istae notitiae, fratres venerabiles, atque ad id effica-
cissimae, ut toto consultationum synodaliurn decursu
meminerimus, nos arboris, sancta Stephani manu
plantatae, divi Adalberti episcopi martyris sollicitudine
rigatae, et virginitate piensissimi Emerici ducis
fructificatae, surculos esse.

Patiamini hanc sermonis digressionem, reverendissimi
antistites; mens enim eventuum praememoratorum
bene conscia non potest non elevari, non admirari
magnalia, quae misericors Dominus in hoc et ex hoc
loco in salutem abavorum nostrorum operatus est.
Sed gradiamur porro.

Exstirpatis magna divi Stephani cura gentili-
um sentibus, tota in agrum Domini abivit Hungaria;
quae ut non labruscas, sed dulces ferret fructus,
stabilis in fide perseveraret, et moribus christiano
homine dignis semet distingueret, legibus adstringenda
fuit; quod et factum est, quemadmodum id e constitu-
tionibus ecclesiasticis sancti regis et Andreae I hic
Strigonii publicatis, et codici legum nostrarum illatis,
luculenter patet. Sequebatur post haec epocha syno-
dorum, inde a Szabolcsensi sub Seraphino archiepi-
scopo, anno 1092, asservata, usque ad synodum duode-
cimam, in monte hoc, praesidentibus huiusmodi metropoli-
tis, anno 1493 coactam. In omnibus his sacris con-
ventibus, e divina quadam praevisione, id regulae
instar observabatur, quod dimidio prope saeculo
tardius concilium Tridentinum de synodis in genere
repetitum enunciavit: esse quippe illas efficacissimum
medium ad fidem firmandam, ad haereses exstir-
pandas, errores evellendos, mores corrigendos, ad
disciplinam ecclesiasticam restituendam, ad pacem et
concordiam christiani populi procurandam. Etenim
percurrando decreta horum 12 conciliorum passim
provincialium (ut ea Carolus Péterffy, collegit et iuris
publici fecit), primo intuitu evidens fit, actum in his
fuisse de ritu gentiliurn sufferendo, de septem sacra-
mentis, de divinorum officiorum celebratione, festo-
rum veneratione, ieiuniorum et vigiliarum observa-
tione, de coniugio Iudaeorum cum christianis repro-
bando, de

missarum celebratione, de vita et victu canonicorum, de abbatibus et monasteriis etc. etc. Verbo: non est articulus fidei catholicae, non virtus christiana, quae non egregie evolveretur et inculcetur; prout ex adverso vix est error doctrinae ecclesiae oppositus, moribus christianis periculosus, quem quinque illis saeculis puritatem veritatis revelatae maculantem, morum sanctimoniam deformantem, canones synodorum illarum non perstringerent, haereseos et impietatis non arguerent, gladio spirituali non configerent: ut adeo nulli dubitemus, victoriam ecclesiae catholicae apud nos Hungaros de hostibus veritatum divinarum et virtutum christianarum saeculis illis relata, et continuative conservata, frequentioribus conciliorum studiis tribuendam venire.

Verum, venerabiles fratres, perhorresco, sensu doloris peracerbo concussus (ne apud vos quoque infandum novem dolorem), perhorresco, inquam, saeculo sexto decimo ecclesiae Christi apud nos illata vulnera retegere, novaturientium in sanctissimi filii Dei dogmata impiam malitiam adumbrare, temeritate horum, prout et nominis christiani hostium Mahomedis asseclarum ferocia, in coelum clamantes iniurias, ecclesiasticae potestati, sanctimoniae et proprietati immensum usque illatas laesiones describere. Alioquin lubens confiteor, me probe nec scire, an excitata victoriis Turcarum rabies in totam pene regionem, sensim diffusa, an haeresis e Germania ad Hungaros promota, in florentem sexcentis prope annis ecclesiae integritatem maiori audacia desaevierit. Eapropter dico et vice altera, quod perhorrescam apprimere vel cum Ieremia suspirare: Recordare, Domine, quid acciderit nobis: intueri et respice opprobrium nostrum. Haereditas nostra, puritas fidei a patribus ad nos deducta, est erroribus depravata; templa, sanctuaria, domus nostrae rapta sunt ad extraneos. Loquarne vel tacitus lacrymer vobiscum, fratres venerandi, super desolatione, quae facta est per longe lateque patentem infelicis patriae partem? Sed imprimis in hoc sacro monte Sion, ubi basilica sollicitudine Dionysii de Zéch, cardinalis archiepiscopi, in splendorem non pridem reposita, et 1453 consecrata, solo est aequata, lapides sanctuarii dispersi, sacerdotes dispulsi, et in hunc sacrum locum ab anno 1543 usque anni 1683 diem 25 mensis octobris, decursu proinde annorum 140, tam horrida inducta est vastitas et desolatio, ut inter rudera delibutorum murorum vepres assurgerent, arbores adolescerent. Cecidit taliter corona capitis ecclesiarum nostrarum; luctus occupavit usque ad mortem cor moerens patrum nostrorum, nec aliud quid contritis filiis filiabusque Sion remansit, quam amaritudo amarissima!

Respiremus tantillum, reverendissimi patres, ne doloris acerbitati succumbamus, idque, eo fidentius, quia Dominus qui percutit et sanat, humiliat et exaltat, misertus est etiam in dispersione et exilio gementium, abstersitque pedentem lacrymas ab oculis quaerentium Dominum. Verbo: requieverunt senes et iuvenes in laboribus suis, ministri altaris autem, imprimis praesules ecclesiarum, seductos a veritate ad viam rectam revocare, templa Deo e ruinis educere, ea in priscorum iurium usum reponere, zelo frangi nescio adnitebantur.

Si quaeritis, fratres, quodnam fuerit efficacissimum medium taliter innovandi faciem terrae, ut fides divina cum virtutum christianarum consecratione reveheretur; fidenter asseverare sustineo, concilia imprimis provincialia, nationalia efficaciam hanc exeruisse. Perpendite, quaeso, Ladislao Zalkano primate, anno 1526, ad Mohács, quo eum

A amor ecclesiae et patriae inter primos adduxit, caeso, et Paulo de Várda, capto Strigonio aliisque urbibus et praesidiis, in primo furore adversariorum, ad mala repellenda aut saltem minuenda imbecilli, immortalis Nicolaus Olahus, anno 1553, ad infulam Strigoniensem designatus, quidquid adhuc salvari potuit, salvare adnitus est. Signanter, ne ecclesiae, ne scholae, ne coenobia, parochiae et alia religionis et civilisationis praesidia furore bellico et technis haereticorum penitus abolerentur, unus prae caeteris restitit; imo, quo post nubila Phoebus ecclesiae illucesceret, ad synodos, velut heroicum tollendis malis remedium, confugit, in praefatione synodi primae sequentia declarando: Subintraverunt clam in Christi ovile operarii subdoli, qui se in angelos lucis atque iustitiae ministros transfigurantes, dominicum gregem in errore inducere ac pessumdare nituntur; quod nos magno cum dolore cernentes, ut miserabili malo obviam iremus, eam rationem ineundam existimavimus, ut vos, fratres, iuxta sacrorum canonum praescripta ad synodos convocaremus, vobiscum tractaremus, ac simul viam ostenderemus, qua ambulaverunt maiores nostri cum consensu in domo Domini.¹

Hoc fine, praemissa Posonii 1559 cum praesulibus de celebrandis conciliis consultatione, nationalem synodum in annum sequentem proclamavit, et tam hoc quam et subsequo Tirnaviae asservavit. Erigitur lector editorum in comitiis his decretorum admirabili sapientia, praecisione et zelo, capita 38 erudite non minus ac egregie evolvunt prope omnia fidei catholicae principia, omnia christianae vitae praecepta, totam per suos ramos disciplinam ecclesiasticam. Agunt de fide, sacramentis, de merito bonorum operum, de ecclesia, de traditione, de missa, ieiunio, purgatorio, de vita et honestate clericorum, de ordinandis, de beneficiatis, religiosis, testamentis etc. etc. Et quis esset enumerando constitutiones in quatuor synodis dioecesanis auctoritate eiusdem archiepiscopi Olahi latas?

Si transeamus ad cursum rerum saeculi XVII, numquid aliam apud praesules ecclesiarum reperiemus de conciliis convictionem? Plane non, imo vero eandem legemus, eandem manibus palpabimus. En, anno 1611, cardinalis Forgács Tirnaviae considerat cum patribus provinciae, et in prima allocutione edicit: Cum pro moribus moderandis, excessibus corrigendis, controversiis componendis saluberrime constitutum sit, ut metropolitani tertio quoque anno provincialem synodum convocarent, vos, patres, per viscera misericordiae Dei nostri oro atque obtestor, ut in hac Dei causa nihil remisse ac dissimulanter agatis.² Habetis, venerandi fratres, canones concilii huius ad calcem ritualis Strigoniensis expressos. Legite illos. Patres orsi sunt ab iis, quae personas atque obligationes episcoporum concernunt, continuarunt de honestate et studiis clericorum, de bonis ecclesiae, de visitationibus, et sic porro. Considerando haec quis asserere vel opinari auderet, concilia non esse omnibus aliis utilius malorum remedium?

Intervenit concilio huic Forgácsiano Petrus Pazmanus, adhuc qua socius Iesu; quid ergo mirum, quod magnus hic sacerdos, post quatuor annos ad principalem cathedram episcopalem sublimatus, viam synodorum delegerit, et ultimum usque halitum triverit. Sexies per quatuor lustra consedit cum suis, Hic omnibus omnia factus, tenebras incredulitatis dispellebat, cultum divinum attollebat, aedes Deo dicatas e manibus peregrinis eripiebat, scholas

¹ Lege Péterffy, *Conc. Hung.*, II, 48.

² Péterffy, op. cit., II, 201.

maximas, minores et minimas aperiebat, dignitati A et puritati status sacerdotalis consulebat. Aurea sunt profecto verba, ad praesentes in prima synodo sua prolata: Vos estis, inquit, lux mundi, vos estis sal terrae. Si ergo supra reliquos homines vos erexit Dei vocatio, agnoscite, dignitatem vestram, et degeneri conversationi ministerium sublime nolite involvere; cogitate, in vobis ac vitae vestrae exemplis situm esse, ut vel reformetur, vel deformetur plebis conversatio. Ah! quid dici potest excellentius, quid commendari salubrius?³

Nolo vos, dilecti in Christo, diutius recensione eorum canonum detinere, qui sub Emerico Lósy in provinciali, et sub Georgio Lippay in nationali synodo spiritu Pazmaniano conditi, errores fidei comminuerunt, cleri et fidelium conversationem ad notabilem perfectionis clericalis et christianae gradum sublimarunt; verbo, ecclesiam Christi pristino prope splendori reddiderunt; sufficiatque dixisse, B certius quid non posse asseverari, quam quod apud nos fidei catholicae vita, moribus christianis puritas, disciplinae clericali observantia conciliorum celebratione restituta fuerit. Cum hac synodo Lippayana de anno 1648 Tirnaviae asservata, clauditur series conciliorum provincialium; adeoque iam ante decennium completa sunt saecula duo, quod idmodi comitia episcoporum habita non fuerint. Dioecesanæ tamen synodi, teste Carolo Péterffy, incirca decem penes cathedras episcopales in spiritu priorum provincialium collectae, fructum non conservarunt modo, sed hic et ibi haud parum adauxerunt etiam.

Dolendum, iterum dico, centies dolendum, quod in synodo Posoniensi, de anno 1822, octo gravia obiecta in trutinam sumta omni hactenus resultato careant; dolendum, uno verbo, quod concilia synodique formales tam diu emanerint; eman- C serint autem, maximum obicem ponente Voltaire, Rousseau, Diderot, et impiis eorum sociis, qui, gentilibus deteriores, omnem de mundo religionem tollere, quidquid sacrum adusque fuit, convellere, totum institutum Christi eiusque ecclesiam ut phantasmata explodere, infinitis in orbem schediasmatibus dimissis, sancta quaeque in vilipensionem deducere, et pestem hanc pro humano genere quam saevissimam imprimis viris, qui regnantibus a consiliis erant, inculcare et persuadere omni labore adnisi sunt. Unde sequi necessarium fuit, ut iura capitis ecclesiae et praesulum succiderentur, libertas communicandi cum capite, inducto placeto, praepediretur, complura conservandae pietatis in populo exercitia exploderentur, inhiherentur. Quis non videt in medio idmodi tribulationum et tantorum rugientium adversariorum independentem conciliorum celebrationem impossibilem evasisse?

Status hic violentus diutius nos meliora sperare inbebat, donec Deus, cuius misericordiae non est numerus, nobis suscitarret Franciscum Iosephum I, caesarem augustissimum atque regem apostolicum, qui, disiectis repagulis, remotis impedimentis, dissipatis nebulis, qua pientissimus ecclesiae catholicae filius, ecclesiae nativa redderet iura, primaevam assereret potestatem, dum concordati cum sacra sede apostolica pactati articulis declaravit: *religio catholica sarta tecta conservabitur cum iis iuribus et praerogativis, quibus frui debet ex Dei ordinatione, et canonicis sanctionibus. Liberum erit convocare et celebrare ad sacrorum canonum normam concilia provincialia et synodos dioecesanæ.* — Sit eapropter caesari et regi domino nostro, perennis laus, sincera gratiarum actio, gloria sempiterna!

Prosper eventus iste, venerabiles fratres, prout ineffabiliter nos laetificat, ita potentius una provocat, ut praemeditate, attamen incunctanter resumendo vestigia patrum, ad concilia, ad synodos alacri animo convolemus. En iam convolvimus quoque quam promptissime, venerabiles fratres et filii, convolvimus autem ad hanc novam Sion, frangi nescio conamine et sanctimonia vitae divi Stephani proto-regis quondam sacratam, et ante biennium in conspectu caesaris et regis, regnicolarum et vestro, inter illimitata animi solatia per nos consecratam; convolvimus, ut praecepto sacrosancti concilii Tridentini¹ expresso obsequium exhibeamus, et in concilio provinciale collecti pro firmandis in fide fidelibus, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, componendis controversiis, in medium consilia conferamus.

Sed vero, quaeret nefors aliquis vestrum, tantusne est apud nostrates in consecranda fide catholica tepor, tanta morum corruptio, excessuum frequentia, ut ea solum interventu concilii tolli possint? Crediderim quemvis vestrum mecum in illam abiturum sententiam, quod ubique locorum reformatio utilissime adhibenda, in non paucis partibus ecclesiarum nostrarum multum, hic et ibi demum absolute necessaria sit. Abstineo a recensione specifica malorum regnantium et increscentium, cum ea recensuerit beatissimus pater Pius IX pontifex maximus, duplicibus encyclicis literis, quippe cum exordio pontificatus sui gloriosi pro urbe et orbe destinatis, de dato 9 novembris 1846, ad nos item ditionum harum praesules, die 17 mensis martii 1856 paterna cum caritate dimissis. In his ait: „Bellum formidolosissimum contra rem catholicam universam ab iis conflare, qui a veritate auditum avertentes, omnigena opinionum commenta in vulgus disseminare, omne pietatis, iustitiae, honestatis studium in animis hominum restringere, mores corrumpere, iura divina et humana perturbare, catholicam religionem civilemque societatem convellere, labefactare, imo per rationalismum, indifferentismum, communismum, socialismum funditus evertere moliantur.“ Sed venit cum virga ad nos quoque altaris ministros optimus pater, non mediocre dolorem, quo afficitur, indicando super illis clericis, qui officiorum suorum obliti, minime ambulant pro ea vocatione, qua vocati sunt, ut adultos et parvulos instituunt, sacramentis muniant, et imprimis morum exemplo in via salutis adiuvent. Quis, quaeso, horum vel unum apicem in dubium vocare praesumeret? Sane nemo.

Quid itaque occipiendum, quidve agendum est? Vos, reverendissimi antistites et filii honorabiles, e praemissis scitis quam optime. Ut quippe dies concilio provinciali sacrandos, locata in datorem omnium bonorum Deum fiducia, expetita matris virginis Mariae protectione, omni cum promptitudine, conamine, zelo sacerdotem decente, percurramus; reformationis apud clerum inducendae a nobis pastoribus ad regendam ecclesiam Dei positae, initium sumamus, felicius per inferiores gradus ministerii sacri et fidelium classes processuri. Loquamur cum libertate apostolica, cum candore, sed etiam cum moderatione et modestia clericali. Audiamus benevolento animo grata et ingrata. Verbo, in omnibus consultationibus illo sanctissimo effato dirigamur et impellamur: *Omnia ad maiorem Dei gloriam.*

Domine Iesu Christe, spes unica solatiumque miseriarum nostrarum, qui te nunquam ecclesiae tuae defuturum promisisti, imo asseverasti: *ubi duo tresve in nomine tuo convenerint, ibi es in medio*

³ Peterffy, op. cit., II, 261-2.

¹ Sess. XXII, cap. 2, de reform.

eorum, te supplices deprecamur: veni, adveni et mane nobiscum, Domine! Suggere, quod bonum est: reprime, quod malum est! Dona nobis spiritum sapientiae et pietatis, ut nobiscum sit et nobiscum laboret! Ad te quoque levamus oculos nostros, mater misericordiae, ut cum prole pia benedicas nobis, virgo Maria! Amen.

Sermone finito, promotor decretum de aperienda synodo publicari petiit his verbis: „Eminentissime in Christo pater. Omnis hodiernae festivitatis actus cum exuberante laetitia annunciat, quod celebratio conciliorum provinciae Strigoniensis duorum saeculorum defluxu intermissa, his diebus de misericordia Domini in sacra hac Hungarica Sion, native, baptisate, inauguratione sancti proto-regis Stephani inclyta et apostolicis sudoribus sacrata, reassumenda sit. Ego, vestra gratia, licet indignus, huius venerabilis synodi promotor, supplex oro, ut exultantis ecclesiae perficiatur laetitia per promulgationem decreti de aperienda synodo.” Reposuit eminentissimus metropolita: „Nostra auctoritate metropolitana, de assensu quoque reverendissimorum comprovincialium episcoporum, ad gloriam Dei ter optimi maximi, honorem sanctae Dei genitricis Mariae ac divi Stephani regis confessoris, legatur decretum de aperienda synodo.” Tunc secretarius synodi Andreas Liphay, canonicus, osculo veneratus manum metropolitae, ad sinistram eius duobus gradibus inferius subsistens, alta voce perlegit decretum, omnibus surgentibus et decreti verba reverenter audientibus. Ad haec promotor Iosephus Viber, episcopus Halyensis, cathedram sacrorum oratorum conscendens, populum ad imploranda Dei auxilia hortatus est, perlegendo sequentem patrum synodaliū allocutionem:

János, a romai szentegyháznak jeruzsálemi sz. keresztől czimzett bibornoka, esztergomi érsek, Magyarország hercegprimása s minden összegyűlekezett püspökök, Krisztusban összes hiveiknek üdvét s atyai áldást!

Aldott legyen az Isten, a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, ki megváltoztatta az időket, és megengedte, hogy szent nevében e helyen összejöhessünk azokról tanácskozni, mik a hitnek épségét, az erkölcsök tisztaságát, az egyházi fenyték szilárdságát, a tévelyek és visszaélések kiirtását, egy szóval az egyház és hiveinek üdvét közelebből érdeklik és hatályosabban eszközlik.

Azonban ha átalán terhes a püspöki hivatal teljesítése, bizonyára ezen zsinati tanácskozás annál nehezebb, minél többféle a tárgy, mely tehetségünket igénybe veszi, és nagyobb a várakozás, melyet ezen tartományi zsinat kedves hiveink szívében fölbresztett.

Azért mindenekelőtt e mai ünnepély alkalmával, mi püspökök az összesereglett egyháziakkal együtt, az irgalmasság Atyjához fordulunk, hogy, adjon nekünk Szentlelket, adjon mennyei bölcsiséget, mely velünk legyen, és velünk munkálkodjék, hogy tudjuk, mi legyen előtte kedves, nekünk és nektek üdvösséges.

Azután pedig kérünk titeket is, atyánkfiai, a mi Urunk Jézus Krisztus és a Szentlélek szeretete által, hogy segítsetek minket imádságokkal, — könyörögjetekek érettünk a mindenható mennyei Atya előtt, — kérjétekek az irgalmasság anyját, a szeplőtelen szűz Máriát, a mi legkegyelmesebb édes anyánkat is, hogy pártfogolja kívánatinkat az ő szent Fia, a mi Urunk Jézus Krisztus előtt.

Legyetek következőleg kitűnően buzgók a templomok látogatásában, főleg e zsinati napokban, melyek a ti üdvösségetek eszközzésére is vannak szentelve. — A bűnöknek, melyekkel lelkiismeret

A tetteket terheltétek, vessetek véget, megbánván azokat töredelmesen, és a penitencia szentségében az ártatlan báránynak Jézus Krisztusnak vérével lemosván. Gyakoroljátok magatokat a keresztény erkölcsökben, és egymást a jó cselekedetekre kölcsönös példa által buzdítsátok. Így leszen, hogy, mid őn mi Istenhez térünk, Isten is hozzánk fog térni irgalmasságával, és nálunk és bennünk lakóhelyet fog venni magának kegyelmével. Így leszen, hogy ki a bűnös Ninive iránt irgalmas lett, kegyelmes lesz irántunk, vétkecs fiairól is, és a ker katholika hitnek jámbor őseink istenfőle élete által megőrzött égi kincsét nálunk fogja hagyni, hogy majd, midőn szőrolapátját kezébe veendi, ne haszontalan polyvának, hanem csürébe gyűjtendő méltó buzának találathassunk igazsága által.

A mi Urunk Jézus Krisztusnak malasztja. és a Szentléleknek szeretete legyen mindnyájatokkal és maradjon mindörökké. Amen.

Confestim institit idem promotor: „Eminentissime in Christo pater. Sanctus synodus Tridentina, sessione XXV, c. 2, de ref., iniungit, ut singuli archi- et episcopi, item presbyteri omnes in prima synodo provinciali, cui de iure et consuetudine intervenierint, omnia et singula ab eadem sancta synodo et aliis generalibus conciliis definita, palam recipiant, nec non veram obedientiam summo Romano pontifici spondeant ac profiteantur. Unde ego concilii huius promotor supplex insto, et perdemisse requiro, ut, annuentibus reverendissimis concilii patribus, iubere dignetur eminentia tua reverendissima, legi et promulgari decretum de professione fidei catholicae.” Quo publicato, stantibus ceteris, metropolita flexit in supremo arae gradu, et emisit professionem fidei sequentibus verbis:

Ego Ioannes cardinalis Scitovszky, archiepiscopus metropolita ecclesiae Strigoniensis, ea omnia et singula, quae a sacrosancta generali Tridentina synodo aliisque oecumenicis conciliis definita et statuta sunt, recipio, nec non veram obedientiam summo pontifici spondeo ac profiteor, haeresesque cunctas a sacris canonibus et conciliis generalibus damnatas detestor et anathematizo, iuxta formulam a Pio IV pontifice in bulla *Iniunctum* praescriptam, quae huiusmodi est. „Ego Ioannes cardinalis archiepiscopus firma fide credo et profiteor omnia et singula, quae continentur in symbolo fidei, quo sancta Romana ecclesia utitur, videlicet: Credo in unum Deum patrem omnipotentem, factorem coeli et terrae, visibilium omnium et invisibilium; et in unum dominum Iesum Christum, filium Dei unigenitum, et ex patre natum ante omnia saecula, Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero, genitum, non factum, consubstantialem patri; per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis, et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, et homo factus est; crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus et sepultus est: et resurrexit tertia die secundum scripturas, et ascendit in coelum, sedet ad dexteram patris; et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos et mortuos, cuius regni non erit finis; et in Spiritum sanctum, dominum et vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit; qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur; qui locutus est per prophetas; et unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum; et expecto resurrectionem mortuorum et vitam venturi saeculi. Amen. Apostolicas et ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem ecclesiae obser-

vationes et constitutiones firmissime admitto et amplector. Item sacram scripturam iuxta eum sensum, quem tenuit et tenet sancta mater ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu et interpretatione sacrarum scripturarum, admitto, nec eam unquam nisi iuxta unanimem consensum patrum accipiam et interpretabor. Profiteor quoque septem esse vere et proprie sacramenta novae legis a Iesu Christo domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis, necessaria, scilicet baptismum, confirmationem, eucharistiam, poenitentiam, extremam unctionem, ordinem et matrimonium, illaque gratiam conferre, et ex his baptismum, confirmationem et ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque et approbatos ecclesiae catholicae ritus in supradictorum omnium sacramentorum solemnibus administratione recipio et admitto. Omnia et singula, quae de peccato originali et de iustificatione in sacrosancta Tridentina synodo definita et declarata fuerunt, amplector et recipio. Profiteor pariter in missa offerri Deo verum, proprium et propitiatorium sacrificium pro vivis et defunctis, atque in sanctissimo eucharistiae sacramento esse vere, realiter et substantialiter corpus et sanguinem, una cum anima et divinitate domini nostri Iesu Christi, fierique conversionem totius substantiae panis in corpus, et totius substantiae vini in sanguinem, quam conversionem catholica ecclesia transsubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum atque integrum Christum verumque sacramentum sumi. Constantiter teneo purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis iuvare; similiter et sanctos una cum Christo regnantes venerandos atque invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas. Firmissime assero, imagines Christi ac Deiparae semper virginis, nec non aliorum sanctorum, habendas et retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam; indulgentiarum etiam potestatem a Christo in ecclesia relictam fuisse, illarumque usum christiano populo maxime salutarem esse affirmo. Sanctam catholicam et apostolicam Romanam ecclesiam omnium ecclesiarum matrem et magistrum agnosco; Romanoque pontifici, beati Petri apostolorum principis successori ac Iesu Christi vicario, veram obedientiam spondeo ac iuro. Cetera item omnia a sacris canonibus et oecumenicis conciliis, ac praecipue a sacrosancta Tridentina synodo tradita, definita et declarata, indubitanter recipio atque profiteor, simulque contraria omnia, atque haereses quascunque ab ecclesia damnatas, reiectas et anathematizatas ego pariter damno, reiicio et anathematizo. Hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in praesenti sponte profiteor et veraciter teneo, eandem integram et immaculatam usque ad extremum vitae spiritum constantissime, Deo adiuvante, retinere et confiteri, atque a meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri et praedicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem Ioannes spondeo, voveo ac iuro. Sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei evangelia.

Eminentissimus metropolita, enunciata tota formula, librum evangeliorum in ulnis tenuit. Nunc ordine accesserunt episcopi, ac detecto capite et genuflexi enunciarunt hanc formulam:

Ego N. episcopus N., ea omnia, quae a sacra synodo Tridentina definita et statuta sunt, recipio, veram obedientiam summo pontifici spondeo, haeresesque omnes a conciliis oecumenicis damnatas ipse damno, fidemque profiteor iuxta formulam, quam

nunc eminentissimus metropolita noster legit. Sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei evangelia. Post episcopos accesserunt archiabbas, vicarius capitularis Nitriensis, abbates et praepositi, procuratores capitulorum ceteraque membra concilii, agmen claudentibus theologis, et omnes enunciarunt nunc recitatam formulam brevior.

Deposita per omnes fidei catholicae professione, promotor petiit publicari decretum de residentia his verbis: „Eminentissime in Christo pater. Sacra synodus Tridentina¹ praecipit, ut decretum eiusdem synodi Tridentinae de residentia in conciliis provincialibus et episcopalibus publicetur. Unde ego concilii huius promotor supplex insto et demisse requiro, ut, annuentibus reverendissimis concilii patribus, iubere dignetur eminentia tua reverendissima legi et promulgari decretum de residentia.“

Promulgato hoc decreto, idem promotor prolocutus est: „Semper exstitit usus, ut in prima conciliorum sessione dies et locus secundae sessionis indicerentur. Placetne vobis, ut nunc quoque ita fiat?“ Et annuentibus patribus, continuavit: „Eminentissimus ac reverendissimus metropolita de reverendissimorum episcoporum comprovincialium consilio et assensu statuit et omnibus notum fieri praecipit, secundam concilii sessionem dominica sequenti, quae est XVIII post Pentecosten, in hac primatiali basilica esse tenendam et celebrandam.“ Idem promotor notarios officii confestim monuit verbis: „Ego humilis servus Dei, promotor huius concilii, rogo et hortor vos venerabiles huius synodi notarios hic praesentes, ut die hac intra et extra hanc basilicam omnes et singulos praesumptos actus, cum praesentibus de nomine et caractere patribus synodalibus, aliisque de clero, imo et laicis, officiis publicis vel praenobili caractere conspicuis, diligenter connotetis et plena cum fide historica deducatis.“

Secuta est benedictio sollemnis et hodiernae diei sollemnitas terminata est.

Huic sollemnitati, referentibus notariis, praeter clerum synodalem et clerum iuniorem, alii sexaginta duo presbyteri diversarum dioecesium et ordinum religiosorum interfuerunt. Populus fidelis et vicinis etiam pagis sub vexillis suis adveniens, amplissima basilicae spatia conferta sua multitudine replevit.

Eminentissimus metropolita hodie e praesentibus clericis nonaginta refecit prandio.

Hora vespertina sexta, clerus synodalis adivit praesides commissionum, recepturus ab iis quisque unum exemplum adumbrationis condendorum statutorum, et suscepturus mandatum praesidium quoad tempus celebrandae congregationis particularis.

Feria II, praemissis precibus, commissiones con-sederunt et sequentes notarii sunt per praesides constituti: in commissione I, Franciscus Blümehuber, theologus; in commissione II, Ladislaus Schreiber, theologus; in commissione III, Samuel Márkf, procurator facultatis theologiae; in commissione IV, Ioannes Ruzsicska, theologus; in commissione V, Ioannes Zalka, theologus; in commissione VI, Aloysius Grynaeus, theologus. Dein operi assignato manus admotae.

CONGREGATIO GENERALIS II.

Die 22 septembris.

Eminentissimo metropolita hora decima adveniente, precibusque, ut in congregatione prima, terminatis, promotor Iosephus Viber, episcopus Halyensis, prolocutus est: „Eminentissime ac

¹ Sess. XXIII, cap. 1, de reform.

reverendissimi patres. Ego huius concilii promotor A proloqui audeo et annuntio, tres presbyteros rite evocatos, qui in congregatione generali nuperrime celebrata non adfuerunt, iam comparuisse, et praeter presbyteros qui in proxima congregatione generali facultatem intrandi obtinuerunt, esse iterum aliquos de honorabilibus sacerdotibus, qui ad congregationem admitti petunt, quorum nomine ego indignus istius synodi promotor supplico et insto, ut decidere dignemini, num sint admittendi? Metropolitane iussit perlegi nomina eorum. Promotor legit, sicut sequitur:

Antonius Rezucsek, prior-regens abbatiarum Zircz, Pilis et Pásztó,

Ioannes Dankó, dioecesis Strigoniensis presbyter, theologus,

Clemens Schrader, societatis Iesu theologus, rite convocati comparuerunt.

Sequentes autem admitti petunt:

Franciscus Nardi, suae sanctitatis summi pontificis praelatus domesticus, sanctae rotae Romanae auditor.

Georgius Schopper, dioecesis Strigoniensis presbyter, professor ad universitatem Pestinensem, philosophiae et theologiae doctor.

Laurentius Gyurics, dioecesis Strigoniensis presbyter, vice-archidiaconus et parochus in Füss.

Ioannes Molnár, dioecesis Strigoniensis presbyter, sanctae theologiae doctor, parochus Strigoniensis ad Sanctum Georgium.

Franciscus Pongrácz, dioecesis Strigoniensis presbyter, capellanus catholicus et praebendatus.

Demetrius Csepy, ordinis Sancti Francisci provinciae Mariae, administrator in Csém.

Cyriacus Piry, ordinis Sancti Francisci provinciae Mariae, conventus Strigoniensis guardianus.

Ignatius Kecskenéty, ordinis sancti Francisci provinciae Salvatoris, secretarius provinciae.

Ferdinandus Heimlich, dioecesis Strigoniensis presbyter, parochus in Bácsa.

Franciscus Gerlach, dioecesis Strigoniensis presbyter, sanctorum canonum doctor, capellanus in Muzsla.

Ioannes Mally, dioecesis Strigoniensis presbyter, sanctae theologiae doctor.

Ioannes Homolay, dioecesis Strigoniensis presbyter, parochus in Sancta Cruce ad Vagum.

Hi intrare iussi, percipientesque tenorem decreti de servando secreto, iuramentum nuncuparunt.

Ad haec eminentissimus metropolita, salutato concilio, retulit, redditus sibi esse literas a praefecto sacrae congregationis interpretum concilii Tridentini, quibus conamina patrum concilii huius laudantur. Mox iussit eas legi, sicut sequitur:

Eminentissime ac reverendissime, domine ob-

servandissime. Accepit sanctissimus dominus noster literas ab eminentia tua, die 24 maii vertentis anni datas, quibus significas, te votis obsequentem ipsius synodum provincialem brevi celebrare statuisse. Quae quidem res tam grata fuit sanctitati suae, quam quae gratissima; simulque certa ei spes est, fore, ut cuncta recte et ex sanctorum canonum praescripto procedant: quod felix faustumque ecclesiasticae isti provinciae sit, omnique christiano populo subiecto bene vertat.

Interea pontifex maximus acta synodalia suo tempore edenda exspectabit, quae, ut moris est, haec sacra congregatio Tridentini iuris interpret ac vindex, expendet ac recognoscet.

Tandem veluti benignitatis suae amplissimum testimonium apostolicam tibi totique clero ac populo benedictionem impertitur.

Haec de mandato sanctissimi domini nostri tibi conscripsi: ego vero singulares observantiae meae sensus ex animo profiteor eminentiae tuae, cui manus humillime deosculor. Romae, 25 iulii 1858.

Eminentiae tuae humillimus et addictissimus famulus.

C. Cagiano, praefectus.

Quaglia, secretarius.

Eminentissimus metropolita nunc ordine praelegit aliqua operata commissionum, et ad faciendas, si ita videretur, reflexiones clerum synodalem hortatus est.

In hac congregatione pertractata sunt capita: de fide in Deum patrem et dominum nostrum Iesum Christum et Spiritum sanctum; de ecclesia; de vita et honestate clericorum; de canonicis; de seminariis maioribus.

B Consultatione usque primam horam pomeridianam protracta, oratio *Sub tuum praesidium* congregationi hodiernae finem imposuit.

CONGREGATIO GENERALIS III.

Die 24 septembris.

Omnibus de ritu consueto finitis, promotor secundarius Michael Virágh annuntiavit, iterum esse aliquos de honorabilibus presbyteris, qui admitti petunt, et nomina eorum, iubente metropolita, perlegit, sicut sequitur:

Georgius Opecska, dioecesis Strigoniensis presbyter, vice-archidiaconus et parochus in Litava.

Ioannes Schulcz, dioecesis Strigoniensis presbyter, parochus in Kövesd.

Antonius Kronperger, dioecesis Veszprimiensis presbyter, redactor pagellarum catholicarum germanarum.

C Optatianus Héderváry, ordinis Sancti Francisci provinciae Mariae, vicarius conventus Strigoniensis. Caesarius Vidlicskay, ordinis Sancti Francisci provinciae Mariae, concionator Strigoniensis.

Quibus fidem secreti iurando promittentibus, in hac congregatione, praelegente ipso metropolita, quaesitum est: de professione fidei; de sacris curionibus; de missa pro populo offerenda; de sacramentis; de augendo decore cultus divini; de cultu beatae Mariae virginis; de obedientia et reverentia canonica; de synodo provinciali et dioecesana.

His examini subiectis, congregatio inter pias ad beatae Mariae virginis preces soluta est.

SESSIO II.

Dominica XVIII post Pentecosten, die 26 septembris.

Dominica hac, sessio publica est celebrata in basilica primatiali. Hora septima omnes campanae quatuor parochiarum urbis annuntiarunt, cultum divinum parochialem initium sumere. Cultus hic usque ad horam mediam nonam duravit. Tunc clerus synodalis convenit in sacristia basilicae. Hora nona eo ordine, sicut priori dominica, procedens, eoque modo vestitus, venientem metropolitam ad principalem portam basilicae reverenter suscepit, peractaque ad altare communicantium augustissimi sacramenti adoratione, in sanctuarium deduxit. Sacrum pontificale votivum de beata Maria virgine hac die celebravit reverendissimus Ioannes Ranolder, episcopus Veszprimiensis. Sub hac missa, quoad osculum libri evangeliorum et pacem, ritus dominicae prioris observatus est. Post *Ite missa est*, recedente pontificante, eminentissimus metropolita accessit aram, et persolvit preces synodales, in pontificali Romano pro secunda die synodi praescriptas. Recitato dein hymno *Veni*

creator Spiritus, orator sacer, reverendissimus Franciscus Szenczy, episcopus Sabariensis, conscendit cathedram, et lingua latina sermonem habuit de modo utendi libertate ecclesiae.

Finito sermone, promotor Iosephus Viber, episcopus Halyensis, prolocutus est: „Eminentissime in Christo pater. Cum commissiones seu congregationes particulares huius venerabilis concilii in gaudio spiritus iam complura obiecta synodalia pertractaverint, eaque in congregatione generali discussa sint, imo et eminentiae tuae, qua metropolitae, aliorumque reverendissimorum episcoporum comprovincialium determinium subierint, supplex insto iubere dignetur eminentia tua ea legi et promulgari.“

Ad haec, accedentibus secretariis, et adstante promotore secundo, eminentissimus metropolita decreta, quibus patres summam manum iam admovent, publicari iussit. Sunt autem sequentia: praemisso ingressu, decretum de sanctissima Trinitate, quod clerus synodalis reverenter surgens et consistens audivit; porro de ecclesia; de professione fidei; de canonicis; de vita et honestate clericorum; de seminariis maioribus; de episcopis; de sacramentis; de missa pro populo offerenda.

Perlecto quolibet decreto, eminentissimus metropolita interrogavit: „Placetne vobis, reverendissimi patres, perlectum decretum?“ Patres annuendo dixerunt: „Placet.“ Publicatis decretis, et secretariis, qui alternis vicibus legerant, recedentibus, promotor annuntiavit, futuram sessionem dominica XIX post Pentecosten esse celebrandam. Prima hora post meridiem elapsa erat, dum, accepta solenni benedictione, ex ecclesia in pace discessimus.

CONGRERATIO GENERALIS IV.

Die 28 septembris.

Hora decima, adveniente eminentissimo metropolitae, finitisque precibus praescriptis, instante promotore Michaeli Virágh, admissi sunt ad congregationem:

Agapius Dank, ordinis Sancti Francisci provinciae Mariae presbyter, definitor ordinis generalis, custos provinciae et guardianus conventus Pestinensis.

Franciscus Jankövy, dioecesis Alba-Regalensis presbyter, vice-archidiaconus et parochus in Solmár.

Iosephus Bognár, dioecesis Alba-Regalensis presbyter, surrogatus, vice-archidiaconus et parochus in Monostor.

Qui intrare iussi, et verba decreti de servando secreto reverenter suscipientes, consuetum iuramentum nuncuparunt. Sequebatur mox pertractatio capitum: de cultu Dei domestico; de mediis vitae christianae in familiis conservandae; de ieiunio et abstinencia; de sepultura ecclesiastica; de seminariis puerorum; de mediis promovendae pietatis in clero; de regularibus; de sanctificatione diei dominicae et festorum; de pontifice maximo; de metropolita.

Re sedulo examinata et mature perpensa, congregati beatae Mariae virginis praesidium implorando, hora post meridiem prima reliquerunt locum congregationis.

CONGREGATIO GENERALIS V.

Die 30 septembris.

Obiectis selectis, in commissionibus iam pertractatis, indicta est in diem 30 septembris congregatio haec ultima, et, omnibus sicut de more finitis, instante promotore Michaeli Virágh, admissi sunt ad congregationem sequentes presbyteri:

Adolphus Maithényi, dioecesis Strigoniensis presbyter, vice-archidiaconus et parochus in Udvard, sanctorum canonum doctor.

Iulius Meszlényi, officii primatialis archivarius. Andreas Kubriczky, dioecesis Strigoniensis presbyter, parochus in Taksony.

Iosephus Rendek, dioecesis Strigoniensis presbyter, parochus in Guta.

Ignatius Grundl, dioecesis Strigoniensis presbyter, parochus in Helemba.

Eduardus Simonffy, dioecesis Strigoniensis presbyter, parochus in Kolta.

His ad observandum secretum sacramenti fide obstrictis, pertractata sunt, quae adhuc restabant, capita: de testamentis; de moribus populi; de missionibus popularibus; de societate sancti Stephani; de unione sodalium opificum; de vitanda communione cum haereticis, schismaticis et Iudaeis; de decanis foraneis seu vice-archidiaconis; de scholis parochialibus.

Rebus ad finem perductis, eminentissimus metropolita encomiis ornavit cleri synodalis zelum, in discutiendis quaestionibus solertiam, et conspicuam in proloquendo modestiam, dictisque beatissimae deiparae laudibus, congregationi coronidem addidit.

Philypae, adumbrationem condendorum statutorum continentes, finita in congregationibus generalibus obiectorum pertractatione, per secretarios primatiales collectae sunt.

Synodo nondum conclusa, obtenta tamen discedendi facultate, ad sua revertentibus Iosephus Barinyay, praepositus beatae Mariae virginis de Vághuihely, Stephanus Vagyón, procurator capituli Nitriensis, Antonius Schwitzer, praepositus provincialis societatis Iesu, denique Carolus Somogyi, Aloysius Grynaeus, Clemens Schrader, societatis Iesu, Iosephus Dankó, theologi.

SESSIO III.

Dominica XIX post Pentecosten, die 3 octobris.

In sessione hac ultima, omnia ritu sunt peracta, sicut in sessione secunda. Hora octava et dimidia sacrum pontificale votivum de sancto Stephano rege confessore celebravit reverendissimus Stephanus Moyses, episcopus Neosoliensis. Precibus synodalibus in pontificali praescriptis, hymnoque *Veni creator* decantata, reverendissimus Ioannes Simor, episcopus Iaurinensis, de pietate et doctrina clero necessaria latine dixit. Sermonem finito, instante promotore, reverendissimo Iosepho Viber, episcopo Halyensi, perlecta sunt decreta, quae eminentissimi metropolitae et reverendissimorum episcoporum determinium subiverunt: de sanctificatione diei dominicae et festorum; de augendo decore cultus divini; de cultu beatae Mariae virginis; de cultu Dei domestico; de summo pontifice; de metropolitae; de sacerdotibus; de decanis foraneis; de regularibus; de synodo provinciali et dioecesana; de obedientia et reverentia canonica; de promovenda pietate in clero; de mediis augendae doctrinae in clero; de testamentis; de seminariis puerorum; de moribus populi; de medio vitae christianae in familiis conservandae; de missionibus popularibus; de societate Sancti Stephani; de unione sodalium opificum; de scholis parochialibus; de vitanda communione cum haereticis, schismaticis et Iudaeis; de ieiunio et abstinencia; de coemeteriis et sepultura ecclesiastica.

Patribus synodi lecta decreta annutu suo probantibus, promotor prolocutus est: „Eminentissime ac reverendissimi patres. Cum consuetudo teneat, ut actione synodali ad finem perveniente, tempus concilii provincialis proxime celebrandi defigatur: ego venerabilis huius concilii promotor insto et peto, ut tempus proximi concilii provinciae Strigoniensis determinetis et publicari curetis.“ Ad

haec eminentissimus metropolita iussit legi decretum A de futuro concilio provinciali, cuius textum habet ultimus titulus decretorum huius concilii.

Mox institit promotor: „Eminentissime etc. Cum ea, quae ad restitutionem et conservationem christianae disciplinae in ista provincia pro huius temporis ratione agenda videbantur, Deo auctore et adiutore, confecta sint; et pastoralis cura reverendissimos episcopos, qui huic synodo interfuerunt et intersunt, ad ecclesiarum suarum pastorales vigilias revocet: ego venerabilis huius synodi promotor insto et peto, ut huic synodo finem imponere et iam imponi decernatis.“

Lecto decreto de fine concilii, idem promotor subscriptiones urisit:

„Eminentissime etc. Cum haec synodalis actio ad finem iam perveniat, ego huius venerabilis synodi promotor insto et peto, sicut sacris canonibus sancitum est, omnes ordinarios, ad hoc B concilium vocatos non prius discedere, quam omnia eius decreta sua manu super altare Domini subscripserint.“

Sequebatur subscriptio. Eminentissimum metropolitam ad aram subscribentem secuti sunt ordine provisionis suae reverendissimi episcopi dioecesani, archiabbas et vicarius capitularis Nitriensis. Quibus decreta nominum suorum subscriptione firmantibus, altum silentium rupit chorus clericorum iuniorum, dulci harmonia concinentium: *Alleluia! Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis.*

Tunc eminentissimus metropolita ante aram sedens, paucis sic affectus est congregatos:

Reverendissimi antistites, comprovinciales nostri, honorabiles presbyteri, adiutores nostri.

Magnificate Dominum mecum, et exaltemus C eum in saecula! Soli Deo, et nulli alteri sit honor et gloria, qui opus synodale feliciter inchoatum, feliciter absolvit; dum continuative nostro propitius adstitit lateri, salubria consilia suggerendo, dubia dissipando, gravia alleviando, difficilia resolvendo. Vere nobiscum fuit, nobiscum laboravit, nec sinet laborem, speremus oportet, ipsius gloriae animarumque saluti ex corde impensum, fructu vacuum abire.

Nos ergo recedimus ab invicem corpore, sed non animo; recedemus, sed non recedet laus de ore nostro, nec excidet animo gaudium, quo, usque adhuc, perfundimur: quod ad cooperandum missioni Christi Iesu, ad dilatandum regnum Dei, ad confirmandos fratres in fide, ad conservandos filios in obsequio ecclesiae catholicae vocati, penes insufficientiam nostram, tantillum conferre valuerimus. Quidquid decrevimus et egimus, subiiciemus iudicio D apostolico beatissimi patris, qui nobis devotissimis filiis est corona gloriae, et sertum exultationis; ut ratam acceptamque habeat nostram erga ecclesiam catholicam pietatem, erga eum qua supremum pastorem perfectam obedientiam et tenerrimam adhaesionem.

Vos, venerabiles antistites, fratres in Christo dilectissimi, recipite ab indigno conclusi concilii praeside, humili metropolita vestro, gratias, easque quam maximas. Vos enim insufficientiam meam, plus 70 annorum numero gravatam, et in munere episcopali per tres et ultra decades indesinenti fatigio attritam, prompto succollamine fovistis; obiectorum discussionem sapientia singulari, solertia infatigabili promovistis, admirabili providentia in definiendo processistis; ut cursus negotiorum securius et feliciter ad scopum dirigeretur. Benedicat vobis Dominus de Sion, ut fructum conaminum

vestrorum abundanter cum animi conquiescentia et exuberante consolatione videre mereamini!

Vos autem honorabiles cooperatores ordinis nostri, fratres et filii carissimi, qui variis in ministeriis ecclesiae portatis pondus diei et aestus, sustinuistis profecto in patientia et gaudio partem curarumstrarum, et de hora in horam semet excipientium synodali occupationum onus, taliter verbo et opere contestantes, nihil vobis acceptabilius, iucundius esse nihil, quam pro Deo eiusque gloriae dilatatione operari, pro exaltatione sanctae matris ecclesiae incommoda subire, ac missionis vestrae implemento cooperari. Pater coelestis eapropter effundat super vos divitias misericordiae suae, duplicet conatum, acuat zelum: ut quae illo auctore cognovistis, eo quoque operante impleatis!

Vos denique metropolitanae huius ecclesiae canonici, pro caritate patribus ceterisque membris concilii huius provincialis mensura supereffluente contestata, recipite a me sinceram gratiarum actionem. Credite, quod uni ex his fecistis, mihi fecistis, imo Christo domino praestitistis, qui dixit: Quisquis dederit vel poculum aquae frigidae in nomine meo, non perdet mercedem suam. Ille coelestis retributor omnibus bona facientibus vobis reddat centuplum!

O Deus magne et admirabilis, quid retribuamus tibi pro omnibus, quae tribuisti nobis in nomine tuo hic congregatis? Vox faucibus haeret, ad te condigne laudandum et glorificandum, qui docuisti nos quid agamus; ostendisti quo gradiamur. Domine, da robur et auxilium: ut quae ex conclusis nostris tibi sunt placita, ea et dictis exequamur et factis!

Sancta Maria, virgo immaculata!

Magna Domina nostra!

Per te mater gratiae

Opus finivimus.

Duc nos, et beati

Aeternum erimus! Amen.

Finita allocutione, Iosephus Szabó, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus theologus, in gradu inferiori arae subsistens, legit alta voce, patribus ac cetero clero miro concentu respondentibus, solemnes

ACCLAMATIONES:

I. Deo patri misericordiarum et totius consolationis, qui illuminans mirabiliter a montibus aeternis, provinciale hoc concilium ad optatum finem mira benignitate perduxit: sit sempiterna laus, honor et gloria in saecula saeculorum.

Responsio: Amen, amen, amen.

II. Beatissimo patri et domino nostro Pio papae IX, sanctae et universalis ecclesiae pontifici: religionis christianae propagatio, omnium gentium obedientia, diuturna incolumitas, aeterna memoria.

Responsio: Misericordiarum Domine, da illi iucunditatem cordis, fieri pacem in diebus eius, amplificare regnum et gloriam suam, ac populum tuum corroborare.

III. Augustissimo imperatori et regi nostro apostolico, Francisco Iosepho I, publicae pacis auctori, libertatis ecclesiae assertori, populorum sceptro suo subditorum sospitatori: perpetua et illibata felicitas.

Responsio: Tu, Domine, per quem reges regnant, da illi vitam prolixam, imperium securum, domum tutam, exercitus fortes, senatum fidelem, populum probum, et quaecunque hominis et caesaris vota sunt.

IV. Eminentissimo ac reverendissimo domino, A sanctae Romanae ecclesiae cardinali, sanctae sedis apostolicae legato nato, inelyti regni Hungariae principi primati et archiepiscopo Strigoniensi, qui post duorum, et quod excedit, saeculorum effluxum, in hac magnis etiam suis impensis exstructa et a se consecrata primatiali basilica synodum istam provincialem congregavit, ac sapientissime direxit: cum multis annis magnae gratiae.

Responsio: Magnae gratiae. Dominus retribuat, impleat omnes petitiones eius, et beatum faciat eum in terra, laetetur in fructu operum suorum quam longissime.

V. Reverendissimis episcopis, huius concilii patribus: multae gratiae, et felix ad ecclesias suas reditus.

Responsio: Prosperum iter faciat eis Deus salutarium nostrorum, ut immolent ei sacrificium laudis et benedicant populo suo in pace.

VI. *Responsio:* Omnibus huius concilii abbatibus, praepositis, canonicis, deputatis, viris religiosis et theologis: boni operis praeium.

Responsio: Benefac, Domine, bonis et rectis corde, ut cum his, qui verbum tuum bene administraverunt ab initio, partem habeant.

VII. Civitati Strigoniensi et omnibus civibus eius: pax et omnigena felicitas.

Responsio: Benedic, Domine, filios tuos, et esto in circuitu populi tui, ex hoc nunc et usque in saecula.

VIII. Omnibus huius provinciae Strigoniensis fidelibus: fidei, spei et caritatis augmentum, pax et gaudium in Spiritu sancto.

Responsio: Salvum fac populum tuum, Domine, et benedic haereditati tuae, et rege eos et extolle eos usque in aeternum.

IX. Nos, Domine, memores mandatorum tuorum et decretorum huius synodi, ad faciendum ea in C sanctuario, quod firmaverunt manus tuae, corpore tibi famulemur et mente, intercedente sancta et immaculata Dei genitrice, magna nostra domina Maria, cum sanctis apostolis tuis Petro et Paulo, sanctis patronis et tutelaribus nostris, Stephano rege, Adalberto episcopo et martyri, Ladislao et Emerico confessoribus, et Elisabetha vidua, ut et nos et universus curae nostrae pastoralis creditus populus, post huius vitae labores et certamina, ad requiem et coronam perveniamus sempiternam.

Responsio: Fiat, fiat, amen, amen.

Verbis sacrae huius iubilationis in amplissimis spatiis basilicae primatialis adhuc resonantibus, dum hora esset post meridiem 2, eminentissimus metropolita noster, exultante animo, levatisque ad coelum manibus et oculis, incepit hymnum *Te Deum laudamus*, quem cantorum chorus, comitantibus organo, tympanis et tubis continuavit, et solutae extemplo D in arce bombardae, concentusque campanarum totius urbis piis fidelibus laete annuntiaverunt, concilio Strigoniensi inter laudes Dei, quo auspice inchoatum fuit, finem impositum esse.

Sequebatur oratio consueta, mox benedictio sollemnis, et tandem eminentissimo metropolitae cantanti *Recedamus in pace* omnes responderunt: *Amen*. Tunc episcopi accesserunt eminentissimum metropolitam, et accepto reciproco fraterno osculo, redierunt gaudentes et glorificantes Dominum.

Patres et cetera membra concilii, alique sacerdotes quam plurimi laeta hac die, hospitali mensae eminentissimi metropolitae assidebant. Hos sollemnitas diei sequentis (4 octobris), quae sancto Francisco seraphino sacra, augustissimo vero imperatori ac regi apostolico Francisco Iosepho I onomastica est, iterum in basilicam congregavit. Hic patres ceterique clerici cum officialibus publicis fidelique populo simul in unum collecti, sacrum pontificale celebrante ipso eminentissimo metropolita, regem regum exorarunt, ut augustissimum terrae principem gratiae suae benedictione munire, et ecclesiae ac patriae incolumem conservare dignetur quam longissime.

Finito sacro, praesentibus patribus ceterisque, eminentissimus metropolita in sanctuario solemniter benedixit crucem, quae nunc turrim meridionalem basilicae, ad fastigium perductam, ornat. Patres concilii ceterique clerici salutis hoc signum osculo venerati, et portatum a duodecim presbyteris ad dictam turrim comitati sunt. Cruce inter festivas ovationes turri imposita, cuncti recesserunt.

Hodie finem sortitae sunt consultationes quoque privatae episcoporum, quae ultra quam quindecim vicibus erant celebratae: de quibus tamen acta et instrumenta fieri non iusserunt reverendissimi patres. Id unicum hic adnotatur: acta iudicii querelarum et excusationum conventui privato episcoporum die 2 octobris fuisse per reverendissimum praesidem commissionis I exhibita, et sententias probatas ac publicatas, per cancellariam primatialem fuisse iis, quos concernunt, submissas.

Tandem reverendissimi patres ceterique clerici synodales alii 4, alii 5 octobris reliquerunt urbem, in qua Deus antiquae suae misericordiae radios mira benignitate resplendere fecit, et paterna clementia visitavit plebem suam.

Omnipotenti Deo, substantialiter uni, trino personaliter, a quo et per quem omnia, sit ab omni creatura honor et gloria in saecula. Immaculatae virgini Deiparae, matri ac dominae nostrae, quam summo pietatis affectu prosequimur, sit ore consono, mente concordii canticum laudis et devotionis praeconium. Sancto Adalberto, episcopo et martyri, sancto Stephano regi ceterisque tutelaribus nostris laus perpetua et gratiarum actio.

Haec sunt acta concilii provinciae Strigoniensis, quae, requirente promotore et iubentibus eminentissimo metropolita ac reverendissimis patribus a me actorum synodali notario accurate, quantum fieri potuit, exarata sunt. In cuius rei fidem subscribo

Ioannes Ev. Zalka, manu propria,
actorum synodali notarius.

Strigonii, die 12 octobris 1858.

Haec omnia et singula ita acta et gesta fuisse, nos, qui omnibus intervenimus, in fidem subscripti recognoscimus ac attestamus.

Andreas Liphay, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, qua secretarius synodalis.

Iosephus Szabó, metropolitanae ecclesiae Strigoniensis canonicus, cancellarius archiepiscopalis.

Strigonii, die 12 octobris 1858.

SYNODUS DIOECESANA BELLOVACENSIS II

1858 octobris 4-8.

Synodus dioecesana Bellovacensis II in Gallia, celebrata a die 4 ad diem 8 octobris 1858, sub Iosepho Armando Gignoux, episcopo Bellovacensi.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) Second synode diocésain, tenu à Beauvais, par Mgr Joseph Armand Gignoux, évêque de Beau-

vais, Noyon et Senlis, assistant au trône pontifical, A etc., les 4, 5, 6, 7 et 8 octobre 1858. [*Insigne.*] Beauvais, imprimerie d'Ach. Desjardins, imprimeur de l'évêché, 1858.

In-8°, 228 p. — Paris, Bibl. nat. B 17059.

P. 199-226, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

2) Œuvres choisies de monseigneur Joseph-Armand Gignoux, évêque de Beauvais, Noyon et Senlis.

Tome deuxième, allocutions synodales, lettres & circulaires relatives au ministère paroissial & à la vie sacerdotale. [*Insigne.*] Beauvais, Delacroix-Pasturel, libraire-éditeur, 21, rue du Châtel, 21, 1874. [*In fine.*] Arras, typ. veuve Rousseau-Leroy.

In-8°, 4 f. - 448 p. — Lyon, Fourvière.

P. 53-117, synodus dioecesis Belvacensis, celebrata in maiori seminario, diebus 4, 5, 6, 7 et 8 octobris 1858.

SYNODUS DIOECESANA REMENSIS

1858 octobris 5-7.

Synodus dioecesis Remensis in Gallia celebrata diebus 5, 6, et 7 octobris 1858, sub Thoma Maria Iosepho Gousset, cardinali archiepiscopo Remensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Statuta synodi Remensis, ab eminentissimo ac reverendissimo dd. Thoma Maria Iosepho, s. R. e. tituli S. Callixti presbytero cardinali Gousset, archi-

episcopo Remensi, anno Domini MDCCCLVIII habitae. [*Insigne.*] Remis, ex typis P. Regnier, biblioplae, MDCCCLIX.

In-8°, 2 f. - 116 p. — Paris, Bibl. nat. B 17149.

P. 5-8, haec synodus dioecesis celebrata est diebus 5, 6 et 7 octobris 1858.

P. 53-114, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

CONCILIIUM PROVINCIALE VIENNENSE

1858 octobris 18 - novembris 9.

Concilium provinciale Viennense in Austria, celebratum a die 18 octobris ad diem 9 novembris 1858, sub Iosepho Othmaro Rauscher, cardinali archiepiscopo Viennensi.

Bibliographia:

1) Acta et decreta concilii provinciae Viennensis, anno Domini M. DCCCLVIII, pontificatus Pii papae IX decimo tertio, celebrati. Vindobonae, ex officina caes. reg. typographica aulae et status, MDCCCLIX.

In-8° maiori, 1 f. - 334 p. — Besançon, archevêché.

P. 10, 15-8, hoc concilium celebratum est, 5 sessionibus, diebus 18, 25, 30 octobris, 4 et 9 novembris

1858, a Iosepho Othmaro Rauscher, archiepiscopo Viennensi.

2) Acta et decreta concilii provinciae Viennensis, anno Domino MDCCCLVIII, pontificatus Pii papae IX decimo tertio, celebrati. Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXIV.

In-8°, 1 f. - 334 p. — Speyer, Priesterseminar.

3) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus quintus ... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXIX, col. 121-230.

EDICTUM INDICATIONIS CONCILII.

Nos Iosephus Othmarus, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis Rauscher, Dei et sedis apostolicae gratia metropolitanae ecclesiae Viennensis archiepiscopus et princeps, ordinis Sancti Stephani regis magnae crucis eques, nec non ordinis Leopoldini praelatus et magnae crucis eques, etc. etc.

Reverendissimis fratribus episcopis, venerabilibus capitulis metropolitano et cathedralibus, abbatibus, praepositis, omnibusque personis ecclesiasticis, quae concilio provinciae nostrae interesse debent, salutem in Domino.

Cum Deus et redemptor noster dixerit: ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum, apostoli ipsi gravissimam, quae de observatione rituum mosaicorum exorta erat, quaestionem conventu indicto pertractandam esse censuerunt, et monente eos Spiritu sancto in exemplum eorum, quos successores habituri essent, primum nobilissimumque concilium celebraverunt. Quocirca ecclesia, quae supraedificata est super fundamentum apostolorum, de rebus maioribus seu difficilioribus, advocatis episcoporum conciliis, tractare et decernere consuevit. Ubi pietas et disciplina floreret, frequentes fuisse episcoporum conventus; ubi concilia cessarent, pietatis studia et disciplinae vigorem marcuisse, historia ecclesiastica testatur. Cum eiusdem provinciae antistites peculiari quodam caritatis et officii vinculo iungantur, ex primis iam ecclesiae temporibus

crebro convenerunt, ut de moribus moderandis, controversiis componendis, cunctis demum, quae gregis dominici salutem attinent, negotiis in honorem Domini ordinandis deliberarent et constituerent. Antiquissimi, qui apostolorum inscribuntur, canones praecipunt, ut concilium provinciale bis quotannis habeatur. Idem patres Nicaeni et Chalcedonenses decreverunt. Concilium oecumenicum sextum constituit, ut synodus provincialis, omni excusatione remota, semel in anno fieret. Concilium autem Tridentinum, quod murum ruinae domus Israel misericordiarum pater opposuit, inter tot salutaria decreta sanxit, ut provincialia concilia, sicubi omiassa sint, renoventur et deinde quolibet saltem triennio celebrentur.

His ita constitutis, officii nostri ratio exposcebat, ut nihil negligeremus, quod ad antiquissimum et sanctissimum synodorum institutum nostra in provincia resuscitandum conferre posset, et cum de re ageretur, cuius usus his in regionibus per tria prope saecula exoleverit, ad difficultatem et dubitationem quaecunque praeveniendam, 2 aprilis die anni 1855, sacrae congregationi cardinalium concilii Tridentini interpretum normam tradidimus concilium provinciale celebrandi, supplicantes, ut eam, in quantum ecclesiae sanctionibus et utilitati respondeat, adprobare dignetur. Eminentissimus autem congregationis praefectus, 16 eiusdem mensis die, perhumane nobis rescripsit, nihil ibidem adinventum fuisse, quod pragmaticis sacrorum canonum et ecclesiasticae disciplinae institutis adversetur,

et sanctissimum patrem, cui res relata sit, id maxime gratum habuisse, simulque summis laudibus commendasse propositum reintegrandi in Austriaca ditione intermissum conciliorum celebrandum usum, statim ac, favente et auxiliante Deo, inchoata iam inter sanctam sedem et augustissimum imperatorem concordia ad exitum perducatur.

Christi in terris vicarium voti compotem fecit omnium moderator Deus, et gratia ipsius, a quo omne datum optimum et donum perfectum descendit, concordiae opus absolutum est. Cum igitur nihil supersit, quod prohibeat, quin canonicas de conciliis provincialibus sanctiones executioni mandemus, implorato divino auxilio et beatissimae Mariae virginis et omnium sanctorum intercessione, consultisque reverendissimis fratribus episcopis comprovincialibus, concilium provinciae nostrae in festo sancti Lucae evangelistae, 18 die mensis octobris anni huius, Viennae, in ecclesia nostra metropolitana inchoandum, decrevimus ac per praesentes litteras indicimus et convocamus. Reverendissimos episcopos comprovinciales nec non reverendissimum episcopum auxiliarem nostrum, ut statuto tempore concilio adsint, monemus et requirimus. Advocamus insuper venerabilia capitula metropolitanum et cathedralia nec non venerabiles abbates, praepositos, priores conventuales et superiores provinciales regularium, qui animarum curam agunt, aut quorum monasteriis domibusve beneficia curata provinciae nostrae in-

corporata existunt. Capitulum metropolitanum per tres, cathedralia per duos procuratores suffragiis absolute maioribus eligendos compareant. Si eorum, qui litteris nostris legitime vocati sunt, aliquem impedimento legitimo retineri contingat, causam probandam nobis proponat. Ceterum, normam a sancta congregatione approbatam, cuius exemplar adiungendum censemus, presso pede in omnibus singulisque sequemur.

Qui quaerit invenit: itaque ut digni simus, qui congregati in nomine Domini radio lucis coelitus emisso dirigamur, animum oratione et omni opere bono praeparemus oportet. Cum autem rectori navis et navigio deferendis communis causa existat, non tantum ecclesiasticos viros, sed etiam populum fidelem ad deprecationis nostrae societatem vocare decet. Quapropter nostram per archidioecesim publicas instituemus supplicationes, quibus clementia divina exoretur, ut synodi celebrandae dignum sit exordium, faustus progressus et exitus, fructus Domino benedicente uberrimus, et reverendissimos fratres coepiscopos, ut haec eadem in dioecesibus eis commissis ordinent, hortamur in Domino.

Datum Viennae, in festo sancti Iacobi apostoli, die 25 iulii anni salutis 1858.

I. O. cardinalis Rauscher, manu propria.

Ex mandato eminentissimi ac reverendissimi principis:

Ed. Angerer, manu propria, canonicus honorarius secretarius.

ACTA CONCILII.

[Excepta.]

Eorum, qui convenerunt, recensio.

Iuxta edicti convocationis tenorem, statuto tempore convenerunt:

Illustrissimus et reverendissimus dominus Ignatius C Feigerle, episcopus Sanhippolytanus.

Illustrissimus et reverendissimus dominus Franciscus Iosephus Rudigier, episcopus Linciensis.

Illustrissimus et reverendissimus dominus Franciscus Zenner, episcopus Sareptanus et auxiliaris atque vicarius generalis eminentissimi metropolitae.

Plurimum reverendus pater Sigismundus Schultes, monasterii ad Scotos Viennensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus pater Guilelmus Eder, monasterii Melicensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus dominus Dominicus Lebschy, canonicus regularis Sancti Norberti, Plagae abbas.

Plurimum reverendus pater Thomas Mitterndorfer, monasterii Cremifanensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus pater Edmundus Komáromy, D monasterii ad Sanctam Crucem, ordinis Cisterciensis, abbas.

Plurimum reverendus pater Honorius Burger, monasterii Altenburgensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus pater Engelbertus Schwedfeger, monasterii Gottvicensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus pater Augustinus Steininger, monasterii in Clara Valle, ordinis Cisterciensis, abbas.

Plurimum reverendus pater Aloisius Dorfer, monasterii Hilariae, ordinis Cisterciensis, abbas.

Plurimum reverendus pater Ludovicus Stroeher, monasterii Seitenstadiensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus dominus Adolphus Heisinger, canonicus regularis Sancti Norberti, Gerasii abbas.

Plurimum reverendus dominus Adamus Schreck, canonicus regularis, Claustroneoburgensis praepositus et abbas Lateranensis.

Plurimum reverendus dominus Fridericus Mayer, canonicus regularis, ad Sanctum Florianum praepositus et abbas Lateranensis.

Plurimum reverendus pater Albertus Eder, monasterii ad Sanctum Petrum Salisburgensis, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus pater Nicolaus Thalhammer, monasterii Michaelbarae, ordinis Sancti Benedicti, abbas.

Plurimum reverendus pater Benedictus Steiger, monasterii Neostadiensis, ordinis Cisterciensis, abbas.

Plurimum reverendus dominus Norbertus Zach, canonicus regularis, Ducumburgensis praepositus et abbas Lateranensis.

Plurimum reverendus dominus Iosephus Salzbacher, praelatus et custos ecclesiae metropolitanae ad Sanctum Stephanum.

Plurimum reverendus dominus Iosephus Columbus, abbas beatae Mariae virginis de Lucentia, et canonicus capitularis ecclesiae metropolitanae ad Sanctum Stephanum.

Admodum reverendus dominus Iosephus Scheiner, canonicus capitularis ecclesiae metropolitanae ad Sanctum Stephanum.

Plurimum reverendus dominus Franciscus Werner, praelatus et decanus capituli Sanhippolytani.

Plurimum reverendus dominus Leopoldus Kuchlbacher, praelatus et scholasticus capituli Sanhippolytani.

Plurimum reverendus dominus Ioannes B. Schiedermayer, praelatus et scholasticus capituli Linciensis.

Admodum reverendus dominus Iacobus Reitshammer, canonicus capituli Linciensis.

Admodum reverendus pater Antonius Schwitzer, superior provincialis societatis Iesu.

Admodum reverendus dominus Ludovicus Siegl, superior provincialis clericorum regularium Sancti Pauli.

Admodum reverendus pater Iacobus Seidl, superior provincialis clericorum regularium piarum scholarum.

Admodum reverendus pater Theophilus Matejka, superior provincialis ordinis Praedicatorum Sancti Dominici.

Admodum reverendus pater Paulus Nagy, superior provincialis ordinis Franciscanorum.

Admodum reverendus pater Irenaeus Strebitzki, superior provincialis ordinis Capucinatorum.

Admodum reverendus pater Norbertus Stanka, superior provincialis ordinis Minoritarum.

Admodum reverendus pater Ignatius Ackermann, superior provincialis ordinis Servorum beatae Mariae virginis.

Admodum reverendus pater Gregorius a Sancta Theresia Barth, superior provincialis ordinis Carmelitarum.

Admodum reverendus dominus Iosephus Halter, decanus capituli collegiati in Mattsee.

Reverendus pater Franciscus Xav. Hofer, monasterii Schlierbacensis, ordinis Cisterciensis, prior.

Reverendus pater Bertholdus Pichler, monasterii Lambacensis, ordinis Sancti Benedicti, prior.

Plurimum reverendus pater Ambrosius Becziczka, abbas Campoliliensis, ordinis Cisterciensium, et plurimum reverendus dominus Antonius Straub, canonicus regularis, Reichersbergensis praepositus et abbas Lateranensis, morbo senioque legitime excusati aberant. Praeterea admodum reverendus pater Adamus Mangold, congregationis Sanctissimi Redemptoris superior provincialis, morbo detentus primis congregationibus sessionibusque adesse non potuit.

[Congregationes generales habitae sunt in aula maiori palatii archiepiscopi Viennensis, diebus 17, 20, 23, 29 septembris et 3 novembris; sessiones vero in cathedrali ecclesia Sancti Stephani, loco in navi praeparato, diebus 18, 25, 30 septembris et 4 novembris, ubi coram synodalibus, ceteris recedentibus, decreta sunt lecta.]

[In prima congregatione] allocutione finita, eminentissimus metropolita, episcopis comprovincialibus assentientibus, presbyteros in congregatione praesentes omnes secreti sancte servandi sponsonem edere iussit ea, quae sequitur, forma: „Promittent singuli hic praesentes per fidem sacerdotalem, se tenorem decretorum, quae in sessionibus huius concilii legentur, interim usque ad promulgationem publicam suo tempore futuram, ea omnia vero, quae in congregationibus tam generalibus quam particularibus tractabuntur, semper in pleno et religioso silentio servaturos esse.“ Singuli iuxta status et ordinis dignitatem ad metropolitam accedentes, secreti servandi fidem dederunt, dicentes: „Promitto id per fidem sacerdotalem.“

Postea eminentissimus metropolita decreta edidit de assumendo in concilii officiales viros, quos, communicatis cum illustrissimis coepiscopis consiliis, ad partes istas suscipiendas selegerat. Constituti igitur sunt:

I. Iudices excusationum et querelarum: Illustrissimus et reverendissimus dominus Franciscus Iosephus Rudigier, episcopus Linciensis.

Plurimum reverendi patres Sigismundus Schultes, Augustinus Steininger, Iosephus Salzbacher.

II. Promotores concilii: Plurimum reverendus dominus Ioannes Kutschker, sanctae theologiae doctor, beatae Mariae virginis de Pagrany abbas et aulae caesareae parochus; nec non reverendus dominus Iosephus Fessler, sanctae theologiae doctor et iuris canonici professor.

III. Secretarii concilii: Admodum reverendus dominus Eduardus Angerer, cubicularius intimus sanctitatis suae, canonicus honorarius ecclesiae metropolitanae et secretarius eminentissimi metropolitae.

Admodum reverendus dominus Dominicus Mayer, sanctae theologiae doctor et in universitate Viennensi professor, canonicus honorarius ecclesiae metropolitanae et rector seminarii archiepiscopalis.

Admodum reverendus dominus Ignatius Chaulupka, canonicus capituli Sanhippolytani et rector seminarii episcopalis.

Reverendus dominus Wenceslaus Kozelka, commendator ordinis militaris Crucigerorum cum rubra stella, sanctae theologiae doctor et in universitate Viennensi professor.

IV. Notarii concilii: Reverendus dominus Vincentius Seback, canonicus regularis Claustroeburgensis, sanctae theologiae doctor et in universitate Viennensi professor.

Reverendus dominus Ernestus Müller, sanctae theologiae doctor et in universitate Viennensi professor.

Reverendus dominus Iosephus Dankó, sanctae theologiae doctor et in universitate Viennensi professor.

V. Ceremoniarum magister et adiutores: Reverendi domini Vinc. Barfuss, parochiae ad Sanctum Stephanum rector; Lud. Donin, curator ecclesiasticus metropolitae; Leop. Gstir, curator ecclesiasticus metropolitae; Laur. Mayer, subrector seminarii archiepiscopalis.

Postmodum concilii theologi et canonistae designati sunt ab eminentissimo metropolita:

Admodum reverendus dominus Dominicus Mayer, simul secundus secretarius.

Reverendus dominus Ioannes Schwetz, sanctae theologiae doctor et in universitate Viennensi professor.

Reverendus dominus Iosephus Fessler, simul secundus promotor.

Reverendus pater Philippus M. Guidi, ex ordine Praedicatorum, sanctae theologiae doctor, et in universitate Viennensi professor.

Reverendus pater Clemens Schrader, e societate Iesu, sanctae theologiae doctor, et in universitate Viennensi professor.

Reverendus dominus Vincentius Seback, simul primus notarius.

Ab illustrissimo episcopo Sanhippolytano:

Admodum reverendus dominus Ignatius Chaulupka, simul tertius secretarius.

Reverendus dominus Matthaeus Binder, theologiae professor in seminario episcopali Sanhippolytano.

Ab illustrissimo episcopo Linciensi:

Reverendus dominus Iosephus Reiter, canonicus regularis ad Sanctum Florianum, sanctae theologiae doctor et professor in seminario episcopali Linciensi.

Officialibus constitutis, secretarius primus procuratores capitulorum evocavit, ut eminentissimo metropolitae procuratoris suae instrumenta exhiberent. Quod cum successive accedentes praestitissent, episcopis comprovincialibus assentientibus, adprobati et admissi sunt.

[In II congregatione generali, eminentissimus metropolita] congregationes tres particulares, de quibus constituendis cum illustrissimis episcopis comprovincialibus convenerat, publicavit et constituit:

Congregatio particularis I. Praeses: Reverendissimus dominus Ignatius Feigerle, episcopus Sanhippolytanus. *Praesidis vices gerens:* Sigism. Schultes.

Consultores: Engelb. Schwerdfeger, Aloys. Dorfer, A. Ad. Heisinger, Adam Schreck, Bened. Steiger, Ios. Columbus, Fr. Werner, Ant. Schwitzer, Theoph. Matejka, Ign. Akermann, J. Schwetz, Phil. Maria Guidi, Cl. Schrader. *Notarius:* Ern. Müller.

Congregatio particularis II. Praeses: Reverendissimus dominus Iosephus Rudigier, episcopus Lin-ciensis. *Praesidis vices gerens:* Dominus Lebschy. *Consultores:* Honor. Burger, Aug. Steininger, Frid. Mayer, Nic. Thalhammer, Norb. Zach, Ios. Scheiner, Ios. Reitshammer, Lud. Siegl, Fr. Strebitzky, Greg. a S. Theresia Barth, Fr. Xav. Hofer, Ign. Chalaupka, Dom. Mayer. *Notarius:* Vin. Seback.

Congregatio particularis III. Praeses: Reverendissimus dominus Franciscus Zenner, episcopus Sareptanus et auxiliaris atque vicarius generalis archidioecesis Viennensis. *Praesidis vices gerens:* Guilelm. Eder. *Consultores:* Th. Mitterndorfer, Edm. Komáromy, Lud. Stroehmer, Alb. Eder, Ios. Salz-bacher, Leop. Kuchlbacher, I. B. Schiedermayer, Ios. Halter, Iac. Seidl, Adam Mangold, Paulus Nagy, Norb. Stanka, Berth. Pichler, Ios. Fessler, Matth. Binder, Ios. Reiter. *Notarius:* Ios. Dankó.

[In ultima sessione, postquam episcopi ad altare ascendentes in cornu evangelii decretis subscripserunt, atque decreta de indictione proximi concilii et de fine huius synodi lecta sunt,] eminentissimus ad altare accessit, et in faldistorio considens, sermonem congratulatorium his verbis habuit:

Reverendissimi fratres et coepiscopi, venerabiles sacerdotes in Christo dilectissimi.

Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in aeternum misericordia eius. In festo sancti Lucae, gentium apostoli comitis, cuius fidei ministerio Spiritus sanctus uti voluit, ut ecclesiae nascentis mirabilia nobis describeret et concilii ab apostolis celebrati memoriam conservaret, primam primi concilii provincialis Viennensis sessionem in augusto hoc templo habuimus. Incrementa dedit ipse, sine quo nihil possumus; et hodierno die, quo dedicationis basilicae Salvatoris memoriam recolimus, auxiliante omnium bonorum largitore Deo, magnum et sanctum opus ad exitum feliciter perduximus.

Romana sanctissimi Salvatoris basilica magnarum, quas res ecclesiasticae subierunt, vicissitudinum monumentum et testis est. Post immanem persecutionis procellam, quam Diocletianus nomen christianum deleturus excitavit, rex coelestis, qui corda videt et dirigit, ecclesiam ex catacombis triumphantem eduxit, et reges terrae venerunt et munera ei obtulerunt. Hac tempestate Lateranensis Salvatoris basilica in ipsa urbe Romana, superstitiones pessimae arce tunc et propugnaculo, D munificentia imperatoris erecta est, et ad instar manus scribentis, quae in convivio Balthazaris comparuit, idolis denuntiavit, eorum regnum numeratum et completum esse. Templum saeculis diffugientibus superstes, in quo sicuti Silvester I litavit, ita Pius IX litat, testis est Christi omnipotentis virtute regnantis et conservantis petram, super quam aedificavit ecclesiam suam; attamen simulacris aureis et argenteis, quae vincente Agno et sponsa eius corruerunt, portae inferi, permittente in probationem nostram Deo, substituerunt perversitatis praecones, quibus datum est os magnum et loquens blasphemias. Itaque, cum sacrum atque venerandum synodorum provincialium institutum, postquam his in regionibus per ter centum ferme annos quieverat, Deo propitio instauraretur, officii episcopalis ratio postulabat, ut antistites congregati vocem attollerent in errores et commenta, quorum tene-

bris inimicus homo coeleste veritatis lumen obducere nititur, et testimonium redderent evangelio regni Dei, in quo, prout in rege saeculorum, auctore eius, non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. Oportebat praeterea nihil negligere, ut gloria Dei omnipotentis, in quo sumus et vivimus, et piissimi Iesu in sacramento altaris adoratio augeatur et extollatur, atque cultus publici maiestas promoveatur et commendetur; ut cooperatores ordinis nostri monitis salutis et opportunis ordinationibus confirmentur, instruantur et ad coelestia desideria erigantur; ut animarum immortalium curae quam efficacissime provideatur, et quidquid pietatem alere possit, summa sollicitudine conservetur, restituatur et propagetur; ut cleri iunioris institutio pro temporum ratione ac muneris sacri indigentis disponatur, atque intensiora eruditionis ecclesiasticae studia incendantur et dirigantur; ut etiam eorum, B quae ad temporalia ecclesiae bona pertinent, ratio diligenter habeatur.

Haec erant, de quibus, reverendissimis coepiscopis operam mecum iungentibus, et omnibus qui convenerant, venerabilibus viris consilia conferentibus, invocato spiritus creatoris auxilio studiosissime actum est; de gravissimis his rebus ea, quae ad maiorem Dei gloriam expedire videbantur, concilii decretis definita sunt. Cunctis igitur iuxta canonum statuta rite absolutis, primum Deo adiutori, patri luminum, a quo omne datum optimum et omne donum perfectum descendit, debitam gratiarum actionem humillime defero; devotissime gratias beatissimae coelorum reginae persolvo, sancto Iosepho sponso eius et omnibus sanctis, quos intercessione sua nobis, licet immerentibus, non defuisse confidimus; grates amantissime ago reverendissimis coepiscopis, qui de scientiae et virtutum suarum thesauro depromserunt, quibus concilii res promoverent; grates venerabilibus et Deo dilectis abbatibus, canonicis aliisque refero sacerdotibus, qui consilio et opera nos adjuverunt; gratias ago universis tam ecclesiasticis quam saecularibus personis, quae obsecrationibus et piis operibus divinae misericordiae auxilia pro concilii patribus efflagitaverunt. Omnipotens autem et clementissimus Dominus, pater noster in coelis et fortissimus suorum auxiliator, misereatur nostri, qui in nomine filii eius congregati fuimus, et universi provinciae Viennensis cleri et populi; benedicat nobis et illuminet vultum suum super nos, ut, quae in eius honorem constituta sunt, in eius honorem opere perfectissime compleantur. Ipsi sit gloria, laus et gratiarum actio in saecula saeculorum. Amen.

Oratione habita, eminentissimus metropolita hymnum *Te Deum laudamus* intonuit, qui concinentibus instrumentis musicis et campanis sonantibus decantatus est; eo absoluto orationem *Nulla est, Domine, humanae conscientiae virtus*, recitavit. Exinde secretarius primus acclamationes, respondentibus cunctis, hunc in modum protulit:

Acclamatio: Regi saeculorum immortalis, Deo uni et trino ab omni creatura honor et gloria, at adoratio nunc et in diem aeternitatis.

Responsio: Amen. Benedictus Deus et laudabilis et gloriosus et superexaltatus in saecula.

Acclamatio: Deo et domino nostro Iesu Christo, qui nobiscum est in sanctissimo altaris sacramento, benedictio et claritas et gratiarum actio et honor et virtus.

Responsio: Exultemus Deo abscondito et omnes gentes veniant et adorent in conspectu eius.

Acclamatio: Beatissimae Mariae semper virgini, reginae coelorum sine labe conceptae, laus et gloria perennis.

Responsio: Protege nos, sancta Dei Genitrix, quam A beatam dicunt omnes generationes, et ab urbe et provincia Viennensi omnia mala, intercessione pia depelle.

Acclamatio: Sancto Iosepho, Deiparae sponso, sancto Stephano protomartyri, sancto Leopoldo et omnibus sanctis Dei, devotissimus cultus.

Responsio: Sancti tui, Domine, nos ubique adiuvent, et misericordiam tuam pro nobis exorent.

Acclamatio: Beatissimo patri, Pio papae nono, Christi in terris vicario, et universae quae sub coelo est ecclesiae moderatori, christiani nominis in omnes partes propagatio, cunctarum gentium obedientia, pax vera et multi anni.

Responsio: Domine Deus, sanctissimum patrem nostrum ecclesiae tuae conserva, mitte ei auxilium de sancto, ut eo gubernante omnes gentes illuminentur, et quae dispersae sunt, in unum ecclesiae tuae ovile colligantur.

Acclamatio: Augustissimo imperatori Francisco B Iosepho, piissimo ecclesiae avvocato et omni boni honestique defensori, cuius beneficio concilia provincialia instaurare licuit, adiutorium altissimi et diuturna prosperitas.

Responsio: Pater totius gratiae, custodi imperatorem nostrum ut pupillam oculi, et multiplica super eum dona tua, ut gloriosus sit in conspectu tuo et coram populis terrae.

Acclamatio: Eminentissimo metropolitae, Iosepho Othmaro, qui primam hanc provinciae Viennensis synodum convocavit et sapientissime rexit, gratiarum actio et a Deo retributio.

Responsio: Omnipotens Deus, effunde super metropolitam nostrum divitias gratiae tuae, ut quam diutissime provinciae Viennensi praesit ac prosit, sospes semper atque incolumis.

Acclamatio: Reverendissimis episcopis, qui ad sanctum hoc opus impigerrime concurrerunt, salus C et benedictio.

Responsio: Deus Pater luminum, illustra faciem tuam super servos tuos, accende corda eorum in aedificationem corporis tui, et protectione assidua eos conserva.

Acclamatio: Venerabilibus abbatibus et omnibus ecclesiasticis viris, quos in laborum societatem reverendissimi patres adsciverunt, plurimus in diem messis aeternae proventus.

Responsio: Propitius eis esto, Domine, et confirma in omni virtute gressus eorum.

Acclamatio: Deo dilectis sacerdotibus, nobilissimae urbi Viennensi et omnibus provinciae nostrae fidelibus tranquillitas, salus et divinarum gratiarum abundantia.

Responsio: Esto, Domine, in circuitu populi tui, et largire filiis tuis fidei, spei et caritatis augmentum, pacem et gaudium de Spiritu sancto.

Denique eminentissimus metropolita benedictionem pontificalem et facultatum apostolicarum vigore indulgentias plenarias impertitus est.

Omnes postea eodem, quo ecclesiam accesserant, ordine ad palatium archiepiscopale redierunt.

DECRETUM

de aperienda synodo.

In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti.

Nos Iosephus Othmarus, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis Rauscher, Dei et apostolicae sedis gratia ecclesiae metropolitanae Viennensis archiepiscopus et princeps etc. etc. etc.¹

Ad laudem et gloriam Dei omnipotentis, ad honorem beatissimae et immaculae semper virginis Dei genitricis Mariae, sancti Iosephi, eiusdem

¹ Singula, quae sequuntur, decreta ita incipiunt.

coelorum reginae sponsi, sancti Stephani protomartyris, sancti Leopoldi, sancti Severini et omnium sanctorum nec non ad sanctae matris ecclesiae decorem, de consilio et consensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium, statuimus et decernimus, hac ipsa die 18 octobris sancti Lucae evangelistae sacra, initium fieri atque adeo factum esse concilii provincialis, quod nostra auctoritate metropolitana indiximus, denuntiavimus et promulgavimus. Pater autem omnis gratiae et fons totius consolationis in adiutorium nostrum intendat, et Iesum Christum filium eius unigenitum, in cuius sanctissimo nomine congregamur, medium inter nos esse sentiamus¹.

DECRETUM

de professione fidei emittenda.

Cum fides, sine qua nemo Deo placere potest, initium sit et fundamentum salutis, atque inter munera sollicitudinis nostrae episcopalis, primum ac potissimum sit indefessis studiis providere, ut fides catholica, quam sancta Romana ecclesia tenet, in hac provincia incorrupta semper et integra vigeat, synodi huius provincialis initium ab unanimi fidei, quam corde credimus, professione ducendum censemus.

Quocirca, sacri concilii Tridentini decretis insistentes, professionem fidei, Pii IV pontificis maximi constitutione acceptam atque promulgatam, a nobis et reverendissimis coepiscopis ceterisque in hoc concilio insidentibus palam et publice emittendam decernimus.

Formula professionis fidei catholicae
[Vide supra col. 38 A].

DECRETUM

de modo vivendi in synodo.

Cum conscii simus, amplissimo metropolitae muneri impares esse humeros nostros, eamque praeterea esse humanae naturae infirmitatem, ut sufficientiam omnem, quaecumque sit, a patre luminum habeamus, in concilii huius provincialis celebratione non viribus nostris confisi, sed Dei unius, cuius ministri sumus, ope atque auxilio freti, tota mente supplices ab eo efflagitamus, ut nos regat, animumque nostrum ad ea dirigat, quae optima sint et provinciae nostrae omnino salutaria.

Obsecramus reverendissimos episcopos fratres nostros, qui nobiscum congregati sunt, per dominum nostrum Iesum Christum et caritatem Spiritus sancti, ut cum omnes pietatis opes omnemque episcoporum virtutum ubertatem, qua praediti sunt, ad spiritualia provinciae commoda perpetuo conferant, tum vero praecipue salutaribus consiliis sanctisque precibus conciliarem actionem, quam, Spiritu sancto auctore, hodierno die aggressi sumus, adjuvare studeant.

Venerabiles abbates, dignitates et canonicos, omnesque sacerdotes Dei, qui nobiscum convenere, cunctos praeterea ecclesiasticos viros monemus et per viscera misericordiae Dei obtestamur, ut omni quidem tempore laicis hominibus virtutum suarum splendore prae luceant, maxime autem cum concilium hoc celebratur, officii sui memores, Deo digne ambulent sancteque vivant, prout decet eos qui in sortem Domini vocati sunt, sanctissimo quoque missae sacrificio concilii huius actionem pie iuvent et omnium bonorum largitorem Deum castissimis precibus exorent, ut divinae gratiae suae lumen praeferat mentibus nostris ad consilia omnia suscipienda et salutaria decreta sancienda.

Omnes insuper et singulos urbis Viennensis cives

¹ Cf. Act. eccl. Mediolan., pars VIII, decretum de initio conc.

et incolas nobis in Christo carissimos hortamur et amonemus in Domino, ut perpetuo quidem, praecipue autem concilii huius tempore, ad virtutis christianae studia animum erigant, a malis omnino abstineant, desideria carnis non perficiant, orationi incumbant, Christum Dei filium in pauperibus pascant, peccata confiteantur, angelorum pane se reficiant, et quotidie Deum misericordiarum piis precibus exorent, ut in huius concilii celebratione et omni opere pastoralis gloriae Dei et animarum salutis religiosa sollicitudine serviamus¹.

DECRETUM

de praeiudicio non afferendo.

Decernimus, si cui contigerit, in hanc provincialem synodum non iure admissum esse, vel suo loco non sedere, sententiamve dicere aut aliquid² quidpiam agere; nemini propterea illo facto ius acquiri aut acquisitum esse; nec vero de cuiusquam iure possessione quidquam detrahi; sed omnia in eodem statu rata firmaque manere, in quo sane ante erant, quam hoc provinciale concilium haberetur³.

¹ Cf. *Act. eccl. Mediol.*, pars VIII, decret. *de modo vivendi*.

² Scribendum *aliud*.

³ Cf. *Act. eccl. Mediol.*, pars VIII, decret. *de praeiud. non afferendo*.

DECRETUM

de non discedendo.

Reverendissimos episcopos, qui provinciali huic concilio interesse debent, obsecramus et monemus, ut, antequam absolutum et de more dimissum sit, ex urbe Viennensi non discedant, nisi iustam causam habeant. Qui eadem cognita et a nobis comprobata, abeundi facultatem a nobis impetraverit, procuratorem idoneum relinquat, qui synodi decreta et constitutiones suo et ecclesiae suae nomine suscipiat et eisdem subscribat. Praeterea ceteros omnes nobiscum in concilio consistentes hortamur et iubemus, ut, antequam concilio finis impositus sit, sine causa a iudicibus excusationum cognita et a nobis comprobata, non discedant.¹

DECRETUM

indictionis II sessionis.

De concilio et assensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium decernimus, ut proxima sessio habeatur feria II post dominicam XXII post Pentecosten, quae erit die 25 huius mensis octobris, ita tamen, ut dictus terminus in congregatione generali contrahi aut prorogari libere possit, sicut rebus concilii conducere videbitur.

¹ Cf. *Act. eccl. Mediol.*, pars VIII, decret. *de non disc.*

DECRETA CONCILII.

TITULUS I.

De fide ac doctrina catholica.

Caput I.

De fine hominis et gratia divina.

Discipulus, quem Dominus diligebat, qui et recubuit in coena super pectus eius, dignitatem, ad quam homo nihil merens elevatus est, exposuit dicens: „Cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.“¹ Animae rationalis ad Dei imaginem creatae natura facultatem involvit, Deum ex creaturis et ipsis conscientiae sui testimoniis cognoscendi atque amore huic cognitioni correspondente diligendi. Est autem Dei cognitio, quae supra omnis naturae creatae vires exaltata est prout coelum supra terram. Deum videre sicuti est, divinae solum naturae connaturale est; creatura omnis, quantumvis excellens, ad summum istud gloriae ac beatitudinis fastigium elevari nequit sine auxilio gratiae naturae eius indebito. Conditoris benignitas non tantum angelos, sed etiam homines vocare voluit, ut ipsum in sua essentia videant et amore huic cognitioni correspondente diligant: unde protoparentes nostros gratia supernaturali auctos in sanctitate et iustitia constituit, superna revelatione erudit, perfecto in concupiscentiam imperio donavit, corporis immortalitate ornavit. Praevaricatione, qua praevaricati sunt ad lignum scientiae boni et mali, gratiae supernaturalis auxilia sibi posterisque suis perdiderunt, et quoad animam et corpus in deterius mutati sunt, ita ut genus humanum ex altissimo prolapsus gradu impar omnino esset eluctando ad finem divina ipsi bonitate constitutum. Attamen mirabiliter conditum mirabilibus reformatum est. Misericordiarum pater, ut salutis nos viam edoceret, multifariam multisque modis locutus est patribus in prophetis; ubi autem venit plenitudo temporis, misit filium suum unigenitum, qui, veritate umbram fugante, evangelium regni Dei praedicavit et Deo nos reconciliavit in sanguine suo, factus nobis iustitia, sanctificatio et redemptio. Ad superna rediturus, operis sui vicarios constituit apostolos, quos misit, sicut pater eum miserat. Antequam testes ipsi essent in Ierusalem

et Samaria et usque ad ultimum terrae, acceperunt supervenientem in eos Spiritum sanctum, qui ipsis suggessit omnia, quaecunque verbum caro factum eis dixerat, et in omnem eos induxit veritatem. Hoc est depositum fidei ab apostolis successoribus suis transmissum et continens universa, quae fide firma tenenda sunt in via, ut visione beatifica videri possint in patria. Quamvis autem fides ex auditu sit, ex nobis tamen evangelicae veritatis praedicationem neque, prout expedit, intelligere, neque fidei cordis obsequio amplecti valeamus. Nam ea nobis credenda proponuntur, quae, cum ad finem, naturae viribus superiorem, ordinata sint, nativam insitamque mentis humanae facultatem praetergrediuntur: unde ad salutarem eorum intelligentiam gratia supernaturali quasi alis additis attollamur necesse est. Igitur idem, qui in apostolos descendit, Spiritus paracletus nobis adest, ut diligenda credere et credita diligere possimus, et prout omnium conditor Deus vitam nobis subministrat et vivacem potentiam, a quo si desisteret, interituri essemus, ita creator spiritus lucem nobis infundit et gratiam, quae si a nobis recederet, in umbra mortis aeternae sederemus.

Caput II.

De recto rationis humanae in rebus divinis usu.

Revelatio divinitus data et illuminatio Spiritus sancti rationis humanae usum non excludit, sed supponit: nam, prout sanctus Augustinus dicit¹, credere non possemus, nisi rationales animas haberemus. Ii, qui lumine coelesti illustrari possent, non essemus, nisi gauderemus facultate cognoscendi creaturae spirituali propria et eius quasi oculo: unde ratio vere res Dei est, qui nihil sine ratione tractari seu intelligi voluit.² Sed quoniam res Dei est, intra limites a Deo decretos consistat, ne, cum fortiora se quaerat, sal infatuatum efficiatur. Cum Adae peccato natura humana vitiata quidem, minime tamen extincta sit, etiam in statu naturae lapsae anima immortalis de creatore, cuius imaginem refert, ipsa sibi testis est, et beatitudinis, ad quam creata est, desiderio agitur; invisibilisque Dei virtus nobis

¹ *Epist. 120, ad Consent.* n. 3.

² Tertull., *De poenitent.* 1.

¹ I Ioan. III, 2.

per ea quae facta sunt, quasi conspicienda exhibetur. Igitur ea Dei et mandatorum ipsius cognitio, quae intra naturae rationalis limites continetur, menti humanae impervia haud est, ita tamen ut revelationis lumine destituta ad eam difficillime neque sine errorum admixtione eluctetur. Homini in nobilitatis ingenitae documentum intimus quidam Dei et absolutae actuum humanorum regulae sensus alte insidet, sed lumen est nubibus circumfusum. Non tantum gentes barbarae, sed etiam populi artibus humanis praeclarissimi gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentum mutaverunt, nec ii, quorum ingenium maxime excellebat, Graecorum philosophi, Dei et finis, ad quem hominibus tendendum est, cognitionem intemeratam assecuti sunt, quin potius iis, quae de rebus divinis recte dixerunt, errores multos et graves immiscuerunt. Imo, quod longe maius, homo veritates ad Deum et vitam aeternam pertinentes, quibus assequendis ratio impar non est, etiam divino ipsi beneficio patefactas non facile conservat, si fidei auxilia respuat. Unde viri christiani, qui, postquam fidei naufragium fecerant, ad res divinas humanasque perscrutandas accesserunt, Dei optimi maximi bonorum et malorum retributoris existentiam, immortalitatem animae, voluntatis libertatem aut aperte impugnaverunt, aut vera, quae retinuerunt, falsorum, quae addiderunt, consortio deformaverunt.

Propterea, qui in rebus divinis ratione recte uti velit, magistratam sequatur ecclesiam, per cuius ministerium Spiritus sanctus nos instituit. Is idem, qui apostolis suis sensum scripturae aperuit, nos quoque eorum, quae ex Dei verbo scripto et sine scriptis tradito discimus, salutarem intelligentiam habere vult; unde nobis quoque lumen cordium praesto est, cuius beneficio naturae viribus maiora ita patescunt, ut simul cognitio naturalis perficiatur, emendetur, confirmetur. Sed prout Deum non potest habere patrem, qui ecclesiam matrem non habet, ita non meretur audire Spiritum Dei loquentem in corde suo, qui ecclesiam magistratam respuit.

Fide eloquiis divinis praestita hominis dignitas et libertas non pessumdat, sed vindicatur. Errare non dignitatis, sed fragilitatis humanae est; ne autem in salutis mysteriis angelicae quoque naturae vires superantibus errore quodam decipiamur, praeservat nos rationabile obsequium Deo docenti exhibitum. Patris omnipotentis, qui libero arbitrio praeditos nos creavit, haec est voluntas, ut libere moveamur in Deum, iis, quae divinitus revelata et promissa sunt, assensum liberum praestantes, et prout nulla, quae bona sunt, agendi, ita nec ulla, quae vera sunt, tenendi nobis infertur necessitas; ineluctabilis autem omnibus singulisque adest necessitas, aut Spiritus sancti nos illuminaturi gratiae cordis ostia aperiendi, aut aberrandi ab arcta via, quae ad vitam ducit.

Caput III.

De intellectu fidei quaerendo.

Naturae rationali proprium est desiderare, ut veritatis doctrinam non credendo solum, sed etiam intelligendo apprehendamus;¹ credendorum autem intellectum fides praecedat necesse est. Prout homo visibilia, nisi lumine collustrentur, cernere, nisi cernat, accuratius examinare nequit, ita supernaturalia, nisi lumine fidei clarescant, uti expedit, percipere non potest, nisi, uti expedit, ea percipiat, in ipsis perscrutandis proficere nullatenus valet. Ut

autem mysteria regni coelorum, quantum homini corpore mortis circumdato liceat, intelligamus, in caritate radicati et fundati simus oportet. Viri, quibus scientiae theologicae incrementa maxime debentur, ita vixerunt, ut coelitibus adscribi mererentur; ecclesia, quos fidei patres et doctores celebrat, eos sanctos et apud Deum intercessores colit. Homini christiano, a quo Spiritus sanctus contristatus discessit, reliquum esse potest donum fidei, quae gratiae sanctificantis defectu informis redditur, sed non tollitur: unde eiusmodi homo de fidei rebus multa optime scire et recte exponere potest. Attamen intimior illa rerum divinarum cognitio, quae dono intellectus continetur, non habetur sine gratia gratum faciente¹ et sanctam proinde dilectionem operante. Deus, qui caritas est, pro amoris, quo in ipsum ferimur, mensura nobis innotescit. Si velit, ut non in nostram tantum, sed aliorum quoque utilitatem sapiamus, iuvabit nos, ut, quae intimo cordis sensu tenemus, verbis congruis enuntiare sufficiamus.

Quamobrem fidei intellectum quaerentes, audiamus sanctum Augustinum, quo maior in rerum divinarum scientia post apostolos vix fuit: „Ora fortiter,“ ait, „ut det tibi Deus intellectum.“² Neque fides deficiat, ubi intellectum proficere non sentiamus, sed animosa, prompta, inconcussa teneat cuncta, quae Dei nomine ecclesia credenda nobis proponit; quippe catholici est, cum ad intellectum pertingere valeat, delectari, cum nequeat, quod capere non possit, venerari.³ Haec est peregrinantium a Domino conditio, ut videntes per speculum in aenigmate ex parte solum cognoscamus.⁴ Haec est fidei nostrae ratio et meritum, ut divinae revelationi attendamus quasi lucernae lucenti in caliginoso loco, donec veniente eo, quod perfectum est, dies elucescat.⁵ Omnes homines Deum, in quo sunt et moventur, aliquo modo percipiunt, sed unusquisque intuetur procul: est Deus magnus vincens scientiam nostram.⁶

Caput IV.

De philosophia theologiae usibus inservienti.

Cum clementissimus Deus hominibus revelationem humano sermone conceptam impertitus sit, omnia, quae ad sermonem humanum probe intelligendum et efficaciter adhibendum necessaria vel utilia existunt, ad revelationem divinam intelligendam, exponendam et defendendam necessaria vel utilia habentur. Sanctus Augustinus sagacissime monet: „Verbis nisi verba non discimus, imo sonitum strepitumque verborum.“⁷ Signa sunt, quibus uti non possumus, nisi, quid significant, compertum habeamus; eorum vero significationem assequi non valemus, quin rerum significatarum nobis cognitio aliqua insit, sermonis posthac ope sistenda, evolvenda, perficienda. Omnis homo, qui ad sui conscientiam pervenit, ea aliquatenus tenet, quorum cognitionem implicitam ipsa sui conscientia necessario involvit. Prima hac rationis explicatione continentur prima principia, de quibus doctor angelicus asserit, quod ratiocinatio humana ab iis simpliciter intellectis secundum viam inquisitionis vel inventionis procedat, ad eadem rursus in via iudicii resolvendo redeat, ad horum ipsorum normam, quae invenerit, examinet. Cognitiones has revelatio, quae ad hominem rationis compotem dirigitur,

¹ S. Thom., *Summa*, part. II, 2, qu. 8, art. 5.

² S. August., *Epist.* 222.

³ S. Anselm., *Epist.* II, 41.

⁴ I Cor. XIII, 9, 12.

⁵ I Cor. XIII, 10; II. Petr. I, 19.

⁶ Iob XXXVI, 25-6.

⁷ S. August., *De magistr.*, c. 11.

¹ S. August., *Cont. academ.*, III, 20.

non exponit, sed supponit. Quapropter mentis humanae operationum et earum, quae simul cum sui conscientia habentur, agnitionum expositio scientifica, in quantum accurata et germana est, ad doctrinam fidei apertius explanandam non contemnenda praestat auxilia; ad fallacias, quas veritatis osiores adhibere solent, refellendas vix non necessaria est.

Arduum est negotium, ea, quae omnis intelligendi actus supponit, ita intellectu apprehendere, ut verbis apposite enarrari queant, intimos animi cognoscentis et volentis motus debita significatione menti quasi obicere, obiectos distinguere et explicare. In primis principiis exponendis vel minima a recto aberratio, si in doctrina evolvenda eidem firmiter inhaereatur, ad omnia susque deque vertenda sufficit. Philosophi, qui ea, quorum nemo ignarus est, sermonis ope sistere ac in systema redigere primi aggressi sunt, eo devenerunt, ut B sagittam volentem moveri negarent et Achillem testudinem, modo eum aliquantulum praecederet, cursu attingere non posse asseverarent. Alii alia non minus absona protulerunt. Praeterea de rebus humana arte effectis iudicare non posset, qui eas conspiciendi et atrectandi facultatem nactus finem, ad quem comparatae essent, nesciret: unde nec multiplices errores abesse poterant, cum hominis naturam et officia describenda suscipere, qui finem homini statutum aut ignorarent, aut caeca praesumptione reiicerent.

Cum sancti patres secundum apostolum omnia probarent, et, quod bonum esset, tenerent, gentiliū philosophos non omnino repudiaverunt, sed, quae apud eos recte ac praeclare disputata deprehendebant, in eruditionis ecclesiasticae usum converterunt; praestantissimi autem viri, quibus scholastica theologia tradendi ratio originem et incrementa debet, philosophiam diligenter coluerunt et ad fidei intellectum promovendum caussamque agendam magno studio adhibuerunt, ita tamen, ut, quaecunque doctrinae catholicae repugnare sentirent, erroribus humanis accenserent et omnino reprobarent. Quapropter, post Clementem Alexandrinum et sanctum Ioannem Damascenum beatus Albertus magnus, sanctus Thomas Aquinas, sanctus Bonaventura philosophiae eas attribuerunt partes, ut theologiae ancillam ageret. Cum maior et excellentior quam Dei cognitio non habeatur, ei promovendae cuncta, quae studiis humanis erui possunt, iustissime impenduntur, summaque humanae scientiae gloria in eo reponitur, quod locum debitum servans verbo Dei explanando, et praeiudiciis, quae aditum ei praecludunt, abigendis inservire queat. Cum veritas una sit, et ecclesia in iis, quae fidei depositum attinent, neque falli neque fallere possit, in iis quae fidei depositum directe vel indirecte attinent, philosophorum placita iuxta ecclesiae doctrinam et mentem reformanda sunt, licet speciosis rationum momentis commendari posse videantur, aut eorum auctores inter artium humanarum magistros clari habeantur. Psychologiam et ontologiam ecclesia certe non tradit; si autem cognitiones, quae in omni homine rationis compote merito supponuntur, philosophorum aberrationibus deformari contigerit, nullatenus patitur, ut deformatae ad credendum sive diligendum expositionem transferantur, et fidei custos et rectae rationis vindex. Revera haberi mutuam rerum relationem, quam caussae et effectus voces rite intellectae innuunt, non ad fidem, sed ad cognitiones spectat, quae fidem praecedant oportet: nam in Deum creatorem coeli et terrae credere non valeret, cui caussae et effectus notio deesset. Exstitit tamen, quem contrarium asseverare non puderet. Cassa

A viri sophismata ecclesia contempsit; si autem unquam ita resuscitarentur, ut parvulis in Christo scandalum ponerent, certissime ea indignabunda reprobaret. Aliarum, quas philosophia passa est, lapsionum eadem conditio est.

Caput V.

De erroribus huius temporis.

„Necesse est, ut veniant scandala.“¹ Cum natura simus filii irae, deesse non possunt, qui Dominum vocantem audire et in viis eius ambulare detrectent: in quibus adimpletur verbum: „Impegimus meridiem quasi in tenebris.“² Igitur, ipsis adhuc apostolis mundum praedicatione sua illustrantibus, exstiterunt magistri mendacii, qui sectas perditionis introduxerunt³, et errorum ferax erat aetas, quam martyrum candidatus exercitus sanguine, christianorum semine, condecorabat. Nobis autem, permittente Deo, cuius iudicia abscondita et viae inscrutabiles, religionis fundamenta et veri rectique principia naturae humanae insita adversus pessimorum errorum illuviem defendenda sunt. Variis gradibus eo usque res descendit. Prodierunt, qui auctoritatem ecclesiae revelationis depositum custodientis et interpretantis opinionum humanarum commentis accenserent et credendorum fontem unicuique sacras litteras, arbitrum summum singulorum iudicium statuerent. Nequidquam ad Spiritum sanctum, cuius gratia verbum divinum adeuntes illuminet, suos remiserunt: nam inter ipsos rerum novarum signiferos tanta erat in textu sacro explicando discrepantia, ut evidentia, qua maior esse non posset, eluceret, spiritum Dei haud id suscepisse muneri, ut singulos quosque infallibiles redderet: unde sensim sensimque in Spiritus sancti locum rationem humanam substituerunt. Interea temporis nonnulli eo iam devenerant, ut revelationem supernam et fidei mysteria Dei auctoritate credenda scriptis editis recusarent. Postquam classicum hi ad religionem christianam oppugnandam cecinissent, apud ipsos catholicos surrexit, qui rem christianam se eversurum palam profiteretur. Assensum prae-buerunt homines libidinibus irretiti, erubescere nescientes, iudicis tamen, qui in nubibus coeli venturus est, memoriam reformidantes. Convenerunt adversus dominum et Christum eius et gentibus proclamarunt: proiciamus a nobis iugum eorum. Tunc post Nerone primo doctrina salutis, quae agnum Dei tollentem peccata mundi commonstrat, odii generis humani insimulata est: quo furore excaecati dixerunt impii: *Non est Deus*. Qui habitat in coelis, irrisit eos, locutus est ad ipsos in ira sua et furore suo conturbavit eos. Neque tamen oblitus est misericordiae suae, quam, cum semper exaltatam senserimus super omnia opera eius, postremis praecipue annis in nobis magnificare dignatus est. Omni enim, quo societas humana continetur, ordine confuso et pessimorum licentia triumphum agente, Dominus rex omnipotens ex tenebris lucem produxit, et aspera in vias planas convertit. Ecclesiae in grege dominico pascendo libertas multis modis vindicata et aucta est, multorum corda ad eam, quae sursum est, Ierusalem erecta sunt. Nos prae ceteris Domino confiteri decet et annuntiare misericordias eius, ipso enim largiente concordia inter sanctam sedem et augustissimum imperatorem sancita est, ut fidei, quae per caritatem operatur, incrementis fundamentum stabile et fortissimum munimen esset, atque Deo redditis, quae Dei sunt, regis regum

¹ Matth. XVIII, 7.

² Isai. LIX, 10.

³ II. Petr. II, 1.

protectione populique pietate, quae caesaris sunt, A
tuta manerent. Cum autem tanta sint beneficia
divina non merentibus collata, magna tamen restant
pericula et multa certamina pro haereditate Domini
sustinenda. Errores et deliramenta, quorum prae-
stigiis excitata est perturbationis illius tempestas
vix non ingentem operata ruinam, adhucdum con-
fusiones suas tamquam fluctus feri maris despumant,
scientiarum et artium studia praeiudiciis Deo et
Christo eius infestis commaculant, et cumprimis
apud homines, qui animi cultioris laudem ambiunt,
late dominantur. Itaque iubente Domino: *clama,
ne cesses!* Synodus haec in nomine Domini con-
gregata suum esse ducit, vocem extollere in erra-
tiones et commenta, ubicunque apparuerint,
ecclesiae iudiciis et bonorum omnium detestatione
damnata.

Caput VI.

De atheismo.

Cum esse Deum ita perspicuum sit, ut, id qui
neget, vix eum sanae mentis existimare liceat,
longa effluxit saeculorum series, quin tetra urgeret
necessitas de informi atheismi monstro, quod et
paganis execrationi erat, homines christianos com-
monendi. Nostri nequaquam in tantum lapsi sunt
profundum malorum, ut athei nomen dedecore
careat: quo efficitur, ut eodem aperte gloriari nemo
praesumat. Attamen si Dei existentia re ipsa ex-
cludatur, inanem aliquam Dei adpellationem ad-
iungere parum prodest, imo multum obest. Sanctus
Augustinus ait: „Religio est, quae superioris cuiusdam
naturae, quam divinam vocant, curam caerimoniam-
que affert.“¹ Ubi persuasio de existentia entis intel-
ligentis, volentis, hominibus superioris adest, ibi
nulla neque latissimo sensu sumta religio adest.
Omnis igitur doctrina, quae Dei personalis existen-
tiam directe seu indirecte impugnat, ima religionis C
fundamenta adoritur. Quodsi talium assertores
nonnulla, quae religionis esse videantur, hinc inde
imisceant, aut verba ad simplices deludendos
componunt, aut etiam necessitate quadam creaturae
spirituali innata aguntur. Recognoscere nolunt,
quem ignorare non possunt²: unde fieri nequit, ut
sibi ipsi constantes inveniantur. Praeterea in-
credulitatis praecones non magis quam solis radios
extinguere omnem in hominibus religionis sensum
delere valent; si autem pravis moliminibus ita eum
apud plerosque conturbaverint et obscuraverint, ut
cupidorum licentiam refranando impar omnino
probaretur, non tantum rebus civilibus dirum im-
mineret excidium, sed etiam tremendo Dei iudicio
evenire posset, ut candelabrum moveretur de loco
suo, prout motum est apud tot Asiae et Africae
gentes fidei olim lumine collustratas, martyrum et
doctorum gloria, confessorum et virginum sanctitate D
decoratas.

Caput VII.

De materialismo.

In religionem et omnia simul, quae ad humanita-
tem pertinent, insurgit vesania eorum, qui nihil
praeter res sub sensus cadentes existere fingunt.
Hi monstroso quodam aberrationum humanarum
exemplo cogitationem cogitando negant et cuncta,
quibus spiritus humanus sibi aliisque manifestus
redditur, inter effectus reiiciunt, qui corporum
motibus producuntur. Fuere, qui corpora existere
negarent; sed refragabatur unanime sensus intimi
testimonium: unde factis propriis, quae cum dictis
pugnabant, convicti sunt, eos ipsos de corporum
existentia omnino persuasos esse. Eadem est causa

eorum, qui animam existere inficiantur. Attamen
absurda curare non solent, qui cogitandi agendive
licentiae praetextum vel excusationem quaerunt: ex
quo commenta illa vires ad homines movendos
repetunt.

Deo, ubi praeter materiam nihil, locus non est.
Naturae numinis partes quodammodo assignare,
eam piam matrem, sanctam, omnipotentem adpellare,
sapientissimas, quibus cuncta regat, leges multis
efferre, praestigiae sunt verborum dolose compo-
sitaе, ut vana quaedam religionis species obtenda-
tur. Haec tropi poetis remittendi rationem habent
aut vocabulorum plus minusve ornatorum inanis
sunt sonitus, nulla subiecta sententia.

Dei in honorem creata sunt, quaecunque ex
nihilo omnipotentis voluntas produxit, et quo altius
rerum creaturarum naturam perspicimus, eo penitus,
quod Deum glorificent, intelligimus. Praeterea ec-
clesia catholica, quae Christi praeceptis edocta,
misericordiae opera impense commendat, minime
improbat, quod necessitatibus hominum inventionum
sagacitate uberius provideatur. Quapropter, labores
eorum, qui res corporales perscrutari et in varios
vitae humanae usus convertere student, in se spectati
nihil, quod laudem non mereatur, habent. Caveant
autem, ne, quae de rerum corporalium natura in-
venerunt vel invenisse sibi videntur, ad doctrinam
salutis calumniandam praepostero molimine trans-
ferant. Quod veritati repugnat, verum esse nequit:
idecirco Christi fidelis certissime tenet, quaecumque
veritati christianae reapse adversentur, falsa esse,
neque curat, quod scientiae laudem habentes quadam
specie veri decipiantur. Errores breves esse noscit
et iudicia virorum quibus vera et solida scientiae
augmenta debentur, antevertit potius, quam evertit.

Caput VIII.

De pantheismo.

Cum extrema se tangant, qui materialismum et
qui pantheismum sequuntur, eandem fere religioni
cladem inferunt. Praeter Deum nihil et quidquid
existat, Deum esse; omnia Deum esse et Deum
omnia: paucis his malesana illa disciplina absolvitur.
Non negandum, similia prolata esse a viris, qui ea
tropico potissimum sensu acciperent, aut fallacem
sublimis et profundi umbram ita persequerentur,
ut religionem funditus eversam nollent; unde a
principiis stabilitis declinare, quam sine Deo esse
maluerunt. Qui autem pantheismum proprio sensu
acceptum adstruere non verentur, nihil, quod reli-
gionis nomen utcumque mereatur, reliquum faciunt.
Cum commenta pantheistica a Baruch Spinoza
primum systematis in formam redacta fuissent, inter
christiani quoque nominis viros sectatores habuerunt,
quorum miseris lapsionibus patefactum est, quousque
philosophia in Deum rebellans ratione, cui rerum
summam defert, abuti possit. Iuxta doctrinam
Hegeli, quem laudationes blasphemae Christo do-
mino aequipararunt, cogitare ac esse unum idemque
est. Tò cogitare substantiale, impersonale, infinitum,
inconditionatum, cum sui ipsius obiectum redditur,
natura, cum ad se ipsam redit, spiritus efficitur.
Praeter adumbratae evolutionis processum, qui initio
ac fine caret, nihil omnino existit. Quae ut entia
individua concipimus, momenta sunt evolutionis totò
cogitare impersonalis, infiniti, quod etiam idea ab-
soluta, ratio, spiritus mundi, Deus adpellatur. Itaque
isthaec falsi nominis philosophia, religioni et scientiae
inimica, Dei, (si rem, non vocis strepitum attendamus,)
existentiam, animae humanae immortalitatem et
voluntatis libertatem inficiatur, atque assertioni, quae
contradictionem involvit, ut fundamento suo innititur:
manifestum enim est, cogitationem cogitantis actum

¹ Lib. LXXXIII, quaest. qu. 31.

² Tertull., *Apolog.* II, 17.

esse et tō cogitare impersonale, ex quo post naturam spiritus emergat, neque existere neque mente concipi posse. Attamen in absurdorum captivitatem intellectum redegerunt homines scientiae caussam magnis clamoribus agentes. Servitutis mercedem habuerunt, ut sibi quomodocunque persuaderent, post caducam hanc vitam homini nihil spei vel timoris superesse, ac iudicii universalis locum historiam universalem tenere.

Caput IX.

De deismo.

Deismus Deum sine Christo habiturus non excellentiae, sed licentiae humanae documentum est. Viri, qui rationis cultum professi, Dei et immortalitatis fidem commendavere, ac religionis rationalis fundamentum proclamaverunt, ad Dei cognitionem haud naturae viribus eluctati sunt, sed quidquid ex ea retinebant, doctrinae christianae mutila et disiecta membra erant. Deismus phantasma est, quod incredulitatis viam primi et haesitantes ingressi figuraverunt, ut Deum verbis bene sonantibus praedicantes se de rebellionē in Filium quodammodo excusarent. Deistarum si non ingenio, tempore tamen antecessori persuasum erat, Deum eius rogatu doctrinam, miracula haberi posse negantem, miraculo adprobavisse. Ubique deismus caput extulit, incautos pietatis specie demulcens, prodierunt brevi, qui eiusdem rationis nomine illorum doctrinam aut exploderent, aut ita interpretarentur, ut inanem vix Dei adpellationem relinquerent.

Homo, ut Deo frueretur, vocatus ita affectus est, ut de divinis Deo minorem auctorem habere nolit. Gentilium superstitio innitebatur persuasioni alicui, deos quondam se hominibus manifestavisse, et nunc quoque oraculis et portentis respondere, ac pessimae, quibus polluebantur, abominationes optimi pessima corruptio erant; infantes suos Moloch non obtulissent, nisi homines paradiso clauso exulantes traditionem de redemptore venturo comitem habuissent; cuius extrema lineamenta animo idololatriae praestigiis circumvento firmiter inhaeserunt. Vicit leo de tribu Iudae et cecidit Babylon magna, nec ultra iam invenietur¹. Attamen non est in alio aliquo salus, quam in agno, qui occisus est. Iesu Christi Nazareni nomen retinere non iuvat, si quis verbum, per quod omnia facta sunt, eum esse non confiteatur. Quicumque Filium ad Patris dexteram sedentem negant, ex inimicis sunt, quos scabellum pedum Filii Pater ponet, et nescientes forsitan, quid faciant, suppetias ferunt iis, qui populos ad abyssum abominationis idolorum servitute peioris attrahere conantur.

Caput X.

De indifferentismo.

Quamquam nihil sit, quod potentissimus et misericors Deus vineae suae facere debuerit et non fecerit, tanta tamen beneficia non prosunt homini, qui oblati uti nolit. Fides, sine qua nemo Deo placere potest, fundamentum et radix salutis est: unde omnes, quotquot errore vel ignorantia vincibili, cuius proinde culpam sustinent, in haeresi, schismate vel incredulitate detinentur, a gratia divina et spe regni coelorum extorres sunt. Qui duriora haec esse reputet, caveat, ne misericordia maior esse velit, quam piissimus Iesus, qui, ut omnes homines salvi fierent, flagellis concidi, spinis coronari, crucis patibulo affigi non dubitavit. Ceterum, cum sancto Augustino, imo cum ecclesia catholica, cuius sensum verbis expressit, dicimus et tenemus: „Qui sententiam suam, quamvis falsam atque perversam, nulla per-

tinaci animositate defendunt, praesertim quam non audacia suae praesumptionis pepererunt, sed a seductis in errorem lapsis parentibus acceperunt, quaerunt autem cauta sollicitudine veritatem, corrigi parati, cum invenerint, nequaquam sunt inter haereticos deputandi¹.”

Ad salutem necessarium non est, ut quis omnia, quae ecclesia credenda proponit, explicita fide teneat, necessarium autem, ut ne unum quidem eorum caput deliberato et pertinaci animo reiiciat. Deum audit, qui ecclesiam audit, et inter eloquia divina, quibus in via pacis dirigimur, nullum adinvenire est, quod contemnere liceat. Igitur naturam fidei, quam Spiritus sanctus operatur in cordibus nostris, prorsus ignorant, qui inter fidei articulos essentielles et indifferentes distinguere tentant.

Eo tandem non pauci progressi sunt, ut, qui de Deo quis credat, aut quem ei cultum praestet, parum referre dicerent, modo vitam iuxta recti et honesti leges componeret. Hi, ut prima fidei christianae elementa addiscant seu in mentem revocent, cohortandi sunt. Iesus Christus ideo servi formam accipiens se exinanivit², quia homo neque gratiam in Adam deperditam suis viribus recuperare, nec absque gratia ad Deum († de) facie ad faciem videndum pervenire poterat. Quamquam opera, quibus Spiritus sancti auxilia desunt, non omnia ex vitiosa cupiditate procedant et peccata sint, omnia tamen ordinis naturalis sunt et proinde ad finem supernaturalem benignitate divina nobis statutum nullam habent proportionem.

Animi de rebus divinis indifferentis, imo ab eis aversi, pessima radix est amor rerum labilium, qui recto ordine inverso iustissimus sibi et valde decorus videtur. Intelligentiae principatum ambientes summa formarum, quas induunt, varietate id unum docent et urgent: bona huius mundi summo loco ponere, cetera contemnere et quatenus hominem impediunt, ne rebus temporalibus omnes nervos intendat, iugi intolerabilis adinstar abicere, rationi conforme, dignum et iustum esse; haec postulare saeculi longissime progressi genium, haec decere omnem virum praeiudiciis antiquatis maiorem. „Vae, qui dicitis malum bonum et bonum malum, ponentes tenebras lucem et lucem tenebras.“³ Ubi de diligendorum regula, de rerum humanarum summa agitur. Omnis recti et pulchri sensus, omnis in bonum verum seu apparens nisus, quaecunque demum in homine pecudum agmen emineant, ex animi ad amorem conformati natura originem ducunt. Ipsa autem amoris ratio infert, ut summo summus debeat. Princeps ista spirituum lex, bonisque malisque dispari quidem eventu, pari tamen necessitate imperans: quam si reprobi declinare possent, ignis eis paratus extingueretur. Neque Deum prout naturae auctorem cognoscere, neque gratia redemptoris ad eum sicuti est videndum elevari possemus, nisi ad Deum supra omnia diligendum creati essemus. Qui in sanctissimam legem, per ipsam naturam rationalem dictatam et divina revelatione iam inde a Moysis tempore explicitate promulgatam, insultare decorum reputant, recti conscientiam, quantum humana sinat natura, conturbant et vitiant, viam ad Deum rite cognoscendum sibi praecludunt, a rerum christianarum intelligentia penitus exulant.

Caput XI.

De tolerantia.

Christus dominus, cum pro omnibus hominibus mortuus sit, omnes nos homines caritate fraterna

¹ Epist. XLIII.

² Philipp. II, 7.

³ Isai. V, 20.

¹ Apocalyps. V, 5; XVIII, 2, 21.

complecti iubet. Itaque ut omnes homines, quae vere bona sint, habeant, ex animo desiderare, precibus a patre misericordiarum petere et, quantum nobis concessum sit, opere efficere tenemur. Homo fide ac moribus catholicus fratribus ab ecclesia alienis iustum se praebeat, benignum, misericordem, sed misericordem non tantum ratione corporis, sed et ratione animae immortalis tanto pretio redemptae: quocirca de ipsis ad fidem veram convertendis nihil negligit, quod caritas suadet et prudentia admittit. Haec catholicorum est tolerantia. Errantibus condolare pietatis, errorem veritati aequiparare impietatis esse sciunt: unde omnem, quae veritati iniuriam infert, tolerantiam longe reiciunt, quomodocunque incredulorum sive imperitorum laudibus celebretur.

Caput XII.

De communismo.

Homo, quem Deus pater omnipotens praeponit piscibus maris et volatilibus coeli et bestiis universaeque terrae, haec in omnes, qui Domino placent, usus convertendi facultatem habet. Sed et sua ea facere potest, ita ut iure polleat de iisdem ceteris exclusis hominibus disponendi. Proprietatis hoc ius est, quo concusso societas civilis concutitur, quo everso everteretur: unde Deus morum legem in monte Sinai sanciens, ipsam bonorum alienorum concupiscentiam a servorum suorum corde exulare voluit. Christus autem, qui non venit solvere legem, sed adimplere, proprietatis iura confirmavit et eorum exercitium novo, quod dedit, temperavit mandato, ut diligamus nos invicem, sicut dilexit nos¹. Quos ab aliorum rebus manus et desideria cohibere iubet, eosdem commonet, bona, quae possideant, ex talentis esse, quibus operari oportet, donec veniat, et in illa die rationem reddendam fore iudici, qui ad sinistram reiectis dicet: Quod non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis².

Cum saeculo decimo sexto bona ecclesiastica defectionis a catholica fide praemia exponerentur, visum est rapinas iusti quodam colore honestare. Contenderunt igitur, iure proprietatis in bona ecclesiastica non ecclesiam, sed civitatem polere, cuius rectores ea populi utilitatibus merito impendant. Successerunt, qui crederent, eodem plane iure potestatem civilem de privatorum bonis disponere posse, ubi de populi utilitate procuranda agatur. Negarunt demum, singulos salvo aliorum iure proprium quid possidere posse. Omnes homines pari gaudere iure genio suo indulgendi, et proinde bonis, quae vitam beatam reddant, utendi; opulentiores praedones esse pauperum spoliis ditatos. Quae populi cuiusdam territorio contineantur, communia esse debere et praecipuas potestatis civilis partes esse, singulis labores, quos subeant, et bona, quibus fruuntur, aequa lance dividere. Si institutiones, quibus societas bonorum communionem professi regi debeat, singillatim exponere conantur, absurdi facile coarguuntur, nec infrequenter ad aniles confugiunt fabulas. Excusatione tamen et commendatione doctrinae monstrosae assertores non egent, ubi applauditur iis, qui docent, vitae huius caducae oblectamentis frui summum et unicum generis humani bonum, et ut omnes eo potiantur, societatem civilem institutam esse. Qui ventum seminat, turbinem metet, et populus non intelligens vapulabit³. Communismi somnia, refragante rerum natura, ad effectum deduci nequeunt, ruinas grandes Deo per-

mittente edere possunt. Hominem a Deo avulsum velle, humanam est nescire naturam; immanem errorem civitatis constituendae normam denuntiare sapientia est, quae non tantum coram Deo stultitia habetur, sed, ubi rerum potitur, etiam coram hominibus miserrimo eventu amentiae cito convincitur. „Fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus aemulatio, lampades eius lampades ignis atque flammurum.“¹ Ut amor, quo Deo similes reddimur, ad Deum elevetur, lex divina et rei natura iubet. Ad ima depressus in passionum impetum convertitur: si coelestium memoria occiderit, pervastat terram, quae suis eum limitibus coercere praesumit. Quocirca, qui populorum saluti temporali et aeternae consulere adamant, magno studio procurent, ut stantes in fide inanibus verbis resistent, ne, cum seducendos se praebeant, filiis diffidentiae annumerentur et ira Dei in eos veniat². Qui autem egenorum miseriis vere condolent, ad pietatis christianae sensus augendos collaborent: etenim quo perfectius Christus regnat in omnium cordibus, eo magis abundant auxilia pauperibus praestita. Eis, quos flamma caritatis de concupiscentia carnis triumphantis incendit, meum et tuum sanctissimum verbum est, ubi ad aliorum, ast frigidum, ubi ad ipsorum bona refertur. „Non vides,“ ait sanctus Chrysostomus, „quomodo omnia communia Deus nobis concessit! Nam si pauperes esse permisit, id in divitum gratiam fecit, ut possint per eleemosynam peccata deponere.“³ Hanc bonorum communitatem Deus probat et filius eius unigenitus praedicavit.

In tanto errorum diluvio, ne confundamur, speremus in Domino, qui recordatus est eorum, quibus arcam refugium dedit et adduxit spiritum super terram et diminutae sunt aquae. Firmiter animo inhaereat, absque virtute Spiritus sancti nihil nos efficere posse adversus fluctus intumescentes, neque donis Spiritus sancti dignos esse, qui aliud quid quam Dei honorem quaerant. Ut autem mundi simus a sanguine omnium, non subterfugiamus, quominus omne consilium Dei annuntiemus eis: „Iudicia Domini vera, iustificata in semetipsa.“⁴

Caput XIII.

De immaculata beatissimae Mariae virginis conceptione.

Omnes, qui ubique sunt, fideles nunquam non tenuerunt, ancillam Domini, quae Dei genitrix appellatur et est, nulla prorsus peccati macula coinquinatam fuisse: unde beatissimam virginem sanctus Ephraem ab omni sorde et labe peccati alienissimam⁵, sanctus Ambrosius ab omni integram labe peccati praedicat⁶, et sanctus Augustinus de sancta virgine Maria propter honorem Domini nullam prorsus, cum de peccatis agitur, haberi vult quaestionem⁷. Si autem et virginem deiparam ab omni prorsus peccati labe immunem esse et noxam originalem eis, in quos transit, peccati labem inferre, veritate undequaque nititur, iustissima inde conclusione deducitur, Mariam a peccato originali praeservatam esse. Neque Pelagianos fugiebat, quod Mariam originis peccato maculatam esse cum fide ecclesiae Dei matrem ab omni peccati labe vindicante nullatenus consistere possit, et cum praetenderent, iuxta doctrinam sancti Augustini, Mariam

¹ Cant. canticor. VIII, 6.

² Ephes. V, 6.

³ Homil. LXXVII in Ioan., n. 5.

⁴ Ps. XVIII, 10.

⁵ Orat. ad sanct. Dei Genitr.

⁶ Serm. XXII in ps. CXVIII, n. 30.

⁷ De nat. et grat., c. 36, n. 42.

¹ Io. XIII, 34.

² Matth. XXV, 45.

³ Os. VIII, 7; IV, 14.

ipsam diabolo nascendi conditione transcribi¹, catholicae de peccato originali fidei absurdi exceptionem opposuisse crediderunt. Ceterum etiam beatissima virgo redempta est et redempta per filium, qui solus salvator et redemptor noster², sed eo excellentiori modo, quo magis gratiae donis homines coelitesque eminet. Propter sanguinem agni, qui ab initio mundi occisus est, praecursor Domini futurus, cum in utero matris esset, daemonis captivitati ereptus; propter eundem sanguinem Domini genitrix futura, ne daemon captivam eam haberet, praeservata fuit.

Diem conceptioni virginis sacrum orientalis primum ecclesia perantiquo iam aevo instituit. Ab occidentalibus postmodum receptus est; inter quos cum pius cultus latius diffunderetur, acres in scholis disputationes excitatae sunt. Doctrinam de creatoris matre ab omni peccati labe alienissima sancti fidei nostrae patres et testes nunquam accuratius explicaverunt, neque tunc vis eius et sensus ecclesiae quadam definitione stabilitus erat: unde viri neque eruditionis neque pietatis laude defraudandi aut ancipites haeserunt aut etiam defenderunt, deiparam ab omni quidem peccati personalis reatu, non tamen ab originis peccato immunem fuisse. Attamen providit, a quo missus Gabriel Mariam gratia plenam salutavit. Doctis litigantibus, festum conceptionis ad totum orbem catholicum propagatum et pastorum oviumque studiis concurrentibus egregiis ubique documentis patefactum est, quantum ab omni doctrina peccati cuiuscunque labem in Maria admittente communis sensus fidelium abhorreret. Sedes apostolica eorum, qui beatissimam virginem ab originali labe ob praevisa Iesu Christi merita praeservatam esse tenebant, patrociniū iam inde ab anno 1476 palam suscepit, festum conceptionis adprobavit, et sententiam piam eo abundantius favoribus cumulavit, quo clarius ecclesiae immaculatam conceptionem praedicantis et colentis consensus saeculorum decursu elucesceret. „Si quid universa per orbem frequentat ecclesia, quin ita faciendum sit, disputare, divo Augustino teste, intolerantissimae insaniae est“³; et legem credendi lex supplicandi statuit. Apud nos certe deiparae sine labe conceptae cultus perantiqua et domestica res est, diesque consecratus ex duobus abhinc saeculis ritu primae classis cum octava praemisso vigiliae ieiunio celebratur.

Inde a decimo sexto salutis reparatae saeculo, summi principes, episcopi, studiorum universitates a sede apostolica frequenter et enixe petierunt, ut Dei genitricem a peccato originali praeservatam fuisse, solemnī decreto confirmaret. Tanta rei perficiendae Pius IX, dira licet tempestate agitur, animum aerumnis invictum admovit; quippe litteris D encyclicis Caietae, die 2 februarii 1849 datis, totius orbis catholici episcopos admonuit, vehementer se optare, ut maiori, qua fieri possit, celeritate ipsi significant, qua devotione eorum clerus populusque fidelis erga immaculatae virginis conceptionem sit animatus, et quo desiderio flagret, ut eiusmodi res ab apostolica sede decernatur, atque imprimis noscere vel maxime se cupere, quid ipsi antistites hac de re sentiant, quidque exoptent. Litteris his excitati archiepiscopi et episcopi sexcentis plures attestati sunt, se et clerum populumque eorum immaculatam virginis conceptum fide pia tenere atque condigna devotione colere, et omnes fere adiecerunt, admodum sibi in votis esse, ut sancta sedes ea de

re dogmatica definitione decerneret. Igitur quaestione per tanta tempora tantisque studiis et curis agitata, sanctissimus pater Pius IX, octavo decembris anni 1854 die, conceptui virginis sacro, astante numerosissimo sanctae Romanae ecclesiae cardinalium, archiepiscoporum et episcoporum coetu, pronuntiavit et definivit, doctrinam, quae tenet, beatissimam Mariam virginem in primo instanti suae conceptionis fuisse, singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu salvatoris humani generis, ab omni originalis culpae labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam atque idcirco ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam⁴.

Quamvis sanctae sedis definitio in universa provincia Viennensi debito obsequio suscepta, magna diligentia promulgata et summa solemnitate celebrata sit, praesens tamen concilium in Iesu Christi nomine congregatum aequum non ducit, virginis, quae Iesum Christum peperit, laudes reticere, et toto cordis gratia plenam salutantis affectu confitetur: Mulieris, quae serpentis caput contrivit, genitricis, quam beatam dicunt omnes generationes, reginae, quam cherubim et seraphim celebrant, puritatem illibatam, qua maior sub Deo esse non potest, prout nulla prorsus, ita neque peccati originalis labe coinquinatam esse.

Caput XIV.

De hominis anima rationali, una, corpus animante.

Quae de anima humana et eius ad corpus relatione ecclesia catholica nunquam non tenuit, sanctus Cyrillus Alexandrinus, magni ac sancti Athanasii vestigia premens⁵, clare breviterque exposuit, quippe concilio Ephesino adprobante docuit: Verbum sibi univisse carnem anima rationali animatam⁶. Cyrillum et patres Ephesinos secutus sanctus Leo maximus, in celeberrima ad Flavianum epistola ait: In ea carne, quam (verbum) sumsit ex homine et quam spiritus vitae rationalis animavit⁷. Eadem pronuntiavit concilium Constantinopolitanum secundum⁸ et uberius explanavit Constantinopolitanum tertium, cuius auctoritate decretum est, unigenitum Filium Dei et Deum nostrum carnem sibi, mediante anima rationali et intellectuali, compaginasse atque formasse⁹. Igitur quum Constantinopoli invenirentur, qui hominem duas habere animas traderent, concilium oecumenicum VIII ipsos sequentibus verbis damnavit: „Veteri et novo testamento unam animam, rationalem et intellectivam, habere hominem docente, et omnibus deiloquis, patribus et magistris ecclesiae eandem opinionem asseverantibus, in tantum impietatis quidam malorum inventionibus dantes operam devenerunt, ut duas eum habere animas impudenter dogmatizare, et quibusdam irrationalibus conatibus per sapientiam, quae stulta facta est, propriam haeresim confirmare praetendant. Itaque haec sancta et universalis synodus veluti quoddam pessimum zizanium nunc germinantem nequam opinionem evellere festinans . . . , talis impietatis inventores et patratores et his similia sentientes magna voce anathematizat“¹⁰. Pari modo, cum in occidente prodirent, qui praeter animam rationalem alteram statuerent, quae forma corporis sit, concilium Viennense eos haereticis accensendos esse

¹ Litt. apost. *Ineffabilis Deus*.

² S. Anathas., *Contra Apollin.*, I, 15; II, 1, 17.

³ Concil. Ephes., act. I, ap. Colet., III, 869.

⁴ C. 2, cf. *serm. 18 de iei. dec. mens. 8*, c. 1.

⁵ Can. 4.

⁶ Edict. Constant. imp. ap. Colet. VII, 1126.

⁷ Act. X, can. 11, ap. Colet. X, 638-9; cf. act. graec. *ibid.*, X, 877 et breviar. synod., *ibid.*, X, 932.

¹ S. August., *Opus imperf. contra Iul.*, VI, 122.

² Conc. Trident., sess. XXV, de invocat., vener. et rel. sanctor.

³ S. August., *Ep. LIV, ad Ianuar.*, n. 6.

decrevit: „Porro doctrinam omnem seu positionem A temere asserentem aut vertentem in dubium, quod substantia animae rationalis seu intellectivae vere ac per se humani corporis non sit forma, velut erroneam ac veritati catholicae inimicam fidei praedicto sacro approbante concilio reprobamus; defuientes, ut cunctis nota sit fidei sinceræ veritas ac praecludatur universis erroribus aditus, ne subintrent: quod quisquis deinceps asserere, defendere seu tenere pertinaciter praesumserit, quod anima rationalis seu intellectiva non sit forma corporis humani per se et essentialiter, tamquam haereticus sit censendus¹⁴. Ad huncce canonem fideles remisit concilium Lateranense V, cum in pessimos errores, quibus recta de anima hominis doctrina tunc lacescebatur, sententiam ferret.² Quocirca novissime sanctissimus pater Pius IX minime passus est, laedi catholicam sententiam et doctrinam de homine, qui corpore et anima ita B absolvatur, ut anima eaque rationalis sit vera per se atque immediata corporis forma.³

Synodus haec in Domino congregata sanctorum vestigiis inhaerens et ecclesiae praeconium custodiens profitetur, hominem constare ex anima rationali, ad Dei imaginem creata, quae est spiraculum vitae, quam inspiravit Dominus in faciem eius, et ex corpore, quod per animam rationalem animatur et ex eius consortio, ut vivat, habet. Reprobat omnem doctrinam tres in homine substantias, nempe spiritum, corpus et animam, quae vitae corporalis principium sit, statuentem. Insuper reiicit asserta eorum, qui protestantes, se duas tantum in homine substantias agnoscere, ipsi praeter spiritum animam adscribunt, quam unam eandemque cum corpore substantiam dicant, aut corpus, quod substantiam psychicam per se viventem esse praetendant: neque enim duplex in homine cogitandi appetendique sub- C iectum statuere licet, neque salva fide et sana ratione astrui potest, unam eandemque substantiam corpus simul et cogitandi appetendique subiectum esse.

Caput XV.

De libris prohibitis.

Cum Domino instituyente oremus: *et ne nos inducas in tentationem*, omnia fugienda sunt, quaecunque in arcta ambulanti via offendiculo esse possint. Vitemus igitur necesse est commercia eorum, qui contra fidem vel bonos mores linguam exacuunt, nisi forsan, ut cum eis agamus, officii nostri ratio exposcat. Homines autem non tantum ore, sed etiam scriptis ad nos loquuntur: igitur pari diligentia caveamus oportet a scriptis, quae fidei seu morum puritatem violant. Cum verbis diffugientibus littera scripta ultimas usque terras diffundi et per omnem saeculorum decursum manere D possit, ad tentationis pericula dilatanda multo magis scripta, quam verba valent. Quapropter ecclesia ex antiquissimis temporibus libros, qui viatori tentationis laqueos tendebant, reprobavit et suos ab eorum lectione prohibuit. Quod cum iustissimum et ad fideles custodiendos in via pacis omnino compositum sit, plurimi tamen durum hunc sermonem esse, neque hominem cordatum eum audire posse conclamant. Iis, qui religionis et rei civilis fundamenta oppugnant, telorum loco libri seu libelli sunt: unde inter sanctissima hominis iura referunt, nullo impediende serpentis antiqui partes subire et homines ad deficiendum a vero et recto sollicitare.

¹ Clement., lib. I, t. I, c. un.

² Sess. VIII, ap. Colet. XIX, 842.

³ Litt. apost. ad eminent. card. archiep. Coloniens., 15 iunii 1857 datae.

Non pauci, cum scriptionibus vitam alant, iniquissimum censent, illecebris, quibus laudatores et emtores augeantur, undique conquirendis modum poni; hominis ad instar, qui licentiam peteret civium domus ad calefaciendum se incendiendi. Alii et ii frequentissimi intolerabile ducunt, libro carere, qui utcunque curiositati satisfaciat animoque incitamentorum insatiabili nova quaedam afferat, quippe aut fluctuantes in fide aut eo pacto christiani sunt, ut molesti nihil Christus petat. Praeterea summa apud nos libros multiplicandi et propagandi facilitas.

Itaque synodus in Domino congregata parochos et confessarios obtestatur et iubet, ut nihil omittant, quo venenata pocula a fidelium labiis removeri possint. Prudenter cavendum, ne animarum pericula augeantur magis quam minuantur¹, et patienter misericordiae divinae via paranda est, gravissime tamen omnibus nunquam denuntietur: Si quis scripta quomodocunque publicata, quae ad fidem labefactandam vel prava desideria excitanda comparata sint, absque legitima causa legat, eum peccatum amare et odio habere animam suam, cui mortis periculum struat; si autem de eiusmodi scriptorum pravitae sedis apostolicae vel episcopi iudiciis admonitus ab eorum lectione non absteineat, sed ecclesiae prohibitionem transgrediatur, nullum prorsus excusationi locum superesse.

Qui lucri consequendi ergo libris perversis diffundendis operam navant, videant, an iustum sit, fidem et bonos mores quaestui habere et ex animarum morte res domesticas augere, ac timeant iudicia praeparata homini, per quem scandalum in mundum venit.

Caput XVI.

De librorum approbatione.

Nullus quicunque vir ecclesiasticus libros, qui sacram theologiam, divinas scripturas, historiam ecclesiasticam, ius canonicum, theologiam naturalem aut morum disciplinam pertractant, publici iuris faciat, antequam ab antistite dioecetano, vel si ex regularibus fuerit, qui secundum ordinis sui constitutiones superioribus generalibus penes apostolicam sedem residentibus subiecti sunt, a superioribus suis hac de re licentiam rite obtinuerit.

Missale, brevium, pontificale, caeremoniale, rituale, benedictionale et omnes quoscunque libros liturgicos, praeterea catechismos et libros precum formas continentes sine permissu episcopi scripto typis mandare nefas est.

Scriptura sacra vulgatae editionis non imprimatur absque auctoritate antistitis dioecetani, cui invigilandum est, ut exemplaris Vaticani forma inviolabiliter observetur.

Omnes cuiuscunque conditionis catholici gravissime admonentur, ut libros ex professo de religione tractantes publicare non praesumant, quin eorum edendorum licentiam vel et adprobationem ab episcopo aut ab ipsa apostolica sede acceperint.

Cuncti praeterea sciant, quando in hac provincia ecclesiastica ab episcopo per seipsum aut vicarium eius generalem libri cuiusdam publicandi licentiam adepti sint, eam esse, facultatis concessae vim eumque sensum, librum ex permittentis iudicio nihil habere, quod fidei ac doctrinae catholicae vel morum disciplinae repugnet, ulteriorem vero eiusdem sive commendationem sive approbationem licentiae titulo haud contineri.

¹ Engel, *Ius can.*, V, tit. VII, n. 9-10; Schmalzgrueber, V, tit. VII, n. 52-9; Pichler, V, tit. VII, n. 7, 8, 10.

TITULUS II.

De hierarchia sacra et ecclesiae gubernatione.

Caput I.

De pontifice Romano.

Cum prout unus est Christus, una sit ecclesia sponsa ipsius, Dominus noster unitatis eiusdem originem ab uno incipientem sua auctoritate disposuit.¹ Igitur omnibus quidem apostolis dixit: „Sicut misit me pater, et ego mitto vos,“² unum autem Petrum petram constituit, super quam aedificavit ecclesiam suam, ne portae inferi praevalerent adversus eam;³ pro uno Petro rogavit, ne deficeret fides eius; unum Petrum fratres suos confirmare iussit;⁴ uni Petro agnos et oves pascendos tradidit.⁵ Petrus apostolorum princeps et caput semper in suis successoribus vivit⁶ et per pontificem Romanum loquitur.⁷ Quapropter, dominicis obedientes verbis, cum sancto Ignatio martyre, qui secundus post Petrum Antiochenorum ecclesiam rexit,⁸ ecclesiam Romanam caritatis coetui praesidentem⁹ salutamus et. cum sancto Irenaeo discipulo sancti Polycarpi, qui sanctum Ioannem apostolum docentem audierat, profiteamur, cum hac ecclesia *propter potiore principatitatem necesse est omnem convenire ecclesiam, hoc est, omnes, qui sunt undique fideles.*¹⁰ Cum omnibus autem, qui in orbe terrarum sunt, catholicis tenemus et annuntiamus, quae concilii Florentini patres, occidente et oriente in unum conspirantibus, decreverunt: Definimus Romanum pontificem in universum orbem tenere primatum et ipsum pontificem Romanum successorem esse beati Petri apostolorum principis et verum Christi vicarium, totiusque ecclesiae caput et omnium Christianorum patrem et doctorem existere, et ipsi in beato Petro pascendi, regendi ac gubernandi universalem ecclesiam domini nostri Iesu Christi plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis oecumenicorum conciliorum et in sacris canonibus continetur.¹¹

Conciliorum oecumenicorum auctoritati pontifices Romani nihil detraxerunt, sed eam potius commendaverunt unius moris cum sancto Gregorio magno asseverante: „Sicut sancti evangelii quatuor libros, sic quatuor concilia suscipere et venerari me fateor.“¹² Cum autem corpus sine capite mutilum sit, concilium ecclesiam universalem repraesentans sine successore sancti Petri, qui ecclesiae caput est, nequaquam haberi potest.

Quamvis pontifex Romanus universae, quae sub coelo est, Christi ecclesiae moderator et pastor existat,¹³ occidentis tamen ecclesiis peculiari simul titulo praeest. Quarto iam post virginis partum saeculo, provinciae omnes, quae tunc Italiae, Galliarum et Illyrici praefecturis continebantur, patriarchali eius iuri suberant: unde cum maior et melior Illyrici pars imperio orientali adiceretur, episcopus Thessalonicensis delegationem accepit iura patriarchalia his in provinciis sanctae sedis nomine exercendi; neque refragabantur Graeci, donec pace

A ecclesiastica iconoclastarum haeresi perturbata, Illyricum orientale patriarchatui Constantinopolitano usurpatione iniqua transcriberetur. Patriarchatui Romano accessit Germania laboribus apostolicis virorum, qui patriarchali summi pontificis potestati suberant, ad Christum et vitam perducta; sanctus Bonifacius, qui in re christiana per Germaniam propaganda et confirmanda omnibus abundantius laboravit, legatione apostolica fungebatur. Cum itaque sedi apostolicae multiplici titulo devincti simus, sanctum nobis est honorem matri, obsequium magistrae omnium ecclesiarum debitum coram coelo et terra profiteri, et Petro in Pio IX propensissima voluntate persolvere.

Caput II.

De episcopis.

In ecclesia gubernanda et pascenda perinde ut apostolorum principi pontifex Romanus, apostolis episcopi successerunt, „pro patribus apostolis ecclesiae nati constitutique principes super terram.“¹ A Spiritu sancto positi sunt, ut praesidente per summum pontificem Petro, regerent ecclesiam Dei,² cuius ratio per temporum et successionum vices ita decurrit, ut super episcopos constituatur et omnis eius actus per eosdem praepositos gubernetur.³ Ecclesia est in episcopo, et si quis non sit cum episcopo uni cathedrae Domini voce fundatae⁴ adhaerenti, non est in ecclesia.⁵ Unde militiae clericali adscripti et fideles omnes audiant sanctum Ignatium doctorem apostolis supparem: „Sine episcopo nemo quidquam faciat eorum, quae ad ecclesiam spectant.“⁶ Qui honorat episcopum, a Deo honoratus est; qui clam episcopo aliquid agit, diabolo praestat obsequium.“⁷

Iesus Christus omnem tenens in coelo et in terra potestatem mitisque idem et humilis corde apostolis et in eorum locum successuris legem statuit, ut, qui maior esset, sicut minor, et qui praecessor, sicut ministrator fieret⁸: unde Iesu Christi in terris vicarius servi servorum Dei appellatione gloriatur. Iura ex potestate ecclesiastica oriunda officii et eius sanctissimi rationem habent; facultatem enim continent, quae ad serviendum Christo in cohaeredibus eius necessaria est et non nisi huius servitii intuitu servis domui praepositis conceditur. Igitur episcopi, quo maior dignitas et auctoritas eis collata existat, eo religiosius teneant, nihil omnium, quae acceperint, alio se accepisse pacto, quam ut Domino ea in fratribus, quos suo sibi sanguine redemit, incessabili famulatu impendant. Haec summa sit vitae eorum, fratrum curam gerere aliorumque salutem lucrum facere animae suae.

Episcopus sine crimine sit sicut Dei dispensator, benignus, sobrius, continens, iustus⁹. Parum tamen se praestitisse putet, si a concupiscentiis huius saeculi se custodierit. Vita quidem gregis vita est episcopi munere pro viribus functi, mors autem gregis, si in aliquo ei defuerit, mors episcopi est. Cum minister sit eius, qui animam suam pro ovibus posuit, totum se suis debet. Presso igitur pede sequi conetur apostolos, qui mensae cura diaconis tradita dixerunt: „Nos autem orationi et ministerio verbi instantes erimus.“¹⁰ Verbi divini propagandi et fructus eius multiplicandi tuendique magnis et parvis, nobilibus et ignobilibus, sapientibus et insipientibus debitor est. Attamen in vanum laborabit, nisi orationi magno studio intendat. Interponat se pro populo suo, sicut

¹ Cypr. De unit. eccl., cap. 4.² Ioann. XX, 21.³ Matth. XVI, 18.⁴ Luc. XXII, 32.⁵ Ioann. XXI, 15-7.⁶ Concil. Ephes., act. III, apud Coleti, III, 1154.⁷ Concil. Chalcedon., act. II, apud Coleti, IV, 1235.⁸ Euseb. Caesar., Hist. eccl., III, 22, 36.⁹ „προκαθήμενός τῆς ἀγάπης“ Ignat. Epist. ad Rom.¹⁰ Iren., Adv. haeres., III, 3, n. 2. [V. de hoc testimonio dissertationem editorum coll. Lac. IV.]¹¹ Conc. Florent. definitio apud Coleti, XVIII, 526-7.¹² Greg. M., Epist., I, 24.¹³ Theod. Stud., Epist., I, 34.¹ August. In ps. 44, § 32.² Act. XX, 28.³ Cypr., Ep. 27.⁴ Cypr., Ep. 40.⁵ Cypr., Ep. 69.⁶ Ign., Ad Smyrn., c. 8.⁷ Ibid., c. 9.⁸ Luc. XXII, 26.⁹ Tit. I, 7-8.¹⁰ Act. VI, 4.

Aaron, qui stans inter mortuos et viventes pro populo A deprecatus est, et plaga cessavit¹. Spiritum creatorem humiliter et constanter exoret, ut ipso sanctam infundente dilectionem desiderio apostoli desideret, ovibus non tantum evangelium Dei, sed etiam animam tradere, et grandis amore dicere possit: „Instantia mea quotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum. Quis infirmatur et ego non infirmor? quis scandalizatur et ego non uror?“²

Cum episcopalis muneris gravitas nunquam non vel angelicis humeris tremenda sit, increseit onus periculis, quibus Dei in terris regnum cingitur; sed et crescat animus in Domino confidentium! „Accingimini et estote filii potentes, quoniam melius est, nos mori in bello, quam videre mala gentis nostrae et sanctorum. Sicut autem fuerit voluntas in coelo, sic fiat.“³ Haec quibus fortissimus Iudas armis carnalibus pro civitate Dei dimicatuos confirmavit, optime describunt fervoris simul et patientiae spiritum, in B cuius virtute pro coelesti Ierusalem armis spiritualibus decertandum est, his praesertim temporibus, quibus nihil modici expectemus oportet: etenim altissimus, qui abyssos intuetur, aut suum in terris regnum magna quadam et insigni victoria clarificabit, aut, quod absit! avertet ad tempus faciem suam et magna iudicia iudicabit. „Haec autem est victoria, quae vincit mundum, fides nostra.“⁴ Tempore acceptabili, quo verbum caro factum transiit beneficiando, curationis gratiam implorantibus credendi conditio indicta est, et Petrus in virtute verbi, quo venire iussus erat, super aquam ambulans, quamprimum timeret, mergi coepit. Ut igitur digni simus, quorum ministerio haereditas Domini custodiatur ab omnibus inimicis eius, paremus cor Spiritui sancto operaturo in nobis fidem generosam, haesitandi nesciam, quae divinum accepit promissum: „Amen dico vobis, si habueritis fidem sicut granum sinapis, C dicetis monti huic: Transi hinc illuc, et transibit; et nihil impossibile erit vobis.“⁵

Caput III.

De metropolitana.

Sanctus Leo verbo et opere magnus scripsit: „Quoniam et inter beatissimos apostolos in similitudine honoris fuit quaedam discretio potestatis, et cum omnium par esset electio, uni tamen datum est, ut ceteris praeemineret. De qua forma episcoporum quoque est orta distinctio et magna dispositione provisum est, ne omnes omnia sibi vindicarent, sed essent in singulis provinciis singuli, quorum inter fratres prima haberetur sententia.“⁶ Potestas metropolitana, quam apostolum gentium Timotheo in Asiam proconsularem, Tito in Cretam contulisse vix non certum est, antiquissima ecclesiae aetate instituta est, ut unitatem sacerdotum in vinculo pacis et vigorem D ecclesiasticae disciplinae conservet. Iurisdictionis munia, quae metropolitae secundum praesentem ecclesiae disciplinam competunt, concilii Tridentini sanctionibus definita sunt. Potestatis insignia habet pallium, quo in sacris faciendis per omnem provinciam statis diebus utitur, et crucem archiepiscopalem, quae in omnibus provinciae locis etiam exeuntis ante ipsum defertur.

Frater, qui a fratre iuvatur, quasi civitas firma⁷. Quo graviora sunt tempora eo magis metropolita et coepiscopi de iis, quae sollicitudinem episcopalem attinent, consilia conferre studeant, ut Dei honorem et gregis commissi salutem iunctis per omnia viribus efficacius procurent.

¹ Num. XVI, 48.

² II Cor. XI, 29.

³ I Macchab. III, 58-9.

⁴ I Ioann. V, 4.

⁵ Matth. XVII, 19.

⁶ Epist. 84.

⁷ Proverb. XVIII, 19.

Caput IV.

De concilio provinciali.

Ecclesiam, apostolis exemplo praeerantibus, episcoporum concilia impensis studiis frequentavisse et provexisse, tota antiquitas christiana abunde testatur. Synodos provinciales ut fidei custodiendae, unitatis servandae, disciplinae vindicandae efficacissimum medium canones commendant et urgent. Ut quovis saltem triennio haberentur, patres Tridentini decreverunt. Summi pontifices nihil quod ad ea promovenda faceret, neglexerunt. Qui potens est et sanctum nomen eius, insigni beneficio effecit, ut disparuerint, quae venerandis episcoporum comprovincialium conventibus obstacula posuerant. Magnus Deus et salvator noster spiritus sui donis nos augeat, ut provinciae huius concilia beneplacita sint in conspectu eius et ignem incendant, quem in terram mittere venit.

Metropolitae est, concilium provinciale convocare eidemque praesidere. Ipso legitime praepedito vel sede metropolitana vacante, tam convocandi quam praesidendi ius ad episcopum suffraganeum antiquiorem spectat, licet inter convocandos habeantur praesules dignitate eum praecedentes. Episcopi sedi apostolicae immediate subiecti tenentur vicinae cuiusdam provinciae concilium una vice pro semper seligere, quo facto in ipso comparendi ius et obligationem habent.

Abbates, qui in populum iurisdictionem quasi episcopalem exercent, adire tenentur concilium provinciae, intra cuius terminos districtus, ubi populo praesunt, situs est. Hi, nec non vicarii capitulares episcopatum per provinciam vacantium suffragium decisivum ferunt.

Metropolita, antequam pallium acceperit, concilium provinciale convocare aut ei praesidere nequit; ad episcopatum vero designatus, quamprimum confirmationis aut translationis bullam acceperit, concilium provinciale, ad quod episcopatus ei collatus spectat, adire potest et debet, suffragium decisivum in eo habiturus.

Episcopi auxiliares, vel metropolitae vel aliis concilii patribus adiuncti, capitula metropolitanum et cathedralia, ecclesiarum collegiatarum praepositi, aut quomodocunque prima earum dignitas adpelletur, nec non abbates, praepositi, priores conventuales atque superiores provinciales regularium, qui animarum curae operam navant, aut quorum monasteriis domibusve beneficia curata incorporata existunt, ad concilium provinciale vocandi sunt et consultativum in eo suffragium exercent. Capitulum metropolitanum per tres, cathedralia per duos procuratores suffragiis absolute maioribus eligendos comparent.

Conventus celebrandi tempus et locus convocationis edicto statuitur.

Legitime vocatus absque causa legitima, a metropolitana probanda, non absit. Omnes, qui suffragii decisivi iure gaudent, si legitime impediti abfuerint, procuratores mittere possunt et debent: qui utrum suffragium decisivum an consultativum laturi sint, concilium provinciale de casu ad casum decernet.

Tam metropolita quam ceteri concilii provincialis patres curam habebunt, ut secum adducant viros et doctrina et rerum gerendarum experientia claros, quorum consilio in decretis praeparandis utantur.

Aliarum provinciarum metropolitae vel episcopis, si concilio interesse exoptent, sedes honorifica assignetur. Fraternalia eorum consilia adhibeantur; suffragium decisivum eis conferri nequit.

In sessionibus publicis capitulum ecclesiae metropolitanae, vel si concilium in cathedrali quadam provinciae ecclesia celebrari contigerit, ecclesiae huius capitulum capitulariter procedens aderit.

Tam in sessionibus publicis quam in congregationibus, episcopi exempti, qui concilium provinciae respectivae selegerunt, praecedent antistites com-
provinciales, nisi horum aliquis cardinalitia dignitate praeferat. Ceterum episcopi comprovinciales loca sua secundum consecrationis episcopalis susceptae tempus habebunt. Antistites dioecesanos episcopi auxiliares sequuntur; hos autem abbates populum habentes, ubi eorum aliquis adsit, vicarii capitulares nec non ii antistitem absentium procuratores, quibus concilium vocem decisivam conferendam censuerit. Post ipsos capitulo metropolitano seu cathedrali locus erit. Post capitulum abbatibus seu praepositis populum non habentibus, episcoporum procuratoribus suffragium consultativum laturis et capitulorum metropolitani et cathedralium deputatis sedes assignanda venit. Ceterum de praecedentibus in synodo provinciali habendis concilium omni recurso rescisso pronuntiabit.

Metropolita concilii praeses mitram pretiosam gerat; episcopi mitris auriphrygiatis, quantum fieri possit, uniformibus, abbates et alii pontificalium usum habentes simplicibus ex serico utantur.

Decreta concilii sanctae sedi proponenda sunt. Ab eadem recognita metropolita promulget; promulgata per totam provinciam ecclesiasticam legis vim habent. Dubiis de eorumdem sensu obortis consulatur antistes dioecesanus, qui rem, si gravior seu difficilior quidpiam habeat, ad metropolitam deferat. Metropolita antistitem comprovincialium consiliis adhibitis definitionem edat, ad proximam usque synodum valituram.

Annis, quibus provinciae concilium non celebratur, episcopi, praeterquam si magnae difficultates obsistant, ad metropolitam convenient, ut de rebus ecclesiasticis facilius et efficacius quam epistolarum ope consilia fraterna conferantur.

Caput V.

De capitulis cathedralibus.

In primaeva ecclesia maioris ponderis causae, permittente temporum conditione, episcoporum consensibus agitabantur, de aliis rebus episcopus presbyterii consilia adhibere solebat. Ad presbyterii gradum lentis tunc plerumque gradibus et diuturno in inferioribus servitio praestito ascendebatur, in civitatem episcopalem lectissimus quisque adscisciebatur. Presbyterium sede plena episcopi senatum constituebat, sede vacante dioecesis administrationem gerebat. Episcopi vitae sanctitate conspicui, inter quos sanctus Augustinus excelluit, magnis egerunt studiis, ut clericis praesto essent sanctimoniae sectandae adminicula, quae vita religiosa recte utentibus exhibet. Vitae clericalis communitas canonicus vivendi ordo haberi et dici coepit ac ad clericos communem vitam agentes translatus est canonicorum nomen, quo antea clerici omnes ecclesiae cuiusdam canonici seu matriculae adscripti venire solebant. Conciliorum decretis effectum est, ut saeculo nono adolescente, in Germania et Gallia vix superesset ecclesia cathedralis, cuius clerus non profiteretur vitam communem iuxta Chrodegangi Metensis regulam conformatam. Subeunte temporum vicissitudine, vitae communis vinculum dissolutum est, ecclesiarum cathedralium canonici beneficia tenere coeperunt.

Itaque capitula cathedralia nostrae aetatis successerunt canonicorum collegiis ad vitae religiosae similitudinem compositis, quorum in formam antistitem mandata et conciliorum decreta antiqui aevi presbyteria redegerant. Episcopi senatum constituunt, consilio ei et opera in dioecesi gubernanda adsunt. Nonnullis etiam in rebus, de quibus iuris

statuta et singularum ecclesiarum consuetudines consulantur oportet, antistitis est, capituli aut quorundam ex capitulo consilia petere. In negotiis, quae ipsum capitulum attinent, nec non in ecclesiarum sive beneficiorum unione consensus capituli accedat necesse est. Altari et cultui divino canonici inserviunt horasque canonicas in ecclesia cathedrali alternis choris canunt. Capitulum in corpore procedens primum post antistitem locum occupat.

Non immerito virorum ecclesiasticorum coetus ceteris eminentior laudibus et obsecrationibus publice Deo offerendis peculiari modo designatus est. Cui in supernis coeli et universae potestates sanctus, sanctus, sanctus proclamant, eum in hac lacrimarum valle sancta confitetur ecclesia, quam Dominus instituit et regit, ut homines mortales ad angelorum consortia eluctentur. Propterea Spiritus sanctus omnes, qui aurem habent ad audiendum, commonet, ut nihil quidem agant, quod ad Domini gloriam non collimet, sed oratione fidei eum collaudare et invocare nobilissimum et gravissimum esse censeant. Canonici tamquam publici pro populo deprecatores constituti sunt et hoc munere ita fungantur, ut fidei et devotionis exemplo populum confirmet et ad precum societatem alliciant. Eandem legem sibi impositam sciant, qui canonicorum loco partem officii persolvunt. Nihil praeceps in vocis modulatione, nihil oscitans in corporis habitu deprehendatur; omnia decora sint, gravia et Deo, cui psallunt, digna.

Statuta capitularia, ubi desunt, secundum sacrosancti concilii Tridentini decreta et constitutiones apostolicas a capitulo condantur et ab episcopo adprobentur. Canonicus poenitentiarius et theologalis iuxta modum a patribus Tridentinis praescriptum¹, quantum fieri possit, constituentur.

Sede vacante iurisdictio episcopalis ordinaria ad capitulum transit; eam tamen intra octiduum vicario capitulari, qui suffragiis absolute maioribus eligendus est, absque limitatione committere tenetur. Si in mora fuerit, vicarium nominandi ius ad metropolitam, vel, ecclesia metropolitana vacante, ad antistitem suffraganeum seniore devolvitur. Sede vacante fas non est, quidpiam innovare vel iuribus episcopalibus detrudere aut beneficia liberae collationis episcopalis conferre.

Caput VI.

De parochiis.

Quamvis episcopus totius gregis ei commissi pastor et doctor existat, augescente tamen fidelium numero et dilatatis dioecesium finibus sensim sensimque receptum et canonibus postmodum sancitum est, ut presbyteris probatae fidei et doctrinae certa pars gregis perpetuo pascenda concederetur. Parochorum his nomen inditum. Instituto parochiali ubique inducendo concilium Tridentinum ultimam attulit manum; episcopis enim mandavit, ut in iis civitatibus ac locis, ubi nullae essent ecclesiae parochiales, quamprimum fieri curarent; ubi certos fines non haberent, sed earum rectores promiscue petentibus sacramenta administrarent, populum in certas propriasque parochias distinguerent, et unicuique suum perpetuum peculiaremque parochum assignarent².

Parochorum munus eo absolvitur, ut plebis concredita salutem cultus divini celebratione, sacramentorum administratione, doctrina, exemplo, oratione indefessi procurent. Baptismus, viaticum, extremam unctionem dispensare iuris parochialis est; mortis tamen urgente periculo, ab aliis sacer-

¹ Sess. V, c. 1, et sess. XXIV, c. 8, *de reform.*

² Sess. XXIV, *de reform.*, c. 13.

dotibus licite administrantur. Parochianorum matronis assistunt, ita ut invalida sint, quae sine eorum vel episcopi ipsius licentia coram alio sacerdote celebrentur. Eosdem defunctos sepeliunt; si aliud sibi sepulcrum elegerint, stolae tamen funeralis iura percipiunt. Praeterea fideles admonendi sunt, ut non omittant, iuxta sacri concilii Lateranensis decreta communionem paschalem a proprio parcho aut eius delegato suscipere. Ubi autem legis saluberrimae observantia sine animarum periculo urgeri non possit, episcopus permittat, ut fideles etiam in alia quam parochiali eorum ecclesia communione paschali reficiantur.

In ecclesia parochiali nemini sacra facere aut functiones ecclesiasticas quascunque obire licet, nisi a parcho vel ipso episcopo facultatem acceperit. Parochus presbyteros, quos noverit, vel qui idoneis documentis probent, sacerdotes se esse nulla censura irretitos, semel aut iterum ad divina facienda admittere potest, quamvis licentia per dioecesim celebrandi careant. Diutius commoratorios ad episcopum remittat. Quando sedes episcopalis longe distat, pro facultate intermedio tempore habenda decanum adeant. Presbyteros ignotos nullisque documentis idoneis instructos parochus a celebrando omnino arceat.

Parochis confirmatur vel confertur facultas dispensandi cum rusticis, ut diebus dominicis et festis, audita saltem missa, in agris labores peragere possint, quibus imminente tempestate vere opus est, ne grave rerum suarum damnum patiantur. Vicissim necessitatis causam avaritiae praetextentes non audiant.

Parochi et omnes, quibus munus parochiale etiam precario titulo concreditum est, cunctis dominicis festisque diebus etiam suppressis¹ missae sacrificium pro populo offerre tenentur. Si autem gravi inopia laborent, episcopus eis permittere potest, ut pro missa diei dominici vel festi stipendio, quo infra hebdomadam carerent, ipsis oblato sacrificium pro populo applicandum infra hebdomadam supplere possint. Diem tamen, in quem sacrificium parochianis debitum transferunt, publice denuntient.

In cultu divino celebrando normam ab episcopo praescriptam accurate sequantur, neque sine eius permissu vel praecepto aliquid addant vel detrahant vel quomodocunque immutent, aut extraordinaria pietatis exercitia instituunt.

Inter eos, qui vineam Domini colere et aprum ferum, ne eam depascat, prohibere debent, parochi insignem locum occupant. Quocirca concilium hoc in Domino congregatum adiurat parochos per viscera misericordiae Iesu Christi, ut sponsores facti gregis, pro quo hostiam se Deo patri obtulit, impensis studiis allaborent ad quaerendum quod perierat, consolidandum quod infirmum, sanandum quod aegrotum, alligandum quod confractum est². Baptismo infantes ablueri, conciones et puerorum institutiones statis temporibus habere, moribundis extrema ecclesiae sacramenta administrare, defunctos sepelire optimum quidem et summe necessarium est; neque tamen parochus, qui ex ordine haec absolverit, pastori et episcopo animarum nostrarum satisfecisse se credat. Animi ad superna conversio a verbi divini praedicatione exordium saepe ducit, attamen sine sacramento poenitentiae non consummatur, iterato eius usu et pane, quem digne manducantes vitam aeternam habent, confirmatur et perficitur. Homini, qui coelestium immemor vixit, sacramenta instante iam morte administrata parum prodesse solent.

Quamdiu autem aegrotus integra mente existat, tempus infirmitatis tempus propitiationis esse potest: quippe monita salutis facilius admittere solent decumbentes, quam homines negotiis et voluptatibus consuetis turbinis ad instar abrepti. Itaque parochus oves suas agnoscat, ad sacramenta digne et frequenter suscipienda parochianos publicis et privatis monitis disponat, eorum confessiones impigerime audiat, aegrotos indefessa cura invisat, morientibus pie assistat.

Cum omnibus Spiritus sanctus dicat: „*Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor*,“³ parochi etiam vi muneris, quo funguntur, pauperum aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere tenentur⁴. Paratissimi egenorum inopiam pro reditu conditione sublevent, miseros omnes officiis benigne prosequantur, consolatione reficiant, ad memoriam ponderis gloriae, quam momentaneum hoc et leve tribulationis nostrae operatur, animum iacentem erigant. Parochianos ad misericordiae opera crebro excitent.

Residentiam religiose servant. Per notabilem diei partem nunquam domo absint, quin repentinis casibus provisum sit. Ultra biduum sine decani praescitu et permissu ex parochia non discedant. Ut ultra sex dies abesse liceat, ab episcopo facultatem scriptis expressam obtineant.

Caput VII.

De parochiarum circumscriptione.

Cum ad impossibile nemo teneatur, nulla sane negligentiae culpa obstringuntur parochus et presbyteri adiutores, qui, etsi munus suum pro virili obeant, propter nimium tamen parochianorum numerum eorum necessitatibus plene providere nequeunt. Lugubris autem et miserrima res est, populum catholicum presbyteris, qui sufficiant, et ecclesiis, quibus capi possit, destitutum iacere „*sicut oves non habentes pastorem*“⁵, et ad auxilia ferenda nihil non moliendum. Nequaquam expedit, ut parochia quaedam etiam in maioribus civitatibus constituta ultra decem parochianorum millia contineat. Contra nec iuvat, parochias iusto minores esse. Multa sunt, quae dissuadent, ne sacerdotes singuli exiguae plebi praepositi distribuuntur, quin locorum conditio et animarum salus id exigit. Vae soli, quia, cum ceciderit, non habet sublevantem se!⁶ Ecclesia, quam spiritus sapientiae regit, communem virorum ecclesiasticorum vitam omni tempore commendavit et propagavit. Domestica sacerdotis cum sacerdotibus consuetudo ad arcenda, quae minus decent, et alenda rerum sacrarum studia magnum affert momentum. Normae haec ad instar habeantur, si novae parochiarum circumscriptionis opportunitas adsit.

Caput VIII.

De adiutoribus parochialibus.

Parochus, nisi infirmitate aut senio impediatur, muneris sui partes per se ipsum implere obligatur. Non sacerdoti parochia, sed parochiae sacerdos quaeritur, et ideo digniori seligendo magna cura impenditur, quia non nihil, sed plurimum refert, a quonam officii parochialis functiones peragantur. Si autem solus non sufficiat, tot sacerdotes ei adiungantur, quot pro parochianorum numero et locorum conditione ad curam animarum rite peragendam requiruntur.⁷

¹ Psalm. IX, 38.

² Conc. Trid. sess. XXIII, c. 1, *de reform.*

³ Marc. VI, 34.

⁴ Eccl. IV, 10.

⁵ Conc. Trid. sess. XXI, *de reform.*, c. 4.

¹ Encycl. 3 maii 1858, *Amantissimi redemptoris.*

² Ezech. XXXIV, 4.

Parochus cooperatores fratres sacerdotii, filios A aetatis et experientiae ratione habeat; consilio regat, exemplo excitet, iuniores ad curae parochialis munia benigna assiduitate informet, bonorum operum, quibus Deum glorificabunt, particeps futurus, si patrem spiritualem eis se exhibuerit. Cooperatoribus decens debetur sustentatio; convictores sint parochi, qui vitae necessaria benevole eis subministret. Ipsi autem debitum parochi honorem deferant ac debitam subiectionem praestent, eius apud parochianos reverentiam tueantur et propagent, laboribusque suis vineam Domini ita colant, ut rectorem eum constitutum esse nunquam obliviscantur.

Caput IX.

De decanis.

Quo latius dioecesium limites extenduntur, eo minus episcopus rebus, quibus secundum beneplacitum Domini ordinandis intendere debet, per se B ipsum invigilare satis est. Insignis itaque apud nos cumprimis utilitas decanorum per dioecesin dispositorum, ut antistiti oculi et auris loco sint. De omnibus quidem, quae curam animarum et legum ecclesiasticarum observantiam attinent, speculatores instituti sunt; praecipue autem vigilent, ut sacerdotes dignos se praebeant vocatione, qua vocati sunt, et oves Domini summa diligentia pascant. De minoribus rebus fraterne eos admoneant; ni morem gerant, ad episcopum recurrant, cui graviora omni semota mora indicanda sunt. Habentur inanes rumores, quos contemnere decet; fama autem constans et multorum animos movens nunquam parvi pendenda est: si fundata sit, scandalum reprimere, sin minus, innocentem suspicionis invidia liberare, iustitia exigit et caritas. Qui, cum muneris sui ratio id postulet, episcopum de scandalis vel gravi eorum suspicionem non admonet, offensae divinae et C detrimenti animabus illati complicem se esse sciati.

Decani est, parochos et parochiarum rectores cunctos in muneris rite adepti administrationem inducere, ita tamen, ut relate ad regulares parochiae domui religiosae incorporatae administratores, lex sive consuetudo dioecesana intacta maneat.

Procuratori omnium bonorum, quae ad parochias vel ecclesias parochiales sive filiales pertinent, decanus iuxta normam eidem praescriptam invigilare tenetur.

Si parochus seu parochiae rector gravi morbo decumbat, decanus eum adeat, de vita periclitantem sacramentorum praesidio muniat, sive, ut iusto tempore muniatur, curam gerat, et opportune eum excitet, ut domui suae disponat, neque de stipendiis missarum forsitan nondum persolutarum et de mercede famulantibus debita providere obliviscatur. Vita functum sepeliat, iuribus stolae ad ipsum D pertinentibus, nisi regularis parochiae domui religiosae incorporatae administrator fuerit; huius enim sepeliendi ius ad superiorem regularem spectat.

Decanus presbyterum aliquem idoneum ad parochiae vacantis administrationem deputet, usque dum episcopus, ad quem extemplo referendum est, ea de re constituerit.

Decanus parochis permittere potest, ut ex rationabili causa et de presbytero, qui eorum vices suppleat, provisione facta a parochia sua per sex ad summum dies absint. Ad episcopum tamen de licentia concessa referat. Eidem conceditur, ut necessitate urgente presbyteris facultatem sacramentum poenitentiae administrandi vel licentiam missam celebrandi rite obtentam in quindecim dies proroget, nec non, ut alius dioecesis sacerdoti litteris formatis antistitis sui munito missam celebrandi licentiam in quindecim dies tribuat; qui

tamen omnes ad episcopum illico recurrere debent.

Decanus facultatem habet absolvendi in casibus episcopo reservatis et intra districtus ei demandati limites peragendi benedictiones, in quibus iuxta ritus sacri rationem chrismatis unctio non intervenit.

Caput X.

De visitatione a decanis habenda.

Cum in provincia hac, quae a Bavariae ad Hungariae usque limites extenditur, episcopi visitationem canonicam tempore statuto absolvendo impares omnino existant, decanis munus demandatum est, parochias districtus eis assignati quotannis visitandi eum in finem, ut de earundem statu ad antistitem accurate referre queant.

Decano adventante campanae pulsabuntur, parochus cum sacerdotibus cooperatores stola et rocchetto ipse, rocchetto ceteri induti eum ad ecclesiae ostium excipient et ad sacristiam deducunt, ubi rocchetum stolamque sumet. Decet, ut missae a parochi celebrandae intersit. Post missam vel, si commode ipsi interesse non possit, quamprimum ex sacristia prodierit, sanctissimum sacramentum a parochi exponatur, incenset ipsum decanus et hymno sacro pro more decantato benedictionem det populo. Quo facto diligenter examinet altare primum maius, tabernaculum, ostensorium, ciborium, cetera postmodum altaria, fontem baptismalem, sacrarium, confessionalia, omnemque ecclesiae adparatum. Ad sacristiam se conferens, calices, pyxidem portatilem, casulas, linteamina, et quaecunque cultui divino inserviunt, diligenter inspiciat. Hoc absoluto negotio, cum populo pias preces fundente coemeterium adibit. Ibi cum aliis, qui adsunt, presbyteris psalmum *De profundis* recitabit et collectam *Fidelium Deus omnium conditor* dicet. Postea coemeterium perlustrabit. Si autem coemeterium longius distet, ad eius inspectionem absque populo, tempore quod commodius ipsi videbitur, conferre se poterit. E coemeterio redux, vel si eius visitatio dilata fuerit, statim post sacristiae inspectionem ecclesiae fabricam, quantum fieri possit, attente examinet. His peractis, nisi forsitan scholarum inspectio alii cuidam sacerdoti concedita fuerit, scholam adeat, ubi pueri et puellae eorum, quae didicerint, coram eo tentamen faciant. Doctrinae christianae unum, quod necessarium est, tradentis primae sint partes. Domum dein parochialem visitet; an reparationibus minoribus debite sit provisum, an maiores quaedam requirantur, diligenter investiget, et an beneficii bona iuxta sanctiones ecclesiasticas administrentur, quantum res sinat, exploret. Denique parochi, ecclesiae vitricis, et quodsi patronatus iuri subsit, patrono sive eius mandatario advocatis perquirat de eis, quae ad administrationem bonorum ecclesiae parochialis pertinent. Ceterum omnibus aditu facilis, quaecunque de rebus ecclesiasticis ipsi significantur, patienter audiat et prudenter ponderet; de omni autem visitationis negotio ad antistitem fideliter referat.

Caput XI.

De synodo dioecesana.

Cum inter episcopum et sacerdotes, quos in commisso grege pascendo adiutores habet, intimus nexus intercedere debeat, ex antiquissimis ecclesiae temporibus antistites suae dioecesis clericos, praesertim in animarum cura laborantes, frequenter congregaverunt, ut eos salutaribus monitis instruerent, desideria patefacta paterne exciperent, corrigenda corrigerent, et quae dioecesis rebus prodescent,

decernerent et promulgarent. Hae sunt origines A synodorum dioecesanarum, quae ut quotannis habeantur, patres Tridentini decreverunt. „Est,“ quemadmodum sanctus Carolus Borromaeus dixit,¹ „generalis quaedam visitatio synodus; alias enim per annum particulares quasdam ecclesias duntaxat visitamus; hic vero generatim sacerdotes omnes et clericos ac in ipsis suo etiam modo populos eis commissos.“

Ad synodum dioecesanam vocandi sunt ecclesiae metropolitanae seu cathedralis canonici, ecclesiarum collegiatarum praepositi, vel quomodocunque prima earum dignitas adpelletur, nec non abbates, praepositi, priores conventuales atque superiores provinciales regularium, qui animarum curam agunt, aut quorum monasteriis domibusve beneficia curata incorporata sunt, neque sine legitima excusatione absint. Vocati praeterea adesse tenentur parochi et omnes sacerdotes in parochiali animarum cura B constituti, rectores quoque ecclesiarum non parochialium, ubi cultus divinus publice celebratur; si autem de morum reformatione vel alia re totum clerum concernente agendum aut concilii provincialis decreta publicanda sint, etiam alii sacerdotes dioecesani. Delectus tamen ita habeatur, ut cura animarum detrimentum non capiat, neque ad synodum vocatorum numerus ultra ducentos facile ascendat.

In provinciae huius dioecesium synodum quotannis habere difficultate non caret. Singulis, quibus non convocatur, annis decani post absolutam ab omnibus visitationem ab antistite advocentur, ut cum capitulo cathedrali et aliis viris scientia et pietate insignibus congregati, de abusibus corrigendis et ordinationibus, quibus animarum salus promoveri possit, ferendis, sententiam dicant.

TITULUS III.

De sacramentis et sacramentalibus.

Caput I.

De sacramentis in genere.

Deus et redemptor noster Iesus Christus, ut suorum fidem exercent pietatemque alat, gratiam, quam in ara crucis nobis meruit, per sacramenta novae legis in nos derivari voluit. Invisibilia, quae Spiritus sanctus operatur in nobis visibiles formae sunt,² omnisque vera iustitia per ea vel incipit vel coepta augetur vel amissa reparatur.³ Sacramentorum vis non in eo reponitur, ut homines ad pietatis sensus excitent, quibus cordis ostia Domino pulsanti aperiuntur, sed gratiam, quam significant, continent atque proinde ex virtute Dei ordinatione eis insita seu ex opere operato conferunt, modo valide administrantur, neque suscipientes operationi D Spiritus sancti impedimenta ponant. Idecirco sacerdotes, quibus mysteria salutis dispensanda sunt, animo alte impressum gerant, qualem et quantam rem pertractent. Ne materiae vel formae aliquid desit, summa diligentia caveant, ceremonias ritusque omnes ritualis dioecesani ad normam accurate persolvant, et quamvis attentio virtualis ministri intendentis facere quod facit ecclesia, ad sacramenti valorem satis sit, impense tamen studeant, ut in ipsa administratione actualem attentionem habeant. Verba distincte et articulatim pronuntient; incessus, vultus, corporis motus, vocis modulatio rei sanctissimae, quae agitur, conscientiam exprimat, et fideles ad fidem firmam et devotionem intimam ex-

citet. Praeterea pro viribus et rerum adiunctis procurent, ut nitida et decora sint, quae ad sacramentorum dispensationem requiruntur. Parochi suos de sacramentis et praeparatione religiose praemittenda, quoties occasio offeratur, instituunt; verbi divini praedicatores et religionis doctrinam publice vel privatim tradentes cuncti ea de re diligenter agant. Nemo periret, si omnes eo, quo par est, animo sacramenta susceperent.

Caput II.

De sacramento baptismi.

Cum nemo mundus a sorde, nec infans, cuius est unius diei vita super terram, baptismi gratia renascimur ex aqua et Spiritu sancto, ut filii Dei nominemur et simus. Regenerationis sacramentum ordine et necessitate primum est: unde magna ac curatione et reverentia administretur oportet. Verba, quibus forma absolvitur, eo ipso tempore, quo aqua infunditur, distincte proferantur. Pervetusta ecclesiae sanctione vetitum est, ne obscena, fabulosa aut ridicula vel inanum deorum vel impiorum hominum nomina baptizandis imponantur. Si nomen decorum quidem, sed quod sancti alicuius non sit, indi petatur, nomen coelitis adiiciatur, ut in Christi ovile recepto peculiaris apud Christum deprecator non desit.

Canones iubent, ut baptismus, cum ianua sit ad Christi ecclesiam, in ecclesia ad fontem baptismalem conferatur, nisi propter infantis infirmitatem aut aliam iustam causam exceptio admittatur. Hoc ubi usu retentum est, sedulo conservetur. Ut infantes parentibus petentibus in privatis domibus baptizentur, iis in locis, ubi eiusmodi consuetudo diuturno usu invaluit, nec facile tolli potest, ad tempus toleretur. Ut autem preces, quibus mulier C post partum in ecclesiam introducit, illico post infantis baptismum supra matrem lecto decumbentem recitentur, abusus est, qui, si hinc inde vigeat, absque mora tollatur.

Ut aqua naturalis adhibeatur, ad sacramenti valorem pertinet. Alia uti, quam ea, quae iuxta missalis Romani ordinem solemniter benedicta sit, praeter necessitatem non licet. Ne quispiam sine salutari remedio de hoc saeculo avocetur, omnis homo, ne infideli quidem excepto, idoneus baptismi minister est; et parochi curent, ut obstetrices baptismum rite conferendi rationem optime calleant. Instante mortis periculo a laicis baptizati, si supervixerint, ad ecclesiam deferantur et parochus, quando sacramentum valide esse collatum prudenter dubitari nequeat, ceremonias omissas supplere satagat; alias et ipsum baptismum sub conditione iisdem conferat: ratio enim non sinit, ut videatur iteratum, quod non ostenditur gestum, nec temeritas intervenit praesumptionis, ubi est diligentia pietatis.

Infantes expositi, nisi eos rite baptizatos esse plene constet, conditione adhibita baptizentur. Schedulae cuidam appositae, quae infantem baptizatum esse asserat, nihil tribuendum est, nisi forsitan liber baptismalis rem ita se habere comprobet. Quando quis ad ecclesiam redeat ab haeresi, de qua prudenter dubitetur, an in ea baptismus debita forma, materia et intentione dispensetur, causa ad episcopum deferatur.

Cum patrini fideiussores sint baptizandorum, partes eorum sumere non possunt, a quibus prudenter expectari nequit, eos, si opus fuerit, acturos, ut filii spirituales, quos ex baptismi fonte susceperint, in fide catholica diligenter instituuntur. Arceantur igitur a fide seu communione catholica alieni, sed et publice criminosi seu infames, item qui sana mente non sunt aut fidei rudimenta ignorant. Prae-

¹ In syn. dioec. XI, *Act. eccl. Mediolan.*, part. VII, p. 1429.

² De consecrat., dist. 2, c. 32; cf. s. August., *Epist.* 166.

³ Conc. Trid., sess. VI, in prooem.

terea confirmationis sacramento non muniti, et baptizandi parentes, nec non monachi vel sanctimoniales removeantur. Duo viri duaeque mulieres non admittantur, unum tamen et unam adhibere licet.

Infantum baptismus ultra biduum a nativitate non differatur.

Caput III.

De sacramento confirmationis.

Vita hominis militia est super terram: ideo quotquot per baptismum regenerati sunt ad vitam aeternam, Spiritu promissionis sancto signandi et confirmandi sunt ad bonum certamen certandum. Qui, cum ad confirmationem possint accedere, illam negligunt, a gravis peccati reatu vix excusantur; quamvis enim continuo transitis sufficiant regenerationis beneficia, victuris tamen necessaria sunt confirmationis auxilia, quae nostris temporibus eo avidius appetenda sunt, quo frequentiora imminent tentationum pericula. Confirmandos septennium absolvisse ac rationis usum attigisse oportet, nisi in particulari quodam casu antistiti dioecesano aliter visum fuerit. Ubi frequentior adest sacramentum suscipiendi occasio, agendum est, ut pueri puellaeque, antequam primam communionem susceperint, ad Spiritum sanctum accipiendum absque rationabili causa non accedant; vicissim ultra decimum quartum aetatis annum confirmatio non differatur. Ante Pentecosten necnon appropinquante visitatione canonica, parochi ipsi vel per sacerdotes adiutores, confirmandos erudiant in omnibus, quae ad tanti sacramenti vim et dignitatem intelligendam faciunt, eosque moneant, ut peccata confiteantur, et, nisi forsitan ad sacram synaxin nondum admissi, corpore Domini reficiantur. Alius quoque sacerdos, cui episcopus facultatem doctrinam religionis tradendi impertitus fuerit, de parochi vel ipsius episcopi licentia eos instituere potest. Ad confirmationem ii solummodo admittantur, qui testimonium de condigna praeparatione peracta scripto exhibeant. Litterae testimoniales sacramento collato parochis remittantur, ut parochianos, qui Spiritus sancti dona acceperint, in confirmatorum librum referre possint. Confirmati omnibus, quibus sacramenti administrandi ordo absolvitur, orationibus devote adsint, nec antequam benedictionem pontificalem acceperint, ex ecclesia discedant. Patrinus adhibeatur unus, mas mari, foemina foeminae. Sponsores in confirmatione esse nequeunt, qui in baptismo patrinorum munere fungi prohibentur. Insuper confirmandi vitricus seu noverca excludantur. Eundem in baptismo et in confirmatione sponsorem habere non licet.

Caput IV.

De sanctissimo eucharistiae sacramento.

In omnibus sacramentis vere memoriam fecit mirabilium suorum misericors et miserator Dominus, in augustissimo vero eucharistiae mysterio divitini sui erga homines amoris velut effudit, ita ut, cum sit omnipotens, plus dare non possit, cum sit sapientissimus, plus dare nesciat, cum sit ditissimus, plus dare non habeat¹. Tantum ergo sacramentum omnes intendentes vires veneremur, et si quid eius gloriae impendere nobis concessum sit, maximum fecisse lucrum confidamus. Adest, qui nos creavit, adest, qui pro nobis in ligno crucis pependit, adest, qui mundum iudicaturus redibit, rex coeli et terrae quem angelorum chori adorant. Quantum possumus, audeamus; nam maior est omni laude.

Tabernaculum, ubi sanctissima eucharistia recondita habetur, sanctissimus, quem orbis terrarum

A continet, locus est; nam idem, qui in praesepti iacens pueruli figuram oculis hominum videndam praebuit, sub panis ibi specie residet. Quod animosa fide tenemus, summae, quae Deo debetur, reverentiae signis profiteamur. Tabernaculum et intus et exterius, quam optime fieri possit, exornetur. Praeter vasa, quae sanctissimam eucharistiam actu continent, nihil omnino in eodem reponatur; neque calices, neque reliquiae, neque sacrorum oleorum vascula ibi recondantur. Sollicite occludatur; claves, quas duas habere consultum est, parochus vel eius cooperatore custodiat. Ubicunque Dominus, fons amoris, panis sub specie adsit, lampas diu nocturne colluceat, quae fidelibus Deum praesentem annuntiet atque hominibus recedentibus cultus aliquam et amoris professionem exhibere pergat. Nulla unquam excusatio admittatur; permodici, qui requiruntur, sumtus ad ea pertinent, quae cultus divinus absolute requirit, et si non alio modo, fidelium certe eleemosynas haberi poterunt. Particulae consecratae toties renoventur, quoties pro locorum conditione necessarium sit, ut omne corruptionis periculum sollicite avertatur. De regula renovatio alternis saltem fiat hebdomadibus, nullibi tamen ultra mensem differatur.

Calicis et ciborii cuppa saltem, nec non ostensorii lunula ex argento sive auro confecta, et, nisi aurea, intus inaurata sint.

In eadem ecclesia, nisi perampla sit, sanctissima eucharistia praeter evidentem necessitatem haud plus uno loco asservetur.

Tolerari non potest, ut in ecclesiis filialibus sacrosanctum sacramentum asservetur, nisi sacerdotem beneficiarium apud eas residentem habeant, vel quotidie in eis sacrificium missae celebretur et ab ecclesia parochiali vel quadam virorum regularium domo non ita distent, ut incendio vel inundatione superveniente sacerdos ad sanctissimam eucharistiam transferendam tempestive accurrere nequeat. Repugnat reverentiae Deo praesenti debitae, ut per integram septimanam vel et longius tempus sine adoratoribus et venerationis documento in ecclesia oclusa delitescat. Ut autem populus viris ecclesiasticis longe agentibus coram sanctissimo sacramento ad litanias dicendas vel rosarium aliasve preces recitandas conveniat, refragatur regulis, quibus ecclesia in cultu divino moderando utitur.

Cum Deum habitare nobiscum populi christiani nobilissimum decus et gloriae, quae in nobis revelabitur, praelibatio quaedam existat, Deum habitantem nobiscum, ubicunque compareat, summo adorationis obsequio confiteamur et celebremus. Itaque publice prodeunti, ut aegrotos visitet atque soletur, nullum desit venerationis signum. In civitatibus sanctissimum sacramentum non aliter quam sub baldachino per vias publicas deferatur. Excitatur praeterea parochorum pietas, ut in maioribus oppidis, ubi locorum conditio difficultates non parit et baldachinum portaturi non deerunt, animum rei advertant, et quam primum fieri poterit, venerationis illud officium Deo redemptori exhibeant. Praeter processionem in festo corporis Christi habendam, aliamve pro qua expressa antistitis licentia obtenta fuerit, sanctissimum sacramentum ex ecclesia proferre non licet, nisi ut ad aegrotum portetur, vel quando instans profanationis periculum translationem fieri iubeat.

Qui Mariam absolvit et Ioanni in sinu suo recumbere dedit, in sanctissimo sacramento nos expectat, ut venia nos condonet, consolatione reficiat, amoris ulnis amplectatur. Venite igitur, adoremus Deum, qui denuo exinanivit se et maiestatis splendorem modici panis specie contegit, ut in nubibus

¹ S. August., *Tract. 48 in Ioann.*

coeli venientis aspectus mitis nobis et festivus A existat; praecupemus faciem eius in confessione et hauriamus aquam de fontibus salvatoris! Absit, ut tepescentibus animis ab hominibus deseratur, qui propter homines in altari residet! Sacerdotes eius in concionibus publicis, in iuventutis institutione, in poenitentiae administratione privatisque colloquiis fideles studiosissime instituunt atque commoneant, ut, quam frequentissime pro rerum suarum conditione possint, ad sanctissimum sacramentum devotissime visitandum concurrant. Verum ipsi exemplo eos praeceant. Praeter paucissimos locos, quibus ecclesia a domo parochiali longius abest, parochus et presbyteri adiutores omnimodam sanctissimum sacramentum adorandi commoditatem habent. Laudem merentur, qui, cum possint, horas canonicas coram sanctissimo dicunt.

Caput V.

De sacrosancto missae sacrificio.

Homo, qui per peccatum mortis sententiam incurrit, et poenitentiae spatium et gratiae auxilia adoptionemque filiorum per sanguinem, in quo iustificati sumus, adeptus est. Igitur, quae praeter peccatum et peccati poenas habemus, omnia virtute sacrificii, quod Dominus et redemptor noster pro nobis in cruce obtulit, tenemus et possidemus. Ipse autem, qui sacerdos est in aeternum secundum ordinem Melchisedech, quod cruentum semel peregit, incruentum perdurare vult usque ad consumptionem saeculi: unde per vicarium sacerdotis mortalis officium corpus et sanguinem suum Deo patri sub panis et vini speciebus offert, in remissionem eorum, quae quotidie a nobis committuntur, peccatorum. Haec est oblatio munda, quae a solis ortu usque ad occasum in omni loco nomini Domini offertur, neque nuda est commemoratio satisfactionis in cruce peractae, sed sacrificium verum et tremendum, quo Deus placatur et nobis propitius redditur, ita ut, quoties huius hostiae commemoratio celebratur, toties opus nostrae salutis exerceatur. Quapropter sacerdotes ad agni immaculati mensam accedentes memores sunt, se esse ministros Christi et mediatores generis humani, et cum timore et tremore, cum cordis contritione ac illibata corporis mentisque puritate divinum istud et coeleste sacrificium celebrent, ut sentire mereantur beatissimam praesentiam Domini, et excubias sanctorum angelorum, qui in circuitu ipsorum tantum mysterium collaudant et adorant. Ab omni delictorum sorde se custodiant; si, quod Deus avertat, peccati lethalis reatu se contaminaverint, altare non adeant, antequam poenitentiae sacramento culpam abluerint, excepto tamen necessitatis urgentis casu, qui si contigerit, contritionis actum summo studio eliciant, et confessionem sacramentalem quamprimum peragant.¹ Nemo missae sacrificium absque veste talari celebrare praesumat. In usum sacerdotum, qui, cum peregrini sint aut remotiori loco degant, eadem induti ecclesiam facile adire non possunt, vestis talaris in sacristia praesto sit.

Religiosa impendatur cura, ut purissima aptissimaque sit materia in Domini dominantium corpus et sanguinem convertenda. Hostiae sint ex tritici farina et aqua naturali confectae, macularum expertes, recentes. Vinum, si haberi possit, seligatur album; nunquam non purum sit et bonum. Intolerabile esset, si ad tantum mysterium adhiberetur vinum, quod convivis apponere ecclesiae rectorem puderet. In aqua admiscenda sollicito caveatur, ut permodica sit et vini naturam immutando plane impar.

Ceremoniae, quas ecclesia adhibuit, ut maiestas tanti sacrificii commendaretur, summa diligentia observentur et condigna gravitate peragantur. Omni ergo missae etiam defunctorum et beatissimae Mariae virginis in sabbato tertia ad minimum horae pars impendatur. Difficillimum est, ut quis missam breviori persolvat tempore, quin in verbis et actionibus delinquat; fieri nullatenus potest, ut in verbis enuntiandis et actibus exequendis eam prae se ferat gravitatem, sine qua exterior pietatis species ad dignitatem sacrificii et populi aedificationem omnino necessaria consistere nequit. Praeterea ipsa rei divina plane natura et expressa rubricae praescriptio sacerdotem post corporis dominici sumtionem aliquantum quiescere iubet in meditatione sanctissimi sacramenti, quod negligere solent, qui sacra praecipitanter peragunt. Attamen si quis missam quamcunque temporis spatio quadrante minori persolverit, B sciat, se a gravis reatus culpa vix esse excusandum. Ceterum quicumque sacerdotes saeculares seu regulares tanti mysterii reverentiam nimia festinatione violant, populoque scandalo sunt, ab antistite diocesano coerceantur. Minime tamen probandi, qui missae celebrationem nimia cunctatione protrahunt. Teneatur regula, missam ordinariam dimidia hora absolvendam esse. Sacerdos ab ecclesia non discedat, antequam Domino gratiarum actionem quam maxima possit devotione obtulerit. Quamdiu panis et vini species perdurant, Iesus Christus apud nos manet; ut autem Deo in nobis pro nobis praesenti omni mentis cordisque virtute laudantes, mirantes, poenitentes, exorantes intendamus, ipsa res iubet; unde qui sine ineluctabili quadam necessitate animum ad alia sua culpa converterit, gravissimae irreverentiae reum se esse sciat; qui gratiarum actionem obiter vel ne obiter quidem persolvere assueverit, maledictionem se pro benedictione habiturum iustissime timeat.

Antiquitus fideles inter sacrificium obtulerunt panem et vinum, ex quo eucharistia conficeretur et sacrorum administri alerentur. Huius in locum pecuniam numeratam contribuere post temporis consuetum est, non ut consecrationis pretium offeratur, sed ut sacerdos sustentationis suae stipendium habeat. Quamobrem pia haec fidelium oblatio licite percipitur, modo, quodcumque nundinationem sapiat, longe absit. Sacerdos tot missas celebrare tenetur, quot a stipem offerente celebrandas suscepit, et quae de sacrificii tempore et loco adiecta forsitan fuere, fideliter impleantur. Missas plures, quam ab eo intra bimestre persolvi possint, non suscipiat, nisi offerens dilationi expresse consentiat. Qui stipendio manuali accepto obligationem missam celebrandi alium in presbyterum transfert, integram eleemosynam, licet stipendio ab antistite statuto maior sit, eidem erogare tenetur, nec partem retinentem iuvaret, quod alter rei certior factus consensum tribuerit; quippe non de privatorum commodis, sed de sanctissimae rei decore agitur. Alia tamen missarum fundatarum conditio; eas enim, cui stipendium adiunctum beneficii titulo debetur, per alium sacerdotem persolvere potest, retenta ea stipis parte, quae stipendium ab episcopo constitutum superat.

Ut missae fundatae suscipi possint, accedat oportet episcopi venia et auctoritas. Approbatae iuxta conditiones in fundatione additas religiose persolvantur. Si accadat, ut etiam absque beneficiariorum seu administratorum culpa fundi detrimenta capiant, ita ut eleemosyna stipendium ab episcopo decretum non amplius adaequet, iis, quibus missas celebrandi obligatio incumbit, earum numerum pro arbitrio suo minuire non licet; sed ad episcopum facultatibus apostolicis munitum, sive ad ipsam apostolicam sedem confugiendum erit.

¹ Concil. Trident., sess. XIII, de eucharist., cap. 7.

Nemo sub quocunque praetextu audeat alio in A loco, quam in ecclesia aut in sacellis et oratoriis intra facultatum pro eisdem concessarum terminos, sacrosanctum missae sacrificium offerre.

Caput VI.

De sacra communione.

Dei filius, qui suo nos sanguine redemit, qui Deus et homo pro nobis in altari residet, qui satisfactionis beneficia quotidie renovat, mirus amore ac potentia, quae his maiora nobis tribueret, invenit: nam corpus suum in cibum et sanguinem suum in potum nobis praebuit. Summum hoc inter tanta mysteriorum magnalia, summum inter tanta largitatis divinae beneficia et dignitatis, ad quam homo elevatus est, certissimum pignus: hac enim mensa frui non posset, nisi eum divinae consortem fieri naturae pater misericordiarum vocaret.

Primorum saeculorum fideles, quorum animis alte B impressum erat, se hac in vita peregrinari a Domino, quoties sacrificio novi foederis aderant, sacra synaxi reficiebantur, modo plena gauderent communione. Labente tempore caritas refrixit in cordibus multorum. Unde concilium Lateranense IV¹ decernendum duxit, ut omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata semel in anno fideliter confiteatur proprio sacerdoti, et ad minus in Pascha eucharistiae sacramentum reverenter suscipiat; alioquin et vivens ab ingressu ecclesiae arceatur et moriens christiana careat sepultura. Constitutionem patres Tridentini canone ab ipsis sancito confirmaverunt, addentes, optare se, ut in singulis missis fideles adstantes sacramentali eucharistiae perceptione communicarent. Haec ecclesiae est mens, haec mens sit omnium, quibus animarum immortalum cura commissa est. Indefessis studiis fideles inducant, ut ad sacram C mensam frequenter accedant, eam tamen, quam mysterii ratio exposcit, praeparationem non negligant. Etenim minus sane malum est, panem vitae non tangere, quam sacrilego eum ausu accipere, ac indigne manducando mortem sibi manducare. Pueri antequam ad mysterium fidei admittantur, diligenter instituantur et praeparantur. Prima eorum communio, quo solemniori fieri poterit modo celebretur, ut animis integris adhuc alte imprimatur sacramenti maiestas et sanctitas. „*A fructibus eorum cognoscetis eos.*“² Quo saepius quis corporis dominici particeps redditur, eo uberiores feret virtutum fructus, modo condigne paratus ad sacrum convivium accedat. Unde de frequentiori seu rariori communione generali quadam lege nihil constitui potest, sed haec confessarii prudentis et pii iudicio relinquenda sunt.

Prohibitum est in sacellis privatis cuiquam vel D aegroto sacram eucharistiam impertiri, nisi expressa huius rei licentia obtenta fuerit.

Communio diurno duntaxat tempore, ab aurora usque ad meridiem vel immediate post missam, cuius celebratio hora ipsa meridiana inchoavit, dispensanda est; nec in sacratissima nativitatis dominicae nocte fidelibus eam praebere licet. Ubi autem primam missam hora matutina quinta celebrare consuetum sit, in ea vel post eandem synaxim sacram conferre fas est, quamvis aurora nondum lucescere coepisset. Praeterea, si tanta poenitentium multitudo confluerit, ut eorum confessiones ante meridiem absolvi nequeant, etiam post meridiem rite ieiuni ad divinum convivium admitti possunt.

Caput VII.

De sacramento poenitentiae.

Deus, cuius misericordia exaltata est super omnia opera eius, poenitentiae sacramentum secundam nobis post naufragium tabulam dedit, neque tam nefarium habetur et exitiale piaculum, quod eodem non septies et usque septuagies septies deleri possit. Mira et vere divina dignatio, quod pater aeternus filium haereditatis prodigum, si ad pedes eius procidens confiteatur: *Pater, peccavi coram coelo et coram te*, sacerdotis ore vestiri iubeat stola prima. Cum autem sanctissimus sit idem, qui clementissimus, peccatorem ex mortuo vivum efficere non potest, nisi conversus fuerit a viis suis malis et ad iustitiam faciendam cogitationes et opera direxerit; unde deest debita sacramenti materia, quando peccator confessionem quidem in ore, sed contritionem non habet in corde. Confessarii munus magna est res: nam quae sacramentum poenitentiae recte administrans solvit in terris, ea soluta sunt in coelis; sed et ardua est res: etenim non tantum de propriis peccatis rationem reddet episcopo animarum nostrarum, sed etiam de peccatis, quae pro sacro tribunali sedens solvit vel retinuit. Non hominis, sed Dei exercet iudicium, et quodcumque iudicaverit, in eum redundabit¹. Igitur confessionale non adeat, quin animus ad superna attollens patris luminum auxilia imploraverit. Cum autem de gratia divina temere confidant, qui cooperandi laborem refugiant, sacramenti poenitentiae dispensatores non negligant studia, quibus in sancta regiminis animarum scientia proficere possint, et probatissimos theologiae morales auctores assidue revolvant.

Inter praecipua parochorum habetur munia, parochianos doctrina et monitis excitare, ut peccata sua saepius in anno confiteantur, ubi autem reatu, qui ad mortem est, se pollutos sentiant, omnem praecedentes moram ad poenitentiae sacramentum confugiant. Caveant, ne horum aliquis cum languido ad probaticam piscinam iacente, dicere possit: „*Hominem non habeo!*“² Igitur tam ipsi quam sacerdotes eos adiuvantes, tribunal sacrum adituros magna comitate excipiant; provideant quoque, ne quis sacristani forsitan segnitia seu inhumanitate a salutare proposito deterreatur. In magnis autem civitatibus, et ubi episcopo visum fuerit, etiam in aliis locis populo frequentioribus, quando parochus duos saltem laborum socios habet, quotidie prima incipiente missa, sabbato praeterea et in festorum dierum vigiliis sub ipsa officii vespertini initia, sacerdos tribunal sacrum ingrediatur ad confessiones excipiendas accinctus. Cum piissimus Iesus tanta nos omnes patientia in sanctissimo eucharistiae mysterio exspectet, dignum est, ut ministro eius grave non sit, gratiae reparationem quaerentibus aliquam moram impendere. Venient aegroti, si medicum praesto esse noverint. In quavis autem parochiali ecclesia dominicis saltem festisque diebus et in pervigiliis eorum, nisi forsitan vespertinum officium pro locorum conditione non habeatur, parochus vel eius cooperatore ad confessiones audiendas paratus adsit.

Cum confessarii et iudicis et medici doctorisque munus obire debeant, absolutionem impertiri caveant, nisi prudenter praesumendum sit, poenitentem omnia, quorum sibi conscius sit, peccata gravia speciemque eorum ac numerum exposuisse et contritum habere cor, quod Deus non despicit³; at-

¹ Cap. XXI.

² Matth. VII, 16.

¹ II Paralip. XIX, 6.

² Ioann. V, 7.

³ Concil. Trident., sess. XIV, cap. 5, de poenitent.

tamen quos imparatos iudicent, non facile repellant, sed ut paratos eos reddant, pie allaborent. Condolere sciant iis qui ignorant et errant, quoniam et ipsi circumdati sunt infirmitate. Eas igitur adhibeant interrogationes, quibus plena reatum confessio eliciatur, eaque monita, quibus poenitens ad delictorum detestationem eaque expiandi desiderium adducatur. Ab inutilibus tamen et otiosis ac tanto magis a periculosis interrogationibus abstineant. Si ad peccata confitendum accedant homines, qui ex pluribus, imo plurimis annis sacramentorum usum neglexerunt, sentire solent, quod in via salutis non ambulaverint, et medicinam facile admittere. Arduum vero negotium confessario facessunt, qui consuetudine duce sive conscientiae quae vocem nonnunquam attollit, silentium imposituri, quovis ferme anno coram tribunali sacro comparent, expectantes tamen et exigentes, ut sacerdos iis, quae afferre libeat, contentus ipsos post generales nonnullas admonitiones cito dimittat. Magna ibi prudentia et patientia opus est; nunquam tamen dispensator mysteriorum Dei miseris illis auctor sit, ut dicant: pax, ubi non est pax, atque corpori et sanguini Domini nostri indigni communicent. Eos vicissim, qui saepius iam cordium secreta ipsi pandunt ac frequenter sacramentis utuntur, non multum detineat et rescindat inutilia verba, quae sequior cumprimis sexus texere amat.

Confessarius de poenitente complicitis nomen nullo sub praetextu exquirat.

Mulierum confessiones, praeter infirmitatis casum, aliter quam in ecclesia sive sacristia et in sede confessionali non excipiantur.

Cum sanctissima sit silentii sacramentalis religio, quaecunque eius violandi vel remotissimam occasionem praebeant sacerdotes summis curis evitent oportet. Quamquam sigillum non referatur ad res, quarum revelandarum copiam poenitens confessario expresse ac directe fecerit, eiusmodi tamen facultatem nec unquam petant, nec ultro oblatam facile acceptent. Poenitenti iniungant, ut de negotio monendos vel ipse vel per alium quemdam adeat, nisi forsitan ea sit rei natura, ut absque prudenti magnorum malorum metu alius quam confessarii opera uti nequeat. Ceterum eorum, quae in tribunali sacro perceperint, sint peccata vel scrupuli aut ineptiae, nihil omnino neque tecto nomine et longo interiecto tempore enarrent. Quaecunque Dei nomine audierint, cum hominibus colloquentes nesciant.

Cum sacerdotis ad aram agni litantis puritas summa esse debeat, concilium praesens in Domino congregatum omnes sacerdotes, quicumque in provincia ecclesiastica Viennensi sacrificium missae offerendi licentiam habent, commonet et iubet, ut D semel ad minimum in mense peccata sua poenitentiae sacramento expient.

Caput VIII.

De indulgentiis.

Cum pretium, quod Dei filius pro nobis obtulit, infinitum sit, ad omne, quo iustitiae divinae obstringimur, debitum solvendum plenissime sufficit; ut autem superabundans Christi satisfactio singulis nobis applicetur, adiuvante gratia, quam idem Christus dominus nobis promeruit, concurramus oportet operibus, quorum vis valorque ex hac ipsa satisfactione totus pendet. Conglorificabimur, si compassi fuerimus, nec salvatus est cruce Christi, qui non est crucifixus in Christo¹. In eo, qui peccati commissi malitiam perspectam habet totoque

A cordis poenitentis affectu detestatur, deesse nequit voluntas iniuriam Deo illatam, quantum valet, compensandi, quae si seria sit et constans, operum piorum fructus feret: unde ad poenitentiae integritatem satisfactio pertinet, cuius ope pro intentionis puritate ac animi se ipsum abnegantis firmitate poenae temporales in hac vel altera vita luendae redimuntur.

B Unigenitus Dei filius ecclesiae militanti, cui peccata et aeternas peccatorum poenas remittendi potestatem fecit, temporales reatum poenas condonandi facultatem non negavit, quippe dispensandum ei concedidit pretiosissimum meritum suorum thesaurum, cui merita beatissimae Dei genitricis Mariae ac omnium electorum a primo usque ad ultimum¹ cumuli adinstar adduntur ita, ut satisfactionum Christi, praeter quem salvator non est², valorem minime augeant, sed ab his ipsis vigorem, quo pollent, totum repetant. Coelestem hunc meritum thesaurum fidelibus adplicatura pia mater ecclesia indulgentias eis lucrandas offert, quae, plenariae cumprimis, saluberrimae sunt beneficio ad ecclesiae mentem utentibus. Cum peccati maculam delere non queant, sed deletam esse supponant, hominem excitant, ut ad sacramentum poenitentiae recurat et animam peccati vinculis liberatam angelorum pane reficiat. Ecclesia indulgentiis non desidia, sed infirmitati nostrae subvenit: cum enim vere conversis offerantur, nihil prosunt absque poenitentiae studio, quo animus a peccato ad Deum vere conversus necessario agitur. Praeterea earum interventu a vitae huius aerumnis liberamur, quatenus peccatorum commissorum poenae, non autem quatenus ordinatae sunt, ut Dei opera manifestentur in nobis³, sive tentationes sunt, quibus probemur necesse est, quia Deo accepti sumus⁴; cuncta autem, quae toleramus, adversa Deo in satisfactionem pro peccatis offeremus, si poenitentiae spiritu ducimur. Quapropter magno indulgentias lucrandi studio ad iustitiae divinae pro viribus satisfaciendum et in omnibus vitae casibus crucem nostram tollendam efficacissime impellimur. Quo frequentius hoc animo ad indulgentias promerendas eluctamur, eo celerius ad vitae christianae perfectionem ascendemus. Ut hac ratione poenarum temporalium remissionem quaerant, fideles saepenumero commoneantur et diligenter instituantur.

Indulgentiis cognoscendis secundum patrum Tridentinorum decreta⁵ duo de capitulo praeficiantur. Nullae imposterum indulgentiae in ecclesiis sive saecularium sive regularium publicentur, quin earum litterae a praedictis canonicis subscriptae, et ab antistite per se ipsum vel per vicarium generalem approbatae fuerint.

Caput IX.

De sacramento extremae unctionis.

Adversarius noster diabolus, qui tamquam leo rugiens circuit, quaerens quem devoret, nihil unquam omittit, ut iniustos laqueis suis detineat, et iustis eripiat thesaurum, quem fctilibus in vasis portant; cum autem vitae exitum homini impendere perspicit, omnes suae versutiae nervos vehementius intendit: nam parum sibi temporis superesse nescit. Quamobrem clementissimus redemptor noster extremae unctionis sacramento finem vitae tamquam firmissimo quodam praesidio munivit. Sacramentum hoc conferendum est infirmis, de quorum morte

¹ Clem. VI, ap. Raynald., ad an. 1349, n. 11.

² Os. XIII, 4.

³ Ioan. IX, 3.

⁴ Tob. XII, 13.

⁵ Conc. Trident., sess. XXI, c. 9, de reform.

¹ Prosp. Aquit.

timetur et qui actuale commiserunt peccatum. A Igitur administrari nequit mulieribus parituris, nisi peculiaris et gravis morbus accedat, capitis poena plectendis, pueris qui ad usum rationis nondum pervenerunt, aut amentibus qui ad eum nunquam eluctati sunt. Negari autem non debet senibus, qui annis fracti et viribus exhausti in dies mori videntur. Aegrotis in eodem vitae periculo constitutis semel tantum conferri potest; si autem convalescere coeperint, et postea redeunte morbi vi denuo de vita periclitentur, ipsos denuo inungere licet. In dubio parochus partem laboranti utiliore amplectatur.

Quamvis infirmo, a quo mortis periculum abest, extrema unctio administrari non debeat, multum tamen cavendum ne nimis differatur. Magna sunt beneficia, quae ex coelesti hac medicina in animam et nonnunquam etiam in corpus redundant: ne eorum quidpiam aegrotantes perdant, animarum B moderatores enixe studeant ut eis conferatur, dum integris adhuc sensibus utuntur. Immisericors est eorum misericordia, qui aegroti in summo iam vitae discrimine constituto nihil agunt, quam ut salutis recuperandae spe deludatur et ab omni mortis imminenti cogitatione avertatur. Suprema peregrinationis huius hora ultima est, qua merita augere, gratiam amissam recipere, salutis aeternae damna reparare licet, neque secunda habetur mors, qua primae vitium corrigi possit. „*Lignum in quocunque loco ceciderit, ibi erit.*“² Ut igitur ad tantum subeundum discrimen omnibus, quae divina clementia nobis paravit, auxiliis corroboremur, ecclesia orare nos docet: A subitanea et improvisa morte libera nos, Domine! Vere autem inimici sunt hominis domestici eius, si curis perversis efficiant, ut Domino per aegritudinis molestias nequidquam pulsante, infirmus, quamdiu sensibus et mente integer existat, C extremam instare luctam ignoret, atque morte ipsi improvisa occupatus, absolutionem et extremam unctionem spiritum iam agens accipiat.

Caput X.

De sacramento ordinis.

Dominus Iesus, cum in ultima coena apostolis corpus suum comedendum et sanguinem bibendum dedisset, eos hoc in ipsius commemorationem facere iussit et proinde potestate auxit faciendi, quae ipse fecerat. Cum aeternitatis nobis aditum devicta morte reseravisset, eis peccata remittendi et retinendi copiam fecit. Cum completis Pentecostes diebus omnes Spiritum sanctum acciperent et loquerentur variis linguis, apostoli insuper Spiritum sanctum et mira ipsius dona in virtute eius, qui paraclitum miserat, credentibus contulerunt. Piissimus autem redemptor cum ecclesia sua usque ad consummationem saeculi futurus, praeterea apostolis et successoribus eorum dedit, ut usque ad consummationem saeculi potestatem sacramenta conficiendi et dispensandi et gratiam ad mysteria fidei et munia ecclesiastica administranda necessariam ritu externo ad alios transferre possent. Ordinis enim sacramentum instituit in consummationem et propagationem mirabilem, quae operatus est pro nobis. Episcopis, presbyteris, diaconis, quibus hierarchia divina ordinatione instituta absolvitur, cum initiantur, pro gradus varietate confertur. Ut sacerdotii ministerium dignius et maiori cum veneratione exerceri posset, ordinatissima ecclesiae dispositione plures ministrorum diaconis inferiorum gradus adiecti et ita distributi sunt, ut, qui iam clericali tonsura insigniti essent, per minores ad maiores as-

cenderent. Iuxta ecclesiae latinae disciplinam, subdiaconatus ex duodecimo circiter saeculo ordinibus maioribus annumeratur, unde subdiaconis liberum non est, statui clericali renuntiare, coelibatusque lege ac horas canonicas recitandi obligatione constringuntur. Ordines minores quatuor numero sunt; acolythorum nempe, exorcistarum, lectorum et ostiariorum, qui lege ecclesiastica non impediuntur, ne ad laicorum statum redeant; divina tamen verba recogitent: „*Nemo mittens manum suam ad aratrum et respiciens retro aptus est regno Dei.*“¹

Ecclesia hominis in Christo renati dignitatem considerans, exclamat: *O felix culpa, quae nobis talem et tantum meruit habere redemptorem!* Quanto hoc iure agat, in sacerdotio, cuius plenitudo episcopatus est, maxime elucet. Panem et vinum in Domini corpus et sanguinem convertere atque peccata remittere et retinere, divina fere et angelorum choris miranda potestas. Ex eius amplitudine declaratur simul, quanta sacerdotes non negligentes gratiam, quae ordinationis sacrae virtute in eis residet, pro populi fidelis salute efficere valeant. Attamen „*messis quidem multa, operarii autem pauci: rogate ergo dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.*“² Etiam in sanctissima hac misericordiae divinae dispensatione adimplentur, quae Dominus noster mundo denuntiavit dicens: „*Vae vobis, qui saturati estis, quia esurietis!*“³ neque beneficiis divinis digni habentur, qui nullo eorum desiderio tenentur. Igitur dominicis praesertim quatuor tempora praecedentibus, populus opportunis admonitionibus excitetur, ut pastores et in via salutis ductores, qui Spiritus sancti gratia abundant, enixis a Domino precibus efflagitet.

Cum sapientissima lege cautum sit, ne quis legitimo sustentationis titulo destitutus, ad sacros ordines promoveatur, praesens synodus ecclesiae sanctioni ita satisfactura, ut aliunde dignis accessus ad sacros ordines difficilior haud reddatur, constituendum ducit, circa titulum mensae, ea, quae hucusque in hac provincia observata fuere, retineri debere. Adaequet redditus annuos ducentorum florenorum hucusque consuetae seu ducentorum decem novissimae monetae.

Clericis in minoribus constitutis neque in sacrosancti sacrificii celebratione, neque in aliis functionibus sacris diaconi sive subdiaconi officio fungi fas est, excepto tamen necessitatis casu, quo acolythi subdiaconi partes vestem ei propriam sine manipulo induti persolvere possunt.

Caput XI.

De sacramento matrimonii.

Virum mulieremque Deus ipse in paradiso coniunxit, coniunctos mutua sibi caritate adhaerere voluit, qua maior non esset praeter amorem eius, in quo diligimus, quaecunque recto servato ordine diliguntur. Cum autem peccatum, quod in hunc mundum venit, matrimonii sanctitatem polluisset, Deus et redemptor noster ipsum coelestibus instruxit auxiliis et ad sacramenti dignitatem evexit. Gratiae, quae venerando hoc sacramento confertur, ea est vis, ut coniuges cordis ipsi ostia pandentes, caput ex rerum mundanarum fluctibus erigere ac in omni earum vicissitudine ea, quae Dei sunt, quaerere doceat. Quo spiritu si agantur, sibi invicem virtutis christianae exemplo et incitamento erunt, filios ad eam, qua ipsi pollent, fidei et morum integritatem instituent, et pietate, honestate, omnisque recti et

¹ Luc. IX, 62.

² Matth. IX, 37-8.

³ Luc. VI, 25.

¹ Eccl. XI, 3.

decori studio quasi lux lucebunt coram hominibus. Nihil efficacius ad disciplinam familiae iuxta pietatis christianae formam reformandam, quam matrimonii sacramentum susceptum ab iis, qui bonae sunt voluntatis. Nihil autem reipublicae sacrae atque profanae utilius, quam familiae disciplinam secundum cor Domini constitutam esse.

Cum tanta sint bona, quae ex sacramento matrimonii non solum in singulos, sed etiam in ecclesiam et societatem civilem redundare possint, parochi omnesque animarum moderatores ex cordibus suorum remove studeant, quae gratiae auxilia praepedire solent. Recogitare iubeant Christi fideles, quod filii sanctorum sint, et non possint ita coniungi sicut gentes quae ignorant Deum¹. Idcirco connubium inituri, Deum a mente sua non excludant, sed eius voluntatem diligenter explorent. Caveant adolescentulae, ne falsis pollicitationibus aurem praebeant, et nuptiarum spe deceptae in libidinum laqueos inducantur. Sponsis inculcandum est, quod licentia matrimonium praeveniente, animam gravi peccato commaculent. Si elementorum fidei ignari sint, antequam ea edocti fuerint, ad nuptias non admittantur.

Valde optandum et pro rerum adiunctis agendum est, ut matrimonio iungendi confirmationis iam sacramento muniti sint ad Deo in vocatione, qua vocati sunt, condigne serviendum.

Nuptiae tempore antemeridiano celebrentur. Quando iustae suadeant causae, ut in serotinum differantur, et scandali periculum absit, episcopus ea de re dispensationem indulgebit.

Cum nihil maius, nihil salubrius esse vel cogitari possit, quam sacrificium novi foederis, quo Dei filius patri victimam se pro nobis sistit, coniuges non exiguum lucrum fecisse putent, si iuxta pium et ecclesiasticum ritum, sponsorum missa pro eis offeratur et benedictiones ab ecclesia praescriptae eis impertiantur.

Sanctus Ambrosius ait: Quomodo potest congruere caritas, ubi discrepat fides?² Ideo sacramenti gratia matrimonium nobilitavit, ut eius beneficio coniuges sic transeant per temporalia, ut non perdant aeterna, atque in rebus huius et futuri saeculi mutua se consolatione firment. Unde perfectioni foederis nuptialis multum deest, quodsi coniugum alter a recta fide alienus sit; insuper frequenter accidit, ut partis catholicae ac prolis fides in periculum adducatur. Quamobrem ecclesia matrimonia mixta improbat et semper improbavit. Parochus suos ab eiusmodi connubiis impense dehortetur, et eorum celebrationem nullatenus admittat, nisi debitis cautionibus praestitis, vel a sede apostolica vel ab episcopo facultatibus apostolicis munito dispensatio obtenta fuerit. Quodsi tristis assistentiae passivae necessitas adsit, pars catholica opportune commoneatur, quantam culpa culpam adderet, si infracta ecclesiae lege aliquem matrimonii benedicendi ritum a ministro acatholico peragi sineret.

Parochus prudenter et discrete agat, ut munda per omnia sint consortia, quibus gratiae supernae auxilia praesto sunt.

Caput XII.

De sponsalibus clandestinis.

Matrimonii ineundi promissio mutua, rata, deliberata, etiamsi verbis solummodo et absque testibus data fuerit, ad sponsalia valide contrahenda sufficit, multa tamen sunt mala et magna animarum pericula, quae ex sponsalium clandestinitate oriri noscuntur³.

¹ Tob. VIII, 5.

² De Abraham, II, c. 9.

³ Bened. XIV, Institut. eccl. 46.

Si resiliens verum fateri nolit, neque epistolas derit, quibus mendacii coarguatur, quaevis ad probationem implendam via abscissa est: unde eiusmodi promissionibus ad mulieres seducendas tuto abuti potest, qui Deum iudicem non timet. Praeterea cum matrimonii consummati vinculum non nisi morte rescindi queat, in coniuge seligendo perquam matura deliberatione opus est; ut autem fidem suam aliquis praepropero consilio obliget, in sponsalibus clandestinis longe facilis, quam re publicata accidit. Denique etiam in nectendo matrimonii vinculo filiifamilias obediant oportet Domino dicenti: Honora patrem tuum et matrem tuam. Quapropter nec eis licet, parentibus insciis vel iustis ex causis dissidentibus, de matrimonio contrahendo pacisci. Parochi ergo et confessarii fideles a sponsalibus clanculo ineundis graviter dehortentur. Scriptis exaratis vel saltem coram duobus sive tribus testibus fiant.

Caput XIII.

De causis matrimonialibus.

Ad causas matrimoniales summa cura et religione tractandas omnes, quorum interest, operam studiose conferant. Tam iudices, quam partes prae oculis gerant, summam rei versari circa sacramenti divinitus instituti valorem, sive obligationes ex eiusdem susceptione redundantes. Quamvis cunctae iuris sanctiones et cautiones accurate observandae sint, meminerint tamen, in iudiciis matrimonialibus non eamdem esse, ac si res mere temporales agerentur, regularum iuris rationem. Homo, dum exul est in hac lacrimarum valle, de iis tantum, quae fide divinitus infusa tenet, absolute certus esse potest, in ceteris, ne propriae quidem salutis negotio excepto, praeter extraordinarium revelationis supernae beneficium certitudini, quam moralem dicunt, acquiescat oportet. Quaelibet iudicis humani sententia innititur praesumptioni alicui, quam a vero haud aberrare neque cunctis legis cautionibus diligenter observatis absolute certum est. Verum publice multo magis expedit, ut interdum sententia, quae a iusti tramite aberraverit, firma maneat, quam ut omnium sententiarum firmitate nutante, omnis iustitiae ordo perturbetur. Unde non tantum leges civiles, sed etiam canones statuunt, ut sententia praestitis praestandis in rem iudicatam transeat, et irrevocabile inter partes ius faciat. Attamen ecclesia sancta et tota pulchra regulam exceptione temperat, quoties peccati praepediendi necessitas id postulet. Nemo obligatur ad ea, quae salva conscientia praestare nequit: itaque, si sententia iudicis humani partibus ea permittat vel praecipiat, quae ut liceant, earum consensus non sufficit, ius inter ipsas facere nequit. Iudicis errore ducti sententia neque ut matrimonii legitime contracti vinculum solvatur, neque ut impedimentum obstans tollatur, efficere valet: quocirca, nisi forsitan matrimonium, cuius convalidatio a partium consensu pendeat, per eam confirmatum sit, ius inter partes faciendo impar et quandoque de errore constet, revocanda est. Recogitent igitur coniuges, si iudice eorundem falsis depositionibus vel quibuscunque machinationibus in errorem ducto sententiam nullitatis obtinuerint, matrimonii vinculum coram Deo non solvi et etiam coram iudice humano restituendum esse, quandoque error probatus fuerit. Iudices autem matrimoniorum in omni casuum varietate videant, quid faciant; nam ipsi quoque non hominis, sed Domini iudicium exercent¹. Taceat humanus affectus;

¹ II Paralip. IX, 6.

neque mortalium reverentia, neque commiserationis A sensus eos commoveat: „*Non consideres personam pauperis, nec honores vultum potentis. Iuste iudica proximo tuo.*“¹

Paterna commonitionum officia, quae separationi a thoro et mensa coram iudice agitandae praemitti debent, parochus impensis studiis persolvat. Magnae non raro negotii difficultates. Parum nonnunquam spei affulget. Faciat, quae ipsius sunt: si eo ministrante Deus corda coniugum conciliaverit, familiae christianae integritatem servavit.

Ceterum synodus statuit, instructionem, quam de causis matrimonialibus pertractandis eminentissimus metropolita exaravit et antistites anno 1856 Viennae congregati adoptandam esse censuerunt, sicuti hucusque in hac provincia ecclesiastica normae adinstar erat, imposterum quoque adhibendam et accurate observandam esse.

Caput XIV.

De sacramentalibus.

Maximis, quae sacramentis conferuntur, beneficiis divina largitas minora addidit, quae tamen et ipsa magna; nam nihil modicum est, quod ad vitae aeternae bona refertur. Ritus quidam et caeremoniae sacrae ab ecclesia institutae, opera praeterea pia, quibus scripturae sacrae effata gratiae divinae promissionem adiungunt, sacramentalia appellantur: quippe licet sanctificandi vim opere operato se exserentem non habeant, tamen, quando debita cum intentione adhibentur, pater misericordiarum et luminum pios in nobis motus excitat, ut eis ad fidei et spei, poenitentiae ac amoris attollamur actus, quorum virtute peccata venialia expiantur et caritas augetur. Cum igitur nemo possit nisi ex speciali Dei privilegio in tota hac mortali vita peccata omnia etiam venialia vitare, et caritatis augmentis homo christianus irremisso C studio intendere debeat, sapientia, quae de sursum est, sacramentalibus continenter ac devote uti nos edocet: etenim ad auxilia superna multiplicanda et totum vitae decursus sanctificandum opem ferunt. Qui autem minora negligit, metuatur ne maioribus indignus habeatur.

Sex, ad quas revocari solent, classes innuit versus: Orans, tinctus, edens, confessus, dans, benedicens. Oratio dominica, quemadmodum sanctus Augustinus docet, delet minima et quotidiana peccata; delet et illa, a quibus vita fidelium scelerate etiam gesta, sed poenitendo in melius mutata discedit.² Sed et aliae preces, quibus Deum in spiritu et veritate adoramus, maxime eae, quas prout horas canonicas ex ecclesiastica institutione persolvimus, salutarem hunc effectum exercent. Aquae benedictae aspersio populum ad supernas cogitationes D excitatum sanctificat et mundat; quod idem valet de unctionibus caeremonialibus, quae sacris aut benedictis oleis conficiuntur. In panis seu alius cibi benedictione orat ecclesia, ut sit omnibus sumentibus salus mentis et corporis et contra omnes morbos et universas inimicorum insidias tutamen. Quodsi benedictionis memores corporis nutrimentum ea capiamus mente, ad quam ecclesiae oratio nos informat, in animae convertitur alimentum. Confessio peccatorum non sacramentalis, qualis in missae sacrificio et in divino officio recitatur atque alias quoque perutiliter exercetur, confirmat augetque dolorem de peccatis commissis ac pro eis satisfaciendi studium. Eleemosyna, cui cetera misericordiae opera, tam corporalia quam spiritualia,

merito aequiparantur, ipso nos edocente Spiritu sancto ab omni peccato et a morte liberat.¹ Sacramentalium quoque rationem habent benedictio episcopi, quem Deus fons totius benedictionis dispensatorem domui suae praeposuit, et benedictiones candelarum, cinerum, palmarum, quae secundum ecclesiae institutionem peractae, hominem in fide stantem ad altissimarum rerum memoriam extollunt.

TITULUS IV.

De cultu divino publico et pietatis christianae operibus.

Caput I.

De cultus divini publici necessitate et dignitate.

Deo laudes gratesque adunata fidelium multitudo persolvere, plurimum valet ad pietatis sensus alendos et confirmandos; nam, prout flamma flammis B accedentibus crescit, sic fides et devotio nostra exemplis coetus christiani ad Dominum adorandum congregati, augmenta capit. Praeterea generi humano sanctissima est obligatio, bonorum omnium auctori palam iunctisque viribus litare. „*Gloriam meam alteri non dabo,*“² dicit Dominus. Quamvis Deus, qui ens a se atque in se ac per se absolute perfectum est, creaturis seu laudibus ab eis oblati nulla ex parte indigeat, non velle tamen non potest, ut, quos sui ad imaginem liberrima benignitate creavit, naturae ipsis datae conformiter agant et proinde summo summum honorem deferant. Igitur publicum Deo cultum exhibens, persolvit tributum naturae rationali proprium, et eum, per quem sunt omnia, coram omnibus iustissimo humilitatis obsequio profitetur.

Caput II.

De ecclesiis.

Deo, qui corda videt, maxime nitet ecclesia, ubi optimae voluntatis adoratores congregatos conspiciunt. Qui autem spiritum sanctae dilectionis adepti sunt, desiderio desiderant, ut coelum et terra conspirent in laudem altissimi, qui coelum et terram fecit et omnem ornatum eorum. Ipsa, quae optimam partem elegit, Maria unguentum pretiosum super Domini pedes effudit; reprehensorem habuit Ischarioten, qui pauperum causam praetendens, pia officia perditionem vocavit; commendatorem habuit Christum, qui praedixit, fore ut, ubicunque evangelium in toto mundo praedicatum fuerit, bonum, quod operata sit, opus celebraretur; laudesque Mariae usque ad ultimos terrarum fines pervenerunt. Nunquam ab animo recedat, eundem, qui Mariae obsequia probavit, Deum hominemque in templis nostris adesse. Cum ecclesia ex catacombis et domibus privatis, ubi delituerat, prodisset, quidquid artium aetas illa, quidquid divitiarum imperium Romanum tenebat, basilicis construendis et multiplici opere exornandis impensum est. Aedes sacrae, quae medio aevo erectae sunt, erubescere iubent sequiorum temporum gentes, industria et opibus longe maiores, fide et cunctis, quae ad coelestia tendunt, studiis inferiores.

Allaborandum itaque est, ut decorem domus Domini diligant fideles. Parochi satagant, ut eorum ecclesiae, quam optime fieri possit, exornentur. Pro viribus contribuere non refugiant. Pastorum exempla pastorum verbis magnam ad animos commovendos vim addunt. Qui parum habent, recordentur viduae, quae, cum aera duo minuta in

¹ Levit. XIX, 15.

² *Enchirid.*, c. 7.

¹ Tob. IV, 11.

² Isai. XLII, 8.

gazophylacium templi misisset, Domino teste, plus A omnibus dedit. Certe tamen munda sint omnia, et aedituis hac de re diligenter invigiletur.

Mundissima sit pelvis baptismalis, utpote aquam continens, ex qua et Spiritu sancto in Adam mortui renascuntur. Ubi haberi potest, ex marmore conficiatur; si ex cupro constat, stannum, quo obducitur, frequenter renovetur, praesertim, quando ecclesiam humidiores esse contingit.

Sacrario decenter provideatur; sera ocllusum sit, clavim parochus custodiat.

Neque in ecclesiis, neque in sacellis ad quae populo aditus patet, imago nova sine episcopi approbatione ponatur. Tabulae pictae, in domo Dei expositae, oculis ea exhibeant oportet, quae, cum credendorum et diligendorum memoriam excitent, ad fidem firmandam et amoris ignem incendendum faciant; nihil, quod superstitionem sapiat, contineant, omni ex parte decorae sint et a procaci venustate alienae.¹ Monentur tamen parochi et omnes ecclesiarum rectores, pietatis incitamenta augeri, non minui, si pulchri vere talis ratio habeatur; neque expedire, ut imaginibus superponantur imagines, mediocris plerumque artis documenta.

Imagines et ornamenta, quae vetustate deformata esse videntur, absque virorum peritorum consiliis non removeantur, ne contingat, ut rebus arte et industria potioribus substituantur aliae, quae nullam quam novitatis commendationem habent. In ecclesiis exornandis sive reparandis, artis generi, cuius rationem constructio refert, diligenter attendatur.

Nemini ecclesiam vel sacellum publicum exstruere licet, quin ab episcopo licentiam scriptis mandatam obtinuerit. Antistes, re ad ipsum delata, curam habebit, ut locus inspiciatur; idoneum reperitum adprobabit; examinabit quoque, an provisum C sit de supellectili, nec non de dote, quae fabricae conservandae sufficiat. Facultate concessa aedis construendae, spatium et primus lapis statis caeremoniis dicitur. Quaevis ecclesia sive sacellum publicum aut ab episcopo consecratur, aut a presbytero, quem delegaverit, benedictione et precibus lustretur: quod ante quam factum sit, divina ibi officia celebrare nefas est.

Nulla ecclesia, nullum sacellum publicum absque iusta causa et episcopi auctoritate diruatur vel ad usus profanos convertatur.

Caput III.

De festorum dierum sanctificatione.

Cum in poenam hominis, qui sicuti Deus esse voluit, terra maledicta sit, labores, in quibus ex ea comedit, accedunt concupiscentiae pravae, ut quasi iugo imposito eum incurvent et deprimant, nisi D oculis animoque ad coelum erigendis curam impendat. Idcirco Dominus ad Moysem locutus est, dicens: „Videte, ut sabbatum meum custodiat, quia signum est inter me et vos in generationibus vestris, ut sciatis, quia ego Dominus, qui sanctifico vos. Qui fecerit in eo opus, peribit anima illius de medio populi eius.“² De dominicis festisque diebus, qui sabbatorum religionem perfectiori cultu propagant, eadem lex populo christiano indicta est. Dies Domino peculiari modo sacri laborum, qui temporalia attinent, interstitia imperant et mentis cogitationes cordisque desideria ad superna convertunt. Solemniiori cultu divina peraguntur, conciones sacrae habentur, vespertina adduntur officia. Cum fideles

olim dominicis et omnibus, quibus possent, diebus ad mysteria fidei celebranda ultro confluerent, in-superhabito persecutoris gladio eis impendente, ecclesia postmodum explicita sanctione statuit, ut dominicis saltem festisque diebus sacrosancto missae sacrificio adsint; et eius mens est, ut verbi divini praedicationem audire, aliisque pietatis exercitiis vacare non omittant. Quae licet ad singulorum salutem pertineant, signum tamen simul sunt inter Dominum et populum, qui, cum diem Domini observantia condigna sanctificat, regem saeculorum profitetur et gratiae faciem terrae renovanti viam parat. Unde qui religioni evertendae student, dominicae sanctificationem magnis odiis persequuntur, et nihil non agunt, ut, quamdiu hostia placabilis offeratur et Christus ex suggestu praedicetur, communium dierum strepitus laborque producat; horas pomeridianas delectationibus ad-scribunt, quarum in supplementum feriam secundam addunt. Si voti compotes facti, dominicae sanctificationem opprimere possent, instaret peius quid, quam supplicium veteris testamenti lege sabbati contemtoribus decretum. „Gens enim et regnum, quod non servierit tibi, peribit.“¹ Populi evangelii lumine collustrati eadem lege utuntur, quam Capharnaë Dominus statuit: *Quod cum Dei in carne ambulantis hospitio usque ad coelum exaltatum fuerit, beneficio spreto usque ad infernum demersum est.*² Qui rebus labilibus ita intenti sunt, ut, ubi earum augendarum spes quaedam affulgere videtur, Christum et ecclesiam eius flocci habeant, vestigia sequuntur Iudaeorum de Christi morte deliberantium. Temporalia perdere timuerunt et vitam aeternam non cogitaverunt, et sic utrumque amiserunt.³

Ceterum industriae utilitatem praetextentium inanes plane causationes sunt. Habentur gentes a fide catholica alienae, quae, cum terrenis rebus augendis summa industria et pari successu allaborent, ex dominicae colendae praecepto id retinent, ut in ea sollicita religione quiescant; hominibus catholicis dominicae contemtoribus ne umbram quidem excusationis relinquentes. Undequaque igitur sapientiae laudem merentur leges Austriae, quarum patrocinio dierum sacrorum cultus adversus paucorum avaritiam sive licentiam defenditur, ne horum exemplis contagio ulterius propagetur.

Exstant nihilominus his in regionibus, quibus ipsis diebus Domino sacris ita ministrandum sive serviendum est, ut etiam missae audiendae copiam aut difficillime aut omnino non habeant. His animarum periculis, quantum res sinat, declinandis, animus advertatur et praesertim agatur, ut numerosissimis hominibus, qui viarum ferrearum rebus occupantur, diebus dominicis et festivis aditus ad sacrificium novi foederis pateat.

Sanctus Leo magnus dicit: Rationale et quodammodo religiosum videtur per diem festum in vestitu nitidiore prodire et habitu corporis hilaritatem mentis ostendere.⁴ Diei Domino festi cultus etiam in externis festivus sit. Fidelibus integrum est, post divina persoluta officia mentem relaxare animumque recreare, quin timorem Domini et innocentiam christianam violent. Cum autem dominicis festisque diebus ideo ab operibus mundanis cessandum sit, ut divinis liberius vacare possimus, reprobanda est desidia eorum, qui, missa vix ac ne vix quidem audita, de otio tantum et deliciis cogitant.

Parochi impensam operam navent, ut pro rerum conditione his praecipue diebus nihil desideretur,

¹ Concil. Trident., sess. XXV, de inv., venerat et reliqu. sanct. et sacris imaginibus.

² Exod. XXXI, 13-4.

³ Isai. LX, 12.

⁴ Luc. X, 15.

⁵ S. August., *Tract. 49 in Ioan.*

⁶ Leo M., *Serm. 40, c. 1.*

quo mysteriorum Dei reverentia augeri ac pii fidelium affectus inflammari possint. Officium divinum hora statuta praecise exordiantur. Si adesse differat parochus, parochiani morae taedium vitaturi, accedere et ipsi different, negligentiores negligentiae praetextum habebunt, et omnis ordo turbabitur.

Caput IV.

De verbi divini praedicatione.

Sanctus Gregorius Nazianzenus, insignem inter ecclesiae doctores locum tenens, verbi dominici dispensatores admonet: „Mihi quidem res minime vulgaris parvique spiritus esse videtur, verbi perinde ac tritici mensuram tempestive cuique dare et dogmatum nostrorum veritatem cum iudicio dispensare; praesertim apud multitudinem, quae ex variis aetatibus animique affectionibus conflata est ac musici cuiusdam instrumenti multis fidibus constantis in modum variis pulsibus opus habet, difficile est, eiusmodi orationem invenire, quae omnes concinnare ac scientiae lumine collustrare possit.“¹ Itaque Christum praedicandi munere functuri praeparationem diligentem praemittant; „*maledictus est, qui facit opus Domini fraudulenter.*“² Ut sermonibus virorum pietate et doctrina praestantium utantur, minime improbandum; in sancto hoc et salutari ministerio non de auctoris gloria quaerenda, sed de grege Christi pascendo agitur, et laudem merentur, qui fidelibus profutura, formicarum ad instar, undique comportant. Sacram scripturam assidue relegant; nam et vitae et veritatis fons est. Adeant ecclesiae patres et doctores, qui ex limpidissimo fonte aquas salvatoris impigre hauserunt.

In populo fidei concionibus instituendo, parochi catechismum ex decreto concilii Tridentini eorum in usum editum ducem sequantur. Ita conciones suas disponant, ut anni curriculum non absolvant, quin populum de praecipuis fidei mysteriis mandatisque divinis ex suggestu instituerint. Ad catechismum dioecesanum frequenter recurrant, eius verba exponant, sacrae scripturae et sanctorum patrum eloquiis confirment, exemplis pro re nata dilucident. Doctrinae soliditati multum derogat nutantium verborum varietas, licet ad eundem sensum exprimendum tendant. Si explicationes uberiores adhibeant, curam simul agant, ut populus fidelis intelligat, quam optime ista disciplinae, qua a pueris eruditus fuerit, respondeant. Cum autem omnibus omnia fieri debeamus, synodus non improbat, sed potius commendat et praecipit, ut evangelii praecones pro re nata etiam ornatiori sermone utantur. Eorum, qui conveniunt, indoles et indigentiae spirituales prudenter ponderandae et cuncta ad animas Deo lucrandas pia assiduitate componenda sunt.

Evangelii explanatio non negligatur. Ubi parochus unus saltem laborum socius praesto est, in dominicis et festis, praeter copiosiores sermonem ante vel inter missam, quae solemniori ritu celebratur, dicendum, mane in evangelium ea die legendum homilia brevis facilisque habeatur.

Sacerdos Christum praedicans Christi rebus intentus esto, de suis ne cogitet quidem. Regulam teneat, de se ipso nullatenus loquendum esse, neque facile sibi persuadeat, iustam haberi exceptionis causam. De iniuria, quam acceperit vel acceperisse credat, cum parochianis nunquam ex suggestu sacro expostulet. Muneris sui partes explet, cum de peccatis, quae frequentiora apud suos occurrant, accuratius tractet, in eorum foeditatem invehatur, oppositae virtutis praemia et decora commendat:

attamen nunquam singulorum scandala ita describat, ut nomen reticuisse parum referat. Parochus hominem, per quem scandalum in plebem venit, ad se accersat, et solus cum solo agat vel seniorum communitatis officia adhibeat. Publicae in peccantes declamationes eos pro temporum ratione magis exacerbare, quam ad salutem confundere solent, imo magnae inde lites et difficultates enasci possunt.

Caput V.

De doctrina christiana.

Etiamsi per provinciam Viennensem nulli parochiae sua desit schola, in qua pueris praeter res ad vitae temporalis usus spectantes fidei rudimenta statis horis tradantur, parochi tamen non negligent, die dominica, pueris in ecclesia doctrinam christianam exponere, et quem in rudimentis fidei progressum fecerint, explorare. Ita tamen institutionem adornent ac dirigant, ut etiam adulti eam lubente animo frequentent, et cognitionum, quae regnum coelorum spectant, continuam renovationem habeant. Sanctus Cyrillus Hierosolymitanus, cuius catecheses insigne antiquitatis christianae monumentum sunt, rudium in fide magistros commonet: „Aedificium quoddam catechesin esse puta. Nisi fodiamus et fundamentum ponamus, nisi ordinata serie structurae vinculis apte coniungamus domum, ne quid hians reperiatur, aedificatio debilis fiet. Oportet ergo lapidem lapidi apponere et angulum angulo coniungere, ut firma hoc modo aedificatio ascendat. Eadem ratione tibi tamquam lapides cognitionis afferimus.“¹ Haec sancti patris monita sequantur parochi, cum doctrinam christianam exponunt. Iuxta catechismi dioecesani ordinem normamque progrediantur, congruas explicationes et illustrationes addant; paucis quoque in auditorum memoriam revocent articulos fidei, sine quibus res dilucidanda recte intelligi nequit. Coronidis loco, fidei et morum praecepta, de quibus actum sit, ex ordine recolant, et pias aliquas commotiones addant.

Caput VI.

De cantu ecclesiastico et musica.

Cum ea sit hominis conditio, ut ad animi affectus significandos et excitandos sonus apte dispositus maxime valeat, cantus et musica a laudibus divinis nunquam abfuerunt. Curribus Pharaonis et exercitu eius in mare proiectis, Moyses et filii Israel carmen cecinerunt Domino, et Maria prophetissa sumsit tympanum in manu sua egressaeque sunt omnes mulieres post eam cum tympanis et choris. In templo Hierosolymitano levitae numerosissimi deputati erant, qui Dominum in psalmis laudarent et canticis, in citharis et cymbalis iubilationis. Ritus hunc sacrum ecclesia novi testamenti suam in liturgiam ita transtulit, ut omnia, quae pietatem impedirent magis, quam augerent, omnino semota vellet. Vocum modulatio et organorum sonus id praestet oportet, ut altius haereat sensus verborum sacrorum. Nihil igitur habeat, quod mundum sapiat, aut ex theatrorum symphoniis desumptum efficacius sit ad animi fragilium amore vulnerati tumultus, quam ad sanctae dilectionis sensus exprimendos; neque tolerandum, ut cantus, qui redemptionis mysteria in missae sacrificio renovata comitatur, spectaculi profani vicem subeat. Quamvis nostris in regionibus fieri nequeat, ut homines saeculares a choro arceantur, nemo tamen admittatur, cuius conversatio notoria labe contaminata sit.

¹ S. Gregor. Naz., *Orat. II* (alias I), n. 35, 39 [ed. Bened. I, 31].

² Ierem. XLVIII, 10.

¹ Cyrill. Hierosol., *Procatech.*, § 6.

Scholae puerorum ad cantum ecclesiasticum A efformandorum, modo rite dispositae sint, decori cultus divini egregie consulunt: unde in cathedralibus saltem ecclesiis, ubi adsint, augeantur, ubi desint, instituantur.

Caput VII.

De oratoriis privatis.

Admodum optandum est, ut dominicis et festis diebus parochiae adscripti omnes in ecclesia parochiali convenient, et nobilitate opibusque inter suos potiores pietatis exemplo ceteros accendant; neque parum deest incitamenti, quae ex devotionis communione derivantur, si nobiles secundum carnem pietatis suae exercitia domibus privatis recondant. Locorum tamen distantia, infirmitas et aliae causae efficere possunt, ut nonnulli in oratoriis intra privatas eorum aedes contentis etiam dominicis festisque diebus, solemnioribus tamen plerumque exceptis, B missam audire permittantur.

Patres Tridentini decreverunt: „Neve (episcopi) patiantur, privatis in domibus et omnino extra ecclesiam et ad divinum tantum cultum dedicata oratoria ab iisdem ordinariis designanda et visitanda sanctum hoc sacrificium a saecularibus seu regularibus quibuscunque peragi.“¹ Ex quo tempore ius permit- tendi, ut in alio loco, quam in ecclesia aut in oratorio ad divinum cultum dedicato hostia divina litetur, sedi apostolicae reservatum est.² Quando obtineri contingat indultum de missa in privato quodam laicorum oratorio celebranda, eius litterae curiae episcopali exhibendae sunt. Antistes curam gerat, ut locus oratorio destinatus diligenter examinetur. Decorus sit oportet et separatus a cubilibus, ubi res profanae tractantur. Altare parieti inhaereat; supellex necessaria adsit. Oratorium ad alium locum transferri nequit, nisi eadem C inquisitione habita idoneus repertus fuerit. Indulti tenor strictissimae interpretationis est. Unam tantum missam, nisi secunda expresse concessa sit, et eam solummodo indultariis praesentibus celebrare licet. Ei assistentes, praecepto missam diebus dominicis et festis audiendi, non satisfaciunt, nisi ex iis sint, quibus ut satisfaciant, expresse indultum sit. Diebus solemnibus Paschatis resurrectionis, Pentecostes, Nativitatis domini nostri Iesu Christi et aliis solemnioribus diebus, praesertim die Epiphaniae et Ascensionis Domini, Annuntiationis et Assumptionis beatissimae Mariae virginis, omnium sanctorum, nec non sanctorum apostolorum Petri et Pauli ac titularis ecclesiae, sacrificium divinum in oratoriis privatis celebrari non potest,³ nisi facultas ad aliqua vel et omnia festa illa expresse extendatur.

Sacerdotes in oratoriis privatis celebraturi indulti apostolici tenorem attente examinent, neque praeter D eiusdem limites divina ibi facere audeant.

Vetitum est, in iisdem locis sacram eucharistiam sine licentia ab episcopo impertita quibuscunque dispensare.⁴ Sacrosanctum sacramentum ibi asser- vare nefas est.

Caput VIII.

De cultu beatissimae Mariae virginis, sancti Ioseph et omnium sanctorum.

Quamvis sempiterna Domini virtus et divinitas per visibilia, quae fecit, manifesta nobis reddatur, perfectiori tamen et nobiliori longe ratione ex iis intelligitur, quae Spiritus Dei in sanctis suis agit. Adamemus igitur, visibilia praetergressi, mentem

elevare ad sanctos, quibuscum Deum videre desi- deramus. Admiremur altissimi maiestatem et boni- tatem, quae ex eis quasi ex purissimo quodam speculo resplendet. Honoremus, quos omnipotens honorat, et in quibus patris omnipotentis filius adimplet, quae promisit dicens: „*Beati servi illi, quos, cum venerit Dominus, invenerit vigilantes: amen dico vobis, quod praecinet se, et faciet illos discumbere, et transiens ministrabit illis.*“¹ Imploremus auxilia cum Christo regnantium: nam Dominus, ut clarificaret merita passionis suae in eis, et gratiae praesidia nobis multiplicaret, ipsos deprecatores et intercessores nobis dedit, multumque orant pro populo Dei et pro sancta ecclesia.

Nihil splendidius est illa, quae splendorem concepit: Virgo, ex qua sol iustitiae ortus est, inter creaturas sicuti sol inter sidera lucet. Potens est, pia est Dei mater Maria. Potentis coelestibus faciem velantibus, humanum genus illi offert, quem genuit. Ipsa tenente non corruimus, ipsa prote- gente non metuimus, ipsa intercedente digni effici- mur promissionibus Christi. Igitur prae omnibus sanctis et electis Dei colamus dominam et advo- catam nostram, assiduisque precibus ad eam clame- mus, ut misericordes oculos ad nos convertat.

Probatissima est precandi forma, quae, cum salu- tatione angelica pie iterata quasi rosis rosas iungat, rosarii nomen haud immerito tulit. Rosarii devo- tione gaudeat indoctus, nec eam aspernetur doctus, humilians se sicut parvulus, ut maior sit in regno coelorum². Omnes autem precum coronam ita texere studeant, ut mentem ad benedictam inter mulieres et benedictum fructum ventris eius erec- tam teneant, et mysteria reparationis nostrae per singulas decades disposita ex intimo animi sensu recolant.

Pius et optimus mos est, virginis Dei matris cultui mensem maium singulari ratione addicere. Campis silvisque decor suus rediit, coelum ridet, flores florent: quo animus rerum divinarum amans invitatur ad memoriam reginae, quae velut e spinis mollis rosa surrexit acutis, nil, quod laedat, habens³. Monentur igitur parochi, ut, ubi fieri potuerit, mense maio in honorem beatissimae et immaculatae vir- ginis Mariae, iuxta ordinem ab antistite dioecesano praescriptum aut approbatum, publica pietatis exer- citia habeant.

Cuncti, quibus Christum adorare et Mariam cele- brare sanctum et dulce est, sanctum Iosephum de- vote colant. Christi pater putabatur et patris offi- cia ei exhibuit. Sponsus erat Mariae, testis mysterii incarnationis, custos Filii Patris omnipotentis et sponsae Spiritus sancti. Filius David iustus et humilis confundit superbiae humanae fastum. Apud homines faber lignarius dicebatur, in coelis ineffabili fulget gloria, neque Christo, qui ei ut patri sub- ditus fuit, neque Maria, quam in sua recepit, eum negantibus.

Communis praeterea omnium catholicorum causa est, eximium cultum impendere sancto Michaeli archangelo, principi militiae angelorum, salutis signifero, qui bellum cum dracone victor commisit, et in illo ultimi discriminis tempore magnus ad- iutor consurget; sancto Ioanni Baptistae, praecur- sori Domini, qui in matris utero sanctificatus, regem saeculorum baptizare meruit; sancto Petro, aposto- lorum principi, super quem Dominus aedificavit ecclesiam suam; sancto Paulo, apostolo gentium, qui vas electionis est et praedicator veritatis in

¹ Sess. XXII.

² Bened. XIV, encycl. *Magno*, § 11.

³ Bened. XIV, encycl. *Magno*, § 12.

⁴ Ibid., § 15.

¹ Luc. XII, 37.

² Matth. XVIII, 4.

³ Sedul., *Carm. pasch.*, II, v. 29-30.

universo mundo; sancto Ioanni, discipulo, quem Dominus dilexit, virgini, cui virginem matrem commendavit, aquilae, cui revelata sunt secreta coelestia. Conspirent omnes, qui provinciam sive dioecesim incolunt, in venerationem sanctorum, quos Deus in providentia sua provinciae sive dioecesi patronos dedit. Peculiari autem et quotidiana devotione singulus quisque intendat coeliti, quem cum regenerationis sacramento protectorem accepit, et angelo custodi, qui missus a Domino eum comitatur in omnibus viis eius.

Caput IX.

De exercitiis spiritualibus publicis.

Exercitia spiritualia publica, quae missionum nomine veniunt, utilitatem insignem afferunt. Cum concionibus per plures continuos dies habitis, praecipua credendorum capita proponantur et veritates aeternae iusta connexionione invicem se illustrantes exhibeantur, facilius supplentur quae homines ignorant, efficacius inculcantur de quibus parum curant. Pia multitudinis confluentis studia mutuo se accendunt et alunt. Functionibus et exercitiis sacris per totum ferme diem dispositis, plerique devotione consueta maiori adsunt, animum ad peccatorum confessionem impensiori studio parant, et ex corporis dominici susceptione ampliores fructus percipiunt. Eorum etiam, qui curiositate duce accedunt, multi voce Domini ad ostium stantis commoventur.

Cum igitur Deus totius gratiae missionibus praedictis non infrequenter utatur, ut impios ad se convertat et eos, qui neque calidi neque frigidi sunt, igne Spiritus sancti foveat, atque ipsae locum simul teneant renovationis spiritus, sine qua pietas conservari et augeri vix potest, rite habitae omnibus ubique salutare esse probantur. Quodsi autem parochiae sint, in quibus pietatis studium frigescere et sacramentorum frequentatio remittere coepisset, vel ubi superabundante populi numero parochus ovibus quaerendis et pascendis sufficere nequeat, animarum salus, suprema episcopi lex, ut ad missiones confugiatur, districte iubet.

Caput X.

De exorcismo.

Certissimis sacrarum litterarum testimoniis constat, permittente eo, qui angelis tenebrarum quemadmodum maris desaevientis fluctibus imperat, daemones facultatem habere humana corpora obsidendi. Ex quo draco antiquus ligatus est et in abyssum missus, usquedum in modicum tempus denuo solvatur¹, tremenda haec occultorum Dei iudiciorum exempla raro occurrere coeperunt. Magnum aliquid sunt exorcismi, qui potestatem ecclesiae in diabolum et angelos eius collatam patefaciunt. Cum rite eis adhibitis infernus contremiscat, sollicite cavendum est, ne inane reddantur spectaculum, de quo emulationem Dei secundum scientiam habentes doleant, et impii aut levioris ingenii homines cavillentur: quod facile evenire posset, si in mulierem hysterico malo laborantem aut in quemcunque naturali morbo detentum, praepropero consilio proferrentur. Nullus ergo qualiscunque sacerdos audeat, eos, quos energumenos iudicet, exorcismis adiurare, nisi ab episcopo dioecesano facultatem scripto exaratam acceperit.

Caput XI.

De ieiunii ecclesiastici praecepto.

Dominus praedixit, fore, ut discipuli eius, postquam sponsus ablati sit, ieiunarent.² Ut magistri

A verba opere implerentur, apostoli et qui apostolis praedicantibus crediderunt, sanctis studiis egerunt. Ne fervor remitteret, legis ecclesiasticae sanctio accessit. Nostris temporibus dispensationibus indulgenter concessis, antiquior ieiuniorum rigor ita temperatus est, ut ex pia corporis afflictione parum remaneat. Attamen vel in minimis iucundi aut commodi quidpiam Dei intuitu sibi negare animum confirmat, et ad patriam, quam in coelis habemus, erigit; nihil tam exile haberi, a quo Dei intuitu abstinere nimium non videatur, fidei emortuae documentum est. Igitur praecepto ecclesiae meritum obedientiae ac sui abnegationis populo christiano lucrandum proponitur; attamen maiorem quoque dignitatem temporum ratio ieiunii ecclesiastici observantiae addit; fidei catholicae professio est, cui se subducere nemo tutum censeat, memor Domini dicentis: „Qui negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram patre meo, qui in coelis est.“¹ Haec parochi et confessarii fidelibus opportunis commonitionibus ante oculos ponant, ut eos pudeat, escam corruptibilem animae suae saluti et Dei honori antepondere.

Caput XII.

De propagationis fidei auxiliis.

Cum occultis Dei, qui abyssos intuetur, iudiciis tot supersint gentes in tenebris et in umbra mortis sedentes, eximium caritatis fraternae opus est, nomen, in quo nos salvos fieri oportet, eis annuntiare. Non longe ab apostolico hoc munere abest labor eorum, qui catholicis inter populos acatholicos agentibus verbum et mysteria Dei dispensant. Cum igitur beneficio divino in confessione verae fidei nati et omnibus salutis operandae mediis locupletati simus, ut Iesu Christo in iis, pro quibus mortuus est, gratiarum quidpiam rependamus, de fratribus morti secundae eripiendis pia sollicitudine cogitemus. Qui vocati non sunt, ut ad fidei propagationem laboribus suis conferant, eam eleemosynis saltem promoveant. Si eleemosyna pane egentibus data animam a morte liberat et non sinit eam ire in tenebras, quanta erunt praemia eleemosynae propter Christi amorem erogatae, ut panis vitae aeternae Christum nescientibus frangatur!

Sunt, qui sancto operi invidiam concitaturi multis commemorent, quot apud nos pauperes, quot ecclesiarum indigentiae habeantur. Hoc autem non dicunt, quia pauperum vel ecclesiarum utilitas tanto eis cordi est; nam magni quid se peregissee autumant, si his rebus micas de eorum mensis cadentes impenderint; sed quia de Dei honore et beneficii, quo ad fidem vocamur, magnitudine parum curant. Ubi caritas diffusa in cordibus nostris usque ad eos, qui longe sunt, fratres pertingit, multiplicabit quoque auxilia fratribus nobiscum degentibus in temporalibus et spiritualibus administranda. Dilatentur spatia caritatis, et eius efficacia crescat.

In provincia Viennensi antistitum mandatis stabilitum est, ut die sancto Leopoldo sacro pro missionibus Americae septentrionalis et in hebdomada maiore pro Terra sancta in omnibus ecclesiis collectio fiat. Synodus congregata in nomine ipsius, qui omnes homines salvos esse vult, sanctam hanc ordinationem confirmat, et parochis praecipit, ut, antequam eleemosynae colligantur, populum de operis, in cuius societatem vocatur, dignitate instituant et commoneant. Praeterea, in festo Epiphaniae Domini, quo gentium et nostram ad fidem vocationem celebramus, vel alio die, secundum antistitis dioecesani arbitrium, ad succurrendum missionibus per Orientem

¹ Apocal. XX, 2, 3.

² Matth. IX, 15.

¹ Matth. X, 32.

dispositis collecta habeatur. Ceterum, quae ad ista A caritatis officia efficacius dirigenda spectant, lege dioecesana ordinabuntur.

Caput XIII.

De vita religiosa.

Sapientia aeterna adolescenti, quid adhuc ipsi desit, quaerenti dixit: „Si vis perfectus esse, vade, vende quae habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in coelo, et veni, sequere me!“¹ Et cum Spiritus sanctus effusus esset, ac apostoli virtute magna testimonium redderent resurrectionis Domini nostri, ecclesiae appositae possessiones et substantias vendebant et dividebant illa omnibus, prout cuique opus erat². Hac doctrina imbuti et his exemplis formati erant sancti et Deo placentes viri, qui vitam religiosam instituerunt trium votorum fundamento superstructam. Disciplinae regularis professione animoque alumni non tantum voluptatibus et bonis B huius mundi se abdicant, sed etiam ipsam ea habendi spem et voluntatem exuunt, ut aeterna gaudia securius sperent; proprio iudicio et sensui renuntiant, praepositis in cunctis, quae legi divinae non adversantur, perfectam obedientiam exhibentes, ut Deum ducem habere plenius confidant. Intima sui abnegatio vitae religiosae adinstar animae corpus animantis et regentis est, ac omnis, quo pollet, decoris meritique fons et origo. Haec hominis de se mundoque victoria mirabilis est Spiritus sancti operatio, mirabilior poenitentiae operibus, quae ad ipsam conservandam et perficiendam ordinantur et ideo, quia fructus eius, sacrificium sunt acceptabile coram oculis Domini. Sui abnegationis afflatu vita religiosa vivum et vivificum documentum est fidei quae in coelis habitat, et amoris qui regnum mundi et omnem ornatum saeculi contemnit, atque animi concupiscentia maioris exemplo infirmos erigit, de- C sudes excitat, carni servientes pudore suffundit, non raro et fidem negantes percellit. Ipsa insuper potens est in omni operatione, qua Deus coram hominibus glorificatur, et cohaeredibus Iesu Christi misericordiae officia exhibentur. Qui praeter Deum nihil quaerunt, expeditiores sunt ad fratrum necessitatibus subveniendum, et incensi caritate, quae in externis quoque rebus auro et argento pretiosior se praebet, unitisque per obedientiae legem viribus maiora facile efficiunt, quam homines, quibus pecuniae et honoris stimulos addere oportet. Opes autem, quas communitas tenet, paupertatis religiosae instituto in egenorum auxilia piosque omnes et ecclesiasticos usus mirifice multiplicantur, non ab- similes quinque panibus, quibus Dominus populum ad ipsum confluentem aluit. Quapropter insipiens erat sapientia eorum, qui sacrae et profanae rei-publicae utilitatem praetexentes, regulares parochiales D animarum curae, iuventutis institutioni et aegrotorum levamini ita dicatos vellent, ut omnibus, quibus vitae regularis spiritus nutritur et confirmatur, internecivum bellum indicerent. Alimentis subtractis flamma decrescit et extinguitur.

Ecclesia Christi sponsa inter praecipua ornamenta, quibus ad nuptias agni se praeparat³, vitam vere religiosam nunquam non retulit, et eius patrocinium eximia cura suscepit. Ecclesiae menti et mandatis insistens, imo Iesu Christi ipsius monitis obtemperans, concilium hoc in Iesu Christo congregatum vitam religiosam, qualem Iesus Christus adumbravit et ecclesia commendat et propagat, ipsum quoque commendat; et nihil, quod ad eam

¹ Matth. XIX, 21.

² Act. II, 44-5.

³ Apocal. XIX, 7.

tuendam pro re nata conducere possit, negligendum esse decernit.

Quo maiori quis caritate regi, qui sedebat super sedem maiestatis suae, coniunctus existit, eo uberiori fructu etiam in infirmis et in carceribus iusta licet sententia detentis eundem regem visitabit. Synodus itaque adplaudit piis augustissimi imperatoris studiis, quibus effectum est, ut ad curam habendam carceribus detentorum nec non in nosocomiis publicis decumbentium sorores, quas Misericordiae dicunt, aliaeque congregationes caritate Christi conspicuae multis in locis adscitae fuerint; desiderat, ut sacerorum antistites opus salutare, quantum res sinat, foveant et protegant, atque patrem misericordiarum incrementa largiturum sperat.

Caput XIV.

De sepultura ecclesiastica.

Ecclesia eos, qui in carne viventes beneficiorum eius consortes fuerunt, etiam postquam ad Dominum migraverint, officiis suis prosequitur. Fidelium in communionem ecclesiasticam defunctorum corpora ritibus sacris in loco sacro conduntur, usque dum resurgant ad vitam quae finem non habet. Catechumeni, qui, dum ad baptismi gratiam animum pararent, ex hac vita vocati sunt, sepultura ecclesiastica efferantur; hos enim baptisate flaminis renatos esse merito praesumitur; neque sepultura separari debent, qui fide et caritate nobis coniuncti erant. Infans in utero matris fidelis simul cum ea defunctus, simul cum ea sepulcrum habeat.

A sepultura ecclesiastica arceantur oportet infideles, haeresi aut schismate ab ecclesia alieni, excommunicati notorii et vitandi, parvuli etiam ex parentibus fidelibus oriundi, qui sine baptisate defuncti sunt, nec non, qui mentis compotes mortem sibi ipsi conceiverunt, nisi forsitan aliquo tempore superstites tanti piaculi poenitentia tacti fuerint. Ubi medici censuerint, hominem morbo laboravisse rationis usum praepediente, eorum iudicio standum erit, ni circumstantiae, ex quibus eum mentis compotem fuisse merito colligeretur, plene probatae essent. Prudente obversante dubio, funus ecclesiastico quidem ritu, sed omni maiori apparatu secluso terrae mandetur.

Sepultura ecclesiastica pariter denegetur eis, qui in ipso duelli conflictu¹ vel in alio peccato gravi et notorio decesserint, nec aliquod resipiscentiae signum dederint, vel, qui imminentis sibi mortis conscii, extrema ecclesiae sacramenta ipsis oblata praefracae ac coram testibus respuerint; iis praeterea, de quibus publice constet, quod non susceperint semel in anno sacramenta confessionis et communionis et absque ullo contritionis signo obierint.

Parochi, qui ab antistitis dioecesani sede haud ultra quatuor milliaria absunt, a sepultura ecclesiastica neminem repellant, nisi antistes vel eius vicarius generalis rem probaverit. Ceteri recurrant ad decanos rurales. Poterit tamen episcopus pro rerum adiunctis totum negotium ad se vocare.

Caput XV.

De coemeteriis.

Coemeterium Christi fidelium sepulturis destinatum, episcopi vel presbyteri ab eo delegati benedictione initiandum est: quo facto loci religiosi rationem habet et ecclesiastico iuri subest.

Convenit, ut in quovis coemeterio sacellum adsit

¹ Concil. Trident., sess. XXV, cap. 9, de reform.

decenter instructum, ubi pro animabus fidelium, A quorum corpora ibi locorum tubam mire sonaturam exspectant, hostia propitiatoria statis temporibus offeratur. Crucifixi certe imago in coemeterii medio emineat. Ceterum cuncta in eo munda, decora, gravia. Ut in horti modum componatur, non toleretur. Loci non est, oculis vanam aliquam vitae virentis speciem obtendere, sed mentem erigere ad regem cui omnia vivunt.

Corpora eorum, quibus sepultura ecclesiastica deneganda est, terrae ita mandentur, ut a loco sepulturis ecclesiasticis destinato sive reservato, aut muro aut sepe separata sint. Campanae sonitum non edant; parochus nec sine vestibus sacris adsistat, tametsi non prohibeatur, absque ullo communionis in sacris signo interesse sepulturis acatholicorum, quibus officii cuiusdam notorii et communionem ecclesiasticam non attinentis vinculo obstrictus fuerit.

Sepultura notoria hominis infidelis seu excommunicati notorii et vitandi coemeterium polluitur; pollutum cadavere, si a fidelium funeribus distingui possit, semoto reconciliandum est. Aliorum, quibus sepultura ecclesiastica negari debet, humatione utcunque illicita coemeterium non polluitur.

Caput XVI.

De pietate erga defunctos.

Qui mortui sunt oculis nostris, nisi lethali culpa polluti decesserint, vivunt Domino, nobisque fide et caritate coniuncti manent. Suffragiis suis nos iuvant, ad Deum videndum nondum admissi, ut suffragiis nostris iuventur, exspectant. Nunquam fiat, ut nos ipsis deesse sentiant. Non lacrimas, sed honorum operum auxilia a nobis postulant. Ab ipsis apostolis sancitum est, ut in venerandis C tremendisque mysteriis defunctorum agatur commemoratio¹. Cum in fide adhuc ambulemus, nostra est hostia divina, si nihil haesitantes et in caritate fundati eam patri omnipotenti offerimus. Pretium infinitum, quo mundus redemptus est, pro defunctorum debitis oratione fidei solvamus, et rore coelestis perfundentur. Preces, eleemosynam, alia bona opera addamus.

Parochi et omnes verbi divini praecones, nec non religionis magistri frequenter suis exponant, quam salubris et sancta sit cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur². Beneplacita est in conspectu Dei, qui amat quos cruciat. Salubris est animabus peccata luentibus, quoniam liberatio eorum acceleratur; salubris est nobis, quoniam pio affectu eis impenso, iudicis qui ultimum quadrantem exigit, memoria nutritur, et peccati etiam venialis horror vel excitatur vel adaugetur.

Ubi sacellum in coemeterio adsit, parochus in eo aliquoties per annum, licentia ab episcopo obtenta, missae sacrificium pro defunctis celebret.

In die commemorationis omnium defunctorum parochus, nisi tempestas imitior obstet, non facile omittat in coemeterio ipso concionem ad populum habere. Si, circumdantibus eum mortuorum exuviis, de certissimo rerum humanarum exitu, de peccato, de pietate erga defunctos verba faciat, animos facilius et gravius commovebit.

Conservetur et propagetur laudabilis usus precibus quae in memoriam incarnationis Domini ter quotidie recitantur, orationem dominicam et salutationem angelicam defunctorum levamini dicatam adiiciendi.

¹ S. Chrysost., *Homil. 3, in ep. ad Philipp., n. 4.*

² II Macchab. XII, 46.

TITULUS V.

De clericorum vita et profectu spirituali.

Caput I.

De vitae sanctimonia clericis sectanda.

Militum Christi pugna et victoria est servare peritum¹. Attamen, qui neminem vult perire, eis propriam quoque ipsorum animam et eam primo loco salvandam commisit. Si quis (avertat tantam misericordia aeterna ruinam!) animam suam perdidit, etiamsi Ischariotis adinstar in Iesu Christi nomine multas fecisset virtutes, Ischariotis adinstar locum habebit inter eos, quibus Dominus in secundo suo adventu dicet: „*Quia nunquam novi vos; discedite a me, qui operamini iniquitatem.*“² Studia autem, quae ad nos ipsos sanctificandos conferimus, etiam fratrum salutem impendimus. Artem artium, regimen animarum³ non callet, cuius cor Spiritus B sanctus non urit. Parum prosunt verba eorum, qui, quod praedicant, moribus impugnant, et pastorem per abrupta gradientem grex pro humanarum rerum conditione ad praecipitium facile sequitur⁴.

Sacerdos Dei ita vivat, prout eos, qui quotidie communicandi desiderium ei panderent, ipse vivere iuberet. Neminem fugere potest, iustissimam hanc legem esse, et ex suo ipsius ore iudicandum, qui eam sequi nolit. Ceterum omnem peccati maculam fugere et omni bono operi adlaborare nihil est, quod non cuivis in Deum et vitam aeternam credenti recta ratio dicet. Qui firma fide tenet, gloriae vel poenae aeternitatem a labili hac vita pendere, aut sibi ipse inimicus sit, aut cuncta ita instituat oportet, ut comparet thesaurum oculis carnis absconditum.

Etsi ex nobis quasi ex nobis nihil, quod ad salutem vitae aeternae pertinet⁵, cogitare vel agere possimus, Deus tamen sine nobis salvos nos et sanctos facere non vult. Omnia, quibus regimur, divina mandata comprehenduntur verbo Domini componentis: „*Praebe, fili mi, cor tuum mihi!*“⁶ Nostra autem super terram militia eo absolvitur, ut resistamus tentationi rebus labilibus impendendi affectus cordis, quod ut ipsi praebeamus, Dominus postulat. Ne in vanum curramus, audiamus magistrum et salvatorem nostrum dicentem: „*Qui vult post me venire, abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me.*“⁷ Omnibus et singulis, qui Christum sequi et cum Christo esse volunt, constitutum est, ut abnegent semetipsos. Quamvis abnegatio sui, quae amorem Dei non augeat in cordibus nostris, genuina minime censenda sit, neque tamen verus est Dei amor, qui ad nostri nos abnegationem non impellit.

Caput II.

De ascési.

Nonnulli, cum ecclesiam contemni, religionem oppugnari et communia ipsa veri rectique principia concuti viderent, satis superque esse crediderunt, ea, quae de fide sint, retinere et tamquam retinenda defendere; in aliis multis genio saeculi indulgendum esse non dubitaverunt; ascetin tenebris medii aevi remittendam esse decreverunt. Cum autem eadem persistat corona iuste decertantibus reposita, eademque naturae humanae conditio, eadem proinde

¹ Lact. *Institut.*, VI, 11.

² Matth. VII, 23.

³ S. Greg. M., *Reg. pastor.*, I, 1; cf. S. Gregor. Nazianz., *Orat. II*, n. 16.

⁴ S. Greg. M., *Reg. pastor.*, I, 2.

⁵ Conc. Araus. II, c. 7.

⁶ Proverb. XXIII, 26.

⁷ Matth. XVI, 24.

ascesis recte intellectae necessitas adesse pergit. A „Spiritus est, qui vivificat, caro non prodest quidquam.“¹ Nisi hanc regulam teneamus, neque coelestia neque terrena intelligemus. Res corporales medii ad finem ordinati rationem habent. Ad sensus et affectus nostros eliciendos concurrunt; concurrunt autem secundum mutuam earum relationem a Deo creatore stabilitam, Vaticana sancti Petri basilica, cuius ornatissima moles ad sublimiorum sensa spectatorem excitat, ei, qui corpus humano nostro centies maius haberet, crepundiorum elegantium loco esset. Quodsi autem res corporales, quaecunque existunt, omnes eadem, quae nunc est, proportionem accurate servata centies seu millies maiores aut minores redderentur, nihil, quod nostra interesset, quomodocunque mutaretur, quoniam rerum corporalium ad animi sensus et affectus relatio intacta persisteret: unde permutationem aliquam contigisse ne animadvertere quidem possemus. Qui mente haec paulum revolvere velit, percipiet, quanta veritate propheta dicat: „Ecce gentes quasi stilla situlae et quasi momentum staterae reputatae sunt, ecce insulae quasi pulvis exiguus.“² Idcirco res corporales in se consideratae ad virtutum et meritum augmenta nihil referunt, sed influxus, quem in animam imagine divina angelis supparem exercent, totus pendet ab earum relatione ad corpus; quod cum in rerum corporalium complexu tamquam una ex iis locum suum occupet, animae simul ut actuum et sensuum eius instrumentum mediumque inservit. Haec retineamus oportet, ubi agitur de abnegationis ac poenitentiae exercitiis, quae corporis cultum rerumque corporalium usum attinent. Ut cunque difficile sit, abnegationis spiritu sanctum Hilarionem aequare, fieri tamen potest, ut largiente Domino, cuius manus abbreviata non est, nostrum aliquis eo eluctetur, licet nullatenus fieri possit, ut eodem ac sanctus eremita habitaculo, victu, vestitu utatur. Igitur minime negandum est, media, quae ascesis in rem suam adhibet, temporum et locorum ratione in multis temperari; finis autem, cui ascesis inservit, cunctis qui thesaurum gratiae in vasis fictilibus portant, quovis loco et tempore communis esse debet. Omnis Christi fidelis pro conditione status, in quo, Deo vocante, Deo famulatur, habitus corporalis et aliarum circumstantiarum ad abnegationem sui humiliter et constanter tendere tenetur. Qui laborem refugit, in mentem revocet, regnum coeli vim pati et violentos rapere illud.³

Ceterum spiritus divinus spiritus discretionis est. Contemnendi sunt, qui omne opus, intensiora pietatis studia referens, superlationis titulo traducunt. Aut animi a fide aversi sunt, aut exempla timent, quibus ipsorum desidia arguitur. Neque Dei amor, qui supremus esse debet, nimius esse potest. Attamen etiam in poenitentiae et devotionis exercitiis homo se ipsum quaerere potest, et quidem eo maiori periculo, quo sanctior res peragitur. Quapropter, qui in Domino profecturi sunt, moderatoris conscientiae diligenter seligendi consilia magni faciant, et fructus, quos pia ipsorum exercitia ferant, districtè examinent. „Fructus spiritus sunt caritas, patientia, benignitas, mansuetudo, modestia.“⁴

Caput III.

De vita contemplativa et activa.

Cum Maria verbi divini dulcedine detenta ad Domini pedes consideret, ipse, qui veritas et vita est, de ea dixit: „Optimam partem elegit, quae non

auferetur ab ea.“¹ Dominum quaesivit; nisi Dominum teneret, nihil sibi invenisse visa est. Iesum quaerenti coelites apparuere; verum suavis angelorum affatus et mirus splendor non commovit animum regem angelorum desiderantem. Retrorsum conversa est, dilecti sui corpus plorans circumspexit. Sed et Martha, quae satagebat circa frequens ministerium, sancta erat et magna coram Deo: nam unigenitum patris eam dilexisse, Ioannes apostolus nobis auctor est.² Igitur si Deus et redemptor noster aliquem vocare dignetur, qui cum Maria, caritatis Mariae aemulus, ad pedes eius sedeat, optimam huic partem cecidisse, confitemur; imo deprecationibus et obsecrationibus ecclesiae magis, quam alii frequentissimo ministerio prodesse potest. Deus enim virum quaerit, qui interponat sepe, et stet oppositus contra ipsum pro terra, ne dissipet eam, et utinam inveniat!³ Nos autem, quos Dei filius ad gregis sui curam agendam segregare voluit, ita cum Martha ei ministremus, ut cum Martha ab eo diligere mereamur.

Caput IV.

De meditatione.

Licet vitam activam sequens meditationi tantum temporis, quantum contemplativam professus, impendere minime possit, nec ipse tamen unquam obliviscatur, meditationem esse fontem irriguum, qui in corde nostro ascendat oportet, ut fructus salutis ferat. Prout visibilibus, de quibus curamus, oculos animumque intendimus, ita, qui in divinarum intellectu et amore profecturus est, in ea mentis aciem convertat necesse est. Optima certe et Deo acceptissima oratio est muneris sui partes ita explere, ut Domino servire et ei soli placere conitamus. Ut autem animi intentio in omni operis externi varietate apud Dominum maneat, quem apud nos gratia sua manere optamus, egregia quidem, sed ardua quoque res est, ac ei peragendae impares sumus, nisi, quae implicite semper tenere debemus, frequenter menti explicite proponamus, et ad animi sensus dirigendos adhibeamus. Praeterea meditatio orationem mentalem, in quam assurgit, et nutrit et perficit; qui autem orationem mentalem negligit, neque verbis conceptam rite persolvere sufficit. Nemo nescit, verbum, quod cum hominibus loquentes proferimus, cogitationes sensusque nostros exprimere debere. Hoc ipsum praestet oratio ad Deum directa. Vix autem fieri potest, ut verborum labiis efformatorum sensui cogitatio et affectus respondeat, nisi coelestia meditatione assidua ponderare assueverimus.

Precationum verbis efformatarum praestantissimae sunt eae, quas in sancto missae sacrificio et in horarum canonicarum persolutione enuntiamus. Non ipsi eas selegimus, sed Deus eas per ecclesiae ministerium nobis suggerit, et sensuum, quos foveamus, exemplar statuit. Si cuncta, quae in sacrificii oblatione et horis canonicis lingua effert, intimo corde desideramus et tenemus, quotidianam habemus spiritus renovationem, qua agente quotidie sapientia secundum Deum et Spiritus sancti gratia augebimur. Ne tanto careamus bono, thesaurum sensus, quem verba usu trita contegunt, meditationis clave recludere satagamus.

Maxime salutaris est meditatio, quae vitae et passioni Domini nostri impenditur. Omnia et singula, quae verbum caro factum egit et pertulit, mysteria sunt sanctissima, in quae angeli prospicere desi-

¹ Ioan. VI, 64.

² Isai. XL, 15.

³ Matth. XI, 12.

⁴ Galat. V, 22-3.

¹ Luc. X, 42.

² Ioan. XI, 5.

³ Ezech. XXII, 30.

derant, et pretia redemptionis pignoraque haereditatis nostrae. Iesus dulcissimus a praesepe, in quo virgo mater eum reclinavit, usque dum clarificaretur claritate quam habuit antequam mundus esset, magister et dux noster est et sacerdos secundum ordinem Melchisedech. Dei, formam servi induti, vestigia frequenti meditatione sequamur; et cum matre amoris fonte iuxta crucem stare adamemus, donec ad magnalia eius propius contemplanda matre deprecante accedamus.

Ad bene meditandum vires nobis, si bonae voluntatis simus, addet filius Dei, qui sacra communione quotidie nobiscum esse dignatur. Nunquam eius memoria a sacerdotibus eius recedat. Quamdiu altius ascendit sol corporis oculis conspicuus, pie recolant memoriam solis iustitiae, qui ad ipsos descendere voluit; quando ad occasum vergit, mentis aciem intendant in beneficium altero mane renovandum; quod quidem egregie eos iuvabit ad omne opus pium strenue exequendum et omnem peccati maculam sollicite effugiendam.

Caput V.

De horis canonicis.

Cum ecclesia Dominum et apostolos eius secuta, omnes fideles admoneat, ut orationibus et obsecrationibus instent, clericis in maioribus constitutis, utpote in opus Domini segregatis, insuper praecipit, ut officium divinum quotidie devote persolvant. Hoc munere fungentes, non privato sed ecclesiae nomine agunt; a qua deputati divinae se maiestati tamquam deprecatores pro populo sistunt, et in laudibus omnipotentis reddendis angelicis consociantur choris. Itaque breviarium recitare haud parvam rem esse ducant, et magnam adhibeant diligentiam, ne in externis decus vel in corde devotio absit. Ii, quibus in choro psallendum est, laudem Domino devote graviterque annuntient, et voce, vultu, corporis situ animum exprimant ad eam, quae sursum est, Ierusalem erectum. Ceteri horas canonicas, inspecto directorio, decenti loco decentique corporis situ, dicant. Omnes autem naviter studeant, ut ea, quae labia proferunt, mentis cogitatione et animi affectu prosequantur. Si orat psalmus, orate, et si gemit, gemite, et si gratulatur, gaudete, et si sperat, sperate, et si timet, timete.¹ Ad hanc breviarium recitandi perfectionem omnes constanter, humiliter, pie annitantur oportet. Lumen supernum petant; animum non despondeant; quantumvis mens evagetur, breviarium male non dixerunt, quamdiu bene orandi studia non remiserint. Perseverantibus profectum dabit ipse, ex quo sufficientia nostra est.

Ad horas canonicas recitandas clerici in sacris ordinibus constituti, personae religiosae ad chorum destinatae necnon beneficiati omnes sub gravis culpa reatu tenentur; beneficiati insuper post sex a beneficio adepti menses, eiusdem fructus pro rata omissionis officii et temporis suos non faciunt, sed eos tamquam iniuste perceptos in beneficii fabricas seu pauperum usus erogare obligantur.

Caput VI.

De conversationis sacerdotalis honestate.

Vita clericorum liber est laicorum. Itaque, sicut sanctus Chrysostomus monet: „Sacerdotium ob-euntem ita purum esse decet, ac si in coelis inter illas potestates esset collocatus. Neutiquam possunt sacerdotum vitia latere, sed etiam exigua cito conspicua sunt. Quemadmodum ipsorum praeclara gesta multis prosunt ad simile studium evocantia,

A sic et eorum vitia alios ad virtutum exercitia segniores efficiunt et ad bonorum operum laborem torpere faciunt: quamobrem animae eius pulchritudinem splendere oportet, ut spectatorum animos oblectare simul et illustrare possit.“¹ Haec est hominis in statu naturae lapsae conditio, ut ad ea, quae sensibus corporis grata sunt, cordis affectus inclinet, etsi hunc potius affectum quam sensum a corporis ratione pendentem quaerimus, unde non desunt exempla, vitae taedio captos fuisse homines bona valetudine utentes et omnibus, quae mundus anhelare solet, bonis affluentes. Dispensator mysteriorum Dei nunquam patitur, ipsum sicut illos, qui spem non habent, fallaci quadam et cito transitura gaudii umbra decipi et a via arcta deduci.

Victum cultumque corporis ad valetudinem referendum esse et ad vires, non ad voluptatem, vel gentiles cordatiores ultro fatebantur.² Sanctus Paulus omnes fideles admonet: „*Ebrietates, comestiones et his similia, quae praedico vobis, sicut praedixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequuntur.*“³ De viris autem ecclesiasticis sanctus Petrus Chrysologus dicit: „Ebrietas in alio crimen est, in sacerdote sacrilegium; quia alter animam suam necat vino, sacerdos spiritum sanctitatis exstinguit.“⁴ Quomodo vino vespere sopitus altero mane ad mensam immaculati agni accedere audeat? Praeterea in vino luxuriam esse, et verbum Dei et experientia abunde docet.

Praeclara et quasi coelestis virtus est castitas, quae mundum de immundo, de hoste domesticum, angelum de homine facit, quae sola in hoc mortalitatis loco et tempore statum quemdam immortalis gloriae repraesentat, moremque beatae illius vindicat regionis, in qua neque nubent neque nubentur.⁵ Attamen quo magis illibata castitatis puritas virum ecclesiasticum exornat, eo miserius ea violata corrumpit.

Sacerdotem non tantum malum, sed etiam mali speciem fugere decet. A frequentiori consortio mulierum etiam earum, quae pietatis et modestiae laude non immerito potiuntur, penitus abstineat. Ancillae, quibus ad res domesticas procurandas indiget, maturioris sint aetatis et integerrimae famae, castae, sobriae, subditaе, ut, qui ex adverso est, revereatur nihil habens dicere malum; ut sumtuosius vestiantur vel choreas frequentent, non toleret. Quidquid familiarius commercium redolet, id longe absit. Ancillam commensalem non habeat, neque cum ea deambulet vel aliorum domus adeat, aut eodem vehiculo, nisi forsan publico, vehatur. Ut rebus, quae ad eam non pertinent, se immisceat, vel dominatricis partes sibi arroget, minime patitur. Actum est de auctoritate parochi, quem sui a mulieris imperiosa voluntate pendere autumant. Neque foeminis consanguineis aliquid indulgendum, quod domum sacerdotalem dedeceat, aut negotiorum ecclesiasticorum ordinem perturbet.

Caput VII.

De mentis relaxatione.

Cum cogitationem ad pietatis exercitia sive negotia sine ulla remissione intendere humanas vix non superet vires, mentis relaxationem interponere licet: quam si eo animo adhibeamus, ut ad servitium Deo et ecclesiae praestandum alacriores efficiamur, opus bonum et meritorium coram Domino peragimus. Intentio animae corporisque vires in

¹ S. Ioan. Chrysost., *De sacerdotibus*, III, 4 et 14.

² Cicero, *De officiis*, I, 116.

³ Galat. V, 21.

⁴ S. Chrysolog., *Sermo*, 26.

⁵ S. Bernard., *Epistola*, 24.

¹ S. Augustin., *In psalmum 30 enarratio*, IV, n. 1.

honorem Dei instaurandi nobilitat omnia, quae iustae et decorae oblectationi inservire possunt, simul tamen ea arcet, quae ministerio sacro fungentibus minus decora sunt, prohibetque, ne in licitis moderamen finis ratione dictatum negligatur, aut rebus in se futilibus nimius cordis affectus impendatur.

Si clericus cartis pictis ludere amet, modum in omnibus servet; dominicis vero festisque diebus ante officium vespertinum in ecclesia persolutum ludo non indulgeat, nec eum sub ullo praetextu in multam noctem protrahat.

Theatrorum publicorum ludi scenici non infrequenter ii sunt, quos vitare oportet, ne auditus vel obtutus sacris mysteriis deputatus turpium spectaculorum atque verborum contagione polluat; saepissime ea exhibent, quibus delectari viros in sortem Domini vocatos dedecet. Itaque, a quarto reparatae salutis saeculo ad hodierna usque tempora, plurima conciliorum decreta clericos a theatrorum frequentatione prohibuerunt. Quin etiam saecularium oculos offendit, sacerdotes et maxime eos, qui in animarum cura laborant, vel regularis vitae disciplinae adscripti sunt, in theatris aliisque spectaculorum publicorum locis conspiceri, et in archidioecesi Viennensi dudum presbyteris confessiones audiendi facultas non conceditur, quin eis lex a theatris et spectaculis publicis abstinendi scripto simul imponatur. Quapropter praesens concilium in Domino congregatum decernit, sacerdotibus, qui facultatem poenitentiae sacramentum administrandi habent, aut theologiam seu religionis doctrinam docent, necnon regularibus cunctis a theatrorum publicorum spectaculis omnino abstinendum esse. De aliis viris ecclesiasticis antistites, prout in Domino expedire iudicent, lege dioecesana constituent.

Omnes ecclesiastici viri choreis interesse caveant, et si unquam contingeret, ut eorum quemdam in choreis saltare non puderet, poenis condignis coercendus foret.

Tabernas sive cauponas recreationis ergo non accedant; cibum ibi potumve non capiant, nisi necessitas urgeat, praecipue cum in itinere constituti aliam refectionis opportunitatem non habent.

Sacerdos cum saecularibus, qui ad coenam, caritarum ludum aut alias recreationes clericis non illicitas conveniunt, societatem neque nimis frequenter, neque sine magna circumspectione iungat, nunquam autem, etiamsi locus omnino decens et homines honestissimi sint, mediam usque noctem vel ultra eandem se detineri patiatur. Non obliviscatur suum esse, ut vespere ad sacram communionem mane suscipiendam animum paret; praeterea, quamvis confidamus, non haberi inter nostros sacerdotem, qui ieiunium angelorum pani praemittendum violare audeat, tamen vel levissima tanti piaculi suspicio fugienda est. Si autem accideret, ut sacerdotibus ad animum relaxandum coeuntibus computationes et lusus mediam usque noctem, imo longius protraherentur, pessimum et prorsus intolerabile scandalum esset.

Quamvis venatio molestiis non careat, facile tamen eam exercentium animum ita detinet, ut studio feras per silvas camposque insequendi per integros dies indulgeant. Haec sacerdotem, qui rebus divinis vacare debet, parum decent, et ut muneri sacro desit, saepissime ansam praebent. Praeterea ubi venationes maiori cum apparatu instituuntur, non raro interveniunt, quae a modestia clericali abhorrent, praesertim cum, laboribus exantlatis, se recreant. Neque convenit, ut sacerdotes armis tractandis gaudeant, a quibus praeter necessitatis

casum gestandis, etiam clerici in minoribus constituti arcentur. Canones igitur clericos omnes et tanto magis regulares a venatione clamorosa prohibent; quietam, quae sine strepitu, laqueis et retibus fit, non nimis frequentatam eisdem permittunt, Praesens autem synodus conversationis sacerdotalis decorem ita vindicatura, ut tolerandis parcat, cunctis sacerdotibus, qui animarum curam agunt, aut theologiam tradunt sive religionis doctrinam publice docent, omnino interdicat, ne venationibus intersint, quae confluyente hominum turba instituuntur. Si eorum aliquem vel solum vel cum uno alterove amico ambulanti delectet, avem feramve ictu appetere, intra debitae moderationis limites consistat: eis enim neglectis res intolerabilis redderetur. Alios clericos et tanto magis regulares, ut qui sanctius vitae institutum profitentur, graviter dehortatur, ne se immisceant venationibus, quae confluyente hominum turba instituuntur, vel alias quasunque ita tractent, ut status vel officii sui rationem negligant. Dominicis autem festivisque diebus, viri ecclesiastici cuncti ab omni cuiusvis generis venatione, ne aucupio quidem excepto, abstineant; decet enim, eos in festorum dierum sanctificatione saecularibus exemplo praelucere. Miserrima esset res, si populo ad ecclesiam undique confluyente, sacerdotes ad silvas properarent. Ceterum eo de negotio statutus dioecesanis provideatur.

Caput VIII.

De vestitu clericorum.

Cum a concilio Tridentino episcoporum iudicio statuendum permittatur, quaenam vestis ecclesiasticorum ordini et dignitati conveniat, prout Benedictus XIV verissime notat, fere omnia, quae post Tridentinum celebrata sunt, concilia clericos ad gestandam vestem talarem adegerunt.¹ Quorum vestigiis ingressa synodus haec in Domino congregata, sacerdotes et clericos omnes admonet, virorum ecclesiasticorum, quibus habitus religiosus deferendus non est, indumentum proprium vestem talarem esse. Hanc absque rationabili quadam causa non deponant. Quodsi ad deambulandum seu viam longiorem conficiendam brevioribus utantur vestimentis, nigra haec vel saltem subobscura sint et ad modestiam omnino composita. Quodcumque scandalo possit esse populo fidei, vel ad saecularium morem propius accedat, sollicito vitare oportet: unde in hac provincia nulli, cuiuscunque sit ordinis seu conditionis, viro ecclesiastico fas est, femoralibus uti super caligas ad pedes usque demissis. Tonsuram clericalem et collare nunquam non retineant.

Regulares vestem religiosam iuxta regulae, cui nomen dederunt, praescriptiones fideliter gerant, neque praeter casus in regula praevisos deponant.

Caput IX.

De exercitiis spiritualibus.

Quamvis sacerdos a divinatorum meditatione nunquam recedere debeat, plurimum tamen iuvat, ut singulis annis, aliquos seligat dies, quibus, interrupto vitae consuetae cursu, veritatum aeternarum considerationi totus vacet, easque ex ordine recolat, et, auxiliante silentio, ad pietatis studia incendenda maiori cum fructu adhibeat. His absolvuntur exercitia sacra, quae, utpote omnibus vitae spiritualis magistris nunquam non probatissima, sanctus Ignatius non adinvenit, sed in formam efficacissimam redegit et egregie promovit. Utilitatem, quam sacerdotibus afferunt, Clemens XI his descripsit verbis: „Cum diuturna experientia compertum sit, ad retinendam

¹ Bened. XIV, *De syn. dioec.*, l. XI, c. 8, n. 1, 3.

conservandamque sacerdotalis ordinis dignitatem et sanctimoniam magnopere conducere, ut ecclesiastici viri exercitiis aliquando vacent, quibus, quidquid sordium de mundano pulvere contractum est, commode detergitur, ecclesiasticus spiritus reparatur, mentis acies ad divinarum rerum contemplationem extollitur, recte sancteque vivendi norma vel instituitur vel confirmatur.¹ Ne tanta nostris beneficia desint, hac in provincia quotannis haberi solent exercitia sacra sacerdotibus recreandis destinata: quod ut diligenter retineatur, synodus haec in Domino congregata desiderat et statuit, imo pro dioecesium ambitu necessarium esse decernit, ut, ubi locus opportunus haberi possit, bis singulis annis instituantur. Sacerdotes autem magno studio confluant, et Spiritui sancto cordis templum sedulo parent, ut apud eos habitationem faciat, et prout aquilae renovetur iuventus eorum.

TITULUS VI.

De seminariis scholisque.

Caput I.

De seminariis iuxta sanctiones Tridentinas moderandis.

Dominus, qui Moysi praecepit, ut septuaginta viros de universo Israel in adiutorium suum eligeret, atque apostolis filii sui comites addidit, quibus opitulantibus orbem totum secundis praedicationibus impleverunt, episcopis quoque sequentis ordinis viros adiungit, quibus adiutoribus usi populi multitudinem pascant et gubernent. Presbyteros numero et virtute abundantes non habebimus, nisi dominus messis eos mittat. Ut eos mittat, instanti deprecatione exorandus, ast oratio operum quoque accessione fulcienda est. Idcirco synodus haec in Domino congregata exoptat et statuit, ut seminaria, quae sapientissima patrum Tridentinorum decreta ex-

Citaverunt, summis curis conserventur, excolantur, et ecclesiae ad mentem in omnibus singulisque disponantur. Cum adolescentium aetas, nisi recte instituatur, prona sit ad mundi voluptates sequendas, et nisi a teneris annis ad pietatem et religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines possideat, nunquam perfecte ac sine maximo et singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in disciplina ecclesiastica perseveret², sancta et universalis synodus decrevit, ut in seminarium pueri recipiantur, quorum indoles et voluntas spem afferat, eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros³; quae quidem magni consilii institutio temporum nostrorum ratione singulari quodam et eminenti modo commendatur. Cum autem in provincia Viennensi loca seminariis ex antiquo addicta non ea essent, quae praeter alumnos theologiae studentes etiam pueros

D humanioribus litteris erudiendos continerent, seminaria, quae puerorum dicunt, in seminarii maioris supplementum erecta sunt. Ut ea magno studio augeantur et excolantur, synodus praesens constituit. Quoniam creatura rationalis intellectu et voluntate quasi alis, quibus sursum elevetur, instructa est, in presbytero doctrina et pietas requiritur. Doctrina absque pietate parum ei prodest; attamen pietas sincera non est, nisi ipsum impellat ad progrediendum in omni doctrina, qua munus sacrum obeunti opus est. Haec perpendant et ut regulam certissimam teneant, qui sacerdotii candidatos moderantur. Nihil omittatur, quo seminariorum alumni ad Dei amorem et profectus spiritualis desiderium

A efformentur; exercitia pietatis, quae mentem alunt et attollunt, scientiae requisitae culturam non impediunt, sed eius fructus multiplicant. Discretio tamen, animas regentis praeclarissima virtus, nullibi desideretur; praecipue in puerorum seminario sollicitate adhibeatur. Animi iuveniles magna cum patientia et comitate tractandi, et sensim sensimque ad altiora studia erigendi sunt.

Caput II.

De cursu theologici quadriennio.

B Quemadmodum providus belli dux, pro hostium, quibuscum decertandum est, conditione arma parat et aciem pro locorum ratione instruit, ita et illi faciant, quos duces Dominus posuit in proeliis ipsius proeliandis. Ideo, in disponendis disciplinis, quibus militiae clericalis tirones imbuuntur, temporum et locorum ratio diligentissime habenda est. Non parum interest inter aevum, quo regem legendi et scribendi apprime gnarum esse mirabantur, et hoc nostrum, quo mulierem rusticam legendi nesciam deprehendi vix non obstupescunt; etsi dilatata notionum multitudo profundioribus rerum praestantissimarum studiis parum profuit. Dedecet, altaris ministrum ignarum esse eorum, quae inter laicos cultiores nemo nescit: quocirca ad studia theologica ii solummodo admittantur, qui gymnasii tam superioris quam inferioris cursum sufficienti cum profectu absolverint.

Disciplinis theologicis per quatuor annos incumbendum est. Eisdem studentes, quantum fieri potest, omnes in seminario episcopali degant.

Praelectiones theologicae exceptis iis, quae doctrinam pastorem, catechetica et eloquentiam sacram attinent, sermone latino habendae sunt.

In amplissimo theologiae thesauro plurima sunt reposita, quorum scientia sacerdotem ornat et iuvat. Quadriennio autem iuvenibus ad munia ecclesiastica efformandis statuto, utilia necessariis cedant oportet.

Omnium primum est, ut sacerdos fidem, quam ovibus boni pastoris nomine praedicare debet, explicite et accurate noverit. Summa igitur cura adhibenda est, ut alumni fidei dogmata iisdem, quibus ab ecclesia definita sunt, verbis memoriae alte imprimant; praeterea, quae fidei proxima, quae scholarum disputationibus relictas sint, probe noscant. Sint ista prout petra, super quam vir sapiens domum suam aedificavit; et cetera ita superstruantur, ut invicem se illustrent, et ad salutarem fidei intelligentiam excolendam efficaciter opem ferant.

Episcopis Germaniae fidei depositum per tria et amplius saecula adversus protestantes, ex centum circiter annis etiam contra fidem negantes tuendum est. Multi habentur errores et pessima praeiudicia, quae ita pervulgata sunt, ut eorum vestigia etiam libris auctorum, quorum institutum a religionis rebus prorsus alienum videtur, frequentissime inhaereant, et quidem maiori multorum periculo, quam quod falsitatis praeconia magnis voluminibus ex professo proposita catholicis parare solent. Tot igitur tentationum laqueis undique dispositis, clerici iuniores efformandi sunt ad superandas insidias, a quibus neque ipsi neque plebes ab eis aliquando pascendae omnino praeservari possunt. Fallaciae, quarum ope fides in Deum et Christum oppugnatur, detegendae et hoc ipso ad nihilum redigendae sunt. Sagaci tamen delectu et provida oeconomia opus est. Cum quovis obscuro scriptore de antiquis commentis, quae parum mutata profert, fuse lateque digladiari, tempus terere, et discipulorum mentem turbare magis quam erudire esset. Ad errorum radices descendendum est: quod et temporis et efficacitatis magnum erit compendium. Hoc veritatem tuendi munus et

¹ Clem. XI, litt. apost., 1 febr. 1710; Bened. XIV, *Institut. eccl.* 51.

² Conc. Trid., sess. XXIII, *de reform.*, c. 18.

³ Ibid.

in dogmatibus explanandis et in aliis disciplinis A salute agitur, negligere auxilia, quae ex laboribus tot virorum pietate, doctrina et experientia insignium, hauriri possunt. Ceterum theologia moralis tertio anno consuetum locum occupet, novem quavis septimana horis tradenda.

Prudentissimo consilio institutum est, ut octavo cursus gymnasialis anno, rerum christianarum historia adolescentium usibus accommodata traderetur. Innumerae et passim vulgatissimae sunt calumniae, quae ex historiae depravatione in ecclesiam catholicam adornatae fuerunt: unde plurimum conducit, ut iuvenum animi adversus commenta illa veritatis expositione muniantur, antequam ex studiorum humaniorum disciplina dimittantur. His ita compositis theologiae tirones in historia ecclesiastica minime rudes sunt, et iis primo theologiae anno eadem circiter, quae vix lingua germanica audierant, sermone latino exponere parum utilitatis haberet. Quamobrem historia ecclesiastica ad tertium theologici cursus annum transferatur, et ita componatur, ut theologia dogmatica eam auxiliatricem et supplementum habeat. Ex abundantia rerum gestarum copia, ea potissimum seligantur, quae ad fidei dogmata illustranda faciunt. Si errores et effugia, quibus definitiones dogmaticae oppositae sunt, accurate noscantur, quatenus in eis ferendis ecclesiae mens fuerit, apertius patet, verborum vis intimius percipitur, consimiles a vero aberrationes facilius deteguntur et refelluntur.

Magnam affert utilitatem, si professor dogmaticae semel in hebdomade disputationes habeat, quibus anni secundi, tertii et quarti auditores assistant. In quantum admittendi sint, qui rebus sacris primo anno student, seminarii rector, communicatis cum professore consiliis, decernet. Ubi plures habentur theologiae dogmaticae professores, plures institui poterunt disputationes, quarum unam saltem quilibet auditorum praedictorum frequentet. Ea res Deo propitio intensiora eruditionis sacrae studia egregie promovebit.

Studia biblica primo et secundo anno locum retineant. Introductio in scripturam sacram praemittatur. Grammaticae hebraicae rudimenta exponantur. Exegesi sacrae scripturae secundum vulgatam accedat textus hebraici et graeci explanatio, cui, quantum temporis dicandum sit, antistes constituet. Non iusto plus insistatur rebus, quae, licet utilitate non careant, iniuria tamen occupant tempus, quod aliis utilitate longe potioribus debetur. In explicatione eorum, quae ad fidei dogmata probanda et illustranda conducunt, peculiaris cura ponatur.

Ut alumni aliquam habeant sanctorum patrum praelibationem, et de divitiis scientiae et aedificationis in iisdem reconditis tempestive admoneantur, semel saltem in hebdomade, convenientibus cunctis theologiae auditoribus, per horae unius spatium selecta sanctorum patrum opera legantur, et quae D difficultatem creare possint, paucis exponantur.

Quoniam cum professoribus theologiae dogmaticae specialiter deputatis viri, qui scripturam sacram et historiam ecclesiasticam docent, ad fidei doctrinam explanandam et defendendam operam iungere debent, consilia inter se conferant, ne eadem res paucis mutatis a pluribus discutiatur, et tempus, quod in discipulorum utilitatem studiose redimendum est, minus utiliter impendatur.

In theologia morali, systematis ratio non neglegenda, et pro temporum conditione allaborandum est, ut resecantur radices errorum, quibus vitae christianae principia pessumdantur. Attamen haec ita pertractentur, ut casuisticae nihil detrahatur. Sana ratio et usus ad conscientiae casus probe diiudicandos multum valent; sed in difficilioribus rebus saepe fallunt confessarios, qui in eis nimium confidunt. Temerarium est, ubi de aeterna fratrum

salute agitur, negligere auxilia, quae ex laboribus tot virorum pietate, doctrina et experientia insignium, hauriri possunt. Ceterum theologia moralis tertio anno consuetum locum occupet, novem quavis septimana horis tradenda.

Quartum in annum, theologia pastoralis sensu strictiori talis, disciplina catechetica et institutiones iuris canonici transferendae sunt. Accedat eloquentia sacra et rituum sacrorum expositio, ita tamen, ut neutra huius anni limitibus restringatur. Parum prodest, eloquentiae theoriam exhibere, nisi frequentioribus adumbretur exemplis. Perutile erit, quavis septimana, unam ad minimum statuere horam, qua, alumnis omnibus congregatis, declamationes habeantur et presbyteratus candidati ad conciones graviter et devote enuntiandas exemplo et exercitatione efformentur. Neque nimium habeatur, eosdem ad preces publicas rite pronuntiandas instituire; nihil enim negligendum est, quod cultus divini decus attinet, et quamvis facile sit, simplicissimam, quae in eis requiritur, vocis modulationem recte assequi, experientia tamen docet, nonnullos, nisi opportune hac de re moneantur, defectum usu confirmatum difficile corrigere.

Caput III.

De profundioribus disciplinarum theologicarum studiis.

Quamquam sacrorum antistites omnes nervos intendere debeant, ut animarum curam gesturi, scitu necessariis diligentissime imbuantur, in eo tamen gradum sistere non decet. Providendum insuper, ne desint viri, qui ingenio et doctrina potiores ad rerum divinarum scientiam excolendam concurrere, atque religionis causam adversus inimicos crucis Christi tueri queant; agendum insuper, ut praesto C sint, qui solida et accurata iuris canonici cognitione instructi, in causis ecclesiasticis pertractandis utilem operam navare possint.

Quantum circumstantiae sinant, procurandum est, ut in usum alumnorum, qui ingenio et assiduitate excellunt, instituantur lectiones extraordinariae, quibus nonnulla capita rerum, quas cum ceteris audierant, penitus eis explanentur. Hac ratione non tantum cognitionibus augebuntur, sed etiam exactioris eruditionis specimen et incitamentum aliquod habebunt. Multum quoque iuvabit, si eiusmodi iuvenes praecipua metaphysices et philosophiae moralis systemata edocebuntur, ita ut ostendatur, quam parum sanae rationi satisfaciant, quae cum fide in Deum verum et caritatis lege, mandatorum divinorum compendio, nullatenus consistere possunt.

Attamen quantacunque cura et solertia quadriennium theologicum disponatur, ne ad viros doctos efformandos sufficiat, rei natura prohibet. Itaque antistites eligant iuvenes dotibus eminentes, qui, postquam consuetum studiorum cursum absolverint, disciplinis theologicis vel iuri canonico tres sive quatuor annos impendant. Habentur in Viennensi studiorum universitate viri, qui magistros se ducesque ipsis exhibere paratissimi et dignissimi sunt. Prout ignis lucet et ardet, ita, ubi Spiritus sancti gratia abundantius diffunditur, cum caritatis ardore scientiae lux habetur. Sanctis redundabat aetas, quam praeclarissima ecclesiae lumina exornabant, et intensioribus pietatis studiis, quae sanctus Franciscus, homo vere seraphicus, et sanctus Dominicus, vir apostolicus, late incenderunt, accessit scientiae splendor per orbem christianum corusicans. Quapropter, concilium hoc in Iesu Christi nomine congregatum omnem quidem spem in Paraclito collocat, quem Iesus Christus nobis misit, vult autem et decernit, ut, quemadmodum nihil,

quod caritati, ita nec aliquid, quod scientiae augendae A prosit, negligatur sive omittatur.

Philosophiam, quae nomen habens et rem, sincere sapientiam diligit, ecclesia non improbat, sed approbat et in veritatis divinae illustrationem ac defensionem impendit. Ad fideles confirmandum et verecundiam afferendum blasphemantibus quae ignorant, multum prodest, ut Christi ministri in omnibus disciplinis, quae ad credenda et diligenda referuntur, principatum teneant. Bonum et optimum opus est, doctrina ore scriptisque tradita prospicere, ne homines inanibus deludantur verbis, et falsi nominis scientia a Deo, imo et a solida et recta humanarum rerum intelligentia abstrahantur. Nostri praesertim temporibus excellens haec et Deo, qui neminem vult perire, acceptissima praedicatio est. Modo caveant, qui fluctibus falsae philosophiae imperare conantur, ne ab eorum impetu ipsi abripiantur; et quo altius ascendere debet scientiae aedificatio, B eo profundius fodiatur humilitatis et devotionis fundamentum.

Multifariam utilis est peritia linguarum, quibus Deis ad genus humanum erudiendum primitus uti voluit. Ad graecam aditus facile patet. Sed et optandum est, ut nulli nostrarum dioecesium desit unus alterve vir linguae hebraicae apprime gnarus. Ad solidam hebraicae cognitionem non emergit, qui in syriaca, chaldaica et arabica hospes est; arabicae quantae sint difficultates, novit, quicumque idiomaticis illis vel leviter tinctus. Cum igitur de longo labore patienter tolerando agatur, consultum erit, unum alterumve sacerdotem iuniorem, qui his in rebus versari delectetur, ad linguarum orientalium studia segregare.

Caput IV.

De theologiae professoribus in seminario episcopali C constituendis.

Cum, iuxta ecclesiae mentem et leges, in deligendis viris, quibus munus parochiale conferatur, multa cura et cautio adhibenda sit, aequum est, ut in constituendis magistris, quorum lectionibus efformentur clerici iuniores, munus aliquando parochiale aliasque ministeriis sacri partes expleturi, neque cura neque cautio desideretur. Nemo igitur ad theologiam docendam assumatur, nisi eius idoneitas, quo meliori fieri possit modo, diligenter explorata fuerit; inter idoneos magis idoneus eligatur.

Vacante quadam instituti theologiici dioecesani cathedra, omnium, qui ipsa fungi desiderant, concursus publicus per totam dioecesim indicatur, nisi vir suppetat, qui fide et conversatione irreprehensibilis, scriptis editis vel professoris theologiae partibus laudabiliter iam expletis, scientiae probationes exhibeat, quae examinis cuiusdam successu lucu- D lentiores et certiores existunt; tali enim episcopus audita professorum theologiae sententia, etiam absque concursu docendi munus conferre potest.

Concurrentes, statuto die, in conclavi eodem omnes congregati, iisdem interrogationibus omnibus, eodem tempore proponendis, scripto elucubrato satisfaciant, theologiae professoribus examini accurate invigilantibus.

Interrogationes episcopus assignat. De concurrentium scriptionibus tam instituti theologiici, ubi cathedra vacat, quam alterius cuiusdam professores sententiam dicant.

Si competitorum aliquis scriptis, quae elucbraverit, vel laudabili opera, quam theologiae professoris munere functus navaverit, idoneitatem plene probaverit, episcopus ei examinis huius subeundi onus remittat.

Praeterea concurrentes omnes coram professori-

bus theologiae et viro ab antistite specialiter deputando de disciplina, cuius magisterium ambiunt, lectionem habeant. Eximantur tamen viri, de quibus, cum docendi munus iam sustinuerint, constat, sufficientem dicendi facultatem iis non deesse.

Si sacerdos praesto est, qui scriptoris quidem laude caret, nec inter theologiae professores locum habet, ast alumni erudiendis, cum eorum studia dirigeret, lectiones eis haberet, sive theologiae professores suppleret, utilem iam et probatam operam contulit, episcopus cathedram vacantem provisorio ei modo demandare, et postquam magisterii partes per integrum annum laudabiliter expleverit, ipsum ad idoneitatis examen ea, quae superius exposita est, ratione subeundum admittere potest.

Episcopus de viro, cui docendi munus conferre intendit, cum gubernatore provinciae agat, ut certus sit, augustissimum imperatorem contra illum nihil habere circa res politicas¹.

Caput V.

De professoribus facultatum theologicarum.

Iuxta tenorem concordiae inter sanctam sedem et augustissimum imperatorem initae, publici theologiae professores et disciplinae catecheticae magistri, postquam sacrorum antistes de candidatorum fide, scientia et pietate sententiam suam exposuit, nominabuntur ex iis, quibus docendi missionem et auctoritatem conferre paratum se exhibet. Ubi autem professorum facultatis theologiae quidam ab episcopo ad seminarii sui alumnos erudiendos adhiberi solent, in eiusmodi professores nunquam non assumuntur viri, quos sacrorum antistes ad munus praedictum obeundum prae ceteris habiles censet. Quando igitur constituendus est publicus theologiae professor, qui seminarii alumni ad scientiam theologicam efformandis operam conferat, et episcopus virum, quem scripta edita vel magisterium digne gestum idoneum esse comprobant, praesto habet, audita professorum theologiae sententia de eodem assumendo ad maiestatem suam recurret. Si episcopus non habet, quos absque concursu ad magisterium vacans assumi desideret, aut de eiusmodi viri delectu conveniri haud potest, summus in institutionis publicae rebus administer eorum, qui ad magisterium adspirant, concursum publicum indicit. Interrogationes, quibus satisfaciant oportet, episcopus designat et summo administro transmittit. Competitores scientiae periculum facere possunt in omnibus institutis theologicis, ad quae concursus indictio extenditur, et administro consentiente etiam in aliis. Scriptionibus conficiendis professores theologiae invigilant. Lectioni a concurrentibus habendae praeter professores vir ab episcopo designatus interest. Auditis facultatis theologiae, ubi cathedra vacat, et alterius cuiusdam professoribus in consilium quoque vocatis, si administro sive antistiti placeat, aliis ecclesiasticis viris scientiae laude pollutibus, a maiestate sua is nominabitur, quem sacrorum antistes ad alumnos erudiendos prae ceteris habilem iudicat, modo nihil eidem circa res politicas obstat.

Vacante cathedra facultatis theologiae professoris, cuius opera haud requiritur, ut alumni seminarii iuxta studiorum systema augustissimo significatum erudiantur, antistes, si conveniens esse censeat, de viro sine concursu assumendo maiestatem suam adibit. Publico autem concursu indicto, iuxta superius exposita procedetur et nunquam non vir nominabitur, cui docendi missionem et auctoritatem conferre episcopus paratum se exhibet.

¹ Litt. apostol., 5 nov. 1855.

Caput VI.

De collationibus moralibus sive pastoralibus.

Sunt inter saeculares, qui litterarum studiis ita incumbant, ut magis scientiae praesumptionem testimonio quodam stabilendam, quam scientiam quaerant, et munus aliquod adepti, libris lubenter vale dicant. Alia sint consilia virorum, quos Dominus ad altaris ministerium et vineae suae curam vocare dignatus est. „*Labia enim sacerdotis custodient scientiam.*“¹ Cum animarum moderatores respondere debeant iis, qui legem exquirunt ex ore ipsorum, et de peccatis remittendis sive retinendis iudicare, multa sunt, quae exacte memoria teneant, et mente plene assequantur oportet, ne caeci caecorum ductores fiant. Igitur profundiora quidem scientiae sacrae studia omnem sacerdotem commendant; ipsa autem muneris sacerdotalis ratio prohibet, ne unquam languescant studia rerum, quarum cognitio ad ministerium sacrum pertinet.

Ut sacerdotes ad piam hanc sollicitudinem efficacius excitentur, ex antiqua et perutili institutione vocantur ad congressus, quibus de rebus ad animarum curam pertinentibus, praecipue autem de theologia morum et disciplina sacrorum rituum disseratur: etenim si lapis ad lapidem concussus scintillas exilire facit, quamvis nihil frigidius lapide, nihilque igne calidius, concussio tamen, victa natura, ignem elicit; quod cum in lapillis contingat, multo magis idem fit in animabus, quae mutuo atteruntur, et igne spiritus coalescunt². Congressus illi, qui collationes morales seu pastorales vocari solent, frequentissimis episcoporum mandatis et synodorum provincialium decretis commendati atque praescripti sunt; concilium provinciale Romanum a Benedicto XIII celebratum statuit, ut episcopi curam adhibere non desisterent, usquedum hae collationes rite haberentur et frequentarentur³; atque in dioecesi Romana, quae summum pontificem ipsum episcopum habet, non tantum diligentissime habentur, sed etiam, ut a moderatoribus animarum frequententur, magno vigore insistitur.

Cum igitur haec synodus in Domino congregata nihil praetermittendum ducat, quo animarum immortalium saluti provideri possit, constituit et decernit, ut collationes pastorales per totum provinciae ambitum instituantur et debita diligentia habeantur. Antistitum singulorum erit, statutis prospicere, ut conventus hi quam uberrimos fructus ferant.

Caput VII.

De studiis gymnasialibus.

Cum velle adiaceat nobis, perficere autem bonum, nisi in eo, qui nos confortat, non inveniamus⁴, communis est Adae proli miseria, meliora videre et probare, deteriora sequi. Hac autem tempestate meliorum quoque conscientia in discrimen adducitur, quippe res versatur circa ipsa vitae moderandae principia, quae lex christiana non sine testimonio animae natura sua quodammodo christianae⁵ enuntiat et sancit. Nemo nescit, altius praecepta descendere, quae teneris imprimuntur aetatibus: ideo mundum ad supernorum contentum efformaturi, nihil non moliuntur, ut adolescentibus sensus a pietate christiana alienos instillent. Hac in re multa et gravia a studiorum gymnasialium institutione pendent. His enim scholis praeformantur, qui altari aliquando

A inservient, res civiles administrabunt, magisteria tenebunt, causas in iudiciis agent, artem medicam exercebunt, omnes demum, quibus uberius in aliorum animos agendi facultas erit et copia: unde communis ecclesiae et reipublicae causa est, eximia cura cavere, ne litterarum humaniorum disciplinae venena immisceantur. Sapientissime igitur in concordiae actu sancitum est, ut in gymnasiis et omnibus, quas medias vocant, scholis iuventuti catholicae destinatis, institutio ad vitae christianae legem cordibus inscribendam pro rei, quae tractatur, natura composita sit.

Quamvis Deus iustus et fidelis non patiat, aliquem supra id, quod possit, tentari,¹ eius tamen, qui tentatione victus periit, sanguis ab omnibus expetetur, qui homicidae ab initio ministros se prae buerunt, vel laboranti, cum potuerunt, suppetias ferre neglexerunt. Itaque haec synodus in Iesu Christi nomine congregata non tantum vehementer desiderat, ut providissima illa ordinatio opere salutari usquequaque adimpleatur, sed etiam monet et mandat, ut nihil praetermittatur, quo tanta res ad exitum perducatur queat. Excitat sollertiam et assiduitatem virorum, quibus sacrorum antistites his in negotiis utuntur. Cohortatur et commonet sacerdotes, qui praedictis in scholis religionis doctrinam tradunt, ut omnibus omnia facti, adolescentes peramanter instituant et dirigant, errorum semina, quae forsitan deprehendant, tempestive deleant, exercitiis pietatis, quibus insignis cura impendenda est, religionis sensa alant et excolant, atque pro viribus agant, ut condigno sacramentorum usu discipulis superna accedant auxilia, quibus oculi eorum aperiantur ut videant, et aures ut audiant. Ceteros gymnasiorum et scholarum mediarum magistros exorat et in nomine Domini dominantium iubet, ut pro ipsorum doctrina et sollertia impigerrime quidem adolescentes erudiant in rebus, quae ad vitae temporalis commoda et ornamenta pertinent; cum enim lex divina perfectos nos esse velit, sicuti pater noster coelestis perfectus est, cuncta, quae officii nostri ratio postulat, quam perfectissime explere debemus; ut autem nihil unquam immisceant, quod levioris ingenii iuvenes in contemptum rerum divinarum interpretari possint, sed institutiones pro argumenti, quod tractant, natura ad legem christianam cordibus inscribendam candide componant. Qua de re, cum catholici omnes et eruditi viri sint, synodus non modicam habet spem: nam etiam litterarum studia plenius exhausta religionis cultum confirmant magis quam infirmant, nisi quis in magistrorum quorundam verba iurans, praeiudiciis, quae mentem excaecant, mancipium se addixerit.

Viri, quorum nonnullis satis ampla doctrina non deerat, ipso litterarum humaniorum nomine in rei christianae invidiam abusi sunt, quasi earum beneficio adolescentes homines esse discerent, gentilium exemplo a fanaticis, quae homine maiora peterent, studiis advocati, et ad ea, quae hominem deceant et iuvent, instituti. Haec inter calumnias reiicienda sunt, quibus freti in Christi domini et ipsam rerum supernarum conscientiam insurgunt. Multa profecto et non contemnenda sunt, ad quae Graecorum et Romanorum scripta probe utentem efformare possunt. Non minima ars est, sermonis ordinem ita texere, ut ex verbis in pulchritudinis formam compositis cogitationes et sensus quasi ex speculo reluceant. De rebus humanis viri illi plurima dixerunt, quae utinam ponderare et sequi velint improbi eorum laudatores. Insuper apud eos non

¹ Malach. II, 7.² S. Chrysost., *Serm. cont. anom.*, XI, n. 4.³ Tit. XV, cap. 9.⁴ Rom. VII, 18; Philipp. IV, 13.⁵ O testimonium animae naturaliter christianae! Tertull., *Apologet.*, II, 17.¹ I Cor. X, 13.

pauca reperiuntur, quae insigne sunt documentum A mentis humanae in ipsis idololatriae tenebris auctorem suum quaerentis, animae immortalis, quae ex sopore superstitionis et concupiscentiae quodammodo expergefata, ad altiorum rerum sensus emersit. Hisce ad iuvenes erudiendos uti, bonum et laudabile est: unde multi viri ecclesiastici iique religione conspicui de humanioribus litteris excolendis egregie meriti sunt. Haec autem ipsa studia pessumdant, qui iis in veritatis aeternae contemptum abutuntur. Rerum et monumentorum antiquorum intelligentiam non assequuntur, et ne alii assequantur, impediunt, opprimentes eam coniecturarum licentia, quae eruditionis molem inconditam reddit.

Qui fidei lumine collustratus divina novit, quasi in fastigio constitutus res humanas respicit, et doctis sagacibusque viris per devia errantibus regiam viam facile tenet. Hanc sequantur litterarum humaniorum magistri, ut discipulorum profectui et B consulatur, atque veritati quam scientia ducem profitetur, honor suus illibatus maneat.

Caput VIII.

De scholis elementaribus.

Scholae elementares catholicis destinatae, quae parochiae ambitu continentur, universae parochi directioni et inspectioni subsunt. Pro viribus anitatur, ut in publicis privatisque scholis puerorum animi non tantum rerum utilium notionibusaugeantur, ac fidei rudimentis imbuantur, sed etiam totius instituti ratione ad religionis cultum et conscientiae sanctitatem efformentur. Magnae hac in re ludimagistrorum partes sunt. Nihil in schola, nihil extra eandem verbis proferant, quod veritati et pietati christianae consonum non sit. Verbis exempla addant, in conversatione irreprehensibiles, in domo Dei devoti, in sacramentorum usu frequentes. Parocho ludimagister multum cordi sit. Est ex ovibus Christi ei concreditis, est in parvulis Christi erudiendis adiutor quodammodo ministerii sacri. Comiter et benigne cum eo agat, patienter, prudenter, indefesse eum dirigat, instituat sive corrigat. Quando in aliquo muneri suo deerit, non statim de eo desperandum. Si autem is esset, qui scandala daret, nihil tolerandum, nihil dissimilandum foret. Caveat praesertim parochus, ne remissius agat, quando ludimagistrum vel adiutores eius divina despectui habere, vel zizania errorum in agro Domini disseminare sentiat. Hac in re, cuius rara apud nos exempla sunt, eo maiori vigore opus est, quo peior instaret rerum sacrarum et profanarum clades, si venena, quae ab urbibus depelli nequeunt, longe lateque regiones inficerent. Valde proderit, rusticorum filios, qui vegetiori pollent indole et in scholis elementaribus prae ceteris D eminuerunt, ad ludimagistri munus efformare. Suis sufficient et contenti apud suos vivent.

In scholis moderandis, parochus quae potestas civilis de rebus profanis pueris tradendis constituit, adcurate observet.

Presbyter adiutor, cui parochus catecheses habendi partes demandat, eius in schola regenda vices ita agat, ut omnia, quae maiora vel difficiliora occurrunt, ad eundem referat.

Caput IX.

De fidei rudimentis in scholis elementaribus tradendis.

Cum hortorum cultores floribus plantisque novellis multum curae laborisque impendant, Dei redemptoris ministri curis non parcant et laboribus, ut novella ecclesiae germina ex aqua et Spiritu sancto regenerata commoneant atque erudiant et in omnem salutarem doctrinam inducant. Quocirca sacerdotes,

qui rudimenta fidei in scholis elementaribus docent, hanc Christum praedicandi missionem religiosa assiduitate exequantur.

Benedictus XIV de catechismis sapientissime pro more edixit: Nihil uniformitate optabilius, nihil ad praecavendos qui in multiplicem catechismorum varietatem irrepere possunt, errores conducibilis atque opportunius, quam ut unus idemque modus in docendo et discendo christianam doctrinam ab omnibus teneatur.¹ Et sanctissimus pater Pius IX, litteris apostolicis, quas 5 novembris 1855 ad cardinales, archiepiscopos et episcopos imperii Austriaci dedit, eosdem admonuit oportere, ut in primordiorum scholis ii ad catechesim tradendam adhibeantur libri, quibus, iuventus unam eandemque addiscat doctrinam, atque ut nulla unquam quoad libros ipsos fiat immutatio, nisi gravis adsit caussa et collatis semper inter antisites consiliis. Quapropter praesens synodus in nomine eius, qui parvulos ad se venire iussit, congregata, statuit et praecipit, ut per totam provinciam Viennensem parochi et omnes sacerdotes, quibus antistes dioecesanus doctrinam religionis tradendi facultatem fecit, in scholis elementaribus tam publicis quam privatis unice adhibeant catechismum ad compendii Canisiani normam compositum, et in nostris aliisque partibus populo usu diuturno familiarem, quem pia memoriae Christophorus cardinalis Migazzi, archiepiscopus quondam Viennensis, edidit, et postremo eminentissimus metropolita, paucis quibusdam restitutis sive additis, approbavit. Alios libros doctrinam christianam exponentes, qui auctores habent ingenio et religione eximios, in suam ipsorum eruditionem utiliter convertere poterunt, in scholis vero eorum nullum nullo sub praetextu adhibeant. Catechismus dioecesanus populo catholico mysteriorum et mandatorum Dei breviculum sit oportet; et quamvis valde laudandi sint, qui postmodum uberiores doctrinae sacrae fontes quaerunt, plurimi tamen interest, ut firmum et stabile fundamentum ponatur; unde sollicite vitandum est, ne pueri animis expressionum varietate distractis nihil ex doctrina christiana retineant, quam nutantes aliquas et diffuentes notionum umbras.

Igitur cuncti, quibus catechesis habenda est, insistant et urgeant, ut pueri puellaeque catechismi verba memoriae accurate imprimant: qui quando id praestiterunt, in vitae dies thesaurum scientiae salutis alta mente reconditum habebunt. Idem tamen rerum divinarum summarium, quam optime possint, enucleare et illustrare nitantur. Usitata et pueris congruentia saepe repetere non fastidiant,² parvuli facti in medio eorum, tamquam si nutrix foveat filios suos³. Contemperare studeant sermonem pro captu eorum, quorum animas ad Deum pertrahere volunt, et quamvis opus sit balbutire modo nutricum et matrum bleso ore sermonem cum parvulis dimidiantium, dummodo sic intelligatur illud, quod dicere volumus, satis est.⁴

Praeterea parochi et omnes animarum moderatores parentes saepe graviterque moneant, liberos ipsis a Deo traditos esse, ut non tantum corpus alant, sed etiam animae curam agant, et eo maiori quidem studio, quo maioris est pretii. Nullum subterfugiant laborem, ut eos a prima aetate ad religionis cultum et cordis puritatem verbo et opere instituunt. Praeveniatur anima a Deo et pro Deo creata, in ipsa intelligentiae aurora monitis salutis; cito occupetur divinis, ne subintrent mundus et diabolus, quibus in baptismo renuntiavit.

¹ Bened. XIV, constit. *Etsi minima*.

² S. August., *De catechiz. rud.*, n. 17.

³ I Thess. II, 7.

⁴ Io. Gerson, *Tract. de parvul. trahend. ad Christ.*, prolog.

TITULUS VII.

De beneficiis bonisque ecclesiasticis.

Caput I.

De beneficiorum natura et collatione.

Aequum est, ut, qui altari inservit, de altari vivat. Quondam omnes ecclesiae per dioecesim possessiones et proventus commune aliquod aerarium efficiebant, ex quo episcopus clericorum, ecclesiarum et pauperum necessitatibus providebat. Postmodum in clericorum sustentationem praebendae constitutae et cum certis officiis ecclesiasticis in perpetuum coniunctae sunt. Praebenda (vel beneficio sensu strictiori tali) et officio absolvitur beneficium ecclesiasticum. Beneficia vere talia seu titularia clerico ita conferuntur, ut invito, etiam postquam ad officium peragendum inhabilis effectus sit, aliter quam in delicti poenam et sententia in forma iuris lata auferri nequeant. Si autem officium circa animarum curam versatur, beneficiarius eidem explendo impar adigi potest et debet, ut ex beneficii fructibus in quantum sufficiant, officii provisorem alat. Beneficia manualia eadem adeptis ex causa, quam antistes coram Deo sufficientem iudicat, sine forma iudicii subtrahi possunt.

Temporalia percipiendi ius beneficio contentum propter officium spirituale, cui annexum est, constituitur et confertur. Cum igitur saeculares officia spiritualia neque instituere, neque eorum peragendorum ius et auctoritatem in aliquem transferre possint, beneficia erigendi et conferendi ius ad potestatem ecclesiasticam spectat. Patronorum est, collatori clericum dotibus necessariis praeditum praesentare, minime autem beneficium conferre.

Caput II.

De concursu parochiali.

Cum plurimum intersit, ut ad munus parochiale eorum, qui haberi possint, optimus eligatur, concordiae actu sancitum est, ut parochiis omnibus publico indicto concursu et servatis concilii Tridentini praescriptionibus provideatur.¹ Patres Tridentini eam statuerunt concursui parochiali legem, ut omnes, qui descripti fuerint, ab episcopo sive eius vicario generali atque ab aliis examinadoribus non paucioribus quam tribus examinarentur quoad aetatem, mores, doctrinam, prudentiam et alias res ad vacantem ecclesiam gubernandam opportunas.² Cum autem in dioecesibus late patentibus frequenter accidat, ut parochiae vacent atque competentium numerus satis magnus esse soleat, difficillimum est, scientiae examen ea qua par est, diligentia in ipsius concursus tempore peragere, nisi collatio parochiarum differatur ita, ut bis aut ter in anno concursus habeatur pro omnibus, quae intermedio tempore vacaverint, beneficiis parochialibus. Attamen expedit, ut parochiis rectore destitutis omni abscissa mora provideatur: quamobrem in provincia Viennensi, ex longissimo tempore institutum est, ut scientiam eorum, qui ad parochias adspirant, explorandi ergo bis quotannis examina habeantur, et qui in iisdem satisfecerint, per sexennium ad munus parochiale adipiscendum quoad scientiam habiles censeantur, aliae vero, quae attendendae sunt, res ad ipsum pro parochia vacante concursum remittantur; quae quidem a patrum Tridentinorum mente minime discrepare videntur.

Igitur sanctissimus pater provinciae huius antistitibus in decennium benigne concessit, ut vigentem in dioecesibus eorum praxim exercere pergant,

A habendi scilicet bis in anno examina pro approbandis quoad scientiam sacerdotibus, qui parochorum munere fungi velint. Admittendi dotibus praediti esse debent, quas sacri canones et lex dioecesana postulant. Quaestiones, quibus tum voce, tum scripto respondendum erit, ab examinadoribus synodalibus vel prosynodalibus proponuntur ita, ut, prout hucusque factum est, dogmatica positiva, theologia moralis et ius canonicum positivum primas partes teneant. Si approbati, post sex abhinc annos, beneficium parochiale petitori sint, praedicto examini denuo se sistant oportet. Ab hac tamen lege episcopus audita examinadorum sententia eximere poterit ecclesiasticos viros, qui in praesentia inter synodales vel prosynodales examinadores adsciti sunt, aut propter muneris sive beneficii, quo fruuntur, dignitatem vel propter diurnam operam, qua ecclesiae cum laude servierunt, scientiae requisitae probationem satis superque exhibent. Ceterum, beneficio quodam parochiali vacante, concursus iuxta leges Tridentinas habebitur, examinadoribus adhibita ea, quae in usu est, cautione iudicantibus, quinam ex competitoribus parochia vacante digni sint, et servato semper antistiti iure inter competitores, qui idonei reperti sunt, eum eligendi, quem ipse magis idoneum in Domino censeat.

Quo maior est concursus parochialis utilitas, eo diligentius observanda sunt, quae instituti integritatem et efficaciam concernunt: igitur praesens synodus in Domino congregata desiderat et constituit, ut concursus parochialis iuxta patrum Tridentinorum decreta et intra facultatum apostolicarum terminos eximia accuratione habeatur. Cum autem iuxta easdem Tridentinas sanctiones synodo provinciali liceat, si qua circa examinationis formam addenda remittenda esse censuerit, providere,¹ concilium hoc nonnulla, quae ad rei profectum conducere possunt, ordinanda censet et ordinat.

Ad scientiae tentamen accessus pateat omnibus sacerdotibus fide ac moribus integris, qui per triennium animarum curae laudabilem operam impenderit, vel ex quinque saltem annis facultate confessiones audiendi polleant.

Prout semper in hac provincia observatum fuit, ita et imposterum quaestiones et casus, de quibus scripto respondendum est, cunctis concurrentibus iidem eodem tempore dictentur, omnibus pariter idem eodem tempore textus evangelii tradatur, super quo dicendi facultatem probaturi scribant. Conclave clausum teneatur. Ante examinis finem nemini aditus, nemini praeter necessitatis casum exitus pateat.²

Interrogationes non extendantur ad ea, quae parochus absque ullo muneris pastoralis praeiudicio nescire potest; magno autem agatur vigore, ut omnibus et singulis ad parochiam adspirantibus persuasum sit, parochus necessaria ignorantibus, idoneitatis testimonia non esse speranda.

In examinis loco scripturae sacrae vulgatae editionis, concilii Tridentini et corporis iuris canonici exemplaria concurrentium in usum praesto sint. Quominus alios praeter hos libros sive scripta consulant vel cuiusquam in respondendo auxilio utantur, ipsa finis ratio prohibet; ut eiusmodi fraudes summa vigilantia arceantur, iustitia districte postulat. Iniquissimum foret, si sacerdos scientia, quam tenet, competitore maior, eodem coram examinadoribus minor appareret, quoniam ipse ex memoriae penu cuncta depromserat, alter fasciculum clam allatum vel acceptum adhibuerat. Sperat synodus, fore, ut

¹ Art. XXVI.² Sess. XXIV, cap. 18, de reform.¹ Sess. XXIV, cap. 18.² Bened. XIV, Cum illud, § 7.

cunctos provinciae Viennensis presbyteros talis rei A pudeat; si quis de ea unquam cogitaret, admonitus esto, ipsum conscientiae suae labem inferre, et, dolo detecto, ab examine ut indignum repellendum esse.

Si parochiae conditio ea sit ut peculiarem rectoris habilitatem requirat, antistiti liberum est, competitorem, qui in generali tentamine ab examinadoribus idoneus repertus fuerit, in ipso pro parochia vacante, concursu iterato, scientiae examini subiicere, quod et ipsum iuxta praescriptiones Tridentinas ab episcopo aut eius vicario generali et tribus ad minimum examinadoribus synodalibus aut prosynodalibus habendum erit. Fieri potest, ut concurrens omnino sciret, quae plebi saltus incolenti sufficiant, parum autem ecclesiae prodesset, si in magna civitate aut in loco acatholicis frequenti munus parochiale gereret.

Cum facile contingat, ut episcopo tamquam in specula constituto subditorum excessus examina- B toribus ignoti patescant, facultate pollet, propter morum defectum reiiciendi competitorem, quem examinadores moribus idoneum iudicaverint¹.

Regulares, qui parochias domibus religiosis incorporatas administrant, populo catholico omnia curae parochialis officia exhibere debent: unde omnibus, quae in parochia requirantur, dotibus instructi sint oportet; qua de re in provincia Viennensi eo religiosius vigilandum est, quo maiorem continet numerum parochiarum regularium domibus incorporatarum. Igitur regulares ad parochiae incorporatae administrationem deputandi, scientiae requisitae tentamen, cui etiam secundum sanctiones Tridentinas subiiciendi sunt², in examine bis quotannis habendo eadem plane ratione ac parochiarum saecularium candidati faciant.

Caput III.

De bonorum ecclesiasticorum usu.

Omnes, quotquot bonis temporalibus potiuntur, villici sunt, altissimi villicationis rationem districte ab eis exacturi, omnesque ipsa prudentia iubet, ea, quae breves domini possident, convertere in thesauros sine fine mansuros. Peculiari autem et sanctissima obligatione tenentur, qui beneficiis ecclesiasticis perfruuntur. Christus dominus, qui in terris ambulans permisit, ut sanctae mulieres de suis ei facultatibus ministrarent, ad dexteram patris sedens per ecclesiae ministerium suscipere dignatur dona a fidelibus ipsi oblata. Christo dantur, quaecumque ad peccata redimenda et rem christianam augendam institutis et beneficiis ecclesiasticis tribuuntur: unde bona ecclesiastica res Dei, peculium Christi, pretium appretiati a filiis Israel recte appellantur. Nec minori iure peculium pauperum dicuntur; Dominus enim, qui apud nos manens D voluit, ut pecuniis in loculos eius missis egeni recrearentur, eandem, ad patrem redux, legem statuit loculos eius portantibus, id est, bona ecclesiastica tenentibus. Absit, ut, quod Christi est, avaritiae, luxuriae vel carni et sanguini inserviat. Quamvis ergo clericus saecularis, quem paupertatis votum non constringit, beneficii fructuum iuste perceptorum dominus non immerito censeatur, tamen, quidquid ex eis post sustentationem statui congruam supersit, id Christo in ecclesia et pauperibus reddat oportet. Quocirca haec synodus in Iesu Christo congregata beneficiatos omnes memores esse iubet, quod sanctissima constringantur obligatione, fructus beneficii, in quantum ad sustentationem ordini eorum respondentem necessari non

sint, divini cultus augmentis, ecclesiae utilitati pauperumque necessitatibus religiose impendendi. Consanguineis, si pauperes sint, ut pauperibus subveniant, sed caveant, ne eosdem redditibus ecclesiasticis augeant. De famulis et ancillis audientes sint verbi Dei praecipientis: „*Quicumque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, et merces mercenarii tui apud te omnino non remaneat.*“¹ Mercedem servitiis eorum debitam debito tempore accurate persolvant, et nullo modo neque depositi titulo et ipsis famulis petentibus retineant. Domesticorum curam paterno affectu habere sacerdoti sanctum sit; inter eos, quos retributione iusta defraudavisse ad coelum clamat, principem occupant locum. Vicissim indecorum plane, ut sacerdos ancillae, aeris alieni nomine, devinciatur; non raro evenit, ut hac ratione in servitutem ordine suo indignam redigatur, et praescindendum est quodcunque ansam praebere possit.

Caput IV.

De testamentis clericorum.

Antiquissimo ecclesiae iure statutum est, ut bona, quae beneficiarius ex redditibus ecclesiasticis acquisierat, post eius mortem ad ecclesiam redirent; unde clerici, ne de iis ultima voluntate disponent, omnino prohibebantur. Postea iis concessum est, ut de bonis ex beneficii fructibus comparatis ad pias causas testarentur. Cum autem saepe valde arduum existat, clericorum bona ecclesiae debita a patrimonialibus et iisdem aequiparandis iudicis humani sententia segregare, in multis orbis catholici partibus nec non in hac provincia immemorialis temporis consuetudine inductum est, ut clerici pro foro externo de omnibus, quae relinquerent, bonis etiam ad causas profanas valide testari possent. C Exinde tamen in conspectu Dei nihil detrahitur obligationi ex bonorum ecclesiasticorum natura oriundae, quae in testamento condendo non minori profecto religione, quam in actibus inter vivos implenda est; etenim quae ultima voluntate statuimus, apud homines iuris effectum non habebunt, priusquam coram iudice vivorum et mortuorum steterimus. Merito tamen vir ecclesiasticus providet, ne post eius excessum egestate opprimantur, qui sine reprehensione diuturnum ipsi fidelemque famulatum exhibuerint. Itaque si bonis sat valeat, pensionem eis ad vitae dies percipiendam statuatur. Cumprimis caveat, ne ancillam haeredem scribat, a quo scandalum difficile abest.

Caput V.

De clericorum ab intestato defunctorum haereditatibus.

Clerico, qui proprietatis ius retinuerat, absque D testamento defuncto, nequaquam expedit, ut bona, quae consanguinei patrimonialium et quasi patrimonialium, industrialium et parsimonialium nomine peterent, ab iis, quae ecclesiastici iuris essent, de casu ad casum discernerentur, quippe maiori ecclesiae praeiudicio quam utilitate lites multiplicarentur et odia. Quae cum ita sint, concilium in Domino congregatum intendit et statuit, ut firmae maneat regulae, iuxta quas negotium in provincia Viennensi hucusque tractari consuevit.

Si clericus, de cuius haereditate agitur, beneficio potitus fuerit, casu, quo illud ad mortis usque tempus non retinuerit, nequaquam excepto, tertia haereditatis pars competit ecclesiae, cui beneficii ratione inserviendum erat. Si plura simul beneficia habuit, pro rata reddituum, quos ex eis percepit, inter ecclesias respectivas dividatur; si plura successive ecclesiae,

¹ Bened. XIV const. *Cum illud*, § 14.

² Sess. XXV, de regular., c. 11.

¹ Tob. IV, 15.

cui ultimo loco deservierit, adscribatur, nisi opulenta sit, quo casu ad alias merito transfertur. Hac eadem proportionem retenta, tertiam bonorum relictorum partem habeant pauperes locorum, ubi beneficia tenuit, ita tamen, ut ecclesiae opulentioris intuitu nihil eis detrahatur. Tertia demum pars cedat consanguineis, quibus, secundum leges Austriacas, ius ab intestato succedendi competit. Iisdem, si vere pauperes sunt, pars pauperibus debita in tantum assignari potest, in quantum portio ex tertia consanguineorum ipsis obtingens, egestati sublevandae non sufficit.

Quando clericus sine testamento defunctus beneficium ecclesiasticum nunquam tenuit, duas bonorum relictorum partes consanguinei, unam pauperes accipiant, quibus consanguinei vere egeni eo, qui superius expositus est, modo substitui possunt.

Pars, quae ex antistitis sine testamento defuncti haereditate ecclesiae metropolitanae sive cathedrali debetur, si opus fuerit, seminario vel maiori vel puerorum assignari potest. De utensilibus sacris, quae sanctae Romanae ecclesiae cardinales et episcopi ad Dominum avvocati reliquerint, servandae erunt praescriptiones litterarum apostolicarum a sanctissimo patre Pio IX, die 1 iunii 1847 datarum.

Caput VI.

De bonorum ecclesiasticorum administratione.

Cum bona ecclesiastica res Dei sint et peculium pauperum, summa religione ac diligentia eorum administratio geratur oportet; quae etiamsi ecclesiarum rectoribus, nec non beneficiariis eorundemque collegiis concredita fuerit, sacrorum tamen antistitibus advigilandi ius et obligatio manet. Propterea concilium praesens in Domino congregatum de bonorum ecclesiasticorum administratione atque custodia, quae sequuntur, constituit.

1. Ad bona ecclesiastica conservanda necessarium plane est, ut accuratissima eorum recensio praesto sit. Igitur bonorum omnium ecclesiarum parochialium, etiam monasteriis domibusve religiosis incorporatarum, nec non filialium et beneficiorum saecularium, quaecunque hac in provincia habentur, inventarium, ubi deest, conficiatur, ubi adest, revideatur et emendetur. Duplex eius exemplum fiat, quorum alterum in curiae archiepiscopalis vel episcopalis tabulario recondatur, alterum apud ecclesiam seu beneficium vel beneficiorum collegium adservetur. In utroque omnis immutatio, quam beneficium subire contingat, sedulo adnotetur. Praeterea singulis deinceps decenniis inventarium renovetur.

2. Bona ecclesiarum parochialium seu filialium, nec non foundationum piarum apud ecclesias istas exstantium administrabuntur a spirituali earundem rectore, in curarum socios adhibitis parochianis duobus vel ad summum tribus.

3. Parochiani ad ecclesiae res procurandas assumti, (ecclesiae vitrici vel quomodocunque pro locorum consuetudine appellentur), nunquam non viri pietate ac integritate conspicui sint; in quantum fieri possit, tales praeterea, qui bonis temporalibus non egeant, seligantur. Ab ecclesiae rectore spirituali proponuntur, attentis desideriis, quae parochiani intra iusti et aequi limites patefaciunt, ab episcopo vel eius delegato nominantur. Ordinarie ad triennium assumuntur; eo tamen tempore elapso, denuo proponi et nominari possunt. Quando eorum cuidam debitas dotes deesse appareat, loco moveatur. Vitricos decanus instituat, et praemissa admonitione de obligationum, quas suscipiunt, natura et gravitate, spon- sionem ab eis exigit, fore, ut ad ecclesiae bona tuendum et conservandum pro virili contribuant.

4. Canonum sanctiones prohibent, ne patroni de beneficii aut fabricae proventibus quomodocunque disponant. Cum autem ipsorum sit, ad beneficii et peculii ecclesiae conservationem auxiliatrices praebere manus, apprime convenit, ut beneficiarium sive ecclesiae rectorem consilio iuvent, et ad episcopum deferant, quae circa bonorum administrationem minus probanda videntur. His attentis, nec non consideratis peculiaribus, quae obtinent, rerum adiunctis, patronis liberum relinquitur, consensibus, quibus de bonorum fabricae administratione agitur, aut per se ipsos aut per delegatos interesse. Delegati eorum viri sint catholici honestae conversationis.

5. Concordia inter sanctam sedem et augustissimum imperatorem stabilita sancitum est, bona ecclesiastica vendi vel notabili onere gravari non posse, nisi tum sancta sedes, tum maiestas sua caesarea, aut ii, quibus hoc munus demandandum duxerint, consensum tribuerint. Quocirca, si necessitas cogat vel evidens utilitas suadeat, ut ex ecclesiae sive beneficii bonis quidpiam quomodocunque alienetur, aut notabile eidem onus imponatur, ecclesiae peculium administrantes sive beneficiarii episcopum adeant, ut ea disponat seu agat, quae ad licentiam rite obtinendam requiruntur. Bona mobilia alienare, ut ex eorum pretio immobilia comparentur, nisi iniquis id fiat conditionibus, consultum omnino est; nec improbandum, ut bona immobilia, quorum administratio difficilis et minus fructuosa sit, divendantur ad acquirendos alios eosque commodiores fundos. Ceterum nihil intentatum relinquatur, ut beneficii aut ecclesiae cuiusdam necessitatibus alio quam alienationis remedio succurratur.

6. Facultas, bona ecclesiastica gravandi onere, quod notabile censendum non est, ab episcopo petenda venit.

7. Ecclesiae peculium administrantibus, quin licentiam ab episcopo obtinuerint, fas non est, eiusdem pecunias elocare, aut elocatas renuntiare, impensas extraordinarias facere, quae summam ab antistite constitutam superent, vel liti de ecclesiae iuribus se immittere.

8. Quin ad episcopum recurratur, ecclesiae redditus in ordinarias cultus divini necessitates minoresque fabricae reparationes, nec non in res extraordinarias, quarum sumtus summam constitutam non excedunt, erogare licet, sortem quoque, cuius legitime renuntiatae persolutio in difficultates impingat, vel census annuos aliasve praestationes ecclesiae debitas iudice interpellato vindicare, modo de iure ipso lis non moveatur.

9. Quodsi patrono quidpiam eorum, quae administratores intra praedictos facultatum suarum terminos gerunt, ecclesiae utilitati obesse videatur, petere potest, ut negotium episcopo diiudicandum proponatur. Eidem porro liberum est, postulare, ut ecclesiae bona, ipso vel delegato eius praesente, revideantur a viro, quem episcopus designandum censeat.

10. Rector spiritualis cum ecclesiae vitricis administrationis gestae rationem quotannis conficiat, adhibito quoque patrono vel eius delegato, qui, si velit, rationarii exemplar suis sibi sumtibus comparare potest.

11. Si patronus congressibus, qui bona praedicta procurandi ergo habentur, neque ipse, neque per delegatum interesse facile possit, in dioecesi tamen commoretur vel delegatum ibi commorantem habeat, sententia scriptis ab eo significanda requiratur, quoties agitur de sorte legitime renuntiata, vel censibus aliisve praestationibus actione iudiciali vindicandis, aut de negotio, ad quod peragendum ecclesiae peculium administrantes absque potestatis

superioris licentia et approbatione procedere nequeant. Porro petenti negandum non est, ut rationarium annuum, cui conficiendo commode adesse non possit, ipsi vel delegato in dioecesi commoranti simul, cum documentis illustrantibus transmittatur. Debito tamen tempore sententiam suam exponere tenetur: quod si neglexerit, episcopus decernere potest, ut rationarium ad eum in posterum non mittatur.

12. Si patrono vi foundationis relate ad bonorum ecclesiae administrationem maiora competant iura, quam decreti huius tenore eidem attribuuntur, nihil obstat, quin probatione praestita eadem exerceat.

13. Rationem revidebit decanus ruralis aut alius vir ab episcopo deputatus; revisam antistiti exhibebit, superadditis eis, quae forsitan ad ecclesiae bona efficacius conservanda sive utilius procuranda conducere existimet.

14. Rationis annuae ab episcopo approbatae summarium gubernio imperiali communicandum et significandum simul est, in quantum ecclesiae peculium aut incrementa ceperit aut imminutum sit.

15. Pecuniae praeter eas, quae ad sumtibus quotidianis sufficiendum requiruntur, nec non syngraphae, litterae foundationum, rationaria rite adprobata, omnia denique documenta ad ecclesiae bona vel iura pertinentia asserventur in arca triplici seramunita; claves autem custodiantur a parcho et ecclesiae vitricis vel duobus senioribus, si tres numero sint; ita ut arca non nisi omnibus in id conspirantibus recludi queat.

16. Ubi rector sive vitrici ecclesiae in operae, quam eius peculio administrando impendunt, compensationem hucusque emolumenta quaedam perceperunt, nihil immutandum est.

17. Administratores regulas, quae munere fungentibus praescriptae sunt, accurate observent. Detrimentum, quod ecclesiae bona eorum culpa ceperint, resarcire tenentur.

18. Quodsi de administratione bonorum ecclesiae metropolitanae seu cathedralis provisum sit statutis auctoritate ecclesiastica comprobatis, ad eorum normam procedendum est. Ceteroquin episcopus virum dotibus necessariis praeditum, administratorem bonorum ecclesiae metropolitanae seu cathedralis constituat; qui duos ad minimum sacerdotes assessores habeat, alterum ab episcopo nominandum, alterum a capitulo suffragiis absolute maioribus eligendum. Si autem ecclesia parochialis simul fuerit, parochus accedat vel etiam, si episcopo visum fuerit, viri ab eodem designandi locum teneat. E parochianis adsciscatur vir catholicus, probus et sollers, sive duo, quando episcopus id expedire iudicet. Ubi ecclesia iuri patronatus imperali sive ex fundo religionis oriundo subsit, admittatur praeterea vir a gubernio caesareo denominandus.

19. Beneficiarius beneficii bona tam immobilia quam mobilia iuxta canonum praescripta administrare et custodire tenetur. Usus fructuum hac ei lege competit, ut substantiae conservandae debitam curam impendat; si quid ea in re neglexerit, ad damnum beneficio compensandum in conscientia obligatur, et ab episcopo districte compellendus est. Minores reparationes, quibus providere usufructuario incumbit, non differat, ne maiores enascantur. Si beneficium silvas habet, eae statuuntur arborum succidendarum vices, quibus lucrum inter praesentem et futuros beneficii possessores pro rata temporis dividatur; statutae religiose serventur. De elocandis beneficii bonis, beneficiarius non aliter quam servatis servandis paciscatur. Cum locationes, quae anticipatis solutionibus fiant, nullatenus in praeiudicium successorum validae intelligantur, conducti mercedem

A in amplius quam semestris tempus non antecipiat. Sine episcopi licentia neque sortes beneficio proprias elocet, neque elocatas renuntiet, neque litem de beneficii iuribus ineat. Si beneficium iuri patronatus subsit, his de negotiis patroni quoque sententia expetatur. Summarium rationum ecclesiae gubernio exhibendo, parochus incrementi vel decrementi, quod in beneficio parochiali forsitan contigerit, significationem superaddat.

20. Si beneficiarius aedificiorum ad beneficium spectantium reparationes negligat, vel aliunde beneficii substantiam officio convenienter curare omittat, patrono liberum est, ea de re ad episcopum referre, quin et petere, ut ipso sive delegato eius praesente, per virum ab antistite designandum aedificia inspiciantur, vel aliae quaecunque res in beneficii inventarium relatae revideantur.

21. Episcopus pecunias ecclesiae aut beneficii elocari non patietur, nisi adsint cautiones, quas relate ad pupillorum bona lex civilis praescribit.

22. Si, lite quadam superveniente, patronus beneficii vel ecclesiae causam suis sumtibus agere paratus sit, advocati tamen ab eo seligendi personam episcopus ratam habeat oportet.

23. Fundatio pia ecclesiae vel beneficio oblata sine antistitis dioecesani auctoritate acceptari nequit. Ecclesiae peculium administrantes aut beneficiarius procurent, ut litterae foundationis fundatoris ad mentem et secundum episcopi mandata exantentur. Episcopo confirmandae proponantur. Exemplar authenticum gubernio imperiali exhibeatur.

24. Ecclesia metropolitana seu cathedrali vacante, capitulum oeconomum iuxta patrum Tridentinorum decreta constituat; gubernium nomine fundi religionis, cui fructus intercalares debentur, aut oeconomum a capitulo electum approbare aut alium quemdam superaddere poterit. Bona, quae ad mensam episcopalem pertinent, tam mobilia quam immobilia accurate recenseantur; si quae desiderari contingat, illico vindicentur. Oeconomus administrationem secundum canonicas praescriptiones fideliter gerat, eiusque rationem successori canonice instituto reddat.

25. Vacante parochia quadam aut alio beneficio saeculari, quod ad collegium beneficiatorum communem bonorum administrationem habentium non spectat, episcopus administratorem officii vel alium virum idoneum oeconomum designabit: gubernium eum fundi religionis nomine approbabit vel alterum ipsi adiunget. Decanus, officii et beneficii vacantis administratore seu administratoribus, ecclesiae vitricis nec non patrono sive eius delegato adscitis, perquirat an res in beneficii et ecclesiae inventarium relatae rite conservatae exstent. Si defectus aliquis deprehendatur, ad eum supplendum necessaria disponat; attamen litem de beneficii seu ecclesiae iuribus, antequam episcopus permiserit, minime ineat. Administrator beneficii eius bona secundum canones procuret. In administrando ecclesiae peculio, parochi locum officii administrator tenebit.

26. Cum fructus beneficiorum vacantium, in quantum hucusque consuetum fuit, [† et] imposterum fundo religionis inferendi sint, redditus anni intercalaris eodem, quo hucusque factum est, modo dividantur, rationes autem gubernio, utpote religionis fundum administranti, exhibeantur.

27. Ad beneficium promotus, postquam institutionem canonicam consecutus est, decanus vel alius vir ab episcopo delegatus bona beneficii tradet, adhibitis pro beneficii conditione ecclesiae vitricis et patrono vel eius delegato. In bonorum possessionem introductus scripto confirmet, cuncta, quae inventario contineantur, tradita sibi esse, et sponsionem addat,

fore, ut beneficium secundum ecclesiasticas prae- A
scriptiones administret et conservet.

Caput VII.

De fundo religionis et studiorum.

Cum saeculo superiori contingeret, ut magnus
monasteriorum numerus multaque beneficia simplicia
supprimerentur, eorum tamen possessiones maxima
ex parte necessitatibus ecclesiasticis dicatae sunt,
efformato ex iisdem bonorum complexu, quem fun-
dum religionis vocant. Ex reliquis fundus studiorum
coaluit, cuius ope iuventutis catholicae institutioni
provideretur. Igitur bona, quae ita dictos religionis
et studiorum fundos constituunt, ex eorum origine
ad ecclesiae proprietatem spectant: unde concordia
inter sanctam sedem et augustissimum imperatorem
inita stabilitum est, ut a gubernio, ecclesiae nomine,
et episcopis inspectionem eis debitam exercentibus
administrarentur. De forma, iuxta quam antistites B
administrationis huius negotium inspecturi sint, sanc-
titas sua cum augustissimo imperatore conveniet.
Praesens tamen synodus suum esse censet, quae ea
de re desideranda videantur, exponere, praesertim
quoniam spem habet, fore, ut episcopis operam con-
ferentibus, provideri possit de pecuniis, quibus sacer-
dotibus in animarum cura desudantibus melius con-
sultatur.

Episcopis communicetur oportet accurata recensio
bonorum tam immobilium quam mobilium, ex quibus
fundi praedicti constant, adiectis omnibus, quibus
gravantur, oneribus. Edoceantur iidem de ratione,
iuxta quam praedicti fundi ad hoc usque tempus
administrati fuerint, ut suam de proventibus augendis
sententiam, attentis rerum et locorum adiunctis, dicere
possint.

Modum quod attinet, religionis fundum ecclesiae
necessitatibus impendendi, omnino necessarium esse
videtur, ut ad sumtum, qui requiruntur, descrip-
tionem quotannis conficiendam, episcoporum, quorum
interest, delegati adhibeantur; ipsa vero descriptio
episcopis opportunum tempore proponatur, ut, rebus
mature perpensis, mentem suam aperire queant.
Impensae, de quibus praevisum conventum haud fuerit,
episcopo, cuius dioecesim attinent, inconsulto haud
fiant; antistiti autem non negentur ea, quae imprae-
visa aliqua necessitas postulaverit.

Expositio reddituum, qui ex fundi studiorum bonis
percepti fuerint, et institutorum catholicorum, quorum
in usum conversi, episcopis quotannis communicetur.

DECRETUM

de subscriptione concilii.

Nos Iosephus Othmarus etc. etc. etc. admonemus
reverendissimos episcopos in hoc concilio praesentes,
ut post nos, singuli, loco et ordine suo ad altare D
maius accedant, et iis, quae in hac synodo decreta
sunt, subscribant¹.

Nos Iosephus Othmarus sanctae Romanae ec-
clesiae cardinalis Rauscher, ecclesiae metropolitanae
Viennensis archiepiscopus et princeps, de consilio
et assensu reverendissimorum coepiscoporum nostro-
rum, definientes subscripsimus.

† I. O. cardinalis Rauscher, manu propria,
archiepiscopus Viennensis.

Ego Ignatius, episcopus Sanhyppolitanus, con-
sentiens subscripsi².

† Ignatius, episcopus Sanhyppolitanus.

Ego Franciscus Iosephus, episcopus Linciensis,
consentiens subscripsi.

† Franciscus Iosephus, episcopus Linciensis.
Ego Franciscus Zenner, episcopus Sareptanus et
metropolitae Viennensis auxiliaris, interfui et sub-
scripsi.

† Ego Franciscus Zenner, episcopus Sareptanus.

DECRETUM

de indictione proximi concilii.

Nos Iosephus Othmarus etc. etc. etc. Reveren-
dissimis dominis episcopis, qui huic primo concilio
provinciali Viennensi interfuere, omnibusque, qui hic
adsunt, indicimus et annuntiamus, proximam se-
quentem synodum provincialem Viennensem secun-
dam, Deo omnipotente auctore et ad eius laudem,
hac eadem in urbe, hoc ipso loco, triennio abhinc
elapso, die a nobis designando, inchoandam et cele-
brandam fore¹.

DECRETUM

de fine concilii.

Nos Iosephus Othmarus etc. etc. etc. Cum ea,
quae ad fidem catholicam conservandam et dis-
ciplinam ecclesiasticam instaurandam, hac in provincia
nostra pro huius temporis ratione agenda videbantur,
Deo auctore et adiutore confecta sint, et episcopos,
qui huc e suis ecclesiis evocati fuerunt, pastoralis
cura et gregis necessitas domum revocet, ideo primo
huic concilio provinciali Viennensi finem iure im-
ponendum censemus².

LITTERAE,

*quibus decreta concilii recognitioni sanctae sedis
subiecta sunt.*

Beatissime pater.

Anno Domini 1573, Ioannes Iacobus, archi-
episcopus Salisburgensis, provinciae suae antistites
congregavit, ut concilii Salisburgensis anno 1569
celebrati decreta, postquam apostolica auctoritate
confirmata fuerant, solemniter promulgaret, ac
fidelem eorum executionem urgeret. Ex illo tempore
sanctum et salutare synodorum provincialium in-
stitutum multis, quae impedimenta ponebant, con-
currentibus, per Germaniam superiorem frequentari
desiit. Omnium regnator Deus, sanctitate tua ec-
clesiam gubernante, potentiam et misericordiam
suam multifariam glorificavit. Per late patens
Austriae imperium saluberrimo concordiae actu nova
ecclesiae dies illuxit; eduxit eam Dominus protector
eius in latitudinem ad omne opus bonum operandum.
Propterea obtemperans ecclesiae legi, tot conciliorum
oecumenicorum decretis sanctae et a patribus
Tridentinis renovatae, ac monita secutus, quae
beatitudo tua anno 1856 ad imperii Austriaci
antistites Viennae congregatos direxit, provinciae
meae synodum convocavi, quae, cum die sancti
Lucae sacro iuxta canonum praescriptiones aperta
esset, luminum et misericordiarum patre incrementa
dante, in festo dedicationis basilicae Salvatoris ad
felicem exitum perducta est.

Decreta autem, quae implorato Spiritus sancti
auxilio condita sunt, beatitudinis tuae iudicio
humillime submittimus, non tantum ut constitutio
Sixti papae V adimpleatur, sed etiam ut satis-
fiat desiderio, quo provinciae Viennensis antistites
desiderant, sedi apostolicae obsequium, matri et
magistrae omnium ecclesiarum debitum, exhibere,
atque cathedrae sancti Petri, a qua unitas sacer-
dotalis exorta est, in omnibus et singulis iuncti esse.
In decretis conficiendis imparibus licet viribus nihil

¹ Cf. *Act. eccl. Mediol.*, part. VIII, decret. de subscribendo.

² Cf. *Act. eccl. Mediol.*, tom. I, p. 206, edit. Mediol. 1843,
[Mansi, XXXIV, 380-1].

¹ Cf. *Act. eccl. Mediol.*, part. I, decret. de indict. conc.
prov. Mediol. IV, [Mansi, XXXIV, 176-8].

² Cf. *Act. eccl. Mediol.*, part. VIII, decret. de fine concilii.

egimus, quam ut fidei catholicae puritas, depulsis A errorum commentis, illibata servetur, ut pia sacerdotum studia excitentur, dirigantur et perficiantur, ut caritas Iesu Christi diffundatur in omnium cordibus, et augeatur gloria eius, qui mundum ita dilexit, ut filium suum unigenitum propitiationem daret pro peccatis. Sanctitas tua, si quid desit, pro sapientia et benignitate sua nobis subvenire, ea autem, quae ad Dei honorem, ecclesiae decus et fidelium salutem conferre possint, auctoritate apostolica probare et firmare dignetur.

Ceterum, beatissime pater, ad pedes tuos pro- voluti, pro nobis et provinciae Viennensis clero populoque benedictionem apostolicam humillime efflagitamus, atque summae venerationis cultu persisto sanctitatis tuae humillimus, devotissimus, obligatissimus servus et creatura:

Ios. Othm. cardinalis Rauscher, manu propria, B archiepiscopus Viennensis.

Viennae, die 30 novembris anni 1858.

LITTERAE

eminentissimi cardinalis Cagiano de recognitione decretorum concilii provinciae Viennensis.

Eminentissime ac reverendissime domine observandissime.

Cum primum sacra congregatio Tridentina iuris interpres ac vindex accepit acta synodi provincialis Viennensis anno mox elapso celebratae, non distulit iniuncto sibi e lege Sixtina officio defungi, quod est huiusmodi concilia expendere et recognoscere. Itaque mearum esse partium duco, eadem acta rite expensa et recognita eminentiae tuae absque mora remittere. Quod ego dum animo libentissimo exsequor, ex sententia sacrae eiusdem congregationis et ex auctoritate sanctissimi domini nostri, cui hac de re specialiter de more relatum est, nonnulla tibi rescribere suscipio. In primis gratum fuit, quod, vix licuit libertate uti per novissimum concordatum facta, statim antistites suffraganeos tuos convocaveris, quibuscum de re sacra componenda et constabilienda collatis consiliis ageres. Neque vero aliter erat expectandum a te, eminentissime domine, quippe qui tantam in saluberrima ea conventionem pertractanda partem obtinuisti. Deinde quoniam ad ea, quae in civitate totius ditionis principe fiunt, oculos defixos habent ii, qui eiusdem provincias incolunt, certa spes est fore, quod ceteri Austriae ditionis archiepiscopi ex te, qui signum veluti extulisti, exemplum sumant, quod primo quoque tempore imitentur.

Insuper debita egregio tuo obsequio laus praetereunda non est, quod erga pontificem maximum D ostendisti, eo ipso, quod eiusdem auctoritati singula concilii decreta ex Sixtina lege demisso animo subiecta voluisti.

Sed propius ad ipsam actorum synodaliū substantiam accedens, non sine animi mei voluptate significare tibi debeo, summopere placuisse ea, quae in eo conventu sancita sunt. In primis singulari laudis praeconio digna habita sunt, quae in titulo de fide et doctrina christiana continentur. Ibi nihil opportunius quam insanae huius aevi philosophiae commenta publice denuntiare, unoque tempore veritatis luce dissipare et in tenues veluti auras penitus redigere. Laus etiam tributa est ceteris titulis, qui de sacramentis inscribuntur et sacramentalibus, de hierarchia sacra et ecclesiae regimine, de cultu publice Deo habendo aliisque christianae pietatis operibus exercendis, de clericorum vita et spirituali profectu, ac tandem de

seminariis scholisque et de re beneficiā bonisque ecclesiae.

Cum autem tam amplum providarum legum thesaurum congerere contigerit, certe omni studio, exemplum eminentia tua praefereute, curabunt antistites tibi subiecti, ut tantum bonum quisque ad statum ecclesiae suae relevandum gregisque sui salutem curandum convertant. Nemo nescit istic ex praeteritorum temporum calamitate accidisse, ut usus, qui cum ecclesiae institutis persaepe minime convenirent, non sine animarum detrimento invalescerent. Hinc opportune quidem occurrunt synodica illa decreta, quae salutiferam sacrorum canonum observantiam efficaci ratione restituant. Sed enimvero haec generalibus istius provinciae necessitatibus congrue prospiciunt. Ut vulneribus cuilibet dioecesi illatis apta et propria remedia adhibeantur, dioecesanarum synodorum celebratione opus est, in qua episcopus quisque sponsae suae statum ob oculos habens et speciales condiciones penitus agnoscens, quod infirmum est consolidet, quod aegrotum sanet, quod confractum alliget, quod periit conquirat atque restauret.

Nonnulla, quae adnotatu digna visa sunt, habebis in pagella hisce litteris adnexa.

Quibus de mandato sanctae congregationis, cui praesum, expositis, ad me quod singulariter attinet, studiosissimos animi mei sensus impense profiteor eminentiae tuae, cui manus humillime deosculor. Eminentiae vestrae humillimus et addictissimus famulus,

A. M. cardinalis Cagiano, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

Romae, 2 martii 1859.

LITTERAE

C *sanctissimi patris Pii papae IX de concilio Viennensi.*

Dilecto filio nostro Iosepho Othmaro, tituli sanctae Mariae, cui a Victoria nomen, presbytero sanctae Romanae ecclesiae cardinali Rauscher, archiepiscopo Vindobonensi,

Pius papa IX.

Dilecte fili noster, salutem et apostolicam benedictionem. Non potuimus non vehementer laetari, ubi in hac alma urbe nostra te denuo praesentem vidimus, ac peramanter complexi sumus, dilecte fili noster, qui ad nos venisti, ut supremo nostro et huius sanctae sedis iudicio subiiceret decreta provincialis synodi, quam superiori anno cum venerabilibus fratribus istius ecclesiasticae Viennensis in Austria provinciae, episcopis tuis suffraganeis, omni cura studioque concelebrandam curasti. Summa quidem iucunditate intelleximus, quomodo tibi cordi fuerit, eiusmodi synodalem conventum a canonicis sanctionibus tantopere inculcatum, ac temporum difficultatibus iamdiu omissum, cogere et habere, ubi primum id effici potuit post conventionem a nobis cum carissimo in Christo filio nostro Francisco Iosepho, Austriae imperatore rege apostolico, initam, in qua tractanda singularem tuam operam impendisti. Nec minori certe gaudio magis ac magis cognovimus egregiam tuam et eorum venerabilium fratrum pietatem, fidem, amorem et observantiam erga nos et hanc Petri cathedram, quae omnium ecclesiarum non modo caput, sed et mater est et magistra, in qua unitas sacerdotalis ab omnibus servanda, et ex qua in omnes venerandae communionis iura dimanant. Nihil enim tibi atque ipsis venerabilibus fratribus antiquius fuit, quam commemoratae provincialis synodi decreta, ex more maiorum, nostro et huius apostolicae sedis examini subiicere, ac simul enixe precari, ut decreta ipsa

probare, vel quoties opus esset, emendare vellemus. A
Iam vero etiamsi congruum de ipsis decretis responsum acceperis, die 2 huius mensis datum, a nostra congregatione Tridentinis decretis tuendis interpretandisque praeposita, cui memoratae synodi acta recognoscenda commisimus nostramque mentem significavimus, tamen haud possumus, quin has ad te scribamus litteras, ut tibi, dilecte fili noster, eisdemque venerabilibus fratribus episcopis tuis suffraganeis de hac re ex animo gratulemur. Siquidem iucundissimum nobis fuit agnoscere, memoratam provincialem synodum a te eisdemque venerabilibus fratribus iuxta nostra desideria ac monita et sacrorum canonum praescripta, fuisse peractam, atque illa suscepta consilia, quae in hac tanta temporum iniquitate, ad maiorem spiritualem istius Viennensis provinciae utilitatem procurandam, magis conducere posse tibi atque eisdem episcopis in Domino visa fuerunt. Non mediocrem autem voluptatem cepimus, cum ex illis, quae in eadem provinciali synodo a te et ipsis episcopis sancita sunt, intellexerimus, qua pastoralis cura, sollicitudine, consilio provide sapienterque cautum fuerit, ut sanctissimae fidei nostrae depositum integrum inviolatumque custodiatur, et salutifera catholicae ecclesiae doctrina quotidie magis propagetur ac defendatur Deique cultus augeatur, ut cleri disciplina sarta tecta servetur, et accurata adolescentium clericorum institutio atque christiana iuventutis educatio magis in dies promoveatur, ut in populorum animis religio, pietas morumque honestas foveatur, excitetur, ut vitiorum germina evellantur, ac multiplices et nunc praesertim serpentes errores ac monstrosa opinionum portenta propulsentur ac refellantur. Itaque meritis tibi, dilecte fili noster, ipsisque venerabilibus fratribus laudes tribuimus, ac certi sumus, te atque illos omnem deinde operam in dioecesanis synodis ad sacrorum canonum normam celebrandis, esse impensuros, ac pari zelo omnique vigilantia nihil intentatum relicturos, quo et opportuna peculiaribus cuiusque dioeceseos malis remedia adhibeantur, omnesque de medio tollantur corruptelae, quae in propriam cuiusque dioecesim praeteritorum temporum calamitate quovis modo irrepere potuerunt. In eam profecto spem erigimur fore, ut alii venerabiles fratres in Austriaca ditione sacrorum antistites, nostris monitis excitati, pro eximia eorum religione et episcopalis ministerii munere, tuum ac tuorum suffraganeorum exemplum aemulantes, velint etiam ipsi maiori, qua fieri potest, celeritate, provinciales primum ac dioecesanis deinde synodos ex sacrorum canonum praescripto concelebrare, cum maxima sint bona, quae ex synodalibus hisce conventibus rite peractis in christianos populos semper redundant. Denique persuasissimum nobis est, te, dilecte fili D noster, tuosque episcopos suffraganeos maiore usque alacritate et contentione omnes gravissimi episcopalis muneris partes, Deo auxiliante, esse impleturos atque intentissimo studio allaboraturos, ut divina nostra religio eiusque salutaris doctrina in propriis dioecesibus maiora in dies incrementa suscipiens, vigeat ac floreat, et earumdem dioecesium fideles alacri et inoffenso pede incedant per semitas Domini, atque abundant in omne opus bonum, et certam eorum vocationem et electionem faciant. Nos quidem haud omittimus divitem in misericordia Deum humiliter et enixe orare et obsecrare, ut uberrima suae bonitatis dona super te, dilecte fili noster, et episcopos tuos suffraganeos propitius semper effundat, quae in dilectas quoque oves tibi atque illis traditas copiose descendant. Atque horum auspiciem et praecipuae nostrae benevolentiae pignus apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam,

tibi ipsi, dilecte fili noster, ac venerabilibus fratribus episcopis tuis suffraganeis cunctisque clericis laicisque fidelibus tuae et illorum vigilantiae concreditae peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 17 martii anno 1859, pontificatus nostri anno decimotertio.

Pius papa IX.

DE CONCILIORUM PROVINCIALIUM CONVOCATIONE.

Concilium provinciale est conventus a provinciae cuiusdam ecclesiasticae antistitibus pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis aliisque ex sacris canonibus permissis debita forma habitus.

Concilium provinciale convocare, eidemque praesidere competit metropolitae; eo autem legitime praepedito vel sede metropolitana vacante, tam convocatio quam praesidium ad episcopum suffraganeum antiquiorem spectat, licet inter convocandos habeantur praesules dignitate eum praecedentes. Episcopi sedi apostolicae immediate subiecti tenentur vicinae cuiusdam provinciae ecclesiasticae concilium una vice pro semper seligere: quo facto in ipso comparendi ius et obligationem habent.

Abbat, qui in populum iurisdictionem quasi episcopalem exercent, adire tenentur concilium provinciae, intra cuius terminos districtus, ubi populo praesunt, situs est. Hisce nec non vicariis capitularibus dioecesium, quarum antistites concilium provinciale constituunt, suffragium decisivum competit.

Metropolita, antequam pallium acceperit, concilium provinciale convocare aut praesidium gerere nequit; ad episcopatum vero designatus, quamprimum confirmationis aut translationis bullam acceperit, concilium provinciale, ad quod episcopatus ei collatus spectat, cum suffragio decisivo adire potest et debet.

Episcopi auxiliares vel metropolitae vel alii concilii patribus adiuncti, capitula metropolitanum et cathedralia, ecclesiarum collegiatarum praepositi nec non abbates, praepositi, priores conventuales atque superiores provinciales regularium, qui animarum curae operam navant, aut quorum monasteriis domibusve beneficia curata incorporata existunt, ad concilium provinciale vocandi sunt et consultativum in eo suffragium exercent. Capitulum metropolitanum per tres, cathedralia per duos procuratores a canonicis suffragiis absolute maioribus eligendos comparent.

Concilium provinciale indicitur ope epistolae convocatoriae conventus celebrandi tempus statuentis.

Legitime vocatus, absque causa legitima, a metropolita probanda, non absit. Omnes, qui suffragii decisivi iure gaudent, si legitime impediti abfuerint, procuratores mittere possunt et debent: qui an suffragium decisivum, an consultativum laturi sint, concilium provinciale de casu ad casum decernet.

Tam metropolita quam ceteri concilii provinciales patres curam habebunt, ut secum adducant viros et doctrina et rerum gerendarum experientia claros, quorum consilio in decretis praeparandis utantur.

Quodsi aliarum provinciarum ecclesiasticarum vel metropolitae vel episcopi concilio provinciali interesse exoptent, suffragii quidem decisivi ius ipsis deferri non potest: attamen, nisi peculiariter plane rerum adiuncta aliter fieri suadeant, sedes honorifica eis assignabitur et fraterna eorum consilia adhibebuntur.

In sessionibus publicis capitulum ecclesiae metropolitanae, vel si concilium in cathedrali quadam provinciae ecclesia celebrari contigerit, ecclesiae huius capitulum capitulariter procedens aderit.

Tam in sessionibus publicis quam in congregationibus privatis, episcopi exempti, qui concilium provinciae respectivae selegerunt, praecedent antistites comprovinciales, nisi horum aliquis cardinalitia dignitate praefulgeat. Ceterum episcopi comprovinciales loca sua secundum consecrationis episcopalis susceptae tempus habebunt; salvae tamen quoad alius generis conventus permaneant prae-rogativae, quibus eorum sedes forsitan potiuntur; deferant quoque privilegiis a sancta sede concessis, modo expressis verbis ad concilia provincialia extendantur. Antistites dioecesanos episcopi auxiliares sequuntur¹; hos autem abbates populum habentes, vicarii capitulares necnon ii antistitem absentium procuratores, quibus concilium vocem decisivam conferendam censuerit². Post ipsos capitulo metropolitano seu cathedrali locus erit, quodsi capitulariter procedens adsit. Post capitulum abbatibus seu

¹ Quamvis abbates nullius et vicarii capitulares dioecesim sede vacante administrantes suffragii decisivi iure potiantur, in honorem tamen dignitatis episcopalis consultum esse videtur, ut post episcopos in partibus sedeant.

² Congruum esse videtur, ut suffragium decisivum habentes in concilio provinciali praecedant reliquos in eodem ordinis gradu constitutos. In concilio provinciali Parisiensi anno 1849 celebrato, Paquet canonici, qua episcopi Carnutensis procurator, capitulum metropolitanum, imo et praesules extraprovinciales antecessit. Ceterum de ordine sedendi et vota proferendi in concilio provinciali observando *Caeremoniale episcoporum*, lib. I, cap. 81, § 15, haec habet: „In sessione vero et ordine proferendi vota observatum est, ut episcopi praecedant iuxta ordinem eorum promotionis, nullo habito respectu ad dignitatem vel praeeminentiam ecclesiarum. Dignitates et canonici cathedralis ecclesiae, cum capitulariter procedunt aut sunt, praeferruntur ceteris omnibus; alias abbates titulares et habentes usum mitrae praecedunt, et post eos commendatarii, deinde dignitates, mox procuratores capitulorum ecclesiarum cathedralium, deinde ceteri pro cuiusque dignitate et gradu, ut cap. XXIII, § XXIX, lib. I, de ordine thurificandi, colligere licet.“

In praefato concilio Parisiensi [Mansi, *Conc.*, XLIII, 547 C], qui ad sessionem primam processuri convenerunt, ita recensentur:

1. „Illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus Parisiensis, cum illustrissimis ac reverendissimis episcopis Meldensi, Versaliensi et Blesensi, qui omnes rochetto et mozetta violacea induti erant; 2. admodum reverendus episcopus Aurelianensis designatus cum rochetto et mozetta nigri coloris, et reverendus dominus Paquet, procurator illustrissimi ac reverendissimi episcopi Carnutensis; 3. illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus Senonensis, et illustrissimus et reverendissimus episcopus Trecensis in rochetto et mozetta violacea; 4. capitulum Parisiense; 5. deputati capitulorum cathedralium, omnes cum insignibus proprii capituli; 6. theologi, canonistae et concilii adiutores cum habitu chori sibi proprio.“ Et in processione sequentem tenuerunt ordinem: „Theologi et canonistae, quorum primi incedunt, qui ab episcopo Aurelianensi designato acciti sunt, posteriores vero, qui a reverendissimo domino archiepiscopo Parisiensi designati sunt; capitulorum cathedralium legati; capitulum metropolitanum; episcopi extraprovinciales cum capellanis extra ordinem; procurator episcopi Carnutensis; Aurelianensis episcopus designatus; episcopi comprovinciales cum capellanis extra ordinem . . .; dominus archiepiscopus; concilii adiutores.“ *Acta conc. prov. Paris.*, pag. 206-7.

¹ „Episcopi capiant sacra paramenta, hoc est, supra rochetum amictum, pluvialia et mitras auriphygiatas uniformes, archiepiscopus vero concilio praesidens indutus erit amictu, alba, cingulo, stola et mitra pretiosa. Abbates benedicti pariter cum pluvialibus et mitris simplicibus. *Caeremon.*, lib. I, c. 81, § 11.

praepositis populum non habentibus, episcoporum procuratoribus suffragium consultativum laturis et capitulorum metropolitani et cathedralium deputatis sedes assignanda venit.

Ceterum de praecedentiis in concilio provinciali habendis, concilium provinciale, omni recurso res- cisso, pronuntiabit.

Metropolita concilio praesidens mitram pretiosam gerat; episcopi mitris auriphygiatis, quantum fieri possit, uniformibus, abbates et alii pontificalium usum habentes simplicibus ex serico utantur.¹

Decreta concilii provincialis sanctae sedi proponenda et nonnisi post obtentam eius approbationem promulganda sunt.

LITTERAE

ab eminentissimo sanctae congregationis concilii praefecto ad principem archiepiscopum Viennensem datae.

Perillustris ac reverendissime domine uti frater.

Norma celebrandi provinciale concilium, quam in scripto mihi tradito die 2 aprilis complexus es, amplissime domine, lubentissimo animo sedulaque attentione perlecta est ab hac sacra congregatione Tridentino iuri vindicando praeposita, quemadmodum in votis te habere significabas. Itaque non sine maxima animi mei laetitia amplitudini tuae testatum facere debeo, nihil ibidem adinventum fuisse, quod pragmaticis sacrorum canonum et ecclesiasticae disciplinae institutis adversetur. Insuper tibi non minori gaudio significo, sanctissimum dominum nostrum, cui res haec relata est, id maxime gratum habuisse, simulque summis laudibus commendasse propositum tuum redintegrandi in Austriaca ditione intermissum conciliorum celebrandorum usum, statim ac, favente et auxiliante Deo, inchoata iam inter sanctam sedem et augustissimum imperatorem vestrum concordia ad exitum perducatur. Si enim synodali conventuum celebratio nullo non tempore utilissima, accidit ecclesiae Dei nunc quidem, cum post anteactas diutinas vicissitudines rem sacram componere continget, necessaria in istis regionibus sine ullo dubio dicenda esse videtur. Quapropter nihil sane magis opportunum erit, quam quod in urbe imperii principe exemplum praeleceat, quod ceteri antistites sequendum sibi proponant. Ceterum quam devoto studio ac religiosa diligentia in synodali decretorum confectione, sacrorum canonum sanctionibus et pontificum Romanorum mandatis inhaerere propositum tibi habeas, ex eo certissimum pignus existit, quod veluti filius obsequentissimus Romanae ecclesiae, omnium matris et magistrae, auctoritatem consulisti vel in ipsis stabilendis legibus, quae rationem rite habendi sessiones conciliares respiciunt.

Qua de re peculiare quoque meas gratulationes adiicio, et animum tibi addere gestio, ut praeclara et salutaria quaeque capessens, de ecclesia Dei magis et magis in dies bene merearis. Tandem singularis aestimationis meae sensus profiteor amplitudini tuae, cui fausta omnia ac salutaria a Domino precor.

Amplitudinis tuae uti frater studiosissimus:

A. M. Cagiano, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

Romae, 16 aprilis 1855.

SYNODUS DIOECESANA GUADALUPENSIS I

1859 ianuarii 18-25.

Synodus dioecesana Guadalupensis I in America, Theodoro Augustino Forcade, episcopo Imae Tel- celebrata a die 18 ad diem 25 ianuarii 1859, sub luris.

Exstant constitutionis synodales in opere cui A MDCCCLIX, mense ianuario. Ima Tellure, ex titulus: typis Gubernii, MDCCCLIX.

Acta et decreta synodi Guadalupensis I, Ima Tellure habitae, ab illustrissimo et reverendissimo Theodoro-Augustino Forcade, Dei et apostolicae sedis gratia episcopo Imae Telluris, anno DD.

In-8°, 158 p. — Paris, Bibl. nat. B 18474.

P. 69, 78 et 85, haec synodus dioecesana celebrata est, tribus sessionibus, diebus 18, 21 et 25 ianuarii 1859.

SYNODUS DIOECESANA ROSSANENSIS

1859 maii 1-3.

Synodus dioecesana Rossanensis in Italia, celebrata diebus 1, 2 et 3 maii 1859, sub Petro Cilentii, archiepiscopo Rossanensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodus dioecesana Rossanensis, habita in templo B

pontificali, per triduum a kal. ad V non. maii an. a nativitate d. n. J. C. MDCCCLIX, regnante Pio IX pont. max., antistite Petro Cilento, archiepiscopo Rossanensium. Neapoli, typis Ianuarii Palma, 1859.

In-8°, 64 p. - 1 f. — Roma, Vallicelliana.

CONCILIIUM PROVINCIALE URBINATENSE

1859 iunii 5-8.

Concilium provinciale Urbinatense in Italia, celebratum, tribus sessionibus, diebus 5, 6 et 8 iunii 1859, sub Alexandro Angeloni, archiepiscopo Urbinatensi.

Bibliographia:

1) Concilium provinciale Urbinatense, Pio IX pont. max. Urbini habitum, anno 1859, ab Alexandro Angelonio archiepiscopo.

In-4°, 116 p. — Roma, Vittorio-Emmanuele. — Ipse non vidi.

2) Synodus dioecesana ab illustrissimo et reverendissimo dd. Alexandro Angeloni, Urbinatum archiepiscopo, in metropolitana ecclesia celebrata, diebus I, II, III septembr. an. MDCCCLXXX. [Insigne.] Urbini, apud Sabinum Rocchetti, 1883.

[Titulus frontis:] Synodus dioecesana Urbinatensis, habita anno MDCCCLXXX. [Insigne.] Urbini, apud Sabinum Rocchetti, MDCCCLXXXIII. [In fine:] Urbini, in officina Sabini Rocchetti, Franciscus Alessandrini edidit a. M. D. CCC. LXXXIII.

In-8° minori, XIII p. (indictio, oratio synodalis) - 1 f. - 889 p. — Firenze, Bibl. naz.

P. V, mentio concilii provincialis Urbinatensis, celebrati mense iunio 1859.

3) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus sextus ... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXXII, col. 1-132.

ACTA ET DECRETA CONCILII.

LITTERAE

publicationis concilii.

Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, universis provinciae nostrae fidelibus.

Decreta concilii provincialis Urbinatensis, de consilio et assensu venerabilium fratrum coepiscoporum huius provinciae sancita, et anno 1861 ab apostolica sede recognita et confirmata, nos pro archiepiscopali nostro munere in lucem edimus ac publicamus.

Haec singulari animi consensione condita, qua decet, veneratione excipite et diligenti studio servare satagite. Ita sane divini honoris cultus, cleri disciplina, populi reformatio in universa provincia florescet: quod vobis saluti, nobis laetitiae, fidelibus aedificationi in Domino erit.

Gratia Iesu Christi et communicatio Spiritus sancti sit cum omnibus vobis, amen.

Datum Urbini, ex archiepiscopali nostro palatio, hac die 25 ianuarii 1862.

† Alexander, archiepiscopus.

Ioannes doctor Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii provincialis notarius.

EDICTUM

convocationis concilii provincialis Urbinatensis.

Alexander Angeloni, patritius Urbaniensis et Urbinatensis, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Urbinatum, sanctissimi domini nostri papae praelatus domesticus et pontificio solio assistens,

Reverendissimis in Christo fratribus episcopis, venerabilibus abbatibus et capitulis pro-

vinciae Urbinatensis, ceterisque quorum interest, salutem in Domino.

Cum veneranda sacrorum canonum auctoritas frequentem conciliorum provincialium usum sive ad mores moderandos et excessus corrigendos, sive ad virtutes fovendas et ecclesiasticam disciplinam tutandam non modo commendet, verum etiam praecipiat, nos huic sanctissimo et providentissimo ecclesiae instituto obsequentes, provinciale concilium proximo anno celebrare statuimus; ut, consiliis et sententiis simul collatis, ea omnia, quae pro temporum et locorum ratione in Domino expedire noverimus, decernamus.

Hinc, Deo bene iuvante, utilitatem haud exiguum provinciae nostrae futuram confidimus, cum praeteritorum temporum memoria et ipsa aetatis nostrae experientia apertissime ostendant, optatam christianae reipublicae malis plerumque ex synodis huiusmodi oriri medelam, et fidem ac pietatem in populis et ecclesiasticae disciplinae studium in clericis incrementa suscipere. Spes autem haec nostra maxime augetur ex eo, quod dominici gregis universi pastor supremus Pius IX, episcoporum conventus ubique terrarum nostris hisce temporibus excitaverit, et quod de hac ipsa indicenda synodo propositum nostrum beatissimus idem pater ac princeps probaverit atque laudaverit.

Itaque, ad maiorem omnipotentis Dei gloriam, consultis episcopis comprovincialibus, pro archiepiscopali nostra auctoritate, concilium provinciae Urbinatensis, in metropolitano hoc templo indicimus ac denuntiamus, 9 iunii anni 1859, scilicet dominica infra octavam Ascensionis domini nostri Iesu Christi, inchoandum.

Ad synodum hanc episcopus omnes provinciae nostrae convocamus, ut huc constituto die conveniant, vel si legitima fuerint causa praepediti, officii sui partes per procuratores adimpleant.

Convocamus praeterea abbates, capitulum metropolitanae, capitula cathedralium [ecclesiarum], ac ceteros qui de iure vel consuetudine convocandi sunt; et ne quis eorum, qui ob privilegium aut electionem aut quomodolibet concilio huic interesse possunt, se rei ignarum profiteatur, vel neglectum putet, edictum hoc ipsum ad valvas ecclesiarum saltem cathedralium provinciae affigi iubemus, signo nostro munitum et ab archiepiscopali nostro cancellario subscriptum.

Precibus interim fervidis et assiduus, tum publicis tum privatis, Deum optimum clementissimum, qui sapientiae dator est, et a quo bona cuncta procedunt, nobis et ceteris in eius nomine congregandis propitiemus, sanctae virginis Mariae ab origine immaculae opem validissimam implorantes. Ita sane felicem, quem ardentissime exoptamus, concilii nostri provincialis exitum assequemur, ut scilicet Christi religio in omnibus provinciae diocesisibus magis magisque florescat in dies, ac tandem de profectu sanctarum ovium fiant gaudia aeterna pastorum.

Datum Urbini, ex aedibus archiepiscopalibus, pridie kalendas decembris anni 1858.

Alexander, archiepiscopus.

I. doctor Paolucci, cancellarius archiepiscopalis.

LITTERAE,

quibus concilii provincialis decreta summo pontifici recognoscenda et approbanda subiiciuntur.

Beatissime pater.

Concilii provincialis Urbinatensis acta et decreta, quae nos, beatissime pater, in utilitatem bonumque huiusce provinciae statuenda esse censuimus, sanctitati tuae humillime exhibere, tuoque iudicio recognoscenda et approbanda obsequentissime subiicere festinamus. Laetamur equidem, et summopere laetamur, hoc provincialis concilii opus, tribus abhinc saeculis iam intermissum, hisce haud pacificis temporibus non modo susceptum, sed ex tuo etiam consilio hortatuque peractum et absolutum offerre. Id certe tibi inter tot ac tanta christianae reipublicae discrimina haud levis consolationis et iucunditatis argumentum futurum esse confidimus. Hac quippe tempestate, qua mali homines bonos mores irrequieta contentione in licentiam convertere, religionem et fidem evellere, catholicam ecclesiam eiusque regimen ac omnem potestatem in invidiam et contemptum adducere conantur, congruum et opportunum visum fuit mutuam consiliorum opem inire communem, praescriptionum synodali praesidium opponere ad tantam rerum pravitatem a nostra provincia, quoad fieri potest, propellendam. Quod ut certius ac felicius contingat, provinciam hanc universam beatissimae Mariae ab origine immaculae, quo nomine sanctissimam Dei matrem de fide honorandam et invocandam a te, pater, nuper accepimus, addiximus et consecravimus.

Inter temporum vero calamitates et rerum discrimina, in quibus versamur, incredibili quadam animi laetitia et concordi voluntate tibi, beatissime et sanctissime pater, qui primum obtines et summum ecclesiasticae auctoritatis fastigium, illud quod iure divino debemus, summum obsequium perpetuamque subiectionem profiteamur; ac tibi tamquam unico et vero unitatis catholicae centro, ecclesiae fundamento, Christi corporis capiti, gregis dominici duci ac custodi, adhaerere obtestamur, parati ex animo, Deo in primis auxiliante, millies sanguinem fundere,

A mortem millies obire, quam ab hac unitate et subiectione vel quid minimum deflectere aut dissentire.

Nos interim sinceros animi sensus et opus hoc nostrum a te benigne excipi precantes, apostolicam benedictionem super nos et clerum ac fideles totius provinciae summa veneratione expetimus, et sanctissimos pedes tuos humillime deosculamur.

Sanctitatis tuae humillimi, addictissimi, obsequentissimi servi ac subditi.

† Alexander, archiepiscopus Urbini.

† Bonifacius, episcopus Calliensis et Pergulanus.

† Guerr' Antonius, episcopus Vadensis et Urbaniensis.

† Philippus, episcopus Forosempronienensis.

† Fr. Elias Antonius, episcopus Feretranus.

† Clemens, episcopus Pisarenensis.

Ioannes Baptista canonicus Maneschi, procurator eminentissimi ac reverendissimi domini cardinalis Dominici Lucciardi, tituli Sancti Clementis, tamquam episcopi Senogallienensis.

Urbini, 6 idus iunii 1859.

LITTERAE

adprobationis concilii.

Perillustris ac reverendissime domine uti frater.

Acta provincialis concilii Urbinatensis, ab hac sacra congregatione, Tridentini iuris interprete ac vindice, ex praescripto Sixtinae constitutionis expensa et recognita, amplitudini tuae remissurus, magna laetitia afficio ex eo, quod hisce meis litteris collegarum meorum gratulationes et laudes tibi tuisque suffraganeis antistitibus pro meo munere significare debeam. Quidquid enim ad sacrum fidei depositum sartum ac tectum sollicite custodiendum, quidquid ad ecclesiasticam disciplinam in utroque clero fovendam et confirmandam, quidquid ad retrahendum populum a vitiis et in iustitiae semita roborandum pertinet, id omne a vobis in hoc synodali conventu, sedulo studio, solerti consilio, prudentia singulari provisum est ac salubriter constitutum. Neque mirum id esse debet; vestras enim constitutiones omnes a purissimis fontibus derivare voluistis, nimirum vel ex universali totius ecclesiae iure, vel ex superioribus Urbinatensis provinciae synodis, et ante omnia ex sanctissimi domini nostri monitis ac praescriptionibus, ad specialia huius tristissimi aevi nostri mala praeventenda vel reparanda identidem evulgatis. Hoc porro tempore, quo potestas tenebrarum late dominari studet, suaeque ad sectanda vexilla incautorum animos omni arte impellit ac trahit, vos, qui speculatores estis in Israel, sollicitudinem, vigilantiam, solertiam augere debetis, ut nemo unus e vestro populo ecclesiae castra deserat atque adeo propius ac firmiter eisdem adhaerescat. Id autem, divina favente gratia, vos assecuturos esse confidite, si huiusce synodi decreta (quod ultro per vos certe praestare satagetis) a vobis, a clero et populo universo in usum deduci et omni diligentia custodiri perpetuo connitemini.

Quod superest, nonnulla sacra congregatio animadvertenda censuit; patent ex pagella, quae hisce litteris inseritur.

His de mandato eiusdem sacrae congregationis perscriptis, ad me quod pertinet, impensum animi mei studium profiteor amplitudinis tuae, cui fausta quaeque ac salutaria a Domino precor.

Amplitudinis tuae uti frater studiosissimus:

P. cardinalis Caterini, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

Romae, 5 iulii 1861.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti.

Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopus Urbini, una cum reverendissimis patribus coepiscopis nostris, in provinciali concilio legitime congregatis, haec quae sequuntur statuimus atque sancimus.

Cum, docente apostolo, non sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra a Deo sit¹, et cum provincialis concilii opus, ad quod mentem et studia convertimus, eo vel maxime coelestis gratiae auxilio indigeat, dominus Iesus, princeps pastorum, humillime fidenterque exoratus, adsit nobis, ut quaecumque ad Dei cultum, cleri disciplinam et populi salutem necessaria et opportuna fuerint, constituamus et servari curemus.

Quo autem id facilius assequi possimus, beatissimae virgini Mariae, quam hac nostra aetate, totius orbis plausu et exultatione, puram ab omni prorsus labe semperque immaculatam de fide habendam et honorandam² auribus nostris audivimus oculisque perspeximus, provinciam Urbinatensem universam intimo cordis affectu addicimus et consecramus, ipsam animo devotissimo atque in spem felicitatis erecto obsecrantes, ut singulari praesidio eandem servet ac perpetuo tueatur.

PARS I.

De fide, sacramentis et cultu.

Titulus I.

De fide.

1. Accedentem ad Deum oportet credere. Optimo igitur iure synodalibus conventibus mos fuit a fide initium capere³, quae fundamentum est et radix omnis iustificationis. Nos ideo, quibus cura commissa est pascendi gregem Christi in provincia hac Urbinatensi, quae fidem ex proximo unitatis centro deductam ab apostolica aetate hausit ac constans retinuit, et cui ex natali solo Pii IX, pontificis maximi, supremi veritatis magistri, praeclara facta est honoris et felicitatis accessio, primum summumque studium tribuendum esse ducimus eidem catholicae fidei corde credendae ad iustitiam, ore autem profitendae ad salutem⁴. Quocirca, cum ipsam tota mente ac intimo cordis affectu tenemus, tum eandem una oris confessione et a nobis et a ceteris in hoc concilio congregatis ante omnia palam profiteri mandamus.

Formula professionis fidei.

Ego N. N. firma fide credo (*supra col. 9-10*). D

2. Hanc vero fidei professionem, quam modo in ipsa celebratione sacrorum iurati praestitimus, ii omnes, qui de iure vel consuetudine vel synodali decreto ad id tenentur, suo loco et tempore emittent.

3. Laicis latini eloqui expertibus, si ad profitendum accedant, ut sciant et animadvertant, quod ore pronuntiant et corde sentire debent, opportuna commonitio vel explanatio praemittatur.

¹ II Cor. III, 5.

² Pius IX, bulla *Ineffabilis Deus*, 8 decemb. 1854.

³ Conc. Rom. sub Bened. XIII, tit. I de summa Trinit., c. 1, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1852]; conc. prov. Urbinat. archiep. Tiranni confirmatum a s. congreg. concilii litteris diei 22 dec. 1569. [Decreta huius conc. ter edita sunt, scilicet ab ipso archiep. Tiranni, Pisauri, 1570, a Mansi in supplemento ad conc. Veneto-Labbeana, Lucae, 1751, tom. V, pag. 838-98, denique in Mansi, *Concil.*, XXXV, 645-706.] Bened. XIV, *De synod. dioec.*, l. V, c. 2 et passim.

⁴ Rom. X, 10.

A 4. Et quoniam, ob temporum nequitiam et pravorum audaciam, non raro contingit, ut multi exteriores religionis actus negligant vel erubescant, ideo episcopi mandent parochis et sacri verbi praeconibus, ut saepius doceant et denuntient: hominem, qui fidei inaestimabile donum accepit, praeter internum ac intimum mentis assensum, quo Deo mysteria aperiendi credit, debere id, quod animo inclusum habet, aperta professione summaque alacritate fateri ac prae se ferre¹, ut evangelium non erubescanti fides sit ad salutem². Dum itaque impii temeritate sua bonos ab aperta fidei professione deterrent et in quandam formidinem irrationabiliter coniciunt, Dei ministri ad fidem confirmandam et excitandam, quasi antidotum veneno opposcentes, crebris praedicationibus allaborent.

Titulus II.

De iis quae ad fidem conservandam pertinent.

5. Ad haec maxime tempora spectare videntur illa principis apostolorum verba: „*Erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis . . . per quos via veritatis blasphemabitur*“³ et illa: „*In novissimo tempore venient illusores, secundum desideria sua ambulantes in impietatibus*“⁴. Crescit enim in dies errorum colluvies, et doctrinarum portenta ita ingruunt, ut catholica religio, si fieri unquam posset, everti videatur. Verum, cum nos Dominus posuerit murum pro domo Israel, ut staremus in proelio in die eius⁵, iusseritque veluti doctores et pastores non modo fidei depositum integrum illibatumque asservare, sed etiam contradicentes arguere, et oves curae nostrae concreditas ab impiorum insidiis vindicare et pro viribus tueri: idcirco, errores quoscumque contra fidem, qui ab ipso ecclesiae exordio ad hanc usque diem in vineam Domini irrepere tentarunt et expresse vel tacite damnati sunt, reiicimus atque damnamus. Ex his potissimum fidelibus nostris execrandos denuntiamus: *pantheismum* et *rationalismum*, quorum alter unicam in mundo substantiam fingit, alter vero rationis vires supra fidem extollit⁶; *indifferentismum* cum omnigenae libertatis seu verius licentiae monstris, divinae veritatis eloquiis⁷, sanctorum patrum sententiis⁸ et ecclesiae iudicio⁹ reprobatis; nec non *communismum* et *socialismum*, nefaria systemata, quae blandius mentem demulcent et latius ut cancer serpunt atque proprietatis familiae et societatis iura dissolvere moluntur. Haec omnia impiorum hominum deliramenta quam plena sint erroris et fraudis, vel ipse perspicere potest, qui primis doctrinae christianae imbutus sit elementis, vel societatis et hominis naturam aliquantisper inspexerit.

¹ Catech. Rom., c. 2, n. 4.

² Rom. I, 16.

³ II Petr. II, 1 et seq.

⁴ Iud. 18.

⁵ Ezech. XIII, 5.

⁶ Gen. I, 1-2; Mach. VII, 28; s. Iren., *Contra haeres.*, l. 1, c. 22, [ed. Migne, p. 669]; Tertull., *De praescript.*, c. 13, [ed. Migne, II, 286]; Origen., *De princip.*, [n. 4, opp., ed. Migne, I, 117]; s. Dionys. Alexand., *Contra Sabell.*, [Patr. gr., ed. Migne, X, 1269]; s. Ambros., *Hexaemer.*, lib. 1, c. 4, [opp., ed. Migne, I, 141]; Theodor., *Haeretic. fab.*, l. 1, [De Hermog., c. 19, opp., ed. Migne, IV, 369]; s. August., *De Gen. contra Manich.*, c. 6, n. 10, [opp., ed. Migne, III, 178]; conc. Lateran. IV, c. 1, de fide catholica et eccl. in omnibus symbol.

⁷ Matth. XXVIII, 19; Marc. XVI, 15; Gal. I, 8.

⁸ S. Cyprian., *De unit. eccles.*, p. 195, oper., edit. Baluz.; s. Hieron., *Epist. ad Damasum papam*, l. 1, n. 25, [opp., ed. Vallars., Veron., I, 39; ed. Migne, I, 355]; s. Aug., *De bapt. contra Donatistas*, l. 5, c. 28 et *De haeres.*, c. 72; [opp., ed. Migne, IX, 196, VIII, 44]; s. Fulgent., *De remissione pecc.*, l. 1, c. 20, *Patr. lat.*, ed. Migne, LXV, 543]; Euseb., *Hist.*, l. 5, c. 18, [opp., ed. Migne, II, 460].

⁹ Conc. Lat. IV, c. 1, de fide cath. symb. nom. s. Athanasii.

6. Ast ut fideles, animarum curatores et Dei A verbi praecones uberem ac sinceram habeant doctrinae copiam ad huiusmodi refellendos cavendosque aetatis nostrae gliscentes errores, perlegant litteras hac de re a summis pontificibus datas, ac fidenter et humiliter monita excipiant et iussa exequantur illius apostolicae sedis, in qua, velut in arce inexpugnabili, Petrus per Romanum pontificem loquitur¹; et semper in suis successoribus vivit et iudicium exercet² ac praesidet et praestat quaerentibus fidei veritatem³. Praesertim vero commendamus Gregorii XVI bonae memoriae constitutionem *Mirari*, litteras encyclicas ad episcopos Poloniae, diei 9 iunii 1832, et ad episcopos Helvetiae, diei 1 iunii 1835, atque sanctissimi domini nostri Pii papae IX encyclicas litteras datas die 9 novembris 1846 et die 8 decembris 1849 (Alligata II et III) ac breve *Ad apostolicae sedis fastigium*, 2 augusti 1851, commentantes atque enixe in Domino obsecrantes omnes nostrarum dioecesium B fideles, ut aures a sibilo vaferrimorum hominum cautissimi avertant, eorum consuetudinem devitent, atque nobiscum idipsum sentiant et profiteantur.

7. Cum autem oporteat episcopos non solum exhortari in doctrina sana et eos qui contradicunt arguere, verum et vigilare et regere ecclesiam, et lupos a dominicis caulis arcere, haec iubemus atque praecipimus.

a) Parochi, qui quominus curam agunt animarum, et quibus facilius est latentes errorum fraudes internoscere, super gregem invigilent, sedulo inquirentes, num aliquis a recta credendi norma vel minimum declinet, statimque tam haereticos haeresisve suspectos, quam pravis circa fidem opinionibus imbutos, ad episcopum deferant, una cum nominibus testium, a quibus rei veritas haberi possit, atque ab aliis deferri curent, ne forte venenum latius diffundatur⁴.

b) Parochus fideliter investiget et saltem quotannis episcopo referat de ludimagistris, qui in sua paroeia pueros, adolescentes aliosque cuiusvis sexus privatim erudiendos suscipiunt, ab eisque licentiam episcopi scriptam exhiberi quotannis curent. Hanc vero episcopi non concedant nisi ad annum, inquisitione habita de hominum vita et ingenio ac servatis ex constitutione *Quod divina sapientia* servandis. Comptum est enim ex furtiva edocendi specie plurimum malorum in familiis, iisque nobilioribus, atque inde in christiana republica suboriri⁵.

c) Parochi itidem vigilantia et cohortationibus enitantur, ut terrima tot undique volantium et peccare docentium volumina, per quae incautorum mentes animosque ii depravant, qui palam et ad os loqui non possunt⁶, e suae paroeiae finibus procul abscedant. Cum vero opus erit, episcopi sui consilium et auctoritatem implorent. Ceterum quoad libros vetitos, eos legere, retinere, evulgare absque D sedis apostolicae venia, nemo audeat; et super his atque in emptione, retentione vel lectione sacrae scripturae vulgari lingua editae, serventur diligentissime sancti indicis decreta et pontificiae constitutiones⁷.

¹ Conc. Constantinop. III, [act. VIII, Labbe, *Conc.*, ed. Venet., 1733, VII, 759 C, act. XVIII, Labbe, VII, 1110 C], et Chalcedon., act. II, [Labbe, IV, 1235 E].

² Conc. Ephes., act. III, [Labbe, III, 1154 E].

³ S. Petr. Chrysol., *Epist. ad Eutych.*, [Labbe, IV, 802 A].

⁴ S. Car., conc. prov. I, c. 1, [Mansi, *Concil.*, XXXIV, 6 C] etc.; conc. Mediol. passim; conc. prov. Urbin. archiep. Tiranni, tit. 2, c. 1, [Mansi, *Concil.*, XXXV, 648].

⁵ S. Car. conc. prov. I, c. 1, de profess. fidei et eius tuendae cura, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 6 B]; itidem in synod. prov. III, c. 3 [corrigere 4], quae ad fidei tuendae studium pertinent, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 144].

⁶ Encycl. Pii IX, 9 novembr. 1846. [*Qui pluribus.*]

⁷ Reg. IV et X indicis; constitutio in bulla *Coenae*, et const. *Dominici gregis* 24 martii 1564, Pii IV; Bened. XIV, *De synod.*, lib. VI, c. 10, in fine.

d) Bibliopolae (quo nomine librorum institores omnes se quoque comprehensos intelligant), antequam libros quoscumque inferant aut venales proponant, librorum catalogum a se subscriptum episcopo tradant, ut licentiam obtineant; compactam autem librorum struem, vulgo *le balle*, absque interventu episcopi aut eius deputati, nullo modo aperiant. Si secus fecerint, libris suis fisco addictis, poenis etiam episcopi arbitrio infligendis subiacebunt. Praeterea, episcopus vel aliquis ab eo deputatus, interdum per annum, inopinato bibliothecas invisat ac diligenter inquiret.

e) Quo maiori audacia hisce temporibus extollitur *la libertà della stampa*, eo attentius invigilandum est, ut typographi decreta concilii Lateranensis et Tridentini ac indicis regulas observent¹, nec quidquam absque approbatione typis tradatur, vel traditum absque consueta et praescripta licentia evulgetur.

f) Bonorum vero, ut vocant, librorum societates, pias lecturas, ecclesiasticorum bibliothecas, conlationes doctrinae excultas, concertationes episcopi omnes in dioecesim suam, pro modo facultatum, opportune inducere et iam inductas fovere studeant diligentissime.

g) Demum, cum nihil tantum valeat ad errores propulsandos sinceramque fidem ardentius excitandam, quam Dei verbum gladio ancipiti in scripturis sanctis comparatum, ideo episcopus praedicandi munere, quod ipsi praecipuum et principalissimum est², saepissime³ in ecclesia sua fungatur; ac clericos et presbyteros omnes, si ita expedire iudicaverit, sacrae scripturae lectionibus, quas ad normam concilii Romani haberi curabit⁴, interesse iubeat⁵.

h) Canonicum theologum ad ingruentes aetatis errores refellendos pro rei et temporis opportunitate hortetur, et regularibus viris verbi Dei praedicationem diebus festis in ecclesiis suis, praesertim ubi vigent studia, iuxta Tridentini concilii decretum⁶, quam maxime commendet.

8. In iis quae fidei negotium tangunt, veluti omnium praestantissimum, diligentissime in primis se gerant episcopi. Quamvis enim haec Urbinatensis provincia, divino munere fidei arci, id est Petri cathedrae, proxima, fidei donum integre et sincere hucusque custodierit, tamen compertum est nullum securum esse ovile, cuius pastor dormitat vel incipit dormitare. Scriptum est enim: „Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius et superseminavit zizania.“⁷ Hinc denique nobis ipsis pensanda proponimus verba concilii provincialis V Mediolanensis habiti a sancto, Carolo:

„Quam summum in haeresis crimine profigando studium, et cura quam longe omnium diligentissima episcopi esse debeat, cum aliorum multorum pontificum sanctiones iubent, tum vero et Innocentii III rescriptum et Martini V constitutio iam pridem edita ostendunt. . . . Quibus constitutionibus tum in virtute obedientiae districte praecipitur, ut quae eo de genere in illis sancita sunt, ad ea efficaciter exequenda episcopi per dioeceses suas diligenter invigilent, si canonicam velint effugere ultionem; tum etiam deponi iubetur ab episcopali officio, si

¹ Conc. Later. V, sess. X, [Mansi, *Concil.*, XXXII, 912-3]; conc. Trid., sess. IV; indicis regula X.

² Conc. Trid., sess. V, c. 2; d. Thom. III, qu. 67, ad 1.

³ Conc. Rom., tit. I, c. 3, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1854].

⁴ Ibid., c. 7, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1856].

⁵ Conc. prov. Tiranni, de theol. et poenit., c. unic., [Mansi, *Conc.*, XXXV, 655; conc. Rom. app., p. 9].

⁶ Sess. V, c. 1, de ref.

⁷ Matth. XIII, 25.

quis eorum super expurgando de sua dioecesi A haereticae pravitatis fermento negligens fuerit vel remissus.

„Proinde in ea perenni sollicitudine perpetuae vigilantia episcopus versari in primis debet, ut non modo pestilentissimus ille haeresis morbus nusquam in gregem sibi commissum irrepit, sed omnis plane suspicio ab eo quam longissime absit.

„Si vero fortasse (quod pro sua pietate et misericordia Christus dominus avertat!) irrepserit, in eo maxime elaboret omni ope, ut quam celerrime depellatur; quique ea labe infecti erunt vel suspecti, cum illis agatur ad canonum sanctionumque pontificiarum praescriptum.“¹

Titulus III.

De sacramentis.

9. Sacramenta, per quae omnis vera iustitia incipit vel coepta augetur vel amissa reparatur, eo maiore animi pietate et veneratione tractanda et percipienda sunt, quo illorum fructus est maior ac uberior. Quapropter haec de sacramentis generatim monemus et praecipimus. Parochi ea, quae a Tridentina synodo quoad sacramentorum administrationem definita et decreta sunt atque a rituali Romano praescripta, saepius legant et fidelissime observent². Caveant, ne in eorum administratione quicquam exigant aut petant, cum sacramenta ecclesiae non solum absque simoniae labe, sed etiam sine avaritiae suspitione praebenda sint³. Ut ad ea suscipienda aegros inducant, etiam non vocati accedant⁴. Omnes sacerdotes, in sacramentis ministrandis et sacris functionibus publice peragendis, talari veste nigri coloris utantur. Quisque episcopus in sua dioecesi, pro locorum et temporum ratione, poenam prudenti suo arbitrio in transgressores constituat.

10. Cum populum ipsum reverenter ad sacramenta accedere oporteat, animarum pastores suscipientem commoneant, ut exteriori habitu vestitumque modestia venerationem ac reverentiam adhibeat⁵; ubi autem sacramenta eadem fidelibus ministranda erunt, illorum vim et usum (quod a parochis etiam inter divinorum celebrationem ex sacrosancti Tridentini concilii decreto peragendum est) pro suscipientium captu exponi curent.

Titulus IV.

De baptismo.

Baptismi sacramentum aeternae vitae et christianae religionis ianua est; proinde de legitima, digna et pia ipsius administratione, est ab episcopo et parochis maximopere curandum.

11. Fons baptismalis in ecclesiis tantum parochialibus sit, et de episcopi concessu, sine praeiudicio D tamen iurium parochialium, in illis locis, quae longius absunt, ut populi commodo consulatur⁶.

¹ Part. I, c. 1, Quae ad fidei tuendae studium pertinent, p. 175, edit. Patav. 1754, [Mansi, Conc., XXXIV, 342-3]; Pius VI, const. *Auctorem fidei*, 28 aug. 1794; Pius VII, const. *Ecclesiam a Iesu Christo*, 18 sept. 1821; Leo XII, const. *Quo graviora*, 13 mart. 1825; Greg. XVI, encycl. *Inter praecipuas machinationes*, 14 maii 1844 et Pius IX, encycl. supracit. 1846 et 1849, necnon allocutionibus diei 17 dec. 1847, *Ubi primum*, et 9 dec. 1854, *Singulari*.

² Conc. Trid., sess. VII et seq.; rit. Rom., rubr. de iis quae in sacramentorum administr. generaliter servanda sunt.

³ C. I, q. 1, c. 1; s. Car. conc. Mediol. I, part. 2, c. 1, de iis quae ad sacramentorum administr. generatim pertinet, [Mansi, Conc., XXXIV, 15 A].

⁴ S. Car. conc. prov. I, ibid., [Mansi, Conc., XXXIV, 15 C].

⁵ S. Car. conc. prov. V, part. I, c. quae ad sacram. et sacramentalia generatim spectant, [Mansi, Conc., XXXIV, 361 A].

⁶ Conc. prov. Urbin., tit. XVII, c. 1, p. 15; s. Car. conc. prov. III, tit. V, [Mansi, Conc., XXXIV, 148 C, et XXXV, 658 D].

Sit decenter ornatus et reverenter septus¹. Ei proxima, vel saltem in ecclesia, sacra olea decenti constituta loco religiose asserventur².

12. Consuetudo solemner benedicendi fontem, non solum in ecclesiis cathedralibus, sed etiam in plebanis, servetur in provincia nostra³, sacro chrismate quotannis renovato, sicut veteri canone decretum est⁴.

13. Infantes a parentibus quamprimum⁵ ad ecclesias deferantur regenerandi, neque in privatorum oratoriis, nobilium obsequio, aut domi, praeter necessitatis causam, audeat quis baptismum conferre. Qui secus egerit, tali ab episcopo poena afficiatur, ut ceteri nunquam similiter praesumant⁶.

14. Regulares et sacerdotes saeculares, absque sui episcopi venia, ad levandum infantes e sacro fonte non admittantur. Item criminosi, vel de fide suspecti, vel rudimenta fidei ignorantes, nec non omnes, qui eo anno paschale contempsere praecceptum, ab eiusmodi munere arceantur⁷. Commatres vero et compadres de muneris obligatione et effectibus parochus moneat⁸.

15. Nomina incongrua, seu ab ecclesia usu non recepta⁹, aut ea quae impiorum et impurorum hominum memoriam referant, omnino respuat; et illorum admittat, qui ob verae pietatis et religionis laudem sanctorum numero adscripti, praesidio simul et exemplo esse queant¹⁰.

16. Cum necessitatis causa omnes possint baptismum ministrare, non omittat parochus crebro populum docere, quae sunt eo in articulo praestanda¹¹. Omnes vero, de quibus, re diligenter perquisita, dubium fuerit, an baptizati sint, sub conditione¹² verbis expressa¹³ baptizentur, consulto prius, si tempus suppetat, episcopo.

C 17. Obstetrices, quae post menses tres ab huius decreti publicatione, se ad baptismi sacramentum administrandum, quotiescumque necessitas postulat, idoneas non comprobaverint apud eum, cui munus hoc ab episcopo demandatum fuerit, et a quo idoneitatis eiusdem documentum scriptum, episcopo exhibendum, [non] receperint, officium suum nequeant praestare, sub poena quam ordinarius ipse constituet¹⁴.

18. Usus offerendi sanctissimae Dei genitrici Mariae parvulos sacris aquis ablutos plurimum commendatur; quare pius animarum curator, opportunis, prout occasio tulerit, hortationibus, illum suis in paroeciis servare vel inducere cum magno pietatis incremento studeat.

¹ Id.

² S. Car. ibid.; sacra rit. congr. in Ariminen. 16 iunii 1663.

³ S. Car. conc. prov. IV, part. II, c. 2, [Mansi, Conc., XXXIV, 219 A].

⁴ C. *Omni* 124, dist. 4, de consecr.

⁵ Eug. IV, in conc. Flor., part. III actor., [decr. pro Iacob., Labbe, XVIII, 1224 E]; Bened. XIV, *De synod.*, l. XII, c. 6, n. 7.

⁶ Clem. unic. de bapt. et eius effect.; conc. Rom., tit. XXVI, c. 3, [Mansi, Conc., XXXIV, 1895 C].

⁷ S. Car. conc. prov. I, part. II, c. 2, et II, tit. 1, decr. 10, [Mansi, Conc., XXXIV, 16 A et 109 D]; conc. prov. Avenion. de Gont. anno 1725, p. 105, [Mansi, Conc., XXXVII, 314-5], Ebred. de Guerin anno 1727, [Mansi, Conc., XXXIV, 1922 B].

⁸ C. *Vos ante* 105, dist. 14, de consecrat.

⁹ Conc. prov. Urbin., ibid., c. 5, [Mansi, Conc., XXXV, 659 D].

¹⁰ S. Car. conc. prov. IV, part. II, c. 2, [Mansi, Conc., XXXIV, 219 D].

¹¹ S. Car. conc. prov. I et IV, loc. cit.

¹² Bened. XIV, *De synod.*, l. 7, c. 6.

¹³ Alex. III in c. *De quibus* 2, de bapt. [III, 42]; Pius VI, bulla *Auctorem fidei*, prop. 27.

¹⁴ S. Car. conc. prov. V, [part. I, c. 7], c. quae ad baptismum pertinent, [Mansi, Conc., XXXIV, 362 D]; conc. Avenion., loc. cit., c. 2, [Mansi, Conc., XXXVII, 314 C].

Titulus V.

De confirmatione.

Cum in omni mortalis vitae cursu inter infensissimos hostes et pericula innumera versemur, saluberrimo Dei beneficio factum est, ut qui in baptismo regeneramur ad vitam, post baptismum confirmemur ad pugnam¹. Quamobrem per impositionem manus episcoporum et per Spiritum sanctum pleni quodammodo christiani effecimur². Satagant igitur parochi, ut nullo pacto negligatur, immo vero digne ab omnibus sacramentum istud recipiatur, quo maiora hisce temporibus fidei ac moribus certamina impendent.

19. Parochi de tempore, quo sacrum chrisma ministrandum erit, fideles praemoneant, atque eius sacramenti vim et virtutem edoceant confirmandos, eosque ad confitendum disponant, ut mundi spiritum sanctum valeant accipere³.

20. Episcopi confirmationis sacramentum solemniter ministrare curent in civitate, saltem quotannis festis diebus Pentecostes, et in dioecesi sacrae visitationis tempore, semper autem, prout fieri poterit, et quod antiqui moris est, servent: ieiuni nempe ieiunis, et maribus a feminis seorsim dispositis⁴, ministrent. Si vero aliquem in locum pervenerint, ubi quempiam chrismatis sacramento nondum roboratum periculose aegrotare intelligant, hunc paternam caritate invisitent et rite confirment⁵. Si is postea convalescit, a paracho de recepta sacramenti gratia commoneatur⁶.

21. Praeter infirmas valetudinis casum, infantes confirmandi septennio minores non sint⁷, nisi iusta de causa aliud episcopo videatur⁸.

22. Si de nominis impositione peccatum fuit in collatione baptismi, illud episcopus mutet, et nomen imponat, quod homini christiano congruat⁹.

23. Patrini et commatres confirmati sint, nec plures quam unum aut alterum, nisi de episcopi licentia, praesentent¹⁰.

24. Proprius cuique parochus tradat adprobationis schedam in confirmatione exhibendam. Episcopus vero nomina omnium, qui confirmationis sacramentum susceperint, et nomen patrinorum apposito in codice describi et servari curet¹¹.

Titulus VI.

De sanctissimo eucharistiae sacramento.

Eucharistiae sacramentum reliquis omnibus longe praestat, cum sanctitatis auctorem et fontem Iesum Christum contineat. In illo Deus suae omnipotentiae, sapientiae ac flagrantissimae caritatis erga homines thesauros pene exhausisse videtur; ipsum constituit memoriale mirabile suorum, ac praecipuum ita

A posuit in ecclesia, ut ad hoc cetera ordinarentur sacramenta. Qua proinde sanctitate tractandum sit, vix intelligi aut dici potest. Maxima idcirco pastores cura invigilent, ut quae sacri canones et synodus haec praecipienda censeant, ea ubique diligentissime custodiantur.

25. Venerabile eucharistiae sacramentum nedum in cathedralibus et regularium utriusque sexus ecclesiis, sed et in parochialibus omnibus, licet pauperioribus¹, quacumque consuetudine non obstante, servetur²; atque in nobiliori, prout fieri potest, tabernaculo tuto habeatur. Supra illud praeter crucem nihil imponatur³. Lampas saltem una in conspectu tabernaculi perpetuo ardeat⁴, atque renovatio sanctissimi sacramenti octavo saltem die quovis anni tempore fiat⁵.

26. In ministranda eucharistia ordo servetur a rituali Romano praescriptus, et si intra missam, sive B per modum sacramenti, sive ratione sacrificii contigerit ministrari, observentur sacrae rituum congregationis decreta. Erit haec quoque episcoporum cura, ut in unaquaque ecclesia cathedrali vel collegiata praesto sit sacerdos, qui eucharisticum panem accedentibus administret, et ut in officio hoc ipso iam constitutus prompte ac diligenter muneri suo satisfaciatur.

27. Dum ad infirmos defertur pro viatico, fideles ad campanae sonitum convocentur, ut maiori, quo poterit, comitatu, praesertim in urbibus deferatur, semperque sub baldachino aut umbella et luminibus accensis; atque ad devotionem et frequentiam excitandam indulgentiae publicentur. Meminerint vero parochi, hoc esse negotium omnino suae commissum industriae, atque re ipsa compertum esse, ut refert Lambertini, *Institutio* 5, non deesse, „*concursum populi atque luminis copiam in delatione eucharistiae, C iis in locis, in quibus pastorum zelus in excitanda populi pietate ac reverentia erga hoc augustissimum sacramentum elucet.*“ Ministrent vero infirmis, nedum una vice, sanctissimum viaticum, sed iterato et tertio, eodem instante mortis periculo, si petant⁶, nec non pueris, quos, licet ad primam communionem nondum admissos, diligenti examine compererint tanta pollere ingenii perspicacia, ut latentem sub speciebus sacramentalibus Christum et firmiter credant et reverenter adorent⁷.

28. Curent animarum rectores, ut omnes pueros ac puellas intra decimum et decimum quartum aetatis annum (quibus perfectum rationis usum et rerum spiritualium intelligentiam consequi solent) ad primam communionem admittant, nisi cum aliquo ex illis tardius aut citius id fieri in Domino iudicaverint⁸. Cum vero compertum sit, eos qui primum ad eucharisticam mensam accedunt, fructus uberrimos D referre, si ad eam digne pro humanae infirmitatis conditione percipiendam sacris concionibus et exercitationibus per aliquot dies instruantur ac excitentur, et si auspiciatissimi huius diei solemnitas splendidiore cultus maiestate celebretur, eiusdemque memoria salutaribus monitis commendetur perpetuo recolenda,

¹ C. *Spiritus sanctus* 2, dist. 5, de consecrat.

² C. *Omnes* 1, dist. 5, de consecr.

³ C. *Ut ieiunii* 6, dist. 5, de consecr.; s. Car. conc. prov. I, part. II, [c. 2, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 16 E], et IV, [part. II, c. 3, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 221].

⁴ C. *Ut ieiunii* 6 et seq., dist. 5, de consecr.; conc. Rom., tit. XXVI, c. 4, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1895 E]; s. Car. conc. prov. IV, [part. II, c. 3, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 221 C], et V, [part. I, c. 8, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 364 A].

⁵ S. Car. conc. prov. V, [part. I, c. 8], quae ad confirmat. sacram. pertinent, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 364 B].

⁶ Cit. conc. Med. V [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 363].

⁷ Conc. prov. Urbini archiep. Tiranni, tit. 18; s. Car. conc. prov. I, part. II, c. 3, [Mansi, *Conc.*, XXXV, 660 B et XXXIV, 16 E]; conc. prov. Ebred., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1922 E] et catech. Rom. de confirm.

⁸ Cit. conc. Mediol. V [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 363 B].

⁹ S. Car. conc. prov. V, [part. I, c. 8], quae ad sacram. confirm. pert., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 364 D].

¹⁰ C. *In catech.* 100, c. *Non plures* 101, de consecr. dist. 4.

¹¹ Conc. prov. Urbini, tit. XVIII, c. 1, [Mansi XXXV, 660 C].

¹ S. congr. episc., 14 maii 1614; s. congr. concil., 22 martii 1694.

² Conc. prov. Urbin. Tiranni, tit. XIX, c. 2, [Mansi, *Conc.*, XXXV, 661 A].

³ S. congr. rit., 31 martii 1821, in decret. gener.

⁴ Conc. Mediol. I, part. II, [c. 4], quae pertinent ad ss. euchar., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 17 E]; s. congr. concilii in Urbe Vet., 22 martii 1595.

⁵ Ex cap. *Permittimus* 57, de sent. excom. [V, 39] et s. Car. conc. prov. IV, p. 116, edit. Patav., [part. II, c. 4, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 228 B]; s. congr. episc., 5 apr. 1573.

⁶ Bened. XIV, *De synod.*, lib. VII, c. 12, n. 4 et 5.

⁷ Bened. XIV, *ibid.*, n. 2 et 3.

⁸ Bened. XIV, *De synod.*, lib. VII, c. 12, n. 2.

parochi nihil praetermittant, quod hac in re noverint A ab ingressu ecclesiae arceantur, et vita defuncti christiana careant sepultura¹.

Titulus VII.

De sacrosancto missae sacrificio.

29. Quod iuxta ecclesiae praescriptum² in hac provincia singulari veneratione ac solemnitate peragitur, ut festo die corporis Christi augustissimum sacramentum reverenter et honorifice per vias et loca publica circumferatur, episcoporum vigilantia et studio servetur et in dies provehatur. Clerici quotquot sunt, ad supplicationem die hoc ipso, sive in cathedralibus ecclesiis, sive in paroecialibus pro locorum consuetudine conveniant³. Exempti quoque ac regulares omnes ad eam compellantur⁴. Et quoniam maxime optandum est, ut fideles omnes supplicationi eidem devote intersint, tum ad gratias B Deo pro tanto hoc et ineffabili beneficio ex toto corde agendas, tum ad iniurias reparandas, quae cordi Iesu amantissimo in altaris sacramento quotidie inferuntur, indulgentias a summis pontificibus elargitas ipso festivitatis die vel dominica antecedenti publicent⁵, cohortationibus opportunis superadditis, ad intimam cuiuscumque pietatem magis magisque excitandam.

30. Augustissimi eiusdem sacramenti expositiones sint de consensu episcopi, qui nihil omnino praetermittet, quod ad tanti sacramenti decorem et reverentiam pertinet⁶.

31. Hoc etiam commendatum volumus animarum curatoribus, verbi divini praeconibus et confessariis ut pro suo quisque munere studiosissime fideles ad eucharisticam mensam frequenter accedere hortentur. Quod si, frigesciente caritate, assequi nequeunt, ut, iuxta Tridentini concilii vota ac pristinum ecclesiae usum⁷, omnes missae sacrificio adstantes non modo spirituali affectu, sed sacramentali etiam eucharistiae participatione communicent, id saltem saepius et maxime solemnibus anni diebus obtinere enitentur⁸. Curent praeterea, ut fideles ipsi nullum praeterire diem sinant, quin Christum Iesum sub sacramenti speciebus in ecclesiis invisant, bonorum omnium uberrimas benedictiones ex pio hoc more excepturi. Eorum denique exitio occurrentes, qui panem hunc aeternae vitae et ecclesiasticum paschalis communionis praeceptum parvipendunt, mandamus, ut animarum curatores nunc in spiritu lenitatis rogent, nunc gravibus verbis increpent, nunc minis et terroribus socordes expergefacerere contendunt. Si monita haec omnia irrita fuerint, singula nomina eorum, qui non paruerunt, deferant episcopo⁹. Hic vero, praevia canonica monitione, in illos, prout in Domino expedire iudicaverit, animadvertat, adeo ut viventes D

32. Quoniam non sacramenti solum rationem habet eucharistia, sed etiam sacrificii, immo vero unicum ac plenissimum est novae legis holocaustum, latreuticum simul, eucharisticum, propitiatorium et impetratorium, ideoque cultus maximus ac praecipuus religionis est, nemo extra necessitatis casum² nisi in locis peculiari modo religioni dicatis, id est in sacrosanctis ecclesiis vel publicis oratoriis, sacrum peragere audeat³. Episcopus vero, privilegio faciendi seu audiendi sacrum domi suae et laicorum, a quibus hospitio excipitur, sibi servato⁴, nulli sacerdotum in privatis domibus, iam expirato apostolico privilegio, vel praeter concessionis fines missam celebrare permittat.

33. Parochi divinum hoc sacrificium quovis die festo, licet ex eorum numero qui de praecepta sunt sublato⁵, pro populo et hora populo commodiori⁶ celebrent; reliqui vero sacerdotes diebus dominicis et solemnioribus per annum sacrum facere non omittant. Nulli id agere plus quam semel eodem die, excepto natalitio domini nostri Iesu Christi, liceat; nullus quoque celebrans limites constitutos, auroram id est et meridiem, ultra exiguum tertiae horae partis spatium, excedat⁷. Immo et ipsi, qui apostolico gaudent indulto, parce eo utantur.⁸

34. Calices, quibus Christi sanguis offertur, ex metallo (semper tamen intus inaurato) iure permissio sint, eoque pretiosiore, quousque facultates ecclesiae concesserint⁹. Pura et munda tum sacerdotis vestis, tum altaris ornamenta et sacra supellex semper niteat, moderato in eisdem gossipii usu ad normam sacrae rituum congregationis decreti¹⁰.

35. Quae vero sacrificio inserviunt, ab episcopo consecrata vel benedicta sint¹¹; nec aliis usibus quam ecclesiasticis et Deo dignis deputentur¹².

36. Quod si haec omnia, licet exteriora tangant, non temere quidem, sed iure decernuntur, quanta cordis interiori munditia et puritate tremendum hoc mysterium celebrandum esse putamus? Accedat ad altaris tribunal sacerdos ut Christus, assistat ut angelus, ministret ut sanctus.¹³ Quotidianas cordis sordes, nam in multis offendimus omnes, frequenter poenitentiae sacramento eluat.¹⁴ Omnem exterioris devotionis ac pietatis speciem ad Christi fidelium aedificationem sincere adhibeat. Ea diligenter animadvertat, quae docet et monet concilium provinciale Mediolanense I, cui gravissima deces-

¹ Conc. Burdigal. 1850, [Mansi, *Conc.*, XLIV, 84 B], et Ravennat. 1855.

² Clement. unic. de relig. et venerat. sanctor.; conc. Trid., sess. XIII, c. 5.

³ Lambert., *Instit. eccl.*, n. 31.

⁴ Conc. Trid., sess. XXV, c. 13, de regul. et mon.

⁵ S. Car. conc. prov. IV, [part. II, c. 4]. Quae ad ss. euch. sacram. pertinent, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 226 C].

⁶ Conc. prov. Urbini Tiranni, tit. XVIII, c. 2, [Mansi, *Conc.*, XXXV, 661 A].

⁷ Conc. Trid., sess. XIII, de euch., c. 8 et 9; c. *Omnes fideles* 62, dist. 1, de consecr.

⁸ Synod. prov. Tiranni, ibid. c. 5, [Mansi, *Conc.*, XXXV, 661 C]; s. Car. conc. prov. III, p. 78, [c. 7, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 149 B], et IV, p. 116, edit. Patav., [part. II, c. 4, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 222]; Bened. XIV, *De synod.*, l. V, c. 1, n. 7, et l. VII, c. 12.

⁹ Conc. prov. Tiranni, l. cit. c. ult.; s. Car. conc. prov. I, [part. II, c. 4], et II [tit. I, c. 16, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 17 A et 110 D].

¹ C. *Omnis* 12, de poenit. et remiss. [V, 38]; Lambert., *Instit.* 55; conc. passim.

² C. *Consecrationem* 1, dist. 1, de consecr.; Bened. XIV, *Constit.* 89, *Inter omnigenas*, § 22 [2 febr. 1744].

³ C. *Tabernaculum* 2, dist. 1, de consecr.; conc. Trid., sess. XXII, decret. de celebr. missae.

⁴ Const. Innoc. XIII, 3 maii 1723, et Bened. XIII in conc. Rom., tit. XV, c. 3, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1875 A].

⁵ S. congr. conc., in Camerinen., 28 martii 1801; litt. encycl. ss. d. n., 3 maii 1858.

⁶ Ead. s. congr. in Fesulan., 26 ian. 1771.

⁷ Decret. Bened. XIII et edict. Clem. XII; conc. Rom., app. 18. n. 18; Lambert., *Instit.* 13 et 34.

⁸ Paulus III, bulla 22, t. II, § 25; Lambert., *Instit.* 13.

⁹ S. Car. conc. Mediol. I [part. II, c. 5]. Quae pertinent ad missae celebr., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 19 D].

¹⁰ 15 maii 1819, et in Cenomanen., 10 ian. 1852.

¹¹ C. *Vestimenta* 42, dist. 1, de consecrat.; Lambert., *Instit. eccl.* 21.

¹² Can. eod.

¹³ S. Laurent. Iustin.

¹⁴ S. Car. conc. prov. I, p. 9, edit. cit., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 20 C].

orum nostrorum consonant verba: „Sacerdos, antequam celebret, se colligat et oret; antequam ad altare accedat, missam perlegat; sacris vestibus indutus cum nemine colloquatur, nec loquentibus det aures, et cum ad altare erit eundum, graviter et modeste procedat.“¹ Cerimonias, quibus tanti sacrificii maiestas commendatur, et ritus, quibus mentes fidelium per visibilia religionis et pietatis signa ad rerum altissimarum, quae in hoc sacrificio latent, contemplationem excitantur, ad amussim observet et pie obeat². Cerimoniarum magister in cathedrali ecclesia eos, quibus prima celebranda est missa, quosque in sacro agendo non admodum peritos episcopus forte deprehenderit, missae ritibus instruat. Quae alta, quae moderata, quae submissa voce sacerdos pronuntiare debet, ita pronuntiet, adeo ut distincte, integre et devotissime omnia peragantur³. Nemo, ut suae devotioni faveat, nimis morosus audientes taedio afficiat. Graviter corripendus et puniendus est, qui citissime rem divinam faciens tertiam horae partem saltem non explet⁴. Postquam vero sacerdos tremendi huius sacrificii celebrationem absolverit in silentio secedat et congruo tempore in gratiarum actione devote permaneat.

37. Quem vero cerimoniarum magistri, ecclesiarum praecepti, sacrario praepositi negligentiores in praescriptis deprehenderit, eum moneant primum, deinde episcopo deferant, qui gravi poena, hac ipsa etiam suspensionis, in contumaces animadvertet.

38. Missam, quae nova dicitur, nemini celebrandi detur facultas, nisi eum cerimonias ex ordinario missae probe didicisse atque veniam ordinarii sui obtinuisse constiterit. In eiusmodi autem missarum occasione immoderata convivia aliaque profana arceantur⁵.

39. Nullus clericus peregrinus et ignotus, licet regularis sit, ad sacrum faciendum vel sacramenta ministranda in qualibet ecclesia admittatur⁶, nisi ea exhibuerit documenta, quae fraudis cuiuscunque suspicionem penitus excludant, vel fidelem de se rationem reddat spectatae loci personae testimonio.

40. Parochi populum frequenter hortentur, ut in sua paroecia festis diebus missam audiat, immo et quotidie, quoad fieri potest, huic saluberrimo intersit mysterio et maxima cum reverentia assistat.

41. Prae omnibus autem ii, qui altari propiores populi nomine respondent et sacerdoti inserviunt, eam corporis modestiam et sinceram animi pietatem exhibeant, quibus sanctum hoc officium decet peragere. Eiusmodi altaris ministri, ubi fieri potest, sint clericali veste exornati.

42. Cum nihil sit quod tam pietatem offendant, immo ab ipsa retrahat sacrificii oblatione, quam illud quod peccatum grande nimis in veteri hostiarum immolatione appellatur⁷, quodque sacra Tridentina synodus imprimis execratur atque ab episcopis omnino eliminandum iubet⁸, nempe quicquid est simoniaca labe vel turpi quaestu infectum aut non longe abest, uti „conditiones, pacta, necnon importunae atque illiberales eleemosynarum exactiones potius

quam postulationes“¹; episcopus auctoritate etiam apostolica, qua pollet in omnibus ad magnum hoc sacrificium spectantibus², abusus exterminet, quoscunque hac in re deprehenderit.

43. Quod autem ad missarum pia legata attinet, edicimus ut nullatenus, nisi de ordinarii licentia et habita ratione locorum et temporum, acceptentur seu recipiantur³. Recepta vero in tabella, quae in quolibet sacrario debeat, describi et descripta fidelissime impleri mandamus. Sancta haec iussa detrectans episcopum, qui omnium piarum iure⁴ est executor voluntatum, vindicem experiat.

44. Quo vero facilius missarum adimplementum pateat, provincialis synodus iubet sacerdotes omnes diarium habere, in quo locum celebrationis, et personam pro qua sacrum peregerunt, describant, illudque praesto habeant ad nutum episcopi, praesertim in actu sacrae visitationis.

45. Demum concilii patres mandant omnibus notariis, ut infra tempus cuiusque ordinarii arbitrio praefiniendum, omnium piorum legatorum foundationes curiae dioecesis, in qua officium exercent, denuntient. Negligentes, si qui fuerint, pecuniariis aliisque poenis, prudenti episcopi arbitrio, plectantur.

Titulus VIII.

De poenitentiae sacramento.

Ex proba atque optima huius sacramenti administratione, quod sanctus Hieronymus secundam tabulam post naufragium appellat⁵, morum reformatio ac peccatorum conversio potissimum pendet⁶. Episcopi ideoque atque omnes, quibus de animarum salute ratio pastorum principi reddenda est, maxime studeant, ut scite et sancte tam salutiferum ministerium exerceatur.

46. Confessiones excipere nullus saecularis sive regularis sacerdos audeat, nisi habuerit beneficium parochiale, aut ab episcopo loci per examen aut alias idoneus iudicatus sit et rite approbatus⁷. Quantum vero ad eorum approbationem attinet, qui episcopi mandato hoc officium obtinent, examen iure⁸ et utilissime⁹ subeant, saltem ii, quibus prima vice hoc officium demandetur, vel qui licet parochi (quod absit) vehementem imperitiae suspicionem episcopo ingesserint¹⁰.

47. Quod spectat ad regulares, decretum concilii Romani in hac etiam provincia servetur: ut scilicet ad sacras confessiones excipiendas non admittantur ab episcopo, quomodocumque ad illud peritia et scientia idonei appareant, nisi praelati sui litteris constet, eos scientia et vitae disciplina eiusmodi esse, ut ipsis laudabiliter id munus imponatur¹¹. Monasterii praefectus quotannis episcopum adeat suorum religiosorum facultates prorogari

¹ Conc. Trid., ibid.

² Conc. Trid., loc. cit.; Bened. XIV, constit. *Accepimus*, 16 iulii 1746; s. congr. concilii, apud Fagnan. in c. *Grave*, n. 46, de off. ordinarii.

³ Bened. XIII, in conc. Rom., tit. XV, p. 17; Lambert., *Instit. eccl.* 56.

⁴ C. *Tua nobis* 17, et *Ioannes* 19, de testament.; conc. Trid., sess. XXII, c. 8, de ref.

⁵ Ep. 84, ad Pammach., [opp., ed. Migne, I, 748].

⁶ S. Car. conc. prov. IV, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 227 E], et V.

⁷ Conc. Trid., sess. XIV, c. 7, et XXIII, c. 15; const. Pii IV quae incipit *Principis apostol.*, et const. *Cum sicut accepimus* Urbani VIII, [12 sept. 1628]; conc. prov. Urbin., tit. XXI, c. 1.

⁸ Conc. Trid., loc. cit.

⁹ Lambert., *Instit.* 86; Clericat. dec. 37, n. 18, de poenit. ¹⁰ Clem. X, constit. *Superna*, 22 dec. 1669; Lambert., *Instit.* 86, et *De synod.*, l. XIII, c. 9, n. 21.

¹¹ Conc. Rom., an. 1725, tit. XXXII, c. 2, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1900]; s. Car. conc. prov. IV, p. 119, edit. cit., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 227 E].

¹ Conc. prov. Mediol. I ibi, et Urbin. Tiranni loc. cit.

² Conc. Trid., sess. XXII, c. 5; conc. Rom., tit. XV, c. 1, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1874]; conc. prov. Tiranni, eod.

³ Conc. prov. Urbini Tiranni et Mediol. I, loc. cit.

⁴ Conc. Rom., append. p. 246.

⁵ Conc. prov. Urbinat. Tiranni loc. cit., c. 9, p. 20; s. Car. conc. prov. I. Quae pertinent ad celebr. missae, p. 9, edit. Patav., [Mansi, *Conc.*, XXXIV et XXXV, 663].

⁶ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 16, de ref.

⁷ I Reg. II, 17.

⁸ Decr. de obs. et evit. in celebr. missae, sess. XXII.

petens, idemque peritiae ac probitatis testimonium verbo aut scripto pro sua conscientia reddat.

48. Nullus autem confessarius quemquam nisi in mortis articulo aut periculo gravi constitutum absolvere praesumat a casibus sedi apostolicae vel episcopo reservatis, si ad hoc expressa facultate caruerit, sub poenis a iure latis¹. Ne quis autem eorumdem casuum immemor id temere faciat, mandamus ut tabulam seu exemplar casuum reservatorum penes se habeat, et praeterea appendatur in confessionario ad memoriam quandoque iuvandam²; et ut examinandi de ipsis casibus semper interrogentur³.

49. Confessarium provincialis synodus hortatur, ut ea perlegat et ad unguem exequatur, quae a rituali Romano circa huius sacramenti administrationem traduntur. Hinc scilicet probatissimas leges et documenta tum opportune tum facillime hauriet pro dispositionibus praevis, pro absolutione concedenda vel differenda, pro iniungendis satisfactionibus et ceteris huiusmodi; misericordia tamen in omnibus praeluceat. Quamvis enim terrorem iniiciat illud gravissimi viri effatum: „Non esset hodie tanta facilitas peccandi, si non esset tanta facilitas absolvendi,“⁴ tamen id de indispositis intelligendum est. „Sistunt se multi prorsus imparati, qui ex imparatis parati fiunt, si sacerdos sciat studiose, patienter et mansuete cum ipsis agere.“⁵ Quocirca confessariis omnibus mansuetudinem et misericordiam Iesu Christi in primis commendamus. Mansuete audiant, mansuete interrogent, mansuete moneant, magis hortando quam increpando, et cum iusta est causa cur differatur absolutio, verbis, quoad poterunt, humanissimis persuadeant, id eorum salutem omnino deprecere, eosque ad redeundum quamprimum blandissime alliciant, ut iis feliciter peractis, quae salubriter praescripta fuerint, vinculis soluti peccatorum, gratiae coelestis dulcedine reficiantur⁶.

50. Parochi sedulo attendant, ut fideles confitendi modum probe addiscant et ad hoc sacramentum crebro et humillime accedant. Curent etiam, ut pueri rationis usum assecuti eo non careant; immo diligenter et discrete illos instruant⁷ et ad confitendum peccata alliciant, has sui muneris partes non leviter et festinanter, sed studiose ac patienter pro viribus, maternis quodammodo visceribus adimplentes.

51. Si, ut ecclesiae et sanctorum pontificum monita declarant⁸, corporis infirmitates nonnunquam a peccatis oriuntur, profecto expedit, ut praecipua haec morbi causa auferatur, dum opportunis medicinae remediis adiuvatur aegrotus; at quod maxime interest, hoc est, ut poenitentiae, eucharistiae et extremae unctionis sacramenta debito tempore infirmis administrentur, ne morbo praeter opinionem ingravescente, aut nullimode aut nimis sero haec tam valida animae subsidia conferantur. Episcopus itaque de animarum et corporum salute inter dioecesis suae oves sollicitus, tum in actu sacrae visitationis, tum alias per se et per parochos, prout occasio tulerit, medicos graviter excitet, ut

A memores obligationis suae, infirmos tempestive de suscipiendis sacramentis admoneant¹.

52. Episcopi in civitate et eo tempore, quo sacra lustrant visitatione dioecesim, in frequentioribus locis confessarios etiam regulares, velsingulos, vel universos, ad se convocent aliquando, quatenus expedire iudicaverint, et quae eorum sint muneris partes, accurate ostendant, ipsosque ad legitimam, dignam piamque salutiferi huius sacramenti administrationem inflamment. A sacerdotibus vero sibi subiectis cuncta, quae inferius de collationibus constituentur, omnimode repetant.

Titulus IX.

De extrema unctione.

Unctio aptissime Spiritus sancti gratiam repraesentat, quae delicta, si qua sint expianda, ac peccati reliquias abstergit, aegroti animam allevat et confirmat, ac sanitatem corporis interdum, ubi salutis animae expedierit, operatur². Hinc haud minori diligentia et pietate sacramentum hoc ministrandum est, quod „exeuntium sacramentum“ vocatur³ et a patribus „perfectio et consummatio poenitentiae“⁴.

53. Licet a quolibet presbytero collatum valeat, nemo tamen hoc audeat ministrare praeter parochum, ordinarium iure ministrum⁵. Eo impedito vel in mora, aut mortis periculo instante, quilibet sacramentum hoc conferre debet sacerdos⁶. Ministraturus stola et superpellicio indutus sit⁷.

54. Sacrosancti olei pyxidula argentea vel stannea pie et apte in ecclesia servetur, et maiori, qua poterit, reverentia ab ipso sacerdote deferatur⁸. Illam post sacramenti administrationem non laici manui committat vel domi aegrotantis relinquat, sed ipse referat ad ecclesiam.

55. Quibus et quomodo ministrari debeat, parochus ex probatis auctoribus, imprimis vero ex rituali Romano perspiciet. Caveat autem, ne sacramentum eiusmodi canibus tradat, id est impenitentibus⁹.

56. Sed ne serius ministretur, cautissime observet. „Gravissime, prout monet catechismus Romanus, peccant, qui illud tempus aegroti iniungendi observare solent, cum hic iam omni salutis spe amissa, vita et sensibus carere incipiat. Constat enim ad uberiores sacramenti gratiam percipiendam plurimum iuvare, si aegrotus, cum in eo adhuc integra mens et ratio viget, fidem et religiosam animi voluntatem afferre possit.“¹⁰ Hinc parochus moneat fideles, ut statim ac ex morbi vi sese ad interitum vergere sentiunt¹¹, hoc spiritualis atque corporalis vitae divinum adiumentum pie libenterque suscipere exoptent.

57. Quod si infirmus post extremam unctionem convaluerit, iterum huius sacramenti subsidio uti poterit, cum in aliud vitae simile discrimen inciderit¹².

¹ C. *Cum infirmit.* 13, de poenit. et remiss. [V, 38]; const. s. Pii V, 8 martii 1566; conc. prov. Urbinat. Tiranni, tit. XXI, c. 4, [Mansi, *Conc.*, XXXV, 665]; Lambert., *Instit.* 22.

² Conc. Trid., sess. XIV, de instit. sacram. extr. unct., c. 2.

³ Conc. Trid., ibid., c. 3.

⁴ Bened. XIV, *De synod. dioec.*, l. VIII, c. 3.

⁵ Clem. *Religiosi* 1, de privileg.; catech. Rom., part. II, c. 6, § 13.

⁶ S. Car. conc. prov. V, p. 190, cit. edit. Patav. 1754, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 368 E]; Bened. XIV, *De synod.*, l. VIII, c. 4.

⁷ S. Car. conc. prov. Mediol. IV, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 229 D].

⁸ Conc. prov. Urbin. archiep. Tiranni, tit. XXII, c. 1; s. Car. conc. prov. IV, p. 120, cit. edit., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, l. c.].

⁹ Conc. prov. Urbini Tiranni, loc. cit., c. 2.

¹⁰ Catech. Rom., de extr. unct., § 18; conc. prov. Urbini Tiranni, loc. cit.; conc. Mediol. I, anno 1565, [Mansi, *Conc.*, 24 E]; Remense anno 1583, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 697 D]; Bituricense anno 1585, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 910 C].

¹¹ Bened. XIV, *De synod. dioec.*, l. VIII, c. 3.

¹² Conc. Trid., sess. XIV, loc. cit., c. 3.

¹ Conc. Trid., sess. XIV, de sacram. poenit., c. 7; Melch. Canus, *De poenit.*, p. 9; Car. Blaschius, in app. ad dissert. 2, de poenit.

² Conc. prov. Urbini Tiranni, ibi c. 2; s. Car. conc. prov. Mediol. I, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 22 D, et XXXV, 664].

³ Lambert., *Instit.* 86, n. 13.

⁴ Bellarm., *Serm.* 4, in dom. IV Advent.; Lambert., *Instit.* 86.

⁵ Leo XII, encycl. [*Caritate Christi*, 25 dec.] an. 1825.

⁶ Ibid.

⁷ Conc. Rom., tit. XXXII, c. 3, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1900].

⁸ Conc. Lat. IV, can. 22; s. Pius V, const. *Super gregem* [8 mart.] an. 1566; Bened. XIII in conc. Rom., tit. XXXII, c. 1, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1900].

Porro provincialis synodus parochos admonet, ne in gradum ascendat, ut in eo cum aetate vitae difficiles sint ad sacramenti huius administrationem iterandam, iuxta veteris ecclesiae usum; nec respiciant ad infirmitatem tantum, sed potius ad infirmitatis statum, qui iterum in vitae discrimen relabi potest¹.

58. Aegrum inunctum, nisi antea fecerit, parochus hortetur, ut ad aeternam vitam ardentius aspiret, atque a mundi cogitatione animum, quoad fieri potest, avertat². Astantes admoneat, ne inutilia misceant colloquia, quinimmo orent pro infirmo eique assiduam curam humanissime impendant. Quod si „sermonis ac sensuum usum non amiserit, brevibus, suavisque ardentibusque verbis exhortari atque iuvare non cesset, et cum prope moribundus est, in illius animae commendatione quam maxima potest intima animi pietate statas, religiosas sanctasque preces recitet“³. Parochos vero saepius moneant episcopi, ut circa aegrotantes vel morti proximos pietatis munere exactissime fungantur⁴, et graviores a negligentibus poenam deprecant.

Titulus X.

De ordine.

Ordinis sacramentum maxime in ecclesia praestat. Hinc enim ligandi atque solvendi potestas; hinc consecrandi, offerendi ac ministrandi sacrificii divina proditur auctoritas: hinc christiani populi refectio et salus. Caveat igitur episcopus, ne ad tantam evehantur dignitatem, qui ambiunt quidem ad sacerdotium promoveri, sed non student digni sacerdotio fieri.

59. Clericali corona neminem exornet, qui sacro chrismate confirmatus, fidei rudimentis instructus ac legendi scribendique non sit peritus, prout canones iubent; sed „illi potissimum initientur, de quibus probabilis coniectura sit eos, ut Deo fidelem cultum praestent, hoc vitae genus elegisse“. Id⁵ verbis fere iisdem Romanum concilium memorat et synodalis conventus provinciae nostrae edicit⁶. Praeterea non inutiliter praeceptum fuisse meminerit⁷, ut quilibet ordinatus ecclesiae alicui adscribatur; sed ad hoc ut reapse ibi suis fungatur muneribus⁸. Hinc exemplo concilii Romani mandamus, ut clerici omnes tam in seminario quam extra degentes „festis diebus singulis, praesertim solemnioribus, adsint ecclesiae cui adscripti sunt, propria ibi munia obituri; alias ad altiores gradus promovendi non promoveantur, et promoti, episcoporum arbitrio, pro inobedientiae gravitate multentur“⁹. Decernimus autem, ut assiduitatis huius testimonium clerici ab ecclesiae praefectis expectant idque ante ordinationem episcopo deferant¹⁰.

60. Minores ordines ita conferantur, ut qualitas ordinandorum et, quoad fieri potest, temporum interstitia diligentissime observentur, ut clericus suae profectionis meritum ostendat¹¹, atque „ita de gradu

in gradum ascendat, ut in eo cum aetate vitae meritum et doctrina maior accrescat, quod et bonorum morum exemplum et assiduum in ecclesia ministerium atque maior erga presbyteros et superiores ordines reverentia et crebrior quam antea corporis Christi communio maxime comprobabunt. Cumque hinc ad altiores gradus et sacratissima mysteria sit ingressus, nemo iis initietur, quem non scientiae spes maioribus ordinibus dignum ostendet“¹. Quam prudentem rationem formidolosis verbis ab apostolo commendatam: „Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis,“² summi ecclesiae pastores nunquam sacris antistitibus memorare cessarunt³.

61. Episcopus pro sua prudentia et ad sacrorum canonum mentem⁴ constituat, quibus in studiis et quo tempore versari debeant clerici, maxime qui ad sacros ordines sunt promovendi. Enitatur ut ad subdiaconatum assumendi in aliqua domo clericali per aliquod tempus commorentur⁵.

Cum autem de illis agitur, quos ad sacerdotium assumendos censet, prudentissime consideret et perpendat, num hi „sint ita pietate ac castis moribus conspicui, ut praeclarum bonorum operum exemplum et vitae monita ab eis possint expectari“⁶.

62. Ut autem episcopus omnia, quae in ordinandis requisita sunt, certius et ad iuris tramites perspicere possit, id praestet quod Tridentina synodus de examine et inquisitione fieri iubet⁷. Quo loco, verbis utentes decessorum nostrorum, „episcopos omnes obtestamur et obsecramus in Domino, ut in ordinandorum examine exactissime elaborent, nec ullo pacto approbent, nisi quos vere idoneos per diligentem inquisitionem, adhibito peritorum consilio, repererint, cum ex hoc ipso pendeat animarum salus et cleri reformatio, enitanturque per se ipsos examen peragere, vel illi saltem praeesse, non omnem quamvis gravem occupationem huic anteposcentes, in qua clericalis dignitas et animarum periculum versantur; quod si alteri examen ex causa demandetur, is sit eiusmodi, ut episcopi conscientia merito exonerari possit⁸. Meminerint insuper, ne regulares sine diligenti episcopi examine⁹ ordinentur.“

63. Dici vix potest, quantum afferant utilitatis spirituales quae ordinandis praescriptae sunt¹⁰ exercitationes; si tamen iuxta mentem sacri concilii atque probatas regulas diligenter peragantur. Curent igitur episcopi, ut per decem dies qui sunt ordine sacro initiandi, et per tres saltem tonsuram minoresve ordines suscepturi iisdem vacent accuratissime.

Qua de re mandamus, ut ipsi in religiosum aliquem convenientes secessum, iuxta sancti Caroli verba¹¹, „ab omnibus curis et occupationibus liberi,

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 11.

² I Tim. V, 22.

³ Pius IX in encycl. *Qui pluribus*, 9 nov. 1846, et encycl. *Nostis*, 8 dec. 1849; Bened. XIII in conc. Rom., tit. VI, c. 1, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1861], et Bened. XIV, 3 dec. 1740.

⁴ Bened. XIV, *Instit.* 42.

⁵ Conc. Rom., tit. XXX, c. 2, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1899]; Bened. XIV, *De synod.*, l. XI, c. 2; conc. prov. Avenion. 1725, [Mansi, *Conc.*, XXXVII, 329]; conc. prov. Ravennat. 1855, *de sacram. ord.*, 6 [pro citationibus huius concilii, cf. supra col. 189-264].

⁶ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 14.

⁷ Cap. 5 et 7, conc. Trid., sess. XXIII, *de ref.*

⁸ Conc. prov. Urbin. Tiranni, *de ord.*, c. 2, [Mansi, *Conc.*, XXXV, 665].

⁹ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 12; conc. Rom., tit. XXI, c. 2; ibique decret. Clem. VIII, 15 mart. 1596, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1890].

¹⁰ Decret. s. congr. episc. et regul., 9 oct. 1682; Ben. XIV, *De synod.*, l. XI, c. 2, et *Instit.* 104.

¹¹ In conc. prov. Mediol. IV, 1576, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 233 C].

in salutaribus meditationibus aliisque spiritualibus A exercitationibus toti versentur, duce et moderatore religioso viro, earum usu perito, quem episcopus in primis probavit.⁴ Si sacrarum studia disciplinarum ingressuri exercitationes easdem pie obierint, id profecto quoque utile erit quam maxime, ut de sua vocatione certiores fiant¹.

64. Et quoniam scriptum est: „*Rogate dominum messis, ut mittat operarios in messem suam*,“² ideo episcopi ad sacras ordinationes sese iuxta pontificale Romanum ac cerimoniale episcoporum praeparent. Iuvat hic etiam parochis commendare, ut dominico die statis ordinationibus proximo fideles hortentur ac Deum hac de causa exorandum. Si quos tandem in sua paroecia noverint ecclesiasticae vocationis bonae spei iuvenes, paterna eos caritate adiuvent et rem episcopo significant; huic etiam clericos ab ecclesiastica vocatione vel disciplina alienos, si quos conspexerint, denuntient.

Titulus XI.

De matrimonio.

Sacramentum hoc magnum est³. Eo autem studiosius animarum curatoribus est incumbendum, ut honorabile sit connubium et thalamus immaculatus, quo pestifera huius aetatis contagio, carnis libertatis studiosissima, matrimonii gratiam vel spernit vel maculat. Hoc autem consequentur, si edocuerint et curaverint, ut ii, qui matrimonium inire volunt, cum Dei timore ineant et ecclesiae praecepta per omnia custodiant.

65. Populum idcirco pro temporum et locorum ratione parochus doceat ea, quae de natura, fine et dignitate matrimonii praeclare habet catechismus Romanus⁴. Praesertim vero illos reprehendat, qui per illicitos amores sibi sternunt ad matrimonium viam, vel qui adulterinos in matrimonio fovent affectus. Iuvenibus autem suadere studeat, ne incaute et inconsultis parentibus matrimonium aggre-
diantur. Observet praeterea et libere admoneat, ne amores, ut vocant, ante matrimonium inconsiderate donis colant et familiaritate, quae, si absque flagitio esse potest, flagitii certe periculo et suspicione non vacat⁵, neve in eadem domo cohabitent⁶, et nisi parentibus vel aliis praesentibus⁷, simul maneant. Sedulo quoque advigilet, ut in nuptiali ritu poenitentiae et eucharistiae sacramenta devotissime suscipiant⁸. Opportuno autem tempore gravi et casto moneat coniuges sermone de fide servanda, de mutua caritate fovenda, et praecipue de pueris diligenter religioseque instituendis. Qua de re a pravorum institutorum praeceptis, quae ex hodierna corruptione et licentia consequuntur, eorumdem animum avertere studeat, in memoriam revocans Spiritus sancti monita aetatibus gentibusque uni-
versis convenientia: „Fili tibi sunt, erudi illos et curva illos a pueritia illorum⁹. Stultitia colligata est in corde pueri, et virga disciplinae fugabit eam¹⁰. Tunde latera eius, dum infans est¹¹. Lude cum eo, et contristabit te.“¹²

66. Publicationes seu denuntiationes iure praescriptas nullo modo aggre-
diatur, nisi contrahentes

ipsi petierint vel certo consenserint¹, et nisi legitimum de utriusque statu libero datum sit testimonium. Denuntiationes vero eiusmodi festis diebus intra missarum solemnias tam in viri quam in mulieris paroecia fiant², neque eas praeterire aut minuire liceat absque licentia episcopi, cuius arbitrio permessa est dispensatio, gravi tamen et legitima de causa³. Quicumque vero aliquid cognoverit, quod nuptias impediat, id illico patefaciat; alioquin etiam excommunicationis sententia innodetur⁴. Parochus ipse praeterea teneatur inquirere, et si quid dubii circa impedimenta emerit, denuntiationes suspendere, ordinario denuntiare ac illius iudicium expectare non omittat⁵. In testium vero examine pro statu libero semper, eoque magis si de extraneis agatur, vel de civibus qui extra dioecesim per aliquod notabile tempus commorati sunt, sacrae supremae universalis inquisitionis decreta B custodiantur⁶.

67. Matrimonii sacramentum non in privatis oratoriis, neque post meridiem aut extra celebrationem missae, nec eodem die, quo ultima facta est proclamatio celebretur⁷. Parochus absque episcopi licentia contrafaciens, debita poena multetur⁸.

68. Caveat parochus, ne vagos extraneosque, qui nullibi sufficiens domicilium habent, matrimonio iungat, nisi prius de eorum aetate, patria, religione et quoad matrimonium libertate diligens facta fuerit inquisitio, ac praeterea speciale ab episcopo obtinuerit mandatum⁹.

69. Eos item, qui fidei rudimentis, quae filios postea docere debent, sufficiens non sunt instructi, in matrimonio iungere differat¹⁰. Immo ad proclamationes nullo modo procedat parochus, usque dum tantae rei certiores se fecerit¹¹.

70. Videat, ne tempore ab ecclesia prohibito nuptiales solemnitates agantur. Sed indultis etiam temporibus nihil procax, indecorum aut turpe, quod christianas nuptias dedecet, in eis toleret, contendens ut omni qua decet modestia et honestate fiant.

71. In eos qui despectis denuntiationibus, secreto et quasi repentina aggressionem matrimonium attentant vel contrahunt, severe animadvertant episcopi; parochus vero aut sacerdos, cui simile contigerit, ordinario statim denuntiet, qui praescriptas iure poenas sumat¹² et testes pro modo culpae castiget¹³.

72. Quoad conscientiae, ut aiunt, matrimonia cautissimi sint episcopi, nec ea concedant nisi de gravi, urgenti et urgentissima causa¹⁴. Permissa

¹ S. Car. conc. Mediol. I et III, p. 87, edit. cit., [Mansi, Conc., XXXIV, 71 et 167 D].

² Conc. prov. Urbin. Tiranni, t. XXIV, c. 2, [Mansi, Conc., XXXV, 667].

³ Conc. Trid., sess. XXIV, de ref. matr., c. 1; Bened. XIV, const. *Satis vobis*, 17 nov. 1741.

⁴ Conc. prov. Urbin., loc. cit.

⁵ Conc. prov. Urbin. Tiranni, tit. XXIV, c. 2, [Mansi, Conc., l. c.].

⁶ Decr. diei 21 aug. 1670, et circ. 3 apr. 1847.

⁷ et ⁸ S. Car. conc. prov. I, II et III, [Mansi, Conc., XXXIV, 72 A, 114 A, 168 B]; conc. prov. Ebred. 1727, c. 14, § 3, [Mansi, Conc., XXXIV, 1926]; conc. prov. Tolos., anno 1590, can. 75, [c. VIII, n. 1, Mansi, Conc., XXXIV, 1290], et Ravennat. 1855, p. 67.

⁹ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 7; conc. prov. Urbin. cit.; s. Car. conc. prov. II, decr. 26, [Mansi, Conc., XXXIV, 113 C].

¹⁰ Bened. XIV, litt. encycl. *Et si minime*, § 11, 7 febr. 1742; s. Car. conc. Mediol. IV, p. 166, et V, p. 325, edit. cit., [Mansi, Conc., XXXIV, 316 et 480 B].

¹¹ Bened. XIV, de synodo dioec., l. VIII, c. 14, n. 3, ibique decr. Innoc. XII et Clem. XI.

¹² C. *Cum inhibito fin.*, de clandest. desp. [IV, 3].

¹³ Bened. XIV, de synod., lib. XII, c. 6, n. 2.

¹⁴ Bened. XIV, const. *Satis vobis*, 27 nov. 1741, § 6, et de synod. dioec., l. XIII, c. 23, n. 13.

¹ Conc. Ravennat. 1855, de sacram. ordin., n. 4.

² Luc. X, 2.

³ Ephes. V, 32.

⁴ Tit. de matrim.

⁵ Bened. XIV, brev. 17 sept. 1746, et de synod., l. VI, c. 7.

⁶ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 1.

⁷ Rituale Rom. de matrim., et s. Car. conc. Mediol. VI, p. 271, edit. Patav., [Mansi, Conc., XXXIV, 527]; et Lambert., Instit. 46, et de synod., l. XII, c. 6, n. 3.

⁸ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 1.

⁹ Eccli. VII, 25.

¹⁰ Prov. XXII, 15.

¹¹ Eccli. XXX, 12.

¹² Id. XXX, 9.

vero cum fuerint, invigilent ut suae curiae ministri A et contrahentes, quod de secreto servando et prolis denuntiatione statutum est, religiose servant custodiantque.

Titulus XII.

De sanctorum veneratione.

73. Probavit semper catholica ecclesia semperque sanctis suis cultum et venerationem detulit¹; de ipsorum immo reliquiis, imaginibus et invocatione sapientissime, in Tridentina synodo praesertim, plurima constituit²; quae ut inviolate servantur iubeant et curent episcopi; quin etiam catholicae ecclesiae sensum sanctorumque episcoporum vestigia sectantes cultum ipsum alacri contentione ac vivido pietatis zelo provehant, excitent et in populis augere studeant. Id consequentur, si festorum solemnitates sanctorumque cineres augusto apparatu et sacra pompa ac sincera in primis et eximia pietate splendoriores reddere nitantur cohortatione et B exemplo³.

74. Sanctorum reliquiae in locis honestissimis decorisque thecis religiose asservantur. Non passim, nec sine luminibus, sed in maioribus solemnitatibus et statis diebus debito cultu ostendantur⁴. Nunquam populo, nisi per sacerdotem stola et superpelliceo indutum, tradantur deosculandae⁵. Strictissime etiam mandamus, ne ullas parochus, nisi ab episcopo recognitas, populo venerandas proponat, vel cum ipsis ordines ducat supplicationesque⁶. Sanctarum demum reliquiarum quodlibet sacrarium fidelem habeat catalogum, in quo, praeter cetera, de litteris authenticis mentio fiat, eiusque exemplar episcopali curiae asservandum tradatur⁷.

75. Insuetas sanctorum imagines, pictas, sculptas vel quomodocumque effictas, nisi ab episcopo antea approbatas, prout iure statutum est⁸, ullo in loco, aut quavis in ecclesia, licet exempta, nemini C fas sit apponere. Animadvertant etiam episcopi, ne quidpiam, quod ab ecclesiastica historia vel ecclesiae consuetudine distet⁹, aut aliquid falsi, profani vel inhonesti referat, pingatur aut sculpat¹⁰. Quod si pictas imagines fictave simulacra, ob artificum insecitiam aut temeritatem, in hoc adeo peccare compererint, ut ferenda nullo modo videantur, deleri vel peritorum consilio corrigi conentur, aut omnino a domo Dei, quam decet sanctitudo, et ubi maxime sunt fideles ad pietatem excitandi, removeant¹¹.

Sanctorum imagines, antequam fidelium proponantur venerationi, ecclesiae ritu benedicantur¹².

Praeterea nec praefatas imagines quaestus gratia circumferri¹, nec venerandum redemptionis signum humi fingi vel locis sordidis ad sordidiora prohibenda apponi, episcopi et ecclesiarum curatores permittant².

76. Si quando ex sacrarum reliquiarum aut sanctorum cultu contingat, ut de miraculo nuperime edito rumor in vulgus prodiderit, parochi praefectique ecclesiae conscientiam suam onerari soiant, nisi de eo certiore mox faciant episcopum. Hic vero a forma iure tradita pro novis approbandis miraculis, nunquam recedat³, et primis illis vulgi clamoribus pie obsistens, rei veritatem perscrutetur et probet prudentissime⁴. Quantum enim in religione et pietate stabilienda et augenda laboris, tantum, in superstitione evellenda impendere debet curae et diligentiae.

Titulus XIII.

De cantu et musica.

Musici concentus ex usu ecclesiae et apostolicis verbis fovendi quidem sunt, monente Paulo: „*Docentes commonentes vosmetipsos psalmis, hymnis et canticis spiritualibus in gratia, cantantes in cordibus vestris Deo*“⁵ verum illorum abusu et corruptelis quam maxime obsistendum est, ne in templo Dei et in ipsa sacrorum solemnitate sedeat abominatio.

Ad cantus igitur ecclesiastici corruptelas removendas decusque ecclesiae tuendum ordinaria et etiam apostolica, qua pollemus auctoritate⁶, haec decernimus et servanda mandamus.

77. Cantus gregoriani schola in omnibus seminariis esse debet⁷. Hanc episcopi, publicis experimentis praemiis propositis, et praesentia ipsa sua, Gregorii magni exemplum imitantes, excitare ac decorare curent. Clerici omnes cantus eiusmodi scholam frequentent⁸. Mansionarii, magistri chori et praecentores hanc cantus ecclesiastici peritiam legitimo comprobent experimento⁹.

78. Ubi vero adest cantus figurati schola, musici concentus sint eiusmodi, qui populum ad devotionem accendant, non ad lasciviam provocent; nec profanum quid vel saeculare carmen, sive organo; sive vocibus, reddant¹⁰. Cantus in ecclesia et soni graves et suaves sint¹¹; verba perfecte pleneque intelligantur¹²; verborum conversiones ac plures iterationes evitentur¹³; et nulla demum sit inter verba suspensio¹⁴.

anno 1725, [Mansi, *Conc.*, XXXVII, l. c.]; pont. et rit. Rom., de bened. imag.

¹ Conc. Trid., sess. cit.

² S. Car. conc. prov. Mediol. III, Quae ad sacramentalia pert. p. 77, edit. cit., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 147 D].

³ C. *Audivimus* 1, de reliq. et venerat. sanctor. [III, 45]; conc. Trid., sess. XXV; Bened. XIV, de canonizat. sanctor., l. II, c. 1, et *De synod.*, l. II, c. 9, § 3.

⁴ S. Car. conc. Mediol. IV, de sac. reliq., mirac. et imag., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 189 E].

⁵ Coloss. III, 16; Eph. V, 19.

⁶ Conc. Trid., sess. XXII, de obs. et vit. in celebr. missae.

⁷ Conc. Trid., sess. XXII, c. 18].

⁸ C. *Quae ipsis* 5, dist. 33; conc. Rom., tit. XVI, de vita et honest. clericor., c. 3, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1880].

⁹ Conc. prov. Rav. anno 1855, loc. cit.

¹⁰ Conc. Trid., sess. XXII, de obs. et vit. in celebr. missae; conc. Tiranni cit., c. 1, [de magistro musices, Mansi, *Conc.*, XXXV, 693]; edict. Lauret. conventus anno 1850, § 26.

¹¹ S. Car. conc. prov. Mediol. I, de mus. et cantor., [part. II, c. 51, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 57].

¹² Litt. Bened. XIV ad episcopos ditionis eccl., 19 febr. 1749, § 9; conc. Cameracense anno 1565, tit. VI, c. 4, [Mansi, *Conc.*, XXXIII, 1402 A]; conc. Toletan. anno 1566, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 562 A]; s. Isidorus, *De ecclesiast. offic.*, l. I, c. 5; card. Bona, *De divina psalmodia*, c. 7.

¹³ Bened. XIV, loc. cit.

¹⁴ Edict. eminentiss. card. vicarii Urbis, anno 1856.

¹ Conc. Nicaen. II, act. 3, 4 et 6; conc. Trid., sess. XXV, decr. 2.

² Sess. XXV, de invocat., venerat. et reliq. sanctor. et sacris imagin., et toto tit. de reliq. et venerat. sanctor.

³ S. Car. conc. prov. Mediol. IV, de sacris reliq., mirac. et D imagin., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 184 C].

⁴ S. Car. conc. prov. Mediol. I, de ss. reliq. venerant., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 12 A].

⁵ Conc. Ebred. 1727, de reliq., c. 16, [n. 1, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1926]; vide s. Car. conc. Mediol. IV, de sacris reliq., mirac. et imagin., p. 100, edit. cit., ubi fusim de hoc genere pertractatur, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 186].

⁶ Conc. Trid., sess. XXV, et conc. Ebred., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1926].

⁷ Conc. prov. Avenion. an. 1725, [Mansi, *Conc.*, XXXVII, 302], et s. Car. conc. prov. Mediol. IV, loc. cit., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 185].

⁸ Conc. Trid., sess. cit.; conc. prov. Urbin. Tiranni, de sacris imaginibus, tit. IV, c. 1, [Mansi, *Conc.*, XXXV, 649].

⁹ Conc. prov. Urbin., ibi.

¹⁰ Ibi et Trid., sess. cit., et s. Car. conc. Mediol. I, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 11 C].

¹¹ C. *Decet* 2, de immunit. eccl. in 6, [III, 23]; conc. Trid., sess. XXV, de invoc. etc.; conc. prov. Urbin., loc. cit.; s. Car. conc. Mediol. maxime I, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 11 D].

¹² S. Car. conc. prov. Mediol. IV, de sacris reliq., mirac. et imagin., p. 100, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 186 C]; conc. Avenion.

79. Praeterea maximopere cavendum est, ne in ipso instrumentorum musicalium usu et delectu vitium sit. Optaret equidem provincialis synodus, ut organo tantum in ecclesia locus esset, et ut tibiae, cornua et reliqua musica instrumenta excluderentur, prout a sancto Carolo, eximio ecclesiasticae disciplinae instauratore, iussum fuit¹, vel ut vocales tantum concentus et modulationes, ut capellae pontificiae in alma Urbe mos est, audirentur; verum ob temporum conditionem sat erit commendare, ut musicae huiusmodi cum instrumentis, quae ore vel strepitu insonant, raro ac caute² et cum episcopi venia adhibeantur³. Haec tamen in maiori hebdomada aliisque prohibitis temporibus⁴ omnino interdicta sint. Nunquam autem instrumenta (quod saepius usu venit) cantum obruant; sed illum suaviter sequantur et adiuvent. Singula verba praecipua sint et adeo distincta, ut semper et facillime ab omnibus intelligi queant; in symphoniis et ceteris eiusmodi levitates et rumores absint omnino. Quae de re instrumenta, quae harmonicos modos aut acutos aut stridentes sua natura edunt, ideoque pietati erga sacra mysteria et ecclesiasticae gravitati adversantur, in ecclesiis posthac non admittat episcopus; admissa vero et inducta pro sua prudentia opportune et sensim eliminat⁵. Si haec omnia nullum effectum sortiantur, et musicalium concentuum ac instrumentorum abusus domus Dei profanationem potius quam pietatem in populis foveant, quisque episcopus pro tota dioecesi ac in ipsis regularium ecclesiis, musicam cum instrumentis, auctoritate etiam huius provincialis concilii, nulla interposita appellatione, omnino interdiceret ac prohibere valeat et teneatur⁶.

Titulus XIV.

De sacrosanctis ecclesiis.

Quoad sacrosancta Dei templa, duo sunt episcopis maxime curanda; ut scilicet rite constituta decore a sacerdotibus servantur, et ut domui Dei debitus honor et summa a christiano populo reverentia tribuatur.

80. Nova ecclesia vel novum oratorium nunquam aedificari possit, nisi congrua dote assignata et de auctoritate episcopi, sicut iure statutum est⁷, sed cum sacra aedes aliqua instauranda erit, vel eius forma immutanda, nihil inconsulto episcopo fiat, cui, peritis etiam viris adhibitis, erit cavendum, ne quid absonum vel incongruum extruatur. Cum novam autem ecclesiam excitare contigerit, studeat episcopus hanc ita erigi, si commode fieri poterit, ut sacerdos ad maius altare sacrum faciens orientem spectet: quod probatae consuetudinis et antiqui moris est⁸; ecclesias vero, sacella, oratoria diruta ad eam rationem adducere curet, quam Tridentina synodus iubet⁹. Invigilet ne ea, quae de ecclesiarum fabrica ornatu, tempore sacrae visitationis vel alias decreverit, rectorum incuria vel contumacia negligantur, et

quocumque humano respectu posthabito, omnino etiam per fructuum sequestrationem adimpleri iubeat¹.

81. Altaria quaelibet ecclesia, conlegiata praesertim et parochialis, habeat numero, altitudine ac decore congrua. Elogia, inscriptiones et quae sunt huius generis, nullus audeat in ecclesiis apponere, nisi ea ordinarii auctoritas probaverit et concesserit.

82. Praecipua sacerdotum cura ad hoc conferenda est, ut in ecclesiis munda sint omnia, et omnia decore et probe asserventur, ne immerito sacra haec verba usurpent: „Domine, dilexi decorem domus tuae et locum habitationis gloriae tuae;“² immo illud imitari videantur, quod sanctus Hieronymus in Nepotiano sacerdote commendat: Erat sollicitus, si niteret altare, si parietes absque fuligine, si pavimenta tersa, si ianitor creber in porta, si semper in officiis, si sacrarium mundum, si vasa luculenta, et in omnes ceremonias pia sollicitudo; non minus, non maius negligebat officium. Ubicumque eum quaereres, in ecclesia invenires³.

83. Ecclesias caute custodiri iubemus. Ipsarum aequae ac sacrarii fenestrae, quae demissiores sunt, clathris tutae sint, ne sceleratorum hominum manus aliquid attentare praesumant⁴.

84. Nemo vasa, vestes aut alia ornamenta sacris addicta profanis hominibus aut ad profanum usum commodare audeat. Nemini item profana instrumenta aut paleas, hordeum et quae sunt huiusmodi, in ecclesias vel in oratoria, quamvis non consecrata, inferre liceat aut in illis servare⁵.

85. Ecclesiae et personarum ecclesiasticarum immunitatem, Dei ordinatione et canonicis sanctionibus constitutam⁶, quam diligentissime episcopi custodiant. Praedecessorum nostrorum vestigiis ac Mediolanensis concilii provincialis I decretis inhaerentes, mandamus, ne facinorosi in sacrarum constitutionum fraudem ad asylum confugiant. Quapropter, si criminosus quispiam postulet ecclesiis, coemeteriis vel locis immunibus recipi, clericus antequam morem ei gerat, ordinarium consulat. Quod si idem inopinate aut vi ad eiusmodi loca venerit, episcopus rei huius certior fiat quamprimum, qui considerata personarum, locorum et temporis conditione ac perspecta facti qualitate, id praecipiet, quod sacrorum locorum immunitati et honestati ac simul canonum menti consentaneum iudicaverit⁷.

86. Postremo monemus atque enixe in Domino obtestamur praepositos, parochos, decanos, ecclesiarum rectores, ut praesertim in metropolitana et cathedralibus ecclesiis, ea, quae a sacris canonibus et nostris hisce constitutionibus mandata sunt, optimo animo ipsi perficiant et ab omnibus diligenter praestari curent. Sacerdos quippe ac ii praesertim, qui in clero primas obtinent sedes, prae omnibus zelare decorem domus Dei debent et locum

¹ Conc. prov. I, de musica et cantoribus, p. 27, [Mansi, Conc., XXXIV, 57]; edict. cit.

² Conc. prov. Tolos. anno 1850, can. 87, [Mansi, Conc., XLIV, 395].

³ Cit. edict. card. vicar.

⁴ Conc. Rom., tit. XV, c. 6, [Mansi, Conc., XXXIV, 1876].

⁵ Bened. XIV, cit. litt. encycl. ad epp. ditionis eccl., 19 febr. 1749.

⁶ Conc. Trid., sess. XXII, decr. cit. de obser. et vit. etc.; extrav. Docta de vita et honest. cleric. int. com.; edict. Alex. VII anno 1665; conc. Rom., tit. XV, c. 6, [Mansi, Conc., XXXIV, 1876].

⁷ Can. Nemo 9, dist. 1, de consecrat.; conc. Chalced., c. 6.

⁸ S. Car. conc. prov. Mediol. IV, de ecclesiarum fabrica.

⁹ Conc. Trid., sess. XXI, c. 7, de ref.; conc. prov. Urbini. Tiranni, de ecclesiarum reparat., [Mansi, Conc., XXXV, 698].

¹ Conc. prov. Avenion., tit. XIV, [Mansi, Conc., XXXVII, 299].

² Ps. XXV, 8.

³ Ep. ad Heliodorum, lib. II, n. 22, edit. Venet. 1755, vel epist. 35, edit. Maur., [n. 12, opp. s. Hier., ed. Migne, I, 596], quam conc. prov. Burdig. anno 1850, p. 29, [Mansi, Conc., XLIV, 74], et conc. prov. Aven. anno 1725, tit. XX, [Mansi, Conc., XXXVII, 307].

⁴ S. Car. conc. prov. Mediol. IV, part. II, de loc. sacr., [c. 11, Mansi, Conc., XXXIV, 198 C].

⁵ S. Car. conc. prov. I, p. 29, [Mansi, Conc., XXXIV, 62 C], et IV, de profano usu e sacris locis tollendo, p. 107, edit. pluries cit., [c. 17, Mansi, Conc., XXXIV, 204].

⁶ Cap. 1 et 9, de imm. eccl., can. 6 et 35; Caus. XVII, quaest. 4; constit. Gregor. XIV, 24 martii 1591; const. Trid., sess. XXV, cap. 20, de reform.

⁷ Conc. prov. Urbini Tiranni, loc. cit., c. 4, et s. Car. conc. Mediol. I, p. 29, edit. cit., [Mansi, Conc., XXXIV, 61 E].

habitationis gloriae eius¹. Alioqui quos humana verecundia, desidia aut contumacia inobedientes effecerit, severe pro modo culpa episcopus coerceat².

Titulus XV.

De funeribus et sepulturis.

Ut vetus ecclesiae institutum, ad religiosum dormitionis locum inferendi fidelium corpora in die iudicii resurrectura, ac funus precibus solemnibusque officiis ducendi, ea semper qua decet religionis ac pietatis ratione peragatur, haec servanda proponimus.

87. Ubi mortuos in coemeteriis humandi viget consuetudo, hanc veluti iuri conformiorem³ commendamus, et tunc in ecclesia nemo, nisi de licentia episcopi aut nisi ex sacrorum canonum decretis ipsi competat, sepeliatur.

88. Episcoporum et parochorum sollicitudinis erit curare, ut coemeteria huiusmodi sint benedicta ac debito honore servantur. Muris saltem trium cubitorum sint circumsepta et ianuis clausa⁴, non fructiferis consita arboribus, nec profanis actibus aut sordibus contaminata. Sanctae crucis vexillum, medio coemeterii elatum, locum ab immundis spiritibus protegat et de eius sanctitate iter facientes admoneat, ut paulum precando consistant⁵.

89. Sive autem in ecclesia, sive in coemeteriis humatio fiat, qui communi utuntur sepulcro, viri a mulieribus seiuncti distincto tumulo recondantur. Infantes ob suae innocentiae honorem separatim ab adultis sepeliuntur, et infantes, qui non regenerati decedunt, loco non benedicto, sed tuto, inferantur⁶. Pro clericis autem et sacerdotibus tumulus distinctus et insignior deputetur.

90. Cadavera defunctorum, nisi episcoporum sint, recto tramite ad ecclesiam deferri debent⁷. Si vero via usque adeo compendiosa sit, ut ordinis eorum, qui funus ducunt, explicari nequeant, tunc via paulo longiori, iussu tamen sacerdotis qui funeri praees⁸, procedatur. Caveant parochi ecclesiarumque rectores, ne funebres apparatus et pegma funebre aliquid prae se ferant, quod christiano homini eique defuncto parum congruat vel sacrum locum dedeceat. Item inscriptiones apponere vel funebres laudationes habere, nisi ab ecclesiastica auctoritate approbatas⁹, nemo audeat.

91. Episcopus pro sua civitate et dioecesi statuatur, quantum mercedis pro modo laboris dandum sit curatoribus exequiarum ceterisque, qui dant operam in funere; idque ab omnibus servari iubeat¹⁰.

Pauperrimae personae, quibus mortuis nihil superest aut ita parum, ut sua impensa humari

nequeant, a parcho sumptibus ecclesiae sepe-liantur¹.

Meminerint denique regulares viri ac clerici saeculares, gravibus poenis districtissime a sacris canonibus praecipi, ne aliquos ad vovendum, iurandum vel fide interposita seu alias promittendum inducant, ut apud eorum ecclesias sepulturam eligant, vel iam electam ulterius non immutent².

92. Pium sanctorum patrum institutum concelebrandi episcoporum exequias, provincialis haec synodus commendat et exoptat. Quamobrem rogamus ut, episcopo defuncto vel morti proximo, duo e capitulo digniores comprovincialem episcopum, quem moriens designaverit vel vicinum aut, eo impedito, alium comprovincialem episcopum moneant. Hic statim, quoad fieri poterit, se illuc conferens, si vivum invenerit, fraterno affectu consoletur et illa officia praestet, quae ad animae salutem eo tempore requiruntur; mortuum vero solemni more ad sepulcrum prosequatur, ne pro huius officii gratia quidquam etiam expensae nomine vel sponte oblatum accipiat³. Cathedrali capitulo munus iniungitur, ut de pastore morte omnes provinciae certiores faciat episcopos. Hi in ecclesiis cathedralibus missam pro eius anima solemniter celebrari curabunt, et publicis ac privatis precibus Dominum, ut mittat orbato gregi pastorem iuxta cor suum, obsecrabunt⁴. Peractis solemni more defuncti episcopi exequiis, capitulum cathedrale vel ipsius vicarius, qui ad iuris normam infra octo dies constituendus est, publicas et privatas indicat supplicationes, quibus clerus et populus universus omni pietate ac devotione optimum a Deo pastorem impetrare contendat⁵.

Monet demum provincialis synodus, ut episcopi fieri curent quod a cerimoniali et concilio Romano cautum est, sacrum scilicet anniversarium a die obitus pro ultimo ex episcopis defuncto, et alterum pro omnibus episcopis intra octavam fidelium defunctorum, eandem mensuram, qua mensi fuerint, recepturi⁶.

Parochos item hortamur, ut religiosae huius consuetudinis imitatores, anniversarium pro praecessore suo missae celebratione obeant⁷.

93. Cum autem sancta et salubris sit pro defunctis oratio, parochi saepius Christi fideles moneant, ut sanctorum requiem iisdem adprecentur, maxime vero cum ad id sub primam noctis horam campanae signo excitantur⁸.

Episcopi attente pervigilent, iuxta Tridentini concilii praescriptum, ut a concionibus et ab usu christiani populi ea excludantur, quae vel superstitionem vel turpe lucrum sapiunt. Curent denique, ut mortuorum suffragia, quae missarum sacrificiis, orationibus, eleemosynis ceterisque pietatis operibus fiunt, devote exsolvantur; et quae legata sunt pieque relictata, a sacerdotibus ceterisque ecclesiae ministris probe impleantur⁹.

¹ Conc. Avenion., tit. XIV, [Mansi, Conc., XXXVII, 298-9].

² S. Car. conc. prov. I, de eccl. et earum cultu, p. 29, ed. cit., [Mansi, Conc., XXXIV, 61 D].

³ C. *Nullus mortuus* 18, caus. XIII, quaest. 2; rit. Rom. de exeq.; conc. prov. Mediol. I, de sepulturis [part. II, c. 61, Mansi, Conc., XXXIV, 66]; conc. prov. Ravenn. anno 1855, de funer. et sepult.

⁴ S. Car. conc. prov. IV, [part. I, c. 14, Mansi, Conc., XXXIV, 201 D]; conc. prov. Avenion., [Mansi, Conc., XXXVII, 306]; Ebred., [c. XVII, n. 4, Mansi, Conc., XXXIV, 1927]; et Burdig. cit. [Mansi, Conc., XLIV, 81].

⁵ Conc. prov. eod.

⁶ Conc. prov. Avenion., tit. XIX, de sepult. et coemet., c. 3, [Mansi, Conc., XXXVII, 306].

⁷ S. congr. episc. et regul., 11 dec. 1615, et 1 ian. 1639, item s. rituum congr., 1 dec. 1671.

⁸ S. Car. conc. prov. Mediol. IV, de funer. et exeq. [part. II, c. 12, Mansi, Conc., XXXIV, 259 A].

⁹ S. Car. conc. prov. I, de funer. et exeq. [part. II, c. 60, Mansi, Conc., XXXIV, 65 E].

¹⁰ S. Car. conc. prov. VI, quae ad funer. pertinent. [Vide conc. prov. I, part. II, c. 60, Mansi, Conc., XXXIV, 65 D.]

¹ S. Car. conc. Mediol. I, de funer. et exeq. [l. c.]

² C. *Animarum* 1, de sepult. in VI [III, 12] et Clement. *Cupientes* 3, de poenis. [V, 8.]

³ Conc. prov. Mediol. I [part. II, c. 59, Mansi, Conc., XXXIV, 63] et Ebred. [c. III, n. 10] de episc. [Mansi, Conc., XXXIV, 1917].

⁴ S. Car. conc. prov. I, de funere episcopi [ibid.; Mansi, Conc., XXXIV, 64 A].

⁵ Conc. prov. Tiranni, de cathedral. eccl. vac., c. unicum, [Mansi, Conc., XXXV, 667].

⁶ Cerem. episc., l. II, c. 36-7; conc. Rom., tit. XV, de celebrat. missar., c. 5, [Mansi, Conc., XXXIV, 1876]; S. Car. conc. Mediol. I, [part. II, c. 59, et III, de iis quae ad divina officia pert. (c. 13), Mansi, Conc., XXXIV, 64 et 159 B].

⁷ S. Car. Mediol. VI, de fun. [c. 17, Mansi, Conc., XXXIV, 514 C].

⁸ S. Car. conc. Mediol. VI, de fun. [ibidem, Mansi, Conc., XXXIV, 515 E].

⁹ Conc. Trid., sess. XXV, decr. 1.

PARS II.

De clero.

Titulus I.

De metropolita.

Antequam de personis ecclesiasticis, quae in hac provincia sunt, quicquam agamus, est nobis pergratum ad superiores hierarchiae gradus dignitati tollere, ut quam nostri episcopalis ordinis dignitati, quae in indignis non deficit personis, reverentiam exigimus, hanc eis, qui nos auctoritate antecedunt, libenti animo exhibeamus.

Illis igitur, qui apostolicae sedis, ecclesiarum omnium capitis et cardinis, senatum constituunt eiusque nobilissimae partes et praecipua membra sunt¹, omnem impendimus honorem; cuncta autem, quae in suae dignitatis officio vel de mandato sanctissimi domini nostri iusserint, observantia et obedientia prosequemur.

Verumtamen ei, qui primum obtinet et summum ecclesiasticae auctoritatis fastigium, beatissimo nempe et sanctissimo Pio papae IX eiusque in Romano pontificatu successoribus, summum quod iure divino debemus obsequium ac perpetuam subiectionem spondemus, eique tamquam unico ac vero unitatis catholicae centro, ecclesiae fundamento, Christi corporis capiti, gregis dominici duci ac custodi, adhaerere profiteamur, parati ex animo, Deo auxiliante, sanguinem totum fundere [potius] quam ab hac unitate et subiectione vel quid minimum deflectere aut dissentire.

94. Sed ecclesiae, quae ad instar corporis est, a prima aetate² placuit, ut licet episcopi sui ordinis gradu pares sint, aliquis tamen ex ipsis, ad unitatem magis fovendam tuendamve disciplinam, unicuique provinciae metropolitae seu archiepiscopi nomine praeficeretur.

95. Huic a sacris canonibus iura et privilegia dignitati consentanea fuerunt attributa, quorum praecipua haec sunt: synodum provincialem indicare eique praeesse³; provinciae dioeceses, causa in concilio provinciali probata et dioecesi sua plene recognita, lustrare⁴; ius dicere inter eos, qui iuxta canonicas sanctiones a iudicio suffraganeorum ad ipsum provocant⁵; vicarium, qualibet sede episcopali provinciae vacante, nisi capitulum infra octo dies ipsum elegerit, constituere⁶; in tota provincia pallio statis diebus uti, crucem, suae iurisdictionis insigne, ante se deferre ac populo benedicere⁷. Haec iura et privilegia in metropolitano Urbinatensi concilii patres agnoscunt, eique libenter iuxta sacros canones reverentiam deferunt.

96. Maxime autem conferre ad optimum ecclesiasticae provinciae regimen et ad fidelium aedificationem sanctam antistitem concordiam ac necessitudinem compertum est, scriptura testante: „*Frater, qui adiuvatur a fratre, quasi civitas*

A firma.”¹ Quapropter valde optat synodus haec, ut quod modo viget inter metropolitanum et coepiscopos sanctae amicitiae et caritatis vinculum, arctius in dies per consuetudinem et per mutua praesertim in rebus gravioribus consilia foveatur.

Titulus II.

De episcopis.

Magna sane et venerabilis est episcoporum dignitas, qui ordinis plenitudinem et potiora Spiritus sancti charismata recipiunt, apostolorum in locum² succedunt, duces populorum et ecclesiae principes sunt constituti³, quosque in ecclesia iure divino ordinis et iurisdictionis potestate presbyteris superiores⁴, per omnes aetates summo in honore habitos, obsequenti animo fideles non secus ac filii iugiter prosecuti sunt. Ast quanto eorum excellit dignitas, tanto sunt munera graviora; permulta enim Deo, permulta clero ac populo sibi credito sunt ab ipsis persolvenda.

97. Inter omnia quae ad Deum referuntur fides eminet, qua sublata vel infecta, totum religionis aedificium corruat necesse est. Strenuo atque invicto prorsus animo se gerant episcopi, si quid vel minimum fidei adversum in dioecesi oriri perspexerint. Suum praecipuum munus hoc esse meminerint: praedicare, sanam doctrinam excelso quodam modo proponere, adversarios repercutere. Id vero magis etiam praestent, cum a supremo dominici gregis pastore, cuius numquam fides deficiet, excitantur, ut vigiles custodias agant et „ubique latentes insidias“ ab ovium perniciem prohibeant⁵. Quidquid igitur puritati atque integritati fidei et doctrinae adversatur, perenni sollicitudine inspiciant, apostolica libertate tum ore tum scriptis convellant atque iuxta canonum sanctiones C severe coerceant.

98. Cum magnopere in rationem divini honoris cedat et ad pietatem provocet templorum nitor sacrorumque decor ac diligentia, haec quoque verbo atque exemplo zelare episcopum decet. Frugi quoad se, in honorem domus Dei conferat liberalitatem suam⁶. Invigilet, ut sacramenta ubique in dioecesi recte et graviter ministrentur, maxime vero sanctissimum eucharistiae sacrificium.

99. Sanctae orationis spiritum summopere colat, quem veluti scutum ad decertandum assumet, eodemque ecclesiasticos viros, suos in religionis et caritatis operibus adiutores, instrui contendat. Spiritum hunc ipsum in populo etiam iugiter augere connitatur, secum animo reputans neminem quicquam vel minimum perficere posse, nisi divino praesidio per orationem implorando.

100. Quod autem ad ecclesiasticas personas spectat, primum debet in se ipsum episcopus oculos convertere. Meminerit igitur ex sanctorum patrum sententia ac Tridentini concilii verbis, se non ad commoda, sed ad labores et sollicitudines pro Dei gloria vocatum esse; se non tantum verbo et sollicitudine regendum populum suscepisse, sed „factis etiam suis ac vitae actionibus, quod est veluti perpetuum quoddam praedicandi genus“⁷. Ideo enim

¹ C. *Fundament.* 17, de elect., in VI, [I, 6], Sixtus V, const. 76, [Postquam verus, anno 1586], part. IV, bullar., p. 279; d. Bernard., *De considerat.*, l. IV.

² Conc. Nicaen., c. 6 et 7 [Labbe, II, 35]; Euseb. *Historiae eccl.*, l. III, c. 4, [opp., ed. Migne, II, 220]; Chrysost., *Hom. 2 in Tit.* et *1 in I Tim.* [opp., ed. Montfaucon, XI, 737, 547].

³ C. *Pervenit* 6, dist. 18, C. *Sicut olim* 25, de accusat. [V, 1], conc. Trid., sess. XXIV, cap. 2, de ref.; Bened. XIV, *De synod.*, l. XIII, c. 5, et Fagnan. ad c. *Sicut olim* de accusat., n. 98.

⁴ C. *Romana* 1, de censibus, in VI, [III, 20]; Conc. Trid., sess. cit., c. 3.

⁵ C. *Pastoralis* 11, de off. iudic. ordin. [I, 31], c. *Romana* 3, de appellat. in VI [II, 15]; Bened. XIV, const. quae incipit *Ad militantis*, 30 mart. 1742.

⁶ Conc. Trid., sess. cit., c. 16.

⁷ Clementin. *Archiepiscopo* 2, de privilegiis [V, 7]; c. *Cum sis* 6, de auctorit. et usu pallii [I, 8].

¹ Prov. XVIII, 19.

² Conc. Trid., sess. XXIII, c. 4.

³ S. Leo magnus, *Serm.* 81, de anniv. Assumpt. [serm. 3, in ed. Ballerin. I, 11; opp., ed. Migne, I, 145 B].

⁴ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 4, can. 6 et 7, ead. sess.; S. Epiph. *Advers. haeres.*, 75, n. 4, [opp., ed. Migne, II, 507], Bened., XIV, *De synodo*, l. XIII, c. 1.

⁵ Allocut., 9 dec. 1854; vide etiam ss. dd. n. litt. encycl. 9 nov. 1846 et 8 dec. 1849, ad episcopos Italiae.

⁶ S. Car. conc. prov. I [part. II, c. 18, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 33 B].

⁷ Conc. Trid., sess. XXV, c. 1, de ref.

mundi lumina, sal terrae, populorum magistri, episcopi pro excellenti dignitate atque munere appellantur¹. Quapropter „se muneri huic conformes ostendant; in primis vero ita mores suos omnes componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiae, continentiae ac, quae nos tantopere commendat Deo, sanctae humilitatis exempla petere possint. Modesta suppellectili et mensa ac frugali victu contenti sint; in reliquo autem vitae genere ac tota sua domo caveant, ne quid appareat, quod a sancto hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei zelum ac vanitatum contemptum prae se ferat.“²

101. Hospitalitatis officium a sanctis patribus frequenter commendatum, quantum per ipsorum proventus licebit, prompte benigneque exercere assuescant, memores eos, qui hospitalitatem amant, Christum in hospitibus recipere³. Nihil ex redditibus ecclesiae „ad consanguineos familiaresve suos augendos conferant“, quod gravissime a Tridentino et a sacris canonibus est interdictum⁴.

102. Familiares deligant eosque habeant, quos decet ministros esse ministrorum Dei⁵, ne ex alienis vitiis turpem et quasi propriam contrahant dedecoris labem⁶. Ita quod a ceteris civium familiis expectat atque optare debet episcopalis sollicitudo, proferat primum exemplo familiae suae, quam sacramentorum frequentia, orationis pabulo et crebris exhortationibus opportune excitabit⁷.

103. Ipsi vero episcopi sacra decreta, apostolicas constitutiones et praecipue Tridentini monita de episcopali decore ac gravitate ubique servanda perpendant⁸. Et gravissima concilii Romani verba considerent: „Sui gradus altitudinis summique honoris atque dignitatis memores, ad infima quaeque se non abiiciant, nimium se potissimum saecularium consuetudine et familiaritate deprimentes... In mutuis visitationibus omnique alio humanitatis commercio, sive intra sive extra ecclesiam, cum omnibus uti patres et pastores se habeant, et supra omnes, veluti superiores, locum sibi servant digniorem.“⁹

104. Quod vero ad optimos ecclesiae ministros efformandos attinet, ante omnia ecclesiastica seminaria, ut oculi pupillam, custodiant¹⁰. Vix enim aliunde digni ministri haberi possunt, quam ex illis qui ab adolescentia et prima ipsa aetate ad sacra officia rite informati fuerint. Hinc pluries episcoporum omnium studia, et Italorum praesertim, a sanctissimo domino nostro Pio IX pontifice maximo excitata sunt. Quamobrem antistites provinciae huius, in qua ecclesiastica vigent seminaria, ad ea animum adiciant atque iuxta sacrorum canonum

rationem omnino informant¹, et omnia, quae decretis hisce erunt inferius praescribenda, diligentissime praestent.

105. Praeterea animadvertant, ut parochi et omnes, quibus cura animarum credita est, sua munera probe noscant, nota non negligant et morum honestate et sanctitate comprobent. Perspicuum est enim: „Parochis officii sui ignaris vel negligentibus, continuo populorum mores prolabi, et christianam laxari disciplinam, et religionis cultum exsolvi atque convelli, ac vitia omnia et corruptelas in ecclesias facile invehi“². Quapropter sedulo exequantur episcopi quod iure est constitutum, tum quoad eorum examen et delectum³, tum quoad suspensionem et coadiutoris deputationem iis, qui parochialia negligunt officia⁴. Diligenter intendant per se et per vicarios foraneos in parochorum mores et ministeria, ne cum pro episcopali munere⁵ laicos de ipsorum vitiis redarguant, uno ab eis sermone convinci possint, „quod clericos ipsi patiantur esse deteriores“⁶.

106. Ad ecclesiasticam disciplinam tutandum et magis magisque in dies excolendam, dioecesanam synodum tempore a se praestituto habere non praetermittant, prout a sacris canonibus, praecipue vero a Tridentina synodo et a nostris decessoribus iussum est⁷. Id quamprimum⁸ a concilii provincialis confirmatione et publicatione, metropolita et singuli episcopi omnino praestent; in synodalibus autem sessionibus provincialia decreta recipi iubeant et ad eorum observantiam subditos hortentur⁹. Quod si quandoque ob temporum locorumque circumstantias id fieri nequeat, tunc valde utile erit, vicariorum foraneorum vel sacerdotum doctrina et prudentia praestantiorum congregationem convocare, in qua discutiantur et auctoritate episcopi statuantur, quaecumque in Domino pro bono ecclesiarum et plebis regimine videbuntur expedire.

107. Dioecesis suae fidelibus ita praesint episcopi, ut non in eis dominantur, sed illos tamquam filios et fratres diligant. Propterea in audiendo faciles, in respondendo mites, patientes in sustinendo, in consolando promptiores sese exhibeant; maxime vero pauperum ac miserabilium personarum necessitatibus, veluti piissimi parentes, occurrant¹⁰. „Quos tamen si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa apostoli est ab eis servanda praeceptio, ut illos arguant, obsecrent, increpent cum omni bonitate et patientia, cum saepe plus erga corrigendos agat benevolentia quam austeritas, plus caritas quam potestas. Sin autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibeatur.“¹¹

D Nihilominus quaecumque praeceperint videant

¹ Conc. Rom., tit. XVI, de vita et honest. clericor., c. 1, [Mansi, Conc., XXXIV, 1879].

² Conc. Trid., cit. sess., c. 1; conc. Carthagin. in can. *Episcopus* 7, dist. 41; conc. prov. Urbinat. Tiranni, loc. cit. de episcopi dignitate et qualitate.

³ Conc. Trid., sess. XXV, c. 8, *de ref.*

⁴ Conc. Trid., sess. XXV, c. 1, *de ref.*; can. *Res eccl.* 26, cum seq., causa XII, q. 1; c. *Cum secundum* 16, de praebend. [III, 5]; conc. prov. Urbinat. Tiranni, loc. cit.; Bened. XIV, *De synodo*, l. VII, c. 2.

⁵ Conc. Trid., sess. II, c. unic.

⁶ C. *Cum pastoris* 58 et seq. caus. II, q. 7.

⁷ Conc. prov. Urbinat. Tiranni, de episcopi dignitate, c. 3; S. Car. conc. prov. I, [part. II, c. 22; Mansi, Conc., XXXIV, 277 E], et IV [part. III, c. 1, Mansi, Conc., XXXIV, 33 E].

⁸ C. *Episcopus* 10, dist. 95; c. *Solitae* VI, de maior. et obed. [I, 33]; conc. Trid., sess. XXV, c. 17, *de ref.*

⁹ Conc. Rom., tit. XVI, c. 2, [Mansi, Conc., XXXIV, 1879].

¹⁰ Ep. encycl. Leon. XII [*Caritate Christi*, 25 dec. 1825], de extens. iubil. § *Seminaria*; Bened. XIV, lit. encycl. [*Ubi primum*, 3 dec. 1740], quae sunt 2, t. 1 eiusdem bullarii.

¹¹ CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

¹ Pius IX, encycl. *Qui pluribus*, 9 nov. 1846, et *Nostis*, 8 dec. 1849, § *Post haec*.

² Pius IX, encycl. 9 nov. 1846, § *Verum*.

³ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 18, *de ref.*, et sess. XXV, c. 9, *de ref.*; Bened. XIV, *De synodo*, l. XIII, c. 9, et *Instit.* 7.

⁴ Conc. Trid., sess. XIV, c. 3 et 4, *de ref.*, sess. V, c. 2; Bened. XIV, *De synodo dioecesis*, l. XIII, c. 9, n. 21, et *Instit.* 9, n. 16.

⁵ Conc. Trid., sess. XIV [*de ref. prooem.*].

⁶ Conc. Trid., sess. cit., in prooem.

⁷ C. *Annis* 16, cum seq. dist. 18; conc. Trid., sess. XXIV, c. 2, *de ref.*, conc. prov. Urbini Tiranni, de resid. episc., c. 4.

⁸ C. fin. dist. 18; Bened. XIV, *De synod.*, l. V, c. 2; conc. Rom., tit. II, c. 3, [Mansi, Conc., XXXIV, 1858].

⁹ Conc. prov. Urbinat. Tiranni cit. ibi; *Acta eccles. Mediol.*, part. I, p. 179, edit. cit.

¹⁰ Conc. Trid., sess. XIII, c. 1, *de ref.*, conc. prov. Urbinat. Tiranni, de episcopi qual. et dignit., c. 4.

¹¹ Conc. Trid., loc. cit., ac sess. XXV, c. 3; et conc. Tiranni, ibi c. 5.

ne negligantur. Antistitum enim hoc valde auctoritati detrahit paritque contemptum. Ipsi igitur omnia studeant ad divinam similitudinem fortiter suaviterque componere.

108. Cum ad sanam doctrinam in populo disseminandam eumque ad optima virtutum exercitia excitandum, pastoris commonitiones atque evangelii praedicatio, praecipuum episcoporum munus¹, conferant quam maxime, ideo huius provinciae antistites Tridentini concilii decretis obtemperare non desint, a quo gravissimis verbis definitum est: „Ecclesiarum praelatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad praedicandum sanctum Iesu Christi evangelium. Si vero contigerit episcopos legitimo detineri impedimento, iuxta formam generalis concilii, viros idoneos assumere teneantur ad huiusmodi praedicationis officium salubriter exequendum“².

109. Toto ex animo curam impendant rectae iuventutis institutioni, ex qua ecclesiae et societati tot bona consequuntur. Parentes commonefaciant de gravissimo, quo obligantur, onere pie et sancte sobolem instituendi; si id per se agere nequeant, iis saltem utantur magistris, quos catholice et recte sentire perspicuum sit. Publicos vero et privatos ludimagistros attentissime speculentur, atque per selectos in civitate viros, et ubique per parochos, eorum mores et doctrinam perscrutentur.

110. Verum ut episcopus muneribus omnibus suis perfungi queat, omnino necesse est, ut tamquam bonus pastor et pater gregi suo et filiis assistat et penes ipsos resideat³. Hinc nos sacrosancti concilii Tridentini decreto obsequentes (quo mandatum est, ut in provincialibus conciliis decreta de residentia publicentur iterumque evulgentur, ne ulla temporum iniuria et hominum oblivione ac consuetudine aboleantur⁴), ea omnia iura, quae huc spectant, et praecipue Tridentini ipsius decreta sub Paulo III et Pio IV sancita de residentia, in praesenti provinciali concilio proponimus, evulgamus ac perpetuo servari mandamus. Antistites praeterea constitutioni inhaerentes Benedicti XIV *Ad universae*⁵, nunquam ultra tres menses, nisi Romani pontificis venia, absint a dioecesi. Quod si quis ultra annum nulla legitima causa et facultate abesse audeat, suffraganeum metropolitanus, hunc vero antiquior ex residentibus suffraganeis Romano pontifici denuntiet⁶.

111. Nec plene inspicere, nec universe providere omnia, quae ad pastoralia sua munera spectant, episcopi poterunt, nisi totam dioecesim saepius lustrarint⁷. Hanc ideo pastoralis muneris sollicitudinem nunquam intermittant. Completa autem ad normam sacrorum canonum⁸ visitatione, tertio quoque anno, antiquissimae observantiae ac Sixtinae constitutioni inhaerentes, sanctorum apostolorum limina visitent, et suae ecclesiae ra-

tionem¹ supremo catholicae ecclesiae pastori reddant.

112. Haec omnia provincialis synodus commemorat et enixe commendat episcopis eosque in Domino hortatur, ut sua munera saepius coram Deo repetant, perpendant ac meditentur, praecipue vero Tridentini concilii verba²: „Attendentes sibi et universo gregi, in quo Spiritus sanctus posuit eos regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo, vigilant, sicut apostolus praecipit, in omnibus laborent et ministerium suum impleant... atque ovium suarum, quarum sanguis de eorum est manibus a supremo iudice requirendus, custodiae incumbant.“ Pastoralis sollicitudinis monita et praecleara episcopalis vitae (qua quidem nulla perfectior est³) exempla, quae sanctissimi antistites Carolus Borromaeus et Franciscus Salesius reliquerunt, iugiter prae oculis habeant, ut ad optima quaeque in dies incitentur. Id episcopus profecto facilius tutiusque assequetur, si piam illam iudustriam adhibeat, quae a concilio Mediolanensi VI proposita est: „duos scilicet sacerdotes pietatis zelo flagrantis spiritualique usu peritos ac prudentes pro conscientiae suae religione secreto in civitate deligendi, quorum sacerdotum officium in primis sit, episcopum assidue omni caritate et humilitate, omnique debitae observantiae officio privatim sincere admonere, quidquid in eo desiderari vel opus esse viderint.“⁴

Titulus III.

De capitulis.

Inter ea, quae a conciliis provincialibus statui possunt vel debent, expresse iussum est, pro regionis more et utilitate, certam ad ministrorum officia, divinatorum rationem disciplinamque chori formam praescribi, ut uniuscuiusque provinciae ecclesiae, quantum fieri poterit, „eundem in psallendo teneant modum.“⁵ Ideo patres concilii, praesentibus cathedralium capitulorum nuntiis⁶, haec servanda proponunt.

113. In primis quae a sacris canonibus, ab apostolicis decretis ac praecipue a Tridentina synodo quoad vitam et honestatem clericorum praescripta sunt, ea omnia conventualibus collegiis adscripti singulari observantia praestent. Cum enim canonicorum ordines, in ecclesiis praesertim cathedralibus, ad conservandam augendamque ecclesiasticam disciplinam fuerint instituti, decet ut ipsi sacrarum legum custodia, fidei integritate, vitae innocentia praecellant, et aliis tum laicis tum clericis exemplo sint⁷.

114. Sacrosancti Tridentini concilii decreto inhaerens, quo praecipitur, omnes canonicatus ac portiones in cathedralibus ecclesiis habere adnexum ordinem presbyterii, diaconatus vel subdiaconatus, curet episcopus, ut in posterum, ad ipsius decreti normam, ab eiusmodi capitulis arceantur iuniores, qui et ad saecularia vota transire possunt et ob aetatis personaeque defectum indecore inter seniores considerare videntur⁸. Item ut dignitates et

¹ Can. *Episcopus nullam* 6, dist. 88, et *Episcopus gubernationem* 7, dist. eadem; conc. Rom. tit. I, [c. 3, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1854]; conc. Trid., sess. V, c. 2, et XXIV, c. 4, *de ref.*

² Conc. Trid., loc. cit., sess. XXIV, c. 4; conc. Rom. sub Innoc. III, in c. *Inter cetera* 15, de offic. iud. [I, 31].

³ C. *Qualiter* 9, de cleric. non resid. [III, 4]; conc. Trid., sess. VI, c. 1, et XXIII, c. 1, *de ref.*; conc. prov. Urbini Tiranni, de resid. episcoporum, c. 1.

⁴ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, *de ref.*

⁵ N. 18, tom. II eiusdem bullarii, p. 59, [3 sept. 1746].

⁶ Conc. Trid., sess. VI, c. 1, *de ref.*

⁷ S. Car. conc. prov. I, de visitat., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 43 E].

⁸ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 3; c. *Relata* 9, cum seq., caus. X, q. 1; c. *Cum apostolus* 6, de sensib. [III, 39]; conc. prov. Tiranni, de resid. episcoporum, c. 3; Bened. XIV, *De synod.* l. XIII, c. 7.

¹ Iuxta instructionem editam anno 1725 iussu Bened. XIII a s. congr. concilii.

² Conc. Trid., sess. VI, c. 1, *de ref.*

³ Innoc. III, in c. *Nisi* 10, de renunt. [I, 9]; d. Thomas, II, 2, q. 185.

⁴ S. Car. conc. prov. Mediol. VI, de episcopo etc., p. 265, edit. Patav. 1754, [c. 21, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 518 B].

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 12, *de ref.* prope fin.; et conc. Tolet. in c. *De iis* 13, dist. 12.

⁶ Honor. III ad archiep. Senon. et eius suffrag., in c. *Etsi membra* 10, de iis quae fiunt a praelat. [III, 10]; s. congr. concilii 19 apr. 1596.

⁷ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 12, *de ref.*; Bened. XIV, *De synodo dioec.*, l. XIII, c. 1, n. 5.

⁸ Conc. Trid., sess. cit.; conc. prov. Urbini Tiranni, tit. de obtinent. dignitates vel canonic., c. 2.

maior, prout fieri potest, pars canonicorum sacrae A theologiae vel iuris sacri laurea sint exornati¹.

115. Universi vero et singuli de capitulo praelatis suis debitam observantiam et obedientiam impendant. His celebrantibus aut alia pontificalia munia exercentibus², assistant atque inserviant, eosque ceteris reverentiae ac intimae coniunctionis obsequiis prosequantur, sicut episcopalis dignitas postulat, et ab illis expectare aequum est, qui ecclesiae senatum constituunt, unum corpus cum episcopo efficiunt, et coadiutores, consilarii et ipsius fratres vocantur³.

116. Divina officia et angelicum psallendi munus angelico quodammodo spiritu canonici persolvant. Recta psallendi ratio requirit, ut omnes choro addicti concordēs semper sint et a proposito tonum numquam aberrantes, ne voces nimium aut deprimentur aut efferantur, ac ut in medio versiculi notato signo, distincta fiat intermissio⁴. Omnes B vero eodem tempore assideant, assurgant, caput detegant vel operiant, stent aut genuflectant, prout officii et temporis ratio postulat. Collocutiones, risus aut alia huiusmodi omnino devitent; litteras aliave scripta non legant; nullus a stato cancello, nisi a praefecto chori venia petita et iusta de causa, discedat. Omnes in rem divinam toti sint et Dei nomen reverenter et devote collaudent⁵.

117. Haec omnia vero impensius praestanda sunt, dum missa, divinatorum officiorum pars nobilior, celebratur⁶. Quotidie ea, quae conventualis dicitur, etiam solemniter sacrum faciente episcopo⁷, pro benefactoribus est applicanda⁸. Celebranti assistant, qui ecclesiarum stipendiis militent, et pro universa fidelium societate preces impense fundant. In cathedralibus et conlegiatis ecclesiis, quo tempore parochus populo evangelium explanat, omnes etiam canonici a celebratione missae, sub poenis C arbitrio episcopi, se abstineant⁹. Sic autem in ecclesiis maxime praefatis, quoad fieri potest, celebratio missarum omnibus festis diebus disponatur, ut nec modo superfluant nec modo frustra desiderentur¹⁰.

118. Verum a chori officialibus pendet quam maxime, ut cuncta probe et secundum ordinem fiant. Chori igitur praefectus, nisi ex ecclesiae consuetudine alius constituatur, dignior de capitulo habeatur. Is rerum omnium quae ad divinum cultum pertinent sollicitus, ministros suo munere sedulo perfungi et divina officia solemniter ritu pro temporum ratione, horis congruis ac pie ab omnibus agi curabit. Negligentes arguet, annotabit, episcopo deferet. Hic vero inobedientes coerceat,

quemadmodum et ipsum chori praefectum, si suum officium timore aut desidia neglexerit, puniat¹.

119. Chori magister seu praecentor psallendi rationem proponat ac moderetur, idque faciat diligenter et graviter, ut fideles tum libentissime audiant, tum mente ad coelestia ferantur. Magistro cerimoniarum in iis, quae sui muneris sunt, omnes pareant, nec audeat aliquis ab illius ordinationibus quavis auctoritate vel praetextu abscedere². Sacarii custodes seu sacristae, in ecclesiis maxime cathedralibus, attentissime pervigilent, ut omnia munda et pura sint, immo vero quo decet religioso cultu et splendore niteant. In sacristiam, praeter rationabilem causam, laicos non admittant³. Inania colloquia ab ea prohibentes et omnia, quae caritati quomodocumque adversari sentiant, adstantes submissa tantum voce loqui sinant⁴.

120. Festis diebus quibuscumque, vel feriatis tempore divinatorum, capitulares conventus⁵, absque episcopi licentia, non habeantur. Cum vero habentur, canonici capitulares sententiam suam aperiant, sed postposito partium studio, fraterno amore omnia pertractent et extraneis silentio tegant. In unoquoque autem conventu pars aliqua seu caput constitutionum clara voce et ex ordine perlegatur, hac ratione ut earum lectio unius anni vel duorum aut trium ambitu, prout episcopus definiet, compleatur.

121. Inhaerentes eiusdem Romani concilii decreto⁶ atque menti pontificis maximi felices recordationis Clementis XI⁷, ecclesiarum capitulis tam cathedralium quam collegiatarum, quae quidem velut corpora suis legibus vivere suisque legibus nutriri oportet, praecipimus, ut antiqua, si qua sint, statuta emendanda depromant, et, ubi desint, sex infra menses post praesentis concilii publicationem omnino conficiant ac episcopo exhibeant⁸. In his autem capitularibus constitutionibus renovandis, emendandis approbandisque, forma et ratio ab ipso concilio Romano propositae⁹ prae oculis habeantur.

122. Verum nil quidem constitutionum proficit emendatio, si earum notitia desit et observantia. Quamobrem, ut hac in provincia semper divinatorum disciplina floreat et augeatur, mandamus, ut statutorum eiusmodi, cum emendata et probata fuerint, exemplar quisque canonicus, antequam praebendae suae possessionem ineat, sibi comparet et apud se habeat. Inbemus insuper, ut in ipsis constitutionibus vel earum appendicibus, norma quaedam perspicua de chori disciplina et ratione psallendi, ex probatis auctoribus¹⁰ desumenda, adiciatur.

123. Quodlibet canonicorum collegium diligenter suum archivium custodiat, in eoque ecclesiae suae monumenta ad normam decreti concilii Romani apte servari et in dies recondi curet¹¹.

¹ Conc. Trid., loc. cit.; conc. prov. Urbin. Tiranni, ibi [c. 1]; D Leo XII, const. *Quod divina sapientia* [28 aug. 1824], § 231 et 232.

² Conc. Trid., sess. XXIV, c. 12, de ref.; Lambert., *Inst.* 107, n. 160; s. congr. concilii, 17 aug. 1641.

³ C. *Novit* 4 et *Quanto* 5 de iis quae fiunt a praelat. [III, 10]; Thomass., *De discipl. eccl.*, part. I, l. III, c. 3 et 10.

⁴ C. *Dolentes* 9, de celebrat. missar., [III, 41]; Clement. XI litt. encycl. ad epp. Italiae ann. 1703; Bellarmin., *Controv.*, l. I, de bonis operib., part. I, c. 18.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 12; conc. prov. Tiranni, de choro, c. 1 et 2; s. Car. conc. prov. I [part. II, c. 53, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 58-9]; Lambert., *Instit.* 107, § 25 et seq.

⁶ C. *De iis* 13, dist. 12, c. *Cum creatura* 11, de celebrat. miss. [III, 41].

⁷ S. rituum congr., 12 nov. 1831, in Marsor.

⁸ Bened. XIV, encycl. *Omnis semper* [19 aug.] anno 1744, *De synod.*, l. XIII, c. 9, n. 12.

⁹ Decret. Lauret. episc. Marchiae et prov. Urbinat. conv., anno 1850, § 17.

¹⁰ Decreta cit.

¹ Conc. prov. Urbini Tiranni, de chori praefecto; s. Car. conc. prov. I [part. II, c. 37, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 51 B].

² Conc. prov. Urbini Tiranni, de cerimon. magist., c. unic.; s. Car. conc. prov. I, de offic. magist. chori et cerimoniarum, [part. II, c. 39, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 52 C].

³ S. Car. conc. prov. I [part. II, c. 40, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 52-3].

⁴ Conc. prov. Tiranni, de sacrista, c. 1-3; s. Car. conc. Mediol. I, de offic. sacrist. [ibidem].

⁵ Conc. prov. Tiranni, de obtinent. dignitat. etc., c. 4.

⁶ Tit. II, c. 4 et 5, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1858-9].

⁷ Breve 2 apr. 1715 [*Inter cetera*] in append. conc. Rom.

⁸ Conc. Rom., loc. cit.; conc. prov. Benev. III.

⁹ Tit. II, c. 4 et 5, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1858-9].

¹⁰ S. Car. conc. prov., et quam tradit ep. Fulgin. Baptistellius.

¹¹ Conc. Rom., de fide instrumentor., tit. XII, c. 6, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1871].

Titulus IV.

De iudiciali foro episcopi.

Optandum esset ut episcopus, paterno prorsus more se gerens, cohortationibus ac obiurgationibus insistens, omnes posset sibi subditos in officio continere; ast temporum calamitas et pravae hominum cupiditates id efficiunt, ut non mansuetudine semper, sed aliquando uti debeat virga. Quapropter, pro divina, quam obtinet, auctoritate regendi ecclesiam seu clerum et populum sibi commissum, externam et coercitivam¹ tum iudicandi tum puniendi potestatem iuxta canonicas sanctiones, per se ipsum et per ministros, cogitur quandoque adhibere.

124. Horum primus est vicarius generalis. Hic praeter id, quod iuris necessitas in eo postulat, nulla sit alterius muneris residentia aut occupatione impeditus; disciplinae ecclesiasticae zelo flagrans; iudicii maturitate et vitae honestate praefulgens; adeo ut non ad iudicia dirimenda tantum, sed ad omnia episcopalis sollicitudinis officia praesto esse possit.

125. Quaecunque suo officio adiuncta sunt, fideli atque sollicita cura circumspectat et praestet. Ius integre ad sacrarum legum tramites dicat. Aequitatem quam canones commendant praediligens, causas omnes, superfluis expensis et ambagibus reiectis, expediat². Si de matrimonii vinculo ex speciali episcopi facultate vel de professionis validitate quaestio [proponi contigerit, Benedicti XIV constitutionibus omnino inhaereat³. Ast in causis etiam criminalibus, et in iis quae ad disciplinam tuendam pertinent, cum constantia longanimitatem ac mansuetudinem adhibeat, et ad poenarum severitatem sobrie et magna circumspectione deveniat⁴.

126. Miserabilibus personis indefensis, ne suo iure fraudentur et adversariorum potentia et fraudibus opprimantur, paterna episcopi sollicitudo subveniat⁵, aliquem constituens ecclesiasticum vel alium pium hominem, christianae caritatis operibus ac officiis deditum, qui misericordiae viscera indutus, pupillorum, viduarum et egentium hominum patrocinium in omni causa (etiam apud forum civile) suscipiat⁶. Item in carcere etiam laicalis curiae nomine detentis occurrat, ne quid necessarii sive ad vitam, sive ad defensionem, sive ad pietatem desit. Ideo episcopus per se vel per alium eosdem saepius invisat, et debitum caritatis obsequium, ut parentem piissimum decet, exhibeat, aliosque pios viros ad hoc excitet⁷.

127. In archivio episcopali, cancellarii cura et diligentia, acta omnia tum ecclesiastica, tum civilia et criminalia itemque ecclesiarum, confraternitatum et piorum omnium locorum inventaria⁸ recondan-

A tur ac fideliter asserventur. Horum vero inventariorum authenticum exemplar in archivio altero apud ecclesiam, collegium locumve pium, cuius sunt bona et iura descripta, habeatur¹. Omnes etiam de beneficiis quibuscumque provisi novum inventarium conficiant illudque episcopali curiae exhibeant².

128. Curiae ecclesiasticae taxa praescripta utantur. Episcopus vero, ad omnem e foro suo avaritiae suspicionem dimovendam, eandem typis publice propositam retineri iubebit.

129. Suae curiae locum, acta et personas diligenter quotannis episcopus visitet, ac, ut aiunt, recognoscat³. Per viros ecclesiasticos prudentia et integritate praestantiores, quatenus sint ministrorum fides, mores et in iis, quae sui muneris sunt, diligentia, exquirat et intelligat. Procuratores, qui causam iniquam scientes defenderint, eosque qui publice criminosi sunt, ab ecclesiastico auditorio interdicat⁴. Vicarius generalis episcopo praecipua acta curiae, civilia et criminalia, quotannis scripto significet atque ipsum certiore faciat de iis, quae etiam extraiudicialiter gesta sunt ad tuendam in clerò et populo disciplinam et observantiam eorum, quae in provincialibus et dioecesanis synodis sunt decreta. Id et vicarii foranei, qui in cultioribus dioecesis locis sunt constituti⁵, prout plenius in prima dioecesana synodo describetur, pro sua regione quotannis facere teneantur.

Titulus V.

De parochis.

Nobile atque insigne parochorum officium est, quibuscum episcopi iam multis abhinc saeculis curam animarum sibi creditam partiuntur⁶. Cum igitur ceteros sacerdotes, qui simplices dicuntur, praecellant parochi, hos strictiori cum episcopis observantiae atque amoris vinculo coniungi decet. Ex qua sacra coniunctione illa consurgit mira ecclesiae unitas, qua hostibus suis terribilis fit ut castrorum acies ordinata⁷.

130. Parochi et omnes animarum curatores in sua paroecia intima officii ratione resideant, sub mortalis culpa reatu et poenis a iure praescriptis⁸. Ultra biduum absque episcopi sive eius vicarii generalis licentia in scriptis et gratis concedenda, idoneo tamen oeconomio relicto, ab episcopali curia approbato, nullatenus a sua parochiali statione discedant⁹. Discedendi autem per bimestre facultatem, quam sacri canones indulgent, nonnisi gravi de causa¹⁰ ab episcopo obtineant, et nunquam sacris Adventus vel Quadragesimae diebus ac in festis ecclesiae celebrioribus, quibus refici maxime et in Domino gaudere pastoris praesentia oves debent¹¹.

D 131. Cum teneantur pro suis ovibus sacrificium

¹ Matth. XVIII, 15 et seq., I Tim. V, 19 et seq., II Tim. IV, 5, I Cor. IV, 21, II Cor. X, 6; Ioann. XXII const. *Licet iuxta*; s. Aug., *Serm. 331 de poenit.*, c. 3; s. Ioann. Chrysost., *Hom. 22 in II Cor.* [opp., ed. Montfaucon, X, 589] et passim.

² Conc. Trid., sess. VII, c. 14, *de ref.*, et sess. XXIV, c. 20, et sess. XXV, c. 10, *de ref.*; conc. prov. Urbin. Tiranni, de iud. foro episcopi, c. 1; conc. Rom., tit. VIII, c. 2, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1865].

³ Const. *Dei miseratione*, 3 nov. 1741, et *Si datam*, 4 mart. 1748.

⁴ Conc. Trid., sess. XXV, c. 3, *de ref.*

⁵ Can. *Gloria episc.* 71, caus. XII, q. 2; cap. *Ex parte* 15, de foro compet. [II, 2]; conc. Trid., sess. VII, c. 14, sess. XXII, c. 8, sess. XXIII, c. 1, *de ref.*; conc. prov. Urbin. Tiranni, loc. cit., c. 2.

⁶ S. Car. conc. Mediol. III, [c. 18, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 173 A].

⁷ Conc. prov. Urbin. Tiranni, tit. cit., c. 3; s. Car. conc. prov. Mediol. III, de iis quae ad episcopi forum pertinet, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 172 D].

⁸ Litt. encycl. [Sixti V, *Provida*] 29 apr. 1587 ad omnes epp. Italiae.

¹ Conc. Rom., tit. de fide instrum. [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1871]; conc. prov. Urbin. Tiranni, de archiv.

² Conc. prov. Urbin. Tiranni, de benef. collat., c. 5, et de eccles. etc. reparat., c. 4; s. Car. conc. Mediol. I, [part. III, c. 62, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 67 C].

³ S. Car. conc. prov. III, loc. cit.

⁴ S. Car. conc. Mediol. cit.

⁵ C. ult. de offic. archid. [I, 23]; Clem., c. 2, de rescr. [I, 2]; conc. prov. Urbin. Tiranni, et s. Car. conc. Mediol. I, de vic. for. [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 42].

⁶ Marius Lupus, *De paroch.*; Bened. XIV, *De synodo*, I, V, c. 4.

⁷ Cant. VI, 3.

⁸ C. 1 de celebr. missar.; conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, *de ref.*; conc. prov. Urbini Tiranni, de curat. et eorum offic., c. 1; Barbosa ad conc. Trid., sess. XXIII, *de ref.*, c. 1, n. 50.

⁹ Conc. Rom., tit. XVII, c. 6, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1885-6].

¹⁰ Conc. Trid., loc. cit.

¹¹ Id.

offerre¹, mandamus id fieri religiosissime ab omnibus, qui animarum curam, licet regulares vel ad tempus constituti, exercent². Quinimmo super his constitutionem sanctissimi domini nostri Pii IX nuperrime editam attendant, qui decernit „parochos aliosque omnes animarum curam actu gerentes sacrosanctum missae sacrificium pro populo sibi commissio celebrare et applicare debere, tum omnibus dominicis aliisque diebus, qui ex praecepto adhuc servantur, tum illis etiam, qui ex Romanae apostolicae sedis indulgentia ex dierum de praecepto festorum numero sublatis ac translatis sunt, quemadmodum ipsi animarum curatores debebant, dum Urbani VIII constitutio in pleno suo robore vigeat, antequam festivi de praecepto dies imminuerentur et transferrentur. Quod vero attinet ad festos translatis dies, id unum excipimus, ut scilicet, quando una cum solemnitate, divinum officium translatum fuerit in dominicum diem, una tantum missa pro populo sit a parochis applicanda, quandoquidem missa, quae, praecipua divini officii pars est, una simul cum ipso officio translata existimari debet“³.

132. In sacramentis administrandis, quod praecipuum est parochorum munus⁴, diligentissime se gerant. Non difficiles aut tardi sint, sed libenter accedant, immo Iesu salvatoris exemplum quodammodo imitantes, ipsi oves perditas quaerant. Ideo diebus festis ad confessionales exedras ultro veniant⁵, et illi, quibus nullus est in excipiendis confessionibus adiutor, praesertim in oppidis insignioribus, extraordinarium quandoque confessarium arcessant.

133. Obstetrices, quae in sua paroecia sunt, instruant, atque invigilent, num rite baptizandi rationem noverint; alioqui eas ordinario denuntient⁶.

134. Impensiolem praestent aegrotis curam, eosque, quamvis non vocati, invisant, paterna cohortatione solentur et sacramentis communiant. Caveant, ne divinarum subsidia medicorum culpa aut cognatorum stulta miseratione, tardius et fere ob morbi ingravescentis excessum inutiliter iisdem administrentur. Hic tandem parochi, ubi extrema salutis necessitas intercedat, sacramenta suis ovibus esse dispensanda, nec eas a pastore suo etiam cum vitae discrimine deserendas esse intelligant⁷.

135. Parochorum gravissimum officium salutaribus verbis populum edocendi in tertia horum decretorum parte perpendimus, in qua de christiana catechesi et verbi Dei ad populum praedicatione sermo est. Hoc autem loco meminisse tantum sufficiat, verbi Dei praedicationem inter praecipuas curatorum animarum partes accensendam esse, et in illam non parum studii ac temporis insumendum, ut recte populus erudiatur: compertum enim est, graviora pericula et peccata gigni ex plebis ignorantia, cui prope tantum per parochos occurri potest. Sed quoniam inanis praedicatio fieret, si nemo ad audiendum Dei verbum conveniret, parochus, huius concilii nomine atque in primis Tridentinae synodi auctoritate, fideles suae curae concreditos moneat, ut frequenter et diebus saltem dominicis nec non

A solemnioribus, suam adeant paroeciam¹, ad quam, ubi commode fieri possit, verbum Dei audituri convenire tenentur². Hortetur etiam saepissime parentes et dominos, ut filios ac famulos domi suae christianam doctrinam edoceant, eosque in fidei rudimentis plenius erudiendos ad paroeciam mittere non desint³. Ipse vero videat, ne munus unquam negligat pueros in christiana doctrina et adultos in iis, quae sunt ad salutem opportuniora, per parochiales sermones edocendi; neque ut officio huic non satisfaciat, legitimae necessitatis causas sibi fingat; si quae fuerint, illas episcopi iudicio cognoscendas et adprobandas committat. Festivitates vero, quae dominicis diebus vel in propria vel in proximis paroeciis celebrantur, haud suppetere iustam excusationis causam intelligat. Qui hac in re divinam offensam non pertimescens graviter deliquerit, condigna poena episcopi arbitrio mulctetur.

B 136. Oportet praeterea parochum notitiam habere curamque gerere gregis sibi commissi. Scriptum est enim: „*Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera*.“⁴ Hinc statum animarum paroeciae suae quotannis conficiat et episcopo exhibeat⁵. Libros baptizatorum, defunctorum et nubentium iuxta formam ritualis Romani descriptos habeat. In propriis paroeciis curati omnes de singulorum vita et moribus diligenter inquirent. Quos vero compererint blasphemos, feneratoros, adulteros vel alios quomodolibet praesertim publice criminosos, eos primum paterne moneant; tum si nihil profecerint, eoque maxime si aliorum ruinae causa sint, ad episcopum deferant; hic quod animarum salutis expedire videbitur, quamprimum decernet⁶. Ut autem certa possit haberi notitia de trina canonica commonitione, parochus, singulis debito modo peractis, unamquamque in libro clam religiose servando adnotabit, dies in quibus illas habuit, et testes quibus, si fieri potuit, tertia vice usus fuit, commemorans. Nec clericos et sacerdotes ipsos a sua vigilantia et cura putet esse exemptos; ideoque si quosdam ex his pravo exemplo aliis esse deprehenderit, eos commonefaciat, et episcopo inemendabiles denuntiet. Verum illud semper et maxime curet, ut admonitiones vivido quidem caritatis zelo, sed paterna quadam benevolentia et mansuetudine fiant, iuxta illud: „*Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem, iuvenes ut fratres, anus ut matres, iuenculas ut sorores*.“⁷ In testimonialibus litteris, nonnisi legitima auctoritate requirente dandis⁸, veritati et iustitiae prorsus adhaereat.

137. Inter pastorum munera illud est etiam: pauperum et miserabilium personarum paternam curam gerere⁹. Sollicite ergo de viduis, pupillis, orphanis, senio confectis inquireat, maxime vero de puellis nubilibus aliisque temporali aut spirituali misericordia indigentibus, quibus pro viribus opitulari studeat, aliosque suo hortatu ad id officii excitet¹⁰. Tot igitur officia a parochis erga suas oves explenda

¹ Conc. Trid., sess. XXII, decret. de observ. et evit. in celebr. miss.

² Conc. Trid., sess. XXIV, c. 4, de ref.; s. Car. conc. Mediol. VI, [Mansi, Conc., XXXIV, 504 A], et Bened. XIV, De synod., l. I, c. 14.

³ Conc. prov. Urbini Tiranni, de curat. et eor. offic., c. 4.

⁴ Prov. XXVII, 23.

⁵ Conc. prov. Urbini Tiranni, ibi, c. 2.

⁶ Conc. prov. Urbini Tiranni, ibi.

⁷ I Tim. V, 1.

⁸ Decret. Lauretan. episcoporum conventus anno 1850, § 11 et 24.

⁹ Act. c. 6, conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, de ref.

¹⁰ S. Car. conc. prov. I [part. II, c. 28, Mansi, Conc., XXXIV, 42 C] et IV [Mansi, Conc., XXXIV, 298 B]; Burdig. anno 1850, de paroch.

¹ Id., sess. XXIII, c. 1, de ref.

² Bened. XIV, const. Cum semper oblatas, 19 aug. 1744; s. congr. concilii, 26 aug. 1771.

³ Litt. encycl. 3 maii 1858 [Amantissimi Redemptoris].

⁴ Conc. prov. Urbini Tiranni, de curat. et eor. offic., c. 5.

⁵ Conc. Ravenn. anno 1855, de paroch.

⁶ Conc. prov. Urbini Tiranni, de curat., ibi, c. 6.

⁷ Bened. XIV, De synod. dioec., l. XIII, c. 19; s. Car. conc. prov. Mediol. V, [Mansi, Conc., XXXIV, 339 B] et conc. prov. Tolosan., anno 1850, [tit. IV, c. 1, Mansi, Conc., XLIV, 396] et Ravenn., anno 1855, de paroch.

iuri non modo ecclesiastico, sed divino etiam atque naturali¹ innixa, nullimode negligi vel aliis occupationibus suppleri queant. Quapropter animarum curatores aliud nullum officium aut onus, quo a munere suo distrahi possint, recipiant².

138. Verum ut a pastoris familia nil prodeat, quod subditorum mores offendat vel ipsum in suo officio pastorem praepediat, parochus neminem ex cognatis in parochialem domum³ absque episcopi venia ad commorandum admittat. Hic pro sua prudentia et auctoritate nullo modo annuat, quin prius inquisierit, num parentes, consanguinei, adfines probatis moribus sint; num parochialia officia interturbare possint; num amore otii et vitam absque arte et labore traducendi, quod assolet, moveantur. Ex ecclesiae redditibus (gravissimis sacrosancti concilii Tridentini verbis parochos et quoscumque beneficia ecclesiastica obtinentes monemus) consanguineos augere nequaquam studeant, cum et apostolorum canones prohibeant, ne res ecclesiasticas, quae Dei sunt, consanguineis donent; sed si pauperes sunt, iis ut pauperibus distribuunt, eas autem non distrahant nec dissipent eorum causa; immo quam maxime potest eos sancta synodus monet, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes propinquosque carnis affectum, unde multorum malorum in ecclesia seminarium exstat, penitus deponant⁴.

139. Sed parum aliis potest prodesset, qui sui ipsius curam relinquit. Quocirca curator animarum, prout monet apostolus, attendat sibi et doctrinae⁵; sibi primum, vix enim aut ne vix quidem alios a peccatis avertere, per virtutum semitas deducere atque ad perfectionem excitare poterit, qui a via iustitiae et sanctitatis ipse deflexit. Iis ergo quae mundi sunt reiectis, et divina iugiter meditans, ad Dei gloriam et animarum salutem summo studio contendat, quotidianae sanctae orationis exercitio vacet, avaritiae, quae est idolorum servitus, vitium fugiat, suae prudentiae non innitatur, et, si quid gravioris momenti intercesserit, caute aggrediatur ac episcopum consulat. Iustitiam, pietatem, caritatem, patientiam, mansuetudinem sectetur⁶; virtutes uno verbo quascumque in populo cupit inserere, ipse antea suo exemplo referat et studiosius colat.

140. Lectioni praeterea attendat; non enim sufficit, si pastoris sancta fuerit vita, nisi alios erudire queat. Quapropter, sanctorum virorum exemplo, studium sacrarum litterarum nunquam linquat, sed quotidie aliquid addiscere vel memoria repetere ex sanctis scripturis vel probatis auctoribus assuescat; et catechismo Romano, parochis praesertim ab ecclesia proposito, familiarissime utatur⁷.

Titulus VI.

De sacerdotibus.

Quamvis ea, quae sacerdotes praestare debent, sub titulo *de vita et honestate clericorum* comprehendantur, attamen pro nobili et coelesti, quo fulgent in ecclesia, ordinis gradu, nonnulla speciatim eis memoranda et praecienda ducimus.

141. Primum monemus atque enixe per viscera

A misericordiae Dei commendamus, ut tremendum atque sanctissimum eucharistiae sacrificium maxima reverentia et devotione quotidie celebrent sacerdotes¹. Cerimonias ac ritus accurate compleant, et ad hos fidelissime servandos ecclesiasticum idoneum virum, defectus vel levissimos admonentem, quandoque adhibeant.

142. Memores conditionis suae et promissionis in sacra ordinatione suo antistiti factae, huic omnia reverentiae et obedientiae officia persolvant. Sint semper parati in arduis illum consulere, eius mandatis obtemperare et monita humiliter ac fidenter excipere. Caveant ne exemplo suo minores clerici et laici homines episcoporum acta et decreta discant parvipendere, diiudicare et carpere. Hoc enim indignum est et divinam provocat ultionem, quod homo dignatione Dei honoratus, indignus ab hominibus iudicetur².

143. Mutua sit inter eos evangelicae dilectionis et sanctae amicitiae necessitudo, ex qua sibi ut boni ac strenui sub eodem vexillo milites tum auxilium comparent, tum exemplum habeant. Meminerint se caritatis ignem in aliis accendere, ex caritate operari, Christi caractere distinguere non posse, nisi hanc mutua habuerint dilectionem: „*In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.*“³ Sciant et intelligant, se vocatos esse ad consummationem sanctorum in opus ministerii in aedificationem corporis Christi⁴; quapropter ecclesiis inservire, parochorum auxilio praesto esse in deliciis habeant, licet nulla foundationis lege beneficiis suis adnexa obstringantur⁵. Dum autem exterius ecclesiastica ministeria quaecumque libenter obeunt, interioris sanctitatis studium quotidiano pia dilectionis et orationis, praesertim mentalis, exercitio adaugeant.

144. Sed et scriptum est: „*Labia sacerdotis custodient scientiam, et legem requirent ex ore eius.*“⁶ Maxime autem dolendum est, sacerdotes non deesse, qui, scientiarum curriculo expleto, scientiarum studia et exercitia prorsus dimittunt, quod et in morum ruinam cedit et in sacerdotalis ordinis contemptum. Qua de re mandamus, sacerdotes per aliquot annos ab ordinatione sua, iudicio episcopi, ad examen vocari, ut suum in theologicis sacrisque disciplinis profectum et idoneitatem ad sacerdotalia obeunda officia comprobent.

145. Ut autem in sacerdotibus non tepescat, immo magis magisque augeatur coelestis vocationis spiritus, qui disciplinarum vita et custodia est, iubemus eos, quoad fieri potest, saltem quolibet triennio, spiritualibus exercitationibus per octo dies vacare in religioso aliquo secessu, quem episcopus designaverit⁷.

Titulus VII.

De vita et honestate clericorum.

Quae a nobis et antecessoribus nostris ad cleri saecularis disciplinam retinendam et reformandam in conventu episcoporum Picentium et Metaurensium nuper habito constituta sunt et a sacra congregatione concilii⁸ probata, nec non ea omnia, quae

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 1, de ref.

² Conc. Ravenn. prov., anno 1855, de paroch.

³ Conc. Rom., tit. XVI, c. 3, [Mansi, Conc., XXXIV, 1880], et append. p. 248; Bened. XIV, De synod., l. XI, c. 14, et Inst. 83; S. Car. conc. prov. Mediol. I, [Mansi, Conc., XXXIV, 36 D].

⁴ Conc. Trid., sess. XXV, c. 1; c. Cum secundum 16, de praeb. [III, 5] et c. fin. caus. XVI, q. 1.

⁵ I Tim. IV, 16.

⁶ I Tim. VI, 11.

⁷ S. Car. conc. Mediol. [IV, part. III, c. 3, Mansi, Conc., XXXIV, 289 D]; conc. prov. Urbini Tiranni, de cleric. quibusc., c. 1.

¹ Litt. encycl. 3 maii 1858, s. d. n. Pii papae IX.

² S. Cyprian., Epist. 69 ad Florent. Pupian., p. 122, oper. edit. Baluz.

³ Ioan. XIII, 35.

⁴ Ephes. IV, 12.

⁵ Conc. prov. Urbini Tiranni, de cleric. quibusc., c. 3.

⁶ Malach. II, 7.

⁷ Clem. XI per litt. s. congr. concilii, 1 febr. 1710; Bened. XIV, litt. commonit. ad univ. episc. [Ubi primum] 3 dec. 1740; decreta Lauret. epp. conventus, n. 18; concilia prov. et synodi passim.

⁸ Die 13 martii 1855.

sacri canones de vita et honestate clericorum com-
plectuntur, servari mandamus; quorum praecipua
capita, non quasi nova edicentes, sed edita ala-
riori semper animo commendantes, hic referri
iubemus.

146. Quamvis habitus interiorem sanctitatem
non constituat, tamen ipsam non levi indicio de-
clarat, maioremque viro ecclesiastico conciliat vene-
rationem. Quapropter qui sunt in sortem Domini
vocati, ita seipsos componant, „ut habitu, gestu,
incessu aliisque omnibus rebus nihil nisi grave,
moderatum ac religione plenum prae se ferant.“¹
Ideo:

a. Clericalem tonsuram, referentem spineam Iesu
Christi coronam, veluti praecipuum ecclesiastici
ordinis indicium, perspicuam semper habeant².

b. Collare-quod vocant, simplex et linea vitta
sit, et illud extra domum numquam dimittant.

c. Comam studiose non enutrient, et capillis B
simplicem cultum adhibeant³.

d. Clericalem habitum suo ordini et qualitati
congruentem gerant; pallio et veste usque ad talos
protensis et demissis, saltem mane, in civitatibus
utantur, maxime vero cum ad divina et ecclesiastica
officia celebranda accedunt⁴, prout superius statu-
tum est⁵.

e. Numquam breviorum habitum induant qui
genua plane non obtegat, et exiguos thoraces, vulgo
giubettini, pileosque rotundos turbinatosve more
laicali, etiam per dioecesim itinerantes, ferant⁶.

f. Camisias nec ad collum nec ad manus crispas-
tas aut nimia arte elaboratas praeferant⁷. Annulos
non habeant, nisi id dignitas postulet; omnem
habitus novitatem, unguenta, odores et cetera icalia
devitent⁸.

g. Non personati, nec vestibus saecularium in-
cedant. Arma non deferant, clericorum etenim C
arma sunt orationes et lacrymae⁹.

147. In victu et suppellectili, quidquid morum
dissolutionem vel saecularem et foemineum cultum
refert, prorsus abiiciant; sed simplicitas ecclesiastici
viri, gravitas ac modestia in omnibus splendeant.
Frugali mensa contenti sint¹⁰. Praecipue vero in
conventualibus officiis et festis consueta prandia
frugaliter parentur, iuxta modum ab episcopo de-
finiendum. His ita clerici mensis accubant, ut
sobrietatem et modestiam a liberioribus obscenis-
que verbis omnino abhorrentem prae se ferant et
sui ordinis decorem tueantur. Qui secus egerint,
poena arbitrio episcopi plectentur¹¹.

148. Vitae honestatem cautissime custodientes,
non solum a malo, sed ab omni specie mali caveant.
Qui enim in hoc genere spernit modica, boni no-
minis thesauri et ipsius virtutis iacturam facit.
Ideo a mulierum consortio, de quibus aliqua haberi D
possit suspicio, sub poenis a concilio Tridentino et

sacris canonibus impositis aliisque arbitrio episcopi,
prorsus abstineant¹. Nec ipsas mulieres, quarum
cohabitationem ob arctius cognationis vinculum et
indubiae honestatis laudem iura sinunt, in pa-
rochiales domos, nisi petita ordinarii venia², ad
convivendum admittant. Item omnes cuiuscumque
gradus et dignitatis ecclesiasticos ancillam sibi
adsciscere quadraginta nondum annos natam, et
quam honestas morum et integra fama non com-
mendent, interdiciamus³; qua de re nullus clericus
in posterum recipere vel retinere eiusmodi ancillas
audeat, nisi ordinarii (qui pro sua conscientia de
praemissis inquiret) licentiam scripto impetraverit.

149. Cum laicalia oblectamenta, quae eccle-
siastica respuit gravitas, et quibus animus a divinis
rebus nimium abducitur, a clericis sint devitanda,
prohibemus:

Publicis theatris⁴, spectaculis profanis, publicis
privatisque choreis, in quibus feminae saltant;
assistere⁵, otiari seu ludere in officinis (italice *caffè*,
spezierie, *botteghini*) et ubilibet palam laici con-
ventum faciunt, tabacum publice fistulis haurire
(*fumare*)⁶, festis de praecepto diebus et conven-
tualium officiorum quae fidelium concursu cele-
brantur occasione tempus quovis ludo conterere⁷,
ignea balista diebus festis venari ac eam sine ordi-
narii licentia deferre⁸.

150. Quoniam ii qui mensae Domini sunt ad-
dicti a saecularibus negotiis ex apostolica sententia
abstinere debent, ideo negotiationi per sacros cano-
nes summorumque pontificum constitutiones⁹
interdictae, neque per se aut per interpositam per-
sonam, neque proprio aut alieno nomine, clerici
vacent. Qui secus egerit, poenas iure latas vel
ferendas omnino luat¹⁰. Nundinas autem, pecudes
mercandi causa, ipsi nullo modo adeant¹¹, neque
aliena praedia lucri gratia conducant¹², aut media-
tores in rebus contrahendis sese exhibeant¹³ vel
cautionem praestent¹⁴, nisi caritas erga proximum
id postulet, neque procurationis vel advocacy
officio in foro saeculari fungantur, neque curationes,
tutelas et saecularis cuiuslibet personae negotia
administranda, nisi in casibus a iure permissis et
ex ordinarii venia, suscipiant¹⁵. Demum sanctae
conditionis suae iugiter memores, nullum profanum

¹ Conc. Trid., sess. XIV, de ref. in prooem., sess. XXV,
de ref.; c. *Inhibendum* 1 cum seq., de cohab. cleric. et mulier.
[III, 2]; conc. prov. Urbini Tiranni, de vita et honest. cleric., c. 6.

² Conc. Rom., tit. XVI, c. 3, [Mansi, Conc., XXXIV, 1880];
Bened. XIV, De synod., l. XI, c. 4, et 14, et Inst. 83.

³ C. *Volumus* 24, dist. 81; conc. Rom., tit. XVI, c. 3, [Mansi,
Conc., XXXIV, 1880]; Bened. XIV, De synod., l. XI, c. 4, et
Inst. 72, 83, nec non novissima conc. prov. et decret. Lauret.
1850, § 5.

⁴ Conc. prov. Urbini Tiranni, loc. cit., c. 4; s. Car. conc.
Mediol. I [part. II, c. 25, Mansi, Conc., XXXIV, 37]; Bossuet,
De comœdiis, et passim concilia.

⁵ Decret. Lauret. § 2.

⁶ Decret. Lauret. cit. § 4.

⁷ C. *Clerici officia* 15, de vita et honest. cleric., [III, 1];
Bened. XIX, De synod., l. XI, c. 10, et Inst. 37; decr. Lauret. § 8.

⁸ Cap. *Cler. arma* 2, de vita et honest. cleric.; constit.
Bened. XIV, *Securitatem*, 15 ian. 1753; et decr. Laur. episc.
conv. § 3.

⁹ C. *Cyprianus* 4, c. XXI, qu. 3; c. fin. dist. 88; Bened. XIV,
De synod., l. X, c. 6, et const. [Apostolicae servitutis] diei
25 febr. 1741; Fagnan. in cap. *Multa* 1, ne cleric. vel monach.
n. 39 et seq.

¹⁰ Alex. III in c. *Secundum instituta* 6, ne cleric. vel
monach.; Bened. XIV, const. *Apost. servit.*; Clem. c. *Dioecesis* 1,
de vita et honest. cler. [III, 1].

¹¹ Decr. Laur. cit., § 6.

¹² Bened. XIV, De synod. dioec., l. X, c. 6.

¹³ Conc. prov. Urbini Tiranni, tit. cit., c. 2.

¹⁴ C. *Clericus fideiussoribus* 1, de fideiuss. [III, 22].

¹⁵ Conc. prov. Urbini Tiranni, tit. cit., c. 3.

¹ Conc. Trid., sess. XXII, c. 1, de ref.

² S. Car. conc. prov. V [part. III, c. 4, Mansi, Conc., XXXIV,
446 E]; conc. Rom. append.

³ Conc. Rom., tit. XVI, c. 3, [Mansi, Conc., XXXIV, 1880];
conc. prov. Urbini Tiranni, de vita et honest. cleric.; s. Car.
conc. prov. I, de cleric. vestit. [part. II, c. 23, Mansi, Conc.,
XXXIV, 35 C].

⁴ Bened. XIV, De synod., l. XI, c. 8, Instit. 34 et 71.

⁵ De sacram. in gen., decret. 15.

⁶ Conc. Rom., append. p. 245; decr. Lauret. conv. § 12,
ibique can. et decr. cit.; et Bened. XIV, De synod., l. XI,
c. 8, § 3-4.

⁷ et ⁸ Conc. prov. Urbini Tiranni, loc. cit., c. 2; s. Car.
conc. prov. Mediol. I, loc. cit.

⁹ S. Ambros., Ep. 20 ad Marcell. soror., [opp., ed. Migne,
II, 1043].

¹⁰ Conc. Trid., sess. XXV, c. 1, de ref.

¹¹ Decret. Lauret. episcoporum conventus, anno 1850, § 9-10.

negotium vel artificium clericali ordini indecens A
exerceant, conducant, tractent vel ullatenus illi se
immisceant¹.

151. Generatim vero quaecumque alia ad vitam
et honestatem clericorum ab oecumenicis conciliis
vel constitutionibus apostolicis, praesertim ab eadem
Tridentina synodo, statuta sunt, a clericis distric-
tius observari mandamus². Qui in praemissorum
aliquo deliquerit, pecuniariis poenis, fructuum se-
questratione atque etiam beneficii privatione aliisque
pro modo culpa ordinarii arbitrio plectatur³.

152. Si forte contigerit, ut presbyter, qui aliis
offendiculo esse possit, ex sua dioecesi ad aliam
diu ibi moraturus proficiscatur, episcopus aut vi-
carius foraneus ordinario loci, quo idem commi-
graverit, statim denuntiet⁴.

153. Cum autem non solum a malo declinare,
sed et summopere oporteat agere bonum, ideo
minores clerici bis saltem in mense, et praesertim B
in solemnibus anni festis diebus, peccata sua
sacerdoti, quem sibi ordinarium conscientiae suae
moderatorem elegerint, confiteantur, et ad sanctam
eucharistiam, quae angelorum panis est, frequenter
et devotissime accedant. Sacris vero ordinibus
insigniti qualibet hebdomada id facere, et omnes
sacrosancto missae sacrificio quotidie assistere curent.
Sacerdotes et clerici, cuiuscumque gradus sint et
conditionis, aliquod diei spatium in pia aliqua medi-
tatione ac spirituali lectione pro aetatis studiorum-
que ratione insumant, cum mala omnia, quae in
clericorum coetu deflentur, ex hoc oriri perspectum
sit, quod ipsi dignitatis suae atque officii celsitu-
dinem et sanctitatem vel negligant vel parvipendant.

Titulus VIII.

De cleri educatione.

Clerus tum ad pietatem tum ad doctrinam est C
instituendus. Utraque profecto in seminariis primum
excolitur; maiora autem incrementa deinde susci-
piet in sacerdotum convictibus et per conlationes ac
exercitationes disciplinarum, quas clerici didicerint.

154. Quaecumque a sacrosancta Tridentina syno-
do quoad seminariorum regimen et administra-
tionem sancita sunt⁵, huius provinciae episcopi
exquisita diligentia praestent, eo magis quod gra-
vissimis verbis a sanctissimo domino nostro Pio
papa IX⁶ ad hoc excitantur.

155. Puerorum electioni summopere advigilantes,
parochorum potissimum sententiam exquirant, ipsos-
que pueros alloqui et intueri studeant. Quae sunt
a concilio Tridentino requisita, exigant; praecipue
vero ut eorum indoles et voluntas spem afferat,
eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros.⁷

156. Rector sit morum integritate, gravitate et
consilio insignis; qui et suaviter et fortiter agens, D
curam omnem et vigilantiam erga alumnos et ipsos
seminarii ministros adhibeat. Magistri huiusmodi
sint, „ut clerici cum litteris mores etiam clericis
dignos in primis hauriant.“⁸ Director spiritualis
ad clericorum animos rite informandos idoneus, in
seminario semper, vel saltem statis horis, cum ab
aliis negotiis expeditus sit, commoretur.⁹

¹ Id. cit., de negot. cleric. interd., c. 1 et 4.

² Conc. Trid., sess. XXII, c. 1, *de ref.*; Bened. XIV, *De synod.*, l. XI, c. 4.

³ Conc. prov. Urbini Tiranni, de negot. cleric. interd., c. fin.

⁴ Decret. Lauret. cit., § 7.

⁵ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 18, *de ref.*; Bened. XIV, *De synod.*, l. XI, c. 2, et *Inst.* 59.

⁶ Litt. encycl. *Qui plurib.*, 9 nov. 1846, et *Nostis*, 8 dec. 1849.

⁷ Id., loc. cit.; conc. prov. Urbini Tiranni, de seminar. clericor., c. 2.

⁸ B. Greg. Barbaric., const. sem. Patav., p. 4, c. 15.

⁹ Decr. Lauret., quod ad cler. futur.

157. Seminarii constitutiones, si desint, epis-
copus conficiat, easque typis, si fieri potest, com-
mittat, et singulis quibusque mensibus, saltem quae
ad religionem spectant et morum honestatem,
publice legi mandet. Omnia in his recte et ad
amussim descripta servari ab omnibus curet dili-
gentissime¹. Seminarium visitet frequenter, ad-
hibitis etiam, si ipsi videbitur, aliis doctis piisque
viris, et de omnibus accurate inquirat.² Alumnos
religioni aut virtuti minime deditos, nisi commoniti
resipuerint, prudenter eliminat³; malorum vero
seminatores et incorrigibiles puniat vel etiam
eiiciat⁴.

158. Optandum est maxime, ne alumni va-
cationum tempore ad suos lares redeant: tristis
enim experientia docet, tunc omnem institutionis
fructum persaepe diffuere vel gravi iactura defi-
cere. Quocirca curent episcopi, ut vel rus mensibus
autumnalibus mittantur, vel noctu in seminario
degentes mane ad proximam aliquam civitati
domum rusticandi causa eant, vel saltem, si hoc
quoque oblectamenti genus desit, aliis honestis
solatiis in seminario ipso detineantur et ex-
hilarantur. Quod si horum nihil fieri possit, epis-
copus vicario foraneo et parochis singillatim cleri-
cum quemlibet discedentem commendet, ut eius-
dem per se et per alios curam habeant, et, cum
redierit, quae ab eis iuxta capita proponenda
requiruntur, obsignatis litteris fidelissime referant.
Clericos, si qui forte fuerint, moribus vel natura
ad malum propensiores, ipse seminarii rector
parochi aliorumque sacerdotum peculiari curae pro
sua prudentia committat.⁵

159. Ast maximi momenti est, ut liberalium
artium et scientiarum disciplinae, quae in seminariis
comparandae sunt, et ad quas convenire clericos
omnes oportet, recte et probe tradantur. Omnes
itaque seminarii scholae, praesertim vero illae,
quae ad sacras disciplinas tradendas institutae sunt,
optima et absoluta, quoad fieri poterit, ratione
commendentur, prout in Lauretano conventu propo-
situm est⁶, et episcopi ipsi in Domino expedire
iudicaverint.

160. Cantus Gregoriani et sacrorum rituum lec-
tiones theoretice et potissimum practice habeantur⁷.
Clerici, etiam dum adolescentes inferioribus studiis
vacant, tum lectione tum translatione pleniorum,
prout fieri potest, catechismi Romani notitiam sibi
comparent, ut a prima aetate praeclarum hoc opus
diligere ac prae manibus habere assuescant.

161. Summa vigilantia in id potissimum inten-
dant episcopi, ut sacrarum disciplinarum studia in
clero vigeant ac floreat in dies. De locis theo-
logicis, de hodierni temporis erroribus plenius dis-
seratur, ac per circuli concertationes iuven-
mentes exerceantur et acuantur. Ex hoc profecto
clerici, saltem ingenio selectiores, ita instituentur,
ut divina opitulante gratia „potentes sint exhortari
in doctrina sana, et eos qui contradicunt, arguere.“⁸

Ut autem clerici litterarum et sacrarum rerum
studiis magis assiduam operam dare queant, ef-
ficient episcopi, ne alienis occupationibus vel ipsis
ecclesiasticis non necessariis officiis distrahantur⁹.

¹ S. Car. conc. prov. II [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 119 D].

² Id., part. II, c. 25, [Mansi, l. c.].

³ S. Car. conc. prov. cit., c. 5. [Vide conc. prov. Urbini Tiranni, l. c., c. 5.]

⁴ Conc. Trid. et s. Car. conc. prov. cit.

⁵ B. Barbaric., ibi, part. I, c. 7; conc. Ravenn. anno 1855.

⁶ Appendix num. IV.

⁷ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 18, *de ref.*; conc. prov. Urbini Tiranni, de sem., c. 4; decret. Lauret. episc. conventus.

⁸ Tit. I, 9.

⁹ Bened. XIII, 23 sept. 1724, *In supremo*.

162. Post ea, quae ad seminaria et clericorum A scholas spectant, nihil certe magis confert ad pietatem et doctrinam eorum, qui recens sunt sacerdotio initiati, quam si in constituta domo vel in quodam conlegio vitam aliquot per annos ducant, ibique sui ordinis ministeriis atque virtutibus, gravissimo viro moderante, initientur. Id etiam in totius cleri utilitatem verteretur, cum locus idem ut sacer recessus ecclesiasticis viris omnibus quolibet biennio per orbem patere posset. Quod quantum ad cleri pietatem, zelum, reformationem adiumenti afferat, vix dicere valemus. Optimam igitur hanc institutionem curare animo proponimus, illam enixe a Deo, a quo omne datum optimum est, pro bono dioecesis exposcere, atque cum sanctissimo domino nostro suppliciter agere, ut facilius iuxta dioecesis cuiuslibet condiciones haberi possit¹.

163. Cum absolutae clericorum institutioni B plurimum prosint conlationes ab episcopis Piceni et Metauri in conventu Lauretano constitutae, praesertim si ad pietatem atque ad ecclesiasticum spiritum magis confovendum ordinentur ac dirigantur: ideo provincialis haec synodus enixe commendat atque hortatur, ut quisque episcopus, sicut in Domino expedire iudicaverit, pro personarum locorumque ratione conlationes huiusmodi² in suam dioecesim inducere et in dies excolere studeat. Quod si pluries in mense conlationes haberi nequeant, meliori qua fieri potest ratione, consuetae ac praescriptae casuum moralium ac rituum conlationes ad normam concilii Romani³ in civitate habeantur. His quoque locus erit per dioecesim coram vicariis foraneis, qui casuum solutiones ad episcopum mittent⁴.

Titulus IX.

De regularibus utriusque sexus.

Permagnam regulares ordines ecclesiae Dei ad- iumentum afferunt et decorem; qui praedicationibus, adolescentium educationi, pauperum infirmorumque necessitatibus sedulam operam navantes, et virtutum exercitio ac voto peculiariter Deo inservientes, a christiana republica mala et calamitates quotidiana et sollicita prece student avertere. Hinc nos, flagitiosorum hominum, quibus aetas haec nostra abundat, votis ac conatibus obsistentes, ecclesiae sanctorumque patrum doctrinam ex animo sectantes, gravissimis verbis huius provinciae fideles com- monemus in Domino atque hortamur, ut pervulgata impiorum placita reiiciant, defenda exempla detestentur, et religiosos ordines, qui in ecclesia sunt, non modo legitimos habeant, sed eos regnis, nationibus ac societati universae quam maxime D utiles omni studio et obsequio prosequantur.

164. Patres concilii regularium privilegia, quae legitimis ecclesiae decretis summorumque pontificum constitutionibus sunt innixa, fatentur et integra servanda esse ab omnibus iubent. Quae vero ex ipsis constitutionibus et decretis com- mune iure religiosi viri praestare debent, pro sua singulari pietate atque obedientia a se praestanda intelligant; praefecti autem provinciarum et coenobiorum praepositi diligenter easervari mandent, invigilent, et ad id subditos auctoritate et exemplo compellant. Optandum enim est, „libertatem, quam nonnullis apostolica sedes privilegio exemptionis

indulsit, sic integram observari, ut et illam alii non infringant, et ipsi eius limites non excedant.“¹

165. Benevolentiae et sanctae necessitudinis vinculum, quo clerus saecularis et regularis simul, quasi sub eodem duce eodemque in certamine, militum acies adstringitur, episcopis ac regularium ordinum moderatoribus curantibus, servetur et augeatur in dies. Parochi et sacerdotes debitum eis obsequium et honorem deferant. Regulares autem in omnibus et praesertim in sacris peragendis, con- cordiam cum parochis foveant; claustrum, tutum ac quietum regularium virtutum domicilium, diligant ac praescriptis horis repetant, et numquam de se prodant populo exempla nullimode sanctitati professionis suae consentanea. Sacris vero anti- stitibus omnem quam possunt opem afferant², in multis iuxta canonicas sanctiones subiaceant³, in omnibus venerationem exhibeant⁴. Conciones et divinorum officia ita moderentur, ut populi fre- quentia non desideretur, ubi episcopus praedica- verit et pontificaliter celebraverit⁵.

166. Officii autem partes quoad regulares viros nobis ceterisque Italiae episcopis a beatissimo patre ac principe Pio IX (quem Deus sospitem diu servet) commendatas, perpetua commonitione exequimur, idque ipsius supremi pastoris verba referendo, quibus nihil melius aut efficacius dici potest:

„Quoniam ex monasteriis recte administratis ingens in ecclesia Dei splendor atque utilitas dimanat, et regularis etiam clerus adiutricem vobis in procuranda animarum salute operam navat, vobis ipsis, venerabiles fratres, in mandatis damus, primum quidem, ut religiosas familias cuiusque dioecesis nostro nomine certiores faciatis, nobis peculiare aerumnas ingemiscentibus, quas multae C illarum in recenti calamitoso tempore perpessusae sunt, non levi interea consolationi fuisse animorum patientiam atque in virtutis et religionis studio constantiam, quibus plurimi ex religiosis hominibus ad exemplum se commendarunt . . . Deinde vero, ut praesides earundem familiarum et superiores, ubi opus fuerit, illarum moderatores nostris verbis adhortemini, ut pro sui officii debito nulli parcant curae atque industriae, quo regularis disciplina, ubi servatur, magis in dies vigeat et floreat, ubi vero detrimentum aliquod passa fuerit, omnino reviviscat et redintegretur. Moneant instanter iidem praesides, arguant, increpent religiosos illarum alumnos, ut serio considerantes, quibus se votis Deo obstrinxerunt, illa diligenter reddere studeant, suique instituti regulas inviolate custodiant, et mortificationem Iesu in suo corpore circumferentes, ab iis omnibus abstineant, quae propriae vocationi adversantur, et operibus instant, quae caritatem Dei et proximi perfectaeque virtutis studium prae se ferant. Caveant praesertim supradicti ordinum moderatores, ne ulli ad religiosa instituta aditum faciant, nisi cuius antea vitam, mores atque indolem accuratissime expenderint, ac deinde illos tantum ad religiosam professionem admittant, qui, tyro- cinio rite posito, ea dederint verae vocationis signa,

¹ Innoc. IV, in conc. gen. Lugdun., relat. in c. *Volentes* 1, de privilegiis in 6; Bened. XIV, *De synod. dioec.*, lib. IX, c. 15 et seq.

² C. *Ex auctoritate* 24, c. 16, q. 1; s. Ioan. Chrystost., *Hom. 5 ad Philog.* [n. 3, opp., ed. Montfaucon, I, 496 D]; Fagnan. in c. *Super iis* de m. et o. in fine.

³ Bened. XIV, *De synod.*, l. IX, c. 15-6, et l. XIII, c. 11; Fagnan. qui fusim ad cap. *Grave*, de off. ordin.

⁴ Greg. XV, const. *Inscrutabili* 5 febr. 1622, et aliae permultae.

⁵ Extrav. *Super cath.* 2, de sepulturis [III, 6]; Bened. XIV, *De synod.*, l. IX, c. 17.

¹ Appendix, num. IV.

² Idem.

³ Conc. Rom. in append., p. 239.

⁴ Decret. Lauret. conventus, § 28.

ut iudicari merito possit, ipsos non alia de causa A religiosam vitam amplecti, nisi ut Deo unice vivant, et suam atque aliorum salutem pro cuiusque instituti ratione procurare possint. Super his autem deliberatum fixumque nobis est, ut ea omnino serventur, quae ad religiosarum familiarum bonum statuta praescriptaque sunt in decretis a nostra congregatione super statu regularium, die 25 ianuarii superiori anno editis et apostolica nostra auctoritate sancitis.¹

167. Quod ad virgines Christo dicatas attinet, et primum ad eas, quae sunt regularibus legitime subiectae, episcopi, quidquid est sollicitudini suae per sacros canones² commissum et iniunctum, non parvipendant. Praecipue vero vigilent, ut clausura, cuius „sub obtestatione divini iudicii et interminatione maledictionis aeternae“³ episcopi custodes sunt, diligentissime servetur. Profitentium voluntatem caute et diligenter per se ipsos vel per suum B vicarium explorent⁴. Animadvertant, ut praefecti monasteriorum, praeter ordinarium confessarium, bis aut ter in anno alium offerant extraordinarium⁵, eumque non semper ipso ex ordine⁶, sed, saltem semel in anno, saecularem aut alterum diversi ordinis sacerdotem; aliter sua auctoritate ipsi provideant episcopi⁷.

168. Sed praecipua episcoporum cura esse debet circa subiectas sibi virgines Deo dicatas. Eas custodiant, eas habeant velut ecclesiastici germinis flores, . . . illustriorem portionem gregis Christi⁸. Ideo non modo per vicarios aliosque proventus aetatis spectataeque religionis et doctrinae sacerdotes, sed eas per se ipsos invigilent. Quod bonum est, discrete et sollicitè in eiusmodi conclusis hortis inserere, quod autem malum maloque proximum est, sensim studeant eradicare. Interea permultum, immo summopere refert, ut sacerdotes a confes- C sionibus ordinarios scientia perfectionis edoctos atque integritate et prudentia praestantes constituent; extraordinarios vero bis aut ter in anno communitati offerre non praetermittant⁹.

169. Ab ipsis coenobiis, quaecumque castitati ac vitae sanctitati adversari videbuntur, intus et extra penitus amoveant¹⁰. Sacrarii custodes, capellani et ceteri monasterio proxime inservientes non moribus tantum et gravitate, verum aetate commendentur.

170. Incumbant episcopi, ut e monasteriis, immo ab ipsarum monialium cordibus, proprietas omnis exulet, et illa, meliori ratione qua fieri poterit, in eis stabiliatur serveturque rerum omnium communio, quae nihil habet et cui nihil deest¹¹. Observantiam itaque vitae communis maxime commendandam ubi viget, florere ac intactam servari curent, ubi vero nondum est, pro sua prudentia, D si fieri possit, studeant instituere¹².

171. Virgines, quae facultates et corpus Deo committunt, nobiliorem partem sibi, mentem scilicet,

et obedientiae virtutes toto ex animo et pro viribus colant. Officialium electio ac deputatio, praesertim abbatissae, omni partium studio posthabito, fiat. Ceteris ea praeficiatur, quae coram Domino ad disciplinam tuendam sive restituendam servandamque magis idonea videtur. Monialibus vero quovis nomine praeposita abusus eliminat, pacem foveat, omnes ut filias diligat, ad perfectionem excitet, et omnium necessitatibus, quoad potest, subveniat.

172. Ast votorum, quae nuncuparunt, adimplemento addenda est constitutionum observantia. Quanto haec perfectior erit, eo magis monasterii disciplina et pax atque singularum monialium sanctitas proficiet. Ideo praecipimus, ut in singulis virginum coenobiis a quadam ex monialibus, ceteris professis audientibus, statis temporibus, pars aliqua vel aliquod caput legatur constitutionum seu regularum. Huius lectionis initium fiat a primo capite, et ita procedatur ad extremum; hoc absoluto, ad primum sit regressus, ut, eodem ordine servato, numquam sanctae ipsius exercitationis usus intermittatur¹. Praefectam autem seu abbatissam moneamus, ut ceteras ad summam legum observantiam non minus exemplo suo invitet, quam auctoritate compellat².

173. Verum dixi vix potest, quantum spiritus pietatis et perfectionis e clathris seu auditoriis effluat, et ideo quam magni momenti sit, ut eiusmodi monasterii locus, qui diaboli insidiis maxime patet, sancta custodia et pia severitate³ communiatur. Quapropter pro monialibus huius provinciae nobis subiectis haec servari mandamus:

a. Auditoria ad iuris tramites et propriae constitutionis regulam caute custodiantur⁴; certis vero temporibus statisque diebus omnino sint clausa. Quandocumque vero monialis ad clathra seu auditoria accedit, abbatissae facultatem petat atque adstantes sorores, quas auscultatrices vocant, adhibeat.

b. Viri regulares, absque episcopi licentia, iuxta canonicas sanctiones et praesertim decretum generale sacrae congregationis episcoporum et regularium 13 kalendas decembris 1623, iussu sanctae memoriae Urbani VIII editum, cum monialibus colloquia omnino non habeant⁵.

c. Capellani, officiales, famuli, opifices et ceteri, qui monasterio inserviunt, de rebus inutilibus et de nugis saeculi loqui non audeant cum monialibus, sub poena suspensionis ab officio aliisque episcopi arbitrio.

d. Ubi episcopus visitationem habeat, vel quoties monasterii cuiuscumque septa exploret, accurate observet, num claustra, ostia, clathri, cancella, fenestellae, et quae sunt huius generis, ad eam rationem serventur, quam constitutiones et synodalia decreta exposcunt.

174. In monasteriis, quae puellas educationis causa excipiunt, ea omnia fidelissime serventur, quae pro earum ingressu et egressu sacra congregatio episcoporum et regularium mandare consuevit⁶, praesertim quoad aetatem, atque antea probe exploratos mores et sinceram educationis voluntatem.

¹ S. Car. conc. prov. I, de propr. reg. et const. his assidue leg., [part. III, c. 13, Mansi, Conc., XXXIV, 95].

² S. Car. conc. prov. Mediol. I, ibi.

³ S. Car. conc. prov. Mediol. I, de clausura [part. III, c. 9, Mansi, Conc., XXXIV, 87].

⁴ Conc. prov. Urbin. Tiranni, de monialib., c. 1; s. Car. conc. prov. Mediol. I, de clausura.

⁵ Decret. Sixti V, anno 1590; s. congr. regul. 20 nov. 1653.

⁶ Conc. Rom., tit. XXI, c. 4, [Mansi, Conc., XXXIV, 1891].

¹ Cit. encycl. *Nostis*, § *Quoniam vero*.

² Bened. XIV, const. *Gravissimo* [31 oct. 1749], t. III, p. 57 eius bullarii; Greg. XV, const. *Inscrutabili*, et aliae perplures.

³ Conc. Trid., sess. XXV, c. 5; const. Bonif. VIII, *Periculoso* [de statu regul. in 6, III, 16]; s. Pii V, circa 1566.

⁴ Conc. Trid., sess. cit., c. 17.

⁵ Conc. Trid., sess. XXV, c. 10, de regular.

⁶ Bened. XIV, *De synodo*, l. XIII, c. 12, n. 17.

⁷ Bened. XIV, const. *Pastoralis curae* 5 aug. 1748, quae late hanc rem disputat.

⁸ S. Cyprian., *Lib. de habit. virgin.*, [ed. Baluzii, Venet., 1758, p. 410 A].

⁹ Conc. Trid., sess. cit., c. 20. Vidend. etiam const. *Pastoralis* anno 1748.

¹⁰ Conc. prov. Urbini Tiranni, de monialib., c. 1.

¹¹ Conc. Rom., tit. XXI, c. 3, [Mansi, Conc., XXXIV, 1891].

¹² Bened. XIV, *De synod.*, l. XIII, c. 12, n. 18.

175. Quod vero ad domos, conlegia, conservatoria attinet, et quae sunt eiusmodi, advigilet episcopus, ut feminae, quae in illis citra votam vitam degunt, ad finem instituti contendunt, statuta custodiant et praecipue in timore Domini et virtutum pietatisque exercitio in dies proficiant.

PARS III.

De disciplina.

Titulus I.

De blasphemia.

Nil blasphemia atrocior, qua homo ad Dei gloriam conditus, et praesertim christianus, tot beneficiis cumulatus non horret ponere in coelum os suum, et creatori omniumque domino temerario ausu vel haeretica mente maledicere. Hoc inexcusabile scelus in veteri testamento mors vindicabat¹; sacrae autem ecclesiae constitutiones suspensione, excommunicatione aliisque poenis multarunt gravissimis², et ipsae civilium potestatum leges, quandoque poena capitali proposita, exterminandum duxere³.

176. Quamobrem, ut eiusmodi detestabile blasphemiae crimen longius, quantum fieri potest, ab hac nostra Urbinatensi provincia dispellatur, in blasphemos modis omnibus pro modo culpa insurgant, episcopi⁴. In illos quidem nefarios homines, qui perverso animo et ea mente delinquant, ut eorum, quae sunt Dei et ecclesiae, despectum ingerant, aliosque exemplo suo ad peccandum pertrahant, omni canonum ac legum, quae vigent, vigore animadvertant⁵. In illos vero, qui ob aliorum persuasionem ac exemplum deliquerunt, ita ut magis seducti quam seductores haberi possint, mitiores poenas seu potius medicinae adhibeat coercitiones, iuxta edictum Lauretanum apostolica auctoritate roboratum, quod edidimus anno 1855, et quod, perpetua synodali constitutione innovatum, concilii appendici adiciimus⁶.

177. Ast nihil cum iis remittendum est, qui horrendum haereticalis blasphemiae facinus admiserunt. Horum enim impudentia et impietas asperius iuxta summorum pontificum constitutiones et supremas generalis sacrae inquisitionis decreta contundenda sunt⁷.

178. Nec pariter quicquam indulgendum est iis, qui clandestinis sectis, e tenebris ad rei tum sacrae tum publicae exitium et vastitatem emersis⁸, quovis nomine adscribuntur. Hi quippe tenebrosi sceleratorum hominum conventus omnes, pluries a summis pontificibus damnati⁹, eorumque adepti, aggregati quocumque nomine, excommunicationis

A gladio percussi, tamquam haeretici vel de haeresi suspecti habendi ac denuntiandi sunt.

179. Verum ad blasphemiae pestem fugandam communi studio ab omnibus elaborandum est.

Parochi tum generatim fideles moneant, tum privatim blasphemos acius obiurgent¹, denuntiandi onus et poenas suum gregem edoceant²; atque ad lucrandas indulgentias a Romanis pontificibus pro blasphemorum reprehensione et denuntiatione concessas, fideles hortentur³, et quadragesimae tempore sermonem adversus blasphemiam habeant⁴. Confessarii vero graves iniungant poenitentias, quae culpam vindicent et consuetudinem eradicient⁵.

Parentes corrigant filios et castigent; famulos et artifices desperatae emendationis domini eiiciant⁶.

Meminerint magistratus per Dei gloriam, quae blasphemia maxime violatur, ut quam ad blasphemos compescendos auctoritatem habent, exercent, uberrimam piae curae mercedem a Deo expectantes, praeter decem annorum indulgentiam, quam Leo X ipsis et iudicibus et deferentibus elargitus est⁷.

Omnes vero fideles qui nomen Christi profitentur, si quemquam contumeliosis aut obscenis verbis Deo maledicere vel in beatam Virginem et sanctos impia evomere audierint, eum moneant et increpent⁸. Et utinam nos populum nostrum verbis iisdem hortari possemus, quibus populum Antiochenum Chrysostomus hortabatur: „Si quempiam in bivio et foro blasphemantem audieris, accede, increpa, et si verbera infligere oportet, ne recuses; ipsius faciem alapa percute, contere os ipsius; percussione manum tuam sanctifica.“⁹

180. Ad impetrandam vero blasphemantibus veniam et mala quae ex eorum malitia bonorumque timore societati impendent deprecanda, optat provincialis synodus, ut in qualibet ecclesia cathedrali, collegiata et parochiali, saltem singulis annis, die ab episcopo deputanda, sollemnis fiat venerabilis sacramenti expositio, et opportuna concione populus ad tanti facinoris detestationem atque ad fundendas preces sanctissimo cordi Iesu excitetur.

181. Ceterum edictum Lauretani conventus episcoporum Piceni et provinciae nostrae in omnibus servetur; et ne unquam oblivione deleatur, mandamus, ut quicumque curam habent animarum eiusdem titulum I della bestemmia primo cuiusvis anni dominico die populo legant et explanent.

Titulus II.

De festorum dierum cultu.

Inter ea, quae peculiarem episcoporum sollicitudinem exposcunt, id profecto recensendum est, ut dies festi ab omnibus pie et religiose custodiantur, ne quod est ad Dei gloriam animarumque salutem constitutum, in divinam offensionem et animarum perniciem transferatur.

182. Parochi in primis et quotquot eorum funguntur officio, omnia quae ex ecclesiae institutis

¹ Levit. XXIV, 16.

² Can. *Qualis* 4, dist. 25; can. *Imperat.* 98, causa XI, qu. 3; can. *Apostolicae* 13, causa XXIV, qu. 3, c. 18, de haeretico in 6, [V, 2]; Leo X in conc. Lat., sess. IX, et const. *Supernae* 5 maii 1514; Pius IV const. *Iniunctum* 13 apr. 1564; Greg. XIII const. *Alias* 5 iul. 1580; Bened. XIV, *Ad exercrabile* 6 sept. 1746, praecipue vero s. Pius V const. *Cum primum* 1 apr. 1566, § 10, p. 284, t. IV, part. 2 bullarii Romani.

³ Novell. 77 et capitular. regum Francor.

⁴ Conc. prov. Urbinat. Tiranni, de blasphemis, c. 1.

⁵ Edict. Lauret. episc. conventus a sede apostolica confirmat. 14 iun. 1855, in proem.

⁶ Appendix I.

⁷ S. Pii V, const. *Cum primum* 1 apr. 1566, aliaeque supra cit. const.; congr. s. officii, decreta 3 dec. 1745, 21 ian. 1750, 4 ian. 1752 et 26 sept. eodem anno.

⁸ Pius IX encycl. *Qui pluribus*.

⁹ Clem. XII const. *In eminenti* [28 apr. 1738]; Bened. XIV, *Providas* [18 maii 1751]; Pius VII, *Ecclesias* [13 sept. 1821]; praecipue vero Leo XII, *Quo graviora* 13 mart. 1825; et Pius IX, cit. encycl.

¹ S. Car. conc. prov. III [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 143 D].

² Conc. prov. Urbini Tiranni; conc. prov. Avenion., de blasphem., c. fin., [tit. X, Mansi, *Conc.*, XXXVII, 289].

³ Leo X in conc. Lat.; Bened. XIV, const. cit. *Ad exercrabile*.

⁴ Decret. Lauret. episcop. conventus, § 26.

⁵ S. Car. conc. Mediol. I, de blasphem. [part. I, c. 11, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 13 B].

⁶ S. Car. conc. prov. cit., [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 13 C].

⁷ Leo X, const. *Supernae* 5 maii 1514; s. Car. conc. prov. I, de blasphem. prope fin., [Mansi, *Conc.*, I, c.]; congr. s. officii, circ. 9 maii 1853.

⁸ S. Car. conc. prov. Mediol. I, loc. cit.

⁹ *Homil. I ad popul. Antioch.*, prope fin., [n. 12, opp., ed. Montfaucon, II, 18].

vel episcopi mandato iubentur, perficiant diligentissime. Sacras functiones stata hora et ad populi commoditatem celebrent¹. In divinis officiis nimiam festinationem nimiamve diuturnitatem, quae populum scandalo afficiunt aut taedio, devitent. Cerimonias decore et exquisita diligentia exequantur. Supellectilium nitore, elegantia atque festis diebus ornatiori apparatu² fidelium pietatem alliciant.

183. Summo autem studio contendant, ut sanam atque optimam catechismo Romano doctrinae copiam haurientes³, edoceant et declarent, quot mala cum animae tum rei familiari, ex dierum festorum infractione immineant, quot vero bona ex Dei benignitate profuant a sanctorum dierum veneratione.

184. Praeterea moneant fideles, ne festis diebus omnis eorum pietas in hoc tantum sistat, ut missam audiant et a servili quocumque labore cessent, ne otio se dedant, ne aleis, comessionibus, ebrietatibus, choreis inhonestis⁴ diem sanctum agant, sed divini B praecepti finem prae oculis habentes, piis operibus vacent, sacris officiis et concionibus intersint, sacramentis se nutrant, misericordiae opera exerceant, ac in precibus recolendisque Dei maximis beneficiis versentur⁵.

185. Magistratus civitatisque proceres paterna, qua eos prosequimur, benevolentia hortamur atque obtestamur in Domino, ut munus, quod ipsis impositum est, accedendi ad ecclesiam, dum episcopus divina mysteria vel officia solemniter peragit, pie persolvant, et in iis omnibus, quae ad religionis cultum festorumque dierum celebritatem pertinent, maiorum vestigiis inhaereant, exempla imitentur. Numquam ex eorum animo excidat, quod scriptum est: „Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat, qui custodit eam.“⁶

186. Quod vero attinet ad illa, quae in festis diebus devitanda sunt, invigilent provinciae huius C episcopi, ut profanae negotiationes et mercatus cessent⁷, iudiciorum strepitus conquiescat, nisi casibus a iure permissis⁸, ludi equestres et alia ludicra et vana spectacula non fiant⁹; theatra, comoediae et alia scenica, absque episcopi venia, non habeantur; sacris vero temporibus Adventus [et] Quadragesimae, singulisque sextis feriis, ob memoriam passionis domini nostri Iesu Christi, sint omnino interdicta. Curent quoque episcopi et parochi, ut festorum sanctorumque dierum celebritates, quae sive in civitatibus sive per dioeceses instituuntur, adeo religiose tum in templo tum extra peragantur, ut ad Dei gloriam, sanctorum honorem ac salutem animarum merito referri possint, ne illud contingat, quod Dominus loquitur per Prophetam: „Ecce ego proiciam . . . et dispergam super vultum vestrum stercus solemnitatumstrarum.“¹⁰

187. Servetur tandem in omnibus Lauretani D episcoporum conventus edictum in appendice referendum; atque eiusdem titulum II dell' inosser-

A vanza delle feste, quisque parochus secundo ianuarii dominico die legere quotannis et exponere non omittat.

Titulus III.

De ecclesiarum veneratione.

Quanta veneratione sacrosancta Dei templa fideles prosequi debeant, quantumque in hoc studii et auctoritatis episcopi teneantur conferre, ex poenis, quibus Deus in veteri testamento decorem et reverentiam domus suae tutatus est¹, atque ex maxima humilitate et veneratione deduci potest, qua prisci fideles sacras aedes subibant.

Reges enim ipsi atque imperatores ad earum fores aurea diademata deponentes, custodias dimittere consueverunt²; et sacri antistites, fide virtuteque praestantissimi, sanguinem suum fundere non dubitarunt, potius quam sacra templa violari permiserint³.

188. Saeculares igitur actiones omnes, vana atque ideo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores summo studio episcopi ab ecclesia et sacrario arceant⁴. In porta ecclesiae vel extra portam nemo divinis officiis, praeter necessitatem, assistat⁵. In choro, divinatorum tempore, laici homines, cuiuscumque dignitatis sint, non sedeant⁶. Saecularia iudicia⁷ et profanae conciones in ecclesia⁸ non habeantur. Uno verbo, omnia, quae non modo pietatem et religionem laedunt, sed proxime ad eam non tendunt vel loci sanctitatem dedecent, ab eo omnino reiiciantur.⁹

189. Parochi fideles edoceant, quomodo ecclesias ingredi et in eis potissimum se gerere debeant, iuxta constitutionem sancti Pii V¹⁰; episcopi nihil omnino eorum praetermittant, quae ad Dei laudem et domus eius decorem pertinent¹¹; sacerdotes sancta sua conversatione summaque reverentia fidelium pietatem, devotionem et fidem excitent. Divini verbi praecones adversus domus Dei profanationem insurgant et hac de re in Quadragesima vehementem habeant concionem¹².

190. Praepositi ecclesiarum, rectores et capellani pro suo munere invigilent, ne quicquam irreverentiae admittatur in templo; si quem autem deprehenderint delinquentem, per se vel per alium moneant et, nisi paruerit, eiiciant; si commode id fieri nequit, episcopo statim denuntient. Hic severa coercitione huiusmodi contumaciam contundat, et rectores ceterosque ecclesiae ministros hoc in officio negligentes gravi poena coerceat¹³.

191. Ceterum Lauretani consessus mox evul-

¹ S. congr. concilii, 26 ian. 1771.

² S. Car. conc. prov. V, [part. I, c. 3, Mansi, Conc., XXXIV, 350 C].

³ Ad III decalogi praecept.

⁴ Conc. Rom., tit. XI, de feriis et festor. dier. observant., c. 1, [Mansi, Conc. XXXIV, 1868]; conc. Tolet. III, c. 23, [c. 28, c. XIII, q. 2].

⁵ Conc. Rom., loc. cit.; catech. Rom. de III dec. praecepto, § 10; s. Car. conc. prov. I, de festor. dier. cultu [part. I, c. 12, Mansi, Conc., XXXIV, 13].

⁶ Ps. CXXVI, 1.

⁷ S. Pius V, const. 5 [Cum primum], Bened. XIV, litt. encycl. Ab eo tempore 5 novembr. 1745 et De synod., I, VII, c. 2, et I, XI, c. 3.

⁸ C. 1 et 5 de festis [II, 9]; s. Pius V, const. cit.

⁹ Bened. XIV, De synod., I, XI, c. 2-3; s. Car. conc. prov. I, de festor. dier. cultu, [Mansi, Conc., XXXIV, 13].

¹⁰ Malach. II, 3.

¹ Is. LVI, 7; III Reg. VIII, 13; IX, 33; Ier. VI, 11 et LV, 11; Ps. LXVIII, 10; Matth. XXI, 12; Marc. XI, 15; Luc. XIX, 45; Ioan. II, 14 et seq.

² S. Ioan. Chrysost., Orat. post redit. ab exil., [n. 2, opp., ed. Montfaucon, III, 428 C.]; edict. Theodos. post leg. 4, cod. Theodos. de iis qui ad eccl. confug.

³ S. Ambros., Epist. 17, n. 13, col. 896 et seq., t. III, edit. Venet. 1751.

⁴ C. Apostolica 68, dist. 1, de consecrat.; c. Parsimoniam 5, dist. 41; c. Et hoc diximus 9, caus. XVI, q. 7; conc. Trid., sess. XXII, decret. de observ. et vit. in celebr. missae.

⁵ C. Missas 64 et seq., dist. I, de consecrat.; s. Car. conc. prov. I, de eccles. et ear. cultu [part. II, c. 57, Mansi, Conc., XXXIV, 61 B].

⁶ C. Sacerdotum 30, dist. 2, de consecr.; c. Ut laici 1, de vita et honest. cleric. [III, 1].

⁷ C. Cum eccl. 5, de immunit. [III, 49].

⁸ C. Decet domum 2, de immunit., in 6, [III, 23].

⁹ Conc. Eliberitan., c. 35, col. 254, t. 1, collat. Harduin.; conc. Carthag. III, c. 30, [Mansi, Conc., II, 11, et III, 885].

¹⁰ S. Pius V, const. 5, § 4; c. Decet 2, de immunit. eccl. in 6.

¹¹ Conc. prov. Tiranni Urbin., de sacros. eccles., c. 4.

¹² Decret. Lauret. episc. conv., § 26.

¹³ S. Car. conc. prov. I, de eccles. et earum cultu, [Mansi, Conc., XXXIV, 61 D].

gatum edictum servari praecipitur, eiusque tituli III *della profanazione delle chiese* quotannis lectio, ut supra, tertia ianuarii dominica fiet¹.

Titulus IV.

De ieiuniis.

Aetas nostra, quae intemperantia progreditur, sacrosancta ecclesiae ieiunia quamvis imminuta et moderata, parvipendit, et ecclesiae ipsius auctoritatem temerario ausu contemnit. Advigilent ideo episcopi, ut ieiunia in eorum dioecesium observentur, et sana doctrina hac de re in populo studiosius disseminetur.

192. Quadragesimale ieiunium, quod est maxime sacrum et solemne², diligentissime fieri curent³; populum vero edoceant atque per parochos et concionatores moneri faciant, ut per id tempus eo magis ad Dei verbum audiendum conveniat, orationibus instet, operibus misericordiae se impendat.

193. Sacrosancti domini nostri Iesu Christi Adventus aliorumque dierum praescriptam abstinentionem ciborumque delectum tueantur⁴; atque ea omnia, quae huc spectant, sacrorum canonum decretis, praecipue vero Benedicti XIV constitutionibus, moderentur⁵.

194. Verbi Dei praecones animarumque praesertim curatores declarent, ieiuniorum et abstinentionis institutionem sanctam esse et saluberrimam, nec, uti dictitant ventris cultores, naturae legibus adversam⁶, sed laudibus amplissimis a patribus commendatam⁷, atque antiquissimo ecclesiae usu et auctoritate firmatam, per plurimum prodesse ad peccatorum satisfactionem, ad vitia comprimenda et ad virtutes a Domino impetrandas.

195. Demum hac etiam ratione, episcoporum Picensi et provinciae Urbinatis edictum innovamus et confirmamus; eiusque titulum, quod inscribitur *della violazione dei digiuni* quarta eiusque anni *C* dominica ob omnibus animarum curatoribus, ut supra, legendum esse mandamus.

Titulus V.

De morum honestate.

Scimus equidem, monente supremo ecclesiae speculatore⁸, et tristi edocti experientia noscimus, quantum diversis in locis ii excreverint, qui seipso turpis fornicationis coeno commaculant et alios contagiosissimo exemplo ad peccandum pertrahunt, quibus divina imminet sententia: „*Vae homini illi, per quem scandalum venit.*“⁹ Nec obliti sumus, sed serio perpendimus, magnam multiplicis peccati huiusmodi gravitatem poenis coercendam esse gravissimis¹⁰. Quapropter, ne muneri nostro, quantum temporum calamitas patitur, deficiamus, haec iubemus.

196. Adversus eos, qui in concubinato et ideo *D* in damnationis statu¹¹ vivunt, cuiuscumque gradus

¹ Append. I.

² S. Augustin., *De baptis. contra Donatist.*, I. IV, c. 24, [opp., ed. Migne, IX, 174]; s. Hieron., *Ep. 41 ad Marcellam*, [opp., ed. Migne, I, 475]; s. Leo magnus, *Serm. 43 de Quadrage.*, c. 2, [serm. 44, in ed. Ballerini, opp., ed. Migne, I, 286].

³ Conc. prov. Urbin. Tiranni, de ieiun. observ., c. 1.

⁴ Conc. Trid., sess. ult. de delecto cibor., ieiun. etc.

⁵ C. *Illa* 11, dist. 12; c. *Ieiunia* 17, cum seq. dist. 5 de consecrat.; Bened. XIV, const. *Si fraternitas*, n. 99, t. I eiusd. bullarii [8 iulii 1744], const. *Non ambigimus* 19 [30 maii 1741], *Libentissime*, n. 130, ibi [10 iun. 1745]. Vide etiam ipsius *Inst.* 15 et 16.

⁶ S. Thom. II, 2, quaest. 117, art. 3 in corp.

⁷ Leo magnus, *Hom. I et seq. de Quadrages.* [serm. 39 ss., opp., ed. Migne, I, 263]; s. Basilii, *Hom. 2 de ieiun. et passim*, [ed. Bened., II, 10 et ss.].

⁸ Pius IX, encycl. 8 dec. 1849, § *Ceterum*.

⁹ Matth. XVIII, 7.

¹⁰ Pius IX, cit. encycl.

¹¹ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 8, [de ref. matrim.].

si sint et conditionis, si postquam ab ordinario etiam ex officio ter admoniti, concubinas non eiecerint, seque ab earum consuetudine non seiunxerint, curiae ecclesiasticae ad normam sacrorum canonum, praecipue vero Tridentini concilii¹, omni iuris severitate acriter animadvertant.

197. Mulieres illas, quae excusso verecundiae fraeno et divini iudicii timore depulso, turpem pro corpore quaestum faciunt, debitis poenis coerceant². Lenones quoque, si qui fuerint, poena ad iuris tramites mulcentur³.

198. Episcopi et parochi fideles moneant et obsecrent, ut prae oculis apostolica habeant verba: „*An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis a Deo, et non estis vestri? Empti enim estis pretio magno. Glorificate et portate Deum in corpore vestro.*“⁴ Memores igitur dignitatis, suae ab iis refugiant, quae nec nominari decet inter sanctos⁵. Iuvenes autem ad pietatem attrahant, alliciant atque in eis devotionem erga beatam Virginem immaculatam, huius provinciae patronam, inserere ac colere studeant. Omnes demum hortentur, ut bonis artibus otium, quod multam docuit malitiam, e civitatibus, quantum fieri datum est, expellatur⁶.

199. Cum hominum malitia eo processerit, ut ipsa physica experimenta et phaenomena, quae vocant magnetica, ad curiosa sectanda, ad superstitionem exercendam, nec non ad bonos corrumpendos mores detorquere nitatur, episcopi sedulo advigilent, ut novum hoc perversitatis genus, quod alibi late serpit, a nostra omnino absit provincia; atque ad dignoscendos propellendosque magnetismi abusus parochorum vigilantiam excitent et inspecta rei veritate procedant, prae oculis habentes decreta hac de re lata et praesertim decretum supremae sanctae Romanae et universalis inquisitionis diei 30 iulii 1856, in appendice referendum⁷.

200. Quidquid reliquum est in edicto conventus Lauretani continetur titulo *dell' immoralità* ab omnibus servando, et a parochis ex ordine, quinto scilicet cuiusvis anni dominico die prout supra, legendo.

Titulus VI.

De verbi Dei praedicatione.

Cum plurimum ad populi profectum intersit, ut divini verbi praedicatio rite et iuxta ecclesiae mentem fiat, nonnulla hic monenda et praecipienda ducimus.

201. Sacrosancta Tridentina synodus⁸ et per plures pontificum constitutiones⁹ in mandatis dedere, ut omnes curatores animarum festis diebus de rebus divinis populum edoceant. Parochos igitur in Domino obsecramus, ut hanc pastoralis officii partem numquam omittant; et ne Dei sermo, qui vivus est et efficax, ministrorum desidia et levitate infructuosus evadat, enixe hortamur, ut sedulo ipsius

¹ Conc. Trid., loc. cit.; conc. Lateran. sub Leone X, sess. IX, [Mansi, XXXII, 882]; conc. Tolet. I, c. 17, [Mansi, III, 1001].

² C. *Vidua* 16, et ibi gloss. dist. 34; c. *Meretrices* 11, caus. XXXII, q. 4; s. Pius V, const. *Ad compescenda* 70, in bullar. t. IV.

³ S. Car. conc. Mediol. I, de meret. et lenon., p. 35, edit. cit., [part. II, c. 65, Mansi, Conc., XXXIV, 72].

⁴ I Cor. VI, 19-20.

⁵ Eph. V, 3.

⁶ S. Car. conc. prov. I, de histrionib., cingar. etc., [part. II, c. 66, Mansi, Conc., XXXIV, 73 A].

⁷ Append., num. V.

⁸ Sess. V, c. 2.

⁹ Innoc. XI, const. *Apostolici muneris*; Bened. XIII, *In supremo militantis* [23 sept. 1724]; Bened. XIV, const. *Etsi minime* [7 febr. 1742].

concilii verba perpendant: „plebes sibi commissas A officii necessitatem experientia vitae magistra pro sua et earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo ea, quae scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis cum brevitate et facilitate sermonis vitia quae eos declinare, et virtutes quas sectari oporteat.“¹

202. Praeterea cum patribus eiusdem sacrosancti concilii visum fuerit² maxime referre, ut liber sanctae synodi auctoritate ederetur, ex quo parochi et ceteri, quibus docendi munus impositum est, certa praecepta petere atque depromere ad fidelium aedificationem possent, ut quemadmodum unus est dominus et una fides³, ita etiam una sit tradendae fidei et christianae eruditionis communis regula⁴, ideo provinciae huius episcopi nulli parcant labori, ut parochi hoc aureum opus frequentissime prae manibus habeant, attente legant pieque meditentur⁵.

203. Praedicatores utinam et ipsi, qui solemniori quadam forma, praesertim in Quadragesima B et Adventu, evangelium annuntiant, catechismo ad parochos uterentur! Opus enim doctissimorum virorum atque, sancto Carolo Borromaeo promovente, sancti Pii V immortalis memoriae iussu editum, omnia fere brevi comprehensa volumine refert, quae ad christianorum institutionem ab innumeris pene scriptoribus allata sunt, et quae clericis divino cultui addictis et animarum saluti procurandae destinatis sunt opportuna. Super his mandamus, ut praedicatores ea omnia, quae a sacris canonibus iniunguntur, antequam praedicandi munus suscipiant, praestent⁶; atque ut ea, quae de sacrae praedicationis forma in instructione sancti Caroli ex usu et auctoritate sanctorum patrum proposita sunt, addiscere studeant⁷.

In quadragesimali praedicatione sermones de novissimis, de filiorum educatione, de ecclesiarum veneratione, de blasphemia, de ieiuniis, de morum C honestate habeant, et per octo dies, populum spiritualibus exercitiis ad rite satisfaciendum paschali praecepto curent disponere⁸. Quadragesimae autem et Adventus praedicatione completa, parochus loci et vicarius foraneus de horum observantia, nec non de concionatoris conversatione et populi profectu certiore reddant episcopum⁹. Concionatores nihil ullo unquam tempore imprudenter, vel ad lacrymas provocandas, dicant aut faciant quod a christiana disciplina sit alienum. Populum generatim, nullum autem speciatim expresse vel tacite corripiant, nisi in casibus a iure permissis. Haereticorum argumenta et opiniones, quanto minus fieri potest, referant; sed assidue reprobent, praesertim quando coram idiotis vel imperitis hominibus concionantur¹⁰.

204. Aliud onus parochis est impositum, ut scilicet „dominicis et aliis festis diebus pueros in singulis paroeciis fidei rudimenta et obedientiam D erga Deum et parentes diligenter edoceant“¹¹. Huius

manifestissime testatur. Eo enim neglecto, quod inter graviora pastoris munera recensendum est, populus ad ignorantiam et prope ad conditionem infidelium gentium deducitur. Hinc vehementer in Domino hortamur ac gravissime commonemus parochos omnes, ut huic muneri plenissime satisfaciant, ne episcopi eorum negligentiam coercere, atque per alium supplere ad iuris tramites cogantur¹.

205. Verum ut hac etiam ratione unus idemque modus ab omnibus teneatur, provincialis synodus exoptat, ut sacri antistites in christianae doctrinae methodo praescribenda et in publicis regularium scholis etiam servanda, varietatum confusiones et incommoda devitent. Hoc autem facilius in provincia nostra praestari potest, ubi iam usu antiquissimo fere per omnes dioeceses receptus est celeberrimus libellus venerabilis cardinalis Bellarmini rite, examinatus et adprobatus², in dioecesi Romana praescriptus³, universi orbis⁴ et maxime ditionis ecclesiasticae episcopis commendatus⁵.

206. Methodus autem in christiana catechesi pueris tradenda ea nobis potissimum in votis est, quam episcopi huius provinciae et Piceni in Lauretano conventu constituerunt. Et ut episcoporum et parochorum studio felix respondeat exitus, mandamus:

a. Ut parochi fidem de bonis ac religiosis moribus omnino denegent parentibus, tutoribus, dominis qui filios, pupillos, servos et eiusmodi sibi subiectos ad doctrinam addiscendam mittere negligunt.

b. Item puellis et adultis denegent, qui dotis nomine subsidiis inhiare⁶, patrini vel commatris munus obire⁷ aut matrimonio iungi exoptant⁸.

c. Parochi sese litteras eiusmodi testimoniales nequaquam his daturas quotannis coram populo profiteantur.

d. Cum parochis gravissime incumbat catechesim tradere et eam omnes pueros puellasque edocere, episcopi parochos ad plenam ac sedulam huius muneris satisfactionem urgeant. Hi vero parentum studium et puerorum frequentiam saepissime excitantes, industria sollicitudine enitantur eos, qui christiana institutione magis indigent et magis ab ecclesia refugiunt, videlicet pauperum filios, ad christianam doctrinam illicere atque adducere. Id facillime assequuntur tum erectione congregationis doctrinae christianae, iuxta summorum pontificum et plurium synodaliū decretorum vota⁹, tum piis munusculis ac diligenti examine, cum pueros puellasque ad confirmationem et primo ad eucharistiam admittunt.

207. Quilibet animarum curator omnium suae paroeciae puerorum atque puellarum a septennio ad quartum et decimum expletum annum¹⁰ cata-

¹ Conc. Trid., loc. cit.

² Sess. XXV, de indice libr. et catech.

³ Ephes. IV, 5.

⁴ Catech. praef., § 8.

⁵ Pius IX, encycl. *Nostis*, 8 dec. 1849, § *Eo autem*; Clem. XIII, encycl. *In dominico agro* [14 iun. 1761]; Bened. XIII in conc. Rom., tit. I, c. 4, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1854]; Bened. XIV, const. *Etsi minime*; conc. prov. Urbini Tiranni, de praedic. verbi Dei, c. 1.

⁶ Conc. Trid., sess. V, c. 2, et sess. XXIV, c. 4, *de reform.*; conc. Lat. sub Leone X; const. *Inscrutabili* Greg. XV, 22 iunii 1622; const. *Superna* Clem. X, 21 iunii 1670; conc. Rom., tit. I, c. 10, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1857].

⁷ Instructiones praedicationis verbi Dei ex conc. prov. III, decreto edito s. Caroli Borromaei iussu, *Acta Mediol.*, part. IV, pag. 402, edit. Pat., 1754.

⁸ Decret. Lauret. conventus, § 26.

⁹ Decret. Lauret., § cit. in fine.

¹⁰ Conc. prov. Urbini Tiranni, tit. de praed. verbi Dei, c. 2.

¹¹ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 4.

¹ Conc. Trid., loc. cit.; s. Pius V, constit. *Ex debito* [6 oct. 1571]; Clem. XII, *Pastoralis officii* [16 maii 1736]; Bened. XIV, *Cum religiosi* [26 iunii 1754].

² Clem. VIII, const. *Pastoralis* [1598].

³ Conc. Rom., tit. I, c. 4, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1854].

⁴ Bened. XIV, const. *Etsi minime* [7 febr. 1742], et const. Clem. VIII, *Pastoralis*.

⁵ Innoc. XIII per s. congreg. episc. anno 1723; Pius IX, encycl. 8 dec. 1849, § *Eo autem*.

⁶ Edicta sub Innoc. XI, anno 1676; Clem. XI, anno 1701; Clem. XII, anno 1730.

⁷ Decret. congr. particul. coram Innoc. XII, anno 1692, conf. a Clem. XI, anno 1713.

⁸ Bened. XIV, const. *Etsi minime*, § 9 et 11.

⁹ S. Pius V, const. *Ex debito* [6 oct. 1571]; Paulus V, const. *Ex credito* [6 oct. 1607]; Bened. XIV, const. *Etsi minime*, *Acta eccles. Mediol.*, et conc. et synod. passim.

¹⁰ Conc. Rom., tit. I, c. 4, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1854].

logum habeat, absque legitima causa absentes ad- A
notet, moneat et, si commonitione despecta, non
paruerint, episcopo denuntiet.

208. Demum vigilant episcopi, ut sacerdotes,
qui diebus dominicis in ruralibus ecclesiis missam
celebrant, iniunctum onus adimpleant catechesim,
vel immediate ante sacrum vel postea, pueris tra-
dendi atque actus fidei cum populo recitandi¹.

Titulus VII.

De ludimagistris.

Pro incorrupta morum ac vitae adolescentium
disciplina episcopi perplurimum allaborent. Et in
primis sedula cura prospiciant, ut ludi litterarii
magistri atque bonarum artium professores, ab iis
ad quos pertinet, non solum doctrina, sed etiam
moribus probatissimis ac fide praesertim orthodoxa
praediti, eligantur². Ut autem ii munus suum B
digne obeant, haec synodus provincialis servanda
praecipit:

209. Omnes, qui docendi officium suscipere vo-
lunt, cuncta praestent, quae a summorum ponti-
ficum constitutionibus, praesertim Leonis XII³,
iussa sunt.

210. Caveant ne libros aliquos non solum no-
minatim vetitos, sed etiam vel obscoena vel turpia
continentes, discipulis legant, interpretentur vel
retinere permittant⁴. Quicumque in hoc deliquerit
gravi ab episcopo poena mulceatur, ac etiam, si opus
fuerit, a docendi munere removeatur.

211. Tam publici quam privati ludimagistri
periodicam sedulo dent operam⁵, ut alumni, habita
cuiusvis classis et aetatis ratione, doctrinae christi-
anae atque divini timoris, qui initium sapientiae
est, principiis imbuantur. Singulis vero sabbatis
vel, his feriatis, die praecedenti, integrum quod C
post meridiem fit, scholae exercitium in tradenda
catechesi christiana insumant, ea forma servata,
quam episcopus praescripserit⁶.

212. Sacri antistites gravissima verba perpen-
dant, quibus a summo ecclesiae catholicae specu-
latore commonentur, omni scilicet industria atque
opera magnaue animi firmitate connitendum esse
et in iis omnibus invigilandum, quae scholas et
puerorum ac iuvenum utriusque sexus instructionem
atque educationem attingunt; eo magis quod ex-
ploratum sit hodiernos religionis humanaeque socie-
tatis inimicos diabolico plane spiritu in id suas
omnes artes conferre, ut iuvenum mentes et corda
a prima ipsa aetate pervertant, atque scholas et
instituta quaelibet iuventutis educationi assignata,
ab ecclesiae auctoritate sacrorumque pastorum vi-
gilantia omni ex parte subducant⁷. Hac in re
magnum episcopi sollicitudini suae habebunt sub- D
sidium, si tum iubeant, tum studeant ea omnia
servari, quae sapientissime a Leone XII felicis
recordationis⁸ et a sacra studiorum congregatione
quoad puerorum scholas etiam privatas⁹, con-
stitutae sunt.

Titulus VIII.

De bonis operibus in populo fovendis.

Quoniam praedictum est quod novissimis diebus
in multis frigescet caritas, et filius hominis vix
quodammodo fidem inveniet in terra¹, idque per
illos, qui antichristi opus perficere moliuntur, ideo ne
filii lucis [filii] tenebrarum sint, nostrum est toto pec-
tore incumbere, ut fidei lumen atque caritatis ignis
in populo excitetur. Quare episcopi omnes in sua
quisque dioecesi haec praecipue religionis ac sanctae
caritatis opera libenter sua auctoritate suoque con-
silio commendare et excolere contendunt.

213. In primis sacras missiones et spiritualia
exercitia promoveant. Difficile dictu est quanta
utilitatis sint extraordinaria eiusmodi subsidia, ubi
idoneis commissa fuerint operariis, ut tum bonorum
pietas foveatur, tum peccatores et longo etiam
vitiis habitu depravati homines ad salutarem
poenitentiam excitentur, atque ideo fidelis populus
crescat in scientia Dei et in omni opere bono
fructificet, et uberius coelestis gratiae auxiliis
munitus, a perversis inimicorum ecclesiae doctrinis
constantius abhorreat². Ad hoc igitur utilius ac
facilius assequendum:

a. Episcopi per orbem singulis decenniis sacras
missiones et quinto quoque anno pias exercitationes,
missionum forma, ad populum tum civitatum tum
frequentiorum locorum haberi curent. Ubi autem
missiones erunt instituendae, dent operam, ut eccle-
siastici viri a saeculi tumultu, quoad fieri poterit,
segregati, spiritualibus exercitationibus per dies
aliquot vacantes populo exemplo praeaeant³.

b. Parochos enixe hortentur, ut permutato inter
se praedicationis officio, vel missionariorum mini-
sterio implorato, quandoque in suis licet ruralibus
paroeiis idem praestent.

214. Praeclarum et christiano nomine valde
dignum opus propagationis fidei, Lugduni, anno
1822 exortum, a summis pontificibus Pio VII, Gre-
gorio XVI⁴ ac Pio IX⁵ commendatum, et pluribus
indulgentiis locupletatum, in provinciae nostrae
dioecesium iam pluribus abhinc annis viget. Verum
ad istud animarum pastores, et praecipue locorum
ordinarii, fidei ac religionis dilatandae zelo suc-
censi, verbis et scripto subditos sibi fideles num-
quam desinant excitare. Immo simul omnes preces
supplicationesque Deo patri omnipotenti offerre
quotidie non cessent, ut cum messis multa sit, mit-
tere dignetur operarios in vineam suam, et oppor-
tunis subveniat auxiliis, ad onera ubique terrarum
perferenda pro maiori catholicae ecclesiae dila-
tatione, ut omnibus tandem hominibus in unitatem
fidei occurrentibus, fiat unum ovile et unus pastor⁶.

Huic societati adfinis est illa, cui nomen a sancta
infantia salvatoris, quae in Gallia, episcoporum studio
instituta, et ad plurima loca Italiae invecta, nec non
sanctissimi domini nostri Pii IX eiusque prae-
decessoris benedictione ac ecclesiae thesauris donata,
pueris inter se foedere iunctis constat. Eius ex-
cellentissimum consilium est puerulos, praesertim
Sinenses, miserrime a parentibus derelictos baptis-
mate regenerare, iisque in maximo cum spiritualis
tum corporalis vitae discrimine constitutis, aliorum
universi orbis puerorum precibus et pecunia afferre
subsidia... Huiusmodi christianae institutionis
genus in suam quisque dioecesim inducere, ac tam-

¹ Bened. XIV, const. *Etsi minime*; conc. Rom., tit. I, c. 5, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1855].

² Pius IX, cit. *encycl. Nostis*, § *Eo autem* et seq.; conc. prov. Urbini Tiranni, de scholis et magistris, c. unic.

³ Const. *Quod divina sapientia* 28 aug. 1824 et adiect.

⁴ Conc. prov. Urbini Tiranni, l. c.

⁵ Conc. Lat. V, can. 7; Bened. XIV, const. *Etsi minime*, § *Hic accedit*; Leo XII, const. cit.; edict. Innoc. XII, anno 1699.

⁶ Decret. Lauret. episcop. Picen. et Metauren., conventus § 27.

⁷ *Encycl. cit. Nostis*, 8 dec. 1849, § *Haud sane*.

⁸ Const. *Quod divina sapientia* 28 aug. 1824.

⁹ Ordinamento per le scuole private 26 settembre 1825, decret. 2 sept. 1833 et 2 sept. 1835.

¹ Luc. XVIII, 8.

² Pius IX, *encycl.* 8 dec. 1849, § *Equidem*.

³ Decret. Lauret. episc. conventus, acta alleg. litt. F.

⁴ *Encycl.* 15 ian. 1840.

⁵ Decr. 5 aug. 1851.

⁶ Cit. decret. 5 aug. 1851.

quam arbusculam assurgentem in vinea Domini excolere diligenter velit, uberrimos fructus allaturam¹.

215. Sed aliud eximium ex spiritu sancti Vincentii a Paulo hac nostra aetate exortum est opus, quod in singulari caritatis exercitio versatur, pauperes invisendo et multis ac gravibus corporis et animae necessitatibus fatigatos in Domino pie sublevando. A Gregorio XVI primum probatum, laudibus ac indulgentiarum thesauro a summo pontifice Pio IV² auctum et a sacris antistitibus summo opere commendatum³, provinciae huius episcopi promovere non desinant, atque per tot regna ac totum pene orbem ad rei catholicae et civilis societatis bonum feliciter diffusum, hac in Metaurensi regione latius inserere contendant.

216. Aliud praeterea pietate et religione plenissimum opus praefert pia societas sacratissimi cordis Mariae virginis immaculae pro peccatorum conversione. Quot haec spirituales fructus eosque uberrimos progignat, non opus est commemorare, orbi universo iam laetissime exploratos. Idcirco provincialis synodus curatores animarum et maxime episcopos hortatur, ut opus hoc sanctissimum, quod facili omnia potentis orationis auxilio constat, per civitates atque oppida celebriora erigi curent, erectum custodiant atque ferventiori spiritu imbuant⁴.

217. Cum denique praeteritorum temporum et ipsa aetatis nostrae experientia apertissime doceat, plebem christianam assidua sollicitudine, spiritu lenitatis, voce et exemplo sacerdotum excultam, ad omnem pietatem facillime adduci, erit parochorum curae alia quoque, et ea praestantissima, sancta religionis exercitia pro locorum et personarum opportunitate promovere, veluti devotionem erga sanctissimum cor Iesu, praesertim inter ecclesiasticos viros; quotidianam in christianis familiis rosarii beatae Mariae virginis recitationem; sanctorum angelorum, praecipue custodis, cultum; suffragia et preces pro animabus defunctorum, et quae huiusmodi generis sunt.

Titulus IX.

De confraternitatibus.

Non est inficiandum, laicorum sodalitates, si recte constitutae sint et probe sua munia persolvant, domus Dei decorem et pietatem in populo valde confovere. Hac igitur ratione provincialis synodus hortatur et mandat:

218. In primis ut omnes animarum curatores unum saltem laicorum utriusque sexus sodalitium suis in paroeciis erigant vel institutum urgeant ad meliora. Explorata res est, nihil ad id efficacius esse parochorum exhortationibus eorumque studio impensissimo pro Dei gloria et proximorum salute.

219. Curet episcopus, ut quaelibet congregatio et cuiuscumque nominis sodalitium suas habeat constitutiones illasque fidelissime servet.

220. Sodalitatum expensas ita episcopus praefiniat, ut redditus, qui ad pios usus vel legata persolvenda intelliguntur collati, ad alios vel inutiles vel privatos usus nullo modo convertantur. Ideo episcopus, cui omnia⁵ dioecesis sodalitia, etiam in

regularium ecclesiis¹, subiiciuntur, ab ipsis administrationis rationem quotannis excipiat, et quid in Domino expedire iudicaverit, decernat².

221. Moneat itidem parochos, ut libentissime faveant confraternitatibus, atque confratres ad pietatem sensim et leniter adducere satagant. Sodalitia vero hortetur et compellat, ut in omnibus reverentiam et obsequium paracho praestent, cuius in ecclesia sunt instituta. Quae vero proprium intra paroeciae fines oratorium habent, ita ab eodem dependeant, ut paroeciae publica officia nec impediuntur, nec perturbentur, nec deserantur³.

222. Studeant sacri antistites, parochi et confraternitatum moderatores, ut sodales non tantum oblationes suas contribuant et quae extrinseca sunt curent, sed verbum Dei pro suo statu suaeque conditione opportune audiant; publicis supplicationibus frequenter ac devote⁴ adsint, et ad orationem serotinam statis diebus conveniant. Hisce quidem operibus, coelesti in primis gratia favente, sodalitia ac ita fidelium plebs ad religionis et pietatis studium facilius excitabuntur.

Titulus X.

De locis piis.

Quod attinet ad loca pia atque ecclesiasticorum bonorum administrationem, magna cum diligentia episcopi atque universi huiusmodi locorum rectores, quaecumque ex pia fundatorum ac benefactorum dispositione relicta et iniuncta sunt, religiosissime praestent⁵.

223. Episcopi autem iuxta sancti Tridentini concilii decreta, etiam tamquam sedis apostolicae delegati, in casibus a iure concessis, omnium piarum dispositionum tam in ultima voluntate quam inter vivos sint executores. Habeant ius visitandi hospitalia, collegia quaecumque ac confraternitates laicorum. Eleemosynas montis pietatis sive caritatis et pia loca omnia quomodocumque nuncupentur, etiamsi praedictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis privilegio sint munita, ac omnia, quae ad Dei cultum aut animarum salutem seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio iuxta sacrorum canonum statuta cognoscant et exequantur⁶.

224. Omnes vero praedictorum locorum administratores, tam ecclesiastici quam laici, singulis annis administrationis rationem ordinario ad mentem Tridentini decreti⁷ reddere teneantur. Quod si ex consuetudine aut privilegio aut ex constitutione aliis ad id deputatis ratio sit reddenda, tum cum his adsit ordinarius vel ipsius delegatus. Liberationes aliter factae dictis administratoribus minime suffragentur⁸.

225. Tandem decessorum nostrorum et concilii Romani exemplo inhaerentes, ut bonis ecclesiae, quae Christi et pauperum patrimonium, tum administrandis tum conservandis praecipua quadam ratione consulatur, „statuimus ac districte manda-

¹ Conc. Trid., sess. XXII, c. 8, *de ref.*

² Conc. ibi, c. 8-9; const. Clem. VII, 24 dec. 1604, quae incipit *Quaecumque*, § *Eleemosynas*; conc. Rom., tit. XXIII, c. 1-2, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1892-3].

³ Bened. XIV, *De synod.*, l. XII, c. 7, n. 7.

⁴ S. congr. concil., 21 iun. 1622 et 8 maii 1627; conc. prov. Urbini Tiranni, de process., c. 1 et seq.

⁵ Conc. prov. Urbini Tiranni, de hospit. et aliis locis piis, p. 58 et de process., p. 53.

⁶ Conc. Trid., sess. XXII, c. 8, *de ref.*; conc. prov. Urbini Tiranni, de hospit. aliisque piis locis, c. 12.

⁷ Ibi, c. 9.

⁸ Conc. Trid., ibi; Clem. VIII, const. *Quaecumque* 24 dec. 1604; conc. Rom., tit. XXIII, c. 1-2, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1892-3]; conc. prov. Urbini Tiranni, de hospit., p. 58 et 60.

¹ Pius IX, lit. encycl. ad totius orbis episc. [*Qui pluribus*, 9 nov. 1846.]

² Decret. 23 martii 1852, brev. 18 mart. 1853, 28 mart. 1854 et 10 ian. et 12 aug. 1855.

³ Conc. prov. Burdig. anno 1850, de bonis oper. fovendis, [tit. VI, c. 8, n. 3, Mansi, *Conc.*, XLIV, 114]. Vide Annal. soc. et Manuale della Società di s. Vincenzo di Paoli, Genova, 1852.

⁴ Greg. XVI, breve 24 apr. 1838 et altera 4 febr. 1841, Pius IX in annal. huius archiconfrat. fasc. 8: Notizie storiche ed istruzioni intorno all'Arciconfraternità del Santissimo ed Immacolato Cuore di Maria, edit. Flor., 1850.

⁵ Bened. XIV, *Inst. eccl.* 105, n. 87.

mus, ut omnes et singuli quarumcunque ecclesiarum A rectores hospitaliumque et aliorum quorumlibet priorum locorum administratores, infra sex menses ab huius synodi publicatione numerandos, omnium et singulorum bonorum mobilium et immobilium iuriumque et actionum ad ecclesias vel pia loca, quae regunt vel obtinent, quovis modo pertinentium cum suis qualitatibus, mensuris, fundorum vocabulis et lateribus coram honestis et fide dignis personis authenticum inventarium conficiant ac in duo publica instrumenta seu exemplaria redigant; quorum alterum apud ipsam ecclesiam vel pium locum, alterum vero in episcopali archivio ad perpetuam rei memoriam conservandam reponetur. Qui vero negligentem vel minus fidelem in hoc exequendo sese praestiterit, graviter ab episcopo fructuum privatione atque aliis ad ordinarii arbitrium poenis plectatur¹.

Titulus XI.

De decimis.

Decimae quae sunt divina tributa, integre ecclesiis et sacerdotibus sunt persolvendae. Valde enim pertimescendum est, ne si decimae, quas sibi Deus in signum universalis dominii servavit et ad divinum cultum ministrorumque sustentationem dari praecepit, retardentur aut subtrahantur, populus ad decimam revocetur, et servetur Dei iustissima consuetudo, ut detur impio militi, quod negatur sacerdoti, et tollat fiscus, quod non accipit Christus².

226. Quocirca magna cum diligentia attendant episcopi, ut iuxta divina praecepta³ et sacrorum canonum decreta⁴ atque nostrae Urbinatensis provinciae constitutiones ac consuetudines, decimae tum praediales tum personales persolvantur⁵. Eos vero, qui propriae salutis adeo perstant immemores, ut decimas spiritualibus parentibus suis subtrahant aut C praestare recusent, debita poena ad iuris tramites coerceant et ad solutionem compellant⁶.

227. In exigendis autem decimis atque in iis, quae ad earum modum ac quantitatem attinent, si quid corruptelae episcopus in sua dioecesi irrepisse cognoverit, illud ad sacrorum canonum ac decessorum nostrorum mentem⁷ pro sua prudentia et arbitrio, atque, ubi opus fuerit, apostolica implorata auctoritate, remove contendat.

Titulus XII.

De synodi provincialis constitutionibus.

Cum vim obligandi nulla constitutio possit obtinere, nisi promulgetur et poenarum sanctione muniatur, ideo quae sequuntur demum edicimus.

228. Horum decretorum publicatio ex eo die facta intelligatur, quo eorum exemplar ad valvas ecclesiae metropolitanae⁸ aliarumque ecclesiarum D cathedralium et collegiatarum editum ac propositum erit. Duobus ab hac publicatione mensibus exactis, omnes decretis iisdem, et si quid contra admiserint, poenis constitutis se obstringi sciant.

¹ Conc. prov. Urbini Tiranni, de eccles. atque alior. pior. locor. reparat., c. 3; conc. Rom., tit. XII, c. 1, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1869]; s. Car. conc. prov. Mediol. III, [vide conc. prov. Mediol. I, part. II, c. 62, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 67 C].

² Eccl. in rit. dedicat. eccles., pont. Rom., p. 2.

³ Levit. XXVII, 30 et seq.; Num. XVIII, 11; Deut. XVIII, 9; I Cor. IX; can. *Decimae tributa* 66, caus. 16, qu. 1; c. 25, de decim. [III, 30].

⁴ Cap. *Ex transmissa* 28, c. Tua 25, de decim., Clem. I, eod. tit. [III, 8]; conc. Trid., sess. XXV, c. 12.

⁵ Conc. prov. Urbini Tiranni, de decimis, p. 66, c. 1-2.

⁶ Conc. Trid., sess. XXV, c. 12, de ref; conc. prov. Urbini Tiranni, ibi, c. fin.

⁷ Conc. Trid., dec. cit., et conc. prov. Tiranni, ibi.

⁸ Bened. XIV, *De synod.*, l. XIII, c. 4, n. 1; s. Car. conc. Mediol. V, [part. III, c. 20, Mansi, *Conc.*, XXXIV, 487 D].

229. Ut autem plenius et in perpetuum decretorum eiusmodi notitia et observantia in hac provincia vigeant, mandamus eadem in futura synodo dioecesana quamprimum a praesentium publicatione legi ac referri¹; huiusmodi exemplar a singulis ecclesiis cathedralibus et collegiatis nec non a seminariis et vicariis foraneis perpetuo in proprio archivio servari².

230. In congregationibus casuum conscientiae tam in urbe quam in ceteris dioecesis locis, nec non in capitularibus conventibus³ aliqua decretorum pars, et ea praecipue, quae ad vitam et honestatem clericorum atque singulorum officium et divinorum celebrationem spectant, legatur⁴. Parochos vero hortetur episcopus, ut crebro huius provincialis concilii decreta persolvant⁵.

231. Si qua poena a concilio provinciali imposita est, ea persolvatur; nihil autem poenis illis B derogatum sit, quae latae vel infligendae sunt per sacros canones⁶. Ubi vero nulla exprimatur, episcopus prudenti arbitrio suo ac omnibus iuris remediis vel etiam censuris ad parendum compellat⁷.

232. Tam metropolita quam suffraganei curent, ut haec concilii decreta fidelissime custodiantur.

233. Demum concilii patres constitutioni summi pontificis Xysti V *Immensa*⁸ lubentissime obsequentes, omnia et singula, quae in hac provinciali Urbinatensi synodo decreta actaque sunt, qua decet obedientia ac reverentia, auctoritate et iudicio sanctae Romanae sedis, omnium ecclesiarum matris et magistrae, emendanda et corrigenda humillime subiiciunt.

Ad Dei gloriam christianaeque religionis et catholicae fidei incrementum.

† Ego Alexander, archiepiscopus Urbinatensis, interfui, decrevi et subscripsi.

† Ego Bonifacius, episcopus Calliensis et Pergulanus, interfui, decrevi et subscripsi.

† Ego Guerr' Antonius, episcopus Vadensis et Urbaniensis, interfui, decrevi et subscripsi.

† Ego Philippus, episcopus Forosempronienis, interfui, decrevi et subscripsi.

† Ego Fr. Elias Antonius, episcopus Feretranus, interfui, decrevi et subscripsi.

† Ego Clemens, episcopus Pisauensis, interfui, decrevi et subscripsi.

Ego Ioannes Baptista C. Maneschi, procurator eminentissimi ac reverendissimi domini cardinalis Dominici Lucciardi tituli sancti Clementis, tamquam episcopi Senogalliensis, interfui, decrevi et subscripsi.

NOTARIORUM CONCILII ROGITUS.

In Dei nomine, amen.

Urbini, die 8 iunii, feria IV post dominicam infra octavam ascensionis domini nostri Iesu Christi, anno 1859, decreta et constitutiones concilii provincialis Urbinatensis lecta et publicata fuerunt ex suggestu, alta, clara et intelligibili voce, de mandato illustrissimi ac reverendissimi domini domini Alexandri Angeloni, archiepiscopi Urbini, per reve-

¹ Conc. Rom., tit. II, c. 3, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1858]; s. Car. conc. prov. V [l. c.].

² S. Car. conc. prov. Mediol. [l. c.]; conc. prov. Ravennat. et passim.

³ Conc. prov. Ravennat. cit. tit. fin.

⁴ Ibi et conc. Rom., append. p. 239; s. Car. conc. prov. I, c. fin.

⁵ S. Car. in omn. sex conc. prov., c. fin.; Bened. XIV, *De synod.*, l. XIII, c. 5; conc. prov. Benevent. cit., cap. fin.

⁶ Conc. prov. Urbini Tiranni, de poenis, c. unic.

⁷ S. Car. conc. prov. III et V, c. fin.

⁸ Const. 117, t. IV bullar., part. IV, p. 396; Bened. XIV, *De synod.*, l. XIII, c. 3.

rendissimos dominos Aloysium Petrangolini, archidiaconum, et Curtium Alippi, canonicum huius metropolitanae ecclesiae, praesentis concilii secretarios, coram laudato reverendissimo archiepiscopo metropolitano, semper et in omnibus praesidente, adstantibus et iudicia ferentibus illustrissimis et reverendissimis patribus et dominis Bonifacio Caiani, episcopo Urbanae et Sancti Angeli in Vado, Philippo Fratellini, episcopo Forosempronii, Elia Antonio Alberani, episcopo Montis Feretri, Clemente Fares, episcopo Pisauri, et reverendissimo domino Ioanne Baptista canonico Maneschi, vicario generali, procuratore specialiter ad hoc deputato eminentissimi et reverendissimi cardinalis Dominici Lucciardi, episcopi Senogalliae; nec non adstantibus reverendissimo capitulo huius metropolitanae, reverendissimis dominis Gerardo Sagredo, abbate provinciali congregationis Camaldulensis Sanctae Crucis Fontis Avellanae, et Humberto Bovi, abbate Sanctae Mariae Clara-

A quarta, diebus scilicet quinta, sexta et octava mensis iunii, indictione II, pontificatus autem sanctissimi domini nostri domini Pii divina providentia papae IX anno tertio decimo, ibidem praesentibus admodum reverendis dominis Antonio Lamberti, archipresbytero parochialis ecclesiae Sancti Bartholomaei huius civitatis, et Dominico Faci, archipresbytero Sancti Sergii eiusdem civitatis, et ad praedicta omnia et singula testibus specialiter rogatis et adhibitis.

Super quibus omnibus et singulis peractis et gestis in praedicto concilio provinciali Urbinatensi, praesens instrumentum confecimus nos infrascripti notarii, instantibus reverendissimis dominis eiusdem concilii promotoribus Vincentio Ciccolini, huius metropolitanae praeposito, et Victorio Rossini, archipresbytero cathedralis ecclesiae Senogalliensis.

In quorum fidem hic nos subscripsimus et signo cancellariae archiepiscopalis Urbini has tabulas munivimus, et in eadem ecclesia metropolitana coram saepe laudatis illustrissimis et reverendissimis patribus et dominis publicavimus.

Ita est: Ioannes Paolucci, iuris utriusque doctor, cancellarius archiepiscopalis et apostolica auctoritate notarius publicus, concilii notarius.

Ita est: Ioannes Venturini, iuris utriusque doctor, cancellarius archiepiscopalis, concilii notarius.

ADLIGATA SIVE APPENDICES.

Adligatum I.

EDICTUM CONVENTUS LAURETANI.

Il cardinale arcivescovo i cardinali vescovi e gli altri arcivescovi e vescovi delle Marche e della provincia Urbinate ai loro amatissimi diocesani, pace e benedizione in Gesù Cristo.

Per mezzo di speciale congregazione degli eminentissimi signori cardinali di sagra Romana congregazione interpreti del sacrosanto concilio di Trento, la santità di nostro Signore Pio papa IX felicemente regnante, con venerato dispaccio del 14 giugno 1855 si è degnata approvare le determinazioni prese dall'episcopato delle Marche e della provincia Urbinate riunito per le conferenze ecclesiastiche disciplinari in Loreto nei mesi di febbraio e marzo dell'anno 1850. Quindi è che i sottoscritti cardinali, arcivescovi e vescovi nella quaresima del corrente anno 1856 si fanno un sacro dovere di pubblicare le disposizioni che si giudicarono opportune a rimuovere i disordini e gli scandali che nel popolo cristiano si sono resi più frequenti.

La bestemmia, l'inosservanza delle feste, la profanazione delle chiese, la violazione de' digiuni, la immoralità sono i capi dai quali sogliono derivare gli scandali, e perciò su questi più specialmente abbiamo dovuto portare la nostra attenzione.

Noi qui non ripetiamo quanto orrenda sia la bestemmia, colla quale si maledice e disonora direttamente quel Dio che ci donò l'esistenza per benedirlo ed onorarlo; quanto irreligiosa e dannosa insieme l'inosservanza delle feste e per la grave offesa che si fa a Dio il quale come padrone de' tempi ha scelto per sé tai giorni e riserbati a suo culto, e per la privazione dei beni e gravità de' mali che, secondo la infallibile di lui promessa, l'accompagnano; quanto empia la profanazione delle chiese, che son luoghi di Dio, eletti a sua più speciale dimora, della sua maestà ripieni, luoghi di orazione e di culto; quando ingiuriosa alla chiesa la violazione de' digiuni per lo spreto di un precetto che mentre in nulla nuoce, anzi giova alla salute stessa del corpo, e d'immenso vantaggio

allo spirito; e quanto indecente l'immoralità per l'abbruttimento di quelli, fra' quali, siccome fra santi, neppur dovrebbero nominare qualsiasi immondezza.

Ci asterrremo ancora dal rammentare con quai severi castighi abbia Iddio comandato nelle divine scritture si punissero i suddetti delitti, con quali eziandio sieno puniti dalle leggi canoniche e civili. Tutti sanno che secondo le qualità delle delinquenze e delle persone, secondo le circostanze ed i tempi, or la scomunica, or il carcere, or le multe, or la fustigazione, or l'esilio, or anche la morte furono sempre le pene ordinarie.

Senza punto derogare a quanto su ciò trovassi ancor oggi in vigore, noi qui veniamo a prescrivere ciò che principalmente tende a reprimere e ad impedire gli scandali.

Di somma ripugnanza ed angustia si è per noi il dover solo pubblicare delle misure dirette a questo fine, quasi che fra i cristiani vi sia chi più si contenga in dovere pel timore delle nostre pene, che per le minacce dello stesso divin maestro, di cui sempre presenti aver dovrebbero quelle terribili parole: guai a colui, pel quale nasce lo scandalo. „Vae mundo a scandalis. Vae homini illi per quem scandalum venit.“

Ma poichè l'esperienza ci assicura che nè l'amore verso Dio, nè la forza del dovere, nè il timore degli eterni ed anche temporali castighi da Dio minacciati valgono ad impedire in taluni la pubblica violazione delle divine ed ecclesiastiche leggi: noi, cui incombe di procurare con ogni studio la salvezza delle anime tutte alle pastorali nostre cure commesse, non possiamo non far uso della verga che Dio ha depositato nelle nostre mani per edificazione, ove la necessità lo richiede, senza renderci responsabili della perdizione di coloro che per nostra colpa o dalla via dell'errore non ritraessero il piede, o i mali esempi non puniti seguissero.

Mentre però non abbiamo potuto dispensarci dallo stabilire delle pene contro coloro che fossero per mancare sugli accennati titoli, abbiamo avuto in animo più di medicare che di punire; onde ci siamo proposti di distinguere i delinquenti perver-

titori dai delinquenti pervertiti, quelli cioè che si fanno pubblici trasgressori delle leggi di Dio e della chiesa per attenuare o vilipendere il rispetto e la veneratione che si deve alle cose tutte che riguardano la religione, da quelli che lo si fanno per non essere dileggiati, o per inconsideratezza, o per facilità di seguire i pravi esempi. Contro i primi, noi ci vediamo obbligati di procedere con tutto il rigore delle vigenti leggi canoniche e civili. Contro i secondi poi, avuto specialmente riflesso alla quantità degli scandali e delle seduzioni che hanno avuto luogo nei recenti sconvolgimenti politici e religiosi, nella speranza di conseguirne l'emenda anche con pene miti, o meglio temperamenti medicinali, abbiamo stabilito di procedere colle norme seguenti.

Titolo I.

Della bestemmia.

Articolo 1. La bestemmia, e qualunque ingiuria proferita all'altrui presenza contro il santissimo nome di Dio, o della beatissima vergine, o dei santi sarà punita correzionalmente con dieci a trenta giorni di carcere, o di rigorosi spirituali esercizi in qualche casa religiosa ad arbitrio dell'ordinario.

Articolo 2. Nel caso di recidività, la pena sarà più estesa, e dovrà esporsi anche con alcuni giorni in pane ed acqua, secondo la maggior o minor gravezza delle circostanze del delitto e del delinquente.

Articolo 3. Nelle recidive ulteriori si applicheranno le pene ordinarie canoniche o civili in vigore, ad arbitrio dell'ordinario.

Articolo 4. I caffettieri, osti, bettolieri, trattori, e simile, sotto le pene comprese nell'articolo 1, saranno tenuti a correggere i bestemmiatori, ed anche espellere dalle loro botteghe, sale e ridotti coloro che proseguissero a bestemmiare dopo la correzione.

Articolo 5. Nel caso che i suddetti trovassero opposizione e non riuscissero ad espellere i bestemmiatori, come sopra, ne faranno rapporto sollecitamente alla curia; al che mancando ripetutamente, saranno prese contro essi misure di maggior rigore.

Articolo 6. Sotto questo titolo non s'intendono compresi coloro che studiamente introducono o con parole o con scritti false massime contro la divinità, e contro la dottrina della chiesa, ed in genere quei che proferiscono bestemmie ereticali, perchè, questi non sono semplici bestemmiatori, ma dogmatizzanti ed eretici, o per lo meno sospetti di eresia. Contro di questi si procederà nelle forme consuete. E qui ricordiamo l'obbligo gravissimo che corre ad ognuno di denunziare a' competenti tribunali ecclesiastici, fra il termine di un mese, sotto pena di scomunica di lata sentenza, i nomi di quei che avranno conosciuto aver esternato le suddette e simili perverse massime, o proferito bestemmie ereticali.

Articolo 7. Essendo per esperienza molto giovevole ad impedire le bestemmie, la erezione di una confraternità di pie persone, le quali vestite di sacco e coperte col cappuccio, quando l'ordinario così crederà più espediente, vadano presentandosi o sole, o in due, nei ridotti e luoghi ove più frequente è questo vizio, per correggere con amorevoli modi e con fraterne parole i bestemmiatori; non che il suono della campana maggiore del luogo in giorni ed ore determinate per richiamare alla memoria di ciascuno e l'impegno di astenersi dalla bestemmia, e l'obbligo della fraterna correzione: in ciascuna città e paese delle nostre diocesi verrà

eretta, ove non esiste, la suddetta confraternità sotto il titolo del santissimo nome di Dio, e non potendosi questa erigere, sarà ingiunto lo stesso ufficio ad una confraternità già eretta canonicamente; ed ordiniamo che in ciascuna città e paese, si suoni una campana del maggior tempio per un quarto d'ora in ogni sabato alle ore due di notte.

Titolo II.

Della inosservanza delle feste.

Articolo 8. Nei giorni festivi di precetto, dalla mezza notte antecedente sino alla mezza notte susseguente, ognuno si astenga da qualunque opera servile, e da ogni altra anche non servile in detti giorni vietata.

Articolo 9. Nei casi di necessità non contemplati negli articoli seguenti, dovrà ciascuno riportare il gratuito permesso da noi, o dal nostro vicario generale nelle città, dai vicarii foranei nelle diocesi, e in mancanza di essi dal proprio parroco.

Articolo 10. È vietato far mercati; onde cadendo questi in giorno di festa, sieno trasportati ad altro giorno non festivo antecedente o susseguente. Lo stesso dicasi delle fiere. Se però alcuna di queste sarà stata fin qui tollerata in giorno festivo da tempo antichissimo, lo sarà anche in appresso, purchè si chiudano le botteghe, e si desista dal negoziare nelle ore dei divini uffizi, a forma della costituzione di Benedetto XIV, *Ab eo tempore*, 5 novembre 1745.

Articolo 11. È proibito egualmente esporre sulle piazze ed altri luoghi pubblici, o portare in giro mercanzie di ogni genere.

Articolo 12. Quelli però i quali in luogo fisso e consueto, vendono pesci, frutta, erbaggi, ed altre cose commestibili, saranno tollerati, purchè stieno lontani dalle chiese, in prossimità delle quali sarà sempre proibito il situarsi, ed in tempo dei divini uffizi tengano coperte le loro merci, desistendo dallo spacciarle.

Articolo 13. Tutte le botteghe, fondachi, officine e luoghi consimili debbano rimaner sempre chiusi, e non potranno aprirsi, se non nel caso che servano d'ingresso alle proprie abitazioni, pel solo comodo di entrarvi o di uscirne.

Articolo 14. I caffettieri, trattori, spacciatori di sale e tabacco, pizzicagnoli, macellai, fornari, venditori di farina e di altre cose commestibili, osti, bettolieri, ed altri venditori di vino, anche in case private, potranno stare solamente con lo sportello aperto e senza cosa alcuna in mostra, tranne il tempo dei divini uffizi, in cui dovranno tenere affatto chiuse le loro botteghe e luoghi di smercio.

Articolo 15. I barbieri, eccettuate le ore dei divini uffizi ed i giorni di Pasqua e di Natale, potranno tenere lo sportello aperto, ma ricoperto con una tenda.

Articolo 16. Gli speciali, in qualunque giorno ed ora, potranno somministrare medicine, e tenere aperte le loro farmacie quanto basti ad avere lume sufficiente.

Articolo 17. Niuno potrà trasportar merci, o altra roba qualunque con carri, con bestie o in ogni altra maniera, se non nel caso che continui il viaggio intrapreso in giorno di lavoro, e dopo ascoltata la santa messa.

Articolo 18. È proibito dovunque ogni ballo, come pure ogni giuoco nei caffè, osterie, bettole, taverne e simili, ed anche nelle piazze e nelle strade tanto nella città che nella diocesi. Solo nelle ore pomeridiane, terminate le sacre funzioni, si tollereranno i giuochi non proibiti dalle vigenti leggi; ma i giuochi di bocce, di palla, di pallone,

di ruzzola e simili sono del tutto proibiti in vicinanza delle chiese, dei monasteri, dei conservatori di zitelle, e degli ospedali degl' infermi.

Articolo 19. Non potranno i ciarlatani, saltimbanchi, ed altri circolatori sotto qualunque nome si comprendono, montare in palco, nè tenere circoli di giuoco, di canti, suoni ed altro, nè vendere acque balsami e cose simili. In questo numero sono compresi quei girovaghi che espongono nelle strade e nelle piazze altarini, credenzette o altri continenti di statue e d' immagini sacre, narrando storielle, predicando miracoli, vendendo brevetti, cartine ed altro sotto titolo di devozione, il che resta sempre proibito anche ne' giorni feriali.

Articolo 20. Non si potranno egualmente far pubblici spettacoli e rappresentanze anche religiose senza formale permesso.

Articolo 21. Ogni trasgressione degli ordini espressi in questo titolo sarà punita correzionalmente con la multa da paoli cinque a scudi tre, o con il carcere dai due ai dodici giorni, avvertendo che si procederà con maggior rigore contro i padri, padroni e curatori che avessero ai loro figli e dipendenti fatte fare simili opere vietate.

Articolo 22. Sarà duplicata la pena contro i recidivi, contro i caffettieri, osti, bettolieri e simili che permettessero il giuoco (a senso dell' articolo 18) nelle loro botteghe; contro coloro che facessero feste di ballo, o prestassero il locale; e contro quelli che godendo della tolleranza o permissione di vendere nel tempo lecito i soli commestibili, spacciassero o vendessero in detto tempo altre merci in frode della legge.

Articolo 23. Nelle recidività ulteriori si prenderanno misure di maggior rigore secondo la qualità della contravvenzione, e la gravità delle circostanze.

Titolo III.

Della profanazione delle chiese.

Articolo 24. Dovendosi assistere con tutta devozione alle funzione sacre, massime al sacrosanto sacrificio della messa, e dovendosi rimuovere tutto ciò che può perturbare la celebrazione dei divini misteri, o recare scandalo, o distrarre i fedeli dall' orazione e dal raccoglimento, si entri nella chiesa con devota umiltà e senza strepito; con le ginocchia piegate e con ogni riverenza vi si adori l' augustissimo sagramento, e vi si stia sempre con edificante compostezza; non vi si domandino elemosine dai poveri se non se fuori delle porte; non vi si eccitino tumulti, nè vi si facciano rumori o cicalaggi, od altri atti vani e indecenti; e molto meno vi si ardisca di amoreggiare, o di commettere qualsiasi oscenità con sguardi, cenni, sorrisi ecc. Ognuno genufletta all' elevazione dell' ostia sacrosanta e alla benedizione col venerabile, nè più si veda la pratica veramente scandalosa e deplorabile di molti cristiani di starsene in piedi nel tempo in cui si mostra al popolo il sacramentato Signore per essere specialmente adorato e diffondere sopra di esso le copiose sue benedizioni.

Articolo 25. Facendosi nelle chiese musiche con istrumenti, sieno esse tali da coadiuvare bensì il canto ma non opprimerlo, perchè le parole devono esser sempre così distintamente proferite che da ciascuno facilmente s' intendano.

Articolo 26. Essendo inoltre le suddette musiche introdotte e tollerate nelle chiese per eccitare nei fedeli pii affetti verso Dio, maggior fervore e rispetto nelle festività più solenni, restano vietate le musiche ad uso teatrale e senza gravità ecclesiastica, non che quelle armonie, o melodie anche coll' organo soltanto, le quali richiamino alla memoria

A altre consimili, che ne' pubblici spettacoli servivano ad eccitare o accompagnare sentimenti amorosi e lascivi.

Articolo 27. Si riprova altamente la scandalosa abitudine di molti che si recano alla chiesa ne' suddetti giorni più solenni al solo fine di ricreare l' animo colla musica; e senza alcun sentimento di fede, di pietà e di religione, dopo essersi tratti anche indecentemente nella chiesa durante la musica, al terminare di essa e non della funzione se ne partono. Che se anche pel tempo avvenire le suddette musiche serviranno di occasione a tale scandalo, verranno esse del tutto proibite.

Articolo 28. Si entri nelle chiese con vestiario rispettivamente conveniente, e senz' armi indosso. Le donne poi si guardino dall' entrarvi a capo scoperto, o immodestamente vestite ed ornate, non solo pel rispetto dovuto al luogo santo, ma anche per evitare il grave peccato di scandalo, di cui si renderebbero colpevoli; e sappiano che ove si presentassero così immodestamente vestite a ricevere i santissimi sacramenti ne saranno tenute lontane a norma dell' editto d' Innocenzo XI di santa memoria promulgato e confermato da Clemente XI sotto il dì 5 luglio 1713.

Articolo 29. È vietato appoggiarsi indecentemente ai sacri altari, posarvi sopra cappelli od altro, e di sedere irriverentemente colle spalle voltate al santissimo sagramento, come altresì assidersi entro i confessionali.

Articolo 30. Non si conducano cani nelle chiese, nè vi si portino canestri con polli od altri animali, i quali rimarranno a profitto dei sagrestani e custodi delle medesime.

Articolo 31. Presso le porte delle chiese di fuori, e più di dentro, è proibito starsi fermi in C atto di vedere o molestare chi entra, e chi n' esce.

Articolo 32. In prossimità delle chiese medesime non si facciano bagordi, giuochi, strepiti e suoni, nè si aprano osterie, bettole ed altri luoghi consimili di ridotto e di clamore.

Articolo 33. Nelle sagrestie non s' introducano persone secolari e molto meno donne senza necessità, e vi si osservi, per quanto è possibile, esatto silenzio.

Articolo 34. Nelle processioni si osservi la debita religiosità; e quando s' incontri nelle pubbliche vie il santissimo viatico, a capo scoperto si pieghino le ginocchia a terra.

Articolo 35. Contro i violatori delle prescrizioni suddette si proceda con pene correzionali giusta la gravità della colpa, e lo scandalo da essa derivato.

Articolo 36. I recidivi saranno puniti con pene più gravi; ed i rei più volte infruttuosamente puniti con pene correzionali, o responsabili di delitti più gravi saranno puniti a forma de' sacri canoni, e del vigente regolamento penale, articolo 74 e seguenti.

Titolo IV.

Della violazione dei digiuni.

Articolo 37. Nei giorni di digiuno, ed in quelli in cui sono vietati i cibi di grasso, intervenendo giusta causa è lecito in privato il far uso di questi, previo il giudizio del medico. Ad evitare però lo scandalo, non potranno i locandieri, trattori, caffettieri, osti e simili somministrare cibi vietati se non a quelle persone che saranno munite di attestato firmato dal medico e dal parroco rispettivo.

Articolo 38. I medici e i parrochi non potranno rilasciare questi attestati che a persone che, secondo la loro perizia e coscienza, giudicheranno aver bisogno di far uso di cibi vietati.

Articolo 39. A quei che sono legittimamente dispensati da' cibi proibiti è vietato farne uso ne'

giorni di astinenza e di digiuno palesamente nella trattorie, locande, caffè, osterie od altri luoghi pubblici; solo si permette prenderli in luoghi o camere separate.

Articolo 40. È cosa veramente deplorabile che alcuni locandieri, trattori, osti e simili, con grave scandalo e con ammirazione de' buoni non abbiano in pronto ne' giorni di astinenza, cibi di magro da apprestare agli ospiti che non sono premuniti d'attestato del medico e parroco, come sopra. Si rammenta ad essi l'obbligo stretto che loro corre di non far mancare ne' loro alberghi in detti giorni i nominati cibi, e la reità che in caso opposto incorrerebbero di legge violata.

Articolo 41. Gli osti non potranno cuocere pubblicamente cibi di grasso nei giorni suindicati; e qualora lor ne portassero persone abilitate a mangiarne con licenza in iscritto, li prepareranno in focolari non esposti al pubblico.

Articolo 42. I contravventori delle disposizioni comprese in questo titolo saranno correzionalmente puniti come all'articolo 21.

Articolo 43. Doppia sarà la pena pei recidivi; e contro quelli che si faranno rei di moltiplicate recidività o di formale disprezzo, si procederà con tutto il rigore delle leggi canoniche o civili vigenti.

Titolo V.

Della immoralità.

Articolo 44. È vietato il vendere, donare, somministrare ad altri, in qualsivoglia maniera, o esporre al pubblico sotto qualunque pretesto, libri, stampe ed immagini oscene, sotto pena di detenzione dai cinque ai quindici giorni, oltre la perdita degli oggetti.

Articolo 45. I canti osceni in qualunque luogo e tempo saranno puniti col carcere dai tre ai nove giorni.

Articolo 46. Sotto la stessa pena sono vietati i bagni e la pesca a corpo ignudo in luoghi pubblici e frequentati, o in vicinanza dell'abitato, o con promiscuità di persone dei due sessi.

Articolo 47. Le rappresentazioni licenziose in qualunque maniera fatte, se in privato, saranno punite col carcere dai cinque ai quindici giorni, se in pubblico, col doppio della pena.

Articolo 48. Saranno egualmente puniti coloro che nelle proprie bettole, cantine, osterie, alberghi ed altri luoghi somiglianti, danno comodo a persone d'ambo i sessi di perdersi in licenziosi trattenimenti; e non desistendo si faranno sospendere dal loro esercizio.

Articolo 49. È vietato agli osti, locandieri, caffettieri e simili di ritenere al servizio del caffè, locande, osterie e simili, le donne precettate dalla curia per la loro cattiva condotta. In caso di trasgressione se ammoniti continueranno a ritenerle, saranno puniti come all'articolo precedente.

Articolo 50. Le pratiche sospette di delitti contrari al buon costume, quando consti dello scandalo, se saranno continuate dopo le ammonizioni, verranno represses coi precetti delle curie; e in caso di contravvenzione avranno luogo le pene determinate nel precetto.

Articolo 51. Tutti coloro ai quali incombe la cura e custodia dei giovani, quando siano riconosciuti o conniventi ai loro amori licenziosi, o colpevolmente trascurati nel rimuovere le occasioni, se ammoniti persisteranno, saranno puniti col carcere dai tre ai nove giorni. Accadendo il caso che debbano punirsi le giovani da loro dipendenti, essi pure saranno puniti col doppio della pena, e verranno rigettate le istanze ed azioni che venissero pro-

mosse per ottenere compensi o riparazioni di qualunque specie.

Articolo 52. Nei casi di recidività in qualunque contravvenzione contemplata in questo titolo, s'infiggeranno pene più gravi secondo le circostanze.

Articolo 53. Contro quelli poi che saranno ripetutamente recidivi, o rei di altri delitti contro i buoni costumi e contro l'onestà, compresi specialmente nel regolamento penale in vigore dal § 168 al § 187 inclusivamente, si procederà a forma delle vigenti leggi canoniche o civili.

Disposizioni comuni.

Articolo 54. In tutti i casi sopraespressi, per applicare la pena meramente correzionale, avrà luogo una procedura spedita e sommaria quando consti del fatto in genere e in specie, e i nomi dei delatori e dei testimonj saranno sempre tenuti segreti.

Articolo 55. Le multe andranno per metà a beneficio de' luoghi pii da stabilirsi dall'ordinario; e per l'altra metà si darà una parte ai delatori, e l'altra alla forza pubblica, se vi sarà intervenuta. Allorchè poi saranno inflitte altre pene, se il reo avrà mezzi, dovrà anche pagare bajocchi 50 a beneficio dei delatori e della pubblica forza, come sopra, oltre le consuete di alimenti ed altro come di ragione.

Articolo 56. I cursori ed altri agenti delle curie non che la pubblica forza sono incaricati di attentamente vigilare per l'esecuzione di quanto si prescrive in questo editto, e di procedere anche all'immediato arresto dei delinquenti in caso di deprensione in flagranti.

Articolo 57. Se i suddetti saranno trascurati nell'adempire i loro doveri, si procederà quanto ai cursori ed altri agenti alla immediata loro distruzione; e quanto agl'individui della pubblica forza si provocheranno contro essi dai superiori militari gli opportuni provvedimenti.

Articolo 58. Il presente editto dovrà tenersi sempre pubblicamente affisso nelle sagrestie delle chiese parrocchiali e delle altre più distinte o frequentate, come pure nelle locande, trattorie e osterie sotto pena della multa di bajocchi 20 da applicarsi, come sopra articolo 55.

Articolo 59. Sarà inoltre questo editto pubblicato dai reverendissimi parroci dall'altare ed affisso ne' luoghi consueti; dopo di che avrà forza come se fosse stato a ciascuno personalmente intimato.

Dato a Loreto, addì 8 marzo 1850.

† Filippo, cardinale arcivescovo di Fermo, presidente.

† Giovanni, cardinale vescovo di Osimo e Cingoli.

† Domenico, cardinale vescovo di Senigallia.

† Carlo Luigi, cardinale arcivescovo vescovo di Jesi.

† Antonio Maria Benedetto, arcivescovo vescovo di Ancona.

† Alessandro, arcivescovo di Urbino.

† Felicissimo, arcivescovo di Camerino e amministratore di Treja.

† Luigi, vescovo di Fano.

† Francesco, vescovo di Fabriano e Matelica.

† Bonifacio, vescovo di Pergola e Cagli.

† Eleonoro, vescovo di Montalto.

† Francesco, vescovo di Sanseverino.

† Amadio, vescovo di Macerata e Tolentino.

† Guerr' Antonio, vescovo di Sant'Angelo in Vado e di Urbania.

† Crispino, vescovo di Montefeltre.

† Filippo, vescovo di Fossombrone.

† Fedele, vescovo di Ripatransone.
 † Gianfrancesco, vescovo di Recanati e Loreto.
 † Carlo, vescovo di Ascoli.
 Giovanni Battista Ceruti, vicario apostolico di
 Pesaro.

Adligatum II.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI PII DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IX.

*Epistola encyclica ad omnes patriarchas, primates
archiepiscopos et episcopos.*

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam
benedictionem.

Qui pluribus iam abhinc annis. (*Vide bullarium.*)

Adligatum III.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI PII DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IX.

*Epistola encyclica fratribus archiepiscopis et epis-
copis Italiae.*

PIUS PAPA IX.

Venerabilibus fratribus archiepiscopis et
episcopis Italiae.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam bene-
dictionem. Nostis et nobiscum una conspiciatis. (*Vide
bullarium.*)

Adligatum IV.

REGULAE EPISCOPIS COMMENDATAE AD PLENIOREM CLERI TUM IN LITTERIS TUM IN PIETATE PROPECTUM.

A. De litteris et scientiis, ad quas in seminariis clerici
instituendi sunt.

Maximi momenti est, ut litterarum et scientiarum
disciplinae, quae in seminariis comparandae sunt,
et ad quas convenire clericos omnes oportet, recte
et probe tradantur.

Graecae linguae schola, si fieri possit, maioribus
saltem in seminariis habeatur; omnino vero latinae
et italicae, atque ea ratione ut recte et eleganter
scribere et loqui possint, qui in ipsis se exercuerint,
quod summopere iuvabunt episcopi.

In grammaticae classibus et in humaniorum
litterarum schola, sacrae et profanae historiae atque
geographiae elementa tradantur, necnon latini
rhythmi leges, ut clerici sacros hymnos discant
componere.

Variis rhetoricae exercitationibus multam dent
operam clerici et ad illud potissimum dicendi genus
incumbant, quod simplex est perspicuumque, eo
non omisso, quod sublime et dignitate plenum est. D
Cursus hic duos annos integros complectatur.

In philosophia severis logicae regulis assuescant.
Caveat vero episcopus diligentissime, ne huius disci-
plinae professores, maxime qui in seminariis doc-
cent, ad moderna systemata, quae vel ad idealis-
mum vel ad pantheismum vergunt, declinent; sed
medium, quod naturae hominis et fidei catholicae
consonum est, probe tenentes, sanctorum patrum
et imprimis angelici doctoris teneant tradantque
doctrinam. In disserendi autem exercitationibus,
quas saepius clerici colant, latino sermone atque
scholastica forma utantur; argumentatio vero per
circulum quovis sabbato fiat.

Physicae et matheseos, quae philosophiae in-
signes sunt partes, elementa non desint, quibus
clerici mentes exerceant et ditent atque vim ratio-
cinandi acuant. Interim, prout studiorum atque
aetatis ratio tulerit, cantus gregoriani, computi

A ecclesiastici et sacrorum rituum lectiones frequen-
tent¹. Ad cantus vero scholam nemo, antequam
octavum et decimum annum expleverit, exercendus
admittatur. Cerimonias clerici omnes qualibet aetate
actu discant, sed theoretice nonnisi philosophico
cursu peracto².

Ad sacras autem disciplinas potissimum sum-
mumque studium conferendum est. Integer imprimis
theologiae cursus habeatur, nempe dogmaticae,
moralis, sacrae scripturae et historiae ecclesiasticae.
Quodsi aliquem episcopus ad scripturae et historiae
scientias hauriendas non compellere duxerit, scho-
lae tamen eiusmodi omnino, quoad fieri potest,
habeantur, ne in ulla provinciae dioecesi saluberrimi
horum studiorum rivuli exsiccentur. Studiorum
theologiae curriculum ita episcopus moderetur, ut
si quamdam excipias minus proficuum quaestionem,
de omnibus plene in quadriennio tractetur. Argu-
mentatio in forma quovis sabbato in theologiae
dogmaticae schola fiat, in qua episcopi praesentia
animus omnium maxime incendit. De religionis
fundamentis, de ecclesia deque hodierni temporis
erroribus plenius et potissimum disseratur. In theo-
logiae moralis autem schola casus morales bis in
hebdomada proponantur³, in quorum solutione, uti
semper, a nimia laxitate et rigiditate aequae decli-
nandum est.

Ea omnia nunc recensentur, quae ad studia
generatim attinent, quaeque ab episcopis, quantum
fieri poterit, pro eorum prudentia servari plurimum
interest⁴.

1. Libros pro unaquaque classe ipsi praescribant,
quibus inhaereant magistri scientiarumque profes-
sores, pauca admodum auctori addenda dictantes.

2. Studiorum praefectus constituatur, qui scholas
singulis mensibus invisat iisque semper advigilet.

C 3. Curent ut in scholis humanitatis et rhetoricae
sancti Hieronymi epistolarum libri I, II et III in
vulgarem sermonem transferantur.

4. Ut idem fiat de I, II et III catechismi Ro-
mani parte, et iubeant clericum quemlibet expli-
cationem seu versionem eiusmodi proprio caractere
perscribere et sibi opportune servare.

5. Ut iuris saltem canonici institutiones in se-
minario habeantur atque hae philosophiae cursu
expleto.

6. Tirones cuncti earum, quas audiunt, lectionum
compendium suo labore et caractere committant
scripto et servant.

7. Discipulorum merita et demerita, iuxta §§ 87
et 88 constitutionis *Quod divina sapientia*, a pro-
fessoribus notentur.

8. Satagant episcopi, ut ab omnibus clericis pro-
positus cursus plane conficiatur, et illum pervertere
aegre sinant; studium quoque et exercitium scri-
bendi et loquendi ea lingua, quae latinae ecclesiae
lingua est, summopere provehant foveantque.

9. In cuiuslibet anni exitu, dato experimento,
fiat sollemnis praemiorum distributio. Tertio quoque
mense, aliquo munere proposito, privatum examen
habeatur.

B. De convictu seu collegio eorum, qui ad sacerdotii
gradum evecti sunt.

Pro collegii propositi regimine nonnullas prae-
cipuas regulas statuimus, quas episcopus pro sua
prudentia moderari poterit.

1. Nullus sacerdos a seminarii disciplina, ante-
quam cursum scientiarum compleverit, discedat;

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, c. 18, *de ref.*; conc. prov. Ur-
bini Tiranni, de sem., c. 4; decr. Lauret. episcop. conventus.

² Decret. Lauret. episcop. conventus, de clero futuro, p. 3.

³ Id.

⁴ Id.

item a collegii convictu ipse per biennium excusari nequeat.

2. Ubi satis ampla et comoda patet collegii domus, diu noctuque in ea maneant sacerdotes, de quibus sermo est; secus, si necessitas id postulet, unusquisque sub vesperam ad suos redeat, et postero mane ad collegium statis horis revertatur, consuetis officiis ex ordine vacaturus.

3. In collegio sacrae eloquentiae lectiones quotidie per unius horae spatium, arbitrio episcopi habeantur; quibus omnes nuper ordinati interesse teneantur.

4. Curet episcopus, ut praecepta, sanctorum usu et sententia ecclesiae probata, de cura pastoralis, de mysteriorum divinorum celebratione et de temporali etiam paroeciarum administratione diligenter tradantur.

5. Praecipue vero contendat, ut orationi et verbo Dei instent, quo digni existere possint veri et mystici corporis Christi ministri. Ideo quotidie per horae spatium, nisi quandoque officii opportunitas vel moderatoris voluntas aliter petat, sanctae meditationi incumbant, ratione apprime cognita. Nulla insuper absque spirituali lectione praetereat dies.

6. Sacrorum biblicorum studio, cunctos utriusque testamenti libros, praesertim vero novi, diligenter evolvant, quod intra biennium facillime poterunt perficere, si libros eosdem brevi quodam commentario explicatos adhibeant. Probatissimum archiepiscopi Antonii Martini opus hac super re maxime commendamus.

7. Ad omnia paroecialia officia peragenda quibus idonei erunt praecipue in civitatibus praesto sint, nullo, quoad fieri potest, accepto stipendio.

8. Conlationibus tandem et conferentiis, de quibus modo agitur, diligenter intersint.

C. De conlationibus.

I. De conlationibus inter sacerdotes pro confessionibus fidelium pie sciteque excipiendis.

Magni equidem momenti sunt ad animas e diaboli laqueis, quibus detinentur, expediendas, atque expeditas de virtute ad virtutem perducendas confessionum prudentia et doctrina. Explorata profecto res est, sacerdotes, si e scholis recta petant exedras ad confessiones excipiendas, in multis haerere, in multis, quae discretionis sunt, peccare et quandoque usum et naturam, tanquam agendi normam, nemine admonente, sibi sensim et perpetuo adsumere. Conlationes itaque ad confessiones rite excipiendas opportune instituuntur. Earum methodus haec erit.

Donec una conveniunt sacerdotes (nam tantum sacerdotes sunt ad eas admittendi, sive saeculares, sive et utinam! regulares), fiat lectio spiritualis alicuius directorii. Inter cetera huiusmodi opera illa, quae Scaramellius et Castelveteri conscripserunt, a nobis commendantur. Congregato coetu, adsit unus qui confessarii partem sustineat, et alter sorte eligatur qui poenitentem referat, puta avarum, recidivum vel gravibus obstrictum peccatis, qui ab eis expediri velit aut in virtutibus se exercendi percupidum ostendat. Poenitens quod vult confitetur; confessarius quod debet respondet. Dehinc qui inter praesentes dignitate et doctrinae usu praestantiores sunt, modeste et quiete de iis, quae confessarii loco dicta fuerunt, sententiam aperiunt. Aliqua praeterea ex arbitrio praesidis et iudicio episcopi quaestio proponitur, scripto solvenda, de theologia aut de iure canonico aut de ritibus aut de philosophicis studiis rem ecclesiasticam proxime attingentibus. Super his sententiam pariter suam

dicunt sacerdotes qui adsunt magis spectabiles. Conlationem claudit et dimittit praeses.

Ad conlationem praeterea utilis habendam istiusmodi regulae conducunt.

1. Episcopus praesit, aut vir aetate, usu, doctrina et pietate praefulgens.

2. Iucunda conlocutione et familiari consuetudine spiritus convalescat; et discretum de habitis in conlationibus silentium servetur.

3. In rebus, de quibus tractandum est, ordo habeatur, ne ex abrupto fiat exercitatio aut certus ex eis fructus percipi nequeat. Hinc in cuiuslibet conlationis fine praeses locum denuntiet moralis theologiae necnon eruditae quaestiunculae materiam et disserentes pro futura conlatione.

4. Conlatione qualibet conclusa, omnis disputationis fervor conticescat.

5. Ipso primo cuiuslibet mensis iovis die habeatur.

Ad certam sanctae unitatis praxim inducendam in confessariis, quam tantopere b. Leonardus a Porto Mauritio commendat¹, episcopus curet, ut sacerdotes confessarios vel ad confessiones probandos quandoque in civitate et cum dioecesim lustrat in locis insignioribus convocet eosque de praecipuis capitibus admoneat, in quibus agendi uniformitas commendabilior est. Praeterea, ut ipsi sanctorum praesertim virorum sententiis et usui adhaereant², naviter advigilet ac studeat.

II. De conlationibus inter sacerdotes ad verbum Dei recte utiliterque annuntiandum.

Praedicationis verbi Dei officium, de quo gloriatur Paulus, quod sibi praecipuum servarunt apostoli, et redemptor noster Iesus Christus suo exemplo potissimum extulit, tanti sane est, ut gladio ancipiti in scripturis sanctis atque ex utraque parte acuto, cui nihil resistere et subterfugere possit, comparetur. Denegandum tamen non est, virtutem hanc pulcherrimam praeconum defectu ex parte diffuere. Hinc apostolus ad Corinthios: „In ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui, ut et alios instruam, quam decem millia verborum in lingua.“³ Plurimum itaque interest „ad Dei gloriam et ad coelestis regni propagationem et ad animarum salutem, non solum quales sint qui praestantissimo hoc munere funguntur, verum etiam qua via quave ratione illud praestent“⁴. Quae regulae nec traduntur, nec facile tradi possunt in scholis, sed ex sacrarum scripturarum lectione et sanctorum exemplis ac recta exercitatione addisci possunt. Proinde uberem afferent fructum conlationes hisce regulis peragenda.

1. Convenientibus sacerdotibus et diaconibus (minores enim clerici intempestive convenirent) ex sacris bibliis aut ex homiliis sanctorum patrum lectio aliqua habeatur.

2. Praeses sermonem faciat de plana et familiari colloquutione, unam ex ordine vel alteram exponens de praecipuis legibus ad recte et fructuose verbum Dei praedicandum, quas ex probato auctore sumet ab episcopo designando. Hoc loco synodus provincialis vehementer commendat opus de eloquentia sacra celebris A. Audisii, aurea

¹ Opera *Lega de' confessori* etc.

² Vide monita s. Car. Borromaei et s. Francisci Salesii, praxim confessariorum s. Alphonsi de Liguorio et opus recens editum: *Manuale de' confessori* per l'abb. Gaume, composto del „Sacerdote santificato“, della pratica di s. Alfonso, degli avvertimenti del b. Leonardo, delle istruzioni di s. Carlo, degli avvisi di s. Francesco di Sales, dei consigli di s. Filippo Neri e degli avvisi di s. Francesco Saverio.

³ I Cor. XIV, 19.

⁴ S. Car., *Instruct. praedic. verbi Dei*.

monita sancti Francisci Salesii et instructionem absolutissimam mandato concilii provincialis Mediolanensis III editam a sancto Carolo¹. In sequenti conlatione idem fiat, sed antea sorte eligendus recenseatur breviter, quid in antecedenti dixerit praeses.

3. Exercitatio horae spatium, ut supra, non excedat, et quovis mense, secunda die iovis habeatur.

4. Curet praeses ingenia clericorum et sacerdotum exercere ad aliquam quandoque sacram conlationem publice habendam, ut usu perficiant, quod datis regulis perceperunt; eosque ad id excitet, incendat et opportunis iuvet consiliis.

Neminem episcopus ad concionandi munus admittat, nisi idoneum ordinarii sui testimonio comprobatum². Qui vero ex eius dioecesanis operam praedicationi navare poscit, examen subeat de praecipuis regulis rectae et fructuosae praedicationis, quod fieri potest ab ipsomet praeside conlationis. Nec tamen facultas haec facile ei concedatur, nisi conlationibus saltem per biennium interfuerit. Omnes vero, sive dioecesani et extradioecesani, sive regulares et saeculares, qui non Iesum Christum, sed seipsos praedicarent, vel qui improbis moribus scandalum populo inferentes, destruerent facto quod ore aedificare videntur, continuo a praedicationibus arceantur³ atque ad rectos tramites plectantur⁴.

III. De conlationibus casuum moralium.

Consuetae casuum moralium conlationes ad concilii Romani et synodi dioecesanae normam⁵ inviolate habeantur.

1. Coram ordinario in civitate episcopali, coram vicario foraneo per dioecesim fiant.

2. Sorte eligatur qui de scripto proferat propositi casus moralis ac rituum responsum. Solutionis vero omnes folium, proprio labore et charactere exaratum, delegato episcopi vel vicario foraneo dent, qui pariter episcopo illud transmittat⁶.

3. Legitime prohibiti quominus accedant, causam episcopo aut vicario foraneo significare teneantur. Si quis parere contemnit, poenas synodicas luat⁷.

4. Horae unius spatio conlatio sit definita. Haec in civitate saltem quovis mense, die tertia iovis indicetur; per dioecesis loca eo die, quem vicarius foraneus denuntiavit.

5. Synodus provincialis singulos episcopos hortatur, ut confessariis, qui insigni negligentia has morales conlationes posthabuerint, patentes litteras, nisi examine praevio, haud confirment.

IV. De conlationibus ad ecclesiasticum spiritum in clero confovendum augendumque.

1. Conlationibus his praesit, ut supra, vir doctrina et virtute, sed praestans praecipue qui spiritu Iesu Christi, quantum fieri poterit, plenus sit.

2. Sacerdotes admittantur vel clerici, qui, scientiarum curriculo peracto, in scientiis et pietate progredi percipiunt.

3. Dum congregantur, lectio fiet de vita sancti Caroli, qui cum beata virgine Maria praecipuus erit huiusmodi conlationis patronus, vel aliorum sanctorum, qui in salutem animarum sese impenderint ac fructuosius allaborarint.

4. Congregatis omnibus, praeses de iis, quae

¹ Vide hanc *instruct. praedicat. verbi Dei* in *Actor.*, part. IV, p. 402, tit. 1, edit. Patav.

² Decret. Lauret. conventus, § 26.

³ Decret. Lauret. cit.

⁴ Leo X in conc. Lat., sess. II; encycl. Innoc. XI, 6 iul. 1680.

⁵ Conc. Rom., tit. XV, c. 9, [Mansi, *Conc.*, XXXIV, 1879]; passim dioecesa. synod.

⁶ Decret. Lauret. cit., § 28.

⁷ Id.

ad spiritum pertinent ecclesiasticum, sermonem habeat et omnia edoceat, quae ad sancte et recte ministeria sacerdotalia obeunda, quae ad quotidiana exercitia sacerdoti pro sui ipsius sanctificatione opportuna, et quae ad vividum et prudentem pro Dei gloria animarumque salute zelum magis conferre iudicantur.

5. In exitu conlationis, qui selectiores sunt inter sacerdotes praesentes, ad aliquid conlatis rebus addendum invitentur. Vix insuper dici potest, quantum conlationi huic prodesse poterunt episcopi seu idonei alicuius ecclesiastici spectatique viri, qui fortasse per civitates transit, praesentia et cohortationes.

6. Praeses quam maxime curet, ut dilectio et sanctae amicitiae vinculum inter sacerdotes adscriptos servetur et foveatur. Si quempiam autem eorum vel in ecclesiasticis ministeriis, vel in clericalis vitae ratione negligentiore deprehenderit, eum paterne moneat et libere reprehendat.

7. Conlatio haec singulis mensibus quarta-iovis die habeatur nec horae spatium excedat. Quotannis vero una solemnior fiat coram episcopo et clero quasi ad rationem reddendam et ceteros excitandos.

Adligatum V.

SUPREMAE SACRAE ROMANAE INQUISITIONIS ENCYCLICA AD OMNES EPISCOPOS ADVERSUS MAGNETISMI ABUSUS.

Feria IV, die 30 iulii 1856.

In congregatione generali sanctae Romanae et universalis inquisitionis, habita in conventu Sanctae Mariae supra Minervam eminentissimi ac reverendissimi domini cardinales in tota republica christiana adversus haeticam pravitatem generales inquisitores, mature perpensis iis, quae circa magnetismi experimenta a viris fide dignis undequaque relata sunt, decreverunt, edi praesentes literas encyclicas ad omnes episcopos ad magnetismi abusus compescendos.

Etenim compertum est, novum quoddam superstitionis genus invehi ex phaenomenis magneticis, quibus haud scientiis physicis enucleandis, ut par esset, sed decipiendis ac seducendis hominibus student neoterici plures, rati posse occulta, remota ac futura detegi magnetismi arte vel praestigio praesertim ope muliercularum, quae unice a magnetizatoris nutu pendent.

Nonnullae iam hac de re a sancta sede datae sunt responsiones ad peculiare casus, quibus reprobantur tanquam illicita illa experimenta, quae ad finem non naturalem, non honestum, non debitum mediis adhibitis assequendum, ordinantur; unde in similibus casibus decretum est feria IV, 21 aprilis 1841: „Usus magnetismi, prout exponitur, non licere.“ Similiter quosdam libros eiusmodi errores pervicaciter disseminantes prohibendos censuit sancta congregatio. Verum quia praeter particulares casus de usu magnetismi generatim agendum erat; hinc per modum regulae sic statutum fuit feria IV, 28 iulii 1847: „Remoto omni errore, sortilegio, explicita aut implicita daemonis invocatione, usus magnetismi, nempe merus actus adhibendi media physica aliunde licita, non est moraliter vetitus, dummodo non tendat ad finem illicitum aut quomodolibet pravum. Applicatio autem principiorum et mediorum pure physicorum ad res et effectus vere supernaturales, ut physice explicentur, non est nisi deceptio omnino illicita et haereticalis.“

Quamquam generali hoc decreto satis explicetur licitudo aut illicitudo in usu aut abusu magnetismi, tamen adeo crevit hominum malitia, ut neglecto

licito studio scientiae, potius curiosa sectantes, A magna cum animarum iactura ipsiusque civilis societatis detrimento hariolandi divinandique principium quoddam se nactos gloriantur. Hinc somnambulismi et clarae intuitionis uti vocant praestigiis mulierculae illae, gesticulationibus non semper verecundis abreptae, se invisibilia quaeque conspiciere effutunt, ac de ipsa religione sermones instituere, animas mortuorum evocare, responsa accipere, ignota ac longinqua detegere, aliaque id genus superstitiosa exercere ausu temerario praesumunt, magnum quae-stum sibi ac dominis suis divinando certo consequutur. In hisce omnibus quacumque demum utantur arte vel illusionem, cum ordinentur media physica ad effectus non naturales, reperitur deceptio omnino illicita et haeretica et scandalum contra honestatem morum.

Igitur ad tantum nefas, et religioni et civili societati infestissimum, efficaciter cohibendum, excitari quam maxime debet pastoralis sollicitudo ac zelus episcoporum omnium. Quapropter, quantum divina adiutrice gratia poterunt locorum ordinarii, qua paternae caritatis monitis, qua severis obiurgationibus, qua demum iuris remediis adhibitis, prout attentis locorum, personarum temporumque adiunctis, expedire in Domino iudicaverint, impendant operam ad huiusmodi magnetismi abusus reprimendos et avellendos, ut dominicus grex defendatur ab inimico homine, depositum fidei sartum tectumque custodiatur, et fideles sibi crediti a morum corruptione praeserventur.

Datum Romae, in cancellaria sancti Officii apud Vaticanum, die 4 augusti 1856.

V. cardinalis Macchi.

ACTA CONCILII.

In Dei nomine, amen.

Urbini, die 27 maii 1859.

Concilii provincialis Urbinatensis, cuius acta describuntur, celebrationi ea omnia praecesserunt, quae de iure et consuetudine praemittenda sunt; praesertim vero indictionis edictum datum a dominatione sua illustrissima et reverendissima Alexandro Angeloni, archiepiscopo, sub die 30 novembris 1858, rite publicatum in universa provincia; nec non literae invitatoriae speciatim directae ad episcopos, abbates et capitula cathedralia; et preces indictae, ut synodalis conventus prosperum assequeretur effectum (Adligata I, II, III), aliaque id genus.

Inter haec in primis memorare praestat, quod sanctissimus dominus noster Pius papa IX, per literas sacrae congregationis concilii diei 14 februarii 1857 et secretariae status 10 maii 1859 (Adligata IV, V, VI), susceptum synodi celebrandae consilium C probavit atque laudavit.

Sacri antistites, qui iam ad civitatem Urbini statis diebus, obviam eunte ipso metropolitano, solemner adveniant, privatim praevidiam congregationem habuerunt. In ea actum est de voto decisivo procuratori eminentissimi episcopi Senogalliensis et de voto item abbatibus dando, de horarum distributione, de secreto servando, de literis pastoralibus ad populum habito concilio publicandis, de concilii officialibus et de aliis ex more pertractandis.

In ipsa privata congregatione, a metropolitano et convocatis episcopis mandatum fuit, ut prima publica indicetur congregatio. Quamobrem hoc mane, videlicet 27 maii 1859, ad fores aulae congregationum conciliarium, ad valvas palatii archiepiscopalis et metropolitanae Urbinatensis, notificationes de prima publica congregatione concilii D provincialis habenda per cursorem curiae archiepiscopalis affixae sunt, tenoris sequentis: Hodie hora 4½ pomeridiana, in aula archiepiscopali erit congregatio publica, ad quam non modo qui in concilio provinciali locum habent, sed et ceteri, tum ecclesiastici tum laici, qui audiri velint, convenire poterunt.

Ex cancellaria archiepiscopali, die 27 maii 1859.

Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis.

PUBLICA CONGREGATIO I.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, amen.

Anno ab incarnatione Domini 1859, pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri divina providentia papae Pii IX anno decimo tertio, die 27 maii, hora quarta cum dimidio post meridiem, dato signo cum maiore aere campano ecclesiae

B metropolitanae, ad primam congregationem publicam in aula palatii archiepiscopalis convenerunt:

I. Reverendissimus dominus dominus Alexander Angeloni, Urbini archiepiscopus.

II. Reverendissimus dominus Bonifacius Cajani, Calliensis et Pergulensis episcopus.

III. Reverendissimus dominus Guerr' Antonius Boscarini, Urbaniensis et Sancti Angeli in Vado episcopus.

IV. Reverendissimus dominus Philippus Fratellini, Forosempronienensis episcopus.

V. Reverendissimus dominus Clemens Fares, Pisaurensis episcopus.

Deest reverendissimus dominus frater Elias Antonius Alberani, Feretranus episcopus.

VI. Reverendissimus dominus Ioannes Baptista canonicus Maneschi, sacrae theologiae ac iuris utriusque doctor, sanctissimi domini nostri Pii papae IX cubicularius honoris, vicarius generalis Senogalliensis dioecesis, uti procurator specialis eminentissimi et reverendissimi domini Dominici tituli Sancti Clementis sanctae Romanae ecclesiae presbyteri cardinalis Lucciardi, Senogalliensis episcopi.

Desunt, quamvis invitati:

Reverendissimus dominus Gerardus Aloysius Maria Sagredo, abbas provincialis Camaldulensis Sanctae Crucis Fontis Avellanae, in dioecesi Pergulana.

Reverendissimus dominus Humbertus Bovi, abbas Sanctae Mariae Claraevallis, parochus et vicarius foraneus in dioecesi Senogalliensi.

Abbas titularis Sancti Laurentii in Campo, in dioecesi Pergulana.

Abbas monasterii Camaldulensium in civitate Pisauri.

Praesentes fuerunt procuratores capitulorum:

Pro capitulo metropolitano Urbinatensi:

Reverendissimus dominus Petrus Ferlani, canonicus theologus, iuris utriusque doctor et sacrae theologiae magister atque in hac pontificia universitate collegii theologici praeses.

Reverendissimus dominus Petrus Albertini, canonicus poenitentiarius, iuris utriusque doctor, sacrae theologiae magister et huius pontificiae universitatis rector magnificus.

Reverendissimus dominus Antonius, canonicus De Via, sacrae theologiae et philosophiae doctor, in hac pontificia universitate sacrae theologiae dogmaticae et moralis professor ac in collegium theologicum cooptatus.

Pro capitulo Senogalliensi:

Reverendissimus dominus Iosephus praepositus Macchiati, iuris utriusque doctor.

Reverendissimus dominus Petrus Faggioni, canonicus theologus, sacrae theologiae doctor.

Pro capitulo Calliensi:

Reverendissimus dominus Andreas Mochi, praepositus et prima dignitas, iuris utriusque et sacrae theologiae doctor et protonotarius apostolicus.

Reverendissimus dominus Victor canonicus Amatori.

Defuerunt reverendissimi procuratores capituli Pergulensis.

Pro capitulo Sancti Angeli in Vado:

Reverendissimus dominus Antonius Faeti, praepositus, sacrae theologiae doctor, in venerabili seminario philosophiae professor et reverendissimi episcopi provicarius generalis.

Reverendissimus dominus Michael canonicus theologus Faggiolini, sacrae theologiae doctor et in venerabili seminario eiusdem facultatis professor.

Pro capitulo Urbaniensi:

Reverendissimus dominus Carolus Travaglini, canonicus archidiaconus, iuris utriusque doctor, institutionum iuris utriusque in venerabili seminario professor, et reverendissimi domini episcopi in iudicialibus provicarius generalis.

Reverendissimus dominus Placidus Lombardelli, canonicus theologus et in venerabili seminario sacrae theologiae professor.

Pro capitulo Forosempronensi:

Reverendissimus dominus Augustinus Cardinali, canonicus archipresbyter coadiutor.

Reverendissimus dominus Raphael Monacelli, canonicus poenitentarius, iuris utriusque doctor ac venerabilis seminarii rector.

Nondum advenerunt procuratores capituli Fere-trani.

Pro capitulo Pisaurensi:

Reverendissimus dominus Vincentius Reggiani, canonicus praepositus et prima dignitas, iuris utriusque doctor et sanctissimi domini nostri Pii papae IX praelatus domesticus ac protonotarius apostolicus.

Reverendissimus dominus Franciscus Marchionni, canonicus archidiaconus, sacrae theologiae doctor et in venerabili seminario sacrae theologiae professor.

THEOLOGI ET CANONISTAE:

Pro archidioecesi Urbinatensi:

Reverendissimus dominus Vincentius Ciccolini, ecclesiae metropolitanae praepositus et prima dignitas et theologiae doctor, et in collegium theologicum huius pontificiae universitatis recensitus.

Reverendissimus dominus Aloysius Petrangolini, huius metropolitanae ecclesiae archidiaconus, iuris utriusque doctor, in collegium legale universitatis adscitus, iuris canonici professor ac reverendissimi domini archiepiscopi provicarius generalis.

Reverendissimus dominus Petrus Forlani, canonicus theologus, iuris utriusque doctor, sacrae theologiae magister et in hac pontificia universitate collegii theologici praeses.

Reverendissimus dominus Petrus Albertini, canonicus poenitentarius, iuris utriusque doctor, sacrae theologiae magister et pontificiae universitatis rector.

Reverendissimus dominus Antonius, canonicus De Via, philosophiae et sacrae theologiae moralis et dogmaticae professor.

Admodum reverendus dominus Vincentius Antonius Biancolini, paroeciae Sancti Pauli civitatis Urbini prior, designatus fuerat, sed abfuit malae valetudinis causa.

Admodum reverendus dominus Seraphinus Ortolani, sacrae theologiae doctor et paroeciae Sancti Spiritus archipresbyter.

Admodum reverendus pater Maximilianus e Castro Aemilio, ex ordine Reformatorum strictioris observantiae Sancti Francisci, philosophiae et theologiae lector ac in pontificia universitate Urbini sacrae scripturae et historiae ecclesiasticae professor, nec non illustrissimi ac reverendissimi archiepiscopi theologus.

Reverendissimus pater Cyrillus ab Annuntiatione beatae virginis Mariae, ex ordine Carmelitarum exalceatorum, missionarius apostolicus, iuris utriusque lector, definitor provincialis et ex-visitator generalis.

Admodum reverendus pater Venceslaus ab Ecio, ex ordine Reformatorum strictioris observantiae Sancti Francisci, sacrae theologiae lector.

Admodum reverendus pater Angelus Petrini, ex ordine Minorum conventualium Sancti Francisci, philosophiae et sacrae theologiae lector et in collegium philosophicum huiusce universitatis adscitus.

Admodum reverendus pater Alphonsus Maria Gagliotta, ex ordine Sancti Hieronymi congregationis beati Petri de Pisis, ex-minister provincialis, philosophiae et sacrae theologiae lector.

Admodum reverendus pater Nicolaus a Sancto Ioanne in Mariniano, ex ordine Minorum capucinatorum Sancti Francisci, philosophiae et sacrae theologiae lector et minister provincialis, designatus defuit.

Pater Ioseph Fiacoletti, clericorum regularium pauperum matris Dei scholarum piarum, philosophiae et matheseos professor emeritus, modo eloquentiae professor in venerabili seminario Pisaurensi, designatus defuit.

Pro dioecesi Senogalliensi:

Reverendissimus dominus Victorius Rossini, iuris utriusque doctor, canonicus archipresbyter et prima dignitas capituli Senogalliensis, ac sanctissimi domini nostri Pii papae IX cubicularius honorarius.

Admodum reverendus pater Camillus Arcipreti, ex ordine Minorum conventualium, ex-minister provincialis, sacrae theologiae magister.

Pro dioecesi Calliensi:

Reverendissimus dominus Andreas praepositus Mochi, de quo superius.

Reverendissimus dominus Victorius canonicus Amatori, procurator capituli, ut supra.

Non adfuere theologi dioecesis Pergulanae.

Pro dioecesi Sancti Angeli in Vado:

Reverendissimus dominus Antonius praepositus Faeti, procurator, ut supra.

Reverendus dominus Michael canonicus theologus Faggiolini, procurator, ut supra.

Pro dioecesi Urbaniensi:

Reverendissimus dominus Augustinus Leoni, cathedralis Urbaniensis canonicus theologus et theologiae doctor, rector et eiusdem facultatis professor in seminario Urbaniensi et in spiritualibus illius reverendissimi episcopi provicarius generalis.

Reverendissimus dominus Placidus canonicus Lombardelli, ut supra.

Pro dioecesi Forosempronensi:

Reverendissimus dominus Ludovicus Leonardi, canonicus archidiaconus cathedralis Forosempronensis, iuris utriusque doctor et provicarius generalis.

Reverendissimus dominus Raphael canonicus poenitentiarius Monacelli, de quo supra.

Abfuere theologi et canonistae pro capitulo Feretrano.

Pro dioecesi Pisaurensi:

Reverendissimus dominus Vincentius praepositus Reggiani, de quo supra, et

reverendissimus dominus archidiaconus Marchionni, de quo antea.

Aderant etiam ministri et officiales pro concilio designati.

Porro haec erant conclavis ornatus et dispositio: super explicato tapete erant sedilia cameralia pro metropolitano, qui insigniorem habebat locum, et pro episcopis provinciae in modum coronae ordinata. Paratae erant quatuor insuper inferiores sedes pro reverendissimis abbatibus, ad dexteram scilicet duae et duae ad sinistram. Reverendissimi domini archiepiscopus et episcopi ante se mensam habebant cum necessariis ad scribendum. A parte dextera ante mensulam coopertam, et cum theca calamaria et charta uti supra, considebant promotores concilii, quorum primus indutus erat sua veste canonicali violacei coloris cum fascia et alter serica veste praelatitia violacea; prope eos ad mensulam ipsam, sed ex adverso metropolitae primus notarius indutus laureali toga nigri coloris vesti talari superimposita. A parte autem sinistra pariter considebant duo secretarii concilii, induti sicut ceteri canonici ecclesiae metropolitanae, et alter notarius toga similiter indutus.

Prope parietes erant hinc inde sedilia pro procuratoribus capitulorum metropolitanae et cathedralium, et ex adverso, in conspectu scilicet sedis metropolitani, pro theologis et canonistis singulis, designata iuxta ordinem praeeminentiae proprii episcopi.

Iuxta ianuam sedebant reverendissimi domini deputati ad renuntiandum et introducendum, et propiores ad ipsam duo ostiarii concilii.

Deputati capitulorum theologi ceterique concilii officiales vestem talarem gestabant nigri coloris, exceptis deputatis capituli metropolitani et Pisaurensis, qui vestem et fasciam violacei coloris induebant.

Reverendissimus dominus metropolita, a reverendissimis dominis episcopis et procuratore eminentissimi episcopi Senogalliensis iuxta eorundem praecedentiam comitatus, ingressus est aulam, praecedente cruce, atque subsequutus a cerimoniarum magistris; et ad sedem suam quisque se contulit. Crux fixa fuit in medio aulae prope theologos et canonistas ex adverso archiepiscopi, et ante illam omnes procubuerunt, exemplo metropolitae. Hic statim recitavit orationem *Adsumus Domine*; qua peracta, sedit una cum aliis et patres sic comiter allocutus est:

„Venerabiles fratres et consacerdotes carissimi, optata dies nobis illuxit, qua provincialis concilii actionibus initium dandum est. Maxima perfusi laetitia vos intuemur, praeclari sapientia et virtutibus provinciae antistites, vos, venerabiles abbates, capitulorum nuntii, et quotquot circumstantis ecclesiastici viri in Dei lege doctissimi. Divina opulante gratia, nunc eo vel magis confidimus, opus ad Dei gloriam inceptum fauste feliciterque progredi ac finem accipere. Verumtamen ne nostra culpa aut fragilitate, Dei donum deficiat, omnia sancte et recte peragere contendamus.

A „Dum conciliaria decreta proponuntur, licebit omnibus quaecunque voluerint proferre, immo quo istud fiat liberius, vulgari sermone loqui indulgemus. Verumtamen a prudentiae, discretionis et caritatis regula nullus abscedat. Omnia honeste et secundum ordinem fiant, omnia aedificationis et veritatis amore, non contentionis et aemulationis zelo gerantur.

„Si quis praeterea concilii patres adire privatim voluerit, ut aliquid in Domino cum eis loquatur, id etiam pergratum erit. Sed cum sincere loquitur tunc humiliter acquiescat. Quomodo autem oporteat omnes nos in domo Dei et coram fidelibus hisce diebus conversari, synodale, ut moris est, decretum definit ac statuet.

„Obsecramus tandem omnes vos, venerabiles fratres et consacerdotes carissimi, ut hoc potissimum tempore Iesum Christum pastorum principem nunquam exorare intermittatis pro felici exitu concilii, ad quod ecclesiae praecepto vocati sumus.

„Ita profecto studia nostra, quibus etiam supremi pontificis benedictio accedit, nobis benevertent et provinciae Urbinati universae.“

Tunc surgentes ostiarii alta voce dixerunt: *Extra omnes*, et primus ex secretariis facta debita reverentia subiunxit: „Reverendissimi patres et domini, exeant omnes praeter reverendissimos episcopos, abbates et officiales concilii.“ Mox ostiarii ianuam, quam ipsi post ingressum reverendissimi archiepiscopi clausuerant, reserarunt, et praeter reverendissimum archiepiscopum, episcopos et officiales concilii omnes exierunt. Clausa ianua, duo reverendissimi promotores in conspectu reverendissimi metropolitani ante mensam progressi sunt, factaque debita reverentia, institerunt pro inchoatione concilii provincialis his verbis: „Reverendissime in Christo pater et domine metropolitane patresque reverendissimi. Instante iam celebratione concilii provinciae Urbinatensis, edicto pridie kalendas decembris superioris anni legitime convocati, et adveniente iam die salutaris istius vestrae actionis et synodali deliberationum, nos, huius concilii promotores: Vincentius Ciccolini, praepositus et prima dignitas huius metropolitani capituli, et Victorius Rossini, archipresbyter et prima dignitas capituli cathedralis ecclesiae Senogalliensis, auctoritate metropolitana literis diei 5 aprilis 1859, quas publice exhibemus, constituti, pro officii nostri munere requirimus et humillime instamus, ut concilium huiusmodi, rite denuntiatur et promulgatur, hoc ipso die per vos declaretur incipere et inceptum esse ad Dei gloriam, christianae religionis et catholicae fidei incrementum;“ et ad verba *quas publice exhibemus*, reverentissimo metropolitano ceterisque patribus actum eorum nominationis super mensam exhibuerunt, quod unus e notariis excepit (Adligata VII, VIII), et redierunt ad loca sua. Tunc metropolitani ait: „Habeatur sententia patrum,“ et unus ex secretariis interrogavit patres hac forma: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis ad laudem et gloriam sanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, ad tuendam et augendam christianae religionis disciplinam, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, contrariis componendis aliisque ex sacris canonibus permissis, Urbinatensi provinciali concilio initium fieri?“ Statim alter ex secretariis una cum notariis se contulit ante metropolitani, et, facta reverentia ab illo et genuflexione ab iis, recepit votum eiusdem metropolitae, qui respondit: „Placet.“ Idem factum fuit cum omnibus reverendissimis patribus episcopis singulatim et iuxta eorum ordinem, quorum singuli responderunt: „Placet,“ et deinde relata fuerunt vota ad metropolitani, qui

ait: „Decretum placuit omnibus patribus, itaque decernimus provincialis Urbinatensis synodi initium fieri et iam factum esse.“ Reverendissimi patres responderunt: „Deo gratias.“

Tunc annuente metropolitano aperta est ianua, et secretarius alta voce sic fatus est:

„Reverendissimi patres et domini, si quis vestrum habet aliquid, quod ad hanc sanctam synodum referri velit, datur ei libera dicendi facultas;“ idemque italice repetiit notarius: „Reverendissimi padri e signori, chiunque fra voi ha alcuna cosa da produrre a cognizione di questo sacro concilio, è in piena facoltà di parlare.“

Postea secretarius vocavit procuratores episcoporum absentium hac formula: „Accedant episcoporum procuratores, qui volunt audiri.“ Et deputatus ad renuntiandum et introducendum his verbis introduxit procuratorem eminentissimi episcopi Senogalliensis: „Reverendissimi patres et domini, adest procurator eminentissimi episcopi Senogalliensis absentis, qui habet, quod ad hanc eandem synodum referat.“ Procurator se contulit in conspectum metropolitani et coepiscoporum eisque debita reverentia exhibuit mandatum eminentissimi episcopi, quod a metropolita apertum fuit et traditum primo secretario, ut illud legeret, prout alta voce fecit. (Adligatum IX). Exinde procurator sedit in loco ab ipso metropolitano designato post episcopum Pisaurensem, causa vero excusationis eminentissimi episcopi Senogalliensis dilata fuit. Deinde canonicus deputatus prosequitur: „Reverendissimi patres et domini, adsunt procuratores metropolitanae ecclesiae Urbinatensis et cathedralium suffraganeorum, scilicet Senogalliensis, Calliensis, Vadensis, Urbaniensis, Forosempronensis et Pisaurensis, qui habent, quod ad sanctam synodum referant;“ qui eodem modo ac procurator eminentissimi episcopi Senogalliensis, aulam ingressi procurationis acta metropolitano exhibuere, quae fuerunt, prout supra, lecta, examinata et admissa (Adligata XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII), et unusquisque ductus fuit ad locum sibi paratum, iuxta ordinem episcopi sui. Tamen deputati capituli Senogalliensis consederunt post metropolitanae ecclesiae capituli deputatos, supra nuntios capitulorum Calliensis et Urbaniensis, licet eminentissimus episcopus Senogalliensis abesset nec fuerit antiquior inter suffraganeos; quod factum est ob cardinalitiam dignitatem, qua eminentissimus episcopus ecclesiae Senogalliensis praefulget.

Postea secretarius advocavit theologos et canonistas his verbis: „Accedant theologo et canonistae, quorum nomina et qualitates superius adnotata sunt.“ Dum secretarius ipse singillatim eos renuntiaret, ingressi sunt et a canonico deputato deducti ad locum prout supra dispositum. Rursus secretarius: „Accedant canonici, qui volunt audiri,“ quorum nullus adfuit; item: „Accedant parochi, qui volunt audiri,“ nec ullus comparuit; item: „Accedant clerici, qui volunt audiri,“ et nullus audiri petiit; denique: „Accedant laici et alii quicumque, qui volunt audiri,“ et cum nemo comparuisset, ab ostiariis clausa fuit aula. Tunc surrexerunt promotores et ante metropolitam se contulerunt, et factis de more reverentiis, sic postularunt: „Reverendissimi domini, cum pro eminentissimo episcopo ecclesiae Senogalliensis, personaliter ad concilium non accedente, procurator compareat, nos huius concilii promotores instamus, ut procurator ipse non admittatur nisi legitimo instructus mandato, et, si placet, cum voto ex gratia.“ Quibus metropolita respondit: „Habeatur sententia patrum.“ Tunc secretarius ad patres: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis admittere procuratorem eminentissimi episcopi Senogalliensis, dum-

modo constet de legitimo mandato, et cum voto decisivo ex gratia?“ Alter ex secretariis cum notariis venerunt in conspectum metropolitae, et iuxta solitum episcoporum vota collegerunt verba: Placet; quae secretarius ipse retulit metropolitae, qui ait: „Placuit patribus proposita instantia; de eorum igitur assensu procuratorem eminentissimi episcopi Senogalliensis admittimus, eique tamquam legitime delegato ex gratia votum decisivum conferimus.“ Redeunte secretario cum notariis ad loca sua, metropolita episcopos his verbis interrogavit: „Reverendissimi patres, scitisne inter fines vestrarum dioecesium aliquem esse, qui in provinciali concilio ius aut privilegium voti decisivi habeat?“ Et unusquisque ex episcopis respondit: „Nescio.“ Denuo promotores se contulerunt ante metropolitam et institerunt pro decretis praevis concilii, dicens alter ex eis: „Reverendissime domine, illud in more positum est, initio provincialis concilii decreta promulgare de modo vivendi in synodo, de iudiciis querelarum, de iudiciis excusationum, de praeiudicio non afferendo et de non discedendo ac de ipsius synodi officialibus constituendis; ideo nos, huius provincialis concilii promotores, pro officii nostri munere a reverendissima amplitudine tua petimus ac humillime instamus, ut, quemadmodum moris est, eiusmodi decreta edicantur et promulgentur;“ et inde locum suum tenere. Tunc metropolitani primo secretario, ut publicarentur, decreta quae sequuntur, tradidit, et secretarius ad suum locum reversus eadem stans legit, consentientibus patribus.

DECRETA PRAEIVIA.

Decretum de modo vivendi.

Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis Archiepiscopus.

1. Cum scriptum sit: Qui „indiget sapientia, postulet a Deo“¹, et ipse „dabit spiritum bonum petentibus se“², omnes qui in hoc adsunt concilio obsecramus, per dominum nostrum Iesum Christum et per caritatem Spiritus sancti, ut his potissimum diebus adeant cum fiducia ad thronum gratiae et apostolorum more spiritum sapientiae et intellectus, spiritum consilii et fortitudinis, spiritum scientiae et pietatis a Domino petant unanimes, ut coelestis sapientia, quae ex ore altissimi procedit, nobiscum sit et nobiscum laboret, et doceat nos quid acceptum sit coram eo omni tempore. Item orationes, petitiones, obsecrationes et gratiarum actiones fiant pro beatissimo patre ac principe Pio IX (quem Deus servet diutissime), pro cunctis ecclesiae ordinibus et cuncto populo christiano, necnon pro regibus et principibus et omnibus qui in sublimitate sunt, ut quietam et tranquillam vitam agamus. Laudibus itaque divinis maiore quo possumus studio hisce diebus incumbere, sanctae meditationis exercitio, quo nullum fere utilius est, vacare, sacrum quotidie devotissime facere, ieiunium sextae feriae in memoriam dominicae passionis agere atque in adoratione sacramenti augustissimi divinae gratiae auxilium implorare in deliciis habeamus. Ad hanc coelestis auxilii opem implorandam hortamur etiam omnes civitatis et dioecesis Urbinatensis incolas, quorum et totius provinciae gratia conventum hunc celebramus, ut anteactae vitae peccata detestentur, eucharistiae sacramentum salubriter sumant, ambulent in timore Domini, desideria carnis non perficiant, in oratione, eleemosynis piisque operibus sese exerceant atque ecclesias, praesertim templum

¹ Iac. I, 5.

² Luc. XI, 13.

hoc metropolitanum, visitent, ut indulgentiarum thesaurum consequantur. Post haec, omnium qui ad hanc convenerunt synodum, sancta sit vita et conversatio. Antistites iidem spectabiles sese exhibent virtutibus omnibus, quas sublimis eorum dignitas postulat, et quibus sane praelucent. Ecclesiastici viri, qui adsunt, incessu, gestu, sermone aliisque omnibus rebus, iuxta Tridentini concilii praeceptum¹, nil nisi grave, moderatum ac religione plenum prae se ferant. Familiares etiam suos unusquisque instruat et erudiat, ut in omnibus actionibus privatim et publice religionem et honestatem prae se ferant, sicut decet ministros ministrorum Dei.

In sententiis vero dicendis, iuxta Toletani concilii statutum, omnes colloquantur sine contentione pacati (d. Augustinus), et quidquid sentiunt, in spiritu lenitatis proferant, et quidquid dicunt, sic mitissima verborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendantur, nec recti iudicii acies perturbato animo inflectatur².

2. Insuper statuimus atque decernimus, quod si forte contigerit aliquos debito in loco non sedere et sententias proferre et alios quoscunque actus facere, nulli propterea praeiudicium generetur, et a nullo novum ius acquiratur.

3. Denique sub poenis a iure statutis inhibemus, ne quis eorum, qui provinciali huic synodo interesse debent, a civitate hac discedere praesumat, nisi discessus causa a patribus cognita et a nobis probata fuerit.

4. Quoniam vero ad huius provincialis synodi actiones et tractationes varii requiruntur adiutores et ministri, hinc delecti a nobis et ex decreto designati fuerunt:

I. Ad officium iudicum querelarum:

Reverendissimus dominus Bonifacius, episcopus Calliensis et Pergulensis.

Reverendissimus dominus Guerr' Antonius, episcopus Vadensis et Urbaniensis.

Reverendus dominus Aloysius archidiaconus Petrangolini, provicarius generalis Urbini.

Reverendus dominus Carolus archidiaconus Travaglini, provicarius generalis Urbanae. Qui scilicet cognoscant et iudicent querelas contra quoscunque in concilio delatas.

Quodsi fortasse accusationes fuerint contra ipsos iudices querelarum, tunc earum cognitores constituimus reverendissimum dominum Philippum, episcopum Forosemproniensem et reverendissimum dominum Ludovicum, archidiaconum Leonardi, eiusdem provicarium generalem.

II. Ad officium iudicum excusationum:

Reverendissimus dominus frater Elias Antonius, episcopus Feretranus.

Reverendissimus dominus Clemens, episcopus Pisaurensis. Qui scilicet absentium excusationes ad nos missas cognoscant et eorum, qui ante finem concilii iustam aliquam discedendi causam se habere existimaverint.

III. Ad munus promotorum concilii:

Reverendissimus dominus Vincentius Ciccolini, huius metropolitanae capituli praepositus et prima dignitas, sacrae theologiae doctor et in collegium theologicum huius pontificiae universitatis cooptatus.

Reverendissimus dominus Victorius Rossini, capituli Senogalliensis archipresbyter et prima digni-

tas, iuris utriusque doctor et sanctissimi domini nostri Pii papae IX cubicularius honorarius.

IV. Ad officium secretariorum:

Reverendissimus dominus Aloysius archidiaconus Petrangolini, iuris utriusque doctor, provicarius generalis Urbini, in pontificiae Urbinatensis universitatis conlegium legale adscitus et iuris canonici professor.

Reverendissimus dominus Curtius Alippi, metropolitanae canonicus, in seminario sacrae eloquentiae professor emeritus.

V. Deputati ad renuntiandum et introducendum in concilium:

Reverendissimus dominus Curtius Scipioni, metropolitanae ecclesiae canonicus et in seminario Urbinatensi professor emeritus.

Reverendissimus dominus Aloysius Bartolucci, metropolitanae ecclesiae canonicus et reverendissimi archiepiscopi Urbinatensis secretarius.

VI. Notarii:

Illustrissimus dominus Ioannes Paolucci, philosophiae et iuris utriusque doctor, cancellarius archiepiscopalis atque notarius publicus, conlegio philosophico pontificiae universitatis adscriptus, et in venerabili seminario clericorum physicae et mathe- seos professor emeritus.

Illustrissimus dominus Ioannes Venturini, iuris utriusque doctor, cancellarius et notarius ad acta archiepiscopalis.

VII. Testes ad acta:

Admodum reverendus dominus Antonius Lamberti, parociae Sancti Bartholomaei in hac civitate archipresbyter.

Admodum reverendus dominus Dominicus Fagi, parociae Sancti Sergii in hac civitate archipresbyter.

VIII. Magistri cerimoniarum:

Reverendus dominus Ioseph Josi, reverendissimi archiepiscopi et metropolitanae ecclesiae cerimoniarum magister ac eiusdem metropolitanae beneficiatus.

Reverendus dominus Ignatius Panicali, sacrae theologiae doctor, cerimoniarum magister et ecclesiae metropolitanae beneficiatus.

Reverendus dominus Franciscus Salvi, cerimoniarum magister substitutus et ecclesiae metropolitanae beneficiatus.

IX. Ad officium ostiariorum:

Reverendus dominus Paschalis Tamanti, ecclesiae metropolitanae beneficiatus.

Reverendus dominus Paulus Maestrini, ecclesiae metropolitanae mansionarius.

Horarum ordo et distributio durante synodo provinciali pro iis, qui in palatio archiepiscopali hospitio sunt recepti.

Surgent mane hora 5, mentali orationi privatim vacabunt, missamque celebrabunt vel audient.

Congregationes generales habebuntur mane hora 9, usque ad horam 11½.

Prandium erit hora 1 pomeridiana, quo durante scripturae sacrae vel vitae sancti Caroli Borromaei lectio fiet.

Congregationes generales habebuntur post prandium hora 4½, usque ad horam 6½.

Rosarium in sacello archiepiscopali hora 9½. Coena sumetur hora 10.

Qui vero extra domum archiepiscopalem degunt, hac ipsa horarum distributione quoad poterunt servata, ad congregationes generales stata hora huc convenient.

¹ Conc. Trid. sess. XXII, de reform., c. 1.

² Conc. Trid. sess. II; conc. Tolet.

Hic autem praestat adnotare, quod episcopi et A procurator eminentissimi Senogalliensis in palatio archiepiscopali commorantur, et quod alii omnes, tum abbates tum canonici tum theologi ac canonistae, hospitio a civibus pari liberalitate excepti sunt.

Promotores modo ut supra institerunt pro decreto de silentio servando his verbis: „Reverendissime domine, ad libertatem disserendi et ad decretorum auctoritatem tuendam plurimum confert, ut quaecumque in congregationibus et conciliaribus sessionibus proposita et decreta fuerint, silentio tegantur. Nos propterea huius concilii promotores instamus et petimus, ut omnes in concilio adstantes spondeant, silentium se servaturos de iis omnibus, quae in conciliaribus actionibus agentur, quoadusque decreta ipsa edita fuerint.“

Tunc metropolita ait: Habeatur sententia patrum; et secretarius: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis, mox facta procuratorum instantia, et ut silentium de more servandum omnes spondeant hac formula: Promitto me nihil ex eis, de quibus agitur in congregationibus et sessionibus, esse revelaturum, quod possit detrudere vel reverentiae concilio debitae vel honori cuiusvis personae. Promitto insuper me nulla decreta concilii divulgaturum, antequam a sancta sede recognita et typis demandata fuerint?“ Et alter secretarius cum notariis de more recipit vota episcoporum et procuratoris eminentissimi episcopi Senogalliensis, qui singillatim responderunt: „Placet,“ absque tamen iuramenti vinculo; factaque relatione de votis ab eodem secretario ad metropolitam, hic ait: „Sicut placuit patribus, ita decernimus et mandamus.“ Tunc secretarius pronuntiavit formulam de silentio servando: „Promitto me nihil ex eis etc.“, et alter secretarius una cum notariis eodem modo quo supra recepit promissionem omnium, qui aderant in aula, incipiendo a metropolita usque ad ostiarios, singulis respondentibus: „Promitto.“

His peractis, de mandato metropolitani lecta fuerunt clara et intelligibili voce vicissim a secretariis decreta concilii incipiendo ab eius prooemio, in quo haec ipsa tota provincia ecclesiastica consecratur deiparae Virgini sine labe originali conceptae, usque ad titulum de extrema unctione exclusive. Tunc primus ex secretariis interrogavit patres hac formula: „Reverendissimi patres et domini, placentne vobis decreta et alia modo lecta?“ Cumque alter secretarius cum notariis vota collegisset a singulis patribus, et omnia favorabilia fuissent, ea retulit metropolitano, qui ait: „Decreta et alia modo lecta placuerunt patribus; de eorum igitur assensu illa statuimus ut lecta sunt.“ Et mox tradidit primo secretario decretum de indictione congregationis crastina die habendae, quod secretarius ipse publicavit iis verbis: „Reverendissimi patres et domini, crastina die hora nona antemeridiana, habebitur congregatio hoc ipso in loco; itaque licebit unicuique quaecumque voluerit aut verbis aut scriptis ad synodum referre.“ Metropolitanus ceterique omnes surrexerunt, et flexis genibus metropolitanus dixit orationem *Agimus tibi gratias*, qua finita et archiepiscopali cruce praecedente, metropolita, episcopi et reliqui omnes iuxta ordinem ab aula exierunt.

Postea cancellarius archiepiscopalis tradidit cursori archiepiscopali Sebastiano Vighi notificationes pro indictione proximae publicae congregationis, crastina die hora nona antemeridiana habendae, eiusdem tenoris quo supra pro prima congregatione. Firmati: Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

PUBLICA CONGREGATIO II

habita die 28 maii 1859, hora 9 ante meridiem.

Praemisso campanae signo, prout ad primam congregationem, omnes, qui huic aderant, et insuper admodum reverendissimus pater Nicolaus a Sancto Ioanne in Mariniano, ex ordine Minorum Capucinorum sancti Francisci, philosophiae et theologiae lector et minister provincialis, theologus pro archidioecesi Urbinatensi, in constitutam archiepiscopalis palatii aulam ad sua loca convenerunt. Praecedente cruce, ingressi sunt metropolitanus, episcopi et procurator eminentissimi episcopi Senogalliensis; ante crucem in medio consessus locatam, uti supra, prociderunt omnes ad orationem *Adsumus*, et deinde clausa fuit ab ostiariis ianua, egresso crucifero. Tunc sederunt omnes, et primus e secretariis ait: „Reverendissimi patres et domini, si quis vestrum habet, quod ad sanctam synodum referre velit, datur ei libera facultas dicendi,“ et notarius idem subsequutus est italice: „Reverendissimi padri e signori, chiunque fra voi ha alcuna cosa da produrre a cognizione di questo sacro concilio, è in piena facoltà di parlare.“ Tunc unus ex deputatis ad renuntiandum et introducendum in concilium ait: „Reverendissimi patres et domini, adest procurator reverendissimi episcopi Feretrani absentis, qui habet quod ad hanc sanctam synodum referat, et aperta per ostiarium ianua, introduxit procuratorem ipsum, reverendissimum dominum Aloysium Mariotti, cathedralis Feretranae canonicum, iuris utriusque doctorem, provicarium generalem illius dioecesis et in seminario institutionum civilium et canonicarum professorem, qui sistens ante metropolitanum et facta ei ceterisque reverentia, prout de more, exhibuit mandatum sui episcopi, illudque metropolitanus aperuit et tradidit primo secretario, ut ipsum legeret, prout fecit, et inde dedit notario, ut reverendissimis iudicibus excusationum exhiberet (Adligatum X).

Interea reverendissimus canonicus Mariotti recessit ab aula, et causa excusationis absentiae reverendissimi episcopi Feretrani et admissionis procuratoris ad proximam congregationem dilata est.

Deputatus ad renuntiandum subiunxit: „Reverendissimi patres et domini, adsunt procuratores cathedralis ecclesiae Feretranae, qui habent quod ad sanctam synodum referant.“ Et introducti sunt reverendissimus canonicus Aloysius Mariotti et reverendissimus Aloysius Ambrosini, eiusdem cathedralis canonicus et in Feretrano seminario theologiae moralis professor, qui de more exhibuerunt mandatum delegationis capituli Feretrani, lectum a secretariis et a notariis inter acta relatum (Adligatum XVIII). Tunc deputati praedicti a patribus admissi deducti sunt ad locum constitutum iuxta ordinem consecrationis sui episcopi.

Deinde instantia a promotoribus facta, et de mandato metropolitani, praefati reverendissimi domini canonici Mariotti et Ambrosini, necnon admodum reverendissimus pater Nicolaus a Sancto Ioanne in Mariniano silentium, iuxta formam in prima congregatione relatum, sponderunt.

Hic synodi promotores servatis servandis institerunt pro subrogatione unius ex iudicibus excusationum his verbis: „Reverendissime domine, cum reverendissimus episcopus Feretranus, qui iudex excusationum a patribus delectus fuerat, ipse excusationis causam praetendat, nos huius concilii promotores instamus et humiliter petimus, ut amplitudo tua velit alium episcopum ad munus eiusmodi de consensu patrum concilii subrogare.“ Secretarius de mandato metropolitani interrogabat reverendissimos episcopos: „Reverendissimi patres et

domini, placetne vobis modo facta promotorum instantia, et ad munus iudicis excusationum sufficere ac subrogare dominum confratrem nostrum sacrorum canonum peritissimum Guerr' Antonium, episcopum Vadsensem et Urbaniensem?" Collectis de more suffragiis et metropolitano renuntiatis, hic ita edixit: „Placuit patribus, ac propterea de eorum consensu substituimus ac delegamus reverendissimum dominum Guerr' Antonium, episcopum Sancti Angeli in Vado et Urbanae, eique ac reverendissimo domino Clementi, episcopo Pisaurensi, delegamus causam excusationis reverendissimi episcopi Feretrani una cum illa eminentissimi episcopi Senogalliensis.“

Continuata inde est a secretariis de archiepiscopi mandato titulorum synodi provincialis lectio clara, intelligibili voce et pausis ad unumquodque decretum interiectis, incipiendo a titulo de extrema unctione ad titulum usque de vita et honestate clericorum inclusive. Completa lectione, primus ex secretariis solita formula interrogavit omnes concilii patres de praelectis decretis, cumque singuli alteri secretario et notariis votum cum: Placet, dedissent, et huiusmodi vota metropolitano accepisset, is ait: „Decreta et alia modo lecta placuerunt patribus; igitur de eorum assensu illa statuimus ut lecta sunt.“ De mandato eiusdem secretarius annuntiavit futuram congregationem his verbis: „Reverendissimi patres et domini, hodie hora 4½, habebitur congregatio hoc ipso in loco, itaque licebit unicuique quaecumque voluerit aut verbis aut scriptis ad synodum referre,“ et metropolitano recitavit orationem *Agimus tibi gratias*, et ita finem accepit haec secunda congregatio.

Qua finita, notarius cursori archiepiscopali tradidit notificationes affigendas, quemadmodum affixae fuerunt ad fores metropolitanae ecclesiae, palatii archiepiscopalis et aulae, uti supra, pro tertia congregatione habenda hac ipsa die, hora quarta cum dimidio, tenoris superius relati.

Firmati: Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

PUBLICA CONGREGATIO III

habita dicta die 28 maii, hora 4½ pomeridiana.

Stata hora, praemissis praemittendis, celebrata est tertia congregatio in eadem aula archiepiscopali, in qua omnes, qui hoc mane, interfuerunt et insuper admodum reverendus pater Ioseph Giacoletti, clericorum regularium pauperum matris Dei scholarum piarum, philosophiae et matheseos professor emeritus, modo in venerabili seminario Pisaurensi eloquentiae professor. Et cum unusquisque locum suum teneret, ingressi sunt archiepiscopus, episcopi et procurator eminentissimi episcopi Senogalliensis, cruce prae-eunte; ante quam omnibus procumbentibus metropolita recitavit orationem *Adsumus Domine*, et postea omnes consederunt. Tunc secretarius consurgens ait: „Reverendissimi patres et domini, si quis vestrum habet aliquid quod ad sanctam synodum referre velit, datur ei libera dicendi facultas,“ et notarius itidem repetiit vulgari sermone, sicut in primis congregationibus.

Instantibus concilii promotoribus, admodum reverendus pater Ioseph Giacoletti promisit se silentium servaturum, lecta formula quae in prima congregatione relata est.

Reverendissimus episcopus Urbaniensis publicavit decretum a se et ab episcopo Pisaurensi latum quoad excusationem reverendissimi episcopi Feretrani:

„Nos Guerr' Antonius, episcopus Sancti Angeli in Vado et Urbanae, et Clemens, episcopus Pisaurensis, iudices excusationum absentiae epis-

A coporum in synodo hac Urbinatensi delecti ac deputati, mature perpendimus atque examinavimus causam venerabilis fratris nostri episcopi Feretrani. Cum causa huiusmodi sit infirma valetudo, quae quidem ad praesens licet gravis, tamen recuperatu facilis, quaeque ex medicorum consilio et iussu, uti probatum est, impedit quominus personaliter accedat ad hoc provinciale concilium, et infirmitas per exceptionem iuridicam excuset ex iure canonico episcopos ad personaliter interessendum conciliis provincialibus, uti habetur dist. 18, can. 13, cuius canonis verba sunt: „Si episcopus metropolitanus ad comprovinciales episcopos epistolas direxerit, in quibus eos ad synodum invitet, postpositis omnibus (excepta gravi infirmitate corporis) ad constitutum diem adesse non differant: ideo in Domino iudicavimus, atque amplitudini tuae, illustrissime ac reverendissime praesul, referimus ac denuntiamus causam a laudato venerabili fratre nostro Elia Antonio, episcopo Feretrano, propositam, ad mentem sacrorum canonum habendam et reputandam esse legitimam. Quod autem spectat ad alterius excusationis causam nobis commissam, habebitur ratio, et interim etc.

Firmati: † Guerr' Antonius, episcopus Sancti Angeli in Vado et Urbanae.

† Clemens, episcopus Pisaurensis.

Post huiusmodi publicationem metropolitano ait: „Audito iudicio et relatione reverendissimorum episcoporum qui fuerunt ad iudicandas excusationes absentium in hoc concilio delecti, reverendissimum dominum episcopum Feretranum quominus accedat ad concilium hoc provinciale excusamus, eiusdemque nomine procuratorem Aloysium canonicum Mariotti, provicarium generalem, admittimus.

„Interim vero Deum optimum maximum obsecramus pro salute venerabilis fratris nostri, ut confirmata citius valetudine, ad sessiones saltem solemnes pro sua pietate atque erga sacros canones observantia accedere possit.“

Deinde promotores stantes ante metropolitam pro admissione procuratoris episcopi Feretrani sic institerunt: „Reverendissime domine, cum pro reverendissimo episcopo ecclesiae Feretranae personaliter ad concilium non accedente procurator compareat, nos huius concilii promotores instamus, ut procurator ipse admittatur, si placeat, cum voto ex gratia.“ Metropolitano respondit: „Exeat procurator reverendissimi episcopi Feretrani, et habeatur sententia patrum.“ Egresso procuratore, primus ex secretariis quaesivit: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis admittere procuratorem reverendissimi episcopi Feretrani, dummodo constet de legitimo mandato, et cum voto decisivo ex gratia?“ Alter ex secretariis una cum notariis vota excepit a metropolitano, ab episcopis et procuratore eminentissimi episcopi Senogalliensis, interrogans de more quemque ex illis: „Placetne?“ Et cum unusquisque respondisset: „Placet,“ retulit ad metropolitam dicens: „Placuit omnibus“ et metropolita ait: „Placuit patribus proposita instantia; de eorum igitur assensu procuratorem reverendissimi episcopi Feretrani admittimus, eique tamquam legitime delegato ex gratia votum decisivum conferimus.“

Tunc reverendissimus dominus Aloysius Mariotti tamquam procurator, sicut supra, admissus, comitatus a reverendissimo domino canonico Scipioni deputato ad introducendum, ductus fuit ad sedem post reverendissimum episcopum Pisaurensem.

De mandato inde reverendissimi metropolitani continuata fuit a secretariis lectio titulorum synodi a titulo *de cleri educatione* ad totum usque titu-

lum *de ecclesiarum veneratione*. Deinde modo et A secretarius una cum notariis recepit vota, quae forma consuetis primus ex secretariis interrogavit patres, an placerent decreta et alia modo lecta, et alter ex secretariis ac notarii collegerunt atque metropolitae retulerunt vota, quae omnia favorabilia fuerunt. Metropolitanus ait: „Decreta et alia modo lecta placuerunt patribus, de eorum igitur assensu illa statuimus ut lecta sunt.“ Secretarius indixit, de mandato reverendissimi archiepiscopi, congregationem futuram his verbis: „Reverendissimi patres et domini, feria secunda, quae erit 30 currentis mensis, hora 10 ante meridiem, habebitur congregatio hoc ipso in loco, itaque licebit unicuique quaecumque voluerit aut verbis aut scriptis ad synodum referre.“

Et consurgentes ac recitata a metropolita oratione *Agimus tibi gratias*, prae-euntibus cruce atque archiepiscopo, episcopis et procuratoribus episcoporum absentium, exierunt omnes.

Affixae inde sunt notificationes pro congregatione iam indicta, prout supra.

Firmati: Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

PUBLICA CONGREGATIO IV

habita die 30 maii, feria 2, hora 10 ante meridiem.

Praehabitis publicatione huius congregationis et signo aeris campani metropolitanae ecclesiae et archiepiscopii, congregati sunt omnes loco et modo consueto. Divino auxilio invocato cum oratione *Adsumus*, consederunt omnes. Unus ex secretariis latine et inde notarius italice renuntiavit iisdem verbis, quibus in ceteris congregationibus conciliariis, facultatem datam esse unicuique dicendi. Tunc deputatus ad renuntiandum ait: „Reverendissimi C patres et domini, adsunt procuratores cathedralis ecclesiae Pergulensis, qui habent quod ad sanctam synodum referant,“ et ab ostiariis aperta ianua, introducti sunt reverendissimi domini Franciscus Sensi, utriusque iuris doctor, capituli Pergulensis praepositus ac prima dignitas, et Ioannes Serra, in sacra theologia magister et seminarii Pergulensis moderator, qui ante metropolitam humiliter stantes excusationem postularunt his verbis: „Illustrissime ac reverendissime metropolitane ecclesiae Urbinatensis archiepiscopo vel maxime digne, huiusce sacri concilii praesul ac sidus praefulgens, clarissimi patres virique omnes praestantissimi, eiusdem praesulis gaudium et corona, contra votum ex inopinatis gravissimisque causis remorati sumus, quominus praestituta die ante amplitudinem vestram sisteremus. Quapropter, ut ea qua polletis clementia D veniam nobis concedere dignemini, enixe deprecamur, sinatisque ut in hoc clarissimo conventu sistere et sententiam nostram nomine capituli iuxta mandatum dicere libere valeamus.“

Ad quam excusationem metropolita respondit, eorum adventum etiam incepto concilio pergratum esse, eosque a se et a concilii patribus libenti animo excipi. Deinde deputati mandatum capituli Pergulensis exhibuerunt, quod lectum et admissum fuit (*Adligatum XIX*), atque ad instantiam promotorum et de mandato archiepiscopi silentium sponderunt iuxta formam superius datam, ac tandem ad locum suum se contulerunt post procuratores cathedralis Calliensis.

Tunc mandante eodem reverendissimo archiepiscopo, continuata fuit lectio titulorum synodaliū incipiendo a titulo *de ieiuniis* ad titulum usque *de confraternitatibus* exclusive. Postea secretarius modo et verbis, ut in aliis congregationibus, interrogavit patres, an placerent decreta et alia lecta, et alter

secretarius una cum notariis recepit vota, quae omnia favorabilia fuerunt et relata sunt ad metropolitam, qui ait: „Decreta et alia modo lecta placuerunt patribus, igitur de eorum assensu illa statuimus ut lecta sunt.“

Indicta fuit ultima congregatio generalis hoc decreto a secretario publicato: „Reverendissimi patres et domini, sabbato, quae erit dies 4 iunii proxima, hora 9 ante meridiem, habebitur congregatio hoc ipso in loco; itaque licebit unicuique, quaecumque voluerit, aut verbis aut scriptis ad synodum referre.“ Acta inde sunt Deo gratiae consueta oratione, et apertis ab ostiariis ianuis dimissa est congregatio.

Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

PUBLICA CONGREGATIO V ET ULTIMA

habita die sabbati, 4 iunii 1859, hora 9 ante meridiem.

Cum prima die mensis iunii incidisset festum sancti Crescentini, patroni huius archidioecesis, ac inde publica peracta fuisset supplicatio ad eius honorem (quas sacras celebritates concilii patres invitati sua praesentia condecorarunt), hoc die 4 iunii hora antedicta, habita fuit publica quinta congregatio per notificationem iam indicta.

Ad confirmandam augendamque laetitiam sacri consessus, die prima currentis circa horam tertiam pomeridianam, huc pervenit reverendissimus frater Elias Antonius Alberani, ordinis antiquae observantiae beatissimae Mariae virginis de Monte Carmelo, episcopus Feretranus. Ad solitum aeris campani signum in archiepiscopali aula congregati sunt omnes praesentes in aliis congregationibus una cum laudato episcopo Feretrano, qui sedit iuxta ordinem suae consecrationis post episcopum Forosemproniensem. Facta oratione *Adsumus* et denuntiata cum formis assuetis libera dicendi facultate, reverendissimus episcopus Urbaniensis et Vadensis publicavit votum a se et a reverendissimo episcopo Pisaurensi latum quoad excusationem eminentissimi episcopi Senogalliensis his verbis:

„Nos Guerr' Antonius, episcopus Vadensis et Urbaniensis, et Clemens, episcopus Pisaurensis, iudices excusationum in concilio hoc provinciali selecti ac deputati, eminentissimi ac reverendissimi episcopi Senogalliensis vidimus absentiae causam in suo procuratorio mandato tenoris sequentis. (Per extensum legitur a primo secretario adligatum IX.) Cum causa proposita a supralaudato eminentissimo ac reverendissimo patre ac domino sit supremi pontificis voluntas, ei per litteras secretariae status diei 3 septembris 1858 patefacta, hanc debito obsequio ac reverentia accepimus et admisi- D mus absque ullo examine et discussione, ideoque legitimam ac iustissimam, prout est, iudicamus et tibi, illustrissime ac reverendissime praesul, talem in Domino renuntiamus.“

Subscripti: † Guerr' Antonius, episcopus Vadensis et Urbaniensis.

† Clemens, episcopus Pisaurensis.

Metropolita statim sequens decretum publicavit: „Audito iudicio et relatione reverendissimorum episcoporum, qui fuerunt ad iudicandas absentium excusationes in hoc concilio delecti, quamvis eminentissimi ac reverendissimi episcopi Senogalliensis praesentia nobis optatissima et iucundissima foret, atque conciliaribus actionibus et deliberationibus eximia qua pollet doctrina et prudentia utilitatem et gradus celsitudine ac splendore venerationem et honoris incrementum afferre posset, tamen cum ex-

cusationis causa ab eodem eminentissimo ac reverendissimo episcopo proposita sit supremi pontificis voluntas, hanc tamquam legitimam ac iustissimam veneramur, atque reverendissimum dominum Ioannem Baptistam canonicum Maneschi, vicarium generalem, eius nomine procuratorem, prout admisimus, praesenti decreto admittimus ac recipimus." De mandato reverendissimi archiepiscopi lecta fuerunt a secretariis decreta synodalia quae supersunt incipiendo a titulo *de confraternitatibus* ad titulum ultimum inclusive *de synodi provincialis constitutionibus*. Habitis sententiis votisque de more susceptis super decreta et alia lecta, cum patres singuli consensissent, reverendissimus dominus archiepiscopus dixit: „Decreta et alia modo lecta placuerunt patribus; de eorum igitur assensu illa statuimus ut lecta sunt“.

Surrexerunt statim promotores concilii et coram reverendissimo archiepiscopo institerunt pro indicatione futuri concilii provincialis: „Reverendissime domine, cautum est veteri canone et usu receptum, ut in fine concilii provincialis proxima synodus provincialis indicetur, ideo nos, huiusce provincialis concilii promotores, humiliter reverendissimam amplitudinem tuam rogamus, ut proximum futurum concilium provinciale omnibus, qui interesse debent, indicare velit.“

Primus ex secretariis de metropolitae mandato ita postulavit: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis, ut hac in synodo proximum futurum concilium de more indicatur et denuntietur? Cumque patrum suffragia affirmativa inventa fuerint, iussione archiepiscopi secretarius legit decretum hac de re publicandum:

„Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus. Cum Tridentini concilii praecepto constitutum sit, ut provincialia concilia quolibet saltem triennio habeantur, de consilio et assensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum, futurum huius provinciae concilium anno 1862 celebrandum loco et tempore alias significandis et constituendis iis omnibus, qui interesse possunt vel debent, indicimus ac denuntiamus.“

De mandato eiusdem reverendissimi archiepiscopi primus ex secretariis stans indixit primam sessionem huius concilii provincialis pro crastina die his verbis: „Reverendissimi patres et domini, crastina die, hora 7, ante meridiem habebitur sollemnis supplicatio, prout publico edicto denuntiatum est. Dominatio sua, illustrissimus ac reverendissimus dominus metropolitanus, missam celebrabit, in qua episcopi omnes pro eorum pietate, et ceteri, ut moris est, tum officiales concilii tum capitulorum nuntii, theologi et canonistae, sanctissimam eucharistiam sument. Quibus peractis, primae sollemnis sessionis initium fiet.“

Postea omnes surrexerunt, et, recitata ab archiepiscopo oratione *Agimus tibi gratias*, absoluta est quinta et ultima publica conciliaris congregatio.

Subscripti: Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

SESSIO PRIMA.

In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, amen.

Urbini, anno a nativitate domini nostri Iesu Christi 1859, dominica infra octavam Ascensionis Domini, die 5 iunii, pontificatus sanctissimi domini nostri Pii divina providentia papae noni anno XIII.

Quemadmodum fuerat constitutum in ultima generali congregatione, et nuntiatum per notificationes a cursore archiepiscopali affixas, necnon festivo sonitu quem omnes civitatis campanae tum sero praecedente tum illucescente huius diei aurora dederunt, celebrata est prima Urbinatensis provincialis synodi sessio. Hora igitur septima ante meridiem clerus saecularis et regularis et pia sodalitates, pontificiae universitatis doctores et professores ad archiepiscopale palatium se contulerunt, necnon illustrissimus ac reverendissimus Tancredi Bella, huius Urbinatensis et Pisauensis provinciae delegatus apostolicus, una cum variorum ordinum magistratibus, officialibus et collegii nobilium alumnis. Advenerant etiam ultra omnes illos, qui ad publicas congregationes interfuerunt, duo abbates, nempe Sanctae Crucis Fontis Avellanae et Sanctae Mariae Claraevallensis.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Alexander Angeloni, Urbini archiepiscopus ac provinciae metropolitanus, pluviali ac mitra pretiosa indutus, baculum pastorale manu gerens, comitantibus reverendissimis episcopis: 1. Bonifacio Cajani, episcopo Calliensi et Pergulensi, 2. Guerr' Antonio Boscarini, episcopo Vadensi et Urbaniensi, 3. Philippo Fratellini, episcopo Forosempronensi, 4. fratre Elia Antonio Alberani, episcopo Feretrano, 5. Clemente Fares, episcopo Pisauensi, indutis pluviali et mitra, 6. procuratore eminentissimi episcopi Senogalliensis, et abbatibus indutis pluviali et mitra serico-alba, ante altare, quod est in archiepiscopali sacello, genuflexus, cecinit primum versiculum hymni *Veni creator Spiritus*, et ad metropolitanam ecclesiam solemniter processit, confraternitatibus, clero regulari ac saeculari, theologis et canonistis, concilii officialibus, capitulorum procuratoribus, capitulo metropolitano, abbatibus atque episcopis ex ordine praecedentibus, subsequentibus vero delegato apostolico ceterisque laicis magistratibus, stipantibus militum agminibus, et ubique festiva et devota fidelium circumstante corona. Inceptum decantando hymnum, psalmum *Miserere* et cantica *Benedictus* et *Magnificat* pulsanibus campanis metropolitanae et aliarum ecclesiarum civitatis, sollemnis supplicatio deducta est per viam quae dicitur a Sancto Aloysio, transiens prope monasteria Sanctae Clarae et Sanctae Catharinae.

Cum ad ecclesiam metropolitanam omnes pervenissent, ad locum eis constitutum iuxta cerimoniale Romanum processerunt.

Illustrissimus et reverendissimus metropolitanus, dum canebatur tertia, in throno paramentis sacris indutus, missam in pontificalibus de Spiritu sancto celebravit, quae a capellae metropolitanae cantoribus, insonante absque instrumentis organo, decantata fuit. Intra missae sollemnia, omnes episcopi, abbates, eminentissimi episcopi Senogalliensis procurator, capitulorum procuratores, theologi, canonistae et synodi officiales sacram eucharistiam de ipsius celebrantis manu susceperunt.

Absoluta missa, illustrissimus et reverendissimus metropolitanus, indutus pluviali, in sessionem descendit, et cecinit preces a rituali praescriptas pro synodi inchoatione. Quibus habitis, delegatus apostolicus cum suo comitatu egressus est ab ecclesia, et synodi ostiarii a summo presbyterio alta voce dixerunt: *Extra omnes*. Tunc populus ceterique locum in synodo non habentes exierunt et ianuae omnes ecclesiae clausae fuerunt.

Postea metropolitanus suggestum a cornu evangelii in extrema presbyterii parte conscendit et sermonem habuit. Quo finito, perrexit ad altare maius ibique super faldistorium sedit.

Promotores steterunt ante metropolitam his A verbis: „Reverendissime domine. Deo optimo maximo, a quo bona cuncta procedunt, gratias agimus, quod optatus dies, videlicet quintus huius mensis iunii, adest, in quo solemniter inchoanda est Urbinatensis provincialis synodus, iuxta edictum datum a reverendissima amplitudine tua die 30 novembris superioris anni, et rite in universa provincia tua ecclesiastica promulgatum. Proinde nos, Vincentius Ciccolini, praepositus et prima dignitas huius metropolitani capituli, et Victorius Rossini, archipresbyter et prima dignitas capituli cathedralis ecclesiae Senogalliensis, huius provincialis concilii promotores, a reverendissima amplitudine tua auctoritate tua metropolitana constituti, ut ex literis apparet datis die 5 proxime praeteriti aprilis, pro officii nostri munere instamus et requirimus, ut amplitudo tua reverendissima decernat atque declaret Urbinatense provinciale concilium hac ipsa B die incipere et iam inceptum esse. Eiusdem autem concilii nos interea prosperum exoptamus successum, idque a Deo piis orationibus supplices deprecamur.“ Metropolitanus respondit: „Habeatur sententia patrum.“ Reversis ad locum suum promotoribus, primus ex secretariis ambonem in cornu epistolae prope presbyterium positum ascendit et patres interrogavit: „Illustrissimi ac reverendissimi patres et domini, placetne vobis ad laudem et gloriam sanctae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, ad tuendam et augendam christianae religionis disciplinam, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque e sacris canonibus permissis, Urbinatensis provincialis concilii initium fieri?“ Lecto decreto alter secretarius cum notariis ad metropolitanum et ad singulos patres accessit, qui votum eorum exquirens habuit responsum: „Placet.“ Votis omnibus concordibus C metropolitanus relatis, hic alta voce dixit: „Decretum placuit omnibus patribus; decernimus itaque primae provinciali nostrae synodo initium fieri et iam factum esse, ac ideo agenda sunt Deo gratiae.“ Reverendissimi patres responderunt: „Deo gratias.“ Tunc secretarius acceptum a metropolitanus sequens decretum ab ambone legit: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, ad laudem et gloriam sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, ad honorem immaculatae semperque virginis genitricis Dei Mariae, necnon sanctorum omnium et praesertim patronorum coelestium huius nostrae civitatis et provinciae, ad decorem sanctae catholicae et apostolicae Romanae ecclesiae, de consensu et consilio reverendissimorum, coepiscoporum nostrorum, decernimus et statuimus, hac ipsa die 5 mensis iunii et in hac ipsa D hora incipere et inceptum esse provinciale concilium, quod archiepiscopali nostra auctoritate pridie kalendas decembris superioris anni 1858 indiximus.“

Promotores ante metropolitanum se contulerunt et institerunt pro decretis praeviis: „Reverendissime domine, illud in more positum est initio provincialis concilii, ut decreta *de modo vivendi in synodo, de iudiciis querelarum, de iudiciis excusationum, de ipsius synodi officialibus*, et decreta *de praeiudicio non afferendo et de non discedendo* constituentur. Ideo nos huius provincialis concilii promotores, pro officii nostri munere, a reverendissima amplitudine tua petimus ac humillime instamus, ut quemadmodum moris est huiusmodi decreta edicantur et promulgentur.“

Tunc primus secretarius accepit a metropolitanus decreta praevia, quae in congregationibus constituta sunt, eaque renuntiavit de mandato archiepiscopi, assentientibus patribus.

Postea promotores institerunt coram metropolita pro secreto servando: „Reverendissime domine, ad libertatem disserendi et ad decretorum auctoritatem tuendam plurimum confert, ut quaecumque in congregationibus et conciliaribus sessionibus proposita et decreta fuerint, silentio tegantur. Nos propterea, huius concilii promotores, instamus et petimus, ut omnes in concilio adstantes spondeant, se silentium servaturos de iis omnibus, quae in conciliaribus actionibus agentur, quoadusque decreta ipsa edita fuerint.“ Metropolitanus respondit: „Habeatur sententia patrum,“ et primus secretarius ita postulavit ab ambone: „Reverendissimi patres, placetne vobis mox facta promotorum instantia, et ut silentium de more servandum omnes spondeant hac formula: Promitto me nihil ex iis de quibus agitur in congregationibus et sessionibus esse revelaturum, quod possit detrudere vel reverentiae concilio debitae vel honori cuiusvis personae. Promitto insuper me nulla decreta concilii divulgaturum, antequam a sancta sede recognita et typis demandata fuerint?“

Assentientibus patribus, de mandato metropolitani, notarii promissiones a singulis receperunt, incipientes a canonicis metropolitanae.

Hac promissione ab eis qui eam nondum praestiterant facta, promotores, ut vocarentur omnes qui interesse debent huic synodo, ita institerunt: „Reverendissime domine, adest dies 5 iunii, qua legitime moniti reverendissimi episcopi huius Urbinatensis provinciae concilio, quod initium habuit, interesse debent; quapropter nos, huius provincialis concilii promotores, pro muneris nostri ratione instamus et requirimus, ut omnes et singuli reverendissimi episcopi, qui adsunt et qui adesse debent, nominatim vocentur.“ Metropolitanus respondit: „Ita decernimus atque mandamus,“ et primo secretario nomina eorum, qui vocandi erant, tradidit, ascenditque secretarius ambonem et vocavit nominatim patres, qui omnes adfuerunt, excepto eminentissimo episcopo Senogalliensi, cuius loco respondit procurator: „Eius nomine procurator adsum.“ Defuerunt etiam duo ex reverendissimis abbatibus, qui tamen claustrales sunt omnes nec ullam iurisdictionem territorialem habent.

Postea promotores institerunt pro fidei professione: „Reverendissime domine, ex sacri Tridentini concilii decreto sancitum est, ut omnes, qui provinciali synodo interesse debent, initio concilii illius, cui prima vice adsunt, fidei professionem emittant. Ideo nos, huius synodi provincialis promotores, humiliter petimus ac requirimus, decretum illud legi et ad praescriptum omnia et singula praestari ab eis qui tenentur.“ Metropolitanus ait: „Ita decernimus atque mandamus,“ tradiditque primo secretario decretum quod publicatum fuit: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, quamvis eximio Dei beneficio summam esse in civitate et provincia nostra catholicae fidei venerationem pro comperto habeamus, tamen ut sacrosanctae Tridentinae synodi decretis religiose obsequamur, professionem fidei, Pii IV pontificis maximi constitutione propositam, a nobis et reverendissimis episcopis in hoc concilio sedentibus palam et publice emittendam decernimus.“

Tunc metropolitanus deposita mitra et genuflexus professionem fidei Pii IV constitutione propositam emisit. Idem fecerunt postea episcopi omnes et procurator eminentissimi episcopi Senogalliensis, ante altare maius flexis genibus, in manibus metropolitani.

Promotores sic inde postularunt: „Reverendissime pater, cum ecclesiae catholicae et sanctorum patrum auctoritate valde commendatum sit, ut fideles sub

peculiari sanctorum patrocinio sese constituent, quo possint fidentius ad eorum preces et praesidium confugere, nos, huius concilii promotores, enixe ab amplitudine tua petimus, ut provincia haec Urbinatensis virgini Mariae sub titulo conceptionis immaculae dicetur atque sacretur.“ Et metropolitanus subiunxit: „Habeatur sententia patrum.“ Secundus secretarius una cum notariis accepit a singulis patribus vota, quae cum omnia favorabilia fuissent, retulit metropolitanus, qui ait: „Consenserunt patres, ac propterea agenda sunt Deo gratiae.“

Statim omnes episcopi et procurator Senogalliensis ante altare steterunt ibique genibus provoluti sunt una cum metropolitanus, qui alta et clara voce hanc orationem pronuntiavit: „O virgo, mater Dei Maria, Urbinatensis provinciae pastores ad pedem tuum virgineum semperque immaculatum, qui anguis deceptoris caput confregit, humillime provolutos respice et exaudi. Onus angelicis humeris formidandum sustinentes, et inter huius mundi syrtes et tempestates nos nobisque commissas animas ad fidam littoris stationem adducere optantes, ad te oculos attollimus, quae maris stella et spes nostra vocaris, idque fidentius feliciusque, quod te novis fulgentem splendoribus micare atque totius orbis plausu et exultatione puram ab omni prorsus labe et semper immaculatam invocari ac de fide honorari auribus nostris audivimus oculisque perspeximus.

„Nihil, o mater, auspicius nobis est, quam ut id, quod lycea magna et provinciae et imperia saepius praestiterunt, nos quoque maxima laetitia perfusi praestemus.

„Pro ea ideo, quam in divinis tenemus nostris in dioecesium potestate, pro tradita nobis a Spiritu sancto animarum cura, quarum de nostris manibus sanguis est requirendus, Urbinatensem provinciam universam tibi, augustissima virgo, ab origine immaculata, intimo cordis affectu dicamus, addicimus, consecramus.

„O Maria, o novo iam suavissimo nomine patrona et advocata, tu super pastores gregis filii tui benedicti redundantes divinae misericordiae divitias effunde, tu clerum spiritu sacerdotali ad Dei gloriam inflamma, tu populum nostrum, qui te matrem amantissimam colit ac diligit, perpetuo tutare, atque effice, potens es enim et summo flagrans amore, ut provincia haec universa fide integra, castis moribus, incorrupta disciplina in dies floreat et iugiter in tua tutela felix conquiescat. Amen.“

Considentibus postea omnibus, promotores redierunt ante metropolitanum postulant sessionis prorogationem: „Reverendissime domine, cum omnia, quae in hac prima sessione tractanda erant, temporis defectu commode accurateque expediri non possint, nos, huius provincialis synodi promotores, postulamus, ut hac ipsa die, hora 5 post meridiem eandem sessionem continuando expediantur.“ Metropolitanus vero dixit: „Habeatur sententia patrum.“ Primus secretarius ita interrogavit patres: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis, ut haec prima sessio prorogetur hodie hora 5 post meridiem?“ More solito receptis suffragiis metropolitanus dixit: „Decretum placuit patribus, ac propterea ita decernimus atque mandamus.“ Patres responderunt: „Deo gratias.“

Iterum promotores sistentes ante illustrissimum et reverendissimum metropolitanum et prospicientes concilii notarios dixerunt: „Nos, huius provincialis concilii promotores, rogamus vos, dominum Ioannem Paolucci et dominum Ioannem Venturini, eiusdem concilii notarios, ut de omnibus et singulis in hac provinciali synodo peractis unum vel plura con-

ficiatis instrumenta“, et notarii stantes responderunt: „Conficiemus.“

Apertis ecclesiae ianuis, metropolitanus assurgens manu benedixit adstantes, et depositis sacris paramentis cum omnibus in concilio locum habentibus per maiorem portam ad palatium archiepiscopale regressus est.

CONTINUATIO SESSIONIS PRIMAE.

Dicta die 5 mensis iunii eiusdem anni, hora 5 post meridiem continuatur prima sessio etiam iuxta notificationes ad fores metropolitanae ecclesiae et archiepiscopii per cursorem affixas, et per maioris aeris campani sonitum denuntiata. In archiepiscopali palatio convenerunt omnes, qui locum in concilio habent, et a sacello eiusdem palatii profecti (metropolitanus et episcopi rochetto, mozzetta et bireto, abbates mantelletta et cruce, Senogalliensis procurator praelatitia veste talari violacea, capitulorum deputati habitu choralis, theologi et canonistae veste talari, notarii denique laureali toga nigri coloris induti, quemadmodum et hoc mane) per aditum internum ad ecclesiam descenderunt. Metropolitanus ecclesiam ingrediens, per contactum episcopos et per aspersionem ceteros aspersit; deinde ad altare sanctissimi sacramenti progressus est ibique oravit. Postea venit ad altare maius et unusquisque ad locum suum processit. Tunc sacris vestibus immutatis, ceterisque iuxta pontificalis Romani praescripta servatis, metropolitanus continuavit primam sessionem. Concilii ostiarii solitis verbis populum ceterosque locum in synodo non habentes dimiserunt, et clausae sunt ecclesiae fores. Promotores ante metropolitanum ita reverenter postularunt: „Reverendissime domine, ut huius synodi finis praecipuus, morum correctionem respiciens, ecclesiasticarum rerum restorationem assequatur, nos, huius synodi provincialis promotores, a reverendissima amplitudine tua petimus legi et publicari decreta quaecumque, quae tua caritas et prudentia, de consensu confratrum episcoporum, pro Urbinatensi provincia ecclesiastica mandavit atque constituit, quorum virtute clerus et populus instructior in dies fiat, et ad sanctae disciplinae observantiam paratior atque promptior sit.“ Metropolita respondit: „Ita decernimus atque mandamus“, et consignavit primo secretario decreta, quae erant legenda. Secretarius pluviali cum mitra indutus ascendit ambonem et alta, clara et intelligibili voce concilii decreta legit et publicavit (coadiutus inde ab altero ex secretariis), incipiens a *prooemio* usque ad titulum *de sacrosancto missae sacrificio* inclusive. Ad signum illustrissimi et reverendissimi metropolitani secretarius lectionem dimisit, et de eiusdem metropolitani mandato stans, sic patres requisivit: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis modo lecta decreta?“ Secretarius alter et notarii, more et forma assuetis, exceperunt a singulis patribus vota eaque retulerunt ad metropolitanum, qui ita decrevit: „Patres consenserunt; ac propterea ita decernimus atque mandamus.“ Responderunt patres: „Deo gratias.“ Tunc de promotorum instantia et metropolitani mandato publicatum fuit a primo secretario decretum ab ambone his verbis expressum: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, cum ad omnia diligenter accurateque tractanda et edicenda, quae ad huius concilii expeditionem supersunt, sessio haec non sufficiat, de consilio atque assensu venerabilium fratrum coepiscoporum nostrorum, decernimus atque indicimus, secundam habendam esse sessionem, cuius initium fiet crastina die hora nona

ante meridiem." Eodem modo ut hoc mane promotores rogarunt notarios de instrumento conficiendo, quibus notarii responderunt: „Conficiemus."

Post haec templi foribus ostiariorum ministerio apertis et eiusdem aditu populo patefacto, metropolitanus declaravit primam sessionem expletam et solemniter manu omnes benedixit. Deinde, depositis sacris paramentis, eadem via qua venerat ad residentiam suam archiepiscopalem, regressus est.

Subscripti: Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

SESSIO SECUNDA.

In Dei nomine, amen.

Die 6 mensis iunii anni 1859, feria secunda post dominicam infra octavam Ascensionis Domini, hora 9 antemeridiana, initium habuit secunda synodi provincialis sessio, quae indicta fuit locis et more solitis. Illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus, episcopis ac concilii patribus illustrissimum comitantibus, ex archiepiscopali sacello, habitu et ordine in primae sessionis prosecutione servatis, ad metropolitanam ecclesiam per externam viam venit, et facta adoratione ante sanctissimum sacramentum, omnes ad propria loca se contulerunt. Metropolitanus in suo throno cappa, et episcopis rochetto et mozetta indutis, faldistorio utens, missam de Spiritu sancto cum cantu et organo, ut hesternae die, in pontificalibus celebravit illustrissimus et reverendissimus episcopus Forosempronienensis. Finita missa et sacris vestibus ab unoquoque iuxta dignitatem et ordinem assumptis, (populo interim ab ostiariis dimisso et clausis templi portis), post praescriptas preces inchoata fuit altera sessio.

Concilii promotores steterunt ante metropolitanum sic postulantes: „Reverendissime domine, dies adest, in qua, iuxta decretum a reverendissima amplitudine tua emissum riteque promulgatum, secunda publica sessio provincialis Urbinatensis concilii habenda est, quaeque praemissis iam sacris ritibus et cerimoniis a canonico iure praescriptis initium habuit. Interea nos, huius provincialis concilii promotores, a reverendissima amplitudine tua petimus humiliterque requirimus, ut decreta omnia in hac secunda sessione promulganda e suggestu legantur atque edicantur." Quibus metropolitanus respondit: „Ita decernimus et mandamus." Recepta e manibus illius decreta e suggestu secretarius clara et intelligibili voce legit a titulo *de poenitentiae sacramento* ad titulum usque *de episcopis* inclusive. De mandato inde illustrissimi ac reverendissimi metropolitani, secretarius patres sic interrogavit: „Reverendissimi patres et domini, placentne vobis modo lecta decreta?" Tunc alter secretarius et notarii a metropolitanano, episcopis, eminentissimi Senogalliensis procuratore ac abbatibus vota solita formula: „Placentne?" exceperunt, et cum unusquisque respondisset: „Placent," retulerunt ad metropolitanum, qui ait: „Decreta modo lecta placuerunt patribus, ideo agenda sunt gratiae Deo," et patres responderunt: „Deo gratias."

Institerunt tunc promotores apud metropolitanum his verbis: „Reverendissime domine, cum omnia, quae in hac secunda sessione tractanda erant, temporis defectu commode accurateque expediri non possint, nos, huius provincialis synodi promotores, postulamus, ut hac ipsa die, hora 5 post meridiem eandem sessionem continuando expediantur." Primus secretarius ex suggestu a patribus petiit: „Reverendissimi patres et domini, placentne

vobis, ut haec secunda sessio continuetur hodie hora 5 pomeridiana?" Patres vota cum Placet alteri secretario et notariis dedere, et metropolitanus eisdem receptis decrevit: „Assenserunt patres, et propterea ita decernimus atque mandamus."

Promotores eodem modo, quo in prima sessione, rogaverunt ut de rebus omnibus gestis instrumentum conficeretur, et notarii responderunt: „Conficiemus."

Deinde apertae sunt templi fores, et metropolitanus manu, sed non solemniter benedixit adstantes, ac sacris depositis paramentis, per internam viam ad archiepiscopale palatium rediit.

CONTINUATIO SESSIONIS SECUNDAE

dicta die 6 mensis iunii, hora 5 post meridiem.

Vesperis et matutino cum laudibus pro crastina die a reverendissimo capitulo absolutis, continuata fuit secunda concilii sessio, quemadmodum publice fuerat indictum. Metropolitanus ceterique concilii patres ex archiepiscopali palatio descenderunt in metropolitanam ecclesiam, ibique iis omnibus praemissis quae praemittenda erant, et postquam dictae fuerunt praescriptae preces, dimisso populo clausae sunt ianuae. Reverendissimus episcopus Calliensis et Pergulensis ascendit suggestum in cornu evangelii, orationem habuit, quam mane ob temporis angustiam habere non potuit.

Post concionem, promotores concilii constiterunt ante metropolitanum ita instantes: „Reverendissime domine, iam hora adest, in qua, iuxta decretum a reverendissima amplitudine tua hodie mane emissum, secunda sessio huius concilii prosequenda est. Interea nos, huius provincialis concilii promotores, a reverendissima amplitudine tua petimus humiliterque requirimus, ut decreta, quae in hac secunda sessione adhuc publicanda supersunt, e suggestu legantur atque edicantur." Metropolitanus cum respondisset: „Ita decernimus atque mandamus," primo secretario decreta, quae erant publicanda, tradidit, et secretarius ab altero etiam quandoque adiutus ex solito ambone eadem alta voce legit, incipiens a titulo *de capitulis* usque ad titulum *de regularibus* inclusive.

De iussu metropolitani, a secretario patres ita fuerunt interrogati: „Reverendissimi patres et domini, placentne vobis modo lecta decreta?" Alter ex secretariis et notarii vota patrum exceperunt eodem modo quo supra; quae cum omnia affirmativa fuissent, metropolitanus ait: „Decreta et alia modo lecta placuerunt patribus, ideo agenda sunt Deo gratiae," et patres responderunt: „Deo gratias."

Postularunt inde promotores a metropolitanano, ut indiceretur tertia concilii sessio: „Reverendissime domine, cum ad omnia diligenter accurateque tractanda et edicenda, quae adhuc supersunt ad huius concilii expeditionem, tertia sessio necessaria sit, nos, huius provincialis concilii promotores, instamus rogamusque, ut (dummodo placeat reverendissimae amplitudini tuae) haec tertia sessio habeatur et celebretur feria quarta huius hebdomadae, id est, die 8 huius praesentis mensis, hora 9 antemeridiana." Metropolitanus respondit: „Habeatur sententia patrum," et secretarius ex ambone: „Reverendissimi patres et domini, placentne vobis, ut postridie hora nona antemeridiana habeatur tertia sessio?" Votis de more collectis et relatis, metropolitanus dixit: „Patres consenserunt, ac propterea ita decernimus atque mandamus." Postea dedit primo secretario decreta quae sequuntur a suggestu legenda: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, cum ad omnia

diligenter accurateque tractanda et edicenda, quae ad huius concilii expeditionem supersunt, sessio haec non sufficiat, de consilio atque assensu venerabilium fratrum coepiscoporum nostrorum decernimus atque indicimus tertiam habendam esse sessionem, cuius initium fiet postridie, hora 9 antemeridiana.

„Insuper, cum iuxta pium catholicae ecclesiae usum, provincialibus conciliis mos inoleverit, ut episcopi, antequam ad ultimam sessionem progrediantur, pacem et requiem sacris antistitibus, qui ante eos episcopalis dignitatis onus in provincia sustinuerunt, a Domino deprecentur, denuntiamus atque edicimus iis omnibus, qui ad hanc synodum convenerunt, atque fidelibus huius dioecesis et provinciae, quod solemni sacro et exequiis in metropolitano templo hac ratione habendis initium fiet crastina die hora 10 antemeridiana.“

Rogarunt concilii promotores notarios, ut conficerent unum vel plura instrumenta, quod notarii B sponponderunt. Apertis inde ecclesiae ianuis, solemniter metropolitani omnes benedixit, et depositis sacris indumentis, ad archiepiscopale palatium per interioriorem viam regressus est.

Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Die 7 iunii anni 1859.

Prout in praecedenti sessione statutum et denuntiaturum etiam fuerat per publicum edictum, hodie hora 10 ante meridiem, illustrissimus ac reverendissimus metropolitani praeses una cum patribus, capitulorum procuratoribus, theologis et canonicis ceterisque concilii officialibus, a sacello sui archiepiscopalis palatii se contulit ad ecclesiam metropolitani, ad quam confluerat devota fidelium multitudo.

Missam de requiem pontificaliter celebravit illustrissimus et reverendissimus metropolitani, qua absoluta, episcopus Urbaniensis et Vadensis italice ad populum e suggestu sermonem habuit. Quatuor absolutionibus ab episcopis et postrema a metropolitano ad tumultum in medio ecclesiae solemni elatum ceterisque omnibus rite peractis, metropolitani, ordine et comitatu quo venerat, breviori via ad archiepiscopium regressus est.

Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

SESSIO TERTIA ET ULTIMA.

In Dei nomine, amen.

Die 8 mensis iunii anno Domini 1859, hora 9 matutina, prout indictum fuerat ex decreto in fine secundae sessionis et ex publicatis edictis, initium fuit tertiae huic concilii provincialis sessioni, praesentibus iis omnibus, qui in aliis sessionibus interfuerunt. Ad metropolitani ecclesiam illustrissimus ac reverendissimus archiepiscopus, concilii patres, officiales ceterique, prout in secunda sessione, se contulerunt; facta adoratione ante altare sanctissimi sacramenti, unusquisque in proprio loco constitit. Missa pontificalis (metropolitano cappa induto et assistente in throno) a reverendissimo episcopo Pisaurensi celebrata fuit.

Hac absoluta, et demissa per ostiarios fidelium multitudine, necnon debitis precibus habitis, episcopus Forosempronienensis ascendit suggestum ad cornu evangelii positum, ac sermonem ad congregatos habuit.

Promotores, modo et verbis alias relatis, postularunt, ut decreta in hac tertia et ultima sessione publicanda edicerentur. Metropolitanus eadem decreta tradidit primo secretario, qui omnia e suggestu legit incipiens a titulo *de blasphemia* ad finem, scilicet usque ad titulum *de synodi provincialis constitutionibus* inclusive.

Completa omnium decretorum lectione, de metropolitani mandato secretarius patres sic interrogavit: „Reverendissimi patres et domini, placentne vobis concilii provincialis lecta decreta?“ Tunc, iubente metropolitano, secretarius alter et notarii vota a singulis patribus exquisierunt et ea omnia favorabilia retulerunt metropolitano, qui ait: „Decreta provincialis concilii lecta placuerunt omnibus patribus; ideo agenda sunt gratiae Deo;“ et patres responderunt: „Deo gratias.“

Promotores, cum prope esset meridies, postularunt, ut prorogaretur haec sessio ad horam 5 post meridiem, atque ita (consentientibus patribus et, ut in ceteris sessionibus, de mandato archiepiscopi) decretum et denuntiaturum fuit. Instantibus denique promotoribus, notarii sponponderunt sese de rebus gestis confecturos instrumentum. Patefactae fuerunt ecclesiae portae, et exutis sacris paramentis, metropolita ceterique ad archiepiscopium regressi sunt.

CONTINUATIO SESSIONIS TERTIAE.

Eadem die 8 mensis iunii anno Domini 1859, statuta hora 5 post meridiem, illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus, comitantibus concilii patribus, de more ad ecclesiam descendit. Adoratione facta et sacris assumptis indumentis, omnes ad designata loca, ut tertiam synodi sessionem absolverent, processerunt.

Promotores ante metropolitani sic institerunt: „Provincialibus conciliis in more positum est, ut postquam synodalia decreta condita fuerunt, testes synodales ad morum correctionem pro unaquaque provincia dioecesi constituentur ac publicentur. Nos idcirco, concilii promotores, humiliter petimus atque instamus, ut decretum huiusmodi e suggestu edicatur ac promulgetur.“ Metropolitanus dixit: „Ita decernimus atque eligimus,“ et tradidit secretario decretum, quod hic e suggestu legit: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitani ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus. Vetus est consuetudo ex constitutione sancti Romani pontificis Eutychiani et sacris canonibus inducta, ut in provincialibus conciliis duo vel plures spectati et probati viri pro unaquaque dioecesi deligantur, qui diligenter animadvertant, an aliquid emendandum corrigendumve sit, cognitumque proximo provinciali concilio ad metropolitani et com- D provinciales episcopos referant, ut, si quid ab episcopis minus provideri possit, a synodo provideatur. Quare nos institutum tam venerandum sequuti, de consensu venerabilium fratrum coepiscoporum nostrorum, ad huiusmodi munus renuntiamus et praeferimus eos, quorum nomina hic describuntur:

Pro archidioecesi Urbinatensi:

Reverendissimum dominum Petrum canonicum Albertini, universitatis rectorem, iuris utriusque doctorem.

Reverendum dominum Iosephum archipresbyterum Paolini, vicarium foraneum.

Pro dioecesi Senogalliensi:

Reverendissimum dominum Antonium de comitibus Tasini Fugnani, canonicum cathedralis.

Reverendum dominum Raphaellem Emanuelli, sacrae theologiae doctorem, priorem parochum et vicarium foraneum Tumbae.

Pro dioecesi Calliensi:

Reverendissimum dominum Angelum canonicum Federici, missionarium apostolicum.

Reverendum dominum Alexandrum Blasi, cathedralis ecclesiae vicarium perpetuum.

Pro dioecesi Pergulana:

Reverendissimum dominum Iosephum canonicum Cini.

Reverendissimum dominum Blasium Dezza Laurentinum.

Pro dioecesi Vadensi:

Reverendissimum dominum Antonium canonicum Mancini.

Reverendum dominum Aloysium Bastianelli, seminarii rectorem.

Pro dioecesi Urbaniensi:

Reverendissimum dominum Franciscum canonicum Albertucci.

Reverendum dominum Victorium Guidi, missionarium cathedralis.

Pro dioecesi Forosempronensi:

Reverendissimum dominum Venantium canonicum Ordonselli.

Reverendum dominum Laurentium Mariani, parochum Sancti Severi.

Pro dioecesi Feretrana:

Reverendum dominum Hectorem Venanzi, archipresbyterum Plebis Sancti Leonis.

Reverendissimum dominum Carolum Casotti, canonicum insignis collegiatae Sanctae Agathae Feltriae, vicarium foraneum.

Reverendum dominum Petrum Valentini, archipresbyterum Sancti Michaelis archangeli in Macerata Feltria.

Pro dioecesi Pisarenensi:

Reverendissimum dominum Salvatorem Ortolani, canonicum theologum cathedralis, iuris utriusque doctorem.

Reverendissimum dominum Antonium Genova, priorem Sancti Cassiani, cubicularium honoris sanctissimi domini nostri, iuris utriusque doctorem.

„Cum vero ex iis qui delecti fuere quosdam abesse contingat, episcopi cum ad suas redierint ecclesias, iusiurandum ab eis excipient, quo se obstringant, se id munus recte fideliterque gesturos, veraque omnia quae cognoverint ad proximam provincialem synodum relatores.“

Statim notarii presbyterium conscenderunt et eorum primus alta voce edixit: „Testes synodales, qui sunt praesentes, accedant coram illustrissimo metropolitano ad praestandum iusiurandum his conceptum verbis: Iuro me fideliter munus meum impleturum, et omnia remoto affectu ac cupiditate relaturum, quidquid aut videro, aut ad aures meas pervenerit, quod proximo futuro provinciali concilio dignum fuerit ad sacrorum canonum mentem referre.“

Cum autem praesentes fuerint tantum duo e testibus, canonicus Petrus Albertini videlicet pro hac archidioecesi et Franciscus canonicus Albertucci pro Urbaniensi dioecesi, ii tantum genuflexi ante metropolitam iusiurandum praestiterunt.

Tunc promotores ante metropolitam ita instituerunt pro concilii subscriptione: „Reverendissime domine, expedita est iam, divino favente auxilio, promulgatio omnium, quae in hac synodo decreta sunt. Quapropter nos, huius concilii provincialis promotores, rogamus amplitudinem tuam reverendissimam, ut admonere dignetur reverendissimos patres omnes, qui huic synodo iure (vel libera electione) intersunt, ut post se singuli, loco et

A ordine debito, ad aram maximam huius metropolitanae ecclesiae accedant et iis, quae iam decreta, statuta et promulgata sunt, subscribant.“

Et metropolitani ait: „Ita monemus, praecipimus atque fieri mandamus,“ et tradidit sequens decretum, quod secretarius a suggestu publicavit: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, admonemus omnes patres, qui huic synodo iure intersunt, ut post nos, singuli loco et ordine suo, accedant ad altare maius, et iis quae in eadem synodo sancita sunt, subscribant.“

Tunc testes ad acta et duo notarii prope aram maximam accesserunt, et super ipsius mensam originalia concilii decreta subscripta sunt tum a metropolitano, tum a coepiscopis, tum a procuratore eminentissimi episcopi Senogalliensis.

Post haec promotores iterum institerunt petentes B indictionem futuri concilii: „Reverendissime domine, cautum est vetere canone et usu receptum, ut in fine concilii provincialis proxima provincialis synodus indicatur. Ideo nos, huius synodi promotores, humiliter petimus ab amplitudine tua, ut concilium provinciale futurum, cui praesentes adesse oportet, iam denuntiare et indicare velit.“

Tunc consentientibus patribus et mandante metropolitano, sequens decretum secretarius publicavit: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, cum Tridentini concilii praecepto constitutum sit, ut provincialia concilia quolibet saltem triennio habeantur, de consilio et assensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum, futurum huius provinciae concilium anno 1862 celebrandum loco et tempore alias significandis et constituendis iis omnibus qui interesse possunt vel C debent, indicimus ac denuntiamus.“

His expletis promotores sic petierunt, ut concilio finis imponatur: „Reverendissime domine, cum omnia quae agenda et tractanda erant in hac provinciali synodo divino favente auxilio ad optatum finem perducta sint, ideo nos, eiusdem provincialis synodi promotores, a reverendissima amplitudine tua petimus rogamusque, ut hoc concilium cum sancta benedictione concludere, dimittere et dissolvere velit.“

Metropolitani respondit: „Ita decernimus ac mandamus, si patribus placeat,“ tum secretarius a suggestu ad patres: „Reverendissimi patres et domini, placetne vobis huius provincialis synodi finem fieri?“ Et cum singuli patres consensissent et eorum vota metropolitae fuissent relata, hic ait: „Ita sentiunt patres. Quapropter Deo, bonorum omnium largitori, gratias agentes, Urbinatensi provinciali huic synodo finem fieri decernimus,“ et sequens

decretum tradidit secretario, qui illud ex ambone perlegit: „Nos Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus, cum Deo auctore et adiutore absoluta sint, quae pro temporis ratione agi gerive posse videbantur, decernimus huius provincialis concilii Urbinatensis finem fieri et iam factum esse.“

Dehinc concilii promotores rogarunt notarios de

instrumento conficiendo. Quibus ii responderunt: „Conficimus“, et primus ex notariis consensu presbyterio alta et intelligibili voce instrumentum publicavit, quod in calce synodi reperitur.

Quibus omnibus absolutis, metropolitani sedens in faldistorio super altaris gradus, ad patres haec monita dedit:

„Venerabiles fratres et consacerdotes carissimi.

„Laborum nostrorum atque sanctae conversationis nostrae iam adest finis. Prudentia et caritate vestra factum est, ut decreta et conciliares actiones

eximia pietate et summa consensione haberentur, quod praesentiam divini Spiritus, qui pacis et unitatis spiritus est, declarat et in miram Christi fide-
 lium aedificationem cessit, ac nobis omnibus iucunditatis et sanctae exultationis causam praebuit. Soli omnipotenti Deo gloria et honor; si quidem tu solus dignus es, Domine Deus noster, accipere gloriam et honorem et sapientiam et fortitudinem et benedictionem in saecula saeculorum. Nunc ex conciliorum usu et sanctorum patrum exemplo postremis verbis vos et nosmet ipsos adhortamur. Parum est, venerabiles fratres, parum est optimo consilio decernere, nisi quod decretum est sedula executione praestetur. Nostri suscepti operis ratio duabus quasi partibus constat: constitutione et adimplemento. In hoc fideles esse oportet, in illa prudentes. Si prudentiam in sanciendo praestitistis, fidem in exequendo praestemus, ut et prudentes et fideles servi inveniamur.

„Quamobrem nobis primum, venerabiles fratres, proponamus illa evangelica verba: „Si diligis me, pasce oves meas.“ Ita Christus beato Petro, ita et omnibus, qui in partem pastoralis sollicitudinis vocati sumus. Certe si Christum, ut debemus, diligimus, si Christi gloriam quaerimus, si Christi regni propagationem cupimus, id praestantissima erga gregem nobis commissum caritate, non verbis solum declarare, sed factis etiam comprobare oportet. Quantum consilio, opera, actionibus, Spiritu sancto duce, possumus, tantum ad nostrarum dioecesium totiusque provinciae utilitatem ac bonum afferamus. Nec laboribus territi, nec difficultatibus deiecti, nec satanae colluctatione fracti, ab instituti operis cursu umquam desistamus, sed divini amoris igne et gregis nostri caritate succensi, nedum labores perferre, sed vitam ipsam et sanguinem, uti boni pastores, profundere et quotidie parati simus mori.

„Deinde, oculis in coelum erectis, non utilitates nostras, non commoda, non honores spectemus, ne in incertum curramus, quasi aerem verberantes, sed ad Dei voluntatem, tanquam certam normam consiliorum atque actionum nostrarum, cogitationes et studia convertamus. Oculis nostris libertatem illam spiritus et virtutem proponamus, qua armati patres nostri apostoli, qua muniti martyres, qua instructi nostri ordinis sanctissimi homines mundi oblectamenta et gloriam despiciebant, omnia arbitantes ut stercora, ut Christum lucrifacerent.

„Praeterea, quod in nostro munere positum est, id agamus semper et in dies perfectius, et cum instant tempora periculosa, eo magis nobis dictum putemus, quod apostolus subdit Timotheo: „*Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac evangelistae, ministerium tuum imple.*“ Id singuli uniuscuiusque gregis utilitas incredibiliter implorat et deposcit. Id optimus ac maximus pontifex Pius nonus a nobis desiderat et vehementer exspectat. Id ipsum exigit vestra virtus, quam in vestrorum populorum vita et salute debetis exprimere. Id denique flagitat a nobis Christus, qui oves a se pretio sanguinis sui redemptas nostrae fidei concredidit et de manu nostra requiret.

„Verum et vos paucis alloquar verbis, qui et mea estis corona, et qui cathedralium universae provinciae capitulorum nuntii in hoc solemnii conventu merito adestis.

„Sancta vestra conversatio universae civitati exemplo et concilii patribus pergrata fuit, mihi autem laetitiae et uberius fructus causam et spem attulit. Ad spectabiles coetus vestros mox redeuntes, omnium concilii patrum benevolentiae, observantiae atque fraternae caritatis significationem referte.

„Verum obsecro vos, consacerdotes et fratres in Domino carissimi, ut eiusmodi sancta exempla di-

A vina gratia adiuti numquam deseratis, immo in dies augeatis; scriptum est enim: „Qui iustus est, iustificetur adhuc, et qui sanctus, sanctificetur adhuc.“ Memores perpetuo estote vocationis, qua vos dignatus est vocare Deus noster, et sicut ordines vestri a reliquis seiuncti sunt, ita praecipuum quoddam atque praestantius vitae genus sequimini. Una animi consensione unoque spiritu id ipsum inter vos sapite, caritatem custodite vestris cum antistitibus ac summam eis venerationem impendite. In conspectu Dei omnipotentis puro corde, sancto corpore angelicum psallendi munus persolvite. Quaecumque vero summa omnium concordia in hoc provinciali concilio constituta sunt, omni reverentia excipite omnique studio servate.

„Vos praeterea viros ex utroque clero delectos, doctrina praestantes, in hoc concilio advocatos, apostolicis verbis alloquar. Deus dedit pastores et doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi. Agite ideo, carissimi, proeliamini proelia Domini. Proferite uti boni patres familias de eruditionis vestrae thesauro nova et vetera ad gliscentes quaquaversus refellendos errores. Sacrae scripturae libros, qui sacerdotales libri optimo iure vocantur, pervolvite. Sanctorum patrum et doctorum sapientiam exquirite. Ecclesiae catholicae et apostolicae Romanae sedis, cui fides numquam deficiet, iudicium imprimis tenete et perfecta veneratione colite. Virtutum denique exercitio studia vestra et pietate scientiam exornate, ut ad instar fulguris coruscantis et voce insonetis et exemplo praeluceatis.

„Verum non tantum invicem nos commoneri et exhortari, sed mutuo sanctae orationis auxilio confirmari iuvat, monente Paulo: „*Per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in spiritu . .*

C *pro omnibus sanctis et pro me.*“¹ Quapropter omnium precibus me et meam ecclesiam commendo, praesertim vestris, venerabiles episcopi, quibus ut patribus obsequor, et quos ut fratres sincero cordis affectu diligo, et quorum virtutum exemplis valde ad meliora provoco. Infirmiorem meam vestris consiliis, vestra virtute, vestra acceptabili prece adiuvari instantanter requiro. Ipse ego memoriam vestri in orationibus meis semper faciam, et a divina elementia illud enixe exposcam, ut sicut una in provincia et prope eadem in statione sub crucis vexillo militamus, ita una cum animabus nobis commissis in coelesti gloria simul regnemus: fiat.“

Oratione habita, metropolitanus ante altare maius *Te Deum* praecinuit, et sacra supplicatio deducta fuit per easdem vias, quibus progressa fuerat in primo sessionum die, itinere tamen inverso, intervenientibus omnibus qui tunc interfuerant, exceptis confraternitatibus.

Regressus archiepiscopus in ecclesiam metropolitanam recitavit orationes a pontificali Romano praescriptas; episcopus Calliensis et Pergulensis antiquior inter suffraganeos e suggestu cecinit acclamationes, quae sequuntur, patribus ceterisque respondentibus.

Versus: Deo patri misericordiarum et Deo totius consolationis omnis laus, honor et gloria in saecula saeculorum.

Responsum: Amen, amen, amen.

Versus: Beatissimae virgini Mariae sine labe originali conceptae, cui Urbinatensis provincia a sancta synodo est solemniter consecrata, gloria, laus et plausus perennis.

Responsum: Beatissima virgo, respice de coelo fideles ad te confugientes illosque defende ab in-

¹ Ephes. VI.

sidiis venenosi serpentis, cuius caput vel a primo A instante conceptus tui contrivisti.

Versus: Beatissimo domino nostro Pio papae IX, summo sanctae et universalis ecclesiae pontifici, christiani nominis in omnes partes propagatio, cunctarum gentium obedientia, pax vera, diuturna prosperitas.

Responsum: Domine Deus, sanctissimum patrem nostrum ecclesiae tuae conserva; mitte illi auxilium de sancto; eo gubernante omnes gentes illuminentur, et quae dispersae sunt, in unum ecclesiae tuae ovile colligantur.

Versus: Illustrissimo ac reverendissimo domino Alexandro Angeloni, archiepiscopo nostro, huius synodi praesuli, eiusque ministris salutaris vigilantia, in laboribus constantia et felix exitus.

Responsum: Omnipotens Deus, super pontificem nostrum Alexandrum benedictionum tuarum dona perpetua multiplica.

Versus: Sanctissimis episcopis comprovincialibus vita et salutaris vigilantia.

Responsum: Deus, pater luminum, illustra faciem tuam super servos tuos, accende corda eorum in aedificationem corporis tui.

Versus: Regibus et principibus omnibus catholicae religionis zelus, iustitia et pacis fecunditas et contra christianae fidei hostes victoria.

Responsum: Princeps coelestis, terrenos principes, catholicae fidei, aequitatis et concordiae conservatores atque hostium nostrorum exterminatores, custodi.

Versus: Clero civitatis et totius provinciae nostrae tranquillitas, salus et divinarum gratiarum abundantia.

Responsum: Benedic, Domine, filios tuos, et esto in circuitu populi tui ex hoc nunc et usque in saeculum.

Versus: Populo christiano universo pax Christi aeterna.

Responsum: Memento, Domine Deus, in benedicto populi tui, et confirma in omni virtute gressus eius, perpetuumque tuae benedictionis rorem illi infunde.

Deinde illustrissimus ac reverendissimus metropolitanus stans cum mitra pacis amplexum a singulis B episcopis recepit; publicata fuit indulgentia, et, momente diacono ac accepta benedictione, omnes recesserunt in pace.

Ioannes Paolucci, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

Ioannes Venturini, cancellarius archiepiscopalis et concilii notarius.

ADLIGATA AD ACTA CONCILII.

Adligatum I.

Litterae invitatoriae ad episcopos, abbates et capitula.

Ad episcopos.

Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus.

Illustrissimo ac reverendissimo in Christo patri C et domino N. episcopo N. comprovinciali nostro salutem.

Adpropinquante die, quo provinciale concilium, divina favente misericordia, est celebrandum, licet omnes, qui invitandi sunt, iam publico edicto advocaverimus, tamen pro debito archiepiscopalis officii nostri munere et pro singulari, qua amplitudinem tuam illustrissimam ac reverendissimam colimus, observantia, te nominatim his nostris litteris invitare non praetermittimus, ut scilicet denunciato concilio proxima die 5 iunii in Urbinatensi nostra metropolitana ecclesia, iuxta sacrorum canonum statuta, interesse velis.

Cum vero ad privatas praesynodales congregationes habendas aliquot dies necessario sint insumendi, idcirco te peramanter rogamus, ut concilii initium octo saltem diebus adventu tuo praevenias.

Tecumque, prout est in sacris conciliis observatum, cathedralis ecclesiae nuntios, necnon selectos ex cleri tui corpore viros experientia, doctrina et pietate praestantes adducas, qui concilio prodesse et testium synodali munus, si eis demandetur, recte fideliterque adimplere valeant.

Nostram capitulo cathedrali epistolam his litteris adiunctam ab amplitudine tua reddi postulamus. Si quae praeterea tibi opportuna videbuntur, pro singulari tua prudentia disponas.

Interim Christum pastorum principem ex animo precamur, ut cumulatam suae gratiae donis te, frater carissime, prosequatur.

Urbini, 9 aprilis 1859.

Subscriptus: Alexander, archiepiscopus.

Ad abbates

1. Sanctae Crucis Fontis Avellanae, in dioecesi Pergulana, ordinis Camaldulensis.

2. Monasterii Camaldulensium in civitate Pisauri.

3. Sanctae Mariae Claraevallis, in dioecesi Senogalliensi, ordinis Cisterciensis.

4. Sancti Laurentii in Campo, in dioecesi Pergulana, ordinis Cisterciensis.

Reverendissime pater.

Quamvis ad concilium provinciale venerabiles abbates ipso iure vocentur, eorumque expressam mentionem in epistola convocatoria fecerimus, quam die 30 novembris nuper elapsi publicavimus, cuius exemplar ad te quoque, pater reverendissime, missum fuit, tamen pro singulari qua te complectimur benevolentia te nominatim invitare ex animo gaudemus, ut eidem concilio interesse velis. Diebus vero octo ante concilii provincialis celebrationem, cuius initium erit nonis iunii, consuetae praesynodales congregationes habebuntur, quibus ut tu, pater reverendissime, adiumento sis tuis consiliis ac prudentia, quam maxime optamus.

Quod reliquum est a venerabili confratre nostro episcopo . . . edisces, dum nos singulari animi obsequio tibi a Domino fausta omnia adprecamur.

Urbini, 9 aprilis 1859.

Subsignatus: Alexander, archiepiscopus.

Ad capitula cathedralia.

Alexander Angeloni, Dei et apostolicae sedis gratia metropolitanae ecclesiae Urbinatensis archiepiscopus.

Reverendissimis dominis dignitatibus et canonicis capituli cathedralis ecclesiae N. salutem.

Ex edicto convocationis concilii provinciae nostrae Urbinatensis typis mandato et publice proposito probe nostis, capitula cathedralia, quae praecipuum sacrorum antistitum senatum constituunt, iure ad synodum provincialem advocari.

Nihilominus in observantis animi testimonium et pro archiepiscopalis officii nostri munere, vos ad concilii huius celebrationem, etiam nominatim datis hisce litteris advocare non omittimus, ut videlicet aliquos ex ordine vestro integritate et doctrina praestantes viros eligatis, qui legitimo instructi mandato, ad provinciale concilium nonis iunii inchoandum vestro nomine adveniant.

Quoniam vero congregationes privatae in aula nostra archiepiscopali huic erunt praemittendae, profecto expedit, ut ipsi procuratores et nuntii, diebus saltem octo ante denuntiatum diem, Urbinum se conferant ad sententiam suam liberius praesertim in iis quae ad capitula aliquo modo pertinere dignoscuntur aperiendam.

Si quid est reliquum, carissimus confrater noster, episcopus vester, pro sua eximia prudentia indicabit.

Quidquid autem constitueritis, optamus nobis quamprimum renuntiari, ut id quod opus est praestituere possimus.

Valete in Domino, a quo fausta omnia vobis precamur.

Urbini, 9 aprilis 1859.

Subsignatum: Alexander, archiepiscopus.

Anotation: Similes litterae ad capitulum metropolitanum datae sunt.

Adligatum II

continet instructionem ad populum occasione indulti quadragesimalis datam, quae fideles maximam conciliorum utilitatem edocet et ad orandum hortatur.

Adligatum III

continet edictum, quo a 1 maii usque ad 5 (8) iunii praescribuntur quotidiana sanctissimo exposito per turnum in singulis metropolis ecclesiis facienda, litaniae omnium sanctorum diebus festis in ecclesiis parochialibus et sanctimonialium recitandae et collecta de Spiritu sancta in missa.

Adligatum IV.

Epistola ad sacram congregationem concilii pro venia obtinenda a summo pontifice Pio IX.

Eminentissimi et reverendissimi patres.

Quamvis, ut in omnibus fere dissitis catholici orbis partibus, ita in regionibus Italicis et in hac ipsa summi pontificis ditione postremis hisce temporibus perplures habiti fuerint episcoporum conventus, id maxime suadente beatissimo principe ac patre nostro Pio IX (quem Deus sospitem incolumemque servet diutissime), provincialia tamen concilia nunc quoque passim, etiam in hoc ipso ecclesiastico statu, celebrari accipio.

Qui ergo hactenus, ne ulla singularitatis nota afficerer, cum provincialia concilia longa aetate desueverint, a concilio provinciali Urbinatensi convocando me abstinui, ipse modo, ne singularis videar omittendo, quod alibi peragitur, et ne ceteris archiepiscopis segnior muneribus desim, quibus coram Deo et sancta apostolica sede me devinctum esse sentio et gaudeo, consilium vestrum prudentissimum humillime exoptulo, eminentissimi ac reverendissimi patres, uti scilicet pro summa vestra benignitate ac sapientia mihi significetis, utrum et quomodo Urbinatense quoque provinciale concilium habendum sit.

Cum nihil magis exoptatum mihi sit quam sanctae eiusdem sedis obsequentissimo et libentissimo animo iussa facere, tum nihil magis iucundum, nihil item magis secundum, quam illa omnia promptissime aggredi et sedulo exequi, quae eius auctoritate suffultus, ad Dei gloriam et ad animarum salutem plurimum conferre tuto cognoverim.

Rem totam expendendam definiendamque iudicio vestro remittens id unum deprecor, patres eminentissimi ac reverendissimi, ut quando, litteris hisce meis affirmative respondendum censeatis, nedum veniam et auctoritatem pontificis optimi maximi, sed et apostolicam benedictionem mihi etiam atque etiam roganti impetrare velitis, ut opus in Dei nomine susceptum ad finem usque divino Spiritu afflante feliciter perducatur.

Interim ea qua decet reverentia et obsequio sacram vestram purpuram humillime exosculor, eminentiarum vestrarum reverendissimarum humillimus, addictissimus, obsequentissimus servus

Alexander, archiepiscopus Urbini.

Urbini, 18 ianuarii 1857.

Adligatum V.

Litterae datae nomine summi pontificis, qui probat et laudat concilii convocationem.

Perillustris ac reverendissime domine uti frater.

Quas eminentissimis patribus sacrae congregationis concilii amplitudo tua dedit litteras, sub die 18 ianuarii nuper elapsi, de suscepto consilio provincialis synodi convocandae, sanctissimus dominus noster, cui ab infrascripto cardinali, praefecto eiusdem sanctae congregationis, relatae sunt, probavit atque laudavit. Cum itaque nihil obstet, quominus amplitudo tua, auditis prius Urbinatensis istius ecclesiae episcopis suffraganeis, synodum ipsam cogere valeat, sacra congregatio in eam erigitur spes, ut collatis cum iisdem episcopis consiliis ac studiis, ea decernantur, quae universo cuiusque gregi, Deo bene iuvante, commodo et incolumitati sint futura. Haec habuimus scribere amplitudini tuae, cui fausta omnia precamur a Domino.

Amplitudinis tuae uti frater studiosissimus

A. M. cardinalis Cagiano, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

Romae, 14 februarii 1857.

Adligatum VI.

Iterum expressa summi pontificis voluntas.

Illustrissimo e reverendissimo signore.

Presso il dubbio, espressomi da vostra signoria illustrissima e reverendissima col pregiato foglio in data 5 del corrente, non esito a dichiararle che le attuali circostanze non hanno, per grazia del cielo, rispetto ai paesi dello stato pontificio, tali complicazioni da ingerire quei timori, onde ella sembra essere preoccupata. Da ciò consegue non offrirsi alcun giusto e rilevante motivo di sospendersi la celebrazione dello intimato sinodo provinciale, potendosi invece ravvisarla ancor più opportuna negli attuali momenti anche per meglio concertarsi tra i sacri pastori, in occasione delle loro conferenze, il modo a tenersi nelle rispettive diocesi, come per eccitare maggiormente nei presenti bisogni tra i fedeli loro diocesani lo spirito di preghiera, così per mettere loro in vista l'importanza di correggersi ed emendarsi da quei disordini che presto o tardi portano seco sventure e flagelli.

Questo è il riscontro che mi convien darle dopo avere anche posto sotto gli occhi del santo padre il precitato di lei foglio, ed in tale occasione mi pregio di nuovamente attestarle i sensi della mia più distinta stima.

Di vostra signoria illustrissima et reverendissima servitor vero

S. cardinale Antonelli.

Roma, 10 maggio 1859.

Adligatum VII.

Litterae, quibus eligitur prima dignitas capituli metropolitani ad officium promotoris concilii.

Reverendissimo signore.

Nelle congregazioni private tenutesi in Senigallia nel mese di ottobre del perduto anno, in preparazione al concilio provinciale, io proposi ai reverendissimi padri la signoria vostra reverendissima all'ufficio di promotore del concilio medesimo, in unione all'reverendissimo monsignor Vittorio Rossini arciprete e prima dignità del capitolo di Senigallia.

Avendo i venerabili padri sullodati benignamente A accolta ed approvata la proposta, mi è grato nominarla, siccome la nomino colla presente, all' ufficio suindicato.

Porto fiducia che la signoria vostra reverendissima sarà per accettare questo importante ed onorevole officio, e che non solo sarà per intervenire alle sessioni conciliari, ma anche alle congregazioni generali preparatorie, le quali avranno principio, a Dio piacendo, circa il 26 di maggio prossimo.

Attenderò non ostante un grato riscontro per norma, e frattanto con sensi di parzialissima stima, ho il piacere di segnarmi di vostra signoria reverendissima.

Domino obbedientissimo servitore

A. arcivescovo di Urbino.

Urbino, 5 aprile 1859.

Il signore don Vincenzo Ciccolini, proposto del capitolo metropolitano di Urbino.

Adligatum VIII

continet similes litteras, quibus eligitur prima dignitas capituli Senogalliensis ad alterius promotoris munus.

Adligatum IX.

Dominici tituli sancti Clementis cardinalis Lucciardi, episcopi Senogalliensis, procuratoris mandatum.

Dominicus, tituli sancti Clementis sacrae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis Lucciardi, Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Senogalliensis et comes, abbas commendatarius sanctorum Pastoris et Damiani etc.

Indicto provinciali concilio in metropolitano templo Urbinatensi propediem habendo, nos pontificiae inhaerentes voluntati nobis patefactae per litteras eminentissimi domini cardinalis a secretis status diei 3 septembris anni 1858, in praefato provinciali concilio per specialem procuratorem potius quam personaliter, ut quaestiones arceantur, quae circa praeeminentiam insurgere possent, pro qua respective praestita fuere iuramenta, interesse statuimus. Quare plurimi facientes eximiam probitatem, integritatem, zelum religionis, prudentiam et doctrinam, quibus praestat reverendissimus dominus Ioannes Baptista canonicus Maneschi, sacrae theologiae ac iuris utriusque doctor, sanctissimi domini nostri Pii papae IX cubicularius honoris, vicarius noster generalis, per praesentes patentes litteras eundem in nostrum specialem procuratorem, qui personam nostram sustinens, ea omnia gerat in conventibus tum privatis tum publicis ipsius concilii, quae nos ipsi, si personaliter adessemus, gerere possemus ac deberemus, eligimus, constituimus et deputamus cum facultatibus omnibus necessariis et opportunis, quae ad munus ipsum omni ex parte obeundum requiruntur. Eique adiungimus uti theologum admodum reverendum patrem magistrum Camillum Arcipreti, exprovincialem ordinis Minorum sancti Francisci conventualium, guardianum in venerabili coenobio Senogalliensi, alterum ex nostris theologis, virum gravem et prudentem, doctrina, religione et probitate conspicuum, ratum ex nunc habentes quidquid ab eisdem gestum fuerit in concilio antedicto.

In quorum fidem praesentes litteras manu nostra subscriptas sigilloque nostro obsignatas iussimus expediri.

Dominicus cardinalis episcopus.

Livius Bruschetinius, canonicus generalis.

Datum Senogalliae, ex palatio nostro episcopali, VIII kalendas iunii anno Christi 1859.

Adligatum X.

Excusatio episcopi Feretrani, ipsiusque procuratoris constitutio.

Illustrissimo ac reverendissimo domino domino Alexandro Angeloni, archiepiscopo Urbinatensi, ceterisque venerabilibus patribus in concilio congregatis salutem et sanctus Spiritus in agendis consilium.

Cum tenuis mea et admodum incommoda valetudo non solum ex consilio, sed etiam ex medicorum iussu mihi impedimento sit, quominus in hoc provinciali concilio praesens consideam, et optatis sanctisque perfruar gaudiis, quae venerabiles patres in unum caritatis vinculum convenientes exhilarant, vobis omnibus hac mea declaratione contestor, me, etsi absentem facie, corde tamen et animo praesentem coetui vestro, immo nostro, affuturum, et hac de causa sentiam quae vos senseritis, decernam quae decreveritis, ac ea omnia, quae in utilitatem bonumque quamplurimum totius provinciae statueritis, rata ac approbata habebo meaque subscriptione confirmabo.

Quoties vero opus esset ac vobis placeret, ut in efficacius huiusce meae voluntatis testimonium isthic coram vobis repraesentarer, tunc non dubitarem dominum Aloysium canonicum Mariotti, meum provicarium generalem, nominare ac deputare, prout, si opus est et placeat, nomino ac deputo, qui, quoad eius fieri potest, quae de iure sunt peragenda meo etiam mandato exequatur.

Fausta interim omnia, immaculata deipara nova huiusce provinciae patrona, a Deo adprecatus, summa observantia et veneratione haberi cupio, humillimus, addictissimus servus

Fr. Elias Antonius, episcopus Feretranus.

Pinnae Billorum, ex aede episcopali, hac die 26 maii 1859.

Adligatum XI.

Capituli metropolitanae Urbinatensis procuratorum electio.

Capitulum metropolitanum ecclesiae Urbina-tensis:

Reverendissimis dominis Petro Forlani, canonico theologo, iuris utriusque doctori, sacrae theologiae magistro et in hac pontificia universitate collegii theologici praesidi,

Petro Albertini, canonico poenitentiario, iuris utriusque doctori, sacrae theologiae magistro et huius pontificiae universitatis rectori, et

Antonio de Via, canonico, philosophiae et sacrae theologiae doctori, in hac pontificia universitate theologiae dogmaticae et moralis professori ac collegii eiusdem facultatis doctori.

Cum nos, dignitates et canonici sanctae metropolitanae ecclesiae Urbinatensis, sacrorum canonum iure atque amantissimi archiepiscopi nostri Alexandri Angeloni, provinciae huius ecclesiasticae metropolitae, litteris ad concilium provinciale mox celebrandum advocati fuerimus, cumque nos ad congregationes generales, quae in aula archiepiscopali habebuntur, accedere ob sacra quotidie peragenda haud valeamus, idcirco vos, confratres carissimi, praesente authentico mandato constituimus et delegamus ad comparandum, interveniendum et assistendum quibuscunque sessionibus et congregationibus privatis et generalibus, tam in palatio archiepiscopali Urbini, quam in ecclesia metropolitana et alibi celebrandis, ad votum dicendum ac ferendum ac alia omnia

facienda, quae capitulum universum facere posset A
ac si conlegialiter adesset.
Vincentius Ciccolini, praepositus et vicarius capituli.
Aloysius Bartolucci, canonicus secretarius.
Datum ex aula capitulari, XVI kalendas maias
anni 1859.

Adligatum XII—XIX
continent similes litteras de electione procuratorum
aliorum provinciae capitulorum.

Praesens copia concordat cum suis originalibus.
In quorum fidem:
Ioannes doctor Paolucci, cancellarius archiepis-
copalis et concilii notarius.
Ioannes doctor Venturini, cancellarius archiepis-
copalis et concilii notarius.
Urbini, hac die 18 novembris 1860.

SYNODUS DIOECESANA ANDRIENSIS
1859 iunii 15-7.

Synodus dioecesana Andriensis in Italia, cele-
brata diebus 15, 16 et 17 iunii 1859 sub Ioanne
Iosepho Longobardi, episcopo Andriensi.
Exstant constitutiones synodales in opere cui
titulus:
Constitutiones dioecesanae in ecclesia Andrien.
cathedrali, XVII, XVI et XV kalendas iulii infra
Pentecosten octavam a. D. MDCCCLIX promul-
gatae, ab ill^{mo} et r^{mo} d^{no} Ioanne Iosepho Longo-
bardi, in sacra theologia doctore, equite ordinis
I^{ae} classis Francisci I, Dei et apostolicae sedis gratia

B episcopo Andriensi. [*Insigne.*] Neapoli, ex typis
Cajetani Cardamone, MDCCCLIX.
In-8°, XXIV p. (convocatio, oratio synodalis,
acta) - 1 f. - 181 p. — Roma, séminaire Canadien.
P. 139-78, appendix documentorum ad hanc
synodum attinentium.
P. X: „Nostri praedecessores, a 277 abhinc
annis, huic muneri [de synodo celebranda] deesse
coacti sunt.“
P. 30, mentio synodi dioecesanae Neapolitanae
celebratae anno 1576.

SYNODUS DIOECESANA AEDUENSIS IV
1859 iulii 13-4.

Synodus dioecesana Aeduensis IV in Gallia, cele-
brata diebus 13 et 14 iulii 1859, sub Frederico Ga-
briele Maria Francisco de Marguerye, episcopo
Aeduensi.
De hac synodo confer opus cui titulus:
Synodus sexta et synodus septima ecclesiae
Aeduensis, Cabillonensis et Matisconensis, annis
1861 & 1862 celebratae ab illustrissimo et reveren-
dissimo dd. Frederico-Gabriele-Francisco de Mar-

C guerye, episcopo Aeduensi, Cabillonensi et Matis-
conensi, praelato solio pontificio assistente. [*Insigne.*]
Aeduae, ex typis Michaelis Dejussieu, dd. episcopi
typographi, 1862.
In-8°, 52 p. — Autun, séminaire; Paris, Bibl.
nat. B 19729; Paris, Saint-Sulpice.
P. 5, mentio synodorum dioecesanarum, scilicet:
synodi III anno 1858; synodi IV anno 1859 [diebus
13 et 14 iulii]; synodi V anno 1860 [die 23 augusti].

CONCILIUM PROVINCIALE WESTMONASTERIENSE III
1859 iulii 13-24.

Concilium provinciale Westmonasteriense III in
Anglia, celebratum a die 13 ad diem 24 iulii 1859,
praeside Nicolao Wiseman, archiepiscopo West-
monasteriensi.

Bibliographia:
1) Decreta quatuor conciliorum provincialium
Westmonasteriensium, 1852-1873, adiectis pluribus
decretis, rescriptis aliisque documentis. Salfordii,
ex typis Ioannis Roberts.
Sine anno, in-8°, xii p. (index) - 448 - xxiii p.
(index). — Roma, collegio Inglese.
P. 1-94, concilium I anno 1852. P. 95-147,
conc. II, anno 1855. P. 149-205, conc. III, anno
1859. P. 206-342, conc. IV, anno 1873.
2) Decreta quatuor conciliorum provincialium
Westmonasteriensium, 1852-1873, adiectis pluribus
decretis, rescriptis aliisque documentis; editio se-
cunda. Londini, Burns et Oates.
Sine anno, in-8°, xii - 454 p. - xxiii p. (index). —
Roma, S. Anselmo.
Eadem paginatio ac in praecedenti editione.
3) A. M. D. G. Acta et decreta tertii concilii
provincialis Westmonasteriensis habiti, Deo adju-
vante, mense iulio MDCCCLIX, in collegio S. Mariae
apud Oscott, adiectis pluribus decretis, rescriptis

aliisque documentis. Londini, apud Thomae (*sic*)
Jones, MDCCCLXIV.
In-8°, 1 f. - ii-108 p. — Roma, Assumptionistes.
P. 80-198, appendix documentorum ad hanc
synodum attinentium.
Quaedam exemplaria habent mendose in titulo:
Londini, typis Thomae Jones, MDCCCLIV, et in
fronte (*converture*): MDCCCLXIV. Exemplar adest
Romae, collegio Inglese.
4) Acta et decreta sacrorum conciliorum recen-
tiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris
s. J. e domo b. v. M. sine labe conceptae ad La-
cum. Tomus tertius ... Friburgi Brisgoviae, sum-
tibus Herder, MDCCCLXXV, col. 995-1038 et
1349-68.
5) The synods in English, being the text of the
four synods of Westminster translated into English,
and arranged under headings, with numerous do-
cuments and references; by the rev. Robert E. Guy,
o. S. B., under the supervision of the right reverend
bishop Hedley, o. S. B., with a preface by the same.
Stratford-on-Avon, St. Gregory's press, Warwick
road, MDCCCLXXXVI.
In-8°, 1 f. - iv p. - 1 f. - 312 - iv p. (index). —
Roma, S. Anselmo.
Decreta quatuor conciliorum permixte habentur.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Post restitutam in Anglia ecclesiasticam hierarchiam, III synodus provincialis habita est anno superiore apud sanctam Mariam de Oscott, praesidente eminentissimo ac reverendissimo domino Nicolao Wiseman, cardinali archiepiscopo Westmonasteriensi. Cum autem praedictae synodi acta et decreta proposita fuerint in generalibus comitiis sacri consilii christiano nomini propagando, die 16 aprilis huius anni 1860, referente eminentissimo ac reverendissimo domino cardinali Ludovico de Alteriis, eminentissimi patres censuerunt synodum III provincialem Westmonasteriensem, iuxta modum expressum in adiecta instructione de more tradenda, esse adprobendam.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum reverendus pater dominus Caietanus Bedini, archiepiscopus Thebarum, sacri consilii Propagandae fidei a secretis, retulisset sanctissimo domino nostro Pio papae IX, in audientia diei 22 aprilis 1860, sanctissimus eam in omnibus ratam habuit confirmavitque ac praesens ad id decretum expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 2 maii 1860.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.
Locus † sigilli.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Anno 1860 sub die 2 maii, decretum prodiit e sacra congregatione de Propaganda fide, quo, iubente sanctissimo, acta et decreta III synodi provincialis Westmonasteriensis adprobata fuerunt, iuxta tamen modum literis diei 8 praedicti mensis expressum. Porro quoad eam synodi partem quae de collegiis agebat in Anglia existentibus, ac praesertim de illorum regimine, nullum sacra congregatio tunc temporis iudicium ferendum esse existimavit, ideoque ad relativas quaestiones dilato responso, voluit ut eminentissimus archiepiscopus, omnesque Angliae episcopi excitarentur ad opportunas notitias exhibendas, dum interim collegia eo uterentur regimine, quo a nonnullis annis usa fuerant.

Cum vero supralaudati eminentissimus archiepiscopus atque episcopi provinciae Westmonasteriensis omnia plane exhibuerint quae a sacro consilio fidei propagandae fuerant requisita, eminentissimi ac reverendissimi patres eiusdem sacri consilii, in generalibus comitiis habitis die 13 iulii anni 1863, mature consideratis expositis circa decretum XV synodi III Westmonasteriensis, ipsum decretum adprobandum esse censuerunt iuxta tamen modum et mentem in adiectis literis explicanda.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam per reverendum patrem dominum Hannibalem Capalti secretarium sanctissimo domino nostro Pio papae IX relata, in audientia diei 19 iulii 1863, sanctitas sua benigne in omnibus approbavit, ac praesens in rem decretum expedire praecepit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, die 14 septembris 1863.

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

Locus † sigilli. H. Capalti, secretarius.

EPISTOLA PATRUM

ad sanctissimum dominum nostrum.

Beatissime pater.

Sacros beatitudinis vestrae deosculantes pedes, ibi deponimus quae in hac nostra tertia provinciali

A synodo, nos archiepiscopus et episcopi Angliae, communi voto decernenda censuimus, quae quidem omnia a sanctitate vestra, suprema qua pollet auctoritate, vel approbata et confirmata, vel etiam emendata laeto animo recipiemus, fideliter ad executionem mandanda.

In ista synodo illud ante omnia prae oculis habuimus, ut quae nobis contulit immensa bona hierarchia ecclesiastica, ea in dies magis magisque cumulare sollicitè studeremus. Sacrosancta sane Tridentina synodus nihil sanctius habuit, quam ut unusquisque episcopus seminarium pro cleri sui educatione habeat, ubi filios suos adhuc tenellos veluti in proprio sinu foveat, vegetiores manu paterna dirigat ac sustineat.

Accedit quod nemo pontificum, qui in apostolica sede positi, orbis terrarum ecclesiam rexerunt, tantum pro clericali educatione promovenda allaboravit, nemo tantum, quantum beatitudo tua, exquisita ac magnifica cura perfecit.

Namque praeter ea quae aliis in civitatibus, praesertim in patria absolutissime peregit, inter tot praeclara munificentiae monumenta emicant, velut splendentia quaedam sidera, duo illa beatitudinis vestrae nomine insignita almae Urbis ornamenta, collegium et seminarium eximio quodam paterni pectoris affectu creata. Sed nec ullum unquam aevum nec rerum vicissitudo de nostris nostrorumque cordibus grati animi sensum evellet, quod collegio pro Anglia fundato sanctum ac venerabile Pii nomen impositum fuerit.

Talia vestigia humili gressu persequentes, hoc praecipue opus, hunc laborem nobis alacri animo imposuimus, († et) singulis nostris dioecesium seminarium ipsi exclusive proprium quantocius erigendi. Multa nobis superanda erunt obstacula, non pauca perpetienda incommoda; sed cum non currentis nostri debilis ingenii, sed miserentis Dei viribus innitatur, forti animo ad omnia toleranda nos libenter tradimus, si modo viderint oculi nostri hoc salutare opus et novam hanc benedictionem a Domino acceperimus.

Cuius quidem benedictionis pignus et augurium ante sanctitatis vestrae prostrati humillime ac affectuosissime poscimus, benedictionem scilicet apostolicam, quam super nos populosque nobis concreditos ut largiter effundat beatitudo vestra imploramus.

In synodo, apud sanctam Mariam de Oscott, die 24 iulii 1859.

Sanctitatis vestrae humillimus et devotissimus famulus et creatura,

Nicolaus, cardinalis Wiseman.

Humillimi et obsequentissimi et devotissimi filii et famuli,

Ioannes, episcopus Beverlacensis.

Thomas Iosephus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Menevensis et Newportensis.

Gulielmus Bernardus, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Birminghamiensis.

Gulielmus, episcopus Hagulstadensis.

Thomas, episcopus Suthwarcensis.

Gulielmus, episcopus Salfordensis.

Iacobus, episcopus Salopiensis.

Richardus, episcopus Nottinghamiensis.

Alexander, episcopus Liverpoolitanus.

Gulielmus, episcopus Plymuthensis.

Gulielmus, episcopus Cliftoniensis.

Franciscus, episcopus Northantoniensis.

Georgius, archiepiscopus Trapezuntinus, coadiutor eminentissimi cardinalis archiepiscopi Westmonasteriensis.

ACTA SYNODI.

Annunte sanctissimo domino nostro Pio papa IX A dilata fuerat celebratio tertiae synodi provinciae Westmonasteriensis, ad diem 6 iulii 1858 indictae. Eam deinceps convocavit ad diem 12 iulii anno 1859 per litteras datas die 25 martii eiusdem anni eminentissimus et reverendissimus archiepiscopus.

Nomina eorum qui interfuerunt huic tertiae synodo provinciali Westmonasteriensi.

Praefuit eminentissimus ac reverendissimus dominus Nicolaus, tituli Sanctae Pudentianae sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis.

Interfuerunt illustrissimus et reverendissimus Ioannes Briggs, episcopus Beverlacensis, consecratus die 29 iunii 1833.

Illustrissimus et reverendissimus Thomas Iosephus B Brown, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Newportensis et Menevensis, consecratus die 28 octobris 1840.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Bernardus Ullathorne, ordinis Sancti Benedicti, episcopus Birminghamiensis, consecratus die 21 iunii 1846.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Hogarth, episcopus Hagulstadensis, consecratus die 24 augusti 1848.

Illustrissimus et reverendissimus Thomas Grant, episcopus Suthwarcensis, consecratus die 6 iulii 1851.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Turner, episcopus Salfordensis, consecratus die 25 iulii 1851.

Illustrissimus et reverendissimus Iacobus Brown, episcopus Salopiensis, consecratus die 27 iulii 1851.

Illustrissimus et reverendissimus Richardus Butler Roskell, episcopus Nottinghamiensis, consecratus die 21 septembris 1853.

Illustrissimus et reverendissimus Alexander C Goss, episcopus Liverpoolitanus, consecratus die 25 septembris 1853.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Vaughan, episcopus Plymuthensis, consecratus die 16 septembris 1855.

Illustrissimus et reverendissimus Gulielmus Cliford, episcopus Cliftoniensis, consecratus die 15 februarii 1857.

Illustrissimus et reverendissimus Franciscus Kerril Amherst, episcopus Northantoniensis, consecratus die 4 iulii 1858.

Illustrissimus et reverendissimus Georgius Errington, archiepiscopus Trapezuntinus, consecratus die 25 iulii 1851, coadiutor eminentissimi archiepiscopi Westmonasteriensis.

Superiores ordinum et congregationum regularium.

Reverendissimus dominus Placidus Burchall, abbas D et praeses generalis congregationis Anglo-Benedictinae.

Reverendus admodum pater Iosephus Johnson, provincialis societatis Iesu.

Reverendus admodum pater Ignatius ab infante Iesu, provincialis congregationis clericorum ex-calceatorum Passionis domini nostri Iesu Christi.

Reverendus admodum pater Robertus Cooke, provincialis Oblatorum beatae virginis Mariae, sine labe originali conceptae.

Reverendus admodum pater Angelus Maria Rinolfi, provincialis congregationis Caritatis.

Reverendus admodum pater Samuel Augustinus Procter, provincialis ordinis Praedicatorum.

Deputati capitulorum.

Reverendus admodum dominus Ioannes Maguire, sacrae theologiae doctor, canonicus theologus ecclesiae metropolitanae.

Reverendus admodum dominus Richardus Browne, canonicus ecclesiae Beverlacensis.

Reverendus admodum dominus Thomas Flanagan, canonicus ecclesiae Birminghamiensis.

Reverendus admodum dominus Radulphus Platt, praepositus ecclesiae Hagulstadensis.

Reverendus admodum dominus Marcus Aloysius Tierney, canonicus poenitentarius ecclesiae Suthwarcensis.

Reverendus admodum dominus Ioannes Rimmer, canonicus ecclesiae Salfordensis.

Reverendus admodum dominus Randolphus Frith, canonicus ecclesiae Salopiensis.

Reverendus admodum dominus Iacobus Jones, praepositus ecclesiae Nottinghamiensis.

Reverendus admodum dominus Thomas Cookson, praepositus ecclesiae Liverpoolitanae.

Reverendus admodum dominus Radulphus Brindle, praepositus ecclesiae Plymuthensis.

Reverendus admodum dominus Ioannes Williams, canonicus ecclesiae Cliftoniensis.

Reverendus admodum dominus Marcus Oléron, sacrae theologiae doctor, canonicus theologus ecclesiae Northantoniensis.

Theologi episcoporum.

Reverendus dominus Ioannes Chaillot, adductus ab eminentissimo archiepiscopo.

Reverendus admodum dominus Ioannes Walker, canonicus, ab episcopo Beverlacensi.

Reverendus admodum pater Norbertus Sweeny, prior electus cathedralis, ordinis sancti Benedicti, ab episcopo Menevensi et Newportensi.

Reverendus admodum dominus Georgius Morgan, sacrae theologiae doctor, canonicus, ab episcopo Birminghamiensis.

Reverendissimus dominus Robertus Cornthwaite, sacrae theologiae doctor, e cubiculo honoris sanctissimi domini nostri, canonicus, ab episcopo Hagulstadensi.

Reverendus admodum dominus Ioannes Crookall, sacrae theologiae doctor, canonicus, ab episcopo Suthwarcensi.

Reverendus admodum dominus Petrus Benoît, canonicus theologus, ab episcopo Salfordensi.

Reverendus admodum dominus Ambrosius Lennon, canonicus, ab episcopo Salopiensi.

Reverendus pater Aloysius Torcelli, ordinis Praedicatorum, ab episcopo Nottinghamiensis.

Reverendus dominus Richardus Vandepitte, ab episcopo Liverpoolitano.

Reverendus admodum dominus Gulielmus Agar, canonicus theologus, ab episcopo Plymuthensi.

Reverendus admodum pater Dominicus Aylward, subprior conventus Sylvaecastri ordinis Praedicatorum, ab episcopo Cliftoniensis.

Reverendus admodum pater Hyacinthus Ludovicus Gonin, prior conventus Sylvaecastri, ordinis Praedicatorum, ab episcopo Northantoniensi.

Reverendus admodum dominus Iacobus O'Neal, canonicus metropolitanae, ab archiepiscopo Trapezuntino.

Praedicatores synodales.

Reverendus admodum dominus Henricus Eduardus Manning, sacrae theologiae doctor, praepositus ecclesiae metropolitanae.

Reverendus admodum pater Hyacinthus Ludovicus Gonin, prior conventus Sylvaecastri, ordinis Praedicatorum.

Secretarii.

Reverendus admodum dominus Rodolphus Bagnall, canonicus Birminghamiensis.

Reverendus admodum dominus Ioannes Morris, canonicus Northantoniensis.

Reverendus dominus Thomas Tasker Roskell, sacrae theologiae doctor.

Reverendus admodum dominus Eduardus Windeyer, canonicus Plymuthensis.

Caeremoniarii.

Reverendus dominus Iacobus Laird Patterson, praefectus caeremoniarum eminentissimi archiepiscopi.

Reverendus dominus Edmundus Stonor.

Reverendus dominus Iacobus Moore.

Cantor.

Reverendus admodum dominus Ioannes Crookall, sacrae theologiae doctor, canonicus Suthwarcensis.

Notarius.

Dominus Georgius Bowyer, iuris civilis doctor, eques Hierosolymitanus.

Ostarii.

Magister Ioannes Iosephus Mac Gahren.

Magister Ioannes Iosephus Clarke.

Die 11 iulii 1859, hora 8 pomeridiana, habitus est, sub praesidentia eminentissimi archiepiscopi, conventus praeparatorius omnium episcoporum, excepto episcopo Plymuthensi qui nondum advenerat, et probata sunt nomina officialium synodi, prout in decreto quarto clarius patebit. Actum est de distribuendis materiis de quibus tractari deberet in congregationibus particularibus, et assignata fuit *congregationi generali* seu *moralis* discussio omnium decretorum quae ad collegiorum negotium relationem non haberent.

Die 12 iulii 1859, hora 9, cum quadrante, habitus est conventus episcoporum, qui una cum eminentissimo archiepiscopo res in congregatione generali mox habenda disposuerunt. In ea congregatione et rursus in congregatione generali, eminentissimus silentium indixit de omnibus in synodo peragendis usque ad definitivam sanctae sedis decretorum approbationem.

Cum episcopis visum fuerit archiepiscopum Trapezuntinum, coadiutorem cum futura successione eminentissimi archiepiscopi, de iure non gaudere suffragio decisivo, is a patribus admissus fuit cum voto consultivo. Licet dubium discussum fuerit, utrum ex responsione sacrae rituum congregationis in Aquileiensi, die 30 septembris 1596¹, eidem archiepiscopo coadiutori eam responsionem alleganti, competeret ius sedendi supra episcopos archiepiscopali dignitate non fulgentes, censuerunt episcopi sacram congregationem de Propaganda fide in revisione actorum synodi secundae provincialis, determinasse ipsius locum post episcopos iurisdictione pollentes.

Statuerunt patres duas congregationes particulares esse nominandas, unam scilicet *de collegiis* nuncupandam, aliam vero *moralem* seu *generalem* appellandam.

In congregatione morali erunt reverendi patres domini archiepiscopus Trapezuntinus, episcopi Menevensis et Newportensis, Plymuthensis et Cliftoniensis. Theologi: reverendi admodum domini Agar, Benoît, Brindle, Browne, Crookall, Frith, Jones, Oléron; reverendi admodum patres Aylward, Cooke, Gonin, Johnson, Procter; secretarius: reverendus dominus Benoît.

A In altera congregatione postea dividenda erunt omnes reliqui episcopi et sacerdotes ex utroque clero.

Hora 12 cum dimidio, habita est
PRIMA CONGREGATIO GENERALIS,

In qua, postquam concionem habuisset eminentissimus archiepiscopus, instantibus promotoribus, lectum est decretum *De aperienda synodo*, et inducti sunt procuratores capitulorum, qui instrumenta suae deputationis exhibuerunt. Deinde probata sunt decreta *De methodo vitae in synodo servanda; de non praeiudicando, de officialibus, de non discedendo, de professione fidei et de residentia* in sessione prima ferenda. Eminentissimus deinde redeuntibus theologis secretum, modo quo supra expositum est, servandum praescripsit.

Hora tertia, habitus est conventus episcoporum, quibus eminentissimus proposuit ordinem in quaestione collegiorum vel seminariorum pertractanda tenendum. Statutum est primo determinari debere quonam modo regimen eorundem collegiorum perfici valeret; et deinde methodum stabiliendam esse per quam studia et pietas alumnorum promoverentur. Episcopi arbitrati sunt haec omnia per decreta sanctae sedis iudicio submittenda peragi debere. Sententia patrum fuit tria collegia Sanctae Mariae de Oscott, Sancti Cuthberti et Sancti Edmundi, prout constituta reperiuntur, seminaria in stricto sensu sacri concilii Tridentini hodie dici non posse. Omnes episcopi exoptarunt ut vera seminaria erigerentur.

SESSIO PRIMA,

die 13 iulii habita est, in qua eminentissimus archiepiscopus cantavit missam solemnem, qua finita, sermonem habuit super verbis Ecclesiastici: „*Et nunc orate Deum omnium, qui magna fecit omni terrae, qui auxit dies nostros a ventre matris nostrae, et fecit nobiscum secundum suam misericordiam, det nobis iucunditatem cordis et fieri pacem in diebus nostris in Israel, per dies sempiternos*“;¹ invitavitque omnes ut Deo patri misericordiarum gratias agerent de felici nuntio pacis initae in Italia qui ipsa die sessionis advenerat, omnesque summa laetitia ob amorem et affectum erga summum pontificem et dilectum patrem Pium papam IX affecerat.

Aperta per decretum synodo, et data libertate per proclamationem ad valvas ecclesiae factam petitiones ad synodum deferendi, ingressus est reverendus admodum dominus Maguire, canonicus et procurator metropolitanae, qui documenta ad capitulum metropolitanum spectantia nonnulla ad synodum a sacra congregatione de Propaganda fide remissa patribus obtulit. Eminentissimus dixit eadem documenta ab ipsa sacra congregatione ad se fuisse missa, sed posse relinqui apud secretarium synodi.

Deinde lecta fuerunt nomina eorum qui adesse deberent, et lata sunt decreta *De methodo vitae, de non praeiudicando, de officialibus synodi, de iudiciis in causis personalibus, de non discedendo, de residentia et de professione fidei emittenda*. Eandem professionem emiserunt, iuxta symbolum Pii papae IV, episcopi prima vice praesentes, Liverpoolitanus scilicet, Plymuthensis, Cliftoniensis et Northantoniensis.

(Hic vero inserenda videtur animadversio sacrae congregationis de Propaganda fide, in epistola diei 8 maii 1860 ad eminentissimum archiepiscopum, sequentibus verbis:

„In actis synodi legitur fidei professionem emisisse iuxta symbolum Pii papae IV episcopos prima

¹ Apud Gardellini, t. VII, p. 46.

¹ Eccli. I, 24.

vice praesentes. Etsi vero ad legis rigorem satis A esse videatur, ut fidei professionem soli illi emit- tant antistites, qui eam in anteactis synodis non- dum emiserint; cum tamen usu constanti receptum sit ut ab omnibus concilii patribus semper fiat, id- circo sacra congregatio optat, ut in futuris conciliis episcopi omnes fidem iuxta formulam Pii IV absque ullo discrimine profiteantur.“)

Lato alio decreto *De sessione II* feria tertia heb- domadae post dominicam V post Pentecosten [ha- benda], redierunt ecclesiastici et fideles, et facta oratione mentali de punctis tribus lectis a reverendo admodum domino Bagnall et a reverendo admodum domino praeposito Manning, dimissa fuit sessio per benedictionem ab eminentissimo datam.

Hora 3 pomeridiana, in conventu episcoporum lecta est epistola eminentissimi praefecti sacrae congregationis de Propaganda fide, data sub die 30 iunii 1859, ea die accepta, ex qua patebat sen- B tentiam patrum diei praecedentis de voto decisivo coadiutorum cum futura successione non admittendo, fuisse conformem menti sacrae congregationis¹. Deinde patres ad usque horam 6½ processerunt in praeparatione decretorum in synodo proponen- dorum.

Die 14 iulii, habitus est conventus episcoporum mane ab hora 9¼ ad horam 1½ et vespere ab hora 3¼ ad 6½, interposita respective mora mediae horae. Congregationes vacarunt. In conventu epis- coporum statutae sunt hae regulae in congregationi- bus deinceps servandae. Singulis episcopis, in- cipiendi a iuniore, liceat sententiam suam in con- gregatione exponere donec omnes semel locuti fuerint, nisi necesse sit per brevem interrogationem sententiae alicuius vim et sensum melius explorare. Postquam omnes loquendi occasionem habuerint, singuli iam a se dictis nova, si velint, addere C poterunt.

Die 15 iulii, habitae sunt congregationes par- ticulares theologorum ab hora 9 ad 11; ab hora 11½ ad 1½ episcopi convenerunt, et rursus ab hora 5¼ ad 6½. Theologorum congregationes fuerunt etiam ab hora 3 ad 4¾.

Die 16 iulii, episcopi congressi sunt ab hora 9 ad 10½; theologi vero ab hora 10¾ ad 12¾; horis vero pomeridianis iidem convenerunt ab hora 2 ad 3¾; et deinceps episcopi ab hora 4 ad 5¾.

In conventu antemeridiano, summopere cupientes episcopi submittere sanctae sedi flagrans ipsorum desiderium, ut venerabilis Beda per declarationem et concessionem summi pontificis honorari possit veluti doctor universalis ecclesiae, commiserunt episcopo Hagulstadensi, in cuius territorio idem sanctus confessor vixit et decessit, linquens Angliae et toti ecclesiae virtutum suarum odorem et ex- D emplum, ut una cum episcopis Menevensi et New- portensi ac Birminghamiensi ordinis Sancti Benedicti, cuius idem venerabilis Beda fuit alumnus, vocatis in adiutores reverendis canonicis Williams et Morris, causam promoveat apud sacrorum rituum con- gregationem.

Interim episcopus Cliftoniensis praeparabit docu- menta de maiori diffusionem, quam episcopi promovere desiderant, cultus et adorationis sacratissimi cordis Iesu.

Cum sanctus Eleutherius pontifex primus missio- narios ad Britannorum conversionem destinaverit, patres statuerunt petendam esse translationem festi ipsius atque elevationem ad ritum duplicem, ad alium diem, cum dies ipsius proprius sit festum primae classis sancti Augustini, Anglorum apostoli.

Cum quaestio [sit] de honore quem sancta sedes permisit creditur tribuendum iis qui pro sancta fide catholica et sanctae sedis primatu in Anglia sanguinem suum post eversionem avitae religionis effuderunt, episcopi Salfordensis et Liverpoolitanus, in quorum territorio plurimi missionarii eorum temporum nati sunt, debent de hac quaestione accuratum inire examen.

Die 17 iulii, dominica, hora 10, missa celebrata est ab episcopo Northantoniensi coram eminentissimo archiepiscopo et praesentibus omnibus episcopis et theologis. Deinde habitus est conventus epis- coporum in quo remissa fuit sessio secunda a feria tertia proxima ad diem sequentem. In hoc con- ventu promotores dixerunt se habere ius protestandi, si necessitas adesset, de rebus factis in congre- gationibus particularibus episcoporum, et non solum de actibus sessionum publicarum, licet episcopi non teneantur admittere protestationem.

Hora 2½ ad 4½ habitus est conventus theo- logorum.

Die 18 iulii, ab hora 9 ad 10½, habitae sunt congregationes particulares, quas sequutus est con- ventus episcoporum in quo tres congregationes constitutae sunt loco duarum priorum.

1. *Congregatio de disciplina interna collegiorum.* Episcopi: Beverlacensis, Hagulstadensis, Notting- hamiensis et Northantoniensis. Theologi: reverendi domini Morgan, Walker, Bagnall, Lennon, Windeyer, Burchall, Procter, Stonor et Roskell. Secretarius: reverendus dominus Cornthwaite.

2. *Congregatio de regimine collegiorum.* Epis- copi: Birminghamiensis, Suthwarcensis, Salfordensis, Salopiensis, Liverpoolitanus. Theologi: reverendi domini Maguire, Platt, Browne, Cookson, Rimmer, Frith, Williams, Brindle, Jones, Flanagan, Oléron, Morris, Manning, Chaillot, Vandepitte, Patterson, Rinolfi, Torcelli. Secretarius: reverendus pater Sweeney.

3. *Congregatio moralis seu generalis.* Episcopi: Trapezuntinus, Menevensis et Newportensis, Ply- muthensis, Cliftoniensis. Theologi: reverendi domini Crookall, Agar, O'Neal, Moore, Johnson, Ignatius, Cooke, Aylward, Gonin. Secretarius: reverendus dominus Benîot.

Ab hora 2 ad 5¾ convenerunt episcopi, quorum congregationi successerunt congregationes theo- logorum.

Die 19 iulii 1859, missam de requiem pro omni- bus episcopis Angliae defunctis celebravit episcopus Nottinghamiensis, praesente eminentissimo archi- episcopo cum suffraganeis. Post missam absolu- tiones datae sunt ab episcopis Liverpoolitano, Ply- muthensi, Cliftoniensi et Northantoniensi.

In aula paramentorum habitus est conventus episcoporum, coram quibus reverendus dominus Daniel Rock, sacrae theologiae doctor, canonicus, exhibuit eminentissimo archiepiscopo litteras suae deputationis in procuratorem capituli Suthwarcensis vice reverendi domini canonici Tierney, qui ob adversam valetudinem a synodo abire coactus fuerat. Retulerunt episcopi Beverlacensis et Birmingha- miensis iudices excusationum se examinasse dubium, utrum scilicet idem canonicus qui in aliena dioecesi ordinarie commoratur, diebus vero a statutis capi- tularibus praescriptis ad cathedralem se sistit ad divina officia peragenda, desit legi residentiae, ideoque incapax sit deputationis in procuratorem; atque advertentes sanctam sedem reduxisse obliga- tionem residentiae ad onus adeundi divina officia statis diebus, arbitrari dubium minime obstare officio procuratoris exercendo. Inde admissus est reveren- dus dominus Rock, et eminentissimus, imposito se-

¹ Appendix n. I.

creto synodali, eundem nominavit inter theologos A congregationis de regimine collegiorum.

Hora 3 habita est

SECUNDA CONGREGATIO GENERALIS.

In qua, post recessum theologorum, probata sunt decreta *De commissione investigationis et de cathedratico solvendo*. Hora 6¹/₂, dimissa fuit congregatio.

Die 20 iulii, hora 9¹/₄, celebrata est

SESSIO SECUNDA.

Missam legit in pontificalibus episcopus Birminghamiensis, qua finita, post concionem super verbis sancti Ioannis: „*Carissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus, si ex Deo sint*,“¹ a reverendo patre Gonin, ordinis Praedicatorum habitam, in solemni sessione lata sunt decreta *De commissione investigationis et de cathedratico*. Ab B hora 2 usque ad 6, interposita mora mediae horae, habitus est conventus episcoporum.

Die 21 iulii, hora 9, habitae sunt congregationes particulares quibus successit congregatio episcoporum. Eodem ordine factae sunt congregationes horis pomeridianis.

Die 22 iulii, hora 9, habita est congregatio episcoporum, et hora 2¹/₂ celebrata fuit

TERTIA CONGREGATIO GENERALIS.

In hac congregatione adstiterunt cum voto consultivo a patribus concesso reverendus pater dominus Spaccapietra, archiepiscopus insulae Sanctissimae Trinitatis, et reverendus pater dominus Forcade, episcopus Imae Telluris (Guadeloupe) in Indiis. Post discessum theologorum plura decreta probata sunt, et statuerunt patres quonam modo esset respondendum pluribus quaesitis a sancta sede remissis.

QUARTA CONGREGATIO GENERALIS.

Haec celebrata fuit die 23 iulii, hora 9, et in ea eminentissimus archiepiscopus theologis et secretariis particularium congregationum, nomine episcoporum, gratias et laudes tribuit.

In hac congregatione prorogata est tertia sessio ad dominicam proximam, et post recessum theologorum plura decreta examinata sunt. Continuata fuit congregatio per horas pomeridianas.

Dominica, 24 iulii, celebrata fuit

SESSIO TERTIA ET ULTIMA.

In ea missam de Spiritu sancto cantavit episcopus Plymuthensis, qua finita, concionem habuit reverendus admodum dominus Maning, praepositus metropolitanae, super verba: „*Sapientia aedificavit sibi domum*,“² de beneficiis in ecclesiam collatis per celebrationem sacrosancti concilii Tridentini. D

In sessione lata sunt omnia decreta in aliis sessionibus omissa, prout in elencho habentur.

In fine lectum est decretum de futura synodo quarta provinciali.

Ante discessum patrum episcopus Beverlacensis, nomine omnium coepiscoporum, dixit: „*Gratias vel maximas reddimus eminentiae tuae reverendissimae de benignitate, patientia et assiduitate quarum exemplum per totum synodi decursum nobis dedit. Virtus ducis virtutem addit eis qui cum ipso pugnam ineunt; et indefessus labor et constans zelus eminentiae tuae alacritatem viresque tribuunt episcopis qui hic adunati eminentiam tuam in onere episcopali sustinendo cum summa aedificatione admirati sunt. Mihi non erit datum ad quartae synodi cele-*

brationem vitam perducere; et dum precor ut suffragiis collegarum meorum fruar, exoro ut Deus annos multos atque felices eminentiam tuam concedere dignetur.“ Eminentissimus dixit se cum maxima laetitia vidisse concordiam et pacem quae in synodo floruerant; et laudavit, nomine episcoporum, superiores collegii qui omnia ad synodi celebrationem necessaria summo studio paraverant.

Post regressum fidelium, lecta sunt puncta orationis mentalis a reverendis dominis Bagnall et Manning, prout in prioribus sessionibus; facta est processio, et post acclamationes pulcherrima modulatione expressas et osculum pacis, synodus dimissa fuit.

Orationis mentalis in prima sessione puncta tria.

I. Dilectissimi fratres, levate oculos in coelum, ad Deum patrem omnipotentem, Deum fortem et dominum virtutum, orantes ut sanctissimum dominum ac pontificem nostrum Pium benigno oculo respiciat, et valida manu tueatur. Sit ei auctoritas, sit ei potestas, sit ei firmitas. Contra eum non praevaleat homo: ut neque calliditate deceptus, nec vi oppressus, in pacifico sui muneris cursu turbetur.

II. Dilectissimi fratres, ad thronum divinae maiestatis aciem mentis dirigite, et patrem misericordiarum et Deum totius consolationis supplices rogate, ut eminentissimum archiepiscopum et reverendissimos patres hic in synodo congregatos, benedicendo benedicat, ut opus feliciter compleant, ad quod eos adunavit. Sit illis fons sapientiae verbum Dei, scaturiens aquas refectionis in omnem populum sanctumque clerum; verbum dico, de quo ait Dominus: „*Non redibit ad me vacuum*.“ Sint eorum consilia consilia sapientissimi, sint sermones sermones Dei. Sint speciosi eorum gressus, sint pulchra opera manuum, sint gratiae plena corda, sint C coelestes animarum virtutes.

III. Dilectissimi fratres, convertite mentes vestras et corda sincero affectu ad Deum creatorem ac redemptorem nostrum, et orate, ut dignetur benedictionis suae copiam super omnes effundere qui huc convenerunt. Gratiae divinae ros largiter super omnes descendat, eos impleat, permeet, et ad ipsam animae medullam penetret, ibique iugiter permaneat. Impertiaturo clero in ministerio suo sancto amplissimum fructum, et omnibus christifidelibus abundantiam bonorum omnium in vita hac labili, et tandem gloriae immarcescibilem coronam. Amen.

Orationis mentalis in secunda sessione puncta tria.

I. Fratres carissimi, ad Deum patrem omnipotentem conversi, toto animi vestri affectu, sic orate: Pater immensae maiestatis, „*quis Deus similis tui, qui aufers iniquitatem, et transis peccatum reliquiarum haereditatis tuae?*“¹ „*Avertatur ira tua a nobis; quia derelicti sumus pauci inter gentes, ubi dispersisti nos. Respice, Domine, de domo sancta tua in nos, et inclina aurem tuam, et exaudi nos. Aperi oculos tuos, et vide quia non mortui . . . dabunt honorem et iustificationem Domino: sed anima quae tristis est super magnitudine mali, et incedit curva et infirma, et oculi deficientes, et anima esuriens, dat tibi gloriam et iustitiam Domino.*“² Respice ergo, Domine Sabaoth super pauperes tuos, super „*vinctos in mendicitate et ferro, et quod peius est, sedentes in tenebris et (f in) umbra mortis*“³. In carceribus et in ptochotrophis detentis misericordiam tuam praesta, ut ad eos cito libere penetret lumen catholicae fidei, exercitiumque omnis

¹ I Ioan. IV, 1.

² Prov. IX, 1.

¹ Mich. VII, 18.

² Baruch. II, 13-8.

³ Ps. CVI, 10.

pietatis, ut etiam inter eos quos vinxerit humana A
severitas *verbum saltem Dei non sit alligatum*¹.

II. Fratres carissimi, qui statis in domo Domini, in atriis domus Dei nostri, attollite manus vestras in sancta, et rogate Filium Dei, dicentes: O aeterna sapientia, verbum Dei incarnatum, in te continens omnia, et attingens a fine ad finem, cuius deliciae sunt esse cum filiis hominum, inclina te ad parvulos nostros, per plateas civitatum balantes, et veluti oves pascua incassum quaerentes, pabulo vitae et intellectus, et aqua sapientiae salutaris² destitutos: aut etiam ad arida deserti et cisternas dissipatas currentes, ubi nullus sapor veritatis, nulla refectio salutaris. Tu, qui patri tuo aeterno gratias egisti, quod profunda sapientiae divinae mysteria absconderit a sapientibus et prudentibus, et revelaverit parvulis³; manda sanctos angelos tuos et eorum qui vident faciem Patris, ut captivos eripiant, errantes reducant, periclitantes tueantur, labantes B
sustineant, in recta gradientes via confirment et conducant: ut intercedente beato Hieronymo, cuius festum hodie agimus, ne unus quidem parvulus quem ecclesia tua pepererit, de matris sinu evelatur aut alliciat, sicque non pereat vel unus quem pater tuus coelestis dederit tibi⁴.

III. Fratres carissimi, sic divinum spiritum Dei cum fiducia alloquimini: Veni, sancte Spiritus, paraclite, consolator optime, fons aeterni amoris, et vinculum indissolubilis et sempiternae caritatis, oculos tuos, suavissima luce radiantes in nos conice, et omnes mentis nostrae tenebras benignissime dissipa. Sit caritas tua diffusa in cordibus nostris, regnet ubique mansuetudo, et pax tua quae omnem exsuperat sensum⁵. Inter eos qui saecularibus negotiis implicantur, et quos tui solius mancipatos voluisti esse ministerio, intercedat non solum una fides mentium, sed et una pietas actionum, quoties C
cumque pauperum causa eos in eadem castra et ad unum proelium convocaverit. Sis, o bone Spiritus, solatium nostrum, sis fulcimen, sis tranquillitas et portus tandem quietis aeternae. Fac interim ut sit bonum et iucundum hic nobis fratribus habitare in unum, in gratia spiritualis concordiae et pulchritudine sanctae dilectionis. Amen.

Orationis mentalis in tertia sessione puncta tria.

I. Accedamus, fratres carissimi, ad Deum nostrum, patrem omnipotentem, sic deprecantes: Infinitam maiestatem tuam, Domine, humillimo veneramur cultu, teque omnium bonorum datorem, et omnium gratiarum auctorem et distributorem, flexo genu adoramus, laudamus, tibi grati animi rependimus obsequium; eo quod dispersos famulos tuos in unitate congregasti, tribuens illis spiritum tuum bonum, ut quae ad honorem tuum conducant libera D
mente statuerent. Et nunc cum venerit tempus spargendi vivos lapides sanctuarii tui, quos uno tempore collegeras⁶, pone signaculum tuum super unumquemque illorum, signum gratiae, tesseram benedictionis, ut ad sua rediens felice itinere, collectum hic ambarum cumulum et ipse dispergat multisque distribuat.

II. Venite, procidamus, fratres carissimi, ante faciem Christi domini, dulcissimi Iesu, dicamusque salvatori nostro: Quare obdormis, Domine, dum navis Petri tui fluctibus agitur? Quoadusque manus tua in sinu tuo, dum venti in eam ruunt, minanturque saevientes? Evigila, Domine, et extende manum tuam et brachium tuum, et impera ventis et fluctibus, ut sileant et quiescant. O Iesu, prin-

ceps pacis, pacifice noster, fiat pax nobis in virtute tua. Ne sinas gentes in nomine sancto, tuo credentes se mutuo devorare, et bellorum immanitate, te, qui mitis es et humilis corde, veluti abnegare. Mitte in cor regum et principum, qui te colunt et agnoscunt, cogitationes pacis et amoris. Arcum contere, et confringe arma, et scutum combure igne, auferens bella usque ad finem terrae.

III. Tandem, spiritum sapientiae et veritatis cum fiducia supplicemus, dicentes: Spiritus dulcedinis, erudiens nos in ecclesia Dei, radiisque tui splendoris illuminans iter nostrum, te nunc, cum ferventissimi cordis affectu deprecamur, ut quidquid praelatorum nostrorum sapientia pro clericali praesertim institutione decreverit, quidquid eorum mentes magnanime determinaverint, illud omne virtute tua compleas, prudentia dirigas, et ad optimum finem perducas. Seminaria ubique exsurgant, adolescentibus referta, tua gratia abundantibus, te septiformique tuo munere repletis, qui in dies tua superna illustratione directi, cum nos, patresque nostros sanctos, exceperit in futura vita Domini nostri sinus, ad convivium aeternum, ipsi opus laboremque nostrum melius quam nos perficiant, consolident ac aeternent. Amen.

ACCLAMATIONES.

Archidiaconus: Deo vivo et vero, qui lucem inhabitat inaccessibilem, cum unus sit et trinus, laus semper et decus, honor et sine fine gloria.

Chorus: Te laudamus, te confitemur, una et indivisa Trinitas. Adauge fidem in hoc divino mysterio, ut omnes cognoscant te Deum patrem, et quem misisti Iesum Christum, cui, tecum et cum sancto Spiritu, omnis honor et gloria.

Archidiaconus: Sanctissimo domino nostro Pio, universalis ecclesiae pastori, Iesu Christi vicario, pax et tranquillitas, et omnia prospera.

Chorus: Fiat pax in virtute tua, et abundantia in turribus tuis. Dominus custodiat te, et non tradat te in animam inimicorum tuorum.

Archidiaconus: Eminentissimo et reverendissimo archipraesuli Westmonasteriensi, gratiae incrementum, et ad labores animus et robur.

Chorus: Mitte ei, Domine, auxilium de sancto, et de Sion tuere eum, ut tibi soli adhaerens, et terrena despiciat, et ad coelestia semper aspiret.

Archidiaconus: Reverendissimis patribus, episcopis hic coadunatis, ex corde gratiae, felix reditus ad sua, et in virtutibus quibus ornantur quotidianus profectus.

Chorus: Pro gratia quam attulerunt, redde eis, Domine, septuplum in sinu eorum. Angelus tuus sanctus comitetur eos, et dirigat pedes eorum in viam prosperitatis et pacis. Corona decoris et diadema speciei fiant ecclesiae virtutes eorum.

Archidiaconus: Clero omni, iis praesertim qui huc convenerunt, et fidelibus huius provinciae, in vera fide inconcussa firmitas, in pietatis operibus indefessa assiduitas, et in caritatis vinculo imperturbabilis securitas.

Chorus: Sit splendor vultus tui, Domine Deus noster, super nos, et super filios nostros; et opera manuum nostrarum dirige super nos, et opus manuum nostrarum dirige.

Archidiaconus: Venerabilibus patribus et fratribus nostris, episcopis et sacerdotibus, qui aliquando hic in synodo congregati, nunc in pace Christi quiescunt, claritas sempiterna.

Chorus: Aeterna fac, cum sanctis tuis, in gloria numerari; ut cum amodo dixerit nobis Spiritus ut requiescamus a laboribus nostris, ipsi recipiant nos in aeterna tabernacula.

¹ II Tim. II, 9.

⁴ Ioan. XVII, 27.

² Eccl. XV, 3.

⁵ Eph. IV, 7.

³ Luc. X, 21.

⁶ Eccles. III, 5.

Archidiaconus: Synodi nostrae decreta fideliter A et omnibus sanctis, benedictionibus repleamur coe-
observantes, et in orthodoxa fide ecclesiae semper lestibus, et ad vitam perveniamus aeternam.
uniti, intercedente pro nobis immaculata Dei geni-
trice Maria, cum beatis martyribus Thoma et Georgio,
Chorus: Amen, amen! Fiat, fiat!

DECRETA SYNODI.

I. De aperienda synodo.¹

Titulus I.

II. De methodo vitae in synodo servanda².

XIII. De seminariis condendis.

III. De non praeiudicando.³

IV. De officialibus synodi.

Constituti sunt:

Promotores, reverendissimi domini episcopi Suthwarcensis et Cliftoniensis.

Secretarii, reverendi domini Rodolphus Bagnall, Ioannes Morris, Thomas Tasker Roskell et Eduardus Windyer.

Caeremoniarii, reverendi domini Iacobus Laird Patterson, Edmundus Stonor et Iacobus Moore.

Cantor, reverendus dominus Ioannes Croskall.

Notarius, dominus eques Georgius Bowyer.

V. De iudiciis in causis personalibus constituendis.

Constituti sunt reverendissimi domini episcopi Beverlacensis et Birminghamiensis.

VI. De non discedendo.⁴VII. De professione fidei.⁵VIII. De residentia.⁶

IX. De secunda sessione.

Audita sententia patrum in hac prima synodo praesentium, secundam sessionem habendam esse, Dei favente gratia, feria tertia proxime futurae hebdomadae post dominicam quintam Pentecostes; monentes omnes et singulos ut ea die adsint, sub poenis contra contumaces statutis.

Datum apud collegium Sanctae Mariae de Oscott, C die 13 iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

X. Prorogatio sessionis secundae.

Cum decreto IX sessionis primae huius concilii provincialis, die 13 iulii 1859 habitae, de consensu patrum decreverimus sessionem secundam habendam esse die 19 iulii, feria scilicet tertia praesentis hebdomadae V post Pentecosten, nunc, gravibus nos moventibus causis, de eorumdem patrum consensu, sessionem secundam ad diem 20 currentis mensis, feriam quartam hebdomadae praedictae, prorogandam esse decernimus et mandamus, ad quam diem sciant omnes se adesse teneri.

Datum apud collegium Sanctae Mariae de Oscott, die 17 iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

XI. De sessione tertia.

De sententia patrum statuimus tertiam sessionem huius synodi habendam esse sabbato huius hebdomadae.

Datum in secunda sessione, die 20 iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

XII. Prorogatio sessionis tertiae.

Sessionem huius synodi tertiam pro sabbato currentis hebdomadae, die scilicet 23 iulii indictam, de consensu episcoporum ad diem proxime sequentem, dominicam VI post Pentecosten, prorogamus et prorogatam declaramus, ad quam diem omnes et singuli sciant se adesse teneri.

Datum apud collegium Sanctae Mariae de Oscott, die 25 iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

¹⁻⁶ Eadem decreta ac in concilio Westmonasteriensi I.

Sancta domini nostri Iesu Christi sponsa, ecclesia catholica, eo coniugalis dilectionis vinculo cum divino sponso sociatur, ut non solum praecepta et monita aeternae vitae ab eo avide ac amanter accipiat, sed in omnibus eius actibus atque fere gestibus normam et exemplar suae pariter operationis inveniat. Propterea, quaecumque vel consulto creat vel sponte quodammodo germinat, formam ab ipso assumit ad quem oculus semper dirigit, in quem cor defixum continuo tenet.

Quid ergo mirum, ea quae in ecclesia instinctu quodam exorta sunt, et paulatim creverunt, donec perfectionem attingerent, pro educandis sacerdotibus collegia inde originem traxisse ubi coepit et sacerdotium. Etenim redemptor noster quos voluit et designavit sui sublimis ministerii successores, hos primo quidem a mundanis occupationibus, ac a paterna etiam domo ad se vocavit, sibi aggregavit, et suo consortio condecoravit.

Sic seorsim non solum a turba, sed ab ipsis discipulis, eos quos ad apostolatam appellavit, instruebat ac informabat. Illis, quae ad populum obscurius praedicaverat, clarius explicabat, exquisitiora tradebat de se, suaeque missione, et de suo regno in terris fundando. Caeteris loquebatur in parabolis, doctrinam veluti adhuc in Sinaitico illo fumo ac nube involutam tradens; illos, sicut Moysi in cacumine montis Deus os ad os loquens, sic idem nunc in claritate divini vultus instruebat. Neque hoc solum pro suis efformandis ministris agebat, sed ita familiariter eos tractabat, ut omnia cum eis communia haberet, eorum lites pene pueriles componeret, contra cavillantes pharisaeos defenderet, dubiaeque etiam levissima tolleret. Eos solabatur, erigebat, reprehendebat et obiurgabat: quid plura? Se magistrum, illos discipulos appellabat. Erant etenim.

Erat igitur hoc primum totius ecclesiae seminarium, Christi domini contubernium. Ubinam sane gentium, nisi ibi firmam suam et sublimem hausit fidem piscator Petrus, ubi Thomas ardens desiderium Dominum ad carcerem et ad mortem comitandi, ubi praecipue Ioannes amoris in Deum et homines disciplinam coelestem, nisi ex diuturno consortio cum incarnata sapientia, dum „in terris apparuit, et cum hominibus conversata est?“ Et quidem divina ista doctrina non ex doctoris sublimiore cathedra cum pompa proferebatur, sed potius familiari ac continuo colloquio insinuabatur. Sic enim convalescens praecepta eis tradebat; sic nunquam suaviora aut pulchriora ex divina mente protulit, quam cum in supremis suis epulis de amore quo in illos et in nos ardebat, effata coelestia, facundo ore, pronuntiavit.

Quam suorum instructionem non verbis tantum, sed et actibus complebat: non tam discipulos et successores quam socios et consortes in suo ministerio adsciscens. Nam velut aquila pullos suos ad volatum incitans, ipse discipulos binos ante se praemittebat in omnem locum quo erat ipse venturus, ut praedicarent verbum Dei, aegrotosque sanarent; ita ut sub magistri ipsius oculis praeluderent maioribus sibi committendis.

Perfectissimi seminarii hic formam habemus, in quo futuri custodes gregis a bono pastore instruantur, et ad opus sui officii disponuntur. En princeps ipse pastorum, episcopus totius ecclesiae et conditor, qui non dedignatur seipsum imperitis ac etiam rudibus dicare, quos quidem etiam expolire primum non erubescit, et tunc per convictum necessitudinemque perpetuam, suis moribus suisque cogitationibus penitus imbuere. Sicque tandem praeparatos, post sacrum secessum, virtute nova ex alto indutos, Spiritu sancto repletos, dignos suae fidei praecones, et sui perpetui sacerdotii in totum orbem participes demandavit. Ex hoc tam praeclearo, immo divino exemplo pronum erat prospicere immensa fere commoda toti ecclesiae eventura. Vix ergo tria prima saecula transegerat, vestesque sanguine tinctas mutaverat, cum viri sapientia et pietate insignes de clericorum educatione serio meditari et tentamen aliquod felici successu coeperunt. B Inter quos primus est commemorandus sanctus Hipponensis episcopus Augustinus, qui in suam domum socios et commensales sacerdotes, diaconos et subdiaconos, assumpsit, qui omnes victu, supellectili et vestitu aequales, vitam vere apostolicam degebant. „Volui,“ ipse scribit, „habere in ista domo monasterium clericorum.“¹ Sed testimonium clarissimum nobis praebet secundum Toletanum concilium, quam accurate in antiqua ecclesia seminariorum fundatio describatur, quamvis hoc nomine nondum fuerint designata. En ipsa Toletani verba: „De his quos voluntas parentum in primis infantiae annis in clericatus officio vel monachali posuit, pariter statuimus observandum ut mox cum detonsi, vel ministerio lectorum contraditi fuerint, in domo ecclesiae, sub episcopali praesentia, a praeposito sibi debeant erudiri. At ubi octavum decimum aetatis suae annum compleverint, si gratia C eis castitatis Deo inspirante placuerit, hi tanquam appetitores aretissimae vitae, levissimo Domini iugo subdantur, ac primo subdiaconatus ministerium, probatione habita professionis suae, a vigesimo anno suscipiant.“² In quarto pariter eiusdem urbis concilio, duo contubernia describuntur, veluti in ipsis aedibus episcopi existentia, unum presbyterorum cum eo conviventium, puerorum alterum, qui separatim alebantur et erudiebantur cum spe illorum plures suo tempore sacerdotium appetituros³.

Sed ut ad tempora nostris propinquiora tandem deveniamus, non possumus non laetari, a Domino nostrae huic regioni ac patriae elargitam fuisse gratiam, ni gloriam dicamus, primum seminarii et nomen et institutionem ecclesiae suggessisse. Eminentissimus enim, vereque clarissimus cardinalis Reginaldus Polus cum Angliae ecclesiam, misere destructam atque undique spoliata, apostolica D auctoritate visitaret, anno 1556, inter egregia plurima decreta quae pro reformatione regni statuit et edidit, hoc veluti praecipuum talis reformationis modum excogitavit, ut unaquaeque cathedralis ecclesia sibi annexam haberet scholam, in qua „soboles quaedam, et tanquam seminarium ministrorum instituatur et conservetur.“ Pergit vero vir praestantissimus adeo praeclare totam rem describere et declarare, ut ipsi sanctae Tridentinae synodo non solum exemplar, sed et verba praebuisse videatur. Nam quaecumque de puerorum selectione et admissione, de studiorum curriculo, de modo providendi sustentationi seminarii ex fructibus beneficiorum aliisque ecclesiasticis proventibus, in Triden-

tino sapientissime sunt statuta, ea fere ad verbum ex Polano decreto transcripta comparent¹. Qua quidem laude nescimus prorsus si cuivis maior tribui possit.

Sed longe omnem laudem superat quam valeat lingua nostra proferre, omnia praetergreditur humani ingenii encomia, decretum illud vere aureum, vere apostolicum, quo sacrosancta Tridentina synodus seminararia ubique terrarum condenda et conservanda mandavit. Documentum quidem est ob sapientiam ac gravitatem sensus ac verborum omnibus venerandum, quod nulla poterit abolere vetustas, quod cassum aut irritum reddere nequit ulla rerum vicissitudo, ulla locorum permutatio. Viget enim robore, ab indeficiente ecclesia Dei ipsi indito, ex cuius feracissimo sinu exurgens, non temporis decursu vel humana industria, eo in immensum crevit, ut statim fructus uberrimos ubique produxerit.

Languebat, vel potius prona et deiecta iacebat Anglia nostra, cum haec peragerentur, violentia et crudelitate oppressa, ita ut nullum immediate fructum inde percipere valeret. Sed quod primus sanctus Carolus Mediolani exsecutus est, id nostris, quamvis eos fere vitae taederet, haud segniter sunt imitati. Nam quantocius Alanus, vir omni dignus encomio, Duaci celeberrimum illud collegium instituit, quod per tria ferme saecula tot emisit confessores quot sacerdotes. Sed tamen in ipsa Anglia impossibile erat tunc temporis seminaria instituere.

At tempora, Dei miseratione, in melius sunt immutata; et restituta hierarchia ecclesiastica, ruinas templi denuo restaurare, et loca sancta pristino reddere splendori licet. Iam, veluti sacerdotalis et apostolicae tubae clangor, aures nostras personant haec verba, plena auctoritatis, plena veritatis, quibus inchoatur illud decretum:

„Cum adolescentium aetas, nisi recte instituatur, prona sit ad mundi voluptates sequendas, et, nisi a teneris annis ad pietatem et religionem informetur, antequam vitiorum habitus totos homines possideat, nunquam perfecte ac sine maximo ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in disciplina ecclesiastica perseveret: sancta synodus statuit, ut singulae cathedrales, metropolitanae atque his maiores ecclesiae pro modo facultatum et dioecesis amplitudine certum puerorum ipsius civitatis et dioecesis, vel eius provinciae, si ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipsas ecclesias vel alio in loco convenienti ab episcopo eligendo, alere, ac religiose educare et ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur.“²

Tanti quidem ponderis fuit audientibus hoc decretum ut omnium patrum arripuerit consensum, ita ut in actis sanctae synodi sic claudatur huius sessionis relatio: „Quae omnia ab omnibus approbata sunt per verbum *Placet* nemine fere discrepante. Atque in huiusmodi concordia dimissa est congregatio, ubi vere adfuit Spiritus sanctus.“

Cuius quidem Spiritus sancti impulsibus cedentes, vel potius eius lumine radiante continuo ducti, recentiores summi pontifices nunquam dubitarunt, occasionem nacti, iterum atque iterum decreti huius plenissimam observantiam inculcare et iniungere. Inter quos summa cum veneratione est a nobis nominandus Benedictus XIII, disciplinae ecclesiasticae insignis instaurator, qui in constitutione anno 1725 data, quae incipit his verbis *Credite nobis*³, ordinarios Italiae alloquens, eis districte iniungit, „ut in cathedralibus in quibus seminarium

¹ Ap. Thomass., I, 623, ed. 1688.

² Conc. Toletanum II, ibid., I, 629 [Hardouin, II, 1189 d].

³ Ibid.

¹ Conc. collectio regia, X, 407.

² Sess. XXIII, de ref., cap. 18.

³ Die 9 maii 1725.

hactenus erectum non fuit, illud quamprimum erigi A ac omnino institui curent.“ Neque hac apostolica iussione contentus, congregationem eminentissimorum cardinalium instituit, „De seminariis“ nuncupandam, cui curam commisit invigilandi super erectione seminariorum et reddituum assignatione ex beneficiis desumptorum.

Evenire vix potuisset, ut pontifex tanto ipse praeditus ingenio, et sacris scientiis ornatus, qualis erat Benedictus XIV, de educatione clericorum ignavum sese demonstraret. Contra vero, vix sedem apostolicam occupaverat. cum epistolam encyclicam ad omnes episcopos universalis ecclesiae direxit, quae inter scripta doctissimi illius pontificis secundum locum tenet, ex qua haec sola verba citanda duximus. „Cordi idcirco vobis esse debet, ut ubi forsitan nondum instituta fuerint clericorum seminaria, quam citissime instituantur, vel iam instituta amplificentur.“¹

Tandem ut ad ipsa tempora nostra perveniamus, sanctissimus dominus et summus pontifex, qui sublimem Petri cathedram feliciter occupat, veluti gloriosi sui decessoris Benedicti XIV vestigia premens, in primis quas post electionem emisit encyclicas litteras, anno nempe 1846, eisdem paene verbis eandem sollicitudinem praescribit et inculcat. „Quare vobis nihil antiquius, nihil potius esse debet, quam omni opera, solertia, industria clericorum seminaria ex Tridentinorum patrum praescripto instituire, si nondum existunt, atque instituta, si opus fuerit, amplificare.“²

Quo vero modo praeclarissimus iste pontifex exemplo exhibuerit quod sermone docuerat, non est nostrum dicere. Manet enim, et Dei favente gratia, aeternum manebit huius sui studii insigne monumentum, seminarium Pium pro omnibus domini pontificii dioecesis institutum, opus quidem tanto C nomine dignum.

Haec quidem totius ecclesiae vox, ab ipsis eius primordiis, et quidem a magistro Christo ad nostrum aevum nullo non tempore resonans, vere traditio quaedam ecclesiastica dici potest, talis ut indubiam normam nobis praestet, qua ratione clerus omni virtutum genere comparatus, ad agrum ecclesiae excolendum aptissimus, nobis suppeditetur. Attamen non solum aures, sed et cor nostrum perculit ista sponsae Christi nostraeque matris vox, nosque in synodo excitavit, ut accingamus lumbos nostros ad amplius et perfectius aedificandam hanc domum Dei, in qua novellae olivarum sedeant in circuitu mensae nostrae, mensae quidem coelestis, quae abundat panibus.

Unusquisque episcoporum sibi proponit omni industria ac toto corde dehinc huic studio incumbere quo meliore poterit modo, seminarium in propria dioecesi instituendi. Etenim cum sua sit ista sponsa, cui Deus ipse illum coniugalis dilectionis nodo colligavit, cumque nulla pretiosior corona sit qua redimiatur quam virtutes ecclesiasticae undique splendentes, nulla zona pulchrior qua praecingatur quam piorum clericorum circumdans caterva, nullum gratius donum, acceptius nullum poterit quisque suae offerre sponsae, quam huiusmodi sanctam familiam, quae et praesens solatium et spem futuram praestet. Cui voto faveat Deus, gratiarum omnium dator, bonique sator consilii, qui sic ecclesiam non unam nobis coniugatam, hactenus sterilem, habitare faciet in domo matrem filiorum laetantem. Fiat, fiat.

¹ Bullar. Roman., Benedict. XIV, num. 2. [Ubi primum, 3 dec. 1740.]

² Pii IX acta, I, 19.

Titulus II.

XIV. De collegiis.

Quamvis ex praefatis satis constet mentem episcoporum Angliae hanc esse, ut eorum unusquisque seminarium proprium in sua dioecesi habere sibi firme proposuerit, tamen non negligendum quidquid ipsi possit ad tempus supplere.

Clerus quidem saecularis Angliae nunc instituitur in tribus collegiis pluribus dioecesis communibus. Sunt ista:

1. Collegium Sancti Edmundi in archidioecesi, 24 milliaribus Londino dissitum, pro duabus dioecibus.

2. Collegium Sancti Cuthberti, pro quatuor integre, ac partim pro quinta.

3. Collegium Sancte Mariae pro tribus, et partim pro eadem ac in praecedente periodo designatur.

Remanent quidem tres dioeceses, Neoportensis, B Cliftoniensis et Plymuthensis, quae hac in re omni subsidio privantur in Anglia, neque partem in ullo ex nominatis collegiis habent.

De hisce collegiis in genere iam ab anno 1855 sacra congregatio christiano nomini propagando voluit ut in proxima, tunc imminente, synodo II provinciali diligens investigatio institueretur, prout melius constabit ex tenore sequentis epistolae.

EPISTOLA

Eminentissimi cardinalis Fransoni ad eminentissimum cardinalem archiepiscopum Westmonasteriensem.

„Eminentissimo e reverendissimo signor mio ossmo.

Quantunque ritenga che l'eminenza vostra disponendo le materie da trattarsi nel sinodo provinciale non abbia trascurato il punto così interessante della clericale educazione, non le sarà discaro che le raccomandandi quest'oggetto in un modo speciale, mentre da esso segnatamente dipende il progresso della religione. Nella circostanza, che tutti i vescovi si troveranno riuniti, sarebbe molto opportuno considerare il metodo usato nei collegi e seminarii per ben formare i giovani ecclesiastici nella pietà e nella scienza, e determinare almen le basi dei miglioramenti da introdursi per ottenere più felici risultati. Non occorre ricordare all'eminenza vostra le sapientissime prescrizioni Tridentine su tal materia, e le regole introdotte da santi prelati e raccomandate da una felice esperienza; apparterrà al discernimento ed illuminato zelo dell'eminenza vostra e dei suoi colleghi, il fare quelle utili prescrizioni, che avuto riguardo allo stato degli ecclesiastici stabilimenti in Inghilterra, ed alle altre circostanze, si crederanno eseguibili ed opportune.

Intanto con profondo ossequio le bacio umilissimamente le mani.

Di vostra eminenza umilissimo, devotissimo servitore vero

G. F., cardinal Fransoni, prefetto.

Al. Barnabo, segretario.

Roma, dalla Propaganda, il 27 giugno 1855.

Ex his litteris patet, synodum provincialem sibi munus demandatum habere, ac onus sibi impositum, primo quidem statum praesentem horum collegiorum investigandi, et tunc II bases quasdam ponendi quibus maiora vel meliora firmiter superaddi valeant.

PARS I.

De statu praesente collegiorum, et de methodo in eis adhibita pro clero instituendo.

1. Hanc materiem aggredientes sponte nos occupat sensus quidam generosis mentibus ab ipsa

natura insitus, amoris scilicet et grati animi, erga A sacra nobisque veneranda loca, in quibus nos ferme omnes, post prima rudimenta fidei et doctrinae, institutionem nostram ecclesiasticam paene totam accepimus. In eis non solum pueri litteras didicimus, sed vocationem ecclesiasticam vel accepimus, vel confirmatam, aut etiam ad maturitatem, Deo adiuvante, perductam experti sumus. Ibi praeceptorum nostrorum praeclaris exemplis, eximia eruditione et monitis salutis efformati, sanam semper doctrinam et instituta pietatis pleno haurire pectore nobis datum est.

Neque inter nos desunt qui claustris ab ineunte adolescentia dati, aequae testari possunt quanto zelo, quantaque devotione religiosi viri studeant iuvenes ad opus propagandae religionis strenue praeparare.

Et quamvis indignos nos sentiamus honore tanto onere gravato nobis imposito, neque virtutibus nostro statui convenientibus nos comparatos audeamus existimare, tamen si quid in divino nostro ministerio obeundo sanctae sedis indulgentiam nobis conciliavit, si quid boni desiderii, et religionis studii in nobis benigne perspexit supremi pastoris oculata perspicacitas, id revera omne nostris hisce collegiis acceptum ultro referimus. Hi enim fontes doctrinae tam sacrae quam profanae, hae radices totius nostri qualiscumque profectus. Quamobrem, si nunc de clericali educatione anxii quodammodo, et quasi imo pectore anhelantes tractaturi sumus, et si eam in nobis reponat sancta sedes fiduciam, ut de tanta re nobis agendum praeceperit, et haec nostra sollicitudo, et ista insignis benevolentia, institutioni huic nostrae aequae est tribuenda. Accedit vero quod regimen internum istorum collegiorum, studiorum curriculum, disciplina scholastica, parum aut nihil temporis lapsu fuerint immutata; unde de hisce omnibus ex propria experientia iudicium ferre C possumus. Et hoc in ipso limine liceat asserere, si quid mutationis temporis lapsu in ipsis occurrerit, illud in melius semper fuisse.

Sic, verbi gratia, omnia ante paucos annos vel a fundamentis constructa fuerunt, vel ita amplificata ut fere nova dici possint. Apud singula, ecclesia satis ampla aedificata est, sacra suppellectile ita instructa, ut ecclesiastica officia in ea digne ac decore peragantur.

Bibliothecae spatiosae, optimis libris refertae, maxime qui theologicis disciplinis tractant, veluti sanctorum patrum scripta, concilia, et in sacram scripturarum commentaria, in duobus saltem sunt comparatae.

Aedificiorum moles non solum immenso creverunt, sed sua pulchritudine et decenti ornatu oculos ipsorum acatholicorum feriunt, et ad admirationem trahunt. Multa etiam quae ad bonarum artium D studium conferunt, apparatus ad scientiarum physicarum cultum, et quae mentem ad Deum cogitationesque sanctas, inter terrenas occupationes, possunt facile revocare, ea omnia abunde sunt provisa.

Haec quidem omnia exteriora ac veluti materialia dumtaxat attingunt: ad graviora ergo pergamus.

2. In ipso limine pronum est observare, in omnibus istis collegiis simul crescere ac institui iuvenes qui laicali statui, et qui clericali destinantur. Non quidem aequali proportionem hoc in omnibus occurrit. Collegium Sanctae Mariae maiorem numerum laicorum quam clericorum in se nutrit; in Sancti Outhberti domo isti illos longe superant; in metropolitano pauci, istique ab illis separatim, pro saeculari vita educantur.

Graves quidem adhuc existunt rationes pro mixta hac educatione.

a) Paupertas collegiorum, quae non sineret, saltem in aliquibus, ut sufficiens numerus alumnorum pro statu ecclesiastico sustentetur, nisi subsidio saecularis institutionis adiuvetur. Hinc vere dici potest, hactenus inter collegiorum amplissima sustentacula fuisse convictorum saecularium pensiones. Laesio igitur gravis infligeretur duobus saltem ex collegiis, si statim hoc reditu privarentur.

b) Paucitas collegiorum pro sublimioribus disciplinis laicis tradendis, episcopis sane maximi momenti esse debet, ut iuvenes, penes quos olim erit ecclesiae iura protegere, et religioni omnimode succurrere, sint non solum ab ecclesiasticis viris, sed etiam sub ipsorum episcoporum tutela, in sana doctrina instructi; multique sunt patresfamilias qui nihil hoc antiquius habent, quam ut filii etiam inter clericos educantur; ita ut virtutes his magis proprias acquirant, et etiam vocationem ecclesiasticam B a Deo nanciscantur.

c) Tandem haec ipsa spes motivum praebet pro hac educationis methodo.

3. Quamvis res ita se habeat, minime dicendum educationem adeo laicis accommodari, ut non sit apta ecclesiasticis efformandis. Hoc enim satis constat ex eo quod iam est a nobis praelibatum; ex hisce nempe collegiis ad dominicam vineam excolendam, non solum [non] pauci episcopali honore insigniti, sed operarii innumeri zelo et pietate insignes [prodierunt], quorum indefessis laboribus fidei catholicae progressus maxime, post Dei miserantis praestitum incrementum, inter nos debetur.

Bases ergo totius educationis sunt ferme illae, quae in collegiis pure ecclesiasticis seu seminariis generatim statuuntur. Studia enim, regulae, disciplina et pietatis exercitia ea, plus minus, in omnibus sunt, quae in perillustri illo Duaceno collegio, quod omnia nostra velut almam matrem venerantur, quodque per tot saecula non tam sacerdotes quam martyres ecclesiae procreavit. Quorum quidem vestigia et nostrorum collegiorum alumni prementes, non solum laboribus brevi se confici, sed et a lue grassante quovis tempore extinguere, forti pectore passi sunt. Hinc vere possumus asseverare, in studiorum curriculo et ordine praescripto notabiles mutationes non fore necessarias, si aliquando laici amplius in iis non instituantur.

Etenim, a) humaniores litteras bene docentur alumni, qui studium linguarum antiquarum ut fundamenta totius institutionis necessario ponere debent. Nam protestantes, contra quos est contendendum, in illis addiscendis totam fere operam et tempus terunt, ad textus originales Novi Testamenti et sanctorum patrum provocant, magnique hanc eruditionem faciunt.

Ad quas vero adiungunt nostri recentiorum idiomatum cognitionem, gallici praesertim et italici, ad sacram eruditionem comparandam non parum conducentium.

b) Similiter physicarum scientiarum et matheseos saltem rudimenta debent necessario attingere; cum ex hisce studiis tot errorum monstra adversus fidei principia a neotericis in medium proferantur. In hisce disciplinis, necnon in sana philosophia morali, parum aut nihil differre poterit omnium institutio. Itaque si quid in istis videtur aliquando desiderandum, non est certe ut aliquid inde detrahatur, sed ut satius aliquid eis addatur.

4. De religiosa puerorum instructione, si ea est omnibus communis, et omnium captui accommodata, certum est diligentissimum studium in eo poni, ut coetus utriusque usibus sit sufficiens. Nam si pro uno erit hoc fundamentum tantummodo amplioris doctrinae in theologiae cursu solide desuper adicien-

dae, erit pro laicis tota eruditionis armatura, qua A muniti erroris et corruptionis saeculi hostiles conatus sustinere et superare valeant. In hoc veluti stadio virtutibus ac sanis principiis imbuuntur, quibus collutationem adversus mundi illecebras et naturae ad malum proclivitatem aggrediantur. Neque hac spe fraudatos se dicere possunt episcopi, cum inter laicos suarum dioecesium nobiles etiam iuvenes non paucos in suis collegiis educatos videant, fidei firmitate, caritatis exercitio et caeterarum virtutum splendore clarissimos.

Quamobrem dici forsitan potest, ampliorem ac solidiorem esse in catechesi et in rudimentis fidei ac religionis instructionem puerorum statui ecclesiastico destinatum, eo ipso quod totam doctrinam hauriant quae laicis praebetur. Talis enim ista est, ut non solum primoribus labiis studia sacra videatur attingere, sed potius theologiae, et controversiarum speciatim, quoddam in se germen continere.

5. Denique ipsa exercitia spiritualia talia sunt, ut forte in collegio mere laicali essent mitiganda. Sunt etenim ea prorsus cum nonnullis, sed levibus discrepantiis, quae in antiquo illo Duaceno collegio, iam a sancta sede approbata, servabantur. Quotidiana scilicet meditatio et ad sacrum sacrificium assistentia; bina sanctissimi sacramenti post refectioes visitatio; quotidiana lectionis spiritualis observantia; preces nocturnae etiam duplicatae ante cubitum; recitatio rosarii; observantia arctissima festorum ecclesiae; frequens benedictio sanctissimi sacramenti; omnium officiorum ecclesiasticorum exacta et cum cantu celebratio, non solum in diebus festivis, sed et in maiori hebdomada et aliis praescriptis temporibus; frequens omnium communio, et inter ecclesiasticos alumnos saepius etiam in hebdomada, cum praevio ad sacrum poenitentiae tribunal accessu; tandem exercitia spiritualia rigore tradita C et peracta; en quae omnibus laicis et clericis sunt communia, quibus demere quidem, non vero addere facile esset.

PARS II.

De iis quae suggerenda videntur pro maiori collegiorum ecclesiasticorum profectu.

Facilius quidem est defectus perspicere et notare quam iisdem remedium apponere. Illud quidem omnium est, hoc paucorum. Sed si in praefatis videamur elogium quodammodo nostrorum collegiorum contexuisse, potius quam vitia aliqua eis adhaerentia vel maculas saltem digito monstrasse, id certe non est nec mentis caecitati neque incuriae tribuendum. Quae enim hactenus dicta sunt solummodo insinuant vitia nulla existere quae eradicanda vel funditus evertenda videantur. Defectus ergo potius quibus supplendum, quam mala sananda nobis D occurrunt. De his ergo pauca dicamus.

1. Et primo quidem, ubi praesertim laicorum multo superat clericorum numerum, difficile est spiritum mundanum excludere, qui totam domum sensim penetret eique dominetur. Experientia nos docuit multorum vocationes, quamvis ab initio satis firmas, fuisse ex hoc consortio labefactatas ac demum omnino corruiisse. Sed etiam in eos qui perseverant infunditur aliquando saecularium rerum nimia cupiditas, quae zelum Dei et animarum imminuunt et a studiis sacris ad leviora abducunt.

Unicum pro hoc defectu remedium certe est segregatio clericorum a laicis, prout iam in nostra synodo provinciali I (XXIV) plene ac consulto declaratum est. Et revera in eo capite tam accurate tota res videtur fuisse tractata, ut satius sit ad ea, quae ibi decreta sunt, referre, quam aliquid de novo declarare. Hoc solum adiungi potest, spem nobis

nunc affulgere propius, quam cum ea scribebamus, videndi seminaria in singulis dioecesibus fundata. Tunc quidem unusquisque episcopus invigilare poterit educationi suorum, eisque proprium spiritum veluti insufflare. Sed interea de novo inculcamus ut ii modi adhibeantur quos ibi recensuimus pro institutione adolescentium qui dignitatem appetunt sacerdotalem.

Quamvis enim instructio solida, de rebus spiritualibus, ipsis insimul cum laicis tradatur, tamen ab ipsis teneris unguiculis eorum mentes adhuc immaturae candore lucentes, exquisitiore rerum divinarum sensu sunt imbuendae ac propemodum animandae; unde strictior animi motuum sensuumque custodia, intensior in studiis assiduitas, exactior disciplinae observantia, fervidior in ecclesia pietas, primo aspectu ab aliis eos discernant qui meliorem partem sibi elegerunt. Igitur peculiaris B quaedam instructio debet in singulis collegiis provideri pro iis qui statui ecclesiastico sese adixerunt, talis ut fundamenta iaciat futuri proventus. Non omnino exacte potest huius instructionis forma pro omnibus definiri, eo quod in singulis collegiis systema studiorum et personarum varietas melius uni quam alteri methodo aptari possunt. Utrum, exempli gratia, confessariis ordinariis hoc laboriosum officium sit imponendum vel uni soli directori spirituali concedendum; utrum omnes simul vel pauci seorsum, utrum frequentius vel maioribus intervallis sint pueri et iuvenes in hac spirituali palaestra exercendi, prudentiae et experientiae eorum, penes quos est regimen collegiorum, relinquendum censemus.

2. Inopia sacerdotum hoc effecit, concurrente etiam collegiorum ipsorum paupertate, ut theologi qui studiis incumbere indivisa mente deberent, saepe ad officia administrativa vel disciplinaria ob-eunda sint vocati. Cumque cursus theologicus nunquam ultra tertium protrahatur annum, saepe illum non attingat, impossibile est, nisi pro iis qui sublimiori ingenio sunt dotati, completam et perfectam eruditionem theologicam acquirere. Episcopi raro tempus concedere possunt pro longiori disciplinarum curriculo, et collegium ipsum redditus non habet sufficientes nec quidem sufficiens spatium ut professorum copiam sustentet. Neque, veluti aliis in regionibus, in civitatibus sita sunt nostra collegia, quo lectores alias in ecclesiis occupatos ad docendum tantummodo per aliquod quotidie tempus possint sibi assumere. Ruri sedem habent, et quaecumque fere ad illorum plenam instructionem requiruntur, intra domesticos parietes contineri oportet. Mirum igitur non est si docentium corpus praecipue constet ex iis qui vel studia theologica eodem tempore prosequuntur, vel qui ea interrumpunt ut literas doceant. Isti quidem multo minus quam illi amittunt, cum uni soli negotio quovis tempore se dedant. Superiorum ergo solertiae et zelo commendamus foundationem cathedrarum cum dotatione convenienti. Sed desiderandum ut nullus clericus minus quam quatuor integros annos in theologia addiscenda insumat, eamque non interrupto cursu absolute percurrat.

3. In hoc vero laudanda sunt nostra collegia, quod pro sacra theologia tradenda professores etiam in longinquis regionibus quaesierint et inventos benevole exceperint, sive Itali sive Germani fuerint. Hoc recens evenit, quo satis constat nihil eorum superioribus magis esse cordi quam in hisce studiis proficere. Sed adhuc forsitan optandum esset ut numerus cathedrarum theologicarum augmentetur, et a viris doctis et etiam laureatis istae occupentur. Tunc enim non solum amplior et profundior esset

cognitio sacrarum disciplinarum, sed etiam illis A quae nunc traduntur, aliae perutiles adiungi possent.

4. Quamvis, verbi gratia, studium sacrae scripturae non negligatur, sed potius diligenter pro rerum conditione colatur, tamen vix sufficiens videtur ipsius traditio pro quaestionibus enucleandis quae his miserrimis temporibus quotidie insurgunt, vel ad opus praedicationis vel etiam ad asceticam et internam animi eruditionem. In Anglia enim vix dici potest immensum quantum creverit hostium religionis acerbitas adversus omne quod dicitur Deus aut quod colitur praecipue vero eius sanctam legem. Talia vero sunt ista, ut vix sine solida eruditione possint confutari.

5. Ad hanc acquirendam multum certe iuaret linguae hebraicae studium saltem elementarium; ita ut omnes delibando gustent quod nonnulli meliori ingenio dotati forsitan impensius prosequuntur; quod vero nemini utile non erit etiam leviter B attigisse.

6. Cum per hierarchiam ecclesiasticam feliciter in Anglia restitutam, administratio dioecesium iuxta regulas iuris sit gerenda, cumque graves quaestiones in synodis tam provincialibus quam dioecesanis occurrant tractandae, quarum solutio a canonicis legibus pendeat et deliberationi ac consilio sacerdotum committatur, crescit in dies necessitas iuris ecclesiastici studium inter nos aggrediendi. Institutiones saltem iuris canonici vel Devoti vel alterius probati auctoris omnes percurrere deberent, sicque se sanis principiis fundamentalibus instruere.

7. Linguae latinae in theologia discenda et docenda usum magnopere commendamus, praesertim vero in scholasticis disceptationibus et publicis thesibus sustinendis. Nam eius exercitium omnibus viris ecclesiasticis summi momenti est, maxime si ad dignitates vel munera ecclesiastica promoventur, ut C documenta rite conficere et epistolas conscribere etiam eleganter latino sermone valeant. Sed insuper accuratior est semper dogmati definitio, et securior sanorum verborum forma, si in illo sermone memoria teneantur, et in discutiendo proferantur, in quo tradita nobis ab ecclesia et sapientissimis theologis fuerunt. Repagulum igitur ponendum censemus neglectui huius catholicae ecclesiae linguae, quae vinculum orthodoxi consensus et tuba universalis veritatis recte dici potest. Examinationes in theologia, quantum fieri potest, latine habeantur.

8. Fides quidem ex auditu, auditus autem per verbum Dei. Quomodo autem audient sine praedicante? ¹ Est ergo hoc inter sublimiora sacerdotis officia esse verbi Dei praeconem, non verborum copia facundum, sed sanae doctrinae traditione fructuosum. Nec minoris facienda sunt alia munera pastoralia, veluti catecheseos explicatio, fidelium in D via salutis directio, aliaeque plura quae enumerare esset supervacaneum. Maxime certe prodesset futuris sacerdotibus aequae ac gregibus illis committendis, si theologiae pastoralis quam aiunt brevis saltem cursus, vel etiam cum asceseos studio coniunctus, studiis addi posset. Quodsi hoc fieri nequeat, saltem posset alumnis inculcari, ut priusquam ad ministerii sui exercitium progrediantur, aliquam scientiam in hisce disciplinis adipisci strenue conentur. Similiter possent eorum mentes ad studia liturgica et historiam ecclesiasticam excolendam feliciter dirigi „ut perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus“ ².

9. Tandem ut finem huic sermoni aliquem ponamus, si pueros a primis annis in pietate ac vir-

tutibus ecclesiasticis enutriri et erudiri volumus, quanto magis provectiores et vegetiores, non amplius lacte, sed cibo fortium pastos cupimus videre. Progrediantur nunc de virtute in virtutem, altiora petant, ad Deum innovatis conatibus propius accedant, ut haereditate quam appetiverunt digni inveniantur.

Nunc de modo promovendi in ecclesia gloriam Dei atque animarum salutem, et propagandi erga divinissimum eucharistiae sacramentum ardentem pietatem, erga immaculatam Dei genitricem Mariam tenerrimam devotionem, sunt magis magisque instruendi, ita ut omnium mentes caritate et zelo inflammentur. Quod si aliquoties episcopus ipse poterit collationibus talibus de rebus praesidere, et suorum verborum vim et gratiam praestare, nihil melius, nihil aptius nostro iudicio excogitari potest, ad clerum spiritu Dei plenum in nostris hodiernis collegiis educandum.

XV. De collegiorum regimine.

Hactenus de disciplina interna trium collegiorum loquuti sumus, et cum maximi momenti sit ut eorum regimini recte gerendo prospiciatur, atque ut iura, quaecumque ea fuerint, tam episcoporum in quorum dioecesibus collegia reperiuntur, quam aliorum in iis interesse habentium aequa ratione componantur, sequens methodus, propter adiuncta specialia trium collegiorum, dummodo accesserit sanctae sedis licentia, stabilitur, ita tamen ut haec methodus debeat vim habere per modum provisionis ad tempus factae, donec sancta sedes eam revocaverit et dummodo nullatenus impediat vel moretur erectionem seminariorum in singulis dioecesibus ad formam concilii Tridentini quamprimum perficiendam.

1. Soli ordinario dioeceseos, in qua collegium situm est, competit iurisdictio et cura spiritualis collegii.

2. Ius et auctoritas ordinandi et moderandi statum materiale et temporalem, studia, regimen, et disciplinam collegii spectat ad conventum episcoporum in eo interesse habentium, scilicet ad archiepiscopum Westmonasteriensem, et episcopum Suthwarcensem pro collegio Sancti Edmundi in dioecesi Westmonasteriensi posito; ad episcopos Hagulstadensem, Beverlacensem, Salfordensem, Liverpoolitanum, et Salopiensem pro collegio Sancti Cuthberti in dioecesi Hagulstadensi sito; et episcopos Birminghamiensem, Nottinghamiensem et Northantoniensem pro collegio Sanctae Mariae in Oscott in dioecesi Birminghamiensi sito. Decernimus administrationem bonorum temporalium fieri debere in solidum quoad bona mobilia et immobilia collegiorum, donec sancta sedes iura separata singulorum determinaverit. Ad id autem obtinendum, episcopi in aliquo ex tribus collegiis interesse habentes nominent pro eodem collegio unum vel tres idoneos viros qui accurate, et onerata ipsorum conscientia, statum quorumcumque bonorum, reddituum et iurium quovis titulo eidem collegio spectantium, et ubivis existentium, additis de singulorum origine, destinatione et praesenti conditione opportunis notitiis, intra annum efficiant, et sanctae sedi exhibeant.

3. Hic conventus fieri debet semel quotannis, die ab episcopis interesse habentibus, in primo ipsorum conventu, qui intra annum a die approbationis huius synodi explendus est, in futurum constituenda.

4. Si quando maior pars episcoporum voluerit, episcopus ordinarius debet convocare episcopos partem habentes ad tenendum extraordinarium conventum.

¹ Rom. X, 17, 14.

² Tim, III, 17.

5. Singulis conventibus praeerit ordinarius loci; A et in paritate suffragiorum ipsius votum sit duplex. Ubi duae tantum sint dioeceses, si episcopi in unam convenire sententiam nequeant, quaestio ad apostolicam sedem iudicanda deferetur.

6. Quo vigilantia et vis quae ex unitate et praesentia superioris profluunt, nunquam deficient, auctoritas constanter exerceatur per ordinarium loci, qui tenetur sequi regulas in respectivo collegio constitutas, et decreta ab ipso una cum episcopis interesse habentibus lata. Ordinarius tamen nullas mutationes et expensas notabiles atque extraordinarias facere poterit, absque consensu maioris partis episcoporum praedictorum.

7. Ut gubernium collegiorum stabile sit et firmum, nulla mutatio essentialis fiat quoad collegii regimen et administrationem, nisi per decretum conventus annui fuerit approbata, atque in conventu superioris anni proposita.

8. Cum rectoris officium sit gravissimum et cum viri pietate, sapientia et rerum experientia conspicui ad illud gerendum assumi debeant, collegium uni rectori seu praesidenti committatur, quem episcopi simul collecti per maiorem partem suffragiorum designabunt.

9. Nominatio vice-rectoris fiat a rectore cum approbatione maioris numeri episcoporum per ordinarium loci communicata.

10. Professores theologiae et philosophiae nominentur ab ordinario cum consensu maioris partis episcoporum; alii vero superiores et professores a rectore de consensu ordinarii.

11. Oeconomus eligatur ab ordinario de consilio reliquorum episcoporum et de consensu maioris partis eorundem.

12. Nullus alumnus ecclesiasticus potest in collegium recipi quin fuerit munitus documento per C quod episcopus cuius dioecesi debet inservire, se eum tanquam idoneum approbasse declaret.

13. Nisi casus sit vere urgens, expulsio alumni ecclesiastici, etiam non tonsurati, ne fiat per rectorem nisi de consensu episcopi ipsius alumni.

XVI. De missionariis limitrophis.

Ex nova dioecesium circumscriptione, vel aliis ex causis, facile contingere potest, ut catholici nonnulli propinquiore sint ecclesiae vel missioni in dioecesi vicina sitae quam ulli in propria adhuc esistenti. Quo in casu possunt exoriri quaestiones tum circa obligationes vicinorum sacerdotum, tum circa dictorum fidelium iura ad illorum sacrum ministerium. Cum vero huiusmodi casus ad sanctam sedem fuerit deductus, et sanctitas sua benigne eum remiserit ad hanc synodum provincialem, ut pro similibus etiam quaestionibus provideatur, censuerunt patres sequentia decreta statuenda, variis rerum adiunctis quantum fieri potest accommodata.

1. Si catholici contermini ita proximi fuerint ecclesiae alterius dioeceseos, ut ad illam confluent pro officiis divinis et sacramentorum frequentatione, eique eleemosynas suas elargiantur, censendi sunt eidem veluti adscripti, consentiente suo ordinario, qui sacerdoti illius missionis necessarias facultates impertietur. Iste tunc habebitur pro eorum missionario, qui tenetur eos visitare et instruere, ac aegrotis assistere; ita ut de ipsorum salute conscientia sua oneretur.

Itaque

a) episcopi confines aliquos definitos limites, de communi consensu, huic extra-dioecesanae animarum curae praescribent, intra quos dicti sacerdotis ministerium exerceri debet.

b) Catholici intra hos terminos degentes inscribentur in libro status animarum ecclesiae cui sic addicentur. Eorum baptismata, matrimonia et decessus in libris respectivis eiusdem loci inscribentur, apposito nomine dioeceseos, quo constet ipsos dioeceseos vicinae subditos fuisse, si aliquando forte ab ordinario fides ex eis extractae verificandae fuerint.

c) Sed indulta quadragesimalia et alia quae directe ab ordinario dependent vel proveniunt, ipsi ab eo recipient et ea observabunt: quae omnia sacerdotes, qui eorum curam habet, ipsis communicare tenebuntur. Et sic pariter moneri debent, ut collectis dioecesanis pro suis viribus contribuant, nisi aliter inter se convenerint episcopi.

2. Si vero longius commorentur ab utraque ecclesia quam ut possint vel uni vel alteri rationaliter ascribi, neque unam neque alteram frequentare commodum possint, tunc episcopi illi sacerdoti eos attribuent communi consilio cui melius et facilius competat illorum cura, habita ratione: -

a) Caeteris paribus, distantiae relativae loci ab utroque missionario, iuxta regulam in synodo I Westmonasteriensi constitutam.¹

b) Commodi pro itinere, veluti si ex una parte via ferrea, vel publicum quod aiunt vehiculum, ad locum de quo agitur vel eius viciniam pertingat, cum sic quamvis longior sit distantia, facile erit brevis iter.

c) Valetudinis, aetatis et roboris uniuscuiusque sacerdotis: cum iunior, praesertim si pedibus incedendum, melius onus portare valebit.

Quidquid vero episcopi quovis alio meliore modo inter se in tali casu convenerint, habeatur pro rato: salus enim animarum inprimis quaerenda, nec de modo, si licito, nimium sollicito est cogitandum.

XVII. De cathedratico solvendo.

Eminentissimus praefectus sacrae congregationis de Propaganda fide, nomine eminentissimorum patrum illius sacri consilii, per litteras die 12 februarii currentis anni, ad illustrissimum et reverendissimum dominum episcopum Liverpoolitanum datas, voluit committere huic synodo provinciali dubia exorta in ipsius dioecesi circa cathedraticum quotannis episcopo solvendum: quae quidem dubia a sacerdote suo dioecesano ad sanctam sedem deducta sunt, ut quid in ista praesertim dioecesi circa ea tenendum esset decerneretur. Porro ipsa sacra congregatio plurima ex istis dubiis sapientissime, ut solet, enucleavit et solvit.

Ad quintum vero dubium, gradum sistit sacra congregatio hisce verbis: „Dilata, et exquiratur votum concilii provincialis.“ Dubium hoc quintum sequentibus vocibus exprimitur: „Utrum conveniat sanctae sedi determinare summam solvendam hoc titulo, in Anglia et speciatim in dioecesi Liverpoolitana?“

Duo ergo nobis hic remittuntur deliberanda de valore cathedratici et iudicio sanctae sedis submittenda.

a) Quid in specie conveniat sanctae sedi definire de cathedratico clero Liverpoolitano conveniente?

b) Quid generatim pro Anglia statuendum?

Ad primum quaesitum, re accurate ponderata, respondendum censemus, summam unius librae sterlingae, habita ratione conditionis et bonae voluntatis illius aedificantissimi cleri, non esse nimiam vel onerosam: quod clarius patebit ex sequente responsione.

¹ Cap. XIII, 5.

Ad secundum igitur quaesitum respondemus, A priusquam aliquid decernamus, ante quatuor annos, episcopos in conventu suo extra-synodali de hac re tota deliberasse, et unanimi fere voto hanc summam unius librae pro cathedratico in tota Anglia determinasse. Ad normam huius decisionis, plures episcopi iam in suis dioecesanis synodis libram a clero exegerunt, videlicet, eminentissimus metropolitanus, episcopi Beverlacensis, Liverpolitani, Birminghamiensi, Salfordiensis, et Nottinghamiensis. Nunc vero cum, iubente sacra congregatione, rem totam denuo exagitavimus, nonnulli ex episcopis nostro consensui patefecerunt, quod propter paupertatem plurimi sui cleri, impossibile esset hanc summam nisi a paucis ex eo expetere. Quapropter, cum clero benevole et amanter semper agendi cupidi, quae sequuntur decernimus.

1. Cum maxime expediat, ut uniformitas statuatur per omnes Angliae dioeceses in valore cathedralici quotannis solvendi; cum vero in aliquibus dioecesibus quibus magis benedixit Deus una libra non esset nimia, in aliis vero paupertate laborantibus ultra vires cleri reputetur; cum denique minime sit aequitati consentaneum, ut pauperiores copiosioribus aequiparentur, sed contrarie esse debeat, decernimus aequalem debere in posterum esse solutionem cathedralici in omnibus dioecesibus et constare medietate librae sterlingae.

2. Cum vero hisce dubiis de valore cathedralici annexum esset et alterum enodandum, quod sacra congregatio nobis pariter demandavit, scilicet de personis a quibus solvi debeat cathedralicum: conditionem nostri cleri, suaeque sustentationis rationem perpendentes, sequentes viros ecclesiasticos decernimus ad illud solvendum teneri:

- a) Singula capitula ex communi massa.
- b) Presbyteros titulo missionis ordinatos, qui C stipendia ab aliqua ecclesia vel oratorio recipiunt.
- c) Qui curam gerunt animarum.
- d) Qui praesunt ecclesiis vel oratoriis publicis, nisi specialem exemptionem probare valeant.

XVIII. De commissione investigationis.

In primo nostro concilio provinciali, iuxta sacrae congregationis de Propaganda fide instructionem, quaedam de commissione investigationis decrevimus. Quoniam vero aliqua dubia de modo exsequendi quae sancita fuerint subinde exorta sint, re maturius perpensa, ita statuendum proposuimus.

Qui ad supradictam commissionem in synodo dioecesana nominati fuerint, ad proximam synodum dioecesanam officium retineant: quando iterum confirmentur vel alii nominentur. Si vero interim morte vel renuntiatione alicuius ex numero deputatorum commissio imminuta fuerit, episcopus alium consiliarium nominabit, servata proportionem inter capitulum et clerum, quae in prima synodo provinciali commendata fuit.

XIX. De quarta synodo habenda.

Auditis suffragiis comprovincialium episcoporum in fine sessionis ultimae tertiae synodi nostrae provinciae praesentium, decernimus quartam futuram synodum provincialem habendam esse, si Deo placuerit, die octava et sequentibus mensis iulii, incipiendo scilicet feria tertia hebdomadae quartae post Pentecosten, anno 1862.

In quorum fidem has praesentes in eadem sessione publicari iussimus, die 24 iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

Nicolaus miseratione divina tituli Sanctae Pudentianae sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis, admonet reverendissimos patres omnes qui huic synodo iure intersunt, ut post se, singuli suo loco et ordine, ad altare maius accedant, et iis quae in hac synodo decreta sunt, subscribant.

Datum in synodo, die 24 iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

Deo auctore et adiutore cum absoluta sint quae pro temporis ratione agi gerique posse videbantur, cumque pastoralis cura reverendissimos episcopos qui huc in concilium evocati sunt, ad ecclesiarum suarum stationem et pastorem vigilantiam revocet; propterea huius synodi finem iure faciendum censuimus.

Datum in synodo, die 24 iulii 1859.

N., cardinalis Wiseman.

Omnia et singula in hac synodo statuta, decreta et acta, qua decet obedientia et reverentia, auctoritati, correctioni et emendationi sanctae Romanae ecclesiae, omnium ecclesiarum matris et magistrae, et Romani pontificis, Christi vicarii, iudicio emendanda, corrigenda, mutanda subiicimus.

† Ego Nicolaus, cardinalis Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis, definiens subscripsi.

† Ego Ioannes, episcopus Beverlacensis, definiens subscripsi.

† Ego Thomas Iosephus, ordinis sancti Benedicti, episcopus Menevensis et Newportensis, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus Bernardus, ordinis sancti Benedicti, episcopus Birminghamiensis, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Hagulstadensis, definiens subscripsi.

† Ego Thomas, episcopus Suthwarcensis, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Salfordiensis, definiens subscripsi.

† Ego Iacobus, episcopus Salopiensis, definiens subscripsi.

† Ego Richardus, episcopus Nottinghamiensis, definiens subscripsi.

† Ego Alexander, episcopus Liverpolitani, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Plymuthensis, definiens subscripsi.

† Ego Gulielmus, episcopus Cliftoniensis, definiens subscripsi.

† Ego Franciscus, episcopus Northantoniensis, definiens subscripsi.

† Ego Georgius, archiepiscopus Trapezuntinus, coadiutor eminentissimi cardinalis Westmonasteriensis archiepiscopi, subscripsi.

Rodolphus Bagnall, canonicus Birminghamiensis.

Ioannes Morris, canonicus Northantoniensis.

Thomas Tasker Roskell, sacrae theologiae doctor.

Eduardus Windeyer, canonicus Plymuthensis.

Haec omnia et singula in tribus sessionibus acta, decreta et subscripta sunt. Ita testor ego notarius rogatus in collegio Sanctae Mariae de Oscott, die 24 iulii 1859.

Georgius Bowyer, eques s. m. o. Ierusalem.

Iacobus Laird Patterson, testis.

Edmundus Stonor, testis.

APPENDIX.

PARS I.

I. De episcopo coadiutore.

Epistola eminentissimi domini cardinalis praelecti sacrae congregationis de Propaganda fide, data 30 iunii 1859, ad eminentissimum archiepiscopum Westmonasteriensem.

Le comunico quanto recentemente ha avuto luogo in proposito de' diritti che possono competere nei sinodi ai coadiutori con futura successione presso la Propaganda. Nel gennaio del corrente anno, in occasione che esaminavansi gli atti e decreti del terzo sinodo provinciale di Tuam, fu discusso se i vescovi coadiutori avessero o no diritto di sedere nei sinodi con voto deliberativo. Il consultore che aveva emesso il suo voto sul sinodo Tuamense, citava per l'affermativa una decisione della sacra congregazione dei riti che trovasi nel Gardellini tom. I, p. 24, ediz. 3. Ma gli eminentissimi padri giudicarono invece che non facesse essa al proposito. Imperocchè dalle parole del decreto „Coadiutores cum futura successione in synodo provinciali sedent iuxta tempus eorum promotionis,“ si rileva bensì che i coadiutori hanno luogo nei sinodi secondo l'ordine di loro promozione, ma non sembra punto potersi dedurre il loro diritto al voto deliberativo, tanto più che seguirebbe in tal caso che ad una medesima chiesa competerebbero due voti. Ma v'è anche di più. Imperocchè avendo il sinodo provinciale di Quebec ammesso nei vescovi coadiutori della provincia il diritto di sedere nel concilio con voce decisiva, nella generale adunanza di maggio del 1852 fu proposto il dubbio „se dovesse farsi alcuna osservazione sugli atti del concilio Quebecense“, e gli eminentissimi padri risposero: „Affirmative et ad mentem. Mens est, che si scriva una lettera nella quale si faccia conoscere che non conviene dare ai coadiutori voto decisivo, e che per ogni maggior cautela, si e implorata dal santo padre la sanazione degli atti.“

II. De alternativa canonicatum collatione. De festo sancti Eleutherii martyris. De festo sacratissimi Cordis.

Beatissime pater,

Cardinalis archiepiscopus Westmonasteriensis et episcopi suffraganei Angliae humillime petunt:

a) Ut sanctitas vestra benigne velit indultum ad quinquennium oratoribus concedere, vi cuius valeant canonicatus vacantes duobus mensibus summo pontifici reservatis in suis respective diocesis conferre, dummodo non fuerint summo pontifici ex alio titulo quam regulae mensium reservati vel affecti, et dummodo enunciati episcopi vere resideant.

b) Ut sanctitas vestra benigne dignetur indulgere ut festum sancti Eleutherii pontificis et martyris, ob coincidentiam diei 26 maii cum sancti Augustini Anglorum apostoli festo, die proximo non impedito iuxta rubricas designando, sub ritu duplici cum officio et missa prout in alma Urbe recitantur, per totam Angliam recitari valeat.

c) Denique, ut sanctitas vestra ex benignitate apostolica festum sacratissimi cordis Iesu ad ritum duplicis secundae classis pro omnibus in Anglia divinum officium recitantibus elevare dignetur.

Quas gratias etc.

Ex audientia sanctissimi habita die 22 aprilis 1860.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, auditis resolutionibus eminentissimorum patrum cardinalium

A eiusdem sacrae congregationis diei 15 aprilis 1860, benigne annuit pro gratia in omnibus iuxta petita.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno praedictis.

Gratis sine ulla solutione quocumque titulo.

Caetanum, archiepiscopum Thebarum, a secretis.

Locus † sigilli.

III. De suffragio pro sacerdotibus defunctis.

Beatissimo padre.

Il cardinale arcivescovo di Westminster e gli altri padri del sinodo supplicano che la santità vostra si degni concedere e sanzionare le disposizioni seguenti, le quali sono stimate giuste (purchè la santa sede voglia approvarle) dai sacerdoti del benemerito clero secolare, i quali hanno considerato la questione.

Non costando di certo se, e quale, forza abbia questa pia usanza di celebrare una messa per tutti e singoli i sacerdoti del regno, e non potendo allegarsi in favore della medesima alcun atto di approvazione superiore, si supplica che vostra santità a quiete delle coscienze, voglia annullarla qualora essa sia in vigore, assolvendo ognuno che in buona o dubbia fede non l'abbia osservato, sostituendosi invece l'uso seguente, il quale si consideri restare in vigore finchè non sia cambiato in altro sinodo provinciale.

L'Inghilterra si tenga per divisa in due parti, delle quali la meridionale comprenda le contee delle diocesi di Westminster, Southwark, Newport, Clifton, Plymouth, Birmingham, Northampton e Nottingham, nelle quali ora si trovano 363 sacerdoti secolari incirca; e la settentrionale, la quale contenga le contee delle altre diocesi ecc: nelle quali trovansi circa 367 sacerdoti secolari. L'uso d'applicare la messa sia in avvenire ristretto ai vescovi (anche regolari) ed ai sacerdoti secolari compresi nella divisione alla quale il defonto avrà appartenuto, colla condizione però che un catalogo esatto sia tenuto dai sacerdoti in ciascuna diocesi, e che nessuno abbia il diritto di percepire il suffragio della messa, il quale non siasi per se o per procura iscritto in detto catalogo, come obbligandosi a celebrare durante il corso della vita una messa per ciascun degli altri vescovi o sacerdoti inseriti nei catalogi della rispettiva parte meridionale o settentrionale.

I sacerdoti che per qualunque causa si trasferissero permanentemente dall'una all'altra di queste divisioni, trasferiranno altresì il loro nome da un catalogo all'altro, e godranno dei suffragi di quella divisione soltanto alla quale saranno stati D ascritti al tempo della loro morte. Quelli poi che cessano di appartenere alla giurisdizione dei vescovi dell'Inghilterra o che moujono in sospensione perdono il diritto al suffragio. I sacerdoti dei collegi inglesi all'estero, e quelli che fossero annessi alla corte pontificia potranno godere dei suffragi coll'ascriversi nel catalogo delle rispettive diocesi. Chiunque si iscrive nel catalogo, cede ogni diritto vero o dubbio al vantaggio della previa usanza, che in forza dell'apostolica sanzione, la quale umilmente si implora, verrà abrogata.

Supplicano inoltre i vescovi che la messa da applicarsi in forza di questa convenzione sia, per grazia della santità vostra, privilegiata.

Ex audientia sanctissimi habita die 22 aprilis 1860.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, auditis

resolutionibus eminentissimorum patrum cardinalium A eiusdem sacrae congregationis diei 15 aprilis 1860, benigne annuit pro gratia in omnibus iuxta petita.

Datum Romae, ex aedibus dictae congregationis, die et anno praedictis.

Gratis sine ulla solutione quocumque titulo.

Caetanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Locus † sigilli.

IV. De usu laridi in diebus abstinentiae.

Beatissimo padre.

1. Nella formola seconda, che si suole accordare ai vescovi d'Inghilterra, si concede la potestà „dispendi, quando expedire videbitur, super esu carnum, ovorum et lacticiniorum tempore ieiuniorum et quadragesimae.“ Quindi i vescovi considerando, che l'olio come non prodotto in Inghilterra non si può B adottare come condimento, hanno invece del medesimo, ed in forza di questa facoltà permesso l'uso dello strutto e del così detto grasso squagliato, che tiene luogo in Inghilterra dello strutto. Vedendone permesso l'uso nella quaresima, li fedeli hanno cominciato da più anni ed in buona fede, a farne uso ancora nei giorni dell'astinenza dalla carne fuori di quaresima.

I padri però del terzo sinodo provinciale umilmente supplicano, che vostra santità si degni, compassionando la miseria dei poveri, e considerando l'affetto col quale sogliono osservare la legge dell'astinenza, e la loro buona fede, sanzionare l'uso già principiato, e confermare l'indulto temporaneo dei vescovi muniti della formola, di modo che sia lecito in avvenire il condimento delle suddette sostanze, cioè dello strutto e del grasso squagliato, tanto nella quaresima che negli altri giorni di C digiuno e di astinenza nel decorso dell'anno.

2. Per il medesimo motivo della mancanza cioè dell'olio, ed atteso che in molti luoghi il pesce è scarso, e che altri cibi quaresimali come frutti, insalate ect. non possono procurarsi del popolo durante la quaresima, ed atteso che l'abbondanza dei cibi permessi nella quaresima rende più facile l'osservanza del digiuno, supplicano, inoltre, che vostra santità si degni concedere, che nella refezione, che presso i fedeli di coscienza retta si permette alla sera, si possa introdurre l'uso del latte e del butirro, li quali sono già permessi nella Scozia, nel Belgio, ed altri luoghi settentrionali, non che del fromaggio, che forma una delle risorser principali dei poveri. Che ect.

Feria IV, die 9 maii 1860.

Sanctissimus dominus noster dominus Pius di- D vina providentia Papa IX, in solita audientia reverendo patri domino adessori sacri Officii imperita, audita relatione suprascripti supplicis libelli, una cum eminentissimorum ac reverendissimorum dominorum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium in tota republica christiana contra haereticam pravitatem generalium inquisitorum suffragiis, quoad primum ex postulatis in suprascripto supplici libello contentis benigne annuit pro gratia iuxta preces, excepta tamen feria sexta maioris hebdomadae, et quousque perduraverint facultates episcopis oratoribus concessae sub formula 2, contrariis non obstantibus quibuscumque.

Quoad secundum postulatam, sanctissimus pater rescribendum mandavit non expedire.

Angelus Argenti, sanctae Romanae et universalis inquisitionis notarius.

Locus † sigilli.

V. Monumenta de cultu martyrum Anglicanorum.

1. Liber vetustus in archivio societatis Iesu cui titulus: *Vero ragguaglio della religiosa vita e del glorioso martirio del P. Rodolpho Acquaviva della compagnia di Gesù*, p. 103.

„Nè manco si richiede ad un vero martirio per la fede nelli uccisori la espressa intenzione d'ucciderli per tal causa: i quali all'incontro fanno professione continua d'inimici di quella, e di quanti la predicano. Come non impedì, che fosse tenuto per martirio vero quello del P. Campiano della compagnia di Gesù, 'e compagni alunni di sua santità, che patirono dalla regina d'Inghilterra gli anni passati: con tutto che essa non diceva castigarli perchè erano catholici, anzi protestava non ammazzarli per la fede, per paura che haveva di qualche motivo, che si potesse sollevare delli christiani nascosti di quella isola nel suo regno; e con tutto che la voce del castigo sonava per rebellì alla corona; nondimeno dico per questo non lasciò il papa Gregorio XIII e tutta la corte Romana di tenerli per fedelissimi martiri; e come a tali sua santità fece pinger la historia del lor martirio per tutte le mura della chiesa del collegio degl'Inglesi ch'egli fundò in Roma.“

2. Marcus Antonius Ciappius in vita Gregorii papae XIII quam Gregorio XIV dedicavit, ac Romae edidit anno 1591, cap. XIII, p. 19. „L'anno quinto del suo pontificato istituì il collegio Inglese nella chiesa della Trinità, vicino alle carceri di corte Savella, havendovi fatto fare delle case vicine commodè habitationi per li collegianti, e fatto dipingere la chiesa con l'historya de'santi martiri dell'istessa natione.“

3. Pater Philippus Alegambe in libro cui titulus: „Mortes illustres eorum de societate Iesu, qui in odium fidei necati sunt“, edito Romae anno 1657, agens de patre Edmundo Campiano, cap. 25, p. 100: „Accedit ad cumulum auctoritatis, Gregorii XIII, pontificis maximi consensus, quem fecisse potestatem aras sacrandi martyrum Anglicanorum nostrorum reliquiis, haud secus quam si in sanctorum canonem essent adscripti, testis est Arnoldus Rayssius, Hierogazophylacio Belgico, ad p. 174, laudans episcopum Turassinensem auctorem.“

4. Arnoldus Rayssius, Duacensis canonicus, in libro, cui titulus: „Thesaurus sacrarum reliquiarum Belgii“, edito Duaci anno 1628, agens de patre Edmundo Campiano et sociis: „Certum est, Gregorium XIII tantum illis martyribus detulisse, ut declaraverit, eorum reliquias in consecrandis altaribus adhiberi posse loco reliquiarum sanctorum canonizatorum: cuius declarationis mentio fit ab episcopo Terrasonae in historia martyrum Anglicanorum huius aetatis, quam hispanice edidit.“

5. Frater Didacus de Yepes, ordinis Sancti Hieronymi, confessarius Philippi II regis Hispaniarum, et episcopus Tirasonensis [in libro] cui titulus: „Historia particular de la persecucion de Inglaterra, y de los martirios mas insignes etc.“, edito Matriti anno 1599, l. 2, c. 5. „Queriendo la reyna y su consejo escurecer su gloria con los nuevos y falsos nombres de trayciones y traydores, honrolos Dios, inspirando a su vicario Gregorio XIII, que declarase en el anno de ochenta y dos, que los catolicos pudiesen usar de sus reliquias en los altares a donde huviesse falta de las de los santos antiquos. Y sienten su fuerça los endemoniados, saliendo dellos los demonios, y dando gloria a Dios, como si dirà en su lugar. Y no pudiendo los hereges hazer estas grandezas, alegranse los justos en el Sennor (que son los hijos fieles de la iglesia catolica)

que alaban y reverencian estos santos martyres: A cumpliendo en ellos la palabra del Sennor, que les ha prometido vitoria y honra en recompensa de los agravios, que han sufrido por su causa, aviendo sido abatidos y humiliados por sus enemigos."

6. Caesar cardinalis Baronius in scriptione de Martyrologio Romano, c. 8. „Nec est praeterea quod quis miretur, si in eodem ipso, de quo agimus, martyrologio clarissimos illos martyres videat praetermissos, quos nostro saeculo ob tuendam propagandamque catholicam fidem poenas atrocissimas, si qui alii olim martyres, in Anglia potissimum atque in Galliis ab haereticis passos, et in coelum (ut par est credere) inter alios martyres aequali scimus triumpho gloria cooptatos; nec insuper illos inveniat recensitos, qui velut tonitruum filii in similitudinem fulguris coruscantis novo orbi evangelico lumine illuxerunt, ac fidei causa martyrium subiere. Non enim, ut apparet, fuit in praesens Romanae ecclesiae institutum novum conscribere martyrologium, sed vetus, ut diximus, ex veteribus exemplaribus restituere."

7. Idem in nota ad diem 29 decembris, agens de sancto Thoma Cantuariensi, episcopo et martyre. „Videre meruit saeculum nostrum hac ex parte felicissimum quamplurimos Thomas, sanctissimos sacerdotes, aliosque nobilissimos viros Anglicanos ampliori, liceat dicere, martyrio coronatos, duplicisque tituli coronis auctos; cum non solum, ut Thomas, pro ecclesiastica libertate, sed pro fide catholica tuenda, restituenda ac conservanda nobilissimo martyrio occubuerint; ut inter alios, quos nuper sancta societas Iesu velut agnos innoxios in sacris septis sanctis eruditionibus ad martyrium acceptissimas Deo hostias saginavit; quos Romanum, quos Rhemense sacra collegia, quae dixerim celsas turres a facie aquilonis, et fortissima propugnacula fidei, emiserunt ad triumphos, provexerunt ad coronas. Macte animo, macte virtute, Anglicanorum nobilissime ac gloriosissime coetus, qui tam illustri militiae nomen dedisti, ac sacramento sanguinem spopondisti. Aemulor sane vos Dei aemulatione, cum vos martyrii candidatos ac nobilissimae purpurae martyres designatos aspicio. Compellor et dicere: Moriatur anima mea morte iustorum, et fiant novissima mea horum similia."

8. Frater Ludovicus Granatensis, ordinis Praedicatorum, in libro cui titulus: *La quinta parte della introduzione al simbolo della fede*, italice edito Venetiis anno 1590, cap. 18 p. 70. „L'istoria del martirio di questo padre (Edmondo Campiano) e de' suoi compagni è molto degna d'essere saputa. Perochè di loro possiamo dire a gran ragione, due volte essere stati martiri, l'una per la fede, l'altra per la carità: cioè l'una per non consentire agli heretici, e l'altra per non iscoprire li catolici, quantunque fossero loro per questa cagione dati assai tormenti (come nel processo vedrassi), essendo leali nell'uno a Dio, e nell'altro a suoi prossimi e fratelli." Et p. 74: „Resta hora, che il cristiano lettore consideri con occhi di fede, con quale allegrezza i santi angeli accompagnarono queste fortunate anime (leali in questo a suo Dio, per la cui fede morirono, e leali a' loro prossimi) posciachè essendo si crudelmente tribolati, non gli scopersero giamai: martiri nell'uno e martiri nell'altro. Hor che festa debbe esser fatta questo giorno in cielo per l'entrata di questi cavallieri con doppia corona."

9. Pater Petrus Ribadeneyra, societatis Iesu, in appendice seu libro IV quem addidit tribus Nicolai Sanderi de origine ac progressu schismatis anglicani, edito Coloniae Agrippinae anno 1610, cap. 29, p. 161,

titul. margin. „Imago patris [Campiani], societatis Iesu, Londini ab haereticis martyrio affecti, colitur ab Indis". „Vidi ego beati patris Edmundi Campiani e societate Iesu imaginem, quem vos Londini adeo barbaramente de medio sustulistis in India subtilissime effictam: scio eundem eodem tempore quo vos illum excarnificabatis, ut Iesu Christi martyrem fuisse honoratum; vos autem velut Dei ecclesiaeque suae hostes et tyrannos maledictos."

10. Pater Andreas Eudemonitanus in libro, cui titulus: „Responsio ad epistolam Isaaci Casauboni," edito Coloniae Agrippinae anno 1613, cap. 6, p. 129: „Edmundum Campianum potuisse vitae etiam ipsum suae abneganda pontificis in principes potestate consulere, satis aperte significat etiam Lancillottus Andreas in Tortura sua. Quam vestram confessionem accipio; vel quod gloriosum est sancto Dei martyri vitam pro defensione ecclesiae, vestro etiam testimonio, abicere voluisse; vel quod etc."

11. Paulus Bombinus in libro cui titulus: „Vita et martyrium Edmundi Campiani martyris Angli e societate Iesu," edito Mantuae anno 1620, cap. 58, p. 303. „Romae etiam in Anglorum templo, inter caeteros egregie pro fide christiana ad cruorem usque certantes in Anglia martyres ferendo pugnas, Edmundus pluribus tabulis publice spectatur. Neque usquam de eius rebus fortiter in Christi causa toleratis commentarii historiae prodiere (prodiere autem pluribus linguis plus duodecim) quin martyris titulum praetulerint."

Insuper ipse historiam claudit his verbis: „Laus Deo, beataeque virgini matri Mariae, et beatissimo nostrorum martyrum Anglorum principi Edmundo Campiano.

Una sit merces operi, o beate
Martyrum princeps, mihi, Campiane,
Pectus intactum. Titulis id unum
Insere nostris."

12. Dominus Bernardinus de Mendoza, regis Hispaniarum apud Angliae reginam orator, in litteris ad dominam Annam sororem suam, datis 4 decembris 1581. „Poichè mi trovo in paese, onde non mi sta bene inviare a mio nome quello, che s'appartiene a' martiri, l'havrà in uno di Serrano. Prego vostra santità di mandarla a copiare, e inviare a' padri della compagnia di Gesù in mio nome acciochè la promulghino in tutte le loro case. E v'aggiunga che quanti si trovan qui, ed io in particolare, posso far fede, che atteso il modo con che il Campiano ha patito, egli è da contarsi fra' maggiori martiri della chiesa di Dio."

13. Pater Robertus Personius, societatis Iesu, in litteris ad patrem Claudium Aquavivam, praepositum generalem, 28 decembris 1581. „Grandissima è la diligenza con che nell'Inghilterra si cercano le reliquie del padre Campiano; e danaro in copia si offerisce agli eretici per comprarle. Ma più avventurosamente uno a cui senza spendervi altro che del suo ingegno, pur venne fatto di rubarne una costola; e portolla dove in casa a un cattolico molti si n'erano adunati: e tanta fu la consolazione e l'giubilo per cosa sì inaspettata e sì cara, che molti ne lagrimavano; e fra essi un barone di pura allegrezza e commozione di spiriti tramortì."

14. Pater Ioannes Gerardius societatis Iesu in relatione sua manu scripta. „Tornandomi una volta dal tribunale, andai a vedere un imprigionato nella pessima carcere del Bridwel, perochè intesi ch'egli era infermo; e trovarlo qual'è ben giusto, che ancor altri il sappia. Questo era stato servitore del beato padre Campiano, preso e ritenuto gran tempo meco nel medesimo carcere del cavalier

Marziale; e vel trovai messo in ferri per null' altro che ave lodato il padre Campiano."

15. Germanus anonymus ante annum 1620 cuidam patris Campiani tragoediae hunc titulum praefixit: „Ambrosiana tragoedia, auctore beato Edmundo Campiano graeco, latino, poeta, oratore, philosopho, theologo, virgine et martyre."

16. Litterae collegii Graecensis anno 1606: „Graecii Styrorum vir erat primae nobilitatis, patris Edmundi olim Pragae discipulus, qui cum omnia digna laude de praeceptore suo memorabat, tum vero peculiari etiam veneratione illum prosequatur, et inter praecipuos patronos quotidie precibus colebat. Accidit ut coniugem pariendi tempus fefellerit etc. Maritus et de coniugis et de prolis periculo sollicitus: O beate, inquit, pater Edmunde Campiane, succurre uxori meae laboranti. Vix edixerat, et statim uxor facillimo enixu masculum peperit. Maritus et filio et coniuge salva laetus, ut beneficio gratus esset, Edmundi nomen infanti imposuit."

17. Gilbertus Genebrardus, ordinis Sancti Benedicti, in libro cui titulus „Chronographia", edito Parisiis anno 1585, ad annum 1581. „Edmundus Campianus et alii sancti et docti martyrio afficiuntur Londini."

18. Aubertus Miraes in libro, cui titulus „Chronicon", ad annum 1581. „Edmundus Campianus Londinensis, societatis Iesu sacerdos, martyr nostri saeculi clarissimus, pro orthodoxa religione Romanique pontificis suprema auctoritate Londini kalendis decembris immanissime mactatur."

19. Pater Matthias Tanner, societatis Iesu, in libro cui titulus „Societas Iesu usque ad sanguinis profusionem militans" etc., edito Pragae anno 1673, p. 13. „Plurimi eum ut martyrem venerati sunt et venerantur; quos inter serenissimi etiam orbis christiani principes. Sane serenissimus Leopoldus, episcopus Passaviensis et Argentinensis, et serenissimus Carolus, episcopus Wratislaviensis, uterque archidux Austriae et augustissimi caesaris Ferdinandi II filius, cum vetus societatis Iesu collegium Pragae ad Sanctum Clementem inviserent, primario in cubiculum deduci se expetierunt; quod aliquot annorum Pragae habitatione Edmundus Campianus consecrasset. In quod non minore reverentia, quam sacrarium quoddam et templum, capite nudato uterque ingressi et in genua provoluti sunt, dignum ea veneratione pavementum dicentes, quod nobilis adeo Christi martyris (ita illis loqui ex privata devotione libebat) pes calcavisset. Amplius etiam idem pavementum veneratus est ex prima Angliae nobilitate Henricus Ortonus, cum ducis Lotharingiae oratore idem aliquando cubiculum invisens; ubi toto corpore in illud provolutus, devotissimis saepius osculis solum libavit: beatum praedicans quod tam D venerandis plantis tritum fuisset."

20. Pater Franciscus Suarez in libro cui titulus „Defensio fidei catholicae et apostolicae adversus anglicanae sectae errores," edito Conimbricae anno 1613, lib. VI, c. 11. „An qui propter Romanam religionem et obedientiam in Anglia morte mulctati sunt, inter veros martyres sint annumerandi? Dicimus ergo non solum sub Henrico VIII, sed etiam sub Elizabetha et Iacobo plures in Anglicana persecutione mortem pro Christo suscepisse, qui inter veros Christi martyres magna gloria et constanti veritate computantur. Ita sentiunt de his sanctis viris omnes catholici scriptores qui de Anglicanis rebus his temporibus scripserunt. Nam Polydorus Virgilius etc. Idem de illis et de aliis sub Elizabetha interfectis affirmat et variis exemplis ac rationibus ostendit Sanderus, in lib. I et III de schism. Anglicanorum etc. Ex anno 1581 et sequen-

A tibus patris Edmundi Campiani e societate Iesu et aliorum multorum martyria praeclarissima refert. Atque eodem modo de his martyribus senserunt Genebrardus in Chronographia anno 1584, refertens Paulum Iovinum, Georgium Lilium in Chronographia et Sleidam lib. IX. Item Surius in sua historia, Bozius de signis eccles., part. I, lib. XI, c. 1, etc., Didacus Yepes episcopus Tarazonensis in Anglicana historia, Andreas Filopater etc., illustrissimus Baronius in martyrologio die 29 decembris etc., Petrus Opmeerus in novissimo opere „Chronographia" anno 1585 et Laurentius Rayerlinck in tom. II eiusdem Chronographiae anno 1606, etc. Nihil est ergo quod catholici de istorum sanctorum martyrio dubitent. Nam, iuxta regulam Augustini, cum sint certi, eos in unitate ecclesiae pro eadem unitate et obedientia mortuos esse, dubitare non possunt, quin sint tamquam martyres coronati, et interfectores eorum tamquam persecutores martyrum esse iudicandos. Nemo igitur, ut Cyprianus dixit, infamet martyrum dignitatem; nemo eorum glorias destruat et coronas etc."

21. A nobili familia Cholmeley asservatur adhuc reliquiarium, in quo sunt dispositae duodecim sanctorum ac beatorum reliquiae, quibus appositae sunt sequentes tituli: *Ex ligno S. Crucis, S. Quirinae, S. Bernardi ab., S. Victoris, B. Garneti, B. Aloisii, B. Stanislai, B. P. Xaverii, S. Flori M., B. Walpoli, B. Campiani M., B. P. Ignatii.* Cum vero in hoc reliquiario sanctissimi Ignatius et Franc. Xaverius adhuc titulo beatorum nuncupentur, constat efformatum esse ante annum 1621, quo scilicet anno iidem beati a Gregorio XV canonizati sunt.

De relevantia horum monumentorum.

Ex his monumentis quae attulimus, constat, primos Christi martyres, qui sub Henrico VIII et Elizabetha in odium fidei necati sunt in Anglia, non solum a piis fidelibus et illustribus viris in summa veneratione fuisse, sed ex indultis Gregorii XIII cultum ecclesiasticum habuisse. Primum indultum est, ut eorum imagines ac martyria pingerentur, eiusdem pontificis iussu, in ecclesia collegii anglicani de Urbe. Secundum indultum, quod maximum est ac praecipuum, est facultas anno 1582 tributa adhibendi horum martyrum reliquias in consecrandis altaribus, loco martyrum canonizatorum. Ad hoc autem, ut a sancta sede obtineatur confirmatio huius cultus, necesse est, ut rite probentur praedicta indulta. Primum de pictis imaginibus probari non potest nisi per historicos: secundum autem duplici via; vel in medium afferendo responsum Gregorii XIII, vel si hoc inveniri nequeat investigando diligenter, an in vetustioribus altaribus, quae adhuc exstant in Anglia, revera reperiantur reliquiae Thomae Mori, cardinalis Roffensis, Campiani et aliorum qui ante annum 1582 martyrium fecerunt.

Hoc autem si probe fiat, non video cur facili ratione restitui non possit cultus publicus et ecclesiasticus illustrioribus viris qui in odium fidei passi sunt.

EPISTOLA

reverendi patris domini secretarii sacrae congregationis sacrorum rituum ad eminentissimum archiepiscopum.

Eminentissimo et reverendissimo principi.

Nell'atto che mi reco a dovere di accusare a vostra eminenza reverendissima il ricevimento dello scritto da lei inviatomi, e compilato da un teologo di sua fiducia, nello scopo di appianare alcune diffi-

coltà che potrebbero per avventura offrirsi alla sagra congregazione dei riti riguardo all'ufficio dei santi martiri Inglesi implorato dal terzo sinodo provinciale di Westminster, lasciar non posso di assicurare la stessa eminenza vostra che mi renderò sollecito di sottoporre quanto prima codesto medesimo scritto al savio giudizio degli eminentissimi padri componenti il sagra consesso.

Frattanto, profittando di questo favorevole incontro, mi do l'onore d'inclinarmi al bacio della sagra porpora con sensi del più profondo ossequio, di vostra eminenza reverendissima, umilissimo, devotissimo, osservantissimo servo

A. Capalti.

Roma, dalla segreteria dei sagri riti, il 13 giugno 1860.

Eminentissimo e reverendissimo signor cardinale Wiseman, arcivescovo di Westminster, Roma.

PARS II.

I. Breve de habitu choralis capitulorum.

PIUS PAPA IX.

Ad perpetuam rei memoriam.

Sacerdotalia indumenta plurimum conferre ad sacrorum rituum maiestatem compertum est; quamobrem praedecessores nostri Romani pontifices ecclesiasticis viris, qui in cathedralibus templis sacra peragunt officia, consueverunt elargiri peculiaria honoris ornamenta, ut iis aucti, maiore cum gravitate ac splendore sacros ritus explerent, ex quibus excitari vehementer solet fidelium pietas et religio. Itaque cum venerabilis frater hodiernus archiepiscopus Westmonasteriensis preces nobis admovendas curaverit, ut, tum capitulo metropolitanae ecclesiae, tum capitulis suffraganeis, certa quaedam indumenta in sacris obeundis functionibus concedamus, facile adducti sumus, ut huiusmodi precibus obsecundemus, illa etiam de causa quod de eorundem capitulorum pietate, et ecclesiasticae disciplinae singulari observantia, illustra accepimus testimonia. Quapropter omnes et singulos, quibus hae literae favent, peculiari beneficentia prosequi volentes, et quibusvis excommunicationis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis quovis modo vel quavis de causa latis, si quas forte incurrerint, huius tantum rei gratia absolventes ac absolutos fore censentes, auctoritate nostra apostolica, tenore praesentium, concedimus et indulgemus, ut canonici metropolitani capituli Westmonasteriensis talarem vestem, non tamen sericam, violacei coloris, canonici autem capitulorum suffraganeorum talarem item vestem nec tamen sericam nigri coloris, panno rubro extremis oris adsutam, cum globulis pariter rubris, in sacris functionibus induere, utque tam metropoli-

tanum quam suffraganea capitula amiculum manicatum vulgo rochetum cum fimbria vulgo merletto duodecim pollices mensurae Anglicae per altitudinem minime excedente gestare, necnon palliolum, seu mozzettam, non tamen sericam, violacei coloris adhibere possint, quae extremis oris pellem albam praeferat mustelae alpinæ vulgo armellino, et panno etiam laneo violacei coloris subsuta esse queat cum globulis coloris rubri. Volumus autem, ut editum decretum die 14 mensis maii anno 1853 accurate observetur de canonicali indumento in respectivis ecclesiis adhibendo, itemque custodiantur ecclesiasticae praescriptiones circa tempus, ac loca, quibus vestium canonicalium ornamenta adhiberi, ac gestari queant. Hoc concedimus, atque indulgemus, non obstantibus felicis recordationis Benedicti XIV, praedecessoris nostri, super divisione materiarum, aliisque apostolicis, ac in universalibus

A provincialibusque et synodalibus conciliis, editis generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum ex arce Gandulphi, sub annulo piscatoris, die 14 maii 1858, pontificatus nostri anno duodecimo.

Locus † sigilli.

V. cardinalis Macchi.

II. Breve super electione protectoris et deputatione rectoris collegii Anglorum Ulyssiponensis.

PIUS PAPA IX.

Ad futuram rei memoriam.

Vices in terris gerentes illius, qui ab ipsis ecclesiae suae exordiis iussit apostolos per mundum universum ire, et praedicare evangelium omni creaturae, nihil magis cordi habemus, quam ut haec eadem evangelii praedicatio omni ratione iuvetur, et ad eam rite ac recte homines instituantur. In eum finem Romani pontifices praedecessores nostri collegio pro Anglicanis missionibus in civitate Ulyssiponensi constituto pro sua in ecclesiam universam sollicitudine, iuxta temporum adiuncta providere non omiserunt. Iam vero episcopali hierarchia nuper per Angliam restituta, archiepiscopus Westmonasteriensis et episcopi regni eiusdem nonnulla proposuerunt, quibus bono illius Anglici collegii regimini melius provideretur. Quibus omnibus mature perpensis, nos, ut bono praedicti collegii missionum ac votis memoratorum antistitem fiat satis, de consilio venerabilium fratrum nostrorum sanctae Romanae ecclesiae cardinalium negotiis propagandae fidei praepositorum, auctoritate nostra, tenore praesentium litterarum, nuntium apostolicum apud aulam Lusitanam pro tempore existentem collegii de quo supra, pro Anglicanis missionibus Ulyssipone existentis, protectorem constituimus, quod munus ab cessatione officii praesulis inquisitoris, cui olim fuerat tributum, vacabat. Volumus praeterea, atque decernimus, ut deputatio rectoris eiusdem collegii fiat per congregationem fidei Propagandae praepositam, post propositionem episcoporum Angliae. Haec constituimus, volumus atque decernimus, non obstantibus, quatenus opus sit, nostra et cancellariae apostolicae regula de iure quaesito non tollendo, necnon constitutionibus et sanctionibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub annulo piscatoris, die 24 ianuarii 1854, pontificatus nostri anno octavo.

Pro domino cardinali Lambruschini,

Io. B. Brancaleoni Castellani, substitutus.

III. De via crucis, confraternitatibus et scapularibus.

Beatissime pater.

Nicolaus cardinalis Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis, et episcopi Angliae ad pedes sanctitatis vestrae prostrati, supplicant ut sanctitas vestra dignetur renovare facultatem oratoribus ad quinquennium concessam die 7 maii 1857, erigendi stationes viae crucis sive per se sive per delegatos, necnon et erigendi confraternitates approbatas, et delegandi sacerdotes qui benedictionem et distributionem scapularium et insignium earundem confraternitatum exsequi valeant. Eminentissimus archiepiscopus et episcopi oratores humiliter petunt ut renovetur dicta facultas, sine clausula, „dummodo non religiosi quibus privilegium competat,“ etc.

Quare, etc.

Ex audientia sanctissimi habita die 27 martii 1862.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae

congregationis de Propaganda fide cardinali praefecto, benigne annuit pro gratia in forma et terminis transactae concessionis, dempta tamen clausula, „dummodo non exstent religiosi, quibus privilegium competat.“

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno ut supra.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo. Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

IV. Indulgentia pro missionis iuramento.

Ex audientia sanctissimi habita per me infrascriptum sacrae congregationis de Propaganda fide secretarium, die 7 maii 1775.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa VI pro eximio, quo flagrat, catholicae religionis latius propagandae studio, animadvertens bono ac incremento apostolicarum missionum plurimum posse conducere, si ii, qui in collegiis sive B seminariis utriusque cleri evangelii praecones mox futuri, educati sunt, vel qui titulo missionis ad ecclesiasticos ordines fuere promoti, animo identidem recolant iusiurandum, quo se obstrinxerunt, coope- randi Deo in salutem animarum: eos vehementer hortatur, ut in annos singulos in anniversaria die praestiti iuramenti illud repetere curent; serio meditantes divinam erga se bonitatem, quae eos constituit verbi ministros ad annuntianda mirabilia virtutis ac potentiae suae; quam immarcescibilis gloriae corona eis in coelis parata sit, si officium suum sancte riteque impleverint; quamque e contra districtum maneat iudicium, si negligentia vel socordia sua, quod absit, quemquam perire contigerit.

Id autem ut promptius et alacrius praestent, sanctitas sua unicuique illorum plenariam indulgentiam, animabus quoque in purgatorio detentis applicabilem, et perpetuis valituram temporibus, C peramanter impertitur, non modo cum praedictum iuramentum primo emiserint, verum etiam cum illud statuta iam die renovaverint; dummodo in utroque casu conscientiam suam poenitentiae sacramento expiare non omittant, ac eucharisticam communionem suscipiant, vel missae celebrent sacrificium.

Datum Romae, ex aedibus eiusdem sacrae congregationis, die 7 maii anno 1775.

Stephanus Borgia, secretarius.

V. Rescripta ad missale et breviarium spectantia.

[Vide conc. prov. II.]

14. Decretum pro celebratione nonnullorum festorum sanctorum Britanniae.

Ut sanctorum virorum qui dum a Domino in terris peregrinarentur, Britanniam sanguine pro Christo effuso vel eximiarum splendore virtutum longe lateque illustrarunt, indelebilis usque memoria D vigeret, reverendissimi Deborensis, Philomeliensis, Amoriensis et Ramatensis episcopi, Anglicani regni in praesens vicarii apostolici, apud sanctam sedem plurimum institerunt, supplicantes ut pristinam et ob temporum conditionem intermissam consuetudinem restituere dignaretur, celebrandi scilicet in toto eo regno certis statutisque diebus officium et missam de nonnullis ex ipsis qui ibi clariori sanctitatis fama floruerunt.

Cum autem ad Christi fidelium pietatem excitandam et ad sanctorum patrocinium demerendum conducere id posse videatur, sanctissimus dominus noster Clemens papa XIV, pro paterna illa caritate qua Anglicanam gentem sanctae Romanae ecclesiae communioni adhaerentem complectitur, postquam ex mei infrascripti sacrae congregationis de Propaganda fide secretarii relatione, in audientia diei 30 martii currentis anni, deprehendit sanctos de

A quibus officium et missa postulatur esse in Romano martyrologio descriptos (excepto tantum uno, scilicet sancto Davide, Menevensi episcopo, de quo tamen officium et missam celebrant sub die 1 martii monachi congregationis Anglo-Benedictinae) et fere omnes in pervetusto Sarisburiensis ecclesiae calendario et missali, quod olim commune erat pluribus Anglicanae provinciae ecclesiis contineri, praefatorum vicariorum apostolicorum precibus benigne annuens, omnibus et singulis ex clero saeculari in dicto regno existentibus vel extituris qui ad divinum officium recitandum quocumque modo tenentur, praecipit et mandat, his vero qui sunt ex clero regulari permittit, ut infrascriptis diebus illud sub ritu adnotando de sanctis qui sequuntur persolvant, similiter et missam de eisdem sanctis celebrent desumptam de respectivo communi prout sequitur.

19 ianuarii, sancti Wolstani, episcopi Vigorniensis, duplex de communi confessoris pontificis.

1 martii, sancti David, episcopi Menevensis, duplex de eodem communi.

2 martii, sancti Ceaddae, episcopi Lichtfeldensis, duplex ut supra.

8 martii, sancti Felicis, episcopi Dumnocensis, duplex ut supra.

20 martii, sancti Cuthberti, episcopi Lindisfarnensis, duplex ut supra.

3 aprilis, sancti Richardi, episcopi Cicestrensis, duplex ut supra.

19 maii, sancti Dunstani, archiepiscopi Cantuariensis, duplex ut supra.

25 maii, sancti Aldhelmi, episcopi Scireburnensis, duplex ut supra.

8 iunii, sancti Gulielmi, episcopi Eboracensis, duplex ut supra.

22 iunii, sancti Albani, Britanniae proto-martyris, duplex maius de communi unius martyris.

7 iulii, translationis sancti Thomae Cantuariensis, duplex maius de communi unius martyris.

15 iulii, translationis sancti Swithuni, episcopi Vintoniensis, duplex de communi confessoris pontificis.

17 iulii, translationis reliquiarum sancti Osmundi, episcopi Sarisburiensis, duplex ut supra.

31 augusti, sancti Aidani, episcopi Lindisfarnensis, duplex ut supra.

3 octobris, sancti Thomae, episcopi Herefordensis, duplex ut supra.

10 octobris, sancti Paulini.

12 octobris, sancti Wilfridi, archiepiscopi Eboracensis, duplex ut supra.

25 octobris, translationis sancti Ioannis de Beverlaco, archiepiscopi Eboracensis, duplex ut supra.

3 novembris, sanctae Winefridae virginis et martyris, de communi virginum et martyrum.

14 novembris, translationis reliquiarum sancti Erconwaldi, episcopi Londinensis, duplex de communi confessoris pontificis.

16 novembris, sancti Edmundi, archiepiscopi Cantuariensis, duplex ut supra.

17 novembris, sancti Hugonis, episcopi Lincolnensis, duplex ut supra.

5 decembris, sancti Birini, episcopi Dorcestrensis, duplex ut supra.

Insuper eadem sanctitas sua declarat in concurrentia alterius officii servari debere rubricas generales, et, si agatur de concurrentia officii eiusdem ritus, praeferri officia sanctorum regni.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 21 martii 1774.

Stephanus Borgia, sacrae congregationis de Propaganda fide secretarius.

Locus † sigilli.

15. Reductio festorum et vigiliarum.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Ex audientia sanctissimi habita 9 martii 1777.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa VI, me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario referente, attentis peculiaribus circumstantiis catholicorum in Angliae regno degentium, eos benigne dispensavit a praecepto audiendi sacrum et abstinendi ab operibus servilibus per dies festos cuiuslibet anni, exceptis tamen dominicis et feria II post Pascha resurrectionis ac Pentecostes, necnon solemnioribus reliquis festis, scilicet Natalis Domini, Circumcisionis, Epiphaniae, Ascensionis, Corporis Christi, Annuntiationis et Assumptionis beatae Mariae virginis, sanctorum apostolorum Petri et Pauli, commemoratione omnium sanctorum et demum, ubi colitur, patroni etiam loci. Vigiliis autem festis ut supra dispensatis annexas sanctitas sua mandavit transferri in IV et VI feriam uniuscuiusque hebdomadae Adventus, in quibus ieiunium idem servandum erit, quod in Quadragesima et quatuor temporibus anni servari debet, licet Anglis in more sit feriis VI ieiunia vigiliisque celebrare. Quoad vero ecclesiastica officia, sanctitas sua declaravit ea sic ut antea retineri oportere, tam in missae celebratione, quam in horis canonicis recitandis. Insuper sicut interdum evenit, ut die quo festum agitur sanctorum apostolorum Petri et Pauli contingat in eodem regno collectio foenorum, et messis triticea aliquando incidat in festum Assumptionis beatae virginis, ita sanctissimus hinc quoque prospiciens, vicariis apostolicis locorum respectivis plenam largitur facultatem dispensandi in simili casu a praecepto abstinendi ab operibus servilibus, in duobus praefatis, audito tamen prius sanctae missae sacrificio, ubi illud commode fieri poterit.

Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno quibus supra.

Stephanus Borgia, sacrae congregationis de Propaganda fide secretarius.

Locus † sigilli.

16. Suppressio ieiunii feriae sextae.

Ex audientia sanctissimi habita die 8 iulii 1781.

Relatis per me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario precibus vicariorum apostolicorum Angliae humillime supplicantium pro dispensatione a consuetudine inter catholicos eiusdem regni iamdiu vigente ieiunandi in qualibet feria VI per annum, excepto tempore Paschali, necnon abstinendi a carnibus tribus diebus rogationum, et die festo sancti Marci evangelistae, sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa VI praecipuas ob causas et circumstantias catholicos omnes in eodem Angliae regno degentes benigne ac perpetuo dispensavit a praefata ieiunii observantia in qualibet feria VI per annum, salvo tamen ieiunio ab ecclesia praescripto feriis VI quadragesimae et IV temporum, et firmo semper remanente praecepto ieiunii in singulis feriis IV et VI uniuscuiusque hebdomadae Adventus, quod loco variarum vigiliarum catholicis Anglis iniunctum fuit ex apostolico indulto die 9 martii 1777. Quoad vero abstinentiam a carnibus per tres dies rogationum ante festum Ascensionis Domini et die festo sancti Marci evangelistae, voluit sanctitas sua ut pia haec et ab antiquis temporibus firmata consuetudo inviolata etiam in posterum conservetur, caeteris quibuscumque in contrarium non obstantibus.

A Datum Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die et anno quibus supra.

Stephanus Borgia, sacrae congregationis de Propaganda fide secretarius.

Locus † sigilli.

17. Dispensatio abstinentiae sabbati, sancti Marci et rogationum.

DECRETUM

sacrae congregationis generalis de Propaganda fide, habitae die 17 maii anno 1830.

Cum reverendi patres domini vicarii apostolici regni Angliae, pluribus adductis gravibus rationibus, vehementer petierint pro universo illo regno dispensationem ab observantia abstinentiae ab esu carniū die sabbato in quo ieiunii praeceptum non obliget, itemque dispensationem ab eadem abstinentiae observantia, quae in memorato regno viget, die sancti Marci evangelistae et diebus rogationum; sacra congregatio generalis de Propaganda fide habita die 17 maii, anno 1830, referente eminentissimo ac reverendissimo domino Benedicto sanctae Romanae ecclesiae cardinali Barberini, censuit ac decrevit, supplicandum sanctissimo domino nostro, attentis ac durantibus circumstantiis, pro gratia iuxta petita.

Hanc autem sacrae congregationis sententiam, sanctissimo domino Pio papae VIII relatum per reverendum patrem dominum Castrucium Castracane, sacrae congregationis secretarium, in audientia die 23 maii anno 1830, sanctitas sua benigne in omnibus probavit et reverendis patribus dominis vicariis apostolicis communicandum iussit.

Datum Romae, apud sacram congregationem de Propaganda fide, die 29 maii 1830.

D. M. cardinalis Capellari, praefectus.

C. Castracane, secretarius.

18. Reductio festorum.

DECRETUM

sacrae congregationis generalis de Propaganda fide, habitae die 17 maii 1830.

Cum in sacra congregatione generali de Propaganda fide habita die 17 maii 1830 perpensae fuerint preces reverendorum patrum dominorum vicariorum apostolicorum Angliae, quibus petebant nonnullorum dierum festorum in eo regno adhuc vigentium diminutionem, referente eminentissimo ac reverendissimo domino Benedicto sanctae Romanae ecclesiae cardinali Barberini, eadem sacra congregatio, rebus omnibus mature consideratis, censuit ac decrevit, supplicandum sanctissimo domino nostro pro suppressione, durantibus circumstantiis, festi de praecepto hactenus ibi servati in utraque feria secunda Paschatis ac Pentecostes; itemque pro translatione festi Annuntiationis beatae Mariae virginis et sancti Cuthberti in comitatu Dunelmensi districtus septentrionalis, ad diem dominicam proxime sequentem.

Hanc autem sacrae congregationis sententiam, sanctissimo domino nostro Pio papae VIII relatum per reverendum patrem dominum Castrucium Castracane, sacrae congregationis secretarium, in audientia diei 23 maii anni 1830, sanctitas sua benigne in omnibus probavit, et vicariis apostolicis communicandam iussit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die 29 maii 1830.

D. M. cardinalis Capellari, praefectus.

C. Castracane, secretarius.

19. Translatio festorum mobilium.

Westmonasteriensis.

Ad promovendam magis in Anglia devotionem erga amantissimum humani generis redemptorem Christum Iesum, et sanctissimam eius matrem beatissimam virginem Mariam, eminentissimus et reverendissimus dominus cardinalis Nicolaus Wiseman, archiepiscopus Westmonasteriensis, a sanctissimo domino nostro Pio papa IX supplicibus votis postulavit, ut privilegium concedere dignaretur clero Angliae, transferendi ad primas dies sequentes liberas mobilia festa tum mysteriorum et instrumentorum dominicae Passionis, assignata certis feriis a dominica Septuagesimae et deinceps in Quadragesima, tum festa eiusdem Deiparae determinatis intra annum dominicis affixa. Sanctitas sua, referente subscripto sacrorum rituum congregationis secretario, eiusdem votis clementer deferens, indulsit, ut enunciata festa mobilia dominicae Passionis ac beatae Mariae virginis amandari valeant ad primas dies sequentes liberas, quoties, iuxta decreta, designatae feriae vel dominicae impeditae occurrerint; attamen quoad officia mysteriorum et instrumentorum dominicae Passionis, voluit ultra Quadragesimam non transferantur; servatis rubricis. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 10 iunii 1858.

C., episcopus Albanensis cardinalis Patrizi, sacrae rituum congregationis praefectus.

H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

20. De commemoratione sancti Georgii.

Sanctissimus dominus noster Pius IX, die 24 maii 1863 declaravit, quod in sanctorum suffragiis, atque in oratione *A cunctis* commemoratio sancti Georgii tantum fiat, omissa commemoratione aliorum sanctorum, praeterquam in casu ordinum regularium quoad commemorationem sui fundatoris, et salvis privilegiis particularibus a sancta sede concessis.

VI. DE INDULGENTIIS

in festis domini nostri Iesu Christi et beatae Mariae virginis.

Beatissime pater.

Per rescriptum sacrae congregationis de Propaganda fide diei 14 maii 1853, sanctitas vestra benigne dignata est concedere omnibus dioecesibus Angliae indulgentiam plenariam sub solitis conditionibus in omnibus festis domini nostri Iesu Christi et immaculae ipsius matris; per decretum

A vero sacrae congregationis indulgentiarum diei 18 septembris 1862, declaravit sanctitas vestra per verba „in omnibus festis domini nostri Iesu Christi“ intelligi debere festa Nativitatis, Circumcisionis, Epiphaniae, Paschatis, Ascensionis et Corporis Christi, per verba autem „in omnibus festis beatae Mariae virginis“ festa Conceptionis, Nativitatis, Annunciationis, Purificationis et Assumptionis.

Sed cum in omnibus calendariis Angliae editis non solum festa praedicta, sed etiam, per errorem, et alia secundaria festa Domini nostri et beatissimae Virginis utpote hoc privilegio decorata, per varios annos sint publicata, atque persaepe a suggestu ad fideles in diebus dominicis a sacerdotibus sint promulgata:

Nicolaus, cardinalis archiepiscopus Westmonasteriensis, pro se suisque suffraganeis, enixe supplicat, ad evitandum scandalum et ne minuatur sacramentorum frequentia ratione indulgentiarum hactenus publicatarum introducta, ut sanctitas vestra benigne dignetur concedere ut singuli fideles in Anglia degentes lucrari valeant indulgentiam plenariam animabus in purgatorio detentis applicabilem, dummodo rite confessi et sacra synaxi refecti, coram aliquo altari pias ad Deum preces fuderint iuxta mentem sanctitatis vestrae, a primis vesperis usque ad occasum solis dierum festorum sequentium, scilicet sanctissimi nominis Iesu, Desponsationis beatae Mariae virginis, Orationis domini nostri Iesu Christi, Passionis, spineae Coronae, Lanceae et Clavorum, Sindonis, sanctarum V Plagarum, pretiosi Sanguinis in utroque festo, VII Dolorum beatae Mariae virginis in utroque festo, Auxilii christianorum, sacratissimi Cordis domini nostri Iesu Christi, Visitationis, beatae Mariae virginis de monte Carmelo et ad Nives, Transfigurationis domini nostri Iesu Christi, sanctissimi Nominis Mariae, beatae Mariae virginis de Mercede, solemnitatis Rosarii beatae Mariae virginis, Maternitatis, Puritatis et Patrocinii beatae Mariae virginis, sanctissimi Redemptoris, Praesentationis et Expectationis partus beatae Mariae virginis. Quare, etc.

Ex audientia sanctissimi habita die 8 februarii 1863.

Sanctissimus dominus noster Pius divina providentia papa IX, referente me infrascripto sacrae congregationis de Propaganda fide secretario, benigne annuit pro gratia iuxta preces.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis, die et anno praedictis.

Gratis sine ulla omnino solutione quocumque titulo.

H. Capalti, secretarius.

LITERAE SYNODICAE PATRUM.

We, the cardinal archbishop, and the bishops of the province of Westminster, in provincial synod assembled, to our dearly beloved brethren and children in Christ, the clergy secular and regular, and the faithful under our jurisdiction, health and benediction in our Lord Jesus Christ.

For the third time we have the consolation of addressing you in a joint synodical letter. We have supplied, through the divine blessing, the omission of our periodical synod, to have been held, in due course, last year. But the delay, we humbly trust, will be for your profit, as it has given more time to mature our judgments, and our thoughts, on the important subjects which awaited our consideration.

So weighty, indeed, were many of these, that the period during which we sate was prolonged

Nos¹, archiepiscopus et episcopi provinciae Westmonasteriensis, in provincialem synodum congregati, carissimis nostris in Christo fratribus et filiis, saecularis et regularis ordinis clericis, ac fidelibus nostrae iurisdictioni subiectis, salutem et benedictionem in Christo Iesu domino nostro.

Nunc iam tertium lubentissime facimus, ut vos per communes literas synodicas alloquamur. Eam enim synodum, quae superiore anno, ut exacto legitimo tempore, habenda erat, omisam, nunc demum, favente Deo, repetivimus. Quae dilatio, ut nos quidem confidimus, vobis in bonum vertet, cum plus spatii nacti simus ad maturanda nostra de maximis rebus, quas eramus tractaturi, iudicia atque consilia.

Atque earum quidem adeo graves erant nonnullae, ut diutius nobis, quam in prioribus synodis,

¹ Versio curata ab editoribus *Collectionis Lacensis*.

beyond that occupied by any previous synod. We were, however, happy in this, that every bishop composing our hierarchy was able personally to attend; and that with the exception of the late venerable bishop of Liverpool, doctor George Brown, we have to deplore no loss by death between the last and our present synod.

A marked feature in this meeting has been the great increase in the representatives of religious orders, ancient and recent; some present by virtue of office, others brought, as their theologians, by several bishops. It has been pleasing to meet in the shady alleys of the grounds, or to see mingled with the robes of our canons, and other secular priests, in our more solemn assemblies, the ancient habits of those venerable conventual bodies, which, though banished for centuries from our native land, have left their names indelibly impressed on the public places and thoroughfares of our cities. And scarcely less encouraging has it been to find established amongst us so many of those modern congregations, which God has inspired holy men to found, in order to meet special wants created by the changes in the social world.

The return of the first, and the establishment of the second class of monastic institutions, form a motive for great encouragement. For when the divine goodness thus sends workmen to our vineyard, peculiarly qualified for the various works conducive to its perfect cultivation, we cannot but feel that this spontaneous mercy marks one of those hours in its providential care, when our heavenly master goes forth into the very market-place of his better Jerusalem, to press into his service here whoever can be spared, or seeks more active occupation, even in a strange land.

Nor can we overlook, dearly beloved in Christ our Lord, that such a striking, and almost unexpected aid from without does not, we humbly trust, come to us as a reproof, but rather as an approbation, and a support. For, although it may not become us to utter words of commendation which may seem to reflect back praise upon their source, it would be unjust in us, for fear of such an imputation, to hesitate one moment in expressing our hearty approbation, and even admiration of the devotedness to their duties of the clergy of our province, of their disinterested zeal, their multiplied labours, their self-sought increase of toil, and their self-imposed burthens.

If you, the faithful children of the church, enjoy increased facility for assisting at the celebration of the divine sacrifice; if you witness not only on greater feasts, but on minor or local festivals, the churches crowded, and the altars approached by multitudes; if in towns you enjoy the blessing of devout evening services, with frequent benedictions, and expositions of the most blessed sacrament: if you see the functions of the church performed with a new splendour, and scrupulous exactness, with richness in every requisite for them, whether decoration, or vestments and plate; to whom do you owe all this but to your zealous clergy, who have readily sacrificed their own time, honest recreation, and, we fear we must add, often health, to procure you the spiritual graces which these additional practices of devotion confer?

Again, if in every part of England new and beautiful churches have arisen, with additional

fuert considendum. Ceterum illud nobis gratissimum fuit, quod e nostro episcopali ordine nemo non interesse posset, neque, praeter venerabilis memoriae episcopum Liverpoolitanum, doctorem Georgium Brown, quemquam inter hanc et ultimam synodum desideraremus morte sublatum.

Unum porro habuit hic conventus insigne ac proprium, quod ex religiosis ordinibus, tum antiquis tum recentibus, multo plures in eo, quam antea, consederunt; quorum alii aderant iure sui muneris, alii ab episcopis adducti theologi. Erat certe quod laetare, cum vel in hortorum umbraculis obvios haberes, vel in solemnioribus consessibus, inter canonicos nostros aliosque saeculares sacerdotes, suis quosque vestibus ornatos, versari cerneret antiquos habitus venerabilium illorum collegiorum; quae, quamvis ante aliquot iam saecula e nostro natali solo pulsa, tamen in foris plateisque nostrarum urbium sua nomina in perpetuum impressa reliquerunt. Nec minus fere ad confirmandos animos valebat, quod apud nos constitutae reperirentur complures ex novis illis sodalitatibus, quas viri sancti divino instinctu condiderunt, ut peculiares necessitates ex mutationibus humanae societatis sublevarent.

Est profecto, cur nos magnopere confirmet cum veterum monasticorum ordinum reditus, tum recentium institutio. Cum enim divina bonitas eiusmodi operarios in hanc vineam mittat, qui variis operum generibus, quae ad eam perfecte colendam pertinent, maxime sint idonei: non possumus in hoc sponte concesso beneficio non agnoscere unam ex illis providentissime dispositis horis, cum coelestis paterfamilias exit in forum melioris suae civitatis Jerusalem, ut eos ad serviendum sibi his in locis impellat, qui vel alibi non sint necessarii, vel plus operis ac laboris, etiam in externa regione, desiderant.

Neque vero illud praeterire possumus, dilectissimi in Christo, tam mirabile ac prope inexpectatum, quod foris accepimus, auxilium, non vituperationi alicui, (sic enim confidimus nos quidem), sed magis approbationi et succurrendi studio essetribuendum. Quamvis enim non deceat nos fortasse ea commendare, unde laus ad nos ipsos redundare videatur, tamen iniusti simus, si talem criminationem veriti, ullo modo dubitemus palam profiteri, provinciae nostrae clerum quam ex animo probemus, immo vero etiam admiremur: id eius est tuendorum officiorum studium, is proprii negligens commodi zelus, ea laborum magnitudo, ea denique ultro quaesita operis accessio, et onera oneribus sponte cumulata.

Etenim si vos fideles ecclesiae filii, maiorem nacti estis facultatem divini sacrificii frequentandi; si non modo in maioribus solemnitatibus, sed etiam in minoribus aut certorum locorum propriis, referta hominibus templa aras piis convivis affluentes videtis; si in urbibus alere vestram pietatem potestis vespertinis illis caerimoniis, et frequenti expositione ac benedictione sanctissimi sacramenti; si ecclesiae ritus, ut videtis ipsi, novo splendore, diligenti cura, insigni omnium rerum necessariorum ornamentorum, vestium, vasorum, apparatu peraguntur; quibus tandem haec omnia debetis, nisi optimis sacerdotibus vestris, qui suum tempus, honesta sua oblectamenta, fortasse etiam saepe suam valetudinem libenter impenderunt, ut vobis spiritualia bona, quae cum hac piarum caerimonia accessione coniuncta sunt, compararent?

Quodsi rursus in omnibus Angliae partibus nova et praeclara excitata sunt templa, eaque iis rebus,

means for daily propitiation of God's wrath; if the old and wretched, though venerable chapels of our sires are being superseded by larger and more becoming edifices; if schools have been enlarged and multiplied to more than double their former dimensions and number; if religious teachers are gradually becoming, in almost every town, the instructors of the future mothers of our flocks; whose has generally been the assiduity, the labour, the self-sacrifice, to do these great things for God, but the missionary priest's, secular or regular, who, often nobly seconded by the generosity of the laity, has laboured for years, and spent himself before he has seen the first aspirations of his hopes crowned with complete success?

It was for a clergy that worked thus that aid was needed not to supply defects, but to add to our power. God looked mercifully from his high throne in heaven, upon his servants, who had shrunk from no toil, and quailed before no danger, whose youth was often too early crushed or blighted for this world, or rather too early bloomed for the next, who had spared themselves in nothing, and in nothing sought themselves; and sent them his help from his holy place.

New wants in the spiritual life had sprung up, and God supplied them. How were our numerous convents to receive their at least annual demand for a spiritual retreat, without bodies of men, ready for this new requirement? How even were they to be adequately provided with directors, without an extraordinary supply of priests with leisure to undertake the office? How were the clergy of our multiplied dioceses, almost at one and the same time, to enjoy the annual refreshment, now so valued by themselves and their congregations, of accurately conducted spiritual exercises, without learned and grave persons, trained by express study to their direction, and even extraneous to the class of ecclesiastics to whom they have to offer wise and pious counsel?

And further still, the time had manifestly come when masses of evil had to be driven into by combined force; when the accumulation of vice and indifference in our great cities had to be broken up piecemeal, dissolved, and washed away, so as to pollute no longer the streams in which they had collected and grown. Even in country places, the quiet course of sound old catholic traditions had often become almost stagnant, with little influence, little progress, and little feeling. It had become obvious that the application of some new power was necessary for both. In the first especially, the combination of an almost rude strength, concerted operation, and often long continuance was necessary to drive a wedge into the resisting block of aggregated and hardened sin. And where could these conditions be fulfilled, except in a body of men trained up to the work on a uniform plan, free from other responsibilities, and able to raise their voice with a new energy in every place which they visited? Who does not remember the stirring and awakening results of the early labours of these missionaries — some of whom, like the good fathers Dominic and Gentili, have now long departed — when they first visited our congregations?

Thank, God, then, that in all this his Holy Spirit has multiplied our power and our consolation,

A quae ad propitiandum quotidie Deum pertinent, copiosius instructa; si vetusta et misera maiorum nostrorum sacella, quamvis antiquitate veneranda, tamen maioribus et decentioribus aedificiis cesserunt; si ad scholarum amplitudinem et numerum tantum accessit, ut iam sint duplo, quam antea, capaciores atque plures; si in omnibus paene urbibus fit paulatim, ut, quae matres familiarum nostrarum sunt futurae, religiosarum magistrarum utantur disciplina; qui sunt ii plerumque, quorum assiduitas, labor, devota caritas, res tantas Dei causa effecit, nisi missionarii sacerdotes, saeculares aut regulares, qui, laicorum saepe generosa liberalitate adiuti, multos annos laborarunt seque ipsos impenderunt, priusquam primas spes suas ac vota prospero eventu expleta cernerent?

Profecto sic strenue laboranti clero opus erat auxilio, non quo sarcirentur defectus, sed quo vires nobis adderentur. Benigne respexit Deus e coelesti sede famulos suos; qui nullum laborem subterfugerant, nullum periculum detrectaverant; quorum saepe iuventus immature ad hanc vitam atteri aut consumi, vel potius praemature ad alteram florescere solebat; qui nulla in re sibi pepercerant, nulla in re se ipsos quaesiverant; misitque illis auxilium de loco sancto suo.

Exstiterant in spirituali vita novae necessitates; his Deus providit. Quomodo enim tam multa monasteria eum, quem minimum quotannis petebant, spirituales secessum impetrarent, nisi adessent virorum collegia, qui ad haec nova munera essent parati? Aut unde iisdem idonea moderatorum suppeteret copia, sine extraordinario aliquo sacerdotum supplemento, quibus otium ad id muneris non deesset? Quomodo autem tot dioecesum sacerdotes, fere uno eodemque tempore, annuis spiritus exercitationibus, iisque accurate moderatis (quas nunc cum ipsi tum ii, quibus praesunt, fideles tanti faciunt), refici recrearique possent, nisi praesto forent viri docti et graves propriisque studiis ad id opus instructi, iidemque etiam ab eo cleri ordine discreti, qui prudentibus piisque eorum consiliis dirigendus esset?

Praeterea vero manifestum erat venisse tempus illud, cum ingens quaedam vis malorum, consociatis multorum viribus, esset comprimenda; cum congeries illa vitiorum, quae in magnis urbibus nostris inveterato torpore concreverat, tandem aliquando perfringenda, dissolvenda, proluenda esset, ne diutius flumina tanta tamque foeda colluvione contaminarentur. Quin etiam ruri quietus ille cursus incorruptae, ut a maioribus tradita est, catholicae disciplinae multis locis paene constiterat; parum ea vim suam exercebat, parum valebat ad profectum, parum in animos penetrabat. Apparebat, utrobique novum aliquod robur esse adhibendum. Et in urbibus quidem maxime prope violenta vi, et conspirante multorum opera, ac saepe diuturna contentione uti necesse erat, ut in densam illam coacervatorum et induratorum scelerum molem velut cuneus quidam adigeretur. Quae quidem ubinam simul omnia reperirentur, nisi in collegio virorum, cum una ratione ac disciplina ad hoc opus institutorum, tum ab aliis officiis liberorum, quibus liceret, quemcumque locum adirent, nova semper vi vocem attollere? Quis non recordatur, quos motus animorum concitarint illorum missionariorum labores (ex quibus nonnulli, ut optimi patres Dominic [congregationis sanctissimi P.] et Gentili [congregatione Caritatis, Rosmin.], iam diu ad unicam requiem suam discesserunt), cum primum nostros conventus visitarunt?

Gratias igitur agamus Deo, cuius sanctus spiritus haec tanta virium solatiique incrementa nobis attulit;

of which the fullest evidence was given us in this A provincial synod, by the truly cordial and brotherly cooperation of the two orders of clergy. But even this harmonious activity would be very insufficient if it were not well seconded and supported by you, our dearly beloved children, the catholic laity of England. At all times we have found you ready to come openly and boldly forward, to assert the principles of your religion and the claims of the church. You have readily thrown into the scale, when needed, the weight of your rank, your ancient descent, your social position, and political influence; and, where providence had not bestowed these, the weight of your numbers, and the unanimity of your voices. Much have we gained in this manner; not only in moments of crisis and emergency, when a resolute attitude was necessary to stay artificial agitation opposed to us, but in the more tranquil adjustment of our demands in favour B of education for our poor. It has been by this support and unanimity of counsel and of action, that our poor school committee has succeeded in maturing and carrying measures which all now acknowledge to have procured most important advantages. It has been through the same combined activity that our separate reformatories have been obtained, on a footing of equality with those of others. And finally, the zeal of all catholics, and their earnest advocacy, have secured permanently to our soldiers, at home and abroad, the inestimable blessing of chaplains, honourable appointed, and treated as becomes their sacred office.

But we cannot pass over the most signal and public demonstration of our unanimity in truly catholic efforts, so recently given, by one of the most numerous and distinguished meetings for any religious purpose, ever held in the metropolis. C When we consider what was the purpose of this assemblage,—in the eyes of God nothing less, in the sight of scoffers nothing more, than the eternal interests of the outcasts of society, whom crime has thrust into prisons, or wretchedness has swept into workhouses,—we thank the Almighty, in the sincerity of our hearts, that He hath given such a gift to you, of compassionate charity and its courageous advocacy.

But, dearly beloved in Christ our Lord, let us earnestly remind you our work, in this matter, is not yet complete. The just and salutary measures for which we have contended have not as yet been granted, still less carried out. They are three in number.

First,—the obtaining for our gallant and loyal catholics serving in her majesty's fleet, the same means and opportunities for receiving religious instruction, exhortation, and sacred ministration, D as have been secured to our soldiers in the army; for surely there can be no difference of equitable claims between those who risk their lives on land, and those who doubly imperil them at sea.

Secondly,—the placing of catholic prisoners on the same footing as protestants in all that regards religious assistance and consolation; for since, professedly, the prison is now regarded as a place of reformation rather than of expiation, and since no one can doubt that the root of faith once planted in the heart, and never totally destroyed by a career of vice, is the best, and often the only hold which later calls to virtue can seize, it stands to reason that catholic delinquents can be restored to a moral life by no one so well as by the priest, who alone knows their religious convictions, and can supply their spiritual wants.

quod evidentissime comprobavit, in hac provinciali synodo, tam ex animo tamque fraterne consociata utriusque cleri ordinis industria. Verum ne haec quidem concordissima virium coniunctio satis efficeret, nisi eadem a vobis, carissimi filii, laici Angliae catholici, iuvaretur et sustineretur. Atque omni quidem tempore vos paratos reperimus palam animoseque prodire, ad religionis vestrae leges et ecclesiae iura tutanda. Non dubitastis, cum opus fuit, alii vestram nobilitatem, antiquitatem generis, socialem conditionem, auctoritatem in republica, quasi in librae lancem conicere; ceteri, quibus haec non dederat providentia, vestri numeri pondus et conspirantium suffragiorum globum. Et multum profecto hac ratione consecuti sumus, non modo in rebus ancipitibus et subitis casibus, cum constantia opus erat ad cohibendos motus in nos de industria concitatos; sed tum etiam, cum tranquillius ea, quae pauperum nostrorum educandorum causa petebamus comparanda erant. Illo igitur auxilio illaque consiliorum et virium coniunctione effectum est, ut curandis pauperum scholis delecti viri ea suscipere et exsequi possent, ex quibus maximas utilitates provenisse omnes nunc fatentur. Eadem illa in rebus gerendis consensione proprias et separatas emendandae iuventuti scholas, easque pari cum ceteris eiusdem generis conditione, adepti sumus. Denique omnium catholicorum industriae et gravissimae intercessioni id maximum beneficium debent nostri milites, ut domi et foris stabiles habeant capellanos, quibus nec honestum salarium, nec sancto muneri debitus honor desit.

Verum nostrae in vere catholicis studiis concordiae illud imprimis insigne et publicum documentum praeterire non possumus, quod nuper editum est in uno e maximis celeberrimisque conventibus, qui religionis causa in hac metropoli unquam sint habiti. Cum enim, quid ei propositum esset, intuemur (id autem erat Dei iudicio nihil minus, derisorum opinione nihil amplius, quam aeterna salus hominum ab humana societate reiectorum, quos vel scelus detrusit in carceres, vel egestas in ergastula compulsi), singulares omnipotenti gratias agimus, qui vobis tam piam caritatem et ad suscipiendam miserorum causam tantum animum iniecit.

Quamquam sinite, carissimi in Christo domino nostro, vos admoneamus, nostrum opus in hac parte nondum esse perfectum. Quae enim postulavimus iusta et salutaria, ea ne concessa quidem adhuc sunt, nedum effecta. Sunt autem numero tria.

Quorum primum est, ut strenuis et fidelibus catholicis, qui in regia classe stipendia merentur, eadem ad christianam doctrinam piasque adhortationes audiendas et sacra percipienda facultas et commoditas praebeatur, quae nostris in terrestri exercitu militibus decreta est; nulla enim profecto causa reperiri potest, cur non eadem aequitatis ratio et in iis valeat, qui terra periculum vitae subeunt, et in iis, qui mari bifariam periclitantur.

Alterum est, ut vineti catholici pari ratione ac protestantes tractentur in iis omnibus, quae ad religionis auxilia et solatia pertinent. Cum enim iam fateantur omnes, carcerem ad emendandum potius quam ad puniendum adhiberi; cumque nemini dubium esse possit, quin fides semel animo insita, ac ne flagitiosa quidem vita unquam penitus evulsa, optimam ac saepe unicum velut ansam praebeat, qua scelerati ad virtutem reduci queant; facile intelligitur, catholicos nocentes ad vitae honestatem a nullo aeque bene revocari posse, atque a sacerdote, qui solus illorum et fidem novit et spiritualibus necessitatibus subvenire potest.

Thirdly, — the attaining similar justice for the wretched inmates of the workhouse, whose only crime is often sad misfortune, and who are even more unfairly treated than professed and condemned criminals; for whereas the regulations of prisons are at least, in their respective classes, uniform, and prescribed by a public authority, the rules and usages of these receptacles of wretchedness are subject to the capricious enactments of local jurisdictions, sometimes, indeed, — especially in large towns, — just and liberal in their dealings with our poor, but often narrow-minded and bigoted to an almost incredible degree. Hence the visits of the priest to these afflicted and oppressed creatures of God are limited, hampered, and almost hindered, by troublesome and obstructive conditions, which require a strong hand to sweep them away, and substitute for them a generous and kind-hearted legislation.

Indeed, it ought not to be forgotten, that none of these classes of subjects of the crown have forfeited, even by crime, their full right to religious toleration. It is no part of the sentence of the law upon any delinquent, that he shall be deprived of the means of practising his religion, or shall be compelled to submit to means directed to make him a protestant. In this respect — that is, in what touches his soul — the jurisprudence of the land grants no authority, deprives men the most guilty of no single right. How much less should those who offer their lives to defend the honour and dominions of the crown — how much less do those whom misery has struck down, lose by their position that freedom in believing in God, and in worshipping him according to their consciences, which other members of the same state legally enjoy! Yet, practically they are treated, and theoretically their case is discussed, as if such a distinction did exist between them and others.

If we have entered into these details, it has been for the purpose of keeping your attention wakeful to the cause that our clergy and laity have so cheerfully undertaken, with a view and a determination that it shall be carried. Now, notwithstanding the energy displayed, and the prospect of success which seemed to await it, we must bear in mind that hitherto our hopes have not been realized, and no concessions have been definitely made. Our work, therefore, is not accomplished; and we must continue our unrelaxed efforts, and our happy cooperation, till we can congratulate, not ourselves, but our poor, that we have no more to solicit on their behalf.

While, however, we thus express our confidence in the faithful discharge of respective duties by every class of catholics, to whom this our synodical letter is addressed, there are several points of deep interest which have occupied our thoughts during this meeting, and which we consider worthy of being brought before your attention.

1. The first is, that ever new, and ever engrossing topic — the education of our poor. Ever new, because ever true is that divine word, that „the poor we have always with us“. As a tide ever moving, and ever driving wave on the track of wave, each different, yet seemingly the same, does the dull unvarying motion of time, send forward a

Tertium illud est, ut aequabilitas iuris vindicetur miseris ergastulorum inquilinis, quorum unicum saepe crimen est dira calamitas; qui tamen acerbius etiam tractantur, quam qui sunt aperte scelerati iudicioque damnati. Nam carcerum quidem leges, in unoquoque horum genere, pares saltem et eadem ubique sunt, et publica auctoritate praescriptae; in his vero miseriarum receptaculis, disciplina et consuetudo ex cuiusque loci magistratuum arbitrio et libidine pendet; qui quidem interdum, praesertim in magnis urbibus, iuste humaneque tractant nostros pauperes, at saepe ita angusti animi sunt et superstitiosi, ut credi vix possit. Itaque sacerdotis aditus ad hosce afflictos et oppressos homines coarctatur, impeditur ac paene obstruitur molestis difficillimisque conditionibus; quae ut tollantur et in earum locum liberales et humanae leges substituantur, haud mediocris requiritur vigor et auctoritas.

B

Enimvero meminisse oportet, in his generibus hominum huic regno subiectorum, neminem, ne admissio quidem scelere, plenum ius sua sequendi sacra, quod ei lex tribuit, amisisse. Nihil in legibus, quae de nocentibus statuunt, usquam scriptum est, quare quisquam ex his aut privandus sit facultate suae religionis colendae, aut ea cogendus admittere, quae eo spectent, ut protestantica sacra suscipiat. Hac in parte, id est in iis, quae ad eius animam pertinent, patriae leges nullam cuiquam auctoritatem tribuunt, neminem quamvis sceleratissimum ullo iure privant. Quanto igitur minus ii, qui ad imperii nostri decus et iura tuenda vitam suam devovent, quanto minus ii, quos calamitas afflixit, in sua quisque conditione fraudandi sunt ea credendi et secundum suam conscientiam colendi Dei libertate, quae ceteris eiusdem regni civibus lege conceditur! Et tamen sic usu illi tractantur, sic ratione de eorum causa disputatur, quasi inter hos et illos tale aliquod discrimen intersit.

Quodsi haec singillatim persecuti sumus, ideo fecimus, ut vos intentos teneremus ad eam causam, quam tum sacerdotes nostri tum laici tanto studio susceperunt, ut eam ad exitum perducere statuerent. Verum, quamvis strenue acta res sit, et de successu bene sperandum videretur, non est tamen dissimulandum, minime adhuc evenisse, quod exspectabamus, nec quidquam certi concessum fuisse. Itaque nostrum opus nondum est expletum; quodque coepimus, non remissa contentione et felici concordia persequamur necesse est, donec, non nobis ipsis, sed pauperibus nostris congratulari possimus, nihil superesse, quod eorum causa postulemus.

Sed quoniam nos confidere profiteamur, omnes catholicorum ordines, ad quos nunc scribimus, suis quemque officiis diligenter satisfacturos, nonnulla sunt, eaque maximi momenti, quae et synodi tempore multum animo versavimus, et nunc digna putamus, quae vobis ob oculos ponantur.

1. Primum est illud semper novum, semper gravissimum negotium educandorum pauperum¹. Semper novum, inquit, quia nunquam non vera est divina illa vox, nos semper pauperes habere nobiscum². Quemadmodum enim perpetuo mobilis aestus alios semper ex aliis, re diversos, specie eosdem, volvit fluctus, ita sibi semper simillimus temporis

¹ Praeses consilii pauperum scholarum a synodo tantopere laudati, fuit Carolus Langdale, qui, postquam omnem vitam suam pauperibus educandis dedicarat, paulo ante mortem in societate Iesu recipi voluit.

² Matth. XXVI, 11.

succession of young claimants to our tenderness and charity. If you enter the school to-day which you visited six years ago, you seem to see the same objects before you, and feel tempted to exclaim: „Are we no more forward yet with this everlasting education?“ „Yes,“ and „No“, might be the honest reply. Yes! you contemplate before you what looks identical: the same eyes, the same casts of countenance, the same varieties of character, the same sprightliness and the same dulness, — perhaps the very same rags, and certainly the same squalidness and destitution. And you witness, too, the same patient, untiring, round of teaching, of forbearing, of exhortation and mild reproof in the brother, or the sister, who has sat for years at the presiding desk, and will sit there, having ever the poor for companion and for charge, till death shall have transferred each to the companionship of guardian angels, whom both have imitated and helped.

And yet in the most essential respect, No! All that it profits to care for is different. These are all new immortal souls that have to be saved, and we must do for them what we have done for others. During the interval between our visits, more than one wave has passed over and away; and who will ever recover and rejoin the particles that composed it? Some have sunk into the sand, and are slumbering somewhere amidst children's graves; most have been washed out on the broad ocean of life, dispersed far and wide, even to the Antipodes; some float on nobly on the surface, while others, perhaps, are sinking. But you have done your duty generously to all, and to many who have succeeded them.

So now you are providing the same blessings for another generation; and another will follow this, and claim your succour, and you needs must grant it. This was not a temporary charity, that was to end in a few years. So long as God is not wearied with doing good, but goes on giving his world new souls, to love him and be saved, we must not tire of seconding, by our feeble efforts, His benevolent intentions. Nay, let us make up our minds that this is an heirloom that we have secured to our families — a legacy which we must leave to children and successors in our property. Never can the burthen be taken off any catholic estate or possession, of educating the poor in the fear and love of God.

We need not, therefore, exhort you, as we have done in our previous Synodical Letters, to persevere in this important undertaking. We feel grieved every time that we notice a falling off in the returns of subscriptions collected for education; but never more than when we find this diminution affect the funds of our poor school committee, for every year adds another evidence to former proofs of the immense utility of this institution. In its exertions we can find no trace whatever of relaxation or fatigue; in its close adhesion to our episcopal policy, in its perfect coherence and unity in itself, and in its external activity as well as impartial administration, we detect no alteration or symptom of decline from first fervour. We feel happy in having at our side so faithful and so zealous a Council.

2. Connected with this subject is a special motive of grief to us. It is the great negligence, — perhaps a growing negligence, — of parents in

A motus perennem quandam affluentiam parvulorum supplicum pietati nostrae et caritati obviam defert. Scholam si ingrediare hodie, quam ante sex annos inviseris, eadem omnia putes etiamnum te videre, et vix non forsitan exclames: Quid? nihilne igitur in ista perenni educatione progressi sumus? Et fortasse respondeatur tibi comiter sic: nihil et multum. Nihil, inquam; quae enim cernis, eadem omnia esse videntur: iidem oculi, iidem vultus et habitus, eadem varietas ingeniorum, eadem alacritas et eadem pigritia; fortasse iidem panni, certe idem squalor eademque inopia. Rursus eandem patientiam, eandem in se redeuntis docendi, fovendi, hortandi, leniter obiurgandi curas vides illius fratris aut sororis, qui in his cathedris iam multos annos sedent, et tamdiu sedebunt, hac eadem semper pauperum corona et familia, donec morte ad angelorum custodum societatem transferantur, quos et imitati sunt et adiuverunt.

At vero in eo, quod caput est, multum profecimus: ea enim omnia, in quibus opera fructuose collocatur, alia sunt. Aliae sunt videlicet animae immortales et ad salutem perducendae; quodque aliis praestitimus, idem his praestare debemus. Ex quo scholas visitavimus, non una affluxit et refluxit unda; quis autem tamquam guttas, quibus constabant, reperiat rursusque componat? Aliae arena haustae sunt, et alibi inter parvulorum sepulcra quiescunt; aliae vastissimo iactantur vitae oceano, longe lateque usque ad plagas nostris vestigiis contrarias dispersae; nonnullae in summa aqua insignes feruntur, dum aliae fortasse merguntur. Sed vos tum illis omnibus, tum multis, qui iis successerunt, genere id, quod vestrum erat, praestitistis.

Nunc igitur aliis, qui modo succrescunt, eadem providetis beneficia; hosque rursus excipient alii, vestramque opem expetent, quam eis item tribuere oportebit. Neque enim temporaria haec erat caritas, quae paucorum annorum spatio terminaretur. Quamdiu enim Deus non fatigatur benefaciendo, sed pergit novas creare animas, quae illum ament et salutem consequantur, ne nos quidem pigeat oportet, quoad fert nostra imbecillitas, benignae eius voluntati obsecundare. Immo vero reputemus nobiscum ipsi, hanc esse haereditatem nostris familiis a nobis comparatam, idque tamquam legatum filiis nostris et bonorum haeredibus relinquendum. Neque enim a cuiusquam catholici praediis aut possessionibus secludi unquam potest onus hoc pauperum in Dei timore et amore educandorum.

Non est igitur, cur vos hortemur, quemadmodum in superioribus synodicalis literis, ut tam grave susceptum opus persequamini. Dolemus sane, quoties animadvertimus, in pecuniis pro educatione colligendis, nominum subscriptiones minui; nunquam vero magis, quam cum ea deminutio nostri collegii, pauperum scholis praepositi, aerarium afficit; cuius instituti quam sit insignis utilitas, cum iam ante perspectum est, tum in annos singulos evidentius comprobatur. Nam in illo coetu nullum omnino indicium remissae aut quasi defessae industriae animadvertere possumus. Sic enim se ad nostram episcopalem auctoritatem applicat, sic cohaeret et secum ipso consentit, sic in rebus agendis et summa aequitate administrandis versatur, ut nihil in eo non sibi constans, nihil, quod primum fervorem ullo modo imminutum indicet, reperiamus. Praeclare nobiscum actum putamus, quod tam fidi tamque diligentis consilii opera nobis uti contigit.

2. Cum ea re, de qua modo diximus, coniunctum est aliud, quo imprimis gravi dolore afficimur; id est magna, et fortasse crescens, parentum negli-

sending their children to catholic schools. Unfortunately, many catholic poor, themselves not educated, allow themselves to be seduced by the advantages proposed to allure their children to heretical schools, or to be carried away by the cry of „education“, considered merely as a means of getting on in the world: and so do not either perceive the evils of an erroneous, or appreciate the blessings of a sound education. Hence, even if anxious to give to their children the benefit of some intellectual training, they only think of its secular portion, caring but little for its religious, and really vital, element.

Let it, then, be the incessant endeavour of us all, to rouse the poor from this apathy. Let the pulpit, the confessional, the domestic visit, the tract, and the casual conversation, be brought to bear on this most grave and ruinous indifference. In inculcating the necessity of educating children, let such words and reasons be always employed as can be applicable to only one mode, only one principle, as can convince and persuade, that only an orthodox, sterling faith can form the solid basis of those virtues which alone can secure real happiness in this life, as well as salvation in the next: patience, meekness, purity, charity, piety, and unbounded reliance on God. In all missions or retreats given to the people, let this be a topic never omitted, and let the preacher fervently urge, among the matters on which conscience is to be examined, and if necessary, amendment be promised, the duty of not merely educating, but of educating as catholics, all children whom parentage or guardianship enables or permits to do so; and let all who possess influence with the poor, as masters, as landlords, or as benefactors, insist upon care in this particular respect beyond any other. Hence we most warmly approve such pious associations as may exist for looking after the children of the poor systematically, where each member adopts, as a particular charge, a few families or children, frequently visited, or spoken to, for this special purpose.

By such multiplied solicitude, we may hope that parents will be brought to consider the education of their children in catholic faith and observances, not so much as an advantage to their offspring, but as a duty of their own; not merely as a means of securing prosperity to those whom they shall leave after them, but, if in their reach, as a necessary condition of their own salvation: for let it be often urged upon such negligent parents, — and if possible, inscribed on their very walls, — that „if any man hath not care of his own, and especially of those of his house, he hath denied the faith, and is worse than an infidel“.

3. But there is another branch of education, no less important, which has greatly occupied our thoughts during the present synod: it is that of clerical education. If you look back, dearly beloved, on the statistics of catholicity in England, even within your memory, you will easily see how, year by year, the number of missions and of priests has increased, till both may be said to have been more than doubled in a generation. And this increase, while we sincerely thank God for it in the past, we humbly trust will yet grow a hundredfold.

It is evident that the means of supplying this exigent demand should keep just proportion with

gentia in mittendis ad catholicas scholas suis liberis. Dolendum est enim, quod multi pauperes catholici, nullam ipsi educationem nacti, vel oblati emolumentis, quibus eorum liberi ad haereticas alliciantur scholas, duci se patiuntur, vel eorum vocibus transversos agi, qui educationem eo solum praedicant, quod adiumentum afferat amplificandae fortunae; atque ita neque pravae educationis mala perspiciunt, neque sanae beneficia, ut oportet, aestimant. Ex quo fit, ut, quamvis liberorum suorum ingenia excoli cupiant, tamen de saeculari tantum doctrina cogitent; de religione, quae puerilis disciplinae caput est, haud multum laborent.

Illuc igitur assidue contendant nostra omnium studia, ut pauperes ex illo torpore excitemus. Hoc suggestus, hoc tribunal sacrum, hoc privatae salutationes, hoc populares libelli, hoc fortuiti sermones spectent, ut expugnetur haec tam gravis tamque exitialis ignavia. In commendanda autem necessitate educandorum liberorum, eiusmodi verbis et argumentis semper utamur, quae in unam duntaxat educandi rationem atque legem quadrent, quaeque demonstrent ac persuadeant, nulla alia re, nisi recta et germana fide, iaci posse stabile earum virtutum fundamentum, quibus solis cum vera huius vitae felicitas, tum aeterna salus continetur; patientiam dicimus, mansuetudinem, morum integritatem, caritatem, pietatem, inconcussam Dei fiduciam. Quoties habentur missiones vel exercitia populo traduntur, nunquam haec res praetermittatur, et inter illa, quorum in examinanda conscientia habenda est ratio, et, si necesse est, emendatio promittenda, graviter inculcent concionatores officium, non educandi solum, sed catholice educandi omnes pueros, quos quis sic educare vel cognationis ratione vel tutelae iure possit; et quicumque, ut magistri, ut fundorum domini, ut bene meriti, auctoritate valent apud pauperes, ii diligentiam illorum in hac magis, quam ulla alia in re, exstimulent. Quare etiam magnopere probamus pias illas societates, quae dedita opera pueris pauperum provident; quarum singuli socii paucas familias paucosve pueros ut sibi proprie commissos curant, eosque huiusce rei causa crebro visitant vel alloquuntur.

Hac multiplici sollicitudine adductum iri speramus parentes, ut liberorum suorum in catholica fide vitaeque institutionem, non tam ut illis utilem, quam ut sibi ipsis praeceptam intueantur; neque eam solum ad prosperitatem eorum, quos post se relicturi sunt, referant, sed etiam (si modo in ipsorum potestate sit), necessariam propriae salutis suae conditionem esse intelligant. Saepe enim negligentibus huiusmodi parentibus inculcandum, et, si fieri potest, in ipsis eorum parietibus inscribendum est illud: „Si quis suorum et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, et est infideli deterior.“¹

3. Sed est aliud quoddam educationis genus, idque non minus grave, quod in hoc conventu animos nostros magnopere occupavit: ea est clericalis educatio. Si enim literis consignatos rei catholicae in Anglia, etiam vestra memoria, progressus respicitis, facile intelligetis, carissimi, quantum in singulos annos et missionum et sacerdotum creverit numerus; ut dici possit uterque, una hominum aetate plus quam duplicatus. Et nos quidem, ut pro praeterito incremento sinceram agimus Deo gratias, ita confidimus fore, ut idem etiam centies tantum augeatur.

Sed, ut crescenti in dies necessitati satis occurri possit, apparet, pari ratione etiam crescere oportere

¹ I Tim. V, 8.

it; yet this is not the case. We have indeed excellent colleges at home; but though they have all been either rebuilt or considerably enlarged within a few years, their number has diminished. There were four ecclesiastical colleges when England was divided into four districts: there are but three now that it forms thirteen dioceses. There are undoubtedly excellent subsidiary colleges abroad. Rome, Lisbon, Douai, and Valladolid, contribute additional resources to our limited supply of priests; and more recently we have to thank the divine goodness for having inspired a convert to the faith with those princely thoughts that, in old catholic times, distinguished a Wyckham, a Chicheley, or a Wolsey, for the foundation of a college at Bruges, to educate additional clergy for England. Already the first house, prepared temporarily for the reception of students, has been exchanged for a larger and more commodious one; and even this is only held till ground can be found suitable for the erection of a new and complete edifice. With the kind concurrence of the learned and exemplary bishop, the very reverend canon Dessein has been appointed its first rector; the reverend doctor Leadbitter its vice-rector; and the reverend abbé Boone its procurator and administrator; while the office of professors is discharged by those of the seminary, the schools of which are as yet frequented by the students.

While we yield to the modest reserve of the generous founder, in not further alluding to his munificent undertaking, we not the less earnestly recommend him to your fervour and constant prayers, that God will give him length of days and vigorous health, to see it accomplished, and productive of solid and lasting benefit.

The divine goodness has indeed manifested itself to us in this matter, so as to direct our particular attention to it. For example: in one diocese of France, an archbishop has offered some free funds in his seminary for the education of clerics for England. In another, a zealous priest, unbidden, has formed an association, and has collected funds through that charitable country, for the free education of English boys for our missions. The great benedictine house of Subiaco has shown a signal interest in this holy work.

Yet all these means of providing a succession of apostolic labourers have not proved sufficient. Hence, we should be fearfully destitute of ecclesiastical ministers, were we not assisted by the zealous concourse of priests from many countries — from Italy, Belgium, France, and Germany. But still more heavily are we indebted to the episcopate and priesthood of neighbouring Ireland, for an efficient supply of excellent clergy, who fill up so many important missionary stations, which but for them would remain unoccupied, to the great detriment of religion. To all these ready fellow-labourers we owe indeed much gratitude; for they have so made England their home, that it would be difficult to discover that it is only their adopted country.

But while it is a great and signal blessing to any country thus to be able, by its overflow, to enrich others, it is no doubt a deficiency in any, not to suffice for its own requirements. No church can be considered fully and satisfactorily established till it is self-supplying, and not dependent on the generosity and charity of foreign lands, or of sepa-

supplementa atque subsidia; verum nequaquam ita se res habet. Sunt nobis quidem domi egregia collegia; sed haec etsi paucis annis vel denuo aedificata sunt vel non parum amplificata, numerus tamen minutus est; nam quatuor erant ecclesiastica collegia tum cum Anglia in quatuor regiones divisa erat; nunc vero, cum haec tredecim dioceses comprehendat, ea sunt numero non amplius tria. Non est dubium, quin foris sint egregia quaedam subsidiaria collegia, Romanum, Ulysipponense, Duacense, Vallisoletanum; quae parvis nostris sacerdotum supplementis suas addunt copias. Praeterea divinae bonitati agenda sunt gratiae, quod nuper viro ad veram fidem converso nobile consilium (quale olim, dum res catholica florebat, Wyckhami, Chichelaei, Wolsaei fuerat) iniecerit collegii Brugis condendi, in quo alii quoque Angliae clerici educarentur. Iamque prima domus, quae ad tempus excipiendis adolescentibus instructa erat, alia ampliore et commodiore permutata est; quae quidem tamdiu solum retinebitur, dum area novo a fundamentis exstruendo aedificio reperiri possit. Benigne autem operam suam commodante episcopo, optimo et doctissimo viro, admodum reverendus canonicus Dessein primus rector constitutus est; vice-rector, reverendus doctor Leadbitter; procurator et administrator, reverendus doctor Boone; docendi vero munere funguntur seminarii professores, cuius scholas alumni etiamnum frequentant.

Etsi autem modestiae generosi fundatoris id concedimus, ut munificum eius consilium non pluribus commemoremus¹, illum tamen vestris ardentibus et assiduis precibus valde commendamus, ut Deus ei diuturnam vitam prosperamque valetudinem tribuat, quo opus suum videat absolutum et magnorum perpetuorumque bonorum ferax.

Profecto divina bonitas ita se nobis hoc in genere declaravit, ut ad se mentes nostras cogitationesque converteret; velut quidam archiepiscopus Galliae vacuas pecunias in suo seminario obtulit ad clericos pro Anglia educandos. In alia dioecesi industrius sacerdos non rogatus societatem instituit, et per illam beneficentiae deditam regionem pecunias collegit, ut gratuito instituerentur adolescentes Angli missionibus nostris destinati. Quod pium opus inclyta Benedictinorum domus Sublacensis insigni studio complexa est.

Verum ne haec quidem omnia ad paranda apostolicorum operariorum supplementa satis esse usu cognitum est. Quare gravissima sacrorum ministrorum premeremur penuria, nisi strenui sacerdotes ex diversis regionibus, Italia, Belgio, Gallia, Germania, nobis opem tulissent. Sed multo etiam magis nos sibi beneficio devinxit episcopatus et reliquus clerus vicinae Hiberniae, ex qua submissi nobis egregii sacerdotes tot magni momenti stationibus praesunt, quae, nisi illi adessent, cum magno religionis detrimento vacuae manerent. Quibus omnibus laborum nostrorum impigris sociis magnam sane habemus gratiam; qui Angliam ita suum fecerunt domicilium, ut vix suspicari possis, hanc illis solum adscitam esse patriam.

Verum, ut felicem merito praedicare licet eam terram, quae abundantia sua alias locupletare potest, ita haud dubie malo aliquo laborat, quae suis ipsa necessitatibus minime sufficit. Nulla enim ecclesia plane et satis firmiter constituta haberi potest, donec propriis sustentetur copiis, neque in aliorum vel populorum vel episcoporum liberalitate et cari-

¹ Is fuit baro Ioannes Sutton, qui, postquam ingentes reditus in pias causas diu impenderat, anno 1873, Brugis in Domino defunctus est.

rate hierarchies. It is our duty to labour, and not A to spare ourselves, till we see our respective dioceses furnishing us with a steady and sufficient succession of missionaries, thoroughly trained under our own eyes, who begin this career where, through God's mercy, they intend to finish it; making the sacred ministry independent of circumstances or events, which may some day cut off, or seriously curtail, supplies from extraneous sources. For this we have determined to labour, — for this, if it please God, to suffer, — until we see accomplished the strong desire, or rather, fulfilled the wise injunctions of the holy council of Trent, that each diocese should have its own seminary, episcopal in name and in character, dear to the bishop as the apple of his eye, and jealously reserved to his own superintendence and vigilant solicitude.

It is clear, however, that all this must be the B work not so much of time, as of energetic and persevering cooperation. The first and most important step to be taken is the collection of funds both for the present increase of ecclesiastical education, and for the foundation of diocesan seminaries; for it must be borne in mind that the want is present and urgent, as well as future and prospective. While our missions have increased immensely in number, the foundations for clerical education have not increased in any like proportion; indeed, in many places there has been no increase at all. We are, therefore, most anxious to augment the number of clerical students in actual education at home and abroad; and for this we ask your charitable assistance. At the same time, we most earnestly recommend our nobler purpose of erecting local seminaries to your generous consideration. When you are looking around you for some truly C excellent object for your charities; when you are weighing the value and importance of various institutions, to decide which shall be the recipient of your alms in life, the depository of your pious wishes and legacies after death; remember, we pray you, how immeasurably supreme are works of spiritual mercy; and how among these must be supereminent, that which includes them all — the furnishing to thousands, for an unlimited duration, of a holy and learned priesthood. Seldom, indeed, is this exalted application of disposable means taken to heart, or even brought under consideration. Perhaps some of us may have to reproach ourselves with this deficiency — because we have not clearly enough made it known, or urged its remedy. If so, we venture to hope that this united appeal, the result of much reflection and deliberation, aided, we humbly trust, by the light of that Holy Spirit, D whom you all so fervently joined in invoking with us, will come now before you with a more efficacious pleading, than could have been the result of our separate and individual addresses.

Each bishop will, however, adopt those means for promoting these great purposes, which his own wisdom and experience may suggest to him, as most likely to prove successful in his own diocese.

4. Since we last addressed you synodically, our country has added to its judicial institutions one concerning which we feel it our duty briefly to instruct you. A new court has been appointed with power to grant the dissolution of marriage, under the name of the Divorce court. We need not remind you, our faithful and dearly beloved

tate consistat. Nostrum igitur officium est, tamdiu conniti, neque nobis ipsis parcere, dum quisque nostrum suam dioecesim ita instructam videat, ut constantia et idonea suppeditet missionariorum supplementa; qui quidem, sub oculis nostris diligentissime instituti, ibi laborum suorum cursum incipiant, ubi eum, Deo bene iuvante, finire cogitant; ita ut sacrum ministerium non pendeat ex temporibus vel casibus, quibus foris affluentia subsidia aut praecidi prorsus aut non parum imminui possint. Huius rei causa nihil non et facere, et, si Deo ita placuerit, pati decrevimus, donec impletum videamus illud, quod vehementer cupivit, immo vero sapienter praecepit sancta synodus Tridentina, ut unaquaeque dioecesis suum haberet seminarium nomine et genere episcopale; quod episcopus tamquam pupillam oculi diligeret, cuiusque summam administrationem et assiduum curam sibi ipsi studiose reservaret¹.

Ceterum apparet, ad haec omnia efficienda, non tam tempus, quam intentam et perseverantem omnium simul operam requiri. Primum igitur ac praecipuum est, ut pecuniae colligantur, cum ad augendam in praesens ecclesiasticam educationem, tum ad dioecesana seminaria fundanda; meminisse enim oportet, necessitatem non modo urgere praesentem, sed etiam prospici futuram. Nam cum missionumstrarum numerus in immensum creverit, redditus clericis educandis constituti haudquaquam pari ratione creverunt; immo multis in locis ne creverunt quidem omnino. Quare, quoniam magnopere cupimus augere eorum numerum, qui domi et foris ecclesiasticis disciplinis dant operam, caritatem vestram atque opem ad hoc flagitamus. Simul vero praeclarius illud consilium, quod cepimus, dioecesana condendi seminaria generosis vestris studiis ex animo commendamus. Si enim circumspicitis, quae potissimum res piis largitionibus vestris digna videatur; si, perpensa variorum institutorum dignitate ac praestantia, quaeritis, cui ex his et eleemosynas vestras, dum vivitis, erogare, et post obitum pia vota et legata committere malitis; mementote, oramus, quae sit spiritualis misericordiae operum paene infinita dignitas, inter haec vero ipsa quam longe excellat illud, quod unum cetera omnia comprehendit, ut multis hominum millibus multisque aetatibus sancti et docti provideantur sacerdotes. Quae tamen adeo praestans collocandorum beneficiorum ratio iis, qui de rebus suis statuere volunt, raro vel cordi est vel omnino in mentem venit. Ac forsitan aliqui nostrum sibi ipsis hunc subsidiorum defectum obicere debeant, quod non satis vel necessitatem aperuerint, vel eius remedium urserint. Quodsi ita sit, nunc cum, post diligentissimam deliberationem, adiutam, ut pie confidimus, lumine sancti illius Spiritus, quem tam ardentem nobiscum omnes invocastis, una cuncti vos appellemus, non immerito speramus fore, ut haec communis omnium cohortatio plus apud vos habeat ponderis, quam habere potuit singulorum.

Ceterum, unusquisque episcopus eam ad haec magna consilia exsequenda inibit rationem ac viam, quam, pro sua prudentia et rerum usu, proposito in sua dioecesi assequendo maxime accommodatam esse cognoverit.

4. Ex quo ultimum ad vos e synodo scripsimus, iudicialibus patriae nostrae institutis unum accessit, de quo vos paucis admonendos esse ducimus. Novum enim quoddam constitutum est iudicium, quod divortii curiam nominant, cui dissolvendi matrimonii facta est potestas. Nihil est cur vos moneamus, fideles carissimique filii, huiusmodi

¹ Sess. XXIII, c. 18, *de ref.*

children, that such a tribunal can only have been established for those who hold marriage to be a worldly or temporal contract, dissoluble by the civil power; or who interpret scripture on the subject, in a manner totally at variance with the sense ever held by the one holy, catholic and apostolic church. But for you, who have always been taught, and believe, that the contract is based on the divine declaration, that „what God hath joined together, let no man put asunder“; for you, who believe that matrimony is a sacrament, and a symbol of that indissoluble union, wherein Jesus Christ espoused His church, such legislation is not, and cannot be. Never, therefore, can you have recourse to this tribunal, for purposes diametrically opposed to the doctrine of your holy mother, the church.

But even beyond this almost superfluous warning, we must sincerely deplore this innovation in our legislature, which we cannot but consider calculated to enervate great principles, in the social and domestic life of our dear country, by creating facilities for dissolving bonds, the very sacredness of which administered a motive for their being respected, and being more easily preserved unbroken. Nay, it may be treated, by evil minds, as holding out temptations, if not inducements, to those preliminary acts which are requisite for obtaining relief from obligations that time or wicked passions have made distasteful. God grant that it be not so: and that a remedy may soon be applied to so serious a national calamity.

5. It is our duty to inform you, that having, in former provincial synods, appointed a committee to revise the first catechism, its labours, happily closed, have been laid before bishops appointed to examine them, and have received their approbation. The first publication of this revised and approved catechism has been entrusted to Messrs. Richardson & Son of Derby, and no other edition but theirs is to be considered as, at present, sanctioned for use in our dioceses.

6. We entered on the duties of this synod amidst the distant, but harrowing details of war — of war between the two catholic empires of Europe, of war upon the fair plains of Italy, of war sudden, rapid, and destructive of many lives. But what specially afflicted us was the intense pain and grief, which we knew affected the heart of our holy father and pontiff, whose peace was menaced, whose states were dismembered, and whose rights and character were rudely assailed by speech and by pen. It is true that the active and incessant occupations of our synodical duties left us but little time to attend to other thoughts; yet we could not be indifferent to such subjects as these. But the more bright as the more sudden, has come upon us the announcement of peace, or of its precursor, an armistice. We have thus been able to sing our united Te Deum in thanksgiving to the God of peace, as of battles, for so signal and so unexpected a blessing. And you have all joined with us, on the same day, through our different dioceses.

Yet while we have thus justly rejoiced, our hearts are not entirely, relieved of their load. We cannot but fear, that the waters which have been stirred up by such a tempest, will long continue to heave and fret, and agitate with anxiety the tender heart of our supreme pastor. We have, indeed, all heard with edification of the tranquil-

judicium illis duntaxat institui potuisse, qui matrimonium pro mere humano aut ad tempus inito contractu, qui a civili magistratu dissolvi queat, habendum putent; aut qui ac super se sacras literas sic interpretentur, ut ab ea sententia, quam semper tenuit una, sancta, catholica et apostolica ecclesia, prorsus discedant. Ad vos vero, qui et semper docti estis et creditis, hunc contractum divina illa sententia niti: „*Quod Deus coniunxit, homo non separet*“¹ matrimoniumque esse sacramentum, et illius indissolubilis coniunctionis symbolum, quae est inter Iesum Christum et sponsam eius ecclesiam²; ad vos, inquam, huiusmodi leges nec pertinent nec pertinere possunt. Nunquam igitur vobis licet hoc tribunal adire ad ea obtinenda, quae cum sanctae matris vestrae ecclesiae doctrina apertissime pugnant.

Sed, praeter hanc prope supervacaneam admonitionem, non possumus non vehementer dolere, quod in nostrum ius invecta sit haec novitas, qua id agi plane putamus, ut enerventur magnae leges, quibus carissimae nostrae patriae civilis et domestica vita continetur; cum occasio et facultas praebeatur eius dissolvendi vinculi, cuius ipsa consecratio monebat, ut sanctum haberetur; iuvabat, ut facilius inviolatum servaretur. Immo vero fieri potest, ut ea res improbos homines, si minus inducat, certe sollicitet ad ea perpetranda, quae necesse est praecessisse, ut quis vinculi, quod diuturnitas aut flagitiosae cupiditates odiosum fecerint, dissolutionem obtineat. Faxit Deus, ne hoc eveniat, et tam gravi publicae calamitati maturum remedium afferatur!

5. Nostrum est vos certiores facere, cum in superioribus synodis provincialibus viros delegerimus, qui primum catechismum recognoscerent, horum opus feliciter absolutum esse, et ab episcopis, quibus eius examinandi cura delata est, probatum. Primam huius recogniti et approbati catechismi editionem Richardsonio et filio, Derbiensibus, curandam dedimus; neque ulla alia, nisi illorum, editio ad usum nostrarum dioecesium in praesens approbata haberi debet.

6. Huius synodi labores tum auspicati sumus, cum longinqui, sed acerbissimi afferebantur eius belli nuntii, quod inter duo catholica Europae imperia in pulcherrimis illis Italiae campis gestum est, repentinum, celere, multis mortalibus fatale. Illud vero nos imprimis angebat, quod sciebamus, quam gravi dolore ac luctu afficeretur animus sancti patris nostri ac pontificis, cum eius pax periclitaretur, regnum distraheretur, iura atque auctoritas tum oratione tum calamo acerrime impugnarentur. Quamvis enim multis et assiduus synodi occupationibus distentis nobis, parum vacaret alia cogitare, non poteramus tamen non talibus rebus commoveri. Interim, quo magis inopinatus, eo gratior nobis accidit vel pacis vel ad pacem dispositarum indutiarum nuntius. Itaque licuit nobis carmen *Te Deum* concinere, et pacis non minus quam exercituum Deo gratias agere pro tanto tamque inexpectato beneficio. Quod idem a vobis omnibus eadem die per singulas dioeceses factum est.

Etsi vero ex ea re merito gaudium cepimus, nondum tamen omni angore levati sumus. Neque enim possumus non timere, ne fluctus tali procella concitati diu tumeant atque aestuent, et paternum summi pastoris nostri animum curis exerceant. Audivimus quidem omnes pio cum gaudio, quantam animi quietem atque aequitatem inter hos acerbis-

¹ Matth. XIX, 6.

² Eph. V, 32.

lity and resignation which he has displayed, amidst the late trying occurrences; and how he devoted himself with unaltered countenance, and unruffled mind to the arduous duties of his sublime office, while the tumults of war were almost within his frontiers, and the insults of insubordination almost within his gates. He had, indeed, been already a man of sorrow, one acquainted with grief; and we never feared his failing to preserve his soul in peace.

But such a new and unmerited return of trials that seemed ended, so unexpected an interruption of a prosperity that had crowned his unwearied assiduity in his temporal administration, may easily undermine the strength of the most vigorous and most serene temperament. The reign of our beloved pontiff is too precious to the church, and its lengthened duration is too important to all his and her children, not to demand our instant and unceasing prayer for his health, his tranquillity of mind, the peace of his dominions and that of the church. Continue, therefore, dearly beloved brethren and children in Christ, to offer up your earnest supplications to the Father of mercies, that He will look down with affectionate compassion upon His suffering kingdom on earth, and that He will preserve, prosper, and exalt her head, and the vicar of His beloved son.

We trust that this expression of our filial and dutiful feeling, when placed at the feet of the sovereign pontiff, will be accepted by him, not only as our personal and united homage, but likewise as the tribute of that affectionate sympathy in which we are sure you join us.

To conclude, dearly beloved brethren and children in Christ, we entreat you to hold fast the doctrine of your holy mother, the church, in all simplicity of heart, without cavil, and without anxiety. Accept the truths of faith in the plain meaning in which they were taught you in your infancy, nor fear that the progress of human learning, or the discoveries of modern science, can shake the foundations of your everlasting belief. Keep ever „the form of sound words“, which you have learnt, without innovation, without attempts to adapt it to any particular theory. Be content to remain docile children of the church. It is true, thanks be to God, that her doctrines and practices are no longer objects of virulent attack, or blasphemous ridicule, as once they used to be, almost daily; but our dangers rather lie, on that account, deeper and less patent. It is by the attempts to draw away our middle classes, and even our poor, to unbelief in christianity, that our religion is now most endangered. By lectures, by tracts, by periodical literature, by shallow science, by works of fiction,—by a thousand other means, the poison of infidelity is sedulously infused into the minds of many unprepared by preservatives unfurnished with antidotes; and unfortunately, the havoc thus caused is perhaps greater than what sectarian attempts have ever effected, in seducing our dear children from the bosom of the church.

Resist, all ye who can, these wicked efforts; exclude as much as possible from circulation among those whom you can influence, the pestilent works which bear infection into the catholic home; provide, to the utmost, sound and counteracting knowledge, by the formation of such institutions, whether libraries, reading-rooms, associations, lectures, or other means, as may help to direct the

simos casus prae se tulerit; quam constanti vultu quamque tranquilla mente arduis celsissimi muneris sui officiis se devoverit, cum belli tumultus prope intra eius regni fines, contumeliosae seditiosorum voces paene in ipsa urbe exaudirentur. Et quidem iam prius vir dolorum fuit, assuetus rebus adversis, neque unquam veriti sumus, ne in conservanda anima pace deficeret.

Verum tam immeritus periculorum, quae iam praeteriisse videbantur, redivit, tam improvisa perturbatio prosperitatis, quae ex constantissima eius assiduitate in administranda re publica effloruerat, facile vel firmissimi corporis et temperatissimae naturae robur labefactare potest. Carissimi pontificis regnum tam salutare est ecclesiae, tantique interest totius populi christiani idem quam diutissime prorogari, ut plane oporteat, fervidis neque intermissis precibus exorari illi a nobis prosperam valetudinem, animi tranquillitatem, et cum Romanæ civitatis tum ecclesiae pacem. Pergite igitur, ut facitis, fratres filique in Christo carissimi, misericordiarum patri impense supplicare, ut benignissima pietate respiciat laborans suum in terris regnum, utque huius principem et dilectissimi filii sui vicarium tueri, ornare et extollere dignetur.

Hanc nostrae pietatis et venerationis significationem summo pontifici, cum ad eum delata fuerit, gratam fore confidimus, non modo ut nostri cum singulorum tum omnium obsequii testimonium, sed etiam ut pia affectuum communionis pignus quae vos quoque nobiscum sociari certo scimus.

Sed ut iam finem faciamus, obtestamur vos, fratres filique in Christo carissimi, ut sanctae matris vestrae ecclesiae doctrinam firmiter retineatis, cum omni simplicitate animi, ut sine argutiis, ita sine anxietate. Suscipite fidei veritates eadem illa sinceritate, qua vobis parvulis traditae sunt; neve timete, ne forte humanarum disciplinarum progressio aut recentioris huius scientiae acumen semper mansurae fidei nostrae fundamenta labefactare possit. Tenete semper, quam didicistis, formam sanorum verborum¹, neque innovantes in his quidquam, neque ea ad ullam singularem disciplinae formulam accommodare conantes. Sit vobis satis, manere dociles ecclesiae filios. Cuius doctrinae atque instituta, Deo gratia est, iam non violententer oppugnantur illa quidem aut impie deridentur, ut olim paene quotidie fieri solebat; nostra vero hoc in genere pericula magis recondita sunt et minus patent. Quae artes adhibentur ad medium populi nostri ordinem atque etiam pauperes a christiana fide abducendos, iis nunc maxime religio in discrimen vocatur. Praelectionibus, libellis, ephemeridibus, levi eruditionis genere, fabulis, denique sexcentis aliis modis, infidelitatis venenum propinatur multis, qui contra illud neque munimentis neque remediis sunt instructi; itaque gravius ex his fortasse damnum consecutum dolemus, quam quod sectae unquam attulerunt, dum carissimos filios nostros ab ecclesiae gremio abstrahere conantur.

Resistite igitur, quotquot potestis, nefariis his machinationibus; arcete, quoad fieri potest, ab iis, apud quos valeat vestra auctoritas, venenatos illos libros, qui pestem catholicis domibus important; provide omni ope atque opera sanae et salubris doctrinae copiam, condendis eiusmodi institutis, velut bibliothecis, legentium museis, societatibus, praelectionibus, aliisque id genus, quibus cultiorum

¹ II Tim. I, 18.

eager curiosity of the educated over safe and yet agreeable paths, nor suffer it to wander into the broad road of perdition.

Above all, encourage every practice of piety and approved devotion; for these are the great safeguards of faith — far more than intellectual discussion or abstruse investigations. Towards the most adorable eucharist, and towards the immaculate mother of our Lord, we exhort you to entertain the most tender, as the most solid devotion, and to promote it in all who depend on you, or look up to you, with singular earnestness and untiring fervour.

„Be nothing solicitous; but in everything by prayer and supplication, with thanksgiving, let your petitions be made known to God.

„And the peace of God, which surpasseth all understanding, keep your hearts and minds in Christ Jesus.

„For the rest, brethren, whatsoever things are true, whatsoever modest, whatsoever just, whatsoever lovely, whatsoever of good fame, — if there be any virtue, if any praise of discipline, think on these things.

„And may God supply all your want, according to his riches in glory, in Christ Jesus.

„Now to God and our Father be glory, world without end. Amen.

„The grace of our Lord Jesus Christ be with your spirit. Amen.“

Given in synod, at Saint Mary's college, Oscott, this 16th day of July, in the year of our Lord 1859, and ordered to be read in all churches and chapels of the province, the Sunday or Sundays after it shall have been received, when also the *Te Deum* shall be sung or recited once, in thanksgiving to Almighty God.

hominum avida curiositas dirigatur ad tutas eademque iucundas quasi semitas, neque in latam pereuntium viam deferri sinatur.

Imprimis vero fovete atque excitate omnem religionis probataeque pietatis exercitationem; haec enim praecipue conservant fidem, longe magis, quam ulla erudita disputatio vel abstrusa investigatio. Sanctissimam eucharistiam et immaculatam domini nostri matrem, hortamur vos, ut tenerima et eadem solidissima devotione colatis, utque hunc cultum inter eos omnes, qui vobis subiecti sunt aut vestram auctoritatem respiciunt, singulari et indefesso studio promovendum curetis.

„Nihil solliciti sitis, sed in omni oratione et obsecratione, cum gratiarum actione, petitiones vestrae innotescant apud Deum.“¹

„Et pax Dei, quae exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra et intelligentias vestras in Christo Iesu.

„De cetero, fratres, quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque iusta, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae, si qua virtus, si qua laus disciplinae, haec cogitate.

„Deus autem impleat omne desiderium vestrum, secundum divitias suas in gloria in Christo Iesu.“²

„Deo autem et patri nostro gloria in saecula saeculorum. Amen.

„Gratia domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro. Amen.“³

Datum in synodo, apud collegium Sanctae Mariae Oscottense, die 16 iulii anno Domini nostri 1859; mandamusque, ut haec epistola legatur in omnibus ecclesiis et sacellis provinciae, die dominica vel diebus dominicis postquam accepta fuerit; cum etiam hymnus *Te Deum* semel decantandus aut recitandus erit ad gratias omnipotenti Deo persolvendas.

¹ Phil. IV, 6-8. ² Phil. IV, 19-20. ³ Ib., 23.

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS VII

1859 augusti 10.

Synodus dioecesis Molinensis VII in Gallia, celebrata die 10 augusti 1859, sub Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, episcopo Molinensi.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

1) Septima synodus dioecesis Molinensis, celebrata ab illustrissimo et reverendissimo dd. Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, Dei et apostolicae sedis gratia episcopo Molinensi, anno Domini MDCCCLIX. Molinis, ex typis U. Enaut, dd. episcopi et cleri typographi, M.DCCC.LIX.

In-8°, 2 f. - 50 p. — Paris, Bibl. nat. B 17684.

P. 3, haec synodus dioecesis celebrata est die 10 augusti 1859.

P. 25-47, appendix documentorum ad hanc synodum attinentium.

De hac synodo confer etiam opus cui titulus:

2) Summa statutorum dioecesis Molinensis, ill^{mi} ac r^{mi} dd. Petri de Dreux-Brézé episcopi, jussu edita. Molinis, typis A. Ducroux et Gourjon Dulac, dd. episcopi et cleri typographi, 1874.

In-8°, 2 f. - 60 p. — Andora (Italia), canonici regulari.

Mentio sequentium synodorum Molinensium:

P. 3, syn. Molinensis I celebrata anno 1853. P. 9, syn. II anno 1854. P. 23, syn. III anno 1855. P. 6, syn. IV anno 1856. P. 10, syn. V anno 1857. P. 10, syn. VI anno 1858. P. 20, syn. VII anno 1859. P. 61, syn. VIII anno 1860. P. 35, syn. IX anno 1865. P. 21, syn. X anno 1866. P. 14, syn. XI anno 1867. P. 15, syn. XII anno 1868. P. 32, syn. anno 1871. P. 8, syn. anno 1873. P. 15, syn. anno 1874.

SYNODUS DIOECESANA VALLEGUIDONENSIS

1859 augusti 27-9.

Synodus dioecesis Valleguidonensis (Laval) in Gallia, celebrata diebus 27, 28 et 29 augusti 1859, sub Casimiro Alexio Iosepho Wicart, episcopo Valleguidonensi.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) Actes du premier synode diocésain de Laval, tenu dans l'église de Saint-Michel, les 27, 28 et 29 août 1859, par M^{sr} Casimir-Alexis-Joseph Wicart, évêque de Laval, publiés par les notaires du synode,

avec approbation de monseigneur l'évêque. Laval, typographie de H. Godbert, imprimeur-libraire de l'évêché, 1859.

In-8°, 45 p. — Le Mans, ville; Paris, Bibl. nat. B 17687.

2) Statuta synodalia dioecesis Valleguidonensis, ann. Dom. MDCCCLIX, ab illustr. et reverend. dd. C. A. J. Wicart, episcopo Valleguidonensi, edita. Valle Guidonis, Godbert, 1859.

In-8°, 36 p. — Le Mans, ville. — Ipse non vidi.

CONCILIUM PROVINCIAE BURDIGALENSIS, CELEBRATUM AGINNI

1859 septembris 8-18.

Concilium provinciae Burdigalensis, celebratum A Aginni in Gallia, a die 8 ad diem 18 septembris 1859, praeside Ferdinando Francisco Augusto Donnet, archiepiscopo Burdigalensi.

Bibliographia:

1) Cérémonial du concile provincial, tenu à Agen, le 8 septembre 1859 et jours suivants. Agen, Prosper Noubel, imprimeur de l'évêché, 1859.

In-12°, 56 p. — Paris, Bibl. nat. B 6513.

P. 1-2, liste des évêques et de leurs délégués.

2) Discours prononcé par son ém. monseigneur le cardinal Donnet, archevêque de Bordeaux, dans la cathédrale d'Agen, le 8 septembre 1859, pour l'ouverture du 4me concile de la province. Agen, B imprimerie de Prosper Noubel, 1859.

In-8°, 11 p. — Lyon, Fourvière; Paris, Bibl. nat. B 17656.

3) Discours prononcés par s. é. Mgr le cardinal

Donnet, pour l'ouverture et la clôture du concile d'Agen; allocution prononcée par Mgr l'évêque d'Agen [Jean Levezou de Vesins], à la clôture du concile, le 18 septembre 1859; acclamations patrum in fine concilii. Agen, P. Noubel, 1859.

In-8°, 32 p. — Paris, Bibl. nat. B 17689.

4) Acta et decreta concilii provinciae Burdigalensis, in civitate Aginnensi, anno Domini MDCCCLIX celebrati, a sancta sede recognita. Aginni, typis P. Noubel, typographi ill. ac rr. dd. episcopi, M.DCCC.LX.

In-8°, 169 p. — Autun, séminaire; Chambéry, séminaire; Lyon, abbé Martin; Lyon, séminaire.

5) Acta et decreta sanctorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus quartus ... Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXIII, col. 729-92.

PROMULGATIO CONCILII AGINNENSIS.

Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et apostolicae sedis gratia, sanctae Romanae ecclesiae presbyter cardinalis tituli Sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, clero et populo provinciae nostrae Burdigalensis, salutem et benedictionem in domino nostro Iesu Christo.

Non alio magis tempore, venerandi cooperatores et carissimi in domino nostro Iesu Christo filii, sacerdotes oportuit sana imbui et innutriti doctrina¹. Videntur enim infernae potestates enixiori opera ad id intendere ut ecclesiam commoveant, et deformatam suique dissimilem oculis hominum proponant. Ut enim volebant salvatorem Iesum pro seductore turbarum² et discordiarum auctore haberi, sic hodie nonnulli homines erroribus depravati ac perversi, ecclesiam, et inertiae condemnant, quasi progressionem temporum rerumque impediatur, et malae industriae, quasi factis quibusdam faveat quae terrarum orbem conturbare possint.

Itaque, nunc quam maxime, intelligetis, dilectissimi fratres, quanti intersit ad commune omnium veritatum et virtutum simulque omnis verae progressionis principium accedere. Principium autem et fons, ut scitis, purus, scaturiens, inexhaustus, ecclesia est. Quae quidem vos per summum pastorem alloquitur, etiamque per episcopos praesertim in synodo congregatos, et quidquid doctrinae quidquid prudentiae vel peritiae e rerum usu habent, D tanquam thesaurum in medium conferentes.

Pie igitur et verecunde, necnon propenso et alacri animo, decreta quartae huiusce provincialis synodi, in antiquo Agenno feliciter habitae, accipietis; omnia quae a vestris episcopis praescripta sint parati facessere, quos pro dilectis patribus habere debetis, utpote qui vos pro dilectis unice filiis habeant. Hos vestra fides solabitur, diligentia adiuvabit, et ipsi circa pastorem baculum, more gregis, stipati, cor unum et animam unam habentes³, ad parandam animarum salutem, magnum opus ac difficile, simul et augendam Dei gloriam, collaborabitis.

Quod si superbior iste et contumacior spiritus qui seculum perflat, in aures vestras insusurret grave onus et iugum esse quae a vestris episcopis praescripta sunt, hoc recordamini de eodem dictum

a Christo Iesu: „*Iugum meum suave est et onus meum leve*,”¹ et illud fortiter et amanter tollite super vos. Nec immemores estote ecclesiam, quanquam sit „*terribilis ut castrorum acies ordinata*,”² non posse tamen pacificis armis imperium suum proferre, si laxaverit ordines, neque vires et gloriam, soluta militiae disciplina, acquirere.

Quare nos volumus et iubemus haec Aginnensis synodi decreta primo quoque tempore promulgari, et, ubi primum innotuerint, omnibus sive sacerdotibus sive fidelibus pro regula morum haberi.

Datum Burdigalae, sub signo et sigillo nostris, ac cancellarii nostri subscriptione, die 18 mensis iunii anni Domini 1860.

† Ferdinandus cardinalis Donnet, archiepiscopus Burdigalensis.

De mandato eminentissimi ac reverendissimi cardinalis archiepiscopi Burdigalensis.

Fonteneau, canonicus honorarius, secretarius generalis.

LITTERAE

indictionis concilii provinciae Burdigalensis in civitate Aginnensi celebrandi.

Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli Sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, reverendissimis fratribus episcopis, clero et populo provinciae nostrae Burdigalensis, salutem in Domino.

In tribus iam celebratis provinciae nostrae Burdigalensis conciliis curam omnem impendimus, ut, per varia decreta, necessitatibus et emolumento religionis opportune provideretur. Quod, Deo favente, obtentum fuisse, tum ex approbatione apostolica, tum ex felici experientia iam nobis compertum est.

Interea tamen, quia, labente tempore, nova mala prodeunt, et vetera renascuntur, cumque insuper continua opus sit sollicitudine, ut bona procurata stabiliantur et proficiant; ideo per sacrosanctum concilium Tridentinum sapienter et provide cautum est ut quolibet triennio synodi per metropolitam cogantur pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque ex sacris canonibus permissis.

¹ Tit. II, 1. ² Ioan. VII, 12. ³ Act. IV, 32.

¹ Matth. XI, 30. ² Cantic. VII, 3.

Huic ecclesiae mandato cum gaudio obsecuti, A in nostra ultima provinciali synodo, Petrocorae tribus abhinc annis celebrata, statuimus et decrevimus ut, anno praesenti, novum, in civitate Aginnensi, provinciae nostrae congregaretur et haberetur concilium.

Ut hoc decretum executioni demandetur, munusque nostrum hac in parte adimpleamus, quantum provinciae Burdigalensis concilium, in ecclesia cathedrali Aginnensi, ad diem 8 septembris huiusce anni, in festo scilicet Nativitatis beatae Mariae virginis incipiendum, diebusque sequentibus continuandum et absolvendum, indicimus et per praesentes convocamus.

Quocirca illustrissimos ac reverendissimos episcopos comprovinciales nostros monemus et requirimus, ut ad hoc novum provinciale concilium, sive per se, sive per legitimos procuratores, cum suis respectivis theologis e clero seculari vel regulari B desumptis, convenient.

Omnibus insuper et singulis qui, de iure et consuetudine, ad synodos provinciales vocandi sunt, mandamus et praecipimus ut die praefixo huic concilio curent adesse.

Itaque capitulum ecclesiae nostrae primatialis, simulque caetera capitula cathedralia provinciae nostrae Burdigalensis noverint se per praesentes moneri et convocari, quatenus legitime congregata, canonicum saltem unum e gremio electum delegare studeant et ad concilium deputare.

Quapropter illustrissimos ac reverendissimos fratres nostros rogamus ut praesentis mandati copiam facere curent capitulis suis.

Et pios fideles hortamur ut assiduus precibus a Deo, qui pater est luminum et a quo bona cuncta procedunt, virtutem implorent Spiritus sancti, cuius ope et gratia ea per concilium decernantur quae C fidei stabiliendae aut vindicandae, malis praecavendis aut corrigendis, bonis moribus tuendis, pietati et caritati fovendis utiliter et fructuose inserviant.

Datum Burdigalae, in palatio nostro, sub signo sigilloque nostris, ac secretarii archiepiscopatus nostri subscriptione, die 19 aprilis, anno Domini 1859.

† Ferdinandus cardinalis Donnet, archiepiscopus Burdigalensis.

De mandato reverendissimi ac eminentissimi cardinalis archiepiscopi,

Fonteneau, canonicus honorarius, secretarius.

LITTERAE SANCTISSIMI PII PAPAE IX

eminentissimo cardinali archiepiscopo Burdigalensi et episcopis eius suffraganeis, super recepto exemplari primi decreti concilii Aginnensis.

Dilecto filio nostro Ferdinando, sacrae Romanae ecclesiae presbytero cardinali Donnet, archiepiscopo Burdigalensi, et venerabilibus fratribus episcopis eius suffraganeis

PIUS PAPA IX.

Dilecte fili noster ac venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Nuper ad nos pervenerunt vestrae gratissimae litterae, die 11 proximi mensis septembris datae, quibus, dilecte fili noster ac venerabiles fratres, nobis misistis exemplar decreti, quod in provinciali synodo congregati de sancta sede apostolica et Romano pontifice conficiendum vulgandumque curastis. Verbis explicare vix possumus qua consolatione affecti fuerimus inter maximas nostras angustias, cum idem decretum legerimus. In illo enim undique mirifice elucet singularis ac perspecta vestra erga nos et hanc apostolicam sedem fides, pietas et observantia, atque omni ex parte se ostendit

egregium sane studium, quo civilem nostrum et eiusdem sedis principatum, veluti beati Petri patrimonium strenue defendere, et a variis inimicorum hominum calumniis vindicare contenditis. Dum autem de hac insigni vestra religione et virtute summis certe laudibus digna vobis, dilecte fili noster ac venerabiles fratres, ex animo vehementer gratulamur, a vobis etiam atque etiam exposcimus ut in hac tanta temporum perturbatione et iniquitate, pergatis maiore usque alacritate studioque praeliari praelia Domini, omnesque gravissimi vestri episcopalis ministerii partes sedulo implere. Ne desinatis unquam tum voce, tum scriptis, tum aliis quibusque opportunis modis, catholicae ecclesiae causam fortiter tueri, eiusque salutiferam doctrinam magis in dies propagare, eamque in omnium animis alte defigere ac tot exitium errorum tenebras dispellere, et insidiantium hominum fallacias detegere, refellere, et miseros errantes ad veritatis, iustitiae salutisque semitas reducere. Certi autem sumus, vos fervidas Deo optimo maximo sine intermissione preces esse adhibitueros, ut omnipotenti sua virtute velit nos confortare et consolari in omni tribulatione nostra. Nos quidem haud omitimus ipsum clementissimum miserationum dominum humiliter enixeque orare et obsecrare, ut uberrima quaeque suae bonitatis dona super vos propitius semper effundat, quae in dilectas quoque oves vestrae vigilantiae commissas copiose descendant. Atque horum auspicem, et praecipuae, qua vos prosequimur, benevolentiae testem apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam, vobis ipsis, dilecte fili noster ac venerabiles fratres, cunctisque istarum ecclesiarum clericis, laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 3 octobris anno 1859, pontificatus nostri anno decimo C quarto.

Pius papa IX.

LITTERAE

eminentissimi cardinalis archiepiscopi Burdigalensis, quibus decreta concilii Aginnensis summi pontificis revisioni subiiciuntur.

Burdigalae, 15 novembris 1859.

Beatissime pater.

Concilii nostri Aginnensis primum decretum ad sanctitatem vestram separatim missum, tantaque benignitate ab ea exceptum, quod afflictissimo patris nostri cordi non mediocrem consolationem attulerit, cum comprovincialibus meis episcopis plurimum gaudeo, Deumque oro atque obsecro ut, populi sui vota tandem exaudiens, hoc quaecumque grandis doloris lenimentum in pacis et triumphis laetitiam cito convertat. Caetera interim eiusdem nostri concilii decreta, eodem spiritu condita, eadem animorum concordia coram Domino discussa, de perniciosissimis huiusce temporis erroribus, de populi christiani clerique disciplina, de studiis ecclesiasticis, nunc sanctitati vestrae humiliter offero, ab eminentissimis et sapientissimis eius adiutoribus consideranda et recognoscenda, ut, si quid in eis emendandum vel corrigendum sit, qua solent prudentia et benignitate notent et signent, sicque opus cum Deo inceptum, et in civitate Aginnensi feliciter absolutum, Romae itidem feliciter perficiatur et consummetur, et in publicam lucem prodiens, ad ecclesiae decus et animarum amplissimae huius Burdigalensis provinciae salutem proficiat!

Hunc laboris nostri fructum ut speremus, beatissime pater, ipsa nobis suadet concilii celebratio, totiusque populi Aginnensis in publicis actionibus pia exultatio. De his enim apud sanctitatem vestram tacere non possumus.

Aginnum nos vocabant ad quarti nostri concilii A celebrationem, tum dilectissimi nostri fratris et coepiscopi insignis pietas et senectus veneranda, tum ipsius civitatis antiqua gloria et plurimorum sanctorum martyrum semper vivens memoria. Iam in primo nostro ingressu patuit omnibus, sanctorum filios non esse degeneres, qui Dei ministros tanto honore colerent et in nostra cardinalitia dignitate sanctam sedem venerarentur. Nec suus tali initio defuit profectus. Verbo dicam: quot dies episcopi in seminarii secessu hospitati sunt, tot dies festos agere visa est universa civitas. In fine autem concilii una mens fuit, una vox omnium patribus eorumque supremo rectori prospera omnia ferventer acclamantium. Qui fletus ex oculis, quae vox ex pectoribus erupit, cum sanctissimo patri, regi mansueto, Christi patientis vicario, ab ingratis flagellato et spinis coronato, pacem et consolationem de Spiritu sancto, coeleste auxilium, et de hostibus B ecclesiae triumphum, clerus universus et innumera fidelis populi multitudo imploravit! Tota piis gemitibus et ardentibus precibus personabat vetus Saneti Caprasii basilica, nec ulli dubium fuit his votis respondere in coelis beatorum martyrum Aginnensium, caeterorumque provinciae nostrae Burdigalensis sanctorum, vel potius beatorum omnium preces aliquando tandem a Domino exaudiendas.

Hac eadem spe etiam nunc erectus, ex animo sum, et quoad vixero, sanctitatis vestrae, beatissime pater, servus obedientissimus et devotissimus filius.

† Ferdinandus cardinalis Donnet, archiepiscopus Burdigalensis.

LITTERAE

eminentissimi cardinalis praefecti sacrae congregationis sacri concilii Tridentini, super revisione decretorum concilii Aginnensis.

Eminentissime ac reverendissime domine observandissime.

Cum haec sacra congregatio Tridentini iuris interpret ac vindex acta quartae synodi provinciae Burdigalensis, iuxta sanctionem constitutionis sanctae memoriae Sixti V incipientis *Immensa*, nuperrime expenderit et recognoverit, meum est eminentiae vestrae eadem remittere, unaque hisce litteris declarare, quam iucunda probataque acciderit tum sanctissimo domino nostro, cui hac de re speciatim relatum

est, tum eminentissimis patribus diligentia vestra in synodalibus huiusmodi conventibus, uno quolibet recurrente triennio, ex praescripto concilii Tridentini redintegrandis. Enimvero industrio gnavoque agricolae satis non est agrum suum bono lectoque frumenti semine conspargere, nisi vigili assiduoque studio mala zizania quae superseminat inimicus homo, in tempore secernat ac stirpitus evellat. Quod quidem exemplum egregie, vos, eminentissime domine caeterique suffraganei praesules, imitati, ea, quae recte praeteritis conciliis statuta fuerant, rata firmaque manere voluistis, praeterea saluberrima decreta addidistis, quae huiusce temporis errores dissiparent, novellis necessitatibus remedium afferrent, ac malis ingruentibus paratum obicem opponerent. Sed inter haec pontifex optimus maximus et eminentissimi patres duo potissimum capita singulari laudis elogio insigniri censuerunt: unum est, quod contra neotericos errores et conatus de civili summi pontificis principatu praeclara multa disceptastis; alterum est, quod universo synodali sanctionum aedificio sanae doctrinae fundamenta posuistis. Quae cum ita sint, nihil aliud superest, nisi ut omnes, quod per vos ultro facietis, sive universim, sive singuli in suis quisque dioecesibus, quanto consilio ac sapientia consultissimas hasce praescriptiones edidistis, tanto studio et assiduitate easdem in usum deduci satagatis. Interim Deus pro sua miseratione perficiat, ut hae vestrae leges iis evangelii seminibus similes evadant, quae „*ceciderunt in terram bonam, et dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum*“¹.

Caeterum quae paucula eminentissimi patres adnotarunt, prostant in adnexa pagella quam una cum hisce litteris accipies.

C Haec habe nomine sacrae congregationis cui praesum: ego vero, quod ad me singulariter attinet, impensos observantiae meae sensus ex animo profiteor eminentiae tuae, cui manus humillime deosculor.

Eminentiae vestrae humillimus et addictissimus famulus:

A. M. cardinalis Cagiano, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

Romae, 9 maii 1860.

¹ Matth. XIII, 8.

DECRETA CONCILII.

TITULUS PRAEVIUS.

Decretum de aperienda synodo.

In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, amen.

Nos Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, D Dei et sedis apostolicae gratia, sanctae Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli Sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas;

Ad maiorem Dei et salvatoris nostri Iesu Christi gloriam; ad honorem immaculatae semperque virginis Mariae Dei genitricis; ad laudem sanctorum angelorum, sanctorum Petri apostolorum principis, eiusque fratris Andreae, Stephani protomartyris, huius cathedralis ecclesiae patroni, Caprasii, Phaebadii, Delphini, Amandi, Severini, Paulini, Eutropii, Hilarii, Ausonii, Frontonis et Philiberti, aliorumque omnium sanctorum qui provinciam hanc illustrarunt; ad Burdigalensis, Petrocorensis et Sarlatensis, Aginnensis, Imae-Telluris, Pictaviensis, Engolismensis, Lucionensis, Rupellensis et Santonensis, Sancti-Dionysii, Sancti-Petri et Arcis-Gallicae ecclesiarum decorem;

Statuimus et decernimus, de consilio et consensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium nostrorum, hac ipsa die 8 septembris anni Domini 1859, in hac ecclesia cathedrali Aginnensi, incipere et inceptum esse concilium provinciale quod nostra metropolitana auctoritate indiximus et convocavimus, dominum Iesum humiliter et enixe obsecrantes ut in nobis impleat quod ipse dixit: „*Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.*“¹

Lecta sunt deinde decreta *De modo vivendi in synodo*, et „*De professione fidei*“, prout in concilio Burdigalensi, anno 1850, atque ab omnibus ad id adstrictis professio fidei canonice emissa est.

TITULUS I.

De fide et de doctrina ecclesiae.

Caput I.

De sancta sede apostolica et de Romano pontifice.

1. Filiorum ecclesiae, imo et pastorum, simul ut in unum conveniunt, ea debet esse communis omnium voluntas, ut oculis in Deum primum erec-

¹ Matth. XVIII, 20.

tis, mox ad patrem aspiciant qui Christi vices in A terris agit et pro ipso legatione fungitur. Nos vero in hac synodo Aginnensi feliciter congregati, ad supremum ecclesiae caput eo promptius mente et animo dirigimur, quod ab ultimo nostro in civitate Petrocorensi concilio, inter gravissimas subinde exortas tempestates, non defecerunt verba, decreta, allocutiones et litterae apostolicae, quibus, aequae ac pacatissimis in ecclesiae annis, Pius pastor gregem sibi commissum pabulo sanae doctrinae enutrire ac lumine boni consilii illustrare et regere non destitit. Verba haec in corde omnium servari, haec decreta, ad populorum nostrorum notitiam devenire, has litteras et constitutiones apostolicas promulgari et in praxim adduci, erit praecipuus permultorum huiusce quarti concilii nostri decretorum scopus. Ita enim verus elucebit erga sanctam sedem noster affectus, vera semper comprobabitur erga pontificem Romanum et successorem B sancti Petri filialis reverentia, si diligimus eum et mandata eius custodimus.

2. Quidni vero afflictissimi patris priora gaudia regerere fas sit? Duobus enim vix abhinc annis, dum pro singulari sua erga immaculatam sanctissimamque Dei genitricem virginem Mariam pietate, religiosissimum augustissimumque Lauretanum templum venerabundus adiret, ac deinde ad invisendos pontificiae suae ditionis populos primarias apostolici patrimonii civitates peragraret, omnes undique omnium quacumque transivit locorum, omnes omnium ordinum, omnes omnium aetatum, tam egregias erga pontificem ac regem suum pietatis, fidei, omnimodaeque observantiae significationes manifestare laetati sunt, ut hoc ipsius iter sanctissimae nostrae religionis pontificatusque Romani perpetuus solemnisque videretur triumphus.

Neque omittebat interea pastor sagacissimus ea C sive statim et extemplo peragere ac statuere, sive memoriae suae ac consilio committere, quae ad ipsorum populorum religionem magis magisque excitandam ac fovendam, atque ad maiorem eorum in temporariis quoque rebus utilitatem promovendam commodaeque procuranda, conducere existimabat.

Audire est verba piissimi pontificis ac zelantissimi principis amplissimum cardinalium coetum de tot et tantis sui itineris fructibus alloquentis: „Nunquam vero, „aiebat, desinemus in humilitate cordis nostri Deum enixe orare et obsecrare, ut tum populos quos nuper invisimus, tum alios civili huius apostolicae sedis principatui subiectos, uberrimis quibusque divinae suae gratiae donis volens ac propitius semper cumulet, eosque sua sanctissima fide, spe, caritate ac solida pietate, omnique vera virtute quotidie magis repleat; illorumque labores, industriam, commercium coelesti suo favore dirigat, D adiuvet, fortunet, ac det illis omnem de rore coeli et de pinguedine terrae abundantiam, et ipsos carissimos nobis populos omnipotenti sua virtute a pestifera tot serpentium errorum contagione defendat, atque a nefariis impiorum hominum insidiis, fallaciis et molitionibus tueatur et eripiat.“¹

Quod ut averteretur malum, simulque debita Deo gratiae redderentur, publicas preces cum indulgentia in forma iubilaei per universum orbem indicendas auctoritate apostolica mandabat. Ex hoc autem opportunissimo iubilaeo quot quantaque religioni ac saluti animarum per multas huiusce provinciae partes incrementa accesserint, nemini inficiandum.

3. Ecce autem in agrum Domini tam vigilanter excultum supervenit inimicus homo et supersemi-

¹ Allocutio habita die 25 septembris 1857, ad omnes episcopos directa.

navit zizania. Non modo enim pacem inter christianos principes turbatam ingemuit, ipsamque a Deo iterum iterumque efflagitandam totis viribus clamavit pontifex, vicariam illius gerens operam qui resurgens a mortuis et in coelum ascendens pacem reliquit discipulis suis¹; sed insuper ad gravissimum dolorem quo, cum bonis omnibus, propter bellum inter catholicas nationes excitatum, premebatur, maximus accessit moeror ob luctuosam rerum conversionem ac perturbationem quae in nonnullis pontificiae ditionis provinciis, nefaria impiorum aliquot opera ac sacrilego prorsus ausu, nuper evenit².

Dum autem in tanto rerum turbine ad fratres suos episcopos per totum orbem sparsos sanctissimus pontifex sese convertit, ut aliquod dolori suo solatium quaerat, et iam, ut ipse ait, ex ipsissimis suis litteris non parum solatii percipit, confidens nempe nos desideriis curisque suis cumulate responsuros³; nos equidem omni qua possumus filialis animi observantia et amore, tot et tantis amantissimi patris ac pastoris amaritudinibus condolemus, cunctosque fideles curae nostrae commissos enixe hortamur, ut suarum nostrarumque precum et orationum quasi manu facta vis Deo inferatur, sicque optatissimus ille quamprimum elucescat dies quo et ipsos filios resipiscentes atque ad officium reductos iterum paterno sinu regius pastor cum gaudio excipiat, et omni perturbatione sublata, ordinem tranquillitatemque in tota pontificia ditione restitutam videre possimus.

4. Interea, cum perversis quibusque fraudibus et artibus, sed praesertim fraudulentis calumniis et permultis editis libellis, bonorum ipsorum catholicorumque mentes a vera sentiendi ratione nonnunquam dimoveantur, nos cum ipsomet summo pontifice iterum palamque edicimus necessario servandum esse sanctae Romanae sedis civilem principatum, ut in bonum religionis sacram potestatem sine ullo impedimento exercere possit. Plena itaque mentis ac cordis nostri gratitudine sanctissimo Christi vicario congratulamur, humilique qua decet reverentia plaudimus et assentimur, dum ipse palam hoc profitetur, indutum se virtute ex alto, quidvis discriminis, quidvis acerbis ante perpessurum quam apostolicum ulla ex parte deserat officium.

5. Neque audiendi sunt captiosissimi religionis christianae Romanaeque ecclesiae hostes, dum aut asserunt ecclesiasticum regimen temporali hominum commodo legitimisque societatis civilis progressibus, per se et natura rerum adversari, aut nonnisi miserrimam de facto sortem obvenire civitatibus ac populis huiusmodi dominatui subiectis conclamitant. Sane, neminem fugit sacerdotalem characterem nihil praeiudicii afferre iis ingenii naturaeque dotibus ac viribus quibus utilis reipublicae rector perficitur: quod quidem ratione simul et luculenta constat experientia. Quaecumque enim crimina male conficta exaggeraverint ignari aut malitiosi ac vaniloqui homines, ea certe quae palam in urbis et orbis theatro patent omnibus, quae oculis suis testes, quorum hic etiam inter nos stant plures, vidisse se asseverant, referre non piget: videlicet, integerrimam totius publicae rei curam; indefessam in amovendis calamitatibus levandisque populorum aerumnis, tollendisque, si qui erant, abusibus, sollicitudinem; sobriam et cautam, ut decet, sed sinceram et diligentem eorum omnium, quibus scientia vel industria societates

¹ Epistola encyclica Pii papae IX ad omnes episcopos, 27 aprilis 1859.

² Allocutio habita die 20 iunii 1859, ad omnes episcopos directa.

³ Epistola encyclica ad omnes episcopos, 18 iunii 1859.

civiles nuperrime dotaverunt et ornaverunt, probationem et adoptionem; parcam et providam communis aerarii oeconomiam; sicque cito resartas civilium barbarum, fictae et lubricae pecuniae feracium, clades et ruinas; nec tamen intermissam illam quae opulentissimos reges saepe superat magnificentiam, sive ad publicorum monumentorum decus et incrementum, sive ad urbis veterum coemeteriorum sumptuosissimam, doctissimam piissimamque recognitionem¹, sive (ut tot misericordiae opera et instituta taceamus) ad fovendas urbis scholas et academias omnium gentium et ecclesiarum alumni liberrimo accessu patentes; aequam denique datam omnibus merentibus rationem, sine ulla personarum aut conditionum acceptione, sed bene et decenter servata, ut par est Christi regis vicario, ecclesiastici ordinis ac regii sacerdotii praestantia. Sed quis commemorandi finis praeclare gesta, fortiter incepta, plerumque ipsorum malis artibus impedita et turbata, qui nunc ea sibi deesse queruntur?

6. Faxit ergo bonus Deus ut, cum tot calumniae opprobriaque peressus sanctissimus pastor et mitissimus rex, discipulum non esse super magistrum ex his didicerit, maiorem quoque esse qui in ipso est quam qui in mundo, quam citissime experiatur: quod et ardentem exoptamus et suppliciter petimus eoque confidentius speramus, quod coelestium sanctorum turbam, cui augendae et glorificandae totus videtur esse mirabiliter serenus et divine prudens pontifex, nobiscum unanimiter et efficacius pro eo adprecaturam non dubitemus. Fausto etiam et materno vultu ipsi in omnibus occurrat beatissima et immaculata virgo Maria, cuius templum sub titulo Beatae Mariae de Bono Occursu hodie dedicatum et consecratum, omnes quicumque sumus in hac sancta synodo congregati pie visitamus; et ad cuius pedes vota, orationes et consecrationes pro dilectissimi patris nostri incolumitate et prosperitate, pro omnium eius iurium conservatione, dominique integritate, humili, filiali devotoque corde profundimus.

Caput II.

De recentioribus circa naturam divinam erroribus.

Si quis in veritate non stans, a sapientia aeterna et mundi luce domino nostro Iesu Christo perfide exsulaverit, saepius contingit ut, ex sapiente factus insipiens, dicat in corde suo: „*Non est Deus.*“² Nec mirum profecto, sed iustum eos qui tantum Dei nos supernaturaliter illuminantis et sanantis donum pertinaciter respuerunt, nativae infirmitati suae nunc derelictos, per poenalem et crescentem caecitatem eo usque descendere, ut ordinis mere naturalis certissimas, notissimas et quasi fundamentales veritates iam amplius non videant, et ideo negent atque impugnent. Ideo Christi ecclesia, cum primum contra haereticos fidei suae integritatem, eiusdem postea contra incredulos veritatem et divinitatem servare ac defendere debuerit, nunc ipsissima humanae rationis dogmata atque principia, imo Dei, qui rationem condidit et docet, naturam et existentiam, contra rationis ipsius nimium superbientis et ideo ultramodum insanientis furorem, vindicare ac tueri manifeste cogitur. Quod quidem atheismi execrabile et quasi intolerabile portentum plurimi (eheu! iam non omnes), subtilissimorum et doctorum sophismatum nubibus operientes, aliis et forte sibimet occultant. Cuilibet

autem eorum scripta sapienter legenti veram essentialemque Dei notionem in eorum mentibus prorsus evanuisse. et ideo Deum ipsum periisse patebit. „Ille enim Deum negat,“ ait Tertullianus, „qui quod Dei est aufert¹.“ Stet pro argumento haec dogmatum, quae blasphemantes delirant, expositio sive synthesis.

1. a) „Licet logice differant, substantialiter tamen unum et idem sunt Deus et mundus; adeo ut nihil aliud sit Deus quam mundus in ideali suo a mente nostra intellectus, itemque nihil aliud mundus, nisi Deus ipse in suo reali perceptus: unde sequitur theologiae et cosmologiae unicum obiectum esse sub duplici aspectu consideratum.“

b) „Mundus igitur Dei non est opus, sed actus et quidem necessarius et ab aeterno continuus. Est iterum eius forma et quasi figura; inadaequata tamen, etsi ad perfectam, et ideo inaccessibleem adaequationem propria vi ac natura incessanter tendat. Ex nihilo iam non venit, nec ullum ipsi extra se quaerendum est principium. Sibi est auctor et causa, sibi ipsi Deus: siquidem, etsi contingens sit et temporalis et finitus, prout a sensu percipitur et ab imaginatione fingitur, in se tamen, et prout a ratione probe intelligitur necessarius est, et aeternus et infinitus.“

c) „Si autem haec Dei cosmica manifestatio abstrahatur, iam Deus nihil reale est. Concipi potest, minime autem videri, minime cognosci. Nihil enim reale est et ideo cognoscibile, nisi sit determinatum: nisi autem terminetur, nihil determinatur: quod autem terminatur, finitum est et imperfectum. Sese ergo mutuo et per essentiam excludunt reale et perfectum: nihilque potest esse perfectum, quin sit ideale.“ Quid autem de Deo? Reale quid esse non quidem omnino negatur, sed per mundum et in mundo tantum reale esse affirmatur. Ideale simul quid esse docetur, sed „solum in mente nostra, a qua, non sicut obiectum a subiecto, sed sicut ens universale et indeterminatum ab eius determinatione particulari, distinguitur; quatenus mens humana sit pars et actus ipsius Dei sese temporaliter cogitantis et contingenter contemplantis“.

d) „Reipsa omnia est Deus, non tantum potentia, sed actu. Est natura vivens et vivificata, in quantum sensibus nostris per suas transeuntes et mundanas formas est perceptibilis. Est spiritus vivificans, in quantum a conscientia nostra excogitari potest et coli. Est demum ens mere metaphysicum seu idealis perfectio, in quantum rationi humanae, per abstractionem ab omni re et quicumque determinatione, conceptibilis est.“ Et hoc est, inter huiusce Dei divina, sic divinissimum, ut passim Dei nomen et ultima ratio huic abstracto et mere ideali enti reservari videatur.

e) „Sicut autem non aliquid, ita nec aliquis est iste Deus. Etenim sicut perfectum et reale, ita universale et individuum inter se repugnant. Si quis est Deus, iam Deus non est. Quisquis enim sui conscius iure dicit: Ego, ab aliquo utique se discernit; atqui iam non est ille vel illud a quo se discernit; ergo non est omnia, non est ens universale, infinitum, absolutum; unde patet quod non sit Deus.“

f) „Si quis tamen Deo in ideali suo concepto quidquam moralitatis attribuit, rationem evacuat, purissimum veri Dei conceptum adulterat, et, nedum Deo pie obsequatur, atheismo viam aperit. Etenim sicut nihil physici, ita nihil moralis cum

¹ Epistola s. congr. de Propaganda fide ad omnes episcopos, 12 aprilis 1857.

² Psalm. XIII, 1.

¹ *Advers. Marcion.*, lib. I [c. 3, opp. Tertull., ed. Migne, II, 249 C].

Dei metaphysicis et absolute essentialibus attributis A compatibile est. Propterea, quemadmodum errarunt pagani, cum, sensibus et imaginatione decepti, corporalem Deum sibi finxerunt; ita, nec reipsa minus errant christiani, cum Deum spiritum, individuum et singularem, viventem, sui conscium, intelligentem, liberum, imo bonum, sanctum, iustum et misericordem, deinde creatorem et creaturam suam alloquentem et postea iudicantem sibi concinnant. Nullibi existit ille Deus, sed nec existere potest. Est merum humanae conscientiae somnium, sese considerantis atque diligentis animae nostrae figmentum; spirituale quidem idolum, sed demum idolum a nuperrima sed ineluctabiliter grassante philosophia iam detectum atque damnatum, proxime vero e medio tollendum.“

g) Si quosdam alios audieris, mutatis forsitan verbis, stat doctrina et manet impietas. Ex quibus unus contendit „nihil aliud Deum esse ac facultatum nostrarum omnium vocem et quasi clamorem; mentis humanae semper quaesitum, nunquam autem inventum, imo nunquam inveniendum ideale: quod, si comprehenditur, evanescit; rursus, si exprimitur, terminatur, et in quantum terminatur e vero fit falsum; licet verum omnimode non amittat: unde sequitur nullo symbolo veritatem divinam posse unquam contineri, nec ab ulla ecclesia edoceri, quamvis veri portiunculam omnia quaecumque symbola contineant et qualiscumque ecclesia retineat. Merum denuo nomen revera Deus est, utile quidem et observantia dignum, utpote antiquissimo humani generis usu cultuque sacratum, et ideo servandum, si quidem vel a solertissima philosophia vix suppleri potest; inane tamen et vacuum, nihil distinctum, nihil definitum, nihil proprium, nihil vere reale designans.“

h) Iuxta alium autem „verum et unicum veri C Dei nomen natura est: quae etsi omnia realiter contineat et sit, secundum essentiam tamen et in suo summo considerata, axioma purum est et quasi ultima et universalis quam scientia indigitat et prope tangit formula, extratemporalis, extralocalis, indifferens, immobilis, omnipotens, creatrix, a qua principia et leges et res et ideae et facta necessario ac continuo fluxu dimanant“.

i) Haec tandem, necnon omnia sive religiosa, sive etiam metaphysica, quasi sublimiora et inaniora acriter impugnans et flebiliter irridens recentiorum scribarum superbissimus et impiissimus, absolutum quidquam et supramundanum et divinum esse quam impudentissime negat: imo in profundum veniens¹, et usitatos hactenusque notos humanae audaciae et perversitatis fines transgrediens, adorandi et supramodum diligendi Dei universalissimam ideam saluberrimamque notionem quasi rationis et D conscientiae et reipublicae et totius generis humani pestem denuntiare; et Deum ipsum, ante secula et per secula et post secula benedictum, omnium bonorum principem atque originem, malum ipsum esse et malorum omnium fontem blasphemare minime veretur.

2. Nos autem verbo Dei innixi, et unius ecclesiae eius, catholicae nempe atque Romanae, verissimam, certissimam, perpetuam indeclinabilemque doctrinam tenentes, haec omnia supra dicta, utpote doctrinae huic e fronte contraria et ideo erronea, falsa, impia, blasphemata, scandalosa et haeretica, iudicamus, damnamus, reiicimus et abominamur; causamque veritatis ad ipsius primum vindictam et laudem, deinde ad Christi fidelium consolationem atque tutelam, pro officii nostri

munere et gratia, suscipientes, eiusdemque lucem perpetuam veteri errori novis fucato sophismatibus opposcentes, sequentia statuimus, declaramus et pronuntiamus.

a) Intimiorum Dei naturam, quam propter nimiam charitatem qua dilexit nos¹ sponte et gratuito nobis Deus ipse revelavit, sicut nec sensus corporalis percipit, nec sibi fingit imaginatio, ita nec ipsa ratio naturalis attingit; etsi quod Deus sit et ex parte quid sit, ex iis quae facta sunt² possit concludere³. Unde „Deus vincens scientiam nostram“⁴ et incomprehensibilis cogitatu⁵ in sacris paginis dicitur. De quo etiam Paulus: „Quae Dei sunt nemo cognovit nisi Spiritus Dei.“⁶ Quapropter si huic supra-intelligibili Dei naturae comparentur conceptiones, ut aiunt, quas pura hominum ratio de illa sibimet efformat, nubes potius dicendae sunt quam lumina. Si vero testimonio quod de seipsa reddidit et reddit haec sublimis et benignissima natura, rationis istius qualescumque conceptiones opponantur, non iam sufficit si per fidem transcendatur, sed tanquam tenebrae et mendacia pestifera ex fide negandae sunt et omnino reiiciendae.

b) Seculorum antecessor et creator⁷ et rex⁸ Deus, ab aeterno et in aeternum vivens⁹, a se et in se plenus, perfectus atque beatus, nulla cogente necessitate, nullo alliciente proventu, quaecumque libere voluit liberrime faciens¹⁰, coelum et terram et omnia quae in eis sunt¹¹, creaturarum scilicet universitatem temporaliter e nihilo creavit¹². Omnium autem sive invisibilium sive visibilium¹³, sapientissimus conditor, artifex¹⁴ et plastes¹⁵, quaecumque fecit opera in mensura et numero et pondere disposuit¹⁶: quatenus, post perfectum, omnia respiciens quae, antequam crearentur, ipsi erant cognita¹⁷, non immensum, sed finitum, ut vere est, mundum videt: „Ipse enim fines mundi intuetur.“¹⁸ Cum autem omnia quae facta sunt, „ex ipso et per ipsum et in ipso“¹⁹ sint et in esse suo perdurent, ipse vero ante omnia, supra omnia et independentem ab omnibus est, existit et vivit; unde „Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo, et quasi nihilum et inane reputatae sunt ei“²⁰; et vere omnis creatura in coelo et sub coelo nunc et semper ipsi confiteatur dicens: „Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.“²¹

c) Licet ad hanc quam inhabitat Deus lucem inaccessibilem²² mentaliter tendere et ascendere in hac vita minime possimus, nisi primum a sensibilibus rebus earumque phantasmatibus pro posse, mentem abstrahamus; imo deinde haec omnia quae imagines et similitudines divinarum exemplarium habere²³ novimus aut intelligimus transeundo, omit-

¹ Ephes. II, 4.

² Rom. I, 20.

³ Sap. XIII, 1.

⁴ Iob, XXXVI, 26.

⁵ Ier. XXXII, 19.

⁶ I Cor. II, 11.

¹² Conc. Lat. IV, cap. 1; bulla Eug. IV, *Cantate*, inter decreta conc. Florent. [Hardouin, IX, 1023 E.]

¹³ Symb. Nicaen.

¹⁴ Sap. XIV, 2.

¹⁵ Isai. XLV, 11.

¹⁶ Sap. XI, 21.

¹⁷ Eccli. XXIII, 29.

⁷ Hebr. I, 2.

⁸ I Tim. I, 17.

⁹ Deuter. XXXII, 40.

¹⁰ Ps. CXIII, 3.

¹¹ Act. IV, 24.

¹⁸ Iob, XXVIII, 24.

¹⁹ Rom. XI, 36.

²⁰ Isai. XL, 17.

²¹ Ps. XV, 2.

²² I Tim. VI, 16.

²³ Dionys. Areop., *De div. nom.*, cap. VII, 3, [opp., ed. Migne, I, 879 D].

¹ Prov. XVIII, 3.

Lateranense IV, rem summam¹, rem veram, universarum rerum creaturarum et omnis quam habent realitatis superoriginale principium et super-effectricem causam; Deum nempe viventem, in cuius manus incidere, impiis quidem horrendum², piis autem felicissimum: quisquis enim eum per speculum et in aenigmate³ a longe nunc cernens, fideliter crediderit et confessus fuerit, nil dubium quin facie ad faciem et sicuti est in aeternum visurus sit.

d) Quemadmodum autem ab omnibus quae percipimus aut intelligimus superessentialiter exemptus Deus⁴, res tamen est, et omnium realissima; ita quamvis infinitus et immensus et incircumscriptus, distinctus tamen manet et inconfusus et inconfusibilis. Omne est omnium et omnia in omnibus, sed effective tantum et exemplariter, minime vero per essentiam⁵, unde non ineptius eum nihil in nullo quam in omnibus omnia esse dicitur⁶. Equidem ens istud commune, universale et metaphysicum quod sola mente abstracte concipitur et mera mentis huius idea est, nullibi reipsa subsistit, nisi in subiectis creatis in quibus actualiter per propriam formam determinatur et ideo res fit. Ens autem illud supra omnem entitatem excellens⁷, quod proprie Dei essentia et substantia et natura et existentia et Deus ipse est⁸, in se absolute et ideo exclusive est, existit atque subsistit; unicum, singulare⁹, individuum¹⁰, a nullo quocumque alio receptibile¹¹; etiamsi aliquo et vero sensu se ad extra communicet, impartitum manens et absque ulla cum participibus illius mystionis communione¹². Verba quidem hic secum pugnare videntur: ecquid mirum, ubi de ineffabili fandum est, et verborum significantiam rei ipsius natura consumit?¹³ Sed quod insufficienter exprimitur, rationabiliter apprehenditur salubriusque creditur.

Ad illud declarandum sat utique esset quod, per totam scripturam, Deus nomen habere dicatur, quod distinctionis et proprietatis proprium signum est: sanctum est enim et terribile nomen eius¹⁴, aeternum¹⁵, admirabile¹⁶, omni quod ubicumque nominatur aut nominari potest sublimius¹⁷, adeoque ipsi proprium ut nulli sit communicabile¹⁸. Sed etiam, Deo ipso teste et magistro, hanc eius summam inenarrabilemque naturam incomprehensibiliter in tribus personis subsistere novimus; quod profecto ipsi propriissimum est; si quidem de nullo alio ente sive physico sive metaphysico, ullatenus potest affirmari. Hasce iterum hypostases seu personas, quae Deus ipse sunt, realiter ab invicem esse distinctas, ex eodem infallibili magisterio accipimus atque credimus: unde vel in hac infinitatis et unitatis abisso, veras determinationes vel proprie-

¹ *De doctr. christ.*, I, I, c. 5, [opp., s. Aug., ed. Bened., III, 6 B]; vide Petrum Lombardum, in *I. Sentent.*, distinct. V, B, cui subscribit conc. Later. IV, in decreto fidei, cap. 2, defin. contra abb. Ioachim.

² Hebr. X, 31.

³ I Cor. XIII, 12.

⁴ Dion., loc. cit., cap. I, 5, [opp., ed. Migne, I, 594 C].

⁵ S. Thom., *Sum.*, I p., quaest. III, art. 8 ad 1.

⁶ Dion., *ibid.*, cap. VII, 3.

⁷ Dion., *ibid.*, cap. I, 4.

⁸ S. Thom., ubi supra, art. 3 et 4.

⁹ Greg. Nyss., *Orat. catech.*, cap. 3, [opp. S. Greg., ed. Migne, II, 17 D].

¹⁰ Conc. Later. IV, cap. *Firmiter*; cf. Petav., *De Trinit.*, lib. IV, c. 13.

¹¹ S. Thom., ubi supra, art. 2 ad 3.

¹² S. Dion., loc. cit., cap. II, 5, [opp., I, 643 B].

¹³ S. Hilar., *De Trinit.*, lib. II, 5 [ed. Veron., 1730, II, 29 D].

¹⁴ Ps. CX, 9.

¹⁵ Exod. III, 15.

¹⁶ Iudic. XIII, 18.

¹⁷ Ephes. I, 21.

¹⁸ Sap. XIV, 21.

tates esse quam certissime tenemus. Ex quibus huiusce unius uniceque Trinitatis personis, si unam specialius, scriptura duce, considerare velimus, scimus in principio esse Verbum, et Verbum esse apud Deum et Deum esse Verbum¹; Deum scilicet de Deo, filium a patre et patri consubstantialem², per omnia similem ac prorsus aequalem. Verbum autem idem ac terminum sonare nemo non videt: Si quidem, quemadmodum verbo sententia, ita termino seu figura substantia definitur, terminatur et ideo manifestatur. Quapropter de hoc Dei verbo disserens Spiritus sanctus, imaginem divinae bonitatis³, imaginem Dei invisibilis⁴ iterum et expressius figuram seu characterem substantiae eius⁵ illud vocat. En ergo in Deo terminus, sententiae sive menti quam totaliter enuntiat, luci quam essentialiter declarat, bonitati quam spiritaliter repraesentat, substantiae quam incircumscripse figurat omnino connaturalis et perfectissime aequivalens, et ideo ipse, infinitus, immensus, aeternus, Deo internus et verus Deus, sed vere in Deo terminus, et quia Verbum terminus.

e) Cum autem illa supra-quamperfecta simul et realissima essentia, sive natura, sive substantia, quae Deus est, summe rationalis, aut potius intelligens, aut potissime intellectus purus sit, [eam] sui ipsius consciam esse, nisi amens, nemo inficias ibit. Licet enim tres in Deo distinctas esse personas, divinitus edocti, profiteamur, Deum tamen in his tribus indisiuncte subsistentem, nihilominus unicum quid et perfectissime singulare ex scripturis nostris accipimus et tenemus. Ibi enim tanquam unus in tribus personis suis nos Deus alloquens passim dicit „ego sum qui sum“⁶; ego Dominus et non est alter⁷; ego ipse, et praeter me non est alius⁸.

f) Nihil autem humani, sed nec angelici, huic supereminenti Dei naturae proprie et essentialiter attribui licere et ab ecclesia catholica unquam attributum fuisse, apprime norunt apud nos vel rudes atque parvuli. De Deo equidem, non uti vult, sed ut potest, loquitur homo „infirmus et exigui temporis et minor ad intellectum“⁹. Obiecto fidei impar quidem sermo; obiecto tamen suo fides par omnino manet. Et cum, Deo auctore, huic imperturbabili serenitati zelum¹⁰ atque iram¹¹; huic immutabilitati consilium¹², electionem¹³, imo alicubi poenitentiam¹⁴; huic omnia cernenti et infallibili intelligentiae ignorantiam¹⁵ aut oblivionem¹⁶; huic tandem omnimodae et supramodum perfectioni quoscumque alios nostros aut cognoscendi, aut volendi, aut sentiendi, aut agendi, aut vivendi modos accommodamus, Dei maiestatis nullatenus rei, ipsius autem dulcissimae benignitatis alumni ac discipuli, scimus haec omnia humanae capacitati aptiora esse quam sublimitati divinae¹⁷: quaecumque autem illa quae de Deo nostro humanitus praedicamus, in ipso typice tantum et originaliter et ultra-excellenter, modoque plane divino superesse non dubitamus: de caetero tandem „pene omne quod de Deo dicitur, eo ipso iam indignum esse quo potuit dici“¹⁸ certum habemus. Attamen quia imbecilla et indigna, non ideo falsa; et quia

¹ Ioan. I, 1.

² Symb. Nicaen.

³ Sap. VII, 26.

⁴ Coloss. I, 15.

⁵ Hebr. I, 3.

⁶ Exod. III, 14.

⁷ Isai. XLV, 6.

⁸ Deuter. IV, 35.

⁹ S. August. *ad Simplic.*, lib. II, q. 2, [opp. S. Aug., ed. Bened., VI, 112 C].

¹⁰ S. Greg. Magn., *Mor.*, lib. XX, cap. 32, [opp. S. Greg., ed. Migne, II, 174 B].

⁹ Sap. IX, 5.

¹⁰ Num. XXV, 11.

¹¹ Ps. II, 5.

¹² Ephes. I, 11.

¹³ Ibid. I, 4.

¹⁴ Gen. VI, 6.

¹⁵ I Cor. XIV, 38.

¹⁶ Ps. XII, 1.

nisi symbolis obvelatum Deum intueri et exinde proponere nequimus, non ideo idolum colimus et exhibemus. Quando enim, ut ad se nos revocaret et sibi denuo iungeret, placuit Deo temporalem assumere accessionem¹, et, manens quod erat, quod nos ipsi sumus dignatus est fieri, verus homo fuit et apparuit idem ille qui verus Deus erat et non apparebat. Nedum ergo illa omnia quae hominem naturaliter decent et ornant, naturae divinae ex omni parte repugnent, per haec ipsa et in his ipsis personaliter voluit nobis revelari; siquidem dicenti discipulo: Ostende nobis patrem et sufficit nobis, respondit ille homo Iesus Christus: „Tanto tempore vobiscum sum, et non cognovistis me? Philippe, qui videt me, videt et patrem meum.“²

g) Denique de hoc trino et uno et solo vero Deo nostro credimus, pronuntiamus et contestamur quod bonus et omnibonus et suprabonus sit, totus existens bonitas³; quatenus totam eius essentiam, quidquid tandem sit, bonum ipsum definiat atque explanet⁴: non alio ideo bono bonus, sed ipse sibi bonum quo bonus est⁵, et bonum omnis boni⁶; unde ipse dixit: „Nemo bonus, nisi solus Deus.“⁷ Si qui sunt enim qui merito dicantur boni, id illis ex hoc advenit, quod a Deo sunt, et aliqua bonitatis eius participatione et imitatione ad illum ordinantur⁸. Propter enim bonitatis suae superabundantes divitias, non passus est solum esse ipsum bonum, id est suam ipsius naturam a nullo participatam⁹. Unde, cum sit pater luminum, „apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio, omne datum optimum et omne donum perfectum“ ab eo, sicut a libero fonte, descendit¹⁰: et, priusquam fuerint, omnia diligens¹¹, aperit manum suam et omnem creaturam implet benedictione¹²; qui si non aedificaverit domum, in vanum laboraverunt qui aedificant eam, et nisi C fidem¹³. Illius enim absentia, tenebrae, mors et infernus; ipsius autem praesentia, lux, pax et omne gaudium. Quem nosse consummata iustitia est, et ipsius iustitiam et virtutem scire, radix est immortalitatis¹⁴: cui credere omnis sapientia, in quem sperare omnis virtus, quem diligere omnis pietas, cui obtemperare omnis ordo, cui servire gloria et salus, cui adhaerere bonum bonorum, quo frui vita aeterna est; cui igitur benedicendum omni tempore et semper laus eius in ore hominum¹⁵; cui revera benedicunt et ultra secula benedicent omnes iusti, omnes recti, omnes pii, omnes veri nominis sapientes et docti, a quo demum per poenam ad ordinem redacti hi ipsi omnes qui, caeteris benedicientibus, illum blasphemaverint, aut illi maledixerint, aut de illo tacuerint, eius laudi et honori tam ineluctabiliter quam invite in D aeternum cooperabuntur.

Caput III.

De miraculis.

1. Ut, iuxta decretum Patris, de potestate tenebrarum nos eriperet, et in admirabile lumen suum transferret¹, ab incunabulis mundi promissus, deinde per secula multa authentice praenuntiatus et historice praefiguratus, in eruditis temporibus² et quasi pleno historiae meridie ipse tandem verus homo apparuit filius Dei. Volens autem turrim magnam aedificare, templum Dei scilicet quod est sancta ecclesia, sicut sapiens architectus prius fundamentum posuit³, seipsum nempe, cui per fidem innixi tanquam lapides vivi superaedificamur⁴ et crescimus in habitaculum Dei in spiritu⁵.

Quamobrem divinitus agens qui se Deum verum praedicabat, ea palam et multoties fecit quae, non negantibus ipsis Iudaeis⁶, mortalium nemo facere poterat; quaeque talia operantis deitati omnium fidem alliciebant, sive potius imperabant. Unde ipse: „Opera quae ego facio . . . haec testimonium perhibent de me. Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi: si autem facio, et si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis et credatis quia Pater in me est et ego in Patre.“⁷

Hac vere divina nec imitabili miraculorum tessera religionem suam Christus insignivit et post grande illud saluberrimumque resurrectionis suae miraculum, cui attestabantur et etiam nunc attestantur omnia alia⁸, virtutem similia imo maiora⁹ patrandi apostolis item et testibus suis larga prorsus potentissimaque manu donavit. Ex quo „profecti, praedicaverunt ubique, Domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis“¹⁰. Et sic incredibilis rei quae non videbatur, haec incredibilia quae tamen fiebant et videbantur mox in universo mundo fecerunt fidem¹¹.

2. Hanc vero, quo clarior firmiorque est, divinae originis nostrae notam eo magis detestantur insectanturque illi omnes qui, cum lux sit in mundo, tenebras magis quam lucem diligunt¹², nec tanta ac tali spiritus et virtutis ostensione¹³ devicti, sapientiae vero secularis, quam stultam vocat Deus¹⁴, malis artibus decepti ac obligati, miraculum ex religione tollere, ex historia delere, in rationali hominum sensu abolere, extra omnem possibilitatem ponere, imo omnium capaci et omnipotenti manui Dei eripere, falsae scientiae nomine et impiae sapientiae et mendacissimae critices, audent atque conantur.

3. Infirmis autem in fide, et his ipsis sanctae benignaeque fidei nostrae ingratis hostibus consulentes, quos utique sanari potius, si fieri potest, quam oppugnari volumus¹⁵; mortiferis quae grassantur opinionibus et vanissimis effatis, veram, certam salubremque verbi Dei Iesu Christi, eiusque unice sponsae, matris nostrae, ecclesiae doctrinam opposcentes, haec statuimus et declaramus:

a) Quisquis miraculum a priori negat et, uti in se impossibile et Dei sapientiae naturaeque ordini et immutabilitati contrarium semper et ubique negandum esse contendit, Dei libertatem tollit,

¹ Dion., *De div. nom.*, cap. 1, 4, [opp. s. Dion., ed. Migne, I, 591 A].

² Ioan. XIV, 8-9.

³ S. Ioan. Damasc., *De fide orthodoxa*, lib. IV, cap. 14 [?, fortasse cap. 22, opp. S. Ioan. Damasc., ed. Le-Quien, I, 292 B].

⁴ S. Dion., l. cit., cap. 2, 1, [opp. ed. Migne, I, 635 C].

⁵ S. August., *Epist.* LIV [al. CLIII, ad Macedon., n. 12, opp. S. Aug., II, 528 E].

⁶ Id., *De Trinit.*, lib. VIII, cap. 3, [opp. VIII, 867 G].

⁷ Luc. XVIII, 19.

⁸ S. Thom., *Sum.*, p. I, q. 6, a. 4 (ex Boethio).

⁹ Ioan. Damasc., l. c.

¹⁰ Iac. I, 17.

¹¹ Sap. XI, 25.

¹² Ps. CXLIV, 16.

¹³ Ps. CXXVI, 1.

¹⁴ Sap. XV, 3.

¹⁵ Ps. XXXIII, 1.

¹ I Petr. II, 9.

² S. August., *De civit. Dei*, lib. XXII, cap. 8, [opp. S. Aug., ed. Benedict., VII, 663 B].

³ I Cor. III, 10.

⁴ I Petr. II, 5.

⁵ Col. II, 22 [vel potius Ephes. II, 21-2; Col. II, 19].

⁶ Act. IV, 16.

⁷ Marc. XVI, 20.

⁸ Ioan. X, 25, 37, 38.

⁹ August., ibid.

¹⁰ August., ibid.

¹¹ Ioan. III, 19.

¹² Ioan. XIV, 12.

¹³ I Cor. II, 4.

¹⁴ Tertull., *De praescript.* [cap. 7, opp., ed. Migne, II, 19 A].

¹⁵ August., *De moribus eccles.* [lib. I, opp., ed. Bened., I, 688 A].

summum eius omnipotensque dominium abrogat; A naturam iam non servam, sed dominam, imo divinam et quasi Deum esse insinuat; sensum hominum communem pessumdat, omnium temporum et gentium illustrissimis, sanctissimis, simul et doctissimis viris contumeliam facit; nec fidei tantum, sed et sanae rationi e fronte adversatur.

b) Quisquis iterum sive veteris, sive novi testamenti miracula plane divina, divinitus certa, necnon ab ecclesia catholica semper credita atque praedicata, nihil aliud esse affirmat nisi mendacia, aut ignarorum hominum somnia, aut humani ingenii ideales foetus, aut mera symbola poetice inventa, philosophice explananda, historice vero indemonstrabilia, et ideo non vere facta, sed nudas, ut aiunt, legendas; si autem forte facta, scientia humana penitus explicanda, etiamsi huic explicationi scientia nunc impar existat; testimonium Dei abnuens Deumque ipsum mendacem faciens¹, cuiuslibet etiam B historiae certitudinem tam infideliter quam irrationabiliter et exitaliter infirmat.

c) Si quis autem non Christi et eius discipulorum miraculis, nec extraordinario et in se supernaturali divinae providentiae actui, mediis vero humanis et ordinis mere naturalis, mirificam christianismi sive institutionem, sive propagationem, sive etiam usque ad nos conservationem tribui posse opinatur, historiam corrumpit, constanti et infallibili ecclesiae traditioni contradicit, remque christianam omnem penitus evertit.

d) Nec vere iterum, nec recte de hac eadem re sentit et credit, quicumque in sacris paginis conscripta prodigia indubitanter quidem admittens, quibus vero libet aliis in seculorum decursu in ecclesia Christi patris fidem omnino denegat. Noverint ergo omnes et meminerint non abbreviatam esse manum Domini²; Christum Iesum dominum C nostrum, in cuius virtute et nomine sua signa fecerunt primi eius apostoli, Deum esse qui non mutatur³, illumque cum ecclesia sua omnibus diebus fideliter permansurum, et in ea et per eam usque ad consummationem seculi divinitus, prout volet, operaturum⁴. Quod quidem, etsi non aliunde, ex hoc admodum demonstraretur quod, inter tot cuiusvis aevi et nostri etiam temporis homines quos sanctorum albo adscripsit ecclesia, neminem ad tanti honoris fastigium unquam evexerit et evehi posse statuerit, nisi de miraculis ab eo patris constaret.

4. Quod ad nova miracula attinet, nemo ea leviter admittat; nemo praesertim ea palam promulget aut praedicet, nisi ratione habita omnium regularum quas de hisce rebus statuit prudentissima mater ecclesia, quasque in pontificiis constitutionibus⁵ legere est.

Caput IV.

De profectu fidei apud exterarum gentes.

1. Salutaris verbi Dei liberam et ubique gentium diffusam praedicationem, benignissimique pastoris Iesu in toto orbe terrarum adventum et regnum, desiderio desiderare non destitit nec unquam desinet piissima Christi sponsa sancta mater ecclesia. Ad id orationes, verba, instituta, collectae; ad id omnis et indefessus labor; ad id sudor et sanguis. Ecquid enim nimis, imo quid satis ad salutem animarum quas acquisivit Dominus proprio sanguine?

Quoniam autem in ecclesia, quae corpus Christi est, uno patiente aut gaudente membro, compatiuntur

et vel congaudent caetera membra, nos omnes Burdigalensis provinciae synodaliter aggregati episcopi, de his quae in extremis partibus Orientis, tribus abhinc annis, contigerunt, fraternos cohibere aut tacere sensus minime possumus. Multa quidem hic infausta et fletu digna fuisse, sed et nunc esse novimus atque dolemus. Gratias autem Deo quod simul de multis gloriari atque laetari debeamus, et adhuc meliora haud immerito speremus!

2. Haec autem est prior nostra gloria et laetitia, quod multi ex nostris dioecesibus oriundi, tum clerici, tum presbyteri, tanta itinera tantosque labores inire non dubitent ut his, qui nunquam illud audierunt, verbum Christi annuntient. Quos cum ore proprio Christus laudaverit, quid eos amplius laudare necesse?

Iam vero quam fidelia sint verba Domini persecutiones praenuntiantis¹ his qui pro eius nomine dimittunt omnia, experti sunt isti omnes: siquidem tenebrarum rector et mortis princeps satanas, ab initio homicida et in plenitudine temporum deicida, quantum hominum, sed imprimis christianorum sanguinem etiam nunc sitiit, hisce nostris temporibus palam ostendit. Vivit et per secula vivet in mente fidelium memoria fortium Christi athletarum, fratris Iosephi Mariae Diaz nempe et fratris Melchior, qui iam triplici religionis, apostolatus necnon episcopatus titulo fratres, cum usque ad mortem certarunt pro lege Christi, fratres martyrio perstiterunt.

3. Maxime in votis nobis esset ut eosdem Christi milites, quibus annumerari meritissime posset episcopus Acanthensis Petrus Andreas Retord, qui post innumeros et fructuosissimos labores inedia consumptus, in silvis longo quasi martyrio enectus est, beatissimus pater, in ecclesia supremus doctor et iudex, fastis sanctorum adscriberet. Quamobrem episcopi huiusce Aginnensis concilii, ad pedes sanctitatis suae humiliter provoluti, unanimi consensu et voce expostulant ut ipsi placeat summa qua pollet auctoritate uti, ad causam beatificationis horum Dei servorum, necnon et aliorum quorum in praecedenti nostro concilio mentio facta est², promovendam et, Deo auspicante, absolvendam.

4. Iamdiu enixis precibus postulabamus ut divina bonitas libertatem, qua in his regionibus ad salutem animarum procurandam indiget ecclesia, ipsi largiri dignaretur.

Quibus votis nostris Dei providentia annuere nuperrime visa fuit. Dum enim divini sermonis praecones sanguinis effusione suum apostolatam decorare non desinerent, Francorum imperator et Hispaniarum regina, ad coercendam ferorum hominum audaciam, tuendamque iustissimam subiectorum suorum ibi degentium libertatem, feliciter arma D iunxerunt, unde non parva spiritualis religiosique proventus spes christianorum cordibus affulsit.

Prorsus caeterum decebat ut has duas ipsas catholicas gentes, quas iam propter toties mixtum in hac orbis parte suorum martyrum sanguinem eadem coelestis gloria adunabat, profuso nunc simul et commixto militum suorum cruore, triumphus terrestris idem decus illustraret. Pro quibus gratias Deo et his omnibus, quicumque sint, qui in hac iusta et sancta causa adlaborarunt, et etiamnum adlaborant, debitas persolvimus laudes.

Quia vero absque Deo iuvante, sicut nihil boni in terris incipi, ita nec perfici potest; quia etiam maxime exoptandum est tot factas expensas, tantumque laborem initum, sanguinemque profusum, non quidem haeresi aut schismati, neque tantum tem-

¹ I Ioan. I, 10.

² Isai. LIX, 1.

³ Malach. III, 6.

⁴ Matth. XXVIII, 20.

⁵ Leo X, bulla *Supernae maiestatis*, XIV kal. ian. (19 dec.) 1516, et Bened. XIV, *De canoniz. sanctorum*.

¹ Marc. X, 30.

² Conc. Petrocor., tit. I, c. 7.

porali gentium commodo, bene vero veritati et iustitiae, Christo et ecclesiae proficere; beatissimum patrem et pastorem secuti, qui viciniore agnos, urbis nempe suae fideles, ad preces, obsecrationes, pro tanti incepti felici exitu fundendas, ardentissimis verbis compulit; nos quoque huius provinciae episcopi, omnes nostrarum dioeceseon fideles vehementer hortamur, ut orationibus piisque votis illum Deum et dominum propitium faciant, cui salvare proprium est, cui misereri periucundum, et in cuius manu et cor regum, et virtus armorum, et salus gentium, et vere omnia sunt.

TITULUS II.

De disciplina et regimine ecclesiastico.

Caput I.

De utilitate conciliorum provincialium et praecedentium observatione.

1. Quod tam salubriter de celebranda quolibet triennio synodo provinciali decrevere Tridentini patres, id semper exsequi maxime in votis habemus. Cum enim Spiritus sanctus episcopos „posuerit regere ecclesiam Dei quam acquisivit sanguine suo“, eo fungi munere efficacius nunquam illi possunt, quam cum, synodaliter congregati, coadunata auctoritate et praecipiant et docent.

2. Ex constanti usu ecclesiae compertum est quam utilis fuerit sacrorum conciliorum celebratio, in quibus antistites, auctoritate divina, ea omnia sanciant quae ad stabiliendam fidem, informandos mores fovendamque pietatem proficiunt.

Gratias ergo agere debent pii omnes imperatori Francorum, qui concilia in Gallis iam nunc libere celebrari, nuper in solemnibus imperii comitiis declaravit.

3. Venerabiles vero cooperatores et consacerdotes nostros omnes obsecramus in Domino ac obtestamur, ut praecedentium decretorum paginas attentiori et repetita lectione percurrere non desistant. Quae enim iam in hac provincia, Deo auctore, ab istis sanctis legibus effluxere bona, eadem eo maiora uberioraque obventura iure ac merito speramus, quo frequentior ea fuerit lectio et observantia diligentior.

Et non sacerdotes tantum, sed illos etiam fideles qui aliqua pollent auctoritate enixe rogamus, ut monitis et exemplis decreta nostra a subditis procurent observari, quatenus Domino placentes, animam suam liberent, et in ordine etiam temporali sibi et caeteris consulant.

4. Quapropter quae a nobis iampridem decreta fuere, ea omnia iterum atque iterum decernimus atque confirmamus, et ab omnibus ubique adamus-
sim servari mandamus.

Prae caeteris autem commendamus decreta: de praedicationibus in missa parochiali, iuxta alterutram methodum catechismi concilii Tridentini ordinandis; de parvulis sedulo catechizandis et ante primam communionem rite examinandis; de diei dominicae violatione coercenda et tollenda; de pravorum librorum vitanda lectione; tandem de mundanis usibus noxiisque seculi voluptatibus fugiendis, ad mentem concilii Petrocorensis, cuius regulae accuratius servantur.

Caput II.

De piis peregrinationibus.

1. Nemo sane est qui compertum non habeat studium pia quaedam loca sanctis et praesertim beatae Mariae virgini dicata, certasque sacras imagines venerandi et decorandi, quod diutius, nec sine magno religionis fructu in ecclesia vigit,

tepescente postmodum fide, postremis hisce temporibus paulatim pluribus in locis defecisse. Iam vero haec pristinorum dierum devotio, non multis abhinc annis, summo omnium catholicorum et imprimis episcoporum plausu, in Gallia reforescere videtur, ut perspicuum est, non modo ex frequentiori populorum concursu, sed etiam ex zelo veneranda haec loca decentius decorandi, et sacras aedes ibidem existentes instaurandi, imo vero maiori sumptu denuo aedificandi.

2. Nobis igitur laetandum, in hac provincia Burdigalensi non pauca superesse sanctuaria, ad quae reviviscunt illae pia peregrinationes. Etenim, praeter antiquum et celebratissimum sanctae Rade-
gundis sepulchrum et feliciter hac nostra aetate redintegratum sancti Eutropii tumulum, et sancti Philiberti ossibus quidem, minime vero gratia vacuum Nigrum-Monasterium, plures eminent ecclesiae Beatae Mariae virgini dicatae, pari populorum concursu frequentatae; ut, apud Burdigalenses, ecclesiae Beatae Mariae de Viridi Luco, de Talentia, de Montigo, de Laureto, de Finibus terrae, de Arcagione; apud Petrocorenses, ecclesia Beatae Mariae de Capellula; apud Pietavienses, ecclesia Beatae Mariae de Pietate; apud Engolismenses, ecclesia Beatae Mariae de Obasina, aliaeque plures apud Rupellenses et Lucionenses; tandemque apud Aginnenses, ecclesia Beatae Mariae de Petra Acuta et ecclesia Beatae Mariae de Bono Occursu quam, hac ipsa die, toto praesente concilio, eminentissimus metropolitanus, cum episcopis Petrocorensi et Rupellensi, praesentibus reliquis concilii nostri patribus, solemniter consecravit. Quin et in novellis coloniarum dioecesisibus in honore habentur, apud Martinicensis, ecclesia Beatae Mariae de Liberanda, et apud San-Dionysianos, ecclesia Beatae Mariae de Bono auxilio, et in insula Guadalupa nasci videtur pius harum peregrinationum motus, indeque fidelium zelo ac labore toti regioni iam veneranda exurgit ecclesia Beatae Mariae de Abyssis.

3. Quapropter nostri muneris esse existimamus laudare primum piorum aliquot zelum, qui nostra hac aetate iter Hierosolymitanum seu Romanum ad limina apostolorum susceperunt, eorum deinde devotionem probare qui vicina sanctuaria visitant. Persuasum enim habemus religionem bonosque mores plurimum inde proficere posse. Idcirco omnes sacerdotes et praesertim locorum parochos enixe adhortamur, ut ad illas peregrinationes rite ordinandas et in sua sanctitate continendas, sive concionibus, sive festis et solemnibus caeremoniis, sive aliis adminiculis quae suggeret zelus, nihil non moliantur.

4. At vero cum optima quaeque in abusum converti possint et aliquando convertantur, quemadmodum compertum est in ipsis peregrinationibus quae, vel temporum iniquitate et morum corruptela, vel incuria forsitan et negligentia pastorum, quibusdam in locis occasionem profanis et exitiosis conventibus dederunt, nostro officio deesse videremur, nisi eos abusus insectari aut praevertere, ut possumus, niteremur. Moneant ergo parochi sedulo fideles, cum opus fuerit, quam pie, quam sancte fieri debeant locorum sacrorum visitationes, ipsisque in memoriam reducant salutes illas concilii Mediolanensis IV praescriptiones: „Peregrinando omnia fugiant quae devotionis studium perturbant aut impediunt, ut illa amplectantur quibus illud excitari solet... Ad sacra loca quae religiose visitantur sunt, cum pervenerint, nihil aliud sibi propositum habeant quam ut aut iubilaum indulgentiamve consequantur, aut vota sancta persolvant sacras reliquias et sacra loca pie visitent, ab omni

curiositate peccandive occasione abstinentes. Itaque A primo confessi cum sacram eucharistiam sumpserint, tum religiose sanctorum statas ecclesias visitent, ita ut, ipsorum locorum admonitione, maior affectus in ipsis resurgat ad excitandam pietatem et sanctorum quorum auxilium implorant, orationibus adiuventur.¹ Quae omnia sane accuratius servabuntur, si parochi interdum ipsimet peregrinantibus praeerunt, absque tamen praeiudicio officii parochialis, illos cum religioso apparatu, in hymnis et canticis spiritualibus ad haec sanctuaria deducant, et eodem modo, expletis piae devotionis exercitiis, ad propria reducere satagant.

Caput III.

De bina missae celebratione.

1. Quod iampridem decreverat Innocentius III², quod postea fusius evoluerat Benedictus XIV³, quodque multis abhinc annis mandaverat provinciae B nostrae Burdigalense concilium⁴, de missa, nisi gravem ob causam, bis in die non celebranda, illud iterum in hac synodo docemus et mandamus, eo fine, ut per totam provinciam, iuxta canones sacros, praxis una statui possit.

Iure igitur competit facultas missae, eodem die, iterandae sacerdoti illi qui duas parochias regendas habet, et concedi ista potest ab episcopo illi sacerdoti qui duas habet, in eadem parochia, ecclesias inter se distantes.

In eadem vero ecclesia, sacrorum iteratio illa, episcopi accedente consensu, toties licita est, quoties absque ea pars magna populi praecepto missae audiendae difficile satisfacere valeret, propter ecclesiae exiguitatem⁵. Quod quidem ita est intelligendum, ut si alius sacerdos praesto esset, parochus praefata facultate uti minime valeret.

Advertant etiam sacerdotes praedictam facultatem C in quolibet casu non concedi nisi pro diebus dominicis et festis de praecepto servandis.

2. Parochus duas diversas parochias regens, et missam bis in die celebrare permissus, pro populo utriusque parochiae singulam missam applicare tenetur.

Parochus qui, iuxta superius dicta, unicam regens parochiam, bis in die, sive in diversis ecclesiis, sive etiam in eadem ecclesia, missam celebraret, secundam missam pro populo applicare equidem non tenetur, sed pro hac secunda missa stipendium accipere prohibetur.

Quod de omnibus quibusvis aliis sacerdotibus, etiam non animarum curam habentibus, intelligendum est⁶.

Ex hac autem regula generali excipiendae sunt missae quae in solemnitate nativitatis Domini a sacerdotibus celebrantur, pro quibus, ut ait Bened- D dictus XIV, caritativa stipendia recipi possunt.

3. Quomodo in purificando calice sese gerere debeat, sacerdos bis in die diversis in ecclesiis celebrans, sacra rituum congregatio indicat, cuius nuperam instructionem⁷ ad huiusce concilii calcem reponi volumus.

Caput IV.

De applicatione missae pro populo.

1. Litteris suis encyclicis ad totius orbis episcopos directis⁸, summus pontifex Pius IX, veram et

perpetuam, licet multis in locis aliquandiu obliteratam, sanctae Romanae ecclesiae disciplinam, de applicanda populo intentione missarum, in praxim revocans, ante omnia magnificentissima illa et profundissima quae supremum ecclesiae doctorem decet doctrina, totam sacrificii legem et naturam solemniter enuntiavit. Quam quidem epistolam dogmaticam simul ac disciplinarem, actis huiusce concilii adnecti volumus, cunctis sacerdotibus attente legendam ac meditandam, ab ipsisque plebi suae speciali zelo et cura exponendam et evolvendam. Ne intermittant unquam parochi praesertim aliique divini verbi praecones, et omnes quibus munus erudiendi populum est demandatum, eum edocere quam praestantius sit incruentum missae sacrificium cunctis religiosae pietatis exercitiis, etiam publice peractis et quantavis solemnitate persolutis.

2. Omnes igitur deinceps sciant animarum curatores se ad missam pro ovibus sibi concreditis offerendam teneri, omnibus dominicis aliisque festis etiam reductis quae in Urbani VIII catalogo recensentur, addito, Clementis XI iussu, Immaculatae Conceptionis festo.

Si qua tamen, speciali in casu, gravis occurreret in hac observanda lege difficultas, sacerdos, dispensationis causa, sacram concilii congregationem adeat, ordinarii sui commendatione iuvandus.

Si in aliquo festo reducto missa celebranda sit, sive pro sponsis, sive pro defuncto in eius exequiis, tunc alio deficiente sacerdote, parochus licet applicationem missae pro populo ad sequentem diem transferre, nisi tamen, ob hoc ipsum festum, officium publicum et a populo frequentatum in parochia ex usu celebrandum esset.

3. Ex praedicta obligatione sibi imposita, occasionem sumant animarum pastores instruendi fideles, quantum in votis ecclesiae sit, ut festa etiam reducta semper religiose observent, et praesertim missae sacrificio, quod pro ipsis applicatur, ea qua par est fide ac pietate, pro posse suo intersint.

Caput V.

De sacratissimo corde domini nostri Iesu Christi.

1. Decretum quoque illud¹ quo sacratissimi cordis domini nostri Iesu Christi festum ad universum orbem extenditur, in hocce concilio nostro eo libentius reponi volumus, quod festum istud, in Galliis nostris olim ortum, nunc instantibus Lutetiae apud eminentissimum cardinalem legatum a latere omnibus eiusdem imperii episcopis, apud omnes mundi ecclesias summus pontifex iusserit celebrari.

2. Gratias ergo debitasque laudes summo pontifici Pio IX persolvimus, qui preces illas „florentissimi ac sedi apostolicae obsequentissimi Galliarum episcopatus“² benigne accipere dignatus est. Et cum recentioribus hisce diebus, piissimae sanctionialis illius, cui Dominus ipse cordis sui melius amandi arcana revelavit, beatificationis causa reasumpta fuerit, maxime in votis habemus ut causa haec apud sacram rituum congregationem nuper adducta, felicem sortiatur exitum, et salutiferam hanc devotionem novis augeat incrementis.

3. Et faxit dominus noster Iesus Christus ut sacratissimi cordis sui, cui totam provinciam nostram in concilio Burdigalensi solemniter dedicavimus, cultum et amorem vividius florescere de die in diem videamus. Nihil ergo in hoc pio opere omit- tant animarum pastores, prae oculis semper istud habentes, se eo magis ovibus suis esse profuturos

¹ De religiosis peregrinat. [Hardouin X, 819 C, 820 A].

² Cap. Consultuisti, 3, de celebrat. missarum (III, 41).

³ Const. Declarasti nobis, die 16 martii 1746.

⁴ Conc. Burdig. anno 1583 [Hardouin, X, 1340 A-B].

⁵ Vid. Bened. XIV, De sacr. miss., lib. III, § V, 2, 4.

⁶ Sacra rituum congr., 25 sept. 1856.

⁷ Vide ad calcem, n. VI.

⁸ Const. Amantissimi, die 3 maii 1856.

¹ Decret. Ex quo, 23 augusti 1857. Vide etiam decretum de precibus pro s. i., n. IX.

² Verba decreti Ex quo.

quo maiori erga cor Domini sanctissimum arserint ^A sed ea lege ut gravis sit ac pia, nunquam vero charitatis igne. mundana, theatralis, profanasve redolens cantilenas.

Caput VI.

De aedificatione et instauratione ecclesiarum.

1. Studium illud quo, aliquot abhinc annis, in omnibus huiusce provinciae dioecibus, imprimis metropolitana duce et auspice eminentissimo cardinali archiepiscopo, novae aedificantur ecclesiae, veteresque instaurantur et amplificantur, applausu nostro prosequendum duximus. Vigeat ergo et in dies increscat zelus ille quo diligitur decor domus Dei, et locus habitationis eius; eo tamen pacto ut nihil inchoetur nisi episcopo consulto et approbante, serventurque in omnibus sacrorum canonum praescripta et christianae architecturae traditiones.

2. Cum autem in quibusdam regionibus populus multo frequentior excreverit, necesse est ut sive in urbibus sive etiam in pagis novae erigantur parochiae. Quas erectiones, ubi opus fuerit, locorum ordinarii, concurrente auctoritate civili, quamprimum fieri procurent.

3. Quae quidem praesertim in coloniarum dioecibus exsequenda commendamus. Licet enim pro hac parte iam multa feliciter in illis regionibus incepta sint, pauciores adhuc et plerumque angustiores sunt ecclesiae: quo fit ut multo plures incolae ab ecclesia longe dissiti, propter aeris intemperiem aliasve causas, divinis ab officiis in magnum animae suae detrimentum facilius abstineant. Et si quando pluvias, vel nimium solis ardorem, vel alia viae longioris incommoda pro nihilo habentes, ad aedem sacram se conferant, saepius exiguo loci spatio foris stare, sine ulla tecti umbra vel protectione, misere coguntur. Quapropter omnes, sive in coloniis, sive in Gallia, rebus publicis praepositos precamur et obtestamur in Domino ut ^C ad erigendas parochias et amplificandas ecclesias in hac provinciae nostrae parte, ope mutua collaborent, ipsosque fideles adhortamur ut pro viribus ad sanctum hoc opus ferant auxilium, spontanei et hilares facti datores, quos diligit Deus.

4. Altaria fixa, haereticorum civiliumque bellorum perturbatione fere ubique destructa, ita paulatim restitui desideramus, ut singulae saltem maiores ecclesiae altari suo praecipuo fixo, iuxta sacros canones, decorentur.

Caput VII.

De cantu ecclesiastico.

1. Sanctus ille zelus qui in laudem Dei nostris diebus exarsit, seu in reparandis templis ac de novo aedificandis, seu in investigandis ecclesiasticis antiquitatibus, et omnibus quae ad religionem pertinent in lucem proferendis, non foret plenus ac ^D integer, nisi in divina psalmodia pro nostra clericali portione eluceret.

2. Doctorum ergo hominum investigationibus aucti excitatique clerici omnes cantum firmum seu planum, utpote propriam ecclesiae musicam, summo studio excolant, ac canora suavique voce promere sciant. Huius cantus frequentes lectiones in maioribus et in minoribus nostris seminariis haberi, ac de eo bis in anno examen fieri volumus et mandamus.

Illum quoque a scholarum primariorum alumnis edisci, qua melius fieri poterit, vehementer exoptamus, maxime in coloniis, ubi uni saepe cantori incumbit omnes officii partes decantare.

Denique fideles omnes exhortamur ut, in divinis officiis, clericorum cantibus voces suas semper coniungant.

3. Musica interdum in ecclesiis admitti potest,

Caput VIII.

De coemeteriis.

1. Quae apud omnes populos etiam ethnicos religiosae semper fuit cura sepulturae, hanc certe praecipuam esse decet apud Christi fideles qui in suorum defunctorum corporibus, Christi quondam membra et Spiritus sancti templa venerantur, eorumque resurrectionem certissima fide exspectant. Hanc autem futurae resurrectionis expectationem, imo cuiusvis futurae vitae fidem ex animis tollere et omnino, si possent, abolere, omni ope cum conentur apud nos eheu! nec pauci nec infimae notae homines, hi omnes in abolendam simul coemeteriorum nostrorum sanctitatem et religionem quasi manu facta conspirant: quos nimium in hac impietate adiuvat infirmorum quorundam christianorum negligentia.

2. Ad tantum malum avertendum, quantum possunt, invigilent parochi ut sacris istis locis cura legibus ecclesiasticis et civilibus sancita non desit; ut sint bene septa, ab omnibus sordibus munda, ut nullo terantur confabulantium aut onera portantium pertransitu, sed solis pateant piis defunctorum visitoribus, qui quoties ad suorum sepulchra vel ad crucem in medio erectam devote oraverint, indulgentiam lucrari possint ab ordinario concedendam.

3. Si de novo creando coemeterio agatur, prudenter a parcho praemoneatur episcopus, qui nimiam ab ecclesia distantiam vel aliud forsitan incommodum poterit praecavere, nec ipse benedicet, nec a suis archipresbyteris aut decanis benedici sinet novum istud coemeterium, nisi de eius sanctitate iuxta ecclesiae regulas observanda ipsi constiterit.

TITULUS III.

De officiis episcoporum et diversorum ecclesiae ministrorum.

Caput I.

De episcopis.

1. Veterum conciliorum, eorum speciatim quae Mediolani a sancto Carolo Borromaeo celebrata sunt, vestigia prementes, plura iis addi volumus quae in ultima Burdigalensi synodo de munere pastoralis nostro reperiuntur decreta, ita ut non solum nobis subditos, sed et nosmetipsos quoque doceamus.

2. Omnibus etsi virtutibus fulgere debet episcopus, utpote in candelabro positus, ut luceat his qui in domo sunt, iis praecipue eum adornari oportet quae maxime ad huius temporis statum rationemque ^D pertinent.

Sit igitur in eo zelus ardens curaue de die in diem vigilantior, ut illos errores fugare valeat, illos vincere seculares mores quibus hodie sacrae doctrinae non solum veritas laederetur, sed et corrumpere sanctitas. Omnibus autem ingravescentibus erroribus, sic crescat episcoporum zelus, ut cum prudentia, mansuetudine et doctrina, errantes corripiant et emendent. Si ad hanc emendationem non profecerint, non ideo deficient: nam, ut ait Chrysostomus, quod nostri muneris fuit praestitimus, doctrinam fratribus committentes, sive illi persuadeantur, sive non persuadeantur; si enim persuasi fuerint, et de ipsis et de nobis bene merebuntur; si non fuerint persuasi, supplicium sibi accersent inevitabile, nobis autem ne tantillum quidem nocere poterunt ¹.

¹ S. Ioan. Chrysost., *Op.*, t. III. [*De Lazaro*, conc. I, n. 3, opp. s. Chrys., ed. Montfaucon, I, 710-1.]

3. Quoniam autem fides ex auditu est, et sermo A sint impleta, firma tamen nobis spes manet brevi Christi sanat universa, inter praecipuas sui muneris partes habebit episcopus missiones sacras fovere, et praedicantium sermones, quoad fieri poterit, verbo suo confirmare, sicque pia exercitia solemniter absolvere.

4. Episcopus in propria dioecesi sacrorum canonum custodiam habet, atque in id potissimum incumbere debet, ut quotquot Deo devincti atque ecclesiae obsequiis sunt specialiter mancipati, canonum statuta religiose custodiant.

Illud quoque, forma factus gregis ex animo, non verbis tantum aut praeceptis, sed et exemplis episcopus prosequi non omittet quod, per sacram rituum congregationem sancta sedes saepe docuit: ordinarius stricte tenetur providere, ut rubricae et sacrae rituum congregationis decreta rite servantur¹.

5. Sponsam suam ecclesiam unice amet, eique toto cordis affectu adhaereat; eam vivus diligenter B excolat, ditet et ornet; eam moriens rerum suarum, si non omnium, sacrarum saltem et de proventus ecclesiastico acquiratarum, testamento ante scripto, haeredem relinquere non negligat, ad mentem constitutionis Pii IX, die 1 iunii anni 1847².

6. Tandem quia, ut ait divus Thomas, praelati in vita contemplativa excellentes esse debent³, orationi instabit episcopus, ut gratiam obtineat in tempore opportuno ac ministerium suum supernae virtutis rore fecundet.

Caput II.

De canonicis.

1. Ecclesiarum cathedralium canonici, divinas laudes quotidie in choro cantantes, angelorum, quorum munere funguntur, fervidos ardores aemulari studeant.

2. Choro fidelissime assistentes, sacram liturgiam C et quaecumque sunt de ritibus decreta adamussim exsequantur; memores praesertim eorum quae erga chori praefectum ac caeremoniarum magistrum in sacris functionibus observare debent iuxta episcoporum caeremoniale: nec tantum eorum verbis acquiescant, sed et oculos in ipsos convertentes observent; et illico illius nutu, aut levi aliquo signo vel intuitu, quod agendum sit significantibus, statim pareant⁴.

3. Canonici omnes, etiam honorarii, in choro praesentes, pie ac devote divino cultui sint intenti, nonnisi divino officio cantando vacent, nec inter missarum conventualium solemnium, vel etiam dum horae canonicae persolvuntur, e choro discedant nisi ex rationabili et probata causa.

4. In audiendis autem verbi Dei concionibus, in propria ecclesia frequentes esse canonicos, et eo vestitu quo in choro, pro diversitate temporis, utuntur, D indutos esse convenit.

5. Ab omnibus accurate servetur residentia, ac de absentiae suae tempore, quamdiu scilicet protrahendum sit, cum decano in capitulo conveniant, illa prudenti servata canonum praescriptione, ut semper numero sufficientes in civitate adsint, ne unquam chori servitium interrumpatur, sed cum devotione, pietate et reverentia et omni decore, ut par est, officium divinum peragi possit.

6. Hae autem leges nostrae utinam ad transmarinas provinciae Burdigalensis ecclesias spectare possent! Sed quamquam de capitulis cathedralibus ibi erigendis synodorum praecedentium vota nondum

¹ Dec. gen. 17 sept. 1822, n. 4440. [Gardellini, ed. III, Rom., n. 4590, ad 1, III, 220.]

² Const. *Cum illud plurimi*.

³ Sum., p. II, 2, q. 182, a. 1, ad 1.

⁴ Lib. I, c. 5, 5.

Caput III.

De archipresbyteris et decanis.

1. Archipresbyteri et decani, iuxta iam decreta in concilio Burdigalensi anni 1850 de disciplina ecclesiastica, de ecclesiarum statu, de mandatorum litterarumque episcopalium asservatione, necnon et codicum parochialium, de sacrae liturgiae observantia, de abusibus omnibus bono animarum noxiis, ac de iis quae illud aut promovent aut retardant, de visitatione scholarum, et de caeteris huiusmodi, quomodo in suis se habeant districtibus, scripto ad episcopum suum bis per annum referre non omittant¹.

2. Illud quoque ab ipsis praestari volumus, quod ab eorum zelo maxime pendet, nempe ut in suo decanatu, collationes ecclesiasticae iuxta statutas regulas fideliter habeantur, ac in illis ea omnia accuratissime servantur quae sunt praescripta; nec nisi caute coram laicis extra sessionis tempus de collationis quaestionibus disputetur.

3. Archipresbyteri et decani omnes, tanquam sacrum depositum, aerarium dioecesanum sui districtus custodiant et servant in arca privata et distincta. Regulas quoque ad huius rei aerariae dioecesanae perceptionem, ac statutis temporibus ad cancellariam episcopatus transmissionem spectantes, sedulo exsequantur, ut ea in sacris rebus non deficiat cura quae in civilibus tam perfecte noscitur praestari.

4. Invigilent insuper ne quaesitores, quicumque sint, in suis districtibus collectas agant, nisi licentiam expressam ac scriptam episcopi loci sibi exhibeant, ne fraudulentis quaesitores ac eleemosynarum iniusti raptores dioecesanis piis operibus detrimentum afferant.

Caput IV.

De parochis eorumque vicariis.

1. Parochorum ac vicariorum vitam communem, iam in tota fere provincia de facto et de praecepto vigentem, ubique apud nos induci vehementer optamus, propter immensa quae ex ipsa fluunt in clerum commoda.

Sed ad tale contubernium iuxta leges charitatis instituendum, necesse est ut parochi iuniores plerumque sacerdotes quos habent vicarios, quasi filios diligant, eorum defectus mansuete portent; eosque non monitis tantum dirigere curent, sed suis praesertim exemplis ad fidelem sacrarum legum observationem eos informare. Quid est enim vicariatus nisi quoddam seminarii complementum, et quidem vere practicum, cui dum praeficiantur parochi, creditos sibi iuniores sacerdotes omni dilectione et cura iuvare debent; quatenus vigorem virtutis sacerdotalis inter varias seculi insidias custodiant, sicque in hoc sacri ministerii tirocinio ad omne opus bonum instruuntur?

2. Vicarii autem parochum velut patrem venerent et ament, illius monita audire ac exsequi, illi in omnibus obsecundare studeant, ut pia unitas servetur, sine qua aegre ac parum proficit opus Dei. Illius mensam non deserant pro epulis alienis, nisi eo saltem praemonito; nec a presbyterali domo, nisi praemissa loci indicatione, plures horas abfuturi egrediantur. Insuper domos non frequentent quae, quantumvis honestae, nihilominus sacerdotali digni-

¹ Concil. Burdig., tit. IV, c. 9.

tati minus concordare viderentur. Si quid forte minus gratum ex parte parochi ipsis perferendum fuerit, humiliter taceant, pacis et boni communis intuitu sustinentes, seque ipsos considerantes, meminerintque dictum apostoli: „*Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi.*“¹

3. Quae ad bonam parochiae administrationem plurimum iuvare noscuntur, ea omnia sedulo servent animarum curam habentes. Missae matutinae aliorumque generatim parochialium exercitiorum fixae sint et diligenter teneantur horae. Catechismi atque praedicationes, ad religionem propagandam asservandamque adeo necessariae, accurate ac regulariter fiant, prout in dioecesanis statutis provisum est, id est, cum brevitate, simplicitate sermonis, cum pietate, et pro captu audientium, praemissa semper seria convenientique praeparatione, sine qua nec suus honor, nec verus fructus praedicationi esse potest.

4. Missiones dari curent populo tempore convenienti ac debita diligentia, accersitis confessariis ac praedicatoribus qui sacra eloquia et salutis monita familiari sermone explanare, eademque in omnium cordibus, postpositis inutilibus quaestionibus, inserere et fideles in lege Domini erudire valeant.²

Zelo zelantes animas sibi commissas, eas confraternitates instituant, quas experientia utiliores comprobavit ad pietatem fovendam. Pauperes, paterno quo decet affectu, singulos agnoscant ac pie sustentent. Morbo quolibet laborantes, non semel tantum, sed pluries visitent, et sedula usque ad aeternitatis portum vigilantia et fideli custodia perducant. Idecirco non renuant parochi sanctissimam eucharistiam iterato, competenti tamen interposito tempore, deferre ad aegrotos, qui etiam perseverante eodem morbi periculo, illam saepius per modum viatici, percipere cupiunt, cum naturale ieiunium servare non valent.

Utque tollatur abusus, in quasdam praesertim nostrarum coloniarum partes lapsu temporum introductus, sacrum viaticum non deferendi nisi his qui per totam vitam suam laudabiliter sese gesserant, adoptamus quae hac de re recentior synodus Portus-Hispaniae praescripsit, cuius verba referimus:

„Nullum ex hac vita sine viatico discedere sinat parochus post absolutionem illi datam; cum absoluti et in gratia, uti moraliter post absolutionem est sperandum, constituti, ius habeant ad corpus domini nostri Iesu Christi suscipiendum.“

„Neque eorum culpabilis ignorantia circa fidei mysteria cohonestare poterit abusum eis viaticum denegandi, vel status peccati mortalis, puta³ aut concubinatus, usque ad mortem protracti. Absolutionis enim capax non esset, si ignoret praecipua sanctissimae Trinitatis et Incarnationis mysteria, vel si poenitentiae signa non dederit. Ideo confessarii erit eos, quatenus infirmitas et tempus permiserint, instruere circa illa mysteria sanctissimae Trinitatis, Incarnationis et Passionis domini nostri Iesu Christi pro peccatis nostris, necessitatem sacramenti poenitentiae ad peccata remittenda et aeternam vitam comparandam atque realem praesentiam in sanctissima eucharistia, in quantum eorum intelligentia id consentiat; et postea absolvere, obligatione iis imposita, si ex infirmitate convalescerint, amplioris et plenioris instructionis, atque deinde eucharistiae sacramentum administrare.“

„Quoad vero personas in peccato constitutas, hae regulae et praecautiones servantur, quas prudentiores

et doctiores theologi praebent, ut absolutio iis in mortis periculo impertiatur; qua de re confessarius iudicare debet, cuius erit post absolutionem viaticum moribundo administrare. In mortis discrimine enim constitutis omni modo occurrendum est. Sacramenta propter homines Christus dominus dignatus est instituere. Neque est causa viaticum denegandi nimis culpabilis negligentia morientis qui nunquam ad sanctam communionem accessit, cum e contrario haec potius sit ratio illud administrandi, ut praecepto Domini, antequam e vita discedat, satisfaciatur: „*Amen, amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem filii hominis, et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*“¹ De ista negligentia sicut de aliis peccatis doleat, et contritus absolvatur, ut viaticum deinde recipiat.“

5. Suam saepe saepius visitare ac perlustrare parochiam debet parochus, ut nihil eum lateat, et omnes et singuli, si possibile est, ab eo apprime cognoscantur. Idecirco, ut in concilio Rupellensi provisum est, liber de animarum omnium statu, quantum fieri poterit, ab eo privatim instituitur.

6. Specialem erga pueros curam exhibeat: iuniores a teneris annis ad ecclesiam attrahat, quo per varias zeli artes pietas et veritas usque in ima cordis et mentis eorum insinuentur; illos doctrinam sacram pro eorum captu doceat; in sacro poenitentiae tribunali identidem audiat et ibi prima vitiorum germina ex eorum corde evellere, quosque peccato inquinatos deprehenderit, disponere et absolvere non negligat, cum tanti intersit templa Dei viventia a spiritu nequam et omni immunditia custodire, et sic eos indefesso labore ad sacram rite disponat synaxim. Quod si lethali morbo laborant, qui iam usum sufficientem rationis habent ad peccandum, et videntur confessionis et extremae unctionis capaces, de sacra etiam communionem illis conferenda parochus non dubitet.

7. Quae omnia uno tandem verbo complecti licet: pie sancteque vivendum parochis atque vicariis. Benigne excipientes omnes sibi commissos, eos praecipue Deo commendent, iugi oratione gratiam Dei postulantes; ita ut fideles de utroque loquentes aequae dicere possint: „*Hic est fratrum amator. . . Hic est qui multum orat pro populo.*“²

Caput V.

De confessariis tam secularibus quam regularibus.

1. Confessarii omnes et iuniores praesertim, munus hoc confessarii atque directoris animarum summo in pretio habeant, quo nimirum nihil praestantius ad bonos mores tuendos, si cum vera doctrina et pietate exerceatur. Dentur enim idonei confessarii, dixit sanctus Pius V, pontifex maximus, et ecce sanitas orbis terrarum.

Confessarius ideo semper prae oculis habeat hanc legem ex ipso rituali Romano depromptam: Videat diligenter sacerdos, quando et quibus conferenda, vel neganda, vel differenda sit absolutio.

2. Porro paucis abhinc annis, pristino ac imprudenti rigorismo successit apud multos caeca ac nimia facilitas, ex animi imbecillitate potius quam ex animarum zelo procedens, qua excessus graves, pravique mores haud aliter quam levia tractantur, saepiusque praetermittuntur nulla speciali adhibita medicina. Caveant ergo confessarii ne indiscriminatim et absque prudentia remittant vel retineant peccata, quin ea trutinati fuerint ad pondus sanctuarii. Poenitentium habitudines curent ex veris principiis apud probatos auctores iuxta varios casus com-

¹ Galat. VI, 2.

² Concil. Burdig. 1624, [cap. 12, n. 10; Mansi, *Conc.* XXXIV, 1580 B].

³ Aliquod verbum hic excidisse videtur.

¹ Ioan. VI, 54.

² II Machab. XV, 14.

mendatis. Monita dare non negligent in omni caritate poenitentis statui conditionique congruentia, nec praetermittant opportuna eis remedia praebere. Ex sanis et limpidis fontibus hauriant quae decent ad casuisticae et mysticae scientiae leges saltem primarias applicandas, et tandem in arduis quibusque difficultatibus ab episcopo non dedignentur expostulare solutionem.

3. Lugendum nobis est quod saepius reconciliationis sacramentum fructu suo careat ex toto per defectum verae contritionis, ex parte vero per defectum convenientis poenitentiae adimplendae. Ideo confessarii omnes poenitentem ad sinceram interiorumque peccati detestationem adducere studeant, ac illi imponant poenitentiam salutarem, prudenter insuper impellentes ad orationem et alias quasdam exteriores poenitentiae exercitationes.

4. Missionarii ipsi sciant se in animarum ministerio plurimum proficere, si non desistant quoad habitudinariorum a regulis sanae theologiae moralis, attenta nihilominus gratiae abundantia, necnon exercitiorum spiritualium vi ac virtute, quae sane multum iuvant ad animarum curationem citius obtinendam.

5. Quoad officia coniugatorum, et abusus ac vitia, eheu! nostris temporibus frequentiora, prudenter iuxta regulas sanctae ecclesiae agant confessarii, attendentes ad has propositiones responso sacri officii diei 21 maii anni 1851 damnatas, quas ad calcem concilii nostri reponi volumus¹.

Caput VI.

De moribus et conversatione cleri.

1. Quae in huius provinciae, tam veteribus quam recentioribus synodis, de moribus et conversatione cleri provide sancita fuerant, iterum iugi omnium sacerdotum nostrorum meditationi commendanda duximus. Non enim sine magno animi nostri dolore quaedam interdum in domo Dei exoriri scandala videmus, inter ecclesiae ministros non nominanda, quae accuratior decretorum nostrorum observantia feliciter impediisset. Meminerint igitur clerici omnes se in sortem Domini vocatos, non solum ab omni vitio longissime abesse, sed etiam omni virtutum genere ornari debere, *spectaculum* factos, ut ait apostolus, *mundo et angelis et hominibus, nemini dantes ullam offensionem, ne vituperetur ipsorum ministerium*, sed in omnibus exhibentes semetipsos *sicut Dei ministros*².

2. Sed et haec specialius iis commendamus: profanis et secularibus negotiis, iis praesertim quae matrimoniorum negotiationes spectant, non se immisceant. Avaritiam studiumque pecuniae, quasi matrem omnium vitiorum, fugiant. Ab omni ludo immoderato, aut aleatorio aut lucroso abstineant. Commessionibus tumultuosis minusque honestis ac nuptiarum epulis non intersint. Forum, mercatus, nundinasque fugiant. Coram iudice laico lites nunquam, inconsulto episcopo, ineant. Non sint procaces aut dicaces, neque profanis et mundanis coetibus sese adiungant, securilitatem verborum sicut et operum devitent. Habitum ecclesiasticum fideliter gestent. A librorum prohibitorum lectione abstineant. Ne cum laicis nimium familiariter agant: ita enim minus honorifice etiam apud bonos mox haberentur. Meminerint non sine ecclesiastici honoris damno quosdam adhuc minus observasse prohibitionem tabaci fumifici, factam in concilio Burdigalensi³,

A quam denuo renovamus: id enim mores nostri non ferunt in clericis. In iisdem domibus frequentandis, praesertim ubi mulieres iuniores versantur, non sint assidui. Cumque a superioribus, vel etiam ab aliis fide dignis, de obmurmuratione inde apud populum exorta moniti fuerint, monitioni statim pareant, nec, praetextu falsae accusationis, pertinaces in contemnendo paterno vel amico consilio se ostendant. Pluribus enim id maximae ruinae causa fuit. Longas et frequentes peregrinationes devitent, et sacram residentiae legem amanter observent. Nimiam familiaritatem ususque mundanos inter se vitantes, se mutuo et revereantur et honore praeveniant et caritate diligant, et, si opus sit, fraterna monitione adiuvent. Tandem sint orationi, sive mentali sive vocali, assidui; sacrae scripturae, theologiae, sacris canonibus aliisque scientiis ecclesiasticis quotidie dent operam potius quam otio aut vanis confabulationibus, aut cursitationibus, tempus terant. Vitam denique omnem regula certa et fixa dirigant, huius verbi memores: Qui regula vivit, Deo vivit⁴.

TITULUS IV.

De quibusdam malis huiusce temporis.

Caput I.

De blasphemia.

1. Quamvis, favente Deo, mores provinciae nostrae mansuescere videamus, dolemus tamen paucis in locis persistere, aut etiam recrudescere, nefandam blasphemandi consuetudinem. Non raro etenim per urbium plateas, per rucolarum vicos, imo et in cultiorum hominum conventibus, funestae voces sonant quibus fidelium aures laeduntur et mentes contristantur.

2. Nemini tamen licet ignorare quam grave sit blasphemiae peccatum, imo et in se peccatorum maximum, quo Deus directe impetitur, et dehonestatur sanctum et terribile nomen eius: unde angelicus doctor asserit blasphemiae peccatum ad idem genus cum infidelitate pertinere, ipsamque aggravare, et esse omnibus qui apud inferos suorum scelerum poenas luunt, commune⁵. Non mirum ergo delictum istud pessimum in veteri lege morte fuisse punitum, dicente Deo: „Qui blasphemaverit nomen Domini, morte moriatur.“⁶ Hinc, in iure canonico, tam multiplices poenae, quibus etiam olim personabant edicta potestatis civilis in blasphematores decreta.

3. Provideant ergo parochi zelantes gloriam Dei et honorem nominis eius sanctissimi, ut ab ovibus suis omni ope et opera hanc detestabilem blasphemiae consuetudinem evellant et eradicent. Hortentur vividius parentes ut primum sibimetipsis invigilantes ori suo custodiam ponant, ne unquam declinent in verba blasphemiae, ut liberos, domesticos omnemque familiam in christiana semper verborum honestate contineant, servantes in cordibus illud apostoli dictum: „*Omnis blasphemia tollatur a vobis.*“⁷ Insuper populum sibi commissum repetita saepius concione edoceant, quam grave istud secundum decalogi praeceptum: „Non assumes nomen domini Dei tui in vanum;“⁸ quam sedulo vitanda verba vel leviter blasphemiam sonantia aut ad blasphemiam accedentia, quam denique sit lubricum iter in hac materia inter mortale et veniale.

Quapropter obsecramus in Domino carissimos cooperatores nostros, ut zelanter faveant piis sodali-

¹ Vide ad calcem, n. X.

² I Cor. IV, 9; II Cor. VI, 3.

³ Tit. IV, c. 12, 4, [Mansi, *Conc.*, XLIV, 99 C].

⁴ Gregor. Nyssen.

⁵ *Summ.*, p. II, quaest. 13, art. 3 et 4.

⁶ Levitic. XXIV, 16.

⁷ Ephes. IV, 31.

⁸ Exod. XX, 7.

tatibus quae, postremis hisce temporibus erectae, blasphemias reparandas moremque detestabilem de medio tollendum specialius intendunt.

Caput II.

De superstitionibus et artibus illicitis.

1. Cum inter varias, quae nostris temporibus irrepere, superstitiones et artes illicitas, non ultimum sane locum teneant certo damnandi abusus magnetismi, utpote religioni, societati domesticae et civili summopere noxii; cumque ad tales abusus reprimendos et avellendos, potissimum nobis ultro sese offerat remedium in promulgatione decretorum quae ea de re sancta sedes edi mandavit, in praesenti intendimus promulgare et revera promulgamus encyclicam sacrae Romanae universalis inquisitionis, ad cunctos orbis episcopos directam die 4 augusti anni 1856, adversus magnetismi abusus, in qua, his abusibus damnatis, nihilominus ea quae de ardua quaestione forsitan sibi scientia vindicare potest intacta servantur¹. Praecipimus ergo ut omnes et ii praesertim qui curam habent animarum, illi integre et absolute in praxi adhaereant, nec qualicumque modo ab ea declinent.

2. Instante praeterea adhortamur parochos ut indeficiente zelo laborent in mundando agro ipsi concredito a variis aliis superstitionibus quae, velut prava germina, ex ignorantia erumpentes, ac inter ruricolae praesertim gliscentes, fidem saepe moresque corrumpunt ac insuper ansam praebent ecclesiae sanctae hostibus, sive eam impugnandi, sive pietatem religionemque in ludibrium vertendi. Ideo nitendum ut ex quibusdam coloniarum partibus evellantur ultima priscarum superstitionum semina: in his, insana consuetudo, e veteribus sanctorum sortibus forte delapsa, qua ex acupunctis de imitatione Christi libris occulta et futura detegi creduntur.

Item arceantur et alii usus superstitione non vacui, qui, quasi morbos quoscumque propulsandi vim haberent, in nonnullis provinciae nostrae locis adhuc supersunt, in commune animarum et corporum detrimentum.

Caput III.

De desertione agrorum et immigratione in urbes.

1. Est et aliud malum de quo omnino silere non possumus, nimius videlicet ardor praecipuas in urbes, relictis agris, migrandi, ut quandoque fit in nonnullis provinciae nostrae partibus. Timendum sane videtur ne istiusmodi migratio, levioribus de causis suscepta, vana nimirum curiositate, lucri fallacis appetitu, vitaeque liberioris, mollioris aut etiam elegantioris amore, in magnum non privatorum modo, sed et societatis tum religiosae, tum civilis vergat detrimentum.

2. At certe neminem latet in quanta sese concilient pericula incauti iuvenes utriusque sexus, qui, postquam se parentum vigilantiae omniumque notorum oculis subtraxerint, arbitrio suo quasi permittuntur. Enimvero non raro fit ut, neglecta prorsus religionis observantia, amissaque fidei et morum integritate, infelices, eheu! vana spe delusi, ad ima miseriae et infirmitatis prolabantur. Nec minus certe, ut omnes norunt, societati immineret exitium, si nimia hominum multitudo, rura deserens, in magnas undique conflueret civitates, et praesertim in urbem quae genti nostrae toti dominatur. Idcirco parochi rurales hortentur, si opus sit, fideles sibi commissos ne natale solum, seu, ut apte dicunt, campanile avitae sepulchra deserentes, ex florentibus agris in fumosarum urbium tecta temere discedant. Item

A moneant tum parentes, tum scholarum magistros, sive religiosos sive laicos, ut, omni qua pollent auctoritate, iuvenes ab inutili et praepostera migratione avertant, nec unquam eos impellant ad ambiendum et capessendum vitae statum quem prudentia vetet, utpote eorum conditioni et opibus minime accommodatum. Summopere caveant et ipsi sacerdotes propinquorum amoris plus aequo indulgentes, ne in id vitii minus prudenter incidant.

3. Utilissimum etiam foret praecipuos fundorum cuiusque loci dominos qua decet prudentia monere, quanti ipsorum intersit opes suas fere integras in urbibus non consumere, sed agros suos saltem saepe visitare, si non ibi commorantur; agricolas consiliis et adhortationibus excitare et adiuvere; congruam denique reddituum suorum partem in suscipienda et perficienda opera impendere, unde mercenariis familias suas honesto labore facilius alendi et educandi detur facultas.

Sacerdotes tandem scholis specialibus faveant nuper institutis, ubi utriusque sexus iuvenes christiane informantur, tum ad agrorum culturam, tum ad diversas artes quibus honeste inter suos postea victum quaerere valeant.

4. Non parum autem ad haec omnia obtinenda conducere, si publica potestas, erga rem agrariam iam sollicita, familias agriculturae penitus deditas, plurimaeque prole florentes, communibus aliquantulum levaret oneribus, et congruis honoribus aliquo modo adornaret.

Caput IV.

De scholis mixtis.

1. Dolendum valde quod multis adhuc in locis huiusce provinciae exstent scholae, mixtae religionis nuncupatae, in quas indiscriminatim pueri etiam acatholici cum nostris admittuntur. Neminem fugit quantum in damnum religionis cedat tale consortium, si quidem tenella puerorum catholicorum fides in discrimen venit, et exinde latius serpit indifferentismi labes. Tanto huic periculo, pro munere nostro pastoralis, occurrere volentes, istiusmodi scholas improbamus, ex mente sanctae matris ecclesiae quae eas semper, pro posse suo, impedit, aut, si quando pro bono pacis tolerandas duxerit, salutares saltem praescripsit cautiones, quibus propriorum filiorum fides et pietas intactae servarentur. Admoneant igitur parochi parentes, ut ab istis scholis filios suos avertant, ipsique plurimum instant ut catholicis pueris scholae speciales aperiantur. Si autem votis aliquandiu frustrentur, invigilent saltem, iure suo utentes scholas illas visitandi, et ea omnia praestent quibus in tuto sit puerorum catholicorum fides.

Denique, apud scholas mixtas superioris ordinis, si quae forsitan in disciplinis tantum litterariis pro necessitate tolerantur, omnino saltem providendum est ut, iuxta admonitiones apostolicas frequenter iteratas, magister de religione et de historia disserens sit orthodoxus, neque libri ulli adhibeantur nisi catholicam doctrinam redolentes.

2. Nec parum etiam dolendum quod apud nos exstent quoque diversi sexus scholae quae innocentiae puerorum tanto sunt offenculo. Rogamus ergo nostros in Domino cooperatores, ut eis de medio tollendis semper et toto nisu intendant. Opportune igitur et importune, prudenter tamen, instandum apud magistratus, necnon apud pios et beneficos parochianos, ut speciales, ubicumque opus fuerit, pro puellis erigantur scholae. Cum vero minorum parochiarum redditus saepius ad id sint impares, hortentur saltem ut, quod iam in multis locis obtinuit, scholis utriusque sexui communibus praeficiantur moniales aut piaefeminae, unde minor impensa, et

¹ Vide ad calcem, n. XI.

maior pro morum incolumitate sit securitas. Ubi autem erit subeunda scholae communis necessitas, eam frequenter visitent parochi, sedulo advigilantes ut omnia secundum ordinem et regulas fiant.

3. Plaudimus ideo illi prudentissimae ordinationi in quibusdam locis, ubi unica est schola, institutae, qua mane puellae tantum, vespere pueri ad eam mitterentur; sicque rusticationis labori, morum incolumitati, et diuturniori scholae frequentationi provideretur.

TITULUS V.

De studiis ecclesiasticis.

Caput I.

De scholis secundariis in genere quas sacerdotes regunt.

1. Cum adolescentium aetas, nisi recte instituat, prona sit ad [mundi] voluptates sequendas, et nisi a teneris annis ad pietatem et religionem informetur¹, in vetitum naturali impetu ruere soleat, pueros mature instruere et regere solemne habuit ecclesia catholica. Quam rem curare si semper necesse fuit, quanto magis hisce temporibus, quibus et mores solutiores et pravae passim doctrinae facilius grassantes, non tantum societatem civilem invadunt, sed etiam ipsa familiae penetralia commaculant!

2. Monent patres huiusce concilii Aginnensis omnes quibus iuventutem tradunt educandam magistros, ut ministerium suum, ecclesiae et reipublicae christianae utilissimum, honorificent, ideoque munus suum ament, multam operam in studendo pensisque praeparandis ac corrigendis ponant; non terant tempus in legendis leviusculis libellis et diariis, quae innumera aetas nostra profundit; puerorum animis se penitus insinuare et mentes potissimum regere conentur; in observanda regula domus ecclesiasticae in qua magisterium exercent, alumnis praeceant, et propriae itidem regulae, quam ipsis praescripsit C episcopus, alacriter obediant.

3. Praeter seminaria minora, in quibus, iuxta mentem concilii Tridentini, pueri litteris et scientiarum elementis imbuuntur, et moribus clericalibus a teneris assuescunt, habent etiam variae dioeceses Burdigalensis provinciae aliquas scholas, collegia ecclesiastica nuncupatas, in quibus iuvenes, imprimis laici, liberalibus artibus student, ut postea pie ac religiose educati, vitam christianam in seculo agant, sacerdotalis ministerii quasi adiutores. Meminerint horum collegiorum magistri quam utile sit hanc iuventutem, familiae et patriae spem, fidei et scientiae afflatu, florere et fructibus abundare.

4. Nec magistri, quanquam bene informati, se suo officio rite fungi posse praesumant, nisi scientiam suam semper nutrant, imo et augeant, atque in difficili pueros educandi arte magis ac magis proficiant. Ideo volumus et statuimus ut in quacumque ecclesiastica domo collationes frequentes habeantur de bene regendis pueris et de doctrina praesertim grammaticali, quibus adsint et allaborent magistri, et de quibus relatio bis in anno ad episcopum mittatur.

5. Clericis omnibus, qui in nostra provincia puerorum institutionem curant, diligentissime commendamus ut lectitent eximios illos libros, sive pridem notissimos sive recentes, qui de erudiendis et educandis pueris et adolescentibus tractant, et quos opportuniores et probatiores iudicaverit episcopus.

Caput II.

De maioribus seminariis.

1. Eorum est qui praesunt rei publicae cavere ne munita loca moenibus et propugnaculis exuantur,

hostique aperta regione relinquantur. Has quoque pietatis clericalis scholas et quasi sacerdotii oppida exagitaret spiritus nequam et occuparet, ni pastorum vigilantia fidei praemuniret custodia.

Itaque patres concilii Aginnensis, decreta synodi Burdigalensis renovantes et fusius explicantes, auferre volunt quidquid humana forsan fragilitate contra haec decreta irreperit. Haec praecipue notanda ducunt.

a) Caveant adolescentes ne, intuitu temporalis commodi, maioribus seminariis adscribi praesumant, donum Dei nescientes, nec suo pretio aestimantes.

b) Caveant ab odio salutaris cuiuslibet freni et regulae impatientia, quo vitio praesertim laborat nostra haec aetas, et quo nullum sacerdotali vocationi magis est contrarium. Non possunt enim, qui sic propriae voluntati serviunt, leges non saepe contemnere, eorum omnium quos praepositos habent sapientissima etiam carpere mandata, ipsosque pastores ausu temerario impetere.

c) Monet et pro Deo hortatur enixe clericos synodus nostra Aginnensis, ne sint ex iis quos dicit Spiritus sanctus seipsos amantes et quaerentes quae sua sunt, quique, si non fuerint saturati, murmurent: meminerint in sortem Domini vocatis spiritu vivendum, spiritu et ambulandum.

d) Luxum omnem abhorreant, memoresque verborum synodi Burdigalensis¹, nec capillos more mundano nutrant aut tondeant; in omni eorum habitu clericali, nec affectata cultus et elegantiae diligentia, nec sordes et nimis abiecta incuria appareant.

e) Feriarum tempus aliam novitatus clericalis formam esse noverint, et quae in seminarii solitudine operosa didicerint, iam publice exsequantur, pietatemque, laborem et disciplinam sectentur. Parochos adiuvent in iis operibus ministerii quae suis ordinibus competunt, in visitandis aegris, rebusque omnibus quae ad divini cultus honorem et ecclesiarum munditiam atque decentiam pertinent.

Vitent interea nimiam laicorum et imprimis mulierum familiaritatem, publicos conventus itineraque inutilia. Non sint otiosi aut garruli; ab insulis et scurrilibus verbis abstineant, nec numerentur inter derisores quos divina sapientia reprehendit. Ita demum omnem vitae suae rationem instituere discant, ut nihil unquam prae se ferant nisi grave, moderatum ac religione plenum.

2. Praecipit synodus Aginnensis ut prima theologiae elementa in maioribus seminariis penitus ediscantur, valdeque exoptat ut quotannis et per integrum annum loci theologici, in gratiam tironum limen scientiae sacrae adeuntium, accuratissime indagentur.

His quas docent rebus magistri spiritum et vitam infundant, discipulisque instillent pietatem, nempe luculenta intermiscendo sanctorum patrum loca, pro opportunitate, et maxime doctrinam divi Thomae Aquinatis quotidie hauriendo, quam de fontibus patrum propinavit.

Scripturam sacram, primum omnis theologiae fontem, praecipuo studio addiscant, auxilio identidem adiuti interpretum in ecclesia catholica probatorum.

Sacrae liturgiae scientiam clerici diligenter edoceantur, quo brevius et facilius e seminario in totam dioecesim divini cultus et doctrina et peritia deriventur.

Ita cantum ecclesiasticum discant, et de hoc examinentur, ut non modo divina officia decenter suaviterque decantare possint, sed etiam ipsi pios adolescentes hunc planum cantum in parochiis docere.

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, de ref., cap. 18.

¹ Tit. IV, c. 12, [Mansi, Conc., XLIV, 99 B].

3. Ad clerum coloniarum quod attinet, ex Gallia A totum fere adventitium, gratias certe agunt insularum episcopi piis praesulibus qui clericorum suorum dono coloniarum inopiam ditaverunt, eosque obsecrant ut ista necessaria caritas numquam deficiat; nec tamen interea clericos ex ipsis coloniis oriundos, in ipsis coloniis instructos et quasi formatos sibi in posterum acquirendi spem abiciunt, ubi praesertim summus pontifex illas novas sedes erigens de seminariis instituendis providus mandavit, et non sine fructu iam fuit primum aliquod rei huius valde difficilis tentamen.

Curent igitur parochi et scholarum magistri, si quae in pueris sibi commissis ecclesiasticae vocationis indicia dignoscant, pretiosa haec germina fovere ac nutrire, quae quidem cura in parentibus sit praecipua. Hi autem meminerint filios non tam suos quam Dei esse, cui vocanti et eligenti obsistere crimen sit et grande periculum, cui obedire et se B suosque libenter offerre, summum decus, summa felicitas, patriae salus et animarum copiosa redemptio.

Caput III.

De minoribus seminariis.

1. Sciant qui iuventuti clericali educandae praesunt magistri, adolescentium animos, cereos in vitium flecti, mundi contagione cito depravandos, nisi malum hunc spiritum, cui misere seculum servit ac famulatur, continuo amoveant.

Quapropter hanc suam formam, quam minoribus seminariis indidit sancta synodus Tridentina, fideliter volumus retineri.

2. Excolantur a primis annis inter horum alumnos exquisiti illi urbanitatis et comitatis mores qui ornamento et dignitati sunt clericis, nedum a christiana pietate abhorreant. Omni autem diligentia et instanti sollicitudine servetur ecclesiastica iuventus C a mundano cultu et a naturali ad corpora plus aequo curanda proclivitate, dicente apostolo: Nolite conformari huic seculo; nos enim non spiritum huius mundi accepimus.

3. Quoad clericalem habitum et tonsuram, ubi visum erit episcopo, iis adolescentibus conferantur, qui pietate, labore et sufficienti profectu in litteris id meruerint, et quorum, ut vult sancta Tridentina synodus, et mandat concilium Burdigalense, indoles et voluntas spem afferant eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros.

Iuniores autem pueri, ut ab ipsis tenerioribus annis clericalibus initientur moribus, sacelli choro assistant, canant et inserviant, eo habitu et ea modestia quae ecclesiam decent.

4. Caeterum omnia quae iam sanxit ea de re ultima Burdigalensis synodus¹ et quae hic statuimus, volumus a moderatoribus seminariorum nostrorum D saepe legi, sedula meditatione recoli, et etiam magistris explicari, potissimum in supra dictis collationibus.

5. Rationem studiorum, de consensu episcopi, seminariorum moderatores ordinent et tueantur servandam, atque in ea exsequenda invigilent, ut discipuli bene potius opus, quam multum operis absolvant.

6. Pueri non linguae latinae grammaticam, nisi gallicae linguae elementa congruenter edocti, aggre- dian- tur; latinam vero, utpote ecclesiae catholicae propriam, diligentissime ac praecipue ediscant. Sedula item cura graecae linguae docendae et discendae impendatur. In utriusque enim comparanda cognitione summâ stat classicorum, ut aiunt, studiorum; meminisseque perpetuo debent

scholarum nostrarum magistri, a clero nunc ut olim, bonarum litterarum fortunam pendere.

Linguam porro latinam quo fidelius servet clericalis ordo, methodos illas commendamus, tantorum virorum experientia probatas, quarum ope floruerunt anteactis temporibus res litterariae, et eximiorum manet scriptorum gloria superstes.

Ne vero in legendo et in dicendo, tum latine tum gallice, peritia negligatur et decidat, eam vocis nitiditatem et discretam verborum claritatem, qua sermo lucet placetque, quotidie a discipulis observari curent magistri, et insuper publicae lectionis et recitationis instituantur exercitia. Clericis omnibus haec pontificalis Romani verba iuvat huc referre: „Studete verba Dei, videlicet lectiones sacras, distincte et aperte, ad intelligentiam et aedificationem fidelium, absque omni mendacio falsitatis, proferre; ne veritas divinarum lectionum incuria vestra ad instructionem audientium corrumpatur.“¹

Caput IV.

De examine sexennali iuniorum sacerdotum.

1. Quaecumque de sexennali iuniorum sacerdotum examine, necnon de concionibus scribendis et in isto examine diudicandis, a concilio Burdigalensi² tam provide sancita fuerunt, haec omnia commendamus ac strictius etiam et accuratius servanda decernimus.

2. Quoniam autem dignus est operarius mercede sua, statuimus iuniores sacerdotes titulum baccalaureatus adeptos in theologia vel iure canonico per quadriennium tantum, licentia vero decoratos per biennium examinandos esse; doctores denique ab omni examine esse solutos.

3. Sed cum nemini sua fraus aut negligentia patrocinari debeat, si quis huicce examini astrictus, negligentia aut quocumque praetextu, dispensatione non obtenta, illud non subierit, vel congruenter non responderit, hunc declaramus ita legi subiectum remanere ut omnia examina numero praedicto nihilominus et quidem convenienter absolvere teneatur.

Caput V.

De theologicis seu ecclesiasticis studiis ampliandis.

1. Quae constituta iam fuere in aliis provinciae nostrae conciliis ut magis ac magis sacrorum scientiam excolant sacerdotes Domini, haec in praesenti commendata iterum atque praescripta volumus. Imo vero, ut augescant illa theologica studia, tum quoad materiae amplitudinem, tum praesertim quoad seriam continuamque datam operam, et optamus vehementer et instamus. Quanquam enim libenter fateamur ab omnibus Christi sacerdotibus, qui magna caeteroquin cum laude et utilitate variis in parocciis animarum saluti incumbunt, eminentem scientiam exquirendam exigendamque ut omnino necessariam minime esse, tamen ut eminentiores sint quamplurimi, quis in ecclesia Dei optandum imo aliquatenus requisitum diffitebitur? In ea enim tempora incidimus quae, cum pestilentissimi omnis generis errores ingruant, cumque impii homines veram omnem scientiam submoveant omnesque sophisticas fallacias adhibeant ut christianam religionem humano generi inimicam, veritati contrariam, insulsam, ridiculam, absonam efficiant, a nobis profecto amplam, profundam, solidam theologiarum omnium scientiarum peritiam exposcunt iubentque. Itaque, tum adversus eos qui veluti externi eccle-

¹ De ordinat. lect.

² Tit. V, cap. 4, [Mansi, Conc., XLIV, 106 C].

¹ Tit. V, cap. 2, [Mansi, Conc., XLIV, 103-4].

siam Dei impetunt, tum adversus eos qui in ipsius A veluti sinu oriri possent errores, ut arma scientiae suscipiant, quae genuina et ampla theologia ministrat, iisque utantur quamplurimi, non utile modo, sed et necessarium ducimus et declaramus.

2. Quapropter instituta iam a nobis sunt quae, ad id consequendum, maxime conducere valent, ac reipsa satis quasi essent, modo scite ac perite iis utatur quicumque ingenio pollet, et Deum ecclesiamque Christi amat, suiue memor est sacerdotalis officii: id generis sunt ecclesiasticae collationes, iuniorum presbyterorum sexennale examen, gradus denique theologiae et iuris canonici, quae omnia, post emensa iam in seminariis prima studia, si vigilantibus constantique animo arripiantur, quanti valeant ad pleniorum et ampliorum theologiae acquirendam scientiam nemo est qui non videat.

3. Id autem ut plene aliquando consequantur iuniores, imprimis advertant volumus qua debeant B uti methodo. Ac primo quidem intelligant nullos fore in theologia progressus, nisi prius philosophicis studiis diligentem operam navaverint, accuratissimae quidem dialecticae, tum vero praesertim metaphysicae generali, in qua, ut patet, tantopere hodierni sophistae errant ut in pantheismi monstrum devenerint; nec caeteras philosophicas partes neglegant, quae, si physicis notionibus corroborentur, viam aperiunt ad omnem feliciter pertingendam theologicam scientiam. In ipsis autem philosophicis studiis caveant ne a trita maiorum nostrorum via facile recedant: probatos vero in ecclesia catholica auctores unice sectentur, sciantque divum Thomam sibi plurimum prodesse posse ut ad theologiam quasi manu ducantur.

4. Haec autem multis sane constat, amplissimis quidem illis, partibus: scriptura sacra nempe, cuius litteralis, ut aiunt, sensus apprime est arripiendus C penitusque attingendus, cuius etiam textus a prava crisi critice docteque vindicandus; theologia deinde sive dogmatica sive morali; patrum scriptis et liturgiae monumentis, iure canonico, historia ecclesiastica, et ipsa archaeologia, quatenus praesertim ad dogmata, cultum historiamque refertur. Atque ut plene hauriatur omnis illa scientia, meminerint iuniores nostri non a leviusculis et compendiosis auctoribus, non a diariis foliolisve [eam] esse repetendam, neque tantum opus per transennam aut brevi tempore fore consummandum; sed e contra si ad fontes primaevos deveniant, si a magnis principibusque doctoribus doctrinam derivent, si sanctos patres non imparati adeant, in iisque, methodo tamen et ordine servatis, immorentur; si denique, ut verbo dicamus, qualibet in materia, melioribus utantur auctoribus, eosque potius quam eorum interpretes legant; si ipsimet acri constantique animo, diu legendo, meditando scribendoque, totos se in studiis illis impendant. Neque tamen ita agant ut nimiam in operam veluti irruant, cuncta confuse colligendo, quod vires frangeret ipsamque pessumdaret scientiam.

Abhorreant autem ab illa proprii sensus existimatione et propriae opinionis tenacia, qua fit ut scientia inflatus doctor, non ad utilitatem ecclesiae, sed ad eius perniciem ingenium et studia convertat, humilitatisque et caritatis oblitus, non iam pacem et aedificationem, sed lites, iurgia, legitimaque auctoritatis contemptum seminet. Pietatem vero perpetuo colant, et ad Deum, qui pater est lumen, frequenter recurrant, propter quem ipsa illa laboriosissima studia suscipiuntur, quique illis benedicit, atque praemia est tandem collaturus aeterna.

TITULUS ULTIMUS.

Caput I.

De promulgatione decretorum huius concilii.

Decreta huius concilii provincialis nemo praelo subiiciat in lucem edenda aut promulget, antequam a sancta sede apostolica, iuxta constitutionem Sixti V quae incipit *Immensa*, expensa et recognita fuerint. Litteris autem quibus illa recognoscantur, a sanctitate sua obtentis, ea statim imprimantur, impressaque a singulis episcopis, vel in synodo dioecessana, vel, si celebrari nequeat, extra synodum quamprimum promulgentur.

Caput II.

De indictione futuri concilii provincialis.

Cum sacrosanctae synodi Tridentinae decretis statutum sit, ut, quolibet saltem triennio, celebrentur concilia provincialia; ut ecclesiae menti obsequamur: nos Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sacrae Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli Sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, de consilio et consensu reverendissimorum episcoporum comprovincialium, proximum concilium huius provinciae anno 1862 celebrandum, loco et tempore ulterius indicendis, iam denuntiamus et indicimus omnibus qui adesse debent.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Nos Ferdinandus Franciscus Augustus Donnet, Dei et sedis apostolicae gratia, sacrae Romanae ecclesiae cardinalis presbyter tituli Sanctae Mariae in Via, archiepiscopus Burdigalensis, Aquitaniae primas, haec decreta a nobis, de consensu et consilio reverendissimorum coepiscoporum nostrorum definita, subscripsimus.

† Ferdinandus cardinalis Donnet, archiepiscopus Burdigalensis.

Ego Ioannes Baptista Amedaeus George, episcopus Petrocorensis et Sarlatensis, subscripsi.

† Ioannes, episcopus Petrocorensis et Sarlatensis.

Ego Ioannes Amatus de Levezou de Vesins, episcopus Aginnensis, subscripsi.

† Ioannes, episcopus Aginnensis.

Ego Theodorus Augustinus Forcade, episcopus Imae-Telluris, in insula Guadalupa, subscripsi.

† Augustinus, episcopus Imae-Telluris.

Ego Ludovicus Franciscus Desideratus Eduardus Pie, episcopus Pictaviensis, subscripsi.

† Ludovicus Eduardus, episcopus Pictaviensis.

Ego Antonius Carolus Cousseau, episcopus Engolismensis, subscripsi.

† Antonius Carolus, episcopus Engolismensis.

Ego Franciscus Augustinus Delamare, episcopus Lucionensis, subscripsi.

† Franciscus Augustinus, episcopus Lucionensis.

Ego Ioannes Franciscus Anna Thomas Landriot, episcopus Rupellensis et Santonensis, subscripsi.

† Ioannes Franciscus Anna Thomas, episcopus Rupellensis et Santonensis.

Ego Ignatius Schwindenhammer¹, illustrissimi ac reverendissimi domini domini Amandi Renati Maupoint, episcopi Sancti-Dionysii, in insula Unionis, procurator designatus, subscripsi.

Ignatius Schwindenhammer, procurator designatus.

¹ Superior generalis congregationis Sancti-Spiritus et Sancti Cordis beatae virginis Mariae.

Ego Prudentius Guesdon¹, illustrissimi ac reverendissimi domini domini Ludovici Martini Porchez, episcopi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae, in insula Martinica, procurator designatus, subscripsi.

¹ Vicarius generalis illustrissimi ac reverendissimi episcopi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae.

P. Guesdon, procurator designatus.

ACTA CONCILII.

ACTUM PRAEVIUM.

Anno Domini 1859, die 7 septembris, pridie Nativitatis immaculae Mariae virginis, hora pomeridiana secunda, in civitate Aginnensi, ad concilium provinciae Burdigalensis celebrandum, iuxta indictionis litteras ab eminentissimo metropolitano die 29 mensis aprilis datas, omnes eiusdem provinciae convenere praesules; et quidem summo cum religionis honore pietatisque fidelium aedificatione et incremento. Vere etenim memoranda festiva illa dies, qua civitas Aginnensium sinu suo Christi legatos alacri cum zelo exeipiens, venerationis, qua cum successoribus apostolorum devincitur, tam magnificentum exhibuit omnibus argumentum; in hoc eo magis gratulanda quo magis spontanea fuit ista civium religionis manifestatio.

Eminentissimo metropolitano, quem sequebatur concilii patrum caterva, obviavit reverendus dominus Aginnensis episcopus, cum universo capitulo, necnon ex civitate et ex omni dioecesi affluente clero. Triumphali quasi incesu, medios inter pressi populi fluctus, sequentibus magistratibus militumque praefectis, quorum studio debita laus sileri non potest, profusis undique sertis et floribus, ac multiplicatis elegantis architecturae monumentis, inscriptionum et ornamentorum ingenio ac varietate conspicuis, ex quo primum civitatem ingressi sunt, larga manu et absque intermissione, prae fidelium pietate ac multitudine, benedictionem effundentes, ad ecclesiam cathedralem, et a cathedrali usque ad seminarium incedebant concilii patres.

Cuius praeclarissimi religionis triumphus memoriam in huiusce concilii actis conscribendam esse iidem patres voluerunt.

Sane etiam laudandi erant Aginnenses, qui omni pietate prosequi non dubitarunt quos sic singulis triennii, ex quo iam conciliorum coadunandorum facta fuit facultas ac licentia, praecepti Tridentini urget studium.

Omnes peramanter et quam honestissime in aedes seminarii maioris reverendus dominus Aginnensis antistes excepit episcopos, nec non et procuratores episcoporum absentium, deputatos capitulorum et alios sacerdotes concilii adiutores, quos, pro facultate ipsis a iure facta, ad synodum vocaverant praesules.

Adfuerunt igitur, praeter eminentissimum ac reverendissimum metropolitanum, dominum dominum Ferdinandum Franciscum Augustum Donnet, sanctae Romanae ecclesiae cardinalem presbyterum tituli Sanctae-Mariae in Via, Aquitaniae primatem:

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Baptista Amedaeus George, episcopus Petrocorensis et Sarlatensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Amatus de Levezou de Vesins, episcopus Aginnensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Theodorus Augustinus Forcade, episcopus Imae-Telluris (in insula Guadalupa);

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ludovicus Franciscus Desideratus Eduardus Pie, episcopus Pictaviensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Antonius Carolus Cousseau, episcopus Engolismensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Franciscus Augustinus Delamare, episcopus Lucionensis;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Baptista Franciscus Anna Thomas Landriot, episcopus Rupellensis ac Santonensis;

Reverendus dominus Ignatius Schwindenhammer, superior generalis congregationis Sancti-Spiritus et sanctissimi Cordis beatae Mariae virginis, vicarius generalis trium episcoporum coloniarum, et illustrissimi ac reverendissimi domini domini Amandi Renati Maupoint, episcopi Sancti-Dionysii (in insula Unionis) procurator.

Reverendus dominus Prudentius Guesdon, dioecesis Sancti-Petri et Arcis-Gallicae vicarius generalis, illustrissimi ac reverendissimi domini domini Ludovici Martini Porchez, episcopi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae (in insula Martinica) procurator.

Reliquorum vero qui concilio intererant accurate describuntur omnium nomina in instrumento authentico primae congregationis generalis.

CONGREGATIO GENERALIS I.

Eadem die 7 septembris, hora vespertina 8, habita est congregatio generalis prima ad admissionem, sive deputatorum capitulorum, quorum iamiam exhibita necnon et recognita fuerant in praevis episcoporum congregatione procuratoria instrumenta, sive reliquorum membrorum concilii. Porro admissi sunt a reverendissimis patribus:

1. Deputati capitulorum provinciae.

Ex parte capituli ecclesiae metropolitanae: dominus Gasto de Laborie, canonicus.

Ex parte capituli ecclesiae Petrocorensis: dominus Adolphus du Pavillon, canonicus, decanus capituli.

Ex parte capituli ecclesiae Aginnensis: dominus Petrus Deyche, canonicus, archipresbyter ecclesiae cathedralis.

Ex parte capituli ecclesiae Pictaviensis: dominus Carolus Iosephus Chaubier de Larnay, canonicus, theologus.

Ex parte capituli ecclesiae Engolismensis: N***.

Ex parte capituli ecclesiae Lucionensis: dominus Carolus Soyer, canonicus, decanus capituli.

Ex parte capituli ecclesiae Rupellensis: dominus Eutropius Leo Thibaud, canonicus, archipresbyter ecclesiae cathedralis; dominus Petrus Friou, canonicus¹.

2. Theologi et canonistae a singulis episcopis designati.

E dioecesi Burdigalensi: domini Ioannes Baptista Carolus Gazailhan, vicarius generalis; Germanus Sabathier, canonicus honorarius; Ioannes Martial, canonicus honorarius, superior collegii Vasatensis; Petrus Gervais, secretarius eminentissimi ac reverendissimi cardinalis metropolitanae; reverendus pater Monjardet, ordinis fratrum Praedicatorum; reverendus pater Turrennius, superior domus Passionistarum in dioecesi Burdigalensi; reverendus pater Bellon, superior oblatores Mariae Immaculae in dioecesi Burdigalensi.

¹ Deerant capitulorum colonialium deputati, quia haec capitula, licet a summo pontifice in bulla erectionis episcopatum decreta, nondum tamen de facto instituta fuerunt.

E dioecesi Petrocorensi: domini Maximus de A Saint-Exupéry, vicarius generalis; Firminus Peyrot, canonicus honorarius, superior seminarii minoris Bergeracensis; Petrus Dion, director in seminario maiori Petrocorensi; reverendus pater Ambrosius, provincialis fratrum minorum Capuccinorum, conventus civitatis Petrocorensis custos, ac sacrae theologiae lector.

E dioecesi Aginnensi: domini Ludovicus Bordes, vicarius generalis; Ioannes Petrus Eduardus Manec, vicarius generalis; reverendus pater Iacobus Maria Fortoul, Marista, superior seminarii maioris, doctor theologus; reverendus pater Franciscus Mercier, Marista, theologiae moralis in seminario maiori professor; reverendus pater Maria Henricus Anastasius Gaud, Marista, theologiae dogmaticae professor; reverendus pater Franciscus, provincialis Carmelitarum discalceatorum.

E dioecesi Imae-Telluris: domini Ioannes Baptista Lequette, vicarius generalis Atrebatensis et Imae-Telluris; reverendus pater Gauthier, e congregatione Sancti Spiritus et Sancti Cordis beatæ virginis Mariae; domini Antonius Golvinus Pluchon, secretarius illustrissimi ac reverendissimi domini episcopi Imae-Telluris.

E dioecesi Pictaviensi: domini Amedaeus de Béchillon, vicarius generalis; Carolus Ludovicus Gay, vicarius generalis; Georgius Creuzé, doctor theologus, in seminario maiori Pictaviensi director; reverendus dominus Onesimus Menault, ordinis Sancti Benedicti, monasterii Sancti Martini Locogiacensis.

E dioecesi Engolismensi: domini Ludovicus Alexander Cousseau, vicarius generalis; Fredericus Saivet, canonicus honorarius, doctor theologus.

E dioecesi Lucionensi: domini Leo Villette, canonicus, vicarius generalis; Gabriel Gouraud, vicarius generalis, superior seminarii maioris; Alexander Bourbon, canonicus honorarius, director in seminario maiori.

E dioecesi Rupellensi: domini Petrus Friou, canonicus; Guillelmus Deltheil, canonicus honorarius, superior seminarii maioris; Antonius Augustinus Rainguet, vicarius generalis, superior seminarii minoris de Monte-Leonis.

E dioecesi Sancti-Dionysii: dominus Hervé, vicarius generalis Sancti-Dionysii.

E dioecesi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae: reverendus pater Emonet, e congregatione Sancti Spiritus et Immaculati Cordis beatissimæ Mariae virginis, superior seminarii maioris in insula Martinica.

Tum lectum est quod de officiariis concilii a patribus in congregatione particulari statutum fuerat.

Designati sunt:

Pro officio promotoris: dominus Ioannes Baptista Carolus Gazailhan, vicarius generalis Burdigalensis.

Pro officio vice-promotoris: dominus Carolus Soyer, canonicus Lucionensis ac capituli decanus.

Pro officio secretariorum: domini Maximus de Saint-Exupéry, vicarius generalis Petrocorensis; Ioannes Martial, canonicus honorarius Burdigalensis, ac seminarii minoris Vasatensis superior.

Pro officio notariorum: reverendus pater Maria Henricus Anastasius Gaud, Marista, director in seminario maiori Aginnensi; dominus Petrus Gervais, secretarius eminentissimi ac reverendissimi domini cardinalis metropolitani.

Pro officio magistri caeremoniarum: domini Maximus de Saint-Exupéry, vicarius generalis Petrocorensis; Petrus Friou, canonicus Rupellensis; Antonius Golvinus Pluchon, secretarius illustrissimi ac reverendissimi domini episcopi Imae-Telluris.

His peractis, monuit eminentissimus cardinalis praeses eadem in hoc concilio ac in praecedentibus Burdigalensi, Rupellensi et Petrocorensi, esse servanda circa ordinem sedendi ac procedendi, necnon et circa habitum quem gestare quisque debebat, tum in congregationibus privatis aut generalibus, tum in sessionibus publicis.

Demum statuere patres primam sessionem habendam esse in ecclesia cathedrali, die sequenti, 8 septembris, hora 7 matutina.

Absolutaque est prima haec congregatio generalis per orationem *Sub tuum praesidium*.

SESSIO PRIMA.

Anno salutis reparatae 1859, die 8 septembris, in festo Nativitatis immaculatae deiparae Virginis, hora 7 matutina, celebrata est prima concilii sessio.

E sacello seminarii maioris ad ecclesiam cathedralem Sanctorum Stephani et Caprasii solemniter processerunt, pontificalibus induti omnes, concilii patres, necnon et cum ipsis capitulum ecclesiae Aginnensis et concilii adiutores presbyteri.

Dum incessus, omni qua decet pompa, per plateas variis modis mirabiliter ornatas, piissima praesertim frequentia populi, fieret, sanctorum litanias clerus decantabat.

Maioris honoris synodo ab omnibus conciliandi causa, sicut pridie, festinantes ad ecclesiam convenerant civitatis magistratus praecipui.

Omnibus templum ingressis, prae affluentia sive cleri sive fidelium nimis angustum, ante altare in semicirculum dispositis reverendissimis episcopis, et post ipsos sedentibus deputatis capitulorum provinciae, theologis et canonistis, eminentissimus ac reverendissimus metropolitanus horam tertiam de solio inchoavit. Qua absoluta, solemnem missam de Spiritu sancto celebravit, intra quam, de manu eius, omnes quotquot aderant, tum episcopi, tum concilii adiutores presbyteri sacram eucharistiam susceperunt.

Missa finita, omnibusque rite peractis, et precibus de more recitatis, disertum de prae habitis antiquitus in nostra provincia synodis, necnon et de utilitate sive etiam necessitate conciliorum in genere, hodiernae praesertim respectu societatis, sermonem ad populum habuit eminentissimus ac reverendissimus Burdigalensis archipraesul.

Postea, promotoris ad instantiam, iussit eminentissimus praeses ab uno e concilii secretariis recitari decreta *de aperienda synodo, de modo vivendi in concilio, et de emittenda professione fidei*. Quam fidem catholicam, iuxta formulam a Pio IV praescriptam, supra sancta Dei evangelia professi sunt omnes qui praecedentibus conciliis non interfuerant.

His ad pontificalis Romani normam peractis, instante promotore, ac de beneplacito patrum, promulgatum fuit decretum de continuanda hacce sessione, die 11 septembris, dominica scilicet infra octavam Nativitatis beatæ Virginis, in ecclesia Beatæ Virginis de Bono Occursu prope Agennum; salva tamen facultate dictam sessionem prorogandi, aut in aliam diem transferendi, si concilio expedire videretur.

Demum, benedictione archiepiscopali accepta, inchoatque hymno *Te Deum*, per aliam viam quasi triumphalem, cum eodem comitatu militari, eodemque populi concursu, ad seminarium omnes regressi sunt.

CONGREGATIO GENERALIS II.

Eadem die 8 septembris, hora pomeridiana 4, habita est in aula maioris seminarii congregatio generalis secunda, cui interfuere rochetto et mozetta induti reverendissimi concilii patres, procuratoresque

episcoporum absentium; caeteri autem in habitu A sibi proprio.

Recitata ab eminentissimo praeside oratione *Adsumus*, indicta fuit primum regula exercitiorum a patribus statuta, servato sibi iure quaedam opportune pro circumstantiis immutandi.

Hora 5, signum ad surgendum.

Hora 5½, oratio vocalis et mentalis per dimidiam horam in aula congregationum generalium.

Hora 6, omnes concilii patres et theologi missam privatim celebrant in variis seminarii sacellis, aut in ecclesiis et monasteriis civitatis.

Hora 8, ientaculum¹.

Hora 8½, congregatio episcoporum.

Hora 10, congregationes particulares, saltem per unam horam.

Hora meridiana: prandium, quo durante fiunt lectiones e scriptura sacra et libris piis. Inde procedunt omnes ad sacellum, psalmum *Miserere* recitantes. Post orationem *Angelus*, fit adoratio sanctissimi sacramenti. Deinde relaxatio usque ad horam secundam.

Hora 2½, congregatio episcoporum.

Hora 4, congregationes particulares per horam.

Hora 5½, congregatio generalis.

Hora 7, coena et reliqua, prout habentur post prandium.

Hora 8½, oratio vespertina in aula congregationum.

Deinde designatae et ordinatae sunt variae congregationes eo quo sequitur modo:

Congregatio episcoporum.

Praeses: eminentissimus ac reverendissimus dominus dominus cardinalis Donnet, metropolitanus.

Secretarius: dominus Bordes, vicarius generalis Aginnensis.

Congregatio de fide.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ludovicus Franciscus Desideratus Eduardus Pie, episcopus Pictaviensis.

Vices gerens praesidis: dominus Carolus Soyer, canonicus Lucionensis, decanus capituli.

Secretarius: dominus Carolus-Ludovicus Gay, vicarius generalis Pictaviensis.

Theologi: dominus Deltheil, maioris seminarii Rupellensis moderator; reverendus pater Moniardet, ordinis fratrum Praedicatorum; dominus Lequette, vicarius generalis Atrebatensis et Imae-Telluris; reverendus pater Gaud, in seminario Aginnensi theologiae dogmaticae professor; dominus Gervais, secretarius eminentissimi ac reverendissimi metropolitani; dominus Creuzé, doctor theologus et in seminario Pictaviensi director.

Congregatio de disciplina et regimine ecclesiastico.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Baptista Amedaeus George, episcopus Petrocorensis ac Sarlatensis.

Vices gerens praesidis: reverendus pater Franciscus, provincialis Carmelitarum discalceatorum.

Secretarius: dominus Dion, director in seminario Petrocorensi.

Theologi: domini de Saint-Exupéry, vicarius generalis Petrocorensis; Friou, canonicus Rupellensis; Bourbon, canonicus honorarius Lucionensis; Pluchon, secretarius illustrissimi ac reverendissimi domini domini episcopi Imae-Telluris.

Congregatio de hierarchia et de moribus cleri.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Amatus de Levezou de Vesins, episcopus Aginnensis;

Vices gerens praesidis: dominus Gazailhan, vicarius generalis Burdigalensis.

Secretarius: reverendus pater Ambrosius, custos conventus Capuccinorum in civitate Petrocorensi.

Theologi: domini de Larnay, canonicus Pictaviensis; Thibaud, canonicus archipresbyter ecclesiae Rupellensis; du Pavillon, canonicus Petrocorensis, decanus capituli; Cousseau, vicarius generalis Engolismensis; revendus pater Mercier, in seminario Aginnensi director.

Congregatio de quibusdam malis huiusce temporis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Franciscus Augustinus Delamare, episcopus Lucionensis.

Vices gerens praesidis: dominus Manec, vicarius generalis Aginnensis.

Secretarius: dominus Villette, canonicus, vicarius generalis Lucionensis.

Theologi: domini de Laborie, canonicus Burdigalensis; Bellon, superior Oblatorum immaculatae Mariae; Deyche, canonicus, archipresbyter ecclesiae Aginnensis; Hervé, vicarius generalis Sancti-Dionysii.

Congregatio de studiis ecclesiasticis ac de seminariis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Ioannes Baptista Franciscus Anna Thomas Landriot, episcopus Rupellensis ac Santonensis.

Vices gerens praesidis: dominus Sabathier, canonicus honorarius Burdigalensis.

Secretarius: dominus Rainguet, vicarius generalis Rupellensis, superior seminarii minoris.

Theologi: domini Martial, canonicus honorarius Burdigalensis, superior collegii Vasatensis; Peyrot, canonicus honorarius Petrocorensis, superior seminarii minoris Bergeracensis; reverendus pater Fortoul, doctor theologus, moderator seminarii maioris Aginnensis; dominus Gouraud, vicarius generalis Lucionensis, seminarii maioris moderator; reverendus pater Emonet, superior seminarii Sancti-Petri et Arcis-Gallicae.

Congregatio de bono religionis promovendo in coloniis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Theodorus Augustinus Forcade, episcopus Imae-Telluris, in insula Guadalupa.

Vices gerentes praesidis: reverendus pater Schwindenhammer, superior generalis congregationis Sancti Spiritus; dominus Guesdon, vicarius generalis Sancti-Petri et Arcis-Gallicae.

Secretarius: reverendus pater domnus Menault, ordinis Sancti Benedicti de abbazia Locogiacensi.

Theologi: reverendus pater Gauthier, e congregatione Sancti Spiritus, etc.; reverendus pater Pitron, e congregatione Sancti Spiritus etc.; dominus Pluchon, secretarius reverendissimi domini domini episcopi Imae-Telluris.

Congregatio de decretis.

Praeses: illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Antonius Carolus Cousseau, episcopus Engolismensis.

Vices gerens praesidis: dominus de Béchillon, vicarius generalis Pictaviensis.

Secretarius: dominus Lequette, vicarius generalis Atrebatensis et Imae-Telluris.

Theologi: reverendus pater Turrenius, superior Passionistarum; domini Saivet, doctor theologus, canonicus honorarius Engolismensis; Gouraud, vicarius generalis Lucionensis; Gervais, secretarius eminentissimi metropolitani; reverendus pater domnus Menault, ordinis Sancti Benedicti.

¹ Qualibet feria VI ieiunium observatum est.

Pariter specialis instituta est congregatio ad A examen libri caeremonialis in provincia adoptandi, iussuque patrum Petrocorensium ab uno e concilii theologis concinnati. Huic autem congregationi adscripti sunt reverendissimi domini domini Petrocorae et Imae-Telluris episcopi, dominus Friou, canonicus Rupellensis, et dominus Dion, director in seminario maiori Petrocorensi.

Postea, paterno plane eloquio omnes hortatus est eminentissimus ac reverendissimus concilii praeses, ut cum omni mansuetudine et caritate, in congregationibus tum generalibus, tum particularibus, sese gererent, ita ut iurgio et altercationi omnis aditus praecluderetur.

Deinde, ad promotoris instantiam, voluit eminentissimus metropolitanus omnes „ad hanc synodum legitime vocatos promissione solemnii sese obligare ad servandum foris silentium de omnibus quae in dicto concilio examini subiicerentur et B decernerentur, quoadusque publice lecta fuerint in concilii sessionibus; et praesertim ad ea reticenda quae possent detrudere vel reverentiae concilio debitae, vel honori cuiusvis personae“.

Cuius obligationis ab eminentissimo metropolitano explicata necessitate et congruentia, omnes dicta promissione sese adstrinxerunt.

Absoluta denique fuit haec congregatio generalis secunda per orationem *Sub tuum praesidium*.

CONGREGATIO GENERALIS III.

Die 9 septembris, hora pomeridiana 6, in aula seminarii habita est congregatio generalis tertia, cui interfuere omnes concilii patres, deputati ac theologi.

In hac congregatione ab uno e notariis exhibita et a patribus approbata sunt authentica instrumenta eorum quae ab adventu patrum, videlicet in vigilia C synodi inchoatae, in congregatione generali prima, in sessione prima, et in congregatione generali secunda gesta fuerant.

Deinde a secretario congregationis *de disciplina et regimine ecclesiastico* lectum est caput unum cui titulus erat: *De utilitate conciliorum provincialium*, in quo plurima maximi momenti et in praxi difficillima novo examine digna a patribus aestimata sunt.

Post haec per orationem solitam congregatio absoluta est.

CONGREGATIO GENERALIS IV.

Die 10 septembris, hora pomeridiana 2½, in aula seminarii maioris, congregatio quarta generalis habita est.

Absoluta de more oratione *Adsumus*, et lecto ab uno e notariis, a patribusque approbato eorum D quae in praecedenti congregatione gesta fuerant instrumento, in aulam congregationum introductus est reverendus dominus Ioannes Baptista Delrieu, canonicus ecclesiae cathedralis Aginnensis, necnon et studiis in minori seminario praefectus, quem ad concilium omnibus declaravit eminentissimus praeses, ex parte reverendissimi domini domini Aginnensis episcopi vocatum, congregationique de studiis ecclesiasticis adscriptum. Qui, requirente uno e promotoribus, ea se, de secreto observando, promissione obstrinxit quam emisierant omnes initio congregationis generalis secundae.

Priusquam vero secretariis congregationum dicendi faceret copiam, omnes certiorari voluit eminentissimus praeses de plena concilii membrorum concessa facultate circa ea quae examini subiicienda venirent, in omni animi libertate et simplicitate cordis sententiam suam palam faciendi.

Tum ab uno e particularium congregationum secretariis unicum lectum est caput decretorum, primum scilicet in titulo primo: *de obedientia et amore erga sanctam sedem et Romanum pontificem*.

Quod decretum dum recitaretur ita intimis omnium affectibus consonare visum est, ut vix sese cohibuerit quin in acclamationes erga communem fidelium patrem erumperet coetus. Quod in monumentum filialis observantiae et devotionis omnium concilii membrorum erga summum pontificem, in instrumentis conciliaribus consignandum voluere patres.

CONGREGATIO GENERALIS V.

Eadem die, hora vespertina 6, congregatio generalis quinta habita est. In ea inter patres non sedit reverendissimus dominus dominus episcopus Pictaviensis legitime impeditus, neque inter adiutores presbyteros reverendus pater Moniardet, ordinis Praedicatorum, cui per unum aut duos dies abeundi fuerat concessa facultas.

Lecto ab uno e notariis et a patribus approbato eorum quae acta fuerant in congregatione praecedenti authentico instrumento, congregationis decretorum secretarius decretum *de piis peregrinationibus* recitavit. Quo quidem peracto, nonnullisque expositis animadversionibus, indicta est sessionis primae continuatio sequenti die habenda in ecclesia beatae Mariae virginis de Bono Occursu prope Aginnum. Et per orationem solitam congregatio absoluta est.

SESSIONIS PRIMAE CONTINUATIO.

Die 11 septembris, dominica decima tertia post Pentecosten, in festo sanctissimi nominis Mariae, hora matutina sexta, ex aedibus seminarii maioris, primae sessionis continuandae causa, ad ecclesiam beatae Virginis de Bono Occursu sicuti indictum fuerat, omnes curribus vecti processere patres.

Primum hac ipsamet die ab eminentissimo metropolitano solemnii inaugurandum erat consecratione Dei genitricis sanctuarium hisce regionibus percelebre, recenterque elegantiori aedificio constructum, quod pro sua pietate ac munificentia, necnon et huiusce dioeceseos cleri ac fidelium liberalitate, in memoriam definitionis de immaculato Deiparae conceptu erigendum, solemniterque a metropolitano, praesentibus provincialibus episcopis tunc temporis conciliariter Agenni coadunandis, [consecrandum] peroptaverat reverendus dominus dominus Aginnensis antistes.

Consecrationis igitur ritus ad fores ecclesiae solemniter inchoavit eminentissimus Burdigalensis archipraesul, cooperantibus reverendis dominis dominis episcopis Petrocorensi ac Rupellensi.

Omnibus ad pontificalis Romani normam peractis, conciliique patribus necnon et theologis pro more sedentibus, missam solemnem de consecratione ecclesiae eminentissimus cardinalis decantavit.

Post evangelium, in suggestum ascendens reverendus dominus dominus Pictaviensis episcopus, aptissima concione de bono huiusce solemnitate occursu inter arduos synodi labores, clerum omnem et populum laetificavit.

Peracta missa, sacrisque evangelii iuxta crucem archiepiscopalem super pulpitem repositis, eminentissimus praeses pluviali indutus, caeteris vero concilii patribus ac membris in habitu choralis sedentibus, orationem *Adsumus* recitavit. Tunc, ad promotoris instantiam, e suggestu unus e secretariis tria decreta clara voce recitavit, videlicet: 1. *de obedientia et amore erga sanctam sedem et Romanum pontificem*; 2. *de utilitate conciliorum*; 3. *de piis peregrinationibus*.

Quae cum eminentissimus metropolitanus, illu-
strissimi ac reverendissimi episcopi, admodumque
reverendorum episcoporum absentium procuratores
sibi placere per vices declarassent, institerunt pro-
motores ut, propter abundantiam decretorum quae
conficienda supererant, praesens primae sessionis
continuatio feria V in sacello seminarii maioris
reassumeretur. Et ita a patribus statutum est.

Et huic primae sessionis continuationi per
orationem *Sub tuum* fine imposito, medios inter
pressi populi fluctus, iteratis patrum benedictionibus
caput inclinantis, numerosissimoque praecedente
clero, recessere reverendissimi praesules.

CONGREGATIO GENERALIS VI.

Die 12 septembris, hora pomeridiana 6, loco
assueto congregatio generalis habita est. Sederunt
omnes concilii patres, et inter adiutores pres-
byteros admissus est reverendus pater Damasus
Pujol, e societate Iesu, superior seminarii maioris
Aturensis, ex parte reverendissimi domini do-
mini episcopi Engolismensis vocatus, congrega-
tionique de studiis adscriptus, qui ad instantiam
promotoris, de non revelando secreto promissionem
emisit.

Deinde a secretariis congregationum lecta sunt
plurima decreta: 1. *De bina celebratione missae*;
2. *de applicatione missae pro populo*; 3. *de officiis*
episcoporum; 4. *de desertione agrorum et de im-*
migratione in urbes.

His habitis, pluribusque agitatis difficultatibus,
de more congregatio absoluta est.

CONGREGATIO GENERALIS VII.

Die mensis septembris 13, hora pomeridiana 6,
habita est congregatio generalis septima. In ea
non sedit legitima impeditus de causa dominus
Guesdon, vicarius generalis ac procurator re-
verendissimi domini domini episcopi Sancti-Petri et
Arcis-Gallicae in insula Martinica.

Quibusdam propositis de decreto iam examini
subiecto, videlicet *de desertione agrorum* etc.,
animadversionibus, quatuor a secretariis recitata
sunt decreta: 1. *de sacratissimo corde domini nostri*
Iesu Christi; 2. *de superstitionibus ac de artibus*
illicitis; 3. *de scholis secundariis sacerdotibus com-*
missis; 4. *de amplificandis et multiplicandis*
coloniis ecclesiis. Et finem habuit congregatio
per orationem *Sub tuum praesidium*.

Eadem die, hora vespertina 8, laici sodales
Sancti Vincentii a Paulo, expostulata hacce ab
eminentissimo metropolitano gratia, coram patribus
et caeteris concilii membris in aulam congregationum
convenerunt. De variis sodalitatis operibus rela-
tionem legit praesidis vices gerens: cui paternis
plane verbis respondens eminentissimus Burdigalensis
archipraesul, confratribus fide iam adimpletis, pro
eorum piis operibus gratulatus est, eos adhortans
in sublevandis pauperibus de anima semper quam
de corpore sollicitiores esse. Huic collationi finem
imposuit benedictio, quam omnes insimul impertiti
sunt patres.

Itidem silentio non praetermitteremus in huiusce
concilii authenticis instrumentis pias plurimorum
e patribus peregrinationes tum ad antrum sancti
Caprasii, martyris et episcopi Aginnensis, et ad
eius reliquias in ecclesia cathedrali asservatas, tum
ad reliquias sanctae Fidis, virginis Aginnensis et
martyris, ad ecclesiam ipsomet in loco ubi martyrium
passa est exstructam.

Sanctimonialium monasteria pariter successive
visitaverunt patres, qui in xenodochio etiam aegrotos
piis verbis et eleemosynis consolati sunt.

CONGREGATIO GENERALIS VIII.

Die 14 septembris, hora pomeridiana 6, habita
est congregatio generalis octava. Ab uno e notariis
lectum est et a patribus approbatum fuit eorum
quae in actis congregationis praecedentis con-
signantur authenticum instrumentum.

Deinde a secretario congregationis de fide
lectum est decretum *de recentioribus erroribus circa*
naturam divinam. Quod quidem propter graves
quaestiones in eo ardua cum metaphysica agitata
maturo diuturnoque examine ab omnibus perpensum
fuerat. In eo autem discutiendo per totum huiusce
congregationis tempus curam impenderunt theologi,
notatuque dignissimae prodierunt animadversiones
et explicationes.

Sub finem vero, ob plurima iam parata et
examini subiicienda decreta, patribus visum est
duas sequenti die habendas fore congregationes
generales, quarum proxima ad horam dictae diei
sesquidecimam, ante meridiem, indicta est.

Propter eandem rationem statuerant, in con-
gregatione sibi propria, reverendissimi patres duas
adhuc sessionis primae habendas fore continuationes,
quas ad feriam quintam et sextam adscripsit
eminentissimus praeses.

Et finem habuit congregatio per orationem
Sub tuum praesidium.

CONGREGATIO GENERALIS IX.

Die 15 septembris, hora matutina 5^{1/2}, con-
gregatio generalis nona habita est. Inter patres
non sedit reverendissimus dominus dominus epis-
copus Imae-Telluris, legitime impeditus.

In ea congregatione proposita sunt quinque
decreta, nimirum:

1. *De miraculis*; 2. *de aedificatione et instauratione*
ecclesiarum; 3. *de canonicis*; 4. *de archipresbyteris*
et decanis; 5. *de scholis mixtis*.

Quibus mature perpensis, antequam recitaretur
oratio, indicta fuit ad horam vespertinam sextam
huiusce diei congregatio generalis decima.

CONGREGATIO GENERALIS X.

Eadem die, hora in praecedenti congregatione
indicta ab eminentissimo praeside, congregatio
generalis decima habita est. Interfuere omnes
reverendissimi patres; solus autem inter adiutores
presbyteros abfuit dominus Gazailhan, vicarius
generalis Burdigalensis et huiusce concilii promotor,
cui gravi de causa, per unum aut alterum diem
abeundi concessa fuerat facultas.

A secretariis congregationum quinque proposita
sunt decreta:

1. *De profectu fidei apud exterarum gentes*; 2. *de*
parochis et eorum vicariis; 3. *de confessariis tam*
secularibus quam regularibus; 4. *de maioribus*
seminariis; 5. *de cantu ecclesiastico*.

Mature ac serio inter theologos variae illae
quaestiones agitatae sunt; et de more absoluta est
congregatio generalis.

Eadem die plurimi e variis dioecesibus provinciae
tum diaconi tum subdiaconi coram reverendissimis
patribus pro gradu baccalaureatus in theologia
obtinendo examen subierunt.

CONGREGATIO GENERALIS XI.

Die 16 septembris, hora matutina 2^{1/2}, habita
est congregatio generalis undecima. Ab uno e
notariis lecto et approbato eorum quae in prae-
cedenti congregatione acta fuere authentico in-
strumento, sequentia a secretariis congregationum
particularium proposita sunt decreta:

1. *De coemeteriis*; 2. *de minoribus seminariis*; 3. *de moribus et conversatione cleri*; 4. *de examine* A *illicitis*; 9. *de scholis mixtis*; 10. *de canonicis*; 11. *de archipresbyteris et decanis*.

Quibus, pro temporis indulgentia, sedulo examinatis, quoniam discutiendum adhuc unum supererat decretum, omnes monuit eminentissimus praeses hora vespertina 5½ aliam fore habendam congregationem generalem, cui omnes in habitu choralī assistere deberent ob sessionis primae secundam continuationem immediate secuturam. Per orationem solitam congregatio haec absoluta est.

Hac ipsa die, congegationes pridie a patribus institutae, pro temporis copia, examinibus sacerdotum qui pro gradu licentiae in theologia obtinendo ex diversis provinciae dioecesium convenerant, operam dederunt.

CONGREGATIO GENERALIS XII.

Eadem die, hora vespertina 5½, in loco assueto B habita est duodecima et ultima congregatio generalis, cui in habitu choralī, sicut iussi fuerant, interfuere omnes concilii patres necnon et deputati ac theologi.

Probata relatione eorum quae in praecedenti congregatione acta sunt, a secretario congregationis studiorum lectum est unicum decretum, videlicet *de theologicis seu ecclesiasticis studiis augendis*.

Nonnullis vero circa materiam in decreto agitatum auditis animadversionibus, adstantes admonuit eminentissimus praeses hanc congregationem generalem esse ultimam, ideoque statuit folia quibus, durante concilio, adiutores presbyteri usi fuerant apud unum ex theologis quem designavit esse deponenda, neminique licitum esse quidquam ex his sibi retinere aut secum auferre.

Priusquam vero congregationibus generalibus finem imponeret eminentissimus Burdigalensis archiepiscopus, omnes laudavit de animi moderatione ac patientia in enucleandis quaestionibus, necnon et de urbanitate ac reverentia in iis agitandis servata. Quo facto, nullaue interposita mora, ad sacellum seminarii processionaliter omnes progressi sunt.

SESSIONIS PRIMAE CONTINUATIO SECUNDA.

Die 16 septembris, hora vespertina 6, ex aula congregationum generalium, in qua omnes ultimo coadunati erant, eminentissimus metropolitanus ac reverendissimi episcopi cum mozetta et bireto, praecedentibus presbyteris adiutoribus in habitu choralī, ad sacellum seminarii processerunt secundam primae sessionis continuationem habituri.

In sanctuario sederunt patres cum procuratoribus episcoporum absentium in hemicyclum dispositi; in inferiori autem parte sedebant theologi et canonistae, aderant etiam plurimi civitatis presbyteri, necnon et plurimi ex tota provincia graduum theologicorum candidati.

Iuxta crucem archiepiscopalem super pulpitem evangelia reposita fuerant; et ab eminentissimo cardinali recitata oratione *Adsumus*, ad instantiam vicepromotoris (eadem quippe semper gravi detentus de causa aberat dominus Gazailhan, vicarius generalis Burdigalensis, concilii promotor), de mandato eminentissimi praesidis, e suggestu unus e concilii secretariis legit decreta quorum tituli sequuntur:

1. *De recentioribus circa divinam naturam erroribus*; 2. *de bina celebratione missae*; 3. *de applicatione missae pro populo*; 4. *de aedificatione et instauratione ecclesiarum*; 5. *de cantu ecclesiastico*; 6. *de sacratissimo corde domini nostri Iesu Christi*; 7. *de blasphemia*; 8. *de superstitionibus et artibus*

Quae cum eminentissimus praeses, illustrissimi episcopi, admodumque reverendi episcoporum absentium procuratores sibi placere per vices declaravissent, propter abundantiam decretorum quae legenda supererant, institit concilii vicepromotor ut primae sessionis tertia continuatio die sequenti, in sacello seminarii, hora vespertina 6 haberetur. Et ita a patribus statutum est. Et huic sessionis primae continuationi finem imposuit eminentissimus metropolitanus per orationem *Sub tuum praesidium*.

SESSIONIS PRIMAE CONTINUATIO TERTIA.

Die 17 septembris, hora vespertina 6, eodem omnino ritu ac in die praecedenti, sessionis primae habita est continuatio tertia. Haec autem sunt quae in ea fuere promulgata decreta:

1. *De moribus et conversatione cleri*; 2. *de examine sexennali iuniorum sacerdotum*; 3. *de canonicis*; 4. *de studiis ecclesiasticis*; 5. *de secundariis scholis ecclesiasticis*; 6. *de maioribus seminariis*; 7. *de minoribus seminariis*; 8. *de amplificandis et multiplicandis coloniarum ecclesiis*; 9. *de confessariis tam secularibus quam regularibus*, 10. *de coemeteriis*.

Quibus perlectis et a patribus approbatis, vicepromotoris ad instantiam, de beneplacito patrum, ab eminentissimo praeside indicta est concilii sessio secunda et ultima, die proxima 18 septembris, in ecclesia cathedrali celebranda. Tunc de more continuationem sessionis primae absolvit metropolitanus per orationem *Sub tuum*.

Eadem die, examinibus candidatorum pro gradu tum licentiae, tum doctoratus in theologia obtinendo, totum tempus impenderunt plerique patres ac designati theologi. Ad vesperam, sub praesidentia reverendissimi domini domini Pictaviensis episcopi, congregati sunt examinatores ut de uniuscuiusque candidati successu definitive statuerent.

Laureatorum vero proclamatio ac graduum collatio in diem sequentem, post habitam concilii ultimam sessionem, translata, in aula congregationum generalium, praesidentibus eminentissimo cardinali metropolitano ac reverendissimis episcopis, quos circumdabat presbyterorum concilii adiutorum corona, solemniter peracta est.

SESSIO SECUNDA ET ULTIMA.

Die 18 septembris anni 1859, dominica post Pentecosten decima quarta, in festo Septem Dolorum beatae Mariae virginis, sicut indictum fuerat, in ecclesia cathedrali, secunda ac ultima habita est concilii Aginnensis sessio.

Solemniter, sicut et in prima sessione, ad ecclesiam processere patres habitu choralī tantum induti, solo excepto metropolitano cum mitra pretiosa et baculo pastoralī incedente. Hos antecedeat capitulum Aginnense, canonistarum ac theologorum caterva, necnon et clerus numerosissimus sanctorum litanias per plateas decantans.

Ad ecclesiam iamiam convenerant praecipui urbis regionisque magistratus, militum praefecti ac duces ingensque fidelium multitudo.

Amictu super rochettum, stola, pluvialique rubri coloris et mitra auriphrygiata indutis reverendissimis patribus, horam sacri officii tertiam de solio solemniter inchoavit eminentissimus praeses, missam deinde in pontificalibus decantavit, intra quam, quia ipsi prius missas privatas egerant, neque episcopi, neque presbyteri adiutores sacram eucharistiam de manu archipraesulis susceperunt.

Expleta missa, sacra evangelia iuxta crucem archiepiscopalem in pulpito de more posita sunt,

quae ad modum coronae in sedilibus suis circum-
dedere pontifices. Tunc, sedulo servatis omnibus
quae in pontificali praescribuntur, sermonem e sug-
gestu ad populum habuit reverendissimus epis-
copus Imae-Telluris compendiose exponens concilii
Aginnensis labores.

Post concionem, promotoris ad instantiam et
de mandato eminentissimi metropolitani, ab uno
e secretariis varia lecta sunt capita decretorum,
scilicet:

1. *De miraculis*; 2. *de episcopis*; 3. *de parochiis
et eorum vicariis*; 4. *de profectu fidei apud exterarum
gentes*; 5. *de immigratione rusticorum in urbes*.

Quae decreta cum a patribus probata fuissent,
denuo instantibus promotoribus promulgatum est
decretum de testibus synodalibus, qui eo quo se-
quitur ordine designati sunt.

Pro dioecesi Burdigalensi: dominus Ioannes
Paulus Aemilius Gignoux, vicarius generalis.

Pro dioecesi Petrocorensi: dominus Renatus
Bernaret, canonicus.

Pro dioecesi Aginnensi: dominus Ludovicus
Bordes, vicarius generalis.

Pro dioecesi Imae-Telluris: dominus Thomas
Nicolaus Bellaunay, vicarius generalis.

Pro dioecesi Pictaviensi: dominus Carolus
Iosephus Chaubier de Larnay, canonicus, theo-
logalis.

Pro dioecesi Engolismensi: dominus Rochus
Brunelière, canonicus, archipresbyter ecclesiae
cathedralis.

Pro dioecesi Lucionensi: dominus Augustus
Benjamin Gouraud, vicarius generalis, seminarii
superior.

Pro dioecesi Rupellensi: dominus Eutropius Leo
Thibaud, canonicus, archipresbyter ecclesiae cathe-
dralis.

Pro dioecesi Sancti-Dionysii: dominus Ludovicus
Margerie, vicarius generalis.

Pro dioecesi Sancti-Petri et Arcis-Gallicae
dominus Prudentius Guesdon, vicarius generalis.

Deinde ad instantiam promotorum, et de iussu
eminentissimi praesidis, vocati sunt nominatim omnes
qui concilio interesse tenebantur, qui reipsa omnes
aderant vel procuratores miserant.

Insuper lectum est decretum de subscriptione
decretorum, quo approbato, ad altare subscripta
sunt concilii decreta in forma assueta, ab omnibus
sive episcopis, sive episcoporum absentium pro-
curatoribus. Tandem ad instantiam promotoris,
iussit eminentissimus praeses legi decreta tum de
proximo concilio provinciali, tempore et loco ulte-
rius indicendis habendo, tum de fine huicce Agin-
nensi concilio imponendo. Et ita actum est.

Postea ad populum concionem habuit eminen-
tissimus cardinalis de felici praesentis concilii exitu,
patresque concilii et omnes adstantes paterna fer-
ventique charitate alloquens, acclamationes mox
decantandas explanavit. Dein hymnum *Te Deum*
inchoavit, choro alternis vocibus prosequente, cuius
in fine clerus ac populum solemniter benedixit.

Tunc demum a domino Sabathier, canonico
honorario Burdigalensi, decantatae sunt accla-
mationes, omnibus et praesulibus et sacerdotibus
et fidelibus uno ore et animo respondentibus.

Decantatis acclamationibus, reverendissimus do-
minus episcopus Aginnensis suavissimo sermone
eminentissimo Burdigalensi archipraesuli, reveren-
dissimis comprovincialibus episcopis, necnon et
procuratoribus, deputatis ac theologis, plebis suae
aedificationem ac splendorem suae Aginnensi dioe-
cesi ex celebratione concilii collatum, magistratibus

vero, ducibus militum omnibusque fidelibus meri-
tum pro honore quo civitatis Aginnensis veneran-
dos hospites prosecuti erant, ac zelum in sessioni-
bus publicis frequentandis, gratulatus est.

Osculo sancto tunc sese salutaverunt patres; et
a concilii promotore promulgata indulgentia centum
dierum iis qui sessioni interfuerant concessa ab
eminentissimo praeside, omnes ad aulam seminarii
maioris solemniter regressi sunt, hymnum *Magni-
ficat* clero decantante, patribus via quasi triumphali
incedentibus, innumerabilique populi multitudini
undequaque affluenti benedicientibus.

In sacello seminarii eminentissimus metropoli-
tanus orationem *Sub tuum* recitavit, sicque sessioni
et concilio finem imposuit.

ACCLAMATIONES PATRUM

in fine concilii Aginnensis.

Secretarius concilii. Gratias Deo omnipotenti,
bonorum omnium auctori et patri luminum.

Respondent omnes. Confiteantur tibi, Domine,
omnia opera tua, et pro impiorum blasphemiiis, no-
mini sancto tuo omnes sancti tui benedicant.

S. Beatissimae Dei genitrici Mariae immacu-
latae novus honor, nova gloria.

R. In omnibus viis hilaritate vultus sui, et bono
semper occursu filiis suis se pia mater ostendat.

S. Sanctissimo nostro patri Pio papae IX,
regi mansueto, Christi patientis vicario, ab ingratis
flagellato, et spinis coronato, pax et consolatio de
Spiritu sancto.

R. Induat eum Dominus virtute ex alto, et de
Sion tueatur eum; obvietque illi in omni tribu-
latione beata virgo Maria, quasi mater honorifi-
cata.

S. Eminentissimo nostro praesidi, sanctae Ro-
manae ecclesiae cardinali, Aquitaniae nostrae pri-
mati, sancti operis incipiendi auctori prudentissimo,
eiusdemque perficiendi constantissimo, magnae gra-
tiae, multi anni.

R. Magnae gratiae, multi anni, et sanctorum
operum felix consummatio.

S. Reverendissimis episcopis huius concilii patri-
bus, magnae gratiae cum multis annis.

R. Magnae gratiae, multi anni, iter prosperum,
tuta navigatio, et felix ad suas ecclesias reditus,
ut populi ab ore ipsorum verba salutis audiant, et
tota dilectione perficiant.

S. Omnibus huius concilii procuratoribus, cano-
nicis, deputatis et theologis, diversorum ordinum
religiosis, sancti laboris adiutoribus, boni operis
praemium.

R. Benefac, Domine, bonis et rectis corde, ut
cum his qui verbum tuum bene administraverunt
ab initio partem habeant.

S. Gloriosissimo Francorum imperatori Napo-
leoni, conciliorum nostrorum libertatis assertori,
nova laus, multae gratiae.

R. Custodiat eum Dominus protectione assidua,
et bonae voluntatis suae circumspectione tutissima.

S. Civitati Aginnensi, magistratibus et civibus
eius, piis ministrorum Dei hospitibus, pax et omni-
moda felicitas.

R. Sanctorum olim trita vestigiis, martyrum
rigata sanguine, aperiatur terra et novam sancto-
rum segetem semper fecunda germinet.

S. Omnibus huius provinciae Burdigalensis fide-
libus fidei, spei et charitatis augmentum, pax et
gaudium de Spiritu sancto.

R. Salvum fac populum tuum, Domine, et bene-
dic haereditati tuae, et rege eos, et extolle illos
usque in aeternum.

S. Nos tandem sancti operis adiutores, locis A mandatorum tuorum et ad aeternam simul pervenire
dissitos, maribus disiunctos, corde autem et spiritu coelestis concilii festivitatem.
semper unitos, fac, Domine, omnibus praere in via R. Fiat, fiat! Amen, amen!

VARIAE APPENDICES.

Nota. Litterae et allocutiones apostolicae appendicibus huius concilii insertae (I-V et VIII) omittuntur.

VI. De usu duplicis calicis, quando sacerdos eadem die duas missas celebrat.

(Ex decretis sacrae rituum congregationis recentioribus.)

Dubium I. An retinendus sit usus qui dicitur vigere . . . in Gallicis dioecesisibus, vel sit permitendus alibi, adhibendi scilicet ob peculiare rationes duos calices cum sacerdos duas celebrat missas eadem die in ecclesiis longe dissitis?

R. Usus duorum calicum in casu posse permitti. B

Dubium II. Et quatenus ob peculiare circumstantias huiusmodi usus retinendus sit, vel permitendus, quid servandum circa purificationem primi calicis, ut et reverentiae sacramento debitae consulatur, et sacerdos ieiunus maneat pro secunda missa . . . ?

R. Ad mentem. Mens est ut conficiatur instructio.

INSTRUCTIO.

Quando sacerdos eadem die duas missas dissitis in locis celebrare debet, in prima dum divinum sanguinem sumit, eum diligentissime sorbeat. Exinde super corporali ponat calicem, et palla tegat, ac iunctis manibus in medio altari dicat: *Quod ore sumpsimus*, etc. et subinde aquae vasculo digitos lavet dicens: *Corpus tuum*, etc. et abstergat. Hisce peractis, calicem super corporali manentem adhuc, C deducta palla, cooperiat, ceu moris est, scilicet primum purificatorio linteo, deinde patena ac palla, et demum velo. Post haec missam prosequatur, et completo ultimo evangelio, rursus stet in medio altari, et detecto calice inspiciat an aliquid divini sanguinis necne ad imum se receperit, quod plerumque continget. Quamvis enim sacrae species primum sedulo sorptae sint, tamen dum sumuntur, cum particulae quae circum sunt, undequaque sursum deferantur, nonnisi deposito calice ad imum redeunt. Si itaque divini sanguinis gutta quaedam supersit adhuc, ea rursus ac diligenter sorbeatur, et quidem ex eadem parte, qua ille primum sump-tus est. Quod nullimode omittendum est, quia sacrificium moraliter durat, et superextantibus adhuc vini speciebus ex divino praecepto compleri debet.

Postmodum sacerdos in ipsum calicem tantum D saltem aquae fundat quantum prius vini posuerat, eamque circumactam, ex eadem parte qua sacrum sanguinem biberat in paratum vas demittat. Calicem subinde ipsum purificatorio linteo abstergat ac demum cooperiat, uti alias fit, atque ab altari discedat.

Depositis sacris vestibus et gratiarum actione completa, aqua e calice dimissa pro rerum adiunctis vel ad diem crastinum servetur (si nempe eo rursus sacerdos redeat missam habiturus) et in secunda purificatione demittatur, vel gossipio aut stupa absorpta comburatur, vel in sacrario, si sit exsic-canda relinquatur, vel dimittatur in piscinam.

Cum autem calix, quo sacerdos primum est usus purificatus iam sit, si ille ipso pro missa altera indigeat, eum secum deferat: secus vero in altera missa diverso calice uti poterit.

Die 11 martii 1858.

VII. Decretum sacrae congregationis rituum quoad festum sanctissimi cordis Iesu.

Urbis et orbis.

Ex quo Clemens papa XIII festum in honorem sanctissimi cordis Iesu cum officio et missa nonnullis ecclesiis celebrare permisit, ad immensam divini huius cordis charitatem recolendam tanto ubivis ardore fideles populi se excitatos senserunt, ut nulla iam pene exstet dioecesis quae privilegium eiusdem festi peragendi ab apostolica sede se non impetravisse laetetur.

Id reverendissimi Galliarum episcopi attendentes, ut festum fidelium animis adeo iucundum et in omni fere catholico orbe tam concordi pietate frequentatum ab universa prorsus ecclesia amodo celebretur, humillima ea de re vota sua sanctissimo domino nostro Pio papae IX per subscriptum cardinalem, cum nuper in Galliis legati a latere munere fungeretur, subiici curarunt. Occasionem namque sibi datam lubenti animo arripientes publicum ac solemne in persona cardinalis legati testimonium exhibendi suae erga sedem apostolicam venerationis, ipsum Parisiis commorantem ingenti numero convenerunt, intimamque ac plenissimam adhaesionem suam Romano pontifici veluti catholicae unitatis centro et Iesu Christi in terris vicario professi, ut festum sacratissimi cordis Iesu ad universam extendere dignaretur ecclesiam enixis precibus postulavere.

Has autem preces florentissimi et sedi apostolicae obsequentissimi Galliarum episcopatus cum in urbem regressus sanctissimo domino nostro subscriptus cardinalis sacrae rituum congregationis praefectus retulisset, placuit sanctitati suae illas clementer excipere, novaque cupiens praebere incitamenta fidelibus ad amandum, redamandum, amplectendum vulneratum cor eius qui dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo, officium sanctissimi cordis Iesu pro regno Poloniae et clero Urbis a sacra rituum congregatione probatum die 11 maii anni 1765, cum respondente missa *Miserebitur*, in universa ecclesia quotannis celebrari mandavit sub ritu duplici maiore feria VI post octavam sanctissimi corporis Christi, servatis tamen rubricis, et firmis remanentibus, quoad ecclesias privilegium habentes vel ampliore ritu, vel alia die, vel diverso officio festum istud celebrandi, singularibus indultis ab apostolica sede hucusque concessis. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Die 23 augusti 1856.

Locus † sigilli.

C. episcopus Albanensis cardinalis Patrizi, sacrae rituum congregationis praefectus.

H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

IX. Decretum sacrae congregationis rituum quoad preces pro supremo imperante.

Imperii Galliarum.

Quod apostolus in prima ad Timotheum epistola non hortatur solum, sed obsecrat, ut orationes, postulationes, gratiarum actiones fiant pro regibus et omnibus qui in sublimitate sunt, ad quietam et tranquillam vitam in omni pietate et castitate agendam, id summus pontifex Clemens XIII religiose adeo fideliterque retinuisse ecclesiam catholicam docet, ut omnipotenti Deo, per quem reges

regnant et legum conditores iusta decernunt, sublimiores potestates ipsa non commendaverit modo, verum etiam propria quarundam nomina infra missae actionem sacris in diptychis recitari permiserit, earumque regionum consuetudines nunquam improbaverit, in quibus id more antiquissimo receptum fuisse constaret, dummodo de regibus ageretur qui spiritum unitatis in vinculo pacis cum ecclesia Romana servarent. (Clemens XIII, in brevi 5 maii 1761, ad imperatricem Mariam Theresiam et in litteris encyclicis diei 6 eiusdem mensis ad omnes Austriae ditionis episcopos.)

Cum itaque Galliarum imperator Napoleon III, per suum in urbe legatum huic sanctae apostolicae sedi exponi nuper fecerit, consuetudinem hanc nominandi supremum imperantem in missae canone a vetustissimo tempore, cuius originis memoria non est, in Galliis obtinuisse, moremque praeterea antiquitus introductum ibidem vigere pro eodem supremo imperante singulares preces addendi, tum in missis solemnioribus per annum, necnon in missa praesantificatorum, feria VI in parasceve, tum in praconio paschali, die sabbati sancti, atque in litanis sanctorum, cupiensque pios huiusmodi usus in toto Galliarum imperio custodiri, et apostolica accedente auctoritate omnimodam firmitatem accipere, cum supplicia hac de re vota sua per eundem legatum sanctissimo domino nostro Pio papae IX fecerit exhiberi, sanctitas sua, post maturam deliberationem, Romanorum pontificum decessorum suorum vestigia promens, qui supremos magnarum nationum principes, Romanae divi Petri cathedrae communionis vinculo sociatos, similibus identidem non dubitarunt cohonestare privilegiis, istiusmodi votis benigne censuit annuendum, praefatosque usus quibuscumque contrariis minime obstantibus, ratos habuit, et confirmavit, atque in omnibus et singulis dioecesis intra fines Gallici imperii constitutis servari praecepit.

Memor autem, quae in ecclesia fiunt, omnia ex apostoli praecepto¹ honeste et secundum ordinem fieri oportere, praenotatas pro supremo principe preces ita in omnibus Galliarum ecclesiis recitari voluit, ut una eademque sit ubivis usurpanda methodus, servatis ad unguem praescriptionibus quae sequuntur.

I. In missae canone nomen imperatoris adiciatur, hac adhibita formula „et pro imperatore nostro N...“, quae dicenda erit post mentionem factam Romani pontificis et episcopi dioecesan.

II. In missis solemnibus per annum, expleta antiphona quae dicitur communio, semel cantabitur versiculus „Domine, salvum fac imperatorem nostrum, et exaudi nos in die qua invocaverimus te“. Recitatis deinde orationibus postcommunione, illarum postremae addetur, sub unica conclusione, sequens collecta:

„Quaesumus, omnipotens Deus, ut famulus tuus imperator noster N..., qui tua miseratione suscepit regni gubernacula, virtutum etiam omnium suscipiat incrementa, quibus decenter ornatus, vitiorum monstra devitare, hostes superare, et ad te qui via, veritas et vita es, gratosus valeat pervenire. Per Dominum, etc.“

III. In missa praesantificatorum, feria VI in Parasceve, inter orationem pro cunctis ecclesiae ordinibus, et aliam pro catechumenis, haec pro imperatore dicatur:

„Oremus et pro gloriosissimo imperatore nostro N..., ut Deus et Dominus noster det illi sedium suarum assistricem sapientiam, qua populum sibi

A commissum gubernet in omni iustitia et sanctitate ad divinam gloriam et nostram perpetuam pacem.

Oremus. Flectamus genua.

R. Levate.

Omnipotens sempiterne Deus, qui regnis omnibus aeterna potestate dominaris, respice ad Francorum benignus imperium, ut et imperator iuste imperando, et populus fideliter obediendo ad gloriam tui nominis, et regni tranquillitatem unanimi pietate conspirent. Per Dominum, etc.“

IV. Praeconium paschale, sabbato sancto, hac ratione concludatur:

„Precamur ergo te, Domine, ut nos famulos tuos, omnemque clerum, et devotissimum populum una cum beatissimo papa nostro N..., et antistite nostro N..., necnon gloriosissimo imperatore nostro N..., quiete temporum concessa, in his Paschalibus gaudiis assidua protectione regere, gubernare et conservare digneris. Per Dominum, etc.“

V. In litanis sanctorum, cum devenit fuerit ad preces, inter versiculum „ut inimicos sanctae ecclesiae, etc.“, et alium „ut regibus et principibus, etc.“, addatur versiculus: „Ut imperatorem nostrum custodire digneris, R. Te rogamus, audi nos.“ Item post psalmum „Deus, in adiutorium, etc.“, dicto versiculo „Oremus pro pontifice nostro N..., R. Dominus conservet eum, etc.“, illico subiungatur:

„V. Oremus pro imperatore nostro N...“

„R. Domine, salvum fac imperatorem, et exaudi nos in die qua invocaverimus te.“

Denique absolutis precibus, immediate post orationem pro papa adiciatur superius notata collecta: „Quaesumus, omnipotens Deus, ut famulus tuus imperator noster N..., etc.“

Has itaque preces, quas iuxta formam modo descriptam approbare sanctitas sua dignata est, ita et non aliter in toto Galliarum imperio recitandas esse decrevit.

Inhaerens autem constitutionibus apostolicis prohibentibus ne in corpore missalis et breviarii Romani ullo pacto adiciantur quae, ex singulari privilegio, alicui tantum dioecesi, provinciae vel regno pertinent, ut id quoad superius indultas preces stricte ab omnibus servetur in Gallia, iussit preces ipsas, una cum praesenti decreto, nonnisi in appendice missalis et breviarii Romani ad usum diversorum locorum destinata, vel in supplemento missarum atque officiorum uniuscuiusque dioecesis proprio, apponi debere.

Quo vero expositae hucusque pontificiae suae voluntatis ordinationes ad notitiam episcoporum Gallici imperii perveniant, et illorum quilibet in commissa sibi dioecesi, iuxta debitum pastoralis officii, plenam earumdem ordinationum observantiam urgere possit, idem sanctissimus dominus noster, praesens voluit a sacra rituum congregatione edi decretum, contrariis non obstantibus quibuscumque.

Die 10 septembris 1857.

C. episcopus Albanensis cardinalis Patrizi, sacrae rituum congregationis praefectus.

Locus † sigilli.

H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

IMPERII GALLIARUM.

Promulgato in Galliis decreto, hoc vertente anno, die 10 septembris a sacra rituum congregatione edito, quo precum publicarum pro imperatore recitandarum methodus et forma praescribitur, haesitantes nonnulli episcopi circa verum decreti ipsius sensum in articulo secundo, haec proposuerunt dubia:

1. An in versiculo *Domine, salvum fac*, etc., quem praedictus articulus secundus recitari iubet

¹ I Cor. XIV, 40.

in missis solemnibus, expleta communionis antiphona, A adiaci debeat nomen proprium imperatoris post verba *Imperatorem nostrum*, prout hucusque fieri consuevit?

2. Quomodo intelligenda sit praescriptio dicti articuli secundi qua parte statuit versiculum *Domine, salvum fac*, etc., cantandum esse *semel*. Num ita ut tantummodo a celebrante, seu clero, cantari debeat? An potius ita, ut semel quidem cantari debeat, sed iuxta receptum morem alternatim et a celebrante, seu clero, et a populo?

His porro dubiis ad sacram rituum congregationem pro opportuna declaratione delatis, eadem sacra congregatio respondendum censuit:

Ad primum, affirmative;

Ad secundum, negative quoad primam partem; affirmative, quoad secundam.

Hanc vero sacrae congregationis declarationem, referente subscripto secretario, sanctissimus dominus B noster Pius papa IX ratam habuit et confirmavit, eandemque veluti partem praecitati decreti diei 10 septembris 1857, ab omnibus ad quos spectat servari praecepit, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Die 17 decembris 1857.

C. episcopus Albanensis cardinalis Patrizi, sacrae rituum congregationis praefectus.

Locus † sigilli.

H. Capalti, sacrae rituum congregationis secretarius.

X. Responsum sacrae Romanae universalis inquisitionis quoad usum matrimonii.

Consultatio. — Quaeritur a sede apostolica qua nota theologica dignae sint tres propositiones sequentes, nimirum:

1. Ob rationes honestas coniugibus uti licet C matrimonio eo modo quo usus Onan.

2. Probabile est istum matrimonii usum non esse prohibitum de iure naturali.

3. Nunquam expedit interrogare de hac materia utriusque sexus coniuges, etiamsi prudenter timeatur ne coniuges, sive vir sive uxor, abutantur matrimonio.

RESPONSUM.

Feria IV, die 21 maii 1851.

In congregatione generali sacrae Romanae et universalis inquisitionis, habita in conventu Sanctae Mariae supra Minervam coram eminentissimis et reverendissimis dominis sanctae Romanae ecclesiae cardinalibus, contra haereticam pravitatem generalibus inquisitoribus, propositis dubiis, ut supra, iidem eminentissimi ac reverendissimi rescribi mandarunt.

Ad 1. Propositionem esse scandalosam, erroneam, D et iuri naturali matrimonii contrariam.

Ad 2. Propositionem esse scandalosam, erroneam, et alias implicite damnatam ab Innocentio XI, propositione 49.

Ad 3. Propositionem prout iacet [esse] falsam, nimis laxam, et in praxi periculosam.

Angelus Argenti, sacrae Romanae et universalis inquisitionis notarius.

XI. Sacrae Romanae universalis inquisitionis encyclica ad omnes episcopos adversus magnetismi abusum.

Feria IV, die 30 iulii 1856.

In congregatione generali sacrae Romanae et universalis inquisitionis, habita in conventu Sanctae Mariae supra Minervam, eminentissimi ac reverendissimi domini cardinales in tota republica chri-

stiana adversus haereticam pravitatem generales inquisitores, mature perpensis iis quae circa magnetismi experimenta a viris fide dignis undequaque relata sunt, decreverunt edi praesentes litteras encyclicas ad omnes episcopos ad magnetismi abusum compescendos.

Etenim compertum est novum quoddam superstitionis genus invehi ex phaenomenis magneticis, quibus haud scientiis physicis enucleandis, ut par esset, sed decipiendis ac seducendis hominibus student neoterici plures, rati posse occulta, remota ac futura detegi magnetismi arte, vel praestigio, praesertim ope muliercularum, quae unice a magnetizatoris nutu pendent.

Nonnullae iam hac de re a sancta sede datae sunt responsiones ad peculiare casus, quibus reprobantur tanquam illicita illa experimenta, quae ad finem non naturalem, non honestum, non debitis mediis adhibitis assequendum, ordinantur; unde in similibus casibus decretum est feria IV, 21 aprilis 1841: *Usus magnetismi, prout exponitur, non licere*. Similiter quosdam libros eiusmodi errores pervicaciter disseminantes prohibendos censuit sacra congregatio. Verum quia praeter particulares casus de usu magnetismi generatim agendum erat, hinc per modum regulae sic statutum fuit feria IV, 28 iulii 1847: „Remoto omni errore, sortilegio, explicita aut implicita daemonis invocatione, usus magnetismi, nempe merus actus adhibendi media physica aliunde licita, non est moraliter vetitus, dummodo non tendat ad finem illicitum, aut quomodolibet pravum. Applicatio autem principiorum et mediorum pure physicorum ad res et effectus vere supernaturales, ut physice explicentur, non est nisi deceptio omnino illicita, et haereticalis.“

Quamquam generali hoc decreto satis explicetur licitudo aut illicitudo in usu aut abusu magnetismi, tamen adeo crevit hominum malitia, ut neglecto licito studio scientiae, potius curiosa sectantes magna cum animarum iactura ipsiusque civilis societatis detrimento, ariolandi divinandive principium quoddam se nactos gloriantur. Hinc somnambulismi et clarae intuitionis, uti vocant, praestigiis, mulierculae illae, gesticulationibus non semper verecundis abreptae, se invisibilia quaeque conspiciere effutunt, ac de ipsa religione sermones instituere, animas mortuorum evocare, responsa accipere, ignota ac longinqua detegere, aliaque id genus superstitiosa exercere ausu temerario praesumunt, magnum quaestum sibi ac dominis suis divinando certo consequutur. In hisce omnibus, quacumque demum utantur arte vel illusionem, cum ordinentur media physica ad effectus non naturales, reperitur deceptio omnino illicita et haereticalis, et scandalum contra honestatem morum.

Igitur ad tantum nefas, et religioni et civili societati infestissimum efficaciter cohibendum, excitari quam maxime debet pastoralis sollicitudo, vigilantia ac zelus episcoporum omnium. Quapropter, quantum divina adiutrice gratia poterunt locorum ordinarii, qua paternae charitatis monitis, qua severis obiurgationibus, qua demum iuris remediis adhibitis, prout attentis locorum, personarum temporumque adiunctis, expedire in Domino iudicaverint, omnem impendant operam ad huiusmodi magnetismi abusum reprimendos et avellendos, ut dominicus grex defendatur ab inimico homine, depositum fidei sartum tectumque custodiatur, et fideles sibi crediti a morum corruptione praeserventur.

Datum Romae, in cancellaria Sancti Officii apud Vaticanum, die 4 augusti 1856.

V. cardinalis Macchi.

SYNODUS DIOECESANA SANCTI-DIONYSII II

1859 septembris 12-6.

Synodus dioecesis Sancti-Dionysii II in insula A dicta la Réunion, celebrata a die 12 ad diem 16 septembris 1859, sub Amando Renato Maupoint, episcopo Sancti-Dionysii.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) Ordonnances synodales de monseigneur Amand-René Maupoint, évêque de Saint-Denis, publiées à son second synode diocésain tenu les 12, 13, 14, 15 et 16 septembre 1859. Paris, imprimerie Simon Raçon et Cie, 1, rue d'Erfurth, 1859.

In-8°, 82 p. — Paris, Bibl. nat. B 21250.

P. 6, praecedens synodus dioecesis celebrata est anno 1858.

2) Discours synodaux prononcés par Mgr Amand-René Maupoint, évêque de St-Denis, à ses synodes de 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, accompagnés des convocations à ces mêmes synodes et de sa circulaire sur les études ecclésiastiques. Angers, E. Barassé, imp.-lib. de Mgr l'évêque et du clergé 1863.

In-12°, 2 f.-IX - 459 p. — Lyon, abbé Martin; Paris, Bibl. nat. B 19685.

P. 1, synodus celebrata anno 1858. P. 58, synodus anno 1859 (septembris 12-6). P. 101, synodus anno 1860 (septembris 24-8). P. 178, synodus anno 1861 (septembris 21-3). P. 277, synodus anno 1862.

SYNODUS DIOECESANA ANDEGAVENSIS

1859 septembris 27-9.

Synodus dioecesis Andegavensis in Gallia, celebrata diebus 27, 28 et 29 septembris 1859, sub Guillelmo Laurentio Ludovico Angebault, episcopo Andegavensi.

Exstant constitutiones synodales in operibus quibus tituli:

1) Histoire du synode diocésain d'Angers, tenu par Mgr Guillaume-Laurent-Louis Angebault, évêque d'Angers, les 27, 28 et 29 septembre 1859. Angers,

B imprimerie de Lainé frères, rue Saint-Laud, 9, 1860.

In-8°, 99 p. — Paris, Bibl. nat. B 18895.

2) Statuts synodaux donnés au clergé du diocèse d'Angers par Mgr Guillaume-Laurent-Louis Angebault, évêque d'Angers, après le synode tenu les 27, 28, 29 septembre 1859. Première partie. Angers, E. Barassé, imp.-lib. de Mgr l'évêque et du clergé, rue Saint-Laud, 83, M. DCCC. LX.

In-8°, VII - 266 p. — Lyon, séminaire.

SYNODUS DIOECESANA MONTALBANENSIS

1859 octobris 8.

Synodus dioecesis Montalbanensis in Gallia, celebrata die 8 octobris 1859.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Ordonnances synodales et mandement de monseigneur l'évêque de Montauban. [*Insigne.*] Mon-

tauban, Forestié fils (Charles), imprimeur de Mgr l'évêque et du clergé, place Impériale.

Sine anno (1859), in-8°, 1 f.-21 p. — Chambéry, C séminaire.

P. 1, haec statuta edita sunt in synodo dioecesis celebrata die 8 octobris 1859.

CONCILIIUM VENETUM I

1859 octobris 18-novembris 4.

Concilium provinciale Venetum I in Italia, celebratum a die 18 octobris ad diem 4 novembris 1859, sub Angelo Ramazzotti, patriarcha Veneto.

Bibliographia:

1) Acta et decreta concilii provincialis Veneti primi, habiti anno MDCCCLIX ab excellentissimo et reverendissimo d. d. Angelo Ramazzotti, s. c. r. a. maiestatis a conciliis intimis, a supremis dignitatibus coronae regni Longobardi-Veneti capellano, abbate commendatario perpetuo S. Cypriani de Muriano, D miseratione divina ac apostolicae sedis gratia sanctae metropolitanae ecclesiae Venetiarum patriarcha, Dalmatiaeque primate etc. etc. etc., a sancta sede reco-

gnita et adprobata. Venetiis, typis Josephi Grimaldo, seminarium patriarchale edidit, MDCCCLXIII.

In-8°, IX p. (praefatio, approbatio) - 275 p. — Roma, Vaticana.

P. 213-32, litterae apostolicae *Deus humanae* qua conventio cum Austriae imperatore rege apostolico confirmatur, sub data Romae, 3 novembris 1855. Conventio autem datur Viennae, 18 augusti 1855.

2) Acta et decreta sacrorum conciliorum recentiorum, collectio Lacensis, auctoribus presbyteris s. J., e domo b. v. M. sine labe conceptae ad Lacum. Tomus textus . . . Friburgi Brisgoviae, sumtibus Herder, MDCCCLXXXII, col. 283-374.

IOSEPHUS ALOYSIUS, SANCTAE ROMANAE ECCLESIAE PRESBYTER CARDINALIS TREVISANATO,

sacrae caesareae regiae apostolicae maiestatis a consiliis intimis, imperatorii ordinis Austriaci Coronae et ferreae magnae Crucis eques et praelatus, a supremis dignitatibus coronae regni Longobardi-Veneti capellanus, abbas commendatarius perpetuus Sancti Cypriani de Muriano, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia sanctae metropolitanae ecclesiae Venetiarum patriarcha Dalmatiaeque primas etc. etc. etc.

Quod omnium erat in votis, quod iamdiu a cunctis efflagitabatur, ut nempe provincialis concilii,

quod in hac alma Venetiarum urbe iam ab anno 1859 celebratum fuit, decreta et acta typis ederentur, tandem, Deo adiuvante et immaculata Deipara opem ferente, absolutum perfectumque est. Illud autem praecipue in causa fuit, cur hucusque ipsum provinciale concilium evulgari non potuerit, quod pientissimi ac religiosissimi praedecessoris nostri Angeli Ramazzotti, cuius nomen semper apud nos in benedictione erit, acerba et lacrimabilis mors rem optime inceptam praeter omnium opinionem retardaverit. Neminem profecto latet, quanta animi alacritate quantoque studio optimus ille pastor adlaboraverit, ut ipsum concilium cogere, ut rite recteque celebraretur, atque ad optatum finem om-

nium huius Venetae provinciae praesulum suffragiis A perduceretur. Verum enim vero vigilantissimi praesulis sollicitudo non acquievit; sed statim ac absolutum concilium fuit, hyemis rigores atque longi itineris molestias despiciens, Romam profectus est, ut propriis manibus acta universa concilii beatissimo patri et domino nostro Pio divina providentia papae IX consignaret, eo sane consilio, ut ipsa decreta Christi vicarius et apostolorum principis successor sapientissimo suo iudicio expenderet, suaeque inviolabili auctoritate firmaret. Interim dum Romae eadem acta et decreta sanctissimi pontificis supremo iudicio confirmarentur et adprobata Venetias remitterentur, illustris haec archidioecesis amantissimo suo viduata fuit pastore, ac propterea rursus ipsius concilii evulgationem retardari oportuit. Ast Deus ille, qui, ut inquit sanctus Paulus, infirma mundi elegit, ut confundat fortia¹, nos indignos prorsus pro sua misericordia ad sublimem hanc B sancti Laurentii Iustiniani patriarchalem cathedram evexit, ut ea omnia, quae ad ipsius maiorem gloriam, ad bonum ecclesiae atque ad animarum salutem conferre possunt, pastoralis sollicitudine compararemus. Hinc nihil nobis magis cordi fuit, statim ac ab Utinensi archidioecesi ad Venetam hanc ecclesiam translati fuimus, quam ut acta concilii, cui et nos libenter interfuimus, quantocyus ederemus, ut omnibus ea innotescerent, quae in commune bonum episcopi in unum collecti sapientissime statuerunt.

Faxit interea Deus, ut omnes iuxta normam in hac ipsa synodo constitutam studio concordiae vitam moresque suos diligenter componant! Quod ut facilius obtineri queat, vos, venerabiles fratres, ministerii nostri cooperatores, obtestamur atque per viscera domini nostri Iesu Christi obsecramus, ut nedum prompto hilarique animo ipsius concilii decreta suscipiatis, sed et opere, quod maxime interest, C compleatis. Hoc enim modo fiet, ut difficillimis praesertim hisce temporibus dignitas sacerdotalis, contra quam scelestissimi homines tantopere debauchantur, sarta tectaque conservetur, et Christi fideles presbyterorum exemplis succensi, ad ea omnia, quae ad ipsorum salutem constituta sunt, sanctissime implenda excitentur atque inflammentur. Quod si nobis omnibus adlaborandum perpetuo est, ut paremus Domino plebem perfectam, qua ratione, amabo vos, id melius consequemur, quam plena et fidei observantia eorum omnium, quae in ipsa synodo praescribuntur? Hinc populo vestris curis commisso, venerabiles fratres, necesse est, ut quae praecepta sunt ita exponatis, ut ad ipsorum obedientiam ignitis verbis cunctos excitetis.

Vos quoque, filii in Christo carissimi, illud attente consideretis velimus, quod huiusce Venetae provinciae episcopi universi in hac concilii celebratione nihil D aliud in mente habuerunt, quam ut maiorem omnipotentis Dei gloriam promoverent atque animarum vestrarum saluti omni meliori modo consulerent. Oh, si quae a patribus praecepta sunt, a filiis ad amussim observarentur, et morum integritas et innocentiae candor et religionis amor et fidei firmitas et caritatis ardor et omnium virtutum ornamenta ubique refflorescerent! In tanta temporum acerbitate, in tanto cuiuscumque auctoritatis contemptu, vos, dilectissimi filii, verbis apostoli Pauli alloquimur: „Obedite praepositis vestris, et subiaceat eis. Ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri.“² Illud vero maneat vobis semper alta mente repositum, Dei vocem audire, qui pastorem ecclesiae verba exaudit; ac propterea, „hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra,“³ sed

cum gaudio illam suscipite, ut uberrimos spiritualis vitae fructus in animis vestris edere valeat.

Interim gratia domini nostri Iesu Christi et caritas Dei et communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus vobis. Amen.

Datum Venetiis, in residentia nostra patriarchali, nonis aprilis anno 1863, ipso domini nostri Iesu Christi resurrectionis die.

† Iosephus Aloysius, cardinalis patriarcha.
Io. Baptista canonicus Ghega, cancellarius patriarchalis.

Concilii adprobatio.

ANGELO RAMAZZOTTI,

Venetiarum patriarchae etc. etc. etc.

Perillustris ac reverendissime domine uti frater.

Acceptis actis primae synodi provincialis Venetiarum, sanctissimus dominus noster et sacra haec congregatio Tridentini iuris interpres ac vindex probavit maxime laudavitque zelum amplitudinis tuae, quo patriarchatus gubernacula vix suscepisti, et posthabitis horum tristissimorum temporum difficultatibus, suffraganeos antistites in coetum convocare iuxta sacrorum canonum praescriptiones et hortamenta a sanctitate sua recentissime semel iterumque facta, non retardasti. Sed et insuper instituto synodicorum decretorum examine, idem sanctus pater, cui res isthaec de more specialiter relata est, et eminentissimi patres non parum habuerunt, cur sapientiam, consilium ac sollicitudinem commendarent, qua ratio ac norma istius excolendi dominici agri collatis una consiliis instituta est, ac perpetuo servanda mandata. Ea namque singula, quae fidem et christianam doctrinam, personas ecclesiasticas et res sacras, praesertim sacramenta, respiciunt, talia visa sunt, ut ad cultum divinum conservandum et augendum ac spiritualem populi utilitatem promovendam et amplificandam mirifice conducere queant. Itaque, cum haec in usum deducta fuerint, spes certissima, Deo iuvante, effulget, illud fore, ut non solum, quae zizania istis inimicus homo forte superseminaverit, radicitus evellantur et a bono semine segregentur, sed et, si iterum vafferimus ille humani generis hostis malum semen clam effundere studeat, a strenuis dominici agri operariis, antequam adolescat, in tempore suffocetur ac perimatur. At unum est, quod sine speciali laude abire nolim, videlicet continuo servata in synodalibus actionibus ratio, ut quasi fundamentum iacerentur sanctissimi domini nostri oracula, quae in suis publicis actis saluberrime identidem promulgavit, ex quo inter tot ac tanta, quae nunquam desinunt, rerum discrimina, Petri naviculam gubernandam aggressus est. Ceterum de peculiaribus horum temporum erroribus ubique misere grassantibus, quos everti ac dissipari rei ratio postulat, pro certo habet haec sacra congregatio huiusmodi caput reservatum esse, ut in altera, quae iam indicta est, synodo apprime pertractetur. Denique nonnulla, quae in actorum synodicorum examine adnotata sunt, habebis ex pagella, quae hisce litteris attexitur.

Haec scripsi amplitudini tuae ex auctoritate summi pontificis deque patrum eminentissimorum sententia. Ego vero singulatim impensos animi mei sensus ex corde testatos velim amplitudini tuae, cui fausta quaeque ac salutaria a Domino precor.

Amplitudinis tuae uti frater studiosissimus

P. cardinalis Caterini, praefectus.

A. Quaglia, secretarius.

Romae, 23 ianuarii 1861.

¹ I Cor. I, 27.

² Hebr. XIII, 17.

³ Ps. XCIV, 8.

Edicta de concilio provinciali Venetiarum primo.

Nos Angelus Ramazzotti,

sacrae caesareae regiae apostolicae a consiliis intimis, a supremis dignitatibus coronae regni Longobardi-Veneti capellanus, abbas commendatarius perpetuus Sancti Cypriani de Muriano, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia patriarcha Venetiarum Dalmatiaeque primas, Venetiarum provinciae metropolita, etc. etc. etc.

Cum lege Tridentinorum patrum sanctissima cautum sit, ne metropolitani, quolibet saltem triennio, provincialem synodum cogere omitterent, cumque, praesertim post conventionem initam inter summum pontificem et Austriae imperatorem, nihil sit, cur summe expetendum Venetae huius provinciae bonum diutius differatur: Nos, qui, meritis licet imparibus, metropolitanam hanc sedem iam ferme ab anno conscendimus, saluberrimam hanc nostri muneris partem alacriter praestare volentes, singulos provinciae nostrae illustrissimos ac reverendissimos episcopos, litteris nominatim iis datis, ad synodum in nostra patriarchali ecclesia habendam vocavimus.

Praesenti porro hoc edicto, hanc ipsam provincialem synodum in patriarchali basilica Sancti Marci Venetiarum, die 29 maii anni 1859 inchoandam, poenis a iure statutis, indicimus ac denuntiamus tum praefatis illustrissimis ac reverendissimis episcopis, tum iis, qui de iure vel de consuetudine adesse aut debent aut possunt, tum ceteris, qui hoc ad se pertinere quavis ratione putarint, nominatim vero abbatibus nullius dioecesis, qui intra provinciae nostrae fines constituti, sibi metropolitanum, cuius synodo intersint, ad formam Tridentini non elegerunt, capitulo metropolitanae ecclesiae nostrae, nec non aliarum ecclesiarum cathedralium capitulis, quae, ut mos est, a suis procuratoribus in synodo repraesentantur.

Eo autem, ut nemo vel ignorantiae excusationem adducere vel se neglectum dicere audeat, edictum hoc, nostro sigillo et cancellarii patriarchalis subscriptione munitum, typis evulgari, et ad valvas tum ecclesiae nostrae metropolitanae, tum singularum cathedralium ac ceterarum in universa nostra provincia insignium ecclesiarum, affigi mandamus.

Datum Venetiis, die 19 aprilis 1859.

† Angelus, patriarcha.

Io. Baptista, canonicus Ghega, cancellarius patr.

Locus † sigilli.

Nos Angelus Ramazzotti,

sacrae caesareae regiae apostolicae maiestatis a consiliis intimis [etc. vide supra].

Per edictum datum 19 praeteriti mensis aprilis, provincialem synodum in patriarchali basilica Sancti Marci Venetiarum, die 29 maii inchoandam solemniter indiximus.

Verum cum interim, spe pacis amissa, bellum exardescere coeperit, quo perdurante episcopi neque suas relinquere sedes prudenter possint, neque synodalibus pertractationibus, qua par est, animorum tranquillitate interesse; episcoporum ipsorum expetito consilio, dictum provinciale concilium ad tranquilliora tempora (quae utinam quam primum effulgeant!) differre decrevimus.

Quapropter omnibus ac singulis, quos in commemorato edicto ad synodum convocavimus, per praesens prorogationis edictum denuntiamus ac declaramus, indictum pro die 29 maii provinciale concilium suspensum esse ac prorogatum, quoadusque opportunior rei publicae conditio illud

A cogere, sicuti firmissime in animo habemus, nobis permittat. Interim reverendissimos antistites ceterosque omnes, qui interesse debebant, vehementissime in Domino rogamus, ut iam coeptos fortasse labores atque initas consultationes de rebus ad synodum pertinentibus non intermittant, sed potius maiori alacritate atque assiduitate urgeant, ita ut, quod dilatione amittitur, maturitatis atque perfectionis merito reparetur.

Simul autem humillimas easque ardentissimas preces coram Deo fundere nunquam cessemus, ut, plenissima ecclesiae pace restituta, exoptatum synodali constitutionum opus aggredi atque complere quamprimum valeamus.

Ut autem rei notitia ad omnes, quorum interest, queat pervenire, praesens hoc prorogationis edictum, nostro sigillo et cancellarii nostri subscriptione munitum, typis evulgari et ad valvas tum ecclesiae nostrae metropolitanae, tum singularum cathedralium, ac ceterarum in universa nostra provincia insignium ecclesiarum affigi volumus atque mandamus.

Datum Venetiis, die 12 maii 1859.

† Angelus, patriarcha.

Io. Baptista, canonicus Ghega, cancellarius patr.

Locus † sigilli.

Nos Angelus Ramazzotti,

sacrae caesareae regiae apostolicae maiestatis a consiliis intimis [etc. vide supra].

Concilium provinciale litteris datis die 19 mensis aprilis anni currentis indictum, bello interim exorto, per alias nostras litteras die 12 subsequentis maii prorogatum, ad tranquilliora tempora, de confratrum etiam nostrorum episcoporum consilio, differri decrevimus.

Cum vero de omnipotentis Dei misericordia rerum facies in provincia nostra nuper per pacem initam immutata sit, nihil propterea in praesentiarum obstare iudicamus, quominus tantum opus, diu concordique voto expetitur, tandem perficiendum curemus.

Igitur, opitulante Domino, intercedente beatissima ac sine labe originali concepta Deipara virgine sanctisque omnibus, quorum patrocinio Venetae provinciae ecclesiae gloriantur, primum antedictum provinciale concilium in hac urbe, in cathedrali nostra et metropolitana divi Marci basilica solemniter celebrandum, et die 18 proximi mensis octobris inchoandum edicimus atque statuimus.

Quapropter omnes et singulos provinciae nostrae illustrissimos ac reverendissimos episcopos aliosque quoscumque, qui de iure vel de consuetudine adesse aut debent aut possunt aut hoc edictum ad se pertinere putarint; nec non abbates nullius dioeceseos, qui intra provinciae nostrae fines constituti sibi metropolitanum, cuius synodo intersint, ad formam sacri concilii Tridentini non elegerunt, capitulum metropolitanum ecclesiae nostrae et aliarum ecclesiarum cathedralium capitula, per suos procuratores in synodo repraesentanda, auctoritate nostra patriarchali poenisque a iure statutis, iterum requirimus, nominatim monemus et hortamur, ut die et loco praestitutis, per se vel procuratores legitime delegatos, in concilium provinciale commemoratum convenire ac personaliter eidem sacrisque omnibus functionibus ad synodum usque absolutam patrumque dimissionem interesse teneantur.

Interim autem omnes ad thronum gratiae cum fiducia adeamus, Deumque humillimis ac assiduis precibus exoremus, ut, eius Spiritu afflante, quidquid melius cleri populiue nobis concrediti ne-

cessitatibus expediat, ad Domini gloriam animarumque salutem opportune deliberare possimus. Ut denique omnibus, quorum interest, hoc innotescat edictum, idem maiori nostro sigillo et cancellarii nostri subscriptione munitum, typis evulgari et ad valvas tum ecclesiae nostrae metropolitanae, tum singularum cathedralium ac ceterarum in universa

A nostra provincia insignium ecclesiarum affigi mandamus.

Datum Venetiis, ex aedibus patriarchalibus, die 17 septembris 1859.

† Angelus, patriarcha.

Io. Baptista, canonicus Ghega, cancellarius patr. *Locus † sigilli.*

DECRETA CONCILII.

In nomine sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, amen.

Nos Angelus, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia patriarcha Venetiarum, ad Dei omnipotentis, beatae Mariae virginis Deiparae sine labe originali conceptae ac sanctorum Marci evangelistae et Laurentii protopatriarchae nostri ceterorumque patronorum nostrorum laudem, haec pro christianae morum disciplinae conformatione, qua clerum populumque fidei nostrae concreditum praelucere totis in Christo visceribus expetimus, de consilio et assensu reverendissimorum dominorum coepiscoporum nostrorum in hac sacra synodo provinciali Veneta prima decernimus, statuimus atque sancimus.

Sanctissimae virgini Mariae sine labe conceptae synodi dicatio.

Quod ab ipsa synodi inchoatione lubentissime unanimi suffragio decrevimus, ut sive ad solemniorum fidei nostrae professionem, sive ad debitos reverentiae, amoris ac grati animi sensus testandos, sive ad uberiores elucubrationum nostrarum fructus impetrandos, sanctissimae virgini Deiparae, inter omnes filios Adae singulari prorsus divinae gratiae munere ab originali culpa praeservatae, primum hoc Venetae provinciae concilium sanctum esset ac dicatum, illud nunc, synodo absoluta atque ad laetum ultra spem exitum perducta, maxima cum alacritate implere contendimus.

Tibi igitur, sanctissima Virgo, haec sacra synodus, in nomine Domini congregata, se suaque omnia in honorem purissimae conceptionis tuae, per dogmaticam sanctissimi domini nostri Pii papae IX definitionem, toto plaudente terrarum orbe, inter articulos fidei recensitae, humillime vovet ac consecrat. Recipe, virgo piissima, recipe in tuam benedictam fidem primam hanc provincialem synodum tuis sincerissime congaudentem triumphis, tuis confidentem praesidiis. Recipe patriarcham antistitesque omnes, clerum populumque inclytae Venetiarum urbis totiusque provinciae in tuam singularem custodiam, animosque ac vires servorum tuorum ad ea opere exsequenda, quae mente coelitus colustrata intellexerunt, ampliori gratia exorata corroboros. Impetra omnibus fidelitatem, impetra constantiam, quousque perveniant ad beatissimam illam coelestis ecclesiae societatem, cuius umbratilis quaedam prolusio ac tenue vestigium in ipso concilio, tanta animorum consensione tantoque gaudio concelebrato, nobis, Deo largiente, monstratum est.

DECRETA PRAEIVIA IN PRIMA SESSIONE PROMULGATA.

Decretum de synodo inchoanda.

Nos Angelus, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia patriarcha Venetiarum, primas Dalmatiae, ecclesiasticae Venetae provinciae metropolitanae etc. etc.¹

Ad Dei omnipotentis, beatissimae Deiparae sine labe originali conceptae ac sancti Marci evangelistae ceterorumque patronorum nostrorum laudem, de

consilio et consensu reverendissimorum coepiscoporum nostrorum, decernimus hac ipsa die, quae 18 est mensis octobris, anni a nativitate dominica 1859, et pontificatus sanctissimi domini nostri Pii papae IX decimi quarti, adiutrice divina miseratione, initium fieri atque adeo iam factum esse concilii Veneti provincialis primi, quod die 10 septembris huius anni nostra metropolitana auctoritate secundo indiximus, denuntiavimus et promulgavimus.

Decretum de officialibus synodo celebrandae deputatis.

Cum nonnulli officiales ac ministri requirantur, ut ea, quae in synodo facienda sunt, diligenter, celeriter, fructuose perficiantur, ideo delegimus¹:

Promotores synodi: Admodum reverendum dominum Frid. Mariam Nob. Zinelli, Franc. doctorem ex comitibus Falier.

Secretarium synodi: Admodum reverendum dominum Franc. doctorem Panella.

Secretario adiunctum seu lectorem: Reverendum dominum Ignatium Zorzetto.

Notarium: Admodum reverendum dominum J. B. Ghega.

Praefectos synodali disciplinae: Admodum reverendos dominos Ant. Visentini, Car. Maccarini.

Praefectum synodali scrutinio: Admodum reverendum dominum J. B. Andreotta.

Confessarios synodi: Admodum reverendos dominos Franc. doctorem ex comitibus Falier, I. de Ménech, I. B. Andreotta, I. B. doctorem Zannettini, J. doctorem Roder, reverendum patrem Sebastianum Casara.

Magistros caerimoniarum: Reverendos dominos Ant. dell'Andrea, Car. Vorano.

Ostarios: Reverendos dominos Alex. Tori, Marcum Moratto, Barth. Degan, Franc. Giustina.

Et ne singulorum causae graviorum rerum cursum impedire aut retardare possint, ad cognoscendas absentium, si qui forte erunt, excusationes et eorum, qui ante finem synodi iustam aliquam ab ea discedendi causam se habere existimaverint, nec non ad cognoscendas accusationes et querelas contra quoscumque delatas, et alias causas et controversias inter quosvis ortas, etiam inter reverendissimos episcopos et eorum capitula,

Iudices querelarum et excusationem constituimus et nominamus: Reverendissimos dominos Benedictum de Riccabona, comitem Romanum, episcopum Veronensem; Camillum ex comitibus Benzon, episcopum Adriensem; quibus adiungimus: admodum reverendissimos dominos Antonium Franciscum Marchi, Ioannem Baptistam Andreotta,

ut praedictas causas omnes diligenter prius discussas ad nos in synodo referant, ut, prout nobis videbitur, quod magis expediat in Domino decernamus ac definiamus.

Decretum de modo vivendi et de praeiudicio non afferendo et de non discedendo.

Scientes, quod initium sapientiae est timor Domini, sententiam beati Iacobi humiliter nobis pro-

¹ Eadem ratione cetera decreta praevia incipiunt.

¹ Titulos et officia horum, qui sequuntur, virorum omisimus, cum in fine concilio iterum indicentur.

ponimus: „*Si quis autem vestrum indiget sapientia, A postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter et non improperat, et dabitur ei . . . Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est, descendens a patre luminum.*“¹ Ideoque statuimus et decrevimus, vos omnes et singulos, qui hic adstatis, exhortandos esse, prout exhortamur, ut in timore Dei ambuletis, et desideria carnis compescatis, et instetis orationibus, quotidie pro pace principum christianorum et unitate ecclesiae, divinam bonitatem deprecantes; reverendissimos autem patres et dominos episcopos ceterosque omnes, qui de iure vel de consuetudine, vel ex nostro beneplacito, ad hanc synodum acciti fuistis, summopere exhortamur, ut assidue in Dei laudes incumbatis, hostias et preces offerendo pro sanctissimo domino nostro Pio papa IX, pro augustissimo imperatore rege nostro Francisco Iosepho, pro regibus et ceteris omnibus, qui in sublimitate constituti sunt, et pro omnibus hominibus, ut quietam et tranquillam vitam agamus, pace fruamur et fidei incrementum videamus.

Obsecramus pariter reverendissimos episcopos fratres nostros ceterosque omnes, qui huic synodo adsunt, per dominum nostrum Iesum Christum et per caritatem Spiritus sancti, ut cum omnes pietatis opes omnesque episcopaliū virtutum facultates, quibus uberrime praefulgent, in commune ad spiritualia provinciae commoda perpetuo conferant, tum vero praecipue salutaribus consiliis sanctissimisque precibus synodalem hunc totius provinciae conventum, quem, Spiritu sancto auctore, mox aggressi sumus, adiuuvare studeant.

In sentiis vero dicendis, iuxta Toletani concilii decretum², in loco benedictionis considentibus dominis sacerdotibus, nullus audeat aut immodestis vocibus perstrepere, aut tumultibus perturbare, nullus falsis vanisque aut obstinatis disceptationibus contendere; sed quidquid dicatur, sic mitissima verborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendantur, nec recti iudicii acies perturbato animo inflectatur.

Insuper, de nostra metropolitana auctoritate statuimus et decernimus, quod si forte alicui contigerit debito in loco non sedere et sententiam, etiam sub verbo *placet*, proferre, congregationibus interesse et alios quoscumque actus facere, synodo durante, nulli propterea praeiudicium generetur, nullique novum ius adquiratur.

Mandamus item reverendissimis dominis episcopis fratribus nostris, aliisque omnibus qui huic provinciali synodo de iure vel de consuetudine intersunt ac interesse debent, antequam illa absoluta sit et de more rite dimissa, ex urbe Venetiarum ne discedant, nisi iustam et probabilem causam habeant, quam ab illis huic cognitioni praefectis cognosci diligenter primum et examinari, tum a nobis comprobari volumus. Nec vero tamen ea causa cognita, impetrataque a nobis facultate abeundi, eorum cuiquam hinc prius emigrare liceat, quam idoneum procuratorem reliquerit, qui huius provincialis synodi constitutiones suo et ecclesiae item suae nomine suscipiat, eisdemque, ut moris est, subscribat. Quod si secus eorum quisquam fecerit, poena ei sit, quae canonum iure contra eos constituta est, qui hoc ipsum commiserint.

Denique praecipimus, ne quis a suo loco discedat, nisi absoluta sessione, aut necessaria de causa. Si autem discedere alicui necesse sit, facultatem a disciplinae praefectis antea requirat, et reversus ad eosdem veniat, antequam suo loco considat.

Decretum pro audientiis habendis.

Nos Angelus, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia patriarcha Venetiarum, omnibus et singulis edicimus, congregationem iudicum querelarum et excusationum in aedibus seminarii patriarchalis, loco ad eam habendam designato, futuram singulis feriis, in quibus congregationes prosynodales habebuntur, hora 9 ante meridiem, quae tabellis publice affixis indicentur et significabuntur.

Decretum de fidei professione emittenda.

Quoniam provinciali synodo nunquam adfuimus, ac propterea illa nondum praestitimus, quae ex Tridentini concilii sanctione in provinciali synodo, cui primum quis interfuerit, praestare oportet, in hac sacra provinciali synodo prima, omnia et singula a Tridentinis patribus definita et statuta palam recipienda, veram obedientiam summo Romano pontifici spondendam, simulque haereses omnes publice detestandas et anathematizandas, fidemque hisdem verbis formulae a sanctissimo domino Pio papa IV praescriptae profitendam esse decernimus; „prout de facto professi sumus.“¹

Decretum pro secunda sessione indicenda.

Haec synodus provincialis in Domino legitime congregata, in ea praesidente illustrissimo ac reverendissimo domino domino Angelo patriarcha Venetiarum, statuit et decernit, futuram sessionem post praesentem celebrandam esse feria secunda, quae dies est 24 huius mensis octobris, qua die missa *De requiem* pro patriarchis et episcopis ecclesiasticae huius provinciae defunctis celebrabitur; interim tamen non differri discussionem et examinationem eorum, quae ipsi synodo discutienda et examinanda videbuntur.

PARS PRIMA.

Decreta in secunda sessione promulgata.

De fide.

Caput I.

De professione fidei.

Fides est humanae salutis initium, fundamentum et radix omnis iustificationis, sine qua impossibile est placere Deo et ad filiorum eius consortium pervenire². Exterior quoque fidei professio est generatim omnibus necessaria; corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem³. Itaque sacra haec synodus, in Domino rite congregata, in primis aperte profitetur, se ea omnia credere, quae a sancta ecclesia catholica, apostolica, Romana, et praecipue in sacrosancta oecumenica Tridentina synodo declarata et definita sunt: parique obsequio suscipit et veneratur omnes bullas dogmaticas, quas summi Romani pontifices post Tridentinam synodum promulgarunt; quas inter peculiariter commemorat bullas *Unigenitus*, *Auctorem fidei*, eamque nuperriam *Ineffabilis Deus*, qua, omnibus plaudentibus Christi fidelibus, dogma de immaculata beatae Mariae virginis conceptione solemniter sancitum fuit.

Sunt tamen quaedam rerum adiuncta, quibus explicitam et peculiarem fidei professionem iustissimis de causis a quibusdam personis ecclesiae constitutiones expostulant. Quare hoc provinciale concilium mandat, ut huiusmodi constitutiones ab omnibus servantur, et ii omnes, qui ad fidei professionem tenentur, eo modo, quem rei sanctitas et

¹ Iac. I, 5, 17.

² [Conc. Tolet. XI, cap. 1, Hard. III, 1024 A.]

¹ Vide acta sess. I, die 18 octobris.

² Conc. Trid., sess. VI, c. 8.

³ Rom. X, 10.

gravitas postulat, coram iis, qui de iure debent A excipere, hanc emittant, iuxta formulam a sanctissimo domino Pio papa IV praescriptam in bulla super forma iuramenti professionis fidei, quae incipit: *Iniunctum nobis apostolicae servitutis officium*¹.

Non potest equidem haec synodus, quin omnimoda prosequatur laude parochos illos, qui Benedicti XIV adhuc in minoribus constituti *Institutioni eccles.* 72 inhaerentes, singulis dominicis et festis diebus brevem fidei professionem seu actum publice cum suis parochianis alta voce in ecclesia recitare solent; et vehementer cupit, ut eorum exemplum ceteri quoque parochi imitari festinent, gratias cum populo Deo agentes pro fidei dono, et illum deprecantes, ut fidei ipsius depositum inviolatum conservare dignetur. Id enim consonum omnino est iis, quae sanctissimus dominus noster Pius papa IX in encyclica *Nostis*, die 8 decembris 1849, admonendo inculcat episcopis tanquam efficaciora remedia, quibus omnes hostium ecclesiae impetus, artes, insidiae molimina tandem in irritum cadant: „Speciatim vero procurandum est, ut fideles ipsi impressum in animis habeant alteque defixum dogma illud sanctissimae nostrae religionis, quod est de necessitate catholicae fidei ad obtinendam salutem. Hunc in finem summopere conducet, ut in publicis orationibus fideles laici una cum clero agant identidem peculiare Deo gratias pro inaestimabili catholicae religionis beneficio, quo ipsos omnes clementissime donavit, atque ab eodem misericordiarum patre suppliciter petant, ut eiusdem religionis professionem in regionibus nostris tueri et inviolatam conservare dignetur.“

Caput II.

De doctrina christiana.

Inter prima parochorum munera enumeratur C christianae doctrinae traditio, qua populum sibi concreditum, in primisque iuventutem, in fidei veritatibus instituunt. Ideo concilium hoc mandat, ut parochi, diebus saltem dominicis et festis de praeepto, praeter explicationem evangelii aut alicuius mysterii inter missarum solemnias, vel alias iuxta locorum consuetudinem ab episcopo approbatam, doctrinam quoque christianam in suis ecclesiis tradant et fidei veritates, claro et simplici sermone auditorum captui accommodato, explicent. Id autem parochi et ceteri animarum curam habentes nunquam omittunt, nisi iis diebus, quibus, iuxta regulam ab episcopo approbatam, facultas dabitur. Cardinalis Bellarmini catechismus tanquam doctrinae christianae textus pro singulis dioecesibus ab hoc provinciali concilio admittitur et statuitur; attamen cum nonnullis animadversionibus et adnotationibus, quae sedis apostolicae iudicio subiicientur².

1. Ut autem gravissimum hoc negotium recte procedat, episcoporum erit ordinem statuere et regulas tradere (il regolamento) ab omnibus servandas. Parochi magnam curam et sollicitudinem adhibeant, ut omnes parochiani christianae catechesi intersint; quod facilius obtinebunt, si bene parati ad dicen-

dum accedant, et munus suum eo, quo par est, zelo, pietate, scientia, patientia ceterisque dotibus necessariis adimplere studuerint.

2. Quod si parochiani id praestare neglexerint, sciant parochi, se tanquam bonos pastores etiam pigras oves impellere debere, aliisque modis providere, ne pabulum tam necessarium iis desit.

3. Si vero parochiani, ob locorum distantiam, ad ecclesiam parochialem facile accedere nequeant, curent episcopi, ut tam salutiferum opus in aliis ecclesiis vel oratoriis instituatur.

4. Parochi quotannis, tempore opportuno, pueros puellasque peculiariter instituunt, ut ad sacramentum poenitentiae et ad primam sacrae eucharistiae perceptionem admitti possint; et opportunis temporibus ad sacramentum confirmationis praeparent.

5. Parochi scholas elementares frequenter visitent et provideant, ut quam diligentissime doctrina religionis pueri puellaeque apte et convenienter imbuantur.

6. Sacerdotes omnes et clerici sedulam in hac re adiutricem operam parochis praestent; et, si id negligant, ab episcopis iuxta canonicas sanctiones adigantur.

7. Parochi sodalitatem laicorum ad promovendam doctrinae christianae scholam, quamprimum poterunt, instituunt; simulque curent, ut magistri scholarum elementarium cum suis discipulis christianae catechesi in ecclesia intersint, quod utile erit tum ad totius populi aedificationem, tum etiam ad parochorum adiumentum.

8. Episcopi invigilent per se et per vicarios foraneos, vel, prout videbitur, per alios delegatos, et saltem scholas civitatis crebro invisere non praetermittant.

9. Ut autem promptiores in Domino reddantur parochi ad ea sanctissime implenda, quae illis hac in parte hucusque proposita sunt, ipsissima sanctissimi domini nostri Pii papae IX³ verba eis nunc in fine haec sacra synodus ob oculos ponenda censet: „Qua in re dubitare non possumus, quin parochi... in pueros ad christianae doctrinae primordia instruendos quotidie magis incumbant, eamque instructionem ad graviores sui muneris partes omnino pertinere meminerint⁴. Iidem vero admonendi erunt, ut in suis sive ad pueros, sive ad reliquam plebem instructionibus habere ob oculos non omittant catechismum Romanum, quem, ex decreto Tridentini concilii et sancti Pii V immortalis memoriae decessoris nostri iussu editum, alii porro summi pontifices, ac nominatim felices recordationis Clemens XIII cunctis animarum pastoribus denuo commendatum voluit, tanquam ad pravarum opinionum fraudes removendas et veram D sanamque doctrinam propagandam stabiliendamque opportunissimum subsidium.“⁵

Caput III.

De verbi Dei praedicatione.

Quaenam sint dotes, quibus pollere debet sacer orator, paucis tradit divus Isidorus Hispalensis libro II *Officiorum*⁶; ait enim: „Qui in erudiendis atque instituendis ad salutem populis praeerit, necesse est, ut in omnibus sanctus sit, et in nullo reprehensibilis habeatur. Qui enim alium de peccatis arguit, ipse a peccatis debet esse alienus... primitus quippe semetipsum corrigere debet, qui alium ad bene vivendum admonere studet, ita ut in omnibus

¹ [Die 18 nov. anno 1564.]

² Bened. XIV const. *Etsi minime* 1742: „Clementis papae VIII aliorumque praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, hortamur in Domino et enixe commendamus, in doctrina christiana tradenda adhiberi libellum de Clementis eiusdem mandato a cardinale Bellarmino conscriptum, mox in deputata congregatione diligenter examinatum et approbatum, ac denique ab eodem in lucem eo saluberrimo consilio edi iussum, ut unus deinceps idemque modus in docendo et discendo christianam doctrinam ab omnibus teneretur. Nihil hac uniformitate optabilius, nihil ad praecavendos, qui in multiplicem catechismorum varietatem irreperere possent, errores conducibilis atque opportunus.“

³ Encycl. *Nostis*, 8 dec. 1849.

⁴ Conc. Trid., sess. XXIV, c. 4; Bened. XIV constit. *Etsi minime*, 7 febr. 1742.

⁵ Encycl. ea de re ad omnes episcopos data 14 iunii 1761.

⁶ Opp., ed. Migne, VI, 785 B.

semetipsum formam vivendi praebeat, cunctosque A ad bonum opus et doctrina et opere provocet. Cui etiam scientia scripturarum necessaria est; quia si illius tantum sancta sit vita, sibi soli prodest sic vivens. Porro si et doctrina et sermone fuerit eruditus, potest ceteros quoque instruere, et docere suos, et adversarios repercutere. Huius sermo debet esse purus, simplex, apertus, plenus gravitatis et honestatis, plenus suavitatis et gratiae, tractans de mysterio legis, de doctrina fidei, de virtute continentiae, de disciplina iustitiae, unumquemque admonens diversa exhortatione iuxta professionem morumque qualitatem, scilicet ut praenoscat quid, cui, quando vel quomodo proferat. Cuius prae ceteris speciale officium est scripturas legere, percurrere canones, exempla sanctorum imitari, vigiliis, ieiuniis, orationibus incumbere.¹ Quae omnia sacra synodus verbi Dei praeconibus meditanda proponit, ut integritate vitae et scientia B praediti ac pro Christo legatione fungentes¹, fiant fideles dispensatores mysteriorum Dei². Ut autem ex praedicatione verbi Dei exspectata bona in populum redundent, sacra synodus sequentes regulas statuit.

1. Sciant omnes, nemini licere verbum Dei praedicare sine legitima missione; itaque sine episcopi licentia nemo praedicare audeat. Aperta est apostoli sententia: „Quomodo praedicabunt, nisi mittantur?“³

2. Sacrosancta synodus Tridentina⁴ statuit et decrevit, omnes episcopos, archiepiscopos, primates et omnes alios ecclesiarum praelatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non sint, ad praedicandum sanctum Iesu Christi evangelium... Archipresbyteri quoque, plebani, et quicumque parochiales vel alias curam animarum habentes ecclesias quocumque modo obtinent, per se vel per alios idoneos, si C legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis et festis solemnibus, plebes sibi commissas pro sua et earum capacitate pascant salutaribus verbis.

3. Generatim nemini praedicandi facultas detur, qui saltem non sit diaconus, et pietate praestans doctrinae testimonium coram episcopo non prae-buerit.

4. Dolendum sane quod etiam in hac nostra provincia verbi Dei praedicatio ita a nonnullis corrumpatur, ut necesse omnino sit omnibus enixe inculcare omnibusque praecipere, quae sanctissimus dominus noster Pius papa IX in sua encyclica *Qui pluribus* 9 novembris 1846, ab episcopis inculcanda et praecienda divini verbi praeconibus proponit, scilicet: „Ut gravissimum sui muneris officium animo reputantes, evangelicum ministerium non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, non in profano inanis et ambitiosae eloquentiae D apparatu et lenocinio, sed in ostensione spiritus et virtutis religiosissime exercent, ut recte tractantes verbum veritatis, et non semetipsos sed Christum crucifixum praedicantes, sanctissimae nostrae religionis dogmata, praecepta iuxta catholicae ecclesiae et patrum doctrinam gravi et splendido orationis genere populis clare aperteque annuntient, peculiaris singulorum officia accurate explicant, omnesque a flagitiis deterreant, ad pietatem inflamment, quo fideles, Dei verbo salubriter imbuti atque re-fecti, vitia omnino declinent, virtutes sectentur atque ita aeternas poenas evadere et coelestem gloriam consequi valeant.“

5. In qualibet dioecesi designentur nonnulli pii doctique sacerdotes, qui sacrae praedicationi invigilent et cum episcopo consilia sua communicent.

Caput IV.

De libris vetitis.

Haec synodus in Domino congregata moerenti animo reputans quae sanctissimus dominus noster Pius papa IX, encyclica *Qui pluribus* 9 novembris 1846, amarum lacrymis deflet, nempe teterrimam contagionem „tot undique volantium et peccare docentium voluminum ac libellorum, qui apte compositi ac fallaciae et artificii pleni, immanibusque sumptibus per omnia loca in christianae plebis interitum dissipati, pestiferas doctrinas ubique disseminant, incautorum potissimum mentes animosque depravant et maxima religioni inferunt damna: quoniam ex hac undique serpentium errorum col-luvie atque effraenata cogitandi, loquendi scriben-dique licentia, mores in deterius prolapsi, sanctissima Christi sprete religio, divini cultus improbata ma-iestas, huius apostolicae sedis divexata potestas, ecclesiae oppugnata atque in turpem servitutem redacta auctoritas, episcoporum iura conculcata, matrimonii sanctitas violata, cuiusque potestatis regimen labefactatum, ac tot alia tum christianae tum civilis reipublicae damna;“ ut tanto huic malo salutarem aliquam medicinam afferat, in memoriam revocat ecclesiasticas hac super re sanctiones, praecipue vero concilii V Lateranensis ac Tridentini et regularum sacrae congregationis Indicis. Hoc quoque de libris vetitis obiectum respiciunt ea, quae articulo IX conventionis cum sancta sede nuper initae continentur. Hinc eadem synodus potestate utens, quam a Christo accepit, haec decernenda statuit:

1. Meminerint editores, typographi, bibliopolae et auctores omnes gravis, qua devinciuntur, obligationis nunquam recedendi in libris edendis aut vendendis ab ecclesiasticis praescriptionibus. Obtestatur insuper patresfamilias, eosque quibus aliorum cura commissa est, ut a filiorum ceterorumque sibi subiectorum manibus praevidelicet libros eripere satagant. Omnes denique fideles monet, nisi prius impetrata sit facultas ab apostolica sede, a prohibitorum librorum lectione abstinendum esse; illud fore confidens, ut, non hominum, sed Spiritus sancti vocem audientes, non obdurent corda sua, sed tam pia et salutari admonitioni obsequantur.

2. Neque solum libros in indicem Romanum expresse relatos retinere ac legere prohibentur fideles; sed etiam monendi sunt, ut, iuxta generales eiusdem indicis regulas, quam diligentissime caveant a lectione libellorum, ephemeridum et cuiuscumque generis scriptorum, in quibus fidei et bonis moribus contraria continentur.

3. Clerici cuiuscumque ordinis nullum librum aut scripta, quae de religione aut morum disciplina agunt, publici iuris facere audeant, nisi prius ab ordinario, vel, si ex regularibus fuerint, qui secundum ordinis sui constitutiones superioribus generalibus penes apostolicam sedem residentibus subiecti sunt, a superioribus suis hac de re licentiam rite obtinuerint.

4. Episcopi sedulo invigilent, ne sacrorum bibliorum vulgares versiones et editiones, quibus debita approbatio desit, prae fidelium manibus versentur. Quod dictum volumus etiam de libris, quibus religionis perturbatores ea, quae a sede apostolica definita sunt, in dubium revocare vel subdolis interpretationibus, etiam sub pietatis vel sanctioris disciplinae specie, labefactare audent.

¹ II Cor. V, 20.

² I Cor. IV, 1.

³ Rom. X, 15.

⁴ Sess. V, cap. 2, de reform.

5. Parochi et sacri oratores de damnis, quae A illo, qui ipsa veritas est, ulla contradictio haberi ex pravorum librorum lectione proveniunt, frequenter atque efficaciori, qua possunt, ratione verba faciant.

6. Quae de libris dicta fuerunt, eadem potiori ratione de imaginibus intelligenda sunt, sive pictis, sive alio quocumque modo confectis, quae aut turpia facta repraesentant, aut sacras personas et religionis mysteria ludibrio obiciunt; quaeque graviolem quandoque animabus perniciem afferunt, quam ipsi libri.

7. Quotannis in calendario dioecetano recensentur libri, qui in indicem Romanum ex novo relati reperiuntur.

Et ne filii tenebrarum prudentiores sint quam filii lucis, omnes cum pietate tum insigni doctrina praestantes huius provinciae viros, ac praesertim sacerdotes, haec synodus obsecrat in Domino et obtestatur, ut contraria contrariis curando, impiis B vel nimia indulgentia, vel turpis lucri gratia, munem hanc ruricolarum plebisque ad superstitionem propensionem alliciat et foveat, et si quem deprehenderit huiusce criminis reum, poenis canonicis proprio arbitrio puniant.

Nemo pariter audeat falsas revelationes, aut nova miracula propria auctoritate circumferre, quod parum abest a superstitione et expresse vetitum est a concilio Tridentino, sessione XXV, in decreto de invocatione sanctorum.

Caput V.

De abusibus, qui fidei obesse possunt.

Solent nonnulli divinae scripturae verbis abuti eiusdemque testimonia ad incongruum sensum inepte ac temere detorquere. Abusus huiusmodi concilium damnat, ipsosque praedicatores monet, ne, relicto vero sensu, sententias ipsius scripturae ad sensus minus aptos pro libito trahant.

Hinc haec synodus sacerdotes hortatur, ut iis studiis vacent, quibus edocti, opportuna sacrae scripturae loca deligere valeant ad propositam veritatem clare firmiterque comprobendam.

Absit autem, ut fideles, et eo magis sacerdotes, qui huiusmodi thesauri sunt custodes, sacrae scripturae verba ad scurrilia, vana, fabulosa, ausu temerario convertant. Isti omnes violatores verbi Dei, iuxta decretum concilii Tridentini, iustis poenis per episcopos sunt coercendi¹.

Ceterum, reiecto penitus ac damnato spiritu privato in sacrae scripturae interpretatione, eadem D Tridentina synodus docet et declarat, nemini, quovis praetextu, licere sacram scripturam contra eum sensum, quem tenuit et tenet sancta mater ecclesia, aut etiam contra unanimem consensum sanctorum patrum interpretari. Impium prorsus est atque horrendum dictu illud neotericorum commentum, quo ea omnia, quae de vita, doctrinis et miraculis Christi in sacris novi foederis scripturis continentur, stulte ac turpiter ad mythos audent convertere.

Laudabile quidem scientiarum naturalium studium, sed cum iisdem nonnulli abutantur, caveant fideles, ne nimia et caeca credulitate omnia amplectantur. Quod si ea, quae evulgantur, quocumque modo catholicae fidei adversentur, omnia ut falsa reiicienda sunt; cum Deus tum revelationis, tum legum naturalium sit auctor, neque in

illo, qui ipsa veritas est, ulla contradictio haberi queat.

Hoc autem praesertim dicendum de magnetismo animali, de quo exstat epistola encyclica supremae sacrae Romanae inquisitionis ad omnes episcopos, feria IV die 30 iulii 1856, ex qua haec pauca transcribimus:

„ Applicatio principiorum et mediorum pure physicorum ad res et effectus vere supernaturales, ut physice explicentur, non est nisi deceptio omnino illicita et haereticalis.“

Caveant etiam fideles ab erroribus, qui passim in historiis disseminantur.

Cum vero virtuti fidei damnum afferat etiam superstitio, parochos hortamur, ut omni diligentia populum opportune instruant, eumque a quocumque superstitionis actu avertere studeant.

Episcopi vero sedulo invigilent, ne quis sacerdos, vel nimia indulgentia, vel turpis lucri gratia, munem hanc ruricolarum plebisque ad superstitionem propensionem alliciat et foveat, et si quem deprehenderit huiusce criminis reum, poenis canonicis proprio arbitrio puniant.

Nemo pariter audeat falsas revelationes, aut nova miracula propria auctoritate circumferre, quod parum abest a superstitione et expresse vetitum est a concilio Tridentino, sessione XXV, in decreto de invocatione sanctorum.

Caput VI.

De consortio cum haeticis aliisque a vera fide alienis, deque mediis adhibendis ne fideles a catholica religione deficiant.

Infideles, haeretici, schismatici eadem nobiscum naturae cognitione coniunguntur. Omnes eundem patrem habemus in coelis, omnes ad eandem supernaturalem beatitatem in Christo vocamur. Divina caritas neminem a suo sinu repellit; vult omnes homines salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire¹. Itaque etiam nos, divinam caritatem imitantes, singulos homines pio caritatis affectu complecti debemus et aeternae omnium saluti consulere. Pia mater ecclesia etiam pro haeticis, schismaticis et infidelibus preces fundi imperat, ut omnes eundem Deum et dominum Iesum Christum agnoscant et colant, et in sinum matris aut ingrediantur aut revertantur; cum extra ecclesiam nemo salutem aeternam consequi possit. Fideles, qui eiusdem regionis ambitu cum infidelibus, cum haeticis, cum schismaticis continentur, hoc in primis curare debent, ut precibus, vitae exemplo ac doctrina, quantum in ipsis est, plurimum emolumenti illis afferant et nihil detrimenti ex eorum consortio patiantur. Quod ut feliciter obtinere valeant, sequentes regulae maxime necessariae existimantur.

1. Parochus identidem oves suas opportunis instructionibus praemuniat contra errores, qui ab acatholicis, quibuscum versantur, insinuari possunt.

2. Si parochus deprehendat aliquem e suis parochianis animo moliri, ut catholicam religionem deserat, sapienter simul et peramanter de errore suo et de apostasiae scelere eum edoceat; admoneat praecipue propinquos, qui in Dei timore vitam ducunt; inquirat quaenam sit ea prava causa, quae ipsum ad defectionem allicit, eamque amovere studeat; episcopum mature certiolem faciat; oret tandem curetque, ut etiam pii fideles preces fundant ad tantum scelus impediendum.

3. Quicumque baptismum suscepit, ecclesiae subditus efficitur eique parere debet. Si quis igitur

¹ Sess. IV, decr. De usu sacr. lib.

CONCIL. GENERAL. TOMUS XLVII.

¹ I Tim. II, 4.

infidelis hominis filius valide baptizatus fuit, et vel A casu, vel parentum aliorumve vi in infidelitate educatur, parochus episcopum moneat omnemque sollicitudinem adhibeat, ut, qui ecclesiae est subditus, sua officia adimplere possit.

4. Si filii, qui ex matrimonio mixto nati sunt, non omnes in catholica fide educantur, parochus, postquam in hoc damno tollendo operam suam perdidisse cognoverit, rem ad episcopum deferet, qui malo totis viribus occurret.

5. Excepto casu necessitatis, impediat parochus, ne obstetrices acatholicae catholicis foeminis parientibus inserviant; et quam maxime curet, ne nutrix catholica Hebraeorum infantes in eorum domibus alat.

6. Maxime improbamus parentes catholicos, qui filios suos acatholico praeceptori, vel etiam tantum instruendos, tradunt.

7. Sedulo invigilet parochus, ne privati praeceptores, absque episcopi permissione, catholicos simul cum acatholicis pueris ad eandem scholam multoque minus ad eundem convictum admittant.

8. In religiosis Hebraeorum aut acatholicorum functionibus catholici neque canant, neque instrumenta pulsant, neque ullo alio modo in eorum operibus, uti vocant, religionis communicent.

Caput VII.

De iuvandis illis, qui ab infidelitate, ab haeresi, a schismate, ecclesiae catholicae cupiunt adscisci.

Omni cura providendum est, ut qui in infidelitate, aut haeresi, aut schismate degunt, alliciantur ad veram fidem; eaque omnia removeantur, quae pio catholicae fidei amplectendae desiderio impedimento esse possunt.

1. Si quis igitur, per aetatem iam sui iuris effectus¹, ad catholicam religionem transire exoptat, C inquirat episcopus, utrum ficto an sincero animo accedat; deque animi sinceritate certior factus, primum curet, ne ab incepto per dolum aut vim vel alio quocumque modo deterreatur; deinde per solidam instructionem ceterasque animi dispositiones ad baptismum suscipiendum praeparari studeat.

2. Quod ut aptius fiat, praeclaram illam catechumenatus domum, uti Romae, ita Venetiis, bonis instructam, et eleemosynis quae a provinciis Venetis colliguntur, adiutam atque etiam apostolicis privilegiis exornatam, maiores nostri sanctissime instituerunt. Si quis ergo religionem catholicam amplecti cupit et baptismum petit, efficiat episcopus, ut hanc domum ingrediatur, nisi peculiaris rerum adiuncta aliter suadeant. Quamdiu autem haec instructio perdurare, et quando catechumenus ad baptismum admitti debeat, in catechumenatus domo patriarcha, in suis dioecesis episcopi iudicabunt. D

3. Illud etiam omnibus fidelibus et praecipue episcopis inculcatur, ut, ubi opus sit, neophytorum sustentationi per eleemosynas consulant, ne forte cum dedecore christianae religionis necessario victu destituti, ad pristinos errores revertantur².

Qui ab haeresi vel schismate ad ecclesiae catholicae sinum et unitatem redire desiderant, sciant etiam ecclesiam, tamquam piissimam matrem, paratam esse indulgenter cum ipsis agere.

Decreta pro tertia sessione indicenda.

Haec synodus provincialis, in Domino legitime congregata, in ea praesidente illustrissimo ac reverendissimo domino Angelo, patriarcha Vene-

tiarum, statuit et decernit, futuram sessionem post praesentem celebrandam esse die sabbati, quae dies est 29 huius mensis octobris, mane hora octava cum dimidio; interim tamen non differre discussionem et examinationem eorum, quae ipsi synodo discutienda et examinanda videbuntur.

PARS SECUNDA.

Decreta in tertia sessione promulgata.

De personis.

Caput VIII.

De ecclesia catholica.

Cum omnes homines in praevaricatione Adae innocentiam perdidissent, facti immundi et, ut apostolus inquit¹, *natura filii irae*: usque adeo servi erant peccati et sub potestate diaboli ac mortis, ut neque per humanae naturae vires, neque per aliud remedium inde liberari aut surgere possent, quam per meritum unius mediatoris domini nostri Iesu Christi, qui nos Deo reconciliavit in sanguine suo, factus nobis iustitia, sanctificatio et redemptio². Ut autem beneficium ac meritum passionis et mortis suae hominibus communicaret, idem redemptor noster Iesus Christus suam ecclesiam instituit, ad finem usque saeculorum indefectibiliter duraturam, ad quam omnes vocari iussit, et cui omnia media contulit, quibus iustificati et amici Dei ac domestici facti, euntes de virtute in virtutem, renoventur de die in diem, et bene operantes usque in finem, accipiant coronam vitae, quam repromisit Deus diligentibus se. Quam ecclesiam ita ordinatissima dispositione constituit, ut non omnia membra eundem actum habeant, sed alia aliis praestent; sitque in ea peculiaris coetus a reliquis fidelibus omnino distinctus, cui sacrum ministerium commissum est, ad quod per legitimam ordinationem assumuntur, qui vocantur a Deo tamquam Aaron; qui tamen non omnes pari inter se potestate spirituali praediti sunt, sed per varios gradus distributi hierarchiam constituunt, quae est ut castrorum acies ordinata. Ad hierarchiam vero praecipue pertinent episcopi, qui in apostolorum locum successerunt et sub Romano pontifice, eorumdem capite et universali omnium pastore, a Spiritu sancto positi sunt regere ecclesiam Dei; quibus, sub eodem capite constitutis, plena et ab humana quacumque independens potestate auctoritas collata est, non solum praedicandi verbum Dei et sacramenta conficiendi et administrandi, sed etiam leges ferendi ad exteriorem quoque disciplinam spectantes, ac devios et contumaces salutaribus poenis coercendi; suos enim apostolos Christus misit, sicut ipse a Patre missus fuerat³, a quo omnem potestatem acceperat in coelo et in terra⁴; eisque promisit, se rata in coelis habiturum quaecumque ipsi in terris ligaverint aut solverint⁵. Atque ut omnibus pateret, quanti facienda sit eorum auctoritas, et quam grave munus omnibus fidelibus incumberet eisdem obtemperandi, apertissime declaravit, qui eos audiverint, ipsum audire, qui eos spreverint, ipsum spernere⁶, atque sicut ethnicum et publicanum, proindeque a via salutis extorrem eum habendum, qui ecclesiam contumaciter audire detrectaverit⁷. Verum auctoritatem istam, divinitus collatam ad rectum ecclesiae regimen, atque ad aeternam fidelium salutem procurandam et promovendam omnino necessariam, quam apostoli eorumque successores episcopi, sive dispersi, sive in conciliis congregati,

¹ Benedictus XIV constit. *Postremo mense*, edit. 28 februarii 1747.

² Clemens XI constit. *Propagandae per universum*, 12 martii 1704.

¹ Ephes. II, 3.

² Conc. Trid., sess. V et VI.

³ Ioann. XX, 21.

⁴ Matth. XXVIII, 18.

⁵ Matth. XVIII, 18.

⁶ Luc. X, 16.

⁷ Matth. XVIII, 17.

semper exercuerunt (ut ex epistolis canonicis et ex universa ecclesiastica historia compertum est), si nullo non tempore, nostra praesertim aetate, scelesti et impii homines, quibus propositum est divina omnia et humana iura miscere, velut conspiratione facta, et voce et scriptis et aliis nefariis mediis, directe et indirecte, enervare et convellere cum ingenti animarum pernicie connituntur. Sciunt enim, hoc veluti fulcro semel sublato, civilem quoque immo et domesticam auctoritatem facile subversum iri.

Hoc attendens et malum in dies magis invalescens, vehementissime dolens sacra haec synodus in Domino congregata, efficaciore, qua potest, ratione episcoporum zelum et sollicitudinem excitat, ut iis omnibus mediis, quae caritas et prudentia unicuique suggererit, sopitum, et in quibusdam fere extinctum, debitae reverentiae sensum erga ecclesiae auctoritatem exsuscitent et accendant. Maxime autem B iuvabit, si tum ipsi, tum parochi frequentem habeant de ecclesia sermonem et contra praecipuos errores, qui in vulgus disseminantur, gregem sibi commissum praemuniant. Benignissima divinae misericordiae consilia in ecclesia instituenda aperiunt; sanctissimum ecclesiasticae potestatis finem declarant; ostendant quanto honore digni habendi sint qui, legatione pro Christo fungentes, eius ministri sunt et dispensatores mysteriorum Dei; aeternas demum poenas denuntiant, quae eos manent, qui ecclesiae auctoritatem eiusque leges contemnunt.

Hisce documentis edocti, intelligent fideles quam impio et blasphemo ore ad ecclesiae evellendam auctoritatem eique obedientiam detrectandam dictitare et blaterare soleant scelesti nostrorum temporum homines, Christi ecclesiae leges supremae legi socialis, uti dicunt, progressus adversari. Intelligent C e contra, talem esse ecclesiam Christi, qualem describit sanctus Augustinus, cuius verba ipse sanctissimus dominus noster Pius papa IX refert in encyclica *Nostis* die 8 decembris 1849: „Catholica ecclesia non solum ipsum Deum, sed etiam proximi dilectionem atque caritatem complectitur, ut omnium morborum, quibus pro peccatis suis animae aegrotant, omnis apud illam medicina praepolleat. Ipsa pueriliter pueros, fortiter iuvenes, quiete senes, prout cuiusque non corporis tantum, sed et animi aetas est, exercet et docet. Ipsa foeminas viris suis, non ad explendam libidinem, sed ad propagandam sobolem et ad rei familiaris societatem, casta et fidei obedientia subiicit; et viros coniugibus, non ad illudendum imbecilliore sexum, sed sinceri amoris legibus praeficit. Ipsa parentibus filios libera quadam servitute subiungit, parentes filiis pia dominatione praeponit. Ipsa fratribus fratres, religionis D vinculo firmiore atque acriore quam sanguinis, nectit, omnemque generis propinquitatem et affinitatis necessitudinem, servatis naturae voluntatisque nexibus, mutua caritate constringit. Ipsa dominis servos, non tam conditionis necessitate, quam officii delectatione, docet adhaerere; et dominos servis, summi Dei; communis domini, consideratione, placabiles et ad consulendum magis quam coercendum propensiores facit. Ipsa cives civibus, gentes gentibus, et omnes prorsus homines, primorum parentum recordatione, non societate tantum, sed quadam etiam fraternitate coniungit. Docet reges prospicere populis, monet populos se subdere regibus, quibus honor debeatur, quibus affectus, quibus reverentia, quibus timor, quibus consolatio, quibus admonitio, quibus exhortatio, quibus disciplina, quibus obiurgatio, quibus supplicium, sedulo docet, ostendens quemadmodum et non omni-

bus omnia, et omnibus caritas, et nulli debeatur iniuria.“¹

Caput IX.

De Romano pontifice.

Quae de ecclesiae auctoritate generatim dicta sunt, eadem specialiter de Romano pontifice dici debent, in quem potissimum impiorum tela convertuntur. Nec enim episcopi quidquam iurisdictionis obtinent, nisi huic petrae inhaereant, supra quam aedificata est ecclesia. Solus enim Petrus inter apostolos meruit audire: „*Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam.*“² Dignus certe, qui aedificandis in domo Dei populis lapis esset ad fundamentum, columna ad sustentaculum, clavis ad regnum: illi agnos simul et oves suas Christus concredidit³; pro eo oravit, ne eius fides deficeret, eidem munus committens confirmandi fratres suos⁴; ac proinde Romano pontifici, beati Petri successori, plena et ordinaria potestas pascendi, regendi et gubernandi universalem ecclesiam a Christo domino collata fuit⁵.

Enixe igitur curent episcopi, ut fideles sibi commissi Romanum pontificem, tamquam communem omnium christianorum patrem et pastorem suspiciant et venerentur; et eos graviter admoneant, ut ab eorum sermone (qui serpit ut cancer) sedulo caveant, qui, dum temporale tantum pontificis dominium impetere videntur, spirituale eiusdem regimen, indirecte quidem, sed efficacius, infirmare et impedire satagunt. Temporale enim Romani pontificis dominium, nulli iuri, nec naturali nec positivo repugnans, titulusque apprime legitimis innixum, ad spirituale regimen libere exercendum, praesertim post Romani imperii occasum et plura inde exorta catholica regna, quam maxime utile, immo, iuxta consuetum providentiae ordinem, necessarium censetur.

Haec eadem audiatur doctrina ex ipso ore sanctissimi domini nostri Pii papae IX, qui in sua allocutione, in consistorio secreto, Caietae habita coram sacrae Romanae ecclesiae cardinalibus, haec ex moestissimo animo suo verba promebat: „Haud possumus eos non monere speciatim et redarguere, qui decreto illi, quo Romanus pontifex omni civilis sui imperii honore ac dignitate est spoliatus, plaudunt; ac decretum idem ad ipsius ecclesiae libertatem felicitatemque procurandam vel maxime conducere asserunt. Hic autem palam publiceque profitemur, nulla nos dominandi cupiditate, nullo temporalis principatus desiderio haec loqui, quandoquidem nostra indoles et ingenium a quavis dominatione profecto est alienum. Verumtamen officii nostri ratio postulat, ut in civili apostolicae sedis principatu tuendo, iura possessionesque sanctae Romanae ecclesiae atque eiusdem sedis libertatem, quae cum totius ecclesiae libertate et utilitate est coniuncta, totis viribus defendamus. Et quidem homines, qui commemorato plaudentes decreto, tam falsa et absurda affirmant, vel ignorant vel ignorare simulant singulari prorsus divinae providentiae consilio factum esse, ut, Romano imperio in plura regna varisque ditiones diviso, Romanus pontifex, cui a Christo domino totius ecclesiae regimen et cura fuit commissa, civilem principatum hac sane de causa haberet, ut ad ipsam ecclesiam regendam eiusque unitatem tuendam plena illa potiretur libertate, quae ad supremi apostolici ministerii munus

¹ *De morib. cathol. eccl.*, lib. I [opp. s. Aug., ed. Bened. I, 708 F etc].

² Matth. XVI, 18.

³ Ioann. XXI, 16-7.

⁴ Luc. XXII, 32.

⁵ Conc. Florent. [Hardouin, IX, 986 E].

obeundum requiritur. Namque omnibus compertum est, fideles populos, gentes, regna nunquam plenam fiduciam et observantiam esse praestitura Romano pontifici, si illum alicuius principis vel gubernii dominio subiectum ac minime liberum esse conspicerent. Siquidem fideles populi et regna vehementer suspicari ac vereri nunquam desinerent, ne pontifex idem sua acta ad illius principis seu gubernii, in cuius ditione versaretur, voluntatem conformaret, atque ideo actis illis hoc praetextu saepius refragari non dubitarent. Et quidem dicant vel ipsi hostes civilis principatus apostolicae sedis, qui nunc Romae dominantur, quam fiducia et observantia ipsi essent excepturi hortationes, monita, mandata, constitutiones summi pontificis, cum illum cuiusvis principis aut gubernii imperio subditum esse cognoscerent; praesertim vero, si cui subesset principi, inter quem et Romanam ditionem diuturnum aliquod ageretur bellum? ¹

Caput X.

De episcopis.

Cum de vitae sanctitate ceterisque de rebus sermo est, quae proxime episcopos attingunt, nihil nobis gravius, nihil utilius, nihil ad episcopalem dignitatem magis accommodatum videtur, quam si ipsis divi Pauli et sacrosancti Tridentini concilii, nec non summi pontificis feliciter regnantis verba in medium afferantur. Sic igitur divus Paulus Timotheum suum alloquitur: „Oportet episcopum irreprehensibilem esse, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem; non vinolentum, non percussorem, sed modestum; non litigiosum, non cupidum, sed suae domui bene praepositum.“ ² Et ad Titum ita scribit: „Oportet episcopum sine crimine esse, sicuti Dei dispensatorem; non superbum, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum, sed hospitem, benignum, sobrium, iustum, sanctum, continentem, amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt, arguere.“ ³ Ad divi Pauli sententias concilii Tridentini accedant verba. Sessione II, haec legimus: „Oportet episcopos esse irreprehensibiles, sobrios, castos, suae domui bene praepositos;“ et sessione XIII, c. 1, *de reformatione*: „Illud primum eos (episcopos) admonendos censet (sacrosancta synodus), ut se pastores, non percussores esse meminerint, atque ita praeesse sibi subditis oportere, ut non in eis dominantur, sed illos tamquam filios et fratres diligant; elaborentque, ut hortando et monendo ab illicitis deterreant, ne, ubi deliquerint, debitis eos poenis coercere cogantur. Quos tamen si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa apostoli est ab eis servanda praeceptio, ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate et patientia; cum saepe plus erga corrigendos agat benevolentia quam austeritas, plus exhortatio quam comminatio, plus caritas quam potestas. Sin autem ob delicti gravitatem virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibenda est; ut sine asperitate disciplina populis salutaris ac necessaria conservetur, et qui correpti fuerint, emendentur; aut si resipiscere noluerint, ceteri, salutari in eos animadversionis exemplo, a vitiis deterreantur: cum sit diligentis et pii simul pastoris officium, morbis ovium levia primum adhibere fomenta, post, ubi morbi gravitas

ita postulet, ad aciora et graviora remedia descendere; sin autem ne ea quidem proficiant illis submovendis, ceteras saltem oves a contagionis periculo liberare.“

Et quoniam, in hisce omnibus providendis, ope ac ministerio inferiorum sacerdotum indigent episcopi, tales omnino ad hunc gradum evehant, qui bellis Domini bellandis ovibusque pascendis, custodiendis, moderandis, et moribus et sapientia sibi pro sua quisque parte opitulari valeant. Quapropter sanctissimus dominus noster Pius papa IX ita episcopos monens, alloquitur ¹: „Vobis summo opere cavendum, ne cuiquam, iuxta apostoli praeceptum, cito manus imponatis; sed eos tantum sacris initietis ordinibus ac sanctis tractandis admoveatis mysteriis, qui accurate exquisiteque explorati ac virtutum omnium ornatu et sapientiae laude spectati, vestris dioecesium usui et ornamento esse possint; . . .

B melius enim est, ut sapientissime monet immortalis memoriae Benedictus XIV ², pauciores habere ministros, sed probos, sed idoneos atque utiles, quam plures, qui in aedificationem corporis Christi, quae est ecclesia, nequidquam sint valituri. . . Intelligitis nimirum, parochis aliisque sacerdotibus officii sui ignaris vel negligentibus, continuo et populorum mores prolabi, et christianam laxari disciplinam, et religionis cultum exsolvi atque convelli, ac vitia omnia et corruptelas in ecclesiam facile invehi.“ Eadem ferme repetit idem sanctissimus dominus noster in alia sua encyclica *Nostis*, die 8 decembris 1849.

Rursus Tridentinum, sessione XXV, c. 1, *de reformatione*, haec habet: „Optandum est, ut ii, qui episcopale ministerium suscipiunt, quae sint suae partes agnoscant; ac se, non ad propria commoda non ad divitias aut luxum, sed ad labores et sollicitudines pro Dei gloria vocatos esse intelligant. Nec enim dubitandum est, et fideles reliquos ad religionem innocentiamque facilius inflammandos, si praepositos suos viderint, non ea quae mundi sunt, sed animarum salutem ac coelestem patriam cogitantes. Haec cum ad restituendam ecclesiasticam disciplinam praecipua esse sancta synodus animadvertat, admonet episcopos omnes, ut, secum ea saepe meditatores, factis etiam ipsis ac vitae actionibus (quod est veluti perpetuum quoddam praedicandi genus) se muneri suo conformes ostendant; imprimis vero ita mores suos omnes componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiae, continentiae ac, quae nos tantopere commendat Deo, sanctae humilitatis exempla petere possint.“

Pauca nunc adicienda sunt de mensa, de vestibus, de suppellectili episcoporum ac tandem de familia et de sacerdotibus a secretis et cubiculario, qui episcopo inserviunt. Sessione II, sancta Tridentina synodus hortatur . . . „ut ante omnia episcopus in mensa servet sobrietatem moderationemque ciborum; deinde, cum eo in loco saepe otiosi sermones oriri soleant, ut in ipsorum episcoporum mensis divinarum scripturarum lectio admisceatur . . . In vestitu et cultu et omnibus actionibus honestatem prae se ferant episcopi, sicut decet ministros ministeriorum Dei.“ Et sessione XXV, c. 1, *de reformatione*: „Quapropter, exemplo patrum nostrorum in concilio Carthaginiensi, non solum iubet, ut episcopi modesta suppellectili et mensa et frugali victu contenti sint, verum etiam in reliquo vitae genere ac tota eorum domo caveant, ne quid appareat, quod a sancto hoc instituto sit alienum, quodque non simplicitatem, Dei zelum ac vanitatum contemptum prae se ferat.“

¹ 20 apr. 1849.

² I Tim. III, 2.

³ Tit. I, 7.

¹ Encyclica *Qui pluribus* (9 nov. 1846).

² Encyclica *Ubi primum* (8 dec. 1740).

Et sessione II ait: ... „Familiares suos unusquisque A episcopus instruat et erudiat, ne sint rixosi, vinosi, impudici, cupidi, elati, blasphemii et voluptatum amatores.“

Sacerdos autem a secretis pietate, doctrina, prudentia, gravitate ornatus sit; cubicularius autem pietate, caritate, humanitate et mansuetudine praestet.

Haec in primis memoratu digna visa sunt, cum de episcopis agitur.

Caput XI.

De vicario generali, de curiae ministris et de vicariis foraneis.

Fert et huius provinciae consuetudo, ut episcopi, hausto ex decretalibus iure, opera vicarii generalis in spiritualibus, ut vocant, sive vicarii iurisdictionis utantur. Advertant autem, eligendum esse talem virum, qui sit rerum iurisque scientia apprime peritus, [et] virtutibus, in primis prudentia, excellat. B Cum vero vicarius generalis, vi generalis mandati, nullam habeat potestatem in ea, quae vel ex dispositione iuris, vel ex consuetudine, vel propter rei gravitatem, iuxta prudentis viri arbitrium, episcopo reservantur: caveat, ne officii sui limites praetergrediendo, quorundam actuum validitatem in discrimen adducat. Porro in illud omne studium impendat, ut qui, negotii alicuius causa statis praesertim horis, ad eum veniunt, facilem habeant aditum; non sit personarum acceptor, secreta sibi commissa sancte custodiat omnesque officii sui partes fideliter impleat.

Reliqui curiae ministri integritate vitae ac laudabili fama commendentur, commissaria celent, et ita prudentia, gravitate, comitate in omnes, sine personarum acceptione, se gerant, ut ex eorum agendi ratione episcopus, cui tam proxime inserviunt, honoretur. Eas solum taxas exigant, quae sunt C canonice determinatae, quaeque, ad omnem detestabilis arbitrii suspicionem tollendam, erunt in tabulam describendae, ut quid in negotiis singulis sit exsolvendum, unicuique petenti pateat. Ceterum provideant episcopi, ut muneribus congrua stipendia respondeant.

Cum episcopus ubique in dioecesi adesse non possit, nec omnia propriis oculis ipse inspicere, pluribus abhinc saeculis invecata est consuetudo, ut per vicarios foraneos partem suae potestatis exerceat. Laudabilem hanc consuetudinem et haec synodus approbat, episcopis commendans, ut vicarios foraneos eos solos eligant, qui, dotibus ad id necessariis praediti, delegatis muneribus, qua maiori fieri possit utilitate, fungantur. Facultatum, quae hisce vicariis tribuuntur, limites non ita late extendantur, ut episcopi enervetur potestas; at non ita stricte circumscribantur ut nullius aut parvi momenti coram ceteris existimentur. Iuxta normas ab episcopis pro temporum, locorum et personarum opportunitate statuendas, vicarii parochias districtus visitent, in cleri populique mores invigilent, bonos foveant, corrigant prave, graviora vulnera peritioribus medicis indigentia episcopo nuntient, synodaliū decretorum observantiam urgeant, et, exeunte anno, status, ut dicunt, relationem episcopo exhibeant. Quaecumque autem a vicariis secreto commissa fuerint, episcopi apud se religiosissime custodiant. Quo maiori fiducia et honore eos prosequantur episcopi, eo alacriores vicarii onera ferent laboresque praelationis sustinebunt. Quod si eos negligentes aut ab officio quomodocumque devios invenerint, nulla locorum vel personarum ratione habita, revocatione delegationis, data potestate privent episcopi aptioresque in eorum locum sufficiant.

Caput XII.

De tribunali ecclesiastico.

Cum iudicia ecclesiastica ad causas dirimendas et finiendas, intra limites per conventionem ab imperatore cum sancta sede initam constitutos, ad normam sacrorum canonum exercenda sint: mandat synodus, ut tribunal ecclesiasticum instauretur ad normam regularum, quae habentur in decretalium libris, in Tridentino concilio et in canonistarum tractatibus. Perutile autem foret, si quae sparsim reperiuntur, in unum colligerentur, et instructio practica pararetur in altera provinciali synodo ab episcopis expendenda et approbanda.

Caput XIII.

De censura ecclesiastica.

Cum ex iis, quae de libris aliisque scriptis sine ordinarii licentia non edendis, alibi in hac synodo dicta sunt, fieri aliquando possit, ut iisdem legis et expendendis, in aliquibus praesertim dioecesibus, vix tempus episcopis sufficiat, pluribus aliis iisque gravissimis negotiis occupatis: optimum factu erit, si, ubi necessarium aut opportunum visum fuerit, officium ecclesiasticae censurae instituat ex praeside et censoribus constans, qui sint docti, pii et discreti; quibus in examine librorum instituendo proponantur et accommodentur regulae pro indicis congregatione a prudentissimo pontifice Benedicto XIV statutae in constitutione *Sollicita ac provida*¹.

Caput XIV.

De canonicis et praelatis episcopo inferioribus.

Cum dignitates², in ecclesiis praesertim cathedralibus, ad conservandam augendamque ecclesiasticam disciplinam fuerint institutae, canonici, qui ceteris clericis exemplo bonorum operum praelucere debent, sicut eis honoris gradu praestant, huic fini laudabiliter inservient, et mire proficient, si officia sua, tum quoad divinum cultum, tum quoad ministerium episcopis exhibendum, adimpleverint.

Hinc quae de residentia, quae de choro, quae de adsistentia episcopo praestanda, dum sacris muneribus fungitur, saepe ac saepius decreta sunt, rite canonici observent.

1. Poenitentiarium vero monemus, ut quamvis in confessionibus excipiendis assiduus esse debeat, quippe qui hac in parte veluti totius dioeceseos parochus aliquo modo haberi potest, peculiare tamen officium suum, quantum poterit, cum generali canonicorum obligatione conciliare studeat. De poenitentiarium haec legimus in Tridentino concilio³: „In omnibus cathedralibus ecclesiis, ubi id commode fieri potest, poenitentarius aliquis ... ab episcopo instituat ... , qui, dum confessiones in ecclesia audiet, interim praesens in choro censeatur.“

2. Theologus in exponenda et interpretanda sacra scriptura sedulam operam ponat, neque, quoad lectionum numerum, normam ab abusibus sumat, si qui forte irrepserint, sed ab ecclesiae mente in sacrae scripturae lectione instituenda⁴; et memor sit verborum divi Pauli, quod omnis scriptura, divinitus inspirata, utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia⁵. Itaque sacra scriptura illi arma sufficiet ad errorum monstra profiganda, eaque praesertim, quae cum tanto societatis damno nostris temporibus grassantur, cuiusmodi sunt rationalismus, pantheis-

¹ Die 9 iul. 1753.

² Conc. Trid., sess. XXIV, de ref., c. 12.

³ Sess. XXIV, c. 8.

⁴ Conc. Trid., sess. V, de ref., c. 1.

⁵ II Tim. III, 16.

mus, naturalismus, indifferentismus et praecipue A cuiuslibet legitimae auctoritatis contemptus. In haec igitur vitiorum monstra sua praecipue tela coniciat theologus et catholicas veritates omni argumentorum pondere confirmet. Quod facilius praestabit, si ob oculos habeat sanctissimi domini nostri Pii papae IX encyclicam *Nostis* ad archiepiscopos et episcopos Italiae¹, in qua ipse praecipua deflet fidei impedimenta, quibus nunc temporis miserrime divexatur Italia, iisque singulis obviantia suggerit medicamenta.

3. Ceteris vero omnibus, quae pertinent ad dignitates et personatus, omissis, mandat synodus, ut si quod capitulum ecclesiae seu cathedralis seu collegiatae proprio statuto careat, illud quamprimum conficiendum curet atque examini et adprobationi episcopi subiiciat.

4. Quod attinet ad ministerium episcopo exhibendum in dioeceseos regimine, meminerint B canonici, se episcopi senatum constituere. Officium hoc gravissimum, et periculosae plenum aleae, nullo modo rite sanctaeque persolvent, nisi in episcopo suum patrem et pastorem revereantur, et cum ipso unum velut corpus efficientes, ecclesiae tantummodo bonum in omnibus sibi proponant. Ita coniunctis in unum animis datisque dexteris, stantes in acie Domini, non metuent temerarios adversariorum ausus, et facilius de religionis hostibus triumphum agent. Insuper caritas illa, quam Christus suis discipulis pluries commendat², et ob quam Patrem oravit, ut ipsi sint unum, sicut et ille et Pater coelestis unum sunt, mutuis amoris vinculis episcopum et canonicos obstringet; et fideles, tantam concordiam admirati, maiore deinceps veneratione sacros ecclesiae ministros prosequuntur.

5. Quoad praelatos episcopis inferiores, dignitates, canonicos, rectores ecclesiarum quocumque nomine insignium, aut alio quocumque nomine nuncupatos, et quoad usum insignium pontificalium, ea est huius synodi mens et voluntas, ut omnes pareant constitutionibus Alexandri VII³, Pii VII⁴ et Pii IX⁵.

Caput XV.

De parochis eorumque vicariis et cooperatibus.

Divino praecepto mandatum est omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, divinique verbi praedicatione, sacramentorum administratione ac bonorum omnium operum exemplo pascere.

Cui praecepto ut ea, qua par est, ratione satisfiat, sacri concilii Tridentini decretis saepius actum provisumque imprimis est, ut qui curatas ecclesias obtinent, apud illas resideant, in illis munera propria per se obeant et omnia praestent, quae ab eo, qui D curam sustinet animarum, ex sacris canonibus, consuetudine ecclesiarum, locorum necessitate, praestanda sunt. Quod si qui otiose resideant, ut lucra tantum captent, et, quae facere ipsi deberent, per alias personas omnia exequi studeant, non putandi sunt residere, sed abesse potius, cum censeatur abesse officio, qui corporali tantum praesentia adest otiose. Idcirco haec synodus, in Domino congregata, praecipit omnibus et singulis ecclesias parochiales et alio quovis modo animarum curam habentes quocumque titulo, etiam temporario, obtinentibus, et quocumque nomine sive parochi, sive vicarii, sive

rectoris, sive aliter, appellatis, ut apud ecclesias sibi commissas sollicite resideant, et parochialis curae munera atque officia non per alios, sed ipsimet per se, nisi iusta causa aliquando prohibiti sint, obeant ac praestent, sub poenis, praeter reatum mortalis culpa, per sacros canones contra clericos non residentes propositis, et aliis arbitrio episcopi, ut res et necessitas postulaverit, infligendis. Et quamvis a sacra Tridentina synodo statutum sit, rectores ecclesiarum, quibus animarum cura annexa est, ultra trimestre tempus non debere a suis ecclesiis, nisi ex gravi causa, abesse: tamen, etiamsi agatur de breviori tempore, indigent licentia iuxta proprias cuiusque dioeceseos constitutiones.

Cum autem nonnulli, animarum zelo succensi, a suis gregibus absint quandoque, ut in alienis paroeciis praedicationis officio vocati fungantur: caveant, ne id quoque ita fiat, praesertim quadragesima et adventus tempore, ut residentiae leges violatae censi possint. Si qui vero abusus alicubi quoad residentiam forte invaluerint, qui speciali aliqua lege sint tollendi, episcopi in sua quisque synodo provideant.

Ut autem parochi eam, quae pastoris officio rite adimplendo necessaria est atque utilis, ovium sibi commissarum cognitionem acquirant, gravitatem ita cum comitate coniungant, ut reverentiam simul, amorem et fiduciam sibi concilient; facile ad se praebeant accessum; omnes aliquoties invisant, non ut otio vacent, sed ut monita salutis opportune et prudenter illis insinuent; pauperum, praesertim viduarum, pupillorum ceterorumque aliena ope indigentium curam habeant, quibus et salutaris consilio et consolatione et re subveniant hilariter, prout quisque poterit. Maximo etiam ad hunc finem obtinendum adiumento erit, si fideles suae paroeciae ita recenseant, ut singulorum aetas, status, conditio, specialia adiuncta, quae parochorum zelum magis excitare debent atque in sacramentorum administratione prae oculis habenda sunt, distincte adnotentur.

De frequenti vero sacrificii pro populo oblatione cum multa saepe orta sint dubia, cumque ad ea omnia tollenda nuper prodierit sanctissimi domini nostri Pii papae IX encyclica *Amantissimi Redemptoris*, sub die 3 maii 1858; quae in ea decreta sunt ab omnibus et singulis, qui parochiales ecclesias sive alio quocumque modo animarum curam habentes et quocumque titulo, etiam temporario, obtinent, erunt servanda.

Quae ad verbi Dei praedicationem et sacramentorum administrationem attinent, quantum opus est, satis iam alibi constituit in Domino haec sacra synodus.

In id porro omnes et singuli animarum curatores incumbant, ut in grege, fidei curaeque suae commisso, custodiendo atque ab omni peccati labe praeservando, cogitationem, sollicitudinem, curam, studium denique omne collocent, non tam de iuribus quam de officiis rite adimplendis solliciti; et diligenter perpendant quae sint muneris sui partes; caveantque non modo ne quid contra committant, sed etiam ne quid omittant: cum in sacerdotali vita, pro muneris, quod sustinent, ratione, graviore longeque plures quam in ceteris esse possint omissionis culpa. „Et quoniam norunt et ipsi¹, se pro Christo legatione fungi, qui se mitem et humilem corde est professus, quique non venit vocare iustos, sed peccatores, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia eius; quos in mandatis Domini

¹ 8 decembris 1849.

² Ioann. XVII, 22.

³ 27 septembris 1659.

⁴ 4 iulii 1823.

⁵ Ep. ad episcopos Austriae ditionis *Optime noscitis*, 5 nov. 1855.

¹ Ut de episcopis affirmat sanctissimus dominus noster Pius papa IX in encyclica *Qui pluribus*, 9 nov. 1846.

delinquentes atque a veritatis et iustitiae semita aberrantes invenerint, haud omittant eos in spiritu lenitatis et mansuetudinis paternis monitis et consiliis corripere atque arguere, obsecrare, increpare in omni bonitate, patientia et doctrina, cum saepe plus erga corrigendos agat benevolentia quam austeritas, plus exhortatio quam comminatio, plus caritas quam potestas¹. Illud etiam totis viribus praestare contendant, ut fideles caritatem sectentur, pacem inquirant, et quae caritatis et pacis sunt sedulo exequantur, quo, cunctis dissensionibus, inimiciis, aemulationibus, simultatibus penitus extinctis, omnes se mutua caritate diligant atque in eodem sensu, in eadem sententia perfecti sint, et idem unanimes sentiant, idem dicant, idem sapiant in Christo Iesu domino nostro.

Verum et illud prae oculis habeant, qui, nulla interveniente legitima causa, translationem ad pinguiora beneficia non raro petunt, eos non gregem ut bonos pastores, sed mercenariorum more lac potius et lanam diligere, facile convinci; atque ut ab huiusmodi sane improbandis petitionibus abstineant, eos haec synodus in Domino hortatur.

Optat demum ipsa synodus, ut, quantum fieri potest, coadiutores cum parochis simul habitent et vivant; eiusmodi enim contubernio et assidua vitae consuetudine, si caritas christiana ibi regnet, via facile praeccluditur discidiis inter clericos eiusdem paroeciae, quae non sine magno fidelium scandalo non raro invalescunt; unitas in regimine procuratur; et iuniores sacerdotes, veluti quodam tyrocinio, ad animarum curam aptiores efficiuntur.

Caput XVI.

De seminariis clericorum.

Seminaria ad hoc instituta ex sapientissimi concilii Tridentini decreto, ut in iis inventus in sortem Domini vocata, in litteris, scientia divinarum rerum, pietate ac bonis moribus excolenda suscipiatur, quantum emolumentum attulerint christianae reipublicae, et exemplis illustrium praelatorum, divi Caroli Borromaei praesertim et beati Gregorii Barbarici, et experientia praeteritorum saeculorum, amplissime comprobatur. Quocirca episcopi singuli in id maxime incumbunt, ut haec sacra instituta, quae potissimum fundamentum totius regiminis ecclesiastici constituunt, nedum sedula opera conservent ac foveant, sed ad maiorem prosperitatem, quoad fieri potest, adducant.

„Cum vestram sapientiam, venerabiles fratres², minime fugiat, idoneos ecclesiae ministros non nisi ex optime institutis clericis fieri posse, magnamque vim in recta horum institutione ad reliquum vitae cursum inesse, pergite omnes episcopalis vestri zeli nervos in id potissimum intendere, ut adolescentes clerici vel a teneris annis tum ad pietatem solidamque virtutem, tum ad litteras severioresque disciplinas, praesertim sacras, rite informantur. Quare vobis nihil antiquius, nihil potius esse debet, quam omni opera, solertia, industria, clericorum seminaria ex Tridentinorum patrum praescripto instituere, si nondum existant, atque instituta, si opus fuerit, amplificare, eaque optimis moderatoribus et magistris instruere, ac intensissimo studio continenter advigilare, ut inibi iuniores clerici in timore Domini et ecclesiastica disciplina sancte religioseque educantur et sacris potissimum scientiis, iuxta catholicam doctrinam, ab omni prorsus cuiusque erroris periculo alienis, et ecclesiae traditionibus et sanctorum

patrum scriptis sacrisque caerimoniis, ritibus, sedulo ac penitus excolantur; quo habere possitis navos atque industrios operarios, qui ecclesiastico spiritu praediti ac studiis recte instituti, valeant in tempore dominicum agrum diligenter excolere ac strenue praeliari praelia Domini.“

Quibus adhortationibus pressissime inhaerens, haec sacra synodus monet et obtestatur singulos episcopos, ut quae a praefata Tridentina synodo salubriter circa seminaria constituta sunt, quoad eorum foundationem, dotationem, bonorum administrationem, regimen disciplinae, studiorum ordinem ac religiosam vitae institutionem, iuxta temporum et locorum circumstantias, accurate et ad amussim servari curent, prout in recenti conventione inter sanctam sedem et imperatorem nostrum inita¹ de iis ratio habita fuerit. Et cum compertum sit, ea potissimum, quae attingunt tum deputatos e capitulo duos pro assidua inspectione regiminis, pro moderanda educatione clericorum; tum quatuor alios, duos ex capitulo et duos e clero civitatis, pro taxatione super redditibus quorumcumque beneficiorum, aliarumque piarum institutionum cuiuscumque nominis, paucis exceptis, ac bonorum et ipsorum reddituum recta administratione; tum quatuor similiter, quorum duo e capitulo, duo e clero eligi debent pro rationibus eiusdem administrationis expendendis ad finem cuiuslibet anni², alicubi in desuetudinem abiisse: praecipit et stricte iniungit synodus, ut haec in pristinum vigorem revocentur et applicentur ad praxim iuxta mentem declarationis sacrae concilii congregationis³. Hanc enim inspectionem deputatis in perpetuum demandatam, non in detri-

¹ Art. XVII.

² Nota. — Quatuor propositis:

1. An duo canonici electi ab archiepiscopo ad constituendam educationem puerorum seminarii possint pro libito archiepiscopi mutari?

2. An eorum consilium adhibendum in constituendis regulis universalibus seminarii, electione singulorum puerorum introducendorum, electione magistrorum, librorum legendorum, confessoris, punitione dyscolorum, expulsionem, visitationem et similibus?

3. An alii quatuor sint deputandi in consilio tantummodo, in taxatione, contributione fructuum ex unione beneficiorum, ut in aliis difficultatibus, ob quas seminarii instructio vel conservatio impediretur aut perturbaretur; aut etiam in exactione et temporalium administratione, tam dicti seminarii, ut puta deputatione vel expulsionem ministrorum et famulorum temporalium, expensis quotidianis provisionis bladorum, quam etiam bonorum quorumcumque et reddituum ipsius seminarii, etiam ex beneficiis unitis, ut puta locationibus, concessionibus aliisque contractibus, litibus?

4. An hi quatuor deputati sint perpetui, vel etiam amovibiles, servata, in eorum electione, ratione concilii, et dicta electio spectet ad capitulum?

Sacra congregatio respondit:

Ad I, non posse amoveri nisi ex legitima causa;

Ad II, in omnibus iis esse adhibendum;

Ad III, teneri episcopum adhibere deputatorum consilium, tam circa instructionem, disciplinam et mores, quam temporalium rerum administrationem;

Ad IV, esse perpetuos (*Salern.*, ex lib. VI decr., pag. 22, rel. a Ben. XIV, *de synodo dioec.*, lib. V, cap. 11, § 7).

Vide etiam *Arboren.* deputatorum seminarii, diei 31 martii 1855, in qua ad dubia:

1. An et quomodo eligendi sint deputati ad excipiendam rationum redditionem seminarii in casu?

2. An et quomodo sit locus subrogationi deputatorum absentium vel impeditorum in casu?

Sacra congregatio respondit:

Ad I, affirmative; et redditionem rationum excipiendam esse per quatuor deputatos, quorum duo ex capitulo, unus electus ab episcopo, alter a capitulo, et duo ex clero, unus electus ab episcopo, alter a clero;

Ad II, negative; et subrogationem faciendam ab iis, a quibus facta est electio deputati absentis vel impediti.

³ In *Salern.*, ex lib. VI decr., p. 22.

¹ S. Leo, *Epist.* XIV, cap. 1 [opp., ed. Baller., I, 684].

² Ita episcopos omnes alloquitur sanctissimus dominus noster Pius papa IX, encyclica *Qui pluribus*, 9 nov. 1846.

mentum, sed in auxilium auctoritatis episcopalis ad tantum obeundum munus vergere, nemo non videt.

Invigilent summopere episcopi in admittendis alumni, maxime si extranei sint et ab aliis institutis profecti, ne eveniat, ut qui pravis moribus infecti sint, alios inficiant, et si fortasse errore recepti fuerint, ubi nulla spes effulgeat emendationis, quamprimum eiiciantur. In delectu eorum, qui clericali militiae nomen dare postulant, summa solertia est adhibenda in exploranda eorum vocatione, indole ac moribus; sed id potissimum procurandum, ut pietate et integritate vitae commendentur, cum experientia manifestum sit, etiam mediocris aut tenuis ingenii homines, si spiritu ecclesiastico ac vero salutis animarum zelo sint inflammati, uberiores fructus afferre in vinea Domini, quam eos, qui praeclaris ac praecipuis istis dotibus destituti aliunde multa doctrina et scientia praestant.

Disciplina pro moderanda tota vitae ratione ita sit comparata et sapientibus confecta regulis, haustis ab optimis exemplaribus, maxime a beato Gregorio Barbadico, qui sibi sanctum Carolum Borromaeum imitandum proposuit, cuiusque auctoritas semper magni facienda, ut nec nimium rigorem sapiat, nec ad perniciosam laxitatem vergat. Disciplina custos est morum, ad ordinem animos assuefacit et habitus virtutum, nunquam facile per totum posterioris vitae curriculum deponendos, inducit; sed superiorum vigilantia in eius conservatione ita sit moderata et discreta, ut nec ad minima quaeque nimis subtiliter attendat, nec animos quibusdam veluti vinculis onerosis constringat, quae odium pariant et impedian, quominus iuvenum indoles sese exerat.

Pietatis exercitia, inter quae potissimum locum obtinet quotidiana meditatio et praesertim sacramentorum frequentia, sedulo promoveantur ab eo praesertim ex seminarii confessariis, qui directoris spiritus, uti vocant, nomine censetur: ita tamen, ut alumni persuasionem et amore ad ea animum applicent, tamquam ad optima virtutum ac pietatis fomenta; ne, si fortasse timore aut humanis respectibus moveantur, perniciosum hypocrisis habitum induant. Haec de disciplina, pietate et ecclesiastico spiritu.

Quoniam vero compertum exploratumque omnibus est, quam vehementer rei tum sacrae tum publicae intersit, clericos litteris quoque ac disciplinis, praesertim sacris, imbui ac erudiri, idcirco sanctissimus dominus noster Pius papa IX¹, sacrae Romanae ecclesiae cardinales, archiepiscopos et episcopos imperialis ac regiae Austriacae ditionis sic hortatur: „Collatis inter vos consiliis, omni studio prospicite, ut in vestris seminariis accurata sit ecclesiasticae educationis ratio, et ea optimorum studiorum vigeat methodus, quae, rerum, temporum ac locorum perpensis adiunctis, et maiorem ecclesiae utilitatem parere possit, ac simul efficiat, ut clerus salutari solidaque scientia ac doctrina praefulgeat.“ Hisce itaque monitis pro sua parte suoque munere obtemperans, sacra haec synodus ea quae sequuntur, statuenda censet.

Praetermissis modo studiis gymnasialibus, de quibus sermo erit in actorum appendice, philosophiae studia, quae biennii periodo erunt absolvenda, ita sint coordinata, ut mentem apte excolant, ad rectam ratiocinandi formam instruant (admissa laudataque methodo scholastica, quae utilia arma praebet ad profligandos errores et veritatem enucleandam); eam insuper sanis principiis imbuant et cognitionibus, quae ex metaphysica hauriuntur; quin tamen professor peculiari alicui systemati ita se mancipet, ut

A praeiudicatis opinionibus obvolvatur. Mathesis item et physices studia non praetermittantur, quae ingenium acuunt et viam sternunt ad ordinem causarum in rebus naturalibus earumque necessarium nexum cum effectibus dignoscendum; ita tamen, ut mens auditorum velut per gradus ex consideratione visibilium ad invisibilis et supremae causae cognitionem et obsequium assurgat. Docendi methodus, uno verbo, ita sit composita, ut recenti scientiarum progressui prudenti modo sese accomodet, et simul pericula novitatum et perniciosorum errorum et maxime rationalisticae labis, quae hodiernas philosophiae scholas passim inficit, diligenter vitet.

Quod spectat ad scientiarum sacrarum studia, quae non minus quam quadriennii spatium exposcunt, episcopi praecipuum munus erit, eos seligere viros ad officium docendi, qui ingenio, doctrina, pietate et morum gravitate spectatissimi sint, quique maxime idonei agnoscantur, non solum ad tradendam scientiam, verum etiam ad inflammandos auditorum animos zelo gloriae Dei et salutis animarum. Sacrae scripturae libros noscant iuvenes apte interpretari, propositis antea argumentis ad probandam divinam ipsius auctoritatem et inspirationem, et traditis hermeneutices et sacrae exegesis regulis. Adsit etiam professor linguarum, ac potissimum hebraicae et graecae, ut discipuli ad haec studia idonei, in disputationibus cum haereticis, si forte oboriantur, ad fontes primigenios confugere eosque efficaciori modo confutare valeant. Praestat insuper eos in ecclesiastica historia erudire et in ea parte potissimum immorari, quae sanctorum patrum opera respicit sive patrologiam constituit, et sacrorum conciliorum, maxime generalium, decisiones in medium profert, utpote quae divinae traditionis praecipua exhibent monumenta. Sacrorum dogmatum plenam notitiam una cum contrariis erroribus sibi comparent alumni, sed maiori diligentia versabuntur circa ea, quae vel ab haereticis recentiorum temporum, vel ab incredulis acrius et saepius impetuntur. Atque ut aptiores ad congregiendum cum hostibus fiant, optimum erit, quasdam exercitationes, dialectica methodo, quavis hebdomada, aut saltem saepe quam fieri possit, instituere super praecipuis quaestionibus, ut inde aemulatio excitetur, et in palaestra solide et stricte argumentandi promptiores et validiores reddantur. Sacrorum canonum scientiae, attentis maxime praesentium temporum adiunctis, sedulam navabunt operam; ut ecclesiasticae potestatis independentiam et ambitum mentis oculo perspiciant, totius sacrae iurisprudentiae oeconomiam perpendant, iura ac leges ecclesiae tueantur et apte interpretentur, ac pro casibus occurrentibus probe adplicare sciant. At quod maxime interest ad regimen animarum, est doctrina theologiae moralis et pastoralis, utpote quae in sanctissimum finem tendit et moderandi conscientias in foro interiori, et animas prudenter et congruis mediis dirigendi in via salutis. Perutile quoque, immo necessarium erit, scientiae pastoralis professor, nedum regulas tradat praecipuas sacrae eloquentiae ad alloquendum populum apta methodo, tum in catechesi, tum in homiliis, tum denique in aliis concionibus, sed ut tyrones, propositis argumentis, ad practica quaedam exercitia frequenter adigat, vel in publico conventu alumnorum, vel etiam in ipsa seminarii ecclesia: sic enim assuescent publice loqui, digne ac fructuose, cum magno profectu animarum. Nec praetermittenda cognitio rituum, caerimoniarum et cantus ecclesiastici, quae omnia ecclesia sapienter induxit pro rebus sacris devote, graviter ac decore gerendis; horum doctrinam exacte calleant alumni, et assidue iis practice exerceantur, cum

¹ Epistola *Optime noscitis*, 5 nov. 1855.

experientia probet, accuratam caerimoniarum observantiam et cantus gravitatem magnopere conferre ad reverentiam mysteriis et rebus sacris conciliandam.

Ac ne alumni a studiis sibi praefixis distrahantur, commendatur episcopis, ne sinant eos abire domum intra annum scholasticum, nisi suadente gravissima causa.

Monentur tandem professores singuli, ut quisque in tradenda propria scientia, quam magni habendam esse sciat, caveat ab inutilibus, curiosis aut obliteratis quaestionibus, quae magis favent partium studio, quam prosint ad exponendam veritatem; ut pro dignitate tractationis linguae latinae usum constanter servet, tam in suis praelectionibus, quam in exercitationibus discipulorum; ut tota animi contentione satagat, potissimum audientium animos pietate, religionis zelo, prudentia, mansuetudine ac spiritu ecclesiastico imbuere, mente recolens, in hac parte cleri nascentis, quam erudiendam et educandam suscipit, spem futuram ecclesiae repositam esse.

Haec edicimus curanda et diligenter servanda pro seminariis clericorum moderandis. Et quia maiorum studiorum profectui consultum videtur, si in singulis totius provinciae seminariis certus ordo uniusque formae methodus inducatur, ideo programma in actorum appendice relatum, ex consilio doctorum virorum confectum, proponitur, ut quisque professor pro sua schola ei se accommodare possit.

Caput XVII.

De vita et honestate clericorum.

Fidelis et pius sacerdos ecclesiae matri laetitiae, christiano autem populo venerationi est; infidelis vero et malus sacerdos moerore ecclesiam, maximoque damno populum afficit. „Hinc enim, ut queritur sanctissimus dominus noster Pius papa IX¹, deest christiano populo divini verbi pabulum, unde nutriatur ad vitam; hinc infrequens sacramentorum usus, quibus tanta vis inest ad Dei gratiam vel conciliandam vel retinendam. Monendi hi quidem sunt ac vehementius excitandi, ut sacri ministerii partes recte ac fideliter explendas curent; docendi sunt quam gravi se culpa obstringant, qui, messis multa cum sit, laborare detrectent in agro Domini. Hortandi sunt, ut quanta sit divinae hostiae virtus ad propitiandum Deum et flagitiorum poenas avertendas, frequenter explicent fidelibus, ut iidem salutari missae sacrificio religiose adesse uberisque ex illo fructus percipere studeant. Sane quidem promptiores alicubi fideles essent ad pietatis actus exercendos, si vehementiora haberent a clero et incitamenta et praesidia.“ Quare omni studio sibi allaborandum intelligit haec sacra synodus, ut qui sacerdotio initiantur, nedum recte incipiant, sed recte coepta perseverando perficiant. Ac proinde:

1. Singulos in Domino hortatur episcopos, ut ad eo facilius avertenda mala, quae ex clericorum minus recta vivendi ratione in christianum populum dimanant, adiutricem sibi in hanc ministerii sui partem adiungant operam illorum ex clero dioecesis, qui ceteros videantur praestare pietate, scientia, auctoritate et discretione; eosque in unum ita conferant, ut ex eis specialis et omnibus nota instituantur *commissio*, cuius sit invigilare super clericis in omnibus, quae eorum status dignitatem sanctitatemque decent; et, si quid invenerint minus recte factum, episcopum adeant, cum eoque consilia statis diebus communicent ad malum curandum deviosque in rectum tramitem restituendos.

2. Meminerint clerici, beneficiorum ecclesiasticorum proventus, qui post honestam sustentationem supersunt, pauperibus et ecclesiae esse tribuendos. Si autem habent aliquos e propinquis pauperes, possunt pro familiae conditione eorum necessitatibus consulere, ut minus egeant, non ut ditescant aut otio indulgeant.

3. Mandat praeterea synodus, servandos esse sacros canones, qui negotiationem clericis interdunt, sive eam per se, sive per alios exerceant; et poenas contra reluctantes constitutas in memoriam revocat.

4. Bona beneficii, quod ex iustitia in integro statu semper servandum et pro viribus in melius provehendum est, ita administrent clerici, ut neque characteris sacerdotalis obliti videantur, neque laicorum iustis obiurgationibus causam praebeant.

5. Clerici tonsuram semper gestent; comam neque nutriant, neque saeculi more discriminent; pilos circa genas abradant; vestes induant honestas et simplices, nigri vel saltem subobscuri coloris, quae mundi pompam non sapiant, ita aptatas ut indusium non appareat; quarum vestium superior ultra genua descendat; collari, quod interulam tegat, collum circumcingant; galerum clericalem deferant; cum vero ad templum atque ad sacra peragenda accedunt, veste talari, pro ecclesiae praescripto, semper utantur. Si qua vero de vestium et galeri forma atque usu pro dioeceseos conditione peculiariter statuenda videantur, provincialis synodus id episcopis curandum relinquit.

6. Verae pietatis spiritus saecularis aurae contactu saepissime attenuatur; interdum etiam evanescit. Quare synodus sacerdotes hortatur, ne laicorum consuetudinem, ubi periculum adesse possit, affectent; quoties vero cum laicis versantur, incessu, verbis, habitu corporis ita se gerant, ut urbanitatem simul cum gravitate consociantes, sacerdotali characteri reverentiam concilient.

7. Hortamur clericos, ne in locis, quae vulgo vocantur caffè, immorentur. Cauponas autem, nisi itineris necessitas urgeat, clerici omnino devitent; choreis, scenicis spectaculis non intersint; a vetitis ludis abstineant. Quoad venationem, quae tam facile a studio et a sacris officiis clericos avocat, in singulis dioecesibus, quae opportuna sunt, episcopi constituent. Si quis autem sacerdos, sive ex nostratibus, sive ex alienigenis, in publico theatro scenicis spectaculis interfuerit, hoc provinciale concilium, quin alicui dioecesanæ synodali constitutioni derogat, decernit, ut mane subsequenti a missae celebratione abstineat.

8. Sacerdos ita domum suam regat, ut decet Christi ministrum. In omni re sobrius sit, ut et Christi mortificationem prae se ferat, et ne propter nimias impensas pauperum necessitatibus desit.

9. Mulierum, etiam pietate praestantium, familiaritatem sacerdotes devitent. Quare etiam atque etiam instat synodus, ne quis sacerdos, sine episcopi licentia, puellas instituendas suscipiat.

10. Synodus graviter vetat, sacerdotes cum quacumque muliere, etiam consanguinitate vel affinitate sibi coniuncta, et aetate etiam provecta, cohabitare, si suspectae sit vitae. Qui secus fecerit, ab episcopo puniatur.

11. Sacerdotis famula, praesertim si solus cum sola degat, non modo honestissima sit, sed etiam aetatis canonicae, ut famae consultum sit. De cetero in synodo dioecesana, pro sua quisque dioecesi, quae ulterius necessaria videbuntur episcopus constituet.

12. Ad hunc porro in omnibus assequendum ecclesiasticum spiritum, quem tantopere praesentibus hisce statutis promovere studet haec sacra synodus,

¹ Alloc. in consist. secr. habita die 9 decembris 1854.

neminem profecto latet, quantum conducant frequens confessio, quam ultra hebdomadam minime differendam hortatur, ac praeterea spiritualia, uti vocant, exercitia, quorum praxim summi pontifices passim, et Pius IX feliciter regnans, quam maxime et laudarunt et promoverunt.

13. Cum vero speciali lege cautum sit, ut ii, qui sacris ordinibus initiandi sunt, hoc spirituali secessu ad eos apte disponantur, haec sacra synodus, felicis recordationis summorum pontificum constitutionibus Innocentii XI¹ et Clementis XI² per sacras congregationes episcoporum et regularium nec non sancti concilii Tridentini interpretis communicatis prorsus inhaerens, monet episcopos, ut haec lex non littera, sed spiritu reapse ab ordinandis adimpleatur, ne scilicet brevi lectione contenti sint, sed ordinata et adprobata methodo alicuius pii et sapientis directoris regimini subiiciantur.

14. „Porro cum omnibus compertum sit, ad ecclesiastici ordinis dignitatem et sanctimoniam retinendam et conservandam, pium spiritualium exercitiorum institutum vel maxime conducere,“ sanctissimus dominus noster Pius papa IX³ monet episcopos, ne pro suo quisque episcopali zelo tam salutare opus urgere omnesque in sortem Domini vocatos monere et hortari intermittant, „ut saepe in opportunum aliquem locum iisdem peragendis exercitiis secedant, quo, exterioribus curis sepositis, ac vehementiori studio aeternarum divinarumque rerum meditationi vacantes, et contractas de mundano pulvere sordes detergere, et ecclesiasticum spiritum renovare possint, atque exspoliantes veterem hominem cum actibus suis novum induant, qui creatus est in iustitia et sanctitate.“ Quapropter sacra haec synodus inculcat episcopis, ut in quavis dioecesi hae spirituales exercitationes, pro clero tali frequentia habeantur, ut sacerdotes omnes ac praecipue animarum curatores tertio saltem quoque anno possint, aut etiam adigantur singuli iis interesse.

15. Ad hoc vero omni efficacia excitentur, aut etiam obligentur illi, qui prima vice excipiendarum confessionum mandatum sunt accepturi, vel prima vice animarum curam suscepturi, ut tali pacto specialia auxilia impetrent, quibus indigent ad tam gravia et periculosa munera obeunda.

Caput XVIII.

De casuum congregationibus.

Permagni interest, ut sacerdotes ea scientia praediti sint, qua rite instituere et regere populum possint; atque ea caritate invicem coniungantur, quae aliena damna ut sua curat, et fratri prompte ac benigne opitulatur. Quare provincialis haec synodus, cum superius de sacerdote rite instituendo egerit, nunc de congregationibus pro conscientiae casibus agere constituit, quae haberi debent sicuti media ad fovendam inter sacerdotes caritatem eosque incitandos, ut in sanctae doctrinae studium assidue incumbant.

1. Quare haec synodus praecipit, ut in quavis dioecesi casuum collationes, si forte desint, instituantur; ubi vero sunt, conserventur et perficiantur. Quoad ordinem congregationum, singuli episcopi eam methodum statuent, quae ad studia excolenda sacerdotes adigat et ipsorum studiorum fructus in commune bonum diffundat.

2. Sacerdotes in his ita se gerant, ut et ipsi, in Christo concordēs, mutuis consiliis iuventur, et populus, sacerdotum caritate perspecta, in maiorem sacer-

dotii aestimationem veniat atque ad exhortationes, monitiones, reprehensiones suscipiendas docilior evadat.

3. In rerum pertractatione absit ingenii ostentatio et partium studium; omnia in caritate fiant, et veritas tantum, tamquam certissimum totius conventus bonum, quaeratur.

4. Quaestiones, pro hisce congregationibus proponendae, erunt de sacra scriptura, de theologia dogmatica, de disciplina morali et sacris ritibus.

Caput XIX.

De regularibus.

Regularis sive religiosus status is est, in quo electae quaedam animae evangelicae perfectionis iter arripiunt, et terrenis omnibus curis posthabitis, angelorum vitam proxima in terris imitatione aemulantur, dicente Christo: „*Si vis perfectus esse, vade, vende quae habes, et da pauperibus, . . . et veni, sequere me.*“¹ Itaque debent pastores et confessarii illas animas peculiari cura excolere, quae ad hunc statum tendunt: unde apparet, quam necessarium sit asceticae studium. Attamen, dum parochi et confessarii huic vocationi favent, singularem prudentia utantur, neque plenam adhibeant fidem, nisi opportuna experimenta praecesserint. Quae quidem prudentia potissimum necessaria est cum sexu foemineo, qui aut immodico fervore, aut imaginandi vi, aut illusionibus facile abripitur. Numquam eum poenitet, qui hac in re prudenter dubitat.

1. Episcopis cordi sit monialium specialis cura. Quoad ergo aetatem, qua puellae ingredi in novitiatum possunt, quoad modos et experimenta hoc tempore adhibenda, quoad conditiones, quibus ad solemnem professionem admitti queunt, decernimus, monialibus accurate servandas esse proprias regulas et constitutiones, quae legitime adprobatae sunt, et praecipue apostolicas recentes constitutiones, quae ad eas spectant. Si quod monasterium peculiaribus praescriptionibus, aut exceptionibus, aut dispensationibus indiget, episcopi erit providere ad normam iuris.

2. Sacerdotes seculares, absque expressa episcopi vel vicarii generalis licentia, missam celebrare non possunt in ecclesiis monialium, quae perfectam clausuram servant.

3. Eligat episcopus pium doctumque confessarium, qui sanctitatis quoque suae studiosus, ad viam perfectionis moniales dirigat.

Praeter ordinarium autem confessorem, alius extraordinarius ab episcopo bis aut ter in anno offeratur, cui omnes se sistere debeant².

4. In horum monasteriorum visitatione serio inquirat episcopus, et accurate diligenterque perspiciat, quo spiritu moniales agantur; num regulas ad amussim servant; quomodo tandem bona redditusque monasterii administrentur.

5. Curent episcopi, ut negotia omnia cum congregationibus religiosis nuper institutis et de religione optime meritis ita certis normis dirigantur, ut cuiuscumque controversiae periculum amoveatur. Hucusque de monialibus.

6. Quoad vero monasteria virorum, haec sunt: „Quoniam ex monasteriis, ut ait sanctissimus dominus noster Pius papa IX³, ingens in ecclesia Dei splendor atque utilitas dimanat, et regularis etiam clerus adiutricem in procuranda animarum salute operam navat,“ sacra haec synodus fore confidit,

¹ Matth. XIX, 21.

² Conc. Trid., sess. XXV, c. 10, *de regul.*, et Benedictus XIV, const. *Pastoralis muneris*, 5 aug. 1748.

³ Encycl. *Nostis*, 8 dec. 1849.

¹ Encycl. ad Ital. episc., 9 octob. 1682.

² Encycl. ad Ital. episc., 1 febr. 1710.

³ Encycl. *Qui pluribus*, 9 nov. 1846.

ut regulares omnes huius provinciae pergant et in posterum illas subministrare, quas hucusque abunde subministrarunt, „lectissimas auxiliares militum Christi turmas, quae maximo tum christianae, tum civili reipublicae usui, ornamento atque praesidio semper fuere . . .; eoque arctissimo concordiae et caritatis foedere summaque animorum consensione episcopis et saeculari clero coniungi, quo nihil antiquius se ostendant habere, quam in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi, consociatis studiis, vires omnes intendere atque aemulari semper charismata meliora.“¹

Caput XX.

De regulis pro omnibus fidelibus.

§ 1. De obedientia auctoritati debita.

„Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi a Deo; quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistit, ipsi sibi damnationem acquirunt.“ Ita apostolus Paulus². At non pauci homines, nostris temporibus, cuiuscumque generis auctoritatem a suo fundamento concutere nituntur, libertatem sive effrenem licentiam praedicantes; cum omnibus compertum sit, neque populum, neque civitatem, neque familiam tutam ac tranquillam consistere posse sine moderamine auctoritatis.

Moneant itaque animarum pastores gregem suum, ex divino mandato auctoritati parendum esse; mala omnia, quae mundum obruunt, ex una Adae inobedientia originem duxisse et nonnisi per obedientiam sanari posse; Deo ipsi obsequium praestare, qui paret auctoritati. Obedientia ordinem parit, pacem tuetur, hominis felicitatem, quantum illius conditio patitur, etiam in hac vita gignit; e contra, ex auctoritatis contemptu oriuntur contentiones, seditiones, irae, tumultus et rerum omnium perturbationes.

Id iam testatus fuerat in sua catholica epistola beatus Iudas apostolus, cum ipsos religionis ac civilis societatis hostes ita vividis coloribus depingit: „Hi sunt in epulis suis maculae, convivantes sine timore, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quae a ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuosae, bis mortuae, eradicatae, fluctus feri maris despumantes suas confusiones, sidera errantia, quibus procella tenebrarum servata est in aeternum. Hi, quaecumque ignorant, blasphemant; quaecumque autem naturaliter, tamquam muta animalia, norunt, in his corruptuntur: et carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, maiestatem autem blasphemant.“ Haec autem omnia, quam sint vera, quotidiana experientia nimis luctuose nos edocet.

Sed quoniam, iuxta prophetam Ieremiam³, „bonum est viro, cum portaverit iugum ab adolescentia sua,“ ita animarum curatores filios praecipue admoneant de amore, de obedientia atque reverentia, qua prosequi parentes debent; de praemiis, quae obedientibus filiis, de poenis, quae filiis rebellibus tum in hac vita, tum in futura parantur. Saepe inculcent apostoli dicta: „Filii, obedite parentibus vestris in Domino, hoc enim iustum est. Honora patrem tuum et matrem tuam, quod est mandatum primum in promissione, ut bene sit tibi, et sis longaevus super terram.“⁴ Et: „Maledictus

A qui non honorat patrem suum et matrem.“¹ Qui enim ab ineunte aetate parentibus obedire non didicerit, multo minus civili et ecclesiasticae auctoritati in posterum obtemperabit.

§ 2. De observantia festorum.

Gravissimum erat in veteri testamento praeceptum sanctificandi diem sabbati, cui in novo foedere, per apostolicam auctoritatem ab ipso Christo acceptam, suffecta fuit dies dominica in memoriam resurrectionis domini nostri Iesu Christi.

Accedunt et alii dies festi ab ecclesia instituti ad solemnem praecipuorum mysteriorum recordationem vel ad triumphos beatae Mariae virginis aliorumque sanctorum concelebrandos. At dolendum maxime est, hosce dies festos a christiano populo passim violari.

Itaque, ad tantae calamitatis remedium, haec sacra synodus hortatur episcopos, ut omni contentione ea statuunt, quae etiam externam dierum festorum observantiam promoveant; impediendo scilicet, ne servilia opera exerceantur; ne iis saltem horis, quibus celebrantur sacrae functiones, spectacula fiant; ne tabernis officinis aliisque huiusmodi locis aditus pateat; ne permittantur mercatus, iudicia, contractus publici et alia similia, quae a festorum sanctificatione homines avertunt. Et quoniam etiam leges civiles ecclesiasticas leges quoad sanctificationem festorum servari praecipiunt, ad eas erit provocandum, si opus fuerit.

Neque satis est abstinere a vetitis operibus, sed etiam pia opera exercenda sunt. Quapropter curent episcopi, ut populus alliciatur ad religionis actus dictis festis, quod fit, si decore, et certo atque opportuno tempore celebrentur. Haec autem inter opera id explicite ecclesia praecipit, ut fideles sacrosanctum missae sacrificium audiant. Sciant fideles, hoc esse maximum et excellentissimum nostrae religionis opus, cui cum timore et tremore adsistunt angeli, faciem velantes suam, quorum obsequium et reverentiam aemulari homines contendunt.

Sed praeter missam habentur alia pia opera, quibus dies festi in Dei honorem impenduntur, cuiusmodi sunt omnes caritatis actus, evangelicae homiliae auditio et christiana catechesis, quae numquam satis commendari potest; psalmorum cantus, praesertim horis vespertinis iuxta antiquissimam ecclesiae consuetudinem, quam episcopi curent vel servari vel restitui; adoratio sanctissimi sacramenti, litaniarum aliarumque precum recitatio, de quibus provincialis synodus haec pauca statuit:

1. In sacris functionibus nihil immutent parochi ad libitum, sed omnia iuxta liturgicas regulas decore et devote peragant.

2. Nova et insolita cultus exercitia non introducant, inconsulto episcopo.

3. Publicas supplicationes, et multo minus nocturnas, non permittant, illis exceptis, quae sunt vel de iure vel de legitima consuetudine.

4. Omnes et singulae sacrae functiones ultra dimidiam horam post solis occasum ne protrahantur, nisi aliquo in casu aliter episcopo videatur.

§ 3. De ieiunio et abstinencia.

Lex ieiunii antiquissima est in ecclesia Dei. Christus ipse eiusque apostoli ieiunarunt. „Ieiunium² legislatores sapientes facit, animae optima custodia, corporis socius securus, fortibus viris munimentum

¹ Pius IX, encycl. *Ubi primum*, die 17 iun. 1847.

² Rom. XIII, 1-2.

³ Thren. III, 27.

⁴ Ad Ephes. VI, 1-3.

¹ Deut. XXVII, 16.

² S. Basil., *Homil. 1. de ieiunio* [opp., ed. Migne, III, 171 B].

et arma, athletis et certantibus exercitatio. Hoc A praeterea tentationes propulsat, ad pietatem armat, cum sobrietate habitat, temperantiae opifex est, in bellis fortitudinem affert, in pace quietem docet, nazaraeum sanctificat, sacerdotem perficit." Primis temporibus, cum pietatis fervor adhuc vigeret, severa erat ieiunii observantia, quam quidem severitatem, progressu temporis, temperavit pia mater ecclesia. Modo, cum omnia in peius ruere videantur, haec statuenda synodi patres decreverunt:

1. Parochi, cum appropinquant dies ieiunii, hanc legem populo promulgent et praecepti servandi modum, nec non gravitatem peccati eorum, qui ieiunium vel abstinenciam sine legitima causa violant; doceant eos, qui fictis rationibus ieiunii vel abstinenciae lege se solutos dictitant, Deum non illudi.

2. Videant tamen parochi, ut, dum ieiunii sanctitatem praedicant, sanctae matris ecclesiae B benignitatem imitentur; ac proinde non impediant, quominus fideles eas sequantur sententias, quibus auctores adprobati et praecipue sedis apostolicae responsa hoc praeceptum exposuerunt.

3. Instent episcopi omnique zelo et prudentia satagant detestabilem illum ecclesiasticae legis contemptum abolere, quo diebus vetitis ob oculos publice exponuntur prohibiti cibi, et invitantur fideles ad negligenda ecclesiae praecepta, quae reapse etiam aperte tum in domibus, tum in tabernis summa cum impudentia violantur.

In sua itaque quisque dioecesi videat episcopus, qua ratione sit agendum, quae poenae indicendae, an expediat civilis auctoritatis auxilium invocare.

§ 4. De exercitiis spiritualibus et missionibus, nec non de quibusdam piis sodalitiis.

Diuturna experientia, testibus Benedicto XIV¹ C et sanctissimo domino nostro Pio papa IX², iam docuit, „ad improbos mores corrigendos, qui vel serpere incipiunt, vel nimis iam invaluerunt, vel tandem diuturnitate confirmati dioeceses latius occuparunt, nihil magis conferre, quam extraordinaria interdum adiungere subsidia spiritualium exercitiorum et sacrarum missionum; quas, ubi operariis idoneis commissae fuerint, valde utiles, benedicente Domino, esse constat tum fovendae bonorum pietati, tum peccatoribus et longo etiam vitiorum habitu depravatis hominibus, ad salutarem poenitentiam excitandis; atque adeo ut fidelis populus crescat in scientia Dei et in omni opere bono fructificet, et uberius coelestis gratiae auxiliis munitus, a perversis inimicorum ecclesiae doctrinis constantius abhorreat.“

Quare haec synodus in Domino congregata hortatur episcopos, ut, iuxta uniuscuiusque dioeceseos necessitates, aut generales pro dioecesi, aut particulares pro aliquibus paroeciis, vel missiones, vel exercitia identidem indicant.

Invigilent tamen, ut in iis nihil absonum appareat, nihil quod turpe lucrum sapiat, nihil quod gravitati religionis haud congruat; ne irreligiosis hominibus aut calumniandae aut irridendae religionis ansa praebeatur.

Cum vero in nonnullis huius ecclesiasticae provinciae dioeceseos institutae sint sanctorum exercitiorum congregationes, nempe societates plurium sacerdotum, qui statutis regulis passim missiones parati sunt gratis exhibere, in iisdem praesertim propriae dioeceseos locis, quae hoc beneficio maxime indigeant: haec synodus vehementer exoptat et

hortatur, ut in omnibus dioeceseos instituantur et promoveantur, et mutuo inter se caritatis vinculo constringantur, ita ut ad ingens animarum lucrum mutuam etiam sibi possint opem afferre.

De congregationibus, sodalitiis, etc.

Cum boni pastoris praecipue officium sit omnibus omnia fieri, ut omnes Christo lucrifaciat, et nihil utilius sit pietati fovendae ac missionum fructibus conservandis, quam si in singulis paroeciis adsint quaedam sodalitates seu congregationes, quibus fideles communibus officiis et publicis vel privatis solemnitatibus, mutuis inter se et exhortationibus et exemplis ad charismata meliora aemulanda excitentur: sacra haec synodus in Domino hortatur episcopos, ut iuxta temporum ac locorum opportunitatem, haec pia sodalitia, in suis quisque dioeceseos, efficaciter promoveant.

Ut autem huiusmodi sodalitates haec meliora charismata vere aemulentur, sedulo invigilent episcopi, ne in ipsis omnia ad vanam pompam, externas solemnitates et, quod peius est, ad sterilem emortuamque consuetudinem redigantur; sed e contra omnimodis satagant, ut verae solidaeque pietatis sensu informatae, et zelo ac prudentia eorum, qui praesunt, fotae ac foecundatae, eum denique in omnibus sanctissimum assequantur finem, ob quem institutae fuerunt. Porro praeter eam, de qua supra, ubi de doctrina christiana, et aliam, de qua infra, ubi de blasphemia, ceterae, quas praecipue hoc in genere sacra haec synodus commendat, hae sunt:

1. Societates de propaganda fide et sacrae infantiae, quae, cum fidei simul et caritatis eminentissima instituta sint, nunquam satis commendatae videntur: praesertim cum ex annalium lectione religionis sensus foveatur atque erga ecclesiam illud, quod par est, animi studium promoveatur. In ipsis enim annalibus eadem priorum temporum heroica facta instaurata admirantur fideles, ex quibus luculentissime perspiciunt, ecclesiam inter tot temporum, morum rerumque vicissitudines eandem semper consistere, semperque vere unam, sanctam, catholicam, apostolicam, renovatis etiam ubique terrarum, apostolorum sanctorumque martyrum exemplis, iure merito appellari.

2. Cum vero caritatis ordo requirat, ut dum alienis opitulamur, proprios ac domesticos non obliviscamur, immo ad eos potiores conferamus curas: optat haec sacra synodus, ut magis propagentur ac multiplicentur oratoria, uti vocant, quibus adolescentuli a perversionis periculis submoventur et in pietate ac bonis moribus confirmantur.

3. Ut autem huiusmodi fides et caritas in animis fidelium altas agant radices, omni nisu omnique ope, rite ac recte excolantur, dirigantur, componantur confraternitates sanctissimi sacramenti, quod cum fidei simul et caritatis praeexcellsum sit argumentum, mirum sane quot bona exinde ad fidem servandam moresque confirmandos aut reformandos undequaque promanent.

4. Ad huius caritatis tenerrimos affectus suavius firmiterque excitandos, nihil magis, experientia teste, et summorum pontificum suffragantibus effatis, potest conferre quam dulcissima devotio erga amantissimum domini nostri Iesu Christi cor; ac proinde huiusmodi sacratissimi cordis societates insignibus etiam indulgentiarum thesauris ditatas, maxima, qua fieri potest, animi sollicitudine, omnibus Christi fidelibus sacra haec synodus etiam atque etiam in Domino commendat.

5. Cum vero deipara ac immaculata virgo Maria, iuxta patrum et ecclesiae sententias, via

¹ Ep. ad utriusque Sicil. episc.

² Encycl. *Nostis*, 8 decemb. 1849.

regia salvatoris et appelletur et sit: eius item purissimum cor via pariter regia ad sacratissimum cor Iesu merito censetur, ac proinde una cum sacratissimi cordis Iesu societatibus dulcissimae ac purissimae Virginis cordis societates pro peccatorum conversione amico foedere iungantur. Episcoporum vero praecipuae curae sint congregationes, quas Marianas vocant, ex quibus iam abundanter omnibus compertum est, quot quantique fructus in bonum praesertim iuventutis deriventur. Almae denique Deiparae cultum, quocumque demum nomine censeatur, amplectamur, dilatemus totoque cordis affectu animique studio excipiamus. Si enim in tanto rerum discrimine, in tantis undique ingruentibus prementibusque necessitatibus ac periculis, volumus, „ut facilius Deus inclinet aurem suam ad preces nostras et annuat nostris votis; levemus oculos manusque ad sanctissimam Dei genitricem immaculatam virginem Mariam, cuius nullum praesentius, nullum validius apud Deum patrocinium, quaeque, nostra amantissima mater et maxima fiducia nostra, immo tota ratio spei nostrae, quod quaerit invenit et frustrari non potest.“¹

§ 5. De institutione religiosa in scholis elementaribus, in collegiis, in gymnasiis.

Non solum in scholis elementaribus parochorum directioni subiectis, sed in aliis quoque, quae elementares maiores minoresve vocantur, quaeque habent proprios regios aut municipales praepositos et magistros, et in collegiis religiosa institutio, civilibus etiam legibus praescripta, retinenda est et totis viribus promovenda.

Haec synodus vehementer cupiens, ut pia conventionis pacta² quamprimum adimpleantur, et huiusmodi scholae episcoporum inspectioni omnimode subiiciantur, interea, quantum peculiariter spectat ad doctrinam religionis, decernit, ut nulli alii catechismi adhibeantur, nisi ii, quos in usum suae dioeceseos adoptaverit episcopus.

Placuit etiam huiusce provinciae episcopis, ab augustissimo imperatore alias auditis, ut in scholis quoque gymnasialibus doctrina religionis institui pergant alumni, et unus pluresve sacerdotes ad hoc opus in singulis gymnasiis deputentur. Sanctum hoc institutum approbat synodus, confidens in Domino fore, ut in religionis augmentum felices effectus obtineantur. At monendos censet sacerdotes, quibus id oneris committitur, ut sciant, se vocatos esse in partem ministerii episcopalis; et idcirco tales se praebeant, quales sanctissimum praedicationis opus exoptulat et nobilissima legatio, qua pro Christo funguntur. Meminerint, se suscepisse munus gravissimum imbuendi pueros et adolescentes doctrina domini nostri Iesu Christi, cui si desint, ipsi, aequae ceteri verbi Dei praecones, poenas dabunt, quas toties Deus minatur in illos, qui iustitias eius indigne enarrant. Hortatur ergo et in Domino obsecrat episcopos, ut hoc officium non nisi probatae fidei viris committatur, vitae integritate conspicuis, Spiritu sancto plenis et sapientia; qui in omnibus se gerant, sicut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei. Hi igitur, quidquid profanum sapit, evitent, adeo ut discant discipuli, se non humanae, sed divinae scholae interesse, et exinde, fidei veritatibus solide imbuti, ad religionis, pietatis et christianarum virtutum exercitationem inflammentur.

Hoc itaque christianae religionis ac doctrinae studium cum ceteris disciplinis prorsus emineat,

A principem item locum inter eas sibi proprium teneat universamque studiorum rationem suo quasi spiritu pervadat atque informet, ita ut quaecumque demum sit, quae traditur disciplina, nihil in ea tradenda, sive ex parte praeceptoris, sive ex parte librorum qui in scholis adhibentur, adsit, quod vel directe vel indirecte huic spiritui ac doctrinae officere possit. „Excubate (ita summus pontifex Pius IX alloquitur Italiae episcopos in sua encyclica, die 8 decembris 1849 data), excubate, venerabiles fratres, omnibus publicis privatisque scholis, et, quantum in vobis est, omni ope et industria adnitimini, ut tota in illis studiorum ratio ad catholicae doctrinae normam exigatur... Eo autem in genere praecipuam vobis planeque liberam auctoritatem et curam vindicabitis super professoribus sacrarum disciplinarum et in reliquis omnibus, quae religionis sunt aut religionem proxime attingunt. Advigilate, ut in tota quidem scholarum ratione, sed in iis maxime, quae religionis sunt, libri adhibeantur ab erroris cuiuscumque suspicione immunes.“

Quae adhortationes, si ad omne studiorum genus pertinere dignoscuntur, maxime procul dubio philosophiae studium respiciunt, cum ipse summus pontifex¹ moneat, „perversam in philosophicis praesertim disciplinis inductam esse docendi rationem, quae improvidam iuventutem miserandum in modum decipit, corrumpit eique fel draconum in calice Babylonis propinat.“

Si quid igitur, in re tanti momenti, animadvertant episcopi, quod emendatione indigeat, ne cunctentur opportuna remedia afferre; idque prompte omnino et facillime consequentur, cum ipsius pontificis monitis pressissime inhaerens, conventio inter sanctam sedem et imperatorem inita, articulo VII, sanciat, ut in gymnasiis et omnibus, quas medias vocant, scholis pro iuventute catholica destinatis, omnis institutio pro rei, quae tractatur, natura ad vitae christianae legem componatur; et peculiari lege imperiali quodcumque amotum fuerit obstaculum episcopali facultati has omnes invisendi scholas, et inspiciendi num omnia ad praescriptam religionis normam recte exigantur. Hac igitur amplissima facultate liberrime utantur episcopi, ut vel per se ipsos, vel per fideles commissarios huius pastoralis muneris partem sanctissime adimpleant. Ex recta enim ac catholica gymnasiorum et mediarum scholarum constitutione ac moderatione totum pendet cum ecclesiae tum civilis societatis columen et praesidium. Ex ipsis enim exeunt tum qui ecclesiasticae militiae nomen dant, tum qui publicis muneribus obeundis, aut liberalibus artibus exercendis operam praestant. Caveant itaque episcopi, ne in aliqua harum scholarum disciplina ulla zizania ab inimico homine disseminentur; inspiciant in mores magistrorum; libros omnes, qui in scholis adhibentur, examinent; nihil demum praetermittant, ut res tanti momenti ad felicem exitum adducatur.

Caput XXI.

De amovendis malis, quae, nostra praecipue aetate, bonos mores corrumpunt.

§ 1. De blasphemia.

Nostris miserrimis temporibus, fortasse multo magis quam superiore aetate, execrandum blasphemiae scelus in Deum, in beatam Virginem, in sanctos, ubique grassatur, quo infinita Dei maiestas maxime laeditur et contumeliose vituperatur. Nos de honore Dei plurimum solliciti, et quidquid iniuriosum

¹ Pius IX, encycl. *Exultavit cor nostrum*, 21 nov. 1851.

² Art. VII.

¹ Encyclica *Qui pluribus*, 9 nov. 1846.

est eradicare cupientes, parochos et omnes animarum curatores in Domino hortamur, ut hoc de scelere verba ad populum crebro faciant. Quae ut efficaciora evadant, optamus ut sodalitia ubique locorum instituantur, a Pio papa IX in suo brevi sub die 3 iulii anno 1847 adprobata indulgentiisque ditata, quae eo potissimum tendunt, ut tanti flagitii monstrum, quoad fieri potest, e christianis regionibus tollatur.

Item publicas preces pro blasphemantium emendatione, quocumque die festo, in ecclesia recitandas commendamus; atque statuimus, ut dominica II post Epiphaniam et dominica infra octavam Nativitatis beatæ Mariæ virginis, in singulis omnium dioeceseon paroeiis, solemnitas peculiaris celebretur, in qua, praemonito populo iam antea et excitato, fervidissimæ preces fundantur, et gravissimus habeatur sermo ad extirpandum blasphemiae vitium.

§ 2. De iniustitia in contractibus deque usura.

Omnem iniustitiam in contractibus sive quemcumque actum contra iustitiam commutativam ipso naturali iure vetitum esse, neminem latet. Quot tamen quantisque modis homines, bonorum temporalium summopere cupidi, ingenii aciem acuunt, ut, cum divinas minime possint, humanas saltem leges eludere valeant!

Hinc parochi fideles moneant, homines quidem falli, sed Deum, qui cordis et renum scrutator est, nullatenus decipi posse; doceantque, usuram, et quidquid lucri absque iusto titulo quaeritur et obtinetur, esse damnandum. Summopere etiam studeant, ut restitutiones fiant, et illata damna reparentur, et ea omnia iustitiae debita adimpleantur, quibus interdum, ne in articulo quidem mortis, fit satis.

Si vero sit sermo de lucro, quod a civili lege iamdiu sancitum est, non sunt inquietandi fideles, dummodo et conditiones a lege ipsa praescriptas servant, et parati sint ecclesiae obtemperare, quoties ipsa hac in re aliquid definierit, quemadmodum nonnullis abhinc annis ab apostolica sede responsum est.

§ 3. De concubinato et meretricio commercio.

„Nolite errare,“ ait sanctus Paulus¹, „neque fornicarii, ... neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores regnum Dei possidebunt.“ Quapropter acrioribus verbis et vehementioribus sermonibus arguenda est et damnanda illorum sententia, qui in quanto honore sint non intelligentes et iumentis insipientibus comparati, peccata carnis aut nullius aut levissimi esse momenti dicitare non erubescunt. De huiusmodi peccatorum gravitate parochi oves sibi creditas prudenter edoceant et cautis verbis hortentur; obsecrent per misericordiam Dei utriusque sexus iuvenes, ut ab omni prorsus immunditia carnis abstinentes et sanctam puritatem colentes, exhibeant corpora sua hostiam sanctam, viventem, Deo placentem. Neque negligant admonere parentes, ut filios et filias diligentissime custodiant, ne hac pessima labe maculentur; quod facilius assequuntur iuvenes, si ad salutare sacramentorum praesidium saepe confugiant. Hisce adhibitis curis, parochus id demum, opitulante Domino, sperare poterit, fore, ut adolescentuli, facti adulti, illud de quo agimus probrum effugiant; adolescens enim iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.

Sed cum nonnumquam eveniat, ut vel diligen-

tiores curae in irritum cedant, aut aliunde in ipsam paroeciam flagitiosi superveniant homines: fieri item potest, ut, hisce curis non obstantibus, deprehendat parochus aliquem suorum concubinam habere. Hoc in casu, in spiritu caritatis, una alterave admonitione, gravissimo huic malo mederi satagat; quae si frustranea evadat, reluctantem episcopo denuntiet, et a superioris nutu pendeat. Sciant etiam concubinari, se, ex concilii Tridentini decreto¹, gravibus poenis esse puniendos.

Parochorum insuper est eo, quo exardescere debent, zelo omnem adhibere curam, ut meretricum intolerandam licentiam, quantum fieri potest, coercuant; scandalum totis viribus impedire nitantur; instant opportune, importune, arguant, increpent, ut seductio vitetur; et invocant, si opus fuerit, civilis potestatis auxilium.

B § 4. De monomachia seu de singulari certamine.

Cum homo neque suae, neque proximorum vitae sit dominus, et cum per singulare certamen et suam et alterius vitam in summum discrimen adducat: noverint omnes, homicidii quoad alios, suicidii quoad se ipsum esse reum, qui illud aut defert aut acceptat; eademque ratione sotes esse, qui tamquam patrini vel consilio, vel suasionem, vel quocumque modo huic sceleri cooperantur, eosque omnes ex decreto sacri concilii Tridentini² innodari vinculo excommunicationis, quam postea summo pontifici reservavit Clemens VIII constitutione *Illius vices* [die 17 augusti] anni 1592. Meminerint vero parochi, privandos esse sepultura ecclesiastica decedentes in duello, sive in loco duelli et conflictus, sive extra hunc locum, e vulnere tamen ibidem accepto morientes; sive duellum publice sive privatim indictum fuerit; ac etiamsi vulnerati ante mortem non incerta poenitentiae signa dederint atque a peccatis et censuris absolutionem obtinuerint, sublata episcopis et ordinariis locorum super hac poena interpretandi ac dispensandi facultate³.

§ 5. De sceniciis spectaculis.

Illud quoque hac aetate usu venire solet, ut in theatris ea spectacula exhibeantur, quae non modo pravas inflammant cupiditates, sed etiam religionis ministros et res sacras in contemptum vocant. Episcopi, id vehementer dolentes, nihil intentatum relinquunt, ut tanto malo occurrant; ac proinde in omni patientia instabunt, ut nunc vigentes leges civiles in re tanti momenti servantur. Interim fideles enixe hortamur in Domino, ut ab huiusmodi spectaculis abstineant, ne et ipsi cum histrionibus ad religionem irridendam bonosque mores depravandos in theatrum convenire videantur.

Decretum pro quarta sessione indicenda.

Haec sacra synodus provincialis, legitime in Domino congregata, in ea praesidente illustrissimo ac reverendissimo domino Angelo, patriarcha Venetiarum, statuit ac decernit futuram et ultimam sessionem post praesentem celebrandam esse feria VI, quae dies erit 4 proximi mensis novembris, qua memoria recolitur sancti Caroli Borromaei, mane hora 8 cum dimidio; interim tamen non differri discussionem et examinationem eorum, quae ipsi synodo discutienda et examinanda videbuntur.

¹ Sess. XXIV, c. 8, de reform.

² Sess. XXV, c. 19, de reform.

³ Benedictus XIV, constit. *Detestabilem* [die 10 nov.] anno 1752 edita, bull. Bened. XIV, part. IV, p. 16.

¹ I ad Cor. VI, 9-10.

PARS TERTIA.

Decreta in quarta sessione promulgata.

De rebus sacris et rei sacrae adnexis.

Caput XXII.

De sacramentis.

§ 1. De sacramentis in genere.

Sanctissima novae legis sacramenta a Christo domino instituta sunt veluti columnae illae septem, quas divina sapientia excidit ad sustentandam a se aedificatam ecclesiae domum; sunt pretiosa vasa, in quibus gratiae thesauri reconduntur, et unde in nos plenissime derivantur; sunt coelestia pharmaca, quibus animarum vulnera sanantur; sunt denique ea instrumenta, per quae, ut scribit concilium Tridentinum¹, omnis vera iustitia vel incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur.

Sancta sancte ministranda sunt sancteque suscipienda: unde patet, quanta animae mundities et devota etiam corporis habitudo necessaria sit, ne polluantur dona Dei, et ut eorumdem fructus, quo uberius fieri potest, percipiantur. Declarat autem haec sacra synodus, non esse sibi in animo ea omnia singillatim commemorare, quae pro recta administratione sacramentorum praecipiuntur in rituali Romano, quem librum semper prae manibus habere et attente perpendere debent sacri pastores, ut boni et fideles ecclesiae ministri inveniantur. Satis igitur habet ea potissimum attingere, quae valeant tum ad tollendos abusos, si forte alicubi irrepserunt, tum ad animarum bonum magis promovendum, propositis etiam mediis, quibus utraque res feliciter perfici possit. Interea hoc sibi persuadeant sacri pastores, eam esse hominum naturam, quae sine exterioribus adminiculis non facile queat ad rerum divinarum meditationem attolli; proptereaque accuratam rituum et caerimoniarum observantiam plurimum efficacitatis habere, ut et sacramentorum sanctitas commendetur, et mentes fidelium per haec visibilia religionis et pietatis signa ad rerum altissimarum contemplationem excitentur.

§ 2. De sacramento baptismi.

Baptismus, omnium sacramentorum veluti ianua, per quem, cum antea essemus natura filii irae, in Christo filii misericordiae renascimur, est omnibus necessarius ad aeternam salutem consequendam; ita enim ecclesia semper intellexit ea Christi verba: „Nisi quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.“²

Hinc monendae sunt matres, ut caute infantes in utero gestent, ne abortus periculum subeant; patres vero familias, ut recens natos filios ad ecclesiam quantocius deferri et solemnibus caerimoniis baptizari curent; nec unquam longius intervallum, quam octo dierum a die natali praeterlabi sinant.

Infantibus ne imponantur nomina fabulosa et impiorum gentilium, sed eorum qui sanctorum numero adscripti sunt; ut pueri, cum aetate processerint, et eorum exemplis ad pie vivendum excitentur in terris, et assiduo patrocinio protegentur in coelis.

Nemini liceat, canonica non interveniente causa, baptismum alibi administrare, nisi in ecclesiis, in quibus exstat fons baptismalis. Si vero domi, instante mortis periculo, infans baptizatus fuerit, quam primum fieri poterit ad ecclesiam deferatur, ut a parocho, facta prius diligenti inquisitione de collati baptismi validitate, omissi ritus et caerimoniae expleantur. Si prudens dubium oriatur de validitate

A baptismi, puer denuo sub conditione baptizetur, consulto prius, si opus fuerit, episcopo.

Et quoniam saepe incidit necessitas privati baptismi conferendi, ita parochi crebro publice fideles doceant, et explicant materiam, formam ac legitimum baptizandi ritum. Inprimis vero de hisce omnibus rebus obstetrices accurate erudiant, quas omnino probatae vitae esse oportet, et quibus necessaria est cognitio illorum casuum, qui in rituali Romano, titulo *de baptizandis pueris*, referuntur. Obstetrices de infantibus recens natis statim admoneant parochum, de iis praesertim qui, instante mortis periculo, domi baptizati sunt.

Patrini, cum sint fidei christianaeque vitae pro puero sponsores ac fidei iussores, tales deligantur, qui, probitate ac pietate praestantes, huic officio sint idonei, neque plures quam unus, sive vir, sive mulier, vel ad summum unus et una baptizatum de sacro fonte suscipiant¹.

Hebraei et infideles adulti, nisi immineat vitae periculum et ex corde petant aut iam petierint, antequam sensibus destituerentur, a nemine baptizentur, inconsulto episcopo et sine eiusdem licentia.

Habeant praeterea parochi, diligentissimeque custodiant, librum baptizatorum iuxta formulam ritualis Romani accurate confectum, eademque diligentia (ne alibi repetatur haec admonitio) conficiant et custodiant libros, quibus describuntur nomina eorum, qui suscipiunt sacramentum confirmationis, qui matrimonio iunguntur, et qui ex hac vita decedunt, ut in eodem rituali praescriptum et designatum est; neque se ab hoc munere exemptos putent, eo quod exstent libri civiles.

Ad extremum parochi adhortentur fideles, ut pro tanto catholicae fidei dono saepe Deo gratias agant, praecipue vero anniversaria suscepti baptismi, die quam orationibus, eleemosynis aliisque piis operibus celebrari decet.

§ 3. De sacramento confirmationis.

Qui in baptismo renati sunt ex aqua et Spiritu sancto, sacro chrismate consignari atque ad animosiores fidei professionem, nec non ad pugnam adversus spirituales hostes roborari debent per sacramentum confirmationis, in quo eiusdem sancti Spiritus dona cumulatus conferuntur.

Quapropter curent parochi, ut pueri, cum ad rationis usum pervenerint, de huius sacramenti dignitate, vi et effectibus convenienter edocti ac sacramentali poenitentia, si opus fuerit, expiati atque ipsius parochi testimonio muniti, ad illud suscipiendum accedant.

Maxime autem iuvabit, si episcopi post primam pastorem visitationem iam peractam, quotannis modo unum, modo alterum propriae dioecesis insigne oppidum petant, huius sacramenti administrandi gratia, ut scilicet facilius hoc modo obtemperare possint adhortationibus sanctissimi domini nostri Pii papae IX²: „Vobis certe peculiaris erit cura, ut fideles omnes tempestive a fraternitatibus vestris suscipiant sacramentum confirmationis, per quod summo Dei beneficio specialis gratiae robur confertur ad fidem catholicam in gravioribus etiam periculis constanter profitendam.“

Videant autem episcopi, quando pueri etiam infra septennium ad hoc sacramentum admitti possint.

Patrinus in sacramento confirmationis, si fieri potest, alius erit a patrino baptismi; omnino autem decet, ut adsit vir pro maribus, foemina pro foeminis;

¹ Sess. VII, in prooemio.

² Ioan. III, 5.

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, *de ref. matr.*, c. 2.

² Encycl. *Nostis*, 8 dec. 1846.

iisdem vero ornetur dotibus, quae superius in baptismo commemoratae sunt.

§ 4. De sacramento eucharistiae.

Sequitur sanctissimum eucharistiae sacramentum, quo Christi fideles nutriuntur et sustentantur, ne in hac misera ad coelestem patriam peregrinatione deficiant. Eucharistia id prae ceteris proprium ac peculiare habet, quod non solum gratiam, sed ipsum gratiae auctorem Christum Deum et hominem permanenti modo, vere, realiter et substantialiter continet, qui, discessurus ex hoc mundo ad Patrem, hoc sacramentum instituit, in quo divitias divini sui erga homines amoris veluti effudit, memoriam faciens mirabilium suorum; et in illius sumptione colere nos sui memoriam praecepit suamque annuntiare mortem, donec ipse ad iudicandum mundum veniat¹. Itaque illum eundem unigenitum Dei filium praesentem in eo adesse credimus, quem Pater aeternus introducens in orbem terrarum ab angelis adorari iussit; quem magi procidentes adoraverunt; quem denique in Galilaea ab apostolis adoratum fuisse scriptura testatur.

Ut igitur fidelis populus admirabile hoc sacramentum eo, quo par est, honore colat, et uberrimos gratiae fructus inde percipiat, sacra synodus in Domino congregata haec statuit:

1. Decentissimo in loco et ad normam ritualis Romani composito et circumornato, sanctissima eucharistia asservetur, et lampas semper ante altare colluceat olivarum oleo nutrita.

2. Nemini liceat annuas perpetuasque eucharistiae publicas expositiones instituere et facere absque episcopi licentia.

3. In processionibus, statis diebus solemniter celebrandis, ita reverenter et honorifice per vias et loca publica circumferatur, ut adversarii, in conspectu tanti splendoris et in tanta ecclesiae laetitia positi, vel debilitati et fracti tabescant, vel pudore affecti et confusi aliquando resipiscant.

4. Cum ad aegrotos sacra eucharistia deferatur, curet parochus, ut clerus et populus frequens et, quantum fieri potest, accensa lumina manu deferens pie et devote eam comitetur; quod ille ferventius praestabit, si parochus semper, cum ad ecclesiam reditum est, et alias etiam, ubi occasio tulerit, indulgentias exponat, quas summi pontifices tam pio operi concesserunt.

5. Quotannis, in quadragesima, parochus admoneat fideles de praecepto sacrae communionis, quae saltem in paschate sumenda est, et quidem in propria paroecia, non autem alibi, neque in ipsa ecclesia cathedrali, nisi sit propria paroecia, aut in ecclesiis regularium quorumcumque; simulque poenas commemoret contra inobedientes latas. Si quem vero negligentem repererit, illum cum caritate et prudentia ad officium revocare nitatur et, si opus fuerit, etiam episcopo denuntiet.

6. Tandem hortandi sunt fideles, ut ad eucharistiae sacramentum frequenter accedant vitaeque suae rationem ita instituant, ut digne ac fructuose corporis et sanguinis Christi participes esse possint; et „haec mysteria ea fide, constantia et firmitate, ea animi devotione, ea pietate et cultu credant et venerentur, ut panis ille supersubstantialis vere eis sit animae vita et sanitas mentis: cuius vigore confortati, ex huius miserae peregrinationis itinere ad coelestem patriam pervenire valeant, eundem panem angelorum, quem modo sub sacris velaminibus edunt, absque ullo velamine manducaturi“².

Quam quidem frequentem divinae eucharistiae perceptionem, utique ab ecclesia semper commendatam et promotam, ipse sanctissimus dominus noster Pius papa IX serio inculcat fidelibus in sua encyclica *Nostis*, in qua, Italiae episcopos alloquens, haec inter alia reponit: „Nec porro ignoratis, ad fidem catholicam in gravioribus etiam periculis constanter profitendam prodesse, ut fideles, a peccatorum sordibus per sinceram illorum detestationem et sacramentum poenitentiae expiati, saepius devote percipiant sacrae eucharistiae sacramentum, in quo spiritualem esse constat animarum cibum et antidotum, quo liberemur a culpis quotidianis, et a peccatis mortalibus praeservemur, atque adeo symbolum unius illius corporis, cuius Christus caput existit, cuique nos tamquam membra arctissima fidei, spei et caritatis connexionem adscriptos esse voluit, ut idipsum omnes diceremus, nec essent in nobis schismata.

§ 5. De sacramento poenitentiae.

„Si ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset, ut iustitiam in baptismo ipsius beneficio et gratia susceptam constanter tuerentur; non fuisset opus, aliud ab ipso baptismo sacramentum ad peccatorum remissionem esse institutum. Quoniam autem Deus, dives in misericordia, cognovit figmentum nostrum, illis etiam vitae remedium contulit, qui se postea in peccati servitute et daemonis potestatem tradidissent, sacramentum videlicet poenitentiae, quo lapsis post baptismum beneficium mortis Christi applicatur.“¹

De hoc igitur sacramento, quod tamquam secundam post naufragium tabulam Dominus noster tunc praecipue instituit, cum a mortuis excitatus insufflavit in discipulos suos, dicens: „Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt,“² saepius sermonem parochus instituat eiusdemque partes, necessitatem et fructus declaret, ut fideles ad illud suscipiendum digne et frequenter accedant. Neque omittat ecclesiasticum de annua confessione praeceptum quotannis initio quadragesimae exponere, admonendo populum de damnata illa ab Alexandro VII propositione: „Qui facit confessionem voluntarie nullam, satisfacit praecepto ecclesiae.“

Cum autem necesse sit, ut sacerdotes, qui ad accipiendas confessiones assumuntur, sciant lepram a lepra distinguere et tot tamque diversis spiritualibus infirmitatibus opportuna remedia applicare, minimeque deceat, ut vulnera tractantibus aliquis possit ingerere: „Medice, cura te ipsum;“ episcopi neminem ad hoc munus admittant et approbent, nisi quem, per examen, etiam iterandum, vel alias, et probitate morum et gravitate et prudentia et necessariis moralis disciplinae cognitionibus ornatum agnoverint.

Porro morum doctrinam et prudentiae regulas hauriat confessarius ab auctoribus probatis; inanes quaestiones devitet; monita sancti Caroli Borromaei et sancti Francisci Salesii, nec non opera beati Leonardi a Portu Mauritio et praesertim sancti Alphonsi Mariae de Ligorio diurna nocturna manu versare studeat; intersit, iuxta huius synodi praescriptionem, congregationibus pro casuum resolutione institutis vel instituendis; perlegat tandem et prae oculis habeat pagellam casuum reservatorum suae dioeceseos, itemque casus papales, et praesertim constitutiones et decreta summorum pontificum contra eos, qui sollicitant ad turpia, qui frangunt sacra-

¹ Conc. Trid., sess. XIII, cap. 2.

² Conc. Trid., sess. XIII, cap. 8.

¹ Conc. Trid., sess. XXIV, cap. 1.

² Ioan. XX, 22 seq.

mentale sigillum, qui absolvunt complicem in re A turpi, qui nomen complices a poenitente exquirunt.

In arduo autem hoc ministerio exercendo ita se gerat confessarius, ut probe sciens, sanos non indigere medico, sed qui male habent¹, poenitentes ea caritate excipiat, qua pastor bonus perditam ovem quaerebat et peccatores ad se venientes complectebatur; et propriae memor fragilitatis iis, qui ignorant et errant, condoleat ex animo. Vultu atque oculis ita sit compositus, ut nullo penitus signo se alicuius fortasse sceleris gravitate commoveri indicet, aut sibi molestum esse pro sacro tribunali sedere; sed eam semper aequanimitatem prae se ferat, ut omnibus compertum sit, se Dei gloriam solummodo et animarum salutem vehementer exoptare.

Peculiarem vero curam in puerorum confessionibus excipiendis impendat, cum bonum a malo discernere incipiunt, et in eorum mentem dolus cadere B potest; prudentissima eos manu curet, caveatque ne de iis, quae ignorare praestat, interrogando instruat; magno studio magnaue patientia ad huius sacramenti fructus percipiendos praeparet; neque eis absolutionis beneficium ad illud tempus differat, quo ad primam communionem admittuntur; sed rite dispositos sacramenti gratia corroboret, ut in via iustitiae ambulantes, etiam cum senuerint, non recedant ab ea.

Ceterum, in huius sacramenti administratione ea omnia servantur, quae in rituali Romano praescripta sunt.

§ 6. De sacramento extremae unctionis.

Sacramentum extremae unctionis, quod non modo poenitentiae, sed et totius christianae vitae, quae perpetua poenitentia esse debet, consummativum existimatum est a patribus, „delicta, si qua sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit, et aegroti C animam alleviat et confirmat, magnam in eo divinae misericordiae fiduciam excitando, qua infirmus sublevatus et morbi incommoda ac labores levius fert, et tentationibus daemonis calcaneo insidiantis facilius resistit, et sanitatem corporis interdum, ubi salutis animae expedierit, consequitur.“²

Mirabiles hosce effectus parochi frequenter fidelibus exponant, ut ab inani illa et improba opinione eos omnes et praecipue amatores mundi abducant, qui de hoc sacramento non recte sentiunt, perinde ac si extrema unctio mortem aegrotis acceleret; et ut omnes in hac re promptiores et paratiores sint, cum periculoso morbo laborant. Quamvis enim hoc sacramentum administrandum sit infirmis, qui tam periculose decumbunt, ut in exitu vitae constituti videantur, unde et sacramentum exeuntium nuncupatur: tamen non eo usque differendum est, dum aegrotus omnes animi et corporis sensus amiserit, D cum constet, ad uberiores eiusdem gratiam percipiendam, plurimum valere, si aegrotus sacro oleo liniatur, cum in eo adhuc integra mens et ratio viget, fidemque et religiosam animi voluntatem adhibere potest³.

Noverint praeterea parochi et eorum coadiutores sui muneris esse, ut non exspectent dum rogentur de hoc sacramento conferendo, sed sua sedulitate hac in re praevengant infirmorum vita periclitantium petitiones. Quare illos frequenter invisant, eisdemque praestent omnia, quae sunt pastoralis sollicitudinis officia, rationem Deo reddituri, si quis fidelium ob eorum incuriam sine huius sacramenti perceptione e vivis excesserit.

§ 7. De sacramento ordinis.

„Sacrificium et sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta sunt, ut utrumque in omni lege exstiterit. Cum igitur in novo testamento sanctum eucharistiae sacrificium visibile ex Domini institutione catholica ecclesia acceperit, fateri etiam oportet, in ea novum esse visibile et externum sacerdotium, in quod vetus translatum est. Hoc autem ab eodem Domino salvatore nostro institutum esse, atque apostolis eorumque successoribus in sacerdotio traditam potestatem consecrandi, offerendi et ministrandi corpus et sanguinem eius, nec non et peccata dimittendi et retinendi, sacrae litterae ostendunt, et catholicae ecclesiae traditio semper docuit.“¹

Cum autem divina res sit tam sancti sacerdotii ministerium, oportet omnino, ut qui ad illud assumuntur per sacram ordinationem, vel iam assumpti et ordine insigniti sunt, qui est vere et proprie unum ex septem sanctae ecclesiae sacramentis, ea vitae sanctitate iisque dotibus praefulgeant, quas res ipsa et finis, ob quem Christus dominus hoc sacramentum instituit, iure expostulant. Sed cum de his alibi dictum fuerit, praesertim vero ubi de episcopis, de seminario et de vita ac honestate clericorum actum est, haec pauca hic addidisse sufficiat.

In ea profecto incidimus miseranda tempora, in iisque versamur rerum angustiis, quae sacerdotum numerum quotidie magis imminuunt. Quare haec synodus parochos omnes hortatur et obsecrat in Domino, ut si quem puerum agnoverint, qui vocationis indicia prae se ferat, paternam illius curam gerant, omnem adhibeant sollicitudinem, ut pietatem foveat; obstacula demum removeat satagant, quae non raro ex familiae egestate oriuntur, quin studiorum curriculum ingredi possit. Noverint autem se operam non perdidisse, si quis postea clericali militiae nomen non dederit; nam et meritum sibi apud Deum comparabunt ex opere quod praestiterunt, et bonos et utiles in statu laicali viros educabunt; nam „*adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea*“².

Qui post accuratissimum examen indubia dederint vocationis signa, eis clericalem habitum, cum primum expedire cognoverint, episcopi concedant. Curent vero, ut diligentius ad clericalis disciplinae vitaeque religiosae instituta erudiantur, eorum scholas frequenter visitent, examinibus intersint, leges statuunt, iuxta quas autumnii tempore vivendum eis sit; iubeant ut parochi, transacto autumnii tempore, cum clerici ad seminarium revertuntur, testimoniales litteras de eorum vivendi ratione ad episcopum transmittant, iuxta formam ab eo constitutam; uno verbo, nihil intentatum relinquunt, ut coetus eorum, qui sacris ministeriis inservire atque animarum salutem promovere debent, et D numero et merito augeatur.

§ 8. De sacramento matrimonii.

„Matrimonii perpetuum indissolubilemque nexum primus humani generis parens divini spiritus instinctu pronuntiavit, cum dixit: Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de carne mea: quamobrem relinquet homo patrem suum et matrem, et adhaerebit uxori suae, et erunt duo in carne una.“³

„Hoc autem vinculo duos tantummodo copulari et coniungi Christus dominus apertius docuit, cum, postrema illa verba tamquam a Deo prolata referens dixit: „*Itaque iam non sunt duo, sed una caro*“; statimque eiusdem nexus firmitatem ab Adamo tanto ante pronuntiatam his verbis con-

¹ Luc. V, 31.

² Conc. Trid., sess. XIV, cap. 2.

³ Catech. Rom., part. II, de sacr. extr. unct., n. 9.

¹ Conc. Trid., sess. XXIII, cap. 1.

² Prov. XXII, 6.

³ Gen. II, 23.

firmavit: „*Quod ergo Deus coniunxit, homo non a separet.*“¹

„Gratiam vero, quae naturalem illum amorem perficeret et indissolubilem unitatem confirmaret coniugesque sanctificaret, ipse Christus, venerabilium sacramentorum institutor atque perfector, sua nobis passione promeruit, quod Paulus apostolus innuit dicens: „*Viri, diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit ecclesiam et seipsum tradidit pro ea; mox subiungens: Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et in ecclesia.*“² Ita concilium Tridentinum, sessione XXIV, doctrina de sacramento matrimonii.

Nam, ut populus ad veri Dei et salvatoris nostri cultum et religionem procrearetur atque educaretur, sacramenti dignitas matrimonio tributa est. Cum enim Christus dominus vellet arctissimae illius necessitudinis, quae ei cum ecclesia intercedit, suaeque erga nos immensae caritatis certum aliquod signum dare, tanti mysterii dignitatem hac potissimum maris et feminae sancta coniunctione declaravit³.

Cum ergo matrimonium tanta res sit et tam sancta, plurimum profecto interest, ut Christi fideles illud inituri non caeca libidine, non turpis lucri amore trahantur: sed recto sibi fine proposito, et rite dispositi, tamquam sanctorum filii ad nuptialem benedictionem accedant, ut ex honorabili coniugio ac thoro immaculato et numerus colentium Deum augeatur, et cives cum sibi et familiae, tum civili societati utiles habeantur.

Itaque sacra haec synodus parochorum aliorumque animarum curam habentium zelum et sollicitudinem excitat, ut contrarios abusos, quos humani generis hostis invexit, omni contentione tollere studeant. Quapropter sacramenti matrimonii institutionem, vim, naturam, sanctitatem parochi prudenti quidem ratione, frequenter tamen et accurate fidelibus explicant, ut omnes intelligant, cuius rei causa institutum sit, et quantam mentis considerationem, quantam animi praeparationem pietatemque requirat.

Arguat etiam tum temerariam adolescentium utriusque sexus licentiam, qui familiariter nimis inter se conversari solent, tum perniciosam parentum negligentiam, qui eos, ut par est, non custodiunt.

Cum vero sponsalia gravem inducant obligationem celebrandi congruo tempore matrimonii, parochi adolescentibus commendent, ne inconsiderate, temere et soli clam ineant sponsalia; sed lumen a Deo assiduis precibus efflagitent, consilium prudentium virorum adhibeant, et coram testibus fide dignis ea contrahant: saepe enim fit, ut alter sponsus alterius pertaesum fidem non praestet, et cum in ius venit, nullo teste convinci possit; unde contentiones, infamiae, rixae, inimicitiae, non sine gravi bonorum scandalo, oriuntur.

Praesertim vero id inculcent, ut filii familias parentum consensum exquirant; nam matrimonia, parentibus rationabiliter invitis contracta, sancta Dei ecclesia ex iustissimis causis semper detestata est atque prohibuit; neque de divino auxilio bene sperare possunt, qui sana parentum consilia auctoritatemque parvipendunt.

Si proximi matrimonii spes non affulgeat, enixe in Domino curandum est, ut, quantum fieri potest, a visitationibus sponsi absterneant.

Generatim nullum matrimonium denuntient parochi, nisi doctrinae christianae rudimenta sponso didicisse compererint; instent autem, ut ante matri-

monii celebrationem per sacramentum poenitentiae a peccatis mundentur et eucharistico pane reficiantur.

Ad haec, synodus etiam atque etiam hortatur episcopos, ne nimia indulgentia a canonicis denuntiationibus dispensent; immo ne dispensationem, nisi ex legitima causa, concedant, praesertim vero si agatur de notorio concubinario, qui concubinam ipsam velit ducere uxorem. Prae oculis autem habeant Benedicti XIV encyclicam *Satis vobis compertum*¹.

Demum, cum doceat apostolus, virum a muliere, et mulierem a viro discedere non debere, quoties id evenisse compererint, sedulo curent parochi tum per se, tum per alios, conjugalem eorum pristinam gratiam et societatem reconciliari; si media ab ipsis adhibita, preces, exhortationes, monita, irrita evadant, rem totam ad ecclesiasticum pro causis matrimonialibus tribunal deferant.

Recens instructio pro matrimoniali iudice iterum typis committatur, et tamquam utilis norma pro tribunali ecclesiastico matrimoniorum ubique admittatur.

§ 9. De sacramentalibus.

Sacramentalia semper in ecclesia obtinuerunt, cuiusmodi sunt aqua aliaeque res peculiari aliquo ritu benedictae et benedictiones ipsae, praesertim ad pietatis sensa in fidelium animis excitanda. Quamvis benedicendi munus proprium sit sacerdotis, nullus tamen sacerdos illud temere sibi arroget cum detrimento iurium parochialium.

Vicarii foranei et parochi sedulo invigilent, ne pravi homines, lucri cupiditate illecti, credulae plebis superstitionem exorcismis aliisque modis foveant et augeant; quos omnino coerceant, invocato, si opus fuerit, ecclesiasticae vel civilis potestatis auxilio.

Quamquam autem certissimum est, valere ecclesiae benedictiones tum contra spirituales nequitias, tum etiam adversus naturales morborum causas: tamen caveant, qui benedicunt, ne vanas mulierum praesertim suspiciones de maleficiis, veneficiis, fascinationibus aliquo modo foveant, aut occasionem praebent aliquid de eo genere temere opinandi. Nemini propterea expetitam benedictionem impertiantur, nisi prius petentis animum prudenter exploratum habuerint.

In benedictionibus eae tantum adhibeantur formulae, quae reperiuntur in rituali Romano, aut quae ab apostolica sede sunt adprobatae.

Quod si contigerit aliquando benedictionem pro peculiari aliqua necessitate impertiendam esse, cui nulla ex adprobatis satis accommodata videatur, parochus uti poterit formula aliqua generali, et praemisso versiculo: *Adiutorium nostrum in nomine Domini*, unam vel alteram ex iis orationibus subiungere, quae sunt in missali Romano; exempli causa, *Deus refugium nostrum et virtus etc.*, vel *Pateant aures misericordiae tuae*, quae legitur dominica IX post Pentecosten.

Sciant praeterea sacerdotes in decretis de libris prohibitis, nec in Indice nominatim expressis, haec haberi titulo IV: *Quaedam ad ritus sacros spectantia, quae prohibita sunt*:

1. „Benedictiones omnes ecclesiasticae, nisi adprobatae fuerint a sacra rituum congregatione.“

2. „Exorcismorum formulae diversae ab iis, quae praescribuntur in regulis ritualis Romani, et earumdem usus, absque praevio examine coram ordinario.“

¹ Matth. XIX, 6.

² Eph. V, 25, 32.

³ Catech. Rom., p. II, de sacr. matr., n. 17.

¹ Die 17 nov. 1741.

Caput XXIII.

De sacrosancto missae sacrificio.

In sacrosancto missae sacrificio idem ille Christus continetur et sacerdotum ministerio incruente immolatur, qui in ara crucis semel seipsum cruento obtulit¹.

Per hoc sacrificium divinam maiestatem, ut decet, adoramus, pro acceptis beneficiis digne gratias agimus, satisfacimus pro peccatis, divinam misericordiam efficacius consequimur, et gratiam invenimus in auxilio. Quapropter ita ad rem sanctissimus dominus noster Pius papa IX² episcopos omnes adhortatur: „Cum probe noscatis sacrosanctae missae sacrificio magnam fidelis populi eruditionem contineri, ne intermittatis unquam parochos praesertim aliosque divini verbi praecones et eos, quibus demandatum est munus erudiendi christianum populum, monere, hortari, ut fidelibus populis tam sancti tamque admirabilis sacrificii necessitatem, praestantiam, magnitudinem, finem, fructus studiosissime et accuratissime exponant, explicent ac simul fideles ipsos excitent, inflamment, quo eidem sacrificio ea, qua par est, fide, religione ac pietate frequentissime intersint, ut divinam misericordiam et omne, quo indigent, beneficiorum genus sibi comparare queant.“

Quod si tanta fides, religio, pietas in eis, qui missae sacrificio intersunt, iure omnino meritoque requiritur, „quo solari radio purior ac splendidior non debet esse ea manus, quae hanc carnem dividit, os quod igni spiritali repletur, lingua, quae tremendo nimis sanguine rubescit?“³ Unde satis apparet⁴ omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse, ut, quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia et puritate atque exteriori devotionis ac pietatis specie, hoc tremendum mysterium peragatur.

Graviter igitur praecipit synodus, ut parochi et vicarii foranei, quorum conscientiam onerat, si quos noverint sacerdotes sine debita praeparatione et subsequenti gratiarum actione, festinanter aut indevote missas celebrare, post unam alteramve correctionem in Domino factam, omni postposito humano respectu, episcopo denuntient, qui in contumaces poenam suspensionis indicet, ne in eorum peccatis connivere videatur.

Quod si quis sacerdos a finitimis provinciis ad aliquam ecclesiam missam celebraturus accedat, is, si parochus sit probe cognitus, si tonsuram gestet, et nihil indecorum in vestibus prae se ferat, poterit quidem per breve tempus ad sacrum faciendum admitti; at, si diutius in dioecesi commoretur, certior facienda est episcopalis curia, ut debita facultas obtineatur. Videant tamen episcopi, an in sua dioecesi expediat hanc parochorum facultatem arctioribus limitibus circumscribere.

At si neque ecclesiae rectori, neque alicui integerrimae personae notus sit hic sacerdos, poterit quidem semel atque iterum sacrum facere, dummodo testimonialibus litteris sui ordinarii sit instructus; monebitur tamen, ut hasce litteras curiae exhibeat, ab eaque facultatem petat sacra peragendi, alioquin ad celebrandum amplius non admittatur.

Et quoniam de missarum celebratione sermo fit, episcoporum munus est, taxam dioecesanam iuxta locorum et temporum conditionem pro missis cele-

A brandis constituere eaque omnia prohibere, quae turpem quaestum sapiunt.

Meminerint sacerdotes, illicitum esse missarum eleemosynas recipere, quarum obligationi intra tempus praescriptum satisfacere non possunt.

Si missarum eleemosynae supersunt, aut quanto-cius celebrentur missae, aut denuntientur episcopo.

Maximum vero flagitium esset, si pecunia pro missarum celebratione oblata in alios usus, utcumque sacros, insumeretur. Attente igitur invigilent episcopi, severisque poenis tantum nefas coerceant.

Onera missarum perpetua non recipiantur sine assensu episcopi.

Pias quoque foundationes omnes sibi exhiberi iubeant episcopi, ut, si qua onera adimplenda supersunt, impleantur.

Antequam vero de missae sacrificio claudatur sermo, illud minime praetereundum censeat haec sacra synodus, quod hodierna temporum adiuncta praetermitti non sinunt, scilicet, ecclesiarum rectoribus, tanta cum sit hoc tempore vini caritas, omnem prorsus curam omnemque adhibendam diligentiam, ut indubitanter certoque sciant, vinum, quo in missa sacerdos utitur, ex uvis fuisse expressum, ne ex defectu materiae vini sacrificium nullum evadat.

Caput XXIV.

De veneratione sacrarum reliquiarum.

„Sanctorum martyrum et aliorum cum Christo viventium sancta corpora, quae viva membra fuerunt Christi et templum Spiritus sancti, ab ipso ad aeternam vitam suscitanda et glorificanda, a fidelibus veneranda sunt.“¹ Ut autem in hac re omnis superstitio et omnis turpis quaestus tollatur, haec synodus id memorat, quod in Tridentina iam praescriptum est, videlicet, nullas novas reliquias esse recipiendas, nisi recognoscente et adprobante episcopo². Itaque parochi alique ecclesiarum rectores accuratum catalogum conficiant omnium reliquiarum, quae in eorum ecclesiis custodiuntur; unde constet, num omnes reapse recognitae et approbatae fuerint ab episcopo.

Nulla autem privata persona audeat apud se reliquiarum veluti deposita asservare eo fine, ut in theca aptatae, mercede accepta, petentibus tribuantur.

Caput XXV.

De templis.

Templa domus Dei sunt, domus orationis, quae reali Christi ipsius praesentia maxime consecrantur; neque enim est alia natio tam grandis, quae habeat deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest nobis. Magnopere itaque curent parochi, ut mulieres, iuxta praeceptum apostoli, quod hodie passim negligitur, velato capite adsint in templo; omnesque fideles in ipsum convenientes in omnibus se gerant, ut decet sanctos, qui in loco sancto stant. „Haud possumus, aiebat sanctissimus dominus noster Pius papa IX³, haud possumus, dum tam sanctum agimus opus, quin intimo nostri cordis affectu fideles omnes moneamus, hortemur, ut summa veneratione hanc Dei domum frequentent ibique maneant mente in Deum tantum erecta, serio meditantes, hic Dei filium, Deum et hominem in maiestatis throno assidere; hic homines per regenerationis lavacrum ab originali culpa expiari et per poenitentiam Deo

¹ Conc. Trid., sess. XXII, cap. 2.

² Encyclica *Amantissimi redemptoris* (8 maii 1858).

³ D. Ioan. Chrys., *hom. 60, ad pop. Antioch.* (opp., ed. Montfaucon, VII, 788 B).

⁴ Conc. Trid., in decr. de observandis etc., ibid.

¹ Conc. Trid., sess. XXV, de invoc. sanct. etc.

² Ibid. in decr.

³ Homilia habita in consecratione basilicae s. Pauli, die 10 dec. 1854.

reconciliari ac sacra synaxi refici; hic indulgentias consequi ac salutari doctrina imbui et erudiri; hic a Deo supplicum preces et vota exaudiri.¹

Sacri vero pastores meminerint, quidquid in templo est, munditiam, pietatem, dignitatem prae se ferre debere. Diligant ergo decorem domus Dei et locum habitationis gloriae eius¹.

Quod si novum aliquod templum exstruendum est, eiusdem iconographia episcopo exhibeatur, nec non media indicentur, quibus fabrica perfici possit. Providendum insuper est in constructione templorum, ut circa ea neque tabernae adsint, neque stabula, neque domus peioribus usibus destinatae.

In templis adhibentur etiam sonus et cantus, in quo nostra hac aetate intolerandi abusus introducti sunt. Tridentina synodus² mandat, „ab ecclesiis musicas eas esse arcendas, ubi sive organo sive cantu lascivum aut impurum aliquid miscetur.“ Et Benedictus XIV (constitutione *Annus, qui hunc vertentem*, 19 februarii 1749) praecepit omnino, ut in ecclesiis „musicus cantus . . . ita instituat, ut nihil profanum, nihil mundanum, aut theatrale resonet; nec enim“, ut ait sanctus Hieronymus³, „in tragoedorum morem guttur et fauces dulci medicamine liniendae sunt, ut in ecclesia theatrales moduli audiantur et cantica.“

Hisce itaque vestigiis inhaerens haec synodus praecipit, in quavis dioecesi instituendam esse ecclesiasticam censuram, cuius iudicio subiiciantur musicae, antequam publice exhibeantur in templo.

Clerici cantum ecclesiasticum ab adolescentia ediscant, ut tali pacto minor sit necessitas advocandi laicos in subsidium.

Laici in templo concionem non habeant.

Caput XXVI.

De coemeteriis.

Coemeteria honore digna sunt, quippe quae peculiari ritu benedicta eorum exuvias servant, qui filiorum Dei adoptionem adepti et in communione ecclesiae defuncti, dormiunt in Christo.

Itaque coemeteria sint muro undique circumsepta; in medio exstet crux; si vires suppetunt, exstruatur capella, in qua pro defunctis et preces fundi, et missae celebrari queant. Insuper claudantur ianua et a sordibus expurgentur. Nulla intus sint animalium pabula aut arborum consitiones; succrescentes herbae falce recidantur ibique cremantur, cum in profanos usus insumi nequeant.

A coemeterio arcendi sunt ii omnes, qui tamquam ecclesiastica sepultura indigni vocantur in rituali Romano. At si in hac re aliquid contingat, quod paracho negotium facessere possit, consulatur episcopus.

Catholicorum coemeteria a coemeteriis acatholicorum omnino separata sint, et, quantum fieri potest, alia sit introitus ianua.

Defunctorum corpora honeste induta sepeliantur.

Et ne occasione funerum querimoniis locus detur, curent parochi, ut iura funerum, ab episcopo adprobanda, in varias classes distribuantur, quarum eam, quae magis arridet, familiae eligant.

Caput XXVII.

De beneficiis.

Cum beneficia ad divinum cultum atque ecclesiastica munera obeunda sint constituta, illis solum conferantur, quos vitae integritas commendat, iisque

dotibus et qualitatibus sint instructi, quae ad officia beneficio adnexa rite adimplenda requiruntur.

Patronorum sive laicorum sive ecclesiasticorum aliorumque iura et privilegia quoad electionem, praesentationem aut etiam institutionem, recognita et approbata, salva et integra consistent.

Nemini tamen ecclesia parochialis vel aliud beneficium, cui ex natura sua cura incumbit animarum, conferendum est, nisi prius in tentamine coram examinatore synodali vel prosynodali subeundo idoneus fuerit renuntiatus. Ea vero sit examinis instituendi ratio, ut examinatores non de sola scientia iudicium ferant, sed etiam de candidato aetate, moribus, prudentia et aliis rebus ad vacantem ecclesiam gubernandam opportunis. Ita enim praecipit concilium Tridentinum¹.

Porro ad assequendam certam et indubiam scientiae cognitionem diligenter librentur, scripto praesertim, datae responsiones quaestionibus propositis. Reliqua vero merita, qualitates et requisita, ut vocant, ex probationibus, attestationibus aliisque id genus adminiculis et documentis, quae fraude vacent, tempore congruo exhibendis, depromantur².

Si ad plura beneficia uno concursu idem candidatus adspiret, ut hoc vel illud obtineat, de eiusdem ad singula beneficia idoneitate singulare iudicium per suffragia proferatur.

Sciant autem examinatores, ius et officium suum esse tantum renuntiare, quinam idonei habiti sint; iudicium vero de maiore concurrentium idoneitate ad episcopum vel patronum pertinere.

Hoc autem loco sacra synodus gravissimis verbis in Domino admonet et obsecrat omnes laicas communitates, quibus ius competit eligendi proprium parochum, ut, omni postposita humana affectione, semoto omni partium studio, eum eligant, qui oves sibi commissas verbo et exemplo melius pascere possit; etenim non raro contingit, ut levibus de causis excludantur magis idonei, et minus idonei eligantur.

Caput XXVIII.

De bonorum ecclesiasticorum administratione.

Cum bonorum ecclesiasticorum administratio, ut in saepius laudata conventionione³ sancitum est, apud eos esse debeat, ad quos secundum canones spectat, plurimi interest, ut normae statuatur, iuxta quas haec ipsa bona diligenter et fideliter administrentur.

Etsi vero huiusmodi bona vel beneficiariorum, vel ecclesiarum rectorum administrationi concedita sint, ius tamen et officium episcopis competit, ut huic administrationi praesint.

Praecipit igitur haec synodus, ut episcopi, in sua quisque dioecesi, ad hunc finem novum officium quamprimum instituant et certum locum designent et personas eligant, quae vel immediate, vel per vicarios foraneos huic bonorum administrationi in tota dioecesi invigilent et communes normas diligenter servant, quae suo tempore promulgabuntur.

In his enim regulis conficiendis illud cautum est, ut illaesa maneant iura caesaris et patronorum, ac praecipue illorum, qui, si redditus desint, pecunia data supplere tenentur; et ea servantur, quae in dicta conventionione expresse sancita sunt.

Interea omnino necessarium est, ut episcopi iubeant accuratissimam eorumdem bonorum recensionem fieri. Curent itaque episcopi, ut singuli ecclesiarum rectores cum procuratoribus (vulgo

¹ Ps. XXV, 8.

² Sess. XXII, decr. de observ. in celebr. miss.

³ Relat. in can. *Cantantes*, dist. 92 (opp. s. Hier., ed. Migne, VII, 528 D).

¹ Sess. XXIV, cap. 18, de reform.

² Benedict. XIV, const. *Cum illud semper* (die 14 decembris anno 1742).

³ Art. XXX.

fabricieri) duplex conficiant quamprimum huius A recensionis exemplar, quorum alterum apud curiam episcopalem, alterum apud ecclesiae rectores diligenter asservetur.

† Angelus, patriarcha Venetiarum, subscripsi et decrevi.

† Iosephus Aloysius, archiepiscopus Utinensis, immediate subiectus sanctae sedi apostolicae, salvis iuribus metropolitanae meae ecclesiae, lubens interfui, decrevi et subscripsi.

† Iacobus, episcopus Clodiensis, interfui, decrevi et subscripsi.

† Fridericus, episcopus Patavinus, interfui, decrevi et subscripsi.

† Manfredus, episcopus Cenetensis, interfui, decrevi et subscripsi.

† Ioannes Antonius, episcopus Tarvisinus, interfui, decrevi et subscripsi.

† Benedictus, episcopus Veronensis, interfui, decrevi et subscripsi.

† Ioannes, episcopus Feltriensis et Bellunensis, interfui, decrevi et subscripsi.

† Andreas, episcopus Concordiensis, interfui, decrevi et subscripsi.

† Camillus, episcopus Adriensis, interfui, decrevi et subscripsi.

Ios. Giroto, canonicus, episcopi Vicetini, Io. Iosephi Cappellari, procurator specialiter deputatus, episcopi eiusdem nomine decrevi et subscripsi.

Decretum de subscribendo.

Nos Angelus, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia patriarcha Venetiarum, omnes reverendissimos episcopos et patres, qui huic sacrae Venetae synodo provinciali iure intersunt, admonemus, ut singuli unus post alium ad altare accedant, et iis, quae in hac synodo decreta sunt, subscribant.

Quoniam vero admodum reverendus dominus Ioseph Giroto, episcopi Vicetini procurator, malae valetudinis causa huic sessioni minime interesse potuit; cumque iam pridie de nostro mandato a secretario synodi eidem perlecta fuerint illa omnia decreta, quae in privatis et ultima generali congregatione, quibus non interfuit, discussa et a reverendissimis patribus admissa sunt; ac ipse procurator, praesentibus testibus ad id specialiter deputatis, eadem decreta in omnibus et per omnia adprobaverit: ideo mandamus eidem secretario synodi, ut cum notario et secundo caerimoniarum magistro ad eundem procuratorem accedat, cui, proposita excommunicationis poena, praecipimus, ne ab hac urbe discedat, nisi prius episcopi sui eiusque ecclesiae nomine ipsis decretis subscripserit.

Decretum de indictione futuri concilii.

Nos Angelus, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia patriarcha Venetiarum, cum a Tridentinis patribus provincialia concilia cogi quolibet saltem triennio statutum sit: secundam Venetam provincialem synodum futuram anno 1862 celebrandam, loco et tempore alias significandis et statuendis, iam denuntiamus et indicimus omnibus et singulis, qui eidem synodo tenebuntur interesse.

Decretum de finienda synodo.

Nos Angelus, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia patriarcha Venetiarum, cum, Deo auctore et adiutore, ea sint absoluta, quae pro temporis ratione agi gerique posse videbantur, cumque pastoralis cura reverendissimos episcopos, qui hoc in concilium evocati sunt, ad ecclesiarum suarum stationem et pastorem vigilantiam revocet: ea propter huius sacrae synodi provincialis Venetae primae finem iure faciendum statuimus.

ADCLAMATIONES

synodo absoluta decantatae.

Diaconus. Deo omnipotenti, aeterno Iehova, in essentia uni, in personis trino, laus, honor, benedictio in aeternum.

Assistentes (hic omnes flectunt genua). Adoremus et procidamus ante Dominum, qui fecit nos; laudemus et superexaltemus eum in saecula.

D. Iesu, Dei filio, hominum salvatori, eius cordi amantissimo, omnium gratiarum fonti inexhausto, obsequium, adoratio et amor in toto orbe terrarum.

A. Accipiat Christus gentes, haereditatem suam; dominetur a mari usque ad mare. Hauriant omnes aquas de fontibus salvatoris; ament et redament eum in perpetuum.

D. Beatissimae virgini Mariae sine labe originali conceptae, almae deiparae ab angelo salutatae, totius provinciae nostrae patronae: beatam eam dicant omnes generationes.

A. Tu gloria Ierusalem, tu laetitia Israel: dominare nostri, tu et filius tuus. Loquere regi pro nobis, et tuere nos in hac lacrymarum valle.

D. Sanctis Iosepho, genitricis Dei sponso, Marco evangelistae, Laurentio Iustiniano, Hermagorae et Fortunato, ceterisque Venetae provinciae patronis; beatis omnibus, qui in regione nostra ecclesias fundaverunt vel illustrarunt sanctis laboribus vel fuso sanguine; beato Carolo Borromaeo, cuius hodie festum celebrantes hanc primam provincialem synodum absolvimus: sit memoria eorum in perpetua benedictione.

A. Laudemus viros gloriosos, parentes nostros: filii eorum in aeternum maneat, et nos tantam habentes impositam nubem testium, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, ut cum eis percipiamus gloriae coronam.

D. Beatissimo domino nostro papae Pio IX, Christi vicario, omnium christianorum patri et doctori, anni multi, in urbe pax, lenimen cordis, universorum obsequium.

A. Tribuat ei Dominus secundum cor eius et omne consilium eius confirmet; notam faciat semper filiis hominum magnificentiam regni sui.

D. Illustrissimo ac reverendissimo patriarchae Venetiarum, cuius zelo et indefessa sollicitudine pro instauranda disciplina absoluta est haec synodus.

A. Ecclesiae Venetae ad multos annos conservet Christus, quem ei dedit pastorem iuxta cor suum. Retribuat ei Dominus, multiplicet fructum operum eius, ut de profectu ovium fiat gaudium aeternum pastoris.

D. Illustrissimis ac reverendissimis archiepiscopo Utinensi omnibusque episcopis huius concilii patribus, post sanctos labores synodi, ad ecclesias suas felix reditus, continuumque auxilium de sancto super eos.

A. Angelus Domini comitetur illos, ut cum pace, salute et gaudio ad suos redeant; eos incolumes ad synodum post triennium reducat; princeps pastorum conservet eos et benedicat omnibus operibus eorum.

D. Omnibus deputatis et ordinibus, qui ad hoc concilium accesserunt, vitae sanctitas et felicitas in Deo.

A. Abundet semper in eis totius forma virtutis, et petitiones eorum apud Deum innotescant.

D. Augustissimo imperatori Francisco Iosepho I regi nostro, et omnibus principibus christianis catholicae religionis, pro domo Dei zeli et iustitiae perseverantia, pacis foecunditas.

A. Princeps coelestis terrenos iustitiae et rectae fidei conservatores custodiat.

D. Venetiarum metropoli semper catholicae, clero et fidelibus totius provinciae nostrae pax vera et prosperitas in Deo.

A. Benedicat Dominus populo suo fidei; deducat eum per vias rectas, ut non obliviscatur operum altissimi et mandata eius semper exquirat.

D. Haec provincialis synodus ad gloriam Dei

omnipotentis, ad tutelam fidei et morum perfectionem, ad instaurationem disciplinae, Deo favente, celebrata est: votis omnium succedat, decreta eius servantur, ut eis fideliter inhaerentes crescamus in gratia.

A. Ita credimus, ita sentimus, ita volumus, ita speramus. Fiat, fiat. Amen, amen.

ACTA CONCILII.

[Excerpta.]

I. CONGREGATIO PRIVATA.

In Dei aeterni nomine. Amen.

Praesenti publico documento cunctis ubique pateat evidenter notumque sit, quatenus illustrissimus ac reverendissimus dominus Angelus Ramazzotti, sacrae caesareae regalis apostolicae maiestatis a consiliis intimis, a supremis dignitatibus coronae regni Longobardi-Veneti capellanus, abbas commendatarius perpetuus Sancti Cypriani de Muriano, miseratione divina ac apostolicae sedis gratia patriarcha Venetiarum, Dalmatiae primas, ecclesiasticae Venetae provinciae metropolita etc. etc. etc., litteris datis die 19 mensis aprilis anni 1859, Venetum primum provinciale concilium in patriarchali, metropolitana ac primatiali divi Marci evangelistae Venetiarum basilica die 29 subsequentis maii solemniter inchoandum indixit; sed propter difficultates postmodum ob temporum circumstantias exortas, idem concilium die 12 eiusdem maii proposito edicto prorogandum statuit, quod tandem, per alias litteras die 10 septembris evulgatas, die 18 octobris in eadem basilica annuente Dei misericordia, aperiendum iterum indixit.

Eiusdem vero patriarchae consilio subscribentes moremque invitationibus concorditer gerentes, cum omnes episcopi ei suffraganei, tum illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus Utinensis et metropolita, qui (suis quidem omnibus salvis iuribus ac privilegiis vi bullae sanctissimi domini domini Pii divini providentia papae IX feliciter regnantis, quae incipit *Ex catholicae unitatis centro*) ad normam sacrosancti concilii Tridentini, in metropolitam, cuius synodo provinciali interesset, iam pluribus abhinc mensibus se electurum declaraverat, ac deinde, missis litteris die 17 aprilis, patriarcham Venetiarum formaliter elegit, nonnullis praecedentibus diebus, Venetias petere festinarunt, ut quae necessaria et opportuna pro huius celebratione concilii visa fuerint, privatis antea congregationibus et collationibus rite disponent; atque huc advehi in aedibus seminarii patriarchalis ad beatam Mariam virginem Salutis nuncupatae, una cum capitulorum ecclesiarum cathedralium et collegiatarum procuratoribus, ac theologis ab ipsis episcopis advocatis, commune habuerunt hospitium; paucis tantummodo ex iisdem procuratoribus penes religiosas familias, congregationis nempe scholarum Caritatis et ordinum Minorum sancti Francisci regularis observantiae ac Capucinorum, noctu receptis.

Anno igitur a salutifera domini nostri Iesu Christi nativitate 1859, indictione Romana II, die vero martis, 11 mensis octobris, mane hora 10, pontificatus autem sanctissimi domini nostri domini Pii divina providentia papae IX anno 14, ipsemet illustrissimus ac reverendissimus dominus Iosephus Aloysius Trevisanato, sacrae caesareae regalis apostolicae maiestatis a consiliis intimis, imperialis ordinis Austriaci coronae ferreae primae classis eques, Rosatii abbas, praelatus domesticus, solio pontificio assistens, metropolita, archiepiscopus Utinensis etc.;

Reverendissimi domini

Iacobus doctor nobilis De Foretti, comes Romanus, civilis meriti magno aureo numismate cum

vitta decoratus, praelatus domesticus, solio pontificio assistens, episcopus Clodiensis,

Fridericus doctor ex marchionibus Manfredini, episcopus Patavinus,

Manfredus nobilis Bellati, episcopus Cenetensis,

Ioannes Antonius baro De Farina, imperialis ordinis Austriaci coronae ferreae secundae classis eques, praelatus domesticus, solio pontificio assistens, episcopus Tarvisinus,

Benedictus de Riccabona, comes Romanus, imperialis ordinis Austriaci coronae ferreae secundae classis eques, praelatus domesticus, solio pontificio assistens, episcopus Veronensis,

Ioannes Renier, imperialis ordinis Constantiniani Sancti Georgii Parmensis capellanus, ordinis sanctorum Mauritii et Lazari eques, episcopus Feltriensis et Bellunensis,

Andreas Casasola, episcopus Concordiensis,

Camillus ex comitibus Benzon, episcopus Adriensis, concilii praefati celebrandi causa, in eodem seminario in Domino congregati, primam privatam congregationem iudicaverunt habendam.

Quare, die et hora praedictis, postquam cum enuntiatis capitulorum procuratoribus et theologis in ecclesia beatae Mariae virginis Salutis, de qua supra, sacrum audierunt, divinique Spiritus lumina, cantato hymno *Veni creator*, invocavere, in aulam appositam eiusdem patriarchalis seminarii, quam aulam Monico appellant, soli convenerunt concilii patres, illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha, rocchetto et mozzetta, alii vero rocchetto et mantelletto induti, ibique, praevia recitatione precum, quae in pontificali Romano adnotantur, de quibusdam egerunt ante apertionem concilii seu synodi provincialis praedordinandis, quae quidem, ut sequitur, voluerunt esse servanda.

I. Cum reverendissimus dominus Ioannes Ioseph Cappellari, comes Romanus, in artibus liberalibus et philosophia baccalaureus, in sacra theologia et in utroque iure doctor, imperialis ordinis Austriaci coronae ferreae secundae classis eques, praelatus domesticus, solio pontificio assistens, episcopus Vicetinus, ad concilium prout de iure vocatus, sed propter infirmam valetudinem eidem ad interessendum impotens, admodum reverendum dominum Iosephum Giroto, eiusdem vicarium in spiritualibus generalem et cathedralis illius ecclesiae poenitentiarium canonicum, suum in procuratorem specialiter elegerit ac deputaverit, per mandatum die 4 huius mensis octobris expeditum, tenoris inferius registrandi et in manibus illustrissimi ac reverendissimi domini patriarchae iam antea reverenter exhibitum: idem patriarcha, patribus mandato ostenso, illos interrogavit, num ipsimet procuratori in rebus a concilio deliberandis votum, ut aiunt, decisivum, exceptis tamen casibus a iure excipiendis, concedendum esse iudicarent; eorumque unanimi consensu habito, statim decretum emisit tenoris, sequentis videlicet:

„Angelus Ramazzotti etc. etc. etc.

„Dilecto nobis in Christo admodum reverendo domino Iosepho Giroto, ecclesiae cathedralis et episcopalis Vicetinae poenitentiarium canonico, re-

verendissimi domini Ioannis Iosephi Cappellari, Vicentini episcopi, vicario in spiritualibus generali, salutem in Domino.

„Cum tuus praelaudatus reverendissimus dominus episcopus, quem ad provinciale concilium per litteras, die 10 septembris currentis anni sub N. ¹⁶⁰⁴₁₆₀ sectione I datas, prout de iure, advocavimus, litteris suis sub die 3 huius mensis octobris et sub N. ⁶¹¹_{XV} missis nobis exposuerit, se, attenta infirma, qua laborat, valetudine, eidem concilio personaliter interesse minime posse, teque in suum specialem procuratorem, per mandatum sub die 4 huius mensis, quod modo nobis exhibuisti, elegerit: „Nos, cum episcopo ipsi profundae reverentiae, tum tibi singularis existimationis signum tribuere cupientes, de consilio et de consensu ceterorum omnium concilii patrum nobiscum hac ipsa die 11 mensis octobris in prima privata synodi congregatione collectorum, statuimus ac decernimus, ut tu, praesenti et omnibus aliis tam privatis quam generalibus congregationibus publicisque concilii sessionibus cum voto in rebus deliberandis, ut aiunt, decisivo, exceptis casibus a iure excipiendis, adistere possis et valeas; idemque propterea votum tibi, tenore praesentium, assignamus ac tribuimus, et ita, etc. non solum, etc. sed et omni meliori modo, etc.

„Datum Venetiis, ex aedibus seminarii patriarchalis, in aula primae privatae synodi congregationis, die 11 octobris 1859.“

„Quo quidem decreto reverendissimis concilii patribus a me Ioanne Baptista Ghega, protonotario apostolico ad instar participantium et praelaudati illustrissimi ac reverendissimi domini patriarchae cancellario, ad nutum eius alta et intelligibili voce perlecto, ab ipso patriarcha subscripto eiusque sigillo meique subscriptione munito, illico admodum reverendus dominus Ioseph Giroto, procurator ut supra, in congregationem accitus fuit, cui comparenti idem decretum patriarcha per meipsum tradidit, quique in aula post episcopos sedem iam paratam statim occupavit.“

II. Canonicorum deinde totius patriarchalis capituli, omniumque ecclesiarum cathedralium et collegiatarum sub Veneta provincia procuratorum, quos ad synodum ex suffraganeorum episcoporum dioecibus patriarcha, quosque ex propria dioecesi Utinensis archiepiscopus invitarunt, et respectiva capitula deputare, nec non theologorum et canonistarum, quos cum patriarcha, tum archiepiscopus praelaudatus, episcopus Vicetinus aliique reverendissimi patres selectos voluerunt, unicuique patrum nominibus exhibitis: iidem elegerunt officiales seu ministros synodi, in prima tam generali congregatione in aula magna seu bibliotheca seminarii quam publica sessione in patriarchali basilica habendis, nominandos et proclamandos, nempe

pro officio promotoris concilii seu synodi
[ete. v. supra].

III. Instituendas et efformandas ipsi patres reverendissimi curavere novem particulares congregationes, quarum primis octo unus ex episcopis, ultimae vero (sese longaevae aetatis ergo excusante reverendissimo domino episcopo Clodiensi) procurator episcopi Vicentini praesidebit; earum cuilibet examinandam, perpendendam et conformandam rerum in sacra synodo pertractandarum partem designando, quarum synopsis ipse illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha iam antea cum illustrissimo ac reverendissimo domino Utinensi archiepiscopo die 8 aprilis, tum sibi suffraganeis episcopis die 18 praecedentis mensis martii transmittendam curaverat.

Hae itaque congregationes sic ut infra constituuntur:

I. congregationis *praeses* illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus Utinensis. *Secretarius*: Ios. Bortoluzzi. *Theologi*: Nicolaus ex comitibus Frangipane, I. de Ménech.

II. congregationis *praeses*: reverendissimus dominus episcopus Patavinus. *Secretarius*: Fr. Panella. *Theologi*: J. B. Marconi, Ant. Maria Munari, Ant. Ceoldo.

III. congregationis *praeses*: reverendissimus dominus episcopus Cenetensis. *Secretarius*: Car. Maccarini. *Theologi*: Leop. Palatini, Dominicus Capretta, P. Seb. Casara.

IV. congregationis *praeses*: reverendissimus dominus episcopus Tarvisinus. *Secretarius*: Th. Scalfarotto. *Theologi*: J. Casagrande, Angelus Rampini, Iul. Caesar Parolari.

V. congregationis *praeses*: reverendissimus dominus episcopus Veronensis. *Secretarius*: Alex. Aldegheri. *Theologi*: Ant. Fr. Marchi, Henr. Girardi, I. Berengo.

VI. congregationis *praeses*: reverendissimus dominus episcopus Feltriensis et Bellunensis. *Secretarius*: I. B. Zannettini. *Theologi*: Hier. Rossi, I. de Ménech, I. B. Spangaro.

VII. congregationis *praeses*: reverendissimus dominus episcopus Concardiensis. *Secretarius*: I. Fabrici. *Theologus*: Matth. Fracasso.

VIII. congregationis *praeses*: reverendissimus dominus episcopus Adriensis. *Secretarius*: Emmanuel Kaubech. *Theologi*: Angelus Maria Paulucci, Sanctes Ramello, Fr. Chiese, Al. Bortoluzzi, I. Saccardo, Felix Quaglia.

IX. congregationis *praeses*: admodum reverendus dominus procurator episcopi Vicentini. *Secretarius*: I. Rossi. *Theologi*: Lud. ex marchionibus Gonzati, I. B. Cecchetti, Isaac Bettinardi.

Diebus igitur, quae apertionem concilii praecedunt, horisque statuendis, particulares congregationes praedictae, vel aliae (reverendissimis nempe patribus in praesynodalibus comitiis insimul collectis) habebuntur, in quibus synodi decreta, in ipsis particularibus congregationibus examinata et disposita, perpendenda et discutienda proponuntur; ita ut omnium rerum examine hisce diebus, si fieri poterit, in particularibus persoluto, res ipsae in generalibus congregationibus denuo examinentur, proponantur et discutiantur, eaque decernantur, quae in publicis sessionibus definitivam sententiam obtineant.

IV. Reverendissimi patres ea deinde discutienda sumpserunt, quae ex sacrosancti Tridentini concilii praescripto in provinciali synodo specialiter examinanda sunt, quaeque in capitibus XII, XIII, XVIII sessionis XXIV, et capitibus II et XI sessionis XXV de reformatione continentur.

V. Illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha reverendissimos patres sciscitatus est, utrum ad missam pontificalem, quae die 18 huius mensis pro prima sessione praestituta celebrabitur, sacram synaxim sumere vel sacrum potius facere intendat; eorumque accepto responso, generalem cleri communionem minime habendam esse ipsi patres decreverunt.

VI. Penes vero iudices querelarum et excusationum congregationem futuram esse statuerunt in aedibus seminarii patriarchalis, loco ad id designato, aula nempe Monico nuncupata, singulis feriis, in quibus congregationes prosynodales habebuntur, per spatium unius horae a 9 ante meridiem, et aliis item feriis, quae tabellis publicis affixis, ubi opus fuerit, indicentur et significabuntur.

VII. Decreverunt insuper vivendi et agendi rationem, quam omnes unaquaque die, durante concilio, servandam curarent, videlicet:

Mane hora 6 e lecto surgent, precibus matutinis et orationi mentali vacabunt, nec non sacrum, si voluerint, facient.

Hora 8 ad missam synodalem in ecclesia beatae Mariae virginis Salutis convenient. Post missam, hymnus *Veni creator* decantabitur.

Hora 10, particulares congregationes vel seorsim vel coniunctim habebuntur, prout reverendissimi patres statuere iudicabunt.

Postmeridie, ad horam 1 cum dimidio, prandium, quod immediate sequetur brevis visitatio ad sanctissimum sacramentum in ecclesia praedicta. Durante prandio, post lectionem capitis unius ex actis apostolorum deprompti, legetur de vita sancti Caroli Borromaei.

Hora 4, congregationes particulares, ut supra, seorsim habebuntur.

Hora 5 cum dimidio, ad expositionem et benedictionem sanctissimi sacramenti omnes aderunt in ecclesia, et deinde patres congregationibus particularibus coniunctim vacabunt.

Ad horam 8 cum dimidio, erit visitatio ad sanctissimum sacramentum, rosarii recitatio in communi, postea coena cum lectione de vita sancti Caroli, praemissa martyrologii lectione, tandem ad cubiculum recessus.

Pro generalibus vero congregationibus habendis, dies et horae, quae magis opportuna videbuntur, in posterum statuentur; et quoad publicas sessiones in patriarchali basilica celebrandas, prima sessio assignata die hora 9 de mane inchoabitur; aliae ab hora 8 matutina cum dimidio tenebuntur, et vespere, si opus fuerit, hora 3 cum dimidio reassumentur.

VIII. Die martis, 18 octobris, hora 8 cum dimidio, ad primam sessionem concilii seu synodi celebrandam omnes admissi ad palatium patriarchale convenient, et inde hora 9 ad metropolitanam divi Marci basilicam ordinanda erit supplicatio solemnitas, ut sequitur.

Ordines regulares suo quisque religionis habitu, nempe:

Fratres a Sancto Ioanne de Deo.

Carmelitae excalceati.

Fratres ordinis minorum Sancti Francisci Conventualium.

Fratres ordinis minorum Sancti Francisci Capuccinorum.

Fratres ordinis minorum Sancti Francisci Strictioris observantiae seu reformatorum.

Fratres ordinis minorum Sancti Francisci Regularis observantiae.

Fratres ordinis Praedicatorum.

Patres societatis Iesu.

Clerici regulares congregationis Somaschensis.

Clerici saeculares congregationis Scholarum caritatis.

Presbyteri saeculares congregationis Oratorii.

Crux capituli patriarchalis cum quatuor cerofariis, quam praecedent familiares laici episcoporum et patriarchae.

Clerici seminarii patriarchalis et presbyteri ex hac aliisque dioecesebus, superpelliceis induti, presbyteri etiam cum birreto.

Curiones foraneae dioeceseos saeculares et urbis regulares, superpelliceis induti, saeculares quoque cum birreto.

Curiones urbis, cum rocchetto, mozzetta nigri coloris et birreto.

Deputati ex religiosis familiis ad synodum advocati, in suo quisque ordinis habitu, inter quos,

post fratrum a Sancto Ioanne de Deo deputatos, deputati ordinis Servorum beatae Mariae virginis a Monte Berico nuncupatorum Vicetiae degentium, et post deputatos ordinis Praedicatorum 1.º missionariorum congregationis a sacris Stigmatibus, 2.º clericorum regularium ministrorum infirmorum a Sancto Camillo de Lellis, in civitate Veronensi existentium, deputati incedent.

Deputati a novem cleri Veneti congregationibus, superpelliceo, vel rocchetto, si usum habeant, et stola congregationis induti, cum birreto.

Patriarchales urbis decani, cum rocchetto, mozzetta nigri coloris et birreto.

Deputati seminarii patriarchalis, veste talari, fascia et palliolo longiori induti, cum birreto.

Theologi et canonistae ab episcopis advocati, vel eodem habitu, vel praelatitio, si Romanam praelaturam habeant, iuxta ordinem suorum episcoporum consecrationis.

Theologi et canonistae a patriarcha advocati, eodem habitu.

Theologi ab imperialis et regiae universitatis Patavinae facultate theologica deputati, proprio habitu incedentes.

Procuratores ecclesiarum collegiatarum, suo quisque choralis habitu.

Procuratores capitulorum cathedralium, eo, quo coram episcopo utuntur, habitu.

Procurator reverendissimi domini episcopi Vicetini, rocchetto, amictu et pluviali rubri coloris indutus, cum birreto.

Abbates infulati, rocchetto, amictu et pluviali rubri coloris induti ac mitra alba ex lino cooperti.

Beneficiati patriarchalis capituli, cum superpelliceo, almutiis et birreto iuxta promotionis ordinem.

Crux patriarchalis.

Beneficiati capituli, sacris induti paramentis.

Eiusdem capituli tum ad honores, tum residentiales canonici, vestibus sacris induti.

Reverendissimi domini episcopi, bini et bini, rocchetto, amictu et pluviali rubri coloris induti ac mitra ex tela aurea cooperti.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus Utinensis, iisdem indumentis.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha, iisdem paramentis et stola indutus, cum mitra pretiosa et baculo pastoralis inter diaconos assistentes incedens.

Sacerdotes familiares ipsius patriarchae ceterique aliorum patrum, eorum mozzettas et birreta deferentes.

Aliis autem diebus, pro sessionibus in patriarchali basilica celebrandis totus clerus in ecclesiam, et capituli patriarchalis canonici rocchetto et superpelliceo induti et cum birreto in pallatium convenient, ex quo reverendissimi patres rocchetto et mozzetta, patriarcha vero cappa magna, induti, ad ecclesiam ipsam per viam breviorē accedent.

IX. Die synodi apertionis, ab illustrissimo ac reverendissimo domino patriarcha pontificaliter celebrabitur missa de *Spiritu sancto*, quam sequetur eiusdem patriarchae allocutio; diebus vero pro aliis sessionibus praefiniendis, prima a reverendissimo domino episcopo Patavino cum cantu missa de *Requiem* pro patriarchis et episcopis defunctis (quam sequetur absolutio a patriarcha danda) pariter celebrabitur; secunda pontificalis erit a reverendissimo domino episcopo Cenetensi decantata missa de beata Maria virgine eiusdemque episcopi allocutio; ultima tandem die, item pontificalis de sanctissima Trinitate ab illustrissimo ac reverendissimo domino archiepiscopo Utinensi missa decantata.

X. Statuerunt praeterea patres reverendissimi, A ut, primae sessionis die, decreta sacrosancti Tridentini concilii ipse Utinensis archiepiscopus e suggestu legat; ceteris vero diebus vel ipse, vel alii ex dignioribus episcopis iuxta suae consecrationis ordinem, nisi missam canere teneantur, pariter e suggestu promulgent.

XI. Cum illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha, iam, a die 12 praeteriti septembris ad sanctissimum dominum Pium papam IX, tenoris in actorum finem registrandi, humillimas litteras miserit, quibus, Veneti totius episcopatus nomine, in patres ad concilium conventuros apostolicam benedictionem efflagitavit: iidem reverendissimi patres decreverunt, ut aliae insuper impraesentiarum omnium manu subsignatae litterae eidem pontifici maximo subiiciantur, in finem pariter actorum transcribendae.

XII. Denique, manu item omnium subscriptas, B ad episcopum Bergomensem mittendas iudicarunt, inter acta concilii circa finem registrandas.

Quibus sic ordinatis et dispositis, hora 12 meridiana cum dimidio, recitatis precibus in pontificali adnotatis, absoluta est congregatio privata.

Sequitur tenor reverendissimi domini episcopi Vicetini mandati, quo suum ad synodum procuratorem, admodum reverendum dominum Iosephum Giroto, specialiter deputat.

„Ioannes Ioseph Cappellari, Dei et apostolicae sedis gratia episcopus Vicetinus, praelatus domesticus ac pontificio solio assistens, comes Romanus et eques secundae classis imperialis, ordinis Austriaci coronae ferreae etc. etc.

„Dilecto nobis in Christo reverendissimo domino Iosepho Giroto, canonico poenitentiario huius nostrae cathedralis ecclesiae et vicario nostro generali, salutem in Domino.

„Cum nos, ob aetatem longaevam et non firmam valetudinem, primae synodo provinciali, quam excellentissimus ac reverendissimus dominus patriarcha Venetiarum die 10 septembris proxime elapsi edixit, interesse non possimus, te, dilecte frater, de cuius pietate, doctrina, prudentia ac zelo quam plurima et praeclarissima quotidie habemus testimonia in difficili, quo pluribus abhinc annis fungeris, munere vicarii nostri generalis, procuratorem nostrum nominamus et statuimus, ut in dicto provinciali concilio nostri vicem geras, ac pro nobis, una cum illustrissimis ac reverendissimis confratribus nostris Venetae huius ecclesiasticae provinciae episcopis, omnibus intersis praesynodalibus et formalibus solemnibus concilii sessionibus, ut, quidquid tractandum erit ac deliberandum, pro nobis semper ad examen revocare, perpendere ac decernere magnopere studeas.

„Quare te formali hoc nostro procurationis actu D munitum volumus per nos ac nostro sigillo firmato, quo a reverendissimis concilii patribus ut procurator noster recognosci et excipi valeas, ac inter eos ad cunctas tum privatas tum publicas conciones admitti, quae ad ipsum pertinent concilium.

„Datum Vicentiae, in palatio episcopali, die 4 octobris 1859.“

† Io. Ioseph, episcopus Vicetiae.

Ioannes B. Cavallini, canonicus cancellarius episcopalis.

II. CONGREGATIO PRIVATA

[die 14 octobris].

In ea mandaverunt ac statuerunt [patres]:

I. Typis evulgandum, omnibus ad synodum accitis transmittendum et in apertiori eiusdem seminarii loco nec non ad valvas patriarchalis basilicae affigendum esse decretum, quod sequitur:

„Illustrissimus ac reverendissimus dominus Angelus Ramazzotti . . .

„De consilio et consensu omnium reverendissimorum patrum in primi provincialis Venetiarum concilii hodierna privata congregatione collectorum, statuit ac decernit, ante apertionem eiusdem concilii primam generalem congregationem die lunae, 17 huius mensis, habendam esse; ac propterea universis et singulis, qui concilio provinciali de iure vel de consuetudine interesse debent, quique ad illud invitati fuere, mandat et praecipit, ut die praedicta, hora 10 ante meridiem, in aula magna, nempe bibliotheca patriarchalis seminarii, ad congregationem generalem praefatam se sistant, utque capitulorum procuratores instrumenta procuratoria, alique omnes, quibus indictum fuit, ut speciali mandato muniti synodum adeant, mandata ipsa ibidem examinanda afferre non praetermittant.

„Venetiis, ex aedibus patriarchalis seminarii, die 14 octobris 1859.“

De mandato illustrissimi ac reverendissimi domini patriarchae

Franciscus, canonicus.

Io. Baptista, canonicus.

Panella, secretarius,

Ghega, notarius.

II. In prima congregatione generali promissionem de secreto servando ab omnibus iuxta sequentem formulam emittendam esse:

„Ego N. ad synodum provincialem accitus, spondeo et promitto, me neque verbis, neque litteris, neque alia quacumque significatione, ullo modo cuiquam patefacturum aut evulgaturum esse actionum synodaliarum arcana, aut alia quaecumque sint, quae ullis synodalibus causis vel hominibus praeiudicium afferre aliquo modo possint. Sic me Deus adiuvet.“

C III. In dicta prima congregatione legenda esse omnia decreta, quae in prima sessione publicanda erunt, ac denique formulam brevem professionis fidei a reverendissimis dominis episcopis emittendae.

I. CONGREGATIO GENERALIS

[die 17 octobris].

Aderant in aula magna seminarii seu bibliotheca synodales: presbyteri saeculares veste talari induti cum fascia, palliolo longiori et birreto, ordinum vero religiosorum procuratores in suo quisque habitu. Quibus congregatis, praeunte acolytho cum cruce patriarchali et primo caerimoniarum magistro, ab aula Monica praedicta procedentes, aulam magnam seu bibliothecam, assurgentibus omnibus, ingressi sunt illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha, rocchetto et mozzetta, et illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus Utinensis omnesque alii reverendissimi provinciae episcopi, rocchetto et mantelletto induti cum birreto, nec non episcopi Vicetini procurator indutus veste talari, fascia et palliolo longiori cum cruce canonicali collo appensa et birreto.

Ad aulae extremitatem distincta pro patriarcha sedes aliaeque pro praesulibus in modum coronae dispositae et ordinatae erant, et sedilia pro ceteris omnibus. Ex adverso sedis metropolitae crux patriarchalis eminebat, superque magnam tabulam viridi panno obductam Christi imago de cruce pendentis versa facie ad patriarcham, et atramentaria, pennae et charta pro singulis patribus exstabant.

Post preces in pontificali adnotatas, iubente illustrissimo ac reverendissimo domino praeside, ego patriarchalis curiae cancellarius decretum *De officialibus* legi, qui surgentes vocati responderunt: *Adsum*, secretario eique adiuncto ad propria loca assignata procedentibus.

Deinde eodem praecipiente patriarcha, ut „vo-
centur reverendissimi patres domini domini episcopi
et alii omnes, qui de iure, aut de consuetudine,
aut a (nostra) metropolitana auctoritate acciti, huic
sacrae Venetae synodo provinciali interesse debent“,
secretario adiunctus eos nominat, inter quos pro-
curator episcopi Vicetini (dum ipse episcopus ad-
vocatur) mandatum suum iterum patriarchae ex-
hibet, et capitulorum cathedralium et collegiatae
ecclesiae Rhodiginae procuratores procuratoria
instrumenta, nec non theologi ab universitatis Pata-
vinae facultate theologica deputati propria mandata
in manu illustrissimi ac reverendissimi praesidis
deponunt, ipsi a canonicis profunda reverentia facta,
aliisque omnibus coram eo genuflectentibus. Peracto
a reverendissimis dominis dominis querelarum iudi-
cibus delegationum examine, et aliorum mandatis
recognitis, praeter omnium canonicorum patriarchale
capitulum, quod totum a metropolitano admissum fuit, B
[ceterorum] procuratores admittuntur.

Tunc illustrissimus ac reverendissimus dominus
patriarcha promissionem de secreto servando per
formulam a patribus edictam proponit, quam ipse
stans, omnibusque surgentibus, tacto pectore, no-
mine omnium episcoporum emittit, qui, manum
dexteram ad pectus tenentes, submissa voce eam
repetunt, quamque deinde procurator legit episcopi
Vicetini, aliorum astantium nomine, qui eodem
modo eam proferunt.

SESSIO PRIMA.

Anno a salutifera domini nostri Iesu Christi
nativitate 1859, indictione Romana II, die vero
martis, mensis octobris 18, pontificatus autem sanc-
tissimi domini nostri Pii divina providentia papae IX
anno 14, in basilica patriarchali, metropolitana et
primatiali divi Marci evangelistae Venetiarum ce-
lebrata fuit prima sessio sacrae synodi Venetae
provincialis primae, in eamdem diem per litteras
illustrissimi ac reverendissimi domini Angeli, patri-
archae Venetiarum, indicta.

Prout ex nuntio, secretarii et notarii manu sub-
signato ac patriarchali sigillo munito, dieque prae-
cedente ad valvas eiusdem basilicae affixo, mane
hora 8 cum dimidio, in patriarchale palatium, in
quo congregati erant reverendissimi patres, omnes
convenere metropolitani capituli tum residentiales,
tum ad honores canonici cum eiusdem beneficiatis,
nec non duo ordinis Sancti Benedicti congregationis
Cassinensis abbates, procuratores a capitulis et, pro-
pria magistrali toga induti, theologi ab universitate
Patavina deputati, insuper theologi ab illustrissimis
ac reverendissimis dominis patriarcha et archi-
episcopo Utinensi atque a reverendissimis dominis
episcopis advocati, cunctique alii tum seminarii, D
tum cleri saecularis et regularis procuratores ad
synodum invitati, ac denique valde multi ex curioni-
bus et clero saeculari ac regulari civitatis et dioe-
ceseos, nonnullique ex aliis provinciae dioeceseos
presbyteri, qui in aula magna palatii, quam sala
dei Banchetti vocant, prope patriarchale sacellum
constiterunt.

A patribus, capitulo patriarchali, abbatibus prae-
dictis et procuratore episcopi Vicetini in eodem
sacello sacris rubri coloris sumptis paramentis, so-
lemnem supplicatio eo ad amussim modo ordinata
fuit, quem patres in prima congregatione privata
servandum esse decreverunt, omnibus interim hym-
nos et psalmos in libello patriarchae iussu typis
edito adnotatos, decantantibus, donec a patriarchali
residentia per maiorem divi Marci plateam pro-
cedentes, hinc inde magna adstante fidelium turba,
ad ianuam maiorem basilicae pervenerunt, magna

item fidelium turba stipatae, quam solemniori
apparatu ornatam ingressi, sanctae eucharistiae
sacramentum in custodia asservatum paulisper ad-
orantur.

In navi maiori ecclesiae, ad presbyterii aditum,
altare constructum et collocatum fuerat, super cuius
mensa divi Marci argentea imago eiusque reli-
quiae eminebant, hinc inde reliquiis etiam expositis
sanctorum Lucae evangelistae, Titi Cretensis, Isi-
dori martyris Chiensis et Pantaleonis Nicomediensis.
Thronus vero patriarchalis ad cornu evangelii, et
ad cornu epistolae tot sedes ordinatim exstabant,
quot episcopi ad synodum advenere. Ad gradus
insuper altaris, in cornu evangelii, erat suggestus
pro decretis legendis, et prope eum tabula pro
synodi secretario eique adiuncto, ac ex huius regione
ad gradus throni alia tabula pro promotoribus,
denique ex adverso in cornu epistolae tertia tabula
pro notario. Ex parte throni patriarchalis pro
capitulo metropolitano aliorumque capitulorum
procuratoribus, ex parte vero sedium episcoporum
aliae pro abbatibus, pro procuratore episcopi
Vicetini, pro Patavinae universitatis theologis, pro
decanis et vicariis foraneis, pro seminarii novemque
cleri congregationum deputatis atque hinc et inde pro
familiarum regularium procuratoribus sedes dispo-
sita erant, aliis ex clero saeculari post eos con-
sidentibus, et ex clero regulari post episcopos in
navi sanctissimi sacramenti collocatis. Theologi autem
a patriarcha prope eius thronum, alique ab episco-
pis advocati prope eorum sedes quasi retro; et
denique patriarchae e parte throni sinistra et episco-
porum post eos familiares presbyteri aderant.

Post adorationem sanctissimi sacramenti, patri-
archa in throno pontificali omnesque proprio loco con-
sederunt: moxque nona musico concentu decantata
fuit, qua completa, pontificalia cum pallio patriarcha
induit pro missa, quam musico pariter concentu
ritu solemniter decantatam de *Spiritu sancto* celebravit.

Missa finita, solemniter omnia benedictione, metro-
polita ad thronum suum pontificalia deposuit orna-
menta, et retenta tantum alba cum cingulo et
stola, et pluviali rubri coloris indutus, cum mitra
et baculo pastoralis ad faldistorium in plano ante
altare devenit, ibique flexis genibus incepta, schola
prosequente, antiphona *Exaudi nos, Domine*, ut in
pontificali Romano, post psalmi primum versiculum
in throno suo sedit, sedentibus episcopis et abba-
tibus cum mitra aliisque cum birreto uniuscuiusque
locis assignatis.

Decantatis psalmis et precibus ad normam pon-
tificialis Romani praescriptis, et expleto hymno
Veni creator musico decantato concentu, patriarcha
in faldistorio sedit super suppedaneum altaris po-
sito, facie ad populum versa, et hinc inde diaconi
assistentes in ligneis scabellis sederunt, omnibusque
aliis in suis locis pariter considentibus, metropolita
brevem primum allocutionem legit in pontificali
adnotatam, deinde tempori ac rei adcommodatam
orationem habuit.

Hac expleta, patriarcha ad thronum reversus
in eo resedit, dum diaconus ministrans inter duos
ceroferos librum evangeliorum super pulvinari
deferens supra mensam altaris posuit, ibique liber
ipse ad usque absolutam sessionem remansit. Eodem
tempore, caerimoniarum magister alta voce comi-
terque laicos omnes invitavit, ut ab ecclesia disce-
derent, qui statim obsequentes tranquille abierunt;
perque ostiarios ianuis deinde clausis, admodum
reverendi promotores, non secus ac capituli
patriarchalis canonici planetis induti, coram illustris-
simo ac reverendissimo domino patriarcha reverenter
institerunt pro lectione sacrosancti concilii Triden-

tini decreti, quod incipit: *Provincialia concilia*¹ et A pro alterius decreti *de inchoanda synodo* promulgatione.

Hinc e suggestu, nobiliori panno obducto, ab illustrissimo ac reverendissimo domino Utinensi archiepiscopo decreto Tridentino perlecto, patriarcha concilii patres de synodo aperienda hisce verbis sciscitatus est:

„Reverendissimi domini et patres, placetne vobis ad laudem et gloriam sanctissimae et individuae Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, ad tuendam et augendam christianae religionis fidem et disciplinam, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus et controversiis componendis, aliisque Venetae ecclesiasticae provinciae permissis per sacros canones negotiis absolvendis, primam Venetam provincialem synodum incipere?“

Et statim secretarius dalmatica indutus cum notario, proprio protonotarii apostolici praelatio B habitu incedente, et secundo caerimoniarum magistro, ab archiepiscopo Utinensi, episcopis et episcopi Vicetini procuratore expostulavit, an placeret ipsis decretum de aperienda synodo promulgandum esse; cumque singuli responderent: *Placet*, habitum assensum ad patriarcham detulit, qui alta voce ait: *Omnibus patribus placuit: Deo gratias*. Quod quidem decretum e deosculata patriarchae manu a secretario acceptum, secretarius idem e suggestu publicavit.

Tunc metropolita, e throno surgens, omnibus prae gaudio exultantibus, quod, annuente Dei misericordia, hoc Venetum provinciale concilium, nunquam per tot saecula celebratum, suum tandem sortiri possit effectum, *Te Deum* praecinuit, quo absoluto, iterum sedit.

Instantibus deinde promotoribus, et iubente patriarcha, secretario adiunctus omnes e suggestu C nomine vocavit, qui de iure, aut de consuetudine, aut de speciali mandato ad synodum acciti fuerunt; aliaque promulgavit decreta de manu praesidis a secretario accepta, nempe *de officialibus*, *de modo vivendi*, *de praeiudicio nemini afferendo* et *de non descendendo*; ac tandem archiepiscopus Utinensis legit decretum sacrosanctae Tridentinae synodi *de residentia praelatorum*², quod incipit: „*Eadem sacrosancta synodus*“, obducto suggestu nobiliori panno.

Eodem modo et ordine, requirentibus promotoribus, a secretario adiuncto decretum promulgatum fuit *de audientiae diebus assignandis*; et ab archiepiscopo Utinensi decretum Tridentinum *de fidei professione*, quod incipit: „Cogit temporum calamitas“³; quo recitato, ipsemet patriarcha decretum promulgavit *de fidei professione emittenda*.

Hinc e throno descendens et in suppedaneo altaris genuflexus ante faldistorium, fidei profes- D sionem, tactis sacrosanctis Dei evangelis iam supra mensam positis, alta voce pronuntiavit, his praemissis verbis:

„Ego Angelus, patriarcha Venetiarum, ea omnia et singula, quae a sacrosancta oecumenica et generali Tridentina synodo definita ac statuta sunt, recipio, nec non veram obedientiam summo Romano pontifici spondeo et profiteor, haeresesque omnes a sacris canonibus et generalibus conciliis, praesertimque ab eadem Tridentina synodo damnatas, detestor et anathematizo iuxta formam praescriptam a sanctissimo domino Pio IV pontifice maximo in bulla professionis fidei, quae huiusmodi est: „Ego Angelus, patriarcha Venetiarum, firma fide etc.“ ut in pontificali.

Tunc in faldistorio sedens ac super genua librum tenens evangeliorum, illustrissimi ac reverendissimi domini Utinensis archiepiscopi ex integro, deinde singulorum comprovincialium episcoporum iuxta brevem formam a patribus edictam fidei professionem suscepit; quam etiam praestitit, instantibus promotoribus, episcopi Vicetini procurator; quae quidem forma est tenoris sequentis, videlicet:

„Ego N. episcopus N. ea omnia et singula, quae a sacrosancta oecumenica et generali Tridentina synodo definita et statuta sunt, recipio; nec non veram obedientiam summo Romano pontifici spondeo et profiteor, haeresesque omnes a sacris canonibus et generalibus conciliis, praesertimque ab eadem Tridentina synodo damnatas, detestor et anathematizo, fidemque profiteor iuxta formulam praescriptam a sanctissimo domino Pio IV pontifice maximo in constitutione sua, quam nunc legit illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha, metropolita noster, et illustrissimus ac reverendissimus dominus archiepiscopus Utinensis: et ita ego recipio, profiteor, anathematizo, voveo ac iuro. Sic me Deus adiuvet, et haec sancta Dei evangelia.“

Quibus peractis, ad ipsorum promotorum instantiam, interrogatis a patriarcha patribus, eorumque a secretario cum notario et magistro caerimoniarum recepto et relato assensu, promulgatum fuit ab adiuncto eidem secretario decretum *de indictione proximae sessionis*, quae feria II, 24 die huius mensis octobris, in hac patriarchali basilica habenda erit.

Hora vero 2 post meridiem, per solemnem patriarchae benedictionem haec prima sessio expleta est; et ab omnibus sacris paramentis depositis, metropolita cappam, episcopi mozzettam assumpserunt, quibus et patriarchalis capituli canonicis comitantibus, ipse metropolita per brevioram viam ad aedes suas rediit.

II. CONGREGATIO GENERALIS

[die 21 octobris].

Recitatis precibus assuetis, cum reverendissimi patres pro sua benignitate, decreta synodalia legenda iam prius elucubrata et lithographice impressa omnibus ad synodum accitis communicari voluerint, [monuit adiunctus secretario]:

„Haec sunt sacrae primae Venetae synodi provincialis decreta, quae illustrissimus ac reverendissimus dominus patriarcha, theologorum aliorumque, qui adsunt invitati, discussioni et iudicio patrum proponit.

Ut autem discussio ordinatim, dilucide et fructuose peragatur, hunc ab omnibus modum observandum praecipit, nempe:

1. Qui proloqui cupit, suo in loco surgat. 2. Ostiariorum erit munus ordinatim notare nomina surgentium et notario ea tradere. 3. Promotores, postquam elenchum eorum acceperint, singulos ordinatim vocabunt. 4. Nemo igitur proloquetur, nisi per promotores invitatus. 5. Si quis eorum, qui proloqui cupiunt, nimis a patribus distet, ut facile et perspicue intelligi queat, propius accedere poterit. 6. Nullus ab aula discedat, antequam folia ei tradita ostiario, a quo accepit, remittat.“

[Sessio II celebrata est die 24 et tertia die 29 octobris, ultima vero die 24 novembris. Ac congregatio generalis tertia die 27 octobris et quarta die 2 novembris sunt habitae. Acta concilii hac ratione finem ultimae sessionis referunt:]

Exinde facta instantia a promotoribus, prout in aliis sessionibus, pro actorum rogitu a me notario conficiendo, alternatim a diacono ministrante e sug-

¹ Sess. XXIV, cap. 2, *de reform.*

² Sess. VI, cap. 1, *de reform.*

³ Sess. XXV, cap. 2, *de reform.*

gestu, et ab universo clero synodali ceterisque assistentibus decantatae sunt acclamationes.

Acclamationibus factis, archiepiscopus Utinensis ac alii ordinatim episcopi ad patriarcham ibidem pro osculo pacis accesserunt, quibus singillatim illustrissimus ac reverendissimus dominus metropolitae, praevia mutua capitis inclinatione, osculum dedit et ab ipsis accepit, idque deinceps inter se invicem a reverendissimis patribus factum est.

Denique patriarcha, deposita mitra et assumpto pastoralis baculo, clero et populo solemniter benedixit; et decantatis ab archidiacono verbis „*Recedamus cum pace*“, omnibusque respondentibus „*In nomine Christi, amen*“, patriarcha, episcopi et alii sacra deposuerunt paramenta, brevique facta oratione, omnes ad concilium acciti, hora fere II post meridiem, metropolitam ad aedes suas comitati sunt.

In obsequium vero decreti ab illustrissimo ac reverendissimo domino sacrae synodi provincialis praeside hac die editi et publicati, hora 4 vespertina eiusdem diei, admodum reverendus dominus secretarius concilii me notario infrascripto et caerimoniarum magistro secundo comitantibus, ad procuratorem episcopi Vicetini specialiter deputatum accessit, quem iam e lecto surrectum ac in pristina valetudine pene restitutum invenit, quique ad normam declarationis a se factae et superius adnotatae lubentissimo promptoque animo decretis subscripsit, ut sequitur:

Ios. Giroto, canonicus, episcopi Vicetini Io. Iosephi Cappellari procurator specialiter deputatus, episcopi eiusdem nomine decrevi et subscripsi.

Haec sunt acta sacrae primae synodi provincialis Venetae, quae, requirentibus promotoribus, et illustrissimo ac reverendissimo domino patriarcha iubente, a me protonotario publico apostolico ad instar participantium et synodi notario constituto, accurate, quantum fieri potuit, exarata sunt; praesentibus ad praemissa admodum reverendo domino Francisco canonico Panella, protonotario apostolico ad instar participantium etc., eiusdem synodi secretario, eique adiuncto reverendo domino Ignatio Zorzetto, curiae patriarchalis pro-cancellario etc., testibus ad haec specialiter habitis, vocatis atque rogatis. Ita est.

Ioannes Baptista, canonicus Ghega, protonotarius apostolicus ad instar participantium, cancellarius patriarchalis et primae Venetae synodi provincialis notarius.

Franciscus Panella, secretarius synodi, testis specialiter habitus, vocatus atque rogatus.

Ignatius Zorzetto, secretario synodi adiunctus, testis specialiter habitus, vocatus atque rogatus.

SUMMO PONTIFICI PIO PAPAE IX.

Beatissime pater.

In tanta divinarum humanarumque rerum heu! nimium lacrymanda perturbatione, qua vaferrimi ecclesiae et humanae societatis hostes in catholicis Italiae regionibus religionem discerpere moresque miserrime depravare, ultimis hisce praesertim temporibus, conati sunt et in diem totis viribus conantur, omnium huius provinciae ecclesiasticae antistitum unus erat sensus unumque votum, ut, quam citius fieri posset, provinciale concilium haberetur, quo tot in nostris etiam dioecesibus in christianam rempublicam minitantiis damna pro viribus, divina ope suffulti, cohiberemus. Indictam tamen pro die 29 praeteriti mensis maii sacri huius conventus solemnem celebrationem, bello interim exorto, armorumque strepitu non longe a nostris finibus conepante, collatis consiliis, ad tranquilliora tempora prudenter differre existimavimus, eam

vero, per nuper initam pacem rebus in Veneto regno compositis, iisdemque vel gravioribus compellentibus circumstantiis, si Deo optimo maximo placuerit, proxime venturo octobris mense perficere intendimus.

Sed quanto difficiliora sunt tempora, tanto magis ab alto singularibus indigemus auxiliis, ut, quidquid melius nostrarum dioecesium necessitatibus expediat, mature consulere, accurate pertractare et opportune deliberare debeamus. Quapropter, ut facilius id assequi possimus, mei esse imprimis muneris duco ad sanctissimos tuos pedes provolutus, ceterorum etiam provinciae praesulum nomine, beatitudinem tuam exorare, quemadmodum ferventissime ac humillime exoro, ut tamquam donorum Spiritus sancti (qui corda nostra inflammet ac mentes illustret) recreans praesagium, nobis praefinito tempore in unum ad tantum opus conventuris pro tua paterna caritate apostolicam benedictionem impertiaris.

Hanc vero occasionem nullo modo praetermittere possum, quin horrendum illorum facinus maximo moerore conspiciens, qui fidei catholicae et apostolicae sedi ac ipsimet Iesu Christi vicarii sacro legitimoque temporali dominio, quod antea occultis astutibus concitaverant, bello in praesentiarum apertissime indicto, nefario ac sacrilego prorsus ausu tibi subditas provincias ad rebellionem induxerunt, sanctitati tuae cum mei, tum ipsorum confratrum meorum obsequentissima sensa, quamdam veluti fidei professionem, patefaciam. Id enim tibi, tot sollicitudinibus et anxietatibus pro ecclesiae Dei Romanique pontificis iuribus tuendis distento, haud mediocris consolationis fore confidimus. Dum igitur veneratissimis tuis ad nos missis encyclicis statim obsequentes publicas in nostris dioecesibus indiximus preces, easque ex intimo corde omnipotenti Deo indesinenter offerimus, ut suam a nobis indignationem avertat et in faciem Christi sui benevole respiciat; hoc idem omnes sapimus, sentimus et optamus omnique ope assequi contendimus, ut scilicet, exemplis monitisque tuis semper ob oculos habitis, fidei depositum integrum inviolatumque servemus; ut cleri disciplinam pietatemque in populo ac morum honestatem instaurandam recteque iuventutem instituendam curemus; ut plenam denique devotionem ac fidelitatem apostolicae sedi et pontifici maximo, quousque vita suppetat, promoveamus, eiusdemque iura, omnes animi corporisque nervos intendentes, contra quoscumque impugnatores defendamus.

Haec, beatissime pater, ex toto corde tibi proferens, Deum optimum maximum obsecro, ut sanctitas tua, post tot maxima fortitudine exantlatos labores, tranquilla demum pace et firma valetudine fruatur; et genibus flexis sanctissimos exosculans pedes, pro toto huiusce ecclesiasticae provinciae grege apostolicam suppliciter benedictionem efflagito.

Sanctitatis tuae humillimus, addictissimus atque obsequentissimus famulus et filius

Angelus, patriarcha.

Datum Venetiis, pridie idus septembris 1859.

Venerabili fratri

ANGELO, patriarchae Venetiarum,
PIUS PAPA IX.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem. Plurimum nos recrearunt fraternitatis tuae litterae pridie idus septembris proximi datae. Earum enim lectione consilium intelleximus, quod una cum venerabilibus fratribus Venetae istius

provinciae episcopis suffraganeis tuis cepisti, synodum provincialem intra paucos dies habendi. Quae tua eorundemque episcoporum enixa ac studiosa voluntas nobis est acceptissima, atque egregiam vestris nominibus allatura est laudem. Praeclare autem communi nomine animadvertis, venerabilis frater, inter haec religioni sanctissimae adversa infensaque tempora interesse quamplurimum, eam episcopos retinere rationem, quam sacri canones statuerunt. Errorum monstra, qua libris, qua scriptis nunc, per Italiam praesertim, disseminantur; quibus magistri iniquitatis morum principia ac iustum honestumque omne palam publiceque conculcant. Tantae impudentiae ac depravationi forti animo obsistere, omnique alacritate depositum fidei tueri ac propugnare oportet. Deus, pater luminum, consilia actusque omnes dirigat vestrum, qui estis suo nomine congregati, ad suam et ecclesiae causam tuendam, atque ad gregem vobis creditum in doctrina fidei et morum sanctitate impensius custodiendum. Id nos ab eo summis postulare votis ac precibus non intermittimus, venerabilis frater; et sollicitudini vestrae suum non esse defuturum auxilium merito speramus ac plane in eodem Domino confidimus. Minime porro dubitabamus, quin tibi, venerabilis frater, atque omnibus Venetae istius provinciae episcopis magnam doloris causam rebellio quarundam temporalis status nostri provinciarum esset allatura, quae armis et praesidio suffulta evadit in dies audentior. Consolamur quidem in vestris eiusmodi amantissimi animi sensibus, deque studio gratulamur, quo festinastis clerum ac populum provinciae istius etiam atque etiam hortari ad preces supplicationesque sine intermissione pro persona humilitatis nostrae Deo faciendas. Dum amarissime ex una parte deflemus illatas subditis illis temporali ditioni nostrae populis calamitates, ex alia parte confidimus adfuturam nobis sanetaeque huic sedi praesentissimam Dei opem, qua decessores nostri in multo graviorem conditionem adducti, animo tamen, ut oportet, magno et excelso iura sedis apostolicae propugnarunt. Te interim, venerabilis frater, eosdemque suffraganeos tuos maiorem in modum precamur, ut in omni oratione et obsecratione coelestem eandem opem infirmitati nostrae a clementissimo Domino implorare ne desistatis. Ac flagrantissimae, qua te atque illos in Domino prosequimur, caritatis pignus sit apostolica benedictio, quam omnium auspicem coelestium bonorum fraternitati tuae eisdemque suffraganeis episcopis atque omni Venetae istius provinciae clero ac populo, effuso cordis affectu peramanter imperitur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 22 octobris anno 1859, pontificatus nostri anno XIV. D

Pius papa IX.

SUMMO PONTIFICI PIO PAPAE IX.

Beatissime pater.

Affulsit tandem, Dei miserantis ope, dies illa optatissima, qua episcopis huius Venetae regionis datum est in unum solemniter convenire, ac primum provinciale concilium iuxta Tridentinae synodi decreta libere celebrare. Istud autem quo feliciori omine auspicari possumus, quam si, postquam sacrificium laudis omnipotenti Deo, bonorum omnium auctori, humillime immolaverimus, debitas sanctitati tuae gratias agamus, cuius potissimum opera hoc beneficium, calamitate temporum tamdiu interceptum, nobis collatum est? Tua enim in primis auctoritate permotus piissimus imperator noster Franciscus Iosephus vincula, quibus iamdudum ecclesia in imperio Austriaco obstringebatur, absolvit, suaque

A eidem iura integra esse voluit. Quid autem nobis iucundius, quam ut, hac ipsa occasione oblata, sincerissimum nostrae devotionis, reverentiae et amoris sensum erga beatitudinem tuam et apostolicam sedem testemur? Hoc muneris nostri debitum eo etiam libentius persolvimus, quo indignius, hac praesertim tempestate, in Romanum pontificem perduellium furit audacia, qui, humanissimum eius regimen in invidiam vocantes, omnia ad illud evergendum commoliuntur. Utinam haec nostri obsequii iustificatio aliquid valeret ad leniendum acerbissimum illum animi dolorem, quo te conflictatum spectatissimi quique ecclesiae filii unanimiter condolent et ingemiscunt! Nos porro admirari satis nequimus fortissimum, beatissime pater, tui pectoris robur, quo ad extremum usque agonem pro ecclesiae iuribus decertas, ac temporalem etiam sanctae sedis ditionem tueris, firmissimum pontificiae libertatis praesidium, quod divino certe consilio, tot abhinc saeculis, principum et populorum pietas ecclesiae catholicae donavit. Hanc vero supremi pastoris constantiam intuentes, sanctitati tuae arctiori nexu coniungimur, ac licet maxima spe restituendae quam primum pacis confoveamur, nunc tamen opprobria exprobrantium tibi super nos ipsos cadere reputantes, verba, quae fidelis Ethai David regi dicebat, uno ore usurpamus: „*Vivit Dominus, et vivit dominus meus rex, quia in quocumque loco fueris, domine mi rex, sive in morte sive in vita, ibi erit servus tuus.*“¹

Te igitur, sin minus corpore, spiritu certe nostris hisce congregationibus assistente, alacriter in nomine Domini provinciale hoc concilium inimus, quidquid ad fidei conservationem et incrementum, reformationem morum rerumque omnium ecclesiasticarum rectam administrationem prudentia aequae ac zelus suggererint sancendum, promptis animis amplexuri ac tuo deinde supremo iudicio humillime supposituri.

Interim te enixe obsecramus, ut nostris laboribus praesentissimum Dei subsidium tuarum precum efficacia benignus implores, ac coelestium donorum auspicem apostolicam benedictionem clementer largiaris, nosque cum gregibus concreditos tales habeas, quales ad pedes sanctitatis tuae provoluti toto corde nos profiteamur, scilicet beatitudinis tuae humillimos, addictissimos, obsequentissimos filios ac servos

Angelum, patriarcham Venetiarum.

Iosephum Aloysium, archiepiscopum Utinensem.

Iacobum, episcopum Clodiensem.

Fridericum, episcopum Patavinum.

Manfredum, episcopum Cenetensem.

Ioan. Antonium, episcopum Tarvisinum.

Benedictum, episcopum Veronensem.

Ioannem, episcopum Feltriensem et Bellunensem.

Andream, episcopum Concordiensem.

Camillum, episcopum Adriensem.

Canonicum Girotto, procuratorem episcopi Vicentini.

Datum Venetiis, 4 idus octobris 1859.

Venerabilibus fratribus Angelo, patriarchae Venetiarum, et episcopis eius suffraganeis

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem. Magnae quidem iucunditati et consolationi nobis fuerunt obsequentissimae et amantissimae vestrae litterae, quarto idus huius mensis scriptae, quas, venerabiles fratres, ad nos dare properastis statim atque in istam convenistis civitatem

¹ II Reg. XV, 21.

ut ibi congregati in nomine Domini, primam provincialem synodum ex Tridentini concilii praescripto et secundum nostra desideria celebraretis. Namque in eisdem litteris undique mirifice elucet eximia ac singularis vestra fides, pietas, amor et observantia erga nos et hanc Petri cathedram, quae catholicae unitatis centrum omniumque ecclesiarum mater est et magistra. Qui egregii vestri sensus vehementer nos delectarunt, etiamsi nec inexpectati nobis extiterint, cum probe noscamus, qua eximia religione ac pietate praestetis, venerabiles fratres. Ac per vos ipsi vel facile intelligere poteritis, quo gaudio affecti fuerimus, agnoscentes nihil vobis antiquius fuisse, quam provincialem synodum habere, ubi primum id agere potuistis propter conventionem a nobis cum carissimo in Christo filio nostro Francisco Iosepho, Austriae imperatore, rege apostolico, initam. Non dubitamus autem, quin pro episcopali vestra sollicitudine, Deo bene iuvante, ea omnia consilia provide sapienterque suscipere studeatis, quae formidolosis hisce potissimum temporibus ad maiorem Dei gloriam sanctissimaeque nostrae religionis utilitatem et animarum salutem procurandam conducant. Optime enim nostis, quae quantaque sit temporum perturbatio et iniquitas, atque apprime scitis, quibus monstruosis opinionum portentis quibusque nefariis cuiusque generis insidiis et molitionibus inimici homines omnium mentes animosque corrumpere ac teterrimum divinae nostrae religioni bellum inferre conitantur. Itaque persuasissimum nobis est, vos in hac synodo concelebranda nihil potius esse habituros, quam concordissimis animis consociatisque studiis illa potissimum inire consilia, quibus in vestris dioecesebus sanctissimae fidei nostrae depositum integrum inviolatumque custodiatur, et catholicae ecclesiae causa eiusque salutaris doctrina propugnetur, et cleri disciplina sarta tecta conservetur, et piae doctaeque adolescentium clericorum institutioni et christianae utriusque sexus iuventutis educationi consulatur, et morum honestas ac religio, pietas in omnium animis quotidie magis excitetur, foveatur, et vitia eliminentur, ac fideles vestrae curae commissi salutifera catholicae doctrinae scientia magis magisque erudiantur atque a pestifera tot serpentium errorum contagione et insidiantium hominum fallaciis amoveantur, et miseri errantes ad religionis virtutisque semitam revocentur. Pro certo autem habete, nos a Deo optimo maximo humiliter enixeque exposcere, ut vobis in sancto suo nomine collectis volens atque propitius divino suo spiritu adsit, vosque doceat quid agere quidque statuere debeatis. Iam vero ex iisdem vestris litteris intelleximus acerbissimum omnium dolorem ob gravissimas, quibus affigimur, angustias et amaritudines nequissimis illorum hominum consiliis et machinationibus, qui catholicam ecclesiam et hanc apostolicam sedem aversantur. Gratissimi quidem sumus huic tam eximiae filiali vestrae erga nos pietati, ac summopere optamus, venerabiles fratres, ut, iuxta nostra desideria, pergatis fervidas diviti in misericordia Deo adhibere preces. Ea enim profecto spe nitimur fore, ut clementissimus misericordiarum pater, ecclesiae suae sanctae precationibus benignissime annuens, velit nos confortare et consolari in omni tribulatione nostra, utque omnipotenti sua virtute omnes ecclesiae et huius apostolicae sedis hostes ad veritatis, iustitiae salutisque semitas reducere dignetur. Denique nihil nobis gratius, quam hac etiam occasione libentissime uti, ut iterum testari et confirmare possimus praecipuam illam, qua vos omnes in Domino complectimur, benevolentiam. Cuius quoque certissimum pignus esse volumus apostolicam benedictionem, quam ex intimo corde

A profectam vobis singulis, venerabiles fratres, cunctisque istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 31 octobris anno 1859, pontificatus nostri anno XIV.

Pius papa IX.

Venerabili in Christo fratri

ALOYSIO SPERANZA,

sanctae Bergomensis ecclesiae episcopo,

Angelus Ramazzotti, patriarcha Venetiarum, atque episcopi omnes in provinciali synodo congregati. „Gratia tibi a Deo patre nostro et Iesu Christo Salvatore nostro. (Ad Tit.)“

Quanto cum dolore, nuntiante publica fama, acceperimus, quae tibi, reverendissime praesul, ab effreni quorundam insania non ita pridem acciderunt, unanimi suffragio testatum tibi volumus episcopi omnes in hoc concilio coadunati. Si enim cum patitur unum membrum, ut ait divus Paulus, compatiuntur omnia membra, quanto magis condolare necesse est, ubi venerabilem in Christo fratrem, insignis ecclesiae episcopum, tam indigna perpassum conspiciamus! Horruimus enim audientes in nobilem Christi antistitem, successorem apostolorum, virum tot egregiis dotibus ornatum, novo prorsus in tuis istis regionibus exemplo, ab ipsis ecclesiae filiis non modo congesta ludibria, sed et violentas manus illatas. Qua vero alia de causa filii matris tuae pugnaverunt contra te, nisi quod dilexisti decorem domus Dei et locum habitationis gloriae eius? Verum, cum ista attentius fidei oculis consideramus ac praecipue imperturbatam illam animi tui mansuetudinem in iniuriis perferendis atque in adversarios indulgentissimam caritatem, non mediocri recreamur consolatione. Tibi enim nunc licet gloriari cum apostolo: „*Maledicimur et benedicimus, persecutionem patimur et sustinemus, blasphemamur et obsecramus.*“¹ Utinam tanta pastoris sui patientia atque in eos pietate perspecta, Deo clementissimo corda illustrante ac permovente, a sua caecitate resipiscant, qui tanta in te probra contulerunt, ac divini iudicii severitatem poenitendo praeveniant! Tunc sane omnem penitus anteactae pressurae memoriam aboleret gaudium reversarum ad te ovium, quae perierant. Hanc a Deo, patre misericordiarum, gratiam concorditer efflagitemus, adhibita etiam validissima beatae Virginis immaculae intercessionem, cuius inter maximas laudes refulget effusa in peccatores miseratio eosque ad saniora consilia revocandi summa potestas.

Salutamus te omnes in osculo caritatis Christi, ac tecum ceteros etiam istius provinciae episcopos maxima tum reverentia, tum dilectione complecti cupimus, tuam et illorum opem exposcentes, ut quae pro ovium nostrarum salute in hac provinciali synodo facienda statuimus, eadem sanctorum fratrum adiuti orationibus perficere valeamus. Cuncta tibi a Deo bona ex animo adprecamur, qui infra:

Angelus, patriarcha.

Iosephus Aloysius, archiepiscopus Utinensis.

Iacobus, episcopus Clodiensis.

Fridericus, episcopus Patavinus.

Manfredus, episcopus Cenetensis.

Ioannes Antonius, episcopus Tarvisinus.

Benedictus, episcopus Veronensis.

Ioannes, episcopus Feltriensis et Bellunensis.

Datum ex aedibus seminarii patriarchalis, Venetiis, kalendis novembris 1859.

¹ I ad Cor. IV.

Andreas, episcopus Concordiensis.
 Camillus, episcopus Adriensis.
 Ios. Girotto, canonicus, procurator episcopi
 Vicentini.
 Franciscus Panella, secretarius.

PATRIARCHAE

et episcopis omnibus provinciae Venetiarum, venerabilibus in Christo fratribus, salutem in Domino.

Humanissimis litteris, quas e vestro provinciali conventu nuper Venetiis habito datas sero privato nuntio remissas accepi, rescripturum me fama certiore fecit, venerabilem patriarcham, persoluta iam concione, Romam petiisse, ut acta synodalia apostolicae sedi subderet et supremae auctoritatis adprobationem adipisceretur. Impiger sane libensque, dum adhuc in Domino congregati eratis, opportunissimam occasionem amplexus essem ad iusta officia in tot praestantissimos praesules exequenda, ac vehementer gestiissem veluti observans in medio vestri quam maximas pro beneficio illatae consolationis referre gratias. Animo equidem admiratione et laetitia stupui, quod in vestro amplissimo consensu mei memineritis, et quasi ecclesiae res atque honor ageretur, aut vestra meae angustiae aerumnaeque interessent, de his quae mihi proinde ac si vobis acciderint laborantes ingemueritis. Eximiae enim vestrae erga me benevolentiae fuit, quod dolorem meum lenire sollicite studueritis, atque infirmitatem meam, quae egebat solatio, comibus verbis confirmare et erigere. Suppetit nimirum memoria et illustre exemplum divinae illius caritatis, qua primaevae ecclesiae temporibus sancti antistites flagrabant, et, quadam necessitudine vincti, fratres moerentes amplectebantur iisque in discrimine constitutis auxilia et levamina parabant. Vos profecto, tum pastoralis sollicitudine, tum vitae meritis et sanctitate praeclari, facilius inducti estis ad me, eiusdem socium dignitatis, at virtute longe dissimilem, qualem esse decet, et vosmetipsos prae se fertis, arbitrandum. Quare hoc praecipue assecuti estis, ut magis magisque vestra dignosceretur virtus. Hinc vehementer cuperem, universos et singulos iis quibus penitus afficior obsequio, reverentia, gratitudine, viva voce et dignioribus verbis, tamquam non rescribam, sed respondeam, prosequi. Quae cum faciam, amorem insignem, curam, officia vestra erga me aliquantulum rependam, merita non assequar. At quoniam verborum non habeo satis, quibus vos, ut par est, exornem, nec facultas respondet votis, saltem unicuique vestrum gratulari usuvenit, quod in tantis perturbationibus, quae undique fervebant, tamquam secundae res exstiterint, nec tempus vobis defuerit nec occasio, quominus divina quasi voce coacti una simul conveneritis, quae ecclesiae utilitati populisque fidelibus istius ecclesiasticae provinciae usui viderentur, mature consulturi et alacriter confecturi. O utinam (optanti bona venia detur) et episcopis et populo huius provinciae, in qua novissimus pastoralis munere fungor, eam consolationem et bonum Deus, quibus vos pastores et greges vestros donavit, brevi imperiatur. Haec forsane vestris quoque precibus praemia digna manent. Sed cum in praesens orationes vestrae pro magis instanti necessitate effundantur, iis intervenientibus non dubito, quin Deus, in cuius manibus sunt corda hominum, quam cito concedat, ut qui imprudentes ex officio abierunt, ad meliora redeant, corripiantur et corrigantur ii, quorum insania et protervitate tot animarum salus pene interiit, et pastores oves quae perierant, summo gaudio inveniant. Ita sane erit pax ecclesiae, et

A maximo pontifici, cuius luctu totus hisce diebus ingemiscit orbis, fausta omnia, solatium et merita gloria. Valete. Humillimus et addictissimus frater.

† Petrus Aloysius, episcopus.

Datum Bergomi, pridie kalendas ianuarii 1860.

METHODUS,

quae sequenda proponitur in tradendis studiis theologicis.

Iuxta sacrorum canonum normam, episcoporum est pleno ac libero iure studio theologico moderari; quod etiam recens conventio cum sancta sede inita iterum asseruit, articulo XVII. Unde singuli episcopi possunt in suis dioecesibus illam, quae ipsis videtur, perpensis rerum, temporum ac locorum adiunctis, horum studiorum methodum praescribere et libros seligere. Cum autem episcopi ecclesiasticae huius provinciae, anno 1856, Vindobonae congregati, sibi reservarint in concilio provinciali hoc negotium definire, ideo collatis simul consiliis, sequentia quoad studia theologica statuerunt.

Scholae theologicae in id tendunt, ut clerici recte in iis instituuntur, quae necessaria sunt, ut fiant idonei magistri in Israel, animasque sibi concreditas dirigant in via salutis. In quovis igitur theologico instituto super omnes alias disciplinas theologia dogmatica et moralis principem locum tenere debent, ut clerici veritates fidei et regulas morum apprime calleant; reliqua vero studia tamquam auxiliaria habenda sunt. Hoc fundamento innixi, censent episcopi satis provisum esse institutioni clericorum, si I et II anno theologia dogmatica, III vero et IV theologia moralis quotidie in scholis tradantur; reliquae vero disciplinae ita distribuuntur pro temporum adiunctis, ut, emenso quadriennio theologico, clerici sufficientem acquirant cognitionem eorum omnium, quae aptos eos efficiant ad sacri ministerii officia rite et utiliter obeunda.

Sit itaque schema hoc propositum:

I. anno: Theologia dogmatica generalis horis 2; studia biblica veteris foederis hora 1; historia ecclesiastica et patrologia hora 1.

II. anno: Theologia dogmatica specialis horis 2; studia biblica novi foederis hora 1; historia ecclesiastica et patrologia hora 1.

III. anno: Theologia moralis hora 2; ius canonicum horis 2.

IV. anno: Theologia moralis horis 2; theologia pastoralis hora 1; eloquentia sacra, catechetica methodica hora 1.

Qualibet hebdomada in toto quadriennio assignetur una hora eloquentiae sacrae studio cum practicis exercitationibus, praecipue super libris novi foederis. Exercitia caerimoniarum et cantus ecclesiastici fiant diebus feriatis.

Ad usum vero tyronum theologiae auctores sequentes commendantur:

Gury Ioannes et Scavini Petrus, pro theologia morali.

Perrone Ioannes et Liebermann Leopoldus, pro theologia dogmatica.

Devoti Ioannes, pro iure canonico.

Alber Nepomucenus, pro studiis biblicis.

Zabbeus Prosdocimus, pro theologia pastoralis.

SEDUTA DEI MONSIGNORI VESCOVI COI THEOLOGI.

2 novembris 1859, ore 10 antemeridiane.

Risoluzione presa riguardo ai seminarii.

Nel refettorio si legga ogni giorno a pranzo uno o due capi della santa scrittura sulla vulgata.

Questa lettura preceda la lettura degli altri libri, A che seguono, tanto a pranzo che a cena.

I monsignori vescovi ritengono di comune accordo, come utile norma pei ginnasii, la memoria presentata e letta da monsignore Casagrande. Questa memoria sarà collocata in fine degli atti del concilio.

Francesco Panella, segretario.

STUDII GINNASIALI.

Quantunque nei seminarii non si abbia a trattare che della particolare educazione de' chierici, tuttavia si ricerca, come nei seminarii si possano coordinare gli studii ginnasiali e filosofici a particolare e maggior profitto de' chierici, in tal modo, che stante le leggi civili intorno a tali studii, nè i giovani secolari sieno distolti dal frequentare le scuole seminaristiche, nè si trovino in pericolo di essere tentati e d'andare innanzi i chierici ancora B incerti della loro vocazione.

I. È un reale diritto della chiesa, che nei seminarii l'autorità dei vescovi sia conservata interamente libera non solo per gli studii teologici, ma ancora per l'insegnamento degli studii ginnasiali e filosofici. Ma in tempi, quali sono i presenti, che i pubblici costumi, gli errori e tutte le insidie dei malvaggi mirano e riescono a corrompere soprattutto la gioventù, è della massima importanza, che per mezzo della istruzione, l'educazione dei giovani resti in mano della chiesa e di buoni e ben capaci ecclesiastici.

II. Questo massimo bene però che l'istruzione e l'educazione dei giovani resti in mano della chiesa, che ne ha tutto il diritto, non si potrebbe in questi tempi e nelle attuali circostanze conseguire, se non a queste condizioni:

a) Che gli istituti ed educatori ecclesiastici C godano nella pubblica opinione una stima maggiore, od almeno eguale a quella degli istitutori ed istituti secolari, per tutto ciò, che si appartiene non solo alla istruzione, ma ancora agli interessi economico-civili dell'educazione, cioè alla validità legale degli studii;

b) Che quindi sia tolto alle famiglie il timore, che possano i loro figliuoli perdere gli anni intorno a studii non contemplati dalle leggi civili, e sia tolta ai giovani l'occasione di credere, o di esser loro fatto credere (pur sia falsamente) di essere manco istruiti negli istituti ecclesiastici che negli altri.

III. Perchè le buone famiglie continuino a mandare i loro figliuoli alle scuole dei seminarii, gioverà quindi, che anche nei seminarii l'ordine degli studii letterarii e filosofici sia tale, che il metodo d'insegnamento, a cui piaccia all'episcopato Veneto di attenersi, non perda d'occhia il piano D moderno; e ciò non solo pei motivi suddetti, ma ancora per altri motivi utilissimi ai giovani ed alla religione, tra i quali particolarmente questi: che i giovani secolari, oltre che essere educati cattolicamente, sieno testimonii della istruzione ricevuta e del progresso fatto dai chierici loro compagni di scuola; e che non si accresca più di quello, che è, il distaccamento della gente secolare dal sacerdozio, e la persuasione che i preti sappiano meno dei secolari, e la tentazione, a cui resterebbe eposto un chierico, che fosse innanzi negli studii e non avesse certa vocazione per lo stato ecclesiastico.

IV. Secondo il suddetto piano moderno le materie da studiarsi dai giovani e da insegnarsi, divise in ogni classe fra molti professori, nel corso degli otto anni del ginnasio liceale sono:

a) la religione; b) le quattro lingue, Italiana, Latina, Greca (non ommessa la storia della lette-

ratura) e Tedesca; c) la geografia, la storia moderna ed antica dei popoli e la storia naturale; d) la matematica e la fisica.

L'esperienza avendo fatto conoscere che cotal modo, sia per la molteplicità e disposizione delle materie, e per la molteplicità e continuo mutarsi degli insegnanti, sia anche per altro, non ha prodotto nei giovani, se non che poco sapere e molta vanità con molta pretensione di sapere; ora, conservandosi il periodo degli otto anni sempre usato e le quattro ore di scuola ordinarie per ciascun giorno e per ciascuna classe, il corso di tali studii di preparazione della teologia sarà utilissimo che sia stabilito così, che, riservato lo studio di lingua Tedesca pei giorni di vacanza ed affidatolo ad un particolare maestro, un solo professore (meno qualche eccezione nella I e II classe, riguardo a certe materie, per le quali i professori potranno fra loro scambiarsi) insegni in ogni classe tutte le materie, manco religione; e questa religione in tutte le classi la insegni un solo sacerdote, che ispiri la pietà e la divozione coll'aria stessa del volto e del suo stesso contegno esteriore, un sacerdote che abbia tutta la dolcezza, tutta l'affabilità e le altre doti capaci di guadagnare l'affetto, anzi il cuore dei giovani, un sacerdote insomma che i giovani abbiano ad amare e risguardare come il primo e più importante maestro; siccome quello che insegna la sapienza necessaria per la vita spirituale e per la felicità eterna.

V. Essendosi poi sempre ritenute, e dovendosi ritenere a base di ogni utile e completa istruzione il saper ben parlare, bene scrivere e bene ragionare, perchè senza di ciò nulla o poco importa per la società l'acquisto di molte cognizioni; i rami adunque di studio, che servono a formare questa base, devono essere considerati i principali e più importanti, e perciò i più coltivati. Si può dire anzi, che questo è il punto sempre portato in quistione, il punto da cui parte la polemica specialmente dell'autunno passato intorno agli studii ed al piano moderno degli studii. Lo sviluppo della mente accresciuto dalle più cognizioni non può non giovare agli studii ed agli studenti; ma se le molte ed affastellate cognizioni impediscono la costruzione della base, o generano confusione, sono assolutamente dannose.

VI. Per conseguire perciò i varii scopi suaccennati, e particolarmente quello di ottenere nei suddetti rami un profitto maggiore, che non si ottenne seguendo il piano nuovamente introdotto, pare che la prima cosa sia di utilizzare il tempo a vantaggio dei rami principali, provvedendo alla istruzione della geografia, storia dei popoli, storia naturale, matematica¹, lingua Tedesca, specialmente nel ginnasio inferiore, in un modo diverso da quello in corso.

Perciò, siccome nelle scuole non può essere insegnata tutta nè la geografia, nè la storia dei popoli, nè la storia naturale; così, quando nelle pareti della scuola fossero riportate e disegnate a colori, o meglio fossero appese di mano in mano, secondo la classe, carte geografiche a grandi dimensioni, i cui margini, angoli e vani fossero istoriati (come si è cominciato a fare) delle varietà delle razze umane, secondo le parti del globo, e degli animali, dei pesci, delle piante ed altre produzioni particolari del paese rappresentato; quando il professore, preparandosi bene e formandosi una specie di metodo semplice e chiaro, e premettendo sempre le nozioni

¹ Nelle tre prime classi per la matematica basterà unire ai saggi del giovedì un esercizio pratico delle 4 prime operazioni aritmetiche e della regola aurea.

fondamentali e proprie di ciascuno dei suddetti tre A e dei componimenti; e nella VII e VIII classe in rami, sopra le dette carte sapesse con semplicità, modo particolare e distinto intorno alla logica, con chiarezza, in via di famigliare discorso parlare psicologia, metafisica ristretta, l'etica ai confini ai giovanetti degli stati, delle città, dei popoli, dei fissati dagli ordinarii.

(forse curiosi e piacevoli), di storia naturale di quella parte del globo, che sta loro davanti agli occhi; allora sembra, ch'esso professore, uniendo la storia alla geografia, e la geografia alla storia naturale possa in tal modo far acquistare ai fanciulli, almeno delle tre prime classi, le cognizioni principali e più utili, meglio che con lezioni formate e separate; sembra che, adottando questo modo d'insegnamento, e si guadagnerebbe molto tempo assai da essere utilmente impiegato nelle altre più interessanti materie, e si offrirebbe ai giovani molta facilità di apprendere e di ritenere sì per l'ajuto che si avrebbe dagli occhi e dalla memoria locale, e sì per la minor fatica della mente, e per quella B proprietà della nostra memoria che alla reminiscenza di una cosa si risveglia questa e quelle altre, a cui si apprese associata. È vero; invece di tre, occorrerebbe avere per guida un testo solo; ma in poco tempo può essere apparecchiato.

È vero ancora, che in tal modo difficilmente si potrebbe estendere molto diffusa l'istruzione a tutte le parti della materia; ma tali rami di studio poi, i quali hanno parti fra loro distinte e divise o dalla località, o dal tempo, o dal genere, o dalla specie, cosicchè le une possono stare e apprendersi senza le altre; tali rami possono essere trattati in modo, che gli studenti acquistino una particolare e bene ordinata e minuta cognizione di alcune delle parti più interessanti, e delle altre invece apprendano quella generale e ben avviata conoscenza da poter andare innanzi da sè. Non fu sempre detto che a scuola non si arriva ad imparare se non che il buon C metodo di studiare?

Regole per gli studii ginnasiali.

I. La religione sarà insegnata dal professore catechista due ore per settimana, una nelle scuole ed una in chiesa, dove farà l'istruzione catechistica, presenti tutti gli studenti.

AVVERTENZA.

Per la religione il testo da usarsi sarà:

nella 1 e 2 classe:	dottrina piccola	{ del Bellarmino.
" 3 e 4	" grande	
" 5 e 6	" il catechismo Romano con obbligo della traduzione.	
" 7 e 8	" l'autore che il vescovo stimerà il migliore per ammaestrare gli studenti intorno alla chiesa, alla storia ecclesiastica, ed intorno D alla vita di Gesù Cristo.	

II. Per la lingua greca restano fissate due ore per settimana cominciando dalla IV classe.

III. Per lo studio più che sia possibile contemporaneo della geografia, storia dei popoli e storia naturale, e per quello della matematica e fisica, i professori si atterranno ciascuno all'orario settimanale stabilito per la loro classe.

IV. In tutte le ore che sopravvanzeranno dall'insegnamento delle suddette materie interpolatamente disposte, i singoli professori in modo particolare eserciteranno gli studenti nelle prime sei classi intorno allo studio progressivo delle lingua italiana e latina, alle regole grammaticali, e ai precetti della poesia e della retorica, associando sempre i molto fruttuosi esercizi a memoria ed in iscritto, la traduzione, l'analisi, le nozioni storiche dei classici, e la revisione e correzione delle traduzioni

e dei componimenti; e nella VII e VIII classe in modo particolare e distinto intorno alla logica, psicologia, metafisica ristretta, l'etica ai confini fissati dagli ordinarii.

V. La lingua tedesca sarà insegnata dal maestro nei giorni di vacanza.

VI. Nel ginnasio superiore, per la matematica, fisica e lingua greca, i professori di V e VI classe potranno anche scambiarsi con quelli di filosofia.

SEDUTA DEI MONSIGNORI VESCOVI COI TEOLOGI

2 novembre 1859, ore 10 antimeridiane.

Sua eccellenza monsignor patriarca procurerà di avere un esemplare esatto della dottrina del Bellarmino; e poi avrà cura col mezzo di una commissione apposita di farvi le modificazioni strettamente ed assolutamente necessarie pei giorni nostri, rispettando l'integrità del testo, specialmente quanto all'aggiungere. Queste modificazioni saranno presentate colla possibile sollecitudine a ciascun vescovo separatamente dal testo, acciocchè a colpo d'occhio egli possa vedere quanto fu aggiunto, o levato, o modificato.

Ricevute che siano le risposte di tutti monsignori vescovi, se mai in qualche punto rimanesse qualche disparità, sarà cura di quel monsignor vescovo di venire, o spedire persona apposita a Venezia nel giorno fissato, la quale a di lui nome agirà, e si concerterà colla commissione stabilita da sua eccellenza monsignor patriarca; e poi verrà il tutto spedito ed assoggettato al giudizio della santa sede. Sarà collocata questa memoria negli atti del concilio, unitamente alla memoria pei ginnasii e al programma dello studio teologico.

Francesco Panella, segretario.

LITTERAE

*synodales ad clerum et populum.*¹

Venerabili clero et dilectissimo populo omnium et singularum dioecesium Venetarum, salutem et benedictionem.

Vox patris nostri, vox vicarii Christi, cuius tanta vis est in animos verorum ecclesiae filiorum, rursus moerens lugensque personuit in collegio apostolico², rursusque ille, expositis, quibus opprimitur, angustiis, precumstrarum opem exposcit. Cuius querelis gemitibusque iam plurimi, etiam ex remotissimis terris, sacrorum antistites consentientibus vocibus responderunt, populosque suae curae commissos hortati sunt, ut primorum fidelium studia aemularentur, qui una sine intermissione orando Petri liberationem impetrarunt. Nos igitur, in tanta rerum ipsarum vicinitate, cum eas propemodum oculis nostris contempleremur, num possimus hoc spectaculo non commoveri, neque paterna cum fiducia vestram pietatem, venerabiles fratres, amantissimi filii, appellare, ut nobiscum ante sancta altaria collecti, a misericordiarum Deo promptum tantis malis remedium imploretis? Num hac quoque singulari opportunitate provincialis concilii, in quo pro vestrarum animarum utilitate congregati sumus, non utamur, quo gravior atque efficacior nostra ad vos perveniat oratio, utpote ab omnium pastorum vestrorum consensu profecta? Testis est Deus, nos nulla humana suasionem, nullo terreni commodi respectu, sed sola Dei et eius ecclesiae gloria vestroque praesenti et

¹ Cum hae litterae, italice conscriptae, suo tempore vulgatae sint, hic solam latinam earum versionem edimus, id quod iam supra fecimus in literis synodolibus conciliorum Pisani et Senensis. — *Nota editorum* Collectionis Lacensis.

² Allocutio habita in consistorio, die 26 septembris.

futuro bono impulsos vobis loqui. Causa enim, A quam Romanus pontifex tantis laboribus contra tot adversarios tuetur, nequaquam, ut tam multi putant, mere temporalis causa est aut ipsius tantum propria. Agitur totius ecclesiae integra neminique obnoxia libertas, quae, si periclitatur in capite, in corpore ipso laboret necesse est; agitur universi orbis catholici res ac salus. Omnes enim gentes, quae ubique terrarum incolunt, ad Christi ovile sunt vocatae, omnes Petri regimini commissae; earum ipse communis pastor, ipse magister est. Quare omnium interest, liberam esse Petri vocem neque humanis potestatibus ullo modo subditam: liberum esse eius senatum, itemque numerosa illa sacra collegia, quorum opera ipse cunctae ecclesiae necessitatibus providet; liberum patere filiis, quamvis lingua et patria diversis, communis parentis aditum; ipsum libere et cum dignitate vel nuntios suos ad varias nationes posse mittere, vel principes legatosque, ut cum iis de gravissimis religionis negotiis tractet, excipere; ecclesiasticam disciplinam, sacra studia, religiosos ordines totque bene merita catholicae fidei et caritatis instituta, saepenumero aliis in locis exagitata, libere saltem circa sedem apostolicam explicare se ac florere posse; ut paucis dicamus, omnium, qui ubique locorum sunt, fidelium rationes postulant, ut principum et populorum pater, Christi vicarius, civilem suum principatum retineat, cuius prima vestigia ad illam aetatem pertinent, qua ecclesia a paganorum vexationibus liberata est, quemque consecuta saecula, non sine manifesto divinae providentiae consilio, confirmarunt atque amplificaverunt. Quis igitur, quamvis maxime praecoccupatus iniquis opinionibus, serio pontificis culpae adscribere possit sanctam illam constantiam, qua hereditatem adeo cum ecclesiae bono coniunctam defendit, ita ut etiam ad anathemata recurrat? C Quae derideri quidem possunt in terris, sed non ideo minus tremenda vi pollent in coelo, neque unquam non salutarem incutiunt metum, si cui paulum modo fidei reliquum sit. Num putatis, eundem illum Pium, qui pontificatum suum clementia auspicatus est, nec dubitavit ab ipso initio civilium institutorum emendationes, quae tantopere expetebantur, aggredi, ad haec extrema sine extrema necessitate venturum fuisse, aut omnino ab ulla conditione abhorre, quam vera publici boni ratio postulet? Ne igitur vituperemus pontificem, sed potius oremus omnipotentem illum Deum, eius in manu sunt principum et populorum voluntates, ut terribilem procellam compescat, filios cum patre reconciliet, omnibus pacem, concordiam, amorem restituat.

Alia nos, venerabiles fratres, carissimi filii, gravissima angit cura, cum ea re, de qua diximus, D cohaerens, id est summum periculum, quod cum universae societati imminet, tum imprimis iuventuti, propter pervulgatissimam oblivionem maximi illius apostolici praecepti: „*Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit*“¹. Quidquid est hominum saniorum, cuiuscumque tandem partis sunt, non sine terrore quoquoersus propagari vident omnis auctoritatis, tum ecclesiasticae, tum civilis, contemp-tionem, illudque ex se ipsis quaerunt anxii, quibus tandem in fundamentis firma consistere possit societas, ex qua exulet obedientia. Nobis credite, filii carissimi, non impune populi cardines illos commovent, in quibus tota societatis ratio consistit. Neque enim ulla societas sine ordine, nec rursus ordo sine subiectione cogitari potest. Et tamen huic tam apertae doctrinae assidue obstrepitur,

A neque eorum exiguus est numerus, id quod fentes dicimus, qui, sicut ait apostolus, „*sanam doctrinam non sustinent, sed ad sua desideria coacervant sibi magistros, prurientes auribus, et a veritate quidem auditum avertunt, ad fabulas autem convertuntur*“¹. Nolunt recogitare, ut religiosi, ita civilis consortii auctorem esse Deum; non esse potestatem nisi ab ipso; qui resistit potestati, Dei ordinationi resistere, sibi quae apud illum damnationem acquirere; obedientiam sanctum esse officium et propter conscientiam praestandum, quemadmodum apertissime praecipit apostolus². Itaque memores nobis commissi muneris, ut „*praedicemus verbum et instemus opportune, importune, in omni patientia et doctrina*“³, non desinemus illud carissimis nostris filiis crebro iterare: „*Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit*“.

Sed ad vos imprimis ardentissimo studio nostras cohortationes precesque convertimus, o patres matresque familias, ceterique, quotquot cum his gravissimum sustinetis munus educandae iuventutis, quae pastoralis nostrae sollicitudinis pars est longe carissima. *Filii tibi sunt?* inquit vobis Dominus, *erudi illos, et curva illos, in pueritia illorum. Curva cervicem filii in iuventute, et tunde latera eius, dum infans est, ne forte induret et non credat tibi et erit tibi dolor animae. Equus indomitus evadit durus, et filius remissus evadet praeceps*⁴. Custodite igitur, parentes, liberos vestros; sit eorum imperitiae prudentia vestra pro scuto; aperite illis pericula, in quae eos coniceret iuvenilis aestus, pravorum sodalium consuetudo, rerum novarum et turbulentarum aviditas. Illud iis divinae sapientiae monitum inculcate: „*Ne oblecteris in turbis nec in modicis; assidua enim est commissio illorum*“⁵. Vigilate, ne illos in fraudem inducant, aut eorum, qui secus sentiunt, magnus numerus fallaxve oratio, aut florentes quaedam futurorum spes. Non quae numero vincit ratio, eadem continuo aut rectior est aut securior; nec raro factum videmus in historia, tum sacra, tum profana, ut magnas multitudines transversas egerint fallaces persuasiones et in summas calamitates mererint. Reputemus animo praeteritorum documenta, et omnium regum sapientissimo credamus ita monenti: „*Nihil sub sole novum*“⁶; sicut enim novae non sunt hominis infirmitates cupiditatesque, ita ne ea quidem sunt nova, quae deploranda inde dimanant.

Atque haec a nobis dicta, dilectissimi, cum ea obedientia et caritate accipite, quae propria est filiorum verae sapientiae: „*Natio illorum obedientia et dilectio*“⁷. Id nobis longe gratissimum praestare solatium, ut vos constanter in veritate ambulantes videamus. Vos enim descriptos gerimus in animis nostris, assidueque de salute animarum vestrarum cogitamus. Nam quod hic una cum tot egregiis sacerdotibus ad synodum provincialem ex praescripto sacrorum canonum celebrandam congregati sumus, quodque prorsus a mundo seiuncti hos dies ita exegimus, ut perpetuis vicibus sese exciperent oratio rerumque ecclesiasticarum studium et disceptatio, animum ad haec nobis addidit spes aliquid vobis, Deo adiuvante, impertiendi gratiae spiritualis. Qua spe recreati, eo etiam maiore cum gaudio ad vos revertimur, quotidianas pastoralis nostri ministerii curas repetituri.

¹ II Tim. IV, 3-4.

² Rom. XIII, 1-5.

³ II Tim. IV, 2.

⁴ Eccli. VII, 25, et XXX, 12 et 8.

⁵ Eccli. XVIII, 32.

⁶ Eccli. I, 10.

⁷ Eccli. III, 1.

¹ Rom. XIII, 1.

Denique, ad impetrandam a Domino pacem A sanctissimo patri et omnibus bonis tantopere exoptatam, quasi pro complemento earum precum, quae iam aliis temporibus secundum eiusdem sanctissimi patris mentem sunt praescriptae, mandamus, ut, quoad aliud significetur,

1. in omnibus missis, quando per ritum licet, dicatur collecta pro summo pontifice;

2. in omnibus ecclesiis parochialibus, diebus dominicis et festis, vel mane post sacrum parochiale, vel vespere ante benedictionem sanctissimi sacramenti, cantentur litaniae Lauretanae, quibus adiungatur eadem collecta.

Pastores vestri, una coniuncti factique cor unum et anima una, vobis ab omnium gratiarum patre plenitudinem donorum coelestium precantur, et effusissima benevolentia pastorem benedictionem impertiunt.

Venetiis, ex aedibus seminarii patriarchalis, die B festo omnium sanctorum anno 1859.

† Angelus, patriarcha, etc., ut col. 1164 D.

SUMMO PONTIFICI PIO PAPAE IX.

Beatissime pater.

Quod tibi obsequenter datis quarto idus octobris proxime elapsi [litteris] cum gaudio nuntiabamus inceptum primum huius Venetae ditionis provinciale concilium, illud maxima cum iucunditate adnuntiamus hodie, Deo favente, absolutum. Adstitit certe nobis, servorum suorum, prout assolet, imbecillitatem commiserata piissima virgo Maria, cuius immaculae conceptioni synodum ipsam, communi omnium voto, dicavimus. Adstiteret etiam, non dubitamus, divus Marcus evangelista ceterique provinciae patroni, nec non immortalis Carolus Borromaeus, cuius vitam ac gesta continenter, synodo durante, perlegimus, C cuiusque faustissima die supremam manum operi imponimus. Hinc enim nobis animi sunt additi, ne inter tot tantasque difficultates, quas suscepti negotii tum gravitas tum novitas prae se ferebat, deficeremus. Mira sane ab initio ad exitum usque fuit omnium consensio et alacritas, qua certatim adlaborarunt, ne in quaestionibus evolvendis aut examinis diligentia, aut discussionis libertas, aut optionis persuasio deesset. Utrum autem feliciter, necne, res nobis cesserit, infirmitatis nostrae haud ignari, supremae auctoritati tuae, sanctissime pater, qui non ovium modo, sed et pastorum pastor existis, diiudicandum reliquimus. Nobis enim necesse est ipsomet apostolo Paulo ad exemplum quodammodo nobis praeunte, ascendere Hierosolymam, ut videamus Petrum et conferamus cum illo seorsum evangelium quod praedicamus, ne forte in vacuum currere aut laborare nobis contingat. Nostrum D igitur opus, quantulumcumque illud est, ante conspectum beatitudinis tuae humillime deponentes, te enixe rogamus, ut, si quae in eo vel addenda vel demenda vel immutanda offenderis, pro animi tui sententia addas, demas, immutes; si quae vero apta et utilia forte repereris, apostolico suffragio communire digneris, quo sanctiora nobis ceterisque evadant eoque facilius in praxim deducantur.

Memores autem illius divini effati, quod benedictio patris firmat domos filiorum, apostolicae benedictionis gratiam pro nobis et universis ovibus fidei nostrae concreditis suppliciter expostulamus, ac pedes sanctitatis tuae, pro maxima, qua te prosequimur, reverentia et amore, toto cordis affectu deosculamur.

Datum Venetiis, die 4 novembris 1859, ex aedibus seminarii patriarchalis

Angelus, patriarcha, etc. ut col. 1164 D.

Venerabili fratri

Angelo, patriarchae Venetiarum,

PIUS PAPA IX.

Venerabilis frater, salutem et apostolicam benedictionem. — Non mediocri certe gaudio affecti fuimus, ubi paucis ante diebus te, venerabilis frater, praesentem intueri ac singulari paternae nostrae caritatis affectu peramanter amplecti et alloqui potuimus, cum in hanc urbem venisti, in qua brevissime es commoratus. Ac probe nosti, qua laetitia exceperimus litteras intimo erga nos et hanc Petri cathedram pietatis, amoris et observantiae sensu exaratas atque a te aliisque venerabilibus fratribus istius Venetae provinciae episcopis tuis suffraganeis subscriptas, ac die 4 proximi mensis novembris datas, quibus, ex more maiorum, primi Veneti provincialis concilii a te eisdemque venerabilibus fratribus celebrati acta supremo nostro et huius apostolicae sedis iudicio subiecta fuerunt, ut acta ipsa probare, vel etiam, ubi opus fuerit, emendare velimus. Nulla interposita mora, acta eadem recognoscenda commissimus nostrae congregationi Tridentinis decretis tuendis interpretandisque praepositae, quae postquam res omnes accurate perpenderit et ad nos detulerit, congruum suo tempore dabit responsum. Interim vero abstinere non possumus, quominus tibi et eisdem venerabilibus fratribus ex animo denuo etiam atque etiam gratulemur meritisque laudibus efferamus episcopalem tuam et eorundem sacrorum antistitum sollicitudinem, qua, Deo auxiliante, idem provinciale concilium fuit celebratum. Pro certo autem habemus, omnem a te eisdemque venerabilibus fratribus curam, industriam, vigilantiam prudentiamque fuisse adhibitam, in illis praesertim suscipiendis consiliis, quae asperrimis hisce ac turbulentissimis temporibus ad sanctissimae nostrae religionis causam propugnandam, ad cleri disciplinam tuendam, ad fidelis populi pietatem quotidie magis fovendam, ad seductionis pericula amovenda, ad vitiorum germina convellenda, ad catholicam puerorum ac puellarum educationem procurandam et augendam atque ad ecclesiae iura integra et inviolata servanda vel maxime conducant. Optamus autem vehementer, ut haec omnia eisdem venerabilibus fratribus significes, eosque certiores facias de praecipua benevolentia qua illos prosequimur. Tibi vero et illis persuasissimum esse volumus, nihil nobis gratius fore, quam ea omnia peragere, quae ad istarum ecclesiarum utilitatem possunt pertinere. Interim vero coelestium omnium munerum auspiciem ac studiosissimae nostrae voluntatis testem, apostolicam benedictionem ex imo corde profectam, tibi eisdemque venerabilibus fratribus cunctisque clericis laicisque fidelibus, tuae et illorum episcopali curae commissis, peramanter impertimur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 5 decembris anno 1859, pontificatus nostri anno decimo-quarto.

Pius papa IX.

NOMINA

Reverendissimorum patrum ac dominorum episcoporum, aliorumque omnium, qui ab illustrissimo ac reverendissimo domino domino Angelo Ramazzotti, . . . de iure aut de consuetudine vel a sua metropolitana auctoritate acciti, Venetae synodo provinciali primae interfuerunt.

I. Patres concilii.

[Nomina episcoporum et procuratoris Vicentini vide supra col. 1147-8.]

II. Capituli patriarchalis metropolitani:

1) *Dignitates*: admodum reverendissimi domini: Vincentius Moro, imperialis ordinis Austriaci Coronae ferreae tertiae classis eques, protonotarius apostolicus ad instar participantium, illustrissimi ac reverendissimi domini domini patriarchae vicarius in spiritualibus generalis, archidiaconus, prima dignitas; Richardus II Rupertus ex comitibus Balbi, imperialis ordinis Austriaci Coronae ferreae tertiae classis eques, monialium a Visitatione et sororum a Sancta Dorothea nuncupatarum superior, examinatore pro-synodalis, decanus patriarchalis, congregationis Sancti Pauli apostoli praesul, archipresbyter, secunda dignitas.

2) *Canonici residentiales*: admodum reverendi domini: Aloysius Montan, regius emeritus censor, iuris canonici et historiae ecclesiae iam in seminario patriarchali professor, examinatore pro-synodalis, decanus; Franciscus doctor ex comitibus Falier, tribunalis pro causis matrimonialibus a consiliis, examinatore pro-synodalis, scholarum doctrinae christianae vicepraeses, congregationibusque casuum conscientiae praefectus, poenitentiarius; Antonius Visentini, examinatore pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, censor ecclesiasticus et consiliarius pro cleri nec non seminarii disciplina; Ioannes Baptista Andreotta, examinatore pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii, nec non congregationis casuum conscientiae et consultationis pro cleri et seminarii disciplina a consiliis, ab illustrissimo ac reverendissimo domino domino patriarcha theologus advocatus; Antonius doctor Ciconi, sanctissimi domini nostri domini Pii divina providentia papae IX honorarius extra Urbem cubicularius, protonotarius apostolicus titularis, consiliarius pro seminarii administratione a capitulo advocatus, congregationis Sanctorum Hermagorae et Fortunati archipresbyter; Ioannes Lacchini; Fridericus Maria nobilis Zinelli, imperii et regii scientiarum, litterarum et artium instituti Veneti socius, tribunalis patriarchalis metropolitani tum pro matrimonialibus, tum pro ceteris ecclesiasticis causis, nec non commissionis pro bonis ecclesiae administrandis et censurae ecclesiae praeses, examinatore pro-synodalis in seminario patriarchali studiorum philosophiae et theologiae pro-director, filiarum caritatis, quas Canossiane vocant, ad Sancti Ludovici regis superior, ab illustrissimo ac reverendissimo domino domino patriarcha theologus advocatus; Antonius Vason, examinatore pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, ecclesiasticus censor, pii instituti sororum oblatarum Sancti Philippi Nerii director.

3) *Canonici ad honores*: admodum reverendi domini: Ioseph Wcovich-Lazzari, imperialis ordinis Constantini Sancti Georgii Parmensis eques, examinatore pro-synodalis, congregationis Sancti Lucae evangelistae archipresbyter, commissionis generalis beneficentiae publicae deputatus, ecclesiae parochialis Sancti Lucae modernus curio; Bartholomaeus Cecchini, examinatore pro-synodalis, congregationis Sanctae Mariae Formosae archipresbyter eiusdemque ecclesiae parochialis modernus curio; Andreas De Martini, ecclesiae parochialis Sancti Zachariae prophetae modernus curio; Daniel nobilis Canal, imperialis ordinis Francisci Iosephi I eques, ecclesiae Beatae Mariae virginis Perdolentis fundator et rector; Aloysius Piccini, examinatore pro-synodalis, ecclesiae parochialis Sancti Stephani protomartyris in urbe modernus curio, theologus ab illustrissimo ac reverendissimo domino domino patriarcha advocatus; Stephanus de comitibus Gritti, congregationis Sanctorum Cantiani et Sociorum archipresbyter, ecclesiae vero parochialis Sanctae Mariae

A Iubenorum nuncupatae modernus curio; Ioannes Baptista Ghega, sanctissimi domini nostri domini Pii divina providentia papae IX honorarius cubicularius, protonotarius apostolicus ad instar participantium, curiae patriarchalis cancellarius; Aloysius Dalla Vecchia, examinatore pro-synodalis, imperii et regii convictus ad Sanctae Catharinae provisor.

III. Praelati.

Reverendissimi domini: Attilianus Olliveroz, ordinis Sancti Benedicti congregationis Cassinensis in Prataleensi monasterio abbas gubernii; Maurus Savuto, eiusdem ordinis abbas gubernii in monasterio Sancti Georgii maioris Venetiarum.

IV. Procuratores capitulorum.

A. Cathedralium.

1) *Metropolitani Utinensis*: admodum reverendi domini Nicolaus ex comitibus Frangipane, imperii ordinis Francisci I commendator, protonotarius apostolicus ad instar participantium, infulatus, tribunalis pro causis matrimonii antianus consiliarius, examinatore pro-synodalis, capitulo praepositus; Ioseph Bortoluzzi, protonotarius apostolicus ad instar participantium, infulatus, penes tribunal pro causis matrimonialibus matrimonii defensor, examinatore pro-synodalis, canonicus theologus.

2) *Vicentini*: admodum reverendi domini: Ludovicus ex marchionibus Gonzati, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, examinatore pro-synodalis, archidiaconus, prima dignitas; Ioannes Baptista Cecchetto, examinatore pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, moralis theologiae in episcopali seminario professor, canonicus theologus.

3) *Patavini*: admodum reverendi domini: Ioannes Baptista doctor Marconi, protonotarius apostolicus ad instar participantium, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, examinatore pro-synodalis, commissionis beneficentiae publicae membrum, archipresbyter et capitulo praeses, prima dignitas; Antonius doctor Ceoldo, protonotarius apostolicus ad instar participantium, examinatore pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis.

4) *Cenetensis*: admodum reverendus dominus Carolus Maccarini, reverendissimi domini episcopi vicarius in spiritualibus generalis, examinatore pro-synodalis, tribunalis ecclesiastici pro causis matrimonii praeses, facultatis theologiae in episcopali seminario pro-director, canonicus residentialis.

5) *Tarvisini*: admodum reverendi domini: Ioannes Casagrande, imperialis ordinis Austriaci Coronae ferreae tertiae classis eques, archidiaconus, secunda dignitas, de mensa aequaliter massarius; Angelus Ludovicus doctor Rampini, canonicus theologus.

6) *Veronensis*: admodum reverendi domini: Antonius Franciscus Marchi, reverendissimi domini episcopi vicarius in spiritualibus generalis, capitulo praepositus, secunda dignitas; Henricus Girardi, sanctissimi domini nostri domini Pii divina providentia papae IX ab intimo cubiculo, examinatore pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, canonicus residentialis.

7) *Feltriensis*: admodum reverendi domini: Ioannes Baptista doctor Zannettini, examinatore pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii praeses, pro episcopali seminario consiliarius, in gymnasio vero lyceali episcopali professor, canonicus poenitentiarius; Hieronymus doctor Rossi, examinatore pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, theologiae pastoralis in seminario lector, rector vero congregationis Doctrinae christianae, canonicus residentialis.

8) *Bellunensis*: admodum reverendi domini: A Anastasius Doriguzzi, examinatus pro-synodalis, canonicus residentialis, capituli vero procurator generalis et syndicus; Ioannes de Ménech, theologiae et philosophiae doctor, sanctissimi domini nostri domini Pii divina providentia papae IX ab intimo cubiculo, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, in seminario Gregoriano episcopalis rector, bibliothecarius, theologiae dogmaticae et pastoralis professor studiorumque theologicorum pro-director, canonicus residentialis.

9) *Adriensis*: admodum reverendi domini: Angelus Maria Paulucci, scholarum districtualium Adriensium inspector; Sanctes Ramello, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, examinatus pro-synodalis, in Adriensi episcopali gymnasio professor, canonicus theologus et capituli bibliothecarius.

B. Collegiarum ecclesiarum.

1) *Rhodiginae*: admodum reverendi domini: Franciscus Chilese, examinatus pro-synodalis, episcopalis seminarii rector in eodemque studiorum theologicorum pro-director et sacrae eloquentiae professor, academiae scientiarum et litterarum a Concor-
dibus nuncupatae socius, archidiaconus, secunda dignitas et syndicus capitularis; Aloysius Antonius Bortoluzzi, examinatus pro-synodalis, episcopalis seminarii bibliothecarius, academiae scientiarum ac litterarum, quam a Concordibus vocant, socius, archaeologiae biblicae, introductionis in antiqui testamenti libros, hermeneuticae sacrae ac exegeseos, nec non iuris canonici professor, canonicus residentialis.

2) *Sciadensis*: admodum reverendus dominus Ascanius Busati, canonicus.

V. Theologi ab imperiali regia universitate Patavina deputati.

Reverendi domini: Linus doctor Rizzotto, theologiae pastoralis lector theologiaeque facultatis decanus, director vero clericorum gratiatorum disciplinae praepositus; Leopoldus Lazzari, in philosophia et sacra theologia doctor, examinatus pro-synodalis, theologiae dogmaticae lector.

VI. Theologi ad synodum advocati.

1) *Ab illustrissimo ac reverendissimo domino domino patriarcha*: admodum reverendi domini: Ioannes Andreotta, qui supra; Fridericus Maria nobilis Zinelli, qui supra; Aloysius Piccini, qui supra. Reverendus dominus Ioannes Baptista Spangaro, sacrae theologiae doctor, collegiique theologici imperialis ac regiae Patavinae universitatis membrum, decanus patriarchalis, ecclesiae parochialis Sanctorum Hermagorae et Fortunati modernus curio. Reverendus pater Sebastianus Casara, congregationis clericorum saecularium Scholarum caritatis praepositus. Reverendi domini Ioannes Berengo, theologiae dogmaticae et historiae ecclesiasticae ac patrologiae in seminario lector, eiusdem seminarii bibliothecarius, filiarum Caritatis, quas Canossiane vocant, ad catechumenorum domum superior, congregationibusque casuum conscientiae consiliarius; Matthaeus Fracasso, theologiae moralis et pastoralis in seminario lector, congregationibusque casuum conscientiae consiliarius, notarius ecclesiasticus; Ioannes Saccardo, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, institutionum et linguarum biblicarum nec non paedagogiae lector, censor ecclesiasticus; Ferdinandus de Medici, penes tribunal pro causis matrimonialibus matrimonii defensor, ecclesiae subsidiariae Sancti Benedicti abbatibus vicarius, congregationibusque casuum conscientiae a secretis; Petrus Cagliaroli; Ioseph Apollonio, philosophiae in seminario professor.

2) *Ab illustrissimo ac reverendissimo domino domino archiepiscopo Utinensi*: admodum reverendus dominus Ioseph Bortoluzzi, qui supra, capituli Utinensis procurator.

3) *A reverendissimo domino episcopo Vicentino*: reverendi domini: Ioannes doctor Rossi, examinatus pro-synodalis; Isaac doctor Bettinardi, in Patavina universitate supplens iuris canonici emeritus, et instructionis religiosae ac paedagogiae penes facultatem philosophicam ordinarius professor.

4) *A reverendissimo domino episcopo Clodiensi*: admodum reverendus dominus Angelus Bonivento, canonicus honorarius, theologiae dogmaticae et iuris canonici in seminario lector, theologiae facultatis pro-director, censor ecclesiasticus, procurator fiscalis pro causis ecclesiasticis, penes tribunal pro causis matrimonialibus matrimonii defensor, cancellarius episcopalis; reverendus dominus Ioseph Lavarda, reverendissimi domini episcopi a secretis.

5) *A reverendissimo domino episcopo Patavino*: admodum reverendi domini: Antonius Maria doctor Munari, protonotarius apostolicus ad instar participantium, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonialibus a consiliis, canonicus thesaurarius, theologus, tertia dignitas; Franciscus doctor Panella, imperialis ordinis Austriaci Coronae ferreae tertiae classis eques, protonotarius apostolicus ad instar participantium, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonii a consiliis, episcopalis pro seminario consiliarius, penes imperialem ac regiam Patavinam universitatem facultatis theologiae director, dioecesanus vero studii theologici pro-director et theologiae dogmaticae, historiae ecclesiasticae ac patrologiae professor, canonicus residentialis et capituli bibliothecarius.

6) *A reverendissimo domino episcopo Cenetensi*: C admodum reverendi domini: Leopoldus doctor Palatini, examinatus pro-synodalis, olim theologiae in archiepiscopali Utinensi seminario lector et in regio lyceo pariter Utinensi philosophiae ac religionis supplens professor, Sancti Ioannis Baptistae de Motta archipresbyter; Dominicus Capretta, tribunalis pro causis matrimonialibus a consiliis, reverendissimi domini domini episcopi a secretis.

7) *A reverendissimo domino episcopo Tarvisino*: reverendi domini: Iulius Caesar Parolari, iam abbas infulatus de Guttico, modo archipresbyter Sancti Vigili de Zelarino; Thomas doctor Scalfarotto, examinatus pro-synodalis, scholarum elementarium districtualis inspector, archipresbyter loci Camposampiero nuncupati.

8) *A reverendissimo domino episcopo Veronensi*: admodum reverendi domini: Antonius Marchi, qui supra, capituli Veronensi procurator; reverendus dominus Alexander Aldegheri, curiae episcopalis procancellarius, tribunalis pro causis matrimonialibus a secretis, in seminario episcopali iuris canonici lector, congregationis casuum conscientiae definitor.

9) *A reverendissimo domino episcopo Feltriensi et Bellunensi*: admodum reverendi domini: Ioannes doctor de Ménech, qui supra, capituli Feltriensis procurator; Ioannes Baptista doctor Zannettini, qui supra, capituli Bellunensis procurator.

10) *A reverendissimo domino episcopo Concor-
diensi*: admodum reverendi domini: Ioannes doctor Roder, protonotarius apostolicus ad instar participantium, examinatus pro-synodalis, penes tribunal pro causis matrimonialibus matrimonii defensor, canonicus poenitentiarius; Petrus doctor Fabrici, protonotarius apostolicus ad instar participantium, examinatus pro-synodalis, canonicus ad honores, tribunalis pro causis matrimonialibus a consiliis, vicarius foraneus, archipresbyter Sancti Petri de Azzano.

11) *A reverendissimo domino episcopo Adriensi:* admodum reverendus dominus Emmanuel Kaubech, examinatus pro-synodalis, tribunalis pro causis matrimonialibus praeses, canonicus residentialis, academiae scientiarum ac litterarum Rhodiginae, quam a Concordibus vocant, socius, gymnasii episcopalis Adriensis director; reverendus dominus Felix Quaglia, theologiae dogmaticae ac sacrorum rituum in episcopali seminario Rhodigii lector.

VII. Deputati seminarii patriarchalis.

Reverendi domini: Ioannes Petrus Ferrari, eiusdem seminarii rector; Ioannes Crespan, eloquentiae sacrae et catecheseos professor.

VIII. Reverendi domini in urbe decani patriarchales.

1) Ad Sancti Marci evangelistae: admodum reverendus dominus Richardus II Rupertus de comitibus Balbi, qui supra, modernus archipresbyter. B

2) Ad Sancti Petri de Castello: reverendus dominus Ioannes Maria Gregoretti, modernus archipresbyter.

3) Ad Sancti Silvestri papae: reverendus dominus Angelus Cerchieri, modernus curio.

4) Ad Sancti Pantaleonis martyris: reverendus dominus Andreas Salsi, modernus curio, examinatus pro-synodalis, congregationis Sancti Michaelis archangeli archipresbyter, pii instituti a Beato Ioanne Marinoni nuncupati superior.

5) Ad Sanctorum Hermagorae et Fortunati: reverendus dominus Ioannes Baptista doctor Spangaro, qui supra, modernus curio.

IX. Reverendi domini vicarii foranei.

1) Ad Sanctae Mariae virginis Assumptae de Torcello: reverendus dominus Franciscus Pavan, modernus archipresbyter.

2) Ad Sancti Stephani protomartyris Caprularum: reverendus dominus Vincentius Tellerio, modernus archipresbyter.

3) Ad Sanctorum Mariae et Donati de Muriano: reverendus dominus Ioannes Baptista Prandina, modernus curio.

X. Secretario synodi adiunctus seu lector ad synodum advocatus.

Reverendus dominus Ignatius Zorzetto, basilicae patriarchalis praebendatorum choralium tituli presbyteralis primus decanus in eademque basilica cantus Gregoriani moderator, curiae patriarchalis procancellarius, tribunalis metropolitani tum pro ecclesiae tum pro matrimonialibus causis a secretis, notarius ecclesiasticus.

XI. Caerimoniarum magistri ad synodum advocati.

Reverendi domini Antonius dell'Andrea, basilicae metropolitanae pro patriarchalibus functionibus caerimoniarum magister; Carolus Vorano, in eadem basilica acolythus praebendatus, scholarum doctrinae christianae a secretis, capituli patriarchalis caerimoniarum magister.

XII. Ostiarii ad synodum advocati.

Reverendi domini Alexander Torri, in cura animarum paroeciae cathedralis Divi Marci evangelistae cooperator, curiae patriarchalis coadiutor; Marcus Moratto, curiae patriarchalis coadiutor; Bartholomaeus Degan, in cura animarum paroeciae Sancti Zachariae prophetae cooperator; Franciscus Giustina, ecclesiae patriarchalis alumnus.

XIII. Reverendi domini deputati a congregationibus clerici.

1) Sancti Michaelis archangeli: reverendus dominus Franciscus Fontanella, ecclesiae parochia-

liae Sanctarum Euphemiae et sociarum ad Iudaicam modernus curio.

2) Sanctae Mariae matris Domini: reverendus dominus Ioannes Baptista Giorda, eiusdem congregationis archipresbyter, ecclesiae parochialis Sancti Simeonis prophetae modernus curio.

3) Sanctae Mariae Formosae: reverendus dominus Franciscus Panciera, ecclesiae subsidiariae Sancti Leonis papae vicarius.

4) Sanctorum Hermagorae et Fortunati: reverendus dominus Ioannes Pasetti, ecclesiae parochialis Beatae Mariae virginis de Rosario modernus curio.

5) Sancti Silvestri papae: admodum reverendus dominus Ioannes Baptista Domeneghini, eiusdem congregationis archipresbyter, studiorum generalium in hac Venetiarum urbe auctoritate apostolica cancellarius, ecclesiae parochialis Sancti Ioannis Baptistae in Bracula modernus curio.

6) Sancti Lucae evangelistae: admodum reverendus dominus Ioseph Epis, notarius apostolicus, ecclesiae parochialis Sancti Felicis modernus curio.

7) Sancti Pauli apostoli: reverendus dominus Antonius Tessarin, ecclesiae parochialis Sanctae Mariae virginis assumptae, vulgo i Frari, modernus curio.

8) Sanctorum Cantiani et sociorum martyrum: reverendus dominus Ioannes Mulachì, ecclesiae subsidiariae Sancti Ioannis Chrysostomi vicarius.

9) Sanctissimi Salvatoris: reverendus dominus Aloysius Caburlotto, ecclesiae parochialis Sancti Iacobi in Luprio modernus curio.

XIV. Reverendi domini deputati a religiosis familiis.

1) Congregationis Oratorii: reverendi patres Salvator Bolognesi, praepositus; Martinus Mielli.

2) Scholarum caritatis: reverendi patres Ioannes Baptista Traiber, domus Lendinae rector; Ioseph da Col, Possanei domus rector ibique curio.

3) Congregationis clericorum regularium Somaschensium: reverendi patres Aloysius Henricus Ciolina, orphanotrophii ad Beatae Mariae virginis de Rosario, vulgo i Gesuati nuncupati, rector; Xystus Silvius Zadei, instituti a serenissimo duce Manin nuncupati in hac urbe rector.

4) Societatis Iesu: reverendi patres Andreas Labati; Maximilianus Anselmi.

5) Clericorum regularium ministrorum infirmorum a Sancto Camillo de Lellis: reverendi patres Camillus Caesar Bresciani, congregationis praefectus pro-provincialis; Caietanus Modean, domus Patavinae praefectus.

6) Missionariorum congregationis a Sacris stigmatibus: reverendi patres Ioannes Maria Marani, praefectus; Carolus Fidelini, in seminario Veronensi theologiae moralis lector.

7) Ordinis Praedicatorum: fratres Ferdinandus Romanengo, magister prior provincialis utriusque Longobardiae; Vincentius Vegezzi, philosophiae et theologiae magister, ordinis in hac urbe praeses et ecclesiae parochialis Sanctorum Ioannis et Pauli modernus curio.

8) Sancti Francisci regularis observantiae: fratres Gregorius de Cryptis Castri, minister provincialis; Lucianus a Graecio, sacrae theologiae lector, generalis et provinciae a secretis.

9) Sancti Francisci a strictiori observantia seu reformatorum: fratres Bernardinus a Portu Romanino, minister provincialis; Benvenutus a Bergamo, ex-minister provincialis et lector sacrae theologiae, actu provinciae a secretis.

10) Sancti Francisci Cappucinatorum: fratres Andreas a Venetiis, provincialis minister; Paulus Andreas a Venetiis, ex-minister provincialis, lector.

11) Sancti Francisci minorum Conventualium: A fratres Franciscus Reina, minister provincialis, sacrae theologiae doctor; Antonius Maria Isnenghi, sacrae theologiae doctor.

12) Carmelitarum excalceatorum: fratres Felix a Virgine Dolente, vicarius provincialis; Elias a Sancta Theresia, ex-vicarius provincialis.

13) Ordinis Servorum beatae Mariae virginis a monte Berico: patres Angelus magister Magnaghi, prior; Aloysius Pini.

14) Ordinis Sancti Ioannis de Deo: frater Prosdocius doctor Salerio, conventus et hospitalis ad Sancti Servuli huius urbis prior; pater Ignatius sacerdos Mozzoni.

Acciti ut supra non interfuerunt.

I. Ex reverendissimis dominis dominis episcopis.

Illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus Georgius Hurmuz, imperialis ordinis Austriaci B Coronae ferreae tertiae classis eques, ordinis monachorum Armeniorum Mechitaristarum ad Sancti Lazari in Insula abbas generalis, Sinniae archiepiscopus, honoris ergo invitatus;

Reverendissimus dominus Ioannes Ioseph Capellari, comes Romanus, in artibus liberalibus et philosophia baccalaureus, in sacrae theologiae et in utroque iure doctor, imperialis ordinis austriaci Coronae ferreae secundae classis eques, praelatus domesticus solio pontificio assistens, episcopus Vicentinus, qui per legitimum procuratorem, ut supra, interfuit;

Reverendissimus dominus Antonius Gava, olim Bellunensis et Feltriensis episcopus, modo in seminario episcopali Cenetensi theologiae moralis lector, honoris ergo invitatus;

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Ioannes Neuschel, abbas infulatus Sanctae Mariae de

Ivano in Hungaria, cruce militari pro piis meritis decoratus, senator vero magnae crucis sacri angelici ordinis imperialis Constantiniani Sancti Georgii Parmensis, magnae crucis ordinis de merito Sancti Ludovici eques, praelatus domesticus solio pontificio assistens, comes Romanus, olim episcopus Parmensis, modo archiepiscopus Theodosiopolitanus, honoris ergo invitatus.

II. Ex canonicis capituli metropolitani.

Admodum reverendissimi domini Antonius Giusti, philosophiae in regio lyceo ad Sanctae Catharinae et in patriarchali seminario matheseos ac physices professor emeritus; Ioannes Zaros, olim in seminario patriarchali gymnasialibus studiis praefectus ac deinde eiusdem seminarii rector; Antonius Pasquali, examinatore pro-synodalis, scholarum dioeceseos inspector, censor ecclesiasticus, consiliarius pro seminarii administratione ab illustrissimo ac reverendissimo domino patriarcha advocatus.

III. Ex praelatis.

Reverendissimi domini: Petrus doctor Pianton, protonotarius apostolicus ad instar participantium, praelatus domesticus, sacri militaris ordinis Hierosolymitani capellanus conventualis et commendator, canonicus titularis Torcellanus, regius emeritus censor, ad beatae Mariae virginis de misericordia in hac urbe prior-abbas infulatus; Placidus Tallia, ordinis Sancti Benedicti congregationis Cassinensium abbas infulatus, honoris ergo invitatus.

IV. Procuratores capitulorum Clodiensis et Concordiensis.

V. Procuratores congregationis Cassinensis.

CONVENTUS CLERI DUBLINENSIS

1859 novembris 3.

Conventus cleri Dublinensis in Hibernia, habitus C die 3 novembris 1859, sub Paulo Cullen, archiepiscopo Dublinensi.

Exstant acta in opere cui titulus:

Sunto degli atti dell'assemblea del clero dell'arcidiocesi di Dublino, tenuta il 3 novembre 1859, sotto la presidenza di monsig. Cullen, arcivescovo di Dublino e primate d'Irlanda. Traduzione di

monsign. Francesco Nardi, uditore di s. rota.

S. l. n. t. n. a. (1859), in-8°, 32 p. — Roma, Assumptionistes.

P. 3: „Il 3 novembre, nella chiesa metropolitana di Dublin, conveniamo oltre a 200 preti secolari e regolari e 3 vescovi.“

Est conventus non synodus.

SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS IX

1859.

Synodus dioecisana Buffalensis IX in Foederatis D Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1859, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus dioecisana Buffalensis vigesima quarta, die 30 octobris a. D. MCMI, in civitate Buffalensi habita, ab illustrissimo ac reverendissimo Jacobo

Eduardo Quigley, s. t. d., episcopo Buffalensi. [Epigraphe.] [Initio:] Typis soc. cath. publ., Buffalone, N. Eb., 1901.

In-8°, xi-78 p. — Roma, S. Anselmo.

P. 56: „Anno 1859 [episcopus] celebravit synodum Buffalensem IX.“

STATUTA SYNODALIA DIOECESIS CAMBERIENSIS

1859.

Statuta synodalia dioecesis Camberiensis in Gallia, edita anno 1859, sub Alexio Billiet, archiepiscopo Camberiensis.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Additions aux constitutions synodales du diocèse de Chambéry, par monseigneur Alexis Billiet,

archevêque de Chambéry, chevalier grand'croix de l'ordre des SS. Maurice et Lazare, décoré du grand cordon. Chambéry, imprimerie de Puthod fils, au Verney, 1859.

In-8°, 144 p. — Chambéry, séminaire.

Est supplementum ad constitutiones synodales annorum 1841/1842.

SYNODUS DIOECESANA GERUNDENSIS

1859.

Synodus dioecesis Gerundensis in Hispania, A Gerona, por su director, el excelentísimo señor celebrata anno 1859, sub Florente Lorente y Monton, doctor d. Manuel Viñas y Graugès. Gerona, imprenta del hospicio provincial, 1881.

De hac synodo confer opus cui titulus:

In-8º, 10 p. — Paris, Bibl. nat. Oe 165.

Disertacion histórica y canónica sobre los sínodos diocesanos de Gerona, publicada en la Revista de

P. 8, mentio synodorum Gerundensis dioecesis celebratarum annis 1859 et 1867.

SYNODUS DIOECESANA ROSSANENSIS

1859.

Synodus dioecesis Rossanensis in Italia, celebrata anno 1859, sub Petro Cilento, archiepiscopo Rossanensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

poli, premiata tipografia de' Sordomuti, SS. Filippo Giacomo, 21, 1906.

In-8º, 213 p. — Roma, Vittorio Emanuele.

Prima synodus dioecesis ab illustrissimo et reverendissimo domino Horatio Mazella, Dei et apostolicae sedis gratia archiepiscopo Rossanen., in metropolitana ecclesia, diebus XVIII, XIX, XX julii (sic) a. D. MCMVI celebrata. [Insigne.] Na-

P. 4: „Cum enim dimidium saeculi iam fere effluxerit, ex quo zelantissimus archiepiscopus Cilento, antecessor noster, suam synodum habuit.“

P. 6: „Hinc contigit, ut in hac archidioecesi quadraginta septem abhinc annis dioecesis synodus iam nunc magnopere desideratur.“

CONCILIORUM HISPANIAE ET AMERICAЕ COLLECTIO

1859.

Conciliorum Hispaniae et Americae collectio, B lettras de Sevilla y Barcelona, etc. Tomo I(-VI). edita anno 1859, cura I. Tejada y Ramiro. Madrid, 1859, imprenta de d. Pedro Montero, plagueta del Carmen, núm. 1. — Lucca, Grande-Chartreuse.

De hac collectione confer opus cui titulus:

Coleccion de cánones y de todos los concilios de la iglesia de España y de America, en latin y castellano, con notas é ilustraciones por d. Juan Tejada y Ramiro, individuo correspondiente de la real academia de la historia y de los de buenas

In-4º, 6 vol., 3 f.-XXIX p.-3 f.-LI-742 p.-1 f., 1045 p.-1 f., 853 p.-1 f., 895 p., 758 p., 404 p.-1 f.-295 p. (concordatos españoles) - CXIV p. (concordato de 1851) - 1 f.

SYNODUS YUNNANENSIS

1859.

Synodus Yunnanensis in Sinis, celebrata anno 1859.

Exstant constitutiones synodales in opere cui titulus:

Synodus Yunnanensis, habita in collegio Immaculatae Conceptionis, anno reparatae salutis MDCCCLIX. — Textus manuscriptus servatur Parisiis, in seminario Missionum Exterarum.

APPENDIX.

CONCILIIUM CINCINNATENSE PROVINCIALE II

1858 maii 2-9.

ACTA CONCILII.

SESSIO SOLEMNIS PRIMA.

Die 2 maii, festo sancti Athanasii, ecclesiae doctoris, dominica IV post Pascha, hora 9 cum dimidio ante meridiem, in aedes archiepiscopales convenerunt omnes reverendissimi et illustrissimi praesules qui concilio interesse debebant, cum superioribus ordinum religiosorum, cumque theologis adductis vel designatis, ac plerisque etiam aliis ecclesiasticis viris; eodemque ordine ac in primo concilio provinciali, processio instituta est ad ecclesiam cathedralem. Ibi illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus archiepiscopus missam solemnem de Spiritu sancto celebrabat, assistentibus admodum reverendo E. T. Collins, vicario generali, archidiacono; admodum reverendo I. Ferneding, B vicario generali, et reverendo Th. Brandt, diacono et subdiacono; reverendo T. Schacht et Iacobo Conlan, diaconis ad thronum.

Post evangelium, concionem ad populum habuit illustrissimus ac reverendissimus dominus dominus episcopus Ludovicopolitanus, de conciliorum origine et praxi inde ab apostolica aetate, deque eorum salutari influxu ad conservandam fidei puritatem promovendumque disciplinae vigorem.

Absolute sacro, aperta est sessio prima solemnis huius concilii iuxta ritus a pontificali Romano praescriptos.

Interfuere huic sessioni viri, quorum nomina sequuntur:

Illustrissimus ac reverendissimus dominus Ioannes Baptista Purcell, archiepiscopus Cincinnatensis, istius concilii praeses;

Illustrissimus ac reverendissimus Petrus Paulus Lefevère, episcopus Zelanus, dioecesis Detroitensis administrator;

Illustrissimus ac reverendissimus Amadeus Rappe, episcopus Clevelandensis;

Illustrissimus ac reverendissimus Martinus-Ioannes Spalding, episcopus Ludovicopolitanus;

Illustrissimus ac reverendissimus Mauritius de Saint-Palais, episcopus Vincennopolitanus;

Illustrissimus ac reverendissimus Georgius-Aloysius Carrell, episcopus Covingtonensis;

Illustrissimus ac reverendissimus Fredericus Baraga, episcopus Sault-Sanctae-Mariae;

Illustrissimus ac reverendissimus Ioannes-Henricus Luers, episcopus Wayne-Castrensis.

Interfuere porro huic sessioni adsistentes: vicarii generales reverendissimi archiepiscopi, reverendi domini E. T. Collins, Eduardus Purcell, Ios. Ferneding, et reverendus dominus Ioannes Quinlan, seminarii Sanctae Mariae rector.

Porro ex religiosis: admodum reverendus pater Iacobus Whelan, ordinis Praedicatorum provincialis.

Reverendus pater Otto Jair, superior ordinis Franciscanorum.

Reverendus pater Oakley, praeses collegii Sancti Francisci Xaverii, societatis Iesu, qui impeditus huic

A quidem sessioni non intererat, sed sequentibus sessionibus adstitit.

Reverendus pater Kunkler, ex congregatione Pretiosissimi Sanguinis.

Theologi a patribus concilii adducti vel designati.

Reverendus pater Weninger, societatis Iesu, et reverendus dominus Rosecrans, a reverendissimo archiepiscopo designati.

Reverendi domini Hennaert et Edmundus Dumont, a reverendissimo episcopo Zelano adducti.

Reverendus dominus Chambige, superior seminarii Sancti Thomae, a reverendissimo episcopo Ludovicopolitano adductus.

Reverendus dominus I. Conlan, a reverendissimo episcopo Clevelandensi adductus.

Reverendus dominus de Brandt et pater F. van den Driesche, societatis Iesu, ab episcopo Vincennopolitano designati.

Reverendus pater Franciscus di Maria, a reverendissimo episcopo Covingtonensi adductus.

Reverendus dominus Kroeger, a reverendissimo episcopo Sault-Sanctae-Mariae designatus.

Admodum reverendus dominus Benoit, a reverendissimo episcopo Wayne-Castrensi adductus.

Aderant etiam plures alii sacerdotes ex clero saeculari.

Decantatis itaque de more litanis et orationibus, C designati sunt officiales concilii, videlicet:

Concilii promotor: reverendissimus episcopus Ludovicopolitanus; vice-promotor: reverendus dominus Hennaert.

Secretarii: reverendus pater Weninger, societatis Iesu, et reverendus dominus Rosecrans.

Cantores: reverendi domini Quinlan et Kroeger.

Dein reverendissimus episcopus concilii promotor postulavit, ut decreta concilii Tridentini de professione fidei et de residentia legerentur; cui petitioni, interrogante praeside, annuerunt patres concilii, et lecta sunt.

Dein professionem fidei alta voce legit reverendissimus episcopus Wayne-Castrensis, iuxta formam D concilii Tridentini, eo quod prima vice concilio provinciali interesset.

Data dein benedictione archiepiscopali, processionaliter ad aedes archiepiscopales revertebantur omnes.

Hora 4 pomeridiana, vesperae solemniter celebratae sunt a reverendissimo episcopo Zelano, administratore dioecesis Detroitensis.

PRIMA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria 2, die 3 maii, habita.

Hora 9, convenerunt omnes patres, rochetto et mozetta induti; aderant etiam secretarii.

Praemissa invocatione Spiritus sancti, quae semper congregationes sive privatae sive publicae apertae sunt, lecta sunt primo rescripta ea quae

inde a concilio primo provinciali Roma accepta A
fuere, videlicet:

De quibusdam facultatibus pro tribunali sacro.

De votorum solemnitate, relate ad sorores Visitationis beatae virginis Mariae.

De defectibus contra ritus, qui in administratione sacri ministerii irrepsere.

De sacra eucharistia propter aegrotos tota die secum ferenda.

Lectae quoque sunt literae apostolicae quibus institutum Sanctae Infantiae pro salvandis infantibus ethnicis in Asia, praesertim in regno Sinensi, [commendatur], et literae encyclicae eminentissimi cardinalis Reisach, et decretum sub numero 11 latum.

Ordinatae dein sunt congregationes theologorum pro diversis quaestionibus in hoc concilio examinandis; necnon congregatio de gravaminibus.

PRIMA CONGREGATIO PUBLICA.

Eadem die, hora 4 post meridiem habita.

Aderant omnes praelati, viri religiosi et theologi.

Actum est primum, utrum expediret promulgatio decreti concilii Tridentini de clandestinitate matrimonii, et ab omnibus responsum est negative; nec aliter quam in concilio nationali agendum hac de re, siquidem temporum et regionis circumstantiae id aliquando requirere videbuntur.

Disceptatum dein, num conveniret petere prolongationem facultatis baptizandi adultos conversos sub formula breviori in baptismo parvulorum adhiberi solita, et omnibus visum est quam maxime convenire et necessario petendam esse eiusmodi prolongationem.

SECUNDA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria 3, die 4 maii, habita.

Hora 9, omnibus patribus concilii una cum secretariis adunatis, aperta est congregatio more solito.

Deliberarunt patres primo de rescriptis Roma acceptis, et hesternae die lectis, et decisum fuit scribendum esse ad suam sanctitatem pro obtinendis facultatibus ad tribunal sacrum pertinentibus.

Relate ad quaestionem de qualitate votorum quae a sororibus de Visitatione in America septentrionali emittuntur, conformiter relationi desuper ab illustrissimo ac reverendissimo archiepiscopo Baltimorensi acceptae, respondendum duxerunt: ea considerari esse solemnia.

Relate ad defectus in administratione sacri ministerii, statuerunt patres de his peculiariter in congregatione publica esse agendum, talesque abusos, si qui sint, tollendos.

Relate ad sanctissimam eucharistiam tota die secum latam, inventum est talem abusus in hac provincia non obtinuisse, sed tantum tempore grassantis cholera morbi id factum fuisse.

Statuerunt dein patres concilii scribendum esse Romam et petendam continuationem facultatis utendi formula breviori in baptismo adultorum, etiam pro proximo decennio.

Lectae sunt tandem litterae quibus reverendissimus episcopus Nashvillensis, dominus Miles, patribus concilii suum desiderium exprimebat, ut consentiente metropolitano suo, de eligendo coadiutore aliisque gravibus negotiis, consilia patrum capere possit.

Visum est omnibus, his eius votis esse obsecundandum, eumque fraternae cum caritatis amplexu admittendum ad peculiare de his suis negotiis habendos conventus reverendissimorum episcoporum.

SECUNDA CONGREGATIO PUBLICA.

Eadem die, hora 4 post meridiem habita.

Lecta sunt primum responsa theologorum de quaestionibus pro hac die ad deliberandum assignatis, videlicet: de solemnitate votorum, de conservatione sanctissimae eucharistiae; in quibusnam ecclesiis ab episcopis permitti possit, quinam defectus irrepsere contra rituum praescripta, de petenda continuatione facultatis comedendi carnes die sabbati, et quae relate ad foundationes missarum statuenda sint.

Auditis scriptis responsis, de omnibus his quaestionibus dein a theologis ex ordine in consensu hoc disceptatum, et sententiae in medium prolatae fuere.

TERTIA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria 4, die 5 maii habita.

B Lecta sunt primum responsa theologorum de quaestionibus in congregatione publica heri examinatis, et lata decreta sequentia: decretum sub numero 2 de oleis sanctis, decretum sub numero 3 de votis, quae sint solemnia, et decretum sub numero 4 de foundatione missarum.

Actum dein, discedentibus secretariis, de negotiis episcopi Nashvillensis.

TERTIA CONGREGATIO PUBLICA.

Eadem die, hora 4 post meridiem habita.

Lecta sunt primum responsa theologorum de quaestionibus hac die ad deliberandum propositis, videlicet: de fovendo seminario provinciali, de erectione scholarum parochialium ubi non sunt, de instituenda domo matrice in qua magistri laici formarentur, de conformitate disciplinae in tota provincia relate ad observationem quadragesimalem C et festa, de impediendo ebrietatis crimine inter laicos, et de cura adhibenda in matrimoniis mixtis, ut pars acatholica prius baptizetur, vel fidei professionem emittat.

Lectis responsis in scripto adlatis, auditae sunt ex ordine sententiae theologorum praesentium ad quaelibet puncta.

SESSIO SECUNDA SOLEMNIS.

Feria 5, die 6 maii, habita.

Hora 9, convenerunt concilii patres, omnesque superiores ordinum et theologi, officialesque concilii, ad cathedralem ecclesiam.

Missam solemnem pontificaliter celebrabat reverendissimus episcopus Zelanus, administrator dioecesis Detroitensis; ministrantibus reverendo domino Schacht, archidiacono, reverendissimis dominis Chambige et Dumont, diacono et subdiacono. Adstiterunt reverendissimo archiepiscopo admodum reverendus pater Whelan, archidiaconus, et reverendus pater Weninger et reverendus dominus Kroeger, diaconi ad thronum.

Pro concione, post evangelium cantatum, dixit reverendissimus episcopus Wayne-Castrensis: de reddenda a praesulibus ecclesiae ratione sui muneris et curae, deque reddenda pariter a subditis ratione quoad officia status.

Post missam, aperta est sessio secunda sollemnis iuxta ritum in pontificali Romano pro secunda die synodi praescriptum.

A meridie.

Praesules visitarunt scholam parochialem cathedralis ecclesiae, et postea cum multis theologis et sacerdotibus intererant exercitationibus quibusdam theologicis, ab alumni seminarii provincialis institutis.

QUARTA CONGREGATIO PRIVATA.

Feria 6, die 7 maii, habita.

Actum primo de cura fovendi seminarium provinciale, promiseruntque episcopi tres, videlicet: reverendissimus administrator dioecesis Detroitensis, et reverendissimi episcopi Ludovicopolitanus et Covingtonensis se bis per annum una cum reverendissimo archiepiscopo Cincinnatiensi venturos, ut exercitationibus theologicis alumnorum seminarii intersint, et de statu seminarii uberiores notitiam capiant.

Lecta dein sunt responsa theologorum de quaestionibus in congregatione III publica examinatis, et decreta lata sub numeris 5 et 6.

Statuerunt porro patres concilii scribendum esse Romam, et rogandam suam sanctitatem, ut erectionem domus matricis intra limites provinciae Cincinnatiensis, superiori congregationis Doctrinae christianae commendare benigne velit, unde idonei magistri scholarum pro scholis anglicis in maioribus parochiis obtinerentur.

QUARTA CONGREGATIO PUBLICA.

Eadem die, hora 4 post meridiem habita.

Lecta sunt primum responsa theologorum de quaestionibus ad deliberandum pro illa die designatis, videlicet: de formula in mixtis matrimoniis adhibenda, de appellationibus ad metropolitam, de institutis catholicis, de missionibus promovendis in omnibus dioecesibus provinciae, de iure stolae, tandem de parentibus qui pueros suos ad primam communionem praeparare negligunt.

Auditae dein sunt ex ordine sententiae theologorum quoad singula puncta.

QUINTA ET SEXTA CONGREGATIO PRIVATA.

Sabbato, die 8 maii habita.

Lectae sunt epistolae ad sanctitatem suam nomine patrum concilii dandae.

Lecta pariter responsa theologorum relate ad quaestiones in IV congregatione publica examinatas, et lata decreta sub numeris VII, VIII, IX, X et XII.

TERTIA SESSIO SOLEMNIS.

Die 9 maii, dominica V post Pascha habita.

Hora 10, omnes praesules, religiosi et theologi processionaliter, ut in prima die, ecclesiam cathedralem petierunt.

Missam solemnem celebravit reverendissimus episcopus Clevelandensis, ministrantibus admodum reverendo domino Benoît, archidiacono, admodum reverendo domino Ferneding et reverendo domino Schacht, diacono et subdiacono. Reverendissimo archiepiscopo adstiterunt admodum reverendus dominus Collins archidiaconus, reverendus pater di Maria et reverendus dominus Quinlan, diaconi ad thronum.

Post evangelium, iterum concionem habuit reverendissimus episcopus Ludovicopolitanus super evangelium illa die in synodo lectum, ostendendo firmitatem ecclesiae fundatae supra fundamentum divinitus institutae ecclesiasticae auctoritatis: contra vero imbecillitatem ruinamque haeresium principio propriae opinionis innixarum.

Deinde, observatis quae in pontificali Romano praescribuntur, aperta est sessio solennis ultima

A huius concilii secundi provincialis Cincinnatiensis. Cantatis psalmis iuxta praescripta de synodo concludenda, lecta sunt decreta a concilio lata, et a patribus concilii supra altare subscripta. Quo facto, reverendissimus et illustrissimus dominus archiepiscopus finem concilio imposuit iuxta formulam praescriptam, et factae sunt acclamationes quae sequuntur.

ACCLAMATIONES.

Archidiaconus. Sanctissimae Trinitati, Patri et Filio et Spiritui sancto, virtus, gloria et benedictio in saeculum saeculi.

Chorus. Benedicta sit sancta et individua Trinitas, nunc et semper et per infinita saecula saeculorum.

Archidiaconus. Beatae Mariae, virgini immaculatae deiparae, purissimae, stellae Iacob fulgidae et solis instar splendidae, honor et veneratio.

Chorus. Speciosa facta es, et suavis in deliciis tuis, sancta Dei genitrix.

Archidiaconus. Beatissimo patri domino nostro Pio, gregis Christi pastori supremo, sanctae Romanae ecclesiae matris et magistrae omnium ecclesiarum pontifici maximo, amor sincerus, indivulsa fidelitas et debita obedientia cum multis annis.

Chorus. Dominus conservet eum, et vivificet eum, et beatum faciat eum in terra, et non tradat eum in animam inimicorum eius.

Archidiaconus. Reverendissimo domino archiepiscopo, huius concilii provincialis secundi praesidi, salus, gratia et diuturna prosperitas.

Chorus. Imple eum, Domine, Spiritu sancto tuo, et fac ut multos adhuc annos cum pietate, sapientia, prudentia et dignitate sic praesidere continuet.

Archidiaconus. Venerabilibus dominis dominis episcopis, qui hoc concilium doctrina sua illustrarunt et finem eius felicem fecerunt, magnae gratiae, bona memoria et omnia fausta.

Chorus. Benedic eis, Domine; illumina corda eorum et salvos redde ecclesiis suis.

Archidiaconus. Episcopis et sacerdotibus nostrae provinciae defunctis post labores suos in Christo quiescentibus, pax et misericordia in Domino nostro.

Chorus. Requiem aeternam dona eis, Domine, et beata retributio eos in terra viventium comitetur.

Archidiaconus. Superioribus ordinum religiosorum ac theologis, qui huic concilio doctrina sua et prudentia astiterunt, vita, felicitas, magnis cum gratiis.

Chorus. Pro omnibus his meritis retribuat eis Dominus ex abundantia sua.

Archidiaconus. Clero et fidelibus nostrae provinciae, gratia et benedictio in Christo Iesu.

Chorus. Eluceant, Domine, in omnibus virtutibus christianis, et in omni bono et perfecto opere permanant.

Archidiaconus. Hoc concilio provinciali secundo iam habito et, Deo adiuvante et auspice Maria, concluso, Deo optimo maximo gratias reddamus, et in fidei unitate, fervore caritatis et vinculo pacis discedamus.

Chorus. Fiat! Fiat! Amen, Amen.

Deinde cantatus est hymnus *Te Deum laudamus*, datum osculum pacis, et cantatis orationibus, reverendissimus archiepiscopus solemnem benedictionem impertiit: qua data, omnes processionaliter reversi sunt ad domum archiepiscopalem.

DECRETA CONCILII.

1. Statuerunt patres decreta concilii provincialis Cincinnatiensis I, nuper a sancta sede apostolica approbata, nec non decreta omnia octo priorum Baltimorensium conciliorum, pariter a sancta sede sancita,

et in eodem concilio Cincinnatiensi solemniter recepta, quam primum in omnibus huius provinciae dioecesibus, veluti leges ecclesiasticas, promulganda esse.

2. Statuerunt patres omnes huius provinciae A pastores monendos esse de obligatione qua per canonicam ecclesiae disciplinam tenentur quam primum post feriam V in coena Domini nova olea sancta obtinere iisque uti in benedictione fontis baptismalis et in sacramentis administrandis, veteribus in lampade coram sanctissimo sacramento reverenter combustis.

3. Cum constet in nostra provincia conscientiam confessariorum multum angere, eo quod satis compertum non fuerit quorumnam ordinum religiosorum vota solemniter vel simpliciter habenda sint; statuerunt patres supplicandam esse sanctam sedem, ut aliquid auctoritate apostolica constituatur, unde eiusmodi dubia tollantur.

4. Ut certa quaedam norma hac in provincia statuatur pro foundationibus missarum quas pietas fidelium non raro postulat, censuerunt patres eiusmodi foundationes, maxime quando sunt perpetuae, B cum magna cautela ob pecuniaria in quibus versamur rerum adiuncta, et nonnisi in casibus specialiter ab ordinario approbandis, esse admittendas; ea etiam ratione, ut pro missa privata fundus saltem quinquaginta scutatorum, pro cantata vero, centum scutatorum prius existat, curante quoque ordinario ut conditiones foundationum ad amissim adimpleantur.

5. Promoventibus reverendissimis dominis episcopis Vincennopolitano et Wayne-Castrensi, in quorum dioecesis quatuor tantum festa de praeecepto existunt, censuerunt patres supplicandam esse sanctam sedem ut in his dioecesis disciplina universalis ecclesiae auctoritate apostolica statuatur, quatenus in posterum festa Circumcisionis, Epiphaniae domini nostri Iesu Christi, Corporis Domini et Annuntiationis beatae Mariae virginis, de praeecepto a sede apostolica ibi declarentur.

6. Censuerunt patres omnes pastores animarum sub gravi teneri scholam catholicam in unaquaque paroecia seu congregatione sibi subdita, ubi hoc fieri potest, providere; atque ut singulis ordinariis constet, quatenus sint paroeciae in quibus haec obligatio existit, statuerunt ad praxim revocandam esse legem Tridentinam¹, qua iubentur rectores ecclesiastici quotannis rationem exactam ordinariis reddere omnium proventuum quocumque modo ecclesiis provenientium, quam proinde rectoribus supradictis observandam districte iusserunt.

7. Placuit patribus eam formulam, in celebratione matrimoniorum mixtorum, adhibendam esse, quae ab eminentissimo praefecto sacrae congregationis de Propaganda fide episcopis foederatorum statutum est proposita, ampliori ratione tamen iuxta vetus rituale Baltimoreense et morem patrium expressa.

8. Cum provinciae huius metropolitano satis compertum non fuerit quid sibi agendum esset, iuxta praesentem ecclesiae disciplinam et mentem sedis apostolicae, in casibus appellationum a suffraganeorum iudicio, quae non raro ipsi deferuntur tam a laicis quam a clericis, statuerunt patres supplicandam esse sanctam sedem pro instructione, hac super re, ut scilicet certe innotescat, utrum, et in quibus casibus (salvo semper iure communi appellandi directe ad sedem Romanam) eiusmodi appellationes sint recipiendae.

9. Quandoquidem luce clarius facta demonstraverunt fructus uberrimos ex sacris missionibus in hac provincia provenisse, statuerunt patres omnia media adhibenda esse ut illae in unaquaque dioecesi stabili aliqua ratione provideantur.

10. Cum plures iam in hac provincia existant inter iuvenes catholicos confraternitates tum ad pietatem fovendam, tum ad litteras excolendas, placuit patribus eas potius approbare et iuventuti catholicae commendare quae stricto nomine piaevocantur, quaeque a sede apostolica sunt probatae et indulgentiis auctae; caeteris non quidem sublati, sed ad pia studia et praxes devotas adhortati.

11. Placuit patribus societatem Sanctae Infantiae Iesu adeo a sanctissimo domino nostro Pio papa IX, in brevi apostolico die 18 iulii anno 1856 dato, commendatam et alias indulgentiis auctam, in omnibus huius provinciae dioecesis, in quantum per rerum adiuncta fieri poterit, instituere, et totis viribus fovere.

12. Enixe studeant pastores ut parentes sub eorum cura existentes pueros suos qui ad annos discretionis pervenerint ad sacram synaxim et sacramentum confirmationis solerter praeparent; et ad hunc finem obtinendum saepius in anno, praesertim tempore Paschali appropinquante, populum publice in ecclesia moneant de hoc gravissimo officio, quod qui non adimpleverint parentes extra viam salutis procul dubio existunt, atque sunt proinde a sacramentis arcendi; curent quoque ut quotannis ordinarios certiores faciant de numero eorum, qui, anno elapso, prima vice ad sacra mysteria admissi sunt.

13. Placuit patribus ut tertium huius provinciae concilium conveniat in Cincinnati, dominica quarta post Pascha, anno 1861.

† Ego Ioannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatiensis, definiens subscripsi.

† Ego Petrus Paulus, episcopus Zelanus, coadiutor administrator Detroitensis, definiens subscripsi.

† Ego Amadeus, episcopus Clevelandensis, definiens subscripsi.

† Ego Martinus Ioannes, episcopus Ludovicopolitanus, definiens subscripsi.

† Ego Mauritius, episcopus Vincennopolitanus, definiens subscripsi.

† Ego Georgius Aloysius, episcopus Covingtonensis, definiens subscripsi.

† Ego Fredericus, episcopus Saut-Sanctae-Mariae, definiens subscripsi.

EPISTOLA

patrum concilii Cincinnatiensis provincialis II, ad summum pontificem.

Beatissimo ac sanctissimo patri,
PIO IX, PONTIFICI MAXIMO.

Beatissime pater.

Secundo iam Cincinnatiensi provinciali concilio D celebrato, haec una mens, unus hic omnibus insedit animus, ut quidquid in rem christianam sive moliri sive statuere suscepimus, id omne et voluntati tuae apprime placitum, et muneri quo in ecclesia fungimur valde consonum, et quibus praesumus populis, iis etiam utilissimum eveniat.

Tibi enim uni, ceu Petri apostolorum principis successori, oves a Christo domino agnique pascendi traditi sunt; tibi, quippe qui supremus [es] ecclesiae universalis doctor, novimus a Christo munus demandatum tum tuos in fide confirmandi fratres, tum quid sibi in sui suorumque utilitatem populorum agendum esset, edocendi dirigendique.

Atque haec de Romani pontificis in universam ecclesiam primatu doctrina certe illa est, circa quam, fatentibus et inter heterodoxos non paucis, reliquae omnes quae Romanam inter ecclesiam caeterasque sectas in dies incalescunt controversiae volvuntur. Hinc est ut quo devinctiores Romano pontifici eius-

¹ Sess. XXII, de ref., cap. 9.

que sedi observantiae vinculis populi fiunt, eo A
ubiores gratiae fructus edere in Domino gloriantur.

Qui enim fieri possit, ut Christi caritate uniantur qui a Christi vicario animis dissentiant? Muneris ergo nostri esse duximus ut quibus viribus fieri posset, in id potissimum incumbere ut huiusmodi erga divi Petri sedem nostrae traditis usque augeretur. Atque id quidem, sicuti necessarium, hac nostra in regione potissimum ac sedulo curandum est, cum multa hic de religiosa, ut aiunt, libertate effutiantur, timendumque nobis sit, ne si († quid) remisse hac in re perficienda pergamus, erroneae id genus opiniones pedetentim in christiani nostri populi animos mentesque irrepant, atque illic altas processu temporis radices agant, quanto cum rei christianae detrimento nemo est qui non videat.

Licet autem nobis in Domino gloriandum sit B
quod ad id operis conatus hucusque nostri prospere admodum evenierint, pro viribus nihilominus curandum duximus, ut, cum apita sese dederit occasio, exemplo nostro quae diu multumque greges nostros hanc in rem edocuvimus, publico hoc testimonio una omnes confirmaremus.

Quod vero videntes gaudemus, ingens rei christianae hisce nostris in terris incrementum, hoc partim [exstitit] ex assiduo fere catholicorum ex Europa ad oras nostras adventu, partim, quod nobis quidem longe iucundius, ex praeiudiciorum e protestantium mentibus obliteratione. Quo factum est ut qui prius quidquid catholicum sonaret odio prosequerentur, ii in praesentiarum in animum induxerint ut sua aequae ac catholicorum argumenta ad trutinam revocarent; cuius rei ille sua natura beneficentissimus est effectus, ut quam veritatem hinc inde scrutari conati sunt, eam hilari tandem C
animo invenerint inventaeque Dei gratia suffulti adhaeserint tenacissime. Atque hos catholicae veritatis divinaeque gratiae triumphos in dies videre est. Numerosiore vero protestantium multitudinem ad castra nostra advoluram speramus, cum messi, quae multa hic quidem ac longe lateque diffusa est, parem operariorum numerum sufficere dabitur. Verum, proh dolor! parvuli, et quidem quamplurimi, petierunt panem et non erat qui frangeret eis. Hinc nobis visum in Domino est nihil intentatum relinquare, ut, quam citissime fieri possit, seminaria iuxta Tridentini placitum in singulis provinciae nostrae dioecesibus instituantur, vel si iam instituta, solidiori, qua par est, tum docendi ratione tum professorum qualitate perficiantur. Interea († dum) provinciale seminarium ad Cincinnatensem urbem liberalitate maxima erectum est, quo iuvenes nostri tum moribus tum mentis acie praestantiores mit- D
terentur, ut non solum spiritu ecclesiae ministris proprio, verum litteris etiam scientiisque sacris in primis optime diligentissimeque informarentur.

Praestet Deus ut conata haec nostra, ad maiorem ipsius gloriam, ecclesiae augmentum animarumque salutem, laetabundi tandem perficiamus. Nostra denique concilii decreta, ea quae nos decet et animi demissione, et obsequio erga Romanam sedem, voluntate plena, sanctitatis tuae iudicio subicienda mittimus, te, beatissime pater, orantes obtestantesque, ut, quae tibi respuenda videntur, reiicias; quae mutanda, corrigas; quae recta arbitraris, ea omnia apostolica qua polles auctoritate sancias, confirmes, tuearis.

Nobis, ad extremum, Deum optimum maximum precatis ut diu te incolumem sospitemque in ecclesiae universae commodum servet, tuosque ad pedes una cum gregibus nostris provolutis, quo maximo

praevalens affectu, apostolicam digneris benedictionem impertiri.

Sanctitatis tuae filii obedientissimi in Deo:

Ioannes Baptista, archiepiscopus Cincinnatensis.

Petrus Paulus, episcopus Zelanus, administrator Detroitensis.

Mauritius, episcopus Vincennopolitanus.

Amadeus, episcopus Clevelandensis.

Martinus Ioannes, episcopus Ludovicopolitanus.

Georgius Aloysius, episcopus Covingtonensis.

Fredericus, episcopus Saut Sanctae Mariae.

Ioannes Henricus, episcopus Wayne-Castrens.

EPISTOLA

eminentissimi et reverendissimi A. C. Barnabo, praefecti sacrae congregationis de Propaganda fide, circa decreta a concilio provinciali Cincinnatensi II edita.

Illustrissime ac reverendissime domine.

In generalibus comitiis, die 28 septembris anni huius, patres eminentissimi sacrae congregationis Fidei propagandae examen instituerunt provincialis synodi Cincinnatensis, quam amplitudo tua isthic una cum suffraganeis episcopis mense maio currentis anni celebravit. Porro sacrum consilium, actis ac decretis praedictae synodi mature perpensis, censuit edendum adprobationis decretum, quod hisce adiectum litteris recipies. Quaedam tamen eminentissimis patribus adnotanda occurrerunt, eaque de more complectar instructione sequenti.

Optarunt igitur patres emirentissimi ut sacrae congregationi remitterentur praeter acta et decreta litterae etiam convocatoriae celebrati concilii, quod quidem amplitudo tua praestandum curabit. Insuper inseretur actis formula iuramenti professionis fidei, quam ab episcopis editam fuisse non dubito. Te autem profecto non latet maxime laudabilem praxim teneri ubique ab episcopis, ut nimirum in conciliis provincialibus actus ille religionis exerceatur, quasi nova eius fidei protestatio quam antistites profitentur ac praedicant, quamque usque ad sanguinis effusionem tueri ac confirmare parati sunt.

Facultates quas synodus a sanctissimo domino nostro postulavit, benigne concessit sanctitas sua, ita tamen ut ad septennium tantum extendi voverit prorogationem illius quae baptisma adultorum attingit; ad decennium vero quae ad dispensationem refertur super sabbati abstinencia. Voluit autem sanctissimus dominus ut curent episcopi formulam baptismi pro adultis in rituali Romano praescriptam pedetentim in usum revocare. Habes igitur hisce adiecta literis rescripta pro dictis prorogationibus, una cum duobus aliis, quorum alterum potestatem tribuit episcopis permittendi communitatibus religiosiis absque clausura viventibus conservationem sanctissimae eucharistiae, alterum vero provinciae Cincinnatensi quatuor restituit festa de praecepto, Circumcisionem Domini videlicet, Epiphaniam, Corpus Christi atque beatae Mariae virginis Annuntiationem.

Ad ea vero quae a concilio proposita sunt circa antistitem Nashvillensem, sacra congregatio censuit ei dandum coadiutorem episcopum, propositionem tamen iuxta sancitam methodum esse faciendam. Minime autem visum est expedire eminentissimis patribus ut sedes Nashvillensis a provincia Sancti-Ludovici subtrahatur, cum difficultatibus, quibus urgetur episcopus, ad formam iuris communis obviam iri queat.

Sanctissimo domino nostro relatum est desiderium antistitis istius provinciae, ut nimirum sanctitas sua excitare dignaretur superiorem generalem con-

gregationis Christianarum Scholarum ad domum A matricem suae societatis in provincia Cincinnatensi instituendam, quo videlicet per idoneos magistros in locis praecipuis collocandos catholicae educationi adolescentium facilius provideatur. Porro beatissimus pater dictum episcoporum desiderium benigne est prosecutus, iussitque in eam rem superiori congregationis Christianarum Scholarum literas ex sua auctoritate per sacram hanc congregationem expediri.

Ad propositum dubium: „An et quae instructio danda esset episcopis Cincinnatensis provinciae super appellationibus ad metropolitanum?“ Sacra congregatio respondit: „Consulendos probatos auctores, ac praesertim constitutionem Benedicti XIV *Ad militantis ecclesiae*.“¹

Actum pariter est in generali conventu supramemorato de usibus qui vigent, tum saepe excipiendi confessiones utriusque sexus in ecclesiis parochialibus tempore noctis, tum benedictionem B impertiendi pariter nocte sanctissimo eucharistiae sacramento.

Ad dubia relativa sacrae congregationi proposita, eminentissimi patres responderunt: „Inductos usus ex peculiaribus adiunctis pro nunc esse tolerandos, videant tamen episcopi ne abusus irrepant, et scandalis occasio praebeatur.“ Decretum vero quod inseritur quoad confessionem mulierum amplitudini tuae tradendum voluerunt.

Denique dubium ab amplitudine tua mihi propositum literis quibus acta synodi explicasti, ad supremam sancti Officii congregationem ex mente eminentissimorum patrum transmissum est resolvendum. Quare opportunum responsum, cum prodierit, communicabo tibi. Interea Deum precor ut te diu sospitem et incolumem servet.

Romae, ex aedibus sacrae congregationis de Propaganda fide, die 10 novembris 1858.

Ad officia paratissimus

Al. cardinalis Barnabo, praefectus.

P. S. Decretum, de quo supra, statim ac illud a laudata sacra congregatione recipiam, sine mora tibi remittam.

Caietanus, archiepiscopus Thebarum, a secretis.

Reverendissimo Ioanni-B. Purcell, archiepiscopo Cincinnatensi.

DECRETUM

sacrae congregationis de Propaganda fide.

Anni huius 1858, mense maio, concilium provinciale Cincinnatense, in civitate eiusdem nominis habitum est, praesidente reverendo patre domino Ioanne Baptista Purcell, archiepiscopo.

Cum autem illius acta ac decreta exhibita fuerint sacro consilio christiano nomini propagando, in generalibus comitiis die 28 septembris currentis D anni, referente eminentissimo ac reverendissimo domino cardinali Prospero Caterini, eminentissimi patres censuerunt dictum concilium Cincinnatense, nonnullis tantum ad peculiaris instructionis, quae adiungitur, formam redactis, esse adprobandum.

Hanc vero sacrae congregationis sententiam cum eminentissimus ac reverendissimus dominus cardinalis Alexander Barnabo, eiusdem praefectus, retulisset sanctissimo domino nostro Pio papae IX in audientia habita die 3 octobris nuper elapsi, sanctissimus eam in omnibus adprobavit, ac praesens decretum expediri iussit.

Datum Romae, ex aedibus dictae sacrae congregationis de Propaganda fide, idus² novembris anno 1858.

A. cardinalis Barnabo, praefectus.

¹ Die 30 martii 1742.

² Aut ante idus numerus excidit, aut idibus legendum.

EPISTOLA

sanctissimi domini nostri Pii papae IX, patribus concilii provincialis Cincinnatensis II.

Venerabilibus fratribus Ioanni Baptistae, archiepiscopo Cincinnatensi, et eius suffraganeis,

PIUS PAPA IX.

Venerabiles fratres, salutem et apostolicam benedictionem.

Singulare quidem gaudium nobis attulerunt obsequentissimae vestrae litterae, die 9 proximi mensis maii datae, quibus, venerabiles fratres, supremo nostro, et huius apostolicae sedis iudicio acta secundi provincialis Cincinnatensis concilii a vobis habiti demississime subiicere gloriati estis. Namque in eisdem litteris omni ex parte elucet eximia vestra erga nos et hanc Petri cathedram pietas, fides, amor et observantia. Ac nobis gratissimum fuit noscere singulare studium catholicis antistitibus plane dignum, omnique laude efferendum, quo venerabiles fratres, istis fidelibus populis curae vestrae traditis inculcare non desistitis, ut nobis et eidem Petri cathedrae firmiter adhaereant, ac sedulo obediant, quae omnium ecclesiarum mater atque magistra illi innixa est petrae, quam superbae non vincunt inferorum portae, et ad quam propter potiolem principalitatem necesse est omnem convenire ecclesiam, extra quam qui comederit agnum profanus est, et cui tota quanta est christianae reipublicae moles divinitus est superinstructa. Summa certe laetitia ex iisdem litteris intelleximus, sanctissimam nostram religionem in istis regionibus, divina adspirante gratia, maiora in dies incrementa suscipere, ac spem affulgere fore, ut quamplurimi, discussa mentis caligine, ac errorum tenebris depulsis, veritatis lucem adspiciant, atque ad catholicam ecclesiam sinum complexumque redeant. Quocirca vobis addimus animos, venerabiles fratres, ut divino auxilio freti, pergatis maiore usque alacritate ministerium vestrum implere, ac dilectarum ovium saluti quotidie magis consulere, easque ab venenatis pascuis arcere, ad salutaria propellere, et nullis neque curis, neque consiliis, neque laboribus unquam parcere, ut omnes Christo lucrificare possitis. Meritis vero laudibus prosequimur consilium a vobis initum, erigendi scilicet in singulis dioecesibus clericorum seminarium ex concilii Tridentini mente, ut ibi adolescentes clerici ad pietatem, religionem et ecclesiasticum spiritum mature fingantur, ac humanioribus litteris severioribusque disciplinis, praesertim sacris, studiosissime imbuantur. Significastis autem, in Cincinnatensi civitate provinciale seminarium iam fuisse excitatum ad accuratiorem solidioremque eorumdem clericorum tum in religione, tum in scientiis institutionem procurandam. Sed probe scitis, venerabiles fratres, nos de spirituali istarum regionum bono summo opere sollicitos iam constituisse in hac alma urbe nostra aedes pro collegio Americanis clericis destinato, ac vehementer optare, ut iuvenes clerici a vobis delecti in ipsum collegium mittantur, quo ex Romanae ecclesiae, omnium matris et magistrae, more institutisque ad ecclesiasticum spiritum formentur, ac bonas artes, disciplinasque praecipue sacras condiscent, incorruptamque doctrinam ex ipso fonte hauriant, et in patriam deinde redeuntes, vobis vestrisque dioecesibus usui et ornamento esse possint. Nunc vero quod attinet ad concilium a vobis concelebratum, ex animo gratulamur, quod in unum convenistis, ut pro pastoralis vestra sollicitudine ea statueretis, quae ad rem catholicam, sacram disciplinam morumque honestatem istis magis ma-

gisque tuendam fovendamque conducere existimastis. A ipsi clementissimo misericordiarum patri adhibere preces, ut uberrima quaeque suae bonitatis dona super vos propitius semper effundat, quae in fideles quoque vestrae vigilantiae concreditos copiose descendant. Atque horum auspicem et studiosissimae nostrae in vos voluntatis testem apostolicam benedictionem ex intimo corde profectam vobis ipsis, venerabiles fratres, et universis istarum ecclesiarum clericis laicisque fidelibus peramanter imper-
timur.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die 14 iunii, anno 1858, pontificatus nostri anno XII.

Pius papa IX.

APPENDIX.

STATUTA DIOECESIS RUTHENENSIS

1854 martii 19.

Supra col. 1.

2) Statuts synodaux du diocèse de Rodez, publiés en 1854 par Mgr Croizier, évêque de Rodez. Quatrième édition, publiée par ordre de Mgr Bourret, évêque de Rodez et de Vabres. [*Insigne.*]

B Rodez, E. Carrère, imprimeur-libraire de l'évêché, 1892.

In-16°, 93 p. — Bayeux, chapitre.

P. 18, haec statuta edita sunt sub data: Ruthenis, 19 martii 1854.

STATUTA DIOECESIS EYSTETTENSIS

1854 iulii 7.

Statuta dioecesis Eystettensis in Germania, edita die 7 iulii 1854, sub Georgio Oettl, episcopo Eystettensi.

De his statutis confer opus cui titulus:

Raymundi Antonii, episcopi, instructio pastoralis, iussu et auctoritate reverendissimi domini Francisci Leopoldi, episcopi Eystettensis, iterum aucta et emendata; editio quinta. Friburgi Brisgoviae, sumptibus Herder, typographi, editoris pontificii, MCMII, C

Vindobonae, Argentorati, Monachii, S. Ludovici Americae.

In-8°, XXIV - 620 p. — Roma, collegio Teutonico dell' Anima.

P. VI, haec statuta edita sunt, extra synodum, prius die 10 iunii 1768, deinde in secunda editione curata a Georgio, episcopo Eystettensi, die 7 iulii 1854, denique a Francisco Leopoldo, sub data: Eystadii, 7 iulii 1902.

SYNODUS DIOECESANA BURDIGALENSIS

1854 augusti 1-2.

Supra col. 71.

2) Statuts du diocèse de Bordeaux, suivis d'une instruction sur l'administration temporelle des paroisses, publiés par son ém. Mgr le cardinal Jean-Louis-Anne-Magdeleine Le Febvre de Cheverus, promulgués de nouveau, avec des modifications, par son ém. Mgr le cardinal Ferdinand-François-Auguste Donnet, archevêque de Bordeaux, primat

d'Aquitaine. [*Insigne.*] Bordeaux, imprimerie et librairie maison Lafargue, L. Coderc, F. Degréteau et P. Poujol, success^{rs}, rue du Pas Saint-Georges, 28, 1861.

In-8°, XXV - 280 p. — Paris, Bibl. nat. B 18598.

P. VI, memorantur synodi dioecesanæ celebratae annis 1836 et 1854.

SYNODUS DIOECESANA CAMERACENSIS

1854 septembris 8.

Synodus dioecesana Cameracensis in Gallia, celebrata die 8 septembris 1854, sub Renato Francisco Regnier, archiepiscopo Cameracensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Instructions, ordonnances et réglemens de monseigneur l'archevêque de Cambrai, concernant la discipline ecclésiastique, la pratique du saint ministère et l'administration temporelle des paroisses.

[*Insigne.*] Cambrai, Ed. Deligne, imprimeur de l'archevêché, 58, Grand' Place, 58, 1874.

In-12°, 509 p. — Nice, séminaire.

Mentio sequentium synodorum Cameracensium: P. 48, die 9 septembris 1853. P. 57, die 8 septembris 1854. P. 353, die 7 septembris 1855. P. 445, die 11 septembris 1857. P. 95, die 13 septembris 1867.

Confer etiam *supra col. 319 C.*

SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS V

1854.

Supra col. 135.

2) Synodus, (1901),... (*titulus supra col. 1181 D.*)

P. 54, „Anno 1854, habita est synodus dioecesanæ [Buffalensis] V, ex ephemeride *Sentinel* constat.“

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS II

1854.

Synodus dioecesana Molinensis II in Gallia, celebrata anno 1854, sub Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, episcopo Molinensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Summa statutorum, (1874) ... (*titulus supra col. 1032 C, n. 2*), p. 9.

CONGREGATIO XXI ARCHIPRESBYTERORUM DIOECESIS MECHLINIENSIS

1855 maii 8.

Congregatio XXI archipresbyterorum dioecesis Mechliniensis in Belgio, habita die 8 maii 1855, sub Engelberto Sterckx, archiepiscopo Mechliniensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

Supplementum ad synodos Mechlinienses novissimas, acta et decreta in vigesima prima congregatione archipresbyterorum habita die 8 mensis

A maii 1855, cui aderant vicarii generales, canonici et archipresbyteri numero 33. [In fine:] Mechliniae, e typographia H. Dessain, successoris P. J. Hanicq, 1855.

In-8°, 23 p. — Besançon, archevêché; Roma, collège Belge.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS II

1855 iulii 7-10.

Supra col. 305.

2) Instruction synodale de monseigneur l'évêque de Poitiers, à son clergé diocésain assemblé pour la retraite et le synode, 7 juillet 1855; deuxième édition. Poitiers, imprimerie et librairie de Henri Boudin, rue de l'Eperon, 4, 1855.

In-18°, 89 p. — Marseille, ville.

3) Istruzioni sinodali di mons^r vescovo di Poitiers al suo clero diocesano adunato pel sinodo e pel ritiro negli anni 1855 e 1857, versione dal francese. Milano, Natale Battezzatti, 1859.

In-18°, VIII-230 p. — Roma, S. Anselmo.

P. 5-87, prior synodus celebrata est die 7 iulii 1855. P. 89-230, secunda instructio.

4) Statuta dioecisana seu constitutiones synodales ab illustrissimo ac reverendissimo dd. Ludo-

vico-Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi, edita. [Insigne.] Pictavis, ex typis Oudin fratrum, via dicta de l'Eperon, 4, MDCCCLXXV.

In-8°, VIII-215 p. — Bernay (Eure), séminaire.

In opere citantur sequentes synodi Pictavienses vel statuta:

P. 38, statuta synodalia anni 1367 (mentio etiam apud Bochel, lib. III, tit. 2, c. 120). P. 38, statuta synodalia anni 1396. P. 8, statuta synodalia anni 1544. P. VII, statuta synodalia anni 1712. P. VII, statuta synodalia anni 1829. P. 1, syn. dioec. die 7 octobris 1852. P. 4, syn. dioec. die 9 iulii 1855. P. 51, syn. dioec. die 17 septembris 1856. P. 135, syn. dioec. die 17 iulii 1873. P. 35, syn. dioec. anni 1874.

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS III

1855 augusti 24-5.

Synodus dioecisana Molinensis III in Gallia, celebrata diebus 24 et 25 augusti 1855, sub Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, episcopo Molinensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

1) Tertia synodus dioecisana Molinensis, celebrata ab illustrissimo et reverendissimo d. d. Petro Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, Dei et apostolicae sedis gratia episcopo Molinensi, anno

C Domini M.DCCC.LV. Molinia, ex typis Desrosiers, M.DCCC.LVI.

In-8°, 2 f. - 84 p. — Roma, Maristes.

P. 4, 18, 19, haec synodus celebrata est, tribus sessionibus, diebus 24 mane, 24 vespere et 25 augusti 1855.

2) Summa statutorum, (1874), ... (titulus supra col. 1032 C, n. 2), p. 23.

SYNODUS DIOECESANA CAMERACENSIS

1855 septembris 7.

Synodus dioecisana Cameracensis in Gallia, celebrata die 7 septembris 1854, sub Renato Francisco Regnier, archiepiscopo Cameracensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Instructions, (1874), ... (titulus supra col. 1197 D), p. 353.

Confer etiam supra col. 319 C.

SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS VI

1855.

Synodus dioecisana Buffalensis VI in Foederatis D Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno 1855, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi.

De hac synodo confer opus cui titulus:

Synodus (1901), ... (titulus supra col. 1181 D).

P. 54: „Anno 1855 habita est synodus Buffalensis VI.“

CONGREGATIO XXII ARCHIPRESBYTERORUM DIOECESIS MECHLINIENSIS

1856 aprilis 22.

Congregatio XXII archipresbyterorum dioecesis Mechliniensis in Belgio, habita die 22 aprilis 1856, sub Engelberto Sterckx, archiepiscopo Mechliniensi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

(Titulus initii:) Supplementum secundum ad synodos Mechlinienses novissimas; acta et decreta in vigesima secunda congregatione archipresbyterorum, habita die 22 mensis aprilis 1856, cui aderant

vicarii generales, canonici, archipresbyteri alique numero 36.

(P. 9, titulus initii:) Acta et decreta in vigesima tertia congregatione archipresbyterorum, habita die 12 mensis maji 1857, cui aderant vicarii generales, canonici et archipresbyteri numero 33. (In fine:) Mechliniae, e typographia H. Dessain, successoris P. J. Hanicq, 1857.

In-8°, 33 p. — Roma, collège Belge.

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS IV

1856 augusti 6.

Synodus dioecesis Molinensis IV in Gallia, A De hac synodo confer opus cui titulus:
celebrata die 6 augusti 1856, sub Petro Simone Summa statutorum, (1874), ... (*titulus supra*
Ludovico Maria de Dreux-Brézé, episcopo Molinensi. col. 1032 C, n. 2), p. 6.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS

1856 septembris 12-7.

Supra col. 495.

6) Statuta, (1875), ... (*titulus supra col. 1199*). P. 51, mentio synodi celebratae die 17 sep-
tembris 1856.

SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS VII

1856.

Synodus dioecesis Buffalensis VII in Foedera- B Synodus, (1901), ... (*titulus supra col. 1181 D*).
tis statibus Americae septentrionalis, celebrata anno P. 54-5: „Anno 1856 celebrata est synodus
1856, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi. Buffalensis VII.“

De hac synodo confer opus cui titulus:

STATUTA SYNODALIA PROVINCIAE GNESENENSIS

1856.

Supra col. 497.

2) Antiquissimae constitutiones synodales provin-
ciae Gneznensis, maxima ex parte nunc primum
e codicibus manu scriptis typis mandatae; editionem
curavit Romualdus Hube, j. u. d., omnium Rus-
siarum imperatoris, regis Poloniae etc. etc. etc. a
consiliis secretis, senator, ord. imp. reg. Aquilae
albae eques. Petropoli, anno 1856. [*Initio:*]
Typis II sectionis cancellariae imperatoris.

In-8° maiori, 2 f.-VIII p. (praefatio)-222 p.- C
1 f. (index). — Genova, civica; Roma, Assomp-
tionnistes.

P. 1-8, synodus provincialis Siradiensis, Ful-
conis archiepiscopi, die 3 iulii 1233.

P. 8-10, synodus (forte provincialis) Fulconis,
forte celebrata Lanciciae, circa annum 1244.

P. 10-3, synodus (forte provincialis) Fulconis,
incerto anno.

P. 14-49, concilium provinciae Gnesnensis, cele-
bratum Vratislaviae, ab Iacobo legato apostolico,
anno 1248.

P. 50-3, synodus provinciae Gnesnensis, cele-
brata Siradii, sub Ianussio archiepiscopo, anno 1262,

in festo b. Lamberti confessoris et martyris,
[17 sept.].

P. 54-5, synodus provinciae Gnesnensis, cele-
brata Camiensi, sub Ianussio archiepiscopo.

P. 56-71, synodus provinciae Gnesnensis, cele-
brata Vratislaviae, sub Guidone cardinali legato,
anno 1266.

P. 72-164, synodus provinciae Gnesnensis, cele-
brata Budae, sub Philippo Firmano, episcopo et
legato, die 14 septembris 1279.

P. 165-81, synodus provincialis Gnesnensis, sub
Iacobo archiepiscopo, anno 1285.

P. 181-2, literae Iacobi, archiepiscopi Gnesnensis,
anno 1297, mentionem facientes synodi provincialis
celebrati ante hunc annum.

P. 183-204, synodus provinciae Gnesnensis,
celebrata Uniejoviae, sub Ianisola archiepiscopo,
die 19 februarii 1326.

P. 205-18, synodus provinciae Gnesnensis, cele-
brata Calisiae, sub Iaroslao archiepiscopo, die
8 ianuarii 1357.

P. 219-22, synodus provincialis Gnesnensis,
sub Nicolao archiepiscopo, die 20 maii 1406.

CONGREGATIO XXIII ARCHIPRESBYTERORUM DIOECESIS MECHLINIENSIS

1857 maii 12.

Congregatio XXIII archipresbyterorum dioecesis D Exstant constitutiones in opere cui titulus:
Mechliniensis in Belgio, habita die 12 maii 1857, Supplementum, (1857, *titulus supra col. 1199 D*),
sub Engelberto Sterckx, archiepiscopo Mechliniensi. p. 9.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS

1857 iulio.

*Supra col. 497.*Istruzioni, ... (1859, *supra col. 1199 B*, n. 3).

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS V

1857 augusti 26.

Synodus dioecesis Molinensis V in Gallia, cele- Domini M.DCCC.LVII. Molinis, ex typis U. Enault,
brata die 26 augusti 1857, sub Petro Simone Ludo- dd. episcopi et cleri typographi, M.DCCC.LVIII.
vico Maria de Dreux-Brézé, episcopo Molinensi. In-8°, 2 f.-54 p.-1 f. — Roma, Maristes.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

1) Quinta synodus dioecesis Molinensis, cele- P. 1, haec synodus celebrata est die 26 augusti
brata ab illustrissimo ac reverendissimo dd. Petro 1857.

Simone Ludovico Maria de Dreux-Brézé, Dei et De hac synodo confer etiam:

apostolicae sedis gratia episcopo Molinensi, anno 2) Summa statutorum, (1874, *titulus supra col.*
1032 C, n. 2), p. 10.

SYNODUS DIOECESANA CAMERACENSIS

1857 septembris 11.

Synodus dioecesis Cameracensis in Gallia, cele- A Instructions, (1874), ... (*titulus supra col. 1197 D*),
brata die 11 septembris 1857, sub Renato Fran- p. 445.
cisco Regnier, archiepiscopo Cameracensi. Confer etiam supra col. 319 C.
De hac synodo confer opus cui titulus:

SYNODUS DIOECESANA BUFFALENSIS VIII

1857.

Synodus dioecesis Buffalensis VIII in Foedera- Synodus, (1901), ... (*titulus supra col. 1181 D*).
tis Statibus Americae septentrionalis, celebrata anno P. 55-6: „Anno 1857, iterum congregati sunt
1857, sub Ioanne Timon, episcopo Buffalensi. reverendi presbyteri Buffalenses ad synodum VIII
De hac synodo confer opus cui titulus: celebrandam.“

SYNODUS DIOECESANA CLEVELANDENSIS

1857.

Synodus dioecesis Clevelandensis in Foe- B landensi.
deratis Statibus Americae septentrionalis, celebrata De hac synodo confer opus cui titulus:
anno 1857, sub Amadeo Rappe, episcopo Cleve- Statuta, (1857), ... (*titulus supra col. 138 A*). ~

BULLARI ROMANI EDITIO TAURINENSIS

1857-85.

Huius collectionis titulus exstat apud Mansi XXXVIbis, 863-6.

CONCILIIUM PROVINCIALE CINCINNATENSE II

1858 maii 2-9.

Bibliographia:

- 1) Acta, (1886), ... (*titulus supra col. 167 D*, n. 1), p. 49-100. C 2) Acta, (1875), ... (*titulus supra col. 168 D*, n. 2), p. 203-14 et 1209-34.

CONGREGATIO XXIV ARCHIPRESBYTERORUM DIOECESIS MECHLINIENSIS

1858 maii 4.

Congregatio XXIV archipresbyterorum dio- vigesima quarta congregatione archipresbyterorum,
cesis Mechliniensis in Belgio, celebrata die 4 maii habita die 4 mensis maji 1858, cui aderant vicarii
1858, sub Ioanne Dauvin, archiepiscopo Mechliniensi. generales, canonici et archipresbyteri numero 35,
Exstant constitutiones in opere cui titulus: [In fine:] Mechliniae, e typographia H. Dessain.
(*Titulus initii*;) Supplementum tertium ad syno- MDCCCLXII.
dos Mechlinienses novissimas; acta et decreta in In-8°, 24 p. — Roma, collège Belge.

SYNODUS DIOECESANA MOLINENSIS VI

1858 augusti 11.

Supra col. 623.

2) Summa statutorum, (1874), ... (*titulus supra col. 1032 C*, n. 2), p. 10.

SYNODUS DIOECESANA REMENSIS

1858 octobris 5-7.

Supra col. 755.

2) Statuta synodalia dioecesis Remensis, revisa et emendata, necnon quoad pleraque conciliorum decretis Romanorumque pontificum constitutionibus aucta atque roborata, in synodali conventu, diebus XIX, XX, XXI septembris anno MDCCCLXVI habito ab eminentissimo ac reverendissimo dd. Thoma s. R. e. presbytero cardinali Gousset, archiepiscopo Remensi, necnon ab exe. ac rr. dd. Benedicti Mariae Langénieux, archiepiscopi Remensis,

D auctoritate confirmata. [Insigne.] Ex typis typographiae cooperativae, via Pluche, 24.

Sine anno (1876), in-8°, 2 f. - VI - 656 p. — Nice, séminaire.

P. I-VI, mandatum cardinalis Langénieux, sub data: Remis, die 15 augusti 1876.

P. 367-646, appendices XVII ad haec statuta.

P. 32, 26, 88 et 56, mentio synodorum Remensium celebratarum annis 1850, 1851, 1853 et 1858.

SYNODUS DIOECESANA HORTANA

1858.

Synodus dioecesis Hortana (Orte) in Italia, celebrata anno 1858, sub Matthia Augustino Mengacci, episcopo Hortano.

Synodus dioecesis Hortana, Castellana et Galleolina anni 1858. Città Castellana, 1859.

In-4°. — Roma, libr. Bocca. — Ipse non vidi.

Exstant constitutiones in opere cui titulus:

SYNODUS DIOECESANA SANCTI-DIONYSII
1858.

Synodus dioecesana Sancti-Dionysii in insula A 1) Ordonnances, (1859, *titulus supra col. 1091 A*,
dicta la Réunion, celebrata anno 1858, sub Amando n. 1), p. 6.
Renato Maupoint, episcopo Sancti-Dionysii. 2) Discours, (1863, *titulus supra col. 1092 A*,
De hac synodo confer opera quibus tituli: n. 2), p. 1.

SYNODUS DIOECESANA PICTAVIENSIS VI
1859.

Synodus dioecesana Pictaviensis VI, celebrata De hac synodo confer opus cui titulus:
anno 1859, sub Ludovico Francisco Desiderato *Oeuvres de Mgr l'évêque de Poitiers*, (186.), III,
Eduardo Pie, episcopo Pictaviensi. 396, 406.

ALBANIE

BIBLIO-
GRAPHIE
GÉNÉRALE
DES
LIVRES
RARES

UN NOU-
VEAU
GLOSSA-
RIUM
LATINI-
TATIS

PARIS
ANCIEN
&
MODERNE

IN
HO-
NO-
REM

ACTA
SANC-
TO-
RUM

Vient de paraître Just out
Soeben erschienen

Emile LEGRAND, *Bibliographie albanaise*. Description raisonnée d'ouvrages publiés en albanais ou relatifs à l'Albanie, du XVe siècle jusqu'à 1900. Œuvre posthume, complétée et publiée par Henri Guys, élève diplômé de l'Ecole des langues orientales. — Un volume in-8°, de VIII-228 pages, 1912. Prix 10 fr.

(Rappel). — DEGRAND (A.). *Souvenirs de la Haute-Albanie*, Beau vol. in-8 avec 100 grav. d'après les fotogr. originales d'auteur qui a été Consul de France en Albanie, 1902. Prix 10 fr.

GRASSE (J.-Th.). *Trésor des livres rares et précieux ou Nouveau dictionnaire bibliographique*, contenant plus de cent mille articles de livres rares, curieux et recherchés, d'ouvrages de luxe, etc. 6 tomes en 7 volumes, et supplément, en tout 8 volumes in-4 d'ensemble 4.600 pages. Dresde, 1859-1869 (Réimpression en fac-similé) (350 fr.) net 280 fr.

Il reste quelques ex. presque entièrement de l'édition originale, pour 350 fr. net. L'ouvrage de Grasse, basé sur le Manuel de Brunet, qui s'y trouve pour ainsi dire reproduit entièrement, est, pour les littératures germanique, anglo-saxonne, slave, orientale et classique, infiniment plus complet que Brunet, et même à côté du Manuel, le *Trésor* figurera avec honneur dans toute bibliothèque. Vol. sép. 2 à 4 et 6, I-II à 50 fr. net chacun.

En cours de publication:

Epitome Thesauri Latini, Edidit. Fr. VOLLNER.

Ce nouveau dictionnaire manuel latin formera 4 volumes petit in-4° à deux colonnes. Il est basé sur le grand *Thesaurus linguae latinae* publié par les cinq Académies Allemandes (Berlin, Göttingue, Leipzig, Munich et Vienne), dont les matériaux accumulés seront utilisés pour l'*Epitome*, même pour les parties de l'alphabet qui n'ont pas encore paru dans le *Thesaurus*. L'*Epitome* sera publié en 40 livraisons au prix de 2 fr. 50 chacune avec 25 % de remise, soit 1 fr. 90 net pour les souscripteurs, de sorte que l'ouvrage complet ne coûtera pas plus de 75 fr. (au lieu de 100 fr.) à ceux qui souscrivent dès à présent.

L'*Epitome* s'adresse à toutes les Bibliothèques, les Lycées et Collèges, les Philologues, les Historiens, les Théologiens et les Juristes.

M. Welter vous serait reconnaissant si vous vouliez bien le favoriser de votre commande pour ces quatre ouvrages, ou pour l'un ou l'autre des trois.

L'ouvrage suivant édité par moi en 1906 est momentanément vendu pour 10 fr. net, au lieu de 25 fr.

A. FRANKLIN, ancien conservateur de la Bibliothèque Mazarine. *Dictionnaire historique des arts, métiers et professions exercés dans la ville de Paris depuis le XIIIe siècle*. Fort volume grand in-8° à 2 et 3 colonnes, 1.000 pages.

Je n'accepte à ce prix spécial de 10 fr. que des commandes venant directement sans intermédiaire de commissionnaires ou de libraires.

OFFRE SPÉCIALE DE MÉLANGES

publiés en l'honneur de savants philologues français.

Mélanges H. d'Arbois de Jubainville. Recueil de mémoires concernant la littérature et l'histoire celtiques. Un volume in-8, VII-287 pages, 1906. Au lieu de 8 fr., pour 5 fr. net.

Mélanges Gaston Boissier. Recueil de mémoires concernant la littérature et les antiquités romaines. Un volume in-8°, IV-468 pages, 1 portrait et 4 planches, 1903. Au lieu de 20 fr., pour 12 fr. net.

Mélanges Georges Perrot. Recueil de mémoires concernant l'archéologie classique, la littérature et l'histoire anciennes. Un volume in-4°, 343 pages, 1 portrait et 5 planches, 1903. Au lieu de 30 fr., pour 16 fr. net.

Mélanges Henri Weil. Recueil de mémoires concernant l'histoire et la littérature grecque. Un volume in-8°, 465 pages, 1 portrait et une planche, 1898. Au lieu de 15 fr., pour 8 fr. net.

Composition de la collection:

PREMIÈRE SÉRIE. Réimpression Palmé de l'édition originale d'Anvers. 54 volumes in-folio d'environ 100 pages à 2 colonnes, avec les gravures de la 1re édition: papier vergé collé, beaux caractères, belles marges. — Prix: de 75 à 100 fr. chaque volume séparément.

DEUXIÈME SÉRIE, par les nouveaux Hollandistes, continuant l'édition d'Anvers. Tomes 55 à 64 (Ier para 1 et IIIes de novembre inclusivement), plus les Tables générales et le *Propylaëum ad Acta Sanctorum Novembris*. — 12 tomes en 13 volumes in-folio de 75 à 115 fr. chaque volume, sauf le *Propylaëum Novembris* qui est coté 60 fr. La reliure en pleine toile percaline noire, tranches ébarbées, se paie 5 fr. par volume. Belle et solide reliure demi-chagrin, tranches peigne, coins doublés, à 12 fr. le volume sur commande.

La collection entière, soit 67 volumes in-folio, brochés, prix 5.150 fr., net 2100 fr., ou reliés en toile, 2.400 fr.

AVIS TRÈS IMPORTANT.

Devant prochainement abandonner le local dans lequel sont entreposés certaines de mes grandes publications, j'offre aux abonnés de MANSI les ouvrages ci-dessous aux prix indiqués, payables comme il leur plaira, même en plusieurs fractions annuelles.

La Gallia christiana, 13 volumes in-folio brochés. Prix normal: 1.150 fr., pour 400 fr.

(Les tomes 14, 15 et 16 peuvent être achetés neufs pour 137 fr. 50.)

ASSEMANI. Codex Liturgicus. 13 vol. in-4° reliés. Prix normal: 626 fr. net 500 fr.

L'Histoire littéraire de la France. Tomes 17 à 29 (soit la suite aux 16 vol. réédités par M. V. Palmé et publ. par M. L. Delisle). 13 vol. in-4°. Prix fort, 650 fr., pour 360 fr.

(Ceux qui ne possèdent pas les Tomes 1 à 16, 30 à 33 et la Table des 15 premiers volumes, peuvent recevoir ces 21 volumes moyennant paiement de 300 fr.)

Le Recueil des historiens des Gaules et de la France (Dom Bouquet). Nouv. éd. publ. par L. Delisle. 19 vol. in-fol., édités au prix de 950 fr., pour 300 fr. (Les tomes 20 à 24 peuvent être ajoutés au prix de 420 fr. net.)

La Revue archéologique, 1re série (rare). Années 1844 à 1859. 32 vol. in-8°, avec 388 planches; éditée au prix de 480 fr., pour 180 fr.

WILLEMEN. Monuments français inédits pour servir à l'histoire des Arts et des Costumes depuis le VIe siècle jusqu'au commencement du XVIIe. 2 vol. in-folio, avec 300 planches; édité au prix de 600 fr. de 1806 à 1835, pour 120 fr.

LENORMANT et DE WITTE. Élite des monuments céramographiques. 4 vol. in-4°, avec 469 planches, édité au prix de 580 fr. de 1837 à 1861, pour 180 fr.

LE BAS et WADDINGTON. Voyage archéologique en Grèce et en Asie Mineure. 7 vol. in-4° et un atlas de 290 planches. Prix normal: 400 fr. fort et 320 fr. net, pour 250 fr.

LACURNE DE SAINT-PALAYE. Dictionnaire historique de l'ancien langage français. 10 vol. in-4° sur papier à la cuve; édité au prix de 400 fr. de 1877 à 1888, pour 180 fr.

Revue des Questions historiques. De l'origine (1866) à 1888 inclus, avec Tables générales. 46 vol. in-8° édités au prix de 460 fr., pour 180 fr.

Regesta pontificum Romanorum, inde ab a. p. Chr. n. 1198 ad a. 1304. Edidit A. POTTHAST. 2 vol. in-4° (102 fr. 50) net 50 fr.

Trésor de Chronologie, d'Histoire et de Géographie. Par le comte DE MAS-LASTRIE. Un vol. in-folio de 1200 pages (2400 col.). 1889. Prix fort 100 fr. Prix net 80 fr.

Glossarium ad scriptores mediæ et infimæ græcitatis. Par DU CANGE. 2 vol. in-folio, reliés (Lugduni 1688). Réimpression. Paris et Leipzig, H. Welter, 1905. Il n'a été tiré de cette édition que 85 exemplaires. Prix (125 fr.) net 100 fr.

A ceux qui payeront comptant et qui achèteront de ces ouvrages pour au moins 500 fr. net, il sera donné sur leur demande, pour 100 fr., l'importante publication suivante:

Bibliorum sacrorum græcus CODEX VATICANUS, auspice Pio IX, Pontifice Maximo, collatis studiis Caroli Vercellone, Sodalis Barnabitarum, et Josephi Cozza, Monachi Basiliani editus. 6 vol. in-folio sur papier de Hollande. Roma, 1868-1881. Édité au prix de 475 fr.

P
A
Y
A
B
L
E
À
V
O
L
O
N
T
É
OU
AVEC
P
R
I
M
E
S
G
R
A
T
U
I
T
E
S

GTU LIBRARY
3 2400 00639 9384

